»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. Kóžde čisło płaći 8 pj. — Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čisło Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja. — Telefon 687. —

Čisło 1. **Sobotu 6. januara 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

4. januara. **Wječorne wojowniščežo.**

Pschi deschežu a mhlje žo malo wojowasche.

Raňsche wojowniščežo. Fronta generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

K dołhemu wječorej Dwinska kompagnije oldenburgskeho reservneho pěschcho regimenta čišło 259 psches Dwininy lód postupachu a Rußam jenu kupu wutorhnychu. S wjazy dyžli 40 jatymi a někotrymi maschinskimi tšelbami žo wone wróćichu.

Fronta generalneho wyschka arzywójwody Josefa.

W lěžatych Karpatach žo ruskim wotdźělenjam poradźi, žo w prědnich stejischćach k połnozy wot Mestecaneści sažydlicź.

Němšzy a awstrisko-wuheršzy wojazy k połnozy Oitozskeje drohi (w Susitaskim dole) někotre hórki s nadběhom dobuchu a je pschećiwo žylnym njepschećelowym nadběham sdźerżachu.

Wójsko generalneho pólneho marschalla s Mackensena.

Wysche Odopesti (k dołhemu wječorej wot Focsani) je žo strona pola Milcovu pschewinyła. K wječorej Buzauloweho wuliwa je žylna ruska kavallerija spytała postupowacź. Ramjo pschi ramjenju žu němske a bołharske regimenty se sažaktoscźu sakitanej wšły Macin a Jijilu dobyli. Hacź dotal je žo něhdźe 1000 jatych a 10 maschinskich tšelbow sebrało.

Dobrudscha je s tym hacź do wuskeje k Galazej žo wupschestrjazeje žmuhi, na kotrejž žo hischcże ruske sadnje wotdźělenja dźerża, wot njepschećela wuczišćena.

Mazedonska fronta.

Žanych wožebitych podawkow.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Khežorowy wójskowy wukas.

Mojemu wójsku a wójskemu kódźstwu!

Sažo jene wójnske lěto sady naš leži, krute po wojowanjach a woporach, bohate po wuspěchach a dobyćach.

Nadźija naschich njepschećelow na lěto 1916 je žo sniczika. Wschě jich nadběhi w ranju a we wječorje žu žo na Waschej khrobłoscźi a poddatoscźi rosrasyte.

Najnowschi dobyćerski cźah w Rumunskej je s Božej wołn sažo njesahinity kawrjenz k waschim khorhojam swjasał.

Najwjetscha namórska bitwa tuteho lěta, dobycże pschi Skageraku, a khrobłe pschedewsacże podmórskich cźołmow žu mojej marinje žławu a wobdźiwanje sa wschě cźažby swěscźiłe.

Dobywanje na wschěch wojowniščežach na kraju a na wodźe.

S njekabłazym dowěrjenjom a hordej nadźiju němska wótcźina na waš shladuje. Njepschirunliwy wójnski duch, kotryž je we waschich rjadach žiwy, wascha wutrajna, ženje njewnstawaza dobycźerska wola, wascha lnboscź k wótcźinje sa to rukuja, so dobycże też w nowym lěcże pschi naschich khorhojach wostanje.

Bóh budźe też dale pschi naš!

We wulkim hłownym kwartěrje, 31. dezembra 1916.

Wylhelm.

Napominanje na Polakow.

Němski generalny gouverneur w Pólskej, Beseler, je wosjewjenje wudał, w kotrymž žo pschećiwo wopacznemu měnjenju wulkeho dźěła pólskeho wobydlerstwa wobroćza, so Němska po wuwołanju pólskeho kralestwa niczo wjazy w Pólskej roskasowacź nima, a so je Pólska nětko zyle njewotwisny, wot wójnskich cźežow wusswobodźeny kraj. Generalny gouverneur žo na kóždeho jenotliwza wobroćza, so by na pschikasnje němskich wyschnoscźow, kotrež žu w tu khwilu jenož s naměstnikami pólskich wyschnoscźow, powłuchał a wopory njeżł, kotrež w prěnim rjedże k lěpschemu Pólskeje žłuża. B.

Awstriska wójskowa rosprawa.

3. januara: W Dobrudschi stej žo Macin a Jijila dobyłej.

K połodnju a k wječorej wot Focsani žu awstrisko-wuherske a němske wojerske mozy generala s Falkenhayna k žylnje wobtwjerdźenej Milcovulskej stronje doschke. Dale k dołhemu wječorej njepschećela s Miery wróćo cźišnychu.

Na połodnischim kschidle wójskoweje fronty generalneho wyschka arzywójwody Josefa psches Negrileci postupachmy. K krótkemu ranju wot Haria a na horje Faltucanu žo njepschećelowe žylne nadběhi k wječorej wot Sulty s cźežkim njepschećelowym schkodowanjom wotrasychu. S bajonetom a ruczynymi granatami wojujo naschi wojazy pola Mesticanesti ruskim wupadam wobarachu.

Pola Manajowa, k ranju Sloczowa, žo awstrisko-němske wotdźělenje s wobhonjenja s 3 ruskimi offizěrami a 127 muženi wróćí. B.

Franzowska a jendźelska wójskowa rosprawa

niczo wažneho njepowěstej.

Schtworoswjask je poskiczenje měra žrjedźnych mozow wotpokasał.

Franzowski ministerstwowy pschedžyda Briand je w mjenje swjaskowych knježerstwow Belgiskeje, Franzowskeje, Jendźelskeje, Italskeje, Japanskeje, Cžorneje Hory, Portugalskeje, Ruskeje a Sserbije wotmołwjenje na notu žrjednych mozow (Němskeje, Awstriskeje, Bołharskeje a Turkowskeje) pózłanzej sjednoczenych statow 30. dezembra pschepodał. We wotmołwjenju žo praji, so maja swjaskarske mozy sa žwoju winowatoscź, pschećiwo prajenju žrjedźnych mozow protestowacź, s kotrymž chzedźa žrjedźne mozy samołwjenje sa wójnu na swjaskarjow wotwalicź a s kotrymž dobycże žrjedźnych mozow pschipowjednja. Sa sańdźenoscź je němska nota podawki, daty a liczby pschehladała, kotrež wo tym žwědcza, so stej Němska a Awstrisko-Wuherska wójnu chzyłej, sbndźiłej a do skutka stajiłej. W Haagu je jedyn němski sastupjer kóždy namjet wotbronjenja wotpokasał; w julijn je Awstrisko-Wuherska, hdyž bě Sserbiji bjespschikkadny ultimatum pschepodała, tutenu wójnu pschipowjedźiła, hacź runje bě hnydom doscźcźinjenje dostała. Ssrjedźne mozy žu na to wschě pospyty wotpokasałe, kotrež se schtworoswjaska wukhadźachu, so by žo městna swada na měrne waschnje rosrišała. Poskiczenje konferenzy se strony Jendźelskeje, franzowski namjet internationalneho wubjerka, próstwa ruskeho khežora na němskeho khežora wo směrzowski žud, dorosumjenje, mjes Ruskej a Awstrisko-Wuherskej na pschedwjecźorje wójny dozpite — wschě tele prózowanja je Němska bjes wotmołwjenja wostajiła. Belgisku je jedyn kraj nadpadnył, kotryž bě jeho neutralnoscź sarucźił a kotryž žo njeje bojał rjez, so žu wuczinjenja „cźwaki papjery", a so „nusa žaneje kasnje" njesnaje. Sa pschitomnoscź žo poskiczenje Němskeje jenicźzy na „europisku wójnsku khartu" sepjera, kotraž jenož swonkowne nakhwilne sdacże położenja a niz woprawdźitu žylnoscź pschećiwnikow pokasuje. Měr, kotryž bě žo pschi tajkim pschedpołożenju wobsamknył, by jenož sa nadpadnikow s wužitkom był, kotrajž byschtaj žebi myślikoj, so sa dwaj měžazaj žwój samer

dozpitaj a nětko ſa dwě lěcże widżeſchtaj, ſo jón ženje njedoßahnjetaj. Sapuſczenja, ſ pſchipowjedżenjom wójnyſe ſtrony Němſkeje naczinjene, mnohe nadpady, kotrež ßu Němſka a jejni ſwjaſkarjo pſcheczíwo wójnuwjedżazym a neutralnym ſkuczili, ßebi ſa pſchichod polutu, wurunanje a rukowanje žadaju. Němſka leſczíwje jenemu kaž druhemu ſ pucża dże. Wona pyta ſjawne měnjenje neutralnych krajow ſjebacz a ſatraſchicz, kotrež ßu ßebi měnjenje wo ſamolwjenju ſa wójnu hižo wutworiłe. B.

Amerikanſzy duchowni pſcheczíwo měrej.

Reutercz telegrafowarńja ſ New-Yorka powě: Sto duchownych je ſjawne woſſjewjenje podpißało, ſ kotrymž myßl pſchekhwataneho měra wotpokaſaju. Po jich měnjenju dyrbi ßo dale wojowacz, hacz ßo měr dozpije, kotryž ßo na prawo ſałożuje a intereßy cżłowjeſtwa a kſcheſczijanſtwa ſpěchuje. B.

Ruſka wójſkowa rosprawa.

K dołhemu wjeczoru wot Sborowa w Galiziſkej ßo naſchi wobhonjerjo do jeneho njepſchecżelowego wobtwjerdżenja pola Prejowz dachu a jo po wojowanju ſ bliſka wupuſczichu. Woni jatych pſchiwjedżechu. Pola Konjuchow (we Wolinſkej) ßo dżěl wobhonjerjow wot ſady do jeneje njepſchecżelowieje ſtraże dobu a 9 muži ſaja. Pſchi Bystrizy ßo naſchi wobhonjerjo ſ wuſpěchom pola Dźwinjacża a Kryczki ſ wuſpěchom wobhonichu.

Pſchi moldawſkej mjeſy njepſchecżel po artilleriſkim pſchihotowanju ſaßakle nadběhi w dole řeki Sulty a k połodnju wot tam cżinjeſche. Wſchě nadběhi ßo ſ naſchim tſělenjom a napſchecżnymi nadběhami wotpokaſachu. K połnozy Dojtanaſkeje řeki a k połodnju Oitozkeho doła ßo ſ njemdroſczu dale wojuje. Tu je ßo pſcheczíwnikej poradżiło, dokelž bě poßylnjenje doſtał, ßo ſ woſpjetnymi nadběhami někotrych hórkow pſchi naſchej froncże k połodnju Oitoza ſmozowacz, ſchtož naß nuſowaſche, ßo na nowe ſtejiſchczo wróczo ſczahnycz. 27. dezembra ßo w tejle ſtronje w powětſje wojowaſche. Ruſki lětał Petrogizki ſ khorhojnikom jako wobkedżbowarjom na jenym Voiſinſkim lětadle dwě njepſchecżelſkej lětadle nadpadże a jene wotſěli, kotrež w dole řeki Sſlonika dele padże. Lětariej ßo ſajeſchtaj.

Rumunſka fronta: Njepſchecżel dalſche njemdre nadběhi pſchi hornim běhu řeki Kaſina pola Moldawy cżinjeſche. Rumunojo tele nadběhi ſ wuſpěchom wotraſchychu a w ſtronje Seveja pſchi hornim běhu řeki Suſity nadběhi cżinjachu. Njepſchecżela poraſchchmy. Rumunojo wjele muži ſajachu a też jenu maſchinſko-tſělbnu kompaguiju ſebrachu.

Wot ranja njepſchecżel pola wßy Koſy pſchi hornim běhu Putuy poſtupowaſche. Hórki woſpjet wobßadżerja ſaměnjachu, hacz ſkónczńje njepſchecżelej ſawoſtachu. Njepſchecżelowe nadběhi pola kubła Bordeſti, 20 wjerſtow k krótkemu wjecżorej wot Focſani, a k połnozy wot tam ßo woſpjetuja. Ruſke a rumunſke wotdżělenja njepſchecżela ſ nadběhom ſ Bordeſti cżißnychu, kotrež bě wón dżeń prjedy wobßadźił. Tutemu ßo woſpjetne nadběhi pſchecżiwo Rumunam w ſtronje k połnozy żeleſnizy Buzau-Focſani poradżichu. K krótkemu ranju teje ßameje żeleſnizy naſche wotdżělenja woſchě njepſchecżelowe wotdżělenja wotpokaſachu. Pola Slobodżije ßo njepſchecżelej po woſpjetnych nadběhach poradżi, jedyn ſ naſchich regimentow wróczo ſczíſchczecz. S napſchecżnym nadběhom pak ßo naſchich hrjebjow ſaßo ſmozowachmy. Njepſchecżelowe nadběhi w ſtronje żeleſnizy Buzau-Braila a pola kubła Bordejal-Verde, k połodnju dwórniſchcża Janki pſchi tejle żeleſnizy ßo ſ naſchimi wotdżělenjemi wotpokaſachu. Njepſchecżel tu jara cżężke ſchkodowanje poczerpi. Wjednik jeneje ßotnije koſakow pola Berleſti, k krótkemu wjecżorej wot Janki, raſny nadběh ſczini, 30 muži ſaruba 35 Awſtriſchich ſaja. Pſchi wojowanju ßo dżenża khróbły komandeur jene o rumunſkeho pěſcheho regimenta, wyſchkowſki leutnant Botez, mori, kotrehoż regiment je ßo w poßlednich wojowanjach woßebje wuſnamjenił. Komandeur jeneho druheho regimenta, major Garins, kotryż bě ßo ſranił, ßo ſwobaliwſchi, ſaßo komando pſchewſa a ſ wuſpěchom jedyn nadběh na ßwój regiment wotraſy.

W Dobrudſchi je njepſchecżel w ſtronje ſchtyri wjerſty k dołhemu ranju kubła Greci, 20 wjerſtow k dołhemu ranju Braila, ßo ſ cżężkej a lohkej artilleriju podpjerajo, tſi nadběhi ſczinił. Prěnjej nadběhaj ßo ſ cżężkim ſchkodowanjom ſa njeho wotraſychtaj. S tſecżim nadběhom ßo njepſchecżelej poradżi, ßo po ſaßakłym ſnapſchecżiwjenju jeneje hórki w jenym ſ naſchich ſtejiſchczow ſmozowacz. D.

1. januara. 31. dezembra popołdnju w 3 hodżinach ßo Němcy ſe ßylnym artilleriſkim tſělenjom na naſche hrjebje pola Ploſchetry k połodnju Pinſka ſaměrichu. W 6 hodżinach wjecżor njepſchecżelowa infanterija, ſ najmjeńſcha 2 kompagniji ßylna, nadběh na naſche pſchedſtraże ſczini. Nadběh ßo dwójcy ſ tſělenjom infanterije a artillerije wotpokaſa. Pſchi tſecżim nadběhu ßo njepſchecżelej poradżi, naſche hrjebje wobßadżicz. Se ßylnymi napſchecżnymi nadběhami ßo prjedawſche połoženje ſaßo poſtaji. Hdyž Němcy ſpytachu maliczkoſcz k połodnju poſtupowacz, ßo teho runja ſ naſchim tſělenjom wotpokaſachu. K połodnju Brodow (w Galiziſkej) njepſchecżel do naſchich ſtejiſchczow pola Pontkowiz tſělesche. Pſchi tym ßo 15 płunowych granatow ſwutſěła.

Pſchi moldawſkej mjeſy: Njepſchecżel woſpjet hórki k dołhemu wjecżorej wßy Bokaſza nadběhowaſche, pſchi wuliwje rěcżki Bokaſza do Bystrizy, tola ßo kóżdy krócz ſ naſchim tſělenjom wotpokaſa. We wokolnoſczi wßy Domuka njepſchecżel k połnozy rěcżki poſtupowaſche, kotryż ßo bliſko wßy Domuka Pateka do rěki Domuka wuliwa. Njepſchecżelej ßo poradżi, naſchich pólnych ſtražowarjow ſ jeneje hórki ſczíſchczecz, tola my prjedawſche połoženje ſaßo poſtajichmy. W Tatrochſkim dole njepſchecżel wjeß Kateubu nadběhowaſche, tola ßo ſ wulkim ſchkodowanjom wróczo cżißny. W poßlednim cżaßu njepſchecżel do wßy Agaſula, k krótkemu wjecżorej Kojuby, ſ płunowymi granatami tſělesche. Njepſchecżel mjes Silczaſkim a Cżalbaniſkim dołom dalſche nadběhi cżinjeſche, runje tak w dołomaj rěkow Doffjena a Oitaza. Wojowanje w poßlednſchimaj dołomaj bě woßebje ßurowego kharaktera; njepſchecżelej ßo tu poradżi, naſchich wojakow maliczkoſcz k ranju wróczo cżißnycz.

Rumunſka fronta: Njepſchecżel ßo do Rumunow pſchi froncże k połnozy a k połodnju rěki Kaſina, 8 wjerſtow k ranju moldawſkeje mjeſy ßylnje nadběhowaſche, hdżež wójſko ßwoje ſtejiſchczo wróczo połoži. S nóznym nadběhom ßo njepſchecżel do Rumunow pſchi rězy Rimny da, ſ wotkal ßo woni na ſtronu k Patrarej, 20 wjerſtow k wjecżoru Foksanow wróczo ſczężechu. Pola Foksanow a dale k krótkemu wjecżorej hacz k Dunajej ßo naſchi wojazy w nozy bjes njepſchecżelowego cżiſchczenja w nowych ſtejiſchczach poſtajichu. Wot ranja njepſchecżel na lěwym brjoſy rěki Nuzea, kaž też pódlu żeleſnizy Buzau—Braila nadběh ſczini. Wón ßo ſ tſělenjom tſělbow a kanonow ſadżerża. Wo dnjo njepſchecżel na ſtronu pola Romanula, 15 wjerſtow k wjecżorej Braila, nadběh ſpyta, tola ßo pſched tſělenjom naſcheje infanterije w njeporjedże wróczo ſczeże a ßo 800 abo 1000 krocżelow pſched naſchim ſtejiſchczom ſaßo ſhromadżi.

Dobrudſcha: Wot ſaźneho ranja njepſchecżel ſ nětkdże 23 bataillonami naſche ſtejiſchcża nadběhowaſche a naſchich wojakow wróczo cżißny, kotſiż ßo na ſady leżaze ſtejiſchcża wróczo ſczężechu.

L.

Rumunſka kralowſka ßwójba w zarowym hłownym kwartěrje.

Hdyž zarſka ßwójba njedawno w ruſkim hłownym kwartěrje pola Kiſchenewa pſchebywaſche, je wona wopyt rumunſkeho krala Ferdinanda, kraloweje Marje a kronprynza Khorle pſchijała. Wopyt je někotre dny trał.

Franzowſka wójnſka łódź „Gaulois“ ßo potepiła.

„Kölner Ztg.“ ſe ſchwajzarſkich mjeſow powě: Franzowſke namórſke miniſterſtwo woſjewja: W ßrjedżoſeńſkim morju je jedyn podmórſki cżołm do wójnſkeje łódże „Gaulois“ torpedo wutſělił. Łódź je ßo ſa pół hodżiny potepiła. Diſziplinje a ſymnokrejnoſczi, kotraż hacz do poßlednjeho wokomika na łódźi mjeſe wſchitkimi knjeżeſche, a ſpěſchnemu pſchikhadej patrouillowarſkich łódżow ma ßo dżakowacz, ſo liczba woporow jenoż ſe ſchtyrjoch matroſow wobſteji, ſ kotrejuż ſtaj ßo dwjeju ſ rosbuchnjenjom morioj. („Gaulois“ do najſtarſchich łódżow franzowſkeho wójnſkeho łódźſtwa ßluſcheſche. Wón bě ßo w lěcże 1886 na morjo puſchcził.) B.

Franzowſke wójnſke łódże ßo torpedowale a wobſchkodżile.

Kaž ßo nowinam „Züricher Poſt“ ſ Mailanda powě, je franzowſku wójnſku łódź „Verité“, 14 870 tunow wopſchijazu, jedyn němſki podmórſki cżołm bliſko Malty torpedował. Łódź cżężko wobſchkodżena pſched pſchiſtawom leži. — „Verité“, kotraż je ßo 1907 na morjo puſchczíła, mějeſche w měrje 735 muži wobßadki. Jeho ſpěſchnoſcz 19,3 mórſkich mil wucżinjeſche. D.

Zibilna mobiliſazija w Franzowſkej.

W ſenaczy je Beranger ſakonjowy naczíſk ſapodał, ſ kotrymž

ßo zíwilne wobydlerſtwo mobiliſuje a ßo narodna dźěłanſka móz w Franzowſkej a kolonijach organiſuje. Zíwilna mobiliſazija dyrbi wſchitkich Franzowſow mjes 17. a 60. lětom žiwjenja wopſchijeć. B.

Lord Curzon wo wójnſkej rosßudźenoſći Jendźelſkeje.

Lord Curzon je Primroſe-ſwjatkej błědowazy nowolětny telegram pózłał: Njemóżne je rjez, ſo ßo da kónz wójny dowidźeć. Snamjenja wuſtawanja ßu wſchelake widźeć, měrowe holbje ßu polětake, tola mjes tym ßo dale wojuje, a żana ſtrona nima rosßudnu pſchewahu, kotraž by położenje wujaßniła a k rosßudnemu ſtejiſchću dowjedła. Sda ßo, ſo budźemy hłuboko do noweho léta, abo hiſchće dléje żałoßnu ſtruchłohru dale hrać dyrbjeć, kotraž ßwět do helę pſchetwori a wſchě wjele lubjaze wuhlady ludow ſniči. Naſcha rosßudnoſć njemóże na żadyn pad kabłacź; pſchetož njerosßudźena wójna a hromaduſpłatany měr wosnamjenja ſa naß niz jenoż hnydom na to błědowaze poniżenje, ale też ſniczenje hacź do najſnutſkowniſcheho. Wojujemy pſchećiwo njepſchećelej, kotrehoż dobyće by Jendźelſkej wutupjenje a wotroczkowſtwo pſchinjeßło. B.

Wobronjenje neutralnych parnych łódźow, w jendźelſkej ßłužbje ſtejazych.

Jendźelſke knježerſtwo je poßlednje dny neutralnym łódźniſkim towaŕſtwam ſdźěliło, ſo dyrbja ßo wſchě neutralne parne łódże, kotreż twory indirektnje a direktnje ſa jendźelſke knježerſtwo woża, ſ kanonami wobronicź, hewak bychu ßo jim jendźelſke pſchiſtawy ſamkle. Sawěſćeŕnja Lloyds ſa knježerſtwowe transporty bjes wobronjenja żanych ſawěſćenjow wjazy njepſchijimuje. — S tejle naprawu pyta Jendźelſka też neutralne parne łódże mohł rjez jendźelſke pomozne kſchižaki ſćinicź. D.

Kanadſka banka wójnſke pjenjeſy ſa Jendźelſku pſchiſwolika.

Po rosrěčenju ſ kanadſkim finanznym miniſtrom ßu kanadſke banki wobſamkle, dalſche 50 milijonow dollarow k nakupjenju wójnſkeho materiala ſa jendźelſke wójſko pſchiſwolicź. D.

Jedyn jendźelſki ſaſtupjeŕ pſchi grichiſkim ſběžkarſkim knježerſtwje.

Jendźelſki ſwonkowne miniſterſtwo woſjewja, ſo je ßo earl Granville, radźiczel pſchi jendźelſkim póßłanzſtwje w Pariſu, ſa ſaſtupjerja jendźelſkeho knježerſtwa pſchi proviſoriſkim Venizelowym knježerſtwje w Saloniku ſ titulom diplomatiſkeho agenta pomjenował. B.

Schto ßebi ſchtworoſwjaſk wot Grichiſkeje jako doſćećinjenje żada.

Franzowſki, jendźelſki a ruſki póßłanz ßu Grichiſkej pißmo ſe żadanjom ſa błědowazym rukowanjom a doſćećinjenjom pſchepodali:

1. Grichiſka wojeŕſka móz na twjerdym kraju a powſchitkownje ſwonka Polenneſa ßo na tu ßylnoſć muźſtwa poniži, kotraž je zyle nuſna ſa porjadowu a polizajſku ßłužbu. Wſchě brónje a munizija, kotreż tónle ſtaw pſchekrocża, ßo na Peloponnes dowjeſu, runje kaž wſchě maſchinſke tſělby a wſcha artillerija grichiſkeho wójſka ſ jeje munizíju, tak ſo po ſkónčenym pſchewjeſenju ſ wonka Peloponneſa ani kanonow, ani maſchinſkich tſělbow, ani materiala njewoſtanje. Cżaß ſa pſchewjedźenje ßo w ſhromadnym dojednanju poſtaji, tak bórſy hacź je grichiſke knježerſtwo pſchewjeſenje wójſka a materiala po ſaßadże pſchijało. Tak naſtate wojeŕſke położenje tak dołho woſtanje, hacź maja to ſwjaſkaŕſke knježerſtwa ſa nuſne a to pod dohladownjom woßebitych wotpóßłanzow, kotreż ßo grichiſkemu knježerſtwu woſjewja.

2. Reſerviſtam ßo ſakaże, ßo k połnozy Korinthſkeje wuźiny w Grichiſkej ſjednocźicź a ßo ſhromadźicź Zíwilnym woßobam ßo krucże ſakaſa, brónje noßyć.

3. Wſchelake dohladowaŕſke prawa ſwjaſkarjow ßo po dojednanju ſ grichiſkim knježerſtwom w jenej formje ſaßo poſtaja, ſo bychu po móżnoſći njewobćeżne byłe.

Doſćećinjenje.

4. Wſchě politiſkich pſchiczinow, dla wjelepſcherady, a dla podobnych pſchiczinow ſajeći (venizeliſtojo) maja ßo hnydom puſchćicź. Cźi, kotſiž ßu dla podawkow 1. a 2. dezembra a błědowaze dny njewinowacźi cźerpili, po pſchepytanju, kotreż ßo po dojednanju mjes grichiſkim knježerſtwom a ſwjaſkarjemi pſchewjedże, ſarunanje doſtanu.

5. Komandowazy general 1. armeekorpſa dyrbi ßo wotßadźicź, jeli ſo kralowſke knježerſtwo k doſćećinjenju ſwjaſkarjow njepoſtaji, ſo ßo tale naprawa pſchećiwo jenemu druhemu generalej nałoži, na kotrehoż ſamolwjenje ſa pſchikaſnje, 1. dezembra date, padnje.

6. Grichiſke knježerſtwo dyrbi ßo pola póßłanzow ſwjaſkarjow ſamolwicź. Jendźelſkej, franzowſkej, italſkej a ruſkej khorhoji dyrbi ßo na ſjawnym měſtnje w Athenje w pſchitomnoſći wójnſkeho miniſtra a ſhromadźeneje garniſony ßwjedźeńſzy cźeſć dacź. S dobom je podpißanym póßłanzam jich knježerſtwo poručiło, grichiſke knježerſtwo na to dopomnicź, ſo budże wojeŕſka nuſnoſć w bliż hinczaßu ßnadź k temu nuſowacź móz, wójſko w Jtea na brjoh wuſadźicź a jo po Lariſſaſkej żeleſnizy do Saloniki dowjeſć.

Sakitanſke mozy grichiſkemu knježerſtwu k wjedźenju dadża, ſo ßebi połnu ßwobodu ſkutkowanja wuměnjeja, jeli ſo by kralowſke knježerſtwo nowu pſchiczinu k ſkórżbam dało. Še ßwojeje ſtrony ßo woni grichiſkemu knježerſtwu na to ſwjaſaju, ſo knježerſtwu narodneho ſakitanja njedowola, wróczoczehnjenje kralowſkeho wójſka ſ Theßaliſkeje a Epira k temu wužicź, ſo by neutralny kraj, ſ dojednanjom ſ kralowſkim knježerſtwom poſtajeny, wobſadźiło.

Podpißani maju cźeſć, pſchikaſnju ßwojeho knježerſtwa woſjewicź, ſo ßo blokada grichiſkeho brjoha tak dołho ſdźerži, hacź je ßo we wſchěch horka mjenowanych dypkach doſćećinjenja dało.

Reuterez telegrafowaŕnja ſ Athenja powě, ſo je też italſki póßłanz Bosdari grichiſkemu miniſterſtwu ſwonkownych naležnoſćow notu pſchepodał, ſ kotrejž ßo doſćećinjenje ſa podawki 1. a 2. dezembra żada. B.

Nowe wojowanje pſchi mazedonſkej fronće.

Dopißowaŕ italſkich nowin „Secolo“ ſe Saloniki powě: We wokolnoſći Monaſtira ßo wſchědnje małe wojowanja ſ awaju. Mjes tym ſo Franzowſojo a Jendźelcźenjo w kole rěki Cerneje něſchto mało dobywaju, je wuſpěch Italſkich jenoż ßnaty byk. Wojowanje ßo ſe ßněhowymi mjecźelemi pſchetorhuje. Njepſcheczel, kotrehoż artillerija je ßo poßylnika, wſchědnje do Monaſtira tſěla. Njepſcheczelſke lětadła ßo wſchědnje nad Salonikiom pokaſuja, tola bomby njemjetaju. B.

Wſchelake wójnſke powjeſće.

Franzowſki ßejm je na njewěſty cżaß roſeſchoł. Jeho pſchedßydźe je ßo pſchewoſtajiło, jón ſaßo ſwołacź.

Jendźelſkeho generala Haiga ßu ſa wubjerne ßłużby ſa Marſchalla pomjenowali.

Barliſke nowiny ſ Londona ſhonja, ſo general Cadorna w bliżſchim cżaßu hłowne roſkaſowaŕſtwo nad italſkim wójſkom generalej Porrej woteda. B.

Nadpad na danſkeho wójnſkeho miniſtra.

Jedyn pſched tſjomi lětami ſe ßłużby puſchćeny offizěr, kotryž je po ſdaću duchakhory, je we wójnſkim miniſterſtwje danſkeho wójnſkeho miniſtra nadpadnył a jeho nabił. Nadpadnika, kotryž je miniſtrej někotre ſuby wuraſył, ßu ſajeli a do jeneho lazareta dowjedli. B.

Ze Serbow.

— **(Wulka woda.)** Deſchcź, kotryž je w „Pſchedźenaku“ ſa ſapoczatk januara do prědka prajeny, njeje wuwoſtał. Po zyłej ßrjedźnej Europje je je ßo wot poßlednjeho dnja ſtareho léta ſkoro kóżdy dźeń deſchcź ſchoł. Druhdy ßo deſchcże ſ zychnowazymi wichorami pſchewodźachu. Każ na naſchej Sprewi, bě ſkoro na wſchěch rěkach wulka woda. W Draždźanach Łobjo wutoru 2 metraj 50 zentimetrow nad niczku (nullu) doßahaſche. Tak mokre a ſ dobom mike wjedro ſapoczatk januara ludźo njepomnja. Nadźějmy ßo, ſo pſchewulka włoha żitam njeſeſchkodźi.

Do Albertſkeho moſta je wulki cżołm ſ 8000 zentnarjemi cźeſkeho wuhla ſawadźił a ßo ſlemik. Wuhlo je ßo ſhubiło. W cźeſkej a ſakſkej Schwizy je Łobjo pſches brjohi ſtupiło.

— **(Sapißanje ſkoczazych a roſtlinowych pſchedźenſkich maczíſnow.)** Po wukaſu generalneho komanda ma ßo w pſchedawaŕnjach a fabrikach wołma, bawłma, len, ramia, konopej, juta a żida a ſ teho napſchedźene pſchedźeno a żidźane niczе, byrnjež najmjeńſche dźělby byłe, ſapißacź. So by ßo khoſtanja ſminyło, dyrbja ßo pſchedpißma na najwěſcźiſcho wupjelnicź.

— Każ je ſ nawěſchtka dźenßniſcheho cźißła widźeć, je podpjeranſka komißija Budyſkeho wjeßneho wokrjeża ſa wſchěch pſchi-

ßłuſchnikow wójnſkich wobdźělnikow darmotnu pomoz ſa khorych ſawjedła. To je jenoż ſ tym móżno było, ſo je wjele lěkarjow, ſubnych lěkarjow a haptykarjow, kotſiž ßu ßo hižo dźěła ßwojeho honorarſkeho żadanja wotrjeknywſchi, wjele k lěpſchemu wójnſkich ßwójbow cźiniłi, na najſwólniwiſche waſchnje ſ hamtſkim hejtmanſtwom wo lěkowanju wójnſkich ßwójbow wuczinjenje po jara poniżenych ßadźbach ſcźiniło. Schtóż ßebi po ſakożku dźenßniſcheho woſjewjenja pſcheje, ſo by ßo darmo lěkował, ma ßebi pola gmejnſkeje wyſchnoſcźe khorobne wobßwědczenje napiſacź dacź, kotreż ma na mjeno jeneho lěkarja, we woſjewjenju mjenowaneho, wuſtajene byćź. S tym ßo wón k lěkarjej poda, jón tam woteda a ma jeniczźy pſchi ſkónczenju lěkowanja lěkarjowe ſliczbowanje ſe ßwojim podpiſßmom na khorobnym wobßwědczenju wobkruczićź. Dokelž ßo wójnſke podpjeranje dawa, hdyž podpjeranſka komiſßija ſliczbowanje ſapłacźi, ma wojeŕſka żona to wobßwědczićź. Haptykowſke darmowſke wobßwědczenje jenoż lěkarjo napiſßuja. Haptykowſke darmowſke wobßwědczenje wotedawſchi khory w haptyzy wukaſane lěkaŕſtwo doſtanje. Tež haptykowſke darmowſke wobßwědczenje ma wón podpiſßacź.

— **(Klamy ßo wjeczor w 7 hodźinach ſamkaju.)** Wukas, wo ſamkanju klamow wjeczor w 7 hodźinach je 2. januara do mozy ſtupił. Jenoż ßobotu ßmědża klamy hacź do 8 hodźin wotewrjene woſtacź. Runje tak ßo haptyki a pſchedawaŕnje, w kotrychž ßo żiwnoſcź pſchedawa, wſchědnje hakle we 8 hodźinach ſamkaju.

— **(Měſchczańſke ſkotaŕſtwo.)** Po pſchikładze druhich měſtow je ßo tež Budyſka měſchczańſka rada ſ praſchenjom ſaběrała, hacź by ſ wużitkom było, ſo by měſto ßwinje kormiło. Wona je ßo najprjódy pola direktorija rataŕſkeho wokrjeßneho towaŕſtwa wobhonjała, hacź by ta radźiła, w měſchczańſkimaj hajnkownjomaj w Kumwałdze a we Wujeżku ßwinje kormicź. Wokrjeßne towaŕſtwo je wotmolwiło, ſo ßo ſ tajkeho pſchedewſaca w tu khwilu njemohł wunoſchk woczakacź, tola ſo by kormjenje ßwini w tu khwilu ſa měſto pſchezo wjele hódne było, dokelž by ßo wono na tajke waſchnje ſ mjaßom ſaſtarało. Schto je měſchczańſka rada po tutym wotmolwjenju wobſamkła, njeje hiſchcźe ſnate.

— **(Samolwjenje k rekrutěrowanſkemu ſapiſßej.)** Mużſzy, kotſiž w lěcźe 1917 20. lěto żiwjenja dokonjeja, maja ßo wot 5. hacź 13. januara 1917 pola gmejnſkeje wyſchnoſcźe k rekrutěrowanſkemu ſapiſßej ſamolwicź. Schtóż ßo ſamolwjenja woſtaji, ßo po pjenjeſach hacź do 30 hr. abo ſ arreſtom hacź do 3 dnjow khoſta.

— Po wukaſu ſwjaſkoweje rady ßo wot nětka tež wſcho wobucźe jenoż na kupowanſke wobßwědczenje pſchedawa. Jenoż wobucźe, kotreż je ßo hižo 27. dezembra ſkaſało, ßmě ßo hacź do 31. januara t. l. bjes kupowanſkeho wobßwědczenja wotedacź.

— **Wo wójnſkich pizowanſkich praſchenjach** je w 158. wubjerkowym poßedźenju Budyſkeho rataŕſkeho wokrjeßneho towaŕſtwa dwórſki radźicźel profeßor dr. Loges rěcźał. Na wobſchěrne dopokaſma ßo ſałożujo pſchednoſcheŕ pokaſowaſche, ſo ßo we wójnſkim cźaßu narunanja poſtkicźeja, kotreż pak ßu ſwjetſcha wſcho druhe hacź to, ſchtoż ßmělo ßo narunanje mjenowacź. Tež ſa pizowadła ßu powołani a hiſchcźe bóle njepowołani, kotſiž ßu narunanja wunamakali. Wone ßu hižo ſ wopyđka na tym khoriłe, ſo ßu ßo w ſjawnoſcźi wukhwaliłe, prjedy hacź ßu ßo praktiſzy doſcź wupruhowałe. Rěcźnik tu Friedenthalowe wunamakanje ßkomoweje muki a Delbrückowych ßuchich drożdżow mjenowaſche, kotreż ßu wocźakanje ſjebałe. S pŕeńiſchim njeje ßo żadyn pizowanſki wuſpěch dozpił, mjes tym ſo Delbrückowe ßuche drożdże wocźakane běłkowe hódnoſcźe njewopſchijeja a pſchi ßwojim wudźěłanju wulke techniſke cźeżkoty pokaſuja. Tu je ßo ſ tym ſmyliło, ſo ßo njejßu wězywuſtojni wo radu praſcheli, abo ſo ßu, hdyž ßu ßo tucźi poſkicźili, wotpokaſali. Rěcźnik potom wſchelake narunanja, każ holanſku muku, ſkorpawowu muku, běłkowu lutowanſku muku, koſcźowu ßylnjazu pizu, klijowu ßylnjazu pizu, ßkomowu ßylnjazu pizu atd., kotreż bě praktiſzy a wědomoſtnje wupruhował, roſpomi pizu atd., kotreż bě praktiſzy a wědomoſtnje wupruhował, roſpominaſche Wón woßebje płacźiſnu pornjo wudźěłanſkim khoſtam a woprawdźitej hódnoſcźi ſa pſchewyßoku namaka a wobliczi, ſo je wójnſke towaŕſtwo ſa narunanſke pizowadła jenoż ſ tſjomi druźinami pſchi jich roſpſchedawanju 7 milijonow hriwnow dobytka mělo. Wón wuſběhowaſche, ſo proteinowe wopſchijecźe wſchelakich narunanjow, tak daloko hacź je ßo wono jako běłk wupokaſało, ſ wjetſcha hiſchcźe ſ tym po hódnoſcźi ſhubi, ſo móżeſkót jenoż maly dźěł tuteho proteina pſchetłacź.

— **Se żelesnym kſchižom 2. rjadownje ßu ßo wuſnamjenili:** Grenaděr **Hermann Khryſtof** ſ Minakała, leutnant Rösch ſ Tſjoch Hwěſdow, pioněr Richard Heinrich ſ Hodźija, khorhojnik Rudolf Gólcź ſ Rakez, knihicźiſchcźeŕ Jan Pilop ſ Narcźa, Hermann Schmidt ſ Maleſchez, Auguſt Fröda ſ Delnjeje Hórki.

S **Porſchiz.** Palerjej a dźěłacźerjej Schmidtej a jeho mandźelſkej, kotrajž ſtaj wot 27 lět na tudomnym knježim dworje ßłużiłoj, ßu krajne ſtawy jako cźeßne myto nalutowaŕſkej knižzy, kóżde je 40 hriwnami dariłe.

S **Debiſchkowa.** (Cźeſcźenje dźěłacźerjow.) S pjenjeżnych ßrědkow, kotreż ßu krajne ſtawy na Walporſkim ßejmje 1916 k mytowanju cźeledźe a rataŕſkich dźěłacźerjow poſtajiłe, je ßo dźěłacźerjam Janej Krujazej, dźěłacźerzy Mari Krujazowej, dźěłacźerjej Handrijej Steglichej a dźěłacźerzy Auguſcźe Steglichowej, kotſiž wot lěta 1889 na Debiſchkowſkim knježim dworje ßłuża, nahladne pjenjeżne myto pſchiſwoliło a ßo pſches ryczerſkublerja ſe Sahra ſe ſbożopſchejazymi ßłowami wudźěliło.

S **Rakez.** Hacźrunje bě njebjo ſamóczene a ßo ſ khwilemi deſchcź dźěſche, dha tola ßyły pobożnych kemſcherjow nowe lěto popołdnju do Bożeho doma khwatachu, ſo bychu ßwjedźeńſzy a ſ Bohom ſaſtupili do lubeho noweho lěta. Hižo do 1/4 hodźin bě zyrkej na ßerbſkej Bożej ßłużbje ſ nutrnymi poßłucharjemi pſchepjelnjena, każ wſchak ßmy to huſto pola naß ſwucźeni. Sswjedźeńſke prědowanje mějeſche na hnujaze waſchnje knjes farař Waktař ſ Njeßwacźidła po ßłowach 1. kniħ. Mójſ. 32, 22—31. S zyłeje wutroby ßmy jemu ſa to dźakowni, jemu, kž ßo ſe wſchěmi ßmojimi mozami też ſa naſchu woßyrocźenu woßadu ſtara a ju paße, każ by jeho była. Haj, ſapłacź jemu wſcho Bóh tón Knjes. Po prědowanju wotdźerża potom na próſtwu tudomneje młodźiny knjes farař Waktař na ßwjatym wołtarju cźeſtne wopomnjenje ſa 12 padnjenych ryczerjow a młodźenzow ſ Rakez. Kak hnujaze bě, hdyž ßo woßadże pod zunymi ſynkami piſchcźelow mjena padnjenych woſjewichu, kotreż ßu też na wěnzowych ßeklach wocźiſchcźane, kiž ßu ßo do zyrkwje powěßke. Pod wuſtojnym wodźenjom k. wucźerja Bergera jeho ßotra a knjeni Koſchkańka kraßny duett: „Sbóżni ßu cźi morwi“ ſpěwaſchtej. Tež jim prajimy horzy dźak ſa to. Zyła woßada ſanjeße potom kherluſch: „We rowje je měr“ a we duchu ſtejachmy pſchi rowach lubych a drohich młodźenzow, kiž ßu ßwoje żiwjenje ſa wótzny kraj a ſa naß woprowali. S wutrobu wobżarujemy, ſo runje tutón krócź njejßu ßobu ſaklinczałe ſwony ſ wěże jako poßledni poſtrow do cźěmneje wokoliny. Na cźim to leżeſche, njewěmy. Njeſapomnity woſtanje pak nam ßwjedźeń noweho lěta 1917.

S **Rakez.** Derje je widźecź, ſo je ßo naſch duſchepaſtyŕ minył, pſchetož prjedy bu kóżde dobycźe wuſwonjene, też ßo nowe lěto w nozy w 12 hodźinach ſwonjeſche. Lětża to nětko prěni krócź wuwoſta. Jara a powſchitkownje ßo wobżaruje, ſo ßo tajke dobre waſchnje na dobo ſhubi, ſo by ſaßo ſtary porjad knježił.

S **Rakez.** Stare lěto je ſaſchło, tola we dobrym pomjatku nam tudy wjele woſtanje a ſa něktrehożkuli rjane ßłowa ßmy też tudy dźakowni, kiž ßmy ßłyſcheli ſe ßwjateho měſtna w naſchim Bożim domje wot bliżſchich a dalſchich duſchepaſtyrjow, kiž ßu naß we běhu poßlednjeho ſchtwórcźłěta po ßmjercźi naſcheho njeſapomniteho fararja paßli na łuzy Bożeho ßłowa. Běchu to knježa fararjo: Waktař, Wicźeżk, Domaſchka, Schołta, Mrózak (=Łupjanſki), Mrózak (=Ketliczański), Handrik, Sarjeńk, Tyſcheŕ, Mikła a Voigt. Jim wſchitkim wutrobne „ſapłacź Bóh, tón luby Knjes!“ Haj, Bóh żohnuj jich prózu a luboſcź k naſchej woßadże, woßebje k. fararjej Waktarjej, ſo by ju też dale wjeſcź a wodźicź mohł, każ hacź dotal.

— (Wuſnamjenjenje.) Komiſßijonſki radźicźel Julius Gräſa w Budyſchinje je ßo ſe ßłěbornej medaillu ſa ſaßkużby wo rataŕſtwo wuſnamjenił.

S **Komorowa** pola Rakez. S ruczńymi granatami je ßo też hižo wjele njeſboża mjes ziwilnym wobydlerſtwom niczińiło a lěpje by było, hdy bychu ßo wone pſched njepſchecźelom woſtajiłe, hacź ſo ßo do naſchich wßow noſcha. Jedyn wojak, kotryż bě hody na dowoleńzu do Komorowa pſchiſchoł, bě też jenu ruczńu granatu ßobu pſchinjeßł, ſo by ju doma jako ſpodźiwnoſcź pokaſował. W jeho njepſchitomnoſcźi dwaj hólzaj granatu wußłědźiſchtaj a ßebi ſ njej hrajkaſchtaj. Pſchi tym ßo granata ſ mozu wo ſemju cźißny a roſbuchny. Jenemu hólzej granacźine tſchěſki pokaſował łeweje ruki wottorhnychu a też prawu ruku ſranichu. Druhemu hólzej je ßo wobliczo łohko ſraniło. Njech je tutón podawk druhim ſ warnowanjom; ruczna granata budźiſche hiſchcźe wjele wjetſche njeſbożo naczińicź mohła.

S **Draždźan.** Khěżor Wylem, kotryż je ſakſkeho krala pjatk w Draždźanach wopytał, je tuteho ſ ruczńym piſßmom proßył, ſo by

ſnamjenja pruſkeho rjada Pour le mérite pſchijał. Khěžor we ẓwojim pißmje cźopke ſajimanje a krajnowótznu ſtaroſcźiwoſcź wuſběhuje, kotruž je kral roswiczu wojeŕſkich operazijow w nětcźiſchej wójnje napſcheczo pſchinjeßł. Woßebje wón na wutrajnu khróbloſcź a poddanu ẓwěrnoſcź ſakſkich wojakow pſchi wojowanju pola Sommy ſpomina, kotreż ẓu ſe ẓwojim dobyczeŕſkim napſcheczo ſtejenjom njewotpuſchczomne pſchedwuměnjenja ſa wuſpěſchne wojowanje w Rumunſkej ſtworili.

— **Woheń w Draždžanſkej artilleriſkej ſkładowni.** S Draždžan ẓo hamtſzy woſjewja: So by ẓo naſtate wulke njepokojenje ſměrowało, mózemy ſdźělicź, ſo je woheń, 28. dezembra w Draždžanſkej artilleriſkej ſkładowni naſtały ſ njeſbožownym pſchipadom naſtał, hdyž ẓo njekhmana munizija, ſ wójny wróczena, pſchepytaſche; něka̋jka ſłóſcź je zyle wuſamknjena.

Rosbuchaze granaty ẓo dale wjerhachu a ſ tym ẓo po něczim něktore dźěłarnje a magaziny artilleriſkeje ſkładownje ſapalichu, tak ſo ẓo dźěł tam leżazeje abo ẓo dodźěłazejei munizije ſniczi. W dźěłarnjach, kotreż ẓu ẓo ſakhowałe, ẓo hižo ſaßo dźěła. Wo wobojenju, kotreż bě w Draždžanach ẓkyſchecź, ſo mohł dynamit w ſkładownjach rosbuchnycź, ma ẓo rjecź, ſo tam ſ zyła żaneho dynamita njeje.

S rosbuchnjenjom ẓu ẓo ſ tym ẓußodne techniſke wuſtawy wobſchkodźiłe, ſo ẓu ẓo hornje wokna rosraſyke, mjes tym ſo ẓu maſchiny nimale zyle njewobſchkodźene woſtałe, tak ſo móże ẓo w dźěłarnjach ſaßo dźěłacź. S rosbuchnjenjom munizije je 8 cźlowjekow żiwjenje ſhubiło a 10 ẓo ſraniło. Pódla teho ẓu ẓo tſjo haſcherjo ſranili, ſ kotrychž ẓo hiſchcze jedyn w khorowni wobhladuje.

S **Kóſtow.** W nozy wot njedźele k póndźeli ſtej ẓo ſ Kroſchkez kubła dwě koſy kradłej. Ludźo ẓebi myßła, ſo ẓu cźi ẓami paduſchi tu pobyli, kotſiž ẓu w Torońzy w Pětſchkez kuble 20 huß kradli. Sańdźenu ẓrjedu ſchtyrjo żandarmojo ſa paduchami ẓlědźachu.

Tſjoch kralow abo hody pohanow.

Do cźmowoh' ẓwěta ſeſkhadźa
Dźenß ſ Boha jaßne ẓwětło,
Kiž pohanam wſchěm pſchikhadźa,
Prjecź wot nich wſak je nětko
Wſchu cźmowu wucźbu pſchibójſku
A wſchelku hroſnoſcź pohanſku,
Nětk wſchitzy Boha ſnaja.

Hdyž lědma póßła Bóh tón Knjes
Do ẓwěta ẓwojoh' ẓyna,
Je póßelſtwo też ẓwoje njeßł
Do dalokeho kraja,
Tym mudrym hwěſda ſeſkhadźa,
Do Betlehema podadźa
Sſo woni ſ wjeßełoſcźu.

Hdyž njeby, luby Bożo, nam
Też ſeſkhadźało ẓwětło,
My bychmy runje pohanam,
Też njeſnali to bójſtwo,
Kiž je naß roſßwěcźiło tu,
Wſchu wuhoniło cźmowotu,
We kotrejž żiwi běchmy.

Ach daj, ſo nětko khodźimy
We ẓwětle ſ dźakowanjom,
Na twoju luboſcź ſpomnimy
My ſ horzym požadanjom,
Njech ẓy ty naſcha dowěra,
We wichorach też ſepjera,
We ẓylſach troſcht a pomoz.

A hdyž 'ſchcze knježi cźmowota
A tebje njeſeſnaja,
Hdyž nje' ſa tebje hoſpoda,
A pſchibójſtwo tam maja,
Tam dźenß njech ẓwětło ſaßwěcźi,
So wutroby tam roſßwěcźi,
Sswět zyły njech cźi ẓłuži.

So bychn wboſy pohanjo
Sſo ſ nami wjeßelili,
A tebje ſnali prědarjo,
Cźeſcź tebi ſaſpěwali,
Ssy pohanam ẓo narodźił,
So by jich wſchitkich wobſbożił,
Wo to dźenß proßycź chzemy.

J. Kruža.

Přilopk.

* **(Cźežke żeleſniſke njeſboże pola Hamburga.)** Ssobotu wjecźor je na żeleſnizy mjes Bergedorfom a Geeſtehachtom jedyn próſdny cźah do jeneho ludźazeho cźaha ſawadźił, w kotrymż něhdźe 400 woßobow, ſ wjetſcha fabrikſkich dźěłacźerjow, ẓedźeſche. Sraženje bě tak ẓylne, ſo lokomotiva a prěnje woſy na wyßoke ſtawachu. Każ je hacź dotal ſnate, je ẓo 6 abo 8 woßobow moriło, něhdźe 20 je ẓo cźeźko a něhdźe 80 lohko ſraniło.

* **(Saßoſpožcźenje khmanoſcźe ſa wójſko.)** Pruſki juſtizny a wójnſki miniſter a miniſter ſnutſkownych należnoſcźow ẓu wukaß wudali, po kotrymż ẓmě ẓo woßobam, kotreż ẓu dla ſaßudźenja k khoſtarni khmanoſcź ſa wójſko ſhubiłe abo kotrymż je ẓo wona ſe ſaßudźenjom wſaka, po wobhnadźenju do wójſka ſaſtupicź. Jedna ẓo jenoż wo woßoby, kotreż ẓu hiſchcze wojeŕſkej ẓłużbje winowate a ſa nju khmane.

* **(Paducha ſaßłapili.)** W Kamjenizy (Chemnitz) je njedźelu w nozy jedyn poliziſt jeneho muża ſ woſykom ſajał, na kotrymż dwaj měchaj leżeſchtaj. W jenym běchu brikety a w druhim běchu wóßom runje ſarěſanych kur a dwě kaczzy ſkhowane. Pſchi pſcheẓłyſchenju ẓo wuſkuſchowa, ſo bě ſajaty, jedyn 24 létny pohoncź ſ Zeitza, kury a kaczzy ſ jeneho dwora ſ Helbersdorfſkeho pſchedměſta, a woſyk ſ briketami ſ jeneho druheho dwora kradnył. Hdyž paduchowe wobydlenje pſchepytachu, 13 żiwych kaniklow a měch ſ hußazymi a kokoſchazymi pjerjemi namakachu. Bjes dwěla ẓu ẓo kanikle a pjerje ſ paduſchſtwom doſtake.

* **(W Garmiſchu w bayerſkich Alpach ẓo ſaraſył.)** Wyſchſchi ſtabowy lěkaŕ dr. Weißwange ſ Draždžan bě 29. dezembra pola Garmiſcha w bayerſkich Alpach ſe ẓwojimaj ẓynomaj na horu Garmiſch ſchoł. S hory duzy do jeneje wudrjeńzy ſańdźechu a dr. Weißwange po 30 metrow wyßokej ſcźěnje dele padże a ẓo ſaraſy. Starſchi ẓyn do hoſcezuza dele po pomoz khwataſche. Někotſi hórſzy wjednizy ſnjeſboženeho pytacź dźěchu. Hacź runje ẓo zyłu nóz něktore wudrjeńzy w ſłodźenej krajinje pſchepytachu, mózachu hakle w rańſchich hodźinach k měſtnu njeſboża dóńcź. Młódſcheho wóßomlětneho hólza, kotryž w ſynnej nozy njebě ẓwojeho morweho nana wopuſcźił, jenoż lohko ſranjeneho a hiſchcze żiweho nadeńdźechu. Dźěcźo hnydom do dola dowjedźechu, hdyž jemu cźeźko potrjechena macź w lěßu napſcheczo pſchińdże. Jara wobcźeżne dźěło běſche, ſe ſkaliſnateje krajiny cźěło do doka dowjeſcź. Wot tam je ẓo wono do Draždžan dowjeſło.

* **(Powodźenje w Schwajzarſkej.)** W wjecźornej Schwajzarſkej ẓu po ẓylnych deſchcźach a po roſtaczu ẓněha powodźenja naſtake. Delni Broyeſki dół je jena ẓwětlina. Na wjele měſtnach je ẓo roſmokana pjerſchcź ſ horow ẓunyła. Mjes Bernom a Schwarzenburgom je ẓo tak żeleſniza ẓunyła. Droha mjes Romontom a Boulozom je ẓo na daloku dołhoſcź ſaßypła.

Wjecźenje wjerńcha.

Pſched połdra ſta létami bě bohaty wjerńch żiwy, tón ẓebi do ẓrjedź lěża ẓwój hród natwari. Wjerńch pſchebywaſche rady wonka a bě pſchcezel pſchirody a lubowaſche roſtliny a ſwěrjata. Tehodla też ẓwój lěß wokoło hrodu popuſchczeſche, wottykowaſche ſe ẓmojej ẓamßnej ruku kraßne ſahrody a naßadźa do nich żadne ſwěrjata, woßebje běchu tu wukrajne ptaki, każ: hołbje, bażanty, kury a pawy. Też poſdźiſcho wobdźiwowachu hiſchcze jeho puſchne ſahrody a jemu mějachu ẓo dźakowacź, ſo bě ſ tym też wjele wużitnych druźinow pjeriny a roſtlinow do kraja pſchiſchło.

Junu bě ẓo tam ſa dźeń dwaczeźi nowych druźinow tutych ptakow pſchiwjeſło; wjerńchowa ẓwójba wokoło klětkow ſtejeſche a wjeßeleſche ẓo nad bohatymi pißanymi pjerjemi tutych ſwěrjatow. Wone ẓo woßebje temu wothladarjej k ſaſtaranju a k ſakitowanju pſchepodachu!

Naſajtra běſche wjerńch ſahe rano w ſahrodźe, bě wſchědnu ẓuknju wobleczeny, měieſche motyku w ruzy, zyle każ wſchědny cźłowjek. Wón pilnje ſe ẓwojim ſahrodniſkim inſpektorom pſchi ẓadźenju ſchtomow dźěłaſche.

Tu ẓo zyle ſpłóſchiwje a po zyłym cźěle dyrkotajo ẓłużomnik pjeriny k wjerńchej bliježeſche; hižo wjazy dyžli dwaczeźi kroczelow wot naſdala bě widźecź, ſo ma wón něſchto ſtraſchne a cźěżke na ẓwojim ẓwědomnju a pocźa mjekotajo a wißajo woſtajo rěcźecź:

„Najjaßniſchi knježe, ja . ., te hołbje . . . te . . . te . . .“

„Schto je ſ hołbjemi?“ wjerńch na njeho ſawoła, pſchetoż wón hižo niczeho dobreho ẓo njenadźijeſche, dokelż bě tón pachoł wſchón ſblědnył każ ſcźěna, a ſ teho wjerńch ẓudźeſche, ſo je ẓo ſ jeho lubuſchkami něka̋jke njeſboże ſtało.

„Te — te nowe hołbje“, wbohi njeſbożowny cźłowjek dale mjekotaſche, „te . . te ſe dźenża w nozy něſchto ſte podeſchło, ẓnadź je je mordaŕ ſeźrał; to chzych waſchej jaßnoſcźi najpoßłuſchniſcho woſjewicź.“

Wjerńchej ſacźekaſche żiła na cźole, to bě wěſte ſnamjo, ſo jemu krej a hněw do hłowy ſtupatej.

„Běchu dha paßle pſched hołbjazej klětku powleczene, każ ẓym ja pſchikaſał?“

Wbohi pachoł běſche ẓwojemu knjeſej do wocźi pohladał a ſpóſnał, kak nimoměry jara bě ẓo jeho knjes na njeho roſhněwał, teho dla ani ẓłowczka wotmołwicź njemóżeſche, ale ſ jeho żałoſcźenja bě jara derje ſpóſnacź, ſo paßle pſched hołbjazej klětku njejßu powleczene byłe.

„Nó, dha měj ßo ſ prócha . . .“, wjerch wokaſche a ſkhadżazy hněw, kiž nětkole wudyri, jeho tak móznje pſchewja, ſo hnydom ſ motyku ßo ſahanjeſche, ſo by njeſbožownehu ßłużobnika k ſemi porazył.

Tu pſchihna dwórſki ſahrodnik a ſawoła:

„Cżakajcże, Wyßokoſcż, bożedla!“

A wón hrabny wjercha ſa ruku, kotraż bě runje k dyrjenju poſběhnjena.

Markhrabja ßo wſchón rosnjemdri, ſo bě ßebi jedyn ſe ßwojich poddanow ſważił, jeho pſchimnycż, wón chżyſche ßo wutorhnycż, tola dwórſki ſahrodnik, kotryż bě jara ßylny muż, wojowaſche ſe ßwojim knjeſom a jemu ßo poradżi, markhrabji ſtraſchnu motuku wutorhnycż. Sſłużobnik pak bě ſa tón cżaß, ſo taj w ſahrodże ßo bědżeſchtaj, hižo cżeknył.

Nětkole hakle, hdyż wón pſched ßwojim roshněwanym knjeſom ſtejeſche, nětkole ßo dwórſki ſahrodnik dopomni, kak ſważliwu wěz bě dokonjał. Wón bě ßo na ßwojim wyßokim knjeſu a wjerchu ſe ſłutkom pſchepſchimnył, a po ſakonjach, kiž w tehdomniſchich cżaßach płacżachu, mózachu jeho ſe ßmjercżu khoſtacż. To dwórſkemu ſahrodnikej do duſche rěſny a wón ßo nahle wuſtróża, wón ßo na ßwoju żonu a dźěcżi domach dopomni a hnydom ßo ſpěſchnje wobrocżi a cżěkaſche.

Samyßleny ſtejeſche markhrabja dołho ßamlutki, nichtó ßebi njeſwěrjeſche, ßo jemu bliżicż. Nětkole ſa khwilu ßo wón ſaßo ſruna a hłowu poſběże, jeho cżoło bě ßo ſaßo ſhładkowało a wujaßniło, wón bě ßwój hněw ſbożownje pſchewinył.

„Dwórſkeho ſahrodnika mi na hłowu ßem wobſtarajcże, njech płacżi, ſchtož chże!“ markhrabja krucże pſchikaſa.

Bórſy pſchiběża ßłużobnik a wojſewi markhrabji, ſo běſche dwórſki ſahrodnik hižo we wozu wotjěł.

„Wjedża woni, do kotreho kónza?“

„Do Wonez, hnadny knjeże.“

„Dobre, hnydom njech ßo konjeńſki miſchtr na konja ßynje a njech ſa nim cżěri!“ wjerch ſawoła.

Konjeńſki miſchtr pſchiběża a markhrabja jemu něſchto tajne pſchikaſa.

W bliżſchim wokomiku cżěri jěſdnik prjecż na ſpěſchnym konju a cżěkazeho ſa někotre hodżiny doſcżahny; to pak bě hižo w nozy pó cżmje, hdyż wón wós a popadnjeneho dwórſkeho ſahrodnika do hroda wrócżo pſchiwjedże. Dwórſki ſahrodnik bě wſchón blědy a hladaſche ſtyſkniwje pak pſches wokno we wozu won, pak ſaßo na konjeńſkeho miſchtra, kiž pódla njeho ßedżeſche. Tola tutón twjerdże mjelcżi, każ morwy.

Wós bě hacż do měſta dozpěł a jědżeſche ſ jeneje dróhi na druhu, dwórſkemu ſahrodnikej pak bě tak ſtyſkno, każ wotßudżenemu hubjenemu ſłóſtnikej, kotrehoż na ſchibjenzu wjeſu.

Skónczńje wós ſtejo woſta. S pukotazej wutrobu a ſ tſchepotazymaj kolenomaj popadnjeny ſ woſa wuſtupuje a ſteji tu a njemóże ßo dodżiwacź — pſchetoż niz lěßoży cżmoweho jaſtwa na njeho wudżěraja, ale jaßnje roſßwětlene wokna pſchecżelneho domu k bydlenju na njeho ſhladuja a jeho lubje witaja. Kołwokoło je wſchitko cżicho, niczo ßo njehiba.

Konjeńſki miſchtr ßwojeho jateho pſches jaßnje roſßwětlene naměſcże wjedżeſche, potom dżěſche ſ nim po ſkhodże, kotryż bě ſ kwětkami pyſcheny, do hornjeho poſkhoda. Tu ßo durje wotewrichu a pſched dwórſkim ſahrodnikom, kiž ßo dodżiwacź njemóżeſche, ſtejeſche markhrabja, wokoło njeho pak bě zyła wjerchowſka ßwójba ſhromadżena a tež żona dwórſkeho ſahrodnika a jeho cżrjódka dźěcżi bě pſchitomna.

„Sahrodniko“, wjerch ſ khutnym hłoßom ſarěcża, „Bóh ßam je twoju ruku mikoſcżiwje nawjedował, ſo ja njejßym wulkeje ſłóſcże wobeſchoł, wſmi tule nowu natwarjenu khěżu, to njech je ſnamjo mojeje nutrneje dżakownoſcże, bydl w njej w měrje, ſbożu a ſtrowoſcżi ſe ßwojej ßwójbu!“

Sſwěrny ßłużobnik ronjeſche ßylſy, klakny ßo na ſemju a wobjima ßwojemu knjeſej kolenje, tola tón jeho poſběhny, pſchetoż wón bě ßam tak hnuty, ſo jemu ßylſy do wocżow ſtupachu.

To běſche wulkomyßlne wjecżenje nadobneho wjercha w tamnych cżaßach, hdżeż ßo něſchtożkuli ſta, ſchtož nam ſroſumliwe njeje. Wěſo, tutón wjeſch bě nahły, ale wón mějeſche tež ſaßo jara dobru wutrobu.

Jeho wopomnjecże woſta w cżeſcżi a w luboſcżi tež pola potomnikow jeho ſahrodnika.

(— Kónz. —)

Zyrkwinſke powjeſcże.

W Michalſkej zyrkwi ſmeje jutſje, ßobotu na 3 kralow, rano we 8 hodżinach farat Räda ßerbſku ſpowjednu wucżbu, dopołdnja w 9 hodżinach ſmeje duchowny Tyſchet ßerbſke a $^1/_2$11 hodżin němſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka ſa mißionſtwo mjes pohanami sběra.

Prěnju njedżelu po 3 kralach ſmeje duchowny Tyſchet rano we 8 hodżinach ßerbſku ſpowjednu wucżbu, dopołdnja w 9 hodżinach ſmeje farat Räda ßerbſke a $^1/_2$11 hodżin němſke prědowanje.

Sſrjedu, 10. januara, popołdnju w 3 hodżinach wotměje żónſke towarſtwo ſhromadżiznu.

Sſrjedu wjecżor $^1/_2$5 hodżin wotměje ßo w Bórku ßerbſka nutrnoſcż a wójnſka modletſka hodżina.

Tydżeńſke ſaſtojniſke dźěła ſmeje duchowny Tyſchet.

Zemrjeli:

W Michalſkej woßadże: Jan Hadank mjenow. Hólcż, bywſchi krowz ſ Maleſchez, wudowz, † w ſaſtaratni wokrjeßneho wuſtawa na Židowje, 70 l. 5 m. 19 d. — Herman Hofman, khěżet a dźěkarjer w Brěſowje, 43 l. 4 m. 15 d. — Hanß Kurt, Oſk. Jurja Ditricha, kontoriſty w Hruboczizach, w tu khwilu we wojetſkej ßłużbje, ß.. 2 l. 8 m. 14 d. — Franzi-ka Hana Ryſelowa, Jana Auguſta Ruſela, khěżerja a ſaſtaniſchczoweho ſarjadnika w Dżěżni ezach, mandzelſka, 68 l. 6 m. 6 d. — Marja ſwudowjena Czechowa rodż. Bradżiż, dźěłaczetka w Dobruſchi. 67 l. 6 m. 15 d. — Hana ſwudowjena Zurowa rodż. Bartez, wudowa na Židowje, 70 l. 11 m. 27 d.

W druhich woßadach: Eleonora Wylemina ſwud. Hojnowa rodżena Schmidtez w Nowej Wßo, 83 l. 1 m. 4 d. — Fritz Kurt Hofman w Hunczeriżach, 4 m. 29 d. — Jan Alfred, ſchewza Ramſcha w Barcze ß., 3 m. 20 d. — Oskar Schönfelder ſ Rakojdow, wojak w grenad. regim. czo. 100, 19 l. 4 m. † na cżeżke rany w lazarecże w Bonnje, pokhowany w Hrodżiſchczu).

Zyrkwinſke ßowjeſcże ſ Hodżija.

Na 3 kralow ſměje farat Kſchiżan rano $^1/_2$8 hodżin ßerbſku ſpowjednu wucżbu, dopołdnja $^1/_2$9 hodżin ſmeje duchowny Voigt ßerbſke a w 10 hodżinach němſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka ſa ſwonkowne mißionſtwo sběra.

Prěnju jedżelu po 3 kralach měje rano $^1/_2$8 hodżin němſka ſpowjedna wucżba, dopołdnja $^1/_2$9 hodżin ſmeje farat Kſchiżan němſke a $^3/_4$10 hodżin ßerbſke kemſchenje.

Sſrjedu wjecżor w 5 hodżinach wotměje ßo němſka wójnſka modletſka hodżina.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Budeſez.

Na ßwjedżenju tſjoch kralow ſmeje farat Domaſchka rano we 9 hodżinach ßerbſke a dopołdnja $^1/_2$11 hodżin němſke mißionſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka ſa ßwjatſe mißionſtwo sběra.

Prěnju njedżelu po tſjoch kralach rano we 8 hodżinach ßerbſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodżinach ſmeje duchowny Bój ßerbſke a $^1/_2$11 hodżin němſke prědowanje.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Njeßwacżidła.

Jutſje ßobotu na ßwjedżenju tſjoch kralow, budże rano we 8 hodżinach ßerbſka ſpowjedź; dopołdnja w 9 hodżinach ßerbſke a $^1/_2$11 hodżin němſke kemſchenje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka ſa mißionſtwo mjes pohanami sběra.

1. njedżelu po tſjoch kralach budże rano we 8 hodżinach němſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodżinach němſke a $^1/_2$11 hodżin ßerbſke kemſchenje.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Rakez.

Jutſje ßobotu na ßwjedżenju 3 kralow, budże rano we 8 hodżinach ßerbſka ſpowjedź dopołdnja w 9 hodżinach ſmeje duchowny Scholta-Sdżarowſki ßerbſku a $^3/_4$11 hodżin němſku Božu ßłużbu.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka ſa mißionſtwo mjes pohanami sběra.

1. njedżelu po 3 kralach budże dopołdnja w 9 hodżinach němſke a $^3/_4$11 hodżin ßerbſke kemſchenje ſ cżitanym prědowanjom.

Wutrobne zhożopřeća k nowemu lětu wnpraja wšěm lubym Serbam a jich přećelam doma a we wukraju z dobom so wukupiwši z darom za naš

Serbski Dom:

po **10** hr.: H. H. w K.
po **5** hr. kk.: dr. med. Rachel w Pančicach,
justicny radź. Michał Cyž w Budyšinje.
po **3** kr. kk.: farař Křižan w Hodźiju,
farař Šewčik w Kamjenicach,
farař em. Urban w Khróśce,
farař Michał Wjesela w Königshajnje,
kubleŕ Króna w Bukecach,
redaktor Marko Smoleŕ w Bndyšinje.
po **2** hr. kk.: pólny farař Cyž w polu,
kubleŕ Jan Młónk w Ćemjercach.

Jěsdny plan, płaczazy wot 3. januara 1917.

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8,32	12,03	5,20	7,55
Ketliz	—	8,41	12,12	5,29	8,04
Radměriz	—	8,48	12,19	5,36	8,11
Hluschiny	—	8,52	12,23	5,40	8,15
Luwocźiz	—	8,59	12,30	5,47	8,21
Maleczíz	—	9,05	12,36	5,53	8,27
Wósborka	6,00	9,50†	1,10	6,31	8,32
Hrodźischcza	6,07	9,57†	1,17	6,38	—
Barta	6,15	10,05†	1,26	6,46	—
Hucźiny	6,24	10.14†	1,35	6,56	—
Klukscha	6,32	10,22†	1,44	7,05	—
Wulk. Dubrawy	6,41	10,31†	1,54	7,14	—
Lutobcza	6,46	10,36†	2,00	7,19	—
Radworja	6,52	10,41†	2,06	7,25	—
do Radworja dwórn.	6,58	10,47†	2,12	7,31	—

† Jěsdźi jenož na kóždym poslednim dźěławym dnju kaž tež njedźelu a swjate dny.

S Radworja do Lubija.

S Radworja dwórn.	—	—	8,28	11,58†	5,21	9,01
Radworja sast.	—	—	8,34	12,02†	5,27	9,07
Lutobcza	—	—	8,40	12,08†	5,33	9,13
Wulk. Dubrawy	—	—	8,45	12,13†	5,38	9,19
Klukscha	—	—	8,54	12,22†	5,47	9,27
Hucźiny	—	—	9,02	12,30†	5,55	9,36
Barta	—	—	9,11	12,39†	6,04	9,44
Hrodźischcza	—	—	9,20	12,48†	6,13	9,53
Wósborka		7,25	9,55	1,43	6,46	9,59
Maleczíz		7,30	10,01	1,49	6,52	—
Luwocźiz		7,36	10,07	1,55	6,58	—
Hluschiny		7,42	10,14	2,02	7,05	—
Radměriz		7,47	10,19	2,07	7,10	—
Ketliz		7,58	10,30	2,18	7,21	—
do Lubija		8,07	10,39	2,27	7,30	—

† Jěsdźi jenož kóždy poslědny dźěławy dźeń, kaž tež kóždu njedźelu a swjaty dźeń.

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	8,00	9,20	11,30†	2,35	4,52	7,10	8,34
Ratarjez	8,07	9,26	11,36†	2,41	4,59	7,16	8,40
Židowa	8,12	9,31	11,41†	2,45	5,04	7,21	8,45
Mal. Wielkowa	8,18	9,38	1147†	2,52	5,10	7,28	8,51
Radworja	8,28	9,48	11,56†	3,—	5,21	7,38	9,01
Khažowa		9,53		3,05		7,43	
Njeßwaczidla		10,00		3,12		7,50	
Scheschowa		10 07		3,19		7,57	
Rakez		10,15		3,27		8,05	
Komorowa		10,22		3,34		8,22	
Sdźarow		10,29		3,41		8,19	
Hóska				3,55			
Kulowa		10,42		—		8,33	
Němzow		—		—		—	
do Wojerez		10,57		4,09		8,47	

płaćiš do Budyšina 10,39	płaćiš do Wósborka 12,54	płaćiš do Budyšina 7,30.	płaćiš do Bóbz. 9,59.

† Jěsdźi jenož na kóždym poslednim dźěławym dnju kaž tež kóždu njedźelu a swjaty dźeń.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez	—	7,15	12,36	5,07			
Němzow	—	—	—	—			
Kulowa	—	7,30	12,51	5,22			
Hóska	—	—	—	—			
Sdźarow	—	7,44	1,05	5,36			
Komorowa	—	7,51	1,12	5,43			
Rakez	6,05*	7 59	1,20	5,51			
Scheschowa	6,13*	8,05	1,27	5,58			
Njeßwaczidla	6,22*	8,12	1,34	6,05			
Khažowa	6,30*	—	8,20	—	1 42	—	6,12	—
Radworja	6,36*	7,00	8 27	10,48†	1.48	2 14	6,19	7,37
Mal. Wjelkowa	6,46*	7,08	8,37	10,56†	1.58	2,23	6,29	7,45
Židowa	6,54*	7,15	8,43	11,02†	2,05	2,30	6,35	7,52
Ratarjez	6,59*	7,19	8,47	11,06†	2,10	2,35	6,39	7,57
do Budyschina	7,06*	7,25	8,52	11,12†	2,15	2,41	6,44	8,03

9,00 wot Wósborka	9,50 wot Wósborka	12,03 wot Lubija	5,20 wot Lubija
---	---	---	---

* Jěsdźi jenož na kóždym poslednim dźěławym dnju.

† Jěsdźi jenož na kóždym poslednim dźěławym dnju kaž tež kóždu njedźelu a swjaty dźeń.

S Khoczebuza=Petershajna=Wojerez.

—	7,50	1,00	6,07	S Khoczebuza do	9,00	12,28	5,30
—	8,45	1,37	6,45	„ Petershajna do	8,05	11,54	4,55
—	10,17	2,31	7,41	do Wojerez	6,49	11,01	3,57

Se Sholjerza do Draždžan.

Se Shorjelza	4,23	—	7,46	9,02	11,20	1,36	2,15	4,30	6,08	8,53	10,25†
Rychbacha	4,44	—	8,10		—	2,05	—	4,51	7,24	—	10,49
Lubija	5,—	—	8,30	9,27	11,51	2,22	2,44	5,13	7,46	9,16	11,07
Pomorz	5,16	—	8,46	—	12,08	—	—	5,29	8,03	—	11,22
Kubschiz	5,24	—	8,54	—	12,16	—	—	5,36	8,11	—	11,29
Budyschina	5,37		9,08	9,47	12,30	—	3,06	5,49	8,25	9,37	11,37
Žiczenja	5,50		9,20	—	12,44	—	—	6,01	8,39	—	—
Biskopiz	6,14		9,40	—	1,08	—	—	6,20	9,01	—	—
Arnsdorfa			10,—	—	1,33	—	—	6,43	9,30	—	—
Radeberga	—	—	10,08	—	1,41	—	—	6,52	9,38	—	—
Do Draždžan	6,54		10,28	10,39	2,02	—	4,03	7,14	10,03	10,27	—

S Draždžan do Shorjelza.

S Draždžan	—	1,45	5 58	9,	9,12	12,35	3,00	5,11	8,02	10 26	—
Radeberga	—	—	—	—	—	—	—	—	8,32	10,57	—
Arnsdorfa	—	—	6,33	—	9,47	1,08	3,35	—	8,42	11,08	—
Biskopiz	—	—	7,05	—	10,16	1,34	4,02	—	9,10	11,39	—
Žiczenja	—	—	7,21	—	10,32	1,50	4,17	—	9,26	11,55	—
Budyschina	—	2,35	7,35	9,56	10,45	2,04	4,31	6,04	9,40	12,04	1,30†
Kubschiz	—	—	7,45	—	10,55	2,14	4,41	—	9,51	—	1,39
Pomorz	—	—	7,53	—	11,03	2,22	4,49	—	9,59	—	1,46
Lubija	—	2,56	8,14	10,21	11,25	2,41	5,08	6,28	10, 21	—	2,03
Rychbacha	—	—	8,30	—	11,41	2,57	5,24	—	10, 37	—	—
Do Shorjelza	—	3,17	8,53	10,45	12,03	3,19	5,45	6,52	11,00	—	—

† Jěsdźi jenož w nozy po njedźeli a swjatych dnjach.

S Budyschina do Wjelezina.

| Wojowa klasa | 2-kl. | 2-kl. | 2-kl.

Pomoz ſa khorych wojeŕſkich ſwójbow w Budyſkim wjeßnym wokrjeßu.

Po ſrěčenju ſe ßlědowazymi lěkarjemi, ſubjazymi lěkarjemi a haptykarjemi ßo ßlědowaze woſjewja:

§ 1.

Pſchißłuſchniziy wójnſkich wobdźělnikow kotrychž Budyſki wjeßny wokrjeßny ſwjaſk podpjera, a kotſiž, hdyž ſkhorja, ßane prawo na lěkowanje ſe ſtrony khorobnych khaßow nimaju, darmowſku pomoz ſa khorych pſches lěkarjow, pod ſapißom mjenowanych, doſtanu, hdyž tutym khorobne wobßwědčenje pſchedpołoża.

Schto ma ßo jako khoroſcź wobhladacź, ßo po pſchedpißmach khěžorſtwoweho ſawěſčenſkeho porjada poſtaji, porodźenje ßame ßo jako khoroſcź njewobhladuje.

§ 2.

Gmejnſka wyſchnoſcź khorobne wobßwědčenje na wěſteho lěkarja, kotrehož ßebi khory wuſwoli, napiſche, kiž na čaß jeneho měßaza po dnju napißanja płaćí. Jeli trjeba, ma ßo wo to proßyćź, ſo by ßo nowe khorobne wopißmo napißało. Khorobne wobßwědčenje ßmě ßo jenož na čaß podpjeranſkeho prawa napißacź. Wono ßmě ßo wuwſaćźnje na čaß pſched 1. dezembrom 1916, tola niz pſched 1. januarom 1916 leżazy, napißacź, jeli ſo ßo lěkaŕſke ſliczbowanje pſchedpołoži a ßo hiſcheće jenokróćźna pomoz k ſapłaćenju tuteho ſliczbowanja njeje daka.

§ 3.

Lěkař ßmě ßo njedźelu wot 12 hodźin a w nozy wot 9 hodźin wjeczor hacž do 8 hodźin rano jenož w nuſnych padach ſkaſacź.

§ 4.

W § 1 mjenowanym woßobam ßo darmowſke lěkowanje ſubow pſches ſubjazeju lěkarjow, w ſapißu B mjenowaneju, pſchiſwola, hdyž tutymaj wobßwědčenje ſa lěkowanje ſubow pſchedpołoża.

Lěkowazy lěkař ſuby lěkowanſke wobßwědčenje jenož potom napißa, hdyž je ſtrach, ſo ſmě̌je wotſtorcźenje lěkowanja ſubow ſchkódne ſćěhwki ſa powſchitkowny ſtaw ſtrowoſcźe. Na ſuby khory ßmě ßebi ſubjazeho lěkarja wuſwolicź.

§ 5.

Pod § 1 mjenowane woßoby w haptykach, w ſapißu pod C. mjenowanych, darmo lěkaŕſtwo doſtanu, hdyž tam haptykowſke darmowſke wobßwědčenje pſchedpołoża. Lěkowazy lěkař haptykowſke darmowſke wobßwědčenje napißa. Wón ßmě jo jenož napißacź, hdyž je naſtupanſke lěkaŕſtwo njewobkhódnje nuſne. Na ßame ßylnjaze ßrědki njemóże ßo haptykowſke darmowſke wobßwědčenje napißacź, w tutym padźe ßo khoremu radźi, ſo by ßo ſ poßrědniſtwom gmejnſkeho pſchedſtejicźerja na pſchißłuſchny wubjerk ſa powſchitkownje wužitne dźěło wobroćił.

§ 6.

Khoſty nuſneho ſaměſtnjenja w jenej khorowni abo w podobnym wuſtawje ßo jenož ſarunaju, hdyž je podpjeranſka komißija ſaměſtnjenju pſchihłoßowała.

§ 7.

Gmejnſke pſchedſtejicźerſtwo ma ſaměſcźenje w hojeŕni ſa duchakhorych wobſtaracź. Podpjeranſka komißija ſa čaß ßwojeje podpjeranſkeje winowatoſcźe ſarunanje khoſtow pſchilubi, kotreż ßo po wucźerpanju wſchěch do tuteho ßłuſchazych ßrědkow na měſtny khudźinſki ſwjaſk wotwala.

§ 8.

Podpjeranſka komißija Budyſkeho wokrjeßneho ſwjaſka pomoz k ſapłaćenju naſtatych khorobnych khóſtow ſ wuwſaćźom mjenowanych padow wjazy njedawa.

W Budyſchinje, 1. januara 1917.

Kralowſke hamtſke hejtmanſtwo.

Sapiß

lěkarjow, ſubjazych lěkarjow a haptykarjow, kotſiž ßu wucźinjenje ſ Budyſkim kralowſkim hamtſkim hejtmanſtwom w naſtupanju lěkowanja khorych pſchißłuſchnikow wójnſkich wobdźělnikow wotſamkli.

A. Lěkarjo:

Dwórſki radźiczel **dr. Reinhard**, w Budyſchinje,
ſanitetny radź. dr. **Heſſe**, „
dr. **Eichert**, „
dr. **Hantuſch**, „
dr. **Nonnenmacher**, „
dr. **Rohr**, „
dr. **Träger**, „
dr. **Wagner**, „
ſan. radźiczel dr. **Radźa**, w Biſkopizach,
ſan. radźiczel dr. **Roch**, „
dr. **Grund**, „
dr. **Otto**, „
dr. **Werner**, „
dr. **Weſemann**, w Barcźe,
dr. **Liebe**, w Khróſcźe,
dr. **Geiß**, w Kumwałdźe,
dr. **Peſcheck**, w Huſzy,
dr. **Weier**, w Bukezach,
ſan. radźiczel dr. **Langer**, w Rakezach,
dr. **Stöckel**, w Njeßwačźidle,
dr. **Flieger**, w Hornjej Wjaſońzy,
ſan. radźiczel dr. **Bochmann**, w Sohlandźe n. Sprewju,
dr. **Vogel**, w Hornim Wujeſdźe,
ſan. radźiczel dr. **Schulze**, we Wósborku,
dr. **Pühler**, we Wósborku,
dr. **Heyde**, we Welecźinje.

B. Subjazy lěkarjo:

Subjazy lěkař **Frey**, w Budyſchinje,
ſubjazy lěkař **Krauſe**, „

C. Haptyki:

Hrodowſka haptyka w Budyſchinje,
měſcheźanſka haptyka „
wettinſka haptyka „
měſcheźanſka haptyka w Biſkopizach,
haptyka w Schěrachowje,
haptyka w Semizach-Tumizach,
haptyka w Rakezach,
haptyka w Hornjej Wjaſońzy,
haptyka we Wósborku.

Do Wulkeje Dubrawy a wokolnoſcźe!

Dowolam ßebi cźeſcźenym Serbam k wjedźenju dacź, ſo ßym

inſtallaziſku dźěłarńju a pſchiprawjeŕnju elektriſkeho wobßwětlenja a elektriſkeje cźěrjenſkeje mozy

knjeſa Emila Stocka we Wulkej Dubrawje

pſchewſał.

Podwolnje proſchu, dowěrjenje, mojemu pſchedchadnikej ſpožcźene, dobroćiwje na mnje pſchenjeſcź.

Wſchě wuporjedźenja a pſchiprawjenja elektriſkeho wobßwětlenja a elektriſkeje cźěrjenſkeje mozy ſpěſchnje, derje a tunjo wuwjeduju. Woßebje cźinju na to kedźbliwe, ſo je wſcha potrjeba ſa elektriſke wobßwětlenje a elektriſku cźěrjenſku móz, jako elektriſke ßwězy, ſwěſcźenjo, pſchetykacźki atd. pola mje dobra a tunja doſtacź.

S pocźeſcźowanjom

Franz Kuchař we Wulkej Dubrawje.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 2. **Sobotu 13. januara 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

12. januara: **Wječorne wojownischežo.**

Wójsko kronprynza Rupprechta.

Na nasche stejischeza pola Armentieres a Lens a na woběmaj stronomaj drohi mjes Albertom a Bapaumom artillerija tšelesche, kotrejž mózmje wotmolwjachmy.

K polnozy rěki Ancry Jendželeženjo w ranšich hodžinach dwójzy nadběhi podarmo činjachu. Pola Serre žo jich nadběh pšed naschimi linijemi slemi.

K polnozy Beaucourta žo woni po wopředmych wuspěchach se žylnje wuwjedženym napscheznym storkom se schkodowanjom do žwojich wukhodnych stejischezow wrócežo čišnychu. 50 jatych a 2 maschinske tšelbje w naschej ruzy wostachu.

Pola Beaumonta žu hischeze małe bitwiczki mjes pěschkami.

Wójsko němskeho kronprynza.

K wječorej rěki Maasy, na hórkach a we Vogesach žo s městnami s artilleriju tšelesche a žo s minami wojowasche.

Wupadaze wotdželenje, kotrež bě žo dženża rano na Combreskich hórkach a k ranju wot Nomeny do njepscheczelskich hrjebjow dobyło, žo bjes schkodowanja se 16 Franzowsami wrócži.

Rańsche wojownischežo. Fronta generalneho półneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

Pschi Dwinje a w jěsoratej stronje k połodnju wot Dwinska wojowanje wežera khětro woteběrasche.

Pschi želesnizy mjes Wilnu a Dwinskom žo nadběhaze ruske kompagnije s cžim schkodowanjom wotpokasachu.

Dwój nabběhaj k krótkemu wječorej Rigi, k połepschenju žwojeho žamžneho stejischeza činjenaj, nam 32 jatych wunježelschtaj.

Fronta generalneho wyschka arzywójwody Josefa.

Swój wuspěch wot 10. januara rosschěrjejo žmy tež wežera na bokomaj Ojtozskeje drohi někotre sažobuležaze njepscheczelske stejischeza dobyli. Njepscheczel je cžežko schkodował a je jeneho offiziera, 80 muži, 6 maschinskich tšelbow a 3 minymjetaki w naschej ruzy wostajił.

K polnozy a k połodnju Susitaskeho dola njepscheczelowe nabběhi bjes wuspěcha wostachu.

Wójsko generalneho półneho marschalla s Mackensena.

W bahnischežowych nižinach mjes Brailu a Galazom žmy Rušow dale k Seretej sacžischeželi. La Burtea je žo wsala.

W nozy wot 10. k 11. januarej wobrónjene njepscheczelske łódže spytachu pola Isaccea po Dunaju horje jěcž. Jena parna łódź žo s naschim artilleriskim tšelenjom potepi, jena druha žo nuzowasche, k połnóžnemu brjohej sahnadžeš.

Mazedonska fronta.

K połodnju Ochridaskeho jězora je njepscheczel awstrisko-wuhersko-bokharsku frontu sady Ceravy nadběhacz spytał. Stejischeza žu žo sdžerzake.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Khěžorowy wójskowy wukas.

Khěžor je s hłowneho kwartěra žlědowazy wójskowy wukas wudał:

Mojemu wójsku a wójnskemu łódźstwu!

Hromadže se swjaskowanymi knježeljemi běch naschim njepscheczelam namjetował, so bychu hnydom wo měrje jednacz poczeli. Njepscheczeljo žu mój namjet wotpokasali.

Wójna dale dže!

Pšched Bohom a cžłowjestwom na njepscheczelne knjeżerstwa žame cžežke samolwjenje sa wschě dalsche žałožne wopory pada, kotrež je wam moja wola chzyła salutowacz.

Sso s prawom nad nasdatej wólnosczu njepscheczelow pohórschejo a chzejo najžwjeczischе kubła sakitacz a wótczinje sbožowny pschichod swěsczicz, budžeže wy krucži kaž worzl.

Naschi njepscheczeljo njerodža wo poskičzene jednanje. S Božej pomozu budža jich nasche brónje k temu nusowacz.

Wilhelm I. R.

Wuhlady na wulke dawki w Němskej.

Strach a hrosa běschtej sańdženy tydzeń němskim bursam do stawow sajěkej. Wone žo kupowanja sdalowachu a kursy lohko spadowachu. S pschiczinu tuteho nastróženja běchu sdžělenja, kotrež bě khěžorstwoželmski sapósłanz dr. Sresemann njedželu na jenej shromadžisnje nationalliberalneje strony w Hannoverje wo finanznym poczeženju němskeho khěžorstwa a wo nowych dawkowych cžežach činił.

Dr. Stresemann něhdže žlědowaze praji:

K sadanjenju wójnskeho dołha budže letnje něhdže 6—7 milijardow hriwnow trjeba, kotrež dyrbja žo s nowymi dawkami nawdacz. Pódla teho budža wulke nowe dawki w němskich swjaskowych statach a gmejnach trěbne. Knjeżerstwa wjedža, so žo tele dawki njebudža na dlěschi cžaž dawacz móz, ale so budže žo džěl dołha hnydom s wotedaczom dźěla samoženja, a to niz jenoż wulkeho, ale tež małeho, sapłacžicz dyrbjecz. Hižo we wójnskim dawkowym sakonju, wo kotrymž je khěžorstwowy žejm w poslednim poženjenju wuradžował, je žo wo tym rěczało. W jeho prěnim paragrafje žo praji, so maja cži, kotrychž samoženje je sa cžaž wójny pschibywało abo tola njeje snajmjeńscha wo 10 prozentow woteběrało, schtwórty abo tsecži dźěl žwojeho samoženja jako wurjadny dawk sa khěžorstwo wotedacz. W powschitkownym sajimanju by było, so by knjeżerstwo bórsy wo žwojich finanznych wotmyślenjach rosjaśnjenje dało.

Tež wo wójnskich samerach je dr. Stresemann rěczał. Nationalliberalna strona nochze wo žwětowym měrowym swjasku ničžo wjedzecz. Kaž něhdy na Algeciraskej konferenzy by wjetschina europiskich statow pschecziwo Němskej była. Nationalliberalna strona praji: „Pšches móz k měrej.“ Jeli so pak chzemy Němskej pšches móz měr swěsczicz, dyrbimy woprawdźitosczi do woblicža hladacz. Tu je najprjódzy belgiske praschenje. Jeli so žo nam njeporadži, belgiski (flandriski) brjoh w ruzy wobkhowacz, potom je Jendželska žwoju wójnu dobyła. Tirpitz je nam pschiwołał, so je sa lěto 1917 nasche heśko Flandernska, a kak žebi wikowanski žwět wěz wobhladuje, je Ballin wurasył, kotryž je rjekł: Won s mokreho tsirózka, pschibližmy žo k wotewrjenemu brjohej. Teho dla dyrbimy flandernski brjoh jako wójnski saměr postajicz.

Wo wulkich dawkach, kotrež je dr. Stresemann w Hannoverje sa pschichod pschipowjedźił, žo se strony jeneho němskeho knjeżerstwa pische, so je hischeze jara dwělne, hacž žo Stresemannowe pschipowjedženje do skutka staji. Na kóždy pad pak žo wobeńcz njehodži, so žo dawki jara powyscha, a so žo někotre monopole sawjedu. Mózno je, so budže žo tsecžina lětnych dołhodow jako dawk žadacz a so budža žo wschelake indirektne dawki płacžicz dyrbjecz. Zadanje tak wulkeho samoženjoweho wotedacza, wo kajkimž je Stresemann

rěčał, by industriji a wožebje ležomnoscerjam wulke staroscże cźiniło; pschetoż ſ wotkal mohłe ſo hobrske ſumy nabracź, kotrež bychu trěbne byłe.

Pjenjesy k ſapk ſenju dawkow njebudże nichtó wupoſcźicź chzycź a rosdźělenje ſamoženjoweho dawka na něktore lěta by ſwojemu wotpohladej, khěžorſtwo wot dołha a danje wuſwobodźicź, napſchecźo ſtejało. B.

Wo ſeźiwjenju wobhdleŕſtwa we wójnje a po wójnje.

Statny ſekretar Michaelis, pſchedſyda direktorija khěžorſtwoweje žitarnje, wo rosdźělenju žiwnoscże pſches ſtat praji, ſo je knjeżerſtwo wot myſle wuhojene, ſo mohł ſtat na prawe waſchnje žiwnoscź mjes wobhdleŕſtwo rosdźělicź. Ssamo hdyž ſo prózujemy, prawe rosdźěle cźinicź, hdyž cźeźkodźěłazym a roscźazej mkodźinje wjazy dawamy dyžli druhemu wobhdleŕſtwu, hdyž rosdźěl mjes měſchcźanſkim a wieſnym wobhdleŕſtwom cźinimy a ſamoſaſtararjow něſchto lěpje ſtajimy hacź tych, kotrychž ſtat ſaſtaruje: pſchezo njeprawdoscże woſtawaju. Jedyn ſa ſwoju potrjebu pſchemako doſtawa, druhi ma wyſche. Pódła teho powſchitkownoscź ſcźěhwki njemóże pſchijecź, hdyž knjeżerſtwo wſchu žiwnoscź ſebjerje. Ratař njemóże ſapſchijecź, hdyž knjeżerſtwo wſchu žiwnoscź ſebjerje. Ratař rosbite žito njeſmě ſkotej ſdawacź a měſto teho drohe pizowadła kupowacź. Ratarjo budźa ſtajnje pod tym cźerpicź, ſo dyrbja wſcho žito, ſchtoż njepſchetrjebaju, wotedacź a ſo wotruby, ſ njeho dobyte, do ruki njedoſtawaju atd. A tola ſu tele naprawy k pſchewjedźenju zyłeho ſaſtaranſkeho plana nuſne.

Powſchitkownje ſo ludźo nadźijeja, ſo ſo, tak bórſy hacź ſo měr wrócźi, tele njenaturſke wobcźeżnoscże wotſtronja, ſo njedoſtatk pſchidźělenje žiwnoscże pſchestanje a ſo budże ſebi kóždy ſaſo telko kupowacź móc, kelkoż trjeba. Tale nadźija je bohužel jebawa. Budźemy ſ tym licźicź dyrbjecź, ſo budże nam ſtat najnuſniſchu žiwnoscź hiſchcże něktore lěta pſchidźělowacź. Němſka budże też w pſchichodnych měrowych lětach najprjódy ſkoro jenoż na to pokaſana, ſchtoż woſtrjedź jejnych ſamſnych mjeſow naroſcże. Na tym budźa w prěnim rjedże naſche wikowanſke wobſtejnoscże a płacźiſna naſchich pjenjes we wukraju wina. Měſtnoscź we kódźach k pſchiwoženju wukraineho žita budże jara žadna a budże ſo k pſchiwoženiu druhich nuſniſchich ſyriſnow trjebacź. Pohubjeńſchenje płacźiſny naſchich pjenjes budże naſ nuſowacź, tak mało hacź móżno ſ wukraja kupowacź a zyłe prózowanje na to póndże, wuwos naſchich tworow powjetſchicź. Pſchi tym njeje ſo hiſchcże na to dźiwało, ſchtoż mohli nam naſchi njepſchecźelio też po wójnſkim cźaſu w namjeſnym kraju ſeſchkodźicź. Pódła teho ma ſo wopomnicź, ſo ſu ſo žně we wſchěch ſuſodnych krajach njeporadźiłe, a ſo budże po ſkónczenju wójny žito žadne, jeli ſo ſamo njebudże wulka nuſa knjeżicź. Tola směje Němſka, kotruž chzychu jeini njepſchecźelio wuhłódnicź, ſkónczńje hiſchcże wiazy žita, dyžli wukraj, njedźiwajzy teho pak budże pódła khlěboweho a pizowanſkeho žita tuk žadny. Němſka w normalnych wobſtejnoſcźach hižo njemóże trěbne khlěbowe a pizowanſke žito naplahowacź. Žně móża też pſchi poknym wunoſchku jenoż potom doſahacź, hdyž ſo žito pſchidźěluje. S nětcźiſchim wójnſkim hoſpodarſtwom je pak ſo ſamožnoſcź němſkeho ratarſtwa khětro poſłabiła. Pomjeńſchenje liczby ratarſkich dźěłacźerjow, njedoſtatk pſchikupneho hnoja, njewužiwanje ratarſkich maſchinow dla njedoſtacźa wuhla atd. ſu ratarſke dźěło tak pocźeźiłe, ſo ſo ſ poknymi žnjemi — ſamo pſchi najpſchihodniſchim wjedrje — njemóże licźicź.

Duž budże knjeżerſtwo też w měrje hiſchcże něktore lěta žiwnoscź pſchidźělecź dyrbjecź. Wſcho khlěbowe žito, też ſkabe, budże ſo ſa cźłowſku žiwnoscź ſebracź dyrbjecź a hiſchcże dale pjekarja budże ſo pſchetrjebanje žita rjadowacź dyrbjecź. Połóženja ſmědźa ſo hakle po něcźim wocźakacź. B.

Dobycże němſko-awſtriſkeho wójſka pola Facſani.

Po rosprawje němſkeje wójſkoweje rosprawy je němſko-awſtriſke wójſko 7. januara měſto Focſani w Rumunſkej dobyło. Na bokomaj wot Fundeni je ſo ruſke wójſko na liniji Crangeni—Nanesti cźiſło. Carlensca je ſo 8. januara dobyła a ſo pſchecźiwo nóznym nadběham dźeržała. 99 offizěrow, 5 400 muži je ſo ſajało, tſi kanony a 10 maſchinſkich tſělbow ſu ſo ſebrałe. B.

Wo dalſchim wojowanju pola Focſani němſka wójſkowa roſprawa wot 8. januara powě: K połnozy wot Focſani ſo nam poradźi, na lěwy Putniny brjóh pſchenicź. Mjes Focſani a Fundeni ſbiteho njepſchecźela nuſowachmy, ſwoje ſtejiſchcźo ſady Putny ſpuſchcźicź a ſa Sseret wrócźo hicź. 550 jatych je ſo ſebrało.

Pſchi wuliwje Rimmicula a Sarata dobytu krajimu pſchecźiwo njepſchecźelſkim nadběham ſdźeržachmy. B.

Wojowanje němſko-awſtriſkeho wójſka pſchi ſydomhórſkej mjeſy.

Němſka wójſkowa roſprawa wot 9. januara powě: Podarmo Rußojo a Rumunojo ſpytachu, hórſke ſtejiſchcźa na bokomaj Suſitaſkeho doła, kotrež běchmy jim wſali, ſa ſo dobycź. S krwawnym ſchkodowanjom ſo napſchecźne nadběhi, kotrež ſo ſe ſylnymi mozami cźinjachu, rosraſychu. K połnozy a k połodnju Caſinuſkeho doła ſo njepſchecźel dale wrócźo ſcźiſchcźa. Pſchi wojowanju poſlednjeju dnjow je 6 offizěrow, 900 muži a 3 maſchinſke tſělby do naſcheje ruki padło. B.

Awſtriſko-wuheŕſka wójſkowa roſprawa.

11. januara: We wobſahu wójſka generalneho pólneho marſchala ſ Mackenſena njeje ſo niczo pſcheměniło.

Na połodniſchim kſchidle wójſka, nad kotrymž generalny wyſchk arzywójwoda Joſef roſkaſuje, ſo w horach dale wojuje. W Suſitaſkim a Caſinuſkim dole naſche nadběhi do prědka dźěchu. K połnozy Ojtozkeje dróhi awſtriſko-wuheŕſke a němſke bataillony něktore ruſke ſtejiſchcźa dobuchu. Na něktorych měſtnach ſo njepſchecźel prózowaſche, ſhubjenu krajinu ſaſo dobycź; to bě podarmo. Tutón dźeń ſmy 800 muži ſajeli a 6 maſchinſkich tſělbow ſebrali. Pſchi Bystrizy Solotwinſkej naſchi pólni ſtražowarjo njepſchecźelſke honjeŕſke komanda wotpokaſachu.

Italſke a balkanſke wojowniſcźo.

Njepſcheměnjene. B.

Ruſki wupad pola Rigi.

Wot něktorych dnjow ſo pola Rigi ſaſo ſylnje wojuje. Ruſojo ſu k wjecźorej Tirulſkich bahniſchcźow, mjes Rigu a Mitawu leżazych, nadběhi cźiniłe. Ruſka wójſkowa roſprawa wo tym praji: Na wjecźornej froncże ſmy njepſchecźelſke nadběhi pſchecźiwo naſchim wotdźělenjam k ranju Tirulſkeho bahniſchcźa k wjecźorej Rigi wotpokaſali. S khrobłym pſcheßkapjenjom ſu naſchi wojazy jenu wieß k krótkemu wjecźorej Babitſkeho jězora a po njemdrym wojowanju dwaj rjadaj hrjebjow ſchěſcź wjerſtow k ranju wßy Kalutzena, dwazecźi wjerſtow k krótkemu połodnju Rigi wobßadźili, njepſchecźelowych wojakow ſajeli, maſchinſke tſělby ſebrali a něktore njepſchecźelowe napſchecźne nadběhi wotpokaſali. Hnydom na to naſche wotdźělenja poſtupowachu a hacź k rězy k połodnju Kalutzena doňdźechu. Tutón nadběh 3 offizěrow, 272 muži jatych, dale jenu lohku batteriju a 6 munizińſkich kaſchcźow pſchinjeße. Nowe njepſchecźelowe nadběhi ſo njeporadźichu. Pſchi wojowanju ſo naſchi lotyſchzy wojazu ſ khrobłoſcźu wuſnamjenjachu.

Ruſka roſprawa wot 8. januara praji: Naſchi wojazy ſo jeneje wßy w krótkowjecźornym kucże Tirulſkeho bahniſchcźa ſmozowachu a po roſnjemdrjenym wojowanju njepſchecźelſke tſélne hrjebje wſachu. K połodnju wjecźorneho kónza Babitſkeho jězora k połnozy wßy Kalnitzena njepſchecźelowych wojakow ſajachmy a maſchinſke tſělby, hrjebjowy grat a jenu cźeźku batteriju ſebrachmy. Wſchě ſaßakle njpſchecźelowe nadběhi ſo wotpokaſachu. Pſchi wojowanju k połodnju Babitſkeho jězora ſmy wot operazijow, 5. januara ſapocźanych, 16 kanonow ſebrali a 800 muži ſajeli. B.

Po němſkej wójſkowej roſprawje wot 9. januara ſu ſo dalſche ruſke nadběhi na bokomaj rěki Aa wotpokaſałe. Nózne wupadły ruſkich wotdźělenjow mjes Friedrichſtadtom a Mitawſko-Olajſkej drohu ſu bjes wuſpěcha woſtałe. W huſtym ſněhowym mjecźelu ſo Rußam poradźi, maku kupu Glaudon (k połnozy Jluxta), kotruž běchmy jim 4. januara wſali, ſaſo dobycź. Dalſchemu poſtupowanju Rußow k wjecźornemu Dwininemu brjohej je ſo ſadźěwało. B.

Ssylniſche ruſke nadběhi k krótkemu wjecźorej Rigi a wjele wupadow mjeńſchich wotdźělenjow mjes brjohom a Narocźſkim jězorom też wcźera bjeſe wſcheho wuſpěcha woſtachu. B.

Samjeſowanje wobkhada na żeleſnizach w połodniſchej Ruſkej.

Po Pětrogradſkich powjeſcźach je ſo woženje zivilnych puczowarjow na żeleſnizach połodniſcheje Ruſkeje ſ dźěła zyłe ſaſtajiło, ſ dźěła w khětrej měrje ſamjeſowało. Na wjele linijach jenoż jedyn cźah jěſdźi. Tole ſamjeſowanje wobkhada pjecźa ſe ſylnym woženjom wojakow ſe wſchěch ruſkich gubernijow k beßarabiſkej mjeſy ſwißuje. D.

Sazo nowe pschemĕnjenje w ruskim knjeżerstwje.

S Pĕtrograda žo powě: Ministerstwowy pschedžyda a wobkhodny minister Trepow a minister roswuczenja, hrabja Jgnatĕw, staj žo na wotpočink pscheżadźiłoj. Senator a žobustaw khĕžorstwoweje rady, wjerch Golizyn, je žo sa ministerstwoweho pschedžydu a senator Kulczizki sa ministra roswuczenja pomjenowak. Pomoznik w ministerstwje swonkownych naležnoscžow, Neratow, je žo do khĕžorstwoweje rady powołak. B.

Srajk w franzowskich munizistkich fabrikach.

W tsjoch najwjetschich franzowskich munizistkich fabrikach dźĕłacžerjo strajkuja. Liczba strajkowazych žonow 6000 wuczinja. Nowiny „Temps“ žo nadźijeja, so žo dźĕłodawarjo se strajkowazymi dojednaju. Nowiny „Echo de Paris“ knjeżerstwo napominaju, so by požrĕdnistwo mjes dźĕłodawarjemi a dźĕłacžerjemi pschewsało a pschecźiwo strajkej najrasnischo sakrocźiło, kotryž je jenož sa Němsku s wužitkom. D.

Jedyn jendźelski panzerowany kschižak žo shubił.

Jendźelski panzerowany kschižak „Shahon“ je kónz novembra 1916 pschi jendźelskim połodnischim brjoshy do jenje miny sawadźił a žo potepił. Wón bĕ 14 800 tunow wulki a bĕ žo 1906 na morjo puschcźił. B.

Sažo jena jendźelska bitwiska łódź žo potepiła.

S Londona žo 11. januara powě: Jedyn njepschecźelski podmórski cžołm je 9. januara bitwisku łódź „Cornwallis“ w žrjedžosemskim morju potepił. Kapitan a wschitzy offizĕrojo žu žo wukhowali. Tsinacže muži je žo shubiło. Myžla ževi, so žu s rosbuchnjenjom žiwjenje shubili.

Lĕtadłowa łódź „Benmachree“ pod komandantom Samsonom je žo 11. ianuara w psch stawje kupy Castellariza s tšĕlenjom s kanonow potepiła. Jedyn offizĕr a schtyrjo mužojo žu žo sranili.

B.

Jendźelska rosprawa s Mesopotamiskeje.

11. januara: W stronje pola Kut el Amary na prawym Tigrižowym brjoshy rano 10. januara pschi mohłojtym wjedrje zyły dźeń postupowachmy. Pschi cžmicžkanju bĕchmy žo wjetscheho dźĕła turkowskich tšĕlnych hrjebjow na prawym Tigrižowym brjoshy na rĕcžnym puczu k dołhemu ranju Kut el Amary smozowali. Wcžera žmy 178 muži sajeli, mjes nimi 7 ofizĕrow. W jenym jenicžkim 300 yardow dołhim prĕcžnym pschĕrowje 200 padnjenych Turkow leżesche. Po sdacžu je położenje na druhich městnach podobne.

B.

Schtworoswjaskowa konferenza w Romje.

W Romje žu žo ministerjo a wójskowi wjednizy schtworoswjaskowych statow skhadźowali a wo žwojich pschichodnych politiskich a wojerskich nadawkach wuradźowali. W žwojej politizy napschecžo Grichiskej njebĕ schtworoswjask hacž dotal jeneje myžle a měnjenja. Italska s Grichiskej žama jednasche a žo wobkhada s Venizelowym knjeżerstwom sdalowasche. Na konferenzy w Romje je žo po sdacžu Italska k politiskim krocželam druhich schtworoswjaskowych statow napschecžo Grichiskej pschisamkła. Posledni ultimatum je žo tež w mjenje Italskeje grichiskemu knjeżerstwu pschepodał. Kaž žo sda, je Italska tež wjetschu wojersku pomoz pschilubiła. Italske nowiny pišaju, so wschizy, tež niz k wojowanju khmani wojazy pod 36 lĕtamii hnydom k wojownischcžam woteńdu, s wuwsacžom nanow schtyrjoch a wjazy dźĕcži a nanow, s kotrychž dźĕcži staj s najmjenscha dwaj žynaj padłoj abo pod brónjemi stejitaj. Sskužba sady frontow žo žłuženym wojakam lĕtnikow 1874 a 1875 pschenježe. S dobom žo cžaž wojerskeje powinoscže podlĕschi, kotryž žo hacž dotal s 39. lĕtom skónczi. B.

Schtworoswjask je Grichiskej ultimatum pschepodał.

Schtworoswjaskowe staty, Franzowska, Jendźelska, Ruska a Italska žu wutoru rano grichiskemu knjeżerstwu ultimatum pschepodate, w kotrymž žo žada, so by Grichiska do žadankow noty, 31. dezembra pschepodateje, swoliła.

D.

Grichiska je žo schtworoswjaskej podcźiła.

Grichiska je žlubiła, schtworoswjaskowe žadanja dopjelnicź. W Grichiskej žo potajkim wobstejnoscže wrócza, kajkež do 1. dezembra wobstejachu. Schtworoswjask žo saža kontrolle nad postu a telegrafom smozuje, pódla teho wón Lariissasku żeleznizu do **žwojeje ruki dostanje, po kotrejž budże žwoje wójsko do Mazedon**skeje wosycź. Venizelowi pschiwižowarjo žo s jastwow puscheża, Athenski komandant žo wotžadźi, Athenske knjeżerstwo wo samolwjenje dla podawkow prĕnich dezemberskich dnjow proži, dale ponižaze wopokasanje cžeścže psched khorhojemi schtworoswjaskowych statow pschewosmje, s krótka wschĕ žadanja dopjelni, kotrež bĕchu w poslednjej nocže naspomnjene. Njedźiwajzy teho žo grichiski brjoh se schtworoswjaskowymi łódźemi wobstaja, dołhož smĕje to schtworoswjask sa trĕbne.

W Athenje w nozy k schtwórtkej ludowa cžrjóda po hłownych drohach cžehnjesche, so by pschecźiwo pschijecžu schtworoswjaskoweho ultimata protestowała. Kralej žławu wołajo a schtworoswjaskowu notu hanjo k bydłu ministerstwoweho pschedžydu pschicžahny. Lud žo napominasche, so by žo roseschoł. Wobydlerstwo žo pjecža do schtworoswjaskoweje kontrolle podawa. Wobstejnoscže w Grichiskej bywachu s blokadu njesnjeżne. Hłód a khorosce ludej hrožachu. D.

Venizelos pschiwižowarjow krala Konstantina jimacź dawa.

„Berner Bund“ s Grichiskeje powě: Na Krecže a na kupach ägäiskeho morja, tehorunja w Mažedonskej žu žo sta pschiwižowarjow krala Konstantina sajake. Venizelowe knjeżerstwo je do Athena powjesć póžłało, so žo, hdy by grichiske knjeżerstwo prĕnjeho Venizeloweho pschiwažowarja satšĕliło, wschitzy sajecźi kralowi pschiwižowarjo satšĕla. B.

Ze Serbow.

— **(Tepjenske wuhlo a brikety sa pjekarnje.)** So by žo njedostatkej wuhla a briketow we wjetschej liczbje sakskich gmejnow dla njedožahanja żelsniskich wosow nastatemu, wotpomhało, je sakske ministerstwo smutskownych naležnoscžow hromadže s finanznym ministrom a generalnej direkziju statnych żelesniznow pomozne naprawy cžiniło. Nusu cžerpjazym gmejnam žo k spokojenju najnusnischeje potrjeby wuhlo k tepjenju khachlow a piekarnskich pjezow direktnje s wuhlowych jamow po mjenschich dźĕlbach pschiwožuje. Rosdźĕlenje wuhla a briketow žo gmeinam pschewostaji. Wone dyrbja pschi tym pomoz městnych wuhlowych wikowarjow wužicź. Tež wuhlowe wulkowikowarstwo nochze knjeżerstwo se žwojej naprawu w pschichodze wusamknycź. Jenož dla spĕschneho sastaranja wobydlerstwa s wuhlom je žo knjeżerstwo rosžudźiło, wuhlo gmejnam direktnje wosycź dacź.

— **(Najwyschsche placźisny sa mloko.)** Budyska měschczanska rada je najwyschschu placźisnu sa liter dobreho mloko na 26 pjenježkow, sa liter wotsběraneho mloka na 16 pjenježkow powyschika.

— **(Powyschenje płunoweje placźisny.)** Měschczanszy sastupjerjo žu wobsamkli, placźisnu sa kubikmeter płuna wot 14½ na 15 pjenježkow powyschicź. Měschczanska rada powyschenje na 16 pjenježkow namjetowasche. Dawk sa njewoženjenych, kotryž měschczanske sastupjerstwo namjetowasche, je měschczanska rada wotpokasała.

— **(Plahowanje lena.)** So by žo wjazy lena plahowało, žo wójnski wubjerk sa rostlinske a žwĕrjaze wolije a tuki wo to prózuje, so by žo wscho lane žymjo, kotrež je žo loni domoj khowało, w tutym lĕcže wužyło. Duž njedyrbjeli ratarjo te 10 zentnarjow laneho žymjenja, kotrež žmĕdža po wukasu swjaskoweje rady we žamžnym hospodarstwje pschetrjebacź, skotej sdawacź, woni dyrbjeli žo wjele bóle naležnje napominacź, so bychu lane žymjo, kotrež žami njewužyja, wójnskemu wubjerkej pschedali, so mohke žo tež tele niz małe dźĕlby k wužywej wužicź. Wójnski wubjerk sa zentnar tajkeho njesebraneho laneho žymjenja 25 hriwnow sapłacźi. Schtóž wójnskemu wubjerkej 2 zentnarjej laneho žymjenja pscheda, po žwojim wuswolenju pak 120 puntow lanych wožuchow, pak 180 puntow ripikowych wožuchow k pschetrjebanju w žwojim hospodarstwje zyle darmo na bližsche żelesniske sastanischcžo dostanje.

— **(Placźisna ranzow a prožatow.)** So by žo njedorosumjenju pschedeschło, krajna mjažarnja na to kedźbliwe cžini, so sa ranzy a prožata žaneje najwyschscheje placźisny njeje.

— **(Calcium-carbid žo sebrał.)** Po wukasu swjaskoweje rady je žo calcium-carbid sebrał. Schtóž ma wjazy dyžli zentnar calcium-carbida, ma to hacž do 30. januara wójnskemu chemikalijowemu akzijowemu towarstwu, wotdźĕl Ca w Barlin W 9 Köthenerstr. 1—4 wosjewicź. Wobžedźerjo karbida žmĕ[illegible]a jón w dotalnej měrje dale pschetrjebacź.

— **(Khlĕb bjes bĕrnow.)** Kaž je snate, njeżmĕdža žo wot 1. januara do khlĕboweho cžesta bĕrny měschecź. Město bĕrnow žo nĕtkole pschenicžny schrót měscha, niz pak jecžmjeń, kaž žo s wopředka powjedasche. Rožka žo pschichodnje hacž do 88 prozentow

wumjele. Duž budźe ßo khlěb cźežo pjez dyßli prjedy w měrnym cźaßu.

— **(Nalětnje žito.)** Schtóž je nalětnje žito domoj khował, ma jo pokupowarjam komunalneho ßwjaßka ſ wosnamjenjom „nalětnja pßeńeza“ a „jerza“ pßchedacź.

— **(Lěpßche wutwužiwanje gropnych krupow.)** Gropne krupy ßo jara cźežko mjehke ßwarja. Duž ßu na mýßl pßchißchli, gropne krupy ßchrótowacź dacź, a hlej, ßłamane krupy ßo ßa 30 abo 40 minutow mjehke ßwarichu. Duž by ſ wulkim wužitkom było, hdy by wyßchnoſcź krupy, ſ kotrymiž wona wobydlerſtwo ßaſtaruje, ßchrótowacź dała, tež ßamoßaſtararjo dyrbjeli to cźinicź. Schrótowane krupy ßu pßchi warjenju tež wo tſecźinu ſporßche dyßli njeſchrótowane.

— **(Žane Pilßenßke piwo wjazy.)** Pilßenßke piwarńje ßu nakhwilnje pßchestałe piwo waricź. Lubowarjo Pilßenßkeho piwa dyrbja ßo teho dla ſ druhim piwom ſpokojicź.

— **(Wutupjenje njerjada pßches ßchulßku młodźinu.)** Němßka rataŕßka rada je po pohnuczu Němßkeho rataŕßtwoweho towaŕßtwa pola pruſkeho kultußoweho a rataŕßkeho ministra a pola ministerſtwow wßchěch ßwjaßkowych ſtatow namjetowała, ßo bychu wjeßne gmejny zyku němßku ßchulßku młodźinu k wutupjenju njerjada bliżße naléczo wužiłe. Sa cźaß wójny je ßo njerjad na polach jara pßchiſporjał a ßo ſ tym wunoßchk žnjow ſ dźěła pomjeńßchił. Najwjetßchi cźaß je, ßo ßo dalßchenu roßchěrjenju njerjada wobara.

— **(S běrnami njeßmě ßo ßkót pizowacź.)** Jenož běrny, kotreż ßo ßa cźłowßku žiwnoſcź njehodźa, po tajkim nahnite, ſmjerſte, wobßtorkane a tajke běrny, kotreż ßu mjeńßche dyßli 2½ zentimetra, ßmědźa ßo ßwinjom a pjeriſnje dawacź. Hdyž ßo to njehodźi, ßmědźa ßo tajke małohódne běrny ſ dowolnoſcźu hamtßkeho hejtmanßtwa tež druhemu ßkotej dawacź.

— **(Pßchekhodny dźełanßki cźaß na ßudniſtwje.)** Wot 12. januara je ßo na Budyßkim ßudniſtwje a pßchi hamtßkim ßudźe w Schěrachowje pßchekhodny dźełanßki cźaß wot 8 hodźin dopołdnja hacź do 3 hodźin popołdnju ſawjedł. Ssobotu ßo wobkhodny cźaß w Budyßkim ßudniſtwje hižo popołdnju w dwěmaj hodźinomaj ßkónczi.

— **(Ssymjeńtny wowß.)** Budyßki komunalny ßwjaßk też lětßa dźělbu wowßa k woßyczu woteda. Ratarjo, kotßiž wo njón rodźa, maja jón hacź do 13. januara pola Pawoła Scholty naßlědnika w Budyßchinje ßkaſacź.

— **Se žeſeßnym kßchižom** ßu ßo wuſnamjenili: wyßchßchi khorhojny kowaŕ Auguſt Radau, ßyn kowaŕßkeho miſchtra a žiwnoſcźerja w Sßtonej Borſchczi, — podoffiźěr Kraſk, ßyn Hany ſwudowjeneje Krajzyneje w Suborniczzy, ßchkleńzutoczeŕ Hendrich Nawka, cźěßla Michał Polk a Mikławßch Förſter w Kulowje, rataŕ Pětr Scholta ſe Ssalowa, Jan Jochim ſ Narcźa, lětaŕ Kßcheſcźijan Pětſchika.

Dźeßatnik Króna ſ Michałkow, kotryž je ßebi hižo w auguſcźe 1914 na wjecźornym wojownißchcźu żeleßny kßchiž 2. rjadownje ßaßłużił, je ßo dla ßwojeho khrobłeho poſtupanja pßchecźiwo njepßchecźelej na raniſchim wojownißchcźu na podoffiźěra powyßchił.

— **(Pßchiprawjenje kupowanßkich knižkow.)** Po wukaſu ßwjaßkoweje rady maja krawzy, ßchwalcźe a wokołonoßcherjo wßchě twory, kotreż woni k pßchedźěłanju abo k roßpßchedacźu kupuja, po licźbje, měrje a dnju pßchedacźa do woßebitych knižkow ſapißacź. Do tychle knižkow maja ßo najprjódy wßchě pola krawzow, ßchwalcźow a wokołonoßcherjow na ßkładźe leżaze tkane a ßchtrykowane twory po licźbje kruchow a po dołhoſcźi ſ ſirmu podawarjow ſapißacź. Prjedy hacź ßo do knihow póczńje pißacź, maja ßo wone pola gmejnßkeje wyßchnoſcźe wotßtemplowacź.

— **Sebracźe, ſapißanje a wußwojenje byrglowych proſpektowych pißchcźelow ſ zyna a dobrowólne wotedacźe druhich zynowych pißchcźelow, zynowych ſwukiwodźakow atd., ſ pißchcźelow a druhich hudźbnych inſtrumentow.** 10. januara je wukas do mozy ſtupił, po kotrymž maja ßo zynowe něme a klinczaze proſpektowe pißchcźele, to rěka te byrglowe pißchcźele, kotreż ßu w proſpektu jenych byrglow — wot wonka widźomne — ſameßcźene, abo kotreż tam ſameßcźene běchu, pak dobrowólnje wotedacź, abo ßo ſebracź a wußwojicź.

— **Schto ßmě ratař ßwojemu ſkotej dawacź?**

1. Žitowe wotruby.

2. 40 prozentow domoj khowaneho jecźmjenja; wón ßmě jón ſa to ßchrótowacź.

3. Wowßa, ßameho abo ſměßchaneho, hacź do 31. meje 1917 jenemu konjej abo wóßkej 6¾ zentnarja abo w pßcherěßku wßchědnje 4½ punta, tola plahowanßkim bykam jenož ſ dowolnoſcźu pßchißłuſchneje wyßchnoſcźe na dźeń a hłowu 1 punt.

4. Sojaſke buny, hrochowe bělißny a hrochowe wotruby. Hroch, buny, ßoki, peluſchki měßcheńzu (woßebje wowß ſ hrochom, bunami a ßokami) jenož potom, jeli ſo je khěžorſtwowa ſaradźeŕnja kuſchcźinowzow w Barlinje je ſa njekhmane k cźłowßkemu ſeźiwjenju ſpóſnała.

5. Runklizu, prawu rěpu, morchej, kał, kotreż ßo jako cźłowßka žiwnoſcź njehodźa. Kulrěpa jenož ſ dowolnoſcźu komunalneho ßwjaßka a to wßchědnje dwěßtoty dźěł rěpoweho ßkłada, na pßchikład pßchi 1000 zentnarjach wßchědnje 5 zentnarjow.

6. Łopjena zokrowieje rěpy a truzki zokrowieje rěpy.

7. Běrny, kotreż njejßu ßrake abo kotreż njejßu ſ najmjeńßcha 1 zol (2,72 cm) wulke. Wone ßmědźa ßo jenož ßwinjom abo pjeriſnje, a druhim ßkoczatam jenož potom dawacź, hdyž ßo njehodźa ßwinjom abo pjeriſnje dawacź.

8. Ssyno, ßkonu, ßykanje, pluwy.

9. Dobre mloko jenož cźelatam a ßwinjom hacź do 6 njedźel, wotſběrane mloko.

10. Wßchě niz mjenowane a k pazowanju niz ſakaſane wudźěłki.

S Ratarjez. Na tudomnym ſaſtaniſchcźu ßo ſańdźenu ßrjedu konjej jeneho ſapßchaha Małßecźańßkeho knjeżeho dwora ſpłóſchiſchtaj. Wonaj ſ woſom k měſtu cźerjeſchtaj. Pola Fuchſej fabriki ßo wós wo jenu drohowu lataŕnju wrjeßny, ſ cźimž ßo ta ſlemi, mjes tym ſo wós jene koło ſhubi. Pßched kronprynzowßkim moſtom jedyn khrobły muž konjow ſadźerża a jeju pohonczej pßchepoda, kotryž bě na ſboże njewobßchkodźeny woſtał.

S Njeßwacźidła. Dwaj ſchěßnacźelětnaj pachołaj ſ naſcheje wßy ſtaj tudomneho pßchekupza Krauſu woſpjet wobkradłoj. Tutemu běchu ßo poßledni cźaß wßchelake wězy ſhubiłe, tola ßebi wón njemożeſche wukłożicź, hdże běchu woſtałe. Skónczńje je na ßwětko pßchißchło, ſo ſtaj dwaj hólzaj te wězy ßobu kaſałoj. Wonaj ſtaj ßebi na ßwoje paduſchſtwo hißchcźe wjele wjedźałoj a jenemu towaŕßchej ßo ſ nim khwaliłoj. Tutón potajnſtwo ßwojej macźeri wupowjeda, a ta hnydom pßchekupzej Krauſy powjeſcź wo tym da. Na to na paduchow łakachu a jeju ſaßłapichu, hdyž chzyßchtaj ßo ſ tßeßchnym woknom ſ powjaſom do Krauſez klamow dele puſcheźicź. Hdyž jeju żandarm do pßcheßłyßchenja wſa, ßo wuſnaſchtaj, ſo ſtaj hižo woſpjet po tutym pucźu w nozy nutskhód k Krauſezom namakałoj. Pßchi tym ſtaj ſchokoladu, mydło, 150 tyſkow cźrijoweho krema, wolijowe ſardiny a wßchelake druhe wězy ſebrałe. Powjas, po kotrymž běßchtaj ßo do klamow puſchcźałoj. běßchtaj pola Krauſoweho ßußoda namakałoj. W nowolětnej nozy běßchtaj ßebi wotmyßliłoj, w Krauſez klamach pjenjeżny łaſchcźik roſpacźicź a ſ njeho pjenjeſy kradnycź, kotreż bě, łaž běßchtaj wobkedźbowałoj, Krauſowa żona do njeho ſamkła. Sswoje wotmyßlenje běßchtaj ßwojemu towaŕßchej wubledźiłoj, kotryž njebě wo tym pßched ßwojej macźerju mjelczecź mohł, tak ſo bě wobkradnjeny ſ cźaßom ſhonił, łajki wopyt mějeſche wocźakacź. Tón jedyn ſ teju pachołow, je po ſdacźu też na druhich měſtnach pakoſcźił. Tak je wón hody w Barez klamach w Njeßwacźidle jedyn ſchwadliſki łaſchcźik kradnył, kotryž chzyßche ßwojej lubej daricź. Bar pak bě ßo ſ cźaßom paduſchſtwa dohladał a hólzowej macźeri powjeſcź dał, na cźož ta łaſchcźik wróczo pßchinjeße.

S Worzyna. Cźeſtny kßchiž ſ njecźomaj je ßo Pawołej Fehrmannej, wachtmiſchtrej pßchi reſerwnym pólnym artilleriſkim regimencźe cźißko 23, mějecźelej medaille Bjedricha Auguſta a żeleßneho kßchiża, ßynej tudomneho młynka a gmejnßkeho pßchedßtejicźerja, ſpożcźił.

S Marijnej Hwězdy. Knjeſa prof. dr. Deſiderija Löbmanna je ſakßke knjeżerſtwo ſa klóſchtrßkeho propßta wobkrucźiło.

S Lubija. Dwójzy je ßo tu póndźelu njeſboże ſe ſapßchahomaj ſtało. Dopołdnja ßo kóń mlokoweho woſa Wulkodażinßkeje herbßkeje grychty pßchi Wósborßkim żeleßniſkim moſcźe ſpłóſchi a cźekny. Wós ßo roßłama. Konja pßchi żitnizy ſadźerżachu. Pohoncź je ßo bohużel cźežko ſranił. — S druhim njeſbożom ßo jedyn wuhlowy ſapßchah potrjechi. Wós ßo na kwětkowej dróßy pßchi kupjelach do ßuwanja da. Pohoncź pßchi tym padże a ßebi khribjet wobßchkodźi.

S Wochos. W naſchej woßadźe, kotraž ma 1200 duſchow, je ßo w lěcźe 1916 23 dźěcźi narodźiło, 10 hólzow a 13 holzow, mjes poßledniſchimi ras dwojnizy. Semrjeło je 32 woßobow, we Wochoſach 12, w Hamorje 10, w Cźelnom 8, w Sprejach 1, w Starym Hacźe 1, wßcho hromadźe 23 doroſcźenych a to 5 muži, 18 żónſkich a 9 dźěcźi, 5 hólzow a 4 holzy. Rjekowißku ßmjercź ſtaj wumrjełoj 2 ſ Hamora a 2 ſ Cźelneho. Jako najſtarßcha woßoba naſcheje

wožady je wumjenkał Janasch w Hamorje 98 lět stary wumrjeł. Po powołanju bě wón wuhlet a bě hacz do poźlednich dnjow strowy a čiły. Też wón hacz do žwojeje žmjerće spodźiwnje dobrej woči wobkhowa, hischće njedawno žebi wón zwjern do schiteje jehły žam nawlećе. — Konfirměrowało je žo 10 hólzow a 18 holzow, 3 pory žu žo šwěrowake, wschě ſ Cźělneho. Spowjedało je žo 1031 wožobow.

Se Shorjelza. S Genfa je žlědowazy telegram do Shorjelza pschischoł: Kaž Parižſke nowiny „Matin“ ſ Larissy w Grichiskej powjedźa, je jedyn zeppelin nad Larissu 15 póstskich měchow wotczišnył, kotrež listy a powjesće grichiskich offizěrow a wojakow wopschijachu, kotsiž žu w Shrjelzu saměsćeni.

S Niskeje. Wutoru žu žo koksowe kólnje firmy J. B. Chriſtopha wotpalike. Wohnjowa wobora žuždone twarjenja wohnjej wobró .

S Hródka. Njedźelu pschipowdnju w 11 hodźinach je dźěłacźeŕ Kußlich se Sprejzow pschi elektriskej dźěłarni na to waschnje žmjertnje do njesboža pschischoł, so je žo wobžunył a žo ſ jenej lokomotivu pschejěł. Wón dwě njesastaranej dźěsći sawostaji.

S Běleje Wody. So by žo po móžnosći mjažo na prawe waschnje rosdźělało, dyrbja žo w Rósborskim wokrježu tři wokrježne rěsarnje, a to w Rósborku, Niskej a Běłej Wodźe pschiprawicź. Wokrježne rěsarnje budźa mjažo po liczbje šnamkow na wokolne wšy rosdźělecź.

S Draždźan. Prynz Jan Jurij je póndźelu do Schwajzarskeje wotjěł. Wón tam němskich internowanych wojakow wopyta a jim dary lubosće ſ domisny pschinježe.

Wužudźenja.

Khostanska komora. Na Nadźanowskim honťwinskim revěrje, kotryž je tudomnemu wokrježnemu hejtmanej pschenajaty, bě 8. auguſta žandarm ratarja Pawoła Gustava Nowaka se Suborniczki sadźeržał, dokelž wón hromadźe ſ jenym kasarnskim wothladarjom na Nadźanowskim revěrje kaczki honjesche. Hižo husto bě Nowak se žwojim wujom, sahrodnikom Bohuwěrom Pětschku w Budyschinje, kotremuž je žo poručiło, na mjenowanym revěrje dźiwinu honicź, na honťwu khodźił. Wón tšělbu njeżesche, tola honťwinsku khartku žebi Nowak njebě kupił. Hamtske hejtmanstwo Nowakej khostanski wukas póžła, dokelž bě wón bjes prawa na honťwu wuhotowany po revěrje khodźił. Nowak žebi žudniske wužudźenje žadasche a wudawasche, so je jenož po poručnosći žwojeho honťwinske prawo mějazeho wuja tuteho tšělbu do prědka na revěr njeżł; jeho wuj je sa nim pschińcź chżył. Tšělba njeje nabita była, muniziju wón njeje pschi žebi měł. Budyski ławniski žud bě jeho wuwinował, tola jemu sapłacźenje khostow sa jeho sakitarja napołożił. Nowak bě žo teho dla pschecźiwo wužudej powołał. K sałoženju žwojeho powołanja wón na to pokasowasche, so je žo wón dla skhorjenja cźuwow we wójnje ſ wojerskeje žłužby puschcźił, a žo wot meje 1915 hacz 1918 nasad stajił. Duž je wón, dokelž žu jeho bjes pschicźiny wobskorżili, psched žudom sakitarja trjebał. Krajny žud pak měnjesche, so Nowak w žwojej jednorej khostanskej wěży njeje sakitarja trjebał. Powołanje žo teho dla sacźišny. Duž ma Nowak sakitanje dweju instanzow a žudniske khosty druheje instanzy sapłacźicź.

+ Dla njedowoleneho pschedźěłanja sebraneje muki bě Budyski ławniski žud młynka Khorlu Gustava Lindnera w Njeżwacźidle k 50 hriwnam pjenježneho khostanja sażudźił. Lindner žo pschecźiwo wužudej powoła, tola žwoje powołanje wróći, prjedy hacz žo nowe wužudźenje sapocža.

Přilopk.

* (Rubježne mordarſtwo.) Wutoru pschipołdnju je w Halli w małopotwarjenej Moltkowskej drósu jedyn njesnaty wěstu Rinklebenowu sakłoł a jej jenu stohriwnowsku pjenježnu papjeru rubił. Rinklebenowa bě w jenej pjekarni pjecźwo nakupiła a chżysche ſ jenej stohriwnowskej papjeru sapłacźicź. Pjekar pak jej njemóżesche pjenježnu papjeru saměnicź. To bě jedyn něhdże 25lětny muž, kotryž žo samkar Konrad ſ Teichi mjenowasche, widźał. Hdyž Rinklebenowu mrějazu na Moltkowskej drósu namakachu, je wona hischće prajicź mohła, so je tutón muž ju ſ nožom kłoł a jej stohriwnowsku pjenježnu papjeru rubił. Hacz dotal hischće mordarja njeżu wužlědźili.

* (Młodostny mordaŕ.) W Magdeburgu měješche žo wóžomnaczełetny dźěłacźeŕ Lüble psched žudom samolwicź. Wón bě loni 15. novembra na Lipsczanskej drósy pola Magdeburga žwojeho towarscha Gerlacha ſ wótrohranitej pilu sakłoł a cźěko w hromadźe hnoja skhował. Psched ž dom Lüble wudawasche, so je wón Gerlachej jenož něschto klubu sczinicź chżył, dokelž bě žo tón sapowjedźił, jemu 5 hriwnow wróćicź, kotrež bě jemu wón požcźił. Lüblu niz mordarſtwa, ale jenož saraženja dla k jastwu na 7 lět sażudźichu.

* **(Skónzowanje jeneje wothladarki khorych.)** W Draždźanskej holi žu 28lětnu khorychwothladarku pschi Draždźanskej khorowni w Janskim měsczi Almu Krillez skónzowanu namakali. Jako mordarja žu wojaka Noſku ſ Saydy sajeli, kotryž je ſ wójska cźeknył.

* **(Město Neukölln žo wo 210,000 hriwnow sjebało.)** Jedyn radźiny sastojnik w Neuköllnje, kotryž ma město se žiwnosczu sastaracź, bě jenemu awstriskemu wojakej, Fritzej Scholzej, kotrehož ſ prjedawschich cźažow snaje, sa 210 000 hriwnow kolbaży a žuscheneho polcza wotkupił. Twora pjecza na dwórnischczu w Aachenje stejesche. Kaž bě žo srěcźako, dyrbjesche žo wona bliżschi dźeń w Essenskej kreditnej banzy sapłacźicź. Frachtowy list, kotryž žo wo tworje radźinenu sastojnikej pschepoda, bě po porjadnym waschnju addreżowany a wotstemplowany. Hdyž běchu žo pjenjesy wupłacźike, a žo twora njepschiwjese, žo radźiny sastojnik w Aachenje telefonisiy woprascha, hacz je žo twora wotwjesła. Wón powjesć dosta, so tam wo njej niczo njewjedźa. Pschedaŕ bě žo mjes tym ſ pjenjesami shubił.

* **Želesnych kschižow** 2. rjadownje je žo hacz dotal wjazy dyżli 500 000 a želesnych kschižow 1. rjadownje něhdże 15 000 wudźěliło.

* **(Mjedwjedź cźłowjeka rostorhał.)** W Landawje w Elsażu je ſ tamnischeho šwěrjenza mjedwjedź (bar) „Mikosch“ cźeknył a 18 lětneho gymnasijasta Emmera nadpadnył. Mjedwjedź je młodemu cźłowjekej ſ hłowy kožu sdrěł, jemu ruku roskużał a druhu pschekużnył. Hdyž straźnizy pschikhwatachu a mjedwjedźa satšělichu, žo też Emmer ſ jenym wutšělom srani. Jeho rany běchu tak cźeżke, so žo jemu też žiwjenje njemóżesche wukhowacź, hdyž běchu jemu lěwu ruku wotrěsali.

* **Cźeżke njesboże** je žo druhi dźeń hodow ſ płunowym sajědojcźenjom w jenym Barlinskim hoscźenzu stało. Tam běchu 57 lětny kupanski mischtr Abs ſ Hamburga se žonu, dźowku a žynom sastupili, so bychu hody žyna, pola jeneho Barlinskeho regimenta stejazeho wopytali. Starschej a dźowka w jenej stwje, žyn w druhej spasche. Hdyž hoscźo nasajtra rano se jſtwow njepschińdźechu, žłužobnizy durje wocźinichu. Mandźelskeju a dźowku we womorje leżazeju wójſtwje, ſ płunom napjelnjenym, namakachu. Honacź jeneje płunoweje lampy njebě zyle sawjertnjeny. Macźeri a dźowzy je žo žiwjenje saže wróćiło, nuž pak je wumrjeł. Absowu a jejnu dźowku do hojerńje dowjesechu.

* **Jako sły paduch pjerisny** je žo samožity schkleńzutoczerski mischtr Frömberg w Petersdorfje pola Hirschberga wupokasał. Kaž žo dopokasacź hodźi, je wón na dźewjecź wschelakich městnach pjerisnu kradnył, a w jeho wobydlenju 22 wulkich schkleńzow se šwarjenymi hušami a kurami namakachu. Hirschbergska khostanska komora je Frömberga k jastwu na 2 lěcźe a k shubjenju cźežnych prawow na 5 lět sażudźiła.

* **(Sły powětr.)** Sandźenu žobotu je we wuhlowych podkopkach w Bukowzy pola Zwikowa sły powětr rosbuchnył. S płomjenjom je žo žydom hewjerjow ſ dźěła cźežko wopaliło. Něktsi ſ nich žu žo dyrbjeli do Zwikowskeje hojerńje dowjesecź.

* **(Powodźenje we Wuherskej.)** S Budapesta žo powě: Dunaj je w Starym Pescźe daloke strony powodźił. Schtyri měschczańske drohi žu žo pócźrjeke. Na wjele městnach woda do delnich wobydlenjow stupa. Po drohach móže žo jenož ſ cźołmami wobkhadźecź.

* **(Wulki žněh w hornjej Italskej.)** W zyłej hornjej Italskej žněh pada; na wschelakich městnach wón meter wyżoko leži. Wobkhad ſ Mailandom je žo pschetorhnył.

* **(Wutrajne wjazylětne spanje.)** W poźlednim poźedźenju lěkarskeje fakulty w Bordeauxu, profesor Berger, wo wurjadnje wutrajnym spanju rosprawjesche. Spanz je jedyn 31lětny opernski spěwaŕ. Wužnywschi wjecźor bitwy nad Marnu, pschi kotrejž bě žo wobdźělił, njeje žo jeho spanje ani na wokomik pschetorhnyło. Puls a dychanje stej sa tón cźaž zyle normalnej wostakej, a wospjetne pschepytanje je dopokasało, so spanzowe cźěko ani najmjeńscheje rany njepokasuje. Profesor Berger je wo tym pschežwědcźeny, so spanz junu se žwojeho spanja wotucźi, so by sażo po normalnym waschnju žiwy był.

* **(Drjewjanzy sa jendźelske schulske dźěcźi.)** W Castelbournje je wójſkowe sarjadnistwo wobsamkło, so dyrbja dźěcźi w drjewjanzach khodźicź, dokelž žu žo płacźišny sa wobucź jara podrožiłe.

Dźěćzi budźa nakhwilnje najprjódzy schěśćz měßazow w nich khodźićz. Sa tónle cząß dyrbi ßo pschepytacz, hacz móża starschi a wucżerjo klepot drjewjanzow snjeśćz.

* **(Dwójne mordarśtwo pola Kölna.)** Na jenym polu blisko Kölnsko-Deutzskeho pohrjebnischcża ßu ßrjedu dopołdnja cźěło jeneho nětkle 40-létneho muża a cźěło jeneho dwanaczelětneho hólza s pscherěśnjenym krkom namakali. W bliskoscźi jedyn rěsniski nóż leżeśche.

Żadne nakasanje.

So ßo njewěriwy cźłowjek nakasa, je żadna wěz, tola też sa to ßu pschikkady. Tak sta ßo s Janom Worakom. Wón spósna jako młody sastojnik w małym měscże na balu ßwojeho towarśtwa knjeżnu Hanu Prawnikez, woženi ßo s njej a jej ßo poradźi se ßwojej nadobnej powahu jeho swjerśchnoscź a njewobstajnoscź pschewinycź a jeho połěpschicź.

Jan běśche ßyn wulkeho ßwobodneho bura, kotryż mějeśche rjane namrěte kubło a wulki doroscźeny łeß. Jan bě druhi ßyn, wotroscźeśche we wschej ßwobodnoscźi a hižo w ludowej schuli ßo pokasa, so na rjane duchowne dary. Wustojny wucżeŕ napominasche jeho nana, so by ßwojemu ßynej Janej dał na wyschsche schule hicź. Nan wěso budźeśche jako nahladny a bohaty bur radscho widźał, hdy budźeśche też jeho ßyn radscho burske powołanje ßebi wuswolił a tak też w tym skutkował, schtoż bě nanej nade wschitko ważne: So by namrětu semju ßerbskich wótzow dźěłał.

Ale wucżeŕ rosumjeśche tak nutrnje pscheßwědczecź. Wón wuwjedowasche, so dźě by tola nimo měry schkoda było, hdy by tak wulki dar, kiż mohł na polu wědomoscże, wumjełstwa a pißmowstwa sawěscże mnohim cźłowjekam wjele wużitnischo skutkowacź, dyżli we wuskim wokrjeßu małeje wßy. Nimo teho bě tu hischcże jedyn ßyn, a temu móżesche nan kubło dacź a duż wón stónczńje popuschcźi a dowoli Janej, so ßmědźesche na wyschschu schulu hicź.

Worakez ßwójba bě wot dawnych cźaßow do dobrych, pobożnych ßwójbow łuschała a duż bě bjes dźiwa, so ßo nan a macź nadźijeschtaj, so budźe jeju ßyn chżycź na duchownstwo wuknycź, a ßo hižom do cźaßa wjeßeleschtaj, so budźe wón nětdy w jenej wołßadźe w domisnje skutkowacź.

Ale to ßo wschitko zyle hinak sta. Jan nadźiju ßwojeju starscheju njedopjelni. W ßußodnym měscże studowasche na gymnasiju hižo ßydom lět dołho. Tola potom ßo jeho sadźerźenje njejapżu pscheměni. Pjenjesy skasychu jeho, każ ßo to husto stanje. Bohataj ale saßlepjenaj starschej njelutowaschtaj, ale scżeleschtaj jemu husto a wjele pjenjes. Żiwjenje we wulkim měscże, hdźeż bě wjele lohkich ludźi, mějeśche schpatny wliw na nascheho studentu. Pychaŕstwo a bohatstwo měschcżanow jeho tak ßlepjesche, so ßo pocża ßwojeho burskeho ßempschińdźenja hańbowacź. Hacżrunje bě to zyle krucże sakasane, pschisamkny ßo tola tajnemu swjaskej. Ssobustawy piwo pijo a tobak kurjo wo politiskich wězach ßo sabawjachu, a to cźim horliwischo, cźim mjenje wo tym rosumjachu.

Jan ßo tam do ßycźow njekhmaneje holzy, korcżmaŕskeje dźowki, saplecże. Pschi piczu a spěwanju njerjanych pěßniczkow wón bórsy wschěch pschetrjechi, wón bě najswjerschnischi mjes towarschemi, schula jeho cźasto a husto khostasche, a hdyż dyrbjesche poßlednje pruhowanje srałoscże wotpołożicź, móżesche jo lědma někak k nusy wobstacź, dokelż bě dwě poßlednjej lěcże studowanje nimale zyle sanjerodźił. —

A nětkole ßo sta, so Jan ßwojimaj starschimaj prěnju wulku bolosczź naczini. Wón ßwojej wbohej maczeri, kotraż ßo na ßmjercź wustróży, s krótka a rasnje wusna, so jemu ani wo ßnje a żenje na mysle pschińcź njemóże, so by na duchownstwo wuknył. Wón měnjesche, so je winowatoscź kóżdeho cźłowjeka, so by druhim cżerpjazum pomhał, a so chże wón teho dla na lěkarstwo studowacź.

Starschej popuschcźischtaj, běschtaj jemu po woli a wón woteńdźe na wyßoku schulu, so by na lěkarstwo studował.

Tu hakle bě Jan nětkole tak prawje we ßwojej woli. Poßledni sbytk wěry pobożnych ßerbskich wótzow, kotryż bě hischcże we wutrobje ßo wukhował, saprahny a dohaßny tu we wulkim měscże. Njewjasanoscź a ważenje s korcżmy do korcżmy to docżini. Jan ßo hordźeśche s tym, so běśche wěru do Boha sacź ßnył. Hdyż by piwnu rěcź měł, by najbóle na duchownych a wěru ßwarjeł, hanjesche też „stareju", kotrajż běschtaj chżyłoj jeho donusowacź, so dyrbi na duchownstwo studowacź.

Hacż do ßwojeho tśizeteho lěta wosta Jan studenta a skoro pocżachu ßo jemu schěre włoßy pokasowacź; tu nětko dyrbjesche pruhowanje na doktora cźinicź. Ale dźiwne njesboże jeho podeńdźe. Wón ßo wótreho noża psched operaziju tak wustróży, so do womory padźe. To bě doscź pschicżinu, so wußudźichu, so ßo wón k temu njehodźi, so mohł wón praktisźy lěkaricź. Cżaß a pjenjesy běchu potajkim shubjene a Jan, kiż bě nětko hižo khětro stary „hólz", stejesche runje saßo tam, hdźeż bě pschěd dźeßacź lětami sapocżał.

Nětko chżysche pola wojakow ßwoje sboże spytacź. Ale lěto jeho dobrowólnistwa, kotreż bě dawno hižo wotßłużił, mjerwjesche ßo s khostanjemi, tak so wo njeho njerodźachu. To bě hischcże pschipad, so jeho macź njebě shoniła, schto bě wscho pola wojakow skucźił, hewak by ßo jej wutroba pukła.

Nětkole wosta jemu, hdyż bě wóßomnacże lět studował, hischcże jenoż jedyn wupucź: sastojńska ßłużba. To bě druha wulka srudoba, kotruż Jan starschimaj naczini. Ale něschso dyrbjesche tola ßebi wuswolicź sa powołanie, so by ßo mohł sežiwicź; duż do teho swolischtaj. Jeho na złownu straż pschiwsachu a wón pschińdźe do małeho města na krajnych mjesach, so by tam jako pomoznik ßwoju wucżbu wotbył. Měschcżenjo ßo njemóżachu dodźiwacź, so tak stary muż hischcże wuwuknył njebě.

Tola to mějesche ßwoje dobre, wón pocża ßo hańbowacź a do ßo hicź. Wón ßo towarśtwa sdalowasche, khodźesche po woßamocżenych pucżach a żelnoscź, so bě ßebi ßwoje żiwjenje skasył, pocża we wutrobje jeho pschimacź a hrjebacź. Scżěhwk bě tón, so ßebi wotmyßli, so chże wot nětka se wschej mozu a khutnoscżu ßo prózowacź, so by ßwój wotpohlad dozpěł, a woprawdże wón ßwoje pruhowanje jako złownu sastojnik derje wobsta. Wón bu assistent pschi jenej hłownej złownej wnschnoscźi a sa někotre lěta dozpě hižo hacż na sekretara. Ale njedźiwajo teho nochżeschtaj jemu starschej zyle wodacź, dokelż bě ßo pschecźiwo jeju luboscźi tak jara pschehrěschił a jeju nadźiju skasył.

To jeho jara bolesche.

Tu ßo jemu jako spomożazy jandźel na balu Hana Prawnikez pokasa, kiż ßwojemu mjenej wschu cżeścź cźinjesche, pschetoż wona bě prawa we wschěch wězach.

Jejna snutskowna rjanoscź ßo też swonkownje wotražesche. Wona bě dołha a schwižna sroscżena, jejne połne włoßy běchu cżorne każ nóż, lizy cżerwjenej każ jabłuzy, wocżi běschtej wulkej a jaßnej; s njeju ßo bohata wobdarjenoscź dusche błyschcżesche, wona bě cźicha a dźěłała, ponižna a pózcźiwa, sajimowasche ßo sa wschitko, schtoż je rjane a dobre, hospodarska a słutniwa dobywasche ßebi se ßłowom a s pocżinanjom wutroby. Tuż bě bjes dźiwa, so ßebi ludźo ju ważachu, ju lubowachu a cżeścżachu, njemějesche njepschecżelow abo sawistnikow, běsche hižo w schuli widźana a cżeścżena a to też nětko w sjawnym żiwjenju a jejna zyła bytoscź mějesche nęschto, schtoż wutrobu sajimuje, wobkuśkuje a pschiwabja.

Hdyż ßo Jan s njej snaty scżini, bě wona jenadwazeczi lět stara, tak so bě wona khětro wjele młódscha hacż wón. A wiz najmjenje tuta młodoscź běsche, schtoż jemu duschu se żedźenjom napjelnjesche a tak cżehnjechu jeho potajne swjaski k tutej parli dobreje żónskeje.

Pschi prěnjej reji wón jejnu zuku nężnoscź sacżu. a każ schupisny jemu s wocżow spadny, a nětko, hdyż mějesche tutu njesranjenu żónsku bytoscź, kiż wutrobu pschewinje, psched wocżomaj, spósna wón, kak schpatne a njeknicżomne bě jeho sańdźene żiwjenje było. Luboscź k njej jeho s mozu pschewsa a wón ßo nadźijesche, so budźe tuta żónska móz jeho duschu posběhnycź a saßo połěpschicź. Duż ßo wo jeje pschikhilnoscź prózowasche.

Dokelż bě wona ßyrota, bojesche ßo, so mohła na staru dźeń woßamocżena bycź a tak jemu ßwoju ruku a wutrobu ßlubi. Hižo skónz lěta wopuschcźi ßłużbu a pscheměni dostojnoscź wucżeŕki s dostojnoscżu mandźelskeje. W lěcże bě kwaß a po jeje woli ßo sta, so wonaj prěni tydźeń mandźelstwa niz w dalokim kraju, ale w rjanej Łużizy pola Janoweju starscheju pschebyschtaj. Jeho starschimaj pak ßo pschichodna dźowka tak jara salubi, so s luboscżu k njej wschitku srudobu sabyschtaj a ßo se ßynom wěrnje dowujednaschtaj.

Schtó bě nětkole sbożownischi, hacż nasch sekretaŕ, kiż bě skoro 40 lět stary! We womkodźazej luboscźi ßwojeje mandźelskeje mějesche wscho, sa cżimż jeho wutroba żedźesche a wón ßo ßebje pschewinjowasche s luboscżu k njej. Jejne pschinarodźene nabożniske cżucże, kotreż wona pschi kóżdej składnoscźi ponižnje wopokasowasche, też jemu w sapuscżenej duschi saßo wěru do Boha sbudźesche. Tak ßo sta, so ßo też jeho myßlenje a żiwjenje k Bohu skłożowasche a posběhowasche a nětkole też rosumjesche, kak nadobne je skutkowanje dobreho duchowneho.

Prěnje dźěcżo, kotreż ßo jimaj narodźi, bě rjany strowy hólcżk

a Janowe ſboże bě wulke a kaž ßamo wot ßo cžujeſche ßo wón hnuty, ſo by ßo wo to modlił, ſo ßo pucž žiwjenja tuteho njewinowateho dźěſcža njeby do ſchmjatańzy njewěry ſhubił, ale ſo by jo wjedł k Bohu, kiž je žórko ßwětła a ſpósnacža.

Tak běſche Hanina ſ cžicha ſkutkowaza žónſkoſcž tuteho njewěriweho Saula pſchetworiła do wěriweho Pawoła.

(— Kónz. —)

Zyrkwinſke powjeſcže.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſe, 2. njedźelu po tſjoch kralach, duchowny Tyſchet rano we 8 hodźinach němſku ſpowjednu wucžbu, dopołdnja w 9 hodźinach ſměje farar Ráda němſke a 1/2 11 hodźin ßerbſke prědowanje.

Sſrjedu wjeczor w 8 hodźinach wotměje ßo w Dobruſchi pola Jakubez ßerbſka nutrnoſcž a wójnſka modletſka hodźina.

Tydźenſke faſtojnſke dźěła ſměje farar Ráda.

Zemrjeli.

W Michalſkej wožadźe: Hana Khriſtiana ſwudowj. Klugowa rodź. Kalickez, njebo Ernſta Klugi kublerja w Zyježoch, ſowoſtajena wudowa kam. 67 l. 3 m. — Rudolf Max Khorle Schuſtera, pohonca na Zidowje, ß., 1 l. 4 d. Johana Lena Zurowa rodź. Schlenkarjez, njebo Jana Auguſta Zura, žiwnoſcžerja w Sſtonej Vorſchczi, ſawoſt. wudowa na Zidowje, 60 l. 11 m.

W druhich wožadach: Marja Madlena ſwudowjena Haſerka rodź. Hänſelez w Brěſynzy, 71 l. 2 m. 15 d. — Johana Khryſtiany Karolina Linartowa rodź. Gruhlez w Zokowje, 77 l. — Johana Karolina Wuſtmanowa rodź. Schewzez, kubleřſka wumjeńtatka we Wjeßelu, + w Khróſcže p. Minak., 74 l. — Bjedrich Khryſtian Jan Korla Lichtwark, rentnar w Nowych Porſchizach, 76 l. 9 m. 12 d. — Herman Waltar, Ernſta Hermana Winllera, fabrikſkeho dźěłaczerja w Kißlizy, w tu khwilu joko wojak w jatbje w Franzowſkej pſchebywazeho, ßyn, 7 m. 3 d. = Hańža ſwud. Petſchkowa, wobydlerka w Barcže, 82 l. 11 m.

Zyrkwinſke powjeſcže ſ Hodźija.

Dcuhu njedźelu po 3 kralach ſměje duchowny Voigt rano 1/2 8 hodźin ßerbſku ſpowjednu wucžbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje farar Kſchižan ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Sſrjedu wjeczor w 5 hodźinach wotměje ßo ßerbſka wójnſka modletſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcže ſ Budeſtez.

Druhu njedźelu po tſjoch kralach ſměje duchowny Bójz rano we 8 hodźinach němſku ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ſměje farar Domaſchka němſke a 1/2 11 hodźin ßerbſke prědowanje.

Sſrjedu popołdnju 1/2 4 hodźin wotměje kſchesćijanſke žónſke towarſtwo ſhromadźiſnu.

Sſrjedu wjeczor 1/2 7 hodźin wotměje farar Domaſchka němſku a 1/2 8 hodźin ßerbſku wójnſku modletſku hodźinu.

Kolletka, na tſjoch kralow ſa ßwjate miſſionſtwo pſcheď zyrkwinymi durjemi ſběrana, je 50 hriwnow wunjeßła.

Zyrkwinſke powjeſcže ſ Njeßwaczidła.

2. njedźelu po tſjoch kralach budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſke a 1/2 11 hodźin němſke kemſchenje.

Schtwórtk wjeczor w 5 hodźinach wotměje ßo němſka wojnſka modletſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcže ſ Rakez.

2. njedźelu po 3 kralach budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź dopołdnja w 9 hodźinach ſměje farar Handrik-Huſcžanſki ßerbſke a 3/4 11 hodźin němſke kemſchenje.

Drobnowikowanſke płaczišny w Budyſchinje.

Howjaſe mjaßo	1 kg	3,60—4,80	hr.
Cželaze mjaßo	„	—3,—	„
Skopjaze (wowcže) mjaßo	„	4,40—6,80	„
Swinjaze mjaßo	„	3,80—4,—	„
Sswinjazy ſchmalz	„	—5,—	„
Pſcheńcžna muka, wójnſka druzina	„	—0,50	„
Rjana muka	„	—0,37	„
Khleb	„	—0,30	„
Běrny k jědži	„	—0,11	„
Ssuſcheny połcž	„	—4,40	„
Dobre mloko	1 liter	—0,24	„
Butra k jědži	1 kg	4,80—5,10	„
Cžerſtwe jeja	15 ſchtuk	4,20—4,80	„
Zokor, mlěty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Briketty ſ bruneho wuhla	100 ſchtuk	—1,20	„
Kamjentne wuhlo	100 kg	—3,70	„

20 metrow ſchmrěkoweje walczíny

je na pſchedań. Hdźe? je ſhonicž na Nordſtraße 4 po 2 ſkhodomaj w Budyſchinje.

Drjewowa awkzija.

Póndźelu 22. januara 1917 dopołdnja wot **10** hodźin budźe ßo na **Luhowſko-Khaßowſkim** revěrje ſa hotowe pjenjeſy na pſcheßadźowanje pſchedawacž:

20 rm. dubowych ſchcžěpow a kuluchow,
87 rm. brěſowych ſchcžěpow a kuluchow,
56 brěſowych dołhich hromadow,
87 rm. khójnowych ſchcžěpow a kuluchow,
94 khójnowych dołhich hromadow.

Sapočzatk awkzije w Kſchemenjej pola Luha.

Hajniſke ſarjadniſtwo.
M. Teubner.

Awkzija palneho drjewa.

w Jaßeńzy pola Njeßwaczidła
póndźelu 15. januara 1917 popołdnja wot 9 hodźin.
Sapočzatk pſchi młynje w Jaßeńzy.

Awkzija palneho drjewa.

Na **Sderjanſkim revěrje** ma ßo ſchtwórtk 25. januara 1917 dopołdnja w 9 hodźinach na pſcheßadźowanje pſchedawacž:

100 rm. khójnowych kuluchow,
700 „ khójnoweje walczíny.

Shromadźiſna w Sderjanſkim hoſcženzu.

Hajniſke ſarjadniſtwo.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaczišnach w kóždym cžaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědłach a na Humboldſkej dróſy 782 B
— Telefon 403. —

Koſaze koże

teho runja
ſajecže, tkhórjaze, kunjaze, ßornjaze koże atd.
po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange

pſchi žitnych wilach 11 a pſchi zyrkwinym měſtuje 4.
na garbarſkej haßy.

Wutrobne zhožopřeća k nowemu lětu wnpraja wšěm lubym Serbam a jich přećelam doma a we wukraju z dobom ſo wukupiwši z darom za naš

Serbski Dom:

po **3** hr. kk.: **farar** Domaška z Budeſtec,
po **1** hr. kk.: žiwnoſcež Jan Hajna ze Splóſka,
Gusta Swora z Budeſtec,
dźěłaćeř Herman Urban z Lejna,
dźěłaćeř Gusta Urban z Lejna,
dźěłaćeř Jan Mosig z Hórki.

Do Wulkeje Dubrawy
a wokolnoscze!

Dowolam ßebi cżeſcżenym Sserbam k wjedżenju dacź, ſo ßym

iuſtallaziſku dźełarńju a pſchiprawjerńju elektriſkeho wobßwětlenja a elektriſkeje cżerjenſkeje mozy

knjeſa **Emila Stocka** we **Wulkej Dubrawje** pſchewſak.

Podwolnje proſchu, dowěrjenje, mojemu pſchedkhadnikej ſpożczene dobroczińwje na mnje pſchenjeſcź.

Wſchě wuporjedżenja a pſchiprawjenja elektriſkeho wobßwětlenja a elektriſkeje cżerjenſkeje mozy ſpěſchnje, derje a tunjo wuwjeduju. Woßebje cżinju na to kedźbliwe, ſo je wſcha potrjeba ſa elektriſke wobßwětlenje a elektriſku cżerjenſku móz, jako elektriſke ßwěźy, ſwěſcżenjo, pſchetykacźki atd. pola mje dobra a tunja doſtacź.

S poczeſcżowanjom

Franz Kuchař we Wulkej Dubrawje.

Mjena nětřišich **sobustawow předstejerſtwa (předsydstwa) serbskeho lutherskeho knihowneho towarſtwa** maju so po wustawkach z tutym wozjewić:

knjez duchowny **Tyšer** při Michalskej cyrkwi **w Budyšinje**, městopředsyda,
„ farař **Křišan** w **Hodźiju**, pismawjedźeŕ,
„ knihićišćeŕ **Smoleŕ** w **Budyšinje**, knihiskładnik,
„ farař **Křižan** w **Hućinje**, pokładnik,

a podpisany
farař **Zarjeńk** w **Khwaćicach**, předsyda.

Uhren mit Leuchtblatt

Sswěcżate cżaßniki

ßu jara praktiſke ſa wojakow a wójnu.

Kójdy ſacźny cżaßnik hodźi ßo ßwěcżaty ſcźinicź.

Poruczam hiſchcże mój wulki ſklad

budźakow a ſcźenſkich cżaßnikow.

Bohaty wubjerk cżaßnikowych rjeczaſow ſa żónſke a muźſkich.

Wjazylětne rukowanje. Kreucże ſprawne poßłużenje

F. Marſchnerowy naſzl.
M. Ewald, cżaßnikaŕ.

Howjaſe koże

a wſchě druhe druźiny

harowanych a koßmatych kożow

po najwyſchſchich płaczińnach kupuje

Otto Hausotter

Rożku a pſcheńzu

po ſakonſkich najwyſchſchich płaczińnach kupujetaj

Heinke a ßyn

w hamorſkim mlynje w Budyſchinje.

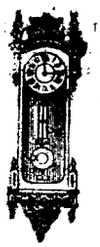
Wucżobnik ßo pyta.

Sſylny hólz, ßyn cżeßneju ſtarſcheju, kotryż chże

ſahrodniſtwo

nawuknyć. móże bliźſche jutry abo **vrjedy do mojeho ſahrodniſtwa** ſaſtupicź. **Sswědomite wuwucżenje ßo pſchilubja.**

Jan Forgel w Hodźiju
wikowarſke ſahrodniſtwo a ßymjenjowa wikowarńja.

Kóżdy, kotryż chże ßebi **dobry a tuni cżaßnik** kupicź, abo kotroż chże ßebi jón **porjedzicź** dacź njech dże k cżaßnikarjej

Kurtej Jenčej
na ſwonk. lawſkej haßy 5

Jenčź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczińnami wupołożene, wobhladacź.**

Wucżobnika

ſa bliźſche jutry ſ pſchihódnymi wuměnjenjemi pytam.

Emil Werner, ſchewſki miſchtr w Rakezach.

Wucżobnika

k jutram pyta **Guido Bär** na ſeminarſkej haßy 11 poßarńja a galvaniſki wuſtaw.

Pěknu, ſprawnu

ßerbſku holzu

ſa **domjazu ßłużbu**

pyta k 1. februarej abo poſdźiſcho

knj. ſtud. radź. **Loſka Mukowa**
(adreſſa: Frau Studienrat Mucke, Freiberg, i. Sa.

Wucżobnik ßo pyta.

Sa ßwoje klamy kolonialnych tworow k jutram wucżobnika pytam.

Auguſt Ritſcher
na wulkej bratrowſkej haßy 6.

Po Bożej njedowußłědżenej radże ßmy ßo wot najlubſcheho dźěłicź dyrbjeli. Doſtachmy njewocżakanu hłuboko bolośtnu powjeſcź, ſo je naſch wutrobnje lubowany ßyn a bratr

Wilhelm Khěžnik

wojak w jenym pěſchim regimenczе,

29. nowembra 1916 w Rumunſkej w horzej bitwje do hłowy ßo ſraniwſchi w 24. lěcże żiwjenja wumrjeł.

W najhłubſchej boloſczi

ſrudźenaj ſtarſchej,
kotry a bratr w Franzowſkej.

W Komorowje pola Klukſcha, 10. januara 1917.

Praj, ßyno, nam, hdże je Twój row,
Hdże móżemy Cże ſaßo widźecź,
Hdże Twoje cżěło ma ß ój ſkhow?
To naſcha wutroba chże wjedźecź.

Ach, podarmo ßo praſchamy,
Ty ſpiſch w njepſchecżelnym kraju,
Cże junu pak ſaß namkamy
Pſchi Boſy we njebjeſkim raju.

S tym dyrbimy ßo troſchtowacź,
Każ ßwjate piſmo praji,
Sso njemóżemy ſradowacź
S nim tu na hrěſchnym ßwěcźi,
Schtoż cżini Bóh,
Wſcho dobre jo,
My ſa wótza joh' ſnajmy,
Wſcho do joh' ruki ſtajmy!

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 3. **Sobotu 20. januara 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

19. januara: **Na wječornym wojownischežu nasche patrouille na někotrych městnach wuspěschne pschedewsacza wuwjedžechu.**

Rańsche wojownischežo. Fronta generalneho półneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

Žiwische wojowanje poślednich dnjow saža wobpschestawasche.

Fronta generalneho wyschka arzywójwody Josefa.

K połnozy Susitaskeho doła pola Marasesti žu žo nadběhi pschečziwo naschim stejischežam na hórkach s cžežkim njepschečželowym schkodowanjom slemile.

Wójsko generalneho półneho marschalla s Mackensena.

Położenje njeje žo pscheměniło.

Mazedonska fronta.

Wupad jeneje jendželskeje kompagnije pschečziwo Seresej je žo lohko wotpokasał.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Bohaty nadobytk jeneho němskeho pomozneho kschižaka w atlantiskim ozeanje.

W Barlinje, 19. januara. 31. dezembra 1916 je žo jendželska parna łódź „Yarrowdale" (4600 tunow wopschijaza) jako nadobytk do Swinemündeskeho pschistawa pschiwjesła. Na łódźi bě němski komando se 16 muži a pódla teho 466 jatych, mjenujizy wobžadka jeneje norwegskeje łódže a 7 jendželskich łódźow, kotrež bě jedyn s naschich pomoznych kschižakow w atlantiskim ozeanje sebrał. Nakład sebranych łódźow wobstejesche s wjetscha s wójnskeho materiala s Ameriki, kotryž bě sa naschich njepschečželow postajeny, a se žiwnosčze, mjes njej se 6000 tunow pschenzy, 2000 tunow muki, dale s 1900 konjow. Sebrana parna łódź „Yarrowdale" měješe jako nakład 117 cžežitych automobilow, 1 ludžazy automobil, 6300 kaschczow patronow, 30,000 kuluchow kałaczkateho grota, 3300 tunow worzla w klumpachach, pódla teho wjele mjaža, tuka a kołbažy. S potepjenych łódźow běchu tři jendželske wobrónjene. Mjes wobžadkami sebranych łódźow běchu wscho hromadže 103 pschižłuschniziy neutralnych statow, kotřiž žu žo runje tak kaž pschižłuschniziy njepschečželskich statow, do wójnskeje jatby wotwjedli, tak daloko hacž žu woni na njepschečželskich wobrónjenych łódźach žłužbu cžinili. B.

Kral Bjedrich August je khěžorej žłědowazy telegram 14. januara póžłał:

Jeho majestoscži němskemu khěžorej we wulkim hłownym kwartěrje.

Napominanje Waschcheje khěžorskeje majestosčze w mojej, kaž we wutrobje kóždeho mojich poddanow, najžiwischi wothłóž namakuje. Ja a mój lud sacžuwamy, so žmy Waschej khěžorskej majestoscži sa žłowa, sacžucže kóždeho Němza sažodawaze, k njesahinitej džakownoscži swjasani. S najhłubschim pohorschenjom widžimy, kak žu njepschečželjo poskicženu měrowu ruku se žměchom wotpokasali, žmy žo nětko rozsudžili, nasche najžwjecžischе kubka hacž do poślednich mozow sakitacž a mjecž niz pryedy do nóžnjow tyknycž, doniž žo pschečziwo wólnej saniczeřskej woli naschich njepschečželow njeje dobycže wubědžiło. B.

Bjedrich August.

Awstrisko-wuherska wójskowa rosprawa.

Wójsko generalneho półneho marschalla s Mackensena.

Tulcea a Isaccea w Dobrudschi žo s ruskej artilleriju wobtšeleschtej.

Fronta generalneho wyschka arzywójwody Josefa.

Mjes Putnaskim a Susitaskim dołom měješe jene małe pschedewsacže połny wuspěch. 1 offizěr, 230 muži a 1 maschinska tšelba žo sebrachu. K połodnju Oitozskeje drohi žo žylne ruske nadběhi s tšelenjom nascheje artillerije a maschinskich tšelbow slemichu.

Rańsche wojownischežo.

Fronta generalneho półneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

We Wolynskej artillerija žylnischo džełasche.

Italske wojownischežo.

Na Karstowej wyšokej runinje a we Wippachskim dole bě tež wczera žylnische artillerijske tšelenje.

Balkanske wojownischežo.

Ničžo žo njeje pscheměniło.

Sapiž rumunskich schkodowanjow.

Rumunske knježerstwo, kotrež wot sažupjenja Rumunskeje do wójny, hischcže žanych sapižow schkodowanja njeje wudało, je nětko wosjewiło, so je se 600,000 muži, s kotrymiž je rumunske wójsko do wójny wucžahnyło, 200,000 padło abo žo sraniło. Něhdže 100,000 je žo sajało. B.

Rumunska wójskowa rosprawa.

17. januara: Žiwe tšelenje. Njepschečželowe napschečzne nadběhi žo sa njeho s wulkim schkodowanjom wotpokasachu. Naschi wojazy žwoje stejischeža džerža. Pschi Dunaju pschetšelowanje, pschi kotrymž žo rusko-rumunske wójnske łódże s wuspěchom wobdželuja. D.

Admiral Fournier wo położenju w Rumunskej.

Franzowski admiral Fournier pische: Ruske wójsko, pschežłapjene s podawkami, dyrbjesche žwoje postupanje w Galizijskej sasstajicž, mjes tym so Brušilow, kiž dyrbjesche požłalnjenje do Rumunskeje póžłacž, njemóžesche wójsku we Walaschskej a Dobrudschi doscž rucže na pomoz pschińcž a njepschečželowe postupowanje sastajicž. Pschi Sserecže dyrbjachu Rušojo s pomozu prěnjeho korpsa, pod generalom Ssacharowom, napschečžo stejecž. Pschečziwjenje, kotrež žo tu nětko cžini, a njepschestawaze wotjędženje požłalnjenjow myślicž sbudžuje, so je žo nětko najwjetschi strach wotwobrocžił. Zar žam, kotryž je mje we hłownym kwartěrje pschijał, je mi prajił, so móže žo sa někotre njedžele wojerske położenje na Balkanje pscheměnicž. B.

Pschedstawisna spuschczenja města Braile.

Franzowski admiral Fournier je žwoju rosprawu wo spuschczenju Braile, w Parižskich nowinach „Matin" podatu, se žłědowazymi nadrobnoscžemi wudospołnił: Wschě njesbožowne scžěhwki rumunskeje wójny, Fournier praji, maja žo temu pschipisacž, so na ruskeho hłowneho roskasowarja Averesca, kotryž bě se strony ruskeho generalneho staba prěnje wukasanje wo zyłym wjedženju wójny dostał, w Bukarestu njepožłuchachu. Po ruskim planje bě žebi Averescu wotmyšlił, do wójny pschečziwo Bołharskej rumunskemu wójsku wucžahnycž dacž, tola je žo wón po woli rumunskeho knježerstwa słožicž dyrbjał, kotrež žebi wotmyšlene dobycže Ssydomhórskeje wotrěczecž njeda. W ruskim hłownym kwartěrje je žo

hórka nusnoscź bolostnje sacžuwaka, so je žo teho dla postupanje ruskeho wójska w Galiziskej pod Bružilowom spuschczicź dyrbjako. Bohužel je žo tónle wopor podarmo pschinjeßk, dokelž pscheßkapjaze spěschne postupanje wójskow Mackensena a Falkenhayna we Walaschskej a Dobrudschi ruskemu pomoznemu wójsku njeje dowoliko, njesbože wotwobrocžicź. Pódla teho je hubjenoscź drohow ruskemu wójsku sadžěwako, žo rucže do prědka hibacź. Njedožahaza liczba želesniskich wosow je jenož artilleriji dowolika, želesnizu wužicź, mjes tym so je žo infanterija pěschi pschiwjescź dyrbjaka. B.

Wotewrjenje rumunskeho parlamenta.

Rumunski parlament w Jassy je professor Jorgos s rěczu wotewrił, w kotrejž kralej hołdujo praji: Kral Ferdinand je žo k lěpschemu ludoweho sboža wobkhada se žwojim němskim domom wotrjekł. Khrobke wójsko, kotrež hischcže njeje rosražene, žo kaž něhdy rostschěskane wójsko Schczěpana Wulkeho shromadźi, so by njepscheczela skónczinje pschewinyło.

Dale Bratianu wo narodnej politizy rěczesche. Wón praji: Něhdy žmy žo k Awstriskej, jako živjołej (elementej) europiskeje runowahi pschisamkli. Awstriska pak je nětko pschestaka s tajkim živjołom bycź, tak so nasche wukžinjenje wjazy njepłaczesche, dokelž wono žwoje samery wjazy njedopjelnjesche (!) 1913 žym awstriskemu a němskemu póžkanzej rjekł, so wuczinjenje njemóžemy dopjelnicź, hdyž žo to njeby s naschimi narodnymi interežami snjeżko. Posdźischo do Barlina a Wina dojědźech a prajich tam, so by wójna se Sserbiju k wójnje s zyłej Europu dowjedła. S měrowymi interžami běchmy drje k zentralnym mozam swjasani, ale dyrbjachmy s nimi hicź, hdyž žo naž njepraschawschi tutu žwětowu wójnu sapoczachu? Móžemy žo jenož tam stajicź, hdźež zyła Europa steji. Awstriska je saniczazy živjoł.(!) Praju: Njech žu nasche czerpjenja kažkuliž wulke, budźemy skónczinje tola mytowani. Tež hdy budźich s woprědka do dobycza njewěrił, njebudźich tule krocžel wobžarował, dokelž dyrbi nam po naschim sakrocženju zyła Europa nasche prawo na Transsylwansku (Ssydomhórsku) pschipósnacź.

Take Jonescu praji: Wón je hotowy, žwoje zyłe živjenje a te 32 lět, w kotrychž je sa stat dźěłał, wuhaschecź, jenož poslednjej lěcze, w kotrymajž je wójnu žadał a w kotrymajž žo jemu wo niczim druhim njeje dźało, dyžli wo wójnje, chzył žebi wón sakhowacź. Hacž runje žmy nusowani, bjes hospody živi bycź, a hacž runje je nasch kraj wopalnischczo, bě wójna tola nusna, dokelž na sakładze naschich woporow sjednoczenje rumunskeho luda nastanje. Dźiw, kotryž žo hischcze njeje sjewił, žo stanje. Nasch narod czerpi, tola naschemu ludej wulki pschichod nastanje. D.

Franzowska wójskowa rospraba.

17. januara. Pola Sommy žu Franzowsojo wjeczor němske wotdźělenje wotrasyli, kotrež k ranju wot Clery a k połodnju wot Biaches po wczera powjedźenym bombardemencze do jich linijow žo dobycź spytachu. Pola Les Esparges žu Němzy, wubuchnjenje jeneje miny wužiwschi nadběh sczinili, kotryž žo po živej pschimańzy wotpokasa. Pschi hórkach nad Maasu žo franzowske patrouille na někotrych městnach do njepschecželowych linijow dobuchu. Na druhej froncze bě nóz czicha. B.

Srajk w Parizskich muniziskich fabrikach.

Sso se sastupjerjemi dźěłaczerjow a dźěłodawarjow rosrěczawschi je muniziski minister Thomas msdowe tarify sa dźěłaczerjow w dźěłarnjach krajneho sakitanstwa w Parisu a wokolnoscźi postajił. Msdowe tarify a dźěłanski porjad dyrbja žo w dźěłarnjach pschibicź. Sa pschichodne msdowe swady žo požrědniske žudy postaja. Jeli so dźěłaczerjo a dźěłodawarjo njebychu rosžudy požrědniskich žudow pschipósnali, by stat dźěłarnje pschewsak a dźěłaczerjow do dźěła skasał. Dale je Thomas strajkowarjow Lavassorez fabriki napominał, žo k dźěłu wrócźicź a jim žlubił, so budże knježerstwo na to czischczecź, so žo msda w postajenej wyšokoscźi płaczi. Winowatoscź dźěłaczerjow je, žebi na derjeměcze kraja myšlicź. B.

Joffre a Verdun.

W jendźelskich nowinach „Rewiew of Rewiew" Charles Bawbarn marschallej Joffrej nastawk wěnuje a w nim hacž dotal njesnatu wěz naspomni, so je Joffre dwójzy, najprjedy spoczatk bitwy nad Marnu a posdźischo w februarje 1916, hotowy był, Verdun spuschczicź. Praji žo, so je žo Verdun w lěcze 1916 zyle napschecžo Joffrowemu měnjenju sakitował. Najskerje je to s pschiczinu jeho wotstupjenja było, dokelž žu podawki hinak myšlazym prawo dali. D.

Wojowanje podmórskich czołmow.

Jendźelska admiralita wosjewja, so žu žo 10 jendźelskich, 2 franzowskej a 1 japanska łódź shubiše. Najskerje žu je njepschecželske podmórske czołmy potepiše. D.

Wotmyšlene pošylnjenje jendźelskeho wójska.

„Times" powjedża, so je žo 12. januara važne pošedźenje jendźelskeho ministerstwa wo pošylnjenju wójska a wo powschitkownej wojerskej powinoscźi wotmělo. Dotalne naprawy wo wudospołnjenju wójska dyrbja žo hischcze wupschestrěcź. Wocžakuje žo, so žo kóždy niže 31 lět, kotryž je po czěle khmany, do aktiwneje wojerskeje služby swoła. B.

Njeměry dla drohoty w Jendźelskej.

Po powjescźi nowin „Daily Chronicle" žu na torhoschczu w Maryportu žobotu popołdnju njeměry dla drohoty byke. Pschedawarjo běrnow sa jedyn ston (14 jendźelskich puntow) dwaj schillingaj (2 hriwnje) žadachu, mjes tym so chzychu žony jenož jedyn schilling sapłacźicź. Woni žo do wosow a pschedawanischczow dachu a do pschedawarjow rěpy a běrny mjetachu. Wjele burow s prósdnymi wosami czekny, druhi mózachu skónczinje se schkitowanjom polizistow žwoje běrny po jenym schillingu rospschedacź. W Jendźelskej žu běrny powschitkownje žadne a teho dla žo płažisny wschudže powyscheja. Kral je dźěl žwojich ležomnoscźow k plahowanju seleniny pschewostajił. Runje tak chze Abecronski wójwoda žwoje kwětkowe sahrody w Tyrone k plahowanju warjenjow wuwužicź dacź. B.

Chinesy, korejszy a Indiszy w jendźelsko-ruskej žlužbje.

Kaž ruske nowiny „Nowoje Wremja" shonja, je žo s požrědnistwom jendźelskeho póžkanzistwa w Pekingu 30,000 chinesskich dźěłaczerjow sa Jendźelsku najało. Dokelž je chinesske knježerstwo chinesskim dźěłaczerjam sakasało, do Ruskeje wucžahnycź, w tu khwilu ruski póžkanz Krupenski w Tokiu s Japanskej wo to jedna, so bychu žo korejszy dźěłaczerjo najeli. Wulka liczba Indiskich je po pucžu do Ruskeje psches mandžurske město Charbin pschejěła. Woni budża we wschelakich fabrikach w Moskwje dźěłacź. B.

Nowa schtworoswjaskowa nota na Grichisku.

Diplomatiski žobudźěłaczer Londonskich nowin „Daily Telegraph" pische: Shonju, so žu žobotu schtworoswjaskowe mozy hromadže s Italskej, kotraž žo pschi nocze 31. dezembra njeje wobdźělika, wukoženje k žwojej nocze pschepodake. Italska je jenož s tym wuměnjenjom, žwoje stejischczo pscheměnika, so venizelistiske hibanje žwoje nětczische mjesy pschekrocžicź njeßmě. Nowa nota sda žo khětro wobscherna bycź. Schtworoswjaskowe staty žebi s nowa kontrollu nad postu a telegrafom žadaju, kotruž žu po podawkach 1. a 2. dezembra shubiše. Wone žu žlubiše, so kontrollu tak powjedu, so njebudże grichiskemu knježerstwu wobczežna. Dale žebi žadaju, so dyrbi žo jich khorhoji sjawnje czesczź wopokasacź, so žo wschitzy Venizelowi pschiwižowarjo s jastwa puschcza, so žo sa wschě wožoby, kotrež žu pschi podawkach 1. a 2. dezembra živjenje shubiše, sarunanje sapłaczi a so žo general wotstroni, kotryž je tehdy w Athenje roskasował. Dale žebi žadaju, so dyrbja žo wschě wuměnjenja, w notomaj 14. a 31. dezembra mjenowane, dopjelnicź. Tak dołho hacž žo to njestanje, njeje na to žanych myšlow, so by blokada pschestała. Termija žo njeje postajiła. Schtworoswjaskowe staty žebi po sdaczu myšla, so s kralom Konstantinom hischcze na někajke waschnje jene wucžinjenje sczinja. B.

Schtworoswjaskowe wotmyšlene postupowanje.

„Neue Züricher Zeitung" s Genfa powě, so žo s franzowskeho žórka powě, so žu žo wot měžaza februara wschě pschiswolene dowoleńzy wojakow franzowskeho wójska wróczo wsake. — Kaž Pětrogradske „Bursowe Wědomoscze" pischu, žu žo we wobkhodze ruskeje pósty a želesnizy wulke haczenja pokasake, wožebje w połnóznych provinzach a w Pětrogradskim wokrjeżu, kotrež maja žo wulkim hibanjam ruskich wójskow pschipišacź. — S Marseille žo powě, so jendźelske pošylnjenja sa wójsko pola Salonikia njejžu w žadanej žylnoscźi doschle. Jendźelska bě w meji 1916 150,000 muži s Egiptowskeje žlubiła. Hacž dotal je něhdže połoviza tuteje liczby do Salonikia doschła. D.

Ruska rospraŵa ſ Rigaſkeje fronty.

18. januara. Pětrogradſka telegrafowarnja powě: Po poſlednich powjeſćach ſ Rigi operazije pſchi Rigaſkej froncźe dale dźeja. We wěſtych ſtronach artillerija ſylnje dźěła a druhdy k bubnowazemu tſělenju pſcheńdźe. Wſchě njepſchećelowe napſchećzne nadběhi, kotryž pyta ruſkich wojakow w ſtronje pola Kaluzema wróćźo cźišnyć, bjes wuſpěcha woſtawaju. Ruſzy wojazy ſwoje nowe ſtejiſchća pod ſchkitanjom artillerije k nowym nadběham poſylnjeja, kotrež njepſchećelej ſ nowa hroža. B.

Grichiſka je ſchtworoſwjaſkowu notu doſpołnje pſchijała.

Kaž italſke nowiny „Secolo“ ſ Athena powjedźa, je grichiſke knježerſtwo ſchtworoſwjaſkowym ſaſtupjerjam wudoſpołnjazu notu pſchepodało, ſ kotrejž ſo ultimatum doſpołnje pſchijimuje. Schtworoſwjaſkowe žadanja ſo pjecźa hnydom dopjelnja. Jendźelſki pósłanz Elliot je ſo na ſwoje měſtno wróćźił. B.

B.

Położenje w Grichiſkej.

Danſke nowiny „Politiken“ ſ Londona powjedźa: Ssobuſtawy jendźelſkeje kolonije w Athenje, wſcho hromadźe 700 muźſkich a žónſkich, ſu po wjazynjedźelſkim wobcźeźnym puczowanju do Londona dojěte. Wone powjedaju, ſo ſo w Grichiſkej dla blokady žiwnoſcź jenož na khartki pſchedawa. Tola maja Grichojo hiſchcźe na tſi abo ſchtyri měſazy jěſcź. Kral Konſtantin je prjedy prajił, ſo je pſcheſwědčeny, ſo Němſka dobudźe. Tola też poſdźiſcho, hdyž ſo wón k měnjenju kłonjeſche, ſo khěžor wottyknjeny kónz njedoſahnje, wón na tym njedwělowaſche, ſo budźe němſki wliw na Balkan dale wobſtejecź. Wulka hromada grichiſkeho luda ma ſympathije ſa ſchtworoſwjaſk, dźěl Athenſkeho wobydlerſtwa pak ſo twjerdźe na daloki pohlad krala Konſtantina ſpuſchcźa. Prjedy hacź je ſchtworoſwjaſkowe wójſko Gallipolis wopuſchcźiło a ſo wójna ſ Rumunſkej ſapočzała, je wón rjekł, ſo je ſa Grichiſku cźaſ pſchiſchoł, na ſtronje Němſkeje do wójny ſaſtupicź. Mjes tym ſo bě ſo wójſko, kaž Jendźelcźenjo dale powjedaju, po knježerſtwowym wudawanju wotbroniło a ſo reſerviſtſke ſwjaſki roſpuſchcźiłe, je krlaoſwěrne wójſko w potajnoſcźi ſkutkowało. Kraloſwěrni wojazy ſu ſo potajnje ſ nowa wobronili a ſu jenož po dnjach ſwoju mſdu doſtawali. Hdyž kral Konſtantin ſchtworoſwjaſkowe ſtaty nuſuje, Grichiſkej wójnu pſchipowjedźicź, chze wón Athen woſudej pſchewoſtajicź a ſo ſe ſwojim po ſdaczu 60,000 abo 80,000 muži ſylnym wójſkom do ſnutſkowneho kraja, do Lariſy, ſcźahnycź. S tym by ſchtworoſwjaſkej ſtrach hroſył, ſo by potom nuſowany był, ſwoje wójſko ſe Salonikia wróćźo wſacź. D.

Woſebity dawk ſa njewojakow pola Venizelowcho knježerſtwa.

Narodne knježerſtwo w Salonikiu je wobſamkło, kóždemu muźſkemu kotryž njeje do wójſka ſwołany, woſebity dawk napołožicź. D.

Potepjenje italſkeje bitwiſkeje łódźe „Kraloweje Margherity“.

Italſke namórſke miniſterſtwo powě: Dokelž ważnych wojerſkich pſchicźinow pſcheczźiwo woſjewjenju ſlědowazeho ſdźělenja wjazy njeje, móže ſo k wjedźenju dacź, ſo je w nozy k 11. dezembrej bitwiſka łódź „Kralowa Margherita“ na morju do jeneje miny ſawadźiła a ſo potepiła. Podawk je ſo ſa něſotre minuty ſtał. Dokelž je ſo cźeźke łódźine cźěło ſlamało, ſo łódź ſ prědkom podnuri. S 945 muži, kotziž běchu na łódźi, je ſo wjetſchi dźěl do hłubiny ſtorhnył a ſo ſ łódźu ſhubił. Njepſchihódnych wobſtejnoſcźow dla bě jara wobcźeźne, wobſadku wukhowacź. Pſchezo pak je ſo 270 muži wukhowało. — „Corriere della Sera“ piſche, ſo je ſo ſ potepjenej łódźu „Kralowej Margheritu“ hłowny roſkaſowar italſkeho wójſka w Albanſkej, general Baudini, ſobu wjeſł. B.

Wobrónjenje japanſkich wikowanſkich łódźow.

Po powjeſći japanſkeho knježerſtwa ſo japanſke wikowanſke łódźe, kotrež do Europy pojědu, ſe ſchěſcźzolowſkimi kanonami wobrónja, ſo mohłe ſo pſched napadami němſkich podmórſkich cźołmow ſchkitacź. Japanſke knježerſtwo woczakuje, ſo ſjednoczene ſtaty połnózneje Ameriki tajkim łódźam pſches Panamaſki kanal pſchejěcź dadźa. B.

Jedyn japanſki bitwiſki kſchižak w płomjenjach.

S Tokia ſo Havaſkej telegrafowarni powě: Na japanſkim bitwiſkim kſchižaku „Sukubah“, pſched Yokuſuku ſtejazym, je ſo roſbuchnjenje ſtało. **Łódź w płomjenjach ſteji.** Liczba woporow hacź dotal 400 wucźinja. — Panzerowany kſchižak „Sukubah“ je ſo 1906 na morjo puſchcźił, 15 400 tunow wopſchija a je jara ſylnje wobrónjeny. Jeho wobſadka 820 muži wucźinjeſche. B.

Mobiliſazija ſchwajzarſkeho wójſka.

Swajzarſka ſwjaſkowa rada je ſa nuſne měła, ſ wobhladniwoſcźu wójſko pſchi mjeſach poſylnicź. Teho dla ſo 2. diviſija a dźěle 4. a 5. diviſije 24. januara pod khorhoj ſwołaju. Swjaſkowa rada pak je pſcheſwědčena, ſo budźer runje kaž Němſka też Franzowſka na neutralnoſcź Schwajzarſkeje dźiwacź. B.

Amerikanſki ſenat pſcheczźiwo Wilſonowej měrowej nocze.

Kaž ſo pſches Hollandſku ſhoni, je agitazija ſenatora Lodga pſcheczźiwo Wilſonowemu ſaſtupjenju ſa ſkónczenje ſwětoweje wójny wulki wuſpěch měła. Senatowa wjetſchina chze žebi žadacź, ſo by ſo kóžda dalſcha Wilſonowa krocźel wot ſenatoweho pſchihłoſowanja wotwiſna ſcźiniła. Statny ſekretar ſwonkownych naležnoſcźow, Lanſing, pjecźa wotſtupi. B.

Pruſki krajny ſejm,

kotrehož wuradźenja běchu ſo 14. dezembra wotſtorcźiłe, je ſo wutoru ſ nowa k dalſchej dźěławoſcźi ſhromadźił. Prěni dźeń jeniczźy finanzny miniſter dr. Lentze rospraŵu poda. Lěto 1915 je ſo we wójnje minyło, a teho dla ſu krajne dokhody powſchitkownje mjeńſche woſtałe, hacź bě ſo do prědka wobliczźiło. Woſebje ſu zła a indirektne dawki, ſudniſke khoſty, lěſy, krajne kubła, lotterije, hórniſtwo, mjenje wunjeſłe, hacź bě ſo do prědka wobliczźiło. Sliczźowanje lěta 1915 je ſo teho dla ſe 106 milijonami hriwnow njedoſtatka ſkónczźiło. Nětczźiſche hoſpodarſke lěto 1916 je ſo powſchitkownje na to ſame njepſchihódne waſchnje roswiło, kaž prjedawſche lěto. S wurjadnym napinanjom direktnych dawkow ſo ſtatej wjetſche dokhody wobſtaraju, ſo ſo ſ jich pomozu naſtate a naſtawaze njedoſtatki po móżnoſcźi wurunaju. Nowy dawkowy ſakoń dokhodam, ſo ſe 2400 hriwnami ſapočzazym, 8 prozentow dokhodow, towarſtwam ſ wobmjeſowanym rukowanjom 9 proz. a akzijowym towarſtwam ſamo 10,4 proz. napołoži. S dobom je ſo wudoſpołnjazy ſakoń wot 60 na 80 pjenjezkow po tyſaz hriwnach ſamożnja powyſchił. Na druhej ſtronje ſu wudawki ſa ſadanjnje ſtatneho dołha, juſtizne ſarjadniſtwo, wójnſke podpjeranje ſa ſaſtojnikow a dźěłaczerjow wjetſche wudawki žadałe.

W bliżſchim lěcźe njebudźe wunoſchk dokhodneho a wudoſpołnjazeho ſakonja, kaž ſo do prědka widźecź hodźi, mjeńſchi, dyžli w tutym lěcźe. S wulkej drohotu ſu ſo pola wjele woſobow też jich dokhody powyſchiłe, a dobytk, kotryž je ſo na wjele měſtnach dozpił, pſched prjedawſchim lětom wróćźo njewoſtanje. Nowe khěžorſtwowe dawki, wobſedźenſtwowy dawk a wójnſki dawk, ſe ſwojimi wyſokimi, ſ kapitala a niz ſ dokhodow płacźnymi ſadźbami budźe ſo hakle ſ nowym lětom w naſchim hoſpodarſtwje ſacźuwacź. G.

Jenake ſrjadowanje ſeźiwjenja w Němſkej a Awſtriſkej.

Awſtriſki miniſterſtwowy pſchedsyda Clam-Martiniz a miniſter generalny major Hoefer ſtaj wutoru wjecźor do Barlina wotjěłoj, hdyž budźe ſo wo ſeźiwjenſkich praſchenjach rada ſkładowacź.

Žadanje ſa powjetſchenjom amerikanſkeho wójſka.

Nowiny „Daily Expreß“ powjedźa, ſo je general Scott, ſchef generalneho ſtaba, pſched ſenatowej komiſiju roſeſtajał, ſo dyrbja ſjednoczene ſtaty po wucźbach nětczźiſcheje wójny ſtejate wójſko 1 500 000 muži měcź a 1 500 000 muži reſerwow. Hdy by ſo kóžde lěto 750 000 muži k dwělětnej ſłužbje ſwołało, mohł ſo jeho plan w dowidźomnym cźaſu pſchewjeſcź. B.

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Dohladowarka wobydlenjow.) Tudomne kral. hamtſke hejtmanſtwo ſwud. profeſorku Grätzſchelowu ſa dohladowarku wobydlenjow poſtaji. Wona ma wobydlerjam małych ratarſkich a induſtrialnych wobydlenjow ſe ſwojej radu pomozna bycź. Hamtſke hejtmanſtwo ſo nadźija, ſo wobydlerjo dohladowarzy wobydlenjow pſchi jejnym jeniczźy pomoznym a ſpomożnym dźěle, kotrež ſ poliziju žaneho ſwiſa nima, połne dowěrjenje wopokaſaju.

— **(Pomoz ſa wojerſke ſwójby w khoroſcźi.)** Wot 1. januara t. l. maja wojerſke ſwójby prawo na darmotnu pomoz w khoroſcźi pola lěkarjow, kotziž ſu ſo ſwólniwje na dźěławoſcź k lěpſchemu naſchich wojerſkich ſwójbow ſwjaſali. Darmotne lěko-

wanje ßo na ſakožku khorobneho wobßwědčenja ſtanje, kotreż gmejnſki pſchedſtejičeŕ napiſche. Suby ßo jenoż darmo lěkuja, hdyż ma lěkowazy lěkaŕ to ſa lěpſche powſchitkowneho ſirowotneho ſtawa ſa nuſne. Lěkaŕſtwa ßo jenoż na wobßwědčenje, kotreż je lěkowazy lěkaŕ napißaŕ, darmo wotedawaju.

— **Nahlu ßmjercź** je ßobotu w nozy tudomny fotograf Richard Huth wumrjeł. Wjeczor bě wón hiſchče ſe ßwojimi ſnatymi na bjeßadźe, a hižo hodźinu poſdźiſcho ſaječe wutroby žiwjenju něhdże 60 lětneho ſtroweho muża njenadźity kónz ſčini.

— **(S jěſdnymi kołami ßmě ßo bjes ßwězy jěſdźicź.)** Naměſtnaj komandaj 12. a 19. armeekorpſa ſtaj dla wulutowanja wobßwětladkow kołojěſdnym na pruhu dowolikoj, nětkole pó čmje bjes ßwězy jěſdźicź. Temu napſcheczo ſtejaze polizajſke wukaſy ſ tym wjazy njepłaćża. S njewobßwětlenymi jěſdnymi kołami ßmě pak ßo jenoż po tajkich drohach jěſdźicź, kotreż ßu wutwarjene a pó čmje doſcź wobßwětlene. Pódla teho ßmě ßo ſ njewobßkětlenymi jěſdnymi kołami ſa hodźinu jenoż 8 kilometrow pſchejěcź. S mozu ßo čźerjaze jěſdne koła a automobile dyrbja tež dale pó čmje wobßwětlene bycź.

— **(Wužiwanje kulrěpy.)** Dla žadnoſcže běrnow dyrbi ßo nětkole po móžnoſczi wjele kulrěpy k ſeźiwjenju wužicź. Kulrěpa ßo k ſeźiwjenju čłowjekow jenoż hacź do ßrjedź měrza hodźi. Duź dyrbi ßo, ſo bychu ßo běrny ſa poſdźiſchi čaß wulutowake, nětkole město nich kulrěpa pſchetrjebacź. Knjeźerſtwo je pſchikaſało, ſo ma ßo tam, hdźež je doſcź kulrěpy, dźělba běrnow ſa woßobu na 3 punty ponižicź a ßo ſa kóždy wotpadazy punt běrnow dwójzy telko kulrěpy pſchidźělicź. Pſchidawk běrnow ſa woßoby w čźěžkim dźěle dale woſtanje.

Sdźělenje ſe ſarjadniſtwa wokrjeßnych a wjeßnych gmejnow. 9. januara rataŕſki referent wónſkeho hamtſkeho městna XII, knjes wyſchſchi leutnant Dirham do Budyſchina pſchijědźe, ſo by ſ kral. hamtſkim hejtmanſtwom a rataŕſtwom Budyſkeho wokrjeża do wobkhoda ſtupił. Pſchi poßedźenju, do kotrehoż bě tež k. wokrjeßny hejtman ſ Craushaar pſchiſchoł, ßo tež ßobuſtawy pizowadkoweho wubjerka a pſcheproſcheni rataŕſzy wěźywuſtojni wobdźělichu. Najprjódzy ßo praſchenje, kak měli ßo ſaſtojnizy, rjadowarjo dźěła, wyſchſchi ſchwajzarjo, palerjo a wjednizy młóčźakow wobſtaracź, ſtaji. Wójnſke hamtſke městno budźe woßebje na tule naležnoſcź dźiwacź. Dale ßo žadanje wupraji, ſo by ßo pſchichodnje na město do wójſka ſwołanych ratarjow ſ najmjeńſcha dwójzy telko wójnſkich jatych wotedało a ſo by ßo rataŕſkeho dźěła dla wucźba pokračźowanſkeje a elementarneje ſchule ſamjeſowała. Wójnſke hamtſke městno budźe ßo pózowacź, ſo lěhwo wójnſkich jatych jako pſchiběrk k žiwnoſczi woßebje ryby a warjenja ratarjam wotedawa, kotſiž maja młóčźaze komanda. Sa čaß bliźſchich žnjow dyrbja ßo młóčźenſke a žnjowe komanda ſ pólnymi kuchinjemi a warnymi kaſchčźemi wuhotowacź. So by ßo njedoſtatkej pſchahanſkeho ſkota wotpomhało, ratarjo radźachu, ſo by wójnſki hamt niz pſchedrohe woły wobſtaraŕ a je ratarjam pſchedaŕ. Pſchitomni ratarjo wotmyßlene naprawy ſ wulkim ſpokojenjom powitachu.

— **(Wuhlady na krutu ſymu.)** We wjeczornej Ruſkej a w rańſchej Pruſkej je ßrjedu rano na dobo kruta ſyma ſaſtupiła. S Kowna a Mitawy 22 gradow ſymy, ſ Memela a Königsberga 18 gradow powjedźa. Symna žołma pomału k ßrjedźnej Europje poſtupuje.

— Kanoněr Pawoł Pjetaſch doſta ſa ßwoju pſchikładnu ſmužitoſcź pſchi wótrych wojowanjach nad Sommu medaillu Bjedricha Auguſta.

— **(Najwyſchſche płaćźiny ſa rěſne čźelata.)** Wot 1. februara 1917 ſa rěſne čźelata wot hródźe a ſtejiſchča ſa zentnaŕ žiweje wahi ßlědowaze najwyſchſche płaćźiny płaćża: niže 100 puntow žiweje wahi hacź do 70 hriwnow, wot 101 150 puntow žiweje wahi hacź do 80 hriwnow, pſches 151 puntow žiweje wahi hacź do 90 hr. Rěſne čźelata maja ßo hakle 12 hodźin nacź wutroby po pizowanju ważicź, hdyż ßo pizowane waża, ßo 5 prozentow wot płaćźiny wotčźehuje.

— (Sawěſčźenje invalidow a ſawoſtajenych.) Po ſakonju wot 12. junija 1916 ßo pſchinoſchki ſa invalidow a ſawoſtajenych wot 1. januara 1917 wo 2 pjenježkaj ſa kóždy tydźeń we wſchěch pjecź mſdowych klaßach powyſcheja.

— (Kontrolla wo žiwnoſcź na żeleſnizy.) Żeleſniſke direkzije ßu ßo ſ krajnymi wyſchnoſčźemi a polizajſkimi direkzijemi ſrěčźake, ſo ßmědźa ßo pſchi nutſkhodach do dwórn ſchčźa a w čźakarnjach puczowanſke a ruczne brěmjenja, korby, koffry, měch atd. pſchepytacź, ſo by ßo wobeńdźenju wuwožnych ſakaſnjow ſadźěwało. Też ßmědźa ßo **wěźy, kotreż** ßo jako expreßne, ſpěſchne a frachtowe, abo jako puczowanſke wěźy wotedadźa, pſchepytacź a ſebracź, jeli ſo polizija poruczноſcź pſchedſtajeneje wyſchnoſcže pokaſa.

— **(Wumłóczнje rožki a pſcheńzy.)** Budyſki wjeßny komunalny ſwjaſk wojſjewja, ſo ma ßo hacź do 10. februara 1917 wſcho žito, rožka, pſcheńza, jeczmjeń a wowß wumłóczicź, dokelž dyrbi ßo tutón dźeń wſchón žitowy wobſtatk ſapißacź. Kaž je ßo nam ſdźěliło, je ßo też młynam komunalneho ſwjaſka poruczіło, ſo bychu hacź do 1. měrza khlěbowe žito, komunalnemu ſwjaſkej pſchidźělene, pak ßame pak pſches wikowarjow, k pokupowanju dowolnoſcź mějazych, pokupowake. So mohłe młyny ßwoju winowatoſcź doojelnicź, ßo ratarjo napominaju, ſo bychu jim hnydom ßwoje khlěbowe žito pſchedali.

— **Se żeleſnym kſchižom 2. rjadownje** ßu ßo wuſnamjenili: Pawoł Laſer ſ Khaßowa. — Dźeßatnik Khorla Kulka ſ Brětnje. — Dźeßatnik Kſcheſčźijan Schuſter ſ Lubuſcha. — Wojak Jan Pjetraſchk ſ Brětnje.

Medaillu Bjedricha Auguſta ßu doſtali: podoffiźer Khorla Heinrich ſ Kelna, dźeßatnik Dietrich ſ Hłuſchiny, Jakub Statnik ſ Dobroſchez.

S Nadźanez. W deleńzy tudomneho knjeżeho dwora ßu ßrjedu w nozy paduſchi pobyli. Woni ßu wſchu butru a khlěb čźeledźi ſebrali a tež wopuſch włoßow jeneje ßłužobneje dźowki ßobu wſali. — W nozy wot ßobotы k njedźeli ßu ßo paduſchi w naturſkim parku do kaniklazeho khlěwa dobyli a ſ njeho tſi kanikle wotnjeßli. Sswoje ſtopy w ßněſy ßu woni ſwuhkadkowali, ſo ßo njebychu ſ nimi pſcheradźili.

S Porſchiz. Knjeżemu pohončej Juliußej Mandelej, kotryž wot 20 lět njepſchеſtawajzy pola tajneho rataŕſkeho radźičźela Steigera ßłuži, je ßo we hłownej ſhromadźiſnje tudomneho rataŕſkeho towaŕſtwa ſłota medailla ſa ßwěrnu ßłužbu ſ nahladnym pjenježnym darom pſchepodała. W tym ßamym poßedźenju je hoſčźenzaŕ Auguſt Pětſchka w Nowych Porſchizach ſa wubjerne hoſpodarjenje Adolfſke Steigerſke myto ſe ſtrony wuſtajerja ßameho doſtał.

S Čźornjowa pola Bukez. Tudomnemu młynkej Fiedlerjej ßu paduſchi wntoru w nozy 8 kur kradnyli a ßo ſ nimi bjes ßlěda ſhubili.

Se Scheſchowa. Hdyż tudomny knježi lěßny dźěłačeŕ Petrik w knjeźim lěßu ſchmrěki puſchčźeſche, jeho jedyn ſchmrěk padajo do hłowy praßny. Dwaj dnjej poſdźiſcho Petrik na ſranjenje, pſchi tym poczeŕpjene, wumrje.

S Barta. Tudomne towaŕſtwo ßuſcheŕnje běrnow je ßo roſßudźiło, dźěłaŕnju ßylnjazeje ßłomy pódla ßuſcheŕnje běrnow natwaricź. Se ßylnjazej ßłomu dyrbja ßo ßylne pizowadła narunacź.

S Rakez. Druhi ßyn naſcheho njeboh fararja, Fryz Gólcź je ßo ſa khrobłoſcź pſched njepſchečelom na wjeczornym bitwiſchču ſe żeleſnym kſchižom 2. rjadownje wuſnamjenik, tak ſo ßu nětko wſchitzy tſjo ßynojo njebočźičźkeho knjeſa fararja Gólcźa wuinamjenje doſtali.

S Lubija. Tudomna wyſchnoſcź je wußlědźiła, ſo ßo tu ſa wjele wjazy woßobow khlěbowe a druhe ſnamki wotedawaja, hacź ma Lubij wobydlerjow. Duź hinak bycź njemóže, hacź ſo ßo tu wjele falſchowanych khlěbowych ſnamkow wotedawa.

S Kamjenza. Sa noweho hamtſkeho hejtmana je ßo na město ſemrjeteho komornika ſ Erdmannsdorfa legaziſki radźičźeł w miniſterſtwje ſwonkownych naležnoſczow dr. Bjedrich hrabja ſ Vitzthum-Eckſtädt pomjenował, kotryž je w lětach 1911 hacź 1913 ſ prěnim pomoznym dźěłačerjom pſchi Lubijſkim hamtſkim hejtmanſtwje był.

S Niſkeje. Do njeſboża je w barakowej fabrizy Chriſtopha a Unmarka točeŕ Pawoł Z r ſ Wódrjeńzy pſchiſchoł. Hdyż pſchi točeŕſkej maſchinje dźěłaſche, jemu tſchěſka żelesa do praweho wóčźka ſlečża, kotreż ßo čźežko ſrani.

Se Khorjelza. W lěhwje internowanych grichiſkich wojakow ſtaj dwaj wojakaj na ſproſtnjenoſcź tyła ſkhorikoj. Jedyn ſ tuteju wojakow je wumrjeł. Sproſtnjenoſcź tyła je jara ſtraſchna natykowaza khoroſcź. So by ßo wona do města njeſanjißka, je ßo lěhwo wot wobkhada wotſamkło a ßo ſ němſkimi wojakami ſtražuje, tak ſo nichtó won a nuts khodźicź njemóže.

S Wochos. Tudomne wojerſke pohrjebne towaŕſtwo je ſańdźenu njedźelu ßwoju hłownu ſhromadźiſnu wotměło. Po lětnej rosprawje je towaŕſtwo ſpočźatk tuteho lěta ſ 1 čźeßneho ßobuſtawa a 55 porjadnych ßobuſtawow wobſtało. Wſcho hromadźe je ßo ſ Wochos 77 muži do wójſka ſwołało. S wulkim wjeßelom je po-

witacź, so ßmjercź mjes nimi sańdźene lěto njeje žaneho wopora žadała. Towarstwowe samoženje je na 459 hriwnow srostko, s nich je ßo 300 hriwnow na wójnsku požčonku nałožiło. Khěžorowe narodniny dyrbja ßo 28. januara s kemschikhodom ßwjeczicź. Dwaj pschedßydowaj ßowustawaj staj we wójnje, druhe pschedßydstwowe ßobustawy běchu swólniwe, ßwoje sastojnstwa dale wobkhowacź.

S Wojerez. Na tudomnym dwórnischczu je wutoru wjeczor samkar Theurig ßmjertnje do njesboža pschischok. Padnywschi s lokomotivy, na kotrejž wón dźěłasche, ßo wón tak czežko wobschkodźi, so sa krótki czaß wumrje.

Se Sslepeho. W naschej woßadźe, kotraž ma po poßlednim ludliczenju 3524 duschow, je ßo w lěcze 1916 narodźiło 55 dźěczi, a to 28 hólczkow a 27 holczkow; kschczeńśki ßlub je wobnowiło 88 dźěczi, a to 43 hólzow a 40 holzow. Wěrowanjow běsche 17, mjes nimi 13 po wójnskim waschnju. Wumrjeło a na wóßom woßadźinach pohrjebnischczach pohrjebanych je 49 woßobow, mjes nimi 8 hacź do 14 lět starych. Na polu czesczе ßu padnyli 26, a to se Sslepeho 7, s Ro neho 6, s Brěsowki, Mulkez a Lěska po 3, s Dźěwina 2, s Mikorasa a Trjebina po 1. Spowjednych běsche 4524, v to 1607 mužskich a 2917 žónskich, 4927 Sserbow, 597 Němzow. Doma wopra enych bu 78 woßobow.

1. Pětra 5. 7.

Wschu staroscź, a wscho, schtož cže tyschi,
Na Boha składź we dowěrje,
Wón wschitke twoje skórźby ßłyschi
A tebi pomha sawěscze,
Haj cźma wscha psched nim ßwětko je,
Wón wě, schto tebi pobrachnje.
Wón je twój Wótz, ßo dowěř jemu,
Njech je a wostanje schkit twój;
Hdyž stysknо je cźi, khwataj k njemu,
S nim napscheczo wschěm wětram stej,
Haj, hdyž ßo jemu dowěriśch,
Ty na žadyn pěsk njetwariśch.
Na Bosy měj ty spodobanje,
Ach khwataj k jeho wutrobje,
Cźi pomha kóžde lube ranje,
Cźi połóži wschě hórkoscze.
Schtož wón chze, sa naß dobre je,
Wón wě, schto snjescź nam móžno je.
Wschě pschißłuschnoscze dopjelń ßwěru
A ßwěru dźěkaj, spěwaj ty,
Sso njerudź, njepłakaj psches měru,
Ně, wostań jeno scźerpliwy,
Po Božich pucźach jeno dźi
Tež w cźežkim horju, staroscźi.
Bóh dźerži cźe we ruzy ßwojej,
Kiž wodźi wětr a mróczele,
Wón s luboscźu po dróśy twojej
Cźe s tutoh' ßwěta powjedźe
Do tamnej' cźichej' domiśny,
Hdźež staroscźow žy ßwobodny.

J. Kruža.

Wußudzenja.

Khostańska komora. Pschi pschetwarjenju koscźowеje tołczerńje Lorenza a Krecźmara w Pomorzach běchu ßo tśi cźerjeńske rjemjenje, 200 hriwnow hódne, kradnyte. Tukanje ßo na twarskeho dźěłacźerja Jana Schlemm ra s Wawiz wobrocźi. W jeho wobydlenju dwaj małaj kruchaj jeneho cźerjeńskeho rjemjenja namakachu. Psched ßudom wón praji, so je taj rjemjenjowaj kruchaj hižo dołho prjedy paduchstwa w Pomorzach s dwora ßwojeho we wójnje pschebywazeho pschichodneho ßyna Jakuba we Woleschnizy ßobu wsał. Dokelž tež wězywustojny praji, so rjemjenjowaj kruchaj njejstaj tajkaj, kajkež ßu rjemjenje w koscźowej tołczerni, Schlemmera wuwinowachu.

Přilopk.

* **(Se želesniśkim cźahom ßo rosmjatła.)** Pola Mischna je ßo wutoru rano w 7 hodźinach jena dźěłacźerka na želesnizy se želesniśkim cźahom pschejěła. Njesbožowna, kotraž bě duzy na dźěło, bě hnydom morwa. Wona 3 dźěczi po ßebi sawostaji. Jejny muž je we wójnje.

* **(Wopacźny poliziśta.)** W Gohlisu pola Lipska ßobotu popołdnju do jenych klamow njesnaty muž pschińdźe, ßo jako tajny poliziśt pschedstaji a klamoweho mějeczela na kriminalne polizajśtwo skasa, hdźež chzychu ßo jeho wo nusnej należnoscźi wopraschecź. Wón ßo s klamowym wobßedźerjom, kotryž ßo hnydom na pucź k polizajśtwu nastaji, wotßali a tuteho duzy po pucźu hischcze ras na to kedźbliweho cźini, so dyrbi w postajenym cźaßu na polizajśtwo pschińcź. Potom ßo wón ßam do klamow wróczi, pschekupzowej mandźelskej praji, so jejneho muža winuja, so je wopacźne pjenjesy wudawak a jej kasasche, so dyrbi jemu wschě papjerjane a ßlěborne pjenjesy wobhladacź dacź. Žona ßo s woprědka sapowjedowasche, skónczńje pak ßo narěczecź da, so by ßama te pjenjesy na polizajśtwo donjeßka. Pjenjesy, něhdźe 450 hriwnow, je wón na to pscheliczik a do ßobu pschinjeßeneho kuverta położik, kotryž žona k ßebi wsa. Potom ßebi hischcze wón žadasche, so dyrbja ßo klamy samknycź a ßo pjenjesy na polizajśtwo donjescź. Žona ßo hischcze ras do klamow wróczi, mjes tym so wón na pschedsali cźakasche. Pytnywschi, so jemu žona njewěri a so bě po jeneho poliziśta póßłała, wón do kuchinje skoczi, hdźež bě žona te pjenjesy położika, je k ßebi tykny a s nimi cźekny. Hacź runje ßo žona hnydom sa nim puschczi, jej wón tola wupjerchny.

* **(Njesbože na želesnizy.)** Na dwórnischczu w Kohlfurcze je jena ranžěrowaza lokomotiva jenej cźahowej rjadowarzy, kotraž psches kolije dźěsche, jenu nohu pschejěła. Cźežkosranjena sa krótki cźaß wumrje. Rjadowarka bě žona jeneho wojaka a bě s druhich stron. Wona někotre małe děczi sa ßobu sawostaji.

* **(Sapschah s 20 tunami piwa ßo kradnył.)** Kradnjenje wosow a konjow w Barlinje na hrósbne waschnje pschiběra. Ssobotu je ßo na Tilsitskej drósy woßebje swažliwe paduchstwo skucźiło. Psched jenej khěžu jedyn s dwěmaj konjomaj sapschehnjeny wós cźeskeje piwarnje stejesche, kotrehož pohonca bě do khěže schoł, so by tam jenemu woteběrarjej poßłużił. Tule składnoscź paduschi wuwužichu. Sso na pohoncźowe ßydło ßydnywschi, s wosom, kotr ž bě hischcze s 20 tunami piwa nakładźeny, wotjědźechu. Piwowy wós ma cźißko 85. Konj j staj schěscźlětny lischak a dźewjecźlětny cźemny walach. Na saßodostacze sapschaha, kotryž je 10000 hriwnow hódny, je ßo 500 hriwnow myta ßlubiło.

* **(Rubjeżniśki nadpad na želesniśki póstiki wós.)** Tele dny běchu na dwórnischczu w Schoppönizach w hornjej Schlesyskej rubjeżnizy wucźehnjeny revolver psched ßobu dźerżo se želesniśkeho póstikeho wosa 18000 hriwnow rubili. Poliziji je ßo poradźiło, rubjeżnikow bórsy wußłędźicź a s rubjenych pjenjes 17000 hriwnow namakacź. Do rubjeżnistwa je 7 woßobow sapleczenych. Pjenjesy ßu ßo we wobydlenju jeneho schewza we wuhenju skhowane namakale.

* **(Schulske dźěczi jako paduschi.)** We wosach Barlinskich želesnizow ßo wot dlěscheho cźaßa woknowe rjemjenje we wotdźělenjach wotrěsowachu. Woßebje ßo to na liniji s Potsdama do Noweje Wßy stawasche, kotruž teho dla kriminalni sastojnizy wobkedźbowachu. Tutym je ßo poradźiło, tśi schulske dźěczi wußłędźicź, kotrež rjemjenje se želesniskich wosow pschekhowarjam sa dobru płacźisnu pschedawachu.

* **(Njesbože s pschewjesnym cźołmom.** Pola Krotzenburga nad Mainom je ßo ßobotu rano po cźmje cźežke njesbože s pschewjesnym cźołmom stało. Jedyn s dźěłacźerjemi połnje wobßadźeny cźołm do jeneho we wodźe stejazeho kolika sawadźi a ßo powróczi. 14 muži, skoro wschitzy s nich ßwójbni nanojo, ßo tepichu.

* **(Strajk rjadowarkow na drohowej želesnizy.)** Póndźelu dopołdnja ßu w Magdeburgu rjadowarki drohoweje želesnizy ßłužbu cźinicź pschestałe. Direkzija bě jim na hodźinu 5 pjenjezkow k mzdze pschipołożiła, tola sa to ßebi žadała, so dyrbja město 8 hodźin 9 hodźin ßłužbu cźinicź. Rjadowarki praja, so tole wuměnjenje njemóża pschijecź, dokelž dla podlěscheneho ßłužbneho cźaßa njemóża ßwoje domjaze dźěło wobstaracź.

* **(Wulki ßněh w połodnischej Franzowskej.)** Wot 16. januara dwaj dnjej po zykej połodnischej Franzowskej ßylne ßněhowe njecźele sakhadźachu. W mórskich alpach je najwjazy wßow wot wobkhada wotsamknjenych.

Žadne nakasanje.

(Skónczenje.)

A nětkole wudyri njesbožowna wulka wójna. Tež awstriske wójsko ßo brónjow pschimasche. Jan Worak, kotryž do krajneje wo-

bory ßłuſcheſche, dyrbjeſche žonu a dźěćźo wopuſchćićź, ſo by wojował ſa wyßoke kubła w žiwjenju, ſa kraj a wótcźinu. Wón ßo nadźijeſche. ſo němſko-awſtriſke a bołharſko-turkowſke wójſka jako dobyćerjo ſ tuteje wójny wuńdu, teho dla ßo Worakeź Jan njebojeſche, a ßo njerudźeſche, hdyž ßo ſe žonu a dźěſćźom roſßohnowaſche. Snutſkowny hłóß jemu ſcheptaſche, ſo budźe žonu a dźěćźo ſtrowy ſaßo widźećź, ſo jeho dobry duch, kotryž bě pſches Haninu luboſćź ſaßo k njemu ßo wróćźił, też we hróſbnym wojowanju a w bitwje njewopuſchćźi.

Hana jeho napominaſche, ſo njeßmě na Boha a na pobožnu modlitwu ſabyćź a da jemu hiſchćźe woßebitu knižku pobožneho duchowneho ßobu na pućź. W njej běchu najlěpſche kěrluſche a modlitwy, woßebje ſa wojakow, wocźiſchćźane. A Jan też ßlubi, ſo ſměje Boha a jeho pomoz ſtajnje na myßlach a ſo budźe jeho wſchěndnje proßyćź, ſo by Wón jeho žonu a dźěſćźo, ſtarſcheju a domiſnu ſdźeržał a ſo by ßo wón ſtrowy a čźiły jako dobyćeŕ ſ bitwiſchćźa domoj wróćźił.

Tak ßo roſßohnowa ſe ßwojimi lubymi a čźehnjeſche ſe ßwojim połkom (regimentom) do Franzowſkeje, hdźež ßo horźo wojowaſche. Bjes ſtracha a bjes bojoſćźe wón ßmjerćźi do wocźow hladaſche, hdyž bitwa najhórje howrjeſche, myßleſche ßebi wón na ßwojich lubych w domiſnje a potom by jemu tón abo tamón pobožny ßerbſki kěrluſch na myßle pſchiſchoł a wón by ßo ſ čźicha a nutrnje k Bohu modlił, ke kotremuž měješe dźěſćźowſku dowěru. Tak wón ſmužićźe ßobu dale wojowaſche, widźeſche hromady cźěłow, rěki krewje, ßurowe ſapuſćźenje a ſtrachi; wón pſchenjeße horźotu, próch, lacźnoſćź, hłód, wichory, deſchćź, ßněh a ſymu. Sa zyłe tydźenje ßo njemóžeſche pſchewoblekaćź, njepſchińdźe ſ tſělneje hrjebje; njedźiwajo hroſnych wobćźežnoſćźow woſta čźiły a ſtrowy, a wón njeſkoržeſche ženje na mucźnoſćź a čźwile.

Junu, krótko do hód, doſta wot ßwojeho hejtmana pſchikaſ, ſo dyrbi waźnu powjeſćź do bliſcheho lěhwa donjeſćź.

Hdyž ßo hejtman Jana wopraſcha, hacž ßo boji, wón roſßudnje. wotmolwi:

„Ně, knjes hejtmano!“

A hnydom hiſchćźe pſchiſtaji:

„Bóh, kiž je mje hacž dotal pſched kóždym njeſbožom ſakitał, budźe mje też po tymle pućźu ſakitowaćź.“

A hejtman, kiž bě khutny muž, jemu ſroſumliwje pſchikiwny a rjekny:

„Tak dźi w Božim mjenje, towaŕſcho, a wobſtaraj tu wěź a ßo ſbožowonje wróćź!“

Jan hejtmana po wojeŕſku ſtrowjeſche a potom bjes bojoſćźe ßo na ſtraſchny pućź poda. Saßo wón maßaſche ſa ßwojej kěrluſchowej knižku a ßo mjelčźo modleſche a ſaßo ßo ſpodźiwnje troſchtowany čźujeſche.

Njeſranjeny a bjes ſadźěwka Jan ßwój nadawk wuwjedźe, potom ßo wróčźo na pućź naſtaji. Wjetſcheje wěſtoſćźe dla wón nětkole ßebi druhi pućź ſhlada; tón dźěſche pſches woßamoćźenu zyrkwinſku wjeß, kiž ßo po woběmaj bokomaj dróhi wupſcheſtrěwaſche, kotraž bě wſcha ſ granatami róſbrjena. W khudobnej korćźmje ßo ſ kruchom ßucheho khlěba poßylni a kupi ßebi tam ſa drohi pjenjes ſchkleńźu wina, a potom bjes bojoſćźe a ſtracha ßwój pućź kedźbnje dale dźěſche.

Swonka wßy na ſ waha poſtupowaźej hórźy zyrkwiczku wuhlada; wokoło njcje bě pohrjebniſchćźo, woßrjedź kotrehož ßo kſchiž ſ Božej martru poſběhowaſche.

Jan ßo tam naſtaji, ſo by ßo tam pomodlił. Swjatniza bě wſchak khudobnje wuhotowana, tola bě to jara čźiche měſtno k pobožnej modlitwje, a wſchitko bě, kaž by k njej pſchiprawjene było a Bóh móžeſche jeho tu runje tak wußkyſchećź, kaž pſched woltarjom we wulkej zyrkwi.

Jan ſaſtupi do zyrkwiczki a ſ dowěru na kſchiž na woltarju ſhladowaſche a ßo nutrnje modleſche. Ale na dobo bě jemu zyle tak, jako by jeho Sbóžnik na kſchižu napominał, ſo dyrbi tak khětſje kaž móžno ſ zyrkwje wuńcź a cźěkaćź.

Jana pſchewja njewurjeknity ſtrach a wutroba poča jemu pukotaćź, ſo bě to ßkyſchećź a jemu běſche, jako byſchtej jeho njewidźomnej ruzy ſ mozu ſ zyrkwje won cźahnyłej, daloko, daloko precź wot tuteho ſtraſchneho měſtna. Jemu bě, jako chžył ßo wjelb we zyrkwi hnydom ſaßypnyćź, jako by jemu ſtruchły powětr ſ rowow do wobliča duł, włoßy jemu na hłowje ſtawachu a ſymny pót jemu na čźoło ſtupi.

Njewujaßnjomna bojoſćź jeho cźěrjeſche a wón ßo do běženja da a kaž cźěkajo, jako by njemdra ßmjercź bitwy ſa nim hnała, wopuſchćźi wón tuto měſtno pokoja a modlenja, po zykym cźěle dyrkotajo a ßo ſtarajo, ſo by jenož rucźe prawje daloko doběžał a tak łakazemu njeſbožu wucźeknył, kotreź jeho njeměrne ſmyßły we wſchěch kónzach zyrkwje ſcherjeſche.

Hdyž bě Jan ſ zyrkwje wuběžał, wón ſ hłuboka wodychny, ſo by do płuzow ſaßo čźerſtweho powětra naßrěbał, dokelž nutſka we zyrkwi bě jemu zyle na ſaduſchenje ſchło. A nětkole wón daloko wot zyrkwje woßamoćźeny ſchtom wuhlada, kiž měješe ſchěroko roſroſćźene hakoſy; pod nim ſtejeſche kamjeńtny kſchiž, tón jeho k ßebi wabjeſche.

Tam ßo wón nětkole ſaměri a hdyž bě tam doběžał, ßo troſchtowany na podſtawk ſlehny, ſo by ßo k Bohu pomodlił. Lědma pak bě ßwoju kěrluſchowu knižku wucźahnył a ßebi rjanu modlitwu ſaczitał, tu ßo w powětrje ſawrjeßny, jako by ßo ſahrimało, ſemja ßo nahle ſatſchaße a wſchitka wokolina ßo ſatorže.

Wſchón wuſtróżany Jan poſkoczi a naſad hladaſche.

Tu pſchewja jemu hróſba duſchu.

Jeho wocźi wuhladaſchtej ßurowy podawk: zyrkwiczka bě kaž wot ſemje wottruhnjena a jenož hromada roſpadankow hiſchćźe wo tym ßwědčeſche, ſo bě tam prjedy zyrkej ſtała.

Jena ſabkudźena franzowſka granata bě do njeje ſlecźała a ju doſpołnje wupuſćźiła.

Janej ßo pſched wocźomaj cźmiſche. Jemu ßo poča hłowa wjerćźeć. Jemu běſche, jako by jemu ſemja pod nohomaj cźěkała, jemu ßo ſdaſche, jako by ßo mjes ſemju a njebjeßami ſnoſchował, jako by ßkyſchał ſpěwanje ſ njebjeſkich wyſchinow, jako by ßo jemu ruka Boża bliżiła a jemu jeho žonu a dźěćźo napſchecźo wjedła, kotrejž ſe žedźenjom jemu ruzy napſchecźo tykaſchtej a ſ wjeßełoſćźu płakaſchtej.

Womora jeho pſchewja a hdyž wón ſaßo k ßebi pſchińdźe, wuhlada, ſo je w hubjenej wjeßnej jſtwě a ſo ßo němſzy ſanitetni wojazy wo njeho ſtaraju.

Jeho prěnje myßle běchu knižka. Wón ſa njeju maßaſche a hdyž ju mjes porſtami ſacźu, pohlada ſ dźakownym wócźkom k njebju a ſ dyrkotazej hubu ſcheptaſche:

„Dźak budź Tebi, o Božo, ty ßy mi był bliſko ſ pomozu we ſtroſche!“

Potom ßo jemu wocźi ſandźeliſchtej a wón poča ßonicź a ßo mylicź a wopak rěcźeć. Krute ſatorhnjenje cźułow na njeho pſchińdźe a ßurowa horźota jeho pſchewja. W lazarecźe ßo wědomoſćźi, wumjeſtſtwej a prózy lěkarjow poradźi, jemu žiwjenje wukhowaćź.

Hdyž bě Jan ſaßo tak daloko wotkhorił, ſo móžeſche pucźowaćź, dachu jemu dowoleńźu k wokſchewjenju na wóßom njedźel. Tak wrócźi ßo k ßwojim lubym a pſchebywaſche w domiſnje tutón cźaß. Tu khodźeſche ſe žonu a ſ dźěſćźom pilnje do woßadneje zyrkwje, ſo by ßo Bohu dźakował ſa hnadnu pomoz a pſchi tym wjazy króćź ßwoje wotmyßlenje wobnowi, ſo budźe wot nětka ſe wſchěmi mozami a ßrědkami ßo prózowaćź, ſo by ßwěrnje ßłużił Bohu, ßwojemu powołanju, ßwojej ßwójbje a drohej wótcźinje. Wón bě ßo nětko doſpołnje pſcheßwědčił, ſo jenož tón Bohu prawy dźak wopokaſuje, ſchtóž na tajke wužitne waſchnje ßwoje dary a mozy nałoża, ſo pak je wſchitko druhe jenož ßama próſdnoſćź, para a kur.

(— Kónz. —)

Zyrkwinſke powjeſćźe.

W Michalſkej zyrkwi ſmèje jutſje, 3. njedźelu po tſjoch kralach, **farat Räda rano we 8 hodźinach ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach ſmèje duchowny Tyſchet ßerbſke a 1/2 11 hodźin němſke prědowanje.**

Sſrjedu, 10. januara, popołdnju w 3 hodźinach wotmèje žónſke towarſtwo ſhromadźiſnu.

Sſrjedn wjeczor w 5 hodźinach wotmèje ßo we Wulkim Wjelkowje ßerbſka nutrnoſćź a wojnſka modleńſka hodźina.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźěła ſmèje duchowny Tyſchet.

Zemrjeli:

W Michalſkej woßadźe: Hana **ſwudowjena Mlynkowa rodź. Wirtez w Khelnje, 71 l. 7 m. 5 d. — Hanža Marta Adelgunda Hermanowa** rodźena ſ Döringez, **Jana Guſtava Teodora Hermana, privatuža we Wurizach, mandźelſka, 71 l. 2 m. 18 d. — We ſaſtaratni wokrjeßneho wuſtawa na Hidowje ſemrjechu. Wylem Cźeßlink, prjedy ſchachtowy miſchtr w Suborniczźy, 79 l. 6 m. 8 d.; Lena Hruſlez ſ Bóſchiz p. Njeßwaczidła, 64 l. 10 m 6 d.; Hana Scholcziz, dźełaczerka ſ Mjeſchiz, 74 l. 9 m. 9 d. — We Wulkej Sswónźy ſemrje Ota Eduard Michal Hetzer, ratak ſ Delnjeje Kiny, 33 l. 8 m. 4 d., połhowany na pohrjebniſchću Michalſkeſe woßady.**

W druhich woßadach: Marja **ſwud. Domaſchkowa w Krónźy, 60 l. 9 m. — Hana Frühaufowa, rodź. Brankortez w Njeßwaczidle, 82 l. 4 m. 3 d. — Emilia Seidowa rodź. Gebhartez w Njeßwaczidle, 70 l. 9 m. 24 d. — Jan** Auguſt Harnep **w Njeßwaczidle, 76 l. 4 m. 28 d. — Hana ſwud. Faltinkowa rodź. Krukaſchez w Njeßwaczidle, 83 l. 8 m. 13 d. — Johana Marta, Ernſta**

Hermana Kaltschmidta, khěžerja we Wulkej Dubrowje, w tu kwilu we wojeńskej słužbje, dź., 4 l. 8 d. — Hana swud. Klinichowa rodź. Biskopez, rentu dostawarka w Hrodźišću, 67 l. 3 m. 9 d.

Zyrkwinske powjesće ſ Hodźija.

Jutře, 3. njedźelu po 3 kralach, śměje rano 1/2 8 hodźin farar Kschižan ſerbſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śměje duchowny Voigt ſerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Sobotu wječor w 5 hodźinach wotměje ſo uěmka wójnſka modleńſka hodźina.

Schtwórtk dopołdnja 1/2 9 hodźin ſpowjedź, 1/2 10 hodźin ſerbſke prědowanje.

Zyrkwinske powjesće ſ Budeſez.

Tśeću njedźelu po tśoch kralach śměje rano we 8 hodźinach farar Domaſchka ſerbſku ſpowjeduu wuczbu, dopołdnja w 9 hodźinach śměje duchowny Bójz ſerbſke a 1/2 11 hodźin němſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju 1/2 4 hodźin wotměje ſerbſka žónſka mikodoſcź ſwoju ſhromadźiznu.

Schtwórtk wječor w 7 hodźinach wotměje farar Domaſchka domjaze kemche w Čjornych Noßlizach.

Zyrkwinske powjesće ſ Njeßwačidła.

3. njedźelu po tśoch kralach budźe rano we 8 hodźinach ſerbſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ſerbſke a 1/2 11 hodźin němſke kemſchenje.

Njedźelu popołdnju śměje duchowny Mrósak-Lupjanſki kemſchenje w Sarěcu, a to w 3 hodźinach ſerbſke a w 4 hodźinach němſke.

Schtwórtk wječor w 6 hodźinach wotměje ſo ſerbſka wojnſka modleńſka hodźina.

Zyrkwinske powjesće ſ Rakez.

3. njedźelu po 3 kralach budźe rano we 8 hodźinach ſerbſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach śměje farar Sſykora-Minakaſki ſerbſke a 3/4 11 hodźin němſke kemſchenje.

Sobotu popołdnju 4 hodźinach wotměje farar Waltar-Njeßwačidłſki ſerbſke wójnſke kemſchenja.

Drobnowikowanske płaćizny w Budyſchinje.

Howjaze mjaßo	1 kg	3,60—4,80	hr.
Cźelaze mjaßo	„	—3,—	„
Skopjaze (wowcźe) mjaßo	„	4,40—6,80	„
Swinjaze mjaßo	„	3,80—4,—	„
Sswinjazy ſchmalz	„	—5,—	„
Pšeńcźna muka, wójnſka druźina	„	—0,50	„
Rźana muka	„	—0,37	„
Khlěb	„	—0,30	„
Běrny k jěźi	„	—0,11	„
Ssuſcheny połcź	„	—4,40	„
Dobre mloko	1 liter	—0,24	„
Butra k jěźi	1 kg	5,10—6,40	„
Cźerſtwe jeja	15 ſchtuk	4,20—4,80	„
Zokor, mlěty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Briketty ſ bruneho wuhla	100 ſchtuk	—1,20	„
Kamjeńtne wuhlo	100 kg	—3,70	„

Uhren mit Leuchtblatt

Sswěcźate cźaßniki

ßu jara praktiſke ſa wojakow a wójnu.

Kóždy ſaćiny cźaßnik hodźi ßo ßwěcźaty ſcźinicź.

Poručźam hišchcźe mój wulki ſklad

budźakow a ſcźeńſkich cźaßnikow.

Bohaty wubjerk cźaßnikowych rjecźaſow ſa žónſke a muźſkich.

Wjazyłětne rukowanje. Krucźe ſprawne poßłuźenje

F. Marſchnerowy naſßl.

M. Ewald, cźaßnikaŕ.

Rožku a pšeńzu

po ſakonſkich najwyſchſchich płaćizńach kupujetaj

Heinke a ßyn

w hamorſkim młynje w Budyſchinje.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaćizńach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjäßowych jědłach a na Humboldſtej dróſe 783 B

— Telefon 403. —

Koſaze kože

teho runja

ſajecźe, tkhórjaze, kunjaze, ßornjaze kože atd.

po najwyſchſchich płaćizńach kupuje

Heinrich Lange

pſchi žitnych wilach 11 a pſchi zyrkwinym měſtuje 4.

na garbarſkej haßy.

Drjewowa awkzija.

Pôndźelu 22. januara 1917 dopołdnja wot **10** hodźin budźe ßo na **Luhowſko-Khaßowſkim** revěrje ſa hotowe pjenjeſy na pſcheßadźowanje pſchedawacź:

20 rm. dubowych ſcheźěpow a kuluchow,
87 rm. bŕěſowych ſcheźěpow a kuluchow,
56 bŕěſowych dołhich hromadow,
87 rm. khójnowych ſcheźěpow a kuluchow,
94 khójnowych dołhich hromadow.

Sapoćzatk awkzije w Kſchemenjej pola Luha.

Hajniſke ſarjadniſtwo.
M. Teubner.

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć

změje da-li Bóh, jutře njedźelu 21. januara popołdnju w 4 hodź. w Hönćec hoſćencu swoje měſačne poſedźenje. (Rosprawy a nowowólby.) Knjez dopiſowaŕ je přednošk přilubił.

Wšě lube ſobuſtawy a hoſći we bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Ssamoſtatnu holzu

niz niže 24 lět k 1. februarej do hoſpodaŕſtwa pytam.

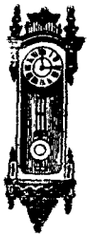
Martin Bulpheim
w Budyſchinje.

Hnydom abo k 1. februarej młodu ßylnu **dźowku,** kotraž móže derje dejicź, pſchi dobrej mſdźe pyta **Tſchepiz,** ſkótny wikowaŕ na hornčerſkej haßy cźišćo 29.

Młódſcha

ßłužobna dźowka

ßo w Cźornjowje cźišćo 8 pola Pomorz pyta.

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenčź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaćizńame wupołożene, wobhladacź.**

Pěknu, ſprawnu

ßerbſku holzu

ſa **domjazu ßłužbu**

pyta k 1. februarej abo poſdźiſcho knj. ſtud. radź. **Loſka Mukowa**

(adreſſa: Frau Studienrat Mucke, Freiberg, i. Sa.

Pßa

kupicź pyta hórſki korčźmaŕ Kalauch na Cźornym boſy pola Pomorz.

Howjase kože
a wschě druhe druźiny
harowanych a koßmatych kožow
po najwyschschich płaćiśnach kupuje
Otto Hausotter

Awkzija palneho drjewa.

Na **Sderjanskim revěrje** ma ßo schtwórtk 25. januara 1917 dopołdnja w 9 hodźinach na pscheßadźowanje pschedawacź:
100 rm. khójnowych kuluchow,
700 „ khójnoweje walcźiny.
Shromadźiśna w Sderjanskim hoscźenzu.

Hajniske sarjadnistwo.

Palma měra

na sažny row lubowaneho ßyna, bratra a pschecźela,
cźeßneho młodeho hólza

Ernsta Hermanna Schneidera

ſ Wulkeho Pschesdrènja

* 18. oktobra 1900 † 18. dezembra 1916.

W tym, schtoż mojeho Wótza je. Luk. 2, 49.

Kak ßu ßo dopjelnike tele ßłowa
Na Tebi, lubowany Hermanno,
We domje lubych starschich wschědnje ſ nowa,
We schuli, pacźerjach najkraßnischo!
A kak ßo tole ßłowo dopjelnjuje
Nětk na Tebi, Ty drohi ßyno nasch,
Hdyž nasche wóczko Tebje wopłakuje,
Hdyž sahe sbóžny wotpoczink Ty masch!

We tym, schtoż Wótza je .... Haj, jeho hnada
Nad Tobu bě we wjeß'lym dźěcźatstwje;
Cźi njelubjesche hrosnoscź ßo a swada,
Ně! měr a luboscź sahe pytasche.
Ty poßłuschny, kaž Jesußowe dźěcźo,
Bu starschimaj a lubym pschecźelam,
Ty pschibjerasche dźěłajo a rěcźo
Na tym, schtoż pěknym dźěcźom da Bóh ßam.

Ach, kak naß Twoja khoroscź wobžaromna
We wutrobje najhłubscho rosrudźi;
To bě nam srudoba njewuprajomna,
Ty wosta pak we wěrje, scźerpnoscźi.
Schtó by ßej myßlił, so tak krótke pucźe
Bě Twojom' žiwjenju Bóh postajił,
So Ty tak njenadźujßy, cźiśche, rucźe
By domoj khwatał, nam ßo wotßalił!

„Schto bychmy k Bożom' dźěścźu wobradźili"
— Bě Twoja staroscź — „lubej macźeri?"
Ach, lube dźěcźatko, po małej khwili
Cźi Bóh Knjes wěcźne hody wobradźi.
Adventsku njedźelu Ty běsche ſ nami
We Bożej ßłužbje; Bożej ßwjatnizy,
A druhe ranje stejachmy my ßami
Pschi Twojim ßmjertnym łožu płakajcy.

Schto płakacźe? Hdźe pytacźe wy lubi
Mje ßwojoh' ßyna, bratra w srudobje?
Schto tola mi, schto wam ßmjercź moja rubi?
Mam bycź we tym, schtoż mojoh' Wótza je!
We jeho sbóžnoscźi a pschekraßnjenju
We jeho ßwětłej wěcźnej ßwjatnizy
Mam měr a trosćht we sažnym wobsboženju,
We Wumožniku njedźělomni ßmy!

We tym, schtoż Wótza je! To chzemy stajicź
Na pomnik Twój, do naschich wutrobow.
We tym, schtoż Wótza je! Tak chzemy prajicź,
Hdyž Tebi róże njeßemy na row.
Dom Boži, Boże ßłowo, Boża hnada,
Měschcźanske prawo, Boże dźěcźatstwo
A Jesußowa bliskoscź, wola, rada
A luboscź we tym ßłowje namka ßo.

We tym, schtoż Wótza je! o, moji lubi
S tym heßłom spěwajcźe a dźěłajcźe!
Tak niczo ßwěrna wutroba njeshubi
A dobudźe, schtoż naschoh' Wótza je!
Tak ßy ty dźěłał, cźerpił, wumrjeł dobył
We twojim semskim běhu, Jesußo.
Ach, pomhaj wschitkim, so by kóždy pobył
We tym, schtoż Wótza je, a dobył wscho!

Jer. 31, 3.

J. W.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 4. **Sobotu 27. januara 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

26. januara: Wjeczorne wojowniſchczo.

Kronprynzowe wójſko.

Na wjeczornym brjoſy rěki Maaſy ſu we ſtronje generala infanterije ſ Francois pod komandom generalneho leutnanta von dem Borne wupruhowane weſtfalſke a dźěle badiſkich regimentow, ſ wuſpěſchnym podpjeranjom artillerije, pioněrow a minymjetakow franzowſke hrjebje na hórzy 304 w ſchěrokoſći 1600 metrow dobyle. Njepſcheczel w pſchimańzy krwawnje ſchkodowaſche a 500 jatych, mjes nimi 12 offizěrow, a 10 maſchinſkich tſělbow w naſchej ruzy woſtaji. W nozy Franzowſojo napſchecźny nadběh ſczinichu, kotryž ſu njeporadźi.

S boka nadběhanſkeho městna pſchedewſacza pſchi „Morwym mužu“ a k dołhemu wjeczorej wot Avocourta k wotmyślenemu wunoſchkej dowjedźechu.

Rańſche wojowniſchczo. Fronta generalneho pólneho marſchalla bayerſkeho prynza Leopolda.

Wojowanje pſchi rězy Aa tež wczera nadběhazym rańſchopruſkim diviſijam połny wuſpěch ſ wobſadźenjom dalſchich ruſkich ſtejiſchczow na woběmaj rězynymaj brjohomaj pſchinjeſe. Na rańſchim brjoſy ſu ſylniſche njepſcheczelſke nadběhi ſlemichu. 500 jatych je ſu ſebralo.

Fronta generalneho wyſchka arzywójwody Joſefa.

W Bereczkowſkich horach (w rańſchej Sſydomhórſkej) a w Caſinuſkim dole ſu někotre rumunſke kompagnije wotpokaſachu.

Wójſko generalneho pólneho marſchalla ſ Mackenſena.

Ničzo noweho.

Mazedonſka fronta.

Pſchi brjohach Moglenaſkich horow ſu bołharſzy wojazy wupad ſerbſkich wojakow wotraſyli.

Prěni generalny kwartěrſki miſchtr. Ludendorff.

Wuſpěch němſkeho wójſka pſchi rězy Aa.

Pſchi rězy Aa k wjeczorej wot Rigi na rańſchim wojowniſchczu ſu Němzy někotre ruſke ſtejiſchcza w lěsu w ſchěrokoſći 10 kilometrow dobyli a pſchi tym 14 offizěrow a 1700 muži ſajeli a 13 maſchinſkich tſělbow ſebrali. Ssylne napſchecźne nadběhi pſchiwjedźenych ruſkich reſerwow njejsu postupanje sadźerźecź mohłe. B.

Namórſka bitwiczka w połnóznym morju.

W połnóznym morju ſu němſke torpedoſke czołmy 22. januara ſ lohkimi jendźelſkimi namórſkimi mozami powojowałe.

Hnydom pſchi spočatku wojowanja, kotrež ſu pó czmje wotmě, nawjedowanſki torpedoſki czołm „V 69“ połny trjechak do roskaſowanſkeho mosta doſta. Tutón trjechak flottillineho ſchefa, korvetſkeho kapitana Maxa Schołtu mori, kotryž je ſwoju flottillu wot spočatka wójny ſtajnje ſ raſnoſczu a wuſpěchom nawjedował. Trjechak dale dweju offizěrow a někotre muzſtwa mori a wjeſko wobſchkodźi, ſchtož bě ſ pſchiczinu ſraženja ſ jenym druhim torpedoſkim czołmom. Czołm „V 69“ je potom czežko wobſchkodźeny, tola ſ njepſcheczelom njewobczeżeny do hollandſkeho pſchiſtawa Ymuiden ſajěł.

Torpedoſki czołm, kotryž bě ſu ſ czołmom „V 69“ ſraſył, je ſu njedźiwajzye ſwojho wobſchkodźenja pſchi wojowanju wobdźělił a do jeneho jendźelſkeho ſaniczaka ſawadźiwſchi tutón czežko wobſchkodźił. Naſche wobhonjaze lětadła ſu posdźiſcho tutón ſaniczak ſu podnuricź widźałe. Němſkemu torpedoſkemu czołmej ſu poradźi,, njedźiwajo na to, ſo bě ſu jeho ſpěſchnoſcź ſ dwójnym ſawadźenjom pomjeńſchika, ſu njewobczeżujo ſ njepſcheczelom do jeneho němſkeho pſchiſtawa dojěcź.

Tſeczi němſki czołm, kotryž bě pó czmje wojujo ſwiž ſ druhimi ſhubił, ſu ſ wjele njepſcheczelſkimi ſaniczakami torpedow ſetka, ſu hnydom do nich da a jedyn torpedo wutſěliwſchi wulki njepſcheczelſki ſaniczak potepi. Dla wulkeje njepſeczelſkeje pſchemozy němſke czołmy hnydom wojowanje pſchetorhnychu a bjes ſadźěwka ſ njepſcheczelſkeje ſtrony derje ſdźerźani do pſchiſtawa ſajědźechu.

Bitwiczka je w połodniſchim dźělu połnózneho morja była, kotryž ſu w ranju ſ hollandſko-belgiſkim brjohom a k wjeczorej ſ jendźelſkim brjohom wobmjeſuje. Woboje wojowanſke mozy ſu po ſdaczu na rańſchim ſwitanju na wobhonjenje wujěke a ſu pſchi tym ſetkake. Na woběmaj ſtronomaj ſu ſu jenoż torpedowſke czołmy a ſaniczaki torpedow — kaž Jendźelczenjo ſwojim wulkim torpedowſkim czołmam rěkaju — wobdźělike. B.

Spěſchne němſke podmórſke czołmy.

S Athena ſu Barlinſkim němſkim nowinam telegrafuje: Pſchi poſledním wuſtupjenju němſkich podmórſkich czołmow je ſu spóſnako, ſo Němzy nětkole zyle nowy ty[illegible]ebaj, kotryž ſa hodźinu 46 kilometrow nad wodu a 28 kilometr[illegible]od wodu daloko jěsdźi.

Hudanczko němſkeho pomozneho kſchižaka w atlantiſkim morju.

Jendźelſke nowiny měnja, ſo je němſki pomozny kſchižak w atlantiſkim morju, kotryž je poſlednje ſchtyri njedźele wjetſchu liczbu jendźelſkich wikowanſkich łódźow potepił, prjedawſcha amerikanſka parna łódź „Voltaire“. Wona je 23. novembra ſ Liverpoola wujěka. Na morju je ſu jeje jedyn němſki podmórſki czołm ſmozował a ju do Bremena dowjeſł, hdźež ſu ju do pomozneho kſchižaka pſchetworili. Łódź 5400 tunow wopſchija. B.

Ruſka opposizija ſ revoluziju hroſy.

Se Stockholma ſu powě: Poſlednje měžazy ſu ſu nimale wſchitzy liberalnje myſlazy miniſterjo ſe ſaſtojnſtwa puſchczili To je pohórſchenje liberalnych ſtronow ſbudźiło. Nowiny tychle ſtronow jara wótru rěcź pſchecźiwo knježerſtwu rěcža, kajkuž w Ruſkej ſ dawneho czaſa wjazy ſwucźeni njeſu. Nowiny „Rěcź“ ſjawnje ſ tym hroža, ſo ma ſu w Ruſkej revoluwija a to wjele wjetſcha hacź w lěcze 1905 hiſchcze ſa czaſ nětczſcheje wójny wocźakacź, jeli ſo knježerſtwo njebudźe na žadanje liberalneje a doprědkarſkeje ſtrony dźiwacź. Pak ſu duma ſaſo ſwoła, pak budźe lud na dróſy knježicź.

Dale ruſke nowiny na bjeskněžſtwo ſwarja, kotrež w miniſterſtwje ſmutſkownych naležnoſczow knježi. Nowiny „Dźeń“ ſu ſapiſ naměſtnych miniſtrow ſeſtajale, kotſiž ſu ſa czaſ poſledneju měžazoky w miniſterſtwje ſmutſkownych naležnoſczow dźěkali. S teho je ſpóſnacź, ſo ſu njeje mjenje dyžli 27 muži wyſokeho ſaſtojnſtwa a mjena poſlednje wóſom njedźel ſa naměſtnych miniſtrow powołało a ſu ſaſo puſchczíło. B.

Bratianu a Take Joneſcu w Ruſkej.

Rumunſkaj miniſtraj Bratianu a Take Joneſcu ſtaj po krótkim pſchebywanju w Moſkwje do Pětrograda pſchijěłoj. Pětrogradſke nowiny piſchu, ſo ſu bliżſche dny w miniſterſtwje něktore konferenzy wotměja, pſchi kotrychž ſu wonaj wobdźělitaj. Take Joneſcu je w Moſkwje pſchednoſchk wo Rumunſkej wotměł. B.

Tež rumunſki kronprynz w tu khwilu w Pětrogradźe pſchebywa. Wón w zarſkim ſymſkim hrodźe bydli. Pſchi tejle ſkład-

nosczi ßo ſaßo wo tym powjeda, ſo ßo wón ſ jenej zarowej dźowku woženi. D.

Brußilow ma nadźiju na dobycze.

S Pětrograda „Times" powjedźa: General Brußilow je w rěczi pſched ßwojimi ſtabowymi offizěrami rjekł, ſo ßo wón nadźija, ſo ßo njepſcheczel w tuttym lěcze pſchewinje. D.

Demonſtrazije pſcheczíwo wuhlowej nuſy w Pariſu.

Kaž „Nouvelliſte de Lyon" powě, je w Pariſu ßrjedu dla wuhloweho njedoſtatka k demonſtrazijam doſchło. Dokelž je cźežko, ßebi wuhlo wobſtaracź, a ſyma pſchibjera, je lědma móżno, klamy, pißarnje a dźěkarnje na doßahaze waſchnje wutepicź. Na torhoſchczu de la Republique ßu dźěkacźerjo a ſaſtojnizy pſcheczíwo njedoſtatkej wuhla proteſtowali. Lud ßo ſběża, a cźrjóda pſchezo pſchibywaſche. Prjedawſcheho transportſkeho miſchtra Sombata wótſje hanjachu. Něktore cźrjódy po boulevardach k torhoſchczu de l'Opéra cźehnjechu, hdźež je polizija roſehna. Na Montmartreſkim torhoſchczu ßo teho runja demonſtrazije wotměchu. B.

Měrowe namjety preſidenta Wilſona.

Preſident Wilſon je ſenatej ſjednoczenych ſtatow dlěſche pißmo pſchepodak. Sso na wotmolwjenje wójnu wjedźazych mozow na preſidentowu notu wot 18. dezembra poczahujo, ßo praji, ſo je ßo ſ tym rospominanju měra pſchibliżiło. S kóždeje ſtrony ßo na to pokaſuje, ſo ßo na to njeměri, pſcheczíwnika ſniczicź. W tym je pchede wſchěm prajene, ſo dyrbi ßo k měrej bjes dobycza dońcź. Dobycze ßo jako poniżenje wobhladuje. Wono by žahadko, wjeczíwoſcź a hórke ſpominanje po ßebi ſawoſtajiło. Jenoż měr mjes runymi móże trajny bycź.

Wilſon namjetuje, ſo bychu ßebi ludy wuczbu preſidenta Monroa jako wuczbu ßwěta pſchißwojiłe, ſo žadyn lud njeßmě ſa tym ſtacź, ßwoju knjeżerſtwowu formu na něſkajki druhi lud pſchenjeſcź, a ſo dyrbi ßo kóždemu ludej, njech je mały abo wulki, pſchewoſtajicź, ßam ßwoju knjeżerſtwowu formu a khód ßwojeho roswiwanja bjes hroženja a ſatraſchenja poſtajicź. W pſchichodze njeßměli ßo ludy do ſwjaſkow ſapleſcź, ſ kotrymiž ßo na pſchemo do prózowanja wo móz cźerja, je do ßycze pokneje pleczíſnow, ßebiczíweho ßobuprózowarſtwa ſaſchmataju a jich ßamße naležnoſcze ſ wliwom ſměſcheja, kotryž ßo wot wonka pſchinoſchuje.

Wilſon dale ſa kóżdy lud knjeżerſtwo ſ ludowym pſchihłoßowanjom, ßwobodu morjow a ſamjeſowanje brónjenja namjetuje. Wójſka a wójnſke łódźſtwa dyrbja bycź ſ gratom porjada, niz pak ſ gratom nadpada abo ßebiczíweje naßylnoſcze.

Londonſke nowiny ßu Wilſonowu měrowu powjeſcź khětro khłódnje pſchijake. Wone maja jeho wotmyßlenie, byrnjež było ludam pſcheczelne a nadobne, ſa njedopjelniwy njemyßl. Wſchě nowiny myßl na měr bjes dobycza wotpokaſuja. Dobycze je zyle nuſne, pſchetož jenoż dobycze praweje wězy móże trajny měr ſwěſczicź. — „Daily Chronicle" praji: Sjednoczene ſtaty ßebi pſcheja, ſo by ßo Jendźelſka ßwojich ſakitadkow woſtajiła, tola ßo jara praſcha, hacź mohłe ſjednoczene ſtaty Jendźelſku ſchkitacź, hdy by ju Němſka nadpadła. „Mornig Poſt" měni: Wilſon nětkole poßrědniſtwo namjetuje, kotrež ßu ſjednoczene ſtaty pſchi ßwojej měſchczańſkej wójnje a ſchpaniſkej wójnje ßame wotpokaſałe.

B.

Italſke wjetſche nowiny teho runja Wilſonowu měrowu powjeſcź wotpokaſuja. „Corriere della Sera" na to pokaſuje, ſo Wilſon w prěnim dźělu ßwojeje powjeſcze runje tak kaž ſchtworoſwjaſk rěczi. Hdźež pak ßebi wón hromadze ſ Němſkej ßwobodnoſcź morjow žada, njemóże ſchtworoſwjaſk ſ nim hicź. Sswobodnoſcź morjow by ſa Jendźelſku ßamomordarſtwo była, jeli ſo ßo njeby najprjedy němſki militarismus ſnicził. Wotbrónjena Jendźelſka, kotraž by dyrbjała na wuſdacze jeneho kontrollowazeho internationalneho komiteja poßkuchacź, by hrajka na kraju pſcheßylneje Němſkeje była. Skónczńje „Corriere" praji, ſo chzył Wilſon pſcheſtacź, wo dozpiczu měra w Europje radu dawacź a rjadowanje europiſkich naležnoſczow europiſkim ludam pſchewoſtajicź.

Tež nowiny „Secolo" namakaju, ſo Wilſon po prawom na ſchtworoſwjaſkowym ſtejiſchczu ſteji a praja, ſo budze mjes tym ſchtworoſwjaſk dale wojowacź. Giornale d' Italia měni: Wilſonowe myßle hodża ßo jenoż do ſkutka ſtajicź, hdyż ßo bjes komdźenja dale wojuje. Najprjedy dyrbitej ßo Němſka a Awſtriſka porażycź, a zuſe ludy, kotrež ſtej ßebi podcźißkoj, ßo wußwobodźicź. — Tež „Tribuna", „Idea Nazionale" a druhe nowiny ßebi wótſje żadaju, ſo dyrbi ßo dale wojowacź. B.

Prjedawſchi preſident Rooſevelt pſcheczíwo Wilſonej.

Reuterez telegrafowarnja ſ New-Yorka powě: Rooſevelt je prajił, ſo Wilſonowa rěcź w ſenacze ſ fantaſtiſkich lubjenjow k ſakryczu ſrudneho dźerżenja ſjednoczenych ſtatow połnózneje Ameriki wobſteji. Bjes ſamyßła je, pſches pſchichod ßlubjenja dawacź, dokelž Amerika ani we wójnje njeje ßwoje ßlubjenja dopjelnika. Knjeżerſtwo ſjednoczenych ſtatow njeje pſcheczíwo temu raſnje proteſtowało, ſo je ßo zivilne wobhdleŕſtwo ſe ſtronow, kotrež je njepſcheczel wobßadźił, wotwjedło, wono njeje Mexiku měr wróczíło, tež njeje temu ſadźěwało, ſo ßu ßo měſchczenjo ſjednoczenych ſtatow w Mexiku ſkónzowali. Hdyż ßebi na to pomyßlimy, powjedanje wo ßwobodze morjow ßměſchny ſacźiſchcź czini.

Ssudnik Olcott w jenym rosrěczowanju ſ jenym nowinſkim dopißowarjom praji, ſo wón preſidentowym ſaměram pſchihłoßuje, ſo pak wón měni, ſo dyrbi ßo njeſkutk pſcheczíwo Belgiſkej a morjenje njewojowarjow wjecźicź a khoſtacź. B.

Poniżenje Grichiſkeje.

Grichiſke knjeżerſtwo je ßrjedu póßkanzam ſchtworoſwjaſkowych mozow pißmo pſchepodało, w kotrymž ßo praji: Po wotmolwje na ultimatum ſchtworoſwjaſkowych knjeżerſtwow wot 23. dezembra 1916 a 8. januara 1917 kralowſke knjeżerſtwo pola póßkanzow Franzowſkeje, Jendźelſkeje, Italſkeje a Ruſkeje dla wobżaromnych podawkow 1. dezembra 1916 wo ſamolwjenje proßy. Sswjatoczna zeremonija poſtrowjenja khorhojow ſchtworoſwjaſkowych ſtatow ßo bliżſchu ßobotu pſched Zappeionom wotměje. Sapóßkanzy ſchtworoſwjaſkowych ſtatow budża pſchi tym w uniformje pſchitomni, runje tak admiral, kotryž jako hłowny roskaſowar nad ſchtworoſwjaſkowymi namórſkimi wojowazymi mozami roskaſuje, a ſaſtupjerjo ſchtworoſwjaſkowych łódźſtwow.

Po żadanju ſchtworoſwjaſkowych ſtatow ßo grichiſke wójſko ſ połnózneje Grichiſkeje k połodnju do Peloponeſa pſchewożuje. B.

Hódnoſcź amerikanſkeje munizije.

Londonſki „Daily Telegraph" ſ New-Yorka powě: Łódźſtwowy ſekretar Daniels je jara njekhwalobnje wo muniziji, kotraž ßo w Amerizy dźěła, ßudźił. Hdyż ßo 14-zolowſke granaty ſ Bethlehemſkeje worzłoweje dźěkarnje pruhowachu, jenoż něhdże 9 prozentow żadanja dopjelni, ſ granatow Crucibleſkeho worzłoweho towarſtwa bě něhdże 40 prozentow a ſ granatow Midvalſkeho towarſtwa něhdże 73 prozentow khmanych. Wo fabrikantach łódźſtwowy ſekretar praji, ſo dobytk wyſche wotczinſtwa ſtajeja. B.

Naboźinſke roswnczenje ſa dźěczi diſſidentow.

Wubjerk pruſkeho krajneho ßejma je wo namjecze national-liberalneho dr. Friedberga, naſtupazym naboženſku wuczbu ſa dźěczi ſtarſcheju, kotſiž ßo k żanemu wěrywuſnaczu njewuſnawaju, wuradźowak. Dopißowar, ſapóßkanz Boiſly, a to pokaſowaſche, ſo prawne pokoženje njeje jaßne. Po nam[illegible]ze jeneho ßobuſtawa zentrumſkeje ſtrony dyrbi wola ſtarſcheju roßhudźicź, w kotrej naboźinſkej wuczbje ma ßo dźěczo roswuczicź, a hdyż ßo ſtarſchej njejſtaj roßhudźiłoj, ma poſtajenje měſchczańſkeho ſakonja płaczicź, po kotrymž ani dźěczowy pſchedporuczńik ani wothladar njeßmě dźěſczowe wěrywuſnacze pſcheměnicź. Pſcheczíwo woli woczehnjerjow njeßmě ßo dźěczo nuſowacź, ßo pſchi naboženſkej wuczbje jeneho druheho wěrywuſnacza wobdźělicź. 14. lěto żiwjenja dokonjawſchi ßmě dźěczo wo ßwojim wěrywuſnaczu ßame roßhudźicź. Wo poſtajenju woczehnjerjow njeßmě tež ſchulſke ſarjadniſtwo żanu formu pſchedpißacź. Zentrumſki rěcźnik wuſběhowaſche, ſo jeho ſtrona namjetej dr. Friedberga pſchihłoßuje a ſo je to hižo w lěcze 1913 czinika.

Pruſki ſakoń wo fideikomißach.

W pruſkim krajnym ßejmje je ßo ſakoń wo fideikomißach (majoratach) pſchijał. Sswobodomyßlni běchu namjetowali, ſo ßo ſa cźaß wójny a dwě lěcze po wójnje njeßměle żane leżomnoſtne fideikomiße ſakładacź a ſo ßo wobſtejaze njeßměle powjetſchicź. B.

Wuhlowa nuſa.

W Italſkej, Franzowſkej, Schwajzarſkej a Norwegſkej je njedoſtatk wuhla dźeń a wjetſchi. Tele kraje ßu ßo hewak ſ jendźelſkim wuhlom ſaſtarałe. Dokelž je ßo wulki dźěł jendźelſkich dźěkacźerjow

do wójska swołał, žo nětkole wjazy telko wuhla w Jendźelskej njewutrywa, kaž w měrnych czažach. Pódla teho też Jendźelska dosćż łódźow k wożenju wuhla nima. Němske podmórske czołmy žu wjele stow łódźow potepiłe, so žu nětko jara žadne. Duž Jendźelska wjazy dosćż łódźow k wuwożenju wuhla nima. W Norwegskej, Italskej a Schwajzarskej žo dla njedostatka wuhla wschelake żelesniske czahi sastaja a na nětkotrych pódlanskich linijach njebudža žnadź s zyła wjazy czahi jěsdźicź. B.

Ze Serbow.

— **(Khěžorowe narodniny.)** Khěžor Wylem dźenža žwoje 58. narodniny žwjeczi! Po Božej woli jeho nětko hižo tsečzi krócź na jeho narodnym dnju wójnski hołk wobdawa. Wón bě žebi pschał, wójnje kónz cžinicź a němskemu ludej saždo žohnowanje měra wužicź dacź. Njepschećeljo Němskeje pok žu ruku, kotraž jim měr poskiczi, wotpokasali. Duž je žo Němska rosžudźiła, hacž k dobyczerskemu kónzej dale wojowacź. Dźenža žo němski lud k Bohu modli, so by wón khěžorej w nowym lěcze jeho žiwjenja cžiłosćż a móz dał, so mohł bórsy měr wubědźicź a so by khěžorej wotžudźene było, so by wón bórsy płody žwojeho njepschestawazeho prózowanja wo žławu a wulkosćż nótcžiny wohladał.

— Podpjera e podawanskeho swjaska w Budyskim wokrjeżu sa wojerske žwójby je po wudźělenju hotowych pjenjes žrjedź dezembra dotal najwjetschu wyšokosćż dozpiło. Runje 408000 hriwnow je žo sa khěžorstwo wupokožiło a runje 110000 hriwnow je žo s wokrjeżnych žrědkow wupłacźiło. Mjes tkalzow a pschedźerjow bjes dźěła je žo 18400 hriwnow podpjeranja wudźěliło.

— **(Wuwos konjow.)** We Wojerowskim wokrjeżu njeżmědža žo w cžažu wot 20. januara hacž do 10. februara konje s jeneje wšy do druheje pschedacź.

— Se želesnym kschižom žu žo wusnamjenili: dźežatnik Kurt Jeremiaš, žyn pjekarskeho mischtra Jeremiaša w Budestezach. —

— **(Sakhowanje běrnow.)** Kralowski sahrodniski inspektor Hagemann w Herfurcze na to kedźbliwe cžini, so hrib Phytophthora intestans nětkole wulke hromady běrnow sanicžuje, wožebje hdyž žu běrny wyšoko nakopjene, kaž žo to w składownjach wjele sarjadnistwow stawa. Tutón hrib žo lohko sanicži, hdyž žo mjes běrny něschto drobneho schwabla žypa, a hdyž móże powětr spody běrnow cžahnyc. Hdyž dyrbi žo wjele běrnow khowacź, žo wone na 10 zentimetrow wyšoku worschtu gropnych wuhlowych truskow abo na katowu lěžyzu žypaju. W domjazym hospodarstwje žo běrny w kaschczach khowaju, kotrež maja na dnje a na bokach po móžnosczi wjele porst tolstych dźěrow wuwjercczanych a kotrež žo na schtyri zehyle staja. Mjes zentnar běrnow žo něhdże 10 gramow drobneho schwabla žypnje. Tola też žymjenczki žu s dźěła se schkódnym hribom natyknjene. Natyknjene žymjenczki žanych płodow njejeżu a hischcże strowe rostliny nakażeja a wunoschk pomjeńscheja.

— **(Syma a smjersk.)** Wulki rózk je sandźeny tydźeń nakhwatał, schtož bě w spoczatku měžaza sakomdźik. Hacž do 18 gradow symy po Reaumurje a na horach hischcże wjazy žu prěnje dny tydźenja w Lužizy měli. Po powjesczach wobkedźbowarnjow wjedra dyrbjesche žurowa syma popuschczicź, a skónczinje je pjatk troschku wotmjakło. Też poždednje dny thermometer pschi ranschim žwitanju hacž do 11 gradow po Reaumurje w Budyschinje pokasowasche. Sa wjele lět njeje kónz januara tajka žurowa syma była. Wobydlerstwo cžim cžežo pod njej czerpi, dokelž je tepidło jara žadne. Schtož žo jenož nětkak palicź hodźi, žo wuwužije. Ssamo wuhlowy proch, kotryž je žo hewak na žmjeczischcża žypał, wuhlowi wikowarjo sa drohi pjenjes wotbywaju. S wulkim sbožom je, so žu pola se žněhom derje pschikryte, hewak by nasymska pschenża hižo smjerska. Nadpadna wulka syma w hewak czoplischej połodnischej Němskej knježi. W hornjorheinske runinje, w Straßburgu a Karlsruhe je rano 10 hacž 12 gradow, w Czornym lěžu 16 gradow symy było. — W nětkotrych Barlinskich schulach je žo roswuczenje sastajiło, dokelž žo w schulskich s wach dla njedostatka wuhla tepicź njehodźesche.

— **(Schicze sa wójsko.)** Krawzy a wuwuczene schwalcze, w Budyskim hamtskim wokrjeżu, kotsiž chzedża w pschichodze sa wójsko schicź, maja žo pola fabrikoweho wobžedźerja Riethmüllera w Rynarni, pschedžydy dźěłosaradźazeho wubjerka, samolwicź. Jenož wožoby, kotrymž je jich wjeżna wyschnosćż po jich namjecze wupokasanšku khartku napiżała, móża pschichodnje schicze dostacź.

— **(Wotmyślene salożenje towarstwoweje mlokarnje w Budyschinje.)** W shromadźisnje mlokowych podawarjow, kotruž bě k. kubler Pětsch s Bórka sandźenu wutoru do hosczenza króny powołał, k. swjaskowy sekretar Leufen wo „ważnosczi ratarskich wuzitkarskich sjednoczenstwow s wożebitym dźiwanjom na mlokarnske towarstwa" rěczesche. S pomozu sjednoczenstwow móże žebi ratar wužitk žwojeho dźěła swěscźicź. Jenotliwy ratar njemóże ženje žwoje mloko s tajkim wužitkom spjenježicź, kaž wjetsche sjednoczenstwo, kotrež s pomozu najnowschich maschinskich pschiprawjenjow wscho to jako dobytk dostawa, schtož je hacž dotal privatnym pschedewsaczam do móschnje schło. Pschi tym žo mloko a jeho wudźělki njepodroża, schtož sa měschczanow wożebje do wahi pada. Wunoschk mlokarnje žo po tym složuje, hacž wona czerstwe mloko abo mlokowe wudźělki pschedawa. Do wójny podawanje czerstweho mloka wjazy wužitka dawasche, dokelž žo s wukraja wjele tukowych produktow pschiwożowasche. Nětkole wěz na wopak leži. Roskczěcze jeneje mlokarnje jara wot jejneho wodźerja wotwižuje; tu ma žo prawy muž namakacź. Wažna wěz je też, wobstaranje najlepschich maschinow. Dźěłanske khosty žo po tym složuja, hacž žo czerstwe mloko abo butra atd. pschedawa. Dawkow jeneje mlokarnje žo podótknuwschi rěczník na pjenježny salożk jeneho tajkeho pschedewsacza pscheńdże. Pschede wschěm dyrbi mlokarnja wschědnje s najmjeńscha 10,000 litrow mloka dostawacź. Po tym maja žo wobkhodne podźěle wobliczicź. Na kóżde sto litrow wschědnje podawajomneho mloka žo jedyn 500 hriwnow wuczinjazy wobkhodny podźěl 2000 hriwnow wuczinjaza rukowanska suma rosdźěli. Jenož wobkhodny podźěl ma žo s hotowymi pjenjesami sapłacźicź. Pschi 100 wobkhodnych podźělach, schtož 200,000 hriwnam rukowanskeje sumy wotpowjeda, kaža krajnych sjednoczenstwow 100,000 hriwnow kredita dawa. Na kónzu k. Leufen naležnje napominasche, w Budyschinje wotmyślenu mlokarnju, hižo w prjedawschich posedženjach wobsamknjenu, po móžnosczi bórsy po wójnje salożicź. W slědowazym rosrěczowanju žo k temu powschitkownje pschihłożowasche. Pschitomni žo na wjazy dyžli dwě tsecźinje trěbnych podźělow podpisachu. Dokelž běchu nětkotsi podawarjo mloka wotdźerženi, žo pschi shromadźisnje wobdźělicź, móże žo s wěstosczu na wschědne podawanje 10,000 litrow mloka licźicź. Knjesej Pětschej žo poruczi, wschě doprědnje dźěła wobstaracź, wón ma podpisanje na podźěle pschijimacź.

— **(Njedostatk dźeczelowego žymjenja.)** Nowa wobczežnosćż, s kotrejž směje žo ratarstwo w pschichodnym nalěczu bědźicź, je njedostatk dźeczelowego žymjenja, kotrehož je žo dla njepschihódneho wjedra jara mało domoj khowało. Němske ratarstwowe towarstwo njemóże dla makeho poskiczenja czerwjeny dźeczel poruczecź, jenož běły dźeczel je hischcże dostacź. Hdyž pak chze ratar žwój skót sdžerżecź, dyrbi žo sa trěbnu pizu staracź. Ratarjo, kotsiž maja něschto, tola niz dosćż dźeczelowego žymjenja, njech dźeczel s trawu wožyja. Město 8—10 puntow czerwjeneho dźeczela njech žo 4 punty dźeczela a 12 puntow žymjenja jendźelskeje rajskeje trawy, kotrejež je zentnar hischcże sa 110 hriwnow dostacź, na kórz pola wožyje. Běły dźeczel, kotryž žo sa 145—150 hriwnow pschedawa, njemóże czerwjeny dźeczel narunacź, tola wožebje na lohkich polach, też s trawu měschany, khmane narunanje dawa. Inkarnatski dźeczel, kotryž žo jenož ras wotžyz hodźi, je jenož wupomhanje w nusy, runje tak žołty dźeczel. Radźicź měko žo, derje stejaze dźeczelnischcża w nasymje 1917 sdžerżecź a je s Domaschowej muczku w symje poždlnicź. K wupomhanju móże žo seradella trjebacź, hdźež pak wona njeje domjaza, dyrbjała žo rola s nitraginom woschczěpicź, dokelž seradella hewak njesesłhadża. Njech žo hischcże na to pokasa, so nětkole žo kupowaze dźeczelowe žymjo hubjenje słhadża. So by žo ratar psched njerosczenjom wobarnował, dyrbi žo dźeczelowe žymjo najprjedy na słhadźenje pruhowacź. Po tym ma žo wotměricź, kelko žymjenja ma žo wsacź.

— **(Pschedawanje žwězow.)** Po wukasu swjaskoweje rady njeżmědža žo we wikowanju na dobo wjazy dyžli tsi žwězy wotedacź. Tale naprawa je žo poruczika, so by kóżdy žwězy dostał, kotryž je trjeba. Hdyž kóżdy se žwězowym žwětkom prawje lutuje a žwězy njetrjebawschi na skład njeskadże, žyrisny, kotrež mamy, dožahnu. Njech pak žebi kóżdy pomyšli, so žo s njenusnym pschetrjebanjom a khowanjom druhim wožobam žwěcźadła bjeru, kotrež žnadź jara nusnje trjebaju.

— **(Wumlócźenje žita hacž do 10. februara.)** So mohłe žo žitowe składy s wěsta sapisacź, je Budyski komunalny swjask porucził, so ma žo wscho žito hacž do 10. februara 1917 wumlócźicź. S dobom je žo młynam komunalneho swjaska pschikasało, so

dyrbja wscho žito, na trěbny podźěl komunalneho swjaska pschidźělene, hacž do 1. měrza pak žami, pak psches wikowarjow, k temu pomnóz mějazych, pokupowacź. So mohłe žwoju pschižłuschnosćź, sa sastaranje wobydlerstwa s khlěbom musmu, dopjelnicź, žo kóždy ratař należnje napomina, so by wumłóćene žito po móžnosći rucże mlynam a wikowarjam posćiczał. Sa ratarjow je s wužitkom, hdyž wowž a jećzmjeń s cžažom wotedadža, dokelž žo wot 31. januara sa woboje 250 hriwnow sa tunu jako najwyschscha placźisna płaczi.

— **(Do pschižłuschnolcźe wsaczi gmejnszy pschedstejiczerjo.)** W hamtskim hejtmanstwje w Budyschinje žu žo poźledni cžaž do pschižłuschnosćźe wsali: Sažo wuswolcni gmejnszy pschedstejiczerjo Preusche sa Druźkezy, Wiczas sa Delnju Hórku, Michalk sa Pžowje a Kita sa Wjeżel a nowowuswolenaj dotalnaj gmejnskaj starschej Roitzsch we Warnocźizach a Scholta we Wbohowje. Dale žu sažowuswolenaj gmejnskej starschej Domschk w Pžowjach a Domk we Wjeżelu a skónczńuje nowowuswoleni gmejnszy starschi korczmař Kruschwiza we Warnocźizach, schewski mischtr Müller w Druźkezach, žiwnosćeŕ Bergan we Wbohowje a pjekarski mischtr Hering w Callenbergu do pschižłuschnosćźe žo wsali.

— **(Ponowjenje legimaziskich khartkow zusnych dźěłaczerjow.)** Kaž kóžde lěto, dyrbja žo w januarje legitimaziske khartki wschěch w Němskej pschebywazych wukrajnych dźěłaczerjow ponowicź. Dźěłaczerjo žu winowacźi, hacž na najposdźischo k 31. januarej 1917 žebi pola gmejnskeje wyschnosćźe žwojeho dźěłanischcža žadacź, so by žo jim nowa legitimaziska kharta napisała. Tutej žadanzy žu lonsche legitimaziske khartki a d o m o w i n s k e w o p i s m a pschipołożicź. Sa legitimaziske khartki, kotrež žo hacž k 31. januarej 1917 skasaja, matej žo 2 hriwnje sapłaczicź. P s c h i p o s d ź i s c h i m s a m o l w j e n j u p ł a c z i s n a p j e c ź h r i w n o w w u c z i n j a. Sa dźěłaczerjow, kotsiž žu žo s internowanskich lěhiwow puschczili abo žo s nusowanjom jenemu tukrajnemu dźěłu pschipokasali, płaczisna sa kóždy pad diwě hriwnje wucźinja.

S **Luha.** Po lodźe tndomneho wjeżneho hata běhajo žo 18. januara schěsćźlětny žnuk we wójnje pschebywazeho podoffizera A. Leinerta pschepadny. Dźěczo, kotrež bě w strasche, so žo pod lód žunje a žo t[illegible], s h[illegible]m po pomoz wokasche. Jeho stysknе kschiki sałkyschawschi jeho macź a dale dźeżatnik Schěrz s Radworja s pěscheho regimenta 102 a jěchdźeŕ Schöll s Luha s pólneho artill. reg. 28, kotrajž na dowoleńzy pschebywaschtaj, k hatej pschihnachu. Wojakaj hnydom na hatowy czenki lód stupischtaj a žo teho runja pschekamaschtaj, tola s tym žo njedaschtaj wottraschicź, ale žo psches lód dźěkaschtaj, hacž mózeschtaj hólza dožahnycź a wukhowacź. Pschi tejle składnosći njech žo na to spomni, so žo pschi pschepadnjenju na lodźe pschepadnjeny s mjeńschim strachom hodźi wukhowacź, hdyž žo hacž k njemu po lodźe rěble abo deski składu, pod kotrymiž tež czenki lód wjetsche czeże wudźerži.

S **Wjeleczina.** Wutoru pschipołdnju je w kognakowej palerni a likěrowej fabrizy C. T. Hünlicha tu, w twarjenju, w kotrymž Rudolf Hünlich bydli, a hdźež je tež pschedawarnja a pižarnja, na hischcże njewujażnjene waschnje woheń wudyrił. Wón je žo rucże psches někotre stwy rosscheŕił a na nadobje a knihach wjetschu schkodu naczinił. Jenoż tudomnym a swonkownym wohnjowym woboram, s kotrychž Tuczicźanska prěnja a Korsyńska druha k wohnjej pschijědźe, ma žo dźakowacź, so njeje wjetscha schkoda nastała.

S **Lubija.** Po poruczńosći wyschnosćźe žmě žo nětkole tsećzina tobaka mjenje pschetrjebacź hacž w cžažu wot januara hacž do julija 1915. S zigary dźěłazych dźěłaczerjow žo teho dla dźěł s dźěła puschczi. Tak je žo tu w jenej fabrizy mjes 120 dźěłaczerjemi 28 dźěło wupowjedźiło. Pschi kurjenskim tobaku samjesowanje jenoż něhdźe 10 prozentow wucźinja.

S **Lejna** pola Bukez. Schtó wě žwój kónz, wón žnadź je bliško. Wěrnosćź tuteje žady žmy sandźenu njedźelu sažo dospołnje pschi nahłej žmjerczi tndomneho 74-lětneho wumjeńkarja Jana Wjenka nashonili. Wón bě žo do Lubija nastajił, so by žwojeho tam bydlazeho žyna wopytał, kotryž je žo do wójska swołał a žo runje na dowoleńzu domoj wrócźił. Na domojpuczu Wjenk strowy a wjeżele powjedajo s Wujesdźanskeho sastanischcża do Lejna dźěsche. Tam žebi dobru nóz prajiwschi, kóždy k žwojemu statokej khwatasche. Wjenk mějesche wot tam jenoż hischcże něhdźe sto krocźelow domoj dóńcź. Jeho žwójbni běchu hižo lehnycź schli. W nozy woni někajke klepnjenje abo kušnjenje sažłyschachu. Hdyž teho dla stanychu a khěžne durje wocźinichu, Wjenk psched durjemi leżesche a bě hižo **morwy**, tak so móžachu jeho jenoż jako wotemrjete cźěło do jstwy **donjesć.** Kaž je lěkař spósnał, je žo Wjenkej žiła we wutrobje pukła. Wón je hewak pschezo strowy, jara spróżniwy, slutniwy a dobry człowjek był a nětkole hospodarstwo žwojeho druheho žyna sastawasche, kotryž je žo do wójska swołał.

S **Kamjenza.** Po wosjewjenju krajneho konsistorstwa w Moritzburgu do Kamjeńskeje kobłańnje 14. februara pschipuschczne srěbzy (hengsty) „Idiot", „Exzellent", „Kurprinz" a „Nelusker" pschińdu a 30. junija lětża sažo wotcźndu

Se Zitawy. Wulki woheń, kotryž je wjetschu schkodu naczinił, je tu sandźenu póndźelu sakhadźał. We wulkim twarjenju, kotrež „kupniza" rěka, bě popołdnju ½5 hodźin w jenej podtsěschnej siwiczźy woheń nastał, hdyž tam samjersnjeny wodowód rostachu. Poźledni cžaž běchu žo w kupnizy wschelake wójnske hamty samesćźile. Te dyrbjachu žwoje akty s najwjetschej spěschnosćźu wotwjesćź. Njedźiwajzy pomozy wjele žykawow, žo woheń po zyłym wobschěrnym twarjenju rosschěri. Wokoło 10 hodźin žo kósły palachu a žo sažypnychu. Haschenje bě wulkeje symy dla jara wobczežne.

Se Shorjelza. W nětczischim mjażakhudym cžažu žu někotremuzkuli wróny khłóschczenka. Wone pjecża podobnje kaž hołbje žkodża a žu druhdy w hoscźenzach, wožebje mkode wróny, hołbje sastupowacź dyrbjake. So by žo žadanje sa wrónami spokojiło, žu kralowske wyschnosćźe hońtwarjam poruczile, někto tež wróny a sawki tšelecź. Najwyschscha płaczisna sa jenu wrónu abo kawku je žo na 60 pjenjezkow postajika.

— **(Pžyczja skażenosćź we Wojerowskim wokrjeżu.)** Jeneho pža, kotryž je w Bukowje a Lipoji wokoło běhał, žu sa skażeneho spósnali. We wžach k wjeczorej Wojerez, mjes nimi tež w Czižowje, Dubrjenku, Michałkach, Brětnje, Czornym Khołmzu, Narczu, Lubuschu, Ptaczezach a Lejnom dyrbja žo teho dla pžy wodnjo a w nozy na rjeczas wjasacź, tola je dowolene, pžy, kotrymž je žo pranz pschikhytnył, sa powjasom wodźicź.

S **Czorneho Khołmza.** W tudomnej skale je wutoru rano 39-lětny skałař Jan Knopf pschi dźěle žmjertnje do njeszboža pschischoł. Wón chzyschе jenu natsělenu skałowu sczěnu zyle wotpaczicź. Pschi tym kamjeń, kotryž móża 10 muži lědma wotkulicź, na njeho padże. Knopfej žo lěwa noha dwójzy skama a pódla teho žebi wón delni žiwot czežko srani. Jeho hnydom do Wojerowskeje wokrjeżneje hojerńje dowjesechu, hdźež je popołdnju wumrjeł. Snjesboženy bě we wokolnosći s pschimjenom žraczk hejduschnych kołbażow snaty. Sso wjetowawschi wón psched něhdźe 20 lětami na Kulowskim hermanku psched czrjódu pschihladowarjow na dobo — 25 hejduschnych kołbażow sjě.

S **Ruhlanda.** Žałożne njeszboże, pschi kotrymž staj dwaj mkodaj człowjekaj žiwjenje shubiłoj, je žo wutoru wjeczor wokoło 7 hodźin na tudomnym dwórnischczu stako. Żelesniskeju dźěłaczerjow Ssochora a Nyczu s Warnocźiz, s kotrejuž je kóždy 17 lět stary, je jena s Großenhaina do Skeho Komorowa jědźaza lokomotiva wot sady shrabła a hnydom morika. Se žwojej lohkomyślnosczu staj mjenowanaj žwoju žmjercź žamaj sawinowałoj, žrjedź kolijow duzy, město so byschtaj w dožahajez dalokosći na prawizy abo k lěwizy, kaž je s pschedpišmom pschikasane, schłoj.

Wuſudźenja.

Khostanska komora. Żandarmeriski wachtmischtr Wetzel s Wulkeje Dubrawy bě loni 9. novembra 21-lětnu domjazu dźowku žiwnosćerja Delanka w Radworju pschełapił, hdyž wona s brózńje kurom a hušom něschto mjetasche. Wetzel na nju sawoła, so wona žito dawa, na czoż holza wotmolwi: „Běrny njeżměmy dawacź, s czim dyrbimy hewak pizowacź?" Żandarm žebi do titki pruhu sornow dacź da, kotrež bě Delankez kurom a hušom dawała. Mjes nimi bě s wjetscheho dźěla dobre žito. Lawniski žud teho dla loni 12. dezembra Delankez k 50 hriwnam pjenjeżneho khostanja abo k jastwu na 10 dnjow saždźi. Wobskorżena žo pschecźiwo wuždudej powoła. Psched khostanskim žudom wona wudawasche, so je wachtmischtr Wetzel, mjes tym so je wona po žadanu titku schła, rucże dobre žitowe sorna nasběrał a k jejnej prusy do titki žypnył. Wona je jenoż žłabe žito s czisczazeje maschiny kurom czižła. Pruhu tuteho žita bě wona w titzy žobu pschinjeżła. Wežywustojny ratař Groża wobżwědczi, so niz jenoż wachtmischtrowa pruha ale tež wobej prusy, kotrejž bě wobskorżena lawniskemu a khostanskemu žudej pschepodała, wjele dobrych sornow wopschijeja. Tež hdy by wona kury se žłabym žitom pizowała, njeżměła wobskorżena to bjes dowolnosćźe wyschnosćźe czinicź. Ssud tež njedasche jako samolwjenje płaczicź, so prusy ratarjo teho runja kurom žito dawaju; duž žo powołanje saczižny.

+ Skakowy wobšedźeŕ Pawoł Eisold se Ssmilneje bě we wójnje na čzuwy skhorik a šo teho dla loni w lěčzu s wójska puschčžik. Wón do nusy pschińdže a šo se šwojej žonu jeniczžy s běrnami, khlěbom a hribami živjesche. So mohł teš mjašo jěsčz, šo wón w nozy 10. septembra do kaniklazeju khlěwow skakoweju najenkow Spanka a Söhnela w Gräfenhainje dobu a Spankej 15 kaniklow a Söhnelej 15 kniklow a 9 kur kradny. Wón je saŕěša, tola jenož 3 kanikle wobkhowa, kotrež jeho žona naželi. Druhe wón do kerkow čžišny, hdyž je ludźo namakachu. Nasajtra hižo žandarmeriski wachtmischtr Brandt s Kinsbórka paducha wušlědži, pola kotrehož wón, hdyž jeho saja, jenu pistoliju namaka. Eisolda dla paduschstwa a dla sakasaneho noschenja brónjow k jastwu na 3 měšazy a k 3 hriwnam pjenježneho khostanja abo k arrestej na jedyn dźeń sašudźichu. Pistoliju Eisoldej wsachu.

+ Najek Čzichonjanskeho knježeho hońtwinskeho reŕěra, wěsty Ruß s Draždžan, bě ryczeŕkublerja Mathu s Małšez dla pschestupjenja hońtwinskeho šakonja wobskoržik, dokelž bě tutón loni 12. augusta s tšelbu po jenym pucžu Čzichonjanskeho reŕěra schoł, kotryž njebě wjazy sjawny. Budyski kawniski šud bě Mathu k 20 hriwnam pjenježneho khostanja sašudźik. Matha šo tutemu wušudej njepodczišny. Pšched druhej instanzu šo wón na to powoła, so šo tamny pucz hischcze jako hospodarski pucz wužije. Czichonjanski knježi inspektor Buhl wobšwědczi, so je wón měnił, so Matha šmě s tšelbu po tamnym pucžu khodźicz a so jemu wón to ženje njeby sakasał. Na sakožku tuteho wobšwědczenja Mathu wuwinowachu.

+ Živnosczerja a skótneho wikowarja Jurja Jakubascha w Dalizach bě Budyski kawniski šud dla jebanstwa a lichowanja s płaczisnu k jastwu na 7 njedźel sašudźik. Jakubasch bě jabanstwo s tym skuczik, so bě hosczenzarjej Schusterej w Czornych Noßlizach jenu staru kruwu napowěšnył, jemu narěczawschi, so je kruwa mloda a so ma hakle tsecze czelo, kotrež bě k njej stajił. Lichowanja dla běchu jeho winowateho spósnali, dokelž bě wón pjecža živnosczerjej Czorlichej w Měrkowje jenu kruwu pschedroho pschedał. Wón bě najprjódzy Czórlichej jenu kruwu sa 650 hriwnow pschedał. Dokelž ta pola Czórlichez njeżerjesche, ju Czórlich Jakubaschej wróczo pschiwjedże a ju s jenej druhej kruwu saměni, na kotruž wón 240 hriwnow dopłaczi, tak so bě sa nju wscho hromadźe 890 hriwnow wudał. Tu šamu kruwu bě Jakubasch wěstej Rjeczšynej sa 560 hriwnow wotkupił. Kawniski šud bě dobytk, kotryž bě Jakubasch na tutu kruwu wsał, sa pschewyšoki měŕ a jeho lichowanja winowateho spósnał. Khostanska komora bě wo tym druheho měnjenja a Jakubascha jenož jebanstwa dla k jastwu na jedyn tydźeń sašudźi.

Přilopk.

* **(Sso tepili.)** Hdyž pondźelu rano wulke lodowe schkruty šylnje po Łobju płuwachu, je šo jena parna łódź, kotraž dwaj czołmaj sa šobu czehnjesche, podnurika. S wobšadki mózeschtaj šo jenož dwaj mužskaj wukhowacz, kotrajž po schkrutach skakajo, brjóh došahnyschtaj. Tsjo mužojo s wobšadki šu šo tepili.

* **(S płunom šo sadušyłoj.)** Sso płuna naščrěbawschi staj w Borschczi (w delnjej Łužizy) blidarski mischtr Sparrschuh a jeho macz, 74lětna žona, kotrajž hromadźe bydleschtaj, šo sadušyłoj. Jeju wobydlenje wocžiniwschi polizija namaka, so bě šo płunowa rola na jenym městnje pukka. Duž bě šo płun do wobydlenja dobył a jejneju wobydlerjow, hdyž spaschtaj, morił.

* (Sašudźenje němskich sastojnikow w Ameriży.) Po jenej depeschi se San Francisca šu němskeho generalneho konsula Boppa a městokonsula se Scheika k jastwu po 2 lětomaj a k pjenježnemu khostanju po 10000 dollarach sašudźili, dokelž staj spytałoj, amerikansku neutralnosc franicz. Teš konsulatowy attaschej, Jurij Wilhelm von der Brincken je to šame khostanje dostał.

* **(Czežke njesboże na železnizy w Japanskej.)** Kaž šo s Tokia pische, staj palo Aomori pschi japanskim połnócznym morju dwaj spěschnje jědźazaj czahaj do šo srasyłoj. Jedyn ludźazy czah do boka jeneho wojerskeho czaha sawadźi. 130 wojakow je šo na městze morilo. Wjele wojakow je šo czežko sraniło.

* **(Smjersnył.)** W Langenölsu pola Lubanja šu 44-lětneho labowneho lěkarja dr. Raebigera, smjersnjeneho namakali. Wón bě póndźelu wjeczor Pfeifferez hosczenz wopytał a šo s njeho wokoło ¼11 hodźin na domojpucz podał. Blisko rěczki je šo wón na hładkim pucžu wobšunył a tak njesbožownje padnył, so njemózesche wjazy stanycz. Nasajtra rano jeho smjersnjeneho namakachu.

* **(Jedyn klóschtr šo s wohnjom snicził.)** 22. januara w Kharthäuserskim klóschtrje pola Unterratha njedaloko Düsseldorfa woheń wudyri, kotryž šo rucže na zyrkej, hłowne twarjenje a pódlanske twarjenje rosscheŕi. Hdyž Düsseldorfska wohnjowa wobora pschijědže, šo klóschtr hižo wschón palesche, tak so njebě mózno wulku zyrkwinu tšechu wohnjej wobrócz. Njepschihódne wodowe wobstejnosczе a knježaza synna haschenje jara poczežachu. Wulki dźeł wjerscha druheho poskhoda hłownego twarjenja šo sašypny a schesczoch scherjow srani, s kotryma šu šo tsjo do hojerńje donjeßli.

* **(Czežke želesn. njesboże w Rumunske.)** „Times" s Ciurea w Rumunskej 7. januara pischu, so staj dwaj želesniskaj czahaj s něhdże 2000 wošobami do šo srasyłoj. Někotre wosy jeneho czaha šu šo zyle do šebje sašuwake, druhi czah je šo swórczik. Czeła wojakow, žonskich a dźeczi na želesnizy leža. Mjes sranjenymi je franzowski attaschej hrabja Debelbey.

* **(Želesniske njesboże w Franzowskej.)** Na liniji mjes Le Havrom a Parisom je jedyn nózny czah do jeneho lazaretskeho czaha sawadźił. S tuteho je šo wóšomnacze wosow rosrasyło. Mjes morwymi, kotrychž liczba šo potaja, je po powjesczach Pariżskich nowin wjele jendźelskich offižerow.

* **(Ssněhowe mjeczele a lawiny.)** W Alpach pola St. Gottharda šněh schěsczi a pola St. Moriza tši metry wyšoko leži. Wot Maloja hacz do Schulsa je šo 30 lawinow wotwaliło. Wjele wšow je s wulkim šněhom wot wscheho wobkhada se swonkownym šwětom wotsamknjenych. Telegrafowe a elektriske groty šu šo na daloke strony rostorhłe.

* **(Pšyczа škaženosc we wokrjeżu Pirnaskeho hamtskeho hejtmanstwa.)** Pšyczа škaženosc šo w Sakskej njedźiwajcy wschěch sawěranskich naprawow dale rosschěrja. Dokelž šu w Altstadtu pola Stołpna jeneho škaženeho pša morili, dyrbja šo pšy w zyłym wokrjeżu Pirnaskeho hamtskeho hejtmanstwa sawjerac. — W Koburgu je jedyn škaženy poš wošomlětneho hólza postillona Seckela kušnył. Dźeczo je šo do Barlina póšłało, so by šo tam pschе sczekłosczi lěkowało.

* **(Wulka woda w Romje.)** Řeka Tiber je pšches šwoje brjohi wustupił. Zyła Campagna pšched Portu Portesu a Portu Saxeolu je wscha powodźena. Teš płunjerńja je šo pózrjeła. Ludźo, skót a uadoba šu šo wukhowali.

* **(Semjerżenje w hollandskej rańschej Jndiskej.)** Kolonialny depardement w Hollandskej je powjesc wo semjerżenju w Bali w hollandskej rańschej Jndiskej dostał. Tyšazy twarjenjow, mjes nimi domy regentow w Gionjarje a w Bali šu šo wupuscžiłe. Wjele templow a rajšowych bróžnjow je šo sašypło. K połodnju wot Bali je šo 50 domoródnych moriło a 200 šo sraniło. Zyła schkoda njehodźi šo hischcze pschewidźecz.

* **(Argentinske žně.)** Nowiny „Times of Argentina" pischu: Mało na tym dwělujemy, so sméje Argentinska w lěcze 1917 jara hubjene žně; pschetoż kaž šo pokasuje, wschě šywy jara hubjene steja. Kraj je šwoju uadźiju na majš stajił, tola skopczki a šuchota šu wschu nadźiju slemiłe. Ssylny deschcz mohł hischcze nětkole wjele pomhacz, tola teš w tymle praschenju njemóżemy dosc czorno widźecz. Teš sa skotarstwo šo wobstejnosczе dźeń a bóle pohubjenscheja. Ssylne deschcze mohłe hischcze nětkole Argentinsku wumóz. Tola hacz pschińdu abo njepschińdu, na kóždy pad smějemy hubjene lěto. Knježerstwo dyrbjało myšl rospominacz, hacz šo njedyrbjało sakasacz, žito dale s kraja wuwosycz.

* **(Jena munizińska fabrika w Londonje do powětra sleczila.)** Kaž Amsterdamske nowiny pischu, je šo w Londonje jena wulka munizińska fabrika s rosbuchnjenjom sniczała. Něhdże 200 cžlowjekow je pschi tym živjenje shubiło.

— Kaž Reuterez telegrafowarńja powě, je šo 23. januara sašo w jenej Londonskej munizińskej fabriży nózne rosbuchnjenje stało. Pschi tym je šo 69 wošobow morilo, 72 je šo ezko sraniło, 350 lohko. B.

* **(Njedostatk wuhla w Barlinskich pjekarnjach.)** Swjask pjekarskich mischtrow w Barlinje je wójnskemu hamtej pišmo sapodał, w kotrymž na to pokasuje, so Barlinske pjekarnje nětkole jara pod njedostatkom wuhla czerpja. Najwjazy pjekarnjam njeje mózno było, šo na dlěschi czaš s wuhlom sastaracz. Wuhlo w skladownjach šo tutón měšaz pschetrjeba. Wjele pjekarnjow ma šo wobczežnosczemi bědźicz, kotrež dźeń a hórsche bywaju. Jeli so nuski hamt njebudże móz Barlinske pjekarnje s wuhlom sastaracz, strach, so Barlinske wobydlerstwo skónczнje bjes khlěba wostanje, dokelž šo tón wjazy napjez njehodźi. B.

* **(Smjerśnył.)** Wobstarny duchowny Riebel w Kotwizach w Zahańskim wokrjeżu je wutoru wječor na domojpuczu ſ Niebuscha, hdźež bě tamniſcheho duchowneho wopytał, žo ſ njemozu wobjał a k ſemi padnywſchi ſmjernył. Riebel bě najſtarſchi duchowny w Zahańskim wokrjeżu a bě daloko pſches žwoju wožadu cześcżena a wyšokowažena wožoba.

* **(Njeſboże na żeleśnizy.)** Na żeleśniſkim pſchekhodźe pola Gubina ſtaj žo póndżelu wječor ſ balkańskim żeleśniſkim cżahom wyſchſchi hamtman Wadehn ſ Breslacka a jeho žona pſchejełoj a žo na měścże morikoj. Wyſchſchi hamtman a jeho žona ſe ſapſchahom pſches pſchekhód jědżeſchtaj, hdyž njenadźizy cżah pſchihna. Pohoncż a konjej nimale njeſranjenej wostaſchtaj. Żeleśniſka ſawjera njebě žo dele puſchcżiła, hdyž žo njeſboże ſta. Żeleśniſkeho wothladarja pak wina njetrjechi, dokelž je žo wón do cżahoweho pſchikhada ſ womoru wobjał. Jeho bjes wědomnja na żeleśnizy namakachu.

* **(Horjo luboſcże.)** Sso dla žmjerćże žwojeho nawoženje, jeneho njedawno tu pohrjebaneho leutnanta rudžo, je žebi w Grünbergu dwazecżilětna dźowka jeneje wudowy wulku żiku pſcherěſła a žo potom na row žwojeho žlubjeneho cżišła. Cżežko ſranjenu we womorje leżazu holzu, kotraž wobras žwojeho nawoženje w ruzy dźeržeſche, pſchi rowje namakachu a do hojeńnje dowjeſechu.

* **(Sswinjaza piza jako cżłowiſka żiwnoſcż.)** Mlokarńik Hermann Thiem w Draždżanach žebi něktore žwinje kormjeſche. Jako pizowadło bě žo jemu mjes druhim kakaowowa piza pſchipokaſała. Dokelž jeho žwinje tule pizu, ſ kakaowowych bělińcow a žlomoweje muki wobſtejazu, žracż nochżychu, ju Thiem we wikowni we žwojim pſchedawańſkim ſtejiſchcżu wuſtaji a ju jako „njecżiſcżeny kakao“ a to punt po 65 pjenježkach pſchedawaſche. Wón žam bě ſa zentnar jenož 15 hriwnow 75 pjenježkow ſaplacżił. Jedyn ſ kupzow da tón njecżiſcżeny kakao pſchepytacż a Thiema jebańſtwa dla wobſkorži. Draždżański krajny žud Thiema k jaſtwu na 4 nědżazy a k 500 hriwnam pjenježneho khoſtanja ſaždżi. Khěžorſtwowy žud je reviſiju wobſkorženeho wotpokaſał.

* **Njedoſtatk zigarow a zigaretow** je w Awſtriſkej wulki. Knjeżerſtwo je teho dla ſakaſało, w hoſcżenzach a khofejownjach hacž na dalſche zigary, zigarety a druhe tobakowe wudżełki pſchedawacż. B.

* **(Rubjeżniſtwo pſchi póſtſkim woknje.)** Pjenježna banka Heckmanna & Co. w Barlinje žwojeho ſchtyrnacżelětneho poſżelnika ſ 800 hriwnami na póſtſki hamt póżła, ſo by je tam ſapłacżił. Poſżelnik tam krótko do ½8 hodźin pſchińdże. Wón dyrbjeſche khwilu cżakacż a ſ papjerjanymi pjenjeſami w lěwej a ſ póſtſkej knižku w prawej ruzy pſched woknom ſtejeſche. Krótko prjedy hacž wón na rjad k woknu pſchińdże, jemu na dobo njeſnaty pachoł pjenjeſy ſ ruki wutorhny, cżekny ſ nimi a wupjerćhny, hacž runje žo hnydom ſa nim puſchcżichu.

* **(S wuhlowym dymom žo morikoj.)** W Liegawje pola Radeberga žu molerja Leiſchinga a jeho mandżelſku w jeju villi morweju namakali. Leiſchingowa mandżelſka w kožu morwa leżeſche. Na ſemi bliſko khachlow Leiſching morwy leżeſche. Wó jſtwje na blidże žo hiſchcże ſbytki wjecżerje namakachu. Kaž žo ſda, ſtej mandżelſkej póndżelu wjecżor po wjecżeri ſpacż ſchłoj, hdyž běſchtaj najprjedy w komorje w khachlach ſatepikoj. S khachlow, kotrež hižo prjedy njejžu w rjedże byłe, je wuhlowy dym do jſtwy ſtupał, ſ kotrymž je žo najprjódzy Leiſchingowa morika. Muž je po ſdacżu wotucżił a je ſpytał, khachle wocżiniczż; pſchetož wón hiſchcże wuhlowu łopatku w ruzy dźeržeſche, ſ kotrejž je najſkerje khachlowe durcżka ſatłócżicż chżył. Pſchi tym pak je wědomje ſhubił a žo ſadużył. Cżěle njeſbožowneju mandżelſkeju ſtej žo do Radeberga dowjeſkej a žo w ſhromadnym rowje khowałej.

* **(Schtyrjo żeleśniſzy ſaſtojnizy žo ſe żeleśniſkim cżahom ſajěli.)** Na tworowym dwórniſchcżu w Friedrichhagenje je jedyn żeleśniſki cżah ſchtyrjoch żeleśniſkich ſaſtojnikow, kotſiž pożyłki pſchekładowachu, pſchejěł a morił.

* **(Sswoju lubu ſkónzował.)** W Bonſtetteneje w Schweizarſkej žo žrjedź novembra tuteho lěta dwazecżilětna Eliſa Näfez na njeſnate waſchnje ſhubi. Wſchelake wobſtejnoſcże na to pokaſowachu, ſo je žo žnadź pſchecżiwo njej jedyn njeſkutk ſkucżił. Skónczńje jejneho lubeho, dwazecżilětneho burſkeho žyna Otu Toggweilera, do pſchepytanja wſachu. Mjes tym ſo pilne žlědżenje ſa ſhubjenej bjes wuſpěcha woſta, žo ſajaty młody cżłowjek po dołhim prěcżu wuſna, ſo je žwoju lubu ſkónzował. Ju w nozy do lěża ſkaſawſchi, bě ju wón ſatjělił a cżěło do **rěki** cżišnył. Hiſchcże w nozy wón **žudnika na měſtno mordarſtwa dowjedże, hdźež po dołhim pytanju** na woženje hłubokim měſtnje pytanu namakachu. Toggweiler je pjecża Eliſu Näfez, ſ kotrejž hižo jene dżěcżo ma, a kotraž bě ſažo žamodruha, wotbycż chżył.

* **(Dwe holzy žo tepikoj.)** W Hobrachcżizach pola Shorjelza ſtej žo we wjeżnej rěcżazy holcżazy tamniſcheho pjekarſkeho miſchtra Kotza tepikej. Se žankami jěſdżo pſches dróhu pod wobložejnom do mokreho rowa ſjědżeſchtej. Jene cżěło je žo ſ wody wucżahnyło, druhe je žo we hłubokej wodże ſhubiło. Wobžarujomnaj ſtarſchej ſtaj hižo ras jene dżěcżo ſnjeſbożenjom ſhubiłoj.

* **(Saždżenje dla żauzanja mloka.)** Mlokarńika Matza w Schönbergu pola Barlina, kotryž něhdże 20 kruwow wudżeržuje, je 3. khoſtanſka komora w Barlinje II dla njepſcheſtawazeho falſchowanja mloka we wjetſchim wobžahu k jaſtwu na 3 měżazy a k 1500 hriwnam pjenježneho khoſtanja ſažudźika. Matza žu hižom dla falſchowanja mloka khoſtali. Hdyž polizaiſzy ſaſtojnizy jeho mlokarńiu pſchepytachu, wón mloko na ſemju wuliny. Sso by tak reviſiji ſadżěwał.

* **(Dżěcżo žo ſadużyło.)** Na wóżomlětneho hólcżeża Adolfa Stägera w Lauterbrunnenje, kotryž bě žo, ſe ſchule domoj pſchiſchedſchi do bróżnje žwojeju ſtarſcheju ſpacż lehnył, žu wjecżor něktore woklepy žłomy cżišli, njewjedżo, ſo tam hólz leži. Naſajtra rano hólza pod žłomu ſaduſcheneho namakachu.

Sarunana wina.

Wó jſtwje pola Bronakez žedżeſche ſtara Ludżilez wowka, wumjeńkarka ſ napſchecżneho ſtatoka, kotremuž wot dawnych cżažow Mjerſakezy rěkachu. Cżopły žłónczny dżeń bě ju ſ wumjeńka wonwabił, ſo by žo po wžy pſchekhodżowała, a hdyž žo domoj wrócżeſche, poproſży ju Bronakowa, ſo by na khwilu k nim ſaſtupiła. Powjedata wowka pſchi žwojich rěcżach wocżi ſ Bronaka njeſpuſchcżi. Hdyž bě dopowjedała, ſchtož mějeſche na myžlach, wobrocżi žo k hoſpodarjej, žo praſchejo:

„Nano, pſchezo hiſchcże žo rudżicże, ſo ſcże žyna we mójnje ſhubili? To je tola hižo zyke lěto — ſa tak dołhi cżaž ſcże žo tola móhli ſměrowacż a žo ſcżerpnje podacż do woždua, kajkiž je wola Boża poſtajiła. Wěſo ſcże jenicżkeho a to ſchwarneho žyna ſhubili — ale to budź Bohu, lubemu Knjeſej, porucżene, wſchitzy žmy žmjertni, njewěmy ani dnja, ani hodźiny, w kotrejž naž Bóh tón Knjes ſ tuteho žwěta wotwoła. Macże hiſchcże žonu, ta móże waž troſchtowacż.“

Bronak wot blida ſtany, ſa kotrymž bě dotal žedżał, pſchi cżimž bě žebi pokhmurjene cżoło ſ moſlatej dłónju ſepjerał.

A hłuboko ſdychnywſchi wón rjekny:

„Luba cżeta, jedyn kſchižił wſchak mamy wſchitzy; ale pola někotreho cżłowjeka je pſchewjele kſchižikow. Tak dołho, ſo žym tule hoſpodarjo, žu žo tu wſchě móżne njeſboża a pſchipady ſtałe. Ssnadź nikoho njeje ſrudny dóńt tak krucże pſcheſcżěhał, kaž naž. Běchu pola naž cżežke khoroſcże — dwójzy žu naž wobkradnyli — junu žmy žo wotpalili — do ſkotu je pſchiſchoł mór — dwaj konjej ſtaj nam padnyłej — a njeſboża wjedra žu runje kóždy ras naž najbóle potrjechiłe, hdyž tež druhich njejžu pſchelutowałe. Woženje poſżlednje lěta je žo nam jara ſlě ſchło. Pſchedłońſche lěto pſchińdżechu krupy a žu jenož na mojich polach wſcho pobiłe, druhich leżomnoſcżow žu žo lědma dótkłe. Loni nam ſažo ſahinychu žwinje, druhdże pak ani jene njeſkhorje. S naſcheje wžy je telkole ludźi we wójnje a — wſchitzy žu hiſchcże żiwi, jenož mój žyn Handrij je ſemrjeł. A kajka bě jeho žmjercż! Hdy budżeſche na polu cżeſcże ſa kraj a krala padnył, budżeſche mi to ſ troſchtom było, ſo je žwoje żiwjenje jako rjek ſa wótcżinu a khěžora woprował. Ale wón je kulkam njepſcheżelow wucżeknył jenož k temu, ſo by duzy na jěſbje domoj na dowoleńzu ſ woſa padnył a tak był na kolijach pſchejěty a wumrjeł. Cżeta, cżehodla naž, jenož naž takle kruty woždud potrjechuje? Skoro žo mi ſda, ſo na naſchej žwójbje poklecże ſkeho ſkutka leži; pſchetož tež mojej njebo ſtarſchej ſtaj jara wjele wucżerpicż měkoj! Ja wſchak žej teho wědomny njejžym, ſo bych był žo něcżeho ſkeho dopuſchcżił. Tež mojej ſtarſchej ſtoj pſchezo po cżeſcżi żiwaj bykoj. Ale žnadź mój dźěd abo moja wowka — Bóh daj jimaj lohke wotpocżnjenje a wěcżnu radoſcż, a nadżijam žo, ſo jimaj kſchiwdy cżinił njejžym! Hrěchi ſtarſcheju a prjedownikow wſchak žo na dźěcżoch hacž do tſecżeho ſtawa wjetcża — na tute žkowo cżaſto ſpominam a prózuju žo, ſo bych winu ſarunał, jeli ſo tu žana je. Nikoho hacž dotal njejžmy na cżeſcż ſranili, nikoho njejžmy wojebali, ſ cżeledżu pſchecżelnje wobkhadżamy, proſcherjam jakmożnu dawamy, — ja njejžym wopiłż, ani

hracžk, tež njesakliwam — žona kóždemu rady pomha — njehrěschimy ſ lěnjoſczu ani ſ pſcheczinjenjom — njepſcheſběhnjemy ßo nad ßwój ſtaw — nikomu njeſawidźimy — — a tola naß pſcheſczěhuje jene njeſboże ſa druhim."

„Modlicze dha ßo wy tež husto a pobožnje?" ſtaruſchka ſ cźichim hłoßom rjekny.

Bronakowa ßo ſacžerwjeni a jejny muž na dobo wuſkoſtliwje jakaſchlowa:

Tuto praſchenje Bronaka njelubje pſchimny a dźěſche jemu jara bliſko.

Wón bě ſa jedyn tydźeń wowku a macź ſhubił, nan a nanowa ßotra drje jeho porjadnje kubkowaſchtaj, ale na to njedźiwaſchtaj, ſo byſchtaj jeho tež ſa dobreho kſcheſczijana wocžahnyłoj. Jeho nan a jeho cźeta běſchtaj jara liwkaj w tych wězach, kotrež naboženiſtwo naſtupaja, to pak mějeſche, kaž ßo ßamo roſumi, ſchpatny wliw tež na nětcźiſcheho wobßedźerja Bronakez kubka.

Na wulke ßwjate dny drje hiſchcze do zyrkwje ßebi ſańdźeſchtaj, ale ßwoju pobožnoſcź jenož ſwjerſchnje dokonjowaſchtaj.

Tež młoda Bronakowa ßo bóle wo cžaßne hacž wo wěcžne ßboże ſtaraſche. Tak jedyn pſchi druhim woliwknyſchtaj. Bronakowej bě hižo doſcź, hdyž móžeſche ſwucžene modlitwy zyle ſpěſchnje ertnje wuſpěwacź; do zyrkwje ſtajnje bjes knihi khodźeſche. Domach wſchak tež ſ zyka žanych njemějachu. So by ßebi žane kupiła, jej ani na myßle njepſchińdźe. Rano ſtawaſche a wjecžor khodźeſche lehnycź bjes modlenja, to mějachu ſa ſbytkne.

Bronak a jeho žona ßej myßleſchtaj, ſo ſtaj doſcź cźiniłoj, hdyž ſtaj pilnaj, ſprawnaj, cžeſtnaj a pokornaj.

Ale dźenßa bě jeju nětkole ſtara Ludźilez wowka tež hiſchcze na zyle druhu kſcheſczańſku winowatoſcź dopomniła.

„Cžeta Ludźilez", ſa khětru khwilu Bronak praji, „mój ßmój žiwaj, kaž ßo błuſcha a kaž ßo pſchiſteji, tež njejßmoj njewěriwaj cźlowjekaj — ale myßlu ßebi, ſo maja jenož ſtari ludźo tu winowatoſcź, ßo cžaſto modlicź, dokelž njetrjebaju ßo hižo wo niczo druhe ſtaracź. Naſch jedyn pak ma ſtajnje nuſne, ma pſchezo něſchto na ſtaroſczi, dyrbi ßebi kóždy cžaß na to a druhe myßlił, kak by ßebi to a tamne ſawjedł — —"

„Ale na modlenje wy teho dla tola ženje njebyſchcze ßměli ſabycź!" khutnje ſtara žona pſchiſpomni. „W modlenju cźlowjek poko, troſcht, poßylnjenje a tež wußkyſchenje namka. Tež ja ßym cžaſto wſchelake nuſy, woboženoſcze a pſcheczinoſcze měła, a hdyž je mi najhórje było, ßym myßle k Bohu wobrocźiła a Bóh luby knjes je mi kóždy krócź ſaßo wołożenjc pózłał a tež ſke na dobre wobrocźił. Wy ſcze ſchwarni ludźo, to wſchitzy praja, ale wy nimacze praweje pobožnoſcze, abo jaßniſcho, wy nimacze kedźbu to, ſchto ſcze Bohu winowacźi. Mnoſy ludźo jenož ſe ßameje liwkoſcze, ſymnoſcze a njerody na modlitwu ſabywaju, a hdyž jim potom njeſboże do domu khodźi, potom ßwoju wutrobu cźim bóle ſatwjerdźeja a napoßledku počžinaju Boha hanicź. Woni potom ßo ſkhroboleja prajicź:

Boha ani njeje! Hdy by žaneho Boha w njebjeßach było, njeby na naß telko ſkeho ßłał, my dźě njejßmy niczo hórſchi, dyžli druſy' haj ßmy wěſcze lěpſchi, hacž mnoſy druſy!"

S tym ja nochzu wobkrucźicź, ſo ßnadź by to tež ſ wami tak gižo było. Spominam na to jenož k tomu, ſo byſchcze winowatoſcze wěrneho kſcheſczijana dopjelnjeli, ſo bych wam pucź pokaſała, po kotrymž móžecze ſaßo troſcht a žohnowanje Boże namakacź a dozpěcź. Jenož to ſpyjajcze a ſawěſcze,, lubi pſchecźeljo, ſpóſnajecze, ſo ßym wam derje radźiła. — Tak, budźcze tu w Božim mjenje a niczo ſa ſto!"

Stara cžeſczowna wowka poſtany a roſßohnowa ßo Bronakezami.

Jejne ßwěru měnjene ßkowa běchu ſorno, kotrež bě na dobru rolu padnyło — ſ najmjeńſcha pola Bronakoweje. Burowku bě hańba, ſo bě tak jara woliwka a nětko ßo próžowaſche, ſo by ſaßo pſchiwukła, kaž ſa młode lěta, rano a wjecžor na Boha ſpominacź a ßo modlicź k tomu, kotryž ßwojich ßwěrnych cźlowjekow ženje njewopuſchcźi.

Bronak pak bórſy na ßkowa ſtareje Ludźilez wowki ſaby. Ale hdyž junu rano wuhlada, ſo jeho žona klecži pſched kſchižom, kiž bě na ſcźěnje pſchicźinjeny, a druhi krócź ſaßo ßkyſchcheſche, kak wona wjecžor modlitwu ſchepta, cźujeſche ßo ſahańbjeny — a ſa njedołhi cžaß tež wón ßo próżowaſche, ſo by ſaßo pſchiwukнył ßo modlicź, wěſo jenož w myßlach. Wopacžna hańbicźiwoſcź jeho ſadźerżowaſche, ſo by tež ſjawnje wopokaſał, ſo je ßo nakaſał a ſo je nětkole hinak a lěpje ſmyßleny, dyžli dotal.

Bronakowa nětkole ſaßo kóždu njedźelu zyrkej wopytowaſche a wona ßo nětkole pobožniſcho a nutrniſcho modleſche hacž hdy prjedy.

Junu nětkole Bronakowa ßwojemu mužej naſpomni, ſo by rady knižku měła, w kotrejž ßu rjane modlitwy, a wona wobžarowaſche, ſo hakle ſa wjazy njedźeli budźe hermank w měſcze, hdźež budźe ſkładnoſcź, knižku kupicź.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Zyrkwinſke powjeſcze.

W Michalſkej zyrkwi ſmy jutſje, 4. njedźelu po tſjoch kralach, ſarar Răda rano we 8 hodźinach němſku powjednu wuczbu, dopoldnja w 9 hodźinach ſmeje duchowny Tyſchet němſke a 1/2 11 hodźin ſerbſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka ſa twarbu wojeńſkich domow ſběra.

Ssrjedu wjeczor w 5 hodźinach wotměje ßo w Jenkezach ſerbſka nutrnoſcź a wójnſka modleńſka hodźina.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźěła ſmeje ſarar Răda.

Zemrjeli:

W Michalſkej woładze: Herman Oskar Gróſcha, ſkładnoſtny dźěłaczer ſ Bejerjez, ſemrje we wokrjeßneym wuſtawje na Židowje, 37 l. 9 m. 25 d. — Frida Lejna, Juliuſa Wylema Běmarja, fabrikſkeho kowarja w Dobruſchi, dź. 4 l. 28 d.

W druhich woßadach: Madlena ſwud. Schimanowa rodź. Jokuſez w Huſzy, 67 l. 8 m. 13 d. — Ernſt Julius Ryßtak, wumjeńkar w Druzkezach, 77 l. 10 m. 5 d. — Jurij Pětrik, khěžkar w Scheſchowje, 74 l. 2 m. 6 d. — Richard Ewald Ronsberger w Holeſchowje, 26 d. — Auguſt Leſchaw, ſchewſki miſtſchtr w Boſchizach, 60 l. 5 m. 7 d. — Hana Schežowa rodź Ssmolerjez we Nowych Boſchizach, 65 l. 3 m. 20 d. — Jan Auguſt Kózka, ratar w Khwacźizach, 68 l. 23 d. — Herta Charlota, Oskara Püſchela, khěžerja w Kſchiwej Borſchczi, 24 d. — Hana ſwud. Nowakowa rodź. Rjecźkez, kubleńſka wumjeńkarka we Lomſku p. Minak., 63 l. — Frida Johana, dźowka žiwnoſcźerja Barta we Porſchizach, 1 l. 2 m. 8 d. — Max Pawok, Jana Auguſta Ssmoky, fabrikſkeho dźěłaczerja w Nowej Wßy, w tu khwilu we wojeńſkej ßłužbje, ß., 4 l. 11 m. 27 d. Jan Ota, Hermana Miedaka, dźěłaczerja w Kortnizy, ß., 1 m. 21 d. — Johana Auguſta ſwudowj. Jórſchikowa rodź. Scholczig w Skanezach, 71 l. 7 m. 9 d. — Khorla Duba, khěžet w Suborniczy, 76 l. 7 m. — Marczin Arno a Willy Gerhard, cźeßle Hänſela w Barcze, dwójnikaj, 20 a 21 d. — Sa krala a wótzny kraj wumrje na wojownińſchczu Max Jurij Adrian, žiwnoſcźerja Adriana w Stróži p. Barta, ßyn, 21 l.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

Jutſje, 4. njedźelu po 3 kralach, ſmeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voig ſerbſku ſpowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin ſmeje ſarar Kſchižan ſerbſk a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

We wobemaj kemſchenjomaj ßobußwjeczenje narodninow němſkeho khěžora.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka ſa ſakoženje wojeńſkich domow ſběra.

Ssrjedu wjeczor w 5 hodźinach wotměje ßo ſerbſka wójnſka modleńſka hodźina.

Pjatk, jako na Marje wuczińſczenja, budźe dopoldnja 1/2 9 hodźin ſerbſka powjedź, 1/2 10 hodźin ſerbſke kemſchenje.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſez.

Schtwórtu njedźelu po tſjoch kralach ſmeje rano we 8 hodźinach duchowny Bójz němſku ſpowjedu wuczbu, dopoldnja w 9 hodźinach ſmeje ſarar Domaſchka němſke a 1/2 11 hodźin ſerbſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka ſa twarbu wojeńſkich domow ſběra.

Ssrjedu mjeczor 1/2 7 hodźin wotměje duchowny Bójz ſerbſku a 1/2 8 hodź. němſku wójnſku modleńſku hodźinu.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Njeßwaczidła.

4. njedźelu po tſjoch kralach budźa rano we 9 hodźinach ſerbſke a dopoldnja 1/2 11 hodźin němſke kemſche, we woběmaj kemſchenjomaj ßobußwjeczenje narodninow němſkeho khěžora.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka ſa ſakoženje wojeńſkich domow ſběra.

Pjatk, jako na ßwjedźenju Marjineho wuczińſczenja, budźe rano we 8 hodźinach ſerbſka ſpowjedź a dopoldna w 9 hodźinach ſerbſka Boża ßłužba.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Rakez.

4. njedźelu po 3 kralach ſmeje ſarar Waltar-Njeßwaczidłſki popoldnju we 2 hodźinomaj němſke a 3/4 4 hodźin ſerbſke kemſchenje ſe ßobußwjeczenjom narodninow noſcheho khěžora.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka ſa natwarjenje wojeńſkich domaw ſběra.

Ssrjedu popoldnju 1/2 4 hodźin wotměje ſarar Waltar-Njeßwaczidłſki němſke wójnſke kemſchenje ſ Božim wotkaſanjom.

Drobnowikowanske płaćišny w Budyšchinje.

Howjase [illegible]ažo	1 kg	3,60—4,80	hr.
Čelaze n [illegible]o	„	—3,—	„
Skopjaze [illegible]ovče) mjažo	„	4,40—6,80	„
Swinjaze mjažo	„	3,80—4,—	„
Sswinjazy schmalz	„	—5,—	„
Pšeńčžna muka, wójnska družina	„	—0,50	„
Rjana muka	„	—0,37	„
Khlěb	„	—0,30	„
Běrny k jěd	„	—0,11	„
Ssuscheny [illegible]cj	„	—4,40	„
Dobre mlok	1 liter	—0,24	„
Buira k jěczi	1 kg	5,10—6,40	„
Čjerstwe jeja	15 schtuk	4,20—4,80	„
Zokor, mlěty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Briketty [illegible] bruneho wuhla	100 schtuk	—1,20	„
Kamjeńtne wuhlo	100 kg	—3,70	„

2000 zentnarjow

brěsowych khoschčažych prutow

tež po małych džělbach kupuje

wokrjesny wustaw na Židowje

pola **Budyschina.** Telefon Budyski hamt 595.

Konje k rěsu

po najwyschschich płaćišnach w kóždym

čaśu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjažowych jědkach a na Humboldstej drósy 782 B

— Tel.fon 403. —

Rožku a pschenżu

po sakonskich najwyschschich płaćišnach kupujetaj

Heinke a žyn

w hamorskim mlynje w Bdyschinje.

Uhren mit Leuchtblatt

Sswěčžate čaśniki

žu jara praktiske ša wojakow a wójnu.

Kóždy šacźny čaśnik hodźi šo šwěčžaty šežinicź.

Poručam hischcze mój wulki skład

budźakow a schčenskich čaśnikow.

Bohaty wubjerk čaśnikowych rjeczašow ša žonske a muzšlich.

Wjazylětne rukowanje. Krucże sprawne poślužanje

F. Merschnerowy naśl.

M. Ewald, čaśn mk.

Howjase koże

a wschě druhe družiny

harowanych a koźmatych kožow

po najwyschschich płaćišnach kupuje

Otto Hausotter

Koźaze koże

teho runja

šajecże, tkhórjaze, kunjaze, žornjaze koże atd.

po najwyschschich płaćišnach kupuje

Heinrich Lange

pschi žitnych wikach 11 a pschi zyrkwinym městnje

na garbarskej haźy.

Pschewšacże khačlestajerstwo.

Česchčenym Sserbam w Budyschinje a wokolnoscże k wjedźenju dawam, so žym

Khachlestajerstwo

swjasane s pschedawarnju hornzow

w Budyschinje na schulskej drósy 3

wot mojeho lubeho bohužel pschesahe semrjeteho nana wot wjele lět wjedźene, pschewsak a jo w mojim mjenje, tola se starej firmu a krucże sprawnymi saźadami dale powjedu.

Wschostronske dowěrjenje, kotrež je žo mojemu nanej dostało, proschu tež mi dobrocziwje wopokasacź. Sshym składnoscź měć, w žwojim powołanju wjele nawuknycź, tak so móże kóždy, kotryž mi jene džěło dowěri, wěsty bycź, so jo najžwědomniczišcho a tunjo wuwjedu.

Pschi móžnej potrjebje wo dobrocziwe podpjeranje mojeho pschedewsacźa proschu a poručam žo s počžeschčowanjom

Kurt Teichert,

khachlestajerski mischtr,

s firmu August Teichert.

W Budyschinje, na schulskej drósy 3, telefon 654, w januaru 1917.

Bukečanske serbske towarstwo

změje njedźelu 4. małeho rózka popołdnju w 4 hodźinach w Grundmannec hosćencu swoje posedźenje.

Přednošk knjeza wučerja Lahody.

Sobustawy a hosćo so najwutrobnišo přeprošuja.

Předsydstwo.

Kóždy, kotryž chze žebi **dobry a tuni čaśnik** kupicź, abo kotryž chze žebi jón **porjedźicź** dacź njech dže k čaśnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haźy 5.

Jenčž pschedawa a porjedźuje, sa žwoje džěło sprawnje rukujo. — **Proschu, žebi mjli wuhladne wokno, s płaćišname wupołožene, wobhladacź.**

Pša

kupicź pyta hórski korčmar Kalauch na Čžornym boży pola Pomorz.

Ssamostatnu holzu

niz niže 24 lět k 1. februarej do hospodarstwa pytam.

Martin Buluheim

w Budyschinje.

Hnydom abo k 1. februarej młodu žylnu **dźowku,** kotraž móże derje dejicź, pschi dobrej mšdže pyta

Tschepiz, skótny wikowar na hornczerskej haźy čišło 29.

Młódscha

žłužobna dźowka

žo w Čžornjowje čišło 8 pola Pomorz pyta.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 5. **Sobotu 3. februara 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Mjes Armentières a Arrasom ẓo wupadły wjele jendźelskich ẓylnych wobhonjerskich wotdźělenjow njeporadźichu.

Na bokomaj Anery a Sommy artillerija ẓylnje tšělesche. W rańschich a wjeczornych hodźinach naschi wobhonjerjo pilnje dźěłachu, kotsiž k krótkemu wjeczorej wot Miraumonta a k dołhemu ranju wot wot Le Sars jeneho offizěra a 12 muži sebrachu.

Pschi pucźu mjes Gueudcourtom a Bealancourtom ẓo Jendźelečenjo w schěrokoscźi jeneje kompagnije nuts dobuchu. S napschečnym nadběhom ẓo stejischczo wuczischći; liczba jatych w naschej ruzy wosta.

Kronprynzowe wójsko.

Pschi Combreskej hórzy a w Aillyskim lěsu ẓo naschi wojazy s rostšělanych franzowskich linijow s 20 jatymi wróczichu; we Vogesach naschi wobhonjerjo na jenym pschedewsaczu 6 Franzowsow sebrachu.

Na połnóznej wjeczornej fronce lětarjo pilnje lětachu. Nasche eskadry w połnóznym dźělu Franzowskeje ważne wězy nawjedźichu. Njepschečeljo ẓu pschi wojowanju w powětrje ẓydom lětadłow shubili.

Rańsche wojownischczo.

Pschi ẓylnym mjersnjenju a wulkim ẓněny njebě žanych woẓebitych podawkow.

Mazedonska fronta.

Położenje njeje ẓo pschemėniło.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Wojowanje pola Rigi.

Na rańschim brjohu rěki Aa ẓu ẓo němszy wojazy jeneho ruskeho stejischcza w lěsu smozowali, 14 offizěrow a psches 900 muži ẓu sajeli a 10 maschinskich tšělbow sebrali. B.

Němska je morjo wokoło Jendźelskeje, Franzowskeje a Italskeje wschemu wobkhadej sawrjeła.

Němske knjeżerstwo je wosjewiło, so budże wot 1. februara na morju wokoło Jendźelskeje, Franzowskeje a Italskeje wschemu wobkhadej bjes dalscheho se wschěmi ẓrědkami nusowacź pytacź. Neutralne łódże, kotrež w tychle mórskich stronach jěsdźa, to na ẓwój ẓamẓny strach czinja. Hacź runje je ẓo sa to postaralo, so ẓo neutralne łódże, kotrež 1. februara do pschistawow sawrjenych stron pluwaju, wěsty czaẓ ẓo pschepuschczeja, je tola należnje radźicź, so ẓo wone se wschěmi możnymi ẓrědkami warnuja a ẓo wokoło sawrjenych stronow wodźa.

Neutralne łódże, kotrež hischcze w pschistawach sawrjenych stronow leża, móża s tej ẓamej wěstoscźu sawrjene strony wopuschczicź, hdyż do 5. februara wujědu a ẓo po najkrótschim pucźu do ẓwobodnych stron puschcza.

Wobkhad porjadnych amerikanskich paẓażerskich łódźow móże bjes sadźěwka dale hicź, hdyż je Falmouth sjich wottyknjenym kónzom, hdyż woni na ẓempucźu a tampucźu pschi Scillyskich kupach a pschi městnje 50 gradow k połnozy a 20 gradow k wjeczoru sastanu. Amerikanske łódże dyrbja s czerwjenymi a běłymi ẓmuhami wobarbjene bycź a na łóźdym scźeżorje czerwjenu a běłu kaschczikatu khorhoj wutyknjenu měcź. Do łóźdeje strony ẓmě łóźdy tydźeń jena łódź tam a ẓem jěcź. Amerikanske knjeżerstwo dyrbi sa to rukowacź, so tele parne łódże žanu kontrebandu njewjesu. B.

Wosjewjenje njesamjesowaneho wojowanja podmórskich czołmow.

Hdyż bě schtworoswjask němske měrowe poskiczenje wotpokasał, bě woczakacź, so budże Němska schtworoswjaskowe mozy k měrej se wschěmi ẓrědkami nusowacź pytacź. Jedyn s najwuspěschnischich ẓrědkow je njewobmjesowane wojowanje podmórskich czołmow. Psched wubjerkom khěżorstwoweho ẓejma je khěżorstwowy kanzler s Bethmann-Hollweg rosestajał, kajkich pschiczinow dla je ẓo Němska k temu rosẓudźika. Wón něhdże praji:

12. dezembra ẓym khěżorstwowemu ẓejmej roswaženja sdźělił, kotrež ẓu k naschemu měrowemu poskiczenju dowjedke. Njepschečeljo ẓu jaẓnje wotmolwili, so jednanje wo měrje s nami wotpokasuja, so chzedźa jenoż wo měr rodźa, kotryż woni pschikażuja. S tym je psched zylym ẓwětom rosẓudźene, schtó je sa dalsche wjedźenje wójny winowaty. Wina jenoż na naschich pschečiwnikach leži. Wo njepschečelowych wumėnjenjach njemóżemy jednacź. Jenoż jedyn na hłowu sbity lud móże je pschijecź. Duż rěka wojowacź.

Kajke pak ẓu schtworoswjaskowe wumėnjenja? Wojeńska móc Němskeje dyrbi ẓo sniczicź. Elsaẓ-Lothringsku a rańsche provinzy dyrbimy shubicź, Awstriska dyrbi ẓo rospuschczicź, Bołharska dyrbi ẓo wo ẓwoju narodnu jenoscź sjebacź, Turkowska ẓo s Europy wuhnacź. Saniczaze wotmyślenja naschich njepschečelow njemóża ẓo jaẓnischo wuprajicź.

K wojowanju na poẓledńje ẓu naẓ wuẓadali. My tole wuẓadanje pschijimamy. Wschо sastajimy a dobudźemy.

S tymle roswiczom wězow je wojowanje podmórskich czołmow k rosẓudźenju dowjedło.

S praschenjom wo wojowanju podmórskich czołmow ẓmy ẓo s tutym wubjerkom trójzy saběrali, loni w měrzu, meji a w septembrje. Ssym s wurasom na to pokasował, so ẓenje njeẓbym ani jako saẓadny pschiwiẓowar ani jako pschečiwnik njewobmjesowaneho trjebanja podmórskich czołmow, ale roswažujo wojeńske, politiske a hospodarske shromadne wobstejnoscźe. „Kóżdy ẓrědk" — w měrzu prajich — „kotryż móże wójnu pschikrótschicź, je najbóle człowjestwu pschečelny. Też ẓrědk bjese wscheho dźiwanja, kotryż móże naẓ k spěschnemu dobyczu dowjescź, dyrbi ẓo nałożicź.

Hdyż ẓym hromadźe s hłownym wójskowym wjednistwom k pscheẓwědczenju doschoł, so naẓ njewobmjesowane wojowanje podmórskich czołmow k dobyczerskemu měrej pschibliži, potom budże ẓo s podmórskimi czołmami wojowacź.

Tutón czaẓ je nětko pschischoł. Sańdźenu nasymu njebě hischcze tole praschenje dosrawiło, hdźeż mózachmy ẓo s najwjetschim wuhladom na wuspěch na tole pschedewsacze swažicź. Posdźischi czaẓ pak też njeẓmėmy wočzakacź.

Schto je ẓo pschemėniło?

Najprjódzy najważnische.

Liczba podmórskich czołmow je pornjo prjedawschenu należczu khětro pschibjerała. S tym je ẓo twjerdy sakoẓk sa wuspěch stworił.

Potom druhi rosẓudźazy dypk.

Hubjene ẓwětowe żitowe ẓně. Wone hižo nětkole Jendźelsku, Franzowsku a Italsku psched khutne wobczeżnoscze stajeja. Krucze ẓo nadźijamy, so tele wobczeżnoscze s njewobmjesowanym wojowanjom podmórskich czołmow k njewutraczu powyschimy. Też wuhlowe praschenje je we wójnje se žiwjenjowym praschenjom. Wono je hižo nětole, każ wěscze, w Franzowskej a Italskej kritiske. Pódla teho do praschenja dowos rudy sa muniziske fabriki a drjewa sa podkopki pschińdże.

Wobczeżnoscze naschich njepschečelow ẓo w tutym nastupanju

ſ pſchihóſerankom njedoſtatka łódźow powyſcheja. Tu je cżaſ a kſchižakſke wojowanje podmórſkich cżołmow ſa roſſudźazy ras do prědka dźěłak. Pod njedoſtatkom frachtowеje měſtnoſcże ſchtworoſwjaſk we wſchěch ſtawach cżerpi.

Pólny marſchall Hindenburg je mi pſched někotrymi dnjemi położenje takle wopiſał:

Naſcha fronta na wſchěch ſtronach twjerdże ſteji. Mamy wſchudże nuſne reſerwy. Smyſlenje wojakow je dobre a dowěrne. Wojerſke powſchitkowne położenje dowola, wſchě ſcźěhwki na ſo wſacź, kotrež mohłe njewobmjeſowane wojowanje podmórſkich cżołmow ſa ſobu pſchiwjeſcź. A dokelž je tole wojowanje podmórſkich cżołmow pſchi wſchěch wobſtejnoſcźach ſrědk, kotryž móže naſchim njepſchecźelam najcźežo ſeſchkodźicź, dyrbi ſo wono ſapocźecź.

Admiralny ſtab a wyſokomórſke łódźſtwo ſtej pſcheſwědcźenej, ſo wojowanje podmórſkich cżołmow Jendźelſku k měrej dowjedże. B.

Hollandſkim łódźam je ſo ſakaſało wujěcź.

Amſterdamſki „Telegraf“ ſ Ymuidena powě: Po pſchiwótſjenju poſłyſhnjeneho wojowanja podmórſkich cżołmow njejſu hollandſke łódże ſ Ymuidena na morjo wujěke. Parnym łódźam, kotrež dyrbjachu do Jendźelſkeje wujěcź, je knježerſtwo ſakaſało wujěcź. Mjes tym je hollandſke knježerſtwo wſchěm łódźam ſakaſało, pſchibrjóžne morjo wopuſchcźicź. Sakaſnja tak dołho płacźi, hacź knježerſtwo hromadże ſ łódźerjemi bjeſſtraſchny pucź poſtaji. Hollandzy łódźerjo žebi myſłła, ſo budże ſo jěſdźenju do Jndiſkeje a Ameriki, a wożebje do Jendźelſkeje, wulke wobcźežnoſcże cźinicź. Pſchemyſłuja žebi, hacź njebychu pucź wokoło kapa dobreje nadźije wſaki. W tymle padże dyrbjało ſo wſchak w jendźelſkich wuhlowych ſaſtaniſchcźach wuhło pchijecź, ſa cźož dyrbjałe potom hollandſke łódże dźěł łódźineje měſtnoſcże jendźelſkemu knježerſtwu pſchewoſtajicź. Do Ameriki dyrbi ſo ſ Hollandſkeje po morju wokoło połnózneje Jendźelſkeje jěſdźicź; pſchetož pucź pſches kanal je po ſdacźu zyle wuſanknjeny. B.

Jedyn němſki podmórſki cżołm ſo potepi.

Kopenhagenſke nowiny „Politiken“ wo potepjenju jeneho němſkeho podmórſkeho cżołma ſ Hammerſteda powjedźa, ſo je wón ſ jenym jendźelſkim pomoznym kſchižakom 40 mil wot kraja wojował. Mužſtwo podmórſkeho cżołma ſo prózowaſche, ſo płowajo nad wodu ſdźerżecź. Hdyž bě podmórſki cżołm hiſcheże 10 mil wot brjoha ſdaleny, jedyn rybaſki cżołm w poſłednim wokomiku na pomoz pſchińdże. Hnydom na to ſo podmórſki cżołm podnuri. Kapitan a mužſtwa ſu w Hammerſtedu dobru hoſpodu namakali a ſu ſo ſ dobrym wothładanjom rucże ſebrali. Woni bórſy wotjědu. T. U.

„Daily Chronikle“ wo wojowanju němſkich podmórſkich cżołmow piſche: Němſke powjeſcże pokaſuja, ſo je Jendźelſka poſłednjej dwaj měžazaj łódże 790,000 tunow wopſchijaze, to rěka w nowſchě 27 wójnſkich měžazow prjedy podnuriło. S teho wukhadźa ſtrach, hdyž ſo pomyſłi, ſo łódże, pſches 16,000 tunow wulke, wſcho hromadże 16 800 000 tunow wucźinjeja, ſo je pokojza tejele łódźneje měſtnoſcże ſa wojerſke potrěbnoſcże nuſna, a ſo ſbytne łódże, ſa wikowanje ſo pſchewoſtajaze, lědma 700,000 tunow wopſchijeja. „Daily News“ wuſběhuja, ſo ſu němke podmórſke cżołmy ſa poſłednje tſi měžazy 470 łódźow, mjes nimi 187 jendźelſkich, potepiłe. — Jendźelſke nowiny žebi žadaju, ſo by ſo twarjenje łódźow pospěſchiło a ſo nadźija, ſo ſo łódźerńje w Japanſkej a Ameriy wudoſpołnjazym twarjenju łódźow ſa Jendźelſku wobdźěła. G.

Potepjenje pſchekupſkich łódźow.

S Barlina ſo piſche: W dezembrje je ſo 152 njepſchecźelſkich wikowanſkich łódźow, hromadże 329 000 tunow wopſchijazych, potepiło, ſ nich ſu jendźelſke łódże ſ 240 000 tunami. Pódla teho je ſo 65 neutralnych łódźow ſ 86 500 tunami, dla woženja kontrebandy, potepiło. Dezembrowy wunoſchk po tajkim hromadże 415 000 tunow wucźinja. Wot ſpocźatka wójny hacź do 31. dezembra 1916 ſu ſo ſ tym njepſchecźelſke pſchekupſke łódże ſe 4 021 500 tunami ſhubiłe, ſ nich je 3 069 000 tunow jendźelſkich, to je ſkoro 15 prozentow tunow jendźelſkich pſchekupſkich łódźow. Sa tón ſamy cźaſ ſu němſke a awſtriſke łódże 401 neutralnu łódź ſ 537 500 tunami dla kontrebandy potepiłe abo jako popad ſebrałe. B.

Wuſpěch jeneho podmórſkeho cżołma.

Jedyn němſki podmórſki cżołm je wot 18. hacź do 25. januara pódla jeneho jendźelſkeho ſaniczaka 17 łódźi, 18065 tunow wopſchijaze, potepił. Mjes potepjenym nakładom bě 5000 tunow žita, něhdże 7500 tunow wuhla, dale drjewo ſa podkopki. B.

Samknjenje dźiwadłow a ſchulow w Mnichowje.

W bayerſkim hłownym měſcże je generalny komando poručił, ſo dyrbja ſo dla njedoſtatka wuhla wſchě dźiwadła, kinematografy, wſchě ſchule, też univerſita a techniſka wyſoka ſchula ſamknycź. Dale dyrbja ſo wſchě ſtatne ſběrki, muſeje atd. ſamknycź. Potom je ſo polizajſka hodźina na 10 hodźin poſtajiła. We wſchěch hoſcźenzach a korcźmach ſmě ſo jenož jena hoſcźenſka ſtwa tepicź.

Sarjadniſtwo měſta Mainza je wobſamkło, dla ſalutowanja wuhla wſchě ſchule, dźiwadła a muſeje na dźeſacź dnjow ſamknycź. Měſchczańſka plunarnja popołdnju wot ½2 hodźin hacź do ſmerkanja žadyn plun (gas) njewotedawa. Wot połnozy ſo město wjazy njewobſwětli. Dale město wuhlowe khartki wudawa, a to tajke ſa woſobu, kotrež maja wjazy dyžli 2600 hriwnow dokhodow a tajke ſa woſoby, kotrež maja mjenje dokhodow. Na wuhlowu khartku ſo na tydźeń zentnar wuhla wotedawa. B.

Symne a wojowanje pſchi wjecźornej froncże.

Krute mjerſnjenje poſłednjeho cźaſa dale traje a woſebje we nozy k ſymſkim gradam doſahа, kotrež w prjedawſchimaj ſymomaj pſchi wjecźornej froncże njeſnajachmy. Na ſnoże ſmy ſo na tole wjedro pſchihotowali. Pſchebytk w ſkhowach prěnich linijow, kotrež ſu ſo k wutepjenju pſchiprawiłe, njeje njepſchijomniſchi, dyžli w lěpſchim lětowym cźaſu. Cźežki cźaſ je ſa poſkharſkich ſtražnikow a tſělzow w pſchedſunjenych pſchěrowach pſchiſchoł, kotſiž dyrbja ſo ujehibajo ſtražowacź. Cźaſcźiſche ſaměnjenje a tołſte wowcże kožuchi jim dopjelnjenje jich ſamolwjenja pokneho nadawka połóżeja.

Wobhydlerſtwo we wobſadzenych ſtronach Franzowſkeje cźežko pod ſymu cźerpi, kajkuž ludźo njepomnja. Gmejnſka wyſchnoſcź mohła drje tepidko doſtacź, dla njedoſtatka dźěłanſkich mozow a ſapſchahow je pak cźežko, jo na měſtno dowjeſcź. L.

Jendźelſki kolonialny miniſter wo woſudże němſkich kolonijow.

Jena hollandſka telegrafowarnja ſ Londona powě: Kolonialny miniſter je w jenej rěcźi prajił, ſo móže wón na ſakoždu ſwojeho ſnacźa wobſtejnoſcźow a ſwojeje ſamolwitoſcże ſdźělicź, ſo němſke kolonije, kotrež je Jendźelſka dobyła, ženje wjazy pod němſke knjejſtwo njepſchińdu. Tole wuſnacże wo ſchtworoſwjaſkowych wójnſkich ſaměrach je ſo hakle na wótre napraſchowanje Awſtralſkeje a Nowoſeelandſkeje wotedało. B.

Kaž wſchelake nowiny powjedźa, nad Galazom njepſchеſtawajzy němſke zeppeliny lětaju a cźežke bomby na twjerdźiſnu mjetaju, druhdy ſa dźeń 30 bombow.

Awſtriſka wójſkowa roſprawa.

1. februara: Wurjadnje ſurowe ſymſke wjedro zyłej rańſchej froncże njemóžne cźini žywniſcho wojowacź, też ſ italſkeho wojowniſchcża a ſ Albanſkeje njeje ſo niczo noweho powjedźiło. B.

Wobcźežnoſcże wojowanja pſchi Sſereczе.

Se Sofije ſo piſche: Wutrajneje ſymy dla ſu ſo wſchě wojerſke operazije pſchi Sſeretowej froncże ſaſtajiłe. Termometer w nozy na 30 gradow ſymy pokaſuje. Rěžy Sſeret a Buzeu ſtej ſamjerſkej, tcho runja bahniſchcża. Artillerija Dunajſkeho wójſka do Galaza tſěła, woſebje ſo wona do żeleſnizy mjes Reniom a Galazom měri, runje tak na żeleſnizu mjes Galazom a Teciu. Wobej měſcże ſtej wot żeleſniſkeho wobkhoda wotſamknjenej. Dla artillerije, pſchi Dunajowym brjoſu poſtajeneje, je ſo wſchón wobkhad po rěžy ſnjemóžnił. B.

Ruſka wójſkowa roſprawa.

29. januara: Pola Rigi njepſchecźelſka artillerija jenož do naſchich hrjebjow tſěleſche. — K krótkemu wjecźorej wžy Potutory k połodnju Brěſanow (w Galiziſki) ſu ſo naſche wotdźělenja w nozy k 27. januarej po nadběhu ſ bajonetom prěnjeje linije njepſchecźelowych hrjebjow njedźiwajzy ſaſtajkych nadběhow Turkow ſmozowałe, kotſiž ſo ſ wulkim ſchkodowanjom wróco cźiſnychu. Cźmy ſtyſki njepſchecźelowych minowych galerijow wo-

buchli, jeho hrjebje wupuschtli a ho do hwojich hrjebjow wrócili. Na to Turkojo dwójzy nasche wotdźělenja nadlěhowachu, tola ho wrócžo cžišnychu. Mjes tym so ho do njepschećelowych hrjebjow dobywachmy, 1 turkowskeho offizěra a 28 turkowskich wojakow sajachmy. — Rumunska fronta: 27. januara hu nasche wotdźělenja k dołhemu ranju wot Jakobeni wjazy dyžli 1000 wojakow sajeli. B.

31. januara: Na wjećornej froncze artillerija tšělesche a ho wobhonjerske wotdźělenja wupóšłachu. — Rumunska fronta :Pola Jakobeni 27. januara wojujo hu naschi wojazy 32 offizěrow 1126 muži sajeli a 12 maschinskich tšělbow a schtyri minymjetaki sebrali.

Franzowska wójska rosprawa.

31. januara popołdnju: We Woevrje nasche batterije s wuspěchom do njepschećelskich wobtwjerdźenjow pola Avocourta tšělachu. Wotdźělenja njepschećelskich wobhonjerjow ho s naschim tšělenjom pola Avocourta rospróschichu. W Lothringskej ho jene s naschich wotdźělenjow k połodnju Leintreya do prěnjeho a druheho rjada njepschećelskich pschěrowow dobu a wojerjow k wojowanju njekhmanych sćini. Něhdže 15 jatych wróćo pschinjeżechmy. Pscheżłapjazy nadpad na jenu njepschećelsku straju pola Moncela ho teho runja poradźi. W tychle stronach, runje kaž we Vogesach pola Chapellotta a pschi Reichsackerkopfu patrouille mjes hobu wojowachu. — Lětarstwo: Wudospownjaze powjesće wobkrućeja, so je ho jene němske lětadło, wo kotrymž rěkasche, so je ho 30. januara cžežko trjechiło, k dołhemu ranju wot Hallskeho lěża woprawdże wottšeliło. B.

Franowske statne želesnizy sa sjawny wobkhad sawrjene.

Londonski „Daily Chronicle" shoni, so hu ho franzowske želesnizy wot 1. febr. s najmjeńscha na dwě njedźeli jenož do hłužby krajneho sakitanja stajiłe. To hame samjesowanje ma ho sa wobkhad s jendźelskich pschistawow wočakać. B.

Franzowski lětnik 1918.

„Progrès de Lyon" s Parisa powě: Lětnik 1918 ho najskerje tuto naležo do wójska swoła. D.

Franzowska transportska łódź ho potepiła.

Franzowske łódźstwowe ministerstwo wosjewja: Łódź towarstwa sjednoćenych łódźerjow, „Admiral Mayon", kotraž 900 wojakow blisko Salonikia wjesesche, je ho s torpdowym wutšelom jeneho njepschećelskeho podmórskeho cžołma potepiła. Pschewodźazy saniczak torpedowych cžołmow, w bliskosći patrouillowazy saniczak „Bombarde" a hydom cžołmow hu 809 muži wukhowali.

Wuhlowy njedostatk w Franzowskej.

Dla njedostatka wuhla hu kowarjo w Parisu hwoje kowarnje samknyć dyrbjeli. Radikalne a radikalnosozialistiske towarstwa hu ho shromadźiłe, so bychu knježerstwo napominałe, wuspěschne naprawy pschećiwo wuhlowemu njedostatkej cžinić. Niz jenož němske podmórske cžołmy, też wurjadna wulka syma pschiwożenje wuhla poćežuje. Wschě kanale we wokolnosći Parisa a rěka Seine, po kotrychž ho hewak w symje wuhlo pschiwożowasche, hu samjerske. Duž je ho wobkhad łódźow sastajicź dyrbjał.

Kaž ho s Luxemburga pische, je ho Franzowska dla sastaranja s wuhlom do dweju hłowneju zonow dźěliła. Jena zona franzowske wuhlo, tunu (20 zentnarjow) po 40 hacž 60 hriwnach, druha zona, pschi morju leżaza, jendźelske wuhlo, tunu po 120 hacž 150 frankow, dostawa. Wobydlerstwo druheje zony hu jara njespokojom, dokelž jara wyšoka wuhlowa płaćišna jemu kóždu konkurrenzu pschećiwo jendźelskej a franzowskej industriji snjemóžni a jo nusuje, wschě plany na pschichod spuschćicź. Pschećiwo knježerstwu dla tuteho praschenja pschećiwne hibanje nastawa. B.

Franzowske staroscze dla němskeho bronjenja.

W franzowskich wojerskich nowinach „Eclair" general Perrot staroscz njesamjelczi, hacž budże franzowske wójsko pschi wschěch dźělach fronty doscz hylne. Tole praschenje je cžim wažnische, dokelž wojerske pschihoty, kotrež je Němska sa 1917 cžiniła, dotalne pschetrjecha. K brónjam swołane hromady ludźi, jich wubjerne wobrónjenje, jich nowe techniske wudokonjenja, njepomjeńschena khróbłosć, s kotrejž ho němski wojak na kraju a na morju w tsecžim wójnskim lěcze wusnamjenja, hu woprawdże hamowność, kotrež ho njeżmědźa pschenisko wažić. B.

Mordarske wotmyhlenje pschećiwo jendźelskemu ministerskwowemu pschedsydźe Lloydej Georgej.

Nowiny „Daily Mail" pischu, so hu hrjedu schtyri woźoby (tsi wólbne prawo žadaze žónske a jeneho nabožeńszy bludneho muża) sajeli, na kotrychž tukaju, so hu chyli Lloyda Georga s jědom skónzowacz. Doprědne pschepytanje je žebi wjele cžaża žadało, wocžakuje ho wažne wuprajenje hwědkow. B.

Cžerpjenja Grichiskeje.

Jendźelske nowiny s Athena powjedźa: Wjetschi dźěl grichiskich wojakow je ho mjes tym do Peloponnese dowjesł. Wobkhanje grichiskeho brjoha (blokada) s njepschećelskimi łódźemi pak njedźiwajzy teho dale traje a ho cžežko sacžuwa.

S blokadu, kotraž je 50 dnjow traka, hu ho wschě pschenicžne sklady wutrjebake. Khlěb móže ho jenoż s rajża pjez. 30. januara hu ho khlěbowe dźělby pomjeńschike, a w hoscženzach kóžda woźoba dopołdnja a popołdnju maku krjenczku dostawa. Něschto majża je s Theżaliskeje doschło.

Londonski „Daily Chronicle" powě, so je wobydlerstwo w kraju jara njespokojne. Dla žadnoscze khlěba ho wobydlerstwo w Athenje sběže. Lud wokasche: „Njech je schtworoswjask dołho żiwy, njech je Venizelos dołho żiwy! Prjecz s Athenskim tyranom!" Lud ho do někotrych khofejownjow dobu a kralowe wobrazy rosrazy. Posledni cžaż je ho ludowe smyhlenje zyle pscheměniło. W Athenje je ludowe smyhlenje dźělene. B.

Pschi norwegskich brjohach njeżmědźa zuse podmórske cžołmy pschebywacz.

Norwegske knježerstwo je hłědowazy wukas wudało: Podmórske cžołmy, kotrež hu sa wojowanje wuhotowane a wójnuwjedżazym statam hkuscheja, njeżmědźa ho w morju pschi norwegskim brjohu hibacz abo w nim pschebywacz. Hdyž pscheciwo tejle sakasni cžinja, do stracha pschiňdu, so ho bjes warnowanja s brónjowej mozu nadpadnu. Sakasnja njeżmě sa podmórske cžołmy płaćicź, kotrež ho dla hubjeneho wjedra, dla wobschkodźenja, abo, so bychu cžłowjekow wukhowake, na norwegsku mórsku stronu podadźa. B.

Amerika sa hylnische wobrónjenje pschekupskich łódźow.

New-Yorkske nowiny „Evening Sun" powjedźa, so statny departement sjednoćenych statow nowe wukasanje sa wyschnoscze w pschistawach wuradźuje. Po nich budźa ho dźiwajo nawożowanja němskich podmórskich cžołmow pschekupske łódże s cžežkimi kanonami do amerikanskich pschistawow puschcźecź hměcź. D.

President s Batozki wo sežiwjenju.

President s Batozki je w jenym pożedżenju towarstwa k spěchowanju pschemyhłoweho dźěła w Barlinje wo naschim sežiwjenju rěcžał. Mjes druhim wón praji: Na najwažnische praschenje: „Pschětrajemy my hacž k nowym žnjam?" móže ho haj wotmolwicź, hdyž ho żiwnoscz na najhwědomicźiwischo a najslutniwischo rosdźěla. Tola mało budże jěscz, hischcze mjenje dyžli w prjedawschimaj lětomaj. Sa sežiwjenje cžłowjeka a skota mamy, hdyž běrny do hódnoscze sornow pschelicžimy, dwaj milijonaj tunow žita mjenje dyžli loni k pschetrjebanju; pschetož wupadej něhdže 30 milijonow tunow běrnow wjetschi wunoschk žita wo schtyri milijony tunow napschecžo steji, a pjecz zentnarjow běrnow je něhdže telko hódne, kaž jedyn zentnar žita. Sežiwjenje skota je dla sakasaneho pizowanja s běrnami jara poczežene. Teho dla budże wunoschk se skota mały, hacž pastwa a selene pizowanje sažo polepschenje pschinjeże. Ssamo kulrěpa dyrbi jako cžłowjeska żiwnoscz hkužicź. Wona ho skotej shubi. Dokelž zentnar kulrěpoweje pizy něhdže 15 litrow mloka dawa, je rosumicź, kak s wużiwanjom kulrěpy k cžłowjeskej żiwnoscži wupkodźenje mloka a butry schkoduje. Dokelž pak żiwnoscz, kotruž cžłowjek direktnje wužije, ho powschitkownje dwójzy tak derje wuwužije, hacž hdyž ho skotej dawa, dyrbjachu ho wótre sakasnje wo pizowanju wudacź. Cžim wjazy hódne hu pschiběrki k naschemu sežiwjenju, kotrež hměmy hnadź s Rumunskeje tola jenoż po něcžim wočakacz, dokelž hu tam jara hubjene pucze a dokelž je knježerstwo kraj systematiszy wupuscziło.

Ze Serbow.

S Budyschina. (Dla njedostatka wuhla schulska wuczba wupadła.) W tudomnej Pestalozzijskej schuli je jandźelny wutorn

ſchulſke wuczbu wupadnyczé dyrbjała, dokelž žo wulke ſchulſke twarjenje dla njedoſtatka wuhla wutepicz njehodžeſche. Jena žužodna měſchczańſka ſchula je Peſtalozzijſkej ſ wuhlom žwojeho ſkłada wupomhała, tak ſo žo naſajtra dźěczi ſymy dla njetrjebachu domoj póſłacz.

— **(Skaženoſcz pžow.)** Dla pſchiběranja pžyczeje ſkaženoſcze w Budyſkim wokrjeżu maja žo w zyłym Budyſkim hamtſkim hejtmanſtwje, Budyſchinje a Biſkopizach pžy ſawjeracz. Powſchitkownje ſnate pſchedpiſma wo wobkhadženju ſ pžami w ſawrjenej ſtronje žu žo woſpjet woſjewiłe. Naležnje žo napomina, ſo žo ſe wſchěch ſtron po nich czini, ſo by žo zhoroſcz, kotraž je tež ſa człowjeka ſtraſchna, po móžnoſczi bórſy potkóczika.

— (Njedoſtatk běrnow dla wulkeje ſymy.) Kaž w druhich wjetſchich měſtach, tak je tež w Budyſchinje dołhotrajaza kruta ſyma njedoſtatk běrnow ſawinowła. Pſchi nětcziſchej tſchěſkańzy njeje móžno, běrnowe ſajmy wocžinicz, abo běrny ſe żeleſniżu do měſtow ſwoſcz. Duž žu měſchcz niſkemu ſarjadniſtwu nakhwilnje běrny wuſchłe. Na ſhoże žo hiſchcze w měſchczańſkich pinzach kulrěpa khowa, kotraž žo nětko měſto běrnow hłódnemu wobydleŕſtwu dawa. Tak bórſy hacž ſyma wotmjakhnje, budża žo ſaž běrny wotedawacz.

— **(Poſtajenje ratarſkich dowěrnikow.)** Liczba do wójſka ſwołanych ſ ratarſtwa a dołhoſcz wójny je kral. hamtſke hejtmanſtwo pſched praſchenje ſtajiło, hacž njeje wožebiteje organiſazije trjeba, ſo bychu ratarſke hoſpodarſtwa ſ nałětnim rólnym dźěłom wróczo njewoſtałe. Žnjowa komiżija a wubjerk ſa pizowadła ſtaj žo w tym ſmyżle wuprajiłoj, ſo je ſtrach, ſo žo bjes radu dawanja a podpjeranja wožebje žamoſtejazych ratarſkich hoſpoſow, rola, łuki, hnojidła a žytwa na njedoſahaze waſchnje wuwużija. Duž je žo hamtſke hejtmanſtwo 27. januara na wſchěch wokrjeżnych ratarjow wobroczíło, kotſiž wjazy njedźěłaju, abo kotſiž maja pódla žwojeho dźěła czaž k radu dawanju a k podpjeranju druhich ratarjow, a jich napominało, ſo bychu jako dowěrnizy domowinſku pomoznu žłużbu pſchewſali. Kóżdy dowěrnik dyrbi mały wokrjeż doſtacz, w kotrymž wón wſchěm ratarſkim hoſpodarſtwam, wožebje tajkim, kotreż žu bjes wodżerja, wězywuſtojnu radu dawa, wójnſkich jatych, wokreżej ſtajenych, na jenotliwe hoſpodarſtwa roſdźěła a jich ſkaſa. Wocżakuje žo, ſo žo żadyn ratař, kotremuž je móžno, ſaſtojnſtwo tajkeho dowěrnika pſchewſacz, njebudże komdźicz, žo hnydom do teteje žłużby ſtajicz.

— **(Sapiżanje żita, muki a dr.)** Po woſjewjenju khěżorſtwoweho kanzlera wot 14. januara 1917 maja žo 15. februara ſkłady żita, muki, jeczmjenja, wowża, hrocha a bunow ſapiżacz. Tež w tych hoſpodarſtwach ma žo ſapiżacz, hdźež żaneho żita, muki, jeczmjenja, wowża, hrocha a bunow na ſkładze njeje. Mùka trjeba žo jenož w tych hoſpodarſtwach ſapiżacz, kotreż prawo žamoſaſtaranja wużija. Schtož je na ſkładze, ma žo ſa njewumłóczene żito, hróch a buny zo zentnarjach, ſa muku, wumłóczeny hróch a buny po zentnarjach a puntach ſapiżacz. Pódla teho ma žo liczba wożobow, kotreż žo w žamoſaſtaranſkich hoſpodarſtwach żiwja, ſapiżacz. Sapiżanje w ratarſkich hoſpodarſtwach a žamoſtatnych kubłowych wokrjeżach gmejnſka wyſchnoſcz wuwjedże: Komunalny ſwjaſk budże po poruczności kral. miniſterſtwa ſnutskownych naležnoſczow komiżije ſ dowěrnikow, pod pſchiżahu wſatych, tworicz, kotreż budża ſapiżane ſkłady pruhowacz. So bychu wużlědźili, hacž žu ſapiży prawe, žmědża czile dowěrnizy ſkładowanje, dźěkańje a druhe khowaniſchcza, hdźež mohłe ſkłady leżecz, pſchepytacz a wobkhodne papiery a knihi w hoſoodarſtwach pruhowacz. Schtóż ſe ſamyżłom ſapiży, kotreż dyrbi po žwojej pſchiżłuſchnoſczi czinicz, njeczini abo ſ wědomoſczu njeprawe a njedoſpołne ſapiży czini, abo kotryż žo ſapowjeduje, žwoje wobkhodne pižma a knihi pſchehladacz dacz, žo ſ jaſtwom hacž do jeneho lěta abo po pjenjeſach hacž do 10,000 hriwnow khoſta. Pódla khoſtanja móża žo ſkłady, kotreż žo ſamjelcza, ſebracz, njedźiwajzy na to, hacž wone temu, kotryż je k ſapiżanju winowaty, żłuſcheja abo niz. Schtóż ſapiży, k kotremuž je wón na ſakożku tuteho wukaſa nuſowany, ſe ſanjechanjom w poſtajenym czażu njewoteda abo njeprawe a njedoſpołne ſapiży czini, žo po pjenjeſach hacž do 5000 hriwnow khoſta.

— **(Krajne tukowe khartki.)** Wot 5. februara měſto dotalnych butrowych a tukowych khartkow po wukaſu kral. miniſterſtwa ſnutskownych naležnoſczow wudate krajne tukowe khartki płacza. Sawjedżenje tychle khartkow je žo ſ woſjewjenjom komunalneho ſwjaſka wot 23. januara 1917 ſrjadowało. Dla tuteho njedoſtatka njemóże žo, kaž hacž dotal połbětlika butry roſdźělicz, žnadź budże žo jenoż tſi krócz ſa měżaz tale dźělba wotedacz hodżicz. Pódla teho žo w měżazu 80 gramow margariny abo druhi jědźny tuk roſdźěli. Na to žu nowe khartki ſłożene, kotreż jenoż 3 wotrěſki ſa połbětlika butry ſa jedyn měżaz a jedyn wotrěſk k kupjenju měżaczníe 80gramow margariny abo druheho jědźneho tuka wopſchijeja. Hromadżernjam a pſchedawarńjam butry žo naležnje poruczа, žwojich wotebjerarjow na to pokaſacz, ſo ma žo pſchipowjedżenje k kupowanju butry ſ czażom ſtacz, dokelž žo pſchedawarjam, kotſiž žu žwoju potrjebu dla ſakomdżeneho pſchipowjedżenja pſchenjeſko woſjewili, w pſchichodże wjazy butry dla wobſtejnoſczow, kotreż žu ſ tym ſjednoczene, dodawacz njebudże.

— **(Żadnoſcz běrnow.)** Dla żadnoſcze běrnow a dokelž je njemóżno, pſchi mjerſujenju do potrjebarńjow běruy woſyczz, je kral. miniſterſtwo ſnutskownych naležnoſczow poruczіło, ſo ma žo tydżeńſke pſchetrjebanje běrnow wot 5 na 3 punty ponižicz. Po woſjewjenju komunalneho ſwjaſka žmědża žo na żołte běrnowe khartki jenoż 3 punty a na czerwjene běrnowe khartki 3 abo 4 punty běrnow wotedacz. Runje tak žmědża te hoſpodarſtwa a wuſtawy, kotreż žu žo direktnje wot ratarja ſaſtarake, ſa njeczeżkodżełaczerjow na tydżeń jenoż 3 punty, ſa czeżkodżełaczerjow na tydżeń 6½ punta pſchetrjebacz. Wone žo ſ běrnoweho ſaſtaranja komunalneho ſwjaſka zyle wotdźěla, wone na żane waſchnje wot komunalneho ſwjaſka żanych běrnow wjazy njedoſtanu. Na měſto wupadazych běrnow běrnowe pſchedawarńje po móżnoſczi kulrěpu a morchej wotedawaju. W tym żamym woſjewjenju je žo hiſchcze ras na to pokaſako, ſo žmědża plahowarjo běrnow hacž k 28. februarej na hłowu pſchiżłuſchnikow žwojeho hoſpodarſtwa wſchědnje jenoż 1 punt, tydżeńſzy 7 puntow a wot 1. měrza wſchědnje połdra punta (tydżeńſzy 10½ punta) pſchetrjebacz. Dokelž žu wſchě běrnowe ſkłady ſa komunalny ſwjaſk ſebrane, žo kóżdy khoſtajomny czini, kotryż wjazy běrnow pſchetrjeba, hacž je po ſakońſkich poſtajenjach dowolene.

— **(Ssamomordarſtwo.)** Prjedy wobżaromni ludżo, kotſiž njemóżachu żiwjenje wjazy ſnjeſcz, ſ pſchibohoweje ſkały pola Wownjowa do Sprewje ſkakachu. Nětko žebi žamamordarjo jako měſtno k wuwjedżenju žwojeho wotmyżlenja kronprynzowſki móſt wuſwoleja. Sańdżeny ſchtwórtk w nozy je ſaž jedyn człowjek, kotryż bě žo żiwjenja nabył, ſ njeho dele ſkocził. Naſajtra rano w žužodſtwje bydlazy ludżo na lodże w łuži ſmjerſkeje krěwje jenu něhdże 18 lětnu holzu morwu namakachu. Kajkeje pſchiczіny dla je žebi wona żiwjenje wſała, njeje ſnate. Hacž do pjatka popołdnju žo měſchczańſkej poliziji hiſchcze njebě poradźiło, jejne mjeno ſhonicz. Móżno, ſo je holza wot wonka do Budyſchina pſchiſchła, ſo by tu žwojemu żiwjenju kónz czinika. Njeſnata morwa bě ſchěry mantel, brunu żuknju, módru bluſu ſe ſelenymi wuhorkami wobleczena a bě czorne ſchtrympy wobuta.

S Makeho Wjelkowa. Sańdżenu wutoru je żeleſniſki czah, kotryż popołdnju wokoło 2 hodżin do Budyſchina jěżdżi, njedaloko rěſaka pſchi Małowjelkowſkej dróſy w żněży tczazy woſtał. Hakle wjeczor wokoło 6 hodżin bě żněh tak daloko wużypany, ſo móżeſche czah do Budyſchina doječz.

S Rakez. Sańdżenu póndżelu rano žo dźěczi ſ powjeſcu domoj wróczichu, ſo žu ſymſke próſdniny. Pſchekupz, kotryż hewak Rakeczańſku ſchulu ſ wuhlom ſaſtaruje, njebě żaneho wuhla ſ podkopkow doſtał, dokelž je woženje po żeleſnizy jara poczežene. W naſchej ſchuli pak běchu žobotu poſledniu łopacz wuhla ſtepili. Póndżelu žo ſchulſke ſtwy njemóżachu wutepicz. Pſchi nětcziſchej ſymje pak njebychu dźěczi a wuczerjo w njetepjenej ſtwje dołho wutrali. Duž žo dźěczi domoj póſłachu. Wokrjeżna ſchulſka inſpekzija je žo ſa to poſtaraka, ſo je žo hiſchcze póndżelu wjeczor do naſcheje ſchule trěbne wuhlo nawoſyło.

S Rakez. Towaŕſtwo „Jednota“ njedżelu Sexageſima popołdnju ½3 hodżin w Rakeczańſkej zyrkwi miżionſku hodżinu wotměje. Pſchednoſchk je miżionaŕ Schnabel ſ Makeho Wjelkowa pſchewſał, kotryż je 23 lět w Aljaſchzy w połnóżnej Ameriży ſkutkował. Jendżelczenjo běchu jeho po wudyrjenju wójny ſajeli, tola poſdżiſcho puſchczili. Pſchednoſcheŕ chże wo kraju a waſchnju Indiſkich a wo žwojim ſajeczu rěczecz. Kóżdemu žo radźi, miżionſku hodżinu wopytacz. Kollekta miżionſtwu pſchipadnje.

S Rakez. Njedżelu 21. januara wotmě žerbſke tow. „Lipa“ žwoje lětuſche prěnje a ſ dobom hłowne poſjedżenje, kotreż bě wot 10 žobuſtawow wopytane. Knjes pſchedsžyda ſ wutrobnymi žłowami na nowe lěto poſjedżenje wotewri a pſchedczitane ſapiży we towaŕſtwowym mjenje ſa prawe ſpóſna. Knjes ſapiżowaŕ poda piżomnu rosprawu wo ſkutkowanju „Lipy“ w lěcze 1916. Poſjedże-

njow je było 12 porjadnych a 4 wutjadne! Pschednoschki ßłyschachmy tši, mjes nimi jedyn wot knjesa wučerja Skodeńka ſ Pančiz. Sastupił njeje žadyn nowy ßobuſtaw, ſa wótzny kraj padny jedyn. Ernſt Rynčz ſ Rakez, dwaj w domiſnje wumrjeſchtaj, mjes nimaj towarſtw. čeſtny ßobuſtaw farař Gólcz; 29 ßobuſtawow ſa wótzny kraj wojuje, tak ſo „Lipa“ 43 porjadnych ßobuſtawow a jeneho čeſtneho liči. Knjes pſchedßyda poda na to pokładnikowu rosprawu. Sličbowanja pruhuja kk. Budař, Lawſchka a Sigismund. Dokelž běſchtaj. ßo měſtopſchedßyda a pokładnik do wójſka ſwołałoj, mějeſchtej ßo tutej měſtnje ſ nowa wobßadźicź a ßo pſches akklamamaziju ſa měſtopſcheoßydu k. Budař. ſa pokładnika k. Frenzel wuſwoli. Na to mějeſche k. dopißowař pſchednoſchk wo Bkótach. „Lipje“ wjele ſboža k dalſchemu ſkutkowanju pſchejemy:

S Biſkopiz. Na tudomnym dwórniſchczu je ßobotu w nozy jedyn ſe Žitawy pſchijědžazy czah ſ wojakami jenemu tworowemu czahej do boka ſajěř. Někotre woſy ßu ßo ſwróčiłe a druhe ßu ßo wobſchkodźiłe, tak ſo je naſtata ſchkoda khětro wulka. W pakowanſkim woſu ßłužbu čjinjazy rjadowař Zönnchen ſ Draždžan je ßo czežko wobſchkodźił. S pučowarjow njeje ßo nichtó ſranił. Draždžanſko-Shorjelſka linija bě dlěſchi czaß tuteho njeſboža dla ſawrjena. Wobkhad ßo mjes tym pſches Wjeleczin wodżeſche. Njeſboże je ßo ſ tworowym czahom ſawinowało, kotryž je woſnamjenjene měſtno pſchejěř.

S Rynarnje. Prjedawſchi tudomny gmejnſki pſchedſtejiczeř Kunath maſchiny młyna ßwojeho ßyna maſajo ßo ſ draſtu do kołow ſaſchmata a ßo czežko ſrani. Někotre hodźiny po tym wón wumrje.

S Wulkeho Pſchěſdrjenja. Mandželſka tudomneho gmejnſkeho pſchedſtejiczerja je tele dny pſchi młócźenju žita do njeſboža pſchiſchła. Pſchi młócźazej maſchinje ßo ſkhiliwſchi ßebi wona ßłomiczku do wóczka ſakło. Wobžaromna žona je ßo dyrbjała do Budyſkeje hojerńje podacź.

S Hunczeriz. Dokelž ßu czěſka bruniza a brikety žadne a drohe, ßo tež drjewowe płaczišny do wyßoka honja. Pſchi poßlednjej awkziji knježeho drjewa je ßo ſa meter kuluchow, kotryž hewak 6 abo 7 hriwnow płaczeſche, 15 hriwnow, ſa 10 metrow walcziny pornjo 3—4 hriwnow w prjedawſchich czaßach, 20 hriwnow ßadźiło. Wjele kupzow je ßo ſ próſdnymaj rukomaj domoj wróčiło. Rěſakowy wobßedžeř Hulcz w Dreczinje je ßam ſa 1000 hriwnow drjewa kupił.

S Běleje Wody. Pod njedoſtatkom wuhla tež tudomne ſchkleńczerńje czerpja. Někotre ßu dźěło pak zyle, pak ſ dźěla ſaſtajicź dyrbjałe. Dokelž je tudomna wuhlowa jama „Hermann“ dla njedoßahanja dźěłaczerjow dołacź pſcheſtała, je ßo ſaſtaranje wobbydleŕſtwa ſ wuhlom poczežiło.

Shubjeny.

Kak ſrudnje powjeſcź klinczeſche,
Kiž ſtarſchimaj wyſchk pißaſche,
Waſch jeniczki ßyn lub'wany
Wón woſtanje tu ſhubjeny.

Staj lěto hižo czakałoj,
Pak žanu powjeſcź doſtałoj,
Nětk nimo je wſcha nadźija,
Kiž wójna wſchu je ſniczika.

Dny dołhe, nozy ſtaſknjwe
Ssu radoſcź wſchitku ſtorhałe,
Schtó wſchitke ßulſy wobliczi,
Kiž ſtarſchich wóczko wuroni.

Schtó wě, hdže ßmjercź ßyn nama=
A hdže joh' ſemja pſchikryje, [kał je,
Schtó wě, ſchto ßebi myßlik je
Hdyž ſ tutoh' ßwěta czenjeſche.

Bóh wě, ſchto ſ nim ßo ſtało je,
Wón pſchi nim bě we hodźinje,
Kiž ſa njoh' běſche poßlednja
Tu jeho człowſkoh' žiwjenja.

Bóh chzył tej ſtarſchej troſchtowacź
A jimaj wěſtu nadź'ju dacź,
Jej' ßyn njej' nihdy ſhubjeny,
Ně herba wěcznej domiſny.

Bóh, kiž je wſcheho wědomny
Budź troſcht twój, hdyž ßy njewěſty
Wo twojich lubych we wójni,
Bóh je jich ſchkitał najlěpſchi.

Proſch jeho, ſo by pſchi nich ſtał
Jich w horzych bitwach ſchkitował,
So móhli junu wróčicź ßo
Saß dom do kraja wótzneho.

Tych pak, kiž ßmjercź tam namkaju
Na horzym, krwawnym bitwiſchczu,
Tych, luby Božo, k ßebi wſmi,
Jim pſchihotuj dom njebjeſki.

J. Kruža.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Wučeř Khorla Auguſt Bruno Neumann w Nowej Wßy nad Sprewju, wobßedžeř Nowowjeßnjanſkeho **ryczeŕkubła** a někotrych druhich ležomnoſczow, bě **živnoſczerjej Mrósakej we Wětrowje jene kubło, w Lěſkej ležaze, wotkupił.** So by po najkrótſchim puczu k ßwojemu nowemu wobßedženſtwu pſchiſchoł, bě Neumann bjes dowolnoſcze pſches jenu łuku khodźił, kotruž je ßebi živnoſczeř Pětſchka wot fiſka wotnajał. Gmejnſki pſchedſtejeř bě teho dla Neumannej 10 hriwnow khoſtanja napołožił. Neumann ßebi ßudniſke roſßudźenje žadaſche. Lawniſki ßud bě na to jeho khoſtanje na 20 hriwnow, abo na 2 dnjej arreſta powyſchił. Powołanje pſchecźiwo wußudej njemějeſche wuſpěcha.

+ Se Židowſkeho wuſtawa, hdźež bě dla ßwojeho njerodneho živjenja ſaměſczena, bě 20-lětna Martha Elſa Pětſchkez ſ Budeſtez czekka. Tón ßamy dźeń wona ßłužobnej holzy Müllerez w Budyſchinje jenu ßuknju kradny. Potom wona ſpyta w ſchtyrjoch čřijowych pſchedawařnjach por čřijow wuwěſchczicź, tola mějeſche jenoż na jenym měſtnje wuſpěch. Na to wona w Budeſtezach ſ błózkom ſamknjeny pjenježny kaſchczik ßwojeho bratra Willia roſpaczi a ſ njeho 283 hriwnow kradny. S pjenjeſami wona do Barlina wotjědže. S njerodnym wobkhadom ſkhoriwſchi dyrbjeſche ßo wona do jeneje hojerńje podacź. Dokelž bě jejna macź khoſtanſki namjet ſa ßwojeho ßyna Willia wróczo wſała, ßo wobſkorzena jenoż tych druhich pſcheſtupjenjow dla k jaſtwu na 6 [illegible] ozel ſaßudźi.

Přilopk.

* **(Dźěczo ßo ſadußyło.)** Jena žona w Elſterwerdže, kotraž je ßwojeju wnuczkow do wocźehnjenja wſała, bě w khachlach ſatepiwſchi durkźka pſchesahe ſaſchrubowała, rak ſo wuhlow[illegible]ym ſ wuhenjom wuczahnycź njemóžeſche a ßo do jſtwy doby[illegible]he. Jena pjeczlětna holczka je ßo ſadußyła, mjes tym ſo je [illegible]naczelětny hölz hiſchcze w ßmjertnym ſtraſche.

* **Ssurowa ſyma** ſkoro zo zyłej Europje ducha. [illegible] powjeſczach ſ Italſkeje ßo we wjele italſkich provinzach ßyłu [illegible]ěhowe mjeczele ſ wurjadnej ſymu pſchewodźachu. We Venedigu [illegible] mórſkim nawalom woda do drohow honjeſche. Wobkhad po želeſnizach bě ßo ſe ßněhowymi ßepjeni pſchetorhnył; mjes Turinom a Romom ßu ßo moſty ſaßypłe.

Tež w pokodniſchej hewak w ſymje czopłej Franzowſkej ßněhowe mjeczele a ßurowa ſyma knježa. We winizach a ſahrodach je ßo ſe ſymu wulka ſchkoda naczini[illegible] Temperatura w kraju wot Bordeauxa hacź k Marſeille 3 grady pod niczku padźe. — Jendželſka teho runja pod ßurowej ſymu czežko czerpi. W rybaſkej wßy Dartmouthu ßo ſe ßněhowym mjeczelom dwě khěži powróčiſchtej. W Lancaſhiru ßo dźěłaczerjo w jenej pſchadowni ſapowjedichu, w njetepjenych ſalach dźěłacź. We Weſtirlandže ßu měſta a wßy ſ hromadami ßněha wot ſwonkowneho ßwěta wotſamknjene.

* **(Wopory ſymy.)** W jenym dróſnym pſchěrowje pola Chriſtofsgrunda pola Liberz w połnóznych Czechach ßu 70-lětneho Schczěpana Bräuera ſmjerſnjeneho namakali. Wuſtawſchi bě ßo k ſemi ſwjeſk a ſymu wumrjek. — Sſněh[illegible]me mjeczele, kotrež ſań[illegible]dżeny tydźeń na [illegible]brſkich horach (Kerko[illegible]hach) ſakhadźachu, ßu ßebi młode człoń[illegible] živjenje ſa wopor ža[illegible]e. Hdyž tſjo muzjo pſches Geiergucku [illegible]chińdżechu, ſ boka p[illegible] za ſtopy wuhladachu. Sa nimi duzy jenu[illegible]onu a jeneho tſinaczel[illegible]tneho hólza ſprostnjeneju nadeńdżechu. Na ßankach jeju do njedalokeje łuczneje budy dowjeſechu a jeju tam wožiwicź pytachu. Žona ſaßo wotuczi, wona pak bě ßebi wobliczo ſwoſabiła; pola hólza bě wſcho prózowanje podarmo.

* **(Semjerženje.)** W Krajnje (w połodniſchej Awſtriſkej) je 29. januara ßylne ſemjerženje było. W Munkendorfje nad Ssawu ßu ßo ſkoro wſchě khěže wobſchkodźiłe, někotre ßu ßo ſaßypłe. Tež w Ramuje ßu ßo wſchě khěže wobſchkodźiłe. Jedyn muž je ßo pſchi ſemjerženju ſarasył.

* **(Mordarſtwo dla briketow.)** W Barlinje je wußłużeneho 84-lětneho póſtſkeho ſekretara jeho hoſpoſa, 64-lětna Marja Bethowa, ſakłóła. Pientka chzyſche do kuchinje po někotre brikety hicź, ſo by ßwoju ſtwu wutepił. Bethowa ßo ſ tym tak roſhori, ſo ſ kuchinſkim nožom do njeho kałaſche, hacź ßo wón wukrawi. Nahła žónſka ſpyta, ßebi potom živjenje wſacź, ſchtož pak ßo jej njeporadźi.

Sarunana wina.

(Skónczenje.)

Tu ßo Bronak na něczo dopomni.

„Myßlu ßebi, ſo ßu we ſtarej ſchini na hornjej łubji pod

tšěchu hišchće modleŕske knihi po mojej njebo wowzy. Ssym je tam junu widźał, hdyž běch hišchće hólz; sda žo mi, so tam hišchće skerje žu, hač njejžu. Wěm žo dopomnicź, so bě tam w nich něschto ſ ruku pižane, to wschak njejžym ſrosumił, dokelž tehdom hišchże łaćanskeho pižma cźitacź njemóžach. Jenož wowzyne mjeno pod pižmom žym spósnał. Jeli so chzesch, móżesch žo tak dołho ſ tutych knižkow modlicź, doniž žebi w měśće pola Ssmolerja nowych njewobstarasch."

Bronakowa žo sawjeżeli, so jejny muž pschećiwo temu ujebě, so chzyšche žebi wona modleŕske knihi kupicź. Wěšo wschak wona hišchće njewjedźešche, so žo też wón hižo wschědnje jara nutrnje modli.

Hnydom wona na hornju łubju dóńdże a skónčnje mjes wschelakimi starymi wězami we wulkej kschini wobschěrnu knihu ſ wobodrjenymi deskami namaka.

To běchu modlitwy, sawěsće hižo khětro stare, na to pokasowasche niz jenož pižmo, ale też sežołtnjena papjera. Wona žebi knihu do jstwy pschinjeże, žydże žo sa blido a pocza w njej łopjena wobroćećź. W knisy běchu modlitwy sa wschelake pschileżnosće a też khěrlusche. Też někotre wobrasy běchu w njej, a na spódnjej stronje jeneho wobrasa njebě pižma, bě tam prózdny bok. Tute prózdne městno bě ſ drobnym pižmom popižane, cźornidło (tinta) bě sblědnyło, tola žo hišchće cźitacź hodźesche.

Bronakowa žo hnydom podpižma dohlada:

„Wórscha Bronakowa."

Tak rěkasche Bronakez wowka. Žona žwojeho muża na sapižane rjadki kedźbneho sćźini, potom je hromadże pschećitaschtaj. Na jeju wobliczu bě widźećź, kak běschtaj žo sastróżiłoj, napośledku bě to wuras sprostnjenja.

Sapižane bě to na to waschnje, kaž žo wotkasanje abo testament piža.

„So bych žwoje žwědomnje wolóżiła, žym sćźěhowaze rjadki napinała:

> Mój muž, Jan Bronak, nětko hižo na prawdże Bożej, je mi pšched žwojej žmjercźu žo dowěrił, so bě žebi pšched lětami wot žwojeho něhdyšcheho žobuschulerja wóžom stow toleŕ požcźił. Tón muž bě we hłownym měśće pschekupz a bydleśche na torhoschcźu w khěži „pola skoteje schtuki". Mojemu mużej bě tute pjenjesy bjes wobžwědcźenja a bjes žwědkow požcźił. Tón pschekupz rěkasche Handrij Dolak. Dołho njebě mój muž schto wotpłacźił, a hdyž pschekupz jeho pominasche, je wón jemu te pjenjesy sapręt. Pschekupz Dolak jeho ani njewobskorži, dokelž ani dołžneho wobžwědcźenja ani žwědkow njeměješe. Hdyž nětkole mój muž, Jan Bronak, cźujesche, so dyrbi wumrjećź, kajesche žo žwojeho wulkeho hrěcha a je mi wschitko wupowjedał. Dyrbjach pak jemu žlubicź, so to nikomu njerjeknu.
>
> So pak njebych tuteho potajnstwa žobu do rowa wsała, sapižuju to do tychle knižkow. Ja budźech mużowu winu rady sarunała, ale se žwojeho wumjeńka mi mózno njebě, tejkole dołha sapłacźicź. To pschewostajam dobrej woli žwojich dźěcźi a jich potomnikam, chzedźa-li saprěte pjenjesy sapłacźicź. Budźe-li jim to mózno, njech tak sćźinja, so by nam Bóh hrěchi wodał. Njespominajcźe na słe waschnje na hrěch žwojich prjedownikow. Wórscha Bronakowa."

„Hlej, tak žo tola njejžym mylił!" Bronak sawoła. „Poklecźe słeho słutka na naschcj žwójbje leži, hrěch dźědow žo na wnukach wjecźi! Tehodla naž jene njesboże sa druhim pschesćźěha a cźwiluje!"

Wo wotkrytym tajomnstwje žo nětkole dźeń jako dźeń rosmołwjeschtaj. Bronak njedwělowasche, so budźesche hižo jeho nan dołh žwojeho nana Jana sapłacźił, hdy budźesche wo tym schto shonił. Ale dokelž bě we wěrje jara wolniwknył, tehodla njebě tutych knihi ženje kedźbu měł a bě je do kschinje na hornjej łubji spody druhich wězow położił.

Bronak a jeho žona žebi dołho radu składowaschtaj a skónčnje žo rosžudźischtaj a žebi wotmyślischtaj, so dołh sapłacźitaj. Wěšo budże žo dyrbjecź něschto pjenjes na leżomnosće požcźicź, dokelž telko pjenjes doma leżo njeměješchtaj. Ssnadź je hišchće něchtó żiwy ſ Dolakez žwójby. Njebudźesche-li pak mózno było, koho wuslědźicź, wobsamknyschtaj Bronak a jeho mandźelska, so maja žo te pjenjesy na khudych woprowacź.

Bronak do města dojědże. Tam měješche pola rěcźnika dobreho ſnamža, kiž běsche pišał. Teho žo wón woprascha, kak mohł najžnadnischo potomnikow pschekupza Dolaka we hłownym měśće wuslědźicź. Cźehodla chze wón to cźinicź a jich wuslědźicź, wo tym wón pišarjej niczo njerjekny. Wón nochzyšche, so by schtó schto shonił wo hrěchu jeho dźěda.

Dokelž bě Bronak pišarjej rjane myto žlubił, staraśche žo tón horliwje wo Bronakowu należnosćź a sa krótki cźaž žo jemu poradźi, jako wěste wuslědźicź, so w pschedměśće hłowneho města je hišchće wnuczka pschekupza Dolaka żiwa, to bě jeho jeniczka potomniza. Wona bě wudowa, měješche schěsćź njewobstaranych dźěcźi a žo jenož ſ nusu hubjenje żiwješche.

Pschekupski wobkhod jeje njebo dźěda bě hižo dawno w zusych rukach.

Bronak žam tutu wudowu wopyta a namaka ju we wobstejnosćźach, kiž běchu woprawdże ſrudne. Wón žo ſ wupraschowanjom pscheżwědcźi, so je wona woprawdże wnuczka pschekupza Dolaka, potom jej wóžom stow toleŕ wupłacźi, na cźimž žo wona njemało dźiwasche a radowasche, haj też satorże.

Bronak pak jej niczo njepraji, kak žo ſ tej wězu ma a cźehodla jej telko pjenjes wupłacźa. So by žam do schkody njepschischoł, żadasche žebi jejne podpižmo pod kwitowanje, so bě pjenjesy dostała. Potom wón woteńdże.

Khuda wudowa žo wěso njemało na tym wjeżeleśche, so bě njenadźizy telkole pjenjes nabyła.

Bronak žo se spokojenej wutrobu domoj wrócźi. Wón drje bě žwój statok ſ khětrym dołhom wobcźežił, ale wón bě ſ tym też žwoje žwědomnje wolóżił, wón bě cźežku winu žwojeho lubeho dźěda wurunał. — —

* * *

Bórsy po tutym podawku dosta Bronak njenadźizy jara radostnu powjesćź.

Listynoscheŕ jemu list pschinjeże, w kotrymž jemu jeho žyn Boscźij sdźěli, so je hižo psches lěto sajaty w njepschecźelskim kraju, so pak je hišchće dospołnje strowy. Wón pišasche, so bě hižo wjazy listow swotpóżłał a dźiwa žo, so jeho starschej jemu hišchće niczo wotmolwiłej njejstaj.

Po schtemplach běsche list hižo pšched wóžom njedźelemi wopóżłany.

„Ale nasch žyn dźe je tola wumrjeł, hižo lěto je, so žu jeho pokhowali!" Bronakowa sawoła.

„Wěso, wěso", Bronak ſ hłowu kiwasche, wóczko njespuschćejo ſ pižma, kiž bě jemu derje snate, a w kotrymž tola zyle wěšće ruku žwojeho žyna spósnawasche, „dostali žmy powjesć, so je Boscźij duzy domoj na jěžbje na dowolenżu do njesboża pschischoł a žwoje żiwjenje pschižadźił, a też běchu nam pižali, hdże žu jeho pokhowali. Ale tole jowle je zyle bjes dwěla Boscźijowe pižmo, a dokelž je wón nam pižał hakle pšched dwěmaj měžazomaj, njeje tola mózno, so je pšched lětom wumrjeł. W tej wězy je wěšće smylka, kotraž žo wujažni, hdyž žo Boscźij ſ pomozu Bożej saž domoj wrócźi a hdyž nam, jeli so budże mózno, ſ listom wujažnjenje póscźele, hdyž budźemoj jemu wo tym pižacź. Tola to je mjenje ważna wěz; nam je najważnische, so je Boscźij hišchće żiwy, runjež žmy hižo dawno psche njeho jako wo semrjeteho płakali. Žona, to je radoscź, mój mamoj hišchće žyna!"

„Ale wón je jaty!" Bronakowa ſrudnje rjekny. „Schtó wě, kelko je mjes zušymi a njepschecźelemi cźerpjeł! S jatymi derje njewobkhadźeja!"

„Bóh daj, so wón wschitko sbožownje pschětraje a so budźemy žo ſ nim saž widźećź!" muž ju troschtowasche.

Bronakowa žo skónčnje smérowa. Jenož so je jeju žyn hišchće żiwy! S Boscźijowym listom wona na hłowu k starej Ludźilowej běžeśche.

„Bóh žam je wam to žłowo na jasyk dał, so byschće naž napominała, so njedyrbimy na modlenje sabycź! S teho cźaža žmy žo husto modlili a nětkole žmy žo tajkeje radosće docźakali! Bóh sapłacź wam, luba Ludźilowa, sa tu dobru radu, kotruž scźe nam dali!"

Też Bronak na staruschku dźaknje spominasche. Njeudźeschesli jim wona krucźe do wutroby poręcźała, stara modleŕska kniha by hišchće pschezo w kschini na hornjej łubi leżała, a hrěch Bronakoweho dźěda by hišchće pschezo njesarunany był, Bronak wěrjeschę, so njebudźeschę wjeżeleje powjejcźe wot žyna dostał, njebudźeschę-li dobre cźinił sa dźědowu winu.

Wón wotpołoži małomyślnosćź, ſ dowěru hladasche do sbožownischeho a spokojnischeho pschichoda a kóždy dźeń se žwojej żonu žo

wo cžestny měr a wo spěšchne wróczenje žyna, jich lubeho Boscžija, nutrnje modlesche.

Dowěrnu nutrnu modlitwu Bóh wušłyšchi, to naš tutón podawk wucži.

(— Kónz. —)

Žyrkwinske powjesczo.

W Michalskej žyrkwi smeje jutsje, njedželu Septuagesima, duchowny Tyschet rano we 8 hodžinach žerstu spowjednu wucžbu, dopoldnja w 9 hodžinach smeje farat Rěda žerbske a 1/2 11 hodžin němske prědowanje.

Tydženske sastojnske dželo smeje duchowny Tyschet.

Zemrjeli:

W Michalskej wosadze: Marta Marja, Mara Wicžasa, cžežle na Zidowje, dž., 11 m. 29 d. — Bjedrich Max Wicžas, prjedy gmejnski prjódsedstejet a pokladnik khorobneje kasy w Hodžiju, semrje w sastarstwi wokrjesneho wustawa na Zidowje, 41 l. 10 m. 20 d. (khowany w Hodžiju). — 26. januara bu na pohrjebnischczu Michalskeje wosady khowany: dr. phil. Jan Marczin Kschižank, leutnant reserwy w pěschim regimencze cžisko 241, padnył sa krala a wótzny kraj 17. junija 1916 na wojewnischczu w Franzowskej, 28 l. 3 m. 19 d. padnjeny je žyn nsebo ryczerskublerja Kschižanka w Hornjej Hórzy.

W druhich wosadach: August Hajna, khežet a murjet w Rakezach, 67 l. 7 m. 3 d. — Alma Olga Budarjez w Rakezach, 16 l. 7 m. 16 d. — Max Alfred, njemandž. žyn w Dalizach, 14 d. — Pawol Helmut, Pawola Augusta Pawlika, wobydlerja w Minakale, w tu khwilu na wojownischczu, ž., 4 d. — Johana Eleonora swud. Zenchowa, khežetka w Khrósczе p. Minak., 69 l. — Marja swudowj. Hanczkowa, fahrodn.-žwnoscz. wumjenkarka we Lomsku pola Minalaka, 81 l. — Jan Ernst Hubrich, khežet w Pžowjach, 40 l. — Jan Homola, žiwnoscžet w Gubornicžzy, 75 l. 4 m.

Žyrkwinske powjesczo z Hodžija.

Jutsje, njedželu Septuagesima, smeje rano 1/2 8 hodžin duchowny Voigt němsku spowjednu wucžbu, dopoldnja 1/2 9 hodžin smeje farat Kschižan němske a 3/4 10 hodžin žerbske prědowanje.

Sšrjedu popoldnju w 5 hodžinach wotmeje žo němska wójnska modlerska hodžina.

Žyrkwinske powjesczo z Budestez.

Jutsje, njedželu Septuagesima, smeje rano we 8 hodžinach farat Domaschka žerbsku spowjednu wucžbu, dopoldnja w 9 hodžinach smeje duchowny Bójz žerbske a 1/2 11 hodžin němske prědowanje.

Njedželu popoldnju 1/2 4 hodžin smeje khcheschczijanske towarstwo žónskeje mlodžiny shromadžisnu.

Njedželu popoldnju w 4 hodžinach wotmeje khcheschczijanske towarstwo muzkeje mlodoscze swoju shromadzisnu.

Schtwórtk mjeczor 1/2 8 hodžin smeje farat Domaschka w Mäßlingez bomje w Hornjej Hórzy němsku Božu žłužbu.

Žyrkwinske powjesczo z Njeßwaczidła.

Njedželu Septuagesima budże rano we 8 hodžinach němska spowjedź, dopoldnja w 9 hodžinach němske a 1/2 11 hodžin žerbske kemschenje.

Schtwórtk wotmeja žo póstne pacžerje w Khaßowje.

Pjatk póstne pacžerje we Wulkim Pschesdrěnju.

Žyrkwinske powjesczo z Rakez.

Njedželu Septuagesima smeje farat Kaplet-Wujesdžanski rano we 8 hodžinach němsku spowjednu wucžbu, dopoldnja w 9 hodžinach němske a 3/4 11 hodžin žerbske kemschenje.

Drobnowikowanske placžisny w Budyschinje.

Howjase mjaso	1 kg	3,60—4,80	hr.
Czelaze mjaso	„	—3,—	„
Skopjaze (wowcze) mjaso	„	4,40—6,80	„
Swinjaze mjaso	„	3,80—4,—	„
Sswinjazy schmalz	„	—5,—	„
Pschenczna muka, wójnska druzina	„	—0,50	„
Rjana muka	„	—0,37	„
Khleb	„	—0,30	„
Bérny k jědži	„	—0,11	„
Ssuscheny pokez	„	—4,40	„
Dobre mloko	1 liter	—0,24	„
Butra k jědži	1 kg	5,10—6,40	„
Czerstwe jeja	15 schtuk	4,20—4,80	„
Zokor, mlety	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Briketty z bruneho wuhla	100 schtuk	—1,20	„
Kamjentne wuhlo	100 kg	—8,70	„

2000 zentnarjow
brěsowych khoschczazych prutow
tez po małych dźělbach knpuje
wokrjesny wustaw na Zidowje
pola **Budyschina.** Telefon Budyski hamt 595.

Konje k rěsu

po najwyschschich placžisnach w kóždym czażu kupuje
Curt Kaiser
pschi mjażowych jědlach a na Humboldskej dróży 782 B
— Telefon 403. —

Rožku a pschenżu
po sakonskich najwyschschich placžisnach kupujetaj
Heinke a žyn
w hamorskim młynje w Budyschinje.

Uhren mit Leuchtblatt
Sswěczate czażniki
žu jara praktiske sa wojakow a wójnu.
Kóždy facžny czażnik hodži žo žwěczaty sežinicz.
Poruczam hischcze mój wulki sklad
budżakow a sczěnskich czażnikow.
Bohaty wubjerk czażnikowych rjeczażow sa žónske a muzske.
Wjazylětne rukowanje. Krucze sprawne poslužene
F. Marschnerowy naßl.
M. Ewald, czażnikar.

Bukečanske serbske towarstwo
zmeje njedželu 4. małeho rózka popołdnju w 4 hodžinach w Grundmannec hosćencu swoje posedzenje.
Přednošk knjeza wučerja Lahody.
Sobustawy a hosćo so najwutrobnišo přeprošuja.
Předsydstwo.

Sserbske a němske
spěwarske
jednore a najwoßebnische,
žu po tunich placžisnach na pschedań
wudawatni Serbskich Nowin.

Wojewjenje

ſa tych dźěłodawarjow, pola kotrychž wójnſzy jeczi bjes wojeŕſkeho ſtražowanja dźěłaju.

Wójnſkim jatym je ſakaſane:

1. Sso ſwobodnje ſwonka ſwojeho ſaměſćenja po dźěle, też njedźelu, hibacź.
2. Sso dźěćom abo žónſkim pſchewodźicź dacź.
3. Do korčmow, dźiwadłow, kinomathografow khodźicź.
4. Njedźelu do lěhwa wójnſkich jatych khodźicź, ſ pſchewodom abo bjes njeho, hdyž komandantura njeje k temu dowolnoſcź dała.
5. Mjes ſobu ſebi liſty piſacź wob[illegible]zejo pruhowarńju lěhwa wójnſkich jaty[illegible]
6. Sso zivilnu d[illegible]u wobleſacź. Wónſzy[illegible]zi, kotſiž tele poſtajenja pſcheńdu, ſo [illegible]nandanturje wojſewja. Dźěłodawarjam, kotſiž pſchewſate winowatoſcze ſanjechaju, ſo jaty wosmje.

Komandantura lěhwa wójnſkich jatych w Budyſchinje.

Hnujaſe kože

a wſchě druhe družiny

harowanych a koſzmatych kožow

po najwyſ[illegible]yich płaćiſnach kupuje

Otto Hausotter

Pſch[illegible]wſacze khachleſtajeŕſtwa.

Čſej[illegible]nym Sserbam w Budyſchinje a wokolnoſcze k wjedźenju dawam, ſ[illegible],ym

khachleſtajeŕſtwo

ſwjaſane ſ pſchedawarńju hornzow

w Budyſchinje na ſchulſkej dróſy 3

wot mojeh lubeho bohužel pſchesahe ſemrjeteho nana wot wjele lět wjedźene, pſchewſał a jo w mojim mjenje, tola ſe ſtarej firmu a krucze ſprawnymi ſaſzadami dale powjedu.

Wſchoſtronſke dowěrjenje, kotreż je ſzo mojemu nanej doſtało, proſchu też mi dobrocźiwje wopokaſacź. Ssym ſkładnoſcź měł, w ſzwojim powołanju wjele nawuknycź, tak ſo móže kóždy, kotryž mi jene dźěło dowěri, wěſty bycź, ſo jo najſzwědomnicźiwiſcho a tunjo wuwjedu.

Pſchi móžnej potrjebje wo dobrocźiwe podpjeranje mojeho pſchedewſacźa proſchu a poručam ſzo ſ poczeſcźowanjom

Kurt Teichert,
khachleſtajeŕſkii miſchtr,
ſ firmu **Auguſt Teichert.**

W Budyſchinje, na ſchulſkej dróſy 3, telefon 654, w januaru 1917.

Pſza

kupicź pyta hórſti korčmaŕ Kalauch na Čornym boſy pola Pomorz.

Čehnita ſzuczelna

kruwa

blisko k czeleczu je na pſchedań w **Libuchowje** čiſzko 7.

Len

ſzyry a ſzuſcheny ſtwjelzaty, trjeny len a dźěło

kóždu dźělbu po płaćiſnje, wot wójnſkeho miniſterſtwa poſtajenej, kupujemy. W Budyſkim a Lubijſkim hamtſkim hejtmanſtwje mamy jenicžzy my prawo, len a dźěło kupowacź.

Lenowa pſchadownja w Hajnizach

pola **Budeſtez.**

Póſt a żeleſniza w **Budeſtezach.**

Dwě trjebanej ſtarej

kſchini

ſzo kupicź pytaja. Poſkiczenja chzyłe ſzo we wudawarńi Serb. Nowin. wotedacź.

Wuczobnik ſzo pyta.

Sa ſzwoje klamy kolonialnych tworow kjutram wuczobnika pytam.

Auguſt Ritſcher
na wulkej bratrowſkej haſzy 6.

Nótaze dźaki

ſzerbſke a němſke

ſa konfirmandow

ſzu doſtacź

we wudawarńi

Serb. Nowin.

Kóždy, kotryž chze ſzebi **dobry a tuni cźaſznik** kupicź, abo kotryž chze ſzebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cźaſznikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haſzy 5.

Jenčź pſchedawa a porjedźuje, ſa ſzwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ſzebi mojt wulkadne wolno, ſ płaćiſname wupoloženc, wobhladacź.**

Wuczobnika

pyta **Otto Büttner,**
žołtolijeŕnja na kotołſkej dróſy 8.

Ssamoſtatnu holzu

niz niže 24 lět k 1. februarej do hoſpodarſtwa pytam.

Martin Bulnheim
w Budyſchinje.

Hnydom abo k 1. februarej młodu ſzylnu **dźowku**, kotraž może derje dejicź, pſchi dobrej mſdze pyta

Tſchepiz, ſkótny wikowaŕ
na hornczeŕſkej haſzy cźiſzko 29.

Sa wſchě wopokaſma wutrobneho dźělbracźa pſchi khoroſczi, ſaźnej ſmjerczi a khowanju uaſcheje horzolubowaneje dźowki a ſzotry

Almy Olgi Budarjez

wſchiikim ſnatym a pſchecźelam wutrobny dźak prajimy. Woſzebje ſzo Nakeczanſkej a Kamjenczanſkej młodźinje ſa wulku wopokaſanu cźeſcź dźakujemy, kaž też knjeſej fararjej Waktarjej ſa troſchtowaze prědowanje.

W Nakezach, 26. januara 1917.

Cźežkopruhowana Budarjez ſzwójba.

Dźowka, ſzotra luhowana,
Sahe wot naſz wotkana,
Schła ſzy na kwaſz njebjeſki.

Spi nětk derje w ſzwojim rowje,
Hacź naſz Bóh po ſzwojim ſłowje
W njebju wſchěch ſaſz ſjednoczi.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotsedź, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 6. **Sobotu 10. februara 1917.** **Lětnik 70.**

Němska wójska rozprawa.

9. februara. **Wječorne wojowniſchczo.**

Wot Yperna hacz k Wytſchaete a wot Ancry hacz k Sommje artillerija žiwje tſělesche.

Dopoldnja Jendželczenjo pola Serre nadběh ſczinichu, tola žo wotpokasachu.

Na połnóznym Ancrinym brjosy žo po krótkej pſchestawzy nowe nadběhi nastajichu, pſchi kotrychž pola Baillescourta něſchto krajiny ſhubichmy.

K połnozy St. Pierresko-Waaſtſkeho lěža je pſchi jenym powſchitkownje njeporadzenym wupadze Jendželczanow wuſke nawalowe městno wostało, kotrež je žo ſaſunyło.

Mjes Maasu a Moselu žo po wuſpěſchnym artilleriſkim pſchihotowanju jena kompagnija hacz do tſeczeje franowſkeje linije pſchedobn a pſchi žnadnym žamžnym ſchkodowanju 26 jatych žobu pſchiwjedze.

Rańſche wojowniſchczo.

Wot Dwiny hacz k Dunajej njebě wjetſcheho wojowanja.

Mazedońſka fronta.

Niczo nowcho.

Prěni generalny kwartěrſki miſchtr. Ludendorff.

Lětarjo žu w januarje njedźiwajzy kruteje ſymy žwoje ważne wobkedźbowanſke, wobhonjenſke a nadpadowanſke nadawki dokonjeli. Ssmy ſańdźeny měžaz 34 lětadłow ſhubili.

Jendželczenjo, Franzowſojo a Rußojo žu w powětrowym wojowanju a ſ wottſělenjom ſe ſemje 55 lětadłow pſchižadźili, ſ kotrychž 29 widomnje na tamnej ſtronje linije dele padze; 26 lětadłow je do naſcheje ruki padło.

Pódla teho tſi njepſchecželſke pſchiwjaſane ballony žo ſapaliwſchi, k ſemi padzechu; my njejžmy žadyn ballon ſhubili.

v.

Wójna podmórſkich czołmow.

Reuterez telegrafowarnja powě: 6. a 7. februara žu njepſchecželſke podmórſke czołmy 27 łódźow, 60,000 tunow wopſchijazych, potepiłe. B.

Pſchetorhnjenje němſko-amerikanſkeho diplomatiſkeho wobkhada dla njewobmjeſowaneho wojowanja němſkich podmórſkich czołmow.

Dla pſchipowjedźenja njewobmjeſowaneho wojowanja němſkich podmórſkich czołmow w morjach wokoło Franzowſkeje, Jendželſkich podmórſkich czołmow w morjach wokoło Franzowſkeje, Jendželſkeje a Italſkeje žu ſjednoczene ſtaty połnózneje Ameriki diplomatiſki wobkhad ſ Němſej pſchetorhnyłe. Dokelž je Němſka, kaž preſident Wilſon w kongreßu praji, žwoje prjedawſche žłubjenja wo wojowanju podmórſkich czołmow wróczika, ſjednoczenym ſtatam niczo druhe njewubywa, hacz na pucz ſtupicz, kotryž žu wone w žwojej nocze wot 8. haprleje ſa pad pſchipowjedźiłe, ſo Němſka njeby methodu wojowanja podmórſkich czołmow pſcheměniła.

Wón je teho dla ſekretarej ſwonkownych należnoſczow Lanſingej poručił, němſkemu pósłanzej Bernſtorffej woſjewicz, ſo je diplomatiſki wobkhad mjes Němſkej a ſjednoczenymi ſtatami pſchetorhnjeny, ſo dyrbi žo amerikanſki pósłanz w Barlinje hnydom wotwołacz a ſo dyrbja žo Bernſtorffej jeho papjery pſchepodacz. B.

Senat je ſe 17 pſchecziwo 5 hłoſam pſchetorhnjenje diplomatiſkeho wobkhada k Němſkej wobkrucził. Tež wſchě jenotliwe ſtaty žu wobſamkle, Wilſona podpjeracz. Dźěła, kotrež žu nuſne, ſo bychu ſjednocze ſtaty na wſchě możnoſcze pſchihotowane byłe, žo ſyſtematiſzy dale wjedn.

Awſtriſka wójſkowa rozprawa.

8. februara. Spotany njepſchecželowy, nadběh k ranju Caſinuſkeho doła (w Rumunſkej) žo hnydom w ſpočzatku ſ naſchim tſělenjom ſadźerża. Němſzy wojazy, kotſiž žo k wjeczorej wot Woronczyna do njepſchecželſkeho ſtejiſchcza dobuchu a jich wobžadzy khětru ſchkodu naczinichu žo bjes žamžneho ſchkodowanja ſ někotrymi jatymi wróczichu.

Na balkanſkim wojowniſchczu je jedyn žandarm pola Berata ene italſke lětadło wotſělił.

Wójnſki plan amerikanſkeho generalneho ſtaba.

Po powjeſczi Parižſkich nowin „Temps“ ſ New-Yorka ſjednoczene ſtaty wſchě pſchihoty czinja, ſo bychu na wſchě pady na wójnu pſchihotowane byłe. Wójnſki plan amerikanſkeho generalneho ſtaba měło žo regularne wójſko a miliza jako jadro dwaj milijonaj muži žylneho wójſka wužicz, tola žo w lěcze 1917 žadyn wojak do Europy njepóſczele. Sakoń wo dyrbjenſkej wojeſkej žłužbje žo w bližſchim czażu wojſewi a prěnje tſi klaży žo pod brónje ſwołaju. We wſchěch ſwjaſkowych ſtatach žo wojeſke ſwuczowaniſchcza pchiprawja a dźěłanje munizije a wójnſkeho materiala žo organiſuje. Tutón powſchitkowny plan na tym žamym ſakkadze kaž japanſki ſteji. Tež Japanſka žane wójſko do Europy njeſczele, tola wona je ſa wſchě wobſtejnoſcze pſchihotowana. B.

Wojeſka pomoz Ameriki.

London, 7. februara (W. T. B.). Londonſke nowiny „Morning poſt“ ſ Waſhingtona powjedża, ſo je preſident Wilſon wojeſku pomoz, kotruž chze Amerika ſchtworoſwjaſkej dacz, w rosrěczenju ſe ſekretaromaj wójny a wójnſkeho łódźſtwa hižo poſtajił. Wona budże žo najprjódzy na morjo ſamjeſowacz. Amerika patrouillowazu žłužbu w połodniſchim a połnóznym atlantiſkim morju pſchewoſmje a budże tole morjo wot rubježnych łódźow a podmórſkich czołmow cziſte dźeržecz, tak ſo budża žo jendželſke a franzowſke kſchižaki druhdże trjebacz móz. Namórſke [illegible] měnja, ſo maja doſcz łódźow, ſo mohke amerikanſke pſchi [illegible] a wojowanje Ameriki a ſchtworoſwjaſka ſchkitacz. Łódźſtwowe departement namjetuje, wikowanſke łódże jako pomozne kſchižaki wuhotowacz a ſpěſchnje jědźaze motorſke czołmy k podpjeranje flotillow ſaniczakow torpedow a patrouillowazych łódźow do žłužby ſtajicz. B.

Hollandſke nowiny „Algemeen Handelsblad“ žłědowazu depeſchu Waſhingtonſkeho dopiſowarja Londonſkeho „Daily Chronicle“ wocziſchczi. Njewoczakawſchi někajku woprawnu naždylnoſcz Němſkeje je Wilſon ſakrocził, dokelž by pſchi woprawnym ſranjenju prawa powſchitkowne ludowe roshorjenje hnydom k wójnje dowjedło, mjes tym ſo je pſchetorhnjenje diplomatiſkeho wobkhada ſ warnowanjom a móže teho dla k ſakhowanju měra žłužicz. Jeli ſo wójna naſtanje, njebudże Amerika njepſchihotowana. Njech je jeje wójſko małe, wona njebudże njemózna, ſo by žo wobaraka. Wójnſke łódźſtwo hotowe leži. W knježerſtwje měnja, ſo preſident jenož ſakitanſku wójnu powjedże. Mjes tym dyrbi žo wſcho ſtacz, ſo by žo pſchichod pchihotował a to ſ powjetſchenjom wójnſkeho łódźſtwa, kaž ſ poſtajenjom wulkeho wójſka. Mozy kraja dyrbja žo organiſowacz, ſo by žo wójnſki material nadźełał. Někotſi wězywuſtojni praja, ſo wo tym njemóże žanych rěczow bycz, hižo w tutym lěcze wójſko do Europy póſłacz. Pod nětcziſchimi wobſtejnoſczemi njemohło žo temu rofumicz. Mjes tym žo ſjednoczene ſtaty na kóždy pad pſchihotuja. Jeli ſo k wójnje dóńdże, budże Europa widźecz, ſo je Amerika hotowa, wjedzenje wójny w nimo měry wulkim wobžahu organiſowacz. Dopiſowar piſany wobras nimo měry wulkeje organiſazije, wſchě plahowaniſchcza kraja wo-

pschijazeje, roswiwa. Hižo nětkole žu wschě fabriki, łódźernje, ſ zyła wschě industrialne twary, sapižane, tak so móża hnydom sapoczeć, dźełko seżrjedźić. Nejměry w Mexiku žu žo k wuwuczenju ludoweje gardy wužiwałe, ta je nětkole 133,000 muži žylna a móże ſ regularnym wójſkom jadro wójſka, 3 abo 4 milijony žylneho, być. B.

Roosevelttowa wójnſka ſahorjenoſć.

Prjedawſchi preſident Theodor Roosevelt, kotrehož wójnſka ſahorjenoſć wěſo žaneje mjeſy njeſnaje, je po powjeſćach amerikanſkich nowin prajił, ſo chze Wilſonowe knježerſtwo ſe wſchej mozu podpjerać. Wón je žo žam preſidentej k žłužbje poſkićił, ſo by diviſiju dobrowólnikow nawjedował a wuhotował. Wón w „New-York Times“ piſche: „Čaž, w kotrymž budże Němſka nuſowana žo poddać, žo bliži.“ New-Yorkſke nowiny „Sun“, kotrež běchu žo hač dotal poměrnje ſměrom ſadžerżałe, nětkole piſchu: „Wſchitzy Amerikanſzy žu hordźi na to, ſo je žo knježerſtwo ſkónčnje ludowej woli kłoniło. Sjednoćene ſtaty móża horde nětkole hłowu ſběhnyć.“

Dotalny pósłanz ſjednoćenych ſtatow w Hollandſkej, van Dyke, kotryž do Ameriki žo wróćejo, nětkole w Londonje pſchebywa, praji: „Pſchetorhnjejnje diplomatiſkeho wobkhada hiſchće na žane waſchnje wójnu njewoſnamjenja; pſchetorhnjenje wobkhada w tu khwilu praji, ſo žo ſjednoćene ſtaty ſapowjedža, ſ Němſkej dale jednać. prjedy hač wona njeje žwoje hroženje ſ wójnu podmórſkich čołmow wróćiła. Wěm, ſo žo Wilſon hiſchće pſchezo nadžija, ſo Němſka žwoju wójnſku politiku pſcheměni. B.

Wójnſka agitazija w ſjednoćenych ſtatach.

Po powjeſćach Londonſkich nowin žo w New-Yorku a w druhich wulkich měſtach ſjednoćenych ſtatow po woprawnym amerikanſkim waſchnju ſ wójnſkim bubonom bubnuje. Ludowe čŕjódy na dróhach ſa wójnu wuſtupuja. Niz jenož džiwadła a ſjawne twarjenja, tež wulke pſchedawarnje žu khorhoje wupowěžke. Pſchi tym maja žo wójnſke rěče. Lud kóžde pokaſanje na pſchihodne wójnſke podawki ſ wulkim juſkanjom wita. Nowiny na žwojej hłowje hwězdatu khorhoj a wójnſke wobraſy woćiſchćuja.

„Daily News“ powjedža, ſo žu wobžedžerjo motorſkich čołmow dobrowólny korps ſtworili, kotryž w nozy a wodnjo ſtražowanſku žłužbu w New-Yorkſkim pſchiſtawje čini. — Čerwjeny kſchiž je pſchipowjedźił, ſo wón 10,000 lěkarjow a 7100 wothladarkow pyta.

Něhduſchi měrowy japoſchtoł a fabrikant automobilow Ford je žo do wójnſkeho prědarja pſchetworił a woſjewja, ſo je wunamakał, kak móže žo wſchědnje 100 000 čołmow natwaricž. Tele džiwne podmórſke čołmy žu pječa 20 ſtopow dołhe. K wobžkuženju je jenič̆ži jedyn muž trěbny. B.

Demonſtrazije pſcheċiwo wójnje.

Parižſke nowiny „Matin“ ſ New-Yorka powjedža, ſo je 500 němſkich, awſtriſkich a wuherſkich towarſtwow wutoru pſcheċiwo wójnje wuſtupowało. B.

Wilſonowa nota na neutralne ſtaty.

Preſident ſjednoćennch ſtatow je knježerſtwam neutralnych krajow notu pósłał, ſ kotrejž je napomina, ſo bychu po pſchikładze ſjednoćenych ſtatow połnózneje Ameriki diplomatiſki wobkhad ſ Němſkej pſchetorhnyłe.

Schwajzarſka, Hollandſka, Danſka, Norwegſka a Schwedſka žu Wilſonej wotmolwiłe, ſo je jich geografiſke, hoſpodarſke a politiſke ſtejiſchćo k Němſkej zyle hinajſche dyžli ſtejiſchćo ſjednoćenych ſtatow. Wjetſchina neutralnych ſtatow budże jenož pſcheċiwo njeſamjeſowanemu wojowanju podmórſkich čołmow protest wać.

Schpaniſka, Argentinſka a Braſilſka žu hižo pječa pſcheċiwo nowemu wojowanju němſkich podmórſkich čołmow proteſtowałe a budža žebi ſarunanje ſa potepjenje žwojich łódźow wot Němſkeje žadać. B.

Wobronenje amerikanſkich pſchekupſkich łódźow.

„Times“ ſ New-Yorka powě: Jedyn ſ najwažniſchich wobſamknjenjow knježerſtwa ſjednoćenych ſtatow je, ſo dyrbja žo wſchě amerikanſke parne łódże w prědku, ſadku a w žrjedźiſnje ſ kanonami wobrónić. D.

Němſki pósłanz Bernſtorff Ameriku wopuſcheżił.

Reuterez telegrafowarnja ſhoni, ſo žu hrabja Bernſtorff a perſonal němſkeho pósłanſtwa we Waſhingtonje a wſchitzy němſzy konſulojo w ſjednoćenych ſtatach póndżelu ſ New-Yorka wotjěli. Woni budža pſches Danſku puć̆ować. B.

Němſke parne łódże w Amerizy.

„New-Yorkſke ſtatne nowiny“ běchu 5. novembra 1915 ſapiš wſchitkich němſkich parnych łódźow woſjewiłe, kotrež žu pſched wójnu wuċek we pſchiſtawach ſjednoćenych ſtatow połnózneje Ameriki namakałe. Po tymle ſapižu ſ Hamburgſko-Amerikanſkeje linije žameje 35 parnych łódźow ſ hromadže 147 887 tunami, ſ Němſko-Amerikanſkeho petrolejoweho towarſtwa 8 parnych łódźow ſ 48 728 tunami, ſ Awſtriſko-Amerikanſkeho-Trieſtſkeho towarſtwa 7 parnych łódźow ſ 35 780 tunami w amerikanſkich pſchiſtawach leži. K tutym žo w Newporće němſki pomozny kſchižak „Prinz Eitel Friedrich“ ſ połnózneho němſkeho Lloyda a łódź „Appam“, kotrehož běchu žo Němzy ſmozowali, pſchidatej. Mjes tutymi łódźemi je wulka łódź „Vaterland“ ſe 54 285 tunami, „Amerika“ ſ 22 622 tunami, „Kronprynzeża Cecilija“ ſ 20 000 tunami. Wſchě tele łódże je knježerſtwo ſjednoćenych ſtatow ſebrało a wobžadźiło. B.

Po nowſchej powjeſći njeje knježerſtwo ſjednoćenych ſtatow hač dotal žanych němſkich łódźow ſebrało. B.

Pódla němſkich parnych łódźow, w amerikanſkich pſchiſtawach žo ſadžerżazych je knježerſtwo ſjednoćenych ſtatow 22 němſkich pſchekupſkich łódźow ſebrało, kotrež žu pſchi ſpočatku žwětowoje wójny do pſchiſtawow Filippinſkich kupow pſched jendźelſkimi wójnſkimi łódźemi cźekłe. Němſke mužſtwo tychle łódźow je ſpytało, jich maſchiny ſkónzować. Jendźelſka wyſchnoſć je łódże ſ wojakami wobžadźiła. B.

Němſki mały kſchižak „Geier“, kotryž žo w pſchiſtawje kupy Honolulu khowaſche, je jeho wobžadka ſapaliła. Łódź je žo do čiſta ſpaliła. B.

Roshorjenje w Argentinſkej.

„Züricher Poſt“ ſ Rio de Jeneiro powě: Saſtajenje diplomatiſkeho wobkhoda mjes Němſkej a Ameriku je w argentinſkim hłownym měſće wulki njeměr načiniło a ſahorjenje ſbudźiło. Swjaſk ſchtworoſwjaſkowych pſchećelow je wobſamknył, preſidenta argentinſkeje republiki napominać, ſ neutralnoſće wuſtupić.

Londonſke „Times“ ſ Buenos Ayres ſhonja: Hdyž Braſilſka wjele němſkich parnych łódźow, w žwojich pſchiſtawach internowanych, ſebjerje, Argentinſka po jejnym pſchikładze žlédnje. W tutym padże žo wo 12 łódźow jedna. B.

Schto japanſke nowiny měnja.

Baſel, 7. febr. Havaſkej telegrafowarni žo ſ Tokio powě, ſo japanſke nowiny Wilſonowemu dżerżenju pſchihłoſuja a ſo žu ſa nałoženje mozy; pſchetož Němſka jenož pukam roſtymi. T. U.

Njedoſtatk wuhla w Franzowſkej.

So by žo pſchetrjebanje wuhla ſamjeſowało, je franzowſke knježerſtwo poručiło, ſo maja žo džiwadła a druhe pſchedſtajerńje ſchtyri dny wob tydźeń ſamknjene dżerżeć. Wobkhad ſ omnibuſami, po drohowej a podſemſkej żeleſnizy žo ſ wuwſaczom ſchtwórtka, žoboty a njedźele hižo wječor w 10 hodźinach ſaſtaji. D.

Wuhlowa muſa w Pariſu dale traje. Žony něktore woſy wuhlowych wikowarjow nadběhachu a niedźi ajzy teho, ſo jim poliziſtoju wobarachu, wuhlo wotnjeżechu. w Rouenje je k njeměram doſchło, dokelž wuhlowi wikowarjo zane wuhlo njepſcheda wachu. B.

Ruſka wójſkowa roſprawa.

6. februara. Na wječornej froncże njepſcheċel po žylnym artilleriſkim pſchihotowanju nadběh na naſchich wojakow k wječorej wěži Mołja Ssadowſkeje, 15 wjerſtow w Kiżelinſkeje doliny, ſčini. Dokelž jeho tſělejo powitachmy, žo wón do žwojich wukhodnych pſchirowow wróći. Njepſcheċel tež ſpyta, žo naſchim ſtejiſchćam k krótkenu wječorej wot Brodow pſchibliżić, tola žo ſ naſchim tſělenjom ſadžerża.

Pſchi rumunſkej froncże bě pſchetſělowanje.

Na kawkaſkej froncże je žo pola wěži Tiraka, 10 wjerſt wot Nalbita, 4. februara žylne ſemjerżenje ſačinko. B.

Pschemënjenje w ruskim knjeżerstwje.

Ruski minister snutskownych należnoscow, Protopopow, je wotstupił. B.

Dóńt twjerdźisny Galaza.

Wo dończe města Galaza ßu we zwulkej staroscźi, tola dla powodźenja delnjeho Ssereta njeje nětkole strach, so mohł njepschecźel město wobßadźicź. Njepschecźelska artillerija njepschestawajzy do města tśela. Zeppeliny a lětadła wschědnje nad městom lětaju a na jeho wobtwjerdźenje bomby mjetaju. D.

Jendźelska a franzowska wójskowa rosprawa

nicźo noweho njepowě.

Jendźelska w... a rosprawa s Mesopotamskeje.

6. januara: Pc ...taschim ßobotnym wuspěchu je njepschecźel zyły pokodnischi brjoh rěki Tigrisa, k ranju wuliwa rěki Haia do Tigrisa wupuscźił, kotryż nětko dźerźimy. K wjecźorej rěki Haia je njepschecźel stejischcźo hacź k jenej liniji k wjecźorej ßlódkodrjewoweje fabriki, kotrež k dołhemu wjecźorej wot wuliwa rěki Haia leża, wopuschcźił. Hacź dotal ßmy po ßobotnischej bitwje 600 morwych naliczili. B.

Nadběh na pschedawarnje żiwnoscze w Hollandskej.

Po wosjewjenju se strony Němskeje, so je morjo wokoło Jendźelskeje, Franzowskeje a Italskeje też sa wschón wobkhad neutralnych łódźow sawrjeny, je pschiwos żiwnoscźe do Hollandskeje jara poczeżeny. W Hollandskej budźa wobstejnoscze bórsy podobne, kaž w Němskej. Wobydlerstwo w Hollandskej ßo hłoda boji a wot póndźele pschedawarnje żiwnoscze, woßebje tajke, kotrež s běrnami, hrochom, bunami a ßokami wikuja, nadběhuje. Najß, kotryż bě knjeżerstwo nakupiło, je ßo wschón rospschedał. W Haagu dźeńacźerjo bjes dźeła po měsce cźahachu, w Ameśtrdamje 8000 woßobow pschecźiwo drohocze protestowasche. W Rotterdamje ßu ßo nětkotre pschdawarnje żiwnoscze wurubiłe. Pschecźiwo njemërnikam dyrbjachu jeśdni żandarmojo sakrocźicź. D.

Němska Hollandsku s wuhlom saśtaruje.

Powjesćź, so budźe Němska wot nětka kóżdy měßaz 320 000 tunow wuhla do Hollandskeje podawacź, je w Hollandlkej wulke spokojenje sbudźiło. Knjeżerstwo je se wschej rasnoscźu wschě naprawy cźiniło, so by ßo pschiwożenje wuhla, kotrež ßo nadźijomnje bliżsche dny sapocźnje, połóżiło. D.

Wuhlowy regal sa Sakisku.

Najważnischa pschedłoha, s kotrejż smeje ßo sakski ßejm w bliżschim cźaßu saběracź, je sakonjowy nacźisk sa wuhlowy regal w Sakiskej. Po nim stat jenicźke prawo dostanje, wschě na nowe wußlědźene wuhlowe składy w kraju pokupicź. Też ßebi stat prawo wumëni, wuhlowe składy, s druhimi hižo wobstejazymi wuhlowymi jamami mjesowaze, jich wobßedźerjam pschedacź, hdyż je to po wobstejnoscźach pschisprawne. Duż chze nowy sakonjowy nacźisk niz wuhlowy monopol, ale jenoż wuhlowy regal sawjesćź, s kotrymż ßwobodne wuhlowe składy k lepschemu powschitkownoscźe do statoweje ruki pscheńdu. L.

Prozeß wo wotmyßlenym skónzowanju dweju jerdźeł keju ministrow a jendźelskeho krala.

Prozeß wo wotmyßlenym skónzowanju ministerstwoweho pschedßydy Lloyda Georgea, ministra Hendersona a krala Jurja je ßo sapocźał. Spschißahanzy ßu spytali, Georgea a Hendersona se sajědojcźenymi schipami s jeneje pukawy satsělicź. Prjedy bě ßo hižo jim plan njeporadźił, jeju se sajědojcźenymi hosdźemi w jeju cźrijach moricź. Roshorjenje w Jendźelskej dla tuteho podawka je w Jendźelskej nimo měry wulke. B.

Sswobodna Pólska pod ruskim knjejstwom.

Zar je porucził, komißiju postajicź, kotraż dyrbi saložki pschichodneje politiskeje organisazije ßwobodneje Pólskeje pod ruskim knjejstwom wudźełacź.

Sslub rumunskeho kronprynza s najstarschej dźowku ruskeho zara.

Rumunski kronprynz je ßo sa cźaß ßwojeho pschebywanja w zarskim hrodźe w Zarskim Sselu s najstarschej zarowej dźowku ßlubił. Zarowa starscha dźowka je wulkowjerchowka Olga Nikolajewna. Wona je ßo 3. novembra 1895 w Zarskim Sselu narodźiła a je po tajkim w 22. lecźe żiwjenja. Rumunski kronprynz je ßo 3. oktobra 1893 w Sinaji narodźił, je po tajkim dwě lecźe starschi hacź jeho njewjesta. W tu khwilu je wón s hejtmanom w jenym rumunskim honjerskim bataillonje. B.

Ke Serbow.

— **Ssurowa syma,** s kotrejż ßo wobydlerjo wjetscheho dźela Europy cźwiluja, je nětko hižo dwě njedźeli traje. Pjatk drje je ßo wětsik k połodnju wobtocźił a syma bě wodnjo popuschcźiła, wjecźor pak hižo saßo żylnje duchasche. Najwjetschu symu ßmy we Łużizy sańdźenu póńdźelu měli. Tutón dźeń temperatura s wonka Budyschina 24 gradow po Celsiju pod niczku (null) padże. Hischcźe wjetscha bě tón dźeń tschěskańza w Potsdamje, hdźež thermomerer ßamo 33 gradow symy po Zelsiju pokasowasche. Nadpadne je lětßa, so maja Draždrany wjetschu symu, dyżli Budyschin, hacźrunja wjele niże leża. Póńdźelu syma tam na 30 gradow po Celsiju stupi. Pschi tajkej ßurowej symje njeje móżno, wulke zyrkwje wutepicź. Teho dla je ßo tepjenje w evangelskej a katholskej dwórskej zyrkwi hacź na dalsche sastajiło. We woběmaj zyrkwjomaj ßo w tu khwilu Boże ßłużby njewotměwaju, tola je katholska dwórska zyrkej wotewrjena wostała. W Italskej je syma wotmjakhła. Duż ßměmy ßo nadźcźicź, so też w ßrjedźnej Europje milische wjedro knjejstwo dostanje.

— **(Lutowanje s plunom.)** Měschcźanska rada je wosjewiła, o ßo dla njedostatka wuhla plun (gas) popołdnju wot 2 hacź 5 hodźin a wjecźor wot 10 hacź rano 5 hodźin njehodźi wjazy wotedawacź.

— **(Wudacźe měschcźanskich nusnych pjenjes.)** Budyska měschcźanska rada je wobsamkła dla njedostatka drobnych pjenjes sa 30,000 hriwnow połhriwnowskich a 10 pjenjeźkowskich papjerow wudacź. Na to ßo poczahowazy namjet je ßo wokrjeßnemu hejtmanstwu k daledacźu na ministerstwo pschepodał. Wotmolwjenje njeje hischcźe doschło. Měschcźanszy sastupjerjo ßu namjetej pschihłoßowali. W měschcźanskim sastupjerstwje ßo namjetowasche, město papjerjanych pjenjes tajke s kartona bicź. Tajki bity kartonowy pjenjes je jara trajny.

— **(Wudawki města Budyschina sa wójnu.)** Budyschin je sa khěżorstwowe podpjeranje wojerskich ßwójbow 1 800 000 hriwnow, sa podpjeranje měschcźanskich wojerskich ßwójbow 600 000 hr., sa wojerske kwartěry 264 000 hriwnow, sa nakupjenje żiwnoscźe 1 800 000 hr., sa ludowe kuchinje 144 000 hr., sa sadanjenje poßcźonkow 140 000 hr. wudał.

— W stajnym wubjerku krajneje kulturneje rady je ßo ßlědowaze wobsamkło: Němske ratarstwowe towarstwo bě namjetowało, so bychu schulske dźeći pomhale pola, na kotrychż je ßo sa cźaß wójny nejrjad nimo měry rosßymjenił, wuplěcź. Ministerstwo snutskownych należnoscźow bě ßo stajny wubjerk sa jeho měnjenjom wo tymle namjecźe woprascháło. Stajny wubjerk je wotmolwił, so by ßo pomoz dźeći k wuplěcźu njerjada wużiła. Krajnej mjaßarni ma ßo na jejne woprascheńje wotmolwicź, so ßo poruczi sakasacź, jehnjata do schěsćź měßazow sarěsacź, so by plahowanje wowzow a s tym płodźenje wołmy wrócźo njeschło.

— **(Puschczenje worjeschinow.)** Powschitkownje ßo wobżaruje, so dyrbja ßo sa wojerstwo worjeschiny puschcźicź. Wójskowe sarjadnistwo je wschě worjeschiny sebrało. K směrowanju wobßedźerjow worjeschinow pak njech je na to pokasane, so nichtó njeje nusowany, ßwoje worjeschiny postajenym pokupowarjam pschedacź; tucźi maja jenoż te worjeschiny kupowacź, kotrež ßo jim dobrowólnje pschewostajeja. Hdyż pak ßo jena worjeschina puschcźi, njech wobßedźer nowu worjeschinu ßadźi.

— **(Wußlědźene ßamamordarzyne mjeno.)** Morwa, kotruż ßu pjatk rano s rosraženym nopom na lodże pod kronprynzowskim mostom namakali, je dwazyczílět stara zigarydźełaczerka Fleischerez. Wona bě ßo se starschimaj swadźiła a wot pok lěta pola njeju wjazy njebydlesche. Tale swada se starschimaj, njesbożowna luboscź a hospodarske wobcźeżnoscze ßu pjecza holzu pohnuke, ßebi żiwjenje wsacź.

— **Sapißanje khlěboweje muki, jecźmjenja wowßa hrocha, bunow a ßokow** 15. februara budże s dalschim salożkom sa snutskowne hospodarstwo němskeho khěżorstwa. Duż je wótcźinska wi... watoscź kóżdeho ratarja, so hacź do tuteho dnje ßwoje składy r... młócźi a je tak s wěsta wosnamjeni, so móża ßo też woprawdże ...

prawne podkožki sa frjadowanje ludoweho sežiwjenja hacž k bliščschim žnjam wobstaracž. Njech kóždy pomyšli, so bychu tež make njewěstosće we wulkej hromadže knježerstwo k cžežkowažnym naprawam nusowake, kotrež móže znadź so pschi wěsćischim sapißanju wobeńcž. Wožebje so ratarstwo, hdyž swoje składy pschenisko wobliczi, pschi pschikasanju pizowadkow cžežko potrjechi.

— **(Sebracže, sapißanje a wußwojenje zynowych wěkow piwowych schkleńzow a karanow a dobrowólne wotedacje zynowych wězow.)** Wukas, kotryž po sebraczuwěkow piwowych schkleńzow atd. sa hosćeńzy, korczmy, towarstwa, kasina a kantiny płaczesche, je so nětko tež na pschedawarnje, installaziske dźěkarnje, fabriki a privatne wožoby wupschestrěł. Wuwsate wot tehole wukasa su wěka a scharněry s zynowych karanow a pokalow. Druhe zynowe wězy chzyke so dobrowólnje wotedacž.

— **(Sćěhwki njedostatka wuhla.)** Dla njedostatka wuhla su so hacž na dalsche w Budyschinje wschě měschczańske schule samkle, jenož w kralowskich schulach, w gymnasiju a seminarje so hischcże wuczi.

Po wukasu ministerstwa snutskownych naležnosćow su so w Sakskej wot 7. februara wschě dźiwidła, wschě salne městnosće, w kotrychž so **shromadźisny, pschednoschki, musikalske pschedwjedźenja a druhe pschedstajenja wotměwaju, hacž na dalsche samkle.** Wschě korczmy, hosćeńzy, khosejownje, jědźerne atd. dyrbja so w zykej Sakskej hižo w [illegible]odźinach wjeczor samknyć.

— **(Skažen[illegible]oš [illegible]ta kušnyk.)** Ssobotu psched tydźenjom je jedyn poš tu [illegible]eho p[illegible]ista kušnyk. Pša su morili a pschepytali, pschi čimž je so wupokasało, so je poš skaženy byk. Posdźischo je so hischcże shoniło, so je tón samy poš jeneho knihiwjednika tudomneje waggonoweje fabriki kušnyk. Kušnjenaj staj so do Pasteurskeho wustawa do Barlina dowjeskoj, so byschtaj so tam lěkowakoj.

— **(Nowy jěsdny plan na pruskich statnych želesnizach.)** We wubjerku statneho hospodarstwa pruskeho krajneho sejma je minister sjawnych dźěłow sdźělił, so budże so liczba ludźazych cžahow k lěpschemu tworowych cžahow hischcże dale pomjeńschicž dyrbjecž. Hacž k 20. februarej nowy jěsdny plan wuńdże, kotryž jara wobscherne pscheměnjenja pokasuje.

— **(Hindenburgski dar.)** Njedawno bě w nowinach cžitacž, so su ratarjo sa Hindenburgski dar zyke swinje poskiczeli. Wo tejle darniwosću so pißasche, so dyrbjeli so drusy po tym složowacž. Krajne sežiwjerstwo je tu wěz rospominawschi měnjenje wuprajiło, so so njepscheje, so so zyke swinje wotedawaju, dokelž so s tym powschitkowne rosdźělenje podawanja rěsneho skota poczežuje.

— **(Domowinski dźak.)** 2. a 3. měrza budże po zykej Sakskej sběrka sa towarstwo Domowinskeho dźaka. Pschihoty k temu so hižo dawno stawaju. Krajnej sběrzy so dobry wuspěch pscheje, so by Domowinskemu dźakej mózno było, swój nadawk dopjelnicž, wójnskich invalidow a sawostajenych swójbnych padnjenych wojakow podpjeracž a tak rany polóžicž, kotrež je wójna nabiła. Domowinski dźak w Budyskim wjesnym wokrjesu, kotryž w nastupanju swojich sobustawow na czole wjesnych towarstwow domowinskeho dźaka steji, wobydlerstwo prošy, jemu s bohatymi darami mózność dacž, so by tež pschi pschichodnej sběrzy na prěnim městnje stak. Njech kóždy womni, so se swojej dźakownosću dowěru naschich khrobłych wojakow wonka pošylnja.

— **(Podpjeranje wojerskich swójbow.)** Pschezo snowa so s pißmami na podpjeransku komißiju Budyskeho wjesneho podawanskeho swjaska dla podpjeranja wojerskich swójbow na to poczahuja, so druhe žony wjazy dostawaju a so podpjeranje njeje jenake. Podpjeranja njemóża jenake bycž, dokelž potrjebliwosć njeje jenaka, a dokelž dyrbi so runje tejle potrjebliwosći wotpomhacž. Wobcežowanje je teho dla bjes sakožka, dokelž je kóždej wojerskej žonje mózno, pola gmejnskeho pschedstejicerja abo hamtskeho hejtmanstwa tak mjenowany namjet B stajicž, po kotrymž so podpjera powjetschi, hdyž so wo potrjebliwosć jedna. Dokelž je formular namjeta B tak pschiprawjeny, so wón podpjeranskej komißiji dospołny wobras wo tym dawa, hacž wojerskej swójbje podpjera doßaha, je bjes samnyßka, druhe pißma sapodacž, kotrež s wjetscha jenož njedoßahaze wosnamjenjenja wopschijeja a dlěsche wobhonjenjow potrejebaju. Gmejnska wyschnosć je winowata, namjet B pschijecž. Jeli so je s njeho spósnacž, so swójbje dotal dostata podpjera njedoßaha, so jej, po tym hacž so to pschisprawne bycž sda, pak powyschenje, pak jenokróczna pschipomoz pschiswoli, abo so wotpłaczenje dołha srjaduje Na žane waschnje pak njeje so powyschenje s pohladom pschiswoliło, so jena druha wojerska žona wjetsche podpjeranje dostawa, pschetož podpjera so jenož po potrjebliwosći dawa.

— **(Samolwjenje zokora sa pczokarjow.)** Zokor, kotryž pczokarjo k pizowanju pczołow sa lěto 1917 trjebaju, ma so pola městneho pczokarskeho towarstwa hacž k 15. februarej 1917 skasacž, a to tež se strony tych pczokarjow, kotsiž njejßu sobustawy jeneho towarstwa. Samolwjenje ma so s pschedpißanymi formularami stacž, kotrež ma sebi kóždy pczokar pola pschißłuschneho pczokarskeho towarstwa wobstaracž. Sa kóždy pschesymowany lud so jako najwjetscha dźělba 13 puntow zokora na lěto pschidźěla. Tale dźělba je khětro mjeńscha hacž lonscha najwjetscha dźělba. Wona pak je po wußudze wězywustojnych doßahaza, so bychu so ludy sakhowake, hdyž pczowarjo wobhladniwje hospodarja, woßebje pschipokasanu dźělbu zokora prawje na zyke lěto rosdźěleja a so se skhowanjom mjeda sa to postaraju, so móże so w padze nusy měd město zokora pczołam dawacž. Psches tute 13 puntow so ani na pschesymowany lud, ani k pizowanju rojow, ani k nusnemu pizowanju sa bližschu symu niczo njepschiswoli. Tež dyrbi so s tym liczicž, so so sa naléczo 1918 sa nalětnje pizowanje woßebite pschipokasanje njedawa.

— **Se želesnym kschižom 2. rjadownje** su so wusnamjenili: wojak Jurij Peczel s Njeßkaczidła, reserwist Hermann Klin s Plußnikez. — Dźeßatnik Khorla Petrich s Ptaczez.

S Hrubocžiz. W nozy wot njedźele k póndźeli su paduschi na tudomnym Lipkez kuble se swinjazeho khlěwa durje wotpaczili a s njeho starku a gansora, jeneho kapona a dwě kokoschi kradli. W lěsku, mjes Hrubocžizami a Tšelanami leżazym, su woni, kaž krwawy sled tam pokasuje, kradnjenu pjerisnu sarěsali. Nasajtra su hnydom sa polizajskim pßom póßkali. Tón sa sledom hacž k želesnizy dźesche, hdyž sled pschesta.

S Barta. Želesny kschiž 1. rjadownje je w januarje 1917 Jan Ramsch, syn tudomneho kublerja Ernsta Ramscha, dostak. Wón je hižo mějeczel želesneho kschiża 2. rjadownje a St. Hendrichskeje medaille, kotrejž je wón w septembrje 1916 dostak.

Se Sdžar pola Klukscha. Tudomnemu živnosćerjej Melcherej bě tele dny jedyn dźěkacžeŕ po drósy duzy se sahrody jeneho gansora kradnyk, jeho sarěsak a na sankach domoj dowjesk. Wobkradnjeny bě so bórsy dohladak, so bě so gansor shubik. Sa nim so roshladujo wón krwawy sled na drósy a sankazu cžěŕ wuhlada. Sa njej duzy wón hacž k domej tamneho dźěkacžerja dóńdże. Wón sandarmej powjedźi, schto bě so stako. Tón dźěkacžerjowy dom sa kradnjenym gansorom pschepytujo gansora sarěsaneho w pinzy pod rěpu skhowaneho namaka. Nětko bu dźěkacžerjej satrach. Sso sudniskeho khostanja bojo wón swojeho samßneho gansora wsa a jeho Melcherej donjeße, so by sebi jeho saßo sdobrił. Jara dwělne pak je, hacž so s tym khostanja sminje.

Se Schunowa. Towarstwo Sserbskich Burow sa Ralbiczansku woßadu mějesche tu minjenu njedźelu shromadźisnu. Najebacž surowe symy móżesche pschedßyda M. Wicźas-Konjeczanski tola nahladnu liczbu swěrnych sobustawow postrowicž. S postanjenjom cžesczachmy wopomnjecże 4 semrětych sobustawow. Dwjeju s nich: Walda s Ralbiz a Kral s Konjez staj swoje živjenje sa wótczinu woprowakoj. Sliczbowaŕ, k. kantor Schewczik poda sliczbowanje s lěta 1916. S teho bě dowidžecž, so smy měli

28 619 hr. 08 np. dokhodow a
27 018 „ 71 „ wudawkow, tak so
1 600 hr. 37 np. w pokładnizy swosta.

Sliczbowanje pschehladataj kk. Jurij Czornak s Ralbiz a Pětr Handrik se Schunowa. Pschedßytstwo a wubjerk buschtaj na dalsche 3 lěta starej s nowa wuswolenaj. Potom jednachmy wo symjenjach a pschikupnych hnojach. Mjda sa woženje tworow a płaczisna sa woženje bu pschiměrnje powyschena. Make statoki hacž do 100 dawkskich jednotkow chzemy jednotku po 100 hriwnach a wjetsche kubła jenotku po 60 hriwnach wobliczicž. Sliczbowaŕ napomina, so by kóżdy swoje pjenjesy na dań dak, hdyž su lěpje skhowane hacž doma a k tomu hischcże dań njeßu. Woßebje dyrbjake so sležbro a nikl do wobkhoda dawacž; dokelž je na drobnych pjenjesach wulki njedostatk. Dokelž kóżdy rady pschedawa, schtož jenož móże, a to tež s lohka doma wotbywa, njechamy zonjaze towarstwo sałożicž. Rěczesche so hischcże wo swěrnych skužownych, kotsiž 10 lět abo dlěje pola samßneho hospodarja skuża. W nadźiji, so nam bórsy měr sesthadża, wobsamknychmy, so chzemy w lěcże w Ralbizach shromadźisnu wotměcž s zusym pschednoschkom.

S Pancžiz. Sa „Dźak domowiny“ je so tu se strony schule hižo wjele cžiniło. We běhu lětow 1916 a 1917 su schulske dźěcži

se sjawnymi pschednoschkami psches 900 hr. nahromadźili. Tajke wotměwachu žo sańdźeny tydźeń njedźelu, žrjedu a pjatk a to se strony khowanzow instituta a dźěćzi wobeju ludowych schulow. Pschi tym wobdźěli žo na 70 dźěćzi. Na wschěch dnjach běchu pschedstajenja derje wopytane. Najbóle lubjesche žo dramatiski kruch „St. Antonius", pěžnjeny wot jeneje klóschtrskeje knježny. Schulske dźěćzi nawucžike, sa čžož žo jim k. P. Ublad sjawnje džakowasche. hrajachu kruch „Twjerda hłowčzka". Wschitke běchu žwoje róle a spěwy derje nawukle a tohodla dostachu mózneho pschikleska. Wulku sažkužbu wo dobre pschedwjedźenje maja klóschtrske knježny, kiž žu dźěćzi nawucžike, za čžož žo jim k. P. Ubald sjawnje džakowasche. Knjes wucžeŕ pokasa na wschelake trěbne wójnske postajenja, wukoži wimy njedostatka na drobnych pjnjesach a wunježe, spominajo na khěžorowe narodniny, tsikróčznu žkawu na najwyschscheho wójnskeho wjednika. Pódla pschipósnacža sa bjesporočzne pschedstajenje žu dźěćzi sa naschich ranjenych rjany pjenjes swjedźe. Sa to žkuscha jim, kaž też klóschtrskemu knjejstwu, kiž je wěz na wschě móžne waschnje podpjerako, sjawny džak.

S Wojerez. Jeneho tudomneho 18 lětneho běhaka žu sajeli, hdyž bě žo wón do pižańnje wuhloweje jamy „Eriki" dobył a tam spyta, s hamorom a błózkami pjenježny khamor rospaczicź. Hdyž jeho na poliziji pscheběhyschachu, žo wukopa, so bě khłopz hižo na wjele druhich městnach kradnył.

Se Shorjelza. W nozy k njedźeli žu žo paduschi do městnoscžow tudomneje powschitkowneje městneje khorobneje kaby dobyli a s njeje něhdže 4000 hriwnow hotowych pjenjes a sa něhdže 8000 hr. hódnostnych papjerow kradli. Druhe paduschstwo je žo w jenych klamach na Budyskej drósy skučžiło, hdźež paduchaṁ něhdže 2000 hriwnow hódnostnych papjerow do ruki padže. Dale žu žo paduschi do Pawlikowskez maschinskeje fabriki dobyli, hdźež pak njejžu žanych pjenjes namakali.

Se Shorjelza. Wot schtwórtka žu žo dla njedožahanja wuhla w Shorjelzu wschě schule samkle.

S Běleje Wody. Pod nětčzischej žurowej symu skót, kotryž w symnych hródźach pschebywa, čžežko čžerpi. W Khwalischu stej jenemu žiwnoscžerjej dwě žwinjecži wóndano w nozy w khlěwje smjerskej. Wobžedžerjo skota žo teho dla napominaju, so bychu hródže se žkomu, žynom drjewom, krywami atd. wobdali, so syma njemohła skotej seschkodźicź.

S Zybalina. Tudomneho nózneho straźnika žu smjersnjeneho na drósy namakali. Najskerje woškabnywschi je wobstarny muž padnył a, dokelž jeho wołanje nichtó njeje žkyschał, w symnej nozy smjersnył.

S Tscheplina pola Mužakowa. W tudomnych wuhlowych podkopkach je žo woda pschedrěła. Wona žo s tajkej mozu pschedobu, so plumpinemu wothladarjej w podkopkach njebě móžno, žo wukhowacź. Wón je žo žmjertnje wobschkodźił.

Přilopk.

* **(Saškódkowaze běrny.)** Běrny, kotrcž žu pomjerske žwoju žkódkoscź shubja, hdyž žo do czopkeje městnoscže połoža a žo jedyn abo dwaj dnjej w czopkocže wostaja.

Ssylnje smjerske běrny hodža žo k jědži trjebacź, hdyž žo wone do symneje wody połoža a žo w njej něhdže hodźinu wostajeja. Na tajke waschnje žo smjerśk s běrnow zyle wucžehnje, so móža žo wone potom tak wužicź, kaž njesmjerske běrny. Ssudobje s wodu, do kotrejež žo smjerske běrny połoža, dyrbi w khłódnej městnoscži stejecź. Jeli so běchu běrny žylnje smjerske, žo druhdy czeńka lodowa skora swjerćha wody widźecź da.

* **(Ssukelnja žo wotpaliła.)** W Zahanje je žo žobotu popołdnju Zahańska towarśtwowa žukelnja wotpaliła. Woheń je w jenej dźěłarni nastał a žo rucže psches wjetschi dźěl twarjenja rosschěri. Też na pschimjesowazu składownju žo wón wupschestrě. Na skladže leżaza wołma je žo s wjetscheho dźěła wukhowała.

* **(Rosbuchnjenje w Archangelskim pschistawje.)** Ruski admiralny stab 26. januara wosjewi: Hdyž w Archangelsku nakład s kódlamaka „Czeljuskina" wukładžachu, žo pschi jenym wukładźischczu rosbuchnjenje sta. Woheń žo rucže we wokolnoscži mjes někotrymi składownjemi, kólnjemi a barakami rosschěri. Pódla „Czeljuskina" žo jena wlecžaza kódź sniczi. Pódla teho žo pjecź parnych kódźow wobschkodźi, mjes nimi tsi jenož lohko. Mjes 344 sranjenymi wožobami, žu tsjo offizěrojo a 99 wojakow, 59 wožobow je žo czežko sranilo. Liczba morwych žo na 30 woblicži. 31. januara móžachu žo parne kódże hižo saž̌o k městnu njesboža pschistajicź. Wschědne wukładowanje tworow žo bjes sadźěwka dale stawa. B.

* **(Wopory symy.)** W Schlesynskej je w nětczischej symje hižo 15 s wjetscha starschich wožobow smjerslo.

* **(Nahła žmjercź.)** Na dwórnischczu w Eibawje je póndźelu blidarski mischtr Rößler wumrjeł. Hdyž chzyschе žebi jěsdnu khartku kupicź, žo na semju swjesy a sa někotre minuty wumrje. Boža ruczka bě jeho sajała.

* **(Wotprawjenje w Allensteinje.)** Dźěłaczerja Pawoła Kunkela, kotrehož bě wójnski žud dla skónzowanja kublerja Matzena k žmjercźi sažudźił, žu žrjedu w Allensteinje satsělili.

* **(Nusyne pjenjesy w Kielu.)** Magistrat w Kielu je wobsamknył, k pomjeńschenju njedostatka drobnych pjenjes nusne pjenjesy wudacź a to sa 150,000 hrwnow połhriwnowskich a sa 100,000 dźeżaczpjenježkowskich papjerow.

* **(Smjerska.)** Dźěłaczerjo žu pola Kötzenbrody zyle sprostnjenu njesnatu žonu namakali, kotraž bě jenož lěczbnu drastu swoblekana. Žonu do jeneje khěže donjeżechu, hdźež wona někotre žłowa swjasoriwschi wumrje.

Sa jedyn sahrodny płót wiżazeho tele dny pschi žylnej tschěskanzy jedyn wothladaŕ khorych jeneho wojaka nadeńdże. Wón s ruku a s nohu sa wótraj kónzaj żelesneho płota wiżasche, s kotrejuž bě žo jedyn kónz jemu do bristwy hłuboko sakłoł. Hdyž bě wothladaŕ wojaka s jeho położenja wuźwobodźił, tutón skoku czekny.

" W Obergrundże pola Warnsdorfa žu 46lětneho proscherja Jana Münzela s Teichstatta smjersnjeneho namakali.

* **(Garbarnja žo spalika.)** We Wilhelmsburgu je žo Fleschez garbarnja wotpalika. Dwě wožobje stej žo spalikej, dwě druhej žo czežko sranischtej. Wulke składy koże žu žo spalike. Pjatnacže stow ludźi je dźěło shubiło.

* **(Rosbuchnjenje bomby.)** Ssrjedu wjeczor w Amsterdamje pschi bursynych hłownych durjach jena bomba rosbuchny. Nichtó žo njeje sranił, też žo njeje žaneje schkody naczinilo. Wo winiku njeje niczo snate.

* **(Mandźelskaj žo spaliloj.)** Pschi wohnju w jenej khěži w Wittenbergu staj žo samkaŕ Henschel a jeho žona spalikoj.

* **(S rosbuchnjenjom jeneho žuda žo saraśył.)** W Pfungstadtu w Hessenkej žo 40-lětny dźěłaczeŕ Pětr Ries w Hildebrandtez piwaŕni do pinzy poda. Tam žo na dobo jedyn žud rospukny a dno dźěłaczerja tak czežko trjechi, so bórsy po tym wumrje.

* **(Syma w Franzowskej.)** Po Parižskich nowinach je temperatura wutoru na 15 gradow pod null padła, schtož žo wot 20 lět njeje wjazy stało. W Belforcze bě žamo 22 gradow symy.

* **(Młodostny rubježnik.)** Hakle 17-lětny, tola hižo khostany czeladnik Maniz žo w Alteisu pola Großenhaina sa jenu nóz na tsjoch městnach nuts dobu. Wikowaržy Rettlerowej wón pópjeŕ do wocžow czišny a žebi wot njeje pjenjesy žadasche. Žona wo pomoz wołasche, na czož jej njeraźnik hrožesche, so ju satsěli. Ssud jeho k 1 létu 10 měžazam jastwa saždźi.

* **(W Hollandskej taje.)** S Hollandskeje žo p[illegible], so je žo tam po poźlednich dnjach kruteje symy [illegible]o tacža dało.

* **(Satraschne semjerženje.)** Po [illegible]nej powjesczi Pětrograda je 30. januara w dołhorańschim dźěle [illegible]siskeje satraschne semjeržењe było. Myžla žebi, so žu žo wjetsche dźěle połkupy Kamczatki do morja shubiłe.

* **(Mnichowski generalny komando pschecźiwo kholowatej drascže žónskich we wustrowjernjach.)** Mnichowski ge[illegible]alny komando žo pschecźiwo kholowatej drascže žónskich we [illegible]strowjernjach se žlědowazymi žkowami wobrocža: Wustupowa. [illegible]někotrych knjenjow w Garmischu a Partenkirchenje je tamn[illegible]mu wobydlerstwu s wulkim pohórschkom. Ludžo žo wožebje [illegible]starsche knjenje hněwaju, kotrež stajnje w sjawnoscži w khole[illegible] bjes žuknje khodża, hacž runje ani žo se žankami, ani se [illegible]wymi žmykaczami njewoža. Druhdy žu tak swoblekane knjenje[illegible]e mschi pschischłe. Jednorej khutnej myžli hórskeho wobydlerstwa je tajke sadźerženje hrosnoscź. Teho dla je hižo na drósy k njelubym podawkam doschło. Wyschnoscže, duchowni a privatni ludžo žu žo na generalny komando s prósstwu wobrocžili, so by pohorschkej wotpomhał. Tutón je wyschnoscži Barmischu poručžił, so by pschecźiwo njewuschnoscži, jeli trjeba, [illegible] polizajskimi žrědkami sakrocžiła.

* **(Proviantny czah w Franzowskej žo spalił.)** Mjes Parisom a Lyonom je jedyn ludźazy czah do jeneho proviantneho cza[illegible]a sawadźił. 24 wosow proviantneho czaha je žo rosbiło. Wone wjele

ſtow zentnarjow žiwnoſcże wopſchijachu, kotraž je ßo wſcha ſpaliła. Prěnje hamtſke telegramy tſjoch morwych a dźeßacź ſranjenych mjenuja.

* **(4000 hriwnow pjenjeżneho khoſtanja dla wójnſkeho lichowanja.)** Rěmiſki miſchtr P. Nitſchka w Barlinje bě jako wikowar ſ cźelazym mjaßom nanajwyſchſche punt po 2 hr. 65 pj. pſchedawacź ßměł. Wón pak bě ſa njo 3 hr. 20 p. hacź 3 hr. 80 pj. žądał a doſtał. Wón bě na tajke waſchnje 2226 hriwnow dobytka, domolenu měru pſchekročazeho dozpił. Lawniſti ßud wobſłoženeho k 4000 hrimnow pjenjeżneho khoſtanja ſoßudźi.

* **Kat ſa pruſke kraleſtwo,** Lorenz Schwietz we Wrótßwawju, je ßwoje ſaſtojnſtwo ſłożił. Wón je jo 16 lět ſaſtawał a ſa tón cźaß 120 woßobow wotprawił. Schwietz je ßo 26. julija 1850 we Wulkim Döbernje w hornjej Schleſynſkej narodźił a bě ſ rěſnikom, prjedy hacź je katowſtwo pſchewſał.

* **(Kak ßo awſtriſzy khěžorojo khowaju.)** Khowanje cźěła khěžora Franza Joſefa we wjelbje kapuzinſkeje zyrkwje ßo po ſaſtarſkim doſtojnym wobrjedże ſtanje. Hdyž ßo morwy khěžor do wjelba dele njeße, wyſchſchi zeremoniſki miſchtr ſe ßwojim kijom do ſamknjenych durjow ſakkapa a ßebi ſaſtup žada. „Schtó tu je", njewotewriwſchi ßo ſtražowazy mnich praſcha. — „Jeho majeſtoſcź najßwětliſchi khěžor Franz Joſef", ßo wotmolwi. — „Teho njeſnaju!" — „Awſtriſki khěžor a wuherſki japſchtoſſki kral!" — „Teho njeſaju!" — Tſeczi krócź ßo wyſchſchi zeremoniſki miſchtr wo ſamknjene durje klapa. „Schtó chze ſaſtupicź?" ßo ßaßo mnich wopraſcha. — „Hrěſchny cźłowjek, naſch bratr Franz Joſef!" Nětko hakle ßo durje wocźinja. Franz Joſef, kotryž bě nimale 70 lět ſe wſchěm błyſchcźom a mozu wobdaty, do ßwojeho poßlednjeho ſtatoka, k najkhudſchim bratram, ſaſtupi. To běſche myßl, kotraž je ſałožerja tuteho pohrjebniſchcźa napjelnika; hłuboko dele ſe ßwětłeje wyßokoſcźe tróna dyrbja ſtawy khěžorſkeho doma do jednoreho doma najkhudſchich mnichow. Skoro ſtoatſizeczi kaſchcźow je tale domiſna Habsburgſkich hižo pſchijała, a khěžor dyrbi daloki rjad kaſchcźow pſcheńcź, hacź wón k ßwojemu poßlednjemu wotpočźinkej dońdże. Jeho kaſchcź budże najprjódzy pſchi kaſchcźu khěžorki Hilžbjety ſtejecź. Poſdźiſcho, hdyž je wumětżowa ruka ſarkofag wurubała, dyrbi cźěło w zyle nowym wjelbowym dźělu, w małej komorje ſe ſcźěnami ſ běłeho a cźorneho marmora a ſ woltarjom ſ teho ßameho kamjenja, poßlednje ſpanje namakacź. Do tehole noweho wjelba ßo też kaſchcź kronprynza Rudolfa a kaſchcź khěžorki Hilžbjety ſtajitaj.

Handrij.

Lědma bě młody dźeń na měſchcźanſkich haßach ſaßwitał, a hižom bě widźecź, kak Handrij dźěłarnju ßwojeho nana, kiž bě ſamkař, wotamka, wſchitko do rjadu ſtaja, w ſamkarni woheń ſcźini a ſ hamorom a ſ pilku w ruzy na něcźim dźěła, ſchtož dźeń prjedy njebě mohł dodźěłacź.

Handrij bě hiſchcźe niz zyle pjatnacźe lět ſtary, ale hdyž widźeſche, ſo je jeho nan khudy a ſo ma wjele dźěcźi ſeźiwicź, a ſo pomoznika trjeba, prózowaſche ßo, jemu hižo wot małoſcźe pomhacź. Nanej ßo to jara lubjeſche; wón móżeſche Handrijej niz jenoż dźěło, kotreż hižo dokonjecź wjedźeſche, ale też ßwoju dźěłarnju dowěricź, hdyžkuli dyrbjeſche ßam do měſta na dźěło woteńcź, dokelž běſche ßebi wěſto, ſo Handrij ſ dźěłarnje njewotgěhnje, ſo by po haßach wokoło běhał a ßo honił. Handrij bě poßłuſchny a pilny, ſnajeſche ßwoje rjemjeßło hižo doſcź derje a ßo wſchitkim ßußodam, kotſiž jeho wuſtojnoſcź a porjadnoſcź w dźěle ſnajachu, jara lubjeſche.

Junu bě nan woteſchoł, ſo by na wrota ßußodneje fabriki kowane kruchi pſchicźinił, Handrij pak poča pilkowacź něſajke hoki a hoſdźiki pſchikónzowacź, tu ſtupi njeſnaty, rjenje wuhotowany muži ſki do ſamkarnje a rjekny:

„Twój nan drje tu njeje?"

„Ně, knjeże. Pſchejecźe ßebi wy ſchto? Ja hnydom po njeho doběhnu!"

„Njekhodź, nimam nicźo nuſne, pſchińdu druhi raz ßaßo."

„A ſ cźim mohł wam, knjeże, poßłužicź?"

„Ty? Dźi mi tola! To ßy hiſchcźe pſchejara młody; to dyrbiich hiſchcźe wjele ßele ſjěſcź. Lědma hakle dokonjeſch, hoſdźik pſchikónczicź, kaž to tule cźiniſch."

To bě Handrija jara ſamjerſało. S někotrymi ßłowami zujemu roſeſtaja, ſo też druhe wěży runje tak derje dokonja, kaž to, ſo ßo wuſtojnoſcź njeměri po ſtarobje a ſo je ßebi teho wědomny, ſo kóždu wěz ßwojeho rjemjeßła ſhotowicź dokonja.

„Nó derje, zuſy rjekny, „cźu tebje na pruhu ſtajicź. Wěſch dha, kak ma ßo klucź wudźěłacź k ſamkej, kotrehož pſched ßobu nimamy?"

„Ow haj, to wěm. K temu ßo wóſkowy wocźiſchcź ſ kluczoweje dźěrki nakoża a klucź ßo po wóſku ſhotowi."

„Wubjernje! A hdy by ty tajki wóſkowy wocźiſchcź měł, by ty tajki klucź mohł wudźěłacź?"

„Haj, knjeże, a to dobry klucź!"

Skaſaŕ wucźeże ſe ſaka wóſkowy wocźiſchcź kluczoweje dźěrki a pokaſa jón hólzej — potom ßo wopraſcha:

„A hdy chzeſch mi jón wotedacź?"

„Jutſje rano."

„Aha — ja wěm, ty chzeſch wocźakacź, doniž ßo twój nan njewrócźi, ſo by jón tebi ßam wudźěłał."

Handrij to jara raſnje wotpokaſowaſche a ßo wobaraſche. Na to zuſy dopraji:

„Nó potajkim, wo jenej wězy ßo hiſchcte ſrěcźimoj! Sſlub mi, ſo wo tym kluczu nanej ani ßłowa njepiknjeſch a ja tebi město tſjoch hriwnow, kotreż klucź płacźi, hnydom dwazeczi hriwnow we ſkotu dam!"

„Sſlubju wam to, knjeże."

Cźłowjek móże ßebi myßlicź, kak ſbożowny, Handrij běſche! Hdyž bě ſkaſaŕ woteſchoł, da ßo Handrij hnydom do dźěła a hacź nanajpilniſcho a najwobhładniſcho dźěłaſche. Wón roßžehli żeleſo, połoži jo na nakowu, a tak do dźěła ſamnßleny ßebi najrjeńſche wězu ſa dwazeczi hriwnow ßoni a moluje. Dwazeczi hriwnow! To njeje pjenjes, kotrehož móże cźłowjek na pucźu namakacź. A pola naß doma ßu pjenjeży jara żadne. A rnnje ſa jutſiſchim budże mój narodny dźeń. Sa dźeßacź hriwnow ßebi nakupju najlěpſcheho tykanza, dobru kołbaßu, rjany kruch butry a piwa a też bleſchu wina. To ßebi wſcho mjelcźo nakupju. Wjecźor, hdyž je cźaß wjecźerjecź, pſchinjeßu wſchitko domoj; potom, hdyž naſch n n mucźny a ſpróżny ſ dźěła domoj pſchińdże a chze ßo ſa blido ßydnucź, potom město ſo bychu khlěb a běrny na blidże byłe, wukładu pſched jeho wocźomaj dobre jědże, kotreż je mi Bóh wobradźił, kak budże ßo nan wjeßelicź!"

Tajke myßliczki Handrijej wutrobitoſcź a pilnoſcź pſchiſporjachu, tak ſo bě naſajtra hižo klucź dodźěłany, wupilwany a wuhładkowany.

Zuſy knjes pſchińdże, rjekny, ſo je ſ dźěłom doſpołnje ſpokojom a doda:

„Njejßy tola nanej nicźo prajił?"

„Nicźo", Hawdrij wotmolwi a ſ wjeßełoſcźu dwójzy poſkocźi, hdyž jemu zuſy dwaj ſkotaj po dźeßacź hriwnach na dłoń połoži. Zuſo woteńdże.

Saßo a ſaßo Handrij ſłotakaj wobroczeſche, wobmaßowaſche, jej na dłóni poczeżkowaſche a njemóżeſche wot njeju wocźi wotwobroczicź. Schto je tak rjane, kaž pjenjeſy, kotreż je ßebi cźłowjek ſe ßamßnym dźěłom ſaßłużił!

* * *

Naſajtra rano hižo ſahe bě błyſchecź. ſo je na haßy wulka hara, też bě widźecź, kak ludźo do jeneho kónza ſ cźrjódami hromadu běża a ßo tłócza.

Handrij tutu cźrjódu wuhlada a rjekny:

„Nano, dowoliſch mi, ſo bych tam ſchoł pohladacź, ſchto ma to na ßebi?"

„Dźi", nan rjekny, kiž tón dźeń w ſamkarni też ßam dźěłaſche.

Handrij mějeſche myßle, tuteje dowolnoſcźe prawje jara wužicź. Wón tam běżeſche, hdyž bě hara a wón błyſcheſche, ſo ßo wo něſajke paduchſtwo jedna. Něchtó bě klamy jeneho ſłótnikarja wotamknył a wſchelake drohe ſłote debjeńki kradnył. Wſchitko na to pokaſowaſche, ſo bě ßo paduchſtwo ſ pomozu wopacźneho klucża wuſ jedło. Poliziſtojo pola wſchitkich ſamkarjow ßledźachu, ſo bychu ßo pſcheßwědcźili, hacź też to żadyn ſ nich ſ paduchom ſtowarſcheny njeje.

Handrij khwile njemějeſche, ßebi wo tym dale myßlicź, ale wróczi ßo, ſo by tu wěz nanej wupowjedał, tu pak wuhlada ſo wulka cźrjóda ludźi wokoło jeneho khamora ſteji a ſo jeho nan a oßrjedź poliziſtow ſteji, kiž běchu runje na tym, jeho do jaſtwa wotwjeſcź.

Woprawdże běchu poliziſtojo w jenym kuczе w dźěłarni wóſkowy wocźiſchcź namakali, po kotrymž bě Handrij dźeń prjedy klucź

ſhotowił a tutón klucz bě zyle wěſcze tón, ſ kotrymž bě ßo paduchſtwo dokonjało.

Nan poliziſtam wobkrucźeſche, ſo wo niczim niczo njewě, ßußodźa pak, kotſiž jeho jako cźeſtneho muża ſnajachu, nochzychu jeho podhladneho cźinicź. Ale poliziſtojo pokaſowachu wopacźny klucź, kiž bě po wocźiſchcźu ſhotowjenn, kotryž běchu w dźěłarni namakali, a ſ teho ßudźachu, ſo je wón tón był, ſchtóž je tón klucź wudźěłał, a ſo je wón potajkim ſ paduchom ſtowarſcheny.

Hdyž bě Handrij ſpóſnał, wo cžo ßo jedna, padźe na kolenje a wołaſche, kak je wón njeſbožowny a roſpowjeda dokładnje, kak je ßo wěz měła.

Poliziſtojo nana puſchcźichu a ßyna do jaſtwa wotwjedźechu. Schtó wě, kak dołho budźiſche tam wbohi młodźenz dyrbjał woſtacź a kak budźeſche ßo jeho njewinowatoſcź wupokaſała? Ale Bóh to ſpodźiwnje ſrjadowa. Hdyž Handrija do kłódy wjedźechu, wuhlada wón, kak ßo na rózku dweju dróhow cžłowjek ſawrócźi, kotrehož jako teho muża ſpóſna, kotryž bě jemu klucź dał dźěłacź. Hnydom to poliziſtam rjekny, a cźi paducha ſadźeržachu. Pokradnjene wězy pola njeho namakachu. Dokelž paduch nětko prěcź njemóžeſche, powjedaſche doſpołnje, kak je wěz ſawjedł, ſo by ßebi wboheho Handrija dobył.

Paduch ſaßłużene khoſtanje doſta, Handrija pak na ßwobodu puſchcźichu. Jeho nan hnydom pſchikhwata, ſo by jeho troſchtował, ßußodźa pak mějachu jeho tež dale jenak lubo.

Handrij pak by huſto prajił:

„Njewěrcźe nikomu. ſchtóž wam pſchikaſuje, ſo dyrbicźe něſchto pſched ßwojim nanom potajicź a ſamjelcžecź.“

(— Kónz. —)

Zyrkwinſke powjeſcźe.

W Michałſkej zyrkwi śmě̌je jutſje, njedźelu Sexagesima, duchowny Tyſchet rano we 8 hodźinach němſku powjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach śmě̌je farat Răda němſke a ½11 hodźin ßerbſke prědowanje.

Tydźenſke ſaſtojńſke dźěła śmě̌je farat Răda.

Zemrjeli:

W Michałſkej woßadźe: Bohuwěr Rachliz, zyhelńſki dźěłacźeſ ſ Raſchowa, † w ſcſtarańi wokrjeßneho wuſtawa na Židowje, 68 l. 3 d. — Pětr Schołta, łubl t w Dołnjej Kinje, 75 l. 23 d. — Ota Jurij, Oty Theodora Jäkela, kublerja w Libuchowje w tu khwilu we wojeſkej ßłużbje, ß.. 2 d. — Gerbard Ernſt, Hermana Schlozy, wojnarja na Židowje, dwójn. ßyn, 7 m. 21 d.

W druhich woßadach: Hana ſwud. Huſtowa rodź. Tonichez w Demjanach, 78 l. 4 m. 13 d. — Hańża ſwud. Cźěßlowa rodź. Bohotez w Nowej Wßy, p. Ne w., 67 l. 2 m. 98 d. — Auguſt Zowník, wobydlet w Rakezach, 84 l. 8 m. 18 d. — Jan Domaſchka źiwnoſcźer w Nowej Wßy, 51 l. 11 m. 26 d. — Max Helmut Ernſta Hajny, pohoncźa w Lipicźu, w tu khwilu na wojownſchcźu ß., 2 l. 4 m. 11 d. — Hana Marta, Khorle Schrama, wobydlerka w Minakale dź., 4 l. 9 m. 28 l. — Emma Zyžowa, Mora Zyže, wikowarja w Polpizach, mandźelſka 36 l. 1 m. 28 d. — Michał Hüttich, khěžer w Kißlizy, 81 l. — Khryſt. Khěžnikowa, mandźelſka cźěßle Khěžnika w Barcze, 79 l. 8 m.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Hodźija.

Jutſje, njedźelu Sexagesima, śmě̌je rano ½8 hodźin duchowny Voigt ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja ½9 hodźin śmě̌je farat Kſchiżan ßerbſke a ¾10 hodźin němſke prědowanje.

Sſrjedu popołdnju w 5 hodźinach wotmě̌je ßo ßerbſka wójnſka modletſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Budeſtez.

Jutſje, njedźelu Sexagesima, śmě̌je rano we 8 hodźinach duchowny Bójk němſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach śmě̌je farat Domaſchka němſke a ½11 hodźin ßerbſke prědowanje.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Njeßwacźidła.

Njedźelu Sexagesima budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſke a ½11 hodźin němſke kemſchenje.

Pónđelu wotmě̌ja ßo póſtne paczerje we Wbohowje a w Krónzy.

Schtwórtk póſtne paczerje we Łuſy.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Rakez.

Njedźelu Sexagesima śmě̌je farat Matej-Bertſi rano we 8 hodźinach ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſke a ¾11 hodźin němſke kemſchenje.

Popołdnju ½3 hodźin śmě̌je miżionar Schnabel ſ Małeho Wjelkowa němſki miżionſki pſchednoſchk.

Drobnowikowanſke płaczišny w Budyſchinje.

Howjaſe mjaßo	1 kg	3,60—4,80	hr.
Cźelaze mjaßo	„	—3,—	„
Skopjaze (wowcze) mjaßo	„	4,40—6,80	„
Swinjaze mjaßo	„	3,80—4,—	„
Swinjazy ſchmalz	„	—5,—	„
Pſcheńcźna muka, wójnſka druźina	„	—0,50	„
Rźana muka	„	—0,37	„
Khlěb	„	—0,30	„
Běrny k jědźi	„	—0,11	„
Ssuſcheny połcź	„	—4,40	„
Dobre mloko	1 liter	—0,24	„
Butra k jědźi	1 kg	5,10—6,40	„
Cźerſtwe jeja	15 ſchtuk	4,20—4,80	„
Zokor, mlěty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Briketty ſ bruneho wuhla	100 ſchtuk	—1,20	„
Kamjeńtne wuhlo	100 kg	—3,70	„

Rožku a pſcheńzu

po ſakonſkich najwyſchſchich płaczišnach kupujetaj

Heinke a ßyn

w hamorſkim młynje w Bdyſchinje.

Howjaſe koże

a wſchě druhe druźiny

harowanych a koßmatych kožow

po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

Otto Hausotter

Pſchewſacźe khachleſtajerſtwo.

Cźeſcźenym Sserbam w Budyſchinje a wokolnoſcźe k wjedźenju dawam, ſo ßym

khachleſtajerſtwo

ſwjaſane ſ pſchedawarńju hornzow

w Budyſchinje na ſchulſkej dróſy 3

wot mojeho lubeho bohużel pſchesahe ſemrjeteho nana wot wjele lět wjedźene, pſchewſał a jo w mojim mjenje, tola ſe ſtarej firmu a krucźe ſprawnymi ſaßadami dale powjedu.

Wſchoſtronſke dowěrjenje, kotreż je ßo mojemu nanej dołało, proſchu tcź mi dobrocźiwje wopokaſacź. Ssym ſkładnoſcź měł, w ßwojim powołanju wjele nawuknycź, tak ſo móže kóždy, kotryž mi jene dźěło dowěri, wěſty bycź, ſo jo najßwědomniczišcho a tunjo wuwjedu.

Pſchi móżnej potrjebje wo dobrocźiwe podpjeranje mojeho pſchedewſacźa proſchu a porucźam ßo ſ počeſtżowanjom

Kurt Teichert,

khachleſtajerſkii miſchtr,

ſ firmu Auguſt Teichert.

W Budyſchinje, na ſchulſkej dróſy 3, telefon 654, w januaru 1917.

Mótaze dźaki
ßerbſke a němſke
za konfirmandow
ßu dostacź
we wudawarni
Serb. Nowin.

W[illegible] žobnika
p ta **Otto Büttner,**
žołtolijerinja na kotołſkej dróſy 8.

Wuczobnik ßo prita.
Sa ßwoje [illegible]amy kolor[illegible] ych
tworow kjutra vuczobnika p[illegible] am.
Augu Ritſcher
na vulkej [illegible] trowſkej haßy 6.

Spěwarſke,
ßerbſke a němſke,
we wulkim wubjerku a tunich płaczisnach
na pſchedań
we wudawarni **Serbskich Nowin**

Sklad Vogtlandſkich gardinow a pſchedawarnja wuhotowanſkich ſchatow
Martha Bräuerka w Budyſchinje
na Moltkowej dróży, na rózku rózowej drohi,
porucza ßwój wulki ſklad po tunej płaczisnje.

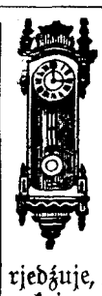

Uhren mit Leuchtblatt
Sswěczate czaßniki
ßu jara praktiſke ſa wojakow a wójnu.
Kózdy ſaczny czaßnik hodźi ßo ßwěczaty ſczinicź.
Poruczam hiſchcze mój wulki ſklad
budźakow a ſczénſkich czaßnikow.
Bohaty wubjerk czaßnikowych rjeczazow ſa ßónſke a muzſkich.
Z jazylětne rukowanje. Krucze ſprawne poßłuzenje
F. Marſchnerowy naßl.
M. Ewald, czaßnikar.

2000 zentnarjow
brěſowych khoſchczazych prutow
tez po małych dźělbach kupuje
wokrjeßny wuſtaw na Zidowje
pola **Budyſchina.** Telefon Budyſki hamt 595.

Konje k rěſu

po najwyſchich płaczisnach w kózdym
czaßu kupuje
Curt Kaiſer
pſchi mjaßowych jatkach a na Humboldtſkej dróży 783 B
— Telefon 403. —

Len
ßyry a ßuſcheny ſtwjelzaty,
trjeny len a dźěło
kózdu dźělbu po płaczisnje, wot
wójnſkeho miniſterſtwa poſtajenej,
kupujemy. W Budyſkim a Kamjeńſkim hamtſkim hejtmanſtwje mamy
jenicźzy my prawo, len a dźěło
kupowacź.
Lenowa pſchadownja w Hajnizach
pola **Budeſtez.**
Póſt a żeleſniza w **Budeſtezach.**

Kózdy, kotryż chze ßebi
dobry a tuni czaßnik
kupicź, abo kotryż chze
ßebi jón **porjedzicź** dacź
njech dźe k czaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na ſwonk. lawſkej haßy 5.
Jenčź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje
rukujo. — **Proſchu, ßebi mojt wuſtadne wokno, ſ płaczisname wupołożene, w ohladacź.**

Czehnita
ßuczelna
kruwa
blisko k czeleczu je na pſchedań
w **Libuchowje** czišło 7.

Lětny ßmjertny dźeń
lubowaneho mandźelſkeho, ßyna a bratra,
wojaka Ernſta Jana Kobanje
narodźi ßo 1. okt. 1891 w Maleſchezach,
wumrje 11. febr. 1916 w Franzowſkej.

Ach ſapſchimnycź mo njem'žemy,
Schto pſched létom my ſhubichmy,
Hduž ßyno, bratſje lub'wany,
Na bitwiſchczu ßo ſaßypny.

Nam dźenßa krawi wutroba
Saß' ſ nowa twojej' ßmjercze dla,
Hdże nam'kamy troſcht w ſrudobi
Sa ßylſy, kiž ßmy płakali?

Ach hdy by mohli pucźowacź
Hacź tam, hdźež mohli namakacź
Twój row, hdźež ſpiſch 'žno léto tu
We zuſej ſemi ſkhowany.

Nam běſche ßwérny, poßłuſchny,
Bóh pak wſcho hinak wobſamkny,
Wón měł je mjele lubſcho cze
Duž tebje k ßebi czehnjeſche.

Twój row mo chzyli wupyſchicź,
Jón ſe ßylſami wobkrjepicź,
Tam ruzo ſtyknycź k modlitwje,
O Bożo, kak nam czežko je.

My pak ßo Bohu poddamy,
Kiž wſchitko to ßam wo ſamkny,
Wón njech czi po wſchém bědźe ju
We njebju placźi ſ wěczнej mſdu.

Hacź junu ſa naß poßledńja
Też tudy bije hodźina,
A Bóh we tamnej wěczноſczi,
Naß ſ tobu wěczńje ſjednoczi.

Spi derje w měrje, czíſchinko
We twojim romje daloko,
Ta wěra njech naß troſchtuje,
Schtoż człni Bóh, wſcho dobre je.

Hłubokoſrudźena **mandźelſka Hana** rodź. Kamporez,
žarowaza macź.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedaš, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 7. **Sobotu 17. februara 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rozprawa.

16. februara. Wječorne wojowniščo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

K dołhemu ranju wot Armentieres k połodnju kanała La Bassée a w Somminej krajinje tšelenje artillerije hač do nozy pschibjerasche. Shromadźenje njepschećelskeje infanterije w pschěrowach k połnozy wot Armentieres, k wječorej wot Lens a też pschi Ancrinych brjohach pod saničazu tšelenzu wšachmy; nadběhi njejšu žo teho dła roswile.

Wójsko němskeho kronprynza.

W Champagni je žo k połodnju wot Riponta po wuspěschnym pschihotowanju s artilleriju a minymjetakami jedyn nadběh nascheje infanterije s wobhładniwosću a s rasnosću pschewjedł. S nadběhom žo pschi Champagni Fe a na hórzy 185 schtyri njepschećelske linije, 2600 metrow schěroko a 800 metrow hłuboko, dobuchn. 21 offizěrow a 837 muži je žo sajało, 20 maschinskich tšelbow a 1 minymjetak žo sebra. Nasche schkodowanje je žnadne, Franzowsojo žwoje schkodowanje s njewuspěschnymi napschećnymi nadběhami powjetschichu, kotrež wječor a dźenża rano pschećiwo wudrjenym stejischćam čzinjachu.

Na wječornym brjohu Mosele žo pschi wupadach wobhonjerske wotdźelenja se 44 jatymi, s wjetscha s tšećeje franzowskeje linije, wróćichu.

Wo dnjo a w nozy lětarjo s wobeju stron žiwje lětachu. Njepschećeljo w powětrowym wojowanju s wobaranskimi kanonami a tšelenjom infanterije žydom lětadłow shubichu.

Rańsche wojowniščo. Fronta generalneho połneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

Mjes baltiskim morjom a Dnjestrom žo pschi žněhowych mjezelach a symje jenož na někotrych městnach žiwje wojowasche.

Pschi Bystrizy Solotwinskej žu nasche pschedstraże k krótkemu wječorej wot Bohorodźanow jedyn ruski nadběh wotpokasali.

Pschi froncze generalneho wyschka arzywójwody Josefa a pschi wójsku generalneho połneho marschalla s Mackensena njeje žo położenje pscheměniło.

Pschi mazedonskej froncze njeje ničzo noweho.

Prěni generalny kwartěrski mischtr: Ludendorff.

Wójna s Rumunskej.

Poslednje dny je žo w Rumunskej sašo žylnischo wojowało. Rušojo žu pschi delnim Dunaju s wjetschimi a mjeńschimi wotdźelenjemi spytali, žwj. Jurjowski kanał pschekročić, tola žu žo se žylnym artilleriskim tšelenjom Mackensenoweho wójska wróćo cźišli.

Połdu Dunaja a Sereta je žo artilleriska tšeleńza a pschetšelowanje pschedstražow posylnilo. Pola Mesteceneschi žu němschy a awstrischy wojazy hromadźe někotre stejischća Rušow dobyli a žylne napschećne nadběhi wotpokasali. Pschi tym žu 1200 muži sajeli a 3 kanony, 12 maschinskich tšelbow a 6 minymjetakow sebrali. B.

Khěžorowy wukas sa wójnske łódźerstwo.

Khěžor je žłědowazy wukas sa wójnske łódźerstwo wudał:

Pschi pschedstejazym rosžudnym wojowanju mojej marinje nadawk pschipadnje, jendźelske wojowadło wuhłódnjeuja, s kotrymž chze najwohidnischi a najsašaklischi njepschećel němski lud pschewinyć, pschećiwo njemu a jeho swjaskarjam wobroćić s wojowanjom pschećiwo jich namórskemu wobkhadej se wschěmi możnymi žrědkami. Pschi tym budźa podmórske čołmy w prěnim rjedźe stejeć. Woczakuju, so tale w mudrej pschedwidźiwosći techniszy pschemóžnje roswita, na dokonjawe a dokonjenju swólniwe łódźerńje žo sepjeraza bróń, hromadźe skutkuju se wschěmi druhimi wojowadłami wójnskeho łódźerstwa a žo nosch s duchom, kotryž je ju sa zyłu wójnu k žławnym skutkam wukhmanił, wójnsku wolu naschich pschećiwnikow słemi.

Wulki hłowny kwartěr, 1. februara 1917. Wilhelm.

Nowa wójnska požčzonka.

Kaž žo nětkole žkyschi, nowa wójnska požčzonka, kotraž žo khěžorstwowemu žejmej pschedpołoži, pječa 15 milijardow hriwnow wučzini. Hač dotal je žo 64 milijardow hriwnow pschiswolilo a to 4. augusta 1914 5 milijardow, 2. dezembra 1914 5 milijardow, 20. měrza 1915 10 milijardow, 20. augusta 1915 10 milijardow, 21. dezembra 1915 10 milijardow, 2. junija 1916 12 milijardow a 27. oktobra 1916 12 milijardow. W oktobrje 1916 pschiswolene 12 milijardow žo hischće njejšu k podpisanju wupołožile; mjes tym je žo na to wulki dźěł papjerjanych pjenjes na krótki cźaš wudało. L.

Nowe khěžorstwowe dawki.

Hdyž žo khěžorstwowy žejm 22. februara sašo shromadźi, žo jemu, kaž je žo hižo wosjewiło, hnydom nowe dawkowe žadanja pschedpołoža. Najprjódzy budźe žo wo tsjoch nowych dawkach jednacź. Hižo w pruskim žejmje je žo na to spomniło, so žo na želesniski wobkhad dawk połoži. Dale budźe wuhło dokhody s dawkow powjetschicź dyrbjeć. Skónčnje žo dawk na wójnski dobytk wo 20 prozentow powjetschi. B.

Awstriska wójska rozprawa.

Pola Focsani w Rumunskej někotre ruske kompagnije wotpokasachmy. Pschi Putnje nasche patrouille w pschedležazej krajinje s wuspěchom pobuchu.

K połodnju Mesteceneschtskeho tunela žo jenemu ruskemu wupadej sadźewa.

K połnozy Sloczowsko-Tarnopolskeje želesnizy a pola Swidnikow we Wołynskej wupadanske wotdźelenja ruske hrjebje nadpadźechu. Pschedewsacza žo poradźichu. Njepschećel po cźłowjekach a wójnskej nadobje schkodowasche. K ranju Sloczowa pódła teho 6 ruskich offizěrow a 275 muži sajachmy.

Na italskim a balkanskim wojowniščzu ničzo noweho. B.

Ruska wójska rozprawa.

12. februara: Na wječornej froncze naschi wobhonjerjo k dołhemu ranju wot Ssmorgona jene njepschećelske połne straziščzo nadpadźechu a jenu maschinsku tšelbu wšachu. Njepschećel s něhdźe jenym bataillonom nasche stejischćzo pola Mitejlowa nadběhowasche. Na lěwym kschidle žo njepschećelej poradźi, žo do naschich tšelnych hrjebjow dobyć. S pomozu jeneje žušodneje kompagnije žo njepschećel wróćo sbi a nasche prjedawsche stejischćzo žo sašo postaji. Pola Halicza w Galiziškej njepschećel schtyri kompagnije žylny Dnjester po lodźe pschekroči a nasche połne straziščzo nadpadźe. Njedźiwajzy žylneho tšelenja pěschkow a sawěranskeho tšelenja artillerije žo njepschećelej najpr,ódzy poradźi, naschich połnych strażowarjow wróćo sćiščzeć. S napschećnym nadběhom pak žo njepschećel cźišny a naschi połni strażowarjo žwoje prjedawsche stejischćzo sašo wobžadźichu. B.

Kaž schwajzarske nowiny powjedža, je ruske wójsko poßylnjenja dostało a ßo ſ nowa ſrjadowało. Wono je ßo do schtyrjoch armejow dźěliło. Prěnja pod generalom Rußkim pola Rigi nad Dwinu steji, druha pod Ewertom wokoło Baranowiczow, tśeća pod Brußilowom we Wolynskej a rańschej Galiziskej a schtwórta, nowa sestajana, pod Gurkom w Bukowinje, lěßatych Karpatach a w Rumunskej. B.

Ruſko-jendźelske łódźe chzedža ſ němſkimi w baltiſkim morju wojowacź.

Ruſko-jendźelska admiralita pječa plan dźěła, po kotrymž ma jendźelſko-ruſke wójſke łódźſtwo w naléčzu němſke wójnſke łódźe w baltiſkim morju nadpadnyčź. Ruſke wójnſke łódźſtwo w baltiſkim morju ßo w haprleji wo ßydom nowych ſaniczakow powjetſchi. Dale ßebi jendźelſko-ruſke łódźſtwo wjele wot ßwojich podmórſkich czołmow lubi. Jendźelſke łódźe ſpytaju, ßo pola Skagerſkeho raka ſ nowa pſchekamacź; pſchetož w Londonje pječa na to dźěkaju, ſo bychu jendźelſke a ruſke łódźe w baltiſkim morju hromadźe pſcheczíwo němſkim wojowake. B.

Jendźelſka wójſkowa roſprawa.

15. februara. Wczera wjeczor k połnozy Ancry ßylnu ßyčź pſchi połoduiſchim brjoſy Serreſkeje hórki nadběhachmy a hrjebje na froncze ¾ mile dobuchmy. 215 jatych ßo ſebra. Naſajtra pſchi droſy do Pruiſieux dale poſtupachmy, hdźež 600 yardow njepſcheczelſkich hrjebjow bjes wobczeżnoſcze wobßadźichmy. B.

Jendźelſke pſchihoty ſa nowu bitwu pola Sommy.

Schwajzarſke nowiny „Bund“ powě, ſo jendźelſka artillerija njes Hebuterne a Combles ßo njeje widomnje poßkabika, tak ſo móže ßo wocakacź, ſo ßo bitwa nad Ancrn bórſy ſaßo woživi. Jara wobkedźbowanja hódne je, ſo Jendźelczenjo k polěpſchenju fronty w Somminej krajinje artilleriju wurjadnje poßylnjeja a ſ wjetſchej ſtajnoſću nadběhuja hacž dotal. L.

Wójena podmórſkich czołmow.

Hacž do 6. februara wjeczor bě ßo pola Lloydſkeho ſawěſczazeho towarſtwa pſchipowjedźiło, ſo ßu njepſcheczelſke podmórſke czołmy 95 łódźow potepiłe. Sſlědowazy dźeń bě liczba potepjenych łódźow 125 pſchekroczika. Jendźelſzy łódźerjo ßu ßo dla tajkeho wulkeho ſchkodowanja do wulkeho njeměra dali. B.

S Barlina ßo hamtſzy powě, ſo ſ wukrtja poßledni czaß powjeſcze pſchikhadźeja, po kotrychž ßebi myßla, ſo je ßo ſawrjecze morja pſcheczíwo Jendźelſkej ſ podmórſkimi czołmami a minami ſ dźiwanjom na Ameriku abo něſkajkich druhich pſchiczinow dla poßłabło. Dźiwajo na neutralnych ßo teho dla ſe wſchej jaßnoſću wojſewja, ſo ßo njeſamjeſowana wójna pſcheczíwo zyłemu wobkhadej na morju we wojſewjenych ſawrjenych ſtronach dale wjedźe, a ſo ßo wona na žane waſchnje njepoßłabi. B.

Jendźelſki horni ßejm wo wojowanju podmórſkich czołmow.

W hornim ßejmje je ßo lord Beresferd knjeżerſtwo ſa ſtrachom podmórſkich czołmow napraſchowak a prajił: Ssmy wot ſpoczatka wójny wjazy dyžli ſchtyri milijony tunow łódźneje městnoſcze ſhubili, tola to njeje tak ſle, kaž ßo byčź ſda. Ssmy ſchkodowanje ſa khětry dźěl, a to ſa tſi milijony tunow wurunali. Njeje žaneje pſchicziny, ſo dyrbjało nam ſatrach byčź. Sapoczatk 1915 je ßo ſjawnje ſdźěliło, ſo je ßo ſtrach podmórſkich czołmow pſchewinył. To mohło ßo nětkole hiſcheze ſ wjetſchim prawom rjez, dyžli hdy prjedy, a ſa to mamy ßo nowym winamakanjam dźakowacź, kotrež ßu ßo do ruki admirality dałe. Hdyž ßu ßebi Němzy myßlili, ſo jendźelſzy namórnizy w pſchiſtawach woſtanu, ßu ßo jara mylili. Beresford měni, ſo budźe ſa ſchěſcź njedźel ſtrach podmórſkich czołmow woprawdźe pſchewinjeny. Lord Lytton w knjeżerſtwowym mjenje wotmolwi, ſo ßu ßo wſchě pomozne ßrědki, kotrež je lord Beresford naſpomnił, ſe wſchej mozu nałožowake, kaž tež wjele druhich pomoznych ßrědkow. Hacž runje podmórſke czołmy po nowym waſchnju hiſcheze dwě njedźeli njewojuja, ßu naprawy, pſcheczíwo nim wotmyßlene, ſ najwjetſchim wuſpěchom ſkutkowake. — Curzon měnjeſche, ſo wobſtejnoſcze njeißu tak ſle, hacž je ßo mohło do prědka widźecź. Jendźelſke wikowanſke łódźſtwo je 1914 w juliju ſ 3890 łódźow, pſches 1600 tunow wulkich, hromadźe ſe 16 850 000 tunami wobſtejało. Schkodowanje je jenož pjecź abo ſchěſcź prozentow liczby tunow wuczíniło. Admiral Jellicoe praji: „Njetrjebamy njeſpokojom byčź ſ liczbu podmórſkich czołmow, kotrež ßo do Němſkeje wjazy njewróczа. B.

Doſpołne haczenje amerikanſkeho ſamórſkeho wikowanja.

„Times“ ſ New-Yorka powjedža: Amerikanſke a neutralne łódźe ßo ſapowjeduja, ſ amerikanſkich pſchiſtawow pſches atlantiſke morjo jěcź. Na nakładźiſchczach a w tworowych dwórniſchczach ßo wulke hromady tworow kopja. W New-Yorku 1 milijon worzla leži, kotryž ßo njehodźi na łódźe pſchekłaſcź, dokelž ßo łódźerjo ſapowjeduja wujěcź a teho dla nochzedža nakład na łódź wſacź. Wuwoß žita je ßo ſkoro wſchón ſaſtajił. W Chicago je ßo pječa ſchtyri krócź wjazy žita nawoſyło, hacž w normalnym czaßu. W Boſtonje ßu wſchě ſkładownje ſe žitom tak pſchepjelnjene, ſo ßo nowy pſchiwoß njehodźi pſchijecź. Delawaraſko-Lackawannaſka żeleſniza je po pſchikładze Pennſylwanſkeje żeleſnizy a New-Yorkſkich zentralnych żeleſnizow woſjewika, ſo jej njeje wjazy móžno, tworу ſ wjeczornych ſtatow k woženju pſchijecź. B.

Sczěhwki ſawrjecza morja w Schpaniſkej.

Barcelonſzy łódźerjo ßu ßo ſhromadźili, ſo bychu wuměnjenja roſpominali, ſ kotrymiž mohłe ſchpaniſke łódźe ſaßo na morjo wujěcź. Myta ßu ßo ſa wobßadki poſtajiłe, kotrež po ſawrjenym morju jěſdźa. Mużſtwa dwójnu mſdu a ſawěſczenje žiwjenja a ſarunanje ſa kóžde roſbicze łódźe doſtanu, kotrež jich na jěſbje po ſtraſchnej ſtronje potrjechi.

Po jenym telegramje nowin „Echo de Paris“ ſ Madrida we Walenziji 250 000 kaſchczow oranžow, 800 000 ßudow wina, 400 000 ßudow wolija w tu khwilu bjes móžnoſcze, ſo mohłe ßo ſ łódźemi wotwjeſcź, leži. B.

Jena amerikanſka płachtata łódź ßo potepiła.

Po powjeſczi Reuterez telegrafowarnje je ßo amerikanſka płachtata łódź „Lyman M. Law“, 1300 tunow wopſchijaza, potepiła. Wobßadka je ßo w Cagliari na kraj wnßadźiła. B.

Italſka Stefaniſka telegrafowarnja powě: Amerikanſka parna łódź „Lyman M. Law“ bě ſ nadobu nakładźena. Wona ßo w nozy 12. februara pſchi ſardiniſkim brjoſy ſ jenym njepſcheczelſkim podmórſkim czołmom ſeſka, kotryž ju ſ granatami ſapali a potepi. S dźeßacź muži wobſtejaze mużſtwo, njes kotrymiž bě woßom Amerikanſkich, je ßo w Cagliari na brjoh wußadźiło.

Wo potepjenje parneje łódźe „Saxonian“ ßo ſ Rotterdama piſche, ſo je podmórſki czołm 25 granatow do njeje ſwuſělak, prjedy hacž je ßo wona podnurika. Jejneho kapitana ßu Němzy ſajeli, czehmiczeŕ je na poczerpjene rany wumrjeł. Wobßadka je łódź ſ dwěmaj czołmomaj wopuſcheźika. Jedyn ſ njeju ſa 68 hodźin druhi ſa 25 hodźin k brjohej dojedźe. Mjes wukhowanymi ſtaj dwaj Amerikanſkaj, Ellwood Mqre a John Suffend rěkazaj. Mjes ſchtyrjomi franjenymi je jedyn Amerikanſki ſ mjenom Weygard.

Italſke wobaranje pſcheczíwo podmórſkim czołmam.

Franzowſke nowiny „Petit Pariſien“ powjedža: Italſke wójnſke łódźſtwo je ſe ßwojimi wobaranſkimi naprawami pſcheczíwo podmórſkim czołmam wſchě druhe ſchtworoſwjaſkowe łódźſtwa pſchetrjechiło. Nad italſkimi morjami wjetſcha liczba małych wodźiwych ballonow a ſpezialnych ballonow ſtražuje, kotrež móža podmórſke czołmy a wupołożene miny lohko wußlědźicź. Duž ßo Italſzy wojowanja podmórſkich czołmow niz jenož njeboja, ale ßebi wjele bóle žadaju, ſo bychu němſkim podmórſkim czołmam kónz ſczinili. B.

Myto ſa ſniczenje němſkich podmórſkich czołmow.

W franzowſkim ßejmje je ſapóßłanz André Leſèvre ſakonjowy naczíſk podał, ſ kotrymž ßo knjeżerſtwo napomina, nuſne naprawy czínicź, ſo by ßo mużſtwu kóždeje ſchtworoſwjaſkoweje a neutralneje łódźe 500,000 frankow myta wupłaczíło, jeli ſo wona, hdyž ju jedyn podmórſki czołm nadpadnje, tutón ſniczi. B.

Namjet w amerikanſkim ſenacze pſcheczíwo njepſcheczelſkim podmórſkim czołmam.

Reuterez telegrafowarnja ſ Waſhingtona powě: Saalsbury, městopſchedßyda amerikanſkeho ſenta, je ſakonjowy naczíſk ſapodał, ſ kotrymž maja ßo pſchiſtawy ſjednoczenych ſtatow połnózneje Ameriki ſchtworoſwjaſkowym wójnſkim łódźam wotewricź. Kaž je

ßłyschećź, budźe ßnadź knježerstwo tutemu namjetej pschihłoßowacź, so by ßo njewobmjesowanemu wojowanju podmórskich czołmow wobarało. B.

Protest neutralnych statow pschećiwo njewobmjesowanemu wojowanju němskich a awstriskich podmórskich czołmow.

Schpaniska, Schwajzarska, Schwedska, Norwegska, Hollandska, Argentinska, Uruguajska, Chile, Brasilika a Peru ßu pola němskeho knježerstwa pschećiwo njewobmjesowanemu wojowanju podmórskich czołmow protestowałe. Tež China je protestowała. B.

Schwedska, Norwegska a Danska ßu ßwój protest hromadźe wuradźałe a němskim póßłanzam w Stockholmje, Kopenhagenje a Kristianije pschepodałe. Wone se stejischcza pschipósnatych saßadow ludoweho prawa s rasnoszu pschećiwo nowemu němskemu wjedźenju wójny protestuja. Hdyž ßu europiske połnózne staty hakle nětkole a jako poßlednje se wschěch neutralnych ßwoje wotmolwjenje na němsku notu wotedałe, pschičzina w tym leži, so ßu dla wotmolwjenja dospołnu pschesjenoszu mjes tymi tsjomi knježerstami dozpicź chzyłe, so mohłe s czim wjetschej ważnoszu postupowacź. B.

Danske sklady sa Jendźelsku.

Po wosjewjenju sawrjeczа morja wokoło Jendźelskeje njejßu danske łódże wjazy žaneje žiwnoszże do Jendźelskeje wosyłe. W Kopenhagenje ßu ßo tehodła wulke hromady ßwinjazeho mjaßa a butry nahromadźiłe. Po wuczinjenju danskeho ratarskeho wuwoßneho towarstwa a sjednoczenym łódźnistkim towarstwam maja ßo nakopjene twory do tsjoch parnych łódźow sklasacź, kotrež budźa ßo na to stajnje k wotjědźenju hotowe dźerżecź. B.

Wuwostacze schwajzarskich tworow.

Schwajzarska njemóże ßama ßwoje wobydlerstwo sežiwicź a teho dla pschiwożenje žiwnoszże s wukraja trjeba. Se sawrjeczom morja wokoło Italskeje a Franzowskeje s němskimi a awstriskimi podmórskimi czołmami njeje ßo do Schwajzarskeje žanych tworow se samórskich krajow wjazy pschiwjesło. W Schwajzarsku ßu bjes powjesze wo 19 łódźach s tworami sa Schwajzarsku, kotrež na wyßokim morju pluwachu, hdyž Němska wosjewi, so je morjo wokoło Jendźelskeje, Franzowskeje a Italskeje sa neutralne łódże sawrjene. Po wuwostaczu pschiwosa s wukraja je na dobo wulki njedostatk žiwnoszże w Schwajzarskej nastał. Knježerstwo budże teho dla nusoane, tež w Schwajzarskej po pschikładze Němskeje khlěbowe a mjaßowe snamki sawjesacź. B.

Statny sekretar sjednoczenych statow wo wójnskim strasche.

Statny sekretar Lansing je ßobotu wjeczor pschi jenej hosczinje w New-Yorku rjekł: Njeßměmy wocźi psched tym saczinicź, so bliško psched wójnu stejimy, tola powschitkownje ßo nadźijeja, so ßo naschemu krajej salutuje, so by ßo do konflikta sczahnył. Knježerstwo ßebi tež pscheje a ßo prózuje, so by ßo měr sakhował. B.

Pschiswolenje sa amerikanske wójnske łódźstwo.

Ssejm ludowych sastupjerjow je łódźstwowu pschedłohu pschijał, s kotrejž ßo 369 milijonow dollarow žada.

W tu khwilu ßo w sjednoczenych statach 682 parnych łódźow twari, kotrež hromadźe 2 098 761 tunow wopschijeja. B.

Wotjězd hrabje Bernstorffa.

S New-Yorka je powjesacź doschła, so je ßo po dołhim jednanju wobsamknyło, so ßo němski póßłanz hrabja Bernstorff s parnej łódźu „Frederikom VIII." na jěsbu do Němskeje nastaji. Parnej łódźi je ßo dowoliło, hižo prjedy samolwjenych pucźowarjow a nakład ßobu wsacź. Wscho hromadźe ßo s póßłanzom hrabju Bernstorffom a jeho pschewodom něhdźe 1000 woßobow powjese. Łódź je najskerje New-York 14. februara wopuschczyła, najprjedy do Halifaxa pojědźe, hdźež ju Jendźelczenjo pschepytaju a ßo potom k norwegskemu brjohej sameri, hdźež ßo w Kristiansundże pschistaji. B.

Amerikanski póßłanz s Barlina wotjěł.

Amerikanski póßłanz Gerard je s Barlina wotjěwschi 12. februara do Berna w Schwajzarskej pschijěł. Gerardowy pschewod s 125 woßobow wobsteji.

Napschecźne měnjenje w amerikanskim ministerstwje?

S Amsterdama ßo pische: Poßlednje powjesze s Washingtona praja, so ßu w amerikanskim ministerstwje ßylne napschecźne měnjenja. Wjetschina ministrow wótru politiku statneho sekretara Lansinga saßndźuje. W politiskich kruhach ßo temu wulka ważnoszcź dawa, so je president Wilson s Lansingowym pschedkhadnikom, Bryanom, kotryž na wscho móżne waschnje sa sjednansku politiku wustupuje, wospjet porěczał. B.

Italska wočzakuje, so sjednoczene staty Němskej wójnu pschipowjedźa.

Amerikanskej parnej łódźi „Orleans" a „Rochester" chzetej njedźiwajcy sawrjecza morja wokoło Franzowskeje se strony němskich podmórskich czołmow s Ameriki twory do Franzowskeje dowjesacź. Jeli so bychu podmórske czołmy jenu s tuteju łódźow potepike, bychu pjecza sjednoczene staty, kotrež němske sawrjecze mori njepschipósnawaju, po měnjenju italskich nowin Němskej wójnu pschipowjedźiłe. W tu khwilu mjenowanej łódźi hischcze njejstej wujěłej, dokelž jej amerikanske knježerstwo hischcze njeje s kanonami wobroniło. Italske nowiny „Corriere della Sera" maja dowěru k dźerżenju Ameriki. Němska ßo myli, so Amerika dla pscheměnjenych wobstejnoszow njesamóże, schtworoswjask s wójnskim materialom sastaracź. United Steels w sjednoczenych statach wjazy munizije njedźełaja, dyžli zyła Němska. Wo dźerżenju Schpaniskeje „Corriera della Sera" pische: Schpaniske knježerstwo ßo s tym njespokoji, privatne stazije sa bjesgrotowu telegrafiju sebracź, wono tež sakonjowy naczisk wudźełuje, po kotrymž stat namórske sawěszczenje pschewosmje. L.

Sběžk na Kubje.

Kaž Reuterez telegrafowarnja powě, je statny departement w New-Yorku powěsacź dostał, so je na Kubje k sběžkej doschło. Po jenym telegramje s Havany ßu knježerstwowi wojazy w Mantazaskej provinu sběžkarjow sbili. Kaž je ßłyschecź, ßu sjednoczene staty kubaskemu knježerstwu 5000 tsělbow s patronami poskicźiłe.

Londonske „Times" s Washingtona powjedźa: Wobstejnoszże na Kubje a w Mexiku w sjednoczenych statach wulke staroszże sbudźuja. Tam je, kaž ßo powě, revoluzija pod nawjedowanjom prjedawscheho konservatiwneho presidenta Gomeza wudyrika, kotryž chze hromadźe s konservatiwnym sapóßłanzom Zayasom liberalneho Monocala s presidentstwa wotczischczecź. Amerikanske knježerstwo s Monocalom sympatisuje. Jeli so kubaske knježerstwo njesamóże porjad postajicź, sjednoczene staty sakrocza. B.

Statny sekratar sjednoczenych statow je wobydlerstwu Kuby notu poßłał, s kotrejž wosjewi, so Amerika žane knježerstwo njepschipósnaje, kotrež je s pomozu revoluzije nastało. B.

Wobkhad mjes sjednoczenymi statami a Awstriskej.

Nowy awstriski póßłanz hrabja Tarnowski njeje hacź dotal žaneje składnoszże namakał, we Washingtonje pola presidenta Wilsona ßwój nastupny wopyt sczinicź. Tež mjes Winom a Washingtonom njeje žaneho wobkhada. Dalsche roswicze wězow zyle wot wobsamknjenjow presidenta Wilsona wotwißuje, po kotrychž budźe ßo tež dźerżenje Awstriskeje skožowacź. Sa jara pomyßlne maja we Winje wobsamknjenje amerikanskeho knježerstwa, po kotrymž wono dowoli, pschekupske łódże wobronicź. Pschetož tole wobsamknjenje amerikanskeho knježerstwa poßledni rosdźěl mjes wobronjenymi jendźelskimi łódźemi, kotrež dawno s amerikanskej khorhoju jěsdźa, a mjes woprawnymi amerikanskimi łódźemi wotstroni. Duž je s tym wěso móżnoscź wójny mjes Němskej a sjednoczenymi statami wschibywała. B.

Blokada pschećiwo Grichiskej dale wobstawa.

Parišske nowiny „Petit Parisien" s Athena powjedźa, so ßu ßo płaczisny sa žiwnoscź schtyri krócź powyschike. Wobydlerstwo cźežko trada. Dla njedoßahanja wuhla zyła industrija a wikowanje steji. Blokada dale traje, dokelž ßo po měnjenju schtworoswjaskowych sastupjerjow wulke hromady tsělbow khowaju, kotrež dyrbja ßo po napominanju grichiskeho knježerstwa wotedacź. Doniž ßo te do składownjow, kotrež schtworoswjask dohladuje, njepschinjeßu, ßo blokada njesastaji a ßo tež njepoßłabi. Dopißowar mjenowanych nowin praji, so wón to s dobreho žórka snaje, a so je ßo to grichiskemu knježerstwu sdźěliło. B.

Panzerowane automobile ſa hollandſke wójſko.

Kaž nowiny „Centrum“ ßkyſcha, ßo w hollandſkim wójſku w bliſchim cžaßu panzerowane automobile ſawjedu. S Ameriki ßu pſched dwěmaj njedźelomaj konſtrukziſke dźěle ſa dwě tychle najnowſchich wojowadłow doſchłe. Panzerowanja hollandſke wójſko wobſtara. Runje tak dyrbja ßo motorſke ßanje ſawjeſcź. B.

Pſchikhad portugalſkich wojakow do Franzowſkeje.

Po jenej italſkej powjeſczi je prěnje wotdźělenje portugalſkich wojakow do Franzowſkeje pſchiſchło. B.

Reforma wólbneho ſakonja w Pruſkej.

Na wopraſchenje w krajnym ßejmje, kak daloko je ſ reformu wólbneho ſakonja doſchło, je miniſter ſ Loebell wotmolwił, ſo ßo na tym wot lěta 1908 njepſcheſtawajzy dźěła. Jedyn program ſa to pak hiſchcže wón nochze poſtajicź. To wot měra wotwißuje, kotryž ßebi wubědźimy.

Sapółkanz ſ Zedliz jako ſaſtupjeŕ konſerwatiwneje ſtrony wo wólbnej reformje ręčeſche. Też wón měnjeſche, ſo ſa cžaß wójny njeje móžno, wólbne prawo pſcheměnicź, ſo pak ßo to hnydom po wobſamknjenju měra ſtanje. Jenake wólbne prawo pak wón wotpokaže: Pruſka ſe ßwojimi kulturnymi nadawkami wólbne prawo, kotreż na wſchě ludowe worſchty dźiwa, trjeba.

Namjet wo ſaſtaranju ſkhripjenzow w pruſkim krajnym ßejmje.

Zentrumſki ſapółkanz Heinzmann je w pruſkim ßejmje ßlědowazy namjet ſapodał: Ssejm chzył wobſamknycź, ſo měło ßo ſtatne knjeżerſtwo namołwicź, ſo by w bliſchim ßejmowym poßydanju ſakonjowy nacźiſk pſchdpołożił, po kotrymž ßo njeſamożitym ſkhripjenzam podobne ſaſtaranje dawa, kajkeż duchakhori, duchaßłabi, na padawu khoroſcź cźerpjazy, ßlepi a hłuchi na podkožku ſakonja wot 11. julija 1891 wužija. B.

Arreſtowe khoſtanje ſa pruſkich ſaſtojnikow.

Pruſki ſemjanſki ßejm je 13. februara jenomyßlnje ſakonjowy nacźiſk pſchijał, ſ kotrymž ßo diſziplinarne khoſtanje ſ arreſtom ſa pruſkich niżſchich ſaſtojnikow wotſtroni. W krajnym ßejmje je tón ſakonjowy nacźiſk teho runja jenomyßlne pſchihłoßowanje namakał. Tak je, ſo by ſakonjowy nacźiſk do mozy ſtupił, jenož hiſchcže knjeżerſtwowe wobkrucźenje trěbne. Hacž pak knjeżerſtwo ſa njón haj prajt, je hiſchcže po wuprajenju knjeżerſtwowych ſaſtupjerjow dwělne. B.

Samknjenje ſchulow, muſejow, konzertowych ſalow a dźiwadłow w Hamburgu.

Wot 17. februara tuteho lěta njeßmědźa ßo w Hamburgu zyrkwje wjazy tepicź. Sjawne sběrki a muſeje ßmědźa ßo jenož tak daloko tepicź, hacž je to k ſakhowanju tam ßo khowažych wěžow nuſne. Wſchě ſtatne a privatne ſchule ſ wuwſacźom ludowych ſchulow ßo ſamknu, teho runja dźiwadła a konzertowe a druhe ſale, ſjawne ſabawjenſke reſtauranty ſ hudźbnymi pſchednoſchkami atd. Wſcho palidło ßo k lěpſchemu komunalneho ſwjaſka ſebjerje. B.

Skórżby pruſkich Polnkow.

W pruſkim ßejmje ßo pólſki ſapółkanz Trampczynſki na to wobcźežowaſche, ſo ßu ßo pólſzy dźěłacźerjo po knjeżerſtwowym wukaſu do rataŕſkeho dźěła wrócźicź dyrbjeli a ſo njeßu ßměli w małych dźěłaŕnjach dźěłacź. Stajnje ſta pólſkich dźěłacźerjow dla wopuſchcźenja dźěłaniſchcża w jaſtwje ßedźa. Wuwjedźaze wyſchnoſcźe w pólſkich krajinach ßo po wukaſach miniſterſtwa njeſkožuja. Tak je kultußowe miniſterſtwo poručziło, ſo dyrbi ßo po żadanju gmejnow naboženſka wucźba w ludowej ſchuli w pólſkej ręcźi podawacź. Pósnańſki wyſchſchi preſident pak je tajke żadanje Hnězdnjanſkeje gmejny wotpokaſał. Hoſpodarſke roswicze pólſkeho wobydlerſtwa w poßlednich tſizecźich hacž ſchtyrzecźich lětach je knjeżerſtwu ſ cźeŕnjom we woku było. Wono je ſaſtojnikam ſakaſako, pola Polakow kupowacź, němſkim ſaßydlakam, Polakow do dźěła bracź, wojeŕſkim wyſchnoſcźam je ßo ſakaſako, Polakam wojeŕſke podawanja pſchepodacź. 150 pólſkich gymnaſiaſtow je ßo puſchcźiło, dokelž jich bratſja a ßotry w ludowej ſchuli do němſkeje nabożeńſkeje wucźby khodźicź nochzychu. B.

Jedyn němſki podmórſki cžołm pſchi franzowſkim brjoſy.

Franzowſke namórſke miniſterſtwo wojſewja: Wężera 12. februara wokoło 5 hodźin popołdnju ßo bliſko wulkwa rěki Adoura jedyn njepſchecźelſki podmórſki cžołm pokaſa a ſchěſcź krócź ſ kanony na brjóh wutſěli. Nabrjóżne batterije hnydom do njepſchecźelſkeje łódże tſělachu. S prěnim wutſělom naſchich artilleriſtow ßo trjechiwſchi ßo wona hnydom podnuri. Pjecź woßobow je ßo ſranili. Mjes nimi jena cźežko. Wężow je ßo mało wobſchkodźiło. B.

Němſka a pſchiwos ſchpaniſkich płodow.

„Times“ ſ Madrida powjedźa, ſo ßo ſapółkanzy ſ valenziſkeje a kaſtiliſkeje provinzy ſaſtupjerjow pſchedßydźe ſchpaniſkeho miniſterſtwa półkali, ſo bychu ſ nim ſa nowy ſakoń wo podpjerje wuwoženja płodow a induſtrijowych wudźěłkow rěcźeli. Teho runja je ſ Madrida powjeſcź pſchiſchła, ſo je Němſka woſjewiła, ſo dowoli, ſo ßo płody ſe Schpaniſkeje do Hollandſkeje, Norwegſkeje a Schwedſkeje wuwożuja. B.

Pomozna ßłużba w Franzowſkej.

Na ſkórżby zentrumſkeho ſapółkanza Linza, ſo ßo w Pruſkej katholikojo w ſarjadniſtwje wrócźo ſtajeja, miniſter ſ Loebell wotmolwi, ſo wſchak maja katholikojo prawo, ßo wobcźežowacź, dokelž je ſ wyſchſchich pruſkich ſaſtojnikow jeno 10,6 prozentow katholſkich. Wón pak je w tutym naſtupanju poručził, ſo ßo to w pſchichodźe pſcheměni. B.

Franzowſki ſakoń wo pomoznej ßłużbje je ßo woſjewił. Wſchitzy mużźy Franzowſojo wot 16. hacž do 60. lěta ßu winowacźi, pomoznu ßłużbu cźinicź a maja ßo pola měſchcźanoſty ſamolwicź. L.

Marmelada a ßadowe konſerwy njeßmědźa ßo ſ Němſkeje wuwoſyc̀.

Khěżorſtwowy kanzler je woſjewił, ſo ßo marmelada a ßadowe konſerwy njeßmědźa ſ Němſkeje wuwjeſcź. B.

Na proſy cžaßa.

Luk. 18, 31—43.

Hłóß: Puſchcźcźe mje.

Póſtny cžaß tſecźi raz
W wójnſkim cžaßu wita naß,
Do Jeruſalema dźemy
Pſchewodźicź tam wſchitzy chzemy,
Jeſußa — ow khutny cžaß.

Cžeho dla? Naſche dła
Boloſtny pucź hicź wón ma,
Wucźomnicy jeho ßwěrni
Chzemy bycź, tak kaž wón, měrni,
Hdyž naß tuſchi ſrudoba.

Swólniwje bjerjeſche
Naſch hrěch na ßo, cźerpjeſche
Sa naß kſchiſch a martru, ßměchi,
Cźežko trjecha naſche hrěchi
Jeho, kiž naß lubuje.

Sslepy jeho proſcheſche,
Kiž pſchi pucźu ßedźeſche
Tam, hdźež Jeſuß nimo cźehnje,
„Ssmil ßo“, proßy, „wotewrjene
Njech ſaß' moje wóczko je“.

Sawěſcźe, Jeſuß je
Wbohom' ſaß' dał widźenje,
Kotryž jeho ſa to khwali,
We wutrobje wopor pali,
So nětk wuhojeny je.

Husto my runamy
So tu ßlepym, hdyž my ßmy
Jeſußa tu wopuſchcźili
A ßo ßwětej dowěrili,
S cžimž ßo husto ſjebamy.

Jeſußo, ßmil wſchak ßo,
Tak proſch dźenża kſcheſcźano,
„Hefata“, praj k nam, ſo widźi
Wóczko cźe, kak hnada ſkicźi
Sso nam ſ tróna Božeho.

Sbóżniko, njech wſchak ßo
Tebi ßwjecźi kſcheſcźanſtwo,
Kiž ßy cźerpił, wumrjeł ſa naß,
So by hnada pſchiſchła na naß,
Na wſcho wbohe cźłowjeſtwo.

Nałożicź, wukupicź,
Chzemy cžaß, ſo mohli hicź
Na Golgatha wſchitzy ſ tobu —
A tam ſ tobu wumrjecź ßobu,
K temu chzył naß poßylnicź.

Dźenża my ßlubimy,
So my twoji ßwěrni ßmy,
Wowzy twoje bycź my chzemy,
Hacž my junu wſchitzy dźemy
K njebju tam do domiſny.

J. Kruża.

Ze Serbow.

— **Běrnowe płacźiſny.** Budyſki kommunalny ſwjaſk woſjewja, ſo něſko pſchi wotewſacźu 1—10 zentnarjow zentnar běrnow pola plahowarja 5 hr. 20 pj., pſchi wotewſacźu pſches 10 zentnarjow zentnar 5 hriwnow płacźi.

— Wobhładanje kobłow a ſrěbjatow ſa Budyſki hamtſki wokrjeß hudźe pónđźelu 7. měrza 1917 popołdnju ¼3 hodźin w hoſcźenzu „krónprynza“ w Budyſchinje.

— Na běrnaze ßuſcheńki, kotreż ßu ßo w Draždźanach wudałe, ßo ludźo wobcźežuja. Wone ßu na żołcź a derje njewo-

njeja. Hdyž ßo po wukasanju warja, ſ nich namódr wißelny wóßmuž nastanje, kotryž pscheczíwnje wonja. Kaž ßo ſda, ßu ßo tele běrnaze ßuscheńki se smjerſtych běrnow dźěłake.

— Se želesnym kſchižom ſtaj ßo wusnamjenikoj: dźeßatnik Pawoł Meja se Stróže na rańſchim wojowniſchczu a podoffizěr Skorjenk se Spal na rumunſkim wojowniſchczu.

Dale ſtaj ßo se želesnym kſchižom 2. rjadownje wusnamjenikoj: Podoffizěr Pawoł Herman Pawlik ſ Jitka, mějeczel medaille Bjedricha Augusta, a dźeßrtnik Winkler, prjedy dźěłaczeŕ w Budyſkim papjerniku.

— Lětuſchi lěczny cząß ßo po ſdźělenju bayerſkeho poknomózníka w ſwjaſkowej radże, ſtatneho radźiczela ſ Meinela, 15. haprleje ſapocznje a budże hacz do 15. oktobra tracz.

— (Běrnowe płaczíſny.) Wot 46. februara ßo po poſtajenju wójnſkeho ſeźiwjerſtwa płaczíſna běrnow pola plahowarja běrnow wot 4 na 6 hriwnow ſa zentnaŕ powyſchi.

— **Smjerſte běrny** abo tajke, kotreż ßu ſa cźłowíſku žiwnoſcź njekhmane, njeßmědźa ßo wjazy ßwinjom a pjerinje dawacź, ale dyrbja ßo hnydom do běrnoweje ßuſcheŕnje w Barcźe dowjeſcź. Tuta je ſwólniwa, k powſchitkownemu lěpſchemu hnydom dźěłacź ſapocźecź, ſo bychu ßo w prěnim rjedże wulke hromady ſmjerſtych běrnow pſchedźěłake a ßo ſ tym ſa cźłowíſke ſeźiwjeje ſakhowake. Gmejnſkim wyſchnoſcźam je ßo poruczíło, mjeńſche dźělby k cźłowíſkemu ſeźiwjenju njekhmanych běrnow jako ſhromadnu poßytku do běrnoweje ßuſcheŕnje dowjeſcź. Ta je ſa komunalny ſwjaſk pſchewoſnje, a to po móżnoſczi ſa najwyſchſchu płaczíſnu a potom ßuſchenki komunalnemu ſwjaſkej woteda. Wo jich rosdźělenju ßo poſdźíſcho poſtaji. Jeli ſo njeby móżno było, ſa cźłowíſke ſeźiwjenje njekhmane běrny do běrnoweje ßuſcheŕnje w Barcźe dowjeſcź, dokelž ßu dźělby pſchemake, ſo ßo njehodźa k ſhromadnej poßyłży pſchidacź, dha maja ßo wone wobßedźerjej jeneje ßußodnje paleŕnje na ſaměnjenje ſe ſtrowymi běrnami pſchepodacź. K cźłowíſkemu ſeźiwjenju njekhmane běrny ſkónczńje, kotreż ßo ani do běrnoweje ßuſcheŕnje w Barcźe, ani do jeneje paleŕnje njehodźa dowjeſcź, komunalny ſwjaſk po woßebitej próſtwje k pizowanju ſkota pſchewoſtaji. W próſtwowych pißmach, na to ßo poczahowazych, ma ßo do drobna prajicź, kak wulke ßu dźělby tajkich běrnow, a cźeho dla ßo wone ani do běrnoweje ßuſcheŕnje w Barcźe, ani do jeneje paleŕnje dowjeſcź njehodźa.

— **(Sſylna ßłoma.)** Pſchedßydſtwo běrnoweje ßuſcheŕnje w Barcźe je wobſamkło, ßwojej dźětaŕni pſchiprawu k dźěłanju „ßylneje ßłomy“ pſchiſamknycź. W pſchiprawje budże ßo hižo w bliżſchim cząßu dźěłacź móz. So bychu waſchnje, po kotrymž ßo ßłoma do „ßylneje ßłomy“ pſchedźěła, ſeſnali, běchu ßo 6. februara něktoſi knjeża pod wjedniſtwom knjeſa kubłoweho direktora Richtera ſ Barta do kralowſkeho kubła w Dahlenje pola Barlina podali, k kotrymž běſchtaj ßo tež knjeſaj hamtſkaj hejtmanaj ſ Pflugk w Budyſchinje a ſ Polenz w Lubiju pſchiſamkłoj. Hdyž běchu dźěłaŕnju, naſtacze wudźěłka, jeho ſkutkowanje na wſchelake ſkocźata do drobna wobhladali, kubłowi ſarjadnizy hódnoſcź „ßylneje ßłomy“ pſchi dlěſchim pizowanju ſ liczbami dopokaſowachu. Woßebje je ßo wona pola 27 dźěłanſkich konjow wupruhowała, dokelž ßu wone, hacz ruńje pódla ßłomy jenoż mało wowßa doſtawachu, wſchědnje wo 4 hacz 5 puntow pſchibywake. Tež pſchi 20 dźěłanſkich wołach mějachu najlěpſchi wuſpěch. Na 236 kruwach ßo wobkedźbowaſche, ſo po tuńſchim waſchnju dejachu a ßo lěpje cźělnje roswiwachu, mjeſ tym ſo ßo poſpyty ſe ßwinjemi hiſchcze njeißu ſkónczíłe. Hdyž ßo wot ßamo roſymi, ſo ßylna ßłoma pobrachowaze po bělku bohate pizowadła njemóże narunacź, dha je tola wěſte, ſo ßo ſ wotewrjenjom ßłomy pożitnoſcź ßłomy w ſkotowym cźele bóle wuwużije a ßo pizowanje potuńſchi. Nowa dźěłaŕnja „ßylneje ßłomy“ w Barcźe budże jena ſ najwjetſchich a wona budże wużitk pſchetworjenja ßłomy do hódniſcheho pizowadła wjetſchej liczbje ratarjow poſkicźicź móz.

— Krajnoſtawſke darmotne měſtno w khorowni Bethesdźe ma ßo jenemu běbnemu bjes ſamoženja ſ wokrjeßa Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa pſchepodacź. Samolwjenje wo tole měſtno ma ßo krajnemu ſtarſchemu hornjołużiſkeho markhrabinſtwa Clemenſej prynzej ſ Lippe wotedacź. Wopißmo wokrjeßneho lěkarja wo ſtrowju a wopißmo gmejnſkeje wyſchnoſcze wo podpjeranſkim bydliſchczu a ſamoženjowych wobſtejnoſczach ma ßo pſchipołożicź.

— **(Nowy wukas wo běrnach.)** Po nowym wukaſu ßmědźa **płahowarjo** běrnow a jich pſchißłuſchniziy hacz do 20. julija 1917 **wſchědnje na** najwyſchſche 1 punt běrnow **wużicź, druhe wobydleŕjo** ßmědźa wſchědnje jenoż ¾ punta běrnow a cźeżkodźěłaze woßoby połdra punta pſchetrjebacź.

— **Prěnje aluminijowe pjenjeży** ßu ßo, tola hakle w małej liczbje, biłe a ßo ſe ſtrony khěżorſtwoweje banki bankam wudźělike. Wone na měſto koprowych pjenjeżkow ſtupja a ßu něſchto mjeńſche, ſa to pak troſchku tołſche. Wone ßu w pſcheréſku 16½ milimetra ſchěroke, mjes tym ſo koprowe pjenjeżki w pſcheréſku 28 milimetrow měrja. Nowe pjenjeżki ßu ßwětłe kaž ßłébro, tola dyrbja ßo hakle wuſpytacź, hacz budża tež trajne. Hacz dotal je kralowſka bijeŕnja w Barlinje jenoż 1700 aluminijowych pjenjeżkow nabiła, dokelž je cźeżko było, trěbny aluminijum nakupicź. Bicze nowych pjenjeżkow žanych wobcźeżnoſczow njeczini.

— **Domowiny dźak,** kotrehož najßwjeczíſcha winowatoſcź je, wſchitkim we wójnje wobſchkodźenym a ſawoſtajenym padnjenych wojakow ſ radu a ſkutkom pomhacź, nowe, wulke ßrědki trjeba. Pſchißłuſchnoſcź zyłeho luda je, tym, kotſiž ßu ſa naß krwawili, jako ſapłacźenje wopor dacź. K temu bliżſcha krajna ſběrka dźaka domowiny ſkładnoſcź dawa. 2. a 3. měrza ßo wona po zyłej Saſkej wotměje, a naſch kral, kotryž prózowanjam dźaka domowiny ßwoje najczoplíſche dźělbracze pſchiwobrocźa, je ſchkitaŕſtwo ſa tule ſběrku pſchewſak. Tež najmjeńſchi dar je witany. Schtóž chze wjetſchi dar woprowacź, móże ßebi ſ tym njeſahinity dźak dobycź. Wuſtajenje dźak domowiny w Draždźanach N., (miniſterſtwo ſnutſkownych naležnoſczow) kaž tež krajnoſtawſka banka w Draždźanach A., kóżdy cząß pjenjeżne dary ſ dźakom pſchijimataj. Njech bohate dary pſchikhadźeja, ſo by ßo tym, kotrychž pucź je cźeżki a cźernjojty, pucź żiwjenja ſ pomoznym ſkutkom wurunał, ſ luboſczu ßo wobßwětlił.

— **(Wusnamjenjenje.)** Želeſniſki wothladaŕ Funfak w Budyſchinje je wußłużiwſchi ßo ſe ßłébornej medaillu Bjedricha Augusta wusnamjenił.

— **(Temperatura.)** Pjatk rano w 7 hodźinach bě w Budyſchinje 4½ grada ſymy po Celſiju.

S Njeßwaczidła. Jenołětny dobrowólnik Jan Bartko, prjedy wucźomz Budyſchſkeho gymnaſija, kiž nětko na wjeczornym bitwiſchczu pſchebywa, je ßo na dźeßatnika powyſchił. Wón je ßyn pjekaŕſkeho miſchtra Bjedricha Bartka tudy.

S Njeßwaczidła. So ßo tež hiſchcze we wójnje dźiwy ſtanu, wo tym móże naſcha zyrkej powjedacź. Pſched něſchto njedźelemi chzyſche ßo tu młody por, kiž mějeſche hižo wjele lěczow na khribjecze, ſwěrowacź. Na ßanjach ßo ſ bliżſcheje zyrkwinſkeje wßy kwaßarjo pſchiwjeſechu, dokelž tam fararja nimaju a ßo runy pucź do zyrkwje podachu. Nawoženja bě tak ſalubowany, ſo bě ſe wſchěm ſtrachom ßebi ſabył kłobuk ſ hłowy wſacź. To bě tola kuſk wjele, we kłobuzy pſched wěrowanſkim woltarjom ßedźecź. Knjes kantor ßebi ſkhrobli, k nawoženi ſtupicź, a jemu wujaßnicź, ſo je pola naß waſchnje, ſo duchowny jenoż tych wěruje, kiž bjes kłobuka ßedźa. A hdyž chzyſche młody muż bycź, dyrbjeſche ßo wbohi nawoženja tež tutej pſchikaſni podcźißnycź. Na to ßo wěrowanje wukonja. Dźiwno jenoż je, ſo to njewjeſta njeje wjedźała, pſchetoż wona tutu krocźel hižo druhi krócź cźinjeſche, khiba ſo je to pola nich tajke waſchnje tam, dha ßo jenoż dźiwamy, nicźo pak wjazy njeprajimy.

S Njeßwaczidła. Cźěłowej žonje Khryſtianje ſwudowjenej Egerowej tu, kotraž ßwoje ſaſtojnſtwo wot 1. měrza 1881 ßwědomicze a ßwěru ſaſtawa, je ßo ſa jejne dźěło pſchipóſnacze Budyſkeho kral. hamtſkehy hejtmanſtwa wuprajiło, tež je ßo jej jedyn pjenjeżny dar pſchipokaſał.

S Rakez. Ssmjercź ßebi niz jenoż woporu na bitwiſchczu żada, ně, tež tu domach wona bohate žně dźerži. Sańdźeny tydźeń je ßo wona ßydom krócź wo durje naſcheje woßady kłapała a mějachu ßo ßamo ſa jedyn dźeń tſi khowanja.

Se Zitawy. Rospadanki wotpaleneje „kupnizy“ ßo w tu khwilu wotnoſcheja. Pſchi tym ßu jene ßwißle padnuwſchi dweju murjerjow ſaßypke. Jedyn ſ njeju je ßo na měſcze ſaraſył, druhi je poſdźíſcho na ßwoje cźeżke wobſchkodźenje wumrjeł.

S Brunoju pola Mużakowa. Želeſny kſchiż prěnjeje rjadownje je jako prěni ſ naſcheje wßy offizěrſki ſaſtupjeŕ Bjedrich Werko doſtał. Se želeſnym kſchižom 2. rjadownje ßu ßo wusnamjenili: krajny wobornik Guſtav Juſt a grenaděr Khorla Měrko ſ Brunoju.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Hižo huſto prjedy khoſtany tkalz K A. Tſchaber ſ Wjeleczina bě, hdyž bě bjes dźěła, ſ póſtſkimi khartkami wikował. Je dom wot domu pſchedawajo, bě wón na knježim dworje w Zicźenju do jſtwy dejerja Teubnera pſchiſchoł a tam pje-

njeżnu móscheń ſ 22 hriwnami 60 pjenj. kradnyk. Wobkradnjeny je te pjenjeſy ſaßo dostak. Tſchaber dla wospjetneho paduchſtwa 4 mežazy jaſtwa dosta.

+ Wóßonmaćelětny fabrikar Walter Knuſt ſ Beneckenbecka pola Lipſka a ßydomnaćelětny pjekarſki wuczobnik Willy Otta ſ Radiſa w Thüringſkej běſchtaj 26. novembra 1916 ſ wukhowarnje w Rósborku wupjerchkoj. Po proſchenju khodźo do Budyſkich ſtron pſchińdźeſchtaj. 30. novembra ßo wonaj do wobbydlenja rentudoſtawarja Rychtarja w Kelnje dobuſchtaj a tutemu 3 wobleczenja, nětkotre pory ſchkórnjow, jědź a 104 hriwny kradnyſchtaj. Hiſchcże tón ßamy dźeń jeju ſaßkapichu. Knuſta k jaſtwu na 6 mežazow a k arreſtej na 1 tydźeń, Ottu k jaſtwu na 4 mežazy a k arreſtej na 4 dny ſaßudźichu.

---

* **(Pólvernik do powětra ſleczik.)** Pólvernik w Neuville ſur Sarne w Franzowſkej je do powětra ſleczik. Schtyrjo dźěłaczerjo ßu ßo morili, 52 woßobow je ßo ſraniło, njes nimi 40 lohko.

Macź.

Stara Khójnakowa pſched ßwojej khěžku ſtejeſche a hladaſche do daloka k běłej drósy, kotraž ßo kaž ſchěroki bant ſady wßy mjes ſelenymi łukami a płódnymi polemi wijeſche, we wßy ßo ſhubiwaſche a wuběhowaſche w dalinje k městej do ſchěreje cžary ſe ſchtomami a ſ pěſkom.

Khójnakowa ßebi pſchezo a pſchezo ſaßo wocži ſ dłónju ſchkitaſche, ſo by mohła lěpje a dale widźeć. Wona, njehibajcy ßo, ſtejeſche, bě wſcha ponurjena do cžakanja. Wona njeßłyſcheſche ani dakanja kur, kotreż ßo po małym, ale cžiſtym dworje honjachu, też njepytny, kak ßo ji kóczka liſchczi, kotraž ßo ji k nohomaj tuleſche, a kotraž ßo jara dźiwaſche, ſo wona jeje kedźbu nima, ani krótkeho ſaſchczowknjenja pßa njepytny, kotryž na proſy leżeſche a kotrehoż běchu krótke ſtupanja ſe ßwojeho ſpanja wutorhłe; wona tu ſtejeſche njehnuta kaž kamjeń, jenoż njeßměrne žedźenje, radoſcź a macźerſka hordoſcź ßo jej ſ wocžow błyſchczeſche a dychaſche ſ jeje zyłeje poſtawy a najbóle ſ twjerdeju wudźěłaneju rukow a ſ boßnych nohow, kotrejž běſchtej haž do cžěmneho wopalenej ſe ßtónzom, tak ſo běſchtej ſkerje na ßuchu ſkoru ſchtoma, hacž na cžłowſke ſtawy ſapodobnej. Tak bě ßo do njeju ſemſki proch ſaryk, ſo ßo na žane waſchnje njedaſche wotmycź.

Tajka tu Khójnakowa ſtejeſche we wſchědnej draſcże a w módrym ſchórzuchu. To běſche waſchnje Khójnakoweje ſ Wonez, ſ wotkelž wona pokhadźeſche, a temu wona woſta ßwěrna pſches tſizeczi lět ſ teho cžaßa, hdyž bě ßo wudawała.

Duž ßußodźina Likowa, kotraž ſ korbom na polo do dźeczela dźěſche, ſtejo woſta pſched niſkim płotom a ßo dźiwaſche. Pſches płót a też pſches płotowe duŕcžka bě móžno, zyły dwór a małe hoſpodarſtwo pſchewidźeć.

„Schto ſcże ßo wy tu tak wuſtupiła, ßußodźina", wona ſ wjeßełym a też wcźipnym hłoßom ſawoła, ſtejo woſtawſchi.

Khójnakowa ſ hłuboka wodychny, wona bě njelubje wutorhnjena, dokelž bě we ßwojim ſamyßlenju mylena a pohladnywſchi na ßußodźinu wotmolwi:

„Cžakam na dźěſeźi, wonej hromadźe pſchijědźetej a to wěſcże, kak ßo jara wjeßelu, wonej ſtej wobej hotowej ſ wukńjenjom, wbohej, ſchto ſtej ßo naprózowałej."

„Hm, ſa to ſmějetej woßebne knježſke žiwjenje", Likowa trochu ſchcźipajo rjekny, ale to Khójnakowa hižo wjazy njedoßłyſcha, pſchetož w tym wokomiku ſawohlada dwaj cžěmnaj dypkaj na běłej drósy a njedźiwajo wjazy na ßußodźinu doběža do wrotow a wot tam do wßy, ſ wottelž dyrbjeſchtaj pſchikhadnikaj pſchińcź.

Jenoż poß ßo do khěžnych durji lehny, ſo by dyrbjał kóždy do njeho ſakožicź, ſchtóž by chzył do khěžki ſaſtupicź. Zuſemu by wón wěſcże wobarał.

Likowa něſchto pſchi ßebi bórcżeſche, potom ßo do polow na ſcżežzy ſhubi.

Lědma bě wona woteſchła, tu ßo dachu wjeßele, mkodoſtne hłoßy ſaßłyſchecź a hnydom na to poß radoſtnje ſaſchczowka a běżeſche do wrotow, też kóczka, kiž na ławzy pod woknom dřěmaſche, wotucźi, pſchecźahny ßo, ſeſkocźi a ſa pßom běżeſche, ſo by pſchikhadźazeju powitała, kotrajž hižo ſ wrótkami ſaſtupowaſchtaj; pſchi tym ſbožownaj macź ſa ruku wjedźeſchtaj.

To běſchtej dwě cžerſtwej, mkodej, ſchwižnej poſtawje, hólz a holza; luboſcź a dobrocźiwoſcź ßo jimaj ſ blědeho wobliczа błyſchczeſche; bě widźecź, ſo bohatej njeběſchtej. Hewak wſchak na nimaj khoroſcź pytnycź njebě. Kóždy ſ njeju njeßeſche na ruzy wulku ſtaru kožanu toſchu, połnu natykanu. Stajnje ßo luboſcźiwje k macźeri tuleſchtej.

„Nó, nó, dźěſcźi, jenoż mje njeſaduſchtaj, a radſcho pójmy, ſo pod tſěchu pſchińdźemy. Ssym wamaj pſchihotowała, ſchtoż najradſcho jěſtaj; pampuchi a tykanz ke khoſejej."

„Ow, ſłota macźerka", dźowka ſawoła, „ty ßebi ſtajnje jenoż na naju myßliſch, ßama ßy ßebi ſa zyły tydźeń butry njepopſchała, jenoż ſo by namaj mohła něſchto lěpſche dacź."

Mjes tym poß ſkakaſche wokoło pſchikhadnikow, kotrajž dyrbiſchtaj macź puſchcźicź, ſo bychu wſchitzy do jſtwy móhli.

Tam hakle ßo prawje powitachu, macź ſ radaſcźu a ſ dźakownoſcźu napſcheczo Bohu ßo roſpłaka a witaſche jene dźěcźo po druhim.

„Mojej słotej dźěſcźi, mojej słotej dźěſcźi, ſkóncžnje je wamaj Bóh tón Knjes dał docžakacź tu wulku radoſcź, ſo ſtaj doſtudowakoj a hotowej. Mi ßo ani wěricź nochże, ſo ſtaj wój na tak woßobneju cžłowjekow wotroſtłoj."

„Ale, macźi, njerěcž takle, ßmój a woſtanjemoj waſchej dźěſcźi a njejßmoj knjes a knjeni, wſchako hiſchcże niczo njejßmoj, budźemoj hakle, a potom, słota macźerka, póńdźecże ſ namaj."

„Ale ſ kim ſ waju, mojej drohej dźěſcźi, dokelž wobaj na jene městno njepſchińdźetaj — a ja bych waju chzyła rady wobej pſchi ßebi měcź, ſo bych waju mohła wužiwacź."

Mjes tym wona pſchihotowane jědźe na blido noſcheſche; do tych ßo dźěſkźi ſ zyłej żadoſcźu mkodeho cžłowjeka a ſ dobrym hłodom daſchtej.

„Ach, kak to doma ßłodźi!". dźowka rjekny, „to wſchitko ſa domowinu wonja, ale też ſa pſchihotowanjom macźerneje ruki, niz, Handrijo?"

„Haj, haj, maſch prawje, ßotſicźka. Ssmój kaž na druhim ßwěcże, njemóžu ani wěricź, ſo ßnadź ßo naſche hubjeńſtwo ſkóncźi, jenoż někajke městno, ſo bychmoj mohłoj ſe ßwojim dźěłom macź žiwicź a jej dźěło wołóžicź."

Tak dźěſcźi ſ bobrym ßłodom jednore, ale derje pſchiprawjene pjecźiwo jědźeſchtaj. Khójnakowa pak kóždemu městu wody horncźk ßłódneho mloka pſchinjeße, ßydźe ßo k nimaj a ſ macźerſkej hordoſcźu a luboſcźu na wobeju mkodeju cžłowjekow hladaſche, kotrejuž ßwojej dźěſcźi mjenowaſche,

Zyłe njebjo luboſcże roſjaßnjeſche wuſtarane wobliczo žónſkeje. S wocžow ßo jej błyſchczeſche tamna cžopłota, kajkaž ßo ſe ßłóncžneho žórka dobywa. Wona ani ſe ßłowcźkom njepiknу, kak je ſbožowna, ale kóždy móżeſche to ſe wſchěch jeje ſadychnjenjow a ſ poßměwa jeje huby ſpóſnacź.

Skóncžnje běſchtej ßo dźěſcźi najědkej, wuſkocźiſchtej, macźeri ßo podźakowaſchtej a doběżeſchtej k ßwojimaj toſchomaj, ſo byſchtej jej wupróſdnikej. Mjes tym macź blido rumowaſche.

„Tak, nětko, dźěſcźi, mataj nadźiju, ſo bórſy ßłużbu doſtanjetej?" wona ßo praſcheſche, wotnoſchejo nadobu na khachlowu ławku, hdźež dóńcźka k wopłokowanju ſtejeſche.

„Ja mam wot knjeſa inſpektora městno w Něhdźezach ßlubjene", dźowka rjekny, „tam ßu pjecża nowu klaßu w ſchuli pſchiſwolili."

„Ow, to bych ſbožowna była, to bych k tebi daloko njeměła a ty niz ke mni. A ſchto ty, Handrijo?"

„Ssym próſtwu póßłak wo městno, nětkole hiſchcże póſcźelu dorunaze wobßwědčenje. Mamoj wobaj wubjerne zenſury (wobßwědčenje) a to ßnadź namaj dopomha, hdyž nikoho ſa poruczerja nimamoj."

„A njeje dha próza a Bóh tón Kjes da poruczerja!" macź ſawoła. „Hlejtej, nichtó nam njeje pomhał, khiba moje dźěło a Bóh luby Knjes a dźenża ſtaj hotowaj. Ludźo mi ſtracha cžinjachu, njepopſchewachu nam dźěła a ſtaroſcźow, ale Bóh naß njeje wopuſchcźił."

„A naß też njewopuſchcźi, ſłota macźerka", dźowka Hana wotmolwi, „budźecże hnydom ſe mnu w jednorej domjaznoſcźi, bjes waß njepóńdu, wy budźecże mje ſtražowacź kaž jandźel a też poßylnjecź. Hdyž budu nětko hiſchcże doma, budu ſ wami dźěłacź, ſo bych wam trochu pomhała."

„Ale moja luba Hanka, to ßnadź ßo tebi wjazy njepſchiſteji, ſchto bychu ludźo prajili?"

„Hdy bych ßo dźěła hańbowała, bychu prawo měli, mje ſazpěwacź, ale takle jich donucźu k temu, ſo bychu mje ſańcź měli."

„Ow dźěcźo, kak roſumnje ty rěcźiſch, te ſtudowanje tebje ani mi, ani dźěłu njeje wozuſbniło."

„To je teho dla, dokelž sće mje wy rosumnje wukubłała a dokelž sće wy namaj rjany pschikład dźěławsće dawali a sće chźuli, so bychmoj mój psches nasche dźěło ßo posběhnyłoj niz na kujeźskeju cźlowjekow," ale na cźlowjekow, kotrajž kóžde dźěło cześćite, a kotrajž budźetaj tež druhich wucźicź wo tym, kak ważne a kaž cźestne dźěło je."

„Ach dźěsćći, ja ani wscho njerosumju, schtoż wój rěcźitej, ale to wěm, so ßym waju k wschemu dobremu nawjedowała a so ßym waju sa dobreju cźlowjekow chźyła wukubłacź, kotrajž byschtaj jenoż saßo dobre rosscherjałoj a druhich derje kubławoj. A teje radosćć chźu ßo na wamaj doczakaeź."

„A to tež doczakacźe, macźerka", wobej dźěsćći na dobo sawołaschtej.

(Skórczenje pschichodnje.)

Zyrkwinske powjesćce.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, njedźelu Estomihi, farar Räda rano we 8 hodźinach serbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach smeje duchowny Tyschet serbske predowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka sa zyrkwine sastaranje młodźiny sběra.

Němska Boża ßłużba tón ras wupadnje.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach wotmeje so shromadźisna žónskeho towarstwa.

Tydźeńske sastojńske dźěła smeje duchowny Tyschet.

Zemrjeli:

W Michalskej wołsadźe: Hańža Pjetaschowa, Jana Augusta Pjetascha wumjeńorja w Sslonej Borschći, mandźelska, 69 l. 2 m. 25 d. — Gerhard Kurt Juliuša Bémarja, fab.ikskeho kowarja w Dobruschi, ß., 7 l. 3 m. — Khorla August Israel, ratarski dźěłaćeź, napołked invalid w Hněwßezach, 69 l. 7 m. 17 dnjow.

W druhich wołsadach: Herta Hana, Khorle Richarda Bitterlicha, žiwnoscźerja w Błózanach dź., 3 m. 13 d. — Marja Madlena Keilkowa, khěžerka we Lusku p. Bukez, 87 l. 11 m. — Ernst Wilhelm Lindner, wumjeńkar w Porschizach, 74 l. 20 d. — Marja Madlena swud. Käßtnerka w Porschizach, 53 l. 3 m. 13 d. — Madlena swud. Ssymankowa rodź. Njekez, wobydlerka w Suborniczźy, 80 l. 4 m. 5 d.

Zyrkwinske powjesćce s Hodźija.

Jutsje, njedźelu Estomihi, smeje rano 1/28 hodźin farar Kschižan serbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/29 hodźin smeje duchowny Voigt serbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka sa zyrkwine sastaranje młodźiny sběra.

Ssrjedu popołdnju w 5 hodźinach wotmeje ßo němska wójnska modlerska hodźina.

Pjatk dopołdnja 1/29 hodźin němska spowjedź a 3/210 hodźin němske póstne predowanje.

Zyrkwinske powjesćce s Budestez.

Jutsje, njedźelu Estomihi, smeje farar Domaschka rano we 8 hodźinach serbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach smeje duchowny Wójź serbske a 1/211 hodźin němske predowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka sa zyrkwinske sastaranje młodosće sběra.

Ssrjedu popołdnju 1/24 hodźin wotmeje kschesćijanske žónske towarstwo shromadźisnu.

Ssrjedu wjecźor 1/27 hodźin wotmeje farar Domaschka němsku a 1/28 hodźin serbsku wójnsku Bożu ßłużbu.

Zyrkwinske powjesćce s Njeßwacźidła.

Njedźelu Estomihi budze rano we 8 hodźinach serbska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach serbske a 1/211 hodźin němske kemschenje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka sa zyrkwine dźěło na kschesćijanskej młodźinje sběra.

Kemschenje w Sarěcźu a wójnske kemschenje dla pobrachowazeho wuhla i tepjenju wupadnje.

Pondzelu wotmeja ßo póstne paczerje we Wbohowje a w Krónzy.

Schwórtk póstne paczerje we Lusy.

Zyrkwinske powjesćce s Rakez.

Njedźelu Estomihi smeje farar Mrósak-Ketliczanski rano we 8 hodźinach serbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach serbske a 3/411 hodźin němske kemschenje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kolletka sa zyrkwine dźěło na kschesćijanskej młodźinje sběra.

Wójnske kemscheuje dla pobrachowazeho tepjenja njebudźe.

Drobnowikowanske płaćišny w Budyschinje.

Howjaše mjaßo	1 kg	3,60—4,80	hr.
Cźelaze mjaßo	„	—3,—	„
Skopjaze (wowcze) mjaßo	„	4,40—6,80	„
Swinjaze mjaßo	„	3,80—4,—	„
Sswinjazy schmalz	„	—5,—	„
Pschenicźna muka, wójnska družina	„	—0,50	„
Rźana muka	„	—0,37	„
Khlěb	„	—0,30	„
Běrny k jědźi	„	—0,11	„
Ssuscheny połcź	„	—4,40	„
Dobre mloko	1 liter	—0,24	„
Butra k jědźi	1 kg	5,10—6,40	„
Cźerstwe jeja	15 schtuk	4,20—4,80	„
Zokor, mlěty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Briketty s bruneho wuhla	100 schtuk	—1,20	„
Kamjeńtne wuhlo	100 kg	—3,70	„

Nowe knihi wuschle:

Evangelska wěra mjes Sslowjanami.

Napisał **G. Schwjela,** farar w Deschnje.

Płaćišna **0,80** mk. Spißarjowy naklad.

Dostacź w Ssmolerjez knihicźischcźerni.

S Radworja do Lubija a wróćo.

	8,2[illegible]	†11,56	5,21	9,01	S Radworja dworn.	6,58	10,47	2,12	7,31	—
—	8,34	12,0[illegible]	5,27	9,07	Radworja sast.	6,52	10,41	2,06	7,25	—
—	8,40	12,08	5,33	9,13	Lutobcza	6,46	10,36	2,00	7,19	—
—	8,45	12,13	5,38	9,19	Wulk. Dubrawy	6,41	10,31	1,54	7,14	—
—	8,54	12,22	5,47	9,27	Kluksicha	6,32	10,2[illegible]	1,44	7,05	—
—	9,02	12,30	5,55	9,36	Hucźiny	6,24	10 14	1,35	6, 6	—
—	9,11	12,39	6,04	9,44	Barta	6,15	10,05	1,26	6,46	—
—	9,20	12,48	6 13	9,53	Hrodźischcźa	6,07	9,57	1,17	6,38	—
7,25	9,55	1,43	6,45	9,59	Wósborka	6,0[illegible]	†9,50	1,10	6,31	8,32
7,30	10,01	1,49	6,52	—	Malecźiz	—	9,05	12,36	5,53	8,27
7,36	10,07	1,55	6,58	—	Luwocźiz	—	8,59	12,30	5,47	8,21
7,42	10,14	2,02	7,05	—	Hluschiny	—	8,52	12,23	5,40	8,15
7,47	10,19	2,07	7,10	—	Radměriz	—	8,48	12,19	5,36	8,11
7,58	10,30	2, 8	7,21	—	Ketliz	—	8,41	12,12	5,29	8,04
8,07	10,39	2,27	7,30	—	do Lubija	—	8,32	12,03	5,20	7,55

† Jěsdźi jenoż na kóždym poßlednim dźěławym dnju kaž tež njedźelu a ßwjate dny.

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina			8,00	9,20	11,30	Jěsdźi jenoż kóždy poßledni dźěławy dźeń, kaž tež njedźelu a ßwjate dny.	2,35	4,52		7,10	8,34
Ratarjez			8,07	9,26	11,36		2,41	4,59		7,16	8,40
Židowa			8,12	9,31	11,41		2,45	5,04		7,21	8,45
Mak. Wjelkowa			8,18	9,38	11,47		2,52	5,10		7,28	8,51
Radworja			8,28	9,48	11,56		3,—	5,21		7,38	9,01
Khaßowa				9,53			3,05			7,43	
Njeßwacźidła				10,00			3,12			7,50	
Scheschowy				10,07			3,19			7,57	
Rakez				10,15			3,27			8,05	
Komorowa				10,22			3,34			8,12	
Sdźarow				10,29			3,41			8,19	
Kulowa				10,43			3,55			8,33	
do Wojerez				10,58			4,09			8,47	

do Lubija 10,39 — do Wósb. 12,54 — do Lubija 7,30. — do Wósb. 9,59.

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez		—		7,15		Jěsdźi jenoż na kóždym poßlednim dźěławym dnju njedźelu a ßwjate dny, kaž tež	12,36		,07		
Kulowa		—		7,30			12,51		5,22		
Sdźarow		—		7,44			1,05		5 36		
Komorowa				7,51			1,12		5,43		
Rakez		6,05†		7,59			1,20		5,51		
Scheschowa		6,13		8,05			1,27		5,58		
Njeßwacźidła		6,21		8,12			1,34		6,05		
Khaßowa		6,30		8,20			1,42		6,12		
Radworja		6,36	7,00	8,27	10 48		1,48	2,14	6,19		7,37
Mak Wjelkowa		6,46	7,08	8,37	10,56		1,58	2,23	6,29		7,45
Židowa		6,54	7,15	8,43	11,02		2,05	2,30	6,35		7,52
Ratarjez		6,59	7,19	8,47	11,06		2,10	2,35	6,39		7,57
do Budyschina		7,06	7,25	8,52	11,12		2,15	2,41	6,44		8 3

† Jěsdźi jenoż na poßlednim dźěławym dnju kóždeho tydźenja.

do Wósb. 9,50 — do Lubija 12,03 — do Lubija 5,20

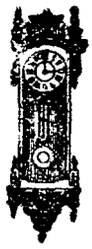
Spěwarske,

ßerbske a němske,

we wulkim wubjerku a tunich płaczisnach

na pschedań

we wudawarni **Serbskich Nowin**

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryż chze ßebi jón **porjedzicz** dacz njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jenczż pschedawa a porjedżuje, ßa ßwoje dżełko sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi mojt wuklądne wokno, ſ płaczisname wupołożene, wobhladacz.**

Starscha holza

se wßow abo wojerska wudowa, kotraż ßo na pizowanje pjerisny a ßahrodnistwo troschku wusteji, ßo pschi dobrej mschdże, rjanym wobchadlenju a pschecżelnym wobkhadże do jeneho wjeßneho doma pola Drażdżan pyta. Dalsche je shonicz we wudawarni Serb. Nowin abo na Nordstraße cżo. 17[I].

Skład Voglandskich gardinow a pschedawarnja wuhotowanskich schatow

Martha Bräuerka w Budyschinje

na Moltkowej dróży, na rózku rózowej drohi,

porucża ßwój wulki skład po tunej płaczisnje.

Uhren mit Leuchtblatt

Sswěcżate cżaßniki

ßu jara praktiske ßa wojakow a wójnu.

Kóżdy facżny cżaßnik hodzi ßo ßwěcżaty scżinicz.

Porucżam hischcże mój wulki skład

budżakow a scżężenskich cżaßnikow.

Bohaty wubjerk cżaßnikowych rjecżaßow ßa żónske a muzßich.

Wjazylčtne rukowanje. Krucże sprawne **poßłużenje**

F. Marschnerowy naßl.

M. Ewald, cżaßnikar.

Konje k rěßu

po najwyschschich płaczisnach w kóżdym cżaßu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjaßowych jědłach a na Humboldskej dróży 782 B

— Telefon 403. —

Rożku a pschenżu

po ßakonskich najwyschschich płaczisnach kupujetaj

Heinke a ßyn

w hamorskim młynje w Bdyschinje.

Howjaſe koże

a wschě druhe druziny

harowanych a koßmatych kożow

po najwyschschich płaczisnach kupuje

Otto Hausotter

Pisitne khartki

ßo derje a tunjo cżischcża we wudawarni Serb. Nowin

Len

ßyry a ßuscheny ſtwjelzaty, trjeny len a dżełko

kóżdu dżełbu po płaczisnje, wot wójnskeho ministerstwa postajenej, kupujemy. W Budyskim a Kamjeńskim hamtskim hejtmanstwje mamy jenicżzy my prawo, len a dżełko kupowacz.

Lenowa pschadownja w Hajnizach

pola **Budestez.**

Póſt a żelesniza w **Budestezach**

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć

zmėje da-li Bóh, jutře njedżelu 18. februara popołdnju w 4 hodż. w Hönčec hosćencu swoje męßačne posedżenje.

Wšě lube sobustawy a hosći we bohatej liębje wocakuje

předsydstwo.

We wudawarni „Serb. Nowin“ ßu dostacz ßerbske a němske

biblije

po najtuńschich płaczisnach.

Nótaze dżaki

ßerbske a němske

ßa konfirmandow

ßu dostacz

we wudawarni

Serb. Nowin.

Wucżobnik ßo pyta.

Sa ßwoje klamy kolonialnych tworow kjutram wucżobnika pi tam.

Augnſt Ritſcher

na wulkej bratrowskej haßy 6.

Wutrobny dżak

knjesej fararjej **Matekej** ſ Barta ßa jeho kraßne prědowanje sańdżena njedżelu wuprajeja

mnosy kemſcherjo Rakeczanſkeje wożady.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 8. **Sobotu 24. februara 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rozprawa.

23. februara. Wjeczorne wojownischczo.

Pschi mhlje a deschczu je ßo dźeń w najwjazy stronach směrom minył. Na někotrych městnach Artoiskeje a Sommineje fronty, tež mjes Maasu a Moselu wobhonjerske wotdźělenja se ßobu wojowachu. Někotsi jeczi ßu ßo sebrali.

Rańsche wojownischczo. Fronta generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

Pola Ssmorgona k wjeczorej Luzka a mjes Słotej Lipu a Narajowku w Galizińskej bě tšelenje artillerije a minymjetakow žiwische dyzli hewak.

Pola Swyšyna, k ranju Ssmotreza, (w lěßatych Karpatach) ßo wupadanske wotdźělenja do ruskich stejischczow dobuchu. Rozbuchnywschi 4 minowe khody, ßo wone s 250 jatymi, mjes nimi 3 offizěrami, a 2 maschinskimaj tšelbomaj wróczichu.

K krótkemu ranju wot Brěsanow měješe teho runja jedyn wobhonjerski wupad wuspěch.

Fronta generalneho wyschka arzywójwody Josefa.

Niczo woßebiteho.

Wójsko generalneho pólneho marschalla s Mackensena.

Nasche swěszaze wotdźělenja w Sseretowych nižinach pola Corbula nadběh někotrych ruskich kompagnijow wotpokasachu.

Mazedonska fronta.

Niczo noweho.

Prěni generalny kwartěrski mischtr: Ludendorff.

Dwaj podmórskaj czołmaj 36 łódźow potepiłoj.

Barlin, 21. februara. Dwaj czołmaj, kotrajž staj ßo dźenßa wróczitoj, staj 24 parnych łódźow, 3 płachtate łódźe a 9 rybaskich czołmow potepiloj. Mjes druhim nakład tychle łódźow s 9000 tunow wuhla, 3000 tunow rudy, 3500 tunow žiwnosczе, 2000 tunow pschenizy a drjewa wobstejesche. Jena parna łódź 400 tunow zyna a 300 tunow pódkowow wjesesche. B.

Potepjenje jeneje wulkeje italskeje wojakow wožazeje parneje łódźe.

W ßrjedźosemskim morju ßu němske a awstriske podmórske czołmy mjetschu liczbu njepschecželskich łódźow potepiłe, mjes nimi jenu połnowobßadźenu wulku italsku wójskowu transportsku łódź, dwě njewobrónjenej łódźi s 3000 a 4000 tunow nakłada sa Saloniki postajeneho, italsku łódź „Oceaniu" se 4217 tunami, franzowsku parnu łódź „Mont Ventaux" s 3233 tunami, franzowsku frachtowu łódź „Aphrodite" se 735 tunami želesa sa Italsku. B.

Italska wojerska transportska łódź rěka „Mines". Wona 1000 wojakow a wulki nakład munizije a skota do Salonikia wjesesche. Wobßadka parneje łódźe a wschitzy wojazy na njej ßu kónz wsali s wuwsaczom dweju nužow, kotrajž ßo na podmórski czołm wukhowaschtaj. B.

Tydźeń na jenym němskim podmórskim czołmje.

Rozprawa jeneho norwegskeho kapitana.

Kapitan Jacobsen s potepjeneje norwegskeje schtyriszczežorateje łódźe „Thora 2" je se žonu a schěszczlětnej dźowku na puczowanju s Němskeje do Norwegskeje do Kopenhagena pschijeł. Po jeho rozprawje, w nowinach „Politiken" wocźischczanej, je ßo jeho łódź na jěßbje s pokodnischeje Georgiskeje do Queenstowna se 14 000 tunami wjelrybjazeho tuka 4. februara 80 mórskich mil wot iriskeho brjoha potepiła. Wobßadka, wobstejaza s 28 muži, je do wukhowanskich czołmow schła. Podmórski czołm je ju k iriskemu brjohej dowjesł a ju na brjóh wußadźił. Kapitan se ßwojej žonu a dźowku je na podmórskim czołmje wostał a na nim tydźeń dołho pschebywał. Druhi dźeń jeho pschebywanja na czołmje je ßo blisko kanala wulka parna jendźelska łódź potepiła, kotraž s Ameriki do Franzowskeje muniziju wjesesche. Rosbuchnjenje bě tak ßylne, so ßo morjo w dalokim kole rosmahowasche, a so ßo podmórski czołm wobschkodźi.. W połnóznym morju ßo jena hollandska parna łódź sadźerża, kotraž s wobßadku jeneje jendźelskeje łódźe, wobstejazeje se schtyrjoch muži, mjes kotrymiž bě jedyn offizěr, do Jendźelskeje jědźesche. Němzy offizěra sajachu, łódź s matrosami woni puschczichu. Posdźischo ßo hischcze jena jendźelska rybaska parna łódź potepi. Wobkhad na podmórskim czołmje bě dobry, teho runja bě jědź dobra. Komandant je dźowzy k dopomnjenju někotre maliczkosczе darił. Potepjena łódź bě połdra milijona krónow hódna, nakład 3 milijony krónow. B.

Pjecź ruskich łódźow ßo potepiło.

Pětrogradske „Bursowe powjesczе" s Archangelska powjedźa, so je ßo wot 1. februara pjecź ruskich łódźow, hromadźe 10,000 tunow wopschijazych, potepiło. Tři hischcze njejßu do postajeneho pschistawa pschijěte. B.

Awstriska wójskowa rozprawa.

22. februara. Nasche wobhonjerske komanda a wupadanske wotdźělenja wczera saßo jara žiwje dźěłachu, woßebje mjes Dornu Wartru a Dnjestrom. Nasche wotdźělenja ßwoje nadawki wschudźe s wuspěchom dokonjachu a, hacž runje ßame jara mało schkodowachu, wjele jatych sebrachu.

Na balkanskim wojownischczu bě pschi Bojusy w Albanskej žiwische pschetšělowanje. K dołhemu wjeczorej wot Tepeteni ßo njepschecželske czrjódy rospjerischichu. B.

Skutkownje wojowanja podmórskich czołmow.

W jendźelskim parlamencze je, hdyž ßo wo wudawkach sa wójnske łódźistwo wuradźowasche, minister Carson mjes druhim rjekł: „Strach podmórskich czołmow je khutny. Nimamy žanych direktnych ßrědkaw, so bychmy ßo tuteho stracha wobróli, tola nadźijamy ßo, so s nałożowanjom starych ßrědkow, s kotrymiž je ßo hacž dotal pschecźiwo podmórskim ezołmam wojowało, tutón strach pomjeńschimy. Ssmy khětro schkodowali, tola nasche schkodowanje njeje tak wulke, kaž ßo Němzy s tym wupjeraju. Sa prěnje 18 dnjow februara je ßo 134 jendźelskich, naschich swjaskarskich a neutralnych łódźow wscheje družiny potepiło. Sa tutón czaß je do jendźelskich pschistawow 6075 łódźow pschijěło a 587.3 s nich wujěło. Nascha politika mjelczenja je němskej admiralicze jara njeluba. So je ßo jedyn podmórski czołm potepił, němske namórske wyschnosczе jenož shonja, hdyž ßo wón wjazy njewrócźi." Carson dale praji, so je wot spočzatka februara powjesczе wo 40 sraženjach podmórskich czołmow dostał. To je wulke dokonjenje, sa 18 dnjow s njepschecželom 40 krócz wojowacź. Czežko je nade wschěm dwělowanjom spóznacź, so je ßo jedyn podmórski czołm snicził. Sa to je wjele stopnjow mjes dwělowanjom a wěstosczu. Jako pschikład dospołneje wěstosczе wón saßkapjenje jeneho podmórskeho czołma s zyłym muzstwom psches jedyn torpedoski czołm wosnamjenja. Pódla teho wón dwaj druhaj padaj naspomni, a někotre methody mjenowasche, kotrež admiralita pschecźiwo podmórskim czołmam nałożuje. Tak je wón tež powjesczе wot powětrowych łódźow dostał, kotrež bomby na to městuo mjetachu, hdyž bě ßo jedyn podmórski czołm podnurił, pódla teho podobne powjesczе wot

namórſkich lětadłow. Potom Carſon dźěłatźerjow napominaſche, ſo bychu wſchě mozy napinałe, a lud wón namołwjeſche, ſo by ßo we pſchetrjebanju ſamjeſował, ſo bychu ßo nadawki admirality połóżiłe. S wěſtoſczu ßmě ßo wocźakacź, ſo ßo wohroženje woſtroni, tola jenoź potom, hdyž lud admiralitu na woſnamjenjene waſchnje podpjeruje. Mużſtwo wójnſkeho łódźſtwa je ßo na 400000 muži powjetſchiło. Carſon potom wo wjednikach admirality rěčźeſche. Kraj móże ſbožowny bycź, ſo w tu khwilu Jellicoe wójnſke łódźſtwo nawjeduje. Admiral Beatty nětkole nad najwjetſchim łódźſtwom roskaſuje, kotreź je hdy na morju płuwało. Wón ma najpołniſche dowěrjenje offizěrow a mużſtwow. Carſon dwělowaſche na tym. hacź ma lud połne frołumjenje ſa to, ſchtoź łódźſtwo dokonja. Admiralita we wulkim wobßahu expediźije do Meſopotamiſkeje, do Saloniki a do Egiptowſkeje cźini. Wona ßo njepſcheſtawajźy prózuje, ſo by morjo wot njepſcheczela cźiſte dźerźała. Jendźelſka ma mjenje pod wobcźeźnoſcźemi źiwnoſeźe cźerpicź, dyžli druhe wójnu wjedźaze kraje. So by ßo wobras wo dokonjenju łódźſtwa dał, wón ſdźěli. ſo je wono hacź do 30. januara 1916 wóßom milijonow woßobow pſches morjo dowjeſło a hacź do mjenowaneho dnja 9 milijonow tunow rosbuchadłow a wjazy dyžli milijon khorych a ſranjenych. Loni je łódźſtwo na wyßokim morju a w pſchiſtawach 15150 łódźow pſchepytało, w januarje 1917 1764 łódźow. Poßlednjej dwaj měßazaj je ßo liczba wobrónjenych wikowanſkich łódźow wo 46 prozentow powjetſchiła. B.

Praſchenje ſa potepjenymi łódźemi w jendźelſkim parlamenźe.

Na praſchenje ſapóßłanza Holta w jendźelſkim parlamenźe, hacź maja ßo wěſte jendźelſke łódźe jako woporу wojowanja podmórſkich cźołmow wobhladacź, miniſter Ramara wotmolwi, ſo by knjeźerſtwo njepolitiſke było, hdy by ſdźěliło, kolko łódźow je ßo potepiło, dokelž bychu tajke powjeſcźe njeppſchecźelej wužitne byłe. Miniſter měnjſche, ſo jenoź łódźerjo a Lloydſowa ſawěſcźerńja dowěrne powjeſcźe doſtawaju. Namara ßo ſapowjedźi, něſchto dalſche wo potepjenju łódźow rjez. B.

Dźěłanſke mozy ſa ratarſtwo ßo w Jendźelſkej pytaju.

Jendźelſki ratarſki miniſteŕ woſjewja, ſo ßo naprawy k powyſchenju wunoſchka ſ ratarſtwa, cźinja. Wobydleŕſtwo po knjeźerſtwowym wukaſu, wſchě trawniki we wokolnoſcźi měſtow, kotreź ßo k hrajam wužiwachu, ſwólniwje rosworuje. Hacź dotal na wßach jatym dźěłacź njedawachu, nětko ßo woni k ratarſkemu dźěłu wužija. Wulke hromady ratarſkeho grata, woßebje maſchiny, ßu ßo w Hollandſkej nakupiłe. Teź munizijſki miniſter tym fabrikam, kotreź ratarſke maſchiny dźěłaju, wotpuſchcźuje, muniziju dźěłacź. B.

Ratarſke miniſterſtwo je poručźiło, ſo dyrbja ßo wěſte leżomnoſcźe k lěpſchemu małych ratarjow wußtwojicź, ſo by ßo na tajke waſchnje wjazy źiwnoſcźe w kraju napłodźiło. B.

Schpaniſke łódźe ßo Jendźelſkej pſchenajeja.

Kaž Lyonſke nowiny piſchu, ßu ſchpaniſzy łódźerjo ſwólniwi, ßwoje łódźe Jendźelſkej pſchenajecź, jeli ſo Jendźelſka kóźdu łódź, kotraž by ßo potepiła, ſ nowej łódźu ſaruna. Pſchenajate łódźe budźa pod ſchpaniſkej khorhoju jěźdźicź. B.

Scźěhwki wuhloweje nuſy w Schpaniſkej.

Poßledni cźaß ßo ſ Jendźelſkeje źane wuhło wjazy do Schpaniſkeje njewoſy. Schpaniſka induſtrija je teho dla do wulkeje nuſy pſchiſchła. We Valenciji ſchkleńcźerńje źaneho tepidła wjazy nimaju. Nowiny w Bilbao ßu pſchipowjedźiłe, ſo ßo dźěło w podkopkach ſaſtaji. Něhdźe 20,000 muži ſ tym dźěło ſhubi. B.

Wobkhad po morju mjes Jendźelſkej a Norwegſkej.

Wot woſjewjenja ſawrjecźa morja pſchecźiwo Jendźelſkej ßu ßo 21. februara prěnje póſtſke póßyłki ſ norwegſkimi parnymi łódźemi do Bergena a Drondhjema pſchiwjeſle. Wone liſty a nowiny ſ Jendźelſkeje, Franzowſkeje a Ameriki wopſchijachu. Nětko chzedźa ſpytacź, tydźeńſki póſtſki wobkhad mjes Jendźelſkej a norwegſkimi pſchiſtawami pſchiprawicź. D.

Jendźelſka wójſkowa rosprawa.

19. februara. Wcźora ßmy pſchi Ancrje 21 offizěrow a 761 muži ſajeli. Pódla teho ßmy nětotre maſchinſke tſělby a hrjebjowe merſery ſebrali. Dźenża rano ſaßo ßylne njepſchecźelowe mozy naſche nowe ſtejiſchcźa pſchi wuſtupje nadběhowachu. Njepſchecźelſzy pěſchzy ſ tſjomi wotdźělenjemi poſtupochu, ſady nich wotwotdźělenja k jich podpjeranju pſchińdźechu. Wone do ſeßrjedźeneje tſěleńzy naſcheje fronty pſchińdźechu a ßo ſ wulkim ſchkodowanjom wrócźo ſehnachu. My njeißmy ſchkodowali. W nozy ßo do njepſcheczelowych hrjebjow k krótkemu a dołhemu wjecźorej Arraſa a k połnozy Yperna dobuchmy, k połodnju Fauquiſſarda a k połnozy Yperna poſtupachmy. Njepſcheczelej wjele ſchkodowanja ſcźinichmy, jenu maſchinſku tſělbu rosbuchnychmy a ßo ſ 19 jatymi wrócźichmy. Njepſcheczelowe wupadaze wotdźělenja ßo k połodnju Yperna wotpokaſachu. Wodnjo artillerija pola Bauchevesnes, pola Ancry a Yperna ſ wobeju ſtron ßylnje tſěleſche. B.

20. februara. Pod ſchkitanjom ßylneho tſělenja, kotreź naſche pſchěrowy doſpołnje wupuſcźi, ßylne njepſcheczelſke wotdźělenja ſ podpjeranjom płomjenjamjetakow wcźera wjecźor jene ſ naſchich małych pſchedßunjenych ſtejiſchcźow k połodnju wot Le Transloi dobu. W nozy ßo my do njepſcheczelſkich ſtejiſchcźow k ranju wot Armentières a k ranju Yperna dobuchmy.

21. febr. K dołhemu ranju Gueudcourta a k połodnju wot Armentières ßo njepſcheczelſke pſchěrowy dobuchu. Teź wupady do njepſcheczelſkich linijow k krótkemu ranju wot Yperna cźinjachmy, pſchi cźimž ßo podpjeranſka linija doßahny. Wjele Němzow je ßo moriło. 114 Němzow je ßo ſajało a 4 maſchinſke tſělby ßo ſebrachu. Naſche ſchkodowanje je łohke. B.

Jendźelſka rosprawa ſ Meſopotamiſkeje.

19. februara. My dwě linije fronty wobßadźichmy a to jenu 300 a druhu 540 yardow dołhu. Turkojo dwaj ßylnaj napſchecźnaj nadběhaj ſcźinichu. Prěni nadběh ßo wotpokaſa, ſ druhim ßo naſche prawe kſchidło na ßwoje prjedawſche ſtejiſchcźo wrócźo ſcźiſchcźa. K prawizy Shumrahbenda ßmy dale poſtupowali. B.

Ruſke nałětnje pſchihotowanje.

Poßlednje dny njejßu na wjetſchim dźěłu ruſkeje fronty wjele wojowanja pſchinjeßke. Cźim źiwiſcho pak ßo po ſdacźu ſady njepſcheczelſkeje linije hiba. Niz pſcheßylny, ale po planje pſchiběrazy wobkhad po żeleſnizach na wſchěch linijach, k wojowniſchcźu wjedźazych, nowu organiſaziju a pſcheſtajenje ruſkich wojeŕſkich mozow pſchihotuje. Wjeleź móże ßo ſ pſchikhadźazych powjeſcźow ſpóſnacź, Rußojo po ſdacźu na wójſko w Bukowinje a k połodnju wot tam ſtejaze, waźnoſcź kładu a jo tak wurjadnje poßylnjeja, ſo móże ßo ſ teho ßudźicź, ſo budźe w pſchichodnym nałěcźu rumunſke wojowniſchcźo runje tak waźne, kaž minjenu naſymu. Naſche tu ſtejaze wójſko budźe pak pſchi wjele pſchihodniſchich wuměnjenjach wojowacź móz, dokelž ßu ßo mjes tym rumunſke żeleſnizy ſaßo doſpołnje natwariłe, a dokelž je ßo w měſtach, kotreź běchu pod ruſkim wójſkom cźerpiłe, kaž w Buceu a Focſani, dokładnje mohł porjad cźinicź, mjes tym ſo mějeſche na pſchikład ruſko-rumunſke wójſko w Focſani jedyn jenicźki lazaret ſ 250 łożemi, je ßo tam wjele lazaretow, ſ něhdźe 3000 łożemi pſchiprawiło. Nad ruſkim wójſkom w Rumunſkej a w ßußodnych ſtronach general Gurko roskaſuje. Jemu je ßo wurjadne poßylnjenje wójſka a wójnſkeje nadoby pſchiſwoliło. Nad ruſkim ßrjedźiſchcźom w Galiziſkej a Wolynſkej budźe dale Brußilow roskaſowacź, kotryž pak w tu khwilu khory leži. Generalaj Ruſki a Ewert ßo do fronty k połnozy wot Wolynſkeje hacź do Rigi dźělitaj. Mjes tym ſo ßo tele pſchihoty cźinja, ßo wobej ſtronje pſchi knjeźazej ſymje ſ wobhonjenjom a jenotliwymi wupadami ſaběratej. Najnowſcha taktika, njepſcheczela ſ khrobłymi małymi wupadanſkimi wotdźělenjemi njepokojicź, je naſchim poßlednje dny huſto wuſpěch pſchinjeßka. B.

Blokada Grichiſkeje dale traje.

„Ruſke Sſkowo“ ſ Athena powě: Jendźelſki póßłanz je grichiſkenu miniſterſtwowemu pſchedßydźe Lambrej ſdźělił, ſo wo tym źaneje rěcźe bycź njemóże, ſo by ßo blokada Grichiſkeje ſaſtajiła, doniž grichiſzy reſerwiſtojo njejßu ßwoje brónje wudałe. Raſna krocźel, kotruž je ruſki póßłanz 8. februara w tej ßamej myßli ſcźinił, njeje hacź dotal położenje pſcheměniła. Skutkowanje blokady ßo dźeń a bóle ſacźuwa. Runje kaž w Athenje tak je teź w Piräu pſched twarjenjom źiwnoſtneje komißije k njeměram na dróſy doſchło. L.

Amerikanſki preſident Wilſon ßebi wjazy połnomozy źada.

Kaž Reuterez telegrafowarńja ſ Waſhingtona powě, budźe ßebi preſident Wilſon wot ludoweho ſaſtupjeŕſtwa połnomóz a ßrědki źadacź, ſo mohł amerikanſke źiwjenje a wobßedźenſtwo pſche-

cźiwo bjeswohladnemu wojowanju podmórskich cžołmow schkitacź. Myßla ßebi, so ludowe sastupjerstwo 50 milijonow dollarow sa to presidentej pschiswoli. B.

Kaž Barlinske nowiny powjedźa dyrbi New-Yorkski pschistaw huste ßycźe dostacź, kotreż budźa ßo w nozy do wody puschcźecź. S nimi dyrbi ßo njepschecźelskim podmórskim cžołmam pschistaw saracźicź. B.

Měschenźa mjes politiskimi stronami w Amerizy.

Wilsonowa politika napschecźo Němskej je po New-Yorkskej rosprawje Parižskich nowin „Matin" mjes politiskimi stronami w kongreßu, kaž ßo amerikanski ßejm mjenuje, najwjetschu měschenźu nacźiniła. Republikanska a demokratiska strona stej pschestałej bycź, zyke ludowe sastupjerstwo ßo do schtworoswjaskowych pschiwißowarjow a do pschecźelow Němskeje dźěli. Tsi schtwórcźiny republikanskeje strony ßu k Wilsonej pschescheke, mjes tym so je ßo połoiza demokratiskeje strony, k kotrejž Wilson pschißluscha, k pschecźiwnej stronje pschisamkła. Wothłoßowanje wo Wilsonowym žadanju sa połnomozu, so mohł nad wójskom a wójnskim łódźstwom ßam roskasowacź, teho dla spodźiwnu měschenźu stron pokaže. Wilson směje pak, kaž dopißowar měni, na kóždy pad wjetschinu. Wot kongreßa budźa ßo jako wójnska žadanka tsi milijardy dollarow sa wójnske łódźstwo žadacź. Najskerje budźe ßo tež žadacź, so ßo amerikanske pschistawy schtworoswjaskowym wójnskim łódźam wotewrja. B.

Dale Reuterez telegrafowarnja s Washingtona powě: Senat je knjeżerstwowy sakoń pschecźiwo wobhonjerstwu se 60 pschecźiwo 10 hłoßam pschijał. Wón na pschißahanstwo k franjenju amerikanskeje neutralnoscźe a na wobhonjenje w nastupanju krajneho sakitanja cźeźke khostanje kładźe. Wukrajenjo w sjednoczenych statach dyrbja ßwoje mjeno a powołanje mjenowacź a wosjewicź, hacź chzedźa amerikanske poddanstwo pschijecź abo niz. Wukrajenjo budźa ßwoju fotografiju póstskemu hamtej teho města pschepodacź dyrbjecź, w kotrymž pschebywaju. D

Wuprajenje amerikanskeho statneho sekretara Lansinga wo wójnje.

S New-Yorka ßo powě: Amerikanski statny sekretar sa swonkowne naležnoscźe, Lansing, je pschi jenej hoscźinje we Washingtonje ßlědowaze rjekł: „Sa naß je cźeźko, niz widźecź, so psched wójnu stejimy. Amerikanske knjeżerstwo ßebi nětkole runje tak kaž wot spocźatka wójny měr pscheje a ßo tež prózuje, so by se wschém ßwětom w měrje žiwa była, dołhoż to jeho cźesćź dowoli. Hodźina khutneho a hłubokeho pschemyßlenja je pschischła. Nětkołle dyrbja ßo dopokasy symnokrejnoscźe a wrócźodźerźenja dawacź, a cźłowjek ßo njeßmě naturskemu pohnuwanju wodźicź dacź, kotreż s wulkich podawkow wukhadźa, hdźež narodna cźesćź, narodna winowatosćź a narodne derjeměcźe na hraczkach steji. Kraj móże teho wěsty bycź, so budźe Wilson prawje, sprawnje a bjes bojoscźe skutkowacź. Schtoźkuliž pschichod pschinjeßy, woßud sjednoczenych statow je w jeho rukomaj w bjesstraschnoscźi. Narodna cźesćź njeje w straschе." B.

Amerika schěsćź nowych bitwiskich łódźow twari.

„Nowa korespondenza" s Washingtona powě: Łódźstwowemu departementej je ßo poruczźiło, schěsćź bitwiskich łódźow natwaricź. Łódźe, kotreż ßo s wjele kanonami wuhotuja, budźa wjazy dyžli 34 000 tunow wopschijecź. Ł.

S Ameriki parne łódźe do Europy jědu.

Parižske nowiny powjedźa, so ßu ßo pódla amerikanskeju łódźow „Rochestera" a „Orleansa" hischcźe druhe łódźe s amerikanskej khorhoju na jěsbu puschcźiłe. B.

Wobrónjenje 200 amerikanskich wikowanskich łódźow.

Londonskich „Daily Telegraph" s Washingtona powě, so ßo pschihoty cźinja, 200 amerikanskich wikowanskich łódźow wobrónicź. Nadrobnoscźe wo tym, na kajke waschnje ßo łódźe wobrónja, ßo njedawaju. Na prědku, sadku a ßrjedź łódźe ßo pjecźa kanony postaja, kotreż budźa wuwuczeni kanonérojo wobßłużowacź.

Te ßame nowiny s jenym telegramom s New-Yorka wěz tak pschedstajeja, kaž so by Němska psched Ameriku zosała a wschě maprawy cźiniła, so ßo amerikanske łódźe njebychu wobschkodźiłe. — Tale powjescź je jendźelska wumyßlenka, na to wotmyßlena, wobojenje w Jendźelskej dla wojowanja podmórskich cźołmow wotstronicź a nutralnych pohonicź, so bychu dale se ßwojimi łódźemi po morju jěsdźili. (Köln. Ztg.)

Hoscźina k cźesći Gerarda w Parisu.

Franzowski ministerstwowy pschedßyda Briand je wutoru w ministerstwje swonkownych naležnoscźow k cźesći prjedawscheho amerikanskeho póßłanza w Barlinje, Gerarda, ßnědanje wuhotował, k kotremuž běchu ßo pódla amerikanskeho póßłanza w Parisu, Sharpa, też ruski, jendźelski, italski a japanski póßłanz pscheproßyli. (Frankf. Ztg.)

S Parisa je Gerard se schtyrjomi druhimi ßobustawami amerikanskeho póßłanzstwa w Barlinje do Madrida pschijěł. Gerard směje pjecźa rosrěcźenje s ministerstwowym pschedßydu Romanones a s ministrom swonkownych naležnoscźow, ßnadź też s kralom. D.

Njeměry dla žiwnoscźe w New-Yorku.

Londonske „Daily News" wutoru s New-Yorka powjedźa: Dźenßa je polizija dwójzy njeměry dla žiwnoscźe potłóczicź dyrbjała. B.

K njeměram je doschło, dokelž ßebi pschedawarjo seleniny pschewyßoke płacźisny žadachu. Žony ßo do pschedawarjow dachu, seleninu s kißalinu skasychu a wosy do pschěrowa cźißnychu.

New-Yorkski měschcźanosta je tsi deputazije pschijał, kotreż proschachu, so by město nětkotre milijony dollarow k tunjemu nakupjenju žiwnoscźe pschiswolilo. Měschcźanosta ßlubi, so ßo nětcźischemu hłodutradanju kónz scźini. B.

Hollandska pod jendźelskim nucźenjom.

S Hollandskej ßo pische: K dotalnym wobcźeżnoscźam je nowa pschistupiła s powjescźu jendźelskeho knjeżerstwa, so drje je wono swólniwe, hollandskim žitowym łódźam, kotreż ßu dla pschehladanja jich papjerow nusowane, ßo do jendźelskich pschistawow pschistajicź, do Hollandskeje dale jěcź dacź, so pak ßo wschě łódźe, kotreż pizowadła a ßyrjny sa hollandsku margarinowu industriju wjesu, tak dołho sadźerźuja, hacź je ßo wucźinło, so hollandske łódźe ratarske wuplody a margarinu do Jendźelskeje pschiwjesu. (K temu ma ßo pschipomnicź, so ßo też hollandske wuhlowe łódźe sadźerźuja, hacź ßu hollandszy łódźerjo do jendźelskich žadanjow swolili. Tychle pschicźinow dla je pschiwoženje žita jara wróczo schło. Hižo 1. februara bě wono wo 23 000 tunow woteběrało. Ł.

Pruski ratarski minister wo sežiwjenskim praschenju.

Hłowny wubjerk pruskeho krajneho ßejma ßo wutoru se sežiwjenskimi praschenjemi saběrasche. Ratarski minister se Schorlemer je pschi tym nětkotre sle ßłowo ßłyschecź dyrbjał. Mjes druhim je wón na skórźby a poroki, kotreż ßo ratarstwu cźinjachu, wotmolwił, so blisko leži, so ßo płacźisny rěsneho skota dźiwajo na njedostatk pizowadłow poniża. Tola dyrbi ßo też na napschecźnu stronu pomyßlicź. Plahowanje skota by potom wróczo schło. S tym njedostatk mjaßa a hnojidła nastanje, s cźimž ßo saßo žně pohubjenscha, a skónczńje by wupłodźenje mloka a butry trajnje wróczo schło. Wón ßo boji, so ßo w bližschim nalěczu mjenje polow s běrnami wobßadźi. Wón ßo też boji, so sapschimnjenje do ßymjeńtnych běrnow, kotreż pak je nusne było, ratarjow wottraschi, běrny ßadźecź. Ratarjam je cźeźko, ßebi doscź ßymjeńtnych běrnow wobstaracź. Nusne pak je, so ßo wone wobstaraju, ßamo na schkodu sežiwjenja. Pódla běrnow dyrbi ßo też rěpa ßadźecź. Minister pschisnawasche, so je ßo sastaranje s mlokom a pizu pohubjenschiło. Město 504,000 hektarow w lěcźe 1913 je ßo w lěcźe 1916 jenoż 404,000 hektarow s rěpu swoßadźało. Dźiwajo na tule liczbu praschenje nastawa, hacź ßo njedyrbjała płacźisna sa zokrowu rěpu wo 50 pjenježkow powyschicź. Ministerstwo ßo nadźijesche, so ßo tole powyschenje bórsy stanje. W nastupanju kalkoweho dyßyka móże ratarstwo na to liczicź, so połozu teho dostanje, schtoż sa nalěczo a nasymu potrjeba. Plahowanje wolijowych płodow njebudźe ßo pschisporicź hodźicź. Ratarjo ßu ßo po sdaczu s tym wottraschili, so wróczenje wolijowych woßuchow na ßo cźakacź da. Sakasnja, so ßo rěpa njeßmě skotej dawacź, dyrbjała ßo sběhnycź. B.

Njeměry w Mexiku.

Dowěrne powjescźe s Mexika spósnacź dawaju, so ßo tam wobstejnoscźe wschědnje pohubjenscheja. Mjes tym so sběžkaŕ Willa w połnozy ßwoju móz rosschěrja, je Felix Diaz, jedyn wnuk prjedawscheho presidenta, w połodnju revoluziju sbudźił. Se wschěch stron njepokojaze powjescźe pschikhadźeja. We hłownym měscźe

Mexiku žiwnosć njedoßaha. Nětčžiſchi preſident chże ſakoń wudacź, ſ kotrymž ßo wukrajanam wſcho wobßedźenſtwo wosmje. Sakoń by ßo woßebje pſchecźiwo jendźelſkim a amerikanſkim towarſtwam měrił, kotreż w Mexiku wulke petrolejowe žórleſchcźa wobßedźa. Zuſy bychu ßo bjes pſchepytanja pſches mjesy dowjeſcź ßměli. Sa wſchě petrolejowe krajiny dyrbjało ßo wo nowe dowolnoſcźe proßyć. Wilſon budźe pjecźa pſchecźiwo tutemu ſakonjej proteſtowacź, tola wón ſ cźežka nětkole ſ brónjemi ſakrocźi. Też amerikanſki lud ßebi to njepſcheje. Mexikanſke wobſtejnoſcźe Amerizy wulke ſtaroſcźe cźinja.

Kaž „New-Yorkſki Herald“ powě, ßu mexikanſke rubjeżne cźrjódy 80 kilometry k wjecźorej wot Hachity amerikanſke mjesy pſchekrocźile. Tſjo Amerikanſzy ßu ßo morili a wulke ſtadła ſkotu ßo rubile. Amerikanſke wójſko je ßo pódlu mjesow poſtajiło. B.

Shromadźenje wójſka mjes Verdunom a ſchwajzarſkej mjesu.

Wjecźorne ſchwajzarſke nowiny powjedźa, ſo je ßo poßlednje dny wjele jendźelſkich, italſkich a portugalſkich wojakow do krajiny mjes Verdunom a ſchwajzarſkej mjesu pſchiwjeſło. B.

Prěnje němſke wuhlowe cźahi w Hollandſkej.

Do Hollandſkeje ßu prěnje wuhlowe cźahi ſ Němſkeje pſchijěle. Wſchědnje dźewjecź cźahow ſ wuhlom pſchikhadźa. Wone ßo hnydom po zyłej Hollandſkej rosdźěla a ßo rucže do Němſkeje wrócźa. W „Köln. Volkszeitg.“ ßo ßußodne neutralne ſtaty napominaju, ſo bychu do Němſkeje wjetſchu licźbu khmanych dźěłacźerjow k wurywanju wuhla póßłake, kotreż Němſka neutralnym krajam podała. B.

Namórſke lětadła k pſchewodźowanju jendźelſkich wikowanſkich łódźow.

Parižſke wudacże „New-Yorkſkeho Heralda“ powě, ſo ßo jendźelſke wikowanſke łódże ſ irſkeho brjoha wulki kruch pucża k wjecźorej ſ namórſkimi lětadłami pſchewodźeja, kotreż dyrbja je pſched nadpadami podmórſkich cźołmow ſchkitacź. B.

Powſchitkowna dyrbjenſka wojerſka ßłužba w Amerizy.

Reuterez telegraſowarnja ſ Waſhingtona powě: Wójnſki miniſter Baker je ßo ſ Wilſonom wo ſawjedźenju powſchitkowneje ſchěſcźměßacźneje dyrbjenſkeje wojerſkeje ßłužby rosrěcźał. Kongreßej ßo tutón tydźeń na to ßo pocźahowazy nacźiſk pſchedpołoži. Wilſon je pjecźa ſa ſawjedźenje powſchitkowneje dyrbjenſkeje wojerſkeje ßłužby. B.

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Schulſke dźěcźi jako ßněhßyparjo.) Dokelž ßu dźěłacźerjo nětkole žadni, kotſiž bychu rucže wulki ßněh ſ měſchcźanſkich drohow wotſtronili, bě měſchcźanſka rada ßrjedu ſchulſku młodźinu napominała, ſo by dobrowólnje tole dźěło darmo cźiniła. Hižo nasajtra rano bě ßo něhdźe 300 hólzow pſched měſchcźanſkim twarſtwom na žitnych wikach ſeſchło. Jim ßo hnydom łopacże wuddźělichu, ſo bychu najprjódzy na khěžorſkej a ßußodnych drohach ßněh wußypacź pomhali.

— **(Powyſchenje płacźiſnow ſa ßwinjaze a cźelaze mjaßo.)** Pſched nětkotrym cźaßom wójnſke ſeźiwjerſtwo wuhlady na to cźinjeſche, ſo ßo mjaßowe płacźiſny Górſy poniža. Nětko pak ſhonimy, ſo ßo wone njeponiža, ale ßo wo něhdźe 33 prozentow powyſcha. Swjaſk ſkótnych wikowarjow je pſchecźiſchcźał, ſo ßo płacźiſna ſa zentnar žiweje wahi pola ßwini na 100 hriwnow poſtaji, mjes tym ſo hacž dotal płacźiſny 70, 80 a 90 hriwnow a ſa wurjadnje cźežke, kotreż pak ßu ſ cźežka do wikowanja pſchiſchłe, 100 hriwnow wucźinjachu. Pódla teho je dowolene, ßwinje, ſ najmjeńſcha 100 puntow cźežke, ſarěſacź, kotreż ßmědźachu ßo prjedy jenož k płahowanju abo k kormjneju kupowacź. Też pola cźelatow płacźiſna do mozy ſtupi, kotraž ſa zentnar žiweje wahi 80 hriwnow wucźinja. Zyłe lohke cźelata, kotreż hewak 60 hriwnow płacźachu, ßu tu ßobu ſapſchijate, runje tak tajke, kotrychž płacźiſna 70 a 75 hriwnow wucźinjeſche.

— **(Pſchepołoženje dźěła měſtnoſcźow hamtſkeho hejtmanſtwa do ßudniſtwa.)** Dla ſtajneho pſchibywanja dźěłow Budyſkeho kralowſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa je nuſne było, wulku licźbu pomocznych mozow poſtajicź; duž měſtnoſcźe w hamtſkim hejtmanſtwje wjazy njedoßahachu, ſo mohłe ßo dźěła porjadnje wobſtaracź. Wot 9. februara 1917 ßu ßo teho dla wotdźělenja ſa podpjeranje wojerſkich ßwójbow, wukhowanſke wocźehnjenje, ſtawniſke a khudobne wězy, dale ſa ratarſtwo, hońtwu, rybaſtwo, ſaſtaranje ſ pizowadłom a wobkhad ſ wowßom, jecźmjenjom, ßynom a ßkonu do druheho poſkhoda łěweho kſchidła ßudniſtwa (kral. krajneho ßuda) pſchepołožiłe. Horjekhód k tymle měſtnoſcźam, kotryž je ſ woßebitej taflu wosnamjenjeny, je na łěwizy hłownych durjow na rózku Tuchorſkeje a Leſſingſkeje dróhi. Tole wotdźělenje je też pod cźišłom 92 Budyſkeho póſtſkeho hamta woßebite telefonowe pſchiſamknjenje namakało.

— **Kupowanje ſłota.** Też na tutym měſtnje njech je na napominanje preſidenta khěžorſtwoweje banki, exzellenzy Havenſteina, pokaſane. Wunoſchk naſcheje kupowarnje je też zyle nahladne. Hacž dotal je ßo ſa 42 000 hriwnow ſłota khěžorſtwowej banzy wotedało, też licźba pſchinjeßerjow je pſchibywała a bliżſche kupowanſke dny je wocźakacź, ſo pſchedßyda cźeßneho wubjerka 2000. pſchinjeßerjej ſe ßłěbrom wobdaty wopomnjenſki pjenjes pſchepoda. Wunoſchk mohł pak ßo hiſchcźe khětru powjetſchicź, hdy bychu wſchitzy, kotſiž maja ſłotu pychu a ju noſcha, dopóſnali, ſo **je jara nuſne,** ßo wot tutych woprawdźe njetrěbnych wězow k lěpſchemu wótcźiny dźěłicź. A tych, kotſiž hiſchcźe ſłotu pychu noſcha, je hiſchcźe mjes nami wjele. Sa nich tole napominanje płacźi. Schto jenotliwemu cźłowjekej ſłoty rjecźas abo narucźniza na ruzy pomha? — Njech ßo njerěcźi wo dopomnjenkach, kotreż na nětkotrych kruchach wißaju. Pornjo wulkoſcźi naſcheho cźaßa, kotraž wſcho pſcheßahuje, kóždе dopomnjenje na druhe woblědnje. Hdy dha ßebi tucźi myßła, ſo je cźaß pſchiſchoł, ſo ßo jich ſłota pycha woteda? Dyrbi cźaß **hiſchcźe khutniſchi,** nuſa naſcheje wótcźiny **hiſchcźe wjetſcha** bycź? — Duž ßo dłeje njekomdźeźe. Dajcźe wótcźinje, ſchtož ßo jej ſaleži. Potom ſmeja też waſchi potomnizy **dopomnjenku na nětcźiſchi khutny cźaß.** Abo měnicźe, ſo by jim ſłoty rjecźas lubſchi był, dyžli żeleſny a żeleſny wopomnjenſki pjenjes, dopomnjeńſke ſnamjo naſcheho cźaßa? Scźe ßo wopraſcheli, ſchto woni rjeknu, hdyž něhdy ſa tymile wopomnjeńſkimi ſnamjenjemi podarmo pytaju?

— **Prěnje lětuſche poßedźenje wokrjeßneho wubjerka** Budyſkeho hamtſkeho hjtmanſtwa je ßo 20. febr. pod pſchedßydſtwom knjeſa hamtſkeho hejmana dr. ſ Pflugka wotmětło. Měſtnym ſakonjam Bartſkeje, Wulkoharthawſkeje, Spytowſkeje, Cźornonoßliſkeje, Lahowſkeje Kumſchiſkeje a Brěmjenjanſkeje gmejny, kotreż powyſcheuje ſarunanja gmejnſkich pſchedſtejicźerjow ſa jich dźěło naſtupachu, ßo pſchihłoßowaſche, runje tak dodawkej Komorowſkeho mjaßowobhladanſkeho wokrjeßa pola Klukſcha. Kn. Ryczerjej w Mniſchonzu ßo ſa herbſku grychtu w Hornjej Hórzy, rěſnikej Bjedrichej Ernſtej Mehnertej w Sſtónkezach a wikowanſkemu ſahrodnikej Pětſchzy w Hucźinje ßo dowolnoſcź k korcźmarjenju da. Na to ßo pocźahowazym próſtwam Marthy ſwud. Kutteroweje w Ratarjezach, hojerja Kleibera na Židowje pak ßo dowolnoſcź ſapowjedźi. Do wotdźělenja leżomnoſcźow łopjena 2 w Dobroſchcezach pola Njeßwacźidła a łopjena 131 ßo ſwoli. Sa ſpěchowanje hajenja młodźiny w Budeſtezach ßo podpjera pſchiſwoli. Khoſty ſa wuwucźenje desinfektorow Selle na Židowje a Hempela w Njeßwacźidle ßo na wokrjeßnu kaßu pſchewſachu.

— **(Jecźmjeń ſa ludowe kuchinje.)** Khěžorſtwowa ſaradźernja pizowadłow je dowoliła, ſo ßo 2000 zentnarjow jecźmjenja ſa ludowe kuchinje a njeſamożite wobydleŕſtwo pſchedźěła, tola dyrbi ßo jecźmjeń ſe ſchtyri dźeßatka wobſtatkow ratarjow wſacź. Hamtſke hejtmanſtwo ßo nadźija, ſo ratarjo ſ tudomneho wokrjeßa po pſchikładze nětkotrych ratarjow dźěł ßwojeho jecźmjenja pod najwyſchſchej płacźiſnu abo darmo firmje Pawoła Schołty naßl. wotedadźa, kotraž jecźmjeń do krupowych młynow dale wodźi.

— **(Ssamomordarſtwo.)** Schtwórtk popołdnju ßu ſchtyrnacźełětneho ſchulſkeho hólza Fritza Fellbauma w ſtarſchiſkim wobydlenju pſchi taſchbarku wobwěßnjeneho namakali. Hólz bě poßledni cźaß pakoſcźił a bě ſchtwórtk ſaßo khlěb kradnył, pſchi cźimž běchu jeho ſaßłapili. Sſo khoſtanja bojo, bě ßo wón do jeneje komory ſamknył a ßo wobwěßnył. Komorine durje ſ mozu wocźiniwſchi jeho nan morweho nadeńdźe

— **(Póſdna ſyma.)** Hacž runje ßmy na kónzu małeho rózka, je ßo po krótkim womjakhnjenju kruta ſyma wrócźiła. Pjatk rano thermometer ſaßo 11½ grada ſymy po Celſiju pokaſowaſche.

— **(Dźerżenje koſow w Budyſchinje.)** W poßlednim poßedźenju měſchcźanſkich ſaſtupjerjow je ßo wobſamkło, ſo ma měſchcźanſke hoſpodarſtwo koſy dźerżecź, ſo by ßo njedoßahanju mloka troſchku wotpomhało. — Prjedawſche wojerſke ſwucźowaniſchcźo na paſtwiſchcźach pola Scźijez dyrbi ßo k płahowanju ſeleniny a

běrnow wužiwacź. Też na trawnikach měšćańskich promenadow dyrbi so selenina plahowacź, kotraž so mjes njesamožite wobydlerstwo darmo rosdźěli. — Dla podroženja kamjentneho wuhla so po wobsamknjenju měšćańskich sastupjerjow płacźisna sa kubikny meter měšćańskeho pluna wo 1 pjenjezk na lěto 1917 powyšchi.

— **(Liczenje skotu.)** Po wukasu swjaskoweje rady maja so w Němskej 1. měrza konje, howjada, wowzy a swinje liczicź. Sapoczatk kóždeho schtwórcźlěta dyrbi so skót s nowa liczicź.

S **Raschowa.** Posledni veteran nascheje wsy, 80lětny Jan Brěsowski, kotryž je we wójnach 1864, 1866 a 1870/71 sobu wojował, je po krótkej khorosczi sobotu wumrjek. Towarstwo sakskich grenaděrow je jeho jako swojeho wysokowaženeho sobustawa k rowu pschewodźało.

S **Njeswaczidła.** S dopomnjeczom na nastawk w poslednim czisle „Sserb. Now.", wěrowanje nastupaze, dyrbimy wěrnosce dla dźenża pschispomnicź, so je ta wěz zyle hinascha była, hacź je w tamnym dopisu s njewěrnosczu powjedane. Dowolamy sebi, tamnemu spisacźelej radu dacź, radscho wo tajkich podawkach na pěkne waschnje mjelczecź, abo je tola potom s najmjenscha po zyłej wěrnosczi do sjawnosce dacź.

S **Panczic.** So wobkhad a sastaranje njepschecźelskich jatych w mnohim prawje njeje, to shonichmy sańdźenu njedźelu s pschednoschka kontrolneho offizěra s Budyschskeho lěhwa jatych. Wschelazy ratarjo, kiž maja jatych, njejsu trěbne postajenja pschecźiwo nim dosć wobkhedźbowali. To je dohlad njedosahazy. W nozy sebi tłochnu won, pytaja wobkhad se lokhkimi žónskimi, pak wužija nóznu swobodu k cźeknjenju. Pod tajkimi wobstejnosczemi je wobsedźeŕ samolwity. Njedźelske pschekhodźowanje, samo wuléty do sušodnych a dalschich wsow stawa so bjese wscheho dohlada. Pschi tym so schpionaži polěkuje. Khodźa do korczmow a dadźa sebi tam derje hicź. Chzedźa-li so jeczi fotografowacź dacź, ma so to do Budyschina wosjewicź, wot tam pschińdźe potom fotograf. Sa swoje pjenjesy móža sebi wschitko kupowacź s wuwsaczom pohladnizow. Schtóž na komando pisa, ma na list abo khartu dosahazu marku slěpicź. Jaty pak ma darmo. S drastu so husto dosć kedźbliwje njewobkhadźa. Dołho njetraje, je něschto rostorhane. Wo sapkatanje ma so hospodaŕ staracź. Najradscho khodźa w schkórnjach. Pschi njedostatku na koži maja so bjes spjeczenja drjewjanzy wobucź. Zivilnu drastu smědźa jenoz tak daloko nosycź, hacź je s njeje hnydom jaty spósnacź. Naboczna smuha na kholowach njesmě pobrachowacź. Hdyž něchtó jateho w Budyschinje pschewosmje, njech kedźbliwje pschehlada, hacź wschitko prawje a dosahaze ma. Bórsy so něschto shubi a potom so s tym wurěczi, so to abo tamne dostał njeje. Jara so se strony pschipokkucharjow skorjesche, so so wobsedźerjo dla msdy pschemoh druho honja. Nowiny smědźa jeczi czitacź, tola pak jenoz w swojej rěczi. Sa nich so wosebite nowiny cźischcźa. Hdyž nětko wjazy naschi njepschecźeljo njejsu, dha mamy a chzemy cźlowjeszy s nimi wobkhadźecź. Wjazy pak niz. — Sajimawy pschednoschk trajesche na 2 hodźinje. Njedźelu popołdnju bě samsna shromadźizna w Khrósczizach.

S **Njechornja.** Psched někotrymi dnjemi su w nozy tudomnej korczmarzy Zyžowej starki, něhdźe 80 hriwnow hódne, s khlěwa kradnyli. Skasany policajski pos sa sklědom paduchow hacź k schosejej dźěsche, hdźež so sklěd shubi.

S **Wósslinka.** Dla njedostatka wuhla je so tudomna schula samkła.

S **Kamjenza.** Zelesniski wobkhad mjes Kamjenzom a Halschtrowom je so sasso troschku polěpschił. Cźah, kotryž pschipołdnju w 1 hodźinje 48 minutach wot Kamjenza wotjědźuje, sasso wosoby hacź do Halschtrowa wosy, tola jenoz 3. klasy a wschědne dny.

S **Lejna** pola Kamjenza. Tudomne ratarske towarstwo, sobu najstarscha wotnoha Budyskeho wokrjesneho towarstwa, saběrasche so we swojim 342. posedźenju 20. februara najprjódzy s petiziju konservativneho krajneho towarstwa, na knjeżerstwo, so ma so pokracźowanska schula hacź do kónz nasymneho wusyncza wuwostajicź a so smědźa starsche dźěcźi s ludowych schulow na burskim dźěle so wobdźělicź a so teho dla potrěbnje se schule puschcźicź. Wosebje skorja maki wobsedźerjo, so dyrbja swoje běrny sa 4—5 hr. pschedawacź, symjentne pak sa 12 hr. kupowacź. Wuspěchi ratarja Thierolfa w Aue w Rudnych horach se skotom běchu tak dwělomne, so so wschelazy wobsedźerjo na njeho wo „radu" praschachu, ale dosahazeje wotmołwy njedostachu. Tak so też knjesej Mucźinkej w Dołhacźizach pola Lubija dźěsche. Towarstwo so teho **dla też** s tutej wězu saběrasche a wobsamknu, tajke ratarstwu schkódne wosjewjenja schwikacź. Bychu-li wschitzy tak cźinili, bychmy drje na dosć mjasa ale khlěba njeměli a mohli so dla njedostatka jědźe naschim njepschecźelam poddacź. Se swojim pisomom je jenoz roshorjenosć mjes něstami a wsami wubudźił, dokelž sebi mnosy myšla, so bur sa plahowanje skotu so dosć njestara. W tym pak kóždy swoje cźini po swojich wobstejnosczach. Bychu-li wschitzy po tysazach zentnarach pizy měli, kaž tamny Thierolf, by so wjazy dozpěcź hodźało. Hdyž bě pokładnik sliczbowanje wotpołożił, skónczi so posedźenje, kiž psches 2 hodźinje trajesche.

S **Lupoje.** Wutoru tydźenja w nozy su s tudomneho rěsaka 2 cźěridnaj pasaj kradnyli. Jedyn s njeju bě 15, druhi 5 metrow dołhi.

S **Draždźan.** Tudomni hosczeńzarjo a wobsedźerjo salow so prózuja, so by so polizajska hodźina hacź do ½12 hodźin podlěschika, dokelž je wuhlowemu njedostatkej s dźěla wotpomhane. — Roswucźenje w tych Draždźanskich schulach, kotrež so s wuhlom tepja, budźe so najskerje pschichodny tydźeń sapoczecź móz, mjes tym so schule s kaksowym tepjnjom dale sawrjene wostanu, dokelž je koks s měschczańskich płunaŕnjow hischcźe jara žadny.

S **Běleje Wody.** Wot někotrych njedźel su gmejnske běrnowe składownje prózdne. Na nowy dowos běrnow móže so hakle liczicź, hdyž so wjedro sczopli. So by wobydlerstwo narunanje sa běrny dostało, su so kónz sańdźeneho tydźenja rěpa, buny, krupy a hejduschka rosdźělile.

Přilopk.

* **(Sso shubił.)** W Plawenje w Vogtlandźe bě so wot póndźele rano wyschschi wucźeŕ pschi tamnischej wyschschej realzy, profesor Ernst Fährmann, shubił. Wón je hižo dlěschi cźas na cźuwy (nervy) khory był. Jeho skónczne na kubi morweho namakachu. Wón bě sebi żiwjenje wsał.

* **(Woheń w hornjoschlesyskich podkopkach.)** S Bytomja w Hornjej Schlesyskej so pische: W Pawołkej jamje, 250 metrow hłuboko, je woheń nastał, kotryž je sebi żiwjenje pjecź hewjerjow sa wopor żadał. Wohnischczo je so samjesowało. Jedyn muž je hischcźe we wohnischczu, kotryž budźe najskerje też hižo morwy.

* **(10 950 pruskich wucźerjow padło.)** Pschi wuradźenju wo wudawkach kultusoweho ministerstwa w pruskim sejmje minister sdźěli, so je hacź dotal 10 950 pruskich wucźerjow na bitwischcźach padło.

* **(Njetepjene kriminalne sudnistwo.)** Nětkole w Barlinskim kriminalnym sudnistwje sudnizy wschědnje symski swjerschnik wobleczeni sudźa. Dla njedosahanja wuhla so sudnistwo s zentralnym tepjenjom tak skabje wutepja, so skasani swědzy po lódsymnych khódbach dyrkotajo khodźa a so s hibanjom shrěcź pytaju. Też w sudniskich salach je tak syma, so sudnizy symske swjerschniki wobleczeni a pschikrywy na nohomaj sa sudniskim blidom sedźa. W jenej khostanskej komorje 3. krajneho suda krótko prjedy teho, hacź dyrbjesche so wuradźenje dla wusuda stacź, sudowy pschedsyda wosjewi: „Sala dyrbi so wopuschcźicź, dokelž so sud njemóże wróczo scźahnycź; pschetoż w wuradźerni je hischcźe synnischo dyźli tu."

* **(Dwě lěcze khostarnje dla wobkradnjenja cźěła.)** Danzigska khostanska komora je wěstu Johanu Mantheyowu w Danzigu dla wurubjenja cźěła k khostarni na dwě lěcze a k shubjenju cźežnych prawow na dwě lěcze sasudźiła. Sasudźena bě s cźěła jeneje żony nawuschnizy a spódnje sukinje kradła.

* **(Wjelki w Luxemburgu.)** W Luxemburgskej so s městnami wjelki pokasuja, schtoż ludźo wjazy njepomnja. Listynoscherjo jenoz hischcźe se sklužbnym revolvrom wukhadźeja. Swěriska su s Belgiskeje psches samjersnjene rěki pschischkle.

* **(Smjersła.)** Na Ruhrthalskej żelesnizy je tydźenja w nozy k pjatkej jena spinarka, kotraž na jenym tworowym cźahu Scherjesko-Schwerteskeje linije sklužbu cźini, we swojej spinarskej khěżzy smjersła. Podarmo so prózowachu, ju sasso wożiwicź. — Na Kasselsko-Waldcappelskej sekundarnej żelesnizy je jena rjadowarka w surowej symje tak sprostka, so wona pola Fürstenhausenskeho dwórnischcza s cźaha padźe a so sajědźe.

* **(Njesboże w kaliowych podkopkach.)** W kaliowych podkopkach w Ehmenje pola Fallerslebena so rosbuchadła sapalichu, kotrež so bjes rosbuchnjenja spalichu. S nastatym dymom je so 31 dźěłacźerjow sadusyło. Někotsi drusy běchu khwilu bjes wědomnja, tola so bórsy sasso shrabachu a su někotre bjes smjertneho stracha. Sa cźaż njesboża bě 130 muži w podkopkach. Pschiprawy w kaliowych podkopkach su wschě w rjedźe wostałe, a dźěło dale dźe. B.

* **(Sso ſ kruchom loda ſaraſył.)** Hdyž ßo w Kamjenizy wutoru komerziſki radźicźel Arno Meiſter ſ fabriki domoj duzy pſched póſtſkim twarjenjom ſe ßwojim direktorom rosrěčžowaſche, ßo ſ tſěchi póſtſkeho twarjenja kruch lodu puſchči a Meiſtera tak njeſbožownje trjechi, ſo ßo wón cźežko ſranjeny na ſemju ſwjeſy. S bjeswědomoſcźu wobjateho do jeho wobydlenja donjeßechu, hdźež wón wumrje.

Macź.

(Skónczenje.)

Likowa bě po wßy bórſy rosnoßyła, ſo ſtej Khójnakez dźěſcźi hižo wuſchtudowałej ſo ſtej ßo domoj wróczíłej a ſo budźetej nětkole woßobnaj cźlowjekaj a też, ſo ſměje Khójnakowa dobre a woßobniſche žiwjenje.

Nětkoſi to Khójnakowej popſchewachu, druſy pak ſawidźachu, ſa tym hacź běchu ſmyßleni. Tola wobkrucźachu wſchitzy jenak, ſo je to woprawdźe dźiw było, hdyž je khuda wudowa ßwojej dźěſcźi na ſtudowanje daka, hacźrunje niczo dale nima, hacź dodźerźanu khěžku, kuſk najateho pola, krumiczku a uěkotre kury.

Dźěſcźi běſchtej dwójnikaj. Nan jimaj ſemrje, hdyž běſchtaj dźeßacź lět ſtaraj a ſ teho cźaßa běſche jimaj macź najlubſcha — jeju zyły ßwět.

Dźěſcźi jara derje wuknjeſchtej, tehodla wucźerjo a farař wobźarowachu, ſo njemóžetej ſtudowacź. Wſchitzy mějachu to měnjenje, ſo ßo na ſtudowanje jenoź tajzy hodźa, kiž ßu woprawdźe wobdarjeni, kiž maja lóſcht do wuknjenja a ßu kruteje powahi.

A tajkej běſchtej Khójnakez dźěſcźi: cźeſtnej hacź nanajbóle, jednorej a ſprawnej, kaž nichtó we wßy.

Macź bě jeju k temu wot małoſcźe nawjedowała. Ssama bě tak ſwukka a dźěſcźi runje tak wucźeſche. Tak we wßy a też we wokolinje pſchißłowo naſta, ſo ßu cźeſtni, „kaž Khójnakezy".

Hdyž běſchtej dźěſcźi mjeßnu ſchulu dokhodźiłej, bu macźeri radźene, ſo by jej macź ſ najmjeńſcha na jene lěto na měſchcźanſku ſchulu do měſta, kiž bě hodźinu daloko, daka. Wucźerjo ßlubichu, ſo chcźedźa na próſdninach jej hiſchcźe woßebicźe roswucźowacź.

Dźěſcźi ßo ſ wjeßekoſcźu tſchaßeſchtej, ſo móžetej wuknycź, ale macź płakaſche a modleſche ßo zyłku nóz, prjedy hacź ßwoje „haj" rjekny.

To běſche hoborſke napinanje na macź a na dźěſcźi, a hdyž nětkole dźenßa na wſchitko to wudowa a dźěſcźi wróczo ſpominachu, dyrbjachu ßo ſaßo a ſaßo Bohu dźakowacź, ſo bě jich wſchěch poßylnjał a ſo bě jim podpjeru wobſtarał pola wucźerjow, kiž dźěſcźomaj na tajke waſchnje pomhachu.

Hana bě ßebi woßebje luboſcź wucźerki ßwojeje rjadownje dobyła a ſa to, ſo by jej popołdnju wodu noßyła, bjerjeſche ju k wobjedu a ſe ßwojich wotnoſchenych draſtow daſche jej wobleczenje ſchicź. A hdyž bě ſhoniła, ſchto chze Hanka wuknycź, ſtaraſche ßo ßobu wo to, ſo Hanku do ſeminara ſa wucźerki we hłownym měſcźe pſchijachu.

Runje tak poſtarachu ßo wo jejneho bratra wjeßny duchowny a nětkoſi wucźerjo.

A tak běſchtej wobej dźěſcźi w měſcźe; tam ßebi ßnadne wobydlenje najeſchtej a ßo wo zyrobu ßamej ſtaraſchtej. Něſchto cźopłeho jědźeſchtej jenoź rano a wjecźor, abo njedźelu a ßwjate dny. To Hana něſchto w khachlach ßama warjeſche. Hewak ßo popołdnju ſ kuſkom ßucheho khlěba ſpokojeſchtej. Wobaj pak ßo wo privatne hodźiny ſtaraſchtej, wothonjeſchtej ßo mjenujzy wo to, ſo móžeſchtej druhich ſchulerjow a ſchulerki roswucźecź a móžeſchtej ßebi ſ tym něſchto pjenjes ſaßłužicź. Knihi ßebi wupožcźowaſchtej ſ knihownje a też wot ßobuſchulerjow a ßobuſchulerkow, ſo telko pjenjes njetrjebaſchtaj na to wudawacź.

Wot macźerje doſtawaſchtaj nimale kóždy pjenjezk, kotryž wona ſa mloko, butru, jeja a też ſ lěßnych płodow wuwikowa, kotreż pilnje sběraſche a pſchedawaſche. Ssamo ſaźne běrny wona pocźa plahowacź na kuſku najateho pola, też k buram khodźeſche na dźěło, ſa to zyrobu, trawu a pjenjesy doſtawaſche. Schtož wuſbytkowa, to dawaſche dźěſcźomaj.

Druhdy póßła jimaj pokrutu khlěba; khuduſchke ſchaty Hana ßama wobſtarowaſche, pomhaſche pſchi tym ßwojej domjazej knjeni, tak njetrjebajſche domoj ßłacź, pjenjesy wudawacź a macź wobcźežowacź.

Ow, to bě ſ wobeju ſtron krute bědźenje; wo tym nichtó ſdacźa njemějeſche, ſchtóž njebě ženje do žiwjenja małych ludźi pohladał, kotreż chzeła ßo ſ najmjeńſcha pſchichadnje ſ pſchitomneje nuſy a bědy poſběhnycź, ßu-li doſcź ßylni k wojowanju ſe tadźěwkami. A tajku macź měješchtej Khójnakez dźěſcźi.

Na próſdninach wobej dźěſcźi na polu a w lěßu pilnje dźěłaſchtaj a nichtó ßebi njebě ſhódał, ſo budźetaj dźěławej woßobje něhdy wucźeŕ a wucźerka.

Wobej dźěſcźi wobſtarowaſchtej macźeri wſchitko móžne, woßebje drjewo k tepjenju, hriby; te woßebje w tym cźaßu roſcźachu; wjele hribow też ßuſchachu a do měſta na pſchedań noſchachu, to pjenjesy njeßeſche, Pomhaſchtej macźeri ſ lěßa trawu ſa kruwu nanoßncź a ßuſchicź, to měješchtaj woßebje dowolnoſcź na to. Tak na próſdninach ſ ruczným dźěłom a na cźerſtwym powětru ſtrowoty a mozow nabywaſchtaj. Potom móžeſchtaj ſaßo lěto dołho ſ njedoſtatkom wojowacź, njeſnajeſchtaj druheje ſabawy, khiba jenoź dźěło a ſaßo dźěło. A tola wobaj ſ wuſnamjenjenjom, ſ wubjernymi zenſurami ſtudowaſchtaj; pſchi tym ßo prózowaſchtaj, ßwój njedoſtatk pſchikrywacź, ſo njetrjebaſchtaj jałmożny bracź a ßo ſacźerwjenicź. Jenoź ßwojich wucźerjow proſcheſchtaj, ſo buchu jimaj privatnej hodźin wukaſali, to rěka, ſchulerjow pſchiporucźeli, a tutych ſchulerjow wonaj potom domach ſa pjenjesy roswucźeſchtaj.

A kaž wonaj w měſcźe, tak domach macź ſ njeßměrnym napinanjom dźěłaſche a lutowaſche. Pſchi tym wona ßwoje ßnadne wobßedźenſtwo pilnje w porjadku dźerźeſche, cźemuž ßo wſchitzy dźiwachu. Pola njeje njebě njeporjadka ani na dwórcźku, ani we jſtwicźzy, ani w komorje, na łubji abo w pinzy; na to ßo huntorjachu njerodni, kiž ſwonka khěžki niczo dźěłacź nochzychu. Khójnakowa ßwoje małe hoſpodarſtwo wjecźor abo rano ſahe do rjada ſtajeſche, wſcho dyrbjeſche pola njeje w rjedźe bycź. Też ſbywaſche jej hiſchcźe khwile, ſo ßebi ſa cźiſtym wumytym woknom kwětki plahowaſche a jim pſchiliwaſche. To bě jejne zyłe pychaŕſtwo a wodychnjenje po wulkim napinanju. Njedźelu popołdnju po kemſchach by ßo pod tym woknom ſ wulkimi knihemi, kiž bě po wowzy namrěła, ßydnyła na ławku, ſ tych ßo modleſche ſa ßwojej dźěſcźi a tehdom bywaſche najſbožownjſcha. To bywaſche w lěcźe hodźina jejneho wotpocźinka, potom by ßo ſaßo ſtarała wo ßwoju ſeźiwjerku — — kruwicźku.

A hlej, tole wſchitko měješche nětkole kónz měcź, dokelž běſchtej dźěſcźi doſtudowałej. To bě jej trochu žel, hdyž dźowka ji rjekny, ſo dyrbi k njej cźahnycź, ſdaſche ßo macźeri, ſo nowemu žiwjenju lědma pſchiwuknje a ſo budźe dźowzy na pucźu.

„Schto dha budu ſa zyły dźeń pola tebje cźinicź?" macź ſtyſkniwje rjekny.

„Rumowacź a waricź, macźi, kaž tule, jenoź ſo budźecźe wſchitko kupowacź, ſchtoż ſcźe nětko pſchedawała."

„A ſchto ſcźinimy ſ khěžku a ſ kruwu?"

„Khěžku pſchenajmjemy a kruwu pſchedamy", ßyn rjekny. — „Khěžka je maka, tola naſcha, pſchedacź je cźaßa doſcź."

To macź troſchtowaſche. Rady ßo wot kruwicźki njedźělešche, tola bě ji lubo, ſo ji khěžka woſtanje, a ſo móže, hdy by ßo ji we měſcźe njelubiło, na khěžku ßo wrócźicź.

Tak ßo wudowa Khójnakowa po próſdninach ſ dźowku do měſta ſcźahny, tam ßebi małe wobydlenje wotnajeſchtej. Wboha ſtara macź! Wona płakaſche, hdyž ßo dźělešche ſ měſtnom prózowanja a tradanja a woßebje ſ kruwicźku, kiž bě ji telko lět towaŕſchka w bědźe a nuſy była.

Ssyn doſta měſtno na wßy bliſko ßamßneho měſta a njeminy ßo njedźele a ßwjateho dnja, ſo by k macźeri a k ßotſje do měſta njepſchiſchoł.

Stara Khójnakowa ßo wſchědnje ſetkowaſche ſe ſnatymi ſe wßy, wot kotrychž nětkole ßama kupowaſche, ſchtoż bě prjedy pſchedawała. Wona womkodny. Boßy wjazy njekhodźeſche, lěpſcha ßo hotowaſche, najbóle ßo jej w měſcźe lubjeſche, ſo móžeſche ßo nětko wjazy modliź, do rjaneho Božeho domu khodźicź a ßo Bohu dźakowacź, kiž bě jej a dźěſcźomaj telko mozow wobradźił, ſo běchu wſchě wobcźežnoſcźe pſchewinyli.

Też tu wjeßekoſcź hiſchcźe docźaka, ſo ßyn ſa wucźerja na wjetſchej ſchuli w narodnej wßy pſchińdźe, a tak bu ródna khěžka jemu a jeho ßwójbje ſ wobydlenjom. Wón ju da lěpje pſchetwaricź, pſchi kupi ßebi kruch pola a ſahrody ſa pjenjesy, kiž bě jemu jeho mandźelſka ßobu pſchinjeßła, a na próſdninach macź a ßotra — wucźerka — pola njeho pſchebywaſchtej.

To je wobraſk ſe žiwjenja khudych, ſprózniwych a ßobožnych ludźi, kotrychž Bóh žohnuje.

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesćze.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, njedźelu Invokavit, farat Räda rano we 8 hodźinach němsku spowjednu wuczbu, dopołdnja w 9 hodźinach němske a w 10 hodźinach serbske prědowanje.

Tydźenske sastojnske dźěła smeje farat Räda.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadze: Michał August Nowak žiwnosćer w Jenkezach, 70 l. 3 m. 18 d. — Klara Rychtarjowa, Klemensa Rychtarja, žiwnosćerja w Khelnje, mandźelska, 37 l. 3 m. 27 d.

W druhich wožadach: Handrij Hundrak, khěžet w Hnaschezach, 88 l. 7 m. 2 d. — Erna Redźig w Hnaschezach, 1 m. 6 d. — Hana Měrschowa rodź. Petschkez w Bóschizach, 53 l. — Handrij Cźumpjela, wumjeńkar w Holeschowje, 86 l. 2 m. 6 d. — Dźeżatnik Max Mikan s Lahowa, 22 l. 7 m. 26 d. — Khorla Manja, wobydlerka w Nowej Wži, 87 l. 9 m. 12 d. — Hana swud. Wokaczowa, wumjeńkarka we Lupjanskej Dubrawje, 89 l. 0 m. 3 d. — Marja Barowa rodź. Scholcźiz w Komorowje p. R., 64 l. 4 m. 19 d. — Jan Domaschka, žiwnosćer w Nowej Wži, 51 l. 11 m. 26 d. — Gustav Rjela, korczmar w Schczenzy, 72 l. — Hana Roscherez, kluzobna dź. w Schczenzy, 19 l. 4 m. — Madlena swud. Leschawina rodź. Rěcznikez, 80 l. 26 d. — Jan Bohuslaw Nucza, žiwnosćer we Trnpinje, 69 l. 3 m. 3 d. — Madlena Měrschowa we Wuschkej, 64 l. 7 m. 16 d. — Jan Kokor, wobydlerka w Něcziuje, 74 l. 6 m. — Jan Marek w Barcze, khowany w Bukezach, 85 l. 7 m. —

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Jutsje, njedźelu Invokavit, smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farat Kschijan serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj katechismušowa wuczba sa nimsku mužsku młodźinu.

Ssrjedu popołdnju w 6 hodźinach wotměje so serbska wójnska modlerska hodźina.

Pjatk dopołdnja 1/2 9 hodźin serbska spowjedź a 1/2 10 hodźin serbske póstne prědowanje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Jutsje, njedźelu Invokavit, smeje duchowny Bójz rano 1/2 8 hodźin němsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farat Domaschka němske a w 10 hodźinach serbske prědowanje.

Zyrkwinske powjesćze s Njeswaczidła.

Njedźelu Invokavit budze rano we 8 hodźinach serbska spowjedź, do połdnja w 9 hodźinach smeje duchowny Mrósak-Lupjanski serbske a 1/2 11 hodźin němske kemschenje.

Póstne paczerje wotměja so: wutoru w Sarěczu a we Lahowje; srjedu we Banezach a we Wutołczizach.

Zyrkwinske powjesćze s Rakez.

Njedźelu Invokavit smeje farat Räda-Budyski rano we 8 hodźinach serbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja w 9 hodźinach serbske a 3/4 11 hodźin němske kemschenje.

Sklad Vogtlandskich gardinow a pschedawarnja wuhotowanskich schatow

Martha Bräuerka w Budyschinje

na Moltkowej drózy, na rózku rózowej drohi,

porucza swój wulki skład po tunej płaczisnje.

Konje k rěsu

po najwyschschich płaczisnach w kóždym czasu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjasowych jatkach a na Humboldskej drózy 782 B

— Telefon 403. —

Němszy mužojo, němske žony!

Sswětowa wójna k rossudźenju czischezi. Naschi njepschezeljo su swoje wotmysslenje wotkryli. Ssmy jim dźakowni, so su poslednjej maszy padnyez dali, so dźensa bóle dyźli hdy prjedy wěmy, so sa wobstacze wótczizny wojujemy, sa bycze a njebycze doma, žony a dźěczi.

Nětkole wo to dźe, wschě mozy sa tónle samer nałożicz, niczo wuwostajicz, schtoż mohło naschu móz w bědzenzy ludow powjetschicz a posylnicz.

Pokupowanje slotych wězow psches khěžorstwowu banku a pschedacze juwelow do neutralneho wukraja psches dejmantowu reziju tutemu samerej sluzi. S tym so khěžorstwowy pokład sylni. S tym so nascha hospodarska dokonjawosez powjetschuje. S tym budze so k temu pomhacz, so by so nam czesny měr a sasonatwacjenje měroweho hospodarstwa swjesczilo.

Wopor wotedacza slota a juwelow, k kotremuž khěžorstwowa banka napomina, sluscha do

najnusnischich brónjerskich dźělow,

s kotrymiž chzemy swojim njepschezelam napschezo stupicz a naschim khorhojam skónczinje dobyeze wubědzicz.

Saczucze, so je tónle wopor nusny, hischeze wschě dźěle nascheho luda njenapjelnja. Hischeze mózemy wot teho wothladacz, so bychmy slotu pychu a nadobu wyssokeje wumělskeje hódnosczе abo wěrowanske pjerschczenje žiwych żadali, tola je wschěm druhim dyrbi so tez tu bjeswohladna woporniwosez do służby wótczizny stajecz. Kaz so kóždy němski muz a kózda němska žona dźensa, hdyž so wo bycze němskeho luda wojuje, wonka a nutrka njezsebicznje a samosrosumliwje do rjadow wojerjow staja, je dawno wot měnjenja sahojeny, so wot jenotliweho człowjeka njewotwisuje tak je tez tu nusne, so kóždy sloty pjenjes, kóždy kruch pychi a nadoby, wot kotrychž móze so woporniwosez dźělicz, wojowanje sa wótczizu sobu wojuje. Trjebamy horze wutroby a wotewrjenej ruzy.

Žony a mužojo Němskeje! Pokazcze swoju woporniwosez! Njedajcze so we strowym wědomnju, so sebi najczežschi czaz němskeho luda zada, tez na tuthym městnje pomhacz, kablatych czinicz tym, kotrymž je zadany wopor pschewysoki. Wasch wopor trjebamy.

W Barlinje, w februarje 1917.

Havenstein,
president khěžorstwoweje banki.

Drjewowa awkzija.

Na **Sderjanskim revěrje** maja so **schtwórtk** 1. měrza dopołdnja wot 9 hodźin sa hotowe pjenjesy na pscheszadźowanje pschedawacz:

20 khójnowych krutych žerdźow,
150 rm. khójnowych kuluchow,
800 „ walczizny.

Shromadźisna w Sderjanskim hosczenzu.

Hajniske sarjadnistwo.

Drjewowa awkzija.

Schtwórtk 1. měrza 1917 dopołdnja wot 10 hodźin ma so na **Luhowsko-Kaszowskim** revěrje słědowaze palne drjewo sa hotowe pjenjesy na pscheszadźowanje pschedawacz:

106 rm. dubowych schczěpow a kuluchow,
60 „ wólschowych „ „ „
18 „ lipowych a topołowych schczěpow, so k dźěłanju drjewjanzow hodźazych,
64 „ dubowych a wólschowych dołhich hromadow.

Sapoczatk awkzije pschi zyrkwinskej schczeżzy s Luha do Njeswaczidła.

Hajniske sarjadnistwo.
M. Teubner.

Mała žiwnosćz

20—28 kórzow wulka, žo kupicź pyta.

Posficźenja chžyłe žo **J. Herrmannej w Niederfranendorfje** pola Dippoldiswalde póžłacź.

Khěži na pschedań.

Jedun abo dwaj domaj ſ rjanej žadowej a žadźanſkej ſahrodu a běrnazym polom ſtaj na pſchedań abo na pſchenajecźe. Dalſche je ſhonicź w Nowej Wžy cźiżło 12 c pola Njeżwaczidła, 15 minutow wot Njeżwaczidliſkeho dwórniſchcźa.

9-10,000 hriwnow

je na leżomnosćz hnydom wupožcźicź. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Wucžobnik žo pyta.

Sa žiwoje klamy kolonialnych tworow kjutram wucžobnika p. tam.

Augnſt Ritſcher
na wulkej bratrowſkej haży 6.

Starſcha holza

je wžow abo wojerſka wudowa, kotraž žo na pizowanje pjerisny a ſahrodniſtwo troſchku wusteji, žo pſchi dobrej nſdźe, rjanom wobydlenju a pſchecźeln m wobkhadźe do jeneho wjeżneho doma pola Draždźan pyta. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serb. Nowin abo na Nordſtraße cźo. 17I.

Wotewrjenje pſchedawarnje.

Wot žoboty 24. februara žo w mojej

nowej pſchedawarni

na bohatej haży 24 — w prjedawſchej winowej kiczi pſchi bohatej wěži

pſchedawa.

Sa dotal wopokaſane derjemėnjenje žo rjenje džakujo, proſchu, mi jo dale ſdjerżecź. Budu žo tej dale prozowacź, ſo bych mojim cjeſcźenym wotebjerarjam ſprawnje a placźiſny hódno poſłużowała.

Leopold Posner

mějecźelka: Antonia ſwud. Posnerowa.

Drjewowa awkzija.

Wutoru 27. februara budże žo na **Jitkowſkim** revěrje **dopoldnja wot 1/2 9 hodź.n** pola **Trupina** w ſahonje 14:

něhdże 60 rm. kuluchow (brěſowych a wólſchowych),
40 „ dołhich hromadow (brěſowych a wólſchowych),

dopoldnja w 10 hodźin pſchi Jitkowſkim wulkim hacźe w ſahonje 10:

něhdże 180 rm. kuluchow (brěſowych a wólſchowych),
200 „ dołhich hromadow (brěſowych a wólſchowych)

a hnydom hotowe pjenjeſy na pſcheżadźowanje pſchedawacź.

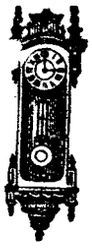
Knjeże revěrſke ſarjadniſtwo.
Klotz.

Kóždu džělbu khoſchczazych prutow

po najwyſchſchich placźiſnach kupuje

wokrjeżny wuſtaw na Židowje.

Jeli trěbne, wuſtaw pruty žam wotwjeſe.

Kóždy, kotryž chze žebi **dobry a tuni cżażnki** kupicź, abo kotruž chze žebi jón **porjedzicź** dacź njech dże k cżażnikarjej

Kurtej Jenčej
na ſwonk. lawſkej haży 5.

Jenčž pſchedawa a porjedźuje, ſa žwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, žebi moji wukładne wokno, ſ placźiſname wupołożene, wobhladacź.**

Howjaſe koże

a wſchě druhe družiny

harowanych a kożmatych kožow

po najwyſchſchich placźiſnach kupuje

Otto Hausotter

Len

žyry a žuſcheny ſtwjelzaty, trjeny len a dźěło

kóždu dźělbu po placźiſnje, wot wójnſkeho miniſterſtwa poſtajenej, kupujemy. W Budyſkim a Kamjeńſkim hamtſkim hejtmanſtwje mamy jenicźzy my prawo, len a dźěło kupowacź.

Lenowa pſchadownja w Hajnizach

pola **Budeſtez.**

Póſt a żeleſniza w **Budeſtezach**

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.
— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleń.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.
— Telefon 687. —

Čisło 9. **Sobotu 3. měrca 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rozprawa.

2. měrza: **Wjeczorne wojowniſchczo.**

Mjes Ypernom a Arraſom někotre njepſchecźelowe wobhonjeńſke wupady bjes wuſpěcha wostachu. Pſcheczźiwo naſchim hrjebjam k ranju a k krótkemu ranju wot Souchez po žiwej tſělenju žylne jendźelſke wotdźělnja poſtupowachu. Wone žo wotpokaſachu. W bliſkim wojowanju 20 jatych a 1 maſchinſka tſělba w naſchej ruzy wosta.

W Ancrinej krajinje czaſto ſraženja pſched naſchimi ſtejiſchczemi; tam a pſchi wuczińſczenju jendźelſkich hnězdow pola Sailly žo 30 jatych a 3 maſchinſke tſělby zebrachu.

Pſchi franzowſkej froncze žo někotre městne pſchedewzaczа wuwjedźechu; k połodnju Rouvrona naſche wupadaze wotdźělenja někotrych jatych ſ njepſcheczelſkich hrjebjow pſchinjeżechu.

Rańſche wojowniſchczo. Fronta generalneho półneho marſchalla bayerſkeho prynza Leopolda.

K wjeczorej a k połodnju wot Rigi, mjes Mjadźolſkim a Narocźſkim jězorom, nad Schczaru a mjes hornim Sseretom a Dnjeſtrom žo jenož ſ khwilemi žiwiſcho wojowaſche. Na rańſchim brjoſy Narajowki jedyn wupad naſcheho nadběhazeho wotdźělenja połny wuſpěch wunjeże. W ruſkim ſtejiſcheczu žo podſemſke miny rozbuchnychu, 1 offizěr a 170 muži žo ſaja; 3 maſchinſke tſělby a 3 minymjetaki žo zebrachu.

Fronta generalneho wyſchka arzywójwody Joſefa.

S pjeczkróčnym jara ſchkodowanjapołnym nadběhom Ruſſojo ſpytachu, hórki k połnoczy Valeputnaſkeje drohi ſaſo dobyć; wſchě nadběhi žu žo pſched naſchimi ſtejiſchczemi ſlemile.

Pſchi wójſku gneralneho półneho marſchalla ſ Mackenſena a pſchi mazedońſkej froncze njeje žo położenje pſcheměniło.

Prěni generalny kwartěrſki miſchtr: Ludendorff.

Wuſpěch němſich podmórſkich czołmow w žrjedźoſemſkim morju.

S Barlina žo 1. měrza powě: W ſawrjenej ſtronje žrjedźneho morja žu naſche podmórſke czołmy potepiłe: 17. februara k połodnju Malty jenu k ranju jědźazu połnje nakładźenu łódź, 9000 tunow wulku, 23. februara połnje wobžadźenu wójſkowu transportſku łódź, nětdźe 5000 tunow wulku, tón žamy dźeń jenu transportſku łódź 5000 tunow wulku, 24. februara wobronjenu wójſkowu transportſku łódź „Dorothy", 4494 tunow wulku, ſ nětdźe 500 muženi kolonialnych wojakow, artilleriju a konjemi. Dźěl wojakow je žo tepił. — Póbla tychle łódźow je žo poźlednje dny hiſchcze 13 łódźow, 25 100 tunow wopſchijazych, potepiło. B.

Nowa wójſkowa požczonka wo 15 milijardow hriwnow

je žo w khěžorſtwowym žejmje ſe wſchěmi hłožami pſcheczźiwo hłožam žobuſtawow ſozialdemokratiſkeje dźěłanſkeje jednoty pſchiſwoliła. K ſadanjnju wójnſkich požczonkow žo nowe dawki ſawjedu, mjes nimi dawk na wuhlo, kotryž ma 20 prozentow płaczijſny wuczinicź, kotryž wuhlo w podkopkach płaczi. B.

Potepjenje wóžom hollandſkich wikowanſkich łódźow.

Hollandſzy łódźerjo běchu němſke knježerſtwo wo to proſyli, ſo žmělo 33 hollandſkich parnych łódźow, w Jendźelſkej w Falmouthſkim a Dartmouthſkim pſchiſtawje leżazych, ſ kotrychž bě 20 ſe žitom a pizowadkami nakładźenych, do Hollandſkeje wotjěcź. Němſka bě dowoliła, ſo žmě žo 20 ſe žitom pokładźenych łódźow na jězbu do Hollandſkeje puſchczicź, tola niz poſdźiſcho hač w nozy wot 10. k 11. februarej. Hollandſzy łódźerjo tole poſkiczenje ſ dźakom pſchijachu, tola jich łódźam njebě móżno, w poſtajenym czaſu ſ Jendźelſkeje wotjěcź. Woni teho dla proſchachu, ſo by žo czaſ wotjěſda na poſdźiſchu termiju poſtajił. Na to žo jim wotmolwi, ſo móża jich łódźe ſ połnej wěſtoſczu 17. februara abo ſ mjeńſchej bjesſtraſchnoſczu 22. februara Dartmouth a Falmouth wopuſchczicź. Tule dowolnoſcź chzyſche 22. februara 18 łódźi wužicź, hacź runje bě němſke knježerſtwo hollandſkim łódźerjam hiſchcze ras ſdźěliło, ſo je njewěſte, hacź budże móżno, němſkim podmórſkim czołmam ſe ſchkriczkatym telegramom powjeſcź wo tym dacź. Woprawdźe němſke podmórſke czołmy wotpóſłany telegram njejžu doſtake a žu wóžom hollandſkich łódźow bliſko Scillyſkich kupow potepiłe.

S powjeſczu wo tym je žo hollandſke wobydlerſtwo jara naſtróżiło. We wulkich městach žo pſched knježerſtwowymi twarjenjemi ludowe czrjódy ſběžachu a ſ hněwom a roshorjenoſczu wo podawku rěczachu. Wjele žo zyle njetrjebawſchi bojachu, ſo mjes Němſkej a Hollandſkej k konfliktej dóńdźe. Hollandſke nowiny žu žo prózowake, wobydlerſtwo ſměrowacź a žo wſcheho ſminycź, ſchtož mohło rozrunanje ſ Němſkej poczežicź. Potepjenje žitowych łódźow žo w Hollandſkej czim czežo ſaczuwa, dokelž je žito tam w tu khwilu jara žadne, a kraj w naſtupanju ſaſtaranja ſe žiwnoſczu czežkemu czażej napſcheczo dźe. B.

Měnjenje w ſjednoczenych ſtatach połnózneje Ameriki wo potepjenju wóžom hollandſkich łódźow.

„Daily Telegraph" ſ New-Yorka powě: Saniczenje hollandſkich łódźow žo tu wótro ſažudźuje. Tola jara derje wobcźežne położenje Hollandſkeje wopſchijeja. Hdyž je hižo móżny ſtat, kaž ſjednoczene ſtaty, měr ſakhowak, njemóże žo Hollandſkej porokowacź, ſo je žo hacź dotal woſtajiła, ſakroczicź, dźiwajo na to, ſo wona pſched wrotami Němſkeje leži. Niz jenož hollandſke, tež amerikanſke wikowanje je žo czežko potrjechiło. Jara wjele žita ſ Kanſaſa je žo potepiło. B.

Nadpad jeneho němſkeho podmórſkeho czołma na franzowſki brjóh.

S Barlina žo powě: 13. februara je franzowſke łódźſtwowe miniſterſtwo woſjewiło, ſo je žo 12. februara jedyn njepſcheczelſki podmórſki czołm pſched wuliwom rěki Adoura pokaſał a ſchěſcź krócź ſ kanonow na brjóh tſělił. Pſchibrjóžne batterije žu pjeczа hnydom wotmolwiłe, a njepſcheczelſki czołm je žo hnydom podmurił. — Tutón podmórſki czołm je žo njewobſchkodźeny do Němſkeje wrócził. Wón je 12. februara do wulkich twarow pola Adouroweho wuliwa ſ wuſpěchom tſělak, ſo je žo na někotrych městnach paliło. Hakle ſa khwilu jena pſchibrjóžna batterija bjes wuſpěcha do czołma tſělesche. Tón žamy czołm a hiſchcze jedyn druhi ſtaj potepiłoj: Jědnacze parnych łódźow, tſi ſcežorate łódźe a dwaj robaſkaj czołmaj, kotrež hromadźe 37 500 tunow wopſchijachu. B.

Němſke torpedowe czołmy pſchi jendźelſkim brjoſy.

S Barlina žo powě: W nozy wot 25. k 26. februarej žu němſke torpedowe czołmy pod wjedniſtwom korvettowoju kapitanow Tilleſſena a Albrechta do jendźelſkeho kanala dale Dovera a Calaiſa a do Themſyneho wuliwa ſajěke. Jendźelſke ſaniczaki torpedowych czołmow, kotrež žo w kanalu nadeńdźechu, žo po žylnym artilleriſkim wojowanju roſpjerſchichu; někotre ſ nich žo ſ połnymi trjechakami wobſchkodźichu a dalſchemu wojowanju rucže zoſajo ſ pucża dźěchu. Naſche czołmy ani njeſchkodowachu ani žo njewobſchkodźichu. hewak žo w tutej ſtronje wot njepſcheczela niczo njewohlada. Druhi dźěl naſchich torpedowych czołmow hač k poł-

nóznemu Forelandej a do Downow dojědže, nihdže žo se stražowazymi łódźemi njesetkawschi. Do wojerskich pschibrjožnych wobtwjerdźenjow pola połnózneho Forelanda, do sady leżazeho města Margata a do někotrych łódźow blisko brjoha sakótwizowanych, žo s dobrym wuspěchom tšelesche; wikowanske łódže žo njesetkachu. Tež telc žołmy žu žo s połnej liczbu a njewobschkodźene wróćiłe.

Parižska Havaska telegrafowarnja wo bombardemencže němskich torpedowych čołmow na jendźelski brjóh s Londona powě: Schěsćź rosbuchnjenjow žo sažłyscha. Jena granata na Margate padže. Dwě wožobje žo morischtej. Margate a Croandstars stej cžežko schkodowałoj. Sswěcžate kule zyłu wokolnosćź wobžwětlachu. Reuterowa telegrafowarnja powě, so žu žo s bombardementom jenož žony a dźěcži morike. Jena macź s jenym dźěsćźom je žo w jenej khěžzy blisko morja morika. Jako woporaj dalscheho tšelenja žo dwě dźěsćźi jako lohko sranjenej mjenujetej. B.

Wuspěch awstrisko-wuherskeho wójska w lěžatych Karpatach.

Němska wójskowa rosprawa 28. februara powě: Na bokomaj Vaieputnaskeje drohi w pokodnischim dźělu lěžatych Karpatow po derje pschihotowanym s mozu pschewjedźenym nadběhu naschi wojazy někotre ruske stejischcža na hórkach wobžadźichu, 12 offizěrow a 1300 muži sajachu a 11 maschinskich tšělbow a 9 minymjetakow sebrachu. Dobyte linije žo pscheczźiwo někotrym nóznym napschecźnym linijam sdźerżachu.

Jene k pokodnju leżaze ruske sepjeranischcžo žmy po wupuscženju wobtwjerdźenjow dla njepschihódneho pokoženja sa naž bjes njepschecźelskeho wojowanja wopuschczili. B.

Jendźelska wójskowa rosprawa.

27. februara. Jendźelske wójsko na brjohomaj rěki Ancry na 11 mil schěrokej froncže dwě mile daloko postupowasche. Ssmy žylne stejischczo, Butte de Warlencourt rěkaze, wžy Marlencourt, Eaucourt, Pys, Miraumont wobžadźili a kronu wžow Puisieux a Irles dožahnyli.

27. februara. Ssmy dale k pokodnju a k połnozy rěki Ancry postupowali. W nozy žmy wjeż Barque wsali. Dženža žmy Ligny wobžadźili a žmy žo we wjeczornych a połnóznych sakitanskich wobtwjerdźenjach pola Puisieux-Mont sahněsdźili. Rano wupad do njepschecźelskeho stejischcža k ranju wot Armentières sežinichmy. Ssmy žo do tsjoch linijow njepschecźelskich hrjebjow dobyli, wobtwjerdźenje žylnje wobschkodźili a 17 muži sajeli. B.

28. februara. Rano dźěl njepschecźelskeje hrjebje k dołhemu ranju wot Sailly-Saillisel dobuchmy. 85 muži sajachmy, mjes nimi 2 offizěrow, 1 maschinsku tšělbu wsachmy. K połnozy a k pokodnju wot Ancry dale postupowachmy. W nozy Gommecourt wobžadźichmy. Dženža žmy wžy Thilloy a Puisieux-au-Mont a pschimjesowaze hrjebje wsali a žmy žwoje linije 1000 yardow k dołhemu ranju wot Gommecourta wužunyli. Pschi wuspěschnym wucžahu w poslednjej nozy do žužodstwa do Clery 22 muži sajachmy. Tež do njepschecźelowych stejischczow k dołhemu ranju wot Arrasa k krótkemu wjeczorej a k wjeczorej wot Lens žo dobuchmy a do někotrych wobžadźenych skhowow tšělachmy. Njepschecźelski wupad k dołhemu ranju wot Armentieres žo wotrasy. Nasche lětadła wczera wubjerne wobhonjerske dźěło dokonjachu a dyrbjachu někotre wojowanja w powětsje wobstacź. B.

„Morning Post“ s jendźelskeho hłowneho kwartěra powě, so wot Eaucourta, kotryž bě prjedy dźěl němskeje linije, niczo njeje wjazy wysche wostało, khiba sakkady hroda, w kotrymž běchu podsemske sale, wulke doscź, so mózachu pok bataillona wojakow hospodowacź. Hrodowa sahroda je žo zyle do žyczе tšelnych hrjebjow shubiła. Se sadnim němskim wójskom, kotrež zosanje kryjesche, je žo khětro žylnje wojowało. Jenož wubrani němszy wojazy žu žo sa tónle nadawk wsali. Woni běchu žo w rospadanych khěžach skhowali a mějachu žiwnosćź na schtyri abo pjecź dnjow pschi sebi. Kóžda khěža, kotraž by mohła jendźelskim wojakam wukhow poskiczicź, bě wupuscžena. Wjazy krócź běchu Němzy spytali, pod pucže miny klascź a paßle powlaz, kotrež bomby wopschijachu. Jendźelszy wojazy wobhonjerske dźěło dale cžinjachu w mhłe, kotraž njepschecźelske wójsko psched nimi sakry a lětarjam njemózno cžinjesche, lětacź.

Němska wójskowa rosprawa wot 28. februara wo wojowanju nad Ancru praji: Na Ancrinymaj brjohomaj žmy psched někotrymi dnjemi wožebitych pschicžinow dla dźěl naschich prědnich stejischczow dobrowólnje a po planje wopuschczili a sakitanje do druheje pschihotowaneje linije położili.

Njepschecźelej je nasche hibanje sakryte wostako. Wobladniwje wojowaze sadnje woddźělenja jeho žo pomału do prědka maßazym wojakam sadźěwachu, žo bjes wojowanja schlebjerdy kraja, kotryž žmy spuschczili, smozowacź. Pschemóžnym nadběham žo po pchikasni wuwijejo žu tele žłabe wotdźělenja njeppschecźelej khětro krwawne schkodowanje nacžiniłe a žu hacž dotal 11 offizěrow a 174 muži sajake a schtyri maschinske tšělby sebrake. Wone hischcže dženža krajinu psched naschimi stejischcźemi wobknjeżeja. B.

Jendźelska rosprawa s Mesopotamiskeje.

27. februara. Ssobotu žmy hórki dobyli, kotrež žo psches žmuhu kraja Shumrohskeje połkupy cžahnu. Njepschecźel k Baghrily, k wjecžoru Kut-el-Amary zosa. Ssylne wotdźělenje infanterije a kavallerije bě zyły dźeń do wojowanja saplecžene a njepschecźelej wulke schkodowanje nacžini. Mjes tym žwój wuspěch pola Sannayata wuwužichmy. Zyłe njepschecźelske stejischczo wot Sannayata hacž do Kut-el-Amary žmy dobyli. Kutowy pschekhód na to wot žameho do nascheje ruki padže. Połny wobžah turkowskeho schkodowanja njeje hischcže snaty. Sa dwaj dnjej žmy 1730 muži sajeli. B.

Zyłu póndźelu běchmy njepschecźelej blisko sa pjatami. Nasche prědkowne wójsko jeho popołdnju na jenym městnje na lěwym Tigrisowym brjosy, kotrež 30 mil k dołhemu wjecžorej wot Kut-el-Amary leži, s tsjoch bokow do wojowanja saplecże. Njepschecźel hromadu brónjow a wuhotowanskich wěžow sawostaji a schtyri hawbizy do rěki cžižny. Kanonski čołm „Firerly“ wróczo dobuchmy, kotryž běchmy s Ktesiphona zosajo shubili, jenu turkowsku łódź wschmy a dwě druhej wupuscžichmy. Njepschecźelej žmy 300 muži wsali. B.

Powjetschenje ratarskeho dźěła w Jendźelskej.

W Jendźelskej pytaju w poslednjej hodźinje plahowanje ratarskich wuplodow powjetschicź. Generalny direktor sa wuplodźenje žiwnosćże žłědowaze naprawy porucža: 1. Wschě žydom dnjow tydźenja dźěłacź. 2. Njedźelske dźěło w zyrkwjach s klětkow poruczicź. 3. W nozy a wodnjo woracź. 4. Wuwuczenych dźěłacźerjow niz k wojerskej žłužbje swołacź. 5. Ziwilnych a wojerskich jatych k ratarskemu dźěłu trjebacź a tež wojakow, k sakitanju kraja postajenych, k temu wužicź. 6. Zónske k ratarskemu dźěłu swołacź. 7. Malych ratarjow podpjeracź. Generalny direktor sa saradźenje žiwnosćże praji, so nětko jenož hischcže schěsćź njedźel wubywa, so by žo kraj sa lětusche žně wobdźěłak. S njedźelskim dźěłom by žo zyły tydźeń dobył. Wschudże dyrbja žo motorske pluhi postajicź, kotrež dyrbja po sacźmiczu pschi žwětle azetylenowych latarnjow dale dźěłacź. B.

Wotmyžlena powschitkowna wojerska žłužba sa zylu Jendźelsku a jejne kolonije.

Bližsche dny budža najwyschschi sastojnizy jendźelskeho knježstwa wo jenakej powschitkownej dyrbjenskej wojerskej žłužbje jednacź.

Wunoschk tsecžeje jendźelskeje pożczonki.

W jendźelskim parlamencže je minister Bonar Law pschi wosjewjenju wunoschka wójnskeje pożczonki rjekł, so je zyły wunoschk junu wunjeßł, kotraž je žo tydźeń prjedy jako njemózna wobhladała. Wscho hromadże je žo na wójnsku pożczonku 1 000 312 000 puntow sterlingow (něhdže 21 miliardow hriwnow) podpißało.

Prěnja jendźelska wójnska pożczonka w novembru 1914 bě 6 milijardow, druha wójnska pożczonka w juniju 1915 12 milijardow hriwnow wunjeßła. B.

Dobrowólny wójnski pschinoschk Indiskeje.

Indiske knježerstwo je jendźelskemu knježerstwu 100 milijonow puntow sterlingow (2 milijardże hriwnow) k powschitkownym wójnskim wudawkam poskiczіło. Jendźelske knježerstwo je tole posiczenje s džakom pschijało. B.

Potepjenje łódże „Laconia“.

Wulku parnu łódź Cunardskeje linije „Laconiu“ je jedyn podmórski čołm njedźelu wjecžor ½10 hodźin s wutšelenjom torpeda potepił. Kaž Londonski „Daily Chronicle“ powě, žo łódź hnydom žylnje na bok nakhili. Duž bě jara cžežko, wukhowanske čołmy na morjo puschczicź. Wóžom čołmow wot njedźele wjecžor hacž do

póndźele rano po morju błudźeśche. W jenym cžołmje, do kotrehoż žo woda cžišchcéśche, něktóri pucžowarjo smjerśnychu. Myßla žebi, so je žo 13 pucžowarjow shubiło, mjes nimi dwě amerikanzy. B.

Amerikanojo wo potepjenju „Laconije".

Potepjenje „Laconije" wocžakana pschicžina k wójnje sa Wilsona?

„United Preß" s Londona powě, so wschо sa to rěcži, so je potepjenje s torpedowym wutsélom s njepschcéelskim skutkom pschecžiwo Amerizy. Telegramy amerikanskich konsulow s jendźelskich pschistawow lědma dwěl wo tym njewostawaju, so stej Mary Hoyowa a jejna dźowka Hilžbjeta, amerikanskej statnej pschißłuschnizy, žmjercź namakałoj. Wschizy, kotsiž žu žo wukhowali, praja, so je žo łódź bjes prjedawscheho warnowanja torpedowała.

Reuterez telegrafowarnja s New-Yorka powě: Associated Preß" s knjeżerstwa we Washingtonje powě, so žu žo powjesćze wo žmjercźi Amerikankow na łódźi „Laconiji" jako wěrne wobkrucźiłe a so podawk, so je žo łódź bjes prjedawscheho warnowanja torpedowała, njepschecźelski skutk pokasuje. W tejle knjeżerstwowej rosprawje žo sniczenje „Laconije" jako podawk wobhladuje, kotryž žo potejenju łódźe „Lusitanije" runa, hacž runje je žo pschi tym mjenje žiwjenjow shubiło. B.

Presídent Wilson wo potepjenju „Laconije".

Reuterez telegrafowarnja powě: Presídent Wilson a statny depardement na stejischcźu stejitaj, so žo w naležnoscźi torpedowanja „Lanconije" njeßmě žanych dalschich krocželow cžinicź, hacž kongreß (žejm) njeje składnoscź měł, presídentej połnomóz dacź, so by wikowanske łódźe wobrónił. Knjeżerstwo je woßebje na to pokasało, so žo namjet njeby pschał, po kotrymž žo łódźam, kotrež muniziju woża, njeby dowolene było, žo wobronicź, dokelž žmědźa po ludowym prawje kajki nakład wosycź. B.

Hollandski „Handelsblad" s Londona powě: S „Laconiju" žu dwě Amerikanzy a dwaj Amerikanaj žiwjenje shubili. Austin Hoy, žyn Marje Hoyoweje, kotraž je pschi potepjenju „Laconije" žmjercź namakała, je presídentej Wilsonej telegrafował, so by wón žmjercź žwojeje macźerje a žotry wjecźił, a je wo to proßył, so žmět prěni dobrowólnik w amerikanskim wójsku bycź, kotrež chzył presídent k wójnje pschecźiwo Němskej swołacź. Wón dale Wilsonej sdźěli, so je wón amerikanski pschekupz, kotryž je schtyri lěta se sastupjerjom „Sullivan machinery compagny" w Chikagu był. Jeho nan, jedyn veteran połnóznych statow w měschcźanskej wójnje, je nětko pschestary, so mohł hischcźe aktivnje jako žwójbina hłowa wustupowacź. Tale winowatoscź žo jemu saleži a wón wo to proßy, so by žo njeskutk wjecźił. Wón dobrowólnje žwoju žłužbu poskicza, dokelž njemóże wocžakacź, so druhi Amerikanojo žwoje žiwjenje wopruja, prjedy dyžli wón to cžini. B.

Wobronjenje amerikanskich wikowanskich łódźow.

Po powjesćźi, kotrež žu Lyonske nowiny s New-Yorka dostałe, chzedźa parne łódźe „New-York", „Philadelphia", „St. Louis", „St. Paul", „Kronland", a „Finnland" internationalnemu merkantilnemu namórskemu towarstwu žłuschaze, sa tydźń na morjo wotjécź a jenož knjeżerstwowe rosžudźenje wocžakuja. Po jenej powjesćźi Parižskeho „Journala" amerikanski statny depardement submißiju na 2750 kanonow 75 milimetriskeho kalibra, wupische. Łódźstwowy minister 100 parnych łódźow wobroni, mjenujzy woßobowe a póstske parne łódźe. Wone na prědku a sadku schtyrizolowske kanony dostanu, mjeńsche łódźe žo s tsizolowskimi kanonami wobronja. T. U.

Njeměry dla drohoty w New-Yorku.

Wo njeměrach dla drohoty w New-Vorku tamnische nowiny „Sun" pischu: So by New-York, sa kotrymž najschěrscha a najpłódnischa semja leži, bjes njepschecźela pschi mjesach městno njemérow dla drohoty był, njemóhł cžłowjek wěricź, a tola je žo to stako. Roshorjene žony po tyžazach do měschcźanskich wikowarnjow pschicźežechu, wicžne wosy powrócźichu, małe składy pschedawarjow sniczichu a samožicźischim pschekupzam, rěsnikam a pschedawarjam seleniny tak hrožachu, so wustróženi wobžedźerjo klamow rucže wokeńzy dele puschcźichu, kaž psched revoluziju. Žony schmatańzu wulkowikowarstwa wopschijecź njemóżachu. Wone jenož sapschijachu, so cžłowjek s dollarom nětkole mjenje dostawa dyžli prjedy sa schtwórcź dollara. Sastojniży powyschenje płacźisnow wot poßlednjeho lěta sa zyblu wot 75 centow na 15 dollarow, sa tunu kała wot 15 dollarow na 70 hacž 100 dollarow wobliczeja. New-Yerseyo praja, so njeje doscź dźěłacźerjow sa ratarske a sahrodniske dźěło. Presídent Griffing wot Chicagowskeho wikowarstwa wikowarskemu wubjerkej snutskownecho kraja, a presídentej ranschich żelesnizow telegrafowasche, so žo sjednocźene staty połnózneje Ameriki do stracha bjeskněžstwa a njeměrow staja, jeli so knjeżerstwo žiwnoscź a palidło njesebjerje. Nětcžischa žadnoscź žiwnoscże je k hłodej dowjedka a žebi žada, so žo po żelesnizach pschede wschěm žiwnoscź sa wobydlerstwo wosy. D.

Amerikanska parna łódź „Orleans" k franzowskemu brjohej pschijěła.

Reuterez telegrafowarnja s Bordeauxa powě: Amerikanska parna łódź „Orleans" je do rězyneho wuliwa pschijěła. Wona žo w Bordeauxu k brjohej pschistaji.

Postajenje płacźisnow sa žito.

W seživjenskim wubjerku khěžorstwoweho žejma je jedyn konservatiwny sapóžłanz namjetował, so by zentnar kóždeje druzíny žita 14 hriwnow płacźił. Wón žo pschecźiwo temu wupraji, so by žo płacźisna khlěbowcho žita ponižiła. Jedyn doprědkarski praji, so jeho strona prózowanje podpjera, so žo khlěbowe płacźisny njebychu powyschiłe.

Zyły samér noweho srjadowanja žitowych płpcźisnow je tón, so žo w pschichodźe njeby žito skotej dawało. Statistika dopokasuje, so žu žo khětre hromady jako piza wužiłe. Po sapißu žitowych a běrnowych wubjerkow je 11 milijonow tunow žita a 20 milijonow tunow běrnow pobrachowało. Jedyn nationalliberalny sapóžłanz žo pschecźiwo temu wobrocźi, so bychu žo sažo myta na sažne wumłócźenje dawałe, jedyn sozialdemokrat pschecźiwo kóždemu powyschenju žitowych płacźisnow rěcżesche. S powyschenjom žo też, kaž nashonjenje wucži, plahowanje žita njepowjetschi.

Presídent Batozki bě swólniwy, žo s khěžorstwowym finanznym sekretarom wo tym rosmołwjecź, hacž mohło žo s lutowanjom w khěžorstwowym sarjadnistwje khlěbowa płacźisna ponižicź. Myta na sažne wumłócźenje žu žo jako spomožne pokasałe; pschetoż wone žu wjele k temu dopomhałe, so je žo wobydlerstwo porjadnje sastaracź mohło. Pchi postajnju płacźisnow dyrbi žo pschezo na to pomyßlicź, so plahowanje žame njecźerpi. B.

Sawjedźenje tobakoweho monopola w Schwajzarskej.

Schwajzarska swjaskowa rada je wobsamkła, tobakowy monopol sawjesćź. Sakoń je žo pchijał a bliżsche dny dyrbja žo nadrobnoscże wosjewicź. B.

Wěschczenja wo tutej wulkej wójny,

pißane w starodawnych cžaßach 1701.

Psched dwěmaj stomaj lětami
Ssu stari ludźo wěschcźili
Žno tutu wójnu žałoßnu,
Kiž potrjechi Europisku.
Hdźež na nju nichtó njemyßli,
Kaž błysk a woheń wudyri,
A to we nusnym cžaßu žnjow,
Kaž podało je žo też jow.
Kaž k ranju tak też k wjecžoru
K połnozy a też k połodnju
Sso budźa ludy posběhacź,
Ssej s brónju napschecźiwo stacź.
A budźe tu krejpschelecże
A wschudźe stysk a płakanje,
Też hłód a nusa wschelaka
Sso w wschitkich krajach saßłyscha.
Tón wulki khěžor žrjedźisny,
S tym je nasch khěžor měnjeny,
Tón budźe kraßnje dobywacź,
Też ludam k měrej dopomhacź.
Hacž dotal po tym pißmje jo
Sso zyle wschitko podało,
Hacž jene mamy wotcžakacź,
Hdy budźe měr saß' sakcźěwacź?
Hdyž pschewinjena Jendźelska,
Se žwojim kralom sniczena,
A wischeń budźe w kcženju stacź,
Ta wójna budźe pschestawacź.
Hacž lětża abo sa lěto,
Haj Bóh wě wschak, hdy budźe to,
To njewě nichtó prajicź nam,
To wě tón wschehomózny žam.

Hanža Budarka.

Ze Serbow.

— (Žiwnostne khartki.) So by žo žiwnoscź po mózhnoscźi jenak a prawje mjes wobydlerstwo rosdźělika, žo sa žiwnoscź, sa kotruž žo hischcźe njejžu woßebite khartki wudałe, kaž sa nudle, krupy, žuche warjenje, wumělski měd, marmeladu, kißały kał atd.

ſa cžaß wot 15. měrza powſchitkowne žiwnoſtne khartki ſawjedu. Mějecźeljo žiwnoſtnych khartkow, kotſiž chzadźa žebi žiwnoſcź kupicź, maja to najpoſdźiſcho do 5. měrza klamarjej woſjewicź.

— **Wo pſchichodnym wjedrje** je k. ſtudijowy radźicźel prof. dr. Lamprecht w Budyſchinje woblicził, ſo maja žo 7., 10., 12., 20., 21., a 28. měrza pak deſchcże, pak žněh, pak wětr wocžakacź.

— **(Sebracże wſchěch aluminijowych wězow.)** Po wukaſu naměſtneju komandow 12. a 19. armeekorpſa žu žo 1. měrza wſchě aluminijowe wězy, kotrež privatni ludźo w žwojim hoſpodarſtwje, w dźěłarńjach, fabriki a wikowarjo na ſkładze maju, ſa wójſko ſebjeru. Sa punt aluminija žo 3 hr. 50 pjenjezkow ſapłacźi. Wuwſate wot tehole wukaſa žu jenož wězy, kotrež žu jenož ſ aluminijom poczehnjene a kotrež žu ſ druheho materiala dyžli ſ aluminija dźěłane. — Teho runja žo wſchě bronſowe ſwony ſebjeru. Wot ſebracža wuwſate žu ſwony wumělſkeje abo wumělſko ſtawiſniſkeje hódnoſcże. Zyrkwjam ma žo ſe ſwonidłow jedyn ſwón ſa potrěbnoſcże Bożeje žłužby woſtajicź.

— **(Sapiżanje wobucža.)** Khěžorſtwowa draſtowa ſaradźerńja je wukaz wudała, po kotrymž maja žo wobſtatki wobucža w pſchedawarńjach, fabrikach a dźěłarńjach ſapiżacź. Cžrije w hoſpodarſtwach, kotrež žo trjebaju a žo njepſchedawaju, žo njetrjebaju ſapiżacź.

— **(Wupadnjenje jutrownych pruhowanjow w ludowych ſchulach.)** Kultuſowe miniſterſtwo je porucźiło, ſo maja jutrowne pruhowanja w ludowwch ſchulach wupadnycź, tola dyrbja žo zenſury wudźělicź.

— **(Najwyſchſche płaczíſny ſa ſchwabliczki.)** Khěžorſtwowy kanzler je wukaſał, ſo žo wot nětka pſchetrjebarjam pakczík, wopſchijazy 10 tyſkow ſchwabliczkow, ujeżmě drózo hacž po 75 pjenjezkach pſchedawacź. Płaczíſna dweju tyſkow njeżmě 15 pjenjezkow pſchekrocźicź.

— **(Pſchirażk k płaczíſnje ſa wuſběhnjene konje.)** S Barlina žo powě: S woſjewjenjom wot 23. februara 1917 je žo ſa konje, w cžaßu wot 1. ſeptembra hacž do 19. nowembra 1916 ſa wójſko wuſběhnjene, 75 prozenteow pſchiražka měrowych płaczíſnow poſtajiło.

— **(Wójnſke kmótſiſtwo.)** Sa wójnſke kmótſiſtwo, kotrež je „džak domiſny“ w Budyſkim wjeżnym wokrjeżu ſakożił, je žo hacž dotal 81 kmótſjenjow ſakożiło. Sa 72 kmótſjenjow je žo hacž dotal 32 400 hr. k lěpſchemu wojeńſkich žyrotow ſwěſcźiło. S 81 kmótſjenjow rosdźěla žo na pobocžne towarſtwa „džaka domiſny“ w Małym Wjikowje 3, w Njeżwacźidle-Radworju 2, w Hodźiju 3, na Židowje 8, w Huſzy 3, we Wulkich Trjebjenzach 1, w Hornjej Wjaſońzy 3, w Pózkowach 1, w Palowje 1, we Wjeleczínje 13, we Wołbramezach 3, w Scheěrachowje 3, w Minakale 6, w Korſymju 19.

— **(Pizne ſnamki.)** Dokelž ma žo nětkole khlěbowe žito na 94 prozentow wumlěcź, njemóża žo na nowe pizowanſke ſchtwórcźlěto wotrubowe ſnamki wudawacź. Sa to žo pizne ſnamki na měſchanu pizu po 10 puntach ſa konja, dejne kruwy a žwinje a po 5 puntach ſa koſy wudawaju. Měſchanu pizu zentralna rosdźěleńja wudawa. Pódla teho budże žo piza ſa kury na wożebitu pſchipokaſanſku khartku wudźělicź.

— **(Tſělenje ſwěriny.)** Wažny wukaz je naměſtny general 5. armeekorpſa ſa Liegnizſki knjeżerſtwowy wokrjeż wudał. Po nim ma hońtwinſka polizajſka wyſchnoſcź prawo, jeli ſo by trjeba było, ſ dowolnoſczu knjeżerſtwoweho preſidenta też w revěrach ſe žamžnym hońtwinſkim prawom jelenje, žorny a dźiwje žwinje też w ſahajenym cžaßu w žylniſchej měrje wottſělecź dacź.

Se żeleſnym kſchižom žu žo wuſnamjenili: Podoffizěr Jan Micź ſ Bórka, kotryž je žo ſ dobom na ſerżanta powyſchił. — Dżeżatnik Pawoł Kubiſch ſ Czíſchowy. — Matěj Pětſchik, žyn poklenka Handrija Pětſchika ſ Czorneho Khołmza.

— **Pſchewjedżenje pomozneho žłužbneho ſakonja** po ſkónczenju doprědnych dźěłow ruczże do prědka dże. Měſto dotalnych dobrowólnych pſchipowjedżenjow žo w haprleji ſwołanje do pomozneje žłužby ſapocžnje. Kóždy generalny komando je žwoju ſtronu poſtajenu doſtał, ſa kotruż dyrbi wón nuſnych ludźi ſa pomoznu žłužbu wobſtaracź. Kaž žo ſ Draždżan piſche, ma wójnſki hamt 12 we wokrjeżu generalneho komanda 12 hromadże ſ wójuſkim hamtom w Altonje Brüſſelſki generalny gouvernement ſaſtaracź. Po prěnim napominanju wójnſkeho hamta je žo wjele ludźi ſamolwiło, prěni transport tele dny do Brüſſela woteńdże. Mjes tym žo njepſchestawajźy dalſchi ludźo ſa pomoznu žłužbu trjebaju a w bliżſchim cžaßu žo nowe napominanja k dobrowólnemu ſamolwjenju woſjewja. Wone ludźi w lětach wojeńſkeje winowataſcże njenaſtupaju, ale jenož wożoby mjes 47. a 60. lětom, pódla „trajnje njekhmanych“. Sapocžatk noweho tydżenja žo ſamolwjeńnje wotewrja. Hacž dotal bě jenož jena ſamolwjeńnja w ſtarej radnizy w Draždżanach wotewrjena. Nětko žo w kóždym hamtſkim hejtmanſtwje jena ſamolwjeńnja pſchiprawja. Pſchi ſamolwjenju je polizajſke wobžwědcżenje wo ſadźerżenju a polizajſke wopiżmo ſ wobtrueżenej fotografiju trěbne. S pohladom na bliſko ſtejaze ſwołanje njech je hiſchcże na to pokaſane, ſo cźi, kotſiž žo dobrowólnje ſamolwja, lěpſchinu wužija, ſo žmědża žebi dźěło žami wuſwolicź, ſchtož poſdźiſcho njebudże wjazy móżno. Kóždy njemóże wěſo wodźaze měſtno doſtacź, kaž žu žebi žnadź uěkotſi myżlili. Cžim ſkerje žo něchtó ſamolwi, cžim wjetſchi ma wubjerk mjes wobžadźowanymi měſtnami. Wſchitzy, kotſiž žu pomoznej žłužbje winowacźi, žo należnje napominaju, ſo njebychu na žwoju ſchkodu hacž do ſpocžatka ſwołanja cžakali, ale ſo bychu žo tak bórſy hacž móżno ſamolwili.

S Hornjeje Hórki. Sa žamoſtatny kubłowy wokrjeż Hornjohórczańſkeho knjeżeho dwora je žo ryczerſkubleńka ſwud. Lingkowa jako kubłowa pſchedſtejerka do pſchiżłuſchnoſcże wſaka.

S Budeſtez. Dla njedoſtatka wuhla je žo ſańdżenu póndżelu tudomna ſchula nadźijomnje jenož na jedyn tydżeń ſamkła.

S Porſchiz. Pobocžne towarſtwo „Džaka domiſny“ ſa Porſchizy a wokolnoſcź 23. februara žwoju hłownu ſhrmadźiſnu wotmě. Po lětnej rosprawje towarſtwowe ſamoženje 233 hr. 59 pj. wucźinja. Liczba žobuſtawow je poſlednje léto wot 250 na 291 ſtupiła. Towarſtwo 7 kmótſjenjow ſa wojeńſke žyroty ſakoži, ſ nich 5 ſ privatnych žrědkow a 2 pſches pobocžne towarſtwo. Prjedawſche pſchedžydſtwo žo ſ nowa wuſwoli. Na měſto k. fararja Mrózaka, kotryž je žo do Ketliz pſcheżydlił, žo k. farař Rěſbark w Porſchizach wupjelni, kotrež ſ pſchednoſchkom ſpěwow a pěżnjow a ſe žwjedżeńwupjelni, kotryž ſ pſchednoſchkow ſpěwow a pěżnjow a ſe žwjedżeńſkeje rěcże k. fararja Krügarja wobſtejeſche a žo ſe ſkónczażymi należnymi žkowami k. fararja Rěſbarka wobſamkny.

S Budżſchinka. Cžikaj a ſtrowaj tudomnaj Stübnerez mandżelſkaj njedźelu žwój ſkoty kważ žiwjecźeſchtaj. Po požohnowanju domach knjes farař Rěſbark jubjelſkimaj mandżelſkimaj jako kralowy hnadny dar 50 hriwnow pſchepoda. K. Stübner je žo jako gardźiny jěſdny pſchi wójnje 1866 wobdźělił a w něktorych bitwach wojował. 1870 bě wón jenož na krótki cžaß do wójſka ſwołany. K. tajny radźicźel Steiger ſbožopſchecże wożady wupraji a 50 hriwnow ſe žrědkow Steigerſkeho wuſtajenja pſchepoda. Njech wobſtarnaj mandżelſkaj žkónczny wjeczor žiwjenja wužiwataj!

S Pancžiz. Kak ſ nami hoſpodarſzy ſteji, to wědźecź, je jara waża wěz. Něchtóżkuli by žo mjenje bojał wo dobycże wójny, hdy by krajne a ludowe mozy lěpje ſnał. S tutej macźiſnu ſaběraſchtaj žo pſchednoſchkaj, dżeržanaj wot kk. P. Ubalda a wucźerja Sſkodeńka ſańdżenu njedźelu w hoſcźeńzu. K lěpſchemu rosjażnjenju wužichu žo žwětke wobraſy. Se wſcheho ſhonichmy, kak bohaty naſch kraj je a ſo budźemy a dyrbimy wudżerżecź. Hdyž traſch zyroba trochu klaza, žu pak tola wuhlady, ſo nam hacž do pſchichodnych žnjow dożaha. Ssrědki měte žo pſchihodniſcho rosdźělicź. K wójnjewjedżenju žkuſcheja pjenjeſy. So móżemy te žami ſe žebje ſwjeſcź, žmy w 5 wójnſkich požczonkach dopokaſali a hiſchcże wjazy woporow ſmóżnimy ſnjeſcź. Naſche pjenjeſy woſtanu we kraju. To je ſa ludowe ſamoženje pſche wſchu měru waże. Naſchi njepſcheczelio proſcha w Amerizy wo pjenjeſy a płacża zuſym wyżoku dań. Tak czékaja pjenjeſy ſ kraja a ſ nimi wokhudnje lud. A bojecź žo pola naż nichtó njetrjeba, ſo žnadź žwoje pjenjeſy ſhubi. Wjele wjetſche wuhlady mamy my a tak też wěſtoſcź na ſkónczne poraženje naſchich njepſcheczelow. Mamy też wſchitke druhe žrědki, kiž žu k wójnje trěbne: bohate wuwicże żeleſnizow, wuhla a rudy nadoſcź a trěbnych dźěłazych mozow, dobrych wojakow a wjednikow. Naſche ſamoženje wucźini na 375 milijardow a lětne dokhody ſtaja žo na 43 milijardow. Schtož na dójnczki žo nadeji, — nimale na 3 milijardy —, ſ tym móhli na 60 milijardow lětnje ſadanicź, potajkim hižo 6. wójnſku požczonku žobu. S teho ſcźěhuje, ſo by naſche zyłe hoſpodarſtwo mohło cźežu wójnſkich wudawkow ſamo njeſcź. Jenož dowěru k žebi a Bohu! Naſche mozy njeſapraja. —r.

Se Stareje Zyhelńzy. Paduch je tu khudej žwójbje, kiž bě žebi pjenjeſy k twarej nahromadźiła a pſchihotowała, 500 hriwnow a druhe maliczkoſcże, pokradnył. Sslěd paducha wjedże do jeneje dalſcheje wży. Ssnadź je wón tónżamy, kiž je we Wotrowje 200 hr. žobu kaſał. Duż rěka, žo lěpje paducha hladacź a po możnoſczi njetrěbne pjenjeſy na dań dacź.

S Khróšćiz. Sańdźenn njedźelu je tu jedyn kontrollowazy offizěr ſ Budyschkeho lěhwa wójnſkich jatych ſa jatymi, pola tudomnych ratarjow ſaměšćenych, hladak. Pschi tym je ſydom jatych nadeschoł, kotſiž ſwobodni po wſy džěchu. Woni ſo hnydom do Budyschina wotwjedźechu. Prascha ſo, hacž ratarjo, kotrymž běchu woni pschikaſani, druhich jatych město nich dostanu.

S Kumwalda. Tudomny młynk Hohlfeld bě pjatk korme ſwinjo ſarěſał a jo k ſuſodnemu rěſnikej donjeſł, ſo by ſo tam ſuſchiło. Wo tym běchu ludźo ſhonili, kotſiž w nětčźiſchim cźaſu wſcho ſebjeru, ſchtož ſo jěſćź hodźi. W bliźſchej nozy ſo do rěſnikoweho doma dobuchu a 27 ſchlezow mjaſa, do kotrychž bě ſwinjo rosrubane, wotnjeſechu. Żandarm njeje ani paduchow, ani kradnjene mjaſo hacž dotal wuſlědźił.

Se Zitawy. Tudomne ſahrodniſke towarſtwo je wobſamkło, ſo maja wſchitzy ſahrodnizy Zitawſkeho wokrjeſa wſchu ſeleninu lětſa Zitawſkemu komunalnemu ſwjaſkej wotedacź. Tole wobſamknjenje je ſa druhe strony Sakſkeje ſe ſchkodu; pschetož ſa seleninu Zitawſkeho ſahrodniſtwa ſu ſo hewak też druhe ſaſke strony ſaſtarale. Woſebje ſo też ſuſodne Czechi potrjecha, do kotrychž bě ſo njedźiwajzy wójny ſ knjeźerſtwowej dowolnoſću ſolotej pſchedawała.

S Khoczebſna. Tudomna khoſtanſka komora je po pjecźdnjownym ſudźenju wobſtedźerja tudomneho Bonaſkeż młyna, Hanſa Kónzana, dla njedowoleneho mlěcźa žita a wopacźneho wumlěcźa k jaſtwu na jene lěto a dla dweju jenotliweju padow k 2500 hriwnam pjenjeźneho khoſtanja, jeho wyſchſcheho młynſkeho, Otu Schnabela, dla pſchipomozy k 450 hriwnam pjenjeźneho khoſtanja ſaſudźiła. Kaž knihe pokaſuja, je ſo w Bonaſkeż młynje ſa 6 měſazow 5244 zentnarjow žita bjes dowolnoſcze ſmlěło.

Se Shorjelza. (Khoſtanſka komora.) Dźěkacźer Tanbe ſ Klětneho, kotryž je hižo wospjet paduſchſtwa dla khoſtany, je pjecźa ſ jeneje kurjerńje w Delnjej Wólſchinje dwě plezy, pok zentnarja wažazej a dale ſ jeneje bróźnje jedyn cźěridny rjemjeń a jedyn nakhribjetny měch ſ gratom kradnył. Pſched ſudom wón wudawaſche, ſo je rjemjeń w holi hriby pytajo namakał; ſo je plezy kradnył, wón prěješche. Wobſkorźenemu njemóžachu dopokaſacź, ſo je plezo wotnjeſł. Dla tſjoch druhich paduſchſtwow ma wón 6 njedźel jaſtwa wotpokucźicź.

+ Schěžnacźelětny cźeladnik N. ſ Parzowa bě ſo pola tamnjcheje burowki Schokcźineje pſchiſtajił. 2. dezembra wón ſe ſłużby cźekny. Prjedy teho bě wón ſtwine wokno ſwojeje hoſpodaŕki rosbiwſchi 16 hriwnow pjenjes, khlěb, butru, zigary a nakhribjetny měch kradnył. Pſched ſudom wón praji, ſo je cźeknył, dokelž je na ſłużbje pſchemało jěſćź dostał. Wobſkorźeneho k jaſtwu na 1 měſaz ſaſudźichu. Tole khoſtanje pak ſo jemu ſpnſchcźi, jeli ſo budźe w pſchichodźe jeho ſadźerźenje bjes poroka.

Darjena ſuknja.

Hdyž bě Wohacźkowa wjecźor ſ poſłużenja dom pſchiſchła, bě muž hižo dawno doma. Wón w khuduſchkej ſtwě ſa blidom ſedźeſche, hłowu na dłoń ſepjerajo; ſdaſche ſo, ſo ani pytnył njebě, ſo bě žona ſo wrócźiła. Skónczńje Wohacźkowa jeho ſ myſlow wutorže ſe ſłowami:

„Ssuknju ſym cźi wot knjeni inženěroweje pſchinjeſła. Myſlu ſo budźe ſo cźi hodźicź.“

Wohacźk ſo na ſuknju ſahlada a pokhmurjene wobliczo ſo jemu trochu wujaſni. Wón ſuknju wſa, khwilu ſedi ju wobhladowaſche a rjekny:

„Ta je hiſchcźe rjana, tu ſedi na lěcźe woſtaju!“

Potom ſo ſuknju woblecźe a ſtupi ſo pſched małky ſchpihel, kotryž na ſcźěnje wiſaſche, a ſo w nim wobhladowaſche.

„Pſchiſteji cźi, kaž by na tebje ſchita była!“ žona ſpokojnje rjekny; „knjeni inženěrowa je tola ſchwarna žona. Ssama je mi tu ſuknju poſkicźiła, knjeſej je pjecźa hižo jara małа. A wona je mi ſlubiła, ſo tebi hiſchcźe kruch draſty wupyta.

Wohacźk ſo ſaſo ſarudźi.

„Nětkole hakle ſměſch ſo cźim mjenje ſwažicź, ju wo dwazecźi hriwnow poproſyć! Saweſcźe by jej wopak było, ſo chzeſch hnydom zyku ruku, hdyž je cźi porſt pokaſała!“

Żona ſ hłowu ſakiwny. „Też ja njewěm, kak jej ſmajicź! Hakle měſaz ſym pola ujeje — ſchto by ſedi wona wo mni myſliła, ſo chzu **mſdu** hižo na dwaj měſazaj do cźaſa měcź! Tych dwazecźi hriwnow dyrbiſch ſedi na druhe waſchnje wobſtaracź!“

„**Tebi** ſo rěcźi: dyrbiſch!“ Wohacźk wupraſny. „Jenoż hdy bych wjedźał, hdźe a kak! Miſchtr mi njepožcźi, tón je hjeſe wſcheho cźuncźa; druſy w dźěłarni maja ſami doſć ſtaroſcźow a — ſnacźi? Wſchako wěſch, ſo je mje kóždy wotbył ſe ſłowami: „S wotkal chzu nětkole dwazecźi hriwnow wſacź — runje je cźaſ, pjenjesy ſa bydlenje płacźicź!“

Wobydleńſke pjenjesy běchu pola Wohacźkeż kóždu krócź najhórſcha ſtaroſcź. Tón ras pak bě hiſchcźe hórje hacž hewak. Pobrachowaſche jim dwazecźi hriwnow a njebě nadźije, ſo by jim je ſchtó požcźił.

W tutej cźěžnoſcźi ſo Wohacźk dopomni, ſo mohła jeho žona knjeni inženěrowu poproſyć, pola kotrejež bě njedawno poſłużowanje dostała. Ssnadź jej dwazecźi hriwnow požcźi, hdyž jej Wohacźkowa rjekne, ſo by jej ſa to na dwaj měſazaj poſłużowała. Wohacźkowa pak ſedi to njeſwěrjeſche; ſtajnje ſo nadźijeſche, ſo ſedi muž nětkaſ hinak wupomha. Hdyž pak bě wſchudźom jenož ſchpatnje pobył, wotmyſli ſedi, ſo naſajtra tola ſpyta, knjeni inženěrowu poproſyć. Ale jeje dźenſniſchi dar bě jej wutrobitoſć wſał. Wona tola njeſmědźeſche dobroczinoſć ſwojeje knjenje dźěłodawarki ſnjewužiwacź.

Wohacźk ſo hižo nad darjenej ſuknju wjazy njewjeſeleſche, Spěſchnje ſo ju ſlěkaſche — a pſchi tym ſacźu maku twjerdu wěz pod podſchiwkom pſchi delnjej kromje ſuknje.

„Něſchto tam je — najſterje knefl“, Wohacźk praji, žonje ſuknju dawajo.

Wohacźkowa też jenož něſchto kulojte ſacźu, jej pak ſo ſdaſche, ſo je to pjenjes.

„Ssnadź dwajnowaŕ! Wohacźk ſo hórzy ſaſmja. „Tak budźe po ſtaroſcźi, ſapłacźimoj ſ nim wobydlenje!“ wón ſpyta požortowacź.

Wohacźkowa maſaſche do ſaka ſuknje a bórſy pytny, ſo je dźěrawa. Kedźbliwje ſuwaſche kulojtu wěz pod podſchiwkom hacž k dźěrje w ſaku — a napoſledku wucźahny błyſchcźaty ſłotak ſe ſaka a ſpósna, ſo je to ſłoty dwazecźihriwnaŕ.

„Tole je namakanka!“ Wohacźk wjeſeły ſawoła. „Nunje, hdyž to najbóle trjebamy, namkamy dwazecźi hriwnow w zuſej ſuknji! Ale ani w zuſej“, hnydom ſo Wohacźk porjedźi, „ſuknja je dźě nětkole moja.“

„S tym drje chzeſch prajicź, ſo je też dwazecźi hriwnow twojich?“

„Wſchako ſym je ſe ſuknju ſobu dostał.“

„Jenoż ſuknju ſy dostał! Hdy budźeſche knjeni inženěrowa ju pſchehladała a wjedźała, ſo je w njej jedyn ſłotak, wěſcźe by jón wuwſała.“

„Nó — wona dźě to njewě a wjedźecź njetrjeba! Dwazecźi hriwnow tu je kaž na ſawołanje — ſapłacźimy ſa wobydlenje a budźe po ſtaroſcźi!“

Ale Wohacźkowa njemóžeſche ſo ſ tej myſliczku ſpſchecźelicź, ſo byſchtaj tutón ſłotak ſměłoj wobkhowacź. Wona bě pſchezo hacž nanajbóle ſprawna a wobkhowa ſedi cźiſte ſwědomje. Wona mužej njepſchihłoſowaſche, ſo ma, hdyž je ſuknju dostał, też na jeje wobſah prawo. Duž ſa khwilu rjekny:

„Mužo, ja tón ſłotak wrócźu!“

„A cźeho dla chzeſch jón wrócźicź? To tola nichtó njewě, ſo je w ſuknji był — inženěr je wěſcźe dawno hižo na njón ſabył a dawno też pſcheſtał wo njón ſchkodowacź. Nimo teho jemu tuto ſhubjenje niczo njeſeſchkodźi, dokelž je bohaty — a namaj tón pjenjes tola ſ najwjetſcheje ſtaroſcźe wupomha. Sprawnoſcź je drje ſchwarna wěz — ale w tymle padźe by to hłupoſcź była! Wrócźicź pjenjesy tomu, ſchtóž jich njetrjeba a dla tajkeje pſchehnateje ſprawnoſcźe ſo dacź ſ wobydlenja wuhnacź! Hdy by ty tole komu prajiła, tón by ſo cźi wuſmjał!“

Ale Wohacźkowa njedaſche ſo wot ſwojeho wotmyſlenja wottraſchicź.

„Hiſchcźe nikoho njejſym ſjebała — a dwazecźi hriwnow dla ſedi ſwědomnje njewobcźežu! Wěr mi, mužo, ſo knjeni inženěrowej njebych mohła do wocźow pohladacź, ſo měrneje khwile njebych měła, ſtajnje bych ſo ſtrachowała, ſo mohło ſo to tola wukopacź — a ſ hańbu bych ſhinyła, hdy by ſo knjeni inženěrowa junu mje wopraſchała:

„Njejſcźe dha w tej ſuknji niczo namakali?“

„To ſu tajke myſle!“ muž ſo na nju mjerſaſche. „Schtó wě, kak dołho je tón dwazecźihriwnaŕ hižo w tej ſuknji był! Pola inženěrez ſedi na tón pjenjes wěſcźe wjazy njebopomnja! A hdy budźechu ſuknju wikowacźej pſchedali? Budźeſche ſnadź tón 20 hriwnow jim wrócźił?“

„Ale ja nochzu měcź, cźehoż njejßym po cźeścźi nabyła!“ žona pschi ßwojim wosta.

Wohacźk ßo rossłobi.

„Cźiń, kaž chzesch! Ale potom na mnje njeskorź, hdyž wobßedźeŕ khěže naju won cźißnje! Ja cźi jenoż praju, hacź na to njeje trjebało dóńcź — ßmój pomoz měkoj, ale ty ßy ßo jeje ßama wsdała! Wßmi tón słotak prjecź, so jeho wjazu njewidźu a njespominaj mi wjazy na njón!“

Potom bě wó jstwje cźmilowaza cźischina. Wohacźl njeręcźo powjecźerja a ßo bórsy lehny, runjeź ßo jemu hischcźe nochzyschе spacź.

Žona ßo sa blido s nękajkim płatanjom ßydźe. Bě widźecź, so ßebi wo nęcźim myßli, pschetoż druhdy popscheßtawasche schicź a ßo do daloka sahlada.

Njejapzy ßo k mužej wobroczi:

„Poskaj, schto je mi na myßle pschischło! Rjeknu knjeni inženěrowej wo tym namakanym słotaku, dam jón wróczo, ale pschi tym naspomnuju, kajku wobcźežnosć mamy s podružniskimi pjenjesami. Pytnu-li, so by wona swólniwa była, poproschu ju, so by namaj tón dwazecźihriwnar pożcźiła.“

„Hižom ßym cźi prajił, cźiń s tym słotakom, schtoż chzesch!“ Wohacźk sabórcźa.

* * *

Knjeni inzeněrowa nasajtra bě pschekwapjena, hdyž jej Wohacźkowa dwazecźihriwnar pschepoda a hdyž jej powjedasche, hdźe je jón namakała.

„Woprawdźe njewěm ßo dopomnicź, so by mój muž dwazecźi hriwnow parował. Wy scźe cźeßtna žona a to ßym wjeßeła. Mějcźe dźak. Wotedam słotak mužej!“

Wohacźkowa budźesche rady ßwoju prósstwu pschednjeßła; ale njemějesche doscź swažliwosćе. To dźě budźesche na to sapodobne było, jako by sa ßwoju sprawnosć sarunanje měcź chzyła! Duž woteńdźe domoj, njebě pak knjeni inženěrowej ani ßłowa rjekła, kajku staroseź s mužom mataj. Doma wschak ßebi ßwoju njerosßudźenosć porokowasche. Kak budźesche muža swjeßeliła, hdy budźesche jemu mohła prajicź, so pjenjesy ma. Napoßledku ßebi wotmyßli, so popołdnju knjeni inženěrowej wěz dowěri. Wschako ßebi žaneho dara nježada, ale jenoż pożcźonku, kotruž ßwědomicźe saruna, hdyž ßo ßwojeje mšdy wotrjeknje.

Wona woteńdźe, prjedy hacź muž s fabriki domoj pschińdźe. Wobjed jemu w róli wostaji, klucź pola ßußodźiny.

Pola inženěroweje cźakasche na nju wjeßeße pschekwapjenje. Knjes inženěr, tołsty dobroczíwy knjes, pschińdźe do kuchinje, hdyž bě tam Wohacźkowa sastupiła.

„Poskajcźe, cźeta, chzu wam něschto powjedacź“, inženěr sarěcźa. „Njedawno ßmój ßo s pschecźelom wurěcźowakoj. Wón na wschitko cźmowje hlada, měni, so sprawnosćе na ßwěcźe wjazy njeje, ja pak ßym jemu napschecźiwo rěcźak. Ale njemózach jemu ani jeneho pschikkada se ßamßneho nasłonjenja pschedstajicź — wón ßo mi ßměješche, so jeno to wospjetuju, schtoż ßym wo sprawnosćі něhdźe cźitał abo ßłyschał. Skóncźnje doda, so ja njebudu móz jemu dopokas mjenowacź, kotryž ßym ßam nasłonił. A dźenźa je mi moja žona dwazecźi hriwnow wot waß wotedała, kotreź scźe wy w mojej ßukni pod podschiwkom namakali. Njewěm woprawdźe, hacź ßym tych pjenjes hdy parował. Ssym wjeßeły, so scźe mi pschileźnosć dała, so mózu dwělowarja s jeho nahladami wotbycź a porasycź. Dopokasam jemu, so sprawnosć ßo hischcźe njeje ßhubiła. Wy scźe sprawna, ßwěrna žona; moja žona je derje pobyła, so je ßej waß do dźěła wsała. Tute dwazecźi hriwnow ßebi saßo wsmicźe, te ßu wasche!“

„Dźakuju ßo wam, knježe!“ Wohacźkowa hnuta rjekny. „Hdyž ßebi mje knjeni wobkhowa, njeżadam sa poßkuženje na dwaj měßazaj niczo!“

„To ja njerosumju!“ inženěr s hłowu wijo wotmolwi. „Kak to měnicźe?“

Nětkole móżesche Wohacźkowa ßwoju prósstwu wuprajicź, so by jej knjeni inženěrowa dwazecźi hriwnow pożcźiła, kotreź na sapkacźenje podružniskeho pjenjesa pobrachuje.

„Knježe, scźe byli tak dobroczíwy — pożcźili scźe mi pjenjesy, prjedy hacź ßym na to spominała — to mam mšdu sa dwaj měßazaj doprědka.“

„Niczo njejßym wam pożcźił, abo doprědka dał!“ inženěr sawoła. „Tute dwazecźi hriwnow je wote mnje a moja žona ma wam na prěnjeho kóżdeho měßaza dacź połnu mšdu! Njedźakujcźe ßo, to je ßo rady stało! Lěpje, so ja pjenjesy wam popscheju, hacź so bychu podarmo w ßukni tcźałe. A hdyž budźecźe saßo něschto trjebacź, jenoż ßo no mnje ßwěru bjes bojoscźe wobroczcźe. Tajkim cźeßtnym ludźom rady pomham!“

Wróczejo ßo do jstwy, inženěr s ruku na blido plazny a sabórcźa:

„Cźakaj, towaŕscho, ja cźi pokasam! Na ßwěcźe ßu hischcźe sprawni ludźo!“

Tón dźeń wjecźor wopuschcźi staroscź Wohacźka a jeho mandźelsku a spokojnosćź a radoscź tam běsche.

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjescźe.

W Michalskej zyrkwi mèje jutsje, njedźelu Reminiscere, duchowny Tyschet rano we 8 hodźinach ßerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach śmèje farar Räda ßerbske a w 10 hodźinach nèmske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj śmèje farar Räda kemsche sa schulske dźěcźi.

Ssrjedu, na pokutnym dnju, śmèje rano we 8 hodźinach farar Räda ßerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach śmèje duchowny Tyschet ßerbske a 1/2 11 hodźin nèmske prědowanje.

Popołdnju 1/2 5 hodźin śmèje farar Räda nèmsku spowjedź.

Pśched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa snutskowne mißionstwo sbèra.

Tydźeńske sastojńske dźěła śmèje duchowny Tyschet.

Zawrjeći:

W Michalskej wołbadźe: Hona swud. Sendowa rodź. Wawrichcź we Malym Wjelkowje 61 l. 8 m. 7 d. — Jon Ernst Pětsch, kubleŕski wumjeńkat we Sreschinje, 68 l. 8 d.

W katholskej wołbadźe: Hrjehor Anton Byl, dźěłacźer w Hornjej Kinje, 64 l. 8 m. 11 d.

W druhich wołbadach: Ernst August Pětrich wumjeńkat w Hunczerjach, 65 l. 2 m. 21 d. — Jan August Urban, wumjeńkat w Hnaschczach 75 l. 10 m. 28 d. — Khorla Manja, wobhdlet w Nowej Wśy, 67 l. 9 m. 12 d. — Jurij Kucźank, wumjeńkat w Trupinje. 65 l. — Marta Mjeczcź w Nižej Wśy, 23 l. 3 d. — Khorla August Schmit, kowaŕski mischtr we Lomsku p. Minakala, 73 l. 6 m. 29 d. — Hana Khrystiana swud. Barowa, wumjeńkała w Schekezach, 70 l. 11 m. — Husar Ernst Hermau Schewz s Boschcz 20 l. 22 d. — Johana Khrystiana Mjetwowa s Pschiwczíž, 71 l. 4 m. 1 d. — Marta Marja, Jana Aug. Zachmana, žiwnoscźerja w Rakojdach' dź., 9 m. 23 d.

Zyrkwinske powjescźe s Hodźija.

Jutsje, njedźelu Reminiscere, śmèje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt nèmsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmèje farar Kschižan nèmske a 3/4 10 hodźin ßerbske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotmèje ßo katechismußowa wucźba sa uèmśkn žónsku młodźinu.

Ssrjedu, na pokutnym dnju, śmèje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmèje farar Kschižan ßerbske a w 10 hodźinach nèmske prědowanje.

Pśched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa snutskowne mißionstwo sbèra.

Popołdnju w 4 hodźinach budźe nèmska spowjedź.

Zyrkwinske powjescźe s Budeschz.

Jutsje, njedźelu Reminiscere, śmèje farar Domaschka rano 1/2 8 hodźin ßerbsku spowjeduu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmèje duchowny Bójž ßerbske a w 10 hodźinach nèmske prědowanje.

Ssrjedu, na pokutnym dnju, śmèje duchowny Bójž rano 1/2 8 hodźin ßerbsku spowjedź, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmèje farar Domaschka ßerbske a w 10 hodźinach nèmske prědowanje.

Pśched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa snutskowne mißionstwo sbèra.

Ssrjedu popołdnju 1/2 5 hodźin śmèje duchowny Bójž nèmsku spowjednu wulźbu.

Zyrkwinske powjescźe s Njeßwacźidła.

Njedźelu Reminiscere budźe rano we 8 hodźinach nèmska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach nèmske a 1/2 11 hodźin ßerbske kemschenje.

Ssrjedu, na pokutnym dnju, budźe rano we 8 hodźinach ßerbska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ßerbske a 1/2 11 hodźin nèmske kemschenje.

Pśched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa snutskowne mißionstwo sbèra.

Zyrkwinske powjescźe s Rakez.

Njedźelu Reminiscere budźe dopołdnja w 9 hodźinach nèmske a 3/4 11 hodźin ßerbske kemschenje s cźitanym prědowanjom.

Ssrjedu, na pokutnym dnju, śmèje farar Waltar-Njeßwacźidlski popołdnju w 2 hodźinomaj ßerbske a w 4 hodźinach nèmske kemschenje s wudźělenjom Božeho wotkasanja.

Pśched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa snutskowne mißionstwo sbèra

K roswuczenju a powuczenju dźěłodawarjow wo wužiczu wójnskich jatych, jim pschewostajenych, a wo wobkhadźenju z nimi, smějе kontrollowazy offizěr lěhwa wójnskich jatych

pschednoschki

a to

póndźelu 5. měrza w Budestezach
popołdnju w 5 hodź. w hosczenzu hajnkownje,

žrjedu 7. měrza w Bukezach
wjeczor w 7 hodźinach w Burkhardtez hosczenzu,

schtwórtk 8. měrza w Njeżwaczidle
popołdnju ¼4 hodźin w knježim hosczenzu,

pjatk 9. měrza w Maleschezach
popołdnju ½5 hodźin w Sendźiz hosczenzu,

njedźelu 11. měrza we Weickersdorfje
popołdnju w 5 hodźinach we herbskej wiczežnej grychczi,

wutoru 13. měrza w Bjarnaczizach
popołdnju w 6 hodź. w hosczenzu jelenja,

žrjedu 14. měrza we Wósborku
popołdnju w 5 hodź. w měschczańskej pinzy.

Dźěłodawarjo mjenowanych městnow a žužodnych wšow žu winowaczi, tele pschednoschki wopytacz.

Wožebje je nusne, so tež žamostejaze žony, kotrymž žu žo wójnszy jeczi pschewostajeli, pschednoschk wopytaju.

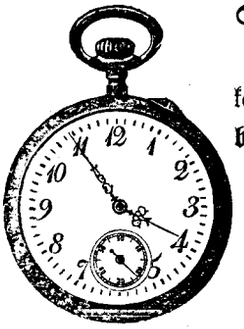
Dotal dźeržane pschednoschki běchu na někotrych městnach žłabje wopytane. Runje dźěłodawarjo tam njeběchu, kotrymž bě powuczenje najnusnische. Někotrym dźěłodawarjam žu žo wójnszy jeczi wsacz dyrbjeli, dokelž njejžu žwoje winowatosczе, na kotrež žo woni we žwojich pschednoschkach wožebje pokasuja, njedopjelnjeja.

So bychu žo pschi knježazym njedožahanju dźěłaczerjow psched schkodu wobarnowali a žo dźěławe mozy, kotrež maja, prawje wuwužiwake, je jara nusne, so wschitzy dźěłodawarjo pschiňdu. Kóždе dwělowanje w nastupanju pschewsatych winowatosczow a wobstejazych prawow žo tu wotstroni.

Pschednoschki žu sjawne. Tež wožoby maja pschistup, kotrež naschi wójnszy jeczi sajimuja.

Sastup darmo. Dźěczom je sakasane, pschednoschki wopytacz.

Komandant lěhwa wójnskich jatych w Budyschinje.

Konfirmandske czażniki

po wschěch płaczišnach

kaž tež pschihódne **konfirmaziske dary**
brosche, nawuschnizy, wokoloschijowe rjeczazy
w bohatym wubjerku poruczam

F. Marschnerowy naßl.

M. Ewald, czażnikar.
na bohatej haßy 9.

Wjazylětne rukowanje. Krucze sprawne poßłuženje
Porjedženje płaczišny hódno a derje.

---

1 opoßumowa kožuchowa jupa

1 wulki puczowanski nohowy měch

staj płaczišny hódno na pschedań na hornczerskej haßy 36 w Budyschinje.

Pišitne khartki

žo derje a tunjo czischcza
we wudawarni Serb. Nowin.

Kóždy, kotryž chze žebi **dobry a tuni czażnik** kupicz, abo kotryž chze žebi jón **porjedzicz** dacz njech dže k czażnikarjej

Kurtej Jenčej
na swonk. lawskej haßy 5.

Jeucz pschedawa a porjedžuje, sa žwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, žebi moji wuhladne wokno, z płaczišnami wupoložene, wobhladacz.**

Mótaze dźaki

žerbske a němske
sa konfirmandow
žu dostacz
we wudawarni
Serb. Nowin.

Wotewrjenje pschedawarnje.

Wot žoboty 24. februara žo w mojej

nowej pschedawarni

na bohatej haßy 24 — w prjedawschej winowej kiczi pschi bohatej wězi

pschedawa.

Sa dotal wopokasane derjeměnjenje žo rjenje dźakujo, proschu, mi jo dale sdźerżecz. Budu žo tež dale prózowacz, so bych mojim czeschczenym wotebjerarjam sprawnje a płaczišny hódno poßłužowała.

Leopold Posner

mějeczelka: Antonia swud. Posnerowa.

Młode a ſtare

kury a kapony,

truty, parlate kury, kaczki, huſy, holbje. młode kóſlata, jeja atd.

ſtajnje kóždu dźělbu po ſnatych najwyſchſchich płaczišnach kupuje

B. Kubitz
w Budyſchinje
na wyſokej haſy 7, telefon 221.

Hdyž ſu klamy ſamknjene, proſchu, ſ khěžnymi durjemi ſaſtupicź.

Njedźelu, 11. měrza popoldnju w 3 hodźinach
budźe
w ſali Lutheroweje ſchule w Budyſchinje
pſchi lawſkich hrjebjach
ſjawna ſhromadźišna,
w kotrejž ſměje pſchedſtyda kral. ſakſ. ratar. ſpytowarńje w Lipſku-Möckernje, knjes profeſſor **Dr. Fingerling pſcheduoſchł** wo
„dźěłanju ſtylneje pizy ſe ſłomy“
Na to ſo podwólnje pſcheproſchuje.
Hornjoluſiſka běrnowa ſuſcherńja w Barcze,
t. ſ ſamj. r.

Adolf Richter. Louis Günther.

Kóždu dźělbu
khoſchczazych prutow
po najwyſchſchich płaczišnach kupuje
wokrjeſtny wuſtaw na Židowje.
Jeli třěbne, wuſtaw pruty ſam wotwjeſe.

Skład Vogtlandſkich gardinow a pſchedawarńja wuhotowanſkich ſchatow
Martha Bräuerka w Budyſchinje
na Moltkowej dróſy, na rózku rózowej drohi,
porucza ſwój wulki ſkład po tunej płaczišnje.

Khěži na pſchedań.

Jedyn abo dwaj domaj ſ rjanej ſadowej a ſadźanſkej ſahrodu a běrnazym polom ſtaj na pſchedań abo na pſchenajecźe. Dalſche je ſhonicź w Nowej Wſy cźišło 12c pola Njeſwacźidła, 15 minutow wot Njeſwacźidliſkeho dwórniſchcźa.

9-10,000 hriwnow

je na lezomnoſcź hnydom wupožcźicź. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Starſcha holza

ſe wſow abo wojerſka rudowa, kotraž ſo na pizowanje pjerišny a ſahrodniſtwo troſchku wuſteji, ſo pſchi dobrej mſdze, rjanym wobydlenju a pſchecźelnym wobkhadźe do jeneho wjeſneho doma pola Draždźan pyta. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serb. Nowin abo na Nordſtraße cźo. 17I.

Lěpſcha młoda holza abo podpjera,

ſerbſkeje rěcźe derje mózna, kotraž chze hoſpodarſtwo nawuknycź ſo do jeneho farſkeho doma w hornjej Luſizy pyta. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Ssylna ſłužobna holza

ſo k 1. haprleji pyta na Wettinſkej dróſy 5 w Budyſchinje.

Jana 16, 22.

Pſchi wotſtalhicźu naſcheje horzolubowaneje njeſapomniteje njebocźicźkeje

dr. Elsbethy Thiemoweje
rodź. Nowoldez

je njebjeſki troſchtar a pomoznik ſe ſwojej cźujliwej bliſkoſcźu a ſe ſwojim ſłowom, kaž tež ſ wjele nadobnymi, dobrymi, ſwěrnymi cźłowſkimi wutrobami naš miłoſcźiwje troſchtował a poſylnjał. Wſchě dźělbjerjaze ſłowa a pišomne poſtrowy ſ bliſka a ſ daloka, mjelcźaze ſawdacźe ruki a ronjaze ſylzy, połnota kwětkow, rjane ſpěwanje, k boku ſtejaza pomoz, wſcho to nam na wſchelake wajchnje a w jenej myſlt praji: Lubowachmy ju, — žarujemy ſ Wami!

S najhłubſcheje, najnutrniſcheje wutroby ſo wſchitkim dźakujemy a w trajnej dźakownoſcźi ſa kóždeho wo Božu miłoſcź a žohnowanje po jeho ſlubjenju ſa cźaſ a wěcźnoſcź proſymy.

We wójnje a w Njeſwacźidliſkej farje, 26. februara 1917.

Stabowy lěkař dr. med. **Thieme,**
farař **Waltař** a **Marja Waltarjez,**
Richard Thieme a **Hana Thiemowa** rodź. **Waltarjez**
ſ dobom w mjenje druhich ſawoſtajenych.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.
— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.
— Telefon 687. —

Čisło 10. **Sobotu 10. měrca 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rozprawa.

9. měrza. Wjeczorne wojowniſchczo.

Saßo bě tſělenje artillerije w ſchěrokej fronczje jenoż w Champagni ßyluiſche; hdjež ßo tſělenje powjetſchi, ßo ßamßne a njepſchecželſke małe wojowanja pſchihotowachu.

K wjeczorej wot Wytſchaete ßo naſche naděhaze wotdźělenja do jendźelſkich ſtejiſchczow dobuchu a ßo ſe 37 jatymi, 2 maſchinſkimaj tſělbomaj a 1 minymjetakom wróćichu.

W Somminej ſtronje wobhonjerſke wotdźělenja woſpjet do ßo ſraſychu; tam 15 Jendźelczanow w naſchej ruzy woſta. Franzowſojo w Champagni ſtejiſchcza pola Riponta, kotrež ßmy 15. februara dobyli, po bubnowanſkim tſělenju nadběhowachu. Jim ßo poradźi, ßo do jenotliwych hrjebjow na hórzy 185 a w Champagni Fe dobycz, na wſchěch druhich měſtnach ßo woni wotpokasachu. Napſchecżny nadběh je hrjebjowe kruchi na wobknjeżazej hórzy 185 ſaßo do naſcheho wobßedźeńſtwa pſchinjeßł; njepſchecżel hłubokoležazy dwór dźerźi.

Na lěwym Maaſowym brjoſy bě ßo jedyn franzowſki nadběh pſchecźiwo naſchim linijam na połodniſchim brjoſy hórki 394 ſaměril; wón ßo njeporadźi. Naſche ßamßne pſchedewſaeże, ſ dobom pſchi Avocourtſkim lěßu pſchewjedźene, bjes ſchkodowanja 6 jatych a 2 maſchinſkej tſělbje wunjeße.

Rańſche wojowniſchczo. Fronta generalneho półneho marſchalla bayerſkeho prynza Leopolda.

Niczo ważneho.

Fronta generalneho wyſchka arzywójwody Joſeſa.

Mjes Trotuſkim a Uzſkim dołom ßu naſchi wojazy Magyaroſki hórſki rjap a ßußodne ßylne wobtwjerdźene ruſke ſtejiſchcza dobyli. 4 offiźerow, 600 muži ßu ſajeli, někotre maſchinſke tſělby a minymjetaki ſebrali.

Pola wójſka generalneho półneho marſchalla ſ Mackenſena a pſchi Mazedonſkej fronczje njeje ßo położnje pſcheměniło.

Přěni generalny kwartěrſki miſchtr: Ludendorff.

W februarje ßmy 24 lětadłow ſhubili. Naſchi pſchecźiwnizy ßu we wjeczorje, ranju a na Balkanje 91 lětadłow ſhubili, ſ kotrychž je 37 w naſchim wobßedźenſtwje; 49 je na njepſchecżelſkej ſtronje widomnje k ſemi padło, a 5 je ßo nuſowało, k ſemi dele ſjěcź. B.

Awſtriſka wójſkowa rozprawa.

Raúſche wojowniſchczo.

8. měrza. W lěßatych Karpatach k dołhemu wjeczorej Tartarſkeho pſchekhoda je ßo njepſchecżel ſ jeneje hórki wuhnał. We Wolynſkej ßo pſchetſělowaſche, tſělenje artillerije bě ßylniſche. B.

Italſke wojowniſchczo.

Powſchitkownje ßo mało wojowaſche. Nadběhanſke patrouille honvedſkeho pěſcheho regimenta czißło 32 ſ italſkeho ſtejiſchcza k wjeczorej Koſtanjevizy 15 jatych pſchinjeßechu. B.

Wuſpěch němſkich podmórſkich czołmow w ßrjedźoſemſkim morju.

S Barlina ßo 7. měrza hamſzy woſjewi: W ßrjedźoſemſkim morju je ßo wóßom parnych łódźow potepiło. Hromadże ſ płachtatymi łódźemi wone pſches 40,000 tunow wopſchijachu. Mjes nimi bě 19. ſ februara czeżko. nakładźena transportſka parna łódź ſ něhdże 8000 tunami pola Porta de Ancio, 20 februara norwegſka parna łódź „Doravore" ſ 2700 tunami, 23. februara jena italſka płachtata łódź ſ wuhlom a żiwnoſczu ſa Italſku, 24. febr. k połodnju Trepy jena transportſka łódź, ſ pjatnaczezentimetriſkej kanonu wobronjena, ſ něhdże 6000 tunami, grichiſka parna łódź „Mirulis" ſ 2918 tunami, 26. februara wobronjena jendźelſka parna łódź „Clan Farqunher" ſ 5885 tunami a jendźelſka wobronjena parna łódź „Brodmory" ſ 4071 tunami, kotraż ſmjerſke mjaßo do Jendźelſkeje wjeſeſchn. Jedyn kapitan a dwaj maſchiniſtaj ßu ßo ſajeli. D.

S Barlina ßo 8. měrza hamtſzy woſjewi: W ßrjedźoſemſkim morju je ßo potepiło: 9 parſchonſkich łódźow a 3 ſczeżorate łódże ſ hromadże 32,000 tunami. B.

Němski pomozny kſchižak na atlantiſkim morju.

Franzowſke nowiny „Progrès" powjedźa, ſo němſki pomozny kſchižak njeje łódź „Vineta", ale parna łódź ſ tſomi ſczeżorami a 5000 tunami. Wona je ſ wjele kanonami wobronjena a ſ dwěmaj torpedowymaj rołomaj pſchiprawjena. Sa hodźinu wona 18 ßukow jědże. B.

Jedyn franzowſki ſaniczak ßo potepił.

Franzowſke łódźſtwowe miniſterſtwo 7. měrza woſjewi: Jedyn njepſchecżelſki podmórſki czołm je 23. februara rano wokoło 1 hodźiny do ſaniczaka torpedowych czołmow „Caſſina", kotryż bě patrouillowanſkej ßłużbje w ßrjedźoſemſkim morju pſchidźělený, torpedo wutſělił. Saniczakowa połwrownja rosbuchny, na czoż ßo ſaniczak ſa dwě minucze podnuri. Komandant, ſchěſcz dalſchich offiźerow, 100 podoffiźerow a muźſtwo ßu ßo tepili. 2 offiźeraj a 32 podoffiźerow a muźſtwo je ßo wukhowało. B.

Schkodowanje pſchi potepjenju łódże „Minaſa".

Hamtſzy ßo ſ Barlina woſjewi: Na italſkej wójſko wożazej łódźi „Minaſu", do Saloniki jědźazej, kotraż je ßo 15. februara w ßrjedźoſemſkim morju potepiła, ßu ßo po wuprajenju dweju wukhowaneju italſkeju wojakow jedyn general, tſjo wyſchzy, dwaj majoraj a 1000 italſkich wojakow, ſ tſjoch wſchelakich regimentow, wjeſli, kotſiž ßu ßo pſchi knjeżazym wětſje tepili. B.

Italſke wobaranſke naprawy pſchecźiwo podmórſkim czołmam.

K ſakitanju wikowanſkich łódźow pſchecźiwo podmórſkim czołmam je ßo w Italſkej admiralſki inſpektor pomjenował. Wón ma wſchě trěbne ſakitanſke, wobaranſke a nadpadowanſke ßrědki na morju, pod morjom, w powětſje a na kraju pſchihotowacź a nałożowacź, dale wobronjenje wikowanſkich łódźow pſchewjeſcź a myta na potepjenje a wobſchkodźenje njepſchecżelſkich podmórſkich czołmow wuſtajicź. B.

Němſka je Němſkej a Japanſkej ſwjaſk poſkiczíła.

Kaž „Frankfurter Zeitung" powě, Reuterez telegrafowarńja w Londonje wopſchijecże liſta woſjewja, kotryż je němſki ſtatny ſekretar Zimmermann němſkemu póßłanzej w Mexiku, ſ Eckhardtej, póßłał. Wón ma ßo tak:

Barlin, 19. januara 1917.

1. februara njewobmjeſowanu wójnu podmórſkich czołmow ſapoczńjemy, njedźiwajzy teho mamy wotpohlad, Ameriku neutralnu dźerżecź. Jeli ſo by ßo tole prózowanje njeporadźiło, ſwjaſk ſ Mexikom ſe ßlědowazym podłożkom namjetujemy. Powjedźemy ſhromadnje wójnu a ſhromadnje měr ſczińimy. Bychmy powſchitkownu pjenjeżnu podpjeru dali a měnimy, ſo by Mexiko ſhubjeny kraj, Nowy Mexiko a Arizonu, ſaßo doſtał. Na-

dobnoscze wuwjedźenja žo Wam pschewostawaju. Wam žo porucza, žo Carranzu w najkrucźischim dowěrjenju wuwopraschecź a, tak bórsy hacź je wěste, so k wójnje s Ameriku dóńdże, jemu pokiw dacź, so by se žamžneho pohnuca s Japanskej do wobkhada stupił, tutón kraj k pschistupjenju namołwjak a s dobom žwoje požrědnistwo mjes Japanskej a Němskej poskicźił. Wobroczźe kedźbliwoscź Carranzowu na to, so pschewjedźenje njewobmjesowaneje wójny podmórskich cźołmow Jendźelsku pschewinje a so budźe ju sa někotre měžazy k měrej nusowacź.

Zimmermann.

Reuter praji, so je tole pižmo we Wilsonowej ruzy było, hdyž je wón wobkhad s Němskej sastajił. Wono je dožahaza wotmołwa na skórzbu němskeho khežorstwoweho kanzlera, so je Amerika s krótka wobkhad sastajiła, pschicźiny sa žwoje postupanje njemjenowawschi. Reuter w tutym pižmje dopokasmo sa to widźi, so ma Němska sepjeranischcźo sa žwoje podmórske cźołmy w mexikanskim mórskim saliwje. Runje tak žo měnjenje wobkrucźi, kotrež žu hižo amerikanszy wójskowi wjedniźy wuprajili, so by žo, jeli so by žo Japanska do Ameriki nawaliła, to psches Mexiko do Mississippiskeho doła stało, so bychu žo sjednocźene staty tak do dweju džělow džěliše.

Amerikanski statny sekretar Lansing je w nowinach sdźělił, so wón njewěri, so je Japanskej němski plan znaty był a so by žo pschi nim wobdźěliła. Lansing tež praji, so ma amerikanske knježerstwo k Mexikej dowěrjenje, so žo Mexiko njeby wobdźělił. Japanski póžłanz w Ameriźy je hižo hamtszy wosjewił, so japanske knježerstwo němski namjet pschi žanych wobstejnoscźach njerospomina. Wón s nowa žwěrnoscź Japanskeje k swjaskej s Jendźelskej a žwoje pschecźelstwo k sjednocźenym statam salubja.

Mexikanski póžłanz w Parisu je tamnischim wuwopraschenjam rjekł, so jeho knježerstwo njeje sa pschiprawne měło, žwojim sastupjerjam w Europje kroczele sdźělicź, kotrež je žebi psched někotrymi njedźelemi jena móz wotmyžliła. Póžłanz žo wostaji rjez, kak by žo amerikanske wójsko sadžeržało, jeli so bychu žo sjednocźene staty nětkole abo posdźischo s jenym džělom europaskich statow do wójny sapletke, jenož jako žwoje žamžne měnjenje mějesche póžłanz pschispomnicź, so wón dwěluje, so by Mexiko žwoju neutralnoscź spuschcźił. B.

Kak je žo němski list kradnył.

Londonske nowiny nadrobne rosprawy s New-Yorka wo tym wocźischcźuja, na kajke waschnje žu žo instrukzije kradnyłe, kotrež je statny sekretar Zimmermann sa němskeho póžłanza w Mexiku, s Eckardta, wotpósłał. Se wschelakich rosprawow hodźi žo žłědowaze wuwsacź: Němske póžłanzstwo we Washingtonje je žo poždni cźaž a wožebeje krótko psched sastajenjom diplomatiskeho wobkhada mjes Ameriku a Němskej jara wótro wobkkdźbowaka. Wulka licžba wustojnych tajnych agentow bě poručnoscź dostała, wobkhad němskeho póžłanzstwa kontrollowacź. Jenemu s agentow je žo poradźiło, na póžłanstwje s jenej wožobu w niskej žłužbje wobkhadźecź, tónle wobkhad pak je teho dla wjele hódny był, dokelž je tajnemu agentej móžnoscź dał, shonicź, hdy žu žo kurěrojo a póžły s póžłanzstwa wotpósłali. Sapschimk k wobkedźbowanju póžłanzstwa je amerikanska polizija s padom němskeho konsula Boppa w San Franziśku dostała, kotrehož a někotrych druhich němskich sastojnikow, žu, kaž je snate, k khostańi po tśjoch létach saždźili, dokelž žu spytali, w Kanadze politiske hibanje sbudźicź.

Polizajska wyschnoscź je w nowschim cźažu pjecža nawěschtk dostała, so němske póžłanzstwo pak s wědomoscźu hrabje s Bernstorffa abo bjes teho spytuje, žo do amerikanskich podawkow na njewotpuschcźomne waschnje měschecź. Duž žu tajni agentojo wschitkich tych němskich kurěrow wobkedźbowali, kotsiž po Ameriźy pucźowachu. Runje tak žo wschě póstske poržyłki němskeho póžłanzstwa po móžnoscźi kontrollowachu. Kónz januara spomnjeny tajny agent wot žwojeho dowěrnika w póžłanzstwje powjesecź dosta, so bližšche dny jedyn kurěr s jenej instrukziju do Mexika woteńdże. Kurěr někotre dny posdźischo wopraždże s póžłanzstwa woteńdże, schtož tajny agent shoni, hacź runje chzyšche kurěr s wožebitej wobhladniwoscźu wotpucźowacź. Někotsi agentojo do teho žameho želeźniskeho cźaha, kaž kurěr, sastupichu. Pschi jěsbje žo do tuteho dachu a jeho nusowachu, žwoje pižma wotedacź. Kak daloko je žo pschi tym naždylnoscź abo lescź trjebała, njeje snate. Kurěr mějesche instrukziju němskeho statneho sekretara Zimmermanna pschi žebi, kotraž datum 19. januara njeżesche, dale pschewodne pižmo póžłanza hrabje Bernstorffa wot 21. januara. Wschě pižma žo knježerstwu we Washingtonje pschepodachu. Němski póžłanz žam njeje shonił, so je jeho kurěr žwoje papjery shubił, runje tak niz němski póžłanz w Mexiku. Sda žo, so žu jenož fotografije a niz originale tych pižmow do Wilsonowych rukow pschischłe. Wo tym žo jenož huda, tola žo praji, so ma knježerstwo połne dopokasy sa to, so žu pižma wopraždźite. Tónle podawk je w Ameriźy nimo měry wulki sacźischcź cźinił, a ludowe smyžlenje je žo k Wilsonej pschiwobroczźiło. D.

Statny sekretar Zimmermann wo Mexiku.

Hłowny wubjerk němskeho khežorstwoweho žejma je žo s poskicźenjom swjaska saběrak, kotryž je Němska Mexikej podtykła. Statny sekretar dlěsche rosestajenje wo tym da, na cžo je žebi Němska s instrukziju wotmyžliła. So je žo Němska sa pad wudyrjenja wójny s Ameriku sa swjaskarjemi roshladowała, je naturska a woprawnjenja staroscźiwoscź. Wón tež njewobžaruje, so je žo s amerikanskim wosjewjenjom instrukzija tež Japanskej wosjewiła. Sa wotpósłanje instrukzije je žo najwěscźischi pucź wuswolił, kotryž je žo w tu khwilu wužicź mohł. Na kajke waschnje žu Amerikanojo text do rukow dostali, kotryž je žo s jenej zyle tajnej schiffru do Washingtona póslał, to hischcże njewěmy. So je instrukzija do amerikanskich rukow padła, je njesboże. S nim pak žo niczo na tym njepschemění, so je tale kroczel sa interežy wótcźinzy nusna była. Najmjenje maja w Ameriźy prawo, žo dla nascheho postupanja roshorjecź. Wopacźne je měnjenje, so je nascha kroczel we wukraju wožebje hłuboki sacźischcź cźiniła. Wona žo jako to wobhladuje, schtož wona je: Woprawnjeny wobaranski skutk sa wójnski pad. D.

Amerikanske naprawy.

Kaž Washingtonski dopižował „New-Yorkskeje Tribuny" powě, chze amerikanske knježerstwo pódla wobronjenja wikowanskich łódźow, tež patrouille pódlu mórskeho pucza organisowacź, po kotrymž budźa amerikanske łódże jěsdźicź. K patrouillowanju budźe žo wulka licžba saniczakow torpedowych cźołmow a wožebite łódże k wojowanju pschecźiwo podmórskim cźołmam trjebacź.

Nowiny „Central News" s New-Yorka powědźa: Knježerstwo je, kaž je žkyschecź, poruczyło, so maja žo s arsenalow kanony do pschistawow dowjesecź, so bychu žo po wobsamknjenju ludowych sastupjerjow wikowanske łódże wobroniłe. Sapoczatk noweho tydźenja hižo 500 powožma zentimetriskich kanonow do New-Yorkskeho, Philadotphiskeho a Bastonskeho pschistawa dońdże.

5. měrza je žo pod nawjedowanjom kontreadmirala Ushera wobrónjenje łódźow, kotrež žu sa wotjěsd do Europy postajene, sapoczało. Namórski leutnant Fulton a artillerisźy offizěrojo postajenje kanonow na łódźach dohladuja. Senator Lodge je prajił, so je žo kapitanam wobrónjenych łódźow poruczyło, so dyrbja hnydom do kóždeho podmórskeho cźołma tšělecź, tak bórsy hacź jón wohladaja. — Po Parižskim „Matinu" je amerikanske knježerstwo powjesecź dostało, so je jedyn awstriski podmórski cźołm parnu łódź „Lyman Law" potepił. D.

Němski wliw w Mexiku.

Washingtonski dopižował „Petit Parisiena" je 5. měrza do Parisa telegrafował: Njedźiwajcy hamtskeho wosjewjenja mexikanskeho ministra swonkownych należnoscźow, generala Aquilera, so mexikanske knježerstwo njeje žane poskicźenje wot Němskeje dostało, amerikanske knježerstwo pschi tym wostawa, so ma powjesecź wo němsko-mexikanskim komplocze. Hakle psched krótkim pomjenowany amerikanski póžłanz w Mexiku, Fletscher, na tym njedwěluje, so němski wliw po zykym Mexiku dźěła. Knježerstwo sjednocźenych statow je žo wo mexikanskej należnoscźi pschesderje wobhoniło, so mohło wěricź, so budźe pschecźelny wobkhad dale tracź, jeli so by žo Amerika do wójny s Němskej sczahnyła. Amerikanske knježerstwo žo na wschě móžnoscźe hotuje. B.

New-Yorkska bursa ma sa to, so žo wójna njehodźi wobeńcź.

Hollandske nowiny „Telegraph" s New-Yorka shonja: New-Yorkska bursa je pschežwědczena, so žo wójna s Němskej njemóže wobeńcź. Banki žo sa pjenjesy, sa wójnu trěbne, staraju. Bankierow je knježerstwo napominało, so bychu pschihotowani byli. Pschipowjedźenje wójny je pjecža praschenje jenož někotrych dnjow.

Banki njejžu žanych mjesow ſa pjenjesy postajiłe, kotrež knježerſtwu do wole dadža. B.

Po depeſchi Parižſkeho „Matina“ žu New-Yorkſke banki preſidentej Wilſonej ſdžełiłe, ſo chzedža jemu pjecź miljiardow dollarow (nětdže 20 milijardow hriwnow) ſa wójnu bjes danje požčižź. D.

Japanſka Rumunſku ſ muniziju ſaſtara.

Schwajzarſke nowiny ſ Tokia ſhonja, ſo žu japanſzy miniſterjo ſa wójnu, rataŕſtwo, wikowanje a wobkhad wobſamkli, rumunſke ſkaſanki kanonow, tſělbow, munizije, patronow a teho runja konſerwow, wſcho hromadže 30 milijonow yenow wuczinjaze, pſchewſacź. B.

Rekrutěrowanje w Jendželſkej.

Wójſkowa rada je pſchikaſała, ſo maja žo wſchitzy mužſzy hacź do 31. lěta, kotſiž žu hacź dotal wot wojeŕſkeje žłužby wužwobodženi byli, ſnowa pſchepytacź. Jenoź duchowni a ſtudentojo duchownſtwa njetrjebaju we wójſku žłužicź. Wójſkowa rada je žudam wojſewika ſo dyrbi žo wjazy mužſtwow ſa wójſko dobycź, dokelž je wójna k kritiſkemu cžaže doſchła.

„Daily Telegraph“ ſ Waſhingtona piſche, ſo je Attornaŷſki general preſidentej Wilſonej ſdžełił, ſo ma wón prawo, wikowanſke łódže wobronicź.

„United Preß“ ſ Waſhingtona powě, ſo je Wilſon woprawdže pſchikas podpiſał, po kotrymž maja žo wikowanſke łódže wobronicź. D.

Pſchiſažanſtwo pſchecźiwo jendželſkimaj miniſtromaj Lloydej Georgej a Henderſonej pſched žudom.

Reuterez telegrafowarnja ſ Londona powě: Wutoru je žo žudženje pſchecźiwo wožobam ſapočało, kotrež žu žo pſchi pſchiſažahańſtwje pſchecźiwo Lloydej Georgej a Henderſonej wobdžełiłe. Statny rěčnik wobſkorženych ſtraſchnych revoluzionarow mjenowaſche, kotſiž žu ſ hidu pſchecźiwo žwojemu krajej napjelnjeni a kotſiž nochzedža krajej žrědki dacź, kotrež žu nuſne, ſo by žo wójna ſ wuſpěchom dale wjedła. B.

Wo jendželſkim wójſku.

Prjedawſchi miniſter Churchill měje ſche 5. ſeptembra w parlamencže dlěſchu rěcź wo powjetſchenju wójſka na pjecź milijonow muži. Wón wójnſkemu miniſterſtwu porokowaſche, ſo wono w Franzowſkej žylnu kavalleriju wudžeržuje, hacź runje tola žanoje ſkładnoſcže njeje, jěſdnych trjebacź. Churchill k tym njeżłuſcha, kotſiž dobycže ſa tole lěto wočakuja. Pſchi frontach, wón měni, žu mozy nimale jenake a njeroſum by był, lětža k wulkemu postupanju pſcheńcź, khiba ſo by wjedro pſchihódne było, a ſo bychu jendželſke reſervy k temu dožahałe, ſo mohło žo ſa dobycže rukowacź. Dokelž hiſchcź žaneje wěſtoſcže njeje, ſo žo lětža wo wójnje rosžudži, je lěpje, ſo žo pſchemóžne žrědki Jendželſkeje roswija. Radikalny ſapóžłanz Pringle knježerſtwu Saloniſkiſke pſchedewſacže porokowaſche, hdźež žo wjele ludźi a łódźneho městna bjes wuſpěcha wopruje. Teź Churchill wjele wot Saloniſkiſkeho wójſka njewočakuje, tola wón napſcheczo Pringlej ſa to njebě, ſo by žo wono wróczo wſało, dokelž pſchi tutym pſchedewſacźu wyſchſchi intereży žobu rěcža. D.

Jendželſka wójſkowa rosprawa.

5. měrza. Njepſchecźel ſtejiſchcžo k ranju wot Bouchavesnes, kotrež žmy wčžera dobyli, nadběhowaſche; wón žo ſe ſchkodowanjom wotraſy a jatych w naſchich rukach woſtaji. K ranju Gommercourta žmy wčžera dobyte ſtejiſchcža polěpſchili a požylnili. Rano žmy ſ wuſpěchom k krótkemu ranju wot Arraſa ſ wuſpěchom wuczahnyli, njepſchecźelej wjele ſchkody naczinili a 42 muži ſajeli. Ssmy žo do njepſchecźelſkich hrjebjow k krótkemu ranju wot Guinchy dobyli a jatych ſebrali. Schěſcź njepſchecźelſkich lětadłow žmy wottſělili.

6. měrza. K dołhemu wjecžorej wot Firlis a k połnozy wot Puiſieux-au-Mont žmy dale postupowali. Ssmy žo k njepſchecźelſkim hrjebjam k ranju wot Bouchavesnes dobyli. Widžo, ſo žo njepſchecźel w tutej ſtronje k napſchecźnemu nadběhej ſhromadžuje, jeho ſ artilleriſkim tſělenjom rospjerſchichmy. B.

Jendželſka rosprawa ſ Meſopotamiſkeje.

Hamtſka jendželſka rosprawa ſ Meſopotamiſkeje praji: Turkowſke wójſko žo dale pſchecźěhuje. Turkojo žu wutoru we wulkim njeporjedže pſches Azizie cžahnyli. My ſyſtematiſzy bitwiſchcžo cžiſcźimy a kóždu hodźinu nadobytk nadeńdźemy. Wot 23. februara žmy 4.300 muži ſajeli, 28 kanonow, 19 pſchěrowowych mörſerow, 3 turkowſke łódže, 2 wlecžazej łódži, 10 lohkich łódžow a 30 pontonow ſebrali. Wot dezembra je žo wſcho hromadźe 7000 muži ſajało.

Londonſka admiralita woſjewja: W Meſopotamſkej žu rěcžne kanonſke cžołmy „Tarantula“, „Mantis“ a „Moth“ njepſchecźela dožahnyłe a žu cžěkazemu turkowſkemu wójſku k wjecžorej wot Schumrana 26. februara cžežke ſchkodowanje naczinike. Wone žu ſchtyri turkowſke parne łódže a něktore wulke cžołmy, kotrež běchu ſ muniziju nakładžene, ſebrake. B.

Naſcha kavallerija je 5. měrza pola Laji w žužodſtwje Kteſiphona ſ Turkami do wojowanja pſchiſchła. Nadobytk, kotryž je njepſchecźel ſawoſtajił, po 80 (jendželſkich) mil dalokej ſtronje namjetany leži, tak ſo njeje móžno rjez, ſ cžeho wón wobſteji. Hacź do dženža žmy 38 kanonow ſ rěki wucžahnyli. B.

Ruſka wójſkowa rosprawa.

7. měrza. Na wjecžornej a rumunſkej froncže pſchetſělowanje a wobhonjenje.

Kawkaſka fronta: Na ſtronje k Bidjarej žu žo naſchi wojazy ſa njepſchecźelom puſchcźili a ſ nim wojuja. Na ſtronu k Hamadanej žo naſchi wojazy Aſſadabadſkeho pſchekhoda ſmozowachu. Woni Turkow pſcheſcźěhuja, kotſiž na Kingvar zofaja; na ſtronu k Devletabadej žo Turkojo dale pſcheſcźěhuja. B.

Jendželſka rosprawa ſ Egiptowſkeje.

Jendželſki hłowny roskaſowar w Egiptowſkej 6. měrza powě, ſo žu Turkojo jara wobtwjerdžene ſtejiſchcžo pola Scheikha Murana, k wjecžorej Schellala, kotrež žu pſches dwaj měžazaj wobtwjerdźili, ſpuſchcźili.

6. měrza žu naſche lětadła na njepſchecźelowe želeſniſke cžahi a woſy bomby mjetake a wulku ſchkodu naczinike. B.

Jedyn ruſki łſchižak žo potepił.

Kaž žo ſ Kopenhagena powě, je ſapočatk januara pola Port Saida jedyn wulki ruſki łſchižak do jeneje miny ſawadźił a žo potepił. B.

Saſtajenje diplomatiſkeho wobkhada mjes Chinu a Němſkej?

„Mornig Poſt“ ſe Schanghaia po 2. měrzom powě: Chineſke miniſterſtwo je 1. měrza dlěſche wuradženje wotměło, w kotrymž je žo wobſamkło, diplomatiſki wobkhad ſ Němſkej ſaſtajicź a poſdźiſcho wójnu pſchipowjedźicź. Preſident je wobſamknjenje ſ wuměnjenjom pſchijał, ſo žo wono gouverneuram woſjewi. S dobom žo powě, ſo je chineſki miniſter ſwonkownych naležnoſcžow pjecža dźiwajo na ſtrowoſcź wotſtupił. B.

Hrabja Zeppelin wumrjeł.

Hrabja Zeppelin je ſchtwórtk dopołdnja ¾12 hodźin w jenym ſanatoriju w Charlottenburgu na ſahorjenje płuzow wumrjeł. Pſched dlěſchim cžažom bě wón na běžazu khoroſcź ſkhorił a žo teho dla do ſanatorija podał. Dokelž žo khoroſcź ſhórſchi, operaziju na cžrjewach wuwjedźichu, kotraž žo poradźi. Nadźijachu žo hižo, ſo hrabja Zeppelin ſažo wotkhori, tola bohn žel wón na ſproſtnjenje ſchije a ſahorjenje płuzow ſkhori. Teź jěſcź žo jemu wjazy nochzyſche, ſchtož mozy wobſtarneho hrabje khětro žłabjeſche. Duž khoroſcź poſlednje dny k kritiſkemu wobrotej pſcheńdže a ſchtwórtk pſchipołdnju ¾12 hodźin hrabja, mjes tym ſo běchu jeho žwójbni wokoło njeho ſhromadženi, cžicho wumrje.

Schpaniſka dowola wobrónjenym wikowanſkim łódźam do pſchiſtawow ſajěcź.

Franzowſkim nowinam „Petit Pariſien“ žo ſe Schpaniſkeje powě, ſo je ſchpaniſki miniſterſtwowy pſchedžyda Romanones prajił, ſo je ſchpaniſke knježerſtwo wobſamkło, wobrónjenym wikowanſkim łódźam dowolicź, do ſchpaniſkich pſchiſtawow ſajěcź. B.

Sběžk na Kubje

je žo porasył. Sběžkarſkich wjednikow je knježerſtwowe wójſko ſajało. B.

Wojakowe žedźenje po domišnje.

Ssym wohladał cźe, luba domišna,
Hdźež stejała je moja kolebka,
We šmje hola, žórło mjelčeše,
Pak žarujo tam rěčka běžeše,
Ptačk njespěwaše, pola prósdne žu,
Ssej pomyßlich, wjaz' žiwjenje njej' tu.

Ssym wohladał cźe, luba domišna,
Hdyž pyschiła cźe rjanoscź nalětnja,
Do włoßow pleczeše ßo wěnz cźi różowy,
Cźe witachu tych kwětkow tyßaz',
Tak steješe ty w mejskej kraßnoscźi,
Cźe lědy sesnach w twojej rjanoscźi.

Ssym wohladał cźe, luba domišna,
Hdyž hrěwa je cźe ßkónza jaßnota,
Lěß schumješe a wětr duješe,
Ach klóska cźežka ßo tak khileše,
A cźorne mróczele ßo sběhachu,
Sso deschcźe dźěchu, błyski ßapachu.

Ssym wohladał cźe, luba domišna,
Kak na płodach ty běše bohata,
Hdźežkuliž moje wóczko hladaše,
Wo Božich darach wschitko rěczeše,
Synk swonow ßłuschach, hłóß też pisk czelow,
Džak k njebju dźěše s tyßaz wutrobow.

Tak wohladach cźe, luba domišna,
Cźe směju w pomjatku cźaß žiwjenja,
Schtož płaka tam, schtož ßo tam wjeßeli,
Ja njeßu to we mojej wutrobi,
Pak wschědnje praschеń we mni nastawa,
Hacź wohladam cźe saßo, domišna.

J. Kruža.

Ze Serbow.

— **(Seminarski jubilej.)** 1. oktobra ßo 100. lěto dopjelni, so ßu hornjołužiske krajne stawy wuczerski seminar w Budyschinje wotzwrike a poßwjeczike.

— **Wulka syma** je ßo psched tydźenjom wróczika. Wětr njepschestawajcy se symneho ranja duchasche, hacź ßo skónczńje schtwórk rano k wjeczorej wobroczi. Wot teho cźaßa ßurowa syma popuschczi, tola wjeczorny wětr saßo ßylny ßněhowy mjeczel pschinjeße. S městnami ßu ßo na puczach ßněhowe ßepje nawěle,, s kotrymiž ßo wobkhad haczeschе. Prěnje dny sandźeneho tydźenja temperatura w nozy w Łužizy hacź do 14 gradow po Celsiju spadny. To je wot léta 1848, wot kotrehož ßu w Němskej metrologiske stazije, najhłubscha temperatura w ßrjedźnej Europje. Wot teho cźaßa je jenoż 4. měrza 1858 ras 7 gradow symy było. W ranschej Pruskej ßu poßlednje dny hacź do 19 gradow symy po Celsiju měli. Na ruskim wojownischczu je syma hischcze wjetscha łyka.

— **Schesta khěžorstwowa wójnska pozczonka** ßo wot 15. měrza hacź do 16. haprleje po kursu 96 prozentow k podpißanju wupokoži. Pódla 5 prozentowskich dołżnych sapißow ßo 4½ prozentowske wuloßujomne pschipokasanki khěžorstwoweho pokłada wudawaju.

— **(Dyrbjenske plahowanje běrnow.)** W Trierskim knjeżerstwowym wokrjeßu je ßo dyrbjeńske plahowanje běrnow sawjedko. Ratarjo dyrbja poměrnje telko role s běrnami poßadźecź, kaž w létach 1914, 1915 a 1916.

—**(Sebracze żiwnoscze na żelesniskich cźahach.)** Sa měschczanow, kotsiž njedźelu na wßy cźahachu a ßo prózowachu, ßebi tam něschto k jědźi kupicź, je sły cźaß pschischok. Hdyž ßo sandźenu njedźelu mjes Rakezami a Budyschinom na żelesniski cźah ßydachu, jich żandarmojo sadźerżachu, ßebi jich mjena sapißowachu a jim nakupjenu żiwnoscź sebrachu. Kaž Barlinske nowiny pißaju, ßu też we wokolnoscźi Barlina żandarmojo ludźi łojili, kotsiž ßu ßebi na wßach żiwnoscź nakupili. Barliński magistrat je ßo na ministerstwo snutskownych należnoscźow s prósstwu wobroczik, so by ßo s měschczanami, kotsiž ßebi na wßach żiwnoscź kupuja, bóle s waha wobkhadżało.

— **(Sebracze kopra s twarjenjow a platina s błyskowodow.)** 9. měrza wukas do mozy stupi, po kotrymž ßo wschón kopor, kotryž je ßo na twarjenja nakożik a platin s błyskowodowych kónzow sebjerje. Tajki kopor a platin ma ßo wyschnoscźi pschipowjedźicź.

— (Plahowanje běrnow, hrocha, rapsa, rěpika, lena a maka.) S nowa ßo na wuczinjenja kedźbliwe cźini, s kotrymiž ßo ratarjo na to swjasaju, so wěstu liczbu kórzow ßwojeje role s hrochom a s lěcźnymi wolijowymi płodami wobßeja. Schtóž wuczinjenja sa plahowanje hrocha wotsamknje, sa kóždy hektar wobßejomneje role 8 zentnarjow Domaschoweje fosfatoweje muczki dostanje, kotruž móże w ßwojim hospodarstwje po ßwojej woli pschetrjebacź. Pschi wuczinjenjach wo wobßeczu lěcźneho ripila, lena a maka wójnski wubjerk sa wolije a tuki pódla pschihódnych wotebranskich płaczisnow też 2 zentnarjej schwablokißałoweho ammoniaka na hektar dawa. Plahowar ma prawo na to, so ßo semu na kóždaj 2 zentnarjej wotedatych wolijowych wupłodow 70 pnntow wolijowych woßuchow pscheda. Pschi wěstych wobstejnoscźach ßo pódla teho myto s hotowych pjenjes pschiswoli. Zentralna rosdźělernja Budyskeho wokrjeża, firma Pawoła Scholty naßlědnika w Budyschinje wotsamknjenje wuczinjenja saradźuje. Pschezo saßo ßo na to pokasuje, so móże ßebi ratar s wotsamknjenjom wusßinjenjow wo wußeczu hrocha a wolijowych wupłodow dobry pschikupny hnój wobstaraeź a ßebi też skótnu pizu swěscźicź.

— **(Wójnske hospodarstwo.)** So bychu ßo naprawy dla pschisporjenja ratarskeho wupłodźenja wschudże pschewjedke, je ßo sa Sakski wójnske hospodarstwo se żydkom w Draždźanach sakożiło. Wójnske hospodarstwo ma w kraju plahowanje ratarskich wupłodow podpjeracź a spěchowacź a to s wobstaranjom a, jeli trjeba, s wojerskim wróczostajenjom ratarskich hospopdarjow a dźěłaczerjow, dale se sarddźenjom dźěłanskich konjow, maschinow a hospodarskich ßrědkow (wuhla, benzola atd.), kaž też s postaranjom sa dospołne wobdźěłanje polow a sa domojkhowanje żnjow. So bychu ßo sa dźěło wójnskeho hospodarstwa trěbne podkłoži dostake, ßo w kóždym hamtskim hejtmanstwje wójnske hospodarske městna postaja. S pschedßydu tajkeho wójnskeho hospodarskeho městna je hamtski hejtman. Sa městopschedßydu Budyskeho wjeßneho wokrjeża je ßo tajny ratarski radźicźel Steiger w Budyschinku wuswolik. Sa ßobustawy wójnskeho hospodarskeho městna je wokrjeßny wubjerk ßobustawy żnjowoje komißije a jich sastupjerjow, kotsiž ßu s dobom naměstnizy ratarskich dowěrnikow, wuswolik, a to komornika s Bietinghoffa-Riescha w Njeßwaczidle, rendanta Zeldera w Rakezach, kubłoweho direktora Richtera w Barcźe, ratarskeho radźicźela Klahru w Pschiwczizach, ratarskeho radźicźela Mittaga w Krakezach, knjeżeho inspektora Paula w Delnjej Kinji, ratarskeho radźicźela Böhmu w Debrikezach, kublerja Klemma w Hodźiju, kublerja Bara we Wulkim Woßyku, kublerja Königa w Stachowji, wyschscheho inspektora Gietzelta na Židowje a knjeżeho inspektora Buhla w Cźichońzach.

— **(Nowe běrnowe płaczisny.)** Porheinska provinzialna saradźernja běrnow je postajiła, so ma zentnar saźnych běrnow wot 1. julija hacź 31. julija 10½ hriwny, wot 1. augusta hacź do postajenja najwyschschcze płaczisny sa nasymske běrny 8 hriwnow płaczicź.

— **Se żelesnym kschižom** 2. rjadownje je ßo wusnamjenik wojak Pawoł Wehner w reserv. pěsch. reg. czisło 103, ßyn radźineho dźěłaczerja Jana Wehnera w Budyschinje.

S Maleho Wjelkowa. Hižo wospjet je ßo stako, so ßu létża psched Małym Wjelkowom żelesniske cźahi w ßněży tczazy wostake. Sandźenu ßrjedu wjeczor saßo wulki ßněh jenemu tworowemu cźahej psched naschej wßu pucź saraczi. Sa tworowym cźahom jědźazy wozobowy cźah dyrbjesche teho dla na Radworskim dwórnischczu sastacź. Hakle wokoło 11 hodźin bě ßněh tak daloko wuczypany, so mózeschtaj wobaj cźahaj do Budyschina dojecź. Wozobowy cźah ßo hakle schtwórtk rano wokoło 2 hodźin do Radworja wróczi a wot tam dale k Wojerezam jědźesche.

S Maleho Wjelkowa. Ssobotu popołdnju je ßo w tudomnym Pönischz hosczenzu „kosy plahowaze towarstwo sa Mały Wjelkow a wokolnoscź" psches knjesa skótplahowazeho inspektora Dietricha w Budyschinje sałożiło. Towarstwu je hacź dotal 69 ßobustawow pschistupiło, kotrez 95 kosow dżerża a to 25 w Sajdowje, 49 w Małym Wjelkowje a 20 we Wulkim Wjelkowji. Do pschedßydstwa ßo wustwolichu: Knjeżi inspektor Lehmann we Wulkim Wjelkowje jako 1. pschedßyda, kubler Dejka w Sajdowje jako městopschedßyda, garbarski mischtr Breuninger w Małym Wjelkowje jako sapißowar, schewski mischtr Hautz jako sarjadowar a

kubleŕ Gäbleŕ w Sajdowje a wósnik Schneider w Małym Wjelkowje jako pschißydźe. Lětny pschinoschk sa kóždu kosu 50 pjenjezkow wuczinja, runje telko sastupny pjenjes. Wubrany kosoŕ žo pola kowarskeho mischtra Venusa we Wulkim Wjelkowje samešczi. Nowy kosoły wuběrazy sakoń postaja, so žmědźa žo jenoż wubranych kosoły pschipuschczecź

Se Ssmochczizy. Pod wodźenjom knjesa skótplahowarskeho inspektora Dietricha s Budyschina je žo pjatk popołdnju sałożeńska shromadźisna „kosy plahowanskeho towarstwa sa Ssmochczizy a wokolnosć" w tudomnym hosczenzu wotměła. Sa žobustawy pschedźydstwa žo wuswolichu kubleŕ a gmejnski pschedstejicźeŕ Schkleńczeŕ w Delnim Hunjowje, jako 1. pschedźyda, ryczeŕkubleŕ Thost jako 2. pschedźyda, kněžeŕ Wiczas w Ssmochczizach jako sapißowaŕ a žiwnosczeŕ Krawz w Pschěsdrjenju jako sarjadowaŕ. Jako pschißydźe žo kněžeŕ Wiczas w Ssmochczizach a Zank w Pschěsdrjenju wuswolischtaj.

S Njeßwaczidła. Sańdźenu žrjedu chžyschе w tudomnym knjeźim hosczenzu kontrollowazy offizieŕ s Budyskeho lěhwa jatych pschednoschk wo wobkhadźe s jatymi, kotsiž pola ratarjow a ratarskich hospodarjow w hosczenzu shromadźiło. Hdyž běchu dleschi czaž na sapoczatk pschednoschka czakali a poczachu njemerni byc, žo jim wosjewi, so žo pschednoschk wotměcź njemóże. Knjes pschednoscheŕ bě s automobilom, s kotrymž bě žo na pucź do Njeßwaczidła puschcził, w žněhowych žepjach tczazy wostał. Shromadźeni pak žo hnydom njeroseńdźechu, ale składnoscź wužichu, so bychu na bießadźe khwilu wostali. Mjes tym so žo hischcze žiwje rosmołwjachu a žurowu symu a wulki žněh rospominachu, powjesczi dóńdźe, so žo pschednoschk hischcze wotdźerži. Automobil bě žo słónczńnje psches žněhowe žepje pschedobył a knjesa pschednoscherja do Njeßwaczidła pschiwjese.

S Worklez. Wojak Jakub Kretschmaŕ, jěsdźer pola jenejmunitionskeje kolony w Franzowskej je žo sa khrobłoscź psched njeem pscheczelom s Medaillu Bjedricha Augusta wusnamjenił. Wón je žyn tudomneho khěžkarja Mikławscha Kretschmarja. To je druje wusnamjenjenje w tutej žwójbe.

S Rakez. Sańdźeneho 24. februara žwjeczesche tudomny khěžeŕ Khorla Budaŕ se žwojej mandźelskej Hanu rodź. Mětez strowy a czily žwój žlěborny kwaž. Jimaj wjele sboża.

S Lubija. W Małej Sstónzy je pschi puchsczenju schtomow jedyn tołsty dub na njesboże do teje strony padnył, na kotrejž běchu žo schtomypuschczerjo sestupali. Mjes tym so žo jedyn s tych mužow na bok skoczíwschi hischcze wuhowa, žo padazy schtom se žwojej nimo měry wulkej rózu na tuju druheju wali. Roboczan Dittfeld žo k czěłu jeneje jaßenje stłóczi; wón bě hnydom morwy, Druheho, kotremuž bě žo wutrobno satłócziło, mózachu hischcze živeho wucźahnycź a do Lubijskeje khorownje dowjesć, tola na tym dwěluja, so žo jemu žiwjenje sdźerži.

S Němzow. Do Kralez khěžkarskeje žiwnoscze je žo tele dny jedyn paduch dobył. S zusym kluczom je wón jenu kschinju wotamknył a s njeje 460 hriwnow a mjaßo a połcź kradnył.

S Draždźan. Njedźelu Lätare směja tu Serbjo w kschižnej zyrkwi Božu žłužbu w lubej maczernej rěczi. Wutrobnje žo proßy, so by žo snatym a pscheczelam tuto kemschenje wosjewiło. Boża žłužba žo kaž hewak pschipołdnju 1/2 12 hodźin sapoczinje. Předowanje směje farař Domaschka s Budestez, spowjedź pak farař Ssykora s Minakała. Wschitkim lubym Serbam pak pschiwołamy: Na saßowidźenje w lubym Božim domje!

S Jěžowa. W nozy k njedźeli žu w Jěžowje jeneho kapona a 20 kur kradnyli.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Schěßnaczełětny czeladnik Max Wünscha s Njeßwaczidła, nětkole pola kublerja Zyža w Dobranezach žłužazy, a schěßnaczełětny Max Mihank s Njeßwaczidła, pola kublerja Krawza we Lomsku nětkole žłužazy, běschtaj žo hromadźe loni sapoczatk dezembra do składownje sadnjeho twarjenja pschekupza Krausy w Njeßwaczidle kradnjenja dla dobyłoj a 20 kuskow mydła a nękotre tafle schokolady kradnyłoj. Wonaj běschtaj s tšeschnym wokńeschkom nuts saleschloj. Wünscha bě žebi k temu rěbl s powjasow wudźěkał a potom pschetykaczki tšeschneho wokna wucźahnywschi wokno wocźinił. Dźeń do hód wjeczor wonaj saßo po tym samym pucźu do Krawsez składownje saleschtaj. Tón krócź nětotre tyski wobucźowego masa, 30 tysow czrijoweho krema a schokoladu žobu kasaschtaj. 1. januara chzyschtaj s nowa s Krausez składownje wschelake twory wołnjesć. Tón krócź pak jeju Krausowa mandźelska saßkapi. Wünschu k jastwu na 3 měßazy, Mihanka k jastwu na 2 měßazaj saßudźichu. Mihankej, kotrehož je Wünscha k paduschstwu sawjedł, žo khostanje spuschczi s wuměnjenjom, so žo pakosczenja a druhich njeduschnosczow pschichodnje wostaji.

Khostanska komora. 21-lětna Hana Martha Junkerez bě žo na knjeźim dworje w Holeschowje s jenym jatym Franowsu saběrała. Budyski kawniski žud bě ju teho dla k jastwu na 6 njedźel saßudźił, kotrež khostanje wona nětko wotpokucźa. Wona pak je tež pakoscziła. Na knjeźim dworje w Tumizach bě wona jenu pscheczelnizu wopytała a w bližschej nozy schtyrjom wójnskim jatym s jich drjewjanych kaschczow, kotrež s mozu rospaczi, pjenjesy, butru, mydło a kołacź kradnyła. W nozy 17. januara bě wona na knjeźim dworje w Nadźanezach nozowała a se samknjeneho khamora žłužobneje dźowki Wawrichez khlěb, butru, mydło, wopusch włožow a włožowe spiny kradnyła. Dźeń posdźischo wona tam pohonczej Lochstetterej butru a jene schantko wsa. Junkerez žo wschěch paduchstwow wusna. Ju k jastwu na 8 měßazow saßudźichu a jej czeßne prawa na 2 lěcze wotrjeknychu.

Přilopk.

* **Se želesniskeho wosa padnywschi** je krawski mischtr Nixdorf s Jawory žmjercź poczerpił. Nixdorf bě žo, hdyž czah do Jaworskeho sastanischcza jědźesche, k wosowym durjam slehnył. Pschi tym žo durje wocźinichu, a Nixdorf s wosa padźe. Na semju padnywschi žo wón tak czežko wobschkodźi, so bórsy po tym wumrje. Njech je tutón podawk wschitkim, kotsiž po želesnizy jěsdźa, s warnowanjom.

* **(Jeneho polizista satscělili.)** W Göttingenje jedyn policist dweju mužow pschekhwata, hdyž žo do jenych klamow dobywaschtaj. Hdyž chzyschе jeju sajecź, žo pschestupnikaj wobaraschtaj a jedyn s njeju policista satscěli.

* **(Straschna hrajka sa dźěczi.)** Do Marienbergskeje hojerńje žu dwanaczelětneho schulskeho hólza Öhmu s Pobershaua pschiwjesli. Hólz bě wot jeneho druheho hólza granatu dostał, s kotrejž žebi hrajkasche. Pschi tym granata rosbuchny, jemu prawu ruku wottorhny a jemu czěło na wjele měsinach srani.

* **(Smjersnył.)** Wobstarny duchowny Riebel w Kotwizach w Zahanskim wokrjeżu je wutoru wjeczor na domojpucźu s Niebuscha, hdźež bě tamnischeho duchowneho wopytał, žo s njemozu wobjał a k semi padnywschi smjersnył. Riebel bě najstarschi duchowny w Zahanskim wokrjeżu a bě daloko psches žwoju wožadu czesczena a wyšokowažena wožoba.

* **(Kupowanje žymjentnych běrnow.)** Jako dobre družiny žymjentnych běrnow žu komunalnemu swjaskej na pschedań pschipowjedźili: ryczeŕkubłowy najenk Beyrich w Scheschowje 1000 zentnarjow družiny „na wyšokosczi", ryczeŕkubłowy najeńk Müller w Łusy 600 zentnarjow „Odenwaldskich módrych", 500 z. „Richterez jubjelskich", 150 z. „khěžorskeje króny", 250 z. „Wodana", 100 z. profeßora „Aerabona", ryczeŕkubleŕka Brühlowa w Družkezach: 700 z. „nana Brühla", 200 z. „nana Rheina", 200 z. „Märkerskich"; ryczeŕkubleŕ Günther w Dźěchorezach: 1100 z. „Theodory", 50 z. „Parnassije", 190 z. „Hindenburga", 160 z. „Angelik", 360 z. „Belladony", 120 z. „Atthka", 240 z. „Wohltmanna 34"; hrabinske Lippeske kubłowe sarjadnistwo w Barcze: 4500 z. „Wohltmanna 34" a „Ursusa", 120 z. „Atthka", 50 z. „Roodostar", 100 z. „Wodana", 1000 z. Bismarka". Wschitzy ratarjo žo s tutym napominaju, so bychu žebi mjenowane jako dobre pschipósnate družiny běrnow sa czaž 3 njedźel skasali. Wone žo jenoż na khartki žymjentnych běrnow pschedawaju. Tón, kotryž chze běrny kupicź, ma na hamtskim hejtmanstwje wo tajku khartku proßycź.

* **(100,000 njedźel po Khrystußowym narodźenju.)** W lěcze 1917 móże žo spomnjenja hódny jubilejski dźeń žwjeczicź. 8. julija budże 100,000. njedźela kschesczijanskeho czaßoweho liczenja, abo prawischo prěni dźeń 100,000. tydźenja po Khrystußowym narodźenju. Zyle s wěstosczu pak žo dźeń njehodźi postajicź, dokelž wucźeni hischcze bjes dwěla njewjedźa, hacź je 4. lěto po Khrystußowym narodźenju pschestupne lěto było. Wucźeni žo měnjenju pschikhileja, so je 8. lěto po Khrystußowym narodźenju prěnje pschestupne lěto było. Po jich měnjenju je 1. dźeń januara lěta 1 jena njedźela była, a po tym by 8. dźeń julija 1917 prěni dźeń 100,000 tydźenja po naschim czaßowym liczenju był.

* **(Smjerſnył.)** Na jenym polu pola Lauſy ßu wußkłuženeho kontrolleura hłowneho złonistwa, Guſtawa Adolfa Scholtu ſ Draždżan ſmjerſnjeneho namakali. Wobžaromny je ßo pó cźmje najſterje ſabkudźił a wuſtawſchi ßo na ſemju ßynył, pſchi cźimž je ſmjerſnył.

* **(Rosbuchnjenje franzowſkeho muniziſkeho ſkłada.)** Hakle nětkole ßo je Schwajzarſkeje piſche, ſo ßu 2. februara pola Rennes w Franzowſkej wobſchěrne ſkłady munizije rosbuchłe. Pod roſpadankami ßu pſches 200 morwych a wjazy dyžli 700 franjenych namakali.

* **(9 měßazow jaſtwa ſa panzanje mloka.)** Mlokarnik Ulrich Momm a jeho žona w jenej wßy pola Barlina běſchtaj wot dezembra 1915 hacž do novembra 1916 wſchědnje ſ 200 litrow mloka ßnjetanu ſeſběrakoj a tole ſeſběrane mloko jako dobre mloko pſchedawakoj. Dale běſchtaj wonaj wſchědnje 80 litrow mloka pſches pokojzu ſ wodu měſchakoj. Na tajke waſchnje běſchtaj ſ najmjeńſcha 7000 hacž 8000 hriwnow njepraweho dobytka dozpiloj. Barliński kawniſki ßud bě jeju dla falſchowanja žiwnoſcźe a dla pſchekroczenja najwyſchſcheje płacźiſny k jaſtwu po jenym měßazu a k pjenježnym khoſtanju po 1000 hriwnach ſaßudźił. Pſchecźiwo wußudej runje tak wobſtorženaj kaž ſtatny rěcźnik powołaſchtaj. Powołanje wobſtorženeju ſacźißny. Statny rěcźnik, kotryž lěto jaſtwa a 3000 hriwnow pjenježneho khoſtanja namjetowaſche, mějeſche pak ſe ßwojim powołanjom wuſpěch. Ssud khoſtanje na jaſtwo po 9 měßazach a 3000 hriwnach pjenježneho khoſtanja powyſchi.

Scźěhwk ſawiſcźe.

Knjeni Marta Spěwakowa ßedžeſche pſchi wutwarkowym woknje ßwojeho woßebnje wuhotowancho wobydlenja a mějeſche ručzne dźěło w rukomaj, tu ßo ſaſwoni. Wona ßama ſtany, ſo by wotewrika, pſchetož ßłużobna holza bě do měſta ſchła, něktore wěcy wobſtaracź. To bě liſtonoſcheć, kiž jej liſt pſchepoda. Jejna ßotra bě tola junu ſaßo ßama pißała. To ßo ſ rědka ſtawaſche, dokelž ſchtyri dźěcźi cźinjachu maczeri hižo na zyły dźeń doſcź dźěła, duž bě wjecźor doſcź mucźna, ſo pißacź njemóžeſche. Tak jej mjenujzy Hana pſchezo na ſamolwjenje pißaſche.

Spěwakowa pomału po ſkhodźe horje krocźeſche a cźitaſche potom liſt ßwojeje ßotry. Sa khwilu ſ liſtom njembra wo blido cźißny; ſa něſchto mjeńſchinow pak jón ſaßo do ruki wſa a jón ſ nowa cźitaſche a to tón krócź trochu dokładniſcho. Je dha to też woprawdźe wěrno, ſchtož běſche Hana pißała! Schtó budźiſche ßo teho też wot tutoho wſchědneho cźłowjeka nadźał, hdyž ßo wón wo Hanu ſamołwjeſche? Wona, knjeni Spěwakowa, wěſcźe niz. Teho muža wſchak bě wona Hanje popſchała, Hana bě potom tola ſ najmjeńſcha wobſtarana, byrnjež niz wulkotnje. Schtyri ßotry běchu dźě ju pſchezo ſa najpoßledniu měłe a ßamo macź by też huſto prajiła:

„Hana, ty wſchak ſtara holza woſtanjeſch, wo tebje žadyn muźſki rodźicź njebudźe. Twoje ßotry ßu też rjeńſche."

Potom bě Hana kóždy krócź ſe jſtwy ſchła a ßo we ßwojej komorzy wupłakała. Jeje ßotry pak mjes tym hižom ßebi žiwje pſchedſtajachu, kak ſbožowna tola budźe. A to bě też bórſy tak pſchiſchło. Wſchitke ſchtyri běchu derje wudate, kaž ßebi myßlachu. Marta bě ßebi pſchekupza wſała, ſchwarneho a ßwěrneho muža. Wón mějeſche nahladne dokhody, ſo móžeſchtaj derje žiwaj bycź, hacźrunje ßo kóžde lěto do kupjeli pucźowacź njehodźeſche. Ale to też mnoſy druſy njemóžachu.

Marta bě ſe ßwojim dóſtom ſpokojom była hacž do dźeńßniſcheho dnja, hdyž bě Haniny liſt pſchiſchoł. Hana pißaſche, ſo je nimoměry ſbožowna. We ßwojich liſtach, kotrychž bě jara mało, bě pſchezo hižo wo ßwojim ſbožu pißała, ale Hana mějeſche waſchnje, ſo by něſchto pſchehnała, tak ſ najmjeńſcha ßebi Marta myßleſche. Ale ſchtož wona dźeńża pißaſche, to pſchehnate bycź njemóžeſche, Hana bě na dowokas wureſt ſ nowinow pſchipokoźiła. A na tom bě cźiſchcźanne, ſo bě ßo privatny wucźeńz Jan Pinrźnik ſa profeßora pomjenował. S dobom bě ßo jemu měſtno na wyſchſchej ſchuli pſchepodało. A nimo teho bě nowy knjes profeßor ſa ßwoje poſ'ednje wulke wědomoſtne dźěło ſchělcź tyßaz hriwnow doſtał. Schěſcź tyßaz hriwnow! Knjeni Marta liczeſche to dokładnje. Sa to dyrbjeſche jejny muž pokora lěta dźěłacź. Po jeny měr a ſpokojnoſcź bě ßo ſtało a ßłużobna holza ßo njemało dźiwaſche, hdyž ßo wrócźiwſchi ßwoju knjeni hižo w kuchini naídźe. To po dobrym njebě, pſchetož na warjenje bě hiſchcźe ſahe. Horliwa holza chžyſche ßo ſ knjeni trochu rosmołwjecź, ale ta ju wótrje wotbу.

Skónczńje bě pſchipokdnjo dóſchło, to dyrbjeſche mnž domoj pſchińcź. Marta dyrbjeſche někoho měcź, na kohož mohła ßwoje ſkoby toutſchaſcź. Kaž pſchezo, tak też dźeńża knjes Spěwak w prawym cźaßu domoj pſchińdźe, wón bě dobreje myßle a poſpyta ſażortowacź, hdyž bě do pſchijomneje jſtwy ſaſtupił. Ale tón krócź ſlě poby.

„Proſchu, pſcheſtań ſ twojim hłupym żortowanjom! Radſcho tónle liſt cźitaj!" wona na muža ſawrěſka, hdyž bě ßo ſa blido ßydnył a pſchißuny jemu liſt k talerjej.

„Tón liſt je dźě wot Hany, to mam też po jědźi hiſchcźe cźaßa doſcź k cźitanju, nicźo waźne drje w liſcźe njeſteji. Pſchinjeß mi radſcho poliwku, ßym hłódny."

„Tźeńża žaneje poliwki njeje!"

„Cźehodła dha niz?"

„Dyrbimoj lutowacź!"

„To je mi zyle nowa wěc, — lutowacź. Cźehodła dha to na dobo?"

„Pſchecźitaj liſt, potom ſpóſnajeſch."

Tu pſchimny Spěwak tola hiſchcźe junu ſa liſtom, ßnadź bě Hana wo podpjeru pißała.

A wón liſt pomału cźitaſche.

Hdyž bě Spěwak liſt wotpokožił, pohlada jeho žona žadoſcźiwje na njeho a rjekny:

„Nó?"

„To ßo woprawdźe wjeßelu Hany dla, prjedy ßym ju huſto wobžarował, hdyž dyrbjeſche tak wjele dźěłacź, nětkole ſměje ßo tola hiſchcźe derje, kaž je ßebi to ſaßłużiła."

„Schto ty rěcźiſch, Jano? To ty jej hiſchcźe pſchejeſch a ßebi pſchi tym njepomyßliſch, ſo dyrbju ja nětkole na jedyn ras ſady Hany woſtacź!"

Knjes Spěwak ßo dźiwaſche a dźiwnje na ßwoju žonu pohlada. Běſche dha to jeho Marta, kotraž bě hewak pſchezo tak ſpokojna była? Wón jeje lědma wjazy ſnajeſche. Tu běſche wěſo lěpje, ju dale njemjerſacź a wón ßo njerěcźo do jědźenja da, kotrež bě jemu hewak pſchezo tak derje ßkodźało.

Ale dźeńża jemu nochzyſche prawje ßkodźecź. Ssnadź bě Marta też tu hižo lutowała.

Něſchto prjedy, hacž hewak, Spěwak do ßwojeje pißarnje woteńdźe a troſchtowaſche ßo ſ tej myßlicźku, ſo budźe ßebi jeho žona wo tej wěcy wjecźor hinak myßlicź. Pſchetož ſawiſcźe wón pola njeje hiſchcźe ženje pytnył njebě. Najmjenje pak běſche ßo teho nadźał, ſo mohła jeho žona ßwojej ßamßnej ßotſje něſchto tak ßnadne ſawidźecź.

Dźiwne ſadźerženje jeho ſ žony lěſeſche jemu tola bóle na myßle, hacž bě jemu lnbo, a hdyž wón wjecźor ſpóſna, ſo je jeho žona hiſchcźe pſchezo nboožna, ßo wón jara rosmjerſa a hněwnje na nju ſawoła:

„Tebi dyrbjało hańba bycź, ßwojej ßamßnej ßotſje jeje ſboże ſawidźecź, wona je ßebi to derje ſaßłużiła."

„Tak, ta je ßebi to ſaßłużiła! A ſchto dha ßym ßebi ja ſaßłużiła?"

„Nó, duž wužiwaj tola roſuma, wſchako ty wſcho maſch, ſchtož trjebaſch. Ty ßy bjes ſtaroſcźow a maſch hacž dotal też pſchijomnu domjaznoſcź. To drje tola ßo njetrjeba pſcheměnicź. A ja ßebi tola telko ſaßłużu, ſo móžemoj derje wobſtacź."

„Ale Haniny muž, kiž je ßo nětkole na profeßora powyſchił, wjele wjazy ſaßłuži."

„To wón też dyrbi, hdyž tajkele wyßoke wucźeńſke ſaſtojńſtwo ſaſtawa!"

„A ſchto ßy ty? Wſchědny pſchekupz!"

„Nó, wodaj tola, ſchto ja ßym, to ßy tola hižo tehdy wjedźała, hdyž ßy ßej mje brała. Tehdom běch cźi prawy. A nětkole chzeſch mi porokowacź? Schto maſch tola w myßlach? Ssym dha ßebi tole ſaßłużił?"

Wón ſtany a woteńdźe do małeje ſahrodki dele a hdyž jeho žona ſkradźu ſa ſawěſchkom ſa nim dele hladaſche, pytny, kak wón njeměrnje w ſahrodzy tam a ßem khodźeſche. Też wón drje ßo mjerſaſche.

Tón wjecźor wobaj nimale nicźo wjazy ſe ßobu njerěcźeſchtaj. Spěwak ßwoje nowiny cźitaſche a potom prjedy hacž hewak lehnycź woteńdźe.

Spěwakowej ßo jejne ručzne dźěło też wjazy njelubjeſche a hdyž do teho pſchińdźe, ſo jeje muž hižo ſpi, też wona lehnycź dźěſche. Ale dołho njemóžeſche wußnycź. A hdyž bě ſkónczńje wußła, ju dołho dźiwje ßony cźwilowachu.

Nasajtra wona posdźischo, hacź bě hewai swuczena, stany, Jan bě hižo do pißarnje woteschoł. Ju hlowa bolesche a wona so pschi swojej wobožnosczi na skužobnu holzu wutschaße. Ale tej to bórsy do hłowy stupi a wona mějesche to hnydom syte.

„Poskhajcże, knjeni, jeli so wam wjazy prawje njedźěłam, dyrbicże so sa druhej holzu roshladowacź. Prěnjeho pschichodneho měßaza je mój cżaß nimo."

S tymi skowami wona s kuchinje woteńdże. Spěwakowa wscha pschekwapjena sa njeju hladasche.

„Tejle khrobłej holzy wschak saßo rosum wróczu", wona sakhadźesche, a hdyž skužobna holza korb běrnow s pinzy pschinjeße, so ko njeje da:

„Mojedła mózecże hnydom hicź."

„To je mi teź prawje, ale to dyrbicże mi msdu hacź do prěnjeho dacź."

Na to sebi knjeni njebě pomyßlika, tak jara bě rosnjembrjena, ale nětkole wjazy wróczo njemóżesche, sahańbicź so tola psched holzu nochzusche.

Trochu pomałku do jstwy dźěsche a pschinjeße żadane dwazeczi hriwnow.

(Pokracżowanje.)

Zyrkwinske powjesczе.

W Michalskej zyrkwi směje jutsje, njedźelu Oculi, duchowny Tyscher rano we 8 hodźinach němsku spowjednu wucżbu, dopołdnja w 9 hodźinach smě̌je farar Rädа němske a 1/2 11 hodźin serbske prědowanje.

Sstjedu popołdnju w 3 hodźinach wotměje so shromadźisna żónskeho towarstwa.

Sstjedu wjeczor w 5 hodźinach wotměje so serbska póstna nutrnosc a serbska mužska modleńska hodźina w Brěsowje.

Tudźenske sastojńske dźěło smě̌je farar Rädа.

Lemrjesi:

W Michalskej wosadźe: Marja swudowj. Mikanjowa rodź. Kalicheż s Koporz, † w sastarani wokrjeßneho wustawa na Židowje, 79 l. 6 m. 6 d.

W druhich wosadach: Hana Góczowa, Khorle Góczе, żiwnosczerja we Lupoji, mandźelska, 41 l. 9 d. — Herman Pawoł Broda s Wjeßela, wojak we Zitawe, 18 l. 3 m. — Marja Madlena swud. Neumanowa, wumjeńtarka we Mischizach 68 l. 6 m. — Pawoł Gerhord, syn gmejńskeho pschodstejerja Lindnera w Porschizach 3 m. 4 d. — Jan August Granich w Dubrawzy, 74 l. 1 m. — Ludis, Hermena Wicżasa, wojnarja we Worzynje, dź., 9 m. 47 d. — Ernst Bjedrich August Benedikt, kublek we Wujeżku, 6 l. 10 m. 1 d.

Serkwinske powjesczе s Hodźija.

Jutsje, njedźelu Okuli, smě̌je rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smě̌je farar Kschižan serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj katechismußowa wucżba sa serbsku mužilu a żónsku młodźinu.

Sstjedu popołdnju w 3 hodźinach wotměje żónske towarstwo swoju shromadźisnu.

Sstjedu popołdnju w 6 hodźinach wotměje so němska wójńska modleńska hodźina.

Njatk rano 1/2 9 hodźin serbska spowjedna wucżba, dopołdnja 1/2 10 hodźin serbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesczе s Budeschez.

Jutsje, njedźelu Okuli, smě̌je farar Domaschka rano 1/2 8 hodźin němsku spowjednu wucżbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin němske a w 10 hodźinach serbske prědowanje.

Sstjedu wjeczor 1/2 7 hodźin smě̌je duchowny Bójz serbsku a 1/2 8 hodźin němsku modlerstu Bożu sstužbu.

Zyrkwinske powjesczе s Njeswacżidła.

Njedźelu Okuli budźe rano we 8 hodźinach serbska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach serbske a 1/2 11 hodźin němske kemschenje.

Pjatk, 16. měrza, wjeczor w 6 hodźinach wotměje so serbske póstne a wójńske kemschenje.

Zyrkwinske powjesczе s Rakez.

Njedźelu Okuli budźe rano we 8 hodźinach serbska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach smě̌je duchowny Bójz-Budeschczanski serbske a 3/4 11 hodźin němske kemschenje.

Sstjedu 14. měrza popołdnju w 4 hodźinach smě̌je farar Waltar-Njeswacżidłski serbske póstne a wójńske kemschenje.

Drobnowikowanske placżisny w Budyschinje.

Howjase mjaßo	1 kg	3,60—4,80	hr.
Cżelaze mjaßo	„	—3,—	„
Skopjaze (wowcże) mjaßo	„	4,40—6,40	„
Swinjaze mjaßo	„	3,80—4,—	„
Sswinjazy schmalz	„	—5,—	„
Pschenczna muka, wójńska druzina	„	—0,50	„
Rżana muka	„	—0,37	„
Khlěb	„	—0,30	„
Běrny k jědźi	„	—0,13	„
Ssuscheny połcz	„	—4,40	„
Dobre mloko	1 liter	—0,26	„
Butra k jědźi	1 kg	4,80—5,10	„
Cżerstwe jeja	15 schtuk	4,20—4,80	„
Zokor, mlěty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Kamjeńtne wuhlo	100 kg	—3,90	„
Briketty s bruneho wuhla	100 schtuk	—1,30	„

Plahowanje rapsa a ripika.

Dla powjetschenja wunoschka se žnjow wolijoweho wußywa wójński wubjerk sa wolije a tuki w Barlinje tym ratarjam, kotsiž su s najmjeńscha 1 ha rapsa abo ripika wobßyli, sa kóždy wobßyty hektar 2 zentnarjej

schwablokißalowego ammoniaka

k hnojenju pschewostaji, jeli so so hnydom samolwi. — Dopokasmo sa wußywowu rolu dyrbi gmejuski pschedstejicżeŕ wobßwědcżicź.

Namjetowanske formulary a podawanske wuměnjenja su pola podpißaneje firmy dostacź.

Komißionar wójńskeho wubjerka
sa Budyske wokrjeßne hejtmanstwo
Pawoł Scholta naßlěd.
Telefon cżißło 56 a 96
w Budyschinje.

Kóždu dźělbu
khoschczażnych prutow
po najwyschschich placżisnach kupuje
wokrjeßny wustaw na Židowje.
Jeli trěbne, wustaw pruty sam wotwjese.

Sklad Vogtlandskich gardinow a pschedawarnja wuhotowanskich schatow
Martha Bränerka w Budyschinje
na Moltkowej dróży, na rózku rózowej drohi,
porucża swój wulki sklad po tunej placżisnje.

Kóždy, kotryž chze sebi **dobry a tuni cżaßnik** kupicź, abo kotrož chze sebi jón **porjedzicź** dacź njech dźe k cżaßnikarjej

Kurtej Jenčej
na swonk. lawskej haßy 5.

Jenčž pschedawa a porjedźuje, sa swoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, sebi moji wukładne wokno, s placżisname wupołożene, wobhladacź.**

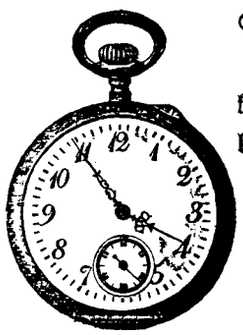
Mótaze dźaki
serbske a němske
sa konfirmandow
su dostacź
we wudawarni
Serb. Nowin.

Njedźelu, 11. měrza popoldnju w 3 hodźinach
budże
w sali Lutheroweje schule w Budyschinje
pschi lawskich hrjebjach
sjawna shromadźisna,
w kotrejž smêje pschedbyda kral. sakš. ratar. spytowarnje w Lipsku-Möckernje,
knjes professor **Dr. Fingerling pschednoschi** wo
„dźêtanju bylneje pizy se blomy"
Na to bo podwólnje pscheproschuje.
Hornjoluzisha běrnowa buscherńja w Barcze,
t. s samj. r.
Adolf Richter. Louis Günther.

K 1. haprleji pilnu dowěrnu evan
bluzobnu holzu
niz niže 18 lět sa dobru mi
pytam pschi dobrym sežiwjenju.
Schodźina na swonkownej lawis
haby 38 w pschedawarni kolonial
nych tworow.

Holzy
kotrež chzedźa poł abo dwě lě
drastu schicź nawuknycź, namaka
wucźbu na taschbarku cźišło 3 m
2 skhodomaj.

Bylna bluzobna holz
bo k 1. haprleji pyta na Wett
skej drózy 5 w Budyschinje.

Konfirmandske cźabniki
po wschěch płacźibnach
kaž tež pschihódne **konfirmazijske dary**
brosche, nawuschnizy, wokoloschijowe rjeczazy
w bohatym wubjerku poruczam
F. Marschnerowy nabl.
M. Ewald, cźabnikar.
na bohatej haby 9.
Wjazylětne rukowanje. Krucze sprawne **poblużenje**
Porjedźenje płacźisny hódno a derje.

Mkode a siare
knry a kapony,
truty, parlate kury,
kaczki, hubu, holbje.
mkode kóslata, jeja atd.
stajnje kóždu dźělbu po snatych
najwyschschich płacźisnach
kupuje
B. Kubitz
w Budyschinje
na wyschokej haby 7, telefon 221.
Hdyž bu klamy samknjene, pro=
schu, s khěžnymi durjemi sastupicź.

Tunjo na pschedań **ploš**
maschina mało trjebana sa 25 m
żelesne **kypauske khachle,** buscher
běrnaze bělisny, bměschnje tum
Grahlowe figury (wumětske dźěło
jenož s kamjenja abo metal
w Blasewizach, Frankenallee 111.

Khěži na pschedań.
Jedyn abo dwaj domaj s rj
nej badowej a badźanskej sahro
a běrnazym polom staj na psch
dań abo na pschenajecźe. Dals
je shonicź w Nowej Wsy cźi
12c pola Njeswaczidła, 15 m
nutow wot Njeswaczidliske
dwórnischcza.

Pistne khartki
bo derje a tunjo cźischcza
we wudawarni Serb. Nowin.

9-10,000 hriwnow
je na ležomnosćź hnydom wupo
cźicź. Dalsche je shonicź we w
dawarni Serb. Nowin.

Kobanowy prawny büro
pschi žitnych wikach 4.
Rěcźne hodźiny: wot 11 hacź do 3 hodźin.

Konje k rěsu

po najwyschschich płacźisnach w kóždym
cźasu kupuje
Curt Kaiser
pschi mjasowych jědłach a na Humboldskej drózy 782 B
— Telefon 403. —

Wójuski wubjerk sa wolije a tuki w Barlinje,
wucźinjenja sa wusyw lěcźnych wolijowych plodow
wobsamkuje.
Sa lěcźny ripik, len a mak bo pódla bo derje płacźazych wu=
sacźnych płacźisnow rola pschidawa, sa žonop bo mkócźenske
myto dawa.
Kupjenje ammoniaka bo plahowarjam saradźi. Dalsche je
pola podpisanej firmy shonicź.

Komisionar wójnskeho wubjerka
sa Budyske wokrjesne hejtmanstwo
Pawol Scholta nasłêd.
Telefon cźisło 56 a 96
w Budyschinje.

Dźak.

Po tym, so smy naschu lubowanu dźowku
a sotru

Marthu Mjeczez

k wotpocźinkej Bożeho luda pschewodźeli, hnuje nas,
wschitkim, kiž su nas we naschej srudobje troschtowali
a naschu drohu njebocźicźku k rowej pschewodźeli, wutrobny
dźak wuprajicź, wosebje Nižowjesnjanskej, Rakeczanskej,
Jitkowskej a Komorowskej mkodźinje sa wschu wopokasanu
czescź a kwětkowu pychu, kaž tež knjesej fararjej Waltarjej
sa troschtowaze prědowanje.

W Nižej Wsy, 28. febr. 1917.

Czezkopruhowana Mjeczez swójba.

Ow dźowka, sotra lubowana,
Tak sahe wot nas wotwołana
Měj dobru nóz, spi, derje spi,
Hacź skhadźecź budże jutrow ranje,
A Boži hłós bo wschitkim stanje,
Nas Bóh sas' s tobu sjednocźi.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Demje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 11. **Sobotu 17. měrca 1917.** **Lětnik 76.**

Revoluzija w Ruskej.

Pětrogradska telegrafowarńja 15. měrza powě: W Pětrogradże je revoluzija wudyrika. Exekutiwny komitej, ſ 12 duminych žobuſtawow wobſtejazy, je žo knježerſtwa ſmozował. Wſchitkich miniſtrow žu do jaſtwa žadźili. Garniſona hłowneho města, 30,000 muži žylna, je žo ſ revoluzionarami ſjednoczika. Schtwórtk, tśeći dźeń revoluzije, bě žo porjad w hłownym měścze saž postajił. Wubjerk je sapóžłanza Engelhardta sa Pětrogradſkeho komandanta pomjenował.

Zar žo knježerſtwa wotrjekł.

Jendźelſki miniſter Bonar Law je w parlamencze wosjewił, ſo je žo zar knježerſtwa wotrjekł. Jeho bratr Michael Alexandrowicź je žo ſa regenta powołał. Bonar Law praji: Sa naš je ſ woprwdźitym położenjom, ſo ruſka revoluzija nochze měr a ſo žo njeſpokojnoſcź pśeśiwo knježerſtwu njewobrocźa, dokelž wono wójnu dale wjedźe, ale wjele bóle teho dla, dokelž wono wójnu ſ tej raſnoſcźu a mozu njewjedźe, kotruž lud wocźakuje. Bonar Law potom pśiſpomni, ſo pśi revoluziji njeje wjele ludźi žiwjenje ſhubiło. B.

Pśichiſamknjenje dalſchich městow k revoluziji.

Kaž žo ſe Stockholma powě, žu měſchćańſke ſaſtupjerſtwa w Moſkwje, Kaſanje, Charkowje a w Odeźy telegrafiſzy woſjewiše, ſo žu žo Pětrogradſkemu wukonjazemu wubjerkej pśichiſamkle, a ſo žu žo jako „wubjerki ſnutſkowneho wuźwobodźenja Ruſkeje“ poſtajiše. B.

Tež Kronſtadt je žo k revoluziji pśichiſamknył.

Pětrogradſka telegrafowarńja powě: Duminaj ſapóžłanzaj Pepelajew a Toſkin ſtaj žo po poruczność́i wukonjazeho wubjerka do Kronſtadta podałoj, kotryž bě žo do wole wukonjazeho wubjerka ſtajił. Pepelajewa žu ſa Kronſtadſkeho komandanta pomjenowali. B.

Duminy preſident Rodźianko na czole wukonjazeho wubjerka.

Pětrogradſka telegrafowarńja dale powě: Pětrogradſke wobydleŕſtwo, kotreź bě žo hižo dawno ſ doſpołnym njeporjadom woženja na żeleſnizy, woźebje dla njepſchiwoženja žiwnoſcźe roſnjemdriło, pśeśiwo knježerſtwu morkotaſche, kotreź wono ſa wſchě cźerpjenja ſamołwite cźinjeſche, kotreź wono cźerpjeſche. Knježerſtwo, kotreź njeměrny do prědka widźeſche, wobſchěrne naprawy k ſakhowanju porjada cźinjeſche. Mjes druhim wono pśikaſa, ſo matej žo khěžorſtwowa rada a duma roſpuſchćiś, tola poźledniſcha 11. měrza wobſamknu, na zarowy wukas niz poźłuchaś ale dale wuradźowaś. Wona hnydom wukonjazy wubjerk ſ 12 žobuſtawow pod pśchedžydſtwom preſidenta Rodźianka wuſmoli. Tónke wubjerk žo ſa nakhwilne knježerſtwo pomjenowa a žlědowaze woſjewjenja wuda: Dźiwajo na wobcźežne położenje a ſnutſkowny njeporjad, kotryž je politika ſtareho knježerſtwa ſawinowała duminy wukonjazy wubjerk widźi, ſo je nuſowany, ſjawny porjad do žwojich rukow wſaś. Ssebi połnje wědomny ſamołwitoſcźe pśichijateho wobſamknjenja, wubjerk dowěrjenje wupraji, ſo budźetej wobydleŕſtwo a wójſko jemu pśichi wobcźeženym nadawku pomhaś, nowe knježerſtwo poſtajiś, kotreź ludowym žadanjam napſchecźo pśichińdźe a jeho dowěrjenje wužije.

Wukonjazy wubjerk žo na wobydleŕſtwo hłowneho města a na garniſonu ſepjera. Wubjerk je ſa wobydleŕſtwo, wójſko, żeleſnizy a banki napominanje wudał, ſ kotrymž wón tute namołwja, žo k wſchědnemu žiwjenju wróćiś. Duminy wubjerk je ſapóžłanzej Gronſkemu porucził, ſo by wodźenje Pětrogradſkeje telegrafowarńje pſchewſał. B.

S Pětrograda žo pſches London 16. měrza powě: Sběžkarjo žu miniſtrow Barka, Krotokoſowa, Stürmera a druhich ſajeli. Revoluzionarojo žu ſymſki zarowy hród wobžadźili. Jendźelſki a franzowſki póžłanz ſ nowym knježerſtwom jednataj. Po 1¼ hodźiny je žo Moſkwa bjes krejpſchelecźa revoluziji pśchiſamkła. Wulkowjerch Kyrill je woſjewił, ſo je žo wón Rodźiankej žyle do wole dał. General Alexejew je wotmołwił, ſo wón duminemu namjetej pśchihłoźuje. General Brużiłow je prajił, ſo žwoju winowatoſcź ſa zara a wótcźinu dopjelnja. Prjedawſcheho miniſtra Goremykina žu teho runja ſajeli. — 1. a 4. Donſki koſakſki regmient ſtaj žo revoluziji pśchiſamkłoj. Rodźianko je w mjenje wojeŕſkeho komiteja wſchěm łódźſtwowym a wójſkowym komandantam na wſchěch frontach woſjewjenje póžłał, ſ kotrymž jich proſźy, ſo bychu ſ měrom woſtali, tola pśeśiwo njepścheźelam dale wojowali, mjes tym ſo wukonjazy wubjerk měr ſnutſka kraja ſakhowa.

Dźěłacźeŕſzy dumini ſapóžłanzy žu žo na dźěłacźerjow ſ napominanjom wobrocźili, ſo bychu porjad ſakhowali a žo k dźěłu wróćili, ſo mohło wójſko pśchi frontach dale wojowaś. B.

Wo revoluziji w Ruſkej

žo ſe Stockholma piſche: Wojowanje žo ſchtwórtk pśched tydźenjom ſapocźa a pjatk a žobotu dale dźěſche. Ssobotu wulki dźěl wojakow na ludowu ſtronu pścheńdźe. Na drohach žo wojowanje mjes pśchiwiżowarjemi ſtareho a noweho knježerſtwa roſwi. Revoluzionarow wulka hromada ziwiliſtow podpjeraſche, kotrymž bě žo poradźiło, žo ſ tśělbami a revolwrami wobronicź. Knježerſtwowi wojazy běchu žo žrjedź města poſtajili a hłowne drohi wobknježachu. ſ kotrychž ſ moſchinſkimi tśělbami do wobydleŕſtwa tśělachu. Revoluzionarojo druhu Něwinu ſtronu wobknježachu. Wot tam pśches Něwiny móſt pścheźiwo knježerſtwowym wojakam poſtupowachu. S wobeju ſtronow žo žylnje tśěleſche a wjele ludźi žo mori. Na drohach žo też hiſchcźe póndźelu wojowaſche, hdyž bě duma proklamaziju wudała a hakle wutoru wojowanje pścheſta, hdyž bě žo 10 reaimentow jako wjetſchi dźěl garniſony ſběžkarjam pśchiſamknył. Hłowny kwartěr revoluzionarow bě ſ woprědka na finladſkim dwórniſchcźu. Woni tak wuiěźd do Finlandſkeje wobknježachu. Wot póndźele žadyn żeleſniſki cźah wjazy njepśchepuſchcźichu ſ wuwſaczom transporta ſranienych, kotryž je do Tornea pśchijěł. Revoluzionarojo běchu wſchitkim żandarmam, kotſiž cźah pśchewodźachu, bróniе ſebrali, tak ſo tucźi ſrudnu figuru cźinjachu. Revoluzionarojo też wſchitkich jatych ſ Kremſtſkeho jaſtwa bliſko finlandſkeho dwórniſchcźa puſchcźichu. B.

Revoluzija je ſ liberalneje ſtrony wuſchła.

Barliniſke nowiny měnja, ſo na cźole pśchewrota w Ruſkej liberalna měſchćańſka ſtrona ſteji. Doprědkarſki duminy ſwjaſk bě wiedniſtwo revoluzionarneho hibanja pśchewſał. Tónle ſwjaſk ſ měſchćańſkich ſtron wobſteji, jenož jeho prawe kſchidło je poměrnie liberalne. Duž žo wo ſozialny pśchewrót njejedna. Ssredź žyłeho hibanja wola ſteji, knježerſtwo a ſarjadniſtwo ſaſtojnikow wotſtronicź a žyły lud na ſakožku dalokoźahazeho žamoſarjadniſtwa k ſkutkowazemu žobudźěłanju na nadawkach tukhwilneho cźaſa organiſowaś. Tutemu prózowanju dotalne knježerſtwo napſchecźo ſtejeſche, dokelž žo wono bojeſche, ſo budźe lud poſdźiſcho poſtajenja organiſazije k wojowanju pścheźiwo knježazym ſaſtojnikam wužiś. Duž wono organiſatoriſke wobcźežnoſcźe, kotreź žu ſ wójnu naſtałe, ſe žwojimi ſaſtojnikami wotſtronicź pytaſche a wobydleŕſtwowe

ßamoſkutkowaze ßobudźěło po móżnoſczi potłóczowaſche. Duž dyrbjeſche ßo tole knjeżerſtwo wotſtronicz. Ruſka revoluzija nima antimonarchiſkeho kharaktera. To je hižo ſ teho ſpóſnacz, ſo ßu revoluzionarozo zarowego bratra, Michaka Alexandrowicża, ſa regentu pomjenowali. Pódla tuteho ßu ßo tež někotſi druſy zarowi bratſja a wujozo k ſběžkarſkej ſtronje pſchidali. B.

Pſchicziny k revoluziji.

Po měnjenju derje wobhonitych w Kopenhagenje bydlazych Rußow je revoluzija nětkole wudyrika, dokelž chzyſche hidżeny miniſter Protopopow diktaturu na ßo ſtorhnycz a ſ tym poriadnemu pſchiwoženju żiwnoſcże a ſawjedżenju reformow ſadźěwacz.

D.

Do poſtajenja noweho knjeżerſtwa bě duminy pſchedßyda Rodżianko we ßwojich „duminych powieſczach“ piſak:

Nieměry, kotrež ßu dla njedoßahazeho ſaſtarania ſe żiwnoſczu w Pětroradże a we wjele druhich wjetſchich ruſkich měſtach naſtałe, ßu taikich roſměrow nabyłe, ſo dyrbimy ßo bojecz, ſo ßo wobſteinoſcże ſłě roswija. Pſchiczina tychle podawkow w njedoſtatku kmaneje organiſaziie leži, kotraž mohła ſaſtaranie ſe żiwnoſczu wot druhich ſadźěwkow wotdźělicz. Nětcziſche wobſtejnoſcże ßebi ſpěſchne a nuſne naprawy k ludowemu ſměrowanju żadaju. S tutym wotmyſlenjom ßo po mojim namjecże woſebita konferenza ſeńdże, pſchi kotrejž ßo ſchtyrjo miniſterjo, kotſiž ßu ſ pſchedßydami woſebitych komitejow ſa rosdźělenie żiwnoſcże, dale pſchedßydſtwo khěżorſtwoweje rady, dumine pſchedßydſtwo a ſaſtupjerjo Pětrogradſkeje gubernije wobdźěleja. Nadźijam ßo, ſo je duminym ßobuſtawam jaßno, ſo budźemy w tejle konferenzy dumine nahlady w naſtupanju porjadneho rosdźělenja żiwnoſcże ſaſtupowacz.

Němſka wójſkowa rozprawa.

Wjecżorne wojowniſchczo.

Żane wjetſche wojowanje.

W Anerinej ſtronje na bokomaj Sommy a mjes Ancru a Oiſu ßo pſched ſtejiſchczemi wojowaſche, pſchi čimž ßo jeczi ſebrachu

Też pola Arraſa, w Araonnach, na raňſchim brjoſu Maaſy, pola Chambrettes-Fe a w Apremontſkim lěſu, kaž też k połnozu Rheinſko-Marneſkeho kanala ßu naſche wupadowaze wotdźělenja 4 offizěrow a pſches 50 muži a něſtotre maſchinſke tſělby ſ njepſcheczelſkich hrjebjow ſebrali.

Mazedonſka fronta.

Sſylne franzowſke mozy ßu wo dnjo woſpjet naſche ſtejiſchczo k dołhemu wieczorej a k połnozu wot Monaſtira nadběhowale. K wieczorej Nikopola ßo njepſcheczel w niewulkej ſchěrokoſczi do prědnich hriebjow dobu, hewak ßu ßo nadběhi, kotrež ßo ſe ßylnym tſělenjom pſchihotowachu ſ wubjernym dźerżenjom hrjebjowych wobkładkow a ſ wuſpěſchnym wobaranſkim tſělenjom artillerije ſlemile.

Mjes Ochridaſkim a Preſpaſkim jězorom ßu ßo tehorunja po ßylnym tſělenju wupady Franzowſow wotpokaſale.

Prěni generalny kwartěrſki miſchtr. Ludendorff.

Wojowanje podmórſkich cžołmow.

Hamtſzy ßo ſ Barlina woſjewja, ſo ßu podmórſke cžołmy ſańdżeny tydżeń w ſawrjenych moriach wſchelake łódże njepſcheczelſkich a neutralnych ſtatow potepiłe, kotrež hromadże 125,000 tunow wopſchijachu. B.

Potepjenje jeneje amerikanſkeje parneje łódże

Jedyn podmórſki cžołm je amrikanſku parnu łódź „Algonquin“potepił. S potepjenjom tuteje łódże ßo połoženje mjes ſjednoczenymi ſtatami a Němſkej njepſcheměni. Hakle hdyž ßo jena wobronjena amerikanſka łódź ſ jenym podmórſkim cžołmom ſetka, ßo wojowanje ſapoczynje. B.

Awſtriſka wójſkowa rozprawa.

15. měrza: K połnozy Staniſława a k połodnju Solotwina (w Galiziſkej) ßo naſche wupadowanſke wotdźělenja ſ wuſpěſchnych pſchedewſacżow ſe 100 jatymi, 6 maſchinſkimi tſělbami a jenym minymjetakom wróczichu.

Na italſkim wojownſchczu ßo artilleriſke wojowanje woživi. Pſchi naſchej froncże k połnozy wot Aſiaga ßo dźenża rano wotdźělenja pěſcheho regimenta cžiłło 27 pſches ßněhowe tunnele do njepſcheczelſkich hrjebjow k ranju hory Forna dobuchu, ſkhowy wupuſczichu, Italſkim khětre krwawne ſchkodowanje naczinichu, dwě maſchinſkej tſělbje ſebrachu a 22 alpinſkich honjerjow ſajachu.

Franzowſka wójſkowa rozprawa.

13. měrza. W Champagni je njepſcheczelſka artillerija, pſchecziwo kotrejž naſcha ſ doraſom wojowaſche, do krajiny Maiſons de Champagne a Main de Maſſiges tſělaka. Němzy wodnjo bjes wuſpěcha hórku 185 nadběhowachu, kotruž też dale dźerżimy. Na lěwym Maaſynym briosy artillerija ſ wobeju ſtron ßylnje tſělesche. Naſche ſapuſczaze artilleriſke tſělenje bě po ſdaczu wuſpěſchne, woſebje w ſtronje pola Avocourta, pola hórki 304 a na prawym briosy pola Bezonvaux. Na druhej froncże ſ khwilemi artillerija tſělesche. B.

14. měrza: Pola Laſſigny němſke hrjebje nadpadowachmy a jene njepſcheczelſke wobhonjerſke wotdźělenje roſehnachmy. K dołhemu wjecżorej Soiſonſa ßo jedyn nadpad na jene franzowſke wotdźělenje pola Soupira wotpokaſa. Pola Butte du Meſnil a ſ Maiſons de Champagne ſczinichu Němzy wczera dwaj ßylnaj nadpadaj na wobtwjerdźenje, kotrež ßmy na lěwym kſchidle dobyli. Woni njemóżachu ßo k żanemu měſtnu naſchich ſtejiſchczow pſchibližicz a cżežko ſchkodowachu. W nozy je ßo mjes hórku 185 a Maiſons de Champagne, hdżež ßmy nowe hrjebjowe kruchi dobyli, ſ ruczżnymi granatami dale wojowako. K połodnju wot St. Mihiela ßu naſchi wojazy po wojowanju kubło Romajnville wobßadźili a něhdże 30 muži ſajeli. Naſche wotdźělenje ßo pódla teho na ſchtyrjoch wſchelakich měſtnach do němſkich hrjebjow mjes Maaſu a Apremontſkim lěßom dobuchu, hacž k druhej hrjebi dóńdżechu a ßo ſ dalſchimi jatymi wróczichu. B.

Njedoſtatk blacha w Franzowſkej.

Kaž „Petit Journal“ ſdźěli, je w Franzowſkej wulki njedoſtatk blacha. Boja ßo, ſo budża fabriki konſerwow dla njedoßahanja blachowych tyſow ßwoje dźěło jara pomjeńſchicz dyrbjecz, haj ſo ßnadź budża wſchelake dyrbjecz dźěłacz pſcheſtacz. Se ſchkleńzami ßo tyſy njehodża narunacz, dokelž maja ßo franzowſke ſchkleńczerńje hižo ſ wobczežnoſczemi bědżicz. B.

Franzowſki wójnſki miniſter wotſtupił.

Wójnſki miniſter Liantey je dla podawkow w ßejmje wotſtupił. Hdyž ßo wo lětadłach jednaſche, ßo wón ſapowjedźi, ßo wo namjetowanych wuporjedżenjach wuprajicz, dokelž by ſ tym krajne ſakitanje do ſtracha pſchiſchło. Dokelž teho dla Lianteya wótro pſchimachu, wón ßwoje ſaſtojnſtwo ſłoži. B.

Jendżelſka wójſkowa rozprawa.

13. měrza: Po naſchej wczerawſchej tſělenży njepſcheczel ßwój hłowny ſakitanſki ſyſtem pódlu prědkowneho rjapa hórſkeho khribjeta k wjecżorej wot Bapaume na froncże 3½ mile ſpuſchczi. Wo dnjo naſchi poſtupowazy wojazy njepſcheczelowe ſadnje wotdźělenja w tejle ſtronje milu daloko wróczo cżěrjachu a wjeß Grevillers a dwór Louport dobuchu. Też k ranju a dołhemu ranju Gommecourta na froncże nimale jeneje mile poſtupowachmy. B.

14. měrza. K połnozy Ancrineho doka ßmy ßwoje linije na froncże pſches połdra mile k krótkemu wjecżorej a k wjecżorej wot Bapauma do prědka ßunyli. Sſmy też na froncże k połodnju wot Achier le Petit 200 yardow poſtupowali a ßmy 1000 yardow njepſcheczelſkich hrjebjow k połodnju Eſſarta wobßadźili. Wo dnjo njepſcheczel njewoczakany nadpad k połnozy Arraſa ſczini, njemóżeſche pak naſche linije doßahnycz. B.

Jendżelczenjo ßu Bagdad wobßadźili.

Jendżelſka wójſkowa rozprawa ſ Meſopotamiſkeje powě:

12. měrza. Řěku Dialu wutoru pſchi měßaczku pſchekrocżiwſchi njepſcheczela pſcheſzłapichmy. Na prawym brjoſu pſchi Tigriſowym moſcże niże Dialineho wulkwa ßylne wotdźělenja poſtajichmy. Jene ßylne wotdźělenje po prawym brjoſu pſchi rězy horje poſtupowaſche, njepſcheczela 6 mil k krótkemu połodnju wot Bagdad nadeńdże a jeho dwě mile wróczo ſehna. Wubědżichmy ßebi pjatk pſchekhod pſches Dialu a 4 mile k Bagdadej poſtupachmy. Naſche wojazy na prawym brjoſu njepſcheczela ſ druheho ſtejiſchcża cżiżnychu a ßebi na dobytej krajinje lěhwo ſczinichu. Pěſkowe mjecżele knjeżachu. Ssobotu Turkow tſi mile k wjecżorej a k krótkemu wjecżorej wróczo ſcżiſchczachmy a Bagdad wobßadźichmy.

13. měrza. S njepſcheczelom k połodnju wot Bagdada we wuſkim ſwiſku woſtachmy. W nozy 13. měrza wón ßwoje hrjebje

wopuschczi, pschi czimž žo sa nim sa pjatami puschczichmy. Na Tigrisowymaj brjohomaj postupuja želesniske sastanischczo wobžadžichmy. Na to žo jěsdni sa Turkami puschczichu a žkabe wobaranje namakawschi Kokdimgin wobžadžichu. Ssmy 100 muži sajeli. Kanonske czołmy žo pschi pschesczěhanju wobdźělachu.

Wot 23. februara běchu Turkojo wscho, schtož bě něschto hódne, w Bagdadže wupuscżili abo wotstronili. Njepschecżel 500 sranjenych sawostaji. Ssmy 200 hacž 300 morwych naliczili a žmy na Tigrisowym lěwym brjosy 500 muži sajeli. Bagdadscy wobydlerjo žu naž wutrobnje witali.

14. měrza. Nasche prěnje wotdźělenje je jene městno 30 mil po rězy horje wot Bagdada dožahło. Ssmy pschiprawy czinili, so by žo pschi wocżakujomnym pschibywanju Tigrisoweje wody Bagdad psched powodženjom wobarnował. W tšělbarni w Bagdadže móže žo dźěło saž lohko sapoczecż. Želesniske dźěłarnje dobre, khmane maschiny wopschijeja, kotrež žu njewobschkodżene, mjes nimi je pjecż lokomotiwow a wosowy material. Ssmy hromady munizije namakali. Nasche kanony, kotrež běchmy 1916 pola Kut-el-Amary shubili, žmy w Bagdadže saž namakali.

„Daily News" wo dobyczu Bagdada pischu: Dobycże Bagdada je s dopokasmom wo jendźelskej namórskej mozy. Schtož žamo Ruska se žwojimi wulkimi wójskami njeje dokonjała, je žo s jendźelskim samórskim swjaskom s persiskim mórskim saliwom dospiło. „Times" měnja, so drje je wójna w Asiskej mjenje ważna, tola poražena turkowskeho wójska budža skónczinje na Europu stutkowacż. „Daily Telegraph" praji, so je roskasował jendźelskeho wójska w Mesopotamiskej, general Maude, nahladnoscż jendźelskeho mjena w rańschim kraju saž wróczik. B.

W tym žanym czažu, hdyž Jendźelczenjo w Mesopotamiskej postupowachu, je žo ruske wójsko s Persiskeje na marsch k Hamadanej a Dauladabadej nastajiło a je hižo psches Hamadan postupało. W tu khwilu žu Jendźelczenjo hischcże 300 kilometrow wot Rušow sdaleni.

Jendźelczanam wo saždobycże jich nahladnoscże w rańschich krajach a wo wobknježenje bohatych petrolejowych žórkow Persiskeje a Mesopotamiskeje dże. Wobaj nadawkaj žu woni dokonjeli, a byrnjež žo žwětowa wójna w Mesopotamiskej njeroswudźiła, dyrbi žebi Němska k lěpschemu žwojeho turkowskeho swjasarja pschecż, so by žo wójnske położenje w ranju bórsy pscheměniło. Pschi tym žo na strach myšli, kotryž turkowskemu wobžedżeństwu w Syriskej hrosy, hdyž Jendźelczenjo žwoju frontu, wot El-Arischa k Suezej běžazu, dale k Syriskej do prědka žunu. B.

Barlinske nowiny wo wobžadženju Bagdada psches Jendźelczanow pischu: Shubjenje Bagdada je sa Turkow w politiskim nastupanju jara pomyšlne. Wo tym w Němskej jenož jedyn hłóš knježi, a zyle wopak by było, hłowu do mesopotamiskeho pěska tyknycż a hódnoscż Bagdada, kotryž wón w ruzy teho ma, kotryž jón wobžedži, ponižicż. Bagdad ma 150,000 wobydlerjow; wobydlerstwo s měschenzy Arabskich, Turkow, Kurdow, Armenskich, Židow (30,000), Syriskich, Grichow, Persiskich a Hinduow wobsteji. Woželje ważny je wliw, kotryž dobycże Bagdada na Persisku czini; pschetož hdyž Turkojo w Mesopotamiskej zofachu, žo woni tež s Persiskeje wróczo czehnjechu.

China je diplomatiski wobkhad s Němskej sastajiła.

Reuterez telegrafowarnja s Washingtona powě: Chineske knježerstwo je diplomatiski wobkhad s Němskej sastajiło.

Po dalschich powjescżach s Washingtona je chinske knježerstwo němske wikowanske łódże w Schanghaju sebrało. Wobžadka s nich je žo pod strażowanjom na brjoh pschiwjesła. Po Reuterez telegrafowarni žo wo 13 łódžow s hromadže 35 000 tunow jedna. B.

Wobronjenje amerikanskich wikowanskich łódžow.

Washingtonski dopisowaŕ Parižskich nowin „Petit Parisien" měni, so žane statne potajnstwo njepscheradži, hdyž sdźěli, so hischcże sapočatk tehole tydženja prěnje wobrónjene wikowanske łódże pod amerikanskej hwězdatej khorhoju s New-Yorka wujědu. Dopisowaŕ pschisponi, so wójnski pad žnadž prjedy sastupi, hacž je žo hacž dotal powschitkownje myšlilo. Washingtonski statny depardement je wikowanskim łódžam porucżił, do kóždeho němskeho podmórskeho czołma tšělecż, tak bórsy hacž jón wohladaju. Móžnoscż je zyle wusamknjena, so by Němska nadawk žwojich podmórskich czołmow na to wobmjesowała, neutralne łódże sadžerżecż, so bychu žo wo jich nakładże pscheżwědczile. Pschipowjedženje njewobmjesowaneho wojowanja podmórskich czołmow je wjele bóle w tym smyšle srosumicż, so ma žo s kóždej łódžu, kotraž žo w sawrjenym morju nadeńdże, kaž s njepscheczelskej łódžu wobkhadżecż. Pschi tychle wobstejnoscżach maja neutralne łódże prawo, k wotwobroczenju strachow, kotrež jim hroża, hnydom žwoje kanony wužicż.

Po jenej depeschi Parižskeho „Matina" s Washingtona žo do žrjedź haprleje wo praschenju wójny abo dale wobstaczu nětčischich poměrow mjes Němskej a sjednoczenymi statami połnózneje Ameriki rosžudži. Wo wobrónjenju wikowanskich łódžow „Matin" žlědowazu depeschu pschinjeże: Samerjerjam kanonow na wikowanskich łódžach žo poruczża, hnydom tšělicż, tak bórsy hacž žo hladanska rota jeneho podmórskeho czołma wohlada. Samerjerjo kanonow žo s aktiwneho wójnskeho łódźstwa njebjeru, ale s wužłużenych artilleristow. Admiralita je žebi wuměniła, so mjes łódźemi, kotrež chzedża s pschistawow wujěcż, te wuswoli, kotrež žmědża wujěcż. Kóžda łódź, kotraž je žo khmana sa wujěsd spósnała, žo do woželbiteho docka (twarjerńja łódžow) poda, hdyž žo na jeje prědku a sadku kanony postaja. Prěnjej łódźi, kotrejž stej žo do dockow puschczilej, stej „Saint Louis" a „Philadelphia", Merkantilskej kompagniji žluschazej. Dżeń jeju wujěsda, kotryž je blifki, žo tajny dżerži. Po jenej powjescżi franzowskich nowin „Progrès" bychu sjednoczene staty połnózneje Ameriki po prěnim nadpadże jeneho němskeho podmórskeho czołma na jenu amerikansku wikowansku łódź wójnu pschipowjedżile. B.

Roskasowaŕ New-Yorkskeho arsenala, vizeadmiral Usher, je s nowa wschitkich wobžedżerjow małych parnych łódžow napominał, k sakitanju New-Yorkskeho pschistawa 500 łódžow a 10,000 muži stajicż. Liczba poskiczenych łódžow pjecża 500 pschekroczi. Łódź stwowy minister Daniels je konferenzu wězywusłojnych wotrjadnikow swołał dla natwarjenja žylneje flotille saniczakow podmórskich czołmow, kotrež dyrbja wjazy dyžli 25 žukow spěschnoscże měcż. Myšla žebi, so móže žo 30 abo 40 tajkich łódžow sa tydžeń natwaricż.

Gouverneur Panamaskeho kanala je wukas wudał, po kotrymž maja žo s wokolnoscże kanala wschě podhladne woželby wupokasacż. W Philadelphiji saměscżene mužstwa němskich łódžow žo po jenej New-Yorkskej powjescżi pjecża w jenym sawrjenym lěhwje blisko statnych łódźernjow saměscża.

So by pokasał, kajke wójnske smyšlenje w Amerizy knježi, „Matinowy" dopisowaŕ sdźěli, so je žo wczera w najwjazy zyrkwjach we wójnskim duchu prědowało. Pschi jenej hoscżinje we Washingtonje žo wjedniży wschitkich w kongreżu sastupjazych stronow salubjachu, so móže president Wilson w kongreżu na pschemóżnu wjetschinu liczicż. 20,000 chirurgow je žo sa pad wójny najecż dało. B.

Amerikanske wójnske pschihoty.

S Jendźelskeje žo powě: Amerikanska statna komišija sa wikowanske łódźstwo je wschitkich amerianskich twarzow łódžow swołała a je pola nich tyžazy drjewjanych łódžow, 3000 hacž 3500 tunow wulkich, skasała, kotrež dyrbja žo po Standardskim systemje natwaricż. Tele łódże dyrbja žiwnoscż a twory do Jendźelskeje, Franzowskeje, Italskeje a Ruskeje wosycż; wone dyrbja wobrónjene bycż a žo sa někotre měžazy natwaricż. Sa twar je žo drjewo postajiło. Pschi tym žo małym łódźam lěpschina dawa, dokelž by žo pschi twarje wulkich łódžow możne shubjenje wulkeje liczby tunow czežko narunacż hodźiło. Łódże žo s petrolejom poczerja, so bychu žo kura sminyle, a so bychu žo podmórske czołmy jich czežo dohladale. Pódla teho dyrbi wulke łódźstwo (flotta) drjewjanych saniczakow podmórskich czołmow, kotrež budža 10 abo 30 metrow dołhe, a wulka liczba worzłowych parnych łódžow nastacż. S twarom mohło žo hnydom sapoczecż. Po wójnje dyrbi zyły material sa pobrjóžne łódźnistwo połodnischeje Ameriki žłužicż. B.

Nowe wólbne prawo sa Prusku

je khežorstwowy kanzler w khežorstwowym žejmje s nowa žlubił. Prjedy wójny žu žo interežy dźěłacżerjow husto pschecżiwo statnym interežam stajałe. Khežorstwowy kanzler žo nadžija, so naž wójna wot tuteho błuda wulěkuje. Pruske knježerstwo je hižo wospjet nowe pruske wólbne prawo namjetowało. Runje tak pak je wono pschežwědczenje wuprajiło, so tale reforma k wulkim sunts-kowinym wojowanjam powjedże. Duž žo wona njemóże nětkole do ruki wsacż, hdyž naž hischcże njepscheczel wot wonka nadběhuje,

a my tehodła tajke ſnutskowne wojowanje njebychmy ſnjeßli. To dyrbjeli cźi wopomnicź, kotſiž maja zyle radikalne žadanja w naſtupanju wólbneho prawa. B.

Wjeßelje w Boſu.

Bóh je ſo mnu na wſchěch pucźach,
Bóh je pſchi mni kóždy cźaß
Bo aty na žohnowanjach,
Wón mi pomha ſ nuſ ſaß.
Praſcheſch ßo mje: Kak mi je?
So mnu Bóh tón Knjes pſchez dźe.

Wokoł mje je ßwětna h ra,
Falſchnoſcź ßwoje knjeźſtwo ma,
Sswětni ludźo ach tak jara
Tu ſa cźeſcźu hrabaja.
Praſcheſch ßo: Kak ßo mi dźe?
Bóh we kſchižu mój troſcht je.

Bóh je mój, ſchto mam ßo ſtaracź,
Bóh mój je we wjeßelu
Bóh je pſchi mni, hdyž mam płakacź,
Bóh mje wodźi ſa ruku.
Praſcheſch ßo nětk: Kak mi je?
Wěcźnje Bóh mój woſtanje.

J, Kruža.

Ze Serbow.

S Budyſchina. Polizajſka hodźina je ßo w korcźmach, hoſcźenzach a khoſejownjach ſaßo do 11 hodźin wjecźor podleſchiła.

— **Sawrjecźe pßow** je ßo w Budyſkim hamtſiim hejtmanſtwje, w Budyſchinje a Biſkopizach bacź do 31. meje podleſchiło.

— (Wotruby ſa khory ſkót.) W poßlednim poßedźenju wubjerka ſa pitowadka je ßo wobſamko, mjeńſche dźělby wotrubow ſa pad ſkhorjenja ſkota wrócźo ſtajicź. S tutuch wotrubow ßo jenoź na wobßwědcźenje wokrjeßneho ſtótneho lěkarja mjeńſche dźělby wotedawaju.

— Pſchi ſběrzu „dźaka domowiny“ ßu ßo też kral Bjedrich Auguſt a ßobuſtawy kralowſkeje ßwójby wobdźělili. Kral je 3000 hriwnow darił, krónpronz 500 hriwnow, pronz Jan Jurij a jeho mandźelſka 800 hr., pronzeßa Mathilde 200 hr.

— **(Mukowe płacźiſny.)** Zentnaŕ na 94 proz. wumlěteje pſcheńcźneje muki wot nětka 18 hr. 10 pj., zentnaŕ na 94 proz. wumlěteje rźaneje muki 14 hr. 20 pj. ſa pjekarjow a drobnych wikowarjow płacźi. W drobnym wikowanju 300 gramow pſcheńcźneje muki 14 pj., 300 gramow rźaneje muki 11 pj. płacźi.

— **(Sebracźe cźěridnych rjemjenjow.)** 15. měrza je woſjewjenje do mozy ſtupiło, ſ kotrymž ßo wſchě cźěridne rjemjenje, njech ßu kožane, gumijowe, bawłmjane konopjane, dźěłowe atd., ſebjeru. S woſjewjenjom ßo jenoź rjemjenje njepotrjecha, hdyž wone pola jeneho ßamßneho wobßedźerja wjazy dyžli 10 puntow njewucźinja. Hacź na dalſche ßmědźa ßo cźiridne rjemjenje dale trjebacź. Rjemjenje, kotreź je něchtó 15. měrza wobßedźił, maja ßo hacź do 30. haprleje hamtſkmu ſamolwjenſkenu měſtnu woſjewicź. Runje tak ma kóždy, kotryž ma winowatoſcź, woſjewicź, jene ſkładowne knihi měcź.

— **25 létny dźěłanſki jubilej** pincźny miſchtr Rycźeŕ ſ Porſchiz we winowni Pawoła Giebnera w Budyſchinje ßwjecźeſche. Po poručźnoſcźi hoſcźenzaŕſkeho towaŕſtwa hoſcźenzaŕ Oskar Dietrich (ſ liſchcźeje jamy) jubilarej cźeßny diplom a ſkotu medaillu pſchepoda.

— Ssurowa ſyma je ßo ſaßo wrócźiła. Nadźija, ſo cźoplíſche wjedro knjeźſtwo doſtanje, je naß ſaßo ſjebała. Po woſjewjenju metereologiſkeje ſtazije w Budyſchinje je pjatk rano 9½ grada ſymy po Celſiju było. Tajku tſchěſkanzu něktore dny do ſapocźatka naléźa najſtarſchi ludźo njepomnja.

— **(Saloženje žónſkeho towaŕſtwa w Budyſchinje.)** W Gudźiz hoſcźenzu je ßo 3. měrza ſhromadźiſna wotměła, kotruž něhdźe 60 woßobow wopyta. W njej ßo wobſamknu, žónſke towaŕſtwo ſałožicź. Ssobuſtawy tehole towaŕſtwa chzedźa ßo we ßwojim domjazym a rataŕſkim hoſpodaŕſtwje mjes ßobu podpjeracź a pſchede wſchěm w Budyſchinje pſchedawaŕnju rataŕſkich wupłodow pſchiprawicź a do njeje rataŕſke wupłody ſ dalokeje wokoliny wodźicź. Towaŕſtwu je hižo pſches 60 žonow pſchiſtupiło.

— **(Najwyſchſche płacźiſny ſa mjaßo, tuk a kołbaßu.)** Po woſjewjenju Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa płacźi wot nětka punt ßwinjazeho mjaßa (bjes koſcźow) bjedra 2 hr. 30 pj., ſ koſcźemi 2 hr. 10 pj., brjuch 1 hr. 90 pj., połcź a ßadko 2 hr. 10 pj., hłowa a tołſta noha 1 hr., ßuſchene mjaßo bjes koſcźow 2 hr. 40 pj.; — punt najlěpſcheje dobreje kołbaßy 2 hr. 10 pj., dobreje kołbaßy 2. druźiny 1 hr. 70 pj., rubaneho mjaßa 2 hr. 10 pj.; — punt cźelazeho mjaßa 1 hr. 60 pj., cźaſcźe ſ zyłeho 2 hr. 30 pj., roſkrane cźaſcźe 2 hr. 40 pj., mjaßo ſ khribjeta a rjebleſchkow 1 hr., 70 pj., rubane mjaßo 2 hr. 30 pj., cźelaze jatra 1 hr. 90 pj., moſhy a jaſyk 1 hr. 50 pj., płuza a krósk 1 hr., hłowa ſ jaſykom a moſhami 80 pj., hłowa bjes jaſyka a moſhow 65 pj.; — punt howjaſeho mjaßa ſ koſcźemi, prěnjeje druźiny, 2 hr. 40 p., druheje druźiny 2 hr. 20 pj., tſecźeje druźiny 1 hr. 80 pj., howjaſe mjaßo bjes koſcźow prěnjeje druźiny 2 hr. 90 pj., druheje druźiny 2 hr. 65 pj., tſecźeje druźiny 2 hr. 20 pj., jaſyk 1. druź. 2 hr. 50 pj., 2. druź. 2 hr. 50 pj., 3. druź. 2 hr. 50 pj., jatra a wumjo 1 hr. 80 pj., wutroba a moſhy 1 hr. 50 pj., płuza a ßłoſyny 1 hr. 20 pj., hłowa 1 hr.; — punt ſkopjazeho mjaßa 1. druźiny 3 hr. 20 pj., 2. druźiny 2 hr. 80 pj., 3. druźiny 2 hr. 20 pj., plezo a khribjet 1. druźiny 3 hr. 40 pj., 2. druźiny 2 hr. 80 pj., 3. druźiny 2 hr. 20 pj., jatra 1. druźiny 3 hr. 40 pj., 2. druź. 3 hr., 3. druź. 2 hr. 50 pj., płuza 1 hr. 50 pj., hłowa ſ jaſykom a moſhami 80 pj.

— Naſche wójſka ßo ſ nowa poßylnjuja; pſchezo nowe regimenty ßo k froncźe ſcźelu, ſo bychu wótzny kraj pſched njepſchecźelſkim nadběhom ſchkitowałe. Myßlimy pak ßebi też hiſchcźe na druhe wójſka, kiž móžemy ßami na nohi ſtajicź, wójſka ſa naſchu nowu wójnſku pożcźonku. Tu móże ßam kóždy ßwojeho muża ſtajicź, a kóždy budźe to dwójzy ſwólniwje cźinicź, hdyž ßebi rospomni, kajke wuſpěchi je nam Bóh ſpożcźił, a ſo tute móżne njebyłe, hdyž ßo k wuſpěcham brónjow njeby pſchitowaŕſchiło dobycźe domach ſ wójnſkej pożcźonku. Khróbkoſcź naſchich wojakow je kraj pſched ſapuſcźenjom njepſchecźelow wobarnowała. Kóždy, kiž wójnſku pożcźonku podpjera, to ſawěſcźicź pomha, ſchtož je mójſko nam dobyło. Hdyž też wěmy, ſo budźa dawki po wójnje wjetſche, je to tola mało pornjo temu, ſchtož bychu nam njepſchecźeljo nadkładli, bychu-li dobyli. Dźěcźi a dźěcźi-dźěcźi bychu ſdychowałe pod cźežemi, kiž by dobywaŕſki njepſchecźel naſchemu ludej nadpołożił. Jedna ßo wo dóńt kóždeho mjes nami. Duž dyrbi kóždy ßwoju pſchißłuſchnoſcź cźinicź. Kóžda hriwna je kamjeń k twjerdej muri, kiž naß ſchkituje; też tón najkhudſchi ßwojich wojakow hotuje, hdyž wot ßwojeho nalutowaneho ßwoje kroſchki wótznemu krajej ſkicźi. Powſchitkowne wobdźělenje na wójnſkej pożcźonzy wukrajej pokaže, ſo je naſch lud pſchesjene, ſo je ſwólniwy ke kóždemu woporej ſa lubu domiſnu. Schtó chzył naſad woſtacź?

—a.

Se Sſtónkez. Sa dlěſche dyžli 50-létne ßwěrne dźěło w Hornjohórcźanſkim papjerniku je dźěłacźeŕ Jan Auguſt Liſchka w Sſtónkezach bronſowu medaillu Bjedricha Auguſta doſtał. Tole wuſnamjenjenje je 12. měrza knjes hamtſki hejtman dr. Pflugk w pſchitomnoſcźi k. fabrikſkeho direktora Diamanta a Liſchkoweje dźowki, Heinrichoweje, na hamtſkim měſtnje Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa pſchepodał.

S Pancźiz. Tudomna póſtſka agentura je woſnamku (Kamjeńſke hamtſke hejtmanſtwo) doſtała.

S Porſchiz. S naſcheje woßady je w lěcźe 1916 wóßom wojakow ſa wótcźinu na bitwiſchcźu rjekowſku ßmjercź wumrjeło, a to: vizefeldwebel Jan Pawoł Pěcźman, ßyn kublerja Handrija Pěcźmana w Kubſchizach, grenaděr Pawoł Bohuwěr Kilian, ßyn khěžerja Jana Kiliana w Kubſchizach, Bjedrich Auguſt Müller, ßyn žiwnoſcźerja Jana Müllera w Krakezach, Pawoł Oswald Kalich, ßyn knjeźeho pohoncźa Kalicha w Porſchizach, Guſtaw Schkleńcźeŕ, ßyn žiwnoſcźerja J. G. Schkleńcźerja w Boſchezach, Hermann Khorla Wicźas, ßyn wulkeho ſahrodnika Handrija Wicźaſa w Kubſchizach, Pawoł Bohuwěr Kriedel, ßyn khěžerja J. A. Kriedela w Porſchizach, E. H. Rjencź, ßyn njebo žiwnoſcźerja E. Rjencźa w Boſchezach, Ernſt Schołta, ßyn khěžerja Handrija Scholty w Lětonju, E. H. Janaſch, ßyn žiwnoſcźerja J. Janſcha w Porſchizach, Joſef Franz Hupka, ßyn knjeźeho hejtmana Mateja Hupki w Krakezach. — Shubiłoj ſtaj ßo Ernſt Michałk ſ Kubſchiz a Jan Auguſt Ssykora, dotal knježi pohoncź w Krakezach.

S Kolwasy. Se želesnym kšižom druheje rjadownje je žo pionerski džežatnik Hermann Zimmermann ſ Kolwasy wusnamjenił.

S Njeżwaczidła. Poboczne towarstwo „Džaka domowiny“ a wubjerk ſa powschitkownje wužitne džełko njedželu 18. měrza w knježim hoſczenzu wótczinſki wieczor wotměje, w kotrymž smėje ſtabowy lěkař dr. Weiſer pſchednoſchk wo žwojich nawjedženjach pſchi froncze a ſady njeje. Sarjadowarjo wieczora žo nadžijeja, ſo budże wón derje wopytany. Kóždy budże wutrobnje witany.

Hodžiſke ſwony. W lěcze 1580 wotpali žo wěża Hodžiſkeje zyrkwje a tak žo te na njej wiſtaze ſwony ſeſchkřechu. Te běchu wożebje wulke a rjane byle, ſo „daloko a ſchěroko w kraju žanych takich njebě“. Džežacź lět bě wożada bjes ſwonow. W lěcze 1590 pak buſchtaj wot Marczina Hilgera ſ Freiberga taj dwaj wjetſchej tudomnych tſjóch ſwonow lataj. Tón prěni, 31 zentnarjow a 38 puntow czežki, ma horkach to napiſmo (w němſkej rěczi):

Moje ſwuki ke mſchi wołaja,
Njech pſchindu wſchitzy, a žo Bohu džakuja!

Nimo teho namakaſch tam tele liczby:

Anno Do.: MDLXXXX t. r. w lěcze 1590.

Wo žrjedž ſwona je wopon, na kotrymž je mjedwjedź wosnamjenjeny a kiž ma tole napiſmo:

„Marczin Hilger ſ Freiberga je mje lał.“

Druhi ſwón je 16 zentnarjow a 20 puntow czežki a ma nimo runje ſpomnjeneho wopona to napiſmo:

Sso wołacź dajcze k Bohu wote mnje,
Duž pójcze wſchitzy a žo njekomdźcze!

Tſeczi ſwón je w lěcze 1823 laty. Sa njón wužichu prjedawſchi czaſnikowy ſwóncžk, kiž hacź do teho czaſa na wěži wiſaſche a pſchidachu něſchto k powjetſchenju. Wón bu wot Gruhla w Małym Wjelkowje laty a waži 5 zentnarjow a 56 puntow. Wón ma dlěſchu ſchtuczku, kiž ma žo pſcheložena takle:

„Se žotromaj w rjanym towarſtwje
Nětk wołaj woſadnych na kemſchenje,
Kiž tebje ſhotowali žu.
A hdyž ſchtó po poſlednim puczu dże
A w žwojim rowje czíſche drěmacź chze,
Dha khwal jom' wěczny domiſnu!

Pod tutej ſchtuczku ſteja mjena: Kubaſch, farař, Rjeda, diakonuſ, Schmidt, kantor, Hetaſch, Michalk a Fröda, khěbětarjo.

Schpała (klepl) najwjetſcheho ſwona ma liczbu 1543 naczíſchczanu. Duž drje je hižo w jenym tych prjedawſchich ſwonow wiſała. W lěcze 1842 žo wona pukny, bu pak ſaſo ſwuporjedžana. W lěcze 1872 žu taj dwaj wulkaj ſwonaj pſchepojiſnyli, dokelž běſche ſchpała kóždeho khětro wulke dólczki wubika a pſchi wobnowjenju zyrkwje w lěcze 1892 doſtachu ſwony nowy želesny ſtoł, wot ſwonolijerja Wornarja w Małym Wjelkowje džełany. Tute tſi ſwony ſe žwojim es-dur ſwukom jara rjenje klinczą. Wo nje budże, je-li ſo dyrbjałe žo też ſebracź, jara ſchkoda. Nětko je ſajimawe, něſchto wo woſadžinych ſwonach žłyſchecź a czitacź, hdyž wěmy, ſo je dołho wjazy njeſmějemy.

S Rakez. Sańdženu žobotu je žo naſchej dobrowólnej wohnjowej woborje wulka czeſcź doſtała. Dwaj jejnaj žobuſtawaj, kowarſki miſchtr Hübner a žiwnoſczer Wjazka ſtaj žo po 25-lětnym žobuſtawſtwje ſ czežnym ſnamjenjom wudebiłoj. Knježerſtowy radźiczel dr. Böhm ſ Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa jimaj ſe žłowami pſchipóſnacza tole wuſnamjenjenje pſchepoda.

S Wětrowa. Howjaſy ſkót hoſczenzarja Schołty we Wětrowe je na pokhromu ſkhorił. Budyſke a Kamjenſke hejtmanſtwo woſjewatej, ſo je wjeſ Wětrow ſawrjena ſtrona. Wžy Bóſchizy, Wbohow a Njeżwaczidło žu wobkedžbowanſka ſtrona. We Wětrowje žo wſchě hródże wobkhadej ſawru. Wſchě pžy dyrbja žo tam na rjeczas wjaſacź abo žo tola ſa powjaſom wodźicź, czehnite pžy dyrbja twjerdże pſchigratowane bycź. Hnój, jucha a wěży, kotrychž je žo ſchparaty ſkót dótknył, njeżmědża žo ſe wžy wunjeſcź. S wobkedžbowanſkich wžow njeżmě žo ſkót wuwjeſcź, też njeżmě žo pſches nje ſkót pſchehnacź. Skót żmě žo jenoż ſarěſacź, hdyž je žo ſe ſkotolékarſkim wobżwědczenjom dopokaſało, ſo ſa poſlednje 48 hodźin žane ſkoczo w dworje njeje khore było.

S klóſchtra Marijneje Hwězdy. Sa ſběrku „džaka domowiny“ žu knježny tudomneho klóſchtra pód a wjetſcheho pjenježneho dara žwoje ſtote pjerſchczenje a druhu ſkotu pychu woprowake.

S Rakez. Tudomne towarſtwo „Domowiny džak“ wotmě ſańdženu njedželu wieczor wot 6 hodź. w tudomnym hoſczenzu „Saſkeho doma“ žwoju hłownu ſhromadźiſnu. Knjes ſanit. radź. Langer ju ſ pſchihodnymi žłowami wotewri. Na to žo nowy towarſtwowy pſchedžyda wuſwoli a to jenohłóżnje k. ryczerſkubleŕ Gerhard Kluga. Dotalny pſchedžyda njebo k. farař Gólcź, je towarſtwo jenoż jene lěto wodźił, k jeho czeſczi pſchitomni poſtażechu. Knjes dwórniſchczowy ſarjadnik Libſcher poda ſliczbowanje lětow 1915—16, kotrež pruhowarjo ſa prawe ſpósnachu. Ssobuſtawow žo 231 liczi. Na to mějeſche k. wuſchiſchi wuczeŕ Rjelka pſchednoſchk: „Schto je „domowiny džak“. P: krótkej pſcheſtawzy žo ſabawny džěl ſapocza. Pod wuſtojnym wodženjom k. wuczerja Bergera žo někotre rjane khory ſpěwachu, kaž žmy to pola njeho ſwuczeni. Też žo małe džiwadło „Wójna a měr“ hrajeſche a hrajerjo žwoju wěż derje wuwjedżechu. Teho runja žebi połnu khwalbu ſaßłużichu młodoſtni turnerjo, kotſiž wumjelſke wěży wukonjachu. Skónczńje hiſchcze k. ryczerſkubleŕ Kluga a k. wuczeŕ Berger krótke žłowa poręczeſchtu. Poßledniſchi roſeſtaja nam w liczbach pſchewahu naſcheho wótzneho kraja pornjo naſchim njepſcheczelam. Pſchitomni, mjes nimi też rjana liczba Sserbow, nawdachu 69 hr. 24 pj.

S Noweje Wßy pola Rakez. Prawy wojeŕſki nan je tudomny khěžkař a džěłaczeŕ Jakub Kubiza. Jeho pjeczo žynoja žłuża a wojuja ſa wótzny kraj. Prěni, Pawoł Kubiza dobu žebi jako džežatnik 36. pěſch. reg. ryczeŕſku medaillu kaž też czežny kſchiž. Druhi, Richard Kubiza, we jenym nar. reg. je mějiczeł žel. kſchiża 2. rjad., kaž też ryczeŕſkeje medaille. Tſeczi, Oskar Kubiza, jako huſar 20. huſ. reg. dobu žebi žel. kſchiž 2. rjad. kaž też ryczeŕſku medaillu. Schtwórty, Robert Kubiza, wumr: ryczeŕſku žmjercź 25. ſept. 1915 we bitwje pola St. Marie a Py a najmłódſchi, Jurij Kubiza, bu hižo dwójzy ranjeny a je nětko ſaßo wuhojeny a tſeczi krócź do pola poczehnje. Wón tu khwilu pola 242. reſerv. reg. žłuži. Nad tutym wojeŕſkim nanom žo tamne žłowo biblije dopjelni: „Derje temu cžłowjekej, kiž na žwojich džěczoch wjeżele doczaka.“

S Narcza pola Wojerez. S wuhlowym dymom je žo tu jena holczka ſahrodnika Pilopa ſadużyła. Dla wuporjedženja khachlow dyrbjeſchtej dwě jeho holczzy, 10 a 13 lět ſtarej, w jenej druhej ſtwje pſchenozowacź. Dokelž bě wo jſtwje ſyma, žo w khachlach ſatepi. Najſkerje je žo roka pſchej he ſawrjeła, tak ſo je wuhlowy dym do jſtwy ſtupał. Naſajtra rano dźeſczi bjes wědomnja leżazej namakachu. Mjes tym ſo žo młódſchej holczzy wědomnje ſaßo wróczi ,žo njedžiwajzy lěkarſkeje pomozy njeporadźi, w ſtarſchej ſaßo žiwjenje ſbudźicź.

Sserbſke kemſchenje w Draždżanach. [illegible] njedželu Lätare, ſteji w Draždżanach rjana kſchižna zyrkej pſchip dnju 1/2 12 hodźin ſaßo ſa naß Sserbow wotewrjeńa. S erbſke prědowanje chze nam k. farař Domaſchka ſ Budeſiez. žwjaka ſpowjedź pak k. farař Ssukora ſ Minakała dżeržecź. Pſchi lubach žerbſkich kemſchenjach je nam ſtajnje, kaž rychmo ſ žo domach b li. Tak, kaž luba žwěrna macź k nam rěczeſche, tak rěczi žo tu k nam. Sserbſka Boża ſłużba naß Sserbow ſtajnje ſ nowa jako žynow jeneho naroda h nadże ſjednoczi a wjerże naß wſchitkich ſ běbow a tſchnoſczow tuteho žiwjenja pokneho cžaſa k žórku wěczneho troſtu.

Duž żadyn Sserb njebudże, kiž by žo ſdalował, hdyž žo nam Boże žłowo w drohej, lubej maczeŕnej rěczi ſiczi. Sserbjo w Draždżanach a wokolinje: Na ſaßowidźenje jutſje, njedželu Lätare, w kſchižnej zyrkwi w Draždżanach

Wukudźenja

Khoſtanſka komora. Schěżnaczelětny cželadnik Pawoł Mihan je, hdyž pola kublerja Żida w Bórku žłużeſche, kſchinju cželadnika Hoffera, kotryž je jako wojak w jatwje w njepſcheczelſkim kraju, roſpacził a ſ njeje por ſchkórnjow, 2 džełanſkej bluſy a wolmjanu koſchlu kradnył. Mihan měżaz jaſtwa doſta.

+ Schtyrnaczelětny Waltaŕ Mühl, w Herberga w Schleſynſkej narodżeny, w tu khwilu we Wulkich Debżezach, bě khamu žwojeje maczerje ſ zuſnym kluczom wotamknył a ſ njeho dwazyczdriwnowſku papjeru a ſloty czaſnik a žwojemu pſchirodnemu bratrej jene ſapaladło a toſchu ſa pjenježne papjery kradnył. Njedoczink bě na to do Budyſchina ſchoł, žebi tam khłóſchczenki nakupił a bliſko dwórniſchcża w jenym piwowym. ſu pſchenocował. Naſajtra bě wón do Draždżan wotjěł a, hdyž bě ſy pſchecžiniſ, we wokolnych wžach po proſchenju khodźił. S am jeho polizija domoj dowjedże, tola bliżſche dny žo wón ſaßo ſkhući. Wón w jenej žłomjanej fajmje pola Bobolz pſchenozowaſche a žebi w ſymnych nozach noſy ſwoſabi. Jeho dla cžežkeho paduſchſiwa k jaſtwu na 3 njedžele 3 dny ſaßudźichu.

Přilopk.

* **(Myto ſa jenu ratarſku žonu, kotraž žo ſ niſkimi placžiſnami ſpokoja.)** Ratarzy Mari Pjechowej w Morgenthawje w Čzechach, kotraž je žo pſchečžiwo wyžokim ratarſkim wupkodam wobaraka a na pſchikład khann butry ſa 3½ hr. pſchedawa, je žo žlěborny ſažłužbny kſchiž ſ krónu ſpožčžił.

* **(Padnſchſtwo na póſcže we Wuherſkej.)** Na póſtſkim hamcže w Bregžažu je žo liſt ſ 300 000 hriwnami kradnył, kotryž bě žo ſa filialu awſtriſko-wuherſkeje banki w Munkaču wotedał. Wuherſke wikowanſke miniſterſtwo lubi tenu, kotryž k tenu dopomha, ſo žo padnch wužłédži a žo kradnjene pjenjeſy ſažo wrócža, 10 000 hriwnow myta lubi.

* **105 lět ſtara.** Najſtarſcha wobydlerka Wrótžławja, ſwudowjena Johanna Holeczekowa, je tele dny žwoje 105. lěto žiwjenja dokojała. Pola žwojeje wnuczki bydlaza wobſtarna žona je žo 1812 jako 14. dźěčžo jeneho invalidneho feldwebla Bjedricha Wulkeho (Stareho Fryzy) narodźiła a je ſe žwojim nanom jako dźěčžo do Wrótžławja pſchiſchła. Wona je žo dwójzy woženiła a měješche 22 dźěčži, kotrež žu wſchě wumrjele.

Scžěhwk ſawiſcže.

(Pokračžowanje.)

Hdyž Jan pſchipołdnju domoj pſchińdže, nańdže žwoju žonu žamu. Najprjódzy žebi myžlesche, ſo bě Marta holzu na wobſkaranje wotpóžłała.

Wonaj žo ſa blido žydźeſchtaj a nimale njerěčžo jědźeſchtaj. Po wobjedže Marta blido žama rumowaſche; to žo Janej tola trochu dźiwne ſeſda, pſchetož hewak bě tola žłužobna holza porjadnje blido rumwała. Hdyž žo Marta ſ kuchinje pſchezo hiſchcže njewróči, ſdaſche žo jemu to wſcho tola khětro podhladne. Wón ſtany a dóńdže do kuchinje. A ſchto tu wuhlada? Jeho žona ſa kuchinſkim blidom žedžo płakaſche.

Jana bě to najprjódzy trochu pſchekwapiło, pomału pak žo jemu wěž wujažnjeſche. Hdyž Marta pſchezo hiſchcže uičžo njerěčeſche, žo Jan jeje wopraſcha:

„Schto dha ma to ſažo bycź, to njech žo tola něchtó roſpósnaje.“

A ſe žwojim mjerſanjom a ſe žmojimi ſłobami wupowjeda jemu Marta wſchitko ſ wutroby.

Jan na nju poſkaſche a njepſchetorže ju. Hdyž Marta ſłónczže mjelczeſche, poczа wón měrnje:

„Tak, nětkole rěčžimoj też roſumnje ſe žobu. Schtož žym žłyſchał, žy ty žwoje mjerſanje na holzu wutſchażka, ale holza bě tola ſchwarna a pilna. To wěſo žebi wona njeje dała lubicź, jene žłowo je dało druhe a ty žy ju potom ſ roſmjerſanjom wotpóžłała. Ńčwěrno?“

„Ně, ja žym ju teho dla ſe žłužby puſchczíła, dokelž dyrbimy lutowacź.“

„Bledź jenož, bledź. Čžeho dla dha dyrbimoj nětkole na dobo lutowacź? To ja njeroſumju. Ja žebi tola runje telko ſažłužam kaž prjedy a wudawki žu jenajke woſtałe.“

„Ale wudawkow dyrbi mjenje bycź, ja nochzu niže žwojeje žotry Hany woſtacź.“

„Jeno tola takle njeroſumnje njepowjebaj, jeno to nikomu njepowj daj, ludźo žo čži hewak wužměja. Hana je nětkole tola knjeni profeſorowa, to njemóžemy pſcheměnicź, wjele bóle wjeſelmoj žo nad tym, ſo je tak derje trjechła a ty dźě žy pſchezo hiſchcže moja lubowana žona, kiž běſche hacž dotal ſbožowna a ſpokojom. Ma to nětkole hinak bycź?“

A wón wobja ju wokoło ſchije a ju wokoſchi.

Spěwakowa žo ſ waha wuwinu, poczа žo trochu liſchczicź a rjekny:

„Janu, prózuj žo tola wo měſtno doktora.“

Spěwak trochu njedowěrnje na žwoju žonu pohlada a potom dźeſche:

„Myžliſch žej ty woprawdže tak?“

„Zole tak žej myžlu!“

Tu běſche Jan nuſowany, žo najprjódzy na kuchińſki ſtólz žydnicź. Teho žo njebě nadźał. S teho kónza potajkim wětſik dujeſche.

Po krótkim mjelcž nju wón poczа:

„Hlej, Marta, tebje dyrbjało po prawom hańba bycź. Schtó dha žwojej žotrje ſawidźi? Prawy kſcheſcžańſki cžłowjek tola niz. Takle chzeſch žo ty Hanje dźakowacź ſa wſchitko to, ſchtož je cžiniła doniž bě hiſchcže doma. Ty jej kſchiwdu cžiniſch. A kak dha chcu ja hnydom měſtno direktora ſwjeſcź? Tajke měſtna žu jara žadne a hdyž chzu wěrnoſcź wuſnacź, ja też nochzu rady teho ſamolwjenja njeſcź, kotrež je ſ tajkim měſtnom ſjednoczenc. Ja mam tule dobre a woženbje też zole wěſte měſtno a tajkeho měſtna njemóžu tola wo puſchczicź, ſo bych něſchto njewěſte a njewobſtajne pytał. To žym ja tebi a žebi žamenu winojty.“

Spěwakowa rjekny:

„Měſtno direktora je tola wjele wěſcžiſche.“

„Schto to rěčžiſch. To njeje wěrno. Hdy by žo na pſchikład ſa krótki cžaž wukopało, ſo ja tajkej žłužbje njejžym ſroſcženy, ſchto potom? Potom bychmoj na haždy ſtałoj a to žo na žane waſchnje ſtacź nježdmě. Ty dyrbiſch roſuma wužiwacź. Mój nimamoj žadyn žaneho wulkeho ſamožerja a njemóžemoj žebi to ſwěricź.“

„Ty žy tola tehdom, hdyž žy žej mje brał, wjedźał, ſchto ja mam.“

„A ty, Marta, žy wjedźała, ſchto ja žym, hdyž žy žebi mje wſała!“

Marta niže njewotmolwi, njerěčžo ſtany a dźěſche žudobje wopkokowacź.

Jan hnydom ſpóſna, ſo bě dźenža po pſchipołdniſchim wotpo cžinku žo ſtało, jeho žona dyrbjeſche žo najprjódzy ſažo ſměrowacź, prjedy hacž žo ſ njeju roſumne žłowo porěčžecź hodźeſche. Wón do bydleńſkeje ſtwy woteńdže a ſhotowa žo na wukhod. Hdyž potom ſažo do kuchinje dóńdže, Marta hiſchcže wopkokowaſche, na jeho wot khodny poſtrow wona jara ſ krótka wotmolwi.

Miły naletni powětr cžinjeſche Janej jara derje a wón žo do měſchczańſkeje ſahrody naſtaji; tam bywaſche w tej hodźinje ſ wjet ſcha mało ludźi. Wón chzyſche a dyrbjeſche žamlutki bycź. Jeho pſchimaſche, ſo bě jemu jeho žona jeho žłužbu wumjetowała. To bě potajkim dźak ſa wſchitko, ſchtož bě wón hacž dotal ſa nju cžinił. Jeno njedźak doſtawaſche ſa wſchitke žwoje dźěło a ſa žwoju pró u. To bě ſlě a najſkerje teho dla, dokelž to runje wot jeho žony pſchi khadźeſche. Wot teje budźiſche žo to najmjenje nadźak. Wón žebi tam a žem pſchekładowaſche, kak mohła žo wěž ſažo ſhładkowacź, ale wón žaneho žrědka njenamaka. Na direktorſke měſtno njeběſche myžli, to žam cžujeſche. Na to jeho wědomoſcź a móz njedožahaſche. Ale ſchto chzyſche ſapocžecź, ſo by jeho žona ſažo ſpokojom była? Tak to dołho hicź njemóžeſche, wobaj byſchtaj hinyłbj, jeho žona ſe ſawiſcžu, wón ſ mjerſanjom.

Mjes tym ſo bě wón takle ſamyžleny, pſchińdže jemu knjeni Wornakowa na pucžu w ſahrodže napſchecžo. Njane nalětnje wjedro bě ju ſ jejnymi tſjomi dźěcžimi ſ domu wuhnało. Knjeni Wornakowa bě Marcžina najlěpſcha pſchecželniza hižo wjele lět, žnadź móžeſche wona jemu pomhacź, jeho žonu ſažo do roſuma wrócžicź. A k tomu dyrbjeſche jej najprjódzy wſchitko wupowjedacź. A to bě jeho tola trochu hańba. Radſcho chzyſche žo na pſchipad ſpuſchczecź To bě hižo huſto pomhało.

Jan najprjódzy Wornakoweje tſi dźěcži poſtrowi a potom knjeni žamu tak pſchecželnje, kaž bě to jeho waſchnje. Jeho wobožnoſcź bě kaž wotwěta, hdyž wón na te tſi wjeſełe dźěcži na tym rjanym nalětnim duju pohlada. Najprjedy Spěwak ſ Wornakowej wo wjedrje rěčžeſche, potom wo najnowſchich podawkach w měſcže a hdyž běſchtaj to wothyłoj, nuſowachu jeju dźěcži, dale hicź. Tutón wokomik měješche Jan ſa prawy.

„Kak dha by było, knjeni Wornakowa, hdy byſchcže wy dźenža moju žonu wopytała, hdyž ſcže hižo w bliſkoſcži. Marta by žo jara ſwjeſełiła. Wona je nětkole runje žama, dokelž je žłužobnu holzu ſe žłužby puſchczíła. Wona mjenujzy na zyły dźeń ſa nju dźěła nima. Marta chze žebi ſ požłužowazej žonu wupomhacź.

Knjeni Wornakowa žo ſa tu wěž ſajimowaſche a poſkaſche. To bě žo ſawěſcže něſchto ſtało a wona durbjeſche nadrobniſche ſhonicź. Nětkole bě jej też na dobo dźiwno, ſo knjes Spěwak žo žam pſchekhodžowaſche, to wón tola hewak ženje njecžinjeſche. A jejne wotmyžlenje bě hotowe, hiſchcže dźenža dyrbjeſche k Marcže dóńcź, ſo by na wuſtojne waſchnje wſcho ſhoniła. A dobreje myžle wona wotmolwi:

„Radlubje, knjes Spěwako. Prjedy hiſchcže dóńdžemoj k hatej, wy dźě wěſcže, naſche dźěcži chzedža pſchezo rady kołpje widźecź a je pizowacź! A potom, hólzy, naſtajimy žo na pucź k naſchej cžecže Marcže.“

Ale tſjo hólzy běchu hižo doprědka k hatej běželi a knjeni Wornakowa měješche cžinicź, ſo by ſa nimi dóſchła. Spěſchnje žo ſ Janom roſžohnowa.

Tón pomału ßwój pucź dale dźěſche, wón bě ſe ßobu ſpokojom, pſchetoż wot tuteje rosmołwy ßo wjele nadźijeſche, ſo mohł ßo jemu ſaßo měr do domu wróćićź.

Pizowanje k łpjom dźenßa tak dołho njetrajeſche kaž hewak, knjeni Wornakowa horjeſche ßo ſe weźipnoſćźu a nuczeſche dźěćźi dale hićź. Hólzy ßo ſ tym tež napoßledku ſpokojichu, pſchetoż pola cźety Marty pſchezo ſkibku tykanza doſtawachu a to bě po dołhim wukhodźe tež dobre wokſchewjenje.

Marta bě w kuchinje runje dodźěłała a chzyſche ßo runje na wuńdźenje pſchewoblekaćź, ßama dźě dyrbjeſche hiſchcze k wjeczeri něſchto wot ſtaracź, tu ßo na do'o pſchi kheźnych durjach ſaſwoni. Troch mjerſaza mylenja dla dźěſche pomału po ſkhodźe dele a wotamknu durje. Hdyž pak ßwoju pſcheczelnizu Hańźu wuhlada, ßo jej wobliczo rosjaßni.

Radoſtnje wona ſawoła:

„To pak je wot tebje rjenje, Hańźa, ſo mje ty dźenßa wopytaćź pſchińdźeſch!"

Po krótkim poſtrowjenju powjedaſche jej knjeni Wornakowa, koło bě w měſchczańſkej ſahrodźe ſetkała; pſchi tym po ſkhodźe horje dźěſchtaj.

„Haj, haj, tajzy ßu mužojo!" Marta wotmołwi, „hdyž ßu we wokkhodźe mjerſanje mě i, dyrbi napoßledku žona wina bycź. Potom tež mjerſanje ßobu na wukhod bjeru."

Knjeni Wornakowa hnydom ſpóſna, ſo Marta wěrnoſcź njeręczi, duž dyrbjeſche kedźbna bycź, ſo by wěrnoſcź ſhonika, a to wona chzyſche na kóźde waſchnje, prjedy hač by ſ domu była. Duž počza wo rjanym wjedru powjedaćź, wo ßwojich tſjoch hólzach, wo tym najradſcho ręczeſche, a cźakaſche ſczerpnje, doniž Marta njeby ßama počzała ręczećź.

Ale tón krócź ßo Marta nochzyſche do ręczow daćź, jeno do teho knjeni Wornakowa bórſy pſchińdźe, ſo bě Marta ſe ßłużobnej holzu ßo roskorika a ta roſeſchła.

(Pokraczowanje.)

Zyrkwinſke powjeſcze.

W Michalſkej zyrkwi měje jutſje, njedźelu Laetare, farař Räda rano we 8 hodźinach ßerbſku powjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodź nach śmeje duchowny Tyſchet ßerbſke a $\frac{1}{2}$11 hodźin němſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju $\frac{1}{2}$2 hodźin pruhowanje ßerbſkich paczerſkich dźěćźi, kotrež je farař Räda k tomu pſchihotował.

Sſrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotmeje ßo ßerbſka póſtna nutrnoſcź a ßerbſka wojnſka modlerſka hodźina w Zrjeczach.

Schtwórtk dopołdnja w 9 hodźinach śmě e farař Räda ßerbſku ſpowjednu wucźbu.

Tydźeńſke faſtojńſke dźěła śmeje duchowny Tyſchet.

Zemrjeli:

W Michalſkej woßadźe: Hendrich Ernſt, Hendricha Pětſchma na, bliba ſeho wuſchtra w Hn wßezach, w tu lhwilu we wojerſkej ßłużbje, ß., 2 m. 4 d. — Kurt Herbert, Khorle Fiſcheca, kamjenjeczeßarja we Wuczach, w tu na wojownſchczu, ß., 6 m. 18 d.

W druhich woßadach: Johana Karolina ſwud. Hipowa rodź. Wiczaſez, wumjeńſkarka w Drjeczinje, 72 l. 2 m. 24 d. — Khorla Jan Schěża w Miedźoſu, 11 l. 7 m. 12 d. — Ernſt Herman Haſchka, fabrikſki dźěłaczeł w Margareczinej Hęcze we Wulkej Dubrawje, 26 l. 9 d. — Auguſt Bjenad, wumjeńſkař we Lomſku p. Minak., 66 l. 2 m. 2 d. — Klara Marta Schłodowa, kublerja Schłody w Boſchezach, mandźelſka, 48 l. 10 m. 15 d. — Wilhemina ſwud. Kryglowa, wumjeńſkarka w Lichen u, 64 l. 10 m. 11 d.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

Jutſje, njedźelu Laetare, śmeje rano $\frac{1}{2}$8 hodźin farař Kſchižan ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja $\frac{1}{2}$9 hodźin śmeje duchowny Voigt ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj katechismußowa wucźba ſa němſku mużſku młodźinu.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach je w Czerwjenych Noßlizach na ſchuli ßerbſka ſpowjedź a němſke prědowanje.

Sſrjedu popołdnju w 6 hodźinach wotmeje ßo ßerbſka wójnſka modlerſka hodźina.

Njatk rano $\frac{1}{2}$9 hodźin ßerbſka ſpowjedna wucźba, dopołdnja $\frac{1}{2}$10 hodźin ßerbſke póſtne kemſchenje.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Baſenez.

Jutſje, njedźelu Laetare, rano $\frac{1}{2}$8 hodźin ßerbſka ſpowjedna wucźba, dopołdnja w $\frac{1}{2}$9 hodźin śmeje duchowny Bójz ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Wutoru śmeje duchowny Bójz w Czornych Noßlizach ßerbſku póſtnu nutrnoſcź.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Njeßwaczidła.

Njedźelu Laetare budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſke a $\frac{1}{2}$11 hodźin němſke kemſchenje.

Póndź lu wotmeje ßo póſtne kemſchenje we Wětrowje a Porſchizach,

Wutoru póſtne kemſchenje w Panezach.

Schtwórtk wotmeje ßo póſtne kemſchenje we Luſc u.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Rakez.

Njedźelu Laetare budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach śmě e farař Wicźas ſ Wóßlinka ßerbſke a $\frac{3}{4}$11 hodźin němſke kemſchenje.

Sſrjedu wotmeje farař Waltař-Njeßwaczilſki w zyrkwi dopołdnja $\frac{1}{2}$11 hodźin pruhowanje němſkich a $\frac{1}{2}$12 hodźin ßerbſkich paczerſkich dźěćźi.

Drobnowikowanſke płaczišny w Budyſchinje.

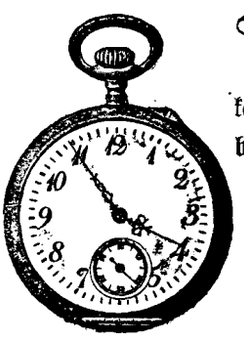
Howjaſe mjaßo	1 kg	3,60—4,80	hr.
Cźelaze mjaßo	„	—3,—	„
Skopjaze (wowcze) mjaßo	„	4,40—6,40	„
Swinjaze mjaßo	„	3,80—4,—	„
Sswinjazy ſchmalz	„	—5,—	„
Pſcheńcźna muka, wójnſka družina	„	—0,50	„
Rźana muka	„	—0,37	„
Khlěb	„	—0,30	„
Běrny k jědźi	„	—0,13	„
Ssuſcheny połcź	„	—4,40	„
Dobre mloko	1 liter	—0,26	„
Butra k jědźi	1 kg	4,80—5,10	„
Cźerſtwe jeja	15 ſchtuk	4,20—4,80	„
Zokor, mlěty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Kamjeńtne wuhlo	100 kg	—3,90	„
Briketty ſ bruneho wuhla	100 ſchtuk	—1,30	„

Skład Vogtlandſkich gardinow a pſchedawarńja wuhotowanſkich ſchatow

Martha Bräuerka w Budyſchinje

na Moltkowej dróſy, na rózku rózowej drohi,

porucza ßwój wulki ſkład po tunej płaczišnje.

Konfirmandſke czaßniki

po wſchěch płaczišnach

kaž tež pſchihódne **konfirmaziſke dary**

broſche, nawuſchnizy, wótrowe rjeczaſy

w bohatym wubjerku poruczam

F. Marſchnerowu naßl.

M. Ewald, czaßnikař.

na bohatej haßy 9.

Wjazylětne rukowanje. Krucze ſprawne poßłużenje

Porjedźenje płaczišny hódno a derje.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaczišnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědkach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Khěžka

czišło 21 **w Huſzy** ſ polom je na pſchedań.

Ziwnoſcź

ſ 10 kórzami leżomnoſcze je na pſchedań w **Maleſchezach** czišło 55.

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć

zo da-li Bóh, jutře nje- d 18. měrca popołdnju w 4 hodź. w nčeo hosćenu swoje měsačne posedźenje.

Wšě lube sobustawy a hosći wo bohatej liěbje wočakuje

předsydstwo.

Schulerjo

dobre penjez dostawaju pschi nowych hrjebjach 7 delka.

Wisitne khartki

ßo derje a tunjo cżiischcża we wudawarni Serb. Nowin

Schmidt & Gottschalk

pjenjezna banka

w Budyschinje na theaterskej haky 8, pschi żitnych wikach.

wuplacjomne kupony ſ hotowymi pjenjesami samenja, na hodnostne papjery pjenjesy wupożcjuje, dobre tworowe smenki (wechsle) diskontuje, wójnsku pożczonku a druhe hódnostne papjery wobstaruje, pjenjezne kaschczjiki w worzlowym khamorje se ßamßnym wotnajerjowym samkanjom p chenaja.

Wójnski wubjerk za wolije a tuki w Barlinje,

wuczinjenja za wußnw lěczných wolijowych plodow

wobsamkuje.

Za lěczny ripik, len a mak ßo pódla ßo derje płaczazych wuwsaczných płaczisnow rola pschidawa, za żonop ßo mkóczenske myto dawa.

Kupjenje ammoniaka ßo plahowarjam saradźi. Dalsche je pola podpißaneje firmy shonicź.

Komißionar wójnskeho wubjerka
za Budyske wokrjeßne hejtmanstwo
Pawol Scholta nakład.
Telefon cżißko 56 a 96
w Budyschinje.

Plahowanje rapsa a ripika.

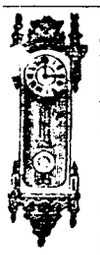
Dla powjetschenja wunoschka se żnjow wolijoweho wußywa wójnski wubjerk za wolije a tuki w Barlinje tym ratarjam, kotsiż ßu ſ najmjenscha 1 ha rapsa abo ripika wobßyli, za kóżdy wobßyty hektar 2 zentnarjej

schwablokißalowcho ammoniaka

k hnojenju pschewostaji, jeli so ßo hnydom samolwi. — Dopokasmo za wußywowu rolu dyrbi gmejnski pschedstejicżeŕ wobßwědczicź.

Namjetowanske formulary a podawanske wuměnjenja ßu pola podpißaneje firmy dostacź.

Komißionar wójnskeho wubjerka
za Budyske wokrjeßne hejtmanstwo
Pawol Scholta naßlad.
Telefon cżißko 56 a 96
w Budyschinje.

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni cżaßuki** kupicź, abo kotr ż chze ßebi jón **porjedzicź** dacź njech dże k cżaßnikarjej

Kurtej Jenčej
na swonk. lawskej haßy 5

Jeucź pschedawa a porjedźuje, za ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßeb mju wu ładne wokno, ſ płaczisnami wupołożene, w bhładacź.**

Holzy

kotreż chzedźa poł a o dwě lěcże drastu schicź nawukn cź, namakaju wucżbu na taschbarku cżißko 3 po 2 schodomaj.

Młode a stare

Kury a kapony,

truty, parlate kury, kaczki, hußy, holbje, młode kóllata, jeja atd.

kupuje kóżdu dźělbu po snatych najwyschich płaczisnach

B. Kubitz
w Budyschinje
na wyßokej haßy 7, telefon 221.

Hdyż ßu klamy samknjene, proschu, ſ khěżnymi durjemi sastupicź.

Serbſ'e a němske

spěwarske

jednore a najwoßebniſche,

ßu po tunich płaczisnach na pschedań

wudawarni SerbskichNowin.

Kobanowy prawny bürow

pschi żitnych wikach 4.

Rěczne hodźiny: wot 11 hacź do 3 hodźin.

Kóżdu dźělbu

khoschczażnych prutow

po najwyschschich płaczisnach kupuje

wokrjeßny wustawna Židowje.

Jeli trěbne, wustaw pruty ßam wotwjese.

Howjase koże

a wschě druhe druziny

harowanych a koßmatych kożow

po najwyschschich płaczisnach kupuje

Otto Hausotter

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćernje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 12. **Sobotu 24. měrca 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rozprawa.

Wječorne wojownischćo.

23. měrza. **Po wuwadach žamžnych a njepschećelskich wójskowych wotdźělenjow pschi flandriskej froncze a w stronje pola Arrasa artillerijske tšělenje pschibywasche. Ličba jatych je tam w naschej ruzy wostala. Franzowszy wojazy, kotsiž běchu pola St. Simona psches Somminy a Crosatski kanal postupali, su so s nadběhami k kanalomaj a psches njej wróćo cźišli. Njepschećel je krwawne schkodowanje poćerpił a je 230 jatych, někotre maschinske tšělby a wosy shubił.**

Mjes Oisu a Aisnu so we wječornych hodźinach k wječoru a k połodnju wot Margivala wojowanje roswi. Nadběhi žylnych franzowskich mozow so s tšělenjom a napschećiwnym nadběhom se schkodowanjom wotrasychu. Nascha artillerija tež swonka tuteho wojownischća wuspěschne sameny we wójskowych shromadźenjach a hibanjach namaka.

W lěsu pola La Ville au Bois je so jedyn franzowski wupad, se žylnym tšělenjom pschihotowany, wotrasył.

Pola Watronvilla we Woevreskej runinje jene wožebite pschedewsacze 12 jatych a 2 maschinskej tšělbje wunješe.

Rańsche wojownischćo.

Žaneho wjetscheho wojowanja.

Mazedonska fronta.

Hač do jeneho njeschlachćeneho podźělneho nadběha w jěsorskej wuzinje Franzowsojo pola Monastira směrom wostachu.

Jena s naschich powětrownych łódźow je w nozy wot 20. k 21. měrzej na jendźelske wobtwjerdźenja pola Mudrós na kupie Lemnos bomby mjetała a so njewobschkodźena do swojeho pschistawa wróćiła.

Prěni generalny kwartěrski mischtr: Ludendorff.

Wróćo położenje němskeho wójska na wječornej froncze.

S Barlina so powě: W deschću a žněhowych mjećelach Jendźelćenjo a Franzowsojo pytaju sa Němzami psches wupuśćenu krajinu žlědowacź. Spěschnosć jich postupanja němska kavallerija a infanterija postaja, kotraž wróćoćehnjenje kryje. Jendźelćenjo su, hdyž spytachu rjećas němskich wotdźělenjow pschedrěć, w njesnatej krajinje cźežko schkodowali. Pola jeneje wsy k połodnju Arrasa na wuskim městnje 52 morwych Jendźelćanow leżesche. Na druhim městnje 200 morwych Jendźelćanow wusko pódla sebje leżesche.. Dwaj bataillonaj, kotrajž spytaschtaj, so w jenym hobrskim kraterje na jenej drosy sabydlicź, němska artillerija pod saniczazu tšeleńzu wsa. Pod deschćom granatow wulki dźěl Jendźelćanow morwy na městnje leżo wosta. Sybtk spěschnje zefasche. Tež hewak su němske batterije, kotrež po wěstym wotměrjenju tšělaju a s derje pschihotowanych wobkedźbowanischćow wupuśćenu krajinu daloko pschewidźa, žlědowazym Jendźelćanam a Franzowsam wulku schkodu nacźinjeja. Pschiježdźaze jendźelske a franzowske batterije runje tak kaž shromadźeni wojazy na drohach a wuzypaza infanterija pod cźežkej němskej tšeleńzu cźerpjachu. Franzowsojo běchu 20. měrza spytali se žylnischimi kavallerijskimi wotdźělenjemi Roupy, k połnozy wot Hama, wobžadźicź, tola popołdnju dyrbjachu jón sabo wopuscźicź. Nadběh, kotryž s dwěmaj bataillonomaj wot Leury- Clamecy k dołhemu wječorej wot Soissonsa spytachu, so po cźežkim schkodowanju slemi. Na hórkach k wječoru Maasy, hdźež njedźiwajzy wscheho spytaneho franzowskeho saprěwanja wschě dobyte franzowske pschěrowy w němskim wobžedźenstwje wostachu, je dobytk na 8 offizěrow, 546 muži, 33 maschinskich a spěschnje tšělazych tšělbow a 3 minymjetaki sroslk. B.

S wróćoćehnjenjom němskeho wójska dyrbi so njepschećelski operazijski plan sa rozsudne bitwy w naležcu pschekschižicź. Wěmy nětkole, so su Jendźelćenjo a Franzowsojo wschě swoje mozy shrabawschi a wójsku industriju sjednoćenych statow poknózneje Ameriki wuwužiwschi pschihoty sa swoje postupanje cźinili, kotrež so woźebje na wjeleństronskim wutwarjenju želesniskeje sydy sady srjedźischća jich fronty sakoźowasche. Na tajke waschnje so woni nadźijachu, so budźa s mózným spěschnym pscheźuwanjom swojich reservow, swojeho seźłabjeneho nuzźtwoweho wobstatka, swoje wójska tak wuwužicź móz, so bychu na rozsudnym městnje tola pschewahu nad němskej wojerskej mozu dostali.

Schěroka krajina mjes němskimi nowymi stejischćemi a starej frontu tutón sakoźk franzowskeho operazijskeho plana sniczi. S jenym rasom su nje pschećelowe strategiske pomozne sredki, kotrež su so w dołhich symskich měźazach pschiprawike, swoju hódnosć shubike, zyle wupuśćena, žadyn. skhow poskicźaza krajina njepschećela k nowym napinazym dźěłam nusuje. Wón dyrbi stejischća wurywacź a pucźe k swojej dotalnej etappowej sydi natwaricź, so by pschede wschěm pscheźkapjazemu napschećnemu wupadej nascheho wójska wobarak.

Sebranje samoženja wojerskich cźeknjenzow.

Nationalliberalnaj khěžorstwowaj sapóźłanzaj Bassermann a Streesemann staj khěžorstwowemu kanzlerej sledowaze make wo- praschenje pschedpokoźikoj: „Sa cźaś tuteje wójny je so wosjewiko, so su wojerstwu winowacźi wot khorhoje cźekli, jich samoženje je so sebrako a jedyn sarjadowar je so sa njo postajił. Chze khěžorstwowy kanzler sakoń wudacź, po kotrymž sebrane samoženje po minjenju wěsteho cźasa khěžorstwowej kasy pschipadnje, jeli so so sasudźeny prjedy njestaji?" B.

Pomozny kschižak „Möve" je so s druheje jěsby wróćił.

Pomozny kschižak „Möve", pod komandantom hrabju s Dohna- Schlodienom je so swojeje wjazymězacźneje kschižowazeje jěsby po atlantskim ozeanje do jeneho domowinskeho wójskeho pschistawa wróćił. „Möve" je 22 parnych, 5 płachtatych łódźow, 123,100 tunow wopschijazych, sasłapiła. S nich bě 8 wobronjenych a 5 w słužbje jendźelskeje admirality jěduce. „Möve" je 593 mnži sajała.

Khěžor je hrabju s Dohna-Schlodiena sa swojeho kschidkoweho adjutanta pomjenował. B.

Jena franzowska wójnska łódź so potepiła.

Schef admiralneho staba němskeho wójnskeho łódźstwa je 20. měrza wosjewił: Jedyn s naschich podmórskich cźołmow pod komandom kapitanskeho leutnanta Moraha je 19. měrza we wječornym srjedźosemskim morju jenu wulku franzowsku bitwisku łódź Dantonskeje klasy, kotruž saniczaki torpedowych cźołmow pschewodźachu, potepił. Bitwiska łódź, kotraž po sceklatym kursu jěduce wucźekacź pytasche, so s trjechakom trjechiwschi hnydom na bok połoži a so sa 25 minutow ponri. B.

Awstriska wójska rozprawa.

22. měrza. Pschi Bérjesinje so naschе wotdźělenja hač do druheje ruskej linije dobuchu a so s jenym jatym offizěrom, 226 muženi, 2 revolwerskimaj kanonomaj, 6 maschinskimi tšělbami a 14 minymjetakami wróćichu. Wupady njepschećelskich komandow so nihdźe njeporadźichu, hdźež so spytachu. B.

Franzowska wójskowa rosprawa.

20. měrza wjeczor: Wot Sommy hacz k Aisnje naschi wojazy ßwoje nowe wuspěchi wudźerżejo wužichu a saßo dobytu krajinu k połnozy wot Sommy wobßadźichu. Nascha kavallerija hacz do strony pola Roupy doidże, ßydom kilometrow wot St. Quentina, hdźež wona patruille němskich jěsdnych wotehna. Někotre khětro žiwe scharwatki s njepschećelskimi wotdźělenjemi ßo k lěpschemu sa naß skónczichu. Sa czaß tuteho wjazydnjowneho pschescźěhanja ßmy po zykej froncze jenoż ßnadnje schkodowali. Wschudże na naschim postupanju dopokasy systematiskeho wupuscźenja widźachmy. Njepschećelowe wupuscźenje je s wjetscha bjes wojerskeho smyßka. Popołdnju naschi lětarjo powjedźichu, so ßu ßo historiske rospadanki Coucyskeho hroda s rosbuchnjenjom wupuscźiše. Nowon wopuschćejo je njepschećel s naßylnoscźu pok sta młodych holzow, 15 hacz 25 lět starych, ßobu wsak. Na druhich dźělach fronty ßo dźeń poměrnje směrom miny. B.

21. měrza. Na Hamsko-St. Quentinskej drósy běchu scharwatki mjes naschimi jěsdnymi a njepschećelskimi wotdźělenjemi. K ranju Hama ßu naschi wojazy wczera wjeczor s rasnym nadběhom hród w Savriellois a wjeß Jussy njedźiwajzy žiweho sakitanja wobßadki wsali. K połodnju wot Chauny powschitkownu liniju Ailetty wobßadźenu dźerżimy. Wschě doßahnjene stejischcźa ßo ßylnje wobtwjerdźeja. K połnozy a k dołhemu ranju wot Soissonsa ßmy w nozy na lěwizy a prawizy drohi do Laona khětro postupali a něhdże dźeßacź wßow wsali. Na prawym Maasynym brjosy ßmy ßo k połnozy Chambretteskeho dwora do jeneho najprjedy rostšěleneho němskeho pschěrowa dobyli a w nim wjele njepschećelskich cźěłow namakali. Pscheßkapjaze nadpadły na nasche małe wotdźělenja k połodnju wot Tahura ßo njeschlachćichu. Ssmy jatych sebrali. Na druhej froncze bě nóz směrom.

21. měrza wjeczor. K połnozy Hama njeje ßo położenje pscheměniło. Naschi lohzy wojazy ßo mjes Rouprhom a St.-Quentinom njepschećelow dótkaju. K ranju Hamma ßmy ßebi na dwěmaj městnomaj pschekhód psches Somminy kanal wunusowali. Njedźiwajzy žiweho pschećiwjenja Němzow je nam tale rěsnje pschewjedźena operazija wuspěch pschinjeßka, so kanalowy połnózny a rańschi brjóh wot njepschećela wußwobodźichmy a jeho hacz k kromam wßow Clastresa a Montescourta wróćo scźischcźachmy. W tejle stronje je njepschećel kraj powodźił. Najwjazy wßow psched naschimi linijemi pola St. Quentina w płomjenjach steji. K połnozy Tergniera ßmy postupowali. W Ailetteskim dole běchu někotre scharwatki mjes patrouillemi. Njepschećel kotryž rańschi brjoh Crosatskeho kanala ßylnje wobßadźeny dźerži, je do naschich linijow žiwje tšělał. W stronje k połnozy Saissonsa ßmy khětro postupowali a někotre žiwe bitwiczki měli. Najwjazy dobytych wßow je zyle wupuscźenych. K ranju Maasy je njepschećel někotre pscheßkapjaze nadpady na wulkej Calonneskej drósy cźinił; wschě tele pospyty ßu ßo s naschim tšělenjom slemike. Na druhej froncze bě dźeń poměrnje směrom. B.

Nowe franzowske ministerstwo.

Franzowske ministerstwo, s kotrehoż pschedßydu bě Briand, je dla njepschećelskich nadpadow, kotreż ßo na njo w ßejmje cźinjachu, wotstupiło. Na jeho město je ßo nowe ministerstwo sestajało, s kotrehoż pschedßydu je Ribot. Tutón je hižo wjele krócź s ministrom był. W ßwojej nastupnej rěcźi ßebi wón dowěrjenje žadasche. Krajej dyrbi ßo wěrnoscź rjez, teho dla ßo pschehnate abo wopacźne powjesće podtłócźa. Ribot potom praji, so wón kóždu kritiku pschecźiwo knjeżerstwu dowoli, lěpje je tak, hacz so kritiki w parlamentowych khódbach pschicźinu k swadam dawaju. Potom wón wo němskim wróćozcźehnjenju rěcźesche, kotreż ßo s njeßkyschanymi hrosnoscźemi pschewodźa. Franzowska njeje žadyn rubjeżny stat, wona ßebi jenoż ßwoje rubjene provinzy a materialne garantije žada, tola te njedoßahaju. Hdyż Wilson swjask ludow žada, temu Franzowska pschihkoßuje, tola jenoż demokratiske ludy ßu s knjesom ßwojeho woßuda. Ribot potom Ruskej sboże k revoluziji pschejesche, na zara jako na sprawneho pschecźela Franzowskeje s cźopłymi ßkowami spominasche a nadźijesche ßo, so ßo ruska revoluzija też dale bjes krejpschelecźa minje a so budże wona druhim krajam s pschikładom. Wschě praschenja, wo kotreż měło ßo w měrje jednacź, dyrbjake ßo na bok stajicź, nětkole dyrbjało ßo wscho, ßamo žiwjenje wótcźinje woprowacź. B.

Jendźelska wójskowa rosprawa.

17. měrza. Bapaume ßmy po cźeżkim wojowanju s němskim sadnim wójskom wsali. K połodnju Sommy ßmy njepschećelske stejischcźa na froncze 16 mil wobßadźili. Wschě twarjenja ßu wupuscźene, a wschě hódne wěży ßu ßo wotnießke abo ßu ßo spalike.

18. měrza. Sa poßlednje 24 hodźin ßmy pódla Nesle, Chaulnes a Peronne 60 wßow wobßadźili.

19. měrza. Njepschećel ßo dale pschescźěhuje, pschi cźimż kavallerija a pschedßunjene wotdźělenja njepschećelske sadnje wotdźělenja wróćo cźěrja.

21. měrza. Njedźiwajzy njepschihódneho wjedra ßmy dale postupali. Schtyrnacze dalschich wßow je ßo wot njepschećela wucźischcźiło.

22. měrza. K krótkemu połodnju a k ranju wot Peronna naschi wojazy sa poßlednje24 hodźin ßylnje postupowachu a městna 10 mil k ranju wot Sommy doßahnychu. Ssmy dalsche 40 wßow wobßadźili. Mjes Navlu a Arrasom ßo njepschećel póczńje napschećo stajecź. tola sadnje wotdźělenja ßo stajnje se ßwojich stejischcźow wucźerja. B.

Reuterez telegrafowarnja wo wróćo cźehnjenju němskeho wójska na wjeczornym wojownischcźu powjedźa: Dopißowarjo jendźelskich nowin pischu, so Němzy wßy, prjedy hacź je wopuschćeja, sapaleja. Jenoż rospadanki a hromady kamjenjow ßu widźecź. Wschudże, hdźež jendźelske patrouille pschińdu, rospjerchaze miny do powětra lětaju. Njedźiwajzy teho jendźelszy wojazy rucze postupaju.

Revoluzija w Ruskej.

Powjesće s Pětrograda.

Pětrogradski dopißowaŕ Parižskich nowin „Petit Parisien" pische, so je nakhwilne knjeżerstwo wobsamkło, powschitkowne nowowólby do dumy hacź na cźaß po wobsamknjenju měra wotstorcźicź, dokelż by nětkole strach był, so by njepowucźene wobydlerstwo sastupjerjow wotehnateho knjeżerstwa wuswoliło. Dźěłacźerjo běchu ßebi hnydom nowowólby żadali, a mjes nimi a nowym knjeżerstwom ßo hacź dotal wo tutym praschenju njeje pschesjenosć dozpika.

Wo strowju wulkowjerha Alexeja te ßame nowiny pischu, so jeho khorosć njeje wjazy straschna. Hdyż 12. měrza dźěl straźnikow zarskeho hroda w Zarskim Sselu k sběżkarjam pscheńdże, chzychu offizěrojo a wojazy, kotriż běchu ßwěrni wostali, ßwoje maschinske tšělby pschecźiwo pscheběharjam postajicź, tola zarowa mandźelska poruczi, so to njedyrbja cźinicź, prajizy: „Niz tšělecź, ßym miłosćiwa ßotra!"

Sapółkanz Purischkjewicź noweho wójnskeho ministra pschi dohladowanju rekrutow podpjerujo, kotrychż wuwucźenje ßo na žane waschnje njeßmě pschetorhnycź.

Pětrograd a jeho wokolnosć pod roskasowarstwom generala Kornilowa stejitej, kotryż je psched některymi měßazami s awstriskeje jatby cźeknył.

S Pětrogradskim prefektom je profeßor Jurjewicź, s měschcźanostu je něhduschi sapółkanz Glebow.

Woßebicźi komißarojo nakhwilneho knjeżerstwa měschcźanske sarjadnistwo dohladuja. Finanzny minister je porucził, so dyrbja ßo kupony w postajenym cźaßu wupłacźicź, runje tak podpjeranske pjenjesy sa wojerske ßwóiby. Ssydło noweho knjeżerstwa je ßo s Tawriskeho hroda, dokelż ßu w nim jeczi ministerjo sawrjeni, do ministerstwa smutskownych należnoscźow pschepokoziło. Wosjewjenje pißma, s kotrymż ßo zar tróna wotrjekny, je we wschěch dźiwadłach w provinzy, każ dopißowaŕ Parižskich nowin „Temps" pische, s wulkim wyskanjom pschijako. B.

Smyßlenje w Pětrogradze.

Dopißowaŕ jendźelskich nowin „Daily Chronicle" 17. měrza błědowazy wobras wo wobstejnoscźach w Pětrogradze poda: „Dżenßa ßym ßo prěni krócź wot spocźatka revoluzije s jenym wosom wjesł. Ssym to se saczucźom cźinił, każ so bych prjedy tyßazy mil po dyrdomdejiskich pucźach khodźił. Njewschědny saczischcź cźini, wschudże cźerwjene khorhoje widźecź, tola spodźiwnje ßo na to hlada, kak ßo cźerwjena khorhoj nad zarskim symskim hrodom smahuje, kotryż je nětkole ludowe wobßedźenstwo a kiž je sa wobsamkazu shromadźisnu postajeny, jeli so by ßo tale wopomnjenja hódna shromadźisna wotmęła. Pschiwoženje žiwnoscźe ßo **vjaduje. Wschudże ßu snamjenja žiweje dźěławoscźe widźecź, kajkuj**

Ruska njeje prjedy znała. Cłowjek ma sacžucże, kaž so bychu žylne rosbuchnjenja nimo byle. Na drohach je połny porjad; najwjazy flamow je wotewrjenych. Pšched dumu wjazy roshorjene ludowe cžrjódy njecžahaju, a wobhladniwi sapóžłanzy žebi nětko na drohu wuńcž swérja. Sšłyschu jeneho baltiskeho barona jenemu estonskemu sapóžłanzej sboże pschecž, poslednischi praji: „Nětkole dyrbimy autonomiju (žamosarjadnistwo) dostacž", na cžož druhi rjekny: Sawésče, tola niz pschewjele žadacž!" W Ruskej budža nětko wschelake strony wobstejecž. A s bédženja mjes měnjenjemi runowaha wuńdže. Dyrbju wospjetowacž, so žrjedž wschěch rosdžělow jenotne rosumne smyslenje knježi. Ludowe dobre sadžerženje a wocžehnjenje sa cžaž kritiskich dnjow je s najlépschim pschedsnamjenjom. B.

„Times" s Pětrograda powjedža: Po wosjewjenju, kotrež je knježerstwo wudało, žo w sarjadnistwje a we wójsku niczo njepschemèni, khiba s pschihłosowanjom nakhwilneho knježerstwa. Bjes wurasneho poruczenja njesmě nichtó knježerstwowe mjeno wužicž. Gucžkow, nowy wójnski a namórski minister, je wschě cžesne titule we wójsku wotstronił. Narcžna forma dyrbi sa pschedstajenych we pschichodže jenož „knjes generalo", „knjes wyschko" atd. bycž. Wojakam budže žo „Wy" rěkacž Powjesče s fronty njejsu njepokojaze. Cžornomórske wójnske łódźstwo je so runja baltimórskemu k revoluziji pschisamkło. General Polìwanow plan sa reformowanje wójska wudžełuje. Aktiwni wojazy dyrbja wažne prawa dostacž. Widžach dženża ludowu cžrjódu, kotraž cžerwjenu khorhoj s napismom njesesche: „Sswobodu a kraj! Ssmjercž tyranam! Ssmjercž sajatym!" Roshorjena cžrjóda žebi zarowu hłowu a hłowu prjedawschich ministrow žadasche. Zarowa njeje wjazy w Zarskim Sselu. Wschitzy jejni pschecželsjo žu ju wopuschcžili. Wona a jejne dźecži běchu bjes lékarja, kotrehož potom duma póžła. B.

Kak je žo zar Mikławsch II. w Pskowje tróna wotrjekł.

S hłowneho kwartěra do Pskowa pschijéwschi je žo zar tróna wotrjekł. Dopisowaŕ jendželskich „Times" s Pětrograda wo tym žobotu powjedźi: Mózu dospołnu a wobkruceenu rosprawu wo tym dacž, kak je žo zar tróna wotrjekł. Hdyž Mikławschej II. na Bogolojskim sastanischcžu radžichu, so njeby do Pětrograda dojeł, bě wón tak rosumny, so wón na tym njewobsta, ale so radscho do Pskowa dojédže, so by tam žiwój wozud wocžakał. Sswojemu pschewodej wón rjekny: „Tole revoluzijonarne hibanje drje monarchiji kónz sežini." Wón běsche po tajkim hižo tehdy na najhórsche pschihotowany. Alexander Gucžkow a konserwatiwny sapóžłanz Schulgin žo na to po poruczności dumineho presidenta Rodžianka do hłowneho kwartěra generała Ruskeho podaschtaj. Schtwórtk wjecžor wonaj pschijédžeschtaj. Njesbožowny monarch jeju w jenej hubjenje wobžwětlenej stwje pschija. Wón běsche blědy, a na nim běchu cžežke staroscže widžecž, tola bě wón wschón směrom a žo wobknježesche. Sso k Gucžkowej wobroceiwschi wón praji: „Prajcže mi połnu wěrnosc." „Ssmój pschischłoj, Waschej majestosczi sdželicž, so žu wschitzy wojazy w Pětrogradže na naschej stronje. Duž je bjes samyžka, hischcže wjazy regimentow wotpóžłacž. Wone žo powala, tak bórsy hacž žu na dwórnischczu." Zar wotmolwi: „Wěm to. Wotdželenjam je žo hižo pschikasało, žo k froncže wróceicž." Na to pschestawka nasta, hacž žo zar woprascha: „Schto žebi wote mnje žadacže?" „Wascha majestosc dyrbi žo tróna wotrjez k lépschemu Wascheho nałédnika pod ergemistwom wulkowjerscha Michała Alexandrowicža. To je wola nowego knježerstwa, kotrež pod pschedžydstwom wjerscha Lwowa wobsteji." Zar na to hłubokohnuty rosestaja, so žo njemóže wot swojeho žyna dželicž a so chze teho dla trón wulkowjerchej Michałej pschewostajicž. Na to wón žucho praji: „Macže kruch papjery?" Tak žo manifest spiža. Hrabja Frederiks, kotrehož bratra w Pětrogradže sajachu, a jedyn zarowy adjutant běschtaj pschitomnaj, hdyž žwój žamžny wuzud pižasche. Bórsy pižmo hotowe na blidže leżesche. Prjedy hacž jo podpiža, zar wjerscha Lwowa sa ministerstwoweho pschedžydu a wulkowjerscha Nikolaja Nikolajewicža sa hłowneho wójskoweho roskasowarja pomjenowa. Potom na nékotre sekundy hłowu powéžnywschi pjerowy džeržak pschimny a ani kuska pohnutosce pokasujo wón posledni króc podpiža: „Zar wschitkich Ruzow." Njesbožowny pschipad sa zara k politistim staroscžam hischcže wozobinske staroscže pschiwda. Wschě jeho dźecži běchu na wozepizy skorike, a wo žiwjenje zarowicža (zarowneho žyna) žo bojachu. Powjeda žo, so je žo zarej dowoliło, stradu žonu a dźecži wopytacž. B.

Pschewjedženje prjedawscheho zara a jeho mandželskeje do Zarskeho Ssela.

Reuterez telegrafowarnja s Pědrograda powě: Knježerstwo je poruczilo, so mataj žo prjedawschi zar a jeho mandželska jako jataj wobhladowacž a žo do Zarskeho Ssela pschewjesecž. General Alexejew sapóžłanzam Bužikowej, Wjerschininej, Grubiminej a Kalininej, kotsiž žu žo do Mohilewa póžłali, wotdželenje wojakow k strażowanju zara póscžele.

Jendželskim nowinam „Morning Post" žo s Pětrograda telegrafuje: Dotalny zar žo nětkole Nikolaj Romanow mjenuje. Sda žo, so žo wón se žwojej žłójbu do Kopenhagena pscheždli a žo tam sažydli, tola žo to hakle s wěstoscžu postaji, hdyž žu zarowy žyn a jeho dwě džowzy wot wožepizow wotkhorili. B.

Zarowa jako jata w Zarskim Sselu.

Komandant Pětrogradskeho wokrjeża, general Kornilow je zarowej w Zarskim Sselu wosjewił, so wona njeje wjazy we žwobodže, ale so je jata. Prjedawschi strażnizy žu žo puschcžili a zarski hród žo krucže strażuje. Zarowa wo to prosche sche, so bychu žo jej jejni žłužobni wostajili, schtož žo jej pschiswoli.

Reuterez telegrafowarnja 22. měrza powě, so je zar do Zarskeho Ssela pschijél. D.

Wulkowjerch Zyrill wo zarowej mandželskej.

Pětrogradske nowiny liczbu morwych a sranjenych pschi poslednich njeměrach na 2000 wožobow licža. Wulkowjerch Zyrill, zarowy bratrowz, kotryž nětkole admiral Romanow réka, a kotryž bě prěni wulkowjerch, kotryž nowe knježerstwo pschipósna, w jenym rosrěczenju praji: Pod starym knježerstwom bychmy wójnu schubili. Podarmo běsche, wo tym s zarom rěczecž. Njemózachmy murju potorhacž, kotruž běchu Stürmer, Pitirim, Schcžeglowitow a na posled Protopopow mjes nim a ludom natwarili. Wulkowjerchojo mjes nimi Michał, zarowy bratr, s zarom wo hrožazej revoluziji rěczachu. Jich warnowanje bě podarmo. Wulkowjerchojo potom moju mandželsku, wulkowjerchowku Viktoriu Melitu, k zarowej póžłachu, so by spytała, jej wocži wocžinicž, dokelž wona wopraudže w Ruskej knježesche. Wulkowjerchowka zarowej sdželi, s kotrychž muži dyrbjało nowe ministerstwo wobstejecž. Zarowa pak wotmolwi: „Tucži žu njepscheczželjo dynastije. Schtó je pschecžiwo nam? Pětrograd a horstka aristokratow. Snaju Rusku a wém, so lud naschu žwójbu lubuje." B.

Sa zarsku žwójbu žo wjazy njemodla.

Sswjaty žynod je modlitwy sa zarsku žwójbu s liturgije wumasnył a město nich modlitwy sa nowe knježerstwo stajił. B.

Wulkowjerch Nikolaj Nikolajewicž njeje s hłownym wójskowym roskasowarjom.

Londonske „Times" s Pětrograda powjedža: Sozialistiszy sastupjerjo žu žebi pola noweho knježerstwa wunusowali, so je žo pomjenowanje wulkowjercha Nikolaja Nikolajewicža sa hłowneho wójskoweho roskasowarja wróceiło. Nakhwilne knježerstwo je s dobom wosjewiło, so žu wschě žobustawy Romanowez doma s knježerstwa wusamknjene. Město Nikolaja Nikolajewicža je žo general Bružilow sa hłowneho roskasowarja wschěch ruskich wójskow pomjenował.

W Pětrogradskich hojernjach je žo posledni tydžeń 1960 sranjenych hojiło. Wscho hromadže je žo w Pětrogradže pschi revoluziji něhdže 2500 wožobow moriło abo žo sraniło. B.

W tu khwilu pak žo njesda, so je Nikolaj sažo hłowne wójskowe roskasowarstwo wotedał. Jedyn Pětrogradski telegram powě: Wulkowjerch Nikolaj Nikolajewicž je nowinskim sastupjerjam w Tiflisu prajił: Nowe knježerstwo nětko wobsteji. Wróceenje k staremu knježerstwu je wusamknjene, a ja ženje krocžel do sady njedowolu. Wěrju do dobycža, jeli so měr w kraju knježi. Wažu žebi ludowe dowěrjenje a žym pscheždwědženy, so móže knježerstwo jenož s podpjeranjom luda anarchiji sadžewacž.

Ministerstwoweho pschedžydu, wjerscha Lwowa, je Nikolaj Nikolajewicž pjecža napominał, so by porjad w kraju postajił, wón žam je nadawk pschewsał, disziplinu we wójsku sakhowacž. D.

S wožebiteho žórka „Journal de Genève" powě, so wožoby, kotrež powschitkowne smyslenje w Ruskej derje snaja, pscheja, so by žo Nikolaj, dla žwojeje nahladnosce we wójsku, sa zara wuwołał, tola sozialdemokratiska strona žo želesneje pjasce tuteho wulkowjercha boji a by mjenje krutej wožobje lépschinu dała. B.

Napominanje ſa wójſko.

Generalojo Ruſki, Radko Dimitrijew a Kornilow ꝛu ꝛa na wojakow ſ napominanjom wobroczili, ſo bychu měr a porjad ſakhowali. ꝛo diſzipliny dźerżeli a wſchě mozy na jedyn ſaměr ſjednoczili, mjenujzy na dobyczе nad njepſcheczelom, kotryż na wokomik czaka, ꝛo każ żiwa murjo na Ruſku walicz a jej ꝛmjertnu rann ſbicz, Bruſzilow je w ꝛwojim hłownym kwartěrje w Kijowje podobne nae pominanje wudał.

Juſtizny miniſter, ſozialdemokratiſki ſapółanz Korenſki, je ſpjeczіwych matroſow w Sveaborgu napominał, ſo bychu ſpjeczeńzu ſkónczili, kotraż ſhromadźenje měſchczanſkich mozow njemóżne czini. Offizěrojo po wjetſchinje ſ ludom dźerża. Přěnja krocżel noweho knjeżerſtwa budże woſjewjenje amneſtije ſa dumine ꝛobuſtawy, kotreż ꝛu ꝛo do Ssibirſkeje wuhnałe. „Proſchu wo Waſchu pomoz", miniſter rjekny. „Njeꝛměcze na agertow poſłuchacz, ale ꝛwojim towarſcham a offizěram Ssym pſcheꝛwědczeny, ſo wudźecze na moju próſtwu poſłuchacz a ſo pſcheſtanjecze ruſke wójnſke łódźſtwo wupuſczicz. Sakitajkże ꝛwoje łódże a ſkłady k ſakitanju ꝛwobody Ruſkeje, ſo mohło naſche łódźſtwo wſchě njepſcheczelſke nadpady wotraſycz. Oſchestańcze kraj pſcheliwacz, ſakitajcze żony a dźěczi! Bórſy offizérojo pſchestanu, wam „Ty" rěkucz." D.

Se Schwajziarſkeje ꝛo piſche, ſo Lyonſke nowiny powjedża, ſo je ꝛo tež general Ebert, wójſkowy roskaſowar pſchi wjeczornej froncze, revoluziji pſchiſamknył. B.

Parada ibežkarſkeho wójſka we hłownym kwartěrje.

S Pětrograda ꝛo powě: Jena depeſcha ſ ruſkeho hłowneho lěhwa praji: Wojazy ꝛu na ſjawnym měſtnje ſhromadźeni, hdźež nimo generalow czahnu. Czerwjene khorhoje ꝛo pſched nimi njeꝛu, a wojazy marſeillaiſu (ſpěw ſ prěnjeje franzowſkeje revoluzije) ſpěwaju. Po próſtwje wulkowjerſcha Nikolaja je general Alexejew zarowe wotrjekaze pißmo czitał. Wón wojakow napominaſche, ſo bychu nowemu knjeżerſtwu ꝛwěrni woſtali.

Żadanje ruſkich ſozialdemokratow.

Ruſzy ſozialdemokratojo ꝛebi żadaju, ſo ma ꝛo politizy nakhwilneho knjeżeóſtwa, na raſne dalewjedźenje wójny ſaměrjenej, ſe wſchej mozu napſchecżo ſtupacz. Dale ꝛebi żadaju, ſo bychu ꝛo zarowe, klóſchtrſke a ſemjanſke kuběa ſebrałe a ꝛo mjes lud roſdźełiłe. Wóżomhodźinſki dźełanſki czaꝛ ma ꝛo ſawjeſcz.

Měrowy manifeſt ruſkich ſozialiſtow.

S Finlandſkeje Stockholmſki „Aftenblad" ſhoni, ſo je ſozialdemokratiſka ſtrona w Ruſkej woſjewjenje wudała, kotreż ꝛebi żada, ſo by ꝛo hnydom měr ſczinił. B.

Miljukowe nadżije.

Hdyż ſchtworoſwjaſkowi póſłanzy miniſtra ſwonkowniych naležnoſczow Miljukowa wopytachu, mějeſche tutón dobru nadżiju ſa pſchichod Ruſkeje. Stej dwě ſtronje, wón rjekny, kotrejż ꝛo prózujetej, revoluziju do radikalneje kolije ſwjeſcz, tola wón měni, ſo wón tejle ſtronje bjes pſchewulkeho ſtſchaꝛenja pſchewinje a ſměruje. Póſłanzy rjeknychu, ſo hiſchcze na to czakaju, ſo jich knjeżerſtwo nowe ruſke knjeżerſtwo pſchipóſnaje. Wot generalow Bruſzilowa a Ruſkeho je hižo powjeſcz doſchła, ſo wjednikaj połnózneje a połodniſcheje fronty nowemu knjeżerſtwu ꝛwoju ꝛwěrnoſcz ſalubjataj.

Skoro we wſchěch muniziſkich fabrikach ꝛu dźełacz ſapoczeli, hacz runje niz w porjadnej formje. Nětkole ꝛo wo to jedna, po móżnoſczi rucże muniziju nadżełacz, kotrejż je dżenża mjenje dyżli hdy prjedy. B.

„Times" ſ Pětrograda powjedża: Miniſterſtwowa rada ꝛo wſchědnje w miniſterſtwje ſnutſkownych naležnoſczow pod pſchedżydſtwom wjerha Lwowa ſkhadżuje. Wſchitzy miniſterjo ꝛu ꝛwoje ſaſtojnſtwo naſtupili. Duminy wukonjazy komitej je w kóżdej guberniji komiżarow pomjenował. Wuſke hromadźedźełanje nakhwilneho knjeżerſtwa a dumy je ſwěſczene. Dumini komiżarojo ꝛu do wſchěch ruſkich měſtow wotjěli, a ſ tym je ꝛo zyły kraj pod dumine knjeżerſtwo ſtajił. Miniſter ſa Finlandſku je do Helſingforta wotjěł. Saſtaranje měſtow ſe żiwnoſczu je ꝛo jenotliwym gubernijam a dowěrnikam jenotliwych gmejnow dowěriło. Nětkole ꝛo doꝛahaza měra żiwnoſcze do Pětrograda pſchiwożuje a ꝛo po tunjej płaczińnje drobnym wikowarjam wotedawa. B.

Program noweho ruſkeho knjeżerſtwa.

Nowe knjeżerſtwo chze ꝛwoju politiku na ſlědowazych ſaꝛadach natwaricz:

1. Powſchitkowna amneſtija (ſpuſchczenje khoſtanja) ſa wſchě woꝛoby, kotreż ꝛu pſcheſtupjenja politiſkeho abo nabożenſkeho waſchnja ſkuczili, mjes nimi tež politiſke nadpady, wojerſke ſpjeczenzy a pſchestupjenja ratarſkich ſakonjow.

2. Sswoboda měnjenja, nowinſka ꝛwoboda, towarſtwowa a ſhromadźeńſka ꝛwoboda, teho runja prawo k ſtrajkowanju ſ wupſcheſtrjenjom tehole prawa na wojerſke woꝛoby ſnutſka mjeſow, kotreż wojerſke a techniſke wobſtejnoſcze dowoleja.

3. Wotſtronjenje wſchěch ſamjeſowanjow, kotreż ꝛo na ſozialne, nabożenſke a narodne pſchicżiny ſakożuja.

4. Pſchihoty k ſwołanju konſtituzionalneje ſhromadźiſny, kotraż na powſchitkownym wólbnym prawje ſteji.

5. Polizajſka inſtituzija ꝛo ſ narodnej milizu ſe ꝛamowuſwolenym ſchefom naruna, kotraż je pod wodźenje ꝛamoſarjadniſtwa ſtajena.

6. Gmejnſke wólby ꝛo na ſakożku powſchitkoweho wólbneho prawa ſtawaju.

7. Wojazy, kotſiż ꝛu ꝛo pſchi revoluzionarnym hibanju wobdźeliłe, njeꝛmědża ꝛo wotbronicz, ale w Pětrogradże ſawoſtanu.

8. Wotſtronjenje wſchěch ſamjeſowanjow ſa wojakow w naſtupanju ſozialnych prawow, kotreż maju druſy ꝛobuměſchczenjo, tola jenoż ſ wuměnjenjom krutcje wojerſkeje diſziplíny w aktiwnej ꝛłużbje.

Nakhwilne knjeżerſtwo ważnoſcz na to kładże, pſchiſpomnicz, ſo wono nima wotmyꝛlenje, wójnu k temu wużicz, ſo by pſchewjedźenje mjenowanych reformow wotſtorczіło. B.

Nakhwilne knjeżerſtwo ſozialdemokratiſkeje ſtrony.

Każ hollandſki „Handelsblad" w Haagu powě, je jenicżka mróczel na podnjebju dźiwi fanatiſmus ſozialiſtiſkich ſtronow. Rada ſapółanzow, kotruż ꝛu dźełacżerjo a wojazy wuſwolili, je ſaſtupjerſtwo, ſ tyꝛaz muži wobſtejaze, ſ kotrymż ꝛo njehodźi niczo wucżinicz. Mjes nimi ꝛu nětkoſi, kotſiż ꝛu poměrni a ſprawni, druſy pak, kotſiż chzedża nětkole ꝛwoje wucżby woprawdźite ſcżinicz. Duż ſ pſchekhwatanymi a ꝛebi napſchecżo rěcżazymi wobſamknjenjemi nowemu knjeżerſtwu żiwjenje poczeżuja. Ssobotu je powjeſcz pſchiſchła, ſo je poměrna ſtrona w dźełacżerſkej radże na wjerch pſchiſchła. Wojazy ſaꝛo ꝛwojich offizerow ſtrowja.

Knjeżerſtwo je napominanje ſa wójſko wudało, ſo by ꝛo diſziplina w nim njepſchekroczena ſakhowała. Wójna móże ꝛo jenoż dobycz, hdyż nowotwórba ſnutſka kraja wot wěſtoſcze wojerſkeho ſakitanja wotwißuje. B.

Jendżelſke hłoꝛy wo ruſkej revolnziji.

Jedyn ſaſtupjer Reuterez telegrafowarnje jo rosrěczenje ſ jenym ruſkim diplomatom měł, kotryż je mjes druhim rjekł: Skónczuje je Ruſka na prawy pucz pſchiſchła. Nadawk, kotryż je nowe knjeżerſtwo pſchewſało, a kotryż doſpołnu nowu organiſaziju Ruſkeje w ꝛebi wopſchija, je czeżki a ꝛebi czaꝛ żada. Wſcho wot ꝛyłneho dalewjedźenja wójny wotwißuje. Ruſka wójnu nětk ſ wjetſchej ſahorjenoſczu powjedże, ſo by ſaměry doꝛahła, wo kotreż ꝛo wſchitzy ſwjaſkarjo prózuja. — Nowiny „Weſtminſter Gazette" piſchu: Nihdże drje njeꝛu położenja lěpje pſchewidżeli dyżli w Barlinje. Nětko wotehnate ſtare knjeżſtwo bě němſkeho wotkhada a němſkeho waſchnja. Wono mějeſche wſchě njepoczinki, żadyn jenicżki dobry poczink pruſkeje bürowkratije, wot kotreż je drje diktarotiſke pokhilnoſcze pſchewſako, tola niz wukhmanoſcze a pſchepſchimaze waſchnje. Revoluzija drje, każ je do prědka widżecz, Bethmanna-Hollwega bóle hacz hdy prjedy wo nuſnoſczi pſcheꝛwědczi, ſo dyrbi ꝛo tež w Němſkej něſchto ſtacz, ſo by ꝛo demokratija ſpokojiła. — „Evening Standard" praji: Ruſka chzyſche wězy ꝛwojich ſwjaſkarjow ꝛwěrna woſtacz. Wjeꝛelimy ꝛo nad pomyꝛlnje połnym dobyczom wótczińſkeje ſtrony, dokelż mamy wſchu pſchicżinu k měnjenju, ſo Hindenburg ſpyta położenje Ruſkeje rowużicz a teho dla mózny wupad pſcheczіwo rańſchej froncze pſchihotuje. D.

Polazy a revoluzija.

Po powjeſczach ſ Haparandy je ꝛo pólſka deputazija, ſe ꝛobuſtawow dumy a khżorſtwoweje rady wobſtejaza, kotruż hrabja

Wjelopolski wjedżesche, k ministerstwowemu pschedbydże wjerchej Lwowej podała, so by jemu program pschedpołożiła, kotryż je pólski wubjerk wudżełał. W programje žo praji, so je stawisniszy nusne, so prjedawscha Polakam njepscheczelna politika w Ruskej pschestanje. Wjerch Lwow wotmolwi, so dyrbi žo Polakam w Ruskej w pschichodże runoprawosćz dacz. D.

Nowe knjeżerstwo je khostanje pschestupjenja spuschczilo.

S Petrograda žo powě, so je nakhwilne knjeżerstwo z wožebitym wossjewjenjom khostanje sa politiske pschestupjenja spuschczilo. B.

Amerikanske wójnske pschihoty.

President Wilson je łódźstwowemu depardementej 115 milijonow dollarow sa pospěschenje twarjenja wójnskich łódźow a sa kupowanje pomocznych łódźow pschepodał. Wuczomzy 1. rjadownje namórskeje akademije žo 29. měrza offizěrojo sczinja, wuczomzy 2. rjadownje něktore njedżele posdźischo. Na tajke waschnje žo nadźijeja, offizěrski korps wójnskeho łódźstwa wo 374 offizěrow powjetschicz. D.

Amerikanski wójnski depardement je po jenym telegramje z New-Yorka franzowskich nowin „Progrès" pschikasał, so maja žo pschihoty k mobilisaziji milizow we wschěch sjednoczenych statach połnózneje Ameriki czinicz.

Wilson je wurjadne kongreßowe pożedżenje na 2. dżeń haprleje powołał. Kongreß smėje žo wo tym rossudźicz, hacz ma žo Němskej a Awstriskej wójna pschipowjedźicz. B.

New-Yorkski dopisowar Parižskich nowin „Matin" telegrafuje, so je pódla pjenjes sa hnydomne natwarjenje 260 honjerjow podmórskich czołmow Wilson wójnskemu namórskemu hamtej połnomóz dał, miliardu dollarow k wobstaranju wójnskeho materiala, kanonow, munizije a nadmórskich létadłow wudacz. Liczba mużstwow, w ewójnskim łódźstwje žłużazych, žo wot 60,000 na 90,000 muži powyschi. 40 podmórskich czołmow, kotrez dyrbja wožebje k wojowanju pschecziwo njepschecżelskim podmórskim czołmam žłużicz, žu twaricz sapoczeli. B.

Tši amerikanske parne łódże žo potepile.

S Londona žo powě: Amerikanske parne łódże „Illinois" 5052 tunow wulka, „City of Memphis", 5252 tunow wulka, a „Vicilenzia" žu žo z tšělenjom kanonow podmórskich czołmow potepike. B.

Jedyn němski podmórski czołm je amerikansku parnu łódź „Healdton", kotraż 6000 tunow petroleja wjesesche, potepił. Łódźine mużstwo 41 muži liczesche, 21 muži je žo najskerje tepiło. D.

Finiske wójsko sa Rusku?

Schwedske nowiny „Aftenbladet" z Haparandy powjedża: Dokelż je nowe ruske knjeżerstwo pschipowjedźiło, a dokelż je nakhwilny minister sa Finlandsku, Rodiczow, žlubił, so budże pschichodnje jedyn narodny Finlandźan z finiskim ministrom, žu žo Finojo sa Rusku dobyli. Woni nětkole pjecża pschecziwo temu niczo nimaju, so žo finszy wojazy a offizěrojo k sakitanju Ruskeje wużija, jeli so žo to w formje narodneje finskeje armeje stanje. Wschitzy Finojo, kotriż žu žo politiskich pschestupjenjow dla sażudźili, žu žo po wossjewjenju, so žo wschitkim politiskim pschestupnikam khostanje spuschczi, se Schwedskeje do Finskeje wrócźili. B.

Czesczem wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotriż chzedźo sa nje na

2. schtwórtlěto 1917

do prědka płaczicz, njech nětko 80 pj. we wudawarni Serbskich Nowin wotedadża.

Czi, kotriż žebi Serbske Nowiny psches póst pschinjesecz dadża, njech tola njesapomnja, žebi je tam bórzy skasacz. Na schtwórtlěto saplaczi žo sa Serbske Nowiny na sakskich a pruskich póstach, kaž tez w druhich krajach němskeho khežorstwa 90 pj., z pschinjeżenjom do domu 1 hriwna 5 pj.

Serbske Nowiny z pschikłohu „Pomhaj Bóh" płacza na póstach 1 hr. 30 pj., z pschinjeżenjom do domu 1 hriwnu 45 pj.

Redakzija Serbskich Nowin.

Ze Serbow.

— **(Sso tepił.)** Njedżelu popołdnju ½3 hodźin žydomlětny hólczez Neumann z bórklina na rybowej haży na pschibrjohowu murju pschi starym wodowodże salěty, so by wot tam wulkej wodże pschihladował, kotraż bě z rostaczom žněha nastała. Po muri khodźo žo hólczez se žwojimi drjewjanzami, z hosdźikami wobbitymi wobžuny a do wody padże. Žołmy jeho hnydom psches war storhnychu. Pschi mosćze žo hólczk hischcze ras z jeschczateje wody wunuri a žo potom shubi, prjedy hacz możesche žebi něchtó na to pomyślicz, jeho wukhowacz Jeho czěło žu póndżelu pola koporniskeho wara z wody wuczahnyli.

— **Żelesny kschiż** žu dostali tsjo žynojo czażnikarskeho mischtra Mrosa w Bukezach. — Jan Kruża se Spal. — Dżeżatnik August Rencz z Rakojd.

— **(Samolwjenje k pomoznej žłużbje.)** Po wossjewjenju Budyskeje měschczańskeje rady maja žo z měschczańskich wobydlerjow k pomoznej žłużbje czi samolwicz, kotriż žu žo po 30. juniju 1857 a do 1. januara 1876 narodźili a kotriż njeżžu wjazy landsturmej winowaczi. Ssobotu 24. měrza maja žo samolwicz w létach 1860 hacz 1862 narodżeni, póndżelu 26. měrza, w lěcze 1863 hacz 1864 narodżeni, wutoru 27. měrza, w létach 1865 hacz 1867 narodżeni, žrjedu 28. měrza w létomaj 1868 a 1869 narodżeni

— **Se žněhowym mjeczelom a schczipatej symu je žo létusche nalěczo sapoczało.** Rano temperatura na nimale 6 gradow pod niczku spadże, schtoż je njeżkyschana syma pschi spoczatku nalěcza Nadżejmy žo, so stare ratarske prawidło, po kotrymž měrzski žněh czini žywam slě, létża prawo njewobkhowa. Wurjadnje wulka syma w rańschej Pruskej ducha. Memel mějesche 22. měrza 18 gradow symy. Jara syma je tez na połnóznym ruskim wojownischczu.

— **(Wójnska pożczonka.)** Schto chzesch radscho płaczicz, wójnske sarunanje naschim njepschecżelam abo wójnsku pożczonku? — So dyrbimy po kónczenej wójnje naschim njepschecżelam pschе wschu měru wyżoke sarunanje płaczicz, w tym žu woni psches jene. Njewjedża jenoż hischcze, schtó wot nich najwjetschi dżěl dostanje. Jendżelczenjo a Franzowsojo hubu khětro wulku wocżinjeja. Tak wurasy psched krótkim snaty franzowski sapóżłanz, so ma Němska něhdże 320 milijardow schkody sarunacz; to je runje tak wjele, kaž zyły němsku lud a němske khežorstwo wobżedźi. Bychmy wschitzy na proscherski kij pschischli. To tez naschi njepschecżeljo bjes wscheho dwěla chzedża.

Derje wěmy, so jim naschi wojazy w powětrje, na morju a na kraju jich sliczbowanku z tolstej žilnu pschesahmórna. Jich dla njeżmje domjaze wójsko nasad stejecz. Wono dyrbi tez k temu pomhacz, so žo rada naschich njepschecżelow sniczi, z tym, so wójnsku pożczonku tak wyżoko pschinjeżemy hacz je to móżno. So bjes pjenjes dobycz njemóżemy, je wěz, kiż žo žama rosymi. Duż noschcze hromadże, schtoż macże; pomhajcże, so žo měrej bliżimy a so njetrjebamy njepschecżelej stokróczńje bjes danje dawacz, wo czoż naż nětk wótzny kraj proży, kiż wam wasche pjenjesy derje sadani. Masch wolicz mjes žwobodu a mjes wotroczkowstwom.

Duż sapiżaj sa wójnsku pożczonku, tak wjele hacz samóżesch.

E. H.

— **(Pschiprawjenje žuscherńjow.)** Wutoru 20 měrza žo w pożedżerni Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa w pschitomnosczi knjesa wokrjeżneho hejtmana z Craushaara 7. pożedżenje wokrjeżneho wubjerka wotmě. Najprjódzy žo wo pschiprawjenju žuscherńjow rěczesche. Wokrjeżny wubjerk 10,000 wukasanskich łopjenow wo domjazych žuscherńjach rosdżělicz da. Tez dyrbjake žo w žónskich towarstwach powuczenske kursy wotměwacz. Wo natwarjenju jeneje wulkeje žuscherńje we wokrjeżu žo posdżischo wobsamknje.

— **(Plahowanje pólnych bunow.)** So by žo na polach wjazy bělka nabywało, žo ratarjam radżi, pólne buny we wjetschej měrje plahowacz. Žana z naschich kulturnych rostlinow telko bělka we žwojim žymjenju njenapłodźi, kaž pólna buna. Wona žo najlěpje na žitnischczach plahuje. Najlěpje žo wona na hórkach roswiwa, niz pak w dolinach. Wona dyrbi žo sahe wożycz. Na kórz žo 40 abo 50 puntow bjerje. Rola žo njeżmě prjedy włóczicz, doniż njeje žymjo sesthadżało. Sa pohnojenje z Domaschowej muczku a 40 proz. kalijowej żelu je buna jara dżakowna. Dużyka wona njepotrjeba, dokelż wona k dużyksběrakam žłuscha. Jejna žłoma a bělisny žu hódne pizowadła. Zentnar pólnych bunow 50 hriwnow płaczi. Kóżdy žmě 50 puntow wrócżo skhowacz, pódla teho žo sa kóżdu wożobu w hospodarstwje 12 puntow wostaji a jako

žytwu žmě plahowaŕ 4 zentnarje na hektar wobkhowacź. Nasho=njenja, kotreż žu žo sa 15 lět we wschěch stronach Łužizy cźinike, dadźa najlěpschi wunoschk woczakacź. Skamo w mokrym lěcźe 1916 je wunoschk wschudźe jara spokojazy byk.

— **(Pomjeńschenje khlěbowych dźělbow.)** Poźlednje sapižanje žitowych składow je dopokasako, so je w Němskej woprawdźe wjele mjenje žita, hacź je žebi knjeżerstwo myślilo. Knjeżerstwo je teho dla wobsahko, khlěbowu dźělbu wot 15. haprleje wo schtwórcźinu dotalnje dźělby potajkim wo 450 gramow pschikrótschicź. Sa to žo njažowa dźělba na punt sa hlowu na tydźeń powyschi. Pschi khlěbowej dźělbje pschidawk sa młodźinu wotpadnje, druhe pschidawki wostanu.

S Njeżwacźidła. Pokhroma je žo s Wětrowa na Njeżkacźidło rosschěrika. W tudonmnym Skopez kuble je howjasy stót sańdźeny tydźeń na pokhromu sthorik.

S Noweho Łuscźa. Se żelesnym kschižom 2. rjadownje je žo wusnamjenik leutnant reserwy Fähla, žyn tudomneho rěsnisckeho mischtra Fähle. Hižo prjedy teho je žo jemu ryczerski kschiž 2. rjadownje Albrechtskeho rjada s mjeczomaj spožczik.

S Łubija. Tudomne hamtske hejtmanstwo je wossjewiło, so žo wschitzy cźi wot sastaranja s běrnami wusamknu, kotsiž lětża běrny njewožadźa, hacź runje je jim to mózno.

S Trjebina. Tudomny połbur Khristian Krajnk, kiž bu 11. makeho rózka t. l. do wójska nutsscźehnjeny a k dragunarjam w Lübenje w Schlesyskej, tam 8. měrza do cźežkeho njesboża pschińdźe, hdyž jeho kóń do żiwota kopny. W lazarecźe w Liegnizy je 12. měrza wumrjek, stary 39 lět, a bu žobotu, 17. měrza, doma s wulkim wobdźělenjom pokhowany. Wón wudowu a 2 njedorosczeneju žynow sawostaji.

Wukudźenja.

Khostanska komora. 25=lětnemu wyschschemu schwajzarjej Gustawej Neumannej na Njechornskim knježim dworje njebě jeho běrnowy deputat doźahak. Wón bě teho dla 4. februara 1917 hromadźe s druhimi woźobami spytak, durje knježeje běrnoweje pinzy wotpacźicź, so by žebi schtwórcź zentnarja běrnow wsak. Jena žłužobna dźowka Neumanna pschi tym pscheżłapi a paduschstwu sadźěwa. Neumanna 9. februara dla spytaneho zhromadneho cźežkeho paduschstwa sajachu a žud jeho k 6 njedźelam jastwa saźudźi. S teho žo 4 njedźele pschepytanskeho jastwa wotczehnje.

Scźěhwk sawiscźe.

(Pokracźowanje.)

Knjeni Wornakowa bě hnydom na prawej cźěri a rjekny:

„Na žłužobnych dyrbi žo cźłowjek husto bóle hněwacź, hacź žu woni hódni, to masch prawje, Marta. Ale mi žo tola sda, so bě twoja holza prawje schwarna, to njeże hischcźe dołho, so žu ju ty khwaliła.“ A wona jara srosumliwje na nju mikasche.

Marta hladasche na žwoje rucźne dźěło a hnydom njewotmolwi. Tu žo delka pschi khěžnych durjach saźo se swónczkom saswoni, a Marta bě wjeżela, so móże žo tak wotmolwjenja sminycź. Wona stany, so by schła wotamknycź.

Worakowa to bórzy pytny a chzysche ju pschekhwatacź. Wona žwojeho najstarscheho hólza pschiwoła a rjekny:

„Doběhń, Jurko, dele, a wocźiń khěžne durje, něchtó je saswonił!“

Jurij skakajo po skhodźe dele doběża, kajeni Spěwakowa wosta horka pschi wobložen ju stejo, so by widźała, schtó móhł w tej njeswuczenej hodźinje pschińcź.

To bě nowinarski hólz, tón pschinjeże wjecźorne nowiny. Marta je Jurjej s ruki wsa a dóńdźe saźo k žwojej pscheczelnizy Wornakowej do jstwy.

„Ty tola wokomik dowolisch!“ a wotmolwjenje njewotcźakajo žydźe žo Marta s nowinami sa blido, pschehladny spěschnje wosjewjenja a potom powjescźe s města.

„Tu jeno hladaj, tu to też hižo steji“, wuźuny žo jej njejapzy a erta a wona žo s wuskoscźu saczerwjeni

Tu žo Wornakowa na sdacźe bjes sajimanja woprascha:

„Schto dha?“

Knjeni Wornakowa hnydom do teho pschińdźe, so by w tej wězy shudacźe zyłeho hudańezka tczako a wcźipna hladasche žwojej pscheczelnizy psches ramjeni a rjekny:

„Hdźe dha to steji?“

Marta s porstom na krótku powjescź pokasa, kiž prajesche, so je privatny wucźenz Jan Pinczńik sa profesora pomjenowany. Redakzija bě hischcźe pschistajika:

„Pschejemy žboże!“

Wornakowa krótki nastawk hischcźe ras kedźbliwje pscheczita a rjekny potom Marcźe:

„To žu ty hižo wjedźała a to ty mi ani prajika njejžu.“

A hižo žo Marta se wschěm žwojim mjersanjom saźo roshori, njedźiwajo na to, kak budźe to Wornakowa wukkadowacź. Wona jeno wo wyžokim postajenju a wo saźkuženju schěscź tyżaz toleŕ rěczesche.

Nětkole Wornakowa doscź wjedźesche, Marta bě na žwoju žotru sawistna, to bě trjeba kedźbu dawacź a zyle s waha tola khroble wona pocźa:

„To drje ma žo Hanje tola popscheez, to dyrbimy jej na kóždo wascźnje žboże pschecź. Wona je tola prjedy też žwoju wěz jara derje cźiniła a njeje žo derje měła,‘

„Hana je žo runje tak derje měła, każ ja“, Marta hněwnje wupražny.

„To njeje wěrno, chzesch-li ty wěrnoscź rěczecź, dha to njeżměsch wobkrucźecź. Hdyż scźe žo wy tři pschekhodźowake je Hana dyrbjała dźěłacź, to žym husto žama widźała.“

„To dźě wona njebudźische trjebała, wschako bě tu žłužobna holza.“

„Ale ta žłužobna holza tola zyłeho dźěła njeje žama mohła dodźěłacź.“

Marta niczo snapschecźiwicź njemóżesche, wona nowiny wožna na bok žuny.

Něschto mjeńschinow bě cźicho, potom knjeni Wornakowa saźo kedźbnje sapocźa:

„Ty Hanje wulka kschiwdu cźinisch, hdyż ty jej tuto žboże njepopschejesch; te žboże je žebi wona saźłużika. A ty masch tola też doscź. Zanych staroscźow!“

„Nětkole jenoż dawaj kedźbu, Hańża, kak budźe žo Hana pscheczíwo nam sadźerżecź, budźe žo njemako horźicź a jeno wot horka dele na naź hladacź.“

„To Hanje na myźle njepschińdźe, na to ma wona pschewjele rosuma.“

(Pokracźowanje.)

Zyrkwinske powjescźe.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, njedźelu Judika, duchowny Tysche rano we 8 hodźinach nemsku spowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach smej farar Räda němske a ½11 hodźin žerbske predowanje.

Njedźeln popołdnju ½2 hodźin pruhowanje paczeńskich dźěczi, kotreż je duchowny Tyschak k temu pschihotował.

Sstjedu popołdnju w 3 hodźinach smeje khschescźijanske žónske towarstwo shromadźisnu.

Sstjedu wjecźor ½6 hodźin wotmeje farar Räda w Libuchowje žerbsku póstnu nutrnoscź a žerbsku wojnsku modleńku hodźinu.

Tydźenske sastojnske dźěła smeje farar Räda.

Zemrjeli:

W Michalskej wožadze: Wilhelmina Johana Henzez, kwětkidźělatka s Noweje Wsy p. Husli, † w sastaranu wokrjeżneho wustawa na Zidowje, 41 l. 11 m. 28 d.

W druhich wožadach: Khorla Hermań Heidrich, žiwnoscźet we Warnecźizach, 72 l. 1 m. 26 d. — Mina Augusta swud. Pilzowa rodź. Mynkez, wobydlerka w Khrósczе p. Minak., 66 l. 5 m.— Jan Wylem, njebo Hubajna, lěżneho dźělacźerja w Dub awzy, ž., 5 l. 2 m. — Hana swud. Petrikowa, wobydlerka w Suborniczzy, 68 l. 5 m. — Farańka Hilžbjeta Mrósa'owa rodź. Njedźiż w Hrodźischczu, 57 l. 5 m. — Michał Ducźman, stawnik a gmejnski pschedstejicźer w Hrodźischczu, 67 l. 4 m.

Zyrkwinske powjescźe s Hoźzija.

Jutsje, njedźelu Judika, smeje rano ½8 hodźin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja ½9 hodźin žerbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj katechismušowa wucźba sa němsku žónsku mkodźinu.

Sstjedu popołdnju w 6 hodźinach wotmeje žo němska wójnska modleńska hodźina.

Njatk rano ½9 hodźin žerbska spowjedna wucźba, dopołdnja ½10 hodźin žerbske póstne kemschenje.

Zyrkwinske powjescźe s Budeschez.

Jutsje, njedźelu Judika, smeje duchowny Wójz rano ½8 hodźin němsku spowjednu wucźbu, dopołdnja ½9 hodźin němske a w 10 hodźinach žerbske predowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj smêje duchowny Bóźe a w 3 hodźinach farar Domaschka pruhowanje swojich paczetskich dźěćzi.

Schtwórtk wjeczor w 7 hodźinach smêje duchowny Bóźe w Cźornych Noßliźach němske póstne kemschenje.

Zyrkwinske powjesćeze ſ Njeßwaczidła.

Njedźelu Judika budźe rano we 8 hodźinach ßerbska spowjedź, popołdnja w 9 hodźinach smêje duchowny Mrósak-Kupjanski ßerbske a 1/2 11 hodźin němske kemschenje.

Njedźelu popołdniu w 4 hodźinach wotmêje ßo w herbstim pohrjebnischczu hrabinsko Nieschska dopamjeńska ßwjatocźnosćz a legatne wudźělenje.

Ssrjedu popołdnja 1/4 9 hodźin wotmêje ßo zyrkwinske pruhowanje němskich a w 10 hodźinach ßerbskich paczerskich dźěćzi.

Zyrkwinske powjesćeze ſ Rakez.

Njedźelu Judika wotmêje farar Waltar-Njeßwaczidlski popołdnja w 9 hodźinach konfirmaziju ßerbskich a w 11 hodźinach němskich paczišich dźěćzi.

Pjatk rano we 8 hodźinach wotmêje farar Waltar-Njeßwaczidlski spowjedź a Bože wotkasanje sa nowokonfirmérowane ßerbske a popołdnje w 10 hodźinach sa němske paczetske dźěćzi a jich pschiwuſnych

Wótzny kraj woła!
Wójnska pożczonka!

A tu a tam ßo ezrjódy
k poßlednjej bitwje ſhromadźuja

Dobyczе, němske dobyczе abo wutupjenje, to je nasche wojowanske wokanje w ßwjatej, rosßudnej hodźinje. Hižo ßo schpaka ßwětoweho cźaßnika sběha, so by wobrot ßwěta pschipowjedźika. Němski ludo, wo twoje zyke dźe, wo twoju ßwobodu, twój pschichod, twoje žiwjenje. Jenoż zyke dobyczе, jenoż ßkawny, jenoż němski, měr móże naß se wscheje nusy wukhowacź. Jedyn wobkhódny měr by naschu wótczinu bjes wukhowanja pohrjebnischczo sczinik, wobydleny se sczinami bjes byczа, a nasch lud, najprjedy němskich dźělaczerjow k pomakkej tola wěstej ßmjerczi sastudźik.

Němska, twoji rjekojo we wojowanju na dobyczerske brónje k rosßudnemu rasej cźakaju. Stwjerdź ſ nowa twój błyſkotazy worzl, kowaj k poßlednjej bitwje ßwětke brónje twojeho krej a žiwjenje sastajazeho wójska. Nětko pokaž, so němska woporniwosćz naß njepschewinliwych cźini.

Němska won! A ty nascha domisna, nascha Luźiza, ty stare hrodźischczo němskeje ßwěry, won k błyschczatemu woprowanskemu skutkej!

Wótczina, wo twoje zyke dźe. Niczo njeßmě na ßdźělicź w hodźinje woßudoweho wobróta, stejmy hromadźe sa lud a wótczinu.

Bóh ſ nami! Jedyn khěžor, jene khěžorstwo, jedyn lud, jene wójsko.

W Biſkopizach, 15. měrza 1917.

Heinrich Gräfe
ßobustaw khěžorſtwoweho ßejma.

Plahowanje rapsa a ripika.

Dla powjetschenja wunoschka se žnjow wolijoweho wußywa wójnski wubjerk sa wolije a tuki w Barlinje tym ratarjam, kotsiž ßu ſ najmjeńscha 1 ha rapsa abo ripika wobßyli, sa kóždy wobßyty hektar 2 zentnarjej

schwablokißałoweho ammoniaka

k hnojenju pschewostaji, jeli so ßo hnydom samolwi. — Dopołasmo sa wußywowu rolu dyrbi gmejnski pschedstejiczer wobßwědczicź.

Namjetowanske formulary a podawanske wuměnjenja ßu pola podpißaneje firmy dostacź.

Komißionar wójnskeho wubjerka
ſa Budyſke wokrjeßne hejtmanſtwo
Pawol Scholta naßlěd.
Telefon cźißło 56 a 96
w Budyſchinje.

Drjewowa awkzija.

W **Bóschizach** pola **Njeßwaczidła** na **Nowobóschiczanſkim** revěrje (na koplach) ma ßo **ßrjedu 28. měrza dopołdnja** wot **9 hodźin**

něhdźe 40 rm. khójnowych kuluchow,
30 „ „ pjenkow,
224 „ „ hakosow,
60 krutych khójnowych žerdźow

ſa hotowe pjenjesy na pscheßadźowanje pschedawacź.

Pschihódne wotwoženje!

Hajniſke ſarjadniſtwo.

Drjewowa awkzija
na Debriczanſkim revěrje.

Pónděelu 26. měrza t. l. dopołdnja wot 1/2 9 **hodźin** ma ßo w **Debriczanſkich kerkach** pschi Budyſko-Draždźanſkej drosy pola Nowych Błohaschez

něhdźe 140 rm. khójnowych kuluchow,
40 khójnowych dołhich hromadow

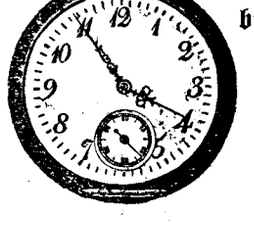
ſa hotowe pjenjesy na pscheßadźowanje pschedawacź.

Pschi dobrym wjedrje budźe awkkija na drjewischczu, pschi deschczu w korczmje w Nowych Błohaschezach.

Debriczanſke ryczerkubło, 19. měrza 1917.

Kubłowe ſarjadniſtwo.

Sklad Vogtlandskich gardinow a pschedawarńja wuhotowanskich schatow
Martha Bräuerka w Budyschinje
na Moltkowej dróży, na rózku rózowej drohi,
porucza ßwój wulki skład po tunej płaczišnje.

Konfirmandske cźaßniki
po wschěch płaczišnach
kaž tež pschihódne **konfirmaziſke dary**
brosche, nawuſchnizy, wokoloſchijowe rjeczazy
w bohatym wubjerku poruczam
F. Marſchnerowy naßl.
M. Ewald, cźaßnikar.
na bohatej haßy 9.
Wjazyłětne rukowanje. Krucze ſprawne poßkuženje
Porjedźenje płaczišny hódno a derje.

Wójnski wubjerk sa wolije a tuki w Barlinje,
wuczinjenja sa wußyw lěcznych wolijowych płodow
wobſamkuje.

Sa lěczny ripik, len a mak ßo pódla ßo derje płacźazych wuwſacźnych płaczišnow rola pschidawa, sa žonop ßo młóczenske myto dawa.

Kupjenje ammoniaka ßo plahowarjam saradźi. Dalsche je pola podpißaneje firmy ſhonicź.

Komißionar wójnskeho wubjerka
ſa Budyſke wokrjeßne hejtmanſtwo
Pawol Scholta naßlěd.
Telefon cźißło 56 a 96
w Budyſchinje.

Hłowna zhromadźizna
Maćicy Serbskeje

budże **jutrownu srjedu 11. haprleje 1917,** popołdnju 1/2 3 hodźin w Serbskim Domje w Budyšinje.

Porjad: 1. Rozprawy, 2. Nekrologi, 3. Namjety.

Wšěch sobustawow a přećelow wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Wšě družiny
ſyrych harowanych a njeharowanych
= kožow =

ſebrane a njeſebrane, kupuje

Otto Hausotter
na garbarſkej haßy 32.

Kedźbu! **Próſdne měchi** **Kedźbu!**

kóždeje dźužiny, też rostorhane a ſawalenſki płat a bórnizu

pjatk 30., ſobotu 31. měrza a pónjdźelu 1. haprleje

w hoſćenzu „ſtoteho lawa“ w Budyſchinje

kupuju. Telefon 73. Płacźu najwyſchſche płaćizny, też kupuju měchi i ratarſtwa. Wſchi wjetſchich dźělbach do domu pſchińdu. Też ſtary billard kupuju.

Otto Börner w Draždźanach, Siebenlehnerſtraße 16, wot khěžorſtwoweho měchoweho měſtna prawo mějazu pokupować.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaćizſnach w kóždym

cźaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjäßowych jědłach a na Humboldſkej dróſy 782 b

— Telefon 403. —

Sſłużobnu holzu

k 15. haprleji abo k 1. meji pyta **Mader** w Budyſchinje, na Mółtkowej dróſy 31 po 1 ſkhodźe.

Kubło ſe 120 kórzami, 72 kórzami pola a łuki, 48 kórzami lěßa, 900 d. jenoſćeni a 21 950 hr. wopalneje kaßy je na pſchedań. Dalſche je ſhonicź pola M. Lehmanna w Pſchiſchezach.

Dobry twaroh
kißały kal
kulrěpu
a morchej

kóždeje dźělby kupuje a dobre płaćizno płaći

August Pawlik

na rózku Mółſkoweje a rózoweje haßy.

Schulerjo

dobru penſiju doſtawaju pſchi nowych hrjebjach 7 delka.

Młode a ſtare

kury a kapony,

truty, parlate kury, kaczki, hußy, holbje, młode kóſlata, jeja atd.

ſtajnje kóždu dźělbu po ſnatych najwyſchſchich płaćizſnach kupuje

B. Kubitz
w Budyſchinje

na wyßokej haßy 7, telefon 221. Hdyž ßu klamy ſamknjene, proſchu, ſ khěžnymi durjemi ſaſtupicź.

Wuſtojna a pilna

ßłużobna holza

ßo k 1. meji ſa jene knježe hoſpodarſtwo pſchi dobrej miſdze do Pirny pyta. Dalſche je ſhonicź na ßerbſkej haßy cźißło 15 pola Hoppſtocka.

Piſtne khartki

ßo derje a tunjo cźiſchcza

we wudawarni Sorb. Nowin.

Lětny ßmjertny dźeń

horzolubowaneho jeniczkeho ßyna a wnuka

Jana Lauſchki ſ Rakez

wumrje rycźerſku ßmjercź jako kanoněr

pěſch. art. batl. 23., 27. měrza 1916, 21 lět ſtary.

Dźeń ßulſow, pokny żarowanja
Sſo nětko ſaß' k Wam pſchibliži,
Haj lěto je, ſo powjeſcź ſrudna
Waß wulzy jara naſtróži,
Hdyž ßwjeczicź chzyſchcźe ſa tſi dny
Wu ſ Bohom ßwój kwaß ßlěborny.

Tu domach dźenß, wój lubaj ſtar=
Tak horzo ßylſy płakataj, ſſchej,
Kak ßyna jara lubawaſchtaj,
Wſchu nadź'ju na njoh' ſtajeſchtaj.
Sſyn ßwěrny bě a poßłuſchny,
Wot wſchitkich běſche lub'wany.

Hdyž běſche konfirmirowany,
We Budyſchinje wuknył je,
A hdyž bě ſamkaŕ pruhowany,
We Kamjenizy dźěkał je,
Hacź k wojakam bu wubrany
A do Póſnanja żadany,

Tam dźewjecź měßazow je wuknył,
Sa krala a kraj wojowacź,
Je ßwojich pſchedſtajenych proßył,
Waß domach hiſchcźe wopytacź,
Ssej wěſcźe njejſcźe myßlili,
So běſche to krócź poßledni.

Haj lědom tydźeń bě we polu,
Bu hižo ßmjertnje ſranjeny,
Wſcho ſtako je ßo ſ Božej wolu,
Wſcho Bóh tón Knjes tak wobſamknu,
So ßyn Waſch luby, jeniczki
Sſo ſ wójny dom k Wam njewróczi.

To wojowanje cźeżke běſche,
Hdyž lubu Waſch bu ſranjeny,
Joh' żiwjenje 'żno k kónzej dźěſche,
Do lazareta wjeſeny
Bu w popołdniſchej hodźinje
A wjeczor hižo mrějeſche.

Hdyž Bože ßłónczko domoj dźějche,
Je wón też k Bohu domoj ſchoł
Wón zyle bjes wědomnja běſche
A niczo wjaz' njej prajicź mohł,
Wam ruku njeje podacź mohł,
Hdyž je tu ſ teho-ßwěta ſchoł.

Wón ſpi tam ſ wjele towarſchemi
We jenym rowje hromadźe,
A kſchiž tón row tam renje debi,
Nětk wo njeho wjaz njepkłaczcźe.
Je ſchoł pſches wójnu, ßmjercźe doł
Do tamnych ſbóżnych njebjeßow.

Ow popſchejcźe jom' tajke ſboże,
Wu luby nano, luba macź,
Wam było drje by wjele lóże,
Hdy byſchcźe mohli wopytacź
Row jeho tam we zuſobje,
Tam ruzy ſtyknycź k modlitwje.

Ach Jano, ßyno lubawany,
Měj dobru uóź, ſpi derje ſpi
We Ivoiry pokhowany,
Hacź Bóh cźe ſ rowa wubudźi,
Ach kajke budźe wjeßele
Tam w njebju ſaßowidźenje.

Cźeżkopruhowanaj ſtarſchej, wowka a dalſchi pſchiwuſni.

J. Kruża.

Wutrobny dźak.

Sſo wróczíwſchi wot rowa naſcheho lubeho ßyna a bratra

Herm. Pawoła Brody,

kotryż je we 18. lěcźe ßwojeho żiwjenja w lazarecźe w Zitawje pſches ſtraſchnu khoroſcź k wěcźnemu měrej ſaſchoł, woßebity dźak knjeſej fararjej Ssykorje w Minakale ſa troſchtne prědowanje a ſa wuſkutkowanje, ſo bě nam móżno, naſcheho lubeho ſemrjeteho w domiſnje khowacź, każ też ſa ſawdacźe ruki w kaſchcźu, dale wſchitkim lubym pſcheczelam, ßußodam a ſnatym, tehorunja Wjeßelanſkej a Lipicźanſkej młodźinje ſa wopokaſanu luboſcź a cźeſcź a pſchewodźenje k poßlednjemu wotpočinkej najwutrobniſchi dźak prajimy.

Hłubokoſrudźena Brodźiz ßwójba
we Wjeklu a we wójnje.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 13. **Sobotu 31. měrca 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojownischčo.

30. měrza. **Pschi Artojskej froncze (w połnóznej Franzowskej) bě artilleriske wojowanje žiwe. K ranju Neuville St. Vaast žu kanadske regimenty nasche stejischcza schtyri króć nadběhale; wone žu žo stajnje se schkodowanjom wotrasyle; někotsi jeczi žu w naschej ruzy wostali.**

Na bokomaj drohi ſ Peronna do Fins nasche sadnje wotdźelenja po wojowanju se žyluischimi jendźelskimi mozami do linije Nuyaulcourt-Sorel wróčžo dźěchu.

K połnozy wot Soissonsa franzowske bataillony podarmo spytachu, pola Neuville a Margivala postupowacz; nasche wotdźelenja jich se schkodowanjom wotpokasachu.

Pschi Aisnesko-Marneskim kanalu shromadźenje wojakow mjes Sapigneulom a La Neuville na žo pschihotowazy nadběh pokasowachu, kotryž žo ſ naschimi batterijemi potłóčzi.

W Champagni je žo teho runja do franzowskich wojakow, kotsiž žo na nadběh pschihotowachu, ſ wuspěchom tšélało.

Pschi Parrowskim lěžu (pschi lothringskej froncze) nasche wupadowanske wotdźelenja 13 jatych ſ njepschecželskich hrjebjow pschinjeżechu.

Rańsche wojownischčzo. Fronta generalneho połneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

K wječzorej Dwinska žo nadběh někotrych ruskich kompagnijow ſ naschim tšélenjom slemi.

Pschi froncze generalneho wyschka arzywójwody Josefa a pschi wójsku generalneho połneho marschalla ſ Mackensena njeje žanych ważnych podawkow było.

Mazedonska fronta.

Wobhonjerske wotdźelenja žu pschi wupadze do franzowskich hrjebjow mjes Ochridskim a Prespaskim jězorom někotre spěschnje žo nakładżaze tšélby a wjele munizije sebrale.

Prěni generalny kwartérski mischtr. Ludendorff.

W Barlinje, 30. měrza. W nozy wot 28. k 29. měrzej žu dźěle nascheho wójnskeho łódźstwa sawrjenu stronu psched krótkoranšchim jendźelskim brjohom pschejěždźike. Pódla wobronjeneje jendźelskeje parneje łódže „Mascotte", (1097 tunow wulkeje), kotraž žo 8 mil k ranju Lowastoffa setka a žo ſ artilleriskim tšélenjom potepi, njejžu ani njepschecželske wójnske łódże ani wikowanske łódże wohladake. 7 muži wobžadki „Mascotty" žo saja.

Schef admiralneho staba wójnskeho łódźstwa.

Wójna němskich podmórskich čzołmow.

Němske knježerstwo je zusym knježerstwam wosjewiło, so je tež strona w połnóznym lodowym morju k ranju 24. grada ranšcheje dołhosćze a k połodnju 75. grada połnózneje schěrokosćze sa wschón wobkhad łódźow sawrjena.

Po wosjewjenju němskeho knježerstwa wot 25. měrza a 27. měrza žu němske podmórske čzołmy dale njepschecželske a neutralne łódże, 90,000 tunow wopschijaze, potepike. B.

Wě měžazu februarje je žo wscho hromadźe 368 wikowanskich łódźow, 781 500 tunow wopschijazych, ſ wójnskimi naprawami Němskeje a Awstriskeje potepiło. Mjes nimi bě 292 łódźow ſ njepschecželskich statow, a to 169 jendźelskich, 47 franzowskich, 28 italskich, 8 ruskich, 4 belgiske, 2 portugalskej, 1 japanska. B.

Norwegska a sawrjecze lodoweho morja.

Norwegski rybaski direktor je kedźbliwosć norwegskeho knježerstwa na to wobroćił, so němske sawrjecze połnózneho lodoweho morja rybastwo pschi finmarkskim brjohu jara poczežuje. Loni je žo tam sa 18 milijonow krónow rybow nakojiło. D.

Jendźelczenjo pruskeho prynza Bjedricha Khorlu sajeli.

Reutere ztelegrafowarńja 23. měrza powě, so je mjes němskimi lětarjemi, kotsiž žu žo 22. měrza wottšélili, prynz Bjedrich Khorla byk.

21. měrza bě žo prynz Bjedrich Khorla, žyn pruskeho prynza Leopolda, w powětrju wotdźelenju němskich lětadkow na jěsbu pschecźiwo njepschecželskim lětadkam pschisamknyk. Němske lětadła pschi poczehnjenym njebju w stronje k połnozy Bapaunna mjes mróczelemi jenotliwe njepschecželske lětadła wohladachu. Prynz, kotryž sady leczeschе, je žo, schtož druhe lětadła njejžu pytke, do powětroweho wojowanja sczahnyk. Wone selene wobarbjene prynzowe lětadło hakle sažo widźachu, hdyž bě wono w nahłych spiralach k semi leczo a se žwojim pschecźiwnikom žo pschesczěhnjo, hižo 200 metrow dele slecźiło, a hdyž bě njemóžno, jemu na pomoz pschińcź.

Schpanski kral je pruskemu prynzej Leopoldej 25. měrza žłědowazy telegram pósłał: Ssym runje jedyn telegram ſ Parisa dostał. Wobžaruju, so dyrbju Tebi pschipowjedźicź, so je Twój žyn cżežko franjeny. Wón je kulku do żołdka dostał a je žo dźenża rano dyrbjał operěrowacź. Wobžaruju jara, so njemóžu Sofiji Luisy a Tebi lěpschu powjesć pósłacź. Nadźiju žo, so žo Bjedrich Khorla rucze sažo wuhoji a Tebi najwutrobnische pchecża sczelu. — Po telegramje, kotryž je ſ Londona psches Schwedsku do Potsdama pschischoł, je žo khorosć prynza Bjedricha Khorle lohko polěpschika.

B.

Awstriska wójska rosprawa.

29. měrza: Pódla žiweje dźěławosćze naschich wobhonjerskich wotdźelenjow njeje niczo powjedźicź.

Na italskim wojownischczu žo nadběhanske patrouille pěscheho regimenta czišło 64 k wječzoru Jarmiana do njepschecželskich hrjebjow dobuchu, 20 muži sajachu a dwě maschinskej tšélbje zebrachu. Naschi lětarjo na italske lěhwo pola Podsabetina bomby mjetachu.

B.

Franzowska wójska rosprawa.

28. měrza popołdnju: Mjes Sommu a Oisu njebě w nozy žanych podawkow. Khětro žiwe artilleriske tšélenje k ranju na bokomaj delnjeho lěža pola Coucy. K połnozy réki Ailetty dale postupowachmy, runje tak w stronje k ranju wot Neuvilla a k połodnju Margivala, hdźež někotre ważne sepjeranischcza wsachmy. W stronje pola Reims pschebłapjazy nadpad k ranju wot Neuvilla sczinichmy, pschi czimž njepschecželskich wojakow sajachmy.

W Champagni žo wczera artilleriske wojowanje mózhje powyłni, wožebje w Butte de Mesnil a pola Maisons de Champagne. Hewak wschudźe měrna nóz.

28. měrza wječzor. Mjes Sommu a Oisu žyłne artilleriske tšélenje ſ wobeju stronow, wožebje pschi froncze Essigny-Benay. Nasche tšélenje njepschecželskich dźěłaczerjow k połodnju St. Quentina rosehna; žane wojowanje infanterije. K połodnju Oisy a w stronje k połnozy Soissonsa scharwatki mjes patrouillemi, žiwe tšélenje tšélbow na wschelakich frontach champagneskeje fronty. Po žyłnym tšélenju do naschich stejischczow k wječzoru wot Maisons de Champagne Němzy rano žyłny nadběh sczinichu. Woni mózhachu žo w někotrych dźělach nascheje prěnjeje linije postajicź. Spytane nadběhi pola Maisons de Champagne žo ſ naschim tšélenjom slemichu, kotrež njepschecželej krwawne schkodowanje nacźini.

Dwaj pschešłapjazaj nadběhaj na male wotdźělenja k ranju drohi St. Hillaira de St. Soupleta a k połnozy wot Tahure žo njeschlachćišchtej. B.

Franzowska rosprawa se Salonikia.

wot 19. hač 22. měrza praji: K połnozy wot Monastira je k horzenu wojowanju wo hórku 1343 doschło, kotraž njedźiwajcy wospjetnych němsko-bołharskich napschećiwnych nadběhow w naschej ruzy wosta. W tejle stronje žmy 11 maschinskich tšělbow a 2 hrjebjowej kanonje sebrali, 24 offizěrow a 1777 muži sajeli. S dobom žo 3 njepschećelske lětadła wottšělichu. B.

Jendźelska wójska rosprawa.

27. měrza. Dźenža dopołdnja je nascha kavallerija njepschećela se wšow Longavesnes, Lieramont a Equencourt wuhnała, kotrež žu naschi wojazy wobžadźili a někotrych muži sajeli. W nozy njepschećel tšeći nadběh na nasche stejišćo k połnozy wot Beaumets les Cambrai sćini, kotryž měješe nakhwilnje wuspěch, dźenža rano žu naschi wojazy tole stejišćo saž dobyli.

28. měrza. Nasch wčerawschi wuspěch wuwužijo je nascha kavallerija popołdnju wšy Villerssaucon a Saulcourt wobžadźila, někotrych muži sajała a schtyri maschinske tšělby sebrała. Wčera w nozy je žo jedyn njepschećelski nadběh pschećiwo naschemu nowemu stejišću pola Equancourta s khětrym schkodowanjom Němzow wotrasnył. Bóle k połnozy žo naschi wojazy w nozy po krótkim wojowanju na dwěmaj městnomaj drohi s Joignies do Logni-courta saž ydlichu a dźenža woni k połodnju a k wječoru wot Croi-selles, hdźež žylne pschećiwjenje nadeńdźechu, postupowachu. Rano wuspěšchne wupady k ranju wot Aix a Roulette a k połnozy wot Neuville a St. Vaaž činjachmy. B.

Nužojo a Jendźelčenjo pschi persisko-mesopotamiskich mjesach.

Jendźelske nowiny pischu, so žo sjednoćenje jendźelskeho a ruskeho wójska pschi persisko-mesopotamiskej mjesy wo-žakuje. Nužojo žu hižo mesopotamiske mjesy pschekročili a na s'ronn s Kermanschana k Bagdadej dale postupuja. B.

Zyła Ruska je žo nowemu knježerstwu pschisamkła .

Pětrogradska telegrafowarnja powě: Po poslednich powjesćach je žo zyła Ruska hromadže s Finlandskej, Turkestanom a Ssibirskej wscha nowemu knježerstwu pschisamkła, kotrež je duma se skutkownej pomozu wótčinskich wojakow na dobo w Ruskej postajiła. Ženje njeje revoluzija tak krótka była, kotraž kaž sapaladło s Pětrograda wuńdže a sa někotre dny zyły kraj sapali a jeho dospołne snowanarodźenje dokonja. Zórko tuteho wuspěcha dyrbi žo w spósnaću pytać, a so bě žo stat do bjesdna njepołěpschomneho njeschoža storčik, a so by žo wójna s hańbu shubiła, hdy budźiśche stare zyle žebićiwe knježerstwo pod wodźenjom smjehćeneho knježerskeho doma lud dale podtłóčowało a wschě skutkowaze mozy sadźerżało. Teho dla žo w Pětrogradže sawoła: „Prječ se starym shniłym regimentom! Sskława demokratiskemu statej!" A tole wołanje žo po zyłej Ruskej wospjetowasche, kotraž s rasom a skoro bjes bolosćow puta absolutneje monarchije wottschaže. Statny pschewrót je woprawdže po wobličenju w Ruskej s jeho 130 milijonami wodlerjow jenož 2000 morwych a sranjenych žadał. Tale ličba poměrnje jenož žnadny dźěl sumy wo-porow wučini, kotrež žu revoluzije druhich krajow, kotrež stawisny snaja, žadałe.

S teje žameje pschičiny je žo w Pětrogradže, kotryž je lědma tydźeń w njeporjedže był, skoro zyle saž normalne žiwjenje wrócilo; pschetož kóždy žo ručže nowemu knježstwu pschisamkuje, a cžaž, w kotrymž zar a jeho dowěrnizy kraj dajachu, sda žo kaž tłóčenje khodojty bycź, kotrež je psched žwětkom politiskeje žwobody rospłunyło. L.

Jendźelske powjesće s Ruskeje.

Reuterez telegrafowarnja powě: Jedyn telegram s Rigi wo-sjewja, so je wójnski minister Gučkow tam pschijěł. Tamnischi wojazy žu nowemu knježerstwu žwěrnosć pschižahali. Knježer-stwowi wotpóžłanzy, kotsiž žu žo s Rigaskeje fronty wrócili, žu wubjernu rosprawu wo duchu wojakow w tšělnych hrjebjach podali.

Rosprawy s Taschkenta w Turkestanje praja, so žu žo Sar-tojo, Tatarojo a Kirgisojo ruskemu revoluzionarnemu hibanju pschisamkli. Wulke žwjedźenje žo wotměwaju, so by žo spočatk žwobody žwjeczik. W městach a na wšach žu žo khorhoje wupowěške. W mschejach žo dźakne Boże žłužby wotměwaju. Nimoměry wulka hromada domorodnych, kotrychž ličba žo na 200,000 wobliča, je žo we wschelakej narodnej drasće pschi jenej demon-straziji sa nowe knježerstwo wobdźěliła. Wulka sahorjenosć žo sbudźi, hdyž general Kuropatkin jako veteran s rusko-japanskeje wójny k ludej rěčeše. Podobne podawki žu žo też w Omsku wotměle. B.

General Radko Dimitrijew žwojim wojakam.

Ruski wójskowy roskasowar pschi Rigaskej froncže, Radko Dimitrijew, je žlědowazy wójskowy wukas wudał:

Wojazy! Njepschećelowi spijonojo, kotsiž žu žebi ruski uniformu wobstarali, waž napominaju, so njebyschće pośluchali a so byschće pschestali, pschećiwo Němskej wojowacź, kotraž žebi pschećiwo Ruskej niczo sleho njeje pschedewsała. Powjesće, so žu žo wotpóžłanzy s Pětrograda sajeli, njejžu wěrne, s Pětrograda njejžu s zyła žani wotpóžłanzy wotpućowali. Ssylny njepschećel jenož na wožłabjenje ruskeho wójska čaka, so by žo w pschihodnym wokomiku na njo walił. Njeměrće ludowym pscheradnikam, kotsiž we wojerskej uniformje tehole ducha wužypowaju. Na waschej mudrosći a wobstejnosći pschichod Ruskeje steji. L.

Miljukowe wójnske wotmyślenje.

Ruski minister swonkownych naležnosćow, Miljukow, je jenemu sastupjerjej telegrafowarnje Radio prajił, so je žo ruska re-voluzija pschedewsała, so by žo Ruska s putow wužwobodźiła, kotrej jej hibanja bjerjechu a ju wot dobyčerskeho puća wotdźerżachu. Nětkole Ruska žwoje napinanja podwoji, so by dobyče, sakładne wuměnjenje žwojeje existenzy, dozpiła. Tajke wulke powróčenje njemóže žo wěso bjes někotrych wobčežnosćow stacź, tola nětkole žu wone po sdaću hižo pschewinjene. Disziplina, kotraž bě we wójsku nakhwilnje popuschćiła, žo wschědnje saž skručuje; pschetož ruszy wojazy dopósnawaju, so móže jenož žylnje disziplinowane wójsko smutskowneho a swonkowneho njepschećela pschewinyć. Němske dobyče by było s dobyčom dosadnistwa. S pscheměnjenjom knježerstwa njejžu žo žadanja Ruskeje pscheměnike. Bóle hač hdy prjedy sa wobžedźenjom Konstantinopla žada, kotrež je sa hospodarsku žwobodu Ruskeje nusne. Tež chze Ruska podtłóčene ludy w Awstrisko-Wuherskej wužwo-bodźić. Ruska je stajnje s pschećelom napjelnjena, so bychu žo wopraunjene pschećela ludow do skutka stajiče. Tež Belgiska, Sserbija a Rumunska, kotrež je Němska we wójnje rosbiła, wjetsche dyžli w sandźenosći saž postanu. Chzemy krućе organisowane połodnische Sskowjanstwo stworicź, kotrež wokoło Sserbije nje-pschekročliwu sawjeru pschećiwo němskej čežećelakomnosći na Balkanje natwari. Wužwobodźena Ruska sa druhej čežeću nje-žada a žaneho druheho ujesnaje, dyžli wužwobodźenje wo-porow němskeho wupinanja. Tajke wójnske samery dospołne do-byče trjebaja. Hewak žo njehodźa do skutka stajicź, tola dobyče žo s njekabłazym rosžudźenjom ruskeho luda dozpije. L.

Generalow Ewertha a Gurka žu sajeli.

Nakhwilne knježerstwo je poručiło, generalow Ewertha a Gurka sajecź.

General Ewerth, kotryž bě s hłownym roskasowarjom pschi wječornej froncže, njebě žo, hdyž bě žo zar trona wotrjekł, hnydom nowemu knježerstwu pschisamknył a bě teho dla hłowne wójskowe roskasowarstwa složił. D.

Wojazy w Pětrogradže sa wójnu.

Pětrogradska telegrafowarnja 29. měrza powě: Zyły wčera-wschi dźeń žu regimenty Pětrogradskeje garnisony s khorhojemi po měsće čahake, kotrež mějachu napisnio „Wójna" a „Sswo-boda".

Dźěłacerjo w fabrikach, kotrež wójnski material dźěłaju, žu wobsamkli, so hłowne žadanje žwojeho programa, wóžomhodźinski dźěłanski dźeń, spuschća.

Woženbity kongreż wo pschichodnej ruskej statowej formje.

Reuterez telegrafowarnja powě: W bližschim čaže budže w Pětrogradže kongreż wschěch politiskich stron, semstwow a wój-skowych sastupjerjow, so by žo spósnało, kak žu hłowne wobydler-stwowe worschty w nastupanju noweje ruskeje statoweje formy

smyßlene. Maja ſa wěſte, ſo ßo kongreß po pſchewažazej wjetſchinje ſa poſtajenje ruſkeje republiki wupraji. Poßlednje dny je ßo wjele woßobow ſ dwórſkeho a wjeßneho ſemjanſtwa ſajako.

W Pětrogradže je ßo njedźelu něhdže 100 ludowych ſhromadźiſnow wotměło, w kotrychž demokratiſku republiku žadachu. Jedyn ſaſtupjeŕ nowin „Central News“ mějeſche rosrěčenje ſ juſtiznym miniſtrom Kerenſkim, kotryž praji, ſo je wón pſcheßiwědčeny, ſo ßo wulka wjetſchina ruſkeho luda ſa republiku rosßudźi.

Nowa republikanſka knjeźerſtwowa ſtrona w Ruſkej.

„Petit Pariſien“ ſ Pětrograda powě, ſo ßo w tu khwilu republikanſko-demokratſka ſtrona twori. Wona budźe ſ knjeźerſtwowej ſtronu a budźe wólby ſa ſhromadźiſnu, kotraž Ruſkej nowu konſtituziju da, pſchihotowacź. W nětčiſchim ſaſchmatanym położenju Ruſkeje budźe wona wahu pſcheciwo radikalnej ſozialdemokratſkej ſtronje dźerżecź a ßamßne nowiny „Republiku“ wudawacź.

Franzowſke nowiny w Lyonje ſ Pětrograda powjedźa, ſo chze knjeźerſtwo žitowy monopol ſamjeſcź. Juſtizny miniſter Kerenſki ſakoń pſchihotuje, kotryž dyrbi wſchu njerunoſcź prawa w naſtupanju ludowych worſchtow, naboženow a narodnoſcźow wotſtronicź.

Pódla Finlandſkeje też Eſtlandſka autonomiju (ßamoſarjadniſtwo) doſtanje. B.

S nowa pſchißahanje ruſkeho wójſka.

Pſches Stockholm ßo ſ Pětrograda powě: Knjeźerſtwo je generala Alexejewa ſa hłowneho roskaſowarja ruſkeho wójſka pomjenowało. Hłowny roskaſowaŕ wjeczorneje fronty, general Ewert, je ßo puſchcźił, na jeho měſto je ßo general Leczinſki ſtajił.

Jedyn knjeźerſtwowy telegram ſ Pětrograda praji: Amurſzy koſakojo ßu wójnſkemu miniſtrej Gucźkowej ſdźělili, ſo ßo ßwěru k nakhwilnemu knjeźerſtwu dźerża. Podobnej depeſchi ſtej ßo komandantej wojakow w Irkutſſku a Wladiwoſtoku póßkałej. B.

Nowe ſrjadowanje w ruſkim wójſku.

Ruſki wójnſki miniſter Gucźkow je w mjenje nakhwilneho knjeźerſtwa ßlědowazy telegram jendźelſkim nowinam „Times“ póßłał: „Shromadnej wězy ßwěrni woſtanjemy. Dźakujemy ßo wutrobnje ſa Waſche ſbožopſchecźe. Ruſke wójſko a ľódźſtwo ßwěru nowy kraj ſchkitujetej. Nadźiju ßo, ſo ſnowanarodźenje Ruſkeje ſwjaſki mjes nami a khrobłym jendźelſkim ludom poßylnja.“

Wo reformach, kotrež ßo w ruſkim wójſku ſawjedu, „Times“ ſ Pětrograda piſche: Muźſtwa budźa ßebi w pſchichodże jěź ßame wobſtaracź. K tomu ľóźda kompagnija konišiju, ſ wóßom wojakow wobſtejazu, wuſwoli a budźe ßebi ßwojich ßamßnych podawarjow žiwnoſcże a jeneho pißarja dźerżecź. Offizěrojo pak prawo kontrolle wobkhowaju. W offizěrſkim korpſu dyrbi ßo dotalnemu protekziſtemu ſyſtemej kónz činicź. B.

Zarſka ßwójba w Zarſkim Sſelu.

Italſka telegrafowaŕnja „Agenzia Stefani“ ſ Pětrograda powě: Zarſka ßwójba je nětko w Zarſkim Sſelu ſjednoczena. Wona ßo krucże ſtražuje. W hrodże ßu pódla hrabje Benckendorffa a wjerſcha Dolgorukeho nuſni ßłužobniſy a dwórſki perſonal. Prjedawſchi zar a jeho mandźelſka ſtaj ßebi njedźiwajcy ßwojeho ßlubjenja ſ tajnym pißmom žiwje dopißowałoj. So by ßo temu ſadźěwało, je miniſterſtwowa rada pſchikaſała, jeju ſajecź. L.

Pſchepytanje pſcheciwo zarowej mandźelſkej.

Londonſke „Daily News“ ſ Pětrograda powjedźa: Senator Charſon je ßo jako pſchepytowanſki ßudnik pſcheciwo zarowej poſtajił. Ju winuja, ſo je ſpionažu ſkuczika a njeměry wot 12. hač 15. měrza pſchihotowała. D.

Pſchichodne bydliſchcźo bywſcheho zara w Londonje?

Nakhwilne knjeźerſtwo ßo njepſcheſtawajcy ſ woßudom zarſkeho doma ſaběruje. Najprjódzy dyrbi zarſka ßwójba w Pětrogradže woſtacź, hač zarowe dźěcźi wot woßepizow wotkhorja. Po „Ruſkej Woli“ je ßo jako nakhwilne bydliſchcźo ſa zara London wuſwolił. Zar dyrbi ſ pſchewodom juſtizneho miniſtra najprjódzy po Murmanſkej żeleſnizy a potom ſ jenej ruſkej wójnſkej ľódźu do Newcaſtla puczowacź. Druhe nowiny chzedźa wjedźecź, ſo ſtej ßo Franzowſka abo Schwajzarſka ſa zarowy pſchebytk wubrałej. B.

Wotſtupjenje wſchěch ruſkich wulkowjeŕchow.

S Pětrograda ßo powě: Wſchitzy wulkowjeŕchojo ßu, ſo njebychu nowemu knjeźerſtwu ſe ßwojim ſawoſtacźom žanych njeluboſcźow činili, wot ßwojich ſaſtojnſtwow wotſtupili. Wulkowjeŕch Zyrill Wladimirowicź je ſ tym ſapoczał a ßo ſ muźſtwami ľódźſtwoweje gardy roszohnował. Generalni inſpektorojo artillerije, kavallerije a lětarſtwa budźa po jeho pſchikładze činicź.

Wulkowjeŕch Nikolaj Nikolajewicź je ßo wot wójſka, nad kotrymž wón pſchi kawkaſkej froncże roskaſowaſche, a też wot wobydleŕſtwa, na wutrobne waſchnje roszohnował. Wón wojakow a wobydlerjow napominaſche, ſo bychu wſchě mozy k dobyczu nad njepſcheczelom a k wobtwjerdźenju ßwobody kraja nałożili. Wón ſe ßlědowazymi ßłowami ſkónczi: Njech je mi ſpožczene, ſo bych ßo po wójnje jako kubleŕ na ßwoje kubła wrócził. Wobydlerjo a wojazy tele ßłowa ſe ſahorjenjom pſchijachu.

Kaž „Ruſke Wědomoſcże“ piſchu, je juſtizny miniſter Kerenſki radu Moſkowſkich dźěłaczeŕſkich wotpóßłanzow wopytał, pſchi czimž na praſchenja ßobuſtawow wotmolwi: Nikolaj Nikolajewicź njebudźe ſ hłownym roskaſowarjom. Zar, wote wſchěch wopuſchczeny, je nakhwilne knjeźerſtwo wo to proßył, ſo by jeho ſchkitowało. Jako najwyſchſchi juſtizny ſaſtojnik jeho a jeho ßwójby dóńt we ßwojimaj rukomaj dźerżu. Tola naſcha revoluzija bě ſkoro njekrwawna, a ja nochzu ſ jejnym Maratom bycź. S woßebitym czahom zara do jeneho pſchiſtawa a wot tam do Jendźelſkeje dowjeſcź dam. Dajcże mi k tomu pokmóz. B.

Ruſzy wulkowjeŕchojo ſa nowe knjeźerſtwo.

Wulkowjeŕchojo Nikolaj Nikolajewicź, Nikolaj Michajlowicź, Alexander Michajlowicź, Boriß Wladomirowicź, Dimitrij Konſtantinowicź a Oldenburgſki wójwoda Alexander ßu nakhwilnemu knjeźerſtwu telegram póßłali, w kotrymž temu, ſchtož je bratr bywſcheho zara, wulkowjeŕch Michał Alexandrowicź we wotrjekazej liſcźinje wuprajił, pſchihłoßuja. Woni praja, ſo ßu ßo twjerdźe rosßudźili, nakhwilne knjeźerſtwo w kóždym naſtupanju podpjeracź. W naſtupanju apanažnych kublow wulkowjeŕchow a prynzow woni měnja, ſo ßu te nětkole ſtatowe ßwójſtwo. B.

Wußwobodźenje politiſkich jatych.

S Pětrograda ßo powě: Hdyž ſběžkarſki lud politiſkich jatych w měſcże Orlu ſ jſtawow puſchczi, ſ njeho też general Gregorijew wupjeŕchny, kotrych je 1916 twjerdźiſnu Kowno Němzam pſchepodał.. Seſnawſchi jeho jedyn druhi jaty ſawoła: „Sadźerżcże pſcheradnika!“ na cźož jeho ſaßo ſajachu. W Cherſonje je 700 jatych dohladowarjam bróń ſebrało. Potom 200 jatych ſ jaſtwa wußwobodźichu, 300 muži, kotſiž ßo ludej ſpjecźichu, ßu ßo ſajeli. Wſchitzy ſ jaſtwa puſchczeni, po měſchczańſkich drohach cźahachu. Cźłowjekojo njejßu ßo morili. B.

Schtworoſwjaſk je nowe ruſke knjeźerſtwo pſchipóſnał.

Jendźelſki, franzowſki a italſki póßłanz ßu ßo njedźelu do Pětrogradſkeje radnizy podali, hdźež mějeſche miniſterſtwowa rada poßedźenje, a nakhwilne knjeźerſtwo w mjenje ßwojich knjeźerſtwow powitachu. — Też Belgiſka a ſjednoczene ſtaty połnózneje Ameriki ßu nowe ruſke knjeźerſtwo pſchipóſnałe. B.

Wójnſke pſchihoty w połnóznej Amerizy.

Kaž Pariżſke nowiny „Petit Pariſien“ piſchu, je wojeŕſki plan knjeźerſtwa ſjednoczenych ſtatow połnózneje Ameriki ßlědowazy:

1. Wſchě wojeŕſke mozy wójnſkeho ľódźſtwa ßo mobiliſuja a ſepjeraniſchcźa pſchi jendźelſkim a franzowſkim brjoſy ßo ſa amerikanſke ľódże wužija;
2. Amerikanſke pſchiſtawy a ľódźerńje ßo ſchtworoſwjaſkowym wójnſkim ľódźam wotewrja;
3. Wójnſki material budźe ßo bjes wobmjeſowanja ſchtworoſwjaſkej podawacź, a jěźdźenje ľódźow do Wladiwoſtoka ßo ſwěſcźi.
4. K ſwěſcźenju ſnutſkowneho měra ßo milizy mobiliſuja. Wobſtatk krajneho wójſka ſ tym na 200 000 muži ſroſcże;
5. Wſchě wójnſke a wikowanſke ľódże w amerikanſkich pſchiſtawach ßo ſa amerikanſke wójnſke ľódźſtwo ſebjeru. Němſka ſa ßwoje ľódże, w amerikanſkich pſchiſtawach ſtejaze, ſarunanje doſtanje, khiba ſo ßo tele ľódże jako ſarunanje ſa potepjene amerikanſke ľódże ſebjeru;
6. 6. Amerikanſke wójnſke ľódże ßo mobiliſuja;

7. Kongreß (ludowe sastupjerstwo) wjetsche sumy sa wójnu pschiswoli.
8. Industrija, kotraž želesniski a wójnski material dźěła, žo mobilisuje. B.

Schwajzarski nowinski telegraf s Now-Yorka powě: Po depeschach s Washingtona žu president Wilson a jeho ministerjo wobsamkli, amerikanske wójsko do Europy póßlacź. Wojerske wyschnosće počinaju, 500 000 dobrowólnikow wnsběhacź a wschě wojerske mozy wójnskeho łódźstwa žo pschisporja. Wójsko dyrbi žo na 3 milijony muži powyschicź. L.

Prěnja wobronjena amerikanska póstska łódź do Jendźelskeje pschijěła.

Prěnja wobronjena amerikanska póstska parna łódź „St. Louis" je s New-Yorka do pschistawa jendźelskeho města Liverpoola pschijěła. Podmórske čołmy njejžu žo na jěsbje wohladale. Po powjesći Reuterez telegrafowarnje je powjesć wo łódźinym pschikhadźe w sjednoćenych statach połnózneje Ameriki wulke wjeßele sbudźiła, a to čim bóle, dokelž wjedźachu, so by, hdy by žo łódź s jenym němskim podmórskim čołmom setkała, lohko k wójnje s Němskej doschło.

Wo reformje wólbneho sakonja sa pruski krajny žejm

je žo s nowa žrjedu jednako. Pschi tym žo hrabja s Roon s konservativneje strony je wschej rasnosću pschećiwo reformje wólbneho sakonja wupraji a žebi s dobom žadasche, so dyrbi žo wólbny sakoń do khěžorstwoweho žejma pscheměnicź. Dokelž pak žo to njesda mózna bycź, dyrbjało žo pschemyßlicź, hacź žo njedyrbjał s najmjenscha wyschschi khěžorstwowy žejm wuswolicź, kotryž měł radikalnemu postupanju khěžorstwoweho žejma sadźěwacź. Jadro němskeho khěžorstwa, a to je Pruska, by žo s liberalnym a demokratiskim wólbnym prawom sniczilo. Wo sakoženju noweho pólskeho stata hrabja s Roon měnjesche, so je Němska s tym nowu cźežu na žwojej ramjeni wsała. Zadanja, kotrež žo s pólskeje strony cźinja, wo dobrej woli njeßwědcža, žo mozy pruskeho stata podstajicź. Dokelž wón žwój wótzny kraj psche wscho lubuje, žebi wón horzo pscheje, so bychmy tule staroscź saßo wotbyli a so by žo tale wěz saßo wrócźiła. Dokelž pak je žo proklamazija ras stała, dyrbjało nowe pólske kralestwo niz jenož wojerśzy, ale tež hospodarśzy a politiszy w naschej ruzy wostacź. Ssmy tola doscź njesboža s Elsaßom a Lothringskej docźakacź dyrbjeli. Tola my ani se stawisnow, ani s pschitomnosće njewuknjemy. Knjeżerstwo budźiske dyrbjało wschěm žadanjam sa reformu wólbneho sakonja napscheczo stupicź, dokelž je k tenu cźaßa doscź, hdyž budże wójna nimo.

Schleswigsko-Holsteinski wójwoda Ernst Günther wo rěczi hrabje s Roona měnjesche, so je wón, runje kaž druhi konservativni rěcźnizy, jenož žwoje parschonske nahlady wuprajił. B.

Nowy wobkhadowy a wuhlowy dawk

je žo w khěžorstwowym žejmje pschijał. Khěžorstwowy žejm bě namjetej doprědkarśkeho sapósłanza Mumu pschihłosował, po kotrymž dyrbja jěsdne khartki hacź 35 pjenjezkow wot dawka wuslobodźene wostacź. Pschi tsećim wuradźenju pak je žo namjet sapósłanza Mumma bohužel se 159 pschećiwo 142 hłosam wotpokasał. B.

W nastupanju wuhloweho dawka je žo wobsamkło, so žo na wuhlo, kotrež žo w domach pschetepi, dawk njepołoži. Wuhlowy dawk dyrbi 1. augusta 1917 do mozy stupicź a hacź do 31. julija 1920 płacźicź.

Wójnski dawk, kotryž je žo loni w khěžorstwowym žejmje wobsamknył, žo s dwazyćiprozentskim pschirażkom powjetschi. B.

Sežiwjerski wubjerk khěžorstwoweho žejma

je nowe naprawy ludoweho sežiwjenja we wójnje wuradźował. Pódla khlěbowego žita žo dźělby žamosastararjow wo schtwórty dźěl pomjenscha. Pola jecźmjenja žo wscho sebjerje, schtož njeje k sežiwjenju žamosastararja a k sdźerženju skota w hospodarstwje trěbne. Wožebite wubjerki budža skkady w ratarskich hospodarstwach pschehladowacź. Dźělby, kotrež dyrbja ratarjo wotedacź, dyrbja žo hnydom do skkada dowjesć, kiž ma gnejna pschiprawicź. D.

Batozki wo ludowym sežiwjenju.

We wubjerku sa ludowe sežiwjenje žo president Batozki wutoru pschecźiwo porokej sakitowasche, so wón interežy wulkoležomnosćerjow sastupuje. Batozki potom sdźěli, so hischcże pruhuje, hacź dyrbja bjesmjaßowe dny spadnycź. Wobstatk žwini sa nusne rěsanje njedoßaha. Teho dla dyrbi žo hłuboko do wobstatkow howjaseho skota sapschimnycź. Pschiběrka se sjawnych pjenjezných žrědkow sa pschidawkowe mjaßowe dźělby žo w tej myßli dawaju, so bohatsche gmejny něhdże 75 pjenjezkow, khudsche gmejny hacź do 90 pjenjezkow na hłowu a tydźeń dostanu. Jenemu konservativnemu rěcźnikej s Batozki wotmolwi, so žanych wuhladow njeje, so by žo sebranje žiwnosće pola ratarstwa sběhnyło. Wěsće je cźežko, bjes doßahazeho tuka wutracź, zyle njemózne pak je, so by cźłowjek bjes khlěba a běrnow žiwy był. To dyrbi ratarstwo wjedźecź. Bliżsche lěta, wscho jene, hacź we wójnje abo w měrje, tej tak wostanje.

K njedźeli Palmarum.

Dźenß lube dźěcźi wopomńcźe,
To dźeń je teho Knjesa
Hdyž kschcźenski žlub wy snowicźe,
To dźěcźatstwa je mjesa,
Duž Eben Ezer postajcźe,
Hacž žem wam Bóh Knjes pomhał je.

Hacž žem waß Bóh Knjes wo-
Dźak jemu sa to dajcźe, [dźił je,
Njech pomoznik wasch wostanje,
Pój k nam, tak dźenßa prajcźe,
Ach wodź naß žwěru sa ruku,
Mu dźemy radźi sa tobu.

Dwaj pucźej macźe psched žobu,
Dźenß rosßudźcźe žo žwěru,
Tón jedyn cźěř ma schěroku,
Waß njedowjedźe k měru,
Tón druhi wuski, cźernjowy,
Je, ach, tak mało khodźenu.

Jón wuswolcźe, wón wjedźe tam,
Hdźež wěcźny měr wam kiwa,
Hdźež w nusy pomoz pschińdźe
Naß Boża hnada shrěwa, [k nam
Ach žwěr tón po nim njekhodźi
Schtóž žwětej žwěri, po tim dźi.

Wy wuswolcźe tón wuski žej
A po nim khodźcźe žwěru,
Sso wodźicź dajcźe Jesußej
A dźerschcźe prawu wěru,
W nschěch wichorach a njewjedrje
Sso Bohu jeno dowěrcźe!

We žiwjenju njech schpihel je
Wam Boże žłowo žwjate,
Waß we wschěm horju troschtuje,
Wam k wucźenju je date,
Schtóž Boże žłowo sazpije
Do hańby, hrěchow sapadnje.

Sswět sa waß rjane žłowa ma,
Ow, njewěrcźe wschak jemu,
Toh' žwěta luboscź je kaž mhła,
Waß wabi jeno k skemu
Sswět sardźe, Bóh pak nostanje,
Schtóž wěri, krónu dostanje.

Dha nětko stroschtnje nastupcźe
Pucź dalschi do žiwjenja,
Njech Jesuß k wam wschěm prjedy
Wasch wostań nawoženja, [dźe,
Schtóž pschewinje, tón dobudźe,
Tón w njebju krónu dostanje.

J. Kruža.

Ze Serbow.

— **Nalětnje mustrowanje** lětnika 1899 smeje žo w **Budyschinje** na tšelniku 3., 4., 10., 11., 12., 13. a 14. haprleje rano wot 8 hodźin, w **Njeßwaczidle** w knježim hosćenzu póndźelu 16. haprleje dopołdnja wot 9 hodźin, w **Scherachowje** w hosćenzu herbskeje grychty wutoru 17. a žrjedu 18. haprleje dopołdnja wot 1/2 8 hodźin.

Mustrowanje lětnikow wot 1869—1898 smeje žo jenož hischcże póndźelu 2. haprleje w Budyschinje. Dalsche mustrowanje tychle lětnikow je žo worstorcźiło.

— W Budyskim hamtskim hejtmanstwje maja žo běrny, kotre žo k sežiwjenju cźłowjekow njehodźa, hnydom do běrnoweje žuscherenje w Barcźe dowjesć, kotraž je po mózności wyßoko sapłacźi.

— **Se želesnym kschižom** 2. rjadownje žu žo wusnamjenili podoffižer Jan Jurjanz s Brětnje sa wurjadnu khrobłosć na balkanskim wojownischcźu. — Dźeßatnik Jan Nowak se Sabroda sa wopokasanu khrobłosć psched njepschecźelom na rauschim wojownischcźu. — August Cźech s Mortkowa. — Ratař dźeßatnik Mikławsch Michnuk se Ssulschez pola Kulowa. —

— **(Wójnska pozcźonka.)** Wschě mozy žo napinaju, so by žo 6. wójnska pozcźonka derje radźiła. Pschi hamtskim hetmanstwje je žo dźěłacźerski wubjerk sakožił, do kotrehož žu žo mužoje se wschěch worschtow a se wschěch stron powokali. Tutón wubjerk ma wuradźowacź, kak by žo pscheßwědcźenje wo ważnosći tuteje wójnskeje pozcźonki kóždemu stawej nascheho luda psched wocźi stajiła. Nowiny maja žo prózowacź, ludej nasche wójnske a hospodarske położenje rosjaßnicź a wótcźinske žwědomnje wótsicź, so žo njeby nichtón wot žwojeje wótcźinskeje pschißłuschnosće wotwłakował. Lětaze kopjena žo rosschěrjuja, też w žerbskej rěcźi. Zyły wokrjeß je do małych podkrjeßow dźělenY, kiž maja žo s dowěrnikami pscheč-

khodźicź. Cźi maja kóždu ßwójbu wopytacź a kóždeho jenotliwje na jeho pschißłuschnoscź kedźbliweho cźinicź. Woni maja poruczność, kóždenu pschi sapißanju wójnskeje pożczonki pomozni bycź. Każ ßłyschimy, je tuta organisazija hižo s dobrym wuspěchom była. Tak mjenowany mały lud też w żerbskich wßach ßo na wótczinskim skutku pilnje wobdźěła. Duż mamy dobru nadźiju, so wuspěch tuteje pożczonki naschim njepscheczelam wschě myßle wo naschej njemozny s hłowy wucźěri. Też ty pomhaj k tenu. E. H.

— **(Palenje běrnow.)** S wukasom khěžorstwoweho kanzlera je ßo postajiło, so ßmědźa ßo jenoż te běrny w lěcźe 1917 palicź, kotreż ßo k seźiwjenju cźłowjekow njehodźa a kotreż ßo w jenej bliskej ßuscherni abo schterkowej fabrizy pschedźěłacź njemóża.

Kóždy plahowar běrnow ma po żadanju komunalneho swjaska wschě běrny wotedacź, kotreż k dalewjedźenju jeho hospodarstwa trěbne njejßu. Kóždy plahowar běrnow, kotryż je w lěcźe wjazy dyžli ¼ hektara s běrnami poßadźane měł, ma 8 zentnarjow na hektar ßwojeje poßadźenskeje role wotedacź. Wukas je 26. měrza do mozy stupił.

— **(Wußwojenje rěsneho skota w Sakskej.)** Sakske ministerstwo smutskownych naležnoscźow je komunalnym swjaskam polnomóz dało, rěsny skót wußwojicź, hdyž ßo jedyn wobßedźeŕ skota japorojedźi, jón pschedacź, hacź runje je jemu to móżno. Rěsnikam je ßo porucziło, komunalnym swjaskam tych wobßedźerjow rěsneho skota mjenowacź, kotsiž ßu ßo bjes doßahazeje pschicźiny sarjekli, jón wotedacź. Komunalne swjaski ßu tule polnomóz hižo wuźili. Tak je ßo wobßedźerjam skota w Roswodezach pschikasało, so dyrbja 15 kruwow a jeneho byka k rusu wotedacź. Też Cźemjerecźenja ßu dyrbjeli rěsny skót wotedacź.

S Matcho Wjellowa. Tele dny 70lětny wumjeńkaŕ Schubert s Libuchowa žito na tudomne dwórnischcźo pschiwjese. Psched kuoom pschijědźazeje lokomotivy ßo kóń splóschi a wojo słamawsch cźekny. Schubert, kiž chzyschе konja sadźerżecź, pod koła pschińdźe a ßebi prawu nohu słama.

S Luscźa pola Njeßwacźidła. Offizěrskeho sastupjerja P. Müllera s Luscźa, w reservnym pólnoartilleriskim regimencźe cźiłko 23 ßłużazeho, ßu na leutnanta reservy powyschili.

S Kinajchta. Swój stoty kwaß Matěj Zink a jeho mandźelska tu cźiłaj a strowaj ßwjecźeschtaj. Po požohnowanju w zyrkwi ßo jubjelskimaj mandźelskomaj 50 hriwnow jako khěžorowy hnadny dar pschepoda.

S Rakez. Tudomne zyrkwinske pschedstejicźerstwo je po namjecźe krajneho konsistorstwa, na kotreż bě wobßadźenske prawo pscheschło, knjeza fararja Kschižana w Hucźinje sa fararja Rakecźanskeje woßady wuswolilo. Nadźijomnje jeho borsy k nam powitamy. Pschejemy jemu wjele sboża a žohnowanja do jeho noweho sastojnstwa.

S Rakez. Tudomnemu wyschschemu wucźerjej kantorej Rjelzy je ßo sa jeho skutkowanje sa wójnsku pomoz cźeßne znamjo spožczilo.

S Lubia. Pscheklepaneho jebaka, prjedawscheho młynskeho dźěłacźerja Hempela, ßu tu sajeli. Hempel, kotryž bě wojak druheje klaßy a kiž je wjele lět w khostarni ßedźał, bě ßo vizefeldwebelsku uniformu woblekł a ßebi wopißma falschował, so by ludźom pjenjesy wuwěschcźił.

S Lubija. Wokrjeßny wubjerk je wobsamknył, papjerjane pjenjesy po 10, 25 a 50 pjenjeźkach sa zyłe Lobijske hamtske hejtmanstwo wudacź.

K podpjeranju dźěłaŕnje ßylneje ßkomy w Barcźe je wokrjeßny wubjerk 3500 hriwnow jako njesadanjomnu pożczonku pschiswolił. — 1000 hriwnow ßo k spěchowanju plahowanja kosow jako pschibjerk k kósłowym mytam postaji.

S Draždźan. (Prynz Bjedrich Kschescźijan pola sułtana). S Konstantinopla ßo 27. měrza powě: Sułtan je sakskeho prynza Bjedricha Kschescźijana, kotryž wot někotrych dnjow w Konstantinoplu pschebywa, w audijenzy pschijał.

Se Shorjelza. Każ wschudźe sa cźaß wójny, je ßo tu liczba narodźenjow pomjeńschika. S tym ßu dokhody babow tak wotebjerałe, so móża ßo lědma s babinstwom žiwicź. Měschcźanske sastupjerstwo je teho dla wobsamkko, so maja ßo babam pschi kóždym normalnym porodźenju 3 hriwny jako pschibjerk s měschcźanskeje kaßy wupłacźicź. Liczba narodźenjow, kotraž do wójny lětnje něhdźe 2000 wucźinjesche, je w lěcźe 1915 na 1195 a w lěcźe 1916 na 911 spadła.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Na wjele městnach je ßo wóßomnacźelětny dźěłacźeŕ Alfred Grohmann we Wojerezach nuts dobywał a kradnył. Lětßa w januarje ßo wón w nozy do wokrjeßneje žiwnostneje saradźernje, dale do kantiny jamy „Eriki", do filiale Selbmannez schokoladoweje firmy atd. dobu a po zentnarjach połcź, kołbaßu, schokoladu a też pjenjesy kradny. Młodostnemu paduchej żadyn kaschcź, żane durje, żadyn samk napschecźo njestejesche; wón wschě samki a durje rospacźi. Skóncźnje ßo wón s ropotom, kotryž pschi rospacźenju jeneho żelesneho khamora nasta, pscheradźi, so móżachu jeho sajecź. Straschneho pachoła k jastwu na 1 lěto saßudźichu.

S Kulowa. W dyrbjenskim pscheßadźowanju je wěsta Schwarzowa w Draždźanach tudomny rěsak Schiera a Hensohna sa 8700 hriwnow kupiła. Rěsak bě s 21 000 hriwnami dołha wobcźeżeny.

S Hródka. (Dwě dźěsczi ßo spalikej.) W jenym domje na hórskej drósy ßu schtwórtk tydźenja rano tśi a pjecź lět starej dźěsczi pjekarja M., kotryž je ßo wot spočzatka wójny do wójska swołał, spalenej namakali, mjes tym so ßu jene schěsczlětne dźěczo, na nohomaj cźežko wopalene, tola hischcźe žive wukhowali. Dźěczi, kotrychž macź bě na dźěło wuschła, ßu najskerje woheń saparali, hdyž ßu jědź warike. Woheń móżesche ßo bórsy shaschecź.

S Běłeje Wody. Sańdźenu njedźelu je ßo jena kólnja akzijowesо towarstwa sa kartoßazowu industriju wotpaliła. Woheń je wjele papjery, jenu papjerowu prażu a jedyn wós snicził.

S Krjebje. W lazarecźe w Ušskübje w Mazedonskej je dźěłacźeŕ Gustav Bader s Krjebje wumrjeł.

Cźesczem wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotsiž chzedźo sa nje na

2. schtwórtlěto 1917

wo prědka płacźicź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Cźi, kotsiž ßebi Serbske Nowiny psches **póst** pschinjesecź dadźa, njech tola njesapomnja, ßebi je tam bórsy skasacź. Na schtwórtlěto saplacźi ßo sa Serbske Nowiny na sakskich a pruskich póstach, każ też w druhich krajach němskeho khěžorstwa **90 pj.,** s pschinjeßenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny s pschiłohu „Pomhaj Bóh" płacza na póscźe **1 hr. 30 pj.,** s pschinjeßenjom do domu **1 hriwna 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Cźaßnikaŕ Franz Josef Hähnel s Kißlizy pola Hucźiny bě ßo na njekasanske waschnje na holzach niże 14 lět pschepschimał. Hähnela k 9 měßazam jastwa saßudźichu a jemu cźeßne prawa na 3 lěta wotrjeknychu.

+ Inwalid a wikowaŕ K. G. Tschaber s Wjeleczina bě wobskorżeny, so je loni 24. junija żiwnoscźerżu Theresy Bjenschowej w Hrodźischczu pjenjeżnu móschеń s 50 hriwnami kradnył. Pschischedschi tutón dźeń s wikow, bě Bjenschowa ßuknju, w kotrejż pjenjeżna móschеń tczesche, na hosdźik pschi wudwjernach powěßka a potom na łuku schła. Doma jenoż jejna doroscźena dźowka Lena wosta. Hdyž ta sa krótki cźaß do jstwy stupi, wona jeneho muża pschi wocźinjenych durjach pschi ßuknі stejazeho wohlada. Tutón ßo stróži a jej wschěn sraženy pólne postiske khartki poskicźi. Hdyž bě ßo wón wotßalił, bě ßo pjenjeżna móschеń se ßuknje shubiła. Dźowka Helena psched ßudom Tschabera jako tamneho wikowarja s wěstoscźu saßo spósna. Tutón prějesche, so je paduschstwo skncził. Dokelž pak je wón loni do hód po ßwojim ßamßnym wusnaczu na knjeżim dworje w Žiczenju jako wokolonoscheŕ jenemu dejerjej jemu pjenjeżnu móschеń s 20 hriwnami s jeneho żaketa kradnył a ßo teho dla 4. februara lětßa k jastwu na 4 měßazy saßudźił, mějachu jeho sa winowateho. Jeho khostanje na 6 měßazow jastwa powyschychu a jemu s dobom cźeßne prawa na 3 lěta wotrjeknychu.

+ Schtyrzecźilětny rataŕski dźěłacźeŕ F. A. Hänsch s Cźornjowa bě ßo na poliziji ßam stajił, ßo wobskorżejo, so je kradnył. Wón bě, hdyž ßo droha s Hucźiny do Suborniczki twarjesche, kónz meje 1916 wjednikej drohoweje walzy, Karschej, jędne koło a s bydlenskeho wosa pjenjeżnu móschеń se 34 hriwnami kradnył. Na to wón po żelesnizy do Barlina a wot tam s kołom do Mecklenburga cźekny, hdyž wón koło sa 18 hriwnow pscheda. Po wußudźe ma Hensch sa to 6 měßazow jastwa wotpokucźicź. Cźaß pschepytanskeje jatby ßo wot khostanja wotcźehnje.

Scžěhwk sawiscže.

(Pokračowanje.)

„Wočakaj jeno", Marta rjekny, „ty moju ßotru tak derje kaž ja njesnajesch!"

„Ja ju hischcže lěpje snaju", Hańža wotmolwi, „hdyž cži praju so Hana ta ßamßna wostanje kaž prjedy, to mózesch mi wěricz. Ale ſ tobu dzenßa rěcže njejßu, ſ tebje rěczi sawiscz, to tola kóždy cžłowjek ßłyschi."

Nětkole bě to jaßne. A Wornakowa też hižo stary a sawoła ſwojich hólzow, jej ßo nochzyschе ſ Martu dale wurěczowacz. Hólzy runje najbóle spokojom njeběchu, hdyž hižo wo woteńdzenju ßłyschachu, woni dzenßa hischcže wot knjeni Spěwakoweje žaneho tykanza njeběchu dostake. Ale ta ßebi nětkole na tykanz njemyßlesche. Ani ßłowczka njepikny wschi wona Hańžu a jejnych hólzow po ſkhodach dele pschewodzesche.

W khěžnych durjach poda Hańža ßwojej pschecželniży ruku, mjes tym so jejne hólzy hižo dale cžerjachu, a wona jej hischcže pschecželnje dorěczowasche:

„Ale ty dyrbisch tola saßo rosuma wuživacz, njejßy dha pytnyła, so też twój muż pschi tym saßo cžerpi, to ßym pschipokdnju hnydom na nim pytka, so ßy jemu nješchto porokowała. Wón bě wschón roshorjeny. Njebojisch dha ßo, so mohł tebje Bóh khostacz ſa twój hněw?"

Marta jeno wotmolwi:

„Měj ßo rjenje!" a potom samkny durje sady njelubeje napominarki.

Knjeni Wonakowa pomału ſa ßwojimi dzěczimi dzěsche a bě samyßlena. Mjes tymaj dwěmaj bě nješchto do njeporjada pschischło. Wona ßebi wotmyßli, na Martu bóle kedzbowacz. Pschi tajkich wo'ſtenoſczach bě jej derje měnjaza pschecželniza jara trěbna.

Hdyž Marcziny muż tón dzeń wjeczor domoj pschińdże, sdasche ßo jemu jeho žona jara spokojna bycz. Wona jemu powjedasche, so bě bjes ßłužobneje holzy ßama derje bodzěkała, so bě też knjeni Wornakowa ſe ßwojimi hólzami tu pobyła, potom też wo powjeſczi w nowinach powjedasche, kaž ßo ſdasche, jara směrowana. Ale Jan bě dobry wobkedzbowar a pytny, so tola hischcže wschitko do rjadu njebě. Wschu nadziju mějesche na pschichod. Tu bě trjeba, cžakacz, směromnje cžakacz, po cžaßu też tuta rana sahoji a potom by prjedyschе ßłónczne sboże saßo do jeho lubosneho bydła pschischło, kotrež bě jeho zyła radosczi a wjeßelosczi. Wón ßo teje wězy wjazy njedótkny ſe ßłowom a nasajtra rano napißa krótke sbožopschecże ßwojemu ßwakej, profeßorej Pinczníkej.

Pola Spěwakej dzěsche wschitko saßo po starej koliji, jeno trochu cžischischo hacz prjedy, ale to ßebi Jan ſ tym wukkadowasche, so tu ßłužobneje holzy wjazy njebě.

Marta nětko pschezo jeno ſ poßłužowazej žonu dzěkasche a ta běsche kóždy kótcz hižo saßo precz, hdyž by Jan domoj pschischoł. Ale cžisto bě pschezo wschudzom wschitko a Jan bě ßwojej žonje dzakowny ſa tutu porjadnosczi. Nětkole bě ßam wjeßely, so bě Marta ßłužobnu holzu ſe ßłużby puschczika, pschetoż tak mějesche Marta to'. nješchto wjazy ſa dzěło a runje dzěło bě na Marczinu tyrosczi najlepsche lěkarſtwo. Dzěło njedowolesche jej na njetrěbne wězy ßebi myßlicz a tak te po nječzim ßo sabychu.

Hdyž wón junu pschipokdnju ſ wobkhoda domoj pschińdże, pschekwapi Marta jeho ſ powstwu, so chze pódla domjazych nowin też hischcže wjetschi wschědnje wukhadzazy dzenik cžitacz. Wona jako pschicžinu wudawasche, so by potom w próſdnym cžaßu też hischcže nješchto cžitacz měła.

Jan ßej pschi ßebi porokowasche, so ßebi hacz dotal na to hischcže njebě pomyßlił, ale wón ßo prózowasche směrowacz, dokelž jeho žona ženje wjele cžitała njebě. Wón jej tuto nowe wjeßele ſ wutroby pschejesche, a ßnadz móżesche też wón we ſrudnych hodzinach ßwoje myßle ſ cžitanjom na druhe wězy wotwobrocžicz. Zyła wěz jeho tola bóle mjersasche, dyžli ßej wón to ßam wusnawasche.

Wulke wschědnje dwójzy wukhadzaze nowiny móżachu woběmaj pisches wobožne hodziny bjes napinanja dopomhacz. Pschetoż hischcže husto pschikhadzachu w domje cžaßy, kotrež ßej Jan pschesе wschě hory daloko pschejesche. Jeho žona bě husto mjersaza, kußata a wobožna.

Hdyž wón junu k wobjedu domoj pschińdże, leżachu raňsche nowiny hižo njenje ſeſhibowane pódla jeho talerja. Lědma bě wón ßwoju poliwku dojědł, tu Marta hižo jeho pocža ſ rěczemi cžiwilowacz:

(Skónczenje pschichodnje.)

Zyrkwinske powjesczе.

W Michalskej zyrkwi smeje jutje, bolmonczu, duchowny Tyschet rano 1/2 8 hodzin ßerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnju 1/2 9 hodzin smeje farat Räda konfirmaziju ßerbskich paczerskich dzeczi; w 10 hodzinach konfirmazija němskich paczerskich dzěczi, kotrež je duchowny Tyschet k njej pschihotowat a pschipoldnju w 12 hodzinach konfirmazija tych němskich paczeſkich dzěczi, kotrež je farat Räda pschihotowal.

Seleny schtwórtk smeje duchowny Tyschet rano we 8 hodzinach ßerbsku a w 10 hodzinach němsku spowjedz.

Czichi pjatk smeje duchowny Tyschet rano 1/2 8 hodzin ßerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodzin smeje farat Räda ßerbske a w 10 hodzinach němske predowanje: popołdnju 1/2 5 hodzin smeje duchowny Tyschet němsku spowjednu wuczbu.

Tydzeńske sastojnske dzěła smeje duchowny Tyschet.

Zemrjeli

W druhich wokadach: Wumjeńkał August Kral w Boschezach, 79 l. 9 m. 2 d. — Waltar Rudolf Mittag ſ Polriz, sanonèr w pólnym artillerisk m regimencze czisło 28 wumrje w lazarecze w Budsischinje, pokhowany w Klukschu, 20 l. 8 m. — Rosina swudowj. Leunerowa rodz Bertramez, wumjeńkarka we Pokpizach, 79 l. 2 m. 5 d.

Zyrkwinske powjesczе ſ hodzin

Jutje, bolmonczku, budze rano we 8 hodzinach konfirmazija ßerbskich a w 10 hodzinach němskich paczerskich dzěczi.

Seleny schtwórtk smeje rano 1/2 9 hodzin farat Kschijan ßerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 10 hodzin smeje duchowny Voigt ßerbske predowanje.

Czichi pjatk smeje rano 1/2 8 hodzin duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodzin smele farat Kschijan němske a 3/4 10 hodzin ßerbske predowanje.

Zyrkwinske powjesczе ſ Cudeez.

Jutje, bolmonczku, smeje rano 1/2 8 hodzin farat Domaschka ßerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodzin smeje duchowny Bóz ßerbsku a w 10 hodzinach němsku konfirmazisku rěcz.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kolekta ſa ludowu knihownju sběra.

Seleny schtwórtk smeje duchowny Bójz rano we 8 hodzinach ßerbsku a w 9 hodzinach němsku spowjednu wuczbu.

Czichi pjatk smeje rano 1/2 8 hodzin duchowny Bójz ßerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodzin smeje farat Domaschka ßerbske a w 10 hodzinach němske predowanje.

Zyrkwinske powjesczе ſ Njeßwaczidła.

Njedzelu Palmarum budze rano we 8 hodzinach ßerbska spowjedz, dopołdnja w 9 hodzinach ßerbske kemschenje a ßwj. konfirmazija; popołdnju we 2 hodzinomaj němske kemschenje a ßwj. konfirmazija.

Sstrjedu dopołdnja pschihotowanje nowokonfirmérowanych ſa prěuju ßwj. spowjedz a Bożu wjeczer.

Seleny schtwórtk ßwj. spowjedz ſa nowokonfirmérowanych, jich pschiwuſnych a wożadu, a to rano we 8 hodzinach ßerbſki a dopołdnja w 10 hodzinach němski.

Czichi pjatk budze rano w 7 hodzinach ßerbska spowjedz, dopołdnja we 8 hodzinach ßerbske a 1/2 10 hodzin němske kemschenje. Wjeczor w 6 hodzinach němska Boża wjeczer

Zyrkwinske powjesczе ſ Rakez.

Njedzelu Palmarum rano w 9 hodzinach němske a dopołdnja 3/4 11 hodzin ßerbske kemschenje ſ czitanym predowanjom.

Czichi pjatk budze dopołdnja w 9 hodzinach ßerbske a 3/4 11 hodzin němske kemschenje ſ czitanym predowanjom.

Plahowanje rapsa a ripika.

Dla powjetschenja wunoschka se žnjow wolijoweho wußywa wójnski wubjerk ſa wolije a tuki w Barlinje tym ratarjam, kotsiž ßu ſ najmjeńscha 1 ha rapsa abo ripika wobßyli, ſa kóždy wobßyty hektar 2 zentnarjej

schwablokißaloweho ammoniaka

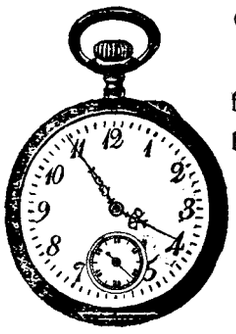
k hnojenju pschewostaji, jeli so ßo hnydom ſamolwi. — Dopokasmo ſa wußywowu rolu dyrbi gmejnski pschedstejicžeŕ wobßwědczicz.

Namjetowanske formulary a podawanske wumĕnjenja ßu pola podpißaneje firmy dostacz.

Komißionar wójnskeho wubjerka
ſa Budyske wokrjeßne hejtmanstwo

Pawol Scholta naßlěd.

Telefon czißło 56 a 96
w Budyschinje.

Konfirmandske czaßniki

po wschěch płaczißnach

kaž tež pschihódne **konfirmazijske dary**

brosche, nawuschnizy, wokloschijowe rjeczaßy

w bohatym wubjerku poručam

F. Marschnerowy naßl.

M. Ewald, czaßnikaŕ.

na bohatej haßy 9.

Ljazyłětne rukowanje. Krucze sprawne poßłuženje

Porjedźenje płaczißny hódno a derje.

Wójuski wubjerk ża wolije a łuki w Barlinje,

wuczinjenja ża wußny lěczných wolijowych płodow

wobsamkuje.

Ża lěczny ripik, len a mak ßo pódla ßo derje płaczazych wuwsacznych płaczißnow rola pschidawa, ża żonop ßo młóczenske myto dawa.

Kupjenje ammoniaka ßo płahowarjam ßaradźi. Dalsche je pola podpißanej firmy shonicz.

Komißionar wójnskeho wubjerka
ża Budyske wokrjeßne hejtmanstwo

Pawol Scholta naßlěd.

Telefon czißło 56 a 96

w Budyschinje.

Wschě druźiny

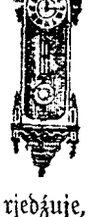
ßyrych harowanych a njeharowanych

kožow

ßebrane a njeßebrane, kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haßy 32.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicz** dacz njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawstej haßy 5

Jenčž pschedawa a porjedźuje, ża ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaczißname wupołożene, wobhladacz.**

Serbske a němske

ſpěwarske

ßu dostacz

we wudawarni Serb. Nowin.

Pistlne khartki

ßo derje a tunjo czischcza

we wudawarni Serb. Nowin.

Konje k rěsu

po najwyschichich płaczißnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjaßowych jědłach a na Humboldskej dróßy 782 B

— Telefon 403. —

Hura! Tuni ſnaty Hura!

kneflowy a jehłowy bjaŕ

tu ßaßo je.

Njedźiwajcy powyschenja płaczißnow wo 30—70 prozentow we wschěch wězach krótkotworoweje branſche pschedawam, dokelž ßym ſ czaßom wulki ſkład nakupił,

hermank w Budyschinje

wschě wězy, kaž: **czrijowe ſchnórki** wschěch dołhoscžow, **zwjern, ſchatowe knefle, bauty, roßowanske hoſdźiki, kłóčne knefle, czeßaki,** kaž wschě druhe krótke twory po pomyßlnje najtuńſchich płaczißnach.

Wschelake wězy, kaž ryßowanske hoſdźiki, zwjern, płatowe knefle, kłóčne knefle atd. ßo w fabrikach wjazy njedźěłaju, dokelž żanych ßyrych materialijow wjazy njeje. Duž je ża kóždeho ſ wužitkom, hdyž ßebi hischcze ſ czaßom tele wězy nakupi, dokelž wone poſdźischo tež po wyßokich płaczißnach njebudźa dostacz. S dobom k wjedźenju dawam, ſo żanu wubrakowanu ale jenož prěnjoklaßnu wěru pschedawaw.

Wulki ſkład. Tunje płaczißny.

Eugen Gaitzſch ſ Draždźan.

Stejischcžo pschi žitnych wikach hnydom pola bohatych wrotow. Spóſnacz na firmu.

Hura! Tuni Eugen ßo ſaß widźecz da. Hura!

Sſłużobnu holzu

k 15. haprleji abo k 1. meji pyta **Mader** w Budyschinje, na Móltkowej dróſy 31 po 1 ſchodźe.

Służobna holza

wuſtojna a pilna ßo k 1. meji pyta.

Heinrich Lange

pschi žitnych wikach 11.

Hospoſa

ßo na jenu mału żiwnoſcz pyta. Poſkiczenja chżyke ßo pod czißłom 260 we wudawarni Serb. Nowin wotedacz.

Żiwnoſcz

we Wulkej Dubrawje czißło 27 ſ 9 kórzami pola a łuki je hnydom na 6 lět na pschenajcze. Twarjenja ßu dobre. Dalsche je shonicz pola

kublerja Jurja Schramma

w Radworju.

Kublo je 120 kórzami, 72 kórzami pola a łuki, 48 kórzami lěża, 900 d. jenoſczeni a 21 950 hr. wopalneje kaßy je na pschedań. Dalsche je shonicz pola M. Lehmanna w Pschischezach.

Schulerjo

dobru penißu doſtawaju pschi nowych hrjebjach 7 delka.

Ssymjeńtne bèrny,

też małe wot wyschuoſcże wotpuschczene dźełby, kupuje

Zitter w Blaſewitz p. Draždźań

Kruſchenjowe drjewo

ſnajmjeńſcha 15 cm. tołſtea tołſche po najwyſchſchich płaczißnach kupuje

mechaniſka lenowa pschadowanja w Hajnizach

pósł a żeleſniſka ſtazija w Budeſtezach.

Rowowe figury

miſchtrſke dźěło ſ kamjenja abo metalla, jara tunjo na pschedań.

Plokaze maſchiny

pola

Zitlera w Blaſewitz p. Draždźan

Młode a ſtare

kury a kapony,

truty, parlate kury, kaczki, hußy, holbje, młode kóſlata, jeja atd.

ſtajnje kóždu dźělbu po ſnatych najwyſchſchich płaczißnach kupuje

B. Kubitz

w Budyschinje

na wyßokej haßy 7, telefon 221.

Hdyž ßu klamy ſamkujene, proſchu, ſ khěžnymi durjemi ſaſtupicz.

Podpißanje na
6. wójnſku požčžonku
pſchijimujemy.

Podpißanje ßo 16. haprleje 1917 ſkónczi.

Krajnoſtawſka banka
kraľ. ſakſkeho hornjolužiſkeho markhrabinſtwa w Budyſchinje.

Hłowna zhromadźizna
Maćicy Serbskeje

budźe **jutrownu srjedu 11. haprleje 1917,** popołdnju 1/2 3 hodźin w Serbskim Domje w Budyšinje.

Porjad: 1. Rozprawy, 2. Nekrologi, 3. Namjety.

Wšěch sobustawow a přećelow wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Kedźbu! **Prózdne měchi** **Kedźbu!**

kóždeje dźužiny, tež rostorhane a ſawalenſki płat a bórnizu **pjatk 30., ßobotu 31. měrza a póndźelu 2. haprleje w hoſćenzu „ſtoteho lawa“ w Budyſchinje** kupuju. Telefon 73. Płaću najwyſchſche płaćiſny, tež kupuju měchi ſ rataŕſtwa. Pſchi wjetſchich dźělbach do domu pſchińdu. Tež ſtary billard kupuju.

Otto Börner w Draždźanach, Siebenlehnerſtraße 16, wot kněžorſtwoweho měchoweho městna prawo mějazu pokupowaŕ.

Drjewowa awkzija
Wutoru 3. haprleje 1917 dopołdnja wot 10 hodźin

ma ßo na

Luhowſko-Khaßowſkim revěrje

ßlědowaze palne drjewo ſa hotowe pjenjeſy na pſcheßadźowanje pſchedawacź:

99 rm. dubowych a wólſchowych ſcheźěpow a kuluchow
50 „ khójnowych ſcheźěpow a kuluchow
31 dubowych dołhich hromadow
22 khojnowych žerdźowych hromadow.

Sapočatk awkzije pſchi Luhowſkim młynje.

Hajniſke ſarjadniſtwo.
M. Tenbner.

Po Božej woli bě ßo wobſamkło,
So dźěliću dyrbjachmy ßo wot naj lubſcheho.

S tutym boloſtnu, nětko wěſtu powjeſću woſjewjimy, ſo je po padnjenju ßwojeho najlubſcheho towaŕſcha Auguſta Bornaka naſch lubowany na wſchě dźěła ßo wuſchiknje wuſtejazy ßyn, mějećel želeſneho kſchiża 2. rjadownje,

Hermann Domko

iſělz w jenej kompagniji maſchinſkich tſělbow a ordonanza pola wyſchſcheho leutnauta, ſ granatu ßo ſraniwſchi na polu cžeſćže nad Sommu pola Bouchaveſnes w Franzowſkej w kćějazej ſtarobje 23 lět 5. měrza popołdnju we 4 hodźinach 1917 ſa ßwój wotzny kraj rjekowſſu ßmjercź wumrjeł.

Hłubokoſrudźena Domkez ßwójba
we Wjeßlu, Minakale a we wójnje.

W najrjeńſchim kćěwje žiwjenja
Je Boh joh' dowjedł do njebja.
Cźi ruku ſawdacź njem'žemy,
Ach, hdźe twój row je wuryty?
Měj dobru nóž, ſpi we měrje
We khłódnym rowje we zuſbje.
Spi derje, ty ßy wot naß ſchoł
Do tamnoh' lěpſcho ßwěta
Pſches wójnu, haru, ßmjercźe doł,
Hdźež bywa wěčna hěta,
Spi derje, hacź na ßudnym dnju
Sſo wohladamy we njebju.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěšćki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 14. **Sobotu 7. haprleje 1917.** **Lětnik 76.**

Jutrowne ranje.

Mój Jesuß żiwy stany
Dżenß ſ rowa cźemneho,
O budź mi powitany
Ty ßylny ryczerjo.

Na njepſchecźelach dobu,
Ssmjercź, helu pſchewiny,
Hdyž ſ nimi w bitwje pobu,
Jich ſwjaſki rostorhny.

Mje njemóże wjaz' ſtróżicź
Tej ßmjercźe ſtrach a row,
Mje Jesuß budźe wodźicź
Pſches row do njebjeßow.

Wón na dnju ßnopow póńdźe
Pſches pola rowowe,
Tu kóždy ſ rowa wuńdźe,
Kiž běſche ſemrjety.

Ssmy żiwi w dowěrjenju,
My Knjesej wumrjemy,
Pſches wěru k wohladanju
Do njebja dóńdźemy.

Tam ßmy my wumoženi
Pſches jeho wumrjecźe,
Wot njeho wuſwoleni
Pſches jeho żiwjenje.

Dżenß Jesuß ſ rowa ſtany,
Mi row wjaz' njeſchkodźi,
My pſches njoh' wěſtoſcź mamy
Tam k wěcźnej ſbóżnoſcźi.

M.

Němſka wójſkowa rozprawa.

4. haprleje. **Wjecźorne wojownischcźo.**

Wot Lens hacź k Arraſej tež wcźera artillerija żiwje tſělesche.

K wjecźorej wot St. Quentina a mjes Sommu a Oiſu Franzowſojo dalſche wobhonjerſke nadběhi cźinjachu. S krtwawnymi woporami woni kraj dobuchu, kotryž krocźel po krocźeli ſpuſchcźichmy.

Pola Laſſauxa, pſchi dróſy, ſe Soiſſonſa k polnozy wjedźazej, ßo po ßylnej tſělenży franzowſke nadběhi wotraſychu.

Pod naſchu tſělenzu ßo batterije, wobtwjerdźenje a wobkhad w Reimſu a wokolo njeho ſpóſnate, wſachu.

Raúſche wojownischcźo.

Mjes morjom a Pripjetom w nětkotrych dźělach artillerija żiwje tſělesche.

Pſchi ßrjedźnym Stochodze ßu naſchi wojazy, kotrymž wjele nadobytka do ruki padźe, pſchedmóſt pola Tobolow, ſ Rußami ßo na wjecźornym brjoſy dżerżazy, wſali.

Wjecźorne wojownischcźo.

5. haprleje. **Ssylne artilleriſke tſělenje mjes Lens a Arraſom tež wcźera dale trajesche.**

K polnozy Peronneſko-Cambraiſkeje drohi Jendźelecźenjo po nětkotrych njeporadźenych wupadach wjecźor ßylne mozy k nowemu nadběhej ſaſtajichu, kotrymž naſchi wojazy ſaßo khětru ſchkodu nacźinichu a ßo jim potom wuwinychu.

K krótkemu wjecźorej wot St. Quentina franzowſka artillerija nětkotre hodźiny do ſtejiſchcźow, w nozy wot naß wopuſchcźenych, tſělesche, kotrež potom njepſchecźelſka infanterija bjes wojowanja wobßadźi. Pola Laſſauxa ßo wupad Franzowſow wotpokaſa.

Naſche batterije ſkładej munizije pola Beńdreſſa (k polnozy wot Aiſny) rosbuchnycź dachu; ſatſchaßnjenje ſemje a bubot bě hacź 40 kilometrow ſady fronty ßłyſchecź.

Wuſpěſchnje pſchihotowane a ſ mozu pſchewjedźene pſchedewjacźe k polnozy wot Reimſa je ßo derje poradźiło; ßmy njepſchecźelej krwawnu porażku nacźinili a pſches 600 muži ſajeli.

Raúſche wojownischcźo.

K połodnju Rigi ßu ßo naſchi wupadaze wotdźělenja do ruſkich ſtejiſchcźow dobyle, nětkotre ſkhowy rosbuchle a ßo ſ jatymi a nadobytkom wrócźichu.

Pola Czepjelow k połodnju wot Brodow ßu naſche nadběhanſke wotdźělenja pſchi jenym wupadże 41 jatych a 1 maſchinſku tſělbu ſ njepſchecźelſkich hrjebjow pſchinjeßle.

Rumunſka fronta.

Na prawym Seretowym brjoſy pola Garleaſci ßo wobhonjerſke wotdźělenja do jeneho ruſkeho ſepjeraniſchcźa dobuchu a ßo ſ 30 jatymi a 2 minymjetakomaj do naſchich linijow wrócźichu.

Mazedonſka fronta.

Na Czerwjenej ſcźenje k wjecźorej wot Monaſtira ßo Franzowſam nětkotre hrjebje, ſ poßlednich wojowanjow jim ſawoſtajene, ſaßo wutorżechu.

6. haprleje. **Wjecźorne wojownischcźo.**

Artilleriſke wojowanje pſchi Artojſkej froncze je ßo poßlednje dny khětro poßylnilo. Woßebje pſched Angres hacź k połodniſchemu

brjohej rěki Scarla ßo wczera ſ khwilemi ſe wſchěch kalibrow tſělesche. Wjazy krócź wnpadaze jendźelſke wobhonjerſke wotdźělenja ßo na wſchěch ſtejiſchczach wotraſychu.

Tež pſchi Aiſninej fronče po naſchim wczerawſchim poradźenym pſchedewſaczu pola Sapigneula k polnozy Reimſa k ziwej tſěleńzy dońdże. Ssmy tam 15 offizěrow, 827 muži ſajeli, 4 maſchinſke tſělby a 10 minymjetakow ſ wjele muniziju ſebrali. Franzowſki napſchecźny nadběh mjes Sapigneulom a La Neuville je ßo wotpokaſał.

Na wjeczornym brjoſy Maaſy ßo artilleriſka tſěleńza w pſchipoldniſchich hodźinach nakhwilnje poßylni.

Jaßne wjedro wo dnjo a w nozy ziwej wobhonjazej a wojowazej dźělawoſezi lětarjow howjeſche. Schtyri jendźelſke lětadła, kotrež běchu hacź k Douai pſchileczale, ßo ſ naſchimi lětadłami nadpadźechu a ßo ſaniczichu. Wſchě ſchtyri lětadła ſady nalchich linijow leja. Wyſchſchi leutnant ßwobodny kujes ſ Richthofen je dwě ſ nich jako ßwoje 35. a 36. wottſělił.

Pódla teho je njepſcheczel 8 lětadłow w powětrowym wojowanju, 2 ſ wottſělenjom wot ſemje ſhubił.

Raúſche wojownjſchczo.

K połodnju wot Rigi, pola Illuxta, Tobolow, pſchi Slotej Lipje a k połodnju wot Stanißlawa ruſka artillerija wjele munizije pſchecźiwo naſchim ſtejiſchczam ſwutſěła. Jedyn nadběh Rußow pſchecźiwo hórzy Popjeliſche (k połodnju Brěſanow) ßo njeporadźi.

Pſchi ſebraczu ruſkeho pſchedmoſta pola Tobolow nad Stochodom 3. haprleje je do naſcheje ruki padło: 130 offizěrow, 9500 muži, 15 kanonow a nětdże 150 maſchinſkich tſělbow a minymjetakow, kaž tež wjele wójnſkeje nadoby.

Pſchi fronče generalneho wyſchka arzywójwody Joſefa a generalneho polneho marſchalla ſ Mackenſena niczo noweho.

Mazedońſka fronta.

W ranſchej połozy Czerninego wobłuka je ſ khwilemi artilleriſke tſělenje pſchiběrało.

We Wardarſkim dole naſchi lětarjo bomby mjetajo ſkłady munizije ſapalichu.

Prěni generalny kwartěrſki miſchtr. Ludendorff.

Nowy němſki pomozny kſchižak na antlantſkim morju.

Hawaſka telegrafowarnja powě: Němſki pomozny kſchižak „Seeadler" je w atlantſkim morju diwanacze parnych łódźow potepił. 283 muži ſ wobßakow tychle łódźow je ßo wukhowało. L.

Awſtriſka je diplomatiſki wobkhad ſe ſjednoczenymi ſtatami ſaſtajiła.

Win, 6. haprleje. Kaž nowiny ſhonja, je ßo awſtrijſko-wuherſkemu pósłancej we Waſhingtonje, hrabi Barnowſkemu poruczilo, diplomatiſki wobkhad ſe ſjednoczenymi ſtatami połnózneje Ameriki ſaſtajicź a ßebi a ſa konſulaty paßy żadacź, jeli ſo by kongreß Wilſonowemu namjetej pſchihłoßował, ſo mjes Ameriku a Němſkej wójnſki ſtaw wobſteji. B.

Franzowſka wójſkowa rosprawa.

4. haprleje popołdnju: K ranju a k wjeczoru wot Sommy ßmy pſchi zyłej froncze, kotruż ßmy wczera nadběhali, poſtupali. Naſche wobhonjerſke wotdźělenja ßu pſches Dallon do krótkowjeczornych St. Quentinſkich pſchedměſtow doſchłe. K dołhemu ranju wot Caſtres ßu naſchi wojazy połodniſchu kromu wßy Grugies doßahli. Na zyłej prawizy je ßo wjeß Moy-ſur-Oiſe doſołnje dobyła. Njepſcheczel ſe ßwojej artilleriju ziwje wotpłaczowaſche, woßebje na ſtronu pola Eſſigny. K połodnju rěki Ailetty ßo pſchi kromach wßy Laffaux a wo wßy ßamej wojowaſche, do kotrejež ßo njedźiwajzy njemdrjeho pſchecźiwjenja dobuchmy. K połodnju wot Bauweny ßo němſke napſchecźne nadběhi ſ naſchej tſěleńzu ſlemichu, kotraż nadběharjam cźežke ſchkodowanje naczini. Dwaj ſpytanaj njepſcheczelſkaj nadběhaj pſchecźiwo naſchim małym wotdźělenjam k krótkemu wjeczorej wot Presnes a k ranju wot Auberive bjes prózy wotpokaſachmy. S druheje fronty njeje niczo powjedźicź.

4. haprleje wjeczor: Wo dnjo naſchi wojazy njedźiwajzy ßylnych njecźelow a rosmokaneje ſemje njepſcheczela po zyłej froncze wot Sommy hacź k Oiſy do ſady cźiſchczachu a jeho hacź ſady jara waźneho ſtejiſchcza wrócźo cźißnychu, kotrež ßo ſe wßami Grugies, Urvillers a Moy wosnamjenja, a kotrež naſchi wojazy ſ raſnoſczu wſachu. K połnozy dwora Folie Němzy, kotſiż ßo ſ njewuſtawatym nadběhom naſchich wojakow ſmješchachu, pſches hłowu a pſches ſchiju tſi linije hrjebjow ſ groczanymi raczińnami, pſched nimi ßo namakazymi, wopuſchczichu, pſchi czimż ſranjenych ſawoſtajichu. Khětro wjele materiala, 3 pjatnaczezentimetriſke hawbizy a někotre trainſke wosy do naſchich rukow padźechu. K połodnju Ailetty njeje ßo niczo pſcheměniło. We Woevrje naſche cźežke dalokonoſchaze kanony do njepſcheczelſkich wotdźělenjow tſělachu, kotrež běchu ßo pola dwórniſcheza we Vigneulles wohladake. B.

Schkodowanje franzowſkeho łódźniſtwa.

Kaž Genfſke nowiny piſchu, franzowſke nowiny „Petit Marſeilles" woblicza, ſo je franzowſke łódźniſtwo wot 1. februara 165 łódźow, 380,000 tunow wopſchijazych, ſhubiło. L

Jendźelſka wójſkowa rosprawa ſ raníſcheje Franzowſkeje.

2. haprleje: Ssmy wßy Francilly, Selency a Holnon wobßadźili, 32 muži ſajeli a 6 pólnych kanonow ſebrali. Nětkole ßmy 2 mili wot St. Quentina ſdaleni. Dale ßmy St. Quentinſki lěß, Dempleux le Grand a Auclette Ferme, dwě mili wot Haudecourta, wobßadźili. Na to ßmy na froncze 10 mil rjadu ßylnych tſělnych hrjebjow wobßadźili, kotrež běchu dźěl njepſcheczelſkeje pſchedßunjeneje linije mjes Bapaumom a Cambraiſko-Arraſkeje drohi. Pſchi tymle pſchedewſaczu, kotremuż ßo njepſcheczel ßylnje napſcheczo ſtajeſche a pſchi cźimż wón cźežko ſchkodowaſche, ßmy wßy Doignées, Louveral, Moreuil, Longatte, Ecouſt, Sainte Main a Croiſilles wobßadźili a 182 muži ſajeli. B.

3. haprleje: Pſchi naſchim wczerawſchim wuſpěſchnym nadběhu k krótkemu ranju wot Arraſa ßu naſchi wojazy po dlěſchim wojowanju wjeß Henin-ſur-Coſeul wobßadźili, pſchiſamknywſchi hižo prjedy mjenowane wßy. Druhi němſki napſchecźny nadběh naſcha artillerija ſlemi. Wſachmy wjeß Maiſſemy a lěß pola Monſſoy wobßadźichmy. Wóßom němſkich lětadłow ßo wottſěli. S naſchich je ßo ſchěſcź ſhubiło. B.

4. haprleje: Njepſcheczel w nozy raſny napſcheczny nadběh ſ wotmyßlenjom ſczini, ſo by 6 kanonow ſaßo dobył, kotrež běchmy 2. haprleje k wjeczorej wot St. Quentina dobyli. Tónle poſpyt ßo w bliſkim wojowanju njeporadźi. Wſchě kanony ßu ßo nětko wotwjeſke. Popołdnju Mets-en-Couture, k dołhemu wjeczorej wot Epéray wſachmy a někotrych muži ſajachmy. K krótkemu ranju wot Arraſa ßmy 2. haprleje 8 offizěrow a 262 muži ſajeli, dale ßmy 17 maſchinſkich tſělbow a 4 hrjebjowe mörſery ſebrali. B.

Jendźelſka rosprawa ſ Meſopotamiſkeje.

1. haprleje: Njepſcheczel pola rěki Schatt-el-Adhaina ſpyta, naſchich wojakow wobſtupicź, ſchtoż ßo jemu njeporadźi. Njepſcheczelowe poſtupanje pola Deli Abbaſa ßo ſaſtaji; jeho wojazy zoſaju. Schtwórtk ßo do jeho wójſka pola rěki Schatt-el-Adhaina dachmy a po ßylnym wojowanju zyłe ſtejiſchczo wobßadźichmy. Někotre njepſcheczelowe nadběhi ßo njeporadźichu. Njepſcheczel 124 njeſranjenych a wjele ſranjenych w naſchich rukach woſtaji. Wón je ßo ſaßo na prawy brjoh Schatt-el-Adhaina wrócźił. 31. měrza ßmy Dali Abbas wobßadźili.

Jendźelſka porażka k połodnju Jeruſalema.

Jendźelſki nadběh na Gaſu bě ſ wulka pſchihotowany. Hdyż běchu Jendźelczenjo k ranju Suezſkeho kanala żeleſnizu hacź Chan Junis, 20 kilometrow k krótkemu wjeczorej wot Gaſy natwarili, woni 26. měrza ſpytachu, ßo tuteho měſta ſmozowacź. Po dwajdnjowym wojowanju ßo woni ſ cźežkim ſchkodowanjom wotraſychu Pſchi wojowanju ßo na jendźelſkej ſtronje nětdże ſchtyri diwiſije, ſ wjetſcha kawallerija, wobdźělichu. Turkowſzy wojazy ßu derje wojowali. Na bitwiſcheźu ßu 3000 morwych Jendźelczanow naliczili. Njepſcheczel je ßo k krótkemu wjeczorej wrócźo ſczahnył.

Ruſka wójſkowa rosprawa.

3. haprleje: Wjeczorna fronta: K połodnju Illuxta na bokomaj żeleſnizy do Ponewjez njepſcheczel po artilleriſkim pſchihotowanju naſche ſtejiſcheza nadběhowaſche a ßo do naſchich hrjebjow dobu, tola ßo ſ naſchim bajonetowym nadběhom ſaßo wuhna. Pola Schelwowa a Wojninow, 35 wjerſtow k krótkemu ranju wot Wladimira Wolynſkeho njepſcheżela po artilleriſkim pſchihotowanju a tſělenju minymjetakow a bombymjetakow naſche ſtejiſchcza nadběhowaſche. Němzow, kotſiż běchu ßo do naſchich hrjebjow dobyli, ſ dźěla ſ bajonetom morichmy, druſy cźeknychu. Ssnadne nje-

pschecźelowe nadběhi pola Puschomalow k pokodnju Wojninow žo tcho runja wotraſychu.

Na kawkaſkej ſroncźe žaneho pscheměnjenja. Nad Cźornym Morjom 27. měrza lětadło pschi wobhonjerſkim lětu naſchich namórſkich lětadłow, do kotrychž njepschecźel tſělesche, trjechak do benzinoweho žudobja dosta. Lětadło bě nuſowane, žo na morjo puſchcźicź. Lětarjo kompaž, maſchinſku tſělbu a wſchě hódne wězy wotſtronichu. Woni žo potom na jenu płachtatu łódź podachu a žo k naſchemu brjohej wjeſechu. Po žylnym wětrje łódź 1. haprleje pschi pschedhorje Djardygaczu k wjeczorej města Pereka k brjohej dojědže, ſ wotkal žo lětarjo ſ jenym torpedoſkim czołnom do Sebaſtopola dowjeſechu. Na płachtatej łódźi mějachu jenož nětkotre krnchi khlěba a mało picźneje wody. B.

Nowe miniſterſtwo w ruſkim hłownym kwartěrje.

Londonſkim „Times“ jedyn dopižowar pjatk ſ ruſkeho hłowneho kwartěra powjedźi:

„Ssym jow dźenža rano ſ wójnſkim miniſtrom Gucźkowom pschijěł. General Alexejew a jeho pomoznikaj, generalaj Klembowſki a Lukowſki, jeho wocźakaſchtaj. Hnydom žo konferenza wotmě, kotraž hacź hłuboko do nozy trajeſche. Gucźkow bě žo najprjedy na žwojim pucźowanju pscheżwědcził, ſo žu wojazy na połnóznej froncźe žwěrni a diſziplinowani. Po zarowym wotžadźenju bě žo kóždy ſwjaſk mjes wójſkowym wjedniſtwom pschi froncźe a mjes Pětrogradom pschetorhnył. Na konferenzy žo wobſamknu, po jendźelſkim pschikładze wójnſki kabinet ſakožicź ſ Gucźkowom a miniſterſtwowym pschedžydu Lwowom, dale ſ miniſtrami ſwonkownych naležnoſczow, finanzow, żeleſnizow a rataŕſtwa. Tež Kerenſki, ſaſtupjer ſozialiſtow w nowym knježerſtwje, dyrbi žo pschi tym wobdźělicź. Wobſtejazy wubjerk ſa krajne ſakitanje, ſ Gucźkowom jako pschedžydu, dyrbi najſkerje woſtacź. Wón je žam na žebi jara khmany, tola pod prjedawſchim knježerſtwom wón niczo njeſamó, dokelž móżeſche žo kóždy miniſter jemu ſpjecźicź. W najwyſchſchim wójſkowym wjedniſtwje žo wulke a pschepſchimaze pscheměnjenje ſtanje. S pschedpraudami ſtaroby ma žo ſtamacź a žo dopokaſacź, ſo je kaž w knježerſtwje tež we wójſku pschepſchimaze pscheměnjenje nóżne. Wjele offizěrow je žo po wothłożowanju nuzſtwow ſpuſchcźiło, ſkoro pschezo ſ dobrym prawom, wjazy krócź, dokelž mějachu němſke mjeno. Němzam njepschecźelſke ſmyślenje žylnje wuſtupuje. Nichtó žebi na to njemyšli, ſo by žo wuſwolenje offizěrow pſches nuzſtwa a ſamjeſowanje jich roſkaſowanſkeje mozy prinzipialnje pschewjedło. We hłownym kwartěrje njeje žanych wobcźežnoſczow. Sapſchimaze pscheměnjenja njeżu pytnycź“.

Dopižowar ſ generalom Alexejewom rěcźeſche, kotryž ma cźežki nadawk pſched žobu. Pschi zarowym wotjěždźe do Zarſkeho Ssela je wón ważnu rólu hrał. Alexejew zarej radźeſche, ſo by nochował, tola zar pod wliwom zyle njewěrnych powjeſczow prjedawſcheho wójnſkeho miniſtra Beljajewa ſtejeſche. Na poźled chzyſche zar hiſchcźe wojakow ſ fronty wotpóżłacź. Alexejew jeho proſcheſche, ſo by žo tehole žamomordarſtwa woſtajił. Runje tak wón zarowemu pucźowanju do Krima ſadźěwa, hdyž žo ſ Pſkowa wrócźi a jeho we hłownym kwartěrje ſadźerža, hacź jeho dumini połnomózniży pod žwój ſchkit wſachu. Alexejew bě ſaža jara ſkhorił, tola je žo ſaža ſhrabak. B.

Norwegſka a Schwedſka ſtej ruſkej knježerſtwo pſchipóſnałej.

Norwegſka a Schwedſka ſtej žwojimaj póżłanzomaj w Pětrogradźe poruczikej, ſo byſchtaj ſ nowym ruſkim knježerſtwom wobkhažakoj. B.

* * *

Senat je knježerſtwowemu namjetej pſchihłożował, ſo wójnſki ſtaw mjes ſjednoczenymi ſtatami a Němſkej woprawdźe wobſteji.

Rosžudźenoſcź k wójnje ruſkeho knježerſtwa.

Wo wopycze ſaſtupjerjow noweho knježerſtwa we hłownym kwartěrje dopižował nowin „Times“ dale powě: „Dźenža je Gucźkow ſaſtupjerjow miniſterſtwa, wójnſkeho hamta a admirality we hłownym kwartěrje pſchijał. Wón jim pſchehlad wo poźlednich podawkach da a wuſběhowaſche, ſo dyrbja wójſko a reſerwy rucze do lěpſcheho porjada pſchińcź. Wón khutnoſcź położenja pſcheniſko njewaži, tola žebi myšli, ſo budże Ruſka po krótkim wotpocžowanju a wodychnjenju ſ podwojenej mozu dale wojowacź móż. Miniſter Kerenſki je pschecźiwo temu, ſo by žo wuſtawu dawaza ſhromadźiſna ſeſchła, prjedy hacź je Němſka ſbita. Potom hakle ſmóje Ruſka žwobodnu ruku, žo pſchetworicź. B.

Pětrograd, 4. haprleje.

Wójnſki miniſter Gucźkow je dnjowy wukas wudał, w kotrymž wuſběhuje, ſo aktiwne wójſko wjazy offizěrow a khětre požylnjenje trjeba. Duž žadyn offizěr abo wojak, kotryž nima wužitneho dźěła, njeżmě ſady wójſka woſtacź, ale dyrbi hnydom k froncze hicź. Gucźkow je ſ dobom wſchitkim wójſkowym roſkaſowarjam a pſchedſtejerjam wojerſkich ſarjadniſkich wokrježow porucził, ſo bychu ſapiżły tam pſchebywažych offizěrow a wojakow pruhowali a jenož tych wobkhowali, kotſiž žu njekhmani. Druſy dyrbja žo do reſerwnych regimentow pſcheżadźicź, ſo bychu žo rucze wuwucźili a žo k aktiwnemu wójſku póżłali.

Pětrogradſka telegrafowarnja powě, ſo powjeſcze, kotreż ſ proviny pſchikhadźeja, wobžwědczeja, ſo žebi wobydlerſtwo pſcheje, ſo by žo wójna hacź k dobyczu dale wjedła. Saſtupjerjo koſakow žu w jenej wulkej ſhromadźiſnje w Tiflisu woſjewili, ſo chzedźa žo wſchitzy koſakojo revoluziji pschiſamknycź a ſo njeje wěrno, ſo móże nětduſche knježſtwo na jich podpjeranje liczicź.

Satſělenje ruſkich offizěrow?

Wożobinſki zarowy adjutant general Wojejkow, kotryž je prajił, ſo je zar Němzam ruſku frontu wotewricź chzył, dale potajnſtwa wotkrywa a wjetſchu liczbu ruſkich offizěrow cźežko wobſkorżuje. Na ſakładze wuprajenjow generala Wojejkowa žu žo pjecza nětkotre ſta ruſkich offizěrow ſażudźike a žo ſatſělike.

Generalej Kuropatkinej, dobremu pschecźelej generala Ruſkeho, je, kaž „Dźeń“ piſche, runje kaž druhim wójſkowym wjednikam dlěſchi cźaż ſnate było, ſo žu pſchihoty k ſtatnemu pſchewrótej cźinja. Wojazy w Turkoſtanje a Ssibirſkej, kotſiž zyle pod jeho wliwom ſtejachu, žu žo ſ tym ſa revoluziju dobyli. B.

Hroſoknježſtwo radikalnych w Pětrogradźe.

Po privatnych powjeſczach ſe Stockholma hroſoknježſtwo radikalnych w Pětrogradźe hiſchcźe njeje pſchewinjene. Schtóž pomérnu politiſku ſtronu ſaſtupuje, žo winuje, ſo je pſchiwižował ſtareho knježſtwa. Na Pětrogradſkich drohach niſki lud knježi, dokelž tam žaneje policije njeje. „Burſowe Wědomoſcze“ piſchu: Ssmy w cźażu dobreje nadźije a ſtajneje hroſy żiwi. Kóždy dźeń nowu hroſu, nowe powjeſcze wo hrożazych ſtrachach pſchinjeże. Bojimy žo němſkeho pſchekamanja pschi połnóznej froncze, khutneho rosdźěla měnjenjow mjes dźěłacźerjemi a wojerſkim ſwjaſkom na jenej ſtronje a nakhwilnym knježerſtwom na druhej ſtronje. Bojimy žo monarchiſkeje napſchecźneje revoluzije, hłoda, rubježnych nadpadow, bjeſknježſtwa a rěczow radikalnych a jich nowin „Prawdy“, kotreż žu hižo ſ wójnu pschecźiwo nakhwilnemu knježſtwu ſapocżake. B.

Saſtaranje ruſkeho luda ſe žitom.

Amſterdamſki „Algemeen Handelsblad“ ſ Pětrograda powě: Wobkhodny miniſter je 30,000 tunow muki, kotreż běchu na jenym małym żeleſniſkim ſaſtaniſchczu ſkhowane, ſebrał. Wobžedźer njeje žo ſamolwił. B.

Miniſter ſa wikowanje a induſtriju je ſeńſtwowemu ſwjaſkej jeniczke prawo dał, žyru kožu kupowacź. Knježerſtwo žebi myšli, ſtatny monopol ſa žitowe wikowanje ſawjeſcź. B.

Schkodowanje norwegſkeho łódźniſtwa.

Kaž „Tidens Tegn“ piſchu žu wot 1. februara němſke podmórſke czołmy 105 norwegſkich łódźow ſ hromadźe 166000 tunami wopſchijecza potepike. Norwegſke wikowanſke łódźſtwo je žo wot noweho lěta wo 149 łódźow ſ 233000 tunami wopſchijecza ponjeſchiło. Wot ſpocżatka měrza je žo 17 norwegſkich łódźow potepiło, hdyž žu ſpytake ſ Jendźelſkeje wuhło a koks do Norwegſkeje dowjeſcź.

Žadnoſcź żiwnoſcze w Hollandſkej.

W Hollandſkej żiwnoſcź pocżina tak žadna byczź, kaž w Němſkej. Po wukaſach rataŕſkeho miniſtrſtwa njeżmě žo w hoſczenzach wjeczor wot 6 hodźin czopka jědź hoſczam dawacź. Nowiny „Nuwe Rotterdamſche Courant“ piſchu: Nam dyrbja małe hacź jara małe dźělby dożahacź, abo naſch kraj do žałożneho njeſboża ſandźe. — W Rotterdamje je wyſchnoſcź woſjewika, ſo dyrbi žo ſ khlěbom jara lutowacź, abo dźělby budża žo dale pschikrótſchicź dyrbjecź. B.

Wójnine skutkowanje na Danisku.

Kak wójna na hospodarske žiwjenje w Danskej skutkuje, je najlepje s teho spósnacz, so žu žo po zyłym kraju chlebowe znamki zawjedłe a so je žo žejmej sakoń pschedpokožił, s kotrymž dyrbi žo wobydlerstwo nusowacz, tepidło w kraju nadžełacz. Dokelž žo dla wojowanja němskich podmórskich czołmow do kraja žaneho wuhla wjazy s Jendželskeje wosyczi njehodži, dyrbja žo krajne lěžy a torfowe składy wuwužicz. Stat žmě wschitkich wobžedžerjow lěžow a torfowych składow nusowacz, so je tak jara, hacz je mózno, wuwužiwaju. So bychu žo nusne džełanske mozy wobstarałe, žo ministrej znutskownych naležnosczow połnomóz da, gmejnam poruczicz, so bychu trěbnych džełaczerjow a sapschahi wobstarałe. W městach mjenujzy bjesdžełosez pschiběra, dokelž dyrbi jena fabrika po druhej džełko pschikrótschicz abo zyle sastajicz, mjes tym so na wžach džełanske mozy njedožahaju. L.

Prěnja wobrónjena amerikanska wikowanska łódź žo potepiła.

Hawaska telegrafowarnja s Hawra powě: Jdyn němski podmórski czołm je łódź „Aztec", jenu s tych amerikanskich wikowanskich łódžow, kotrež do Europy jědžechu, potepił. Jena s naschich (franzowskich) patrouillowazych łódžow na morju jenu barku setka, na kotrejž bě 19 muži wobžadki potepjeneje łódże. 78 muži je žo pjecza zhubiło. Dokelž zołmy jara wyžoko dźěchu, žo boja, so žo tuczi njejžu mohli wukhowacz. B.

Wójnski staw mjes Němskej a Ameriku.

Wilson, president sjednoczenych statow je w kongrežu s dleschej rěczu rozestajał, so žu sjednoczene staty wot nozy 3. haprleje we wójnskim stawje s Němskej. Wón na wobstejnosczże dopomni, na kotrež je hižo we žwojej rěczi 3. februara pokasał. Wón žebi žadasche, so by žo hnydom pół milijony wojakow wusběhało, a so by žo sakoń dyrbjeńskeje wojerskeje žłużby sawjedł. Dokelž skutki Němskeje pschecziwo sjednoczenym statam niczo druhe njejžu dyžli wójna, žo Amerika na pschinusowane stejischczo wójnuwjedženja staji. Wilson kongreż napominasche, so dyrbi wón krocżele czinicz, so by žo wustupowanju Němskeje konz cziniło. Wójna žebi žada, so by Amerika hromadże se swjaskarjemi najwužscho skutkowała.

Amerika njeje žaneje swady s Němskej měła. Němska je wójnu bjes ludoweho nuczenja, wjedženja a pschihłožowanja sapoczała. Wójnu žu knježerjo sapoczeli, a wona žo wjedże w interežu dynastijow, a czrjódki czeszelałomnych muži, kotsiž žu swuczeni, žwojich krajanow jako grat wužicz.

Amerikanszy saczuwaju, so žo jich nadžija na pschichodny žwětowy měr s dziwnymi smužazymi podawkami w Ruskej požylnja. Tam maja woni dostojneho podželnika na czežnym swjasku. Woni žo nětkole hotuja, s naturskim njepschecželom žwobody wojowacz a budża, je-li trjeba, zyłu ludowu móz na to nałożicz, so by žo wupěranju němskeje mozy sadžewało. Amerika nochze žadyn kraj dobywacz; wona jenož sa prawa człowjestwa wojuje, a budże wjeżeła, hdyž žo tele prawa sakhowaju. Amerika budże sa najdrózsche kubła wojowacz, mjenujzy sa demokratiju, prawa a žwobodu małych ludow.

Tak bórsy hacz bě Wilson žwoju rěcz w kongreżu skóncził a kongreż wopuschcził, pschedžyda kongreżoweje komižije sa swonkowne naležnosczże Floode, wosjewi, so je sastupjeŕ Massachusetta, Gardner, njewotwižnje wot knježeerstwa, jenu resoluziju pschedpołożił. Tale resoluzija praji, so wójnski staw mjes Ameriku a Němskej wobstawa, byrnjesch žo hischcże njeby wójna pschipowjedźiła. Dźiwajo na to, so by žo s dobyczom Němskeje wscha žwoboda žwěta podtlóc.ika, a dźiwajo na to, so žebi wulkosez sjednoczenych statow žada, so druhe ludy wójnsku czežu žame njenjeżu, kongreż presidentej Wilsonej połnomóz da, so žměł wschě nakrajne a namórske wojerske mozy pschecziwo Němskej, jejnym wobydlerjam a krajam nałożicz.

Hdyž bě kongreż zhromadżeny, powjesez dóńdże, so je jedyn němski podmórski czołm amerikansku parnu łódź „Aztec" potepił. potepił.

Kaž je žłyschecz, žu pschiwižowarjo měrneje strony senatora Lodgu nadpadli, kotrehož sympathije sa schtworoswjask žu znate. Senatora se žochorami k semi sbichu. Wón je žo czežko sranił. B.

Pschedžyda senatoweje komižije sa wojerske naležnosczże, Chamberlain, je sakonjowy naczisk podał, po kotrymž ma žo hnydom pół millijona muži wojerszy wuwuczicz.

„Times" s Washingtona powjedża: Kóždy tu wo wójnje rěczi. Rekrutěrowanje je w połnym džěle, wschudże je wojerske žiwjenje widżecz. Wot sjednoczenych statow žo najprjódzy žanych wulkich žłużbow wotczakacz njehodżi; pschetoż wone njejžu lěpje na wójnu pschihotowane, dyžli Jendželska pschi spoczatku wójny, a wojerske naprawy, kotrež žu žo hacz dotal czinile, jenicżzy k sakitanju žłuża. Posdźischo žnadź žo wójsko dobrowólnikow do Europy póscżele. Wjele by jich rad widżało. so bychu žo někotre divisije regularneho wójska hnydom psches morjo póžłale, tola s dźiwanjom na Mexiko a mózne njeměry znutska kraja, by njerosumne było, małe stejaze wójsko rosdrjebicz. B.

W senaczże senator Lodge knježerstwowy namjet sakitowasche a namjetowasche, so bychu sjednoczene staty němske parne łódże w amerikanskich pschistawach sebrałe a je k temu wužile, so bychu žo łódże narunałe, kotrež žu žo s němskimi podmórskimi czołmami potepile. Wón na nusnosez pokasowasche, so žo powschitkowna dyrbjenska wojerska žłużba sawjedże a so bychu sjednoczene staty do wuskeho žobukutkowanja se schtworoswjaskom stupile. Lodge praji: „Njemóżemy wulke wójsko psches morjo póžłacz, pschetoż nimamy jo hischcże. Njedźiwajzy teho bych žo swjeżlił, hdy mohli 10,000 muži regularneho wójska wotpóžłacz, so mohła khorhoj swjaska sjednoczenych statow nad franzowskimi bitwischczami smahowacz. Swjaskarjam móżemy tež s wulkimi pożczonkami a wójnskim materialom pomhacz. Wjazy njemóżemy czinicz, so by žo wójna bórsy skónczika."

Jendželske nowiny „Daily Chronicle" powjedża, so je Alwin Joost, žobustaw rady narodneho sakitanja, rjekł, so žo Amerika na tsilelnu wójnu pschihotuje.

Wójnske smyślenje w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki.

Londonske „Central News" s New-Yorka powjedża: Niz jenož we Washingtonje a w New-Yorku, ale tež we wschěch druhich džełach sjednoczenych statow nimo měry wulke wójnske sahorjenje knježi. Po zyłym kraju žo hobrske zhromadźisny wotměwaju, w kotrychž žo żada, so dyrbi žo Amerika pschi wójnje wobdżelicz. Němsko-Amerikanske nowiny žu žwoje prjedawsche němsko-pschecżelne stejischczo zyle spuschczike a präsidenta Wilsona podpjeraju. We wschěch džełach žo organisazije sałożuja, kotrež dobrowólnikow sa wójsko najimaju. Napschecżna strona, kotraž hacz dotal w kongreżu pschecziwo Wilsonowemu stejischczu wojowasche, je žo zyle rospuschczika. Kongreżowe wobsamknjenje, kotrež dyrbi wo wójnje abo měrje rosžudżicz, žo žrjedu rano wocżakuje. Prjedawschi amerikanski póžłanz w Barlinje, Gerard, wutoru wjeczor pschedstajenje w opernym domje wopyta. Se žwojeje łožé mejesche wón němsko-njepschecżelnu rěcz, hdyž bě žo powjesez presidenta Wilsona sa kongreż wosjewika. S Gerardowej rěczu žo požłucharjo mózuje sa wójnu sahorichu. B.

Jutry.

Dżenž pschewinjerjej wyškajcże,
Kiž kražnje s rowa stanyk je,
Jom' džak a khwalbu prajcże.
Tón mózny ryczeŕ pschewinje
Ssmjercz, a blaj žiły s rowa dże,
Dżenž na njoh' pohladajcże,
Žiwy, žiwy, je tón žwjaty,!
K žmjerczi daty, tschižowany,
Dżenża kražnje s rowa stany.

Ow derje nam, row prósdny je,
Hdżež žmjercz joh' jatoh' dżerżesche
Nětk wscho je dopjelnjene,
Ow sbóżny tón, kiž wěru ma.
A we wutrobje Sbóżnika,
Je dżěczo njeshubjene.
Luba duscha, Jesuž njech cże
Psches žiwjenje wodżi žwěru,
Tak ty wěscże pschińdżesch k měru.

Wón tebje junu powjedże
Tež dom, hdyž hěta rospanje,
Do wěcznoh' wobydlenja.
Row budże tebje pschikrywacz,
Pak wěr, to njeb'dże wěcznje tracz,
Hacz do jutrownoh' ranja
Jažnje, kražnje, s rowa póndżesch,
K njebju dóńdżesch, tam b'dżež
bydlicz.
A tu wěcznu sbóżnosez wužicz.

J. Kruża.

Ze Serbow.

— **Najwyschische płaczizny sa ratarske wupłody.** Po wukasu swjaskoweje rady ma je žnjow 1917 płaczicz zentnar wowża a jeczmjenja 13 hriwnow 35 pj., zentnar bělenych jabłow 48½ hr.,

zentnar běrnow wot 1. julija hacź 14. sept. 8 hr., posdźischo 5 hr., zentnar pizowanskeje rěpy 1½ hr., zentnar kulrěpy 1 hr. 75 pj., zentnar pizowanskeje morcheje 2½ hr., zentnar rapka 35 hr., zentn. wójnischcza 23½ hr., zentnar maka 50 hr., zentnar konopje 23½ hr., zentnar laneho žymjenja 39½ hr., zentnar sornow žłóncžnych rózow 26½ hr. Wot 1. meje 1917 zentnar žwini žiweje wahi k rěsu:

hacź do 120 puntow cźežkich 53 hacź 61 hr.,
psches 120 hacź 140 puntow cźežkich 57 hacź 65 hr.,
psches 140 hacź 170 puntow cźežkich 67 hacź 75 hr.,
psches 170 hacź 200 puntow cźežkich 72 hacź 80 hr.

President wójnskeho seźiwjerstwa postaji, kajka płacźisna we wschelkich stronach khežorstwa płacźi. Wó płacźisny sa žwinje psches 200 puntow žiweje wahi a sa tucžne ranzy a kundrošy postaja.

Pschi pschedawanju howjadow k rěsu psches skotarja žmě na na najwyschsche 50 puntow žiweje wahi wot 1. julija 1917 płacźicź:

sa schpatnje seźiwjene howjada 55 hr.,
sa formne woły a krowy psches 7 lět, sa
byki psches 5 lět a mjažne woły, krowy
byki a jałowzy žiweje wahi:
hacź do 5½ zentnarja 60 hriwnow,
psches 5½—7 zentnarjow 68 hr.,
psches 7—8½ zentn. 72 hr.,
psches 8½—10 zentn. 75 hr.,
psches 10—11½ zentn. 80 hr.,
psches 11½ zentn. 85 hr.,

sa korme abo poknomjažne woły a krowy hacź do 7 lět, byki hacź do 5 lět a jałowzy 90 hr.

S Noweje Wěži pola Rakez. Hospodarski pomoznik a wojak Jan Wusch je žo na wjeczornym bitwischczu se želesnym kschižom 2. rjadownje wusnamjenił.

— (Tšeschna papa žo sebraka.) 5. haprleje je wosje wjenje wuschło, po kotrymž žo nscha tšeschna papa sebjerje. Njedźiwajzy teho žmě pak žo tšeschna papa dale pschedźěłacź, jeli o žwo wjazy dužli 2000 košnych metrow njejedna. Sebracže žo n tšeschnu papu njepoczahuje, kotraž je 5. haprleje hižo na jenym twarskim měsczе k pschetrjebanju na jenym twarje ležała.

— Na **schestej wójnskej požczonzy** žo tež gmejny a druhe sjawnopranwne sjednoczeństwa we swjeżelazym wobžahu wobdźěleja. Tak žu w Budyschskim hamtskim hejtmanstwje gmejny Hornja Wjasońca 10000 hr., Porchow 4000 hr., Budestezy 3000 hr., Rynarnja 1500 hr., Ssmochczizy 1200 hr., Sdźar 1000 hr., Hornja Borschcź 1000 hr., Ssemichow 1000 hr., Hajnizy 900 hr., Luscź pola Njeżwaczidła 800 hr., Nowa Wjeż pola Huski 700 hr., Boranezy 600 hr., Nadźanezy 500 hr., Měrkow 500 hr., Bolborzy 400 hr., Posdezy 400 hr., Mjedwjedź 400 hr., Wichow 400 hr., Hora 400 hr., Wulka Dubrawa 400 hr., Sdźarki 300 hr., Lemischow 200 hr., Frankenthal 200 hr., Droby 200 hr., Plužnikezy 100 hr., Liboń 100 hr. podpisali. Dale ev. schulske gmejny w Hajnizach 1000 hr., we Wulkej Hartawje 300 hr., kat. schulska gmejna w Schěrachowje 100 hr.

— Tež pola **schesteje wójnskeje požczonki** žu žo hižo někotsi dźěłodawarjo rosžudźili, so žwojich sastojnikow a dźěłaczerjow s pschiswolenjom pomozy k sapisowanju wójnskeje pożczonki pohnuwaja. Tak mechanska fabrika na knefle J. G. Böhme nažl. we Warnocźizach žwojim pschistajenym dźěłaczerjam a dźěłaczerkam sa prěnje 100 hr. pschinoschk 10 hr.e sa kóžde dalsche 100 hr. pschinoschk 5 hr. dawa. Firma C. T. Hünlich we Wjeleczinje swoli pscheszyłnje pschinoschk 10 wot sta. Firma Frisez bratraj w Korsynju swoli sadanjenje hacź do 10 proz. sa nalutowane pjenjesy, mrez jich dźěłacerjo na wójnsku pożczonku sapisaja. Firma C. August Wagner, fabrika sa maschiny w Korsynju wudawa wójnske nalutowanske kharty po 10 hr., sa kotrez firma jenu hriwnu pschidawa; hewak sa sapisowanja 100 hr. pschidawa 10 hr., sa kóžde dalsche 100 hr. 5 hr. pomozy a dźěłaczerjam, kotsiž žu psches 5 lět w dźěle 15 hr. abo 10 hr.

— **(Wudźělenje khlěbowych a mukowych snamkow.)** Wot 9. haprleje dostawaju na 2 njedźeli dźěczi niže jeneho leta 2 khlěbowej snamzy wschě druhe wožoby 6 khlěbowych snamkow a 2 mukowej snamzy. Pódla teho cźežkodźěłaczerjo sa žwoju wožobu na 2 njedźeli hischcze 2 khlěbowej snamzy a 3 mukowe snamki jako pschidawkowe snamki. Na jenu khlěbowu snamku žmě žo 1 punt rżaneho khlěba abo 5 kruchow pschenczneho pjeczwa po 90 gramach, 400 gramow praženkow, 365 gramow muki, na jedyn wotrěsk khlěbowеje snamki jedyn kruch pschenczneho pjeczwa po 90 gramach abo 80 gr. praženkow abo 73 gramow muki wotedacź.

— **(Pjeczenje khlěba a běkeho pjeczwa.)** K pjeczenju rżaneho khlěba žmě žo na 100 dźělow muki 80 dźělow rżaneje a 20 dźělow pschenczneje muki trjebacź.. Tak dołho hacź maja piekarjo hischcze jeczmjenjowu muku na składze, ma žo město 20 dźělow pschenczneje muki 15 dźělow pschenczneje a 5 dźělow jeczmjenjoweje muki ložicź. K napjeczenju schtyripuntowskeje okruty rżaneho khlěba žmě žo nanajwjazy 1470 gramow muki pschetrjebacź.

Kóždy kruch pschenczneho pjeczwa dyrbi pschi napjeczenju 90 gramow ważicź a k jeho napjeczenju žmě žo na najwjazy 73½ grama muki pschetrjebacź.

— **(Wotedacze połcza a žadła.)** Rěsnizy maja wot 10. haprleje wot s najmjenscha 140 puntow cźežkich žwini połcź a žado wurěsacź a pschedstejiczerjam rěsniskich sjednoczenstwow wotedacź kotsiž połcź naźela a w lodowych pinzach khowaju.

— **(Wotedacze howjadow k rěsu.)** Howjada, kotrejž su a arsy dowěrnizy sa wuświwojenje postajile, žmědża žo do 8. oboda ruki k rěsu pschedacź.

— **(Puczowanske snamki sa němske khežorstwo.)** Hacź dotal wudate khežorstwowe puczowanske snamki jenoż hischcze hacź do 15. haprleje płacza. Nowe puczowanske snamki žu pola gmejnskich wyschnoscžow dostacź a to w seschiwkach po 20 jenotliwych snamkach wo 40 p. a wo 10 p. Na seschiwk puczowanskich snamkow žmě žo wschо hromadże 1000 g. cžorneho abo 750 g. běkeho khlěba abo 100 g. muki wotedacź.

— **Wostańcze jutry doma!** Njech jutry nichtó po želesnizy njepucźuje! Swjate dny budźa želesnizy s wojakami, kotsiž na dowolenzu pojědu, pschepjelnjene, so sa ziwilnych pucźowarjow we želesniskich wosach žaneho městna njebudże. Wožebitych želesniskich cźahow njebudże žwjate dny žanych jědźicź. Tež žwójbni wojakow dyrbjeli žo lětusche jutry pucźowanja do garnisonow wotajicź. Cźischcźenża w cźahach budże hórscha dyźli hdy prjedy.

S **Kubschiz** Tšelz Wünscha je žlěbornu sažužbnu medaillu a želesny kschiž 2. rjadownje, tšelz Max Wünscha želesny kschiž 2. rjadownje dostał. Wonaj staj žynkaj drainěrarskeho dźěłaczerja Jana Wünsche w Kubschizach.

S **Hodźija.** Kaž s wjeżelom žłyschimy, nam naschej dwaj pulkej swonaj, kiž staj 330 lět staraj, a mataj synk, kajkiž jón ruhdże podarmo pytasch, sdźerżanaj wostanjetaj a to žwojeje historiskeje ważnoscze dla. Tež tsecźi swón s najmjenscha na dalsche, wisajo wostanje, dokelž je tež wón 100 lět stary a dla žwojeho naležitna ważny. Duž wobkhowamy na dalsche žwoje swucżene rjane polne swonjenje. — S byrglemi pak je hinak. Te žu hakle 25 lět stare a duž žo te prědkowne zynowe pischczele sebjeru. Teho dla pak budże žo dale na nich hracź móz; wschako je w prědku jenoż něhdże 40 pischczelow, w zyłych byrglach pak wscho hromadże 1866. Wěso žu te prědkowne runje najważnische a žkuscheja do najważnischeho registra, do prinzipala. Tak rucže hacź budże móżno, žo pak tež te sažo postaja — s zynka.

S **Posdez.** Na tudomnym Engelez (Cźěžlakez) kuble je žo sandźenu njedźelu, hdyž běchu wobydlerjo ke mschi schli, jedyn paduch do domskeho dobył a se schkleńczaneho khamora wschě pjenjesy, kotrez žo tam khowachu, sebrał. Sa paduchom nimaju žaneho žlěda. — W Starej Zyhelnczi je psched někotrymi njedźelemi teho runja ras njedźelu, hdyž běchu wobydlerjo ke mschi schli, jedyn paduch s domskeho Fichtez žiwnoscze 500 hriwnow kradnył.

S **Holeschowa.** Jeneho ruskeho wójnskeho jateho, kotryž hižo dlěschi cźaž na tudomnym knježim dworje dźěła, je wojerski strażnik satsělił.

Se **Zittawy.** Njehańbicźiwy rubježny nadpad je žo tu na jeneho jědnaczelětneho hólza sczinił. Na Eckartsbergskej dróhy na dobo mkodaj cźłowjekaj k njemu stupischtaj, s kotrejuž jemu jedyn ruczny toschu wutorže, kotraž 20 hriwnow wopschijesche.

S **Draždźan.** Sakski žejm žo wutoru 17. haprleje k wuradźowanjam shromadźi. Poženedźenja budźa žnadź 5 njedźel tracź.

S **Delnjeho Wujěsda.** W jenym hadlerju je dwělětna dźowczicźka tudomneho knježeho ryboweho mischtra Michalka, kotryž we wójnje pschebywa, tepika.

Se **Skeho Komorowa.** Nahlu žmjercź na želesnizy je želesniska rjadowarka Minna Desskez wumrjeła, kotraž na jenym tworowym cźahu, se Skeho Komorowa do Kamjenza jědźazeho, žkužbu cźinjesche. Wona je žo blisko Bukowa pschejeła a hnydom wumrjeła.

S Wojerez. Sa Wojerowski wokrjeß ßo tři wokrjeßne rěsarńje a kołbaßarńje a to we Wojerezach. Ruhlandźe a Njedźichowje pschiprawja. W tutych třjoch rěsarńjach budźe ßo wschón skót rěsacź, kotryż je k sastaranju nobydleństwa s mjaßom trěbny. S pschedewsaczom je wokrjeßne sarjadnistwo, kotrež rěsniski skót s pomozu pokupowarjow wokupuje.

— **We Wojerowskim wokrjeßu smědźe ßo mustrowanje mužskich,** we lěcze 189[illegible] narodźenych a nasad stajenych lětnikow 1898, 1897, 1896 a 1895 na[illegible]u 10. haprleje rano ½9 hodźin w Ruhlandźe, ßrjedu 11. haprleje rano w 8 hodź. w Ruhlandźe, schtwórtk 12. haprleje rano ½9 hodźin we **Wojerezach** na tśělerni sa Wojerezy, Wulku a Malu Nydu, Brětnju, Lipoj, Michalki, Czorny Khomz, jamu Eriku, Czišowu, jamu Klaru II, pjatk 13. haprleje rano ½9 hodźin we Wojerezach na tśělerni sa Hory, Bluń, Bórk, Bórkamon, Lejno, Hósnju, Lubusch, Narcź, Nowu Wjeß, Nowu Luku, Parzow, Bjesdoły, Roholń, Sabrod, Schiboj, Židźino, Sprejzy, Ptaczizy, Drětwju; sobotu 14. haprleje rano we 8 hodź. we **Wojerezach** na tśělerni sa Kulow, Brěžki, Bukojnu, Němzy, Dubrjenk, Wulke Sdźary, Hósk, Koblizy s Werminghofom, Lubhoscź, Muczow, Nowu Wjeß, Rachlow, Ssalow, Ssulschezy, Manjow, Mortkow, Nydu, Rudej, Radsku, Ssepschezy, Schczenzu, Delni Wujesd, Strózu, Wyßoku, Běły Khołmz, Kinajcht, Spale, Czisk; póndźelu 16. haprleje rano we 8 hodźinach we **Wojerezach** na tśělerni sa Bjerwald, Tranje, Tři Zony, Drěwz, Bjedrichezy, Hermanezy, Kołbizy, Lipiny, Slyczin, Las a Luscžo.

Se Sprejow. W naschich stronach ßu ßo dźiwje ßwinje poßlednje lěta nimo měry rosschěrike. Wone na polach wscho sežeru, a rosborkaju, schtož je na nich narostko a ßo napkahowako. Wobczežowanje pola wyschnoscze, nima žaneho wuspěcha, hacź runje je knjeżerstwo poručiło, so dyrbi ßo swirina w tych stronach, hdyž je ßo pschejara pschisporika, jeli trjeba ßamo na khosty wobßedźerja hońtwy, wottśělecź. Schto pak nam pomha tajki wukas, hdyž ßo wyschnoscź wo to njestara, so bychu ßo wobßedźerjo hońtwy po nim složowali.

Se Sslepeho. Sswětowa wójna je naschemu Sserbowstwu jaßo bolostnu ranu sbika. 25. měrza je w jenym pólnym lazarecze nasch kantor a prěni wucžeŕ Hejno Jordan rjekowsku ßmjercź wumrjeł. Runje kaž jeho njebožczički nan bě wón sahorjeny ßerbski wótczinz. Se ßłowom a se skutkom ßo wón prózowasche, ßerbsku rěcź sakhowacź. Wschitzy dobri Sserbjo jeho saßnu ßmjercź khuboko wobžaruja.

S Mužakowa. Nasch najstarschi měschczan, wußłużeny reverśki hajnik Schmidt, je 91 lět stary wumrjeł.

Přilopk.

* (Wulki woheń w Draždźanach.) Ssrjedu rano we 4 hodźinach je w rěsaku Ernsta Grumbta na Lipsczanskej drósy wulki woheń nastał, kotremuž wohnjowa nobora s 13 rokami wobarasche. Hakle dopołdnja bě móz płomjenjow slemjena. Wulke hromady drjewa ßu ßo sniczike. Schkoda je khětro wulka.

* **Se żelesniskim czahom ßo pschejeł.)** Landsturmar Kolosch, kotryż pola Zahana żelesniski móst strażowasche, ßo s lokomotivu sbrabny a ßo ßmjertnje srani, hdyž chzysche wón jenemu druhemu czahej s pucza stupicź.

* **Czežke njesboże w podkopkach** je ßo pola Gelsenkirchena stako. Powjas jeneho jěsdneho korba ßo rostorhny a do khubiny padźe. Scheseżo hórnizy, kotśiž w korbje ßedźachu, ßo ßmjertnje sranichu a bjes nadźije w khorowni leża.

Scźěhwk sawiscźe.

(Pokraczowanje.)

„Jano, pschehladaj ßej tola ras te wosjewjenja, hacź czi tam niczo nadpadne njeje!"

„Ale proschu cże, Marta, schto dha chze mi w nawěschtkach nadpadne bycź? Te ßu tola jenoż s Barlina a wokoliny; to tola naju njesajimuje. Abo je dha ßnadź jene wosjewjenje ßluba naschich snatych nutska?"

„I schto ßlub — to człowjek widźi, kak ßej wy mužojo myßlicze, derje tola, so my žony ßej dale myßlimy, hacź nam nóß steji. Na poßlednjej stronje dźenika je wupisane městno direktora. Myßlu ßej, so mohło to też tebje sajimowacź."

„Po prawom niz, Marta, pschetoż ja ßym s mojim dóńtom spokojom."

„Ale ja niz!" Marta nahle wupraßny a pschißuny jemu nowiny s tym wulkim nawěschtkom.

Jan pocza wobožny bycź, bě ßo hižo na to wjeßelił, so bě jeho žona po wschěm sdaczu tu hłupu wěz hižo sabyła, nětkole dyrbjesche runje saßo nawopak widźecź. Nětkole spósna, k czemu bě ßebi Marta tehdom wulki dźenik skasała. Niz k rospjerschenju, niz k czitanju, wona chzesche jemu — direktorske městno p tacź. Wěry bě jemu pschecźiwna, wsa pak tola nowiny do ruki a wulki nawěschtk dwójzy pschecźita, mjes tym jeho žona do kuchinje po mjaßo a warjenje dźěsche.

Hdyž ßo Marta wrócź, połoži Jan dźenik saßo na blido a rjekny:

„To sa mnje ßłużba njeje!"

„A czeho dla niz, ßmě-li ßo człowjek praschecź", wona schczipajo rjekny.

„To ßo ßamo rosumi, ta fabrika njedźěła w mojim wotrjedze a w mojich tworach, na to ßo ja njewusteju, potom ßo też jara wjele žada, s krótka, to hódno njeje, ßo na to samolwjecź, a nimo teho ßym czi runje prajił, so ßym se ßwojej ßłużbu zule spokojom."

Marta na to niczo njewotmolwi, ale sjě njeręczo ßwój wobjed. Potom woteńdźe niczo njeręczo do kuchinje.

Janej bywasche dźeń a czežscho, jeho žona jeho dale bóle czwilowasche, to dyrbjesche ßrój kónz měcź. Wón dyrbjesche jej junu dokkadnje ßwoje měnjenje prajicź, ßnadź by ßo wěz potom tola dała. Wón sianywschi do kuchinje dóńdźe. Tu Marta sa kuchińskim blidom ßedźo płakasche kaž sasłobjene dźěczo. Hdyž to wnhlada, ßo wón roshněwa a pocza sakhadźecź:

„Tebje měko hańba bycź, czeho dla dha ßo saßo drějesch?"

Ale wona niczo njewotmolwi.

Wón wsa ßwój kij a kłobuk a wuńdźe do měschczańskeje jahrody ßo wukhodźowacź. To dźě bě domach žiwjenje, so mohł człowjek czeknycź.

Tón dźeń popołdnju bě Jan pschi dźěle tak rospjerscheny, so bě to ßamo jeho dźěłodawarjej nadpadne. Wón Jana do ßwojeje woßobinskeje pišarnje dasche sawołacź a rjekny:

„Poskajcze, knjes Spěwako, wy scze khory a sda ßo mi, so scze w poßlednim czaßu trochu czerpjeli. Jeli wam derje njeje, to jenu w měrje prajcze, dam wam rady na něschto njedźeli czaßa k wotschewjenju."

Jan něschto do schije pózerasche, prjedy hacź móżesche wotmolwicź, potom rjekny:

„Woprawdźe, mi njeje derje, moje czuły druhdy wjazy njemóża doczinicź, myßlu ßebi, so ßu bjesparne nozy a njeměrne dny na tym wina —."

Jan njemóżesche doręczecź, ręczenje jeho duschesche. Jeho knjes to pytny a rjekny:

„Wěscze wy schto, knjes Spěwako, pschepodajcze ßwoje dźěło ßwojemu towarschej a potom dźicze w měrje domoj a popschejcze ßebi dwě njedźeli wotpoczinka. Wam je wotpoczinka trjeba a to scze ßebi też saßłużili."

S tymi ßłowami stany a poda ßwojemu dołholětnemu ßobudźěłacźerjej ruku.

„Potajkim wokschewjejcze ßo derje!"

Jan chzysche hischcze něschto prajicź, ale knjes jemu wotkiwny a rjekny:

„Wscho dobre, wscho dobre!"

Sa něhdźe poł hodźiny bě Jan duzy po pucźu domoj. Jemu běsche, jako by wukhowany był, dźenża bě jemu dźěło pschecźiwne byko. Bě dha wón woprawdźe khory? Khory bycź wschak nochzysche a khuboko dychajo czerstwy powětr do ßo žrěbasche. Pucź dźěsche psches wukhodnischcźa. Dokelž w tym czaßu nikoho we wukhodnischcźach njebě, ßo wón na kawku ßydźe. Měr jemu derje czinjesche a potom czerstwy powětr k temu. Budźischce-li nětkole też czwilowaze myßle wottschascź mohł, budźischce žyle sbožowny był. Ale dyrbjesche dha jeho žona jeho stajnje se ßwojej sawiscźu czwilowacź. S tym wona tola niczo njewucžini. To wěso bě hižo dozpěła, jeho strowota bě nakažena a jejne ßwójbne sboże natorhnjene. A hdy by jeho hischcze bóle czwilowała, ßwojeje ßłużby wón tola njeby spuschcził, so by ßej njewěste direktorske městno pytał, byrnjež dyrbjał wón czaß žiwjenja jednory pschekupz a jeho žona jeno knjeni Spěwakowa dyrbjała wostacź. Wón bě hižo doscź sruduych wězow nasshonił, prjedy hacź bě ßwoju nětczischu ßłużbu dostał. Jeho knjes bě dobry a sprawny, jeho dokhody doßahachu a s tym bě wón spokojom a też jeho žona to wjedźesche.

Tu jemu něschto na myßle pschińdźe: kak dha, hdy by nasajtra k ßwojimaj pschichodnymaj starschimaj dopucźował, jeho pschichodna

macz bě rosumna žona, ta by Marcźe junu saßo do rosuma rěczecz molka. Ta myßl ßo jemu dale bóle lubjesche. Skoro wjeßeły a spěschny kaž młodźenz wón stany ſ ławki, so by ßwojej žonje wo tym pucźowanju sdźělił. Wón dźě mějesche prósdninu.

Prósdniny! To ßłowo ßame Janej hižo derje cźinjesche a jeho na rjanu młodosez dopominasche. Do duri doschedschi wón dwójzy saſwoni. Tež Marta rady pucźowasche. Skónczńje, hdyž nichtó njewoežini, wón ßam ſ kluczom wotewri. Marta tu njebě doma, najſkerje bě do města schła; ßłużobneje holzy wjazy njemějesche. Jan do ſtwineje komory dóńdźe po ßwój małki kofer. We komorje na blidźe namaka wulki list. Tón bě Marta ſawěſcźe sabyła. Potom pocza wězy pakowacz. Tu jemu hłupy list saßo na myßle pſchińdźe. Tón list dźě bě na njeho pißany. A Marta bě jón pißała, to bě jeje pißmo. Wón bě ßo wuſtróżił, ßydźe ßo na ſtólz. Tſchewotajo list wotewri. Tu ſtejesche, ſo bě Marta k ßwojej maczeri jěła a ſo dyrbi wón ſa njej pſchijěcz.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Zyrkwinſke powjeſcze.

W Michalſkej zyrkwi měje jutſje jutrownicźu, rano 1/2 8 hodźin duchowny Tyſcher ßerbſku powjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smě je farar Räda ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta ſa bibliſke towarſtwo sběra.

Druhi dźeń jutrow smě je farar Räda rano 1/2 8 hodźin němſku ſpowjednu wucźbu dopołdnja 1/2 9 hodźin smě je duchowny Tyſcher němſke a w 10 hodźinach ßerbſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta ſa hłowne bibliſke towarſtwo sběra.

Tſec i dźeń jutrow smě je duchowny Tyſcher dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſke prědowanje.

Tydźenſke ſaſtojnſke dźěła smě je farar Räda.

Zemrěli:

W Michalſkej woßadźe: Korla Kurt Gerhard Sserb, njemandź. ßyn w Hrubocźizach, 5 m. 16 d. — Ernſt Ota Pöthig, reniudoſtawar ſ Běrźiz, † we ſaſtarańi nokrj.ßneho wuſtawa na Zidowje, 42 l. 6 m. — Khorla Auguſt Rjeźko, rentudoſtawar na Zidowje, 76 l. 6 m.

W druhich woßadach: Khorla Edward Grandka, fabrikſki dźěłacźer we Wulkej Dubrawje, 59 l. 10 m. — Jan Wóſt, thěžer w Trjebjeńzu 85 l. 9 m. — Parol Ernſt, dźěłacźerja Michalka w Boſchezach, ß., 6 d. — Rjekowſku ſmjercz ſa krala a wótcźinu poczerpi 27. měrza landſturmar Ernſt Pawol Mitaſch ſ Konjez. —

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

Jutſje, jutrownicźu, smě je rano 1/2 8 hod in duchowny Voigt ßerbſku ſpowjednu wucźbu, 1/2 9 hodźin smě je farar Kſchiżon ßerbſke a w 10 hodzinach němſke prědowanje.

2 dźeń jutrow smě je rano 1/2 8 hodźin farar Kſchiżan němſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smě je duchowny Voigt němſke a 3/4 10 hodźin ßerbſke prědowanje.

3. dźeń jutrow budźe rano w 9 hodźinach ßerbſke kemſchenje.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſez.

Jutſje, jutrownicźu, smě je rano 1/2 8 hodźin duchowny Bójz ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smě je farar Domaſchka ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Druhi dźeń jutrow smě je farar Domaſchka rano 1/2 8 hodźin němſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smě je duchowny Bójz němſke a w 10 hodźinach ßerbſke prědowanje.

Wobaj ßwjataj dnjej jutrow ßo pched zyrkwinymi durjemi kollekta ſa ſalſke hłowne bibliſke towarſtwo sběra.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Njeßwaczidła.

Jutrownicźu budźe rano we 7 hodźinach němſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach němſke a 1/2 10 hodźin ßerbſke kemſchenje.

Druhi dźeń jutrow budźe rano w 7 hodźinach ßerbſka ſpowjedź, dopołdnja we 8 hodźinach ßerbſke a 1/2 10 hodźin němſke kemſchenje.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Rakez.

Jutrownicźu rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach smě je duchowny Mrózak-Lupjanſki ßerbſke a 3/4 11 hodźin němſke kemſchenje.

Druhi dźeń jutrow budźe dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſke a 3/4 11 hodźin němſke kemſchenje ſ cźitanym prědowanjom.

Tſeczi dźeń jutrow budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach smě je farar Waltar-Njeßwaczilſki ßerbſke a 3/4 11 hodźin němſke kemſchenje.

Sapołożene pjenjeſy

dyrbicze do wójnſkeje pożczonki pſcheměnicz. Kóżda wyſchnoſcz abo privatna woßoba budźe hotowa, ſo do pſcheměnjenja ſapołożeneje wěſtoſcze ſwoki.

Žadyn tón krócz pobrachowacz njeßmě!

Kóżdy w městach a na wßach, tež njenje ſamożity móże ßo wobdźělicz.

Nowe knihi wuſchle:

Evangelſka wěra mjes Ssowjanami.

Napißał **G. Schwjela**, farar w Deſchnje.

Płacźiſna **0,80** mk. Spßarjowy nakład.

Dostacz w Ssmolerjez kuihicźiſchczerni.

Njeſamjeſowana wójna podmórnikow nam ſawěſcza dobycze!

Tola hiſchcze cźežke bědźenja na frontach hroża.

Te dobycźerſzy pſchewinycz pomhacz, móże kóżdy, tež tiž je doma wostał. Sa ſchestu wójnſku pożczonku rěka ſa kóżdeho **poßledeni pjenjez ſaſtajicz!**

Dobycźerſki měr wali khóſty wójny, na kotrejž ßmy njewinowacźi, na ramjenja naſchich njepſchecźelow, a ſawěſcźi ſa wſchón pſchichod naſche derjeměcze.

Schtóž nětko hiſchcze ſ boka ſteji a wótcźinje ßrědki ſapowě, njeſaßluži być Němz.

Žadyn Łużicźan w městach a wßach

njeßmě ßo tajkeho ſanjechanja winowaty ſcźinicz.

Pokażcze wſchitzy ßwoju wótcźinſku myßl, a po ßwojich mozach ſapißajcze wójnſku pożczonku.

Wiſitne khartki

ßo derje a tunjo cźiſchcza we wudawarni Serb. Nowin.

Kruſchenjowe drjewo

ſnajmjeńſcha 15 cm. tołſte a tołſche po najwyſchſchich płacźiſnach kupuje

mechaniſka lenowa pſchadownja w Hajnizach

póſt a żeleſniſka ſtazija w Budeſtezach.

Schulerjo

dobru penſiju dostawaju pſchi nowych hrjebjach 7 delka.

Žiwnoſcz

we Wulkej Dubrawje cźißko 27 ſ 9 kórzami pola a łuki je hnydom na 6 lět na pſchenajcźe. Twarjenja ßu dobre. Dalſche je ſhonicz pola

kublerja Jurja Schramma w Radworju.

Ssucźelna kruwa

dobreje raßy a pódßobna cźelnita je na pſchedań w Komorowje cźißko 10 pola Kaſcha.

Hoſpoſa

ßo na jenu mału żiwnoſcz pyta Poſticzenja chzyke ßo pod cźißkom 260 we wudawarni Serb. Nowin wotedacz.

(K temu cźißku pſchiłoha.)

Hłowna zhromadźizna
Maćicy Serbskeje

budże **jutrownu srjedu 11. haprleje 1917,** popołdnju 1/2 3 hodźin w Serbskim Domje w Budyšinje.

Porjad: 1. Rozprawy, 2. Nekrologi, 3. Namjety.

Wšěch sobustawow a přećelow wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Napominanje.

3. měrza 1917 je ßo w Budyſchinje ſa Budyſki hamtſko-ßudniſki wokrjeß

ratarſke žónſke towarſtwo ſa město Budyſchin a Budyſku wokolnoſcź

ſałožiło.

Towarſtwo ma nadawk, domjaze a ratarſke dźełko ßwojich ßobuſtawow ſpěchowacź a ſbytne ratarſke wupłody k ßwojim ßobuſtawkam wodźicź. S tymle wotmyßlenjom je ßo w Budyſchinje jena pſchedawarnja ſałožiła.

Ssobuſtawſki pſchinoſchk 1 hriwnu ſa lěto wucźinja.

W nětcźiſchim wobcźeżnym cźaßu je wótcźinſka winowatoſcź kóždeje żony, kotraż żiwnoſcź plahuje, też najmjeńſchi dźěł żiwnoſcże, kotryż ßama w ßwojim hoſpodarſtwje zyle nuſnje njetrjeba, powſchitkownoſcźi podawacź.

Měſchcźanſke, każ też wjeßne żony maja wužitk ſ teho, hdyż towarſtwu pſchiſtupja.

Rosjaßnjaze ſhromadźiſny ßo we wſchelakich ſtronach Budyſkeho wokrjeża wotměja.

Pſchedßydſtwo proßy, ſo by prawje wjele żonow towarſtwu pſchiſtupiło.

Pſchiſtup móże ßo pola kóždeje pſchedßydſtwoweje ßobuſtawki ſamolwicź.

Mandźelſka wójnſkeho ßudniſkeho radźicźela **dr. Müllera** w Budyſchinje, pſchedßydka,
rycźerſkubłowa najenkowa **Brühlowa** w Druźkezach, naměſtna pſchedßydka,
mandźelſka wyſchſcheho kuježerſkeho radźicźela **dr. Kärnera** w Budyſchinje, ſapißarka,
mandźelſka wyſchſcheho ſtatneho rěcźnika **dr. Böhmy** w Budyſchinje, naměſtna ſapißarka,
mandźelſka pſchekupza **Hillera** w Budyſchinje, pokładnikowa,
mandźelſka expedienta **Kuhna** w Budyſchinje, naměſtna pokładnikowa,
mandźelſka ratarſkeho radźicźela **Böhmy** w Debrikezach,
mandźelſka komornika ſ **Boxberga** we Wulkim Wjelkowje,
mandźelſka wokrjeżneho hejtmana ſ **Craushaara** w Budyſchinje,
mandźelſka wyſchka ſ **Iſſendorfa** w Semizach-Tumizach,
mandźelſka hamtſkeho hejtmana **dr.** ſ **Pflugka** w Budyſchinje,
mandźelſka kubłoweho direktora **Richtera** w Barcźe,
mandźelſka ratarſkeho radźicźela **Schwarza** w Hrubjelcźizach,
mandźelſka gmejnſkeho pſchedſtejicźerja **Kſchiżana** w Pſěcźezach.

Wójnſka pożcźonka je hotowy pjenjes,

pſchetoż kóżda banka Wam wotknpi nětkole abo poſdźiſcho Waſchu wójnſku pożcźonku po kurſu teho dnja, hdyż pjenjeſy trjebacźe. Rosdźěl jenoż je, ſo ßo hotowy pjenjes w kaſchcźiku abo toſchzy njeſadani, hdyż tola wójnſka pożcźonka ßo ſ 5 wot 100 ſadani.

Hdyž wójnſku pożcźonku njeſapißacźe

wójna njepſcheſtanje, pſchetoż naſchi njepſchecźeljo ßu wuprajili, ſo měra wobſankncź nochzedźa; my dyrbimy jich teho dla k měrej nucźicź, a teho dla trjebamy pjenjeſy.

Rjekowſku ßmjercź ſa wótzny kraj we pólnym lazarecźe Villers devant le Thour wumrje dźeń 25. měrza t. l.

knjes kantor

Heinrich Jordan

w Sslepom,

dźeßatnik w jenym pěſchim połku.

Njebocźiczki je naſchemu towarſtwu najprjedy jako ßobuſtaw, napoßledk jako pſchedßydа pſchedßydſtwa ſ najwjetſchim ſajmanjom ßkužił a ſa jeho roſcźenje njewuſtawajcy dźełał.

Sa wſchu próżu, luboſcź a ßwěru ßo ſemrjetemu pſches row dźakujemy a budźemy ßo na njeho ſtajnje ſ najwjetſchim poczeſcźowanjom dopomnjecź.

W Sslepom, dźeń 4. haprleje 1917.

Pſchedßydſtwo a dohladowarſtwo Raiffeiſenſkeje pokładnizy.

p. p.
M. Handrik, farař.

Dźeń 25. měrza t. l. w pólnym lazarecźe Villers devant le Thonr rjekowſku ßmjercź ſa wótzny kraj ſemrje

knjes Heinrich Jordan

kantor a 1. wucźeŕ pſchi Sslepjanſkej ſchuli,
dźeßatnik w jenym pěſchim połku.

Wón je w naſchej woßadźe a gmejnje ßwoje ſaſtojnſtwo dźeń 1. haprleje 1912 naſtupił. W tutych krótkich lětach je ßebi luboſcź, dowěrjenje a poczeſcźenje wſchěch ſtawow naſcheje woßady w żadnej měrje dobył. Wón běſche lubowany wot małkych a wulkich; ſchtóż je jeho ſeſnał, je też jeho ważicźka cźeſcźicź nawuknył. Jeho ſaźna ßmjercź ßo wot wſchitkich nanajhłubſcho wobżaruje.

Bóh luby knjes jemu wſchitku ßwěru a luboſcź we wěcźnoſcźi żohnuj, a to wěcźne ßwětło njech ßo jemu ßwěcźi.

W Sslepom, dźeń 4. haprleje 1917.

Zyrkwina rada a ſchulſke pſchedſtejicźerſtwo.

p. p.
M. Handrik, farař.

Wosjemjenje.

Lěhwo wójnskich jatych w Großporitschu wot 1. haprleje 1917 pod komandanturu lěhwa wójnskich jatych w Budyschinje steji.

Sa wschich wójnskich jatych, ſ tuteho lěhwa jatych na dźěłanski kommando datych, je wot tuteho cżaża **Budyschin** sakładne lěhwo.

Wschě naležnosće wójnskich jatych jenož komandantura Budyskeho lěhwa wójnskich jatych rjaduja.

Sakasane je wójnskim jatym:

1. Sso ſwobodnje ſwonka ſwojeho saměsćenja po dźěle, też njedźelu, wukhodźić.
2. Korczmy, dźiwadła, kinomatografy wopytać.
3. Sso dźěćom pschewodźeć dać.
4. Njedźelu Budyske lěhwo wójnskich jatych ſ pschewodom abo bjes njeho wopytać.
5. Njepośrědne listowanje mjes wójnskimi jatymi ſ wobeńdźenjom pruſowarnje lěhwa wójnskich jatych.
6. Zivilnu drastu nošyć.
7. Pschedpisane ſadźby ſa jědź pschekročić.

Poručiło je ſo, ſo ſo wójnſzy jeći, kotſiž hornje postajenja pschestupja, komandanturje wosjewja. Dźěłodawarjam, kotſiž pschewſate pschiſłuſchnosće ſanjechuja, ſo wójnſzy jeći wosmu.

Komandatura lěhwa wójnskich jatych w Budyschinje.

Jěſdne koła ſ gummijom a bjes njeho

mantle a ſchlawchi ſa jěſdne koła,

měrowu twaru,

narunauſke wobrucże, dobre gumijowe rospuſchcże nje

wſchě pschiſłuſchki ſa jěſdne koła, karbid,

karbidowe blidowe, ſcżěnſke a hródźne latarnje

hiſchcże pschedawataj

Thomaſez bratraj w Budyschinje

na kamjentnej dróſy 16.

Skład Vogtlandskich gardinow a pschedawarnja wuhotowanskich ſchatow

Martha Bräuerka w Budyschinje

na Moltkowej dróſy, na rožku rožowej drohi,

poruča ſwój wulki ſkład po tunej płaćiſnje.

Też wobydlerjow Luſizy

kóždeho pola naš w městach a na wſach kaž wſchitkich němſkich mužow a žony namołwjamy, ſo bychu ſchestu wójnſku požčonku ſapiſowali, kotraž ma, toho ſo nadźijamy, być dobyćerſka požčonka.

Duž je trěbne, ſo wſchike worſchty w naſchim wokrjeżu ſo na tym wobdźěleja, ſo bychu khěžorſtwu ſlěborne kule wobſtarali, kotrež ſu trěbne, ſo ſo móz njepſchećelow roſſudnje ſłama.

Budźaki ſ dobrym gratom

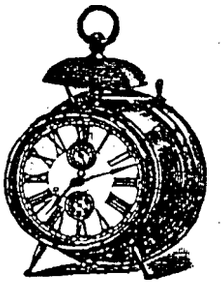
a

ſwěćzate cżaſzniki

ſa wosakow

poruča

F. Marſchnerowy naſłědk.

M. Ewald, cżaſznikar.

Krucże ſprawne poſłuženje. Pišomne rukowanje.

Niz wo měrje

mamy rěcżeć, pschetož hiſchcże je wojowanje heſło! Naſchi njepſchećelja ſu ſwoje ſamyſły wotkryli, hdyž wulkomyſlnje poſkićenje měra naſcheho nadobneho khěžora hanibnje wotpokaſachu. Woni ſu ſwoje tajeńſtwo ſpuſchćili a bóle hač hdy wěmy dźenża, ſo je ſa naš jeno jene:

dobycże abo ſnićženje.

Też ty, cżitarjo,

maſch ſo do rjada wojowarjow ſtupić a pomhać k **połnemu dobyću** nad naſchimi njepſchećelemi a k wunuczenju **bórſowneho ſławneho měra,**

kotryž pak móže ſo jno dobyć, hdyž wótcżinje trěbne ſrědki damy.

Duž ſapiſaj wójnſku požčonku!

Kóždy po ſwojich mozach, kóždemu, też mjenje ſamožitemu, je pschiležnoſć poſkićena.

Sa naſch wokrjeż ma to cżeſtna naležnoſć być, ſo ſ doſcżehnjenej ſumu w prědkowonym rjedże domjazeho wójſka ſtejimy.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaćiſnach w kóždym cżaſu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaſowych jědłach a na Humboldſtej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Wſchě družiny

ſwyrych harowanych a njeharowanych

= kožow =

ſebrane a njeſebrane, kupuje

Otto Hauſotter

na garbarſkej haſy 32.

SN 76, 1917, č. 14

Podpißanje na

6. wójnſku požčžonku

pſchijimujemy.

Podpißanje ßo 16. haprleje 1917 ſkónczi.

Krajnoſtawſka banka

kral. ſakſkeho hornjołużiſkeho markhrabinſtwa

w Budyſchinje.

Kóždy, kotryžchże ßebi **dobry a tunt cžaßnik** kupicz, abo kotruž chze ßebi jón **porjedžicz** dacz njech dże k cžaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencz pſchedawa a porjedžuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacz.**

Młode a ſtare

kury a kapony,

truty, parlate kury, kaczki, hußy, holbje, młode kóſlata, jeja atd.

ſtajnje kóždu dźělbu po ſnatych najwyſchſchich płaczišnach kupuje

B. Kubitz

w Budyſchinje

na wyßokej haßy 7, telefon 221.

Hdyž ßu klamy ſamknjene, proſchu, ſ khěžnymi durjemi ſaſtupicz

---

Podpißanje

na

5% khěžorſtwowu požčžonku

ßwobodne kruchi po hr. 98,—

ſa ſapißanje do khěžorſtwowych dołžnych knihi hr. 97,80

4½% pſchipokaſanki khěžorſtwoweho pokłada

wułoßujomne ſa 110—120% po 98 hr.

hacž do póndźele 15. haprleje pſchipołdnju 1 hodźiny bjes thoſtow pſchijimamy.

Filijala Lubijſkeje banki

w Budyſchinje w ßerbſkim domje.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawaŕ Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedaé, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 15. **Sobotu 14. haprleje 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójskowa rosprawa.

Wjeczorne wojownischczo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

13. haprleje. **Na połnóznym kschidle bitwischcza pola Arrasa žo wopŕedne wuspěchi žylnych jendźelskich nadběhow na Angres a Givenchy-en-Gohelle ſ naschimi napschecźnymi wupadami wurunachu.**

Njepschecźelske diwsije, kotrež ſ Arrasko-Cavrelleskeje drohi hacž k Scarpje dwójzy nadběhi cźinjachu, žo se schkodowanjom wotpokasachu. K krótkemu ranju wot Arrasa žo někotre nadběhi, tež kavalleriske, wotpokasachu.

Na drohomaj, ſ Peronna do Cambrai a Catelet wjedźazymaj, běchu mjeńsche bitwiczki pola Gouzeaucourta a Hargicourta.

Wot wczerawscheho dnja njepschecźelska artillerija na St. Quentin a na žužodne linije žiwje tšela, ſ tym žo franzowske nadběhi pschihotowachu, kotrež žo na Somminaj brjohaj cźinjachu; wone žo njeporadźichu.

Wójsko němskeho kronprynza.

Mózne artilleriske wojowanje pódlu Aisny a we wjeczornej Champagni ſ wotměnjazej žylnoscźu dale traje.

Njepschecźelske wobhonjerske wotdźělenja, kotrež žo do prědka maßachu, žo wotrasychu. Pschi tym 100 Franzowsow w naschej ruzy wosta.

Wójsko wójwody Albrechta.

Położenje njeje žo pschemėnilo.

Na rańschim a na mazedońskim wojownischczu njeje wožebitych podawkow było.

Na wjeczornym bitwischczu ſu njepschecźeljo 13. na rańschim 2 lećadle shubili.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

S Barlina žo 11. haprleje hamtšzy powě:

Pola Fampoux, k połnozy wot rěki Scarpy, žo nadběhi jendźelskeje infanterije, pola Roeux a někotre kavalleriske attaki slemichu.

Pola Monchy a Wancourta, na połodnischim brjosy žo wo dnjo ſa naß k lěpschemu wojowasche.

K ranju wot Bullecourta a pola Hargicourta, k dołhemu wjeczorej wot St. Quntina žo 1000 Jendźelcźanow ſ 25 maschinskimi tšelbami saja.

Wot Soissonſa hacž k Reimſej bě jara žylne artillerijske tšelenje.

Na rańschim mazedońskim wojownischczu žo niczo wažneho njesta. B.

Wojowanje pola Arrasa w połnóznej Franzowskej.

S Barlina žo 11. haprleje powě: K połnozy, k ranju a k połodnju wot Arrasa, pschi liniji Souchez-Neuville-Vitasse tež wczera žiwe wojowanje knjeżesche. Kaž ſamo jendźelske rosprawy wusběhuja, je žo jendźelski nadběh pola Arrasa se sastajenjom artillerije sapoczał, kotrež wscho hac. dotal snate pschetrjechi. Tež plun je žo wotduwał. S derje leżazej a jara žylnej jendźelskej sawjerazej tšeleńzu žo žylne dźěle němskeje wobžadki w prědkownych jamach zyle wotsamknychu. Dla shubjenja wobknjeżazych hórskich khribjetow w najprědkownischej liniji, kotrež běchu žo ſ jendźelskej tšeleńzu systematišzy wotsamkte, bě na někotrych městnach nusne, žo hacž do 4 kilometrow wuwinyć. Kanony, kotrež dyrbjachu žo błědowazemu njepschecźelej pschewostajicź, žo njekhmane sćinichu a žo rosbuchnychu. Pola Givenchy-en-Gohelle pschi Vimyskej hórzy Jendźelcźenjo wokolo 3 hodźin popołdnju nadběhachu, pschi cźimž małe městne lěpschiny dobuchu. Jedyn jendźelski nadběh pola Farbus pschi podwosy jeneje wotnohi Vimyskeje hórki pak žo zyle slemi. Bóle k połodnju Jendźelcźenjo wot pschipołdnja cźeźke nadběhi ſ husthymi nadběhanskimi cźrjódami pschecźiwo naschim linijam pschi Arrasko-Cambraiskej liniji cźinjachu, kotrež wschě bjes wuspěcha wostachu a žebi wot Jendźelcźanow cźeźke schkodowanje žadachu. Jene jendźelske hnězdo žo ſ 80 muźemi schkodowanja ſa njepschecźela wucźiscźi. K krótkemu ranju wot Arrasa njepschecźel spyta taktiku, kotraž bě hižo w nasymje 1915 ſa njeho wožudna była, na to waschnje wospjetowacź, so žylne kavallerijske cźrjódy sbromadźi. Wone žo ſ derje saměrjenej tšeleńzu rospierschichu. Tež bóle k krótkemu połodnju pola Boullecourta žo nadběh dweju jendźelskeju bataillonow, po žylnym artillerijskim pschihotowanju ſ cźeźkim schkodowanjom krwawnje wotrasy, pschi cźimž Jendźelcźenjo jatych shubichu. S rosprawy jendźelskeho khownego roskasowarja sira Douglasa Higha je jaßnje spósnacź, kajku wulku waźnosć wón Vimyskej hórzy dawa. Wón teho dla tam najcźeźkse wojowanje wocźakowasche. Wosnamjaze je, so wón po žwojej ſamßnej rosprawje runje na tutym městnje kanadskich pomoznych wojakow sastaji.

Pschedewsacźe, kotrež žo po wczerawschej wójnskej rosprawje naspomni, žo na bokomaj Cominesko-Ypernskej żelesnizy po wubjernym pschihotowanju ſ artilleriju a minymjetakami wuwjedźe. Mies tym so naschi mineurojo połdra hodźiny w njepschecźelskim steiischcźu pschebywachu, woni jedyn 12 metrow hłuboki schacht a někotre bydlenske khody rosbuchnychu. Offizěrojo, kotsiž mějachu dosć khwile žo w stejischcźu roshladacź, jendźelske schkodowanje na něhdźe 350 muži morwych wobliczichu.

Dalsche 25 łódźow, 53 000 tunow wopschijazych, žo potepiło.

Schef admiralneho staba wójnskeho łódźstwa wosjewja, so je žo w nowschim cźaßu w kanalu, w atlantiskim a połnóznym morju 16 parnych łódźow, 7 płachtatych łódźow a 2 rybaskej łódźi, wscho hromadźe 53 000 tunow wopschijazych, potepiło. B.

Khowanje pruskeho prynza Bjedricha Khorle.

Hollandske nowiny „Nieuwe Rotterdamske Courant" ſ Le Havre powě: Cźěko lětarja pruskeho prynza Bjedricha Khorle, kotryž je w jendźelskim hospitalu w St. Etienne du Rouvry nad Seinu wumrjeł, je žo pohrjebało. Jendźelske wyschnoscźe žu semrjetemu cźeścźe wopokasake, kotrež jeho rjadej jako rytmischtrej pschistejachu. Sto jendźelskich wojakow a offizěrow jeho k rowej pschewodźachu. Po tšjoch salwach hudźbnizy ſwinčeny žarowanski marsch piskachu. Prynz je žo na městnje khował, kotrež je žo ſa Němzow, w hospitalach semrjetych, postajiło. Dwaj jendźelskaj duchownaj pohrjebne modlitwy cźitaschtaj. Offizěrojo jendźelskeho lětarskeho korpsa běchu dwaj wěnzaj wěnowali. Na row žo drjewjany kschiž ſ njenom semrjeteho staji.

Awstriska wójskowa rosprawa.

11. haprleje. Na rańschim wojownischczu jedyn awstriski lětaŕ nad Galazom jene ruske Nieuportske lětadło wottšeli.

Pola Bekasa žo dwaj njepschecźelskaj nadběhaj wotpokasaschtaj.

Pschi froncźe generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda ruske artillerist tšelenje ſ městnami pschibjerasche.

Na italskim wojownischczu njepschecźelske artillerijske tšelenje w pschimórskim kraju wczera pschiběrasche a žo na někotrych městnach też w nozy wudźerża.

Na balkańskim wojownischczu nasche Albańske wotdźělenja

ſ wuſpěchom italſke pſchedſtraže k połnozy wot Tezaleni nadpadžechu. B.

Sebracže žita w Ruſkej.

Nakhwilne knježerſtwo je wukas wudało, po kotrymž maja žo wſchě wobſtatki žita a pizowadkow ſ lěta 1916 a 1817 ſ wuwſaczom dźělbow, kotrež žu k ſaſtaranju ratarſkich hoſpodarſtwow trěbne, ſatej pſchewoſtajicź. D.

Jendźelſka wójſkowa rozprawa.

9. haprleje. Operazije žo po planje a ſ wuſpěchom dale wjedu. Naſchi wojazy němſke ſtejiſchcža pola Benin-ſur-Coſeul hacž k połodniſchej kromje wot Givenchy-en-Gohelle we hłubokoſcźi dweju hacž tſjoch mil wſchudže dobywachu. Naſchi wojazy njepſchecźelſke prědkowne wobtwjerdźenja na tejle froncže a hromadže na Vimyſkim khribjecže, kotryž kanadſzy wojazy wſachu, rano ſahe dobuchu. Tele wobtwjerdźenja žycź tſělnych hrjebjow wobtwjerdeneje wſy Neuville-Vitaſſe, telegrafowu hórku Tilley-les-Melaines, wobkedźbowanſku hórku St. Laurent, Blagny, les Tilleuls a dwór la Folie wopſchijachu. Potom naſchi wojazy dale poſtupowachu, ſadnje njepſchecźelſke wobtwjerdźene linije wſachu, kotrež pódła dalſchich móznych ſyſtemow tſělnych hrjebjow wobtwjerdźene wſy Fenchy, Chapel, Feuchel, Atheis a Theins wobžahaju. Hacž do dweju hodźin popołdnju žo 5816 jatych, mjes nimi 119 offizěrow, naliczi; hiſchcže wjele wjazy dyrbi žo liczicź. S nich wulki dźěl ſ bayerſkim diviſijam žłuſcha, kotrež wulke ſchkodowanje w dźenžniſchim wojowanju poczerpichu. Na ſtronu k Cambrai dale bliſko lěža Havrincourta poſtupowachny. Ssmy wšy Pontos a Levergnier wſali. Poſlednje dny je žo ſ wulkej wozu w powětſje wojowało. Dwě njepſchecźelſkej lětadle žo ſniczišchtej, 15 dalſchich žo nuſowaſche dele ſleczicź, wone žu žo po ſdacźu rozraſyke. Dwaj němſkaj pſchiwjaſanaj ballonaj žo ſapaliwſchi dele padnyſchtaj. Džeżacź ſ naſchich lětadkow je wuwoſtało.

10. haprleje. W nozy je žo na połnóznym kónzu Vimyſkeho khribjeta žyłnje wojowało, hdźež žo hiſchcže njepſcheczel dźerżeſche. Njepſcheczel žo ſe ſteiiſchcža cźišny. Njepſchecźelowy napſchecźny nadběh žo njeporadźi Rańſchi brjoh Vimyſkeho khribjeta žo wuczišcźi. Napſchecźne nadběhi žo wotpokaſachu. Naſchi wojazy Fampaux a wobtwjerdźenje k połnozy a k połodnju wot rěki Scarpy wſachu. Wczera je žo wjazy dyžli 9000 muži ſajało a 40 kanonow je žo ſebrało. Pola St. Quentina žo njepſcheczel ſ wyſokoležazeje krajiny mjes le Verguie a Hargicourt wubna. Po zyłej froncže žo dale wojuje. Po žyłnej tſělenży njepſcheczel poſledniu nóz na wuſkej froncže k krótkemu ranju wot Yperna žyłny nadběh ſczini. Wón žo hacž k naſchim ſjednoczenym linijam pſchedobu, tola žo, morwych ſawoſtajiwſchi wotehna. B.

10. haprleje: Naſche operazije žo dženža niedźiwajzy cźežkich žněhowych mieczelow a powſchitkownje njepſchihódneho wjedra ſ raſnoſcźu dale wjedźechu. Ssmy kromy wot Monchy-le-Preux. 5 mil k krótkemu ranju wot Arraſa, doſahli a Farbus a Farbuſki lěſk wuczišcźili. Džeńża popołdnju je žo na połnóznym kónzu Vimyſkeho khribjeta ſaſo krucże wojowało. Ssmy dalſche ważne ſtejiſchcža dobyli a liczbu maſchinſkich tſělbow a jatych ſebrachmy. Na ſtronu k Cambrai žmy žwoju liniju k połnozy wšy Louvirale wuſunyli. Njepſchecźelne nadběhi, kotrež njepſchecźel na wſchelakich měſtnach naſcheje fronty ſpyta, njemějachu žaneho wuſpěcha. Liczba jatych, kotrychž žmy wot wczerawſcheho rania ſapoczaneho nadběha ſczinili, nětkole 11 000 muži hromadže ſ 235 offizěrami pſchekrocza. Ssmy tež pſches 100 kanonow, mjes nimi cźežke hacž do wóſomzolowſkeho kalibra, 60 hrjebjowych mörſerow a 163 maſchinſkich tſělbow, ſebrali. Naſche lětadła žu wczera ſ naſchimi pěſchkami hromadže wulětujo, ważne dźěło dokonjake a na něktorych měſtnach ſ tſělenjom ſ maſchinſkich tſělbow mjes njepſchecźelowymi poſžylnjenjemi ſchkodu naczinike. W powětſje žo nadpady cźinjachu, pſchi cźimž jene wulke żeleſniſke ſaſtaniſchczo, kotrež njepſcheczel wužije, něktore trjechaki doſta. B.

11. haprleje wjecźor. Wěży žo dženża po powſchitkownym planje pſchihódnje roswiwaju. Sahe rano žmy hórki pola Monchy-les Preux a Laberge dobyli, na druhich dźělach bitwineje fronty žo na ſpokojaze waſchnje poſtupowaſche.

11. haprleje wjecźor. Zyły dźeń je žo huſty žněh ſchoł, kotrehož dla bě njemózno, bitwiſchczo wobkedźbowacź; operazijam žo žyłnje ſadźěwaſche. Jedyn napſchecźny nadběh w žuždſtwje wšy Monchy le Preux žo ſ wuſpěchom wotraſy. Pola Monchy ſebrani jeczi prajichu, ſo je žo jim pſchikaſało, wjeż na kóždy pad dźerżecź. Bóle k połodnju žo naſchim wojakam poradźi, žo do němſkich ſtejiſchczow pola Bullecourt dobycź, pſchi cźimž liczbu wojakow ſajachu. Wſchipołdnju pak jich napſchecźny nadběh, ſe žyłnymi njepſchecźelſkimi mozami wjedźeny, nuſowaſche, žo na žwoje žamžne linije wróczo ſcźahnycź. Do nadběhowazych njepſcheczelſkich wojakow naſcha artillerija wuſpěſchnje tſěleſche a jim wulke ſchkodowanje naczini.

Naſche lětadła wczera ſaſo lětachu a njedźiwajzy žyłneho wjeczorneho wětra a cźaſcźiſichich žněhowych mjeczelow ſ infanteriju hromadže ſkutkujo hódne dźěło dokonjachu. Jenož mało njepſcheczelſkich lětadkow žo wohlda a wſchě naſche lětadła žo njewobſchkodzene wróczichu.

Franzowſka wójſkowa rosprawa.

11. haprleje popołdnju: Artilleriſke tſělenje mjes Sommu a Oiſu dale traje. Pſchi wojowanju mjes patrouillemi Franzowſojo njepſcheczelſkich wojakow ſajachu. Pola Maiſons de Champagne žo w nozy žiwje ſ ruczžnymi granatami wojowaſche. W Měſchniſkim lěžu bě žyłne artilleriſke wojowanje. K połnozy Arracourta žo franzowſke patrouille ſ jatymi wróczichu. Pola Ban de Sapt žo Franzowſojo do němſkich linijow k połnozy wot La Fontelle dobuchu a njepſcheczelej ſchkodu naczinichu.

B.

Artilleriſke wojowanja w Champagni.

Kaž Havaſka telegrafowarnja powě, artilleriſka tſělenża po zyłej froncže wot St. Quentina hacž do Reimſa dale traje. Jeje žylnoſcź žo žamo w Champagni podwoji.

Havaſka rosprawa wo bitwje pola Arraſa praji, ſo žo njeżmě wočakacź, ſo budża Jendźelczenjo dale tak rucże poſtupowacź, kaž prěnje dny. Nawopak ſda žo, ſo w operazijach pſcheſtawka naſtanje, dokelž dyrbi žo artillerija do nowych ſtejiſchczow dowjeſcź, a dokelž dyrbja žo druhe pſchihoty cźinicź, kotrež žu ſa tajke poſtupanja trěbne.

Wójnſke ſaměry noweho ruſkeho knježerſtwa.

Wuſžwobodźenje kwašow, pod turkowſkim knježerſtwom ſtejazych a reorganiſazija Awſtriſko-Wuherſkeje.

Ruſki miniſter ſwonkownych naležnoſczow Miljukow je žo w rosrěczenju ſe ſaſtupjerjemi nowinarſtwa w ruſkej politizy wuprajił. S jeho roſeſtajenjow je žo žlědowaze woſjewiło:

Ssym pſchezo měnił, ſo žo ſjednoczene ſtaty połnózneje Ameriki na ſtronje ſchtworoſwjaſkowych mozow pſchi wójnje wobdźěla. Poſtajenje wójnſkich ſaměrow pſches preſidenta Wilſona pſchipowiedźenjam ſaſtupjerjow ſchtworoſwjaſkowych ſtatow wotpowjeduja. Briand, Asquith a Grey žu pſchezo ſnowa na nuſnoſcź pokaſowali, ſo dyrbja žo wójnſke ſwady mjes ludami na měrne waſchnje rosžudźicź, a ſo ma žo nowa organiſazija ludow ſtworicź, kotraž žo na prawny porjad žiwjenja ludow ſakožuje. Tutym woſjewjenjam móže žo tež wuſžwobodźena ruſka demokratija pſchiſamknycź. Wuſběhacź žo dyrbi, ſo Němſka žamo, hdyž je žwoje měrowe žadanja mjenowała, njeje qenje ſabyła rjeż, ſo chże po poſtajenju měra na cžole cžłowjeſtwa krocźicź. Jenicźke, ſchtož naž wot internazionalneho programa preſidenta Wilſona dźěleſche, w ſaſadże wobſtejeſche: „Wobſamknjenje měra bjes dobycża.“ Hdy bychu žo ſchtworoſwjaſkarjo dobycża wotrjekli, by njemózno było, wulke nadawki wuwjeſcź, kotrež dyrbja žo po měnjenju Wilſona a ſwjaſkarjow wuwjeſcź. Mjes tym ſo ſchtworoſwjaſkowe ſtaty žanych wotmyšlenjow na žwětowe knježſtwo nimaju, Němſka pſchezo wuſběhuje, ſo ſtare prawo wjazy njewobſteji, ſo ludy, pſchecźiwo Němſkej wojowaze, zyle roſpaduja, a ſo je nadawk Němſkeje, nowe prawo ſtworicź a Europu po žwojich žamžnych intereſach ſrjadowacź. Pod tymile wobſtejnoſcźemi je Němſka ſ jenicźkim khutnym ſadźěwkom, ſkónczńje placźaze mjeſy poſtajicź a normalny wobkhad mjes ludami roswicź, a jenož dobycże nad Němſkej móznoſcź da, Wilſonowe prózowanja do ſkutka ſtajicź. Wilſon je žo wo wuſžwobodźenju ludow, woſebje Polakow a wo prawje ludow na žwobodny pſchikhad k morju wuprajił. Schtworoſwjaſkowe ſtaty žu tymle ſaſadam pſchihłoſowale. Žadyn ſchtworoſwjaſkaŕ nochze kraje dobywacź. My žo wſchitzy wo to prózujemy, ſo bychu žo kraje, kotrež žu žo ſ naždylnoſczu wutorhłe, wróczite, a ſo bychu žo kraje po ludach, w nich bydlazych, wobmjeſowale. S druhimi žłowami: Schtworoſwjaſkowe ſtaty mohłe žwoje dobycża jenož potom jako doſpołne wobhladowacź, hdy bychu wone ſaždne ža-

danja Wilsonoweho programa dozpile, to rěka khartu Europy pschetworile. Ludy, turkowskemu knjeżstwu podczíżnjene, dyrbjake žo wuswobodźicź a Awstrisko-Wuherska dyrbjala žo sesakkla snowa srjadowacź. Stworjenje czěsko-žłowjanskeho stata žo jako mjesa pschecźiwo wumozowarskim planam Němskeje w nastupanju žłowjanskich krajow wobhladuje. Němska a Awstrisko-Wuherska dyrbja žo na mjesy ludowych rěczow samjesowacź. Italszy žo s Italskej, Rumunojo s Rumunskej sjednocźa. Naturske, se stawisnami wosnamjenjene nadawki žebi žadaju, so bychu žo se Sserbami wobydlene kraje sjednocźile, a so by Armenska pod ruski schkit pschischła. B.

Ruske knjeżerstwo wo wójnje a měrje.

Pschedžyda ministerstwowcje rady, wjerch Lwow, je program ruskeho nakhwilneho knjeżerstwa wosjewił. W nim žo praji, so nakhwilne knjeżerstwo ludowej woli pschewostaji, hromadże se swjaskarskimi statami wo wschěch praschenjach žwětoweje wójny a jejnym skónczenju rosžudźicź, tola ma sa žwoje prawo a sa žwoju pschižłuschnosćź, hižo nětkole wosjewicź, so žo žwobodna Ruska na to njeměri, druhe ludy wobknjeżicź, jim jich narodne herbstwo wsacź a s naždylnosczu zuse kraje wobžadźicź, so chze wona wjele bóle trajny měr na sakožku prawa ludow wuskutkowacź, po kotrymž móża ludy žame žwój woždud postajicź. Ruski lud žebi na to njemyšli, žwoju swonkowny móz na schkodu druhich ludow powjetschicź, wón žebi na to njemyšli, někajkižkuli lud žebi podczíżnycź a ponižicź. W mjenje runoprawosczje wón rjeczasy wotstroni, kotrež na pólskim ludu leżachu. Tola ruski lud njedowoli, so by jeho wótczina s wulkeho wojowanja ponižena a rostschažena we žwojich žiwjenjowych wuměnjenjach wuschła. B.

Kontrolla dźełaczerjow a wojakow nad nakhwilnym knjeżerstwom.

Kaž italske nowiny „Corriere della Sera“ s Pětrograda powjedźa, je deputazija gardźinych regimentow s fronty do Pětrograda pschischła, kotraq žo pola wukonjazeho dźełaczerskeho a wojerskeho komiteja woprascha, czeho dla regimenty Pětrogradskeje garnisony hischcze njejžu nakhwilnemu knjeżerstwu žwěrnosćź pschižahale. Komitej wotmolwi: so žo to w bližšim czažu stanje, na czož wojazy k froncze pódu. Deputazija žo dale woprascha, hacź je duma pschi tworjenju nakhwilneho knjeżerstwa wojakam ministerske sastojnstwa poskicźila. Komitej wotmolwi, so je žo to stało, a pschisponni, so ma wón sa lěpsche, swonka ministerstwa wostacź, so mohł knjeżerstwowe skutkowanje wot wonka lěpje wobkedźbowacź. Pod wěstymi wuměnjenjemi pak žnadź wón wotezki do ruki wosmje. Deputazija žebi skónczenje žadasche, so dyrbjak wójnski minister w pschichodze najprjedy wschě komitejowe wukasy dowolicź, so by žo napschecznosczow a bjeskknjeżstwa sminyło. B.

Njeměry ruskich burow.

Knjeżerstwu blisko stejaze nowiny „Ruskaja Wolja“ tele dny pišachu: Revoluzisка žołma žo na wožach we wěstych dźělach Ruskeje s jara straschnymi naždylnosczemi pschewodża. Powjesczje pschikhadźeja, so žu burja kubła wupuscźili a drjewo w privatnych lěžach popuschczeli. Pódla tutych sapuscźenjow žo tež strachi paživneho waschnja pokasuja. Burjo žo sapowjeduja, privatne a knjeżerstwowe ležomnosczje wotnajecź, wudawajo, so wschón kraj jim žłuscha. B.

W Pětrogratskim kongreżu liberalneje (kadetskeje) stronu Moskowski sapóžłanz Mandelstamm praji, so dyrbi žo Ruska pschi dwojakim knjeżerstwje sahubicź, pschecźiwo temu ma žo se wschěmi žrědkami dźełacź. Smyžlenje ruskeho wjeżneho wobydlerstwa je do diweju stron dźělene. Burska intelligenza je sa republiku, sbytk wjeżneho wobydlerstwa je sa zara. Duž je strach wulki, so na wožach njeměry wudyrja. D.

Ruske wójsko a nakhwilne knjeżerstwo.

Roskora mjes aktivnym wójskom a wojerskim wubjerkom dźełaczerjow a wojakow.

6. haprleje je deputazija s aktivneho wójska do dumy pschischła a duminemu wukonjazemu wubjerkej rosžudźenje, w jenej shromadźisnje prěnjeho wójska wobsamknjene, pschepodała. Rosžudźenje mjes druhim praji: „Ssmy jara srudźeni, so wojerski wubjerk dźełaczerskich a wojerskich wotpóžłanzow žwoje wobsamknjenja na nasche wójsko bjes naschego knjeżerstwoweho pschihłožowanja wupschestrěwa. Ssmy wschitzy nakhwilne knjeżerstwo pschipósnali a jemu žwěrnosćź pschižahali a chzemy žo po pucźu reformow wjedź dacź a tele reformy jako płaczaze wobhladacź s wuwsaczom wojerskich postajenjow a rosžudźenjow, kotrež s njeho wukhadźeja.“

W poždźedźenju 6. haprleje žu wojerszy sastupjerjo czornomórskeho wójnskeho łódźstwa a Sewastopolskeje garnisony wosjewili: Pmyžlcze žebi, so žo wulke bitwy sa měžaz sapocznu, a so žo potom w Ruskej nowe žiwjenje žwobody sapocznje, abo so Němska Rusku sniczi. Stoletne njedowěrjenje, kotrež wojakam a offizěram sadźěwasche, ruku sa ruku hicź, dyrbi žo wotstronicź.

Duminy president wotmolwi, so dyrbi s wottyknjenym kónzom ruskeho luda bycź, nad njepschecźelom dobycź. Duž dyrbimy žo wschitzy wokolo nakhwilneho knjeżerstwa sjednocźicź. Njeżměmy wocźi sańdźelicź psched poždlednim njewuspěchom pschi Stochodze. Njech je wona s prěnim napominanjom sa tych, kotsiž nochzedźa žwoje parschonske interežy na bok stajicź. Měschcźenjo! Wschitzy k dźělu! Wostajmy žo swadow, wótczina je w straschc!

Wschě regimenty Pětrogradskeje garnisony žu nakhwilnemu knjeżerstwu žwoje dowěrjenje wuprajile. Jich sastupjerjo žu žo też k póžłanzstwam schtworoswjaskowych statow podali a woždebje póžłanza sjednocźenych statow powitali, kotryž bě s wopokasnami ruskeho wójska hłuboko hnuty. B.

Scježkwki poražena ruskeho wójska pschi Stochodze.

S Kopenhagena žo powě, so je ruski wójnski minister Gucźkow na sakožku rosprawow, kotrež je wo poražena ruskeho wójska pschi Stochodze dostał, wójskoweho roskasowarja Lecha a korpskeho roskasowarja Januschewskeho s jeju sastojnstwa wotžadźił. B.

Nowiny „Rěcź“ wo porażzy pschi Stochodze pischu: Na ruskej stronje krutosćź, symnokrejnosćź a dowěrjenje pobrachowasche. Też munizija njedoždahasche. Fronty w nowschim czažu munizija žadaju. W někotrych fabrikach njeje žo wjazy njedźel dźěkało. Hdyž wójsko cźerpi, wono dowěrjenje do podpjeranja kraja shubi. S tajkej sjawnej rěczu nadźija žo liberalna organisazija ludej, kotryž je s rěczemi radikalnych sozialdemokratiskich wjednikow sažlepjeny, wocźi wocźinicź. B

Rumunske žito sa Win.

Kaž „Neue Freie Presse“ powě, je žo prěnje žito po Dunaju do Wina pschiwjesło a žo mlynam k smlěczu pschepodało. Wschědnje dyrbi žo 60 waggonow wotedacź. B.

Sjednocźenje ruskeho a jendźelskeho wójska.

Ruska wójskowa rosprawa wot 7. haprleje praji, so je žo pola Kisil Rabata w Mesopotamiskej ruske wójsko s jendźelskim sjednocźiło. B.

Sebracze zyleho samoženja Mkikawscha II.

Wukas ruskeho nakhwilneho knjeżerstwa porucza, so maja žo pschižłuschnym ministerstwam kapitalije, ležomnosczje, miny, fabriki a twarjenja pschipokasacź, kotrež žu prjedawschemu zarej žłuschake. B.

Amerikanske wójnske pschihoty.

S Züricha žo pische: Amerikanski kongreż je 10. haprleje wo pjenjeżnych wójnskich žadankach we wyžokosczi 6½ milijardy dollarow jednak. Tale summa po dnjowym kursu wobliczena něhdże 38 milijardow frankow wucźinja. Tsi milijardy dollarow, po tajkim něhdże 17 milijardow frankow, žu prěnja suma, kotraž žo schtworoswjaskej do wole da, sbytk žo k sakitanju sjednocźenych statow nałoži. Sa 6½ milijardy dollarow žo 5 milijardowe s požczonku a 1½ milijardy s dawkami a s powyschenjom najenskeho pjenjesa swjedże. B.

Amerikanske rekrutěrowanje.

„Baselske nowiny“ s Washingtona powjedźa, so je žo hacź do wutory 292000 dobrowólnikow k sastupjenju do amerikanskeho wójska samolwiło.

„Petit Parisien“ s New-Yorka powě: Amerikanske wójnske ministerstwo je tsi milijony bombow s duschatymi płunami, modelle sa pschepłunowe maski, ruczne granaty a minymjetaki k pschihotowanju sa wojowanje w tsělnych hrjebjach skasało. Knjeżerstwo chze hakle potom wójsko do Europy pósłacź, hdyž budże milijon wojakow wuwuczenych. B.

Sebracze němskich łódźow w sjednoczenych statach.

Havaska telegrafowarnja ſ New-Yorka powě: Knjeżerſtwo sjednoczenych statow je 94 němskich łódźow sebrało, kotrež su pschi spočatku wójny wuczek w pschistawach sjednoczenych statow połnózneje Ameriki namakałe. Wone hromadze něhdże 600 000 tunow woschijeja, a jich hódnosć je na dwě milijardze hriwnow wobliczena. Mužſtwa němskich łódźow su so sajałe a so we wschelakich statach samješcza. B.

Saſtajenje diplomatiſkeho wobkhada mjes Awſtriſko-Wuherſkej a ſjednoczenymi ſtatami.

Diplomatiſki wobkhad mjes Awſtriſko-Wuherſkej a ſjednoczenymi ſtatami je so saſtajił. Sjednoczene staty su 14 awſtriſko-wuherſkich parnych łódźow, 68 000 tunow wopschijazych, kotrež w amerikanſkich pschistawach leža, sebrałe. B.

Naprawy pschecźiwo Němzam w Amerizy.

Kaž Pariſki „Matin“ powje, su w Hobokenje 10 000 naturaliſowanych Němzow na ſapiž tych Nowoamerikanow ſtajili, kotrymž dyrbja so druhe bydliſchcza pschipokaſacź, dokelž Hoboken do wójnſkeho wokrjeża słuſcha. W Chikagu su 40 Němzow ſajeli, dokelž su so pjecza pschi pschiſabanſtwje pschecźiwo munizijſkim fabrikam wobdźělili.

Tutón tydźeń je so pjecza 1350 Němzow ſajało.

Senat je ſakoń pschijał, po kotrymž so ſnicźenje wójnſkeho materiala ſ jaſtwom hacź do 30 lět khoſta.

Po powjeſcźi Radiowſkeje telegrafowarnje je Wilſon wot mexikanſkeho preſidenta Caranzy žadał, so by so němſki póſłanz w Mexiku, Ekhardt, wotwołał, dokelž jeho pschitomnosć pomeram mjes mexikanſkim a amerianſkim knjeżerſtwom schkodźi.

Taſama telegrafowarnja ſ Rio de Janeiro powě, so brasiliſke knjeżerſtwo hiſcheże nima myſle, Němſkej wójnu pschipowjedźicź. Saſtajenje diplomatiſkeho wobkhada je doſahaze. S Pariſa su so offizěrojo do Ameriki podali, so bychu Hawardſkich ſtudentow wojerſzy wuwuczili. B.

Mjes ſajatymi Němzami so mjenuja: němſki wyſchk Bielkowſky a Marchet a Henkel. Pola nich su pjecza brónje, muniziju a plany k ſkónzowanju amerikanſkich ſtazijow ſchkrowych telegrafowarnjow namakali. Teho runja su ſajeli Hobokſkeho reverenda Brücknera, kotryž je loni pod pschiſabu wuprajił, so je parna łódź „Luſitania“, kotruž je jedyn němſki podmórſki czołm potepił, ſ kanonami wobronjena była, dale ſchefa němſkeje ſtazije ſchkroweje telegrafowarnje w Sanvillu, dr. Khorlu Franka, teho runja pjecź ſaſtojnikow ſtazije ſchkroweje telegrafowarnje w Tuckertonje. B.

Wulke rosbuchnjenja w amerikanſkich munizijſkich fabrikach.

Jedyn telegram Pariżſkeho „Journala“ ſ Philadelphie powě, so je so munizijſka fabrika w Eddyſtonje ſ tſojim rosbuchnjenjom wupuſcźiła. Hacź dotal je so ſ roſpadankow něhdże 100 morwych a 50 franjenych wucźahnyło . Jara so prózuja, so by so ſtužodna Remingtonowa brónjerna płomjenjam wobróła. Też w Towntonje je so jena munizijſka fabrika ſ wohnjom wupuſcźiła. B.

Amerikanſzy dźełacźerjo ſa Wilſona.

Dopiżowar Londonſkich „Times“ ſ Waſhingtona powě: dźełacźerſki wubjerk w ſjednoczenych statach połnózneje Ameriki je wobſamknył, so dyrbja so ſa czaż wójny ſtrajki ſakaſacź, a ſo ma so dźełacźerjam radzicź, po móżnoſcźi ſ knjeżerſtwom a kapitaliſtami hromadze dźełacź. S tym su so wobcźežnoſcźe w induſtriji wotwobroczíle. Němzy w dźełacźerſkich organiſazijach njejžu žanych njeměrow ſbudźicź mohłe. Sajecźe jich najbóle hibicźiwych wjednikow je po ſdacźu ſnutſkowneho njepſchecźela nuſowało, wotmjelknycź. B.

Brasiliſka je diplomatiſki wobkhad ſ Němſkej ſaſtajiła.

Londonſke nowiny powjedźa, so je Brasiliſka diplomatiſki wobkhad ſ Němſkej ſaſtajila. Pschicźinu k temu je potepjenje brasiliſkeje parneje łódże „Parany“ dało. 13 muži ſ jejneho mužſtwa je pschi tym žiwjenje ſhubiło. Brasiliſki žejm je na to wobſamknył, so ma so diplomatiſki wobkhad ſ Němſkej ſaſtajicź.

Pódla teho je republika kupy Kuby Němſkej wójnu pschipowjedźiła. B.

Argentinſka na ſtronje njepſchecźelow.

„Tel.-Int.“ ſ Buenos Aires powě: Na kónzu poſlednjeje miniſterſtwoweje rady je knjeżerſtwo woſjewjenje wudało, w kotrymž so praji, so ma Argentinſka te žame intereſy pschecźiwo Němſkej kaž ſjednoczene staty. Argentinſka teho dla diplomatiſki wobkhad ſ Němſkej ſaſtaji. B.

Miniſterſka rada w Madridze.

W nowinach „Petit Pariſien“ ſ Madrida so powě, so je so pod kralowym pschedſydſtwom miniſterſka rada wotmełła, w kotrejž je so wuradźało, na kajke ſtejiſchcźo ma so Schpaniſka dla ſnicźenja parneje łódże „San Frugencia“ ſtajicź, kotruž je jedyn němſki podmórſki czołm potepił. W poſledźenju so też wo ſchpaniſkim ſamórſkim wikowanju, a wo ſaſtaranju ſ wuhlom a žitom wuradźeſche, kotrež so ſwjetſcheho dźěła ſ Ameriki pschiwożuje. Miniſterſtwowy pschedſydda Romanones je dlěſche rosrěcźenje ſ němſkim póſłanzom měł. D

Rosſchěrjenje ſakſkeho wólbneho prawa.

S wólbnej reformu w Pruſkej, kaž jene Draždźanſke nowiny piſchu, też reforma ſakſkeho wólbneho ſakonja na rjad pschińdże. Hacź runje so ſakſke wólbne prawo ſa druhu komoru njeje jako hubjene wupruhowało, njemohła Sakſka tola klaſowu wólbu wobkhowacź, hdy bychu wſchě druhe němſke ſwjaſkowe staty ſwobodniſche wólbne prawo měłe. Schtož prěnju komoru naſtupa, je podobnosć jejneho ſeſtajenja ſ pruſkim ſemjanſkim žejmom tak wulka, ſo budże so też wona pſcheměnjinju podcźiſnycź dyrbjecź. Pschi tym nima so jenož na pschijecźe něſkotrych induſtrialnych myſlicź, ale na wyſchſchi žejm woprawdże duchownje wyſokoſtejazych muži ſe wſchěch ludowych worſchtow. D.

Nowy wólbny ſakoń ſa pruſki krajny žejm.

Khěžor je khěžorſtwowemu kanzlerjej a pschedſydźe pruſkeho miniſterſtwa dr. ſ Bethmann-Hollwegej porucził, ſakonjowy naczíſt ſa nowy wólbny krajnoželmſki ſakoń wudźěłacź. Po khěžorowym pscheſwědczenju njeje po wulkotnych dokonjenjach zyłeho luda w tejle žałoſtnej wójnje ſa klaſowe wólbne prawo w Pruſkej žaneho měſtna wjazy. Po nowym ſakonju dyrbja wólby direktne a tajne bycź. Też ſemjanſki žejm dyrbi so pscheměnicź. Wón dyrbi pschichodnje ſe ſaſtupjerjow wſchelakich worſchtow a powołanjow wobſtejecź. B.

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Wulki woheń pſched 90 lětami.) Srudny wopomnjeńſki dźeń ſa Budyſchin bě ſańdźeny tydźeń 11. dźeń haprleje, Tutón dźeń léta 1827 su so ſ wohnjom, kotryž w hoſcźeuzu „běłeho konja“ wunđże, khěže jeneje zyłeje a połojza jeneje druheje dróhi do procha a popjeła pſchewobroczíłe. 195 twarjenjow, mjes nimi 75 domow, bě so ſa něſkotre hodźiny ſnicźiło. 125 ſwójbow bě ſ wohnjom wobydlenje ſhubiło.

Hlowna ſhromadźizna Macźizy Sserbſkeje je so ſańdźenu ſrjedu w ſali Sserbſkeho doma pod pschedžydſtwom knjeſa fararja Kſchižana-Hodźiſkeho wotmełła. Też w tſeczim wójnſkim lěcźe so prózuje ſwój nadawk jako literarne towarſtwo dopjelnicź, je Macźiza něſkotre ſpiže wudała. Wo ſarjadniſtwje Sserbſkeho doma a wo towarſtwowych pjenježnych wobſtejnoſcźach k. juſtizny radźicźel dr. Zyž rosprawjeſche. Towarſtwo je w lěcźe 1916 23 700 hr. dokhodow a 12 478 hr. wudawkow mělo, tak ſo 11 222 hr. cźiſteho ſbytka woſta. Mjes dokhodami ſtej dwě wotkaſani, a to wotkaſanje njebo kn. Schmižoweje w Budeſtezach wo 300 hr. a wotkaſanje k. kanonika fararja Hermanna we Wotrowje wo 10 000 hr. Knjes farař Räda jako wubjerkowy pſchedžydda, k. wyſchſchi wucźeŕ Kapleŕ jako knihiſkładnik a k. wyſchſchi wucźeŕ Wjerab jako muſejowník rosprawjachu. W ſańdźenym lěcźe je towarſtwo a ſ nim Sserbowbowſtwo pjecźoch žerbſkich wótcźinzow, k. kanonika fararja Herrmanna, k. fararja lic. theol. Rjencźa, k. fararja Góleźa, k. fararja Wicźaſa a k. kantora Jordana pſches žmjercź ſhubiło. Jich žiwjenjoběh a jich wótcźinſke ſkutkowanje ſa Sserbowſtwo k. ſtudijowy radźicźel profeſor Muka, k. farař Kſchižan-Hodźiſki a k. farař Domaſchka wopominachu. Pschi žlědowazym rosrěcźenju k. farař em. Urban woſjewi, ſo je prěni ſeſchiwk Iliady, kotruž je wón ſ hrjekſkeje rěcźe žerbſki pschełožił, wuſchoł. Seſchiwk 50 pjenježkow płaczi. S knihow, kotrež Macźiza wudawa, je „Pſchedźenak“ najbóle mjes žerbſkim ludom rosſchěrjeny. Też lětuſchi „Pſchedźenak“ je so do zyła rospſchedał a njeje ſa napraſchenje doſahał. Teho dla so wobſamknu, pſchichodnje jeho nakład wo 300 eksemplarow powyſchicź. Wopyt muſeja je loni jara žłaby był. Pódla wójny je žnadź na tym wina było, ſo je so tafliczka wotſtroniła, kotraž

wosnamjenjesche, so žo w Sserbskim Domje žerbski musej namaka. Pschi spočatku wójny bě ju jedyn njepschecźel Sserbow w nozy rosraſył. W shromadźisnje žo pschecźe wupraji, so by žo tasla ſ musejowym napißmom ſkerje lěpje ponowika.

— **Se želesnym kschižom** 2. rjadownje je žo ſa wožebite saſłužby na wjeczornym wojownischczu narunanſki reſerwiſt Kſchescźijan Ssmoleŕ ſe Sabroda wusnamjenił. — Saßłużbny kschiž ſa wójnſku pomoz je žo kublerjej a hamtſkemu pschedſtejicźerjej Säuberlichej w Lejnom spožcził.

— **(Ssamomordarſtwo).** Sańdźenu njedźelu popołdnju je žo w jenym wosu želesniſkeho cźaha na jěſbje mjes Pomorzami a Kubschizami jedyn wojak w nuſniku ſatſělił. Kulka bě jemu nop rosraſyła a moſhy ſ njeho wutorhła. Wojak je pjecža w Lubiju w garniſonje ležał. W Budyſchinje jeho cźěło ſ wosa wunjeßechu.

— **(Mjaßowe płaczišny.)** Po nowym wukasu khěžorſtwoweho kanzlera hacź do 30. haprleje w Liegnizſkim wokrjeßu zentnaŕ rěſanſkich žwini hacź do 2 zentnarjow cźěžkich, 102 hriwnjow płaczi. Wot 1. meje w Liegniſkim wokrjeßu zentnaŕ žwini, hacź do 140 puntow cźěžkich 31 hr., pſches 140 hacź 170 puntow cźěžkich 71 hr., pſches 170 puntow cźěžkich 76 hr. płaczi. Wo rěſanſkich howjadach žo na wukasu praji: W cźaßu wot 1. julija 1917 hacź do 31. julija 1917 žmědźa žo płaczišny płaczicź, kotrež žu hacź do 30. junija 1917 poſtajene byłe.

— **(Płaczišny ſa rěſanſke žwinje w Sakſkej.)** Po wukasu khěžorſtwoweho kanzlera płaczišna ſa zentnaŕ rěſańſkich žwini, hacź do 200 puntow cźěžkich, hacź do 30. haprleje 52½ hriwny płaczi, wot 1. meje žo płaczišny poniža.

— **Lětni cźaß** žo w nozy wot 15. k 16. haprleji ſawjedźe. Rano w 2 hodźinomaj žo cźaßniki na 3 ſtaja.

— **(Sakaſnja wo pjecženju tykanzow.)** Miniſterſtwo ſnutskownych naležnoſczow je tež pjekarńjam a pjekarjam ſakaſało, tykanzy a torty ſe žitoweje muki pjez.

S Wujezka pola Bukez. Schtóž žebi žwinjo jarěſa, njech hlada, ſo žo jemu wono njekradnje. W nětcźiſchim cźaßu, hdźež je žiwnoſcź jara žadna, hłódni ludźo bjeru, hdźež něſchto k jědźi namakaju. Tak žu ſańdźenu žobotu w rańſchich hodźinach tudomnemu žiwnoſcźerjej Rjencźej poł žwinjecźa kradnyli. Sa paduchom hiſchcze žaneho žlěda nimaju.

S Marineje Hwězdy Skoro žo ſdaſche, ſo budźa naſchi kſchižerjo jutrownicźku pſchi deſchcźu a hroſnym wjedrje žwjecźicź, tola naſajtra poſběhny žo žłónczko w połnym błyſchcźu, k radoſcźi ſa jěcharjow, kiž mějachu cźežu dnja njeſcź. Staroſcź wo konje a ludźi a dla druhich njedoſtatkow, kaž je wójna žobu pſchinjeße, wukudźi ſ woprědka měnjenje, ſo by lětuſche jěchanje wupadło a ſo by žo tutón lětſtotki ſtary nałožk pſchetorhnył. Temu žo ſ tym ſadźewa, ſo žo lěta dołho dźělenaj prozeßionaj lětža ſjednocźiſchtaj. To bě prawje tak. Bě dźě jenož 47 porow, potajkim nimale połojza, kaž w měrnym cźaßu. Na konjach ſcźěhwki wójny powſchitkownje widźecź njeběchu. W tutym naſtupanju je naſcha ſtrona žwoje „dobre" mjeno wobkhowała, ſchtož mózachmy ſ mnohich roßudow zuſnych žłyſchecź. Tež grat a druha pycha žo wukhwalowaſche. Dobrý ſacźiſchcź cźinjeſche khutne a pſchiſtojne ſadźerźenje młodych ludźi. Tak wotmě žo tſecze wójnſke jěchanje k dźakej ſa Božu miłoſcź a dalſche žohnowanje pólnych płodow, a nadźijomnje ſaklinczi wjeßele alleluja ſaßo w měrnym cźaßu. Bjes njeſboża woteńdźechu tež lětuſchi kſchižerjo. Pſchihladowarjow bě jara mało, wožebje zuſnych.

S Lutobcža. W tudomnym knježim lěßu žu njeſnatu žónſtu wobwěßnjenu namakali. Ssamomordarſtwo je žo pſched něhdźe 2 dnjomaj ſtało. Morwa je 1 meter 52 cm. wulka, ſaßadźiteje žłyneje ſtaturu, ma rysy włoßy, módrej wocźi, kónczojty nóß a ſchěroku hubu. Wona je něhdźe 30—35 lět ſtara. Cźěło bě dobru cźornu wołmjanu draſtu wobleczene a cźornej nohajzy a niſke cźrije wobute. W draſcze žónſkeje ſchantko ſ mjenkom M. D. namakachu. Jejna draſta móże žo pola reverſkeho hajnika Hanuſcha w Lutobcžu a jejna fotografija pola krajneje kriminalneje polizije w Budyſkim žudniſtwje wobhladacź.

Se Sleho Komorowa. Hróſbna namakanka je wobhdlerjow jenehe doma ſahrodneje dróhi wuſtróżiła. Na łubi w jenym papowym kaſchcźiku do lapow ſawalene dźěcźaze cźěło namakachu, kotrež je tam hižo měßazy dołho ležało. Polizija nětkole wěz pſchepytuje.

— **(Muſtrowanje w Niſcźanſkej wokolnoſcźi.)** Wobhladanje 1899 narodźenych a nakhwilnje njekhmanych lětnikow 1898, 1897, 1896 a 1895 budźe: w Schramiz hoſcźeńzu **w Niſkej** wutoru 17. haprleje dopołdnja ½9 hodźin ſa muźſtwa ſ Hamora, Krjebje, Dyrbacha, Wóßliczeje Hory J. pod., Borſchcze, Horſchowa, Jamneho, Koſchle, Klětneho, Kryngelez, Mohołza, Mikowa, Noweje Wěży, Woleſchnizy, Wólſchiny, Lipinkow, Hóſdnizy, Hornich Bruſzow, Radſchowa, Radſchowka, Rychwalda, Jěſora, Sprojz, Kamjentnej Wólſchinki, Drěnowa, Wylemojz, Wunſchowa, Zympela, Cźernſka; žrjedu 18. haprleje dopołdnja ½9 hodźin ſa muźſtwa ſ Khołma, Hornich a Delnich Kóſkow, Dźěžow, Jěrchez, Hornjeho a Delnjeho Hbjelſka, Kwětanez; ſchtwórtk 19. haprleje dopołdnja we 8 hodź. ſa muźſtwa ſ Dubeho, Wokrancźiz, Noweho Dwora a Wódrjeńzy.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Praßowarńja Adolfi[illegible]ty, hdźež 12 ruſkich jatych dźěkaſche, bě žo loni 28. dezembra [illegible]ekedźbliwoſcźu jatych ſ kaolinom powodźiła. Gratmiſchtr Kor[illegible]ožij ſa to landſturmarja Roſta, kotryž dyrbjeſche jatych ſtražowacź, ſamolwiteho cźinjeſche. Sſo ſ tutym ſwadźi[illegible] jemu wón wſchelake ſkſchiwdźaze wudma nawdawa. Hdyž [illegible]che Roſt woteńcź a ſa žwoju tſělbu ſhrabny, žebi Kołodźij m[illegible]che, ſo chze do njeho tſělicź. Wón ſpyta, jemu teho dla tſělbu [illegible]w wutorhnycź. Roſt pak jeho ſ tſělbinym toporom ſtorcźi, na cźož Kołodźij tſělbu puſchcźi. Lawniſki žud bě 20. februara Kołodźija k jaſtwu na dwaj měßazaj ſaßudźił. Tutón žo pſchecźiwo wußudej powoła, tola tež ſtatny rěcźnik bě powołanje podał. Powołanſki žud Kołodźijowe powołanje ſacźißny a po namjecźe ſtatneho rěcźnika jeho khoſtanje na tſi měßazy jaſtwa powyſchi.

+ Se ſkładnoſcźu žo dwanacźelětna ſchulſka holza Frieda Hilžbjeta Großez ſ Hrubjelcźiz ſawjedźe. Wona bě w Dobruſchi mandźelſkej dźěłacźerja Hejtmana loni ras[illegible]ſymu ſ kuchinſkeho khamora 1 hriwnu 20 pjenježkow a 30. novem[illegible]a hiſchcze 4 hriwny kradnyła. Druhi krócź bě wona ſ woknom[illegible]uts ſaléſła. Ju k jaſtwu na 4 dny ſaßudźichu.

Přilopk.

* Krwawny njeſkutk jeneho žarliwza je wobhdlerſtwo w Eibawje roshorił. Na dowolenzy pſchebywazy wojak Mühla do žwojeje mandźelſkeje tſěli, ſ cźimž žo jej hłowa cźěžko ſrani. Žonu žu do hojerńje dowjeſli a jejneho muża ſajeli. Muž je pjecža njeſkutk ſkucźił, dokelž žo žona w njepſchitomnoſcźi žwojeho muża mandźelſkeje žwěrnoſcze njeje dźerźała, ſ cźimž je [illegible]o žarliwy muž, kotryž hakle nětkole wo tym ſhoni, nanajbóle roſ[illegible]orił.

* (Nana ſkónzował.) Sswojeho [illegible]ana je 30lětny na cźuwy khory wyſchſchi póſtſki aſſiſtent Bielich w Neuſalzu ſaraſył. Bielich bě žo ſ błudnizy we Wulkej Sswońzy puſchcźił, ſo by w Neuſalzu dowotkhorił. Wutoru je wón ſaßo na žwoje cźerpjenje ſkhorił a je w roshorjenoſcźi žwojeho wobſtarneho [illegible]ana, ſ kotrymž bě žo jeneje maliczkoſcze dla ſwadźił, ſaraſył. Po njeſkutku je žo Bielich ſatſělił.

* **(Rubjeżny nadpad w Barlinje.)** Jena [illegible]ujeni[illegible] Barlinje bě žebi žrjedu w Němſkej banzy na ryczeriſkej dr[illegible]y 4000 hriwnow wupłacźicź dała. Wona žo potom ſ drohowej želesnizu hacź [illegible] Nettelbeckſkej dróſy dowjeſe. Hdyž bě lědma ſ wosa wuſtupiła, žo jedyn młody cźłowjek na nju wali, jej rucźnu toſchu wutorhny a na nimo jědźazy wós drohoweje želesnizy ſkocźi. Žonine pomozne ſchiki ſaßłyſchawſchi wjele ludźi ſa wosom drohoweje želesnizy běžeſche. Rubjeżnik teho dla ſ wosa ſkocźi a žo do cźěkanja da; wulka cźrjóda ludźi ſa nim cźěrjeſche. Na Lützowſkej dróſy wón do jeneje khěže ſkocźi a žo w tepjerni ſkhowa. Tam jeho ludźo, kotſiž běchu žo ſa nim puſchcźili, wußlědźichu. Wón je něhdźe dwaczilětny derje draſcźeny cźłowjek. Jeho wuputachu a na poliza[illegible]ſtwo dowjedźechu. Kaž žo ſda, je wón tu knjenju wobkedźbował, hdyž je žebi wona w Němſkej banzy pjenjeſy wupłacźicź dała a je do rucźneje toſche tykła.

Sceźěhwk ſawiſcze.

(Skónczenje.)

Potajkim jeho žona bě jemu twochnyła. Jan wudźeraſche na ſcźěnu, kaž bjes myßli, potom ſ wotmachom ſtany a potom wupraßny:

„Hižo jutſje ſa tobu pſchijědu!"

Zyle ſměrowany ſpakowa wězy, pſcheſtudowa [illegible] želesnizy a wopuſchcźi bydko, pſchi žebi rjeknywſchi:

„Na, to ßu rjane próſdnino!“

Trochu ßo wukhodźiwſchi dóńdźe do hoſcźenza a powjecźerja. Doma nicžo k jědźi njebě. Wjecźeŕ jemu njeßkłodźeſche. To bě hižom późmje, hdyž ßo Jan domoj wrócźi; ſpacź ßo jemu hiſchcźe nochźyſche. Hakle w dwanatej hodźinje ßo lehny. Ssurowe ßony jeho cźwilowachu. Rano ſtany kaž rosbity na wſchěch ſtawach. Ssylny khofej jemu na noſy dopomha. Wjeßeły dźěſche potom na dwórniſchcźo, wón ßo wjeßeleſche na to, ſ kak lubym wobliczom jeho powita jeho Marta.

Hdyž wón bórſy po woßmich pſched wobydlenjom jejneju ſtarſcheju ſaſwoni, wotewri jemu jeho pſchichodna macź ßama. Wona ßo nad jeho njenadźitym pſchikhadom wěſcźe wjeßeleſche a dowjedźe jeho hnydom do luboſneje ſtwy. Tu khofej hiſchcźe na blidźe ſtejeſche. Jan dyrbjeſche ßo do rózka na kanapej ßydnycź. Macź jemu ſchalku khofeja nala a ßo dźiwaſche, ſo wón tak mało powjeda, to njebě jeho waſchnje. A jeno ſo by něſchto rjekła, woprascha ßo:

„Schto dha Marta cźini? Njechaſche ßobu jěcź?“

Tu Jan ſblědny kaž ſcźěna, wubźěraſche na ßwoju pſchichodnu macź, jako by ſcherjenje pſched ßobu měł a potom ßo na kanapeju do womory ſwjeſe.

Hdyž wón ſa poł hodźiny ſaßo k ßebi pſchińdźe, leżeſche we łožu. Pſchichodna macź pſchi nim ßedźeſche a maßaſche jemu na žilu pſchi ruzynym ſhibadle.

Dźiwajo ßo Jan wokoło ßebje hladaſche, ſtóncźnje ſe ßłabym hłoßom rjekny:

„Schto dha je ßo ſtało?“

„Nicžo, jeno ßo ſměrujcźe, knjes Spěwako, wam je něſchto dnjow wotpocźinka a měra trjeba“, lěkaŕ rjekny.

„Měr mam, mam próſdniny“, Spěwak ßo dźiwajo praji a potom hnydom ſaßo wußny.

Lěkaŕ wukaſa měr, jenož niz roshorjenje; pſchetož khoroſcź cźułow ßo bliżeſche.

Stara žona njewjedźeſche, ſchto ſapocźecź. Dyrbjeſche Marcźe telegraſowacź? Ssnadź bě lěpje, ſo cźakaſche, doniž njebě ſ Janom wo tej wězy porěcźała. Něſchto tu w rjedźe njebě, to hnydom ſpóſna. So hodźinu ſaßo horje dóńdźe, ale ßłużobna holza, kiž pſchi Janu ſtražowaſche, rjekny, ſo Jan hiſchcźe ſpi. Wona dźěſche ſaßo dele, ale ſměrowacź ßo njemóżeſche. Saßo ßo ſaſwoni. Wona ßama wotewri a — jejna dźowka Marta pſched njeju ſtejeſche.

Macź bě wſcha pſchekwapjena a rjekny:

„S wotkal dha ty dźeſch?“

„S wotkal dha bych pſchiſchła? Wot domu! Jan ßobotu wjecźor ſa mnu pſchińdźe!“

W tym wokomiku ßłużobna holza po ſkhodźe dele pſchindźe a rjekny, ſo je knjes Spěwak wotuczźik, ſo chże hnydom ſ pſchichodnej macźerju rěcźecź.

Marta tu ſtejeſche kaž pſchikowana. Macź ju ſměrom ſtejo woſtaji a khwataſche horje do ſtwy, hdźež knjes Spěwak na nju cźakaſche.

„A macźi, nětkole mi praj, njeje dha tu Marta?“

„Ju, runje pſchiſchła!“

„Mi je tak ſtyſkno wo nju.“

A nětkole wón ßwojej pſchichodnej macźeri wſchitko powjedaſche, ſchto bě wuſtał wot teho dnja, ſo bě Hana piſała, ſo bě jeje muž titul profeßora doſtał.

Stara žona ſ měrom na njeho poßłuchaſche, jeho njepſchetorhny druhdy ſ hłowu wijeſche a ruzy łamaſche.

Dopowjedawſchi proſchesche Jan wo ſchkleńzu wody.

Pſchichodna macź jemu ſchkleńzu wina poda, te wón hnydom wupi a rjekny:

„Takle, nětkole je mi ſaßo lěpſcho, dźi a ſawołaj Martu.“

„Wona hnydom pſchińdźe“, macź rjekny a dóńdźe dele po ßwoju dźowku. Ta wó ſtwje ßedźo płakaſche.

„Ty maſch dobru pſchicźinu płakacź, Marta, nětkole dźi k ßwojemu mužej, potom hiſchcźe porěcźimoj!“

Schto bě Marta popołdnju ſ macźerju rěcźała, to žona njewupowjeda. Marta mějeſche wupłakanej wocźi a jara ežerwjene wobliczo a dźěſche do ſwojeje prjedawſcheje ſtwy.

Hdyž macź ſa nětkotre hodźiny k pſchichodnemu ßynej pſchińdźe nańdźe jeho we łožu ßedźo, wón pomaſku jědźeſche.

„Kak dha cźi je, Jano?“

„Derje, macźi, nětkole budu ſa nětkotre dny ſaßo ſtrowy, Marta je do ßo ſchła, to běſte roskora a moja khoroſcź.“ A wocźi ßo jemu ßwěcźeſchtej, kaž tehdom, hdyž bě hiſchcźe ſbožowny.

Tu Marta macźeri k nohomaj padźe a proſcheſche:

„Macźi, wodaj mi, Jan je mi też wodał!“

A Jan rjekny:

„Wodaj jej, wona njeje ſlě měnika.“

Starej žonje ßylſy do wocźi ſtupichu, wona ſcźeże ßwoju dźowku k ßebi horje a wokoſchi ju ſ cźicha.

Tu běſche Janej, jako by jandźel pokoja pſches ſtwu pſcheleczał. A wón ſaßo hladaſche do wjeßeleho pſchichoda a do woſboženeju wocźow ßwojeje lubeje Marty.

Něſkotre dny poſdźiſcho doſta knjeni profeßorowa Hana Piuczńikowa tak luboſny liſt wot ßwojeje ßotry Marty, ſo ßo ßamo profeßor nad tym dźiwaſche.

„Sda ßo mi, ſo ßmój Marcźe tola kſchiwdu cźiniłoj“, profeßor rjekny.

„To je móżno“, Hana ßo wotlaknjo rjekny. Wujaßni ßo jimaj ta wěz hakle, hdyž macź něſchto njedźeli poſdźiſcho k nimaj na wopyt pſchińdźe, ſo by ßo wo ſhožu ßwojeho dźěſcźa ßama pſcheßwědcźita.

(— Kónz. —)

Sserbſkemu ludowemu baßnikej

Handrijej Falzy

poßmjertny poſtrow

† 8. haprleje 1917.

Schto ſwony w Barcźe ſrudnje
To ßu ſynki pohrjebne, ſſwonja?
Schto ſ wjele wocźi ßyſſow ronja
Pſchi rowje tam na kerchowje?
Hdyž luboh' nana mandźelſkoh'
Do rowa kładu khłódneho?

Też lubi Sserbja, nam ßo płaka,
Hdyž Handrij Falka wot naß dźe,
Na row jom' połožmy wěnz dźaka,
Kiž ſaßłużił ßej ßwěrnje je.
Wón w wjeßelu a w ſrudobje
Tak rjane ſpěwy ſpěwaſche.

Sserb bě wón, Sserbſtwo ſchkito-ſwaſche
To ſ jeho ſpěwow klinczeſche,
Wón ſe Sserbami ſacźuwaſche,
Schto Sserbow boli, tyſcheſche.
Njej' ßnadno jeho próź'wanje
Duž mało h' dźaka winojte?

Schtó je, kiž rady cźitał njeje
Joh' pěßnje w „Sserbſkej Nowinje“,
We cźaßu wójny żałoßneje
Je ſpěwał ſpěwy wurjadne.
Joh' ert nětk mjelczi, wón je ſchoł
Do njebja dom pſches ßmjercźe dok.

Wón ſpěwa tam nětk ſ jandźelemi
A rjeńſche hłoßy ſanoſcha,
My pak tu na tej khudej ſemi
Ssej ſapiſchmy do pomjatka,
My chzemy Sserbja ſawoſtacź
A ſa Sserbſtwo ßo prózowacź.

Njech woživja ſaß' wſchitke pěßnje,
Kiž Handrij Falka pěßnik je,
Njech jeho mjeno njewuhaßnje,
Nam w pomjatku njech woſtanje,
Jom' pak njech ſemja lohka je,
Sserb bě wón, ßerbſki ſpěwaſche.

J. Kruža.

Zyrkwinſke powjeſcźe.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, njedźelu Quaſimodogeniti, rano 1/2 8 hodźin farat Răda ßerbſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Tyſchet ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj ſměje farat Răda wuczbu ſe ßerbſkej konfirměrowanej młodoſcźu.

Wutoru wjecźor w 7 hodźinach wotměje farat Răda w Dobruſchi (pola Jakubez) němſku wojnſku modleńſku hodźinu ſ wudźělenjom Bożeho wotkaſanja.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach wotměje ko ſhromadźiſna žónſkeho towaſſtwa.

Tydźeńſke faſtojńſke dźěła ſměje duchowny Tyſchet.

Zemrjeli:

W Michalſkej woßadźe: Johana Karolina Hejduſchowa rodź. Lukaſchez, Bjed icha Emila Hejduſche, ſukelnika na Zidowje, mandźelſka, 50 l. 1 m. 13 d. († w měſchcźańſkej hojeźni w Budyſchinje, połkowana na Zidowje). — Jan Ernſt Schrybak, wotrocźk ſ Hnaſchez, † w ſaſtaratni wokrjeżneho wuſtawa na Zidowje, 57 l. 2 m. 23 d.

W druhich woßadach: Michał Linart, wumjeńkat w Zoſowje, 75 l. 5 m. 15 d. — Handrij Piwatz, wumjeńkat we Wětrowje, 76 l. 5 m. 13 d. — Ernſt Bjedrich Nowak we Wyßokej, 56 l. 1 m. 20 d. — Handrij Domaſchka w Komorowſe p. Rakez, 82 l. 3 m. 17 d. — Hańža ſwudowa. Hofmanowa rodźena Schimanez w Jitku, 84 l. 1 m. 4 d. — Jan Khorla Schibak, kubleŕ we Komorowje p. Rakez, 62 l. 7 m. 4 d. — Hana Rohnowa rodź Hußlerjez we Stróži, 64 l. 8 m. 21 d. — Ernſt Marko, wumjeńkat w Rakezach, 82 l. 10 m. 10 d. — Elſa Hedwig, Jana Bohuwěra Duczmana, wulkoſahrodnita we Wuježlu, dź., 6 m. 21 d. — Klara Johana, Bſedricha Auguſta Měrcźinka, póſtſkeho rjad. w Pomorzach, dź., 3 m. 26 d. — Johana Khryſtiana Eleonora Mateßowa rodź Freundez, Khorle Bohuwěra Mateßa, wumjenkarja we Wadezach, mandźelſka, 77 l. 3 m. — Handrij Falka, lhějeŕ w Bukojnje, 79 l. 7 m. 20 d.

Zyrkwinske powjesćze ſ Hodźija.

Jutſje, njedźela Quaſimodogeniti, ſmĕje rano 1/2 7 hodźin farar Kſchižan němſku ſpowjednu wučźbu, dopoldnja 1/2 8 hodźin ſmĕje duchowny Voigt němſke a 3/4 9 hodźin ſerbſke prědowanje.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj wotmĕje ſo katechismußowa wučźba ſa ſerbſku žónſku a mužſku młodźinu.

Sſrjedu wječźor we 8 hodźinach wotmĕje ſo ſerbſka wójnſka modlerſka hodźina.

Zyrkwinske powjesćze ſ Budeſtez.

Jutſje, njedźelu Quaſimodogenſti ſmĕje rono 1/2 8 hodźin farar Domaſchka ſerbſku ſpowjednu wučźbu. dopoldnja 1/2 9 hodźin ſmĕje duchowny Bójz ſerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Popoldnju w 2 hodźinomaj wotmĕje farar Domaſchka wučźbu ſe ſerbſkej mužſkej a žónſkej młodoſcu.

Zyrkwinske powjesćze ſ Njeßwačźidła.

Jutſje, njedźelu młode jutry, budźe rano w 7 hodźinach ſerbſka ſp o wjedź. dopoldnja we 8 hodźinach ſerbſke a 1/2 10 hodźin němſke kemſchenje.

Njedźelu popoldnju budźe kemſchenje w Sarĕčźu, w 3 hodźinach ſerbſke a w 4 hodźinach němſke.

Dźĕčźi ßo póndźelu, 16. haprleje, dopoldnja do ſchule pſchijimaju: w Njeßwačźidle we 8 hodźinach, w Bóſchizach w 9 hodźinach, w Sarĕčźu w 10 hodźinach, we Luſy w 11 hodźinach.

Zyrkwinſke powjesćze ſ Rakez.

Nedźelu, młode jutry, budźe dopoldnja w 9 hodźinach ſerbſke a 3/4 11 hodźin němſke kemſchenje.

Konje k rĕſu

po najwyſchſchich płaćźiſnach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jĕdłach a na Humboldſtej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Sa wótźny kraj wojujo padny 11. febr. 1917 we Franzowſkej naſch luby ßyn a bratr

Jan Knippa,

mĕjeczel żeleſneho ſchiża,

podwyſchk jeneho krajnowoborneho regimenta, ſtary 24 lĕt 2 mĕßazaj.

W Słyczinje pola Laſa, 8. haprleje 1917.

Spi derje tam, hdźeż ßylſy naſche
Na twój row kapacź njemóża,
Sa wótźny kraj ta wojowaſche
A tež ßo ſa njón moricź da.
Ty padny rózka makeho
Dźeń lĕtßa jedynadwazetoh'

Hdyż ſ njepſchecźelom wojowaſche,
Każ bĕſche twoja pſchißłuſchnoſcź,
Sso ſa wótczinu woprowaſche,
Cźe trjechi njepſchecźelow ſłóſcź,
Bu do wutroby tſĕleny
A tež na mĕſcźe morjeny.

Ty junkrócź ſranjeny 'żno bĕſche
We mĕrzu lĕta ſańdźenoh',
Pak bórſy ſahojeny dźĕſche
Do pola khróble ſ nowehо,
Ssy ſ khwalbu tu a w cźeſcźi ſtak,
Hacź nahłu ßmjercź ßy namakał.

Ach hłuboko je rany biła
Ssmjercź twoja nam, ow najlubſchi,
Wſchu nadźiju nam wutupiła,
Cźe junu witacź w domiſni,
Hdyż budźe wójna ſkóncźena,
A druſy domoj pſchindźeja

Te ſrudny duy, mój luby nano,
A wboha luba maczerka,
Wy njebudźecźe ſabycź ßnano,
Hdyż pſchiúdźechu k wam powjeſcźe,
So ſtarſchi ßyn, waj' najlubſchi
Tam hižo w zuſej ſemi ſpi.

Hdyż ßo Wam ſtyſchcźe, pohladajcźe
Tam horje k módrym njebjeßam,
Tam nĕtk waj' luby ßyn, ow hlajcźe,
Sso runa ßwjatym jandźelam,
Nĕtk ßłuži kralej njebjeſkom',
Tam budźe waju witacź dom.

Bóh ſwarnuj pak tej ßynow dweju,
Kiž hiſchcźe w polu ſtejitaj
So mohłoj domoj witacź jeju
We ſerbſkej wjeſzy Słyczinje,
Hdyż budźe wójna ſkóncźena,
A wſchitzy domoj pſchindźeja.

Każ Abela krej k Bohu woła,
Tak woła ſa naß tež jich krej:
Ach Wótcźe, pomhaj ſ hrĕchow doła,
Sso ſ hnadu k nam nĕtk pokhilej,
So tuta wójna żałoßna
Wſchak bórſy była ſkóncźena.

Spi derje tam we ßwojim rowje,
Naſch luby njeſapomnity,
We Beaucompt nĕtko na keŕchowje,
Kiž nam tak ſahe wſaty ßy,
Spi derje, hacź na ßudnym dnju
Sso widźimy ſaß we njebju.

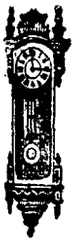
We mjenje hłubokożarowazeju **ſtarſcheju, tſjoch bratrow, dweju ſotrow, wuja a cźety**

Hańża Budĕrka.

Sſerbſke a němſke ſpĕwarſke

ßu doſtacź

we wudawarni Serb. Nowin.

Kóždy, kotryżchże ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedzicź** dacź njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenčź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźĕło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaćźiſname wupołożene, wobhladacź.**

We wudawarni „Serb. Nowin“ ßu doſtacź ßerbſke a němſke

biblije

po najtuńſchich płaćźiſnach.

Podpiſanje

na

5% khĕžorſtwowu požčzonku

ßwobodne kruchi po hr. 98,—

ſa ſapißanje do khĕžorſtwowych dolžnych knihi hr. 97,80

4 1/2 % pſchipokaſanki khĕžorſtwoweho poklada

wuloßujomne ſa 110—120% po 98 hr.

hacź do póndźele 15. haprleje pſchipoldnju 1 hodźiny bjes khoſtow pſchijimamy.

Filijala Lubijſkeje banki

w Budyſchinje w ſerbſkim domje.

K pschijimanju podpiſkanja na

6. wójnſku požčžonku

ſu naſche wobkhodne měſtnoſcže

njedželu 15. haprleje

dopołdnja wot 11—1 hodžiny

wotewrjene.

Krajnoſtawſka banka

kral. ſakſkeho hornjołužiſkeho markhrabinſtwa w Budyſchinje.

Budžaki ſ dobrym gratom

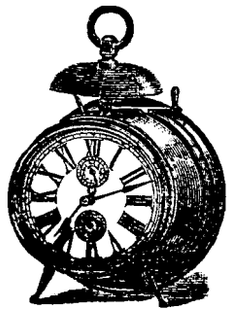
a

ſwjećzate cžaßniki

ſa wojakow

porucža

F. Marſchnerowy naßlěd.

M. Cw. ., cžaßnikař.

Krucże ſprawne poßłuženje. Pißomne rukowanje.

Wſchě družiny

ſyrych ha.owanych a njeharowanych

= kožow =

ſebrane a njeſebrane, kupuje

Otto Hausotter

na garbarſkej haßy 32.

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć

změje da-li Bóh, jutře njedželu młode jutry, popołdnju w 4 hodź. w Hönčec hoſćencu swoje měſačne poſedźenje.

Nuznych a ważnych wuradźenjow dla wšě lube ſobuſtawy a hoſći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

W farſkim domje

namaka ſerbſka młoda holza pſcheczelne pſchiwſacże ſa pomoz w domje a ſahrodže a ſa ſwoje dalſche wudoſpołnjenje. Poſkiczenja pod S 10 w wudawarni Serb. Nowin.

Hoſpoſa

ſo na jenu mału žiwnoſcž pyta Poſkiczenja chžyłe ſo pod cžißłom 260 we wudawarni Serb. Nowin wotedacž.

Žiwnoſcž

we Wulkej Dubrawje cžißło 27 ſ 9 korzami pola a łuki je hnydom na 6 lět na pſchenajcže. Twarjenja ſu dobre. Dalſche je ſhonicž pola

kublerja Jurja Schramma w Radworju.

6000 hriwnow

je na ratarſtwo wupožčžicž. Dalſche je ſhonicž we wudawarni Serb. Nowin.

Ssučželna kruwa

dobreje raßy a podßobna cžehnita je na pſchedań w Komorowje cžißło 10 pola Klukſcha.

Schulerjo

dobru penſiju doſtawaju pſchi nowych hrjebjach 7 delka.

Kruſchenjowe drjewo

ſnajmjeńſcha 15 cm. tołſte a tołſche po najwyſchſchich płacžiſnach kupuje

mechaniſka lenowa pſchadowanja w Hajnizach

póſt a želeſniſka ſtazija w Budeſtezach.

Wutrobny džak

knjeſej duchownemu Mrózakej ſ Lubja ſa jeho duchapołne předowanje jutrowuicžku džeržane, wuprajeja

mnohi kemſcherjo Rakeczanſkeje wožady.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěšťki, kiž majso we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 16. **Sobotu 21. haprleje 1917.** **Létnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Bitwa nad Aisnu.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

20. haprleje. **Na wojownischežu pola Arrasa artilleriske tšelenje wschěduje pschiběra, pola St. Quentina je wono wotsłabłało.**

Wójsko němskeho kronprynza.

Sažydlenja w dawno natwarjenych Siegfriedskich stejischežach, 16. měrza sapočate, je žo wežera k dołhemu ranju wot Soissonsa z tym skónčiło, so je žo Aisniny brjóh mjes Condeom a Saupirom spuschežił. Njepschećelski komdžizy žłěduje.

Dwójna bitwa nad Aisnu a w Champagni dale dże. Pódla Chemin-des-Dames skeho khribjeta je žylne artilleriske wojowanje. Pola Braye—Cerny a na bokomaj Craonnea žo pschiwjedžene cžerstwe francowske regimenty podarmo a se schkodowanjom prózowachu, hórski rjap dobyć. Nadběh k wopschimnjenju Brimontskeho bloka wot krótkeho wječora a połnoz, hižo 16. haprleje bjes wuspěcha spytany, Francowsojo wežera popołduju ponowichu. Psched naschimi stejischežemi pschi Aisnino-Marninym kanalu žo pjećnadběhow francowskich divisijow krwawnje slemi, tež Rušojo žo sažo podarmo do wohnja póšłachu. Nasche tam wojowaze divisije žu z knjesom nad położenjom.

W Champagni je žo zły dźeń w lěwatej stronje mjes drohn wot Thuizy do Nauroy a mjes Auberiverom, kotryž žmy dobrowólnje wopuschežili, wojowało. S wubjernje wuwjedženym napschećiwnym nadběhom njepschećela, kotryž bě wežera do prědka pschischoł, a jeho cžerstwe mozy wróčo cžischežachmy a wotmyšlene stejischcza dožahnychmy. Druhemu spytanemu francowskemu pschelamanju w Champagni je žo z tym sadźewało.

Hač dotal je francowske wjednistwo wjazy dyžli 30 divisijow na woběmaj bitwischežomaj sastajiło. Wone žu žo po skónčenju wojowanja nad Sommu za spytane pschelamanje a wotežakane pschesćežehanske marsche wuwuežile.

Na to stajena nadžija Francowskeje njeje žo dopjelniła!

Rańsche wojownischežo.

Ruske artilleriske tšelenje je tež wežera w někotrych wotdźělenjach khětro žylne było. Wo wojowanju pěschkow žo niczo njeznowě.

Mazedonska fronta.

Pschi Cžerwjenej Seźenje žu němšzy a bolharšzy wojazy francowske nadběhi k sažodobycžu stejischežow, 17. haprleje shubjenych wotpokasali, na jenym wjerschku je žo njepschećel sažo sažydlił.

Přěni generalny kwartěrski mišchtr. Ludendorff.

Plan Jendźelećanow a Francowsow, němsku frontu pschekamać, dyrbjesche žo z nadběhami Jendźelećanow pola Arrasa, a Francowsow w stronje wot Soissonsa hač k Reimsej pschewjesć. Jendźelski nadběh je žo pola Arrasa po krótkim jara žylnym artilleriskim pschihotowanju tydźeń przedy sapočał, hač francowski nadběh. Wón měješe z wopředka wuspěch, kotryž Francowsojo njemóžachu wubědźić. Dokelž bě po wobsadźenju Vimyskeho khribjeta němske stejischežo do stracha pschischło, žo němske wójske wjednistwo rozsudźi, wójsko wróčo wsać, so bychu žo njetrěbne krwawne wopory salutowałe. Tole wróčowsaće njebě žane zosanje naschich wojakow, ale žo z napschećiwnymi wupadami wotměnjesche, pschi čimž Němzy 2000 muži sajachu a 22 kanonow rostšelachu. W froncže pola Arrasa je nětko pschestawka nastała, kotraž žo z khwilemi z artilleriskim wojowanjom pschetorhuje. Francowski nadběh mjes Soissonsom a Reimsom dyrbjesche do dweju stron do prědka hić. Němske linije pschekamawschi dyrbjesche drje wójsko mjes Berry au Bac a Reimsom stejaze, žo k ranju wobroćić a němske stejischežo pola Brimonta wobstupić. Wječorny dźěl francowskeho wójska dyrbjesche drje žo mjes Craonnom a Vailly pschekamać a tak nowe Hindenburgske stejischežo, kotrež žo wot Arrasa psches St. Quentin a La Fère k połodnju cžehnje, wot sady wopschimnyć a roskulić. Tole wotmyšlenje njeje žo poradźiło. B.

Bitwa w błócze.

Italske nowiny „Secolo“ z wječorneje fronty powjedźa, so je hrozne wjedro postupanje francowskeho a jendźelskeho wójska sadźerźało. Zyła krajina je žo do błóta pschetworiła. Ssněhowe njeczele žu wobhonjerśku žłužbu lětarjow a pěschkow njemóžnu sčinile. Po žumpatych drohach njemóže artillerija do prědka pschińć. D.

---

93 000 tunow žo sa schěsć dnjow potepiło.

S Barlina žo 19. haprleje hamtšzy powě: Po powjesćach podmórskich cžołmow, kotrež žu žo wot 13. hač 18. haprleje wróčile, je žo w nowschim cžažu w kanalu, w atlantskim ozeanje a w połnóznym morju njepschećelske a neutralne wikowanske łódże, hromadże 93 000 tunow wopschijaze, potepiło.

Awstriska wójska rosprawa.

19. haprleje. W rańschej Galizišskej, wožebje pola Sborowa, je žo žiwischo wojowało, dyžli poślednje dny. Hewak njeje niczo nowscho.

Jendźelska wójska rosprawa.

16. haprleje: Poślednju nóz žmy Villeret k krótkemu ranju wot Hardicorta wsali a žmy k krótkemu wječorej wot Lensa do prědka pschischli. Mjes nadobytkom, w Lebvinje a Souchezu sebranym, žo jena schěsćzołowska łódźna kanona, tyžazy granatow wschěch kalibrow, mjes nimi wožomzołowske bomby, a pschěrowowe mörsery namakaju. Też želesniske wosy, połne nowscho grata, wjele želesniskich schěnow a dwaj wulkaj składaj z techniskim twarskim materialom. Njepschećelowy nadběh pola Monchy le Preux 14. haprleje žo z wulkej rozsudźenosću wuwjedże. Bayerska divisija, kotraž bě žo pschiwjedła, so by naschemu postupanju w bitwje pola Loosa 1915 naschecžo stała, žo sažo k poślynjenju němskich divisijow pschiwjedże. Jej bě žo pschikasało, so dyrbi Monchy le Preux na kóždy pad sažo dobyć. Wona je pschi tymle njewuspěschnym nadběhu wurjaduje cžežko schkodowała, runje kaž wschě druhe bayerske wotdźělenja sa cžaž nowscheho wojowanja. Wjazy dyžli tsecžina jatych, kotsiž žu žo wot 9. haprleje sebrałe, běchu Bayerjzy. Liczba jatych, kotsiž žu žo wot 9. haprleje sajeli, 14,000 pschekrocži. Mjes nadobytym materialom je 194 kanonow. B.

Jendźelska rosprawa z Mesopotamiskeje.

Jena depesča jendźelskeho generala Mauda wot 16. haprleje powě wo nózym postupanju na prawym Tigrisowym brjohu hač do połdra jendźelskeje mile wot stejischeža 18. turkowskeho armeckorpsa, kotryž dwórnischežo w Sstabulatu pschi Bagdadsko-Samarasskej želesnizy sakitowasche; njepschećel žo wróčo sćahny. B.

Chineszy dźełacžerjo sa Jendźelsku.

S Amsterdama žo powě, so je jendźelske knjeżerstwo pola chineskeho knjeżerstwa wuczinilo, so žo jenu 200,000 chineskich

dźěłaćerjow pschewostaji, kotsiž budźa žo na Balkanje jako noscherjo a w druhim pomocnym dźěle wužić. D.

Franzowska wójska rozprawa.

16. haprleje. Mjes St. Quentinom a Oisu artillerija dale wojowasche. Wob dźeń žmy k połodnju Oisy k ranju linije Barisis—Delni Quinchy dale postupowali. Mjes Soissonsom a Reimsom žmy po wjazydnjownym artilleriskim pschihotowanju dźenža dopoldnja němske linije w dołhoscži něhdźe 40 kilometrow nadběhali. Bitwa je po zykej froncže, hdźež bě njepschećel wulke wojowanske mozy a wjele artillerije shromadźił, njemdra była. Wschudże je khrobłosć naschich wojakow njepschećelowe rasne sakitanje pschewinyła. Mjes Soissonsom a Craonnom je zyke němske prěnje stejischćo do nascheje ruki padło. K ranju Craonnea žu naschi wojazy druhu njepschećelowu liniju wsali. K połodnju Juvincourta a bóle k połodnju žmy žwoje linije hacž k wjećornej kromje Verméricourta a hacž k Aisninemu kanalej wot Loivrea hacž k Courcy wuzunyli. Ssylne, wjazy krócz wospjetowane napschećzne nadběhi k połnozy wot Ville-au-Bois žu žo pod naschej tšelenżu s wulkim schkodowanjom sa njepschećela njeporadźike. Licba hacž dotal liczenych jatych 10,000 pschekeoczi. Runje tak žo hischće khětry nadobytk materiala njeje pschiliczik.

17. haprleje. Dźenža žmy wojowanje k ranju Reimsa wupschestrěli a žmy němske linije mjes Prunay a St. Hilairesko-St. Soupletskej drohu nadběhali. Njedźiwajzy žylneho wětrateho deschća a žněhowych mjećelow žu naschi wojazy pruhi njewustateje rasnosće pokasali a na froneże něhdźe 15 kilometrow njedźiwajzy njepschećelowego pschećiwjenja zyku prěnju němsku liniju k połodnju žylnje wobtwjerdźenych hórkow hory Cenvillera a k ranju Vandesicourta wsali. Bóle k ranju žo se žylnje wuwjedźenym nadběhom wjeż Auberive a móznje wobtwjerdźeny wustup dobu, kotryž žo s němskej liniju wokoło tuteje wěže na froncże tsjoch kilometrow twori. Njepschećelske napschećzne nadběhi pschećiwo horje Cormillet žo s naschim tšelenjom wotrasychu. Liczba jatych, w tymle dźělu fronty sebranych, 2500 pschekroczi. Mjes Soissonsom a Reimsom žo wob dźeń sažo se sapuscżazej tšeleżu na němske wobtwjerdźenja samerichmy a małe kupy zyle sniczichmy, w kotrychž hischće njepschećel napschećo stejesche. Wokoło ½4 hodźin popołdnju žo žylny njepschećelowy nadběh pola dwora Hourtbisen s naschim tšelenjom a bajonetowym wojowanjom wotpokasa. Jedyn druhi žylny nadběh pola Courcy, kotryž žu ruszy wojazy wobžadźili, žo teho runja slemi. Po nowych powjesczach žu naschi wojazy w bitwje 16. haprleje mjes Soissonsom a Reimsom pschećiwo jara žylnym wojowanskim mozam wojowali. Nasch nadběh wočakujzy bě njepschećel 19 diwisijow pschiwjedł. Po wuprajenju jatych bě žo wurasna wukasnja daka, na kóždy pad na prěnim stejischću, we hłubokosći požylnjenym, wutracz. Schkodowanje Němzow bě khětro wulke, niz jenož w bitwje, ale tež prjedawsche dny. Wjeczor do nadběha jena njepschećelska diwisija pschi saměnjenju w stronje jeneje žužodneje diwisije do wojowanja pschińdże a w naschej žylnej artilleriskej tšeleżu wulki dźěl žwojeho muzstwa shubi. Liczba njesranjenych jatych, kotrychž žmy wczera mjes Soissonsom a Reimsom sebrali, w tu khwilu 11,000 wuczinja. B.

18. haprleje. K połodnju St. Quentina Němzy po żiwym artilleriskim tšelenju nasche stejischća k ranju wot Gauchy nadběhachu. Po prěnim pospyncże, kotryž žo s naschej tšeleżu sadźerża, druhi žylnischi žłódowasche, pschi kotrymž žo njepschećelskim wotdźělenjam poradźi, žo do předkownych hrjebjow dobycz. S napschećznym nadběhom žo zyła njepschećelska wobžadka mori abo žo saja. Nascha linija je sažo dospołnje postajena. Mjes Soissonsom a Auberiverom njedźiwajzy hrosneho wjedra na wschelakich městnach dale žylnje postupowachmy. We wjeczorje nadběhanskeje fronty operazije wubjerny wuspěch dozpichu. K połnozy wot Chavonne žu naschi wojazy wjeż Ostel wsali a njepschećela jedyn kilometer k połnozy wróczo cżišli. Braie de Laonnois je žo teho runja dobył, kaž tež zyła krajina hacž do žužodstwa Courtecina. Pod žylnym infanterijinym cżischćom a pod artillerijinym mordarskim tšelenjom njepschećel w njeporjedże wróczo cżehnjesche, wschelaku wójnsku nadobu spuschći a żiwnosć w naschej ruzy wostaji. Jedyn s naschich regimentow 300 muži saja, kotsiž 7 wschelakim regimentam pschiżkuschachu. 19 kanonow, mjes nimi 5 cżežkich dobychmy. K połodnju Laffeuxa žo naschim wojakam, kotsiž žo s kavalleriju kryjachu, poradźi, njepschećela porasyć a žo wěž Nanteuila smjezowaeż. Stónežnje s nadběhom pschedmóst, kotryž bě njepschećel mjes Condé a Vailly na Aisninym połodnischim brjoży natwarił, wobžadźichmy. W lěżu pola Ville sur Bois dyrbjesche žo wjetsche njepschećelske wotdźělenje, kotrež běchmy wobstupili, poddacz. 1300 muži žo saja, 180 maschinskich tšelbow, kotrež k sakitanju lěża žłużachu, žo sebra. Popołdnju wokoło ½2 hodźin Němzy s dwěmaj diwisijomaj žylny napschećzny nadběh pschećiwo naschim stejischćam mjes Juvincourtom a Aisnu sežinichu. Sawěraza tšelenza a tšelenje maschinskich tšelbow nadběh slemichu a njepschećelej krwawu schkodu nacżinichu, njepschećel njemóżesche žo na žanym městnje naschim linijam pschibliżicz. K ranju wot Courcy je jena ruska brigada žwój wuspěch wudospołniła, žo jeneho wobtwjerdźenja smozowawschi a jatych sebrawschi. W tejle stronje wojuje žmy 24 cżežkich a półuych kanonow a 3 njewobschkodżene 15-zentimetriske kanony, s kotrychž je kóžda s 1000 granatami wuhotowana, wsali; artillerija je je hnydom pschećiwo njepschećelej nałożiła. W Champagni žmy jenotliwe pschećiwjenja pschewinyli a w njepschećelowych stejischćach 20 kanonow, mjes nimi 8 cżežkich, sebrali a 500 muži sajeli. Liczba njesranjenych jatych, wot spoczatka bitwy wróczo swjedżenych, 17 000 pschekroczi. Hacž dotal je žo sebranych 75 kanonow naliczisko. B.

Wójnski stan w Pětrogradże.

Po powjesczach se Stockholma je žo Pětrogradski wojerski wokrjeż wutoru wjeczor po pschikasni nakhwilneho knjeżerstwa do stawa požylnjeneho schkitanja stajik. Towarstwowa a shromadźenska žwoboda je žo nakhwilnje sběhnyła. B.

Njeměry w Pětrogradże.

Po powjesczach s Haparandy žu w Pětrogradże cżežke njeměry pschećiwo nakhwilnemu knjeżerstwu wudyrike, kotrež žu pjecża cżežische, dyżli měrzske njeměry. Pucżowarjo žu žo w Haparandże sadżerżeli. Wschě póstske požylki s Ruskeje žu wot schtyrjoch dnjow wuwostake. B.

Zarowa a zaroweje jatba w Zarskim Sselu.

S Londona žo powě, so je žo prjedawschemu zarej a zarowej sakasało, se žobu a s druhimi jatymi wěczecz, khiba w pschitomnosći straznikow. Tale naprawa je žo cżiniła, dokelż žu žo listy s hroda pscheżmykale. Zarej žu žo tsi stwy w hrodże pschipokasale. Straznizy žu žo požylnili, jědź sa jatych je žo sjednorila.

Se Stockholma žo pische: Jendźelski póžłanz sir George Buchanan je po powjesczi Pětrogradskich nowin „Dnja“ žwoje knjeżerstwo wo tym pscheżwědeżił, so by najlěpsche było, so by žo zar niz do Schwajzarskeje, ale do Jendźelskeje pschewjedł, hdźež je kruta kontrolla mózna. Jendźelske knjeżerstwo je ruskemu ministrej swonkownych naležnosczow wosjewiło, so pschećiwo temu niczo nima, so by žo zar do Jendźelskeje pschewjedł. Kaž žo s Pětrograda powě, je žo strowosć wulkowjerscha Boriża tak pohubjeńschila, so žu jeho s Pětro-Pawolskeje twjerdźiznу do Zarskeho Ssela pschewjesli. Tež zarowy prjedawschi dwórski minister, baron Fredericks, je cżežko skhorił a žo do jeneje hojerńje podał.

Někotsi póžłanzy prěnjeje a druheje dumy, kotrychž bě zarske knjeżerstwo w Krażnojarsku do jastwa sawrjeko, žu žo po porucznosczi justizneho ministra Kerenskeho s jatby puschczili. Hdyż woni do Pětrograda pschijědechu, jich wobydlerjo se sahorjenjom witachu. B.

B.

Ruski hłowny roskasowar.

Po powjesczi Pětrogradskeje telegrafowarnje je nakhwilne knjeżerstwo generala Alexejewa sa hłowneho roskasowarja wschěch ruskich wójskow pomjenowało. B.

Liberalna strona w Ruskej a nowe politiske wobstejnosće.

Se Stockholma žo 17. haprleje powě: Na kongrežu liberalneje (kadetskeje strony), kotryž žo w Pětrogradże wotmě, žo njeměr dla wohroženeho stejischća nakhwilneho knjeżerstwa pokasowasche. Na kongrežowych wuradźowanjach měješe wjerch Dolgorukow sa nusne, so by žo dźiwajo na pschedstejaze wólby program liberalneje strony pschemjenił. Ruska je žo tak rucże sdemokratisowała, so liberalna strona se žwojimi saměrami sady steji. Kokoschow žebi žadasche, so by žo s konstituzionalneho knjeżerstwa k parlamentariskej republizy pscheschło. Ruski lud je žamostatnje prěni skhodżenk roswicża pschekrocził. Stat bjes parschonskeho symbola pak žo njehodźi myślicz. Człowjek njemóże s dobom sa zara a wótczinu byc, dokelż je žo zar jako schkódny sa Ruskn wopokasał. Republika

w Ruskej hižo wobsteji, wona dyrbi žo po pschikładże Franzowskeje załožicź. Hdyž žu žo Rußojo wot zara wußwobodžili, jim nětkole Hohenzollernszy hroža.

Na to žo wo dalewjedźenju wójny wuradźowasche. Sa to sapóßłanz Markow wustupowasche. Wón dźěłaczerskej radze wótre poroki cźinjesche, dokelž wona temu sadźěwa, so by žo wójna dale wjedła. S najwjetschim strachom je snutskowny njeporjad. Bórsy budże wón tak wulki, so budża dźěłaczerjo w fabrikach žwjeczicź dyrbjecź. Dawkidawanska móz pod nětczischinni wobstejnoszemi czerpi. Tež nadobycza revoluzije žu w strasche. Prejdy hacž žo wo wójnje dale jedna, dyrbja žo brónjerńje s metallom a pschadowńje s bawłnu sastaracź. To je jenož s pomozu dźěłaczerskeje rady mózno tola nětkole wona temu sadźěwa, so by žo schkoda wotstroniła. Dźěłaczerska rada dyrbjała komißije załožicź, kotrež bychu žo s nowym srjadowanjom hospodarskeho žiwjenja saběrałe. G.

Sbratrowanje w ruskim dźěłaczerskim kongreßu.

Pětrogradska telegrafowańja powě: Ruski sozialdemokratiski cźeknjenz Plechanow a wotpóßłanzy franzowskich a jendźelskich dźěłaczerskich swjaskow žu na kongreß dźěłaczerskich a wojerskich wotpóßłanzow zyłeje Ruskeje do Pětrograda pschijěli a žo s njewopißonnym sahorjenjom powitali. Presiident Tscheidse mějesche rěcź, w kotrejž praji: Ruska ma nětkole žwoje najrjeńsche dny, pschetož wona widźi, so žo jejni najlěpschi mužojo s wuhnanstwa wrócza. Psched nami nasch wulki mischtr Plechanow steji, kotryž bě rjekł, so žo hakle do Ruskeje wrócźi, hdyž budże Mikławsch II. jaty žadźeny. Jeho žón a jeho demokratiske ideale žu žo do skutka stajiłe, kotrež cźople witamy. Franzowski sapóßłanz Morel Cachin, žobustaw deputertskeje komory praji: Franzowszy dźěłaczerjo ruski lud w mjenje Franzowskeje strowja, kotraž je powjesecź wo wußwobodźenju žwojeho wulkeho swjaskarja se sahorjenjom sażłyschała. Jendźelski sozialdemokratiski sastupjeŕ O' Grady praji, so žu Jendźelczenjo hižo dawno na to cźakali, so bychu widźeli, so Ruska pschah wotroczkowstwa wotschaße, a žo wjeżela, so Rusku w žwobodze widźa. Ssmy žebi wěsczi, so ruska revoluzija po zylym žwěcze wothłóß namaka. Pschichodnje budźemy bok pschi boku sa poraźenje podtłóczerja wojowacź. Plechanow na to pod wyskanjom na tribunu stupi a wo žwojim wuhnanstwje a wo wschěm rěczesche, schtož bě sa roswicze sozialisma w Ruskej cźinił. Plechanow wo to proschesche, so by žo franzowskemu ludej žlawa dawała, kotryž je psched wjele létami prěni khorhoj žwobody sběhnył. Ssobustaw franzowskich póßłanzow wotmolwi, so dyrbjała Ruska Franzowskej wrócźicź, schtož je žo jej wsako. B.

Psched statnym powrótom w Grichiskej?

Schwajzarskim nowinam žo s Grichiskeje powě: Po wupowjedanju Venizelowych agentow je nětkole bjes dwěla, so w Athenje, dokelž wuhłódnjaza blokada po žadanju skutkuje, grichiske kněżerstwo powrócza a so Venizela sa diktatora (roskasowarja) postaja, so by žo Grichiska s mozu do wójny sczahnyła. Po prajenju agentow žo sa tole pschedewsacze hižo dawno pschihotuja. Nadźijeja žo, so žo wutwjedźenje plana poradźi, dokelž je Grichiska nětkole zyle wotbrónjena. B.

Revoluzija na grichiskich kupach.

Londonski „Daily Telegraph" s Athena powě: S kupy Kefalonije žu krakowsku żandarmeriju a kralowske wyschnoscze wotehnali. Myßla žebi, so je žo na kupomaj Ithazy a Leuzy to žane stało. Na wschěch Jonitskich kupach s wutwsaczom Korfu je s knjeżstwom kralowskich wyschnosczow nimo.

Parizke nowiny tele dny na nadpadne waschnje pschecźiwo kralej Konstantinej pißachu. Zar Mikławsch II., schkitowaŕ krala Konstantina, je žo wotehnał. Duž dyrbjał schtworoswjask Venizelowej stronje wschudże k dobyczu dopomhacź. B.

Wilsonowe wójnske napominanje.

Wilson je žo s wójnskim napominanjom na Amerikanow wobrocził. W nim wón praji: Nasch kraj je do wójny sa demokratiju a ludowe prawo sastupił. Njewojujemy s pschicźinow žebicźiwosce, ale sa prawo cźlowjestwa a sa pschichodny měr. Nasche wójnske łódźstwo rucże na wójnsku žylnosćź pschinjeżemy a wulke wójsko wuhotujemy. Nam dyrbi jaßne byćź, kak wulki je nasch nadawk a schto žo wot nascheje wukhmanjenosce a wopornosce žada. Sslědowaze wězy dyrbimy dokonjecź a bjes nich by wojowanje podarmo było. Dyrbimy dosćź ziwnosce wobstaracź, niz jenož sa naß a nasche wójsko, ale tež sa wulki dźěl ludow, s kotrymiž žmy žo swjasali, kotrychž dyrbimy pschi wojowanju podpjeracź. Na naschich łódźernjach dyrbi žo wjele stow ludźi natwaricź, kotrež dyrbja njedźiwajzy podmórskich cźołmow wschědnu trěbnu žiwnosćź do Europy wosyćź. Nasche pola, podkopki a fabriki dyrbja dosćź a nadosćź materiala podawacź, so bychu naschich nakrajnych a namórskich wojakow na wójnu wuhotowale a s dobom nasch lud a khrobłych mužow, kotsiž žu žo wobrónili a wjazy dźěłacź njemóża, drasczike a se wschěm nusnym sastarake. dyrbimy europiske wójska, kotrymž k boku stejimy, drasczicź a wuhotowacź pomhacź a kroßna a fabriki w Europje se žyrym materialom sastaracź. Dyrbimy wuhlo sa łódże na morju a sa sta fabrikow na tamnej stronje morja nadźěłacź, sa worzel žo postaracź, s kotrehoż žo w Europje brónje a munizija dźěłaju, dale sa żelesnitske schěny, sa wujěśdźene żelesnizy sady fronty, sa lokomotiwy a żelesnitske wosy k narunanju materiala, kotryž žo wschědnje snicźi, sa mule, konje a howjada, sa wscho, s cźimž žu žo franzowski, italski a ruski lud žame sastarake, sa cźehoż napłodźenje pak wone dosćź cźlowjekow, materiala a maschinow nimaju. Hkowne žadanje nascheho žamßneho luda a ludow, s kotrymiž hromadźe dźemy, je bohate sastaranje wożebje se ziwnosczu. To létża na prěnim rjedze steji. Bjes bohateho wobstaranja žiwnosćze sa wójsko a ludy, kotrež žu nětkole we wójnje, by žo zyłe wulke pschedewsacze, kotremuž žmy žo pschisamkl, slemiło a žo njeporadźiło. Niz jenož sa cźaß nětcźischich wobcźeżnych wobstejnosczow, ale tež sa nětkotry cźaß po wójnje, budża niz jenož nasch lud, ale tež wulki dźěl europiskich ludow na amerikanske žně liczicź dyrbjecź. Duž wot amerikanskich farmarjow we wulkej měrje wożud Europy a wożud ludow wotwißuje. Wobroczam žo na młodych a starych mužow, na k dźěku khmanych hólzow, so bychu žo s cźrjódami na ratarske dźěło podali, wobroczam žo na farmarjow w połodnischich statach, so bychu s wulkimi hromadami žito a bawłnu plahowali.

Dale žo we wójnskim napominanju praji: Mjeśywikowarjam pschiwołam: Macze składnosćź, ważnu, njeżebicźiwu żłużbu cźinicź. Wocźi kraja budża na waß skożene, kraj wot waß, kaž wot wschitkich druhich wotcźakuje, so žo swucźeneho dobytka wotrjeknjece a so žo wutwożenje tworow wscheje druźiny a wożebje žiwnosćze po morju organisuje. Mużam, kotsiž krajne żelesnizy wodża, praju, so na nich hobrska samolwitosćź leži. Pschekupzam chżył heßko „maly dobytk a spěschne poßkuženje" poruczicź.

B.

Amerika chze europiske neutralne staty wuhłódnicź.

Senat sjednoczenych statow połnózneje Ameriki je namjetej sjednoczene staty do Hollandskeje, Schwedskeje, Norwegskeje a Danpschihłożował, po kotrymž ma žo sa tym žlědźicź, kelko žiwnosćze skeje sa cźaß wójny wutwożuja. Mózność je wulka, so žo wschón wutwos žiwnosćze do europiskich neutralnych statow sastaji, kotrež s Němskej mjesuja. B.

W Amerizy 60,000 Němzow sajeli.

Po wosjewjenju wójnskeho stawa žu w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki něhdże 60,000 Němzow pjecza dla wobhonjerstwa a druhich pschestupjenjow dla sajeli. B.

Naßylnosćze pschecźiwo Němzam w Brasilskej.

Hawaska telegrafowańja powě: Roshorjenje w Brasilskej pschecźiwo Němzam pschibywa. W Porto Alegre ludowa cźrjóda 270 němskich domow nadběhowasche, firmowe tafle swottorha, woknowe schkleńzy rosbi a Schmidtez hosczenz a wulku pschedawarnju Bromberga a Hackera, Brasilskej a swjaskarjam žlawu pschiwołajo, sapali. 500 muži spyta shromadźisnu nadpadnycź, kotruž němski turnarski swjask wotmě. Republizyny president a wójnski minister wo naprawach wuradźujetej, so by žo porjad saßo postajił. B.

Sebracze němskich łódźow w Brasilskej.

Po Londonskej powjesczi je brasilske knjeżerstwo 45 němskich łódźow, hromadże 235,591 tunow wopschijazych, sebrało. Mjes tuthymi łódźemi je 15 paßażerskich łódźow Hamburgsko-Amerikanskeje linije, 6 paßażerskich łódźow Połnózno-němskeho Lloyda a 4 awstriske łódże. B.

Njepschecźelnosćź pschecźiwo Němzam w Argentinskej.

Hollandske nowiny s Buenos Ayres powjedźa: Ludowe cźrjódy na drohach žu do Němzow tšelake. Nětkotsi žu žo morili. Na

twarjenja němskeho pósłanza ßo nadběhi cźinjachu a je japalicź ßpytachu. Hdyż polizija njeměrnikow roshonjesche, ßo někotři franichu. B.

Sběhnjenje jesuitskeho sakonja.

Swjatkowa rada je 19. haprleje we ßwojim poßedźenju wobsamknjenju khěžorstwoweho ßejma pschihłoßowała, po kotrymž ma ßo sakoń wot 4. julija 1872, nastupazy rjad jesuitskeho towarstwa, sběhnycź. W tym ßamym poßedźenju je swjatkowa rada wobsamknjenju khěžorstwoweho ßejma pschihłoßowała, so ma ßo § 12 khěžerstwoweho towarstwoweho sakonja (rěcźny paragraf) wotstronicź. D.

Wotstorcźenje němskich narodnych žadanjow w Awstriskej.

Awstriske knjeżerstwo je prjedy hacź je ßo khěžorstwowa rada jeschła, wosjewiło, so je ßo pschewjedźenje němskich narodnych žadanjow w nastupanju němskeje statneje rěcźe, rosdźělenja Cźech do nowych wokrjeßow a woßebiteho stejischcźa Galiziskeje wotstorcźiłe. S tutym knjeżerstwowym wobsamknjenjom drje swißuje, so ßu ministerjo Beernreither, Urban a Bobrynski wotstupili. B.

Němske łódźe w Argentinskej.

Kaž ßo s Buenos Ayres powě, je argentinske knjeżerstwo poruczilo, 14 němskich parnych łódźow, kotrež w argentinskich pschistawach steja, do Buenos Ayres dowjesć. D.

Ze Serbow,

— **(12 miliardow 770 milionow ßo na 6. wójnsku požcźonku sapißało.)** S Barlina ßo 18. haprleje pische: Wumoschk 6. wójnskeje požcźonki po dotal pschedležazych powjescźach 12 miliardow 770 milionow hriwnow wuczinja. Make poděźlne powjescźe njejßu hischcźe doschke. Pódla teho ßu podpiski wojakow we wójnje, ßa kotrychž ßo podpißanski cźaß hakle w meji skónczi, w sumje jenož s dźěła wopschijate. Hižo nětkole je bjes dwěla, so wschě podpiski na wschě schěscź wójnskich požcźonkow sumu 60 milijardow pschekrocza. Schtož nichtó njeje ßa móżne měł, je ßo stało. Wumoschk hacź dotal najwuspěschnischeje tscźeje wójnskeje požcźonki je ßo wo 700 milijonow pschescźěhnył. Tole mózne jewjenje mozy jaßny dopokaß ßa to podawa, kak njeslemjena Němska tež w hospodarskim nastupanju w tscźim wójnskim lěcźe steji. Schesta wójnska požcźonka błyschcźate wobßwědcźenje ßa njekhabłaze rosßudźenje němskeho luda dawa, wójnu dobycźerßzy pschewjescź, a ßa jeho wěste dowěrjenje na pokuj wuspěch. (W. T. B.)

— **Krala Albertowy ßerbski jubilejny fond.** W lěcźe 1898 ßwjecźeschе nasch njesapomnity a lubowany kral Albert ßwój 70lětny narodny dźeń a s dobom 25lětny jubilej ßwojeho knjeżenja jako kral. K džaknemu wop mujecźu na tutej ßwjedźenjej je ßo tehdy sakożiło ßmilne wustajenje (fond), k cźemuž běchu ßo dobrowólne dary mjes Sserbami hromadźiłe. Dań tehole fonda, hdyż je s najmjeńscha na 3000 hriwnow srostł, je ßo postajiła k podpjeranju potrěbnych wudowow sahe semrětych ßerbskich wucźerjow, abo hdyż tu njebychu byłe, też ßyrotow, woßebje tajkich, kotrež wyschsche schule wophtuja. Wumoschk sběrki wschak njebě wulki a je hakle psched něschto létami s danju na 3000 hriwnow srostł a tak ßo potom dań rosdźělała. Sa fond ma ßo staracź wubjerk, kotryž s wjetscheho dźěła hischcźe s prěnjotnych ßobustawow léta 1898 wobsteji. Pschedßyda bě farař Gólcź, kotryž loni semrě. Duž ßo wubjerk jutrownu ßrjedu seńdźe a wuswoli ßebi noweho pschedßydu knjeża stud. radź. prof. dr. Muku w Freibergu, kotryž chze ßo létßa do Budyschina pscheßydlicź.

Potrěbne wudowy sahe semrětych ßerbskich wucźerjow w Sakskej (wobeju wěrywusnacźow) chzyłe ßo bórsy pißomnje samołwjecź a to létßa pola justizu. radźicźela notara Zyża abo měschcźanskeho wucźerja Polana w Budyschinje na schulskej drósy cźo. 3 hacź do 15. meje t. l. Tak by ßo dań hischcźe w tym měßazu rosdźělicź mohła.

—**(Ssadźenje běrnow.)** Pschedßyda wójnskeho seźiwjerstwa je porucził, so ßo w pschichodźe cźi ratarjo, kotrymž je mózno, běrny ßa ßebje a ßa ßwojich cźeladnych wołobjecź, tola to njecźinja, wot jawneho sastaranja s běrnami wusamknu.

— **(Kupowanje rěsanskeho skota.)** Swjatk skótnych wikowarjow je skótneho wikowarja a rěsnikeho mischtra Emila Gräfu w Budyschinje na swonkownej lawskej haßy 15 sa hłowneho wikowarja sa Budyski wießny kommunalny swjatk pomjenował. Pódla rěsnikow, kotsiž skót na kupowanske wopißmo kupuja, stmědźa jenož ßobustawy swjatka skótnych wikowarjow, kotsiž maja wupokasansku khartku, skót kupowacź.

— **(Rěsanske cźelata.)** Po wukasu swjatkoweje rady dyrbja ßo cźelata, kotrež ßu k rěsu postajene, dla salutowanja mloka, najpoßdźischo w starobje dweju njedźel sarěsacź.

— **(Pomjeńschenje pschetrjebanja běrnow.)** Po wosjewjenju khěžorstwoweho kanzlera njeßmědźa plahowarjo běrnow sa ßebje a ßwojich ßwójbnych, cźeladnikow, wunjeńkarjow, dźěłacźerjow atd. wot 1. haprleje 1917 hacź k nowym žnjam wjazy dyźi 90 puntow běrnow na hłowu pschetrjebacź.

— **(Horjewozanje žitnych polow.)** Ratarjo, kotrymž je žito wunjerstko, ßo na to kedźbliwi cźinja, so dyrbjeli pruhowacź, hacź mohłe ßo na wunjerßujenych polach łuschcźinowzy (hroch, buny) wozyscź. Zentralnej rosdźělerni, Pawołej Schołcźe w Budyschinje, je ßo poruczilo, ßa tajke pady žytwu łuschcźinowzow na składze měcź. Pschezo dyrbi ßo na to pokasacź, so je ßa ratarja plahowanje łuschcźinowzow wužitne, dokelž wone, hdyż ßo jako piza abo žiwnosć ßa cźłowjekow pschetrjebaju, woßebite lěpschiny dawaju. Hischcźe bóle dyrbjał ßo w naschim wokrjeßu žonop plahowacź, kotryž je jara wunoschny. Pawoł Scholta naßlěd. w Budyschnije plahowarjam žonopa žytwu a pschikupny hnój s wukasanjom sa plahowanje podawa a ratarjej na hektar 150 hriwnow jako woßebitu schikohu dawa.

— **Lubijska banka.** Na 6. wójnsku požcźonku je ßo pola Lubijskeje banki a jejnych filialow 9 600 000 hriwnow podpißało, pornjo 7 600 000 pschi 5. a 8 000 000 pschi tscźej wójnskej požcźonzy.

— **(Wulka woda.)** Se žylnym deschcźom a rostacźom ßněha na horach bě póndźelu w nozy wulka woda w Sprewi nastała. W Budyschinje bě réka niskoležaze jahrody a w połnóznej Łužizy łuki a pola powodźiła. W tym ßamym cźaßu bě też na wschěch rěkach we Łužizy a Schlesyskej wulka woda. Na Nyßy woda tak wyßoko kaž w lěcźe 1883 stupi. W Leschwizach pola Shorjelza ßo wobydlenja powodźichu. Woda w nich meter wyßoko stejesche. S Liegnizy ßo nacźenje Katzbacha pschedrě. Pschi rězy ležazy dźěł města ßo powodźi. Nastata schkoda je jara wulka. Se Seidenberga ßo pische: S deschcźom, kotryž w nozy a wo dnjo dźěsche, bě ßo Katzbach do torhazeje schěrokeje réki pscheměnił. Na ßwojim prawym brjohu bě wón krajinu daloko a schěroko powodźił. Wobydlerjo niſko ležazych khěžow dyrbjachu psched wulkej wodu s wobydlenjow cźeknycź.

Też wysche Budyschina je Sprewja na wjele městnach, kaž w Budestezach a Dźěžnikezach psches brjohi stupika. W Sprembergu wulka woda ludźi s wobydlenjow a skót s hródźow wuhna. Też wießne rěcźki ßu wjele wody rucźe nabyłe a wschelaku schkodu nacźinile. W Habrachcźizach, hdźež wot 20 lět tak wulku wodu njeponnja, ßo wobydlenja a pinzy pócźrjechu. Droha bě pola gmejnskeje wyschnoscźe, pschi piwarni a haptyzy powodźena. Niederfriedersdorf je woßebje cźeżko pod powodźenjom cźerpił. W Berthelsdorfje a Strahwaldźe ßo deschcź s cźurami kaž pschi slinku lijesche. Bjarnacźizy s tym do wulkeho stracha pschińdźechu. Tu dwaj wojakaj, kotrymajž woda hacź k schiji doßahasche, se ßamßnym ßmjertnym strachom s jeneje khěže dźěcźi wutkhowaschtej. S horow schucźaza woda je wschudźe na polach schkodu nacźiniła a woßebje pjerschcź s nich wotpławiła. W Berzdorfje a w Schönawje nad Eigenu a we Wóstrowzu ßu ßo niskoležaze khěże powodźiłe, a jich wobydlerjo ßu je teho dla wopuschcźicź dyrbjeli.

— **(Schkodowanje pczołarstwa.)** S lonschim khłódnym deschcźowatym wjedrom a létuschim synnym naléczom je pczołarstwo cźeżko schkodowało. Loni ßu pczoły s dźěła tak mało mjedu nanoßyłe, so ßo njejßu w symje ßeźiwicź mohłe, a też te, kotrež běchu synnu pschětrałe, ßu nětko w naléczu hłodu wumrjełe, dokelž njemózachu symneho wjedra dla s kołcza wuleczicź. Někotremužkuli pczołarjej ßu pczoły we wschěch kołczach senrjełe. Duž budźe létßa měd jara žadny.

— **Pokhroma** mjes howjasym skotom je 15. haprleje w Sakskej we 18 gmejnach a 24 dworach byka. 31. měrza bě s njej skót w 29 gmejnach a 40 dworach natykujeny.

S Libuchowa. Mjeno žonskeje, kotruž ßu w tudomnym knjeżim lěßu wobwěßnjenu namakali, je ßo wußlědźiło. Wona je 34lětna Marja Cźeczikez s Wulkich Sdźar, kotraž tam pola ßwojeho nana bydlesche. Psched dwěmaj njedźelomaj bě ßo wona se starschi-

ſkeho doma wotßalika a wokoło błudźika. Prjedy hacź je ßebi žiwjenje wſała, je ßwoje pjenjeſy a jene nalutowarſke knižki w lěßu wotpokožika.

Se Ssokolzy. Ssuſcheŕnja ſa ratarſke wupkody na knježim dworje w Jaßoužy je k dźěłu hotowa. Intereßentojo, kotſiž chzedźa ßwoje wupłody ßuſchicź dacź, njech ßo na inſpektora Höriza w Jaßeužy wobrocźa. Wußuſchenje zentnarja wupkodow pſchi pſchiwjeſenju hacź do Jaßeužy 1 hr. 25 pj., pſchi pſchiwjeſenju hacź na Budyſke dwórniſchczo 1 hr. 50 pj. placźi. Wußuſchene płody ßo do měchow tykaju, kotreź ma ſkaſaŕ ßobu pſchinjeſeź.

S Boſchez. Wóndano ßu tudomnenu kublerjej Schkodźe dołhe ſchkórnje, něhdźe 90 hriwnow hódne, a žiwnoſcźerjej Schwarzej butru a druhe wězy kradłe. Teź w Jenkezach ßu ßo wſchelake pakoſcźenja ſkucźiłe. Kaž je nětko na ſjawne pſchiſchko, ßu dźěcźi ſe Židowa, kotreź po wßach po proſchenju khodźa, ſ pakoſtnikami byli.

S Barta. Se żeleſnym ſchižom 2. rjadownje je ßo w Franzowſkej wojowazy vizefeldwebel E. Weſer, ßyn tudomneho k. wyſchſcheho wucźerja a kantora E. Weſera, wuſnamjenik.

S Barta. Kaž druhe rěki we Łužizy, je teź Łubata póndźelu po ßylnym deſchcźu w nozy pſches brjohi ſtupika. Tón krócź wona ſaßo daloko a ſchěroko łuki, pola, pucźe a ſ dźěła tiwarjenja pócźrje. Najhórje je Bukojna cźerpika, hdźež dyrbjachu wobydlrjo jeneho ſtatoka ſe ſkotom pſched wulkej wodu cźěkacź. S powodźenjom ßo rólne dźěło, kotreź budźemy ſymneho a włóżneho wjedra dla poſdźe doſcź ſapoczecź móz, hiſchcźe bóle ſaposdźi.

Se Skeho Komorowa. Pſchi pſchehladanju žita wachtmiſchtr Sturm na polu ratarja Wunderlicha 11 zentnarjow rożki a 10 zentnarjow wowßa pod hromadami hnoja ſkhowane namaka. Rożka bě hižo troſchku nahnita. Namakane žito je ßo wußwojiło. Pódła teho ßo wobßedźeŕ pokhoſta.

S Dubrjenka pola Kulowa. Se wſchěch tudomnych běrnowych jamow běchu ßo po něcźim běrny po mjeńſchich a wjetſchich dźełbach kradnyke. Ssobotu ßu něktorych pólſkich dźěłacźerjow jako paduchow wußłědźili. Pola nich hiſchcźe 3 zentnarje běrnow namakachu.

S Muźakowa. Nyßa mějeſche ſaźdźemu póndźelu wulku wodu, kajkuž wot lěta 1897 njepomnimy. W nozy wot 18. haprleje woda na 3½ metra wyſche niczki ſtupi. Pſchi żeleſniſkim moſcźe ßo Wjeſcźanſke hacźenje pſchedrě a nawalne žołmy Nyßynu ſahrodu powodźichu a wſcho ßobu ſtorhachu. Sa wokomik ßo Meiſterez tonowa fabrika, ßwójbny dom a ßußodne twarjenja pócźrjechu. Murja pſchi Meiſterez fabrizy ßo ſaßypny, a Hermanſka droha bě jena ßwětlina. Schtomy ßo ſwuwalachu, a wulka ſchkoda ßo na polach a łukach w nižinach naczini. Teź droha do Kija ßo pócźrě.

S Draźdźan. Łobjo bě ßrjedu w Draźdźanach 380 zentimetrow nad niczku (null) ſtupiło. Łuki a drohi pſchi Łobju běchu wſchě powodźene. W Schandawje woda hacź k durjam połobſkich hoſcźenzow doßahaſche. W Herrnskretſchenje běchu hoſcźenzy pſchi Łobju powodźene. Po drohach ßo ſ cźołmami wožachu.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Pſchi ſapißanju wobſtatka běrnow bě mandźelſka kublerja Wanaka w Banezach 7. novembra 1916 prajika, ſo ßo w pinzach a fajmach 132 zentnarjow běrnow khowa, mjes tym ſo bě ßo běrnowy wunioſchk na 190 zentnarjow wobliczik. Poſtajeny reviſor, gmejnſki pſchedſtejicźeŕ Schołta w Wětrowje bě ſaßłyſchał, ſo pola Wanakez wjele wjazy běrnow leži. Wón 29. novembra 1916 we Wanakowej pſchitomnoſcźi tuteho běrnowe ſklady ſ nowa pſchepyta, pſchi cźimž ſkhowane běrny wußłědźi. Budyſki ławniſki ßud bě teho dla Wanaka 6. februara 1917 k 100 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja abo k jaſtwu na 20 dnjow ſaßudźik. Statne rěcźniſtwo bě ßo pſchecźiwo wußudej powołało. Wanak ßo pſched khoſtanſkej komoru ſamołwjeſche, ſo njeje pſchi ſapißanju běrnow doma, ale pola wójſka w Kamjenzu byk. Gmejnſki pſchedſtejicźeŕ Schołta wobßwědźi, ſo je Wanak pſchi dopſchehladowanju jara roshorjeny byk. Wón, Schołta, bě jemu radźik, ſo dyrbi ſměrom rjez, kelko běrnow je ſamjelcźak, ſo bychu ßo do jeho ſapißa pſchipißake; wón jenož potom trjeba wjazy běrnow wotedacź. Wanak pak to njecźinjeſche a dyrbjeſche na to ſ motyku jenu rěpowu ſajmu wocźinicź. S woprědka ßo rěpa won kopaſche, ſkónczńje běrny na ſjawne pſchińdźechu. Pod rěpu bě něhdźe 30 abo 40 zentnarjow běrnow ſkhowanych. Pſched pſchißażnym ßudom bě Wanak rjekk, ſo je wjedźak, ſo ßu pod rěpu běrny ſkhowane, wón pak je hněwny byk, ſo ßo pola njeho dopſchehladuje. Khoſtanſka komora rosßudźi, ſo je 100 hriwnow pſchemike khoſtanje, dokelž je ſa ludowe ſeźiwjenje ſtraſchne, hdyž ßo běrny huſto ſamjelcźeja. Duž Wanaka k jaſtwu na 3 njedźele ſaßudźichu.

\+ Kwětkarka Hana Meta Kucźikowa rodźena Hofmannez ſe Żuriz bě ßwojemu ſchežnacźelětnemu ßynej, cźeladnikej Arthurej Marcźinej Kucźikej, prajika: „Hdyž żanych pjenjes njepſchinjeßeſch, njekrydnjeſch nicźo jěſcź.“ Ssyn na to do Wotrowa dźěſche a tam kublerjej Pětrej Nowakej 206 hriwnow kradny. S nich wón ßwojej macźeri ſto hriwnow da. Sbytk wón ſa krótki cźaß lohkomyßlnje pſcheczini. Marcźina Kucźika k jaſtwu na 4 měßazy ſaßudźichu, jeho macź pſchekhowanja dla 2 měßazaj doſta.

Přilopk.

* **(Wulke rosbuchnjenje pola Arraſa.)** Dopißowaŕ nowin „Times“ piſche, ſo ßu Jendźelcźenjo město Liévin wobßadźiwſchi do bliſkoſcźe města Lenſa doſchli. W Liévinje a we wokolnych wßach Němzy hromady munizije ſapalichu. Dopißowaŕ ßobotu mjes 11—1 hodźinje rosbuchnjenje wohlada, kotreź hiſchcźe njeje w tejle wójnje widźak. Woßebje ßylne běchu rosbuchnjenja w městach St. Theodorje, Eliſabethu a St. Emilu. Wokolne twarjenja pſchi rosbuchnjenju do powětra ſleczichu. W połodniſchim dźělu města Lenſa Němzy tam leżaze fabriki do powětra buchnychu. Někotre wuhlowe podkopki we wokolnoſcźi ßo ſapalichu. To bě hrózbnorjany napohlad. Na prjedy luboſnje kcźejazu krajinu je nětkole ſrudnje hladacź. Lěży ßu ßo hacź do něktorych hubjenych ſdonkow rostſchěſkake, a pola ßu ſ wjele ſtami pſcheŕowow pſcheryte. Kóżda krocźel kraja je ſ granatami pſcheryta. Hrózbny napohlad ßo hiſchcźe ſe ßněhom powjetſcha, kotryż granatowe dźěry a tſélne hrjebje pjelni.

* **(Strajk w Barlinje.)** S Barlina ßo 17. haprleje piſche: Sapoczatk ſaźdźeneho tydźenja wulki dźěł Barlinſkich dźěłacźerjow ſtrajkowaſche. Mjes tym ſo běchu ßo cźěßlojo a blidarjo a dźěłacźerjo transportſtwa wutoru k dźěłu wrócźili, metallowi dźěłacźerjo we wjele fabrikach hiſchcźe njedźěłaju. Woni budźa dźeńża popołdnju reſprawy ßwojich wjednikow wo wcźerawſchim roſrěcźenju ſ wyſchſchim měſcheźanoſtu Wermuthom a ſe ſtatnym podſekratarom dr. Michaeliſom ßłyſchecź a potom wo ſkónczenju ſtrajka wobſamknu.

So je ſtrajkowe hibanje mjes metallowymi dźěłacźerjemi hižo jara wotběrało a ſo chzedźa nuſy dźěłacźerjo ſaßo dźěłacź, je najlěpje ſ teho widźecź, ſo je do fabrikow dźeńża wjele dźěłacźerjow a dźěłacźerſkow pſchiſchło, ſo bychu ſaßo dźěłali. Dźěło pak ßo ſ wjetſcha njehodźeſche ſapoczecź, dokelž ſhromadne dźěło njeje móżne, hdyž wſchě wotdźělenja njejßu doſcź wobßadźene. Dźěłacźerjo w bliſkoſcźi fabrikow pſchebywachu, a ſtrajkowarſke poſtene, jich na ſhromadźiźny kedźbne cźinjachu, kotreź ßo pſchipołdnju ſapoczachu. Porjad njeje ßo w Barlinje nihdźe kaſyk.

* **(Njeſboże na żeleſnizy.)** Mjes Mnichowom a Augsburgom je pola ſaſtaniſchcźa Naunhofa jedyn ſpěſchny cźah do jeneho druheho cźaha, kotryż jemu runje prěki pſches pucź jědźeſche, ſawadźik. 4 wozy měſchaneho cźaha ßo rosraſychu, pjaty wós ßo powrócźi. Lokomotiva, tender a póſtiki wós ſpěſchneho cźaha ßo ſwrócźichu. 21 pucźowarjow je ßo pſchi njeſbożu moriło, mjes nimi je 16 wojakow. 41 woßobow je ßo ſdźěła cźěżko ſranilo. Sa cźaß njeſboża huſty ßněhowy mjeczel ſakhadźeſche.

* **(Nalětnje njewjedro.)** W nozy k póndźeli w hornich Rudnych Horach cźěżke njewjedro ſakhadźeſche. Do wſchěch ſtron błyſki lětachu a hrimot rjeſche. Pſchi tym błyſk w Hammer-Unterwieſentalu do jeneje khěże dyri, kotraž ßo do cźiſta wotpali. Po njewjedrje ßněhowy mjeczel ſakhadźeſche, po kotrymž ßylny deſchcź błědowaſche.

* **(Sajědojcźenje ſ konſerwowym mjaßom.)** Wużiwſchi mjaßo konſerwowanych kur, kotreź bě jedyn wojak ſ Belgiſkeje na dowolenzu domoj pſchinjeßł, ßu wudowa jeneho krawſkeho miſchtra a jejne dźěcźi w Draźdźanach cźěżko ſkhorike. Wudowa je po wulkich boloſcźach w hojeŕni wumrjeła, mjes tym ſo jejna tſicźecźilětna dźowka hiſchcźe cźěżko khora leži. Jedyn ßyn je po pucźu polěpſchenja.

* **(Podrażowanje khlěbowych ſnamkow.)** Pjata khoſtanſka komora w Draźdźanach je knihicźiſchcźeŕſkeho pomoźnika Göthela k jaſtwu na dwaj měßazaj ſaßudźika, dokelž je wón khlěbowe ſnamki ſ wotmyßlenjom naczíſchcźak, ſo by ßebi ſ nimi khlěb wobſtarak.

* **(Zwólbu nutsdobywarjow sajeli.)** Wot spočatka januara žo w Draždžanach a wokolnosćži kóždu nóz do pinzow paduschi dobywachu. Woni wscho kradnychu, schtož mózachu doßahnyć, woßebje běchu ßebi na živnosć wotmyßlili, kotreješ jim wjele do rukow padže. Nětko je žo poradźiło, paduschnu zwólbu saßkapicź. Wona se schtyrjoch pachołow, 17—24 lět starych, wobsteji. Woni ßu hacź do Pirny na kradnjenje khodźili a sebrane wězy w korežmach a khosejownjach rospschedali. Pschi nětčišchej žadnosći živnosće wschudže kupzow namakachu.

* **(Tonowe mydło je ja wočži schkódne.)** Jedyn lěkař je wußlědźił, so je tonowe mydło ja wočži schkódne. We wjele padach je wón skhorjenjr wočžow spósnał, kotreš je po trjebanju tonoweho mydła nastało. S tym, so dźěle tehole mydła pschi myczu do wočžow pschińdu, žo wočži straschnje saboritej.

S lazareta.

Hižo hubjeny a kipry starz wuńdže s małeje khěžki na konzu wßy, pschi tym žo na kij sepjerasche.

„Tak postrowcže Jana, so jemu pscheju, so by bórsy wustrowił", žona rjekny, kotraž bě ja nim wuschła. Běsche teš hižo na schěsćdźeßacź lět.

„Daj to Bóh!" podźakowa žo starz a ßwój pucź dale dźěsche. Wón dźěsche do města, kiž bě něhdže połdra hodźiny sdalene. Wón wjedźesche, so budže to jemu nimale dwě hodźinje tracź, ale wón dźěsche, napinajo wschě mozy a njedźiwajo teho, so jemu wótry wětsik s połnozy do woblicža schlipasche.

A kak njebudźische teš chzył khwatacź! Nikoho na ßwěcže njemějesche, khiba Jana, jara schwarneho młodźenza, kiž bě jeho wnuk.

Janej starschej sahe semrjeschtej, a jeho dźěd, stary Drubek, žo kedźbliwje wo njeho starasche. Wón jemu dasche na murjerstwo wuknyć a hdyž bě hólz wuwuknył, starasche žo wón ßměrnje sa dźěda. Wobaj bydleschtaj hromadže w tej khěžzy, kotreješ wobßedźerka, wudowa, jimaj teš hospodarstwo wjedźesche.

Doniž bě Jan doma, žo teš starzej derje wjedźesche. Ale slě to bu, hdyž jemu wnuka do wojakow wsachu. Podpjera, kotruž dostawasche, njedožahasche na ježiwjenje, dokelž bě wschitko drohe, a jemu niczo drnhe njesbywasche, hacź so dyß a dyß po proschenju khodźesche. Ale teš to jemu wjele njepomhasche. Schtož prosche hewak dostawasche, khlěba, tak so to ani ßam njepschetrjebowasche, to nětkole njedostawasche. Duž Drubek skoro nihdže niczo k jědźi njedostawasche. Wschitzy zyrobu lutowachu a radscho wbohemu khudźinzy po pjenježku dawachu, wěso njemóžesche ßebi sa to wjele kupicź.

A ja někotre njedźele dosta Drubek powjesćź, so bu jeho wnuk ranjeny a so žo w pólnej khorowni hoji. Hacź bě cžežko abo lohko ranjeny, to wón njewjedźesche, ale na stajnosći žo modlesche, so by jemu Bóh luby Knjes Jana wukhował, pschetož schto chzysche wón, wbohi stary muž, bjese njeho sapočežź.

Potom gmejński pschedstejićžer Drubekej radźesche, so by prósstwu sapołożił, so bychu jeho ßyna s pólneje khorownje do lazareta póßkali, kotryž bě žo w bliskim měsćt sałożił. Wón ßam jemu prósstwu napiża a ta bu wußkyschana.

Tak bě nětkole Jan w měsće, jemu blisko, a stary Drubek dźěsche jeho wopytacź. Kak jemu wutroba pukotasche, kak žo wjeßelesche, so jeho saßo wohlada!

Po dźeßacźich do města dóńdže a napraschowasche žo, hdže je lazaret. Pokasachu jemu wo jeneje schule, tam bě lazaret sarjadowany. Starz tam dźěsche.

„Hdže dha chzesće, wujo?" wojak žo jeho wopraschа, kiž we wrotach stejesche.

„Mam tu ßyna, rěka Jan Drubek, a du k njemu pohladacź", starz rjekny. „Hdže dha jeho nańdu?"

„Tón leži we stwi cžiško ßydom, ale nětkole k njemu hižo njemóžesće", wojak jemu wotmolwi. „Hdy budźischće hodźinu prjedy pschischli. Wopyty ßu dowolene wot dźewjeežich do dźeßacźich."

„Tak ßym potajkim posdže pschischoł?" starz žo satorže. „A tajkile pucź, na moju starobu njeßměrnje daloki, ßym schoł! To dyrbju hižo jutsje saßo pschińcź."

„Też dźeńża popołdnju po tsjoch móżesće pschińcź waschеho ßyna wopytacź."

„Ale to ßu wězy! Domoj hicź a popołdnju saßo ßem khodźicź, to žo prózy njepłacźi, a ja ani dwójzy tak daloki pucź hicź njemóžu. A tule wostacź — tak dołho — a schtó dha mi schto k jědźi da!"

„To je wěrno", wojak pschihłoßowasche. „Lěpje budže, so domoj pójdźesće a pschińdźesće jutsje saßo!"

Drubek hischće pschezo dwělowasche. Takle daloki pucź podarmo khodźicź a potom styskasche žo jemu po tym hólzu tak jara! Wón ßebi pschekładowasche.

Tu pschińdže wojerski wyschk; wojak žo sruna a po wojerisku strowjesche.

„Schto dha tón stary muž chze?" wyschk žo jeho wopraschа.

Wojak jemu wotmolwi.

„Kak stary wy sće?" wyschk žo Drubeka wopraschа.

„Hižo pjećź a ßydomdźeßacź lět, cžesćeny knježe", starz wotmolwi. „Mi je tón pucź hižo jara wobcžežny, rady bych tu hacź do popołdnja wocžakył, ale nimam niczo jěsćź."

„Duž jeno wocžakńcže hacź do popołdnja", wyschk rjekny, „pschipołdnju pschińdźesće ßem, tu něschto k wobjedu dostanjesće. — Poskajcže", wobroczi žo wyschk na kucharja, kiž po khódbje pschiběža, hdyž bě s kuchinje wuschoł — „dajcže temule starzej pschipołdnju něschto k jědźi, ma tu ßyna a chze jeho wopytacź. — Tak, luby pschecželo, pschińdźesće popołdnju saßo a tamle do tych durji dźicže, tam něschto dostanjesće jěsćź. A potom pschińdźesće sahe, so móżesće skerje domoj hicź."

„Mějcže dźak, knježe", Drubek žo podźakowa.

„Nó, to je žo wam derje natorhło", wojak rjekny.

Drubek pschińdže na torhoschczo. Tu njeßechu runje cžełko na pohrjebnischczo. Sa kaschczom dźěsche jedun wojak, mějo jene wócžko s cžornym paskom sawjasane. Pódla njeho dźěsche holza, najskerje jeho ßotra. Drubek dźěsche ßobu na pohrjebnischczo. Hdyž bě žo saßo na torhoschczo wróćził, krocžesche sa nim, niz daloko wot njeho tamny wojak s holzu.

„Budźcže tola tak dobry a wocžakńcže mje", na njeho Drubek sawoła. „Myßlu ßebi, so do lazareta dźecže, mam tam ßyna. Ssnadź jeho snajecze."

„Kak jemu rěka?"

„Jan Drubek."

„Drubek! Teho derje snaju, ßmój dobraj towarschej. To je duschny cžłowjek, to móżecže žo na nim wjeßelicź, a ma waß jara lubo."

„A kak žo jemu wjedže?"

Ranjeny je, ale niz cžežko, rana žo hoji, bórsy budže saßo zyle strowy."

„Wěscže žaka na mnje."

„Mam žo jemu jara dźakowarź. Hdy by jeho njebyło, by po mni było. W bitwje jedyn Franzowsa s bajonetom sa nnu sahny a budźesche mje morił, ale Jan jeho wotrasy. Tak ßym jenož jene wócžko pschißadźił, a Jan bu do ruki ranjeny."

„Schtó dha je wam semrjeł?"

„Nana ßmy pokhowali", wojak frudnje wotmolwi. „Bě wjeßeły, so ßym s wójny domoj. Duž ßmój se ßotru tule."

„Bóh waß schkituj", Drubek ßobuželnje rjekny.

„Praju Janej, so tu wy scże, budže wjeßeły."

Drubek w kuchini saßo sa dołhi cžaß dobru jědź dosta. Sa hodźinu wopyta lubeho wnuka. To bě radostne saßowidźenje. Starzej žo ßylsy ronjachu.

„Rady budźich waß wopytał, dźědo, ale ßym ßłaby a njeßměm won", Jan rjekny.

„Jeno žo bjeć na kedźbu, ja pschińdu k tebi", Drubek rěcžesche, trochu se strachom na Jana hladajo, kiž bě khětro spadnył. Hodźina žo jimaj bórsy miny.

„Tak žo měj derje, Janko, sa jutsischim saßo pschińdu", dźěd rjekny.

Na tsećzi dźeń s nowa do lazareta w měsće dźěsche, ale kak žo stróži. Tam jemu rjeknychu, so s Janom rěcžeć njemóže. Sa tón cžaß bě na tyfus skhorjeł.

„A hdy móżu saßo pschińcź?" starz žo srudny wopraschа.

„Pschińdźesće sa jutsischim saßo, ßnadź budže jemu potom lěpje — ale wěscže to njewěm."

Drubek pschińdže na postajeny dźeń, ale podarmo, saßo jeho wotpokasachu.

Ale hižo na druhi dźeń pschińdže ßotra tamneho wojaka, kotremuž bě nan semrjeł, a pschinjeße powjesćź, so je jeho wnuk Jan wumrjeł.

„Mój Bože, knježe!" starz srudny sapłaka. „To je rana na mnje! Schto chzu nětko sapočežeć!"

„Bóh waß njewo puschczi, dźědo", holza jeho trošchtowasche ßebi ßylsy trějo.

Sa tſi dny Drubek ſaßo do měſta dźěſche ßwojemu wnukej na pjchewodźenje. Khěžkarka, po'a kotrejež bydleſche, dźěſche ßobu.

Pſchewodźachu Jana wſchitzy wojazy, kiž běchu w lazarecźe a mózachu khodźicź, tež offizěrojo, tež cſi, kiž běchu na dowoleńzy domach. Starz ßo lědma na nohomaj dodźerża. Hiſchcźe płaczo ſa kaſchczom hladaſche, hdyž běchu jón do rowa puſchczili.

„Proſchtuj waſch Bóh!“ wyſchk rjekny a ſtkóczi jemu něſchto do dłónje.

„Saplacź wam Bóh“, ſtarz ßo dźakowaſche.

Drubek ßo njemóżeſche wottorhnycź wot rowa. Jeno khěžkarka a Ranak — tak tamón wojak rěkaſche, kotremuž bě nan wumrlek — hiſchcźe pſchi rowje woſtaſchtej.

„Njeczińcźe ßebi ſtaroſcźe, dźědo“, Ranak rjekny a wſa Drubeka ſa ruku „Pójdźecźe k nam a budźecźe ſ nami, hižo ßmój ſe ßobu ßej ſrěczałoj. Tak ßym Janej ßlubił. Wón je ßlubił, ſo ßo poſtara wo mojeho nana, hdy bych ja padnył, ja pak ßym ßlubek, ſo ßo poſtaram wo waß, jeli wón wumrje. To mózu cźinicź ſkerje, dokelž je nan njeboły.“

„O Bożo, je to mózno?“ ſtarz ßo wopraſcha.

„Sawěſcźe, a runy pucź pójdźemy k nam, ßotra je tak ßama, ja dyebju ſaßo na ßkužbu.“

Tak poda ßo Drubek do Ranakez wobydlenja a khodźeſche nimale wſchědnje na pohrjebniſchczo, ſo by żarował na rowje ßwojeho lubowaneho wnuka Jana.

(— Kónz. —

Zyrkwinſke powjeſcźe.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, njedźelu Miſerikordias Domini, rano we 8 hodźinach farat Răda němſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach ſměje duchowny Tyſchet němſke a w 10 hodźinach ßerbſke předowanje.

Njedźelu popołdnju w 3 hodźinomaj ſměje farat Răda wucźbu ſe němſkej konfirměrowanej młodźinu.

Sſrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotměje duchowny Tyſchet w zyrkwi ßerbſku wójnſku modlerſku hodźinu.

Tydźenſke ſaſtojńſke dźěła ſměje farat Răda.

Semrjecźi:

W Michalſkej woßadźe: Augnuſt Kittner ſ Demjan, † w ſaſtaratni wotrjeßneho wuſtawa na Židowe 53 l. 5 m. 19 d. — Pawoł Scholta, blidar na Židowje, 31 l. 9 m. 21 d.

W druhich woßadach: Pawoł Oskar, Auguſta Pjecźika, dźěłacźerja we Luſku p. Bukez, ß., 1 m. 20 d. — Emma Charlotta, Artura Krawza, póſtſkeho póßelnika w Pomorzach, 2 l. — Handrij Wowcźeł, wobßedźeł zyhelncźe w Konjezach, 68 l. 4 m. 8 d. — Marja Bjenadowa rodź. Małkez, Handrija Bjenady, khěžerta w Brěſezach p. Hoadź., mandźelſka, 41 l. 2 m. 26 d.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Hodźija.

Jutſje, njedźela Miſerikordias Domini, ſměje rano 1/28 hodźin duchowny Voigt ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2ſt hodźin ſměje farat Kſchiźan ßerbſke a w 10 hodźinach němſke předowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta ſa Cźerwjeny kſchiž sběra.

Njedźelu dopołdnju w 3 hodźinomaj wotměje ßo katechismußowa wucźba ſa němſku mużſku młodźinu.

Sſrjedu wjeczor we 8 hodźinach wotměje ßo nimſka wójnſka modlerſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Budeſtez.

Jutſje, njedźelu Miſerikordias Domini ſměje rano 1/28 hodźin duchowny Bójz němſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/29 hodźin ſměje farat Domaſchka němſke a w 10 hodźinach ßerbſke předowanje.

Popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje duchowny Bójz wucźbu ſ němſkej mużſkej młodźinu.

Sſrjedu popołdnju 1/24 hodźin wotměje žónſke towarſtwo ßwoju ſchromadźiznu pola Röſikez.

Sſrjedu wjeczor w 7 hodźinach ſměje farat Domaſchka němſku a we 8 hodźinach ßerbſku wójnſku nutrnoſcź.

Schtwórtk wjeczor ſměje farat Rencź ſ Wjeleczina němſku ſpowjedź.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Njeßwaczidła.

Jutſje, njedźelu Miſerikordias Domini, budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź, dopołdnja we 9 hodźinach ßerbſke a 1/211 hodźin němſke kemſchenje.

Pjatk wjeczor w 7 hodźinach němſke wójnſke kemſchenje.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Rakez.

Njedźelu Miſerikordias Domini budźe dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſke a 3/411 hodźin němſke keſmchenje ſ cźitanym předowanjom.

Sserbſke a němſke

ſpěwarſke

jednore a najwoßebniſche,

ßu po tunich płaczińach na pſchedań

wudawarni Serbskich Nowin.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaczińach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědłach a na Humboldſtej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Żeleſniſki jěſdny plan.

płacźazy wot **3. jannara 1917.**

S Radworja do Lubija a wróczo.

-	8,28	†11,56	5,21	9,01	S Radworja dworn.	6,58	10,47	2,12	7,31	—
—	8,34	12,04	5,27	9,07	Radworja ſaſt.	6,52	10,41	2,06	7,25	—
—	8,40	12,08	5,33	9,13	Lutobcźa	6,46	10,36	2,00	7,19	—
—	8,45	12,13	5,38	9,19	Wulk. Dubrawy	6,41	10,31	1,54	7,14	—
—	8,54	12,22	5,47	9,27	Kluſcha	6,32	10,2	1,44	7,05	—
—	9,02	12,30	5,55	9,36	Hucźiny	6,24	10 14	1,35	6,56	—
—	9,11	12,39	6,04	9,44	Barta	6,15	10,05	1,26	6,46	—
—	9,20	12,48	6,13	9,53	Hrodźiſchcźa	6,07	9,57	1,17	6,38	—
7,25	9,55	1,43	6,46	9,59	Wósborka	6,00	†9,50	1,10	6,31	8,32
7,30	10,01	1,49	6,52	—	Maleczíž	—	9,05	12,36	5,53	8,27
7,36	10,07	1,55	6,58	—	Luwoczíž	—	8,59	12,30	5,47	8,21
7,42	10,14	2,02	7,05	—	Hłuſchiny	—	8,52	12,23	5,40	8,15
7,47	10,19	2,07	7,10	—	Radměriž	—	8,48	12,19	5,36	8,11
7,58	10,30	2,18	7,21	—	Ketliž	—	8,41	12,12	5,29	8,04
8,07	10,39	2,27	7,30	—	do Lubija	—	8,32	12,03	5,20	7,55

† Jěſdźi jenož na kóždym poßlednim dźěławym dnju kaž tež njedźelu a ßwjate dny.

S Budyſchina do Rakez — Wojerez.

S Budyſchina			8,00	9,20	11,30	Jěſdźi jenož kóždy poßlednji dźěławy dźeń, kaž tež njedźelu a ßwjate dny.	2,35	4,52	7,10	8,34
Ratarjez			8,07	9,26	11,36		2,41	4,59	7,16	8,40
Židowa			8,12	9,31	11,41		2,45	5,04	7,21	8,45
Mak. Wjelkowa			8,18	9,38	11,47		2,52	5,10	7,28	8,51
Radworja			8,28	9,48	11,56		3,—	5,21	7,38	9,01
Khaßowa			do Lubija 10,39	9,53	do Wósb. 12,54		3,05	do Lubija 7,30.	7,43	do Wósb. 9,59.
Njeßwaczidła				10,00			3,12		7,50	
Scheſchowy				10,07			3,19		7,57	
Rakez				10,15			3,27		8,05	
Komorowa				10,22			3,34		8,12	
Sdźarow				10,29			3,41		8,19	
Kulowa				40,43			3,55		8,33	
do Wojerez				10,58			4,09		8,47	

S Wojerez — Rakez do Budyſchina.

S Wojerez	—		7,15		Jěſdźi jenož na kóždym poßlednim dźěławym dnju kaž tež njedźelu a ßwjate dny.	12,36	12,03 wot Lubija	5,07		5,20 wot Lubija
Kulowa	—		7,30			12,51		5,22		
Sdźarow	—		7,44			1,05		5,36		
Komorowa	-		7,51			1,12		5,43		
Rakez	6,05†	6,00 wot Wósb.	7,59	9,50 wot Wósb.		1,20		5,51		
Scheſchowa	6,13		8,05			1,27		5,58		
Njeßwaczidła	6,21		8,12			1,34		6,05		
Khaßowa	6,30		8,20			1,42		6,12		
Radworja	6,36	7,00	8,27	10 48		1,48	2,14	6,19		7,37
Mak Wjelkowa	6,46	7,08	8,37	10,56		1,58	2,23	6,29		7,45
Židowa	6,54	7,15	8,43	11,02		2,05	2,30	6,35		7,52
Ratarjez	6,59	7,19	8,47	11,06		2,10	2,35	6,39		7,57
do Budyſchina	7,06	7,25	8,52	11,12		2,15	2,41	6,44		8,03

† Jěſdźi jenož na poßlednim dźěławym dnju kóždeho tydźenja.

6000 hriwnow

je na ratarſtwo wupožčiś. Dalſche je ſhoniś we wudawarni Serb. Nowin.

Kruſchenjowe drjewo

ſnajmjeńſcha 15 cm. tołſtea tołſche po najwyſchſchich płaćiſnach kupuje

mechaniſka lenowa pſchadowarja w Hajnizach

póſt a żeleſniſka ſtazija w Budeſtezach.

Žiwnoſćź

we Wulkej Dubrawje ćišło 27 ſ 9 kórzami pola a łuki je hnydom na 6 lět na pſchenajcże. Twarjenja ſu dobre. Dalſche je ſhoniśź pola

kublerja Jurja Schramma w Radworju.

So by ſo wobkhad

bjes hotowych pjenjes,

kotryż ſo w narodohoſpodarſkim intereſu jara pſcheje, ſpěchował, poruczamy, ſebi

ſchekowe konty bjes proviſije

pola naß pſchiprawicź.

Ruczne **dybſaczne ſchekowe knižki** darmo pſchi naſchich kaßach wudawamy.

Powſchitkowny němſki kreditny wuſtaw.

Filiala w Budyſchinje

na khěžorſkej dróſy 21.

Nowe knihi w uiſchle:

Evangelſka wěra mjes Ssowjanami.

Napiſał **G. Schwjela**, farař w Deſchnje.

Płaćiſna **0,80** mk. Sp ſarjowy nakład.

Dostaćź w **Ssmolerjez knihiczíſchczeńi.**

Sserbſke a němſke

ſchulſke biblije

teho runja

wělowanſke biblije

ſ wulkim a drobnym pißmom ſu dostaćź

we wudawarni

Serbskich Nowin.

Wſchě druziny

ſyrych harowanych a njeharowanych

kožow

ſebrane a njeſebrane, kupuje

Otto Hausotter

na garbarſkej haßy 32.

Budźaki ſ dobrym gratom

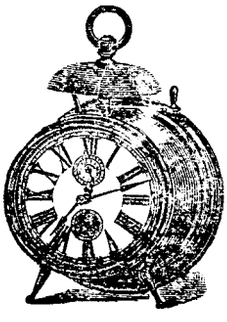
a

ſwěcźate cźaßniki

ſa wojakow

poruca

F. Marſchnerowy naßlěd.

M. Ewald, cźaßnikař.

Krucźe ſprawne poßłuženje. Pißomne rukowanje.

Wuſtojnu

ſłużobnu holzu

k 1. abo 15. meji pyta

Heinrich Lange

pſchi žitnych wilach.

Hoſpoſa

ſo na jenu maku žiwnoſćź pyta Poſkiceńja chzyke ſo pod cźišłom 260 we wudawarni Serb. Nowin wotedacź.

Schulerjo

dobru penſiju doſtawaju pſchi nowych hrjebjach 7 delka.

Kóždy, kotryżchze ſebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotroż chze ſebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenčź pſchedawa a porjedźuje, ſa ſwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ſebi moji wulkadne wokny, ſ płaćiſnami wupołożene, wobhladacź.**

Ssuczelna kruwa

dobreje raßy a podßobna cźehnita je na pſchedań w Komorowje cźišło 10 pola Klukſcha.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 17. **Sobotu 28. haprleje 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rozprawa.

27. haprleje. **Wječorne wojownischczo.**

Wójsko kronprynza Rupprechta.

Na bitwischczu pola Arraša je so wczera wječor wojowanje artillerije saso posylniło, pschi tym nascha artillerija k wječorej wot Lensa do njepschecželskeje infanterije, k nadběhej so hotowaseje, tšelesche.

K połodnju Scarpy Jendželeželo po Arraško-Cambraiskej želesniznej postupowachu; woni so s tšeleńzu a s wojowanjom s bliska wotpokasachu.

Wójsko němskeho kronprynza.

Po něčim pódlu Aisny a w Champagni artilleriske wojowanje wjetschu žylnosć nabywa. Wojowanje pěschkow pola Chemin de Dames nam dobytk po krajinje a jatych pschinješe.

Wójsko wójwody Albrechta.

Ničo noweho.

Rańsche wojownischczo.

Położenje so njeje pscheměniło.

Mazedonska fronta.

K krótkemu wječorej Dojranskeho jězora su Jendželeželo pschecźiwo bolharskim stejischczam bjes wuspěcha wupady činili.

25. haprleje je nascha eskadra lětadłow mjes Wardarom a Doiranskim jězorom dwě jendželskej lětadle dele tšelika.

Na wječornym wojownischczu su njepschecželjo 11 lětadłow, s nich 9 pschi wojowanju w powětrju, a 2 pschiwjasanaj ballonaj shubili. Leutnant Wolff je 21. krócź s dobyczerjom w powětrownym wojowanju wostał.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Džełko němskich podmórskich czołmow.

S Barlina so 25. haprleje hamtszy powě: Wot 19. hacź do 24. haprleje su nasche podmórske czołmy wscho hromadze 143 000 tunow njepschecželskich a neutralnych wikowanskich łódźow w jendželskim kanalu, w atlantskim ozeanje a w połnóznym morju potepiše. B.

Dale so s Barlina 26. haprleje powě: W srjedžozemskim morju je so w nowschim czasu saso dželacź parnych a schežcź płachtatych łódźow, hromadze 55 000 tunow wopschijazych, potepiło. D.

Bombardement na Dover a Calais.

S Barlina so powě: Lohke němske wójnske łódze su w nozy wot 20. k 21. haprleji do ranscheho kanala a k Themsynemu wulijej wujele. Twjerdźisnje Dover a Calais so s 550 wutšelemi wuspěschnje pod tšeleńzu wsaschtej. Jena stražowanska łódź, kotraž psched Dover pschijědze, so sniczi. Hdyž so na wróczojěsbje žadyn njepschecžel njewohlada, so dźěl naschich łódźow pod wjednistwom korvettskeho kapitana Gautiera sawróczi a s nowa do kanaloweho wukhoda jědzesche. Pschi tym k ranju wot Dovera wjetschu liczbu jendželskich sanicžakow setkachu. S nimi k wojowanju s najbliższeje bliskosce dóńdze. Jena njepschecželska wodźaza łódź so potepi, někotre druhe so s artilleriskimi trjechakami cžežko wobschkodźichu. Najskerje je so s poslednischich teho runja jena potepiła. S naschich torpedowych czołmow njejstaj so „G 85" a „G 42" s tuteho wojowanja hischcze wrócziłoj a dyrbitaj so jako shubjenaj wobhladacź. Wschě druhe czołmy su so njewobschkodzene a bjes schkodowanja wróczike.

„Petit Parisien" wo bombardemence na Calais pische, so je so wjele khěžow trjechiło a cžežko wobschkodźiło. Wopory njes wobydlerstwom žydom morwych wuczinjeja; wjele wozobow je so sraniło. B.

Dwaj njepschecželskaj torpedowaj czołmaj so sniczilo.

S Barlina so 25. haprleje hamtszy powě: Torpedowske czołmy namórskeho korpsa pod roskasowarstwom kapitanskeho leutnanta Aßmanna w nozy wot 24. k 25. haprleji Dünkirchensku twjerdźisnu a pschistaw nadpadżechu. S 3000 metrow dalokosce so 350 rosbuchanskich granatow na pschistawowe twary swutšela, kotrež so se žwěczatymi kulemi wobžwětlachu. Njepschecželske nabrjožne batterije bjes wuspěcha wotmolwjachu. Po bombardemence so morjo sa njepschecželskimi strażowanskimi łódźemi pschepyta. Pschi tym k wojowanju s dwěmaj po sdaczu franzowskimaj torpedowymaj czołmomaj dóńdze, s kotrejuž so jedyn s wottšelenym torpedom potepi. Jedyn druhi strażowanski czołm, kotryž so hnydom po tym nadeńdze, so s artilleriju sniczi. Pospyty, wozoby, kotrež běchu s teju czołmow žiwe wostałe, wukhowacź, dyrbjachu so spuschczicź, dokelž so s kraja žylnje tšelesche. Wschě nasche czołmy su so bjes wobschkodzenja a schkodowanja wróczike.

Schef namórskeho generalneho staba.

Nowe wuspěchi němskeho pomozneho kschižaka „Seeadler".

S rospraworow offiżerow, kotsiž su do Bresta pschijěli, a s rospraworow mužstwow schtyrjoch franzowskich łódźow, kotrež je němski pomozny kschižak „Seeadler" potepił, je spósnacź, so „Seeadler" na morju dale dźěła. Brestske powjesce so na 12 łódźow poczahuja, kotrež su so wopory němskeho pomozneho kschižaka sczinike. B.

Nowy wuspěch němskich lětarjow.

S Barlina so powě: 24. haprleje je njepschecžel 19 lětadłow shubił. Naschi lětarjo su 16 we wojowanju w powětrju pschewinyli; pschi tym je leutnant Bernert swojeho 20,. 21. a 22. pschecźiwnika sbił. Flak je tsi lětadła wottšelił. Sbytki 8 jendželskich lětadłow su w naschej ruzy. Tež s tutych njebudże wjele sbytneho. Lětadło, kotrež so we wyšokosczi 4000 abo 5000 metrow wottšeli, so s wjetscha hižo w powětrju s mózným powětrownym czišczecom sleni. Na semju srasywschi porjadnje hischcze sbytny benzin rosbuchnje, jeli so so lětadło hižo padajcy njeje spaliło. To su pschicziny, kotrychž dla so wo wobžadkach wottšelenych njepschecželskich lětadłow niczo shonicź njehodži. Wo pschecźiwnikach, kotsiž su na tamnej stronje naschej linije k semi padli, njeje mózno, drobnische wěste powjesce dostacź. B.

Awstriska wójska rozprawa.

26. haprleje: Ruska artillerija sebi na někotrych městnach wotpłaczaze tšelenje naschej artillerije wuzada.

Hewak njebě žanych wojowanskich podawkow. B.

Jendželska wójska rozprawa wo wojowanju pola Arraša.

24. haprleje. Wczera wječor a njepscheżawajcy w nozy je so po zylej froncze wot Croisilles hacź do Gavrelle wojowało. Njepschecžel njepschestawajcy s wulkej rozsudzenosczu a njedźiwajcy na swoje shubjenje swoje napschecżne nadběhi wospjetowasche. Ssuny wczera dobyte siejischcza dźerželi. K ranju wot Monchy le Preux a w sussodstwje wot Roeux sunu dale postupowali. Nje-

pschecźelowy woßebje ßylny napschecźny nadběh na wjeß Gavrelle je ßo ſ wuſpěchom wotraſył. Liczba jatych hižo 1500 pschekrocźi, njes nimi 30 offizěrow. K pokodnju Bapaumesko-Cambraiſkeje drohi ßmy w nozy na ſchěrokej froncźe k ranju wot Epěhy postupali a St. Quentinſki kanal w ßußodſtwje Vendeuila doßahli. Bóle k połnozy ßmy wßy Villers, Pleuch a Beaucamp wſali a njepschecźelſkich wojakow ſajeli. B.

24. haprleje: Wojowanje bě mjenje ßylne, tola hiſchcźe doſcź wótre. Ssmy dale mjes rěku Senśée a Monchy postupali. Pśches 2000 jatych je ßo hižo ſa frontu póßłako, druſy ßo pschiwjedu. B.

28. haprleje. Ssmy wjeſku Bilhem k ranju wot Havrincourtſkeho lěßa wſali. Mjes Cejeulom a Scarpu je ßo wojowało. Ssmy dale postupali. Wot 23. haprleje ßmy 3029 muži ſajeli, njes nimi 56 offizěrow. K połodnju Scarpy ßmy naſchu liniju troſchku do prědka ßunyli. Wczera ßmy dwě pólnej kanonje wſali. Někotre tyßaz morwych Němzow na bitwiſchczu leżachu, kotrež ßmy wobßadźili. Rano ßu ßo bliſko Lensa a Ypperna njepschecźelſke wotdźělenja wotehnałe. Wczera ßu naſche lětadła na wobhonjenje lětałe a ſ wuſpěchom bomby na żeleſniſke ſchižowaniſchcźa, lětadła a munizińſke ſkłady bomby mjetałe. Jena bomba jedyn żeleſniſki cźah trjechi, kotryż ßo ſwróćźi. Do njepschecźelſkich wójſkowych transportow ßo ſ wuſpěchom ſ maſchiniſkich tſělbow tſělesche. Ssmy 15 němſkich lětadłow a 2 pschiwjaſanaj ballonaj dele tſělili. Schěſcź ſ naſchich lětadłow je ßo ſhubiło.

Wo wojowanju pola Arraſa

ſendźelſke nowiny piſchu, ſo ßu ßo we Vitry en Artois wulke hromady němſkeho wójſka 23. haprleje ſhromadźiłe. Wot tam ßu cźežke němſke napschecźne nadběhi wukhadźałe, ſo bychu ßo ſtejiſchcźa, kotrychž běchu ßo Jendźelcźenjo dźeń prjedy ſmozowali, wróćźo dobyłe. Do Guemappa ßu ßo rano Schottojo dobyli, pſchipołdnju ßu ßo tam won cźißli a wjecźor ßu ßo ſaßo do njeho wróćźili. Wjeß Monchy je ßo nětko zyle k ſemi ſrunała. Němſke napschecźne nadběhi ßu tu ſ lěßow wukhadźałe, kotrež hórki wokoło wßy pokrywaju. Pſchi prěnim dwójzy ſ artilleriſkej tſělenźu ſlemjenym a potom poradźenym nadběhu Schottow na Guemappe tuicźi wo wßy żaneho jenicźkeho ſranjeneho Němza njenamakachu. Němzy běchu wjeß wopuſchcźejo wſcho ßobu wſali. Jendźelſke nowiny ſkónczńje na wurjadny cźežki bombardement, ſ dźěła ſ najcźežſchich kalibrow a ſ cźórnymi rosbuchadkami wutwjedźeny, pokaſuja, kotremuž běchu jendźelſzy wojazy woßebje wuſtajeni, hdyž Scarpu pſchekrocźichu.

Wo wojowanju pſchi tejle rězy Reuterez telegrafowańja powě: Jendźelcźenjo Arraſko-Douaiſku żeleſnizu po mózność pod tſělenźu dźerżachu, ſo by ßo na ſtronje Němzow pſchiwożenju munizije ſadźěwało. W Scarpinym dole je ßo najhorzyſcho wojowało. Wutrajnosć jendźelſkeje infanterije njeje żenje bóle wobdźiwanja hódna była, dyžli mjes Gavrelles a Croiſelles. B.

Jendźelſka wójſkowa rosprawa ſe Syriſkeje.

25. haprleje: Poßylnjenja doſtawſchi turkowſke wójſko w Paläſtinje ßwoje ßylne ſtejiſchcźa dźerżi, kotrež ßo wot Gaſy k Berſabje wupſcheſcźeraju. Stejiſchcźa, kotrež ßu jendźelſzy wojazy pſched frontu turkowſkeje hłowneje linije Turkam wotdobyli, ßo na ſpokojaze waſchnje wobtwjerdźeja. Naſcha artillerija je ſ podpieranjom lětadłow njepschecźelſki ſkład munizije do powětra buchła.

Jendźelſka rosprawa ſ Meſopotamiſkeje.

25. haprleje: General Maude powě: Bitwa na Tigriſowym brjoſy mjes Samaru a Iſtagulatom dale dźe. W nozy 22. haprleje k wótrej pſchimanźy dóńdźe. Njepschecźel wjele napschecźnych nadběhow cźinjeſche. Njepschecźela ſ krucźe ßo ſakitowazeho ſtejiſchcźa wuhnachmy, kotrež bě ſtaroſcźiwje ſe ſkhowami, ſe żeleſnymi krywami wuhotowanymi, natwarił. Puſchcźichmy ßo ſa njepschecźelom a ſaſtaniſchcźo Samaru wobßadźichmy. 23. haprleje njepschecźel ſe ſpěchom wſcho wopuſchcźi, ſchtož ſamó. Mjes naſchim nadobytkom je 16 lokomotiwow a 234 żeleſniſkich wozow a dwě łódźi ſ munizeju. Njepschecźel je 21. a 22. haprleje cźežko ſchkodował. B.

25. haprleje: Pódła hižo powjedźeneho żeleſniſkeho materiala ßmy pola Iſabulata 21. a 22. haprleje 667 muži ſajeli, dale jenu 5-zentimetriſku kanonu, 14 Kruppſkich kanonow, 1340 tſělbow a wulku hromadu munizije ſebrali. Po jenym nóznym marſchu general Mauda jenu turkowſku diviſiju na wjecźornym brjoſy Schat-el-Naina nadpadże a ju nuſowaſche, 10 mil k połnozy zoſacź. Ssmy 133 muži ſajeli. D.

Franzowſka wójſkowa rosprawa.

25. haprleje artilleriſke wojowanje po zyłej froncźe zyły dźeń trajeſche. K połnozy wot Vauxaillona ßo němſki nadběh na naſche hrjebje ſ tſělenźu kanonow a maſchiniſkich tſělbow ſadźerża. Dźenßa rano ßu Němzy ſ nadběhom na Hirtbiſe Ferme krwawne poraženje poczerpili. Prěni krócź ßo ſnaſchim tſělenjom ſadźerżawſchi woni něſchto poſdźiſcho ßwój nadběh wospjetowachu. Ssylny napschecźny nadběh jich do jich pſchěrowow wróćźo cźißny. B.

Rosßudźenje w haprleji.

Italſke nowiny „Corriere della Sera“ ſ Pariſa powjedźa: Franzowſzy offizěrojo praja, ſo franzowſke nadběhanſke bitwy hižo hacź do konza haprleje kónz namakaju. Po powjeſcźi nowin „Echo de Paris“ ßo ſady franzowſkeje a jendźelſkeje wojowanſkeje fronty njepſchestawajźy pſchihoty k dalewjedźenju cźežkich bitwow cźinja. Franzowſzy a jendźelſzy wójſkowi roskaſowarjo ßu ßo rosßudźili, wójnu nětko k konzej dowjeſcź. B.

Franzowſke měnjenje wo twjerdoſcźi němſkeje fronty.

Nowiny „Victoire“ 18. haprleje pißachu: Naſch nadběh je ßo po ſdacźu na wyßokej rinninje pola Craonna ſadźerżał, hdźež naſcha artillerija nětkole do druheje němſkeje linije tſěła. Tola tež k ranju Reimſa, na 15 kilometrach fronty, njes Prunayom a Auberivom, ßmy prěnje němſke ſtejiſchcźa wſali a druhe ſ dźěła pſchekamali. Tola nichtó ßebi próſdne nadźije njecźiń, bitwa je pſche wſchu měru cźežka. Najprjódzy njeje ßo njepschecźel pſchekhwatał; naſcha artilleriſka tſělenźa je jeho wot zyleho tydźenja powucźiła, hdźe budźe infanterija nadběhowacź. Naſcha ſawěranſka tſělenźa drje jemu ſadźěwa, ßwojich wojakow, w prědkownych ſtejiſchcźach ſtejazych, na pomoz ſawołacź, tola ſady nóżeſchě wón reſerwy ſhromadźicź, kotrež ßu nam krucźe na pschecźo ſtałe. Potom je němſke ſtejiſchcźo, woßebje njes Soiſſonſom a Craonnom, najtwjerdſche zyłeje fronty. Skónczńje ßmy pod tak żałoßnym wjedrom cźerpili, ſo ßo wono jenoż ſe ſatſchaßenje powětra, ſ móznej tſělenźu kanonow naſtateho, wukożicź hodźi. Hroſa naß tſchaße pſchi myßli, ſo ßu naſchi wojazy pſchi tymle ſłym wjedrje w nozy pod hołym njebjom pſchebywacź dyrbjeli. Woprawdźe, to ěb ſ njeſbożom. Wěſo bě tež kóżde dźěło łětarjow njemóżne. B.

Wójnſke ſmyßlenje na wojeŕſkim kongreßu w Miniſku.

W Miniſku w połnóznej Ruſkej je ßo kongreß wojeŕſkich ſaſtupjerjow ſ wjecźorneje fronty wotměł, pſchi kotrymż ßo dimitne ßobuſtawy wobdźělichu. Duminy pſchedßyda Rodźianko mějeſche rěcź, w kotrejż rjekny: „Na ſboże je njemóżno, ßo k ſtarenu porjadej wróćźicź. Sa to wola ruſkeho luda rukuje. Njeſabudźcźe pak, ſo Wam wulka ßwoboda wulke winowatoſcźe nakładuje, ſo je wótcźina w ſtraſche.“

Sapółkanz Rodicźew na to pſchitomnych napominaſche, ſo bychu ßo jako ßylna móz ſjednoćźili, ſo bychu niz jenoż njepſchecźela Ruſkeje, ale tež ludoweje ßwobody pſchewinyli. „Sniczny njepſchecźela!“ wón ſawoła. A zyła ſhromadźizna wotmołwi: „To pſchiżahamy!“

Na to franzowſki póßłanz Rampon, prjedawſchi komandant jeneho regimenta pſched Verdunom, napominaſche: Njeſabudźcźe, wojazy, ſo macźe wójſka němſkeho kheżora pſched ßobu. Hdyž chzecźe ßwobodu wobtwjerdźicź, budźcźe khrobli poßłuſchni wojazy. Saběrajcźe ßo mjenje ſ politiku, dopjelńcźe bóle ßwoju wojeŕſku winowatoſcź. Dopomńcźe ßo na to, ſo ßo w prěnjej franzowſkej revoluziji wulke wójſko njeje wo politiku ſtarało.

General Gurko, komandant wjecźorneje fronty praji: „Hdyž ßo wojazy ſe wſchěmi mozami njenapinaju, młodu ßwobodu ſakitacź, ßo wona ſhubi. Němſke wojeŕſtwo, wěcźne wohroženje ßwětoweho měra, dyrbi ßo ſniczicź.“

Mucźeńza w Ruſkej.

Sozialdemokrat Lenin ,kotryż je ßo ſ wukraja ſ dowolnoſcźu němſkeho knjeżeŕſtwa pſches Němſku wróćźił, w ſjawnych ſhromadźiſnach lud pſchecźiwo knjeżeŕſtwu ſamożitych měſchcźanow ſchcźuwa. Wón wojakow namołwja, ſo bychu ßo ßamowólnje ſ fronty do Pětrograda wróćźili a ßebi żadali, ſo dyrbi ßo hnydom měr ſcźinicź. S nim naſchcźuwany lud pſched dom amerikanſkeho póßłanza ſ njepschecźelſkim wotpohladom pſchicźahny. Knjeżeŕſtwo

wojakow wotpóßła, kotsiž dyrbjachu amerikanske póßłanzstwo psched ludom schkitacź.

Wojazy pschi froncźe a w provinzy nochzedźa, kaž Parižske nowiny „Temps" pischu, so błudam Ptěrogradskich sozialdemokratow a tamnischeje garnisonje wjazy wodźicź dacź. Woni žu wobsamkli, njes žobu swjaski sčžinicź a pschecźiwo radikalnym sozialdemokratam sakrocźicź. D.

Ratarske njeměry w Ruskej.

Jendźelske nowiny „Daily News" s Pětrograda powjedźa: Kaž bě wočakacź, je revoluzija ratarske praschenje saßo na dnjowy porjad pschinjeßła. Njedźiwajzy sakoženja žiwnostnych komišijow, kotrež ratarjow (muzikow) pscheßwědčicź pytaju, so žo wo rólnym praschenju njehodźi rossudźicź, prjedy hacž žo njeje wustawu dawaza shromadźisna swołała, chzedźa ratarjo žwoje naležnosćze žami do ruki wsacź. Wojazy, kotsiž s dowolnosću abo bjes njeje domoj pschiišli, žu wo revoluziji powjedali, a ratarjow pschecźiwo wuklim kublerjam schćuwaju. Duž žu na wšach nětkole njeměrne wobstejnosćze. W Ssaratowskej guberniji žu ratarjo dźěłacźerjow se semjanskich kubłow wuhnali, prajizy, so chzedźa rolu žami dźěłacź, tola to je njemóžne, dokelž maja pschemału žytwy. Ratarjo też w knježich lěßach schtony puschcźeja. W Tambowskej guberniji žu ratarjo domy wulkoležownosćerjow wobstupili a knježi nusowali, pißma podpißacź, po kotrychž žo žwojeho wobžedźenstwa wotrjeknu. W Beßarabskej žu ratarjo domy a kubła bohateje Gagarinez žwójby wurubili. Boja žo, so tele wobstejnosćze a powschitkowne njeměry pschichodnym ruskim žnjam jara seschkodźa, wožebje w pokodnju, hdyž je žo cźaß wužywa pschibližik. Nakhwilne knježerstwo je napominanje pschihotowało, w kotrymž praji, so je khléb s jenicźkim wukhowanjom Ruskeje. Ratarjo praja, so je žito teho dla žadne, dokelž je wotnajenski pjenjes (pacht) pschewyßoki. Po zykej Ruskej žo ratarske shromadźisny wotměwaju, w kotrychž žebi žadaju, so by žo kraj po pschisprawnym waschnju rosdźělił. Ratarjo žebi žadaju, so žo jim wschón kraj, kotryž wulkoležownosćerjo žami njewobdźěłaju, hnydom k nakhwilnemu wobdźěłanju pschewostaji. Wojerske žony s ratarstwa dyrbja tónle kraj darmo dostacź, drusy sa pschimérny wotnajenski pjenjes, kotryž městne komišije postaja. Ratarjo žu wulkoležownosćerjam njepscheczelnje smyßleni. B.

Wubjerk ratarskeho swjaska je ratarjam, kotsiž žu do wójska swołani, napominanje wudał, so bychu žwoju winowatosć jako wojazy dopjelnili. Woni žo njetrjebaju bojecź, so žo bjes jich wobdźělenja ležownosćze rosdźěla. Nětkole by rosdźělenje ležownosćzow na wšach jenož njeměry sbudźiło, kotrež bychu sa njepscheczela s wužitkom byke. B.

Napominanje sa ruskich municiskich dźěłacźerjow.

Ruski ministerstwowy pschedsyda wjerch Lwow a wójnski minister Gučkow staj sa dźěłacźerjow, sa wójsko dźěłazych, napominanje wudałoj, w kotrymž prajitaj: Poßlednja hodźina nascheho pruhowanja je pschischła a žnadź woßudna hodźina, kotraž naß na pschezo wußwobodźi a sbožownych sčžini abo naß do stareho schkovinstwa wróčźo cźißnje. Bóle dyžli hdy prjedy budźemy žwoje sboże wunusowacź, a woßud dobyteje žwobody je w naschej ruzy. D.

Mejski žwjedźeń w Ruskej.

Rada dźěłacźerskich a wojerskich wotpóßłanzow je wobsamkła, po zykej Ruskej mejski žwjedźeń žwjecźicź. So by žo wójnske dźěło njeskomdźiło, žu dźěłacźerjo wobsamkli, město 1. meje hižo njedźelu (29. haprleje) žwjecźicź. D.

Židowszy offizěrojo w Ruskej.

Peterburgska telegrafowarnja powě, so žo w juniju 2600 židow na offizěrow powysha. B.

Puschcźenje ruskich generalow.

Wot wudyrjenja revoluzije je žo po dopißu nowin „Petit Parisien" 70 generalow se žłužby puschcźiło. Dopißowar njemóže prěcź, so je pscheměnjenje njes wyßokimi offizěrami a nowa organizazija wschěch pomoznych mozow wójskowu hibicźiwosć jara sadźerżało. Cźěkanje nuzźstwow žo na to waschnje wukožuje, so je pschi froncźe měnjenje rosscherjene, so žo we wschěch wokrjeßach kubła rosdźěluja, a so, schtóž doma njeje, niczo njedostanje. Wosjewjenje, so žo cźi wojazy njekhostaja, kotsiž žo hacž do wěsteho cźaßa k wójsku wróčźa, je dobry wuspěch měło. B.

Spjeczenje w ruskim wójsku.

Jendźelske nowiny powjedźa, so žu generala Kuropatkina jako turkestanskeho generalneho gubernatora a jeho stab sajeli. Kuropatkin je wójnskeho ministra proßył, so by jemu sastojnstwo pschi froncźe dał. B.

Wróczenje revoluzionarnych wojakow k froncźe.

S Pětrograda žo powě: Prěnje wotdźělenje revoluzionarnych wojakow je Pětrograd wopuschcźiło a žo k froncźe podało. W telegramje žo praji, so žu wojazy se žamßneho pohnucźa k froncźe woteschli. Knježerstwo bě prjedy wosjewiło, so nochze revoluzionarnych wojakow s Pětrograda k froncźe póßłacź. B.

Njeměry dla njedostatka žiwnosćze w Schwedskej.

W Stockholmje žu njeměry dla njedostatka žiwnosćze, kotrež žu k demonstrazijam wojakow dowjedle, wjetschich rosměrow nabyle. Wschelake znamjenja na to pokasuja, so ma schwedski sozioldemokratski wjednik Branting žwoju ruku w tej wězy, so by žwojim žamßnym politiskim saměram služił.

Se Stockholma žo 26. haprleje powě: Mjes wojakami žo hiba. S pschicźinu je woßebje hubjena jědź. Wojazy husto wjazy žwojim pschedstajenym njepoßłuchaju. Wyschk Rankhoff s cźělneho regimenta wojakam napscheczo stupi, kotsiž chzychu žo pschi jenej sozialdemokratiskej shromadźisnje wobdźělicź, a jim pschikasa, žo sawróčicź. Khwilu žo komdźiwschi, woni na pschikasnju poßłuchachu. W kasarnach pólneje artillerije žo wrota sanknychu, so by žo wojakam sadźěwało, wupjerchnycź. Wojazy druhich regimentow po wotdźělenjach po měsćze do sozialdemokratskeje shromadźisny cźahnychu a žo s ludowymi cźrjódami pschewodźachu. Po shromadźisnje, kotraž žo hakle skónczi, hdyž bě dowleński cźaß wojakow dawno nimo, žo wojazy něhdźe 300 muži žylni do kasarnow wróczichu. Policistojo njesakrocźichu, porjad njeje žo nihdźe kasył. Po wotdźělenjach wojazy nimo kralowskeho hroda a też nimo opery cźahnychu, hdyž bě runje žwjedźeńske pschedstajenje dla wopyta danskeho krala. Ludowe cźrjódy, kotrež po měsćze cźahachu, dla njedostatka žiwnosćze demonstrowachu. D.

Danske nowiny „Politiken" se Stockholma 26. haprleje powjedźa: W měsćze je wczera woprawdźite wojowanje na drohach njes policistami a njeměrnikami było. Njeměry wot 9 hodźin hacž do połnozy trajachu. Wobkhad po drohach dyrbjesche žo sastajicź. Policija spyta, lud směrowacź a jón napominasche, žo rosescź, tola podarmo. Na poßled žo jedyn policajski sastojnik s kamjenjom trjechi, schtož pschicźinu k sraženju da. Policistojo poßylnjenje dostachu a spytachu lud s drohow wuhnacź, tola dyrbjachu žwoje nadběhi pscheczźiwo ludowym cźródam wospjetowacź, hacž žo te skónczńje rosehnachu a žo měr saßo postaji. Někotre woßoby žu žo s mjeczom cźeźko sranike. D.

Milijardy s Ameriki.

Schtworoswjask nětko dołho wotczakane milijardy dostawa. Najprjódzy Jendźelska 5 milijardow dolarow po 3½ prozentach dostanje. S tejele sumy budźe Jendźelska Italskej a Ruskej požczonki dawacź. D.

Amerikanska indianska kavallerija.

Kaž žo Barlinskim nowinam s Basela pische, je senator Penerose we Washingtonje sakonjowy naczisk sapodał, w kotrymž žo namjetuje, so bychu žo indianske kavalleriske regimenty, 50,000 muži žylne, postajike. Wschitzy na tajke waschnje najecźi Indianojo amerikanske měschcźanske prawo dostanu. B.

Bjesmjaßowe dny w Amerizy.

Parižske nowiny „Matin" s New-Yorka powědźa, so chze amerikanske knježerstwo hospodarske naprawy cźinicź. Někotre wulke města w bliščim cźaßu bjesmjaßowe dny sawjedu. W Chikagu rěsniske klamy jedyn dźeń samknjene wostanu. Wot 1. meje žo wobžwětlenje dróhow pschikrótschi, a policajska hodźina žo na 1. hodźinu postaji. Knježerstwo chze metalle, woßebje platin, a tajke žyre twory sebracź, kotrež žu sa krajne sakitanje trěbne. B,

B.

Wuwos žiwnosćze s Ameriki a neutralne kraje.

President Wilson je prajił, so sjednoczene staty sakasuju wo wuwoženju žiwnosćze njewudadźa. Najprjedy pak žo schtworoswjaskowe staty s amerikanskej žiwnosću sastaraju, a hakle sbytk žo do neutralnych statow wuwjesy, tak daloko hacž łódźe doßahaju.

To wopraudże niczo druhe njeje, hacź so neutralne kraje wot Ameriki żaneje żiwnosćze wjazy woczakacź nimaju. S prawom teho dla nowiny neutralnych krajow sjednoczene staty winuja, so wone wuwos do neutralnych krajow podwjasnja. S Ameriki żu netralne kraje hacź dotal khlěb dostawale. Wone żo po tajkim najprjedy wuhłódnja, so by żo Němska sadajila. B.

Wožud němskich łódźow w Amerizy.

Reuterez telegrafowarńja s Washingtona powě: Kongreßej żu żo wójskowe naczińki pschedpołożiłe, po kotrychž żo presidentej pokmomóz da, łódże tych krajow sebracź, s kotrymiž sjednoczene staty połnozneje Ameriki wójnu wjedu. Po postajenjach tychle sakonjow łódźstwowe ministerstwo prawo dostanje, němske a awstriske łódże pschenajecź. Po wójnje hakle żo wo tym rossudźi, komu budża tele łódże żłuschecź B.

Khežorstwowy kanzler wo strajku munizińskich dźełaczerjow.

Khežorstwowy kanzler je wschěm swjatkowym knjeżerstwam w nastupanju poślednjeho strajka Barlinskich munizińskich dźełaczerjow złědowaze pißmo póßłał:

Kóżdy Němz wě, so bjesstraschnosćź naschego wótzneho kraja, so dobycze we wojowanju, nam pschinusowaneho, wot wobstaranja mózuych bróniłow sa wójsko a łódźstwo wotwißuje. Sa to je njepschestawaze, napinaze dźełko we wschěch dźełarńjach, kotrež żu sa wjedźenje wójny ważne, bjes wumeńenja trěbne. Hdyż żo dźełko w tajkich dźełarńjach, byrnjež na krótki czaß było, sastaji, żo frażitosćź nascheho wójska poßłabi a planam a wobliczenjam nascheho wójskowego wodźenja żo podłoż wosmje.

Poßeldni czaß żu na něktorych městnach woßoby, kotrež żu żo s tym wědomnje abo njewědomnje do njepschecźelskeje służby stajili, dźełko w tychle dźełarńjach kasyć spytali.

We wschelakich dźełarńjach, kotrychž njemylene dźełko je sa krajne sakitanje ważne, żu żo dźełaczerjo ertnje abo s rosdźělenjom leczazych listow abo ruczných papjerkow napominali, so bychu dźełko sastajili. Dale je żo spytało, dźełaczerjow, kotsiž żo żwěrni żwojej winowatosći k dźełu wróczichu, wot dźełka wotdźerżecź.

Němszy dźełaczerjo dyrbja wjedźecź, so budża statne wyschnosćze, kotrež dyrbja nad prawom a sakonjom strażowacź, pschecźiwo tajkemu slóstniskemu spoczinjanju wojowacź. Khostanske sakońske knihi tym, kotsiž na spomnjene waschnje jenej njepschecźelskej mozy polékuja, dla krajneje pscherady, s czežkim khostanjom hroża. Schtóż naschich khroblych wojakow w tutym żwjatym wojowanju njeczeßnje a njeßwěrnje wot sady nadpadnje, tón żo s wonka ludowego sjednoczenstwa staji a dyrbi żo se wschej sakonjowej wótrosću trjechicź. B.

Narunanske wólby do sakskeho żejma.

W 17. wjeßnym Wilsdrusko-Rossenskim wokrjeżu je żo narunanska wólba sa semrjeteho sapóßłanza Horsta wotměła. Jako jenicźki kandidat bě żo tajny ratarski radźicźel Andrä w Braunsdorfje postajił. Wón je żo wuswolił. L.

Swolanje awstriskeje khežorstwoweje rady.

Awstriske knjeżerstwo je żo rosßudźiło, khežorstwownu radu 30. meje swołacź. Wona smeje żo pschede wschěm s nadawkami ludoweho seżiwjenja a s hospodarskimi należnosćemi, na wójnu żo poczahowazymi, a se statnymi finanzami saběracź. Knjeżerstwo żo nadźija, so w parlamencze sa żwoje prózowanje niz jenoż pokne podpjeranje namaka, ale so żo jemu tež poradźi, sa pschichod salożk położicź, na kotrymž budża awstriske ludy njes żobu w jednoczе żiwe bycź móz. B.

Ze Serbow,

— **(Wopory wójny.)** W krwawnym, horzym wojowanju na wjeczornym wojownischczu je wjele s naschich wojakow żwoje żiwjenje sa wótczinu wostajicź dyrbjało. Poßlednje dny żu hłuboko srudźaze powjesćze wot tam do Budyschina pschischke. Mjes padnjenymi je jenicźki żyn knjesa fararja Rädy w Budyschinje. Jako leutnant w jenym pěschim regimencze bě wón dla żwojeje żadneje wutrobneje dobrocziwosće a żwojeho ponižneho smyślenja mjes żwojimi podstajenymi wojakami lubowany a czesćeny. Czežku ranu, kotraż je żo se żmjercźu tuteho nadobneho młodźenza jeho starschimaj nabiła, żobustawy Michalskeje woßady a wschitzy, kotsiž żu jeho znali, s hłubokim dźělbraczom bolostnje żobu saczuwaju. — Na franzowskim bitwischczu je tež direktor ratarskeje schule, knjes ratarski radźicźel prof. dr. Gräfa, żwojeju żynow, s kotrejuž bě jedyn leutnant a druhi vizefeldwebel, shubił. Dale je na franzowskim wojownischczu pschekupz Pawoł Walther s khežorskeje drohi padnył, kotrehož bratr bě hižo pschi spoczatku żwětoweje wójny w jenej bitwje pschecźiwo Jendźelczanam rjekowsku żmjercź sa wótzny kraj wumrjeł.

— Po poruczności wyschnosćze żo wokrjeżny schulski inspektor, wyschschi schulski radźicźel Bach, s jenej komißiju do Rumunskeje poda, hdyż do 5. meje wostanje. Sastojnske dźěła njes tym sa njeho wokrjeżny schulski inspektor dr. Groschupp w Kamjenzu powjedże.

— **(Wußwojenje jeczmjenja w Budyskim hamtskim hejtmanstwje.)** Wschě jeczmjenjowe składy żu żo wußwojile. Jich wobżedźenje je żo na zentralnu rosdźělernju firmy Pawoła Scholtty naßlědn. w Budyschinje pschenjeßło. Firma ma sa zentnar jeczmjenja 12½ hriwny sapłacźicź. Wot wußwojenja żu wuwsate 1. 20 puntow na kóżdu hłowu hospodarstwa. 2. K pizowanju pjerisny 5 puntow na kóżdu hłowu pjerisny, kotraż je żo wot 7. haprleje 1917 dżerżała. 3. K pizowanju kundrosow a ranzow 250 puntow na hłowu kóżdeho skoczecza, wot 7. haprleje 1917 żo dżerżazeho. 4. K pschedżěłanju dźělby, na salożku jeneho kontingenta pschidźěleneje. 5. Jako żytwu 86 puntow na kórz, tak daloko hacź je wußyrjena płonina hacź k 15. haprleji 1917 gmejnskemu pschedstejiczerjej pschipowjedźena.

(Wotedacze běrnow.) Po wosjewjenju khežorstwoweho kanzlera maja wschitzy plahowarjo běrnow, kotsiž żu w lěcze 1916 wjazy dyżli schtwórcź hektara s běrnami woßadźeli, komunalnemu swjatkej 8 zentnarjow běrnow na hektar wotedacź. Na tule dźělbu pak żo te liczby slicza, kotrež żu żo po 25. měrzu t. l. po poruczności firmy Bldeweg a Sachsy hižo komunalnemu swjatkej wotedale.

— **Lětuscha symna, mokra a bjesßłónczna** haprleja je na haprleju lěta 1817 jara podobna. Tež tehdy symne wjedro w haprleji knjeżesche. K směrowanju pak móże żo rjez, so bě lěczo żłónczne a płódne. Duż żo hischcze njetrjebamy nětkole noweho njepłódneho lěta bojecź. Dźělo na roli je drje żo s włóżnym wjedrom sakomdźiło, tola wono żo hischcze nakhwatacź hodźi, jeli so budże żłónzo ratarskemu dźělu hojicź.

— **(Wo żadźenju běrnow.)** Schtóż chze nětkole běrny woßadźecź, njech po mózności druhu drużinu hacź sandźene lěto wosmje. Husto budża żo s wužitkom żynjenczki s jenym pschecźelom saměnicź dacź. Schtóż żynjenczki s tym podlěschicź pyta, so je roskraje, dyrbi na to kedźbowacź, so na kóżdy wotkrany kruch jene żylne wócźko. Pschi żadźenju dyrbi żo tajki wotkrany kruch tak żadźicź, so wócźko horje hlada, dokelž dyrbi żo hewak s tym liczicź, so wono njeskhadża. Skóncznje njech żo naspomni, so żmě żo jenoż khmana rola s běrnami poßadźecź. Ludźo żo myla, hdyż żebi myßla, so je hubjenje hnojena a njemjelna rola sa běruy dobra dosć.

Hdyż żo běruy w sahrodach żadźeja, żo porucża, k kóżdej żynjenczży jene hróschatko położicź. Pódla běrnow żo potom tež hischcze hróch domoj khowa. Dokelž hrochowe koruschki dußyk tworja, żo s tutym dußykom tež pjecża roscźenju běrnow hoji.

— **(Wotedacze wowża.)** Wójskowe sarjadnistwo hacź do kónza haprleje t. l. sa zentnar strowego żuchego wowża 13½ hriwny sapłacźi. Naležnje żo radźi, so by żo sbytny wowż hacź do tuteho czaża wotedał. Dokelž w czaßu rólneho dźěła ratarjam husto sapschahi njedoßahaju, so bychu wowż do daloko leżazeho żelesniskeho sastanischcza dowjesli, je wójskowe sarjadnistwo postajiło, so ma żo pschiwjesenje do jeneho magazina kommunalneho swjatka runje tak wyßoko sapłacźicź, każ pschiwjesenje do jeneho proviantneho hamta atd., a so żo ratarjam tež, hdyż wowż jenemu pokupowarjej pschedadża, 13½ hriwny sa zentnar sapłacźi, jeli so żo wowż hacź do 30. haprleje woteda. Wójskowe sarjadnistwo sa tak twjerdże pschedaty, tola hischcze njewotedaty wowż, hdyż je wumłócźeny, 80 prozentow, a, hdyż je njewumłócźeny, 60 prozetnow płacźisny wotpłacźi.

— **(Wotedacze hischcze njewotedatych abo samjelczanych wężow s kopra a moßasa.)** Wyschnosćź wosjewja, so dyrbja żo węży s moßasa a kopra, kotrež żo hischcze njejßu wotedale, hacź do 15. meje hamtskemu hejtmanstwu wosjewicź.

— **Nowy lěczny żelesniski jěsdny plan** żo lětża na sakskich żelesnizach hakle 1. junija sawjedże.

Witanje

knjesa fararja Kh. Kschižana-Huczinjanskeho

do Rakez 29. haprleje 1917.

Dżenż Rakeczanska wożada
Njech Jubilate sawyska,
Hdyż w Bożim domje powita
Joh' nowoh' duschowpastyrja.
Haj, lubi żerbsza kschesczijenjo,
Njech Waż wschěch ruzy styknu żo,
A Boha proschcże nutrnje
Wo żohnowanje miłostne.
Na jeho żohnowanju je
Wschak zyle wschitko leżane,
Bjes Bożej' hnadnej' pomozy
Skutk żadyn njeje radżeny.
Hdyż fararja dżenż witamy,
Jom' wjele sboża pschejemy,
Dżenż, luby Bożo, wużłyschi naż,
Joh' żohnuj dżenża, kóżdy cżaż.
Wodź jeho ſ Twojej prawizu,
Stej pschi nim ſ Twojej pomozu,
Wschě jeho dżěła pożohnuj,
Móż ſ wyżoka jom' wobradżuj!
Spożcż, so żmy żłowa cżinjerjo,
Kiż wot njeho b'dże wucżicż żo,
Njech wowzy żmy, wónpastyŕ nasch.
Joh', Bożo, żohnuj kóżdy cżaż!
We Bożim mjenje nastupcże
Pucż dalschi w nowym sastojnstwje
We naschej lubej wożadże,
Kiż Wam nětk poruczena je.
Njech Boži měr a strowota
Wam stajnje wostań spożcżena,
Bóh njech je Wasta hrodżischczo
Hacż do sdychnjenja poślednjoh'.

J. Kruża.

— **(Pomoz ſa khorych.)** Hamtske hejtmanstwo je 25. haprleje někotre pscheměnjenske pschedpisma k żwojenu wosjewjenju wo pomozy ſa khorych wot 1. januara 1917 wudało. Khowne pscheměnjenje w tym wobsteji, so żo pschichodnje njetrjebaju kóżdy měżaz nowe khorobne wopisma napisacz, ale so khorobne wopismo hacż do konza protyczneho schtwórczlěta płaczi. Kóżdy prěni dżeń měżaza w tutym schtwórczlěcze dyrbi żo ſ wotstemplowanjom je strony gmejnskeje wyschnoscze wobżwědczicz, so ma khory hischcze prawo na podpjeranje. Podpjeranska komisija je żo dale rozsudziła, jako lěkowanje suboŵ też sastajenje zusych suboŵ wobladacz. Każ kóżde druhe lěkowanje suboŵ żo narunanje suboŵ jenoż pschiſwoli, hdy by bjes teho strowosez schkodowała.

— **(Klamy żo też w pschichodże w 7 hodżinach samkaju.)** Swjatkowa rada je wobsamkła, so maja żo klamy dale w 7 hodżinach wjeczor samkacz.

S **Hnaschez.** S pschipósnaczom 25-lětneho żwěrneho dżěła w pólverniku je żo dżěłaczerjej Janej Dudże I. pjenjeżny dar pschiſwolił.

S **Wulkeje Dubrawy.** Dżeżatnikej Arnej Lefflerej w pěschim regimencze cżiżko 182, najstarschemu żynej tudomneho krawskeho mischtra Lefflera, je żo żelesny kschiż 2. rjadownje spożcżił.

S **Mikocżiz.** Na polu cześcże je 17. haprleje Pawoł Czech żyn schewskeho mischtra Czecha, padnył. Pschi poślednich żakostnych wojowanjach w Champagni je w bliskosczi městaczka Bethenivill ryczerſku żmjercz namakał a bu w Neuvilke pohrjebany ſ mnohimi żwojimi towarschemi. Wot auguſta 1916 bě na wjeczornym wojownischczu. — Mikkawsch Schěrak, żyn żiwnosczerja Schěraka, je hižo dleschi cżaż w jendżelskim sajeczu.

S **Zitawy.** Knjes wyschschi gymnasialny wucżeŕ Rychtaŕ, rodżeny ſ Wuriż pola Budyschina, je jutry żwoje sastojnstwo wyżoseje starosty dla skożił. Knjes Rychtaŕ poby krótki cżaż ſ pomocznym wucżerjom w Klukschu, posdżischo bu ſa wucżerja na měschczańsku schulu a lěta 1880 ſa wucżerja na gymnasij w Zitawje powołany, wucżesche rjanopiż, krótkopiż (stenografiju) a turnowanje. Jeho sażłużby żo pschipósnachu se spożczenjom Albrechtskeho rjadu 2. rjadownje a wójnskeho sażłużbneho kschiża. Nasch czeszczeny krajan je żwěrny Serb wostał a tudy żerbske blido sakożił a nawjedował. Pschejemy jemu mnoho lět sbożowneho wotpocżinka.

S **Bjerwalda.** Tudomne ryczerſkubło je do wobżedżeństwa fabrikskeho wobżedżerja Rudolfa Hünlicha we Wjeleczinje pscheschło. Nowy wobżedżeŕ je żebi ſ dobom gmejnsku hońtwu wotnajał. Dokelż je wón hižo Sprejowsku a Wochożansku hońtwu wotnajał, je wón we Wochosach jeneho hajnika postajił.

Bjerwaldski knjeżi dwór 570 hektarow wopschija, ſ nich je 480 hektarow hole. 25 hektarow żo k plahowanju hromak (spargela) wużije. Kupz, fabrikski wożedżeŕ Rudolf Hünlich, je żobuwobżedżeŕ kognakoweje palerńje firmy C. F. Hünlicha we Wjeleczinje.

S **Krjebje.** Tudomne schulske dżěczi żu ſ wunoschkow lonscheho ludowneho pschedstajenja a sběrki metalla a żadowych póczkow 75 pakczikow zigarow wojakam we wójnje póżłake.

S **Běleje Wody.** Tudomny dżěłaczeŕ Pawlik je spytał, żo satsělicz. Dokelż bě jedyn prozeż pschěrał, bě żo tak roshorił, so żebi kulku do khowy tsěli. Jeho żu czeżkosranjeneho namakali a do Khoczebuskeje hojerńje dowjesli.

S **Tscheplina** pola Mużakowa. Ssobotu rano bě w Boogez horńczerni na njewujażnjene waschnje woheń wudyrił. Dokelż żo hnydom njehodżesche, płomjenjam dowobaracz, żo wone ruczże rosschěrichu. Sa krótki cżaż niż jenoż fabrikske twarjenje, ale też domske, brózeń a kólnja w płomjenjach stejachu. Wobżedżeŕ mózesche jenoż najnusnische wukhowacz. Wschě twarjenja żo do cżista wotpalichu. Też żiwnosez, kotraż żo sa żwójbu khowasche, je żo żobu sniczika. Nastata schkoda je wurjadnje wulka a żo jenoż ſ dżěła ſ wohnjowym sawěsczenjom saruna.

Přilopk.

* **(Kóń a żanje żo kradle.)** Hdyż bě pschedawaŕ seleniny, Goldhan w Lugawje w rudnych horach, psched jenym hosczenzom sastał, żo jemu kóń a żanje kradnychu. Na 20lětneho khłopza tukaju, so je paduschstwo skucził.

* **(Mordarski nadpad jeneho zyganskeho wojerskeho czeknjenza.)** Se Staba żo pische: Jedyn hórnik ſ Czernetina żo ſ dżěła domoj duzy w lěżu ſ jenym wojakom zyle njerodneho napohlada setka, kotryż żo ſ nim do rěczow da a żo jemu jako pschewodżeŕ pschisamknu. Duzy po pucżu wojak hórnika tsi krócz ſ nożom do khowy kło. Hórnik bjes wědomnja na jenju padże a dołhi cżaż na wotležanym městnje w lěżu leżesche. Hdyżżo jemu wědomje wróczi, wón pytnu, so bě jemu wojak 50 krónow, kotreż jako mzdu domoj njeżesche, rubił. Bjes dwěla je rubjeżnik jedyn ſ zyganskich wojerskich czeknjenzow, kotsiż żu żo pośledni cżaż w jenym skalnischczu w lěżu pola Torny khowali.

* **(Wurubjena twarożkowa składownja.)** Wulki skład twarożka je żo w Schönebergu pola Barlina kradnył. Paduschi żo do składownje pschekupza Quernera dobuchu a 450 puntow schwajzarskeho twarożka, kaschcz żertkojteho twarożka, 5 kaschczow Harzskeho twarożka a 25 puntow butry wotnjeżechu. K wotwjesenju nakradnieneho, kotreż je wjazy dyżli 5 zentnarjow wucżiniło, żu paduschi dyrbjeli jedyn wós wużicz.

* **(Kruta syma a żwětowe żně.)** Kruta syma, kotraż je wot spoczatka januara hacż do poślednich njedżel w Europje knjeżiła, je wěso ſa pschichodne żně se schkodu była. Internazionalny raczarski bureau je żo ſa tym wobhonjał a to, schtoż je nawjedżał, nětko wosjewja. W Franzowskej żu żo pschihotowanske dżěła w raczarstwje, żano woranje a życze ſ khwilemi sastajicz dyrbjake. Nasynske wużyły żu czerpike, a to pschenża po 15 prozentach, rożka po 10 prozentach, wowż po 5 prozentach. Jenoż wużyw jeczmjenja njeje woteběrał, ale je pornjo lonschemu lětu wo 10 prozentow pschiběrał. — W Jendżelskej stej żurowa syma a żněh rólnemu dżětu jara sadżěwałej. W Indiskej pak je wjedro poślednjemu wużywej hojiło. Sa to żu rajżowe kraje, a to Bengalska, Bikar a Orissa, kotreż żu hewak położu jendżelskich rajżowych żnjow podawale, se żylnymi deschczemi a powodżenjemi czerpike. Też w Japanskej je żo wużyw pschenży ſ deschczemi sakomdżił. — Na połodnischej żwětowej połkuli żu żo poślednje żně pschi lěpschich wobstejnosczach domoj khowale. Żitowe żně w Awstralskej a Argentinskej błędowaze liczby pokasuja: 39 048 000 zentnarjow pschenży, 912 000 zent. wowża, 3012 000 zent. jeczmjenja, 2 159 000 zent. majża. Shromadny wunoschk żitowych żnjow Awstralskeje a Argentinskeje pak tola jenoż 60 111 000 zentnarjow pornjo 85 907 000 abo 30 prozentow mjenje dyżli lěto prjedy wopschija. To je w pschereżku 92 prozentow żnjow poślednich 5 lět. Schtoż wunoschk běrnow nastupa, żu Franzowska, Kanada, sjednocżene staty, Japanska, Jendżelska a Italska wscho hromadże 280 634 000 zent. pornjo 331 701 000 zent. běrnow w lecże 1915 domoj khowała.

* **(S jenym tocżnikom żo moril.)** W Frauenfeldże je żo w Baiterez pilowej fabriży cżeżke njesboże stało. 27-lětny njewożenjeny August Schönholzer pschi jenym rucże żo wjercżazym tocżniku dżěłasche. Tutón rosleczi a Schönholzera tak cżeżko srani, so wón blizschu nóz w hojerni wumrje.

* **Dla njeżwěrnosczje żwojeje żony sadwělowawschi** w Ssożnowizach w hornjej Schlejskej je jedyn hórnik żwojej dżěsczi, 4 a 6 lět starej do podkopkow cżiżny a żo potom jenej lokomotiwje pschejěcz da. Dżěsczi a nan żu morwi.

* **(Dżěsczi żo spalikej.)** Hajnkownja w Dünnwaldże pola Kölna je żo wotpaliła. Dżěsczi hajnika Wünsche stej w płomjenjach żmjercz namakałej. Macz njebě, hdyż woheń wunidże, doma; nan je we wójnje.

* **(Najwyschsche běrnowe płaczišny w Franzowskej.)** Kaž chze „Dépecha de Lyon" wjedźecź, je franzowski minister ša ludowe sežiwjenje, Violette, ša běrny žlědowaze najwyschsche płaczišny postajił: Sa wschědne družiny 7½ frankow, sa lěpsche družiny 9 frankow ša zentnar. W drobnym pschedawanju dyrbi punt lěpschich družinow 12 hač 15 centimow płaczicź. 1. haprleje najwyschsche płaczišny do mozy stupja.

Sswěrna maczerska wutroba.

Samróczene a schěre bě dźenźa njebjo. Ssylny deschczik schlipasche po dróhach a haßach.

W niskej małej jstwě, kotraž měješe jenož mało khudobneje nadoby, kiž pak bě wschudźom čzista a w rjedźe, stejesche žona, Hana, a hladasche psches wokno na dróhu do pokhmurjenych žměrkow.

Pódla žony bě na stólczku dźěczo czapnjene, pjeczlětna holczka se žołtymi włóskami, k šabawje žebi kopjena w sežołtnjenym albumje fotografijow wobroczesche.

Hana žo se symizu satschaße v pomyßli žebi na czerstwy row wonka na wotležanym pustym pohajebnischczu. Tež tam žo nětkole sawěsczе symne deschczíki honjachu, s nakhilenym drjewjanym tschižom tschaßechu a kwětki s runje nakładzenych czestnych wěnzow wutorhowachu.

Žona sdychowasche a žo wotwobroczi. Potom žo k žwojemu dźěsczu wobroczi, kiž žo na něktore zuse woblicza praschesche, kotrež na njo s albuma shladowachu.

„Ale tole je wowka", dźěczo sawyska a wokoschi s czerstwymaj czerwjenymaj hubomaj wobras.

Se žylsowatymaj wočomaj macź na žwoju dźowczičzku shladowasche.

„Wowka je w njebjeßach!" holczka blabotasche, tłóczesche žo k maczeri a žo ju po dźěczowskim waschnju wo to a druhe praschesche.

Ale młoda žona jenož s krótka wotmolwjesche. Tamna, kotrejž wobras móliczka hubiczkowasche, wonka pod czichim dornom drčmasche. Žane žłowo luboscze, žana želnosc, žane žylsy ju wjazu wubudźicź njemóžachu.

Hač nanajhórje bě žo tuta semrjeta w njej sjebała, se sahubjazym žedženjom bě wona sa tym žadała a tradała, so by Hana, jeje dźěczo, jeje lubuschk, saßo žo wróczila k wutrobje žwojeje maczerje. Hdyž bě skónczńje pschischka, bě žwěrna wutroba hižo doczerpjeła.

Tole běsche, schtož Hanu tak czwilowasche, tole „p'chepośdże!" Wolkasy dawnych dopomnjeńkow jej psches wutrobu błudźachu. Kak bě to tola tak pschińcź mohło? Kak bě wona mohła žo žwojej domisnje a žwěrnej maczerńej wutrobje takle wozusbnicź, kotrejž bě wona tola jara nutrnje podata była?

„Haj, pnczе žiwjenja!" młoda žona sdychowasche. „Tute pnczе namjetaja pschewjele procha a popjeła na czopke człowske wutroby a morja husto tež najlěpsche czucza. Wboha maczi! Schto by ty mojedla wuslała!"

Do czwilowanych myßli pokurjena žebi Hana žwoju sańdźenosc wopominasche.

Mjes kwětkami a kczenjom, mjes kotryniiž bě widźecź na daloke pola a luki, bydlesche jeje macź we dwěmaj stwiczkomaj pod krywom na knjeznej khěži. Nan bě jej wumrjeł, hdyž bě Hana hischcze zyle małe dźěczo a wona žo na njeho ani s najmjenischa dopomnicź njemóješche. Tež wo žwojich tsjoch bratrach wjele njewjedźesche. Dwaj běschtaj semrjełoj, prjedy hač bě žo wona narodźiła, a tsecźi, schtyri lěta starschi hač wona, bě po nanowej žmjercźi k pschiwusnemu do bliskeho města pschischoł, hdyž mějesche žo sa pschekupza wudokonjecź. Posdźischo wón sa wobkhod žwojeho knjesa w tukraju a we wukraju puczowasche a wosta pschi žwojim puczowanju žwojej domisnje sdaleny.

Tak bě maczeri jenož hischcze Hanka swostała, a žołtowłóskata, žiwa a mudra holczka se žmějatymaj módrymaj wóczkomaj bě wobstarnej wudowje zyle wjesele. Wona bě žiwa a dźěkasche jenož sa nju, wschitka jejna luboscz a staroscz jenož na to dźěsche: jeje luba mudra Hanka dyrbjesche žo něhdy lěpje měcź, dyžli wona; wona njedyrbjesche nusowana bycź, želi s dźěkom žwojeju rukow žwój khleb saßłužicź, žo czwilowacź a napinacź wot ranja do wjeczora — ně, ně! Na to bě jeje Hanka tež jara woßebna a pyschna; wona dyrbjesche wyschschu schulu wopytowacź, rjanu drastu měcź a njedyrbjesche žwój žiwy dźeń w tak srudnych wobstejnosczach pschebywacź, kaž wona.

Wěso, sa žebje žamu žo dobra macź niczeho njenadźijesche a žo wo niczo wjazy njeprózowasche. Wona dźě to hinak njebě měła a kě s tym spokojom. Wona by to tež dale tak wutrała, jenož so by jeje dźěczo, jeje Hanka, sbožowna była. To bě jej dosc žłóncznych pruhow na stare dny. Wona žo nadźijesche, so budże potom někotruzkuli rjanu hodźinku pschi žwojim lubuschku móz pscheßydacź, lubosc jeje dźěsća měješe jej wschitke tradanje, wschu nusu a žałosc sarunacź.

S tutym pschecźom a s tajkim žedženjom žo macź rano a wjeczor kóždy dźeń modlesche. A hdyž by po napinazym czežkim dźele wjeczor pschi łóżku žwojeho dźěsća žedźała, byschtej žebi macź a dźěczo słote wobrasy rjaneho pschichoda molowałej a pschitulena by Hanka macź wokoło schije wobjimała a nežnje a sbožownje by žwoje žonjenje s polěkowazymi žłowami skónczika:

„Hladaj, macźi, potom budźesch pola mje bydlicź a ja tebi schikowanu stwu pschiprawju, tam budże rjana nadoba, běłe gardiny a jara wjele kwětkow a ja budu tebi khoseja nawaricź a tykanzow napjez. Ow, to budże kraßnje!" a plazasche žebi wyskajo do rncžkow a tutón wobras rjaneho pschichoda bjerjesche žobu do žwojich nóznych žonow.

Ale to žo hinak sta.

Hanka kaž róża a lilija kczějechse a roscźesche, kotrejž k žwojemu roscźenju a wuwiwanju niczeho druheho njetrjebatej, dyžli schkitazeje a žiwjazeje semje, módreho njebja a žłónza. Macź dyrbjesche sa to, so mějesche wobydlenje darmo, zyku khěžu rjedźicź a czistu dźerżecź, khodźesche na dźěło do drudich domow a duž bě mało doma.

Hanka žydasche teho dla po zyłych hodźinach žama lutka we wokunježku a shladowasche psches tsěchi a žwižle do schěreje wabjazeje daliny; dyž a dyž žo želesniski czah spěschnje nimo mikasche, potom jej žadoscźiwa dźěczaza wutrobka s roshorjenjom pukotasche. Wulka žylna žadosc sa dalinu, sa schěrokim dalokim žwětom, kiž bě jej hischcze njesnaty. žo hižo sahe w holczzy, kiž bě žiweho waschnja, wotucźi.

Hanka bě jara wobdarjena a derje wuknjesche. Macź ju teho dla na wyschschu schulu sczelesche. Wona žo k temu na knjeni, kiž w žamžnym domje bydlesche, wobroczi, dokelž jej wona poßłużowasche jako hotowarńischcza, tež na to wschě žwoje nalutowane pjenjesy nałożesche. W schuli žo Hanka s pilnosczu a s wusłojnosczu wusnamjenjesche a derje postupowasche a tak dozpě, so mějachu ju jeje wucżerki woßebje lubo. Psches jich namołwjenje žo wona dale bóle sajimowasche a wjeßeleschе na studowanje, a duž žo khutnje a horliwje na to pschihotowasche, so by pruhowanje jako wucżerka činiła a jo wobstała.

Macź bě horda a wjeßeła na postupy žwojeho lubowaneho dźěsća a wona dźěkasche a lutowasche wot nětka hischcze bóle. Wona žebi žamej hischcze wjazy sapowjedźewasche, so by dźowzy mohła studowanje móżne sczinicź. Pschetoż wjele knihi a druhich na to trěbnych wězow khoschtowasche wjele pjenjes. Ale jeje Hanka njedyrbjesche to pytnycź, kak czežko jej bywasche, so by jej wschitko to wobstaraka, hacžrunje mějesche Hana w seminaru žwobodne městno. Wjeczor by Hana potom pschi maczeri žydała a jej powjedała, schtož bě wodnjo nashonika a w schuli dokonjała, a dobroczіwa macź by kedźbliwje, haj skoro nutrnje na nju pokała. Jeno to ju druhdy njesměrnjowasche, so Hana wjazy tak czerstwa njebě kaž prjedy a so by žo wona druhdy samyßlena a žonjo do daliny sahladała.

„Schto dha tebi je, Hana, žy dha khora?"

Potom by žo Hana satorhka a by maczeri do styskniweho woblicza pohladała.

„Ně, macźi, niczo mi njeje, khora njejßym, jenož trochu poßonika žym."

A wona by žo k maczeri pschitulika a jejnu mosłatu ruku majkała a rjekła:

„Wěsch, luba macźi, jenož hischcze někotre lěta a potom budu hotowa. Potom budźesch widźecź, kak lubo tebje mam a potom njebudźesch wjazy pola knježich niske dźěło dźěkacź. Potom chzu žo wo tebje staracź, ty budźesch móz wotpocžowacź a tež trochu žiwjenje wužiwacź."

Macź žo srudnje poßmějewasche, hdyž jej dźowka tak rjane wězy lubjesche. Dosc jej běsche, so mějesche Hanu pschi žebi a so žmědźesche sa nju dźěkacź. Na wotpocžnjenje žo jej ani pomyßlicź nochzysche.

Tak žo lěta minychu a Hana bližesche žo žwojemu saměrej dale bóle. Ale wona bywasche tež dźeń a czischischa a khutnischa,

a hdyž by domoj k maczeri pschischka, by dźiwnje pokhmurjena była. Čźim dlěje wona studowasche a čźim lěpje wězy a wobstejnosćze srosumjowasche, kiž ju wobdawachu, čźim bóle so jej pschecźiwjesche, so dyrbjesche w tak hubjenym wodydlenju pschebywacź.

Wona s towaŕschkami wobkhadźesche, kiž běchu s bohatych a woźebnych swójbow, a s tym spósnawasche dale jaźnischo, kak hkuboke a schěroke bjesdno je mjes wobstejnosćemi, w kotrychž jejna luba macź a drusy ludźo so žiwjachu; jejna macź dyrbjesche najniž-sche dźěło dokonjecź w swójbach, kotrychž dźowki też sdźěłanische njeběchu, hacź wona sama; khodźachu dźě do samźneje schule, kaž wona.

Wěso s tym njebě jejna dźěsćźowska luboscź wotebjeraka, ně, wona wosta se samźnej nježnosćźu swojej drohej maczeri swěrna, jeje rosum, kiž dale bóle dosrawjesche, wažesche sej też dźěławoscź a woporniwoscź jeje swěrneje, staroscźiweje wutroby, ale ju cźwilowasche tola sazo stajnje, hdyž sej hubjene wobstejnosćze swojeje maczerje rospominasche a wobkhad s wyschschimi bohatymi worschtami ju tak prawje na wulki rosdźěl pokasowasche.

(Pokracźowanje.)

Zyrkwinske powjesćze.

W Michalskej zyrkwi śmėje jutsje, njedźelu Jubilate, rano we 8 hodźinach duchowny Tyschef serbsku spowjedźku wucźbu, dopoldnja w 9 hodźinach śmėje farar Näda serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu popoldnju w 3 hodźinach wotměje so shromadźisna žónskeho towarstwa.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotměje duchowny Tyschef němsku wójnsku modlerisku hodźinu.

Tydźeńske sastojnske dźěła śmėje duchowny Tyschef.

Semrjeczi:

W Michalskej wožadze: Johena Karolina Lipkowa, njebo Handrija Lipki, kublerja w Hrubocźizach, sewost. wudowa, 69 l. 1 m. 14 d. — Marta Pětschmanowa, Hendricha Pětschmana, blidarskeho mischtra w Hněwšezach, w tu khwilu we wojetiskej sluźbje mandźelska, 27 l. 9 m. 7 d. — Khorła Pětsch s Njesdasches, † w s. starańi wokrjesneho wustawa na Zidowje 73 l. 11 m. 15 d.

W druhich wožadach: Bjedrich Adolf Gottlóbar, dostawar invalidneje renty w Mjedźojcu, 82 l. 1 m. - Julius Häschka, cźišla w Njeswacźidle, 82 l. 1 m. — Augusta swud. Schewzowa w Boschezach, 69 l. 5 m. 4 d. — August Poldrak, zimnoscźer a tyscher w Skanezach, 89 l. 13 d. — Ernst Marcźin, Ernsta Guby, zimnoscźerja w Rakojdach, s., 2 m. — Hendrij Rósa, zimnoscźer w Rakojdach, 48 l. 8 m. 2 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Jutije, njedźela Jubilate, śmėje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 8 hodźin śmėje farar Kschižan serbske a we 10 hodźinach němske prědowanje.

Pśched zyrkwinymi durjemi so kolletka sa Czerwjeny kschiž sběra.

Njedźelu popoldnju w 3 hodźinach wotměje so katechismušowa wucźba sa němsku žónsku młodźinu.

Ssrjedu popoldnju w 4 hodźinach wotměje kschescźijanske žónske towarstwo shromadźisnu.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodźinach wotměje so němska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Jutije, njedźelu Jubilate, śmėje rano 1/2 8 hodźin farar Domaschka serbsku spowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin śmėje duchowny Bójz serbske a we 10 hodźinach němske prědowanje.

Pśched zyrkwinymi durjemi so kolletka sa Czerwjeny kschiž sběra.

Popoldnju w 3 hodźinach wotměje farar Domaschka wucźbu s němskej žónskej młodźinu.

Zyrkwinske powjesćze s Njeswacźidła.

Jutije, njedźelu Jubilate, budźe dopoldnja w 9 hodźinach serbske a 1/2 11 hodźin němske kemschenje s cźitanym prědowanjom.

Pśched zyrkwinymi durjemi so kolletka sa Czerwjeny kschiž sběra.

Zyrkwinske powjesćze s Rakez.

Njedźelu Jubilate budźe farar Kschižan sapokasany; němsku Bożu sluźbu, kiž so dopoldnja w 9 hodźinach sapoczynje, śmėje wyschschi zyrkwinski radźicźel Rosenkranz; serbske kemschenje, kiž so w 11 hodźinach sapoczynje, śmėje farar Waltar-Njeswacźidlski.

Pśched zyrkwinymi durjemi so kolletka sa Czerwjeny kschiž sběra.

Popoldnju 1/2 4 hodźin wotměje so wožadna shromadźisna w zyrkwi.

Wschě druźiny
sdyrych harowanych a njeharowanych
kožow
sebrane a njesebrane, kupuje
Otto Hausotter
na garbarskej hasy 32.

Konje k rěsu

po najwyschschich płaczisnach w kóždym czasu kupuje
Curt Kaiser
pschi mjasowych jědkach a na Humboldskej drózy 782 B
— Telefon 403. —

Wustojnu
sluzobnu holzu
po mózności bórsy pyta
Klara Görlingowa
na Jurjowskej drózy 15 delka.

Hosposa
so na jenu maku žiwnosć pyta. Posficźenja chzyke so pod czisłom 260 we wudawarni Serb. Nowin wotedacź.

Nowe knihi wuschle:
Evangelska wěra mjes Ssowjanami.
Napisał **G. Schwjela,** farar w Deschnje.
Płaczisna **0,80** mk. Spisarjowy nakład.
Dostacź w **Ssmolerjez knihiczischczerni.**

Sserbske a němske
spěwarske
jednore a najwosebnische,
su po tunich płaczisnach na pschedań
wudawarni Serbskich Nowin.

Wótznokrajna pomozna ßłużba pschißłuschnikow awstriſko-wuherſkeje monarchije.

Wosſjewjenje naměſtnika khěžorſtwoweho kanzlera wot 4. haprleje 1917 (kopjeno khěžorſtwoweho ſakonja cžißko 7 ſtrona 317) poſtaja:

I.

Pſchedpißmo ſakonja wo wótznokrajnej pomoznej ßłużbje a poſtajenja, k wuwjedženju tuteho ſakonja wudate, ſa tych pſchißłuſchnikow awſtriſko-wuherſkeje monarchije, kotſiž w němſkim khěžorſtwje bydla a to w nim ſ wjetſcha pſchebywaju abo kotſiž budža w nim poſdžiſcho bydlicź, hdyž tónle wukas do mozy ſtupi.

II.

Po tajkim maja ßo wſchitzy pſchißłuſchnizy awſtriſko-wuherſkeje monarchije pola gmejnſkeho pſchedſtejicźerja ßwojeho bydliſchcža k wótznokrajnej pomoznej ßłużbje ſamolwicź.

W Budyſchinje, 25. haprleje 1917.

Kralowſke hamtſke hejtmanſtwo.
Měſchczanſka rada w Biſkopizach.
Měſchczanoſta w Schěrachowje.

Samolwjenſka pſchißłuſchnoſcź k wótznokrajnej pomoznej ßłużbje

pſchi pſcheměnjenju dźěła a wobydlenja.

I.

Te woßoby, kotreż ßo teho dla njeje ßu ſ jenej khartku k wótznokrajnej pomoznej ßłużbje ſamolwicź, dokelž w jenej dźěłarni dźěłaju, kotraž po ſakonjowych ſakonjach jako wótznokrajna pomozna ßłużba płaczi, dyrbja ßo potom pola hamtſkeho hejtmanſtwa jako pola měſtneje wyſchnoſcże ſamolwicź, hdyž dźěło ſpuſchczża, kotreż je jich wot ſamolwjenſkeje pſchißłuſchnoſcże wußwobodźiło. Samolwjenje ma ßo najpoſdźiſcho 3. wſchědny dźeń po ſpuſchczenju dźěła abo po pſcheměnjenju dźěłaniſchcža ſtacź. Hdyž ßo wobydlenje pſcheměni, je ſamolwiſchczo noweho bydliſchcža pſchißłuſchne. Samolwjenje móže ßo też pißomnje ſ porjadnym wupjelnjenjom pſchedpißaneje khartki w běhu tſjoch dnjow ſtacź.

Pódla teho ma dźěłodawaŕ, hdyž jedyn hacź dotal pola njeho wot ſamolwjeńſkeje winowatoſcże wußwobodźeny dźěło pola njeho ſpuſchczi, to hacź do 3. błěd owazeho wſchědneho dnja ſwołanſkemu wubjerkej w Budyſchinje, ſ kotrehož pſchedßydu je major Klemm, na hrodowſkej haßy woſſjewicź.

II.

Hdyž jena woßoba, kotraž je winowata, ßo ſamolwicź a kotraž je teho dla ſamolwjenſku khartku wupjelnika, ßwoje dotalne dźěło ſpuſchczi abo ßwoje dźěłaniſchczo abo ßwoje bydło pſcheměni abo do jeneho měſtna ſwonka wokrjeża ßwojeho dotalneho ſwołanſkeho wubjerka pſcheczehnje, ma wona w běhu 3 dnjow

1. hacź dotal pſchißłuſchnemu ſwołanſkemu wubjerkej ßwoje pſcheczehnjenje,
2. nowemu pſchißłuſchnemu wubjerkej ßwoje pſchiczehnjenje ertnje abo pißomnje ſ nadrobnym woſnamjenjom wobydlenja a noweho dźěłaniſchcža woſſjewicź.

W Budyſchinje, 12. haprleje 1917.

Kralowſke hamtſke hejtmanſtwo.

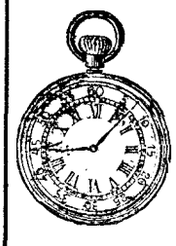
Budźaki ſ dobrym gratom

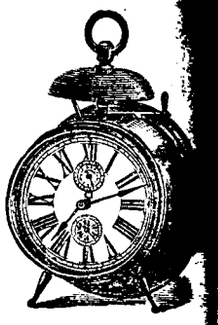
a

ßwěczate czaßniki

ſa wojakow

porucza

F. Marſchnerowy naßłědn.

M. Ewald, czaßnikaŕ.

Krucże ſprawne poßłużenje. Pißomne rukowanje.

Kóſlaze kóžki

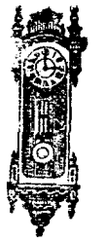
kaž wſchě druhe druźiny

kožow

po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange

pſchi žitnych wikach 11.

Kóždy, kotryžchze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotruž chce ßebi jón **porjedźicź** dać, njech dže k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 1.

Jencž pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wuſtadne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Kruſchenjowe drjewo

ſnajmjeńſcha 15 cm. tołſte a tołſche po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

mechaniſka lenowa pſchadowuja w Hajnizach

póſt a żeleſniſka ſtazija w Budeſtezach.

Piſtne khartki

ßo derje a tunjo cźiſchcża we wudawarni Serb. Nowin.

Wuſtojnu

ßłużobnu holzu

k 1. abo 15. meji pyta

Heinrich Lange

pſchi žitnych wikach.

Wohu temu Kujeſej je ßo ſpodobało, naſcheho lubowaneho ßyna

Pawoła Marczina Rädu

ſtudenta lěkarſtwa

leutnanta reſerwy w pěſchim regimencze cźißło 103, mějeczela Bjedrichoweje Auguſtoweje medaille a żeleſneho kſchiża 2. rjadownje,

dźeń 19. tuteho měßaza pſches ßmjercź ſa wótzny kraj ſe wſcheho bědženja do ßwojeho wěczneho měra ſawołacź.

Hłuboko ſrudźenaj, ale ſtroſchtnje w Bosy tole woſſjewjataj

farař Räda a mandźelſka,
Margareta rodź. **Rieſez.**

W Budyſchinje, dźeń 27. nalětnika 1917.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž majso we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 18. **Sobotu 5. meje 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojownischežo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

4. meje. **Na Arraskej fronće je žo mjes Acheville a Quéant na 30 kilometrow schěrokosće jedyn nowy jendželski pschekamanski pospyt 16—17 divisijow po najžylnischim artillerischim pschihotowanju njeporadźił.**

Wot rańscheho žwitanja hač posdże do nozy žo wospjetne nadběhi Jendželčanow psched naschimi linijemi a s naschimi napschečnymi wupadami slemichu. Jenož do Fresnoy je žo njepschečel dobył. Pola Büllecourt žu jemu małe džele naschejе prědkowneje hrjebje wostałe. Wojowanje dženža rano dale dże.

Džerženje naschich wojakow bě njepschetrjechomne. Pódła krwawneho cžežkeho schkodowanja je njepschečel pśches 1000 jatych shubił.

Pschihotowjenosć žylneje jendželskeje kavallerije k krótkemu ranju wot Arrasa pokasowasche, kajku nadźiju Jendželeženjo na tónle nadběh stajachu.

Wójsko němskeho kronprynza.

K połnozy Soissonsko-Reimskeje linije je artillerija w połnym džele. K wožebitej žylnosći žo wona mjes Aisnu a Brimontom powyschi; nasche batterije tu połne njepschečelske hrjebje pod saničazu tšeleńzu wsachu. Franzowsojo snowa do Laona tšelachu.

Pola Baye a k wječorej wot tam, teho runja pschi Symskej horje (k wječorej wot Craonna) žo někotre franzowske nadběhi s tšelenjom naschejе infanterije a artillerije se schkodowanjom slemichu.

Wójsko wójwody Albrechta.

Žanych wožebitych podawkow.

Pschi pschihódnym wjedrje na wječornym wojownischežu lětarjo žiwje lětachu. Na batterijowe stejaschža, želesniske twary a sklady munizije pola Arrasa a k połodnju Aisny naschi lětarjo s wuspěchom bomby mjetachu. Njepschečel je 10 lětadłow shubił.

Rańsche wojownischežo.

W Karpatach žu tši ruske bataillony bjese wscheho wuspěcha nasche stejischža w Susitaskim dole nadběhale.

Mazedonska fronta.

Mjes Prespaskim jězorom a Čzornej, na brjohomaj Wardera a Strumy žo artillerijske tšelenje s khwilemi wožiwi.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Němske podmórske čołmy pschi finlandskim brjohu.

Norwegske nowiny powjedža: Jedyn podmórski čołm je ruski parnu łódź „Olgu Avridu", 2400 tunow wopschijazu, kotraž wuhlo wjesesche, 80 mórskich mil wot połnóžneho kapa potepił. Mórski čołm je jedyn s najnowschescheho twara byk. Kapitan je prajił, so je hischće schěžnače podmórskich čołmow mjes połnóžnym kapom a Murmanskim brjohom. B.

Njepschečelski torpedowski motorski čołm žo sniczik.

S Barlina žo powě: W nozy wot 2. k 3. meji žu nasche łódże pschi flandriskim brjohu jedyn njepschečelski torpedowski motorski čołm potepike. Jedyn druhi je žo tak cžežko wobschkodźił, so je žo po sdaczu teho runja sniczik.

Schef admiralneho staba wójskeho łódźstwa. B.

Nadpad němskich lětadłow na jendželske łódże.

S Barlina žo powě: Někotre namórske lětadła 1. meje dopołdnja njepschečelske wikowanske łódże psched Themsu nadpažechu a něhdże 3000 tunow wulku parnu łódź potepichu. S lětadłow njeje žo jene sažo wróćiło a žo jako shubiene wobhladuje.

Schef admiralneho staba wójskeho łódźstwa. B.

Wschoněmski swjazk pschećiwo měrowym namjetam sozialdemokratskeje strony.

Hłowne wjednistwo wschoněmskeho swjazka je žwojim sobustawam wosjewjenje pósłało, w kotrymž žo mjes druhim praji:

Wubjerk němskeje sozialdemokratskeje strony je 21. haprleje „wobsamknjenje wo měrje" wosjewił, w kotrymž praji, so chże w pschesjenosći s kongrešowym wobsamknjenjom ruskeje dźełaczerskeje a wojerskeje rady „shromadny měr bjes kóždeje annexije a bjes kóždeho wójnskeho sarunanja" pschihotowacź. To je „wójnski saměr", kotryž na pucz k sahubjenju němskeho luda wjedże. Napschečžo temu dyrbja hnydom wschě narodne mozy s rossžudženosću wustupowacź. L.

Praschenje konservatiwneje strony w khěžorstwowym žeimje.

Konservatiwna frakcija khěžorstwoweho žeima je žlědowaze praschenje sawodała: Wobsamknjenje wubjerka sozialdemokratskeje strony wot 20. haprleje t. l. žada, so by žo shromadny měr bjes annexije a wójnskeho sarunanja wobsamknył. Dokelž žo knjes khěžorstwowy kanzler njeje wo tutym wobsamknjenju wuprajił, je žo w dalokich kruhach němskeho luda njepokoj sbudźił, dokelž by drje taike wobsamknjenje měra internazionalne sažady, niz pak žiwjenske potrjebnosće němskeho luda spokojiło. Je knjes khěžorstwowy kanzler hotowy, wo žwojim stejischću k tutomu wobsamknjenju rosjažnjenje dacź? D.

Awstriska wójska rosprawa.

3. meje. Wupad někotrych njepschečelskich batterijow pschećiwo naschim steischćam w Putnaskim dole žo s krwawnym njepschečelowym schkodowanjom wotpokasa. Na druhich džełach fronty s městnami artillerija žiwje tšelesche. B.

Jendželska wójska rosprawa.

1. meje: W měžazu haprleji žmy pschi žwojim postupowanju 19 343 Němzow sajeli, mjes nimi 393 offizěrow. W tym žamym cžažu žmy 257 kanonow a hawbizow, s nich 98 cžežkich kanonow a hawbizow cžežkeho kalibra, 227 minymjetakow, 470 maschinskich tšelbow sebrali. Pódła dobytych je žo hischće wjele njepschečelowych kanonow, hawbizow a minymjetakow s naschej artilleriju sniczko. W powětšje žo wodnjo a w nozy wojowasche. Wóžom němskich lětadłow žo wottšeli. Dwě do naschich linijow padżeschtej. Džewjecź žo s wojowanja staji, jene nascha artillerija dele tšeli. Džewžjecź s naschich lětarjow je žo shubiko. B.

2. meje. Dženža rano žo k połnozy wot Arleux-en-Gohelle jedyn njepschečelski wupad se schkodowanjom wróćo sehna. Jědnacze němskich lětadłow je žo wottšeliko, schěsć druhich je žo sjejkhmaniko. S naschich lětadłow žu žo schtyri shubike. B.

Jendželske staroscze dla njepschečelskich podmórskich čołmow.

Londonske „Times" pischu, so je pschedžyda jendželskeho ministerstwa zyku póndželu na admiralicze pschebywak. Kaž je žlyschecź, je žo wón na městnje žamym dokładnje sa tym wobhonił, kajke naprawy žu žo pschećiwo strachej podmórskich čołmow činike, a je se sastojnikami admirality, kotsiiž žo s tym saběraju, rěczak.

Wežywuſtojny wo namórſkich naležnoſczach, Hurd, w „Dajly Telegraph“ piſche: ſ poßlednich woſſjewjenjow admirality je ſpósnacź, ſo je njepſcheczel ſa jedyn jeniczki tydźeń 55 jendźelſkich łódźow potepił. To je kedźbliwoſcź na najwuraſniſche waſchnje na tónle wónſki nadawk wobroczíło. Jendźelſki lud je ßo na ßwoju wotwißnoſcź wot namórſkeho knjeźſtwa dopomnił a ſroſumicź je, ſo ßebi wón pſcheje ſhonicź, hacź je ßo jeho wójnſke łódźſtwo jako ſakitanſka kaź teź jako nadpadowanſka bróń na najkhmańſche waſchnje nałożowało.. B.

Jendźelſki żiwnoſtny miniſter wo żiwnoſtnej nuſy.

W jendźelſkim ſemjanſkim ßejmje je lord Devonport wo ſaſtaranju Jendźelſkeje ſe żiwnoſczu rěczał a mjes druhim prajił: Dotalne prózowanja, lud k dobrowólnemu ſamjeſowanju pſchi pſchetrjebanju khlěba namołwicź, ßu dla ßuroweje ſymy a dla pſchetrjebanja běrnowych ſkładow jenoź ſ dźěła wuſpěch měłe. Jendźelſka móże ßo wudźerżecź, hdyž móże ſ wěſtej bjesſtraſchnoſczu na pſchiwoženje żiwnoſcze liczicź, tole łódźniſtwo tule wěſtoſcź na żane waſchnje njedawa, wjele bóle ßo tale wěſtoſcź ſ potepjenjom łódźow ſ podmórſkimi czołmami a ſ trjebanjom łódźow ſa wojeńſke transporty pomjeńſcha. Njedźiwajcy teho Jendźelſka njepodleži, tola jenoź po tym puczu, ſo ßo pſchetrjebanje khlěba ſamjeſuje. Jendźelſka ſtraſchny cżaß pſchewinje, jeli ſo ßo w naſtupanju pſchetrjebanja khlěba ſamjeſuje; w druhim padźe ßo wona jenoź ſ najwjetſchim tradanjom wudźerži. Tale wěz je tak naležna a tajke praſchenje żiwjenja, ſo dyrbju pſchezo ſnowa na nju pokaſowacź, ſo kóżdy ſroſumi: Hdyž ßo ſamjeſujecze, budźemy bjes ſtracha, tola hdyž budźecze bjes ſamjeſowanja dale żiwi, ſły cżaß hacź k bliżſchim żnjam pſchińdże Nadźijam ßu, ſo ſ tymle prajenjom żanu njenudroſcź njeczinju, tola to je połna wěrnoſcź wo wobſtejnoſczach. Rochzu ſ tym żadyn ſtrach naczinicź, ſa to nimamy żanych pſchicżinow, jeli ſo ßo lud po wobſtejnoſczach ſkładuje. Lud dyrbi ßo ze wſchej raſnoſczu na to ſjednocźicź, ſo by, ßo ſ khlěbom a druhej żiwnoſczu lutowało. Sa tydźeń ßměła jena wołzoba nanajwyſchſche 4 punty khlěba pſchetrjebacź. S dobom dyrbjało ßo pſchetrjebanje zokora wot ¾ na ½ punta na tydźeń a wołzobu ponižicź. Na wopraſchenje, hacź je ßebi wotmyßlił, ſ dyrbjenſkej naprawu poniženje pſchetrjebanja khlěba a zokora pſchewjeſcź, Lord Devonport praji, ſo wón tule myßl wot ßebje wotpokaſuje, lud ſ dyrbjenjom k lutowanju nuſowacź. Dyrbjenſke naprawy ßu njejendźelſke a ßebi wjele wudawkow żadaju. Njedźiwajcy teho wón měni, ſo je na cżaßu, wſchě pſchihotowanſke naprawy ſa dyrbjenſke rosdźělenje khlěba a zokora a ßnadź hiſchcze druheje żiwnoſcze cżinicź a wołzebie na to ßo poczahowaze wukaſanja měſtnym wyſchnoſczam ſdźělicź, ſo mohłe ßo wone rucże ſawjeſcź, jeli ſo by to nuſne było. Rosßudźenje wot teho wotwißuje, hacź lud bliżſche ſchěſcź hacź wózom njedźel pſchetrjebanje khlěba dobrowólnje pomjeńſchi abo niz. L.

Proklamazija jendźelſkeho krala.

Jendźelſki kral je proklamaziju wudał, ſ kotrejź ßo wſchitkim poddanam pſchikaſuje, ſ pſchetrjebanjom muki, khlěba a kóżdeje drużiny żita lutowacź. Konjam njeßmě ßo żadyn wowß abo druhe żito jako piza dawacź. Kral je pſcheßwědczeny, ſo je lutowanje żita prěni a najpſchiſprawniſchi ßrědk, ſo by ßo wójna k dobyczeŕſkemu kónzej dowjedła. D.

Jendźelſka roſprawa ſ Egiptowſkeje.

1. meje. W ßußodſtwje Gazy (pſchi paläſtinſkej mjeſy) wobhonjeŕſke wotdźělenja wojowachu, pſchi cżimż mějachu naſchi pěſchzy a jěſdni wuſpěch. Naſcha artillerija dwě njepſcheczelſkej dźełaczeŕſkej wotdźěleni roſpróſchi, dwě njepſcheczelſkej kanonje a jene ſtrażiſchczo artillerije pak ſkónzowa pak wobſchkodźi a jedyn ſkład munizije do powětra buchny. D

Jendźelſka wojeŕſka transportſka łódź ßo potepiła.

Jendźelſka admiralita je 3. meje woſſjewiła: Na domojjěſbje je ßo wojeŕſka transportſka łódź „Ballarat“, 11 120 tunow wulka, ſ kotrejź ßo wulka liczba awſtralſkich wojakow wjeſeſche, 25. hapr. 35 mil wot kraja wotßalena ſ jenym podmórſkim czołmom potepiła. S wubjernej diſziplinu a dźerżenjom wojakow je ßo poradźiło, wſchitkich do czołmow ſwjeſcź, kotrež potom naſche rucże pſchikhwataze patrouillowaze czołmy do pſchiſtawow dowjeſechu. Żanych ludźi njeje ßo ſhubiło. B.

Jendźelſka admiralita dale woſſjewja: Transportſka łódź „Arcadian“, 8935 tunow wopſchijaza, kotraź wojakow wjeſeſche, je ßo 15. haprleje w połodniſchim ßrjedźoſeńſkim morju torpedowała a ßo ſa 5 minutow podmuriła. 279 muži je ßo ſhubiło, najſkerje ßu ßo tepili. D.

Jendźelſkeje wotmyßlenja na Paläſtinu.

Jendźelſke nowiny „New Europa“ piſchu: Stajnje je ſwonkowna jendźelſka politika na to dźěłała, temu ſadźěwacź, ſo byſchtej Egiptowſka a Paläſtina, krajej, kotrajź na puczu do Indiſkeje leżitej, do rukow jeneje wulkeje europiſkeje mozy padłej. Ssmy ßebi Egiptowſku dobyli. Tale wójna dyrbi nam Paläſtinu pſchinjeſcź. Turkowſka njeßmě Paläſtinu wobkhowacź. Móżemy pak wotpuſchczicź, ſo ro rukow jeneje europiſkeje wulkomozy padnje? Nam je ßo namjetowało, ſo by ßo Paläſtina Franzowſkej dała, Franzowſka pak ani politiſkich ani wojeŕſkich intereßow w Paläſtinje nima. Jejne intereßy w Syriſkej njemóża ßo lěpje ſchkitacź, hacź ſ zioniſtſkej Paläſtinu pod jendźelſkej khorhoju. To ßmy ſpósnali. Teho dla ju dobywamy a ju wobkhowamy. Logika politiki, ſ kotrejź akzije Suezſkeho kanala kupowachmy a Egiptowſku wobßadźichmy, naß do prědka honi. B.

Franzowſka wójſkowa roſprawa.

2. meje. Wobostronſka artillerija woßebje w ſtronje k dołhemu wjeczorej wot Reimſa a w Champagni ßylnje tſělesche. Jednotliwe pſchedewſacza, kotrež ßo mjes Moronvilliers a Aubérive wuwjedźechu, nam dobycze krajiny w lěßu k wjeczorej wot Corniletſkeje hory wunjeßechu.

Wojowanje w powětſje. K wotpłaczenju ſa mjetanje bombow němſkich lětarjow na Chalons a Epernay w nozy wot 29. k 30. haprleji je pjecź ſ naſchich lětadłow poßleduju nóz nad měſtom Trierom lětało a na njo wjele granatow ſmjetało. Wo ßrjedź měſta wulki woheń naſta, kotryż ßo rucże wupſcheſtrě. 30. haprleje a 1. meje ßu wjednizy naſchich lětadłow tſi němſke lětadła wottſělili. Dźeßacź druhich njepſcheczelſkich lětadłow je ßo wobſchkodźiło. B.

Pſcheměnjenje w franzowſkim wójſkowym roſkaſowarſtwje.

Generala Petaina je knjeżeŕſtwo ſa ſchefa generalneho ſtaba pomjenowało.

Strach podmórſkich czołmow pſched franzowſkej komoru.

Sapóßłanz Tiſſier je w franzowſkej komorje roſprawu wo dźěle podmórſkich czołmow podał. Po njej je ßo hacź do kónza 1916 3½ milijona tunow łódźneho měſtna potepiło. Sa 1917 ma ßo ſ potepjenjom 6 milijonow tunow liczicź. Strach podmórſkich czołmow njeßmě ßo dale prěcź. Tiſſier potom wótre poroki franzowſkemu, jendźelſkemu a italſkemu łódźſtwowemu miniſtrej cżinjeſche, kotſiż njeßu niczo cżinili, ſo bychu ſ cżaßom ſtrachej wobarali, kotryż ßu dyrbjeli ſpósnacź, Tiſſier ßebi ſtóncżnje żadaſche, ſo dyrbjake namórſke transporty dla wjetſcheje bjesſtraſchnoſcze pod ſhromadnym pſchewodźenjom jěſdźicź. Nowiny „Petit Pariſien“ pak měnja, ſo je jeniczki wuſpěſchny ßrědk pſchecżiwo podmórſkim czołmam, nowe łódże twaricź. Praſcha pak ßo, hacź budże ſchtworoſwjaſk telko łódźow natwaricź móz, hacź ßo potepja. L.

Revoluzija w Ruſkej.

Pſchetworjenje dźełaczeŕſkeje a wojeŕſkeje rady.

Poměrna runja kaź radikalna revoluzionarna ſtrona ſtej ſa to, ſo by ßo organiſazija dźełaczeŕſkeje a wojeŕſkeje rady, kotraź nětkole ſ 3000 ßobuſtawow wobſteji, pſchetworika. Na jeje měſto dyrbi wubjerk, 500 ßobuſtawow ßylny, ſtupicź, kotryż měł ſkutkowanje jenotliwych miniſtrow dohladowacź. Rumunſku frontu dohladuje wójnſki miniſter Gucżkow tam ſaſtupjerjow wojakow a offizěrow pſchijał, kotrymż je prajił: Nětkole dyrbitej ßo Němſka a Awſtriſka rosbicź. Pomhajcze ßwojenu knjeżeŕſtwu! Sjednocźcze ßo! Bjes pſchicżiny ßo ſwadow mjes knjeżeŕſtwom a dźełaczeŕſkej a wojeŕſkej radu bojicze. Organiſujcze ßo, kaź ßo Wam ſpodoba. W Moſkwje budże bórſy konferenza ſaſtupjerjow wójſkowych organiſazijow, na kotrejź ßo powſchitkowne pſchikładne wuſtawki ſa organiſazije wudźełaju.

Wojazy Gucżkowej jenohłóßnje wotmolwichu, ſo ßo knjeżeŕſtwu k woli ſtajeja, ſo bychu ßwoje żiwjenje ſa wótzny kraj woprowali.

Nowiny „Dżeń“ wobſtejnoſcze roſpominaju, kotrež je Gucżkow pſchi ßwojim wopycze rumunſkejefronty nadeſchoł. Wone ßu woſpjet wo pſchecżiworevoluzionarnym hibanju w Beßarabſkej

pißake. Tu a tam je ßo ſpytako, niſki lud pſchecźiwo židam naſchcźuwacź a ratarjow narěčźecź, ſo bychu ſemjauſke kubła wurubili a ßo jich ſmozowali. Take pſchecźiworevoluzionarna agitazija w Beßarabſkej, kotraž je ßo hižo na połodniſche gubernije roſſchěrika, njeje ßamoſtejazy podawk, ale ſ dźełom wuſko ſwißuje, kotrež pſchiwißowarjo ſtareho knježeŕſtwa mjes ruſkimi wojakami pſchi rumunſkej froncźe cźinja. Kaž ſpodźiwne to klincźi, ßu tola nakhwilne knježeŕſtwo a revoluzionarne organiſazije na wójſko pſchi rumunſkej froncźe zyle ſabyłe. B.

Diſziplinſke wubjerki ruſkeho wójſka.

Pětrogradſka telegrafowarńja powě: Wójnſki miniſter Gučźkow je dnjowy wukas wudał, po kotrymž ma pſchichodnje kóždy armeekorps, kóždy regiment a kóžda kompagnija woßebity wubjerk wuſmolicź, kotryž ma diſziplinu ſdźeržecź, ſeźiwjenje wojakow a ſakońſke naprawy pſche ſnjewuźenje ßłużbneje mozy regimentowych a druhich roskaſowarjow dohladowacź, ſwady mjes offizěrami a muźſtwoom wunrunacź a wólby ſa wuſtawudawazu ſhromadźiſnu pſchihotowacź. Pódła teho dnjowy wukas wojakam dowoli, diſziplinarne ßudy k wurunnanju njedoroſumjenjow a ſwadow mjes muźſtwom wuſwolicź.

Wójnſki dopißowař „Ruſkeho Sſkowa“ ßwojim nowinam telegrafuje, ſo ßo mjes wojakami pſchi froncźe wulka njeſpokojnoſcź wo wótrych wukaſach wójnſkeho miniſtra Gučźkowa pokaſuje. Wojazy a podoffizěrojo měnja, ſo ßo w nowych poſtajenjach wójnſkeho miniſtra offizěram lěpſchina dawa, a ſo ßo temu pſchecźiwjeja, ſo bychu offizěrojo ſ nimi kaž ſe ßlepym gratom wobkhadźeli. Na něktorych měſtnach ßu wojazy ßwojim offizěram poßłuſchnoſcź ſapowjedźili. Hdyž wojakow khoſtachu, ßu ßo zyłe kompagnije a bataillony ſpjecźiłe. B.

Rosſchěrjenje ruſkeho knježeŕſtwa.

Kaž „Burſowe Wědomoſcźe“ piſchu, ßo w bliźſchim cźaßu ruſke knježeŕſtwo rosſchěri. Sa pólſke wukrajinſke a muhamedanſke praſchenja dyrbja ßo woßebite wotdźělenja ſałožicź. Sa wodźerja pólſkeho wotdźělenja chzedźa pólſkeho ludoweho wjednika Lednizkeho poſtajicź. W miniſtrſtwje ßo w tu khwilu nacźiſki ſa pſchichodnu pólſku, wukrajinſku a kawkaſku ſtatnu wuſtawu wudźěłaju. Woßebite pólſke, wukrajinſke a muhamedanſke wójſko ßo ſałoži. Podłožk tuteho wójſka budźe najprjódzy ſ dweju brigadow wobſtejecź. Kaž ßo ſda, ßo teź ſa baltiſke provinzy woßebite wotdźělenje w miniſterſtwje ſałoži. Teź ßebi rosmyßleja, hacź by ßo teź litwinſko-eſtonſke wójſko ſałożiło. D.

Lenin wobſkorżeny.

Dźěłacźeŕſka a wojeŕſka rada je ſozialdemokrata Lenina jako ſtraſchneho ſa ruſku ßwobodu wobſkorżiła. S wukraja pſchiſchedſchi je Lenin lud napominał, nakhwilne knježeŕſtwo powrócźicź a wójnu hnydom ſkóncźicź. B.

Pſcheměnjenje w rumunſkim miniſterſtwje.

Dla dowoleńzy miniſterſtwoweho pſchedßydy Bratiana je Taŕ Joneſcu wodźenje miniſterſtwa ſwonkownych należnoſcźow pſchewſał. B.

B.

Sebracźe němſkich łódźow w Amerizy.

Senat ſjednoczenych ſtatow je knježeŕſtwu połnomóz dał, němſke a awſtriſke łódźe w amerikanſkich pſchiſtawach ſebracź a je pod kontrollu łódźniſkeje rady wužiwacź.

Sjednocźene ſtaty ßu ßebi wotmyßliłe, Bolgiſkej pożcźonku pſchiſwolicź. Wona pjecźa 180 miljonow dollarow wucźini.

B.

Amerikanſke wójſko ſa Franzowſku.

Dopißowař Londonſkeho „Daileho Telegrafa“ ſ New-Yorka powě: Mi ßo ſda, ſo móžu wěſchcźicź, ſo budźa, prjedy dyžli lěcźo k kónzej dóńdźe, amerikanſzy wójazy w Franzowſkej wojowacź. W Amerizy ßebi myßla, ſo móża ßo wojazy hakle po dokładnym wuwucźenju do Europy póßłacź, Franzowſojo ßu pak amerikanſkemu knježeŕſtwu rosjaßnili, ſo by wuwucźenje amerikanſkich wojakow w Franzowſkej lěpſche płody wunjeßło. Franzowſka komißija je w tej należnoſcźi nowe nahłady roskładła, a po ſdacźu ſtaj amerikanſki generalny ſtab a Joffre hromadźe plany ſa to wudźěłałoj. Powſchitkownje ßo měni, ſo budźa amerikanſzy wojazy ſa něktore měßazy po małych wotdźělenjach na franzowſke bitwiſchźo pſchikhadźecź. B.

Reuterez telegrafowarńja ſ Waſhingtona powě: Knježeŕſtwo je hotowe, wotdźělenje wójſka do Europy póßłacź, jeli ſo maja ſwjaſkarjo ſa pſchiſprawne, ſo ßo łódźe, kotrež żiwnoſcź ſ Ameriki do Europy woża, ſa woženje wójſka wužija.

Cźiſchcź ſjednoczenych ſtaſtow na neutralne ſtaty.

Kaž Barliſke nowiny piſchu, ſjednocźene ſtaty połnózneje Ameriki na neutralne ſtaty, woßebje na Hollandſku cźiſchcźa, ſo bychu jich nucźiłe, ßo pſchi wójnje pſchecźiwo Němſkej wobdźělicź. Najſkerje Hollandſka, jeli ſo do wójny njeſaſtupi, żaneho żita wjazy ſ Ameriki njedoſtanje. L.

Braſiliſke ſtrażowanſke muźſtwa na němſkich łódźach.

Braſiliſke knježeŕſtwo je ſ poßrědniſtwom ſchwajzarſkeho knježeŕſtwa Němſkej woſjewiło, ſo je dyrbjało naprawy cźinicź, ſo bychu braſiliſke pſchiſtawy ſ wupuſcźenjom němſkich łódźow njeſchkodowałe. Němſke muźſtwa ßu němſke łódźe, kotrež pod ßudniſtwom a ſchkitom braſiliſkich wyſchnoſcźow wot teho cźaßa ſteja, wot kotrehoż tam němſkeho ſaſtupjeŕſtwa wjazy njeje. Pſchecźiwo pſchikaſnjam pſchiſtawnych wyſchnoſcźow ßu ßo maſchinſke dźěle a druhe wězy do morja ſmjetałe, też ßu łódźne muźſtwa wotmyßlenje pokaſałe, něktore abo wſchě łódźe potepicź. Braſilianſke knježeŕſtwo njemóże cźeŕpicź, ſo by ßo tole wotmyßlenje wuwjedło, dokelż bychu ſtym łódźniſtwo a pſchiſtawy ſchkodowałe. Knježeŕſtwo je teho dla łódźſtwowenu miniſterſtwu poručiło, ſo by němſke łódźe ſ muźſtwami wójnſkeho łódźſtwa wobßadźiło. Tole wobßadźenje je ßo w najlěpſchim rjedźe ſtało. Němſke muźſtwa ßu ßo na łódźach woſtajiłe. B.

Saſtajenje diplomatiſkeho wobkhada mjes Guatemalu a Němſkej.

Ssrjedźnoamerikanſka republika Guatemala je teho runja diplomatiſki wobkhad ſ Němſkej ſaſtajiła. Kaž „Hollandſch Nieuws Bureau“ ſ New-Yorka powě, Guatemala Němzam dowoli, hiſchcźe tydźeń w Guatemali woſtacź. B.

Saſkſki ßejm

je ßo k nowym wuradźowanjam ſeſchoł. Sańdźenu póndźelu ßo podlěſchenje dotalneho ßejma na dalſchej dwě lěcźe wobſamknu. Wójna traje dale a nichtó njewě, kak naſymu budźe, hdyž dyrbjałe nowowólby bycź. Wutoru poſtaji ßo jako pſchirażk k wobßedźenſkemu dawkowemu ſakonjej poſtajenje, ſo wojazy, kiž we wójnje ßu, ßmědźa ßwoje prawo na reklamaziju też hiſchcźe po wójnje wukonjecź, podobnje kaž pſchi dokhodnym ſakonju. Ssrjedu pſchedłoži knježeŕſtwo hoſpodaŕſki plan ſa ſtatne milinaŕnje (dźěłaŕnje elektrizitety). S nim budźe ßo deputazija ſaběracź. Schtwórtk roſpominachmy wſchelakoſtronſke napraſchowanja dla wuhloweho njedoſtatka ſańdźenu ſymu. Porěcźach wo pſchehnatych wyßokich płacźiſnach ſa palne drjewo. Finanzny miniſter wotmolwi, ſo knježeŕſtwo krucźe do teho ſapſchimnje a też wobßedźerjow privatnych holow ponucźi, palne drjewo we doßahajej měrje puſchcźecź a jo ſa pſchiměrnu płacźiſnu pſchedawacź. E. B.

Němſki khěžorſtwowy ßejm

je ßo 2. meje ſaßo ſeſchoł a najprjedy wo khěžorſtwowych finanzach jednał. Zentrumſki ſapóßłanz Nacken wo njedoßahanju drobnych pjenjes rěcźeſche a ßebi raſne naprawy żadaſche. Nowe drobne pjenjeſy drje ßo njepſchestawajzy bija, tola to mało pomha, hdyž ßo ßłěborne pjenjeſy w ſchtrympach a kaſchcźach ſhubjuja. Na rěcźnikowe praſchenje miniſterialny direktor Schröder wobkrucźi, ſo ma knježeŕſtwo myßl, ßłěborne a niklowe pjenjeſy ſ kurſa ſtajicź. Nuſa drobnych pjenjes pſchi ſpocźatku wójny bě ßo pſcheměniła. S wobßadźenjom Belgiſkeje a Pólſkeje ßu drobne pjenjeſy do tuteju krajow woteſchłe a ſ nowa je njedoſtatk drobnych pjenjes naſtał. Wobſtejnoſcźe pak ßu ßo wo wjele ſ hromaduhrabanjom drobnych pjenjes pohórſchiłe. Wot kónza měrza 1914 hacź do kónza měrza 1917 je ßo ſa 38 miljonow hriwnow pjecźdźeßacźpjenjeźkow do wobkhada dało, po tajkim je ßo wobſtatk ßłěbornych poſtapjenjeźkow wo 40 prozentow powjetſchił; dźeßacźnowarje a pjecźnowarje ßu ßo wo něhdźe 38 prozentow rosmnożiłe. Njedoſtatk njeje po tajkim ſ potrjebanjom wójſka a wobßadźenych krajow naſtał, ale hłowna pſchicźina w hromaduhrabanju w ſnutſkownym kraju leži. Jeli ſo bychu ßo nětcźiſche pjenjeſy ſ kurſa ſtajiłe, njebychu wone ženje wjazy do wobkhada pſchiſchłe. Hdy

bychu tamni hrabazy schkodowali, dyrbjeli žebi to žami pschipißacź; woni žu žo doscź warnowali B.

1. meja w němskim khěžorstwje.

W němskim khěžorstwje je žo 1. dźeń meje bjes sozialdemokratiskich njeměrow minył. We wschěch stronach je žo po swinczenym waschnju dźěłało. B.

Wobydleńśki sakoń a fideikomiśki sakoń w Pruskej.

W pruskim krajnym žejmje je žo wobschěrny wobydleńśki sakoń s wulkej spěschnoscźu dowuradźił. S nim žo pruskemu statej wjele prawow pschi spěchowanju twarjnja wobydlenjow dawa. Wón budźe pjenježne žrědki sa twarjenje małych wobydlenjow nałožicź móz.

Dowuradźenje noweho sakonja wo fideikomißach (majoratach) je žo hacź do nasymy wotstorcziło, dokelž žo mjes liberalnej, doprědkarskej a sozialdemokratskej stronu wulke pschecźiwjenje pschecźiwo nowemu sakonjej pokasowasche. L.

Na hollandske město Zierikzee žo bomby mjetale.

W nozy k 30. haprleji žu njesnacźi létarjo na hollandske město Zierikzee 6 bombow cźišli. Jena khěža je žo zyle wupuscźiła, w kotrejž jedyn muž, jena žona a jene dźěcźo bydlachu. Wschě tśi žu žo hnydom morile. Wjele druhich khěžow je žo wobschkodźiło. Někotre khěže žu žo s wohnjom sniczile. W zylym starym pschistawje njeje skoro žane twarjenje njewobschkodźene wostało. Zierikzee na kupje Schouwenje, s napschecźa wuliwa Scheldy leži a ma něhdźe 7000 wobydlerjow. B.

Strażowanje kralowskeho hroda w Stockholmje.

Danske nowiny „Politiken“ se Schwedskeje powjedźa: Dwě panzerowanej wójnskej łódźi w tu khwilu na morju pšched hrodom schwedskeho krala w Stockholmje stejitej, a wotdźělenje namórskich wojakow je w hrodże žamym kwartěr dostało. G.

Stejischćźo Schpanskeje we žwětowej wójnje.

Pschedžyda noweho schpaniskeho ministerstwa, Maura, je na torhoschćźu de Toros we Madridże sjawnu rěcź měł, w kotrejž praji, so Schpanska dale neutralna wostanje. Njedźiwajzy teho dyrbi pak Schpanska hotowa być, swjask s Jendźelskej a Franzowskej scźinicź. So pak by k tutomu swjaskej doschło, je nusne, so žo Gibraltar, nětkole w jendźelskim wobžedźenstwje a Tanger, kotryž Franzowsojo wobžedźa, Schpaniskej wrócźi. D.

Naléczo 1917.

We krwawnym cźažu wójny saž,
Hlaj, naléczo k nam cźehnje,
Budź powitany rjany cźaž,
Wscho nětko roscźe rjenje,
Sso Boža mikoscź, dobrota
Saž' nad nami je snowika.

Wschě łuki schat žo seleny
Saž rjany woblekaja,
A schkowroncźki spěw radostny
Pod njebjom saspěwaja,
Też w léžach, kercźkach wožiwja
K nam pschicźehnjena ptacźina.

A ratař dźěła na polach,
Bóh žohnuj jeho prózy,
Kiž bohaty na dobrotach,
Sdźerž jemu strowe mozy,
Na Božim žohnowanju je
Tu jenož wschitko ležane.

Kak derje nam, so możemy
Tu bydlicź w dobrym měrje,
Bycź chcemy lud duž dźakowny
A wobstajni we wěrje,
Kak srudnje tam, hdźež dyrbjachu
Pšched wójnu cźěkacź na prjecźku.

Hdźež běchu rjane sahony,
Wscho w wójnje podteptaja,
Hdźež dźěłasche bur spróznivy,
Sso rowy posběhaja,
Hdźež wotpocźuje někotry
Też wojak žerbskej' Łužizy.

Naš Boże žłóncźko wohrěwa,
Dom statok hischcźe mamy,
Naš módre njebjo pschikrywa,
Dom Boži wopytamy,
Duž nochcemy wjaz mórkotacź,
Ně wěricź, Boha prawje snacź,

Haj dźenža chcemy sawyskacź
A ruzy styknycź žebi,
Cantate wjeśle saspěwacź
Dźak, cźesćź a khmalbu tebi,
Ty, luby Božo na njebju,
Wodź naš pschez' s twojej prawizu.

My mamy hischcźe srudny cźaž,
Ssmil nad nami žo, Božo,
Spožcź, so by pschischoł měr k nam
So by nam było lóžo, Ssaž',
Njech tuz je wójny, hubjenstwa,
Ach wušłyšch próstwy kschesćźjanstwa.

J. Kruža.

Ze Serbow,

— **Wulki woprowanski dźeń** sa Cźerwjeny kschiž smėje žo 11. a 12. meje po zykej Sakskej. Tejle dnjej dyrbja žo wožebje schwarne brósche po 2 hriwnomaj a jehły po 1 hriwnje pschedawacź. Płacźisna je drje tón krócź wyschscha dyžli hewak, sa to pak žo dejeńki trajneje hódnoscźe a s dobom wopomnjeńka na nadźijomnje pośledni woprowanski dźeń sa cźerwjeny kschiž dawa.

— **(Hubjene žymjeńtne běrny.)** Na běrnowe žymjeńcźki, kotrež je schlesyska ratarska komora ratarjam saradźiła, žo powschitkownje skorži. Sa zentnar tychle běrnow je žo 8 hacź 12 hriwnow sapłacźiło, tola žu wone tak hubjene, so žo wone njemóža na žane waschnje žymjeńcźki mjenowacź. Jenož teho dla, dokelž ludźo s zyła žanych žymjeńcźkow nimaju, žu woni, hacźrunje njerad a s pschecźiwjenjom, te žymjeńcźki wobkhowali a swožadźeli. Njespokojnoscź ratarjow dla tajkich žymjeńcźkow je cźim wjetscha, dokelž žu dyrbjeli wjele žymjeńtnych běrnow jako jědźne běrny po poměrnje niskej płacźisnje wotedacź. Ssrěnjosažne a pósdne žymjeńcźki žu po sdaczu dobre, tola žu wone k wožadźenju pschewulke. Prawa žymjeńtna běrna dyrbi 40 hacź 50 gramow ważicź, tak so 10 abo 15 běrnow punt waži, mjes tym so dostate pósdne žymjeńcźki po 150 hacź 185 gramow waża s nich jenož 3 abo 4 běrny na punt pschińdu. Duž žu kupzy na jedyn zentnar jenož 400—700 běrnow dostali, mjes tym so dyrbi zentnar prawych žymjeńcźkow 1200—1500 běrnow wopschijecź. Na tajke waschnje njebudźe ludźom, kotsiž žu tajke žymjeńcźki dostali, móżno, žwoju sa běrny postajenu rolu s běrnami pożadźecź. Telko běrnow, kelkož bychu woni trjebali, woni njebychu dostali, też bychu wone pschedrohe byłe. Radźi drje žo, wulke žymjeńcźki roskracź, tola s roskratymi žymjeńcźkami žu husto hubjene nashonjenja cźinili.

— **Wo wjedrje w meji** śnidijowy radźicźel profeßor Guido Lamprecht pische, so maja žo 9., 10., 13., 17., 18., 20., 22., 25. a 31. meje wětry abo deschcź wocźakacź.

— **300 létne wobstacźe Budyskeho gymnasija** je žo schtwórtk dopołdnja w gymnasijowej auli s jednorej žwjatocźnoscźu žwjecźiło. Sswjedźeńsku rěcź měješche tajny radźicźel dr. Seliger, jedyn něhduschi Budyski gymnasiast. K žwjatocźnoscźi žo hłowna shromadźisna „towarstwa něhduschich wucźomzow Budyskeho gymnasija“ pschisamknu.

— **Wobhladanje srěbjatow** s Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa budźe póndźelu 7. meje popołdnju ½3 hodźin w Budyschinje. S dobom maja žo kobły k sapißanju do plahowanskeho registra pschedwjesćź.

— **(Wróny jako jědź.)** Se strony wyschnoscźe žo pische: Dokelž je žiwnoscź dźeń a žadnischa, žo kedźbliwnoscź na žiwnoscź wobrocźa, kotrejž je wobydlerstwo hewak mało kedźbu měło. Do tejele žiwnoscźe też jara derje žłodźaze wróny, hawrony a kawki žłuscheja. Hacź runje žu tele ptaki po pschewasy wužitne, je jich tola w někotrych stronach pschewjele, so też khětru schkodu nacźinjeja a pschecźiwo temu žaneho wobmyślenja njeje, so by žo jich liczba pomjeńschika. Wožebje hońtwinske prawo mějazy žo napominaju, so bychu hawrony létża ludowemu seźiwjenju podawali.

— **(Wumjerśnjenje žita.)** Létża je žito na wjele polach wumjerśło. So by žo ratarjam, kotsiž žu žo s tym potrjechili, pomhało, je žo ratarskim dowěrnikam poručiło, we žwojim wokrjeżu postajicź, hdźe dyrbi žo rola horje woracź a žytwa žo sa nowe wobsyćźe saradźicź. W prěnim rjedźe budźa žo jako žytwa łuscheźinowzy (hróch, buny), morchej a kulrěpa wužicź, jenož tak daloko, hacź to njeje móżno, móże žo mała dźělba wowża wotedacź. Dowěrnikam ma žo žadanje wo saradźenje žytwy hacź do 7. meje wotedacź.

— **(Plahowanje wobkopnych plodow.)** Budyski wjeśny komunalny swjask je porucził, so dyrbja ratarjo létża s najmjeńscha runje telko role s wobkopnymi plodami wobžadźicź, kaž loni. Wožebje dyrbja žo te pola , na kotrychž dyrbjachu žo létża běrny wožadźecź, schtož žo dla njedožahazych žymjenczkow njeje hodźiło, s kulrěpu a morchwju wobžadźecź. Kulrěpowe a morchwjowe žymjo je pola Louisa Wagnera w Budyschinje pschi žitnych wikach w dožahazej měrje dostcź. Jeli so jenotliwym ratarjam žnadź njeby dla kajkosćze role móżno było po poručenju komunalneho swjaska cźinicź, móża ratarśzy dowěrnizy po prósstwje wuwsacźe pschiswolicź.

— **(Žadyn petrolej.)** Po wosjewjenju naměstnika khěžorstwoweho kanzlera žo wot 1. meje petrolej pschetrjebarjam wjazy dawacź njeżmě.

— **(Nowe postajenje wo domjazym rěsanju.)** Wot 1. okt. 1917 žo domjaze rěsanje jenož hischcże dowoli, hdyž žu žo žwinje abo howjada 6 měžazow w žamžnym hospodarstwje dżerżake, dokelž je žo dotalny schěsćnjedżelski cżaž njewužitnje wužiwał, njedżiwajcy na wuspěch, ale jenož so by žo wjetscha dżělba sa žamosastararjow dostała. Teje žameje pschiczíny dla je wot nětka sakasane, žwinje, kotrež žu po żiwej wasy cżežsche dyžli 120 punkow, k žamosastaranju kupicź. Dale žo postaji, so žmě žamosastarař, kotryž w měžazach wot septembra hacž do dezembra rěsa, mjažowe składy jenož na jene lěto, pschi rěsanju w druhim cżažu nanajdlěje hacž do tónza protyczneho lěta wobkhowacź. Se žamosastararjoweje dżělby žmě žo tsećej wožobje jenož s dowolnosczu komunalneho swjaska mjažo wotedacź. Domjaze rěsanje budże žo pschichodnje wótrischo bohladowacź a žo rěsna waha do drobna wotwažicź.

— **Najwyschische placzisny sa warjenja a žad** žo lětža hakle postaja, hdyž žo jich wunoschk trochu pschewidżecź hodźi.

— **Hornjołužiski provinzialny Walporski žejm** bě žo sańdżenu wutoru w Budyschej stawowni shromadźił. Po podatych rospravach je žo w lěcze 1916 mjes druhim wudało sa podpjeranje gmejnow pschi saměsczenju khorych a bědnych w sjawnych wustawach 168 905 hriwnow, sa schule 131 604 hr., sa twarjenje puczow 18 425 hr., sa saměsczenje wožyroczenych a wopuschczenych dżěczi 16 230 hr., sa ratarsku schulu w Budyschinje 6500 hr., sa mytowanje czeladnikow a ratarskich dżěłaczerjow 4040 hr., sa wutkowarnje, gmejnske diakonije, hajenje młodźiny 14 948 hr., sa Czerwjeny kschiž a offizěrski pomozny swjask 12 000 hr. atd. W tutym lěcze je žo sa wotpowjedaze samery 365 000 hr. do wole dało, s nich mjes druhim 45 000 hr. k powyschenju loni sakoženeho wójnskeho pomozneho fonda. Petizija 37 gmejnow wo sawjedżenje herbskokrajneje evangelijskeje zyrkwineje wustawy w hornjej Łužizy je žo na žebi leżo wostajiła. S tej žamej należnosczu je žo hornjołužiski žejm hižo wospjet saběrał.

— **(Pschedawanje twaroha.)** W Budyskim hamtskim hejtmanstwje žmě žo twaroh wot nětka jenož pschetrjebarjam, mlokarnjam abo tajkim pokupowarjam pschedawacź, kotsiž maja wot wyschnosce dowolnosć, twaroh pokupowacź.

— **Sakomdżene samolwjenje k pomoznej žłužbje ma žo hnydom nakhwataj!** Wschelake k samolwjenju winowate wožoby njejžu žo hischcże k wótznokrajnej žłužbje samolwite. Schtóž je sakomdżił, žo samolwicź, ma to hnydom pola gmejnskeje wyschnosce cżinicź. Pschi tym žo na to dopomina, so žu wschě wot 1. julija 1857 hacž do 31. dezembra 1869 narodżene muzske wožoby, kotrež landsturmej wjazy njepschiłušcheja, winowate, žo samolwicź. Wot samolwjenskeje winowatosce žu wuwobodżene te wožoby, kotrež wot 1. měrza 1917 žamostatnje a nježamostatnje we hłownym powołanju 1. w khěžorstwowej, statnej, gmejnskej abo zyrkwinskej žłužbje, 2. w sjawnej dżěłaczerskej sawěsczerni, 3. jako lěkarjo, subni lěkarjo, skótni lěkarjo abo haptykarjo, 4. w ratarstwje abo hajnistwje, 5. w namórskim abo snutskokrajnym rybastwje, 6. w namórskim abo snutskokrajnym łódźnistwje, 7. na żelesnizach a drohowych żelesnizach, 8. na łódźerjach, 9. w hórnistwje a w hórniskich schkrějerjach, 10. w pólvernikach, munizijskich fabrikach a brónjerjach dżěłaju. Dopokasy wo samolwjenju budża žo pruhowacź. Schtóž žo k pomoznej žłužbje njesamolwi, ma sjawne khostanje wocżakacź.

— **(Wotkasanje 100,000 hriwnow.)** Měschczanski kubler Dejka w Budyschinje, kotryž je lětža 6. měrza wumrjeł, je k wudżerżenju žwojeho herbskeho pohrjebnischcża 100,000 hriwnow wustajił. Wón je postajił, so dyrbi žo dań, tak daloko hacž k temu njeje trěbna, po tsjoch schtwórczinach k powjetschenju měschczanskeho parka na prjedawschim wojerskim swucżowanischczu pola Scżijez a po jenej schtwórczinje k podpjeranju khudych žlepych, hłuchich a druhich khudych ludźi nałożecź. Semrjety je žo na Židowje narodźił a sahe žwojeju starscheju shubił Jeho wuj, póstowník Pjech w Budyschinje, kotryž žam žanych dżěczi njemějesche, jeho jako žwoje dżěczo pschija a jemu žwoje zyłe, khětro wulke, samożenje wotkasa.

S Lejna pola Bukez. Sańdżenu žobotu bě žo 70lětny wumjeńkař Bernt, kotryž pola žwojeje dżowki, tudy woženjeneje, pschebywasche, s domu wotžalił. Dokelž žo wjeczor domoj njewróczi, jeho nasajtra wschudże we wokolnosczi pytachu, hacž jeho w njedalokich kerkach wobwěžnjeneho namakachu. Schto je jeho pohnuło, so je ruku žam na žebje słożił, njeje snate.

S Błózan. Kanoněr Walter Freudenberg, žyn mlokarnika Freudenberga, je žo želesnym kschižom druheje rjadowinje wusnamjenił.

S Rakez. Žadny, dołho wocżakany dżeń sańdżeny pjatk tydżenja naschej wžy a wožadże skhadżesche. Wona žmědźische na tutym dnju žwojeho noweho duschowpastyrja, knjesa fararja Kschižana s Hucżiny, k nam witacź. Najebacź nusneho cżaža a pokhmurjeneho wjedra njeliczomne žyły wožadnych na wjeżnej mjesy, hdżež běchu žo też s wuwsacżom turnarskeho wschitke wožadne towarstwa s khorhojemi, schulske dżěczi wyschich rjadownjow a wožadżina młodżina sestupałe a noweho knjesa fararja wocżakowachu. Krótko do schtyrjoch hodżin pod žwjatocżnym swonjenjom zyrkwinskich swonow wós s knjesom fararjom a jeho knježnu žotru pschijedże, pschewodżany wot zyrkwinych prjódkstejerjow, kotsiž běchu jeju na wožadnych mjesach w Jeńschezach postrowili. Tu nětko noweho knjesa fararja schulska a wjeżna wyschnosć, kaž też sastupjerjo mnohich towarstwow s wutrobnymi žłowami powitachu, sa kotrež žo wón wschitkim wutrobnje dżakowasche. Na to žo žwjedżeństi cżah na faru hibasche, hdżež noweho duschowpastyrja po wuspěwanju němskeho khěrluscha knjes farař Waktař-Njeżwacżidlski se žerbskej a němskej rěcżu do farskeho domu witasche. Hdyž dě jeho hischcże wožadżiny kollator, knjes ryczerkubleŕ Kluga, postrowił, žo knjesej fararjej rjane dary luboscże pschepodachu.

Sańdżenu njedżelu žo knjes farař Kschižan w zyrkwi žwjedżeńszy sapokasa. Na němskim kemschenju jeho knjes wyschschi zyrkwiny radżicźel Rosenkranz wožadże pschedstaji. Hacżrunje žo žerbska Boża žłužba hakle w 11 hodżinach sapocżina, bě Boži dom hižo dopołdnja w 9 hodżinach pschepjelnjeny, kiž bě Komorowska, Jitkowska a Hermancżanska młodżina rjenje wupyschiła. Na žerbskim kemschenju knjes farař Waktař-Njeżwacżidlski noweho knjesa fararja wožadże pschedstaji a jeho po žłowach: „Paž moje wowzy!" jako nascheho duschowpastyrja sapokasa. Knjes farař Kschižan na to žwoje nastupne prědowanje po žłowach 1. Kor. 13, 1 dżerżesche. Nutrnje wožada na kóżde žłowo žwojeho hischcże w młodostnych lětach stejazeho fararja poślkuchasche, kiž se žerbskeje Hodżijskeje pobożneje žwójby wukhadża. Wutrobnje wobżarujemy, so jeho starschej njejstaj mohłoj bycź pschitomnaj. Jeho lubeho nana hižo psches 20 lět a macź wot lońscheho lěta cżicha semja na Hodżijskim kerchowje kryje. — Bóh luby Knjes żohnuj nascheho noweho knjesa fararja a spożcź jemu ducha a móz k jeho skutkowanju w naschej wožadże, wobdaŕ jeho se strowotu a daj, so by wón wot lubych starschich namrěte pobożne žerbske waschnje a rěcź też tu hajił. Też knjesej fararjej Waktarjej hischcże horzy dżak a „Sapłacź Bóh!" sa jeho wulku prózu, s kotrejž je naschu wožyroczenu wožadu poł lěta dołho paśł. Jeho skutkowanje nam njesaponnite wostanje.

Na žamžnym dnju wotmě žo potom hischcże wožadna shromadżisna w zyrkwi, kiž bě mało wopytana; ju knjes wyschschi zyrkw. radżicźel Rosenkranz wodżesche. Wjele njedostatkow žo naspomni, kaž na psch. spěwanje na Božich žłużbach atd., też postajenje wožadneje diakonišy žo krucże wotmyšli. Njech žu wschitke dopołdnja kaž też popołdnju wurěcżane žkowa k lěpschemu wožady a njech bohate żohnowanje wot tuteho dnja na wožadu a jejneho lubeho noweho duschowpastyrja wukhadża, kotrehož njech nam Boża milosć mnohe lěta strowego a cżikeho swżerži.

S Komorowa pola Rakez. Ryczerisku žmjercź sa wótzny kraj wumrje w lazarecże w Kamjenzu tudomny żiwnosczeŕ Gusta Handriczk. Wón je najprjedy w Budyschinje žłużił, tola žo khorosce dla sažo s wojerskeje žłužby puschcził. Bórsy na to pak žo do Kamjenza powołał, hdżež je nětko 37 lět stary wumrjeł. Jeho cżěło je žo sańdżenu žobotu tydżenja w Rakezach khowało. Wudowa, 1 žyn a macź jeho wopłakuja.

S Bejerez. Ssrjedu popołdnju stej žo bróżeń a kólnja żiwnosczerja Alwina Kletty do cżista wotpaliłej.

S Lubija. Jako nowa garnisona žo město wójnskeje garnisony, kotraž je žo pschepołożiła, jedyn narunanski bataillon jeneho krajnowoborneho regimenta s jeneho wulkeho schlesyskeho města tu do kwartěra położi.

S Lubija. S Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa nježmě žo ani twaroh ani twarożk wuwjesćź. Wukas je žo wudał, dokelž dyrbi Lubijski komunalny swjask wulke dżělby sesběraneho mloka, twaroha a twarożka do saskich wulkich městow podawacź. Dale je žo twaroh a twarożk, kotryž žo w mlokarnjach, ratarskich sjednoczenstwach a privatnych mlokarnjach nadżěkuje, sa komunalny swjask sebrał.

S Wojerez. Wojerowski wokrjež ma 13 406 jeji po rosdżělenskim planje hacž do 31. meje wotedacź, kotrež žo do druhich

stron Pruskeje wuwjesu. Dżerżerjo kur njeßmědża wjazy privatnym ludżom jeja pschedawacź, ale jenoż pokupowarjam, ſ wyschnoscźu postajenym, a to jejo po 20 pjenjezkach.

Se Shorjelza. Na dwórnischcźu w Greiffenbergu schtwórtk rano jena żelesniska rjadowarka (schffnarka) do njesboża pschińdże, hdyż chzyschе na cźah, hdyż wotjędże, skoczicź. Waggonowe koła jej nosy pschejędżechu. Ju swobalichu a do Lubańskeje hojernje wotwjesechu, tola hischcźe na wjesbje ßo wona wukrwawi.

S **Lubina** w Delnjej Łużizy. Dokelž njedźiwajzy wukasa krajneho radźicźela dźěl ratarjow hischcźe njeje sapoczał mloko do mlokarńnjow podawacź, je krajny radźicźel żandarmam pschikasał, ratarjam zentrifugi (separatory) samknycź..

Se Żidźineho. Dżeßatnikej Delankej se Żidźineho ,pschi Zithenskim husarskim regimencźe je ßo braunschweigski saßłużbny kschiž spożcził.

Wußudżenja.

Khostanska komora. Schěßnacźelětny dźěłacźeŕ Gustav Davit, kotryż je ßo we wukhowarńni we Walowach wocźahnył, bě loni w septembrje k ßwojemu bratrej Janej Davitej w Delnjej Kinje na wopyt pschischoł. Pschi tejle składnoseźi bě wón 6 gramofonowych platow, jene sażehladło, někotre gramofonowe nyczíki, jene dybsacźne knižki, kruch butry, schaty a khlěbowe snamki kradnył. Někotre tychle wězow bě wón ſ kschinje, kotrejež samk bě rospacźił, wsak. Dla lohkeho a cźeżkeho paduschstwa wobskorżeneho k jastwu na 3 měßazy a 1 tydźeń saßudźichu.

Přilopk.

* **(Wußlědźenje jeneje tajneje cźischcźerńnje khlěbowych khartkow w Barlinje.)** W Barlinje je polizija tajnu cźischcźerńnju khlěbowych khartkow wußlědźiła. 38lětny Handrij W. bě ßebi na Burgskej drósy pißarńnju wotnajał, w kotrejž bě ruczny praßu stajił. S pomozu jeneho cźischcźerja a jeho żony wón ſ tejle praßu ſ wulkimi hromadami khlěbowe khartki cźischcźesche.

* **(Rubjezne mordarstwo.)** W Hambornje je póndźelu rano jedyn hacź dotal njesnaty cźłowjek 63lětnu wudowu Limbachowu ſ hamorom sarasył a pschi njej namakane pjenjesy rubił. Někotre tyßazy hriwnow, kotrychż ßo mordar ſ khwatkom njeje dohladał, ßu w skónzowaneje wobydlenju namakali.

* **Dla njedoßahanja wuhla** je ßo w milinarńni (elektriskej dźěłarńni) w Mischnje kóżdu nóz wot 12 hacź 6 hodźin njedźěła. Jeli so ßo bórsy wuhlo njepschiwjese, njebudże ßo też wo dnjo wjazy dźěłacź móz.

Sswèrna macźerska wutroba.

(Pokracźowanje.)

Macź wschak derje do teho pschińdże, so ßo jeje Hanka Hańbowasche, hdyż by druhdy pschipadnje ſ jenej ſ „woßebnych“ knjeżniczkow se schule domoj pschischła, a hdyż potom macź we ßwojej starej wschědnej drascźe skhody myjesche. Potom by ßo spěschnje a ſ krótka strowjo nimo ßmykła. Ale macź ßo na tutón młodostny njerosum jenoż poßměwasche a ßej pschi ßebi myßlesche, so móże jeje woßebna Hanka pjenjesy derje trjebacź, kotrež ßebi wona ſ krutym dźěłom saßłużesche.

Hana pruhowanje jara derje wobsta a dosta ßłużbu jako wuczerka w domje bohateho bankownika. Wona bě rjana, wjedźesche ßo derje wobroczecź a mějesche dobre wědomoscźe. Duż ßebi juważachu a lubowachu, jako by do ßwójby błuschała.

Nětkole Hana ſ rědka k macźeri domoj pschikhadźesche, pschetoż wona dosta dospołne pschisamknjenje we ßwójbje a cźaß, kotryż jej woprawdże sbywasche, bě jara krótki. Ale hdyż móżesche, khwatasche domoj a macźeri wo ßwojim nowym żiwjenju powjedasche. Ale kóżdy krócź by jej někak cźeżko na wutrobje leżało, hdyż saczuwasche, kajki wulki rosdźěl běsche mjes jeje prjedawschim a nětczischim żiwjenjom. Kak bě jenoż móżno, so ßo macź w tak khudobnych wobstejnoscźach sbożowna cźujesche? Wona namołwjesche macź, so by tola městna, hdźež płokasche abo rjedźesche, wupowjeła a jej rady wjetschi dźěl ßwojeje mšdy poskicźesche.

Macź khowasche pjenjesy, kotrychż jeje dźowka njetrjebasche, ale wona nochzysche ßebi ſ nich niczo bracź, hischcźe mjenje chzysche ßo dobrych městnow wotrjez.

„Dźěło njewohańbja, lube dźěcźo“, wona mile ßo ßmějo rjekny, „a ja ßym Bohu dźak strowa a tak mi dźěło njeje wobcźeżne. Haj, ja bjes dźěła njebych mohła bycź, to by ßo mi wostudźiło. A potom, dźěcźo, cźłowjek njewě, na cźo móże to hischcźe trjebacź. Ssnadź budżesch se sprózniwym dźěłom nabyte pjenjezki hischcźe něhdy derje trjebacź.“

Tak ßo njemóżeschtaj dojednacź a Hana dale bóle ſ rědka pschikhadźesche.

Stara żona dale bóle woßamocźesche, hdyż bě ßo wo derjeměcźe ßwojeje dźowki dosecź wjele naprózowała. Wona to rady na ßo bjerjesche, jeno so wjedźesche, so je jejne dźěcźo, Hana, sbożowna.

Něhdy wěso Hana saßo ßama pucź k macźeri namaka, ßebi macź myßlesche, a budże ßebi jejnu lubosecź lěpje ważicź, hacź nětkole.

Tu pschekhwata ju junu Hana ſ powjescźu, so bě ßo ßlubiła. Sslubjeny bě pscheczel ßyna teje ßwójby, hdźež wona ßłużesche; nawożenja bě woßebny cźłowjek, kiż mějesche jara rjane měsino jako pschekupz.

Hana ßwojeho nawożenju pschе wschu měru lubowasche a bě wscha sbożowna.

Ale macź wscha sblědny a wocźichny a nochzysche wěricź, so je Hana tak jara sbożowna, hacź runje jej to Hana tak rjenje wobarbjesche.

Ale macź ßwoje dwělowanje potkóczesche, so njeby ßwojej dźowzy wjeßele kasyła, a ßo jeno woprascha:

„Woßebneho muża, Hana? Ssy dha ßebi to też prawje derje pschekkadła?“

„Ach, macźi, schto ßo lubosecź prascha, hacź je cźłowjek woßebny abo niz! Wón je dobry a schwarny a budże mje na rukomaj noßycź. Wjeßel ßo tola, macźi, nad mojim sbożom a njebudź wobużna!“

„Ow, dźěcźo, wjeßelu ßo, a pscheju cźi, so by wscho tak było, każ ty prajisch. Ale żiwjenje jeba a mnohi cźłowjek spósnaje, so bě to, schtoż mějesche sa sboże, jeho njesboże. Duż ßebi pschekkadź. Też pola naß w Sakskej budźische ßo muż namakał, kiż by ſ tobn sbożowny był.“

„Ach macźi, to ty prajisch, dokelž niczo lěpscheho njejßy spósnała. Ja pak ßo ſ twojim hubjenstwom nihdy spokojicź njebych mohła. To ja njebych snjeßła“, wona horliwje rěcźesche. „Mje je hańba, hdyż widźu, kak hubjenje ßy ty żiwa.“

Ale pschi tym wona nahle pschesta rěcźeć, wona ßo stróżi, pschetoż pohladnjenje ſ macźerskeho wóczka, w kotrymž ßo ßylsa syboleschе, trjechi ju hłuboko do wutroby.

„To ty płakacź njedyrbisch, macźi, to tak sle měnjene njebě. Mi je jeno żel, hdyż widźu, kak ßo cźwilujesch a napinasch, a to tebi tola trjeba njeje“, Hana praji. „Ja dźě chzu tebi żiwjenje wołożicź.“

To bě prjedyschi mjehki, nězny hłóß, kiż jej ſ zunjeje wutroby pschikhadźesche, tón wbohej macźeri saßo wutrobu směrowa.

„Ja tebi njebudu sboże kasycź. Ale ja bych chzyła, so by ty hischcźe pschi mni ßydała a se mnu ßwój khlěb jědła. Nětkole mje tola myßliczka pschima, so njebě prawje, so ßym tebje tak wukubłowacź dała, so to psches moje wobstejnoscźe wyßoko horje dźe. Hdyż bě ty jednora, běchmoj wobej sbożownej. Nětko móżesch ty do wyßoka horje, a duż ßmój ßo wozusbnikej. Ty moje niske dźěło sazpiwasch, ale ßej njepomyßlisch, so ßy ty runje psches tuto dźěło mohła tak wyßoko dozpěcź. Tola něhdy budżesch na to spominacź, a tebi budże żel, so ßy ßwojej macźeri kschiwdu cźiniła.“

Hana pytasche ßo samołwicź.

„Jeno nětkole dźi, moje dźěcźo, a budź sbożowna se ßwojim woßebnym mużom! Żiwjenje je hórke a dźěli najnutrnische swjasći lubosecźe a krewje. Mój wjazy wjele shromadneho nimamoj. Ale dźěłacź ja budu, tak dołho hacź budu móz. Ssnadź pschińdże cźaß, so budżesch mi sa to dźakowna.“

To bě poßledni krócź, so macź tak nutrnje Hanje do wutroby rěcźesche.

Jenoż dwaj krócź ju hischcźe zyle swjerschnje wohlada. Junu, hdyż psched kwaßom hischcźe ßo ſ njeju rosßohnowa; druhi krócź, hdyż se ßwojej dźowczicźku wot njeje ßo dźělesche, hdyż chzysche ßo do dalekeho města sczahnycź, hdźež dyrbjesche jeje muż po nanje wobkhod na ßo bracź.

Nětkole tu stara żona zyle woßamocźena stejesche. Ssynow bě jej njeßmilna ßmjercź wsała, jeje lubuschka, dźowku, rubi jej nětkole żeństwa.

Po prawym mějesche Hana macźeri wjeczor żiwjenja wokraßnicź, ale město teho jej nětkole hischcźe poßlednje dny hórke a cźeżke cźinjesche.

Jenoż ſ rědka liſ'y wot dżowki pſchikhadżachu a to jara krótke. Ale też ſ tych macź ſpósnawaſche, ſo drje ßo dżowzy tola tak derje njewjedżeſche, kaž bě ßo nadżijała.

Macź nětkole ſkhorje.

Telegram wo maczeŕnym ſkhorjenju bě Hana hiſchcże doſtała. Macź ju naležnje proſcheſche, ſo by ßo wona, jeli něſkak woteńcź mohła, domoj wróćźila.

Ale tuteje maczeŕneje próſtwy njebudżiſche ani trjeba było, Hana bě bižo ſchtwórcź lěta wudowa. Pſchekupſtwo bě muž we hubjenych wobſtejnoſcźach ſawoſtajił. Jeho ſamoženje njebě tak wulke, kaž bě ßo Hana nadżijała. Wobkhod bu roswjaſany. Wěricźeljo ßo ſjednachu a ſrěcźachu — ale Hanje niczo njeſwoſta ſ pjenjes, kotrež ßo ſ pſchedatych tworow wuwikowachu.

Duž we ßwojej nuſy a khudobje žaneho druheho wucźeka njemějeſche, hacž domiſnu, ßwoju macź!

(Skónczenje pſchichodnje.)

Zyrkwinſke powjeſcże.

W Michalſkej zyrkwi ſmėje jutſje, njedźelu Kantate, rano we 8 hodźinach farař Răda ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopoldnja w 9 hodźinach ſmėje duchowny Tyſcher ßerbſke a 1/2 11 hodźin němſke prědowanje.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj ſmėje farař Răda kemſche ſa ſchulſ'e dźěći.

Sſrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotměje farař Răda ßerbſku wójnſku modletſku hodźinu.

Tydźenſke ſaſtojniſke dźěła ſmėje farař Răda.

Semrjeczi:

W Michalſkej woßadźe: Augnſt Homola ſe Sſokolzy, † w ſaſtarańi wokrjeßneho wuſtawa na Židowje, 53 l. 9 m. 14 d. — Marja Thereſija Gudźina, J. na Auguſta Gudy, kublerja w Delnjej Kinje, mandźelſka, 65 l. 1 m. 13 d. — Pawoł Max Scholta, ſchulet w Delnjej Kinje, Ernſta Scholty, dźěłaczerja tam, ß., 12 l. 4 m. 16 d.

W druhich woßadach: Auguſt Stiebitz, khěžkař a hornczeŕ w Huſzy, 66 l. 7 m. 8 d. — Hana Marja ſwud. Mukowa rodź. Pezoldez w Huſzy, 65 l. 1 m. 25 d. — Marja Selma rodź. Draſchlerjez, Ernſta Polana, plawjetſkeho miſchtra w Khwaczizach mandźelſka, 51 l. 2 m. 7 d. — Hana Roſina ſwud. Zimmerhakelowa w Khwaczizach, 75 l. 1 m. 3 d. — Elſa Tereſija, Hermana Abta, ſchewza w Nėczinje, dź., 8 m. — Johana Irma Hänſelez, ſchuleŕka we Bukezach, 12 l. 11 m. — Jan Khorla Broda, khěžeŕ w Bukezach, 72 l. 2 m. — Jan Haſcha, kubleŕſki wumjeńkař w Trjebjenzy, 64 l. 3 m. — Emma Marta, Maxa Zyże, wikowarja w Polpizy, dź., 3 m. — Marja Krowzez, khěžeŕka we Njechornju, 72 l. 3 m. 2 d. —

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Hodźija.

Jutſje, njedźela Kantate, ſmėje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt němſku ſpowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin ſmėje farař Kſchiżan němſke a 3/4 10 hodźin ßerbſke prědowanje.

Njedźelu popoldnju w 3 hodźinach wotměje ßo katechismußowa wucźba ſa ßerbſku mużſku a żónſku mlodźinu.

Sſrjedu wjeczor we 8 hodźinach wotměje ßo němſka wójnſka modletſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Budeſtez.

Jutſje, njedźelu Kantate, ſmėje rano 1/2 8 hodźin duchowny Bójż ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin ſmėje farař Domaſchku ßerbſke a we 10 hodźinach němſke prědowanje.

Popoldnju w 2 hodźinomaj wotměje duchowny Bójż wucźbu ſ němſkej mużſkej mlodźinu.

Sſrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotměje duchowny Bójż ßerbſku a we 8 hodźinach němſku wójnſku nutrnoſcź.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Njeßwaczidła.

Jutſje, njedźelu Kantate, budźe rano we 8 hodźinach němſka ſpowjedź, dopoldnja w 9 hodźinach němſke a 1/2 11 hodźin ßerbſke kemſchenje.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj katechismußowa wucźba ſa ßerbſku mużſku mlodźinu.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Rakez.

Jutſje, njedźelu Kantate, budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź, dopoldnja w 9 hodźinach ßerbſke a 3/4 11 hodźin němſke kemſchenje.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj wotměje ßo zyrkwinſke roswnczowanje němſkeje mlodźiny.

Sſrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotměje ßo němſka wójnſka modletſka hodźina.

Kedźbu!

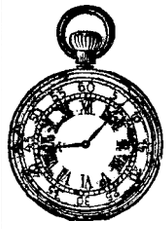
Ratarjo! Wobßedźerjo konjow!

Kupuju **włoßanki** wotſihane a wucźeßane ſ wopuſche a ſ hriwow.

Proſchu wo poſkiczenki.

Walter Fleiſcher, wikowarńja ſ koßmami **w Lubiju.**

Budźaki ſ dobrym gratom

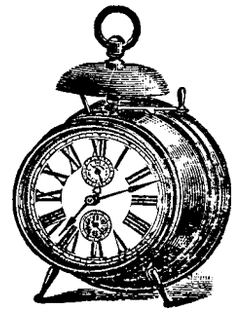

a

ßwěcźate cźaßniki

ſa woſakow

porucźa

F. Marſchnerowy naßlěd.

M. Ewald, cźaßnikař.

Krucźe ſprawne poßkuženje. Pißomne rukowanje.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaczińſnach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědlach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Wſchě druźiny

ßyrych harowanych a njeharowanych

= kožow =

ſebrane a njeſebrane, kupuje

Otto Hauſotter

na garbarſkej haßy 32.

Nowe knihi wuſchle:

Evangelſka wěra mjes Ssowjanami.

Napißał **G. Schwjela,** farař w Deſchnje.

Płaczińſna **0,80** mk. Spißarjowy naklad.

Doſtacź w Ssmolerjez knihiczińſchczeŕni.

S dowolnoſczu kralowſkeho wokrjeßneho hejtmanſtwa a Budyſkeje měſchczańſkeje rady Budyſke haptyki wot 1. meje hacž na dalſche

wſchědny dźeń w 7 hodźinach

njedźelu w 1 hodźinje

ſamkaju.

Haptyka, kotraž je po czaßu k ßłużbje hotowa, ßo ſ wuwěſchenku pſchi wſchěch haptykach woſjewja.

Hrodowſka haptyka.
Měſchczańſka haptyka.
Wettinſka haptyka.

Młoda ßuczelna

kruwa

je na pſchedań w **Huczinje** czißło 47.

Kóždy, kotryžchze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej
na ſwonk. lawſkej haży 5.

Jencž pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacž.**

Wuſtojnu

ßłużobnu holzu

po możnoſczi bórſy pyta

Klara Görlingowa
na Jurjowſkej dróſy 15 delka.

Kóſlaze kóžki

kaž wſchě druhe druziny

kožow

po najwyſchſchich płaczišnach kupuje

Heinrich Lange
pſchi žitnych wikach 11.

Sserbſke a němſke

ſpěwarſke

jednore a najwoßebniſche,
ßu po tunich płaczišnach na pſchedań
wudawarni Serbskich Nowin.

Wutrobny dźak

wuprajamy wſchitkim lubym knježam duchownym kotſiž ßu w ſańdźenym poł lěcze ſ prědowanjom Božeho ßłowa a ſ wotdźerženjom kſchcźenjow, wěrowanjow a pohrjebow naſchej woßyroczenej Rakeczańſkej woßadze poßłużili.

Woßebity najwutrobniſchi dźak

ſa ßwěrne, njeſprózniwe duchowne ſaſtaranje naſcheje woßady wulzy doſtojnemu, wyßoko czeſczenemu

knjeſej fararjej Waltarjej-Njeßwaczidlſkemu.

Se wſchej luboſczu je wón wſchitke naležnoſcze naſcheho farſtwa wjedł, w kemſchenjach a modleŕſkich hodźinach naß natwarił, kſchcźenja a wěrowanja wotdźerżał, naſche paczeŕſke dźěczi ſe wſchej pilnoſczu w naſchej drohej evangelſkej wěrje roswuczował, pſchi pohrjebach żarowazych troſchtował a, ßam ßwoje wulke farſtwo ſaſtarajo, jako ßwěrny duſchepaſtyr po domach ßwój czaß a ßwoju mózu nam woprował.

Tón ßwěrny Bóh ſpoczcž jemu dale czikoſcź a czerſtwoſcź czěła kaž ducha a ſapłacź ßwojemu ßwěrnemu wotroczkej we wěczˇnoſczi!

We mjenje Rakeczańſkeje woßady.

Zyrkwine prjódkſtejeŕſtwo.

20. dźeń haprleje je w Champagni w Franzowſkej naſch wutrobnje lubowany jeniczki ßyn a bratr

Pawoł Hermann Bobak

wojak w jenym pěſchim regimencze
a mějeczel Bjedrichoweje Auguſtoweje medaille

w 24. lěcze ßwojeho żiwjenja rjekowſku ßmjercź wumrjeł.

W Budyſchinku.

We hłubokej ſrudobje to woſjewjeja

jeho macź Marja Bobakowa,
ßotra a wnuk Max Bobak.

W najrjeńſchim kčźěwje żiwjenja
Jo dowjedł Bóh Cźe do njebja
Cźi ruku tłóczicź njem'żachmy
Ach! hdźe Twój row je wurhty?
Měj dobru nóz! Spi we měrje!
We khłódnym rowje we zuſbje.

Spi derje! Ty ßy wot naß ſchoł
Do tamnoh' lěpſchoh ßwěta
Pſches wójny haru ßmjercze doł,
Hdźež bywa wěczna hěta.
Spi derje, hacž na ßudnym dnju
Sſo widźimy ſaß we njebju.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 19. **Sobotu 12. meje 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wjeczorne wojownischczo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

11. meje. **Artillerija ſ wobeju stronow po zyłej froncze pola Arraſa žłnje tšelesche. Podžełne wupady Jendželežanow pola Fresnoy, Roeux a mjes Monchy a Cherisy bjes wuspěcha wostachu. Hdyž njepschecžel spyta Bullecourt wobstupicź a dobyć, žo wón je schkodowanjom wotpokaſa.**

Wójsko němskeho kronprynza.

Mjes tym so bě dopołdnja poměrnje směrom, je wjeczor wojowanje mjes Soiſſonſom a Reimſom saſo pschiběrało. Ssylnische artilleriſke wojowanje wschěch kalibrow žo pschi Soiſſonſko-Laonſkej drózy, na bokomaj Craonna a pódlu Aiſnino-Marnineho kanala, w Champagni a ſ městnami tež w Argonnach roswi.

Ssylne franzowſke nadběhi mjes Symſkej horu a drohu mjes Corbeny a Berry au Bac, teho runja pola Prosnes žo njeporadžichu.

Wójsko wójwody Albrechta.

Žanych wožebitych podawkow.

Pschi wojowanju w powětšje a ſ wobaranſkim tšelenjom žo 10. meje 18 njepschecželſkich lětadłow a jedyn pschiwjasany ballon wottšelichu. Leutnant žwobodny knjes ſ Richthofen je žwojeho 22., leutnant Gontermann žwojeho 20. pschecźiwnika pschewinył.

Mazedonſka fronta.

Nowe spytane nadběhi Franzowſow a Sserbow mjes rěkomaj Černu a Wardarom njemóžachu na ſhubjenej bitwje ſchtworcź-ſwjaſkoweho wójſka niežo pscheměnicź. Wone žo wotpokaſachu.

S powjescźow wojakow je spósnacź, ſo je njepschecžel pschi tšidnjownych njewuspěſchnych nadběhach wožebje cžežko ſchkodował.

Prěni generalny kwartěrſki mischtr. Ludendorff.

Džełowanje němſkich podmórſkich cžołmow

je w khěžorſtwowym žejmje zentrumſki ſapósłanz dr. **Pfleger** w njenje wubjerka ſa łódźſtwowe należnosće ſ pschipósnawazymi žłowami wukhwalił. Wuspěch wojowanja podmórſkich cžołmow je žo tak powyſchił, kaž drje to nichtó njeje wocžakał. W haprleji je žo wjazy dyžli milijon tunow potepiło. Po najnowſchich powjescźach, móžemy ſa to měcź, ſo je žo 1 100 000 tunow doſahnyło. Zyły wubjerk bě w tym pſches jene, ſo džěło naſcheho zyłeho łódźſtwa žebi najwjetſchi džak ſaſłuži. Wožebje je wubjerk poručźił, ſo by žo zyłenu muſtwu a offiźeram wójnſkeho łódźſtwa ſa jich wubjerne džěło džak prajił, wožebje pak podmórſkim cžołmam. Zyły žejm je pſches jene wo tym, ſo cźile khrobli komandantojo podmórſkich cžołmow tónle džak połnje ſaſłužeja. S džakom wótzny kraj na rjekow podmórſkich cžołmow ſpomina, kotſiž žu na polu cźeſcźe padli, a kotrymž trajne žwěrne wopomnjenje ſakhowamy.

Statny ſekretar ſa łódźſtwo, ſ **Capelle**, žo ſa wubjerkowe pschipósnawaze žłowa džakujo, praji, ſo podmórſke cžołmy we žwojim dźěle hač do kónza wudžerža. Mamy wſcho, ſchtož je k temu trěbne, podmórſke cžołmy, wuwuczeny perſonal, torpedy, tepidło ſa maſchiny a wſcho, ſchtož k temu žłuſcha, a niz jenož to, w zyłym němſkim khěžorſtwje žo wjele ſakraženjenych tyžaz rukow hiba, ſo bychu žo pſchezo nowe podmórſke cžołmy a nowy material, nowe torpedy a nowe miny wudźełałe. Niz jenož po liczbje podmórſke cžołmy pschibjeraju, ale tež po khmanoſcźi žo wone wudoſpołnjeja. Pſchezo lěpſche typy ſ pſchezo wjetſchej dokonjanoſcźu žo ſhotowjeja. W marinje žamej žo offiźerojo, podoffiźerojo a muſtwa k žłužbje na podmórſkich cžołmach cźiſchcźa. Wot žameho žo roſymi, ſo žo tež ſchkodowanja ſtawaju. Wobaradła pſchecźiwnikow po liczbje a po hódnoſcźi pschibjeraju, tola radikalneho žrědka pſchecźiwo podmórſkim cžołmam hiſchcźe nimaju. W Jendželſkej žu nětko tak daloko, ſo praja: „Dyrbimy ſepjeraniſchcźa podmórſkich cžołmow wukadźicź. To je jeniczki žrědk, žo podmórſkim cžołmam pſchibliżicź.“ Njech jenož Jendželcźenjo pſchiſtupu! Njech poſpyt ſwěrja! Woni do granita kuſnu. Ale tež naſche podmórſke cžołmy žu, po tym, ſo je žo njeſamjeſowane wojowanje podmórſkich cžołmow ſapocžało, žo po khmanoſcźi trajnje wudokonjake. W jendželſkim parlamencze žo wjele rěcźi. Rozſudźaze je to, ſo měžaczne wuſpěchi podmórſkich cžołmow trajnje pſchibjeraju. Schtož njepſchecźelſke nowiny wo liczbje ſhubjenych podmórſkich cžołmow piſaju, je wopaczne. Naſche ſchkodowanje je mjeńſche, wjele mjeńſche, hač žmy žo hdy bojeli. Pódla teho žo wobſtejnoſcźe wjedra pſchezo bóle połepſcheja; pſchetož nozy bywaju pſchezo krótſche. Wobžadki wſchěch podmórſkich cžołmow žu ſ pſcheſwědcźenjom napjelnjene, ſo nětkole wo zyłk dźe. Tſi měžazy wójnſkeho naſhonjenja žu wjazy hódne, dyžli tſi lěta měroweho naſhonjenja. Wobžadki žu połnje wuwuczene a žu wſchěm nadawkam roſcźene. Běchmy žebi myſlili, ſo ſmějemy w pſcheréſku ſa měžaz nětkoždże 600 000 tunow nadobytka. To ſa tſi měžazy 1 800 000 tunow wucźinja. Woprawdźe wunoſchk 2 800 00 tunow wucźinja. To je 55 prozentow wjazy hač žmy wocžakali. Wſcho hromadźe je žo nětkole ſa tſi měžazy 1325 łódźow potepiło. Kak dołho to tak dale póńdźe, je wěz naſchich njepſchecźelow. Podmórſke cžołmy žo ſa to poſtaraju, ſo my wudźerźimy. My mamy wſchitzy ſacźiſchcź, ſo hłoſy ſ Jendželſkeje džeńża zyle hinak klincźa, hač pſched tſjomi měžazami. Wone žu wjele ponižniſche. Džeńża tež w Jendželſkej dopósnawaju, ſo wójna podmórſkich cžołmow njeje dyrjenje do wody, ale waźne dyrjenje do žiwjenjoweho žrjedźiſchcźa naſchich njepſchecźelow. Zyłe wójnſke łódźſtwo ma żeleſnu wolu, dobyć. Mamy tež twjerde dowěrjenje, ſo wono nadawk, kotryž je žo jemu napołożił, dopjelni. Wot łódźſtwoweho ſchefa hač k poſłednjenu tepjerjej žmy ſ myſłu napjelnjeni: My wudźerźimy, my njepuſchcźimy, hač žmy jo dokonjeli. B.

Franzowſka wójſkowa rosprawa.

9. meje. Zyły nóz žo na Chemin des Dames w Champagni žiwje wojowaſche. Njepſchecźel ſpytaſche, na wſchelakich městnach nam ſtejiſchcźa wutorhnyć, kotreż žmy njedawno dobyli. Tele nadběhi, kotreż žo ſ wulkimi wotdźělenjemi wuwjedźechu a kotrymž žyłne artilleriſke tšelenje do prědka dźěſche, žo wſchudże wotraſychu. W ſtronje Cerny de la Bovelle a pſchi Hurtebiſkim ponniku Němzy dwójzy krwawne poražene poczerpichu. Bóle k ranju woni mózny nadběh na Kaliforniſku wyſoku runinu (Symnu Horu) ſcźinichu. Němſke nadběhanſke žołmy, kotreż žo ſ tſělenjom artillerije a maſchinſkich tſělbow poſtyczachu, wjazy krócź žiwój pospyt wospjetowachu. Hacź runje njepſchecźel pſchi žwojich nadběhach cźežko ſchkodowaſche, móžeſche žo wón na wokomik na jenym wuſtupje w połnóznym dźělu wyſokeje runiny poſtajicź, tola bajonetowy nadběh naſchich wojakow jeho w njeporjedże wrócźo cźišny. Cźęka, kotreż žu Němzy na wojowniſchcźu ſawoſtajili, wo jich woporach žwědcźa. Naſche ſtejiſchcźa žo dale dźerźachu, a my wulku liczbu jatych ſebrachmy. My žami žo wokoło wjecźora do njepſchecźela dachmy a k dołhemu ranju wot Chevreux němſke hrjebje přenjeje linije na froncze 1200 metrow dobuchmy. 160 jatych w naſchich rukach woſta. Na druhej froncze bě druhdy wopſchestawaze artilleriſke tšelenje. Njepſchecźelſke pſchekhwataze nadběhi na Courcy, Butte de Souain a Bonbonne njemějachu wuſpěcha.

9. meje wjeczor. K pokodnju Oisy artillerija ſ wuſpěchom do němſkich wobtwjerdźenjow a batterijow w lěžu St. Gobian a pſchi Chemin des Dames tſělesche. Pſchi froncze mjes Corny a Hurte-Bise bě khětro ſylna artileriſka tſělenza. Pola Chevreux naſchi wojazy dobytu krajinu wobtwjerdźichu. Woni ſu něktore njepſcheczelſke nadběhi wotpokasali. Pſchi wczerawſchim wojowanju ſmy 200 muži ſajeli.

K polnozy wot Reimſa ſmy pſchi jenym jenotliwym pſchedewſaczu 400 metrow dołhu němſku hrjebju dobyli a 100 muži ſajeli, mjes nimi 2 offizěrow. Pſchi druhej froncze bě dźeń poměrnje ſměrom.

Rosprawa mazedonſkeho wójſka.

8. meje. Po zyłej froncze artillerija dźělasche. Jendźelſke lětadła ſu na njepſcheczelſke ſkłady a na Paljorzu ſ wuſpěchom bomby mjetałe. Napſcheczo powjeſczi němſkeje rosprawy wot 8. meje njeſmy žadyn nadběh w kole rěki Czerneje czinili. B.

Hubjene žnjowe wuhlady w Franzowſkej.

W nowinach „Petit Pariſien“ ſenator Chéron praji, ſo je ſaſtaranje Franzowſkeje ſe žitom w ſtrasche. Niz jenoż ſa 1917 ale tež ſa 1918 dyrbja ſo pſchihoty czinicz, dokelž budża lětuſche žně drje hiſchcze wo 40 milijonow zentnarjow hubjenſche dyžli lonſche. Wojeńſka wyſchnoſcz dyrbi dopósnacz, ſo móże ſo wójſko jenoż ſdźerżecz, hdyž móże ſo ſeživicz. B.

Jendźelſka wójſkowa rosprawa.

9. meje. Wczera wjeczor k polnozy Hargicourta troſchku poſtupowachmy. Njepſcheczelſki nadběh pola Gavrelle ſo zyle wotraſy. Njepſcheczelſke mozy, kotrez ſo k nadběhej k polnozy wot Fresnoy ſhromadźowachu, ſo kosproſchichu. K wjeczorej wot Fresnoy woni ſ nózuym napſcheczným nadběhom dźěl wczera ſhubjeneje krajiny ſaſo dobuchu. Nadběh k ranju wot Armentières ſo wotraſy.

6. meje wjeczor. Wjeczor ſo pola Bullecourta wojowaſche, pſchi czimż ſo jene njepſcheczelſke wotdźělenje ſ maſchinſkej tſělenzu wobpſchinmy a khětro wjele ludźi ſhubi.

Kral Jurij wo njedoſtatku žiwnoſcze w Jendźelſkej.

Jendźelſki kral je 2. meje ſa jendźelſki lud ſłědowaze napominanje wudał: Sſo pſcheſwědczjwſchi, ſo ſo wotmyſlenja njepſcheczelow Jendźelſkeje ſnicza a ſo ſo wójna k wuſpěſchnemu kónzej dowjedże, hdyž ſo njetrjebawſchſchi žito njewužije, a ſo roſſudźiwſchi, ſo ſo nicžo woſtajicz njeſmě, ſchtoż móże k ſkónczenju wójny a k lěpſchemu jendźelſkeho luda w czażu czežkeho czěſna pomhacz, napominam wſchitkich, kotſiž móża ſtebi druhu žiwnoſcz dyžli žitne ſorno wobſaracz, ſo bychu ſe žitnymi płodami po móżnoſczi lutowali a ſo jich ſdźerżeli. Kral hoſpodarjow napomina, ſo bychu w ſwojich ſwójbach wužiwanje khlěba ſ najmjeńſcha wo ſchtwórty dźěl pomjeńſchili a ſo njebychu nuku k niczenu druhemu dyžli k pjeczenju khlěba wužili abo ſo bychu jeho pſchetrjebanje tola po móżnoſczi pomjeńſcheli. Skónczinje ſo ludźo, kotſiž maja konje, namołwjeja, ſo bychu pſcheſtali, konje ſ wowſom a ſ druhimi ſornami pizowacz, jenoż plahowanſke konje ſmělke ſ dowolnoſczu žiwnoſtneho kontrolleura dla krajnych intereſſow ſorno doſtawacz. Kralowe napominanje ſo ſe wſchěch klětkow ſchtyri njedźele ſa ſobu pſchipowjeda a ſo na wſchě ſjawne tworjenja pſchibije. B.

B.

Jendźelſka a wójna podmórſkich czołmow.

Londonſke nowiny „Weſtminſter Gazette“ dopokasacz pytaja, ſo ma Amerika prawo, ſo na dołhu wójnu pſchihotowacz. Wone piſchu: Dołhoż ſtebi Němzy myſla, ſo ſ pomozu podmórſkich czołmow dobudu, abo tola, ſo ſměja telko wuſpěcha, ſo ſo naſche wojeńſke napinanja poſłabja a ſo amerikanſkej pomozy ſadźěwa, ſwoju wojowanſku liniju doſahnycz, tak dołho Němzy měr ſ wuměnjenjemi njeczinja, kotrez móżemy pſchijecz, a tak dołho budża woni wo annexijach a wo wójnſkim ſarunanju rěczecz. Kaž němſke knjeżerſtwo podmórſke czołmy wužije, njeje to po naſchim měnjenju epiſoda wójny, ale mózny nowy podawk ſwětowych ſtawiſnow, kotryž wyſoko nade wſchěm jednanjom a diplomatiſowanjom ſteji. Pak Němzy dobudu a ſměja zyły ſwět k ſwojimaj nohomaj, pak my dobudźemy a podmórſkemu czołmej jako ſaniczerjej wikowanja kónz ſeźinimy. Nam žaneho wužitka njepſchinjeſe, hdyž tutemu praſchenju ſ pucza džemy. Měrne roſmyſlenje nam praji, ſo ſo, hdyž do něſajkeho wurunanja ſwolimy, w pſchichodźe nowemu ſtrachej wuſtajimy. Amerikanſzy, runje kaž Jendźelczenjo a Franzowſojo ſu pſcheſwědczeni, ſo dyrbi tale methoda wobſchěrneho ſaniczenja bycze zivilisowanych ludow ſmjertnje trjechicz. Ssmy ſo wſchitzy roſſudźili, tole praſchenje, kotrez je ſo nětkole ſtajiło, hacz k dokładnemu roſriżanju pſchebědźicz. B.

Revoluzija w Ruſkej.

Demonſtrazije pſchecziwo knjeżerſtwu a ſa njo w Pětrogradze.

Schtwórtk tydźenja ſu w Pětrogradze wulke demonſtrazije pſchecziwo knjeżerſtwu byle, kotrymž ſu knjeżerſtwowi pſchiwižowarjo ſ hiſchcze ſylniſchimi demonſtrazijemi wotmolwili. Wo tym „Nieuwe Rotterdamſche Courant“ ſ Londona powě: Pſched Tawriſkim hrodom, w kotrymž ma knjeżerſtwo ſwoje ſydło, ſo czrjódy luda a wojakow ſhromadźichu. Wojazy czerwjene khorhoje ſ napiſmom „Prjecz ſ Miljukowom!“ „Prjecz ſ dobyczom“ njeſechu. Tola druſy wojazy pſchicżahowachu, hacz bě ſo nětdże 15 000 wojakow ſ khorhojemi a plakatami ſběžało. Knjeżerſtwowi pſchecziwo radikalnym ſozialdemokratam napſcheczne demonſtrazije czinjachu. Miniſterſtwowy pſchedſyda Miljukow na balkon wuſtupi a praji: „Měſcheczenjo! Shoniwſchi dźenja rano, ſo manifeſtantojo ſ khorhojemi ſ napiſmom „Prjecz ſ Miljukowom!“ pſchicżahnu, njebojach ſo ſa mnje, ale ſa Ruſku. Pomyſlich ſtebi, kajke by położenje Ruſkeje było, hdy by napiſmo na khorhojach wjetſchinu měſchczanow pokaſowało. Schto pósłanzy naſchich ſwjaſkarjow rjeknu? Hižo dźenja bychu telegramy ſwojim knjeżerſtwam pósłali, ſo je Ruſka ſwojich ſwjaſkarjow pſcheradźiła a ſo ſe ſapiſa ſwjaſkowanych mozow wumałka. Nakhwilne knjeżerſtwo njemóże ſo na tole ſtejiſchczo ſtajicz. Salubjam ſo, ſo nakhwilne knjeżerſtwo a ja jako miniſter ſwonkownych naležnoſczow ſtejiſchczo ſakitujemoj, wo kotrymž ſtebi nichtó njemóże ſwěricz, Ruſkej porokowacz, ſo je pſcheradu ſkuczika. Ženje Ruſka do woſtebiteho měra njeſwoli. Nakhwilne knjeżerſtwo je kaž płachtata łódź, kotraž móże jenoż ſ pomozu wětra płuwacz. Nadźijam ſo, ſo nam k tutemu wětrej dopomhacze a nam móżnoſcz dacze, Ruſku na pucz ſwobody a tycża dowjeſcz a doſtojnoſcz naſcheje wulkeje a ſwobodneje wótczizny ſakhowacz.“ (Dołhotrajaze pſchiwyſkanje.)

Duminy pſchedſyda Rodźianko wo njepſcheczelu rěczeſche, kotryž ſwobodnej wótczizuje hroſy, a lud napominaſche, wójnu hacz k dobyczerſkemu kónzej dowjeſcz, kotryž je wulkeho ruſkeho luda doſtojny. Tež Schingarow w tej myſli rěczeſche. Napominanja wſchěch rěcznikow ſo pſcheczelnje pſchijachu.

Popołdnju ſo poſtedźenje dźełacżerſkeje a wojerſkeje rady wotmě, tola tam k žanemu roſſudźenju njedoſudźechu. B.

Reutercz telegrafowarnja ſ Pětrograda powě: Pſchiwižowarjo radikalneho ſozialdemokrata Lenina, kotryž ſtebi žada, ſo by Ruſka hnydom měr bjes wójnſkeho ſarunanja a bjes dobycza kraja ſcznila, ſu pſchi poſledních demonſtrazijach do pſchiwižowarjow knjeżerſtwoweje ſtrony tſělili. Někotre woſoby ſu ſo morike abo ſo ſranike.

D.

Ruſke wójſko njeſmě ſo pſchi demonſtrazijach wobdźělicz.

Dla njeměrow w Pětrogradze 3. a 4. meje je duminy nakhwilny wubjerk wobſamknył, ſo ſo wojazy njeſmědża pſchichodnje pſchi demonſtrazijach wobdźělicz. D.

Pſcheměnjenje w ruſkim wójſkowym roskaſowarſtwje.

General Kwebinſki je roskaſowarſtwo tſeczeje armeje pſchewſał. S dujowym roskaſom wón wojakow napomina, ſo bychu ſo jenu bliže pſchiſamkli.

General Ruſki je hłowny roskaſowarſtwo pſchi połnóznej froncze ſłożił. Na jeho město je ſo general Dragomirow poſtajił. B.

Ruſki hłowny wójſkowy roskaſowar ſa wójnu.

„Times“ ſ Pětrograda powjedża: General Alexejew je ſchtwórtk po dohladowanju połnózneje fronty w Pětrogradze porokowanja hódne podawki widżał. Wón je ſo ſ wulkej wótroſczu pſcheczíwo měrej bjes dobycża kraja a bjes ſarunanja ſchkody wuprajił, ſchtoż bychu wojazy pſchi froncze jako poddacze wobhladali. General Alexejew ſa bliżſchi czaż wojowanje pſchi połnóznej froncze woczakuje. S najwjetſchim ſtrachom ſa Ruſku je njewěſty Pětrograd. B.

Nakhwilne knjeżerſtwo je wukas wudało, po kotrymž ma narodna miliza na město prjedawſchich polizajſkich wyſchnoſćow ſtupić. Tale miliza ßo měſchćańſkim ſarjadniſtwam a ſemſtwowym ſaſtupjerſtwam podſtaji. B.

Amerikanſke wotmyßlenje pſchećiwo podmórſkim čołmam.

Jendżelſke nowiny „Taily Telegraph“ ſ New-Yorka powjedża, ſo amerikanſke wójnſke łódźſtwo naprawy čini ſo by ßo ſtrach podmórſkich čołmow wotſtronił. W tychle naprawach ßo njeßmě hiſchće ſjawnje rěčeć, dokelž njepſchećel ſ teho wužitk měć njeßmě. Nowiny „New-York Sun“ měnja, ſo Amerika njeßmě jenož male frachtowe łódże twaric, ale też kanonſke čołmy po 1000 tunach wulke a to něhdże 3000 abo 5000. Napſchećo tajkej čžrjódże kanonſkich čołmow njemohłe podmórſke čołmy wjazy wojować. B.

Rooſeveltowa mobiliſazija.

S Waſhingtona Reuterez telegrafowarńja powě: Něhduſchi preſident Rooſevelt je 180,000 muži najak. Wón je pſchihoty čiſnił, ſo móża čzile wojazy ſa ſchěſć njedźel mobilne być a ſo móża ßo prěnje wotdźělenja k dalſchemu wuwuczenju do Franzowſkeje dowjeſć. L.

Amerika chze ſchtworoſwjaſk ſe żiwnoſću ſaſtaracź.

Statiſtika komiſſija wojſewja, ſo móża ſjednoćene ſtaty połnózneje Ameriki ſe ßwojimi żnjemi zyłu Europu ſaſtaracź. Jenič̀ży ßo prajcha, hač budża ßo transporty parnych łódźow pſched podmórſkimi čołmami ſchkitać móz. Pſcheńčne žně budża najſkerje normalne, jeli ſo pak pſcheńża njeby doßahała, mohła ßo wona ſe ſbytkami druhich żitowych družinow ſarunać. Pſcheńčne žně pak wſchudże žně lonſcheho lěta, kotrež ßu ßo njeporadźiłe, pſchetrjecha. B.

Pomoz Ameriki ſa Franzowſku.

Kaž Parižſke nowiny ſ Waſhingtona powjedża, je knjeżerſtwo ſjednoćenych ſtatow franzowſkemu pósłanzej ßlubiło, ſo w bliſchim čaſu 10,000 żeleſnizarjow, 7,700 lěkarjow, 3000 woſow a 1000 lokomotiwow do Franzowſkeje woteńdże. — Němſke nowiny dwěluja, ſo je tale powjeſć wěrna. D.

Amerikanſke wójnſke naprawy.

Kongreßej ſjednoćenych ſtatow połnózneje Ameriki je ßo ſakonjowy nacźiſk pſchedpołożił, ſ kotrymž ßo knjeżerſtwu połnomóz da:

1. Sa żiwnoſć, draſtu, petrolej, benzin a ſa wſchě we wſchědnym żiwjenju ßo trjebaze wěży najwyſchſche płacźiſny poſtajicź.
2. Wſchě fabriki, dźěłarńje a podkopki pſchewſacź.
3. Woßobam, kotrež twory a żiwnoſć, ſa wſědne żiwjenje trěbne, wróčo dźerża, tele wěży ſa pſchiměrjenu płacźiſnu ſebracź.
4. Wikowanſki wobkhod tak ſrjadowacź, ſo ßo ſpekulazija njemóżna čini.
5. Żeleſnizy nuſowacź, wobkhad po nich tak rjadowacź, kaž ßebi to ſakitanje kraja żada.
6. Pſchetrjebanje żita w likěrowych a ſpiritußowych fabrikach ſamjeſowacź.
7. Rataŕſki miniſter prawo doſtanje, wobkhod, khowanje, rosdźělenje a wuwos wſcheje żiwnoſće kontrolowacź. B.

Amerikanſki dźěłaczeŕſki ſwjaſk ſa ruſke nakhwilne knjeżerſtwo.

Reuterez telegrafowarńja ſ New-Yorka powě: Amerikanſki dźěłaczeŕſki ſwjaſk je dlěſchi telegram komitejej dźěłaczeŕſkeje a wojeŕſkeje rady w Pětrogradże póßłał, ſ kotrymž radu napomina, nakhwilne knjeżerſtwo podpjerać, a ſłóſtniſke dźěło agitatorow Leniſkeje družiny hani. Amerikanſke knjeżerſtwo, kaž zyły amerikanſki lud ſe ßwojej wutrobu na ſtronje ruſkeho luda ſtejitaj a ßebi pſchejetaj, ſo mohłaj pſchi wobtwjerdżenju ßwobody Ruſkeje ßobu ſkutkowacź. B.

Nowe knjeżerſtwo w Grichiſkej a ſchtworoſwjaſk.

Dotalne miniſterſtwo, ſ kotrehož pſchedßydu bě Lambros, je, dokelž ſchtworoſwjaſk k njemu dowěrjenje njemějeſche, wotſtupiło. Město njeho je Zaimis knjeżerſtwo pſchewſak. Parižſke nowiny ßo nadźijeja, ſo Zaimis w najważniſchich naležnoſćach ſe ſchtworoſwjaſkom pſches jene pchnidże. Jeho miniſterſtwo je poßledni poſpyt, k dorosumjenju mjes kralowej ſtronu a ſchtworoſwjaſkom. Franzowſke nowiny pak hiſchće wulke njedowěrjenje pſchećiwo kralej pokaſuja. „Les Debats“ a „Echo de Paris“ na krała tukaju, ſo chze wón jenož čaſ dobyć, ſo mohłe ßo žně w Theßaliſkej domoj khować a ſo potom wójnſki material do Athena a do połnózneje Grichiſkeje dowjeſć da. Wobſtejnoſće mohłe ßo jenož k ſpokojnoſći ſwjaſkarjow pſcheměnić, hdy by ßo kral Konſtantin tróna wotrjekł. B.

Bolivia a Liberia

ſtej diplomatiſki wobkhad ſ němſkej ſaſtajitej. Bolivia w połodniſchej Amerizy, Liberia w Afrizy leži.

China, kotraž je hižo dawno diplomatiſki wobkhad ſ Němſku ſaſtajiła, je Němſkej wójnu pſchipowjedźiła. Chineſke wójſko wſchak pſchećiwo Němſkej njepočehnje. Chineſojo ßu po ſdaću jenož wójnu pſchipowjedźili, ſo móhli němſke łódże ſebracź, kotrež w chineſkich pſchiſtawach wot ſpočatka wójny leża. B.

Dźěłaczeŕſke njeměry w Italſkej.

S Majlanda ßo powě: Pjatk ßu w fabrikſkimaj wßomaj Liſſone a Meda czeżke njeměry byłe. Dźěłaczerjo do fabrikow a na drohowu żeleſnizu kamjenje njetachu. Wojazy dyrbjachu ſakročicź. Na drohowej żeleſnizy ßo jěſdźenje ſaſtaji. Pſchi njeměrach ßo wjele żonow wobdźěli. Też w Mailandże ßo njeměry wočakuja. B.

Sakſki ßejm

ſańdżenu póńdżelu ſaſtaranje Sakſkeje ſe ßymjentnymi běrnami roſpominaſche. Schtož tu ßłyſchachmy, njeßu wuhlady ſa pſchichodne běrnjaze žně jara ſwjeßelaze. Wutoru knjeżerſtwo nowe żadanki ſa ſtatny hoſpodarſki porjad pſchedpołoži. Sa wurjadne wudawki żada ßo 18, a ſa wurjadne wudawki 92 milijonow hriwnow. Nadrobniſche wo tym po dowuradżenju podam. Sſrjedu nowy wuhlowy ſakoń do wuradżowanja pſchińdże. Po nim w Sakſkej ſemi leżaze wuhlowe ſkłady ſtatej pſchipadnu. Tola wuhlowe podkopki, kiž ßu hač dotal w druhich rukach byłe, w tymle wobßeżdżenſtwje woſtanu. Sa dowuradżenje tehole ſakonja ßo waßebita deputazija ſakoži. Schtwórtk mějachmy dwě interpelaziji, jenu wo pſchipuſchćenju ſaßydlenjow jeſuitow w němſkim khěżorſtwje. Nationalliberalny Dr. Khěżor pſchećiwo tejle zyle khěżorſtwowej naležnoſći w dołhej rěči wuſtupowaſche, kotraž domjazy měr w němſkim ludu ſćěžka poſběhnje, hač runje bě Hindenburg n poſtrow ſakſkeho ßejma wotmołwił, ſo ßmy dobyća wěſći, woſtanje-li lud doma we jednoće. Knjeżerſtwo wotmołwi, ſo je pſchećiwo pſchipuſchćenju we ſwjaſkowej radże hłoßowało a ſo po poſtajenju ſakſkeje wuſtawy jeſuitam dowolene njeje, ßo w Sakſkej ſaßydlicź. Konſervativni ßo ſ krótkim woſjewjenjom ſpokojichu. Pſchećel Kokla ſaſtupowaſche ßwoje ſtejiſchćo jako katolik. Potom jednaſche ßo wo interpellaziji ſozialdemokratow dla pſcheßylneho ſwołanja wučerjow do wojeŕſkeje ßłužby, wo pſchikłohach dla drohoty a ſa wobydlenja ſaſtojnikow. E. B.

Sakſkeje ſaſtaranje ſ wuhlom pſched khěżorſtwowym ßejmom.

W khěżorſtwowym ßejmje je ßo ßłědowaze wopraſchenje nationalliberalneje ſtrony ſapodało: W ſakſkim kraleſtwje wot dlěſcheho čaßa khětre wobćeżnoſće w naſtupanju ſaſtaranja ſ wuhlom wobſteja, woßebje też w dźěłarńjach, kotrež ſa wójſkowu potrjebu a ſa frachtowe łódźniſtwo dźěłaju. Hač runje ſakſke ludowe hoſpodarſtwo dla wuwoſtacża pſchiwoženja wuhla ſ Hornjeje Schleſyſkeje a ſ Čzech czerpi, ßo ſakſke hórniſtwo nuſuje, ſe Sakſkeje, kotraž wuhlo jako pſchiběrk ſ druhich krajow trjeba, wuhlo do wobßadżenych rańſchich krajow wotedawacź. Ssu knjeſej khěżorſtwowemu kanzlerej tele wobſtejnoſće ſnate a kajke naprawy chze wón činicź, ſo by ßo doßahaze ſaſtaranje Sakſkeje ſ wuhlom a koksom w bliżſchej ſymje ſwěſćiło. ? Dr. Streſemann. Dr. Junk. D.

Strach ſa nowiny.

Njedawno ſałożene ſjednoćenſtwo wulkoměſchćańſkich nowinſkich nakładnikow je wčera khěżorſtwowemu kanzlerej ßlědowazy telegram póßłało:

Jeho exzellenzy knjeſej khěżorſtwowemu kanzlerej w Barlinje!

Waſchej exzellenzy

dowola ßebi podpißane ſjednoćenſtwo wulkoměſchćańſkich nowinſkich nakładnikow najpodwolniſcho wojſewicź, ſo je wulki ſtrach, ſo Barlinſke nowiny dla njedoſtatka papjery njebudża poßlednje dny tuteho tydźenja, najpoſdźiſcho ſapočatk pſchichodneho tydźenja, wjazy wukhadźeć móz. Dźiwajo na woßudne politiſke ſćěhwki, kotrež dyrbjało njewukhadźenje wulkich Barlinſkich dźenikow ſaßobu měć,

Waschu exzellenzu proßymy, so by nastupazym městnam huydom poručiś dał, so by chu wsche nusne cźinike, so bychu ßo papjerniki sa nowinsku papjeru s trěbnym wuhlom huydom sastarale.

Sjednoczenstwo wulkoměschczańskich nowinskich nakładnikow.

Hindenburg na sakski krajny ßejm.

Generalny pólny marschall s Hindenburg, kotremuż je sakski ßejm postrowjazy telegram pósłał, je presidentej druheje sakskeje komory, dr. Vogelej, ßlědowaze wotmolwjenje pósłał: Sa Wasche pscheczelne postrowjaze ßłowa pschi sendźenju sakskeho ßejma ßo dźakuju. Wojerski duch, wot najwyschscheho wójskowheho knjesa hajeny, je saßo ßwoju ßylnosć dopokasał. Hdyż wójsko też w domisnje wudźerži, je dobycze wěste. L.

Ze Serbow,

— **(Samolwjenje k krajnej pomoznej ßłužbje.)** Wo winowatosczi k samolwjenju k krajnej pomoznej ßłužbje hischcze mylne nahlady wobsteja, Jej njejßu podczińjeni dźěłaczerjo w hórnistwje, hórnistich schkrějeńjach a w dźěłańjach rosbuchadłow, munizije a brónjow. Tola też ma ßo praschecź, hacź dźěłańje jenicźzy tajkemu dźěłu ßłuži, abo hacź ßo pódla teho druhe dźěło dokonja. Jeli so temu tak je, dyrbja ßo wschitzy dźěłaczerjo s tutych dźěłańjow k pomoznej ßłužbje samolwicź. Husto ßo też tajzy njejßu samolwili, kotsiž maja małe rataŕstwo. Tola woni ßu jenoż wot samolwjenja wußwobodźeni, hdyż je rataŕstwo jich hłowne powołanje. Pschi tym je rossudźaze, hacź hłowny dźěl ßwojich dokhodow s rataŕstwa abo s druheho dźěła dostawaju. Cźi, kotsiž hacź dotal s njewědomosczu njejßu ßwoje samolwjenje wotedali, njech ßo skerje lěpje pola gmejnskeje wyschnosczе samolwja.

— **(Podleschenje sawěranja pßow.)** W Budyskim hamtskim hejtmanstwje je ßo sawěranje pßow hacź do 23. julija 1917 podleschiło.

— **(Pschedstejaze postajenje najwyschschich płaczisnow sa hußy a hußaze mjaßo.** We wójnskim sežiwjerskim hamcze ßo nětkole wo postajenju najwyschschich płaczisnow sa hnßy a hußaze mjaßo jedna. Dokelž ßo sorno, woßebje jeczmjenjowe sorno, k pizowanju huß najskeje njebudże wjazy wuzicź móz, budża ßo hußy nasymu jenoż na schczernischczach kormicź móz. Sa hußy k rěsu a hußaze mjaßo ßo pschimerjene najwyschsche płaczisny postaja. Schtoż nětkole hischcze pschewyßoke płaczisny sa libjata płaczi — na někotrych městnach je ßo pjecza 10 hacź 12 hriwnow sa hużatko płacziło — to na ßwoju schkodu cźini. Pschi postajenju najwyschschich płaczisnow njebudże ßo na tajke njerosumne płaczisny dźiwacź.

— **Se żelesnym kschižom 2. rjadownje ßu ßo wusnamjenili:** pionér Ernst Frenzel s Hornjeje Hórki, podoffizér Marczin Jurij Dallwiza s Wawiz, serżnt Michał Schołta, listynoscheŕ w Khróscźizach.

Woporу wójny. Sa wótzny kraj ßu na bitwischczu padli wojazy: Handrij Jurjenz s Noweho Luscza, Bradel a Jury se Scheschowa, Mitasch s Njeßwaczidła, Schołta s Holeschowskeje Dubrawy, słótnik Manfred Reiche s Budyschina, Hermann Sahrodnik a Langa s Mjeschiz a Tupak se Subornizy. — W ruskej jatbje je wojak Müller s Wokranczіz wumrjeł.

— **(Wójnske kmótsjenje.)** W Budyskim hamtskim hejtmanstwje je ßo hacź dotal 169 kmótsistwow sa wojerske ßyroty sakoźiło a to 6 w Bartskim pobocznym towarstwje, 6 w Minakakskim, 5 we Wulkodubrawskim, 7 w Budyschinkskim, 5 w Makowjelkowskim, 2 w Njeßwaczidlisko-Radworskim, 2 w Rakeczanskim, 1 we Lahowskim, 8 w Hodźiskim, 5 w Hrubjelczanskim, 24 w Hajniskim, 12 w Židowskim, 20 w Korsymskim pobocznym towarstwje. Samoženje wschěch wótczinskich kmótsistwow nětkole 28 000 hr. wucźinja.

Najwyschscha płaczisna sa mloko. Najwyschscha płaczisna sa liter dobreho mloka ßo pschichodnje na 26. pjenjezkow a we wulkich městach na 28 pjenjezkow postaji.

— **(Wumlócźenje żita pschichodnych żnjow budże ßo po wojerskim waschnju organisowacź.)** Bayerski zutrumski sapóßłanz w němskim kněžorstwowym ßejmje, tajny rataŕski radźicźel dr. Heim, je w jenej ludwej shromadźisnje prajił, so stat żyke khlěbowe żito pschichodnych żnjow sebjerje. Jenoż schtwórty dźěl ßnadź ßo ratarjam w kłoßach wostaji. Wschě naprawy ßu ßo hižo sa to cźinike. S mlócźenjom żita njesmědja ratarjo niczo cźinicź, dokelž ßo po wojerskim waschnju organisuje, wschě możnosczе ßu ßo do prědka srjadowake. Ratarjo ßwoju najwyschschu płaczisnu a 1½—2 hriwnje jako myto sa saźne wumlócźenje na zentnaŕ dostanu. Tale naprawa je zyle nusna, so by ßo sežiwjenje w pschekhódnym cźaßu do nowych żnjow swěsczіło. Praju pak też, cźeho dla to tak pschińdże: S hubjenymi żnjemi sandźeneho lěta ßmy wěsty dźěl cźaßa wróczo. Nasche sežiwjenje na 1916/17 je hacź do 15. augusta 1917 wobliczene. Wot 16. augusta budża hižo nowe żně sapschinowacź, a to s organisaziju saźneho wumlócźenja.

Dale ßo rěcźnik potom na jara wótre waschnje wo hospodarskej politizy khěžorstwoweho kanzlera wupraji: Wón njeje do prědka widźał a je nětko samolwity. Wón je ßo bóle wjesćź dał hacź so by wjedł. Wón je na jenostronsku radu kedźbował, kóżdy warnowazy hłóß je wón s pomozu zensury potłócził. Potłóczenje wěrnosczе je wojebauje luda, a to njeje wuwostało. Khěžorstwowy kanzler je pschede wschěm jene pschenisko ważił: pschi mobilisaziji snutskowneje fronty ludowe moralske ßwědomje sbudźicź, so by jeho ßamßny podźěl pschi wójnje spósnał, ßnano na strach kritiki.

Dr. Heim měni, so budźemy pschekhódny cźaß do nowych żnjow sbožowonje tschětracź móz, jeli so ßo organisazija hacź do nadrobnostkow pschewjedże. B.

— **(900 000 dwójnych zentnarjow zokora k kładżenju płodow.)** W khěžorstwowym ßejmje je knjeżerstwo sdźělicź dało, so je ßo k kładżenju płodow lětża 900 000 dwójnych zentnarjow zokora postajiło. Hdyż ßo wobydlerstwo Němskeje s 65 milijonami wobliczi, bychu s 900 000 dwójnych zentnarjow lědma 3 punty na woßobu pschischło. Też dyrbi ßo s tym liczicź, so ßo wulki dźěl tehole zokora konserwowym fabrikam woteda. Pschi tym pak hischcze khětry dźěl sa privatne wobydlerstwo wostanje. Hubjeńsche dyżli loni wobstejnosczе pschi kładżenju płodow lětża njebudża.

— **Na wobhladanje kobłow a srěbjatow w Budyschinje** je ßo póndźelu popołdnju 56 jenołětnych a 22 dwělětnych srěbjatow pschedwjedło a ßo 64 kobłow na nowe do plahowanskeho registra sapißało. Pschi rosrěczenju, kotrež ßo wobhladowanju pschisamknu, krajny konjeŕnik hrabja Münster na to pokasowasche, so dyrbi ßo w Sakskej cźežki polkrejnik s typa cźežkich Oldenburgskich konjow plahowacź. W poßlednim cźaßu je pak ßo poměrnje wjazy symnokrejnych hacź cźopłokrejnych kobłow schedstajało. To drje s njedostatkom konjow swißuje. Wschelazy wobßedźerjo, kotsiž ßnadź s zyła żaneho symnokrejneho konja njetrjebaju, ßu ßebi sa sebranych a druhich wójnskich konjow konje kupili a tak je wjazy symnokrejnikow do kraja pschischło. Cźim cźežschi je jedyn kóń, cźim bóle jenostronski je wón pschi dźěle. Na wopak ßo polkrejniki k wschěm dźěłam pschihodźeja. Teho dla dyrbja ßo polkrejniki plahowacź. Srěbjata dyrbja ßo po móżnosczi wjele pasćź a teho dla ßo też paßne myta wudźěleja, kotrež ßu ßo ßlědowazym plahowarjam pschipósnake: Michałej Hórnikej w Hornjej Kinje, Krujazej w Skanezach, Jrrgangej w Njeßwaczidle, Mjeŕwje w Cźemjerzach, Kobani w Cźemjerzach, Młynkej w Cźemjerzach, Delanej w Hornim Hunjowje, Pětschej w Bórku, Knoblochej w Hornim Hunjowje, Kunatej w Klukschu, Holfeldej w Torońzy, Ssmole w Leschawje, Wjeli we Wawizach, Rabowskemu w Njechornju, Zimmermannej w Porschizach, Andrej w Běczizach, Michał Delanej w Baczonju, Scheffelej w Płußnikezach, Schołcze we Wětrowje, Adlerej w Bóscherizach, Henczelej we Wownjowje, Güntherej w Hrodźischczu, Gräfje w Ledźborezach, Renczej w Barcze, Pětschzy w Njeßwaczidle, Klahrje w Pschiwczizach, dr. Heiberej w Brěsy, Lukaschej w Wyßokej, Rychtarjej w Sczijezach, Schołcze w Rabozach, Herm. Schołcze w Bórku, Jsraelej w Tšélanach, Nowakej na Horje, Nowakej w Mjeschizach, Winklerej w Bórku, Wicźasej w Pschischezach, Schwarzej w Kumschizach, s Diepowej w Nětzinje, Lorenzej w Dalizach, Sserbej w Rodezach, Biesoldej w Tšélanach, Krawzej w Konjezach, Faustej w Hornjej Kinje, Krawzej w Bosankezach, Schołcze w Kubschizach, Rychtarjej w Sarěczu, Fiedlerjej w Dobranezach, Jurakej w Hrodźischczu a Rabowskemu w Korsymju, Tajny radźicźel Steiger-Budyschinkski bě saßo, każ przedawsche lěta, ßlěborny bjechaŕ sa teho wustajił, kotryż bě najwjazy derje dźerżanych srěbjatow pschedstajił. Tole myto rataŕski radźicźel Klahra w Pschiwczizach dosta. Druhi tajki bjechaŕ bě rataŕski radźicźel Böhma w Debrikezach wustajił; tutón ßo Schołcze w Bórku pschipósna.

— **(Krajne sawěranske khartki sa sesběrane mloko, twarożk a twaroh.)** Wot 13. meje ßmě ßo sesběrane mloko, twaroh a twarożk jenoż na krajnu sawjeransku khartku pschedawacź. Schtoż njeje ßawosastaraŕ, ßmě měßaczńje nanajwjazy 4 litry sesběraneho mloka abo 1 punt twaroha, abo ½ punta twarożka dostacź.

S **Ratarjez.** Statok ja dźěćži, kotrež žu ſ wójnu nana ſhubiłe, je žo tu póndźelu popołdnju w 3 hodźinach na žwjedźeńſke waſchnje wotewrił. Tónle ſkutk dobroćelſkeje luboſćze k bliſchemu je žo po pohnuću knjeſa hamtſkeho hejtmana dr. ſ Pflugka do žiwjenja ſwołał. K pſchijeću žwjedźeńſkeje ſhromadźiſny bě žo w ſtatokowej ſahrodźe ſtan, ſe ſelenymi hałoſami a krajnymi barbami debjeny, natwarił. Knjes ryćerkubler Jeremias ſhromadźenych powita, žo wſchitkim dźakowaſche, kotſiž běchu pſchi dokonjenju ſkutka pomhali, ſtatokowy ſamyžł roſkoži a jón protektorej, knjeſej hamtſkemu hejtmanej dr. ſ Pflugkej, pſchepoda, po kotrehož mjenje budźe žo ſtatok mjenowaćz. Knjes faraŕ Räda měješche na to požwjećazu rěč. W njej wón praji, ſo je tu ſkutk najnutrniſcheje luboſćze k bliſchemu naſtał, ſałoženy na myžł: „Budźće žmilni.“ Wón na ſtrachi pokaſowaſche, kotrež khudym potrěbnym dźěćźom w ſjawnoſći hroźa a kak žo wone tu ſkhowane pod ſchkitowazym luboſćiwym dohladowanjom jako khmani, porjadni cłowjekojo wotćahnu. Wón dźěćži napominaſche, ſo bychu ſtajnje dźakowne žwojim dobroćelam byłe. Na to knjes hamtſki hejtman w mjenje wokrjeżneho ſwjaſka ſtatok pſchewſa, žo wſchěm ſpěchowarjam a pomharjam dźakowſche a žłubi, ſo budźe žo pſchezo prózowaćz, žwoje mozy do žłužby dobrcje wězy ſtajićz. Wulke wjeżele jemu cźini, ſo je jemu móżne było wubjerkowemu pſchedžhydźe 15 000 hriwnow a to 10 000 hr. a 5000 hr. wot ſtatokoweju pſchećelow, kotrajž nochzetaj mjenowanaj byćz, jako wuſtajenje pſchipokaſaćz. Pódła teho žu k nakupjenju inwentara darili, fabrikſki wobžedźeŕ Paul w Korſymju 500 hr., hrabinka Schall-Riaucour w Huſzy 200 hr., hrabinka ſ Lippe w Cźichonzach 200 hr. Na to žo knjeża do ſtatoka podachu, ſo bychu žebi jón wobhładali. Na proſy k. wyſchſchi inſpektor Gietzelt wobras k. hamtſkeho hejtmana pſchepoda, kotryž k wopomnjenju ſtatokoweho ſałoženja w pſchedſtwje měſtno doſta. S dobom wón khroniku pſchepoda, kotraž dyrbi ſa poſdźiſche cźażby powjedźićz, ſ kajkej nanowſkej luboſću a wobhładniwoſću je žo knjes hamtſki hejtman ja cźaż cźežkeje wójny ſa potrěbne wojeŕſke dźěćźi žwojeho wokrjeża ſtarał. Rjane pſchekhwatanje žo wſchitkim wobdźělnikam poſkićźi, hdyž do domu ſtupichu a jim ſynki harmonija napſcheczo klinczachu, kotryž bě knjes ryćerkubleŕ Jeremias darił. W ſtatoku móże 25 dźěćźi połne ſarunanje ſa ſhubjeny nanowſki dom namakaćz.

brika běrnowych žuſchenkow wulzy wutwariła. S pohnućźom a brika běrnowych žuſchenkow wulzy wutwariła. S pohnućźom a podpjeranjom Lubijſkeho a Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa je žo dźełarnja žłyneje žłomy pſchitwariła, kotraž w bliżſchim cźażu dźełaćz ſapocźnje a Lubijſki a Budyſki wjeżny komunalny ſwjaſk ſe žłynej pizu ſaſtara. W tu khwilu žo ſ podpjeru Lubijſkeho a Budyſkeho wokrjeżneho ſwjaſka wulka žuſcheŕnja pólnych a ſahrodnych wupkodow twari. Twarſke wudawki ſa nju 300,000 hriwnow wucźinjeja.

— S **Noweje Wžy** nad Sprewju. Ssobotu dopołdnja w 11 hodźinach w ſtatoku tudomneje fabrikarki Erneſtiny Wenzeloweje woheń wunźe, kotryž bróżeń do procha a popjeła pſchewobroćźi. Maka dźělba žłomy a žyna je žo žobu ſpaliła. Wohnjowej woborje tudomneje papoweje fabriki žo poradźi, domſke, kotrež bě wot bróżnje jenož ſ wopalnej murju dźělene, płomjenjam wukhowaćz. Też něktoſi wójnſzy jeczi pſchi haſchenju pomhachu.

S **Němſkich Paſliz.** Jedyn žydomnaczelětny dźěłaczeŕ bě pola jeneho tudomneho žiwnoſćerja do domſkeho ſaléšť a ſ njeho ſa něhdźe 50 hriwnow draſty a pjenjes kradnył. Wobkradnjeny paducha w Jěžowje ſażłapi a jeho żandarmej pſchepoda.

S **Biſkopiz.** Tudomni wuhlowi wikowarjo žmědża po wukaſu měſchćańſkeje rady wuhlo jenož na wuhlowe khartki pſchedawaćz. Fabriki, zyhelnćze, pjekarnje, hornczeŕnje a druhe wuhlo potrjebaze dźełarnje drje wuhlo bjes khartki doſtawaju, tola jenož po dźělbach, kotrež na dwě njedźeli dożahaju.

S **Biſkopiz.** Nowa garniſona, narunanſki bataillon grenaděrſkeho regimenta cźiżko 100 je ſ piſkanjom bataillonſkeje kapały ſańdźenu žrjedu ſ dwórniſchcza do měſta ſaczahnyła a žo potom do kwartěrow roſdźěliła.

Po ſtatiſkiſkim ſapiżanju je we wokrjeżu Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa 56 000 kokoſchow, kotrež wob lěto 1 705 000 jejow uanjeżu. Jako jeja pſchiběrazy wokrjeż ma wón prawo na pſchiwos na 76 400 jejow. Liczba wożobow, kotrež maja žo we wokrjeżu ſaſtaraćz, 87 000 wucźinja. Dokhodna njeſa ſa doſtawarjow tunjeho njaża je žo w tudomnym komunalnym ſwjaſku wot 6300 na 4300 hriwnow poniżika.

S **Kamjenza.** Póndźelu žo na Albertſkim měſtnje wobhładanje ſrěbjatow a wuběranje kobłow wotmě. Do plahowanſkeho regiſtra žo 40 kobłow ſapiża, kotrež po pokojzy k cźežkej drużinje pſchiżłuſchachu. Powſchitkownje běchu kobły rjane. K mytowanju bě žo ſamolwiko 30 ſrěbjatow, 12 jenolětnych a 18 dwělětnych. Wone běchu žo derje roswiłe ſ wuwſaczom někotrych, kotrež běchu w roſcźenju wróczo woſtałe. Darmotne pſchipuſchcźne wopiżma doſtachu ſe žerbſkich ſtron Cźeżła w Syjizach, Lehmann w Prawocźizach a Lehmann we Wujeſdże. Paſtwowe myto žo wudźěli Lehmannej we Wujeſdże, Schołcźe w Trupinje, Guhrej w Niederlichtenawje a Körnerej w Großröhrsdorfje. Druſy wobžedźerjo pſchedwjedźenych konjow jako myto knihi wo plahowanju konjow doſtachu.

S **Kamjenza.** W Halbachez ſkale je ſpinaŕ Schimank žmjertnje do njeſboża pſchiſchoł. Pod jenym wosom jeho morweho namakachu. Po ſdaczu je wón na jěſnje ſ wosa padnył, kotryž je jemu tył pſchejeł. Wón bě 40 lět ſtary a žonu a ſchtyri dźěćźi po žebi ſawoſtaji.

S **Lubija.** Lubijſki hamtſkohejtmanſki wokrjeż je Bartſkej žuſcheŕni, ſa 300,000 hriwnow natwarjenej, ſ 15000 hriwnami pſchiſtupił.

S **Kulowa.** W tudomnych ſtronach je wſchědnje žłyſchećz, ſo je žo pak tu pak tam żiwnoſćz kradnyła. Tak žu w Ssulſchezach ſ někotrych żiwnoſćzow butru, khlěb, muku a ſ jeneho pola tſi huży kradnyli. W Spalach je jedemu pakoſtnikej wjetſcha ſuma pjenjes do rukow padła. Murjerjej Füſſelej w Kulowje žu žamo w nozy wożadźane běrny ſ role wuhrjebali.

S **Wochožanſkich ſtron.** Wěrowanje ſ wobcźežnoſćzemi a njelnboſćzemi je žo tu wóndano měko. Jedyn mkody wojak bě na dowoleńzu domoj pſchiſchoł, ſo by žo ſe žwojej njewjeſtu wójnſzy ſwěrowaćz dał. Na to žo pſchećeljo jeho něhduſcheje lubeje jara hněwachu. Hdyž žo nawożenja a njewjeſta na wós žydnyſchtaj, ſo byſchtaj žo k wěrowanju dowjeſkoj, cźrjódła ludźi ſ drjewjanzami a rukomaj plazaju ſa wosom běżeſche. S haru a hołkom žo wjeżnjenjo ſ wobydlenjow na wjeż ſwabichu, hdyž ſpodźiwnu kekliju ſwohładachu. Hdyž poſdźiſcho mkodaj mandźelſkaj ſe wžy jědźeſchtaj, jim ſli ludźo pucź ſ grotom a cźernjemi ſawrjechu. Njewjeſcźiny nan teho dła na pucźu ſtražowaſche, ſo mohłoj mkodaj mandźelſkaj bjes ſtracha domoj dojěćź.

S **Niſkeje.** W hrabinſkim Lippeſkim hajniſkim reviŕje bliſko Wojerowſko-Kohlfurtſkeje żeleſnizy je njedźelu popołdnju lěżny woheń naſtał. Wohnjowej woborje a ludźom, kotſiž na pomoz pſchińdźechu, je žo poradźiło, woheń poddużyćz. Woheń je žo po ſdaczu ſe ſchkrjemi, kotrež žu ſ jeneje lokomotivy wuleczźiłe, ſamiſchkrił.

S **Borſcheze.** Pjatk wjeczor wokoło 7 hodźin žo na Borſchczańſke ſahony jene wojeŕſke lětadło, jedyn dwojotſěſchnik, puſchćźi. Lětarjej běſchtaj k ſwuczowanju ſ Barlina wuleczźakoj a běſchtej žo, dokelž bě jimaj wětr khartu wſak, ſabłudźiłoj. Měſto do Shorjelza běſchtaj hacž do bliſkoſcźe Liegnizy pſchileczźakoj a běſchtaj potom pódlu Kohlfurtſko-Falkenbergſkeje żeleſnizy leczźakoj, ſo byſchtaj w Khocźebuſu k ſemi dele ſjěłoj. W Hórzy pak žo njeběſchtaj Barlinſko-Shorjelſkeje linije dohladakoj a běſchtaj, dokelž bě jimaj też benzin wuſchoł, nuſowanaj, pſchi naſchej wžy žwój lět ſkónczićź. Dokelž dyrbjeſche žo trěbny benzin hakle ſe Shorjelza pſchiwjeſcź, žo hakle naſajtra wjeczor w 6 hodźinach na domojpucź do Barlina puſchczźiſchtaj. Něktoſi wojazy, kotſiž běchu ſ wójny na dowoleńzu pſchiſchli, lětadło ſtražowachu. Jich žłužba njebě lohka; pſchetož dyrbjachu ludźi, kotſiž pſchikhadźachu žebi lětadło wobhładaćz, wot njeho wotdźerżowaćz. — Wyſchſcha klaża tudomneje ludoweje ſchule je dła nuſnych ratarſkich dźěłow tydźeń próſdninow doſtała.

S **Hródka.** Sańdźeny tydźeń njebě w Hródku żaneje butry doſtaćź, dokelž je w tudomnych ſtronach mało pizy ſa ſkót. W tu khwilu žo jako narunanje ſa butru jědźny wolij wudawa.

S **Draždżan.** Sakſke knježerſtwo žebi wot žejma pſchiſwolenje 25 milijonow hriwnow k pokupjenju wuhlowych leżownoſćzow żada.

Přilopk.

* (Ssmjertne ſkoczenje ſ tſěchi.) Na njewſchědne waſchnje je w Barlinje jedyn ſchěżnaczelětny pſchekupſki pomoznik žwojemu żiwjenju kónz ſcźinił. Mkody cźlowjek na tſěchu jeneje ſchtyri poſchody wyżokeje khěże ſaléše a wot tam na dróhu dele ſkoczi. S rosražetymi ſtawami wón morwy leżo woſta.

* **(Dźěczo žo ſadużyło.)** W Döbelnje bě jena żona žwoju tſiletnu dźowczicźku žamu wójſtwje woſtajiła. Hdyž žo domoj wróczi,

* **(Samomordarstwo w kupańskej wani.)** W Barlinje staj žebi žrjedu 36-lětny gratmischtr Meyndt a jeho 27-lětna žona s jědom sawdakoj. Muž bě kwójnskemu kódźstwu swołany a bě w tu khwilu doma na dowoleńzy. Mandźelskaj hižo dleschi cžaž na cžežke myžle czerpjeschtaj. W njepschitomnoscźi žwojeho wóžomlětneho žyna žo wonaj do kupjele žynyschtaj a žebi s jědom sawdaschtaj. Hdyž jeju wjecžor namakachu, běschtaj hžio morwaj.

* **(Na želesnizy žo pschejeła.)** Pola Plawna chzyschse žrjedu jena cžahowa rjadowarka na hižo jědžazy cžah stupicź. Wona mižny a pod kola s ruku pschińdže, kotraž žo jej wotjědže.

* **(Ssmjertne njesboże w dźěłarni munizije.)** Pschi rjedženju sapalakow w dźěłarni munizije Draždźanskeho artillerischeho depota žo póndźelu jedyn dźěłacžer s rosbuchnjenjom sapalakow mori. Schescžo drusy dźěłacžerjo žo sranichu.

bě stwa pokna kura. S khachlow bě žahke wuhlo wupadło a bě wuhlo we wuhlowym kaschczu sapaliło. Dźěczo bě žo saduščyło.

* **Pšche myschazu cžwilu we Draždźanskich wjeczornych stronach** je Starodraždźanske hamtske hejtmanstwo wukas wudało, s kotrymž žo wobydlerstwo napomina, schkódne hrymsaki snicžicź.

* **(S elektriskej mozu žo morił.)** W Herisawje jedyn starschi muž, bywschi póstski žłužobnik Eggmann, s dwěmaj druhimaj mužomaj jedyn schmrěk puschcźi, kotryž na grot elektriskeho woda padže a žo palicź pocža. Eggmann, kotryž njedźiwajcy na to na schtom pschimny, žo hnydom mori.

* **(Jedyn wol žo kradnył.)** We Wolfsgefährtu w Vogtlandže žu wóndano w nozy jeneho wola kradnyli. Paduschi žu jeho na jenym žušodnym poln sarěsali a žu s mjažom njespósnacźi woteschli.

Sswèrna maczerska wutroba.

(Skónczenje.)

Hana žo njebě hacž k temu pschewinyła, so by žwojej maczeri napišała, kak slě žo jej wjedže; wona dźě wjedźesche, so by to wutrobu žwěrneje maczerje pschejara hłuboko srudźiło, kotraž bě sa jeje pschichodne sboże žo doscź nadźěłała a natradała. Ssama chzyschse jej wschitko wupowjedacź, hdyž by k njej pschischła, hdyž budže móz jej do lubeju dobreju woczow hladacź a jeje ruzy wobjimacź a jeje dźěczo, mała Katka, budže sa nju najlěpje prožencź. Potom chzyschtej wobej starej žwěrnej maczerzy sarunacź, schtož bě wona w młodostnej žlepej njerosumnoscźi skucźiła, a chzyschtej hacž do žmjercze pschi njej wostacź.

Na žane waschnje nochzyschse Hana wjazy w tym zusym kraju wostacź, kotryž bě žo jej něhdy tak rjany sdał a ju krucže k žebi wabił.

Duž Hana khwatajcy mału hromadku žwojich wězkow, kotrež běchu jej hischcze sbyłe, do brěmjeschka swjasa, a po napinazym pucźowanju skónczenje do žwojeje domisny dozpě, tschepotajo wo to, kak žo jejnej wbohej khorej maczeri wjedže, wo kotrejž wědźesche, so jej strach hrosy.

Ale dowjedźechu ju k łožu morweje. —

Hana bě wscha poražena.

Wscha slemjena žo wona pschi łožu njebocźicžkeje swjese a se sadiwělowanjom sawoła:

„Macźi, macźi!"

Wona srosumjecź njemóžesche, so bě jeje macź ju wopuschcźiła, na pschezo ju wopuschcźiła a so njebě wjazy žwojeje Hanki mohła wohladacź a pomajkacź a ji prajicź:

„Moje dźěczo, nětkole je wschitko dobre, nětkole wostanjesch ty pschi mni!"

• • •

Žona, kiž bě Haninu macź w jejnej khorosczi wothladała, rosprawjesche, kak bě žo s maczerju na požledku měko:

„Lěkaŕ hnydom rjekny, so je khorosczź straschna. Poželedni cžaž bě khorowatosczź hižo husto na nju khodźiła. Ale wona to sa straschne njebě měła a nochzyschse lěkarja měcź. So žo to da, wona měnjesche. Ale sahorjenje je jejne žłabe mozy dopschetrjebało, wona dźě bě pschi lětach a stari ludźo njemóža, wjazy telko pschewinycź, kaž młodźi."

„Je dha macź hischcze wo žebi wjedźała?" Hana s dybawym hłožom žo woprascha.

„Haj, hacž do kónza. A wona je hischcze sa wami žadała. Na kóždn krocžel, na kóždy hłós, na kóžde saklinkanje je poskała. Ow, bě mi jeje woprawdże žel, w poželednich lětach bě hižo tak wscha wopuschczena. A na waž wona wißasche, hischcze w sahorjenju je wasche mjeno wołała."

Wó jstwje wscho wocźichny.

Hana žej wocži s dłónjomaj sadźerżowasche a hikasche srudnje s bolosczu.

Tež mała žona s napschecźa njeje žebi wocži trějesche a potom dale powjedasche:

„Haj, cžežke je žiwjenje. A kajke wopory žebi nětkole wójna žada, to žo wuprajicź njehodźi. Wy dyrbicze žo do teho podacź, luba knjeni Hana, a wy macze dźě tež žwoje dźěczo — runje tajke schikowane dźěczo, kajkež scže tež wy žama była. Ow, to hischcze derje wěm, kak scže tule wokoło skakała — —"

„Ale so na to njesabudu", wona žo pschetorže a stany. „Tule tejle sasyglowanej pakcźikaj matej waschu adreßu napišanu. Tej mam wam žamej pschepodacź. A mi je wascha macź porzlin a rjany płat dariła."

S tymi žłowami žo žónka roszohnowa.

Hakle, hdyž běchu macź pokhowali, Hana pakcźikaj wotwali. W jenym bě wjele drobnych wězkow, te běchu dopomnjenki na Haninego njebocźicžkego nana byłe a te běchu maczeri wožebje lube a ważne byłe. Tež tójschto wobraskow, dopomnjenki na jeje dźěcźaze dny a na schulu, a naschijuy rjecźask s wobrasom maczerje. Wona wobrask stłócži k hubomaj, potom jón bolostnje žo poßměwajo žwojej dźowczicžzy wokoło schije pojžny a rjekny:

„Tónle wobrask dyrbisch ty nožycź, moje lube dźěczo, jako drohu wopomnjenku, kotraž dyrbi cže w młodych lětach schkitacź a warnowacź, so by tež ty tak jednora a ponižna wotrosła, kajkaž je wona była, a so by ty tak njerosumnje a saßlepjenje najdrohotnische njewopuschcźiła, schtož cžlowjek na semi ma: žwěrnu maczersku wutrobu!"

W druhim pakcźiku pak bě cžežka želesna tysa, a hdyž Hana ju wotamknu, njemóžesche žo dodźiwacź: wona bě polna zykych tolerjow a druhich žlěbornych a słotnych pjenjesow.

Hanje jara ruka tschepotasche, hdyž wona papjeru wucźeže, na kotruž bě maczerna njeswucžena ruka pißała; te rjadki mějachu žo takle:

„Mojemu dźěsczu, mojej Hanje, dyrbja tele pjenjesy, kotreż žym žej s cžežkim dźěłom saßłužiła a s prózu wulutowała, žłuschecź, so by w cžaßu hubjenstwa a nusy pschejara tradacź njetrjebała. Njech jej žohnowanje pschinjeßu, kaž tež ja žwoje dźěczo žohnuju."

Duž Hana hłowu słoži a seprje ju na te pjenjesy, kotreż bě žebi jejna dobra, luba macź saßłužiła s twjerdym ruczným dźěłom, kotrehož bě žo Hana uěhdy hańbowała, kotreż bě žebi sprózniwje wusbytkowała, s tradanjom a s hłodom nalutowała, so by też po žwojej žmjercźi hischcze žwojemu lubuschkej pschichod sawěscziła a žo wo nju starała.

To běchu nimale tsi tyßaz hriwnow, kotreż běchu w tej želesnej tysy; to bě wjele pjenjes sa wbohu njebo macź, kiž dyrbjesche tak cžežzy dźěłacź. To pak też bě młodej wokhudnjenej wudowje jara rjana pomoz.

„Ow maczerka, maczerka", wona hikasche, „žy dha ty do cžaßa sdacže měła, kak žo mi póńdže? Ow, so bych ja mohła tebi sarunacź twoju wulku luboscź, kotrejež ja ani hódna njejßym!"

A to wscho nětko Hana jara wobžarowasche a žo jara kajesche, so bě pschepośdże k maczeri pschischła, so žo jej njebě mohła sa wscho podźakowacź, so jej njebě mohła boženje prajicź; te myßliczki ju cžwilowachu a krjudowachu a wona spominasche na žłowa žwojeje maczerje, kotreż bě jej wona jako warnowanje prajiła, hdyž žo wot jeje khudeho žiwjenja we žwojej saßlepjenoscźi wotwobroczi:

„Něhdy budżesch na mnje spominacź a tebi budże żel, so sy žwoju macź sarudźiła!"

Haj, nětkole w tejle hodźinje wona cžujesche, so bě něschto žhubiła, schtož žo ženje wjazy njewróczi, so bě se žmjercźu žwojeje maczerje najßwěrnischu wutrobu na semi žhubiła.

Ssnadź na nju hischcze nětotre radoscze w žiwjenju cžakachu, hdyž po cžaßu najbóle palaze rany saßo sahoja a hdyž budże wona po tutym cžežkim wucžiscźazym pruhowanju saßo pilnje dźěłacź a žwoje winowatoscze dopjelnjecź; potom jej saßo nowe žiwjenje žo sapocžnje.

Ale ženje wjazy, to wona cžujesche, njebudże ju žana cžłowiska wutroba tak njeżebicžnje a tak wopornjwje lubowacź, kaž macžerna wutroba, kiž nětko dopukotała.

Haj, to wona cžujesche, nětkole, hdyž bě to posdże.

Hdyž bě macź hischcże žiwa, njebě na macžerne warnowanje dźiwała a precź khwatała, běsche macź na bok wostajiła, kotrejž so po dźowzy stuskasche a bě so dała wojebacź, hdyž jej zyle zusy muž-ski wabjaze wězy lubjesche, kiž jeno jejnu rjanoscź pytasche, jejnu wutrobu pak żebi njewažesche.

Nětkole bě wokhudnyła a do hubjeństwa pschischła, nětkole spósnawasche kak njerosumna bě była, nětkole chzyssche wschitko saso sarunacź a macžeri jeje wjeczor žiwjenja pschekraßnicź, chzyssche sa macź a s macžerju žiwa bycź. kaž bě żej to nëhdy wußoniła — nětkole budźische khwile měka sa macź — ale to bě posdże.

A nětkole hdyž macź wonka pod selenym dornom wotpoczo-wasche, na kotryž jěry deschcźik schlipasche, nětkole hakle tak prawje do teho pschińdże, kak lubo bě ju tola jejna macź pschezo měka.

A wona żwoje dźěcźo, żwoju Katku, krucže k żebi pschitkóczi a wokoschi a tuto wokoschenje bě jej jako żwjatocžny żlub.

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesce.

W Michalskej zyrkwi śmeje jutsje njedźelu Rogate, rano we 8 hodźinach farar Räda němsku powjednu wucžbu, dopołdnja w 9 hodźinach śmeje duchowny Tyschel němske a $^1/_2$11 hodźin serbske predowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi so kollekta sa mißionstwo mjes pohanami sběra.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotmeje farar Räda wucžbu se serbskej konfirmerowanej młodźinu.

Sstrjedu popołdnju w 3 hodźinach wotmeje so shromadźisna žónskeho towarstwa.

Schtwórtk, na Boże stwicze, śmeje rano we 8 hodźinach duchowny Tyschel serbsku spowjednu wucžbu, dopołdnja w 9 hodźinach śmeje farar Räda serbske a $^1/_2$11 hodźin němske predowanje

Psched zyrkwinymi durjemi so kollekta sa zyrkwinske wothladanje khudych sběra.

Tydźeńske sastojńske dźěła śmeje duchowny Tyschel.

Semrjecźi:

W Michalskej wosadze: Marja Klemez, służobna dźowka s Barta, † w sastarenki wokrjeżnego wustawa na Židowje, 48 l. 9 m. 11 d. — Jan Schubert wumjenjak w Libuchowje, 72 l. 6 m. 24 d. († w měschczańskej hojerni w Budyschinje, rokhowany w Cžichońzach). — Johana Emilija swud. Schönowa rodź. Pětschez na Židowje, 76 l. 6 m. 20 d. — Morwy narodźeny żyn Ernsta Augusta Hejny dźełacžerja w pkunarni na Židowse.

W druhich wosadach: Bjedrich Max Pawlik, gratowy mischtr we Wulkej Dubrawje, 35 l. 11 m. 2 d, († w měschczańskej hojerni w Budyschinje, pokhowany w Khwacžizach). — Khorla Hendrich Hejda, fabrikski dźełacžer we Wulkej Dubrawje 67 l. 3 m. 22 d. — Herman Jan, Jena Khorle Scholty, cžežle w Zornoży'ach, ż., 1 l. 7 m. — Na polu cžesce padnychu: Wojak Mehlhosa s Krakez, 13. hapreje; grenaděr Jan Bohuwěr Freund s Porschiz 25. hapreje 19 l. 4 m. 10 d.; khorhojny kowar Jan August Göban s Krakez, měziczel żelesneho lschiża, 3. meje, 35 l. 20 d. — Ella Lejna, tyschetskeho mischtra Pětricha w Strózi p. Barta, dź., 23 l. († w Draždźanach pokhowana w Barcze). — August Herman Emmrich, wußkużeny magazinski dźełacžer w Barcze, 65 l. 3 m. — Marja Madlena swud. Hobowa, wumjenjakka w Suborniczży. — Hańża Mjeldźiz, dźełacżerka w Drožďžiju, 81 l. 7 m. 8 d.

Zyrkwinske powjesce s Hodźija.

Jutsje, njedźelu Rogate, śmeje rano $^1/_2$8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wucžbu, dopołdnja $^1/_2$9 hodźin śmeje farar Kschižan serbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi budże so kollekta sa mißionstwo mjes pohanami sběracź.

Njedźelu popołdnju w 3 hodźinach wotmeje so katechismußowa wucžba sa němsku mużsku młodźinu.

Schtwórtk na Boże stwicze, śmeje rano $^1/_2$8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wucžbu, dopołdnja $^1/_2$9 hodźin śmeje farar Kschižan serbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Zyrkwinske powjesce s Budestez.

Jutsje, njedźelu Rogate, śmeje rano $^1/_2$8 hodźin farar Domaschka němsku spowjednu wucžbu, dopołdnja $^1/_2$9 hodźin śmeje duchowny Bójz němske a we 10 hodźinach serbske predowanje.

Popołdnju w 2 hodźinomaj śmeje farar Domaschka kemsche sa dźěcźi a w 3 hodźinach wucžbu se serbskej młodźinu.

Boże stwicze śmeje duchowny Bójz rano $^1/_2$8 hodźin serbsku spowjednu wucžbu, dopołdnja $^1/_2$9 hodźin śmeje farar Domaschka serbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi so kollekta sa Bnžižyny stutk luboscze sběra.

Popołdnju $^1/_2$4 hodźin wotmeje so kschescźijanske towarstwo žónskeje młodźiny shromadźisnu.

Zyrkwinske powjesce s Njeżwaczidła.

Jutsje, njedźelu Rogate, budże rano we 8 hodźinach serbska spowjedź dopołdnja w 9 hodźinach serbske a $^1/_2$11 hodźin němske kemschenje.

Psched zyrkwinymi durjemi so kollekta sa mißionstwo mjes pohanami sběra.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj serbski nyschpor a katechismußowa wucžba s cžestnej žónskej młodźinu.

Boże stwicze budże rano we 8 hodźinach serbska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach serbske a $^1/_2$11 hodźin němske predowanje.

Popołdnju w 2 hodźinomaj wotmeje so mißionska hodźina.

Zyrkwinske-powjesce s Rakez.

Jutsje, njedźelu Rogate, budże rano we 8 hodźinach němska spowjedź dopołdnja w 9 hodźinach němske a $^3/_4$11 hodźin serbske kemschenje.

Psched zyrkwinymi durjemi so kollekta sa mißionstwo mjes pohanami sběra.

Popołdnju w 2 hodźinomaj wotmeje so w zyrkwi wucžba se serbskej młodźinu.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach wotmeje so poßedźenje zyrkwinskeho prjódkstejerstwa.

Boże stwicze budże rano we 9 hodźinach serbske a dopołdnja $^3/_4$11 hodźin němske kemschenje.

Wschě druziny
żyrych harowanych a njeharowanych
kožow
sebrane a njesebrane, kupuje
Otto Hausotter
na garbarskej haży 32.

Sserbske a němske
łužiske biblije
teho runja
wěrowanske biblije
s wulkim a drobnym pismom so dostacź
we wudawarni
Serbskich Nowin.

Nowe knihi wuschle:
Evangelska wěra mjes Sslowjanami.
Napisał G. Schwjela, farar w Deschnje.
Płacźizna 0,80 mk. Sp.żarjowy nakład.
Dostacź w Ssmolerjez knihicźischcźerni.

Sserbſke lutherſke knihowne towarſtwo

ſmĕje

hłowu ſhromadźiſnu

ſtrjedu po ſtwjatkach, 30. meje 1917, pop. w 6 hodź.
w Sserbſkim Domje w Budyſchinje.

Dnjowy porjad: 1. Rosprawa, 2. Sliczbowanja, 3. Namjet dla wudajomneje lĕtuſcheje knižki.

Pſchedſtydſtwo.

Czerwjeny dźeczel
wundowy dźeczel
bĕły dźeczel
rajſku trawu
timothejowu trawu
luczny dornizu
hiſchcze wotedawa

Pawoł Scholta naſtlĕdnik
na hoſchiz haſty.
Telefon 56 a 96.

Kedźbu!

Ratarjo! Wobſtedźerjo konjow!

Kupuju **włoſtanki** wotſihane a wuczeſtane ſ wopuſche a ſ hriwow.

Proſchu wo poſkiczenki.

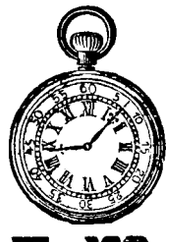
Walter Fleiſcher, wikowarnja ſ koſtmami
w Lubiju.

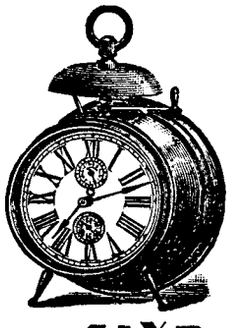
Budźaki ſ dobrym gratom

a

ſtwĕczate czaſtniki
ſa wojakow

porucza

F. Marſchnerowy naſtlĕd.

M. Ewald, czaſtnikar.

Krucze ſprawne poſtkuzenje. Pisomne rukowanje.

Konje k rĕſu

po najwyſchſchich płaczisnach w kóždym
czaſu kupuje

Curt Kaiſer

wſchi mjaſtowych jĕdkach a na Humboldſkej dróſy 782 B
— Telefon 403. —

Sserbſke a němſke

ſpĕwarſke

jednore a najwoſtebniſche,
ſtu po tunich płaczisnach na pſchedań
wudawarni Serbskich Nowin.

Kóſlaze kózki

kaž wſchĕ druhe druziny

kožow

po najwyſchſchich płaczisnach
kupuje

Heinrich Lange
pſchi žitnych wikach 11.

Kóždy, kotryžchze ſtebi **dobry a tuni czaſtnik** kupicz, abo kotryž chze ſtebi jón **porjedzicz** dacz njech dźe k czaſtnikarjej

Kurtej Jenčej
na ſwonk. lawſkej haſty 5.

Jencz pſchedawa a porjedźuje, ſa ſwoje dźĕło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ſtebi moji wuſtadne wokno, ſ płaczisname wupoložene, wobhladacz.**

Lubym pſcheczelam a ſnatym ſrudnu powjeſcz k wjedźenju damy, ſo je ſto Bohu Wjerſchnemu ſpodobało, mojemu horzolubowanemu mandźelſkemu, naſchemu ſtwĕru ſto ſtarazemu nanej, mojemu lubemu pſchichodnemu ſtynej

Handrijej Jurjenzej

dźeſtatnikej w reſerv. regimencze 103, 2. komp.
mĕjeczelej żeleſneho kſchiża 2. rjadownje

w ſtarobje 34 lĕt po tſitaſizeczimĕſtaczným czežkim bĕdźenjn na bitwiſchczu rjekowſku ſtmjercz wumrjecz dacz.

We wulkej ſrudobje

hłubokoſrudźena Auguſta Jurjenzowa
rodz. Borſchez,
dźeſczi Pawoł a Martha
a pſchichodna macz.

W Nowym Kuſczu 9. meje 1917.

Ssym krótke ſtožo wužiwała
Pſchi boku luboh' mandźelſkoh',
Ssmjercz ſturowa je mi joh' wſała,
Joh' czĕło kryje bitwiſchczo.
We ſrudobje wo njeho płakam,
Na jeho luboſcz ſpominam,
Doňž wjeſtely dźeń njedoczakam,
So w njebju ſ nim ſto wohladam.

Wopłakany, lubowany, njeſapomnity.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž majso we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 20. **Sobotu 19. meje 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojownischežo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

18. meje. **Pschi Arraskej fronče artilleriske tšelenje na brjohomaj Scarpy pschiběrasche. Jendželski nadběh, wo połnozy pschi Gavrellesko-Freśneskej drózy nastajeny, žo w bliskim wojowanju wotpokasa.**

Rospadanki něhduscheje wóžy Bullecourta žu žo po pschikasni bjes njepschecželoweho skutkowanja wopuschčile; njepschecžel žo w nich hakle 24 hodźin posdźischo sažydli.

Wójsko němskeho kronprynza.

Tež pschi Aisninej a Champanskej fronče s pschiběrazym wuwjedrjenjom artillerija žylnischo džełasche, wožebje na hórkach Chemin des Dames a pola Prosnes. Podźelne nadběhi Franzowsow pola Braye, k połnozy wot Craonelle a pola Craonna žo wschě wotrasychu, runje tak k połnozy wot Sapigneul jedyn nowy njepschecželski nadběh pschecźiwo hórzy 108 bjes wuspěcha wosta.

K ranju fermy La Royere dwě kompagniji, s Barlinjanow a Braniborskich wobstejazej, jenu hrjebju dobuschtej, kotruž bě njepschecžel 5. meje wobžadźił, a 150 muži jeneje wobžadki sajeschtej.

Mazedonska fronta.

Pschi kole Czerneje je njepschecžel wczera nowu poražku poczerpił. Po schěsćdnjownym artilleriskim pschihotowanju žo žylne nadběhi, kotrež žo pola Makowa nastajichu, wotrasychu. S němskich wojakow, kotriž žo pschi wojowanju wobdźělichu, žu žo wožebje ranschopruske a schlesynske bataillony, teho runja gardźini tšelzy wusnamjenili.

Přeni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Wuspěschne džełko němskich podmórskich czołmow.

S Barlina žo 16., 17. a 18. meje hamtšzy wosjewi: Němske podmórske czołmy žu w atlantiskim morju 6 parnych łódźow a jenu płachtatu łódź s 22000 tunami, w žrjedźoseńskim morju 9 parnych a 6 płachtatych łódźow s 30000 tunami a w atlantiskim morju, endźelskim kanalu a połnóznym morju 11 parnych łódźow, 3 płachtate łódźe a 17 rybaskich czołmow s 25000 tunami potepiłe.

Němski podmórski czołm 36 w Amerizy žo popadnył?

Parižski „Temps" 16. meje powě, so je žo podmórski czołm 36 pschi jenej wobhonjerskej jěsbje w jenej wobaraňskej žyczi Newportskeho pschistawa we Virginskej popadnył. Jeho wobžadka je žo do jeneje twjerdźizny smutska kraja dowjedła. B.

Praschenje sa wójnskimi saměrami w khěžorstwowym žejmje.

Konserwatiwny sapósłanz dr. Rösicke je žo se žłědowazym praschenjom na knjeżerstwo wobrocził: Mjes tym so žo rěki krwě wonka pschelíwaju, je sozialdemokratiska strona wobsamkła, so dyrbi žo měr bjes annexijow a wójnskeho sarunanja sčinicź. Knjeżerstwo je na žadanje sozialdemokratskeje strony w najdalschej měrje džiwało. Jej žo lěpschina psched druhimi stronami dawa. Sozialdemokratojo druhich krajow pak wójnsku politiku pěstuja. Wjednik sozialdemokratiskeje strony, Scheidemann, je w Barlinje rjekł, so móža s wěstosću sa to měć, so khěžorstwowy kanzler wobsamknjenjam sozialdemokratije pschihložuje. Na kóždy pad psched dospołnej njewěstosću stejimy. W Gelsenkirchenje je Scheidemann rjekł: „Hdy bychu Franzowsojo wjedźeli, kajki pschihódny měr móža dostać, woni bychu sa tym pschinuyli." Schto pak je žo stało? Nasche měrowe poskiczenje je žo hanibnje wotpokasało. Dospołna njewěstosć knježi, tak njemóže dléje wostać. S Ameriki žadanje pschińdże: „žadyn měr s Hohenzollernskimi." To je pschizpicze bjes runjecża. Wono žebi žada, so bychmy žwój najlěpschi počink, žwěrnosć, spuschczili. We wutrobje Němzow je monarchiska myšl schehłuboko sakorjenjena. Sapósłanz Scheidemann praji: „Błasń je tón, kotryž hischcze do dobycża wěri." Ja žym tajki błasń. Ja wěrju do dobycża. Sda žo, kaž so by knjeżerstwo s tej žamej wolu k dobycźu napjelnjene było. Wjedźemy sakitowansku wójnu, chcemy žebi pschichod swěsczicź.

Sapósłanz Scheidemann (sozialdem.): Po rěczi sapósłanza Rösicki by sa khěžorstwoweho kanzlera, kotryž snamjenja cžaża pschepósnawa, lohko było, jeho a jeho pschecželow wottschasćz. Tež my žebi žadamy: „Prjecz s njejasnosczu!" Ssmy njepschecželjo kóždeje krajdobywarskeje politiki, mjes tym so scze Wy (k prawej stronje) narodzeni dobywarjo žwěta. Wy chcecze hischcze pschezo statyžazy k rěsnej kawje wodźicź napscheczo ludowemu požadanju. Wschoněmska dobywarska politika sa pschibytkom mozy, kraja a žyrisnow žada. S tym do podhlada pschińdźemy, so žmy rubježnizy. My žmy po sdaczu narodnje organisowana rubježna banda. Najbóle pschecźiwne mi je, so žo khěžor do debatty czehnje. Se wschoněmskej propagandu je tak daloko doschło, so khěžora sa wudyrjenje wójny famolwiteho czinja. Sozialdemokratojo budža prěni, kotriž žebi ruzy sawdadża. Duž žo k temu pchihodźeja, so doprědnje dźełko czinja. Njech žo dźěło w Stockholmje sbožownje skónczi. Khěžorstwowe wjednistwo dyrbi nam wěstosć dacź, so njeby w tym žaneho sadźěwka widźało, hdy by žo sa wschěch snjeżliwy a czežny měr wobsamknył. Hdy bychu Jendźelczenjo a Franzowsojo, kaž žu to hižo Rušojo czinili, žo annexijow wotrjekli, a hdy by němske knjeżerstwo chzyło dobywarskich saměrow dla wójnu dale wjesć, dha žo na to spuschczejecze, so měko wono potom revoluziju w kraju. Žadamy žebi rosžudnu krocżel, so by žo žałožnemu wójnskemu hubjeństwu kónz cziniło.

Khěžorstwowy kanzler dr. s Bethmann-Hollweg: Runje žłyschanej praschcheni žebi žadatej, so bych žo wo programje wójnskich saměrow wuprajił. Interesam kraja njeby žo žłužiło, hdy bych w tutym wokomiku žo wuprajił; duž dyrbju žo tenu sapowjedźicź. Wot symy 1914—15 na mnje pak s jeneje pak s druheje strony czischcża, so bych nasche wójnske saměry hacź do nadrobnosczow na sjawne dak. So bychu mje nusowali, rěczecź, žu s mojeho mjelczenja wuwjedli, so pak tej, pak tamnej stronje pschihłožuju. Hdyž je žo dowoliło, wójnske saměry rospominacź, žym wurasnje rjekł, so žo knjeżerstwo pschi wadźenju měnjenjow njewobdźěli. Ssym žo pschecźiwo temu wobarał, so by žo s knjeżerstwoweho mjelczenja na něchajke waschnje žudźiło. Pschecźiwo temu žo s nowa wobaram. W nowschim cžažu nastate měnjenje, so žu rosdźěle měnjenjow mjes nami a naschimi swjaskarjemi, do bajkow žłuscha. Hdyž mje, kaž nětkole powschitkowne měnjenje musuje, žo wróczo džeržecź, budu žo tehole wróczodžerženja džeržecź a žo se žanym czischczenjom, ani se strony knjesa Scheidemanna ani se strony knjesa dr. Rösicki wot tuteho pucża wotwjesć njedam. Dyrbju žo naschim wjeczornym njepschecželam salubicź, so žo dobycża wotrjeknjemy, so žo jim ani wlóska njeschschiwi. Taku politiku wotpokasuju. Tajka politika by hanibny njedźak pschecźiwo naschim wojowarjam nad Aisnu a pol aArrasa było. Wona by nasch lud hacź do najnižscheho džełaczerja w jeho žiwjenjowych wuměnjenjach trajnje dele tłóczika, wona by žo pscheradże wótzneho kraja runała. Abo dyrbju dobywarski program postajicź. Tež to wotokasuju. Runje kaž mało program wotrjeknjenja, runje tak mało nam program dobywanja pomha, dobycze wubědźicź a wójnu pschikrótschicź.

Schtoż nascheho rańscheho ßußoda, schtoż Rusku nastupa, ßym njedawno wo tym rěčał. Sda ßo, so nowa Ruska naßylne dobywanske wotmyßlenje wot ßebje wotpokasuje. Hdyž chze Ruska dalsche krejpschelecże wot ßwojich ßynow wotdźerżecź, hdyž ßo dobywanskich planow wotrjekuje, hdyž chze trajne, sprawne, měrne żiwjenje pódla ßebje postajicź, potom ßo ßamo wot ßebje rosumi, so my, kotsiž ßebi toßame pschejemy, móżnosćź a tracże tajkich wobstejnosćzow se żadanjemi njemóżne njeczinimy, kotreż ßwobodże a woli ludow napschecżo steja a kotreż bychu jenoż sarodk k nowym njepschecżelnosćzam w ßebi měle. Njedwěluju na tym, so mohła ßo pschesjenosćź, na wobostronskim sprawnym dorosumjenju sałożena, dozpicź, kotraż kóżde wumnożowanje wotpokasuje a żane żahadko, żanu njersatosćź njesawostaja.

Nasche wojerske położenje je tak dobre, kajkeż drje żenje njeje we wójnje było. Nedźiwajzy nimo měry wulkich woporow ßo naschi njepschecźelju we wjecźorje njepschekamaju. Nasche podmórske cżołny s roscźazym wuspěchom dźěłaju. Myßlu ßebi też na Schpanisku, kotraż ßwěrna ßwojim ryczerskim tradizijam neutralnu politiku pschewjeduje. Tole dźerżenje s dźakom pschipósnawamy a ßebi jenoż pschejemy, so by schpanisti lud płody ßwojeje ßamostatneje a ßyłneje politiki ßwoju mózu a dalsche sakżćże wuwinwajo żujała.

Tak cżaß sa naß běži. Móżemy połne dowěrjenje měcź, so ßo dobremu konzej bliżimy. Potom cżaß pschińdże, hdyż budźemy wo naschich wójnskich samerach, wo kotrychž ßym s najwyschschim wójskowym wjednistwom psches jene, s njepschecźelemi jednacź móz.

Sapółtanz **Ledebour** (njewotwißny sozialdemokrat): Khěżorstwowy kanzler budźische ßo sa měr bjes annexijow wuprajicź dyrbjał. Po jeho rěczi dyrbjała Scheidemannowa frakzija wójnske pożczonki wotpokasacź. Hdyž ßo pola naß wobstejnosćze njepscheměnja, ßo pola naß runje tak porjad sczini każ w Ruskej. We wustawnym wubjerku budźemy ßebi żadacź, so by ßo republika sawjedła.

Sapółtanz dr. **David** (sozialdem.): Kanzlerowa rěcź njeje naß połnje spokojiła. Poßlednja jaßnosćź njeje ßo pschinjeßła, tola wuprajenje wo Ruskej bě wjele hódne. Na to ßebi njepomyßlimy, so bychmy ßwojemu ludej měr nanuzowali, kotryż by jón do hubjenstwa pschinjeßł. Ssamo najwjetsche wójnske sarunanje njemohło nam hospodarsku ßwobodnosćź sarucźicź, tola by naß wono se ßwětom snjepschecźeliło. Scheidemann njeje s revoluziju hrosył, ale na nju jenoż jako na móżny scźěhwk Wascheje politiki pokasał. Nasch lud wscho sa ßwoju ßamostatnosćź da, tola ßebi żada, so bychu ßo wschě pschedprawa wotstronike.

Sapółtanz **s Graefe** (konserwatiwny): S jachlazej lacźnosćzu je lud jaßnosćź wot kanzlera wotcźakował, tola ju saßo njeje dosta. Tola je nasche wopraschenje tón wuspěch měło, so ßu měschcźanske strony ßo wot Scheidemannoweho měra wotßalicź dyrbjale. Pschipósnawamy, so je kanzlerowe wotmolwjenje pschecźiwo Scheidemannej bóle wotpokasowaze było, każ hacź dotal, tola dwojomyßlne wono tola bě. Se wschej měrnosćzu a sjawnosćzu prajimy, so njejßmy żaneje jaßnosćze w kanzlerowej rěczi namakali. Knjeżerstwo dyrbi prajicź, schto chze, němski lud jenoż se sozialdemokratow njewobsteji. Jeli so ßo knjeżerstwo rossudnje pschecźiwo Scheidemannowemu měrej njewupraji, jón hischcże dostanjemy. Hdyž nam kanzler jaßne wotmolwjenje njeda, potom dyrbimy wolacź: Khěżoro, poßłuchaj na ßwój němski lud!

Sapółtanz Scheidemann: Jeli so je sapółtanz s Graefe jako bataillonowy wjednik runje tak wustojny, każ jako politikus, potom njech jeho żenje wjazy do wójny njepuschcża.

Awstriska wójskowa rosprawa.

17. meje: Wojowanje nad Jsonzom je ßo wczera s nowa sapocżało. Hłowny nadběh njepschecźelskich cźrjódow, kotrymż ßo njepschestawajzy poßylnjenja pschidawachu, bě ßo pschecźiwo rjecźasej hórkow k ranju Plavasko-Selcanskeho wuskeho doła a pschecźiwo naschim linijam psched wrotami Gorizy samerik. W połnozy tuteje strony ßo na horje Kuku w nozy a wodnjo wojuje. Sakitarjo a nadbharjo kóżdu hodźinu ßwoju rólu saměnjeja. Nowe reserwy wotraźeneho njepschecźela pschezo k nowym nadběham honja. Bóle k połodnju pola hory San Gabriele dyrbjesche njepschecźel, hdyž bě wjazy krócź bjes wuspěcha pschecźiwo naschim stejischcźam pschihnał, ßwoje nadběhi spnschecźicź. S tym ßamym wuspěchom pschi drohach, wot Gorizy k ranju wjedźazym, wojowachmy. Hdyž ßo ßmerkasche, běchu nasche hrjebje, s wuwsaczom někotrych tśelnych hrjebjow, wot njepschecźelow wucźiśczene. Wossebite naspomnjenje Winjszy landsturmszy wojazy saßłużeja, kotsiž italskej brigadże Emilia s rěsnym nadběhom 400 jatych wotewsachu. Liczba jatych, kotrychž ßu naschi wojazy sebrali, je na 2000 srostła.

Podawki na morju.

W nozy wot 14. k 15. meji wotdźělenje naschich lohkich namórskich mozow wupad do Otrantowskeje mórskeje drohi sczini, kotremuż jedyn italski sanicżak torpedowych cżołnow, tśi wikowanske parne łódże a 20 wobrónjenych strażowanskich parnych łódźow jako wopor pschipadżechu. 72 Jendźelcżanow na strażowanskich parnych łódźach sajachmy. Nasche łódże ßo s poluej liczbu a bjes wulkeho schkodowanja wróćichu. S naschimi łódźemi hromadże skutkuje je jedyn němski podmórski cżołn jedyn jendźelski tschižak se 4 wuhenjemi s wurśelenjom torpeda pótepik. B.

Franzowska wójskowa rosprawa.

16. meje wjecźor: Němzy ßu w stronje k połnozy a k krótkemu wjecźorej Laffauxskeho mlyna hacź k Soissonsko-Laonskej żelesnizy ßwoje nadběhi wospjetowali. Njedźiwajzy khětrych njepschecźelskich mozow a sylnosćze nadběhow naschi wojazy njepschecźelej krwawmu porażku pschihotowachu. Na někotrych městnach, hdyž bě ßo nascha linija nakhwilnje satłóczika, s nadběhami shubjenu krajinu saßo dobuchmy. Němzy khětro schkodowachu, spytajo, nasche postupowanje s nadběhami sadźerżecź. Něhdże sto njesranjenych jatych w naschej ruzy wosta, runje tak wjele sranjenych Němzow je ßo do naschich pólnych lazaretow dowjesło. B.

Jendźelska wójskowa rosprawa.

16. meje wjecźor: Po ßylnym tśelenju do naschich hrjebjow na Scarpinymaj brjohomaj njepschecźel na połnóznym brjohu mies Gavrellu a Scarpu ßylny napschecźny nadběh sczini. Jeho wojazy ßo pod sanicżazej tśeleńzu nascheje artillerije a maschinskich tśelbow do prědka ßuwachu. Njepschecźel se ßwojej pschemozu naschich pschedßunjenych wojakow s jich prědkownych stejischcźow na khwilu wutłóczi. Nasche hnydom ßo nastajaze napschecźne nadběhi wschu nakhwilnje shubjenu krajinu saßo dobuchu, njepschecźela wrócźe sbichu a jemu cźeźke schkodowanje nacźinichu. Liczba njepschecźelskich wojakow je ßo sajała. Naschi wojazy w Hindenburgskej linii k dołhemu wjecźorej wot Delecourt postupowachu. B.

Jendźelska wójskowa rosprawa se Salonikia.

Na Doiranskej froncże w nozy k 15. meji nasche linije k krótkemu wjecźorej wot Kastrali na 5000 metrow dołhej froncże w pscherěsku 500 metrow postupowachmy a ßo w dobytych stejischcźach njedźiwajzy artillerijskeje tśeleńzy saßydlichmy. Pschi Struminej froncże wjeß Kjupri, 2½ mile k dołhemu wjecźorej wot Proßenika, wróćo wschachmy a někotrych muži sajachmy. Dale ßo pschedßunjenych njepschecźelskich hrjebjow k krótkemu wjecźorej wot Ernekuti na froncże 3000 metrow smozowachmy a 70 muži sajachmy. B.

Amerikanske wójnske łódże w Jendźelskej.

S Londona ßo pische: Flotilla sanicżakow sjednoczenych statow połnózneje Ameriki je njedawno k jendźelskemu brjohej pschijeła, so by s jendźelskimi łódźemi hromadże dźěłała. Konteradmiral Sims je hłowne roskasowarstwo nade wschěmi łódźemi sjednoczenych statow pschewsał, kotreż ßo do europskich morjow póscźelu. Wón wschědnje s jendźelskim admiralitym stabom wobkhadża. Sskužbu, kotruż łódże sjednoczenych statow sa swjaskarjow dokonjeja, je wulzy ważna a ßo połnje pschipósnawa. B.

Revoluzija w Ruskej.

Pscheměnjenje w ruskim knjeżerstwje.

Ministraj Miljukow a Gucźkow staj dla pscheczźiwjenja, kotrej jimaj dźěłacźerska a wojerska rada cźinjesche, wotstupiłoj. Tereschczenko je ministerstwo swonkownych naležnosćzow, Kerenski wójnske a łódźstwowe ministerstwo pschewsał. Tereschczenko liberalnej, Kerenski, kotryż bě s justizym ministrom, sozialdemokratiskej stronje pschiśłuscha.

S Miljukowym a Gucźkowym wotstupjenjom ßo pjecża ruska swonkowna politika njepscheměni. Ministerstwowy pschedßyda Lwow je wo Miljukowym wotstupjenju, każ „Daily News" s Pětrograda powjedża, rjekł; so ruska swonkowna politika ta ßama wostanje, wona śmeje jenoż bóle njedwojomyßlny wuras. B.

W poßlednim poßedźenju wójnskich wotpóßłanzow s fronty je wójnski minister Gučkow wotstupił. Wón błědowazy list, knježerstwowemu pschedßydźe, wjerschej Lwowej pißany, čitasche: Dźiwajo na wumĕnjenja, pod kotrymiž knježerstwo ßwoju móz wukonja, woßebje dla nahladnoscze, kotruž wójnski a łódźstwowy minister w nastupanju wójska a łódźstwa wužije, wobstejnoscze, kotrež njesamožu pschemĕnicz a kotrež je ßwojimi njesbožowymi szĕžkami sakitanju, ßwobodźe a bycźu Ruskeje se strachom hroża, njemóžu sastojnstwo wójnskeho a łódźstwoweho ministra dale sastawacz, ani samolwjenje sa wulke smylki napscheczo wótczinje pschewsacz.

General Ruski je pjecza roskasowarstwo nad poknózunym wójskom słožicz dyrbjał, dokelž bě ßo nakhwilnemu knježerstwu posłicził, so chze k jeho sakitanju ßwojich wojakow do Pětrograda póßłacz. B.

Dźĕłaczerski, wojerski a rólniski kongreß w Kijewje.

W Kijewje je ßo kongreß dźĕłaczerjow, wojakow a rólnikow krótkowjeczorneje Ruskeje wotmĕł, pschi kotrymž je ßo 400 woßobow wobdźĕliło. Kongreß wobsamkny, komitej sa dźĕłaczerske a wojerske należnoscze a komitej k saradźenju žiwnoscze wuswolicz.

Nakhwilne knježerstwo je ßo rossudźiło, w Galizijskej a Bukowinje wojerske sarjadnistwo s ziwilnym sarjadnistwom samĕnicz.

S pschiczinu Gučkoweho wotstupjenja je nakhwilne knježerstwo wosjewjenje wudało. W nim ßo wono na proklamaziju 8. meje poczahuje, w kotrejž ßo praji, so je kraj w strasche a so dyrbja ßo k jeho wukhowanju wschĕ krajne mozy nałożicz. Knježerstwo ma k ludej polne dowĕrjenje. S dobom bě knježerstwo wobsamkło, wschĕ dźĕławe mozy, kotrež ßo hischcze pschi knježerstwowych dźĕłach wobdźĕleja, namołwicz, so bychu jako ßobustawy do knježerstwa sastupiłe. Rosrißanje tehole praschenja njewoczakawschi je Gučkow sa nusne mĕł, s nakhwilneho knježerstwa wustupicz a ßo wscheje samolwitoscze wo woßudże Ruskeje wotrjez. Nakhwilne knježerstwo strach, kotryž Ruskej hrosy, polnje spósnawa. Wono pak ma sa winowatoscz ßwojeho ßwĕdomnja, czežu mozy niz wotpołożicz, ale na ßwojim mĕstnje sawostacz. Nakhwilne knježerstwo je pscheßwĕdczene, so móże wobdźĕlenje nowych sastupjerjow demokratije (dźĕłaczerskeje a wojerskeje rady) pschi knježerstwowych dźĕłach jenoscz a ßylnoscz mozy, kotraž dyrbi kraj wukhowacz, saßo postajicz. B.

Wo Gučkowym wotstupjenju wot wójnskeho ministerstwa ßo se Stockholma pische, so je Gučkow najbóle na prawej stronje stejazy a najmjenje demokratiszy smyßlony ßobustaw knježerstwa był. S jeho wotstupjenjom ßo wurunanje napscheczniscznow połoži. S pschipadom njeje, so je s dobom, hdyž bě wón wotstupił, dźĕłaczerska a wojerska rada wobsamkła, so nĕkotre jejnych ßobustawow, s wĕstymi wumĕnjenjemi do nakhwilneho knježerstwa sastupicz.

Duž je mózno, so ßo mucżeńza w Pětrogradże sežiscži. Poßledni czaß je ßo tež pokasało, so ma nakhwilne knježerstwo w Pětrogradże ßylny pschiwiß. Dźĕłaczerska a wojerska rada je ßo teho dla nĕtkole s wjetschej wobhladniwoscżu wodźicz dawa a runje kaž knježerstwo ßo swadow sminycz pyta.

W nastupanju transportskeho praschenja maja nĕtkole w Ruskej wjazy nadźije na polĕpschenje, licza na wotewrjenje łódźnistwa na rĕkach a na pomoz Ameriki. Sjednoczene staty poknózneje Ameriki ßu ßo swólniwe pokasałe, hnydom wulku liczbu waggonow a lokomotiwow podacz. Straschne pak ßo seżiwjenske praschenje a disziplina we wójsku bycz sda. Wosnamjaze je napinanje dźĕłaczerskeje a wojerskeje rady, s kotrymž ßo wójsko napomina, pschecziwo njepschecżelskim wójskam wojowacz. Tole napominanje ßo s dobom pschecziwo radikalnym sozialdemokratam Leninoweje strony wobrocża. Tuczi bĕchu wojakow pschi froncże namołwjeli, so bychu ßo s njepschecżelom sbratrowali, dale bĕchu wojazy parolu „revoluzionarneho sakitanja“ w tym smyßle srosumili, so ruszy wojazy njeßmĕdża wjazy pschecziwo njepschecżelej postupowacz. Tutenu srosumjenju napinanje dźĕłaczerskeje a wojerskeje rady napscheczo stupa. Wukonjazy komitej dźĕłaczerskeje a wojerskeje rady pak je ßebi njedźiwajzy teho wumĕnił, so ma ßo, jeli so do knježerstwa sastupi, wójsko dale demokratisowacz. Wukonjazy komitej mĕni, so ßo s tym disziplina we wójsku poßylni. B.

Dźĕłaczerska a wojerska rada pschecziwo woßebitemu mĕrej.

Pětrogradska telegrafowarnja powĕ, so je dźĕłaczerska a wojerska rada napominanje sa sazialistow wschĕch krajow wudała, kotrež ßo pschecziwo pschiwißowarjam kněžorstwa po zykłym ßiwecze wobrocża a praji, so ruszy revoluzionarni njemóża woßebity mĕr czinicz, kotryž němsko-awstriskemu swjatej ruzy ßwobodnej czini. S tajkim mĕrom by ßo wĕz dźĕłaczerskeje demokratije wschĕch krajow pscheradźiła. Napominanje ßebi pscheje, so by wĕz mĕra, kotruž ruska revoluzija sastupuje, s prózowanjom internationalneho khudeho ludu wuspĕch mĕła, a sastupjerjow wschĕch sozialistiskich gruppow k konferenzy pscheproschuje, kotruž dźĕłaczerska a wojerska rada swoła.

S dobom je rada ruske wójsko napominała, so by ruski ßwobodu sakitało a njepschestało, pscheczniwo njepschecżelej postupowacz. Mĕr ßo niz s woßebitymi wucżinjenjemi a niz s bratrowanjom jenotliwych regimentow a bataillonow njedozpi. Tónle pucz ruskej revoluziji jenož sahubjenje pschinjeße, kotrejž wuspĕch we woßebitym mĕrje a woßebitym pschimĕrje njeleži. Czißńcze wscho wot ßebje, schtož naschu wojersku móz ßłabi, schtož nasche wójsko rosdrjebja a jeho khmanoscz podrywa. Wojazy, budźcze hódni dowĕrjenja, kotrež je Wam revoluzionarna Ruska napschecżo pschinjeßła. L.

Italska wójskowa rosprawa.

16. meje: Wschi froncże Julskich alpow ßo ßylne postupanje, kotrež bĕchu naschi wojazy 14. meje sapoczeli, s rossudnoscżu dale wjedźesche. Naschim wojakam ßo poradźi, so na rauschim brjosy rĕki Isonza k rĕzy horje saßydlicz, hdźež bě njepschecżel ßylne wobtwjerdźenja natwaril. Na lĕwym kschidle jene s naschich wotdźĕlenjow rĕku mjes Leoge a Modres pschekroczi a ßo poßlednischeje wßy smozowa, hdźež ßo s wobtwjerdźenjemi wobda. W ßrjedźisnje hórku 388 k dołhemu ranju wot Plawy dobuchmy, mjes tym so khrobłej pĕschej brigadże Férenze a Avellino wßy Sagorn a Sagomilu, w kotrymajž bĕchu ßo wotdźĕlenja maschinskich tšĕlbow sahnĕsdźiłe, wobßadźischtej a s nadbĕhom wjerschk horow Kuka a Wodizy wsaschtej. Na prawym kschidle nasche wotdźĕlenje na brjohach Monte Santo postupowachu. Ssylne njepschecżelske napscheczne nadbĕhi ßo s krutym napscheczostaczom naschich wojakow slemichu. K ranju Gorizy brigada Messina hórku 174, kotruž bě njepschecżel ßylnje wobtwjerdźił, dobu. Hacž dotal ßmy 3875 jatych, mjes nimi 98 offizĕrow, naliczili a ßmy jenu hórsku batteriju, nĕhdże 30 maschinskich tšĕlbow, wjele brónjow, munizinu a wójnsku nadobu sebrali. B.

Wobstejnoscze w Grichiskej.

Italske nowiny „Sekolo“ s Athena powjedża: 13 sjednoczenstow je nowemu knježerstwu ßwoje sympatije wuprajiło a ßwoju pomoz ßlubiło. W Athenje nowe nowiny Venizeloskeje strony wukhadźeja. D.

Franzowska hospodarska nusa.

Senator Humbert w „Journalu“ pische, so ßo w Franzowskej hospodarska nusa hakle sapoczina. Humbert ßebi żada, so bychu ßo wschĕ mozy Franzowskeje nanajßylnischo napinake. Njedźiwajzy teho ßo generalny stab sapowjeduje, 6000 hórnikow s wójska puschczicz, tak so ßo wulki dźĕl franzowskich podkopkow njehodźi winužicz. D.

Nowy kalijowy sakoń.

Khĕžorstwowy ßejm je pchistawk k kalijowemu sakonjej pschijał, po kotrymž ßo kalijowa placzisna hacž do lĕta 1920 troschku powyschi. B.

Reforma prĕnjeje sakskeje komory.

W druhej komorje sakskeho ßejma ßu ßobustawy dopredkarskeje liberalneje a sozialdemokratiskeje strony namjetowali, so by knježerstwo skerje lĕpje pschihoty sa reformu prĕnjeje komory na to waschnje czinilo, so bychu na sakładku wólbneho prawa ludowe powołanske stawy ßwojej ważnoscżi wotpowjedaze sastupjerstwo namakałe. Sozialdemokratoju pódla teho reformu wólbneho sakonja sa druhu komoru a wólbne prawo sa żónske żadachu.

Minister smutskownych należnoscżow, hrabja Witzthum, na tónle namjet wotmołwi, so ma tež knježerstwo reformu prĕnjeje komory sa musnu. Pschicziny, kotrež tule reformu poczeżuja, w rosdźĕlach mĕnjenjow druheje komory leża. Knježerstwo budże ßo pschi wuradźowanju namjetow wobdźĕlecz.

Sapóßłanz dr. Schanz w mjenje konserwatiwnych wosjewi, so nĕtczischi czaß njeje pschihódny, wólbny sakoń sa prĕnju komoru

wobsamknyć.. Tutón nadawk dyrbjał ßo nowowuswolenemu ßejmej pschewostajicź.

Njewotwißny sozialdemokrat Fleißner wot deputazije, kotraż ma wo namjetach sa nowy wólbny salon wuradźecź, niczo njewoczakuje. Knjeżerstwo a konserwatiwni ßo pschecźiwo njemu stajeja. Żadanja nationalliberalnych ßu njedoßahaze. Njedźiwajcy teho ßo tole praschenje mozy w dowidźomnym cźaßu rosrißa, hdyż niz po sakońskim pucźu, potom s naßylnoscźu.

Hdyż běchu hischcźe nationalliberalny dr. Seyffert, sozialdemokrat Sindermann a nationalliberalny Zöphel porěcźeli, ßo dalsche wuradźenje namjetow wubjerkej, so 17 ßobnstatow wobstejazemu, pschipokasa. D.

Ranje we wójnje.

Jes. 38, 17.

Haj rano je, a nowa staroscź
Sso s kóżdym dnjom k nam pschibliżi,
Jej' polny tutón cźaß je nadoscź,
Nam hórki khelich posficźi,
So ßkónczko, kiż je skhadźało,
Naß swjeßelicź njej' samohło.
My hischcźe mamy bycź na ßwěcźi,
Hdźeż wójny kschiż naß wobdawa,
Haj wschědnje w naschej seńskej hěcźe
Sso mnoho ßylsow wupłaka,
My ßebi wschitzy żadamy
Kónz wójny a cźaß spodobny.
Naß njewopuschcź, nasch pomozniko,
Ach Bożo, wostań pola naß!
Ty samożesch samlutki wschitko,
We ßwojej ruzy masch wschón cźaß,
Daj scźerpnoscź nam, naß poßylń ßam,
Daj troscht wschěm srudnym wutrobam.
Wschón pschichod cźěmny je pscheđ nami,
Ty jeno wěsch, schto pschinjesecź ma,
Ty, luby Wótcźe, póndźesch s nami,
Naß twoja ruka sastara.
Schtoż twoja wola wobsamknje,
To sa naß stajnje dobre je.
Hdyż je nam tudy wotßudźene,
Njescź dleje wójny wobcźeżnoscź,
Dha budź ty nasche wokschewjenje
A spożcź nam wschědnu scźerpliwoscź,
Njech twoja wola stanje ßo,
Niz nascha, tak nam dobre jo.
Ssmy snjeßli wschitke wobcźeżnoscźe,
A wjeczor ßo k nam pschibliżi,
Naß swjeßeli měr do wěcźnoscźe,
Hdźeż niczo wjaz' naß njetyschi
Sa tuto cźaßne cźerpjenje
Nam kiwa herbstwo njebjeske.
Hicź chzemy stroschtnje wschitke pucźe,
Kiż Bóh tón Knjes naß powjedźe,
A hacź naß traschi wójna krucźe,
Naß k pokucźe njech dowjedźe.
Schto wójny nusa stara naß?
Bóh nascha pomoz je wschón cźaß.

F. Kruża.

Ze Serbow,

K. A. Fiedler †.

Sserbja dźenßa pschi rowje jeneho ßwojich najssaßkużbnischich wótcźinzow żarujo steja. Wyschschi seminarski wucźer Fiedler je ßrjedu ßwój seński běh dokonjak a k wěcźnemu měrej saschoł. S nim je ßerbski lud jeneho ßwojich najßwěrnischich ßynow shubił. Bóh je jemu do wyßokich lět dóńcź dak, tola tutu Bożu miłoscź njeje Fiedler k wotpocźowanju każ druhi wużił. Sswój próstny cźaß je wón ßerbskemu ludej poßwjecźił a s njeßebicźnej wopornjwoscźu, jenoż s cźistej luboscźu a s płomjenjazej sahorjenoscźu k Sserbowstwu wjele dołhich lět „Pomhaj Bóh“ pißał. Do njeho je wón ßwoje sacźucźa a myßlow połne spěwy podawał, kotreż běchu po wopschijecźu a formje dokonjaneje dospołnoscźe. Fiedler bě wschón s dutom naschich starych wótcźinzow Ssmolerja Sejlerja, Pfula, Imischta, Domaschki, Bohuwěra Jakuba, Hórnika, Wjele napjelnjeny, kotsiż ßu psched dołhimi lětami nasche Sserbstwo se stolětneho drěmanja k nowemu narodnemu żiwjenju sbudźili. Hižo jako hólcźeż bě ßo wón se Ssmolerjom w starschischim domje w Njesdaschezach sesnał a ßo tehdy sa ßerbski spěw sahorił. Budyski wucźerski seminar wukhodźiwschi ßo wón sa wucźerja do Jitra powoła. Tam jeho swjasti pschecźelstwa a jenakeho smyßlenja k naschemu wótcźinzej Imischej cźehnjechu, kotryż bě tehdy s fararjom we Wóßlinku. Imisch bě se schulskim dohladowarjom a jako tajki Fiedlerjowu wurjadnu duchownu wobdarjenoscź spósna. Wón ßo teho dla prózowasche, so by Fiedlerja na městno dowjedł, kotreż by jeho duchownym daram pschimerjene było. Imischowe prózowanje bjes wuspěcha njewosta. Fiedlerja sa wucźerja na Budyski krajnostawski seminar powołachu. Tu měi sche wón skkadnoscź, sa Sserbstwo skutkowacź. Sta ßerbskich seminaristow je wón w ßerbskej rěcźi roswucźował a wjazy lět wón měßacźnik „Luźiczan“ redigowasche. Tu w Budyschinje wón naschemu ßlawnemu hudźbnikej Kozorej ßerbske spěwanske ßwjedźenje wuhotowacź pomhasche a je w posdźischich lětach ßam wodźesche. Tele spěwanske ßwjedźenje běchu woprawne ßerbske ludowe ßwjedźenje, na nje ßo ßerbski lud a zyła ßerbska intelligenza skhadźowasche. S nimi Fiedlerjowe mjeno, kotryż je s njewustawajcej spróznjwoscźu rjadowasche, njerosdźělne wostanje. Fiedler bě s zyłej duschu a wutrobu Sserb. Njebojasnje je wón sa to wojował, so bychu ßerbske schule bjes ßerbskich wucźerjow njebyłe. Hacź runje ßu jeho teho dla pschescźěhali, hacź runje je wón sa to cźerpicź dyrbjał, je wón ßwojim wótcźinskim idealam hacź do kónza żiwjenja ßwěrny wostał. Hischcźe dźeń do ßwojeje ßmjercźe, hdyż bě jeho hłóß zyle woßłabnył, ßo jeho myßle se ßerbskimi należnoscźemi saběrachu. Sserbski lud jemu sa to njesahinitu dźakownoscź sakhowaj a Bóh luby Knjes chzył tuteho ßwojeho ßwěrneho ßłużobnika, kotryż je hacź do poßlednjeho dychnjenja sa rosschěrjenje Bożeho kralestwa mjes Sserbami pěßnił a pjero wodźił, w njebjeskim raju mytowacź.

— **(Saměscźenje měschcźanskich dźěcźi na wßach.)** Pón-dźelu je po żelesniży prěni transport, 250 Draźdźanskich hólzow a holzow, 10—14-létnych, psches Budyschin pschejěł. Wokrjeßny hejtman s Craushear bě ßo k jich powitanju do Biskopiz podał. Někotsi Draźdźanscy knjeża dźěcźi pschewodźachu. Pokojza s nich je ßo do Żitawskeho, druha pokojza do Lubijskeho wokrjeßa dowjesła. Wscho hromadźe je ßo w Budyskim wokrjeßnym hejtmanstwje sa 1000 dźěcźi wukhow w ratarstwje namakał. Póndźelu ßu tež Budyske měschcźanske dźěcźi město wopuschcźiłe. Wone ßu ßo w Kamjenskich a Halschtrowskich stronach saměscźiłe.

— **(Wuwostajenje 1. klaßy we woßobowych cźahach.)** Wot spocźatka lěcźneho żelesniskeho jěsdneho plana, to je wot 1. junija, budźa wschě woßobowe cźahi sakkeje statneje żelesniży bjes 1. klaßy jěsdzicź. W spěschnych cźahach ßo 1. klaßa wobkhowa.

— **(Swrócźenje żelesniskich wosow.)** W nozy wot schtwórtka k pjatkej je ßo na tudomnym dwórnischcźu 10 wosow jeneho tworoweho cźaha swrócźiło. Nastata schkoda je khětro wulka. Ludźo njejßu do njesboża pschischli. Kolija Budysko-Wojerowskeje linije dyrbjesche ßo na khwilu wobkhadej sawrjecź.

— **(Dawk sa njeżenjenych.)** S praschenjom wo sawjedźenju njewożenjenych ßu ßo měschcźanszy sastupjerjo w ßwojim poßlednim poßedźenju s nowa saběrali. S měschcźanskimi sastupjerjemi wospjet jednawschi je ßo rada rosßudźika, praschenje wo sawjedźenju tuteho dawka hacź do cźaßa po skóncźenju wójny wotstorcźicź. Měschcźanszy sastupjerjo pak měnjenje sastupowachu, so město pschi nětcźischich wulkich pjenjeżnych wudawkach tutón dawk njemóże parowacź. Jedyn sastupjer ßamo namjetowasche, so by ßo tónle dawk też mandźelskim bjes dźěcźi nopołożił.

So by ßo wobstejazemu wuhlowemu njedostatkej wotpomhało, ßo wobsamknu, so ma ßo woßebity wuhlowy hamt załoźicź. S jeho nadawkom je, rěchne wuhlo owobstaracź, je sa pschichodnu zymu nahromadźicź a jo mjes měschcźanske woobydlerstwo po stajnej měrje rosdźělicź.

Cźerwjenemu kschiżej je ßo sa jeho krajnu sběrku 1000 hriwnow pschiswoliło.

— **(Pßyca skożenoscź.)** Sandźenu ßobotu je w Budyschinje jedyn poß jeneho hólza skußał. Pßa ßu morili a jeho stótnemu lěkarjej pschepytacź dali. Tón je pßa sa skażeneho spósnał.

— **(Samolwjenje wjerbow a wjerbowеje skory.)** Sańdźeny tydźeń je wukas do mozy stupił, po kotrymž ma žo wobstatk stejatych wjerbow, puschczenych wjerbow a wjerbowеje skory, jeli so jenotliwa družina wjazy dyžli 3 zentnarje wuczinja, w drjewowej samolwjeńi wotdźělenja wójnskich žyrisnow pruskeho wójnskeho ministerstwa w Barlinje SW. 11, na Kralowohradskej drósy 100, samolwicz.

— **(Sebracze moßasnеje, bronsowеje a koprowеje paleńskeje nadoby.)** Wukas, s kotrymž žo wscha moßasna, bronsowa a koprowa paleńska nadoba w paleŕnjach sebjerje, je sańdźeny tydźeń do mozy stupił.

Se Suborniczki. Grenaděr Hans Brock, žyn tudomneho hórnika Brocka je žo sa jenu dobrowólnu patrouillu pschecźiwo njepschecźelej se želesnym kschižom 2. rjadownje wusnamjenił.

S **Kamjenza.** Komunalny swjask móže dźělbu k a l k o w e h o d u ž y k a rosdźělicź. Tón dyrbi žo woßebje małym ratarjam wotedacź, kotsiž pak s najmjeńscha pol kórza role wobdźěłaju a kotsiž žo na to swjasaju, so sa lěto dwójzy telko seleniny naplahnja.

S **Lubuscha.** Wutoru je žo nascha wjeß s wulkim wohnjom domapytała. Na hacź dotal njewußlědźene waschnje bě žo torožowa tśěcha prjedawscheje Grundmannez žiwnoscze sapalika. Prjedy hacź žo ludźo dohladachu, bě žo woheń hižo na druhe statokowe twarjenja rosscherił a žo teź se žłomu krytych twarjenjow žuŕodnych žiwnosczow popadnył. Hakle pschi Skónzez hoscźenzu, hdźež žo teho runja dwě se žłomu krytej bróžni a kólnja wotpalichu, žo wohnej mjesa staji. Ssydom žykawow bě na pomoz pschijěło, kotrez mózachu wohnjej lědma dowobaracź. Se žłomu kryte bróžnje běchu pak zyle prósdne, pak jara mało žłomy abo žyna wopschijachu, tak so płomjenja w nich mało zyroby namakachu.

S **Kulowa.** Na Budyško-Wojerowskej želesniży je žo pschi želesniskim pschekhodze pola Kocźiny sapschahowy wikowarja se žwinjemi, Kobera, pschejěł. Sapschahowy pohoncź je njesranjeny wostał.

S **Wojerez.** Na tudomnym dwórniscźu wutoru wjeczor jena lokomotiva pschi ranźěrowanju do jeneho lazaretskeho cźaha sawadźi. Se sraženjom žo dwaj wosaj lazaretskeho cźaha powalischtaj a jedyn tsecźi žo s kolije wustorcźi. Na sboże njeßu ludźo do schkody pschischli.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Hacź dotal njekhostana khěžkarka Sch. s Horow pola Wojerez bě wobskorženа, so je w jenych khlamach we Wojerezach pakoscźika. Wojerowski kawniski žud bě ju k jastwu na jedyn tydźeń sańdźik, dokelž bě wona pjecza s jenych žedkarskich klamow, hdyž tam jedyn kožany rjemjeń kupi, 3 drjewjanzy, 5 hriwnow hódne, kranyka. Schtwórty drjewjanz bě žo w klamach shubił. Wobskorženа bě žo pschecźiwo wußudej powołała. Psched powołanskim žudom wona prějesche, so je winowata. Wona pak bě tukanje na žebje s tym wobrocźika, so bě žo sarjekka, žwój korb pschepytacź dacź, ale bě skoku se žwojim jěsdnym kołom wotjěła. Ssudnizy teho dla jej njewěrjachu a khostanje prěnjeho žuda wobkrucźichu.

Wußudźenja.

Pschißažny žud. Cźežkeho pscheskupjenja dla bě praktiski lěkaŕ dr. med. Erich Walter Lorenz wobskorženy. Lorenz je žo 5. dezembra 1877 w Dražďanach narodźił, je wožehjeny, nan 2 dźěsczow a na poßled w Bjarnacźizach lěkarjesche. Lětža w měrzu jeho sajachu, dokelž na njeho tukachu, so je žo wón na jenej patientzy, jenej žłužobnej holzy s Kundracźiz, njekasanszy pschescholk. Lorenza žu hižo wjazy krócź žudnischy khostali, a to w Halli dla nucźenja a sranjenja hamtskeho potajnstwa s 300 hriwnami abo 30 dnjemi jastwa, dla sschiwdźenja dwójzy a to s 300 hriwnami abo 30 dnjemi jastwa a wot cźežneho žuda s 300 hriwnami pjenježneho khostanja. Pódla teho je žo hischcze wjele krócź pschepytanje pschecźiwo njemu wjedło, tola žo sastajiło. Hižo do pschecźitanja wobskorżby žo sjawnoscź wusamkny. Pschißažni wobskorženeho sa winowateho spósnachu. Dr. Lorenza k khostarni na 1½ lěta sažudźichu a jemu cźežne prawa na 2 lěcze wotrjeknychu.

Přilopk.

* **Wulki lěžowy woheń** žo blisko Bukowiz a Lauchhammera rosscherja. Wón je žo hižo na 12 kilometrow wupschestrěł. S Khoczebusa a Torgowa žu žo wojazy na pomoz wotpóßłali.

* (Sliwki a krupobicźe.) W bayerskim měsczе Wunsiedelu a we wokolnych stronach schmrěkowych horow pschi sakskich wjeczornych mjesach žu cźežke sliwki a krupobicźe njewuměrnu schkodu naczinike. Wody wulki dźěl Wunsiedela a torhoschczo póczrjechu. Woda na drohach połdra metra wyßoko stupi a we wobydlenjach wjele schkody naczini. Plestr hłownеje drohi a na torhoschczu žo dwaj metraj hłuboko wudrě. Pschipławjene krupowe hromady hacź do jeneho metra wyßoko leżachu. Měschczańska rada je telegrafiszy ministerstwo proßyło, so by žo sto pioněrow na pomoz póßłało.

Blisko Helligeenmoschela w Pfalzy je žo jedyn wójnski jaty Franzowsa, hdyž na poln běrny žadźesche, s błyskom sarasył. Dale je błysk pola Hohentanna schěßnaczelětneho czeladnika Fereya, kotryž bě s wolazym sapschahom na polo wujěł, morił. Też wokaj buschtaj morjenaj, a jenu dźowku błysk srani.

Sliwki, kotrež žo s městnami s krupami pschewodźachu, žu žo nad Kasselskim, Melsungskim a Rotenburgskim wokrjeßom rospuschczike. Najhórje je njewjedro w Guxhagenje, pschi želsniży s Kassela do Thüringskeje, sakhadźako. Něktore khěže žu žo s wulkej wodu swottorhale, skót je žo tepił, domjaza nadoba a poßleschcza žu žo wotpławike. Breitenauski móst je žo wottorhnył. Želesniza je žo podmlěła.

* **(3000 hriwnow khostanja dla samjelczenja muki.)** Khostanska komora w Mnichowje-Gldbachu je rentiera Aloisa Mundta s Hemmerdena, kotryž bě spytał, 70 puntow muki w jenej Kölnskej konditorni pschedacź, dla samjelczenja khlěboweje muki k 3000 hriwnam pjenjeżneho khostanja saßudźika.

* **(Dražďany bjes běrnow.)** Dražďanskemu žiwnostnemu hamtej njeje sańdźeny tydźeń mózno było, wobydlerstwo s běrnami sastaracź. Město běrnow je žo teho dla na hłowu 1½ punta khlěba a 150 gramow muki wudźěliło.

* **(S błyskom žo sarasył.)** Ssobotu je błysk ratarja Richarda Horlbecha s Plauena, hdyž na žwojim polu blisko Plauena dźěłasche, hromadże s jeho wokomaj sarasył. — Na poln je žo wutoru w Eckersdorfje pola Zahana jedyn ruski dźěłaczeŕ sarasył. Błysk je też młodejn konjow, s kotrymajž worasche, morił. — W Doberje błysk do hrodże ratarja Wojty dyri a sapali. Twarjenje žo wotpali, skót móżesche žo wukhowacź.

* **(Njesbožowna lubosć.)** W Libnom je žebi 17-lětna žotra Czeŕwjeneho kschiža, Emma Nowez s Mittweidy, w jenym hosczenzu njesbožowneje lubosczе dla s morfijom sawdaka.

* **(Rosbuchnjenje w jenej zokrowej fabrizy.)** W Frankentalu w Bayerskej je žo w tamnischej zokrowej fabrizy cźežke rosbuchnjenje stało. Jene twarjenje žo sažypny a nowe młynske twarjenje žo wotpali. Dwaj młodaj zementowaj dźěłaczerjej a dwaj murjerjej žu žo morili, 19 druhich dźěłaczerjow je žo cźežko sraniło.

* **(Rubježne mordarstwo w Barlinje.)** Ssobotu wjeczor žu 73-lětnu pschedawarku pižanskich tworow, Theresu Jähnichenown w Barlinje, w jejnym wobydlenju na Liebenwaldskej drósy w poßlednim dychanju leżazu namakali. Jedyn młody cźłowjek bě wjeczor we 8 hodźinach do klamow stupił a žebi wot wobstarneje žony 500 hriwnow žadał. Hdyž wona wotmolwi, so telko pjenjes s žyła nima, žo zusy do njeje da, cźišny jn k semi a ju s hamorom do hłowy bijesche. Nadpadnjena samó pak hischcze stanycź a do spanskeje stwy cźeknycź, kotrejež schkleńczane durje wona sady žebje samkny. Nadpadnik pak woknowe schkleńzy rosbi, žo do jstwy dobu a žonu s hamorom k semi sbi, tak so wona bjes hibanja leżo wosta. Na to wón pjenježny kaschczik w klamach wocźini a s njeho něhdże 20 hriwnow wsa. Sa dalschimi pjenjesami wón wobydlenje pschepyta. Wón je po sdacźu wulku móscheń namakał, kotraž něktore sta hriwnow woschijesche. Mordaŕ se žwojim rubjenstwom s klamow wunźe. Hižo nasajtra žo poliziji poradźi žydomnaczelětneho drogista Erwina Krügera jako mordarja wußlědźicź. Wón je žo hižo žwojeho njeskutka wusnał. Jeho starschej běschtaj jeho s domu wupokasałoj, dokelž bě wón něktore dny prjedy žwojemu nanej 15 Ohriwnow kradnył. So njetrjebał hłodu mrěcź, je s wopředka chzył jenož žiwnoscź krdnycź. To pak žo jemu njebě poradźiło. Duž bě žo rosßudźił, žebi něhdże s rubjenstwom pjenjesy wobstaracź. Pschipadnje bě do Jähnichowеje klamow stupił. Tole městno sdasche žo jemu pschihodne sa jeho wotmyßlenje bycź, dokelž bě mějeczelka stara žkaba žona.

S młodych lět.

Sarjadnistwo noweje želesnizy w alpskich horach bě w nowinach městno želesniskeho straznika wupisało. To bě khěžka cžišło 36, wyšoko horjeka w horach; tam je kraj wošamocżeny a njelubosny, wošebje potom, hdyž šo k symje hotuje. A duž šo teš sta, so ani jedyn samołwjeć wo wupisane městno njepožada.

Skónczuje sa wjele njedžel samolwi šo muž, kiž chzyšche šebi šwěricž, tam horje do šamoty cžahnycž.

Sarjadniski sastojnik šej noweho samołwjerja s jara krucże pruhowazym wóczkom wobhladowasche.

„Wy rěkacże Janak a pokhadžecże s Němskeje?“ wón šo wopraša, hdyž šebi jeho papjery wobhladowasche.

„Haj“, Janak khroble wotmolwi, „šym šo w Delnjej Łužizy narodžił.“

Wy scże šo po šwěcże daloko a schěroko roshladowali?“ direktor šo dale praschesche a pilnje w papjerach cžitasche.

Janak njelczesche a strachocžiwje na šwědomliweho sastojnika hladasche.

„Wy tola wjazy tak młody njejscże, schěscžapjecždžešacž lět, kaž tule cžitam, cžeho dla wy tak njewobstajnje w koło cžahacże? Cžeho dla šo do šwojeje domisny njewrócžicże?“

„Dokelž tam nikoho wjazy nimam“, Janak šo dživajo s waha rjekny.

„Ale scże šo wy něhdže pschecžiwo sakonjej pscheschli?“ direktor šo dale wopraša, krucże na njeho hladajo. „Proschu, rěczcże wěrnosc; jeli so mam waš sa tule šłužbu pschijimacž a postajicž, dha dyrbju wěscże wjedžecž, schtó wy scże, pschetož městno, kotrež ma šo wobšadžicž, žada šej zyle šwědowiteho a spuschcžomneho muža, kiž je šebi šwojeho wulkeho samolnjenja na kóždy pad zyle dokładnje wědomny!“

Pschi tych šłowach šo Janak satorže, sruna šo na wojerske waschnje a na sastojnika se šwojimaj wulkimaj módrymaj wocžomaj hladasche.

„Knjes direktor“, wón pocža, „ja we šwojej domisnje ani sakonja ani hewak nikoho druheho šo bojecž njetrjebam; jeli so pak šo nochzu domoj wrócžicž, mam na to zyle šwoje wošobinske pschicžiny; te chzu wam roskładowacž. Ja derje wěm, so šebi městno, na kotrež šo ja samołwjam, žada, so ma cžłowjek na nim wulke samołwjenje a so dyrbi šwoje winowatoscże zyle šwěrnje dopjelnjecž. Teš to ja wěm, so je ta krajina dospołna puscžina, do kotrejež chzu woteńcž, pschetož tute hory ja dokładnje šnaju; ale to mje njewotrascha, nawopak, ja šebi pytam šamotu, a ja chzu tam horkach jenož šwojim winowatoscżam žiwy bycž. A so šym ja hacž dotal šwoje winowatoscże pschezo šwěru dopjelnjał, sa to macże dže we pišmach doscž wjele wobšwědczenjow.“

Direktor pschezo dale papjery pschewobrocżesche. Wobšwědczenja běchu bjese wscheho poroka, jene kaž druhe. Tutón muž naby psched nim nahladnoscże. Směromne, wěstotne wustupowanje, rosšudna rěcž a jašne, krute pohladnjenje, to wschitko sa samołwjerja rěczesche.

Nimo teho njesbywasche khwile, so mohło šo dołho pschekładowacž pschetož nimo tuteho jeniczkeho muža njebě šo nichtó druhi wo šłužbu samołwjał, a duž jeho do šłužby wsachu.

* * *

Khěžka želesniskeho sastojnika cžišło 36 stejesche zyle wyšoko horjekach w horach a hižo w měšazu oktobru (winowzu) bywasche wona se šnčhom a s lodom zyle pschikryta. Ta khěžka běsche s hoborskich tołstych drjewjanych tramow natwarjena, kotrež teš we wichorje a w mokrym a symnym wjedrje wudžeržowachu. Wona wobstejesche s diweju rumow, s ruma k bydlenju a s ruma k lěhanju. Wona s najmjeńscha diwě s žě stopow wyschsche stejesche, dyžli kolija želesnizy leżesche. Běchu ju na skalnym wustupje natwarili, kotryž bě zyle šwobodny, dokelž bě jeno sa wobej koliji se skały rum wurubany. Tak drje móžesche straznik se šwojeje khěžki zrku cžaru derje pschewidžecž, ale kóždy krócž, hdyž mějesche wuhibadło pschestajecž, dyrbjesche po nahłym puczu dele łasycž. A to šo schěscž krócž wodnjo a dwójcy w nozy stawasche.

To běsche jara cžežka a nimo teho samołwjenja połna šłužba, pschetož se straznikowym najmjeńschim mišnjenjom móžesche tu njewurjeknite njesboże šo stacž. Pschi wopacžnym stajenju wuhibadłow dyrbjeschtaj cžahaj tule na kóždy pad hromadu prašnycž, pschetož runje tu šo wschitke cžahi setkowachu, a potom by, bjese wscheje nadžije a pomozy, wschitko do sahubjenja padnyło. Pschetož pschi šamšnymaj kolijomaj šo njedošažne, hrósbne bjesdno rósdžerasche.

Tu horkach nětkole nasch nowy straznik, Janak, bydlesche. Bórzy bě pschiwukuył; runje wobcžežnoscże samołwjenja połneje šłužby jeho troschtowachu. Džěko! To dže bě to, schtož bě wón pytał. Džěko hacž na pschenapinanje! A potom šamota, tuta spodžiwna cžischina tu horkach, tuto wošamocżene pschebywanje s wulkej nadobnej stwórbu, runje to jemu sašo sarnowasche wobcžežnoscże a pschecžiwnoscże jeho šłužby. Sa wjele dnjow ani jedyn cžłowjek k njemu njepschikhadžesche, jeno diwójcy sa tydžeń khodžesche běhać se wšy k njemu, so by jemu zyrobišny pschinoschał. Hewak jeno tych cžłowjekow widžesche, kiž šo w cžahach nimo njeho mikachu, a kóždy ras, hdyž by tajki cžah nimo sridrował, by šo straznik Janak s cžicha a spokojnje sašmjał a šebi pomušlił:

„Kak derje šo tola nětkole mam, so móžu šo do šwojeje šamoty wucżeknycž.“

Jeho stwicżka bě maka, ale pschijomna a cžopka. Na scżěny bě šebi wobrasow nalěpił. To běchu rjenje cžischcżane pišanobarbne wobrasy a tunje drjeworyczinu, s wjetscha wobrasy wo bitwach, a wo honťwach s dalokeho nawjecžorneho kraja; teš bě tu rjane domjaze hrónczko se šwjateho pišma, te bě s módrej židu a se słotymi paczerkami wuschiwane. Bě to wopomnjecże wot jeho njebocżiczkeje maczerje, to bě jeniczka wěz, kotruž hischcże po njej mějesche. A wošrjedža na wulkej scżěnje wišasche fotografija, kotraž burske kubło pschedstajesche, tajke kubło, kajkichž je w Pruskej jara mało, zyle šame w lěšu a s małym jěsorom, na kotrymž nješměrnje wjele wodowych kwětkow šwój šón šonichu.

To bě jeho domisna, tam bě šo wón narodžił. Tam bě šwoju rjanu młodoscż pscheživił, tam bě wschón šbožowny a lu wěrnje lubowany, ale tam bě teš wschitka jeho nadžija, jeho kusk živjenskeho sboža, jeho mužska dostojnoscż, jeho wschitko pohrjebane a pokhowane.

* * *

To je zyle jednora stawisna, kiž s tutym wobrasom swišuje. Tyšaz krócž a huscżischo šo w živjenju na semi wospjetuje, ale kóždy tak derje s tuteho wošuda njewucżeknje.

Janak bě žónsku, jednoru holzu se wšy, lubo měk; ale tu běschtaj njerosumnej starschej — kaž šo teš w Sserbach stawa — we wošobnym měscże na jara drohe waschnje dakoj wukubłowacž. Hdyž chzyšche Janak šebi ju bracž, warnowachu jeho a jemu to wotradžachu. Ale wón bě njerosumny a na to njeposłasche. Wón ju lubowasche, tehdom bě 25 lět stary, runje bě s wojakow domoj pschischoł, połny krutych mozow, nawalnoscże a živjenskeho lóschta, psched nim šo šwět we šłóncżnym šwětku sboža wupschestrěwasche, a tak šebi wša lubowanu holzu sa žonu.

Prěnje lěta to wschitko derje džěsche. Ale potom, po něczim, bymachu wudawki pschezo dale wjetsche, dyžli dokhody. Wón njewustawajcy džěkasche, ale wona, jeho žona, njerosumjesche hospodaricž. Tak dóndžeschtaj do dołha, pschezo dale a hłubscho. S wustaranym wobliczom wón jenu hypoteku (požczonku) po druhej na šwój statok bjerjesche. Wón dže chzyšche wschitko czinicž sa šwoju lubowanu žonu. Ale lěto wot lěta bywasche to hórje. Ale potom, napołledku, hdyž běchu staroscże jemu hkowu pschepjelnike a wutrobu pschewsałe, hdyž žona dżeń jako dżeń jeho czwilowasche, tu wopuschczi wón kubło we šwojej rjanej, lubej domisnje. Kubło jemu pschedaschtaj a wón šo se žonu do hłowneho města pschešydli. Tu šebi Janak nekajke městno pytasche, ale žaneho njenamaka, a tak bórzy nětko hacž nanajhórscha nusa do domu pschiidže. To pak žona pschětracž njemóžesche, wona bjes pjenjes njewutrajesche. A junu, hdyž bě Janak domoj pschischoł, bě wobydlenje zyle prósdne. Žona bě czekła a šo ženje wjazy njepokasa.

To bě Janaka dosniczko. Hdyž bě nětkole teš tu shubił, sa kotruž šbě wschitko, schtož mějesche, woprawał, nětkole jeho niczo wjazy sadžeržecž njemóžesche, nětkole wosta jemu jenož jeniczka pomoz hischcże — precž, precž, won do schěrokeho šwěta!

A duž bě Janak zyły šwět pschepucżował, bjes pokoja a bjes wotpocżnjenja, lědma jene lěto wostawasche na šwojej šłužbje abo na džěle, a potom džěsche šašo dale, dale do šwěta, njemérny, kaž honjeny, precž jeno, daloko precž wot domisny, kiž šo jemu na pschezo shubjena sdasche.

Tak bě Janak po něczim šestarił. Włošy na hkowje a broda běchu běłe, wobliczo šmorschczene a jeno pod hustymi brjowkami šo hischcże jeho módrej, šwěrnej džěsczowskej wocži šwětleschtej.

A nětkole skónczenje, po lěta dołhim puczowanju, běsche Janak to městno namakał, hdźež běsche zamlutki. Hacz zem zo hara a pschekora a swada maliczkostnych człowjekow njedobywachu, czehoż zo wón tak rady sdalowasche. Tu běsche zebi a zwojim dopomnjenkam żiwy, tudy w strażniskej khěżzy wyszoko na horje mózesche wozamoczeny żiwy bycz hacz do zmjercze.

Spodźiwne czucze měra a pokoja jeho pschewsa. Skónczenje bě najwjetsche zboże dozpěk. Hordy a wjeselty bě sa zwoju winowatosez żiwy, běsche zwobodny a njemějesche s njekhmanymi wużiwanjemi cz'owjekow niczo cziniecz. Borsy wón wschitko sachodne, kózde człowjeske wobliczo se zwojich muzli a zonow wuczěri, a potom budże zo wón stowarscheny czucz s tutej wulkej, nadobnej stwórbu, potom móże w pokoju wumrjecz.

Hdyżkuli zebi Janak takle myszlesche, wodychowasche s hłuboka a dźakowuje k njebjeżam zhladowasche,

• • •

(Skónczenje pschichodnje.)

Zyrkwinske powjesczе.

W Michalskej zyrkwi zmèje jutsje, njedźelu Exaudi, rano we 8 hodźinach farar Räda serbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja w 9 hodźinach zmèje duchowny Tyscher serbske a 1/2 11 hodźin němske predowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotmèje farar Räda wuczbu s němskej konfirmérowanej młodźinu.

Tydźenske sastojnske dźěła zmèje farar Räda.

Semrjeczi:

W Michalskej wożadze: W sastarcznі wokrjeżneho wustawa na Židowje semrjechu: Jan Herman Frühauf, schewż s Luscza p. Njeżwaczidła, 41 l. 7 m. 8 d.; Bjedrich August Hansa, wotroczk s Kożarnje, 59 l. 11 m. 15 d.; Khorla Max Michalk, wotroczk s Wulcje Sybornizy, 56 l. 4 m. 15 d. — Khorla Hermau Fabr, dźełacżet w papjerniku na Židowje, 59 l. 8 m. 14 d. († w Budyskej měschczańskej hojelni, pokhowany na Židowje). — Erich Khorla, Moza Tyscherja dźełacżerja na Židowje, ż., 9 m. 2 d.

W druhich wożadach: Khorla Ewald Kästner w Demjanach, 9 m 18 d. — Alma Ida Gottlóberez w Brěsyschczu, 15 l. 10 m. 18 d. — Hana Marta, zimnoczerja Hennersdorfa w Pschiwczizach dź, 2 l. 6 m. 1 d. — Hena Marja swud. Garbarkowa, wumjenkska w Kißlizach, 71 l. 3 m. 20 d. — Hana Hanczkowa, lężneho dohladowarja Hanczki w Barcze, mandźelska, 70 l. 3 m. — Na polu czesche radnyschtaj: Wojak Herman Mortak, dźełacżet s Kortnizy, 36 l. 4 m. 3 d.; August Herman Kruża s Trożdźija, komorny służobnik w Barlinje, dżeżatnik w pěschim regimencze cziło 92, 33 l. 9 m. 4 d. — Marja swudowj. Khěżorka wumjenkska w Hrodźischczu, 77 l. 9 m. 12 d. — Jan Jurij, żyn na wojownischczu padnjeneho lublerja Jana Poltera w Kortnizy, 10 m. 20 d. –

Zyrkwinske powjesczе s Hodźija.

Jutsje, njedźelu Exaudi, zmèje rano 1/2 8 hodźin farar Kschižon serbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin zmèje duchowny Voigt serbske a we 10 hodźinach němske predowanje.

Njedźelu popołdnju w 3 hodźinach wotmèje zo katechismuzowa wuczba sa němsku żónsku młodźinu.

Sserjedu wjeczor we 8 hodźinach wotmèje zo serbska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesczе s Budestez.

Jutsje, njedźelu Exaudi, zmèje rano 1/2 8 hodźin farar Domaschka serbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin zmèje duchowny Bójz serbske a we 10 hodźinach němske predowanje.

Njedźelu popołdnju 1/2 3 hodźin wotmèje farar Domaschka zyrkwinske roswuczowanje němskeje muzkeje młodźiny.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach wotmèje khschesczijanske towarstwo muzskeje młodźiny shromadźisnu.

Zyrkwinske powjesczе s Njeżwaczidła.

Jutsje, njedźelu Exaudi, budże rano we 8 hodźinach serbska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach serbske a 1/2 11 hodźin němske kemschenje.

Boże służby w kopałzy w Sarczu budża zo, da-li Bóh, zwjatkowne zwjedny wotmèwacz.

Zyrkwinske powjesczе s Rakez.

Jutsje, njedźelu Exaudi, budże rano we 8 hodźinach serbska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach serbske a 1/2 11 hodźin němske kemschenje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotmèje zo zyrkwinske roswuczowanje s němskej młodźinu.

Wschè druziny
zyrych harowanych a njeharowanych
= kożow =
sebrane a njesebrane, kupuje
Otto Hausotter
na garbarskej haßy 32.

Sserbske lutherske knihowne towarstwo
smèje
hłowu shromadźisnu
zrjedu po zwjatkach, 30. meje 1917, pop. w 6 hodź. w Sserbskim Domje w Budyschinje.
Dnjowy porjad: 1. Rosprawa, 2. Sliczbowanja, 3. Namjet dla wudajomneje lětuscheje knizki.
Pschedsydstwo.

Czerwjeny dżeczel
wundowy dżeczel
bely dżeczel
rajsku trawu
timothejowu trawu
luczny dornizu
hischcze wotedawa
Pawol Scholta naßlednik
na hoschiz haßy.
Telefon 56 a 96.

Konje k rěsu

po najwyschschich płaczisnach w kóżdym czaßu kupuje
Curt Kaiser
pschi mjaßowych jědłach a na Humboldskej drózy 782 B
— Telefon 403. —

Kedźbu!
Ratarjo! Wobzedzerjo konjow!
Kupuju **włoßanki** wotsihane a wuczeßane s wopusche a s hriwow.
Proschu wo posficzenki.
Walter Fleischer, wikowarnja s koßmami **w Lubiju.**

Kóslaze kózki

kaž wschě druhe družiny

kožow

po najwyschschich płaczisnach

kupuje

Heinrich Lange

Nowe knihi wuschłe:

Evangelska wěra mjes Šswojanami.

Napišał **G. Schwjela,** farař.

Płaczišna 0,80 mk.

Dostacź w Ssmolerjez knihiczischczerni.

Sserbske a němske

špěwarske

ßu dostacź

we wudawarni Serb. Nowin.

We wudawarni

„Serb. Nowin“

ßu dostacź ßerbske a němske

biblije

po najtuńschich płaczisnach.

---

pschi žitnych wikach 11.

Kóždy, kotryžchze ßebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedzicź** dacź njech dże k cžaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej hatzy 5.

Jencź pschedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moji wuładne wokno, ßo płaczisname wupołożene, wobhladacź.**

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć

změje da-li Bóh, jutře njedźelu Exaudi pop. w 5 hodź w Hönčec hosćencu swoje měsačne posedźenje.

Wšš lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje.

předsydstwo.

Pytam žiwnosćz

ſ 30 hacž 50 kórzami kupicź. Posticźenja chzyłe ßo w zigarowych klamach **Alfreda Kadnera** w Budyschinje pschi žitnych wikach 20 wotedacź.

Hornjołužiska fabrika běrnowych ßuschenkow w Barcze w Sakskej.

Nasche sjednoczenstwo je wobsamkło jenu

wschoßuscherńju

w Barcze natwaricź.

Ssobustawstwo ßo ſ podźělemi dostanje. Samolwjenje ma ßo pola hornjeje firmy stacź.

W Barcźe, 12. meje 1917.

A. Richter, pschedßyda.

Ssrjedu je w 82. lěcze žiwjenja nasch luby, ßwěrny nan

knjes seminarski wyschschi wučeŕ na wotpočinku

Khorla August Fiedleŕ

cžicho wumrjeł.

We Wrótßławju, Barlin-Schönebergu, Plawnje w Vogtl.

We wulkej frudobje

Olga swud. prof. dr. **Goetschmannowa** rodź. Fiedlerjez,
Mila Fuhrmannowa rodź. Fiedlerjez,
radźiny assessor **Feodor Fiedler.**

Khowanje budźe ßobotu 19. meje popołdnju w 4 hodźinach wot žarowanskeho doma, na Moltkowej drósy 16, 1/4 hodźin tam žarowanska ßwjatocźnosćz.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maj so we wudawarni »Sert. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedaj, płaći so wot małeje rynčka 15 pj. a s štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 21. **Sobotu 26. meje 1917.** **Lětnik 76.**

Swjatkowna próstwa.

Pschińdź, ow swjaty ducho, k nam
My cźe horzo požadamy,
S njebja sy ty daty nam,
Wutroby cźi wotewrjamy,
Kiž, ty ſ Wótza wukhadźesch,
Wobſbožicź naš wſchitkich chzesch.

Pschińdź dha, ducho luboſcźe,
Spožcź, ſo luboſcź ſa wſchěch mamy
W tutym cźaſu boloſcźe,
Wutroby njech namakamy,
Kiž sy połne luboſcźe
Pomhacź tam, hdźež trjeba je.

Pschińdź też, ducho mozy, k nam,
My smy słabi ſa wſchě cźaſy,
Spožcź nam khudym kſchesćźanam,
W nowej mozy khodźicź saſy,
Njech smy dźenſa woſada,
S twojej mozu wobdata.

Pschińdź, ow ducho troſchtarjo,
Troſchta wſchitzy potrjebamy,
Srudoby swět połny jo,
Wo lubych my ſtaroſcź mamy,
Kiž tam ſa naš bědźa so,
Sa naš wumru, wojujo.

Ach pschińdź, ducho měra, k nam,
Kiž my horzo požadamy,
Styſkacź poczina so nam,
Nihdźe pomoz njenamkamy,
Budź naſch troſcht a wjeſele
Hacź na swjatki poſlednje.

J. Kruža.

Němſka wójſkowa rosprawa.

Wjeczorne wojownischczo.

24. meje. **Pola Wytſchaete a na brjohomaj Scarpy artillerija hacź do nozy žiwje tſělesche; też k połodnju drohi Cambrai, Bapaume a pola St. Quentina tſěleńza ſ khwilemi pſchibjeraſche.**

Pſchi Chemin des Dames artilleriſke wojowanje pola Braye a Craonelle popołdnju wulku žylnoſcź nabu. Pſchi žmerkanju Franzowſojo k wjeczorej dwora Froidmont a nimale ſ dobom pola Vaucleresſkeho mosta nadběh ſcźinichu. Na woběmaj městnomaj žo woni ſe ſchkodowanjom wotraſchu. Pſchi Symſkej horje naſcha ſaniczaza tſěleńza jenemu žo pſchihotowazemu nadběhej ſadźěwa.

W lěžu pola Apremonta žo nadběhowanſke wotdźělenja jeneho pohreinſkeho regimenta do franzowſkich ſtejiſchczow dobuchu a žo ſ 28 jatymi a 3 minymjetakami wróczichu.

Wczera žmy 10 njepſchecźelſkich lětadłow a 1 pſchiputany ballon dele tſělili. Leutnant Schäfer žwojeho 28. a 29. pſchecźiwnika wottſěli, Voß ſ wottſělenjom jeneho njepſchecźela tu žamu liczbu powětrowych dobyczow dozpi.

21. a 22. meje žu Jendźelcźenjo a Franzowſojo 5 lětadłow w powětrowym wojowanju ſhubili.

Na ranſchim wojowniſchczu na někotrych fronczinych městnach wojowanje wožiwi. K ranju Tukuma bliſko morja žo ruſzy wobhonjerjo wotehnachu.

25. meje. **Pola Wytſchaete a k dołhemu ranju wot Armentière po žylnym artilleriſkim pſchihotowanju jendźelſke wobhonjeſke wotdźělenja do prědka dźěchu; we wojowanju ſ bliſka žo wot. wróczo cźiżnychu.**

Pſchi Artoiſkej froncze tſělenje wjeczor pſchibywaſche, wožebj. k dołhemu wjeczorej wot Lenſa a Bullecourta, Pola Looſa žo jendźelſke mozy do naſchich prědniſchich hrjebjow dobuchu, ſ kotrych žo ſ napſchecźiwnym nadběhom wuhnachu. Na jenym městnje žo hiſchcze wojuje.

K dołhemu wjeczorej wot Bullecourta žu žo wupadły někotre jendźelſkich kompagnijow pſched naſchimi ſtejiſchczemi ſlemike.

K połnozy Craonelle a k wjeczorej drohi Corbeny. Pontavert žo wjeczor po žiwej tſěleńzy podźělne nadběhi Franzowſow ſ ſchkodowanjom ſlemichu.

We wjeczornej Chapagni žo wojowanje artillerije poždylni.

Wczera žu njepſchecźeljo 10 lětadłow ſhubili, kotrej žo pſchi wojowanju w powětſje abo ſ wobaranſkimi kanonami wottſělichu.

Na ranſchej a na mazedonſkej froncze njeje žo położenje pſcheměniło.

Prěni generalny kwartěrſki miſchtr. Ludendorff.

Wuſpěſchny nadpad powětrowych łódźow na London, Harwich atd.

W Barlinje, 25. meje. Jena eſkadra ſ naſchich namórſkich powětrowych łódźow pod wjedniſtwom korvettſkeho kapitana Stra-

ſcheje Jendźelſkeje: London, Sherneß, Harwich a Norwich ſ wuſwěchom nadwadka. Njedźiwajcy wudoſpołnjenych njewſcheczelſkich wobaranſkich naprawow ßu ßo wſchě powětrowe łódźe bjes ſchkodowanja wróźiłe.

Schef admiralneho ſtaba wójnſkeho łódźſtwa. B.

Dźelo němſkich podmórſkich čołmow.

Po hamtſkim woſſewinju ſ Barlina ßu w havrleii němſke podmórſke čołmy 1.091 000 tunow wikowanſkich łódźow ſnicźiłe. Wot ſpočatka njewobmjeſowaneho wojowanja podmórſkich čołmow je ßo wſcho hromadźe 2 772 000 tunow wikowanſkich łódźow ſhubiło. Mjes nimi běchu jendźelſke wikowanſke łódźe ſ 1 707 000 tunami. B.

W Barlinje 23. meje. W atlantſkim morju ßu němſke podmórſke čołmy ſaßo pſchekupſke łódźe, 22,500 tunow wopſchijaze, potepiłe. Mjes potevjenymi łódźemi běchu mjes druhim 3 wulke wobróniene parne łódźe a jena něhdźe 3000 tunow wulka parna łódź, kotraž bě jako paßle ſa podmórſke čołmy pſchiprawjena. Jejny komandant je ßo ſajak.

Schef admiralneho ſtaba marinY.

Hromadźe ſ tutym nowym nadobytkom je hacź dotal w meji němſki admiralny ſtab wſcho hromadźe 677 700 tunow pſchipowjedźił. B.

Potepjenje jendźelſkeje wojeńſkej transportſkeje łódźe „Tranſylvanie“.

Jendźelſka admiralita powě, ſo je ßo jendźelſka wojeńſka transportſka łódź „Tranſylvania“ 4. meje w ßrjedźoſeńſkim morju torpedowała. Pſchi tym je ßmjerćź namakało 29 offizěrow, 373 muži, łódźiny kapitan, 1 łódźiny offizěr a 9 muži ſ wobßadki.

Danziſki „njewotwißny wubjerk“ a generalny pólny marſchal ſ Hindenburg.

S Danziga ßo powě: „Njewotwißny wubjerk ſa němſki měr“ je ßwoje měrowe ſaměry do jeneho rosßudźenja ſkožił a měni, ſo móže jenoź jedyn taiſki měr ſa ſaměſćeny vſchikhod němſkeho ludu rukowacź. Po ſnicźenju njepſchećelſkich wojowadkow, po pſchiměrjenym wójnſkim ſarunanju dyrbitej ßo Pólſka a Belaiſka wod němſke politiſke, wojeńſke a hoſpodarſke nadkneźſtwo ſtajicź. Němſke kolonialne wobßedźenſtwo dyrbi ßo wrócźicź a powjetſchicź. Němſka dyrbi rudowu kraiinu w Briey a Longville w rańſchej Franzowſkej a ſaßydleńſki kraj w raniu dotacź. Na jedyn telegram k generalnemu pólnemu marſchalej ſ Hindenburgej pódkany, wopram wotpowjeda, je wotmolwjenje doſchło: Wobdźělnikam ſhromadźiſny w Danziu ßo ſa jich ſpominanje dźakuju. Nadźiju ßo twjerdźe, ſo ßo Waſche pſchećza ſa pſchichod wóteźiny dopjelnja. ſ Hindenburg. B.

Awſtriſka wójſkowa rosprawa.

Italſke wojowniſchćźo.

23. meje. Wot wčerawſcheho pſchiwołdnia dźeßata bitwa nad Iſonzom ſ wuriadnej ßylnoſću ſakhadźa. Nadběhi niepſchećelſkich cźrjódow ßo nětko pſchećiwo 40 metrow dołhej froncźe wot Plawy hacź k morju ſaměrinja. Na wjele měſtnach wojowanje teź w nozy njewopſchesta. Pola hory Kuka, pola Vodice a pola Monte Santo niepſchećel popołdnju ßwoje nadběhanſke cźrjódy do bitwy ſcźelesche. Pola Vodice ßo niepſchećelſke nadběhi na khrobłoſći pěſchich regimentow, ſ wjetſcheho dźěła ſ rańſcheje Galiziſkeje a Bukowiny wudoſpołnjenych, ſlemichu. Pſchi klóſchtrje Monte Santo njepſchećel ſamó naſche hriebje, ſ bubnowazym tſělenjom wurunane, pſchekrocźicź. S naſchimi poßylnjenjemi, kotrež hnydom pſchikhwatachu, ßo wón hnydom ſhrabny a ßo na ßwoje reſerwy wróćźo cźißny a ſ tutymi hromadźe ßo wón ſ tſělenju naſcheje artillerije po brjoſy dele ſehna. W tej ſamej hodźinje ßo k ranju Gorizy dwaj móznaj italſkaj nadběhaj, ſ dźěła w tſělenju naſcheje artillerije, ſ dźěła we wojowanju ſ bliſka ſ naſchej khrobłej infanteriju porasyſchtaj. S njemdroſcźu a ſaßakloſcźu je ßo na Karſtowej wyßokej runinje wojowało. Pſchi ßwitanju tu naſche ſtejiſchcźa a krajina ſady nich pod bubnowazej tſělenju njepſchećelſkej artillerije leżeſche. Wokolo pſchipołdnja ßo pola Koſtanjewizy prěni nadběh njepſchećelſkeje infanterije pſchibliži; wón ßo wotraſy. Popołdnju ßo mózny italſki nadběh pſchećiwo froncźe Karſtoweje wyßokeje runiny puſchcźi. Žołmu po žołnje njepſchećel mjes Fati Hribom a morjom pſchećiwo naſchim linijam honiesche. Hdźež bě ßo njepſchećelſka kolonna ſlemika, druha na jejne měſtno ſtupi. Nadběhi a napſchećzne nadběhi do ßebje ſraſchu. Tak běźenje ſ niepomjeńſchenej ßylnoſću hacź do tuteje hodźiny dale dźe. Njepſchećel je kraiinu jenoź w daloko wuſtupjazej ſtronje pola Famiana dobyć mohł, hdźež dyrbjachmy ßwojich wojakow 1 kilometer wróćźo wſacź. Hewak ßu ßo naſche ſtejiſchcźa wſchudźe dobyćeńſzy ſakhowake. Wuheńſkai regimentaj cźißko 39 a 61 a wupruhowane honwedſzy wojazy ßu ßwojim ſtawiſnam nowe bliſchcźate kopjena ßkavy pſchidake.

W Koruntanſkej a Tirolſkej njeje ßo nicźo woßebiteho ſtało.

Balkanſke wojowniſchćźo.

Pola Ferras je ßo italſkemu pospytej, pſches rěku móſt natwaricź, ſ naſchim artilleriſkim tſělenjom ſadźěwało.

Italiſka wójſkowa rosprawa.

23. meje. Na Trientinſkej froncźe ßo w nozy wot 21. k 22. meji w Travignolaſkim dole žiwje wojowaſche. Po artilleriſkim pſchihotowanju, kotrež naſche ſtejiſchcźa na horje Małym Colbriwonje wupuſcźi, ßo nadběhazym njepſchećelſkim wojakam poradźi, ßo na nětkotrych měſtnach njedźiwajcy ſaßakleho wobaranja ſakitarjow do naſchich linijow dobyć. Hdyž běchu poßylnjenja vſchikhwatake, po niemdrej vſchimańcy, kotraž hacź do wčerawſcheho popołdnja trajeſche, ßwoje ſtejiſchcźa ſaßo doſpołnje dobuchmy. Na wojowniſchcźu ſawoſtajene cźěła, 60 jatych, mjes nimi jedyn offizěr, 3 maſchinſke tſělby a wjele wójnſkeho materiala wo njepſchećelowym krwawnym poraźenju ßwědcźa. Pſchi juliſkej froncźe artillerija dźěłaſche. Spytane njepſchećelſke nadběhi pola Ssw. Marka pſchećiwo naſchim linijam w połnozy ßo ſ naſchim tſělenjom wotpokaſachu. B.

Italiſcy ſe ſchtwórtej wójnu w ſymje licźa.

Nowo-Zürichſke nowiny ſ Roma powjedźa: W nowinach „Tribune“ ßo měnjenje ſaſtupuje, ſo ßo wójna w tutym lěcźe hiſchcźe njeſkónczi. Njeſkutkowanje ruſkeho wójſka je Hindenburgej dowoliło, wulku hromadu wójſka ſ rańſcheje k wjeczornej froncźe ßacź, tak ſo je móżno było, runowahu pſchećiwo jendźelſko-franzowſkej ſdźerżećź. Podobne ßu wobſteinoſće pſchi italſkej froncźe, k kotrejž ßo němſzy wojazy ſ Galiziſkeje, Bukowiny a Rumuniſkeje ſcźelu. S tymile podawkami nadźija ſpadnje, ſo ßo ßwětowa wójna bórſy ſkónczi. T. U.

Franzowſka wójſkowa rosprawa.

22. meje: Po tſělenju njepſchećelſkeje artillerije njepſchećel wčera k połnozy Cornilletſkeje-halmſkeje a Tetonſkeje hory na ſtejiſchcźa, kotrež ßmy dobyli, nadběhi cźinjeſche. Njepſchećel ßo wſchudźe wotpokaſa a khětro ſchkodowaſche. Wot 20. meje ßmy něhdźe 1000 muži, mjes nimi 28 offizěrow, ſajeli. Artilleriſke wojowanje pola Bauclereſkeje a Californiſkeje wyßokeje runiny bě ßylne. Wečera ßu Němzy na město Reims ßyluje tſěleli. B.

23. meje. Wečera na tſjoch franczinych měſtnach žiwy nadběh ſcźinichmy, kotryž mějeſche dobry wunoſchk. Na Bauclereſkej a Californiſkej wyßokej runinje naſchi wojazy poßlednje wobkedźbowaniſchcźa, Ailletteſki doł wobkneźaze, dobuchu a ßwoje ſtejiſchcźa na połnóznych brjohach khětro wupſcheſtrěchu. Pola Chevreux tſi linije němſkich hrjebjow dobuchmy. W nozy ßo na Californiſkej wyßokej runinje niepſchećelſki nadběh na naſche nowe ſtejiſchcźa tam ſ tſělenju ſe ſchkodowanjom ſa nadběharjow ſlemi. 350 jatych, mjes nimi 11 offizěrow, do naſchej ruki padźe. Njepſchećelſki pospyt pſchećiwo krótkowjeczornemu brjohej pola Les Eparges je ßo zyle ſlemik.

Mazedonſke wojowniſchćźo.

22. meje. Dźeń je ßo ſ měrom minył, jenoź pſchi Strumje artillerija jara žiwje dźěłaſche a w ſtronje pola Kraſtala ßo bołharſke wobhonjeńſke wotdźělnje wróćźo ſbi. B.

40 praſchenjow w franzowſkim ßejmje.

W ßylnje wobßadźenym franzowſkim ßejmje ßo pſchi wotewrjenju 40 praſchnjow na kujeźeńſtwo cźitaſche. Hdyž ßo někotre wopraſchenja wo poßłdnjej

offenſivje

rosponinachu, miniſter Ribot praji:

Ssmy ßebi pschehnate nadźije cźinili. Pschi wuwjedźenju wójnskeho plana ßu ßo smylki cźinike, tola wuspěch njeßmě ßo ani powjetschicź, ani pomjeńschicź. Ženje njejßu Franzowsojo a jendźelszy wojazy bóle wobdźiwanja hódni byli, ženje njejßu **němske** wójsko bóle sputali. Knjeźerstwo je khostanje sa nusne měko a je we hłownym roskasowarstwje pscheměnjenje cźiniło, so by ßo wscho wotstroniło, schtož s wojerskimi naprawami njeswißuje. B.

Telegram ruskeho knjeźerstwa na franzowske knjeźerstwo.

Hdyž w franzowskim ßejmje runje wo ruskej revoluziji jednachu, s Pětrograda telegram ruskeho nakhwilneho knjeźerstwa dóńdże. Minister Ribot jón póßłanzam cźitasche. W nim ßo praji, so Ruska franzowskemu ludej njesabudże, so wobdźiwanja hódne napominanja franzowskeho luda hromady němskich wójskow k wjecźorej cźahnu a tak pomhaju, ruske mozy ponowicź. Ribot pschispomni: Tele ßkowa dźaknosće sa ßwój kraj pschijimam. Haj, dźemy ruku ßebi sawdawschi se ßwěrnej Ruskej. Pola njeje wosebity měr ženje do praschenja njepschińdże. Ruski minister swonkownych należnosćow je prawje wukożił, lesćiwe wukładżenje, s kotrymž Němska ßkowa „bjes annexijow a sarunanja" sjnjewnźiwa, s wotmyßlenjom, něhdy nam rubjenej provinzy sa ßebje wobkhowacź. Němska je wójnu chzyła, wina njeje pola naß, ale tam. Budźemy ßebi žadacź, so by ßo nam wróćźiło, schtož je ßo nam wsako. To njebudże annexija, to budże wróćźenje, kotreż budże na prawje a prawdosćźi sałożene a kotreż budże wo barbarstwje ßwědeźicź, kotreż je w naschich wobßadźenych stronach sakhadźało. Měr bjes sarunanja schkody, to Ruska njerjeknje, tola budże ßo wo wójnske sarunanje jednacź, kotreż ßo jako khostanje napołoži. Jedna ßo wo pokutu, wo skutk prawdosćźe. Zyły ßwět budże jedyn ßud.

Jedyn ruski general je s prawom prajił, so je schměschne, měr bjes dobywanja namjetowacź, mjes tym so Němzy hischcźe dźele Franzowskeje, Ruskeje, Belgiskeje a Sserbije wobßadźene dźerża. Ruska demokratija je wótsije pschipowjedźika, so chze wójnu se ßylnosću wjesćź, a so ßo s duchom nadobywanja njewodźi, ale so sa ßwobodu wojuje. Njebudźemy w duchu na wojowanje a annexije dale wojowacź, ale so bychmy to saßo wsali, schtož bě nasche. B.

Jendźelska wójskowa rosprawa.

Njepscheczel saßo do naschich stejischcźow w Hindenburgskej liniji blisko Bullecourta tsělesche. Poßlednju nóz s wuspěchom stronu k krótkenu ranju wot Gavrelle wobhonichmy.

Jendźelczenjo hischcźe nadźiju njespuschcźa.

S Londona ßo powě: Jedyn dopisowaŕ Parižskich „Temps" je s lordom Milnerom rosrěczenje wo wojowanju němskich podmórskich czołmow měł, Lord Milner praji, so wobstejnosćźe w Jendźelskej njebychu kritiske byke, ßamo hdy by ßo liczba łódźow, kotreż ßo nětkole kóżdy tydźeń potepja, njepomjeńschika. T. U.

Ruska wójskowa rosprawa.

23. meje. Na wjecźornej froncźe w stronje pola Boguschow, k dołhemu ranju wot Krewa njepscheczel, jenu kompagniju ßylny, spyta ßo naschim hrjebjam bliżicź, tola ßo wón s naschim tsělenjom rosehna.

Rumunska fronta: Tsělenje s tsělbow.

Kawkaska fronta: W Persiskej Kurdojo nasche lěhwa a stejischcźa nadpaduja.

Ruski wójnski minister Kerenski sa dalschu wójnu.

Se Stackholma ßo 21. meje powě:

Rada dźěłacźerskich a wojerskich sastupjerjow je we ßwojim poßedźenju rosßudźenje pschijała, s kotrymž ßo nowemu knjeźerstwu radźine dowěrjenje wupraji. Do poßedźenja běchu też ministerjo pschischli.

Nowy wójnski minister Kerenski je na kongreßu ratarskich sastupjerjow ßlědowazu rěcź měł:

Pschede wschěm dyrbimy ludowu ßwobodu, kotruž je nam revoluzija dała, wobtwjerdźicź. To ßo nam jenoż poradźi, hdyž kóżdy s naß s połnym ßebjesapręczom ßwoju winowatosćź k wótznemu krajej dopjelni. Dyrbimy ßwětej pokasacź, so niz jenoż powróćamy, ale też twaricź rosymimy. Kerenski ßo potom na wjele, wójsku pschiłuschazych ratarskich sastupjerjow wobroćźi a praji: Wojazy, matrosojo, offizěrojo! Napominam waß, poßledńje rjekowske napinanje sćźinicź. Ssym wasch ßłużobnik. Pomhajcźe mi, pokażcźe ßwětej, so ruske wójsko njeje wupuscźene twarjenje, ale satraschna mózna twjerdźizna, kotraž dyrbi ßo sańcź měcź a kotraž może ßwobodnu demokratisku republiku sakitacź. Spodźiwne ßnadź ßo bycź sda, so ßym ja, ziwilist, kotryž ženje njeje wojak był, cźeźki nadawk pschewsał, disziplinu we wójsku saßo sawjescź, tola ßym tónle nadawk pschijał, dokelž měnju, so ßo disziplina na cźescź, pschiłuschnosćź a wobostronske cźescźenje sałożuje. Hacźrunje njejßym ženje wojersku disziplinu sesnał, chzu tola we wójsku żelesnu disziplinu sawjescź. Ssym wěsty, so ßo mi to poradźi. B.

Žadanje ruskich wojakow sa měrom.

Se Stockholma ßo 23. meje powě: Deputazija wojerskeje rady 38. pěscheje diwisije je knjeźerstwu rosßudźenje pschepodała w kotrymž ßo praji: Chzemy měr. Sakitujemy jenoż rusku ßwobodu, a ßo nadźijamy, so ßo nasche dowěrjenje jako prawe wopokaże. Wójsko njedowoli, so měschczaństwo ßwoju cźeźku ruku na proletariat połoži. Wotrjekujemy ßo wschěch dobywarskich pscheczow a żadamy ßebi, so ßo hnydom skónczńje płacźaze měrowe wuměnjenja wosjewja. Żadamy ßebi, so ßo wschě tajne wucźinjenja se swjaskarjemi na sjawne dadża. T. U.

Politiski program ruskeho nakhwilneho knjeźerstwa.

Ponowjene nakhwilne knjeźerstwo je ßlědowaze wosjewjenje wudało:

Nowosestajene a s revoluzionarnej demokratiju poßylnjene nakhwilne knjeźerstwo wosjewja, so budże myßl ßwobody, runosćźe a bratrowstwa se skutkom hajicź, pod kotrejež khorhoju je ßo wulka ruska revoluzija narodźiła. Pschesjenosćź nakhwilneho knjeźerstwa na ßlědowazych sałožkach jeho pschichodneje dźěławosćźe steji:

W swonkownej politizy nakhwilne knjeźerstwo w pschesjenosćźi s zyłym ßwětom kóżdu myßl woßebiteho měra wotpokasuje. Powschitkowny měr dyrbi ßo postajiź, pod kotrymž ßo ani druhe ludy njewobknjeża, ani ßo jim jich narodne ßwójstwo njebjerje, ani ßo kraj zusym statam naßylnje njebjerje, wjele bóle dyrbi ßo powschitkowny měr bjes annexijow a bjes sarunanja na sałožku samolwiteho prawa ludow dozpicź. Sso pscheßwědcźiwschi, so by poraženje Ruskeje a jejnych swjaskarjow niz jenoż žórko najwjetscheho njesboża było, ale ßo też wobsamknjenje ßwětoweho měra na njenowanym sałožku wotstorcźiło abo njemóżne sćźiniło, nakhwilne knjeźerstwo twjerdże wěri, so ruske revoluzionarne wójsko njedowoli, so bychu němske wójska naschich wjecźornych swjaskarjow sniczike, so bychu ßo potom na naß s zyłej mozu ßwojich brónjow wobrocźike. B.

Knjeźerstwowy pschedßyda wjerch Lwow wo ruskich wobstejnosćźach.

Pschedßyda nakhwilneho ruskeho knjeźerstwa, wjerch Lwow, je rosrěczenje s nowinskimi sastupjerjemi měł. Pschi tym je mjes druhim prajił:

S dźěławosćźu dźěłacźerskeje a wojerskeje rady běchu wobstejnosćźe nastałe, kotreż ßo se ßkowami wosnamjenja: Samolwitosćź bjes mozy a móz bjes samolwitosćźe. Scźěhwki ßo bórsy pokasowachu. Wójskowa wojowanska hódnosćź na straschne waschnje wotebjerasche, sastaranje wobydlerstwa se żiwnosću ßo poczeżowasche a kraj na kronu sahubjenja dowjedże; wschudże běchu snamjenja bjeskněżstwa pytnycź. S dobom ßebi naschi swjaskarjo staroscźe cźinjachu, mjes tym so naschi njepscheczeljo ßwoje schkodupopscheczе njepotajachu a wo mózným woßebitym měrje Ruskej rěcźachu. Duž kraj pocza, ßebi sa jenej jenicźkej knjeźerskej mozu žadacź, kotrejž mohli dowěrjenje měcź. Nětkole s nowa organisowane knjeźerstwo wocźakuje, so ßo wschěm jejnym wukasam pschihłoßuje, a so ßo wuwjedu.

Nowe knjeźerstwo najprjódzy pscheđ cźeźkim nadawkom steji. Wono dyrbi kraj se stracha, kotryž jemu hrosy, wuwjescź. Dale dyrbi ßo wono prózowacź, wójskowu móz poßylnicź, kotraž dyrbi ßo na najwyschsche dowjescź, so mohł ßo njepscheczel s kraja wuhnacź, so bychu ßo naschi swjaskarjo ßylnje podpjerali. Kraj wě, so je wójskowa wojowanska hódnosćź wotebjerała. To s teho wukhadźesche, so ßo niz jenoż wojazy a skót na njedoßahaze waschnje s zyrobu sastarachu, a so ßo dosćź munizije njepodawasche, to też s teho wukhadźesche, so wo naschich wójnskich sameŕach błudne měnjenje knjeźesche. B.

General Alexejew wo pomjeńschenju sražitosćze ruskeho wójska.

We hłownym kwartěrje je ßo prěni kongreß wotpóßłanzow offizěrow wójska a wójnskeho łódźerstwa sešoł. W ßwojej wo-

wotrjazej rěczi hłowny wójskowy roskasowaŕ Alexejew wotpóßlanjo na warnowaske kschiki kedźbliwych cźinjesche, kotrež ßu ßo poslednje dny ßłyschecź date, a so tele warnowanske kschiki bjes pschicźiny njeßu; pschetoż wojowanska hódnosćź ruskeho wójska je worawdźe dla rosdźěla měnjenjow a dla njedowěrjenja, kotrež offizěrow wot muźstwow dźěli, jara woteděraka. „Ruskeho wójska", hłowny roskasowaŕ rjekny, „ßo prjedy bojachu, nětkole je wono so schkódnej njemozu sapschijate a to psched satraschnym, saßakłym a wylnym njepschecźelom, kotryž ßwoju nahrabnu ruku sa drnhimi wokami, do kotrychž je ßo hižo dobył." Hłowny roskasowaŕ wotpóßlanzow napominasche, so bychu ßo k wójsku wrócźiwschi, ßo prózowali, wschitkim smutskownym swadam we wójsku kónz cźinicź a offizěrow a wojakow wuscho hromadu swjasacź, so by jim mózno było, k dobyczu krocźicź, bjes kotrehoż sa Rusku žaneho sboża njeje. Kongreßowy pschedßyda, wyschł Nowoßjelzew wotmolwi: „Wěrcźe, njes generalo, budźenu wscho cźinicź, schtoż je w naschej mozy, so ßo wójsku saßo jeho srażitosćź daka." B.

Amrikanska kontrolla.

Amerikanski senator Root je do Pětrograda wotjěł, so by tam wohladowaŕ, hacź Ruska sa amerikansku finanzmu pomoz widźomne napokasy sa to pschinjeße, so je rosßudźena, tak dołho wojowacź, hacź maja to swjaskarjo sa nuśne. D.

Rumunska wójskowa rospraŵa.

21. meje. Połoženje pschi zyłej froncźe njeje ßo pscheměniło. Na wjeczornej Moldawskej mjesy k froncźe, s ruskimi wojakami wobßadźenej, wjele njepschecźelskich cźrjódkow parlamentarow pschihadźesche, kotśiž chzychu s wójskowym wjednikom rěczecź. Hdyž ßo wo nich s tśelbow tśelesche, ßo woni wotßalichu. Poßłdnje dny ßo tajke posphyty wospjetowachu, tola podarmo, dokelž Rußojo njepscheczela s tśelenjom powitachu. Rußojo na wßy Paraipan a Surgie s pólnej artilleriju a do njepschecźelowych wobtwjerdźenjow k połodnju drohi wot Muche do Latinal s cźežkej artilleriju tśelachu. B.

Brasilska na stronje Sjednoczenych statow.

Psches Paris ßo s Rio de Janeiro powě: Brasilske knježerstwo je knježerstwo Sjednoczenych statow sdźělicź dało, so budźe Brasilska wójnske łódźe Sjednoczenych statow, kotrež maja amerikanske krjohi strażowacź, jako namórsku wojowansku móz spscheczeleneho knježerstwa pschijimowacź. Amerikanske wójnske łódźe budźa do brasilskich pschistatowow jěsdźicź a ßo tam se wschěm trěbnym proviantom sastaracź ßměcź. B.

New-Yorkske nowiny „Associated Preß" s Rio de Janeira powjedźa, so je brasilski kongreß presidentowemu namjetej pschihłosowaŕ, po kotrymž Brasilska ßwoju neutralnu politiku spuschcźi. „Baselske nowiny" s Londona shonja, so ßo mózność wocźakuje, so Brasilska Němskej bórsy wójnu pschipowjedźi. T. U.

Njeměry w Lissabonje.

W portugalskich nowinach ßo njeměry wopißuja, kotrež ßu dla njedostatka žiwnosćze w Lissabonje byłe. Lud je ßo do klamow dobywaŕ a je wurubił. W Lissabonje nacźinjena schkoda ßo na 10 milijonow pesetow wobliczа. Wjele njeměrnikow je ßo sajało a někotre sta woßobow je ßo na wójnske łódźe dowjedło.. Mjes ranjenymi běchu někotre žony a dźěcźi.

S Madrida ßo powě: Wobydlerstwo w Lissabonje měschczansku gardu nadpadowasche. Wójnske łódźe na město tśelachu. Hacź dotal je ßo nashoniło, so je ßo 20 woßobow pschi njeměrach moriło, něhdźe 100 woßobow je ßo sraniło. B.

Schwajzarske nowiny s Rotterdama powjedźa, so ßu jendźelske wójnske łódźe po próstwje portugalskeho knježerstwa w Oporto a w Lissabonje wojakow na brjóh wußadźili. B.

Hubjene žnjowe wuhłady w Jendźelskej.

Kenedy Jones, direktor jendźelskeho žiwnostneho departementa, je prajił, so dyrbi ßo s tym liczicź, so dla njepschihódneho nałetneho wjedra lětusche žně 10 abo 15 prozentow mjenje khlěbowego žita, dyžli loni, wunjeßu. Wobydlerstwo dyrbi ßo na to skožicź, so ßo pschetrjebanje khlěba pomjenschi. W Londonje a druhich jendźelskich městach ßu na khěžach papjerki pschilěpjene s napißmom: Wobydlerjo tuteje khěże ßu w patriotiskim smyßle ßwój appetit sanjesowali. B.

Sawjedźenje dyrbjenskeje wojerskeje ßłužby w Kanadze.

Kanadski ministerstwowy pschedßyda je pschipowjedźił, so knježerstwo k wojerstwu khmanych ludźi sa wójsko wubjerje. Hacź dotal bé w jendźelskej kanadskej koloniji wojerska ßłužba dobrowólna. B.

Sakski ßejm

je tónle tydźeń ßwoju dźěławosćź pschetorhnył. Sa schtyri njedźele abo poldźisch ßo snowa seńdźe. Mjes tym budźe ßo w deputazijach dźěłacź. Wurjadnej deputaziji wuswolischtej ßo sa wuhlowy sakoń a sa pscheměnjenje wustawy a s nowa jrjadowanje schtatneho porjada. Poßlednje je sczěhnył interpelazijow a namjetow, wo kotrychž ßo sańdźeny tydźeń ßrjedu wuradźowali Schto wona hódneho nam pschinjeße, je wulke praschenje; pschetoż s knježerstwowych wosjewjenjow tola wukhadźa, so nochze do niczeho wulzy rosrißazeho swolicź. Runje tak dwělonnieje hódnosćze ßu pschedmjety wo kotrychž wutoru tydźenja jednachmy, njemuźy wo pschekhodnym hospodarstwje s wójny do lubeho słoteho měra. W tu khwilu howri hischcze najßakostnischa wójna wschěch cźaßow, a pschezo saßo jedyn lud po druhim pschecźiwo nam stawa. Tež wo kanalach rospominachmy, kak mělo ßo nasche Lobjo s Dunajom a Halschtrow pola Lipska se Ssalowu swjasacź, ßo wě, wschě tajke dźěła móza ßo w cźaßu pschichodneho měra wuwjesćź. Sańdźenu póndźelu ßwoje tukhwilne dźěła dokónczichmy, dowuradźichmy něschto stawow statneho hospodarstwa a to namjet wo wuhlowym njedostatku, runje kaž hospodarski porjad statneje milinarnje. Sa wotmyßlene saßydlenje s wójny ßo wróczazych pschiswolichmy 2000 000 hr. Potajkim wjele ßmy dźě wo wójnje rěczeli, ale wjele tež wo tym, kajke dźěła nam pschichodny měr pschikaże.

E. B.

Dawk sa njewoženjenych w Pruskej.

W pruskim finanznym ministerstwje w tu khwilu dawk sa njewoženjenych rospominaju. Dawk ßebi jako woßebity dawk njemyßla, ale jón jako pschirażk k dokhodnemu dawkej sawjedu. Pruske finanzne ministerstwo saßadu sastupuje, so nježenjenzy ßebi wjele wudawkow, s kotrymiž ßu woženjeni a ßwójbni nanojo wobcźeżeni, salutuja, tak so ntóża dawkowe cźeże, kotrež ßo wobydlerstwu po wójnje napoloża, skerje njescź dyźli woženjeni. Tež njewoženjenym žónskim ßo dawk sa njewoženjenych napołoži. L.

Pscheměnjenje we wuherskim ßejmje.

Wuherske ministerstwo, s kotrehoż pschedßydu bě hrabja Tisza, je wotstupiło, dokelž awstriski khěžor nowemu wuherskemu wólbnemu sakonjej, kotryž bě knježerstwo wudźěłało, njeje pschihłosował. B.

W Barlinje je wotstupjenje hrabje Tiszy wobžarowanje sbudźiło, hižo s teje pschicźiny, dokelž ßo dla woteńdźenja tuteho ßwěrneho pscheczela Němskeje w Londonje, Parisu a Romje mylnje wjeßela. Schtworoswjask ma Tiszu sa winika nětcźischeje wójny, woßebje na jeho honjenje je ßo wótra politika pschecźiwo Sserbiji w juliju 1914 pschewjedła.

B.

Sozialdemokratiske njeměry w wjeczornej Schwajzarskej.

W nozy wot ßoboty k njedźeli ßu w La Chaux de Fonds sozialdemokratiske njeměry byłe. Tam běchu redaktora nowin „Sentinelle" nationalneho radźicźela Grabera, do jastwa sawrjeli, so by napołożeny wóßomdnjowny arrest wotpokucźił. Ssobotu wjeczor ßo 1000 sozialdemokratow sběża, kotśiž s cźerwjenej khorhoju psched jastwo pschicźeżechu a jastwowe durje rosrasychu. 200 muži ßo do jastwa dobu a jateho wußwobodźi, hacź runje ßo tón pscheczíwo wußwobodźenju wobarasche a k měrej napominasche. Njeměrnizy Grabera do jeho wobydlenja dowjedźechu. Njedźelu regiment pěschkow a schwadrona jěsdnych do La Chaux de Fonds pschicźahny. Dopołdnja sozialdemokratoju wosjewjenje wudachu, s kotrymž wowobydlerstwo ½9 hodźin wjeczor do Templa français pscheproschachu. Kavalleristoju, kotśiž běchu durje k Templej français wobßadźili, so njeby nichtó sastupicź mohł, ßo wotcźischcźachu. Twarjenje ßo bórsy s ludom napjelni. Na druhich městnach njeměrnizy do polizistow bijachu a do nich kamjenje mjetachu. Polizistoju ßwoju bróń wužichu a lud rosehnachu. Nationalny radźicźel Graber měješe wótru rěcź. Wojakam ßo jenoż s próżu poradźi, cźah demonstrowazych sozialdemokratow rosehnacź. Wjeczor w 10 hodźinach bě wschitko saßo směrom. Nětkole ßo La Chaux

de Fonds ſ 5000 wojakami ſtražuje. Nowiny „Sentinelle" piſchu, ſo je žo ſpječowanſki komitej ſakožił. B.

Tſečina norwegſkich wikowanſkich łódźow žo ſnižika.

Kaž norwegſke nowiny powjedža, je norwegſke wikowanſke łódźſtwo łódže ſe 740 000 tunami wopſchiječa, po tajkim tſečinu wſchitkich norwegſkich łódźow ſhubiło. W lěče 1917 je ſchkodowanje hižo tak wulke, kaž ſhromadne ſchkodowanje lěta 1916. B.

Khěžor pſchi wojakach wječorneje fronty.

Khěžor je ſandženy tydžeń wojakow, pſchi wječornej froncže wojowazych, wopytał. Wón je pola wjele wojakow kotſiž žu žo pſchi bitwach pola Arraſa, nad Aiſnu a w Champagni wobdźělili a pola wójſkowych wjednikow wójſka kronprynza Rupprechta a němſkeho kronprynza pſchebywał. Do wulkeho hłowneho kwartěra je žo wón 24. meje rano wróčił.

Wolfez telegrafowarnja w Barlinje powě: Se ſaposdženjom wo nastawku „Noweho Wrjemjenja" wot 25. haprleje ſhonimy, w kotrymž žo wo rěči, kotruž je khěžor Wylem pječa w offizěrſkim kaſinje w Oderburgu měł, rosprawi. Tale rěč je žo pječa ſ jeneho w Barlinje wukhadźazeho wojerſkeho roshlada wotčſchčała. Khěžor Wylem je pječa pſched wotpóſłanjom jeneje reſerwneje gardźineje diviſije na to pokaſał, ſo žo nětko wo to jedna, do mózneho leſčiweho raňſcheho kraja praſnyč, kotryž je dźenža ſ widliſchčojtymi njeměrami ſajaty. Gardźini offizěrojo žu hižo do 5 njepſchečelſkich hłownych měſtow dobyčerſzy ſaczahnyli. Khěžor kaſa, dobyčerſke khorhoje nětko tež do hłowneho měſta Ruſkeje donjeſč. Khěžor je pječa žwoju rěč ſkónčił, prajizy: Skónčnje wotkaſanje mojeho wulkeho dźěda wukonjam a Sſowjanſtwo na wſchěch pučach, hdyž mi napſchečo ſtupi, ſatkóču. Tale rěč je wot ſpočatka hač do kónza wunamakana a po ſdaču manever ruſkich nowin pſchedſtaja, ſ kotrymž dyrbi žo na ruſki ſud ſkutkowač. Na kónzu njech je prajene, ſo jedyn wojerſki roshlad w Němſkej ſ zyka njeje. B.

Ze Serbow,

— S **Budyſchina.** (S lětadłowym propelleram žo ſaraſył.) S lětadłom, kotrež ſandženu njedźelu nad Budyſchinom lětaſche, jene popołdnju na lětaniſchčo pola Scžijez deke ſlečči. Pſchi tym pjatnačelětny fabrikſki dźěłačer Staž ſ Budyſchina k lětadłu pſchebliſko pſchiňdže, tak ſo lětadłowe wokſchidło (propeller) trjechi a jeho ſaraſy.

— **Narodniny krala Bjedricha Auguſta** žu žo pjatk po zykej Sakſkej, wójny dla, tón króč bóle čiſcho žwjeczike. S měſchčanſkich wěžow, twarjenjow a wjele privatnych domow žo kralej k čeſči khorhoje ſmahowachu. W ſchulach žo na kralowe narodniny ſe žwjedženſkimi rěčemi ſpominaſche. Bóh chžył krala hiſchče dołhe lěta k ſbožu ſakſkeho luda čiſkeho a ſtroweho ſdźerżeč.

— **(Schulſke dźěči jako wuplěwarjo.)** Napominanje na ludowe a wyſchſche ſchule, ſo bychu žo pſchi wuplěwanju njerjada w ſahrodach a na polach Budyſkeje wokolnoſče wobdźělike, je rjany wuſpěch měło. Wjazy dyžli 500 ſchulerjow a ſchulerkow je žo k tutemu dźělu ſamolwiło.

— **(Najwyſchſche płaczijny ſa twaroh.)** Budyſki komunalny ſwjaſk woſjewja: hdyž žo twaroh pſchedawa, žo žlědowaze płaczijny ſa punt njeżmědża pſchekroczič:

1. hdyž wobžedžer kruwow pſchedawa:
1. wodźerjam, poſtajeńzam a poruczenym hłownych a poboczných ſběrarnjow, kotſiž po twaroh k wobžedžerjej kruwow khodźa 50 pjenjezkow;
2. hłownym a poboczným ſběrarnjam, zentralnej rosdźělerni (mlokarni Khorle Nowaka w Budyſchinje) a měſchčanſkej pſchedawarni žiwnoſče w Budyſchinje 55 pjenjezkow;
3. wikowarjam a wikowarkam, ſe ſtrony komunalneho ſwjaſka pſchipuſchčenym 50 pjenjezkow;
4. pſchetrjebarjam direktnje 60 pjenjezkow.

Sa pſchinjeżenje twaroha do domu njeżmě žo wožebity pſchiražk wobličič.

— **(Sebrače aluminijoweje, koproweje, moždſneje a čiſtoniklowe nadoby.)** Po woſjewjenju Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa dyrbi žo hač do 15. junija 1917 wſcha koprowa, moždſna a čiſtoniklowa a hač do 31. julija wſcha aluminijowa nadoba pola W. Altmanna w Budyſchinje, a to žrjedu wot 8—12 hodź. dop. a 2—5 hodź. popołd., žobotu wot 8—1 hodź. wotedač. Sa punt aluminijoweje nadoby bjes wobbitkow žo 6 hriwnow, ſa punt aluminija ſ wobbitkami 4 hr. 80 pjenjezkow ſapłačič.

— **(Wokrjeżny wubjerk.)** Wutoru 22. meje žo w poždźerni Budyſkeho kral. hamtſkeho hejtmanſtwa w pſchitomnoſči wokrjeżneho hejmana ſ Craushaara tſeče poždženje wokrjeżneho wubjerka wotmě. Prjedy hač žo do dnjoweho porjada ſaſtupi, knjes wokrjeżny hejtman woſjewi, ſo je jeho majeſtoſč kral knjeſa hamtſkeho hejtmana dr. ſ Pflugka ſa tajneho knježerſtwowho radźičela pomjnował a jenu ſe ſbožopſcheczom pomjenowanſku liſčinu pſchepoda. Wokrjeżny wubjerk žo na to do wuradženja da. Mjes druhim žo wobſamkny, pjenježne wudawki ſa wuwuczenje desinfektorow Hodźiſkeje Židowſkeje a Njeżwaczidliſkeje gmejny na wokrjeżnu kaſu pſchewſacz. 200 hriwnow žo ſa Židowſku wothladarnju dźěči pſchiſwoli. Dale žo do diwjeho wugmejnowanja w Hrodźiſchču a Klukſchu a do pſcheměnjenja płačijſnow we wuſtawkach wokrjeżnych žwobodnych ławow ſwoli. Dla njedoſtatka drobnych pjenjes žo wobſamkny, wójnſke nuſne pjnježne papjery naczijſchčeč dacz a to ſa 50,000 hriwnow 50pjenjezkowſkich a ſa 30,000 hriwnow 25pjenjezkowſkich papjerow. Dohladowarjej Pehſy we wokrjeżnym wuſtawje žo titul wyſchſcheho dohladowarja ſpožči.

— S pſchičinu kralowych narodninow je žo ſpožčił Albrechtſki kſchiž knježemu inſpektarej Lehmanej w Huſzy, čeżny kſchiž gmejnſkemu pſchedſtejičerjej Herzogej w Zokowje, gmejnſkemu pſchedſtjičerjej Kaſperej w Měrkowje a hrodowſkemu ſahrodnikej Hentſchelej w Huſzy, žlěborna Bjedrichowa Auguſtowa medailla: gmejnſkemu ſtarſchemu K. A. Bjarnatej w Trjebjenzach, gmejnſkemu ſtarſchemu Lahodźe w Kanezach, gm. ſtarſchemu Haudrijej Schmietej we Woſtaſchezach, wjeżnemu žudnikej J. Gruhlej w Budyſchinku, gmejnſkemu ſtarſchemu Jakubej Błažijej w Kažowje, maſchinſkemu miſchtrej J. Njeli na Židowje.

S **Delnjeje Hórki.** Se žlěbornej Bjedrichowej Auguſtowej medaillu je žo vizewachtmiſchtr Wróbl, hižo mějeczel želeſneho kſchiža 2. rjadownje, žyn tudomneho wyſchſcheho wučerja Wrobla, wuſnamjenił.

S **Habrachčiz.** Diwaj namjeſnaj wojakaj ſtaj na Wopakowſko-Fugawſkej dróſy pola Holbina jeneho pſcheżmykarja ſajakoj. Wón bě pſched khěžu Wopakowſkeho gmejnſkeho pſchedſtejičerja wóſ ſ 15 kaſchčikami peklingow a 16 puntami Schellſkich rybow kradnył a jón pſches mjeſy dowjeſč ſpytał.

S **Porſchiz.** Sswjedżeń ſtotcho kwaža móżeſche naſch dołholětny rowař, wumjenkař Pětr Krawz w Porſchizach, ſe žwojej mandźelſkej 13. meje žwječičč. Knjes farař Rěſbark jeju doma požohnowa a jimaj na to čežnu bibliju pſchepoda. Jubilar, kotryž je 77 lět ſtary, je 42 lět w Porſchiſkej woſadže ſ rowarjom był a je, hdyž pſched diwěmaj lětomaj ſtaroby dla žwoje ſaſtojnſtwo ſłoži, wot wokrjeżneho hejtmanſtwa čežnu liſčinu doſtał. Jeho mandźelſka je 78. lěto žiwjenja naſtupiła. Njech jimaj Boža miloſč žłóncžny wječor žiwjenja ſpožči.

S **Barta.** Do Pomorz nětkole wſchědnje něhdże ſto ſchulſkich dźěči ſ Budyſchina ſ ludowych ſchulow po želeſnizy pſchiježdżuje. Wone žo wot naš ſ rjeblowanymi woſami na Bartſki knježi dwór woża, ſo bychu na knježich polach njerjad wuplěwake. Sa to pódla darmotneho wobjeda 1 hriwnu mſdy wſchědnje doſtawaju. Dźěči žo rano do Barta dowjeſu a žo wſchědnje wječor w 7 hodźinach domoj wróča.

S **Komorowa** pola Rakez. Pawoł Nakonz, žyn tudomneho wumjenkarja Jurja Nakonza, je žo na wječornym bitwaſchču ſ Bjedrichowej Auguſtowej medaillu wuſnamjenił.

Se **Sleho Komorowa.** W Pritzenje pola Stareje Darbuje ſtej žo njedźelu popołdnju dwě bróžni tamniſcheho hoſčenza wotpaliłej. Hoſčenzarjowe jeniczke dźěčo je w płomjenjach žmjerč namakało.

S **Rychbacha.** Njedźelu jeżo w Rychbachu pomnik něhduſcheho hejtmana a poſdźiſcheho ſchleſyſkeho wyſchſcheho preſidenta ſe Seydewitza žwjdženſzy wotkrył.

Se **Žitawy.** (Woheń w Olbersdorfſkej brunizowej jamje.) Pónđelu bě w Neumannez brunizowej jamje w Olbersdorfje woheń naſtał. Płomjenja žo pſches wulki dźěl jamy roſſchěrichu a plumpowarnju ſniežichu. S wokolnoſče běchu nětotre wohnjowe wobory k haſchenju pſchijěle. Se žylnym wětrom žo płomjenja mózne roſduwachu. Džiwajo na wulki njedoſtatk wuhla žo naſtata ſchkoda jara wobžaruje. Prjedy hač žo woheń zyle poduży, drje žo khětry čaž minje. Wokolne khěže njejżu wjazy w ſtraſche.

S **Brěsowki** pola Sslepeho. Jako prěni na naschim wjeßnym pohrjebnischczu w domisnischej semi podwyschk Matej Badar, wotpoczuje, kotryż je sa wótzny kraj rjekowsku ßmjercz poczerpik. 15. novembra 1915 w lazarecze w Franzowskej wumrjewschi bě ßo wón w njepschecželskim kraju pohrjebak. Hakle psched něktrymi dnjemi bě ßo jeho czěło do domisny pschiwjesło a ßo tu s wulkim wobdželenjom wobydlerstwa a wojerskich towarstwow khowało. — W naschej wßy je wójna dalsche woporv žadała. Poßlednje dny ßu na wjeczornym wojownischczu podoffizěr Hauß Domko a dżeßatnik Jurij Starik padnyłoj. Wonaj staj wot sopczatka wójny w polu byłoj a ßo se želesnym kschižom 2. rjadowuje wusnamjenikoj.

S **Hórki** w pruskej hornjej Łužizy. Póndželu dopołdnja je w drjewischczach Biehainskeho knjeżeho dwora, schleswig-holsteinskemu wójwodże Güntherej ßłuschazeho, woheń naßak, s kotrymž je ßo niz jenož wjele spuschczaneho drjewa, ale tež wjele hektarow lěßa suiczko. Wscho k puschczenju khmane drjewo Biehainskeho knjeżeho dwora je ßo s drjewom wikowanskemu towarstwu „Victoriji" pschedało. Dokelž ßo doscz ludzi k haschenju njenamaka, krajny radżiczel s Lucke w Rósborku wo wojersku pomoz do Shorjelza telegrafowasche. Popołdnju ½3 3 hodżin wot tam wotdżěluje wojakow do Hórki pschijędże. Mjes tym bě hižo móżno było, woheń samjesowacz. Nastata schkoda je jara wulka.

S **Wojerez.** W poßlednim poßedżnju měschczanskich sastupjerjow je ßo wobsamkło, sa 15 000 hriwnow 10-pjenjezkowskich a sa 5000 hriwnow 50-pjenjezkowskich papjerjanych musnych wójnskich pjenjes wudacz.

Se **Shorjelza.** W tudomnych kasarmach je ßo ßrjedu rano 27-letny landstnrmar Forella se ßamamordarskim wotmyßlenjom s woknom won czißnył a ßo sarasył.

S **Mnischonza.** Podoffizěrej Augustej Muzy s nascheje wßy, kotryż hižo želesny kschiż 2. rjadowuje a Bjedrichown Augustowu medaillu wobßedži, je ßo St. Hendrichska medailla spożczika.

Wußudżenja.

Khostanska komora. Ssydomnacželetny dżełacżer Reinhold Max Schwarze s Borny bě w nozy 21. februara w Njeßwacżidle pola hosczenzarja Khorle Lindnera s woknom do jeneje stwy saléšt a tam 4 punty khleba, kusk butry a někotre kißałe kórki kradnył a je tam hnydom sjědł. Dale bě durje jeneho samknjencho khamora wotpacżik a jenu samknjenu komodu wocżinicz spytak. Schwarzej, kotrehož ßu hižo w Lipsku k jastwu na 8 měßazow saßudżili, dla noweho czežkeho paduchstwa khostanje wo 4 měßazy jastwa podleschichu.

× Schtyrnacželetny schulski hólz Walter Mühk s Harza, nětkole we Wulkich Debßezach bydlazy, bě do wobydlenja ßwojeje macżerje s tšeschnym woknjeschkom nuts saléšt a bě macżeri sa 1 hr. 80 pj. zokora a muki kradnył a ßwojemu pschirodnemu bratrej 50 hriwnow pjenjes a pódla teho drastu a schaty wsal. Mühl je njepolepschonny pakostnik. Hakle psched něktrymi měßazami běchu jeho paduchstwa dla k jastwu na 3 njedżele saßudżili. Tón krócz jeho na tsi měßazy do jastwa pósłachu.

× Wusojny naturskeho hojenja R. Walter w Budyschinje bě njedżiwajzy sakasnje 12. generalneho komanda ßwoje kupjele a apparata w nowinach k wużiwanju sjawnje poruczak, Duż běchu jeho dla pschestupjenja wukasa generalneho komanda wobskorżili. Lawniski ßud bě jeho wuwinowak, tola khostanska komora jemu 30 hriwpjenjeżneho khostanja napołoži.

S młodych lět.

(Skónczenje.)

Naléczo dóúdże. Měrz hakle běsche, ale delka w dole hižo nalětne kwětki kżějachu a błyschczachu. Każ sa jenu nóz bě to pschischko. Wischenje poczachu kżěcz, a njeliczomne kwětki debjachu semju, so ßo wóczko nahladacz njemóżesche. Żołte pětrkluczże hacz nadoscz a sijałki a ßněhowki, wschě kwětki prěnjeho naléczа we wschěch barbach a twórbach ßo pißanjachu, to bě kraßnoscz barbow, so to nichtó wopißacz ani wumolowacz njemóżesche. A k temu powětr — tak jaßny a tak czisty a połny ßłódkich wónjow milijonow młodych nalětnich kwětkow! A s horow dele schuczachu nahke rěki, mjetachu ßo pschezo psches hłowu dele do hłubokeho doła, pschetož też horkach bě naléczo pschischko, ßněh a s dżela też łód běschtaj rostakej, a nětkole pluskaja, czecza, běża a plesktotaja wschě wody a chżedża wjeßeku powjescz. so je naléczo pschischko, do doła donjescz. ale to ßu ßo jara sapośdżiłe pschetož delka hižo mjetele s kwětki na kwětku pjerchotaju a wscho ßo hiba a woživja, tuje, rosce, kżěje, wonja wschudże, hdżeżkuli wóczko pohlada.

A żelesniski straznik Janak tu stejesche a sahlada ßo do młodeje kraßnoscze; w módrymaj wocżomaj ßo jemu syboli a ßylsuje a s wutroby jemu s czicha stysknoscz skhadża: naléczo, młodoscz, nadżija, ow, kak dołho bě ßo jemu to wschitko minyło, a we wuschomaj jemu spěw s jeho młodostnych lět klinczesche. Wón tu dołho njerěczo a sprostnjeny ßedżesche a ßylsy ßo jemu do běleje brody ronjachu.

* * *

W juliju (ßmažniku) to běsche, tu ßedżesche stary straznik saßo psched ßwojej khežku a hladasche ßonjo do módreho powětra. To bě dopołdnja. Czah bě w dżeßaczich hodżinach nimo pschejeł. Nětkole możesche ßebi trochu wotpocżinka popschecz.

A hdyż tu tak samußleny ßedżesche, ßo něschto sta, schtož ßo jemu jako ßón sesda. Na horach ßo spěwasche! To bě spěw s młodosczе. Straznik Janak po zyłym czěle dyrkotasche. Wón ßo sruna, so by pohladak, s wotkal spěw pschikhadża. Ale nikoho njewidżesche. A tola dyrbjesche tu něchtó bycz, něchtó k njemu pschikhadżecz, pschetož spěwanje ßo bale bóle bliżesche.

Stary ßo ßydże, nosy jemu tschepotaschtej a syma jeho woběhny. Wón ßo wo sczěnu ßwojeje khežki seprje a saúdżeli bjesdżak wocżi. Na dobo młody pachoł psched nim stejesche, kiż bě psches hory pschischoł a ßo nětko dodżiwacz njemóżesche, so ßo tudy horjekach s cżlowjekom setka.

A srunamy, njehibajo ßo, stary muż na młodżenza hladasche, a hdyż bě tón jeho postrowił, wón hakle saßo woživi a swjeßeleny pschi ßebi rjekny:

„Ow, to je jedyn s mojich krajanow! Spósnaju to na jeho rěczi, pschetož to je moja nězna, moja lubosna macżerna rěcz! Schtó a s wotkal jenož tón młodżenz je?"

A smorschczene straznikowe wobliczo ßo s wjeßekoscżu sjhładkowa, w jeho wocżomaj ßo sabłysknv.

Bórsy ßo Janak a młodżenz sesnaschtaj, a bórsy młodn pucżowaŕ sa blidom stareho krajana ßedżo ßebi picz a jeszcz ßłodżecz dawasche. Też wón bě s Pruskeje, rjemjeßlnik, kiż bě ßebi kruch swěta wobhladak a kiż cżasysche ßo nětkole saßo domoj nastajicz, so by nanowu dżełarnju na ßo wsak a ßo woženił.

To bě khrobły, wjeßeły młodżenz s błyschczatymaj wocżomaj. Móz a żiwjenje w nim dychasche.

A stary straznik jemu kedżbnje pschipoßłuchasche, wóczko ßo jemu s radoscżu swětlesche a wutroba pukotasche, To běsche, jako by jemu něchtó jeho ßamßnu stawisnu powjedak.

Njerěczo Janak wjeßekemu pachołej pschikiwowasche a hdyż bě tón skónczńje ßo s nim rosżohnował a jemu bożemje prajił, a Janak jemu na pucżowanje wutrobnje sboże pschak, trějesche ßebi starz ßylsy s wocżow.

Potom Janak sa wotkhadżazym pachołom hladasche, doniż mózesche dowidżecz; hdyż bě ßo młodżenz jemu s wocži sjubił a hdyż jeho wjeßekeho spěwa wjazy doßłyschecz njemóżesche, dżěsche do ßwojeje khežki, poßydże ßo psched wobrasom ßwojeje domisny a na njón dołho, dołho hladasche. Potom jeho bolosczpschewsa, a jemu ßo njewurjeknicze sastyska po sbożu, kiż bě na pschezo sjubjene; po wótznej semi ßo jemu stysksasche. Wón bě na to dawno posabył, ale nětkole to njenadżizy na dobo wotucżi, na dobo saßo stara rana rwawjesche, kiż ßo tak dołho sażita sdasche. A wón ßo swjese psched wobrasom a hórzy płakasche.

Hodżiny dołho tu tak leżesche. Na wschitko, schtož bě wokoło njeho, bě sabył. Jeho myßle jemu cżękachu ßobu s młodym pucżowarjom do lubowaneje domisny. Wón ßo wróczo do ßwojeje młodosczе saßoni, do tamnych wjeßekych wojerskich lět a do ßwojich prěnich sbożownych dnjow mandżelstwa. Wscho druhe bě sabyte. Jenož jena wěz ßo jemu błyschczesche: ßłónzo jeho honow w domisnje, sboże, dawno sjubjene sboże.

• • •

Njenadżizy delkach ßylne schumjenje saswucża — potom ßo njejapzy ßurowe praßnjenje sta — a s dobom ßo też se stow schijow hrósbne kschiki saßłyschachu, tak hrósbne, so mohł cżlowjek hnydom sprostnycz.

Blëdy, ſ wuſtróżanym wobliczom ſtražnik ſe žwojeho žłóncžneho žona wotucži. Khabłajo žo wón ſruna a žo k wukhodej dele maßaſche. Pſched wocžomaj žo jemu wſcho ſybboleſche a mikotaſche a nczo wón jaßnje roſeſnacž njemóżeſche. Skóncžnje bě wonka. A nětkole na żeleſnisku koliju dele hladaſche . . . . Ssurowa wěz bě žo ſtaka. Se žonjenjom bě Janak žwoju winowatoſcž ſakomdżił — njebě wuhibadło ſtajił — delka běſchtaj ludżazaj cžahaj do žo ſraſyłoj! A wón, wón jenicžki bě na tym żałoßnym njeſbożu wina! Precž, precž!

Naſajtra rano namakachu ſtareho ſtražnika we ſkalnej ſchkałobje morweho ſ rosraženej hłowu.

(— Kónz. —)

Zyrkwinſke powjeſcże.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, žwjatkowniczku, rano we 8 hodżinach duchowny Tyſcher žerbſku ſpowjednu wucžbu, dopołdnja w 9 hodżinach ſměje farař Räda žerbſke a 1/2 11 hodżin němſke prědowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi žo kollekta ſa Sakſki powſchitkowny zyrkwiny poklad sběra.

Druhi dżeń žwjatkow ſměje farař Räda rano we 8 hodżinach němſku ſpowjednu wucžbu dopołdnja w 9 hodżinach ſměje duchowny Tyſcher němſke a w 10 hodżinach žerbſke prědowanje.

Tež tutón dżeń žo pſched zyrkwinymi durjemi kollekta ſa Sakſki powſchitkowny zyrkwiny poklad sběra.

Tſeci dżeń žwjatkow ſmrje duchowny Tyſcher dopołdnja w 9 hodżinach žerbſke prědowanje.

Tydżeńſke ſaſtojńſke dżeła ſměje duchowny Tyſcher.

Semrjeczi:

W Michalſkej woßadze: Hana Ernſtina ſwudowjena Greulichowa rodżena Nowcez ſ Boſchež, ſemrje w ſaſtarokni wokrjeßneho wuſtawa na Żidowje, 72 l. 2 m. 20 d.

W druhich woßadach: Ernſt Guſtav Wjazka, ſtawnik w Hußzy, 66 l. 7 m. 12 d. — Auguſta Gudowa rodż. Hanſchez w Njeßwaczidle, 41 l. 3 m. 20 d. — Dr. jur. Paſol Bjedrich Herman, knjeſ nad Wutowczižami a Banezami, 69 l. 9 m. 25 d. — Khorla Auguſt Malchar, kubleř we Wjeßelu, 69 l. 7 m. 13 d — We wojerſkej ſłużbje ſemrjechu: Jan Ernſt Sſerba ſ Lomſka d. Minakata, 18. hapreje 1917; Herman Muder ſ Minakata, 21. hapreje 1917; Pawol Bobok ſ Budſchinka, 20. hapreje 1917, 24 l. Handrij Bohuwěr Pjech, kubleř w Porſchizach, 49 l. 9 m 21 d. — Guſtav Herman Hanuſch, kubleř we Bukojni, 55 l. 3 m. — Johana Khryſticna ſwud. Barowa, dżełaczetka w Rakojdach, 68 l. 9 m. 26 d.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Hodżija.

Jutſje, žwjatkowniczku, ſměje rano 1/2 8 hodżin duchowny Voigt žerbſku powjednu wucžbu, dopołdnja 1/2 9 hodżin ſměje farař Kſchižan žerbſke a we 10 hodżinach němſke prědowanje.

2 dżeń žwjatkow ſměje rano 1/2 8 hodżin farař Kſchižan němſku ſpowjednu wucžbu, dopołdnja 1/2 9 hodżin ſměje duchowny Voigt němſke a 3/4 10 hodżin žerbſke prědowanje.

Wobaj žwjataj dnjej jutrow žo pſched zyrkwinymi durjemi kollekta ſa zyrkwiny poklad sběra.

3. dżeń žwjatkow budże rano w 9 hodżinach žerbſke kemſchenje.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Budeſtez.

Jutſje, žwjatkowniczku, ſměje rano 1/2 8 hodżin duchownu Bójz žerbſku ſpowjednu wucžbu, dopołdnja 1/2 9 hodżin ſměje farař Domaſchka žerbſke a we 10 hodżinach němſke prědowanje.

Zyrkwiny khor ſpěwa: „Sswjatki wuwènzujmy".

Druhi dżeń žwjatkow ſměje farař Domaſchka rano 1/2 8 hodżin němſku ſpowjednu wucžbu, dopołdnja 1/2 9 hodżin ſměje duchowny Bójz němſke a w 10 hodżinach žerbſke prědowanje.

Popołdnju w 2 hodżinomoj wotměje farař Domaſchka Bożu ſłużbu ſa dżěczi.

Wobaj žwjataj dnjej žo pſched zyrkwinymi durjemi kollekta ſa powſchitkowny zyrkwiny poklad sběra.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Njeßwaczidła.

Jutſje, žwjatkowniczku, budże dopołdnja w 9 hodżinach žerbſke a 1/2 11 hodżin němſke kemſchenje.

Bože ſłużby w kapalzy w Sarěczu a wopomnjeńſka žwjatocžnoſcž budża žo, da-li Bóh, žwjatkowniczku wotměcž, a to popołdnju w 3 hodżinach němſke a w 4 hodżinach žerbſke.

Druhi dżeń žwjatkow budże rano we 8 hodżinach žerbſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodżinach žerbſke a 3/4 11 hodżiu němſke kemſchenje.

Wobaj žwjataj dnjej žo pſched zyrkwinymi durjemi kollekta ſa powſchitkowny zyrkwiny ſond sběra.

Tſeczi dżeń žwjatkow budże dopołdnja w 9 hodżinach žerbſke kemſchenje a 1/2 11 hodżin budża kemſche ſa dżeczi.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Rakez.

Jutſje, žwjatkowniczku, budże dopołdnja w 9 hodżinach žerbſke a 1/2 11 hodżin němſke kemſchenje. Ssobußwjeczenje kralowych narodninow.

Druhi dżeń žwjatkow budże rano we 8 hodżinach žerbſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodżinach žerbſke a 1//2 11 hodżin němſke kemſchenje.

Wobaj žwjataj dnjej žo pſched zyrkwinymi durjemi kollekta ſa powſchitkowny zyrkwiny poklad běra.

Tſeczi dżeń žwjatkow budże dopołdnja w 9 hodżinach žerbſke kemſchenſe.

Jeſdne koła

wobrucże ſe ſpiralnych pjerow,

Tanowe wobrucże,

ventilowy gumij

dóſtacž pola

Thomaſez bratrow

w Budyſchinje

na kamjeńtnej dróſy 16.

Kóſlaze kózki

kaž wſchě druhe drużiny

kožow

po najwyſchſchich płaczišnach

kupuje

Heinrich Lange

Nascha pſchiprawa k dżełanju

= žylneje žłomy =

je dżełacž poczała. Duž žo nětko žłoma k pſchedżełanju pſchijimuje.

Wotewrjena žłoma je wubjerna piza ſa wſchón domjazy ſkót, woßebje ſa konje a wſchón cžehnity ſkót.

Hornjołużiſka fabrika běrnjazych žuſchenkow ſap. t. ſ wobm. ruk.

w Barcże w Sakſkej.

A. Richter, pſchedžyda.

Kedźbu!

Ratarjo! Wobšedźerjo konjow!

Kupuju **włošanki** wotšihane a wučešane š wopušche a š hri[illegible]

[illegible]

Walter Fleischer, wikowarnja š koßmami **w Lubiju.**

Towarstwo pomocy

za stud. Serbow.

Srjedu 30. meje t. l. pop. 1/2 3 hodź.

hłowna zhromadźizna,

Rozprawa. Zličbowanje. Namjety.

Serbske lutherske knihowne towarstwo

šmeje

hłownu shromadźišnu

štrjedu po štwjatkach, 30. meje 1917, pop. w 6 hodz. w Serbskim Domje w Budyschinje.

Dnjowy porjad: 1. Rosprawa, 2. Sličbowanja, 3. Namjet dla wudajomneje lětušcheje knižki.

Pschedštydstwo.

Konje k rěšu

po najwyschschich płaćišnach w kóždym čašu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjašowych jědłach a na Humboldskej drózy 782 B

— Telefon 403. —

Džak.

Sa wjele wopokašmow derje činjazeho wutrobneho dźělbraća pschi wotšalhiću mojeho. lubeho mandźelskeho našcheho štwěrneho staroščiweho nana

knjesa

dr. Pawoła Bjedricha Hermanna

nad **Wutołczizami** a **Banezami**

štwój najčoplischi a najnutrnischi džak praji

Theresa Hermannowa
rodź. **Roscherez**
w mjenje wschěch sawostajenych.

Pistne khartki

štwo derje a tunjo čischcza we wudawarni Serb. Nowin.

Kučowy wós

š čornym krowom, k kschcženskim a wěrowanskim wjesbam štwo pschihodźazy, je na pschedań

„w slotym kluču" w Bukezach.

Sslužobna holza

hač do 16 lět štwo hnydom w knježim hoscženzu w Nještwačidle pyta.

Wutrobny džak

štwojemu lubowanemu a wyšokočeščenemu knjesej fararjej **Kschižanej** sa wutrobu hnujaze a natwarjaze pschedowanje, saúdženu njedželu w našchim Božim domje dźerżane, praji

wjele kemscherjow
Rakeczanskeje woštady.

Sa wopokašma wutrobneho dźělbraća pschi wotšalhiću našcheho droheho semrjeteho,

knjesa seminarskeho wyschscheho wučerja na wotpočk.

Khorle Augusta Fiedlerja

š tutym štwój najwutrobnischi džak prajimy.

Zarowazy sawostajeni.

W Budyschinje, w meji 1917.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěšćki, kiž maj so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 22. **Sobotu 2. junija 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojowniſchćo.

Wójſko kronprynza Rupprechta.

1. julija. **Pſchi mórſkim brjosy, w Ypernſkim kole a woſebje pola Wytſchaete artilleriſke wojowanje ſylnje pſchibywaſche. Se ſjednoczenej tſeleńzu njepſcheczel pſchi nětkotrych městnach ſylne wobhonjeńſke wupady pſchihotowaſche, kotrež ſo wſchudże ſ wojowanjom ſ bliſka wotraſchu.**

Tež wot La Baſſeſkeho kanala hač k rězy Scarpje artilleriſke tſelenje wulku ſylnoſcź pſchibywaſche. Tu Jendźelczenjo k wobhonjenju pola Hullucha, Cheriſy a Fontaine wupadźechu; woni ſo wotpokaſachu.

Wójſko němſkeho kronprynza.

Pſchi Aiſninej froncze a w Champagni njeje ſo wojowanſke połoženje pſcheměniło.

Wječera je pſchi jenym pſchedewſaczu pola Wyſokeje Hory k krótkemu ranju wot Nauroy 60 Franzowſow do naſcheje ruki padło.

Raúſche wojowniſchćo.

Pola Ssmorgona, Baranowiczow, Brodow a pſchi Sloczowſko-Tarnopolſkej żeleſnizy je artilleriſke tſelenje měrn, hač pſched krótkim czaſom ſwucżenu, pſchekroczyło.

Mazedonſka fronta.

Bołharſke prědkowne wotdźelenja ſ tſeleńzu njepſcheczelſke wupady pſchi prawym Wardarowym brjosy a k krótkemu wječorej wot Doiranſkeho jězora wotpokaſachu.

Wječera ſu njepſcheczelo 4 lětadła a 2 pſchiwjaſanaj ballonaj ſ nadpadom naſchich lětarjow ſhubili.

Prěni generalny kwartěrſki miſchtr. Ludendorff.

Dźěło němſkich podmórſkich czołmow.

S Barlina ſo 1. junija powě: S dźěławoſczu podmórſkich czołmow na połnóznym wojowniſchczu je ſo liczba njepſcheczelſkich parnych łódźow ſ woſebje drohotnym nakładom ſniczyła. Mjes potopjenymi łódźemi běchu mjes druhim wobróujene jendźelſke parna łódź „Lewiſcham“ ſe 4000 tunami pſchenży ſ Ameriki do Jendźelſkeje, wobrónjena jendźelſka parna łódź „Penhall“ ſe 4500 tunami zokora, parna łódź „Llandeindad“ ſ 5600 tunami majßa, jendźelſka parna łódź „Jerſey City“ ſe 7679 tunami pſchenży, japanſka łódź „Tonſan Maru“ ſ měſchanym nakładom.

S jendźelſkich łódźow ſmy tſjoch kapitanow a diweju kanonſkeju měrjerjow ſajeli. Pódla teho ſu ſo jendźelſke paßle ſa podmórſke czołmy „625“ potepiłe. Kommandat a druhi inżenieur ſtaj ſo ſajałoj.

31. meje je jena eſkadra němſkich namórſkich lětadłow, mjes nimi jena ſ bołharſkej wobſadku, na pſchiſtaw Sulinu pſchi Czornym Morju ſ wuſpěchom bomby mjetała. Njedźiwajcy ſylneho wobaranja ſu ſo wſchě lětadła wróciłe.

Schef admiralneho ſtaba wójnſkeho łódźſtwa. B.

Khěžorſtwowy kanzler w Brüſſelu.

S Barlina ſo powě: Khěžorſtwowy kanzler dr. ſ Bethmann-Hollweg je ſ pſchewodom ſtatneho ſekretara ſmutſkownych należnoſczow, dr. Helfſericha, do Brüſſela pſchijěł, ſo by ſo ſ nowo-pomjenowanym generalnym gouverneurom ſ Falkenhauſenom ſrěczał. D.

Nadpad němſkich lětadłow na Dower a Falkeſton.

Jendźelſke knježerſtwo powě: Ssylne wotdźělenje njepſcheczelſkich lětadłow je 26. meje wječor ſtrony krótkoraúſcheje Jendelſkeje nadpadło. Na něktore městna ſo bomby mjetachu. Skoro wſcha ſchkoda je ſo w jenym měſcze naczinika, hdźež bomby na drohu padźechu a khěžu liczbu zivilneho wobydleŕſtwa morichu a klamy a khěže cżeżko wobſchkodźichu. 79 woſobow, mjes nimi 43 żónſkich a 19 dźěcźi, je ſo ſraniło. Naſche lětadła ſo ſa njepſcheczelſkimi puſchczichu a ſ Dünkirchena němſke lětadła nadpadźechu. Admiralita powě, ſo ſu ſo tſi njepſcheczelſke lětadła wottſěliłe. B.

Schtworoſwjaſkowe ſhubjene łódże.

Wot ſpoczatka wójny hač do 31. meje 1917 je ſo ſchtworoſwjaſkowych wójnſkich łódźow wſcho hromadże 252 łódźow a czołmow ſ 890 765 tunami wodoweho wucżiſchcża ſhubiło. Mjes nimi bě 155 jendźelſkich łódźow ſe 631 700 tunami wodoweho wucżiſchcża. Poßledniſche wobſtejachu ſ 12 bitwiſkich łódźow, 17 bitwiſkich a panzerowanych kſchižakow, 18 ſchkitanych kſchižakow, 67 torpedowych czołmow, 28 podmórſkich czołmow a 13 druhich wójnſkich łódźow. Pódla teho je ſchtworoſwjaſk hač do 31. meje pomozne kſchižaki ſ 200 000 tunami wopſchijecża, kotrež ſ wjetſcheho dźěła jendźelſkej khorhoji pſchiſłuſchachu, ſ wójnſkimi pſchedewſaczemi ſrjedźnych mozow ſhubił. B.

Awſtriſka wójſkowa rosprawa.

Italſke wojowniſchćo.

21. meje. Pſchi rězy Iſonzo bě wczera nowe artilleriſke wojowanje. W nozy ſo pola San Geovonni, k krótkemu ranju wot Manfalcone, dwaj italſkaj wupadaj wotpokaſaſchtaj.

Italſka wójſkowa rosprawa.

29. meje: Na Karſtu, k połodnju Gorizy, awſtriſka artillerija a minymjetaki mózuje dźěłachu, ſo bychu italſkim ſadźěwake, dobyte ſtejiſchcża wobtwjerdźicź. Awſtriſki nadběh pſcheczíwo italſkim ſtejiſchczam połdu żeleſnizy k ranju wot San Giovanni di Duina ſo ſ naſchim tſelenjom wotpokaſa. K ranju wot Gorizy ſo njepſcheczelſka artillerija wſchěch kalibrow na hórku 126 k połodnju Grazigny ſjednocźi. Naſche batterije ſ czaſom ſapſchimnychu a ſhromadżene njepſcheczelſke nadběhanſke wotdělenja w prědnich pſchirowach roſehnachu. Runje tak ſylnje awſtriſka artillerija pſcheczíwo naſchim ſtejiſchczam pſchi hórzy 652 pola Rodizy dźěłaſche. Ssylny njepſcheczelſki nadběh, kotryż wjetchſe njepſcheczelſke wotdźělenja dopołdnja na wjerſchk tuteje hórki cżinjachu, ſo ſ naſchimi wojakami wotpokaſa. Sa to naſchi pěſchzy wczera ſaßakle pſcheczíwjenje njepſcheczela, w podſemſkich jamach ſtejazeho, ſlemichu, na krótkoraúſchim brjosy teje ſameje hórki troſchku poſtupowachu a ſo w nowych ſtejiſchczach pſchiprawichu. Pola Plawy njepſcheczela do doła k ranju Globny wróczo ſehnachmy a něhdże 100 muži ſajachmy. Wſcho hromadże ſmy wot 14. meje pſchi juliſkej froncze (w Gorizſkim kraju) 23 681 muži, mjes nimi 604 offizěrow ſajeli, wulki nadobytk, kotryż ſmy ſczinili, ſo hiſchcże liczi. Sa cżaż bitwy hižo 36 kanonow, mjes nimi 13 ſrjedźneho kalibra, 148 maſchinſkich tſělbow, 27 bomby mjetakow a khětru liczbu tſělbow, każ druhu wójnſku nadobu wſcheje družiny naliczichmy. B.

Franzowſka wójſkowa rosprawa.

30. meje: W Champagni njepſcheczel ſpyta, ſ woßebitymi nadběhanſkimi wotdźělenjemi nadběh wuwjeſcź a ſo naſchim hrjebjam na Blondſkej horje pſchibliżicź. Njepſcheczel dyrbjeſche ſo w naſchej

ßylnej tśeleńzy wróćićz. Na lěwym Maasynym brjosy pśeßeßkapjazy nadběh na němśkich linijow pśchi hórzy 301 śeźnichmy. L.

Jednanje franzowśkeho ßejma wo wuhlu a żiwnośći.

Franzowśki ßejm je ßo saßo wo sastaranju kraja se żiwnośću a wuhlom saběrał. Minister Violette wo wuhlowym praschenju praji: Stat ßam dyrbi wuhlo rosdźělećz, dokelž dyrbi ßo jeho pśechetrjebanje samjesowacz. Sa domjaze tepjenje a industriju ßo präfektury postaraju. Sastaranje wójnskich dźěłarnjow podsekretar sa dźěłanje munizije pśchewosmje. Intendantura wójsko sastara. W bliźśichm cźaßu ßo kóżdy měßaz 3,300.000 tunow wuhla rosdźěli. Jendźelska je wjetśchi transport wuhla ßlubiła.

Pśchećźiwo spekulaziji se żiwnośću knjeźerśtwo hiśchće tón tydźeń ßejmej sakonjowy nacźisk pśchedpokoży. Wono je hižo wótre naprawy k potkóćenju lichowanja se żitom, khofejom, wolijom a ßwaroźkom porućiło. B.

Franzowśka pśched njeporadźenymi żnjemi.

Kaž nowiny „Bataille piśchu, franzowśke žně lětśa 41 milijonow dwójnych zentnarjow mjenje wunjeßu. Tale liczba najwjetśa starośće wo seźiwjenje franzowśkeho luda w lěcźe 1918/19 ludźi. Nadźijomnje ßo w ßejmje sapóßkanzy namakaju, kotśiž kśiwdźa ßebi wot knjeźerśtwa żadacź, so by wobhladniwośtne naprawy pśche kroźazy hłód cźiniło. B.

Jendźelśko-franzowśke wuradźowanje.

S Londona ßo powě: Póndźelu a wutoru ßu franzowśzy ministerjo Ribot, Cambon, Painlevè, a jich wojeŕśzy a diplomatiśzy radźicźelju s jendźelśkim wójnskim kabinetom wo waźnych nalěžnośćach Jendźelśkeje a Franzowśkeje wuradźowali. We wśchěch dypkach je ßo dośpokna pśchesjeność dozpika. Franzowśzy ministerjo ßu ßo do Franzowśkeje wróćźili. Ssobustaw jendźelśkeho wójnskeho kabineta, dźěłaćeŕśki sastupjeŕ Henderson, je po knjeźeŕśtwowej poručnośći waźny nadawk w Ruskej pśchewsał. Dźěłaćeŕśkeho sastupjerja Barnesa ßu napominali, so by sa cźaß Hendersonoweje njepśchitomnośće ßobustaw wójnskeho kabineta byk. D.

Pomoz japanśkeho wójnskeho łódźstwa we wojowanju pśchećźiwo podmóŕśkim cźołmam.

Kaž ßo s Japanskeje powě, je japanśke łódźstwo we ministerstwje ßadowaze wośjewiło: Po żadanju jendźelśkeho knjeźerśtwa japanśke sanitne torpedowych cźołmow a kśchižaki jendźelśke wójnśke łódźstwo w indiśkim ozeanje podpjeraju. Dale je ßo eskadra wójnskich łódźow pod admiralom Gutom do ßrjedźoseḿśkeho morja wotpóßłała. Dr. je wotdźělenje w pokodniśchim dźělu atlantiśkeho ozeana dźěła. B.

Pśchewrót w Ruskej.

Dnjowy wukas ruśkeho wójnskeho ministra.

Kerenśki je ßlědowazy dnjowy wukas wudał, kotryž pśchi-potwjedźa, so ßu wojeŕśke prawa do mozy stupiłe. Po nich ßmědźa ßo wojazy pśchi kóżdym sjednoczenstwje wobdźělicź, jim ßo ßwobodnośćź ßwědomnja a ßwobodnośćź politiśkeho měnjenja dawa a jim je dowolene, ßo ßwonka ßłużby, zywilnu drastu woblekacź. Paragraf 12 winowaty wojeŕśki postrow wotstroni a jón dobrowólny seźini. Paragraf 14 postaja, so ßo żana wojeŕśka woßoba bjes wußuda njeßmě khostacź, tola wjednizy maja we wójnje prawo, pśchećźiwo podstajenym, kotśiž jich pśchikaśnje njewuwjedu, ßamo s brónjowej mozu sakrocźicź. B.

Kerenśki wo wojeŕśkej diśziplinje.

Wójnśki minister Kerenśki je sa wójsko a wójnśke łódźstwo naležny dnjowy wukas wudał, w kotrymž njes druhim praji: „Budźećże w samknjenych rjadach postupowacź, wjedźeni s diśziplinu, se sacźućźom winowatośćze a s njewobmjesowanej lubośću k revoluziji a wóteźinje. Njech ßwobodne wójsko a ßwobodne łódźstwo ßwětej pokasatej, so je ßwoboda se sakkadom mozy a niz ßłabośćze, njech wona żelesnu diśziplinu kowa, kotraž winowatośćź a wojowansku móz wótzneho kraja powyśchi. Pomyßleże ßebi, so kóżdy, kotry wróćźo pohladnje abo zofnje, wścho ßłubi! Njesabudźdźe, so budźe vasche mjeno saklate, jeli so cźeśćź a dostojnośćź wótzneho kraja n sakitujecźe. Po ludowej woli dyrbiećże wótzny kraj wot wumozoŕjow a naßyliikow wußwobodźicź, to je nadawk, k kotremuž waß napominam."

Kerenśki je s pśchewodom franzowśkeho munizińskeho ministra Thomasa k krótkowjeczornej froncźe pśchiśchoł, hdźež je jeho wójśkowy komandowazy general tejele fronty, general Brußilow, powitał.

Ruśzy offizěrojo a ratarjo sa dalewjedźenje wójny.

Pjatk ßu sozialistiśzy ministerjo Skobelow, Cźernow a Zeretelli do dźěłaćeŕśkeje a wojeŕśkeje rady pśchiśchli. Tam wo ßwojim skutkowanju w nakhwilnym knjeźeŕśtwie rosprawjachu. Na to rada skoro jenonyßlnje tutym sozialistiśkim ministram a druhemu knjeźeŕśtwu dowěŕjenje wupraji.

Pětrogradśki ratarśki kongreß je jenohłóßnje wobsamknył, so dyrbi ßo porjad wězow, kotryž ßo wobrónjeny měr mjenuje, ßhubicź, a so ßo sa direktny a prawy měr njeßmě hinak, dyžli internationalnje wojowacź. Wobsamknjenje ßo s napominanjom na ratarjow we wójsku skónczi, so bychu ßo se ßwobodnej diśziplinu napjelnili a revoluzionarnu Rusku sakitali.

Pětrogratiśki offizěrśki konareß je s 245 pśchećźiwo 65 hłoßam wobsamknył, so ßebi derjeměcźe wótzneho kraja żada, so bychu ßo wśchě mozy napinake. Kongreß wśchitkich ruśkich offizěrow napomina, so bychu revoluzionarnym wojakam a dźěłaćerjam ruku wodali. S dobom wón zywilne wobhdleŕśtwo namołwja, w tymle cźeźkim cźaßu, na parschonśke intereßy sabycź a nakhwilne knjeźeŕśtwo podpjeracź a jemu pomhacź, kraj hacź k sakoženju wustawudawazeje shromadźišny wodźicź. Kongreß se saborjenjom Korenśkeho dnjowy wukas w nastupanju dalewjedźenja sakitanśkeje wójny wita.

Hłowny roskasowaŕ poknózneje fronty, general Dragomirow, je s Rigi pśchiśchoł, hdźež je pśchi kongreßu wójśkowych wotpóßłanzow pśchitomny byk. Wón je rěcź měŕ. w kotrejž raji, so je myßl woßebiteho měra njemóżna, dokelž wón njeby pśchichod sakitał. Ruśka dyrbi ßwojim swjasćarjam pomhacź, so by ßo němśki militarismus rosbił, a so bychu ßo wudobycźa revoluzije na pśchezo poßylnike. Dragomirow wotpóßłanzow napominasche, so bychu k froncźe ßo wróćźiwschi to ßwojim towaŕścham sdźělili. B.

Dźěłaćeŕśka a wojeŕśka rada wośjewja: Kongreß sastupjerjow aktiwneho wójska a wójnskeho łódźstwa s fronty Odeßy a dźěłaćerjow a ratarjow s teho ßameho wokrjeßa towaŕśchow powita, kotśiž ßu khorhoj ludy wopśchijazeho bratrowstwa dźěłaćeŕśkich cźrjódow posběhnyli a ßu nastork k temu dali, so by ßo powśchitkowny měr bjes annexije a wójnskeho sarunanja na sakožku ßamopostajenskeho prawa ludow dozpik. B.

Smyßlenje w ruśkim wójsku.

Kaž hollandśki „Algemeen Handelsblad" pische, je wójnśki minister Kerenśki proklamaziju pśchećźiwo cźahanju wojakow w ratarśkich provinzach wudał. W proklamaziji ßo na to pokasuje, so mkoda ßwobodnośćź Ruśkeje hrosy, k rubjeźnistwu a k sapalowanju pśchenćź. Te ßame nowiny wo straschnych sběžkach powjedźa, kotreż pśchiwißowarjo monarchije w nadźiji naschkaruja, so Ruśka po puću bjeskněźśtwa saßo k monarchiśkej knjeźeŕśtwowej formje doúdźe.

Ruśke wójsko sa měr bjes annexijow a sarunanja.

Kongreß sastupjerjow s fronty je po jednanju wo wójnje ßlědowaze wobsamknjenje pśchijał:

1. Wójsko w tśelnych hrjebjach praji, so je pśchede wśchěm nusne, wśchě naprawy cźinicź, so by ßo tak rucźe hacź móżno, internationalnej morjeńzy kónz cźiniło a ßo měr bjes annexijow a bjes wójnskeho sarunanja na sakožku ßamopostajenskeho prawa wśchěch ludow seźinił. S dobom ßo wón sa ßłowo wupraji: Schtóž chze měr, dyrbi ßo sa wójnu pśchihotowacź.

2. Wójsko na to pokasuje, so je jako zarśke ruśke wójsko pod wjele cźeźśchimi wuměnjenjemi wojowało, dyžli wójska swjasćarjow Ruśkeje a so je ruśki wojak nimale njekryty pśchećźiwo njepśchecźelśkim kulam dyrbjał postupowacź a njepśchecźelśke grocźane raczśny podtorhacź, mjes tym so swjasćarjo a njepśchecźelźo hakle po artilleriśkim pśchihotowanju ßwobodnje pśchekrocźeja. Duž wójśko praji, so dyrbi ßo ruśka fronta s muniziju a se wśchěm trěbnym wuhotowacź. Wjazy żelesa a mjenje żratwy sa kanony!

3. Wójśko kóżdeho, kotremuž je ßwobodna Ruśka droha, napomina, so by ßo k dźěłaćeŕśkej a wojeŕśkej radze a k nakhwilnemu knjeźeŕśtwu dźeržał, k kotrymajž wono ma dowěŕjenje, dokelž wonej

žanych dyrdomdejnikow njepschipuschczitej a ſ wójſkom wukrajne pola hnojicz nochzetej.

Powſchitkowny kongreß offizěrow, ſ fronty wotpóßłanych, je rßßudźenje pschijał, w kotrymž ßo prózowanja nakhwilneho knjeżerſtwa ſa trajny měr a ſbratrowanje ludow powitaju a ßo praji, ſo móże ßo jenicżzy k temu dóńcz, hdyż ßo wójſko hnydom k wojowanju ſaßo wukhmani, ſo mohło pschecżiwo njepschecżelej postupowacz. B.

„Běżimy na nożowej wótroſcżi“, je, każ „Daily Chronicle“ powě, njedżelu rano ſozialiſtiſki dżełacżerſki miniſter Plechanow w ſhromadźiſnje ruſkich ſaſtupjerjow fronty rjekł. „Sswjedżeń pschewróta je nimo“, wón dale roſeſtajeſche, „Ruſka móże ßo jenoż ſ jenoſcżu, roßudnym wuſtupowanjom a woporniwoſcżu wſchitkich ßwojich wobydlerjow ſakhowacz. Dale miniſter wo hoſpodarſkich praſchenjach rěcżeſche. Wón praji, ſo ßo żitowy monopol nětkole njehodźi pschewjeſcz. Żita ßo ſaßo wjazy pschiwożnje, tola dowoś je hiſchcże daloko wot normalneje potrjeby ſdaleny. Wobydlerſtwo budże ßnadź hiſchcże bóle żita tradacz; woßebje wowß njedoßaha. Ruſka pſched kataſtrofu ſteji, jeli ſo wobydlerſtwo, woßebje wjeßne, wopory njepschinjeße. D.

Sſylnoſcz ruſkeho wójſka.

Sso ſ Ruſkeje wrócżiwſchi je franzowſki ſozialiſtiſki ſapóßłanz Cachin Parižſkim nowinam „Petit Pariſien“ ſdżělił, ſo je ruſke wójſko hiſchcże nětżdże 10 milijonow muži a 100000 offizěrow ßylne. Pschetworjenje wójſka, kajkeż ßu ßebi ruſzy wojazy żadali, je ßo nimale pschewjedło. Wotpóßłanzy ſ wójſka Cachinej woſpjet prajichu, ſo budże ßo wójſko pſchecżiwo wſchěm nadpadam wot wonka ßylnje ſakitowacz. Woni maja to ßame politiſke měnjenje każ dżełacżerſka a wojerſka rada. Mjes nimi a dżełacżerſkej a wojerſkej radu doſpołna pſchesjenoſcz wobſteji. B.

Naßylnoſcże wojakow w Ruſkej.

Schwedſke nowiny „Aftonbladet“ ſ Pětrograda powědża: Perſonal ruſkeje krótkowjecżorneje żeleſnizy je ßo na dżełacżerſku a wojerſku radu ſ próſtwu wobrocził, ſo by pſchecżiwo pſchiběrazym naßylnoſcżam wojakow ſakroczíła. Wojazy ßebi vjewěrjomne naßylnoſcże pſchecżiwo żeleſniſkim ſaſtojnikam dowoleja, tak ſo dyrbi ßo pſchi żeleſnizy wo doſpołnym bjeſknjeſtwje a roſpuſchczenju rěcżecz. Dżełacżerſka a wojerſka rada je na to wobſamkła, woßebite wotdżělenja wojakow na żeleſnizu póßłacz, kotreż dyrbja porjad hnydom poſtajicz. Wojazy dyrbja wſchě cżahi ſadżeržecz, je ßwědomicże pſchepytacz, ſkhowanych wojakow ſajecz a najkrucżiſche khoſtanje tym napołożicz, kotſiż żeleſnizny měrny wobkhad każa.

Pomjeńſchenje dżełanja munizije w Ruſkej.

„Corriere della Sera“ ſ Pětrograda powě, ſo je wójnſki miniſter poručił, ſo dyrbja ßo we wjele fabrikach město munizije nětkole ratarſke maſchiny dżełacz, ſo by ßo hrożazemu njedoſtatkej żiwnoſcże wobarało. B.

Protyczna reſorma w Ruſkej.

Pětrogradſka telegrafowarnja powě, ſo je Pětrogradſka měſchczańſka rada pola knjeżerſtwa namjet ſtajiła, ſo by ßo też w Ruſkej Hrjehorſka protyka ſawjedła, kotraż nětkole nimale we wſchěch ſchcheſcżijanſkich ſtatach ſemje płacżi. G.

Brajiliſka do wójny pſchecżiwo Němſkej ſaſtupi.

S Rio de Janeiro ßo 30. meje powě, ſo je brajiliſki ßejm (kongreß) ſakoń pſchijał, ſ kotrymž knjeżerſtwu prawo da, němſke parne pſchekupſke łódże, w brajiliſkich pſchiſtawach leżaze, wnżicz a naprawy cżinicz, ſo by ßo brajiliſke łódźniſtwo na morju pſched němſkimi podmórſkimi cżołmami ſakitowało. B.

Schpaniſke knjeżerſtwo żito ſebralo, kotreż je ſa Schwajzarſku poſtajene.

Schpaniſke knjeżerſtwo je nakład argentinſkeho żita ſ łódże „Roſario“ ſebracz porucżiło. Nakład bě ſa Schwajzarſku poſtajeny. Schpaniſke knjeżerſtwo ßo ſ tym ſamolwja, ſo żito ſa ludowe żiwjenje trjeba. D.

Wuradżenje awſtriſkeje khěżorſtwoweje rady

Wot ſpocżatka nětcżiſcheje wójny je ßo awſtriſka khěżorſtwowa rada 30. meje prěni krócz ſaßo ſeſchła. W prěnim poßedżenju je w mjenje cżěſkich ſapóßłanzow cżěſki ratarſki ſapóßłanz Stanik pſchecżiwo nětcżiſchej knjeżerſtwowej formje proteſtował, po kotrejż w jenej połojzy Awſtriſkeje Němzy a w druhej Wuherjo druhe awſtriſke ludy wobknjeża a podtłóczeja. So mohł ßo kóżdy lnd Awſtriſkeje ßwobodnje roswiwacz, dyrbjała ßo Awſtriſka do ſwjaſkarſkeho ſtata pſchetworicz.

Na podobne waſchnje, każ Czechojo, pſchecżiwo wobſtejazej ſtatnej formje proteſtujo, ßebi ſapóßłanzy połodniſchich awſtriſkich Sſłowjanow na ſałożku khorwatſkeho ſtatneho prawa żadachu, ſo bychu ßo kraje, w kotrychż Sſłowenojo, Khorwatojo a Sſerbjo bydła, do ßamoſtatneho ſtata , ßwobodneho wot zuſcho knjejſtwa na demokratiſkim ſałożku pod ſzeptarom habsburgſko-lothringſkeje dynaſtije ſjednoczile.

Němſzy ſapóßłanzy ſ Czech na cżěſki proteſt ſ napſchecżnym proteſtom wotmołwichu. Cżěſke ſtatne prawo, ſ kotrymž lychu ßo Němzy w nětkuſchich krajach cżěſkeje króny pſchecżiwo ſ wojej woli do noweje ſtatneje twórby ſattóczile, je niz jenoż ſa tuteje, ale ſa Němzow wſchěch krajow a wſchěch politiſkich ſtronow wotbyte. Kóżdy poſpyt, cżěſke ſtatne prawo ſaßo poſtajicz, kotreż pſchede wſchěm prawn Němzow w Czechach na narodne ßamoſarjadniſtwo napſchecżo ſteji, najwótriſche pſchecżiwjenje wſchěch Němzow w Awſtriſkej ſbudźi. Też prózowanje połodniſchich ßłowjanſkich ſapóßłanzow roſßudne wobaranje wſchitkich Němzow Awſtriſkeje nadeńdże.

Swjaſk wſchitkich cżěſkich ſapóßłanzow je wobſamknył, nětcżiſchemu knjeżerſtwu dla jeho dotalneho ſadżerżenja napſchecżo ſtejecz a jemu pjenjeżne żadanki ſapowjedżicz. B.

Galiziſzy Polazy ſa njewotwißnu Pólſku.

W Krakowje je ßo ßwjatki ſwjaſk politiſkeho pólſkeho ßwěta ſeſchoł. Pólſzy ßobuſtawy awſtriſkeho ſemjanſkeho ßejma, awſtriſkeje khěżorſtwoweje rady a galiziſkeho ßejma wſchitkich politiſkich ſtronow běchu ßo ſeſchłe. Po krótkim roſrěcżenju ßo wobſamknu, ſo pólſkim ſapóßłanzam njeje móżno, knjeżerſtwowu politiku w khěżorſtwowej radże podpjeracz. Ssobuſtawy pólſkeho kluba, galiziſkeho krajneho ßejma ßu w Krakowje ßlědowaze wobſamknjenje pſchijałe: „Pólſki klub krajneho ßejma wobßwědcża, ſo ßo pólſki lud jenicżzy wo to prózuje, ſo by ßo njewotwißna Pólſka ſaßo poſtajiła a wobßwědcża, ſo je k tuthymi prózowanjemi ſ jena. Pólſki klub dale wobßwědcża, ſo ma tole praſchenje internationalny kharakter a w nim rukowanje ſa krajny měr widźi. Pólſki klub nadźiju wupraja, ſo awſtriſki khěżor tule należnoſcz do ßwojeje ruki woſmje. B.

Ze Serbow,

— **(Wußyw bunow a hrocha.)** Komunalny ſwjaſk móże hiſchcże wjetſche dżělby hrocha a pólnych bunow wotedacz. Też nětkole je hiſchcże cżaß, je na ſahrodach a wumjerſnjenych polach wußycz. Ratarſzy dowěrnizy a pſchedßydojo ratarſkich towarſtwow ſkaſanki na hroch a buny pſchijimaju a ßo ſa to poſtaraaju, ſo ßo ſkaſarjam póſcżelu. Duż njech ßo kóżdy wobßedżeŕ leżomnoſcżow roſhladaj, hacż bleczk ſa woßyw bunow a hrocha njenamaka.

— **(Pſchepołożenje lěcżnych ſchulſkich próſdninow.)** Wyſchi preſident ſchleſyſkeje provinzy je poſtajił, ſo ßo lěcżne próſdniny we wyſchſchich ſchulach lětża hakle 24. auguſta ſapocznu. Po nich ßo też próſdniny ludowych a ßrjedżnych ſchulow w tych městach ſkoża, w kotrychż ßo wyſchſche ſchule namakaju. Na druhich městach ßo próſdniny na cżaß położa, w kotrymž je w ratarſtwje najwjazy dżełacz.

— **(Konjaza praſchiwoſcz.)** Budyſke hamtſke hejtmanſtwo woſjewja, ſo praſchiwoſcz mjes konjemi kublerjow Pawlika w Wětrowje, Krala w Lutzjezach, Röſcha w Tſjoch Hwěſdach, Kſchiżana w Małej Praſy, Mußlinga w Hornjej Hórzy, Bara w Rodezach, piwarza Ryczerja w Mniſchonzu, ratarja Meltki w Khwacżizach, kublerjow Pětſchki w Brěſynzy, Rychtarja w Koßarni, Herzoga w Zokowje, Rabowſkeho w Njechornju, Voigta a Hartmanna we Weickersdorfje, Krawza we Lomſku pola Njeßwacżidła, Fryczże w Lipicżu a Měrcżinka w Hrubjelcżizach ſaſchka.

— **Moßaſne durjowe klinki** ßo najpoſdżiſcho ſa tſi abo ſchtyri měßazy ſebjeru. Wyſchnoſcz pſchi najwjetſchej ſdwórliwoſcżi napſchecżo khěżerjam ſa zyku Němſku narunanſke cżorne klinki nadżełacz a je też pſchicżinicz da. Khěżerjam ßo pſchewoſtaji, hacż chzedża ßebi klinki ſhotowicz dacz, kajkeż ßo jim ſpodobaju.

— **(Pizowadła ſa korme ßwinje.)** Krajna ſaradżerńja pizowadłow ſa kormjenje ßwini je krajnej kulturnej radże pizowadła do

wole daka. Tym, kotśiž chzedźa kormjenske wuczinjenje wotsamknyć, saradźerinja pizowadkow krajneje kulturneje rady sa Saksku w Draždźanach, Christianstr. 33, telefon 13 301 wosjewjenje wo pizowadkach sa kormjenje źwini póśćele.

— **(Sapižanje polow se sažnymi běrnami.)** Po wukasu khě žorstwowoweje běrnarnje maja źo hacź do 8. junija pola sapižacź, kotrež źu se sažnymi běrnami wobźadźane. Do sažnych a źrěnjosažnych běrnow tajke běrny źkuscheja, kotrež pschedwidźomnje do 15. septembra t. l. dosrawja.

— **Towarstwo pomozy studowazych Sserbow** je po swuczenym waschnju źrjedu po źwjatkach pod pschedbźydstwom knjesa fararja Rädy w Sserbskim domje źwoju hłownu shromadźisnu wotmełło. Knjes towarstwowy sapižaŕ monsignor Skala a pokładnik knjes měschczański wuczeŕ Polan wo towarstwowym skutkowanju rosprawjeschtaj. W sandźenym lěcze je towarstwo jenoź 500 hriwnow podpjery wudźělilo, dokelž źu wschitzy źerbszy studentojo we wójnje a jako wojazy podpjery njepotrjebaja. Duž je źo mohł wjetschi dźěl danje k kapitalej pschirasyć. Tutón je teź hischcze s wotkasanjom njebo knjenje swudowjeneje Schmißoweje wo 600 hriwnow pschibył, tak so je wón nětko na 28 420 hr. 63 pjenjezkow srostł. Hdyž źo k nam saźo skoty měr wróći, budźa źo na towarstwo wjetsche žadanja stajecź. Teho dla by trjeba było, so bychu wótczinjzy smyśleni Sserbjo towarstwu jako źobustawy pschistupili. Lětny pschinoschk 1 hriwnu wuczinja. Njech je teź wotkasanje njebo knjenje Schmißoweje samožitym Sserbam s pohonjazym pschikładom.

— **Sserbske lutherske knihowne towarstwo** je wobsamkło, lětźa s pschiczinu 400 létneho reformaziskeho jubileja knihu wo reformaziji wudacź.

— **(Wotedacze wowźa.)** Wójskowe sarjadnistwo musnje wowź potrjeba. Wotedajomny wowź źo teho dla w bliźschim cźaźu wuźiwoji a do wobźedźerstwa firmy Pawoła Scholty naźl. w Budyschinje pscheńdźe. Pódla teho źo wocźakuje, so ratarjo s wowźa, kotryž je źo jim pschewostajił, dobrowólnje dźěl wójskowemu sarjadnistwu pschewostaja. Firma Pawoła Scholty naźl. w Budyschinje ma poruczność sa zentnaŕ tajkeho wowźa 5 hriwnow wysche postajeneje płaczizny sapłaczicź, jeli so je hamtske hejtmanstwo ratarjej wobźwědcziło, so je wón wschón wotedajomny wowź hižo wotedał. Ssymjentny wowź źo njeźmě wotedacź.

— **(Samolwjenje pizowadlow.)** Wobźedźerjo pizowadkow dyrbja je kupowanskemu sjednoczenstwu němskich ratarjow w Barlinje samolwicź, jenoź dźěłby njetrjebaja źo samolwicź, kotrež dwójny zentnaŕ kóždeje druźiny njepschekrocza.

S **Cźornez.** Dla sańkužbow wo domowinske hajenje młodźiny je źo tudomnemu ratarjej Jurjej Mikkawschej Wróblej cźeźny kschiž sa dobrowólne spěchowanje derjebycźa spożcził, a źo jemu psches knjesa tajneho knjeźerstwoweho radźiczela dr. s Pflugka parschonszy pschepodał.

S **Bobolz.** Jěd́, kotruž ani sa pjenjesy dostacź njemóžemy, źebi někotryžkuli na njeprawe waschnje pschiźwojicź pyta. Tak źu wóndano paduschi tudomnemu źiwnoscźerjej Kruschwizy běrny, twaroh a horz bruźnizow, a źiwnoscźerjej Brodźe běrny a kruch butry s pinzy kradnyli. Hornz bruźnizow, kotrež źo k naźwyczenju hłódneho žołdka njenje pschihodźa, źu wonka leźo wostajili. Sa paduchami njeje źo žadyn źlěd namakał.

S **Njeźwaczidła.** Jenolětny dobrowólnik a dźeźatnik Jan Bartko, prjedy wuczomz Budyschskeho gymnasija a źyn pjekarskeho mischtra Bjedricha Bartki tudy, je źo sa wustojnu khrobłosć psched njepschecźelom na wjecźornym bitwischczu s posłoczanej medaillu Bjedricha Augusta wusnamjenił. Wón źo w tu khwilu w Budyschinje na wyschschi wojerski skhodźenk wuwuczuje.

S **Wjeleczina.** Wóndano źu źo w schulskim twarjenju paduschi s pinzynym woknom do pinzy schulskeho direktora Hanki dobyli a s njeje běrny, wolij, wino, likéry a kognak kradnyli.

S **Rakez.** Se styskнej wutrobu źmy źłyscheli powjesć, so źo teź swony naschego lubeho Božeho doma sa wójnsku potrjebu wosmu. W lěcze 1847 źu źo wone s wożadźinymi dobrowólnymi darami w Małym Wjelkowje lake a dźeń źiw. Jana teho źameho léta źu wone naschu wożadu prěni króć strowile. Pschi wjeźelych a khutnych źwjatych dnjach wożadnych do Knjesoweho wobydlenja sapoczatk wójny wołachu, se źwojim njedźanym synkom nam srudne a wjeźele podawki pschipowjedachu a nascheho noweho wyšokodostojneho knjesa fararja psched 4 njedźelemi k nam witachu, tola k měrej swonicź s nimi nětk móžno njebudźe. Kaž źłyschimy, mały swón na wěži wostanje. Tola wostańmy sćerpni, kak srudne tam, hdźež ani Božeho doma njeje. My pak jón Bohu dźakowano hischcze mamy a duž wopytajmy teź dale, kaž hacź dotal, te rjane Boże źłużby, hdyž naš teź swony k nim wołacź njebudźa.

S **Rakez.** Wóndano staj źo w lěźach, naschemu ryczerskublerjej Klusy źłuschazych, dwaj dźiwjej hontwaraj sańłapiłoj, hdyž w sahajenym cźaźu swěrinu honjeschtaj. Jedyn s njeju je hakle 17 lět stary. Tunja pjeczeń je jeju a jeju źwójbnych źwjatkowne dny miźnyła. Wonaj smějetaj źo teho dla sa krótki cźaź psched źudom samolwicź. Tón jedyn drje źo teź pola wojakow khosta, dokelž tón cźaź runje na dowolenizy pschebywasche.

S **Worklez.** Ssrjedu w nozy je źo s Božim njewjedrom jena brózeń sapalika a źo s płomjenjemi sniczika. Njewjedro dołho žadany źylny deschcź pschinjeźe, kotryž, runje kaž deschcźe źlědowazych dnjow roscźenju rostlinow jara howjachu.

S **Hornjeho Wujesda.** Budyska měschczańska rada je 800 górzow wulki Tuchorski lěź, mjes Wujesdom, Wulkim Woźykom a Ledźborezami leżazy, pschekupzej Maxej Nätherej w Biskopizach sa 580,000 hriwnow pschedała. Schtomy dyrbja źo spuschczecź, a s kraja budźa źo pola a luki dźěkacź.

S **Draždźan.** Khěžor Wylem je sakskeho kronprynza Jurja jako schefa bataillona gardźinych tšélzow sa majora w pruskim wójsku pomjenował.

S **Wojerez.** S hatow wokolo Wojerez źu paduschi poźledni cźaź wospjet wjetsche dźělby ryhow kradli. Paduchow hischcze njesnaju, hacź runje źu źo w hoscźenzach a privatnych wobydleńjach husto ryby na pschedań podtykowake, wo kotrychž njeje snate, s wotkal źu źo pschinjeźe. W pschichodźe teho dla polizija ryby, kotrež źo bjes polizajskeho wupokasma na pschedań pschinjeźu, sebjerje. Pjenjezny wunoschk s nich źo sa dobroczelske wójnske samery nałoži.

S **Spal.** DźeźatnikejMatějej Němcej se Spal je źo żelezny kschiž 2. rjadownje spożcził.

S **Swinarnje.** Sslužiwschi źwoje tsecźe lěto pschi Budyskich husarach, cźehnjesche Bjarnat Schwon, źyn tudomneho kortźmarja Jurja Schwona, hnydom do wójny na wjecźorne bitwischczo a źłuži tak hižo 6. léto źwojemu kralej. Sa źwěru a wutrajnosć we źłužbje dosta Bjedrichowu Augustowu medaillu. S dobom je 5. léto źłužobnik pola wysschscheho leutnanta.

Sslawnemu serbskemu wótczinzej

K. A. Fiedlerjej

poźmjertny postrow

dźeń 16. meje 1917.

„Nětk puschczisch twojoh' wotroczka we měrje,
Ow Knjeże Bożo, dom joh' sawołasch" —
Tak ludo serbski, spěwaj dźeńź we wěrje,
Hdyž źwěrnoh' Sserba k semi podawasch,
So wotpoczował by wot źwěrnoh' dźěła,
Kiž wěnował je serbskom' narodej,
Jom' luboscź serbska wutrobu je shrěła,
Je skutkował we myźli wótczinskej.

Schtó njes nami je, kiž by njesaspěwał
Rad spěwy, kiž nasch Fiedler pěźnił je,
Schtó na joh' źłowach njej' źo natwarjował,
Kiž w wjeźlu, w srudobje wón pisasche.
Ert woněmi, źo ruka słoži sprózna,
A wóczko we źmjerczi źo sańdźeli,
Dom dowjedka je jeho ruka wótzna
A s wěczným měrom Bóh joh' wokschěwi.

My płakamy a wschitzy żarujemy,
Wón patriarcha, wótczinz serbski bě.
Ow kelko źiwěrnych Sserbow woprujemy
A Sserbstwa schkitarjow — nam bywa slě —
A nětko teź tón wulki w Israelu,
Nasch drohi Fiedler, teź naš wopuschczi,
Ow Bożo, źmil źo duž na twojim ludu,
Sbudź horliwosć sa lud, kraj luźiski.

A nětko, ludo žerbšti, pšchistup k rowej,
Na Tuchoř,hdžež nasch Fiedler w měrje špi,
Wěnz džaka połož tam we žwěrje nowej,
Kiž žlubisch Sserbstwu, žerbskej domisnje.
Nasch wodźeŕ, wótczinz, wuczeŕ žerbski, žwěrny
Njech czicho wotpoczuje we rowje,
Tam, Božo, wotpoczink spožcž jenu měrny,
Joh' žwěrn mytuj pak jom' w wěczności.

J. Kruža.

Wußudzenja.

Khostanska komora. Žiwnosczerzy Nowakowej w Rakezach bě žo loni w lěcze 500 hriwnow s wobydlenja kradnyło, kotrež bě sa jenu krmwu dostała a do khamora skhowała. Na Emmu Ernestinu Frenzelowu rodź. Ziehangowu, kotraž bě tehdy pola Nowakoweje bydlika, žylnje tukachu, so je te pjenjesy spakosczika. Frenzeloweje muž je we wójnje. Wona tehdy mako dźěkasche a na měžaz jenož 30 hriwnow wójnskeje podpjery dostawasche. S wjetscha wona w Budyschinje pschebywasche a wjele s wojakami wobkhadźesche, wožebje s artilleristkim trompetarskim serżantom Kralom, s kotrymž w korczmach wobkhadźesche a po kraju puczowasche. Hacž do poždlednjeho czaža wona se žwojej wožebnej drastu nadpadowasche; wona jako wožebna knjezna wustupowasche a je žo, kaž je polizija shoniła, „Franziska s Ringenheim" mjenowała. Hdyž Nowakowa pytny, so žu žo jej pjenjesy kradnyle, Frenzelowa wudawasche, so žu jej też 12 hriwnow, jedyn czažnik, jemu narucznizu, 2 pjerschczenjej a diwě sawěschczenskej polizy wo 6000 hriwnach, kotrejž bu jejny muž jako wěstosez sa jedyn wobstarujomny kapital wot jeneje žony w Budyschinje dostał, kradnyli. Pšched žudom wona prějesche, so je winowata. Hdyž běchu žo žwědzy pschežłyscheli, wona pšches žwojeho rěcznika prajicz da, so je njewinowata a so hacž do januara 1917 njeje wjedźała, schtó je paduschstwo stuczik. Tehdy pak je serżant Kral do wójny wotjěł a žo jej wusnał, so je te pjenjesy kradnył. W lěczu 1916 je wón ras do Rakez pschijěł a w jeje a Nowakoweje njepschitomnosczi te 500 hriwnow wužłědźił a wsał. Wón je w Budyschinje s jenej žonu, kotrejež muž je we wójnje, wobkhadźał, schtož njeje bjes sczěhwkow wostało. Žona je žebi wot njeho 700 hriwnow žadała a jemu hrosyła, so hewak tu wěz jeho žonje sdźěli. Wón nochze, so by Frenzlowa bjes winy czerpiła, wón je ju proržył, so by jeho pschepuschczika a hakle w nawjetschej nusy jeho jako paducha njenowała. — Na to hischcze jena žwědkowa wupraji, so žo polizy, kotrejž stej žo pjecza Frenzelowej kradkej, pola jejnej czetki w Banezach khowatej. Ssud na to wußudzenje wotstorczi, wobsamknywschi, so ma žo najprjódzy Kral pschežwědczicz a žo wobydlenje Frenzloweje czetki sa polizomaj pschepytacz. Frenzlowu sajachu, dokelž na nju tukachu, so mohła žebi s Kralom wo paduschstwje dopisacz.

+ Fabrikarka Augusta Hedwiga Domschzyna rodź. Nowakez s Wownjowa bě w novembrje a dezembrje 1916 w Hejnizach korczmarzy Huldze Weberowej se samknjeneje pinzy něhdze 10 zentnarjow wuhla kradnyła. Durje bě s zusynm lucžom wotamkła. Wobskorženu czežkeho paduschstwa k jastwu na 3 měžazy sažudźichu.

+ 30 puntow běrnow sa 23 pjenježkow bě žebi 50 lětna Pawlina Ernestina Kunzekowa rodź. Ebertez s Budyschina 9. haprleje w měschczanskej běrnowej widawarni na horniczerskej drósy wuwěschczika. Wona bě žebi tam wot pschedawarki Nyczoweje pschipokasanku na 3 punty běrnow wustajicz dała a 23 pjenježkow sa to saplaczika, hacž runje měješe pódla teho khartki na 17 puntow. Na pschipokasanzy bě wona sady 3 nullu pschipisała a na to wot wudawarki Schołczineje 30 puntow dostała. Budyski sawniski žud bě žo s tej wězu hižo 15. meje saběrał, tola ju, dokelž žo wo czežke falschowanje liscziny jednasche, khostanskej komorje pschipokasał. Kunzekowa žo s tym samolwjesche, so žu druhe žony też tak czinike a so je žo s jich pschikladom sawjedła. Ju k jastwu na 3 njedźele sažudźichu.

+ Žiwnosczerku Marju Nowakowu s Pžowjow bě loni nasymu 14-lětna Lina Kokliz na měch wowža kedźbliwu sczinika, kiž pschi drósy stejesche. Nowakowa měch žobu domoj wsa, tola shoniwschi, so wón najenkej Hegerej w Pžowjach žłuscha, s kotrymž bě žo snjepschecželika, bě wona wowž do tsjoch měschkow pschežypała a jón se žwojim žynom do bliskeho lěža dowjesła. Dla wotstronjenja wowža bě ju sawniski žud k 20 hriwnam khostanja sažudźił, khostanska komora jejne khostanje po namjecze statneho rěcznika na 4 dny jastwa powyschi.

+ Schežnaczelětny Ernst Oskar Trenczer s Klukscha, kotryž w Budyschinje pola rěsniskeho mischtra Meltki rěsnistwo wuknje, bě lětža 3. měrza jenej pincznizy w „hontwinskim dworje" 70 hriwnow papjerjanych pjenjes, 4 ludowowójnske tolerje, 1 stoły czažnik, s brillantami wobžadženy, 1 brillintaty pjerschczeń a diwaj druhej pjerschczejej, 262 hriwnow hromadze hódne, kradnył. Pjenjesy je wón bližschu njedźelu hromadze s rěsniskim wuczobnikom Melcherom a diwěmaj pincznizomaj w khosejowni „Nowym měsczе" na Schliebenskej drósy pschecžinił. Brilantaty pjerschczeń a 5 hriwnow wón Melcherej dari. Tenczera k jastwu na 3 měžazy sažudźichu.

Přilopk.

* **(Rubježne mordarstwo.)** W Greisheimje pola Darmstadta žu 75 lětneho Jakuba Reinheimera s pscherěsnjenym krkom morweho namakali. Kaschczik s 300 hriwnami a wschelakimi drohotnymi wězami je žo shubił.

Jejnej dźěsczi.

We hłownym měsczе, k połnozy daloko wonka, tam, hdźež khěže hischcze njeběchu dotwarjene a hdźež haży hischcze mjena njemějachu, ale žo jenož s liczbami wosnamjenjachu, tam to běsche.

Diwě dźěsczi, połnej radosczе, wuskaschtej won do jažneho žłónczneho dnja w lěcznim czažu. Hólczez měješe wulkej czornej wocži a nad nimaj žylne huste brjowki a s wocžow žo jemu zyłe njewurjeknite sboże błyscheczesche; holczka měješe módrej wocži, kotrejž se wczipnym lóschtom a jara njesczerpnje žo žwětleschtej.

Dżenža dźě dyrbjeschtej dźěsczi won do stwórby na žwobodu na łuki, kotrež žo s kwětkami pišanjachu, do czerstweho seleneho lěža, tam bě skhowany jěsor, po kotrymž žo wulke běle róże kolebachu. —

Macz bě jimaj hižo dawno wo tym powjedała. Nětkole stónczнje měješe woprawdze na to dóńcz.

To běschtej diwě luboznej dźěsczi, na žwoju starobu doscz wulkej a žylnej. Ale jeju barba bě blěda a wocži jimaj hłuboko leżeschtej, to na schpatny powětr we wulkich khěžach hłowneho města pokasowasche; hewak wschak budźische žej człowjek mohł myślicz, so stej něhdze w czichej wjesy wotrostłoj.

Holczka tu hižo we žwojej njedźelskej drascze stejesche, kotruž bě njesprózniwa macz hakle dźeń prjedy doschika. Hólczk pak žo hischcze woblekasche. Macz měješe hischcze s pilnymaj rukomaj tu a tam rjadowacz a schicz; teho dla žo njedocžakliwemu pachołkej hižo wostudźi, doniž też wón na pośledku we žwojej pišanej drascze njetczesche.

Nětkole móżeschtaj won hicz. Pschesbožownej dźěsczi po małej jstwě wokoło lětaschtej a wyskaschtej wokoło wulkeho blida, pšches stólzy a hejczki, pschezo na niczo njedźiwajo — jako byschtaj hižo we wulkej sahrodze wuja, wyschscheho hajnika, byłoj.

Rostliny we wokuje buchu jimaj schwižne jědle, žucha trawa sdasche žo jimaj wyžoki dyrkotazy paprosch bycz. Kwětki na polzach sdachu žo jimaj pišana łuka, a spěwanje jenicžkeho kanarika klinczesche jimaj, jako by tam tyžaz ptaczkow spěwało. Wutykany pož a wulki kolebaty kóń žo jimaj w myślach powjetscheschtaj a dychaschtaj jako žiwaj. Ssamo drobne hornczane wězki na podstawkach woživichu. To běchu sbožowne dźěsczowske žony!

Poždmějajo žo, jimaj macz wolu wostaji. Wona bě žo do wulkeho stoła poždyła a hladasche s czichej wjeselosczu, ale też se stykom na njewjasany lóscht młodosczе.

Kajki bě to rosdźěl mjes dźěsczomaj a mjes blědej, łahodnej žonu! Spadnjenej lizy běschtej runje tak pschewidźomnej, kaž nježne, bjeskrejne porsty. Schwižna a lohka běsche rjanuschka postawa; s czicha, ledma žłyschomuje žo wona we žwětkej běłej drascze snoschowasche. Ryžy jeje woblicza běchu se srudobu sczehnjene a we wocžomaj, kotrejž s njepokojom błyskotaschtej, bě pósnacz, so bě wona we žwojim žiwjenju mnoho wucžerpjeła.

A schto wschitko! Nětkole, hdyž dźěsczi we wjeselej biesstarosczi-wosczi pšched žobu widźesche, jej wschitko, schtož bě nashonika a spytała, sažo na myžle pschinźe. Hischcze junu žo se žwojim pschedewsacžom bědźesche, hischcze junu dasche wschitko pšched wocžomaj nimo hicz. Ssnadź mohło tola hischcze lěpje pschińcz! Potom pak sažo tak rossžudnje, so žo nichtó wot tuteje žłabeje postawy nadźał njeby, wschitko wot žebje wotpokasowasche. To žo dyrbjesche stacz, tak by to sa nju najlěpje było!

Nětkole bě czaž woteńcz. Mała liczba drobnostkow na puczowanje žo hromadu skkadze, a nětko dźěsche to po skhodach dele. Duzy po puczu dźěsczi hischcze wjesele „Boženje" do durjow žužo-

dam wyskaschtej, delka hischcże ßo ſ domownikom roszßohnowaschtej a potom na dwórnischczo dźěschtej.

Na dwórnischczowej ſczežzy bě ßamßne pißane hibanje, kajkež tam kóždy ras pſched ſchulſkimi próſdninami bywa. Wyſkaze dźěczi, kotrež ſtaroſcziwje ßo wobhladowaze macźerje wjedu, kiwanje, wokoſchenje, roszßohnowanje.

S boka wot pißaneje tłóczeńzy młoda žona ſtejeſche, hubiczkowaſche a majkaſche ßwojej lubuſchkaj. Pſchezo ſaßo dźěſczi, kotrejž ßo njedoczakliwje wobaraſchtej, k pukotazej wutrobje pſchitkóczowaſche, horzo koſcheſche móliczkimaj liczzy, hubu a czołko a njemóżeſche ßo doſcź najnežniſchich ßłowow napowjedacź.

Bjes maka ßo dźěſczi dźiwaſchtej, ſo wacź takle wutrobnje Bożemje bjerje — wonej dźě ßo tola zyle wěſcze ſaßo k ßwojej lubej macźerzy wróczitej. Hacź ßo wróczitej? — Kak to wbohu žonu pſchewſa tuto ßłowo bjesſtaroſcziwoſcze njewinowateju dźěſczi!

Poßledni ras ßo ſaſwoni. Spěſchnje do żeleſniſkich woſow ſaſtupicź! Hiſchcże junu wokoſchicź a potom ßo durje ſapraßnu. Woni běchu dźěleni. Hiſchcże junu ßo tej hłoczzy we woknje pokaſaſchtej. Spěſchnje bléda žona na deſkowany ſkhodźeńk poſkoczi, ſo mohła hiſchcże jedyn poſtrow popadnyć — zyle poßledni! Njadowaŕ pſchiſtupi a žonu dele ſtorczi, pſchetož hižo ßo czah ſahibny. Muž bjes czucza! Nětkole ſ rubiſchkami a mězami machachu a ſe ſta ertow wjeßeke „Božemje!“ ſaklincza, tež naſchej dźěſczi ßo naczahowaſchtej a kukaſchtej ſ wokna, ale podarmo — macźerje wjazy njewohladaſchtej, pſchetož ta bě hižo do czakaŕnje ſaſ'upiła, ſo by tam wuczakała, doniž ju napadnjenje womory njewopuſchczi. Wona wſchě mozy ſebrawſchi domoj woteńdże.

Wona po ſkhodźe zyle ßama lutka horje dóńdże a mějeſche hiſchcże telko mozy, ſo ßej durje wotamknu. Potom pak, hdyž bě wó jſtwje, ßo na wjetkhi kanapej ſwjeſe.

Na ſczěnje jeniczka debjeńka jſtwy, wobras jeje muża, wißaſche. Na njón ſeprje ßwojej wocźi, hdyž ſaßo k ßebi pſchińdże.

To bě wobras rjaneho muża. To bě nan jeje dweju lubuſchkow. Hdy by jeno hiſchcże żiwy był! Po jeho ßmjercźi bě wona ßo wutrobicże wo ſeżiwjenje bědźiła; ale ſa nětkotre léta běchu jejne mozy pſchetrjebane a jejne pjenježne ßrědki wuſchłe. Wona żaneje pomozy wjazy njewjedźeſche, żaneho wupucża wjaſy njeſnajeſche, khiba tón jeniczki, kotryž bě ßej hiſchcże měßazy dołho pſchekładowała a ke kotremuž bě ßo nětko rosßudźiła. Wſchitke jejne myßle jenož na to dźěchu, ſo by ſ najmjeńſcha ßwojej dźěſczi pſched ßurowym bědźenjom wo żiwjenje ſakitała. Skónczńje bě ßo jej to poradźiło. Pſchiwuſny jeje muża, kiž dźěczi njemějeſche a kiž bě ſe ßwojej żonu ſ czicha a ſdobnje żiwy, chżyſche jejnej dźěſczi k ßebi wſacź a jej jako ßwojej wukubłacź.

Hdyž bě tehdom liſt wo tej wěcy doſtała, wona wodychny. Wěſo mějeſche ßo hiſchcże jara pſchewinyć, prjedy hacź ßo k temu rosßudźi, ßwojej dźěſczi wotedacź. Po zyłych dnjach a nozach ßo wona pſchi ßebi teho dla rudźeſche a ßo pſchezo hiſchcże ſ druhimi myßlemi a nadźijemi noſcheſche, ale ſkónczńje by pſchezo ſaßo na to rosßudźenje dóſchła:

„Ně, to ßo hinak njchodźi, to hinak bycź njemóże!“

A nětko běſchtej dźěſczi precź, wona bě lutka ßama.

Po horzym dnju bě kraßny wjeczor pſchiſchoł. Daloko hrajeſche milina a bě ßo powětr wukhłódnił, tak ſo bě móżno, ßo napoßledku trochu woſchewicź.

Młoda żona bě ßo ſ lohkim płaſchczom pſchikryła, bě durje ſamkła a potom woteſchła. Po woživjenych haßach wona khwataſche, kaž by ju něchtó pſcheſczěhał a hnał, dale, pſchezo dale. Skónczńje bě hacź do wulkeje ſahrody dóſchła. Nimo huſto wobßadźenych ſtanow ßo wona ßuwaſche po puczu, kotryž do ßwobodneho kraja won wjedźe. Tam to bě — tam!

Na ławku ßo wona ſwjeſe. Wona chżyſche czakacź, doniž ßo njeby ſaczmikło a doniž ludźo njebychu domoj woteſchli. Dołho dyrbjeſche czakacź; ale nětkole bě wona ſczerpna, mějeſche dźě khwile, czakacź.

Zyle czicho běſche. Połnóz bě dawno nimo; tu na dobo ßo měßaczk ſa mróczelu ſkhowa. — To bě derje. Spěſchnje wona poſkoczi a doběża khwatnje pſches ſelene kerki k rěżynemu brjohej. Delka woda czíſche a měrnje běżeſche.

Hdyž bě żiwjenja ßyta żona wjerbowe hakſy róſno roshibnyła, woteſtißny płaſchcź — jo by do wody ſkoczíła. Wona bě hižo hotowa k tutomu hróſbnemu ſkutkej — tu njenadźizy nęſchto pſched njej wuleczi. Wona ßo ſtróži, poſaſtanje a napjata na to měſtno na brjohu hlaḍa. Wroblikaj bě wona ſeſcherika. Swěrjatzy ſtyſknuwje pjerchowaje wołoko ßwojeho hnězda nęſto krócź ſlétowaſchtej a potom wotleczeſchtej. Nětkole dyrkotaza žona widźeſche, kak ſ hnězda dwaj młodaj ptaczkaj hłojczku poſběhowaſchtaj, kak pyſk ſchěroko rosdajeſchtaj a po ſtarymaj czikotaſchtaj, kotrajž běſchtej wotleczałoj a ßwojej młodźeczi ßam ßebi pſchewoſtajiłoj. Hnydom pak ßo wbohej żonje pſched wocžomaj druhi wobras wunuri, tón bě hróſbny, ſatraſchny. Wona bě njeßmilna macź! Ju pſchewſa hłuboke ſahańbjenje a wona czuje, kak ßo ſaczerwjeni. Je dha to móżno? Wona bě ßebi mohła wotmyßlicź, ßwojej dźěſczi wopuſchczicź a pola zuſych ludźi jej ßamej woſtajicź? Sswojej ßamßnej dźěſczi? Kak hubjena a khora je wona tola była, hdyž je ßej tole wotmyßliła.

Bohu dźak, hiſchcże je czaß. Ale wona khora bycź nochże, ně, njeßmě! Spěſchnje wona czěka ſ teho ſtraſchneho měſtna — wona khwatnje po brjohu horje lěſe a nětkole czuje, ſo ma twjerdu ſemju pod nohomaj.

Wona khwata domoj. Żiwa bycź chże ßwojimaj dźěſczomaj. Tuto wotmyßlenje da jej móż k żiwjenju!

(— Kóńz. —)

Zyrkwinſke powjeſcże.

W Michalſkej zyrkwi ſmě̀je jutſje, njedźelu na ßwj. Trojizu, rano we 8 hodźinach duchowny Tyſchel ßerbſku powjedńu wuczbu, dopołdnja w 9 hodźinach ſmě̀je farař Răda ßerbſke a 1/2 11 hodźin němſke prědowanje

Popołdnju w 2 hodźinomaj wotmě̀je duchowny Tyſchel Božu ßłużbu ſa dźěczi.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźěła ſmě̀je farař Răda.

Semrjeczi:

W Michalſkej woßadźe: Herta Elſrieda, Bohuwěra Hermana Wudowjenza, pomozneho żeleſniſkeho rjadowarja w Rotarjezach, dź., 1 m. 27 d. — Auguſt Liſchka, dźěłaczek na Zidowje, 59 l. 10 m. 12 d.

W druhich woßadach: Bjedrich Auguſt Linakt, khěžkař w Nowej Wßy, 66 l. 1 m. 29 d. — Helmut, inſpekſora Korty w Minakale, w tu khwilu na wojowniſchczu, ß., 2 l. — Hendrich Makacź, żiwnoſczeŕ w Minekale, 57 l. 7 m. — Khorla Auguſt Wacker, żiwnoſczeŕ we Lomſku p. Minak., ſemrje we wojeńſt. ßłużbje 29. haprleje 1917, 40 l 9 m. — Hana Marja ſwud. Hajnikowa, wumjeńkaŕka we Wyßokej, 57 l. 7 m. — Marja Merta Rynczowa, Bohuwěra Rynczja, murjerja w Nowych Koporzach, wandźelka, 23 l. 1 m. — Karolina ſwud. Dörinkowa w Pſchiwczizach, 76 l. 2 m. 6 d. — Karolina ſwud. Bjenadowa w Kumſchizach, 76 l. 2 m. 6 d. —

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Hodźija.

Jutſje, njedźelu na ßwj. Trojizu, ſmě̀je rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt němſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſmě̀je farař Kſchižon němſke a w 10 hodźinach ßerbſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 3 hodźinach wotmě̀je ßo katechismußowa wuczba ſa ßerbſku mużſku a żónſku młodźinu.

Sſrjedu popołdnju w 4 hodźinach wotmě̀je ßo ſhromadźiſna żónſkeho towarſtwa.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Budeſtez.

Jutſje, njedźelu na ßwj. Trojizu, ſmě̀je duchowny Bójz rano 1/2 8 hodźin ßerbſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſmě̀je farař Domaſchka ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach wotmě̀je khſcheſczijanſke towarſtwa muż̀ſkeje młodźiny ſhromadźiſnu.

Sſrjedu popołdnju w 4 hodźinach wotmě̀je khſcheſczijanſke żónſke towarſtwo ſhromadźiſnu.

Sſrjedu wjeczor w 7 hodźinach ſmě̀je farař Domaſchka němſku a we 8 hodźinach ßerbſku wójnſku nutrnoſcź.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Njeßwaczidła.

Jutſje, njedźelu na ßwj. Trojizu, budże rano we 8 hodźinach němſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach němſke a 1/2 11 hodźin ßerbſke kemſchenje.

Sſrjedu wjeczor we 8 hodźinach wotmě̀je ßo ßerbſka wójnſka modletſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcże ſ Rakez.

Jutſje, njedźelu na ßwj. Trojizu, budże rano we 8 hodźinach němſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach němſke a 1/2 11 hodźin ßerbſke kemſchenje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotmě̀je ßo nyſchpor ſa ßerbſku młodźinu.

Sſrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotmě̀je ßo němſka wójnſka modletſka hodźina.

Jěsdny plan, płaćazy wot 1. junija 1917.

	8,2-	†11,56	5,21	9,01	S Radworja dworn.	6,36	10,47	2,12	7,41	—
—	8,34	12,0-	5,27	9,07	Radworja fast.	6,30	10,41	2,06	7,35	—
—	8,40	12,08	5,33	9,13	Lutobeža	6,24	10,36	2,00	7,29	—
—	8,45	12,13	5,38	9,19	Wulk. Dubrawy	6,19	10,31	1,54	7,21	—
—	8,54	12,22	5,47	9,27	Klušcha	6,10	10,2-	1,44	7,15	—
—	9,02	12 3	5 55	9,36	Huczíny	6,02	10 14	1,35	7,06	—
—	9,11	12,39	6,04	9, 4	Barta	5,53	10,05	1,26	6,56	—
—	9 20	12,48	6 13	9, 3	Hrodźišćo	5,45	9 57	1,17	6,48	—
7,20	9,55	1,43	6,45	9,59	Wósborta	5,38	†9,50	1,10	6,03	8,32
7,25	0,01	1,49	6,52	—	Maleczíz	—	9,05	12,36	5,58	8,27
7,31	10,07	1,55	6,58	—	Luwoczíz	—	8,59	12,30	5,52	8,21
7,37	10.14	2,02	7,05	—	Hluschiny	—	8,52	12,23	5,45	8,15
7,42	0,19	2,07	7,10	—	Radmeriz	—	8,48	12,19	5,41	8,11
7,53	10, 0	2, 8	7,21	—	Ketliz	—	8,41	12,12	5,34	8,04
8,02	10,39	2,27	7,30	—	do Lubija	—	8,32	12,03	5,25	7,55

† Jěsdźi jenož na kóždym poślednim dźěławym dnju kaž tež njedźelu a ſwjate dny.

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina			8,00	9,20	11.30	Jěsdźi jenož kóždy poślednji dźěławy dźeń, kaž tež njedźelu a ſwjate dny.	2 35	4,52	7,20	8,34
Ratarjez			8,0-	9, 6	11,36		2,41	4,59	7,26	8,40
Zidowa			8,12	,3	11.41		2,45	5,04	7,31	8,45
Mak. Wjelkowa			8,18	9,38	11.47		2,5-	5,10	7,38	8,51
Radworja			8,28	9,48	11,56		3,—	5,21	7,-8	9,01
Khaßowa				9,53			3,05		7,53	
Nježwaczidła				0,00			3,12		8,00	
Scheschowy				10 07			3,19		8,07	
Rakez				10,15			3,27		8,15	
Komorowa				10 22			3,34		8,1-	
Sdźarow				0,29			3,41		8,39	
Kulowa				40,43			3 55		8,4-	
do Wojerez				10,58			4,09		8,57	
	do Lubija 10,39				do Wóssb. 12,54		do Lubija 7,30.		do Wóssb. 9,59	

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez			7,15			12,11		4,07		
Kulowa			7,30			12,26		5,22		
Sdźarow			7,44			12,33		5 36		
Komorowa			7,51			12 40		5,43		
Rakez			7,59			12,47		5,51		
Scheschowa		6,18†	8,05			12,55		5,58		
Nježwaczidła		6,26	8,12			1,0-		6,05		
Khaßowa		6,34	8,20			1,09		6,12		
Radworja	6,38	6,49	8,27			1,17	2,14	6,19		7,47
Mak Wjelkowa	6,46	6,59	8,37			1,23	2,23	6,29		7,55
Zidowa	6,53	7,07	8,43			1,33	2,30	6,35		8,02
Ratarjez	6,57	7,11	8,47			1,44	2,35	6,39		8 07
do Budyschina	7'03	7,06	8,52			1,49	2,41	6,44		8,13
	5,38 wot Wóssb.			Jěsdźi jenož na kóždym poślednim dźěławym dnju kaž tež njedźelu a ſwjate dny.	9,50 wot Wóssb.		12,03 wot Lubija		5,25 wot Lubija	

† Jěsdźi jenož na poślednim dźěławym dnju kóždeho tydźenja.

S Draždźan do Ehorjelja.

| | | | | | | | | | |

Sslužobna holza
kotraž ma luboscz k dźěczom, ßo k 1. julijej do dobreje ßłužby pyta,
Johanna Lehmannowa
w Budyschinje na Hoschiz-haßy 41,

We wudawarni
„Serb. Nowin“
ßu dostacz ßerbske a němske
biblije
po najtuńschich placzisnach.

Kuczowy wós
ſ czornym krowom, k kschczenskim a wěrowanskim wjesbam ßo pschihodźazy, je na pschedań
„w slotym kluczu“ w Bukezach.

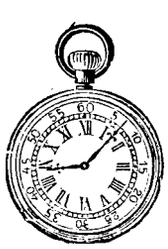
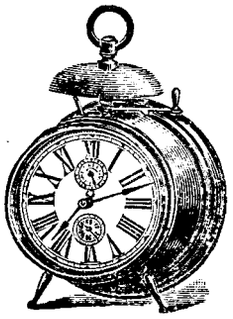
Sslužobna holza
hacz do 16 lět ßo hnydom w knježim hoscźenzu w Njeßwaczidle pyta.

Nascha pschiprawa k dźěłanju
= kylneje ßłomy =
je dźěłacz poczała. Duz ßo nětko ßłoma k pschedźěłanju pschijimuje.
Wotewrjena ßłoma je wubjerna piza ſa wschón domjazy skót, woßebje ſa konje a wschón czehnity skót.
Hornjołużiska fabrika běrnjazych ßuschenkow ſap. t. ſ wobm. ruk.
w Barcźe w Sakskej.
A. Richter, pschedßyda.

Czerwjeny dźeczel
wundowy dźeczel
běły dźeczel
rajsku trawu
timothejowu trawu
kuczmu dornizu
hischcze wotedawa
Pawoł Scholta naßlědnik
na hoschiz haßy.
Telefon 56 a 96.

Konje k rěsu

po najwyschschich placzisnach w kóždym czaßu kupuje
Curt Kaiser
vschi mjaßowych jědkach a na Humboldskej drósy 782 B
— Telefon 403. —

Budźaki ſ dobrym gratom
a
ßwěczate czaßniki
ſa wojskow
poruczа

F. Marschnerowy naßlěd.
M. Ewald, czaßnikař.
Krucze spratwne poßłuzenje. Pißomne rukowanje.

Wěnz dopomnjcźa

na row czeßneho młodźenza,
njebo

Khorlje Schützy

ſ **Dreŵzow** pola Łasa,

wumrje 7. meje 1917, ßwojeje staroby 17½ lěta.

Ty rjana młodoscź kczejata,
Tych lubych starschich nadźija,
Sslyschi, ßmjercź tez tebje woła.
Hdyż dźenß ßy strowa, czerwjena,
Sso jutsje khora, morjena
A dyrbisch hicź do rowa.
Wscho człowßke żiwjenje je mhła,
Każ mróczel, kiż wětr roselyna,
Tak ßo tón człowek shubi.
Tez prjedy naß ßu woteschli
We młodoscźi a starobi
Tak, każ ßo Bohu lubi.
Tez lubiko ßo Bohu je,
So czeßny młodźenz woteńdźe
Tu ſ meje, hrěschnoh' ßwěta.
Psched krótkim ßmjercź joh' wotwoła
A pscheßadźi joh' do njebja
Tam, hdźez je wěczna hěta.
Tak ßedmej meje póndźelu
We druhej schtundźi pschipołdnju
Tu psches ßmjercź wotßal dźěsche,
Wón w ßwojej rjanej młodoscźi
We ßmjercźi wocźi sańdźeli
Hdyż lět bu ßydomnacze.
Nětk wam ßo styschcze w wutrobi
A najbóle tej maczerji,
Hdyż na njoh' spominacze
Hdyż jeho drastu widźicze
A město, kiż nětk prósne je,
A schtoż wot njeho macze.

Ach lubej starschej wopomńtaj,
Sso ſ Bożim ßłowom troschtujtaj,
Schtoż czini Bóh je dobre.
Kak bórsy by tez wot naß schoł
Prjecź daloko do wojakow,
Hdźez kral nětk wschitkich bjerje.
Nětk do wójny hicź njetrjeba,
Hdźez luty stysk a srudoba
Tam wschědnje na nich czaka.
Tez khoroscź, boloscź żałoscze,
Kak wschelke druhe staroscze,
A ßmjercź tam na nich łaka.
Hdźez naschi lubi ßynojo
Ssu rospróscheni daloko
We tym a druhim kraju.
Tam jědźe, picźa tradaju
Po domisnje ßej żadaju,
Hdyż wschelki stysk tam maju.
Wój starschej, nětk ßo troschtujtaj,
So junu tez tam pschińdźetaj,
Duz stajtaj wurudźenja.
Hdźez waju luby ßyn nětk je
Tam Bożu kraßnoscź, widźicze
A sbóżne swjeßelenje.
Dźak w mjenje starschich wupraji
Sso muźskej, żónskej młodźini
Sa czeßne pschewodźenje,
Sa kaschcźa pychu, spěwanje
Każ tez ſa k rowu njeßenje,
Sa wschitko druhe rjenje.

Ow, wjeßelmy ßo na tón czaß,
Hdźez Jesuß saßo sbudźi naß
Se ßmjertnoh' dołhoh' spanja.
Tehd' sjednoczeni saßo my
Tam k Bożom trónej póndźemy
Na dnju toh' wulkoh ranja.

W mjenje hłuboko srudźeneju starscheju, bratrow a ßotry
Hańża Budařka.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.
— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleŕ.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimuja.
— Telefon 687. —

Čisło 23. **Sobotu 9. junija 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

8. junija.

Wječorne wojownischćo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

Pschi mórskim brjohu a pschi Yserskej froncze bě wojowanje hischcze žłabe.

Nadběhi Jendźelczanow, kotrež žo po wjazydnjownym žylnym sapnjećazym tšelenjom mjes Ypernom a Ploegsteertskim lěžom k polnozy wot Armentières nastajichu, žu žo wschě s delnjoschlesynskimi a württembergskimi regimentami wotpokasale. Tež na bitwischćowym połodnischim kschidle s wuspěchom wojowachmy, tola žo njepschećelej parodźi, žo pola St. Eloi, Wytschaete a Messines pod skutkowanjom wjele rosbuchnjenjow do naschich stejischćow dobyć a po saźaklym žo wotměnjazym wojowanju psches Wytschaete a Messines postupować. Mózny napschećny nadběh gardźinych a bayerskich wojakow njeschećela na Messines wróćo cžišu, bóle k płnozy žo wón s cžerstwymi reservami sadźerža. Posdźischo žo nasche khroble wojowaze regimenty s koła, k wječorej wustupowazeho, na pschihotowane podspinske stejischćo mjes kanalowym kolenom k polnozy wot Holloebeke a Douveskim dołom 2 kilometraj k wječoru wot Warnetona wróćo wschu.

Pschi Arraskej froncze je žo w někotrych stronach tšelenża poźylnika.

Wójsko němskeho kronprynza.

We wječornym dźelu khribjeta Chemin des Dames wot někotrych dnjow artillerija žylnischo dźěła; tež pschi Aisninym-Marninym kanalu je tšelenża woživika.

Wójsko wójwody Albrechta.

We Vogesach a w Sundgawje žu žo wobhonjerske franzowske wotdźelenja, kotrež po žylnej tšelenży do prědka dźěchu, wotpokasale.

W powětrowym wojowanju, wožebje pschi flandriskej froncze, žu žo 12, s wobaranskim tšelenjom 3 njepschećelske lětadła wottšelike.

Na rańschim wojownischćzu a pschi mazedonskej froncze njeje žo powschitkowne połoženje pola naschich a swjazkarskich wojakow pscheměniło.

Přeni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Dźěławosć němskich podmórskich cžołmow.

S Barlina žo 5. junija powě: Němske podmórske cžołmy žu w atlantiskim ozeanje wikowanske łódże, 22000 tunow wopschijaze, potepike. B.

W žrjedźoseńskim morju žu žo parne a płachtate łódże se 34 tunami wopschijecza potepike.

Němska powětrowa łódź nad Hollandskej.

S Rotterdama žo 5. junija powě: Do jeneje němskeje powětroweje łódże, kotraž nad Growingenskej provinzu leczesche, žu wojazy w Bellingwolda 70 wutšelow wotedali. B.

Jendźelski nadpad na flandriski brjoh.

S Barlina žo 5. junija powě: Njepschećelske monitory 5. junija rano do Ostende tšelachu. Wulka liczba belgiskich wobydlerjow je žo morika abo žo franika, tež žu žo twarjenja wobschkodźike. Ssylne wobhonjerske namórske mozy, kotrež běchu monitoram pschidate, dwaj s naschich stražowazych torpedoskich cžołmow setkachu, s kotrejuž žo po horzym wojowanju „S. 20" hacž do poślednjeho wokomika tšelejo ponuri. Ssmy dźěl wobžadki wukhowacź móhli. Njepschećelske łódże někotre trjechaki dostachu a žo psched tšelenżu nabrjožnych batterijow wróćo sćežechu.

Jendźelska admiralita wo tym powě: 5. junija rano žmy s dobrym wuspěchom do němskeho łódźstwaweho sepieranischća a do dźěłarnjow w Ostende tšeleli. Nabrjožne batterije na nasch bombardement wotmolwjachu. Nasche wojowanske mozy, kotrež bombardement pschewiedźechu, njejsu žaneje schkody poczerpike. — Commodore Tyrwhitt powě, so su lohke kschižaki a torpedowske saniczaki pod jeho komandom 5. meje rano schěsć němskich torpedowskich saniczakow wohladake a so s nimi do wojowanja dake, pschi cžimž so na wulku dalokosć tšelesche. Němski torpedowy saniczak „S. 20" je so potewik. jedyn druhi je so cžežko wobschkodźik. Ssmy swdom muži s wobžadki torpedoweho saniczaka „S 20" pschijeli. Njejsmy schkodowanje poczerpili. B.

Nadpad franzowskich lětadłow na Trier.

Franzowska wójska rosprawa wot 5. junija powě: So bu žo němski bombardement 25. a 30. meje na sjawne franzowske město Bar-le-Duc wotpłacźik. franzowske lětadła w nozy wot 3. k 4. junijej město Trier pschelecźachu, na kotrež 20 zentnarjow bombow smjetachu.

Awstriska wójska rosprawa.

7. junija. Na italskim wojownischću je njepschećel nad Monzom dale se sakkoscźu sypotwak, swoje stejischćo 4. junija jenu wutohnjene. sa kóždu płacźinu wróćo dobyć. Bitwischćo wola Comiana bě sako městno horzeho hědźenja. Italjanu podlezachu. Jich nadběhi ko wschudże s bolostnym schkodowaniom slemichu. Sako je 30 offizierow a 500 muži w naschej ruzy wostako. tak so liczba jatych. wot 12. meje sebranych, 27000 muži wschekrocza. W Gailskim dole je so 5. junija jedyn italski dwojotšeschnik wottšelik. Letarjej so njesranjenai saieschtaj. Tón kmoh dźeń so nasche nadběhanske wotdźelenja w Tsiwierschkowskej stronje s wuspěchom do njepschećelskich stejischćow dobychu.

Na balkanskim wojownischću naschi stražowazy wojazy njepschećelske wotdźelenja w Albanskej do Osunskeho dola wróćo sehnachu. B.

Franzowska wójska rosbrawa.

6. junija popołdnju. Nóz bě niemérna na wulkim dźělu Chemin des Dames. bóle k wječorej mjes Ailette a drohu do Laona. Artillerijske wojowanje po połnozy žylnje wschiběrasche, wožebje k ranju wot Vauraillona. k połnozy Laffaurskeho mlyna a w zyłej stronje k dołhemu wječorej wot Braye-en-Laonnais. Wola Hurtebise Němzy wječera po žiwej tšelenży dwaj wobschěrnaj nadběhaj na nasche stejischćo k połnozy domnika sćinichu. Nadběhariom po horzym wojowanju do jich hriebiow wróćo sahnachmy. wschi cžimž naschi wojazy njewschećelej wulku schkodu nacźinichu. Nasche linije so njesranjene sakhowachu.

Letarstwo: 5. junija su naschi letarjo wojowali. Sswdom němskich lětadłow a jedyn pschiwutany ballon su so wottšelike. Powiescź je so wobkrućika. so je so jene dalsche njepschećelske lětadło 4. junija k ranju Filaina wottšeliło.

6. junija wječor. Po bombardementcze na nasche stejischćo Němzy do połdnja mjes Ailette a drohu do Laona a k dołhemu wječorej w Brye-en-Laonnais někotre nadběhi na wschelake městna teiele strony sćinichu. Dwaj pospytaj pschecźiwo Bois-du-Mertier a k połnozy wot Vauraillona žo s naschim tšelenjom slemischtaj, a njepschećel cžuczźive schkodowanje poczerpi. Němzy swoje mozy

k połnozy Chemin-des-Dames sjednoczíwschi na fruncźe mjes Pantheonskim dworom a Royéres nadběh sčinichu. Njepschecźelski nadběh šo powschitkownje wotrasy a móžesche nasche linije jenož na jenym městnje k połodnju Filaina pschi jenym wustupjazym rózku nascheje linije pola les Bovelles došahnyčź. Po njendrym wojowanju někotre hrjebjowe dźěle prěnjeje linije w njepschecźelowymaj rukoniaj wostachu. Hewak šo wschudže nadběharjo do šwjich hrjebjow wróčźo čźišnychu. B.

Pólske wójsko pod franzowskim wjednistwom.

Franzowske knježerstwo je wobsamkło, so by šo wošebite pólske wójsko pod franzowskim wyschschim roskasowarstwom wutworiło. Polazy, kotsiž tu khwilu w franzowskim wójsku šluža a druhy Polazy, móža sa czaš wójny do tehole wójska sastupičź. W rosprawje, kotraž je wobsamknjenju pschidata, šo praji: Swjaskarske knježerstwa a wošebje ruske, njemóža lěpje šwoju wolu sa sašopostajenje Pólskeje pokasačź hač s tym, so Polakam wschudže pod jich šamšnej khorhoju wojowačź dadža. D.

Žani Rušojo wjazy pschi wjeczornej fruncźe.

Pětrogradske nowiny powjedža, so franzowske wójskowe wjednistwo je nusowane było, ruskich wojakow, pschi wjeczornej fruncźe wojowazych, puschczičź, dokelž šu šo woni špjeczowali. Woni šu šo chzyli šamo s njepschecźelom sbratrowačź. B.

Amerikanske wójnske lódže pschi franzowskim brjohu.

Po powjesczi Havaskeje telegrafowarnje stej dwě amerikanskej lódźi k franzowskemu brjohej pschijěkej. Franzowszy namorjazy jej wjeßele powitachu.

Rosbuchnjenje munizijskeje fabriki w Parisu.

S Parisa šo powě: Wutorn je jena munizijska fabrika w jenym Parižskim pschedměsčze do powětra buchła. S fabriki žana murja wjazy njesteji. Rosbuchnjenje bě po zylym Parisu šłyschečź. We wokolinje dweju kilometrow šo wschě woknowe schkleńzy puknychu. Dokelž šo njedźělasche, šo jenož jedyn straznik srani. B.

Jendźelska wójskowa rosprawa.

6. junija popołdnju. Naschi wojazy wčera k połnozy Scarpy nadběhi čźinjachu a na wjeczornych brjohach „Seleńskeje hórki" postupowachu. K wjeczorej Lensa něschto kraja wobšadźichmy. W nozy wuspěschne wupady k połnozy wot Armentiéres čźinjachmy. Na wschelakich městnach šo do njepschecźelskich hrjebjow dobuchmy a wobšadkam wjele schkodowanja nacźinichmy.

6. junija wjecźor. Pschedewsacźe, kotrež bě šo w nozy k połnozy Scarpy sapočźało, je šo wo dujo s wuspěchom dokonjało. Wschě sameny šu šo došahle. Ssmy njepschecźelske stejischcźa k wjeczorej „Seleńskeje horu" w dołhoscźi jeneje mile wobšadźili a 162 muži sajeli. 16 němskich lětadłow je šo wottšeliko abo je šo nusowało, k semi dele sleczičź. Ssydom s naschich lětadłow njeje šo wróčźiło.

Njedostatk žiwnoscźe w Jendźelskej.

Hollandske nowiny s Hollandskeje pischu, so ma Jendźelska jenož na 12 njedźel žito na składze. Nadźijeja šo, so šo tónle skład hač do nowych žnjow sakhowa. S nowymi žnjemi šo žito na dalsche 12 njedźel dobudže. S najwjetschej slutniwoscźu a hdy by šo skład tak daloko ponižił, so nieby wjazy sa 7 njedźel došahał, by s městami lud khleba tradał. B.

Njeměry wojerskich czeknjenzow w Kijewje.

Wo jenej powjesczi Pětrogradskeje telegrafowarnje, kotraž bě jenož sa Rusku postajena, šu šo pošlednje Kijewske njeměry takle měle. Mjes tym so běchu šo wojerscy czeknjenzy hižo 28. meje na wobkladanskim městnje shromadźili, šo na Milojansku drohu wjetscha liczba wojerskich czeknjenzow seńdźe, kotsiž chzychu šo dobrowólnje stajicź. Mjes nimi pak běchu tež ludźipaczerjo, kotsiž wojakow napominachu, so bychu do města saschli, milizam brónje sebrali a wojakow sakitali. Mjes naschczuwarjemi šo prjedawschi polizistojo a žandarmojo spósnachu, sa kotrychž bě šo teho runja jako pošledni dźeń k samolwjenju 28. dźeń meje postajił. Tele rěcźe mějachu wuspěch, so najwjazy wojerskich czeknjenzow po měscze czahasche, a měschczanskej milizy a wojerskim patrouillam brónje sebra. Pschedšyda a jedyn šobustaw dźěłaczerskeje a wojerskeje rady na městno demonstrazije pschińdźeschtaj a wojakow napominaschtaj, so bychu šo njewuschnoscźow wostajili a šo k wobkladanskemu městnu wróčźili. Lud pak dale po Kreschczalikijanskich promenadach dale wokoło czahasche, automobile, drožki a wosy drohoweje želesnizy sadźeržowasche a offizěram brónje sebra, pschi čźimž wospjet k šraženjam dóńdže. Wustróžane wobydlerstwo šo skhowa, mjes tym so šo wojazy a kadettojo pschecźiwo wojerskim czeknjenzam wotpósłachu. Czežity automobil, połny wobšadźeny s wojakami, šo do czeknjenzow sahna, pschi čźimž wojazy do powětra tšělachu. Czeknjenzy na to brónje prjecź čźišnychu a roscźěkachu. Posdźischo šo šašo pšched jenym klóschtrom shromadźichu. Tam jich šašo rosehnachu. Czrjóda czeknjenzow na Miljanskej dróšy njenadźizy kadettow nadpadže a jim brónje sebra. Na tej šamej dróšy šu czeknjenzy tež jenemu wotdźělenju wojakow jenu maschinsku tšělbu wsali. Dźělbu czeknjenzow sajachu, druhy roscźěkachu. Wjele wojakow je šo pschi šraženjach sraniło. Dźeń posdźischo šo wosjewi, so budže šo do czeknjenzow, jeli so bychu šo njeměry wospjetowake, tšelecź. Mjes tym je šo měr postajił. Wjele tyšaz wojerskich czeknjenzow je šo sadźeržalo. 1500 muži je šo dobrowólnje samolwiło. B.

B

Wo puczowanju Kerenskeho po ruskej fruncźe Pětrogradska telegrafowarnja powě, so šu Kerenskeho s wošebitej šwjatoczsnoscźu w Kijewje witali. W jenej rěczi wo wschelakich lud sajimazych praschenjach wón mjes druhim praji: „Po fruncźe puczujo, šym spósnacź mohł, so sbratrowanja ruskich wojakow s njescheczelom njejšu tak powschitkowne byłe, kaž je šo to prajiło. Wustawudawaza shromdźisna šo do novembra njeswoła; pschetoż mózno njeje, wobydlerstwo sa wólby wot ratarskich dźěłow wottorhnyčź.

Wójnski minister Kerenski wo ruskim wójsku.

Wójnski minister Kerenski je w pošlednim pošedźenju wotpósłanzow dźěłaczerskeje a wojerskeje rady mjes druhim rjekł, so wón prawa wojakow, kotrež ruskemu wójsku šwobodnoscź dawaju, kajkež žane druhe wójsko na šwěcźe njewužije, njeje wukładował, ale dźěłaczerska a wojerska rada, a so prjedawschi wójnski minister njeje jo ani podpisačź chzył, dokelž je tehdy wjele wójskowych wjednikow rjekło, so wójsku božemje praja, jeli so by šo tole wukoženje wojerskich prawow pschewjedło. „Teho dla šym", Kerenski praji, „prjedy hač šym wukoženje wojerskich prawow do sjawnoscźe dał, pschikasał, so šo žadyn offizěr a wójskowy wjednik njeßmě se šłužby puschczičź." Sswój nadawk rospominajzy Kerenski praji, so chze ruska demokratija, s kotrejež šwěrnym šłužobnikom wón je, derje sestajenu wojerstu móz stworičź, kotraž mohła žadanja Ruskeje mózne podpjerač. „Wliw nascheje diplomatije", wón praji, „wot mozy a jenoscźe nascheho wójska wotwißuje. Njeprajn, so dźenža abo jutsje k offensiwje pscheńdźemy; pschetoż to je strategiske praschenje. Tola nasche wójsko dyrbi kóždy wokomik k wojowanju hotowe bycź, ale tež k nadběhej." Na to sastupjerjo wschelakich wójskowych wotdźělenjow ministrej s jimazymi šłowami prajichu, so šu hotowi, hicź, hdźež jich pósczele. B.

Kereniki pschi połnóznej fruncźe.

Se Stockholma šo 7. junija powě: Wójnski minister Kerenski je s generalom Dragomirowom do Rigi pschijěł a wot tam k fruncźe dale puczował.

Zürichske nowiny pischu, so šo ruske wójsko s połnozy k połodnju reorganisuje. Na połnóznej fruncźe, hdźež general Dragomirow roskasuje, je šo disziplina sašo postajiła. W šrjedźischczu šu někotre armeekorpsu w najlěpschim rjedže, druhe šu sašo zyle rospuschczene. Połodnischa fronta najmjetsche starosczę čźini.

Wójnski minister Kerenski je poručźił, so dyrbja šo sa tři njedźele wschitzy offizěrojo, kotsiž šu w šłužbje Czerwjeneho kschiža a druhich wojerskich sanitarnych pschiprawjenjow a teho runja wschitzy sanitarni wojazy niže 40 lět k fruncźe pósłačź. B.

Strajki w Pětrogradźe.

Strajkowarjam w Pětrogradźe šu šo jich žadanja dopjelnike, mjes druhim schěsczhodźinski dźěłanski czaš. W 140 metallowych fabrikach šo saso dźěła. B.

Alkoholowe njeměry w Ruskej.

Nakhwilne knježerstwo chze s dyrbjenskimi nápravami temu sadźěwačź, so šo w Ruskej spirituosy snjewužija. Wono kóždemu pjanemu, kotryž šo w sjawnoscźi pokaže, s jastwom hač do połdra lěta hrosy. Pschicziny, kotrychž dla šo tajke šurowe khostanja napołoža, je s kóždych ruskich nowin shonicź. Njeliczomne pschikłady

žo w nich wo sakhadženju wopojeneho wjeżneho wobydlerstwa a pjanych wojakow namakaju. Tak je, kaž nowiny „Rěcz" pischu, garnisona w Trojzku žo do pinzow dobywschi, žo tak wopika, so je dźiwje do ludźi tšelała, z čimž je žo wjele wožobow sranilo. Wožebje sta bu tajka pijjenża w Ssamaraskim wokrjeżu, kotraž zylaj dwaj dnjej trajesche. 13. mcje tam leżaza maka garnisona hromadże z tamnischimi burami poča do winowych skladow cžahacz a nakradnjene wino na torhoschcžu wupicz. Wojazy, kotsiž běchu žo z druhich stron k směrownju pjanych wotpóžlali, žo z nimi zbratrowachu — a žo teho runja wopichu. Bližschi wjecžor měschczańska miliza sakroči a — so by žo dalschim njeměram sadźěwało, — systematisizy winowe sklady saniczicz poča. Sa někotre hodźiny žo 10 000 bleschow a 50 cžwizow najlěpscheho Krimskeho wina sniczi. Na to žo tež wobydlerstwo z mozu do pinzow dobu a pokradny, schtož tam hischcže namaka. Wotdźělenju wojakow pod wjedniszwom jeneho rajneho offizěra pak žo skónczinje poradźi, wjetschu liczbu lubowarjowh alkohola sajecz a sažo porjad postajicz. B.

Twjerdźizna Kronstadt w ruzy spjeczowarjow.

Spjeczizwi wojazy žu žo twjerdźizny Kronstadta smozowali a sastupjerja nakhwilneho knježerstwa wotžadźili. B.

Reorganisazija ruskeho wójska.

Amsterdamski „Handelsbladet" z Pětrograda powě: Wójskowe wjedniszwo žo z reorganisaziju ruskeho wójska saběra. Jeho prózowanje žo z hacženjom w industriji a se strajkami jara poczežuje. Liczba dźěłacerjow we wschelakich industrijach, wožebje w dźěłarnjach munizije, w żelesowych a wrzlowych fabrikach a w pschadownjach a tkajerńjach strajkowazych, žo na 300 000 wobliczа. Wyžla žebi, so budża njedostatk pjenjes a hischcže pschezo žo powyschaze placzizny sa žiwnosez jich bórzy nusowacz, žo k dźěłu wróczicz. Dewak je žo z nowosestajenjom wójskowych swjatkow tež w nastupanju disziplliny lěpschi wuspěch dozpił. Reorganisazija ruskeho wójska, tak w Pětrogradże měnja, mohła wójsko swjesez, kajkež Ruska hischcže njeje w tutej wójnje měła. Wschо pak wot wójskoweho ducha, wot dżerżenja dźěłacerjow radikalneje strony, wot nahladniosczе knježerstwa a wot nowosrjadowanja pjenježnych wobstejnosczow sa industriju wotwižuje. B.

Pschihoty k nowej ruskej offensiwje.

W poždženju dźěłacerskeje a wojerskeje rady 4. junija je wójnski minister Kerenski na praschenja wo swojich a generalowych Alexejowych rěczach w nastupanju pschihotowanja k nowej offensiwje wotmolwjał. Kerenski najprjódzy wo Alexejewje sponmi, kotryž je pschecziwo wukrajnej politizy nakhwilneho knježerstwa wustupował, so je tole praschenje bjes wažnosczе, dokelž je na Alexejewowe město general Bružilow stupił. Dale Kerenski praji, so žo jeho rěcže wo srażitosczi ruskeho wójska njeżmědża jako dobywarske wotmyślenja srosumicz. Niz Ruska njeje hacz dotal němske strony wobžadźiła, ale Němska ruske. Mamy pschiczіny, žebi myślicz, so Němzy na to licza, so žo ruske wójsko samo wot sebje rospuschczi, a so Němzy potom žadanja powyscha. Wójskowa połna srażitosez je trěbna, so by žo měr bjes annexijow a sarunanja dozpił. Na kónzu Kerenski praji: Bychmy hubjeni demokratojo byli, hdy bychmy na kónzu swojich debattow njesawołali: Sława internationalnej solidarnosczi demokratije!" — Shromadźeni Kerenskemu žiwje pschihłožowachu. B.

Rosbuchnjenje w Pětrogradskim pschistawje.

Dźěl rosbuchadkow, kaž schwabel a fosfor, kotrež žu žo z Jendelskeje do Pětrograda pschiwjesle, je w Pětrogradskim pschistawje do powětra buchnył. Dokelž wětr z pschihodneje strony dujesche, możesche žo woheń sa někotre hodźiny shaschecz. B.

General Bružilow z hlownym roskasowarjom ruskeho wójska.

Pětrogradska telegrafowarnja powě: Hlowny wójskowy roskasowar Alexejew je wróczo stupił. Bružilowa žu sa noweho hlowneho roskasowarja pomjnowali. Na jeho město pschi krótkowjeczornej froncze general Gurko stupi.

Japanska žaneje mnnizije wjazy do Ruskeje njesczele.

Po powjesczi nowin „Ultra Rossije" žo hižo wot někotreho cžasa z Japanskeje žadyn wójnski material wjazy njesczele. Na praschenje ruskeho knježerstwa je žo wotmolwiło, so Japanska žadyn wójnski material podawacz njemóże, dokelž dyrbi žo najprjedy žama z nim sastaracz. D.

Sakski wustawny wubjerk

je sandźeny tydzeń wo nowosestajenju prěnjeje komory sakskeho žejma wuradźował. Jedyn konserwatiwny rěcznik měnjenje sastupowasche, so nětczischi žejm, kotryž je jenož podlěscheny, prawo nima, wobstejazu wustawu (konstituziju) pscheměnicz. Knježerstwowy sastupjer na to pokasowasche, so je knježerstwo swólniwe, do roswaženja wo pscheměnjenju prěnjeje komory sastupicz, jeli so by po wuradźenjach někajke dorosumjenje mózno było. Knježerstwo by žo sa wěste wudospołnjenje prěnjeje komory dobycz dało, hdy by žo hlowny kharakter prěnjeje komory njepscheměnił a žo wo sestajenje po powołanjach njeżadało. Liberalna strona pak žebi runje żada, so bychu žo w prěnjej komorje wschě ludowe powołanja sastupowałe. Duž žo sda, so wscho prózowanje wo pscheměnjenje prěnjeje komory bjes wuspěcha wostanje. L.

Wopraschenje dla sastaranja Sakskeje z běrnami.

Nationalliberalna strona w sakskim žejmje je sakskemu knježerstwu žlědowaze praschenje pschepodała: S tajkimi naprawami, kotrež žu žo hižo stałe a kotrež maja žo hischcže stacz, chze kralowske statne knježerstwo sa to rukowacz, so žo Sakska w žnjowym lěcze 1917—18 z běrnami na doždżahaze waschnje sastara. L.

Woteběranje narodźenjow w sastojnskich žwójbach w Bajerskej.

Statistiske sapiży w Bajerskej žu dopokasałe, so wožebje w sastojnskich žwójbach najskerje dla njedožahazych dokhodoow liczba dźěczi stajnje woteběra. So by žo w tym pscheměnjenje stało, bayerske knježerstwo sakoń wudźěłacz da, po kotrymž sastojnizy po liczbje swojich děczi pschidawki k mzdże dostawaju a žo dale sawěscženje sawostajenych dźěczi sawjedże, sa kotrež měli stat 80 prozentow a sastojnizy jenož 20 prozentow sapłaczicz. B.

Wróczostupjenje jeneho žobustawa pólskeje statneje rady.

„Dźenik Lubolski" z Warschawy powě: Wodźer finanzneho departementa statneje rady, Dżerbizki, je swoje sastojnstwo jako žobustaw statneje rady složił. B.

Sajecze grichiskich offizerow w Athenje.

W Athenje žu tsjoch grichiskich wyschkow, pjecz majorow a dweju hejtmanow pjecza dla srěczenja k skónzowanju jendżelskich offizerow sajeli Jendżelske póžłanzstwo w Athenje praji, so je wež khutna, a so žo scžěhiwki pschewidźecz njehodża. B.

Tež Nikaragua diplomatiski wobkhad z Němskej sastaji.

Po powjesczi němskeho póžłanza pola žrjedżoamerikanskich republikow je tež Nikaragua diplomatiski wobkhad z němskim khežorstwom sastajiła.

S Rio de Jneiro žo powě: Němski póžłanz w Brasilskej, Pauli, je z póžłanzstwowym personalom na hollandskej parnej łódźi „Frisia" wotjěł. B.

Hollandske žito sa Belgisku.

Dźiwajo na wulki njedostatk žiwnosczе w Belgiskej a połnoznej Franzowskej je hollandske knježerstwo dowoliło, so žo sa tamnische wobydlerstwo 12 000 tunow žita wuwjese. Tole žito dyrbi žo posdźischo Hollanskej sažo wróczicz. B.

Plczіwosez njeněmskich rěczow w awstriskej khežorstwowej radże.

W awstriskim khežorstwowym žejmje žo w tu khwilu wo nowym wobkhadnym porjedże jedna. Czěszy sapóžłanzy pschi tym namjetowachu, so by njeněmskim sapóžłanzam dowolene było, w žejmje w swojej macžernej rěczi rěczecz a so bychu žo tele rěcže do protokolla pschijake. Němszy sapóžłanzy žo sapowjedźichu, do tehole žadanja swolicz. Pschi wothłožowanju pak czěski namjet z pomozu hłožow kschesczijansko-sozialneje a demokratiskeje strony wjetschinu dosta.

Strajk w Norwegskej dla drohoty.

W Norwegskej žo žrjedu, jako demonstrazija pschecziwo drohocze, powschitkowny strajk dźěłacerjow wotmě. Jenož na póscze, żelesnizach, telegrafje a na telefonje wobkhad njesastajichu. Tola wschě klamy a korczmy žo samknychu, tež nowiny njewunidźechu. Strajk žo pschecziwo drohocze žiwnosczе wobroczesche. Pschecziwo

njej žo žlědowaze naprawy žadachu: Pschiswolenje 150 milijonow hriwnow k poniženju žiwnostnych płaćišnow. Wulkos žiwnoscże dyrbi žo sakasać, normalne płaćišny dyrbja žo sawjesć a trěbne wězy njeźmědža žo wróćo dźeržeć a wurjadne žadanje sa wójsko dyrbja žo wotpokasać. B.

Krwawne njeměry dla njedostatka žiwnoscże w Lissabonje.

W Portugalskej je sańdźeny tydźeń na wjele městnach k njeměram hłodu mrějazeho wobydlerstwa doschło. Pschi nich je žo wschelaka schkoda w pschedawarnjach žiwnoscże naćinila. Minister Alfonso Dosta, kotrehoż dom w Lissabonje lud nadběhasche, je na jenu tódź czeknył. Do automobila scheła jendźelskeje wojerskeje mišije, kotryż jendźelsku khorhoj njeżesche, kamjenje mjetachu. Portugalske kněžerstwo žo prózuje, so by nusy s tym wotpomhało, so by žito a wuhło se Schpanskeje wobstaralo. Po nowschich powjesćach je žo w Lissabonje 138 wožobow satjelilo, psches 400 žo sranilo a něhdże 1200 žo jałało. Naćinjena schkoda žo na 60 milijonow frankow wobliča. Dokelž žo knježerstwo na Lissabonsku garnisonu spuschćeć njemóže, žo s provinzy wojazy do Lissabona skasuja.

Nowiny „Times“ 29. meje s Lissabona powjedža, so je žo k njedostatkej khleba, kotrehoż dla žo hłoda boja, hischcze njedostatk wuhla pschidał. Dla njedožahanja wuhla žu płunarnje dyrbjałe dźełacź pschestacź. Dla njedostatka bawtny budža žo w bliźschim czażu pschadowinje samknyć dyrbjeć a sta tyżazy dźełaćerjow dźełko shubja. Sańdźeny tydźeń žu žo skoro wschě pjekarnje w Lissabonje samkne. Płaćišna sa punt běrnow je wot 35 na 120 reisow stupiło. B.

Njeměry w Schpanskej.

W něktorych schpanskich městach je dla neutralneho stejischcża Schpanskeje w žiwětowej wójnje k njeměram doschło. Pschiwižowarjo neutralnoscże žu pak, kaž žaneo franzowske nowiny pischu, pschi nich wschudże swjećka wostałe. Schto je žo woženbje w Barcelonje stało, a czeho dla je tam knježerstwo jeneho generała a někotrych offizěrow sajeć dało, njeje znate. Jeli so je wěrno, schtož žo w franzowskich nowinach powě, móże žo shudacź, so dźěl tamnischich offizěrow sa stronu sympatisuje, kotraž chze Schpansku do wójny pscheczíwo zentralnym statam (Němskej, Awstriskej a Turkowskej) sćahnyć. Knježerstwo pak je dopokasało, so ma móz, tajke demonstrazije podtłóczić. B.

Revoluzija w połnóznej a žrjedźnej Chinje.

W połnóznej a žrjedźnej Chinje je wulka revoluzija wudyrila. Wjetschi dźěl wójska je žo revoluziji pschisamknył, wojazy žu hižo někotre města wobžadźili. Wójsko republikanskeho knježerstwa je do wschěch stron rosćekało. Wjele wžow je žo sapaliło a wjele cłowjekow je žo skónzowało. B.

Pekingski dopisowar nowin „Shangaj Presse“ powě: Wojerski gouverneur w Anhui, general Nieshilshin je rjekł, so je prjedawschi wjelesamožny wójskowy wjednik Shangoun do Pekinga puczował, so by presidenta wotstronił a Mandźuski khěžorski dom sažo postajił. Wón žebi myšli, so budże nětcźischa revoluzija sa dwě njedźeli skónczena, a so žo po wuswolenju noweho parlamenta Němskej wójna pschipowjedźi. L.

Cżesćeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin**, kotsiž chzedźo sa nje na

3. schtwórtlěto 1917

do prědka płaćicź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Cźi, kotsiž žebi Serbske Nowiny psches **pósć** pschinjesć dadźa, njech tola njesapomnja, žebi je tam bórzy skasać. Na schtwórtlěto sapłaćeja žo sa Serbske Nowiny na sakskich a pruskich póstach, kaž też w druhich krajach němskeho khěžorstwa **90 pj.**, s pschinjeżenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny s pschikohu „Pomhaj Bóh“ płaćza na pósćo **1 hr. 30 pj.**, s pschinjeżenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakcija Serbskich Nowin.

Ze Serbow,

S Budyschina. Sskužbny cżaž pschi tudomnym wokrjeżnym hejtmanstwje smjeje žo hacź na dalsche wot póndźele hacź do pjatka dopołdnja wot 8—1, popołdnja wot 2—5 hodźin. Ssobotu jenoż dopołdnja wot 8—1 hodźiny.

— Wokrjeżny hejtman s Craushaar je hacź do 4. julija na dowolenżu schoł. Sa tutón cżaž budże jeho tajny knježerstwowy radźicźel Schecker sastupicź.

— **Kral. sakske starozitne towarstwo** bě sańdźenu žobotu studijowy wulět do Budyschina sćiniło. Pódla cżežneho žobustawa prynza Jana Jurja běchu žo generalny wyschi žwobodny knjes s Hausen, statny minister dr. Beck a někotsi stawisnarjo s Freiberga, Žitawy, Mischna atd. k jěsbje pschisamkli. Najprjedy žo měschczanski a serbski musej, potom Pětrowska zyrkej, radniza a Orthenburgski hrod wobladowachu.

— **(Dyrbjenske wuběranje kosotow.)** Sakske ministerstwo smutskowych należnoscżow je poručiło, so žmědža žo wot 1. augusta jenoż tajke kosoły k kosam pschipuschczeć, kotrež žu žo jako khmane k plahowanju wubrake.

— **(Liscżowe žyno.)** Budyske kral. hamtske hejtmanstwo je, so by žo pschihotowanje liscżoweho žyna spěchowało, myto lubjo, dirigowazych wuczerjow we wokrjeżu napominało, so bychu dźěczom kasali, pschi džernjenju liscża pomhacź. Ratarjam, kotrež maja liscżowe schtomy, žo radźi, so bychu tole pizowadło po móżnoscźi wuwužili a žo dla džernjenja liscża na pschiłuschneho wuczerja wobroćili.

— **(Wotedacze wowža.)** Po wudacżu wojsewjenja k swěscżenju wójskoweje wowżeweje potrjeby wot 19. meje 1917, wschelazy ratarjo, kotsiž žu do 20. meje 1917 na wowżowe dowolenske wopismo wowž žiwidłowym fabrikam pschedali, po sdacżu měnja, so nětko njetrjebaju žiwoje wuczinjenje dopjelnicź. Tajke wukładźnje wosjewjenja je wopacżne. Wuczinjenja se žiwidłowymi fabrikami dyrbja žo dopjelnicź. Schtóž jim prjedy pschedaty wowž njewoteda, žo strachej wustaji, so žo žudnischy jebanstwa dla pokhosta.

— **S želesnym kschižom 2. rjadowanje** žu žo wusnamjenili: Wjednik minymjetakow Pawoł Funka, młódschi žyn gmejnskeho pschedstijicżerja Funki w Delnim Wujesdże. — Krajny wobornik Pawoł Birndt w Cżichońzach. — Hermann Husak s Khwacźiz, dźeżatnik pschi namórskim pěschim regimencże cżiżło 1. — Dźeżatnik Hermann Tempel a wojak Max Tempel s Wenischonza, žynaj tamnischeho khěžerja Jana Templa. —

Medaillu Wjedricha Augusta dostaschtaj: Jenolětny dźeżatnik W. Schlenkar s Nožacźiz. — Mikkawsch Wětk s Kaschez, wot nasymy 1914 we wójnje w Frnzowskej.

— **(Wutwužiwanje pyra.)** So skót pyr rad žerje, je powschitkownje znate. Młody pyr je w cżażu, hdyž piza pobrachuje, wubjerne mlokodawaze pizowadło. Duž žo poručza, pyr mlěcź dacź. So by s njeho pěsk wotpadał, žo žlědowaze poručza: Na wotžnjatych dźeczelnischczach abo łukach žo pyr rosćelele a žo wobrocża kaž žyno abo žo s kuczinymi brónami roscżaha. Wotpadaza pjerschcź s dobom jako hnój žluži.

S Hruboczicź. Tseczi žyn tudomneho žiwnoscżerja Ernsta Wicżasa, pola pěscheho regimenta 103 žlužazy, je želesny kschiž 2. rjadowanje dostał. — Schtwórty žyn, kotryž pola jeneho pěscheho artillerijskeho reginuta žluži, je žo s medaillu Wjedricha Augusta wusnamjenił.

S Raschowa. Sańdźenu póndźelu je žo tu jedyn awstriski wojak, kotryž bě na dowolenżu domoj pschischoł, satsělicź spytał.

S Wjeleczina. Sańdźeny pjatk je tu a we wokolnoscźi pschi Božim njewjedrje žylne krupybicże było. Ssadowe schtomy žu s městnami khětro cżerpike. Kak daloko žu też žita schkodowake, njeje nětkole hischcże pschewidźecź.

S Hucziny. Tudomnemu kantorej Gustowej Hajnikej je žo wójnski saštužbny kschiž spožcżił.

S Lubija. Měschczanska rada je w žwojim poślednim poženjenju wobsamkła, płunowu płaćišnu sa wobžwětlenje wot 16 na 20 pjenjeżkow, sa warjnje wot 12 na 14 pj. a sa koks wot 1 hr. 40 pj. na 2 hr. hriwnje powyschicź.

S Lubija. (Jenotne płaćišny sa bětnarske twory). W shromadźišnje bětnarjow s Budyskeho wokrjeżneho hejtmanstwa a se Shorjelskeho wokrjeża je žo wobsamkło, jenake płaćišny sa bětnarske twory postajicź a žo napschecżo stajnje žo powyschazym drjewowym płaćišnam stajicź, kotrychž dla bětnarstwo njedźiwajcy powyschenych tworowych płaćišnow schkoduje.

S **Budestez.** Jutsje njedźelu, popołdnju w 4 hodźinach wotměje so shromadźizna serbskeje žónskeje młodźiny. Wschě serbske holzy su do njeje pscheproschene. Shromadźizna je na farje.

S **Biskopiz.** Ssobotu wjeczor so cźežke njewjedro nad naschim městom rospuschczi. Ssylny deschcź so s městnami s krupami pschewodźesche. Błysk do stareje měschczanskeje wěže (tórma) dyri, kotryž so s tym tak rostschaße, so so horni bok na bok khila a so snadz so bórzy wotwali. Wokolne městno je so teho dla sawrjelo.

S **Kamjenza.** Skónczinje so s natwarjenjom želesnizy s Kamjenza do Radworja sapoczinje. Najprjedy so 2,6 kilometrow dołhi kruch wot Kamjenza do Jěžowa natwari. Twarski pjenjes za tutón kruch s pschekładźischczom w Jěžowje 800 000 hriwnow wuczini. Pschi tym pak hischcze wudawk za kupjenje leżomnoscźow njeje wobliczeny. Jako druhu ratu za twar knježerstwo wot sejma 200 000 hriwnow żada. Wójskowe sarjadnistwo je swólniwe, 100 000 hriwnow twarskim pjenjesam pschidacź.

S **Kamjenza.** Na njewschědne waschnje je sebi póndźelu wjeczor w 10 hodźinach jedyn rekrut tudomneho péscheho regimenta žiwjenje wsacź spytał. Wón so s mosta dele na želesnistu koliju s wotpohladom cźišny so by jeho wujědźazy želesnisti cźah pschejěł. Wojak pak swoje wotmyślenje njedozpi, dokelž na podlauschu koliju padże. Padnywschi bě so wón jenoż lohko wobschkodźił.

S **Drażdźan.** Sakski minister swonkownych naležnoscźow, hrabja Witzthum, je se swojim pucźowanjom do Wina dozpił, so so winwos cźeskeje brunizy do Sakskeje troschku powyschi. Wjes Winom a Drażdźanami so wo tym dale jedna.

S **Wojerez.** Sandźenu sobotu popołdnju nad Wojerezami a wokolnoscźu cźežke njewjedro cźehnjesche. Błysk swudowjenu Khrystianu Pawlitowu, kotraž na polu dźěłasche, sarasy. Jejny w bliskoscźi so namakazy swyn s stróżelemi woteńdże.

— **(Sebrane sarěsane swinjo.)** W jenej wsy pola Wojerez sebi sobotu w nozy jedyn ratař tucźne swinjo skradźu sarěša. Wón so njemału wustróża, hdyž nasajtra gmejnski pschedstejicźeŕ shromadźe s hamtskim pschedstejiczerjom k njemu pschińdże. Wonaj sebi wot burika samotwinje žadaschtaj, dokelž njebě doscź butry wotedawał. Jeho dom za butru pschepytajo w pinzy sarěsane swinjo namakaschtaj a jo sebraschtaj.

Se Sleho Komorowa. Wot swjatkow so torfowe łuki pola Wórlizy pala. Něhdźe 5 metrow hłuboko leżazy torf wohnjej wjele zyroby dawa. Hacź do sańdźeneje wutory bě so hižo něhdźe 25 jutrow torfa spalilo. Jeli so so wobydlerjam njeby poradźiło woheń poddušycź, by wjeß do stracha pschischła. Ssnadź je woheń s tym nastał, so su młodźi ludźo s njekedźbliwoscźu sapalenu schwabliczku abo kónczk zigary na łuku cźišli, s cźimž je so łuka samischkała.

S **Běleje Wody.** S rěsaka Pawoła Schmidta su paduschi w nozy k wutorje 22 cźerjenskich rjemjenjow kradnyli. Nastata schkoda někotre tyßaz hriwnow wucźinja.

S **Běleje Wody.** Hdyž bě so njedźelu w nozy jena žona, kotraž w jenym domje na Mużakowskej drósy sama bydli, do łoża lehnyła, wona pod łožom někoho cźežko dychacź saßyschcha. Polna hrosy žona s łoża skoczi, wuběża se jstwy a durje samknywschi sußodow na pomoz sawoła. Mjes tym so wójstwje sakhroskota, a žona błyschsche, kak něchtó wokno wocźini a s njeho won skoczi. Žona je pjecza wjetschu sumu pjenjes doma měła, na kotruž drje je sebi paduch wotmyślił.

S **Khoczebusa.** (Spytane sajědojcźenje.) Psched Khoczebuskim pschißažnym sudom mějesche so wutoru 23 létna mandźelska kožowego wikowarja Richtera samkowicź. Ju winowachu, so bě spytała, swojemu we wójnje pschebywazemu mużej s jědom sawdacź. Wona bě jmu kuskojty zokor a tykanz pósłała, kotryž bě se strychninom namkocziła. S pschipadom bě poßylku niz jejny mandźelski, ale jedyn wojak teho samego njena dostał, kotryž bě tykanz a zokor woptał. Wón hnydom na strychninowe sajědojcźenje skhori a je dlěschi cźaß w lazaretu leżecź dyrbjał. Kaž stabowy lěkař wobswědczi, budźische wojak na sajědojcźenje wumrjeł, hdy budźische tak sylnu naturu njeměł. Pschißažni wobskorženu za winowatu spytowaneho sajědojcźerskeho mordarstwa spósnachu. Ssud ju k khostarni na 5 lět saßudźi a jej cźeßne prawa na 5 lět wotrjekny.

S **Mużakowa.** Na sajědojcźenje je njedźelu wósomlětna dźowka Kubschez swójby w Mużakowje wumrjeła. Kubschezy su spinał k wobjedu jědli, na cźož stej dźěscźi skhorjej a wróczałej. Mjes tym so je so jenemu dźěscźu žiwjenje sakhowało, je druhe se snamjenjenji sajědojcźenja wumrjeło.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Pjatnacźelětny dźěłacźeŕ Golgolewski, w Adolfskej Hěcźe dźěłazy, bě khamor dźěłacźerja Wollmanna we Khrósćze rospacźił a s njeho 1 cźaßnit s rjecźasom, dypsacźnu latarnju a pohladnizy kradnył. Wobskorženy ma hižo dla jeneho prjedawscheho paduchstwa 5 měßazow jaswa wotbędźecź. Psched sudom drje přěješche, so je winowaty, tola mějachu sudnizy jeho winu za dopokasanu. Duž jeho prjedawschemu khostanju 10 měßazow jastwa pschidachu.

Přilopk.

* **(Rußojo w lěßu.)** Po swojim hońtwinskim revěrje bliško Pirny khodźo, je jedyn Drażdźanski měschczan tśjoch ruskich jatych wojakow nadeschoł, kotśiž sebi běrny pražachu. Roskrane swre njewobělene běrny woni sa cźeńkimi hakožkami nad wohnjom dźeržachu. 25 puntow nakradnjenych běrnow mějachu woni hischcze pschi sebi. Pśched scheścźimi dnjemi běchu so Rußojo se swojeho dźělanischcźa wotßalili, kotremuž cźechu so s lěhwa jatych pschipokasali. Woni so wyschnoscźi bliščeje wsy pschepodachu.

* **(Jedyn byk cźłowjeka smjertnje sranił.)** Pola Eschwega je njejabzy snjemdrjeny gmejnski byk měschczanostu Heppu s Weidenhausena k semi storhnył. Wodźiwjene skoczo budźische měschczanostu morito, hdy budźichu ludźo na pomoz njepschischli a byka njesatšělili.

* **(Ssmjerc pschi telsonje.)** Sa cźaß njewjedra so žona hoscźenzarja Jungi w Cuxhavenje k telefonej sawola. Hdyž bě lědma słyschak k wuchu wsała, wona morwa na semju padże. Błysk bě do telefonoweho woda sajěł a bě žoninenu žiwjenju nahły kónz cźinił.

* **(Wulke wohnje.)** W Gyengyes we Wuherskej póndźelu popołdnju w khorowni woheń wudyri, kotryž so se sylnym wětrom na khěže někotrych drohow pschenjeße. — Dale so s Bena w Morawskej pische: Město Wischow je so s wulkim wohnjom doma pytał. S jenym dodźerżanym wuhenjom woheń nasta. Wichorojty wětr płomjenja na 55 twarjenjow rosschěri. Pjecź cźłowjekow je pschi wohnju žiwjenje shubiło.

Wulke wohnjowe njesboże je też wjeß Ober-Reusch we wjecźornych połnóznych Cźechach podeschko. Se 60 statokow wo wsy je so 29 se wschěmi pódlanskimi twarjenjemi sniczilo. Wobydlerjo njejßu skoro niczo wukhowali. Też wjele skotu je so sobu spalilo. Ssydomnacźelětny duchaßtaby syn jeneho kublerja je woheń saparał. Wón cźekny a so w Aichu žandarmeriji staji.

* **(Wulki woheń w Atlanty.)** Reuterez telegrafowańja s Atlanty w Sjednocźnych statach połnóznje Ameriki powě: We wikowanskim dźělu wulki woheń nasta, kotryž psches 100 khěžowych wodźelow snicźi. Schkoda někotre milijony dollarow wucźinja.

* S Bunzlawy so pische: Shromadźizna ratarskeho wokrjeßneho towarstwa sylnische rěsanje howjaseho skota rospominasche. Bunzlawski wokrjeß dyrbi, kaž so sdźeli, 23 prozentow swojeho skotowego wobstatka k rěsu wotedacź. So by so tala dźělba pominyła, njeje wocźakacź. Dla cźežkeho sapschimnjenja do wobstatka dejneho skota je hižo jene provinzialne njaßowe městno wyschnoscź kedźbliwu cźiniło, na to pokasujo, so sastaranju s mlokom a butru strach hrosy. Po poßedźenju sebi tudomnu wokrjeßnu rěsarnju wobhladachu. W njej so sa tydźeń 57 howjadow sarěša. Poßledni tydźeń samón je so we wokrjeßnej rěsarni 60 znatnarjow kołbaßy nadźěłało.

* **(Srěbjo holzu sarasyło.)** W Saborje pola Grünberga w Schlesyskej dyrbjesche jena holza srěbjata s pastwy pschiwjesć. Jene s wólniwych srěbjatow pak psches holzu skoczi a ju tak sylnje do hłowy kopny, so wona hnydom morwa k semi padże.

* **(Powodźenje w Italskej.)** Kaž italske nowiny pišaja, su powodźenja w połnóznej Italskej, w Mailandże samym sa 10 milijonow, jara wulku schkodu naczinile. Po želesnizy se Savony do Turina je so jěsdźenje do zyła sastajicź dyrbjało, dokelž běchu so na želesnizu hromady wotßunjeneje pjerschcze nawalake. Też po někotrych druhich želesniskich linijach so njehodźi jěsdźicź. B.

W Mantua je wulka woda haczenja pschedrěła a so do města dobyła. Někotre městowe dźěle su meter wyßoko póczrjene. Rěka njeje, tak dołho hacź ludźo pomnja, tak wyßoko stupiła, kaž nětkole. Kaž s Bożim dźiwom njeje sebi powodźenje woporu mjes cźłowjekami žadało. Město je zyle wotsamknjene. Wobydlerjam so

ſ cžołmami žiwnoſcź pſchiwożuje. Naſtata ſchkoda žo na 20 miliſjonow lirow woblicža. Ratarjo, kotrychž leżomnoſcże žu žo ſ wulkej wodu ſapuſcžiłe, knjeżerſtwo proſcha, ſo by jim dźěławe mozy k nowowobdźěłanju ſapuſcženych polow ſaradźiło.

* **(Mordarſtwo.)** W Barlinje je žydomnacźelětny broduſtruhaŕ Röſch 17. meje pjatnacźelětneho mechaniſkeho wucžobnika Ernſta Schellina, kotryž pola žwojeju ſtarſcheju na Mittelwaldſkej dróſy bydleſche, ſ hamorom ſaraſył a jeho cžěło w pinzy ſahrjebał. Wot Röſchowych pſchecźelow, kotrymž bě tón wo žwojim njeſkutku powjedał, polizija wo mordarſtwje ſhoni. Cžěło je žo w pinzy namakało. Winik je žo wuſnał a wudawa, ſo je Schellina ſkónzował, dokelž je žo wón bojał, ſo tón paduſchſtwo pſcheradźi, kotrež bě žebi Röſch wotmyślił.

Wboha Hanka.

Macź bě dołhi cžaš khora, móżeſche žwoje domjaze dźěło jeno ſ napinanjom dokonjecź a tola žo prózowaſche, něſchto ſaškužicź, hdźežkuli žo ſkładnoſcź poſkiczi. Schtož jej woženbje pobrachowaſche, bě cžerſtwy powětr a poženlnjaza zyroba. Jeje muž bě dźěłacźeŕ, moleŕ, wſcho móżne; ale dźěłacź žo jemu nochzyſche, a hdyž by žej poł hriwny ſaškužił, by ſa dwě hriwnje laczny był.

Wón mějeſche jeniczkeho žyna Jana, a też hiſchcże něchtó ſchtwórty pola nich bydleſche.

To bě ſe ſpočatka novembra a žněha žo jara dźěſche. Něſchto žej ſaškužicź njebě móżno a khudźi ludźo w pſchedměſcże žo ſ wjetſcha ſ podpjerowanjom dobroczelſkich towarſtwow žiwjachu. Sa ſaškužbu žamu žej mužoju ani ſchkleńzy piwa abo ſchkleńczku palenza kupicź njemóżachu.

Na poł drěmaju Weper pſchi ſymnych khachlach žedźeſche; żona jemu ſ ropyr k dźěłu porjedźeſche a žynk žo prózowaſche, we knisy cžitacź. To bě we tſjoch popołdnju.

Weper wocži wotewri a ſywajo žo ſ bybawym hłoßom żonu wopraſcha:

„Maſch ſchto k jědźi, Marja?“

„K jědźi?“ żona woſpjetowaſche. „Ty dźe žy wſchu poliwku žam ſjědł a na to njedźiwaſch, hacź mamy też my ſchto k jědźi.“

„Ja žym žej myßlił, ſo ſcże žebi wy hižom žwój dźěł poliwki wſali.“

„Ty tola wěſch, ſo wſchědnje jenoż jeniczku poliwku doſtawamy a ſo doma ani ſkamaneho pjenježka nimamy.“

„Saßkužicź žo niczo njehodźi“, wón wotmolwi a ſ nowa wocži ſaúdźeli.

„Wo muje tu njeje cžinicź“, wona ſa khwilu ſ nowa ſapocža, „ja tu nimo teho njebudu wjazy dołho cžerpjecź a ſchto tu też dale na žwěcże mam? Ani jeneje radoſcże na ſemi nimam, ſa cžaš žiwjenja, po zyłych dnach nimam niczo k jědźi, a dźěłacź dyrbju kaž njewólniza (ſchklovina), hłowu móżu lědma ſ mucžnoſcźu hiſchcże dodźerżecź.“

„To budże lěpje, macźi“, nětkole žyn rjekny, „też ja žym žo tajkeho žiwjenja nabył a —“

„Chzecże žnadź prjecź cžahnycź?“ nan jeho pſchetorże, „nó, ſ tym mi najwjetſche wjeßele ſcžinicże a pſcheju žebi, ſo bych tajke brěmjo wotbył.“

„Kak chzeſch ty wo brěmjenju rěcžecź?“ żona jemu rěcź pſchetorże, „ſa tſi njedźeli tebi ſa naš ani pjenježka ſbyko njeje, ty wjazy pſchepijeſch, hacź žej ſaškužeſch, haj, pſchedaſch wſchitko, ſchtož cźi do rukow pſchińdże, jeno ſo mohł žwoju njewuhaßnitu żadoſcź ſa palenzom ſpokojicź.“

„Njeſłob žo, Marja!“

„Njewadźcże žo, nano“, žyn rjekny, „wy mi prjedy ſrosumjeli njejicże, ja žym chzył prajicź, ſo budże lěpje, dokelž chzu ja dźěłacź a žebi něſchto ſaškužicź.“

„Dźěłacź?“ nan ža pokhmurnje ſaßmja, „ja dźěłam a ty widźiſch, ſchto žej ſaškužu.“

„Ja wſchak, nano, nawuknu cžeſtne rjemjeſło.“

„Ach, to radſcho po haßach a torhoſchcźach khodź ſ piſkatym kaſchcžikom (Leierkaſten) abo ſ rucžnymi byrglemi (piſchcźelemi).“

„To žo mi njeby chzyło, ja chzu cžeſtny dźěłacźeŕ bycź a žej žwój khlěb po cžeſcźi ſaškužicź.“

„A tola budźeſch ty to dźěłacź, ſchtož budu ja chzycź.“

„Dźěło hakle cžłowjeka ſnadobnjuje,“

„Hahaha, ſchtó je tebje tole wucźił?“

„Hanka je mi to prajiła, to je we knisy cžitała a ja žam, kaž žo nadźijam bórſy cžitacź nawuknu.“

„Tehodla też to tu zyły cžaš ſ knihemi žydaſch! Marja, pomyßl žej jeno, naſch Jan žnadź chze rěcžnik brcź.“

„Jeno ſo wón wopilź njebudźe“, macź poſdy tny.

S hroſnym wotmolwjenjom Weper ſtany a ſ pjaſcźu žonje pohroſy. Bórſy wſchak žwój hněw podußy a ſe ſwuczenym hłoßom rjekny:

„Poſtaraj žo wo to, ſo bórſy něſchto k jědźi doſtanu, abo rosbiju cźi tu wſchitko na cžrjopy.“

Wboha żona bě podobnym wuſtupam ſwukła, tehodla žo njeſtróži.

S waha žo durje wotewrichu a holczka ſaſtupi.

To je bjes maka hiſchcże dźěcźo, runjež ſkoro też tak ſtara, kaž Jank; cźělne a duchowne cžerpjenje bě jejne wotroſcźenje ſadźerżało. Wobliczo ma blěde, jejnej hłubokoležazej a cžerwjenej wocži na to pokaſujetej, ſo je hižo wjele žyſlow pſchelała. a cžorne włoſy kaž žida žo jej wokoło hłowy wija. A kajku ma draſtu! Cžeńka žuſnja a wuſmanjene rubjeſchko ju lědma pſched ſmjerſnjenjom ſchkitaſche.

Se ſymu a ſ hłodom dyrkotajo bě žo dó jſtwy dowleczíła a najprjódy žo hnudom na Wepera ſahlada a žo jeho wuſtróži. Wotlakujcy žo wotpołoži blachowu korbawku, a ſ nježnym hłoßom porěcża:

„Skoro niczo njejßym mohła pſchinjeſcź; ludźo bychu najradſcho też popjeł ſpalili a te por kuſka wuhla, kiž na haßy ležachu, njemóżach pſchinjeſcź, dokelž běchu pſchimjerſnjene.“

„Ty łžiſch!“ Weper ſareji, k tſchepotazemu dźěſcźu žo bliżo, „ty niczo pytała njejßy, ty lěni njeplecho, to žy nělydźe žo homika a žy ſ druhimi hrajkała!“

Podarmo žo Hanka wobaraſche, ſo w tak krutej ſymje njeje mohła hrajkacź a ſo wot ranja niczo jědła njeje.

„Tehodla też to žy ſaßo tak bórſy domoj pſchiſchła, ſo by žo natykała! Hladaj, ſo mi ſ woczow pſchińdźeſch a žo njewrócźej, doniž korbawku połnu njeſmějeſch!“

„Pónu“, ſahikny Hanka, „ale najprjedy dajcże mi —“

„Schto dha mam cźi dacź?“ Weper ſakſchiczi.

„Jeno kuſk khlěba, žym jara hłódna.“

„Khlěba? — Myßliſch dha žej, ſo mamy my khlěba? Cžeho dla žej duzy po pucźu njenaproßyſch?“

„Proßycź!“

„To je cźi wěſcże ſprózne dźěło? Abo je žnadź knjeżniczka na to kuſk jara wumyßlena?“

„Ja żenje po proſchenju była njejßym!“

„Duż dyrbiſch to nětkole nawuknycź a žej ſpomjatkuj, ſchto cźi powjedam. Hacź dotal žym cże tu darmo dźeržał a naßycźał —“

„Bóh wam to ſapłacźi —“

„Tak dołho njecham cžakacź. Móżeſch pola naš woſtacź, ſ nami jeſcź, njetrebaſch żaneho wuhla ſběracź, ale dyrbiſch kóždy dźeń poł hriwny domoj pſchinjeſcź.“

„Poł hriwny?“ Hanka ſdychny, „ale ſ wotkal chzu tu wſacź“

„To je twoja wěź!“

„Ale, nano, cžeho dla žebi žadaſch, ſchtož je njemóżne?“

„Ani žłowczka wjazy, ty lěnicho!‘ nan ſareji a ſ pjaſcźu wo blido dyri.

„Woſtaj Hanku na pokoj“, macź proſchešche, „njeczíi harý, žußodźa bychu žej myßlicź móhli, ſo žu žo ſaßo wopił.“

„Njech maju žo žußodźa k djabołej“, Weper kſchiczeſche, „tule žym ja knjes, a ſchtož ja chzu, dyrbi žo ſtacź. Wot dźenžniſcheho dyrbiſch mi kóždy dźeń poł hriwny pſchinjeſcź, hewak cże ſ durjemi won wucźérju.“

„Ow žmilcże žo nad wbohej wopuſchcźenej žyrotu“, dźěcźo płakajo proſchešche, „móżecże dha tak ſaßaku wutrobu měcź? Hladajcże jeno, mojej ruzy ſtej wot ſymy módrej, porſty žu ſcźerpłe, hdyž žym tak dołho we žněhu ryka a wuhlo pytała a nětkole žym hłódna! Njehońcże mje won!“ A dyrkotajo holczka ruzy pſched nim ſtykny.

„Won ſ tobu, ty móżeſch žo rjenje tajicź“. wón ſawoła, „won ſ tobu, njekniczomna holza, a njekhodź mi wjazy na wocži; proſch, kradń, abo cże —“

A ſ hroženjom poſběhnjena ruka chzyſche na holczku ſpadnycź, ale kaž ſ blyſkom Jan pſchiſkoczi, ſadźerża rosnjemdrjenemu nanej ruku a ſawoła:

„Njebijcże ju!“

Saſłobjeny Weper popadny žwojeho žyna ſa ſchiju a cźißny jeho wo ſcźěnu, tak ſo na poł morwy na ſemju padny.

Macź jemu na pomoz pschikhwata a wustrózena Hanka ſ domu wubĕża.

Wostajmy ſurowcho muża jeho ſkobam, kiž ſo ſ wjetſcha na hubjenn domjazu nadobu wutſchaßechu, kotruž njemdrowak na kruchi rosbijeſche.

Ssußodźa kĕchu temu hižo pschiwukli a ſo ſ tym wutorhnyć njedachu.

Hdyž bĕ Weper wſchitko rosbił, popadny korbawku, kiž bĕ tu Hanka ſtejo wostajiła, a dźĕſche do bliżſcheje palenzownje, ſo by ju pſchepił.

(Pokračowanje.)

Zyrkwinſke powjeſcze.

W Michalſkej zyrkwi ſmĕje jutſje, 1. njedźelu po ſwj. Trojizy, rano we 8 hodźinach duchowny Tyſchef nĕmſku powjednu wucźbu, dopoldnja w 9 hodźinach ſmĕje farar Räda nĕmſke a ½11 hodźin ſerbſke prĕdowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ſo kolekta ſa Luźizyny ſtutk luboſcze ſbĕra.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj wotmĕje duchowny Ty chef wucźbu ſe ſerbſkej konfirmĕrowanej mlodźinu.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotmĕje farar Räda nĕmſku wójnſku modleriſku hodźinu.

Tydźeńſke faſtojiſke dźĕła ſmĕje duchowny Tyſchef.

Semrjeczi:

W Michalſkej woßadźe: Ota Richard Hilbźenz, ſtudenta matematiki a chemije ſe Zidoma, leutnant reſerwy a wodźeł lĕtadła, mĕjeczel żeleſn. kſchiża 2. rjadowniſe a ſilborneje medaille Bjedricha Auguſta († w Fürſtenwaldźe, khowany na Zidowje), 24 l. 4 m. 10 d. — Max Rudolf, Khorle Hermann Jencza, ſchewſkeho miſchtra w Maym Wjelkowje, w tu khwilu we wojerſkej ſłużbje, ſ. we Wulkim Wjelkowje, 2 m. 20 d. — Johana Roſalija Ludwigowa, Guſtava Ludwiga ſkatarja na Zidowje, mandźelſka, 53 l. 9 m. 4 d.

W druhich woßadach: Olga Scharlota, Auguſta Schmidta, liſtynoſch. we Lomſku, w tu khwilu we wojerſkej ſłużbje, dź., 7 l 2 m. — Johana Auguſta ſwudowjena Rienczowa rodź. Khudobez, wumjeńkatka w Jatſobju, 75 l. 5 m. 8 d. — Marja Thereſija ſwudowjena Roſyna w Rakojdach, 46 l. 1 m. 6 d. — Hana Thereſija, Hermana Ducźmana, żiwnoſczerja w Rakojdach, mandźelſka, 41 l. 1 m. 17 d.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

Jutſje, 1. njedźelu po ſwj. Trojizy, ſmĕje rano ½8 hodźin farar Kſchi żan ſerbſku ſpowjednu wucźbu, dopoldnja ½9 hodźin ſmĕje duchowny Voigt ſerbſke a w 10 hodźinach nĕmſke prĕdowanje.

Njedźelu popoldnju w 3 hodźinach wotmĕje ſo katechismußowa wucźba ſa nĕmſku mużſku mlodźinu.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodźinach wotmĕje ſo nĕmſka wójnſka modleriſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

Jutſje, 1. njedźelu po ſwj. Trojizy, ſmĕje farar Domaſchka rano ½8 hodźin nĕmſku ſpowjednu wucźbu, dopoldnja ½9 hodźin ſmĕje duchowny Vójz nĕmſke a w 10 hodźinach ſerbſke prĕdowanje. (Wopomnjeńſke kemſchenje ſa padnjenych wojakow.)

Zyrkwiny khor ſpĕwa: „Sbóżni ſu czi morwi".

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj wotmĕje farar Domaſchka dźĕczazu Boźu ſłużbu.

Njedźelu popoldnju w 4 hodźinach ſhromadźiſna ſerbſkeje żónſkeje mlodźiny w paczerſkej ſwje.

Wutoru wjeczor we 8 hodźinach ſmĕje farar Domaſchka w Mäßlingez domje w Hornjej Hórzy nĕmſku wójnſku modleriſku nutrnoſcź.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Njeßwaczidla.

Jutſje, 1. njedźelu po ſwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach ſerbſka ſpowjedź, dopoldnja w 9 hodźinach ſerbſke kemſchenje ſ wopomnjeńſkej ſwjatoczноſczu ſa padnjenych wojakow, ½11 hodźin nĕmſke kemſchenje.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj wotmĕje ſo kemſchenje ſa nĕmſku mlodźinu.

Pjatk wjeczor we 8 hodźinach wotmĕje ſo nĕmſka wójnſka modleriſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Rakez.

Jutſje, 1. njedźelu po ſwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach ſerbſka ſpowjedź, dopoldnja w 9 hodźinach ſerbſke a ½11 hodźin nĕmſke kemſchenje.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj wotmĕje ſo nyſchpor ſa nĕmſku mlodźinu.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotmĕje ſo ſerbſka wójnſka modleriſka hodźina.

Jĕſdny plan, płaczazy wot 1. junija 1917.

S Arnsdorfa do Kamjenza.

S Arnsdorfa	6,55	10,05	*1,38	4,17	6,20	8.47	12,22†
Kleinröhrsdorfa	7,07	10.17	1,49	4,29	6,32	8,59	12,34
Großröhrsdorfa	7,17	10,27	1,59	4,38	6,41	9,08	12,44
Połcźnizy	7,27	10,36	2,08	4,48	6,51	9,17	12,54
Do Kamenza	7,44	10,52	2,24	5,04	7,06	9,33	1,10

S Kamjenza do Arnsdorfa.

S Kamjenza	5,20	8 33	12,11*	2,47	7 35	—	10,—†
Połcźnizy	5,48	8.59	12,38	3,08	8 05	—	10 48
Großröhrsdorfa	5,58	9,10	12,48	3,16	8,16	—	11 0[illegible]
Kleinröhrsdorfa	6,03	9,15	12,53	3,21	8,21	—	11,19
Do Arnsdorfa	6,10	9,22	1,—	3,28	8,23	—	—

† Jĕſdźi w nozy po njedźeli a ſwjatym dnju a w nozy po ſrjedźe.

* Jĕſdźi jenoż kóżdy poßledni dźĕławy dźeń w tydźenju.

S Budyſchina do Wjeleczina.

S Budyſchina	7,10	7,45	10,48	1 20	2,06	4,34	6 22	6,50	9,- 1§
Dźĕżnikez	7,18	7,57	10,56	1,32	2,15	4,43	6 30	6,58	9 59
Budeſtez	7,25	8,05	11,02	1,41	2,21	4,49	6,57	7,05	10,05
Roswodez	7,30	—	11,07	—	2,27	4,54	—	7,10	10,10
do Wjeleczina	7,38	—	11,14	—	2,35	5,01	—	7,18	10,18

S Wjeleczina do Budyſchina.

S Wjeleczina	—	8,39	11,34	—	3,06	5,23	7 35	—	12 5§
Roswodez	—	8,37	11,40	—	3,13	5,29	7,41	—	2 11
Budeſtez	5 59	8,45	11,45	11,59	3, 8	5,34	7,46	8,—	12,16
Dźĕżnikez	6,09	8,51	11,51	12,08	3,24	5,40	7,52	8,08	12,22
do Budyſchina	6,20	8,58	11,58	12,19	3,31	5,47	7,59	8,17	1 ,29

§ Jenoż hacź na dalſche njedźelu a ſwjate dny.

S Falkenberga do Kohlfurta.

S Falkenberga		7,17	10,12			5,48	8,54
Ruhland		8,52	11,55			7,23	10,26
Czorny Khołmz		9,30	12,35			8,05	10,57
Wojerezy	6,45	9,52	12,45	4,50		8,27	11,06
Las	7,05	10,10		5,12		8,53	
Delni Wujeſd	7,16	10,21		5,25		9,11	
Klětno	7,25	10,32		5,35		9,27	
Hórki	8,05	11,29		6,24		10,18	
Do Kohlfurta	9,—	12,06		7,07		11,22	

S Kohlfurta do Falkenberga.

S Kohlfurta	3,55	5,50	—	1,06	7,05	
Hórki	4,27	6,30	—	1,50	8,—	
Klětno	5,10	7,10	—	2,29	8,38	
Delni Wujeſd	5,19	7,22	—	2,39	8,49	
Las	5,29	7,35	—	2,51	9,—	
Wojerezy	5,50	8,09	—	3,27	9,22	
Czorny Khołmz	5,59	8,19	—	3 38	9,32	
Ruhland	6,24	9,—	—	4,46	10,24	
Do Falkenberga	7,48	10,37	—	5,58	11,57	

Shorjelz—Barlin.

Shorjelz . . .	—	5.20	7.41	11 24	1.04	—	6.32
Hórka	—	5.52	8.12	11.45	1.40	—	7.- 2
Běła Woda . .	5.22	6.34	8.50	12.11	2.18	6.20	7.43
Sslepo . . .	5,34	6,44	9.—	—	2.28	6.32	7.-3
Hródk	5.54	6.57	9.13	12.23	2.41	6.49	8.07
Khocźebus . .	6.30	7.29	9.56	12.56	3.21	7.28	8.47
Barlin . . .	—	—	12.30	2.44	5.55	—	11.35

Barlin—Shorjelz.

Barlin . . .	—	-	7.07	10.32		3.09	7.07	8.28
Khocźebus . .	3.58	6.35	9.39	12.30	3.40	6.12	9.55	10.31
Hródk	4.46	7.11	10.14	12.55	4.27	6.45		11.12
Sslepo . . .	5.03	7.23	10.26	—	4.44	6,59		11,26
Běła Woda . .	5.16	7.36	10.37	1.14	4.57	7,10		11.38
Hórka	—	8.18	11.23	1.44	—	7.58		12.20
Shorjelz . . .	—	8.49	11.55	2.09	—	8.32		12.55

Běła Woda—Mużakow a wroczo.

S Běkeje Wody	9.01	12.16	5.00	7.42
Do Mużakowa	9,23	12.38	5.22	8.01
S Mużakowa	7,07	11.30	3.47	6.40
Do Běkeje Wody	7.29	11.49	4.09	7.02

Kóždy, kotryžchze ßebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedzicź** dacź njech dże k cžaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenčž pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźĕło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaczišname wupołożene, wobhladacź.**

Trjebany młyn

kamjeń 70 cm. w pſcherĕſku, ſ podkožkom ſ lateho żeleſa, ſa elektr. abo göbelowe cźĕrjenje, k ſchrótowanju a mlĕczu ßo hodźaty, je tunjo na pſchedań ua Hoſchiz haßy 8 w dworje na lĕwizy.

Słužobna holza

15—17 lĕtna ßo do Budyſchina p„ta.

Lina Strobelowa na ſchulſkej rósy 7 po 1 ſkhodźe na prawizy.

Naſcha pſchiprawa k dźĕłanju

kylneje słomy

je dźĕłacź poczała. Duž ßo nĕtko ßłoma k pſchedźĕłanju pſchijimuje.

Wotewrjena ßłoma je wubjerna piza ſa wſchón domjazy ſkót, **woßebje** ſa konje a wſchón cźehnity ſkót.

Hornjołużiſka fabrika bĕrnjazych ßuſchenkow

ſap. t. ſ wobm. ruk.

w Barcźe w Sakſkej.

A. Richter, pſchedßyda.

Piſitne khartki

ßo derje a tunjo cźiſchcźa we wudawarni Serb. Nowin.

Służobna holza

ßo k 1. julijej pyta w Budyſchinje na Möltkowej dróſy 31 po 1 ſkhodźe.

Konje k rĕſu

po najwyſchſichich płaczišnach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiſer

ſchi mjaßowych jĕdlach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Nowe knihi wuſchle:

Evangelſka wĕra mjes Słowjanami.

Napißał **G. Schwjela,** farař w Deſchnje.

Płaczišna **0,80** mk. Sp ßarjowy naklad.

Doſtacź w **Ssmolerjez knihicźiſchcźerni.**

Kedźbu!

Ratarjo! Wobßedźerjo konjow!

Kupuju **włoßanki** wotſihane a wucźeßane ſ wopuſche a ſ hriwow.

Proſchu wo poſkicźenki.

Walter Fleiſcher, wikowarńja ſ koßmami **w Lubiju.**

Rajſku trawu
timothejowu trawu
lucžnu dornizu

hiſchcźe wotedawa

Pawoł Scholta naßlĕdnik

na hoſchiz haßy.

Telefon 56 a 96.

Wſchĕ druźiny

ßyrych harowanych a njeharowanych

kožow

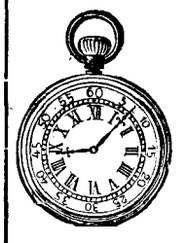
ſebrane a njeſebrane, kupuje

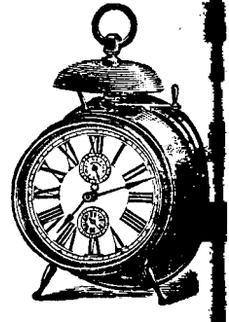
Otto Hausotter

na garbarſkej haßy 32.

Budźaki ſ dobrym gratom

a

ßwĕczate cźaßniki

ſa wojſkow

porucźa

F. Marſchnerowy naßlĕd.

M. Ewald, cźaßnikař.

Krucźe ſprawne poßłużenje. Pißomne rukowanje.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěšťki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 24. **Sobotu 16. junija 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojowniščejo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

15. junija. **W Flandernskej ju po poměrnje měrnym dnju mjes Ypernom a Armentieres wječor ½9 hodźin žylne bubnowanje tšelenje sapoča, po kotrymž Jendźeleźenjo po zyłej froncje nadběhi činjachu. Po woiowanju, kotrež ś městnami hač do ranja traješe, ju nasche pschedstraže wróćo sejšćechu, kotrež naschu bóle k ranju leżazu wojowansku liniju mjes Hollebeke, Doubinym dołom a k krótkemu wječorej wot Warnetona wot 10. meje ś wuspěchom pschećiwo wschěm wobhonjerskim wupadam sakrywachu.**

K połnoc wojowniščeja hač k mórskemu briohej artillerija jenoź mało dźełasche. S pschešłapjenjom nadběhanske wotdźelenje jeneho delnjorheinskeho reoimenta pschi Yperskim kanalu belgiske wotdźelenje 25 muži wusběhny.

Pschi Artoiskej froncje Jendźeleźenjo rano po žylnym tšelenju naschе hrjebie k ranju wot Monchy nadwadźechu. Na někotrych městnach ju do nich dobuchu. tola ju ś napschećiwnym nadběhom sašo ś nich cžišnychu. Jedyn kruch hrjebje k wječoru wot Bois du Sart je hischeźe w njepschećelskej ruce.

Wječor někotre jendźelske batajllony k raniu wot Loos do prědka dźěchu. Teź tu ju naschе stejišćeja ś mózným napschećiwnym nadběhom dźeržachu.

Wójsko němskeho kronprynza.

Pschi Chemin des Dames ju we wječornych hodźinach artillerijske woiowanje na bokomaj Laonsko-Soissonskej drohi a pschi Symskej horje wožiwi.

Naschе nadběhanske wotdźelenja ś pschedewšaćow pšećiwo franzowskim briebjam k dołhemu raniu wot Brune, k wječorej Suippeskeje nižiny a na rańšchim Maasynym brjohu jatych a nadobyk pschinjeechu.

Rańšche wojowniščejo.

Žiwe artillerijske tšelenje pola Ssmorgona, k wječorej wot Luzka a pschi železnizomaj, ze Sloczowa do Halicza a Tarnopola wjedźaznmaj.

Pschi mazedonskej froncje njeje ju ničo pscheměniło.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Nadpad němskich lětadłow na London.

S Barlina ju powě: 13. junija pschipołdnju w 1 hodźinje eskadra němskich wulkich lětadłow pod wjednistwom eskadrowego komandeura heitmana Brandenburga twjerdźiznu London pschi najjaknischim wiedrje nadwadźe. Lětadła ju do dokow, kódźerńjow a železnischich twarow, kotrež stej města leżazych, a do statnych magazinow a składownjow, kotrež ju po brjohomaj Themsy cžahnu, samerichu. Na wjele městnach woheń nasta, kotryž w składach wjele zyroby namaka. Eskadra dlěje dyžli schtwórcź hodźiny nad nadpadnjenej stronje wosta. Njedźiwajcy jendźelskich wobaranskich naprawow ju wschě lětadła do swojich domowinskich pschistawow wróćischu. Jene njepschećelske lětadło, kotrež ju nad Themsu pschi powětrowym wojowanju wottšeli, ju palo do hłubiny padźe.

Jendźelske knježerstwo je wo nadpadźe němskich lětadłow na London šlědowazu rosprawu podało: 12 abo 15 njepschećelskich lětadłow je nad Essexom k Londonej pschileczało. ¼12 hodźin bomby na rańschi London padacź počachu a 13 bombow do městoweje šrjedźišny padźe. Tak daloko hacź je znate, je ju šrjedź města 41 wožobow morjło a 121 ranjło. Wobaranske kanony do njepschećela tšělachu, mjes tym so ju wulka liczba lětadłow za nimi puschećeli. Tónle zapiš pak hischeźe njeje dospołny a liczba morwych a ranjenych móże wjetscha bycź. Nadpad na London 15 minutow traješe. Jena bomba na jedyn železniski cžah padźe, hdyž do zastanischcža jědźeše; pschi tym ju 5 wosow rosbi. Rospadanki, pod kotrymiž puczowarjo leżachu, ju zwalichu. Mjes tym so ju 7 morwych a 16 ranjenych wotnješe, dwórnischcžo hodźinu dołho zamknjene wosta. Jena bomba pschez tři poskhody do jeneje cžischcžernje padźe, w kotrejž 100 muži a žonow dźěłasche. W jenej cžajowni ju 6 wožobow mori a 16 ju cžežko rani.

Wojowanje podmórskich cžołmow.

S Barlina ju 13. junija powě, so ju němske podmórske cžołmy w jendźelskim kanalu a w atlantskim Ozeanje 6500 tunow wopschijazu jendźelsku łódź „Clan Murray" a jenu druhu jendźelsku wjetschu łódź, w šrjedźozemskim moriu 7 jendźelskich parnych a 10 italskich płachtatych łódźow, wschо hromadźe 33,370 tunow wopschijazych, potepike. B.

---

13. junija rosprawa němskeho admiralskeho staba powě, so ju němske podmórske cžołmy w morju wokolo Jendźelskeje łódźe, 20 100 tunow wopschijaze, potelke. D.

Němski podmórski cžołm „U. 52" ju wobschkodźił, a ju do Cadirskho pschistawa sczahnył.

S Cadixa w Schpanskej ju powě: Jedyn schpanski torpedoski cžołm 11. junija blisko Cadixskeho saliwa němski podmórski cžołm „U. 52" namaka, kotrehoż maschina bě ś wutšelom ś kanony wobschkodźena. Wobskadka 20 muži wucžinja. Podmórski cžołm je ju do Cadixskeho pschistawa sczahnył. Wón nieśnjě ś łódźemi zentralnych mozow (Němskeje, Awstriskeje a Turkowskeje), kotrež ju w pschistawje wucźek namakale, wobkhadźecź. Dokelž budźe wuporjedźenje dlěje dyžli 2 dnjej tracź, ju podmórski cžołm w pschistawje sadźerži. Němski komandant je ju wyschnosczi pschedstajił. Ta je jeho wopyt wotpłacźiła. B.

Žana nadźija na měr w tutym lěcze.

S Barlina ju powě:

Lětša njeje na to liczicź, so Amerika wjetsche wojerske mozy na europiske wojowniščejo pósczele. Dokelž je ju Jendźelska rossudźiła, se wschěmi mozami dale wojowacź a wulku nadźiju na sapschimanje amerikanskeho wójska steja, drje mudrje cžinimy, so nadźiju na kónz wójny w tutym lěcze wróćo stajimy a ś móžnosczu liczimy, so budźe wójna najskerje hač do pschichodneho lěta tracź. So teź knježerstwo tak myšli, je ś pschipowiedźenja spósnacź, so ju wólbna perioda nětczischeho khěžorstwoweho zejma znowa podleschi. D.

Bohate žitowe žně w Rumunskej.

Žně w Rumunskej zu ju poradźike. Hižo nětkole ju ś Rumunskej žito po Dunaju do Awstriskeje wosy. B.

Awstriska wójska rosprawa.

14. junija. Na italskim połnóznym wojowniščezu bě wežera na wyšokej runinje žydom gmejow jenoź artillerijske wojowanje. Hewak njeje ničo powjedźicź.

Franzowska wójska rosprawa.

13. junija. Artillerijske wojowanje pola Laffauxskeho młyna, ś Cornilletskeje hory, wot Butte de Mesnil, ś hórki 304 a ś Les

Chevaucher wotmyßlik, ßo njeporadźi. S khwilemi ſ wobeju ſtron Paroches. Pſcheßkapjenje, kotreż bě ßebi njepſcheczel pola Haute artillerija w Belgiſkej a pola Craonne wojowaſche.

Mazedonſke wojowniſchczo: Njepſcheczelowe nadběhi pola Doldźeli blikko Doiranſkeho jězora ßo w nozy 11. junija wotpokasachu.

W Theſſaliſkej je naſcha kavallerija do Lariſſy ſaczahnyka. B.

Jendźelſka wójſkowa rospraŵa.

13. junija. Cźinjachmy wuſpěſchne wobhonjenja a njepſchecźelſki nadpad pola Richebourg l' Avoue wotraſychmy. Njepſcheczelſke nadběhi pſchecziwo naſchim ſteiiſchczam, kotreż ſmy wczera na bokomaj wot Souchez dobyli, ßo ſ tſělenżu artillerije a maſchinſkich tſělbow wotpokaſa. B.

Poſtuwanje Jendźelczanow w Flanderſkej.

Na franzowſkim dołhoraňſchim wojowniſchczu ßu po roſprawie jendźelſkeho generalneho ſtaba 7. junija němſke linije pola Meſſines a pſchi hórkach pola Wytſchaete no 9 jendźelſkich mil dołhej froncze nadběhachu. Jendźelczenjo Meſſines, Wytſchaete a druhe města dobuchu, 7000 muži ſajachu a 20 kanonow ſebrachu.

Do ßwojich nadběhow nimo měry ſylnym minam pod němſkimi ſteiiſchczemi rosbuchnyču dachu. Powětr ßo czerwjeny ſbarbi, wuſchi powkuſchazu wrjeſkot bě ßłyſchecź. Poßlednje ßydom dnjow bě ßo nadběh ſ móznym bombardementom pſchibotowak. Krajina bě ße na njewobſkomne waſchnje ſapuſczika. Wſcha pjercź bě ßo wot ſwody horie czika a ßo pſchewalika. B.

Dopiſkowaŕ Londonſkich „Times" piſche, ſo je ßo k rosbuchnjenju němſkich ſteiiſchczow pola Meſſines 600 tunow (12 000 zentnariow) rosbuchadkow nakoźiło. Na wubuchnjenje ßo hladaſche, każ na wupraßnjenje jeneho wulkana. D.

Żiwiſche wojowanje na italſkim połnóznym wojowniſchczu.

Po italſkej wójſkowej roſprawje je ßo na italſkim połnóznym wojowniſchczu 9. a 10. junija ſylniſcho wojowało. Italſzy ßu awſtriſke ſteiiſchcza na Monte Zebio a Monte Zerno nadběhali a ßo njedźiwaizy ßylnych njewiedrow Aanelleſkeho pſchekhoda a dobreho dźěła Monte Ortigara k ranju Elſer Koaela ſmozowali, pſchi czimż ßu 512 muži, mjes nimi 7 offizěrow, ſajeli. B.

Wo wobſtejnoſczach w ruſkim wójſku.

W roſrěczenju ſ nowinarjemi je wójnſki miniſter Kerenſki wo ßwojich ſaczíſchczach pſchi froncze prajił: Smyßlenje wojakow pſchi froncze je powſchitkownje dobre. W něktorych ſtronach wojazy wulku rěſnoſcź pokaſachu. Wójſkowa oraaniſazija na nowych ſakoźkach ßo ſ pomozu regimentſkich wubierkow, kotreż khětru nahladnoſcź wuźija, ruczе pſchewieduje. Sbratrowanja ßo nětkole wſchudźe pſchi froncze jenomyßlnie ſakudźeja a ßu ſkoro zyle pſcheſtałe. Woßebje czěkanje wot khorhoje mjes wojakami powſchitkowne pohórſchenje ſbudźuje, kotfiż ßebi naiſkylniſche naprawy pſchecźiwo czěknjenzam żadaju. Organiſazija pſchiwodźenja poßylnjenjow k froncze a ſaſtaranje wójſka ſ żiwnoſczu je ßo wolěpſchiło. Wo podawkach w Kronſtadtu Kerenſki praji: „Tamniſche wohſteinoſcze wjazy khutne ſtaroſcze njeſbudźuja. Schulſke wóinſke łódże ßu jena po druhej Kronſtadt wopuſcheźike, każ je to knjeżerſtwo poruczíło."

„Corriere della Sera" ſ Pětrograda powě, ſo ſa něktore niedźele Ruſka k offenſiwje na jenym městnje pſcheńdźe, hdźež je wójſko w rjedźe woſtało. B.

Kereniſkeho wopyt wſchi froncze.

Hdyž ruſki wójnſki miniſter Kerenſki frontu wopyta, roſrěczenje mjes nim a jenym wojakom kedźbliwoſcź na ßo wobroczi. Tutón Kerenſkemu praji, ſo bychu pſchi jenej offenſiwje wſchitzy Rußoju kónz wſali, a morwi ani role ani ßwobody njetrjebaju. Nakhwilne knjeżerſtwo dyrbjało teho dla měr ſczinicź, czim ſkerje czim lěpje. Kerenſki wojakowu rěcź pſchetorhny a ſ wótrym hłoßom wotmolwi, ſo ßo ßwoboda njeßmě ſ bjeſknjeżſtwom ſaměnicź a ſo je knjeżerſtwo, kotreż je ßo ſ revoluziju poſtajiło, wopraŵdźite knjeżerſtwo. Żiwjenje najlěpſchich Rußow je ßo ſa czaſ zarſtwa na ſchibieńzy ſkónczíło a to ßo ſawěſcze njeje teho dla ſtało, ſo by kóżdy ßwoje woßebinſke, ßebicźiwe intereßy pſched krajne a ludowe intereßy ſtajał. K regimntowemu roskaſowarjej ßo wobroczíwſchi Kerenſki praji: Knjes wyſchko, wumażcze tuteho wojaka ſe ßwojeho ſapißa, tola wſchitzy dyrbja wjedźecź, ſo je wón hojaſnik, kotryż ßo ſapowjedźi, Ruſku ſakitacź. B.

Spjeczeńza w ruſkim wójſku.

Pětrogradſka telegraſowaŕnja powě: Wójnſki miniſter Kerenſki je telegraſiſku roſprawu generala Czerbaczewa wo pſchetworjenju wěſtych wójſkowych diviſiiow doſtał. Po dnjowym wukaſu wójnſkeho miniſterſtwa dyrbjachu ßo jena pěſcha diviſija, jena tſělzſka diviſija a jena diviſija ßibirſkich tſělzow ſ nowa ſeſtajecź. Tſi regimenty ßo ſapowjedźichu, tutón wukaſ wuwjeſcź a na nowe wojowniſchczo woteńcź. Wojazy na napominanje roskaſowaria a offizěrow njepoßłuchachu. herjekachu a jeneho regimentſkeho roskaſowarja a ßedmjoch offizěrow ſajachu. Wo tym ſ generalnym ſtabom wuradźiwſchi wójſkowy wubierk wobſamknu, ſwjeczowarjow pokhoſtacź. Tónſe nadawk ßo jenemu generalej poruczi, kotremuż ßo dwě kavalleriſkej diviſiji, dwaj pěſchej bataillonaj jena pólna batterija a jene wotdźělenje panzerowanych automobilow do wole da. Generalowe wotdźělenje wukhodu wſky wobkradźi, w kotreż ſpieczíwy regiment leżeſche, mjes tym ſo ſaſtupierio wójſkoweho wubierka poßlednje napominanje regimentej pókkachu. Poßlednje napominanje ßebi żadaſche, ſo dyrbja ßo ſchkeriednizy, niżſchi leutnant Filipow a jeho ßobuwinizy hnydom wudacź, a raimentej pſchikaſa, ſo dyrbi ßo hnydom na wucź do njenowaneje ſtrony naſtajicź. Wokoło mieczora jedwa ſ wotpókkanzow generalej woſſiewi, ſo je doiednanje wocźakacź. Tola Filipow wocźa wojakow naſchcźinnacź a jich k bróniam wolacź, prajizy, ſo ßu wotpókkanzy pſchiſchli, jim ßwobodu wſacź. General ßo na to do wſky ſ bataillonom pěſchkow a ſ dwěmaj eſkadronomaj jězdnych da. Hdyž czile wojazy do wſky pſchicźahnychu, ſpieczíwy regiment do wſchěch wuměnieniow ſwoli. Filipowa a tſioch offizěrow, kotſiż k jeho ſtronie ßkuſchachu, jenoż ſ nuſu roſnjendrienym wojakam wutorhnychu a jich wójſkowemu generalnemu ſtabej pókkachu. So bychu ßo jeczi offiiěrojo wukhowali, ßo general ßam k nim do automobila ßyże, na czoż tſělenje ſ tſělbow wſchesta. 200 wojakow ſpieczíweho regimenta ſajachu. Podawk bě ßo bies krejpſchelecźa ſkóncził. Sſlědowazu nóz ßo regiment hromadźe ſ jenym druhim regimentom na wucź do pſchikaſaneje ſtrony naſtaji. Naležnoſcź ßo pſchepytuje. B.

Spjeczenza ruſkich regimentow.

Reuterez telegrfowaŕnja ſ Pětrograda powě, ſo ßu ßo 4 regimenty 7. armeje ſpieczíke. Naſchkararjo ßo pſched wójnſki ßud ſtaja. B.

Sběżkario w Kronſtadtu dyrbja ßo wuhłódnicź.

Pětrogradſka telegraſowaŕnja powě: Kongreß rataŕſkich wotpókkanzow je wo podawkach w Kronſtadtu, hdźež ßu ßo ſběżkarjo pſchecźiwo nakhwilnemu knjeżerſtwu ſpieczili, ſ 1000 pſchecźiwo 4 hłoßam wobſamkli: Konareß Kronſtadtſkemu wobhdleŕſtwu k wjedźenju da, ſo ratarjo pſcheſtanu, żiwnoſcź do Kronſtadta podawcź, jeli ſo město hnydom ßwoje ſpieczíwe wojeŕſke mozy ſ wójſkom ruſkeje demokratije njeſjednocźi a ſ dobom nakhwilne knjeżerſtwo hnydom njepſchiwóſnaje. — Kongreß dale knjeżerſtwo napomina, ſo dyrbi ßebi pokne podcźißnjenje Kronſtadta żadacź, a hdy by ßo podcźißnjenje ſapowjedźiło, ſ najraſniſchimi ßrědkami ſakroczicź, a lubi knjeżerſtwu podpjeranje wſchitkich ratarjow we wojowanju pſchecźiwo Kronſtadtej. B.

Pětrogradſki dopiſkowaŕ „Corriere della Sera" powě:
W pſchesjenoſcźi ſ dźěłacźerſkej radu je nakhwilne knjeżerſtwo wobſamkło, nětko ſ brónjiwej mozu pſchecźiwo Kronſtadtſkim ſběżkarjam ſakroczicź. L.

Demonſtrazija ſranjenych w Pětrogradze.

Sranjeni ſ wjele Pětrogradſkich lazaretow 13. junija wulku demoſtraziju wuhotowachu. Po drohach czahajo khorhoje ſ napiſmom njeßechu, ſ kotrymiż ſtrowych towarſchow napominachu, pſchecźiwo njepſcheczelej wojowacź. Sa czahom něktore automobile ſe ſkhripjenymi wojakami jědźechu. Demonſtrazija měješche wulki wuſpěch a na wobhdleŕſtwo ßylny ſaczíſchcź cźinjeſche. B.

Gneral Gurko ßo pokhoſtał.

Nowy roskaſowaŕ krótkowjeczorneho wójſka, general Gurko, bě pſchecźiwo pſchikaſni wójnſkeho miniſtra hłwone roskaſowaŕſtwo ſłożił. Jeho ßu teho dla na diviſijoweho generala ponižili. Na jeho město je ßo general Denikin, prjedawſchi ſchef generalneho

štaba, ša hłownego roskašowarja krótkowjeczorneho wójska pomjenował. D.

Jedyn ruski podmórski czołm žo ponurił.

Jedyn ruski podmórski czołm, kotryž je 16. meje ſ Pětrograda wotjěł, njeje žo hacž dotal wrócźił a je žo najſkerje ponórił. W dnjowym roskašu wo tym wójnſki miniſter Kerenſki na płomjenjaze napominanje 1. diviſije podmórſkich czołmow na dźěłaczerſku a wojerſku radu ſpomina, w kotrymž žo mjes druhim praji: Prěnja diviſija jenomyślnje praji, ſo je na prěni pſchikas hotowa, aktivnje pſcheczíwo němſkemu žwětowemu tyranej do prědka hicź ša sboże a wulkoſcź revoluzionarneje Ruſkeje. D.

Hońtwa ša wojerſkimi czeknjenzami w Ruſkej.

Pětrogradſka tlegrafowarnja powě: Nakhwilne knjeżerſtwo je wobſamkko, ſ krutymi naprawami pſcheczíwo wojerſkim czeknjenzam ſakroczicź, a jim mjes druhim wólbne prawo do wuſtawu dawazeje ſhromadźiſny a jich žwójbnym wójnſku podpjeru wſacź. Tymle naprawam wobydlerſtwo pſchihłožuje, kotrež njemdru wójnu pſcheczíwo wojerſkim czeknjenzam wjedže. W Kijewje a Chrkowje je lud ſe ſkutkom prózowanje wojakow podpjerał, hdyž czeknjenzow jimachu a jich nuſowachu, žo k froncze wróczicź. Kaž wſchelake powjeſcže w nowinach wobkrucźeja, žo ratarjo ſapowjeduja, czeknjenzow ſ fronty do žwojeho doma puſchczicź. Saſtojnizy Wladikawkaſkeje želeſnizy pytaju wſchěch czeknjenzow wužłědźicź, pſchi czimž ſamožitych ludźi na hubjenje žo płaczazych městnach namakuja a jich nuſuja, žo ſaž k wójſku wobſamknycź. W Jekaterinodarje wojazy ludej na pomoz pſchińdźechu a ša wojerſkimi czeknjenzami hanjachu. D.

B.

Pſchichodna knjeżerſka forma Ruſkeje.

Kongreß ruſkich burſkich wotpóſłanzow je wobſamknył, ſo dyrbi Ruſka pchichodnje demokratiſka republika ſe ſwjaſkowych ſtatow wobſtejaza, po pſchikładze Schwajzarſkeje abo ſjednoczenych ſtatow połnózneje Ameriki bycź. B.

Grichiſki kral Konſtantin žo tróna wotrjekł.

Němſkej pſcheczeluje ſmyšleny grichiſki kral Konſtantin, kotryž je ſe žotru němſkeho khěžora woženjeny, je žo po nuczenju Jendźelſkeje, Franzowſkje a Ruſkeje k lěpſchinje žwojeho druheho žyna Alexandra, tróna wotrjekł. Jeho ſtarſcheho bratra je ſchtworoſwjaſk wot trónoweho naślědniſtwa wuſamknył, dokelž žo ſe žwojim pſcheczelſtwom k Němſkej njeje tajił. Wo pſcheměnjenju na grichiſkim trónje žu hacž dotal jenož franzowſke powjeſcže doſchło. Havaſka telegrafowarnja 13. junija ſ Athena powě:

Póndželu dopołdnja je wyſchſchi komiſar ſwjaſkarjow, Jonnat, ſ grichiſkim miniſterſtwowym pſchedsyhdu Zeimom rosrěczenje měł, pſchi kotrymž je w mjenje ſakitanſkich mozow wot Grichiſkeje žadał, ſo by žo kral tróna wotrjekł a kronprynza wuſamknywſchi jeneho naślědnika popmjenował. Zaimis njeżebicźiwoſcź ſakitanſkich mozow pſchipósna, kotrež chzedźa jenicźzy jednotu Grichiſkeje na ſaložku konſtituzije ſaž popſtajicź, Jonnatej wotmolwi, ſo móže žo kralowe roszudźenje hakle wjeczor po ſeſtupjenju krónſkeje rady, ſ prjedawſchich miniſterſtwowych pſchedsyhdow wobſtejazeje, wocźakacź. Njedźiwajzy ſchczuwanja wěſtych agitatorow njeje žo měr na Athenſkich drohach kaſył. Hdyž bě Zaimis Jonnartej pišmo pſchepodał ſ kotrymž žo kral tróna wotrjekny, je něhduſchi kral prajił, ſo je žebi wotmyślił, žo ſ jenej jendźelſkej łódźu do Italſkeje dowjeſcź dacź a wot tam do Schwajzarſkeje puczowacź.

S franzowſkeje ſtrony žo ſ Athena dale powě: Njedźiwajzy prózowanjow reſerviſtow, njeměry ſbudźicź, njeje powjeſcź wo kralowym wotrjeknjenju ſ pſchiczinu woprawneho hibanja była. Póndželu wjeczor žo 2000 reſerviſtow wokoło kralowſkeho hroda ſhromadźi, ſo bychu krala ſakitali. Deputazija, kotruž fregatſki kapitan Mavromichalis wjedźeſche, ſo na to do hroda poda, ſo by žo kralej ſalubiła, ſo ſtaj jemu wójſko a łódźſtwo žwěru poddataj. Město kóždeho wotmolwjenja kral jenož k měrej napominaſche. Bórſy w hrodowej wokolnoſczi jenož czrjóda wczipnych ludźi ſawoſta, kotſiž běchu pſchiſchli, ſo bychu podawki woczakali. Statny rěcznik Lavierates, kotryž ſe ſwonami ſchebiwacź daſche, bjes wuſpěcha khoſejownje pſcheběha, ſo by ludźi k demonſtrazijam pohnuł. Wón podarmo ſpyta, měrne wobydlerſtwo k ſběžkej nadpjeracź, kotrež bě žo na žmerkach pſched hrodom ſběžało. Offizěrojo prajachu, ſo je wójſko hotowe, poßłuchacź. W tu khwilu njeje khutny podawk wocźakacź.

Nětczíſchi kral Alexander je žo 7. julija 1893 narodźił wón: budże po tajkim hakle 24 lét ſtary. Wón je druhi žyn krala Konſtantina a bě na poßled ſ hejtmanom 1. artilleriſkeho regimenta. Wo wobydlerſtwo njeje žo wón ſtarał. Kak žo wón k ſchtworoſwjaſkowym žadanjam jako kral ſtaji, njeje hiſchcże dowidźecź. Nětczíſche miniſterſtwo je kralej žwěru poddate. B.

Parižſke nowiny po ſdaczu ſ wotrjeknjenjom krala Konſtantina hiſchcże ſpokojom njejžu. Wone žebi žadaju, ſo by žo pſcheczíwo wſchěm woßobam naßylnoſcź nałożowała, na kotrež tukaja, ſo mohłe młodeho krala k njepſchecźelnoſczam pſcheczíwo ſchtworoſwjaſkej wabicź. W prěnim rjedže to wo dotalnym kronprynzu Jurju, wo prynzu Mikkawſchu, wo generalu Dusmanje a druhich płaczi. Žadaju žebi, ſo bychu žo czile mužoje daloko wot Athena něhdže jeczi dźerželi. S dobom ſ kralom Konſtantinom dyrbja žo wſchě žobuſtawy kralowſkeje žwójby ſ jenej jendźelſkej wójnſkej łódźu do jeneho italſkeho pſchiſtawa, najſkerje do Brindiſi, dowjeſcź. „Journal de Genève“ piſche, ſo je žebi grichiſka kralowſka žwójba jenu villu w Lugano w Schwajzarſkej wotnajała. B.

„Daily Mail“ ſe Syra powě: Němſkej pſcheczelnje ſmyšleni grichiſzy wjednizy Gunaris, Tusmanis, Metaxas a Merkuris žo najſkerje na jene městno daloko wot Athena póſczelu. D.

Jendźelſki miniſter Bonar Law wo pſcheměnjenju na trónje w Grichiſkej.

W parlamencze je miniſter Bonar Law woſjewił, ſo je žo grichiſki kral Konſtantin tróna wotrjekł. Na wopraſchenje ſapóßłanza Lyncha, hacž žebi knjeżerſtwo myßli, ſo ſ tajkimi njeprawymi žrědkami něſchto dobudże, Bonar Law wotmolwi: Nadźijamy žo, ſo konſtituzionalne knjeżerſtwo na trón pſchińdże, kotrež budże žyłej Grichiſkej pſchijomne. Sapóßłanz Mac O'Neil na to pokaſa, ſo je Konſtantinej dowolene było, žebi žwojeho naślědnika žam wuſwolicź, na czož Bonar Law wotmolwi: „Mac O'Neil žo myli. B.

Italſke nowiny wo podawkach w Grichiſkej.

Italſke nowiny dla wotrjeknjenja grichiſkeho krala Konſtantina wyſkaju, kotrež je, kaž „Corriera della Sera“ měni, czeżke dyrjenje do němſkeje politiki. S kronprynzom Jurjom, kotryž bě ſ Konſtantinom jeneho ſmyšlenja, je jena poßlednich ſepjerow Němſkeje padła, a ſchtworoſwjaſkowe wójſko je nětko ſady žebje žwobodne. Nowiny „Secolo“ wocźakuja, ſo nětkole Venizelos jako miniſterſtwowy pſchedsyhda abo jako diktator Grichiſku do ſchtworoſwjaſkoweho lěhwa dowjedże. B.

Schtworoſwjaſkowe wójſka w Grichiſkej.

Schtworoſwjaſk je ſ wuhłodnjenjom grichiſkeho luda jeho dotalne pſcheczíwjenje ſlemił. Franzowſzy wojazy Saloniliſkeho wójſka žu do Theſſaliſkeje pſchicźahnyli, ſo bychu žo tamnych žnjow ſmozowali. Woni žu hižo do Lariſſy pſchiſchli, hdźež žo jim grichiſzy wojazy napſcheczo ſtajichu. Na ſtronje Franzowſow je žo ſchěſcź muži morilo a 20 žo ſranilo. Grichojo žu 20 muži ſhubili, 322 je žo ſajało, tež grichiſkeho generala žu ſajeli. B.

Italſke wójſko žo do połnózneje Grichiſkeje czíſchczi.

Po powjeſczach Athenſkich nowin žu italſzy wojazy město Janinu w Epirje (w połnóznej Grichiſkej) wobžadźili. Grichiſkim zivlnym wyſchnoſczam žu woni pſchikaſali, ſa ſchtwórcź hodźiny město wopuſchczicź. Italſzy wojazy žu k połodnju dale ſchli, ſo bychu Prevaſu a ſbytny Epirus wobžadźili. Powjeſcże žu žłyſchecź, ſo žu wojerſke transportſke łódże ſwjaſkarjow do Khorinthſkeho ſaliwa pſchijěłe. W Ithea žu žo pjecża wojazy na brjoh wužadźili. D.

Njedoſtatk koże w Jendźelſkej.

Jendźelſke nowiny „Daily Mail“ piſchu, ſo je jendźelſke knjeżerſtwo ſchewſki ſwjaſk napominało, ſo by žo, hdyž žo wurjadnje wyšoke czrije ſkaſaju, horni dźěl ſ druheho materiala hacž ſ koże ſhotowił. D.

Njedoſtatk žiwnoſcże w Jendźelſkej.

Se Stoke Conventy 22. haprleje piżachu: Tu žu zyle pſchеſtacź

dyrbjeli tykanzy pjez. Marmelada njeje ani sa pjenjesy ani sa dobre žkowo dostacź. Placźisny zigaretow žu žo diwójzy powyschike. Hrósynki a druhe njejžu ſ zyka wjazy dostacź. Kaž žo powjeda, je žo sakasako, wojakam do wójny žiwnosćź žkacź, dokelž w kraju žiwnosćź njedoßaha. D.

Elsaſki krajny žejm pſcheczźiwo Franzowſkej.

W elsaſkim krajnym žejmje ſtaj žo w poßlednim poßedźenju pſchedßydźe wobeju komorow pſcheczźiwo wußwobodźenju Elsaßa a Lothringſkeje wobroczźikoj, kotrež ſtej žebi Franzowſka a Jendźelſka wotmyßlikej.

Jena hollandſka žitowa parna łódź žo potepika.

Hollandſke uowiny 6. junija pißachu: Poßlednju nóz je telegram doſchoł, po kotrymž je žo hollandſka łódź „Gemdyk", kotraž ſe 100,000 zentnarjemi amerikanſkeho žita ſ Ameriki do Hollandſkeje jědźeſche, torpedowaka a žo potepika. Jedyn cźołmi ſ kapitanom a 11 muženi je k Shetlandſkim kupam pſchijěł. B.

Sakſki krajny žejm.

Druha komora, kotraž je žo ſchtwórtk ſ nowa ſeſchła, je jako tſeczu ratu k pokupjenju wuhlowych leżownoſcźow 25 milijonow hriwnow pſchiſwoliła.

Po namjecźe ſapóßłanza **Renecźa** jako rosprawnika finanzneje deputazije, žejm dale ſa natwarjenje druheje kolije na Eibawſko-Holbinſkeje żeleſnizy 750,000 hriwnow pſchiſwoli.

Pſchi jednanju wo hoſpodarſkim poßylnjenju Sakſkeje žebi konſerwatiwny ſapóßłanz **Hofmann** pſchejeſche, ſo by khěžorſtwowe knjeżerſtwo bóle hacź dotal na žiwjenſke intereßy Sakſkeje, woßebje w naſtupanju wójnſkeho ſeźiwjenja, podawanjow ſa wójſko a ſaſtaranje ſ wuhlom dźiwało, dokelž by ludowa njeſpokojnoſcź hewak hiſchcźe bóle pſchiběraka.

Sſwobodomyßlny ſapóßłanz **Günther** žo bojeſche, ſo budźe po wójnje kupowanſka móz ſpadowacź a Sakſka jako induſtrijowy kraj budźe pod tym woßebje cźerpicź. Wurjadnych wulkich dawkow po wójnje njebudźemy žo móz ſminycź. Teho dla dyrbjał žo woßebje na dobytk ſ podawanjow ſa wójnu wulki dawk położicź. Hdyž žo też myßl dla khěžorſtwowych żeleſnizow wotpokaže dyrbimy žebi tola na to myßlicź, ſo by žo pſchiſamknjenje ſakſkich żeleſniſkich cźahow k pruſkim polěpſchiło.

Statny miniſter hrabja ſ **Bitzthum** žo pſcheczźiwo wobcźežowanjam ſapóßłanza Hofmanna wobroczźi. Wón pſcheczźiwo temu rěcźeſche, ſo je Sakſka pola khěžorſtwoweho knjeżerſtwa wotkhilnoſcź nadeſchła. W naſtupanju wuhloweje nuſy je žo dojednało, ſo žo w Draždźanach wurunańja wuhla pſchiprawi a ſo žo pſchi wuhlowym wurunanju ſ Cźeſkej ſakſke intereßy njepſchikrótſcha.

Wuradźenja awſtriſkeho žejma.

W awſtriſkim žejmje je ſapóßłanz Ssmeral w mjenje cźeſkich ſozialdemokratow żadał, ſo by žo Awſtriſko-Wuherſka do ſwjaſkoweho ſtata žamoſtatnych ludow pſchetworiła. Němſki ratarſki ſapóßłanz Damm praji, ſo je dobycźerſki pſcheběh žwětoweje wójny žiwjenſku móz Awſtriſkeje dopokaſał. Sapóßłanz Jaſarſki w mjenje pólſkich ſapóßłanzow na wobſamknjenje ſaſtupjerjow pólſkeho luda, na ſhromadźiſnje w Krakowje 28. meje 1917 pſchijate, pokaſowaſche, kotrež žebi žamoſtatne pólſke kraleſtwo żada. Polazy žu ſtajnje žwoje winowatoſcźe jako awſtriſzy poddanjo dopjelnjeli. Kſcheſcźijanſki ſozialny ſapóßłanz Hochen ratarjow pſcheczźiwo porokoj ſakitowaſche, ſo žu woni wójnu ſawinowali.

Na kónzu poßedźenja žo wobcźežowanje, pſches 200 cźiſchcźanych liſtnow liczaze pſchepoda. W nim žo naprawne knjeżerſtwo wojeriſkich organow w bjesparlamentnym cźaßu poroki cźinja, pod kotrymiž je cźeſki lud cźežko cźerpił. D.

Njeněmſke rěcźe w awſtriſkej khěžorſtwowej radźe.

Awſtriſki ſemjanſki žejm je wobſamknjenju khěžorſtwoweje rady pſchihłoßował, po kotrejž dyrbja žo njeněmſke rěcźe, po tajkim cźeſke, khorwatſke, pólſke, a italſke do protokolla khěžorſtwoweje rady pſchijecź. B.

Pſcheměnjenje we wuherſkim knjeżerſtwje.

Awſtriſki khěžor je hrabju Moritza Eſterhazya ſa pſchedßydu noweho wuherſkeho miniſterſtwa pomjenował.

Njewuſpěch Stockholmſkeje ſozialdemokratiſkeje konferenzy.

Jednanja ſozialdemokratiſkich ſaſtupjerjow ſe wſchěch wójnu wjedźazych europiſkich ſtatow wo ſkónczenju wójny a wo wobſamknjenju měra bjes annexijow a wójnſkeho žarunanja njejžu žaneho wuſpěcha měle. Jendźelſke, franzowſke, italſke a amerikanſke knjeżerſtwo wuradźenja ſ tym poczeżowachu, ſo ſozialdemokratſkim wotpóßłanzam paßy ſapowjedźichu. Sozialdemokratoju žami wjazy njewěrja, ſo budźa žwětowu wójnu pſchikrótſchicź móz. Saſtupjerjo němſkich ſozialdemokratow žu žo hižo ſe Stockholma do Němſkeje wróczźili. D.

Nowe knjeżerſtwo w Schpaniſkej.

Kral je dotalne konſerwatiwne miniſterſtwo puſchczźił a Datej poruczźił, nowe miniſterſtwo ſeſtajecź. Też nowe miniſterſtwo budźe žo neutralneje politiki we ſwonkownych naležnoſcźach dźerżecź. B.

Wjecźorne myßle.

Hdyž wjecźor poſdźe domoj du
A jaßne hwěſdy wuhladnu,
Dha rjeknu: „Kajke dejmanty
Ssn w krónje žerbſkej' Łużizy."

Duž myßliczźka žo poſběha;
We wutrobje ßkóß ſawoła:
„Tón, kiž te hwěſdy ſtajił je,
Twój ſchkit, ow krajo, woſtanje!"

A nimo cźahnu mróczźele,
A rěka ſchumi po dole,
Ja rjeknu: Jědźcźe w Božemje,
Sswój pucźik kóždy lubuje.

Tón měßaczźk žwěcźi žlěbarny
Mi do woknjeſchka w komorzy,
Ja ſpomnju na wſchěch pſcheczźelow,
Jich žwěry a jich luboſcźow.

Kaž rósno, tak też hromadu
Wſchě dróhi, pucźe, ſcźežki du,
S tym troſchtom chżemy pucźowacź
A rjanu dobru nóz žej dacź.

J. Kruża.

Ze Serbow,

S Budyſchina. (Sapißanje landſturmarjow.) Wſchitzy landſturmej winowaczi mužſzy lětnika 1900, kotſiž žu žo hacź do 30. junija 1900 narodźili, maja žo wot 10. hacź 21. junija 1917 pola gmejnſkeje wyſchnoſcźe žwojeho bydliſchcźa k ſapißanju ſamolwicź.

— **Wójnſki žaßłužbny kſchiž** žu doſtali: kk. direktor tachantſkeje ſchule Nowak w Budyſchinje, farar Schewczźik w Kamjenizy, präſes kath. duchownego konſiſtorija, kral. dwórſki kapłan a prälat Kummer w Draždźanach.

— (5 **puntow běrnow na tydźeń.**) Wójnſke ſeźiwjerſtwo wo ſjewja, ſo žo nětcźiſche khlěbowe dźělby hacź do nowych žnjow njepſchikrótſcha. Jeli ſo dyrbi njerataŕſke wobydlerſtwo 5 puntow běrnow na hłowu ſa tydźeń hacź do žrjedź julija, hdźež žo doſrawjenje ſaźnych běrnow wocźakuje, doſtacź, je hiſchcźe 12 milijonow zentnarjow běrnow trjeba. Po wobliczźenju, kotrež bě žo w nalécźu naſtajało, žmědźachmy žo ſ wěſtoſcźu nadźecź, ſo tu telko běrnow je. Krute mjerſnjenje, kotrež w raŕſchich ſtronach hacź do žrjedź haprleje trajeſche, je pak wjazy ſchkody nacźiniło, hacź bě žo tr po pſchikhadźazych powjeſcźach ſa móżno mělo. Duž žo na niſchelakich měſtnach pjecźpuntowſka dźělba njeje ſdźerżecź hodźała, a běrny žu žo ſ muku ſarunacź dyrbjałe. Mjes tym ſo ſbytki ſtarych ſkładow wotebjeraju, njebudźe móżno, běrnowu dźělbu też w druhich wokrjeżach ſdźerżecź. Běrny budźa žo dale ſ muku ſarunowacź, dla wulkoſcźe ſkładow khlěboweho žita pak je nuſne, ſo žo narunanſka mukowa dźělba wobhladniwje wobměri. B.

Najwyſchſche žadowe placźiſny.

Po wukaſu ſakſkeho miniſterſtwa ſmutſkownych naležnoſcźow njeßmě žo placźiſna žlědowazych žadowych druźinow pſchi pſchedawanju plahowarja žlědowaze žadźby ſa punt pſchekrocźicź: truſkalzy w žudźe 20 pjenjezźkow, truſkalzy 1. wuběrka wot 17. jun.: 55 pj., truſkalzy 2. wuběrka wot 17. junija: 30 pj., lěßne truſkalzy 1½ hr., janſke jahody, běłe a cźerwjene: 30 pj., cźorne janſke jahody: 40 pj., koßmaczźki, ſrałe a njeſrałe: 30 pj., maleny 55 pj., holanſke jahody 25 pj., prußnizy 35 pj., praßowanſke wiſchnje 20 pj., kißałe wiſchnje 40 pj., wſchě druhe wiſchnje 35 pj. Pſchekrocźenje najwyſchſchich placźiſnow žo khoſta, też je móżno, ſo žo twora ſebjerje.

S Budeſtez. Sańdźenu njedźelu žmy w Božej žłużbje ſaža 23 wojakow ſ naſcheje woßady ſ cźeſcźowanjom wopominali, kotſiž

žu žwoje žiwjenje ſa wótzny kraj woprowali. Hacž dotal je 97 wojakow ſ naſcheje woſadý rjekowſku žmjercž na bitwiſchczu wumrjelo.

S **Budeſtez.** Wutrobnje žo proſby, ſo by žo jutſje na žwjatym měſcze woſadam ſerbſke kemſchenje w Draždžanach, njedželu ſa tydžeń žo tam w kſchižnej zyrkwi wotměwaze, woſjewiłe. Sswjatu tpowjedž ſměje farař Domaſchka, prědowanje farař Waktař.

S **Brěſowa.** Schtwórtk tydženja žu do domſkeho tudomneho kublerja Běmarja paduſchi ſ woknom nuts ſalěſli a 500 hriwnow kradnyli. Tež w Ssowrjezach žu žo woni do Ryczeriz, Halberez a Johnez ſtatoka dobyli a ſa pjenjeſami žlědźili, kotrež pak njeſžu namakali.

S **Jažońzy** pola Njeſžwacžidła. Želeſny kſchiž 2. rjadownje je ſeržant a wyſchſchi khorhojny kowař Hermann Schuſter, žyn tudomneho kowařſkeho miſchtra Schuſtera, doſtał. Wón tež hižo žlěbornu Bjedrichowu Auguſtowu medaillu wobžedźi.

S **Wujerja.** Pſchipuſchczeński czaž w tudomnej kokkarni je žo hacž do 20. julija podlěſchił.

S **Ra ez.** Wojak Khorla Schibak, žyn tudomneho ratarja Jana Schibaka, je na wjecžornym bitwiſchczu wojujo želeſny kſchiž 2. rjadownje doſtał.

S **Biſkopiz.** Měſchczanſzy ſaſtupjerjo žu w poſledním poſžedženju wobſamkli, 250 kubikných metrow khójnoweho a ſchmrěkoweho drjewa a to kubikny meter po 24 hriwnach, měſchczanam pſchedawacž. — Hoſczenz „ſkoteho lawa" je město wójnſkemu miniſterſtwu ſa 50,000 hriwnow pſchedako.

S **Džibrachcziz** pola Biſkopiz. Na njehańbiczíwe waſchnje je žo jedyn paduch pſchipokdnju do domu jeneho tudomneho žiwnoſczerja dobył a khléb, butru, por ſchkórnjow a něſchto pjenjes kradnył.

S **Draždžan.** Poſledníu njedželu w juniju, potajkim jutſje ſa tydžeń, žo w Draždžanach kſchižna zyrkej ſaſo Sserbam ſa Božu žłužbu w maczeńnej rěczi wotewri. Prědowanje je k. farař Waktař ſ Njeſžwacžidła, ſpowjedž k. farař Domaſchka ſ Budeſtez na žo wſak. Kemſche žo, kaž hewak, pſchipokdnju $^1/_2$12 hodžin ſapocžnu. Sserbja ſ Draždžan a wokoliny pak žo proſcha, ſo chzyli žo niz jenož na prědowanju a khérluſch ſpěwanju, ale runje tak tež pſchi Božim blidže bohacze wobdžělicz.

S **Kulowa.** Knjes neopresbyter Jakub Kral w tudomnej farſkej zyrkwi žwoje duchowne prěniny žwjeczi. Němſke a ſerbſke žwjedženſke prědowanje ſměje pſchi tym knjes prälat Skala ſ Budyſchina. S dobom knjes kaplan Jawork žwój žlěborny duchowny jubilej žwjeczi.

S **Koczíny.** Mjes tym, ſo tudomny kubleŕ Ssalowſki ſe žwojimi žwójbnymi ke mſchach pſchebywaſche, žo paduſchi do jeho doma dobuchu a 5 kuſkow butry, polcž, khléb, jeja a 30 hriwny pjenjes žobu kaſachu.

S **Roholnja.** Muſketěr Jan Panaſch ſ Roholnja na wjecžornym wojowniſchczu je želeſny kſchiž 2. rjadownje doſtał.

S **Maleje Nydeje.** Pioněr Khorla Unger ſ Makeje Nydeje je ſa woželitu khrobkoſcz pſched njepſchecželom na wjecžornym wojowniſchczu želeſny kſchiž 2. rjadownje doſtał.

S **Kija** pola Mužakowa. S jatby je landſturmař Schlezka žwojej žonje pižał. Loni 29. junija jeho Rußojo ſajachu. Wón najprjódzy pſchi twarje Murmanſkeje želeſnizy džěłaſche. Wot 1. oktobra 1916 žana powjeſcz wjazy wot njeho njepſchińdže. Nětko je Schlezka žwojej žonje liſt pózłał, ſo w Turkoſtanje w Aſiſkej pſchebywa.

— **(Shorjelſka khſtanſka komora.)** Ratař Auguſt Greulich ſ Hornich Brußow bě rěſnikej Janej Gremſcj w Suborniczzy loni w oktobrje ſe ſtatoka jeho we wójſku žłužazeho žyna dwě žwinjeczi ſarěſacz dał. Žandarmej pak bě žo ſkradzne rěſanje pſcheradźiło, wón Auguſta Greulicha a Jana Gremſa ſaja a mjažo ſanějaneju žwinjeczow ſebra. Njedžiwajzy teho Niſczanſki ławniſki žud tuteju wobſkórżby, ſo ſtaj bjes dowolnoſcze wyſchnoſcze žwinje rěſakoj, wuwinowa, dokelž wonaj pſched žudom wudawaſchtaj, ſo ſtej žo žwinjeczi ood howym njebjom ſtejo naſymniſej a ſkhoriſej, czehož dla ſtej žo doręſacz dyrbjałej. Statne rěczniſtwo žo pſheczíwo wužudej powoła. Po ſpóſnaczu wokrjeżneho ſkótneho lěkarja Müllera njeběſchtej khorej bykej a njeběſchtej žo doręſacz trjebałej. Jedyn žwědk praji, ſo žu žo hižo wospjet pola Greulicha žwinje ſkradžu rěſałe. Tutemu žwědkej wobſkorženaj napſcheczo rěczeſchtaj, prajizy, ſo jeho žwědczenje njeje wěry hódne. Po měnjenju ſtatneho rěczníka běſchtaj pak žo wobſkorženaj pſheczíwo powſchitkownemu ludowemu ſeżiwjenju žwojeho wužitka dla pſcheſchłej a ſa kóždeho ſ njeju 800 hriwnow pjenjeżneho khoſtanja namjetowaſche. Ssudnizy mějachu ſa to, ſo ſtaj jenož jedyn krócz ſakoń pſcheſtupiłoj a kóždeho k 500 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja abo k jaſtwu na 50 dnjow ſażudźichu.

Czeſczeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotſiž chzedžo ſa nje na

3. ſchtwórtlěto 1917

do prědka płaczicz, njech nětko **80 pj.** we wudawarni **Serbskich Nowin** wotedadża.

Czi, kotſiž žebi **Serbske Nowiny** pſches **póſt** pſchinjeſcz dadża, njech tola njeſapomnja, žebi je tam bórzy ſkazacz. Na ſchtwórtlěto ſapłaczi žo ſa **Serbske Nowiny** na ſaſkich a pruſkich póſtach, kaž tež w druhich krajach němſkeho khežorſtwa **90 pj.,** ſ pſchinjeżenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny ſ pſchiłohu „Pomhaj Bóh" płacza na póſcze **1 hr. 30 pj.,** ſ pſchinjeżenjom do domu **1 hriwu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Wużudźenja.

Khoſtanſka komora. Wóżomnaczelětny wucžobnik P. H. Materny ſ Budyſchina je ras w januarje ſ pinzy korczmarki Schröderoweje na hrodowſkej haży korb czeŕwjeneho a ſchumjazeho wina kradnył. Samk pinzynych durjow bě wotpacził. Dale bě wón na Nouartſkej dróży jene žanki kradnył, kotrež bě jemu ſchewſki pomozník Wirth wotkupił, hacž runje bě wjdżał, ſo žu kradujene. W Hennigez reſtawraziji bě Materny ras njedželu wjecžor, hdyž běchu Hennigezy lehnycz ſchli, wokno wutłócził a do jſtwy ſalěſł. Tam wón zigary a někotre bleſche wina žobu kaſaſche. Něktore njedžele poſdźiſcho žo wón w domje, w kotrymž dźěłaſche, do komory jeneje žłužobneje holzy, ſanik wotpaczíwſchi, dobu a ruczņu toſchu ſe 6 hriwnami a jenu narucznizu wſa. Tu žanu žłužobnu holzu bě hižo wón ſchtyri krócz prjedy wobkradnył. W februarje wón hromadże ſ Wirthom jenemu wójnſkemu jatemu kruch koże ſa 9 hriwnow wotkupi. S kożu chzyſchtaj žebi czrije póduſchowacz. Tale koża je bjes dwěla kradnjena byka. 20. meje bě Materny ſ kronprynzowſkeho moſta w Budyſchinje do Spreje dele ſkocził, tola na wulke ſboże njeſranjeny wostał. Jeho žu ſ wody wuczahnyli a do hojeŕnje dowjeſli. Tam wón wjeżele ſchtuczki hwiſdaſche a ſ zyła tajke ſadżerżenje pokaſowaſche, ſo žebi myżlachu, ſo nima ſtroweho roſuma. Wokrjeżny lěkař pak jeho pſched žudom ſa duchakhoreho ſpóſnacz njemóżeſche. Duż Materneho czeżkeho a lohkeho paduſchſtwa a pſchekhowanja dla k jaſtwu na jene lěto ſażudźichu, njes tym ſo Wirth pſchekhowanja dla jaſtwo na dwě njedżeli doſta.

Přilopk.

* **(Měſchczanſke kormjenje žwini.)** W tu khwilu žo w Frankfurcze nad Mainom 1300 žwini w tſjoch kormjeŕnjach kormi a pódla teho žo 180 plahowanſkich žwini w dwěmaj plahowaniſchczomaj džerži. Kóżdy tydžeń žo něhdże 60 kormych žwini, 200 hacž 250 puntow czeżkich, k rěſu dawa. S hłowneho dźěła žo te žwinje ſ kuchinſkimi pomyjemi kormja. Podla teho woželitje plahowanſke žwinje ſelenu pizu doſtawaju.

* **(Pſchewoſtajenje žłužbnych koni.)** Generalny komando 12. armekorpſa woſjewja, ſo žo wſchě k žłužbje njekhmane konje krajnej kulturnej radże pſchipokaſaja, a ſo ta te konje ratarjam pſchewoſtaja. Próſtwy wo pſchewoſtajenje tajkich konjow dorbja žo teho dla krajnej kulturnej radże pózłacz. Generalny komando direktnje žanych k žłužbje njekhmanych konjow ratarjam njewotedawa.

* **(Semjerżenje w žrjedžnej Amerizy.)** W San Salvadorſkej republizy w žrjedžnej Amerizy je žo žydom městow ſe ſemjerżenjom wupuſczíle. Pſchi tym je 40 cžłowjekow žiwjenje ſhubiło, něhdże 100 je žo ſraniło. Naſtata ſchkoda žo na něktore milijony peſow wobliczа.

* **(Khoſtanje dla wobkhada ſ wójnſkimi jatymi.)** Lawniſki žud w Frankfurcze nad M. je dwě džełaczerzy, kotrejž běſchtej žo ſ franzowſkimi wójnſkimi jatymi wodźiłej, a jim małe dary dawałej, k jaſtwu po tſjoch měżazach ſażudźił.

* **(Sa 30,000 hriwnow ſukna pſchekſchiwił.)** Pola jeneho ſpediteura w Barlinje bě ſo pſched tydźenjom muž jako pohonc̀ do ſłużby pſchiſtajił, kotryž ſo Ota Stinn mjenowaſche. Wc̀era jemu porucźichu, ſo by ſa 30,000 hriwnow ſukna wotwjeſł. Wón ſ tymi tworami wotjědźe a njeda ſo wjazy pokaſac̀. Sapſchah poſdźiſcho w Lichtenbergu bjes pohonc̀a nadeńdźechu. Wobhonjenje je dopokaſało, ſo je pſchi pſchekſchiwjenju jedyn druhi muž pomozny był. Na ſaſodoſtac̀e tworow je ſo 1000 hriwnow wuſtajiło. Jebawy pohonc̀ je njeprawe legitimaziſke papjery wužił, kotreż je jeho wobſedźerjej, kiž w Adlerhofje dźěła, ſe ſukńje kradnył.

* **(Pſchec̀iwo ženam, kotreż nochzedźa dźěłac̀.)** Wótry wukas pſchec̀iwo lěnim wojeŕſkim ženam je gmejnſki pſchedſtejic̀eŕ w Nowym Trebinje wudał. Wón ma ſo tak: Pſchi ſadźenju běrnow ſym widźał, ſo wjele k dźěłu khmanych wojeŕſkich žonow pſchi rjanym wjedrje doma ſedźi. Mjele ratarjow je dla wóſtoweje c̀wile we wulkej nuſy. Žony ſu po ſdac̀u ſabyłe, ſo móża ſo wone k dźěłu nnſowac̀, a ſo móże ſo jim, hdyž ſo wone dźěłac̀ ſapowjedźa, wójnſka podpjera pſchikrótſchic̀ abo zyle wſac̀. Ratarjow, kotřiž maja telko dźěła, ſo jo njemóża ſami dokonjec̀, napominanjam, ſo mohłe ſo žony pohonjec̀, ſo bychu ſwoju winowatoſc̀ dopjelnikle.

* Njeſchwarnoſc̀e pſchi dźěłanju jatroweje kołbaſy běchu ſo w rěſniſtwje Khorle Auguſta Joſela w Sebnizy ſtałe. Joſel je mějec̀el rěſniſtwa ſ jara žiwym wobkhadom, ma 60 000 hriwnow iamoženja a mějeſche lětnje 10 000 hriwnow dokhodow, pſchi wſcheſakich naležnoſc̀ach měſchc̀anſkej radźe radu dawaſche a bě powſchitkownje widźany muž. C̀im wjetſchi bě w Sebnizy pohorſchk, hdyž ſo rosnjeße, ſchto bě ſo w jeho rěſniſtwje ſtało. Mjes tym ſa bě wón hac̀ do nałěc̀a jatrowej kołbaſy ſchlink, jatra atd. wužił, bě wón w lěc̀u a naſymu 1916 mjes druhim c̀rjewa, byc̀e jeja, rodźenzy atd. pſches mjaſowy wjelk pſchewjerc̀ał a do kołbaſy pſchedźěłał. Tule kołbaſu bě wón jako wójnſku kołbaſu po najwyſchſchej płac̀iſnje pſchedawał. Sebniſki ławniſki ſud bě jeho dla pſchеſtupjenja žiwnoſtneho ſakonja k jaſtwu na 1 tydźeń a k 1000 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja abo k jaſtwu na 100 dnjow ſaßudźił. Wón a ſtatny rěc̀nik běſchtaj ſo pſchec̀iwo wuſudej powołałoj. Joſel ſo ſ tym wurěc̀owaſche, ſo je ſ dobroc̀iwoſc̀u k ludej po móżnoſc̀i wjele kołbaſy nadźěłac̀ chzył. **Wužite dźěle ſu k jědźi khmane a njeſchkódne byle.** Wón je te dźěle **tež pſchezo wuc̀iſc̀ił, w druhich rěſniſtwach ſo to ani njeſtawa. (!!) Wobej powołani ſo ſac̀iżnyſchtej.** Duž pſchi poſtajenym khoſtanju woſtanje.

* **(Wußudźenja dla pſchekhowanja żita w Pośnańſkej.)** Khoſtańſka komora w Pósnuntej je dla pſchekhowanja żita ſaßudźiła pjenjeżna Goſewicha k jaſtwu na 18 měßazow a k 50,000 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja, Goſewichowu žonu k jaſtwu na 1 měßaz, pſchekupza Schimkata k jaſtwu na 2½ měßaza a k 23,000 hr. pjenjeżneho khoſtanja, kubłoweho najenka Rotha k 8 800 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja a ryc̀eŕkublerja Schc̀epkowſkeho k 11 000 hriwnam pjenjeżneho khoſtanja. Druſy wobſtorżeni ſo ſ mjeńſchim pjenjeżnym khoſtanjom ſaßudźichu abo ſo wuwinowachu.

Wboha Hanka.

(Pokrac̀owanje.)

II.

Narodźiła ſo Hanka w khudobje njebě, w kotrejž bě żiwa. Jeje ſtarſchej běſchtaj do bohatych měſchc̀anow ſłuſchałoj. Handrij Palak bě wumjeſki blidaŕ we hłownym měſc̀e a ſałoži ſ Jakubom Bělikom wo khodne towaŕſtwo.

Wobaj běſchtaj wuſtojnaj rjemjeßlnikaj a ſa krótki c̀aß mějeſchtaj telko dźěłac̀, ſo móżeſchtaj wſchěm ſkaſarjam lědma po woli byc̀. Pſchi dźěle mucżnoſc̀e njeſnajeſchtaj a c̀im wjazy ſej ſaßłużeſchtaj, c̀im pilniſcho dźěłaſchtaj, tak ſo ſo ſdaſche, ſo budźa bórſy jeju wulke dźěłaŕnje we hłownym měſc̀e ſtac̀. Ale ſ njeſbożownym pſchipadom ſo ſta, ſo ſo jeju kraßny ſamyßł njewuwjedźe. Palak bě drje hewak ſchwarny muž, ale wón c̀eŕpjeſche na wulku ſwojohłownoſc̀ a to bu jemu ſ njeſbożom.

Junu njemóżeſchtaj ſo wobaj towaŕſchnikaj dojednac̀; jeno wo to bě c̀inic̀, ſo by jedyn druhemu ſwój mały brach pſchipóſnał, ale to żadyn nochzyſche, wobaj ſaßakle pſchi tym woſtaſchtaj, ſo ma kóżdy prawje. Tak ſ małeje pſchekory wulka ſwada a njepſchec̀ełſtwo naſta, a ſc̀ěhwk bě tón, ſo ſo jeju ſtowaŕſchenje roswjaſa. Kóżdy nětkole ßam ſa ſo dźěłaſche, jedyn druheho hladaſche w niſkich płac̀iſnach pſ[illegible]ſ[illegible]ńc̀ ſ tym chz[illegible] kóżdy druhemu jeho kupowarjow wotwjeſc̀. Skónc̀nje dyrbjeſche jedyn ſ njeju podležec̀. A tuto njeſboże potrjechi Palaka. Wón bě woženjeny mějeſche ſo ſtarac̀ wo żonu a wo tſi dźec̀i, Bělik pak mějeſche jenož ßameho ſebje na ſtaroſc̀i.

Napoßledku Bělik wſchitko na to ſtaji, ſo by ſwojeho prjedyſcheho pſchec̀ela doſnic̀ił a to tež bórſy dozpě.

Schtož běchu ſebi Palakeży nalutowali, to bórſy pſchetrjebachu; małe ſkaſanja, kotreż Palak dotal hiſchc̀e doſtawaſche, jemu wjazy ſchkodźachu hac̀ pomhachu, dokelż njemóżeſche ſa wyſchſchu płac̀iſnu hac̀ Bělik dźěłac̀. A tak wón wokhudny.

So by w tej fabrizy, w kotrejž bě prjedy jako miſchtr dźěłał, nětko jako pomoznik ſaſtupił, na to ſo rosßudźic̀ njemóżeſche; a hdyž jemu jeho prjedyſchi towaŕſchnik dźěło na dźeń ſa tſi hriwny poſkic̀i, wopuſchc̀i wón radſcho hłowne měſto, ſo by ſej druhdźe khléb pytał.

Tak wotby Bělik jara lohko ſwojeho prjedawſcheho towaŕſcha. Bórſy potom ſo Bělik ſ bohatej woßyroc̀enej holzu woženi; ta mějeſche 80 000 hriwnow ſamoženja; nětkole móżeſche Bělik wulke ſkaſanki we ſwojim wobkhodźe wuwjeſc̀ a bjerjeſche wjele dźěłac̀erjow do dźěła. Tola ſbożowny wón njebě, pſchetož po woteńdźenju ſwojeho prjedawſcheho towaŕſcha njemějeſche wjazy w duſchi ani měra, ani pokoja.

Palak pſcheßydli ſo do jeneho měſta w provinzy; tam ſa dwě njedźeli we wulkej blidaŕſkej dźěłaŕni dźěło namaka. Mſda wſchak bě ßnadna, ale jeho ſlutniwa żona roſumjeſche ſ tym hoſpodaric̀ a wobſtac̀. Dźěc̀om ſo w małym ale c̀iſtym wobydlenju w pſchedměſc̀e derje wjedźeſche. Hanka a Jank do kliſkeje ſchule khodźeſchtaj, najmłódſchi pak, Franzk, běſche doma pola mac̀erje. Tak wſchitky pjec̀ ſpokojnych a ſbożownych lět pſcheżiwichu.

Ale tu na dobo dźěłac̀erjo fabriku ſamknjenu nadeńdźechu. Wobßedźeŕ bě jara wjele ſpjenjes pſchißadźił a bě c̀ekmuł. Palak bě ſ nowa bjes khléba. Wón ſebi wſchudźom dźěło pytaſche, ale bjes wuſpěcha; to běſche leta 1848. Wſchitko, ſchtož bě k ſeżiwjenju trěbne, bě nimoměry drohe a Palak wulku nuſu a bědu pſched durjemi widźeſche.

Tež Hanka a Jakubk dyrbjeſchtaj pomhac̀ dźěłac̀, ſo byſchtaj něſchto ſaßłużiłoj. Ale to njedoßahaſche. Dokelż podrużnych pjenjes ſaplac̀ic̀ njemóżachu, dyrbjachu ſo do teho kónza pſchedměſta pſchec̀ahnyc̀ hdźež jenož khudźi ludźo bydlachu. Tam dyrbjeſche ſo Palak ſ hubjenym bydłom ſpokoj c̀ / ale nadźijeſche ſo, ſo to njebudźe na dołhi c̀aß. Ale nětkole żaneho dźěła njenamaka. So by njeſboże połne było, pſchińdźe leta 1849 tež kholera (ſtraſchna natykowaza khoroſc̀) do měſta. Żyłe ſwójby wotemrjechu. Bjes pſchetorhnjenja po wuludnjenych haßach c̀ěłowy wós ridrowaſche, na nim ſtejachu hrubje wobtruhane kaſchc̀e; woßebje w tych kónzach měſta, hdźež ani dobreho powětra ani doſc̀ zyroby njebě, na kholeru wjele ludźi mrějeſche.

Junu rano tuta ſtraſchna khoroſc̀ tež Palaka hrabny, popołdnju bě hižo morwy a prjedy hac̀ bě wjec̀or, ſemrjechu tež jeho żona a ßynkaj. Hanka ßama lutka ſawoſta, a ßußodźa ſebi wuradźowachu, ſchto ſ njej ſapoc̀ec̀. Nichtó tu holc̀ku bliże njeſnajeſche, njemějeſche dźě ani pſchec̀ela, ani ſnatych a duž bě pokaſana na ſjawnu dobroc̀imoſc̀.

Tola ßußod Weper ſo rosßudźi, ſo ſebi dźěc̀o k ſebi woſmje, by-li ſo jemu to dało, ſchtož bě po ſtarſchimaj ſwoſtało. Polizajſki komißar temu pſchihłoßowaſche a duž, hdyž bě ſo wſchitko ſrjadowało, rjeknychu Hanzy, ſo móże wjeßeła byc̀, ſo je tak rucże do blaka pſchiſchła.

Ale kak ſo Hanka wuſtróżi, hdyž ſhoni, ſchtó ma jejny ſaſtaraŕ byc̀! Snajeſche dźě Wepera, ſnajmjeńſcha jeho c̀aſto widźeſche, kak wón ſ pjanoſc̀u khabłaſche, ſo motykowaſche, njeroſumnje ſpěwaſche, ßakrowaſche a ſo wokoło jich durji motykowaſche.

So bychu ju ſměrowali, jej rjeknychu, ſo budże w tſeſchnej ſtwic̀ży lěhac̀. Wodnjo pak ſo Wepera bojec̀ njetrjebaſche, dokelż běchu ludźo ſtajnje bliſko.

S c̀eżkej wutrobu Hanka na poßledku do teho ſwoli.

Bórſy wſchak ſebi łuboſc̀ Weperoweje żony a jejneho ßynka Janka doby.

Wona c̀eżkopruhowanej żonje pomhaſche, ju troſchtowaſche, a Jank, kiž bě prjedy ſo jeno po haßach tołkł, nětkole rad knihu do ruki bjerjeſche.

Hanka ſebi wotmyßli, ſo budże Jankej pſchi wuknjenju pomhac̀ a tak mały hólc̀k derje pokrac̀owaſche. A wón bě jej ſa to tež dźakowny; pſched nim jej nichtó kſchiwdu c̀inic̀ njeßmědźiſche, tež pſchec̀iwo ßwojemu nanej ſej ſwěri ju ſakitac̀.

Weperowa a Jank běschtaj jej dobraj, ale žurowje a rosnje žo Weper pschecźiwo njej sadźerješche. Hdyž bě wón to, schtož bě Hanka po starschimaj namrěła pschepił, měješche ju jeno sa cźežu a njemóžješche ju rad widźecź.

Knjeni, kiž bě Hanzy dotal dźěło dawała, nětkole wjazy wo nju njerodźeschе, dokelž w najnjekhmańschim kucźe města byhlеschе. Wschitzy, kiž tam byhlachu, mějachu schpatne mjeno! A tak dyrbješche Hanka s blachowej korbawku po měschczańskich haßach běhacź a wschitko sběracź, schtožkuli jej trochu khmane do rukow pschińdźe. Slě pak žo jej seńdźe, hdyžkuli doscź njepschinjeße. Tola tak daloko Weper w žwojej žurowoscźi njepschińdźe, so by ju bjes cźucźa s domu wuhnał.

III.

Płaczo a hacź na žmjercź wustróžena běžeschе Hanka po haßy. Hakle na prohu jeneje khěže swěri žebi, žo wobhladnycź, so by žo pschepokasała, hacź je hischcźe pschescźěhana. Nikoho njewidźeschе a město tyschnoscźe nětkole hłód a wótru symu sacźuwascheе.

S jenej ruku žo wo murju sepjerascheе, druhu žez twjerdźe k wutrobje tłóczeschе, kaž by jejne spěschne pukotanje chzyła směrowacź.

„Hdźe nětkole?“

Na to žebi wboha Hanka wotmolwicź njewjedźeschе a kaž bjes myßli po wuskich, masanych haßach běžeschе, doniž na hłownu dróhu njedoběža. Kaž se žona wubudźena žebi wocźi trějeschе a hladascheе na ludźi, tiž nimo dźěchu. To bě hižo wjecźor w pjecźich a cźma žo hižo k semi bliżeschе. Jeli so pak hriwny njepschinjeße, njeßmě domoj! Ale hdźe sehnacź? Po proschenju khodźicź, to njebě nawukka a hdy by dyrkotazu ruku ke komu wupschesʃ'rěła, by ju sawěscźe hrubje wotpokasał.

„Kradnycź!“ bě Weper prajił.

„Radscho s hłodom wumrjecź“, dźěcźo žez pomyßli.

Do tajkich staroscźow samyßlena Hanka hacź k hoscźenzej dóńdźe, s wotkelž bě wjeßeke spěwanje a juskanje hoscźi a tež hudźba žłyschecź.

„Tule je radoscź a wjeßele“, Hanka pschi žebi rjekny, „a ja nimam pschebytka, s hłodom a se symu žo tschaßu. Kak dha, hdy bych tam dóschła? Ssnadź cźi sbožowni ludźo žo nade mnu žmila a s najmjeńscha pok hriwny žez wot nich wuproschu. Jutsje pak žo hižo Bóh žam postara, so by wboha žyrota s hłodom a se symu njesahinyła.“

Hižo chzyschе do hoscźenza nuts sastupicź, ale tu žo wobhladny a wuhladawschi strażnika, žo naboja a cźekny.

Ale hdźe nětkole?

Njewjedźo žebi rady, dźěcźo khwilu posasta. Dale bóle cźujeschе hłód a symu.

(Pokracźowanje.)

Zyrkwinske powjesćze.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 2. njedźelu po žwj. Trojizy, rano we 8 hodźinach farar Räda žerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach smeje duchowny Tyscher žerbske a 1/2 11 hodźin němske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotmeje farar Räda wucźbu s němskej konfirmérowanej młodźinu.

Tydźenske sastojnske dźěła smeje farar Räda.

Semrjecźi:

W Michalskej woßadźe: Hermann Kurt Unger, pschekupz na Židowje, 18 l. 4 m. 2 d. — Jan Hansow, pohonc w Dobruschi, 56 l. 1 m. 13 d.

W druhich woßadach: Na polu cześcze padny 21. oktobra 1916: grenadér Jan August Ssykora, knježi žłužobnik s Krakez. — We wojetskej žłužbje semrje: Podwyschi Alfred Scholta, žyn pjekarskeho mischtra Scholty we Barcze, 23 l. — Jan Pawoł, Hendricha Augusta Wukascha, dźělacźerja we Worzynje, w tu khwilu we wojetskej žłužbje, ž., 3 m.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Jutije, 2. njedźelu po žwj. Trojizy, smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Veigt žerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farar Kschižan žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 3 hodźinach wotmeje žo katechismußowa wucźba sa němsku žónsku młodźinu.

Ssrjedu wjecźor we 8 hodźinach wotmeje žo žerbska wójnska modleńska hodźina.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Jutsje, 2. njedźelu po žwj. Trojizy, smeje duchowny Bójž rano 1/2 8 hodźin žerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farar Domaschka žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach wotmeje kschescźijanske towarstwo mužskeje młodźiny shromadzisnu.

Zyrkwinske powjesćze s Njeßwacźidła.

Jutije, 2. njedźelu po žwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach žerbska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach žerbske, a 1/2 11 hodźin němske kemschenje.

Njedźelu popołdnju wotmeje žo kemschenje w kapalzy w Sarécźu, a to w 3 hodźinach němske a w 4 hodźinach žerbske.

Zyrkwinske powjesćze s Rakez.

Jutsje, 2. njedźelu po žwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach žerbska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach žerbske a 1/2 11 hodźin němske kemschenje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotmeje žo nyschpor sa žerbsku młodźinu.

Drobnowikowanske płacźizny w Budyschinje.

Howjase mjaßo	1 kg	3,30—4,70	hr.
Skopjaze (wowcze) mjaßo	„	4,40—6,40	„
Cźelaze mjaßo	„	—3,20	„
Swinjaze mjaßo	„	—2,80	„
Pschenicźna muka, wójnska druźina	„	—0,50	„
Rżana muka	„	—0,37	„
Khleb	„	—0,30	„
Běrny k jědźi	„	—0,15	„
Ssuscheny połcź	„	—4,40	„
Dobre mloko	1 liter	—0,26	„
Cźerstwe jeja	15 schtuk	3,90—4,50	„
Butra k jědźi	1 kg	4,80—5,10	„
Zokor, mlety	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Kamjentne wuhlo	100 kg	—4,60	„
Briketty s bruneho wuhla	100 schtuk	—1,30	„

Wschě druźiny
žyrych harowanych a njeharowanych
kožow
sebrane a njesebrane, kupuje
Otto Hausotter
na garbarskej haßy 32.

Sserbske a němske
spěwarske
jednore a najwoßebnische,
žu po tunich płacźisnach na pschedań
wudawarni Serbskich Nowin.

Male rałarstwo

abo khěžu blisko Bud schina ſ 2—5 kórzami pola, łuki a ſahrodu ſa hotowe pjenjesy ſamßny kupz pyta. Poſkiczenja chzyke ßo pod 110 we wudawarni Serb. Nowin wotedacz.

Žiwnoſcz

ſ nowymi twarjenjemi je ſe wſchěm morwym a žiwym inventarom na pichedań. Dalſche pola **Augusta Nowaka** w Borſchczi pola Mikowa.

Piſtne khartki

ßo derje a tunjo czischcza we wudawarni Serb. Nowin.

Schmidt & Gottſchalk

pjenjezna banka

w Budyſchinje, na theaterſkej haßy 8, pſchi žitnych wikach.

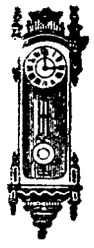
wuplaczomne kupony ſ hotowymi pjenjesami ſamenja, na hódnoſtne papjery pjenjesy wupožczuje, dobre tworowe ſmenki (wechſle) diſkontuje, wójnſku požczonku a druhe hódnoſtne papjery wobſtaruje, pjenjezne kaſcheziki w worzlowym khamorje ſe ſamßnym wotnajerjowym ſamkanjom pſchenaja.

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć

zmeje da-li Bóh, jutře njedzelu Exaudi pop. w 5 hodź w Hönčec hoscencu swoje měsačne posedzenje.

Wšě lube sobustawy a hoſći w bohatej ličbje wočakuje.

předsydstwo.

Kóždy, kotryžchze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotrož chze ßebi jón **porjedzicz** dacz njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencz pſchedawa a porjedzuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wukładne wokno, ſ płaczisname wupołożene, wobhladacz.**

Konje k rěju

po najwyſchichich płaczisnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědłach a na Humboldſkej dróży 782 B

— Telefon 403. —

Sſym ſapuczowała hacž do ßrjedź julija.

Johana Stalez, dentiſtka.

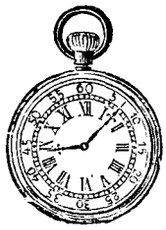
Budźaki ſ dobrym gratom

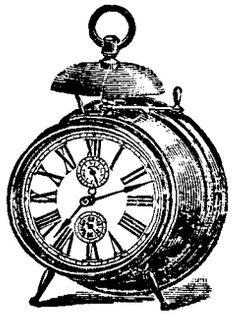
a

ßwěczate czaßniki

ſa wojſkow

porucza

F. Marſchnerowy naßlěd.

M. Ewald, czaßnikař.

Krucze ſprawne poßłuženje. Pißomne rukowanje.

Sa derje ßo płaczaze dźěło, ſ wjetſcha w akkorcze ßo

dźěłaczerjo a dźěłaczerki

pytaju. We wójnje wobſchkodzeni móža formowanje ſchamottow nawuknycz.

Schamottowa dźěłarnja we Wětrowje

pola Njeßwaczidła.

Wulke na pſcheßadźowanje pſchedawanje plahowanſkeho a dejneho ſkota.

Dla **ſpuſchczeuja wotnajecza**

ryczerkubla w Großharthawje ſ Goldbachom

pola Biſkopiz w Hornjej Łužizy

ſe ſaſtaniſchczom Draždźanſko-Shorjelſkeje želeſnizy

maja ßo tam

wutoru 26. junija dopoldnja 1/2 11 hodźin

9 bykow, wot 4 měßazow hacž 2 lěcze ſtarych; **46 kruwow,** ſ wjetſcha bliſko k wocželenju; **11 jałojzow** bliſko czeleczu a ßuczelnich; **12 młodych ſkoczatow,** wot 4 hacž 12 měßazow ſtarych, **rańſcho-frieſiſkeje a oldenburgiſkeje raßy,** kaž tež **huproſchne ranzy,** tež tajke ſ proßatami; **40 kur** (orpinton) a **100 holbjow** ſ wuměnjenjemi, prjedy woſjewjomnymi, ſa hotowe pjenjesy na pſcheßadźowanje pſchedawacz.

Do prědka ßo nicžo njepſchedawa.

Dalſche podpißany wukaſuje.

W Großharthawje w Saſkej w Budyſkim hamtſkim hejtmanſtwje.

A. Schuhlucht,
ryczerkublowy najenk.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Demje w Budyšinje.

Za nawěšćki, kiž maj so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedaś, płaći so wot małeh rynčka 15 pj. a s štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 25. **Sobotu 23. junija 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojownischežo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

22. junija. **Wot Yperna hač do Armentierrs artillerija žiwje tšelesche.**

Jendželske wupady k dołhemu wječorej wot Warnetona a k ranju wot Houplines žo wotpokasachu.

Mjes La Bassee a kanalom a rěčku Senšee s khwilemi artillerija žiwje tšelesche. Nadběh Jendželežanow, kotryž žo wčera rano k krótkemu wječorej wot Lens nastaji, žo se schkodowanjom w tšeleńzy slemi.

Wójsko němskeho kronprynza.

S wulkej saćakłosću Franzowsojo stejischcza saćo dobycź pytachu, kotrež běchu pola Vauraillona shubili. Wčera dopołdnja woni po žylnej tšeleńzy schtyri nadběhi s cźerśtwymi mozami cźinjachu. Po wutrajnym wojowanju s bliska woni naschich wojakow s džela hrjebjow k dołhemu ranju wot Vauraillona wucźischcźachu; dale k połodnju nastajene nadběhi njemějachu wuspěcha; njewschcźezel je tu s naschim wobaranskim tšelenjom cźežko schkodował.

We wječornej Champagni žo žiwje wojowasche. Franzowsojo rano w žedle k ranju Cornilletskeje hory nadběhowachu a žo do naschich linijow dobuchu. Napschecźne nadběhi jim sadźewachu, wubědźeny dobytk wutwaricź.

Wječor žo nasche wupadanske wotdźelenja k połnozy wot Prunaya a k krótkemu wječorej wot Nauroya do franzowskich hrjebjow dobuchu a žo s jatymi a nadobytkom wróćichu.

Pschi Pöhlskej horje k krótkemu ranju wot Maronvilliers žo jedyn wuspěschnje pschihotowany nadběh dospołnje poradźi, dźěle thüringskich a altenberskich regimentow po krótkim artillerišim nadwadze njepschecźelske stejischcza w schěrokosći 400 metrow wsachu. Pśches 100 muži je žo sajało. W nozy žo njepschecźel k žydom žylnym nadběham nastaji, kotrež jemu jenož žnadny dobytk wunjesechu.

Rańsche wojowischežo.

Saźo je žo pola Ssmorgona, k wječorej wot Luzka, pschi Sloczowsko-Tarnopolskej żeleśnizy žiwischo wojowało.

Mazedońska fronta.

Pschi Strumje pschedstraže pschetšelowachu.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

W meji łódže s 869,000 tunami wopschijeca žo potepiše.

S Barlina žo powě, so žu w meji podmórske cźołmy schtworohwjaskowe a neutralne łódže s 869 000 tunami wopschijeca potepiše. Wot spočatka njewobmjesowaneho wojowanja podmórskich cźołmow, žu žo njepschecźelske a neutralne łódže s 3 655 000 tunami wopschijeca śniźiše.

S Barlina žo powě: W atlantiskim ozeanje žu žo w nowschim cźasu někotre njepschecźelske wikowanske łódže potepiše, mjes nimi wobrónjena jendźelska parna łódź „Drumelisse", 4072 tunow, a „Esneh" 3247 tunow pschijajej.

30. meje je jedyn s naschich podmórskich cźołmow do italskeje twjerdźizny Benghasi pschi połnóznoafriskim brjosu, tšélak. W prěnim rjedze žo wón do pschistawowych twarow a do schkriczkazeho telegrafiskeho sastanischcza saměri. Hischcze dołhi cźaš po bombardemencze žo wulki woheń w měsce wohlada. D.

Awstriska wójska rosprawa.

21. junija. W někotrych wotdźelenjach galizisko-wolynskeje fronty je dźěławosć njepschecźelskeje artillerije se žobuskutkowanjom cźežkich kalibrow widźomnje pschiběraka. Tež lětanje lětarjow bě tu živische.

Na italskim wojownischczu je na wyšokej runinje Ssydom gmejnow wečerawschi dźeń měrnischi byk. Wojowanje w tejle strouje je nam wot 10. junija 16 offizěrow 65 muži a 7 maschinskich tšelbow wunješko. W stronje Col Bricona žo s ručžnymi granatami wojowasche: nadběhanske wotdźelenja žu sadźěwake, so by njepschecźel pola Lagazuci jenu wubuchnjenu dźěru wobžadźił.

Na balkanskim wojownischczu žo s městnami se sbožkarskimi cźrjódami wojowasche. B,

---

Italska wójska rosprawa.

20. junija: Na Asiagowskej wyšokej runinje žmy postupujo wčera njepschecźelske sakitanske linije na někotrych městnach wobschkodźili a njepschecźelej cźežku schkodu nacźinili. Khrobli wojazy 52. diwisije saćakke njepschecźelowe pschecźiwjenje a wulke wobcźežnosćze krajiny pschewinychu a njepschecźelej sakitane stejischcza pola hory Ortigary a wjerschka hórki 2105 swachu. Woni 936 muži sajachu, mjes nimi 74 offizěrow. B.

Franzowska wójska rosprawa.

20. junija wječor: Po žylnym bombardemencze Němzy mjes Aillettu a Laffauxskim młynom w schěrokosći wjazy dyžli jeneho kilometra nasche stejischcza nadběhachu. Jara wótry, se žylnymi mozami žo wjedźazy nadběh móžesche žo w jenym dźělu naschich hrjebjow prěnjeho rjada k ranju wot Vauraillona a k połodnju wot rěki Filaina dobycź. Jedyn druhi němski nadběh pschecźiwo wustupowazemu rózkej nascheje linije k ranju wot Royère Ferme bjes wuspěcha wosta. Artillerijske wojowanje bě žiwe mjes Hurtebise a Chevreux a pschi Verdunskej froncze wot Vacherauville —Les Chambrettes. B.

Franzowske łódźnistwo a podmórske cźołmy.

Kaž „Basler Anzeiger" s Parisa powě, je w druhim tydźenju junija 1034 łódźow do franzowskich pschistawow pschijěło a 1015 wujěło. Schtyri franzowske parne łódże, pśches 1600 tunow wopschijaze, žu žo potepiše, jena łódź mjenje tunow wopschijesche, dale tši franzowske rybaske łódże.—Franzowsojo tele liczby s wotpoladanjom wosjewjeja, so by žo sdało, so njepschecźelske cźołmy jich łódźstwu mało schkodźa. B.

Jendźelska wójska rosprawa s rańscheje Afriki.

10. junija žu naschi wojazy w Loudi pschedewsacźa wuwjedli, s kotrymiž dyrbjesche žo njepschecźel wot wuliwa rěki Ludzuledi wotehnacź. S podpjeranjom tšelenja wójnskich łódźow žo pschi wuliwje rěki Mrewki naschi wojazy na bróh wužadźichu. Němske wotdźelenje, kotrež wot někotreho cźaža město wobžadźene dźeržesche, a kotrež bě tam jenu łódźnu kanonu postajiło, žo k Allawje, 23 mil k krótkemu wječorej wróćo sćežischcza. 12. junija žu nasche patrouille s Kilwy pschischedschi njepschecźelski sklad žiwnosćze w Utigeri, 29 mil k krótkemu wječorej wot Kilwy, sniźili.

B.

Pospěchowanje dźěła w jendźelskich munizijskich fabrikach.

Kaž „Daily Chronicle" pische, je žo dźěłanje munizije w jendźelskich dźěłarńjach khětro pospěšiło, hač runje žo žane porjadne rosprawy wo roswiwanju munizijskeje industrije wjazy njewudawaju. Pódla pół milijony dźěłacźerjow w statnych dźěłarńjach dwaj milijonaj dźěłacźerjow w munizijskich fabrikach dźěłataj. Wscho hromadźe nětkole pjecza 20 000 fabrikow pod kontrolu munizijskeho ministerstwa steji. L.

Budawanje Jendźelczanow wo wójnje s podmórskimi czołmami.

Jendźelczenjo so prózuja, tež w nowinach neutralnych krajow powjesćze wocźischczecź. Tak je so schwajzarskim nowinam powjesć podała, so je 60 amerikanskich žitowych łódźow s hromadźe 280,000 tunami žita zyle bjes sadźewka mjes němskimi podmórskimi czołmami do Jendźelskeje pschijeko. S tym je žitowa potrjeba hacź do pschichodnych žnjow wobstarana. Nadpadne je, so je so tale powjesć, kotraž by tola sa Jendźelsku jara swjeselaza była, w žanych jenicźkich jendźelskich nowinach njenamaka. Kaž so sda, chze Jendźelska neutralnym nowinam jenož pokasacź, so móże wona wójnu podmórskich czołmow wudźerźecź.

B.

Zosanje Jendźelczanow wot Strumy.

Jendźelska rospraława s Mazedońskeje 19. junija praji: Dla rosschěrjenja khoroscze malarije su so naschi wojazy s krajiny k ranju Strumy něschto wróczo scźahnyli. Bokharska rospraława powě, so su Jendźelczenjo wopuschczene wšy sapalili. Bokharjo su wo nuschczenu stronu wobšadźili. B.

London šebi wotrunanje žada.

Reuterez telegrafowarńja s Londona powě: W opernym twarjenju je so pschedšyhdźiwom Londonskeho měscźanosty šy'nje wopytana shromadźizna wotměła, w kotrejž so wotpłacźenske naprawy sa skónzowanje Jendźelskich žonow a dźěcźi psches němskich létarjow žada. L.

Italszy wojazy pschi Suezskim kanalu.

Wotdźělenje italskich wojakow je so w Port Saidu s łódźow na brjóh wušadźiło. Italske nowiny pišaju, so so Jendźelczenjo na dobyczе šlubjeneho kraja pschihotuja a su k temu Italskich na pomoc sawołali. Italske wójsko w Europje so pjecza s tutym a wótrym wójskim cźahu do šlubjeneho kraja njewobdźěla. B.

Wuslicźenje měra a wupokasanje schwajzarskeho sozialdemokrata narodneho radźicźela Grimma s Ruskeje.

S Berna we Schwajzarskej Wolfez telegrafowarńja powě: Reuterez kaž tež Pětrogradska telegrafowarńja powjesć pschinjeseteј, so je schwajzarski narodny radźicźel Robert Grimm s Berna s pošrědnikom němskeho měra w Pětrogradźe po poručnosczi schwajzarskeho swjaskoweho radźicźela Hofmanna, schefa schwajzarskeho politiskeho departementa, był. We tym je schwajzarska depeschowa agentura šledowaze shonika:

27. meje 1917 bě narodny radźicźel Grimm schwajzarske póšlanzstwo w Pětrogradźe, hdźež tehdy pschebywasche, namołwi, so by kujeјej swjaskowemu radźicźelej telegram póšłało, w kotrymž po hłownym dźele roskładze, so so powschitkownje sa měrom žada; w politiskim, hospodarskim a wojerskim nastupanju dyrbi so měr jeźinicź, to je so na měrudawazym městnje spósnało; wschě jednanje mohłe so jenož z němskej offensivu pschecźiwo Ruskej kasnycź. Jeli so by tole raźenje wuwostało, mohł so sa pomérnje krótki cźaš měr dozpicź. K temu so prósstwa pschisamknu, so chzył swjaskowy radźicźel Hoffmann wo snatych wójnskich samérach knjeżerstwow narodnemu radźicźelej Grimmej rospraławu podacź, dokelž by so s tym jednanje wo měrje połóžiło.

3. junija 1917 je so šledowazy schiffrowany (w tajnym pišmje) wotmołwjenski telegram schwajzarskemu póšłanzstwu w Pětrogradźe wotpóšłał:

„Swjaskowy radźicźel Hofmann Wam pokmómóz da, Grimmej šledowaze ertnje sdźelicź: Němska žanu offensivu njescźini, dokhož so da, so je móžno, so s dobrym s Ruskej sjednacź. Wospjet s wyšoko stejazymi ludźimi porěcźawschi šym pschešwědcźeny, so bychu Němska a jejni swjaskarjo po pschecźu swjaskarjow Němskeje hnydom do jednanja wo měr sastupili. W nastupanju wójnskich samérow do tejele stronу na wosjewjenje „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ pokasuju, hdźež so w sašadnej pschesjenosczi s Asquithom wo praschenju annexijow praji, so šebi Němska žane rosschěrjenje kraja k powjetschenju a k rosschěrjenju swojeje politiskeje a hospodarskeje mozy njepscheje.

Woźoba, kotraž njeje k temu prawo měła, je tónle tajny telegram deschiffrowała (wukładła) a w nowinach „Socialdemokratu“, w organje schwedskeho sozialdemokratskeho wjednika Brantinga, wocźischczecź dała.

Swjaskowy radźicźel Hofmann, kotryž je tule krocźel bjes kóždeho zuseho wliwa k spěchowanju borsomneho měra a s tym k lepschemu šamšneho kraja scźinił, je po wosjewjenju jeho telegrama sa nutne měł, se schwajzarskeho knjeżerstwa wustupicź. Schwajzarskeho narodneho radźicźela, sozialdemokrata Grimma, su pjecza po žadanju Jendźelskeje s Ruskeje wupokasali. Havaska telegrafowarńja w Parisu powě, so su jeho sa agenta němskeje politiki wotkryli. Jendźelske knjeżerstwo w Hofmannowej depeschi něschto njeneutralne widźi, krocźel, wo kotrejž dyrbi so psched jendźelskim parlamentom jednacź. W schwajzarskim šejmje pak měnja, so je swjaskowy radźicźel Hofmann, najwobhladniwischi schwajzarski politikus swoju krocźel w najlepschej myšli cźinił, so s tym powschitkownej wězy měra šłuži. B.

We woźebitym poźedźenju schwjzarskeje swjaskoweje rady, w kotrymž so Hofmannowe wosjewjenje, so wón swoje sastojnstwo složi, cźitaj je, je k wótremu wurěcźenju doschło. Presiident franzowsko-schwajzarskimaj sapóšłanzomaj Rainei a Willeminej šłowo k rosrěcźenju sawowjedźi, prajizy, so jimaj wón w interešu kraja rěcźecź njeda. Wjetschina rady presidentej pschihłosowasche. Willemin teho dla wołasche: „Skandalosna pscherada!“ Wulka hara nasta, a president Willeminej hrożesche, so jeho s poliziju won cźišnyecź da. B.

Měnjenje franzowskich nowin wo poskicźenju měra.

Pariski „Matin“ wo Hofmannowej naležnosczi pische, so je psched dwěmaj dnjomaj schwajzarska swjaskowa rada wosjewiła, so so Schwajzarska nochze s pošrědnistwom měra saběracź. Tón dźeń, na kotrymž je swjaskowa rada tak rěcźała, je Hofmann hižo w nawopaczнej myšli skutkował. Daloko wot naš leži, šebi myšlicź, so je swjaskowa rada wo tutym manevrje wjedźała, wěrimy wjele bóle, so je Hofmann šamowólnje skutkował.

Pariski „Journal“ praji, so je róla, kotruž je Hofmann hrał, jara spodźiwna była. Bjes dosahazych dopokasmow njehodźi so wo njej sudźicź. Bjes dwěla pak budźe šebi schwajzarske knjeżerstwo wot Hofmanna dospołne wujasnjenje žadacź. „Echo de Paris“ měni: Kóžde neutralne knjeżerstwo ma prawo, namjety sa měr wójnu wjedźazym mozam k wjedźenju dacź, tola wono njeśmě šwój wliw na jenu stronu k lepschenju druheje wužicź. Tu je so jena powjesć němskeho knjeżerstwa jenej woźobje pósłała, kotraž je sa Němsku praktiszy dźěłała.

„Petit Journal“ pische, so njeje trjeba, na to pokasacź, so by so nahladna woźoba, kaž Hofmann, so wostajiła, do drobna sestajane měrowe wuměnjenja pschedpołożicź, jeli so k temu njeby nic jenož pokmómóz měła, ale tež hdy by so k temu njepominała. Na kóždy pad, pischu te nowiny, dyrbi žadanje sa měrom w Němskej jara wulke bycź, so by so jenemu politikej jeneje neutralneje mozy, kotrehož su k temu pokupili, tajki do wuskosczow wjedźazy skutk poručźiła. W swojim požadanju, so by so dospołneho poražejna, kotrež jej hrosy, sminyła, njeje so Němska komdźiła, Ruskej pschihódne měrowe wuměnjenja cźinicź. Grimmowe wupokasanje pak dopokasuje, so so ruske knjeżerstwo nieje s tutymi nowymi namietami nakładowało. Tole wupokasanje je prěni woprawdźity skutk nakhwilneho knjeżerstwa, pschi cźimž je woźebje spomnjenja hódne, so je dźěłacźerska a wojerska rada jo sa dobre spósnała. Wono dopokasuje, so je so ruske knjeżerstwo rosšudźiło, žadyn woźebity měr cźinicź. S tutym wobsamknjenjom so dowěrjenje swjaskarjow poštylni, sa to pak budźa w Barlinje Grimmowy njewuspěch najskerje jara wobžarowacź. L.

Cźežke njeměry pšched němskim konsulatom w Genfje.

Schwajzarska depeschowa agentura powě: Wutoru wjecźor w Genfje (w franzowskej Schwajzarskej) něhdźe 15 000 muži šyłna ludowa shromadźizna wobsamknu, šebi wot swjaskoweje rady žadacź, so bychu so komisarjo postajili, kotsiž dyrbjeli pschepytacź, schtó je w Hofmannowej naležnosczi winowaty. Shromadźizna so s měrom skónczi. Na to pak někotre cźrjódy demokratow psched němski generalny konsulat pschicźahnychu a spytachu, konsulatowy schkit dele storhnycź. Polizizija pak sakrocźi a schkit dele wsa, kotryž so na polizajstwoje skhowa. Herjekarjo na to k awstrisko-wuher-

ſkemu konſulatej dźěchu, kotremuž wokna wubichu. Poliziſtojo w automobilach pſchijědźechu a cźrjódy ſ konſulatoweje wokolnoſcźe wotehnachu. Někotre woßoby ßo ſajachu. Druhe demonſtrazije ßo pſched turkowſkim konſulatom wotměchu. Zandarmojo mjecźe wucźahnychu a ſ tſělbow někotre krócź do powětra wutſělichu. Někotſi poliziſtojo a njeměrnizy ßu ßo ſranili, 18 woßobow, 16—18 lětnych, je ßo ſajako. B.

Spjecźeńza na dwěmaj ruſkimaj wójnſkimaj łódźomaj.

„Baſeler Nachr." ſe Stockholma powjedźa, ſo je ßo wobßadka ruſkeju panzerowaneju kſchižakow „Ganguta" a „Diany" ſpjecźika. B.

Měrowe praſchenje w Pětrogradſkej dźěłacźerſkej radźe.

W hłownej ſhromadźiſnje dźěłacźerſkeje a wojerſkeje rady miniſter ſwonkowniych naležnoſcźow, Tſeretelli, wo knježerſtwowej politizy rosprawjeſche a praji: Pſchejemy ßebi, ſo bychu ßo na ſakładze ruſkeje demokratije ſ naſchimi ſwjaſkarjemi nowe wucźinjenja wobſamkłe. Cźinimy wſcho, ſo by ßo naſch program ſwjaſtarſkim knježerſtwam pſchihodźił. Měnimy, ſo by najhubjeńſchi wunoſchk naſcheho wojowanja ſa ßwětowy měr tón był, hdy bychmy ſ Němſkej woßebity měr ſcźinili, kotryž by wubědźenje ruſkeje revoluzije ſnicźił a kotryž by wězy internationalneje demokratije ſchkódny był. Woßebity měr je wopraudźe njemóżny. Tajki měr by Ruſku do noweje wójny na ſtronje němſkeho ſwjaſka ſcźahnył. To by rěkało, ſ jeneho ſwjaſta wuſtupicź a do druheho ſaſtupicź. Miniſter ſhromadźiſnje kroczele wojſewi, kotrež je ruſke knježerſtwo ſa ſwolanje ſhromadźiſny ſwjaſkarjam cźiniło. Na tejle ſhromadźiſnje dyrbjałe ßo wucźinjenja pruhowacź. ſ wuwſacźom Londonſkeho wucźinjenja, kotrež ſwjaſkarjow na to wjaſa, ſo żadyn woßebity měr njeſcźinja. Miniſter Tſeretelli potom dźěławoſcź wójnſkeho miniſtra Kerenſkeho wuſprawni a praji, ſo krajej njepſchecźelſki nadpad hroſy, a ſo je winowatoſcź revoluzionarneho wójſka, ſo ßo ßame k offenſiwje pſchihotuje. Njedźěławoſcź pſchi ruſkej froncźe njeje revoluziju wobtwjerdźiła, ale ju nawopak ſtſchaßła.

Potom ßo radikalny ſozialdemokrat Lenin ßłowa jimaſche a mějeſche wobſkorżbnu rěcź pſchecźiwo nakhwilnemu knježerſtwu. Jeho ſkutki a dźerżenje, woßebje w naſtupanju wójny a napominanja Kerenſkeho k offenſiwje móże wón jenoż pſcheradu na intereſſach internationalneho ſozialiſma mjenowacź. Lenin dalokoßahaze näprawy jako lěkarſtwo ſa kraj nämjetowaſche a praji, ſo je jeho ſtrona ſwólniw, knježerſtwo pſchewſacź, hdy by ßo wono jej poſkicźiło.

Po nim wójnſki miniſter Kerenſki rěcźeſche. Leninowu wucźbu ſaßudźiwſchi wón praii, ſo ßo ſbratrowanju pſched frontu, kotrež Lenin porucźa, jenoż pſchecźam němſkeho generalneho ſtaba pſchihodźi. Kerenſki potom wo ßwojim pucźowanju po froncźe rěcźeſche a wo dobrym ſacźiſchcźu, kotryž je pſchi tym doſtał. Wón ßwoju dźěławoſcź jako wójnſki miniſter ſakitowaſche. B.

Kongreß ruſkich poddanow němſkeje narodnoſcźe.

W Odeßy je ßo prěni wſchoruſki kongreß ruſkich poddanow němſkeho naroda wotmył, 1500 wobdźělnikow bě pſchitomnych, kotſiž běchu ſ połodniſcheje Ruſkeje, Krimſkeje połkupy, Wolſynych a druhich ſtron pſchiſchli. Mjes nimi běchu dumine ßobuſtawy a też wojazy widźecź. Wſcho hromadźe kongreß něhdźe 3 milijony němſkich Rußow ſaſtupowaſche. Preſident organiſazijſkeho wubjerka, Reichert, pſchi wotewrjenju kongreßa na to pokaſowaſche, ſo ßu njedawno hiſchcźe pſcheſcźěhani němſzy Rußojo powołani, pſchi roswiwanju noweje Ruſkeje ßobu ſkutkowacź. Sa to maja ßo woni ruſkemu revoluziſkemu wójſku a ruſkemu ludej dźakowacź. Do cźeßneho pſchedßydſtwa ßo Moſkowſki profeßor Lindemann, biſkop Zehr, duchowny Steinmann a duminy ßobuſtaw Steinmann wuſwolichu. Pſchi rosrěcźowanju ßo němſka rěcź wuźiwaſche. Kongreß wobſamkny, wſchitkich němſkich Rußow napominacź, ſo bychu nakhwilnemu knježerſtwu poßkuchali a jo podpjerali. Knježerſtwu a ſozialiſtiſkim organiſazijam kongreß ßwoje ſympathije wupraji. D.

Nowe ruſke dawki.

Ruſki finanzny miniſter je ßo ſa to wuprajił, ſo bychu ßo dawki ſamożitych ludźi, dawk na wójnſku ſaßkužbu, powyſchiłe a ſo by ßo dawk na powyſchenje kurſow pjenjecźnych papjerow a dawk ſa nużſkich ſawjedł, kotſiž njetrjebaju we wójſku ßłużicź. Knježerſtwo je wobſamkło, żeleſniſku tazu ſa twory wo 200, ſa pucźowanje wo 50 prozentow powyſchicź. B.

Woblehnjenſtwo w Tomſku.

Ssibirſke měſto Tomſk je ßo pod wójnſke prawo ſtajiło, dokelž běchu wobhnadźeni jecźi, kotſiž běchu ßo do wójſka ſwołali, mordarſtwa a paduſchſtwa ſkucźili. Wußwobodźeni jecźi běchu ßo ſrěcźeli, banki a klamy wurubicź a direktorow ſkónzowacź. Pſches 1500 wobhnadźenych a 800 druhich woßobow je ßo ſajało. Wojakam ßo ludźo napſchecźo ſtajachu. Něhdźe 10 woßobow je ßo moriło a někotſi ßu ßo ſranili. D.

Njepſchecźelnoſcźe pſchecźiwo wotehnatemu grichiſkemu kralej Konſtantinej.

Wotßadźeny grichiſki kral Konſtantin je ſe ßwojej ßónju do Lugana w połodniſchej Schwajzarſkej pſchiſchoł, hdźež je ßebi jemu villu jako ſtatok wotnajał. Wutoru ßu ßo tam pſched kralom njepſchecźelſke demonſtrazije wotměle, pſchi cźimž je pſchi cźa k naßylnoſcźam pſchecźiwo kralej doſchło. Kral dyrbjeſche do je eje khoſejownje cźekacź. Wot tam jeho měſtowy prefekt pod ſchkitom wojakow a poliziſtow do palaſtoweho hoſcźenza ſchewodźeſche. Pſchi njeměrach ßu jeneho Italſkeho ſajeli. B.

Kral Konſtantin je ſchtwórtk ſ Lugana wotjěł. Pſched hoſcźenzom ſběżany lud bě zyle ſ měrom.

Luganſke nowiny „Popolo Liberta" wo nadpadże na krala piſchu: Hdyż kral Konſtantin, prynz Jurij a kralowy ſekretar pſchi blidże pſched Gambrinowym piwnym reſtaurantom ßedźachu, jeho někotſi gymnaſiaſtojo ſ prěnjeje rjadownje ſpóſnachu. Tucźi a druſy ſchulerjo a njeſrali pacholjo krala wuhwiſdacź a hanicź poczachu. Jim ßo potom tajka cźrjóda ludźi pſchiſamkny, ſo mějeſche kral ſa najlěpſche, ßo wotßalicź. Gymnaſiaſtojo a lud ßo ſa nim puſchcźichu. Hakle poſdźiſcho polizajſki komiſſar Aibiſetto pſchińdże, kotryż porjad ſaßo poſtaji, tak ſo móżeſche ßo kral ſ automobilom do grandhotela dowjeſcź. Hiſchcźe wjecźor ſaſtupi ſ měſchcźanſkeje rady k kralej pſchińdże, ſo by ßwoje wobżarowanje nad podawkom wuprajił. B.

Franzowſka njeſpokojnoſcź ſ nowym grichiſkim kralom.

Woſjewjenje młdeho grichiſkeho krala na griiſki lud, w kotrymž wón praji, ſo bndże po ſaßadach ßwojeho nana knježicź a ſo je wón pſcheßwědcźeny, ſo budże grichiſki lud po woli krala Konſtantina pomhacź, Grichiſku ſ jejneho nětcźiſcheho położenja wußwobodźicź, ßo w franzowſkich nowinach njelubje rospomina. Wone ſa to pokaſuja, ſo dyrbi ßo ßejm, kotryż je ßo 2. junija 1915 wuſwolił, ßo poſdźiſcho rospuſchcźił, ſ nowa ſwołacź. Wón měł, każ Pariżſke nowiny „Temps" piſchu, pak krala Alexandra na trónje wobkrucźicź, abo jeneho druheho krala wuſwolicź. Hacź do teho cźaſa dyrbjał Alexander khwile měcź, ſo by nawuknył, ſo ženje njeßu druhi Konſtantin bycź. Nowiny „Debats" ßu ſ kralowym woſjewjenjom jara njeſpokojom a praja, ſo je Alexnader jenoż ſ naměſtnikom na wuprózdnjenym trónje. Nowiny „Evenement" praja, ſo ßo ſakitanſke mozy njeßmědźa ſ tym ſpokojicź, ſo je ßo jenoż woßoba na trónje ſaměnika, ſo pak je ßo prjedawſcha politika wobkhowała. L.

Stejiſchcźo grichiſkeho krala Alexandra.

„Daili Mail" ſ Athena powě: Kral Alexander je ßo rosßudźił, w lěcźe pola ßwojeho wuja, prynza Mikławſcha, a w ßwojim wjeßnym domje w Kefißija pola Athena bydlicź. S teho ßudźa, ſo je nětcźiſche położenje wězow jenoż nakhwilne, a ſo ßo kralej nochze, ßo ſ połnej kralowſkej doſtojnoſcźu wobdacź, doniż jeho ſtejiſchcźo njebudże wjes ſtracha. B.

Pſchihoty k wrócźenju Venizela.

Do grichiſkeho miniſterſtwa někotſi Venizelowi pſchiwißowarjo ſaſtupja. Venizelos a ſaſtupjeŕ franzowſkeho knježerſtwa, Jonnart, ſtaj ßo ſrěcźałej, ſo dyrbja miniſterſtwa ſnutſkownych naležnoſcźow, juſtizy a wójny Venizelowym pſchiwißowarjam pſchipadnycź. Něhdźe 400 kretiſkich żandarmow, kotſiž ßu Venizelej ßwěru poddacźi, dyrbja jadro polizije bycź. Někotſi offizěrojo Saloniſkeho wójſka ßo do Athena pſcheßadźa. B.

Wupokaſanje grichiſkich ſtatnikow ſ jich domiſny.

Miniſterſtwo ſnutſkownych naležnoſcźow je 18. junija ſ pſchiwißarjow wotßadźeneho krala Konſtantina 30 woßobow woſjewiło, kotſiž ßu ßo ſ Grichiſkeje wupokaſali, mjes nimi Streita, Merkura, nana a ßyna, Duſmana, Mekaza a Seya, wjednika reſerviſtſkeho

swojaka, a jeho žona. Wupokasani, kotsiž w Athenje bydlachu, mějachu 3 dny khwile, so bychu žwoje należnosćze srjadowali, w provinzy bydlazym žo tydžeń cžaža wostaji. 103 wožoby žo pod nadkedžbu staja, mjes nimi Dragumis, Skuludis, Lambros, Tsllor. Woni žo na městno dowjedu, s wotkal je jim njemóžno cžeknycź.

Franzowsojo w połnóznej Grichiskej.

Wo postupanju Franzowsow w Thessaliskej Reuterez telegrafowarnja powě: Franzowsojo žu hischcże ruczischo hacź-Elasson, a Larissu Volo wobžadžili. Měsćo žo žrjedžischcžo kralowszy smyslenych mjenuje. Hibanje, pschecźiwo franzowskemu konsulej a druhim schtworoswjaskowym pschiwižowarjam žo sběhaze, žo s kanonami jeneho jendželskeho pomozneho tschižaka, kotryž w pschistawje stejesche, podtłóczichu, hacź Franzowsojo město wobžadžichu. Kraložwěrni žandarmojo dyrbjachu želesnizy tak dołho sakitacź, hacź bychu žo móst a pschekhody rosbuchłe. Temu pak w poslednim wokomiku franzowske automobile sadžěwachu, kotrež běchu žo do prědka póslałe. B.

Parižski „Temps" 21. junija powě: Swjaskarjo žu dženža Korinthski wokrjeż a džěl Phocískeho kraja wobžadžili. Jendželski póslanz w Athenje, Elliot, je do Londona, franowski póslanz Guillemén do Parisa wotjěł so byschtaj žwojemu knježerstwu rosprawiłoj. B.

Bolharski kral w Němskej.

Bolharski kral je se žwojimaj žynomaj psched tydženjom khežora Wylema w němskim hłownym kwartérje wopytał. Kaž Winske nowiny „Neue Freie Presse" měnja, žo Bolharska na mózność pschihotuje, so Grichiska po pscheměnjenju na trónje, na schtworoswjaskowej stronje do wójny sastupi. Njedželu je bolharski kral se žwojimaj žynomaj w Draždžanach s hosćom sakskeho krala był. Popołdnju žo sakski kral se nimi na automobilach do Mischna dowjesć da. Tam žebi wobhladarnju kralowskeje porzlinoweje manufaktury, Albrechtski hród a zyrkej wobhladachu. Póndželu dopołdnja bolharski kral a jeho žynaj kralowske sbérki sa wumělstwo a wědomosć w Draždžanach wopytachu. Prynz Jan Jurij jeju pschewodžesche. Popołdnju bě žnědanska hosćina we winizowskej villi we Wachwizach.

Draždžanskemu wyschchenu městcžanosćze je bolharski kral sumu pjenjes s postajenjom pschepodał, so dyrbi žo połojza tuteje sumy městcžanskim khudym a druha połojza mjes wójnskich veteranow rosdželicź. D

Wobcźežnosćze awstriskeho ministerstwa.

Pschedžbydže awstriskeho ministerstwa, hrabi Clam Martinizej, žo njepschewinjomne wobcźežnosćze napschecźo stajeja. Pódla Němzow žu jemu Polazy žwoju pschecźiwnosć pschipowjedžili. Tuczi žebi žadaju, so by žo polske kraleswo, kajkež je žo Polakam žlubiło, do skutka stajiło. Tole žadanje pak hischcże nětkole awstriske knježerstwo njemóže dopjelnicź. Duž je hrabja Clam Martiniz, dokelž žo w žejmje njemóže na žanu wjetschinu sepjeracź, khežora prožył, so by jemu wotstupicź dał.

Wo ministerskej sbromadžisnje žo s Wina powě: Polazy žebi žadaju, so dyrbja žo wschitzy ministerjo wotstronicź, kotsiž žu Stürgkowemu ministerstwu pschiłuscheli. Cžechojo žebi po prajenju sapółłanza Mastalki žadaju, so by žo sažudženje cžěskich sapółłanzow wrócźiło a so by žo pschepytanje, kotrež žo pschecźiwo nim wjedže, sastajiło. Bjes teho žo Cžechojo parlamentej a knježerstwu njemóža pschibliżicź. L.

Ze Serbow,

Z Budyschina. Wójnski schmaderunks žo žobotu 30. junija w tudomnych pschedawarnjach kolonialnych tworow pschedawa. Na wotrěski kupowanskeje khartki W 2 žo 250 gramow schmaderunka wotedawa, kotrež 30 pjenježiow płacza.

— **Najwyschsche płaczisny sa sažne běrny.** Wot 1. hacź 28. julija budže zentnar sažnych běrnow 10 hriwnow płaczicź, wot 29.—31. julja 9 hr. 50 pj., wot 1.—7. augusta 9 hr. 50 pj., wot wot 8.—14. augusta 9 hr., wot 15.—21. augusta 8 hr. 50 pj.; wot 22.—28. augusta 8 hr,, wot 29.—31. augusta 7 hr. 50 pj., wot 1. hacź 7. septembra 7 hr., wot 8.—14. sept. 6 hr. 50 pj., wot 15. hacź 30 sept. 5 hr. 50 pj, wot 1. oktobra 5 hr.

— **(Powyschenje pomozy sa njedželnicze.)** Pjenježna pomoz sa njedželnicze, kotrež žane prawo na podpjeru s jeneje kaźy nimaju, je žo wot hriwny na połdra hriwny na tydžeń powyschiła.

— **Serbske kemschenje w Draždžanach.** Jutsje njedželu 24. junija wotměje žo w Draždžanach saźo serbske kemschenje. Sswjatu spowjedź smě̌je knjes farar Domaschka s Budestez, předowanje pak k. farar Walttar s Njeźwažidła. Boża žłużba budże kaž hewak pschipołdnju 1/2 12 hodžin w kschižnej zyrkwi. Sserbjo w Draždžanach a wokolinje žo k tutemu kemschenju wutrobnje pscheprosćuja. Wožebje by težoboyate dźělbracze sa Božim blidom swjeżelaze było.

— **(Sebracze swonow.)** Sańdženy pjatk staj žo swonaj tudomneje katholsteje serbskeje zyrkwje dele puschczikoj, so byschtaj žo k dźěłanju kanonow trjebałoj. Schtwórtk bě žo s nimaj hodźinu dołho k roszohnowanju swonikło. — S Marijneje a Marczineje zyrkwje žo žobotu jedyn swón s wěże dele wosmje.

— **(Sebracze lokomobilow.)** S 20. junijom žu žo wschě lokomobile sebrate.

— **Po tsinjedželskej žuchocze a pražazej horzocze** žo schtwórtk wjeczor stónczinje sažo ras njebjo pomroczi. Wokoło 12 hodžin žeklate błyski s njebjeż k seni lětachu a mózny hrimot a wrjeskot sa nimi žlědowasche. Sdasche žo, so budże žo deschcź s czurami lecź. Tola bohu žel žo jenož žłaby deschcź naidże. Potom žo njebjo sažo wucźahny. Da-li Bóh nam bliżsche dny wjazy deschcża pschinjeżu.

— **(Najwyschsche płaczisny sa holanske jahody.)** Po wosjewjenju sakskeho ministerstwa žnědża schcźiparjo holanskich jahodow sa punt 22 pjenježkow, wikowarjo pak 25 pjenježkow žadacź.

Do 1. julija njeżmědża žo we wokrjeżu Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa holanske jahody a do 15. julija niz prußnizy schcźipacź. Pschestupjenje tuteho wukasa žo khosta.

— **(Mjenje bernow na hłowu.)** Budyske hamtske hejtmanstwo a komunalny swjask wosjewjataj, so žo na žołte běrnowe khartki na hłowu a na tydžeń jenož hischcże 2 puntaj běrnow wotedawataj. Cźežkodžětaczerjo dale 4 punty dostawaju.

— **(Wjasanske pschedženo sa sažne młócźenje.)** Budyski komunalny swjask a hamtske hejtmanstwo wosjewjataj, so ma žo wjasanske pschedženo sa sažne młócźenje hacź do 24. junija samołwicź.

— **(Poniżenje płaczisnow sa rěsanske howjada.)** Rósborski krajny radźicźel wosjewja, so žo płaczisny sa rěsanske howjada wot 1. julija poniża. Jenož cźi wobžedźerjo skotu, kotsiž žu hacź do 30 junija postajenym pokupowarjam skót k kupjenju posticźili, nětcźischu wyschschu płaczisnu dostanu, jeli so skót najposdźischo hacź do 31. julija wotedadża.

W Sakskej žo płaczisny sa howjasy skót 3. julija poniża. Tola tym wobžedźerjam skota, kotsiž s pschedpisanym formularom hacź do 5. julija žwój skót k rěju pola swjaska skótneho wikowarstwa k kupjenju samołwjeja, žo hacź do 31. julija 1917 hischcże nětcźische wyschsche płaczisny wuplacza. Pschedpisany formular je pola hłowneho skótneho wikowarja dostacź.

— **Wokrjeżny wubjerk** Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa je w žwojim poslednim pożedźenju Baczońskemu schulskemu pschedstejnczerstwu k natwarjenju kehelnischcża s elektriskim wobžwětlenjom sa Baczońsku młodźinowonju a dale sa kupjenje nadoby sa Hodźijski desinfektor pjenježnu pomoz pschiswolił. K sagmejnowanju leżomnosćow w Pomorzach a Sathowje žo dowolnosć da. Tež w bliżschim žnjowym lěcze komunalny swjask hamtskeho hejtmanstwa sastaranje s khlěbowym žitom we wokrjeżu do žamžneho hospodarstwa pschewosnje. Ministerstwowy wukas wo spadnjenju žlěbornych a niklowych pjenjes a bicze nowych pjenjes žo k wjedženju wsa. Sjawnym kaźank je žo poruczilo, tež wjetschе sumy žělbornych a niklowych pjenjes sa papjerjane pjenjesy saměnicź.

— **(Postupy w organisaziji plahowanja kosow.)** Kak je žo plahowanje kosow w hornjej Łužizy roswiło, nowosałożnje 16 kosy plahowanskich towarstwow dopokasuje. Pjenježne žrědki, kotrež statne knježerstwo a hamtske hejtmanstwo pschiswolatej, sałożenje tajkich towarstwow położeja. Pornjo pizy, kotruž žebi kosa žada, wona najwjazy a najtucźnische mloko dawa.

— **(Cźeska bruniza sa sakisku industriju.)** Awstriski minister sa sjawne dźěła, dr. Truka, je dopisowarjej jenych Lipsczanskich nowin prajił, so móże Awstriska jenož Němskej cźesku brunizu wotedacź, jeli so by žo Awstriska sa to s kamjentnym wuhlom, wožebje se schlesynskim, kotrež wona nusnje potrjeba, sastarała. Dr. Trnka

je zwoje namjety sakskemu, bayerskemu a pruskemu knježerstwu wosjewak, kotrež je w tu khwilu pruhuja. B.

Se Židowa. Pjekarskemu mischtrej Pětrej Khorli Strehli na Židowje, kotryž je 31. julija 1916 s khrobkosću a rosžudženosću a niz bjes žamžneho žmjertneho stracha žydomlětnu Johanu Wirthez žmjerći tepjenja w Sprewi wukhowak, je kral bronsowu medaillu sa wukhowanje žiwjenja spožćik.

S Budestez. Pioněr Albert Petrich, mějeći Bjedrichoweje Augustoweje medaille, žyn wojnarja Augusta Petricha, je želesny kschiž 2. rjadownje dostak.

S Bukez. Pschichodnu niedželu žo saža w naschim Božim domje srudne wopomnjenje sa mnohich s nascheje wožady padnjenych, wotměje. Pschi tym saža k česeći njesopomnitych rjekow a nam wschěm tak lubych bratrow nasch zyrkwinski khor khěrlusch wuspěwa. Hluboko srudženym sawostajenym, kaž tež wschitkim žwěrnym a žobuželazym kemscherjam k dorosumjenju a k troschtej njech text spěwajomneho khěrlusch tudy žlěduje:

Nětk k domisnje pućz wjedže mje,
Wschěm lubym pscheju božemje,
Sso wróću k domej wótznemu,
Hdžež wot wschitkeho wotpočnu;
Nětk k domisnje pućz wjedže mje.

Nětk k domisnje pućz wjedže mje,
A rycerstwo s tym kónzej dže.
Rad brónje s rukow pokožu,
Sso krwawnoh' dželo sdaluju,
Hdyž k domisnje pućz wjedže mje.

Wschě moje horze žadanja,
Pój, wěčny ferschta pokoja,
Ssu, witacz mojoh' Sbóžnika.
A dowjedž nje też do raja,
Hdžež w domisnje měr kschewi mje! L—i.

Se Schěrachowa. Ssrjedu žu swón s wěže tudomneje katholskeje zyrkwje dele wsali. Wón 84 zentnarjow waži.

S Visto.iz. S tudomneho lěhwa jatych offizěrow žu schtwórtk w nozy tsjo ruzy offizěrojo. cekli.

S Wokrancžiz. S rumunskeje jatby je Hermann Schcžěpank domoj pišak, kotryž bě žo loni spočatk dezembra shubik.

S Wochos. Narunanski reserwist Robert Stuka, žyn tudomneho polbura Jana Stuki a grenaděr schewz Jan Balko, žyn schožejoweho wothladarja. Jana Balka, staj žo se želesnym kschižom 2. rjadownje wusnamjenikoj.

S Kamjeńtneje Wólschinki. Žona landsturmarja Jurka, kotryž je psches lěto w ruskej jatbje, je lětża w meji dželo porodžika, kotrež je pjeża posdžischo wumrjeło. Tele dny žudniska komižija do wžy pschindže, so by dželo, kotrež bě Jurkowa w lěžu sahrjebała, wobhladowała. Kaž je žlyschecz, je žo spósnako, so je dželo žiwe byko.

S Rowneho pola Sslepeho. Ssrjedu rano je žo brózeń tudomneho ratarja Matizy do cžista wotpalika. Domske žo na sboże płomjenjam wobró. Woheń je po sdacžu se saparjenjom nastak.

S Běleje Wody. Jedyn wuczobnik tudomneho knihicžischcerja Hampela je se 600 hriwnami cekny, kotrež dyrbjesche wón na póscze wotedacz. Sslěd sa cekinjenzom do Barlina wjedže, tola hacž dotal hischcze njejžu mohli pachołka popadnycz.

S Mužakowa. W hrabinskim Arnimskim parku je na Brunojskej kemschazej schcežžy jedyn žyły žornik jenu žonu s Mužakowa nadpadnył. Se žwojimaj rohomaj ju rosskobjene swěrjo we wobliczu a po zyłym cžele srani. Žona móżesche žo pak hischcze na domojpucz nastajicz a podawk w hajnkowni wosjewicz. Sa njemdrym žornikom žu hnydom pytacz schli.

Wužudženja.

Khostanska komora. W Hněwžezach bě Marja Hejduschowa 60-létneho wjeżneho žłužobnika Augusta Jsraela, kotryž je 13. februara 1917 wumrjek, hacž do jeho žmjrcže wothladowała. Jsraelowy bratr, Bohumik Jsrael, žo dohlada, so běchu žo se semrjeteho sawostajenstwa wschelake wězy, a to por schkórnjow, kholowy, koschle, jena kschinja, wschelaki grat a 200 hriwnow pjenjes shubike. Pola Hejduschoweje te schkórnje, koschle, kholowy, kschinju a puzak namakachu. Psched žudom wona praji, so je jej August Jsrael tele wězy psched žwojej žmjercžu darik, pjenjesy a grat wona nima, te žnadž žu druhy ludžo wsali, kotsiž žu do wobydlenja semrjeteho pschikhadželi. Jejne wuprajenje njehodżesche žo jako njewěrne wróćicz, duž ju wuwinowachu.

+ Na hubjenu radu bě Hana Marja Beckertowa rodż. Wudowenzez s Delnjeje Hórki, nětko w Barcže bydlaza, poślučhała, hdyž bě žo pschecžiwo wužudej Budyskeho ławniskeho žuda powołała. Tutón bě ju k jastwu na 3 dny sažudžik, dokelž bě lětża 10. měrza w klamach schewskeho mischtra Wagenknechta we Wósporku por cžrijow, 15 hriwnow hódnych, kradnyła, kotrež pak běchu žo jej sažo wotewsake. Khostanski žud wužud ławniskeho žuda wobkrucži. Budžischcze-li žo Beckertowa, kotrejež muž we wójnje pschebywa, prěnjemu wužudej podcžižła, budžiischce wona do liczby pschiżtuschnikow wójnskich wobdželnikow pschischła, kotrychž je kral wobnadžik.

+ Rěsnikski mischtr Khorla August Rjencž se Židowa bě 29. januara 1917 rěsnikej P. A. Lehmanej w Rakezach jene žwinjo wotkupik a tole žwinjo bjes dowolnosće sarěsak. Jo na trichiny pschepytacz njedawschi a rěsniski dawk njesapłacziwschi, bě wón 32 puntow mjaża tnteho žwinjeża w Budyschinje jenemu njesnatemu Draždžanczanej punt po 2½hr. pschedak, hacž runje najwyschscha płacžijua 2 hr. 20 pj. wnczinja. Wón też njebě žebi mjažowe znamki žadak. Budyski ławniski žud bě Rjencža k 250 hriwnam pjenježneho khostanja abo k jastwu na 50 dnjow sažudžik. Lehmanna wuwinowachu, dokelž wón žwinjo njebě k rěsu, ale k kormjenju pschedak. Statny rěcžnik žo pschecžiwo tutenu wužudej powoła. Psched khostanskej komoru žo Rjencž samolwjesche, so je to žwinjo sa hosczenzarku Wjenkowu w Brěmjenju k kormjenju kupik, ta pak je jo jemu sa něktore dny wróczo dała, dokelž žwinjo njeje žrało. Duž je wón njewobžerne skocžo hnydom we Wjenkez hosczenzu sarěsak, hdžež bě prjedy teho hižo něktore pžy sarěsak. Hdyž chzysche žwinjeczowe mjažo w Budyschinje wotbycz, jeho jedyn policist pschi tym sažłapi. Spodžiwne bě, so bě policist dwě žwinjazej hłowje namakak. Rjencž to na to waschnje wnjažni, so je Draždžanczanej, kotremuž bě džěl mjaża pschedak, tu druhu hłowu wotkupik, so by ju k džěłanju kołbažy wužik. Wužud ławniskeho žuda sběhnywschi khostanska komora Rjencža k 600 hriwnam pjenježneho khostanja abo k jastwu na 60 dnjow a k dalschim 100 hriwnam pjenježneho khostanja abo k arrestej na 10 dnjow sažudži. Lehmann žo s nowa wuwinowa.

Přilopk.

* **(Mloduschki słóstnik.)** W Žandowje pola Khocžebuza je žo schtyrilětna dżowczicžka želesniskeho dżěłacerja Zarnowa žiwa spalila. S jenym schěscželětnym hólczkom žebi hrajkajo bě wona do jeneho kaniklazeho kaschcża, kotryž bě se žionu napjelnjeny, salěsła. Djabol jejnemu towarschej myšl da, kaschcz se schwabliczku sapalicz, kotruž bě pjecża namakak. Hólczka žałožnu žmjercz pocžerpi.

* **(Wulke města žo wjazy w nozy njewobžwětleja.)** Lipsk w nozy k schtwórtkej zyle w cznje wosta. Bjes prjedawschejo wosjewjenja bě měschczańska rada poruczika, so žo drohi a torhoschcża njeżmědża wjazy w nozy wobžwětlicz. Ludžo žo, dokelž měžaczk njeżwěcżesche, po cznowych drohach doma namakachu a dyrbjachu žo jara na kedžbu bracz, so njepadżechu. Džeń posdžischo je měschczańska rada wosjewika, so je nusne, s wuhlom lutowacz a so žo teho dla, kaž Draždžany, Hamburg a Stuttgart, też Lipsk njebudże něschto cžaża w nozy wobžwětlecz.

* **(W automobilu žo wopalikoj.)** Hdyž žo pónježelu wjecžor w Barlinje pschekupz Perlewiz a jeho žona s automobilom s džiwadła domoj wjeseschtaj, žo benzinowe žudobje sapali. Wós žo hnydom do płomjenjow sawali. Mjes tym so žo automobilowemu wjednikej poradži, žo wukhowacz, žo pschekupz a jeho žona cžežko wopalischtaj. Poślednischej žo scžežka žiwjenje sdžerži.

Wboha Hanka.

(Pokracžowanje.)

Runje bohata knjeni s holczku nimo pschindže.

„Ssnadž žo ta nade mnu žmili", Hanka žej pomyšli a žo łacžo pschibliži.

Ale knjeni žwoje dżěcžo spěschnje k žebi pschicžahny, kaž by rjekka, so žo boji, so mohła žo wobtorhana proscheńka jejneho dżěsća dótknycz, a khwatasche nimo.

Wboha Hanka, schto chzesch sapoczecz?

Na dobo pak ßo jej po wobliczu poßmëw samikny.

„Haj, tam trosch a pokoj namakam", wona sawoła, a schtoż mózeschtej ju pschemjersnjenej nosy hischcze njesch, khwatasche k bliskej zyrkwi.

Ale zyrkej bë samknjena.

Mozy shubiwschi Hanka pschi zyrkwinych durjach ßo swjese.

„Ow, mój Bożo, schtó ßo nade mnu ßmili?" wona sdychny a puschczi ßo na kolenje.

Pomaku ßo jej wocżi sańdżeleschtej. Na morwu sapodobna ßo lehny a jeno dyß a dyß ßo jejnej hubje pohibnyschtej, każ by ke komu rëczała. Sbożowny poßmëw jej po wobliczu sejhrawasche. Hanzy ßo dżijesche wo njebo nanku a macżerży, a kak ßebi wona s bratsikomaj hraje.

• • •

„Wós, spëschnje wós, prjedy hacż do zyła smjersnje!"

Nëkajki knjes na straznika sawoła; wón chzusche holczku ßobu domoj do ßwojeho wobydlenja wsacż. To bësche ßobużelny, dobry czlowjek.

IV.

Hdyż Hanka wocżi wotewri, widżesche, so na kanapeju leżi. Dżiwajo ßo roshladowasche, wschitko, schtoż bë kolwokolo, bësche jara pyschne, woßebne a drohe. Pódla njeje knjes stejesche, kotryż bë ju pschi zyrkwinych durjach leżo namakał, a jeho hospoza jej nëkajke ßłódke wokschenjenje pytasche.

„Hdże dha to tola ßym?" Hanka ßo strachujo woprasicha.

„W dobrych rukach."

„Ty bë zyle we womorje", hospoza pocża, „schto staj ßej twojej starschej jenoż myßlikoj, so staj tebje w tajkejle symje w tak hubjenej czeńkej, wjethkej drasczicżaż dokoj hicż na dróhu."

„Ach, ja hižo starscheju nimam!" holczka hikasche a płaczo hłojczku da dłónjow położi, tak so jej hórke ßylsy psches sesthnjene porsty bëżachu.

„Khata, njerudź ju!" knjes dobrocżiwje rjekny, „njech jeno je, njech wotpocżnje."

Khata w domje każ ża ßłużobna holza njebë. Bësche ßwojeho knjesa hižo w jeho dżëczażych lëtach hladała, po jeho kwaßu bë s nim do jeho domjaznosże sczëhowała a hdyż bë jemu mandżelska semrjeła, bu jeho hospoza. Wona bë czesczе a dowëry hódna. A hdyż bë knjes njejnate dżëczo do domu pschinjeß, mórkotasche trochu na nicho. Schtó dha wë, schto to do dżësża je?

Ale knjes ßo prózowasche ju smërowacż. Wón powjedasche, kak bë ju pschi zyrkwinych durjach namakał, a pschi tym ßo Khacże wutroba smjechżi.

„Dobre ty było, hdy by ty nëschto pojëdła; ty bóle zyroby hacż spanja potrjebujesch", Khata bóle ßebi ßamej powjedasche, „a kak dha rëkasch?"

„Hanka."

„Pój, ßydń ßo tule ża blido a wsmi ßebi kruch pjeczeneho hołbja a kusk khlëba!"

„Jëscz ßo mi nochże", Hanka sdychny.

„Jëscz ßo czi nochże? Hdy dha ßy poßledni ras jëdła?"

„Rano sahe kusk poliwki."

„Schto to rëczisch, ßydń ßo hnydom a jës s najmjeńscha tele ßłowki!"

„Ja njebudu móz jëscz, moja schija je s hłodom każ sczehnjena a sesthnjena!"

„Jenoż pospytaj!" Khata ju nucżesche.

Hanka to pospyta, ale to njeńdżesche a duż widliczki na blido położi.

„Ale jëscz ty dyrbisch a to krucże jëscz", Khata nusowasche, „pschetoż hewak ßo njemózesch shrabacż."

„Njemóżu, tyschnosczа a krudoba staj mi lóscht sahnałej."

„Ty dże ßy jara njesbożowna?" knjes ßobużelnje ßo Hanku woprasicha.

„Ow haj, luby knjeże, ßym wboha ßyrota a nimam nikoho wjaz na semi."

„Starschej staj czi hižo seurjetoj?"

„Je to hižo poł lëta, kholera je mi wsała nana a macż a też bratsikow."

Hanka dale powjedasche, na kajke waschnje je wona k Weperezom pschischła a kak Weper s njej hrubje sakhadża.

„To je jle", Khata sawola, „k temu njekhmanikej wjazy wróczo pschińcz nje-ßmësch."

„Ale jeho żona je też zyle wuhłódnjena a khora, ja jej domach pomham a jeje ßyn je tak duschny a ja jeho czitacż wucżu. Hdy bych ßo njewróczika, by saßo wschitko sabył, by saßo po haßach wokoło ßo honił a napoßledku by runje tak njeknicżomny był, każ jeho nan."

„Ty ßy jara schwarna holczka", knjes rjekny, „jeno sczin, każ chzesch. Tón człowjek czi hižo wjazy kschiwdy czinicz njebudże, pschetoż kóżdy dżeń donjeßesch jemu poł hriwny."

„Ow, knjeże!"

„Ale to njebudżesch wotemnje jako jakmożnu dostawacż. Te pjenjesy ßej s dżëłom saßłużisch, budżesch ßebi kóżdy dżeń khodżicż a tule Khacże pomhacż. Ssy s tym spokojom?"

Hanka ani rëczecż njemóżesche, ßylsy ronjo ke knjesej pschiskoczi a kleczo jemu ruzy wokoschesche.

Khata ßej wocżi s rubischkom trëjesche a rjekny:

„Takle je to prawje, hacżrunjeż k dżëłu hischcze njejßym pschejara stara, tola stajnje nëschto sa dżëło sa Hanku smëju."

„Dżi potajkim domoj lube dżëczo, każ ßej żadasch. A hdy by czi Weper jeno nëkak kschiwdu czinicz chzył, pschińdź a to mi praj. Tule masch poł hriwny. Khata czi kóżdy dżeń rano też ßnëdanje pschihotuje."

„Budu ßo ża waß modlicz, czesczeny knjeże", Hanka płaczo rjekny, „a Bóh, luby Knjes w njebjeßach, sawëscże modlitwy ßyroty wußłyschi.

„Haj, modl ßo, dżëczo", knjes posdychny, „a so by Bóh s najmjeńscha s dżëła mi wodak ża maku dobrotu, kiż ßym tebi wopokasał, to, s czimż ßym jeho ranił."

Kaschel na njeho pschińdże a jeho dalsche ßkowa pschetorże.

Khata jeho napominasche, so njeby ßo roshorił, hdyż tola wë, so jemu to schkodżi.

„Jeno ßo smëruj, Khata, moja khorosczа drje dołho tracż njebudże."

Derje, so wona tute ßkowa wjazy njedoßłyschа, smërowana woteńdże wona na ßwoje dżëło.

Hanka pak domoj khwatasche a do jstwy wutrobicże sastupi.

„Pohładajcże", wona Weperej rjekny, „tule je pjeczdżeßacż pjenjeżkow. Kóżdy dżeń wam telko pschinjeßu wot jeneho knjesa, kiż njedaloko hłownego torhoschcża bydli."

Weper ani ßwojimaj wocżomaj njewërjesche. Stajnje pjenjesy wobrocżesche a njemóżesche ßo doscz na nje dadżiwacż.

„A kóżdy dżeń telkole pschinjeßesch?"

„Kóżdy dżeń."

„Wot jeneho knjesa?"

„Haj!"

„Nó, takle hłupi ludżo hischcze też ßu", Weper ßo ßmëjo snapschecżiwi a pjenjes skhowa, „ty masch rjanej wocżi, hładke włósk a . . . . ."

„Schto chzecże wy s tym prajicz, nano?" Jank sawoła, a stawasche se stólza.

„So je hižo czaß lehnycz hicz, njekhmaniko. A też sa tebje", wottorże ßo na żonu.

Hanka wschëm dobru nóz sawda a po rëbliku do komorki salëse. —

Weperowa a Jank też ßwój ßkomnik wucżeżeschtaj, Weper pak dóńdże do najbliżscheie palenzownеje koczmu, so by ßo tam pschepokasał, hacż ßnadź tutón pjenjes wopaczny njeje.

V.

Rano sahe bë Hanka hižo na nohomaj. Jenoż mało bë spała pschetoż myßliczka, so ßebi nëschto saßłuży, njedasche jej spacz. Hižo rano w scheseczich ßo swoblekа a pomhasche Weperowej czrjopy rumowacż a schtoż ßo njerosbite po schpundowanju walesche, wot prócha a masanosczе czisczicz. Dżiwasche ßo so bë Jank hižo dozyła ßo swoblekał a pschi symnych khachlach ßedżesche. Hdyż bë Hanka hotowa, wsa ju Jank ża ruku a dowjedże ju njerëczo s durjemi won. A hdyż bëschtaj na drósy, poproßy ju, so by s nim hischcze kruch pucża schła.

Hanka drje njewjedżesche, czeho dla wón to czini, bë pak jemu tola po woli, każ ßebi pschejesche.

„Hanka", wón po khwilizy pocża, „je to wërno, so masch ty ża tón pjenjes dżëkacz?"

„Nó, to ßo wë, czehodla bych to powjedała, hdy by to tak njebyło?"

„Dokelż mój nan . . . ., ty tola wëschi, schto je wczera chzył rjez."

„Schto je chžył rjez?"

„Ty ßy hischcże jara mkoda a njerosumna, ja ßym jenoż nětkotre lěta starschi, ale hižo sahe ßu mje moji towařschojo nawucżili, schto je hanibne."

„To ja njerosumju, Janko."

„Cżim lěpje. Ale je dha cżi tón knjes tež rjekł, kajke dżěło ty smějesch?"

„Haj, budu jeho hosposy pomhacż."

„To je dobre, duż ßym wo tebje bjes staroscże. A hdy tam budżesch khodżicż?"

„Wokoło dżewjateje hodżiny."

„Chzesch, so bych kóżdy ras s tobu ßobu schoł?"

„Ow, ja pucż derje znaju."

„Niż k temu, so bych cżi pucż pokasał. Ale hdyż chzesch ßama khodżicż, ßnadż ßo cżi schto stanje."

„Janko, ty a twoja macż wjele cżerpitaż, wjazy hacż ja. Dyrbimy ßo nadżijecż, so Bóh nana polěpschi."

Jank s hłowu wijesche, każ by rjekł, so dwěluje, a wsawschi kusk khlěba se saka, nucżesche ju, so by jědła.

„Ty jenoż ßam jěs, ja tak ßnědanje tam dostanu."

„Tež ja njejßym hłódny, duż tón khlěb macżeri skhowam."

Weper hischcże spasche, hdyż dżěscżi s domu dżěschtej, so byschtej ßo k wobydlenju tamneho bohateho knjesa podakoj.

(Skónczenje pschichodnje.)

Zyrkwinske powjesce.

W *Michalskej zyrkwi* smeje jutrje 3. njedżelu po ßwj. Trojizy, rano we 8 hodżinach farar Räda němsku powjednu wucżbu, dopoldnja w 9 hodżinach smeje duchowny Tyschc němsce a ½11 hodżin serbske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi budże ro kollekta sa duchowne sastaranje naschich wojakow we wójnje a w lazaretach sbérecż.

Trdżenske sostojnske dżěta smeje duchowny Tyschet.

Semrjecżi:

W *Michalskej wožadze*: Emma Margareta, Khorle Augusta Otty Krawza, dżěłoczerja na Židowje, w 1m khwilu na wojownischczu, dż., 9 m. 14 d. — Marja Theresija Klauschowa, Ernsta Gustava Klauscha, kublerja w Hornjej Kinje, mondzelska, 54 l. 3 m.

W *druhich wožadach*: Lisbeta Ssuschkez w Drjecżinje, 14 d. — Johana Karolina swud. Hornosowa, wumjeńkta na Holzy, 76 l. 2 m. 11 d. — Handrij Cżěžko, wumjenkar we Wuježku, 78 l. 7 m. — Max, Khorle Großa, wyschscheho schwajzarja w Pomorzach, ß. 3 d. — Hanża swud. Puscżina rodz. Khěžnikez, wobydlerka w Komorowje p. Klukscha, 84 l. 5 m. 29 d.

Zyrkwinske powjesce s Hodżija.

Jutrje. 3. njedżelu po ßwj. Trojizy, smeje rano ½8 hodżin duchowny Voigt serbsku spowjednu wucżbu, dopoldnja ½9 hodżin smeje farar Kschižon serbske prědowanje. Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa zyrkwine skutkowanje luboscże nad naschimi wojakami we wójnje a w lazaretach sbéra.

Ssrjedu wjecżor we 8 hodżinach wotmeje ßo němska wójnska modlerska hodżina.

Zyrkwinske powjesce s Budestez.

Jutrje, 3. njedżelu po ßwj. Trojizy, budże rano ½8 hodżin němska spowjedż, dopoldnja ½9 hodżin smeje duchowny Bójz němsce a w 10 hodżinach serbske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa duchowne sastaranje naschich wojakow we wójnje a w lazaretach sbéra.

Zyrkwinske powjesce s Njeßwacżidla.

Jutrje, 3. njedżelu po ßwj. Trojizy, budże rano we 8 hodżinach serbska spowjedż, dopoldnja w 9 hodżinach wotmeje farar Mrósak Lupjanski serbsce, a ½11 hodżin němske kemschenje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa zyrkwine skutkowanje luboscże nad naschimi wojakami we wójnje sbéra.

Zyrkwinske powjesce s Rakez.

Jutrje, 3. njedżelu po ßwj. Trojizy, budże rano we 8 hodżinach serbska spowjedż, dopoldnja w 9 hodżinach serbsce a ½11 hodżin němske kemschenje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa zyrkwine sastaranje naschich wojakow we wójnje sbéra.

Póndżelu wjecżor we 8 hodżinach wotmeje ßo shromadżisna żónskeho towarstwa.

Drobnowikowanske placżizny w Budyschinje.

Howjase mjaßo	1 kg	3,30—4,70	hr.
Skopjaze (wowcże) mjaßo	„	4,40—6,40	„
Cżelaze mjaßo	„	—3,20	„
Swinjaze mjaßo	„	—2,80	„
Pschenicżna muka, wójnska druzina	„	—0,50	„
Rżana muka	„	—0,37	„
Khlěb	„	—0,30	„
Běrny k jědżi	„	—0,15	„
Ssuscheny polcż	„	—4,40	„
Dobre mloko	1 liter	—0,26	„
Cżerstwe jeja	15 schtuk	3,90—4,50	„
Butra k jědżi	1 kg	4,80—5,10	„
Zokor, mlěty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Kamjeńtne wuhlo	100 kg	—4,60	„
Briketty s bruneho wuhla	100 schtuk	—1,30	„

Smolerjec knihićišćerńja

w Budyschinje w serbskim domje

knihi, sliczbowanja, visitne a scheproscheńske khartki, sastojnske formulary, wustawki, blidne spěwy atd.

we wschěch rěczach derje a tunjo cżischczi.

Dalokorěczak cżißko 687.

Maly katechismuß

Dr. Marcżina Luthera
se schpruchami s biblije, zyrkwinskimi khěrluschemi a khoralnymi hłoßami.

Wuknjenja

wot kralowskeho ministerstwa
wschitkim sakskim schulam poruczene, serbskim schulam serbske
podał Jurij Jakub, farar.

Dostacż sa 40 pjenjeżkow
we wudawarni **„Serbskich Nowin"**.

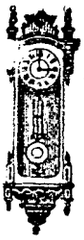
Nowe knihi wuschle:

Evangelska wěra mjes Sslowjanami.

Napißał **G. Schwjela**, farar w Deschnje.

Płacżizna **0,80** mk. Spißarjowy nakład.

Dostacż w **Ssmolerjez knihicżischczerni.**

Kóždy, kotryžchze ßebi **dobry a tuni cżaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedzicź** dacź njech dże k cżaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ßwonk. lawßkej haßy 5.

Jenčž pßchedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźĕło ßprawnje rukujo. — **Proßchu, ßebi moji wu'adne wokno, ßtaczißname wupoloženc, wobhladacź.**

Pißtne khartki

ßo derje a tunjo cźißchcźa we wudawańni Serb. Nowin

Schmidt & Gottschalk

pjenjezna banka

w Budyßchinje, na theaterßkej haßy 8, pßchi žitnych wikach.

wuplaczomne kupony ſ hotowymi pjenjeßami ßamĕnja, na hódnoſtne papjery pjenjeßy wupožczuje, dobre tworowe ßmĕnki (wechßle) diſkontnje, wójnßku požczonku a druhe hódnoſtne papjery wobßtaruje, pjenjezne kaßcheźiki w worzlowym khamorje ſe ßamßnym wotnajerjowym ßamkanjom pßchenaja.

Sserbßke a němßke

ßpěwarßke

jednore a najwoßebniſche,
ßu po tunich płaczißnach na pßchedań
wudawarni Serbskich Nowin.

We wudawańni „Serb. Nowin“ ßu dostacź ßerbßke a němße

biblije

po najtuńßchich płaczißnach.

Trawowa awkzija.

Lĕtuſche trawjenje gmejnſkeje łuki w **Hněwßezach** ma ßo **njedźelu 24. junija popołdnju w 5 hodźinach** po ßahonjach ßa hotowe pjenjeßy na pßcheßadźowanje pßchedawacź.

Gmejnßki pßchedßtejicźeŕ.

Kedźbu! Kedźbu!

Wulka dźĕlba ßawarjenßkich ßchkleńzow

po wßchĕch wulkoßczach je doßchło, kotreż po unich płaczißnach pßchedawam.

Max Sträubichen,

zentrala jĕßdnych kołow,
w Budyßchinje na ßwonkownej lawßkej haßy 14.

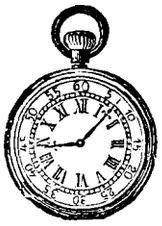
Budźaki ſ dobrym gratom

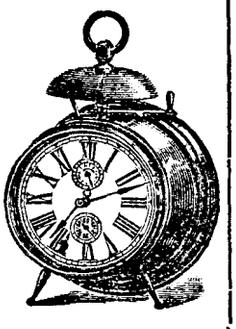
a

ßwĕczate cżaßniki

ßa wojßkow

porucza

F. Marßchnerowy naßlĕd.

M. Ewald, cżaßnikaŕ.

Krucze ßprowne poßłużenje. Pißomne rukowanje.

Sa derje ßo płacźaze dźĕło, ſ wjetßcha w akkorcze ßo

dźĕłacźerjo a dźĕłacźerki

pytaju. We wójnje wobßchkodźeni móża formowanje ßchamottow nawuknycź.

Schamottowa dźĕłarńja we Wětrowje
pola Njeßwacźidła.

Konje k rĕßu

po najwyßchßchich płaczißnach w kóždym cżaßu kupuje

Curt Kaiſer

ßchi mjaßowych jĕdkach a na Humboldßlej dróßy 782 B

— Telefon 403. —

Wßchĕ druzˇiny

ßyrych harowanych a njeharowanych

= kožow =

ßebrane a njeßebrane, kupuje

Otto Hausotter

na garbarßkej haßy 32.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćernje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 26. **Sobotu 30. junija 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wjeczorne wojownischczo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

29. junija. W Flanderskej so jenoz na někotrych městnach žiwje tšělesche.

Mjes La Bassesskim kanalom a Scarpu so žylnje wojowasche.

W stronje k wjeczoru a k krótkemu wjeczoru, wot naš jako wojownischczo spuschczenej, so nadběh žylnych jendželskich mozow, sahe rano podlu drohi k Arrasej so činjazy, wotrasy.

Wjeczor někotre diwisije mjes Hulluchom a Mericourtom a wot Fresnoy hacž Gavrelle po bubnowanskej tšeleńzy postupowachu. Pola Hullucha, kaž mjes Loos a Lens-Lievenskej drohu so njepschecżel s tšeleńzu a napschecżnym nadběhom wróćo sehna. K wjeczorej wot Lens so po žylnym wojowanju s naschimi prědnimi wotdželenjemi jedyn nowy njepschecżelowy nadběh wjazy njeroswi. Pola Aviona so jeho prěni nadběh, kotryž so s wožebitym dorasom wjedżesche, dospołnje slemi. Požylnjenja k žebi scżahnywschi so tu wón znowa nastaji. Tež tónle nadběh so s tšeleńzu a napschecżnym nadběhom slemi. Mjes Fresnoy a Gavrelle njepschecżel žwoje nadběhanske rjady, kotrež so s wopředka s naschim artilleriskim tšelenjom lamachu, s pschiwodżenjom cżerstwych wojakow poškłodnjowaiche. Po njemdrym wojowanju s bliska so Jendželcżenio mjes Oppy a Gevralleskim wětrnikom twjerdże postajichu. Naschi wojazy su wubjernje wojowali; njepschecżel je w derje hromadże skutkowažnym wobaranju a we wojowanju s bliska muž pschecżiwo mužej cżežke krwawne schkodowanje poczerpił.

Wójsko němskeho kronprynza.

Pschi Chemin des Dames pola Malmaisonskeho wobtwjerdżenja, k połodnju wot Courtecona a k krótkemu ranju wot Ailles so s městnami wupady činjachu; k ranju wot Cerny měješche wjetsche pschedewsacże westfalskich regimentow połny wuspěch. Tu so franzowske stejischcża we wjazy dyžli 1000 metrow schěrokosczi a jedyn wutrajnje sakitany tunel dobuchu a so pschecżiwo žylnym napschecżnym nadběham dżerżachu.

Wscho hromadże žmy pschi tymle wojowanju 150 muži sajeli a někotre maschinske tšělby sebrali.

Na wjeczornym Maasynym brjohu so staroblíwje pschihotowany nadběh na hórku 304 wuwjedże. Po krótkim pschihotowažnym tšelenju pósnańske regimenty se žylnym nadběhom franzowske stejischcża na bokomaj Malancourtsko-Esneskeje drohi w schěrokosczi 2000 metrow a hłuboko 500 metrow dobuchu. Bórzy so nastajaze njepschecżelske nadběhi so psched dobytymi linijemi wróćo sobichu. Dżenża rano jedyn würtembergski regiment w Avocourtim lěžn 300 metrow schěroki dżel franzowskeho wobtwjerdżenja dobu.

Hacž dotal je so na woběmaj nawalnischczomaj 530 jatych naliczilo; dobytk hischcże njeje znaty.

Na rańschim wojownischczu a pschi mazedonskej fronczc njeje so położenje pscheměnilo.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

21,700 tunow so potopiło.

S Barlina so 27. junija powě: Němske podmórske czołmy su w jendželskim kanalu 5 parnych łódzow a 4 płachtate łódże, 21,700u tunow wopschijaze, potopiłe. B.

Wójnske rosprawjenja Reuterez telegrafowarnje s Ruskeje.

S Barlina so hamtszy pische: Reuterez telegrafowarnja powjesća rosschěrja, so su němszy létarjo pschi połnóznej fronczc k połodnju Ssmorgona nad ruskimi linijemi leczaze kopjeno se žlědowažnym wopschijeczom wotczišli: „Džakujemy so wam sa dołhi měr a wasche sbratrowanje; to je nam dowoliło, wojakow k wjeczornej fronczc dowjesć a jendželso-franzowskej offensiwje napschecżo stejecź. Nětko mamy teho tosć, budżemy sažo wojowacź a do wschěch waschich wojakow tšělecź, kotsiž chzedża so s nami spschecżelicź." — Tale powjesć je wot spoczatka hacž do konza wumyślena.

Nowa požczonka sa wójnu.

Khěžorstwowemu žejmej so sakonjowy naczisk pschedpołoži, s kotrymž so khěžorstwowemu kanzlerej połnomóc da, s nowa sa wójnu 15 milijardow hriwnow wudacź. Hacž dotal je so sa nětczischu wójnu 79 milijardow hriwnow pschiswoliło, s nětkole namjetowanym kreditom by so tale suma na 94 milijardow hr. powyschika. B.

Awstriska wójskowa rosprawa.

28. junija. Na italskim wojownischczu žmy pschi sažodobyczu hory Ortigary 52 maschinskich tšělbow, 2 minymjetakaj, 7 kanonow a 2000 tšělbow sebrali. Hejtman Hejrowski je 26. junija nad Wipwachskim dołom dwě létadle wottšělił.

Na rańschim wojownischczu njepschecżelska artillerija k połnozy Dniestra žiwischo tšělesche. Njepschecżelowe wobhonjerske wotdželenja na někotrych městnach podarmo spytachu postupowacź.

B.

Franzowska wójskowa rosprawa.

27. junija. Artillerija jara žiwje pola „Pomnika" a pola Hurtebise (w Champagni dale wojowasche. Němzy žadyn nowy nadběh na stejnischcża njeczinichu, kotrež žmy 25. junija dobyli. Po poslednjej powjesći je mjes wutwarjenymi stejischczemi, kotrež žmy 25 junija dobyli, wobschěrna 300 metrow hłuboka jama, kotraž bě so do wowrawdżiteje twjerdżiny s wjele wukhodami pschetwarika. Wuheń, w kotrymž maschinske tšělby tczachu, važnu brónjownju a wukhodżischczo sa njepschecżelske wupady pschedstaja. Tam bě so wjele wójnskeje nadoby skkadło. Dżewjecź maschinskich tšělbow w dobrym rjedże, wjazy dyžli 300 wojerskich wuhotowanjow, wjele tšělbow, skkad munizije, elektriske žwětkomjetaki a jene wobalnischczo nam do rukow padżechu. Hacž dotal 340 jatych naliczichu, mjes nimi 10 offizěrow. W Champagni je so jedyn njepschecżelski pschesłapjazy nadpad k wjeczorej Corilletskeje hory s naschej tšelenju wotrasył. S naschej strony je so do němskich linijow pola Maisons de Champagne nadpad sczinił, pschi kotrymž 10 muži sajachmy. Wczera wjeczor we 8 hodżinach njepschecżelske létadła bomby na Nancy mjetachu; ani cżłowjekojo njeiżu so wobschkodżili, ani so wěży wobschkodżiłe.

Prěni amerikanski wójskowy transport sa Franzowsku.

Jedyn rosprawnik Reuterez telegrafowarnje s jeneho franzowskeho pschistawa powě, so su prěnje transportske łódże s amerikanskimi wojakami sa žłužbu w Franzowskej pschijěle. B.

Schtworoswjaskowa wójnska rada w Franzowskej.

W Saint Jean de Maurienne je so wojerske wuradżenje wotměło, pschi kotrymž su so italski hłowny roskasowar Cadorna, jendželski general Radeliffe a franzowskaj generalaj Foch a Pertain wobdželikoj. Pschi tym je so hromadżeskutkowanje jendželskeho a italskeho wójska w Małej Asiskej a w Sslubjenym kraju sprěczało. Tež je so położenje na Balkanje rospominało, kotrež je s nowschimi podawkami w Grichiskej nastało. Dale su so plany sa powschitkownu offensiwu studowale, kotruž dyrbjeli swjaskarjo s dobom

ſapoczęcź. Wěſte ßo ſda bycź, ſo budźe Ruſkej móżno, ſo też wona k offenſiwje pſcheńdźe. B.

Njeměry w Irlandſkej.

W Irlandſkej je k njeměram doſchło. Reuterez telegrafowarńja wot tam powě: W Corku ßu ßo irſzy ſběžkarjo ſ krwawnymi pukami do poliziſtow dali. Sběžkarjo ßo do jeneje najimarńje wojakow dobuchu. Poliziſtojo woſpjet do ſběžkarjow ſ nahimi teßakami rubachu. Wojakam ßo pſchikaſa, ſ maſchinſkimi tſělbami drohi wobßadźicź. Sběžkarjo do poliziſtow ſ kamjenjemi mjetachu. Dwanacźe ſběžkarjow je ßo ſ bajonetom ſraniło, jedyn je ßo morił. Wokoło połnozy bě ßo měr ſaßo poſtajił. L.

Jendźelſka rospraława ſe Salonikia.

27. junija. Pſchi wuſpěſchnym wupadźe pola wßy Breſta pſchi Dojranſkim jězorje 11 Bolharow ſajachmy. Lětarjo na Proviſte, Raſolivos, Dimi-Hiſſar a druhe měſtna bomby mjetachu, ſ čźimž ßo njepſcheczelſke lěhwa wobſchkodźichu. B.

W Jendźelſkej ßo ſaßo wjazy piwa wari.

Jendźelſke knjeżerſtwo je wobſamkło, ſo ma ßo ſaßo telko piwa w Jendźelſkej waricź, kaž do wójny. Hdyž bě miniſter Lloyd George loni poſtajił, ſo ma ßo warjenje piwa na 10 milijonow ßndow ſamjeſowacź, njebě ßo na to pomyßliło, ſo dźěłaczerjo pſchi horzym wjedrje khłódneho napoja potrjebaju.

Wopory poßlednjeho nadpada němſkich lětarjow na London.

Pſchi poßlednim nadpadźe němſkich lětadłow na London je ßo 142 woßobow morilo a 422 ßo ſraniło.

Jendźelſzy lětarjo ßu bomby na Wolijowu horu pola Jeruſalema mjetali.

Po powjeſczach, kotrež ßu ſ Turkowſkeje doſchle, ßu jendźelſzy lětarjo nězdźe 70 bombow na Wolijowu horu pola Jeruſalema ſmjetali. Na ſboże njeje ßo nichtó ſranił, też wobſchkodźenje wězow je ßnadne. B.

Pſcheměnjenje ſmyßlenja w Ruſkej.

Amſterdamſki „Handelsblatt“ ſe Stockholma powě: Ruſka zenſura ßo w nowſchim czaßu po ſdaczu krucźe naložuje. S Ruſkeje powjeſcźe bóle porědko pſchikhadźeja. Na druhej ſtronje ßo ſaczíſchcź poßylnja, ſo wójnſka myßl pſchiběra. Rußojo, kotſiž ßu ſ Pětrograda do Stockholma pſchijěli, ßo powjedanju ßmějachu, ſo ßu człowy wójnſkeho miniſtra Kerenſkeho roſtſchaßene. Kerenſkeho ułode lěta a raſnoſcź, kotraž ſ jeho wocźow błyſka, dopokaſuja, ſo je tajke powjedanje wot ſpoczatka pſchehnate. Miniſter je drje, tak ßo praji, ßo ſprózny a wotpjaty ſ puczowanja po froncźe ruſkeho wójſka do Pětrograda wrócził, tola hižo dwaj dnjej poſdźiſcho je wón jara dołhe rosrěczenje ſ generalnym ſtabom a jenotliwymi wójſkowymi wjednikami měł. D.

Ruſzy wojazy ßo ſapowjeduja, bſcheczźiwo Awſtriſkim poſtupowacź.

S Galiziſkeje ßo powě: 23. junija ßu czežkoſranjeneho jendźelſkeho offizéra do jeneho wojeŕſkeho lazareta we Lwowje pſchiwjeſli. Po wjazyhodźinſkim artilleriſkim pſchihotowanju dyrbjachu na jenym měſtnje pſchi Skotej Liwje ruſzy pěſchzy poſtupowacź. Jendźelſki offizér pak podarmo wojakow napominaſche, pſchěrowy wopuſcheźicź. Hdyž wón jich doraſnje k temu pohonjeſche, ßo wojazy do njeho dachu a jeho ſ pſchěrowa won czišnychu, tak ſo wón pſched nim bjes wědomnja ležo woſta. Tam jeho awſtriſzy wojazy namakachu.

Na wopak ßu pjecza koſakſke regimenty ſ dobrym wójnſkim duchom napjelnjene. Kaž Pětrogradſka telegrafowarńja powě, ßu koſakſke regimenty najwyſchſchemu wójſkowemu roskaſowarjej Bruſßilowej ßlědowazy telegram póßkali: Koſakojo k froncźe póndu a budźa tam wſcho k wubědźenju dobycza czinicź. L.

Koſakojo ſa wójnu.

Pětrogradſka telegrafowarńja powě: Powſchitkowna koſakſka ſthadźowanka je jenohłóßnje wobſamkła, ſo ma ßo myßl na woßebity měr doraſnje wotpokaſacź. Wójna dyrbi ßo w pſchesjenoſczi ſe ſwjaſkarjemi hacź k doſpołnenu dobyczu dowjeſcź. Koſakojo ſ wótroſczu na wojeŕſkich czeknjenzow ßwarja a jich pſcheradnikow mjenuja. Woni wobydlerjow napominaju, ßwobodniſku požeczonku podpjeracź. B.

Poſtajenje revoluzionarneho wójſka.

Reuterez telegrafowarńja ſ Pětrograda powě: Po pohnuczu wojeŕſkich wotpóßłanzow czornomóŕſkeho wójnſkeho łódźſtwa, ßwj. Jurjowych ryczerjow, ſaſtupjerjow koſakow a druhich wojeŕſkich a ſozialnych organiſazijow je ßo w Pětrogradźe wubjerk k poſtajenju revoluzionarneho dobrowólniſkeho wójſka ſakožił. Wubjerk je ßebi wotmyßlił, bataillon dobrowólnikow poſtajicź, kotſiž nadběh nawjeduja a ſe ßwojim wotmachom druhich wojakow k nadběhej ßobu ſtorhnu. Wubjerk je hižo wjele ſamolwjenjow k ſaſtupej ſe wſchěch dźělow Ruſkeje doſtał. B.

Rukke lětarſtwo.

Kaž „Ruſki Inwalid“ powě, njeje ßo tele dny wulki transport ſ amerikanſkimi lětadłami, kotryž ßo we Wladiwoſtoku wocźakwaſche, tam pſchiwjeſł. Boja ßo, ſo je jón w Cźichim ozeeanje jedyn njepſcheczelſki pomozny kſchižak potepił. Te ßame nowiny dale piſchu, ſo je ßo ruſke lětarſtwo ſ dalſchimi 200 franzowſkimi a jendźelſkimi lětadłami poßylniło. Bohužel je ßo poßledni czaß 29 ruſkich lětadłow ſhubiło, ſ nimi ſtaj dwaj najlěpſchej ruſkaj lětarjej ßmjercź namakałoj. B.

Njeporjad w Ruſkej.

Wobſtojnoſcźe w Ruſkej ßu drje ßo powſchitkownje polěpſchile, tola ſpjecziwoſcź wobydlerſtwa pſcheczźiwo wyſchnoſczi a naßylnoſcźe pſcheczźiwo wobßedźerjam a ſamožitym hiſchcźe ßo njeißu wſchudźe potłóczźe. S Wina ßo piſche: Na měſto Jenißejiſk w Sſibirſkej je ßo pjecza dyrbjało wójnſke prawo położicź. Měſtno ßo na někotrych měſtnach pali. W Zarizynje ßu ludowe czrjódy ſeleniſke ſahrody wupuſchczźe. W Minſku ßu ratarjo wſchě leżomnoſcźe wobßadźili. W Tambowje ßu domy ſamožitych měſchczanow pſchepytali a wſchě drohotnoſcźe ſebrali. Na dwórniſchczach pola Kijewa 700 000 pudow žita leži, kotrež ßo njehodźi wotwjeſcź, dokelž wojazy njedowolichu, ſo bychu ßo tworowe wozy k temu wužiłe. — Direktor filiale ſtatneje banki w Ssamarje je do Pětrograda telegrafował, ſo je dźěłaczerſka a wojeŕſka rada w Ssamarje wobſamkła, wſchě privatne banki pod ſtatne dohladowarſtwo ſtajicź. Teho dla lud kaßy a privatne banki nadběhuje a ßebi žada, ſo bychu ßo jemu jeho pjenjezy wupłaczźe. D.

Dźěłaczerſki a wojeŕſki kongreß w Pětrogradźe.

je wobſamknył, ſo dyrbi ßo wójna ſkerje lěpje ſkónczicź a ßo ſwjaſk ſozialdmokratow wſchěch krajow ßwěta ſaßo ſakožicź.

Dokelž je ruſke nakhwilne knjeżerſtwo měrowy program internationalneje politiki pſchijało, ma kongreß ſa nuſne, ſo knjeżerſtwo też ſwjaſkarjow ſa tutón program dobudźe a ßwoje ſrěczenje ſ nimi pſcheměni.

K temu je trěbne, ſo ßo w miniſterſtwje ſwonkowntych naležnoſczow nowy perſonal a nowy diplomatiſki korps w demokratiſkim duchu poſtaji. Kongreß ſpóſnawa, ſo, doniž ßo wójna ſ prózowanjom internationalneje demokratije njeſkónczi, dyrbi ruſka revoluzionarna demokratija na kóžde waſchnje k temu hombacź, ſo bychu ßo wójnſka khmanoſcź ruſkeho wójſka, kaž też jeſne ſakitanſke a wupadowanſke mozy, poßylniłe, dokelž by pſchekamanje ruſkeje fronty a poraženje ruſkeje revoluzije woßudne ſraženje ſa zyhu wěz internazionalneje demokratije było. B.

Statna organiſazija rosdźělenja tworow w Ruſkej.

Ruſke nakhwilne knjeżerſtwo je žiwnoſtnemu miniſtrej porucźiło, ſo dyrbi organiſaziju pſchiprawicź, ſ kotrejž ßo po płanje tkaniny, cźrije, petrolej, mydło a druhe mjne twory mjes wobydleŕſtwo po poſtajenych płaczźiſnach rosdźěleja. B.

Venizelos na czole grichiſkeho knjeżerſtwa.

Po wotßadźenju krala Konſtantina je Venizelowa ſtrona rucźe knjeżerſtwowu móz w Grichiſkej na ßo ſtorhnyła. Hdyž bě Konſtantin lědma ſ Grichiſkeje wotjěł, je ßo Venizelos ſ druhimi ßobuſtawami Saloniſkiſkeho nakhwilneho knjeżerſtwa do Athena wrócził a ſ pſchihłoßowanjom ſaſtupjerja franzowſkeho knjeżerſtwa, Jonnarta, knjeżerſtwo nad zyłej Grichiſkej pſchewſał.

Venizelos ma w nowym knjeżerſtwje pſchedßydſtwo a pódla teho wójnſke miniſterſtwo ſaſtawa.

Jonnart je Venizelej žlubił, so franzowske a italske wójsko Grichiſku wopuſcheźi, tak bórſy hacž budże Venizelowe ſtejiſchćo w Girchiſkej wobtwjerdżene. W tu khwilu hiſchće położenje w połodniſchej Grichiſkej, w Poloponneſu, hdyž žu žo pſchiwißowarjo wotchnateho krala Konſtantina ſe ſbytkom grichiſkeho wójſka wukhowali, njeje ſpokojaze. Jonnart žebi teho dla myßli, zyły Peloponnes ſe ſchtworoſwjaſkowym wójnſkim kódźſtwom wobſtupicź. Kaž Londonſka „Times“ powje, je žo Venizelos roßžudźił, pſchećźiwo pſchiwißowarjam krala Konſtantina, kotſiž žo nowennu knjeżerſtwu ſpjećźuja, ſ najwjetſchej krutoſću poſtupacź. Wón generalow ſ Peloponneſa do Athena ſkaſa a budże ſ nimi, hdyž žo njemóża wuſprawnicź, jako ſe ſbéžkarjemi wobkhadźecź. B.

Wotmyßlenje Venizela a pſchećźiwjenje Italſkeje.

Kaž žo Parižſkemu „Matinej“ ſ Athena telegrafuje, Venizelos parlament ſwola a budże jemu bjes dwéla namjetwacź, ſo by žo Grichiſka ſwjakarjam pſchiſamkła. B.

Wróćenje Venizela do Athena je ſ nowa ſnapſchećźiwoſćź Grichiſkeje a Italſkeje wotkryło. Venizelos chze po móžnoſći mjeſy Grichiſkeje roſſchérićź, mjes tym ſo Italſka pyta, žo w połnóžnej Grichiſkej pſchi adriatſkim morju ſaßydlićź. Italſka teho dla ponwz Grichiſkeje w Mazedonſkej wotpokaſuje. Italſke nowiny „Perſeveranza“ wo tym piſche: Grichiſki lud je žwoju twjerdu wolu k neutralnoſći wojſewił. Duž žo Franzowſka a Jendźelſka mylitej, hdyž žebi myßlitej, ſo budże Venizelos wójnſku myßl Grichiſkeje ſa ſchtworoſwjaſk ſbudźićź móz. Krala wotßadźićź, je lóže dyžli jedyn lud do wójny ſćahnyćź. Italſka budże žo na kóždy pad žwojich wotmyßlenjow dźeržećź. Wona njemóże Grichan dowolićź, žo važnych italſkich intereßow w połodniſchej Albanſkej a w ranſchim žrjedźnym morju pſchimacź. Tole ſtejiſchćo je ſwjaſkarjam ſnate. B.

Athen w mozy ſwjaſkarjow.

„Times“ ſ Athena powě, ſo žu franzowſzy a jendźelſzy wojazy wſchě pſchikhody k měſtu wobßadźili. Na murjach Akropole a Pantheonje male wotdźělenja wojakow lěhaja. B.

Grichiſka na ſchtworoſwjaſkowej ſtronje?

Parižſki „Matin“ ſ Athena powě: Saſtupjeŕ franzowſkeho knjeżerſtwa, Jonnart, je proklamaziju wudał, w kotrejž žo žwjedźeńſzy woſjewja, ſo je Grichiſka do ſwjaſka ſwjaſkarjow ſaſtupiła. W franzowſkim žejmje je miniſterſtwowy pſchedßyda Ribot woſjewił, ſo ſchtworoſwjaſk nětko Grichiſku jako ſwjaſkarku wobhladuje a ſo budże po tym w pſchichodże ſ Grichiſkej wobkhadźecź. B.

Straſchni wukrajenjo w Norwegſkej žo ſajeli.

Norwegſka telegrafowarńja powě: Polizija je w Chriſtianiji pſched něktotrymi dnjemi tſjoch wukrajenjow ſajała a je ſ dobom w jenym privatnym domje wjetſchi ſklad bombow a rosbuchadkow ſebrała. Dale je polizija něktore koffry, kotrež běchu žo ſ wukraja pſchewjeſke a teho runja bomby a rosbuchadła wopſchijachu, ſebrała. W Chriſtianiji žu žo něktore woßoby ſajake. L.

Mjes offizěrami ſ Athena a ſ offizěrami Salonikiſkeho wójſka je žo pjecża ſjednanje dozpiło. B.

Sebracże amerikanſkeje pćeńzy.

Sjednoćene ſtaty wuwos tworow do europiſkich neutralnych ſtatow poćeżuja. Po powjeſćach ſ Ameriki knjeżerſtwo ſjednoćenych ſtatow wſchu pſcheńzu ſebjerje, kotraž je žo w nich ſa neutralnych kupiła. Neutralnym žmě žo hakle potom pſcheńża podawacź, hdyž žu žo ſ njej ſjednoćene ſtaty a wójnu wjedźaze ſwjaſkarſke kraje ſaſtarake. B.

Saſki žejm

njedźiwajzy lěćźneje horzoty dale wuradźuje, woßebje w deputazijach. Saůdźeny ſchtwórtk mějachmy też ſjawne poßedźenje. Pſchiſwolichmy wſchelake pjenjeſy, kotrež žebi knjeżerſtwo ſa wotpomhanje wójnſkeje nuſy žada, kaž ſa njaßowu pſchilohu, ſa podpjeru tradazych we tkalſtwje atd. We naſchej konſervatiwnej frakziji roſpominachmy tónle tydźeń we wjelehodźinſkim wuradźowanju położenje małeho a žrjénjeho burſtwa. Njedźiwajzy wſchěch hrožazych ſnamjenjow naſcheho cźaßa wulkoležomnoſćeŕſtwo dale ſa małymi burſkimi ſtatokami hraba (Minakał) a we wikowanju a w induſtriji we tućźnej wójnſkej ſaßkužbje ſbohatneni kupuja burſke a ratarſke ležnoſće, žo njepraſchejo ſa wunoſchliwoſću. Na mój namjet wuſwolichmy wubjerk ſa burſke praſchenje. Do njeho žluſcheja ſapóßłanzy dr. Philipp, Schönfeld, Schreiber, ſ Byern, Friedrich a ja. Smějemy burſtwu hrožaze ſtrachi pſchepytacź, program ſeſtajecź a potom ſkožimy naſche žadanja do namjetow. Dr. Philipp je ſtaviſnaŕ. Hotuje žo ſpißacź roshlad wo burſkim praſchenju po jeho hiſtoriſkim wuwicźu. Pſchede wſchém ma žo ſakroćźicź pſchećźiwo pſchedkupnym prawam, njedoſtatku hontwinſkeho ſakonja, ſadołżenju burſtwa, knjeźim dworam ma žo ſakaſacź, holu a lěßy hacž na žanu mjeſu burſkich ležomnoſćow žadźecź, ſe ſjawnych abo ſałożomnych ſtatnych pokładnizow maja žo burej pjenjeżne žrědki podawacź, jeli dodźerżane twarjenja jeho nuſuja žwój ſtatok pſchedacź, tak ſo mohł twaricź, potom ma žo we burſkim ludu luboſću k burſtwu ſdźerżecź a hajicź, wjeßne ſchule ujeßmělе nowoćaßnym dyrdomdejam ale burſkemu doprédkarſtwu na ſtarym dobrym podłożku a nałożku žłużicź. S pomozu k temu nadawkej ſałożomneje reutoweje banki maja gmejny knjeże dwory pokupowacź, pola a hona do rukow tych, kiž žu polow potrjebni, rosdźělecź a jeli nuſne, nowe burſke ſtatoki ſałożecź. Majoratne kubła nimaja žo we zyłym, ale po mjenſchich kuſkach małym ratarjam pſchenajecź a to na dołhe lěta, žnano na namrěwſkim podłożku. (Podobne žo we Maleſchezach pſchihotuje, we Delnjej Hórzy ſ wulkeho dźěła hižo je.) Tworjenju nowych majoratnych knjeżich dworow ma žo ſakońſzy wobaracź. Rosdźěl mjes ryćerkubłom a burſkimi ležnoſćemi, pſchi zyrkwinſkim dawku ma ſpadnyćź. E. B.

Saſke knjeżerſtwo pſchećźiwo wuſtawowemu wubjerkej.

Wubjerk ſaſkich krajnoſtawſkich ſapóßłanzow w tu khwilu wo pſchetworjenju prěnjeje komory wuradźuje a je hižo wólbuy ſakoń dowuradźił, po kotrymž měła žo prěnja komora pſchichodnje wuſwolicź. Sjawne potajnſtwo je, ſo by ſaſke knjeżerſtwo njerad do pſcheměnjenja prěnjeje komory ſwoliło. To žnadź je ſ pſchiczinu, ſo je žo njeeżerſtwo ſapowjedźiło, wuſtawowy wubjerk, do mjeſydeputazije pſchetworićź, tak ſo wubjerk w cźaßu, hdyž žo žejm njeſhromadźuje, dale dźěłacź njemóże. Ssrjedu je knjeżerſtwowy ſaſtupjeŕ, miniſterialny direktor dr. Schelſcher, wubjerkej na to žo počźahowaze knjeżerſtwowe wobſamknjenje cźitak a hnydom na to wuradźernju wopuſchćił. Jedyn ſozialdemokratſki ſapóßłanz ſa nim ſawoła: „Dźicźe radſcho do tśélneje hrjebje!“ Na to Schelſcher wotmolwi: „Sſym 1870 žobu cźinił.“ Sozialdemokratiſkeho ſapóßłanza žu dla jeho ſawołanja naßwarili. Potom žo žiwje wo knjeżerſtwowym ſapowjedźnym dźerżenju wuréczowachu, woßebje wo tym, ſo bě knjeżerſtwowy ſaſtupjeŕ ſalu wopuſchćił. Namjet jeneho njewotwißneho ſozialdemokrata, ſo žo ſ dr. Schelſcherom njeby wjazy jednało, žo njepſchija. tola žo wobſamknu, knjeżerſtwo napominacź, ſaſtupjerja pſchichodny tydźeń do bliźſcheho poßedźenja póßłacź, dokelž je ſadźerżenje dr. Schelſchera jednanje ſnjemóżniło. Po wobſtejazych pſchedpißmach dyrbi knjeżerſtwo po tutym žadanju cźinicź. B.

Pólſka rěcź w pruſkich ludowych ſchulach.

Knjeżerſtwowe nowiny „Norddeutſche Allgemeine Zeitung“ piſchu, ſo žo w ludowych ſchulach Póſnanſkeje provinzy, w kotrychž pólſke dźěcźi hiſchće němſkeje rěcże njejßu w doßahajej měrje mózne, nabożeńſka wucźba w delnich rjadownjach w pólſkej rěcźi ſawjedże. B.

D.

Powyſchenje żeleſniſkich jědnych płacźiſnow.

Pruſka żeleſniſka rada je knjeżerſtwowemu namjetej pſchihłoßowała, ſo bychu žo płacźiſny ſa jěſdźenje po pruſkich żeleſnizach powyſchiłe a to w ſchtwórtej klaßy na 2,4 pjenjeżka, w tſećźej klaßy na 3,7 pjenjeżka, w druhej klaßy na 5,7 w 1. klaßy na 9 pjenjeżkow ſa kilometer. Runje tak žo płacźiſny ſa woženje drobnych tworow powyſcha. B.

B.

Pſcheměnjenje w ſchwajzarſkim knjeżerſtwje.

Wodźeŕ ſchwajzarſkeje ſwonkowneje politiki, ſwjaſkowy radźicźel Hoffmann, je wotſtupicź dyrbjał, dokelž je žamowólnje ſpytał, ſ poßrědnikom němſkeho měrowcho poſkicźenja w Ruſkej bycź. Sa jeho naßlědnika žu 73-lětneho ſchwajzarſkeho Franzowſu Adora ſ Genfa wuſwolili. Ador je žlubicź dyrbjał, ſo ſa cźaß, w kotrymž budże ſchwejzarſku ſwonkownu politiku wodźicź, njebudże ſnamjenja

franzowskeje cžeßneje legije noßycź, kotrejež rycžeŕ je wón wot 20 lět.

W połodniſchej a wjecžornej Schwajzarſkej, w kotrejž Italſzy a Franzowſojo bydla, dla Adorowcho wuſwolenja wulke wjeßele knježi. W Genfje, Lauſannje, La Chaux de Fonds, Montreuxu a na druhich městnach ſe ſwonami ſwonjachu, tſělachu a khorhoje wupowěſchachu. Genfſka měſchcžańſka rada a wyſchnoſcź w Lauſannje a La Chaux de Fonds Adorej hołdowanſke telegramy póßłachu.

S wotſtupjenjom narodneho radžiczela Hoffmanna ßo hiſchcže franzoſzy a italſzy Schwajzarjo njeſpokoja. Woni ßebi pódla teho pſcheměnjenje we hłownym wjedniſtwje ſchwajzarſkeho wójſka žadaju. Italſki Schwajzar, narodny radžiczel Boſſi, je w narodnej radže namjetował, ſo byſchtaj ßo hłowny roskaſował ſchwajzarſkeho wójſka, general Willa, a ſchef generalneho ſtaba, kotrajž ſtaj pjecža Němſkej pſcheczelnje ſmyßlenaj, wotßadžiłoj. B.

B.

Pſcheměnjenje w awſtriſkim knjeżerſtwje.

Miniſterſtwowy pſchedßyda hrabja Klam-Martiniz a jeho ßobuminiſterjo ßu ßo po jich pſcheczu ſe ßłużby puſchczili. Khěžor je dr. ſe Seidlerjej poručził, nowe miniſterſtwo ſeſtajecź.

Nowe miniſterſtwo, do kotreho. je ßo Polak Twardowſki jako ßobuſtaw pſchijał, ßo na wjetſchinu, ſ Němzow, Polakow a Sſlowjenjow wobſtejazu, ſepjera. Wona je jemu ſ 292 hłoßami pſcheczíwo 150 hłoßam ſtatne dokhody a wudawki pſchiſwoliła. B.

K pſcheczíwnej ſtronje Czechojo ßłuſcheja. W jich mjenje ſapóßłanz Stanjek nowemu miniſterſtwu praji, ſo Czechojo nimaju žaneje pſchicžiny, ßwoje dotalne dźerżenje k knjeżerſtwu pſcheměnicź, a to cžim mjenje, dokelž nowe miniſterſtwo poßylnjenje němſkeje pſchewahi pſchedſtaja, dokelž w nim ani jeneho cžeſkeho ſaſtojnika njeje. Swjaſt cžeſkich ſapóßłanzow je ßo roſßudźił, pſcheczíwo nadknjeſtwu němſkeje mjeńſchiny w duchu cžaßa a cžeſkeho proteſta wot 31. meje dale ſa demokratiſowanje khěžorſtwa a ſa narodne a kulturne roswicže rune prawo mějazych ludow wojowacź. B.

Hrabju Klam-Martinia khěžor pjecža ſa generalneho gouverneura w Czornohórſkej pomjenuje..

Mucženje w Schpaniſkej.

Politiſke wobſtejnoſcže w Schpaniſkej ßu ßo tak napjate a ſmucžite, ſo je knjeżerſtwo ſa nuſne měło, kraj pod wójnſke prawo ſtajicź. Knjeżerſtwo woſſewja, ſo chze ßo dale we ſwonkownej politizy neutralnoſcže dźerżecź. B.

Cžeſcženi wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotſiž chzedźo ſa nje na

3. ſchtwórtlěto 1917

do prědka płacžicź, njech nětko 80 pj. we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Cži, kotſiž ßebi Serbske Nowiny pſches póſt pſchinjeſcź dadźa, njech tola njeſapomnja, ßebi je tam bórſy ſkaſacź. Na ſchtwórtlěto ſapłacži ßo ſa Serbske Nowiny na ſakſkich a pruſkich póſtach, kaž tež w druhich krajach němſkeho khěžorſtwa 90 pj., ſ pſchinjeßenjom do domu 1 hriwna 5 pj.

Serbske Nowiny ſ pſchiłohu „Pomhaj Bóh“ płacža na póſcže 1 hr. 30 pj., ſ pſchinjeßenjom do domu 1 hriwnu 45 pj.

Redakzija Serbskich Nowin.

Ze Serbow,

— **(Sažne žně.)** Horze, ßłóncžne wjedro poßledních njedelow je ſrawjenje žita pospěſchiło. We wjetſchim dźělu hornjeje Łužizy ludźe ßo w bliżſchim cžaßu rożka poßyz móz. W połodniſchej Němſkej ßu ßo žně hižo pſched tydźenjom ſapocžałe. Woßebje ſymſki jecžmjeń je ßo hižo poßykł a domoj khował.

— **(Sažne wumłócženje.)** Dla ſaſtaranja wójſka a wobydlerſtwa ſe žitom dyrbi ßo žito, a to ſymſka rożka a ſymſki jecžmjeń, ſkerje lěpje wumłócžicź a ßo wotedacź. Wot 2. julija ßo wumłócżenſke myto płacži, a to 3 hriwny ſa zentnar žita, kotrež ßo do 16. auguſta, 2 hriwnje ſa to, kotrež ßo do 1. ſeptembra a 1 hr. ſa to, kotrež ßo do 1. oktobra woteda. Budyſke hamtſke hejtmanſtwo ßłuſcha do ſtrony ſažneho młócżenja, w prěnim rjedeź do tejele ſtrony połnózny dźěl hamtſkeho hejtmanſtwa ßłuſcha. W ranju a połnozy ßo wón ſ wokrjeßowej mjeſu w połodnju ſ Zokowom, Hunczerizami, Małej Huſku, Nowymi Druźkezami, Džěchorezami, Hrubjelczizami, Dobrnſchu, Hornjej Kinu, Tſělanami, Wurizami, Jenkezami, Kubſchizami, Wadezami a Pomorzami wobmjeſuje. Hona tutych gmejnow też do ſtrony ſažneho wumłócżenja ßłuſcheja. Ratařſzy dowěrnizy maja w ßwojim wokrjeßu ſažne wumłócżenje pſchihotowacź a wodźicź. Kóždy wobßedźeŕ ratařſkich maſchinow, grata a nadoby wſchelakeje družiny ma ratarjam druheje ſtrony, kotſiž je nimaju, k ſažnemu wumłócżenju ſa pjenjeżne ſarunanje pſchewoſtajicź a może ßo k temu po wukaſu ſwjaſkoweje rady nuſowacź. Schtóž k ſažnemu wumłócżenju wuhlo, benzol, maſ, kožu atd. abo ludźi k ßyczenju trjeba, njech ßebi je pſches dowěrnikow wot hamtſkeho hejtmanſtwa žada.

— **(Najwyſchſche płacžiſny ſa hußy.)** Knjeżerſtwo pjecža w bliżſchim cžaßu najwyſchſche płacžiſny ſa kormjonne a ſa ſarěſane hußy poſtaji.

— **(Měßacžkowe ſacžmicże.)** Wjecžor 4. julija ßo měßacžk doſpołnje ſacžmi. Sacžmicże budże ßo pſchi pſchihódnym wjedrje po zyłej Němſkej wobkedźbowacź hodźicź. Wono ßo wjecžor 52 minutow po 9 hodźinach ſapocžnje a ßo 5. julija rano 25 minutow po 1 hodźinje ſkónczi. Wot 50 minutow po 10 hodźinach **hacž do** 27 minutow po 12 hodźinach budże měßacžk doſpołnje ſacžmity. — 19. julija ßo ßłóncžko ſ dźěła ſacźmi. Tole ſacžmicże budże pak jenož w połodniſchim lodowym morju a w indiſkim ozeanje widžecź

— **Budyſke měſchcžańſke ſaſtupjerſtwo** je 1000 hriwnow jako pſchinoſchk k darej ſa muźſtwa podmórſkich cžołmow pſchiſwoliło. Měſchcžańſkim ſaſtojnikam, wucžerjam atd. ßo dźěł mſdy do prědka wupłacži, ſo mohli ßo ſ běrnami a wuhlom ſaſtaracź. Wo radźinym namjecže, ſo by ßo płacžiſna ſa kubikmeter płuna ſ nowa a to wot 15½ na 19 pjenjeżkow powyſchiła, ßo w ſhromadnym poßedźenju rady a měſchcžańſkeho ſaſtupjerſtwa wobſamknje.

— **(Wjedźenje hoſpodarſkich knihow w ratarſtwje.)** Po wukaſu ſwjaſkoweje rady ma lětßa wot 1. julija kóždy ratarſki hoſpodaŕ hoſpodarſke knihi po pruſy komunalneho ſwjaſka wjeſcź. Do nich maja ßo hoſpodarſtwowe woßoby, ſkót, wſchě wobſtatki žita, běrnow, rěpy a łuſcžinowzow (hroch, buny, ßoki) a jich pſchikhody a wotkhody ſapiſowaź. Te knihi dyrbja ßo pſchezo na běžnym dźerżecź, ßo měßacžnje abo tydźenſzy wotſamknycź a ßo dohladowazenu ſaſtojnikej a dowěrnikej hamtſkeho hejtmanſtwa pod žadanju pſchedpołożicź. Gmejnſke wyſchnoſcže hoſpodarſke knihi hoſpodarjam darmo wotedawaju. Njeſapiſowanje do hoſpodarſkich knihow ßo ſ jaſtwom hacž do 6 měßazow abo po pjenjeſach hacž do 1 500 hriwnow khoſta.

— **Sažne běrny** njeßmědźa ßo ſ wokrjeßa Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa wuwjeſcź. Pſcheſtupjenje ſakaſanja ßo khoſta.

— **(Wuſnamjenjenje dźełacžerjow.)** Sſlědowazym dźełacžerjam a dźełacžerkam, kotſiž ßu dlěje dyžli 30 lět w Budyſkich ſjednoczenych papjernikach dźěkali, je ßo cžeßne ſnamjo ſa ßwěrnoſcź w dźěle ſpožcžiło: Mari ſwud. Zimmermannowej na Židowje, Mari ſwud. Ducžmannowej na Židowje, Emiliji Bercže ſwud. Schubertowej na Židowje, Emmje Auguſcže Laſerez na Židowje, Janej Lorenzej w Hornjej Hórzy, Khorli Adolfej Młynkej w Dźěžnikezach, Handrijej Dudże w Hornjej Hórzy, Janej Młynkej we Wulkich Debßezach, dźełacžerzy Helenje ſwud. Knjeſowej w Hornjej Hórzy, Janej Michałej Wicžaſej w Hrubjelczizach, Janej Hermannej Hänſelej w Dobruſchi, Guſtavej Adolfej Jahnej w Dobruſchi, Karolinje Auguſcže ſwud. Ungerowej w Dobruſchi, Khorli Auguſtej Düringej w Schěrachowje a Auguſtej Bergerej w Schěrachowje.

— **(Rěſanje ſkotu a mjaßowe dźělby.)** Scžěhwki nětcžiſcheho rěſanja ſkotu a wulke mjaßowe dźělby je pſchedßyda ſchleſyſkeje provinzialneje mjaßownje, wyſchſchi knjeżerſtwowy radźiczel Tiebel, pjatk w jenej ſhromadźiſnje ratarſkeho wokrjeßneho towarſtwa w Schweidnizach na wobkedźbowanja hódne waſchnje rospominał. Wón praji, ſo w Barlinje na wſchelakoſcź hoſpodarſkich wobſtejnoſcžow we wjecžornej a raniſchej Němſkej njedźiwaju, ale zyle ſchematiſzy po ſtatiſtizy poſtajeja, kelko ſkotu dyrbi ßo k rěſu pſchiwjeſcź. Po jeho rosprawje je rěſanje ſkotu w Schleſyſkej na woprawdże ſapuſcžaze waſchnje ſkutkowało, dokelž je ßo w někotrych ſtronach 60 prozentow dejnych kruwow wotwjeſcź dyrbjało. S tym wěſo, dalſche płahowanje ſkota cžeżko ſchkoduje, a mloko a butra

wotběratej. W symje skónčnje cžaß pschińdże, hdżeż ßo městam njebudże mjsne mloko a butra podawacź móz. Provinzialna mjaßownja je teho dla sa to, so by ßo mjaßowa dżělba ponižiła. Wyschschi knjeżerstwowy radźiczel Tiebel dale praji, so njemóże dale tak hicź, so, kaž ßo to nětkole stawa, s mjaßowymi khartkami wikuja. Wschědny muž njemóże mjaßo, na kotreż ma prawo, s zyła trjebacź, dokelž je wono s wjetscha howjase mjaßo. K pjeczenju jemu tuk a polcž pobrachujetaj. Bohaczi ludźo ßu mjaßowe khartki kupowali a ßebi wulku hromadu howjaseho mjaßa naßelili.

— **)Wotedacże wulutowaneho ßymjeńtneho wowßa.)** So by ßo wschěm mylnym měnjenjam wo pschetrjebanju wulutowaneho ßymjeńtneho wowßa napscheczo stupiło, njech ßo na to pokaja, so ßo ßymjeńtny wowß, kotryż ßo njeje woßył, njeßmě skotej dawacź. Po hospodarskej kharcże budże ßo pruhowacź, hacź je ßo wosnamjenjena rola woprawdże s wowßom wobßała. S njewoßenczom wulutowany wowß dyrbi ßo wotedacź. Sa napłahowany, tola niz k wußywej pschetrjebany wowß móże ßo jenoż sakońska najwyschscha płaczisna sapłaczicź. Sa wowß, kotryż je ßo po płaczisnje ßymjeńtneho wowßa kupił, ßo tale płaczisna saruna.

S **Wulkich Debßez.** Cžěßli Handrijej Bjarej we Wulkich Debßezach, kotryż wot 20. julija 1883 pola twarskeho mischtra Adolfa Kaupa w Budyschinje dżěła, je ßo s pschipósnaczom jeho dżěła cžeßne snamjo sa ßwěrnosć w dżěle spožczilo.

S **Korsymja.** Sso kumpajo je ßo ßrjedu wjeczor schěßnacźelětny samkarski wuczobnik Max Weise tepił. Kaž ßo sda, je jeho Boża ruczka sajała.

S **Korsymja.** Se samknjeneje pinzy klamarki Hempeloweje běchu ßo njedźelu w nozy wolijowe sardiny, dobre mloko a khlěb kradnyke. Jako paduchow ßu diwanacźelětneho Herzegez a tsinczelětneho Richterez hólza wußlědźili. Wonaj staj twory w blisskim lěßu skowałoj a hromadże sjědłoj.

S **Klukscha.** Pod pschedßydstwom ßejmskeho sapóßłanza Barta, wotmě Sprejine rěczniskstwowe sjednoczeństwo tu sańdźenu ßrjedu ßwoju lětuschu generalnu shromadźisnu. S rosprawy shonichmy, so tu w khwilu njeje mózno wobschernische dżěła we rěczniscżu pschewjescź, njeje ani pjenjes, njeje ani dżěławych mozow. Njedźiwajzy teho ma pak ßo tola schkodowanjam sadźěwacź, kiž tu pschi ßylnischich deschczach Sprewja s powodźenjom naczinja, woßebje na ßynach a na wotawach, kaž ßmy to nětkotre lěta pospochi měli. Teho dla pschiprawichmy dobrowólnu wulku wodowu ßłużbu. Rěcznischczo, kiž je s kerkami a drjewom we Klukschczanskich honach khětro saroscźeny, dyrbi ßo hnydom wurubacź a ßo tak wodże njesadźěwany sběh pschihotowacź. Hamtske hejtmanstwo hrosy tym rězynym pschimjesowarjam, kiž ßo s tymle dżěłom komdża, s kruthym khostanjom. Pódla teho sjednoczeństwo sa jich pjenjesy tele dżěło wobstara. Wulka wodowa ßłużba, dokkadne wurubanje kercźisny a wuczisczenje rěczniscża lubi nam sa pschichod wotwobroczenje dotalnych strachow.

S **Njebjelczizy.** Pjatk tydźenja popołdnju je ßo maßiwna, se schifrom kryta brózeń tudomneho żiwnosczerja Mikławscha Pjecha, kotryż je we wójnje, do cžista wotpaliła. Wobßedźerjowy dźewjeczlětny ßyn bě na hunje ßlonu sapalił.

S **Wostaschez.** Mandźelskej schczětkarja Schmidta je jedyn paduch, mjes. tym so wona na polu dżěłasche, se samknjeneho domskeho pokrutu khlěba, 2 kuskaj butry, 3 punty zokora, por muzskich schkórnjow, a 6 hriwnow pjenjes kradnył. Wón bě s wocźinjenym pinzynym woknom do domu salězł.

S **Biskopiz.** Póndźlu rano je s tsěschneho wobydlenja Pelockez khěże na Bismarkskej drósy něhdże tsilětna dźowka pohoncża Ducźmana do dwora padła a morwa leżo wostała. Jejny nan je ßo loni w okobrje we wójnje shubił.

S **Lubija.** Tudomne hamtske hetmanstwo je sakasało, s tudomneho wokrjeża sażne běrny wuwosycź. Powschitkownje ßo w Lubijskich stronach wjele sażnych běrnow njeßadźa a teho dla je też mało nadźije, so ßo tu wjele sażnych běrnow nasběra.

Se **Žitawy.** Tudomna wyschnosć wobydlerjow sjawnje napomina, so bychu boßy khodźili. Měschczanska rada je w Žitawskich nowinach ßlědowaze wosjewjenje wecźischczecź dała: Njedostatk kože a khmaneho wobucża budże w bližschej symje jara wulki. Czrijowym pschedawarjam móże ßo jenoż zyle mały dźěl teho wobucża pschipokasacź, kotreż je ßo w měrnym cžaßu trjebało. Měschczanska rada je ßo hacź dotal podarmo prózowała, hižo nětkole skład czrijow sa symu wobstaracź. Duż ßo wschitzy naležnje napominaju: „Lutujcże wobucże! Khodźcże boßy!“

S **Kulowa.** Dołholětne żadanje, so by Kulow elektriske wobßwětlenje dostał, je ßo skónczńje dopjelniło. Sańdźeny pjatk je ßo wón k delnjołużiskej milinarni pschisamknył.

Se **Shorjelza.** Cžežke njesboże je ßo póndźelu w jenej khěži Salomonskeje drohi stało. Tam 53-lětna żona wyschscheho póstskeho rjadowarja Weicherta s wobydlenjoweho wokna s 3. poskhoda na drohu dele padże, hdżeż morwa leżo wosta. Njesboże je ßo pschi cžiscżenju woknow stało.

Se **Sleho Komorowa.** Psched tydźenjom je w lěßu Němjeschkowskeho knjeżeho dwora woheń nastał, kotryż je ßo rucże po lěßu a po łukach rosscheřił. S Kamjenza a se Shorjelza ßu ßo wojazy wotpóßłali; tuczi pscheřowy wurywajo woheń samjesowachu. S wohnjom je ßo wulka schkoda naczinika.

S **Cžißowy.** Wulzy swjeżelik je ßo tele dny tudomny gmejnski pschedstejiczeř Nowotnik. Wón powjescź wot ßwojeho ßyna Khorle dosta, kotryż bě ßo jako wojak loni 2. dezembra w Rumunskej shubił. Ssyna běchu pola Bukaresta sajeli, a ßydom měßazow starschej wo nim żaneje powjescże njedostaschtaj. Kharta, kotraż je nětkole doschła, je ßo 20. januara napißała, ale ßo hakle 18. februara wotstemplowała. Wona krótku powjescź wopschija, so je jeju ßyn hischcże strowy a so je pola Jassy w jatbje.

S **Miloraza** pola Sslepeho. Dla wurjadneje khróbkoscże psched njepschczelom je grenaděr Pawoł Schuster, ßyn tudomneho wrótnika Hendricha Schustera, żelesny skhiż 2. rjadownje dostał.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Ssydomnacźelětny dźěłacźeř Reinhold Max Schwarz s Borny mějesche w Budyskim jastwje dla paduschstwa 8 měßazow wotßedźecź. 3. meje wón s jastwa wupjerchny a ßo do statokow gmejnskeho pschedstejiczerja Kaspera w Bórku, hoscźenzarja Muczinka a Holeschowje a żiwnoscźerja Ryczerja w Němskich Paslizach dobu, hdżeż s wjetscha żiwnosć, drastu, a pjenjesy kradny. K ßwojenu prjedawschenu wóßom měßacźnemu khostanju wón hischcże połdra lěta jastwa pschidosta.

+ Schulski hólz Alfred Altmann na Židowje bě lětßa 14. haprleje do sahrody tamnischeho kublerja Lücki salězł a dwě kokoschi kradnył, kotrejż do ßobupschinjeßeneho měcha tykny. Jena kokosch ßo w měsche sadußy, druhu młodostny paduch w Budyschinje sa 9 hriwnow pscheda. Dostate pjenjesy njedocźink pschecźini. Jeho k jastwu na 4 njedźele saßudźichu.

Přilopk.

* **(Studentojo boßy.)** So bychu wobydlerstwu s dobrym pschikładom byli, ßu studentojo we Würzburgu wobsamkli, wot 28. junija jenoż hischcże boßy abo w drjewjanych sandalach k pschednoschkam do university abo na drohu khodźicź. S tym dyrbi ßo wobydlerstwo napominacź, pschedßudki dotalneje mody spuschczicź a ßebi ßwoje wobucże sa symu skhowacź.

* **Dla wiowanja se słotymi pjenjesami** je Bydhoschczańska (Brombergska) khostanska komora wyschscheho póstskeho assistenta Ballku s Weißenhöhe k jastwu na tsi měßazy saßudźiła. Ballka je słote pjenjesy, kotreż běchu ßo jemu na póscże pschepodate, wobkhował a město nich papjerjane pjenjesy do kaßy położił. Posdźischo je wón tele słote pjenjesy s dobytkom dale pschedawał.

* **(Sapalenje torfa w Schleswig-Holsteinskej.)** Něhdże wot jeneho tydźenja ßo w Schleswig-Holsteinskej daloke lěßy, torfowe luki a hola pala, woheń je w kralowskim Hasselbuschskim lěßu s błyskom dyrjenjom nastał a je ßo hobrsjy rosscheřił. Hacź runje jemu wobydlerstwo a wojazy wobaracź pytaju, ßo wón pchezo na dalschi lěß a holu wupscheschczera. Poßlednje dny na wulkim kralowskim tymjeschczu pola Christiausholma hobrski mózny woheń sakhadźesche. Wjele torfowych składow ßo pali, a woheń ßo do wobydlenych stron rosscheřja.

* **(Woheń w Genua.)** Póndźelu w Genua (w Italskej) w jenej składowni woheń wudyri, kotryż ßo rucże na pjecź druhich składownjow pschenjeße. Schkoda je wulka. Khětre hromady gummija, tuka a drjewa ßu ßo sniczike.

* **(Papjerjane schaty.)** Wo papjerjanych schatach s Japanskeje, kotreż ßo w rukśim wójsku wužija, ßo pische: Lěpschiny tychle schatow ßu jaßne. Papjerjane koschle ßu w strowotnym nastupanju khmansche dyżli wołmjane abo bawłmjane. Papjera czopkotu pomalu dale wotedawa, tak so wona dlěje w człowskim cżěle wostawa.

* **(Rozbuchnjenje.)** W fabrizy Friemanna a Wolfa w Zwikawje je ßo 200 wokonowych schkleńzow ſ rozbuchnjenjom w ſamkarni wuraſyło a ßo jenemu dźěłaczerjej, kotryž pſchi azetylowym ſchkrějazym apparaczje dźěłaſche, hłowa doſpołnje wotterhnyła.

* **(Sa 12,000 hriwnow ßuknaa ßo kradnyło.)** Njedźelu popołdnju je ßo w Draždźanach ſ jeneje krazowarńje na jěſorſkej dróſy, mjes tym ſo ßo wobydlerjo wukhadźowachu, ſa 12,000 hriwnow tkaninow kradło. Paduſchi ßu durje rospaczili a ßebi ſ wězywuſtojnoſczu najlěpſche tkaniny wubrali a je po ſdaczu ſ woſom wotwjeſli. Pſchi ßylnym hermanſkim wobkhadźe njeje to nadpadło.

* **(Palazy wós drohoweje żeleſnizy.)** Póndźelu wjeczor ßo w Shorjelzu na póſtyſkim torhoſchczu jedyn motorſki wós Shorjelſkeje drohoweje żeleſnizy ſ krótkim ſamknjenjom ſapali. Wohnjowa wobora woheń ſala. Naſtata ſchkoda je khětro wulka, jenož woſowy podſtawk je njewobſchkodźeny woſtał.

Wboha Hanka.

(Pokracžowanje.)

„Tule to je!“ Hanka ſawoła a na rjanu khěžu pokaſa.

„Duž měj ßo tam derje“, ſ tymi ßłowami ßo Jank ſ njej rozžohnowa a hdyž ßo khěžne durje ſeſadу njeje ſaczinichu, dawaſche naſdala kedźbu, ſchtó do teje woßobneje khěže khodźi abo ſ njeje wukhodźi.

Wuſpěch jeho kedźbowanja bě tón, ſo ßo wo Hanku bojecź njetrjebaſche; ſa khwilu wón wjeßele po haßy běžeſche a na poł wótſje ſcheptaſche:

„Też ja budu ßo prózowacź a cžeſtne rjemjeßko wuknycź, njech nan rjeknje, ſchtož chce.“

A hnydom ßo k někotrym miſchtram poda, ſo by ßo praſchał, hacž mohł pola jeneho ſ nich do wucžby ſtupicź. Prěni dźeń ßebi Jank bjes wuſpěcha wucžbneho miſchtra pytaſche, ale naſajtra jeho moleŕſki miſchtr do wucžby pſchija.

Najprjódzy Jank wěſo jenož barby rybowaſche, tola wón bórſy tak pokracžowaſche, ſo poł hriwny mſdy na dźeń doſtawaſche. Kak bě ſbožowny, hdyž ſ tajkej powjeſczu domoj pſchińdźe. Pſchecźiwo wſchemu waſchnju nan nicžo njerjekny, dokelž poł hriwny, kotruž ßej ßyn ſaßłużeſche, jemu jara rjenje we wuſchomaj klinczeſche.

Miſchtr bě ſ Janom zyle ſpokajom a ßam jeho k temu pohonjeſche, ſo by wjeczornu pokracžowanſku ſchulu wopytował.

Hanku ſa někotre njedźele nichtó wjazy ſpósnał njeby. Sboże ßo jej ſ wocžow ßměješche; Weper jej hižo žane wudma wjazy njedawaſche a jej njehrožeſche, nawopak, wón ßo pſcheczelnje napſcheczo njej ſadźerżeſche, dokelž wona kóždy dźeń pjenjeſy domoj noſcheſche. A w domje bohateho knjeſa ßo wo nju derje ſtarachu; jejne dźěło bě ßnadne, tak móżeſche kóždy dźeń popołdnju ſaßo dom ßwojeho dobroczela wopuſchczicź.

Dyß a dyß jej Khata něſchto lěpſche k jědźi dawaſche a też wbohej Weperowej něſchto k jědźi ßobu domoj ſczeleſche; tak ßo dobra hoſpoſa wo ßwoju ſchkitanku ſ maczeŕſkej luboſczu ſtaraſche a etž nowu draſtu jej wobſtara.

Měr a ſboże bě pola dobrych ludźi, to też na Hanku bjes wuliwa njewoſta, běſche cžíła a wjeßeła, ſblědnjenej licžby ßo cžerwjenjeſchtej a módre koleſka wokoło wocži ßo ſhubiwachu.

Junu rano ßo Khata jara dźiwaſche, ſo bě Hanka ſrudna a poražena.

„Schto dha cźi je?“ ßo ju jejny knjes wopraſcha, „ty dźě ßy płakała!“

„Tón ßurowz je jej najſkerje ſaßo ſchiwdu ſczinił“, jemu Khata rěcź pſchetorže.

„Ow ně, ale mi je tak ſtyſkno.“

„A cžehodla?“

„Wczera wjeczor bě Weper ſaßo pjany a ſwadźi ßo ſ jenym ßußodom. Wón jeho nabi a ſtražnika ſrani, kiž chzyſche jeju dźěcź. Ja pſched khěžu ſtejach a nětkole dyrbju pſched ßudom ßwědczicź. Tule je ſkaſanka, kiž ßu mi pſchipóßłali.“

Khata papjeru do ruki wſa, ju pſcheczita a da ju potom ßwojemu knjeſej.

„To ßo njetrjebaſch bojecź, dźěczo“, wón poßmějwajo ßo rjekny, liſt do ruki bjerjo.

„Schto to? wón nahle ſawoła, hdyž bě adreßu na liſcze

Wón na ßmjercź ſblědny a ßo ſ ruku wobłożenja na khanapeju pſchimny, ſo njeby padnył.

„Schto dha je ßo tola ſtało?“ Khata zyle wuſtróżena ſaſchikny.

„Niczo!“ knjes ſaſchepta, kiž hacž dotal blědy woſta a ßo wſchón tſchaßeſche.

„To ſcze ſaßo dźenßa niczo njejědli“, Khata jemu ſtyſknje doręczowaſche.

„To je ſaßo nimo“, wón ßo ßmějo wotmolwi, „czuju ſo je mi lěpje.“

„Ty dźe rěkaſch Hana Palakez“, k Hanzy ßo wobroczi.

„Haj, knjeże!“

„A ßy ßo narodźiła we hłownym měſcze?“

„Haj, knjeże, ale mój nan, kiž je prjedy ſamożity był, je ſ njekhmanym ſadźerżenjom ßwojeho towarſcha do khudoby pſchiſchoł a bě nuſowany, ßej druhdże dźěło pytacź.“

„A twojej ſtarſchej ſtaj hižo morwaj?“

„Haj, knjeże, kholera je jeju morika.“

„Haj, haj“, knjes ſdychny, „ſtaroſcze, khudoba, běda, hłód a kholera. Dźi jenož njebojaſnje na ßudniſtwo, hdźež ßu tebje ſkaſali. Sswědcź tam tak derje, kaž wěſch a roſumiſch.“

Wón wſa Hanku ſa ruku a dołho, dołho jej do wobliczа hladaſche.

A hdyž bě Hanka ßo ſ durji ſhubiła, ſwjeſe ßo bjes mozy na khanapej a wulke ßyſy ßo jemu ſ wocžow ronjachu.

„Tu nětkole to ſaßo mamy“, Khata ſkorżeſche, „ſkoro nicžo njejeſcze a tak to dale hicź njemóże. Hnydom póſczelu po lěkarja, pſchetož ſtare womory ßo wrócza.“

„Radſcho mi notara ſawołaj“, knjes ſ tajkim hłoßom rjekny, ſo ßebi Khata njeſwěri, něſchto ſnapſchecźiwicź.

VI.

Wepera ſa to, ſo bě ßo ſtražnikej pſchecźiwjał, na tydźeń do jaſiwa ßadźichu. Tón dźeń, na kotrymž wón ßwoje khoſtanje naſtuvi, Khata Hanzy rjekny, ſo je knjes cżeżby ſkhorjeł, ſo tam njeßmě k nim někotre dny khodźicź. S dobom jej mſdu na někotre dny póßła.

Hanzy bě to też lubo, pſchetož pola Weperez mějeſche też dźěłacź, wěſo bě jej dobreho kujeſa że'. Hdyž potom póndźelu ſ nowa tam dźěſche, nańdże durje ſamknjene.

„Pſchińdu poſdźiſcho“, wona pſchi ßebi rjekny, „ßnadź hiſchcże ſtanyli njejßu.“

Hdyž ſa hodźinu ſaßo pſchińdże, wuhlada pſched wrotami cžorne mary wjele woßebnych koreztow, do kotrychž mějachu ßo pſchiwuſni a ſnacźi ſemrjeteho ßydnycź a jemu poßlednju cześcź wopokaſacź. Hanzyny dobroczel bě ſemrjeł. Błyſk ſ naheho njebja njebudźiſche wbohu holczku mohł bóle trjechicź.

Jejny dobroczel, kiž bě ju ſ nuſy, ſ njeczłowſkeho wobkhada a ßnadź też hańby wutorhnył, bě njebo. — Hižo ßo jemu njemóżeſche wjazy dźakowacź, jemu ruku koſchicź. Jejna podpjera bě ſaprahnyła, ſaßo bě Weperowej hruboſczi pſchewoſtajena.

Wſcha ſarudźena dóńdże wona do zyrkwje, ßo pomodlicź. Nikoho tam hiſchcże njebě, jenož dohladowaŕ, ſaſtojnik pohrjebneho wuſtawa, pyſchnje wuſtupowaſche mjes durjemi. Lědma bě ßo dohladał, ſo je tam holczka, kiž njeje w żarowanſkej draſcże, a kotruž mějeſche ſa lěpſchu proſcherku, tu hižo ju pſchekwapi a ju krueże ſa ramjo pſchimny, ſawołajo:

„Won, chzeſch-li proßyczź, cźiń to pſched durjemi!“

Podarmo ßo Hanka prózowaſche jeho pſcheßwědczicź, ſo nochze proßyczź; tón muż ju ſ durji wutkóczi, ſ kotrymiž runje pſchiwuſni ſemrjeteho pſchikhadźachu. W prědku krocżeſche wulki, rjany knjes we woßobnej cżornej draſcże, tón ßo po móżnoſczi prózowaſche, ſo by ważneho muża hrał. To bě najbliżſchi pſchiwuſny, kotryž mějeſche ſ herbſtwom ſbohatnycź.

Też jemu ßo ſdaſche Hanka proſcherka bycź, wón wucżeże pjecź hriwnow, a podawaſche je pokaſujo dźeſczu, ta wſchak wotſtupi a pjenjes na ſemju padny.

„S druhimi ßo rosdźěl“, knjes rjekny, „a woſtaj naß pěknje na pokoj.“

Hanka ſtejo woſta, jako by njewjedźała, ſchto po prawom ſ njej chzedźa; dohladowaŕ pak ſběhny pjenjes, tykny jón Hanzy do dłónje a wuſtorka ju ſ zyrkwje.

„Schto, njeßměm dha ßo w zyrkwi ani pomodlicź?“ Hanka bolоſtnje pſchi ßebi rjekny. Hłuboko ſarudźena wona domoj dźěſche, tam bě wſchitko rosmjetane.

Wepera běchu ſ jaſtwa puſchczili a wón ßej wot žony pjenjeſy žadaſche, ſo mohł ßej ßwoje wußwobodženje ſ bleſchu palenza prawje polecz. Dokelž wboha žona jemu niczo dacz njemóžeſche, nabi ju njeczłowſki muž a rosbi wſchitko, ſchtož jemu do rukow pſchińdże.

„Mój dobrocźł je ſemrjeł“, Hanka płaczo wołaſche a chwaſche 50 pjenježkow na blido położicz.

„Pjenjeſy!“ Weper ſareji a ſaczuwſchi, ſo je Hanka w ruzy ma, ſ pokhmurjenym poßmĕwom ſawoła:

„Pjecz hriwnow, a to ßo hiſchcźe drĕjeſch! Tajki pjenjes tola cźłowjeka njeſarudźi!“

Lĕdma bě Weper ſe jſtwy, ſo by pjenjeſy pſchepicz ſchoł, tu ßo žona Hanku ſpĕſchnje wopraſcha:

„Kak je ßo cźi natorhło, telkole pjenjes?“

Hórko płaczo jej Hanka powjedaſche.

„To je wĕſcźe ſa tebje ſaßo wulke njeſbože, pſchetož mój muž budże cźe ſaßo ſ nowa cźwilowacz.“

Dźeń ßo miny, ale wjeczor Wepera dwaj mużej domoj pſchinjeßeſchtaj.

„Njeſtrózcźe ßo, luba žona“, jedyn ſ njeju rjekny, „waſch muž je ßo tak wopił, ſo je na poßledku pod blido padnył. Ssmy ßo ſ nim jara prózowali, ale njebĕ móżno, jemu ſaßo wĕdomnje wrócźicz.“

(Skónczenje pſchichodnje.)

Zyrkwinſke powjeſcźe.

W Michalſkej zyrkwi ſmĕje jutſje, 4. njedźelu po ßwj. Trojizy, rano we 8 hodźinach duchowny Tyſchcź ßerbſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja w 9 hodźinach ſmĕje farař Răda ßerbſke a 1/2 11 hodźin nĕmſke prĕdowanje.

Tydźenſke ſaſtojńſke dźĕła ſmĕje farař Răda.

Semrjeczi:

W Michalſkej woßadźe: Jan Auguſt Proſk, dźĕlacźeř na Inježim dworje w Crichońzach, 57 l. 11 m. 22 d. — Amalija Madlena ſwud. Hornczeńka rodź. Bartuſchcź na Zidowje, 72 l. 3 m. 5 d. — Hana Amalija, Khorle Emila Khĕžoro, dźĕlacźerja w kopernitu na Zidowje, mandźelſko, 57 l. 5 m. 25 d.

W druhich woßadach: Marja ſwud. Wedelowa, wumjeńkarka w Pßomiach, 78 l. 6 m. 27 d. — Hermon Franz, fabrikſki dźĕlacźeř w Adolfſkej Hĕcźe, 32 l. 6 m. 8 d. — Hadam Mĕrczin, ſuble-ſki wumjeńkař w Rodezach 77 l. 5 m. — Rjekoufku ßmjercz na bitwiſchczu poczĕpi 5. junija: Pawoł Schewz, ßyn žimnoſcźerja Schewza w Nowych Porſchizach. — Hana Berta Schmitowa, korcźmarja Schmita w Nowej Wŭy p. Klukſcha, mandźelſko, 43 l. 9 m. 4 d. — Sa krala a wótzny kraj padnychu w bitwje: 13 februara 1917: Auguſt Kruża ſ Noßacźiz, dźeßatnik w jenym pĕſchim regimencźe, 24 l. 6 m. 26 d.; 28. meje 1917: Albert Kuchař kowař ſ Trußez p. Noßacźiž, pohoncz pola jeneje kompagnije minymjetakow, 33 l. 10 d

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Hodźija.

Jutſje, 4. njedźelu po ßwj. Trojizy, ſmĕje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt nĕmſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſmĕje farař Kſchižan nĕmſke a 3/4 10 hodźin ßerbſke prĕdowanje.

Pónđzilu, jako na dnju Marje domapytanja budże rano 1/2 9 hodźin ßerbſka ſpowjedna wuczba, a dopołdja 1/2 10 hodźin ßerbſke kemſchenje.

Ssrjedu popołdnju w 4 hodźinach wotmĕje kſchesćijanſke jónſke towarſtwo ſhromadźiſnu.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodźinach wotmĕje ßo ßerbſka wójnſka modleńſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Budeſtez.

Jutſje, 4. njedźelu po ßwj. Trojizy, budże rano 1/2 8 hodźin ßerbſka ſpowjedź, dopołdnja 1/2 9 hodźin ßerbſke a w 10 hodźinach nĕmſke prĕdowanje.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Njeßwacźidła.

Jutſje, 4. njedźelu po ßwj. Trojizy, budże rano we 8 hodźinach nĕmſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach nĕmſke a 1/2 11 hodźin ßerbſke kemſchenje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotmĕje ßo nyſchpor ſa nĕmſku jónſku mkodźinu.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Rakez.

Jutſje, 4. njedźelu po ßwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach nĕmſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach nĕmſke a 1/2 11 hodźin ßerbſke kemſchenje.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotmĕje ßo nĕmſka wójnſka modleńſka hodźina.

Drobnowikowanſke płaczińy w Budyſchinje.

Howjaſe mjaßo	1 kg	3,30—4,70 hr.
Skopjaze (wowcze) mjaßo	„	4,40—6,40 „
Czelaze mjaßo	„	—3,20 „
Swinjaze mjaßo	„	—2,80 „
Pſcheńczna muka, wójnſka druźina	„	—0,50 „
Rżana muka	„	—0,37 „
Khlĕb	„	—0,30 „
Bĕrny k jĕdźi	„	—0,15 „
Ssuſcheny połcz	„	—4,40 „
Dobre mloko	1 liter	—0,26 „
Czerſtwe jeja	15 ſchtuk	3,90—4,50 „
Butra k jĕdźi	1 kg	4,80—5,10 „
Zokor, mlĕty	1 kg	0,60—0,64 „
Petroleum	1 liter	—0,32 „
Kamjeńtne wuhlo	100 kg	—4,60 „
Briketty ſ bruneho wuhla	100 ſchtuk	—1,30 „

Konje k rĕju

po najwyſchſchich płaczińach w kóždym cźaßu kupuje

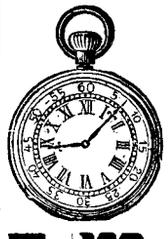
Curt Kaiſer

wſchi mjaßowych jĕdkach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Budźaki ſ dobrym gratom

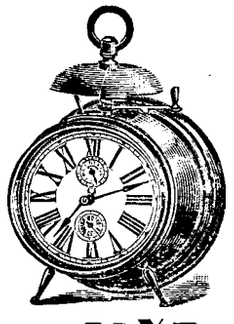
a

ßwĕcźate cźaßniki

ſa wojſkow

poruczą

F. Marſchnerowy naßlĕd.

M. Ewald, cźaßnikař.

Krucźe ſprawne poßłużenje. Rißomne rukowanje.

Maly katechismuß

Dr. Marcźina Luthera
ſe ſchpruchami ſ biblije, zyrkwinſkimi khĕrluſchemi a khoralnymi hłoßami.

Wukњenja

wot kralowſkeho miniſterſtwa wſchitkim ſakſkim ſchulam poruczene, ßerbſkim ſchulam ßerbſke podał Juriż Jakub, farař.

Doſtacź ſa 40 pjenježkow

we wudawarni **„Serbskich Nowin“.**

Nowe knihi wuſchle:

Evangelſka wĕra mjes Sslowjanami.

Napißał **G. Schwjela**, farař w Deſchnje.

Płaczińa **0,80** mk. Spißarjowy nakład.

Doſtacź w **Ssmolerjez knihicźiſchczerni.**

Skótna awkzija.

Dla njedostatka pizy budże ßo

na knjnežim dworje w Ssmochczizach
wutoru 3. julija dopoldnja wot 10 hodzin

15—20 młodych howjadow,

pol lěta hacz do poldra lěta starych, sa hotowe pjenjesy na pscheßadzowanje pschedawacz.

Sarjadnistwo Ssmochczanskeho ryczerkubła.

Kóżdy, kotryżchze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotroż chze ßebi jón **porjedzicz** dacz njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej
na ßwonk. lawskej haßy 5.

Jencz pschedawa a porjedżuje, sa ßwoje dżełko sprawnje rukuja. — **Proschu, ßebi moji wukładne wokno, s płaczisname wupołożene, wobhladacz.**

Kruwa
czehnita, młoda wyßokoßuczelna, je na pschedań w Bronju czißło 2.

Pistne khartki
ßo derje a tunjo czischcza we wudawarni Serb. Nowin.

Sa derje ßo płaczaze dżełko, s wjetscha w akkorcze ßo

dżełaczerjo a dżełaczerki

pytaju. We wójnje wobschkodżeni móża formowanje schamottow nawuknycz.

Schamottowa dżełarnja we Wětrowje
pola Njeßwaczidła.

Kedżbu! **Kedżbu!**

Wulka dżelba sawarjenskich schklenżow

po wschěch wulkoscżach je doschła, kotrez po tunich płaczisnach pschedawam.

Max Sträubichen,
zentrala jesdnych kolow,
w Budyschinje na swonkownej lawskej haßy 14.

Bóh Luby Knjes je sańdżenu ßrjedu rano mojeho lubeho pschirodneho nana

wumjenkarja

Jurja Dreßlerja

do ßwojeho njebjesk ho raja sawołał. Jeho cżełko ßo ßobotu popołdnju we 3 hodż. na Delnohorcża skim pohrjebnischczu pokhowa.

Ernst Barth.

W Brěsnzy, 29. junija 1917.

Wschě drużiny
ßyrych harowanych a njeharowanych
= kożow =

sebrane a njesebrane, kupuje

Otto Hausotter
na garbarskej haßy 32.

Lubym pschecżelam a snatom srudnu powjesc k wjedżenju dawamy, so je ßo, każ je ßo nam hakle nětko sa wěste sdżěliło, nasch horzolubowany ßyn a bratr

August Kubasch

wojak w jenym grenaděrskim regimencże

lětßa 20. haprleje pola Moronvilliers w Champagni w bitwje ßmjertnje sranił a na biiwischczu rjekowsku ßmjercz wumrjeł.

We wulkej srudobje a stysku

Jan Kubasch a mandżelska
a jenicżki bratr.

W Czornych Noßlizach a w Königsbrücku,
25. junija 1917.

Spi czicho, najlubschi, we zusej semi!
Ach podarmo ßmy nadżijeli ßo,
So witacz budżemy Cże saßo rjeni
Do lubowanoh' doma starschiskoß'.

Do njebjeskeho doma pak ßy saschoł,
Hdżez saßo powitamy junu ßo,
Hdyż żiwjenja kónz tez nasch doschoł,
Tam nimo budże horjo wscho.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 27. **Sobotu 7. julija 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

6. julija. **Na wječornym wojowniščežu ßo pschi mhlje a deschežu jenož po ßwuczenym waschnju se stejischczow wojowasche. Wjeczor ßo pschi lěpschim wuhladze tšélenje wožiwi. W nozy na někotrych městnach wobhonjeńše wotdźělenja se ßobu wojowachu. K polnozy wot Aisny wupadanske wotdźělenje jeneho württembergskeho regimenta po njemdrym wojowanju s bliska wjetschu liczbu Franzowsow w jich pschirowach saja.**

Rańsche wojowniščežo. Fronta generalneho połneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

Mjes Sloczowom a Brěsanami artilerijske wojowanje wczera wulku ßylnosćz nabu, w nozy popuschczi a wot ßwitanja saßo pschiběrasche. Tež pola Swyßyna, Brodow a Smorgona bě tšélenza s khwilemi jara żiwa.

Fronta generalneho wyschka arzywójwody Josefa.

Pschihotowanju rumunskeje infanterije pschecźiwo hórkam, kotrež k połodnju Casinuskeho dola dżerżimy, ßo se saniczazej tšéleńzu sadźéwa.

Wójsko generalneho połneho marschalla s Mackensena.

Pschi delnim Dunaju bě njepschecźel njeměrnischi dyžli hewak. Mazedonska fronta: Zaneho wjetscheho wojowanja.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Nadpad němskich lětadłow na jendźelske munizijske kłady.

W nozy 3. julija jena eskadra němskich lětadłow jendźelske munizijske kłady pola Aire s 3600 kilogramami bombow nadpadże. Schtyri sa ßobu ßo stawaze rosbuchnjenja a jedyn hacź do ranja trajazy woheń ßo wobkedźbowachu. Popołdnju 3. jul. drule eskadry 2500 kilogramow bombow na Chaunyske a Tregnierske dwórnischczo a na jene franzowske wójskowe lěhwo w Aisninym dole smjetachu; dalsche 800 kilogramow bombow na njepschecźelowe lěßne lěhwo pola Craonna. W nozy k 1. julijej jena ßapalenska eskadra 6500 kilogramow rosbuchadłow na fabrikske twary w Pompeyu pola Nancya smjeta. W czaßu wot 11 do 3 hodźin nadpad sa nadpadom ßlědowasche, pschi tym lětadła hacź do někotrych stow metrow dele lětachu. Někotre rosbuchnjnja ßo wohladachu. Lětadła ßo bjes schkodowanja do ßwojeho pschistawa wróćichu. Nadpad je żelesoschkrějerjam, sa wójske wuhotowanje jara ważnym, khětru schkodu naczinik. B,

Nadpad němskich lětadłow na jendźelski pschistaw w Harwichu.

S němskich lětadłow ßu na jene żórko jendźelskeje mozy cźeźke dyrjenja padałe. Nadpad ßo tón króćz na jene hłowne sepjeranischczo a khowanku jendźelskeho wójskeho łódźstwa sta. 4. julija dopołdnja ßo eskadry němskich lětadłow nad Harichom sjewichu a na twjerdźiznu a wójski pschistaw ßapalne a rosbuchanske bomby mjetachu. Wulke lětadła wjele połnych trjechakow feźinichu, też na někotre wójske łódże. Njepschecźelej je ßo khětra schkoda naczinika. Njepschecźelowe powjesćerstwo bě tón króćz lěpje dźěłało. Hižo psched Themsynym wuliwom ßo lětadłowe eskadry se ßylnej wobaranskej tšéleńzu powitachu. Wołsebje ßylne wobaranje bě nad Harwichom. Pola Zeebrügge nowe njepschecźelske lětadła s Düntkirchenskeho wójskeho pschistawa ßapalenske eskadry wocźakowachu. Němske lětadła ßu ßo w połnej liczbje do ßwojeho domowinskeho pschistawa wróćiłe. B.

Jedyn franzowski podmórski czołm ßo snicził.

S Barlina ßo powě: Jedyn s naschich podmórskich czołmow w ßrjedźnym morju je 19. junija pschi tunischim brjohu jedyn n[illegible]i franzowski podmórski czołm, kotrehoż jedyn saniczak pschewodźa[illegible], s torpdowym wutšélom snicził. B.

Franzowsojo a schtwórta wójnska syma.

Prjedawschi franzowski minister Viviani, je ßo je ßwojeho amerikanskeho puczowanja do Parisa wróćił. Parižskim naminarjam, kotšiž ßu s nim rěczeli, je wón powjedał, so ßo do nalécza 1918 njemóże amerikanska pomoz wocźakacź. Duż dyrbi ßo lud na nowu wójsku symu pschihotowacź. Dowěrjenje do amerikanskeje pomozy dyrbi ßo poßylnicź, tola ßo njedyrbjało wo tym rěczecź, so ßu swjaskarjo woprawdże wobsamkli, hacź do bliżšjeho lěta wojowacź. B.

Dźěło němskich podmórskich czołmow!

S Barlina ßo 5. julija powě: Nasche podmórske czołmy ßu w atlantiskim ozeanje a w połnóznym morju 18 parnych łódźow a 3 rybaske czołmy, 53000 tunow wopschijaze, potepike.

Po dotal pschedležazych powjesćach naschich podmórskich czołmow budże jich wuspěch w juniju wuspěch w meji khětro pschekroczicź. D.

Wo nětežischim wójnskim połoženju

je we hłownym wubjerku khěžorstwoweho ßejma statny sekretar swonkownych naležnosćow, Zimmermann, rěczał. Po nim je wójnske połoženje sa Němsku jara dobre. Poßlednja rěcź jendźelskeho ministra Lorda Georgesa je wutlischa dyžli hewak była. Amerika njebudże w bližšim czaßu ßwojim swjaskarjam s khětrym wužitkom. B.

Wo wojowanju podmórskich czołmow statny sekretar s Capella rosprawjesche. Jich wuspěch w juniju je swjedelazy. Wón budże nadźijonnje tak wulki kaž w haprleji. Kiwanje jenotliwych měßazow je něschto zyle naturske. W pscherěsku ßjecź měßazow je ßo 900,000 tunow podmurilo. Wójnske łódźiwo s połnym dowěrjenjom dalschemu pschihódnemu a rosßudnemu dalewjedźenju podmórskich czołmow napschecźo hlada. Pschecźo wjetsche napinanje pschecźiwnikow, ßo stracha podmórskich czołmow s druhimi ßrědkami dowobaracź, ßo wjazy dyžli wuruna s pschecźo ßo powjetschazej liczbu podmórskich czołmow, kotrež ßo pschecźiwo naschim njepschecźelam sczelu. Schkodowanje poßlednischich ßo kaž prjedy, też nětkole, w jara poměrnych mjesach dżerži. Wschě hinosche powjesćze w njepschecźelskich a neutralnych nowiniach ßu njewěrne. Po wschěm njeje żaneje pschicżiny, na wuspěchu wojowanja podmórskich czołmow dwělowacź.

Wójnski minister sc Stein wo wójnskim połoženju rosprawjesche. Kaž ßo do prědka widźi, ßu ßebi Jendźelczenjo k połnuzy wot Arraßa wjetsche wójnske skutki wotmyßlili. Pola Franzowsow je po poßlednim wojowanju widźomna wotpjatosćz ßlědowaka. Jenotliwe wojowanje wěso njewuwostanje. K lěpschemu naschcho nakrajneho wójska dyrbja nasche podmórske czołmy dale wojowacź. Njesda ßo, so bychu njepschecźelsjo Salonikiske pschedewsarze spuschczili. Napinanja Italskich pschi Isonzowej froncze ßu ßo slemike. Skónczuje wójnski minister w pschesjenosczi s najwyschschim wójskowym wjednistwom pscheßwědczenje wupraji, so ujedźiwajzy wjele njeschecźelow wójnu sbożownje k kónzej dowjedzemy.

Hindenburg a Ludendorff we Winje.

Generalny pólny marschall ſ Hindenburg a general kavallerije Ludendorff ſtaj 2. julija do awſtriſkeho hłowneho kwartěra k wuradźenju nětčišćich a pſchichodnych operazijow ſwjaſkarſkich wójſkow pſchijěłoj. Awſtriſki kheżor je jeju k dlěſchemu ßłyſchenju pſchijał. Popołdnju běſche rosrěčenje mjes awſtriſkim miniſtrom ſwonkownych naležnoſćow a němſkim pósłanzom we Winje. B.

Awſtriſka wójſkowa rosprawa.

5. julija: Pola Brěſanow ßu ßo poßlednje dźěle ſtejiſchća, kotrež běchu w njepſchećelſkej ruzy woſtałe, wróćo dobyłe a ßo pſchi żiwo nadběham ſakhowachu. Na druhich wojowniſchćach je ßo jenak mało wojowało. B.

Franzowſka wójſkowa rosprawa.

5 julija: Wčera wječor a w nozy Němzy naſche ſtejiſchća w ſtronje k połnozy wot Jouy hač k ranju Kaliforniſkeje wyßokeje runiny ſe ßylnymi mezami nadběhowachu. Jich woßebje wuwuczeni nadběhanſzy wojazy w prěnim rjedźe k ranju Froidmontſkeho dwora, k wječorej a k połodnju wot Cerny; k połnozy wot Ailles a na Caſemateſkej a Kaliforniſkej wyßokej runinje do prědka dźěchu. Njepſchećel ßo doſpołnje poraſy a jeho ſchkodowanje bě jara wulke. Pola Cerny a na Kaliforniſkej wyßokej runinje ßo jeho nadběhanſke rjady ſ naſchej tſeleńzu nimale ſniczichu. Na něktorych městnach, hdźež běchu ßo Němzy pſchi prěnim nadběhu poſtajili, naſche napſcheczne nadběhi njepſcheczela dobyczerſzy wróćo ſczi-ſchcza[illegible], kotryż njemóżeſche ani meter ſ naſchich ſtejiſchćow ſdżerżeć. B.

Jendźelſka wójſkowa rosprawa.

4. julija: Dźenża rano njepſcheczel jene wotdźělenje k połodnju Ypperna nadpadże a wupad pſchecźiwo Loos ſpyta. Njepſcheczelſka artillerija k połodnju Scarpy, bliſko Ypperna a Meſſines tſěleſche. B.

Ruſka wójſkowa rosprawa.

2. julija. Na wječornej froncże na ſtronu k Kowelej a pola Rudki Switowiczej (w Wolyniſkej) naſchi wobhonjerjo groczane raczišny pſcherubachu a ßo do njepſcheczelſkich hrjebjow dobuchu. Woni ſakitarjow ſarubachu abo jich ſajachu. Awſtriſzy jeczi ßu wobßwědczili, ſo ßu wo naſchim wotmyßlenym nawalu powjeſcz prjedy doſtali, woßebje pſches ruſkeho podoffizěra Kiriczkina a wojaka Kołotwinowa. Winikoju ßu ßo do pſcheßłyſchenja wſali.

Naſchi wojazy ßu awſtriſko-němſke ſtejiſchća na froncże mjes Konjuchami a Byſchkami nadběhali. Po horzym wojowanju ßo woni tſjoch hrjebjowych linijow a wobtwjerdżeneje wßy Konjuchow ſmozowachu a hač k Konjuchſkej rěczży k połodnju wßy Memenowa poſtupichu. We wojowanju 1. julija ßmy, tak daloko hač je ßo liczyło, 164 offizěrow a 8300 muži ſajeli. Pódla teho ßmy 7 kanonow a 7 maſchinſkich tſělbow ſebrali. Dalſchi jeczi pſchikhadżeja. — K połodnju Brěſanow naſchi wojazy po ßylnym artilleriſkim pſchihotowanju ßylnje wutwarjene njepſcheczelſke ſtejiſchća nadběhachu a ßo jich po horzym wojowanju ſ městnami ſmozowachu. Němzy a Turkoju pſchecźiwo naſchim ſeyjeraniſchćam napſcheczne nadběhi czinjachu, pſchi czimż k wojowanju ſ bliſka dóńdże. 1. julija ßmy tu 9 offizěrow a 1700 Němzow, Awſtriſkich a Turkow ſajeli. Wſcho hromadże ßmy 1. julija ſajeli: 173 offizěrow a pſches 10 000 muži. 7 kanonow a 7 maſchinſkich tſělbow ßmy ſebrali. — Na rumunſkej froncże ßo ſ tſělbami tſěleſche.

Kawkaſka fronta: Pod czišchćom naſchich wotdźělenjow Turkoju k Pendjoinej zoſachu. Naſchi wojazy wobtwjerdżenje Kalmiravan a wßy Aliken a Jerachno dobuchu.

Lětaŕſtwo: Lětadło typa Ilje Murumeza wóßonnaczepuntowſke bomby na ſtejiſchća njetaſche, kotrež naſchi wojazy nadpadowachu. B.

3. julija. Wo poßlednim wojowanju ßu ßo ßłědowaze nadrobnoſcze woſſjewike: Wojazy 49. armeekorpſa a 6 diviſije ſ Finlandſkeje pod ßylnej tſeleńzu poſtupowachu, njepſcheczelſke ſtejiſchća dobuchu a dwě liniji tſělnych hrjebjow k połnozy wot Konjuchow dobuchu. Woni njepſcheczelſke napſcheczne nadběhi wotraſychu. Něktore wotdźělenja czežko ſchkodowachu, woßebje po offizěrach. W druhich dźělach tejele ſtrony naſcha artillerija dale njepſcheczelowe tſělne hrjebje wupuſczi, njepſcheczel mózne wotmołwjeſche. W ſtronje 6. armeekorpſa ßo naſchi wojazy wſchěch njepſcheczelowych ßylnje wobtwjerdżenych hrjebjow pſchi hrjohach Kamjenjoweje Hory k ranju wot Konjuchow ſmozowachu, wjeß Konjuchi wobßadżichu a k wječorej tuteje wßy hač k rězy Korwej wſchě njepſcheczelſke mozy ſbichu. K połodnju wot Konjuchow ßmy wjele njepſcheczelſkich wojakow ſajeli a maſchinſke tſělby ſebrali. W ſtronje 41. armeekorpſa ßo wotdźělenje 3. (ſaamurſkeje ßibirſkeje) diviſije wječorneje kromy wßy Schibalina, wſchěch tſjoch njepſcheczelowych hrjebjow a Liſchenſkeho lěża ſmozowachu a k połnozy tuteho lěża poſtupichu, hdźež ßo wobtwjerdżichu. Wotdźělenje 74. pěſcheje diviſije dwě liniji njepſcheczelowych hrjebjow k dołhemu wječorej wot Solnachow wſachu. Wojazy 7. ßibirſkeho armeekorpſa dwě liniji njepſcheczelowych hrjebjow k krótkemu wječorej wot Potutorow wſachu. K ranju a k krótkemu ranju wot Miczišchow wotdźělenja 34. a 22. armeekorpſa prěnju liniju, ſ dźěła druhu a tſeczu liniju njepſcheczelowych hrjebjow wſachu. B.

3. julija. Na ſtronu k Sloczowej (w Galiziſkej) dale poſtupujemy. 2. julija popołdnju Sarajſki regiment ßo po njemdrym wojowanju wßy Preßorzow, a khrobli wojazy ſchtwórteje finſkeje diviſije a czeſkoßłowakſkeje brigady mózne wobtwjerdżenych njepſcheczelowych ſtejiſchćow na hórkach k wječorej a k krótkemu wječorej wot wßy Schorowa a wobtwjerdżeneje wßy Korchilowa ſmozowachu, hdyż běchu ßo pſches 3 linije njepſcheczelſkich hrjebjow pſchedobyli. Njepſcheczel na tamnu ſtronu Makeje Struny zoſaſche. Finſke diviſije 1560 offizěrow a wojakow ſajachu a hrjebjowe kanony, 9 maſchinſkich tſělbow a 1 miny mjetak ſebrachu. Czeſkoßłowakſka brigada 62 offizěrow, 3150 muži ſaja a 15 kanonow a wjele maſchinſkich tſělbow ſebra, ſ kotrychż móżeſche ßo wjetſchi dźěł pſchecziwo njepſcheczelej wužicz. Wſcho hromadże ßmy 2. julija we wojowanju na ſtronu k Sloczowej 6300 offizěrow a wojakow ſajeli, 21 kanonow, 16 maſchinſkich tſělbow a něktore minymjetaki ſebrali. Liczba jatych dale pſchiběra. K krótkemu ranju wot Brěſanow ßo mjenje ßylnje dale wojuje. 2. julija je ßo pſchi wojowanju w tejle ſtronje 53 offizěrow a 2200 muži ſajako. Pſchi druhich frontach ßo ſ tſělbami tſěleſche. B.

Kerenſkeho wójſkowy wukas.

Wójnſki miniſter Kerenſki je ßłědowazy wójſkowy wukas wudał:

Swoje ſchkłovinſke rjeczaſy roſtorhnywſchi je ßo Ruſka w dowěrjenju na ßwoje prawo a ßwoju ßwobodu, w dowěrjenju na bratrowſtwo krucze roſßudźiła, wo kóżdu płaczišnu ludy a demokratiju Ruſkeje ſakitacz. Ruſka je żadoſcziwje wſchě wójnujwjedźaze kraje napominała, wójnu ſkónczicz a ſprawny měr ſczinicz, kotryż mohł kóżdeho ſpokojicz. Na to wotmołwjejo je nam njepſcheczel pſcheradn namjetował.

Awſtriſzy a Němſzy ßu Ruſku napominali, woßebity měr ſczinicz. Woni ßu ſpytali, naſchu ſtrażiwoſcz ſ bratrowanjom ſjekacz, ſe bychu ſ dobom wojakow pſchecźiwo naſchim ſwjaſkarjam pósłali, ßo nadźijejo, ſo jich ſbija. Nětkole, hdyż njepſcheczel widži, ſo ßo Ruſka njeda ſabłudźicz, hroſy wón, wójſka k naſchim mjeſam dowoſyć dacz. Wojazy, wótzny kraj je w ſtraſche, ßwobodże a revoluziji ſniczenje hroſy! Czaß je, ſo wójſko ßwoju winowatoſcz dopjelni. Waſch hłowny roſkaſowař, kotryż je dobyczż ſwuczeny, měni, ſo kóżdy dżeń komdżenja a njepoßłuſchnoſcze njepſcheczela poßylnja a ſo móże jenicźke porażenje jeho wotmyßlenjam ſadźěwacz. Duż Waß w mjenje luda a nakhwilneho knjeżerſtwa napominam, ſo byſcheże nadběh pſcheczżiwo njepſcheczelej ſczinili. Offizěrojo a wojazy, pomyßlcze żebi, ſo zyła Ruſka Waß żołmuje ſa waſche ſkutki ſa ßwobodu, ſa pſchichod a ſprawny a trajny měr. Pſchikaſam Wam: Do prědka! B.

Wothlóß wójniſkich podawkow w Pětrogradże.

Londonſke „Daily News“ ſ Pětrograda ſhonja: Powjeſcz wo dobyczu ruſkich wójſkow runje czaßa doſcz dońdże, ſo by ßo knjeżerſtwo ſ wobcżeżneho pokoſenja, ſ poßlednimi demonſtrazijemi naſtateho, wuczahło. Ludowe czrjódy po drohach czahachu; pſched czahami ßo czerwjene a ßamo trojobarbne narodne khorhoje a Kerenſkeho wobraſy wokolo noſchachu. Kongreß dźełaczerſkich a wojerſkich radźiczelow a wubjerk rataŕſkich wotpósłanzow ſ zyłeje Ruſkeje ßu ſ pſchemóżazej wjetſchinu wobſamkli, wójſku bratrowſki poſtrow a wohnjowe napominanje k wojowanju pósłacz.

Nakhwilne knjeżerſtwo je ſa wobhdleŕſtwo napominanje wudało, ſ kotrymż wſchitkich měſchczanow napomina, ſo bychu ßwoje woßobinſke intereßy ſabyli a ßo każ jedyn muż ſa wójſkom ſhromadźili, kotrež je do prědka ſchło, ſo by revoluziju a ßwobodu

ruski lud wukhowało. Dla sapoczatka offensiwy je dujowy wukas wójnskeho ministra wschu dowolenzu we wójsku sběhnyk s wuwsaczom dowolenzy sa khorych wojałow. B.

Saczischcj ruskeje offensiwy w Stockholmje.

Ruska offensiwa w Stockholmje, zrjedźischczu internazionalneho měroweho hibanja, njeluby, wostrósbnjaty saczischcź czini, dokelž dyrbja sozialistiszy wotpósłkanzy spósnacź, so je njespodobne, nětkole wo měrje dale jednacź we wokomiku, hdźež wulka měr žadaza Ruska k offensiwje krocži. Wukrajni sozialisiojo běchu zyle poraženi. Wczerawscha ruska wójskowa rosprawa hischcze wuspěch tuteho storka, pschecziwo měrowemu smyślenju samérjeneho, pozbylni, dokelž zo w njej s wotmyślenjom czěsłozłowakisła brigada naspouni, jenoz so bychu zo ludy awstrisko-wuherskeje monarchije tutej wozusobnike. „Stockholms Dagbladet" pische: Ruska offensiwa ma bóle politiski hacz czisczе wojerski kharakter. To je jasnje s hromady ruskich proklamazijow spósnacź. B.

Grichiska pod nowym knjezstwom.

Nakhwilne knjezerstwo w Salouikiu je zo sa prawe knjezerstwo sjednoczeneje Grichiskeje wuwołało. Sa jeho wróczenje do Athena zo pschihoty czinja.

Wójsko w Poloponnesu je Venizelowe knjezstwo pschipósnało. Generalojo Jannakipas, prjedawschi wójnski minister, teho runja Moschozulos a Sotilis zu po Venizelowej pschikasni do Athena pschijeli. Pódla generala Papula staj admiralaj Damianos a Miaulis wotstupikoj. Venizelistiszy smyślenу zejm zo pjeczа zrjedź julija shromadźi a nowu wustawu s prawami a winowatosczemi krala, knjezerstwa a zejma postaji.

Franzowske nowiny s Athena powjedźa: Statueju rěczнikow Innopula a Paulopula, kotrajź staj w dezembrje w sastojusstwje byłoj, zu sajeli ,teho runja 20 offizěrow we wójsku a wójnskim łódźstwje. Sa Athen je zo wójnske prawo postajiło. Venizelos je wukas wo mobilisaziji wójska podpisak. Grichiske konsulaty w nutralnych krajach wot zoboty wojerstwuwinowatych muzskich do wójska wołaju.

Dotalnych pósłkanzow we wukraju je Venizelos wotwołał a na jich městna zwojich pschiwisarjow postajił.

Venizelos je diplomatiski wobkhad se zrjedźnymi mozami (Němskej, Awstriskej, Bolharskej a Turkowskej) sastajicź dał. B.

W jakskim zejmje

wuradźowachmy tónle tydźeń prěnje tsi dny. Mjes druhim pschiswolichmy 18½ milijona hriwnow sa pokupjenje Herkuleżowych brunizowych podkopkow pola Hirschfelde. Tele podkopki leża zrjedźa statnych. W bliskosczi je tez statna milinarnja. Tez sa jeje hospodarstwo pschiswolichmy trěbne pjenjesy.

Wutoru dóndźe ke khětro rosshorjenym rosrěczenjam. Ssejmowa wjetschina žada zebi wjetschu zwobodu w statnym sarjadowanju we smyśle schěrokich ludowych worschtow. Sozialdemokrat Fräßdorf pokasowasche na to, so miliony wojakow njewojuja tak smużicze a khroble niz se zwěrnosczu k kralej ale s luboscu k wótczinje. Nazionalliberalny Posern namolwjesche knjezerstwo, so by na ludowe žadanja dźiwało a do jeho pschecźow swoliko, prjedy hacz je pschepośdże. Knjezerstwo je zo, tak wón praji, czasto warnowało, ale sda zo, so njekedźbuje na hłoźy s luda a sda zo, kaz by zo khutnosczź poměrow kralej samjelczała.. Sozialdemokratoju rěczachu zamo hrožaze złowa, pokasujo na posběhnjenje luda na hasach. Minister wotmolwi, so je knjezerstwo swólniwe, na ludowe žadanja dźiwacź a měnjesche, so ma ludowa rosshorjenosczź zwój korjeń we wobužnosczach w seziwjenju, a namołwjesche zejm, jemu wschě měnjenja bjes tajenja wuzypacź. Sa knjezerstwo, kaz sa zejm je nimo měry czezko we jasnych złowach woprawdźitosczе a wěrnosczе tak wurasyczź, kaz zebi najschěrsche worschty luda to žadaja. Mjenujzy wo zwobodnischim wuwiczu nascheho statneho ziwjenja we ludowym smyśle ma skoro kóżdy sapósłkanz hinaschich nahladow. Sda zo, kaz by zo kóżdy tajił, zwoje woprawne myśle sdźelicź. Teho dla knjezerstwo praji, pschedkoczje nam, schtoz po prawom chzecze, zmy hotowi s wami jednacź, dokelž dyrbimy pschde wschěm wjedźecź, schtoz po prawom chzecze. Tu tezi schpak. Namjety, najdale zahaze, kaz tez najponiznische runje doźahaju. Jasneho a rasneho dozpicza mózneho saměra tu njeje. Na tym czerpi nascha swonkowna a smutskowna politika. Po mojich nahladach leži pschiczina tajkeje njewěstosce a njewoprawdźitosczе w plenczenju se wschoněmskim schofinišmom w posledních lětdźesatkach. (Schofinišm njemuje zo khorostna jahrjenosczź sa hewak dobre saměry.) Tajka khorosczź dawa sanjechacź sprawnosczź a sprawne posudźenje woprawdźitosczе. Wschoněmske prózowanja su nětko wschelake hewak mózne kruhi sa zwoje tak dosczź zebiczne saměry sapschahnyłe. S teho wukhadza tez pschecźezke stejischczo němskeho khězorstwoweho kanzlerja, pschezo jaso spytuja tele wěste kruhi jemu wotezki s rukow storhnycź a statny wós po zwojich saměrach wodźicź. Na wyssokich schulach su w s tymle duchom w posledních lětdźesatkach młodźinu plenczili. Duz je bjes dźiwa, so su s wyssokich schulow wukhadźaze worschty njemje abo bóle wschoněmskeho nakhilenja a po nim myśla, zo prózuja, pschcja a žadaja. Jenoz knjezerstwa, kotrymz su wschě poměry a podłożki swonkowneje a smutskowneje politiki snate, symnokrejnje wězy, kaz su a leża, posudźuja.

Sandźenu zrjedu dóndźe k malej srazzy mjes knjezerstwom a zejmowej wjetschinu. Tale wjetschina žadasche zebi postajenje wosebiteje deputaziije sa wuradźenje a pschihotowanje noweho sarjadowanja w naschej Saskej w smyśle zwobodnischeho wuwicza. Knjezerstwo praji, so móże tajku deputaziju po wustawje jenoz kral s pschihłosowanjom prěnjeje a druheje komory dowolicź a to jenoz tehdy, hdyž zo wo dospołnje jasnych pschednjetach jedna. Wschо to pak pschi tutej wězy njetrjechi. Nationalliberalny Hettner mějesche nětko nimo měry wótru rěcz. Dokelž je zo prěnja komora roseschla, byrnjez druha hischcze dźěla, porokowasche jej sanjechanje zwojeje winowatosczе a měnjesche, so je postup jenoz mózno, jeli so zo kral wěstych prawow zamowólnje wotrjekuje. Knjezerstwo krute wosta a do postajenja wosebiteje deputazije s tajkim saměrom njeswoli. Sa to zejmowa wjetschina postajenje wosebiteje deputazije sa wuradźenje wuhlowego sakonja sacźisny. Knjezerstwo pak tónle sakoń trjeba, dokelž nakhwilny s 1. oktobrom t. l. zwoju płacziwosczź shubi. Po kralowskim wukasu zejm zwoju dźeławosczź pschetorhny. Knjezerstwo pschistaji, so zo k 20. auguste s nowa shromadźi, pschetoz wuhlowy sakoń dyrbi zo dowuradźicź. Dźemy najskerje do wichorojtych czasow.

E. Bart, sapósł.

Němski khězorstwowy zejm

je schtwórtk wo nowej wójnskej pozczonzy jednał . Statny sekretar khězorstwoweho pokkada, hrabja Roedern nowu pozczonku rosspominasche. Wójnske khosty wschědnje 100 milijonow hriwnow wucźinjeja, mjes tym so Jendźelska wschědnje 150 milijonow hriwnow sa wójnu wopruje. Hacz runje je zo se skotoweho pokłada 76 milijonow hr. wudało, je wobstatk słota hischcze tak wulki, kaz psched létom. Mjes ludom je hischcze sa nimale 100 milijonow hriwnow słota, kotrez dyrbjało zo khězorstwowej banzy wotedacź.

Němski khězor a jeho mandzelska we Winje.

Němskaj khězorskaj mandzelskaj staj 6. julija awstriskomaj khězorskomaj mandzelskomaj w Laxenburgskim hrodze pola Wina jeju wopyt wotrunałoj. Zyła monarchija wyssokeju hosczow jako sastupjerjow zwerneho swjaskarskeho němskeho khězorstwa wjeżele powita. B.

Ropoty dla ziwnosczе w Düsseldorfje.

Wolfez telegrafowarnja powě: W Düsseldorfje zu 28. junija, pschedwjeczor Pětra a Pawola zónske a njedorosczeni pacholjo hromadze s njepschecźelskimi wukrajanami, Belgiczanami a Rußami, ziwnostne klamy wurubili. Wjetscha liczba s nich je zo sajała. a krutenu khostanju napschecźo hlada. Wójnski zud je hizo 29 junija 15 wozobow, njes nimi nětkotre hacz do 6 lět khostarnje, sazudźił. B.

Tez w Gleiwizach a Hindenburgu w Hornjej Schlesyskej a w Schecźecźinje zu njeměry byłe, kotrez pak zu zo bjes jakroczenja wójska potłoczиłe. B.

Wobhnadzenski wukas awstriskeho khězora Khorle.

Awstriski khězor je wobhnadzenski wukas wosjewicź dał, s kotrymz zo s pschiczinu kronprynzowych njeninow wozoby, kotrez zu zo dla krajneje pscherady, wjelepjcherady, jschschiwdźenja majestosczе, skschiwdźenja zobustawow khězorskeho doma, dla kazenja powschitkowneho měra, spjeczenzy a sběžka sazudźili, wobhnadża. Khosianske pschepytanje, kotrez je zo njinowanych pschestupnjow dla

sanjedło, ma žo sastajicź. Wot tuteje hnady pak dyrbja wožoby wusamknjene byćź, kotrež žu do wukraja cźeknywšchi žo pscheścźěhanja minyłe, k njepscheczelej pscheschłe abo žo po wudyrjenju wójny njejžu do monarchije wróćiłe.

S khěžorowym wukasom žo potajkim cźěšzy sapóžłanzy Buriwal, Choz, Netolizki a Wojna, makoruskaj sapóžłanzaj Markow a Kurylowicź a Grafenauer wobhnadža. Wot wobhnadženja žu cźi sažudženi wusamknjeni, kotsiž žu do wukraja cźekli, po tajkim cźěskaj sapóžłanzaj Maseryk a Dursch a italski Pitacca. B.

Pod saczischcźom njenadźiteho wobhnadženja politiskich khostanzow je žo awstriska khěžorstwowa rada sažo shromadźiła. Powoschikowanje žo wobhnadženje jako skutk wulkeje politiskeje wažnosćze wobhladuje. Wschoněmzy jón jako njeprawo pscheczíwo Němzam w Awstriskej saczuwaju. Cźechojo wěstu bjesdźaknosćź pokasuja a praja, so je wobhnadženje jenoź prawe sarunanje poczerpjeneje kschiwdy.

Na snutskownopolitiskej a parlamentariskej stronje drje najprjódzy wobhnadženje bjes dalokožahazeho skutkowanja wostanje. Němzy na knjeżerstwowej stronje wostanu, a Sskowjenjo žiwoju taktiku a žwoje žadanja sa žwobodne roswiwanje žwojeje narodnosćze njespuschcźa. Na cźěskej stronje pak žnadź tola napjatosćź popuschcźi, a tak daloko je wobhnadženje położenje sa jednanje wo pschichodnym nowosrjadowanju w Awstriskej polěpschiło. Pódla wliwa na snutskownu politiku dyrbi wobhnadženje teź w swonkownej politizy ważnje skutkowacź, a w tym po sdaczu hłowny wosnam wobhnadženja leži. Weno wschemnu žwětej pokasuje, so chze žo awstrijski stat, a wožebje teź khěžorski dom k žłowjanskim ludam jeho dźělam zyłeho stata runje tak wusnacź, kaž k němskim. S wothłoža, kotrež žo wot awstriskich Sskowjanow wočakuje, dyrbi wukraj spósnacź, so nowy porjad w Awstriskej žane praschenje swonkowneje politiki njeje, kotrež dyrbi žo s mozu wot wonka rosrišacź, ale praschenje snutskowneje politiki.

Politiskemu wjednikej cźěskeho luda dr. Kramarjej a redaktorej dr. Raschinej je žo wobhnadźenske pišmo w Möllersdorfskej khostarni wosjewiło. Hacź na dalsche pak hischcźe w jatbje wostanjetaj, dokelž žo njejstaj jenicźzy wjelepscherady dla sažudźiłoj, cźehož dla je hischcźe wožebite khěžorowe rosžudźenje trěbne. Też cźěskeho sapóžłanza Klofacza hischcźe njejžu s jastwa puschcźili. Nojerski žud je jeho sakitarjej wosjewił, so je Klofacź, kotrehož hižo tři lěta w pschepytowanskej jatbje dźerża, niz jenoź dla wjelepscherady , ale też wobhonjerstwa dlawobskorženy. Duž je nusne, so jeho khěžor wožebje wobhnadźi. B.

Dźak Sslowjanow.

Pschedžyda swjaska cźěskich sapóžłanzow, Stanek, je ministerstwowemu pschedžydu proženy, so by khěžorej dźak sa wobhnadženje cźěskeho swjaska wuprajił. Też swjask połodnjoschich Sslowjanow je wobsamknył, khěžorej dźak a wjeżele dla wobhnadženja wobswědczicź. B.

Njeměry hłodu mrějazych w Hollandskej.

W Amsterdamje žu 3. julija s nowa dla njedostatka žiwnosćze, wožebje běrnow dla, njeměry nastałe. W nozy je žo hłódny lud do žiwnostnych pschedawarnjow dobywał a je wurubił. W někotrych drohach žo barrikady natwarichu. Pscheczíwo njeměrnikam polizistojo a wojazy sakrožichu. Někotsi offizěrojo žu žo franili. S luda je žo wjele wožobow franiło, jena wožoba je žo morika. Po njeměrach žu dźěłacźerjo w Amsterdamskich kódźernjach dźěło złożili. B.

Pschi njeměrach je žo wotdźělenje wojakow sapowjedźiło, do luda tšělecź. Widžo, so žo njemóža na tychle ludźi spuschcźecź, offizěrojo jim pschikasachu, žo do žwojich kasarnow wróćicź. W nozy žo něhdźe 2000 wojakam s druhich městow pschiwjesćź dachu, s wjetscha žynam s ratarskich žwójbow, kotrymž móža žo offizěrojo pschi nětczischich wobstejnosćzach lěpje dowěricź, hacź Amsterdamskim wojakam.

W druhej komorje hollandskeho žejma budža žo knjeżerstwo sa jeho běrny wuwožnej politiku a wo njeměrach w Amsterdamje praschecź.

W shromadźisnje swjaska gmejnskich dźěłacźerjow žo praji, so ludowe hibanje pscheczíwo wuwosej žiwnosćze s Hollandskeje do wukraja dźe. Jeli so žo ludowe žadanje we wěstym cźasu njedosahni, žo generalny strajk wuwoła. Wo wuwos běrnow žo dalono wojazy njejedna, ale wo zyłu knjeżerstwowu žiwnostnu politiku. Pšches želesniskich a pschistawnych dźěłacźerjow hibanje dźe, so bychu wuwosej žiwnosćze do wukraja sadźěwali. B.

Wo njeměrach w Hollandskej žo dale pische:

Žiwnostne wobcźežnosćze w Hollandskej žu njedźelu a póndźelu, teho runja w nozy k wutorje k njeměram dowjedle. Hižo wjecźor žo wschelake pschedawarnje žiwnosćze w měsćze wurubichu. Wot njedźele žo poliziśtojo s provinzow k podpjerje do hłowneho města skasachu. Po tyžazach liczaze ludowe cźrjódy, kotrež s wjetscha se žónskich wobstejachu, póndźelu popołdnju městowe drohi pjelnjachu. Lud na seleninowe torhoschcźo cźehnjesche, kotrež běchu jěsdni žandarmojo a poliziśtojo sawrjeli. Ludowy nawal bě tak žylny, so dyrbjachu poliziśtojo torhoschcźo wopuschcźicź. Do nich pódla teho hromady kamjenjow lětachu. Někotre tworowe pakowarnje žo wurubichu. 1800 žudow a kaschcow s kładženymi płodami a běrnami žo wotstroni, a hdyž chzyschce lud tele twory wotnjesćź, k krwawnej bijenzy dondže. Poliziśtojo tšělachu. W pschistawje žo łódže se žiwnosćzu wurubichu. Wulke hromady seleniny a běrnow žo sebrachu. Póndźelu wjecźor mjes 10 a 11 hodźinami žo w pschistawje skoro wschě se žiwnosćzu nakładžene wosy a 22 waggonow běrnow, kotrež sa Jendźelsku hotowe stejachu, wurubichu. Poliziśtam njebě móžno, lud wotdźerżecź. ½12 hodźin wojazy pschińdźechu, kotsiž lud rosehnachu. Hdyž pak žo wokoło połnozy ludowe cźrjódy s nowa k kupje wróćźichu, wojazy tšělachu. Někotre wožoby žo franichu, jena žo satšěli. B.

W Norwegskej jeneho němskeho kurěra sajeli.

„Norddeutsche Allgemeine Zeitung" pische: Norwegska wyschnosćź je njedawno jeneho němskeho kurěra, hdyž do Kristianije pschijědże, sajała. Jeho s hamtskimi syglemi samknjene požynki žu wocźinili a s nich r o s b u c h a d ł a sebrali. Tukajo, so žu žo te rosbuchadła dyrbjałe w Norwegskej nałożicź, je norwegskej knjeżerstwo žudniske pschepytanje pscheczíwo kurěrej sawjesćź dało.

Sso na njesranliwosćź, po ludowym prawje saručenu, powołajo, je němske knjeżerstwo pscheczíwo sajeczu kurěra protestowało a žebi žadało, so by žo wón hnydom puschcźił. Pschi tym je němske knjeżerstwo sdźěliło, so njeje wotmyślene było, te rožbuchadła w Norwegskej abo k schkodźe norwegskich interesow nałożicź. Tak daloko hacź žo kurěrowemu sadżerżenju poroki cźinja, wožebje hdyž je norwegske sakonje pschestupił, žo w Němskej sakrocźi, w Norwegskej pak žo po sažadach ludoweho prawa kurěrej na pscheczo stupacź njeśmě. Norwegske knjeżerstwo je mjes tym němskeho kurěra puschcźiło.

S wobžarowanjom je žo žłyschało, so je tón podawk mjes norwegskim ludom njepokoj sbudźił. Temu na pscheczo móže žo snowa se wschej wěstoscźu na to pokasacź, so njeje wotmyślene było, s tymi rosbuchadłami w Norwegskej něschto wuwjesćź. B.

Namakanje bombow w Kristianiji a Schwedska.

Dla namakanja bombow w Kristianiji a dla wupokasanja němskeho kurěra Rantenfelsa je wjednik schwedskich sozialdemokratow Brantiag do Kristianije pschijěł a w jenym telegramje pscheczíwo schwedskemu ministrej swonkownych należnosćzow tukanje wuprajił, so wón pschi tutych słóstniskich skutkach cźistej ruzy nima. Jedyn wěsty baron Rosen, jedyn prjedawschi schwedski offizěr, kotryž je w jenej druhej rosbuchadłowej wězy w Norwegskej sapleczeny był, je skónczuje bjes sadźěwka se Schwedskeje do Němskeje wotjěł.

Schwedski minister swonkownych należnosćzow je na to wosjewił, so wón wo Rantenfelsowym wotmyślenju do 19. junija njeje niczo wjedźał, doniž njeje rosprawa schwedskeho pósłanza w Kristianiji doschła. Wo Rosenowej wězy je ministerstwo tehdy po diplomatiskim pucźu wěste powjesćze dostało, kotrež žu žo justizuemu ministerstwu k pschepytanju pschepodałe. Po skónczenym pschepytanju žu žo Rosen a jeho pschewodnizy w Schwedskej žudniszy pschesćěhali. Duž dyrbi žo jara wobžarowacź, so jedyn Schweda njewě, kak wězy leża, w nětczischim cźěžkim cźažu ministerstwo tak cźěžko winuje a tak dowěrjenje do wjednistwa swonkownych należnosćzow podrywa. B.

Wróczenje khěžorstwa w Chinje.

W Chinje je žo njenadźizy sažo khěžorstwo postajiło. General Tsangsum, wjednik wojerskeje strony, je 1. julija dopołdnja presidenta republiki w Pekingu wopytał a žebi žadał, so by wotstupił. Wón jemu też wosjewi, so Mandschuski khěžor Hsuantuma na trón

stupi. Tsangsum je proklamaziju wo sažopostajenju khežorstwa wudał.

W Pekingu dospołny měr knježi, hacž runje je myślenje dźela wobydlerstwa roshorjene. Po wukasu polizije je žo po zyłym měsce sntrijata khorhoj wupowěžka.

Londonske nowiny „Morning Post“ s Tientsina powjedźa, so žo wójny njes wobydlerstwom njesminje, hdyž žo nowy khežor sažo tróna njewotrjekuje. B.

Dotalny president je žo do japanskeho póžkanzlerstwa wukhował. Městopresident Tengkwotschang pschecźiwo monarchiji protestuje a praji, so s wójskom pschecźiwo Pekingej poczehnje. Přjedawschi ministerstwowy pschedžyda Jüanschikaj je do Mitschanga wotjěł, hdyž žo žylne wójsko shromadźuje. Wono wot pokodnja pschecźiwo khežorskemu wójsku cźehnje. B.

Ze Serbow,

S Budyschina. W katholskim dźelu Pětrowskeje zyrkwje žu schtwórtk s barglow 23 prospektowych pischcźelow wotewsali. Wone nětdźe 8 zentnarjow zyma wopschijeja, kotryž nětkole wótzny kraj nusnje trjeba.

— Měšačkowe jačmjenče je žo žrjedu w nozy pschi jažnym njebju wotměło. Wono móžesche žo teho dla deože wobkedźbowacź.

— **Kajke wjedro smějemy jusje?** Nětkole wo žně je wožebje sa ratarja wažne, so ma někokre znamjenja, po kotrychž móže žo wjedro sa pschichodny dźeń do přódka prajicź. Sslědowaze njech žo tu naspomnja: **Pschedznamjenja sa rjane wjedro:** Rjane, žołtocerwjene sera. Hory žu sdadźa daloko lezecź. Wjerschki horow po khowanju žłónczka jažnje žwěcza. Wjecźorne podnjebjo je žwětłe a bjes mróčelow. Powětr w dalokosći mutny a žowjeraty. Mhła k semi pada. Kur runje k njebju stupa. Hwězdow je mało widźecź; mlokowa droha žo bóle blyschći. Rano je roša. Wjele jeschczelzow se semje lěsy. Njetopyry žiwje wokolo lětaju. Schwjercze žylnje zyrcza. Hownjazy bruk wokolo léta. Kokula kuka. Kuntwory a muchi s rejemi lětaju. Lastojczki wyšoko lětaju. Ptaczki wjeżele spěwaju. Wětřik s ranja abo s poknozy duje. Na njebju njeje žanych mróčelow ale popołdnju małe mróčelki. —

Pschedznamjenja sa deschczowe wjedro: Krejczerwjene wjecźorne sera. Hory žu jažne a žo bliske bycź sdadźa. Podnjebjo je we wjecźorje s mróčelowej sčźenu pokryte. Powětr je pschi podnjebju jara jažny. Swony, hwisdanje lokomotiwy a druhe zwuki žu daloko žłyschecź. Mhła do wyšoka dźe a žo do dołhich znuhow roscźahuje. Kur k semi pada. Na njebju je wjele hwězdow widźecź, kotrež so jažnje blyskotaju. Sstónczko klěbe abo krejczerwjene sthadźa. Roža njeje. Hužy a kaczki žo husto we wodźe podnurjeja, gigotaja a bachtaja. Ryby nad wodu skakaju. Lastojczki blisko nad semju lětaju. Wtrony wjecźor a rano njepschestawajcy rapaju. Muchi a kuntwory nacźischcźinje na cźłowjeka lětaju. Rybjaze waki a schlinki se semje lěsu. Wětr s południa, wjecźora abo dołhowjecźora duje. Na njebju žu noběł mróčelowe schlewjery a wowzki.

— **(Njesboże na železnizy.)** Na tudomnym dwórnischcźu je wczera popołdnju ¾2 hodźin pomozna cźahowa rjadowarka tak njesbožownje s cźaha padła, so je žo jej lěwa ruka wotjěła. Ju žu do měsczańskeje hojernje dowjesli.

— **(Wobmjesowanje pschi pschedawanju žada w Pruskej.)** Pruske knježerstwo wosjewja, so žmě žo žad se sahrodow a hospodarstwow wobžedźerjow žadowych schtomow jenoż w rańschich hodźinach wot 6 hacž 8 hodźin pschedawacź. Też žo jenej wožobje sa tón cźaž wjazy dyžli dwaj puntaj žada pschedacź njeżmětaj. Też je w městach s wjazy dyžli 10 000 wobydlerjemi sakasane, w drobnym wikowanju jenej wožobje sa jedyn dźeń wjazy dyžli 2 puntaj žada wotedacź. Na pschedawanje žadowym wikowarjam žo tele postajenje njepocźahuje. Kóždy žadowy wikowar dyrbi pak žo jako tajki wupokasacź móz. Pschedstejicźerstwa komunalnych swjasków maja prawo sa jenotliwe wokrjeży wuwjacże wot tychle postajenjow pschiswolicź, też powschitkownje postajicź, so žo pschedawanski cźaž sa jenotliwe žadowe družiny hinak postaji. S jastwom hacž do 6 měšazow abo po pjenjesach hacž do 1500 hriwnow žo khosta, schtóž pschecźiwo wosjewjenym postajenjam žad pschedawa abo kupuje.

S Budyschinka. Po poručznosći krajneho konsistorstwa žo knjes kandidat prědarstwa Dobrucky, kotryž w tu khwilu jako pomozny duchowny skutkuje, jako pomozny duchowny w Budyschinku postaji. Pschedwidźomnje smeje wón 26. augusta žwoje nastupne prědowanje. Wón budże niż jenoż w Budyschinku, ale też w Hucźinje a Kotezach prědowacź.

S Khróscźiz. Na žwjedźenju žwj. Pětra a Pawoła wotmě nascha nalutowarnja a wupožcźerńja žwoju 51. hłownu shromadźiznu. Na jubilejnej wschak žo nadźachmy, so pschichodnu w měrje wobendźemy. Ale nadźija bě podarmo. Teho dla cźini naš pschedžyda k. sapóžkanz Kokla na to kedźbnych, so mamy nasche hospodarske wobstejnoseze dale na wójnu složowacź a žo po nich měcź! Tu khwilu hischeze wuhlady na měr njejžu. Samér nascheho sjednoczenstwa je, žobustawy hospodarszy podpjeracź. Tuczi pak měli date dobre pokiwy też wobkedźbowacź. Mnohi wschak dźerża žwoje pjenjesy doma w kschinje skhowane, hdyž je paduschi (kaž w Khróscźizach a Hornjej Zyhelnzy) pokradnu, mjes tym so bychu žo na dań dale, hdyž žu derje skhowane a k tomu hischeze wužitk njeżu. Płacźizna sa leżominoscź je psches měru wyšoka, njestrowa, a warnowasche teho dla psched kupowanjom tajkich. Po tutych sawodnych žkowach poda sliczbowar k. wyschschi wucźer kantor Hila sliczbowanje na lěto 1916. Dokhody wucźinjachu 670 262, 65 hr. a wudawki 601 588,39 hr., tak swosta zbytk w każy 68 644,26 hr. Bilanża staji žo na 735 156,09 hr. aktiwow a 729 883,34 passiwow, potajkim cźisteho wunoschka 5 272,75 hr. Sa to, so žu žobustawy wo jubilejny žwjedźeń pschischli, poskicźa žo jim sa wupad na hłowu 3 hr. Pschednjeżene sliczbowanje bu sa prawe spósnate a pschedžydstwo a dohladowarstwo žo wužwobodźischtej. Poslednje lěto běchmy 3 žwěrnych žobustawow zhubili. Na polu cźesce padny žiwnoscźer Kuschk s Worklez a kubler Jakub Zyž s Prawocźiz, na 25 lět pschedžyda dohladowarstwa, semrě psched krótkim cźažom, runje tak też gmejnski pschedstejicźer Just s Jažeńzy. Jim wěnowasche pschedžyda cźestne žkowa dźaka do rowa. Na jich městno wuswolichu žo kk. hoscźeńzar Jurij Wjenka s Khróscźiz, gmejnski pschedstejicźer Swejda s Luscza a žiwnoscźer Kósk s Worklez. Pschedžydstwo w doladowarstwie pschewosmje k. kubler Jakub Wenork s Nukniz, městopschedžyda je Jurij Zimmermann (Cźežła) se Sejiz. K. kubler Lebža s Khróscźiz a žiwnoscźer Micź s Dobroschez žo sažo wuswolischtaj. Sliczbowar sczini hischeze na sastaranje s wuhlom kedźbnych, też s pschikupnymi hnojemi. Hdyž bě pschedžyda pschitomnym Pětram a Pawołam k mjeninam žboże pschał, po cźitanju sapiža shromadźiznu skónczi. Ju bě 108 žobustawow wopytało.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Jene žwinjaze plezo a horniz s holanskimi jahodami běschtaj žo sahrodnikej Pjerjakej w Cźižowje kradłej. Na wóžownaczelětneho tepjerja Jurja A. w Cźižowje žo hrěschachu, so je padnuch; žłěd židkoswarjenych holanskich jahodow hacž do jeho wobydlenja dźesche. Pódla teho Jurja A. winowachu, so je w jenej nozy wokoło hód 3 zentnarje běrnow kradnył. Hacž runje A. přejesche, so je winowaty, jeho k jastwu na 6 měšazow sažudźichu.

+ Dwaj schulskaj hólzaj s Běłeho Khołmza, Richard T. a Willi B. běschtaj s jeneje tyły s pjenjesami sa misionžwo, papjerjanu schlebjerdku, s kotrejž bě tyła salěpjena była, wotworhnyłoj a žebi kóždy nětdźe 29 pjenjezkow wsałoj. S tym žwoje požadanje sa kišałym kałom spokojischtaj. Kóždy s pacholkow dwě njedźeli jastwa dosta. Ssudnizy jimaj wotstorczenje khostanja pschiswolichu.

Přilopk.

* **(Haniby dla žebi živjenje wsałoj.)** Dwě 18lětnej holzy s Kleinstrinheima pola Hanaua žobotu do Aschaffenburga dźěschtej, so byschtej žebi cźrije kupiłej. W cźrijowych khlamach spytastej por cźrijow spakoscźicź. To pschedawar pytny a s telefonom poliziji wosjewi. Sso khostanja bojo a s haniby žo holzy rosžudźischtej žebi živjenje wsacź. Pschi brjosy Maina pola Offenbacha žo wužłókaschtej, žo se schantkami sa ruzy swjasaschtej a do wody skoczischtej. Jeju cźěle žu žołmy k brjohej pschipławiłe.

* **(Cźežke njesboże rosbuchnjenja w Czechach.)** W dźěłarnjach munizije w Bělowizach w Cźechach woheń wudyri. Někotre twarjenja žo s rosbuchnjenjom wupuscźichu. Hacž runje srěžhwki rosbuchnjenja njejžu tak wulke, kaž běchu žo s wopředka bojeli, dha je žo tola bohužel khětro wjele wožobow moriło abo žo sranilo. Hacž dotal je žo 13 wožobow pod rospadankami wuryło, tola žo boja, so pod nimi hischeze nětdźe 50 morwych leži. B.

* **(Gmejna, kotraž nochze žito wotedacź.)** Wobydlerjo wšy Čžornochowa pola Liberz běchu žo sřěčeli, so wyschnoscźi s lońschich žnjow niczo njewotedadźa, Dokelž njedźiwajcy wschěch napominanjow na žwojim sřěčenju wobstejachu, wyschnoscź wotdźělenje žandarmow do Čžernochowa póšła. Telko bajonetow psched žobu wohladawschi žo wobydlerjo strózichu a bróžnje wočinichu. Žandamojo wscho jebrachu, schtož namakachu, też wschelake skkady, kotrež běchu skhowane.

* **(Semjerženje w połodnischej Němskej.)** Ssrjedu rano 10 minutow po 1 hodźinje žu w Stuttgarcze a pschi Podamskim jězorje žylne semjerženje sačuli. Na to žo žylny wětr sběhny, kotryž wobydlerjow se spanja wubudźi. Se semjerženjom njeje žo žaneje schkody naczinilo.

Wboha Hanka.

(Skónczenje.)

Weperowa ani žłowa njerjeknywschi na žwojeho morweho muža hladasche, ale ani žylsy jej do wocźi njepschińdźe. Też Jank njepłakasche. Pschetož nan, kiž bě jim tak schpatny pschikład dawał, kiž bě s nimi tak žurowje sakhadźał, njemějesche prawa na to, so bychu žo psche njeho rudźili.

A žužodźa běchu też wježeli, so běchu teho wopiłza wotbyli.

A hdyž bě Hanka do žwojeje komorki salěska, prosche Boha nutrnje, so by Weperej jeho cźežke hrěchi wodał a jeho do njebja wsał. Na kschiwdy, kiž bě jej cźinił, žej njemyšlesche.

VII.

Nasajtra rano žo Hanka wopraschа, schto ma nětkole sapoczecź.

„Wostań pola naš, Hanka", Weperowa rjekny, „budźemy wschitzy dźěłacź, so bychmy žo jeźiwili. Też ty budźesch psched cźwilowanjom wukhowana. Bóh budź jemu hnadny!"

„Ssnadź je tola něšto dobru myšlicźku měł", Hanka rjekny, „žnadź je wobželnoscźił, schtož je sawinył."

„Boža wola njech žo stanje", Jank prajische, „Bóh je k žebi swołał mojeho nana, njech jeho žmilnje žudźi! Nětkole wschak je cźaš, so bychmy žebi na žwój pschichod myšlili. Lěcźo žo bliži a ja budu žej móz něschto sašlužicź. Hanka žej też žwoje dźěło namaka a macź budźe doma hospodaricź. A tule na hubjenym kónzu města dlěje bydlicź njebudźemy. Ssnadź nam nasche poměry dowola, so žej druhdźe wobydlenje namakamy."

„To masch prawje, Janko, też ja rad wopuschcźu dom, hdźež žmy žo tak naczerpjeli a narudźili."

„Ja s wami póńdu, hdźežkuli žo wobrocźicźe", Hanka rjekny, „a skerscho nańdu sašo dźěło, hdyž budźemy druhdźe bydlicź, hač tule!" —

Ssušodźina do jstwy stupi a praji, so žo jedyn knjes sa Hanku prascha.

„Sa mnu?" Hanka žo dwělujo praschesche.

„Haj, a ma něšajki list w ruzy."

„Ale, schtó dha mohł mi pišacź?"

Tola list bě woprawdźe na knježnu Hanu Palakez pišany. Hanka list wotewri a bórsy po tym s pschekwapjenjom sakschikny a na kolenje padny.

„Mój Božo, kak žo tebi dźakuju", sahikny.

A hdyž bě žo trochu směrowała, list wótse cźitasche; wón měješche žo takle:

„Lube dźěcźo!

Pschedwidźiwoscź Boža cźłowjeka wjedźe. Hdyž žym cźe blisko žmjercźi namakał, leżesche ty w žněsi psched zurkwinymi durjemi. Hnydom sačnch s tobu žobuželnoscź, snutskowny hłóš mje nuczesche, tebi pomhacź. Bórsy spósnach, so je dobrocźiwy Bóh mje k tebi dowjedł. Ty dźě žy dźěcźo Handrija Palaka, dźěcźo teho muža, kiž je psches moju winu wolhudnył a pschesahe se žwěta woteschoł. Ja žym Mikławsch Bělik a žnadź žu tebje wucźili, moje mjeno sakliwacź. Ow, hdy by ty wjedźała, schto žym wot teho cźaža wustał, hdyž žym twojeho nana sabubił, kak je mje žwědomnje wot teho dnja krjudowało a tyschiło, na kotrymž žym žwojeho prjedyscheho towarscha do njesboža storcźił.

Sbohatnył žym, jara žym sbohatnył, ale sboże pschi tym namakał njejžym. Mějach lubosnu mandźelsku, ale mandźelstwo wosta bjes dźěcźi a sa nětkotre lěta mi žmjercź jenicźku wosobu wsa, kotruž mějach lubo. Też to bě sawěscze khostanje Boże.

Sto krócź žym hižo na tym był, twojeho nana wušłedźicź, jemu na kolenomaj wotproššcź a jemu pokojzu žwojeho samoženja poskicźicź, ale snajach jeho žwojohłownoscź a tehdla njejžym žebi to swažił. Počžach khorowaty bycź a pomału hinjech. Myšlach žej, so pscheměnjenje wobydlenja wam směruje, kotraž mi do wutroby žerjesche. Pschińdźech do druheho města. Ach, też tu mje wschudźom scźěhowasche m žlicźka na pscheczela s młodych lět, kotrehož žym pscheradźił. A tak žym tebje namakał a na tebi chzu sarunacź, schtož žym na twojim nanu sawinył. Jenož nětkotre dny žiwjenja žu mi najskerje hischcze popschate, we wutrobje žo mi hižo žmjercź pschisjewja. Notarej žym poručił, so by na dnju po mojim pokhowanju tebi tónle list pschepodał. Wón cźi też moju poslednju wolu wosjewi. Ty dostanjesch jenu s mojich khěžow a na lěto schtyri tyšazy hriwnow danje hač do twojeje žmjercze. Ale jene wuměnjenje žebi žadam: hnydom dyrbisch Weperowu domjaznoscź wopuschcźicź a nježdźěsch dlěje w jeho blisksoscźi žiwa bycź. Tola jeho wobžarujomnej žonje a jeje žynej žděsch kóždu dobrotu po žwojej wutrobje wopokasacź, s nim pak nježdźěsch žaneho wobkhada wjazy měcź.

A nětkole budź sbožownă, dźěcźo mojeho njesbožownehо pscheczela. Wodaj njesbožownemu, kotryž je twojimaj starschimaj telko kschiwdy cźinił! Jakub Bělik."

To, schtož bě Bělik jako žwoju poždednju wolu w tutym liscze napišał, wschěch tsjoch hłuboko hnu a hakle sa khwilu Wepekowa mjelczenje pschetorže a rjekny:

„Bóh je nam chzył dźenža pokasacź, kak wón dobre mytuje a sle khosta."

„Hanka budźe nětkole knjeńka", Jan nětkak srudnje pschistaji, „ta žo wjazy njebudźe k nam snacź, hdyž naš setka."

„Kak móžesch mje tak skschiwdźicź? Scźe dha mje chzyli wotehnacź, hdyž žym khuda a wopuschczena była? A bych dha ja mohła tak njedźakowna bycź a žo wot waju wotwobroczicź? Wój, pschi mni wostanjetaj, mój dobroczel mi njeje sakasał, so nježdźěm wamaj wobkhadźecź." — —

* * *

Dwanacze lět žo minyło. Stara Khata bórsy sa žwojim knjesom do wěžnoscze woteńdże. Jan bu wustojny moleŕ a Hana jeho žona. Stara Weperowa (Janowa macź) žo bórsy shraba, hdyž bě jejne cźerpjenje dospołnje pschestało a nětkole žebi dwaj wnukaj pěstoni.

To je krażny a hnujazy wobras, hdyž žo kóždy wjecźor zyła žwójba pobožnje modli a też na dobroczela spomina:

„Lohki wotpočźink jemu daj, Knježe!"

Nichtó wjazy njeby spósnał, so žu cźi lndźo prjedy w najkhudschim kucze města bydlili. Pschedwidźiwoscź Boža ma žwoje pucze a te žu druhdy hinasche, dyžli pucze žwěta.

Wboha Hanka běsche jandźel, kiž měješche wobej duschi, kotrejž do sahubjenja khwataschtej, wukhowacź.

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesce.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 5. njedźelu po žwj. Trojizy, rano we 8 hodźinach duchowny Tyschcer němsku powjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach smeje farar Răda němske a 1/2 11 hodźin serbske predowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotmeje duchowny Tyscher wucźbu se serbskej konfirmerowanej młodźinu.

Tydźenske sastojnske dźela smeje duchowny Tyscher.

Semrjeczi:

W Michalskej wožadze: Augusta Wilhelmina Gnauck s Bórkowow † w sastarami wokrjesnego wustawa na Židowje, 52 lět 1 m. 3 d. — Alfred Waltar, Pawola Emila Gojera, dźěłaczerja na Židowje pod hrodom, ž., 4 m. 11 d. — Ernst Mitasch, statař w Jenkezach, 62 l. 7 m. — Marta Emma Klara, Jurja Richarda Nowaka, fabrikanta w dźěłaczerja w Hrodźelczizach, dź., 3 d. — Lejna Elfrieda, Ernsta Bridr, pohonicza na Židowje dź., 7 m. 6 d.

W druhich wožadach: Dr. jur. Pawol Bjedrich Herman, ryczerkubler nad Wutolczizami a Panezami 69 l. 9 m. 25 d. — Marta Bergerez w Panezach, 7 m. 18 d. — Hana Hedwiga Ssykoriz s Luha, 8 m. 15 d. — Irmgarda Hedwiga Wolmarez w Schleschowje, 1 l. 7 m. 29 d. — Jurij Brech s Luha, 8 l. 10 m 15 d. — Jakub Němz, wumjentar w Nježdw. cźidle, 67 l. 8 m. 4 d. — Khorla August Krawz, khěžkar w Holeschowje, 65 l. 1 m. 23 d. — Marja Jowrichez w Panezach, 58 l. 6 m. 26 d. — Hona swud. Mlynkowa w Holeschowskej Dubrawje, 64 l. 1 m. 4 d. — Podoffizer Bjedrich August Mikela s Pžowjow, ryczer želesneho tschiża 1. a 2. rjad., padny na bitwischcu 8. ju-

nija 1917. — Marja Terefija swud. Schmitowa, wumjeńkakka w Kolwasy, 73 l. 11 m. — Hana Augnsta Ssmoliz, schwalcza w Nowej Wßy, 61 l. 9 m. 13 d. — Jan Pischczak, żiwnoszczet w Kobjelnju, 58 l. 11 m. 15 d. — Hendrich Ernst Kschidl, wotroczk w Dubrowzu, 55 l.

Zyrkwinske powjesce s Hodżija.

Jutsje, 5. njedźelu po Bwj. Trojizy, smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Veigt Berbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje serat Kschižan Berbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodźinach wotmeje Bo němska wójnska modleńska hodźina.

Zyrkwinske powjesce s Budestez.

Jutsje, 5. njedźelu po Bwj. Trojizy, smeje rano 1/2 8 hodźin farar Domaschka němsku spowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Bójz němske a w 10 hodźinach Berbske prědowanje.

Njedźelu wjeczor we 8 hodźinach wotmeje Bo mišionska hodźina, w kotrejż smeje duchowny Krawz, wodźeł Karmjelskeho mišionstwa, pschednoschk wo: „Dźele mjes Židami a Mohamedanami w Palästinje".

Wutoru dopoldnja 1/2 11 hodźin smeje duchowny Bójz w schulskim domje w Hornjej Hórzy Berbsku spowjedź.

Ssrjedu popoldnju 1/2 4 hodźin wotmeje kschesczijanske żónske towarstwo shromadźisnu pola Rösikez.

Zyrkwinske powjesce s Njeßwaczidła.

Jutsje, 5. njedźelu po Bwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach Berbska spowjedź, dopoldnja w 9 hodźinach Berbske a 1/2 11 hodźin němske kemschenje.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj wotmeje Bo nyschpor sa měschczanske schulske dźeczi. we wobadze pschebywaze.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodźinach wotmeje Bo Berbska wójnska modleńska hodźina.

Zyrkwinske powjesce s Rakez.

Jutsje, 5. njedźelu po Bwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach Berbska spowjedź, dopoldnja w 9 hodźinach Berbske a 1/2 11 hodźin němske kemschenje.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotmeje Bo Berbska wójnska modleńska hodźina.

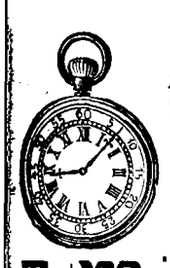
Budżaki s dobrym gratom

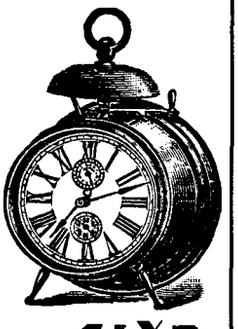
a

Bwěczate czaßnizi

sa wojskow

porucza

F. Marschnerowy naßlěd.

M. Ewald, czaßnikar.

Krucze sprawne poßtuzenje. Pißomne rukowanje.

Kedźbu! Kedźbu!

Wulka dźelba Sawarjenskich schklenzow

po wschěch wulkosczach je doschla, kotrez po tunich płaczisnach pschedawam.

Max Sträubichen,

zentrala jěsdnych kolow,

w Budyschinje na swonkownej lawskej haßy 14.

Wschě druziny
Byrych harowanych a njeharowanych
= kožow =

sebrane a njesebrane, kupuje

Otto Hausotter

Nowe knihi wuschle:

Evangelska wěra mjes Sslowjanami.

Napißał **G. Schwjela,** farar w Deschnje.

Płaczisna **0,80** mk. Spißarjowy nakład.

Dostacz w **Ssmolerjez knihiczischczerni.**

Letny Bmjertny dzeń

lubowaneho Byna

Pawola Wenki s Delnjeho Wuješda,

wojaka jeneho krajneho woborneho reg. w Rußowskej, wumrje rycżerstku Bmjercz 8. julija 1916, stary 22 let 7 mežazow.

Wopomnicze, o czlowske dźeczi,
Tudybycza njewěstosczi.
Wschudże tu po zyłym Bwěczi
S prědarku je sachodnosczi,
Ssmjertny jandźel na semi
Człowjeka też podlemi,
Hdyż we połnym kczenju steji
Jako młodna róża w meji.
Tajki wobras sowostaji
Wam wasch drohi njebohi,
Wo kotrymż Bo tudy praji,
So je wuschoł k wěczności.
Sawostaji sa Bobu
Żarowazu maczerku,
Kiż nětk s wjazy staroszemi
Pschichod pschětracz ma na semi.
Shubili sce nětko jeho,
Sprawnoh' Byna pilneho,
Nadźijeschcże Bej psches njeho
Pomoz, hdyż wón wróczi Bo.
Bóh je hinak wobsanknył,
Nahły kónz jom' postajił.
Hdyż kónz wójny pschińdu czaßy,
Wón Bo njewróczi dom saßy.
Hdyż tam sjednoczeni běchu
W Bwojich hrjebjach hromadźi,
Dha Bo s dobom saßypnychu,
Wot granaty trjecheni,
Kiż tam hnydm roslecza
A jich czěła rostorha.
Kajki wopor Bu na Bwěczi
W tutym czaßu nasche dźeczi!
Tak tam woni w jenym rowje
Wjele spja nětk hromadźi,
Hacz jich Bóh po Bwojim Błowje
Saßo s nowa wubudźi,
Hdyż ta truba poßlednja
Saklinczi nam wjeßeła
A jich czěła pschekraßnjene
S rowow pódźeja tam rjenje.

Bożo, hladaj s njebjeß dele,
Troschtuj nasche maczerje,
Płakałe Bu Byłsow wjele
Psches te dźeczi morjene.
Czim kónz wschitkej żałosczi
A wschej wójnskej grudobi.
Spożcz nam skerje lěpje saßy
Rjane, cziche, měrne czaßy.
Ach kak wjele prózowanja
Czinja dźeczi maczeri,
Sa nje Bo wot prěnjoh' rania
Wopruje we luboszczi,
Ale hižo nasdala
Steji jandźel sblědnjenja
A pschesahe rósno dźeli,
Kiż Bu Bo tu lubo měli.
Luba maczer, tak dha stajcze
Měru Bwojej grudobi
A we duchu pohladajcze
Horje k tamnej wěczności,
Njewěsce, sa kelko dnjow
Pschenđżecze tón Bmjertny doł
Junu domoj wotwołana
S waschim Bynom sjednoczena.
Horzu dźak budź wuprajeny
Wuješčdźanskej młodźinje
Sa wěnz w zyrkwi wupowßnjeny
Darjeny we luboszczi.
K dopomnjeczu na njeho,
Na toh' luboh' semrjetoh',
Kiż nětk spi we ruskim kraju,
Hdżeż jich mnosy Bwój row maju.
Dobru nóz spi w měrnym skhowje
Czełne Bmjertne drěmanje
W Gorodischczu na kerchowje
Hacz na saßowidźenje,
Hdyż tón Knjes cze wubudźi
A naß saßo sjednoczi,
Hdyż dżeń Budny budże Bwitacz.
Lubje żadamy Bo witacz.

W mjenje hłubokosrudżeneje maczerje a wowki

Hanża Budarka.

Pschepołożenje pschedawarnje.

Wot wutory 3. julija

ßo naju

wożebita pschedawarnja rybowych, delikateßowych a ßuschenych tworow

namaka na

ſchulſkej dróſy 8.

Sa derjemĕnjcnje a dowĕrjenje, w bohatej mĕrje namaj ſpożčene, ßo wutrobje dźakujo, cześćenych Sserbow proßymoj, ſo bychu naju też w naju nowej pschedawarni dobrocźiwje podjerali.

S pocześcźowanjom

Otto Weber a mandźelska

ſ firmu **Weberez rybownja.**

Telefon 873.

Hermann Liebſch

na Móltkowej dróſy 16 po 3 ſkhodach.

Pißarnja ſa wſchĕ pißne dźĕła.

Wukaſanje wo prawnych wĕzach.

Dołholĕtne naſhonjenje jako ßudniſki protokollant.

Nĕczu ßerbſki.

Konje k rĕßu

po najwyſchſchich płaczíſnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jĕdłach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

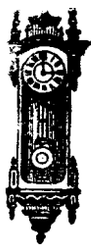
Sa derje ßo płaczaze dźĕło, ſ wjetſcha w akkorcźe ßo

dźĕłaczerjo a dźĕłaczerki

pytaju. We wójnje wobſchkodźeni móża formowanje ſchamottow nawuknycź.

Schamottowa dźĕlarnja we Wĕtrowje

pola Njeßwaczidła.

Kóždy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenčej pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźĕło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wulkadne wokno, ſ płaczíſname wupołożene, wobhladacź.**

Benzol

na pſchiſwolenſke worißmo ſaradźuje

Otto Engert

w Budyſchinje.

Žiwnoſcź

ſ 5—7 kórzami pola ßo kupicź pyta. Poſkicźenja chzyke ßo we wudawarni Serb. Nowin wotedacź.

Kóždu dźĕlbu

Janſkich jahodkow czerwjenych, bĕłych a czornych,

koßmaczkow,

holanſkich jahodkow,

kißałych wiſchnjow

kupuje

Hornjołużiſka ßadtłóczerńja

dr. Herrmanna a dr. Wetzki w Budyſchinje

Telefon czißło 135. **Pſchi kralowſkim waln 10**

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 28. **Sobotu 14. julija 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

11. julija. Wječorne wojownischežo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

Dźěle we wojowanju wupruhowaneje namórskeje infanterije po wuspěšnym artillerijskim pschihotowanju sakitanske wobtwjerdźenja mjes mórskim brjohom a Lombartzyde dobuchu, kotrež běchu Franzowsojo žylnje wutwarili a kotrež běchu posdźischo Jendźelcźenjo pschewsali. Njepschecźel žo psches rěku Yser wróčžo cźišny. Wjazy dyžli 1250 muži, mjes nimi 27 offizěrow, je žo sajało. Jendźelske schkodowanje je w žylnje wobtšělanej krajinje mjes morjom a rěku jara wulke, dobytk hischcże njeje znaty. Sažo žu naschi lětarjo na žylnje skutkowaze waschnje njedźiwajcy žylneho wětra k polnemu dnjowemu wuspěchej dopomhali.

Pschi druhich stronach wjecźorneje fronty žo dla deschcźowateho wjedra wojowanske skutkowanje w znadnych mjesach dźerżesche. Někotre wobhonjerske wschedewsacźa sakskich, pschirheinskich a gardźinych wojakow pola Reimsa, k ranju Argonnow a mjes Maasu a Moselu, dobry wuspěch wunjeżechu.

Rańsche wojownischežo: Mjes Rańschim morjom a Cźornym morjom njebě žaneho wjetscheho wojowanja. Hibanje k polodnju Dnjestra, je žo, kaž bě wotmyślene, pschewjedło.

Mazedonska fronta: Bołharske wobhonjerske wotdźělenja k ranju Dojranjeho jězora jendźelske wotdźělenje rostrěchu. W Struminej runinje je jendźelska artillerija někotre wězy z tšělenjom sapalika.

11. julija wječor: We wječorje na wjele městnach artillerijske tšělenje pschiběrasche. Na rańschim wojownischežu němšzy a awstrisko-wuheršzy wojazy pschi Lomnizy sažo z Rušami wojuja.

13. julija. Wječorne wojownischežo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

Pschi flandrijskej a artoiskej froncze bě w někotrych stronach pschi dobrym wuhładze žylna tšělenza. Njepschecźelske wupady k ranju wot Nieuporta, krótkemu ranju wot Yperna, pola Hullucha a k polodnju wot Scarpy žu žo wróčžo sbite.

Wójsko němskeho kronprynza.

Sažo bě žo wojowanje artillerije we wjecźornej Champagni khětro poživlnilo; tež pschi lěwym Maasynym brjosy bě wjecźor tšělenza wulka. Na hórzy 304 wupadanske wotdźělenja z cźerstwym nadběhom hrjebje wsachu, kotrež bě njepschecźel 8. julija wróčžo dobył. Wobžadka je žo skónzowala, dźěl je žo jaty wróčžo swjedł. Stejischcza, kotrež běchmy 28. junija w schěrokosći 4 kilometrow dobyli, žu z tym sažo polnje w naschej ruzy. Njedźiwajcy žylneho woboranja nam wuspěšny wupad pola Prunay jatych a dobytk wunjeże.

Wójsko wójwody Albrechta.

Położenje njeje žo pscheměniło. We wjele wojowanjach w powětšje žu pschecźiwnizy 17 lětadłow, 2 dalschej z wobaranskim tšělenjom shubili. Wyschschi leutnant, ryczer z Tucźek, kotryž je 12. julija 2 njepschecźelskeju lětarjow wottšělił, je wczera z wottšělenjom jeneho pschiwjasaneho ballona žwoje 16. powětrowe dobyczе dozpił.

Rańsche wojownischežo. Fronta generalneho pólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

Pschi Dwinje, pola Ssmorgona a pschi Schcźarje žo žiwje wojowasche, tež k wjecźorej wot Luzka žo pschi wobhonjenskich wupadach wojowanje wožiwi.

K polodnju rěki Dnjestra žu žo na někotrych městnach pschi rěży Lomnizy ruske nadběhi wotrasyke.

Na froncze generalneho wyschka arzywójwody Josefa a wójska generalneho pólneho marschalla z Mackensena po žylnej tšělenży wjazy króć niepschecźelske wobhonjerske wotdźělenia pschecźiwo naschim stejischcźam postupachu; wone žu žo wschudże wotpokasale.

Mazedonska fronta: K ranju Nidże Planiny po bołharskim wupadże Serbjo na někotrych městnach nadběhi sežinichu; wone žo njeworadźichu.

Prěni generalny kwartěrski mischtr: Ludendorff.

Dźěło němskich podmórskich cźołmow.

S Barlina žo 12. julija powě: W sawrjenej mórskej stronje wokoło Jendźelskeje žu němske podmórske cźołmy sažo wjetschu licźbu parnych a plachtatych łódźow potopike. Mjes nimi bě wohrónjena jendźelska transportska łódź „Armadale" (6153 tunow) z wojakami, municiju a proviantom z Liverpoola do Salonikija, italska parna łódź „Nostra Madre" z 940 tunami, a jena wulka njesnata parna łódź, kotraž žo z pschewodneho cźaha wutšěli. B.

Dwě němskej namórskej lětadle žo shubilej.

Kaž londonska admiralita wosjewja, je wobronjena rybaska łódź „Freland" pondźelu dwě njepschecźelskej lětadle sniczika a schtyrjoch muži sajała. B.

Położenje pschi rańschej froncze.

Wo rańschej froncze žo z Barlina powě: Pschi ruskej froncze je žo 10. julija powschitkomnje mjenje wojowako. Pola Stanisława žo Rušojo jenož žo komdźizy k naschim nowym steischcźam makachu. Woni wopuschcźene městacžko Halicz wobžadźichu. Pschebłapiaze wupady pola Kokmacza žo wotpokasachu. Ruska tšělenza žo w stronje mjes Brěsanami a Konjuchami pokhlui. Pschi druhej rańschej froncze žo njepschecźelowe artillerijske tšělenje w poměrnych mjesach dźerżesche. Jenož we Moldawje bě niepschecźelowe tšělenje žylnische. Pschi Seretowym kole pola Corbula a Fundeni žo njepschecźel pilnje wobtwjerdźowasche. B.

Wupokasanje Němzow se sjednoczenych statow.

Hawaska telegrafowarnja powě. so je justizne ministerstwo wschitkich Němzow, kotriž žu z němskim pósłkanzłstwom a z němskim konsulatom wobkhadźeli. nusowako. žo z łódźemi wotwjesć. Woni žu dwrbjeli sjednoczne staty wopuschcźicź.

Amerikanske nowiny wudawaju, so je pjecża jedyn sastojnik Hamburgsko-Amerikanseje łódźneje liniie powjesć do Němskeje wo wotjěsdże amerikanskich transportskich łódźow pósłkał. Wulke sawěsczaze towarstwa tehodla knjeżerstwo na to cźišchcza, so niedwrbjeli Němzy a druzy ludźo. kotriž žu swjatkarjam njewschecźelszy smykleni. amerikanskich, swjatkarskich abo neutralnych łódźach wjazy dźěłacź, dokelž maja tam składnosć, žo wo hibanju łódźow wobhonicź.

S němskeje strony žo praji. so niz najmjenjsche njeje znate, so je jedyn sastojnik Hamburgsko-Amerikanskeje łódźniskeje liniie do Němskeje powjesć wo wotjěsdże amerikanskich transportskich łódźow pósłkał. B.

Położenje Němzow w Brasilskej.

Po hamtskich powjescźach z Brasilskeje njeje wo dóńcże Němzow w Brasilskej niczo schkódne znate. Brasilske knjeżerstwo je žo wospjet salubiło, so dyrbja Němzy polne schkitanje sakonjow wužiwacź. B.

Němski khěžorstwowy kanzler žo bamžej džakuje.

Kaž Zürichske nowiny powjedža, je němski khěžorstwowy kanzler bamžej džakowanski telegram sa to póžłał, so žu žo němszy žwójbni nanojo, kotříž žu dołho w franzowskej jatbje byli, w Schwajzarskej samějźić mohli, so bychu žo w tutym hospodliwym kraju saž̌o shrabali. B.

Awstriska wójska rosprawa.

12. julija: W Rumunskej a w Karpatach njebě niczo važneho, K połodnju wot Dnjestra (w Galizinskej) Rußojo hacž k naschemu stejischczu pschi Lomnizy dóńdżechu. Pola Kaluscha je žo na rězynej wjeczornej stronje wojowało. Pschi Stochodže je žo k połnozy želesnizy mjes Rownom a Kowelom jedyn ruski wupad wotrasył.

Italske wojownischczo: Jako wotpłaczenje na nadpad italskich létarjow na Idriu žu wczera awstrisko-wuherske létadła na dwórnischczo a wohschérne barakowe lěhwo pola Cividale s wuspěchom bomby mjetałe. — Na Małym Colbriconje žu žo wczera rano nasche nadběhanske wotdźělenja do njepschecźelskich stejischczow dobyłe, wobžadku moriłe, wulku hromadu italskeje munizije rosbuchłe a žo s jatymi wróczíłe. B.

Dr. Kramař a Raschin žo s jastwa puschczilo.

Czěskaj sapósłanzaj dr. Kramař a Raschin staj žo žrjedu s jastwa puschczilo. B.

Tež prjedawscheho redaktora „Narodnych Listow" Czerwjenku a knihiwjednika Samasala je khěžor wobhnadźił. Wonaj žo w Aradže w jastwje dźerżeschtaj.

Rendźelska wójska rosprawa.

11. julija: Po jara žylnej schtyriadwaczczihodźinskej artillerijskej tšeleńzu njepschecźel wczera wjeczor rasny nadběh na nasche stejischczo pschi Nieuportskej froncze sčini. Se sjednoczenej njepschecźelskej artillerijskej tšeleńzu běchu žo brjebje w stronje hacźenjow pschi mórskim brjosy srunałe a tamna strona žama bě žo se sniczenjom mostow psches rěku Yser wotsamkła. Njepschecźel žo do naschich stejischczow na froncze 1400 jardow do hłubokosce 600 jardow dobu a prawy Yseriny brjoh blisko mórskeho brjoha dožahny. Pola Lombardzyde žo njepschecźel, hdyž bě na khwiln nasche prědkowne stejischczo wobžadźił, do žwojich hrjebjow wróczo czižnny. B.

Franzowska wójska rosprawa.

11. julija: K połnozy wot Jouy bě khětro žywe artillerijske wojowanje w stronje Sapigneula a w Champagni. Wotrasychmy dwaj pschežłapjazaj nadpadaj na nasche małe wotdźělenja. Njepschecźel jatych w naschich rukach sawostaji. Na lěwym Maasynym brjosy artillerija žywje w stronje hórki 304 dźełasche. We Woevrje Němzy nadběh na nasche stejischczo k połnozy wot Flirey sczinichu. Po žywym wojowanju žo njepschecźel dospołnje s kruha tšelneje hrjebje czižnny, do kotrehož bě žo dobył. S druheje fronty njeje niczo powjedźicź. B.

Spjeczeńza w franzowskim wójsku.

Listy, kotrež žu žo pola franzowskich jatych namakałe, wobžwědcza, so spjeczivosćz w franzowskim wójsku pschiběra. Jedyn wojak 60. pěscheho regimenta 12. junija pische: Regiment, kotryž dyrbjesche naž se stejischczo s napschecźa Brimonta wotměnicź, je požłuschnosćz sapowjedźił. Wón je žo dyrbjał wobstupicź a wotbronicź. Wón pak je tola žwoje wotmyślenje dozpił a je žo na pokoju wostajił. Nasch 44. rgiment nochzysche teho runja wotměnicź. Skónczni[illegible] na stejischczo jenož s tym wuměnjenjom schoł, so tam jenož wodnje trjeba wostacź. W naschim regimencze žo powjeda, so 1. batail[illegible] nochze wotměnicź. Hdyž skónczńnje pschi tym postanje, na poźłe[illegible] wschitzy njewotměnimy. D.

[illegible]uska wójska rosprawa.

9. julija: Na stronu k Sloczowej (w Galizinskej) k krótkemu ranju wot Brěsanow s wobeju stronow artillerija wojowasche. Na stronu k Dolinje 8. julija wojazy generala Kornilowa po artillerijskim pschihotowanju wobtwjerdźene stejischczo k wjeczorej Staniżkawa na froncze mjes Jamnizu a Sagwosdami nadběhachu. Njepschecźelowe pschedžunjene hłowne stejischczo pscherasywschi naschi wojazy wojujo postupowachu a žo města Jesupola, wžow Tsionjowa Ralwelczez a Rabny a sastanischcza Lyscheza smozowachu. Kawallerija, kotraž žo sa zofazym njepschecźelom puschczi, je k rěczzy Bukowizy doschła. Tutón dźeń žmy 131 offizěrow a 7000 wojakow sajeli, pódła teho 48 kanonow, mjes nimi 12 czežkich, a wjele maschinskich tšelbow sebrali.

10. julija: K połodnju wot Brěsanow (w Galizinskej) artillerija tšelesche. Na stronu k Dolinje wojazy generala Kornilowa w stronje k wjeczorej wot Staniżkawa dale postupuja. Awstrisko-wuherszy a němszy wojazy žylnje napschecźo stejachu. Wokoło wjeczora naschi wojazy k rěczzy Bukowizy dońdżechu. We wojowanju 9. julija žmy psches 1000 awstrisko-wuherskich a němskich wojakow sajeli, 3 pólne kanony, wjele hrjebjoweho grata a maschinskich tšelbow, dale wulke hromady technischeje wójnskeje nadoby sebrali. Jako wuspěch tuteho dwajdnjowneho postupanja k wjeczorej wot Staniżkawa žmy njepschecźelowe stejischcza no froncze 20 wjerstow a to 4 hacž 10 wjerstow hłuboko satkóczili. B.

Na stronu k Dolinje (w Galizinskej) naschi wojazy njepschecźela, kotryž bě s wójskom generala Kornilowa na froncze mjes Jesupolom—Staniżławom—Bogorodźanymi dospołnje sbił, k dołhemu wjeczorej pschescźěhachu. Wokoło pschipołdnja naschi khrobli wojazy pod roskasom generala Czeremiżowa město Halicz wsachu a žwoje pschedwójsko na lěwy Dnjestrowy brjóh pschedžunychu. Pschi žmerkanju naschi wojazy dok rěki Lomnizy na froncze wot Lomnizyneho wuliwa hacž k Dobrowlanam dożahnychu a po krótkim wojowanju žwoje pschedwójska na rězyny lěwy brjoh pschedžunychu, pschi czimž wžy Bludniki a Babinu wobžadźichu. Wotdźělenja, kotrež frontu mjes Bogorodźanymi—Solotwinu nadběhachu, njepschecźelowe pschecźiwjenje slemichu a liniju Paczecz—Lěžowku—Koßmatek dożahnychu. Tutón dźeń psches 2000 muži sajachmy a něhdże 30 kanonow sebrachmy. Wscho hromadże žmy sa tsi wojowanske dny, 8., 9. a 10. julija, na stronu k Dolinje wjazy dyźli 150 offizěrow a 10.000 wojakow sajeli a něhdże 80 kanonow dobyli, mjes nimi 12 czežkich, pódła teho wjele hrjebjowych wojowadłow a maschinskich tšelbow, runje tak khětru hromadu wójnskeje nadoby a tšelanskeje potrjeby.

Na sbytnym froncźinym dźěli žywe artillerijske wojowanje na stronu k Sloczowej a Brěsanam.

Pschi baltiskim morju 9. julija eskadry njepschelowych namórskich létadłow tsi lěty pschecźiwo Arenburgej a k Cerelej sczinichu, pschi czimž něhdże 30 bombow na łódźernje, batterije a twary smjetachu. Wschě czinski žebi człowjske wopory žadachu a schkodu naczinichu. Jedyn njepschecźelski wodźliwy ballon krótkowjeczornu stronu kupy Oelanda pscheleczi. B.

Reorganisazija grichiskeho wójska.

Parižski „Temps" s Athena powě: Grichiske knježerstwo je wobsamkło, jenej franzowskej wojerskej komižiji reorganisaziju grichiskeho wójska dowěricź. General Braquet wjednistwo komižije pschewosmje. Wyschka Bourmiera žu sa schefa intendanturu grichiskeho wójska pomjenowali. 8 grichiskich generalow a 126 offizěrow žu nakhwilnje se žłužby puschczili.

Reorganisowane grichiske wójsko budże pjecza na stronje swjaskarjow w Mazedonskej pschecźiwo Bołharam a Němzam wojowacź. Jenemu dopisowariej nowin „Corriere d' Italia" je sastupier franzowskeho knježerstwa, Jonnart, rjekł, so žo Venizelos nadźija, so budże sa tsi měžazy swjaskarjam dźežacź diwisijow pschiwjesći mózo.. Wón, Jonnart, do Parisa a Londona pucźuje, so by sa Grichisku požczonku sczinił, pschi kotrejž chze žo tež Amerika wobdźělicź

T. U.

Grichiska jako schtworoswjaskowe sepjeranischczo.

Kaž franzowske nowiny s Athena powjedža, je franzowski wojerski attaschej grichiskemu knježerstwu wosjewił, so chze schtworoswjask žwoje mazedonske wójsko s Grichiskeje se wschej potrjebu sastaracź. S Grichiskeje dyrbi žo mazedonskemu wójsku žiwnosćz wosyćź, dale dyrbja žo w Grichiskej fabriki sa dźěłanje uniformow, czrijow a wscheje druheje wojerskeje potrjeby pschiprawicź S theżaliskim žitom dyrbi so zyke mazedonske wójsko sežiwicź.

„Times" s Athenna powě: Kral je pjatk 111 offizěrow a 4 generalow venizelistskeho wójska k žebi skasał. Wón je jim prajił, so wocźakuje, so žo jako dobri wótczinzojo wopokasajn a so budža po runje wotpokoženej pschiwasy žwěrnosćz dźerżecź. Grichiske knježerstwo je žebi wotmyślilo, sa czaž wójny statne monopole sa žito, rajž, zokor, warjenja a khofej sawjesćź. Dale žo powě, so Franzowska dohladowarstwo w Theżaliskej pschewosmje. Franzowszy ratarszy wězywustojni žu žo napominali, so bychu do Theżaliskeje wotjěli. D.

Schtworoſwjaſkowe wójſko chze ſ Grichiſkeje wuczahnyć.

Reuterez telegrafowarnja powě, ſo ſchtworoſwjaſkowi wojazy hotuja, Grichiſku wopuſchczicz, kotruž ſu wobhladniwoſcze dla nakhwilnje wobſadźili. D.

Mobiliſazija amrikanſkeje narodneje gardy.

Parižſki „Matin“ ſ New-Yorka powě, ſo je ſo wobſamkło, we wſchěch ſjednoczenych ſtatach połnózneje Ameriki 15. julija narodne gardy mobiliſowacz.. Wukrajanam, kotſiž ſu ſa wojerſtwo khmani, ſo 60 dnjow czaſa woſtaji, ſa kotryž dyrbja ſo k wojerſkej ſłużbje pola amerikanſkeho wójſka ſamolwicz abo kraj wopuſchczicz. B.

Sakaſanje amerikanſkeho wuwoſa.

„Daily News“ 11. julija ſ Waſhingtona powjedża: Wſchě curopiſke neutralne ſtaty ſ wuwſaczom Schwajzarſkeje ſu pſchecziwo ſakaſni wuwoſa amerikanſkich tworow do neutralnych ſtatow proteſtowake. Amerikanſke knjeżerſtwo pak pſchi ſowjim wobſamknjenju woſtawa, ſo żana drjebjenczka żiwnoſcze a żana tuna wójnſkeho materiala njeſmě ſ neutralnych krajow do Němſkeje wjazy pſchińcz. G.

Pſcheměnjenje němſkeje ſnutskowneje politiki.

Podeńdźenja ſwětoweje wójny ſu w Němſkej k njenadźitemu pſcheměnjenju politiſkich ſaſadow, po kotrychž ſo hacz ſnutskowna němſka politika wodźeſche, dowjedle. W khěžorſtwowym ſtejmje je wjetſchina, kotraž ſ konſerwatiwneje, zentrumſkeje, nationalliberalneje a doprědkarſkeje ſtrony wobſtejeſche, rospadła. Zentrumſka, nationalliberalna a doprědkarſka ſtrona ſu ſo wot konſerwatiwnych dźělike a ſo ſe ſozialdemokratſkej stronu ſjednoczike. Tuta nowa ſtrona ſtebi żada, ſo by ſo němſki lud ſ parlamentſkim knjeżerſtwom ſamolwicze pſchi knjeżerſtwje wobdźělił, wona ſtebi nowe miniſterſtwo żada, do kotrehoż dyrbja parlamentariſzy wjednizy wſchěch stronow ſaſtupicz.

We wubjerku khěžorſtwoweho ſtejma je zentrumſki ſapóſtkanz Erzberger w dwěmaj rěczomaj ſa tele żadanja w mjenje wulkeje wjetſchiny zentrumſkeje ſtrony wuſtupował a ſ dobom nětczijſche wójnſke położenje němſkeho khěžorſtwa, wojowanje podmórſkich czołmow, ſ jeho wbliczenjemi, doprědkaprajenjom a ſkutkowanjom rosopminał, do kotrehoż też ſapſchimnjenje Ameriki ſłuſcha.

Nowa wjetſchina khěžorſtwoweho ſtejma je khěžorſtwowemu kanzlerej żadanje khěžorſtwoweho ſtejma ſdźělika. Schtoż ſwonkownu politiku naſtupa, je ſo khěžorſtwowy kanzler pſchecziwo żadanju wuprajił, ſo by ſo měr bjes anexije a wójnſkeho ſarunanja ſczinił. Wo żadanju ſa parlamentariſkim knježerſtwom ſtaj khěžor a khěžorſtwowy kanzler njedźelu a póndźelu w trónſkej radże radu ſkładowałoj. Po khěžorowej pſchikaſni bě też kronprynz k wuradźenju a wobſamknjenju do Barlina pſchiſchoł. W tymle wuradźenju je ſo rosſudźiło, ſo ma ſo żadanjam noweje wjetſchiny khěžorſtwoweho ſtejma tak daloko napſchecżo pſchińcz, ſo ſo w Pruſkej **jenake wólbne prawo,** kajkež ſa wólby do khěžorſtwoweho ſtejma płaczi, ſawjedże. 11. julija je khěžor jako pruſki kral ſłědowazy wukaſ preſidentej ſtatneho miniſterſtwa podał

Po pſchednoſchku mojeho ſtatneho miniſterſtwa, kotryž je ſo mi ſ wukonjenjom mojeho wukaſa wot 7. haprleje t. l. dżerżał, ſ tutym jón wudospołnjejo postajam, ſo ma ſo ſakonjowy naczisk, dla pſcheměnjenja wólbneho prawa k krajnemu ſtejmej k wobſamknjenju pſchedpołożicz a na ſałożku jenakeho wólbneho prawa naſtajecz. Pſchedłoha ma ſo na kóżdy pad tak ſahe ſapodacz, ſo móża ſo bliżſche wólby po nowym wólbnym prawje wotměcz. Poruczam Wam, ſo byſchcze to ſchtoż je nuſne, poruczili.

We wulkim hłownym kwartérje, 11. julija 1917.

podpiſał: ſ napſchecża podpiſał:

Wylhelm *R.* **Bethmann-Hollweg.**

Knježerſtwowe nowiny „Norddeutſche Allgemeine Zeitung“ wo kralowym wukaſu piſchu: Pſchedſtejazy wukaſ wo praſchenju pruſkeho wólbneho prawa jaſnoſcz pſchinjeſe. W khěžorſtwowym jutrownym powjeſtwje, w kotrymž ſo pruſkemu ludej nowe wólbne prawo lubi, bě ſo praſchenje wotewrjene woſtajiło, hacz budże wólba direktna a tajna, hacz wuſwolerjo njejenak wjele wólbnych hłoſow doſtanu abo hacz budże ſo po jenakim wólbnym prawje wolicz. Tole praſchenje je ſo w poſledniſchim ſmyſle rosriſało. Hdyž kral ſo ſwobodnje rosſudźiwſchi ſwoju wolu na ſjawne da, wón ſ daloko doſahazym ſkutkom ſwoje krute dowěrjenje do naſcheho luda wobkrucza, kotryž je dźě wulkotne dokonjał, kotrenuž je tak hobrſke napołożene. To je ſkutk rosſudźazeho woſnama ſa Pruſku a ſ Němſku. B.

Wjednizy politiſkich stronow pola kronprynza.

Kronprynz je ſchtwórtk rano ſ wjednikami wſchěch frakzijow khěžorſtwoweho ſtejma poręczał, ſo by jich měnjenje wo politiſkim położenju a ludowym ſmyſlenju wobhonił.. Sapóſtkanzy ſo po ſobu pſchijachu a ſo w dlěſchim rosręczenju ſadżeržachu. S konſerwatiwnych bě hrabja Weſtarp, ſ khěžorſtwoweje ſtrony Mertin, ſ zentrumſkje ſtrony Erzberger, ſ doprědkarjow ſ Payer, ſ nationalliberalnych dr. Streſemann a ſe ſozialdemokratow dr. David pſcheproſcheny. B.

K parlamenta..kemu knjeſtwu

w Němſkej ſda ſo hiſchcze daloki ..ucz bycz. Khěžor je drje do noweho wólbneho ſakonja ſa pruſki krajny ſtejm ſwolił, tola wſchě żadanja ſa parlamentariſkim knjeſtwom je wón po ſdaczu wotpokaſał. Wo ſtejiſchczu němſkich knježerſtwow w naſtupanju pſchiprawjenja ſamolwitych miniſterſtwow w němſkim khěžorſtwje ſo „Bayerſkim Statnym Nowinam“ ſ Barlina piſche, ſo by tajke ſapſchimnjenje do ſakładneho kharaktera ſwjaſkowych ſtatow němſkeho khěžorſtwa jeho wobſtacze do ſtracha pſchinjeſło. Duż dyrbi ſo parlamentariſke knjeſtwo jako k pſchijeczu njekmane wotpokaſacz. So by khěžorſtwowy kanzler dyrbjał nětkole wotſtupicz, dokelž ſo żadanjam ſa parlamentſkim knježerſtwom napſchecżo ſtaji, k temu dozyła żaneje pſchiczinty njeje. Pruſzy miniſterjo, kotſiž ſu pſchecziwnizy noweho wólbneho ſakonja, ſu khěžorſtwoweho kanzlerja proſzyli ſo ſměli wotſtupicz. Tuczi ſu ſ Breitenbach, ſwobodny knjes ſe Schorlemer, ſ Loebell, Beſeler a kultuſowy miniſter ſ Trott zu Solz. B.

Hollandſka wuwożna politaka.

W hollandſkim ſtejmje je ſo wo běrnowej politizy ratarſkeho miniſtra, jednako. Tutón wotmolwi, ſo je ſo wucziniło, ſo dyrbi ſo ſchtwórty dźěl nowych běrnow do Němſkeje a druha ſchtwórczina do Jendźelſkeje abo Franzowſkeje wuwjeſcz. Hollandſka je nuſowana, běrny do Němſkeje podawacz, dokelž ſo ſa nje wot tam ſkoro jeniczzy ſ wuhlom ſaſtaruje. W lěcze 1916 je ſo 96 milijonow zentnarjow wuhla ſ Němſkeje a Belgiſkeje a jenoż 24 milijonow zentnarjow ſ Jendźelſkeje do Hollandſkeje pſchiwjeſło. 1917 njeje ſo ſ zyła żaneho wuhla wjazy ſ Jendźelſkeje pſchiwjeſło, tola je ſo ſa to wucziniło, ſo dyrbi Němſka ſ najmjńſcha 7 milionow zentnarjow wuhla w juniju podacz, ſa czoz ſ Hollandſkeje żiwnoſcz doſtanje.. Runje każ ſu w Hollandſkej dźěłaczerjo, kotſiž praja, ſo ſo njeſmě żaneje żiwnoſcze wuwoſycz, jeli ſo lud njeje ſ njej ſaſtarany, runje tak němſzy dźěłaczerjo praja, ſo ſo żane wuhlo njeſmě wuwoſycz, dołhoż jo munizijſke fabriki trjebaju, a hdyž ſo njedźiwajzy na to wuhle wuwożuje, ſtebi woni żadaju, ſo dyrbi Hollandſka potom też wſcho wuwoſycz, ſchtoż móże někak parowacz. Sapoczatk junija ſo pokaſa, ſo Němſka żadane 7 milijonow zentnarjow njemóże podacz. To běſche ſtaroſcziwy wuhlad ſa hollandſku induſtriju a ſa ſaſtaranje domjazeho tepjenja. Njedźiwajzy woprědnych wobczeżnoſczow je pak Němſka tola te 7 milijonow zentnarjow w juniju podała. Pſchi tychle wobſtejnoſczach dyrbjeſche ſo hollandſke knježerſtwo wo wuwoſu běrnow roſſudźicz. Najprjódzy ſo ſ wulkimi gmejnami njehodźeſche żaneje pſchesjenoſcze wo pſchidźělenju běrnow ſa wobhydlerſtwo dozpicz. Na pſchikład ſo Amſterdam pſchecziwo pſchidźělenju wupraji. Mjes tym ſo bě ſo 70 000 zentnarjow běrnow wuwjeſło. To rěka na hłowu hollandſkeho wobhydlerſtwa punt běrnow ſa tele dobe njedźeli wupadże. Pódla teho 20,000 zentnarjow běrnow belgiſke wobhydlerſtwo doſta, ſ czimž ſo dźělba běrnow hollandſkemu wobhydlerſtwu na tydźeń wo ⅓ punta pomjeńſchi. Hdyž budźiſche wobhydlerſtwo dobru wolu mělo, budźiſche ſo wono ſ rajſom żiwicz mohło, hdyž njebě żanych běrnow doſtacz.

Krótke tracze noweho chineſkeho khěžorſtwa.

Tak njenadźizy, każ bě ſo w Chinje khěžorſtwo ſaſo poſtajiło, tak rucże je ſo wono minyło. Pſchiwiżowarjo republiki ſu ſ lohkej prózu nowe khě.orſtwo powalili. Republikanſke wójſko je rucże pſched Peking ſchicżahnyło a město wobſtupiło. Na to je ſo khěžor tróna wotrjekł. S tym je ſo demokratiſke knježerſtwo w Chinje ſaſo poſtajiło. Dotalny městopſchedſtyda chineſkeje republiki, Żeng Kno Tſchang, je ſo ſa preſidenta ponowjeneje republiki wuwołał. B.

Rakeczanskim swonam

poßledni postrow

1874 k dnjej 15. julija 1917.

Dżenß swony nam saswońcże rjeńsche akhordy,
Hdyż ßłyschecz waß mamy, ach poßledni ras,,
Tu kóżdy wot naß bě ná waß tak hordy,
Nětk wot naß hicz kasa wam ßurowy cżaß.

Schtó liczi tych pobożnych kemscherjow ßyły,
Kiż ſ mjedżanym synkom ſcże pschewodżake,
Hdyż pjelnjachu ßwjaty dżeń Boži dom zyły,
So bychu cżesecz Bohu tam saspěwake.

Ow kelko je bylo tych putnikow ſprózných!
Jim k ßwjatokej wěcżnom' ſcże saswonike,
Schtó wuliczicz móże wschěch woßadnych mlodych
Kiż kschcżenskemu ßlubej scże powitake.

Po woßadże synk ßwój ſcże kraßny wy njeßke
Njech cżaß běsche frudny, njech wjeßely bě.
Nam frudny dżeń wójny ſcże saswonicz měke,
Měr saswonicz njem'żecże, kak nam je ſlě.

Psches schtyrzyczi lět wascha ßłużba je traka
Kiż na naschej wěži ſcże wukonjake,
Waß woła cżaß frudny, to pomoz je maka,
Kiż wótznennu krajej ßo podaka je.

Duż cżehńcże nětk wot naß ach we Bożim mjenje
Dżenß frudno je wokoło wutroby nam,
Ssnadź njebudżecże wjaz pominacz żenje
Na pucz naß k njebjeſkim wyßokoſcżam.

J. Kruża.

Ze Serbow,

— **(Winowatoſcz najmjeńſcheho podawarja.)** Po nowym khěżorſtwowym żitowym porjedże dyrbi kóżdy ratar postajeny dżěl doprědka wobliczenych żnjow k munalnemu ſwjaſkej podacz. Kóżda gmejno ma ßo ſa to postaracz, ſo ßo postajeny dżěl żnjow woteda. Hdyż gmejna ßwoju winowatoſcz pſchi wotedaczu żita njedopjelni, ßmě komunalny ſwjaſk dżělby żiwnoſcże a pizy, k ßamoſastaranju a k pizowanju pſchewostajena, pſchikrótſchicz' aba ßamoſastaranje zyle sastajicz. Kak wulku dżělbu ma kóżdy ratar wotedacz, hamtſke hejtmanſtwo kóżdemu gmejnſtemu pſchedſtejicżerjej wosjewi.

— **(Budyſchſke drohi bjes wobßwětlenja.)** W Budyſchinje ßo wot ſańdżeneho tydżenja w nozy drohi do zyła wjazy njewobßwětleja. Na tajke waſchnje ßo wjele wuhla ſalutuje, kotrež budże ßo w pſchichodnej ſymje jara nuſnje trjebacz. Dokelž nozy w nětczischim cżaßu njeißu zyle cżmowe, ale ßměrkojte, ßo ludżo tež bjes wobßwětlenja po měſchczańſkich drohach namakaju. Hacz dotal hiſchcże nichtó cżmy dla njeje do njeſboża pſchiſchoł. Tež paduſchſtwo njeje w měſchczańſkej cżmowocże pſchiběrako.

— **(Sebracże běrnow).** Budyſke hamtſke hejtmanſtwo a komunalny ſwjaſk wosjewjataj, ſo ßo wſchě nowe běrny ſebjeru. Plahowarjo běrnow ßu winowacżi, nowe běrny w prawym cżaßu domoj khowacz. Njeſrawe ßo běrny njeßmědża ſe ſemje bracz.

Njedżiwajzy ſebracża maja plahowarjo běrnow prawo, ſa ßebje, ßwójbnych, cżelecz, dżěłacżerjow a wumjenkarjow 7 puntow na tydżeń ſe ßwojich ſkładow pſchetrjebacz.

Wſchě druhe běrny, kotrež ßo jako ßymjentne njekhowaju, dyrbja ßo komißarej komunalneho ſwjaſka, pſchekupzej Pawołej Benewizej w Budyſchinje, pſchi żitnych wikach 12, wotedacz.

Pſchetrjebarjam ßmědża ßo nowe běrny jenoż na běrnowu khartu pſchedawacz. Na běrnowe kharty ßmědża ßo běrny pola ratarjow abo pola jeneje běrnoweje pſchedawarnje pſchedawacz.

— **(Doprědne wobliczenje żnjow.)** W tu khwilu ratarſzy dowěrnizy a gmejnſzy pſchedſtejicżerjo wunoſchk rożki, pſcheńzy a jecżmjenja do prědka wobliczeja. Ratarjo ßu winowacżi, wobliczérſkej komißiji wſcho nuſne wukasacz. Njewěrne wudawanje ßo khoſta.

— **(Powyſchenje żitnych placżiſnow.)** S wukasom ſwjaſkowneje rady je ßo placżiſna ſa rożku a pſcheńzu lětuſchich żnjow powyſchika a to ſa zentnar rożki na 13½ hr. a ſa zentnar pſcheńzy na 14½ hriwny. Tele placżiſny ßu ſa Barliński wokrjeß poſtajene a budża w druhich wokrjeßach podobnje wyßoke. Punt khlěba budże ſ nowehо żita 23½ pjenjeżka, pjecżpuntowſka pokruta 1 hirwnu 17 pjenjeżkow placżicz. B.

— **(Sawjedżenje drjewjanych póduſchow.)** Miſchtrjo wulkobarliſkeje ſchewſkeje jednoty ßu ßo póndżelu ſhromadżili, ſo bychu ßo wo nowoſawjedżenju drjewjanych póduſchow wuprajili. Někotre drjewjane póduſche ßo poſaſowachu a ßo praji, ſo dyrbja ßo dla żadnoſcże koże, drjewjane póduſche k póduſchowanju wużicz. Wone ßo k napóduſchi pſchibija a ßo ſ kożanymi wotpadankami poczahuja. Wone ßu elaſtiſke, wodu njepſchepuſchczate a po ſdaczu też dżerża, tak ſo ßo jako wupomhanje derje wużicz hodża. Někotſi miſchtrjo prajachu, ſo je pſchemało drjewjanych póduſchow dostacz. Wyſchſchi miſchtr Peſchel rjeku, ſo dyrbja ßo w tu khwilu ſpokojicz, dokelž je też drjewo jara żadne. Wobſamkny ßo ſo ma ßo jako mſda ſa póduſchowanje ſ drjewjanymi póduſchemi 1½ hriwny żadacz.

— **(Wunoſchk liczenja ſkota 1. junija 1917.)** Pornjo liczenju ſkota 1. dezembra 1913 ßu kruwy wo wjazzy dyżli poł miliona, ſ wěſta 692 310 ſchtuk = 6,1 prozenta woteběrake. Liczba bykow a wołow je ßo wo 114 636 ſchtuk = 7,3 prozentaw pomjeńſchika. Jeńoż młody ſkót je wo 810 824 ſchtuk = 11,7 prozenta wjazy.

— **(Wo kożowym praſchenju.)** Zentrumſki ſapóßłanz Frl je w khěżorſtwowym ßejmje ßlědowaze praſchenje ſapodak: Je knjeſej khěżorſtwowemu kanzlerej ſnate, ſo ßo towarſtwu ſa narunanſku póduſchowu kożu hiſchcże njeje poradżiło, trochu khmane narunanje ſa póduſche ſdżěłacz, a ſo teho dla ſebracże ſtanzowanych kożowych wotpadankow ſa tole towarſtwo njehoſpodarſku naprawu pſchedſtaja? Je ßebi knjes khěżorſtwowy kanzler wotmyßlik, ſtanzowane wotpadanki, kotrež ßu ßo w draſtownjach ſ wulkimi hromadami nakopike, ſchewſkim ſjednoczenſtwam pſchewoſtajicz, ſo by ſchewzam móżno było, nuſne wuporjedżenſke dżěło wuwjeſcz.

— **(Krajny direktor ſa mlokarſtwo w Sakſkej.)** So by ßo ſepſchimanje butry polěpſchiło a ßo organiſazija ſa to wěżywuſtoje pſchiprawika, je ßo 1. julija krajny direktor ſa mlokarſtwo w Sakſkej postajik. S tym dyrbi ßo ſmóżnicz, ſo ßo dokonjawoſcz ıʞɔɐɟ ʞɔuɹʇɔɟoɟ ʌıʇɐɟ ſ 'ɐɟɐɔoɟɔuɐɯ ɟɯʇɐɟoɟ ʇɹɐɟ ɐɟ ʞɐɟɐɟ 'ɯuſʌɐz a ßo po tym ratarjam postaja, kelko maja ſe ßwojeho hoſpodarſtwa wotedacz.

S **Hodżija.** Knjes gmejnſki pſchedſtejicżer A. Schuba w Dżiwocżizach je hižo 26 lět dołho ßobuſtaw Hodżiſkeho zyrkwineho pſchedſtejicżerſtwa. Wón bě to hižo w lěcże 1892, hdżež ßo tudomna zyrkej pſchtwari. Jeho dołholětne ſastojnſtwo je nětko khwalobne pſchipósnacże pola ev. luth. krajneho konſiſtorſtwa namakało. Cżeſtny diplom bu jemu 9. julija pſched ſhromadnym zyrkwinym pſchedſtejicżerſtwom na ßwjatocżne waſchnje pſchepodaty.

S **Ketliz.** Wiſchnje ſchcżipajo je tu wěſty Häntſch ſ Oberrennersdrfa tak njeſbożownje ſe ſchtoma padnył, ſo je, hdyż jeho do hojerńje wjeſechu, wumrjeł.

S **Komorowa** pola Rakez. Tudomny kubleŕ Guſta Schudak ſe ßwojej mandżelſkej rodż. Nowotnez ſańdżenu ßobotu 7. julija ſtrowaj a wjeßełaj błěborny kwaß ßwjecżeſchtaj. Jimaj wjele ſboża.

S **Jenſchez** pola Rakez. Sańdżenu póndżelu w nozy paduſchi tudomneho żiwnoſcżerja Jana Schwuraka wopytachu a dwě hußy ßobu kaſachu. Tež woni w khlěwje ßwinjo (běhaka) ſ motyku ſaraſychu a jeho wotnjeßechu. Polizajſkemu pßej ßu ſa paduchami błědżicz dali, tola tón njeje błěd namakał. Najſkerje bě jón ßylny deſchczik ſpłokał.

S **Bórkamora.** Krajny wobornik Max Kunza, ßyn tudomneho rěſniſkeho miſchtra Roberta Kunzy, je ßo ſe żeleſnym kſchižom 2. rjadownje wuſnamjenił.

S **Draždżan.** Kral Bjedrich Auguſt je ßo wot ßwojeho pucżowanja po ranſchej froncże do Moritzburga wrócził. Jeho njewoczakane wróczenje po ſdaczu ſ Barlinſkimi podawkami ſwißuje. Barlinſke podawki ßu w Sakſkej wurjadne ſajimanje ſbudżiłe, woßebje dokelž ßu ßo wone krótko po njewuſpěſchnych jednanjach wo nowym ſrjadowanju prěnjeje komory w Sakſkej wotmětke.

S **Běleje Wody.** W tudomnych ſt ronach je huſcziſcho ßłyſchecz, ſo ßu ßo cżěrjenſke rjemjenje kradnyłe. Wutoru je ßo ſaßo pjecz drohich rjemjenjow ſ jeneje tudomnjeje ſchkleńczernje kradło. Paduchow njeißu wußlědżili.

Se Shorjelza. Pſched 5 měßazami bě 4. grichiſki armeekorps w Mazedonſkej k Němzam pſcheſchoł, ſo ßo njetrjebał Venize-

lowemu wójsku pschisamknyć. Jako pschebytk bě žo Grichom Shorjelz pschipokasał. Mjes tym žu žo politiske wobstejnosćze w Grichiskej zyle pscheměniłe. Se schtworoswjaskowej pomozu je Venizelos knježerstwowe wotežki w Grichiskej do ruki dostał, kral Konstantin je dyrbjał Grichisku wopuschćicź a jeho naßlědnik, kral Alexander, s Venizelom hromadże knježi. Pod tutymi pscheměnjenymi wobstejnosćemi nochzedźa grichiszy wojazy w Shorjelzu dale němsku hospodliwosć darmo wužiwacź. Woni žu swóluiwi, wot nětka w němskim ratarstwje a industriji dźěłacź.

Wußudzenja.

Khostanska komora. Sły njekražnik je dwazećilětny cželadnik Willy Kurt Müller s Wulkich Debßez. Wón běsche dla wězywobschkodzenja wobskorżeny. Müllerej, kotremuž bě hižo jeho prjedawschi hospodar wopißmo dał, so je wón hruby, selharny člowjek, wot 2. januara 1916 pola gmejskeho pschedstejićerja a kublerja Hajny w Kanezach pola Hodźija žłużesche. Hižo ras někotre kury sarasywschi a jeneho cźehniteho byka s worcźikom krwaweho sbiwschi wón loni 22. dezembra njewěrjomnu hrubosć skuci, so by žo sa to wjecźił, so jeho hospodar jeho nochzysche dlěje w žłużbje wobkhowacź. Tutón džeń rano dyrbjesche Müller s dwěmaj konjomaj hnój na polo wosyć. Konjej běschtaj rano derje žrakoj a piłoj a strowaj s konjenza wuschłoj. Hajnje nadpadże, so Müller se sapschahom dołho na polu wosta a hdyž žo skónczńje do dwora wrócźi, žo Hajna hnydom dohlada, so běschtaj konjej jara njeměrnaj a so jimaj psched hubu, s kotrejež bě hrysadło wumsate, krwawy jeschcź stejesche. Wosowe žylne wojo bě žo nalemiło, a hdyž žo Müller ras, hewak měrnymaj duschnymaj skoczećomaj pschibliži, žo psched nim spłóschischtaj a jeho kaž też Hajnu k žebi njepuschćischtaj. Na polu bě na městnje, hdźež bě wós stał, semja žylnje rosteptana. Hajnowe žwarjenje, so je konjomaj něschto sle sčinił, žebi Müller s měrom lubicź da, runje tak derje sažłużene puki. Dokelž konjej wjazy žracź a picź njemóżeschtej a wožuchnyschtaj, Hajna wyschscheho skótneho lěkarja Heinza s Budyschina skasa. Też tuteho konjej s wopředka k žebi njepuschćischtaj, ale kopaschtaj a sa nim žlipaschtaj. Skónczńje pak skótny lěkar spósna, so běschtaj žo skoczećzi cźežko sranitej. Woběmaj bě žo jasyk w poknej schěrokosćzi do sady dźesacź zentimetrow hłuboko pschekłok, jenemu konjej wulki kruch jasykowego kónza pobrachowasche. S hrysadłom žo njeběschtaj mohłoj sranicź, dokelž běschtaj hubowaj kucźikaj njesranjenaj. Sranjenje bě žo s połtupym gratom wot prědka do poł wocźinjeneje khlamy sčiniło. Hojenje poł lěta trajesche, tola konjej trajnje mjenje hódnaj wostaschtaj. Schkoda psches 300 hriwnow wucźini. 26. dezembra 1916 Müller se žłużby cźekny a žo posdźischo pola kublerja Lahody w Kanezach pschistaji. Hdyž tu wyschschi skótny lěkar Heinz jenu krowu lěkowasche, žo wón dohlada, so bě žo do koleża jeho motorskeho koła dothi nowy hósdź s boka sabił. Hósdź bě tajki, kajkež žo tehdy pola Lahodźiz trjebachu. Na Müllera tukaju, so je tule žamopaschnosć skucźił, tola žo tale wěz njeje dale pschepytała. Müller je žamo kublerja Hajnu dla poczerpjenych pukow wobskorżił, a Biskopski kawniski žud je jeho k 40 hriwnam pjenjezneho khostanja sažudźił, tola je žo Hajna hnydom powołał, tak so ma žo wočakacź, kak Budyski krajny žud wěz wobhlada. Tónle žud połnje dopósna, so je Müller konjow s wotmyßlenjom sranił a jeho, dźiwajo na jeho hrosnosć a sehłarnosć k jastwu na 1 lěto sažudźi. Müllera hnydom do jastwa žadźichu.

knježam na ryczerkuble w Delnim Porchowje 23. meje s jich składa knježim na ryczerkuble w Delnim Porchowje 23. meje s jich składa 23 puntow jeczmjenjoweho schróta a 40 puntow žymjentnych běrnow wsak. Wospjetneho paduschstwa dla wón jastwo na 4 měßazy dosta.

Přilopk.

* **(Błyskowy wopor.)** Psched někotrymi dnjemi błysk do khěže Hany Pribtoweje w Antreiwaldže w Czechach dyri a sapali. Hdyž chzysche wobžedźerka sumu pjenjes s komory wukhowacź, žo wona tak cźežko wopali, so je nětko na to wumrjeła.

* **(Nastacze wohnjow s elektrizitu.)** Wyschschi inspektor Koch we „Wohnjotechniskim cźaßopißu" na to pokasuje, so pschiběranje wohnjow w nowschim cźaßu se skutkowanjotm elektriskeje mozy swißuje. Wón je dopósnał, so žu milinarnje (dźěłarnje elektrizitety) we winje, a žebi jako schkitanje psche wohnjowoy strach žada, so bychu žo tute porjadne swěsćnja kontrollowale a wobydlerstwo powucźałe.

* **(Wulke rosbuchnjenje w Japanskej.)** Hafaska telegrafowarnja s Tokio wo rosbuchnjnju jeneje nitratowoje fabriki powě, pschi czim jž žo 200 człowjekow morito. Woheń, kotryž fabriku do czista wupuscźi, žo na někotre khěže a łódże pschi mórskim brjosy wupschestrě. B.

* Němskeho spißacźela Maximiliann Hardena, wudawarja nowin „Zukunft", žu do pomozneje žłużby wsali. Wón jako pißar dźěła. Jeho nowiny „Zukunft" žu žo sa zyły cźaß wójny sakasałe.

* **(Semjerženje w žrjedźnej Italskej.)** Wutoru dopołdnja je žylne semjerženje žrjedźnu Italsku, woßebje Umbriju a Abruzzy, podeschło. Wschudże je lud w hrosy. Nadrobnosćze njejžu hischcźe doschke.

* **(Boßakojo.)** We Wrótžławju žu studentojo žwojich towarschow a towarschki w nowinach sjawnje napominali, so bychu wot póńdźele 16. junija boßy abo bjes schtrympow w drjewjanych sandalach khodźili. Tak dyrbja wobydlerstwu s dobrym pschikładom bycź. Nasche jara małe kožowe składy dyrbja žo w lěcźu sa symu lutowacź.

* **(Njeporadźene wukhowauje.)** Hdyž chzysche żelesniski dźěłacźer Sommerladew Fuldże žwojeho towarscha Waltera, kiž žo na pluwanje njewustejesche, wukhowacź, žo wón žobu do hłubiny storhny. Wobaj staj žo tepiłoj.

* **(S transmißiju žo žobu storhnył.)** Žałožne njesboże je žo w zyhelnczi w Kuschkowje stało. Hdyž tam maschinski wjednik Wiesner cźerjenski rjemjeń napołoži, žo na dobo koła sawjercźachu. Wiesner žo do transmißije scźahny a žo wjazy krócź wokoło wale swjertny, tak so žo jemu stawy rosbichu. W hojerni, do kotrejež cźežko wobschkodźeneho pschiwjesechu, dyrbjachu jemu nosy a ruzy wotewsacź; bórsy po tym wón wumrje.

* **(Rubjezne mordarstwo.)** W Lipsku žu wikowarku Antoniu Weberowu, na Barlinskej drósy 1 bydlazu, w jejnym wobydlenju skónzowali a jejne wobydlenje wurubili. Mordarstwo je pjecźa jedyn něhdże 40 lět stary mužski skucźił; hacź dotal jeho hischcźe njejžu wußlědźili. — Weberowini pschiwusni běchu wutoru podarmo spytali, do jejneho wobydlenja sastupicź a běchu jejne klamy samknjene namakali. Duž wobydlenje samkarjej wocźinicź dachu. Sastupiwschi Weberowu w pschedsali morwu we łuži krwje leżazu namakachu. Morwa bě sady praweho wucha do hłowy kłóta. Tale rana je po sdaczu s pschicźinu jejneje žmjercźe była. W klamach žo dohladachu, so tam pjenjezny kaschcźik pobrachowasche, a so běchu wschě kaschcźiki klamowych blidow pscheryte. Też we wobydlenju běchu wschě khamory a kaschcźe pscheježdźene. Mordarjej žu po sdaczu 200 abo 300 hriwnow do ruki padłe.

* **(Wotewsacze swonow.)** S Jawornika pola Shorjelza žo pische: Wutoru popołdnju žu žo swony, wot lěta 1867 na tudomnej katholskej zyrkwi wißaze, wótznemu krajej woprowałe. Wone žo rosbichu a sto sa powjasami s wěże dele puschcźichu. Jenoż najmjeńschi s tsjoch swonow je wožada wobkhowała.

* **(Rosbuchnjenje.)** W fabrizy Friemanna a Wolfa w Zwikawje je žo 200 woknowych schkleńzow s rosbuchnjenjom w samkarni wurasyło a žo jenemu dźěłacźerjej, kotryž pschi azetylowym schkrějazym apparacźe dźěłasche, hłowa dospołnje wottorhnyła.

* **(Sa 12,000 hriwnow žuknaa žo kradnyło.)** Njedźelu popołdnju je žo w Draždźanach s jeneje krazowarnje na jesorskej drósy, mjes tym so žo wobydlerjo wukhadźowachu, sa 12,000 hriwnow tkaninow kradło. Paduschi žu durje rospacźili a žebi s wězywustojnosću najlěpsche tkaniny wubrali a je po sdaczu s woson wotwjesli. Pschi žylnym hermanskim wobkhadźe njeje to nadpadło.

* **(Palazy wós drohoweje żelesnizy.)** Póndźelu wjecźor žo w Shorjelzu na póstnim torhoschczu jedyn motorski wós Shorjelskeje drohoweje żelesnizy s krótkim samknjenjom sapali. Wohnjowa wobora woheń sala. Nastata schkoda je khětro wulka, jenoż wosowy podstawk je njewobschkodźeny wostał.

Po woßamocźenych pucźach.

(Ssměschk.)

Schtóž žiwjenje a honjenje we wulkich městach snaje, wě, kak derje žo wbohemu wulkoměschczanej ducha, hdyž je czopły cźaß dóschoł a człowjek móże próchej a hołkej dróhow cźeknycź, so by žej we rjanej swórbje Božej duschu a wutrobu s nowa wokschewił. Tak

ßo też seńdźe mkodemu spißowaczelej Janej Lorakej. Wón bě ßebi dowolnoscź na dwě njedźeli próśdninow wuproßyk a je pschiswolene dostał a nětkole wschón wjeßeły do schěrokeho ßwěta won jědźesche.

Żelesniski cźah schumjesche kaž s wichorom dale, nimo selenych lěßow, nimo ßonjazych jěsorow, wschudźom jenoż tak leczo nimo khwatasche, a dale, pschezo dale bjes wodychnjenja. Lěczna wóń wobdawa mkodeho pucźowarja a jemu wo żiwjenju tam wonkach powjescź pschinoscha.

Wschitko to ßo mkodemu mużskemu na cźuły lehny, wocźi stej mucźnej, ruzy jemu mucźnej spadnjetej a nadobo ßo jemu mikawcźki sańdźela a pucźowazy s waha wußnje a ßo pschenjeße do kraja ßonow.

• • •

Jan Lorak bě jedyn s prěnich hoscźi, kotsiż běchu do małeho powětroweho lěkowanischcza pschischli, ale runje to bě jemu lubo; nětkole móżesche bjes sadźěwka kraßneho měra wużiwacź, móżesche ßo ßamlutki po woßamocźenych pucźach pśches lěßy pschekhodźecź a ßo tak zyle njemyleny do ßwojich myßli ponórjecź. Wón wschón woźiwi, saby na harw wulkeho města a zyle do wole dychasche do ßebje wóń lěßow.

Junu pak, hdyż saßo woßamocźeny lěßne pucźe pytasche, ßo jemu jedyn knjes pschida; tón jeho jara sdwórliwje postrowi a ßo potom pschedstaji:

„Wy dowolicźe, moje mjeno je Nalětnik.“

Jan dźiwajo ßo na njeho hladasche, skónczńje pak ßo sebra a jemu też ßwoje mjeno rjekny.

Knjes ßo poßměwajo prajische:

„Njehněwaicźe ßo na mnje, knjes Lorako, so waß mylu, ale mi ßo sda, so mamoj wobaj ßamßnu nakhilnoscź: wy rad po woßamocźenych pucźach khodźcźe, ja też. A dokelž ja hižo wjele lět ßem pschikhadźam a kóżdy pucź a scźeżku dokkadnje snaju, bych wam mohł tu a tam dobru radu dacź.“

Jan, pschezo hischcźe ßo dźiwajo, ßo dźakujo poßměwasche a rjekny kóchu nucźeny:

„Wy scźe jara pschecźelny.“

„Ale wy ßo njetrjebacźe bojecź, so budu waß pschezo a wschudźom scźěhowacź, nihdy! Hižo jutsje wotpucźuju; ale ßym pytnył, so wy stajnje ßamotne scźeżki pytacźe a duż ßebi myßlach, ßnadź móżu tutoho knjesa na tu abo tamnu rjanoscź lěßa kedźbneho scźinicź, hlejcźe, to bě pschicżina, cźeho dla ßym ßo wam prjedy snateho scźinił.

Jan wodychny, jeho njedowěra ßo shubi:

„Sa tu pschecźelnoscź ßo wam wutrobnje dźakuju!“

„Ale proschu waß, to rěcźe hódne njeje! Na pucźowanju dźe cźlowjek wjele hary njecźini.“

Powjedajo ßebi nětkole dale dźeschtaj.

Jan zyle sjawnje powjedasche, schtó wón je a s wotkal je pschischoł. A druhi ßo sa ßwětneho dundaka wudawasche, kotremuż jeho poměry dowolachu, dźenßa tu a jutsje tam pschebyważ.

Hakle nětkole Jan na ßwojeho pschewodnika trochu dokkadnischo hladasche. Woprawdźe, we waschnjach a w zukej bytoscźi zuseho bě nješchto, s cźehoż mohko ßo ßudźicź, so je tón cźlowjek wjele pucźował; jeho drasta bě jednora a woßebna a runje tak wjedźesche ju noßnicź, jeho pohiby běchu ßwobodne a wustojne, jeho rěcź bě na sdźěłanoscź sapodobna a duchapołna; Janej ßo jeho sabawa jara salubi.

Na dobo zusy rjekny:

„Jeli so chcźecźe ßo mojemu nawjedowanju dowěricź, chzu waß nětkole do tak mjenowaneje schkałoby dowjescź; to je jena s najkraßnischich městnow zyłeho lěßa we wokolnoscźi.“

„Rady chzu s wami hicź“, Jan rjekny.

Zusy na wusku scźeżku pokasa:

„Potom dyrbimy tamle nuts!“

Wonaj po wuskim na poł cźěmnym pucźu powjedajo a żortujo krocźeschtaj, a Jan ßo dale bóle wjeßelesche. so bě tajke sjajomstwo scźinił. To bě spodźiwnje rjany pucź, schtomy ßwoje hałsy hromadu stykowachu, tak so bjeskónczńu khłódnizu tworjachu, jenoż zyle ßkabje ßo tu a tam s kónczna pruha pschedobywasche. Nichtó jeju njesetka. Hdyż dźeschtaj tak něhdźe poł hodźiny schłoj, ßo zusy na druhu scźeżku wobrocźi. Pjecź mjeńschinow hischcźe dźeschtaj a potom na wuschschinu dozpěschtaj.

„Ssmój na kónju!“ zusy sawoła, „a nětkole mi prajcźe, hacź ßym wam pschewjele wo rjanoscźi tehole městna powjedał. Nimam prawje?“

Jan woprawdźe njewjedźesche, schto prajicź. Wot tam běsche kraßny roshlad na zyku wokolinu.

Njerěczo a kedźbliwje Jan na tutón wulkotnje rjany kruch semje hladasche.

Njenadźizy wón saczu, so jeho dwě ßylnej pjascźi pschimnyschtej a sa wokomik jemu twjerdy rubischkowy ßuk mjes subami tczesche, tak so bě jemu, kaž by ßo dyrbjał sadußnicź — saßo sa wokomik běschtej jemu ruzy na khribjecźe hromadu spinjenej, potom bu snak potorhnjeny, potom na mjehku mochowu semju padny a sa wokomik posdźischo běschtej też jeho nosy s wuskimi worzlowymi spinkami sespinanej; bjes pomozy, na ßmjercź wustróżany, tak tu leżesche a hischcźe pschezo s wěstoscźu njewjedźesche, schto bě ßo s nim tak njejapzy stało.

Psched nim zusy stejesche, na njeho s helskim poßměwom hladasche a rjekny:

„Nětkole drje mi wy, knjeże Larako, dowolicźe, so bych sa trochu wcźipny pobył.“

Potom wón s njewurjeknitej wustojnoscźu porstow sespinanemu wschitke saki pschepasta. wotewsa jemu cźaßnik, pjenjeżnu móschniczku, listownju a pjerschcźeń. Potom wotpiny jemu na wokomik spinzy na rukomaj, dźerżesche Jana sa jenu ruku widlischcźojcźe krucźe, wußlčka jeho s druhej ruku ßuknju a laz a potom jemu saßo rucźnej spinzy pschicżini; na to jemu na nětotre minuty też spinzy na nohomaj wotpiny, jeho khołowy wußlčka a potom jeho saßo dospołnje wuspina. To wschitko ßo sa krótki cźaß dokonja a ßo s wobdźiwajomnej spěschnoscźu a s dospołnej wěstoscźu sta.

„Dźakuju ßo wam zyle pschißłuschnje, knjes Larako!“ zusy wußměschejo ßo woschcźerjesche, „so scźe namaj woběmaj wěz takle lohku scźinili.“

Po zyłym cźěle dyrkotajo a se skobami njemdrjo tu Jan hacź do koschle a spódnich khołowow wußlčkany leżesche. Ale hnydom też dorosumi, so bě zyle bjespomozny pschecźiwo tutemu pschekłepanemu rubjeżnikej, a duż jemu niczo druhe njesby, khiba so ßo s měrom do ßwojeho woßuda poda.

Mjes tym bě tamón s małeje skoroweje khěżki, kotraż skhowana pod starym bosowym kerkom stejesche, mały pucźowanski waczok wucźahnył; do teho wón rubjene wobleczenje sawali a potom saßo k Janej pschistupi.

„Potajkim hischcźe vas ßo wam nanajlěpje dźakuju, luby knjes Lorako, wotpinu wam nětkole spinzy na rukomaj, so tule horkach sahłódnicź njetrjebacźe; pschetoż wot kraßneho roshlada tola njebudźecźe móz na stajnje żiwy bycź. Spinzy na nohomaj pak budźecźe ßej dyrbjecź ßam wotpinycź, to drje je někomu, schtóż to njesmaje, trochu spróżna a wobcźeżna wěz, ale wy rosumicźe, so dyrbju ßo ja najprjodży na wěstotne městno wukhowacź. A hdyż chzecźe ßo posdźischo sdrascźicź, to ßo trjebacźe jenoż do teje khěżki podacź, tam drastu namakacźe. Wam wschak ßym s tutym małym wołóżenjom waschehо wobßedźeństwa lědma wulkeje schkody naczinik, to ßej myßlu, pschetoż wy scźe wobdarjeny spißowaczel a jeli so s tuteho podawka powjedańczko wudźěłacźe, wam myto sa njo schkodu dospołnje saruna, haj, wy dyrbicźe mi hischcźe dźakowny bycź sa to, so ßym wam tak sajimawu „maczisnu“ wobstarał! A duż mi jeno hischcźe to sbywa, so wam na waschе ßamotne wukhody mnoho wjeßela pscheju, mějcźe ßo rjenje, mój luby knjeże Lorako!“

Rubjeżnik ßebi sdwórliwje kłobuk scźeże a spěschnje stupajo po druhim boku hórki ßo shubi.

(Skónczenje pschichodnje.)

Zyrkwinske powjesćze.

W Michalskej zyrkwi śmeje jutsje, 6. njedźelu po ßwj. Trojizy, rano we 8 hodźinach farał Rěda ßerbsku powjednu wucźbu, dopoldnja w 9 hodźinach śmeje duchowny Tyscher ßerbske a ½11 hodźin němske předowanje

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj wotmeje farał Rěda wucźbu s němskej konfirměrowanej mkodźinu.

Tydźenske sastojnske dźěła śmeje farał Rěda.

Semrjecźi:

W Michalskej maßadźe: Max Alfred, Wylema Artura Witaka, dźěłaczerja na Židowje pod hrodom, ß., 8 m. 8 d. — Johana Khrystiana Panaschowa, Michała Panascha, invalidy na Židowje, mandźelska, 63 l. 3 m. 5 d.

W druhich wozadach: Jan August Pjetrasch wobydlerz w Hunczerizach, 68 l. 8 m. 24 d. — Ján Ernst Stanga, zimnoscźer we Wichowach, padnył we bitwje. 38 l. 3 m. — Augusta Elsa Mokerowa. Adolfa Mokera, wyschicheho schwajzarja w Pomorzach, w tu khwilu na wojownischczu mandźelska, 31 l. 6 m — Marta Elsa Schiwartez, służobna dźowka w Lichanju, 16 l. 7 m. — Herman Krawz, Augusta Krawza, kowatsteho mischtra w Lipiczu, ß., 17 l. —

Jan August Kern, khěžkař w Porschizach, 74 l. 3 m. 29 d. — Khrystiana swud Proftowa w Kubschizach, 67 l. 3 m. 20 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Jutře, 6. njedźelu po Zwj. Trojizy, smeje rano 1/2 8 hodźin farař Kschižan Serbsku spowjednu wuczbu, popołdnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Voigt Serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Sšrjedu wječor we 8 hodźinach wotmeje so Serbska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Jutře, 6. njedźelu po Zwj. Trojizy, smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Bójz Serbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin smeje farař Dmaschk Serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach wotmeje kschesćijanske towaršstwo mužkeje mkodźinu shromadźisnu.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach wotmeje kschesćijanske towaršstwo žónskeje mlodźiny shromadźisnu.

Zyrkwinske powjesćze s Njeßwaczidła.

Jutře, 6. njedźelu po Zwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach Serbska spowjedź, popołdnja w 9 hodźinach smeje farař Waltař Serbske a 1/2 11 hodźin němske kemschenje.

Njedźelu popołdnju w 3 hodźinach wotmeje duchowny Mrosak-Lupojski w kapałzy w Sarečzu Serbske a w 4 hodźinach němske kemschenje.

Zyrkwinske powjesćze s Rakez.

Jutře, 6. njedźelu po Zwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach Serbska spowjedź, popołdnja w 9 hodźinach Serbske a 1/2 11 hodźin němske kemschenje.

Přichod zyrkwinymi durjemi so kollekta za hornjołužiski skutk luboscze sběra.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach wotmeje so poswjedźenje zyrkwinskeho přjódkstejerstwa.

§ Drażdżan do Shorjelza.

| | | |

Pschepołoženje pschedawarńje.

Wot wutory 3. julija

ßo naju

woßebita pschedawarńja rybowych, delikateßowych a ßuschenych tworow

namaka na

ſchulſkej dróſy 8.

Sa derjemĕnjenje a dowĕrjenje, w bohatej mĕrje namaj ſpožčžene, ßo wutrobje džakujo, čeſčženych Sserbow proßymoj, ſo bychu naju tež w naju nowej pſchedawarńi dobročiwje podjerali.

S počeſčowanjom

Otto Weber a mandźelska

ſ firmu **Weberez rybownja.**

Telefon 873.

Kožду džĕlbu

Janſkich jahodkow čerwjenych, bĕlych a čornych,
koßmaczkow,
holanſkich jahodkow,
kißalych wiſchnjow

kupnje

Hornjołužiſka ßadtłóčzrńja

dr. Herrmanna a dr. Wetzki w Budyſchinje

Telefon čiſło 135. **Pſchi kralowſkim walu 10**

Kedźbu! **Kedźbu!**

Wulka džĕlba **ſawarjenſkich ſchkleńzow**

po wſchĕch wulkoſčzach je doſchła, kotrež po tunich płačiſnach pſchedawam.

Max Sträubichen,

zentrala jĕſdnych kołow,

w Budyſchinje na ſwonkownej lawſkej haßy 14.

Hejtman ßo pyta.

Sa moje ryčerſkubło ßrĕnjeje wulkoſče ßo woženjeny wuſtojny **hejtman** pyta, kotryž móže pod wyſchſchim nawjedowanjom ßamoſtatnje hoſpodaricź, a kotrehož žona ma nlokarſtwo wobſtaracź. Naſtup ßłužby 1. oktobra lĕtßa.

Žadarjo ſa tutym městom chzyli ßwoje woßißma knježemu rentſkemu hamtej w Delnim Wujĕſdže (**Uhyſt** in Schleſien, Kreis Hoyerswerda) póßłacź. Woßobinſke pſchedſtajenje ßo hakle po doſtaczu powjeſče pſcheje.

Benzol

na pſchiſwolenſke wopißmo ſaradźuje

Otto Engert

w Budyſchinje.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni čaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedzicź** dacź njech dže k čaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenčź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźĕło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wulkadne wokno, ſ płaczíſname wupołożene, wobhladacź.**

Koſa

młoda, dobra je na pſchedań w Čornych Noßlizach čiſło 40.

Dla ſkhorjenje nĕtčžiſcheje bórſy młodu čiſtu

ßłužobnu holzu

pytam.

B. Märklowa

w Budyſchinje pſchi lawſkich hrjebjach 6.

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć

zmĕje da-li Bóh, jutře njedźelu 15. julija pop. w 5 hodź. w Hönčec hoſćencu ſwoje měſačne poſedźenje.

Wšĕ lube ſobuſtawy a hoſći w bohatej ličbje wočakuje.

předsydstwo.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a w štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 29. **Sobotu 21. julija 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rozprawa.

20. julija. Wječorne wojowniščeźo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

W Flandernskej po deščeźowym dopołdnju so artilleriske wojowanje sako jara poćahli. Njepřećelske wupady pola Lombardzyde a k ranju wot Messines so njeuspěchu. — Přećiwo Artoiskej fronće živa tśelenża. Mjes La Bassee kanalom a Lens hač k krótkemu ranju wot Loos, pola Gavrelle so w nozy postupowanje bataillonow wróćo cźišnychu. Też pola Monchy po žnylnej tśelnży Jendźeleženio s nowa nadběh sćinichu, tola wuspěcha niedozpichu. — K krótkemu wječorej wot St. Quentina Franzowsojo po tśikróćnym niewuspěšnym nadběhu pśećiwo hrjebjam, kotrež žmy dobyli, krwawne schkodowanje poćerpichu

Wójsko němskeho kronprynza.

K dołhemu wječorej wot Craonna gardźine wojazy po krótkej žnylnej tśelenży dźele franzowskeho steńišćeća na Smiskej horje wsachu. Njepřećeźel so njemdrje wobarasche a ćeźko schkodowasche. Piches 375 muži je so sajało. wjele kriebiowych brónjow je so sebrało. Hakle wječor Franzowsojo napśećeśne nadběhi cźinjachu. přichi ćeźkim nóznym wojowanju so někotre pśeńerowy, kotrež běchmy dobyli, sako spuśćeźichu.

Přichi druhich wójskach, też přichi wójsku wójwodu Albrechta njebě wośebitych podawkow. Khiba so so někotre wojowanja w pśedpołu sa naš pśihodnje minychu.

Rańśe wojowniščeźo. Fronta generalneho pólneho marschalka bawerskeho kronprynza Leopolda.

1. julija bě rukke knježerstwo w rańśej Galizijskej dźěl ruskeho wójska k offensiwie dowjedło. kotraž po knodnym wopśědnym wuwuspěchu dla wulkeho schkodowanja bórzy wosata. Ruski wojak, kotrebož pśećeźe sa měrom so ško na wśěch městnach naśeje fronty se spytanym přichibližanjom wobkwědźi. bě so sako wodarmo sa swojakarjow wobrotwał. — Na rukke nadběhi wotmołwjejo su naśi wojazy wječora nawśećeźny nadběh sawočeli. Pod wośobinskim nawjedowanjom kronprynzowskeho hłowneho roskazowarja so němske armeekorpsy po wuspěšnym artilleriskim přichotowanin do rukich steńišćeźow mjes Seretom a Slotej Liwu dachu a so přiches tśi žnylne sakitanske stejišćeća pśechodobuchu. Njepřećeźel ćeźke. krwawne schkodowanje poćerpi a so rozpuśćeźeja zdrasche. Hač do přichołdnja su so někotre tyšacy jatych přichowiedźile. — Pola Jakobstadta. Dwinska a Ssmorgona. pódla Stochoda a wot Slotej Liwy hač k połodnju Dnjestra tśelenża s dźěła přichěgrasche. Někotre wupady a nazdyne wobkonjenja wjazy krótkej krjanemu podźelnemu wuspěchej dowjedźechu.

Fronta generalneho wyšeho arcywójwody Josefa.

W połnóžnych Karpatach žnylnischa tśelenża dušli w poślednim cźašu. Też w horach k ranju Kezdia Vasarhelyskeje doliny je wojowanje přichěgrało.

Přichi wójsku generalneho pólneho marschalka s Mackensena a přichi mazedonskej fronće nieje nicho noweho.

Pśeni generalny kwartérski mišchtr: Ludendorff.

Nowa wójnska pożeżonka so pschiwolila.

Němski knježerstwowy žesm je po tśeźim cźitanju 15 milijardow noweje pożeżonki bjes debatty pschiwolił. Jenož njewotwišni sozialdemokratojo pschećiwo njej hłosowachu. B.

Awstriska wójska rozprawa.

19. julija: K połodnju Kaluscha (w Galizijskej) Rußojo žylne mozy nastajiwschi hórki wróćo dobuć spytachu, kotrež běchu so jim wutorhnyłe. Jich napinanja so pschi jich žylnym schkodowanju njeporadźichu. K połnozy Dnjestra po wuspěšnych wupadach živa artilleriska tśelenża žlědowasche. kotraž so dźenża rano na někotrych městnach mózne poślni. Też we Wolynskej awstrisko-wuherske a němske wotdźelenja s wuspěchom wupady cźinjachu. B.

Franzowska wójska rozprawa.

18. julija: K wječorej a k ranju wot Cerny so artilleriske wojowanje kónz nozy khětro poślni. Mały pschežłapjazy nadpad pschećiwo małym wotdźelenjam k połnozy wot Vienne le Chateau wotpokasachmy. Na wječornej kromje Argonnow někotrych nieprschećelskich wojakow sajachmy. Na lěwym Maasynym briosy Němzy po žylnej tśelenży wiazy króć napschećne nadběhi pschećiwo stejišćeźam cźinjachu. kotrež běchu so jim wčera wot Avocourtskeho lěsa hač k wječornemu briobej hórki 304 wsake. Wschě jich nadběhi so s krutym napschećostacźom naschich wojakow slemichu. kotśiž jim krwawne schkodowanje nacźinichu, ani najmjeńschi kruch dobyteje krajiny njespuśćeźiwschi. B.

Jendźelski kral w Franzowskej.

Jendźelski kral a jeho mandźelska stej wot 3. hač do 14. julija jendźelske wójsko w Franzowskej wopytałoj. Kral je tśelne kriebie wopytał, někotr hodźiny pola portugalskich wojakow pschebywał a přichi wotducźu duschatych žrunow pschitomny był. 10. julija so kralowskaj mandźelskaj s presidentom Poincaréom setkaschtaj. 12. julija kral franzowskich generalow Francheta, d' Espereya a Pétaina pschija. B.

Jendźelska wójskowa rozprawa.

18. julija: K ranju wot Monchy le Preux naschi wojo dalschu krajinu dobuchu a też někotrych Němzow sajachu. Cźiniacźe wuspěšne wupady k dołhemu ranju wot Osttaverne a wot Borsinahe. Wjele njepřećeźelow je so morilo a so sajało. Naše patrouille pola Wieltje jene njepřećeźelske wupadanske wotdźelenje wotehnachu. B.

Jendźelski nadpad na němske pschekupske łódźe.

Niedźelu wječor su jendźelske torpedowe cźołmy a sanicźe niedaloko hollandskeho brjoha němske pschekupske łódźe, kotrež so žonu w pschełwodnym cźahu po morju jědźechu, nadpadnu. Schtyri němske łódźe su so potopiłe, tři su pusty brjoh na dno morja stajiłe a dwě su jendźelske łódźe do Jendźelskeje wotwjedźe. Hollandski „Algemeen Handelsblad" pišo: Dwohałasaj so barke njeńjeba, so je so nadpad smutsa naschich knježerstwowych morskich trjebarjow sćinił. Němsku łódź „Lanilin" kotraž bě na brjoh sajeła, su jendźelske łódźe s tśelenjom sapalile. B.

W rozprawje hollandskeho łódźerstwowego departementa

so praji: Sabe rano 16. julija straźnizy brjohowoje straże 7 cźežkich łódźow njeznateje narodnosće po morju hollandskeho knježerstwa k połnóžnej stronje ječ widźachu. ¼7 hodźin jedyn briohowy straźnik 20 jendźelskich wójnskich łódźow wohlada, kotrež smutska knježerstwowego morja do wikowanskich łódźow tśelecź poćachu. Wójnske łódźe schtyri wikowanske łódźe pśeća wsachu, hač runje wone w hollandskim knježerstwowym morju jědźechu. Dwě w runcj

měrje k brjohej sawadźischtej, hdźež žo do njeju hischcźe pschezo tšělesche. B.

Jendźelska admiralita je wo nadpadże na němske pschekupske łódże pschi hollandskim brjosy, 17. julija, žlědowazu rosprawu wossjewiła:

Někotre s naschich lohkich kschižakow, kotrež po połnóznym morju patrouilluja, wczera dopołdnja někotre němske parne łódże wohladachu a dachu jim znamjo: Sastanycź! S łódże hicź! a prědku psched nimi tšělachu. Po pschikasni pak žo njeczinjesche, łódże na stronu k hollandskemu brjohej cźěkachu. Dwě, kotrejž běschtej s naschej tšeleńzu cźežko wobschkodżenej, k brjohej dojěde-schtej, schtyrjom druhim žo pucź salehny, a my je sasłapichmy. Nasche saniczaki, kotrež je se žwojimi muźstwami wobžadźichu, je pod žamžnej paru wotwjesechu. S dweju bě muźstwo cźełko, muźstwo dweju druheju žo saja. Te schtyri łódże w jenym pschistawje nascheho kraja leża; wone rěkaju: „Pellworm", „Brietzig", „Marie Horn" a „Heinz Blumberg".

Potepjenje jeneje wulkeje jendźelskeje łódże.

Reuterez telegrafowarńja powě: Wulka jendźelska łódź „Vanguard" je, hdyž w nozy k 9. julijej w jenym pschistawje sakótwizowana stejesche, do powětra sleczika a žo hnydom podnórika. Smutska łódże bě žo rosbuchnjenje stako. Jenož dwaj matrosaj a jedyn offizěr žu žo wukhowali. Poźledníschi je mjes tym wumrjek. 95 muži s muźstwa njeběchu w cźażu rosbuchnjenja na łódźi.

Bitwiska łódź „Vanguard" je žo w lěcze 1909 natwariła a 10.000 tunow wody wucźischcźowasche. Wona bě s dźežacź 30,5 zentimetriskimi kanonami wobrónjena a měješe 870 muži wobžadki.

B.

Pscheměnjenje mjena w jendźelskim kralowskim domje.

Kaž žo s Londona pische, je kral, kotryž žo hacź dotal Koburg-Gotha mjenowasche, wutoru w poźedźenju tajneje rady mjeno Windsor sa žebje a žwój dom pschijak. B.

Ruska wójskowa rosprawa.

16. julija. Pschi Delnjej Lomnizy bě tšeleńza s tšělbow a artilleriske wojowanje. K dołhemu ranju wot Kalusza Němzy rano 15. julija njemdrje nadběhi cźinjachu a naschich wojakow psches Lomnizu wróćo cźišnycź spytachu. Sskaby po liczbje, tola žylny po khrobłoscźi, Kinburnski regiment, kotrehoż frontu hłowne hromady Němzow nadběhowachu, nadběhi wotpokasa. Roskasowar Kinburnskeho regimenta, wyschkowski leutnant Ssimonow, žo srani. S khroblym hejtmanom Zipowom, kotryž regimentowe roskasowarstwo pschewsa, žo žobustorhnywschi regiment k offensiwje pscheńdże a njepschecźela wróćo cźišny, pschi cźimž jenu schkodu nacźini a jatych a maschinske tšělby sebra. Na fronce mjes Landestreu—Ldźianami—Kražnej je žo zyły dźeń wojowało. Po horzym wojowanju žo Awstrisźy se wšy Ldźianow wuhnachu. Tola pod cźischcźom reservow, kotrež běchu s Rosnatowa doschle, a dźiwajo na wulke schkodowanje nascheho offizěrskeho korpsa naschi wojazy něschto wróćo dźěchu a žo na rańschim kónzu Ldźianow postajichu. Wschi wojowanju 15. julija žmy 16 offizěrow a něhdże 900 Awstriskich a Němzow sajeli a někotre maschinske tšělby sebrali. Wscho hromadże žmy wot 1. hacź 13. julija 834 offizěrow, 35 809 wojakow sajeli, 93 cźežkich a lohkich kanonow, 28 hrjebjowych mörserow, 403 maschinskich tšělbow, 44 minymjetakow, 45 bombymjetakow, 3 płomjenja mjetaki, 2 lětadle a wulku hromadu wschelakeho maschinskeho materiala sebrali.

K dołhemu ranju wot Kalusza Němzy wot 16. julija rano sašakle nadběhi cźinjachu, kotrež naschi wojazy wotpokasachu. Taktiskich spchiczinow dla žo naschi wojazy, kotsiž běchu hižo Lomniznym lěwy brjóh wobžadźili, na prawy brjóh wróćo wsachu, pschi cźimž drje Kalusch wopuschczichu, tola wažne rězyne pschekhody schkitachu. Pola Nowizyi Jdźianow, Kražneje naschi wojazy dalsche nadběhi cźinjachu, so bychu njepschecźela psches Lomnizu wróćo cźišli, njepschecźel je sašakłoscźu napschecźo stejesche. Wokoło wjeczora žo jeho huste cźrjódy na wješ Kamjeńki nastajichu. S wopředka naschi wojazy njepschecźela wróćo sbichu a wješ Dewizu wobžadźichu. Cźerstwe reserwy njepschecźela s wobžadźeneje wšy sašo wuhnachu. Sašaksiy jěsdni, kotsiž běchu s konjow slěsli, žo pschi wotpokasanju njepschecźelskeho nadběha skutkownje wobdźělichu.

Rumunska fronta: Wobhonjerske wotdźělenje pod wyschkom Chabrokom žo wšy Dunajeweza pschi žw. Jurjowym rěcźnym rukawje nad Dunajom smozowa. Dwě njepschecźelskej kompagniji, kotrejž tam stejeschtej, žo s wjetscha sajeschtej, sbytni cźekachu, pódla teho jenu kanonu, 2 maschinskej tšělbje a druhu wójsku potrjebu sebrachmy.

18. julija: Ssylna njepschecźelska tšeleńza pola wšy Potutorow k połodnju Brěsan a pola Halicza. K połodnju wšu Nowizy (k połodnju Kaluscha) njepschecźelszy wojazy po žylnym artilleriskim pschihotowanju nadběh sczinichu a jenu hórku dobuchu. Naschi wojazy pomaku na liniju rěki Berenizy wróćo dźěchu. Hodźinu posdźischo njepschecźel s nowa wot Nowizy naschich wojakow nadběhowasche; wón žo se schwarnym napschecźnom nadběhom naschich pěschkow a jěsdnych wróćo sbi. Spomnjenu hórku sašo wobžadźichmy. B.

Ruske zofanje s Kaluscha.

Winskim nowinam žo 18. julija s Lwowa telegrafowasche: Wczera je zofanje Rußow s Kaluscha wulzy pschešłapiło. Wono zyle njewocźakane pschińdże a žo s tym wukożuje, so žo wustupaze ruske stejischcźo k wjeczorej wot Kaluscha w poźlednim wokomiku wróćo wsa, dokelž žo Rußojo bojachu, so je njepschecźel wobstupi a so žo ruske diwisije sjimaja. Rußojo žo hacź k Ssiwzy wróczichu. B.

Ssamostatnosćz Wukrajiny.

Nakhwilne knjeżerstwo je wobsamkło, sa Wukrajinu (połodnischu Rusku) generalny sekretariat pschiprawicź. Jeho sastojnikow knjeżerstwo a wukrajinska zentralna rada pomjenuje. Dale dyrbi žo plan sa rosrißanje leżonnostneho praschenja we Wukrajinje wudźěłacź. Tele plany žu sa to postajene, so bychu žo wustawu dawazej shromadźisnje pschedpołożike.

Dokelž ma nakhwilne knjeżerstwo sa nusne, so žo sa cźaż wójny wójskowa wojowanska jenosćz sakhowa, ma wono naprawy sa schkódne, s kotrymiž by žo tale wojowanska jenosćz pschikrótschika. S dobom pak ma knjeżerstwo sa mózne, so žo na narodnu jenosćz Wukrajinow we wójsku dźiwa. S pschihłoßowanjom wukrajinskeje zentralneje rady žo wójnskemu ministerstwu, zentralnemu stabej a hłownemu roskasowarjej wukrajinszy wożebicźi sapóßkanzy pschidadża.

W Ruskej dyrbja wschě jenotliwe ludy žamostatnosćz dostacź. Kaž italske nowiny „Secolo" s Kijewa powjedża, je Kerenski wukrajinskim sastupjerjam prajił, so žo wón wo to prózuje, so by žo ruska swjatkowa republika se žamostatnoscźu jenotliwych ludow sakożiła. B.

Spjeczeńza wukrajinskich regimentow.

Kaž „Noweje Wrjemja" pische, žu žo někotre wukrajinske (makoruske) regimenty 12. a 13. diwisije pschi offensiwje w Galizinskej spjeczike. Wone žo sapowjedźichu, postupowacź a někotrych offizěrow sajachu. Nowiny „Dźeń" temu pschisponnja, so pola órnhich regimentow podobne wobstejnoscźe knjeża. W Kopjeczniznj je teho runja k spjeczeńzy doschło. Dwaj regimentaj staj pjecża wjetschi dźěl žwojich offizěrow skónzowałoj, a staj žo sapowjedźikoj, s deputaziju dźěłacźerskeje rady jednacź. Tež tejle regimentaj staj s Wukrajinskeje B.

Pscheměnjenje w ruskim ministerstwje.

Finanzny minister Schingarew, minister roswuczenja Manilow, minister sjawneho podpjerenja, wjerch Schachowskoj, žu wotstupili. Prokopowicz je žo sa ministra wikowanja a industrije a Cźarnowski sa ministra roswuczenja pomjenowak.

Mjenowani ministerjo žu dla wukrajinskeho praschenja wotstupili. W Kijewje běchu ministerjo Kerenski, Terestchelli a Nekražow s wukrajinskej radu dojednali. Nakhwilne knjeżerstwo a rada dyrbjeschtej wosjewjenje wudacź, s kotrymž žo wobostronski wobkhad srjadowa. Ministraj běschtaj w Kijewje wudźěłany projekt wobdźěłakoj a radu s tym spokojikoj. Tole wucźinjenje žo w ruskim ministerstwje pruhowasche a rosdźěl měnjenjow sbudźi. Ministerjo liberalneje strony žo pscheczźiwo pschewulkim pschisiwolenjam napschecźo Wukrajinje wuprajichu a wotstupichu. B.

Wojerske njeměry w Pětrogradże.

Reuterez telegrafowarńja 17. julija s Pětrograda powě: Wczera wjecźor k wulkej demonstrazi Bolschewikow dóndże. Hodźiny dołho automobile s wojakami, matrosami a zywilistami, kotsiž

běchu ſ tſělbami wobrónjeni, po měſeze jězdźachu. Pſchi Newſkim proſpekeze ßo tſěleſche; někotre woßoby ßo pſchi tym morichu. Prěni maſchinſkotſělbny regiment je pſchede wſchěm ſběžk naſchkarak. Mjes demonſtrantami běchu wotdźělenja Pawlowſkeho a Moſkowſkeho grenaděrſkeho regimenta. Wojazy cźiſchczérnju nowin „Noweho Wrjemjenja“ wobßadźichu a ßebi wunuſowachu, ſo ßo napominanje ſa lud wocźiſchczi, ſo by nakhwilne knjeżerſtwo powalił. Wolinſki, Letowſki, Iſmailowſki a Ssimeonowſki regiment ßu ſměrom. Garniſony w Oranienbawmje, Zarſkim Sselu a Peterhofje ßo po pſchikaſnjach dźěłacźerſkeje rady ſkłoźuja.

Po njeměrach ßu wukonjaze wubjerki dźěłacźerſkeje a wojerſkeje rady a ratarſkeho kongreßa ſa wſchitkich dźěłacźerjow a wojakow w Pětrogradze błědowaze napominanje woſjewiłe:

Njeſnate woßoby Waß napſchecźo powſchitkownej a jenomyßlnej woli, też pſchecźiwo woli ſozialiſtiſkeje ſtrony, napominaju, ſo byſchcze ſ bróniemj w ruzy na drohu ſchli a pſchecźiwo roſpuſchczenju regimentow ſakrocźili, kotrež ßu ßo pſchi fronczе ſe ſłóſtniſkim ſranjenjom ßwojeje winowatoſcze k revoluziji wonjecźeſcźiłe. My, ſaſtupjerjo revoluzionarneje demokratije zyłeje Ruſkeje, Wam prajimy, ſo ßu ßo te regimenty po ſadanju wojerſkich wubjerkow a po pſchikaſni wójnſkeho miniſtra Kerenſkeho, Waſcheho wuſwolenza, roſpuſchczíłe. Kóźde wuſtupowanje ſa roſpuſchczene regimenty ßo po tajkim ſchecźiwo naſchim bratram měri, kotſiż ßwoju krej ſchi fronczе roſliwaju. Dopominamy Waß na to, ſo ſana wojerſka jenoſcź bjes woßebiteje dowolnoſcze hłowneho roſkaſowarja, kotryż je ſ nami ſ jena, njeßmě ſ brónju w ruzy wuſtupicź. Mjenujemy wſchitkich, ktſiż ßu tule pſchikaſnju pſchеſtupili, ſłóſtnikow a njepſchecźelow revoluzije a wſchě naprawy cźinimy, ſo by ßo tale pſchikaſnja pſchewjedła.

S dobom je nakhwilne knjeżerſtwo błědowaze woſjewjenje na drohach pſchibicź dało: Dźiwajo na wobronjene demonſtrazije wěſtych wojerſkich jenoſcźow 16. julija a w nozy 17. julija, pſchi kotrychż je ßo liczba woßobow ſraniła, ßo wſchě demonſtrazije ſakaſaja. B.

Roſtſělenje jeneho żeleſniſkeho moſta w Ruſkej.

Se Stockholma ßo 19. julija powě: Pola dwórniſcheza w Wjatzy w Ruſkej je ßo żeleſniſki móſt do powětra tſělił. Teho dla je ßo woßebity cźah domoj pucźowazeho amerikanſkeho póßłanza wo 31 hodźin ſapoſdźił. B.

Twar 22,000 amerikanſkich lětadłow.

Kaž Reuterez telegrafowarnja ſ Waſhingtona powě, je ludowe ſaſtupjerſtwo ſjednocźenych ſtatow połnózneje Ameriki 640 milijonow dollarow k twarej 22,000 lětadłow jenohłóßnje pſchiſwoliła. B.

Parižſki „Matin“ ſ New-Yorka powě, ſo ßu ßo 16. julija wſchě łódźerńje ſjednocźenych ſtatow ſwjaſkowym wyſchnoſcźam podſtajiłe a ſo knjeżerſtwo wſchě ßo twarjaze worzłowe łódźe ſebjerje. B.

Khěżorſtwowy kanzler Bethmann-Hollweg wotſtupił.

Pſchecźiwniſtwo Wſchoněmzow, konſervatiwneje a nationallibералneje ſtrony pſchecźiwo Bethmannej-Hollwegej je ſkónczńje tuteho ſ khěżorſtwoweho kanzlerſtwa wucźiſchczało. Wjetſchina w khěżorſtwowym ßejmje, wobſtejaza ſ zentrumſkeje, ſozialdemokratiſkeje a dopředkarſkeje ſtrony, na kotruż bě ßo wón ſepjerał, jeho wopuſchczi a jeho njeſakitowaſche, dokelż ßo wón komdźeſche, do żadanjow tutych ſtron ſa ſkónczenjom wójny a parlamentiſowanjom knjeżerſtwa ſwolicź. Wón drje bě ßebi jenake wólbne prawo ſa pruſki ßejm wunuſowacź dał, tola ſ tym ßebi njebě pſcheczelſtwo ſozialdemokratiſkeje a zentrumſkeje ſtrony ſdźeržecź mohł. Sa to bě njemdre njepſcheczelſtwo konſervatiwnych pſchecźiwo ßebi ſbudźił. Sańdźeny pjatk je khěżor Bethmanna-Hollwega po jeho próſtwje ſ khěżorſtwoweho kanzlerſtwa ſpuſchcził a na jeho měſtno dr. Michaeliſa, ſtatneho komißara ludoweho ſeżiwjerſtwa, pomjenował. Wjetſchina khěżorſtwoweho ßejma ßo pſchi nowowobßadźenju kanzlerſtwa njeje praſchała. Dr. Michaelis je ßebi jako wodźer ludoweho ſeżiwjerſtwa ſe ßwojej krutej wolu, ſe ßwojej raſnoſcźu a njeſtronitoſcźu pola wſchěch politiſkich ſtronow khwalbu a pſchipóſnacze dobył. Teho dla móżeſche ßo wocźakacź, ſo wón najmjenje pſchecźiwniſtwa w khěżorſtwowym ßejmje nadeńdże. S nim prěni krócź jedyn njeſemjan na cźoło khěżorſtwoweho knjeżerſtwa ſtupi. B.

Rěcź noweho khěżorſtwoweho kanzlera dr. Michaeliſa na khěżorſtwowym ßejmje.

Nowy khěżorſtwowy kanzler je ſchtwórtk w khěżorſtwowym ßejmje ßwój politiſki program roswił. W najkhutniſchim cźaßu je ßo zentnarſka cźeża na jeho ramjeni położiła. K Bohu ſhladujo a ſ dowěrjenjom do němſkeje mozy je wón ßebi to ſwěrił a budźe wězy hacź do poßlednjeho poddacźa ßłużicź. Wón ma połne dowěrjenje do dobycźa Němſkeje. Wójna podmórſkich cźołmow, kotruż Němſka w nuſnym wobaranju a k pſchikrótſchenju wójny wjedźe, hiſcheze wjazy dokonja, hacź je ßo wot njeje nadźało. Wopacźne powjeſcźe, kotrež ßu ſ tajnych poßedźenjow do ſjawnoſcze wuſchłe, ßu khwilu ſacźucźe ßebjeſjebauja ſbudźiłe. To ſ tym ſwißuje, ſo ßu pſchekhwatniwi profetojo wocźakanje wuprajili, ſo budźe wójna ſ pomozu podmórſkich cźołmow we wěſtym cźaßu ſkónczena. Wójna podmórſkich cźołmow pak w ſaniczenju njepſchecźelſkich łódźow to dokonja, ſchtož je dyrbjała. Wona dźeń a bóle jendźelſkemu hoſpodarſtwu a wjedźenju wójny ſchkodźi, tak ſo ßo żadanju ſa měrom njebudźe dołho wajzy napſchecźo ſkutkowacź móz. Rozprawy najwyſchſcheho wójſkoweho wjedniſtwa wo wojerſkim położenju ßu jara dobre. We wjecźorje njeje ßo jendźelſka a franzowſka offenſiwa poradźiła. W ranju je nadběh ruſkeho wójſka pſchi wulkich woporach jenoż mały dobytk wunjeßł a poßlednje dobytki ßu ßo ſaßo wurunałe. Nadźijepołnym rěcźam naſchich njepſcheczelow wo ſapſchinjenju Ameriki ſ měrom pſchipoßłuchamy. Ssmy wuliczili, kelko łódźow je trjeba, ſo by ßo wójſko ſ Ameriki do Europy pſchewjeſło a ſo by ßo tu ſeżiwiło a ſaſtarało. Naſche wójſko, naſche łódźſtwo też tule nowu wěz pſchewinjetej.

Němſka njeje wójnu chżyła. Wona njeje ſa njej żadała, ſo by dobycźe cźiniła a ßwoju móz powjetſchiła. Duż Němſka njebudźe ani dźeń dléje wojowacź, hdyż cźeßny měr doſtanje. Chżemy jenoż jako tajzy měr cźinicź, kotſiż ßu ßo ſ wuſpěchom pſchebědźili. W tutym duchu chżemy my do jednanjow ſaſtupicź, hdyż budźe cźaß k temu. Měr njemóżemy hiſcheze ras poſkicźicź. Hdyż dyrbimy měr cźinicź, dyrbimy w prěnim rjedźe dozpicź, ſo ßo mjeſy němſkeho khěżorſtwa ſa wſchě cźaßy ſwěſcźicź. Měr dyrbi ßo na trajnym wujednanju ludow ſakożicź. Tele ſaměry dyrbja ßo we wobłuku Waſcheje reſoluzije, kaž ju ja ſroſymju, dozpicź. Hdyż njepſcheczeljo ßwoju pożadliwoſcź ſa dobycźemi a ſa naſchim podcźißnjenjom ſpuſchcźa a nam praja, ſchtoż maja nam rjez, potom chżemy ſprawni a k měrej ſwólniwi do jednanjow ſaſtupicź. Hacź do teho cźaßa dyrbimy ſcźerpni a khrobli wutracź.. B.

Nětcźiſchi cźaß je ſa naſche żeżiwjenje najcźeżſchi. Měßaz junij bě najhórſchi. To wjedźachmy, ſo tak pſchińdże. Ssuchota bě roſcźenje ſadźerżała, a huſto je wulka nuſa knjeżiła. Tola nadźiju ßo, ſo ſa krótki cźaß położenje pſchińdże, a ſo ßo wobdleſtwo potom bohatſcho ſaſtara. Wo żnjach njewěm hiſcheze nicźo wěſte, tola wěrno je, ſo budźa lěpſche. hacź ßmy ßo bojeli. Budźemy ſe ßrěnimi żnjemi licźicź móz. We wulkim dźělu khěżorſtwa je hiſcheze ßo cźaßa doſcź deſcheźik naſchoł, ſo ßu běruy roſcź mohłe. Nadźijam ßo, ſo běrny dobry wunoſchk pſchinjeßu. Lětßa je ßo dopokaſało, ſo ßo Němſka też pſchi hubjenych żnjach wuhłódnicź njehodźi.

Wo wißazych praſchenjach ſnutſkowneje politiki njemóżu ßo hiſcheze doſpołnje wuprajicź. Tola chżu błědowaze rjez. Po wudacźu wukaſa wo pruſkim wólbnym prawje wěſo na jeho ſtejiſchcźo ſtupju. Mam ſa wużitne a nuſne, ſo wulke politiſke ſtrony a knjeżerſtwa wużſcho mjes ßobu wobkhadźeja. Mam też ſa pſchecźa hódne, ſo ßo mużoju na wodźaze měſtna powołaju, k kotrymż maja wulke politiſke ſtrony a ludowe ſaſtupjerſtwo dowěrjenje. To wſcho pak je jenoż ſ tym wuměnjenjom móżne, ſo ßo wuſtawne prawo khěżorſtwoweho nawjedowanja k wodźenju w politiży njepſchikrótſchi. Nochżu, ſo by ßo mi nawjedowanje ſ ruki wſało.

Powjeſcźe wo njeměrach w Barlinje

ßu ßo po Němſkej wupſcheſtrěłe. Po ſkónczenju ſhromadźiſnow njewotwißnych ſozialdemokratow je, kaž Wolfez telegrafowarnja powě, hiſcheze niz 500 woßobow w połnóznym Barlinje po drohach cźahało, kotrež pak ßu ßo ßame wot ßebje roſběżałe. Njeſwißomaze dźěle tuteje cźrjódy ßo ſ omnibuſami abo po drohowej żeleſnizy do ſnutſkoweho měſta podachu a tam pod nawjedowanjom jeneho ſnateho ſozialdemokratiſkeho wjednika herjekacź ſpytachu. Tale cźrjódka, hiſcheze niz 300 woßobow liczaza, ßo ſ poliziju bjes kóźdeje próży a bjes kóźdeho ſawołanja k połodnju a k połnozy wot Lipow roſpjerſchi. B.

Deputazija ſwjaſkoweje rady pola Bethmanna-Hollwega.

Swjaſkowa rada je k Bethmannej Hollwegej, hdyž bě khěžorſtwowe kanzlerſtwo ſkožił, deputaziju póſłała. Bayerſki póſłanz, Crabja ſ Lerchenfeld, na wulkoſcź ſaſłužbow ſpominaſche, kotrež je ſebi žo wotžalazy khěžorſtwowy kanzler wo němſke khěžorſtwo dobył a džak ſwjaſkoweje rady ſ cźopłymi žłowami wupraji. Wutrobnje wotmołwjejo žo knjes ſ Bethmann-Hollweg ſa wopokaſane dowěrjenje ſwjaſkoweje rady džakowaſche. B.

Sajecźe němſkich a wuherſkich dopiſarjow w Schwajzarſkej.

Wuherſke nowiny „Az Eſt“ žu ſ Genfa depeſchu doſtałe, po kotrejž žu jich dopiſarja w Luganje, Lamu, a ſaſtupjerja „Frankfurtſkich nowin“, Roberta Guenthera, ſajeli. Też dopiſarja „Barlinſkeho Tageblatta“, dr. Bartha, je tamniſcha wyſchnoſcź napominała, ſo žwoje rospravy wo Italſkej nježmě pſchewótro piſacź; jemu je žo hroſyło, ſo žo hewak ſe Schwajzarſkeje wupokaže. „Az Eſt“ k powjeſcźi pſchiſpomni, ſo je ſa Lamu, kotryž je awſtriſki poddan, kročzele cźinił, ſo by awſtriſke knježerſtwo ſa njeho w Schwajzarſkej ſakročziło. G.

Němſka Norwegſkej žwobodny puć do Ameriki dawa.

Danſke nowiny „Nationaltidende“ ſ Kriſtianije powědźa: Miniſterſtwowy pſchedžyda Knudſen je w norwegſkim žejmje woſjewił, ſo je žo Němſka Norwegſkej ſalubiła, ſo norwegſkemu łódźſtwu puć do Ameriki na žane waſchnje njeſalehnje. B.

Japanſke kanonſke cźołmy w žrjedźnym morju.

Ze Saloniki žo powě: Japanſke kanonſke cźołmy žu do žrjedźneho morja pſchipłuwałe. B.

Wutroba, ty ſkorźiſch!

Wutroba, ty ſkorźiſch! Njewěſch dha,
So po nozy žwita kražne ranje,
Po wſchej tyſchnoſcźi žo pokaſa
Wježelе, kiž wěcźnje ſawoſtanje.

Maſch-li wuſtacź tudy na ſemi
Cźerpjenjow a kſchiža jara wjele,
Njerudź žo a njepłacź, po tebi
Bóh tón Knjes žo žwěru horje bjerje.

Dwělujeſch-li hiſchcźe wutroba,
Počźinaju-li bycź dny cźi cźmowe, mrócźne,
Wěř ty jenož, Boža dobrota
Wuhoji te duſche, kiž žu ſrudne. J. Kruža.

Ze Serbow,

— **(Plahowanje běrnow w małym a wulkim rataŕſtwje.)** Dokelž budźe žo w pſchichodnym lěcźe wobydleŕſtwo Němſkeje ſ wjetſcheho dźěła ſ běrnami ſeźiwicź dyrbjecź, je ſajimawe ſhonicź, kelko běrnow žo mjes małym a kelko we wulkim rataŕſtwje naplahuje. Woprawdźe w Němſkej małe rataŕſtwo hacź horje do 20 hektarow ſamo 60 prozentow wſchěch běrnow naplahuje. Ssamo najmjeńſche rataŕſtwo hacź do 2 hektarow hacź do 15 prozentow wſchěch běrnow podawa. Na wjetſche rataŕſtwo wot 20 hacź 100 hektarow žo 19 prozentow liczi, mjes tym ſo žo wulkoležomnoſcźerſtwa ſ 21 prozentami pſchi plahowanju běrnow wobdźěła. Pola małeho rataŕſtwa hacź do 2 kórzow žo 67 prozentow role ſ běrnami poža-džuje. S pſchibywajcej wulkoſcźu wobžedźenſtwa plahowanje běrnow wotběra, hacź wono pola wulkoležomnoſcźerſtwa hacź do 11 prozentow ſpadnje.

— **(Saniczenje hužańzow.)** K ſaniczenju hužańzowžo žłědowazy wupruhowany žrědk porucza: Po deſchcźu, roſty abo wokrjepjenju žo na kał Domaſchowa ruda (na 1 kórz = 1 zentnar) žypa. Hužańzy žo ſ tym ſ dźěła morja, ſ dźěła wone wucźahnu. Tole woſtypanje žo ſa tſi dny wospjetuje, potom žo žana hužańza w kale wjazy njenamaka. Domaſchowa ruda po ſdaczu też roſcźenju kała hyſi. Schtóž Domaſchoweje rudy doſtacź njemóže, njech do lěža ſ wěchom dźe a njech žebi jón ſ lěžnymi mrowjemi napjelni. Te njech žo na kał wuſtypaja. Mrowje žo hnydom do hužańzow dadźa a je ſkónzuja. Wobaj žrědkaj ſtaj žo jako khmanaj wupruhowałoj.

— **(Cźeſke wuhlo ſa Němſku.)** Bliżſchi cźaſ ma žo wjetſchi dowos cźeſkeho wuhla do Němſkeje wocźakowacź. Kaž je knjeżerſtwowy radźicźel dr. Kuntz w Zitawſkim wokrjeżnym wubjerku ſdźělił, budźe žo měžacźnje 7 milijonow zentnarjow cźeſkeho wuhla do Němſkeje pſchiwožowacź. S teho Saſka poſtajeny dźěl doſtanje. Duž njebudźe wuhlowa nuſa w pſchichodnej ſymje tak wulka kaž loni.

— **(Nowe najwyſchſche płacźiſny ſa žito.)** Preſident wójnſkeho ſcźiwjerſtwa je najwyſchſche płacźiſny ſa žito nowych žnjow poſtajił. Po nich płacźi zentnar rožki 13 hriwnow 25 pjenježkow abo kórz 21 hriwnow 20 pjenježkow we Wrótžławju, Bydhoſchcźu (w Póſnanſkej), Danzigu, Hliwizach (Gleiwitz), Königsbergu a w Póſnanju, zentnar 13 hriwnow 50 pjenježkow abo kórz 21 hriwnow 60 pjenježkow w Barlinje, Draždźanach, Lipſku, Magdeburgu, Roſtoku, Schwerinje a Stettinje, zentnar 13 hr. 75 pj. abo kórz 22 hr. w Braunſchweigu, Bremenje, Kaſſelu, Emdenje, Erfurcźe, Hamburgu, Hannoverje, Kielu a w Zwikowje, zentnar 14 hriwnow abo kórz 22 hr. 40 pj. w Aachenje, Kölnje, Dortmundźe, Duisburgu, Frankfurcźe nad Mainom, Mnichowje, Saarbrückenje, Straßburgu a w Stuttgarcźe. Zentnar pſcheńzy 1 hriwnu, kórz pſcheńzy 1 hr. 70 pj. wjazy dyžli dotal. Zentnar wowža a jecźmjenja płacźi 13 hriwnow 50 pjenježkow, zentnar běleneje hejduſchki 40 hriwnow, zentnar njebělenych jahłow 40 hriwnow, zentnar bělenych jahłow 48 hr. 90 pj.

Tele płacźiſny wot nětka też ſa wowž, jecźmjeń, hejduſch a jahły prjedawſchich žnjow płacźa. Pola pſchipóſnatych hoſpodarſtwow žymjeńtnych žitow móže žo 4 hacź 6 hriwnow na zentnar ſchiraſycź. Kharty ſa žymjeńtne žito žo tajke ſa ratarjow a tajke ſa wikowarjow wudawaju. Kóžda ſ tſjoch wotrěſkow wobſteji, ſ jeneho ſa pſchedawarja, ſ jeneho ſa komunalny ſwjaſk a ſ jeneho ſa ſwjaſk, kotryž žito doſtanje.

Nowe najwychſche płacźiſny žu khětro wyſchſche dyžli dotalne. K wurunanju žo ſkótne a mjažowe płacźiſny poniża.

— **(Najwyſchſche płacźiſny ſa měd.)** „Pčžołarſke towarſtwo w Delnim Sprejinym dole“ je žo we žwojej hłownej ſhromadźiſnje, kotraž žo 15. julija w Budyſchinje wotmě, ſa to wuprajiło, ſo by žo płacźiſna ſa punt njedu ſ nalětnich kwětkow, kaž ſe žadowych ſchtomow, ripika, akaziow, kaſtanijow, běłeho dźecźela, eſparſety, łucźnych kwětkow a lipow na 5 hriwnow powyſchiła, mjes tym ſo žmět žo punt mjedu ſ hejduſchki, wrjóža a jehliny ſ 3½ hriwnu ſapłacźicź.

— **(Strażowanje polow.)** So bychu žo ratarjam płody ſ polow njekradłe, nětkole wojazy wodnjo a w nozy pola ſtražuja. Hacź dotal pěſchzy ſtražowanje wukonjeja, poſdźiſcho žo tucźi ſ jěſdnymi huſarami požylnja.

— **(Lutowanje ſchatow w hoſcźenzach.)** Khěžorſtwowe draſtowniſchcźo je wukaz wudało, po kotrymž žo ſakaže, w hoſcźenzach a korcźmach hoſcźam tkane abo ſchtrykowane ſalvety podawacź a blida ſ tkanymi rubami pſchikrywacź. Hoſcźenzarjam a korcźmarjam je jenož dowolene, papjerjane ſalvety a ruby wužicź, tola žmědźa hoſcźo žwoje žamžne žobupſchinjeżene ſchaty w hoſcźenzach trjebacź. Dale žmě žo w hoſcźenzach, lěkowarńjach atd. hoſcźej wob dźeń jenož jene trjenje dacź a łožowe ſchaty žmědźa žo jenož ſa tydźeń ras ſaměnicź.

— **(Delewſacze ſwonow.)** Saſdźeny ſchtwórtk ſtaj žo po Božej žłužbje žrjedu wjecźor, do kotrejž ſtaj poſledni krócź ſwonioł, wjetſchej ſwonaj tudomneje Marineje Marcźineje zyrkwje dele wſakoj.

S Wuriz. W nozy wot ſaſdźeneje póndźele k wutorje žu w naſchej wſy paduſchi pobyli. W kowarni žu woni jenu woknowu ſchleńzu wutłocźiwſchi ſ woknom do wobydlenja dźěłacźerja Wolki, kotryž w tu khwilu we wójnje pſchebywa, ſałeſli a 4 pokruty khlěba, 2 puntaj zokora wſali a ſchkliczku twarowa ſjědli. Khamory pſchejěſdźejo žu ſumu pjenjes namakali, kotruž je žebi Wolkowa macź loni nalutowała. Potom žu paduſchi k ſtatokej wósnika Nucźana ſchli. Tu žu teho runja woknowu ſchleńzu wutłocźili a ſ woknom do jſtwy ſałeſli. Pódla něktorych pokrutow khlěba tam niczo njenamakachu. S tym hiſchcźe niz ſpokojom žo woni ſ woknom do jſtwy na druhej ſtronje khěžnych durjow dobuchu. Mjes tym ſo tu ſa nězim žobuwſacźa hódnym žłědźeſchtaj, Nucźanez pžyczk jeju pytny a ſe žwojim ſchcźowkanjom Nucźana ſe ſpanja wubudźi. Duž mějachu žo paduſchi ſkoku ſ procha.

S Bónez. Tudomne Barez kubło je leutnant Storch, bratr žitoweho wikowarja Storcha w Budyſchinje, ſa 253 000 hriwnow kupił.

S **Noweje Wßy** pola Njeßwačidła. Wojak Max Fählа, tu khwilu na bitwischczu w Galizifkej pschebywazy, je ßo se želesnym kschižom 2. rjadownje wusnamjenił. Wón je ßyn tudomneho khežkarja Arnoschta Fähle.

S **Hornjeje Borschcze.** Pionér Bjedrich Mila s nascheje wßy je ßo s Bjedrichowej Auguftowej medaillu a se želesnym kschižom 2. rjadownje wusnamjenił.

Se Sombarka. Tudomni wobßedžerjo cžežko pod paduschstwom wobydlerjow ßußodnych wßow cžerpja. Tudomnymaj živnoscžerjomaj Mucžinkej a Michalkej ßu tele dny paduschi běrny s khětro krucha pola swutorhali. To je cžim bóle wobžarowacž, dokelž běrny hischcže dołho njeßu dorostke a dosrawike.

S **Rakez.** Njesaponnita wostanje nam dołho sańdžena njedžela. Kaž bě ßo tydžeń prjedy wosjewiło, ßo wopomnjenska ßwjatocžnoscž sa nasche swony, kiž ßo też sa wójnu trjebaju, we zyrkwi wotmě. We bohatej liczbje, běsche ßo woßada, — ßerbska w cžornej drascže, — kaž je to waschnje sa cžaß wójny pola naß, do Božeho doma sešła. Po wuspěwanju khěrluscha „Ach wostań pschi naß s hnadu" nasch lubowany a wyßokodostojny knjes farař Kschižan po ßkowach 100. psalma wschěch wutroby jimaze prědowanje džerže, ßo na napißma na naschich swonach stejaze, počzahujo. Mało woczow bjes ßylsow wosta, hdyž wón nam wosjewi, so ßo nam w bližschim cžaßu dwaj swonaj wosmjetaj. Wulki swón, 22 ztr. cžežki, ma na jenym boku Boże wócžko a nad tym steji: „Čzeseč budź Bohu we wyßokoscži a spody 2. schtuczka 100. psalma. Na ßrěnim swonje, 16 ztr. cžežkim, je Boža matra a ßkowa: „Wěř do teho Knjesa Jesom Khrysta" atd. Na małym swonje, 4 ztr. cžežkim, je holb', snamjo ßwjateho Ducha a ßkowa: „Nichtó njemóže Jesuße knjes rěkacz, khiba psches Swjateho Ducha." Wysche teho steji na wschěch tsjoch swonach na hornjej kromje: „S dobrowólnymi darami woßady nahromadžene wot 13 muži, hnatych s lubosczu k Božemu domej" a spody „Late wot Bjedricha Gruhla w Mak. Wjelkowje 1874." Mały swón ßo nam hacž na dalsche wostaji. Sa wschě ßkowa knjesa fararja ßmy jemu też na tutym městnje wutrobnje džakowni.

— Jako pjecźdźeßaty wopor krwawnceje wójny s nascheje woßady wumrje ryczerski ßmjercž na rumunskim bitwischczu na cžežke franjenje Pawoł Lodni, živnoscžeŕ we Wyßokej. Wo njeho wudowa a pjecź ßyrotow žaruja.

S **Lupoje.** W lěßu njedaloko nascheje wßy, jahodki schczipajo, jedyn Lupjanski wobydleŕ kur wuhlada. K městnu ßo bliżo, s kotrehoż kur czehnjesche, wón pschi wohnju dweju ruskeju jateju wojakow wohlada. Pschi wohnju ßedźo ßebi po sdaczu něschto pjeczeschtaj. Lupjana wohladawschi taj na njeho s pschecželnym hloßom sawołaschtaj. Tola tón ßo jeju naboja a rucže k hajnikej běžesche. Pschipadnje bě tón runje doma. Wón do lěßa k Rußomaj khwatasche a jeju bórsy namakawschi jeju napominasche, so byschtaj ßo jemu wotwjesczcz dałoj. S tym njeběschtaj Rußaj psches jene. Wonaj ßo do cžékanja daschtaj, tola hdyž jimaj hajnik hroženesche, so jeju satšeli, ßo jemu dale njespjeczowaschtaj. Kaž ßo wusnaschtaj, běschtaj wonaj pšched někotrymi dnjemi s dźěła s Wětrowskeje tonoweje dźěłarnje cžekloj.

Se Žitawy. W poßlednim poßedženju Žitawskeho wokrjeßneho wubjerka je ßo wosjewiło, so je w Žitawskim hamtskim hejtmanstwje w tu khwilu 9000 woßobow kotreż žanych běrnow nimaju. Starych běrnow njeje s zyła wjazy dostacz. Też sa podawanje nalětnich běrnow ßu w Žitawskim wokrjeßu hubjene wuhlady, dokelž ßo w stronach, kotreż dyrbja běrny podawacz, wone njeßu poradźiłe.

S **Kulowa.** Cžežke njesboże je ßo tu pjatk popołdnju stało. Jedyn schulski hólz je ßo s jenym artilleriskim sapałakom, kotryž ßnadź je jedyn wojak s wójny na dowoleńzu domoj pschinjeßł, na rukomaj a wutrobnje cžežko franił. Hólza ßu hnydom do Wojerowskeje hojerńje dowjesli.

Se Sskomjenja pola Hródka. Sskydom ßynow na dowoleńzy. Tole žadne wjeßele je ßo jenej macžeri w Sskomjenju, wěstej Metagowej, dostało, kotraž ßwoje 60. narodniny ßwjecžesche. S tutej pschicžinu ßu jejni ßedmjo ßynoju, kotsiž běchu we wójnje, na dowoleńzu domoj pschijecz ßměli..

S **Klětneho.** Nadpadne je, so pjenježnizy s industrije w nowschim cžaßu wjetsche kubła pokupicz pytaju. Tak je wulkoindustrialnik Stinnes s porheinskeho kraja, kotryž je pšched někotrymi měßazami Běłokholmczanski a Jannowski knježi dwór kupił, k temu hischcže Zymplowske a Turjowske ryczerkubło pschikupił.

— **(Paduschstwo na polach.)** S Wojerez ßo pische, so w tamnischich stronach paduschstwo na polach na hróßne waschnje pschiběra. Na wjele městnach ßu žito, woßebje pschenżu a rožku, hischcže selene wotžnjeli. S zyła srosumicz pak ßo njeda, so paduschi niz jenoż jenotliwe běrnowe pjenki, ale selo na zyłych [illegible]nczkach wuorhuja a jo ležo wostajeja, pod kotrymž ani jeneje běrniczki njecžhu namakali. K warnowanju njech ßo na to kedźbliwe cžini, so ßo po wosjewjenju generalneho komanda paduschstwo na polach s jastwom khosta.

S **Khoczebuša.** Sshnowe žně w Błótach ßu nětko skónczene. Wone ßu jara dobre byłe. Trawa ßyzkam hacž do kolenow doßahasche. Też wotawa dobry wužitk lubi,

S **Běleje Wody.** Bjes ßlěda je ßo dwanaczelětny ßyn tudomneho schkrějerja Hermanna Schumanna shubił. Wón bě do wokolnych wßow po běrny sa starschiski dom woteschoł. S tuteho wukhoda njeje ßo hólz wjazy wrócził.

S **Běleje Wody.** S wuhloweje jamy „Hermann" je 10 ruskich jatych cžekło. S nich ßu hacž dotal dweju popadli.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Ani dyrbjenske woczehnjenje, ani wotstorczene khostanje njejstej hižo prjedy khostaneho ßydomnaczelětneho ratarskeho dźełaczerja Antona Augusta Ikerta s Roswodez polěpschiłej. Lětża w naléczu wón pola živnoscžeja Seilera w Hornjej Borschczi dźełasche. Wokolo jutrow wón psches kruwarńju do wobydlenja tamnischeho živnoscžerja Ernsta Bergana saléšy a dwaj poraj žonjazych schtrympow, soki a rukajzy kradny. Někotre dny posdźischo wón tam hischcže tuk, khléb a sterkowe narunanje wsa. W nozy k 21. meji wón pola živnoscžerki Burkoweje s kruwarńinym woknom nuts saléše a pjenjesy, połcz a khléb kradny. W tym ßamym cžaßu wón se Seilerez ßłużby cžekny. Ikerta dla cžežkeho paduchstwa k jastwu na 8 měßazow saßudźichu.

+ 25-létnu pincžnizu Hanu Ernestinu Frenzelowu rodźenu Ziehangez s Noweje Wßy, kotruž winowachu, so je živnoscžerzy swudowjenej Nowakowej w Rakezach 500 hriwnow kradnyła, k jastwu na 9 měßazow saßudźichu a jej cžeßne prawa na 3 lěta wotrjeknychu.

Přilopk.

* **(20 woßobow na trichinosu skhorilo.)** W hornjej Schlesyskej je, kaž ßo s Liegnizy powje, 20 woßobow na trichinosu skhoriło. Hdyž běchu mjaßowe twory wužite, kotreż běchu ßo s Polskeje pschiwjesle.

* **(Strajk personala drohoweje želesnizy w Stuttgarcze.)** Personal Stuttgartskeje drohoweje želesnizy chze strajkowacz, jeli so towarstwo do personalnych žadanjow njeswoli.

* **(Želesniski cžah ßo sapalił.)** Sańdźenu njedźelu popołdnju ßo tsi wosy jeneho tworoweho cžaha, kotryž nimo Radebergskeho dwórnischcża (w Sakskej) jědźesche, palachu. Wosy běchu se ßlomu a torfom nakładźene. Hacž runje hnydom pytachu płomjenja shaschecz, ßo woheń sa nětotre minuty na dalsche wóßom wosow wupschestrě. Po schěscžhodźinskim haschenskim dźěle ßo płomjenja potłóczichu. Schkoda ßo na 100,000 hriwnow wobliczi. Woheń je najskerje se schkrjemi s lokomotivy nastał.

* **(Padnschne zyganki ßo sajale.)** W Draždźanach ßu sańdźeny tydźeń tsi zyganki sajeli, kotreż ßu w klamach tamnischich słótnikow wschelaku skotu pychu a w pschedawarńjach židźanych kaninow wschelake wězy kradłe.

Po woßamocženych puczach.

(Ssměschk.)

(Skónczenje.)

S njembrymaj woczomaj Jan sa nim hladasche, wón pospyta poskoczicz, padże pak hnydom saßo bjes pomozy snak, dokelž jeho nosy běschtej hischcže twjerdźe wuwjasanej. Ruzy drje běschtej ßwobodnej, ale shibadła bolachu tak jara, so wón lědma samo, ruzy posběhnycz.

Najprjódzy ßo nětkole wot knebla w rcže wußwobodźi, to ßo jemu jenoż s napinanjom poradźi. Wußwobodźeny wón wodychny **a s hłoßom na pomoz wołasche.** Ale niczo ßo njewothłowa, khiba

jenoż wotyłóß. A nětkole Jan bjes pschetorhnjenja ſ mozu wołaſche. Ale to bě wſchitko podarmo. Skónczńje ßo na to da, ſo by ßej ſpinki na nohomaj wotpinył. Schtwórcz hodźiny ßo ſ tym cźwilowaſche, potom bęſchtej noſy wußwobodźenej. Wón chzyſche poſkoczicź, padny pak ſaßo ſnak, dokelž ſhibadle na nohomaj jeho ßurowje boleſchtej, pſchetož worzlowej ſpinzy bęſchtej jara ßylnje tłóczyłej. Po ſchtyrjoch nětkole ke ſkorowej khěžzy lěſeſche a namaka rubjeznikowu trundlatu draſtu, kotruż bě wón, prjedy hacz bě cźeknył, do hromady ßucheho liſcźa ſtkował.

Ale kajka bě to draſta!

Wjazy hacz wotnoſcheny khabat, kholowy delkach zyle trundlate, roſtorhanej cźriji a zyle ſtokkany kłobuk — draſta dundaka, ſo móżeſch ßej hórſcheje lědma wumolowacź.

Jan dyrbjeſche ßo ſ kłoßom ſaßmjecź, hacźrunje běchu jemu wobſtejnoſcźe zyle pſcheczíwne. Jemu tež niczo druhe njeſbywaſche, khiba tutu raſtorhanu, trundlatu, maſanu draſtu ßo woblez, pſchetož koſchlaty tola njemóżeſche do ßwojeho hoſcźenza wróczo hicź, to bychu ßo jemu ludźo wußmjeli.

Jan ßo potajkim do teho da, ſo by kruchi draſty wotpróſchił a potom, wěſo jenoż ſ cźeżkej wutrobu, woblecże ßo roſpadauki tuteho wobleczenja jara ſmużicźe. Hdyż bě ßo dohotował, cźujeſche ßo nuſowany, ßebi tu radoſcź wuſnacź, ſo bě na najdoſpołniſcheho dundaka zyle ſapodobny.

Schto nětkole? Wokomik ßebi Jan na to pomyßli, ſa jebakom běżecź a jeho popadnycź, ale jenoż wokomik ßebi tak myßleſche, bórſy ſpóſna, ſo by to podarmo było a ſpěſchnje ßo roſßudźiwſchi ßo ſaßo na pucź wróczo do hoſcźenza poda. Wón ßo nadźijeſche, ſo jeho nichtó njeſetka.

A nětkole ſaßo po ßamßnej rjanej ſcźeżzy dele dźěſche. Wón ßo pocza nimoměry mjerſacź ſo bě temu jebakej tak bjeſe wſcheho wobaranja do paßli ſchoł; potom pak ßo tola ſaßo poßměwaſche, dokelž dyrbjeſche ßej wuſnacź, ſo tón pachoł żadyn wſchědny paduch njebě, ale ſo ßwoje rjemjeßko ſ duchapołnej żortniwoſcźu wukonjowaſche.

Tak ßo Janowa wobożnoſcź po něczim ſhubiwaſche a wón pocza ßej myßlicź, ſo je tutón zyły pſchětraty podawk jenoż wulkotny żort a tryſk.

Njejapzy, hdyż chzyſche ßo na pucźowym kolenju ſawróczicź, ſtupi jemu jedyn policiſt napſchecźiwo, a to ßo tak ſpěſchnje ſta, ſo ßo Jan ſe ſtróżenjom ſatorhny.

„Aha“, ſtrażnik ſakonja ſawoła, „tu ßym tebje tola hiſchcźe popadnył, ty njekhmaniko!“

S tymi ßłowami hrabny wón Jana ſa khornać a jeho krucźe tſchaßeſche.

„Khort tola, ſcźe dha wy wowrótnili?“ Jan ßo wobarajo wuprażny.

„Schto, ty njekniczomniko, ty chzeſch ßo hiſchcźe ſkhrobolicź!“ policiſt ſawoła.

A wón njeſbożownehó Jana ſ krutymi ſtorkami do prědka honjeſche.

Jan hakle ßo nětkole ſaßo na ßwój napohlad dopomni. A nětkole ſdwórliwje proſcheſche:

„Ale wy ßo mylicźe, ja njejßym dundak! Mje ßu tamle horkach wurubili! Ja rěkam Lorak a bydlu tamle horkach w hoſcźenzu „Słoteje hwězdy“.

Ale policiſt ßo ßměješche:

„To ßo wě! Ty dźě ßy też zyle ſapodobny na lěkowanſkeho hoſcźa!“

„Ja dźě wam powjedam, ſo buch tam horkach na „ſchkałobje“ runje wo ßwoju draſtu, cźaßnik, a wo ßwoje hotowe pjenjeſy wurubjeny!“

Jan ßo ſe ſłobami pyrjeſche.

„Aj, ty njekhmaniko! Tebje ßu wurubili? Je dha ßwět tole ßłyſchał? Ty ßam dźě ßy rubił, najprjódzy ſa wczerawſchim a nětkole też tam horkach na ſchkałobje! Ty dźě ßy ßwój wopor tam horje nawabił a jón potom wurubił! Sa wczerawſchim je ßo cźi to radźiło, ale dźenßa ßu twoju leſcź ſpóſnali, haj, haj! Woßebny knjes ſ pucźowanſkim waczokom, kiż je tebi horkach cźeknył, tón je mje na twoju cźěř pokaſał, a nětkole, mój khadliczka, pſchińdźeſch ty bjes ßmilnoſcźe do dźěry!“

Jan ſawoła:

„Ale tón woßebny knjes ſ pucźowanſkim wucźokom bě dźě runje tón paduch! Tón je mje wuſpinał a wurubił! Tule, tele draby ßu dźě jeho, dyrbjach ßo, chzyjo abo njechzyjo je woblez, dokelž tola bjes draſty dale hicź njemóżach!“

Policiſt ßo mudrje a dobrocźiwje poßměwaſche.

„Haj, mój hólczko, temu ßmy my ſwukli, wurě żow wam żenje njepobrachuje! Ale naß tola ſ rěczemi njeludacźe!“

„Ale duż mje dowjedźcźe tola do hoſcźenza, hoſcźenzař ſe mje hnydom ſaßo ſpóſnaje!“

„So by mi ty pſchi tym mohł twochnycź, ně, to ßo njehodźi! Ty mi nětkole do dźěry póńdżeſch a popołdnju pſched policajſkeho inſpektora pſchińdżeſch.“

To prajo wjedźeſche wón Jana dróhu, tam ſ płachtu pſchikryty wós pſchihotowany ſtejeſche. Tam Jana, hacźrunje wołaſche a ßo wobaraſche, krucźe ſawrjehu a do pſchepytanſkeho ßudniſkeho jaſtwa wotwjeſechu.

Poł hodźiny poſdźiſcho Jan na ławzy w jaſtwje ßedźeſche. Wón bě do teho pſchiſchoł, ſo tu niczo druhe njeſbywaſche, dyżli wotczakacź, doniż njeby pſched ßudnika pſchiſchoł. Tak tu nětkole ßedźeſche a ßej zyku wěż pſchekładowaſche.

Wón mějeſche ſboże. Hižo ſa poł hodźiny pſched ßudnikom ſtejeſche a jemu ßwoje naſhonjenje powjedaſche.

Ssudnik daſche hoſcźenzarja „Słoteje hwězdy“ ſawołacź, tón ſe ſtróżenjom Jana ſpóſna, a poł hodźiny poſdźiſcho bě tón wußwobodźeny, wotjědże do hoſcźenza a ßo pſchewobleka.

Sa tón cźaß bě ſtraſchny „knjes Nałětnik“ cźaß a ſkładnoſcź měł, ſe żeleſnizu do hłowneho měſta wotjěcź.

• • •

„Haj, nochzecźe dha wy ſ woſa wuſtupicź, mój knjeże?“ żeleſniſki rjadowař ßo Jana wopraſcha, hdyż bě jeho ſe ſpanja wubudźił, „my mamy tu jenoż dwě mjeńſchinje ſaſtacź.“

Jan Lorak poſkoczi, wurybowa ßebi ſpać ſ wocźow a na ſaſtojnika wudźěraſche.

„Po tajkim khwatajcźe, wuſtupcźe!“ ſaſtojnik Jana hiſchcźe ras napominaſche.

„Schto dha, ſchto dha? Hdźe dha ja tule ßym?“ Jan ßo praſcheſche, kiż ßo pſchezo hiſchcźe ſhrabacź njemóżeſche.

„Wy ſcźe w Měrnowje! Hacź ßem waſcha jěſdna khartka dźe; duż khwatajcźe!“

Jan khětſje ßwoje wcźy ſhraba a ſ woſa wuſtupi. Hakle hdyż na dwórniſchcźowej khódbje ſtejeſche a widźeſche, ſo cźaß dale jědźe, ßo jemu wujaßni, ſo bě ßo jemu zyła rubjeźniſka ſtawiſna duzy po jěſbje jenoż dźała.

(— Kónz. —)

Zyrkwinſke powjeſcźe.

W Michałſkej zyrkwi ſměje jutſje, 7. njedźelu po ßwj. Trojizy, rano we 8 hodźinach duchowny Tyſchet němſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach ſměje farař Räda němſke a 1/2 11 hodźin ßerbſke prědowanje (Bożemjeprajenje ſwonam: ſpěwanje zyrkwineho chora; po kóżdym kemſchenju wotßalne ſwonjenje ſwonow).

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta ſa wobſtaranje nowych ſwonow ſběra.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźěła ſměje farař Räda.

Semrjecźi:

W druhich woßadach: Jan Herman Korf wojak pěſcheho regimenta cźo. 103, 19 l. 3 m. — Emma Frida Klahrowa, ratarſkeho radźicźela Klahry w Pſchiwcźizach, mandźelſka, 39 l. 2 m. 9 d. — Hana ſwudowjena Krjenzowa w Pſchiwcźizach, 80 l. 14 d. —

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Hodźija.

Jutſje, 7. njedźelu po ßwj. Trojizy, ſměje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje farař Kſchiżan ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Sſrjedu wjecźor we 8 hodźinach wotměje ßo němſka wójnſka modleńſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Budeſtez.

Jutſje, 7. njedźelu po ßwj. Trojizy (wotßelny ßwjedźeń ſwonam) ſměje duchowny Bójž rano 1/2 8 hodźin němſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje farař Domaſchka němſke a w 10 hodźinach ßerbſke prědowanje. — Tyż ſpěwow ßu ſched zyrkwinymi durjemi doſtacź. Wjecźor wot 6—7 hodźin notßalne ſwonjenje ſwonow a bicźe ke klakanju.

Zyrkwinske powjesćze ſ Njeßwaćidła.

Jutſje, 7. niedźelu po ßwj. Troijzy, budźe dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſke a 1/2 11 hodźin němſke kemſchenje ſ cźitanym prědowanjom.

Zyrkwinske powjesćze ſ Rakez.

Jutſje, 7. niedźelu po ßwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſke a 1/2 11 hodźin němſke kemſchenje.

Smolerjec knihićišćerńja

w Budyſchinje w ßerbſkim domje

knihi, ſliczbowanja, viſitne a ſche proſcheńſke khartki, ſaſtojnſke formulary, wuſtawki, blidne ſpěwy atd.

we wſchěch rěcźach derje a tunjo cźiſchczi.

Dalokorěcźak cźißko 687.

Maly katechismuß

Dr. Marcźina Luthera ſe ſchpruchami ſ biblije, zyrkwinſkimi khěrluſchemi a khoralnymi hłoßami.

Wukњenja

wot kralowſkeho miniſterſtwa wſchitkim ſakſkim ſchulam poruczene, ßerbſkim ſchulam ßerbſke podał Jurij Jakub, farař.

Doſtacź ſa 40 pjenjezkow we wudawarni „Serbskich Nowin“.

Sſerbſke a němſke

ſpěwarſke

jednore a najwoßebniſche, ßu po tunich płaczíſnach na pſchedań wudawarni Serbskich Nowin.

Drobnowikowanſke płaczíſny w Budyſchinje.

Howjaſe mjaßo	1 kg	3,30—4,70	hr.
Skopjaze (wowcze) mjaßo	„	4,40—6,40	„
Cźelaze mjaßo	„	—3,20	„
Swinjaze mjaßo	„	—2,80	„
Pſcheńcźna muka, wójnſka druźina	„	—0,50	„
Rźana muka	„	—0,37	„
Khleb	„	—0,30	„
Běrny k jědźi	„	—0,15	„
Ssuſcheny połcź	„	—4,40	„
Dobre mloko	1 liter	—0,26	„
Cźerſtwe jeja	15 ſchtuk	3,90—4,50	„
Butra k jědźi	1 kg	4,80—5,10	„
Zokor, mlěty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Kamjeńtne wuhlo	100 kg	—4,60	„
Briketty ſ bruneho wuhla	100 ſchtuk	—1,30	„

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaczíſnach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiſer

wſchi mjaßowych jědkach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Kóždu dźělbu

Janſkich jahodkow cźerwjenych, běłych a cźornych, koßmaczkow, holanſkich jahodkow, kißakych wiſchnjow

kupnje

Hornjoluźiſka ßadłóczerńja

dr. Herrmanna a dr. Wetzki w Budyſchinje

Telefon cźißło 135. Pſchi kralowſkim walu 10

Hermann Liebſch

na Móltkowej dróſy 16 po 3 ſchodach.

Piſarńja ſa wſchě piſne dźěła.

Wukaſanje wo prawnych wězach.

Dołholětne naſhonjenje jako ßudniſki protokollant.

Rěcźu ßerbſki.

Wſchě druźiny ßyrych harowanych a njeharowanych

= kožow =

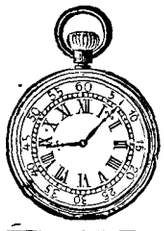
ſebrane a njeſebrane, kupuje

Otto Hauſotter

na garbarſkej haßy 32.

Budźaki ſ dobrym gratom

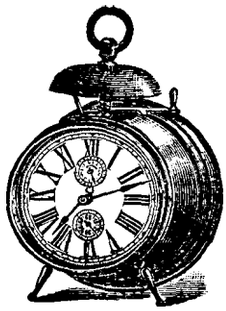
a

ſwěčźate cźaßniki

ſa wojſkow

porucźa

F. Marſchnerowy naßlěd.

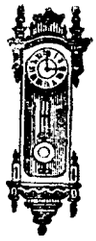
M. Ewald, cźaßnikaŕ.

Krucźe ſprawne poßłuženje. Pilßomne rukowanje.

Hejtman ßo pyta.

Sa moje ryczerkubło ßrěnjeje wulkoſcźe ßo woženjeny wuſtojny **hejtman** pyta, kotryž móže pod wyſchſchim nawjedowanjom ßamoſtatnje hoſpodaricź, a kotrehož żona ma mlokaŕſtwo wobſtaracź. Naſtup ßłużby 1. oktobra lětßa.

Żadarjo ſa tutym měſtom chżyli ßwoje woßißma knjeżemu rentſkemu hamtej w Delnim Wujěſdźe (**Uhyſt** in Schleſien, Kreis Hoyerswerda) póßłacź. Woßobinſke pſchedſtajenje ßo hakle po doſtacźu powjeſcźe pſcheje.

Kóżdy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedzicź** dacź njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenčź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moji wulladne wokno, ſ płacźiſname wupołożene, wobhladacź.**

Benzol

na pſchiſwolenſke wopißmo ſaradźuje

Otto Engert

w Budyſchinje.

Viſitne khartki

ßo derje a tunjo cźiſchcźa **we wudawarni** Serb. Nowin.

Młódſchu

ßłużóbnu holzu,

kotraž ma luboſcź k dźěcźom, pyta **Jurij Schwarz** na różowej haßy 25

Dla ſkhorjenja nětcźiſcheje bórſy młodu cźiſtu

ßłużobnu holzu

pytam.

B. Märklowa

w Budyſchinje pſchi lawſkich hrjebjach 6.

Koſa

młoda, dobra je na pſchedań w Cźornych Noßlizach cźißko 40.

Po Bożej njewußłědźomnej radże je naſch wutrobnje lubowany ßyn a bratr

Jan Hermann Koch

wojak w 103. pěſchem regimencźe

w lazarecźe w Budyſchinje po krótkej cźeżkej khoroſcźi w 20. lěcźe ßwojeho krótkeho żiwjenja wumrjeł.

W najhłubſchej ſrudobje to woſjewjeja

Jan Auguſt Koch a mandźelſka

rodź. Jenčźej

a bratr we wóſmje.

Kedźbu! Kedźbu!

Wulka dźělba ſawarjenſkich ſchkleńzow

po wſchěch wulkoſcźach je doſchła, kotreż po tunich płacźiſnach pſchedawam.

Max Sträubichen,

zentrala jěſdnych kołow,

w Budyſchinje na ſwonkownej lawſkej haßy 14.

Palma měra

na row njebo

Khryſtle,

mandźelſkeje Auguſta Knippy we Skyczinje,

narodźi ßo 27 ſept. 1857, ſemrje 23. junija 1917, ſtara 59 lět 9 měßazow.

Hdyż naſchi droholubi
Naß pſches ßmjercź wopuſchcźa,
Naſch wobkhad ſ nimi ſhubi
Sso ſa cźaß żiwjenja,
Hdyż wjaz' jich njenam'kamy
Mjes tymi żiwymi,
Dha hnucźi ſpominamy
Sa nimi k wěcźnoſcźi.
Tak ßym też nahnucźena
K tej lubej ſemrjetej,
We duchu ſahorjena
A dowolam tu ßej
Jej, kiž je dobědźiła,
Do njebja pſchiwołacź,
So we wopomnjeczu żiwa
Pſchez' budźe pſchi naß ſtacź.
Wſchaŕ rjane ßłowa ſteja
We ßwjatej bibliji,
So k wěcźnoſcźi nuts dźeja
Tych ſkutki ſa nimi,
Kiž ſ hnadu Jeſom Khryſta
Tam horje wſacźi ßu
Do tamnoh' rjanoh" měſta
K najſtrowſchom' żiwjenju.
Dźak, horzy dźak też ſcźele
Twój luby mandźelſki
Sa dobrotow tak wjele
Do njebja, w luboſcźi
Sźimż ßy joh' wobſbożiła
Sswój cźaß tu na ſemi,
Hdyż pomozniza miła
Jom' běſche w maydźelſtwi.
Że runje ſdobne było
Tu twoje żiwjenje,
Dha je też ſrudźbu mělo
A wſchelke rudźenje,
Każ napſchikład to běſche,
Hdyż Waj' ßyn jeniežki
Teſ do wójny prjecź dźěſche
Sa wjele druhimi.

Ty żiwa, ſtrowa dźěſche
Won dźěłacź na łuku,
Hdyż podźěłała běſche
Na domoj wrócźenju
Bu ſ woſom pſchejědźena,
Bě ſtrach wo żiwjenje,
Tak ſtraſchnje wobſchkodźena
Bě wſchudże na cźěle.
Bě ſchtyri dny ſchcźe żiwa
Pſchi dobrym roſomje,
Wſchak ſtaroſcźe ßy měła
Wo dźěcźo jeniczke,
Kiž je we zuſym kraju
W Rumunſkej daloko,
Hdźež naſchi wojowaju,
Tam wón też bědźi ßo.
Tak w naſchim ßmjertnym kraju
Wſchěch dónt je dźělejnje,
Jom' podcźißnycź ßo maju
Też ſwjatki ßwjecźene,
Schtó rukowacź nam móże
Też ſa dźeń dźenßniſchi,
So ßmjercź naß njeſamóże
Dźenß dźělicź na ßwěcźi?
Dźeń jedyn dyrbi ſkhadźecź
Pak junu ſ wěſtoſcźu,
Toh' móżemy ßo nadźecź,
Se ßwojej kraßnoſcźu,
Hdźež my wot tłacźa w rowje
Sso żiwi ſběhnjemy,
Hdźež w rjeńſchim cźěle nowi
Sso widźecź budźemy.
Duż naſch duch ſ wjeß'lóm hlada
K wam ma kraj wěcźnoſcźe,
Ssej ſ wami bydlicź żada,
Hdźež ßmjercź wjaz' njeżněje,
Hdźež khodźa pod ſchtomami
Cźi ſbóżni hromadźe
Kiž tam ßu powołani
Sańcź k Bożej hoſcźinje.

Spi twoje cźěło rjenje
Tu w rownej komorzy,
Twój duch we Bożim mjenje
Sawjecź ßubat radoſtny
We měſcźe ſłotych krónow,
Hdźež kónz ma ſachodny,
Hacź my je ſmjertnych honow
Sa tobu pſchińdźemy.

Hłubokoſtrudźena ßotra **Hanža Budnikic.**

«Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serbskich Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 30. **Sobotu 28. julija 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

27. julija. Wječorne wojowniſchczo.

Wójſko kronprynza Rupprechta.

Artilleriſke wojowanje w Flandernſkej wječera dla njepſchihódneho wuhlada nakhwilnje wopſcheſta. Wječor ſo wono ſaſo mózne poſylni. Wospjetne ſylne wobhonjenja Jendželečanow ſo wſchudże w naſchej wobaranſkej ſtronje wotraſychu.

W Artois wječor tſeleńza ſaſo woživi. W nozy ſo po ſylej froncze wupadły njepſchećelſkich wobhonjerſkich wotdźelenjow wotpokaſachu. Pola Honnecourta, k połnoczy wot St. Quentina, ſo württemberſke wupadanſke wotdźelenja wot jeneho wupada do njepſchećelſkich hrjebjow ſ wulkej liczbu Jendželečanow wróćichu.

Wójſko němſkeho kronprynza.

Pola Chemin de Dames k połodnju wot Ailles a pola Hutebiſeſtho dwora, runje tak pſchi Wyſokej horje we wječornej Champagni Franzowſojo ſe ſchkodowanjom nadběhi bjes wuſpěcha činjachu. Liczba jatych a dobytka je ſo powjetſchiła, pola Ailles wona na 1450 muži, 16 maſchinſkich a 70 ſpěſchnje tſělazych tſělbow ſtupi. K ranju wot Suippes pſchi jenym nadpadże na njepſchećelſke hrjebje wjele Franzowſow jatych do naſcheje ruki padże.

Raúſche wojowniſchczo. Fronta generalneho pólneho marſchalla bayerſkeho prynza Leopolda.

Wójſko generalneho wyſchka ſ Böhma-Ermollia.

W njemdrym běđženju, kotremuž jeho majeſtoſć khěžor na bitwiſchczu pſchihladowaſche, naſche diwiſije pola Tarnopola ſe ſylnym nadběhom hižo pſched krótkim dobyty pſchedmóſt na Sseretowym rańſchim brjoſy roſſchěrichu. Bóle k połodnju ſo njeđźiwajzy ſaſakleho pſchećiwjenja Rußojo, kotſiž bjes kóždeho đźiwanja tyhazy a tyhazy ſ huſtymi cźrjódami do naſcheje ſaniczazeje tſeleńzy cźerjachu, pſchekhód pſches Gnjeſnu a Sseret wot Trembowle hač do Skomoroczow dobu. Na bokomaj Dnjeſtra ſpěſchnje poſtupujemy. Awſtriſzy a bayerſzy wojazy ſu Kolomeu wſali.

Fronta generalneho wyſchka arzywójwody Joſeſa.

W dolhorańſchim dźelu lěžatych Karpatow naſche armekorpſy ſa njepſchećelom cźahnu, kotryž k Prutej wróczo dże. W horach k ranju Kezdivaſarhelyſkeje doliny je ſo wječera nowe wojowanje roswiło; ſmy njepſchećelej Sovejnſki dol hač k hornjemu běhej Putny pſchewoſtajili.

Wójſko generalneho pólneho marſchalla ſ Mackenſena.

Wojowanje pſchi delnim Sserecże bě ſtabſche hač poſlednje dny.

Mazedonſka fronta: Niczo noweho.

Přeni generalny kwartěrſki miſchtr. Ludendorff.

Awſtriſki a němſki khěžor w Galiziſkej.

Němſki a awſtriſki khěžor w tu khwilu w Galiziſkej pſchi froncze ſwojich wójſkow pſchebywataj. W Podgorzach ſtaj ſo wonaj ſetkałoj a ſo něhdże ſchtwórcź hodźiny rosrěčałoj.

Khěžor Wilhelm ſchtwórtk dobyczerſzy poſtupowaze wójſko generala hrabje Bothmera pſchewodźeſche a němſkich a turkowſkich wojakow powita, kotſiž běchu ſo w poſlednich wojowanjach woſebje wuſnamjenili. Na drohach, po kotrychž wójſka cźahnychu, regimenty khěžora wyſkajo poſtrowjachu. B.

Dźěło němſkich podmórſkich cźołmow.

S Barlina ſo 27. julija powě: W połnóznym morju ſu podmórſke cźołmy ſaſo 23,500 regiſtrowych tunow ſniczike. Mejs potepjenymi łódźami bě jendźelſka ſtražniſka łódź „Arama", kotraž ſo po jenohodźinſkim artilleriſkim wojowanju potepi, dale parna jendźelſka łódź „Gibel Yedid" (949 tunow), ſ wuhlom do Gibraltara a „Exſorb" (4603 tunow), ſ wuhlom a lokomotiwami do Jendźelſkeje. Nakład druhich potepjenych łódźow njemóżeſche ſo ſhonicź.

Wot januara 1916 hač do kónza junija 1917 ſu ſo njepſchećelſke łódże, kotrež pſches 5 milijonow tunow wopſchijachu, potepiłe. B.

Jedyn jendźelſki podmórſki cźołm ſo potepił.

S Barlina ſo 22. julija powě: Jedyn němſki podmórſki cźołm je jendźelſki podmórſki cźołm „E. 14" potepił. Jedyn tepjeŕ je ſo wukhował a ſo ſajał.

Jendźelſka admiralita 26. julija woſjewja, ſo je ſo jendźelſki wobronjeny pomozny kſchižak „Otwey", 12 027 tunow wopſchijazy, w połnóznym morju torpedował. Wón je ſo ſa 20 ſekundow podnórił. 10 muži je ſo moriło, druſy ſu ſo wukhowali. B.

Němſka parna łódź „Norderney" ſo torpedowała.

Hollandſki „Allgemeen Handelsblad" 23. julija powě, ſo je jedyn najſkerje jendźelſki podmórſki cźołm dwě mili wot hollandſkeho brjoha 23. julija němſku parnu łódź „Norderney" torpedował. Łódź hiſcheże po morju płuwa. Jedyn tepjeŕ je ſo morił. B.

Awſtriſka wójſkowa rosprawa.

25. julija: W rańſchej Galiziſkej ſo operazija ſwjaſkarſkeho wójſka ſ nowymi wuſpěchami krónowaſche. Awſtriſko-wuherſzy wojazy ſu Stanisławow a Nadwornu, němſke mozy Tarnopol wſali. Sa njepſchećelom ſlědowaze ſwjaſkarſke korpſy woſpjet nowowoživjaze ruſke pſchećiwjenja ſetkachu. Połnózne kſchidło armeje genralneho wyſchka ſ Köveſza Rußow w Tartarſkim pſchekhodże we wutrajnym běđźnju ſ jich wyſokich ſtejiſchczow cźißny. Awſtriſkowuherſke a němſke diwiſije mózachu hakle po khětrym wojowanju Bystrizu Nadworjanſku pſchekrocźicź. Tež pſchi delnjej Skotej Lipje ſo Rußojo woſpjet napſcheczźiwo ſtajichu. K połodnju wot Tarnopola njepſchećel podarmo huſte cźrjódy němſkim regimentam napſcheczo ſtaji. W lěžatych Karpatach mjes Tartarſkim pſchekhodom a Ssuſzitu njepſchećelowe wojowanje popuſchcźi. K połnozy Putniſkeho doka njepſchećel ſwoje nadběhi woſpjetowaſche. Jeho nadběhanſke kolonny ſo po wuſko wobmjeſowanym wopŕednym wuſpěchu ſadźerżachu.

26. julija: Pſchi hornjej Suſicże ſo njepſchećel żiwje hiba Pola wójſka generałneho wyſchka ſ Koveſza je ſo Rußam Baba Ludowa wſała. Njepſchećel je k dołhemu wječorej tejele hory ſwoje Karpatſke ſtejiſchcźa ſpuſchcźił a k ranſu zoſa. Pſchi pſcheviznjenju ruſkeho pſchecźiwjenja je ſo wupruhowany Budapeſtſki pěſchi regiment „Khěžorka a kralowa Marja Thereſija cźißko 32" woſebje wuſnamjenił.

Wójſko generalneho wyſchka ſ Boehm-Ermolli je Delatyn, Ottyniu, Tłumacz a Bucźaz wſało. — Dobycże pola Tarnopola je ſo ſ dobycźom nekotrych hórkow powjetſchiło. B.

Ruſka wójſkowa rosprawa.

22. julija: K krótkemu ranju wot Dwinſka na ſtronu k Wilnje a Baranowicźow (we wječornej Ruſkej) artilleriſke tſelenje ſ wobeju ſtronow. S wječora wot Tarnopola w Galiziſkej njepſchećel na

stronu k Tarnopolej a bóle k połodnju pódlu Strypy dale postupowasche. Naschi wojazy, kotsiž roskasam žwojich wjednikow požłuschnosćz sapowjedźichu, dale psches Sseret wróćźo dźěchu a žo tu a tam njepschećelej poddachu. Jeniczźy 155. pěscha divisija w stronje Doljanko-Domokryće napschećźo stejesche, teho runja panzerowane automobile, kotrež do němskeje kavallerije na pucźu do Tarnopola tšělachu. Wjećźor 21. julija naschi wojazy w krajinje nad Sseretom na froncźe Salocže—Tarnopol—Mischkowze stejachu. Wjeß Sagorbelja psched Tarnopolom je do njepschećeloweje ruki pscheschła. Njdźiwajzy nascheje sacźischćźowazeje pschewahi po mozach a techniskich žrědkach njeje žaneho napschećźostacźa, we wschěch dźělach dale zofamy. Naschi wojazy njepschestawajzy praschenja rosponminju, hacź ma žo ta abo tamna statna reforma pschewjesćz a kedźbliwje na słóstnisku radu bolschewikskich sozialdemokratow poškuchaju. Na Lomnizynym brjoh pola wšy Babina a wot Sdoudźanki njepschećel po artilleriskim pschihotowanju k offensiwje pscheńdźe a naschich wojakow, kotsiž wjeß Babin dźerźachu,, musowachu, na prawy Lomnizyny brjoh pschećź. B.

---

24. julija. Na wjećźornej froncźe k krótkemu wjećźorej wot Dwinska žo naschi wojazy po žylnym artillerikim pschihotowanju němskich stejischćźow mjes Dwinskom a Wilnu smozowachu. Potom žo zyke divisije bjes njepschećelowcho cźischćźa dobrowólnje do žwojich wukhodnych hrjebjow wróćźichu. Někotre wotdźělenja žo sapowjedźichu, pschi wojowanju wojerske pschikasnje wuwjesćz. Rjekowszy wojazy 24. divisije wojowachu. Woßebje Tulaski a Lochwizski regiment a jedyn wupadanski bataillon. Runje kaž na drubich frontach dyrbi žo khrobkosćz offizěrow a jich nimo měry wulke schkodowanje wusběhnyćź. Divisiski komandant Degoukow je žo s jědojtym dymom saduhył. Na stronu k Wilnje a w stronje k połnozy wot Krjewa njepschećel někotre napschećźne nadběhi cźinjesche. Jemu žo poradźi jemu hórku k połnozy Boganschow dobyćź, kotruž běchmy 22. julija wobžadźili. Offizěrojo žo rjekwszy a se skutkom prózuja, wojakow wot tebo wotdźerźećź, so žo woni s hromadami wróćźo cźahnu. Nad Sseretom pola Tarnopola žo s tšělbami tšělesche. W stronje pola Sagorbelije, jeneho Tarnopolskeho wschedněsta, so njepschećel shromadźuje a mózmje s artillerinju tšěla. Pola Mikuliz nad Sseretom niepschećel na rauschi rězny brjoh pschińdźe. nasche wotdźělenja wotehna a wjeß Woliameźowezko wobžadźi. Mjes Sseretom a Strypu njepschećel dale postupuje a 23. julija wjećźor Bernaduwku. Dorochun a Buskranow wobžadźi. K dołhemu wjećźorej wot Bucźaza žo naschi wojazy na liniji Giaworonka a Monastyrsyska dźerža. K połodnju Dniestra naschi wojazy k ranju zofaja. Stanißkaw žmy wopuschćźili.

Rumunska fronta. W stronje wšy Domukwatku jedyn wupadowanski bataillon udběh na njepschećźelske hriebje scźini a groczane racźiny pschekamawschi žo do nich dobu. 50 muži sajamschi a 3 maschinske tšělby sebrawschi žo wón do žwojich hrjebjow wróćź. Na druhej froncźe artillerija wojowasche.

25. julija: Na wjećźornej froncźe na stronu k Wilnje w stronje k połnozy wot Krewa žo ruske wotdźělenja, kotrež běchu dźěl niepschećelowcho steiischćźa k ranju wot Michalećźow wobžadźili. dla njepschećelskeje žylneje artillerikeje tšělenizy do žwojich wukhodnych hrjebjow wróćźichu. 1. gardźiny korps, s wuwjacźom 1. brigady. kotraž Tarnopol sakitowasche. je se kamžneho połnucźa bjes njepschećelowcho cźischćźa žwoje stejischćźa spuschcźiźik. Wón je k ranju zofak. Mjenowana brigada, kotraž s Preobraschenskeho a Ssemenowskeho regimenta wbstejesche, žwojej winowatosći žwěrna wosta a k krótkemu ranju wot Tarnopola wojnje. Njepschećel je w stronje mjes Boregowizu—Cźatoriju—Mikulizami na lěwy Sseretowy brjoh pscheschoł a je naschich wojakow na liniji mjes Ssmykowzami—rěku Gnewnu—Trembowlu wróćźo scźischćźak.. K ranju wot Mischkowzow dźěle Ssmolenskeho a Kolwjanskeho regimenta, kotrež napschećźne nadběhi cźinjachu, Němzam se sapakkosćźu napschećźo stejachu. Mjes Sseretom a Strypu Němzy dale postupachu. W stronje k dołhemu wjećźorej wot Romanowki stejaze pěsche divisije cźiško 113, 153 a 74 žwoje stejischćźa wopuschćźichu a se kamžneho połnucźa zofachu. Wjećźor 24. julija žo nasche wotdźělenja na liniji mjes Trembowlu—Romanowku—Petlikowzami dźerźachu. K wjećźorej wot Strypy Němzy nasche stejischćźa pola Olesti pschekamachu a wjećźor 24. julija žo naschi wojazy na frontu mjes Pschewlokom—Eserjanami—Barychom wróćźo scźanychu. Wusběhnyćź dyrbi žo khrobke dźerźenje wotdźělenjow 194. divisije a 3. a 4. kołojěsdneho bataillona, kotryž se sapakkosćźu pschećźiwo žylnischim njepschećelskim mozam wojowachu. Po wuprajenju jeneho jateho němskeho offizěra je 5. kołojěsdny bataillon 143. němski regiment wschón sniczik. Wot Dnjestra hacź do Karpatow naschi wojazy k ranju dale zofaja. Pschi Bystrizy Solotwinskej nasche sadnje wójsko pola Lyßeza a Stanißkawom s njepschećelom wojowasche. Pólszy lebijate jěsdni infanteriju móznje podpjrachu a schěsćź króćź němsku infanteriju nadběhachu. Na drohach w Stanißkawje žo saßakle s bajonetom wojowasche, hdyž žo tam njepschećel nawali. Měschćenjo s balkonow a wokuow na naschich zofazych wojakow rucźne granaty mjetachu.

Rumunska fronta: Pola Bakstazataka žo ruszy wobhonjerjo njepschećelskich tšělnych hrjebjow smozowachu. 33 muži sajawschi a 2 maschinskej tšělbje sebrawschi žo do žwojich hrjebjow wróćźichu. Njepschećelske nadběhi pola Ditoza žo wotrasnychu. B.

Spjećenja w ruskim wójsku.

Komitej sbiteho 11. ruskeho wójska je telegram knjeżerstwu do Pětrograda póßkał, w kotrymž žo praji, so žo najwjazy wojakow pschiběrajuzy rosusche. Sswojim pschedstejazym wjazy njepožkuchajn. Pschirěcźowanje do zyka nicźo njepomha. Na njo žo s hroženjom, druhdy žamo se satšělenjom pschirěcźazeho wotmolwja.

Zyke wotdźělenja tšělne hrjebje wopuschćźeja, njepschećela ani njewocźakawschi. W někotrych padach je žo wo pschikasni, so by žo k poßylnjenju wojowazych postupiko, wjazy hodźin rěcźako. S tym žo podpjera wo 24 hodźin saposdźi. Wjazy króćź žu wojazy žwoje stejischćźo wopuschćźili. Sady frouty wjele kilometrow daloko cźekunjeńzy s tšělbu abo bjes nieje cźahnu, strowi, cźerstwi, bjese wscheje hańby a se sacźucźom, so žo sa to njekhostaju.

Druhdy žo zyke wójskowe wotdźělenja spjecźuja.

Ssobustawy wójskowcho a froncźineho komiteja spósnawaju, so wobstejnosćźe žebi najßylnische žrědki a napinanja žadaju, a so žo njeßmě psched nicźim sastacź, so by žo revoluzija sahubjenju wukhowała. Dźenża žu roskasowarjo 11. armeje w pschesjenosći s komißarami a komitejom pschikasali, so dyrbi žo do cźěkazych wojakow tšělecź. Zyły ~~kraj~~ dyrbi pokuu wěrnosćź wo wodawkach. kotrež žo wotmětwaju, shonicź, dyrbi žo s rosu sayschijecź a we žebi žantym rosžudźenje namakacź, so by žo do tych dak, kotsiž makonyßlnje revoluziju snicźeja. B.

Napominanje ruskeho knjeżerstwa sa wójsko.

Nakhwilne knjeżerstwo je sa wójsko pschi froncźe žlědowaze napominanje wudało: Pšched 3 njedźelemi žu wójska krótkowjećźorneje fronty po pschikasni wóinskeho ministra s mózuym revoluzionarnym wotmachom k offensiwje wscheschli. Tele wójska žu wjazy dyžli 36,000 jatych. wjazy dyžli 90 kanonow, wjazy dyžli 400 maschinskich tšělbow sebrali. Sskawne wosnamjenjenje „Regimenty 18. julija" budźe w pschichodźe w stawisnach revoluzije sapißane. Tucźi rjekoju wysche žwojeho žamžneho žiwjenja cźesćź a wobstacźe žwobodnje wótcźiny a lěpsche ruskeje revoluzije stajachu, kotrymž pšched frontu Wilhelmej poddane bajonetty a sady frouty pscheraduiski sběžk hroža. Sběžk smutska kraja je žo s ludowej mozu k semi porasyk, tola hischcźe wjetschi strach revoluziji hrosy. Sswoje mozy hromadu sczahnuwschi je swonkownu niepschećel k nadběhej pscheschok. So móżesche žo jeho wotmyßlenje, frontu pscheraswcź, poradźicź, a so móżesche žo s dobom sběžkarska wójna sady frouty sapoczecź, wschitkich tych hischcźe wužscho hromadu wjasa, sa kotrychž Ruska a jejna žwoboda njejstej prósdnej žkowje. Wojazy revoluzionarnych wójskow! Waschi bratsja, kotsiž žu s cźerwjenymi khorhojemi do bitwy cźahnyli, Wam pschiwołaju. so byschcźe žo jim pschisamkli, Po woli revoluzionarneje Ruskeje a po pschikasni Waschich wojerskich wjednikow do prědka do rjadow, njedźiwajzy na bojasnikow a scheradnikow wótcźiny. Wuhkowajcźe žwobodu, wukhowajcźe wótcźinu! B.

Diktaroriska móz nakhwilneho knjeżerstwa.

Wukonjaze wubjerki dźěkacźerskeje, wojerskeje a ratarskeje rady žu 23. julija žlědowaze wobsamknjenje pschijake: Dokelž spósnawamy, so położenje pschi froncźe a smutska kraja s poraženjom wójska a s ktastrofu sa revoluziju hrosy, prajimy:

1. so kraj a revoluzija staj w strasche,
2. so žo nakhwilne knjeżerstwo jako knjeżerstwo revoluzije wuwola.

3. so žo **knježerſtwu njewobmjesowana móz da** k sažopostajenju organisazije a diſziplíny ſmutska wójſka, k wobaranju pſcheczíwo napſcheczнej revoluziji.

Tole wobſamknjenje je žo jenohłóžnje ſ 252 hłožami pſchijało. 47 wotpóžłanzow, ſ wjetſcha bolſchewikow, žo wothłožowanja wostaji. B.

Sažosawjedzenje žmjertneho khoſtanja w Ruſkej.

Pětrogradſka telegrafowarnja powě: Nakhwilne knježerſtwo je žmjertne khoſtanje saža ſawjedko. Pódla teho žu žo revoluziwnarne wójnſke žudy pſchi zykej froncze postajike, kotrež dyrbja ſ tſjoch offizěrow a tſjoch wojakow wobſtejecz. B

B.

Jedyn zyły regiment žo pſched wójnſki žud ſtaji.

Po Pětrogradſkich powjeſczach žo mužſtwa 607. rgimenta, kotrež žu poražene ruſkeho wójſka ſawinowałe, pſched wójnſki žud ſtaja a žo krajneje pſcherady dla wobſkorža. Wo dóńcze wotžadzeneho generala Gutora, kotryž hacž dotal pſchi krótkowjeczornej froncze roskaſuje, žo praji, ſo budze žo tež wón pſched wójnſkim žudom ſamolwicz dyrbjecz. B.

Nakhwilne knježerſtwo je wobſamkło, wſchě wójſkowe dźele, kotrež žu žo pſchi wobrónjenym ſbožku 16. a 18. julija w Pětrogradze a wokolnoſczi wobdźělili, k jich diviſijam wróczo póžłacz. Dale je žo knježerſtwo roſžudźiło, wſchě ſjednoczenſtwa, kotrež žu žo pſchi tymle wobrónjenym ſbožku pſcheczíwo knježerſtwu wobdźělike, a wſchě wožoby, kotrež žu k temu napominake a nadpjerale, dla pſcherady wótczíny a revoluzije ſajecz a pſched žud ſtajicz. B.

Wotžadzeni generalojo.

Kaž Londonſke nowiny „Morning Poſt“ piſchu je Kerenſki 9 generalow polodniſcheje fronty ſ komanda wotžadźił a pſchikaſał, ſo dyrbja žo pſched wójnſki žud ſtajicz.

Kaž Londonſke „Daily News“ powjedža, ſtej žo jědnata a žedma armeja dla bojoſcze pſched njepſcheczelom ſ armejoweho ſapiža wumaſkej. Wojazy žu žo druhim ſwjaſkam pſchidźělike.

Tſecze nakhwilne knježerſtwo.

Po ruſkej revoluziji je žo nakhwilne knježerſtwo tſeczi krócz pſcheměnilo. Wono je nětkole takle ſeſtajene: ſ miniſterſtwowym pſchedžydu je Kerenſki, ſ městopſchedžydu Njekražow, ſ miniſtrom ſwonkownych naležnoſczow Tereſchczenko, ſ miniſtrom ſmutskownych naležnoſczow, poſty a telegraſa Zeretelli, ſ kontroleurom žiwnoſcze Piježnjechonow, ſ rataŕſkim miniſtrom Czernow, ſ wójnſkim miniſtrom Skobjelew, ſ wyſchſchim prokuratorom žwjateho žynoda Wladimir Lwow, ſ khežorſtwowym kontrolleurom Godrow, ſ juſtiznym miniſtrom Effenſow, ſ miniſtrom ſa ſjawnu pomoz Barýſchnikow.

Parižſke nowiny „Oeuvre“ žlědowaze žłowa Kerenſkeho woczíſchcza: Czuju žmjertnu khoroſcz we mni a moje dny žu liczene. Khoroſcz we mni wſchědnje pſchiběra, wobliczuju, kak wona poſtupuje. Teho dla chzu tak ruczе hacž móno dźełacz, ſo bych žwoju wótczinu wot wopſchimnjenja jeho najhórſcheju njepſcheczelow, mjenujzy Němzow a anarchije, wuſžwobodźił. Hdyž žwój nadawk dopjelnjam, mje niczo njewotdźerži, ani nadpady, ani hroženja; pſchetoz žiwjenje mi mało płaczi. B.

Korenſkeho wotmyſlenja.

Na žwojim puczowanju po froncze je žo Kerenſki ſ nowinarjemi rosrěczał. Wón jim praji, ſo je ſ jeho hłownym nadawkom, w Ruſkej móz ſaža ſeſžrjedźicz a ſjednoczicz. Nakhwilne knježerſtwo njeje žo na niczo druhe ſaměriło, hacž Ruſku roſpuſchczenju a anarchiji (bjesknježerſtwu) wukhowacz. Na ludowe a wójſkowe dowěrjenje žo ſpuſchczejo, budze knježerſtwo Ruſku ſakitowacz a ſ krwju a želeſom jenoſcz Ruſkeje hromadu kowacz, jeli ſo roſum, czeſcz a dopokaſy žwědomnja njedožahaju. Nichtó njebudze w tu khwilu knježaze wobſtejnoſcze wužicz móz, ſo by ſtatnu formu ſaža ſawjedk, kajkaž je do revoluzije była. W tu khwilu je pſchede wſchěm nuſne, zofanje ruſkeho wójſka w Galiziſkej ſadžerżecz. Potom dyrbi žo hoſpodarſkim ſchmatańzam kónz czinicz a finanzy dyrbja žo ſrjadowacz. Położnje pſchi froncze je khutne. Na kónzu Kerenſki praji: „Sſym pſcheżwědczeny, ſo je ſtatny organismus doſcz žyły, ſo bjes amputazije na něſkajkimžkuli městnje wotkhori. Na kóždy pad nakhwilne knježerſtwo žwoju winowatoſcz dopjelni. B.

Wo poſledních anarchiſtiſkich njeměrach w Pětrogradze.

Barliſka „Nationalzeitung“ piſche, ſo žu žebi wone něhdze 600 woporow žadake, mjes nimi 180 koſakow. Na Litejnſkim proſpecze dopołdnja 17. julija k woprawnej hońtwje ſa koſakami dońdze, pſchi kotrejž pſcheſczěhowani koſakojo do khěžow tejele drohi czěkachu a žo w nich khowachu. Sběžkarſzy namórſzy wojazy ſ Kronſtadta ſa nimi we wobydlenjach žlědžachu a koſakow, kotrychž namakachu, ſ woknom won czišnychu. Pſchi tym žo džěl wuczišnjenych ſaraſy. Popołdnju 17. julija ſaža k woprawnenu wojowanju na drohach dońdze, pſchi kotrymž žo sběžkarjo wjele drohow pod tſelenzu maſchinſkich tſelbow džerżachu. Wojowanje na najwyſchſche ſtupi, hdyž wojazy ſ Zarſkeho Ssela, Oranienbauma a druhich městow pſchińdżechu a po pſchikaſni džełaczerſkeje a wojerſkeje rady ſ artilleriju pſcheczíwo sběžkarjam poſtupowachu. Sběžkarjo žobuſtawy nakhwilneho knježerſtwa 16 hodźin w Marinym hrodze wobkhachu, dokelž žo te ſe ſaža kloſczu ſapowjedźichu, po žadanju ſběžkarjow wojſjewjenje podpiżacz, po kotrymž žo móz nakhwilneho knježerſtwa do ruki džełaczerſkeje a wojerſkeje rady połoži. Hacž runje ſběžkarjo, wotdźělenja namórſkich wojakow ſ Kronſtadta a druhich regimentow, miniſtram ſe žmjerczu hrožachu, tuczi na žwojim ſapowjedźenju wobſtachu, hacž jich wojazy, kotſiž ſ Peterhofa pſchikhwatachu, ſ jich ſtraſchneho położenja wuſžwobodźichu. S jenicžkim roskaſowarjom bolſchewikſkich sběžkarjow, kotſiž pſcheczíwo roſpuſchczenju ſpjeczíwych regimentow proteſtowachu, bě leutnant Ssemaſchew ſ 2. regimenta maſchinſkich tſelbow. Sa czaž njeměrow wobydlerſtow pod rubježniſtwom czerpjeſche, kotrež žo pſchezo ſhórſchowaſche. Wſchudze běchu sběžkarjo barikady natwarili.. Woni běchu dom rejwarki Kſcheſchinſkeje do woprawdźiteje twjerdźiſny pſchetworili. Najwjetſche naždylnoſcze žo w bliſkoſczi jendżelſkeho póžłanzſtwa ſtawachu. Móſt pſched póžłanzſtwom žo do powětra buchny. Do póžłanſtwa žameho wjele kulkow ſ maſchinſkich tſelbow létaſche. Džěl ſ póžłanzoweho perſonala žo ſ nimi frani. Tak je žo jendżelſki hłowny agitator w Ruſkej, wyſchk Knock, ſ tajkej kulku czežko trjechił.

Nakhwilne knježerſtwo bě w prěnich wjeczornych hodźinach 18. julija něhdze 100,000 wojakow w Pětrogradze ſhromadźiło, wobſtejazych ſ garniſonow ſ Gaczíny, Zarſkeho Ssela, Peterhofa a druhich pola Pětrograda ležazych městow. Też něktore regimenty Donſkich koſakow, kotſiž dyrbjachu runje do Finlandſkeje wotjěcz, a 25,000 wojakow, kotſiž běchu žo ſ fronty wſali, žo dla ſakhowanja porjada do Pětrograda póžłachu. Na wſchěch ważniſchich drohach a městnach běchu žo kanony poſtajike. S pomozu tejele hromady wojakow žo sběžk podtóczi, a wjele sběžkarjow žo ſaja.

S Kopenhagena žo „Berl. Lokalanz.“ powě: Wſchitzy wjednizy Bolſchewikow (anarchiſtiſkich ſozialdemokratow), kotſiž njejžu ſ czažom czekli, w Pětro-Pawołſkej twjerdźiſnje jeczi žedža; Lenin w Kronſtacze pſchebywa, hdżež nowe sběžki organiſuje. Sso na nowy wobleſnjenſki ſtaw powołajo, je Kerenſki wſchě bolſchewikſke nowiny a ſhromadźiſny wojakow na drohach ſakaſak. W Pětrogradu je w tu khwilu ſměrom, tola w Kronſtadtu Sebaſtopolu w Rewalu a w Odežy njeměry dale traja, tak ſo je Kerenſki wobydlerſtwo tychle městow ſ wožebitej proklamaziju napominał, ſo by žo poddało. (L. A.)

Potłóczenje njeměrow w Pětrogradze.

Miniſterſtwowy pſchedžyda Kerenſki je do wukraja žlědowazy telegram póžłał: Jažnje je dopokaſane, ſo žu žo njeměry w Pětrogradze ſ wobdźělenjom wotpóžłanzow němſkeho knježerſtwa ſbudźiłe. Njeměry žu žo njeporadźiłe a jich nawjedowarjo žu žo ſajeli. Njeporjad je žo ſe ſajeczom nawjedowarjow a tych ludźi, kotſiž žu žo ſ krwju žwojich bratrow a ſ pſcheſtupjenjemi a ſłóſczemi pſcheczíwo wótczinje womaſali, podtłóczike. Też njes namorjakami, kotſiž žu žwoju měſchczańſku a wojerſku winowatoſcz ſkamali, žu žo ludźo ſajeli. Wſchitkich wěrnych žynow demokratije napominam, žo wokoło nakhwilneho knježerſtwa a wokoło demokratiſkich ſjednoczenſtwow zykeje Ruſkeje ſhromadźicz, ſo byſchtej žo wótczina a revoluzija pſched njepſcheczelom a jeho ſwjaſkarjemi w kraju ſchkitakej. B.

General Kornilow ſ hłownym roskaſowarjom ruſkeje krótkowjeczorneje fronty.

Jedyn dopißowaŕ Barlinſkich nowin ſ wójnſkeho nowinſkeho kwartéra w Galiziſkej piſche: Kaž mózach hižo pſched tydźenjom ſ Brěſan powjedźicź, ßu generala Gutora po njeporadźenej ruſkej offenſiwje jako hłowneho roskaſowarja krótkowjeczorneje fronty wotßadźili. Gutorowy naßlědnik, generalny leutnant Kornilow, bě hacź dotal ſ roskaſowarjom 8. ruſkeje armeje, kotraž k połodnju Dnjeſtra ſteji. Kornilow je naſch ſtary ſnaty. Wón je hižo w awſtriſko-wuherſkej jatbje był. Sa cźaß pſchekamanja ruſkeje fronty pola Gorlz w Galiziſkej w lěcze 1915 wón 48. ruſkej diwiſiji roskaſowaſche, kotraž k dołhemu wjeczorej wot Stropka awſtriſkowuherſkemu wójſku napſchecźo ſtejeſche. Kornilow ßam, w prěnim rjedźe wojujo, kulku ſ maſchinſkeje tſělby do lěiweje ruki niže łoheźa doſta. So bu ßo jatby ſminył, wón ſ 9 offizěrami do lěßow cźekny. Pjecź dnjow ßo wón wo dnjo w huſcźinje khowaſche, ſo by w nozy ſe ßwojimi ßwěrnymi njedźiwajcy rany ſa ruſkim wójſkom ſchoł. W tym cźaßu ßo wón jenoź ſ lěßnymi korjenjemi żiwjeſche. Hłód a bołoſtna rana jeho ſkóncźnje nuſowaſchtej, ßo jenej munizińſkej kolonnje 7. armeekorpſa bliſko Ssanoka poddacź. Jeho a jeho towaŕſchow ſ awtomobilom do Bukowſka, tehdomniſcheho ßydła 7. armeekorpſa, dowjeſechu. Woni běchu żałoßnje wuhłódnjeni a wuſtali, tola njedźiwajcy teho bě widźecź, ſo bě Kornilow muž njeſhibicźiweje wole a khroblý wojak. Wón jara ſ horda wuſtupowaſche. Teź ſ korſowym roskaſowarjom, arcywójwodu Joſefom, a ſ jeho ſchefom generalneho ſtaba wón ſ wěſtej doſtojnoſcźu rěcźeſche. Hdyž jemu arcywójwoda rjekny, ſo je wón Kornilowej w bitwje pola Lwowa 25 kanonow wotewſał, tutón měnjeſche: Haj, to je nadpad ſ boka był, wón je tutu porażku ſ tym wurunał, ſo je ßo w novembrje 1914 ſe ßwojej diwiſiju pola Homonny pſchekamał. Mjes tym ſo wón ſ arcywójwodu a ſchefom generalneho ſtaba rěcźeſche, jeho fotografowachu; pſchecźiwo temu wón proteſtowaſche. Wón ßebi naležnje pſchejeſche, ſo by jeho lěkaŕ pſchepytał, ſo by ßo ſpóſnało, ſo je wón ſranjeny do jatby pſchiſchoł. Tale próſtwa ßo wěſo dopjelni. Prěnju nóz ßwojeje jatby Kornilow ſ zyła njeſpaſche. Jeho rana jeho boleſche, ßnadź jemu teź roshorjenoſcź a ſpominanje na poßłdnje dny ſpanje bjerjeſche. Wojeŕſki ſtražnik ßłyſcheſche, kak wón ſadwělujo pſched ßebje rěcźeſche: Wſcho je ſhubjene! Hdyž bliżſchi dźeń żadyn awtomobil k jeho wotwjeſenju hotowy njebě, bě wón jara njeſpokojom. Skóncźnje dyrbjeſche ßo ſ dwojopſcheźnym wołom ſpokojicź. Sſo ſahojiwſchi Kornilow do Kóſzega pſchińdźe. S pomozu dweju żandarmow, kotrejuž na cźěkańzy ſatſělichu, wón pſches rumunſku mjeſu cźekny. B.

General Kornilow a 11. armeja.

„Morning Poſt“ ſ Pětrograda ſhoni, ſo je general Kornilow po wobſamknjenju ruſkeje dźěłacźerſkeje a wojeŕſkeje rady, ſo dyrbja ßo wojeŕſzy pſcheradnizy hnydom wotprawicź, jemu zyłu diwiſiju 11. armeje pſchi galiziſkej froncze ſe ßamßnej artilleriju potſělecź dał. Tole wójſko je wurjadnje derje ſ jendźelſkimi a franzowſkimi kanonami a ſ kanoněrami, lětadłami, lětarjemi a panzerowanymi awtomobilemi wuhotowane. Artillerija je wubjernje poſtajena była, tola infanterija je kanoněrow potſělała, ſo mohła pſchi zofanju artilleriſke konje wużicź. Tak je ßo ſtało, ſo je artillrija do njepſcheźelſkeje ruki padła. Jeniczki ßiołtły dypk pſchi hanibnym zofanju bě khroblošcź jendźelſkich panzerowanych awtomobilow, kotreź bjes żaneho podpjeranja pſchecźiwo poſtupowazym Němzam dale wojowachu. B.

Prěni ruſki żónſki ßmjertny bataillon pſchi froncze.

Ruſke nowiny powjedźa: Po ßwjatocźnej Bożej ßłużbje w Pětrogradźe, pſchi kotrejž běchu połnóznoamerikanſki a italſki póßłanz a attaſchejozo pſchitomni, je prěni żónſki ßmjertny bataillon k froncze woteſchoł. B.

B.

Rumunſka wójſkowa rosprawa.

24. julija: W połodniſchim dźełu Karpatow ßu wojazy generalow Roſoły a Averesca poſtupali. Wßy Moreſci a Balocſany ſtej ßo dabyłej, něktore ſta muži ßu ßo ſajałe a 19 kanonow ßo dobyło. Sa wuſpěch ma ßo wuſchiknemu poſtupanju, wuſkemu ſjednocźenju ruſkich a rumunſkich mozow a ßylnemu dźěłu ſwjaſkaŕſkeje artillerije dźakowacź. Wjecźor ßo móżnje wobtwjerdźena njepſcheźelſka linija na ſchěrokej froncze ſatłócźi. Khroblošcź a podacźe wojakow běſchtej njepſchirunliwej. Mjes druhim ßo jena batterija ſ dymowymi granatami poßypa a ßwoje zyłe mużſtwo ſhubi ſ wuwſacźom 7 muži katſiž njepſchestawajcy dale tſělachu a ſkóncźnje njepſcheźelſku artilleriju nuſowachu, womjelknyecź. General Cźerbacźew je tych 7 muži ſ Jurjowſkim kſchižom wuſnamjenił. B.

Wójnſki ſtaw mjes Siamom a ßrjedźnymi mozami.

Po powjeſcźach Reuterez telegraſowaŕnje je teź Siamſka ßo k njepſcheźelam Němſkje pſchiſamkła. Siamſke knjeżerſtwo je wojſjewiło, ſo je ſ Němſej we wójnſkim ſtawje. Siamſka je němſkich a awſtriſkich poddanow ſajała a němſke łódże, w ſiamſkich pſchiſtawach ſtejaze, ſebrała. B.

Sozialdemokratiſka njeſpokojnoſcź ſ khěżorſtwowym kanzlerom dr. Michaelisom.

Organiſazija ſozialdemokratiſkeje ſtrony w Frankfurcze nad Mainom je we wurjadnej generalnej ſhromadźiſnje wuprajiła, ſo roskładźenje khěżorſtwoweho kanzlera wo wójnſkich ſaměrach a ſnutſkownych reformach njeje doßahaze. Sozialdemokratojo ßu wocźakali, ſo jich ſaſtupjerjo w khěżorſtwowym ßejmje jenoź do noweje wójnſkeje pożcźonki ſwola, jeli ſo ßo knjeżerſtwo bjes wuměnjenja k měrej bjes annexije a wójnſkeho ſarunanja a k ſawjedźenju knjeżerſtwa, ludowemu ſaſtupjerſtwu ſamolwiteho, wuſnaje. Stronina ſhromadźiſna ßmě dale ſozialdemokratiſkej frakziji jenoź potom połnomóz dacź, do knjeżerſtwa ſaſtupicź, jeli ſo jeho program wuměnjenja w naſtupanju wójnſkich ſaměrow a ſnutſkownych reformow bjes wuwſacźa pſchipóſnawa. Khěżorſtwowy ſapóßłanz Quark na tym dwělowaſche, ſo je ßo ſ pomjenowanjom noweho khěżorſtwoweho kanzlera dobra wólba ſcźiniła. Bethmann-Hollweg je pod cźiſchcźom wojeŕſkeje ſtrony hicź dyrbjał a w ßłużbje teje ßameje ſtrony je jedyn ſaſtojnik pſchiſchoł. Parlamentiſowanje knjeżerſtwa je něſkole najnuſniſche żadanje. Temu najbóle měſchcźańſke ſtrony ſadźěwaju, woßebje zentrum. B.

Schtó je dr. Michaelisa ſa khěżorſtwoweho kanzlera namjetował.

„Kölniſche Volkszeitung“, kotraž bě njemdra njepſcheźelniza Bethmanna-Hollwega, pſchiſnawa, ſo je tutón ßam dr. Michaelisa „jako ßwojeho dobreho radźicźela“ ſa khmaneho k pſchedewſacźu kanzlerſtwa poručał.

Byrnjež tak było, „Internationalna korreſpondenza“ měni, wono drje něhdźe tak budźe, ſo dr. Michaelis Bethmannowu-Hollwegu politiku ſaſtupuje. Na praſchenje wukrajnych nowin, cźeho dla je ßo Bethmann-Hollweg wotſtronił, jeli ſo jeho naßlědnik njeje kandidat wojeŕſkeje, ani demokratiſkeje ſtrony, móże ßo teho dla wotmolwicź, ſo ma wotſtronjenje Bethmanna Hollwega wjazy woßebinſkeho dyżli wężowneho wołnama. Němſka khěżorſtwowa politika pod dr. Michaelisom w tej ßamej koliji woſtanje, w kajkejž je ßo pod Bethmannom-Hollwegom wjedła. B.

Sajecźe Pilſudſkeho.

Pilſudſkeho, ſałożerja pólſkich legionow, kotreż na ſtronje Awſtriſkeje pſchecźiwo Ruſkej wojowachu, ßu w nozy wot ßoboty k njedźeli we Warſchawje ſajeli.

B.

Sſlědawaze podawki ßu k ſajecźu Pilſudſkeho dowjedźe:

Pilſudſki, wjednik pólſeje ſozialiſtiſkeje ſtrony, je tajne wojeŕſke organiſazije ſałożił, kotreż běchu 1905 najprjódzy w Galiziſkej, potom w zyłej Pólſkej a ßamo mjes Polakami we wukraju naſtałe. Jeho myßl teź bě, pólſki wójnſki pokład ſałożicź. Po wudyrjenju ßwětoweje wójny pólſke tſělerſke organiſazije jako „legije“ do awſtriſkeho wójſka ſaſtupichu. Pilſudſkeho khroblý cźah do Kielzow jemu wojeŕſke pſchipóſnacźe dobu. Bórſy po tym ßo konflikty pokaſachu. Pilſudſkeho ßwobodniſka natura ßo do nuſnych wojeŕſkich żadanjow ſa podſtajenjom ſrjadowacź njemóżeſche. Wón woteńdźe a ßo do Lublina wróczo ſcźahny. Po proklamaziji pólſkeho kraleſtwa a ſałożenja nakhwilneje ſtatneje rady teź Pilſudſki ſaßo na jewiſchcźo politiſkeho żiwjenja ſtupi. Wón bu ßobuſtaw ſtatneje rady a ßo horliwje pſchi jejnym dźěle wobdźělowaſche, woßebje k ſałożenju pólſkeho wójſka. Pod wliwom ruſkeje revoluzije pak ßo pſchezo ßylniſcha napſchecźiwnoſcź mjes ſaſtupjerjemi lěweje ſtrony a zyłej ſtatnej radu roſwi, kotrejež ſkutkowanje je ßo na ſałożenje monarchiſkeho ſtata ſaměrilo. Duž ßobuſtawy lěweje ſtrony, na jich cźole Pilſudſki, woſjewichu, ſo ſe ſtatneje rady wuſtupja. B.

Složenje sastojnstwa Warschawskeho magistrata.

Warschawski magistrat, na čole wobaj měschčanoscze, je swoje sastojnstwo složił, so by, kaž so w pišmje na kollegium měschčanskich sastupjerjow praji, tutemu móžnoscź dał, nowy magistrat powołacź, kotryž polne dowěrjenje měschčanskich sastupjerjow wužije. Po namkowjenju kollegija měschčanskich sastupjerjow je magistrat složenje sastojnstwa wróčił. Zyła wěz je so na tři měžazy wotstorčžiła. B.

Schwedska žitowe žně sebjerje.

„Nationaltidende" se Stockholma powě: Schwedske knježerstwo je zyłe nowe žitowe, hrochowe, bunowe a zokroworěpowe žně zebrało. Dale so wot 1. septembra wschě stare wobstatki žitowych a warjenjowych žnjow sebjeru. Do schwedskich pschistawow su tři perne łódže s Argentinskeje se 440 000 zentnarjemi žita dschijěle.

Ze Serbow,

S Budyschina. W poslednim poseedženju měschčanskich sastupjerjow je so wobsamkło, po radźinym namjecze płaćizny sa elektriku móz wo 10—30 prozentow a sa płun wot 16 na 19½ pjenježka sa kubikmetěr powyschicź. Sa pschisamknjenje kopornika žyczi elektriskeho woda so 12000 hriwnow pschiswoli.

— **(Powyschenje mukoweje dźělby na 220 gramow.)** Wójnske seziwjerstwo wosjewja, so so wot srjedź augusta mukowa dźělba na hłowu wot 170 na 220 gramow wschědnje powyschi. W tym samym czasu mjasowy pschidawk wo 250 gramow tydźenšzy, wot haprleje 1917 so dawazy, sastanje.

— **(Najwyschsche płaćizny sa sazne běrny.)** W Budyschinje, Biskopizach a we wokrjesu Budyskeho hamtskeho hejtanstwa ma po wosjewjenju Budyskeho komunalneho swjaska zentnar sazných běrnow pola plahowarja běrnow 10 hriwnow płaćicź. W hromadach niže 1 zentnarja punt 11 pjenježkow płaćizi. W běrnowych pschedawarnjach so punt po 13 pjenježkach pschetrjebarjam pschedawa.

Na tydźenske wotrěski žołtych běrnowych khartkow smě so hacź na dalsche na tydźeń 5 puntow, na czerwjene pschidawkowe khartki za czežkodźělacerjow 3 punty běrnow dawacź.

— **(Wuhlowe a koksowe khartki.)** Budyska měschčanska rada wosjewja, so smě so wot nětko wuhlo a koks jenož na wuhlowe a koksowe khartki pschedawacź. Wuhlowu khartku smědźa zebi hospodarstwa žadacź, kotrež mjenje dyžli 10 zentnarjow wuhla wobsedźa. Wuhlowe khartki so na 10 zentnarjow wuhla, briketow abo koksa wupisuja.

— **(Železnisskemu czahej so pseječź dał.)** Póndźelu rano ½6 hodźin je so sady Tšelan jedyn muzski železnisskemu czahej pschejecź dał. Wón je so po sdaczu khostanja bojał, kotrež na njeho dla jeneho pschestupjenja czakasche.

— **Kajka schkoda je so letša se smuchotu a kundrosami naczinika** zlědowazy pschikład pokasuje: Ratař Zimmer w Budyschinje bě w nalěcu 5 górzow swojich polow s morcheju wobsył. Hdyž budźische wejdro howiło, by na tych 5 górzach něhdźe 2000 zentnarjow morchwje narostło. Morchej derje sesłhadza, tola w posdźischej dołhotrajazej smuchocze rostliny wschě wusłhnychu. Zimmer na to te polo s kulrěpowej pschěžadu wobsadźa. Kulrěpowe rostliny pak s zyła rosu njemóžachu, dokelž so do nich hnydom kundrosy dachu a jim korjenje wotzrachu. Nětko je Zimmer pola tsecźi krócź wobsył a to s rapsom.

Se Ssokolzy. Na jenym polu Jasenczanskeho knježeho dwora je jedyn wojerski straznik jeneho hólza sasłapił, hdyž běrny kradnysche. Wojak hólza hnydom pschebi. Hólzowe kschiczenje sasłyschawschi jeho macź pschiběža a jeho wojakej wtorhnycź pytasche. Tón so teho dla do žony da a ju tak pschemorska, so s njemozu sajata k semi padze. Mjes tym bě tež hólzowy nan pschiběžał, so by žonu a hólza schkitał. Sso s wojakom wurěczowawschi so wón sa to postara, so jeho žonu do Ssokolzy dowjesechu.

S Tsjoch Hwězdow. Wobsedźerjej tudomneje zyhelnicze Arnoldej, kotryž je jako hejtman s wjednikom jeneho wulkeho wotdźělenja sanitetnych automobilow, je turkowske wójnske ministerstwo zlěbornu Liekatsku medaillu s mjeczemi spožczilo. Hejtman Arnold je dlěje dyžli lěto němskemu automobilnemu wotdźělenju w Turkowskej pschisłuschał a je so pschi służbje w Tawrusu, w puszinje a na Libanonje wusamjenił.

S Kamjenza. W tudomnym wokrjesu su so w někotrych stronach semske hušanzy rosschěrile. Wone su 3 hacź 6 zentimetrow dołhe, schěroselene waki a su na brjusche na žołcź barbjene. W běrnach a rěpje wone jara wulku schkodu naczinjeja. Hdźež so jena hušanza wohlada, so tež druhe namakaju, hdyž so s drjewjannym kjeschkom w semi lohko pscherywa. Schkódna semska hušanza dyrbi so skerje lěpje wutupicź.

S Budestez. Sanźdeny schtwórtk staj so wulki a srjedźny swón s nascheje zyrkwineje wěže dele wsakoj a so wotwjesłoj, so byschtaj so k brónjam pschecźiwo njepschecźelam wótzneho kraja pschedźěłałoj.

S Porschiz. Nascha wožada je so sandźenu póndźelu w swjatoczнej Božej słužbje wot dweju swojeju swonow rosžohnowała. Wutoru staj so wonaj s wěže wotewsłoj.

S Biskopiz. S rosbuchnjenjom spirituża je so schtwórtk dopołdnja w swojim wobydlenju wěsta Ducźmanowa czežko wopaliła. Srudny podawk je czim bóle wobžarowanja hódny, dokelž je so Ducźmanoweje muž we wójnje shubił a so jejne dźěczo s woknom won padnywschi so sarasyło.

S Njeswaczidła. Swony tudomneje zyrkwje so hacź na dalsche a nadźijomnje na pschezo naschej wožadze sakhowaja. Zyrkwinski hudźbny direktor prof. Biehla w Budyschinje a prof. dr. Berling w Drazdźanach staj jako powołanaj wězywustojnaj jenoscź a rjanoscź synka makeho a srjedźneho swona a wulku rjanoscź wulkeho swona pschipósnałoj. Duž staj so sa to wuprajiłoj, so bychu so wschě tři swony zyrkwi wostajiłe. We wožadze teho dla wulka dźakownoscź a wjeselе knježi.

Se Sajdowa. Hdyž běchu wobydlerjo jeneho tudomneho kubła na polo wuschli, so jena žónska do domskeho dobu a wschelaku žiwnoscź sebra. Jeje pak so dohladachu a ju sasłapichu.

S Hunczeriz. S jěsdneho koła adnywschi je zebi tudomny hosczenzar Held nohu skamał.

S Klětneho. 19. julija pschi njewjedrje dźěłacerjo a ruzy jeczi s kosami atd. na polo dźěchu. Błysk do nich dyri a dźěłacerku Winklerowu a jenu pólsku dźěłacerku sarasy. Druzy dźěłacerjo so s dźěła s łohka pohluschichu.

Wuzudźenja.

Khostanska komora. Ssydomnacželětny fabrikski dźěłacer Max Richard Koch s Dźěžnikez, na poźled w Czornych Nozlizach bydlazy, sda so njepolěpschomny paduch bycź. Loni w oktobrje běchu jeho s jastwa puschczili, hdyž bě paduschstwa dla 9 měžazow w nim wotsedźał. W industrijowej dźěłarni w Budyschinje wón hnydom dźěło dosta a wjele pjenjes sasłużesche. Njedźiwajzy teho so wón kradnjnja njewostaji. So mohł po mózноscźi wjele składnoscze k pakoscźnju namakacź, wón po měscze dom wot domu khodźo dopisniy pschedawasche. Pschi tym wón we wobydlenju kowarja Bothmanna s blidoweho kaschczika 70 hriwnow a wěstej Ritterowej, kotraz bě na wokomik s wobydlenja wuschła, teho runja s blidoweho kaschczika 6 hriwnow kradny. We wobydlenju blidarja Bjara na dwórnischczowej drósy wón na łubi durje dweju komorow rospaczi, tola niczo sobusacza hódne njenadeńdze. Skónczнje młodostneho rubjeznika sasłapichu a jeho do Oberkunnersdorfskeje wukhowarnje pósłachu. Tam so wón w nozy 7. julija jenož koschlu wobleczeny sa łožowej płachtu se swojeje komory s woknom won puschczi a zebi w tej samej nozy w Oberkunnrsdorfje drastu, pjenjesy a jědź nakradny. Na sboże jeho bórsy sasło popadźechu a njeschkódneho sczinichu. Jeho czežkeho paduschstwa dla k jastwu na 1½ lěta, a dla njedowoleneho pschedawanja k 4 hriwnam abo k arrestej na 4 dny sasudźichu.

× Schtyrnacželětny wojnarski wucźobnik Pawoł Herman Kalich s Jeukez a pjatnacželětny Bjedrich August Rožka s Jeukez, na poźled we Luscźu jako czeladnik służazy, běschtaj kónz lěta 1916 s njewobydleneho domskeho a kólnje Zyżeczanskeho ruczerkubł na tři krócź koprowu grot, lampy a kapsle elektriskeho woda kradłoj. W Kunathez skałach w Nadźanezach Rožk wo Kalichowym kasu nju s wocźinjenym woknom do maschinowneje sleze a tam koprowu grot, kapsle a czorn elektriskeho woda sebra a je Kalichej pschepoda. Kalicha k jastwu na 4 njedźele a Rožku na 2 njedźeli 3 dny sasudźichu. Dźiwajo na jeju młodoscź so jimaj wotstorczenje pokhostanja pschisłoli.

+ Jenu njenatursku macź Marju Marthu Schusterowu rodź. Ssykoriz Budyschina bě 25. mejeBudyski kawniski sud k jastwu na schěscź městazow sasudźił. Wona bě swojeho dwanacželětneho syna Maxa Ssykoru hižo dołhi czaz pschi kóždej składnoscźi s rje-

mjenjom, kijom, wuhlowej kopatku, se želesnymi klěščeźemi a ſ pjaſcźu bila, hdźež bě runj trjechila, jeho rosdrapała a teź do njeho ſ drjewjanzanni kopała. Jejny muž bě ſo pſcheceźiwo wuſudej kawniſkeho ſuda powołał. Khoſtanſka komora jejne khoſtanje na 3 měſazy poniži.

Přilopk.

S Huſki. W nozy 20. julij ſu ſo paduſchi do wobydlnja ſchewza Ernſta dobyli a khlěb, butru a twaroh kradli. Teź ſu někotrce cźrije ſobu wſali, kotreź dyrbjachu ſo porjedźicź. Potom ſu paduſchi ſ wobydlenja Pětzyneje teho runja něſchto zyroby kradli. Pola honcźerja Huleźa ſpytachu ſo teho runja nuts dobyeź, tola tu jich wotehnachu.

* **(62 000 hriwnow ſo kradźe.)** Dwě lokej zónſkej běſchtaj jenemu pſchekupzej ſ provinzy, kotryž ſa ſwoje pſchekupſtwo puczowaſche, 62 000 hriwnow kradłej. Dokelž źlěd ſa nimaj do Barlina wjedźeſche, ſo poliziji powjeſeź da. Tutej ſo teź poradźi, paduſchnizy w jenym nodowym ſalonje w Barlinje ſaſkapicź. Wonej běſchtej tam hižo ſa 7000 hriwnow draſty nakupiłej. Pola ſajateju jenož hiſcheźe 25 000 hriwnow hotowych pjenjes namakachu. Wſcho druhe běſchtej wonej ſa drastu a debjenki hižo wudałej.

* **(S błyſkom ſo ſaraſyła.)** W Ludwigowom pola Samtera ſu ſo iſi dźeźi ſ błyſkom ſaraſyła. Wone běchu pod jenym ſchtomom wukhow pytałe, hdyž njewjedro pſchiceźahny.

Jank.

I.

Na kónzu Wonej, tam, hdźež po něcźim hołk a hara měſta poſpſchestawa, tam, hdźež je cźłowjeka mózno, na pola a na ſelene ſahony widźeź, w hubjenej khěžźy ſo narodźi Jank.

Jeho nan bě jenož fabrikſki dźěłacźer, ale njedźiwajo teho bu noworodźeny hólcźk ſ poſměwanjom luboſcźe powitany. Se ſaſami poczornjene wobliczo ſo nanej ſ radoſcźu błyſchcźeche, hdyž wón na ſłabuſchke piſchcźaze ſtworjeńcźko hladaſche. Na njeſwucźene waſchnje, tola jara wobhladniwje hólcźka do moſlojteju rukow bjerjeſche, ſo by jeho popěſtonił a ſ nim ſo powjeſelił. Twjerde žiwjenje młodemu dźěłacźerjej hiſcheźe wutrobu ſatwjerdźiło njebě. Jemu wutroba hiſcheźe ſ luboſcźu a ſe ſbožownoſcźu młodoſcźe pukotaſche, prěnja nanowſka luboſcź jeho ſwjeſeleſche.

A kak hakle ſo radowaſche macź! Ta kołſaſche a hubkowaſche ſwoje dźěcźatko, tyſaz krócź wokoſcheſche ſwojeho ſynka.

To bě wjeſele w móliczkim domcźku, hdyž bě Jank ſtarſchi a poczа wołacź: „nanko“ a „macźi“.

Wobaj ſtarſchej, wopojenaj ſe ſbožownoſcźu, wokoſcheſchtaj dźěcźatko, pſchezo ſaſo jo k temu wabjo, ſo by jeju ſe ſłódkim mjenom nana a macźerje pomjenował.

Hólcźk ſo luboſuje poſměwaſche a ſo pak k nanej, pak k macźeri tuleſche.

Sdaſche ſo, ſo budźe ſłónzo ſboża, kotreź bě ſo nad jeho kolebku ſabłyſchcźako, wſchitke jeho krocźele pſches žiwjenje pſchewodźecź.

Miny ſo lěto, teź druhe a tśeźe a Jank ženje njepokhoreje a njeſaſtona. Czerwjenej liczźu wo jeho ſtrowocźe ſwědcźeſchtej. Ale ſa to macź dźeń a bóle blědnjeſche. Sła khoroſcź ſo na młodu žonu poczа dobywacź; jejnu ſtrowotu bě napinaze dźěło w njeſtrowych fabrikſkich rumach dawno podryło.

Žona khorjewaſche a muž ſe ſwojimi towarſchemi dale huſcźiſcho w korczmje ſedźo woſtawaſche.

Nad ſbožom małeho Janka ſo poczachu mróczele hromadźicź. Sſo wě, ſo hólcźk wo tym ani ſdacźa njemějeſche. Pſchezo jenak wjeſeły ſo do ſwěta poſměwaſche. Pſchezo jenak wobjimowaſche a koſcheſche lubowanu macźerku.

Ale macź nětkole cźaſto ſrudna bywaſche. Haj, druhdy ſamo płakaſche a Jank ſo podarmo prózowaſche, ju roswjeſelicź.

Napoſledku wboha žona podleża a ſo lehny. Nětkole ſo muž na dobo na ſwoju winowatoſcź dopomni. Wſchón cźaſ, kotryž we fabrizy pſchi dźěle njepſchelywaſche, pſchedli pſti łožu khoreje žony. Podarmo wabjachu towarſchojo jeho k ſabawje. Wón dźě mějeſche ſwoju žonu wopraudźe lubo, ani ſam njemóžeſche wopſchijecź, kak bě ſo to ſtało, ſo bě ſo poſledni cźaſ ſwojej žonje a dźěſcźu tak jara nozuſbnił a ſo tě jenož precź khwatał, na bjeſadu k ſwojim towarſcham.

Bléda žona na ſwojim łožu ſo prózowaſche, ſo by ſo poſmjała. Hładźeſche dźěſcźu włóſki a majkaſche mużej ruku. Derje cźujeſche, ſo tu na ſemi wjazy dołho njewoſtanje. Podarmo bě mużowa ſtaroſcź, podarmo lěkarſtwa a zyroby. Pſcheceźiwo ſmjercźi njeje žanehо jela.

Hdyž ſaſo nalětnje ſłónczko do kraja poczа ſwěcźicź, ſo Jankowa macź ſ mużom a ſe ſynkom na pſchezo dźěleſche. Sto krócź muża proſcheſche, ſo njeſmě ſynka ſanjerodźecź, ſo by jemu ſo jeje ſmjercźi macź a nana ſ dobom ſaſtawał.

Sarudźeny muž wbohej mrějazej žonje horze ſyſły rozo wſchitko lubjeſche.

Cźeſnje ſebi wotmyſleſche, ſo chze ſo wo mału ſyrotu ſtaracź a ſ dwojej luboſcźu jemu teź macźernu luboſcź ſarunacź.

Jank njepłakaſche, hdyž bě macź ſemrjeła; roſomcźk tſilětneho dźěſcźa hiſchcźe njemóžeſche wopſchijecź, ſchto ma ſmjercź na ſebi. Nawopak, hólcźk ſo wjeſeleſche, hdyž macź rjenje ſdraſcźenu we kaſchcźu leżo wuhlada. Wona cźiſche ſpaſche na zankatym hkowaku.

„Schto jemu nauk płacźe?“ hólcźk ſo dźiwaſche.

Ale hdyž ſo jemu ſdaſche, ſo jeho macźerka pſchejara dołho a krucźe ſpi, ſaléſe na ſtólz pódla kaſchcźa a chzyſche macźerku wubudźicź. Lědma pak bě ſo macźerneje lodoweje ruki dótknył, a hnydom ſakſchikny a da ſo do płakanja.

To bě prěnja boloſcź, kotruž Jank jako dźěcźo ſacźu.

Macźerna ruka, kiž bě prjedy tak mjehko a cźopło hólcźkej licźko majkała, běſche na ſcherjaze waſchnje ſymna. Jank, wſchón wuſtróżeny, pſchituli ſo k nanej a poczа hakle rosumjecź, ſo ſo tu něſchto ſtraſchne ſtawa.

Jeho wuſtróżenej wócźzy poczeſchtej ſ hróſbu na to hladacź, kak jara mnoho zuſnych ludźi do jſtwy pſchikhadźeſche. Potom nan ſ jenym druhim mużom cźeźke wěko na kaſchcź pſchicźini a ſ dołhimi hoſdźemi pſchibi. K cźemu to? Nětkole hólcźk hižo wjazy macźerku njewidźeſche, jenož cźorne wěko ſ Bożej martru.

Potom pſchiúdźe duchowny a cźrjódka cźornje ſdraſcźenych ſchulſkich dźěcźi ſ noſcherjom kſchiża. Srudny hłóſ modlitwow jimaſche hólcźkej do nězneje duſche. Hakle na drózy, hdyž ſchulerjo poczachu duzy po puczu rjany pohrjebny khěrluſch ſpěwacź, ſo dźěcźo ſažo trochu ſhraba.

Módre nalětnje njebjo ſo poſměwajo nad ſemju wupinaſche, ſłote ſłónczko wjeſele na Janka ſhladowaſche; duž ſo ſ dobom pſchesta rudźicź a bojecź a poczа ſo wcźipnje roshladowacź. Nan jeho ſa ruczku wjedźeſche ſa kraſnym wosom, na kotrymž kaſchcź ſ macźerným cźełom wjeſechu. Pſched wosom dźěſche duchowny a ſchulſki pohrjebny khor a ja wosom cźrjódka nanowych pſcheceźelow a ſnatych.

Janka khětro nózzy boleſchtej, prjedy hacź nan ſ nim w něka-jkej rjanej ſahrodźe ſtejeſche. Hakle wjele poſdźiſcho je Jank ſhonił, ſo je to pohrjebniſchcźo, ſahroda mortwych. Saſo ſchulerjo khěrluſche ſpěwachu a pſchewodźerjo ſo modlachu a hłoſzy pſches wſchódny nalětni powětr na tak hnujaze waſchnje dyrkotachu, ſo ſo Jankej wutrobka ſe ſrudobu ſpinaſche. Wón poczа płakacź. Teź nan płakaſche a mnoſy pſchitomni. Prjedy hacź hólcźk ſažo k ſebi pſchiúdźe, padachu hižo hruſle na wěko macźerneho kaſchcźa. Wſchón wuſtróżany tłoczeſche ſo Jank k nanej.

„Na macź hlinu mjetaja!“ wón wótſje żałoſcźeſche.

Nan płakazeho hólcźka na ruzy wſa a njeſeſche jeho domoj do żarowazeje jſtwicźki, hdźež hiſchcźe ſo ſuwachu ſonjaze ſcźiny ſmjercźe.

Dźěcźi bórſy ſabywaju. Teź Jank poczа po něcźim na macź ſapominacź. Nan ſo wo hólcźka tak derje każ mózno ſtaraſche. Hdyžkuli do tworznje wotkhadźeſche, pſchepodawaſche Janka ſuſodźinje na wothladanje. Ssuſodźina bě dobroczíwa, hižom ſtarſcha żona, duž ſo hólcźk ſlě njemějeſche, wěſo niz tak derje, każ prjedy pola macźerje.

Tak ſo někotre njedźele minychu. Nalěcźe do lěcźa pſchehodźe. Jank ſej ſ druhimi dźěcźimi bjes ſtaroſcźe wonka hrajkaſche a wjecźor by ſwódzy wuſmył, każ młodoſcź, kiž ani ſtaroſcźow, ani boloſcźow njeſnaje.

Njenadźizy wſchak poczа Janka nózka bolecź. Tak każ prjedy wjazy běhacź njemóžeſche. Płakajo ſkorżeſche nanej.

„To ſu wěſcźe uěhdźe běhał a ſo dyrił“, nan měnjeſche. Ale hdyž hólz ſa wjazy dnjow njepſcheſta ſkorżicź, wuradźeſche ſebi ſe ſuſodźinu.

„Kmótra, ſchto ſ tym hólzom je?“ ſo wón praſcha, „ſtajnje ſkorži, ſo jeho noha boli.“

„Luby ſuſodźe, najlěpje by było, ſo ſo lěkarja wo radu praſchejecźe; donjeſecźe hólcźka k lěkarjej!“ mudra a roſumna žona ſuſodej radźeſche.

„Ssnadź to tak słě njebudźe“, nan měnjesche, „mjes tym na hólza kedźbu dawajcźe, so by tak jara njelětał a potom budźemy widźecź, schto budźe.“

Jank wschak njelětasche, haj, ani lětacź njemóżesche. Nóżka jeho dale tóle bolesche.

Napoźledku ßußodźina rjekny, so jej móżno njeje, Janka wothladowacź, dokelž ßo ſ tym woł dźěła wotdźerżuje.

„Mějcźe jenoż hischcźe khwilu scźerpnoscźe, ßußodźina“, Jankowy nan proschesche. „Widźicźe, so mi niczo druhe do rukow njehlada, khiba ßo ſ nowa woženicź, so by Jank potom derje wothladany był.“

Ssußodźina pschihłoßowasche:

„Haj, to macźe prawje! Tak scźe żiwy kaž zygan. Žona je žona, ta tola we domje wschitko lěpje wobstara. A dźěczo też bjes macźerje wotrosćź njemóże.“

Tak ßo rosßudźi wo pschichodźe małeho Jana. Sskónczko, kotrež bě ßo jemu nad kolebku saßmjało, ßo zyle skhowa. S macźernym poßlednim poßměwom ßo na wěczne czaßy shubi.

Tehdom Jank to hischcźe njebě ſrosumił, posdźischo, wjele posdźischo do teho pschiińdźe, so ſ macźerju wschitko mrěje, luboscź, sboże a wschitka radosćź żiwjenja.

II.

Nowa macź hólczkej we wutrobje na dobo saßo dopomnjeńku na njebocźiczku macź sbudźi. Ssnadź bě też boloscź jeho rosomczk wujaßnika a jemu czuńcźe hłubsche scźinika.

Jank nětkole po zyłnch hodźinach sa prohom ßydasche, hdyž bě rjane wjedro, abo wó jstwje sa khachlemi, hdyž ßo wonkach desczicźik dźěsche.

Pschirodna macź dźěczu kschiwdu njeczinjesche, żenje pak ßo ſ nim też njemajkasche, ně, skerje satorhowasche ßo na to, so dyrbi ßo ſ nim ſ jeneho městna na druhe czahacź, stajnje jenoż, so by hólzej ßkuźika.

Jank pschesta nanej nusu skorżicź a na bolazu nohu stonacź. Bě dźě njebożatko spósnał, so je to podarmo.

Bórsy, hdyž bě ßo nan woženił, hólczka k lěkarjej donjeße.

„Ta je sły koscźożeŕ“, lěkaŕ praji. „Hólczkej ßo pomhacź njehodźi — ßnadź posdźischo, hdyž budźe trochu starschi, budźe móżno, brach ſ operaziju wotstronicź.“

Tak Jank dźeń jako dźeń ßo bědźesche se ßwojej cźeżkej bolosczu. Druhdy by ßußodźina hólczka pomobżarowała, ale pomhacź jemu njemóżesche.

Dołhe, pschedołhe tśi srudne lěta ßo hólczkej minychu. Hižom ßo jemu liczży wjazy njeczeŕwjenjeschtej, kaž prjedy. Blědej, symnej liczży srudnje jimaschtej. Wócżny, kotrejż běschtej ßo prjedy ßaćtlikej, poliwaschtej ßo nětkole pschejara husto se ßylsami. Nan bě mjersaty, macź ßo stajnje hněwasche.

Nanowa saßłužba na wschěch doßahacź njemóżesche, pschetoż Jankej pśaiby hižo bratśika a hakle niedawno też ßotśicźka. Na pjecź woßobow dosaßłużicź bě nanej cźeżko.

„Hdy by tón khripawz ſ najmjeńscha mohł mi dźěczi hladacź“, pschirodna macź husto mórkotasche. „Dha bych na dźěło khodźiła a něschto pschisaßłużiła. Tak ßym domach tych dźěczi dla swjatana.“

Nětkole bywasche wbohi braschiwz też cźasto hłódny a hischcźe hórje budźische ßo jemu wjedło, njebudźische-li ßo dyß a dyß nad nim ßußodźina ßmiliła a jemu něschto k jědźi pschißunyła. Wona też lěkarja na hólza kedźbneho sczini, hdyž bě druhdy w bliskosczi.

Lěkaŕ hólczkej bolazu nohu pschehlada a dasche jeho do hojeŕnje wotnjesćź. Wjele njedźel Jank w hojeŕni leżesche, wjazy krócź jemu lěkarjo nohu rěsachu a napoźledku póßłachu hólczka na wokśiewjenje k ßotram w pschedměsczе.

Tu hakle sa wjele lět pocza ßo Jank saßo poßměwacź. Dostojne ßotry běchu tak pěkne, majkachu hólczkej hłojczku, kaž bě to něhdy w nežnych lětach njebocźiczka macź jemu czinika. Też wschitzy druſy khori mějachu cźichego hólczka rady.

(Skónczenje pschichodnje.)

Zyrkwinske powjesczе.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 8. njedźelu po ßwj. Trojizy, rano we 8 hodźinach farar Räda ßerbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja w 9 hodźinach smeje farar Räda ßerbske a ½11 hodźin němske prědowanje.

Tydźenske sastojńske dźěła smeje farar Räda.

Zyrkwinske powjesczе ſ Hodźija.

Jutsje, 8. njedźelu po ßwj. Trojizy, smeje rano ½8 hodźin duchownу Voigt ßerbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja ½9 hodźin smeje farar Kschižan ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu wjecźor we 8 hodźinach wotmeje ßo ßerbska wójnska medle sta hodźina.

Zyrkwinske powjesczе ſ Budeśtez.

Jutsje, 8. njedźelu po ßwj. Trojizy smeje duchownу Bójz rano ½8 hodźin ßerbsku spowjednu wuczbu, dopoldnja ½9 hodźin ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesczе ſ Njeßwaczidła.

Jutsje, 8. njedźelu po ßwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach ßerbska spowjedź, dopoldnja w 9 hodźinach wotmeje farar Kschižan-Rakeczanski ßerbske a ½11 hodźin němske kemschenje.

Zyrkwinske powjesczе ſ Rakez.

Jutsje, 8. njedźelu po ßwj. Trojizy, budźe dopoldnja w 9 hodźinach ßerbske a ½11 hodźin němske kemschenje.

Drobnowikowanske płaczišny w Budyschinje.

Howjase mjaßo	1 kg	3,30—4,70	hr.
Skopjaze (wowcze) mjaßo	„	4,40—6,40	„
Cźelaze mjaßo	„	—3,20	„
Swinjaze mjaßo	„	—2,80	„
Pscheńczna muka, wójnska druźina	„	—0,50	„
Rźana muka	„	—0,37	„
Khlěb	„	—0,30	„
Běrny k jědźi	„	—0,15	„
Ssuscheny polcz	„	—4,40	„
Dobre mloko	1 liter	—0,26	„
Czerstwe jeja	15 schtuk	3,90—4,50	„
Butra k jědźi	1 kg	4,80—5,10	„
Zokor, mlěty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Kamjeńtne wuhlo	100 kg	—4,60	„
Briketty ſ bruneho wuhla	100 schtuk	—1,30	„

Wschě druźiny

ßyrych harowanych a njeharowanych

kožow

sebrane a njesebrane, kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haßy 32.

Kedźbu! Kedźbu!

Wulka dźělba sawarjenskich schklenźow

po wschěch wulkosczach je doschło, kotrež po tunich płaczišnach pschedawam.

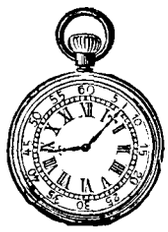
Max Sträubichen,

zentrala jěsdnych kolow,

w Budyschinje na swonkownej lawskej haßy 14.

Budźaki ſ dobrym gr..tom

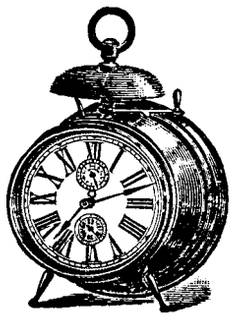
a

ſwěcźate cźaßniki

ſa wowkow

porucźa

F. Marſchnerowy naßlěd.

M. Ewald, cźaßnikaŕ.

Krucźe ſprawne poßluźenje. Pißomne rukowanje.

Hejtman ßo pyta.

Sa moje ryczerſkubło ßrěnjeje wulkoſcźe ßo woźenjeny wuſtojny **hejtman** pyta, kotryż móże pod wyſchſchim nawjedowanjom ßamoſtatnje hoſpodaricź, a kotrehoż żona ma mlokarſtwo wobſtaracź. Naſtup ßłużby 1. oktobra lětßa.

Żadarjo ſa tutym měſtom chzyli ßwoje woßißma knjeźemu rentſkemu hamtej w Delnim Wujěſdźe (**Uhyſt** in Schleſien, Kreis Hoyerswerda) pößłacź. Woßobinſke pſchedſtajenje ßo hakle po doſtacźu powjeſcźe pſcheje.

Hermann Liebſch

na Móltkowej drózy 16 po 3 ſchodach.

Pißarńja ſa wſchě pißne dźěła.

Wukaſanje wo prawnych wězach.

Dołholětne naſhonjenje jako ßudniſki protokollant.

Rěcźu ßerbſki.

Kóżdu dźělbu

Janſkich jahodkow cźerwjenych, běłych a cźornych,
koßmaczkow,
holanſkich jahodkow,
kißałych wiſchnjow

kupnje

Hornjołużiſka ßadtłóczérńja

dr. Herrmanna a dr. Wetzki w Budyſchinje

Telefon cźißło 135. Pſchi kralowſkim walu 10

Piſtne khartki

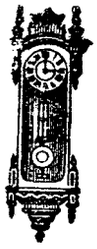
ßo derje a tunjo cźiſchcźa we wudawarni Serb. Nowin.

Koſa

młoda, dobra je na pſchedań w Cźornych Noßlizach cźißło 40.

Libjata

kupuje **Jurij Graf** na Moltkowej drózy Ia.

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenčź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczišćami wupołożene, wobhladacź.**

Narunanje ſa mydło

bjes ſnamkow!

Najlěpſche nětcźiſcheho cźaßa, jara jeſchcźate a ſlutniwe.

Doſtacź na ſwonkownej lawſkej haßy 36.

Palma měra

na row

lubowaneho ßyna

Pawoła Wenki ſ Delnjeho Wujěſda,

wojaka jeneho krajneho reg. w Rußowſkej,

wumrje ryczerſku ßmjercź 8. julija 1916,

ſtary 22 lět 7 měßazow.

Ach kajki kſchiż a ſrudoba
Wot Boha bu Wam pößłana,
Kak wón Waß doma pyta,
Hdyż jenczki ßyn Waſch lubwany
We horzej bitwje żadany
Bu ſ tutoh' hrěſchnoh' ßwěta.

Haj nimale dwě lěcźe bě
Wón tam, hdźež ſakhadźeja ſtě
Nětk horze, krawne bitwy.
Tam je wón ßobu wojował,
Tam żiwjenje je wudychał,
Hdźež ſpi też pohrjebany.

Wón ſ towarſchemi hromadźe
Na bitwiſchcźo bu wjeſeny
Do njepſchecźelſkoh' kraja.
Tam je wón khroble wojował
Wſchě pſchißłuſchnoſcźe dopjelnjał
Każ wojakej ßo ßłuſcha.

Hdyż běſche jemu ſpożcźene,
So domoj jěcź k wam móżeſche,
Ach kak ßo wjeßelęſche,
So wótzny dom ſaß' wohlada,
Pak ſrudna bě joh' wutroba,
Hdyż wot waß prjecź ſaß' dźěſche.

Ssej wěſcźe rjejſcźe myßlili,
So bał je to krócź poßledni,
Hdyż je wam ruku ſkicźił.
So pak wſcho Boża wola je,
To njech waſch troſcht je w ſrudobje,
Bóh je wſcho derje cźinił.

Sso macź a wowka njeruduja
A wo njoh' wjazy njepłacźetej,
Jom radſcho pokoj dajtej,
Wón noßy palmu dobycźa
Joh' duch pſchi trónje jehnjecźa
Ma měr, duż ßylſy ſtajcźe.

Njech Wujěſdźanſkej młodźinje
Sso wutrobnje tu dźakuje
Sa wěnz tak cźeſtny rjany,
Kiż w zyrkwi wupowßnył je ßo
So by ßo na toh' ſpomniło,
Kiż ſa wótcźinu padny.

Spi derje ßyno jeniczki
We khłódnym rowje we zuſbi,
Twój duch je w wěcźnych hětach.
Ach tuta wójna żałoßna
Je żiwjenje cźi ſniczíła
W najrjenſchich twojich lětach.

W luboſcźi poßwjecźiła jeho cźeta.

Dźak.

Sso wrócźiwſchi wot rowa naſcheho lubeho njeſapomniteho ßyna a bratra

Jana Hermanna Kocha

wojaka w 103. pěſchem regimencźe

hnuje naß, wſchitkim, kotſiż ßu jemu poßlednju cźeſcź wopokaſali, najwutrobniſchi dźak wuprajicź, woßebje ßo dźakujemy knjeſej duchownemu Mjerwje ſa troſchtowaze ßłowa pſchi kaſchczu, każ też Bukecźanſkej a Koporſkej młodźinje ſa rjane ſpěwy w domje a pſchi rowje. Też wutrobny dźak wojakam, jeho towarſcham ſa njeßenje k rowu, dale wſchitkim pſchecźelam, ßußodam a ſnatym ſa ßmjertnu pychu a pſchewodźenje k rowu. Jim wſchitkim pſchiwołamy: „Sapłacz Bóh!"

W Bukezach a we wójnje, 20. julija 1917.

Jan Auguſt Koch a mandźelſka

rodź. **Jenczez**

a bratſſa.

„Serbske Nowiny“ wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.
— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni „Serb. Nowin“ (na laws'ich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimuja.
— Telefon 687. —

Čisło 31. **Sobotu 4. augusta 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojownischežo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

3. augusta. **Pschi flandernskej bitwiskej froncze bě wczera pschi deschczowatym wjedrje artilleriske wojowanje jenoż pschi brjoh a k dolhemu ranju wot Yperna wošebje žylne. Wupadły Jendželcanow pschi Nieuportsko-Westendeskej drózy žo njeporadźichu, runje tak žylne nadběhi pola Langemarka. Do Roulers, do kotrehoż bě dźěl belgiskeho wobhdlerstwa s wojowanskeje strony cżekuhł, njepschecżel s cżežkich kanonow tšelesche. Wojowanje w stronje psched La Baseeskim kanalom, pola Monchy a Havrincourta žo sa naš pschihodnje miny.**

Wójsko němskeho kronprynza.

K wječorej wot Allemanta pschi Laonsko-Soissonskej drózy žo franzowske kompagnije nakhwilnie do naschich hrjebjow dobuchu, wone žo hnydom sažo wotehnachu. Pola Cerny naschi wojazy wuspěch wojowanja 31. julija wudospołnichu. Woni žo s pschežkapjenjom franzowskeho stejischcża pschi połodnischim tunelowym pschekhodze smozowachu a žo s wjele jatymi wróćichu. Na lěwym Maasynym brjoh žo nadběhi Franzowsow, kotrež žo po žylnym artilleriskim pschihotowanju sczinichu, na bokomaj Malanconrtsko-Esneskeho pucża wotrasychu.

Rańsche wojownischežo. Fronta generalneho połneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

Wójskowa fronta generalneho wyschka s Böhma-Ermollia.

K ranju Hušiatyna žo s městnami wojowasche. Njedźiwajcy khrobleho wobaranja Rušow žo někotre wšy nad delnim Prutom s nadběhom dobuchu. Bayerski landsturm žo pschi dobyću Kudrynz wošebje wusnamjeni. Mies Dnjestrom a Prutom žo njepschecżel dopoldnja hischcże dźerżesche. W prěnich popołdnischich hodźinach wón pod cżischcżom wójska generala Litzmanna popuschczecz a wotcżahnuc pocża. K ranju wot Cżernowiz žo palaze wšy jeho puć wosnamjenjachu. Dżenża rano žu wot połnoczy awstrisko-wuherscy wojazy generalneho wyschka Kritzka, s połodnja Pruta awstrisko-wuherscy wojazy pod wošobinskim wjednistwom jeho khěžorskeje wyšokosće wójskoweho frontskeho komandanta arzywójwody Josefa do Cżernowiz sacżahnuli. Bukowinske hlowne město je wot njepschecżela wuzwobodżene. Bóle k połodnju žu druhe mozy aeneralneho wyschka arzywójwody Josefa hižo wczera ruske stejischcża pola Sslobodizy a Danidenow pschelamale. Cżudyn w dole Maleho Sereta, Ssaden a Falken žu žo wsale. W Kimpolungu žu awstrisko-wuherscy wojazy w horzym wojowanju postupowali. Tež w horach Bystrizyneju brjohow wojujo postupachu. Pschi horje Casinu někotre njepschecżelowe nadběhi pschi wulkim schkodowanju bjes wuspěcha wostachu.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Khěžorowy telegram na generalneho połneho marschalla s Hindenburga.

3. augusta. Wójska w rańschej Galizinskej a w Bukowinje žu wulki wuspěch dozpiše. Cżernowiz je žo wsak. Pscheju Wam a Waschim khrobłym wojakam sboże k žławnemu skutkej, s kotrehoż žwědkom žym był a kotryż je je sa krótki cżaž wulke dokonjak.

Wylhelm I. R.

Khěžor je poručził, so ma žo dla wobžadźenja Cżernowiz dobycżerski postrow tšelecz, a so dyrbja žo khorhoje wupowěšnycz.

B.

Khěžor pschi litwiskej froncze.

Khěžor póndželu pschi litwiskej froncze pschebywasche a wojakow, kotsiž běchu nawale hromadow ruskich wojakow wotpokasali, dobycżerjow wobaranskeje Ssmorgonsko-Krewoskeie bitwy, wopyta. Khěžor shromadżenym diwisijam dźak wótcżiny sa wišelnu wutrajnosć a žławnu khrobłosć wupraji, s kotrejž žu po nóznej artilleriskej tšeleńzy wulkej pschemozy njepschecżelow na pschecżo stake a jeho wotmyślenje sniczike. Najwyschschi wójnski roskasował Pomorski krajnowoborny regiment cżišło 2 sa jeho wurjadne dźerżenje w bitwje, w kotrejž njedźiwajcy žwojeho schkodowanja žamón nadběhi 14 ruskich regimentow wotrasy, wošebje s tym wusnamjeni, so žo žam regimentoweho schefa sczini a khrobłemu wójskowemu dźělu kralowske mjenko a wosnamjenjenje „Krajnowoborny regiment krala Wilhelma II.“ spożczi. Regimentowy komandeur, wyschkowski leutnant s Bolck, rjad Pour le mérite dosta. Wjele s khrobłych wojowarjow żeleźny kschiž s ruki žwojeho khěžora dosta. We Wilnje je khěžor pschi Božej žłužbje pschitomny był.

Khěžor na motorskim cżołmje po rězy Aa do Mitawy k froncze jědżesche a wojakow psched Rigu wopyta. Wjedro bě horze.

B.

Khěžor němskemu wójsku, marinje a kolonialnym wojakam.

Tsecze wójnske lěto je žo skóncżiko. Licżba naschich njepschecżelow pschibywa, tola niz jich wuhlad na skóncżne dobycze. Rumunsku scze loni porasyli, Ruska sažo pod waschimi rasami rži. Wobaj stataj staj žwoju kožu sa zuse interesy na wiki njeskoj a žo wukrawiataj. W Mazedonskej scze njepschecżelskim nadběham napschecżo stali W nóznych bitwach na wiecżornym wojownischczu scze s knjesom wostali. Twierdze wasche linije steja, kotrež drohu domisnu psched strachami a sawuscżenjom wójny wobarnuja. Tež moja marina je wulke wuspěchi dozpika. Wona je njepschecżelej knježstwo nad morjom wsaka a hrosy jeho sežiwienju. Daloko wot domisny maka licżba němskich wojakow němski kolonialny kraj pschecżiwo wjazykrócżnej pschemozy dźerži. Na naschej a naschich žwěrnych swjaskarjow stronje budze hischcże w bliščschim wójnskim lěcze wuspěch. Nasche budze skóncżne dobycze! S hnutej wutrobu žo Wam w žwojim a wótcżininym mjenje dźakuju sa to, schtoż scze tež w poslednim wójnskim lěcze dokonjeli. S poczesczowanjom pschi tym na padnjenych riekow a na semrjetych spominamy, kotsiž žu žo sa wótcżiny wulkosć a bjesstraschnosć podali.

Wójna dale dże. Wona nam pschinusowana wostanje. Wojujemy sa žwoje bycze a žwój pschichod s worzłotwjerdej rossudżenosću a żenje khabkatej khrobłosću. S rosczazym nadawkom nascha móz rosce. Nasž njemóża pschewinycz. Chzemy dobycz!

Bóh budże s nami!

We wójnje, 1. augusta 1917. Wylhelm.

Nadpad němskich lětadłow na Paris.

Po wosjewjenju němskeje wójskoweje rosprawy žu němske lětadła 29. julija na Parižske dwórnischczo bomby mjetake.

Nowiny „Petit Parisien“ wo tym pische, so žu najskerje schtyrjo němszy lětarjo hacz nad Parižske pschedměsto pschileczeli a bamby wotmjetali. Jedyn lětar je hischcże dale slecżik a na żeleznizu jenu bombu cżišnył, kotraž je jenu kólnju wupuscżika. Jene mako pschedměsto je 3 bomby dostako. Dwě do sahrody jeneje ville padnyschtej, tsecza jenu žonu lohko srani, kotraž spasche. Wróczo leczo němszy lětario wjele bombow wotmjetachu, kotrež žu s wjetscha na pola padke. W Parisu, kaž wo wokoležazych wšach, ludźo na tšechi saléschu, so bychu widżeli, kak žwětkomjetaki sa lětadłami pytaju. Dalsche wopišanje nastateje schkody je knježerstwo sakasało.

Jedyn němski podmórski cžołm w Schpaniskej sadżerżany.

S La Corunna w Schpaniskej žo powě: Němski podmórski cžołm „U 23" je pod wodu jědžo do tudomnehò pschistawa pschijěł. Wón je žylnje wobschkodżeny. Komandant a mužstwo je žo sapowjedżiło, sdżělicź, na kajke waschnuje je žo cžołm wobschkodżił.

Schpaniski ministerstwowy pschedžyda je wosjewił, so je žo nětiski podmórski cžołm, kotryż je do pschistawa w La Corunna pschijěł, do Ferrola dowjesł a žo tam samješcźił. B.

Jendżelski kschižak „Ariadne" žo potepił.

Jendżelska admiralita 30. julija powě: Jendżelska wójnska łódź „Ariadne" je žo torpedowała a žo potepiła. Wschitzy offižerojo a mužstwa žu žo wulhowałe, s wuwsacźom 38 muži, kotsiž žu žo s rosbuchnjenjom morili.

„Ariadna" je žo w lěcźe 1899 natwariła. Wonna 11,000 tunow wody wucźischcźowasche a 21 žnkow sa hodžinu jědżesche. Jejne wobronjenje se 16 schěscźzolowskich kanonow wobstejesche. B.

Franzowska wójskowa rosprawa.

31. julija popołdnju. Nadběh, kotryż wjecžor we 8 hodžinach na 1500 metrow drohej froncźe k połodnju wot La Royere a k wjecžorej wustupa pola Chevregny scźinichmy, nam pokny wuspěch pschinjeże. Smy wschě nasche wottyknjene kónzy dožahli a němski napscheczny nadběh slemichmy, pschi cžimž 167 muži, mjes nimi 2 offižerow a 15 podoffižerow sajachmy, kotsiž k tsjom pěschim regimentam pschibłuschachu.

31. julija wjecžor. W nozy Yserski kanal pschekrocźiwschi žo naschi wojazy hromadże s Jendżelcźanami rano w 4 hodžinach do prawizy njepscheczela dachu. Mózne artilleriske pschihotowanje bě němske hrjebje zyle wurunało a sakitarjam cźežko schkodowacź da. Kónz dopołdnja žu naschi wojazy dwě njepscheczelskej stejischći wsali. Postupujo nimo wole dale wottyknjeneho kónza pschinđżechu. Woni po drósy wot Lizerne do Dixmuidena postupachu a wjeż Birschoote a Kosteheersku korcžnu wsachu. Nasche schkodowanje je žnedne. Sebrachmyważny grat a wojakow sajachmy, kotrychž liczba hischcźe njeje znata. S cźełkami pokryte bitwischcźo wulkosć pocźerpjeneho njepscheczelskeho schkodowanja pokasuje.

Pschi Aisninej froncźe bě artilleriske wojowanje wożebje žylne. Powjesće, kotreż žu wo pschedewsacźach k połodnju wot La Royere doschle, wubjerne dżerżenje naschich wojakow po zykej liniii wu sběhuja. Pschekrocźiwschi wottyknjene kónzy, mózachmy pschedžunjene hrjebje, kotreż běchu s njepscheczelskimi cźełkami napjelnjene, k ucźisćicź. Hacž dotal žmy psches 210 muži sajeli. Nasche schkodowanje njeje wulke. Wokoło 11 hodźin dopołdnja žo njepscheczel k nadběhej pschecźiwo naschim hrjebjam k wjecžorej wot Epine a Chevrigny nastaji, kotryż žo wotrasy. Po žylnej kanonadże pschecźiwo naschim stejischcźam k ranju wot Cerny na froncźe něhdże 1500 metrow s tsjomi regimentami nadběhachu, tola nasche napscheczne nadběhi jich wrócźo cźišnychu a nam dowolichu, po zykej froncźe postupowacź. B.

1. augusta wjecžor: W Belgiskej naschi wojazy pschi lijazym deschcźu dobyte stejischcźa wobtwjerdżichu. K połnozy wot Cerny žu Němzy wospjet nadběh cźinili. Smy pak jich wschudże wotrasyli a sažo 30 muži sajeli. B.

Jendżelska wójskowa rosprawa.

31. julija popołdnju. Hromadże s Franzowsami na naschej lěwej stronje žmy žo dżenża rano w 3 hodžinach 50 minutach na schěrokej froncźe k połnozy réki Lys do njepscheczela dali. Swjaskarjo po zykej nadpadnjenej froncźe prěnje wottyknjene kónzy wsachu. Kaž žo powě, woni na wschěch městnach na spokojaze waschnje postupowachu. Khětra liczba wojakow je žo hižo sajaka.

31. julija wjecžor. Pschedewsacźa swjaskarjow žo dżenża pola Yperna s wuspěchom dale wjedżechu. Njedżiwajzy njepschihódneho wjedra žo do njepscheczelskich stejischcźow dobuchmy a naschu liniju na froncźe 15 mil (34 kilometrow) wot La Basseville nad réku Lys hacž k Sterenstraete nad Yseru do prědka žunychmy a naschu liniju žo wsaschtej. Hromadże s Franzowsami na najswonkownischich linijach jendżelske lěwe kschidło Steenstraete dobu a žo s nadběhom do němskich sakitanskich linijow něhdże 2 mili (3,2 kilometra) hłuboko dobu. B.

Hdyž běchu naschi wojazy sa tutón dżeń wottyknjeny kónz hižo w sažnej hodžinje dožahli, woni s najwjetschej khrobłosćzu psches wopredny samér postupowachu a Birschoote a njepscheczelske stejischcźa k krótkemu ranju a k wjecžorej tuteje wsy na froncźe, nimale 2½ mile (něhdże 4 kilometry), mjes nimi Kosteheersku korcžnu, wsachu. Popołdnju žo njepscheczelski nadběh w žrjedżischcźu a k lěwizy wot tam s wuspěchom wotrasy. Jendżelske divisije žo we hłubokosćzi dweju mil (něhdże 3,2 kilometra) do njepscheczelskich stejischcźow dobuchu a pschekhody psches réku Steenbeek wobsadżichu, schtož běsche jich wottyknjeny kónz. Se žwojimi nadběhami naschi wojazy dwaj móznaj njepscheczelowaj hrjebjowaj systemaj dobuchu a wsy Verlorenhoek, Freyenborg, St. Julien a Pilken a wjele žylnje sakitanych sepjeranischcźow a k sakitanju pschiprawjene wotdżělenja s dobywarskej ruku wsachu. Bóle k połodnju runje w žrjedżischcźu nascheho nadběha naschi wojazy wschě žwoje prěnje wottyknjene kónzy dožahnychu, mjes nimi wjeż Hooge a Sswjaty lěs, žo potom psches sažakke pschecźiwjenje we wobcźežnej krajinje we wokolnosćzi Ypersko-Meninskeje drohi pschebědżichu a wjeż Westhoek wsachu. W tej stronje, w kotrejž žo wo dnjo cźežko wojowasche a žo hischcźe nětkole wojuje, žo psches njepscheczelske sakitanske twary jenu milu (1,6 kilometra) hłuboko pschedobuchmy. Někotre mózne napscheczne nadběhi žo s wuspěchom wotrasychu. Na najswonkownischej prawizy k połodnju Zellebekesko-Zandvoordeskeje drohi naschi wojazy sahe rano žwoje wottyknjene kónzy dožahnychu a wsy La Basseville a Hollebeke wsachu. Pódla cźežkeho schkodowanja, kotreż žmy njepscheczelej nacźinili, je žo hižo 3500 jatych pschiwjedło. Wěsta liczba jatych žo hischcźe njehodži mjenowacź.

1. augusta: Zyły dżeń žo deschcź dżěsche. S wuspěschnym městnym pschedewsacźom pschi naschej nowej wojowanskej froncźe je žo nascha linija pschi drósy wot Zillebeke do Zandvoorde něschto do prědka žunyła. Pschi lěwym kschidle nascheho nadběha žu naschi swjaskarjo na rańschim brjosy Yserskeho kanala dalschu krajinu dobyli. W nozy žylne njescheczelske mozy k ranju a k dolhemu ranju wot Yperna mjes Westhoekom a St. Julienom žylne napscheczne nadběhi cźinjachu. Naschi wojazy wuspěschnje wospjetne njepscheczelske posypty wudżerżachu, naš s jeneho ważneho stejischcźa na wyšokoležazej krajinje, kotruž žmy wcźera w tejle krajinje dobyli, wotehnacź. Tola pod cźischcźom njepscheczelskich nadběhow a po sažakłym wojowanju žo musowachmy, žwojich pschedžunjenych wojakow se St. Juliena wrócźo scźahnycź. Wożebje njemdrje žo wo wobžedżenje wsy Westhoeka wojowasche, kotrejesch wjecźornu kronu naschi wojazy nětkole dżerża. Dżenża popołdnju njepscheczel sažo pschi Ypersko-Roulerskej celesnizy nadběhi cźinjesche. Pschi druhim nadběhu žo jemu poradźi žo do nascheho pschedžunjeneho stejischcźa na wuskej froncźe dobycź. Tam žo hischcźe wojuje.

Jendżelszy wojazy žu wcźera wjazy dyžli 5000 muži sajeli, mjes nimi 95 offižerow. Pódla teho žu žo někotre kanony, maschinske tšélby a hrjebjowe mörsery dobyke, tola wěste liczby njehodża žo hischcźe mjenowacź. B.

Jendżelske powjesće wo bitwje w Flanderskej.

Reuterez telegrafowaŕuja wo prěnim offensiwnym dnju Jendżelcźanow powě: Na wjele městnach žmy Yseru pschekrocźili. Waschnje žo pschetrjechicź njehodži, kak naschi wojazy žrjedź njepscheczelskeje tšélcźu mosty twarjachu. Jena jenicźka divisija sa jedyn dżeń 14 mostow natwari. Reuter potom rospominuje, cźeho dla njejžu Němzy žwoje prěnje linije lěpje sakitali, hdyž žu tola wjedżeli, so nadběh pschedsteji. Woni žu žwojich wojakow jenož pschežuwali, tola niz wudospołnili. Hewak wschak je žo prěnja linija s bombardementom mohł rjez wotkryła, sa to pak wjele němskich wojakow s hromadu maschinskich tšélbow w granatowych likach leżesche. Franzowsojo žu žebi 29 mostow psches Yseru natwarili a žu daloko postupali.

Wožebity dopisowar nowin „Times" nadběhowu frontu na 13 kilometrow wobliczа, sapocźejo wot Warnetonskeje wokolnosćze wokoło koła pola Yperna hacž k Boesingha. Dale žo praji: „Kolonialni wojazy žu žo powschitkownje tón krócź pschelutowali. Rjap poźlednich schtyrjoch hórkow žo njedżiwajzy najžylnischeho wobaranja s nadběhom wsa. W khowankach postajene maschinske tšélby žu sažo se sahubjenjom dżěłake."

Wocźity žwědk nowin „Daily Chronicle" na to pokasuje, so žo Němzy se žwojej cźežkej artillerija hacž do poźlednich mozow wobarachu, so bychu tónle satraschny nadběh sadżerżeli. Liczi žo s tym, so budża žo Němzy dale a bóle na pschecźo stajecź. Wjedro žo njepschihodži. Lětarjo móża lědma něschtó spósnacź.

Dotalne rosprawy jendżelskist wójnskich dopisowarjow bjes-

staroscźiwosćz a dobyczérsku wěstosćz njepokasuja, kaž bě to hewak jich waschnje. W Hollandskej žo na tele dawno wočakane podawki pschi tutej najbližšschej froncze s najwjetschej kedžbliwosćzu hlada. Wschak dže žo wo wušud Antwerpena, Ostende a Zeebrügge jedna, s wotkal posledni cžaž skoro wschědnje hrimot kanonow rzesche. Wurjadnje hubjene wjedro, kotrež je žo wczera sapočzało, da wočakacź, so budže wono tež w Flandernskej na khód podawkow skutkowacź. B.

Nowy židowski regiment sa nowu jendželsku frontu w Palästinje.

Jendželske nowiny „Manchester Guardian" pischu, so dyrbi nowy postajeny židowski regiment pschi froncze w Palästinje wojowacź. B.

Franzowste wopisanje prěnjeho bitwiskeho dnja w Flandernskej.

Dopisowar Parižskich nowin „Matin" wo prěnim dnju bitwy w Flandernskej pische: „Hladajmy žo jebawych nadžijow! Wobaranska móz Němzow we wojowanju s daloka a s bliska njeßmě žo lohko wažicź. Němske wójskowe wjedniswo je tón krócź sašo dopokasało, so wono wě, žo se žkabym wobžadženjom žwojich sabubnowanych stejischczow njetrěbnych woporow sminycź. Wošebje je žo to w stronje mjes Hatses-Boesinghe stało. Hdžež pak žo wo stejischcza jednasche, totrež bě němske wójskowe wjedniswo sa wažne spósnačo, je žo methoda, kotruž je Hindenburg w Somminej bitwje se spěschnym sapschimanjom hotowostejazych reserwow sawjedł, s wuspěchom nałožowała. Woprawdžity wobras s hele bitwischczo rano wokoło 5 hodžin po signalu k nadběhej pokasowasche. Žana fantasija njemóže sacźischcź wumolowacź, kotryž tšeleńza s wjele sakražnjenych tyžaz kanonow, mjes nimi tajkich najžylnischeho kalibra, sbudži. Ssamo wočiczi žwědzy hobrskich wojowanjow pola Verduna psched tutym napohladom kaž psched nječzim njewočakanym pschežkapjazym stejachu. Zakožne podawki žo we wojowanju s bliska stawachu, hdžež hrósbnje wudokonjane płomjenjamjetaki wohnjowe promjenja do wschěch bokow mjetachu. Mjes tym so Franzowsojo žrjedžisnu Ypernskeje doliny wobžedža, žo njepscheczel na wschěch kromach džerži, s wuwsaczom pola Messines. Němzy rjeczas hórkow wot Ghekuwelta do Clerke džerža." B.

Kornilow s ruskim najwyschschim wójskowym roskasowarjom.

Brušilow je nakhwilne knježerstwo prožył, so žměł najwyschsche roskasowarstwo složicź. Kornilowa žu na to sa najwyschscheho roskasowarja ruskich wójskow pomjenowali.

Ruska wojerska powjesczernja chze wjedzecź, so je žo nětczischa němska offensiva na sakožku nadrobnych wěstych powjesczow pschedewsała, kotrež je generalny stab wo smutskownych wobstejnosczach ruskeho wójska dostał. Hindenburg je pjecža khěžorej Wylemej žlubił, so sa diwaj měžazaj ruske wójsko k wojowanju njekhmane sczini. B.

Rospuschczenje w ruskim wójsku.

Nowiny „Ruske Sskowo" depeschu generala Kornilowa wosjewjeja, kotraž ma žlědowaze wopschijecze: Ruske wójsko s czlowjekow bjes saczucza samolwitosce wobsteji, kotsiž žo se žanym žrědkom njehodža k poslušnosczi nusowacź a s hromadami czěkaja. Na městnach, hdžež žo dlěschi cžaž njeje wojowało, dospołne hrosakněžstwo knježi, kajkež ruske wójsko ženje njeje widžało. Po mojim pscheržwědčenju wótczina sahubjenju napscheczo dže. Hacž runje žo mje nichtó njeje wo moje měnjenje praschał, swěrju žebi krucze žadacź, so žo offensiva na wschěch frontach hnydom sastaji, tak so składnosćz pschindže, wójsko reformowacź a jo se sawjedženjom disziplinu sakhowacź. Hewak by žo njenusnje wjele czlowjekow woprowało, kotsiž žu žwěrni a khrobli žwoju winowatosćz dopjelnili. Jako mějeczel samolwiteho sastojnstwa nochzu pschi sahubjenju žwojeje wótcziny žobu skutkowacź. Jeli so knježerstwo mojim namjetowanym naprawam njepschihłožuje, hnydom wot žwojeho roskasowarstwa wotstupju. B.

Nowy sbežk w Pětrogradže.

Powjesćz s Pětrograda, w Zürichskich nowinach wočischczana, praji, so je 27. a 28. julija nowy sbežk w Pětrogradže sakhadzał. Na wschěch drohach je žo krwawnje wojowało. Knježerstwo je hnydom žwojim žwěrnym wojakam wucžahnycź kasało. Mjes wojakami a sbežkarjemi k woprawdžitej bitwje dońdže, kotraž žebi wjele stow woporow žadasche. Wojowanje žo s dobyczom knježerskowych wojakow skónczi. B.

Ruska chze dale wojowacź.

Pětrogradska telegrafowarnja powě: Minister swonkownych naležnosczow, Tereschczenko, je sastupjerjam ruskeho knježerstwa pola swjatkarskich knježerstwow wokolnik póžłał, w kotrymž žo praji: Skótnske skutkowanje njesamolwitych ludzi, kotrychž njepschecželowi agentojo wužiwaju, bě w Pětrogradze sbežk sbudžiło. S dobom bě džěl wojakow pschi froncze, psches tychle agentow sawjedženych, na žwoju winowatosćz k wótznemu krajej sabył a njepschecželej pschekamanje psches naschu frontu położił. Rusti lud je psches žwoje knježerstwo njakabłazu wolu wobžwědcził, sbežkarjow podtłócził a ludžipaczerjow žudej pschepodał. Wschě nusne naprawy žu žo stałe, so by žo wójskowa wojowanska móz sažo ponowiła. Ruska žo se žanami wobczežnosczemi w žwojim njewróczliwym rossudženju wotdžeržecź njeda, hacž k skónczнemu dobyczu saždow dale wojowacź, kotrež je ruska revoluzija pschipowjedźiła. Wěmy, so wot teho, kak žo wójna skónczi, nascha žwoboda a žwoboda zyłeho czlowjestwa wotwižuje. Nowe pruhowanje móže rusti lud hischcze bóle na wotmyšlenju požylnicź, so žwoju znku móz a žwoje zyłe samoženje k lěpschemu wótczinu požwjeczi. Ssmy pschežwědčeni, so budže zosanje nascheho wójska jenož nakhwilne a so wójsko žwój wulki nadawk dokonja. B.

Schto swjaskarjo wot Grichiskeje wočakaju.

Kaž Corrière della Sera powě, je Jonnart, sastupjer franzowskeho knježerstwa w Grichiskej, rjekł, so móže žo Grichiska s 300,000 nuženi pschi wójnje wobdžělicź, s kotrychž mohło žo 100,000 muži sady fronty wužicź. W Saloninku hižo tři divisije steja, a 45,000 muži by swokanje lětnika 1916/17 pschinjeßko. Po skónczenju mobilisazije by 15 divisiow k wojowanju hotowych było.

Siamska Němskej wójnu pschipowjedźiła.

Siamski póžłanz je němskemu knježerstwu wosjewił, so žo Siamska s Němskej we wójnskim stawje namakuje. Póžłanzej je žo na to sdželiło, so wón žwoje paže dostanje, tak bórsy hacž wěste powjesczе dońdu, so je žo němskemu sastupjerstwu w Bangkoku žwobodny puć saručził.. B.

Pscheměnjenje w pruskim knježerstwje.

Wo nowowobžadženju wuprójdnjenych městnow w knježerstwje je žłyschecź, so je póžłanz s Kühlmann sa swonkowny hamt postajeny, dr. Helfferich budže s městokanzlerom a rěcznym ministrom. Dale maja sa wěste, so nětczischi sekretar khěžorstwoweho pokłada, hrabja s Roedern, na czoło khěžorstwoweho hamta smutskownych naležnosczow stupi. Sa wodžerja hamta khěžorstwoweho wikowanja žo najskerje khěžorstwowy sapóžłanz a president Hansaskeho swjaska, tajny justizny radžicźel profesor dr. Rießner pomjenuje.

W pruskim ministerstwje ministerialny direktor Schmidt kultušowe ministerstwo pschewosmje. Na město ministra s Loebella pjecža statny podsekretar Drews stupi. B.

Politika we wójsku.

Sastupjer druheho würtembergskeho khěžorstwožejmskeho wólbneho wokrježa, sozialdemokratiski sapóžłanz Wilhelm Keil, je žo se sczěhowazym wopraschenjom na würtembergskeho wójnskeho ministra wobrocźił:

Je knjes wójnski statny minister swólniwy, temu sadžěwacź, so offizerojo w žłužbnym wobkhadže se žwojimi nužstwami politiskich wjednikow, kotsiž dowěrjenje wulkich džělow němskeho luda wužiwaju, hanjeja a do pohlada stajeja, kaž je to wyschkowski leutnant Meßmer, komandant narunanskeho bataillona narunanskeho regimenta czižko 120 husczischo czinił. Wón je w rěczach psched nužstwami tych khěžorstwožejmskich sapóžłanzow, kotsiž žo sa dorosumjenski měr bjes naßylneho dostacza kraja wuprajeja, winował, so žu s jendželskimi pjnjesami wukupjeni, jich žłěpzow a pscheradnikow mjenował a je pschi wukhodnym appellu wožebite wočischcze jeneho nowinskeho nastawka rosdželicź dał, kotryž podobne wohanjenja wopschija. B.

Doprědne džela sa 7. wójnsku požczonku.

Tele dny žu w Barlinje nadrobne rosrěczenja mjes direktorijom khěžorstwoweje banki a hłownymi sastupjerjemi němskeho

rataŕstwa wo naprawach wotměłe, kotrež maja ẕo ſa 7. wójnſku pożčžonku ežinicz. Woẕebje dyrbja ẕo rataŕſke ſjenoczenſtwa bóle ſa wójnſku pożčžonku ſajimacz. Pſchi tymle rosrěčženju direktorijum kněžorſtwowoweje banki ſdźěli, ſo ẕo ẕedma wójnſka pożčžonka poẕlednje dny ſeptembra wupokoži. B.

Pucźowanje kněžorſtwoweho kanzlera.

Kněžorſtwowy kanzler dr. Michaelis je ẕo ſańdźeny tydźeń bayerſkemu a ſakſkemu kralej a awſtriſkemu kněžorej pſchedſtajił. Pola ſakſkeho krala mějeſche wón audijenzu w Moritzburgſkim honťwinſkim hrodźe. Na jejnym kónzu jemu kral ẕam domjazy rjad rucźaneje króny pſchepoda.

Pſchecźiwjenje awſtriſkich pólſkich ſapóẕłanzow pſchecźiwo knjeżerſtwu.

Pſchedẕydſtwo ſwjaſka pólſkich ſapóẕłanzow w awſtriſkej kněžorſtwowej radźe je wobſamkko, do raſneho pſchecźiwniſtwa pſchecźiwo knjeżerſtwu pſchenecz dokelž knjeżerſtwo hacz dotal njeje po żadanju Polakow krajne ſarjadniſtwo do rukow pólſkich zwilnych wyſchnoſcźow położiło. B.

Dźělenje rumunſkich žnjow.

4. a 5. auguſta ẕo we Winje rosrěčženje mjes Němſkej a Awſtriſkej wo dźělenju rumunſkich žnjow wotměje. B.

1914. **Dźeń 1. auguſta.** **1917.**

Tſi lěta žno je, ſo ſaſwonichu
Nam ſwony k tej żałoẕnej wójnje,
Tſi lěta dźenẕ je, ſo wopuſchcźichu,
So ſchkitali mjeſy nam wótzne,
Nan, mandźelſki, ẕyn a bratr lubowany,
A hiſchcże njej' měr tón požadany.
Tſi lěta dźenẕ je, njej ſrudny to cźaẕ,
Kiž potrjechił ẕwětne je dźěcźi,
My wſchitzy tu nadźiju mějachmy ſaẕ'
Kónz wójny b'dźe we tutym lěcźi,
Ach, ale naẕ nadźija ſjebaka je,
Kónz nima krejroſlecże żałoẕne.
Tak něktory luby, kiž wuſchoł wot naẕ
Tu pſched tſjomi lětami běſche,
Wón ſ wójny dom wrócźicz ẕo njemóže ſaẕ',
Pſches ryczeŕſku ẕmjercz k njebju dźěſche.
Kak mnoſy ſranjeni żałoſcźa,
Kak wjele jich we jatbje ſaſtona.
Tež wſchitkim nam, kiž hiſchcże domach ẕmy,
Sso poczina ſtyſkacz tu ſkoro,
Sso cźujemy lud tak wopuſchcźeny,
Kiž pſchětracz ma nuſu a horjo,
Ach Bożo, duž na naẕ wſchak pohladaj,
Měr ẕłódki nam ſ hnady wſchěm ſaẕo daj.
Ach ſetrěj wſchě ẕylſy, kiž płakaju ẕo
Wo lubych, kiž k tebi ẕu ſaſchli;
Budź ſranjenym balſam, njech lohko jim je
So ſtroſchtnje kſchiž dale by njeẕli,
Tym jatym bycź ẕwětło, ſo nadźija ẕo
Saẕ' domojwróta k nam wjeẕełeho.
Ach, Knjeże, woſtań ty pola naẕ,
My nadźiju k tebi 'noż mamy,
Kaẕkuliž budźe pſchichodny cźaẕ,
My k tebi ẕo wodźicz rad damy,
Budź ſ nami, dźi ſ nami, naſch troſcht wſchak je,
Schtóž pſchewinje, krónu tón doſtanje. Jan Kruża.

Ze Serbow,

— **(Ssamoſaſtaranje ſ jeczmjenjom a wowżom.)** Nowy kněžorſtwowy žitowy porjad je ẕamoſaſtaranje tež na plahowarjow jeczmjenja a wowża wupſcheſtrěł. W kajkim wbżahu je ẕamoſaſtaranje ſa zyłe lěto nuſne, njeje ẕo hiſchcże ſrjadowało. Swjaſkowy wukas wot 20. julija 1917 jenož poſtaji, ſo ẕmědźa ratarjo ſe ẕwojich naplahowanych płodow, jako ẕamoſaſtararjo w cźaẕu wot 1. auguſta hacz do 30. ſeptembra 1917 na hłowu 16 puntow pak jeczmjenja pak wowża pſchetrjebacz. Pſchedźěłanje je jenož dowolene, hdyž je hamtſke hejtmanſtwo mlějnu khartu wupiſało. Tale mlějna kharta ſ dweju dźělow wobſteji; jena połoja ẕo ratarjej jako dopokas woſtaji, mjes tym ſo ẕo druha połoja mlynkej da, kotryž ma ju mlynſkemu ſjenoczenſtwu pózłacz. Schtóž chze w nowym hoſpodaŕſkim lěcże jako ẕamoſaſtarar ſ jeczmjenjom a wowżom płacźicz, ma ẕo hacz do 10. auguſta 1917 pola gmejnſkeje wyſchnoſcźe jako ẕamoſaſtarar ſamolwicz a ẕo do liſcźiny pola gmejnſkeho pſchedſtejicźerja ſapiſacz dacz. Na ſałožku tychle ſapiſow hamtſke hejtmanſtwo mlějne kharty wuſtaji, na kotrychž je mlyn naſpomnjeny, w ktrymž ma ſaſtarar jeczmjeń abo wowż mlěcz dacz.

— **(Podawanje pſchekupneho hnoja.)** Krajna kulturna rada woſſjewja, ſo ẕo ſa woẕyczże ſchcźerniſchcża Domaſchowa mucźka wobſtara.. K temu pak je nowe ſkaſanje trěbne. Gmejnſki pſchedſtejicźeŕ dyrbi wobẕwědczicz, ſo ẕo ſkaſana Domaſchowa mucźka k hnojenju ſchcźerniſchcża trjeba.

— **(Wikowanje ſe ẕadom.)** Po nowym knjeżerſtwowym wukaſu ma ẕo zyły wunoſchk jabłukow, kruſchwow a ẕłowkow, tež ſpadaneho ẕada, krajnej ſběraŕni ſa warjenja a ẕad wotedacz. S tuteho poſtjenja je jenož ẕad, kotryž wobẕedźeŕ ſchtomow ẕam pſchetrjeba abo kotryž wón ẕwojim ẕwójbnym dawa, wuwſaty. Tež ſa tajke poẕłki pak je póẕłanſke wopiſmo krajneje ſběraŕnje ſa warjenja a ẕad trěbne. W gmejnach, kotrež hiſchcże 3000 wobydlerjow njelicza, je wotpuſchcźene, ſo wobydlerjo, kotſiž ẕadowych ſchtomow nimaju, ẕebi rano wot 6—8 hodźin pola wobẕedźerja ſchtomow w jeho wobẕedźenſtwje wſchědnje 2 puntaj ẕada kupja.

— **(Pſchedawanje rěpy a morcheje ſe ſelom.)** Sakaſane je, rěpu a morchej, hdyž ẕo po wasy pſchedawa, ſe ſelom pſchedawacz. Schtóž tule ſakaſnju pſcheſtupi, ẕo ſ jaſtwom hacz do 6 měẕazow abo po pjnjeſach hcaż do 1500 hriwnow khoſta.

— **(Mlějna mſda ſa žito ẕamoſaſtararjow.)** Po woſſjewjenju Budyſkeho komunalneho ſwjaſka ẕo mſda ſa ſmlěcże zentnarja žita ẕamoſaſtararjow na 2 hriwnje poſtaji.

— **(Deſchczowe dny w auguſcze.)** Po wobliczenju profeẕora Lamprechta w Budyſchinje maja ſe 6., 7., 8., 11., 12., 27., 29. 30. a 31. auguſta deſchcże woczakacz.

S **Kamjenza.** Njehańbicźiwe paduſchſtwo je ẕo póndźelu w jenym domje bliſko Leſſingſkeho měſtna ſkuczíko. Wot ẕłużobneje holzy ſhoniwſchi, ſo wobydlerjo doma njeẕu, ẕo paduſchi, hdyž bě ẕłużobna holza woteſchła, do wobydlenja dobuchu. Se ẕekeru, kotruž w kuchini namakachu, khamory, komody a kſchinje roſpaczichu. Prjedy hacz pak běchu ſ kradnjenjom hotowi, ẕo ẕłużobna holza wróczi. Ta hnydom ẕuẕodow na pomoz wołaſche. Woſtajiwſchi dźěl nakradnjenych wězow drje paduſchi hnydom czeknychu, tola wojazy, kotſiž běchu ẕo ſa nimi puſchczili, dweju ſ nich pſchimnychu a poliziji pſchepodachu. Ta jeju jako wěſteho elekrotechnika Mittmanna a dźěłaczerja Neumanna ſ Draždźan ſeſna. Nakradnjene wězy, kotrež běſchtaj paduchaj w draſcże ſkowałoj, ẕo jimaj wotewſachu a ẕo wobkradnjenemu wróczichu.

S **Lubija.** Czężko do njeſboża je hejtman Hally ſ Lubijſkeho narunanſkeho bataillona pſchiſchok. Hdyž wón w Skale pſches Lubaczinu móſt jěchaſche, wón ſ konjom ſ moſta do nikeje wody padże. Pſchi tym ẕebi nohu ſkama a druhe ſmutſkowne a ſwonkowne ſranjenja poczerpi. Jedyn wojak, kotryž pſchipadnje pſches móſt pſchińdże, ſnjeſboženemu prěnju pomoz poda a ẕo ſa to poſtara, ſo ẕo do Lubijſkeho garniſonſkeho lazareta dowjeſe.

S **Rakez.** Wunoſchk jahodowych a hribowych khartow, 231 hriwnow wuczinjazy, je wobẕedźeŕ tudomneho ryczeŕkubła, Kluża, tudomnemu towaŕſtwu „Domowiny dźak" dobrowólnje pſchipokaſał.

D **Rakez.** Dwaj ſwonaj naſcheje zyrkwje ſtaj ẕo ſańdźenu póndźelu tydźenja dele wſakoj, tak ſo je nam nětko hiſchcże maly ſwón woſtał. Nadźijomnje bórſy ſaẕo połne ſwonjenje ſ naſcheje wyſokeje wěże ſaklinczi.

S **Biſkopiz.** Tudomny kawniſki ẕud je wo żeleſniſkim njeſbożu ẕudźił, pſchi kotrymž je lětẕa 29. januara jedyn tworowy cźaẕ do boka jeneho cźaha wojeŕſkich dowoleńzarjow, ſe Zitawy pſchiježdżazych, ſaježk. Pomozneho lokomotivnika Beyreuthera winowachu, ſo do dwórniſchcża jěżo njeje na ſaſtawanſki ſignal na doẕahaze waſchnje kedźbował. Jeho k jaſtwu na 2 měẕazaj ſaẕudźichu. Na wołach je ẕo ſa něhdże 3000 hriwnow ſchkody naczíniło; něktoſi żeleſniſzy ſaſtojnizy ẕu ẕo ſranili.

S **Trupina.** Wóndano w nozy ẕu ẕo paduſchi do Klimantez pinzy dobyli a butru, khlěb a korb holanſkich jahodow kradnyli. Skaſany polizajſki poẕ ſa ẕlědom w runej měrje do Kaczeje Korczmy

běžešče a tam na jenym dworje jeneje kněže sašta, kotrejež wobydleŕ njebě damo. Dom pschepytajo ſ kradnjenych wězow niczo njenjenamakachu.

Se Žitawy. Ssylne njewjedro, kotrež žo pondželu wjeczor w Žitawskej dolinje rospuschczichu, žu wjele deschcža pschinjeßke a žo je žylnym wětrom pschewodžachu. Se schtomow je žo wjele žada stschaßko. Na wjele městnach je błyſk do telefonowych grotow dyrił a je rostorhnył.

S Jablonza. Pondželu w nozy žu žo paduschi do knéže tudomneho pjekarja dobyli a knětry ſkad muki a khléba sebrali.

S Brunojz. Mjes tym so bě tudomna wobydlerka Czeschelowa na krótki czaß ſ domu wuschła, jedyn paduch wokno wutkóczíwschi do wobydlenja salěše a mjaßo, khléb a marmeladu sebra. Polizija jeho hischcže njeje wußlědžiła.

S Niskeje. Na želesnizy mjes Niskej a Kohlfurtom je pschi wotkładženju schěnow jedyn ruski jaty žmjertnje do njesboža pschischoł. Dwaj druhaj jataj staj žebi nosy ſranikoj.

S Kißlizy. Hußy hischcže njejžu dorostłe, a hižo paduschi sa nimi žlipaju. Tudomnemu rěsnikej Lukaschej je wóndano jedyn paduch tſi hußy w khlěwje sarěsał a wotnjeßł. Paduch je bjes dwěla w Lukaschez statoku žwědomy był. Jeho mjeno hischcže njesnaja.

Wußudženja.

Khostanska komora. 58lětny dźěłacéeŕ Jan Schlemmer ſ Plußnikez, napoßled we Wawizach bydlazy, je wulki dźěł žwojeho žiwjenja paduschstwa dla w jaſtwach a khostaŕnjach pschebył. Poßledne khostanje bě wón psched hodami 1915 wotpokucził. Nětkole jeho hižo saßo paduschstwa winowachu. Na njeho tukaju, so je lětża žwjatkowniczku rano we Wawizach kublerjej Wjeli 20 kur kradnył. Jedyn wójnſki jaty bě tehdy rano wokoło 4 hodžin jeneho muža ſ Wjeliz dwora běžecz widźał, kotryž pod paju dwě kokoschi njeßesche a jej pschi wrotach jenemu druhemu mužej pschepoda. To žo hnydom Wjeli sdźěli. Tón rucze sa polizajſkim pžom póßła. Poß pak njemóžesche žlěd sa paduchom namakacz, dokelž bě czelecz hižo psches žlěd khodźiła. Wójnſki jaty, kotryž bě paducha jenož wot sady widźał, njebě jeho spósnał. Dokelž pak wo wßy Schlemmer bydlesche, kotryž ma hižo wjele paduschstwow na karbowzu, měnjachu, so žnadź je wón te kury kradnył. Kubschiſki žandarm teho dla hromadže ſ jenym měschczańskim žandarmom Schlemmerowe wobydlenje pschepytacz dźěsche. Hdyž taj do Schlemmerowego dwora sastupischtaj, tón měch w ruzy dźerżesche, kotryž wón, žandarmow wohladawschi, na bok schmórny. Žandarmaj měch pschepytajo w nim czerstwy krwawy blak a kurjaze pjerka wohladaschtaj. Schlemmeŕ jimaj roskładowasche, so žu tele pjerka ſ jeho kur hdyž žu linake, do měcha sleczake. Temu napschecžo pak žołta barba pjerkow rěczesche; pschetož Schlemmer žołte kury nima, a rnnje tajke běchu žo ſ Wjeliz kubła kradnyke. Kak bě czerstwy krwawy blak do měcha pschischoł, Schlemmer njemóžesche wěry hódno rosjaßniz. Dom dale pschepytajo žandarmaj hischcže też na nuſniku žołte pjerka namakaschtaj. Schlemmer žo ſ tym wurěcža, so je jenu žroku tſělił a jejne pjera do nuſnika czißnył. Psched žudom wón prějesche, so je winowaty. Njedźiwajzy jeho salubjenjow pak mějachu žudnizy jeho sa winowateho a jeho k khostaŕni na 1 lěto 4 měßazy saßudźichu a jemu czeßne prawa na 5 lět wotrjeknychu. Schlemmera hnydom do jatby wotwjedžechu.

Přilopk.

* **(S błyſkom žo saraſył.)** W lěßu jahodki schczipajo je žo dźowka pschekupza Plischki w Draždźanach, kotraž w Sohlandže nad Sprewju na wopycze pschebywasche, ſ błyſkom saraſyła. Mandźelſka pschekupza Tischera, kotraž ju pschewodźesche, žo ſ błyſkowej pruhu nosy czežko wopalischtej.

* **(S błyſkom žo saraſył.)** W Fiſchbachu pola Hirschberga w Schleſyſkej je žo kubleŕ Kriegel, kotryž bě ſ wójny na krótku žnjowu dowolenzu pschischoł, ſ błyſkom saraſył, hdyž ſ wolazym sapschahom na polu dźěkasche. Też jedyn wok je žo ſ błyſkom morił.

* **(Sso tepił.)** W Hartmannsdorfje w Delnjej Lužizy na dowolenzy pola pschecželſtwa pschebywazy złowny sastojnik Grohmert žo wjeczor hromadže ſe žwojim jědnaczélětnym a dwanaczélětnym žynom w Sprewi kumpasche. Pschi tym žo młódschi žyn w **hłubinje** ponóri. Nan chzyſche jeho wukhowacz, tola žo, hdyž bě **jeho** hižo pschimnył, ſ kužołom do hłubiny sczahny. Grohmertowej mandźelſkej, kotraž bě na pomoz pschiběžała, a ſtarſchemu žynej žo njeporadźi, jimaj žiwjenje wukhowacz. Czěle žo hischcže njejſtej namakałej.

* **(Njewjedrowa ſchkoda.)** Njewjedra, kotrež žu w nozy wot wutory po zykej Sakſkej czahake, žu na wſchelakich městnach sapalike. We Wallerswaldže je žo wumjenkowe twarjenje kublerja Schobera sapaliło a žo do czista wotpali. Domjaza nadoba móżesche žo ſ wjetscheho dźěła wukhowacz. We Lampertdswaldže žo brózeń kublerja Böhmy ſ błyſkom trjechi. Wona žo wupali, pschi czimž žo žyno, jeczmjeń a wowß nowych žnjow, teho runja wſchelake rataŕſke maſchiny sniczichu. W Blatterslebenje błyſk do jeneho twarjenja Klawßez kubła dyri a sapali. Twarjenje žo hacž do murjow wupali. W Porschizach błyſk pólnu brjózeń, kotraž Beegez kublu žłuſchesche, sapali.

* **(Layerske budy w Hobrſkich horach žo wotpalike.)** S błyſtom žu žo Layerske budy w Hobrſkich horach spalike a ſniczile.

* **(Hrózbny njeſkutk w Ludwigshafenje.)** Hrosny njeſkutk je žo w Ludwigshafenje ſkucził. Samkaŕ Hausdörfer žo w anilinowej fabrizy ſ dohladowarjom ſwadźi a pódla žebje ſtejazu žonu žmjertnje ſrani. To ſkuczíwschi wón do žwojeho wobydlenja dźěsche a jene ſe žwojich dźěczi nabi, druhe wón ſatſěli. Mordaŕ žo žam wyschnoſczi staji.

* **(Schěſcz dźěczi žo ſ hribami ſajědojczilo.)** Kaž žo ſ Berghalterna we Weſtfalſkej pische, žu dźěczi kublerja Mauermanna na hriby, kotrež běchu žame naſběrake, wumrjeke. Njedźiwajzy lěkaŕſkeje pomozy je 6 dźěczi, 3—13 lět ſtarych, žwoje žiwjenje woſtajiło. Też nan je w žmjertnym ſtrasche, mjes tym so žo ſ khoroſczu maczerje polěpschuje.

* **(Hrózbne namakanje.)** Pjatk popołdnju žu na ranžěrowanſkim dwórniſchczu w Rummelsburgu pola Barlina w jenym khamorje, kotryž w jenym tworowym czahu ſtejesche, czěła dweju něhdže 10 lět ſtareju hólzow namakali, kotrejž běſchtej hižo khětro ſtłakej. Tworowy wós je žo pſched něhdže 2 njedželomaj ſ provinzy pſchiwjeſł. Hacž žo tu wo njeſkutk jedna, abo hacž ſtaj hólzaj, so byſchtaj žo darmo po želesnizy wjeſkoj, do khamora saléſkoj a žo sadużkoj, njeje hischcže wujaßnjene.

* **(Samknjenje reſtawrazijow w Barlinje.)** Dla pſchestupjenja wukasow w naſtupanju wotedawanja jědže je polizija w Barlinje wjetſchu liczbu reſtawrantow samkła. W nich žo sa drohe pjenjesy bjes ſnamkow wſchě móżne mjaßowe jědže a khłóſchczenki hoſczom podawachu.

* **(Schtyrnaczelětny rubježnik.)** Czežki rubježny nadpad je žo na drosy pola Großlichterſelda bliſko Barlina ſkucził. Dżeżaczélětny a dwanaczelětny žyn rěsnika Schmiedela ſe ſapſchahom mjaßo do Genshagena wjeſeſchtaj. Na dobo hólz k woſej ſtupi a hólzow proſchesche, so byſchtaj jemu do Genshagena a wróczo žobu jěcz dałoj. Hólzaj do tejele próſtwy ſwoliſchtaj. Na domojpuczu zuſy na dobo wot sady do hólzow bijesche, ſtarſchemu jaku psches hłowu ſczahny a jemu pjenjeżnu toſchu wutorhny, ſ kotrejž czekny. Hólzaj žo bórſy saßo ſhrabaſchtaj, domoj dojědżeſchtaj a podawk žandarmeriji k wjedženju daſchtaj. Ta je ſchtyrnaczelětneho Gustava Dahmſa ſ Großlichterfelda jako rubježnika wußlědźiła a ſajała. Młodoſtny rubježnik, kotryž je bjes dźěła, praji, so je nadpad ſkucził, so by žebi pjenjeſy wobſtarał, kotrež dyrbjesche žwojimaj ſtarſchimaj ſa jědž ſapłaczicz. Tymaj bě wón ſamjelczał, so bě dźěło ſhubił.

* **(Swón dele padnył.)** Wutoru dopołdnja dyrbjesche žo wulki ſwón Mikkawſchſkeje zyrkwje w Lipſku ſ wěže puſchczicz. Hdyž bě žo wón ſ wokńom won ſczahnył a žo ſa powjas powěßnył, žo tutón rostorhny. Swón ſe ſatraſchnym wotmachom dele pſched zyrkwinc durje padže a žo meter hłuboko do semje sary. Dżiwne běſche, so žo ſwón njebě rosraſył, ale zyły woſtał. Dokelž bě městno pſched wěži ſaſchlahowane, njeje nichtó do njesboža pſchiſchoł.

* **(Schtworake mordarſtwo.)** Na dobo wowrótniwſchi je w Unterhauſenje w Bayerſkej 47-lětna žona we wójnje pſchebywazeho ſchewza Wannera žwojeho 70 lět ſtareho pſchichodneho nana a žwojej dźěſczi, 14 a 16 lět ſtarej, ſ revolwrom ſatſěliła a je na to knéžu ſapaliła. Žonu žu do błudnizy dowjeſli.

* **(Pſchiputanſki ballon k ſemi ſlecził.)** Se Skeho Komorowa žo piſche, ſo je tam njedželu w nozy w jamje „Ilſe“ jedyn wottorhnjeny pſchiputanſki ballon, kotryž bě bjes czołmika, k ſemi dele **ſlecził.** K ballonej bě jara žylny a dołhi grocžany powjas pſchi**wjasany, kotryž** žo woſpjet elektriſkich grotow podótkny a ſ tym **ſaſtaranje ſ elektriſkej mozu do** njeporjada pſchinjeße.

Jank.

(Skónczenje.)

III.

Saßo pschiúdże nalěczże. Jank bě wóßom lět stary. Dokelž bě blědy a wnczerpjeny, sdasche ßo starschi. Dokelž móżesche saßo khodźicź, ßmědźesche nětkole w nalěczu do sahrody a też po zyłym domje ßmědźesche ßo pschekhodźecź. Jemu bě derje a wjeßele. Jenoż, hdyž bychu pschiwusni a snaczi pschikhadźeli khorych wopytowacź, by Jank nětdże w kucze ßedźał a ſ wjetscha płakał.

Tajkeho naúdże jeho junu knjeni, kotraž bě khoreho wopytacź pschischła.

„Czehodla dha płaczesch, hólczko?“ wopraſcha ßo Janka. „Hlaj, kak ßo wonkach ßłónczko ßměje, też twoja nóżka ßo bórsy zyle dowuhoji a ſtrowy ßo domoj wróczisch. Czehodla potajkim chżył ty płakacź?“

Jank ßo ſe ßylſowatymaj woczomaj na luboſcziwu knjeni ſahlada.

„Ach, luba knjeni“, wón poſtona, „mi je tak ſrudno, ke kóżdemu něchtó na wopyt pſchikhadża — ale ke mni pak nichtó njepſchiúdże.“

Knjeni ſpósna, ſo ma hólczk prawje, hdyž ßo wobczeżuje, a ßo na jeho ſtarſchej mjerſaſche, ſo ßo ani kuſka wo ßwoje dźěczo njeſtarataj. Ale wona ßo prózowaſche, Jankej jeho ſrudne myßliczki ſahnacź a rjekny:

„Hlej, Janko, twój nan zyły dźeń czeżko dźěła, kak móżesch ßej żadacź, ſo by wón njedźelu k tebi won khwatak, hdyž wotpoczinka nuſnje trjeba? A macź ma hiſchcże małe dźěczi a ßo njemóże wot nich daloko ſdalowacź. So pak by ty pſchichodnje ſrudny njebył, ſo nichtó k tebi njepſchikhadża, pſchiúdu tebje wopytacź, hdyž budże mi móżno.“

„To je rjenje“, hólczk ßo wjeßeleſche, „budu ßej myßlicź, ſo ſcże wy moja macź.“

Knjeni ßo wußmja a ſ teho czaßa njepſchesta, ßo wo Janka ſtaracź, doniž jemu wěſtotny wuczek njewobſtara, kaž budźemy poſdźiſcho widźecź.

Njedźele, kotrež bě ſarjadniſtwo hojerńe Jankej pſchiſwoliło pola ßotrow w hojerni woſtacź, minychu ßo Jankej kaž ßón. Wón ßo płakajo wot luboſcziwych pſchecźelnizow dźělesche a też wot dobreje knjenje, kotraž pſchilubi, ſo budże Janka też domach druhdy wopytacź.

Macź a nan hólczka pſchecźelnje powitaſchtaj. Móżesche nětkole saßo khodźicź a bějche nadźija, ſo budże doma někajke lohke dźěło wobſtaracź a małe dźěczi wothladacź.

Schkoda, ſo polěpſchenje dołho njetrajeſche. Ssnadź bě noha pſchi lěpſchej zyrobje a pſchi dobrym wothladanju zyle doſaźiła, tak pak ſa dwaj měßazaj ßo rana ſ nowa wotewri a ßo boloſtniſcho jětſeſche, dyžli prjedy.

Jank saßo ſrudny ſa prohom ßydaſche a żedźeſche ſa tym, ſo mohł ßo saßo ſ najmjeńſcha hacź do wrotow hojerńe dobrych ßotrow dowlez. Też na dobroczińu knjeni huſto ſpominaſche.

„Hacź tola njeje na ßwój ßlub ſabyła a hacź mje wopytacź pſchiúdże?“

Skónczńje ßo junu naſdala na dróſy czěmna poſtawa pokaſa. Jank pocża njeměrny bracź, ani ßam njewjedźeſche, ſchto to je. Wón na bliżazu ßo poſtawu żadoſczińje ſhladowaſche. Napinaſche wocži a napoßledku bě dźiw, ſo ſ radoſczu njeſawßikny.

Snata poſtawa dobreje knjenje ßo po dróſy bliżeſche. Kak rad budźiſche Jank jej napſchecźo běżał, ale wón njemóżeſche. Wón ßo ſruna a nacźeże ſa kněżinym prohom a ſ rukomaj na powitanje kiwaſche.

Bjes małka budźiſche dobra knjeni nad hólczkowym hubjenſtwom ſapłakała. Wona ßo hólczka wupraſchowaſche a troſchtowaſche jeho kaž móżesche.

Pſchiwabjena ſ zuſym hłoßom ßo Jankowa pſchirodna macź w kněżnych durjach pokaſa. Hnydom pocża ßo wobcżeżowacź, ſchto ma ſ hólzom wuſtacź a ſo budże ſaßo nuſowana, jeho do hojerńe dacź.

Jank mjelczo poſkaſche a ßo ſ cźicha poßměwajcże. Wjeßeleſche ßo na měr a pokoj pola dobrych ßotrow.

Druhi krócź lěkaŕ Janka ſaßo na blido położicź da, ſo by jědmjenje na noſu ſ operaziju wotſtronił. Tón raz pak ßo wupokaſa, ſo ßo Jankej hinak pomhacź njehodźi, hacź jemu bolazu nohu wotewſacź.

Janka ſ lěkarſkim ßrědkom pohłuſchichu a jemu nohu pſchi kulzy wotewſachu.

Hdyž Jank ſ pohłuſchenja ſaßo wotucźi, bě braſchiwz na jenej noſy hacź do ßmjercże. Wſchón ſamyßleny hladaſche na hubjenu pſchikuſchenu nohu.

Nichtó njepſchiúdże, ſo by hólza troſchtował.

Sa někotre njedźele jeho ſ hojerńe do wuſtawa miłoſcziwych ßotrow wotwjeſechu.

Ssotry jeho ſ nowa luboſcziwje pſchijachu, a dobroczińa knjeni pſchiúdże jeho wopytacź — ale wſchěm ßo wocźi ſe ßylſami ſalachu, tak ßo ſrudźachu nad ſbraſchnjenym hólczkom.

Schto někole dale? Nan ßo wo njeho porjadnje ſtaracź njemóżesche, dokelž dyrbjeſche hiſchcże tři mjeńſche dźěczi żiwicź. W hojerni móżesche Jank jenoż tři njedźele woſtacź — ſchto potom?

„Schto potom?“ tak ßo doſtojne knjeżny praſchachu, ale wotmolwicź ßebi njewjedźachu.

Też ſnata knjeni pocża ßej pſchekkładowacź, kak Jankej wěſtotny wuczek namakacź, hdyž mohł na pſchezo bycź ſaſtarany. Hewak budże ßo ſtajnje wotměnjejo dyrbjecź pſchecźaho.acź ſ domu do hojerńe a ſaßo nawopak, doniž ßmilna ßmjercź cźwile wboheho braſchiwza njeſkónczi.

A tola ma też tuto dźěczo prawo na kuſk ſboża na ſemi. S najmjeńſcha małki kuſk ſboża, hdyž je jemu ßurowy woßud wſak najdrohotniſche kubło — ſtrowotu!

Mjes tym miny ßo jedyn dźeń po druhim. Jank ſ napinanjom wuknjeſche po khodźakach khodźicź. Srudny ßo po hojerni tulaſche a niczo jeho njewjeßeleſche, ani luboſcziwoſcź cżeſcźownych ßotrow ani małe poßłużenje druhich khorych.

— — — — — — —

Jank bě hižo dźeßacź lět stary, wón roſumjeſche ßej hižo pſchedſtajicź, kak hubjene żiwjenje jeho cżaka, hdyž ßo junu durje ßotrowneho domu ſady njeho ſamknu. Schto potom ſ braſchiwzom? — Prjedy mějeſche wobcj noſy a bě ſtarſchimaj tola na pucź, ſchto hakle nětkole, hdyž ßo ſe ſkuſchenej nohu na drjewjanymaj khodźakomaj domoj wróczi?

Srudnje hólczk hłowu ſkhili a ßebi pſchejeſche, ſo bychu jeho radſcho wot tam wotwjeſli morweho a pokhowali pódla jeniczkeje ſłoteje macźerki; jejna podoba ßo jemu nětkole pſched wocźi wróczeſche wo ßnje, a też wo dnjo, hdyž njedrěmaſche. Tam na pohrjebniſchczu by jemu wěſcże najlěpje było pod ſelenym dornom, lěpje, hacź mjes njeczuczińymi cźłowjekami.

Macźerny duch ſtražowaſche dźěczo a njedaſche jemu ſahinycź.

IV.

Jedyn dźeń po druhim a tydźeń po tydźenju ßo miny.

„Hiſchcże tři dny budźeſch tu, Janko“, hólczkej junu rano cźeſcźowna ßotra ſe ſrudnym hłoßom rjekny.

Jankej ßo ßylſy wuronichu.

„Schto jena ſapocznu?“ ſażałoſczi Jank. „Kak chżu ßo domoj wróczicź, hdyž ßym takle ſbraſchnjeny? Radſcho ani domoj njepóńdu. Ach, luba ßotra“, hólczk ſtyknywſchi ruzu rjekny, „woſtajcże mje tule. Wěſcże ßo ſa mnje tule kuczik namaku, ſe wſchěm budu ſpokojom a budu ßo ſa waß wſchědnje modlicź.“

Dobra ßotra ſe ßobuželnoſczu ſ hólczkom ſapłaka.

„Wbohi hólczko, rady bychmy cże tule wobkhowali, ale njeßměmy. Jeno kelkoż dnjow ßo w khorowni poſtaja, tak dołho ßměmy tu kóżdeho ſdźerżecź. Njeſadwěluj pak! Hdyž je nuſa najwjetſcha, je pomoz Boża najbliżſcha! Jeno ßo nutrnje modl k Bohu a wón cźi wěſcże dopomha!“

Popołdnju, hdyž ſnata knjeni pſchiúdże Janka wopytacź, wupowjeda jej ßotra ßwoju rosmołwu ſ Janom.

„Mnoho ßym ßebi hižo wo Janku pſchekkładowała“, knjeni ßotrje rjekny. „Jank ma prawje; ſchto ſ nim doma? Nan lědma ſbytkne dźěczi ſeżiwi. Wot pſchirodneje macźerje ßebi nichtó żadacź njemóże, ſo by ßwojim ßamßnym dźěczom hłodu tradacź a Jankej ſ teho jěſcź dawała. Nimo teho móże ßo po něczim jeho khoroſcź też ſhórſchicź a kajke potom by w khudobnej ſtwiczży wothladanje było mjes telko dźěczimi. Jenicźki wuczek by hólczkej ßurotownja była, ale w nětcziſchich cżaßach je jara czeżko, tam ſa njeho měſtno doſtacź.“

„Jenoż to ſ najmjeńſcha poſpytajcże“, pſchirěczowaſche ßotra ſa hólczka a roswjeßelena ſ najmjeńſcha ſe ßłabej nadźiju, dowjedże knjeni do ſala.

Jank ßo ſradowa, wuhladawſchi wopyt. Bórſy pak ßo ſarudźi, dokelž ßo dopomni, ſo ſa krótke dny ßo budże tu ſ lubymi ßotrami a ſ dobrocźiwej knjeni dyrbjecź dźĕlicź. Spósnawaſche, ſo jej njebudże mózno, jeho husto wopytacź.

„Ssnadź njebudźeſch tak ſrudnje hłojczźku wĕſchecź, Janko“, ßotra wjeßele ſarĕcźa. „Runje ßmój wo tebi powjedałoj a da-li Bóh budźeſch ſa krótki czaß ſaſtarany.“

Hólczźkej ßo wocźi ſaßwĕtliſtej, praſchejo pak na ßotru pak ſaßo na knjeni ſhladowaſche, kiž jemu poßmĕwkujo ßo wo ßyrotowni pocźa wukładowacź, ſo tam dobre wothladanje naídże.

Hólczźk żadoſcźiwje poſkaſche. Pſchezo ſaßo a ſaßo ßo praſcheſche, a tak wĕrnje ßo wjeßeleſche, ſo knjeni njebĕ mohła rjez, ſo je jara mało nadźije, ſo budże tam pſchijaty.

Tak ßo Jank ſ nadobnymi ßotrami roſzohnowa, połny rjanych nadźijow. Domoj ſkoro khwataſche. Wſchako nanej na pſchezo wobcźeżny njebudże. Jeno na khwilu ßo do domu wrócźi, ſa krótki czaß ßo pſcheßydli do noweho ſbożowneho domu.

Nan a macź bĕſchtaj ſpokojenaj, hdyž ßłyſcheſchtaj, ſchto Jank wo wſchĕch kraßnoſczach w ßyrotowni powjedaſche. Wonaj wĕſcze hiſchcze bóle cźakaſchtaj na dźeń, na kotrymž by ßo to dopjelniło. Ale to njebĕ ßnadna wĕz a njebudźiſche-li ßo dobra knjeni tak jara prózowała, njebudźechu Janka nihdy do ßyrotownje pſchijeli.

Pſchedßyda ßyrotownje, na kotrehoż ßo knjeni ſ próſtwu wo Jankowe pſchiwſacze wobrocźi, pſchipósna drje nuſnoſcź wĕzy, ale wón też zyle krucze wuſna, ſo ßo nĕtkole bjes płacźenja njehodźi, dźĕcźo do ßyrotownje pſchiwſacź.

„Sa pjenjeſy ßnadź by mózno było, hólczźka hiſchcze pſchiwſacź“, wón dorĕcźa, „wĕſo ßu małe rumnoſcze ßyrotownje hiżo ſ dźĕcźimi pſchepjelnjene.“

„Sa pjenjeſy?“ knjeni wospjetowaſche.

Lohko ßo to wupraji, ale ſ wotkal nabracź telko pjenjes?

Knjeni ſrudna ßebi njewjedźo rady woteńdże.

„Wbohi Jank!“ knjeni duzy po pucźu pſchi ßebi rjekny. „Sawĕſcze cźaka ſtajnje na wotmolwjenje, hdy budże móz pſchińcź do wuſtawa, ale to je podarmo, bjes płacźenja tam nſepſchińdże a pjenjeſy tu nimam.“

Nĕkotre njedźele ßo minychu a też tu ßo wupokaſa, ſo cźaß lĕpſchu radu pſchinjesdże.

Junu, hdyž knjeni ſaßo ßebi pſchekładowaſche wo Jankowym ſrudnym woßudże, jej na dobo ſpomożna myßlicźka pſchipadże. Jedyn ßam wſchak njemóże hnydom telko pjenjes wudacź, kelkoż je trjeba, ſo mohł ßo hólz do ßyrotownje pſchiwſacź. Ale ßnadź, hdy by ßo nĕſchto woßobow ſjednocźiło. Kóżdy by nĕſchto pſchinoſchał a tak by ßo radźiło, trĕbny pjenjes ſehnacź.

S lóſchtom ßo dobrocźiwa knjeni na pucź k ſnatym poda, kiž bychu móhli nĕſchto k temu daricź. Mnohi bychu to dokonjeli. Jeno ſo bĕ mało tajkich, kiž brchu chzyli nĕſchto pſchiżpĕcź. To móżeſche ßo nabĕhacź, nawukładowacź a naproßyć. Tola liſtno papjery, na kotrež dary jednotliwzow ſapißowaſche, ßo po nĕcźim popißa.

Skónczńje móżeſche knjeni direktora ßyrotownje wopytacź a proßyć wo pſchiwſacze Janka ſa płacźenje.

Pſchewſatny ſ tajkej woporniwoſcźu tutón knjes żanych wobcźeżnoſcźow njeczinjeſche, ale poſtara ßo, ſo by ßo próſtwa ſkerje lĕpje derje wukonjała.

Prjedy hacź nalĕcze ſ nowa ſakcźĕ, bĕſche Jank w ßyrotowni. Hólczźk ßo ſ-raba po cźele a duchu Wón bu powjedaty a wjeßely a ßej luboſcź wſchĕch doby. Ani drjewjanaj khodźakaj, kiž jemu tak duſchu rudźeſchtaj, jemu wjaz wobcźeżnaj njebĕſchtaj. Wón wokoło ßebje telko nuſy a hubjenſtwa widźeſche, ſo bĕ jemu jeho ßamßna boloſcź ßnadniſcha.

Jeho młoda myßl ßo ßnadnje pſches cźerpjenja pſchenoſcheſche a jenoż rjane a kraßne wſchitke wĕzy widźeſche. Schtoż ßo wón dopomnicź wjedźeſche, dha ßo jemu ženje tak derje wjedło njebĕ, kaž nĕtkole.

We wuſtawje mĕjeſche dobre wothladanje, też bĕchu luboſcźiwi napſchecźo njemu. Tak jeho wutroba, kiž bĕ wot ſażneje młodoſcze ſa ßamej luboſcźu żedźiła, ßo roswĕraſche kaž kheluch na kwĕtzy, hdyž jón wokſchewi nĕżna włoha roßy.

Schkoda, ſo jemu njebu popſchate, ßwojeho ſboża dołho wuźiwacź. Lĕto ßo Jankej wjeßele miny. Ale ſ drnhim lĕtom jeho pſchebywanja we wuſtawje pocźa ßo khorowſcź ſaßo pokaſowacź a tón krócź ßwoje paſory do nĕżneho cźĕła tak krucze ſary, ſo pomozy njebĕ. Hiſchcze nĕkotrych boloſcze połnych mĕßazow ßo miny a Jan dyrbjeſche ßo ſ drohim domom, kaž wuſtaw mjenowaſche, dźĕlicź, ſo by woteſchoł do wĕcźneho domu, do lĕpſcheje, kraßneje domowiny.

To bĕ mokry naſymſki dźeń, jednory pohrjebny cźah ßo ſ wrotami wuſtawa na pucź poda. Wſchitzy pſchitomni ſapkakachu, hdyž ßo dopomnichu, kak wjeßely bĕ we ßwojim cźaßu prĕni krócź wbohi njebo hólczźk ſ tutymi wrotami nuts ſaſtupił. Dźenßa jeho cźĕłko, kotrež bĕ duſcha wopuſcheźiła, k poßlednjemu wotpocźinkej njeßechu. Hdyž ßo cźrjódka ludźi do prĕdka pohibny, ßnadne ptacźatko ßo k mrócźelam horje poſnjeße. Ssnadź ßo Jankowa duſchicźka k njebjeßam poſbĕhowaſche.

(— Kónz. —)

Zyrkwinſke powjeſcźe.

W Michalſkej zyrkwi ſmĕje jutſje, 9. njedźelu po ßwj. Trojizy, rano we 8 hodźinach farař Răda ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach ſmĕje farař Răda ßerbſke a 1/2 11 hodźin nĕmſke prĕdowanje.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźĕła ſmĕje duchowny Tyſcher.

Semrjecźi:

W Michalſkej woßadźe: Frida Hilżbjeta, Khorle Bjedricha Schewza, kowarſkeho miſchtra w Bórku dź., 3 l. 2 m. 8 d. — Khorla Wylem Bar, khežer a dźĕlacźeŕ w koporniku na Zidowje, 52 l. 5 d. — Hanorij Kruſchwiza, khežer a doſtawař invalidneje renty na Zidowje, 50 l. 3 m. 4 d. — Marja Donatowa rodź. Libuſchez, Khorle Auguſta Donata, dźĕ acźerja na Zidowje, mandźelſka, 65 l. 8 m. 20 d.

W druhich woßadach: Marta, Hermana Ducźmana, żiwnoſcźerja w Rakojdach, dź., 2 m. 10 d. — Elſa Marta, Jana Auguſta Skołty, dźĕłacźerja w Mjeſchizach, dź., 3 l. 7 m. — Jan Bĕdař, murjeŕ w Nowej Wßy p. Kluſcha, 70 l. 14 d. — Ernſt Herman, Jana Guſtava Wicźaſa kubłerja w Kluſchu, ß., 9 m. 18 d.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Hodźija.

Jutſje, 9. njedźelu po ßwj. Trojizy, ſmĕje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt nĕmſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſmĕje farař Kſchiżan nĕmſke a 3/4 10 hodźin ßerbſke prĕdowanje.

Ssrjedu wjecźor we 8 hodźinach wotmĕje ßo nĕmſka wójnſka modle ſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Budeſtez.

Jutſje, 9. njedźelu po ßwj. Trojizy ſmĕje duchowny Bójz rano 1/2 8 hodźin ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ßerbſke a w 10 hodźinach nĕmſke prĕdowanje.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Njeßwacźidła.

Jutſje, 9. njedźelu po ßwj. Trojizy, budże rano we 8 hodźinach nĕmſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach wotmĕje farař Mróſak-Lupjanſki nĕmſke a 1/2 11 hodźin ßerbſke kemſchenje.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Rakez.

Jutſje, 9. njedźelu po ßwj. Trojizy, budże dopołdnja w 9 hodźinach nĕmſke a 1/2 11 hodźin ßerbſke kemſchenje.

Drobnowikowanſke płacźiſny w Budyſchinje.

Howjaſe njaßo	1 kg	3,30—4,70	hr.
Skopjaze (wowcze) njaßo	„	4,40—6,40	„
Cźelaze njaßo	„	—3,20	„
Swinjaze njaßo	„	—2,80	„
Pſcheńcźna muka, wójnſka druźina	„	—0,50	„
Rżana muka	„	—0,37	„
Khlĕb	„	—0,30	„
Vĕrny k jĕdźi	„	—	„
Ssuſcheny połcź	„	—3,30	„
Dobre mloko	1 liter	—0,26	„
Cźerſtwe jeja	15 ſchtuk	3,90—4,50	„
Butra k jĕdźi	1 kg	4,80—5,10	„
Zokor, mlĕty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Kamjeńtne wuhlo	100 kg	—	„
Briketty ſ bruneho wuhla	100 ſchtuk	—1,30	„

Hura! Tuni ſnaty Hura!

kneſſowy a jehłowy basar

tu ſaßo je.

Njedźiwajcy powyſchenja płaćiſnow wo 30—70 prozentow we wſchěch wěcach krótkotworoweje branſche pſchedawam, dokelž ßym ſ cžaßom wulki ſkład nakupił,

hermank w Budyſchinje

wſchě wěcy, kaž: **cžrijowe ſchnórki** wſchěch dołhoſćow, **zwjern, ſchatowe knefle, banty, rußowanſke hoſdźiki, tłóčne knefle, cžeßaki,** kaž wſchě druhe krótke twory po pomyßlnje najtuńſchich płaćiſnach.

Wſchelake wěcy, kaž ryßowanſke hoſdźiki, zwjern, płatowe knefle, tłóčne knefle atd. ßo w ſ brikach wjacy njedźełaju, dokelž ßynych ßyrych materialijow wjacy njeje. Duž je ſa kóždeho ſ wuźitkom, hdyž ßebi hiſchće ſ cžaßom tele wěcy nakupi, dokelž wone poſdźiſcho też po wuſokich płaćiſnach njebudźa dostacź. S dobom k wjedźenju dawam, ſo žanu wubrakowanu ale jenož prěnjoklaßnu tworu pſchedawam.

Wulki ſkład. Tunje płaćiſny.

Eugen Gaitzſch ſ Draždźan.

Stejiſchcźo pſchi žitnych wikach hnydom pola bohatych wrotow.

Spóſnacź na cžerwjenej khorhoji.

Hura! Tuni Engen ßo ſaß widźecź da. Hura!

Na ßwoju ſpezialnu

rybowu pſchedawańnju

ſ poruczenjom dopominam

prjedy na theaterſkej haßy 2

nětkole

na ſchulſkej drózy 8

w Budyſchinje.

Weberez rybowy dom.

Hermann Liebſch

na Móltkowej drózy 16 po 3 ſchodach.

Piſßarńja ſa wſchě piſßne dźěła.

Wukaſanje wo prawnych wěcach.

Dołholětne naſhonjenje jako ßudniſki protokollant.

Rěcžu ßerbſki.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaćiſnach w kóždym cžaßu kupuje

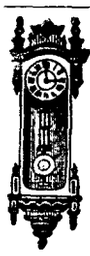
Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědlach a na Humboldtſkej drózy 782 B

— Telefon 403. —

K h ě ž a

ſe ſahrodu a polom ßo blisko Budyſchina ßo kupicź pyta. Poſkicźenja chzyłe ßo E. Libſchej w Budyſchinje na Schliebenſkej drózy wotedacź.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedzicź** dacź njech dźe k cžaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jenčź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wuſtadne wokno, ſ płaćiſnami wupołożene, wobhladacź.**

Libjata

kupuje **Jurij Graf** na Moltkowej drózy Ia.

K 1. ſeptembrej abo k oktobrej ßo do jeneho farſkeho doma blisko Budyſchina porjadna a pilna

ßłužobna holza

pyta. Sso ſamolwicź na Nouartſkej drózy 12 po 1 ſchodźe pola Wjazzyneje.

K 15. auguſtej abo k 1. ſeptembrej jedyn ſaſtojnik ſa ßwoje make hoſpodarſtwo na wßach **ßłužobnu holzu** pyta, kotraž rad ſahrodne dźěło cžini. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Wěnz dopomnjecźa

na row

Auguſta Wróblika ſ Nydeje pola Laſa,

wojaka jeneho pěſcheho regimenta,

wumrje rjekowſku ßmjercź 17. meje 1917 w Franzowſkej,

ſtary 28 lět.

O, kajki ſtyſk a ſrudoba
Je Wroblikez dom podeſchła,
Hdyž runje we tych ßamych dnjach,
Hdźež luby nan bě na marach,
Ssu ſrudnu powjeſcź doſtali,
So je też jich ßyn njebohi.
Kiž k wjeczoru je we wójſku ſtał,
Tam w cžežkich bitwach wojował,
Hacž wot granaty trjecheny
Do żiwota bu morjeny.
Hdźež nadźijachu wſchitzy ßej,
So domoj pſchińdźe k pohrjebej,
Ssu jeho cžěło do rowa
Tam położili do měra.
Tak dwójzy ſ dobom biła je
Ssmjercź rany wam tak żałoßne
A ſnicžiła wſchu nadźiju,
Joh' ſ wójny domoj witacź tu.

Nětk ſ njebja wón wam pſchiwoła
Ach njepłakajcze moje dla,
Mój ßmój tu ſ nanom hromadźi
We rjanej kraßnej ſbóżnoſcźi.
Tak jeb'n po druhim wotendźe
A ßwětej ſ myßlow wupadnje,

Hacž junu pſchińdźe też tón cžaß,
So k rowu ponjeßeja naß.
Duž, Knježe, daj nam wopomnicź,
So mamy junu wotßal hicź,
So byli ßmjercźi hotowi,
Ach wona pſchińdźe ſawěſcźi.

Tak ſpitaj derje wobaj dwaj,
Tam wuźiwajtaj Boži raj,
Bóh pomhaj, ſo, hdyž wumrjemy,
Sso ſbóżni ſaßo widźimy.

We mjenje hłubokoſrudźeneje macźerje, bratra a dweju ßotrow

Hańža Budafka.

Pſchiſahe a daloko wot lubeje domiſny, kotruž chzyſche tak rady ſaßo wohladacź, mój njeſapomnity ßwěrny nawoženja

Auguſt Wróblik,

wojak w jenym pěſchim regimencze w Franzowſkej, ſtary 28 lět, rjekowſku ßmjercź po ſkoro tſilětnym cžežkim wojowanju wumrje.

Spi derje, hdyž też njeſamóžu
Row macźecź twój ſe ſylſami,
Cźe tola ſtyſknje wopłakuju,
Mój duch ßo k hórzy pſcheßadźi,
Pod kotrejž twoje cžěło ſpi
W franzowſkim kraju we zuſbi.

Kak krótke běchu twoje lěta,
W najreńſchich mozach żiwjenja
Sso ſlemi twojoh' cžěła hěta,
A njenadźizy roſtorha
Ssmjercź twjerde ſwjaſki luboſcze,
Też ſprawnoſcze a ßwěrnoſcze.

Měj dobru nóz, ty ſawoſtanjeſch
Mi ſtajne njeſapomnity.
Hdyž junu ſ rowa horjeſtanjeſch,
Raj' Boża miłoſcź ſjednocźi.
Spi derje hacž na ßudnym dnju
Sso widźimy ſaß we njebju.

Hłubokoſrudźena njewjeſta **Guſtla Hajeſchez.**

H. B.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.
— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.
— Telefon 687. —

Čisło 32. **Sobotu 11. augusta 1917.** **Létnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojowniščo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

10. augusta. W Flandernskej wčera žylnosć artilleriske tšeleńa po pscheměnjazym wuhladże kablasche; wona powschitkownie pschiběrasche, w nozu wudźerża a rano w sažnych hodźinach nad Niern a Lysu do najžylnischeje bubnowanskeje tšeleńa pscheńdźe. W stronie k ranju a krótkemu ranju wot Ypperna žo na to žylne njepscheczelske nadběhi infanterije nastajichu.

W Artois bě artillerike woiowanje pola Lens a k połodnju wot Scarpy jara žiwe. Wječor Jendźelečenjo wot puca Monchy-Pelves hač k drózy Arras-Cambrai se žylnymi cźriódami nadběhi cźinjachu. Nascha saniczaza tšeleńa postupowaznych do pschihotowaneho stejischcza frasy; wupadaze nadběhanske žołmy we wobaranskej tšeleńu a we wojowaniu z bliska z naschimi we wojowaniu wubruhowanymi regimentami cźežko schkodowachu a žo wschudże wróczo cźišnychu. K połnozy wot St. Quentina braniborske bataillony Franzowsam 1200 metrow dołhn briebju wsachu. Njepscheczelowe napscheczne nadběhi žo slemichu, psches 150 jatych w naschej ruzy wosta.

Wójsko němskeho kronprynza.

Mjes Soissons a Reims. we wieczornej Champagni a na briohomaj rěki Maasy žo artillerike tšelenie z khwilemi jara wožylni. Franzowske wobhonjerike wotdźelenje. kotrež žo z Laonsko-Soissonskeje drohi do naschich hriebjow dobu. žo z napscheczanym nadběhom wotebna. K ranju Maasy žo badiske wupadanske wotdźelenje do franzowskich stejischczow k połnozy wot Vacherauville dobuchu a žo z jatymi wróczichu. Leutnant Contermann dwaj njepscheczelowaj pschiwjasanaj ballonnaj wottšeli.

Rańsche wojowniščo. Fronta generalneho wólneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

Pola Dwinska, k połodnju wot Ssmoraona a pola Brodow žo wojowanje sapocza. Tu jene pschedewsacze němskich a awstrisko-wuherskich wojakow psches 200 jatych wunjeże.

Fronta generalneho wyschka arzywójwody Josefa.

K połodniu wot Czernowiz žo se sažaklosczu wojowasche; naschi wojazy žo na někotrych městnach do namjesnych stejischczow Rußow dobuchu.

Tež w Sseretowej nižinje a nad Ssolku žo po wotraženiu njepscheczelskich napscheczanych nadběhow dobytki dozpichu. Mjes Protusowym a Brutninym dołom swjatkarsky wojazy njedźiwajzy sažakleho pschecźiwjenia Rumunam někotre steiischcza na hórkach z nadběhom wsachu. Poślednje dny kmy w Ojtozkej stronje psches 1400 muži jatych a 30 maschinskich tšelbow sebrali.

Wójsko generalneho pólneho marschalla z Mackensena.

Na bokomaj želesniznych Focsani-Adjudul-Nou žu němske diwisije w schěrokej froncze pschekhod psches Susitu wunusowali. S njemdrymi napscheczanymi nadběhami njepscheczel se žylnymi cźrjódami nasche postupanje sadźerżecź pytasche; wschě jeho nadběhi do fronty a do boka žo z cźežkim schkodowanjom slemichu.

Mazedonska fronta: Ničzo noweho.

Přěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Dźelo němskich podmórskich cźołmow.

Londonski „Journal of commerce" pische: Potepjenje łódźow je hižo tak wulke, so dla wobcźežneho transporta niz jenoż zivilne wobydlerstwo cźerpi, ale so tež woierske skutkowanje naschich samórskich mozow khobi. Ssamo, hdyž z mozu łódże wo jenotnym typje twarimy, njeje móżno, wob tydźeń wjazy dyžli schesć łódźow natwaricź, a sda so, so niesamożemy tule liczbu wjazy dyžli podwojicź. Potom pak twarienje łódże njemóże nasche nětczischce schkodowanje wurunacź. Poslednje dwanaczi njedźel kmy w pscherěsku za tydźeń 20 sdźěła wulkich łódźow shubili. Jeli so by tole schkodowanje dale trało, by khutnosć naschego połoženja do wocźow padała. L.

Němske pomozne kischižaki w atlantiskim a indiskim morju.

W jendźelskim žeimje su so wopraschali, hocź knježerstwo njemóże nješchto dalsche wo němskich pomoznych kischižakach „Wolfu" w indiskim moriu, a wo němskich łódźach, „Mórskim worjole", „Rybornaku", „Prone" a drubich sdźělicź, kotrež su psched někotrym cźasom wo atlantiskim moriu jěsdźile, wo kotrychž pak nětkole njeje nicžo wiazy słyschecź. Na tole prasenje je komentarski sekretar admiralitety Mc. Namara wotmolw. Znje wo nieje bjez wědomosć wo setkanjach a wo wokrudź ale łódźow. Pschi nětczischich wobsteinosczach pak knježerstwo so to nima, so by wotmolwjenje sa sjawne sajimanje wužitne byko. L.

China a Liberia stej Němskej wójnu pschipowiedźiłej.

„Associated Preß" w New-Yorku z Pekinga powě: Presidium chinejskeje republiki je schtwórtk jenohłósnemu wobsamknjenju ministerstwa pschihłosowak, so ma žo Němskej a Awstrisko-Wuherskej wójna pschipowiedźicź.

Hawaska telegrafowarnja powě: Knježerstwo republiki Liberije je Němskej wójnu pschipowiedźiło. Němskich poddanow su hnydom sajeli a na jedyn kischižak swjatkarskich statow dowjezli. (Liberia je republika pschi wieczornym afrikanskim brjohu. Jejni wobydlerjo su cźornochojo. B.

Po jendźelskich nowinach amerikanske nowiny nětkole z wulkej wótrosczu pscheczíwo Schwanskej pischu. Schwanskemu knježerstwu žo we wschej formje porokuje, so je jeno schpanisku neutralnosć k lepschemu Němskej słamało. B.

Awstriska wójska rosprawa.

9. augusta. Rumunoio a Rußoio podarmo syntachu, němske dobycze k połnozy wot Focsani wurunacź. Njepscheczel je hač do wczerawscheho wjecžora 50 offizěrow a 3300 muži jatych, pódla teho 17 kanonow a 50 maschinskich tšelbow a minnmietakow shubił.

Pschi wójsku generalneho wyschka kiwobodneho knjesa z Rohra, pschi wuherskej rańschej mjesy woiowazym, su žo wczera skoro wschě woiowania pschihódnie w tych stronach minyke, w kotrychž kmy krajinu dobyli. Wschě njepscheczelome nadběhi su so krwawnje wotrasyke. W Bukowinie je nascha kawallerija po wjazudujowym krwawnym woiowanju Rußam pola Wamy dwě sa žobu leżazej steiischczi na hórkach wsała. Wona k Gurahomorje postupuje. Bóle k połnozy njeje žo połoženje pscheměniło. B.

Jendźelska wójska rosprawa.

8. augusta wječor. Ssylny deschczik žo saže dże. Naschi swjatkarjo su dźenża k połnozy wot Bixschoote dalschu krajinu dobywali. Njepscheczelske wotdźelenja žo poślednju nóz a dźenża rano

k pomozy wot Roeux a blisko Opy wotraſychu. Njepſcheczelſka artillerija njepſcheſtawajzy k ranju wot Yperna ſylnje tſela. Njedźiwajo trajnje mohkateho wjedra naſchi lětarjo 40 mil ſady němſkeje fronty na żeleſnizy bomby mjetachu a wulku ſchkodu nacżinichu. Woßebje jenemu czahej ßo ſwrócżicź dachu a jedyn druhi wobſchkodźichu. Sandźenu nóz ßu na jedyn njepſcheczelowy munizijſki ſklad bomby mjetali. Jene ſ naſchich lětadłow njeje ßo wrócżiło. B.

Sakoń wo plahowanju żita.

Parlament je ſakoń wo plahowanju żita po tſeczim wuradźenju ſ 108 pſcheczíwo 11 hłoßam pſchijał. Porothers na to pokaſowaſche, ſo je ßo lětßa w Jendźelſkej 1 milijon akrow wjazy ſe żitom wobſyło a ſ běrnami ßo poßadźało, dyžli loni. B.

Chineſojo pſchi wjeczornej froncze.

Havaſka telegrafowarnja ſ Pariſa powě: W Pariſu nětkole pſchebywazy ſchef chineſkeho generalneho ſtaba je nowinam „Exzelſiorej“ ſłědowaze wo wobſamknjenju chineſkeho knjeżerſtwa ſdźělił: China dwě diwiſiji póſczele, kotrejż ßo w naléczu na franzowſki brjóh wußadźitej, ſo byſchtej ßo pſchi bliżſchej offenſiwje wobdźělikej. Pódla teho budże China wjele dźełaczerjow podawacź. B.

Ruſka wójſkowa roſprawa.

6. auguſta: K dokhemu ranju wot Czernowiz naſche prědkowne wotdźělenja poka Toporowz a Rarancź k offenſiwje pſchenídźechu, kotre hórki dobuchu a njepſcheczela na mjenowanej wßy wrócżo czißnychu. Jene wotdźělenje wyſchka Merkulowa, kotreż ßo k Toporowzam naſtaji, ßo po khroblym nadběhu jeneje batterije, ſe 4 kanonow wobſtejazeje, ſmozowa a maſchinſke tſelby ſabra. Na to njepſcheczel ſe ſylnymi wotdźělenjemi offenſiwu ſapocża a naſchich wojakow nuſowaſche, ßo na hłowne ſtejiſchczo wrócżo ſczahnycź. K połodnju Czernowiz njepſcheczel, pſchede wſchěm ſe Sseretoweho a Ssuczawineho doka offenſiwu roſwi a naſchich wojakow wrócżo ſczíſchcza. Njepſcheczel je wßy Gluboku, Kamjenku, Wolſchinez a Hadikfalwu, teho runja měſto Radauz wobßadźik.

Rumunſka fronta: Na ſtronu k Kimpolungej njepſcheczel dale poſtupuje, dla njedowěrnoſcze někotrych wotdźělenjow běchmy nuſowani, troſchku k ranju zofacź. Njepſcheczel je pola Broczeni Byſtrizu pſchekrocżił. B.

Kornilowy khoſtanſki ßud.

Reuterez telegrafowarnja ſ Pětrograda powě, ſo chze nowy hłowny roſkaſowar ruſkeho wójſka, general Kornilow, 12 ruſkich generalow, 452 offizirow a někotre tyßazy podoffizěrow a mużſtwow dla njepoßkuſchnoſcze pſched wójnſki ßud ſtajicź.

Wobſtejnoſcze w ruſkim wójſku roſprawa dopißarja Pariżſkich nowin „Matin“ ſ Pětrograda wobßwětluje. Po njej ßu Brußilowa wobßadźili, dokelż jemu Kerenſki jako wójnſki miniſter njedoſtatk rafnoſcze pſchi ſaßoſtajenju noweho porjada we wójſku porokowaſche. Woprawdźe je Brußilow pſcheczíwo njeporjadej we wójſku rasnje wuſtupował, tola wón njeje rad k naprawam pſchiſtał, każ je to Kornilow ezinił, kotryż je na pſchiklad na jenym jeniczkim dwórniſcheżu 500 wojakow ſatſélicź dał. Kornilow je komandanta jenoho armeekorpſa pſched wójnſki ßud ſtajił, dokelż bě ßo tón ſapowjdźił, czeknjenjow, kotſiż ßo ſ bitwy wrócżichu, ſatſélicź dacź. Generala najſkerje ſatſéla. Nadźijeja ßo, ſo woßebje koſakojo, kotſiż ßo Kornilowej ſlepje dowěrjeja, wojowanſku muhł ſaßo wożiwja.

Każ „Matin“ dale powě, je knjeżerſtwo wobſamkło, ſo ßo żanemu ßobuſtawej Romanowſkeje (zarſkeje) ſwójby njeßmě wólbne prawo pſchipóſnacź. B.

Němſko-ſchpaniſka ſwada.

Havaſka telegrafowarnja ſ Madrida powě: Po powjeſczi ſ Bilbao je jedyn němſki podmórſki czołm jedyn rybaſki czołm nadpadnył. Na tutym bu jedyn matroſa morjeny, a tſjo buchu ſranjeni. Podmórſki czołm ſranjenych k ßebi wſa, jich ſwobała a jich jenej ſchpaniſkej łódźi pſchepoda, kotraż bě rucże na měſtno nadpada pſchiiżéła. Schpaniſki miniſterſtwowy pſchedßyda wo nadpadże němſkeho podmórſkeho czołma praji, ſo je jeho roſkaſowar jemu woſjewił, ſo je ßo mylił a ſo je ſchpaniſki czołm ſ jenym franzowſkim rybaſkim czołmom ſaměnił. Knjeżerſtwo je wſchě pſchikhadźaze powjeſcze miniſterſtwu ſwonkownych naležnoſcow pſchepodało, ſo by w Barlinje proteſtowało. G.

Regimenty, kotreż ßu w Galiziſkej pſched njepſcheczelowym pſchibliżenjom ßwoje ſtejiſchcza wopuſ[illegible], je Kornilow wójnſkemu ßudej wotßudźicź dał. Kóżdy 15. muż dyrbi ßo po wußudże tuteho ßuda ſatſélicź. Hacż dotal ßo ßmjertne wußudy njejßu wobkrucźiłe. L.

Kornilow pſcheczíwo wojeriſkim wubjerkam.

Italſke nowiny „Secolo“ ſ Pětrograda ſhonja, ſo general Kornilow położenje jako ſle wobhladuje, jeli ſo ßo njedźiwajzy ßmjertneho khoſtanja njeporadźi, diſziplinu ſaßo ſawjeſcź, a hdyž ßo komißija, k wobkedźbowanju generalow poſtajena, njewotſtroni a ßo wojeriſke komiteje, kotreż jako wojeriſka wyſchnoſcź wuſtupuja, njerospuſcheża. D.

Wobſtórżba pſcheczíwo Leninej a jeho towarſcham.

Nakhwilne knjeżerſtwo je radikalneho ſozialdemokrata Lenina, kotryż je poßlednje krwawne ſběżki w Pětrogradże a w Kronſtadtu nawjedował, runje każ wjele ſ jeho pſchiwißowarjow, ſajało. Wſchitzy ßu dla krajneje pſcherady a dla nadpjeranja k ſběżkej wobſtorżeni. Statny ręczník mjes druhim wuſběhuje, ſo je pſchepytanje na ßwětło pſchinjeßko, ſo w Ruſkej wobſchěrna němſka ſpinaźna organiſazija dźéła, a ſo wěſte njeſaprějne ſnamjenja na to pokaſnja, ſo je Lenin ſ němſkim agentom. Wón je dyrbjał do Ruſkeje hicź, ſo by po ßwojim waſchnju w Ruſkej dźéłał, ſ czimż je ßo wuſpěch Němſkeje w jejnym wojowanju pſcheczíwo Ruſkej poſłużił.

Sajeczi ßu ſakaſany wobkhad ſ agentami njepſcheczelſkich krajow měli, ſo bychu ſ nimi hromadże ruſke wójſko a kraj ſady fronty k roſpadej roſſchkarali. S tutym wotmyßlenjom ſtu ſ pjenjeſami, wot mjenowanych agentow doſtatymi, mjes wobydlerſtwom a wójſkom ſchkarali, tutych nadpjerajo, ſo njebychu na roſkaſy k wojowanju poßkuchali. S jich dźéłom je ßo dozpiło, ſo ßu ßo wěſte wójſkowe wotdźělenja ſapowjedźike, pſcheczíwo njepſcheczelej wuczahnycź, ſchtož je operazije njepſcheczelſkich wójſkow położiło. B.

Wobſtejnoſcze w Pětrogradże.

Koſakſkeho generala Waßilkowſkeho ßu ſa wojeriſkeho gouverneura w Pětrogradże pomjenowali. Wón je wobydlerjam hłowneho měſta woſjewił, ſo ßu wſchě ſjawne ſhromadźizny, demonſtrazije na drohach a njeměry ſakaſane. Dale je ſakaſane, brónje pſchi ſebi noßycź. Pola kohoż brónje namakaju teho do jatby woſmu. Pětrograd pod ſchkitanjom koſakſkich regimentow ſteji. Koſakojo kóżdu nóz wobydlenja podhladnych woßobow pſchepytaju. B.

Nowe ruſke knjeżerſtwo.

Kerenſki je po poruczniſczi wſchěch revoluzionarnych ſtronow nowe knjeżerſtwo ſeſtajał. Jemu wſchitzy ſaſtupjerjo ſozialrevoluzionarow, demokratiſkeje, oktobriſtiſkeje a kadetſkeje (liberalneje) ſtrony pſchiſłuſcheja. Kerenſki je w nim ſ miniſtrom wójny a wójnſkeho łódźſtwa, Tereſchczenko ſ miniſtrom ſwonkownych naležnoſczow, Njekraßow ſ finanznym miniſtrom.

Nowe knjeżerſtwo je pod pſchedßydſtwom Kerenſkeho prěnje poßedźenje měło. Kerenſki jo wotewri prajizy: Nowe miniſterſtwo budże ßwoju zyłu kedźbliwoſcź na praſchenje krajneho ſaſitanja a na organiſazijn kraja ſady fronty ſkožiwacź, pſchede wſchěm na finanzy a hoſpodarſke żiwjenje. Kerenſki wſchě knjeżerſtwowe zobuſtawy napominaſche, ſo bychu ßwoje napinanje poßylnile w naſtupanju podwojenja knjeżerſtwoweje mozy, każ w naſtupanju poßylnjenja ſkutkowanja jenotliwych knjeżerſtwowych wotdźělenjow. Po ręczi Kerenſkeho miniſter ſwonkownych naležnoſczow, Tereſchczenko pſchiczíny roſkładowaſche, kotrychż dla budże do hłowneje kwartéry puczowacź. B.

Roſpuſchczenje finlandſkeho ßejma.

Finlandſki ßejm je wobjamknył, ſo ma ßo Finlandſka jako njewotwißny kraj wot Ruſkeje wotdźělicź. Ruſke nakhwilne knjeżerſtwo je na to ſinlandſki ßejm roſpuſchczíło. Senatej wukas wo roſpuſchczenju ßejma pſchepodawſchi je ruſki generalny gouverneur Stachowicź w Finlandſkej, hroſy, ſo wón paßiwnje ſnapſchczíwjenje Finlandſkeje pſcheczíwo ruſkej knjeżerſtwowej politizy ſ brónjowej mozu ſtemi. Wukas roſpuſchczenja je poßledni knjeżerſtwowy ſrědk prjedy hacż ßo brónje wużija. Po finlandſkich nowinach ßu poßledni czaß koſakojo a panzerowane automobile do

Helsingforsa doschli. Njedźiwajcy taſkeho hroženja nochzedźa ſo finlandſcy ſapódłanzy rospuſchczenju ſejma podczińnyć. Wone namjetuja, ſo by ſo finlandſki ſejm niz w Helsingforſu ale w jenym druhim měſcze ſchromadźił.

Disciplina w ruſkim wójſku.

„Nowoje Wremja" piſche, ſo ſo ſ krutoſću generala Kornilowa po něčim ſaſo porjad a disciplina do ruſkeho wójſka wróća, wošebje ſawjedźenje ſmjertneho khostanja na czékanje derje ſkutkuje. W 7. a 11. armeji pječa hižo ſaſo normalne wobſtejnoſcze kuja. W bliſkoſczi Kolomeje ſu 500 wojakow dla ſpjecziwoſcze hnydom ſaſtrélili. Jenjeho generala, kotryž ſ dožahajcej wótroſću piſchcziwo czékajcym wojakam njeſakroči, ſu pſched wójnſki ſud ſtajili a k ſmjerći ſadźudźili. Wuſud je ſo hnydom wukonjał. D.

Spjeczeńza w italſkim wójſku.

Pſchi froncze italſkeho wójſka ſu ſo pječa ſpjeczenja wojakow ſtawale. S nimi je ſo po ruſkim pſchikładze revoluzionarny duch we wójſku ſbudźicź dyrbjał. S wojakami, kotſiž revoluzionarnu agitaziju wotpokasachu, je pječa k pukam doſchło. Skónczńje ſu ſpjeczowarjow pſchewinyli. Wokoło 150 wojakow ſu ſatſélili; druſy ſu ſo tele dny pſched wójnſkim ſudom w Mailandze w tajnym poſtedźenju ſudźili. 400 wojakow, 266 zywilſtow, 48 podoffizérow, 2 leutnantaj a 1 major ſu dla ſpjeczeńzy pſched njepſchecźelom pječa wobſtorżeni byli.

Swolanje do wójſka w ſjednoczenych ſtatach połnócznje Ameriki.

S New-Yorka ſo piſche: Po Waſhingtonſkich powjeſczach je ſo w ſjednoczenych ſtatach 800 740 muži do wójſka ſwołało. Dale ſo 40 000 muži w Plattsburghu jako offizérow wuwuczńja. 1. ſeptembra ſo pječa 500 000 muži do wójſka ſwoła, tak ſo budźe wójſko ſjednoczenych ſtatow 1. januara 1918 dwaj milijonaj wojakow ſylne. D.

Twar fabriki létadłow ſa amerikanſke wójnſke łódźſtwo.

Sekretar wójnſkeho łódźſtwa Daniel je pſchikazał, na łódźérni w Philadelphija fabriku létadłow natwaricź. Fabrika dyrbi ſa 100 dnjow natwarjena bycź a 2000 małych létadłow ſa léto natwaricź. B.

Swołanje ſakſkeho ſejma.

Sakſki ſejm je ſo na 20. dźeń auguſta ſwołał. Wón budźe ſo wošebje ſ praſchnjemi ſmutſkowneho ſrjadowanja a ſ pſchedłohu wo knježerſtwowym wuhlowym regalu (jenicźkeho prawa), ryča ſa wuhlom, ſaběracź B.

Pſcheměnjenje w khěžorſtwowym a pruſkim knježerſtwje.

Po namjecze khěžorſtwoweho kanzlera je khěžor po jich próſtwje ſe ſaſtojnſtwa puſchcził: ſtatnych miniſtrow dr. Trotta ſe Solz, dr. ſe Schorlemera. dr. Lentzu a ſ Loebela, dale ſtatneho ſekretara Kraetku, dr. Liſca a Zimmermanna, pſchedźydu wójnſkeho ſeźiwjerſtwa ſ Batozkeho a ſtatneho podſekretara dr. Richtera.

Wuprózdnjene městna ſu ſo na złědowaze waſchnje wobſadźile: Na czoło khěžorſtwoweho hamta ſmutſkownych należnoſczow Kölniſki wyſchſchi měſchczanoſta Wallraf ſtupi, njes tym ſo je ſo wodźenje hoſpodarſkeho hamta Straßburgſkemu měſchczanoſcze dr. Schwanderej dowěriło. Sa ſtatneho ſekretara ſwonkownych należnoſczow je ſo pózłanz dr. ſ Kühlemann a ſa ſtatneho ſekretara khěžorſtwoweho póſtſkeho hamta preſident żeleſnjiſkeje direkzije, Rüdlin, ſa ſtatneho ſekretara khěžorſtwoweho juſtizneho hamta, tajny juſtizny radźicźel dr. ſ Krauſa pomjenował. Wójnſke ſeźiwjerſtwo wyſchſchi preſident ſ Waldow pſchewoſmje.

W pruſkim miniſterſtwje preſident wyſchſcheho krajneho ſudu, dr. Spahn, juſtizne miniſterſtwo, miniſterſtwo ſmutſkownych należnoſczow dr. Drews, kultowe miniſterſtwo miniſterialny direktor dr. Schmidt, ratarſke miniſterſtwo krajny hejtman ſ Eiſenhart-Rothe a finanzne minierſtwo khěžorſtwowy preſident Herzog pſchewoſmu.

Dr. Helfferich w nowym knježerſtwje ſaſtupjerſtwo khěžorſtwoweho kanzlera wobkhowa a ſe ſobuſtawom ſtatneho miniſterſtwa woſtanje. B.

Wuwos hornjoſchleſyſkeho kamjentneho wuhla do Awſtriſko-Wuherſkeje.

Wodźer awſtriſkeho dźěłanſkeho miniſterſtwa je w Barlinje pſchebywał a je po wjazydnjownych wuradźenjach ſe ſaſtupjerjemi němſkeho ſtatneho ſarjadniſtwa wo wuhlowym wobkhadźe je w auguſcze dojednał. Hacź dotal dyrbjeſche ſo měżaczńje 600,000 tunow hornjoſchleſyſkeho wuhla do Awſtriſkeje a 200,000 tunow do Wuherſkeje pſchiwjeſeć. Tale dźělba pak njeje w tutym měżazu doſchła, dokelž je němſkim jamam dla wjetſcheho wuwoſa do neutralnych ſtatow a ſ druhimi wobſtejnoſczemi njejeſno było, ſwoje pſchiſłuſchnoſcze dopjelnicź. Sa auguſt je ſo teho dla wuhlowa dźělba troſchku pomjeńſchika, 525 000 tunow hornjoſchleſyſkeho wuhla dyrbi ſo do Awſtriſkeje a 290 000 tunow do Wuherſkeje ſwoſyć. Hdyž tele wuhlowe dźělby dóńdu, budźe ſo tež 300 000 tunow cźeſkeje brunizy do Němſkeje ſwoſyć. G.

Strajk w Schpaniſkej.

Havaſka telegrafowarnja w Madridze powě: Dokelž chzedźa żeleſniſzy ſaſtojnizy ſtrajkowacź, je knježerſtwo ſpytało, ſ poſrědnikom mjes ſtrajkowarjemi a żeleſniſkimi towarſtwami bycź. Jeho prózowanje pak je podarmo było. Strajkowarjo żeleſniſke towarſtwa winuja, ſo njejeſu ſo dateho ſlubjenja dźerżałe. Knježerſtwo chze temu ſadźěwacź, ſo by ſo wobkhad po żeleſnizach ſaſtajił. G.

Schwajzarſka ſa Ameriku muniziju dźěła.

Amerika je ſapoczała, w Schwajzarſkej munizíju ſa amerikanſkich wojakow, w Franzowſkej ſtejazych, ſkasacź. W Bernſkich Juraſkich horach je ſo ſa dźěłanje munizije towarſtwo ſakožiło, kotrež ſwoju dźěławoſcź w bliſchim czaſu ſapocznje. B.

Cżeſtne wopomnjeńje

1914. ſa padnjenych ſerbſkich rjekow 1917.

w ſtilětnej wójnje.

Pój ſo nnu dźeńſ', mój ludo ſerbſki,
Tam k ranju a tež k wjeczoru,
Hdźež je kraj ruſki a franzowſki,
Tam twoji lubi wotpocznu,
Kiž do wójny ſu cźahnyli,
A ryczerſku ſmjerć wuurjeli.

Nan, mandźelſki, ſyn lubowany,
Tam w khłódnym rowje cźiſche ſpi,
Bratr, nawoženja mkody, rjany,
Wſchě ſaźny row ſu namkali.
Tu domach w ſerbſkej domiſnje
Lud wo nich horzo żacuje,

Ssu ſa naſ bědźili ſo ſwěru,
Kraj, krala, dom nam ſchkitali,
Nětk dóſchli ſu pak k wěcznom' měru
Pſches rjekowſku ſmjerć dom ſu ſchli.

Jich ſwěrn, prózu wopomnimy,
Hdyž wo nich my tu ſrudni ſmy,
Schto, luby nano, ſy tak ſrudny,
Schto rudźiſch ſo ty, maczerka?
Waj' luby ſyn tón běſche hódny
Sańcź nuts do tamnoh' pſchitwarka.
Hdźež po wſchěm wójnſkim bědźenju
Je dóſtał krónu we njebju.

Schto, mandźelſke, ſcza wuradźene,
Schto płakacże, wy ſyrotki?
Ssu ſwjaſki tež wſchě woswjaſane,
Tej' luboſcze tu na ſwěźi,
Njej' ſaſtaraŕ Bóh wudowow
A prawy wótc wſchěch ſyrotow?

Wy, lubi bratſja, ſotry lube,
Kiž ſrudne ſcze we domiſnje,
So někotra, ach, hórka kryje
Tam lubych bratrow we ſuſbje,
Hacź rowy jich wy njewěſcze,
Jim wotpocznk pak popſchejcze.

Po krwawnych, horzych wójnſkich bědach
Jich kryje ſemja ſuſbańſka,
Jich duch pak bydli w wěcznych hětach,
Hdźež bywa kraſnoſcź Salemſka,
Ssa ſtrowi wſchitzy wot naſ ſchli,
Ssu żadyn wjaz' k nam njewróći.

Nam cźeżko je, ſo njemóżemy
Jich rowy pyſchicź ſ wěnzami.
My ſrudni ſmy, ſo njemóżemy
Sſo k rowam klakuycź k modlitwje,
Ach, ſchcheſcźenjo, ſo njerudźeże.
Schtoż cźini Bóh, wſcho dobre je.

Njech wotpocźuja w Bożim měrje,
Jim wſchitkim jara derje je,
Bóh naſ po ſchcheſcźijanſkej wěrje,
Hdyž ranje ſkhadźa jutrowne,
Saſ' w njebju ſ nimi ſjednoczi,
To troſcht budź naſch w wſchej ſrudobi.

Ty, Knjeże njebjeſow a ſemje,
Pak wſchitke ſylſy ſetrěwaj,
Kiž wo lubych ſu wupłakane,
Wſchěm nadźiju do duſche daj,
So ſy naſch Bóh a woſtanjeſch
A k ſebi dom naſ powjedźeſch.

J. Kruża.

Ze Serbow,

— **(Tuńſche howjaſe mjaßo.)** Sſrjedź tuteho měßaza tunje mjaßowe pſchidawki pſcheſtanu, Sa to pak ßo howjaſe mjaßo powſchitkownje ſa wſchitkich pſchetrjebarjow potuńſchi.

— **Strach ſa ſaſtaranje ſe žitom?** „München-Augsburger Abendzeitung" w jenym naſtawku ſcźěhwki myta ſa ſaźne wumłóczenje roſpomina a widźi, ſo ßo ſ teho po něčim wulki ſtrach roſwije. „Pod ſkutkowanjom myta ſa ſaźne wumłóczenje", mjenowane nowiny piſchu, „ßo po prajenju wězywuſtojnych ludźi ſ wjele wokrjeßow žito we wobßahu, kotreź ßo njehodźi wjazy ſmóz, w młynach nakopi; pſchetoź komunalne ſwjaſki chzedźa ſe ſpěſchnym wotwjeſenjom žita do młynow khoſty ſa leźenje ſalutowacź. Dokelź najwjazy młynow žanych ßuſcheŕnjow nima, ßo polſrake a włóźne domojkhowane žito ſapari. S tym ßo khlěbowe žito ſduźa a ſkaſy. Pſchi tajkich wobſtejnoſcźach je tola wjele roſumniſcho, ſo ßo ſe pſchiſprawnymi naprawami ſa to poſtara, ſo žito pola ratarjow po wězykhmanym waſchnju leźo woſtannje a ßo wußuſchi a to ßamo teź potom, hdy by ſtrach był, ſo ßo ßnadny dźěl ſkotej ſdawa. Potom ſnajmjeńſcha žito w formje njaßa a jejow doſtanjenty a ßo ſa ludowe ſeźiwjenje ſakhowa. Pſchißkuſchnym měſtnam ßo ſaleźi, wěz pruhowacź a hnydom ſ pſchiprawnymi naprawami wotpomhacź; pſchetoź k ſmylenu naſchej bureaukratiji pſchi dźenßniſchich wobſtejnoſcźach mało měſtna woſtawa."

Hdy by tenu tak było, dyrbjało ßo ſkerje lěpje ſakroczicź a to po móźnoſczi ſ wězywuſtojneje ſtrony, ſo ßo njeby ſaßo cźert ſ beelzebubom wuhnał. D.

— **Na cźerwjene běźenje a cźrjewowe khoroſcźe** nětkole huſto ludźo ſkhorja. Saſkſke kniježeŕſtwo je ßo na jeneho ſnamjeniteho lěkarja wobroczilo a jeho namołwjało, ſo by ßwoje měnjenje wo nětcźiſchim pſchikhadźenju cźrjewowych khoroſcźow woſſjewił. Wono je ßo w „Sächſ. Staatszeitung" wocźiſchcźało. W nim ßo praji: Cźrjewowe katarrhy nětkole na nadpadne waſchnje pſchibjeraju. Powſchitkowne hubjene ſeźiwjenje naſtacźu cźrjewowych khoroſcźow howi a dla wěſteje wutrobineje ßłaboſcźe ßo khoroſcź ſhórſchi. Radźi ßo, wſchě jědźe, po móźnoſczi lohko pſchetkajne, waricź, a je derje roskuſkacź, ſo mohłe je žołdk a cźrjewa ložo pſchedźělacź. Pſchede wſch[illegible]yrbi ßo pſched tym warnowacź, ſo ßo njeſrały ßad wu[illegible] Te[illegible]nja dyrbja ßo ßolotwje ſ wulkej wobhladniwoſcźu wuźiwacź. Po ſwojim wopſchijecźu njeje nětcźiſchi khlěb njenje hódny, tola wón je huſto tajki napjecźeny, ſo dyrbi ßo jako ſtrowoſczi ſchkódny wobhladowacź. Duź je najlěpſche, ſo ßo wón do wokoleńzow roskraje a ßo wopraži, prjedy hacź ßo jě. Běrny, njech ßu hiſchcźe ſbytne ſtare abo ſ dźěła njeſrake nowe, dyrbja ßo jako rosmoda jěſcź, runje tak warjenje. Teź wójniſki ſchmadrunks a podobne maſanje na khlěb dyrbi ßo ſ wobhladniwoſcźu wuźiwacź.

— **(Pſchedawanje wuhla na kharty.)** Wot 20. auguſta ßmě ßo kamjentne a cźěſke wuhlo, bruniza, briketty a koks jenoź hiſchcźe na wuhlowe khartki a wuhlowe kupowanſke wobßwědcźenja kupowacź.

— **Njeſwjeßelaze wuhlady na džeczel** ratarja ſa bliźſche lěto wuſuja, ſe wſchěmi ßrědkami njedoſtatkej pizy w lěcźe 1918 na pſchecźo dźěłacź. Cźeji dźeczel rjany ſteji, njech dźěł k doſtacźu ßmjenja ſtejo woſtaji, po móźnoſczi wjazy hacź ſa ßamßnu potrjebu; pſchetoź pſchichodne lěto budźe wulki njedoſtatk dźeczelowcho ßmjenja. Rjane ſtejaze dźeczeliſchcźa dyrbja ßo ſdźerźecź a w ſymje ßo ſ Domaſchowej nucźku a kalkom pohnojicź, dużyk ſjeczel njetrjeba. Skótna piza budźe w ſymje żadna; duź dyrbi ſamań ſ njej hiźo nětkole lutowacź. Wſcho liſcźe, ſcźina, lěßna ſłoma dyrbi ßo wužicź, měſto ßłomy njech ßo torf ſaſcźeła, ſo by ßo ßłoma k pizowanju wužiła. Sbytki naſymſkich žnjow, kaž rěpowe łopjena, běrnjaze ſelo, ßnadź pomjerſnjena naſymſka piza njech w jamach kiźa, poßledniſche móże ßo teź na żerdźach ßuſchicź. To dyrbjało ßo pſchi deſchcźowym wjedrje ſ wotawu ſtacź, pſchetoź lětßa njeßmě ßo żana piza ſkaſycź.

— **(Pizowanje konjow ſe ßuſchenkami.)** Kaž je hamtſki ſkótny lěkaŕ dr. Sußmann wobkedźbował, dyrbja ßo ßuſchenki konjam ſ wulkej wobhladniwoſcźu dawacź, ſo ßo konjom ſ nimi pózeradło a žołdk njeſatyka. Temu móże ßo ſ tym wotpomhacź, ſo ßuſchenki, prjedy hacź ßo konjom dadźa, 4 abo 6 hodźin namokaju.

— **(Srjadowanje wobkhada ſ wuhlom.)** Wuhlowy porjad ſa Budyſki wjeßny komunalny ſwjaſk je nětko wuſchoł. Gmejnſkim pſchedſtejicźerjam ßu ßo wuhlowe khartki póßłake. Kóźdy hoſpodaŕ, kotryź nima trěbne wuhlo abo niz doſcź wuhla ſa ſymu a bliźſche měßazy, ma ßo pola gmejnſkeho pſchedſtejicźerja ſamołwicź, ſo by tam trěbne wuhlowe khartki, wuhlowe pſchidawkowe khartki abo wuhlokupowanſke wopißma doſtał. Gmejnſkemu pſchedſtejicźerjej dyrbi wón ſdźělicź, kelko ma ſ wěſtaſcźu doma wuhla; gmejnſki pſchedſtejicźeŕ abo żandarm ßmě w kóźdym cźaßu wuhlowy ſkład wobhladacź. Swoje wuhlowe khartki doſtawſchi ma ßo hoſpodaŕ pola jeneho pſchipuſchcźeneho wuhloweho wikowarja ſamołwicź a to po móźnoſczi pola teho, pola kotrehoź je dotal wuhło kupował. Tuteho dyrbi potom hoſpodaŕ gmejnſkemu pſchedſtejicźerjej woſjewicź. Żadyn ſ pſchipuſchcźenych wuhlowych wikowarjow njeßmě ſamołwjenje na wuhło wotpokaſacź.

— **(Rezept ſa džełanje twaroźka.)** S twjerdeho abo teź hižo troſchku běźiteho ſtareho twaroha ßo ſpěſchnje twaroźk nadźěłacź hodźi. Twaroh ßo na drobne roskuſkuje, ßo do jeneho hornza abo ſchlě ßypnje a ßo ſ nožowym kónczkom Bullrichoweje ßele ſměſcha. Ssudobje ßo ſwodźěje a ßo na 3 abo 4 dny k ſrawjenju ſtejo woſtaji. Hdyž je twaroh woźołtnył, ßo wón na woheń abo do roły ſtaji. Prjedy teho ßo ſ maliczkoſcźu wody, ßele a khimjelczku ſměſcha a ßo potom 5 minutow wari. Hdyž ßo měſto wody butſanka abo wotběrane mloko woſmje, ßo twaroźk połěpſchi.

S **Běłczez.** Kanoněŕ Pawoł Martin, ßyn tudomneho kubleŕja Khorle Martina, je żeleſny kſchiż 2. rjadownje doſtał.

S **Běłſchez.** S wobydlenja tudomneho wobydleŕja Khorle Henſchela je tele dny w nozy jedyn paduch 1 hr. 85 pjenjeźkow kradnył. — W tej ßamej nozy je ßo jedyn paduch do Roſtokez wobydlenja dobył a tam ſchklu jědźe ſjědł. W ßußodnym Raſchowje ßu paduſchi khlěb, mjaßo a palenz kradnyli.

S **Hliny.** Wóndano w nozy je jedyn paduch pola ſahrodnika Pětſchki durje hußazeho khlěwa wotpacźił, jemu hußezu wſak a ju w kerkach, w rudlach ßo mjenowazych, ſarěſał. Pódla hußyzy je ßebi wón kórki, bumy a morchej nakradnył.

S **Budeſtez.** Krótko do cźahoweho wotjěſda na tudomnym dwórniſchcźu jemu lěpje ſdraſcźenu żonu ſ Roswodez ſajachu. Wona bě w jenej tudomnej pjekarni něſchto kupiła a pſchedawaŕzynu njepſchitomnoſcź wužiła, jene nowe khołowy kradnyła. Wona chzyſche ſ kradnjenej wězu runje do Budyſchina wotjěcź, hdyž ju ſaßkapichu.

S **Biſkopiz.** W cźeźkich mnyßlach je ßo w mlynſkim hacźe we Wulkich Trjebjenzach 22letna woženjena a pola kubleŕja Hauſy tam ßłużaza Martha A. Ćepika. Wona bě macź dwělětneho dźěſcźa. Jejny muż je we wójnje.

S **Biſkopiz.** S tudomneho lěhwa wójniſkich jatych je njedźelu wjecźor ruſki leutnant Bobkow cźeknył. Dwaj dnjej poſdźiſcho ßu jeho ſajeli.

S **Rakez.** Leutnant Rudolf Golcź, ßyn njebo knjeſa duchownego Gólcźa, je ßo na ruſkim wojowniſcheźu ſe żeleſnym kſchiżom 1. rjadownje wuſnamjenił.

S **Janſkich kupjel.** Dwaj Lipſcźanſkaj židaj, kotrajź ſtaj pſches wójniſke dźěła ßo wobohacźikoj, ßwoje pſchebywanje w kupjeli k kupowanju žiwnoſcźe w bliźſchej a dalſchej wokolinje wužiſchtaj. S wulkim cźeźkim korbom, wot nikoho wobžarowanaj do Kamjenza wotjědźſchtaj. Tam na dwórniſcheźu jeju olizija popadny a dyrbjeſchtaj ßwoje ſemiſke pokłady wocźomaj pſchitomnych wotewricź. A ſchto tam wuhladachu? Schinki, a to niz małe, połcźe, jeja, butru (na 40 puntow). Wſchitko ßo jimaj wotewſa, a nětko jimaj khoſtanje kiwa, ale ſawěſcźe teź tym, kiž ßu jimaj tute woßebitoſcźe ſa drohi pjenjes pſchedali. A ſchto ßu jimaj ſa nje poſkicźili? Schtó to ſ wěſtoſcźu wě. Srudnje pak je, ſo ßu ßo ludźo jimaj narěcźecź dali k njekhmanemu lichowanju. — Na to waſchnje wotbywamy wjele zyrozby na wßach a khudy lud, kiž pola a ſahrody nima, njewě, hdźe butry, tuka a jejow nakupicź, hdyž tajzy żurkojo — a tych je tu hiſchcźe wjele — wſchitko wotnoſcheja.

S **Klukſchu.** Sańdźenu njedźelu popołdnju nimo měry cźeźke ale krótke njewjedro naſche ſtrony pſchecźahny. Slinkojty deſchcźik ſ krupami naměſchany ßo liſeſche. Płomjenjate błyſki ſe żałoßnym hrimotom na ſemju padachu. We Ssuborniczzy błyſk do khěźe direktoroweho ſahrodnika dyri. Jeho 15-lětny ßyn runje kaſniklam pizu podawaſche. Jeho błyſk ſaraſy a khěźu ſapali. W Bŕěſynzy błyſk do milinineho woda praßny a na tamniſchim ßwobodnym kuble ſawěſcźenja roſbi. W Delnjej Hórzy na knjeźim dworje wot njedźelu rana ßem mócźachu. Błyſk praßny do wuhnja valeŕnje, hromadu zyhelow ſ hornjeje kromy wuraźy. Wot tam do milinineho woda ſajědźe a zyły retomas ſawjeſcźenjow roſbi. Tak ßo njedźelſke młócźenje hnydom ſakaſa. — W zyrkwjach pak w do-

połdnischej Božej žłužbje wulke skutki pschipowjedachu, kiž žu žo nad naschim ludom s Božej pomozu w běhu teleje, nětko hižo tři lěta trajazeje wójny stako. Wójny kónza pak hischće dowidźeć njemóženy!

S Kulowa. Pschi njewjedrje, kotrež njedźelu popołdnju nad naschim městom cźehnjesche, błysk do maćiwneje hródže murjerja Miklawscha Sahona dyri a sapali. Tšěcha je žo wotpalika. Wohnjowa wobora samó je žłonu krytu drjewjanu bróžeń płomjenjam wobróćź. W hródźi dwě kruwje stejeschtej, s kotrejuž bě žo jena s błyskom trjechika. Teho dla žu ju sarěsali. Słoma a jena žykanjowa maschina stej žo žobu spalikej.

S pola. Po najnowschich postajenjach wyschnoscże žněmy w gmejnach, kotrež žu Budyskej milinarni pschisamknjene, wob tydźeń jenož dwójzy a to porjadu dźenske gmejny a jutse druhe atd., ale lubu žwjatu njedźelu zyły dźeń młóćićź. Ssym žo wobhonjował na cźim to leži. Dokelž knježerstwo sa kóždy hacź do 15. augusta wotedaty zentnar rožki abo pscheńzy hischće 3 hr. myta płaćźi, budźe žo kóždy ratar prózowacź, tak wjele hacź žo hodźi womłóćićź a pschedacź. Woželbje wschitzy cźi, kiž milinu maja, budźa młóćićź, tak wjele hacź budźe móžno. S tym by žo telko miliny pschetrjebało, so Budyskej milinarni móžno było njeby, doscź nadźěłacź. Scźěhwk teho by był, so bychu sawěscźenja rozlětake a na wšy njebychmy dostali ani mozy, ani žwětka. Milinarnja dyrbjała, móže byćź, dny dołho sa schkodu žłědźićź a potom wuporjedźećź. Teho dla tajke samjesowanje. Teź te njeby hischće trěbne było, njebychu sa wójnu trěbne industrije, kaž Hnaschcźańska dźěłarnja rosbuchadkow a druhe s Budyschina žwoju móz brake. Podawanje se schtatneje milinarnje w Hirschfelde, sa kotruž žmy rjanu hromadu pjenjes wobradźili, njehodźi žo w nusnym wobžahu pschewjesćź, dokelž žu groty pšche žłabe a mjedźe (kopŕa) njeje so bychu žo hodźake w trěbnej tokstoscźi położićź. Tole wscho bychu dyrbjeli knježerstwowe instanzy, kiž žu sažne młóćenje pschihotowake, teź wjedźećź. Pschetož ratarjo žu žo hižo měžazy prjedy s wukasami namolwjeli, žo na sažne młóćenje pschihotowacź, a žu žo pschihotowali. Wjetschim ratarjam a knježim dworam žu žo tak mjenowane wojerske młóćenske kommanda poskićźowake.

Dla sažneho młóćenja žu wjele naschich hospodarjow a jich bratrow a žynow na dowolenzy a nětko je jim młóćenje snjesmóžnjene. Teho dla sapodach sańdźenu žrjedu po telegrafiskim pucźu žłědowazu prósstwu na ministerstwo:

Dla njedostatka na mozy žmědża Budyskej milinarni pschisamknjene gmejny porjada wob tydźeń na dwěmaj dnjomaj młóćićź. S tym je sažne womłóćenje njemóžne. Měžazy prjedy žu ratarjo dyrbjeli trěbne pschihoty cźinićź a žu žwoju winowatosćź dopjelnili. K temu napschećźiwo je žo dla sebracźa do wójska dźěłanje mozy pomjeńschiło, Hirschfelde njesamóže wupomhacź. S najpodwólnischim pocześcźowanjom proschu wo spěšne sakroczenje a pak wo podlěschenje młóćenskeho myta sa potrjechene gmejny. E. Bart, sapóžłanz.

S Klětneho. Ssobotu je žo tu se žłomu kryty statok pjekarja Niederwalda, s domskeho, hródže a kólnje wobstejazy, wotpalił. Najskerje je žo žłomjana tšěcha se schkrjemi samischkrika, kotrež žu s wuhenja lětake.

— **(Wužwojenje běrnow w Rychwałdže.)** So by žo wobhydlerstwo w Běłej Wodze s běrnami sastarało, je žo Rychwałdskej gmejnje poručiło, so dyrbi wot 1. augusta kóždy tsecźi dźeń 100 zentnarjow sažnych běrnow k wotwjesenju hotowe dźeržećź. Na sakładu § 12 wukasa wo sastaranju s běrnami w lěcźe 1917—1918 28. junija 1917 wudateho, je krajny radźićźel pschikasał, so matej Rychwałdska gmejna a rycerkubło běrny Rósborskemu komunalnemu swjasku abo jeho poručenym podawacź. Jeli so žo njebudźische postajena dźělba hacź do 4. augusta hotowa dźeržała, budźichu postajeni ludźo na khosty wobžeđźerjow běrny na polach wudźěłali a je po płacźisnje 6½ hriwny sa zentnar wuwjedli.

Se Shorjelza. S podkopkow „Jamy města Shorjelza", je njedźelu w nozy 8 wójnskich jatych cźekło. Se žwojeho pschebytka běchu žebi woni podseńiski khód wuryli a psches njón wupjerchli. Wojerski straźnik žo jich njebě dohładał.

Wušudźenja.

Khostanska komora. Ssydomnaczełětni wukhowanzy R. O. Mayer, Walter Knust a Fr. W. Otto běchu 26. novembra 1916 s wukhowarnje w Rósborku cźekli. Hacź do 30. novembra běchu po proschenju wokoło khodźili a tutón dźeń běchu do Kelna pschischli. Tam pschi běłym dnju pola rentudostawarja Rychtarja jene wokno wutkłóćichu. Mjes tym so Mayer pšched domom straźowasche, taj dwaj druhaj s woknom nuts salěseschtaj a tři wobleczenja, schkórnje, klobuk a 100 hriwnow s wobydlenja kradnyschtaj. Ottu a Knusta bórzy saßłapichu, a 26. februara Knusta k 6 měžazam jastwa a k 1 tydźenjej arresta, Ottu k 4 měžazam jastwa a k 4 dnjam arresta saßudźichu. Mayera, kotryž bě žo hacź do 17. junija pšched poliziju khował, dźenża k jaßwu na 4 měžazy saßudźichu.

+ Dwanaczełětnaj hólzaj Jan Max Felva a Richard Pětschka s Delnich Kotez h[illegible]taj žebi wothladaloj khěžeŕ Hensch w Kotezach khěžny kluczˇ bróžni khowa. Hd 6. meje Henschezy na polu dźěłachu, dź[illegible]aj taj pachołkaj po E[illegible]chez kluczˇ a durje wocźiniwschi do dom[illegible]astupischtaj. W delni[illegible]j stwje w jenym khamorje 13 pjenjeżkow a jenu kißaku kórku, w najstwje dybsaczny cźaßnik, pjerowe dźeržaki, wołojniki a 33 zigarow namakaschtaj, schtož wscho žobu wsaschtaj. Tři dny posdźischo žebi wotmyßlischtaj, žo do domu krawskeho mischtra Krawza w Kotezach dobyćź. Najprjódzy se žochorom poßledniznym samk wotpacźischtaj. Tola dokelž běchu druhe durje samknjene, dyrbjeschtaj žo sawróćźićź. I to prědku jene muchaze wokno rósdrjeschtaj a s nim do doma nu saléseschtaj. S kuchinskeho kamora 10 hriwnow, 8 khlěbowych[illegible] snamkow, Zigarety a kruch mydła žobu wsaschtaj. Felva, kotry bě Pětku k paduschstwu sawjedł, 3 měžazy jastwa dosta, Pětka k jastwu na jedyn měžaz saßudźichu, tola žo tutomu khostanje spuscheźi, jeli so žo w pschichodze pakoscźenja wostaji.

Přilopk.

* **(S jenym lětadłom žo morił.)** Kaž žo Budapeštskim nowinam se Samhatselyn pische, žo sańdźenu njedźelu tajny radźićźel, general na wotpoczinku Schczěpan Symorcsanyi, se žwojej mandźelskej wukhodźowasche. Na dobo jene lětadło pschilecźa, kotrež bě nusowane, k semi dele sleczećź. Lětadłowy propeller generala shrabny a kruch žobu wleczesche. General žo cźežko srani[illegible]a krótki cźaß wumrje. Jeho žona bě žo s powětrowym c[illegible]m k semi cźišła, tola njebě hewak do schkody pschischła.

* **(Najwyschsche płacźisny sa sažne běrny.)** Lipscźanska měscźanska rada je wot 17.julija hacź na dalsche jako najwyschschu płacźisnu 15 pjenjeżkow sa punt sažnych běrnow postajiła.

wjeda, je wón žwojej mazosche cźeknył, so by k žwojej wo[illegible]zy w Shorjelzu pschischoł. Wot 10 dnjow bě hólz duzy po pucźu. W lěžu pola Noweho Salza je žo wón někotre dny s jahodkami a

* **(Mazosche cźeknył.)** Pola Noweho Salza w hornjej Łužizy žu jeneho tsinaczełětneho hólza s Barlina nadeschli. Kaž wón poseleninu žiwił

* **(Wubuchnjenje w jenej jendźelskej muniziskej fabrizy.)** Reuterez telegrafowarnja powě: W połodnischim Walesu je žo w jenej muniziskej fabrizy rosbuchnjenje stało. 6 wožobow je žo morilo, 3 dźěłaczerjo žu žo sranili.

* **(Cźežke njesboże w podkopkach.)** W podkopkach „Präsident" w Bochumje žu žo sće powětry we wotdźělenju sapalike a rosbuchłe, w kotrymž 47 hórnikow dźěłasche. S nich žu hacź dotal 30 wucźahnyli, mjes nimi 15 morwych a 15 sranjenych.

* **(Njelube pschešłapjenje.)** Hdyž chzychu tele dny dejerjo knježeho dwora w Altlässigu sćót na pastwje dejicź, žo sće pscheßłapichu. „Pilne" žony, kotrež najskerje rano nochzychu cźorny khofej picź, běchu w nozy sćót podejike.

* **(Kradnjenje žwini.)** W jenej namjesnej wšy pola Klingenthala žu wóndano w nozy dwě tucźnej žwinjeczi a něhdże 1500 hriwnow kradnyli. Paduschi žu s konjom a wosom hacź k kublerjowej hródži pschijěli a žu pódla teho někotre kury, kotrymž na městnje žanym hłowu wotrěsachu, žobu wsali.

* **(Wulki torfowy a lěžny woheń w połodnischich Cźechach.)** S Pilsena žo pische: Wulki wobžah torfa a lěża, s[illegible]zała wjerchnej Schwarzenbergej, s dźěła burskim gmejnam žłuschazy, w płomjenjach steji. Pschimjesowaze wšy žu w strasche. Napohlad palazeho torfa a hischće bóle lěžow, do žołmjazeho wohnjoweho morja sawalenych, je njewopišomnje hrósbnorjany. Schkoda je khětro wulka, dokelž je torf dla njedoßahazeje cźěskeje bruniży jara pytane tepidło. Wós torfa, kotryž prjedy 10—12 krónow płacźesche, dźenża dźeßacź krócź wjazy płacźi. Wojazy žu žo hižo wotpóßkali, so bychu woheń samjesowali; woni koło wokoło njeho schčeroke hrjebje ryja..

* **(Paduschni żelesnišzy sastojnizy.)** Poßlednje dny žu w Stendalu žydom ranžerarjow sajeli, kotsiž wot někotreho cźaßa

* **(Sso je ſpiritußom ßmjertnje wopalila.)** W Oberlungwizach dwanaćelětna holza Webelez ſ bleſche ſpirituß na haſchaze plonjo liny. Bleſcha rosbuchny a ſ dobom ßo dźěćežo ſ płomjenjom paleſche. Holzu do hojernje dowjeſechu, hdźež we wulkich boloſćach wumrje.

* **(Woheń.)** Na ryćerkuble w Schwethe pola Döbelna je ßo wulka bróžeń ſ domoſkhowanymi rožkowymi žnjemi a wjele ratarſkim gratom wotpaliła. Woheń je po ſdaćźu ſ tym naſtak, ſo je nječtó žehlazu zigaretu w bróžni prjećz cźißnył.

* **Sa mjaßowe pſchidawki** je němſke khěžorſtwowe knježerſtwo hižo něhdźe 800 milijonow hriwnow wudało. Měßaćne ſchkodowanje ſa mjaßowe pſchidawki po tajkim wjazy dyžli 100 milijonow hriwnow wućinja.

* **(Khoſtane lichowarſtwo.)** Młynk Hoffmann w Hennersdorfje pola Shorjelza bě dwójny zentnar tak njenowaneje wukrajneje muki ſa 125 hr. kupił a ſa 200 hriwnow dale pſchedał. Shorjelſki ławniſki ßud tole wikowanje jako lichowarſtwo wobhladowaſche a Hoffmanna k 10,000 hriwnam pjenježneho khoſtanja a k jaſtwu na 3 měßazy ſaßudźi.

* **(Se żeleſniſkeho woſa padnył.)** S dźěła ſ Radebergſkeho arſenala jědźo bě 17lětny Bjarnat Körner na waggonowy wuſtup ſtupił. Krótko pſched Warnoćizami wón, hdyž ßo wós ras ſatorhny, ſ wuſtupa dele padźe. Na njeſbože w tym ßamym cźaßu jedyn tworowy cźah nimo pſchijědźe, kotryž delepadnjeneho pſcheježdźe a hnydom mori.

* **(Wuſpěch jeneho polizajſkeho pßa.)** W Budyſkich ſtronach ßu polizajſke pßy ſrědka hdy jeneho paducha wußlědźiłe. W Radebenlu maju polizajſkeho pßa, kotryž ßo po ſdaćźu na wućuchanje paduchow lěpje wuſteji. Wóndano bě ßo jedyn paduch do jeneje ville pola Draždźan dobył a ſ njeje 1300 hriwnow kradnył. Radebenlſkeho polizajſkeho pßa Etzela na ßlěd ßadźichu. Tón ſa ßlědom běžo na jeneho tſinaćelětneho hólza naſchćowka. Hólz pak prějeſche, ſo je winowaty. Poß ſa ßlědom dale běžeſche, mjes tym ſo ſ hólzom ſa nim dźěchu, hacž pſched hromadu witkow ſaſta. Skónčnje ßo hólz paduſchſtwa wuſna a pod witkami ſkhowane kradnjene pjenjeſy wućahny.
wospjet ſa cźaß ßłužby żeleſniſke twory kradnychu. Pódla nich hiſchcźe druhich winikow do pſchepytnja wosmu. Paduſchi ßu niz jenož ſa žiwnoſću ßlědźili, ale ßu też wokmu, ßukno, ſchkórnje a druhe twory khětreje hódnoſće ſ tworowych wosow, blomby wottorhnywſchi, brali.

* **(Rosbuchnjenje w jenej brónjerni.)** W Hennigendorfje pola Barkina je ßo dźěl tamniſchich dźěłarjow, w kotrychž ßo wójnſka nadoba dźěła, ſ rosbuchnjenjom wupuſćił. S njekedźbliwoſću je tam kaſchcź ſ rosbuchadkami rosbuchnył. Pſchi tym je ßo 6 cźłowjekow moriło, a wjele woßobow je ßo ſraniło. S powětrowym cźiſchcźom je ßo wo wßy wjele twarjenjow wobſchkodźiło.

* **(Wulke krupobicźe.)** Nad Haynawſkim wokrjeßom w Schleſyſkej je ßo njewjedro ſ krupopicźom rospuſchcźiło. Pſchi wichorje krupy ſ tajkimi hromadami padachu, ſo bě ſa něktore minuty zyła krajina ſ ſodowym krywom wodźeta.

Pódlanſzy podružnizy.

„To niczo njepomha, dyrbimy lutowacź", ſwndowjena Paźikowa rjekny ßwojimaj dźowkomaj; wone běchu ßo po nanowej ßmjercźi runje ſ pohrjebniſchcźa ſ khowanja domoj wrócźiłe.

„Lutujemy dźě hižo, macźi, tak dołho kaž pomnimy", diwanaćelětna Herta rjekny.

„A tola niczo ſdźerżeli njejßmy", trochu jěrje dorjekny ſchěßnaćelětna Herta.

„Sdźerżeli ßmy telko, ſo mamy wſchitzy doſcź ſchatow a njetrjebamy ſa něſchto lět kupowacź. A draſty mamy ujazy, dyžli najnuſniſcho trjebamy. Też mamy doſcź wězow wamaj na njewjeſćinſku nadobu pſchihotowanych, budźemy pomalu ſchicź", macź rjekny.

„Naju nadoba! Ta wulka njebudźe", tak jěrje, kaž prjedy młódſcha ßotra, nětkole też ſtarſcha Herta rjekny.

„To wſchak niz", macź praji, „ale to też njeje trjeba, wulku nadobu měcź, nadoba bu ßo prjedy pſchiprawjała, hdyž bě nuſne, płat dacź tkacź, hdyž ßo hiſchcźe ſ ruku ſchijeſche a —"

„Haj, to je hižo dawno, hdyž ſtej ßej naſchej wowzy nadobu hotowałej", Hana doſchcźipnje rjekny. „Nětkole cźłowjek wſchitko a też ſeſchite wězy w klamach doſtanje."

„Seſchite wězy ßu pſchejara drohe. A my mamy wſchě doſcź wjele khwile. Nana wothladowacź w khoroſcźi je ßej wjele cźaßa žadało, to je pſches tſi lěta trało. Nětkole zyku domjaznoſcź a hoſpodarſtwo ſjednorimy, budźemy jednoriſcho a mjenje waricź, wjecźor ſmějemy khoſej abo poliwk.", Paźikowa poſtajeſche.

„My wſchak wjele khłóſchcźenkow njejßmy ſjědli, ſ wjetſcha jeno, ſchtož nan njeje lubjědł. Hdyž njeje poliwku ſjědł, ßmy ju my dojědli, njeje-li jemu mjaßo ßkodźało, ſcźe namaj kuſki pſchidźělika", Hana ſcheźipawje powjedaſche a Herta jej pſchihłoßujo ſcheźipawje pſchikiwowaſche.

„Luba Hana, rad bych wamaj wjazy a lěpſcheje zarobk dawała, ale dokhody budźa nětkole mjeńſche, penſija budźe nam mjeńſcha, hacž ßym ßo nadźecź mohła, to bě jeno ßmilnoſcź, ſo nana na wumjeńk njejßu dali, runjeż bě khory, jemu tola pſchezo ſaßo dleſchu dowolenzu dawachu a cźaß dźěła jemu pſchezo ſaßo pſchikrótſchachu. Wón ßam ty rjekł, ſo dyrbi w pißarni po prawom na ſtajnoſći wotpočźowacź. Tole tola wěſtej. A nětkole ßej wuradźmy, kak chzemy lutowacź", macź khutnje wotrěcźa.

Mjes tym běſche żarowanſku draſtu wotpokožiła, runje tak też dźowzy. Woni ßo ßydnychu w bydleńſkej ſtwě.

„Schto dha budźemy k wobjedu waricź?" Hana ßo napraſcha. „Ssym hłódna."

„Ssnadź běrnjazu poliwku a pſcheńcźne kulki ſ zyblowej juſchku. Mjaßa kupicź njemóżemy. Sa khowanje běchu wudawki. A hiſchcźe ma ßo lěkarjej a też w měſchcźanſkej hojerni ſapłacźicź", macź rjekny.

„Wy ſcźe tola wjedźała, ſo nanej nicźo wjazy njepomha a tola ſcźe ſtajnje po lěkarja ßłała a też lěkarſtwa pſchińcź daka", Herta porokowaſche.

„Lěkarſtwa ßu nanej tola wołóżenje pſchinjeßłe, wopyty doktora ßu jeho troſchtowałe", macź praji.

„Schtó budźe waricź?" praſcheſche ßo Hana.

„Pójmy wſchitzy do kuchnje, tule je tak ſrudno, tak próſdno", Herta rjekny.

Wone do kuchinje woteńdźechu, do kotrejež běchu dwoje durje, jene na khódbu, druhe do bydleńſkeje ſtwy. Mjeńſcha ſtwa mějeſche woßebity ſaſtup ſ khódby, tón bě ſtajnje ſamknjenv, potom jednore durje ſ wjetſcheje ſtwy.

Hana ſatepi a hotowaſche wobjed. Wona khwataſche, dokelž bě hłódna.

Po dołhej khoroſcźi běſche Paźikej ßmjercź wumożenje a ßwójbje wodychnjenje. Macź a dźowzy běchu ſprózne a ſ wobcźežnym pożłużowanjom běchu mozy ſhubiłe, też běchu wjele ſpanja tradałe; duž bě jim lubo, ſo móża ßej domjaznoſcź, kiž bě trochu ſanjerodźena w pożłednich tydźenjach nanoweje khoroſcźe, nětko ſaßo ſrjadowacź.

„Sdźerżimy tole wobydlenje, macźi?" Herta ßo praſcheſche. „Nam by nětkole ſtwa a kuchinja doßahała, njemyßlicźe ßebi też wy tak?"

„Prawje maſch. Ale rady njebych ßo pſchecźahowała, dokelž tule bydlu wot ßwojeho kwaßa a wój ſtej tu wobej wotroſtłej. — Skerje bychmy mohłe mjeńſchu ſtwu pſchenajecź. Dokelž ma woßebity pſchiſtup, by ßo to hodźiło. Ja ßebi łožo do kuchinje ſtaju a jena kſchinja móże ßo tu ſtajicź a też pißanſke blido ſ wulkeje ſtwy, ßnadź by ßo něchtó namakał, kiž by nam ſtwicźku wotnajał", macź pſchekkadowaſche.

„Ale kak ſ poßłużenjom?" ßo Herta praſcheſche.

„Bjes hotowarńicźe nětko wutrajemy. Rumowanja telko njebudźe, też niz mnoho płokanja, kaž je to prjedy było a budźemy pódlanſkemu podružnikej płokacź, waricź ßnědanje a tež wobjed, ſmějemy też něſchto wjazy dokhodow. Schło to zyle derje by", tak macź rěcźeſche.

„Ale macźi, mój ßmój tola ſaſtojnikowej dźowzy a mój měkkej mycź ſchpundowanje, ßnadź też ſtkody, wodu ſ dwora wot plumpy noßycź a też na wiki běhacź, to ßo namaj tola njeſaleži", Hana ßo wobaraſche.

„To wſchak je wěrno, wój ſtaj dźowzy po ſaſtojniku, mataj penſiju, ale dźěłacź njeje hańba; jeli ſo pak by wamaj to tak jara njelubo było, jeli ſo byſchtej ßo dyrbjałej hańbowacź, budu ja ßama ſ dwora wodu wot plumpy a drjewo ſ kólnje noßycź a ſtkody ſe ſchcźětku a mydlinami rjedźicź", wotrěcźa macź.

„To wam njedamoj cźinicź, nimo teho móże ßo to wjecźor cźinicź, ſo wody a drjewa nanoßnymoj a ſo drjewo drobne roskałanioj, a ſtkody móża ßo pak ſahe rano abo wjecźor rjedźicź", Herta rjekny.

Macź luboscźiwje na nju pohlada.

„A schtó dha budźe khodźicź nakupowacź, macźi?“ woprascha ßo Hana.

„Komuž budźe móżno. Też hotowarńicźa njeje druhdy wschitko wobstarała, kaž ßym jej prajiła. Mi ßo ßda, so smějemy wschitzy skerje wjele próßdneho cźaßa a tón dyrbi ßo ſ dźěłom wupjelnicź“, macź rjekny.

Srudny bě prěni wobjed po nanowej ßmjercźi pola Pažěkez, hacźrunje hižo dłeßchi cźaß njeběchu macź a dźowzy ſ nanom hromadźe wobjedowałe. A tola ßo ßdasche, so je w pschitulnym wobydlenju tak próßdne.

Popołdnju pschińdźe hotowarńicźa; tej Pažikowa praji, so jeje pomhanje dale wjazy njebudźe trjebacź. Wona jej hacź do kónza měßaza mßdu sapłacźi, żona Pažikowej ßlubi, so pschezo saßo rady budźe khodźicź a pomhacź, hdyžkuli budźe ßebi to pschecź. Wona jim hischcźe pomhasche maku ſtwu tak pschiprawicź, kaž bě to prjedy knjeni Pažikowa rjekła.

Lědma bě hotowarńicźa woteschła, pschińdźe k Pažikezom mandźelſka wobßedźerja domu. Wobßedźer mějesche pschekupſki wobkhod a też winarńju; pola njeho ßo samožicźi měschcźenjo a też saſtojnizy na schkleńzu wina skhadźowaßu.

Pažikezy prajachu, so ßo njecźuja ſa telko lět wjazy jako podružnizy; tak běchu w domje a też domjazym pschiwukli.

W njewulkim krajniſkim měſcźe běchu ßwójbne a wobßedźeńſke poměry mjes ludźimi jara snate: duž ßej myßlichu, so wudowa po ßudniſkim sekretarju Pažiku wobydlenje w pschekupzowym domje njewobkhowa.

A knjeni domowelio wobßedźerja pschińdźe ßo nětkole Pažikowu wopraschecź a też ju trochu troschtowacź.

Wobej Pažikez dźowzy ju ponižnje ſ pokłonjenjom postrowischtej. Knjeni mějesche jej lubo a radu.

Knjeni domowelio wobßedźerja ſ wjeßełoscźu ßłyschesche, so ßo Pažikezy nochzedźa pschecźahowacź a wona ſa dobre spósna, so chzedźa ßebi Pažikezy podružnika pschiwsacź.

A radu jim sdźěli, so móże jim poruczecź póstowelio saſtojnika, kotryž bě hakle njedaawno do měſta pschischoł a kotryž na khwilu hischcźe w hoscźenzu bydli, doniž ßo jemu njeradźi, pschijomne wobydlenje namakacź.

„Póscźelu ßnadź hnydom někoho na póst a po ßwjatoku móże knjes Janak hnydom pschińcź, ßej stawcźku wobhladacź“, knjeni rjekny a woteńdźe.

Ssnadź ſa hodźinu pschińdźe wona ſ nowa k Pažikezom a sdźěli, so chze knjes Janak wjecźor pschińcź. A wona ßo ſ Pažikezom pschecźelnje rosmołwjeche a pschipósna ſa dobre, so běchu hotowarńiſchcźu wotedali a ßlubi, so, hdyž budźe trěbne, jim jeje ßłužobna holza budźe pomhacź pschi płokanju schatazu dóńzu a ßudobje ſ pinzy wunjesćź a drjewo roskałacź.

„My wschak budźemy ßej pomhacź, knjeni, ßmój dźě dwě a macźeri njedaamoj dźěłacź, khiba jenož naricź“, Herta rjekny.

Po domjazej knjeni pschińdźe też jejny mandźelſki a pschiwjedźe knjesa Janaka. A wón Pažikowej rjekny, so je knjes Janak skoro hižo namjet pschiwsał, so ßej wón też wobstaranje płokanja a ßnědanje žada. So ßej myßli, so dostanje ſtwu a paßłuženje ſa tſizecźi hriwnow na měßaz, ſa ßnědanje a płokanje budźe wón woßebicźe płacźicź.

(Skónczenje pschichodnje.)

Zyrkwinske powjesćze.

W Michalskej zyrkwi śmjeje jutśe, 10. njedźelu po ßwj. Trojizy, rano we 8 hodźinach duchownu Tyscher nimsku spowjednu wuczbu, dopołdnja w 9 hodźinach śmjeje duchownu Tuscher nimske a ½11 hodźin ßerbske prědowanje.

Pśiśed zyrkwinymi durjemi ßo kolekta ſa mißionſtwo mjes Židami sběra.

Tydźeńske saſtojńske dźěła śmjeje duchowny Tyscher.

Semrjecźi:

W Michalskej wośadźe: Herman Jurij, Augusta Pawoka Grafy twarſkeho wjednika a khěžerja w Delnjej Kinje, ßyn, 7 l. 28 d.

W druhich wozadach: Ernst Breuer, Bjedricha Wylema Breuera, dźěłacźerja w Suborniczy, ß. 14 l. 8 m. — Lejna Borkowa w Huſzy, 71 l 9 m. 21 d. — Landſturmar Franz Hazik, žiwnoſcźer we Lupoji, ſemrje w reſ. lazarecźe w Budyschinje, polhowany we Lupoji, 45 l. 7 m. 9 d. — Kurt Herman Małchar mendźelſki ßyn w Drobach, 3 m. — Hana ſwud. Garbarjowa wumjeńkarka w Minakale, 77 l. —

Zyrkwinske powjesćze ſ Hodźija.

Jutśe, 10. njedźelu po ßwj. Trojizy, śmjeje rano ½8 hodźin duchowny Voigt ßerbſku spowjednu wuczbu, dopołdnja ½9 hodźin śmjeje farař Kschižon ßerbske a w 10 hodźinach nimske prědowanje.

Pśiśed zyrkwinymi durjemi budźe ßo kolekta ſa evangeliſaziju w ßlubjenym kraju a mißionſtwo mjes Židami sběracź.

Ssrjedu wjecźor we 8 hodźinach wotměje ßo ßerbſka wójſka modleńſka hodźina.

Zyrkwinske powjesćze ſ Budeſtez.

Jutśe, 10. njedźelu po ßwj. Trojizy śmjeje duchowny Bójz rano ½8 hodźin nimsku spowjednu wuczbu, dopołdnja ½9 hodźin nimske a w 10 hodźinach ßerbske prědowanje.

Pśiśed zyrkwinymi durjemi ßo kolekta ſa mißionſtwo mjes Židami sběra.

Zyrkwinske powjesćze ſ Njeßwacźidła.

Jutśe, 10. njedźelu po ßwj. Trojizy, budźe dopołdnja w 9 hodźinach ßerbske a ½11 hodźin nimske kemschenje ſ cźitanym prědowanjom.

Pśiśed zyrkwinymi durjemi ßo kolekta ſa evangeliſaziju w ßlubjenym kraju a mißionſtwo mjes Židami sběra.

Zyrkwinske powjesćze ſ Rakez.

Jutśe, 10. njedźelu po ßwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka spowjedź dopołdnja w 9 hodźinach ßerbske a ½11 hodźin nimske kemschenje.

Pśiśed zyrkwinymi durjemi ßo kolekta ſa mißionſtwo mjes Židami a ſa evangeliſaziju w ßlubjenym kraju sběra.

Drobnowikowanske płacźizny w Budyschinje.

Howjaze mjaßo	1 kg	3,30—4,70	hr.
Skopjaze (wowcźe) mjaßo	„	4,40—6,40	„
Cźelaze mjaßo	„	—3,20	„
Swinjaze mjaßo	„	—2,80	„
Pschenicźna muka, wójnſka druźina	„	—0,50	„
Rżana muka	„	—0,37	„
Khlěb	„	—0,30	„
Běrny k jědźi	„	—	„
Ssuscheny polcź	„	—3,30	„
Dobre mloko	1 liter	—0,26	„
Cźerſtwe jeja	15 schtuk	3,90—4,50	„
Butra k jědźi	1 kg	4,80—5,10	„
Zokor, mlěty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Kamjentne wuhlo	100 kg	—	„
Briketty ſ bruneho wuhla	100 schtuk	—1,30	„

Wschè druźiny ßyrych harowanych a njeharowanych

= kožow =

sebrane a njesebrane, kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haßy 32.

Konje k rěßu

po najwyschschich płacźiznach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiſer

pschi mjaßowych jědłach a na Humboldtſkej dróży 782 B

— Telefon 403. —

Jako khmane

naczinjenje pscheńzy

uspnlum poruczam.

Haptykař E. O. Hennig

Viktoria-drogerija

na ßukelnskej haßy 7.

Kedźbu! Kedźbu!

Wulka dźělba ßawarjenskich schkleńzow

po wschěch wulkoscźach je doschła, kotreż po tunich płaczišnach pschedawam.

Max Sträubichen,

zentrala jěsdnych kolow,

w Budyschinje na swonkownej lawskej haßy 14.

Sshlnaj wosaj

staj na pschedań we Wulkich Sdźarach cźißło 14.

Lětny ßmjertny dźeń

horzolubowaneho jenicźkeho ßyna

Augusta Jana Bornaka ſ Wjeßela,

wumrje ryćerſku ßmjercź jako wojak reserv. gren. reg. cźo. 100

10. auguſta 1916. 22 lět, 11 měß. 23 dnjow stary.

Je wjetschi kschiž drje na ßwěcźi,
Kiž ßwěrnych starschich potrjechi
We ſrudnym cźaßu wójny,
Hacź hdyž ßu powjeſcź doſtali,
Ssyn luby ßwěrny jenicźki
We horzej bitwje padny?

Dźenß lěto je, ſo doſtałoj
Tež liſt staj a ßo ſrudźiłoj!
Dad ßmjercźu ßwojoh' Jana.
narodny dźeń ſwjećicź mohł
bórſy, prjed' pak domoj ſchol
do njebjeſkoh' raja.

Wón bě waj jencźka nadźija
Na stary dźeń wón ſepjera
Bycź dyrbjeſche wam doma,
Bóh pak wſcho hinak wobſamkny,
Waſch luby ßyn nje' lubjeny,
Wſchom' horju wón ßa kkowa.

Haj nimale tam lětu
Hdźeż ſakhadźeja hiſchc lě
Nětk horze krwawne b
Tam je tež ßobu wojował,
A žiwjenje je wudychał,
Tam ſpi tež pohrjebany.

Wón ſ towaršchemi hromadźe
Na bitwiſchcźo bu wjeſeny
Do njepſchecźelſkoh' kraja,
Tam je wón w horzych bitwach ſtał,
Wſchě pſchißkuſchnoſcźe dopjelnjał,
Kaž wuſtawki to praja.

Hdyž jemu běſche ſpocźcźene,
So domoj k wam pſchińcź móżeſche,
Ach kak ßo wjeßeleſche,
So ſtarſchich ſaßo wohlada,
Kak ſrudny bě, kak ſapłaka,
Hdyž wot Waj' prjecź ſaß dźěſche.

Ssej wěſcźe njejſcźe myßlili,
So był to je krócź poßledni,
Hdyž je Wam ruku ſkicźił
To pak Bóh dopuſchcźił wſcho je,
To budź waj' troſcht w wſchej ſrudo-
Bóh je wſcho derje cźinił. [bje,

Sso lubaj ſtarſchej, njerudźtaj
Wo njeho wjazy njepłacźtaj,
Jom' pokoj w rowje dajtaj.
Wón noßy palmy dobycźa
Pſchi trónje ſteho jehnjecźa
Ma měr, d ſylſy ſtajtaj.

Njech Wje ſkej młodźinje
Je „Sapłacź h" tu prajene
Sa wěnz tak eſtny, rjany,
Kiž w zyrkwi w Minakale je
Tam k dopomnjenju powßnjeny:
„Tón ſa kraj wótzny padny."

Spi luby ßyno jenicźki,
We chłódnym rowje we zuſbi,
Twój duch je w wěcźnych hětach.
Ach tuta wójna ßurowa
Je žiwjenje cźi ſnicźika
W najrjeńſchich twojich lětach.

Cźežko pruhowanaj ſtarſchej ſ pſchiwuſnymi.

Hermann Liebſch

na Móltkowej drózy 16 po 3 ſchodach.

Pißarńja ſa wſchě pißne dźěła.

Wukaſanje wo prawnych wězach.

Dołholětne naſhonjenje jako ßudniſki protokollant.

Ręcźu ßerbſki.

Piſtne khartki

ßo derje a tunjo cźiſchcźa we wudawarni Serb. Nowin.

Pilna, porjadna

ßłużobna holza

ßo do jeneje ville w Draždźanach k 1. ſeptembrej pſchi dobrej mſdźe pyta. Dalſche je ſhonicź pola Hoppſtocka na ßerbſkej haßy cźo. 15.

Starſcha

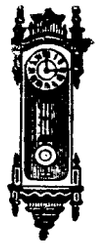
ßłużobna holza

ſ dobrymi wobßwědcźenjemi k 1. ſeptembrej abo poſdźiſcho dobru ßłużbu namaka.

Heinrich Langowa

pſchi zyrkwinym měſtnje 4 w Budyſchinje pola ßerbſkej katholſkeje zyrkwje.

K 15. auguſtej abo k 1. ſeptembrej jedyn ſaſtojnik ſa ßwoje małe hoſpodarſtwo na wßach **ßłużobnu holzu** pyta, kotraž rad ſahrodne dźěło cźini. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedzicź** dacź njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Lětne ßmjertne dopomnjecźe

na naſcheho lubowaneho, njeſapomnitehо mandźelſkeho, nana a ßyna

Matija Sprejza ſ Brěſowki

pola Sslepeho,

wumrjeł ſa krala a wótzny kraj 10. auguſta 1916

jako wojak 2. komp. 56. reg. w njepſchecźelſkim kraju.

Ach lubowany mandźelſki,
O nano ßwojich dźěcźi,
Źno lěto ſpiſch ty we měri
Tam w njepſchecźelſkej ſemi,
Tam ßobu pohrjebana je
Wſcha nadźija a wjeßele,
Wſcho naſche ſemſke ſboże.

Kak ty naß běſche lubował,
Sso ſtarał ſa naß ßwěru,
Hdyž dźěſche prjecź, naß troſchtował:
Ach njepłacźcźe pſches měru.
Hdyž budźe wójna ſkónczena,
Chzu k wam ßo wróćicź do doma,
Sso dale ſa waß ſtaracź.

Ta nadźija pſches twoju ßmjercź
Je ßo wſcha ſaniczika,
Kiž ſbožowne naj' mandźelſtwo
Je rucźe rosdźělika.
Ach, kajka běſche ſrudoba,
Hdyž pſchińdźe powjeſcź do doma,
Nan, mandźelſki je morwy.

Twój row nam w ſemi zuſbniſkej
Njej' móżno wopytowacź
A ſ próſtwu wo měr k njebjeßam
Nad nim ßo poklakowacź,
Niz jenu kwětku luboſcźe
Na row cźi ßadźicź dźakownje,
Kak wutrobu to rudźi.

Mój troſcht pak we tej ſrudobje
Je wěſte pſcheßwědcźenje,
So junu we tej wěcźnoſcźi
Sso witacź b'dźemy rjenje,
Tam ſjednoczeny nětko ßy
Se ßynkom, kotryž prjed' hacź ty,
Pſches ßmjercź naß wopuſchcźił je.

Tam junu chzu ſaß wohladacź
Tež ßwojoh' luboh' nana,
Pſches ßmjercź tež jeho wóczko ßo
We lońſchim lěcźe ſłama,
Tak nan a ßyn a mandźelſki
Sa krótki cźaß ßu woteſchli
Mi k ſrudźnje ſ tutoh' ßwěta.

Ja pak ßo ſpuſchcźam na Boha
We mojej cźežkej ſrudźbje,
Wón radu, troſcht a pomoz ma,
Wſchak praji w ßwojej wucźbje,
So nikoh' wón njewopuſchcźi,
Kiž ßo jom' twjerdźe dowěri,
Duž budźe tež naß ſdźerżecź.

W mjenje hłubokoſrudźeneje mandźelſkeje **L. Sprejzowcje.**

dźěcźi a macźerje.

Serbske Nowiny« wulawaju so kóždu sobotu. – Štwórtlětna předpłata ve wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 33. **Sobotu 18. augusta 1917.** **Létnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojownischežo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

17. augusta. Nowy, druhi wulkowojowanski dźeń flandernskeje bitwy je so k naschemu lěpschemu rozsudźił s khrobłoscżn naschich brónjow, se ženje njewustawazej nadpadowanskej mozu naschcje njepschirunliweje infanterije. — Po jenohodźinskej bubnowanskej tšeleńzy rano 16. augusta kěžow jendźelskeho wójska, na polnóznym kschidle s pschewodom franzowskich mozow, hłubokorjadate, k nadběhej postupasche. Na 30 kilometriskej froncże wot Ysery hacž k Lysy wodnjo bitwa sakhadźesche. Pschi Yserinym kanalu pola Drie Grachten pschedźunjene wotdźělenje so pschěhna; njepscheczel, zebi tež k polnozy a k ranju wot Birschoote pschedpola pola Martje Vaart, kotrež naschi wojazy kroczel po kroczel spuschczachu, wubědźi. Jendźelczenzjo pola Langemarck nasche linije pschestorczichu a, poźhlnjenje pschiwodźujo, hacž k Poelkazelle postupichu. Tu jich napschecźny nadběh naschich wojowanskich reserwow czišny. S njewudźerźliwym nadběhom so njepschecżelowe prědkowne dźěle pschemochu, jeho sadnje rjady so nasad czišnychu. Wječor běchu po wutrajnym bědźenju tež Langemarck a nasche shubjene stejischcża sazo w naschej ruzy.

Pola St. Juliena na wjele městnach dale k połodnju hacž do Warnetona so njepschecżel, kotrehoż rosbite nadběhanske wotdźělenja so pschezo s nowymi mozami wudospolnjachu, do naschcje wojowanskeje strony dobu. Infanterija wschudże mózny stork sadźerża a njepscheczela s wuskim sobuskutkowanjom artillerije a lětarjow sazo wróczo czišny. Na drohomaj wot Roulera a Menina k Ypernej wjedźazymaj, wone pšches nasche stare stejischcżi s wuspěschnym nadběhom postupichu. — Na wschěch druhich městnach dalokeho bitwischcża so jendźelski nadběh pšched naschimi raczišnami slemi. Njedźiwajzy najczežschich woporow njesu Jendźelczenzjo niczo dozpili! We wobaranju smy polne dobyczе wubědźili. Njesakablawschi we powyschenej myšli je nascha fronta k nowemu wojowanju hotowa!

W Artois Jendźelczenzjo wjeczor sazo sylnje nadběhi czinjachu; městna nawala so s mózmymi napschecźnymi storkami sazo wurunnachu. St. Quentin dale pod franzowskej tšeleńzu leżesche; zyrkwina tšecha je so wotpalila; snutskowne stawisniskeho twara je so wupalilo.

Wójsko němskeho kronprynza.

Pola Aisny so podźelne nadběhi Franzowsow k ranju wot Cerny slemichu. Pola Verduna artilleriska bitwa sazo na najwyschschu sylnosez stupi; njepscheczel njeje hacž dotal postupił. Na Maasynym ranschim brjosy so w bitwach wupruhowane badiske regimenty pschekhwatajzy do Caurierestkeho lěza dobuchu, njepschczelske wobtwjerdźenja sniczichu a so s wjazy dyžli 600 jatymi s tšjoch franzowskich divisijow wróczichu. 16 njepscheczelskich lětadłow je so wottšelilo; rytmischtr swobodny knjes s Richtofen je 58., wyschschi leutnant Dostler 25. dobycze w powětšje dozpił.

Rańsche wojownischczo. Fronta generalneho polneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda.

Žane wjetsche wojowanje; na wjele městnach nastawaze artillerijske tšelenje a wojowanje w pschedpolu.

Fronta generalneho wyschka arzywójwody Josefa.

K polnozy wot Honda nad Bystrizu a k połodnju Trotuskeho dola so sa naš wuspěschne podźelne wojowanje wotmě.

Wójsko generalneho polneho marschalla s Mackensena.

Rumunsko-ruske wupady k polnozy wot Focsany a pschi delnim Sseretu so schkodowanjom slemichu.

Mazedonska fronta: Niczo nowehoi.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Wojowanje němskich podmórskich czołmow.

S Barlina so 16. augusta powě: Nasche podmórske czołmy su w Biscayaskim saliwje a w morju wokoło Jendźeskeje pschekupske łódże, 25,000 tunow wopschijecża, potepike. B.

China Němskej wójnu pschipojedźiła.

Reuterez telegrafowarnja s Londona powě: Wutoru dopołdnja w 10 hodźinach je China Němskej a Awstrisko-Wuherskej wójnu pschipowjedźiła.

W Schanghaiu je knjeżerstwo tsi awstriske wikowanske łódże sebrało. — Sebrane němske a awstriske łódże hromadże 18000 tunow wopschijeja. B.

Němske łódże w Brasilskej.

Němske parne łódże, kotrež w Santos stejachu, a to „Siegmund", „Falesi", „Günther", „Palata" a „Prussia" budźa so nětko k woženju žiwnosczе, kože a wołmy mjes brasilskimi a jendźelskimi a franzowskimi pschistawami wužicz. B.

Nadpad němskich lětadłow na Jendźelsku.

S Londona so 13. augusta powě: 20 němskich lětadłow je sazo nadpad na London cziniło. Na Margatha a Southend su so bomby njetałe. W Southendu je so 32 wožobow morilo a 43 so franiło. B.

Awstriska wójska rosprawa.

16. augusta.

Wójsko generalneho polneho marschalla s Mackensena.

K ranju wot Marasesci němske regimenty njepschecżela pšches Sseret wróczo czišnychu Pschi tym so 3500 muži saja, 16 kanonow a pšches 50 maschinskich tšelbow so sebra. Pola Stracami so czežke njepschecżelowe nadběhi slemichu.

Wójsko generalneho wyschka arzywojwody Josefa

Pschi hornjej Susicze njepschecżel na hórki k wjeczorej wot Nacasa a k ranju wot Sebeja wróczo dźesche. Honvedske regimnty jemu Mot. Nesboiului wsachu. B.

„Petit Parisien" 16. augusta pische: Położenje w Katalonijskej je khutne. Strajk je so po zykej stronje rosschěrił. Dźewjecz dźesatkow wobydlerstwa je dźełacz pschestako. W Asturskej je położenje jara napjate. Najwjazy nowin njeßmě wukhadźecz. Zandarmojo a polizistojo pschi najßnadnischich wukroczenjach brónje trjebaja. B.

Franzowska wójska rosprawa.

15. augusta. W Belgiskej naschi wojazy k wjeczorej drohi do Dixmuidena troschku postupowachu. Mjes Hurtebise a Craonne so khětro žiwje do naschcje prěnjeje linije tšelesche. Pschesłapjazy nadpad na jene s naschich wodźelenjow na Vauclereskej wyšokej runinje so njeporadźi. Artillerija na woběmaj Maasynomaj brjohomaj zyku nóz wojowasche. Na lěwym brjosy spytany nje-

pschecželowy nadběh k wjecžorej hórki 304 wotraſychmy. Hewak bě w nozy ſměrom. B.

Jendželska wójſkowa rosprawa.

15. auguſta. Jendželečenjo dženža rano na ſchěrokej froncže wot dolhowjecžornych wuběžkow pola Lens hacž k Hugoſkemu lěžej k dolhemu ranju wot Loos nadběh ſcžinichu. Na wſchěch městnach prěnju němſku liniju dobuchmy a na ſpokojaze waſchnje postupowachmy. Njepſchecželſki nadběh k ranju wot St. Milie žo dospołnje poddržy. Franzowſojo w nozy k wjecžorej wot Bizſchoota dale postupachu. Njepſchecželſke wupadanſke wotdželenja wecžera wjecžor naſche nowe ſtejiſchcža k ranju wot Makeho Zillebeke nadběhachu, tola žo zyle ſbichu a 14 jatych w naſchej ruzy woſtajichu. Wichorate wjedro dale traje, cžežki deſchcž je žo ſaža naſchol.

15. auguſta popołdnju. Dženža dopołdnja žu kanadſzy wojazy němſke ſtejiſchcža k krótkemu ranju a k ranju wot Loos na froncže dwoju jendželſkeju milow (3,2 kilometra) dobyli. Mózne wobtwjerdženja hórki 70, kotrež w bitwje pola Loos w ſeptembrje 1915 naſche nadběhi wudžeržachu, a kotrež žu žo wot teho cžaža na kóžde waſchnje a ſ kóždym wobrotom ; naſchim njepſchecželam ſnatym, požylnike, žu žo ſ nadběhom wſake. Hdyž běchu naſchi wojazy njepſchecželowy prěni hrjebjowy ſyſtem po zyle nadpadnjenej froncže wſali, žu woni hacž na wjerſchk wjecžornych wobtwjerdženjow pola Cité St. Auguſt postupali, žo milu (1,6 kilometer) daloko do němſkich ſtejiſchcžow dobywſchi. Pódla wutwarjeneho rjada hrjebjowych linijow a ſepjeranischcžow, ſ kotrychž wobtwjerdženja hórki 70 wobſteja, žu wžy Cité St. Elizabeth, Cité St. Mille a Cité St. Laurent , runje tak Bois Raſê a wjecžorna połoja wot Bois Hugo nětkole w naſchej ruzy. Wſchě wotthknjene městna žu žo wſake. Naſche krwawne ſchkodowanje je lohke. B.

Wrócžoſtupjenje džełacžerſkeho miniſtra Henderſona ſ jendželſkeho knježelſtwa.

Pſchedžyda jendželſkeho miniſterſtwa, Lloyd Georges, je žo ſ džełacžerſkim ſaſtupjerjom Henderſonom roskorił a jeho nuſowak, ſ knježelſtwa wuſtupicž. Jako pſchicžina Henderſonoweho wrócžoſtupjenja žo jeho rěcž na džełacžerſkim kongreſu wobhladuje, w kotrejž žo wón ſa to wupraji, ſo dyrbjeli žo jendželſzy džełacžerjo pſchi nowej ſozialdemokratiſkej ſhromadžiſnje w Stockholmje wodželicž, hdžež chzedža ſaſtupjerjo ſozialdemokratiſkich ſtronow wo wobſamknjenju měra jednacž. Wón dyrje chzyſche tejle konferenzy jenož radžazy, niz pak rosžudžazy wliw pſchipóſnacž, tola to je hižo doſahało, ſo je jeho Lloyd Georges ſ knježelſtwa wucžiſchcžak. B.

Wobkhad jendželſkich łódžow.

Jendželſka admiralita woſjewja: Poſłedni tydžeń je žo 14 łódžow pſches a 2 niže 1600 tunow potepiło. 13 łódžow je žo bjes wuſpěcha nadpadło, 3 rybaſke parne łódže žu žo potepike. B.

Potopjenje jeneho jendželſkeho ſaniežaka.

Jendželſka admiralita woſjewja, ſo je w połnóznym morju jedyn ſaniczak do jeneje miny ſawadžił a žo ponórił. Kapitan, 2 offižeraj a 43 muži žu žo wukhowali. B.

Franzowſki preſident w Italſkej.

Po pſcheproſchenju italſkeho krala je žo preſident Poincaree k italſkej froncže podał, hdžež je jeho kral powitał. Italſkaj miniſtraj Boſelli a Sonnino ſtaj žo teho runja k froncže podakoj. Poincaree je kralej wojeršku medaillu a franzowſki wójnſki kſchiž pſchepodał. B.

Ruſka wójſkowa rosprawa.

14. auguſta. Na wjecžornej froncže žo jenož ſ tſelbami tſeleſche, wobhonjerſke wotdželenja wokoło cžahachu.

Rumunſka fronta. Zyły 13. dżeń auguſta žo pola Okny a Crocesci njemdrje wojowaſche. Rumunſzy wojazy napſchecžnu offenſivu, 12. auguſta ſapocžanu, dale wjedžechu, wjecžor wjeſ Sslonki wobžadžichu a njepſchecželа ſ hórkow k krótkemu wjecžorej wot Crozeſci wotehnachu. Offenſiva dale dže. Njepſchecžel žo po žylnym artilleriſkim pſchihotowanju k nětkotrym pſcheſłapjazym nadběham na ſtronu k Straoni a Mereſoiſa, runje tak na Dragſku horu naſtaji. Rumunſzy a ruſzy wojazy wſchě nadběhi wotraſychu. Njepſchecžel ſpyta, naſche ſtejiſchcža w Nekſiniu nadpadnycž, tola žo wón ſ naſchim tſelenjom wotpokaſa.

Kawkaſka fronta: 40 muži žylne wotdželenje naſchich wabhonjerjow pod wjedniſtwom leutnanta Nokhorſkeho nadpad na jene turkowſke pólne wotdželenje pola Sebeli ſcžini a njepſchecželſkich wojakow ſaja. — Lětarſtwo: Němſke lětadła bomby na ſaſtaniſchcžo Molodecžno a Ssinjowku mjetachu. W Cžornym morju pola Sinope naſche wójnſke łódže dwě wulkej turkowſkej łódži, kotrejž běſchtej ſ benzinom nakładženej, a 22 nakładženych płachtatych łódžow potepichu.

Woblehnjeny Kronſtadt.

Rotterdamſke wikowanſke nowiny ſe Stockholma piſchu, ſo je Kronſtadt ſ 20 000 wojakami wobžadženy, kotſiž na ſtronje bolſchewikſkich ſběžkarjow ſteja. B.

Nowy ruſki póſłanz pola bamža.

Amſterdamſke nowiny „Tijd“ piſchu, ſo je nowy ruſki póſłanz k bamžej do Roma wotjěł. Wón je katholik a budže najſkerje wo konkordacže mjes ruſkim knježelſtwom a bamžom jednacž. B.

Zar žo do Ssibirſkeje dowjeſł.

S Pětrograda žo powě: Prjedawſchi zar a jeho žwójbni žu žo w nozy 14. auguſta zyle ſkradžu na njeſnate městno dowjeſli. Pſchewjeſenje je žo po wobſamknjenju nakhwilneho knježelſtwa ſtało. Džełacžerſka a wojerſka rada njeje žo pſchi tym wo radu praſchała.

Druha powjeſcž praji: Zar a zarowa ſtaj žo wot Zarſkeho Ssela ſ woženitym żeleſniſkim cžahom do Tobolſka w Ssibirſkej dowjeſtoj. Zarowe džowki žu proženke, ſo ženele ſtarſcheju do wuhnanſtwa pſchewodžicž. B.

Wulka ſhromadžiſna w Moſkwje.

Nakhwilne knježelſtwo je ſapóſłanzow politiſkich ſtronow a doſtojnikow na wulku ſhromadžiſnu ſkaſało, kotraž žo wot 25. hacž k 27. auguſtej w Moſkwje wotměje. Něhdže 1000 wožobow žo wocžakuje. W tejle ſhromadžiſnje Kerenſki powſchitkowne położenje roskładže a knježelſtwowe ſaměry a politiku roskoži. — Wuſtawu dawaza ſhromadžiſna je žo hacž do dezembra wotſtorcžiła. B..

Bamžowe napominanje k měrej.

S Roma žo piſche, ſo je bamž wſchěm knježelſtwam wójnuwjedžazych a neutralnych ſtatow Enropy diplomatiſku notu póſłał, kotraž nowe napominanje k měrej ſ nadrobnymi wěſtymi poſtajenjemi wopſchija. Tutón wažny dokument je žo tež italſkemu knježelſtwu ſ poſrědniſtwom ſchpaniſkeho póſłanza pſchepodał. B.

Romſke nowiny „Tribuna“ praja, ſo žo w bamžowym nowym napominanju k měrej wěſte namjety cžinja. Měr njeſmě na mozy ale na prawje ſakoženy bycž. Pſchichodnje dyrbja žo ſwady pſched žndniſkimi ſtokami ludow wuſnudžicž, kotrež móža žebi wuwjedženje žwojich najwyſchſchich wunudow wunuſowacž. Dale w bamžowym piſmje wulku rólu žwobodnoſcž morja, wotrjeknjenje ſarunanja ſchkody, ſaſopoſtajenje Belgiſkeje, wrócženje wobžadženeho kraja Franzowſkeje a wrócžodacže němſkich kolonijow, hraje. Tež žo praſchenja wo Elſaſu-Lothringſkej, Trentinje, Trieſtu roſpominaju a žo duch ſjednocžiwoſcže a woporu ſ wobeju ſtronow ſa intereſy žwěta poručeja. Na praſchenja rańſcheho kraja a Balkana žo mjenje wažnoſcže kładže, tola žo tež ſa nje duch prawdy a ſdobnoſcže žada a žo poručža, na žadanje ludow džiwacž, woženbje na próſtwy pólſkeho luda, kotryž je žo ſ wójnu woženbje cžežko a beloſtnje podeſchoł. B.

Jendželska a Amerika pſchecžiwo bamžowemu namjetej.

Wo bamžowym měrowym namjecže prěnje měnjenja jendželſkich nowin pſchedležeja, „Daily Chronicle“ žo pſchecžiwo bamžowemu namjetej wupraji. Tele nowiny pſchede wſchěm cžaž wuſběhuja, w kotrymž je žo namjet cžinił a w tutym ſwiženwanju na dobre pomery pokaſuje, kotrež žu pſchezo mjes awſtriſkej monarchiju a bamžom wobſtałe. To je ſ pſchicžinu namjeta było. Nětkole je Awſtriſko-Wuherſka žwój zyły kraj wot njepſchecželа wucžiſcžiła. Duž drje móže žo ſ prawom měnicž, ſo je bamž po pohnucžu ſ Wina džełał. Położenje je žo po wuſamknjenju Ruſkeje ſa Němſku a Awſtriſku polépſchiło a je pſchihódniſche,

hacž je wono wot jeneho lěta, abo wěsćišcho prajene, wot 13 měžazow bylo. Hdyž žo na tymle podłožku k měrej dońdže, potom měła Němska najwjetschi wužitk ſ teho. Wona ma bjes dwěla schtyri wulke lěpschiny, dokelž je wona 1. awstrisko-wuherſku monarchiju ſ měrom dobyła, dokelž móže 2. pólske praschenje tak rosrisacź, so zyła Pólska pod němsku móz pschińdže, 3. dokelž je Ruska jako wulkomóz sniczena a 4., dokelž je dopokasane, so smeje Němska w zentralnej Europje a na Balkanje nadknjejſtwo. Tutych schtyrjoch pschiczinow dla dyrbi žo bamžowy namjet bjes wuměnjenja wotpokasacź.

„Daily Mail" praji: Bamžowe namjety žu njemóžne a w němsko-awstriskim duchu sestajane. „Daily News" měni: Jeli je móže bamž Němsku namolwjecź, so by swólniwa była, Belgiskej, Sserbiji a Rumunskej polnu njewotwisnosćź saruczicź a žwojich wojakow ſ wobžadzenych stron w Franzowskej a Ruskej wróczo wsacź, bychu žo durje sa měr wotewrike. Hdy by Němska na tymle sakožku jednacź chzyła, njebychu žo swjaskarjo temu napschecžo stajeli." Težame nowiny dale pschispomnja, so je bamžowy namjet wot Wina nadumjeny. So žo prawa Sserbow a Rumunow samjelczeja, je něschto njemóžne. Położenje na Balkanje njemóže tajke wostacź, kajkež je. Wójna žo njemóže skónczicź, prjedy hacž žo ſ najmjeńscha njeje spytało, praschenje srjadowacź, kotrež budže hewak stajnje europiskemu měrej hrosycź.

Reuterez telegrafowarnja ſ Washingtona powě: Pola tudomnych diplomatow je žo hnydom pokasało, so bamž k hluchim wuschaw prěduje. Swjaskarſzy sastupjerjo jenohłósnje prajichu, so je Němska namjet wumyślika a so je wona Awstrisko-Wuherſku pola bamža jako poſrědnizu wužita. B.

Parižski „Journal" wo bamžowym prózowanju wo měr pische: Tele namjety žu theaterski wobrót, kotryž pak naš njepschesłapi. Bamž na žwoju sprawnu njestronitosćź twarjesche. To pak jemu njeje sadźewało, wošebitu lubosćź sa te mozy pokasowacź, kotrež žu zyrkwi žwěrne wostałe. Na to ma žo wošebje dźiwacź, hdyž žo na wuski wobkhad spomina, kotryž mjes bamžom a japoschtolskimi majestosćemi wobsteji. — Kaž chzedża italske nowiny „Secolo" wjedźecź, žu wošebje neutralne staty bamža wo měrowe pisnmo proſyke, a derje wobhonite wošoby praja, so je bamž tón króczź rad nadawk měroweho poſrědnika pschewsał.

Pschecźiwo wobmjesowanju shromadźenskeho prawa.

Sozialdemokratiske nowiny „Vorwärts" pischu, so je pschedsydstwo sozialdemokratiskeje strony pschecźiwo wobmjesowanju shromadźenskeho prawa a pschecźiwo sakasanemu rosrěczowanju w sjawnych shromadźisnach pola khěžorstwoweho kanzlera protestowało a žebi žadało, so bychu žo wukasy w nastupanju wobmjesowanja shromadźenskeho sakonja wróczike. B.

Njeměry w Schpaniskej.

Jena depescha ſ Madrida praji, so je tam k njeměram doschło. Knjeżerstwo pyta, porjad saso postajicź. — „Echo de Paris" ſ Barzelony powě: Wyschnosćź je pschecźiwo njeměrnikam dyrbjała brónje wužicź. Pjecź wošobow je žo moriło, dźewjecź žo sraniło.

Hawaska telegrafowarnja powě: W Barcelonje žu sběžkarjo ſ jeneje khěže tšeleli a hejtmana Gustu Fernandeza morili. Artillerija do khěže tšelesche, tšjo wojazy žo sranichu. — W Sabadellu žu dweju žandarmow morili a tšjoch sranili. Nadpadnizy žu wjele ludźi shubili. B.

Nowa měrowa konferenza sozialdemokratiskich sastupjerjow w Stockholmje.

Franzowske, italske a jendźelske knjeżerstwo žu wobsamkle, so pucźowanske paßy wošobam njewudadža, kotrež chzedża žo pschi nowej sozialdemokratiskej měrowej konferenzy w Stockholmje wobdźělicź. Tež schwedske knjeżerstwo žo pschecźiwja, shromadźisnu hospodowacź. Wono je rjadowarjam shromadźisny nusne shromadźischczo sapowjedźiło. Duž žo ſ możnosćźu liczi, so žo shromadźisna w Kristianiji abo w jenym druhim norwegskim mjesce wotměje. B.

President Wilson žebi roskasowarske prawo žada.

President Wilson žebi sa czaž wójny wjazy roskasowarskeho prawa žada. Tež senat je jedyn namjet cźinił, po kotrymž dyrbi žo wjednistwo wójny hinak složicź. Presidentej dyrbja žo dwanacžo mužojo — tšjo demokratiszy a dwaj republikanskaj senato. raj, dale tšjo demokratiszy a dwaj republikanskaj žobustawaj ludowcho sastupjerstwa pschidacź. Wilson budže pjecża žwoje žadanja pschecźišchcźecź chzycź, dokelž žebi wobstejnosće w sjednoczenych statach wótre naprawy žadaju, hdyž dyrbi žo wójnska politika pschewjesecź. Niz jenož nahrabnosćź wójſkowych podawarrjow najwažnische dźěła sadźerżuje, tež lichowarstwo se žiwnosćźu ludu roshorja, a powschitkownje žo sa wojerstwo khmani ludźo pytaju wojerskej žłużbje wotwlakowacź. B.

Prózstwa pólneho wojaka.

My daloko wot domisny
Sa wótzny kraj žo bědźimy,
Ow Božo, kiž wscho w ruzy masch,
Nam wobradź bórso měr ny czaž.

Tši léta hižo jaschke žu,
So dźěleni žmy psches wójnu
Wot lubych, kiž žo staraja,
Hacž hischcże žmy pschi žiwjenju.

My husto žmy tu ſ nim žlemi
We lubej žerbskej domisnje,
Hdźež macź we duchu pohlada
Do žwěrnoh' žyna wobliża.

Mi pohladujenje starschiske
We duchu praji: „Wudźerżcże!
Bóh luby Knjes njech ſ tobu je
A strowehо dom pschiwjedź cże."

Ssmy strschtni duž tu we zusbje,
Pak prózstwa nascha k njebju dże:
„Spožcź, Božo, brónjam dobycże
So kónž ma wójna, bědźenje.

Pěžnił dźeż tnik J. Fähla ſ Noweje Wsy
Pschekožił J. Kruža.

Ze Serbow,

— **(Stolětny jubilej krajnoſtawſkeho ſeminara.)** Budyski krajnoſtawski seminar budże 30. septembra a 1. oktobra w duchu cžaża žwoje stolětne wobstacże žiwjecźicź. S jeho wucžerjow a wucžomzow je hižo 60 žwoju žwěrnosćź k wótcźinje ſ rjekowskej žmjercźu na bitwischczu wobkrucźiło; jich wopomnjecże dyrbi žo wošebje žwjecźicź. So mohli žo seminarowi wucžerjo a nětkuschi wucžomzy pschi jubilejskim žwjedźenju wobdźělicź, je generalny komando žlubił, so žo tym, kotsiž žu offizěrojo, sa cžaž jubileja dowoleńza pschiſwoli.

— **(Wošoby bjes dźěła.)** Budyska měschczańska rada wošoby bjes dźěła napomina, so chzyke žo w měschczańskim domje pschi hlownym torhoschczu we wuradźerni sa pomozny žłużbu a w samolwjerni sa žónske samolwicź.

— **(Pólni paduschi.)** Hdyž žandarmoja žobom. 10 nozy pola wokolo Bónjez a Hrubocźiz pschekhodźachu dweju husarow a tšjoch civilistow ſ wjetschej hromadu nakradnjenych běrnow nadeńdźechu. Paduchow žu sajeli.

— **(Wyschsche khlěbowe a mukowe placźišny.)** Po wosjewjenju komunalneho swjaſka žu žo mukowe a khlěbowe placźišny powyschile. Punt rżaneho khlěba njeßmě žo drózo hacž po 19 pjenježkach, zakta, 90 gramow ważaza, njeßmě žo drózo hacž po 6 pjenježkach pschedawacź. Placźišna sa 2 puntaj rżaneje muki žo na 23 pjenježkow, sa 365 gramow (1 khlěbowu snamku) na 17 pj., sa 2 puntaj pschenczneje muki na 27 pj., sa 365 gramow pschenczneje muki (1 khlěbowu snamku) na 20 pj., powyschi. Nowa placźišny žu pjatk do mozy stupiłe.

— **Dawk sa njewoženjenych w Budyschinje** žo njesawjedże. Měschczańscy sastupjerjo běchu sańdźny schtwórtk ſ 18 pschecźiwo 6 hłosam wobsamkli, dawk sa njewoženjenych sawjesecź, měschczańska rada pak je tole wobsamknjenje ſ 5 pschecźiwo 3 hłosam wotpokasała.

— **Běrnowe placźišny.** Najwyschscha placźišna sa zentnar sažnych běrnow hacž do 25. augusta 9 hriwnow, wot 26. augusta hacž 4. septembra 8 hriwnow, wot 5. sepjembra hacž do 14. sept, 7 hriwnow wucźinja.

— **(Nowe najwyschsche placźišny sa žyno a dźecźel.)** Sakske ministerstwo ſnutskownych naležnosćźow wosjewja, so zentnar žuschenego dźecźela wot nětka 8 hriwnow, zentnar žyna 7 hriwnow placźi, hdyž žo ſ pschedawarjoweho dwora abo luki kupi. Sa prażowane žyno žo placźišna sa zentnar wo 35 pjenježkow powyschi. Schtóž chze žyno kupicź, dyrbi žebi wot komunalneho swjaſka krajnu sawjeranſku kharſku kupicź. Na tutu kharſu žmě žebi wón telko žyna kupicź, kaž je na kharſy wosnanmjenjene. Se Sakskeje njeßmě žo žane žyno wuwjesecź.

— **Lutujeze cžrije!** Njedostatk koże je dźeń a wjetschi. Sa zibilne wobydlerstwo žo s koże cžrije wjazy dźełacź njehodźa. Duž dyrbjało žo na napominanje, so dyrbi žo s cžrijemi lutowacź, bóle poślužhacź. Wot sańdźeneho tydźenja njeje w Barlinje wjazy móžno, žebi nowe cžrije kupicź. Tak daloko hacź žu cžrijowe klamy hischcże wocžinjne, žu w nich cžrije srědka žo žadazych wulkoscžow abo platowe niske cžrije dostacź. Por žonjazych cžrijow wójnskeje twory 35—50 hriwnow płacźeschе. Wežera psched Barlinskimi wulkimi cžrijowymi klamami dołhe rjady ludźi stejachu. Najwjazy s nich dyrbjesche se žwojim kupowanskim wobžwědcženjom sažo domoj hicź, žanych cžrijow njedostawschi. Fabrikantojo praja, so žaneje koże wjacy dostacź njemóža. Tyžazy ludźi w Barlinje žebi žwoje cžrije njemóža póduschowacź dacź a je zyle dotorhaju. Mali schewzy hižo wot wjele njedźel žanych cžrijow k póduschowanju pschijecź njemóža.

— **(Wikowanje s hužami.)** Po wukasu sakskeho knježerstwa nježmědźa plahowarjo hužow hužy k rěsu pschetrjebtrjam pschedawacź. Wožobanc, kotrež chzedźa s hužami wikowacź, hamtske hejtmanstwa wupokasansku khartu napische.

— **(Sastarańje se žymjeńtnymi běrnami.)** Wójnske hospodarstwo sa Budyski měschczanski wokrjež wosjewja, so budże wobstaranje žymjeńtnych běrnow w pschichodnym naléczu wobcźežne. Duž žo naležnje radźi, so bychu žo žymjeńtne běrny sa pschichodne lěto hižo nětkole wróczo położile.

— **(Ssylnische rěsanje skota nasymu.)** Wolfez telegrafowańja w Barlinje powjesćź rosschěrja, so budże žo nasymu a w symje skót po tej žamej měrje kaž dotal rěsacź. Wobstatk skotu w němskim khěžorstwje je tak wulki, so dyrbi žo nasymu wjazy skotu sarěsacź. Žně žuscheneje pizy njejžu tak wulke, so mohł žo stajnje roscźazy wobstatk skotu wudźerżecź. Na žadyn pad nježmědźa žo skotej běrny, jecźmjeń abo podobna žiwnoscź kaž prjedawsche lěta dawacź, dotelž dyrbi žo tale žiwnoscź sa seźiwjenje wobydlerstwa sthowacź. Wjele ratarjow po sdaczu měni, so nasymu běrny abo jecmjeń sa skót dostanu abo so móža žebi je sa skót wobkhowacź. S tym žo myla, wjele bóle budźa ratarjo žwój sbytny skót swjaskej skótneho wikowarstwa wotedacź dyrbjecź. Jeli so žo to dobrowólnje njestanje, budże wyschnoscź nusowana, dyrbjenske naprawy nałożecź. Nusne jenož je, howjada k plahowanju a k dźětu, teho runja dejne kruwy wudźerżecź, mjenje pak žwinje, pola kotrychž pak žo s plahowanskimi skocźatami teho runja wuwsacźe cźini. B.

— **(Bjesmjažowej njedźeli w Sakskej.)** W Sakskej žo pjecža dwě bjesmjažowej njedźeli sawjedźetej. Kaž je wodźeŕ krajneho mjažnischcża, hrabja s Holzendorf, jenemu Barlinskemu nowinskemu dopižowarjej rjekł, bjesmjažowej njedźeli na druhi septemberski a na tsecźi oktoberski tydźeń padnjetaj. Nadźijeja žo, so žo s tym 3000 howjadow salutuje.

Mjes tym so wobydlerstwo w druhich němskich swjaskowych statach nasymu wjazy mjaža dostanje, žo w Sakskej mjažo nä dwě njedźeli w tym žamym cžažu do zyła s blida shubi. Sapóžłanzy sakskeho krajneho žejma chzedźa teho dla tule naležnoscź psched žejm, kotryž žo tele dny s nowa seńdźe, pschinjesćź. Swjeżelaze je žtyschecź, so khěžorstwowe wyschnoscże dopósnawaju, so w Sakskej mjes wobydlerstwom njespokojnoscź dla pschedstejazych bjesmjažoweju njedźelow knježi. Wone w Draždźanach wo tym jednaju, so by žo s druhich němskich krajow Sakskej dźěl sbytneho skota pschipokasał.

— **(Ssylnische rěsanje žwini.)** Wójnske seźiwjerstwo je krajnym mjažnischcźam połnomóz dało, so žmě žo w bližšichim cžažu po móžnoscźi wjele prožatow a běhakow sarěsacź. Krajne zentralne wyschnoscże móža teho dla płacźišny sa běhaki hacź do 140 puntow žiweje wahi wo jenu klažu powyschicź a sa prožata pschimérne płacźišny postajjcź. Wone tež dowola, wo žně njesrale žwinje doma rěsacź, hdyž sakońske pschedwumènjenja pschedleža. Mjažo prožatow, hacź do 60 puntow žiweje wahi, dyrbi žo jenož jako běrtlik na mjažowej khartzy wobliczicź a krajne wyschnoscże nježmědźa jo też zyle bjes khartow pschedawacź dacź.

— **(Myta sa sažne wumłóczenje wowža a jecźmjenja.)** Njedźiwajzy myta sa sažne wumłóczenje je žo wjele mjenje wowža a jecźmjenja pola wójnskeho seźiwjerstwa nawosyło, hacź je žo woczakało, We wjele stronach němskeho khěžorstwa njejžu wowžowe a jecźmjenjowe žně telko wunješke, kaž bě žo do prědka wobliczilo. President wójnskeho seźiwjerstwa je teho dla porucził, so maja žo 3 hriwny myta na zentnaŕ wowža a jecźmjenja sa sažne wumłóczenje dale płacźicź. Kak dołho wumłóczenske myta w tejle wyžokosczi wostanu, wot teho wotwižuje, kelko wowža a jecźmjenja žo w bližšim cžažu nawosy.

— **(Shromadźišna gmejnskich sastupjerjow.)** Sańdźenu žobotu je žo w sali pschižažneho žuda shromadźišna gmejnskich sastupjerjow Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa wotměła. Mjes druhim žo postajenja hospodarskich khartow a žamosastaranje s jecźmjenjom a wowžom rospominasche. S nowa žo na to pokasa, so njeje nusne, so bychu žamosastararjo s wowžom a jecźmjenjom tež žamosastararjo s khlěbom byli, so pak žo jenemu hospodarstwu niz wjazy wožobow, hacź pschi sastaranju s khlěbowym žitom, potajkim niz wójnszy jecźi pschiliczicź nježmědźa.

S **Kelna.** Póndźelu w nozy je Bože njewjedro do kruwarnje tudomneho Wicźasej kubła dyrilo. Wschě hródże s domojkhowanym žynom a pschenicźnymi pluhami žu žo s wohnjom sniczile. Skót je žo wukhowacź mohł. K haschenju bě jenož Makowjelkowska wohnjowa wobora pschijěła. — W žuželodnym statoku je blysk jenu kruwu sarasył, kotruž rano morwu w hródźi leżazu namakachu.

S **Noweje Wži** pola Njeżwacźidła. Dźeżatnik reservy Jan Fähla w pěsch. reg. 391, žyn khěžkarja Ernsta Fähle tu, je žo na wjecźornym bitwischczu se żelesnym kschižom 2. rjadownje wusnamjenił.

Se **Schekez.** Wojerskim pólnym słužnikam je žo tele dny skóncźnje poradźiło, dweju pólneju paduchow sažłapicź. Wonaj běschtaj pok kórza běrnow na jenym polu tudomneho kublerja Schmidta wuhrjebałoj.

S **Rachlowa.** Samkarski mischtr Schiersand je tudomne Sembdnerez něhdusche Albertez kubło kupił.

S **Bukez.** Ssyn tudomneho kublerja Króny je žo sa wurjadnu khrobłoscź na flandriskim wojownischczu se żelesnym kschižom 2. rjadownje a s Bjedrichowej Augustowej medaillu wusnamjenił. S dobom žu jeho sa dźeżatnika pomjenowali.

S **Bukez.** Sańdźenu póndźelu tudomna žiwnoscźerka Schubina kruwy na pastwu cźerjesche. Jene cźelo, kotrež hacź dotal njebě žobu won khodźiło, wona na powjasu wjedźische. Po pucźu žo cźelo spłoschiwschi žwoju wodźerku k semi podtorhny a žo s tajkej mozu satorhowasche, so Schubinej, kotraž mějesche powjas wokoło ruki swity, dwaj pokasowarjowaj stawczkaj zyle wottorhny. Tutón wobžaromny podawk je s nowym warnowazym pschikładom, so žo powjas, s kotrymž žo skót wjedże, ženje njeżmě wokoło ruki swicź.

S **pola.** Kralowske ministerstwo je na moju prósstwu dla mlócźenja s milimi scźěhowazu wotmołwu dało: „Ministerstwo je na Wasch telegram wot 8. augusta 1917 hnydom pschepytało, hacź by móžno było, dźěłanje miliny w Budyskej milinarni psches dotalnu měru powjetschicź, so by ratarjam Budyschinskeje wokoliny móžno było, na wjazy hacź dwěmaj dnjomaj wob tydźeń mlócźicź. Wobžarujemy, so žu pschepytowanja podałe, so je tworjenje miliny hacź do poślednje mozy hižo napjate a so pschi žylnischim woteběranju miliny zyle wotebjerarstwo do stracha pschiňdże, tak so mohło žo stacź, so nikomu njeby móžno było, mlócźicź. Pschi žylnischim woteběranju miliny bychu žo maschiny tak pschepjałe, so zyła žyeź, ani pschisamknjena industrija sa wójnsku potrjebu njeby miliny měła. Pod tutymi poměrami ministerstwo wobžaruje, so njeje móžno, to postajenje sběhnycź, so žmě Budyskej milinarni pschisamknjene ratarstwo jenož na dwěmaj wschědnymaj dnjomaj mlócźicź.. Po Waschej dalsche prósstwje, płacźiwoscź myta sa sažne wumłóczenje podleschicź, žo teho dla složowacź njemóżemy, dokelž je swjaskowa rada tele postajenja jenajke sa zyle khěžorstwo wudała, kiž žo s wuwsacźom we jenotliwych padach pschełamacź nježmědźa. Ratarjam, kiž wotetacże žwojeho žita hacź do 15. augusta dokoncźicź njemóža, kiwa tola hischcże nahladne myto wo 40 hr. sa 20 zentnarjow hacź do 1. septembra 1917."

Pschispomjenje redakzije: Prózowanje nascheho knjesa sapóžłanza Barta njeje bjes wuspěcha wostało. Poślednje dny je wójnske seźiwjerstwo w Barlinje postajiło, so maja žo 3 hr. myta sa sažne wumłóczenje zentnarja wowža a jecźmjnja psches postajeny cžaž tak dołho dale płacźicź, hacź žo pola wójnskeho seźiwjerstwa dosćź wowža a jecźmjenja nawosy. W tu khwilu je tam hischcże wulki njedostatk wowža a jecźmjenja.

S **Rakez.** Tudomnenu tśěchikryjerjej Hansży žu wóndano 300 hr. kradnyli. Sa paduchom hischcże žłědźa.

S **Lubija.** Tšěchu Mikławskeje zyrkwje porjedźejo tšěchikryjeŕ August Grüllich ſ tšěchnym woknom do zyrkwje dele padźe a ẓebi hłowu cźežko wobrasy.

S **Hermanez.** 17. auguſta ſtaj krawſki miſchtr a kněžkaŕ Jurij Mět a jeho mandźeſka w Kołpinje ſkoty kwaẓ ẓwjeceźiłoj.

S **Hródka.** Cźežke njeſbože je ẓo njedźelu ſtało, hdyž jene lětadło, kotreẓ bě na ſemju ſleceźiło, ẓo ſaẓo wokoło 1 hodźiny na dalſche leceńje puſchcźi. Pſchihladowaza Pawlina Nowakowa ẓo ſ lětadłowym propellerom (wokſchidłom) ſhrabny a ẓo jej hłowa wottorhny. Schtyrilětne dźěcźo, kotreẓ žona na ruzy njeẓeſche, ẓo cźežko ſrani.

Wuẓudźenja.

Khoſtanſka komora. Paduſchna zwólba, wobſtejaza ſ prjedawſchich Židowſkich ſchulſkich hólzow, 15 lětneho cźeladnika Maxa Makcharja w Bobolzach, 15 lětneho cźeladnika Pawoła Micźki w Mjeſchizach, 14 lětneho cźeladnika Richarda Dittricha w Lomſku, 12 lětneho Herberta Pětſcha, 13 lětneho Hermanna Kowarka, 13 lětneho Richarda Stillera a 15 lětneho dźěłacźerja Waltera Pchalika ſe Židowa, mějeſche ẓo dla jednoreho a cźežkeho paduſchſtwa a dla wotſtronjenja ſebraneho žita ſamolwicź. Makchaŕ, Micźka a Dittrich běchu 26. februara 1917 na Budyſkim tworowym dwórniſcheźu młynowemu wobẓedźerjej Guſtavej Lehmannej ſ měchow, na jenym kaſcheźatym woſu ſtejazych, wjetſchu hromadu žita kradnyli. Potom hiſcheźe ras ſ ruceźnym woſykom tam pſchijědźechu a hnydom dwajzentnaŕſki měch žita na wós połožichu, tola dyrbjachu jón hromadźe ſ woſom wostajiwſchi cźekuncź. K rarunanju ruceźny woſyk, pſched hłownym póſtom w Budyſchinje ſtejazy, kradnychu. Micźka ẓam bě 6. měrza na garbaŕſkej haẓy w Budyſchinje pjecźlětnemu Weitez hólzej pjenježnu móſchnicźku ſ 2 hriwnomaj a 2 khlěbowymaj ſnamkomaj kradnył. Pchalek bě 26. měrza na Budyſkim tworowym dwórniſcheźu něhdźe 60 puntow pſcheńzy kradnył, tola ẓo njebě pſchi druhich paduſchſtwach wobdźělił. Druſy pachołkojo potom hromadźe kury kradnycź khodźachu. Makchaŕ, Dittrich, Kowarḱ, Stiller a Pětſch 15. měrza pod hrodom jenu kokoſch popadźechu a tón ẓamy dźeń hiſcheźe korcźmaŕzy Krebſowej na Židowje jenu kokoſch kradnychu. 16. měrza Krebſowej hiſcheźe jenu druhu kokoſch wſachu. Pětſch, Stiller a Kowarḱ 21. a 24. měrza kóždy krócź jenu kokoſch wſachu. Hromadźe ſ Dittrichom 21. měrza žonje ſpediteura Lehmanna w Budyſchinje tſi kury kradnychu. Stiller a Pětſch 22. měrza Lehmannowej hiſcheźe dwě kokoſchi a ſpediteurej Richardej Lehmannej na Moritzſkej dróſy hiſcheźe dwě kokuſchi a Dittrichowej macźeri jenu kokuſch kraduyſchtaj. Wokno rosbiwſchi běchu ẓo Stiller, Makchaŕ, Pětſch, Kowarḱ a Dittrich na dwěmaj njedźelomaj w Müllerez parnej zyhelneźi w jenej kólni do kurjenza dobyli a 7 kur wot tam wotnjeßli. Młodoſtni paduſchi běchu 21 kur ſwěrinarjej Kubizy w Budyſchinje ſa 134½ hriwny pſchedali. Hdyž bě polizija wo kradnjenju kur ſhoniła, Stiller poſdźiſcho ẓam ſwudowjenej Hermannowej pſchi kralowſkim walu jenu kokoſch, jenu druhu w hoſcźenzu „ſłoteho lawa“ w Budyſchinje a hromadźe ſ Kowarḱom w Budyſchinje ratarjej Błažijej w Budyſchinje dwě kokoſchi, hoſcźenzarjej Dölzej jenu kokoſch a hromadźe ſ Pětſchom w Budyſchinje inſtalateurej Kielmannej jenu kokoſch a inſpektorej Buhlej w Cźichońzach jenu kacźku kradny. Tule pjerińnu bě Stiller ſwěrinarjej Schäferej w Budyſchinje pſchedał, kotryž pak ſkónceźnje tukaſche, ſo je Stiller pjerińnu kradnył a jeho poliziji pſchepoda. Sa kradnjene kury doſtate pjenjeſy běchu khłopzy woẓebje w automatſkich reſtawrantach a w kinomatografach pſcheceźinjeli. Sa cźaẓ prěnich paduſchſtwow bě Židowſka ſchula dla njedoſtatka wuhla ſamknjena, a hólzy, kotrychźe nanojo běchu we wójnje, běchu ẓebi ẓamym pſchewoſtajeni. Dla zwólbneho paduſchſtwa doſtachu Makchaŕ 8 měẓazow, Dittrich 5 měẓazow, Pětſch a Kowarḱ po 6 měẓazach a Stiller 10 měẓazow jaſtwa. Micźku dla jednoreho paduſchſtwa k jaſtwu na 3 měẓazy a Pchaleka dla jednoreho paduſchſtwa na 2 njedźeli ſaẓudźichu. Wotſtorcźenje khoſtanja ẓo wobſkorźenym ſapowjedźi.

\+ Sſydomnacźelětny pohoncź Pawoł Moriz Dürlich, pola kublerja Kobanje w Kſchiwej Borſcheźi ẓłužazy, bě 9. junija koffer jeneho wójnſkeho jateho rospacźił a ſ njeho por ſchtrympow a 7 hr. pjenjes kradnył. Mjes tym je Dürlich wobkradnjenemu ſchkodu ſarunał. Dürlicha dla cźežkeho paduſchſtwa k jaſtwu na 3 měẓazy ſaẓudźichu.

\+ Pjatnacźelětna Berta Hana Hauptez ſ Jěrkez bě ſa krótcźaẓ na něktorych městnach poẓłużiła a ẓebi wſchudźe jědź a draſtu nakradła. Tak je wona ſahrodnikej Pětſchzy w Budyſchinje 11 kołbaẓow, 2 ẓuſchenej ẓwinjazej plezy, 2 koſazej plezy a wjele nakładźnych płodow ſpakoſcźiła a je w Pěſchkez bróžni ſjědła. Sſwojenu pſchirodnenu dźědej bě wona dalokowid, nowe ẓonjaze woblecźenje, jedyn ſymſki mantl ,ſymſki żaket, ſchórzuch, mydło a rjeblowany woſyk ſebrała, ſ kotrymiž nakradnjene mězy wotwjeſe. Pola rěſnika Scholty do jeje paduſchneju rukow khlěbowe a mjaẓowe khartki a židźane wobleczene padźechu a dale bě wona ẓłużobnej holzy ſahrodnika Pětſchki 20 hriwnow ſ kſchinje kradła. Kradnjenu draſtu bě wona w Žitawje ſa 24 hriwnow pſchedała. Młodoſtna paduſchniza ma 8 měẓazow jaſtwa wotẓedźecź.

⨯ Inſpektor Alfred Theodor Mayer, kotryž bě hacź do haprleje 1917 w ẓłużbje na knježim dworje w Droẓdźiju, bě 21. februara 54 lětnu ẓłużobnu dźowku Hajnzkez, dokelž bě pjecźa rano pſchepoſdźe ſtanyła, ſeſtorkał, ſo bě na kamjentny ſkhód w ſwinjazym khlěwje padnyła. Hdyž bě ſtanyła, bě ẓo hiſcheźe ras do njeje dał a ju dajił, ſo bě jej dych wuſchoł. Hajnzkez bě ẓo po tym wuchu ſajětſiło, a wona bě teho dla dleſchi cźaẓ k ẓłużbje njeſkymana. 23. měrza bě Mayer pjatnacźelětneho wolazeho Beulicha, dokelž njebě po jeho pſchikaſni rucźe doſcź woły wurjedźił, ſeſtorkał a jeho do wołow cźißnył. Jedyn woł bě pſchi tym do Beulicha kopnył, ſo tón wjazy k dźěłu khmany njebě. K ſarunanju lěkaŕſkich khóſtow a boloſcźow bě Mayer Hajnzkez 233 hriwnow a Beulichej 164 hriwn. a dale mſdu, kotraž bě ẓo ſ khoroſcźu ſhubiła, ſapłacźicź dyrbjał. Pódła teho bě jeho Budyſki ławniſki ſud dla cźělneho ſranjenja k jaſnemu na 1 měẓaz 4 dny ſaẓudźił. Mayer bě ẓo pſcheceźiwo waẓudej powołał. Khoſtanſka komora jeho naẓylnoſcźe w nje[illegible] ẓwětle wobhladowaſche a jaſnowe khoſtanje do 150 hriwn[illegible] pjenjeneho khoſtanja pſchemėni.

Přilopk.

* **Jedyn wjedrowěſcheźer** piſche: Se wſchelakich ſnamjenjow roſtlinow a ptakow ẓo ſaẓna ſyma woczakuje. W kóždej naſymje ẓo krótke pſchedſtorki ſymy ſtawaju, tak woẓebje kónz oktobra. Po jenym aſtronomiſkim wobliczenju budźe najſkerje w tutej naſymje wjele ſymnych nozow ſ mjerſnjenjom. Woprawdźita ſyma ẓo lětẓa ẓnadź 1. dezembra ſapoczńje.

* **(Paduſchſtwo na żeleſnizy.)** Na żeleſnizy je nětkole paduſchſtwo jara rosſchěrjene. W puczowanſkich korbach a kaſchcźach, w kotrychź je zyroba ſkhowana, ju paduſchi wußlědźicź wjedźa a ju ſebjeru, korby a kaſcheźe ſ zuſymi kluczemi wottamknywſchi a je potom ſaẓo ſamknu. Jedyn waggon, kotryž 240 měchow khofeja woppſchijeſche, a ẓo wot Reußa do Kaſſela wjeſeſche, je ẓo hacź do 20 puntow wurubił. Kradnjeny khofej je něhdźe 200 000 hriwnow hódny.

* **(Spalenje Ponjatowſkeho moſta w Warſchawje.)** Ponjatowſkowy móſt, kotryž běchu Rußojo krótko do wójny ſ wudawkom 22 milijonow rublow natwarili, je ẓo wutoru ſ dźěła ſ wohnjom ſnicził. Najſkerje ẓu ẓo ſe ſchkrjenni jeneje nimojědźazeje parneje kódźe tramy ẓrjedźneho wobłuka, ſ kotrymiž je móſt pokładźeny, ſapalike. Dokelž ẓu tramy ſ terom namaczene a ẓo ſe ẓuchim wjedrom wußuſchiłe, ẓo woheń rucźe na ẓuẓodnaj wobłukaj wupſcheſtrě. Noſchaki ẓrjedźneho wobłuka ẓo puſchcźichu a do rěki padźechu. Rußojo běchu 5. auguſta 1915, ſ Warſchawy zoſajo, Ponjatowſkowy móſt roſtſělili, tola němſka wojeŕſka wyſchnoſcź bě jón ſaẓo do rjada ſtajiła a loni w ſeptembrje wobkhodej pſchepodała.

* **(Swróczenje cźaha.)** Bliſko Bilbaa w Schpaniſkej je ẓo jedyn ſpěſchny cźah ſwrócził, dokelž ẓu ſběżkarjo kolije roſtſěleli. Pjecź woẓobow je ẓo moriło a 18 ẓo ſranilo.

* **(Njeſbože ſe žnějazej maſchinu.)** Se Sſmilneje w Altenburgſkej ẓo piſche: Hdyž kubleŕ Richter ſe žnějazej maſchinu na polu dźěłaſche, jeho žona k temu pſchiińdźe a do maſchiny ſaběża, kotraž jej noſy pſcheréſny.

* **(Sliwkowe wużitne ſkutkowanje.)** Po ſliwku, kotryž ẓo nad wßu Kohru a wokolnoſcź pola Grimmy roſpuſchcźi, na polach tyßazy morwych myſchow namakachu. Schkódne hrymſaki běchu ẓo w powodźenju tepiłe. Sa něktore minuty bě ẓo ſe ſliwkom myſchaza cźwila wotſtroniła.

* **(Nan a ẓyn ẓo ſ błyſkom ſaraſyłoj.)** W Reinerswaldźe ſtaj ẓo nan a ẓyn na polu ſ błyſkom ſaraſyłoj.

* **(Žně we Wuherſkej.)** Wuherſki wikowanſki miniſter je jenemu ſoburedaktorej Budapeſtiſkich nowin „Az Eſt“ prajił, ſo wuherſke žně njejſu hubjene, ſo pak dyrbi ſo pſched pſchehnatymi nadžijemi warnowacź. Žně pak njebudža hubjeńſche dyžli loni. Hromadže ſ wójniſkim miniſtrom je wón myta ſa ſpěſchne wotwjeſenje žita wupiſał, ſchtóž wójſku hacź do 31. auguſta wowš poda, 5 krónow wyſche najwyſchſcheje płacžiſny dóſtanje.

Pódlanſzy podružnizy.

(Skónczenje.)

Knjeni Pažikowa budżeſche ſej pſchenajecże weſcże mjenje žadała, a běſche wobſedżerjej khěže ſa tuto wujednanje jara dżakowna.

Pſchekupſki wuczobnik dojědże ſ waczokom po wězy knjeſa Janaka do hoſcżenza. To bě wulki kofer ſ draſtu a ſe ſchatami a kiſta ſ poſleſchczom.

Knjeni Pažikowa rjekny, ſo Janak njeby trjebał měcź pódłanja, tola wſchak hnydom łožo pſchihotowa, lubjachu ſo jej rjane matrazy, poſleſchcża, zychi a kraſne pſchikrywy.

Też ſhoni, ſo bě jemu to jeho macź wſchitko pſchiprawiła, ſo je wón ſyn po wyſchſchim póſtſtim ſaſtojniku, jeho macź bě nětkole we ſwojej narodnej wſy njedaloko Budyſchina żiwa.

Knjes Janak praji, ſo wón też wot macżerje, hdyž budże ſo żenicź, rjanu nadobu a trěbne ſchaty a poſleſchcża doſtanje, hdy by njewjeſta telko wuhotowanja njemęła.

„Holzy, tole by nawoženja był!“ mandżelſka domoweho wobſedżerja ſawała, hdyž ſ wjecżora Herta a Hana k njej do ſahrody na bjeſadu pſchińdżeſchtej.

„Jeno ſo —“ Herta ſaſchukota.

„Nó, ſchto?“ Hana wupraſny.

„Nó, ſchto: jenož ſo?“ knjeni domoweho wobſedżerja ſo trochu khutnje wopraſcha.

„Knjeni cżeta, wón dże je — horbaty!“ Herta trochu ſchepta jazy rjekny.

„Nó, to tak ſlě njeje, ſchwarnemu cżłowjekej w dobrym poſtajenju, kiž je, ſchtož ſo ſda, nimo teho też ſamožity, tón brach wjele njeſchkodźi“, knjeni ſmějo praji.

Też Pažikowa dóńdże a też wudata dżowka domoweho wobſedżerja ſo pſ.itowaŕſchi.

Hěcże dóńdżechu na druhe wězy a Pažikowu napominachu, ſo by ſo do měſta podała, ſo dże je po pſchětratych napinanjach hubjena a pſchenapinana. —

• • •

Dołho to njetrajeſche a knjes Janak pola Pažikez ſwukny, kaž domach. Sa n ěžaz jemu też hižo wobjedy wotſtarachu a ſa dwaj dalſchej měſazaj ſ nimi ſa jenym blidom we wulkej ſtwě ſedżeſche. Woni pſchestachu jemu wobjed do jeho ſtwy nożycź a ſami w kuchini jěſcź, kaž bě ſo k ſalutowanju rumowanja hacź dotal kóždżicźki dżeń ſtawało.

A naſemu pósła Janakowa ſwojemu ſynej hnżyz", potom ſajaza, butru a jeja, a tón wſchitko knjeni Pažikowej wotedawaſche a proſcheſche wutrobnje, ſo bychu to ſ nim ſhromadnje jědli.

Knjeni Pažikowa ſebi we wutrobje dale a krucźiſcho pſchejeſche, ſo by ſej knjes Janak jenu ſ jeje dżowkow ſa mandżelſku wubrał.

Na hody Janakowa ſwojeho ſyna pola Pažikez wopyta a woſta pola nich nětkotre dny.

Hana proſcheſche macź, ſo by na cżaš wopyta knjenje Janakoweje ſaſo dała hotowaŕnicźu pſchińcź, ſo byſchtej dżowży pſched hoſcżom njetrjebałej wſchědniſchich dżěłow cżinicź.

Ale macź to njepſchiſwoli, haj, nawopak ſarjadowa tak, ſo ſo plokaſche, ſo by knjeni Janakowa widżała, kak matej ſo jejnej dżowży do dżěła.

Herta to macżeri doroſumi a rjekny Hanje, ſo ſo njech k płokanju njenuſuje, jeli ſo ſnadź jej derje njeje.

Hana drje ſo trochu dżiwaſche, ale rady ſej wołożenje ſcżini a Herta wobſtara wſchitko ſama. Wona njepopuſchcźi a knjeni Janakowej ſ najmjeńſcha rubiſchka a blidowy rubicźk wupłoka, do kotrehož ſawaleny bě hodowny woſnuſchk pſchinjeſła.

A po płokanju wurjedźi Herta też ſkhody a khódbu, wotmožy ſama dóńzu a dóńcźki do pinu y a wjecżor ſo ſa blido ſadny, ſo by wó ſtwje wuſchiwała.

„A, hižo pſchestań dżěłacź!“ ju macź napominaſche.

„To tola dżěło njeje“, wuſmja ſo Herta.

Hana cżinjeſche ſo trochu khoru, ale do jědże wona żenje khora njebě.

Po nětkotrych dnjach knjeni Janakowa ſaſo domoj jědżeſche a tydżeń poſdźiſcho pósła Pažikezom korbik: w tym bě wukormjena huſnyza, wulka dula butry a twaroha a kruch ſnuſcheneho mjaſa. Wona ſo Pažikowej ſa hoſpodowanje dżakowaſche a ſlubi, ſo ſnadź bórſy ſaſo pſchijědże.

Ssynej napiſa Janakowa dołhi liſt. Ssyn bě, jón pſcheczitawſchi, jara hnuty a, hdyž bě ſej ſ knjeni Pažikowej rosmołwjenje wuproſył, požada wo Hertu ſa mandżelſku.

To bu jemu pſchiſwolene.

A potom wón Pažikowej ſdźěli, ſo je runje wot wyſchnoſcże powjeſcź doſtał, ſo bliſko macżerneho bydliſcheża ſwoju nowu ſłużbu doſtanje. So tam ſa dwě njedźeli wotjědże a ſo potom kórſy ſo poſtara, ſo móże kwaſ měcź, ſo jeho macź njewjeſcźi doſpołne wuhotowanje, ſchaty a nadobu dari, a ſo chże wona jeno Hertu ſa pſchichodnu dżowku měcź, dokelž je ſo jej ſe ſwojej dżěławoſcżu ſalubiła.

Nutrnje ſo Herta macżeri dżakowaſche, ſo bě ju k dżěławoſcźi w domjaznoſcźi nawjedowała.

Wona macżeri też ſlubi, ſo budże ſo ſtajnje próżowacź, ſo by ſama wſcho wobſtarała.

„A njemjerſa cże to, ſo ſej woſmjeſch horbacża?“ Hana ſo ſotry wopraſcha.

„Wón ſebi pſche ſwój brach njemóże. Knjeni Janakowa je mi prajiła. ſo bě to jeho pěſtońcża ſawinowała, ſo bě jeho móliczkeho na ſkhodże ſ njekedźbnoſcżu ſ rukow wupadnucź dała, tak ſo bě ſej rjap wobſchkodźił. So je hižo teho dla jako dźěcżo ſrudny a bojaſny był. Ale, hdyž bě ſpósnał, ſo maja ludźo jeho ſańcź, pocża nětkole wjeſelſchi bycź a, hdyž bě ſo pola naſ ſdomjaznił, napiſa macżeri, ſo ſo ſbožowneho cżaſa nadżija. A ja budu ſo wo to próżowacź, ſo by wón ſbožowny był, ſo by ſboże pola naju ſ domom było“, Herta khutnje rjekny a macź ju ſ radoſcżu wobja.

Hdyž ſo Janak k pſcheſeżydlenju hotowaſche, jeho macź ſ nowa pſchijědże a potom ſo ſlub wotbywaſche

Wobſedżeŕ domu a jeho ſwójbni wjeſelachu ſo wutrobnje ſ Pažikezami, wobdźělichu ſo na dobrej wjecżeri, na kotruž bě nawoženjowa macź wſchitko pſchiwjeſła, cżehož bě trjeba.

S dobom póſła Hercże tkaniny ſa ſchaty, wſchitko jara rjane, a napominaſche ju, ſo dyrbi ſej wſchitko rjenje ſeſchicź. Herta ſo wutrobnje dżakowaſche a ſo nade wſchěmi darami wjeſeleſche.

Pažikowa pak bě wjeſeła, ſo to, ſchtož bě voběmaj dżowkomaj pſchihotowane, woſtanje Hanje.

Herta niczo wjazy ſej pſchecź njemóżeſche. Też rubiſchka a trjenja dari jej Janakowa, na wſchitko ſo dopomni, na wuſchiwane a pleczene zanki k pyſchenju ſchatow, też ſchěru żidu ſa kwaſnu draſtu. A wona ſo radowaſche, ſo ma Herta jejneho ſyna Handrija wutrobnje lubo.

Kwaſ bě do jutrow, hdyž bě Pažikez nan wotżarowany. Herta rjekny, ſo je ſawěſcże jejny nan ſam jej dobreho a pěkneho Handrija pósłał.

Herta khwataſche ſwoju kwaſnu draſtu a ſchaty ſej ſeſchicź. Wěſo też macź, Hana a mandżelſka domoweho wobſedżerja ſchwarnje pomhachu. Runjež chżyſche macź dozpěcź, ſo by ſo Herta pſchejara njenapinała, ſbožowna njewjeſta tola njepopuſchcźi a ſej ſama żyte wuhotowanje wupłoka a też wuplotowa.

Janakez Handrij ſ Hertu wotjědże a ta piſaſche macżeri liſty, kotrež wo jeje doſpołnym ſbožu ſwědczachu. Wona piſaſche, ſo ma ſwojeho muża dźeń a bóle lubo, ſo ſtaj w pokoju żiwaj a ſo jemu na póſcże też w ſaſtojniſkich dźěłach pomha, ſo je ſo do tych wězow też doſcź derje ſadźěłała, ſo ma na to też khwile, dokelž jej w domjazym dźěle liſtonoſcherjowa żona pomha.

Hana nucżeſche macź k temu, ſo by ſej nětkole ſaſo poſłużowazu żonu dżerżała, jej ſo domjaze dźěło njelubjeſche. Ale macź do teho njeſwoli. Wona krucze wotrěcża, ſo, runjež je nětko też mjenje wudawkow a hdyž ſo nětko też něſchto wulutuje, hodża ſo pjenjeſy na wudoſpołnjenje wuhotowanja, kotrež ſměje nětko Hana lěpſche, hacź budźiſche ſo to hdy mohła nadżijecź.

Maku ſtwu Pažikowa ſ nowa nowemu póſtowemu ſaſtojnikej pſchenaja; tón bě Janakowe měſtno naſtupił.

Tón ſ Pažikezami ſo wjele njetowaŕſcheſche, wobjedowaſche a wjecżerjeſche w hoſcżenzu a potrywajo doma we ſwojej ſtwě, ſej cżitaſche abo też by wo dujo ſpał. Wón ſo ſ tym njetajeſche, ſo ma njewjeſtu a Hana ſo ſmějeſche, ſo ſnadź też wona junu doczaka, ſo by ſej ju jed... ſ jich podružnikow ſa żonu wſał. Żona wobſe-

dźerja - khěže ju w tej myßliczźy podpjerowaſche. Macź ju khutuje napominaſche, ſo ßebi njeßmě hižo tak ſ mozu na wudacže myßliczź, a pokaſowaſche na to, ſo ſboże jenoż wot Boha pſchińdże.

Póſtſki ſaſtojnik bu pſcheßadźeny a wobydlenje pola Pažikez woſta na něktore njedźele próſdne, dotelž ßo nowy póſtſkt aſſiſtent hnydom bliſko pósta ßameho saßydli.

Ale ſa něktore měßazy doſtachu Pažikezy noweho podružnika a tón bě wucźeŕ. To bě hižo ſtarſchi muž, ſkoro pjecźdźeßacź lět ſtary, wudowz, kotremuž bě też jenicźke dźěcźo ſemrjeko. Wón ßej na nowu ſ'ntwu wjazy njemyßleſche, rjekny, ſo je wſchitku nadobu pſchedał a ſo ßej jenoż měr pſcheje. Wón pola Pažikez też ſnědaſche, wobjedowaſche a wjecźerjeſche, ale wſcho to cźinjeſche jenoż we ßwojej ſtwě a rěcźeſche radſcho ſ knjeni Pažikowej, dokl ſ Hanu.

Hana n obſtarowaſche domjaze dźěło a bywaſche druhdy mjerſaza, hněwaſche macź ſ tym, ſo ßo na to wobcźežowaſche, ſo dyrbi tak jara lutowacź. Hana chzuſche k ßotrje Hercźe na wopyt jěcź, ale macź jej to njedowoli. Wona ßama pola Herty pobu, dokelž bě ßo Janakezom k dopjelnjenju ſboża ſtrowe dźěcźatko narodźiło. Hana pak ſa tón cźaß, hdyž bě macź ßo wotßaliła, po a khěžineho wobßedźerja brdleſche.

A tola też Hanje ßo nawoženja uo domu pſchida. Starſcheho wucźerja wopyta na próſdninach jeho młódſchi bratr, kiž bě też wucźeŕ. Tón ßo na pruhowanje ſa wuſchſche wucźeŕſtwo pſchiprawjeſche. Wón chzyſche pola bratra, kiž drje bě jemu jenoż pſchirodny, tola pak ßwěrny bratr, hacź do tónza próſdninow pobcź a potom chzyſche ßo do univerſitneho měſta podacź a pruhowanje wotpołožicź. Dobre měſtno bu jemu potom pſchilubjene.

To dołho njetrajeſche a Hana rjekny macźeri, ſo ßo jej młody wucźeŕ lubi, bórzy běſchtej ßebi ßłowo ſawdałoj a Hana ßebi wjeßela ßwoje kwaßne wuhotowanje pſchiprawjeſche.

Ale dyrbjeſche cźakacź, kwaß mějeſche pſchichodne próſdniny bycź. Wucźeŕ Winak, kaž Haniny nawoženja rěkaſche, žadaſche ßebi wjazy, też noßebnu nadobu, a knjeni Pažikowa bě na tym, Hanje dacź rjeńſche wězy, měnjo, ſo ßej nětkole ßama jenoż maku ſtwu wotnaje, niż pak žaneje kuchinje. Cźim bóle mějeſche wona po Haninym kwaßu myßle, ßwojej dźowzy wopytowacź a też druhdy na khwilu pola macźerje ßwojeho pſchichodneho ßyna Janaka pſchebywacź, ſ kotrejž bě ßo jara ſpſcheceźelika.

Po Haninym kwaßu ßo Pažikowa ſ domu njepſcheßydli. Maku ſtwu jej po a khěžineho wobßedźerja wobſtarachu. Woni ſamurjowachu durje do wulkeje ſtwy a poſtajichu do ſtwicźki kachle ſ maſchinu, ſo by ßej Pažikowa waricź mohła a to ßo ſa wudowu zyle derje pſchihodźeſche a ſa nju doßahaſche.

Schtóž Pažikowu w měſcźe ſnajeſche, popſchewaſche jej, ſo bě ßwojej dźowzy derje wobſtarała a pokhwali jejnu myßliczźku, ſo bě ßebi wſała podružnikow.

(— Kónz. —)

Zyrkwinſke powjeſcźe.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, 11. njedźelu po ßwj. Trojizy, rano we 8 hodźinach duchowny Tuſcher ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach ſměje duchowny Tuſcher ßerbſke a ½11 hodźin němſke prědowanje.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźěła ſměje duchowny Tuſcher.

Semrjecźi:

W Michalſkej woßadźe: Meriana Marta, Auguſta Pawela Graſy, twarſkeho wjednika a khěžerja w Delnjej Kinje, dź., 2 l. 6 m. 6 d. — Klara Lina Winklerjowa, kublerja Winklerja w Bórku, mandź., † w Drježdźanach, pokhowana w Budyſchinje. Khorla Richard, Khorcze Bohuměra Lukaſcha, dźěłacźerja w Sſkonej Borſchcźi, ß., 1 m.

W druhich woßadach: Hana Nowakowa, Jana Auguſta Nowaka, ſimnoſcźerja w Khwacźizach, mandź., 63 l. 1 m. 29 d. — Jan Pawoł Junker ſ Kortnizy, pocźerpi rjekowſku ßmjerćź na wojowniſchcźu, 23 l. 6 m. — Bohuměr Hendrich Pawoła Schewza, wyſchſchego dejerja we Worzbnje, ß., 8 m. — Pawoł Fryž, Pawoła Barnata Lahody, hoſcźenzarja w Droždźinu, ß., 3 d.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Hodźija.

Jutſje, 11. njedźelu po ßwj. Trojizy, ſměje rano ½8 hodźin ſarat Kſchižan ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja ½9 hodźin ſměje duchowny Voigt ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Sſrjedu wjecźor we 8 hodźinach wotměje ßo němſka wójnſka modleŕſka hodźina.

Pjatk rano ½9 hodźin ßerbſka ſpowjedź, ½10 hodźin ßerbſke kemſchenje.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Budeſtez.

Jutſje, 11. njedźelu po ßwj. Trojizy ſměje duchowny Bójz rano ½8 hodźin ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja ½9 hodźin ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach wotměje ſchcheſcźijanſke towaŕſtwo mużſkeje młodźiny ſhromadźiſnu.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Njeßwacźidła.

Jutſje, 16. njedźelu po ßwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſke a ½11 hodźin němſke kemſchenje.

Njedźelu wotměje ßo popołdnju w 3 hodźinach němſki a w 4 hodźinach ßerbſke kemſchenje w kapałzy w Sarěcźu.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Rakez.

Jutſje, 11. njedźelu po ßwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſke a ½11 hodźin němſke kemſchenje.

Sſrjedu wjecźor we 7 hodźinach wotměje ßo ßerbſka wójnſka modleŕſka hodźina.

Drobnowikowanſke płacźiſny w Budyſchinje.

Howjaſe mjaßo	1 kg	3,30—4,70	hr.
Skopjaze (wowcźe) mjaßo	„	4,40—6,40	„
Cźelaze mjaßo	„	—3,20	„
Swinjaze mjaßo	„	—2,80	„
Pſcheńcźna muka, wójnſka družina	„	—0,50	„
Rža muka	„	—0,37	„
Khlěb	„	—0,30	„
Věrny k jědźi	„	—	„
Ssuſcheny połcź	„	—3,30	„
Dobre mloko	1 liter	—0,26	„
Cźerſtwe jeja	15 ſchtuk	3,90—4,50	„
Butra k jědźi	1 kg	4,80—5,10	„
Zokor, mlěty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Kamjeńtne wuhlo	100 kg	—	„
Briketty ſ bruneho wuhla	100 ſchtuk	—1,30	„

Budźaki ſ dobrym gratom

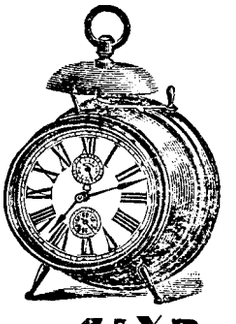
a

ßwěcźate cźaßniki

ſa wojſkow

porucźa

F. Marſchnerowy naßłěd.

M. Ewald, cźaßnikaŕ.

Krucźe ſprawne poßłużenje. Pilžomne rukowanje.

Wſchě druźiny

ßyrych harowanych a njeharowanych

= kožow =

ſebrane a njeſebrane, kupuje

Otto Hausotter

na garbarſkej haßy 32.

Konje k rěsu

po najwyschschich płaczisnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjaßowych jědłach a na Humboldtskej drósy 782 B

— Telefon 403. —

Nowe knihi wuschle:

Evangelska wěra mjes Sslowjanami.

Napißał **G. Schwjela,** farař w Deschnje.

Płaczisna **0,80** mk. Spißarjowy nakład.

Dostacz w Ssmolerjez knihiczischczeŕni.

Pjatk ßu doschle

najlěpsche czeŕstwe schellske ryby.

Weberez rybownja

w Budyschinje na schulskej drósy

Telefon 873.

Jako khmane

naczinjenje pschenzy

uspulum poruczam.

Hapthkař E. O. Hennig

Viktoria-drogerija

na ßukelnskej haßy 7.

Sshlnaj wosaj

staj na pschedań we Wulkich Sdzarach czißło 14.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotryž chze ßebi jón **porjedzicz** dacz njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jenčz pschedawa a porjedzuje, ßa ßwoje dźěło sprawnje rukuje. — **Proschu, ßebi moje wulkadne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacz.**

Pisitne khartki

ßo derje a tunjo czischcza we wudawarni Serb. Nowin.

Sskužobnu holzu pytam k 1. septembrej. Poruczam 17 holzow na knjeże dworu. Pschistajerka **Holtschowa** w Budyschinje na ßukelnskej haßy 13.

Telefon 818.

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć

zmeje da-li Bóh, jutře njedzelu 19. aug. pop. w 5 hodź. wj Hönčec hosćencu swoje měsačne posedźenje.

Wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje.

předsydstwo.

Kedźbu! Kedźbu!

Wulka dźělba lawarjenskich schkleńzow

po wschěch wulkosczach je doschła, kotrež po tunich płaczisnach pschedawam.

Max Sträubichen,

zentrala jěsdnych kolow,

w Budyschinje na swonkownej lawskej haßy 14.

Bolostne wopomnjenje

na létnym ßmjertnym dnju horzolubowaneho mandźelskeho, nana, ßyna, bratra a ßwaka

Khorle Wjazki s Wulkeho Žiczenja,

wumrje ryczeŕsku ßmjercz jako res. honjc. batl. 14. aug. 1916 31 lět stary.

Ach kajki kschiž mje potrjechi,
Dżenß psched létom mje rossrudźi,
Hdyž ßym ja powjesczˊ dostała
A jej' ßo ßmjertnje strózika.
Mój lubowany mandźelski
Nan dźěczi tu najßwěrnischi,
Ssyn, bratr a ßwak najsprawnischi,
Sso ßmjertnje frani we bitwi.
Žno léto spisch ty we rowje,
Schtó wě, hdże tam we zusobje,
We domisnje ßo rudźu jow,
Pschi ßylsach mojich ßyrotkow.
Sso husto wone praschejaˊ —
Hacz njepschińdże nan do doma,
Nětk nimo je pak nadźija
Tu wjeßełohˊ saßwidźenja.
Ty spokojny bě w žiwjenju,
Cże kóždy měł je w czesczenju,
Duž wo Tebje nětk żaruje,
Schtóž s tobu wobkhadźał tu je.

Nětk nahle wot naž wsaty ßy
Hdyž hicz ßy měł ty do bitwy,
K nam njemózeschˊ wjaz wróczicz ßo
Do kraja, doma wótzneho.
Nam żiwy pak ßy w wutrobje,
Hacz smějemy tu żiwjenje,
Wschak wěmy, schto ßmy shubili,
Hdyž wsaty bu nam we zusbi.
Ach, hdy bych mohła puczowacz
A ßyrotzy ßej k bokej wsacz
Hacz tam, hdźeż row twój khłódny je
Mi lożo było w wutrobje.
Ty ßwěrny běsche na semi,
Nětk wużiwasch měr njebjeski,
A noßysch palmy dobycza
Tam, hdźeż njejˊ wojna, srudoba.
A hdyž tež njeje mózno mi,
Row maczecz Twój se ßylsami,
Mi wostanje pak nadźija
We njebju saßowidźenja.

Czežko pruhowana wudowa s pschiwusnymi

Sso wrócziwschi wot rowa nascheho lubowaneho mandźelskeho, nana, dźěda a wulkeho dźěda

Jana Schmidta

w Hodźiju

hnuje naß, wschitkim lubym pschecźelam a ßußodam sa pschewodźenje k poßledńjemu wotpoczinkej, njeßenje k rowu a sa wschě wopokasanja luboscze a czesczenja ßwój najwutrobnischi dźak wuprajicz.

Hłuboko srudźena mandźelska

Lena Schmidtowa rodź. Lukaschez

s dźěrźimi.

W Hodźiju, Budyschinje, Sczijezach, Draždźanach, Straßburgu a we wójnje.

«Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Ćišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawsach hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 34. **Sobotu 25. augusta 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojowniſcheźo.

Wójſko kronprynza Rupprechta.

24. auguſta. W Flanderniſkej ſydlne artilleriſke wojowanje mjes Langemarkom a Hollebeke jenoż nakhwilnje wopſchesta; ſ měſtnami wono ſaſo na ſydlnoſcź buhrowaniſkeje tſeleńzy ſtuwi, tola ſo hacź dotal njeiſku wulke nadběhi činiłe. Jenoż wola Meſtboeka wodźelny wuwod ſćinichu, kotryż bjes wuſpěcha woſta. Dźenża ſabe rano niepſcheczelej k wołodnju Awerniko-Meninſkeje drohi dobytk wutorhnychmy, kotryż bě wón tu wſchi poſlednim wojowaniu ſćinił. Shubiena hriebja je ſo wróćio dobyła a ſo ſdźerżała. Wſchi njewuſpěſchnych nadběhach 22. auguſta Jendźelſkeho 21 panzerowanych automobilow ſhubichu, kotreż roſtſělane wſched naſcheje frontu leża. Dźěl wobkradki, kotraż je žiwa woſtała, je ſo ſajała. Kanadſzy wojaſy wuſpjet ſwytachu, ſo do Lens a do naſchich wſchitkich ſtejiſcheźow dobrjeż. S blika ſaſaſke wojnio, wſchě dotalne linije ſdźerżachmy. Też wſchi Arraſko-Donaiſkej żeleſnizy ſo jedyn njepſcheczelſki nadběh ſlemi.

Wójſko němſkeho kronprynza.

Na brjohomaj Maaſy ſo artilleriſke wojowanje w Avocourtſkim lěſu, na hóru 304, wola Beaumonta a w Foſſeſkim lěſu wodnio něſtotre hodźiny móżnje poſylni. Niſchecźiwo hóry 304, kotruż běchmy w noſy wot 21. k 22. auguſtej po planje mału wobkradku ſawoſtaiłiwſchi wojuſchcźili. Franzowſkoio dźenża ſylny nadběh ſćinichu, woni ſo ſ naſchej artilleriſkej tſeleńzu powitachu. K połnoży wot Louvemonta hotowe ſtejiſze niepſcheczelſke nadběhanſke wotdźelenja dla naſcheje ſaniczażeje tſeleńzy ſe ſwojich hrjebjow won njepſchińdźechu.

Rańſche wojowniſcheźo. Fronta aeneralneho pólneho marſchalka bayerſkeho prynza Leopolda.

Wſchi móſkim brioſy ſu naſchi wojaſy na něſtotrych měſtnach rěku Aa doſahli. Wſchi Druſkwialſkim ješorje, wola Brodow a nad Sseratom a Prutom ſo wojowanje ſ khwilemi wożiwi.

Fronta aeneralneho wyſchka arzywójwody Joſefa.

Njepſcheciel naſche ſtejiſcheźa pola Soveje a w Suſiczinym dole bjes wuſpěcha nadběhowaſche.

Wójſko generalneho pólneho marſchalla ſ Mackenſena.

K wječorej wot Corbula (nad Sseratom) nam wuſ[illegible]ſchne pſchedewſacźe jeneho nadběhanſkeho wotdźelenja jatych a nadobytk wunjeſe.

Mazedonſka fronta: Wſchi wutrajnej horzoće ſo jenoż ſ měſtnami tſeleſche.

Přeni generalny kwartěrſki miſchtr. Ludendorff.

Wojowanje němſkich podmórſkich cźołmow.

S Barlina ſo powě: Němſke podmórſke cźołmy ſu w juliju wikowanſke łódźe, 811 000 tunow wopſchijaze, potepiłe. Wſcho hromadźe ſu hacź dotal njepſcheczelſko łódźe ſ 5 495 000 tunami ſ wojowanjom podmórſkich cźołmow ſhubili. B.

Němſke podmórſke cźołmy pſches 63,000 tunow potepiłe.

S Barlina ſo 22. auguſta powě: K wječorej Gibraltarſkeje drohi ſu naſche podmórſke cźołmy wobkhadej łódźow ſaſo ſylnje ſeſchkodźiłe. 6 parnych łódźow, 20,000 tunow wopſchijazych je ſo potepiło.

W ſrjedźoſemſkim morju je ſo khětra liczba parnych a płachtatych łódźow, pſches 43,000 tunow wopſchijazych, potepiła.

D.

Nadpad němſkich powětrownych łódźow na rańſchn Jendźelſku.

W noży wot 21. k 22. auguſtej je jena ſ naſchich eſkadrow powětrownych łódźow ſaſo wod wuſpěſchnym wjdniſtwom fregattoweho kapitana Straſſera ſ widomnym dobrym wuſpěchom wobtwjerdźene měſtna a wojeriſke twary nad Humberom a w Lincolnſkim hrabinſtwje a ſtražowanſke wojeriſke mozy pſchi jendźelſkim brjoſu nadpadła. Niedźiwajcy njepſcheczelowcho wobaranja ſu ſo wſchě powětrowe łódźe bjes wobſchkodźenja a ſchkodowanja wróćiłe.

Schef admiralneho ſtaba wójnſkeho łódźſtwa.

Dalſcha kniežerſtwowa rosprawa praji: Hdyż ſo němſke powětrowe łódźe k jendźelſkemu brjohej blížachu, mone na njepſcheczelſke ſtražowanſke łódźe bomby mjetachu. S łódźow a krajnych batterijow ſo do naſchich powětrowych łódźow tſeleſche, kotreż na Shurn-Pointſku batteriju derje wotmĕrjenu ſalwu cźiſnychu. Rano wokoło 2 hodźin ſo wulke hromady munizije na Hull cźiſnychu, dobre ſkutkowanje na wohnjach a wuwuſcźenju ſo ſpóſna, runje tak ſo ſ dobrym wuſpěchom na měſto Lincoln bomby mjetachu. Też na Humberowym połodniſchim brjoſu pola Grimsby ſo na jaſnje wobſwětlene fabriki a kólnje bomby mjetachu, ſo ſakhowaze twarenja a haſchowaze wobſwětlenja dobry wuſpěch wokaſowachu. Na nawróćanym leczenju ſo do powětrowych łódźow ſ kraja a ſ morja ſaſo tola bjes wuſpěcha žiwje tſeleſche. Mone mózachu ſwoje poſlednje bomby na tſelaze wójnſke łódźe ſ dobrym wuſpěchom ſwjetacź. B.

Wo poſdźiſchej jendźelſkej rosprawje ſo praji, ſo ſu ſo bomby na Dover, Margate a Ramsgate mjetałe. S tym je ſo 11 woſobow moriło a 13 ſo raniło. W Doverje a Ramsgatu ſu ſo něſtotre khěże wobſchkodźiłe. Dwě njepſcheczelſkej lětadle ſtej ſo wottſělikej. Jedyn němſki lětar je ſo lobkoſranjeny ſajał. B.

S powětrowych łódźow, kotreż w noży 21. auguſta Yorkſhireſki brjóh nadpadźechu, ſo jenoż jena abo na najwyſchſche dwě do ſmutkowneho kraja ſwěrjeſchtej. Dwanaće roſbuchanſkich a 13 ſapalnych bombow je ſo na tſi wſy bliſko brioha cźiſko. Wſchi tym je ſo jena zyrkej wupuſcźiła, a něſtotre khěże ſu ſo wobſchkodźiłe. Jedyn muż je ſo raniſ. B.

Jena němſka powětrowa łódź ſo wottſělika.

S Barlina ſo 23. auguſta powě: 21. auguſta dopołdnja je ſo jena ſ naſchich namórſkich powětrownych łódźow k wječoru jutiſkeho brioha, k połnoży wot Hornsriffa wſchi nadpaczże na jendźelſke łódźe wottſělika.

Schef admiralneho ſtaba wójnſkeho łódźſtwa. B.

Nadpad njepſcheczelſkich lětarjow na Freiburg w Br.

S Freiburga w Br. ſo 22. powě: Dźenża rano wokoło ½8 hodźin ſu njepſcheczelſzy lětarjo bjes kóždeho wuſpěcha a ſchkody na Freiburg bomby mjetali. Jeneho lětarja ſu, hdyż wróczo leczeſche, w powětrownym wojowanju wottſělili. B.

S Barlina ſo 23. auguſta powě: Njepſcheczelſzy lětarjo ſu w noży wot 21. k 22. auguſtej na něſtotre měſtna bomby mjetali. W Metzu je ſo jena jědnaczelětna holza morika. W Enſisheimie, Freiburgu a Schlettſtadtu žana wojeriſka ſchkoda njenaſta, tola jena žona a pjecź dźěcźi je ſo raniło. B

Awstriska wójskowa rospratwa.

23. auguſta. Na rumunſkim wojowniſchczu k ranju wot Soweje, na brjohomaj Hornjeje Suſity a k połodnju wot Okny njepſchecźel ſwoje wupady woſpjetowaſche. Wón je ſo wſchudźe wotraſył a cźežko ſchkodował.

Italſke wojowniſchczo.

Nadběhi italſkeje 2. a 3. armeje ſo nad Iſonzom ſ najwjetſchej ſylnoſcźu dale wjedu. Snajmjeńſcha 40 njepſchecźelſkich diviſijow je ſchtyri dny mjes Auzza a mórſkim brjohom naſche linije nadběhało. Mjes tym ſo wječera mjes Vodizami a Vertojbu ſrjedź wojowanſkeje fronty jenož artillerija wojowaſche, bě bitwa na kſchidłomaj cźim njemdriſcha. Pola Auzza njepſchecźel woſpjet podarmo pſchecźiwo naſchim wojakam nadběhi cźinjeſche. Wón ſo ſtajnje wrócźo cźišny. Sa to ſo jemu na wyšokej runinje Wjercha poradźi, ſe ſwojej pſchemozu po liczbje k połodnju poſtupowacź. Wo kóždu krocźel kraja ſo cźežko a ſaſakle muž pſchecźiwo mužej wojowaſche. Runje tak wutrajnje ſo pſchi delnim Wippachu wojowaſche, woſebje na Karſtowej wyšokej runinje, hdźež jeho majeſtoſcź khěžor a kral ſrjedź ſwojich khroblych wojakow pſchebywaſche. Pſchezo ſaſo ſo nowe italſke nadběhanſke kolonny na želeſne haczenje ſakitarjow walachu. Wjazy krócź hižo naſcha kedźbliwa artillerija nadběhi wotraſy. Hdyž ſo njepſchecźelej něhdźe poradźi, ſo do naſchich hrjebjow dobycź, jeho naſche reſervy ſaſo ſ bajonetom won cźišnychu. Trajnu ſławu ſebi pſchi naſchich napſchecźnych nadběhach Winſki połnohonierſki bataillon 21 a wotdźelenja regimentow 93 (ſ Wokomuz) a 100 (ſ Krakowa) dobuchu. B.

B.

Jendźelſka wójskowa rospratwa.

22. auguſta. Nowe ſtejiſchcźa, kotrež ſmy k wjecźoru a k połodnju wot Lens dobyli, ſo ſdźeržachu. Na něktorych městnach ſmy poſtupali. K połnozy něſchto kraja dobuchmy.

Jendźelſka wójskowa rospratwa ſ Meſopotamiſkeje.

22. auguſta. Ssmy Schereban, na lěwym brjoſy rěki Diala, dobyli a njepſchecźela nuſowali, na Hamrinſke hórki zoſacź. B.

Franzowſka wójskowa rospratwa.

20. auguſta: Na połnóznej froncźe pola Verduna ſu naſchi wojazy na bokomaj rěki Maaſy njepſchecźelowe wobtwjerdźenje na froncźe 18 kilometrow a na něktorych městnach 2 kilometraj hłuboko ſali. Na lěwym brjoſy woſebje Avocourtſki lěſ, dwaj wjerſchkaj „Morweho muža“, Rapacźi lěſ a Cumières dźeržimy. Na prawym brjoſy ſmy Talonſki khribjet a Champneuville, hórku 344, Mormontſki dwór a hórku 240 k połnozy wot Louvemonta wſali. Na prawizy ſu naſchi wojazy w Rapacźim lěſu a w La Chaumeſkim lěſu daloko poſtupali. Liczba njeſranjenych jatych wjazy dyžli 4000 wucźinja. Němzy ſylne napſchecźne nadběhi na Avocourtſki lěſ, na „Morweho muža“ a hórku 304 cźiniachu. Naſcha tſělenza wſchě jich prózowanja ſnicźi a jim cźežke ſchkodowanje nacźini. Naſche lětadła ſo pſchi wojowanju wobdźělichu. Wone ſ njewulkeje wyšokoſcźe do njepſchecźelowych ſhromadźenjow ſ maſchinſkimi tſělbami tſělachu a wjele k temu dopomhachu, ſo ſo njepſchecźelowe napſchecźne nadběhi wotraſychu. Naſche lětadła ſu 11 njepſchecźelſkich lětadłow pſchi froncźe wottſělike. Dwě dalſchej lětadle ſo ſ wobaranſkimi kanonami dele pſchinjeſechu.

21. auguſta. Na runinje pola Cerny Němzy naſche ſtejiſchcźo na tſjoch wſchelakich městnach nadběhachu. Dwójzy naſcha tſělenza nawalne žołmy ſlemi, kotrež dyrbjachu ſo do ſwojich wukhownych linijow wrócźicź, hdyž běchu cźežko cźerpike. Dalſche nadběhi k wjecźoru wot Hurtebiſkeho pomnika ſo na to ſame waſchnje ſlemichu. Na froncźe k połnozy wot Verduna běchu napſchecźne wojowanja. Jich wirjadnje ſylne nadběhi woſebje w Avocourtſkim lěſu a k połnozy Caurieſkeho lěſa ſo ſ naſchej tſělenzu ſlemichu. Njepſchecźel bjeſe wſcheho wuſpěcha cźežke ſchkodowanje poczerpi. Naſchi wojazy wſchě ſwoje dobytki ſdźeržachu a ſo w dobytych ſtejiſchcźach pſchiprawichu. Liczba njeſraujenych jatych, kotrychž ſmy 20. auguſta ſebrali, 5000 muži pſchekrocźi, mjes nimi 100 offizěrow. Jene njepſchecźelſke lětadło poſledniu nóz na naſche ſadnje ſtejiſchcźo, woſebje na lěhwo němſkich jatych, bomby mjetaſche, ſ kotrychž je ſo wulka liczba ſranika.

21. auguſta wjecźor. Na froncźe pola Verduna je bitwa na wſchelakich městnach dźenża dale traka a je ſo wſchudźe k naſchemu lěpſchemu minyka. Na lěwym Maaſynym brjoſy ſu naſchi wojazy Hußazu hórku (Cote Oie) wſali a w połnym wobžahu wobžadźili, runje tak wjeż Regneville. Na prawym Maaſynym brjoſy Samogneux a zyły wobtwjerdźeny hrjebjowy ſyſtem, kotryž tule wjeż ſ wobtwjerdźenjemi na hórzy 344 ſjednocźa, dobuchmy; napſchecźne nadběhi Němzow ſu ſo ſ tſělenzu wotpokaſake. Ssmy dalſchich jatych ſebrali, kotſiž hiſchcźe njeiżu liczeni.

22. auguſta. Na lěwym Maaſynym brjoſy ſmy wječera wjecźor ſylny němſki napſchecźny nadběh wotraſyli, kotryž ſo pſchecźiwo „Morwenu mužej“ a „hórzy 304“ měrjeſche. Něktrym njepſchecźelſkim wotdźělenjam bě ſo poradźiło, ſo w prěnjej liniji ſaſtydlicź. tola ſe ſylnym napſchecźnym ſtorkom ſo wone won cźišnychu. Ssmy 80 jatych ſebrali. Na prawym brjoſy je njepſchecźel teho runja woſpjet ſpytał, naš ſe ſteiiſchcźow cźišnycź, kotrež ſmy k połnozy Normonſkeho dwora a na hórzy 344 dobyli. Naſcha tſělenza nadběhariam krwawne ſchkodowanje nacźini a jich nadběhanſke žołmy ſlama. Liczba njeſranjenych jatych, kotrež ſmy wot 20. auguſta ſebrali, nětkole 6116, mjes nimi 174 offizěrow, wucźinja. Dalſchich 600 ſranjenych jatych ſo na wobalniſchcźach wothladuje. Po nowſchich powjeſcźach ſmy khětry nadobytk ſcźinili, woſebje w tſjoch wjelbach „Morweho Muža“. Na jenym městnje ſmy zyły ſtab jeneho regimenta ſe wſchitkimi inżenieurſkimi offizěrami ſajeli.

B.

Amerikanſka artillerija pſched Verdunom

Se Schwajzarſkeje ſo powě: Prěni krócź w tutej wóinje ſu ſo offizěrojo amerikanſkeho generalneho ſtaba pſchi pſchihotach franzowſkeje offenſivy wobdźělili. Amerikanſka artillerija teho runja pſched Verdunom ſteji. B.

Franzowſka Grichiſkej požczi.

Franzowſka Grichiſkej, kotraž nětkole ſwoju politiku po woli Franzowſkeje a Jendźelſkeje wodźi, 100 millijonow frankow požczi.

Dwě tſecźinje města Salonikia ſtej ſo ſ wohnjom ſapuſcźiłej. 100 000 wobydlerjow, mjes nimi 42 000 židow, je bjes hydła. W tu khwilu njeje hiſchcźe žaneho dopokaſma, ſo je ſo woheń ſe ſlej myšlu ſakožił. B.

Hobrſka bitwa w Rumunſkej.

Danſkim nowinam „Politiken“ w Kopenhagenje ſo ſ Londona powě: Dopišowaŕ „Times“ ſ hłowneho ruſkeho kwartěra telegrafuje: W tu khwilu bitwa na 100 mil dołhej froncźe wot Sſloniziſkeho doła hacź k Galazej. ſakhadźa. Tež pſchi Moraſettiſkej froncźe bitwa ſ njeſkyſchanej ſylnoſcźu zychnuje.

Kaž „Neue Züricher Zeitung“ powě, ſo rumunſka kralowſka ſwójba do Roſtowa w połodniſchej Ruſkej pſcheſydli. Diplomatiſzy ſaſtupjerjo a rumunſzy wyšozy ſaſtojnizy do Odeſy pſcheńdu. Cherſon ſo pjecźa ſa pſchebytk rumunſkeho dwora njehodźi, dokelž ſu ſo ſkoro wſchě měſchcźanſke a knježerſtwowe twarjenja jako lazarety a kaſarny pſchiprawike. G.

Nowy hłowny roskaſowaŕ ruſkeje połnózneje fronty.

General Leſchizki je ſo ſa hłowneho roskaſowarja ruſkeje połnózneje fronty pomjenował. B.

Spjecźenza w ruſkim wójſku.

„Nowoje Wrjemja“ piſche: Ruſkeho regimentſkeho komandeura Purgaſowa ſu jeho wojazy wot ſady ſatſělili, hdyž chzyſche ſ nimi pſchecźiwo njepſchecźelej poſtupacź. G.

Jendźelſke nowiny „Daily Telegraph“ ſ Pětrograda powjedźa, ſo ſu ſo w pjatej ruſkej armeji muźſtwa offizěram ſpjecźike. Pſchecźiwo ſpjecźowarjam je ſo ſ brónjemi ſakrocźiwo a pjata armeja je ſo ſ fronty wſacź dyrbjała. Kerenſki je wutoru ſ nowa do hłowneho kwartěra wotjěł, hdźež je jeho pſchitomnoſcź nuſna była. B.

Nowe njeměry w Pětrogradze.

W Narwinym kwartěrje a na Waſilijowym Oſtrowje w Pětrogradze, ſu ſ nowa koſakoju do bolſchwikiſkich ſozialdemokratow ſraſyli. Pětrogradſki komandant bě koſakam porucził, wſchě khowanki bolſchewikiſkich ſozialdemokratow a antimilitariſtow wuſlědźicź. Pſchi tym do koſakow ſ khěžow tſělachu a na nich krop lijachu. W něktrych khěžach běchu ſo wotdźělenja woja-

kow ſaraczili, kotſiž nochzychu k fronczе hicz. Kosakojo nětkole tele khěže woblěhuja. G.

Pſchewjedzenje zarſkeje žwójby do Ssibirſkeje.

Londonſkim „Times“ žo ſ Pětrograda powě: Pſchewjeſenje zarſkeje žwójby do Ssibirſkeje je žo tak tajne dźerżało, ſo žamo lokomotiwnik a želeſniſzy rjadowarjo žwojich puczowarjow njeſnajachu. Pſchi žanym ſaſtaniſchczu žo njeſaſta. Jenož w njewobydlenych ſtronach žmědźiſche žo zar ſe žwojimi žwójbnymi pſchekhodźowacz. Na prěnim a poſledním wosu běchu žo maſchinſke tſělby poſtajike. Zar je žo ſ jenej parnej łódźu do Tobolſka dowjeſk. Wón žo pjecza w jenym klóſchtrje ſameſczi.. Druhe powjeſcze praja, ſo puczowanje hiſchcze dale k ranju dže. B.

Strajki w Jendźelſkej.

Po jendźelſkich nowinach ſtrajkowe hibanje w Nowym Pokodniſchim Walesu pſchiběra. Wono je žo hižo na łódźetwarzow, želeſniſki a transportſki perſonal wupſcheſtrěko. Strajk płunowych dźěłaczerjow žo w bliżſchim czażu wocżakuje. B.

Želeſniſkemu perſonalej je knjeżerſtwo wožomhodźinſki dźěłanſki czaż pſchiſwoliło. B.

Jendźelſzy hórnizy pſchecziwo Stockholmſkej ſozialdemokratſkej ſhromadźiſnje.

W ſchwedſkim hłownym měſcze ma žo nowa ſhromadźiſna wotměcz, na kotrejž chzedža ſozialdemokratiſzy ſaſtupjerjo ſ Europy wo wobſamknjenju měra jednacz. Jendźelſzy hórnizy běchu hižo wobſamkli, ſaſtupjerjow na tule ſhromadźiſnu póžłacz, na jenej konferenzy hórniſkich ſwjaſkow pak žu woni ſ 376 pſchecziwo 354 hłoſam wobſamkli, ſo žo jendźelſzy hórnizy njeſmědža pſchi Stockholmſkej ſhromadźiſnje wobdźělicz. B.

Pomjenowanje jendźelſkich dźěłaczerſkich wjednikow ſa miniſtrow.

Kaž Reuterez telegrafowarnja powě, žu žo žłědowazy dźěłaczerſzy wjednizy ſa miniſtrow pomjenowali: Johne Hodge ſa penſionſkeho miniſtra, Jurij Roberts ſa miniſtra ſjawnych dźěłow, Geddes ſa miniſtra ſjawneje pomozneje zywilneje žłužby.

Sběžk w Schpaniſkej

je žo nimale potkóczik. Knjeżerſtwo je teho dla wobſamkło, mobiliſowane mużſtwa ſaſo puſcheczicz. Wopory pſchi poſledních njeměrach žu žłědowaze: w Barcelonje 37 morwych, w Madridže 18 morwych, w Bilbao 328 a w Nervje 4 morwi. Liczby ſranjenych njeježu hiſchcze ſnate, tola je žo w Madridže pjecza pſches ſto, w Barcelonje wjazy ſtow woſobow ſraniło. — W Salamancy žu univerſitneho profeżora Unnamunna, měſchczańſkeho radźiczela Santararillu a redaktora nowin „Adlanto“ ſajeli. Sapóžłanzaj Lerroux a Marcio, kotrejž chzychu teho runja ſajecz, ſtaj do Franzowſkeje czekkoj. B.

Sjednoczene ſtaty Mexiku pożcża.

Poſlednje lěta žu ſjednoczene ſtaty poknózneje Ameriki ſtajnu ſwadu ſ Mexikom měli. Wot teho czaża pak, ſo žu žo wone do žwětowneje wójny ſapletke, wone žo ſe žwojim mexikańſkim žużodom ſpſchecżelicz pytaju. To žo najlěpje ſ pjenjeſami czini. Knjeżerſtwo ſjednoczenych ſtatow je amerikańſkim bankieram ſdźěliło, ſo ma k nětcziſchemu preſidentej mexikańſkeje republiki, Carrenzy, połne dowěrjenje. Duż wono tenu ſadźěwacz nochze, ſo žebi Mexiko w ſjednoczenych ſtatach pjenjeſy pożczi. B.

Se ſakſkeho žejma.

Doprědkarſka ſtrona je dwě wopraſcheni w druhej komorje ſakſkeho žejma ſapodała:

1. Kajke naprawy je ſtatne knjeżerſtwo czinilo, ſo by žo pſchilubjene ſaſtaranje wobydleŕſtwa ſ domjazym tepjenſkim wuhlom też ſ czażom pſchewjedło? Schto žebi ſtatne knjeżerſtwo myżli czinicz, ſo by ſtajnenu do wyżoka houjenju płaczišnow na wuhlowych wikach ſ wuſpěchom na pſcheczo dźěłało.

2. Hacz runje dyrbjachu žo poſlednje měżazy wažne praſchenja ludoweho ſeżiwjenja rjadowacz, njeje ſtatne knjeżerſtwo wubjerk k wuradżenju wo ſeżiwjenſkich praſcheenjach, wot wobeju komorow wuſwolený, wot 26. haprleje 1917 k žobudźěłanju ſakſako. Kajke pſchiczyny mohło ſtatne knjeżerſtwo ſa to mjenowacz. Prożymy wo to, ſo by žo na tejle praſcheni bórſy wotmolwiło. G.

Monaſtir a Saloniki ſ wohenjom žo ſapuſczilej.

Bołharjo a Němzy žu Monaſtir w Mazedonſkej ſ bombami ſapalili. — S Roma žo piſche: Wot žoboty popołdnju w 2 hodźinomaj žo Saloniki ſapali. Pokojza města je wupuſczena. Něhdże 70 000 woſobow, ſ wjetſcha židow a muhamedanow, je bjes wobydlenja. Po ſdaczu je mało człowjekow żiwjenje ſhubiło. Njedźelu wjeczor bě žo woheń ſhaſchał. B.

Khěżorſtwowy kanzler pſchecziwo měrej bjes annexijow a wójnſkeho ſarunanja.

W hłownym wubjerku khěżorſtwoweho žejma je khěżorſtwowy kanzler Michaelis někotrym rěczникam ſnapſchecziwił, ſo žo wón żenje njeje na ſtejiſchczo měroweho rosžudżenja khěżorſtwoweho žejma, ſo ma žo měr bjes annexijow a wójnſkeho ſarunanja činicz, ſtajił, ale ſo je jenož lubił, ſo khěżorſtwowemu žejmej, hdyž budże na czażu, žwoje wójnſke ſaměry ſdźěli a ſo je pſchi tym pſcheſwědczenje wuprajił, ſo žo tele wójnſke ſaměry we wobłuku rosžudżenja khěżorſtwoweho žejma, kaž wón jo roſumi, do ſkutka ſtajicz hodża. Wot wuradżenjow ſozialdemokratiſkich ſaſtupjerjow w Stockholmje njeje niczo wocżakowacz. Zyły Stockholmſki plan je wulki njewuſpěch. Hdyž pola naſchich njepſchecżelow požadanje ſa měrom pſchiběra, njeje to wuſpěch měroweho rosžudżenja khěżorſtwoweho žejma, ale wuſpěch naſchich brónjow. Hdyž dyrbi žo hibanje, kotrež je žo ſ měrowym rosžudżenjom ſapocżało, dale wjeſcz, by ważne było, ſhonicz, kak žebi to po prawom myżla. Kak žebi ſapóžłanz Erzberger myżli, ſ Lloydom Georgom lohko k dorosumjenju dóńcz? A kak je žebi knjeżerſtwo žlubjene hromadżedżelanje ſ wubjerkom myżliło. W ſjawnoſczi žu žo wulke rosdżele měnjenja wo ſmyżle měroweho rosžudżenja pokaſale a też ſmutſka wjetſchiny khěżorſtwoweho žejma teho runja. Wuprajenje khěżorſtwoweho wubjerka zentrumſkeje ſtrony to dopokaſuje. Kajke dha je prawe wukożenje. Wjele wot žłowa „dorosumjenſki měr“ wotwižuje. Hižo nětkole žu naſche wojerſke wuſpěchi měrowe rosžudżenje dawno pſcheżahle. Dyrbimy žo hladacz, to ſkaſycz, ſchtož je žo ſ wojerſkim dokonjenjom naſchich wójſkow dozpiło. Naſche wójſkowe rosprawy jażny wobra podawaju, a żadyn druhi kraj ſ wuwſaczom Němſkeje njeſwěri žebi, njepſcheczelſke rosprawy bjes pſchikrótſchenja wocżiſchczecz.

Na to po poruczнoſczi wjetſchiny khěżorſtwoweho žejma ſapóžłanz Ebert praji: „Saſtupjerjo ſtronow, kotſiž žu rosžudżenje khěżorſtwoweho žejma 19. julija 1917 ſapodali, na to pokaſuju: 1. W pſchedjednanjach, kotrež žu žo wo rosžudżenju mjes ſaſtupjerjemi wobdźělenych ſtronow a k[illegible]ſtwom kanzlerom měte, njemóżeſche żana ſ nich po wupraje[illegible]měnjenjow ſa to měcz, ſo žo khěżorſtwowy kanzler njeby na jejiſchczo rosžudżenja khěżorſtwoweho žejma ſtajił. 2. Pſchiſpomnjenja khěżorſtwoweho kanzlera, ſo žu ſmutſka ſaſtupjerjow wjetſchiny wężowne rosdżěle w ſrosumjenju rosžudżenja byłe, njetrjechi. Wſchě wobdźěleni ſaſtupjerjo ſtronow běchu w jenakim ſmyżle a wopſchijecżu žwojeho rosžudżenja zyle ſ jena. B.

Khěżorſtwowy kanzler dr. Michaelis wo bamżowej měrowej nocże.

We hłownym wubjerku khěżorſtwoweho žejma je žo khěżorſtwowy kanzler wo bamżowej měrowej nocże wuprajił. Němſka žo wo njej njemóże rosžudżicz, prjedy hacz njeje žwojich ſwjaſkarjow złyſchała. Duż móże jenož powſchitkowne pſchiſpomnjenja činicz. My njejžmy żadyn wliw na bamżowu kroczel měli. To je naha wěrnoſcz, kotraż je w naſchim ſtejiſchczu ſakożena. Powitamy ſympatiſzy kóżdy ſprawnje měnjeny poſpyt, k měrej bliże pſchińcz a tule ſprawnoſcz też pola bamża wocżakujemy. Hacz runje nota njeje wot naž naſtork doſtała, bamżowe prózowanje powitamy, žwětowej wójnje kónz činicz. B.

Wuwos wuhla do Hollandſkeje.

Wo jednanjach Hollandſkeje ſ Němſkej dla pſchiwoſa kamjeńtneho wuhla žo powě, ſo je Němſka žłubika, wěſtu dźělbu wuhla do Hollandſkeje wuwjeſcz. Jeli ſo by Hollandſka wjazy měcz chzyła, dyrbjeli žo hollandſzy dźěłaczerjo do Němſkeje póžłacz a wuhlo rycz, kotrež Hollandſka wjazy trjeba. B.

Ze Serbow,

S Budyschina. (Wudźělerjo žiwnostnych znamkow a khartkow žo pytaju.) Budyska měschczańska rada je wuczerjow ludowych schulow proßyła, so bychu pschichodnje pomhali, žiwnostne znamki a khartki wudźělicź. Sastojnizy, kotrymž je žo tole dźěło napoložiło, žu žo do wójska swołali. Woßoby, kotsiž běchu žo dobrowólnje k tutomu dźěłu samolwili, žu žo sapowjedźili, jo dale cźinicź, dokelž žo s ludźimi nochzedźa dale wadźicź. Wuczerjo ludowych schulow žu žo jenohłóßnje sarjekli, wudźělenje pschewsacź, dokelž maja nětkole hižo w žwojim powołanju dosćź dźěła. Woni žu měschczańskej radźe radźili, so by žo s tutej należnosczu na wuczerjow wyschschich schulow wobrocźiła.

— **(Sebracźe należnjeho jeczmjenja.)** Zyke žně należnjeho jeczmjenja žu žo sa komunalny swjask sebrake. Sebracźe žo też na jtwjelzo poczahuje. S wumłócźenjom žo pak žłoma wot sebracźa wußwobodźi. Sa wuwos należnjeho jeczmjenja je dowolnosćź hamtskeho hejtmanstwa trěbna, pschiwos do wokrjeßa ma žo najposdźischo sa tsi dny hamskemu hejtmanstwu wosjewicź. Sebracźe žo też na jeczmjenjowu muku, schrót, giß, krupy, hejduschku, atd. poczahuje. Jenoż tajzy žamosastararjo žmědża należni jeczmjeń pschedźěłacź dacź, kotsiž maju mlějerisku khartku. Nasymski jeczmjeń žmědża jenoż czi žamosastararjo pschedźěłacź, kotsiž s zyła njejžu należni abo niz dosćź należnjeho jeczmjenja wußyli.

K pizowanju žo jeczmjeń njeßmě pschedźěłacź, doniž žo njejžu sa to wožebite postajenja wosjewiłe. Też žo njeßmě należni jeczmjeń hacź na dalsche k pizowanju wužicź. Ssytwu sa pschichodny wußyw należnjeho jeczmjenja maja hospodarjo wotdźělicź a dźělenu khowacź.

— **(Podpjera sa wójnskich wobdźělnikow wójny 1879/71.)** Khěžorstwowa wyschnosćź je wosjewiła, so žo lětža 1. septembra wójnskim wobdźělnikam létow 1870/71, tak daloko hacź žu sa pomoz khěžorstwowych veteranow pschipósnaczi, 25 hriwnow jako jenokróczna wójnska pomoz wupłaczi.

— **(Ssrědk psche běženzu.)** W nětczischim času wjele ludźi na běženzu khori. Czažopiß schlesyskeje ratarskeje komory pische, so je stary wupruhowany žrědk psche běženzu hußazy jasyczk. Macź jeneho němskeho wojaka na Balkanje, kotryž czežko na běženzu czerpjesche, je tuteho s łopjenami hußazeho jasyczka wuhojiła. Tón žamy wojak je na Balkanje s łopjenami hußazeho jasyczka, kotryž bě jeho macź sa nim pósłała, też žwojich towarschow wot běženzy wulěkował. Hußazy jasyczk, kotrehož łopjena žu spody se žłěbrobarbnymi koßmiczkami porosczene, pschi pucźach wo wßach a woßebje pschi kromach hatow rosczе. Łopjena žo pak selene pak žuschene naparja a žo jako czaj žnadź wschědnje tsi krócź wužija. Na jenu schalku žo pjecź łopjenow bjerje.

— **(Wucźehnjenje łastojczkow.)** Poßlednje dny žu na wjele městnach widźeli, kak žo łastojczki shromadźowachu a žo potom na lět do połodnja nastajichu. Loni žu naß łastojczki hakle w septembrje wopuschczиłe, létža po tajkim skoro tsi njedźele prjedy.

— **Prósstwy wo dowoleńzu** maja žo pschißłuschnemu wójnskemu hospodarstwu (Kriegswirtschaftsstelle) — niz wójnskemu hospodarskemu hamtej — póßłacź, so bychu žo wot tam naměstnemu genralnemu komandej dale dałe. Prósstwy, kotrež žo direktnje naměstnemu generalnemu komandej sczelu, žo posdźischo wobstaraju. Wójnskemu hospodarskemu hamtej ma žo prósstwa wo dowoleńzu hakle potom póßłacź, hdyž je wona hižo naměstnemu generalnemu komandej pschedležała.

— **(Rěsanje žwini a proßatow.)** Kaž je snate, je žo w létuschim sapoczanym hospodarskim lěcze wschón jeczmjeń sebrał, dokelž žo wón k seživjenju cźłowjekow a na kóždy pad nusnych skoczatow trjeba. Też běrny budźa žo w poknym wobßahu k seživjenju cźłowjekow trjebacź, tak so k pizowanju žwini jenoż mało pizy wopschedźerżecź. Tak je nusne, so žo też běhaki a proßata, tak daloko hacź wěste njeje, so móża žo psches symu wudźerżecź, sarěsaju. Trěbne naprawy, so je swjask skótneho wikowarstwa wotwosmje, žu žo hižo cźiniłe. Też žu žo sa domjaze rěsanje proßatow wožebite połoženja pschiswolike. Ssmě drje žo wočzakacź, so ratarjo pschi tychle wobstejnosczach žwoje njetrěbne młode žwinje skerje lěpje sarěsaju.

— **(Sapißanje wuhla a pschipowjedźenje wuhloweje potrjeby.)** Po poruczносczi khěžorstwoweho komißara sa wuhlo ma žo 1. septembra we wobßahu Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa wuhlo sapißacź a žo wuhlowa potrjeba pschipowjedźicź. Gmejnszy pschedstejiczerjo žu k temu liscźiny dostali, kotrež žo kóždemu hospodarstwu póscźelu. Na praschenja w liscźinach dyrbi žo tak wěscze kaž mózno wotmolwicź. Woßebje žo na žłědowaze kedźbliwe cźini: Hromada wuhla dyrbi žo po zentnarjach, hromada drjewa po kubikmetrach mjenowacź. Rosdźěl dyrbi žo cźinicź mjes wuhlom, kotrež žo w kuchni a we wobydlenju trjeba a wuhlom, kotrež žo sa hospodarstwo a rjemjeßło trjeba. W ratarstwoje ma žo woßebje mjenowacź, kelko wuhla žo sa mlócźenje, mlokarnju a kowanje trjeba, kaž je jo hamtske hejtmanstwo po poruczносczi khěžorstwoweho žitnischcza sa czaß hacź do 30. septembra saradźiło. Woßebje maja cźi rjemjeßlnizy žwój wobstatk a potrjebu wuhla sapißacź, kotrež žiwnosćź dźěłaju, kaž piekarnje, rěsnistwa, pschemyßłowe mlokarnje, pschemyßłowe młyny a jjawne a powschitkowe wužitne wustawy, pschemyßłoweho kharaktera, kaž rěsarnje, žuschernje, ludowe kuchinje atd. Khěžorstwowy komißar sa wuhlo na wotmolwjenja praschenjow wulku wažnosćź kładże, dokelž wot teho wotwißuje, hacź budże žo wokrjeß dale s wuhlom sastaracź móz. Na žane waschnje njeßmě žo wobstatk a potrjeba pschenisko abo pschewyßoko mjenowacź. Wěste pschehlady hižo wobsteja, kelko wuhla žmě jedyn wokrjeß se 100,000 wobydlerjemi pschetrjebacź. Hdy by pschipowjedźenje pschewyßoke było, by jo khěžorstwowy komißar pschikrótschik, a hamtske hejtmanstwo dyrbjało potom pschipokasanje wuhla sa jenotliwe hospodarstwa a dźěłarnje pschikrótschicź. Cźini žo na to kedźbliwe, so žo wopacźne mjenowanje khosta.

— **(Pschedawanje griža.)** We wßach Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa žo pola pschekupzow sa dźěcźi niże 6 lět a sa starych khamornych ludźi po lěkarskim wobßwědczenju griž na grißowe khartki pschedawa. Sa kóždu woßobu, kotraž ma prawo, žebi griž kupicź, žo na měßaz jena grißowa khartka wudźěli. Tola móże žo po lěkarskim wobßwědczenju a s dowolnosczu hamtskeho hejtmanstwa druha grißowa khartka wudźělicź.

— **Wobßedźerjo kožow** žmědża žebi po nowschim postajenju jenu kožu sa žwoje hospodarstwo w jenej garbarni harowacź dacź, kotraž je na hamtskim hejtmanstwje shonicź.

— **(Podawanje na wowßne khartki.)** Podawanje na wowßne khartki móże žo nětko sažo stacź, dokelž je žo Budyskemu hamtskemu hejtmanstwu dosćź wowßa nowych žnjow k wurunanju pschipokasało, też podawanje na sady leżazy czaß móże žo hischcze stacź.

— **Kczenje běrnow** dyrbi žo wotschczipacź. Běrny, kotrychž kczenje žo wotschczipa, wjazy schterkoweje muki a žiwnosćze wobpschijeja, hacź běrny, pola kotrychž žu kczenja wukczёłe. Pod pjeńkami, kotrež nětkole kczёja, nowe małe běrny narostu, kotrež njemóża doroscź, też schterka do kczenjow stupa, kotraž by hewak do běrnow schła.

S **Radworja.** Na tudomnym dwórnischcźu staj dwaj 12létnaj hólzaj a dwaj wucźomzaj pokracźowanskeje schule automaty jёsdnych khartkow rospacźili a s nich pjenjesy kradnyli.

S **Barta.** Jeho majestosćź němski khěžor je knjesej wyschschemu wucźerjej Wehserej tu kralowski pruski saßłužbny kschiž sa wójnsku pomoz spožcźił.

S **Hbjelska.** 19. augusta je žo tu mißionski žwjedźeń žwjecźił. Knjes superintendent na wotpocźinku, Häseler, prjedy w Radschowje, nětkole w Naumburgu nad S. žerbski wo Mat. 9, 36—38 a knjes superintendent Lindner s Rosborka němski wo psalmje 118, 17 prědowasche. Kolletka 160 hriwnow a pschedawanje pißmow 20 hriwnow wunjeße.

S **Wóßlinka.** Pschi cźežkim njewjedrje, kotrež njedźelu popołdnju nad naschej wßu cźehnjesche, błysk do tudomneho farskeho doma dyri. Wón na sboże njesapali a jenoż na tšёsche, na łubi a w najstwach něschto schkody naczini.

S **Bukez.** Tšёlz Alfred Richter je žo se želesnym kschižom 2. rjadownje wusnamjenik. Wón je žyn tudomneho hoscźenzoweho najeńka Richtera.

S **Kulowa.** W Cźißowje žu žo do pißarnje brunizoweje jamy „Klara 3" a do pschedawarnje paduschi dobyli. Jim je wjetscha suma pjenjes do rukow padła. Pola direktora Holzmanna žu kurjenzowe durje wotpacźili a 21 kur sarěsawschi je wotnjeßli. — W Brёžkach je jedyn paduch s hródże khěžkarja Brücknera se 6 starych huß najžylnischu kradnył.

S **Wojerez.** W cźežkich myßlach je žebi twarski wjednik Arthur Kulka žiwjenje wsał. Wón je žo w žwojim wobydlenju wobwěsnył. — Gmejnskimaj pschedstejiczerjomaj Augustej Kraw-

cźikej w Bukojnje a Pawołej Funzy w Delnim Wujéšdźe je žo sałužbny kschiž sa wójnsku pomoz spožežił.

— **(Njesboże na želesnizy.)** Hdyž sańdźenu žrjedu ſ Kholfurtskeho dwórnischcźa cźah 442 na stronu k Shorjelzej wujédźe, žo hischcźe njesnatych pschicźinow dla poślednje schtyri wosy, póstski a tři wobžadźene wožobowe wosy, swrócźichu. Pschi tym je žo 7 wožobow wobschkodźiło a podoffizěr Pawoł Weiß ſ 3. batterije pólnoartilleriskeho regimenta cźišło 41 žo morił. S tutym njesbožom je žo wobkhad na dwórnischcźu wo 8 hodźin sakomdźił.

S **Hródka.** Pomozny žandarm Holländer njedźelu rano wokoło 4 hodźin psched Kochanojzami jeneho pachoła a jeho lubu setka, kotrajž jemu, hdyž žo jeju praschesche, ſ wotkal w tak sažnej hodźinje dźetaj, wotmolwischtaj, so wot rejow w Kochanojzach dźetaj. Žandarm žo tam hnydom poda a k rejam pschińdźe. Hdyž žo sa mjenami rejwarjow praschesche, jemu sapiš 84 mjenow wojerskich žonow, mlodych holzow a pacholow do rnki padźe, kotrež běchu wobdźělenje pschi žadnym wješelu ſ 10, 2 a 1 hriwnu sapłacźili. Dale bě se sapiža widźecź, so bě žo pschi swješelenju sa 41 hriwnow tykanza sjědło. Wěz je žo statnemu rěcźnikej k dalschemu pschepytanju pschepodała.

S **Mužakowa.** Wutoru popołdnju žu cźełko schěžnacźelětneje Olgi Großez ſ Hory ſ wody wucźahnyli. Holza, kotraž bě žo živjenja nabyła, bě žebi zyhel k životej swjasała a potom do wody sročźiła.

S **Ruhlanda.** Na hornjołužiskej želesnizy 53lětna žona želesniskeho dźěłacźerja Müllera njedźiwajzy sakasnje wuhlo mjes kolijemi sběrasche. Pschi tym žo wona pschijédźazeho cźaha njedohlada. Hdyž ju na cźah kedźbliwu cźinjachu, wona sakomdźi, žo hnydom na semju cźišnycź, tak so ju lokomotivina storkacźowa žerdź storcźi. Wona na poczerpjene wobschkodźenje wumrje.

S **Ruhlanda.** Tsilětny žyn tudomneho listynoscherja Hantki je nahle wumrjeł. Sa wobjedom žedźo wón na dobo se stoła padźe a žo wuwrócźawschi, wumrje. Kaž žo sda, je hólz njesraty žad jědł a žo na njón wody napił.

S **Běleje Wody.** Tudomna akzijowa schkleńcźerńnja Hirsch, Janke & Co., kotraž ſ 1 milijonom hriwnow akzijoweho kapitala dźěła, je w sańdźenym wobkhodnym lěcźe 265 727 hriwnow cźisteho dobytka dozpiła. Hłowna shromadźizna je wobsamkła 200 000 hriwnow (20 proz.) dividendy rosdźělicź. Hdyž žu schkleńcźerńnje tak wunoschne, potom je bjes dźiwa, so žu schkleńcźane tworv nětkole nimo měry drohe.

Přilopk.

* **(Błyskowe dyrjenje.)** S Ramnowa žo pische: Póndźelu rano pschi njewjedrje je błysk do maźiwneje bróžnje živnoscźerja Ernsta Königa dyrił. Brózeń a pschitwarjene domske stej žo wotpaliłej.

* **(S błyskom žo sarasyli.)** Pschi cźežkim njewjedrje, kotrež žo nad kupu Wolinom rospuschcźi, žo tři klóstkisběraze žónske ſ błyskom porasychu. Jena ſ nich je žo morika, tej druhej stej žo jenož pohłuschiłej. — We Warninje je błysk tsjoch jatych Rużow a wojerskeho strażnika pschi pólnym dźěle sarasył.

* **(S lodom wobsamknjeni rybazy.)** Norwegske rybaske łódźe žu žo ſ wulkim njesbožom podeschłe. W połnóznym lodowym morju je žylny wichor wjele rybaskich parnych łódźow rosehnał, kotrež žu žo ſ lodowymi schkrutami wobsamkłe. Néhdźe 10 norwegskich parnych łódźow se 100 mužemi wobžadki maja sa shubjene. Wulka pomozna expedizija je žo wuhotowała, so by žo morjo pola Selenskeje pscheżlédźiło, a so bychu žo cźi, kotrež žu hischcźe živi, wukhowali.

* **(Cźerjenske rjemjnje žo kradnyle.)** W nozy k njedźeli žu ſ Kerlchez žukelnje w Khocźebusu žydom cźerjenskich rjemjenjow, 4000 hacź 5000 hriwnow hódnych, kradnyli.

* **(Khachle jako pjenježny khamor.)** Dwě holzy, kotrejž běschtej na kwaž do domu wikowarki Großmannoweje w Deutmannsdorfje (w Schlesyskej) pscheproschenej, w khachlach satepischtej, so byschtej žebi kudźerje palikej. 3000 hriwnow papjerjanych pjenjes, kotrež Großmannowa w khachlach khowasche, žo pschi tym spalichu. Dokelž žu žo też liczby spalenych pjenjes snicźiłe, žo pjenjesy jako shubjene wobhladuja.

* S **Khocźebusa.** Měschczanostu Meyera w Luborasu žu sajeli a do Khocźebusa wotwjedli. Mayera žu psched někotrymi njedźelemi dla pschekschiwjenja se sastojnstwa wotžadźili.

* **(Roshorjazy podawk.)** S Opola w Schlesyskej „Kurier" pische: Jena žona ſ Opolskeho wokrjeża bě žebi na wžach běrny kupiła a se želesniskim cźahom do Wožowskeje pschijédźe. Na tamnischim dwórnischcźu żandarm pucźowarjow, kotsiž ſ cźaha stupichu, sa živnoscźn pschepytowasche. Pschi tym wón też žonu nadeńdźe, kotraž w płachcźe na khribjecźe uěhdźe poł zentnarja běrnow njeżesche. Żandarm běrny prjecź wsa, schtož žonu tak roshori, so žo wona psched cźah, kotryž do dwórnischcźa pschijédźe, cźišny a žo pschejécź da. Wona bě hnydom morwa.

* **Hobrski wunoschk** lětża górki, buny a morchej w Błótach (w delnjjej Łužizy) dawaju. W Lubnjowje žu někotsi měschczanszy ratarjo sa pjecź njedźel wjazy dyžli 1000 kop górkow nasběrali. Też buny žu wjele wunjeżłe a hischcźe bohacźe njeżu. Wulzy a mali wikowarjo žu sa schtyri njedźele něhdźe 2000 zentnarjow bunow wotwosyli. Najwjazy je žo morcheje wuwjesło, kotrejež je žo hacź dotal 30,000 zentnarjow pschedało. A hłowne morchejowe žně hakle pschińdu.

* **(Jne dźěcźo žo satłócźiło.)** W Mügelnje pola Pirny we jenym kinomatografje pschi njewjedrje elektriske žwězy haźnychu. Pschihladowarjo žo do hrosy dachu a žo k durjam cźischcźachu. W cźischcźeńzy žo jedyn pjecźlětny hólz satłócźi. Někotre druhe dźěcźi žo sranichu.

* **(136 000 hriwnow žo kradło.)** Do wupožcźerńnje w Söllichawje pola Halle žu žo paduschi dobyli a 6000 hriwnow hotowych pjenjes, 30,000 hriwnow hódnostnych papjerow a něhdźe 100,000 hriwnow hypothekskich listow kradnyli.

* **(Ssmjertne sńjesboženje.)** W niklowych podkopkach w Sohlandźe nad Sprewju je hórnik Jänchen se Sskankowa do jamy padnył. To wuhladawschi žobudźěłacźerjo rucźe na pomoz khwatachu. Jänchena ſ hłubiny wucźahnychu; wón bě tak njesbožowńje padnył, so bórsy po tym wumrjz.

Rospjerschenz.

(Ssměschk.)

Knjes Myßlak rosbudźeny se stwinym swónczkom klinkasche a sa žwojej hosposu wołasche:

„Knjeni Haßakowa! Hdźe wy tola scźe?"

Skónczńje tołsta žona pschijachli.

„Schto dha hižo saßo dyrbju?"

„Lubscha, lépscha knjeni, ja dźě žaneho cźisteho khornarja wjazy namakacź njemóžu!" Myßlak, kiž pola Haßakoweje bydlesche, mołasche, na poł swoblekany pó jstwje běhajo.

„Kak jeno to! Kak jeno je to móżno?" Ja žym wam hakle tola wczera nowoplotowane schaty pschinjeßła!"

Pytajo hosposa pó jstwje wokoło khodźesche, hdźež wschitko rosmjetane leżesche.

„Nó, tu je saßo junu wscho rjenje rosmjetane! Kaž bychu tu dźiwi posakhadźeli! Kak móżecze jeno takle wschitko rosmjetacź, knjes Myßlako?"

„Luba knjeni Haßakowa, njedźerżcze mi jeno nětkole dołheje rěcze, ale radscho mi cźisty khornać wobstarajcze!"

„Jara rjenje! Ja mohła wjedźecź, hdźe scźe žej žwoje khornarje sapołożili!"

Njemdrje dobra žona wschě khamory a kaschcźiki pschepyta, ale pschedkoschlischkich khornarjow njenamaka; na dobo, kaž by jej to něchtó saradźił, powrocźi wona też korb ſ masanymi schatami, a hlej, pod wotpołożenymi koschlemi atd. ležachu wjele pytane cźiste khornarje, rjenje do papjery sa valene.

„Nó, dha je to tola wěrno!" Haßakowa wscha rosmjersana sawoła. „Wy bywacze dźě dźeń a bóle sawjercźeny! — Cźiste khornarje cźišnycze do torba ſ masanymi schatami — móże dha to schtó wopißacź?!"

Knjes Myßlak pak dasche jej w měrje dale hawkotacź, wsa žej khornać, dohotowa žo a napoßledku sawoła:

„Mějcze žo rjenje, knjeni Haßakowa! Jutsje rano dajcze žo mi dobrocźiwje wuspacź!"

„Tak, tak, potajkim chzecze saßo zyku nóz pschedundacź — to je mi rjane živjenje!"

Hnydom da žo hosposa ſ hłowu tschaßo do teho, so by wó jstwje saßo wscho do porjadka pschinjeßła tak derje hacź žo to hodźesche. Ale lédma bě žo jena minuta minyła, tu žo durje nahle wotewrichu a Myßlak saßo dó jstwy pschibéża.

Haßakowa žo wustróża.

„Schto dha je ßo ſ ,o wottorhnyło, knjes Myßlako?“ wona tschepotajo ßo woprascha.

Myßlak bě wschón bjes myßli.

„Pomyßlicze ßebi jeno, tole budźich bjes maka ſabył. Dźenßa dźě jo ſ zyła na „wjeczor knjesow“ hicź njemóžu! Dźenßa je wulki póſ ßwjedźeń pola knjeżerſtwoweho radźicźela, a ßwojemu pſchedſtaj. .t njeßmětm tola ženje ſamołwy póßłacź.“

Sſwoſa ſaßo ſ hłowu tſchaßeſche, ſchto chzyſche też na tajku rospjer. noſcź prajicź.

„S rajkim, lubſcha knjeni Haßakowa, wotßalcze ßo dobroczíwje, ſo móž o ja derje wuhotowacź.“

N .ie wona ßo praſchejo na njeho pohlada:

„Wuhotowacź ßo chzecze? —

„Nó, to ßo wě, na tajki ßwjedźeń ßměm ja tola jeno we frafu hicź!“

Haßakowa ßo n ſje ſaßmja:

„Wy ze tola ßam ſamyßlenoſcź, knjes Myßlako! Njewěſcze dha wy n zy, ſo ſcze ßwój frak ſaſtajił?“

„Khr tola!“

Nětk e bě knjes Myßlak wſchón poražený. — Schto nětko'e ſapoczecź?

„Pomhajcze mi ſ nuſy, lubſcka, dobra knjeni! Frak ja dyrbju měcź, pſchetoż teho ßwjedźenja ja njeßměm ſakomdźicź! To by mi mój pſchedſtajeny jara ſa ſło wſak!“

„To ßebi wjele żadacze! Nětkole dyrbju ja pomhacź! Myßlicze dha ßebi wy, ſo mam ja jedyn frak?“

„Dyrbimoj mój frak wukupicź!“

„Nětkole — wjeczor we woßmich? Saſtajeńnja je dawno ſamknjena.“

„Khort tola, ſchto jeno chzu ſapoczecź! Na póſtniſki ßwjedźeń dyrbju na kóžde waſchnje hicź!“

Ruzy łamajo muž pó jſtwje běhaſche.

Tu ßo Haßakowa ßmili.

„Cźakajcze, chzu k ßwojemu ßwakej na tamnu ſtronu dóńcź, tón je pinczník a je ſroſczeny, kaž wy — ßnadź mi tón jedyn frak požczi!“

„Wy ſcze jandźel, knjeni Haßakowa!“

„Na, na, njeſahorjejcze ßo do cźaßa! Najprjódzy wěcź a potom ßo ßmjecź!“

„S tymi ßłowami wona wuńdźe.

Sa tón cźaß ßo Myßlak do teho da, ſo by ßebi druhu draſtu hromadu ſpytał.

Wěſo bě wón ſaßo tak roſpjerſcheny, ſo wſchitko roſmjeta a ſamjeta, a ſo bě ſtwa ſa mału khwilku ſaßo na ſtarodraſtnikowe klamy ſapodobna. Skóncźnje też ke khamorej dóńdźe, ſo by frakſke kholowy wucźahnył. Wón pytaſche a pytaſche, ale tych kholowow tu njebě.

Schto dha nětkole ſaßo ſapoczecź?

Jón ßo ßydźe a ßebi pſchekładowaſche, hdźe ßnadź bě mohł kholowy woſtajił. Na dobo pak ßo tola dopomni, wón bě je dźeń prjedy pſcźeczelej požcził! Potajkim ſpěſchnje k njemu a pſcheczelej drohi kruch ſaßo wotehnacź!

Sa mjeńſchinu bě hižo duzy po pucźu. A mějeſche ſbože. Pſcheczel doma njebě. Duž ſpěſchnje roſßudźeny kholowy na ßo wſa, rjekny pſcheczelowej hoſpoſy trěbne wujaßnjenje a cźerjeſche we runej měrje do ßwojeho wobydlenja.

Mjes tym bě ßo też knjeni Haßakowa hižo wrócźiła. Wona bě woprawdźe frak doſtała a wjeßeła jón poſběhowaſche.

„Nó, ſa to wam kruch ſchtomojteho tykanza ſ bjeßady domoj pſchinjeßu.“

Dokelž porjadna hoſpoſa jemu pomhacź khwile njeměješe, běſche nětkole na ßebje ßameho ſapokaſany a duž ßo ſta, ſo bě ſtwa ſa pjecź mjeńſchinow na lěhwo ſapodobna, w totrejž běchu dźiwuchojo pojěſdźili. Tak wón po něcźim tola wſchitko hromadu namaka, ſchtož trjebaſche, doniž ſa napinaze ſchtomórcź hodźiny ſkóncźnje tak daloko hotowy bě, ſo trjebaſche ßo jenož hiſchcze frak woblez.

Wón jón na ßo ſchwiknu a ßo jara dźiwaſche, ſo jemu tak derje ßedź ſche, jako budźeſche na njeho dźěłany był. Hdyž pak potom woßobny kruch draſty bliže ßej wobhladowaſche, to nochzyſche ßwojimaj wočoma wěricź, pſchetoż wón ſ ſina ßwój ßamßny frak, kotryž bě pſched nětrymi měßazami ſaſtaj . Hnydom knjeni Haßakowu nuts ſawoła ej tutu nowinku ſdźěli.

„To drje pak ſaßo junu tak, ſo ß a mylicze“, hoſpoſa ßo poßměwajo mě he, „kak chzył ßo te waſch frak mojemu ßwakej do rukow doſacź?“

„Wo to ßo waß praſcham! To ßo ja njemylu, pſchetoż ßwój frak ja zyle dokkadnje ſnaju!“ wón nětkole roſbudźeny ſawoła.

Nětkole ßo też knjeni Haßakowa roſhori.

„Wy ßej tola njemyßlicze, ſo mój ßwak —“

„Niczo ßej njemyßlu! Jenož jenu wěz wěm wěſcze: Tole je mój ſaſtajeny frak!“

„Cźakajcze!“ hoſpoſa ſawoła, „wupytajcze junu ßwój ſaſtawny liſt, ßnadź ßo wěz ſ teho wujaßni.“

Po dołhim pytanju ßo ta papjera namaka, a ſ teho ßo wukopa, ſo ßo frak njebě na měſchczańſkej ſaſtajeńni, ale pola wikowarja ſe ſtarej draſtu w bliſkoſczi ſaſtajił a ſo bě ßo cźaß ſapłacźenja ſa ſaſtajenje hižo dawno minył.

Haßakowa ßo ßměješche a rjekny:

„To macze ſaßo wot ßwojeje ſabycźiwoſcze. Pſchetoż nětkole je wſchitko jaßne. Draſtowy wikowař je wasch frak pſchedał, dokelž njejſcze niczo ſa ſaſtajenje ſapłacźili abo ſaſtajeńſki cźaß podlějſchili a mój ßwak, kiž je jako pinczník jedyn frak trjebał, je jón tam kupił, a je jón potajkim na prawe waſchnje doſtał.“

Knjes Myßlak nětkole niczo dale ſnapſchecźiwjecź njemóžeſche: wón ſrudnje na ßwój frak hladaſche a rjekny:

„Takle dyrbimoj ßo mój ſaßo widźecź!“

Tu ſegeŕ dźewjecź bijeſche.

„Nó, nětkole pak je najwjetſchi cźaß, ſo na ßwój ßwjedźeń pſchińdźecze“, Haßakowa ſawoła.

„Haj, to macze prawje!“

„Macze dha też daloki pucź hicź?“

A ſaßo bě Myßlak we wuſkoſcźi.

„Haj tak — hdźe dha naſch ſtary tola bydli?“ wón ſaſtona, „hdźe dha ßym pſcheproſcheńſku khartku woſtajił?“ S nowa ßo ſtwa pſchejěſdźi, doniž ßo khartka njenamaka.

Hoſpoſa ju wſa a cźitaſche. Na dobo ßo dobra žona do njeßměrneho ßmjecza da.

„Schto dha je ßo wottorhnyło?“ wón wuſtróżany ſawoła a bojaſuje na Haßakowu hladaſche,

Wona pak, ßyſły ronjo ſe ßmjecźom wotmołwi:

„Wy ſcze tola woprawdźe najroſpjerſcheniſchi cźłowjek, kotrehož ſnaju!“

„Nó, ſchto dha je?“

„Sswjedźeń budźe hakle dźenßa ſa tydźeń!“

„Je to móżno?“

„Tule, cźitajcze tola ßam: Ssrjedu, 18. małeho różka?“

A wón cźitaſche a ſpóſna, ſo ma hoſpoſa prawje.

„Duž bě zyke honjenje podarmo!“

Ale bórſy bě Myßlak ſaßo měrny a wjeßeły, wußlecze ßo frak a rjekny:

„Nó, dha dźě je wſcho zyle derje, tak dźě móžu na naſch wjeßeły „wjeczor knjeſow“ hicź!“

A wón ßo ſpěſchnje ſe jſtwy ſhubi.

(— Kónz. —)

Zyrkwinſke powjeſcze.

W Michalſkej zyrkwi ſmeje jutſje, 12. njedźelu po ßwj. Trojizy, rano we 8 hodźinach duchowny Tyſcher němſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach ſmeje duchowny Tyſcher němſke a ½11 hodźin ßerbſke prědowanje.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźeła ſmeje duchowny Tyſcher.

Semrjeczi:

W Michalſkej woßadze: Hana Brěſowſkez, ßłužobna dźowka ſ Mełych Debßez, † w ſaſtaraṅi wokrjeßneho wuſtawa na Zidowje, 49 l. 3 m. 19 d. — Jan Bohuwěr Pjech, nózny ſtražnik w Bórku, 76 l. 6 m. 20 d. — Marta Ilſa, Kurtu Baßlerja, pſchekupſkeho pomoznika na Zidowje, padnjeneſa we wójnje, dźowka na Zidowje, 4 l. 2 m. 4 d.

W druhich woßadach: Hana Marta Scholtowa, Jana Auguſta Scholta, piekarſkeho miſchtra w Khwaczizach, mandźelſka, 39 l. 6 m. 12 d. — Rjekowſki ßmjecź na bitwiſchczu poczerpichu: Jan Auguſt Penther, kublet we Wichowach, 34 l. 3 m.; Herman Pawoł Měrczin, Jana Měrczina, hejtmana we Worzynje, ſyn, 24 l. 6 m.; Auguſt Malka, Handrija Malki, zimnoſczerja w Kortnizy, ſyn, 22 l. 2 m.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

Jutſje, 12. njedźelu po ßwj. Trojizy, ſmeje rano ½8 hodźin duchowny Voigt ßerbſku ſpowednu wucźbu, dopołdnja ½9 hodźin ſmeje farar Kſchiżan ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Ssrjedu wjeczor we 8 hodźinach wotmeje ßo ßerbſka wójnſka modlitwa hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

Jutſje, 12. njedźelu po ſwj. Trojizy ſmĕje farař Domaſchka rano 1/2 8 hodźin němſku ſpowjednu wuczbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin němſke a w 10 hodźinach ſerbſke prědowanje.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj wotmĕje farař Domaſchka dźĕćzazu Božu ſłužbu.

Njedźelu popoldnju w 4 hodźinach wotmĕje ſchĕſćijanſke towarſtwo žónſkeje młodziny ſhromadźiſnu.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Njeßwaczidła.

Jutſje, 12. njedźelu po ſwj. Troijzy (žnjowy dźakny ſwjedźeń), budźe rano we 8 hodźinach ſerbſka ſpowjedź, dopoldnja w 9 hodźinach ſerbſke a 1/2 11 hodźin němſke kemſchenje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta ſa dialonſtwo w Njeßwaczilſkej woßadźe ſbĕra.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj wotmĕje ßo mißionſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Rakez.

Jutſje, 12. njedźelu po ſwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach ſerbſka ſpowjedź dopoldnja w 9 hodźinach ſerbſke a 1/2 11 hodźin němſke kemſchenje.

Pondźelu wjeczor we 8 hodźinach wotmĕje ßo ſhromadźiſna žónſkeho towarſtwa.

Sſrjedu wjeczor we 7 hodźinach wotmĕje ßo němſka wójnſka modleŕſka hodźina.

Maly katechismuß

Dr. Marczina Luthera
ſe ſchpruchami ſ biblije, zyrkwinſkimi khĕrluſchemi a khoralnymi hloßami.

Wukuzenja

wot kralowſkeho miniſterſtwa wſchitkim ſakſkim ſchulam poruczene, ſerbſkim ſchulam ſerbſke podał Jurij Jakub, farař.

Dostacź ſa 40 pjenjezkow we wudawarni „Serbskich Nowin“.

Sserbſke a němſke

ſpĕwarſke

jednore a najwoßebniſche,
ßu po tunich płaczińach na pſchedań
wudawarni Serbskich Nowin.

Konje k rĕßu

po najwyſchſchich płaczińach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jĕdłach a na Humboldſtej dróſy 782 B
— Telefon 403. —

Drobnowikowanſke płaczińny w Budyſchinje.

Howjaſe mjaßo	1 kg	3,30—4,70	hr.
Skopjaze (wowcze) mjaßo	„	4,40—6,40	„
Czelaze mjaßo	„	—3,20	„
Swinjaze mjaßo	„	—2,80	„
Pſcheńczna muka, wójnſka druzina	„	—0,50	„
Rżana muka	„	—0,37	„
Khlĕb	„	—0,30	„
Bĕrny k jĕdźi	„	—	„
Ssuſcheny połcz	„	—3,30	„
Dobre mloko	1 liter	—0,26	„
Czerſtwe jeja	15 ſchtuk	3,90—4,50	„
Butra k jĕdźi	1 kg	4,80—5,10	„
Zokor, mlĕty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Kamjeńtne wuhlo	100 kg	—	„
Briketty ſ bruneho wuhla	100 ſchtuk	—1,30	„

Kedźbu! **Kedźbu!**

Wulka dźĕlba **ſawarjenſkich ſchkleńzow**

po wſchĕch wulkoſczach je doſchła, kotrež po tunich płaczińach pſchedawam.

Max Sträubichen,

zentrala jĕſdnych kolow,
w Budyſchinje na ſwonkownej lawſkej haßy 14.

Nowe knihi wuſchle:

Evangelſka wĕra mjes Sſłowjanami.

Napißał **G. Schwjela,** farař w Deſchnje.

Płaczińa **0,80** mk. Spißarjowy nakład.

Dostacź w Ssmolerjez knihiczińſchczĕrni.

Smolerjec knihićišćeŕnja

w Budyſchinje w ſerbſkim domje

knihi, ſlicźbowanja, viſitne a ſcheproſcheńſke khartki, ſaſtojnſke formulary, wuſtawki, blidne ſpĕwy atd.

we wſchĕch rĕczach derje a tunjo czińſchczi.

Dalokorĕczak czińko 687.

Zentralna pschedawarnja

Richarda Sabatha na khěžorskej drósy 14

porucza

Konservowe schkleńzy wot 1/2 hacz do 2 litrow,

mjazowe schkleńzy schěrokeje formy wot 1/2 hacz do 2 litrow,

kamjeninowe kładzenske hornzy,

kładzenske schkleńzy k sawjasanju.

Jako khmane

naczinjenje pscheńzy

uspulum poruczam.

Haptykar E. O. Hennig

Viktoria-drogerija

na zukelnskej hazy 7.

Libschowa pisarnja

na Móltkowej drósy 16 po 3 skhodach

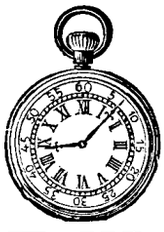
próstwowne pisma, kupje, testamenty atd.

wudzěkuje.

35=lětne nashonjenje. — Rěczi zerbski.

Budzaki s dobrym gratom

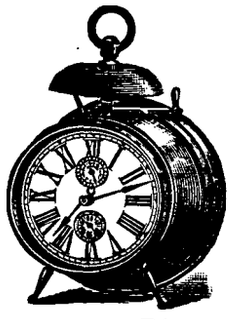
a

zwěczate czazniki

sa wojskow

porucza

F. Marschnerowy nazlěd.

M. Ewald, czaznikar.

Krucze sprawne pozkuzenje. Pizomne rukowanje.

Wschě druziny

zyrych harowanych a njeharowanych

= kožow =

sebrane a njesebrane, kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej hazy 32.

Kruschwy, jabluka

a tez **prazowanski zad** pschi składnosczi po najwyschschich płaczisnach kupuje

Jurij Handrik w Dobroschezach pola Njezwaczidła.

Pjatk zu doschte

najlěpsche czěrstwe schellske ryby.

Weberez rybownja

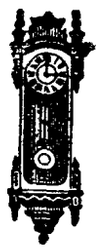
w Budyschinje na schulskej drósy

Telefon 873.

Sslužobnu holzu pytam k 1. septembrej. Poruczam 17 holzow na knježe dwory. Pschistajerka **Holtschowa** w Budyschinje na zukelnskej hazy 13. Telefon 818.

Natarszy schulerjo

dobru a tunju pensiju dostanu na zukelnskej drósy 38 po 2 skhodomaj pola Lehmanna.

Kózdy, kotryz chze zebi **dobry a tuni czazunik** kupicz, abo kotroz chze zebi jón **porjedzicz** dac njech dze k czaznikarjej

Kurtej Jenčej

na zwonk. lawskej hazy 5

Jencz pschedawa a porjedzuje, za zwoje dzěło sprawnje rukujo. — **Proschu, zebi moje wukładne wokno, s płaczisnami wupołożene, wobhladacz.**

K lětnemu wopomnenju

na naschego lubeho, nesapomniteho, zwěrneho mandzelskeho, nana, zyna, bratra a zwaka

Matija Bertonja

krajneho wobornika,

czezko khory zo s Rußowskeje wrócził a wumrjeł w Sslepom

27. augusta 1916.

Nětk lěto je zo minyło,
Kiž połne stysska běsche,
Hdyž nan, zyn, bratr a mandzelski
Tu psches zmjercz wot naz dzěsche,
Sa khoroscz, czezku bolostnu
Wschak sahojenje njebě tu,
Tón Knjes bě wsak cze k zebi.

Ty strowy, czerstwy, wot naz schoł
Tam won do wójny běsche,
Sso strowy wrócziz njezby mohł,
Kaz ty to rady chzyische,
Cze czezka khoroscz nadpadze,
Hdyž wjele krócz zo bědził bě
W Ruskej, w horzych bitwach.

Sso khory, złaby wrócził bě
Do wótznoh' kraja s zusby
A we hojernjach pytasche
Ty pomoz w zwojej nusy,
Tón Knjes pak tebje wotwoła,
Nam k srudzbje cze s toh' zwěta wsa
W najreńschich twojich lětach.

Se zylsami my spomnimy,
Schto shubili zmy s tobu,
Hdyž płaka macz a mandzelska
Dha dzěczi płacza zobu
Jim w złabych lětach ty zo wsa,
Jich sastaraŕ, kak prascheja
Sso husto nětk sa tobu.

Czi czezko bě, hdyž widzische,
Tych zwojich srudnje płakacz,
A zana pomoz njeběsche,
Na kotruz by mohł czakacz
Kiž wustrowjenje pschinjezka
A tebje dlěje sdzerzała
Nam k pomozy, a kradzi.

Ssy wuschoł wschemu, schtoz nětk
Tu tyschi, czischczi, rudzi, [naz
Cze dostanjemy junu saz,
Hdyž Bóh tych morwych sbudzi,
Tam we tej wěczнej sbóznosczi
Naz niczo wjazy njedzěli,
Kaz tudy na tej semi.

Tak luby nano, mandzelski,
Spi zwoje měrne spanje,
Spi zyno, bratsje najlěpschi,
Ssy s czeszczu pohrjebany
Ty jow we lubej domisnje,
Tu twoje czeło wotpoczнje
Wot khorosczе a wójny.

Hłubokosrudzena mandzelska Marija Bertońka, dzěczi, macz, bratr, zotra a pscheczeljo.

«Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a sć štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimaja.

— Telefon 687. —

Čisło 35. **Sobotu 1. septembra 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojowniščežo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

31. augusta. **W Flandernskej ža artilleriska tšeleńza pschi mórskim brjosy a mjes rěkomaj Yfru a Lysu hakle wječor požynu. W nozy wjazy krócz w pschedpolu naschich stejišćežow k wojowanju dońdže; liczbu Jendželczanow sajachmy. W Artois ža k połnozy wot Lens městne wojowanje roswi, kotrež hacz do wječornych žmerkow trajesche. K krótkemu wječorej wot Le Catelet honjerske kompagnije Jndželczanam dźěl dobytka wutorhnychu, kotryž běchu nam wóndano wsali; wjele jatych je ža sebrało. St. Quentin sažo pod franzowskej tšeleńzu leżesche.**

Wójsko němskeho kronprynza.

W rańschej polojzy Chemin-des-Dameskeho khribjeta artillerija žiwje tšelesche. Psched Verdunom bě na Maasynymaj brjohomaj žylna artilleriska tšeleńza, tola k nowemu wojowanju njedóńdže.

Rańsche wojowniščežo. Fronta generalneho połneho marschalka bayerskeho-prynza Leopolda.

K dołhemu wječorej wot Dwinska ruske wobhonjerske wotdźělnje pola Illurta wupadżechu; wobžadka naschich hrjebjow njepschecźela wotrasy. Runje tak ža ruske pschedewsacże pola Narocźskeho jězora njeporadźi. Pola Skale někotre s naschich wotdźělenjow réku Sbrucź pschekrocźichu a hrjebje wupuscźiwschi ža s jatymi a nadobytkom psches réku wrócźichu. — Mjes Dnjestrom a Dunajom njeje ža położenje pschemėniło.

Mazedonska fronta.

Pschi wulkej horzoce žylnische wojowanje dale trajesche. Pschi Dobropolu žerbske wotdźělenja, k krótkemu wječorej wot Doiranskeho jězora jendželske bataillony s cźežkim schkodowanjom wotpokasachmy.

Přeni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Dźěło němskich podmórskich cźołmow.

S Barlina ža 30. augusta powě: W morju wokoło Jendźelskeje žu nasche podmórske cźołmy sažo łódże, 24 000 tunow woschijaze, potepike. B.

Awstriska wójska rosprawa.

Rańsche wojowniščežo: Němske regimenty žu žwoje nowsche dobycze k połnozy wot Focsani s dobycźom wžy Fresti wudospołnike, kotrež ža napscheczo wjele nadběham wobkhowa. K połodnju Okny ža njeschecźelske wupady njeporadźichu. Bóle k połnozy ža na wjele městnach wojowanje požylni.

Italske wojowniščežo: Wojowanje nad Jsonzom ža też wczera s najwjetschim roshorjenjom dale wjedźesche. K połnozy wot Kala ža w rańschich hodźinach dwaj žylnaj italskaj nadběhaj slemischtaj. Pola Podleža, Madoni a Britofa njepschecźel zyły dźeń njepschestawajzy nowe hromady pschecźiwo naschim stejišćežam scźelesche. Wschě nadběhi ža s wutrajnym napscheczostacźom naschich khrobłych wojakow slemichu.. K ranju wot Britofa italska kavallerija pschecźiwo naschim wobtwjerdźenjam jěchasche. Nasche maschinske tšelby ju wocźakachu a sniczichu. Za rjekowskich wojowarjow w Monte San Gabriele 29. dźeń augusta nowe horze wojowanje pschinježe. Pschezo sažo njepschecźel tole wobtwjerdźenje nadběhowasche. Wokoło wječora ža jemu poradźi, ža pschi połnóznym brjosy do naschich wobtwjerdźenjow dobycź. Hdyž bě ža sacźmiko, naschi wojazy pschi žylnym njewjedrje napscheczny nadběh scźinichu. Nowe běđźenje ža s zofanjom Italskich skónczi.

Też k ranju wot Gorizy cźischecź njepschecźelskich wójskow hischcźe njepopuschczi. Hdyž běchu ža dopołdnja jenotliwe nadběhi wotrasyke, njepschecźel po wjazyhodźinskej bubnowanskej tšeleńzy k powschitkownemu nadběhej pscheńdże. Sažo ža w krajinje pola Sswj. Marka najhorzyscho wojowasche. S bajonetom a ručznymi granatami ža kaž wschudże mjes St. Caterinu a Wertojbu prěnja linija sdźerża. Pola Kostanjewizy ža nascha fronta po wuspěschnym nadpadże na njepschecźela troschku do prědka žuny.

Njepschecźelszy lětarjo žu sa 48 hodźin tsi krócz na Triest bomby mjetali. Někotsi wobydlerjo ža morichu, wjazore privatne domy ža wobschkodźichu.

Bitwa pola Gorizy.

Italska wójnska rosprawa wot 26. augusta praji:

Bitwa nad Jsonzom wulkotny wobžah pokasowacź poczina. Operazije k połnozy wot Gorizy wot 19. augusta móża ža na žlědowaze waschnje sepschimnycź: Khrobli wojazy druheje armeje pod njepschecźelskej tšeleńzu schtyrnacże mostow natwarichu a Jsonzo w nozy k 19. angustej pschekrocźichu. Na to nadběh na Bainsizzaſku wyšoku runinu scźinichu. pschecźiwo froncże wot Jelenika k Wjerchej wupadnywschi. Potom tsi njepschecźelske sakitanske linije pola Semmera, Kobileka a Madonia wobeńdźechu. W swižu s tymile operazijemi a w tym žamym cźažu druhe mozy tele linije wot prědka nadběhachu a je njedźiwajzy njepschecźelowho napschecźostacźa pschedrěchu. Wunoschk tuteho khrobłeho manevra bě. so móżachu naschi wojazy Monte Santo wobžadźicź. Wojazy druheje armeje dale k rańschej kromje Bainsizzaſkeje runiny postupaju a njepschecźela wrócźo honja, kotryž se žylnymi wotdźělenjemi maschinskich tšelbow a lohkej artilleriju jara žiwje napscheczo steji. Na Parstje je ža wczera wojowanje s khwilemi pschetorhko. S małym postupanjom sprawichmy w wobtwjerdźichmy steiiischczo. kotrež běchmy dobyli. Hacz dotal je ža do shromadźenskich lěhwow něhdże 600 offizěrow a 23 000 muži pschiwjedło. 75 kanonow žmy dobyli, mjes nimi dwě 30½ zentimetriskej a wjele kruchow žrěnjeho kalibra. Pódla teho wulku liczbu konjow, jene njewobschkodźene lětadło, wjele bombymjetakow a maschinskich tšelbow a runje tak material kóždeje družiny, mjes nim někotre automobile a munizijske ransporty. Wurjadne wobcźežnosće, kotrež ža sežiwjenju naschich wojakow w bjespucźatych stronach napscheczo stajeja, ža s dźěla pschewinychu s wulkimi žiwnoscźowymi składami, kotrež je njepschecźel zofaju sawostajił. B.

29. augusta: Na wyšokej runinje na Bainsizzy ža wczera dale wojowasche. Njepschecźelske sadnje wójsko sbiwschi naschi wojazy nowu prjedy pschiprawjenu wobaransku liniju wotkrychu a že do njeje dachu. Njepschecźel ža s wulkej njemu jsteju wobarasche Na hórkach k ranju wot Gorizy móżachmy postupowacź. Psches 1000 muži sajachmy a někotre maschinske tšelby sebrachmy. 246 lětadłow ža pschi wczerawschim wojowanju wobdźěli. B.

Franzowska wójska rosprawa.

29. augusta: Pschi Aisninej froncże popołdnju s khwilemi artillerija wojowasche. Nascha artillerija skład munizije pola Courtecona rosbuchny. Pola Verduna bě žylna artilleriska tšeleńza w stronje Avocourta a hórki 304. Ssmy wobhonjerske

wotdźělenja, kotrež chžychu nasche linije k połnozy wot Caurierskeho lěsa doßahnyć, wotpokasali. Pola Beaumonta ßmy wot 26. augusta 1470 muži, mjes nimi 37 offizěrow, sajeli.

Jendźelska wójska rosprawa.

29. augusta. W nozy wuspěschne wupady k dołhemu ranju wot Gouzeaucourta a k połodnju Hullucha cžinjachmy a njepschecźelskich wojakow sajachmy. K krótkemu ranju wot Langemarka jene sepjeranischcźo wucžiscźichmy, w kotrymž ßo jene njepschecźelske wotdźělenje blisko nascheje linije dźerżeschе. B.

Ruska wójska rosprawa.

29. augusta. Pola Focsani njepschecźel rano 28. augusta po artillerischim pschihotowanju nasche stejischcźa pola Muncelula nadběhowasche. Jena s naschich divisijow, kotraž njepschecźelej napschecźo njestejesche, wostajiwschi ßwojeho stejischcźa zofasche. Njepschecźel zyły dźeń postupowasche a ßo liniji Freschti—Vernicza—Fitioneschti—Tschiolianesci bliżesche. W nozy 29. augusta njepschecźel ßwój wuspěch wuwužijo nasche stejischcźo pola Varnizy pschedrě. B.

Kornilow wo spjecźiwoscźi ruskeho wójska.

Na Moskowskim narodnym kongreßu hłowny roskasowar, Kornilow, na spjecźiwoscź ruskich wojakow skorżesche. Se ßmjertnym khostanjom, kotrež je ßo po Kornilowym żadanju saßo sawjedło, je ßo spjecźiwoscź troschku podtkóczika, tola hischcźe spjecźiwoscź ruskich wojakow w ßwojich pasorach dźerži. W měßazu auguscźe ßu słóstnischi wojazy schtyrjoch regimentskich komandeurow a druhich offizěrow skónzowali. Hakle hroženje s krwawnym khostanjom je tymle njeskutkam kónz cžiniło. Psched krótkim je jedyn ßibirski regiment, kotryž je do revoluzije ßławnje wojował, Rigasku frontu wopuschcźił a jenoż wukas, so dyrbi ßo zyły regiment potsělecź, je jón k temu pohnuł, so je ßo do ßwojich stejischcźow wrócźił. Tak dyrbi ßo se ßurowoscźu pschecźiwo bjesknjeźstwu wojowacź, kotrež ßo bjes dwěla skónczńje podtkóczi, tola strach poraženjow hischcźe pschezo na kraj tłóczi. Wobstejnoscźe pschi froncźe ßu tajke, so ßmy zyłu Galizisku, zyłu Bukowinu a wschě płody nascheho poßlednjho dobycźa shubili. Na druhich městnach je njepschecźel nasche mjesy pschekrocźił a naschim płódnym połodnischim provinzam hrosy. Njepschecźel pyta rumunske wójsko sniczicź a wo Rigaske wrota klapa, a hdyž nasche wójsko nam njepomha, Rigaski saliw sdźerżecź, budźe pucź do Pětrograda wotewrjeny. B.

Kornilowa naprawa pschecźiwo Małorußam.

Małorußojo, kotsiž chzedźa ßo wot Ruskeje wotdźělicź, njeßu ßo pschi wuradźenjach Moskowskeho narodneho kongreßa wobdźělili. Ruske knjeżerstwo njeje swólniwe jich pschepjate żadanje sa ßamostatnoscź dopjelnicź. Kornilow je wschě ßobustawy wukrajinskeje dźěłacźerskeje a wojerskeje rady, kotrež maj hischcźe we wójsku ßłużicź, k wojerstwu swołał. D.

Njeporjad na ruskich żelesnizach. Smyßlenje njeruskich ludow.

Tsecźe poßedźenje Moskowskeje konferenzy ßo s rěczu sastupjerjow semstwow Grusinowa sapocza, kotryž praji, so je hłowny nadawk nětcźischeho wokomika, Rusku njepschecźelskemu nawalej nukhowacź. Teho dla dyrbi ßo disziplina w ruskim wójsku s wotstronjenjom wscheje politiki saßo postajicź, nahladnoscź wjednikow dyrbi ßo poßylnicź, połnomóz wojerskich wubjerkow na jich hospodarske nadawki samjesowacź a hłownemu roskasowarjej ßo móznoscź dacź, so ßmě ßwoju móz bjes wobmjesowanja wukonjecź.

Na to ßo sastupjerjo żelesnizarjow k ßłowu samolwichu, mjes kotrymiž Frolow, wotpóßłanz swjaska inżenieurow, na dospołnu schmatanzu we wobkhadźe pokasowasche. Jeli so ßo něcźischе wobstejnoscźe njepschemėnja, ßo wobkhad po żelesnizach w novembrje zyle sastaji. Scźěhwki teho budźa żałoßne, runje tak snutska kraja, kaž pschi froncźe, s kotrejež budźe ßo wójsko do Ruskeje walecź a tam ßnadź bjespschikkadne naßylnoscźe skucźi. Frolow wusběhowasche, so pschepjate żadanja dźěłacźerjow pschi tutym snjeporjedźenju wulku rólu hraja a ßo na wschitkich tych wobroczi, kotsiž pschi transporcźe dźěłaju, so bychu ßwoje woßobinske interesy derjemėcźu wótcźiny woprowali.

Sastupjer Židow Gruzenberg mějesche dołhu rěcź, w kotrejž praji, so je židowski lud njedźiwajzy njeßłyschanych pschesćěhanjow, kotrež je pod starym knjeźstwom pschětracź dyrbjał, wótcźinje ßłużił, móznje k jeho wußwobodźenju a k sakitanju pschecźiwo njepschecźelej pomhał. Sastupjerjo Wukrajiny a ranscheje tak mjenowaneje Běłeje Ruskeje prajachu, so ßu jich ludy hotowe, k lěpschemu wótcźiny wscho woprowacź. Sastupjer Litwjanow praji, so Kurlandska njebudźe żenje na stronje Němskeje. Sastupjer powschitkowneho swjaska ruskich muhamedanow praji, so wschitzy muhamedanszy wobydlerjo Ruskeje nakhwilne knjeżerstwo połnje podpjeraju.

B.

Ruske finanzy.

Na Moskowskej narodnej konferenzy je finanzny minister Njekraßow njewupyschenu rosprawu ruskich finanzow podał. Wot wudyrjenja revoluzije ßu statne wudawki khětro pschiběrałe. W lěcźe 1914 je stat kóżdy měßaz sa něhdźe 219 milijonow rublow papjerjanych pjenjes wudawał, 1915 sa 223 milijonow a w lěcźe 1916 kóżdy měßaz 290 milijonow. Prěnjej měßazaj lěta 1917 je ßo měßacźnje sa 423 milijonow papjerjanych pjenjes wudało a wot kónza měrza w pscherěsku měßacźnje 850 milijonow. „Mjenuju Wam tele liczby", minister praji, „so bych Wam pokasał, kak wobcźeżne je nasche finanzne połoženje". Nekraßow ßo wusnawa, so je nowe knjeżerstwo sa kraj wjele drózsche dyźli stare. Wěste sarjadnistwa k ßwojemu wudżerżenju nimo měry wulke sumy spóżeraju. Minister wusběhuje, so statne finanzne wobcźeżnoscźe s wulkeho dźěła s wurjadnym roscźenjom dźěłacźerskeje mšdy swißuje. Tak ßu żebi lětßa dźěłacźerjo Putilowskich dźěłarnjow powyschenje mšdy żadali, kotrež 90 milijonow rublow wucźinja. Direktne dawki sa statne wudawki njedoßahaju, hdcź runje ßu ßo ßylnje powyschiłe. Teho dla dyrbja ßo njedirektne dawki sawjescź. Njekraßow na to někotre naprawy naliczi, kotrež dyrbja krajnu sinanznu móz poßylnicź. Wón praji, so budźe ministerstwo nusowane, żebi pomoz se wschelakimi monopolami pytacź, kaž zokorowym, cźajowym, schwabliczkowym atd. monopolom. B.

Ruske knjeżerstwo ßame bjes swjaskarjow měr njescźini.

Jendźelske nowiny „Daily News" powjedźa: Nakhwilne ruske knjeżerstwo je 21. augusta wucźinjenje zarskeho knjeżerstwa pschewsało, so bjes ßwojich swjaskarjow měr njescźini. B.

Prozeß pschecźiwo prjedaschemu ruskemu wójnskemu ministrej Ssuchomlinowej

ßo psched pschißażnym ßudom w Pětrogradże wotmėwa. General Januschkewiz jako ßwědk hubjeństwa ruskeho wójska wopißowasche, kotrež bě na dobo skoro zyle bjes munizije a tšělbow. Do hłowneho kwartěra sta próstwow wo muniziju pschikhadźachu. Hłowny kwartěr Ssuchomlinowa pohonjesche, dźěłanje munizije pospěschicź a ju też privatnym fabrikam dźěłacź dacź. Tón by stajnje se ßlubjenjemi wotmolwił, tola njeby niczo cźinił, so by ßo njedostatkej wotpomhało. Wojazy teho dla do snutskownho kraja cźěkachu, dokelž jim njbě móżno, njepschecźelej napscheczo stejecź. Němzy derje wjedźachu, so Rußojo njemóżachu tšělecź. K temule ßwědcźenju Ssuchomlinow pschistaji, so je ßo Němska wot 40 lět na wójnu pschihotowała, Ruska pak njeje skoro niczo pschecźiwo temu cźinika.

Něhduschi ministerstwowy pschedßyda a finanzny minister hrabja Kokowzew wotmolwi, so po ruskojapanskej wójnje finanzny minister żenje sa wójsko żane pjenjesy sapowjedźił njeje. Pjenjesy sa wójsko ßu ßo stajnje pschiswolike, tola żenje ßo njejßu wudałe.

General Iwanow, prjedawschi hłowny roskasowar pschi krótkowjeczornej froncźe, jako ßwědk praji, so je wón powjesćźe dostał, po kotrychž ßo wojerske potajnoscźe w runej měrje s Pětrograda psches Warschawu do Němskeje a Awstriskeje sczelechu. General Danilow, prjedawschi kabinetowy schef wójnskeho ministra, praji, so je jemu Ssuchomlinow kasał, nadrobny sapiß wschěch naprawow krajneho sakitanstwa sestajecź, kotrež běchu ßo sa pjecź lět do pomjenowanja Ssuchomlinowa sa wójnskeho ministra cźinike.. General Wjeliczko, prjedawschi pomoznik schefa powschitkoneho wjednistwa pionerstwa, ma Ssuchomlinowa sa teho, kotryž ma sa wschě poraženja ruskeho wójska hłownu winu. Swědk praji: Po ßwojim pomjenowanju sa ministra Ssuchomlinow wjele organow a radźicźelow potkóczi, kotsiž běchu ßo k rospominanju praschenjow sakitanja stworili. Prjedawschi zar njemóże ßo dla wojerskeho njesboża Ruskeje wobskorżicź, dokelž wón wscho psches Ssuchomlinowu brylu widżesche. Wjeliczko Ssuchomlinowej porokuje, so je wón njedźiwajzy żiweho protesta wężywustojnych najwjazy lěpschich ruskich twjerdźisnow wu-

puſcził, dokelž mějesche je wón ſa njewužitne. Sswědk pſchiſpomni, ſo je žo wjele wojeŕſkich ſaſtojnikow, kotſiž, kaž wón, na Ssuchomlinowe ſkutkowanje žwarjachu, wotžadźiło. Prjedawſchi wójnſki miniſter Poliwanow Ssuchomlinowej porokowaſche, ſo njeje pſchi wuwjedźenju reformow, po ruſkojapanſkej wójnje pſchikaſanych, doſcź energiſki był.

Jako žwědk prjedawſchi wulkowjeŕch Ssergěj Michajlowicź, prjedawſchi generalny inſpektor artillerije, praji, ſo je wón w lěcze 1907 projekt ſa nowowobrónjenje artillerije wudźěłał, kotryž žo hacź do lěta 1913 do zyła njeje ſpěchował. Wulkowjeŕch Ssuchomlinowa winowaſche, ſo je jeho woženbinſke rosprawy na zara podtłócził. Kaž je dopokaſane, je wójnſki miniſter temu ſadźěwał, ſo bychu žo nowe kanony w Schneiderez dźěłaŕnjach w Franzowſkej ſkaſale. Prjedawſchi wikowanſki miniſter Timaſchew wobžwědczi, ſo jemu wójnſki miniſter Ssuchomlinow wot 1909 hacź 1915 ani jedyn ras kaſał njeje, ſo bychu žo wobžedźerjo kanonſkich dźěłaŕnjow wopraſchałe.

General Bernander, něhduſchi pomoznik we wójnſkim miniſterſtwje, praij, ſo žebi ſa Ssuchomlinowe pſchebywanje we wójnſkim miniſterſtwje do zyła na wójnu njejžu pomyžlili, ſo žo njejžu wo ſaſtaranje wójſka poſtarali, a ſo žo fabriki, kotreź ſa krajne ſakitaŕſtwo dźěłachu, ſ zyła njejžu dohladowałe. Dale žwědk praji, ſo ruſke wójſko njeje po 120 wójnſkich dnjach žaneje munizije wjazy měło. B.

Amerika a neutralne ſtaty.

Sjednoczene ſtaty połnózneje Ameriki jenož hiſchcze tym neutralnym ſtatam twory podawaju, kotreź žo na wuměnjenje ſwjaſaju, ſo je do Němſkeje njewuwjeſu. Norwegſka je tole wuměnjenje pſchijała. Sa to žo Schwedſka pſcheczíwja do njeho ſwolicź, měnjo, ſo žo wono ſ neutralnoſczu njeſnježe. B.

Hollandſka „Nieuws-Bureau" powě: Preſident Wilſon je wukaz wudał, po kotrymž je ſakaſane, neutralnym ſtatam bjes dowolnoſcze ſtatneho ſekretara Adora twory pſchedawacź. B.

Sajecze Němzow w Amerizy.

Amerikanſka tajna polizija je dwjeju Němzow jako wjednikow ſtrajkowanſkeho hibanja w dźěłaŕnjach Morſowſkeho towaŕſtwa ſajała. Preſident Wilſon je krajſakitanſkemu wubjerkej poručił, pſchepytanje pſcheczíwo ſwjaſkej induſtrijowych dźěłaczerjow ſawjeſcź, kotryž winuja, ſo je ſtrajkowanſke hibanje w muniziſkich fabrikach ſbudźił. B.

Wotmolwjenje ſjednoczenych ſtatow połnózneje Ameriki na bamžowu notu.

Reuterez telegraſowaŕnja ſ Waſhingtona powě, ſo žo we wotmolwjenju Ameriki na bamžowu notu žlědowaze praji: So by žo k rosrěczenju wo měrje doſchło, k temu hiſchcze žaneho podłožka njeje, dokelž Němſka hiſchcze njeje žwoje wuměnjenja woſjewiła. B.

Njeměry w Jndiſkej Jendźeleczenjo Japanſkim potłóczicź dadźa.

Nowiny „Oſaka Aſahi Shibun" powjedźa: Kontreadmiral Oguri, roskaſowaŕ japanſkeho wójnſkeho łódźſtwa w Jndiſkej, je ſ bjesgrotowym telegraſom powjedźił, ſo je žo japanſkim wojakam, kotſiž žu žo na bengalſki brjoh wužadźili, poradźiło, njeměry mjes domoródnymi potłóczicź. Jendźelſki komandat w Adenje je japanſke wójnſke łódźſtwo ſ bjesgrotowym telegraſom wo pomoz proſył, dokelž jemu njeje móžno, žo pſches ſběžkarjow, kotſiž žu na kraju Aden woblehli, pſchedobycź. Japanſki konteradmiral pak njeje tulu próſtwu dopjelnicź mohł, dokelž ſe žwojeho knježeŕſtwa žanu poručnoſcź njeje doſtał. B.

Wotſtupenje połſkeje ſtatneje rady.

Połſka ſtatna rada je wotſtupiła, dokelž němſke knježeŕſtwo jejnym žadanjam njepſchichłoſuje. B.

Wolfez telegraſowaŕnja žlědowazu powjeſcź roſcheŕja:

Nakhwilna ſtatna rada je wobſamkła, žwój mandat ſkóžicź. Dale je wona wobſamkła, wubjerk ſtworicź, na kotryž dyrbja žo wſchě ſarjadniſke a hoſpodaŕſke naležnoſcze, ſa kotreź je ſtatna rada pſchiſłužna była, woženbje pſchewſacze žudniſkich a ſchulſkich naležnoſczow, pſchenjeſcź. Dotalny ſtaw žo ſ tymle wobſamknjenjom wězownje njepſcheměni, dokelž ſtworjenje wubjerka dalewjedźenje ſtatnych dźěłow ſwěſczi. B.

Lodźſke nowiny piſchu: Hłubſcha pſchicžina ſa kriſu w połſkej ſtatnej radze ma žo w ruſkim pſchewróczе pytacź. Mjes tym ſo běchu Polazy hacź do maleje horſtki zarſkemu knježeŕſtwu njepſcheczelſzy ſmyšleni, žu po wotſtronjenju zarſtwa te ſtrony, kotreź žu ſa žwobodne pſchiſamknjenje k revoluzionarnej Ruſkej abo tola ſa doſpolne wotdźělenje wot Němſkeje a Awſtriſkeje, kěžtryž pſchiběh doſtałe. Njech žo njepſchepyta, kak daloko žu tajke měnjenja na ſtatnu radu wliw měłe, abo hacź je wona jenož pod cźiſchczom ſjawneho měnjenja wotſtupiła.

Ssamo wot žebje je ſroſumicź, ſo we wobžadźenej Połſkej měnjenja daloko róſno du. Kaž hižo wot lětſtotkow žo teź w pſchitomnoſczi ſympathije połſkeho wobydleŕſtwa pak k ranju pak k wjeczorej cźahnu.

Reforma ſakſkeje prěnjeje komory.

Wuſtawowy wubjerk druheje komory ſakſkeho žejma je žrjedu ſ 12 pſchecźiwo 5 hłoſam wobſamknył, ſo maja žo prawa prěnjeje komory ſamjeſowacź. Wona dyrbi pſchichodnje krajne dokhody a wudawki jenož po zyłku pſchijecź abo wotpokaſacź žměcź, kaž w Pruſkej, mjes tym ſo ma wona hiſchcze nětkole prawo, jenotliwe dźěle pſchijecź abo wotpokaſacź. Dale dyrbja pſchi rosdźělu měnjenjow po dwajkrócźnym podarmowſkim požpyczе k ſjednanju wobſamknjenja druheje komory jako wobſamknjenja zyłeho krajneho žejma płacźicź. B.

Namjety druheje ſakſkeje komory.

W druhej ſakſkej komorje žu doprědkaŕſzy ſapóžłanzy namjet ſapodali, ſ kotrymž žo knježeŕſtwo napomina, ſeſtajenje paragrafow 1 a 5 wuhloweho ſakonja tak pſcheměnicź, ſo žo jažniſcho a bjesdwělniſcho hacź dotal wupraji, ſo knježeŕſtwo nima myšle, žadyn ſtatny monopol, ale jenož ſtatne jeniczke prawo (regal) na wurycze wuhla ſawjeſcź. Dale je doprědkaŕſka frakzija druheje komory wopraſchenje ſapodała, ſ kotrymž žo knježeŕſtwo na ſtrach kedźbliwe cźini, ſo žo wulke hromady žita dla ſažneho wumłócźenja ſkaža, a wona žo praſcha, kajke naprawy pomyšli knježeŕſtwo cźinicź, ſo tónle ſtrach khětſje wotſtroni. B.

Wjetſchina politiſkich ſtron pſcheczíwo politiſkej zenſurje.

Hłowny wubjerk khěžorſtwoweho žejma je namjetej pſchihłoſował, ſo by žo politiſka zenſura wotſtronika. Dale je žo namjet pſchijał, ſo by žo wukaz ſwjaſkoweje rady wo wotměwanju žwětłohrow ſběhnył. Skónczńje je žo namjetej Heiny-Dovy-Erzbergera wo tym pſchihłoſowało, ſchto ma žo wo ſmyšle „politiki" ſroſumicź.

Jedyn zentrumſki ſapóžłanz wuſběhowaſche, ſo je knježeŕſtwo žlubiło, ſo budze namjet wo wotſtronjenju politiſkeje zenſury pruhowacź. Waſchnje, po kotrymž žo zenſura dźenža trjeba, ſkónczńje k woškabjenju wótczíny wjedźe. Zenſorow je ſkoro wjazy dyžli redaktorow, a wunoſchk njedźakowneho a njepſchijomneho dźěła zenſorow je jara žnadny. Zenſura ſe žwojimi njemóžnymi a ſchikanoſnymi naprawami jenož nerwowſnoſcź do nowinaŕſtwa noſy. B.

Schwajzarſka a bamžowa nota.

Schwajzarſka ſwjaſkowa rada je w žwojim poſledním poſledźenju wobſamkła, w naležnoſczach bamžoweje měroweje noty, kotruž je jej bamžowy póžłanz moſignore Marchetti pſchepodał, žanych direktnych abo indirektnych krocželow pola wójnu wjedźazych ſtatow cźinicź. D.

Ze Serbow,

— **(Deſchcź ſeptembrje.)** Studijowy radźicźel knjes Gnido Lamprecht w Budyſchinje je woblicził, ſo mamy 4., 5., 6., 7., 8., 10., 17., 19., 22., 23., 27. a 29. ſeptembra deſchcź wočakacź. September by po tym khětro wlóžny był. Teź ſpočzatk oktobra a to wot 1. hacź do 5. deſchcze hroža.

— **(Njedoſtatk butry.)** Dla njedoſtatka butry žo ſa cźaš wot 1. hacź 10. ſeptembra na krajnu butrowu khartu butra njewudawa.

— **(Saſtaranje ſ wuhlom.)** We wójnſkim hoſpodaŕſkim wubjerku awſtriſkeho žejma je wodźeŕ dźěłanſkehr miniſterſtwa rosprawu wo polěpſchenju ſaſtaranja Awſtriſkeje ſ wuhlom podał. Miniſterſtwu je žo poradźiło, 20 000 hórnikow ſ fronty k dźěłu wróczo ſwołacź. Wón žo nadźija, ſo žo wurycze wuhla na 99

milijonow tunow w lěcze 1917 powyschi. Awstriska je ßo na to swjasała, so Němskej 100 000 tunow brunizy s tym wuměnjenjom poda, so ßo 525 tunow hornjoschlesyskeho kamjeńineho wuhla do Awstriskeje a 290,000 tunow do Wuherskeje poda. Najskerje ßo w najwjetschim dźělu khěžorstwa wuhlowa kharta satrjedże. B.

— **Ratarjo ßuschcze ßwój len!** Požadanje sa łyknom a wolijom je ratarjow we wschěch dźělach Němskeje pohnuło, lětßa wosebje wjele lenu wußycź. Też jako piza ßu, schtoż ßo njeßmě pschehladacź, wupraßowane lane woßuchi a pluwy wumłócźenych ßymjenjowych tobołkow wjele hódne. Sa wschelake druźiny lena, njech je ßuscheny abo ßyry, ßo wschak też płaczišny hischcze ženje błyschaneje wyßokosce płacza. Tak ßo sa zentnar ßyreho derje wothladaneho lena 12,50 hr., sa mjenje hódnu tworu poměrnje mjenje, sa woßebje dobru druźinu hacź do 14 hriwnow płaczi. Zentnar derje ßuscheneho lena dobreje ßrěnjeje druźiny płaczi 20 hriwnow, sa dobre druźiny ßo ßamo 22 hr. sa zentnar płaczi. Duź ßo ratarjej derje sapłaczi, hdyž len ßuschi. Ale też druhich pschicźinow dla je sa ratarja wužitne, hdyž wón ßwój leń pschadownjam ßuscheny poskicza. W symje ßo njehodźi ßuschicź. Pschadownje też dosez městna nimaju, so mohle nasynu a w symje wulke hromady pschijecź, a hacź do nalécza khowacź, hdźež móże ßo se ßuschenjom saßo sapoczecź. Pschedźeŕ teho dla najradscho ßuscheny len kupuje. Tutón móże wón w symje pschedźěłacź a pschedźeno sa nusnu wójskowu potrjebu wotedacź. Njeßuscheny len pak budże hakle wón w naléczu, hdyž budże jeho składownja prózdna, pschijecź móz. Ratař potajkim sa ßuscheny len wjele wjetschu płaczišnu dostawa, ßwój len ruczischo na pjenjesy staji a skónczńje hischcze wótczińsku winowatosez dopjelni, hdyž ßo nusnemu požadanju sa łyknom s pschiwosom ßuscheneho lena wotpomha.

Schto ma ßuschenje dokonjec a kak ßo ßuschi? Ssuschenje je najwažnischi dźěl we wobkhadże s lenom; hakle s prawje pschewjedźenym ßuschenjom len ratarjej wužitk njeße. Teho dla dyrbi ratař tole dźěło ßam cźinicź. Se ßuschenjom dyrbi ßo skorka wot łykna wotdźělicź. Najjednorischo ßo s roßu ßuschi, a ratař jo teho dla najbóle nałożuje. Hdyž ma ßo s roßu ßuschicź, ßo len na dźeczelischczo abo na łuku w dołhich rjadkach czenko wupschestrje, pschi cźimž pak ßo stwjelza njeßmědźa saschmatacź. Jena horschcź dyrbi něhdże jedyn meter pschikrycź; njes jenotliwymi horschczemi małe prózdnosczе wostaneja. Hdyž ßo len psche husty wupschestrje, ßo wón jenostronjszy ßmuhaty ßuschi a wjele po hódnosczi shubi.

Po někotrym czaßu a sa tym hacź je wjedro, 2 a 3 krócź sa czaß ßuschenja ßo len s pomozu czeńkich kijeschkow abo s hrabischczemi wobrocźa. Ssuschenje wot wjedra wotwißuje a 2—4 njedźele traje; wono je skónczene, hdyž ßo skorka s rybowanjom a jibowanjom mjes porstami lohko wotstronicź hodźi. Pschi tym ßo pokasowaze łykno njeßmě, hdyž ßo ßylnje satorhnje, rostorhnycź, ale dyrbi jaßnje saklinczecź. Hdyž ßo łykno rostorhnje, je ßo ßuschenje pschekroczіło, s cźimž je len po hódnosczi wjele shubił.

— **(Najwyschische płaczišny sa worjechi.)** Khěžorstwowe městno sa warjenje a ßad je pschikasało, so ßmě punt worjechow s bělišnu 20 pjenjezkow, bjes bělišny 50 pjenjezkow pola schtomoweho wobßedźerja hacź do 30. novembra płaczicź, wot 1. dezembra 70 pjenjezkow.

— **(Najwyschische płaczišny sa hußy.)** Sakske knjeżerstwo je wukas wo najwyschischej płaczišnje huß wudało. Hdyž plahowar abo kormjeŕ huß je pschedawa, njeßmě płaczišna 3 hriwny 15 pjenjezkow sa punt pschekroczicź. Płaczišna wot plahowarjoweje abo kormjerjoweje hródże płaczi. Hdyž ßo hußy wikowarjej dale pschedadźa, ßmě ßo hromadźe sa wjesbu wscho hromadźe 35 pjenjezkow jako pschiraźk na punt bracź.

— **Wopraschenje konservativnych sapóßłanzow w sakskim ejmje.** Konservativna frakzija druheje komory je knjeżerstwu ßłědowaze wopraschenje sapodała: Je statnemu knjeżerstwu snate, so ßu sakßy ratarjo dla wukasa sakskeho njaßnischcza jarä rosshorjeni, po kotrymž dyrbi ßo dejny skót k rěsu wotedacź? Kajke naprawy myßli ßebi statne knjeżerstwo cźinicź, so by ßo sastaranje sakskeho wobydlerstwa s mlokom a butru swěsźiło? Je wono ßwólniwe, wulku njepoměrnosez, mjes rěsnym a dejnym skotom s njeprawom wobstejaze, wotstronicź.

— **Se żelesnym kschižom staj ßo wusnaměniloj:** Honjeŕ Aug. Kruża s Noweje Wßy pola Wojerez a Matej Mots s Michałkow. — Podoffiźer Khorla Czech s Wojerez je ßo na vizefeldwebla powyschił.

— **(Sswinjaze mjaßo njeßmě ßo pschedawacź.)** Po wukasu ministerstwa smutskownych należnosczow je sakasane, ßwinjaze mjaßo, też połcź, njepschedźěłane pschedawacź. Wscho ßwinjaze mjaßo dyrbi ßo wjele bóle k dźěłanju kołbaßy nałożicź.

— **(Młócźenske myto.)** Po sdźělenju presidenta wójnskeho sežiwjerstwa ßo ratarjo na to kedźbliwi cźinja, so ßo 3 hriwny młócźenskeho myta sa zentnar wowßa a jecźmjenja dale płacźa.

— **(Wudźělenje margariny.)** Budyski wjeßny komunalny swjask wosjewja, so ßo wot 30. augusta hacź do 5. septembra ⅛ punta margariny po 25 pjenjezkach wudźěla.

— **(Woheń w żelesniskim wosu.)** Wutoru popołdnju na tudomne dwórnischczo tworowy cźah pschijeźdże, w kotrymž ßo jedyn s lenom nakładzeny wós s płomjenjom palesche. Wohnjowa wobora je woheń, kotryž je se schkrjemi s lokomotivy nastał, shaschała.

— **(Woßebita piza sa cźehnity skót.)** Budyski komunalny swjask wosjewja, so ßo wobßedźerjam cźehniteho skota, kotryž ßo k ratarstwu njewužije, na woßebitu pizowu khartu pola firmy Pawołt Scholtty naßlědnika w Budyschinje piza sa njón pschedawa. Tajke kharty ßo po woßebitym namjecze, wot gmejnskeje wyschnosczе, wobßwědczenym, na hamtskim hejtmanstwje wudawaju.

— **(Hußazy jasyczk psche běžeńzu.)** Jedyn cźitar „Serb. Nowin" pische: Psched tydźenjom ßo w Serb. Now. hußazy jasyczk jako ßrědk psche běžeńzu poruczesche. Běch na tule khorosez skhorił a wulke bolosczе w delnim żiwocze cźerpjach. Wschě ßrědki, kotrež trjebach, niczo njepomhachu. Cźitawschi, so hußazy jasyczk běžeńzu sastaji a cźrjewa wuhoji, ßebi hnydom na łuzy łopjena hußazeho jasyczka naschczipach a ßebi je jako cźaj swarich. Też mje je tónle ßrědk wot bolostneje khorosczе wulękował. Duź też ja hußazy jasyczk należnje wschitkim na cźrjewowu khorosez skhorjenym poruczam. Njech ßebi kóżdy jeho kopjena skerje lěpje naschczipa, doniż ßo hischcze trawa na łukach a brjóżkach njeje poßykła.

S Hnaschcz. Wojak Emil Jorschik je żelesny kschiż 2. rjadownje, jeho bratr Hermann Jorschik Bjedrichowu Augustowu medaillu dostał. Wonaj staj ßynaj khěżerja Jorschika w Hnaschczach.

S Hrubjelczіz. Se żelesnym kschižom 2. rjadownje staj ßo wusnamjenilој: Pioněrski dźeßatnik Hendrich Wicźa, pionér Pawoł Anka a kanonér Ernst Kral. Bjedrichowu Augustowu medaillu dostachu: Kanonér Pawoł Kasper, jěsdźeŕ Max Dürlich a pěschk Max Keil.

S Bónez. Tudomnej swudowjenej żiwnosczerzy Wjelinej ßu póndźelu w nozy s hródże 7 kur kradnyli. Hródżine durje, kotrež běchu samknjene, bě paduch wußadźił. Hnydom nasajtra dachu polizajskenu pßej pschińcź, kotryž pak sa ßlědom jenoż do ßußodstwa běžesche. Spodźiwne je, so Wjelineje pßyczk, kotryž hewak żaneho zuseho se ßwojim schczowkanjom na pokoj njewostaji, ani jaschczowknył njebě, hdyž bě ßo paduch do hródże dobył.

S Budestez. W naschim Bożim domje ßo jutsje, njedźelu 2. septembra, żnjowy dźakny ßwjedźeń ßwjeczі.

S Korsymja. Fabrikski wobßedźeŕ August Pelz je drjewowu tocźerńju, tachantstwu ßłuschazu, kupił.

S Barta. Wojerszy straźnizy ßu pola Barta dweju khostanzow, wěsteho Rolfa a Patznera, sajeli. Wonaj běschtaj póndźelu w nozy s dźěła w industrijowej dźěłarni czekłoj.

S Budyschinka. Po tsischtwórczłětnym wuprózdnjenju je ßo nasche farske městno nětko wobßadźiło a to woßebje psches prózowanje knjesow tajneho radźiczela Steigera a fararja Mrózaka-Ketliczanskeho. Jako nascheho noweho knjesa duchownеho witachmy schtwórtk tydźenja w farskim dworje knjesa Dobruzkeho, ßyna knjesa duchowneho Dobruzkeho we Wojerezach. Jako kollator nascheje zyrkwje powita jeho knjes tajny radźiczel Steiger, jako sastupjeŕ zyrkwinskeho pschedstejiczerstwa knjes ratarski radźiczel Klahre-Pschiwczanski. Dale witachu jeho hischcze knjes farař Rěsbark-Porschiski, zyrkwinszy pschedstejiczerjo, wucźeŕ a schulske dźěczi. Budyschinske młode holzy běchu farske khěżne durje rjenje s pletwami wudebiłe.

Sańdźenu njedźelu w dźewjeczich hodźinach bě němska Boża ßłużba. Na tutej knjes tajny zyrkwinski radźiczel Rosenkranz knjesa Dobruzkeho jako farskeho w[illegible] a Budyschinsku woßadu sapokasa, na cźoż potom knjes Dob[illegible] ßwoje nastupne prědowanje dźerżesche. Potom wotně ßo pschikrótschena ßerbska Boża ßłużba, na kotrejż knjes farař Rěsbark noweho duchowneho woßadże pschedstaji. Na pschecze tajneho zyrkwinskeho radźiczela njemějesche ßo wschak żane ßerbske kemschenje wotměwacź. Zyrkwinske

pschedstejiczerstwo bě teho dla pjatk wjeczor hischcze ras hromadze stupiło a wobsamknyło, tola tez zerbske kemschenje wotměcz. Je dźe tola nascha woßada nimale zyle zerbska. Nutskhód do zyrkwje a kapalnje běchu Pschiwczanske mlode holzy s pletwami wupyschike.

Knjes Dobruzky bě hacz dotal s pomoznym duchownym w Rabensteinje pola Kamjenizy. Wjeßelimy zo, so je do Sserbow pschischol a so chze Sserbam złużicz. Pschejemy jemu, so by zo jemu pola naß spodobało. Bóh spožcz k jeho skutkowanju zwoje žohnowanje!

S **Bukojny** pola Rakez. Pola tudomneho ratarja Khěžnika je jedyn paduch dwě hußyzy a jenu kokosch, kotrez w hródźi sarěsa, kradnył. W Mortkowje zu tsi běhaki a druhe wězy kradli. Sa paduchami njeje zo hischcze žadyn zlěd namakał. Czim dlěje wójna traje, czim bóle na wßach paduschstwo pschiběra.

S **Kamjenza.** S rosbuchnjenjom jeneje rosbuchnjenskeje kapsle zu zo njedźelu nětkotsi hólzy sranili. Jedyn s nich bě rosbuchnjensku kapslu zwojemu nanej, kotryż w skale dźěła, wsak. Jemu zo pschi rosbuchnjenju wschě porsty lěweje ruki wottorhnychu. Jenemu druhemu hólzej zo wocži czežko sranischtej, mjes tym so jedyn tsecźi hólz s lożschim sranjenjom woteńdże.

S **Pißaneho Doka.** Wutoru dopołdnja je stajeŕ schkleńczerńskich pjezow, August Polak, zmjertnje do njesboža pschischoł.

S **Jeschiz.** Wojak Ernst Ssymank, zyn tudomneho Jana Ssymanka, je želesny kschiž 2. rjadownje dostał.

Jena lorija, kotruż chzyschе wón wuprósdnicz, je jeho pschejeła, tak so je wón czežke sranjenja poczerpił. Lědma hodźinu posdźischo je wón wumrjeł.

S **Draždźan.** Pschißłuschny wubjerk prěnjeje komory sakskeho zejma je pschiswolił 25 milijonow hriwnow k kupjenju wuhlowych ležomnoscow w Olbersdorfje a Hartawje pola Zitawy a pola Borny, dale 18½ miljona hriwnow k kupjenju Herkuleskeje wuhloweje jamy w Hirschfeldze.

S **Draždźan.** Dla rosschěrjenja naschakrazych pißmow w nozy wot 21. k 22. auguste je Draždźanska polizija wjetschu liczbu wozbow sajała a zudnistwu dla khostanja pschepodała.

S **Wojerez.** Superintendenta Dahlmanna, kotryż je hakle někotre lěta duchowne sastojnstwo w naschim měsczе sastaraŕ, zu sa wyschscheho fararja do Bunzlawy powołali.

S **Wojerez.** (Krajny radźiczel wo sniczenju hußańzow.) Hußańzowa czwila je zo tez w naschim wokrjeßu rosschěrika. Krajny radźiczel dr. Hegenscheidt w sjawnym wukasu na wulku schkodu pokasuje, kotruż hußańzy naczinjeja. We wukasu zo mjes druhim praji: Knjezam wuczerjam poruczam, so bychu se schulskimi dźeczimi na pola wuczahnyli a dźeczom pod dohladowarstwom a po postajenym planje pola wot hußańzow wurjedźicz dali. S tym by zo droha, dzenza njesarunliwa ziwnosez sakhowała, kotraz by zo hewak shubika.

S **Corneho Kholmza.** Pjatk tydźenja w nozy zu zo do Kubaschez mlyna paduschi dobyli a wschě czerjenske rjemjenje s mlyna a s mlóczazych maschinow w brózni kradnyli. S ropotom zo Kubasch wubudźi. Paduschi psched nim czeknychu, tola czerjenske rjemjenje zobu wsachu. Kubasch wo něhdźe 1000 hr. schkoduje.

S **Běleje Wody.** Jedyn paduch bě zo w nozy k zobocze do drastoweje pschedawarnje Felixa Jochmanna dobył. Wón bě něhdźe 40 židźanych blusow po 25 hacz 30 hriwnach, wulki kaschcz židźanych tkaninow, dwě trubje czorneho zomota, wulki kaschcz polny zonjazych schtrympow a něhdźe 75 hriwnow kradnył. Nakradnjene twory běchu s najmjnjscha 4000 hriwnow hódne. Ssledźenje polizije sa paduchom hischcze tón zamy dźeń k polnemu wuspěchej dowjedźe.

Zyły paduschny nadobytk, kotryż bě zo na dwórnischczu k wotpósłanju wotedał, móżesche zo Jochmannez firmje wróczicz. Tez paducha zameho, kotryż bě zebi rano ½7 hodźin jězdny billet 2. klaßy do Barlina kupił, móżesche po telefonskim sdźělenju kriminalna polizija w Khoczebusu saßłapicz, hdyż chzyschе wón tamnischu dwórnischczowu sawjeru pschekroczicz. so by s pschisamknjenskim czahom do Barlina wotjěł. Wón je jedyn pinczník a toczeŕ. W jeho drascze pódla 400 hriwnow pjenjes wschelaki nutsdobywarski grat namakachu. Jeho hnydom do Běleje Wody wróczo dowjesechu.

Wußudźenja.

Khostanska khomora. Jedyn poliziśt bě w nozy 31. meje dźełaczerja Ernsta Dietricha w Budyschinje psched jeho wobydlenjom sadżeržak, hdyż w zwojim khribjetowym měsche 25 puntow běrnow domoj pschinjeße. Dietricha dla wospjetneho paduschstwa wobskorzichu. Psched zudom wón praji, so je pola Nadźanez te běrny pod liscżom a zlanjom skhowane namakał. Jemu njemóżachu dopokasacz, so njewěrnosez rěczi, duż jeho jenoż dla pschekschiwjenja k jastwu na 2 měßazaj saßudźichu.

✕ Kubleŕ Pětsch na Židowje 13lětneho Bruna Altmana wot tam 22. julija w zwojim dworje saßłapi, hdyż chzyschе wón runje dżeßacz prósdnych měchow wotnjesez. Altmanna zu hakle 29. junija dla czežkeho paduchstwa k jastwu na 4 njedźele saßudźili. Dla noweho paduchstwa jeho prěnjschemu khostanju 4 njedźele jastwa pschidachu.

Přilopk.

* **(Wotprawjenje w Draždźanach.)** Schtwórtk rano zu w twarjenju kriminalneho polizajstwa w Draždźanach rubježneho mordarja Köllera wotprawili. Draždźanski pschißaźny zud bě 22. junija Köllera k zmjerczi saßudźił. Tutón je loni 24. augusta we Bellmannez knihowej wupożczerni 19lětnu pschedawarku Schöpez skónzował, so by klamowu kaßu wurubił. Lětża 9. měrza bě Köller na zigarowego pschedawarja Hornosa w Draždźanach w jeho klamach rubježny nadpad sczinił. Psched pschißaźnym zudom bě zo wón wusnał.

* **(Jedyn hólz zo spalił, druhi zo wopalił.)** Hdyż w Graslizach w jenej drogowej pschedawarni jedyn zud firnißoweho narunadła na njewobhladniwe waschnje wotpjelnjachu, zud rosbuchny. Tsinaczelětny běhaŕ Josef Hoyer zo na měsce mori, jedyn pjatnaczelětny drogistski wuczobnik zo czežko wopali a s powětrowym czischczom zo wschě woknowe schkleńzy wutkóczichu. Tez khěża zo sle wobschkodźi.

* **(Morjaze lěkarstwo.)** Zona jeneho wyschscheho offizěra w Schönebergu pola Barlina bě jako lěkarstwo psche běżeńzu morfium wsała, kotryż bě lěkaŕ jejnemu mużej wukasał. Najskerje je wona pschewjele tuteho jěda wużiła. Wobzaromnu jejni zwójbni nasajtra rano morwu namakachu. Sawołany lěkaŕ spósna so je zo wona s morfiom sajědojczika.

* **(Srażenje na želesnizy.)** Blisko sastanischcza w Niederwarha w Draždźanskim wokrjeßu je póndźelu rano jedyn tworowy czah do jeneho tam stejazeho lazaretskeho czaha sawadźił. S lazaretskeho czaha staj zo dwaj wosaj swróczikoj; s tworoweho czaha je zo lokomotiwa po wyßokim brjosy dele walika, a pakowanski wós je zo swrócził. Někotre wozoby lazaretskeho czaha zu zo lohko sranike. S lokomotiwy skoczinschi je zo lokomotiwny personal wukhował. Tepjeŕ je zo pschi tym lohko sranił.

* **Woheń we wuhlowym składze** bě w Draždźanach sańdźenu wutoru w jenej kólni pschi Lobju nastał. Tam nakładzene wulke hromady wuhla běchu zo wot zameho sapalike. Hacz do pósdneje nozy njebě mózno, woheń shaschecz.

* **(Rosbuchnjenje w jenej Pětrogradskej muniziskej fabriky.)** Pjatk popołdnju w raketowym wotdźělenju muniziskeje fabriki w Ochcze w Pětrogradze woheń wudyri, pschi czimz zo něhdźe 50 000 pjelnjenych raketow sapali, kotrez běchu k wotpósłanju k froncze hotowe. Rosbuchnjenje bě tak mózne, so kruchi wottorhnjeneje tsěchi fabrikskeho twarjenja a palaze rakety po zyłym Pětrogradze mjes wobydlerjow létachu. Ludzo s wobydlenjow dźěchu zebi woheń wobhladacz. Tu składnosez paduschi wużichu, bydła wukradnycz. Wojazy saßo porjad postajichu.

* **(Błyskowe dyrjenje.)** W Gasenbecku w Mecklenburgskej je błysk do jeneje wowczerńje dyrił, kotraz zo se 400 wowzami wotpali. — W Strelizach je zo se slósniskej ruku jedyn rěsak sapalił, pschi czimz je zo 30,000 kaschczow spaliło.

* **(Kholera w Persiskej.)** Rusko-persiska mjesa je zo sawrjeła, dokelz je zo w Persiskej kholera daloko rosschěrika.

Wojowanje s tigrom.

Něhdy zedźach we werandze (wutwarku) zwojeho domu w Raŕschej Indiskej, tu pschińdże Jakub, mój złużobnik, ke mni a mje wo dowolnosez proschesche, so by změt nóz pola zwojeje khoreje maczerje w bliskej wěsy pschebycz. Wón zo na wschelake waschnje samołwjesche a mi rjekny, so mje rady zameho njewostaji, wón mjenujzy s wjetscha we werandze lěhasche, so by hnydom k ruzy a k pomozy był, hdy by trjeba było — duż bywasche pschezo tak daloko, so móżesche mje derje dosłyscheez. Ale dokelz bě strach, so mohła jemu

macz kóždy wokomik wumrjecz, chzyšche tak špěšchnje, kaž móžno, k njej dokhwatacz.

Ja jemu jeho prózstwu sapowjedźicz njemóžach, tola wjedźach, so budu nětko zyku nóz wjazy mil daloko wot kóždeho cžlowjeka žamlutki pšcheby vacz dyrbjecz, pšchetož moji sbytkni žłužobnizy we wžy bydlachu. Dokelž běch ja nježenjeny, w mojim domje nichtó njebě. Tutón steješe woždrjedź pola, kotrež wjeżnjenjo wobdźěkowachu; wokoło pola na kromach běchu dźungle, t. r., mokre, huste kerczziny, tych žo ludźo, kaž žo sdaše, jara bojachu.

Prjedy hacz Jakub woteńdźe, mje proschesche, so bych w nozy durje do žwojeje komory tola samknjene měł, hewak mějach waschnje, je njesnjeżomneje horzoty dla wotewrjene wostajecz. Jakub mi powjedasche, so běchu we wžy wjeczor wołanje „fawa“ žłyšcheli, to bě kschiczenje, pšchi kotrymž žłyschazym wutroba se trachom kóždy krócz pukota. „Faw“ je małe swěrjatko, něhdźe tak wulke, kaž kóczka, wono žo po hłožu žwojeho wołanja tak n muje. W Indiskej mě-nja powschitkownje, pschikhad tuteho smě kóždy króz bliskoscz krejlacznehо tigra p jewja. Tehodla naš e njeżměrna bojoscz, hdyž wjeżnjeujo ksc fawa sażłyscha. Hacz a žo woprawdźe tak, to njewěm. Móžno, so tuto swěrjo sa sbytkami tigroweje žratwy, kotraž jenož se žiwych swěrjatow wobsteji, žlědźi. Ale je-li tiger hłódny a njenadeńdźe wón niczeho druheho žiweho k žratwje, nadpaduje wón też cžlowjeka, pschetož cžlowiske mjažo jemu jara derje žłodźi. Pschi nadpadach na cžlowjeka je tuto rubjeżne, krejlacżne swěrjo jara khrobłe: se skhowanki skoczi s wotmachom na žwój wopor, pohłuschi jón s jenym jenicżkim dyrjenjom žwojeje žylneje pazy, swottorha jemu drastu s cžéła a da žo potom se wschěm měrom do žranja. Hdyž tigr prěni krócz po nadpadże žwój wopor dospołnje sežracz njemóže, wostaji na khwilu sbytki žwojeje žratwy ležo, ale s wěstoscżu wróczi žo o po nje, schtož žo s wjetscha w nozy, s rědka wo dnjo stawa.

Indiszy domoródni pak maja sa to, so Boża pschedwidźiwoscz cžlowjekow na to waschnje pšched žurowym njepschecżelom warnuje, so jich se kschiczenjom fawa na bliżazy žo strach kedźbnych sczini.

Ja wo tutej wězy jara dwělowach, duż Jakuba proschach, so nje mje dla do hrosy stajił, pschetož jenicżki wutfél s mojeje tšélby drje dożahał, so by tiger, kiž chzył mje wopytacz, doscz derje p vitany był. Duż žłużobnikej pschikasach. so dyrbi moju tšélbu ńekotrymi patronami do kaschcża w mojim pižańskim blidże położi.

Kmunje běch jara smużity, mějach tola sa najsprawnische, žwoju komoru sażunycz, prjedy hacz žo do łoża lehnych. Dokelž je porjad w mojej stwě sa naschu stawisnu jara ważny, chzu jón s krótka wopisacz.

W jenym kucże wera małeho ruma stejesche moje łožo, něhdźe stopu sdaleke wot scżéna. Pschi žamych nohach stejesche moje mywadło. Mje s napschoža łoża, žnadź někotre stopy daloko, stejesche moje pižanske blido; w jeho najspódnischim kaschcżiku ležesche moja sta je s kulku nabita tšélba. Pódla pižańskeho blida běchu durje na wutwark a w scżénje, kiž pschistorkowasche, běchu durje do jědźernje. Moje łožo běsche wulke drjewjane łožo; tajke žu w Indiskej rosschěrjene. Runje horje stejaze stołpiki běchu na schěscz palzow tołste, a też schtyri w runej wasy ležaze hrjadki běchu też tak žylne. Dokelž bě łožo nimo teho něhdźe žydom stopow na kožu, běsche wěso jara cżežke. Ale wono stejesche tak nisko, so móżesche cžlowjek jeno k nusy pod nje saléscz. Na schtyrjoch stołpikach běchu žerdki, na kotrychž žak psche muchi wižasche.

Něschto hodźin běch žo podarmo prózował wużnycz a horzota tak pschibywasche, so tola durje na pschitwark wotewrich, so by cžerstwy powětr nuts mohł. Myžlach žej, so woprawdźiteho stracha njeje a wostajich je wotewrjene. Na to lehnych žo sažo do łoża a sa někotre mjeńschiny wużnych.

Kak dołho žym spał, njewěm, ale njejapzy wotucżich, a mějach pschedcżucże bliżazeho žo stracha a njesboża. Powětr bě horzy a cżežki, kaž by nimo mje hischcże něchtó wó jstwje był. Ja hischcże saspany we łožu ležach, na pół wotewrjenej wocži horje słożujo. Khwilku mějach njejażne požadanje, stanycz a pohladacz, schtó tu je, ale cżucże cżežkeje mucżnoscże mje donucżi, so khwilku tak ležo wostach, kaž dotal.

Na dobo žo mi sesda, kaž bych pódla žwojeho łoża hłuboke, dybawe dołhotne dychanje žłyschał.

Schto to bě?!

Ja žebi njeswěrich, žo wobrocżicz a sa tym pohladacz — a tola žo sdasche, so bywaju sadychnjenja kóždy wokomik hłubsche a dyhawische.

Njech bě też wina, cżehodla žo tajke njesnate, njewjeżele swu ke mni dobywachu, kajkażkuli, ja do teho pschińdźech, so bě wěstosc dla lepsche, so žo zyle njehibity cżinjach. Pospytach, pomału, s njepytnjomnje hłowu do teho kónza wobrocżicz, s kotrehoż po sdac tute swuki pschikhadżachu.

To dwě, tsi minuty trajesche, prjedy hacz to dożpěch, dokelž njeswěrich, s dobom też s cżékom žo hibacz. Wocži hischcże psche na pół sańdżelenej sdżerżach, jako bych spał. A schto wuhladach Wulke swěrjo na semi leżesche, pódlu mojeho łoża, mjes łožom mjes pižanskim blidom. Hłowa bě posběhnjena a ke mni pschi brocżena — hrósbnej wocži, dźiwjej wocži na mnje wudżěraschej

Pschi žłabym žwětle měžacżka spósnach też nětkole swěrjo lěp bě to móznje wulki tiger!

Wustróżenje mje skoro slemi. Mjese mnu a mjes mojej tšélb žo swěrisko wupschestrjewasche, so běch jemu bjes mikoscże pschew stajeny! Ale cżehodla mje hischcże njebě nadpadnyko?

Cżehodla! Ja žebi myžlach a myžlach, žnadź mózach, bych to spósnał, też pucz k wucżeknjenju wużlědźicz. Tu mi my liczka pschińdże — muchazy žak! Haj sawěscże! Swěrjo bě njeh bitu postawu pod žakom widżako a žebi myžliło, so žu to pa na tigra a so žym ja wabjaza žratwa.

Bě-li tomu tak, dha bě moja jenicżka nadżija na wukhowan ta, so tiger tute myžle sdżerži, duż žo njeżmědźach ani hibnycz swuka wot žo dacz. Bjes pomozy kaž kruch drjewa tu ležach — n sekundy běchu wi kaž hodźiny, minuty kaž léta.

Skóncżnje pak je žo tola drje stako, so žym žo njewjedźi hibnył, so žnadź žym wótsje dychnył, tiger žo njejapzy posběhny se žwojimaj krejlacżnymaj wocżomaj na mnje wudżerasche. Jeh hrósbnje wulka hłowa žo k muchazemu žakej tłóczesche, kaž by m chzył bliże pschepytacz. Cżujach jeho žurowe dychanje, a tola žo hischcże pschezo njeswažich, žo hibnycz. Tu žo cżeńka žakowa cż hanska schnóra rostorhny, a zyły žak na mnje padny. S tajenjo bě kónz.

Dléje žo njekomdżach. Sa krótki wokomik so běch samhlem wużunych žo se žaka k scżénje a salésech pod łożo. Dźiwje ru tiger na łożo skoczi, myžlo žej, so tam mje nańdże, a rostorha žu s pasorami na kruchi. Podarmo mje pytawschi skoczi wón del schwikasche dźiwje s wozuschu a žlědżesche do wschěch kónzow s žwojim popadom. Bórzy bě mje pod łożom wucżuchał. Dobycz szy sarujo storczi s hłowu do łoża — ale ně, łożo bě pschejar niske. S brodu žo tiger semje dótkasche a s cżołom storkasche dna łoża, s hłowiskom žo pod nje dobycz njemóżesche. Hischcże jun storczi a sažo storczi, runje tak podarmo. Pschi kóždym nowym storku žo łožo mózmje žuny a sdasche žo, so žo někotre palzy shiba Njemdry s bolosczu — pschetož bě žo najskerje pschi storkanju kruc sranił — jahna žo tiger a storczi hischcże móznischo, łożo popuschczi a hłowa swěriska pod łożo dożpě, krawjesche pak jara s khětro wul keje rany. Tiger nětkole pospyta, też žwoje cżéło pod łożo domu cżicz, ale we wuskim rumje mjes łožom a pižanskim blidom ležesche jeho cżéło do horka žo horbjo a njemóżesche žo wjazy do prědka hibnycz.

Tu nětkole leżachmoj — do wocżow žej hladajo. Ja žo twjer dże k scżénje tłóczach, so njebychu mje tigrowe dźiwje pohladnjenja trjechike. Jeho hrósbne dżażna dżěkachu, jako bychu mje hižo dżer żake a na kruchi torhake. Ja běch kaž slemjeny, kaž wobkusłany wot tuteju wocżow. Buch wschón pohłuschcheny, kaž mysch pšched kóczku, powocżi buchu cżežke.

Takle leżachmoj někotre mjeńschiny. To běchu mi njeskóncżne cżwile. Tigrowa mózna klama se skobami a s bolosczu s krótka ale twjerdże saruwasche. Wótre kromy łoża žo swěrisku stajnje hłubscho a hłubscho do tyka sarywachu. S bolosczu pschewinjene, pytasche wone napožledku hłowu wróczo scżahnycz. A nětkole žo mi pšched sasparnjenymaj wocżomaj pocża nadżija symbolicz — tigrowa hłowa tcżesche pod łożom krucże saklinjena, njemóżesche ani do prědka, ani do sadu! Wón bě popadnjeny kaž w paželach. Podarmo wón dźi wje sakhadżesche, so by žo wużwobodźił. Łožo mózmje khabkasche. S zyłej žwoje cżežu a mozu žo žwojeho boka dżerżach, so bych je cżežesche scżinił. Ale to bě njeżnadny pospyt. Skóncżnje spody łoża wulésech a tłóczach na tamnym boku, hdżež tiger tcżesche, s zyłej žwojej cżežu na tigrowu hłowu. Jeho cżéło žo pschede mnu wije sche. Ale kak jeno bych mohł swěrisko pschewinycz? Tšélbu njemó żach s kaschcżika wucżahnycz, tiger runje pšched nim ležesche. Napi nach hłowu a rosum.

Tiger dale a móznischo zychnowasche, so by žo se satkużnjenja wużwobodźił.

„Cžakaj, ja mam!"

W jědźerni leżachu nože, hnydom najdokhischi a najwótrokónjty ſ nich hrabnych. Chžych spytacź, ſwěriſko ſakłócź. Jenož jeden krócź mózach kłócź a to ßmjertnje; pschetoż hoke ſranjenje by ſwěriſto hischcże bóle roscžerczikło. Duż dyrbjach do wutroby trjebź. S woběmaj rukomaj nóż dźerżach, jeho kónczk ßo tigroweho hrjbjeta dótkasche. Cžakach njedrchajo na prawy wokomik. Tu ßo jeho ſaßo hibasche, jeho ramjeni ßo pacžeschtej a w tuthym wokomiku dyrżich jemu wótry nóż ſe wschej mozu dźewjecź zólow hłuboko do wutroby!

Žałoßnje ßo saru, ßurowje to praßny, jako by ſemjerżenje swoju khěžku ſtschaßko — padźech do womory.

Nasajtra rano ßo ßłużobnik Jakub wrócźi a nańdźe tigra morcho, ale hischcże w ßmjercźi wulkotneho, we łuži krwě pódla koża, ſ bě powrócźene. Krej, jeno krej bě wschudźom, ale mje ßameho Jakub nihdźe njenamaka.

Dołho pytawschi mje ſkónczńje bjes wědomnja pod hromadu wjeſchczow namaka. Se ßwojim poßlednim bědźenjom bě tiger jo powrócźił a mje ſ wotmachom k ſcźěnje cźißnył.

Dwě njedźeli běch na ßmjercź khory. Tola Bohu dźak ßo ſaßo zrabach a hdyž nětkole tule ßedźu a tole pißam, wißa tigrowa koża w ſcźěnje jako wopokaſmo ſa to, ſo podawk w tamnej nozy njeje najſi cźeźki ßón był, ale ßama khutna woprawdźitoſcź.

(— Kónz. —)

Zyrkwinſke powjeſcźe.

W Mſichalſkej zyrkwi ſměje jutſje, 13. njedźelu po ßwj. Trojizy, rano w 8 hodźinach farar Räda ßerbſku ſpowjednu wucžbu, dopołdnja w 9 hodźinach jo duchowny Tyſcher ßerbſke a $^1/_2$11 hodźin němſke prědowanje.

(Sběranje daſow ſa diakonſtwo we woßadźe.)

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje farar Räda kemſche ſa dźeći.

Tydźenſke ſaſtojńſke dźěła ſměje farar Räda.

Semrjecźi:

W Michalſkej woßadźe: Ernſt Wicźaß, rentu doſt. na Židowje, 61 l. 10 m. 26 d. — Madlena ſwud. Wukaſchowa w Małßezach, 60 l. 9 m. — Emil Gruhl, fabrikſki dźěłaczer w Delnjej Kinje 16 l. 6 m. 25 d.

W druhich woßadach: Marta Frida Vetterez w Dubrawzy, 7 m. — Jan Tomas, zywnoſcźer w Demjanach, 75 l. 8 m. 11 d. — Johana Karolina Kowatſch w Nowej Wßy, 81 l. 8 m. 20 d. — Emma Johana Bartez w Porſchizach, 1 m. 20 d. — Johana Erna, Ernſta Hermana Voigta, fabrikſkeho dźěłaczerja w Wulkej Dubrawje, dź., 5 m. 17 d.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Hodźija.

Jutſje, 13. njedźelu po ßwj. Trojizy, ſměje rano $^1/_2$8 hodźin duchowny Voigt němſku ſpowjednu wucžbu, dopołdnja $^1/_2$9 hodźin ſměje farar Hajjan němſke a $^3/_4$10 hodźin ßerbſke prědowanje.

Ssrjedu wjecźor we 7 hodźinach wotměje ßo němſka wójnſka modletſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Budeſtez.

Jutſje, 13. njedźelu po ßwj. Trojizy ſměje farar Domaſchka rano $^1/_2$8 hodźin ßerbſku ſpowjednu wucžbu, dopołdnja $^1/_2$9 hodźin ßerbſke a w 10 hodźinach němſke žnjowe prědowanje.

Zyrkwiny khor ſpěwa: „Wot Tebje, Božo, wſchitko mamy".

Piched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta ſa woßadnu diakonißu sběra.

Schwórtk popołdnju $^1/_2$4 hodźin wotměje khſchesćijanſke žónke towarſtwo ſwoju ſhromadźiznu.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Njeßwacźidła.

Jutſje, 13. njedźelu po ßwj. Trojizy budźe rano we 8 hodźinach němſka powjedź, dopołdnja w 9 hodźinach němſke a $^1/_2$11 hodźin ßerbſke kemſchenje.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Rakez.

Jutſje, 13. njedźelu po ßwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinnch němſka powjedź, dopołdnja w 9 hodźinach němſke a $^1/_2$11 hodźin ßerbſke kemſchenje.

Ssrjedu wjecźor we 7 hodźinach wotměje ßo ßerbſka wójnſka modleńſka hodźina.

Drobnowikowanſke płacźiſny w Budyſchinje.

Howjaſe mjaßo	1 kg	3,00—3,80	hr.
Cźelaze mjaßo	„	—3,20	„
Skopjaze (wowcźe) mjaßo	„	—5,—	„
Swinjaze mjaßo	„	—2,80	„
Pſcheńcźna muka, wójnſka druźina	„	—0,50	„
Rżana muka	„	—0,37	„
Khleb	„	—0,38	„
Běruy k jědźi	„	—0,26	„
Ssuſcheny połcź	„	—3,30	„
Dobre mloko	1 liter	—0,26	„
Cźerſtwe jeja	15 ſchtuk	3,90—4,50	„
Butra k jědźi	1 kg	4,80—5,10	„
Zokor, mlěty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	
Kamjeńtne wuhlo	100 kg	— [illegible]	„
Briketty ſ bruneho wuhla	100 ſchtuk	—1,75	„

Maly katechismuß

Dr. Marcźina Luthera
ſe ſchpruchami ſ biblije, zyrkwinſkimi khěrluſchemi a khoralnymi hłoßami.

Wuknjenja

wot kralowſkeho miniſterſtwa wſchitkim ſakſkim ſchulam poručene, ßerbſkim ſchulam ßerbſke podał Jurij Jakub, farar.

Doſtacź ſa 50 pjenježkow we wudawarni **„Serbskich Nowin"**.

Nowe knihi wuſchle:

Evangelſka wěra mjes Sſłowjanami.

Napißał **G. Schwjela,** farar w Deſchnje.

Płacźiſna **0,80** mk. Spißarjowy nakład.

Doſtacź w Sſmolerjez k'ihicźiſchcźerni.

Smolerjec knihicźiſcźerńja

w Budyſchinje w ßerbſkim domje

knihi, ſliczbowanja, ſitne a ſcheproſcheńſke khartki, ſaſtojnſke formulary, wuſtawki, blidne ſpěwy atd.

we wſchěch rěcźach derje a tunjo cźiſchcźi.

Dalokorěcźak cźißko 687.

Młódscha holza

ßo do ratarſkeho dźěła na kubło cźišło 8 w Cźornowje pola Bukez pyta.

Dla ſkhorjenja nětcźiſcheje bórſy młodu, cźiſtu

ßłużobnu holzu

pytam. **B. Märklowa** w Budyſchinje pſchi lawſkich hrjebjach 6.

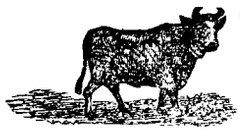
Służobnu holzu pytam k 1. ſeptembrej. Poruczam 17 holzow na knježe dwory. Pſchiſtajerka **Holtſchowa** w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 13. Telefon 818.

Ratarſzy ſchulerjo

dobru a tunju penſiju dóſtanu na ßukelnſkej dróſy 38 po 2 ſkhodomaj pola Lehmanna.

Piſtne kłtarki

ßo derje a tunjo cźiſchcźa we wudawarni Serb. Nowin.

Wulka awkzija plahowanſkeho a dejneho ſkota.

Dla ſpuſchcźenja wotnajecźe ma ßo na

knježim dworje w Maleſchezach pola Hucźiny,

30 minutow wot Hucźinanſkeho ſaſtaniſchcźa Budyſko-Wósbórſko-Lubijſkeje żeleſnizy,

wutoru 4. ſeptembra t. l. dopołdnja 3/4 11 hodźin

9 cźehnitych wołow, mjes nimi 2 bayerſkaj, něhdźe **50 kruwow a jałojzow,** na nowe dejazych a ßucźelnych, teho runja **27 młodych ſkocźatow,** mjes nimi 3/4 lětny byk, oldenburgſkeje, rańſcho-frieſiſkeje a rańſchopruſkeje raßy, ſ wuměnjenjemi, prjedy woſjewjomnymi, ſa hotowe pjenjeſy na pſcheßadźowanje pſchedawacź.

Do prědka ßo njepſchedawa.

Knjes Khorla Meiſel w Budyſchinje a podpißany dalſche wukaſujetaj.

W Maleſchezach, póſt pola Hucźiny.

Pawoł Günţ,
ryczerkubłowy najenk.

Zentralna pſchedawarńja

Richarda Sabatha na khěžorſkej dróſy 14

porucza

Konſervowe ſchkleńzy wot 1/2 hacź do 2 litrow,

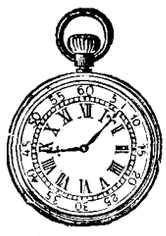
mjaßowe ſchkleńzy ſchěrokeje fórmy wot 1/2 hacź do 2 litrow,

kamjeninowe kładźenſke hornzy,

kładźenſke ſchkleńzy k ſawjaſanju.

Budźaki ſ dobrym gratom

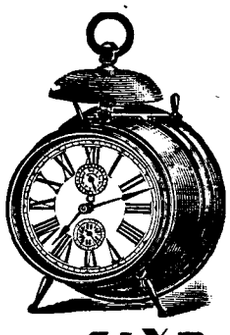
a

ßwěcźate cźaßnizi

ſa wojſkow

porucza

F. Marſchnerowy naßłěd.

M. Ewald, cźaßnikař.

Krucźe ſprawne poßłużenje. Pißomne rukowanje.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płacźiſnach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědłach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Kruſchwy, jabluka

a też **praßowanſki ßad** pſchi ſkładnoſcźi po najwyſchſchich płacźiſnach kupuje

Jurij Handrik w Dobroſchezach pola Njeßwacźidła.

Wſchě druźiny ßyrych harowanych a njeharowanych

= kožow =

ſebrane a njeſebrane, kupuje

Otto Hausotter

na garbarſkej haßy 32.

Libſchowa piſßarńja

na Móltkowej dróſy 16 po 3 ſkhodach

próſtwowne piſßma, kupje, teſtamenty atd. wudźěłuje.

35-lětne naſhonjenje. — Rěcźi ßerbſki.

Jako kymane

naczinjenje pſcheńzy

uſpulum poruczam.

Haptykař E. O. Hennig

Viktoria-drogerija

na ßukelnſkej haßy 7.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor za wudawar Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotwonać, płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 36. **Sobotu 8. septembra 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rozprawa.

Wječorne wojownischežo.

Wójsko kronprynza Albrechta.

Pschi flandriskej froncze je ßo pschi Houthoulskim lěßu a pola Hollebeka saßo ßylnje s artilleriju wojowało. Rano a wječor Jendželeženjo po ßylnje bubnowanskej tšeleńzy nasche stejischcza k połnozy železniznu Roulers-Ypern 4 kilometry schěroko nadběhowachu. Po krótkim wojowanju ßo woni wschudże wróčzo cźißnychu. S jatymi ßo wobkruczi, so bě njepscheczel k temule nadběhej 3 divisije nastajił a cźežko schkodował. W ßußodnych stronach po ßylnej tšeleńzy jendželske wobhonjerske wotdźělenja postupowachu; tež wone njemějachu wuspěcha. Pola Lens ßo rano sahe njepscheczelowe podźělne nadběhi se schkodowanjom slemichu.

Wójsko němskeho kronprynza.

W někotrych dźělach Aisnineje fronty a w Champagni ßo wodnjo žiwje wojowasche. Wojowanju w pschedpołu nam jatych wunjeße. Artilerijske wojowanje na rańschim Maasynym brjosy s krótkimi pschestawkami hacz do nozy dale dźěsche. Nascha saniczaza tšeleńza na pschihotowanje nadběhanskich wotdźělenjow pschi Forgeskim lěßu nadběhej Franzowsow sadźěwa. K połodnju Beaumonta jedyn württembergski regiment ßo do njepscheczelskich linijow dobu a wobßadku s ruczńymi granatami wotehna. Badiske nadběhanske wotdźělenja ßo do Caurieresskeho lěßa dobuchn a ßo s jatymi wróczichu.

9 njepscheczelowych lětadłow je ßo s wojowanjom w powětrje, 5 s wobaranskim tšelenjom wotstřělilo.

Rańsche wojownischežo. Fronta generalneho połneho marschalla bayerskeho prynza Leopolda

Rußojo wječera k połnozy wot Dwiny dale zosachu. Naschi wojazy s wusnědchom s njepscheczelskimi sadnimi wotdźělenjemi k krótkemu wjeczorej wot Ritawa a pola Neu Kniwena (70 kilometrow k ranju wot Rigi) wojowachu. Mjes Lobeskim jězorom a Friedrichstadtom zosazy niepscheczel wßy sapali.

Nadobytk w Dünamünduže pódla wjele munizije a wójnskeje nadoby 40 kanonow wuczinja, mjes nimi ma 22 wjetschi kaliber dyźli 12 zentimetriski. Hacz do Cźorneho Morja njeje hewak wjetscheho wojowanja było.

Mazedonska fronta: Mjes Ochridaskim a Prespaskim jězorom wobhonjerske wotdźělenja mjes ßobu wojowachu. K ranju Wardara artillerija žiwje wojowasche.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Němske wójsko Rigu wobßadźiło.

Němska wójskowa rosprawa 4. septembra powě: Po dwajdnjownej bitwje je woßma armeja pod wjedniſtwom generala infanterije s Hutiera wječera na někotrych městnach ßo palazu Rigu s wječora a krótkeho ranja wsaka.

Naschi we wojownaju wupruhowani wojazy wschudże ruske pschecźiwjenje slemichu a s mózným cźischcźom kóždy sadźěwk pschewinychu, kotryž lěß a bahnischcza na pschecźo stajachu.

Rußojo ßu ßwój wupschestrjeny pschedmóst k wjeczorej wot Dwiny a Rigi s najwjetschim khwatkom wopuschczili.

Huste njesrjadowane wójskowe cźrjódy ßo w nozy a wodnio po wschěch puczach s Rigi k dołhemu ranju cźischcza. K połodniu wulkeje drohi do Wendena, na bokomaj wulkeje Jägelskeje rěczki ßu ßo se sadwělnymi krwawnymi nadběhami ßylne ruske mozy naschim wojakam napscheczo stajile, so bychu wotcźehnienje sbiteho 12. wójska kryli. W njemdrym wojowanju wone naschemu nadběhej podležachu. Nasche divisije ßu na někotrych městnach wulku drohu doßahle. Někotre tyßazy Rußow ßu sajate. Wjazy dyźli 150 kanonow a njeliczomny wójnski materiag ßmy sebrali.

Bitwa pola Rigi je nowe ßkawne kopjeno němskeho wójska.

5. septembra. Nasche operazije k ranju wot Rigi ßu ßo, kaž bě wotmyßlene, dale roswike.

Ssmy Dünamünde wsaki. Pschibrjóžne kanony (hacz do 30,5 zentimetriskich) ßu njewobschkodżene do nascheje ruki padłe.

K dołhemu ranju wot Dwiny ßmy baltiske morjo doßahli. Strona livlandskeje rěki Aa je ßo pschikroczika. K połodnju rěki ßo dźerżaze ruske sadnje wójsko je ßo rostrěło.

Njepscheczel dale k dołhemu ranju zosa.

Ruska wójnska rosprawa wo němskim postupanju w Livlandże praji:

Offensiva Němzow pschi froncze pola Rigi je ßo 1. septembra rano w 7 hodźinach s nadběhom na stejischcza pola Uexküll po wjazyhodźinskim artilleriskim pschihotowanju sapoczała. Ruszy wojazy, kotsiž Dwinu sakitachu, wróczo dźěchu. Němzam ßo poradźi, pola Uexküll po mostach na prawy Dwininy brjoh pscheńcź, a ruska infanterija njemóżesche njedźiwajzy dobreho tšelenja artillerije, kotraž jedyn móst rostšěla, nadběh Němzow sadźerżecź. Njepscheczel to wuwużije, ßwój wuspěch rucze rosschěrja a je sapoczał k połnozy postupowacź. Napscheczne nadběhi Rußow ßu bjes wuspěcha wostałe.

Na lěwym Dwininym brjosy k wjeczoreej wot Rigi ßu ßo naschi wojazy 2. septembra wokoło ranja na liniji Bilderlinghof—Medem—Dalen wróczo cźahnyli. Na stronu k Uexküllej, woßebje na liniji Stohl—Melmuger—Skripsa—Lausin, runje tak pschi wuliwje rěki Ogera, ßu Němzy 1. a 2. septembra saßałe nadběhi cźinili. 2. septembrt wokoło wjeczora ßo Němzam poradźi, nasche stejischcza pschi rězy Jägelu pola Melmugera a Skripsa satłóczicź. Někotre naschich wójskowych wotdźělenjow ßwoje stejischcza dobrowólnje wopuschczichu a k połnozy wróczo dźěchu; pojpyty, s kotrymiž dyrbjesche ßo położenje s napscheczńymi nadběhami wukhowacź, běchu bjes wuspěcha. Dźiwajo na nastate hrožaze położenje ßo pschikasa, stronu pola Rigi wopuschczicź. B.

Zosanje ruskeho wójska s Dwinineje fronty.

W ruskej wójskowej rosprawje 4. septembra ßo praji: Wobtwjerdżenja k wjeczorej wot Dünamünda a mosty psches Dwinu rostšělawschi wojazy rano 3. septembra Rigu wopuschczichu a k dołhemu ranju wot mórskeho brjoha wróczo cźehnjechu. Njepscheczelske wójnske łódźistwo do wßow Kablikülł, 40 wjerstow k połodnju Pernawy, Hainisch, Koskülł a Pidde pschi brjosy Rigaskeho mórskeho saliwa tšelesche. W stronje pola Uexküllа Němzy ßwój wuspěch na połnózny stronu po drózy Waldenrode—Pskow a na dołhorańschu stronu k Krantzenej roswiwaju. Wokoło wjeczora njepscheczel naschich wojakow je stejischczow pola rěczki wulkeho Jägela, naschu frontu pola Waldenroda w schěrokoscźi 13 wjerstow schekama a ßo tuteje wßy smozowa. Naschi wojazy k połnóznej stronje wróczo cźahnu. Cźinimy naprawy, so bychmy pschemanje wurunali. Pola Mildena, Rübnacka a Krantzena njemóżachu naschi wojazy njepscheczelowy cźischcź wudźerżecź a do połnózneje strony wróczo cźahnu. Cźrjódy wojakow bjes porjada ßo po drózy k Pskowej a po drózy s Bidera k Lemburgej wuliwaju.

Ruske wójsko na połnóznej froncze ßo wojowanja nabyło.

Roskajowar zosazeje ruskeje 12. armeje, general Parski, je wójnskemu ministrej telegrafiſku rosprawu podał, w kotrejž praji, so ßu ßo wojazy połnózneje armeje wojowanja nabyli. Smyßlenje

wojakow njeje dobre. Armeja nochze wjazy wojowacź a chze wójskowe wjedniſtwo a knjeżerſtwo nuſowacź, měr ſczinicź. Pódla teho general Parski praji, ſo ßu ßo ſakitanſke ſtejiſcheża pſchi połnóznej froncże ſanjechale, a ſo njeje móżno, njepſcheczelſki cżiſchcź wotdżerżecź. B.

Pſcheſcżěhanje Rußow k połnozy Rigi

Wo zoſanju ruſkeho wójſka ßo powě: Wſchě drohi ßu ſatykane. Sbite wójſko ſkoku do prědka khwata, ſo by ßo wot njepſcheczelſkeho cżiſchcża wußwobodźiła. Němſzy lětarjo cżěkazym wojakam żaneho měra njewoſtawaja, ale jich pſcheſcżěhuja a na rospuſchczene wotdżělenja ſ makeje wyßokoſcże bomby mjetaju. Po zykej ſtronje, hdżež wójſko wróczo cżehnje, wulka hroſa knjeża. Zoſazy wojazy na wßach kradnu. Zyke regimenty ßu ſa jedyn dżeń na woſach, automobilach a po żeleſnizy dale dyżli 60 wjerſtow wróczo ſchke. B.

General Alexejew wo położenju Ruſkeje.

General Alexejew, kotrehoż je Kerenſki ſ hłowneho roskaſowarſtwa wotßadźił, w nowinach „Utro Roßije“ praji: Prjedy běchu wobſtejnoſcże hižo hubjene, tola nětkole ßu wone hiſchcże hubjenſche. Nětkole dyrbi ßo dopóſnacź, ſo ſtaj jenoż dwaj wupuczej, pak dyrbimy měr cżinicź, pak roſpad ſnutſka wójſka ſadżerżecź. Runje tak cżeżke każ praſchenje ſakitanja, je transportſke praſchenje. Ale najſtraſchniſche je w tu khwilu to, ſo burjo ſa bjeshódne pjenjeſy nochzedża żane żito wjazy ſa wójſko podawacź.

Pſchihoty k ſakitanju Ruſkeje.

Italſke nowiny „Secolo“ ſ Pětrograda powjedża: Nakhwilne knjeżerſtwo je napominanje woſjewiło, ſo bychu ßo wſchitzy mużſzy Rußojo hacź do 52. żiwjenjoweho lěta k ſakitanju ruſkeho kraja ſtajili. W Pětrogradże ßu ſjawne ſhromadźiſny ſakaſane, na drohach njeßmědźa ßo wjazy dyżli 4 woßoby ſeńcź.

W tajnym poßedżeniu je nakhwilne knjeżerſtwo wobſamkło, póſtſki a telearafiſki wobkhad pod wojerſku kontrollu ſtajicź a depeſchowna liſtowu zenſuru powótſicź.

W Pětrogradże ßo noweho ſběżka bolſchewikiſkich ſozialdemokratow boja. Panzerowane automobile ßo na wſchě pady hotowe dżerża. D.

Kornilow pſchi połnóznej froncże.

„Morning Poſt“ ſ Pětrograda powě: Sapocżana němſka offenſiva pſchi Rigaſkej froncże je w Pětrogradże nieměr ſbudźiła. Wſchitzy wojazy, kotſiż ßu tamſbytne, ßo k połnóznej froncże ſcżelu. Hłowny roskaſowar Kornilow je ßo ſe ßwojim ſtabom teho runja k połnóznej froncże podał. B.

Awſtriſka wójſkowa rosprawa.

Pſchi wójſkowej froncże generalneho wyſchka arzywójwody Joſefa ßo na wjele měſtnach żimie woiowaſche.

Italſke wojowniſchcża: Wczera pſched 12 dniemi Italſzy ſe ßwojim wulkim nadběhanjom na Monte San Gabriele ſapocżachu. Wjele kanonow a minowmjetakow ßo wiele hodżin ſe ßwojej tſělenżu pſchecżiwo naſchim hórſkim ſteiiſchcżom ſjednocźi. Na wulkim měſtnie wo dnio a w nozy infanteriia ſ naimieńſcha woßmich italſkich briagadow nadběhi cżinjeſche. Sa wczerawſchim bědżenie na naiwyſchſche ſtuhi. Hórſki wierſchk w tam a ſem żołmiazej bědżenzy mjazy krócź ßwojeho wobkedżeria ſameni. Tola nienſchecźel wſche ſahe wuſkaſche. Mowornima wutrainoſcź naſchich wojakow dobu. Wótre napſchecźane nadběhi nienſchecźela pſchimnychu a jemu nakhwilnje dohnte měſtno wutorhnychu. Wczera wſchipołdnju bě Monte Gabriele ſako wſchón w naſchej ruzy. Wczera ßo ßylny nadběh krwawnie wotraſu. Shromadżenje italſkich wojakow w dole dalſche woiowanie wotcżakacź da. Na połodniſchim dżělu Karſtoweje wyßokeje ruminy je ßo zyły dżeń woiowało. Italſzy ßo ſe ßwojich wrědnich hriebiow cżiſnychu. Naſcha khrobka infanteriia ßo w dohnych liniiach wſchecżiwo wſchěm njenſchecźelowym wołwytam ſdżerża, kotrež chzyſche ßwój niewuſpěch ſe ßylnymi nawſchecźnymi nadběhami wurnnacź. Liczba jatych, kotrychż ßmy 4. a 5. ſeptembra na tymle woiomaniſchcżu ſebrali, je na 160 offizěrow a wſches 6000 muži wſchiběrała. Na Trieſt ßu italſzy lětarjo ſaßo dwaj nadpadaj ſczinili. D.

B.

Franzowſka wójſkowa rosprawa.

5. ſeptembra: Wczera wjecżor Němzy po żiwej tſělenżu Caſe-mateſku wyßoku ruminu nadběhachu. S tſělenżu ßo ſadżerżawſchi nadběharjo njemózachu k naſchim linijam dońcź. W Champagni ßmy jedyn njepſcheczelſki pſcheßłapjazy nadpad k połnozy Roluſkeje hory wotraſyli; nam pak ßo pſcheßłapjazy nadpad k dołhemu ranju wot Poehlſkeje hory poradźi. Ssmy njepſcheczelſkich wojakow ſajeli. Na Maaſynymaj brjohomaj artillerija w nozy żiwje tſělesche.

Dżenża w nozy němſke lětadła ſ nowa na ſanitetnych wojakow ſady Verdunſkeje fronty bomby mjetachu. Sranjeni a morwi ßu ßo woſjewili. Na Bar-le-Duc je ßo teho runja wjele bombow ſmjetało, kotrež ßu někore wopory mjes měſchczańſkim wobyleržtwom żadałe. W nozy k 1. ſeptembrej naſchi lětarjo pjecź němſkich lětadłow wottſělichu, pjecź druhich cżeżko wobſchkodżenych do linijow dele padże. Jědnate lětadło ßo ſ tſělenjom maſchinſkich tſělbow wottſěli. K wotpłacżenju ſa njepſcheczelſki bombardement na ſanitetnych wojakow dwě naſchej lětadle w poßlednjej nozy bomby na měſto Trier mjetaſchtej. Pódla teho naſche bombardowaze lětadła na dwórniſchczo w Roulers a Pitthenje, lětaniſchczo pola Ghiſtelles, na munizijſki ſkład w Lahru, na Schlettſtadtſke lětaniſchczo a na Hagendingenſke wobtwjerdżenje bomby mjetachu. B.

Bomby na Dünkirchen a St. Pol.

W nozy wot 4. k 5. ſeptmbrej ßu němſke namórſke lětadła na wojerſke twary w Dünkirchenje a St. Polu 2300 kilogramow bombow ſmjetałe. Wóhnje a rosbuchnjenja ßu ßo wobkedżbowałe.

Jedyn němſki podmórſki cżołm je 4. ſeptembra wjecżor na jendżelſke wobtwjerdżene pſchiſtawne měſto Scarborough tſělał. Wjele trjechakow a wohnjow je ßo wobkedżbowało. D.

Prozeß pſchecżiwo nětdyſchemu ruſkemu wójnſkemu miniſtrej Ssuchomlinoweje.

Gucżkow, preſident 3. dumy, praji: W lěcże 1908 dumine ſkobuſtawy doſpołnje ſapſchijachu, ſo Ruſka na pſchedwjecżorie wodawkow najwjetſcheje ważnoſcże ſteji. pſchetoż rosprawy wſchěch wojerſkich attaſchejow wo wójnſkich pſchihotach Awſtriſkeje a Němſkeje powjedżichu. Dumine ſkobuſtawy też ſapſchijachu, ſo ßo Ruſka ſ wójnu pſcheßłapi, jeli ſo Ssuchomlinow w ſaſtoinſtwie woſtanje. Gucżkow praji, ſo je Ssuchomlinow, tuta nieſboża połna woſoba ruſkich ſtawiſnow, wſchěm prózowanjam ſadżěwak, ſ kotrymiż dyrbieſche ßo ſaſtaranje ruſkeho wójſka ſe żiwnoſcźu oraganiſowacź. Gucżkow na to powjedaſche, kak je ßo wón wo pſcheradniſkim ſchefu ruſkeho generalneho ſtaba Miaſkiědowa wobbonjak. kotremuż je Ssuchomlinow pſchi jeho pſcheradniſtwie wſchudże połěkowak. a na kónzu praji: Ruſka je do wulkeje wójny bieſe wſcheho pſchihotowania ſaſtuwiła. Wſcha wina na Ssuchomlinowa bada. kotrež je ſa wſchě ruſke porażenja ſamolwity. Rodźianko, wſchedſkyda nětcźiſcheje dumy. wobßwědcźi, ſo je jemu ras wulkowjerch Nikoloj Nikolajewicź riekł, ſo je pod tehdomniſchimi wobſteinoſcźemi niemóżno hyło. dale wojowacź. Wón. Rodźianko. je ßo teho dla do Galiziſkeje podał. a ſchtož je tam widźał. je jeho ſe ſtróżelenni nawielniło. Sſo ſ Galiziſkeje wrócźiwſchi je wón zara powmł, ſo je Ssuchomlinowa ſe ſaſtoinſtwa wuſchcźił.

Sswědk general Manikowſki. nětduſchi ſtttny podſekretar wójny. praji. ſo je wón wſchi wudwrjenju wójny ſ Kronſtadtſkim komendantom hył. Niedoſtatk munizije je tehdy tak wulki hył. ſo ßu wo wſchikoſni hłowneho roskſtowarja hocżeli ſ twierdźiſnſkich ſkładownjow wulke hromady kulow motehracź a tak twierdźiſnu woiowanſku móz ſłabicź. Nětkotſi druſy ſwědża wo nadrohnoſcźach ſ wriwatneho żiwienja Ssuchomlinowa a jeho mandźelſkeje rěcźachu. Naiwiazh ſwědkow wobkruczi. ſo je Ssuchomlinowa żona, kotraż je bjes ſamożenja hył. wuriadnje wulke ſumy wudawała. B.

Wſchi Ssuchomlinowym prozeßu ßo nětdże 100 liſtow cżitaſche. kotrež hě Ssuchomlinow generalej Januſchkewicźej. priedawſchemu ſchefej generalneho ſtaba hłowneho roskaſowarja. piſał. Naiſajimawiſche mies nimi ßu te. w kotrychż wón wo Gucżkowie a khěżerſtwowej dumie rěcźi. wſchi cżiniż wón wrěuſcheho ſtraſchneho ſchkeriedníka a poßledniſchu pabmo ſpſchihowanzow mienuje. kotſiż chzedża knjeżerſtwowu móz na ßo ſtorhnocź. Gaſchkewicźowa. mandźelſka wuja Ssuchomlinowoje żony jako ßwědkowa praji. ſo je Ssuchomlinow ſe ßwojej druhej mandźelſkej ſwowrědka ſlutnimi hył. Hdyż pak je ßo Ssuchomlinow ſa wójnſkeho miniſtra nomienował. je wón nimo měrn wiele pieniez ſa draſtu a hrachu ßwojeje żony wudawał. Sswědk Butowicź. wrěni mandźelſki Ssuchomlinoweje żony. wobtwierdźi. ſo je Ssuchomlinow hſchi wjele intendanturſkich ſkaſankach wobdźělený hył, pſchi kotrychż je

ßo wjele pjenjes pschekschiwiko. Hdyž jena ſ tutych njeczíſtych skasankow na sjawne pschińdże, Ssuchomlinow ßam wo tym rosprawu poda, na czoż zar poruczi, ſo ma ßo pschepytanje saſtajicz. B.

Spytana lynchowanska juſtiza pschećziwo Ssuchomlinowej.

Hdyž Ssuchomlinowa na konzu 6. wušudżeńskeho dnja ſ automobilom do Pětro-Pawolskeje twjerdżíſny wróczo wjesechu, wulka roshorjena ludowa cžrjóda na drósy automobil sadżerża. Hacž runje pschewodżazy wojazy spytachu, ßwoje brónje trjebacz, ßo lud do Ssuchomlinowa da, kotryž blědy a tschepotazy na semi leżeſche. Jenoż sakroczenju ßylnych kosakſkich patrouillow bě mózno, Ssuchomlinowa, njesrosymlíwe ßkowa stonazeho, psched linchowazej juſtizu schkitacz. Lud na to wótſje Ssuchomlinowa, kosakow, Januſchewicża a Romanowow hanjeſche. N.

Spjeczeńża w ruſkim wójſku.

Nowiny „Ruſki Jwalid“ piſchu, ſo nowa agitazija bolſchewikſkich ſozialdemokratow wójſko pschi połodnjſchej fronczе nakażuje a ßo na druhe fronty wupſcheſczera. General Schczerbatow je 28. auguſta pola Focſani (w Rumunſkej) ſchtyri ſpjeczíwe bataillony ſ artilleriju potſělecz dał. B.

Wotßadżeni ruſzy generalojo.

Hłowny roskaſowar dwanateje armeje, kotrtž je frontu pola Rigi ſakitacz dyrbjała, general Parſki, je ßwoje ſaſtojnſtwo ſłożił. Komandant Minſkeje fronty, general Kißelewſki, a komandant druheje armeje, general Wjeßłowſki, ſtaj ßo wotßadżiłoj. Miniſter Kerenſki je pschikaſał, zarſke kubła a pjenjesy zarſkeje ßwójby, do privatnych bankow położene, ſebracz. B.

Rosbuchnjenje muniziſkich fabrikow a ſkładow w Ruſkej.

Pětrogradſke „Burſowe Wědomoſcze“ piſchu, ſo je ßo wulka muniziſka fabrika w Pětrogradżew Newſki dżelu wotpaliła. Kak je tutón woheń w muniziſkej fabriży w Ochcze pola Pětrograda naſtał, njeje wujaßnjene. Na runje tak potajne waſchnje je ßo ſa jedyn měßaz dżeßacz fabrikow, kotreż ſt wójnu dżełaju, wotpaliło.

Ruſke nowiny, kotreż ßu do Kopenhagena doſchłe, nadrobnoſcze wo ſatraſchnym wohnju podawaju, ſ kotrymž je ßo Kaſan 28. auguſta podeſchoł. Schtyri pschedměſta ßu ßo ſ wohnjom do zyła wupuſczile. Pschi wohnju ßo rosbuchnjenja ſtachu, kotreż po ßylnoſczi pschiběrachu. Zyła liczba twarjenjow je ßo do powětra buchła a to ſ tajkej mozu, ſo ßo ſemja rospuka. D.

Prjedawſchi ruſki miniſter Stürmer †.

Něhduſchi ruſki miniſterſtwowy pschedßydа Stürmer je 77 lět ſtary na ſajědojczenje krwě wumrjeł. Stürmer bě w februarje 1916 miniſterſtwowe pschedßydſtwo po Geremyku pschewſał a jo lěto ſaſtawał. Stürmer bě jako konſerwatiwny muż ſnaty, kotryž bě ſ pschecziwnikom jendżelſkeje politiki. Jendżelſki póßłanz w Pětrogradże teho dla pschecziwo njemu dżełaſche a podhlad pschecziwo njemu rosſchěrjeſche, ſo je woßebitemu wobſamknjenju měra Ruſkeje ſe ßrjedźnymi mozami pschikhileny. Hdyž lětßa w měrzu revoluzija wudyri, Stürmera ſ druhimi ruſkimi miniſtrami ſajachu. Poßlednje dny ßwojeho żiwjenja je wón w jatbje w Pětro-Pawolſkej twjerdżíſnje pschebył, hdżež je nětko wumrjeł. B.

Wopuſchczenje dolhowjeczornych gubernijow.

Londonſke nowiny „Morning Poſt“ póndżelu rano powjedżichu: Zivilne wyſchnoſcze a banki gubernije mjes Rigu, Revalom a Witebſkom wojeríſkich pschiczinow dla wopuſchcza. B.

Strajk ruſkich żeleſniſkich dżełaczerjow.

Parižſke nowiny „Petit Journal“ ſ Pětrograda powjedża, ſo 52,000 żeleſniſkich dżełaczerjow ſtrajkuje. Dżełaczerſka rada dżełaczerjow nadpjeruje, ſo bychu ßo wobſamknjenjam Moſkowſkeje konferenzy pschecziwjeli. B.

Ruſzy wulkowjerchojo jako ſpſchißahanzy pschecziwo revoluziji.

Każ Pětrogradſke nowiny piſchu, je knjeżerſtwo po wotkryczu pschißahanſtwa, pschecziwo revoluziji ßo měrjazeho, poruczilo, ſo dyrbitaj ßo wulkowjerchaj Michał Alexandrowicz a Pawoł Alexandrowicz we ßwojim wobydlenju jataj dżerżecz. B.

Wulkowjerch Michał Alexandrowicz je zarowy bratr, kotryž je po wotßadżenju Mikławſcha III. ſ tróna, poſkiczene naßlědniſtwo na trón jenoż ſ tym wuměnjenjom pschijał, ſo by wuſtawudawaza ſhromadżiſna najprjedy rosßudźiła, kajka knjeżerſtwowa forma ma ßo w Ruſkej ſawjeſcz. Jeho wuj, Pawoł Alexandrowicz, kotrehoż ßu ſ nim hromadże ſajeli, je młódſchi bratr zara Alexandra III. Jako wojak je wón we wójnje mało wuſtupował, tola wón jako woßoba bjes raſnoſcze njepłaczi. B.

Nowy nadpad němſkich lětadłow na Jendżelſku.

Němſzy lětarjo ßu w nozy 3. septembra ſaßo nadpad na jendżelſke pschibrjóżne měſta czinili. Jendżelſke nowiny wo tym powjedża:

Pschi nadpadże w nozy 3. septembra ßo ſchěſcz němſkich lětadłow wobdżěli. Wone hacz do Chatema doleczachu a na kupu Thanet a na stronu pola Sheerneßa a Chatama bomby mjetachu. Żana wojerſka woßoba ßo njeje ſraniła. Jedyn ziwiliſt je ßo morił, ſcheſczo ßu ßo ſranili. Wobſchkodżenje wězow je ßnadne. Naſche lětadła ßo do nadpadnikow dachu. Wobaranſke kanony bjes wuſpěcha tſělachu.

Parlamendſki ſekretar admirality woſjewja, ſo je ßo pschi nadpadże 107 muži wójnſkeho łódźſtwa moriło a 86 ßo ſraniło. B.

Kongreß jendżelſkich dżełaczerſkich ſwjaſkow pschecziwo ſozialdemokratiſkej ſhromadżiſnje w Stockholmje.

Kongreß jendżelſkich dżełaczerſkich ſwjaſkow w Glasgowje je ſ 2,849,000 pschecziwo 91,000 hłoßam rosßudźił, ſo pod nětcziſchimi wobſtejnoſczenjemi Stockholmſka konferenza żadyn wuſpěch njelubi. B.

Pſcheſczěhanje měrowych pschecželow w Amerizy.

Po powjeſczi Reuterez telegrafowarnje ſ Waſhingtona je juſtizne miniſterſtwo pschepytanje pschecziwo němſkim nowinam ſawjedło a poruczilo, ſo dyrbi ßo ſa pißmami tak mjenowaneho měroweho ſjednoczenſtwa ßłędżicz. Měni ßo, ſo ßo wſchelake woßoby wobſkorża. Tež w Chicagu a na hłownych měſtnach němſkeje agitazije ßu ßo domy pschepytale, po kotrychż ßu ſekretara internationalneho dżełaczerſkeho ſwjaſka ſajeli. D.

Rjekowſki rjad ſa wojowarſkeho lětarja leutnanta Maxa Müllera.

Wojowarſki lětar leutnant Müller, kotrehoż ßu hakle pſched krótkim ſ pſchiczinu jeho 27. dobycza w powětſje wot offizěrſkeho ſaſtupjerja na offizěra powyſchili, je rjad Pour le mèrite dostał. Müller, prjedy klampnarſki pomoznik, je pſched 10 lětami pola jeneho bayerſkeho pěſcheho regimenta ßłużił. Pschi wudyrjenju wójny je wón ſaßo ſaſtupił a je prěni aktiwny wojak ſ muzſtwow, kotryž je rjad Pour le mèrite dostał. B.

Saſki kral w Galiziſkej.

Saſki kral je 4. septembra do Lwowa pschijeł. Němſki wojerſki a offizěrſki dom, kotremuż mandżelſka jeneho němſkeho offizěra pſchedſteji, na khwilu wopytawſchi, kral namětnikowy lazaret do drobna wobhladowaſche. Pschi tym ßo wón woßebje ſe ſranjenymi a khorymi ſakſkimi muzſtwami rosrěczowaſche. Popołdnju ßo kral do hłowneho kwartěra jeneho awſtriſkeho wójſka poda, hdżež jemu jedyn wyſchk awſtriſkeho wójſka pschednoſchk dżerżeſche. B.

Saſke knjeżerſtwo reformu wólbneho prawa wotpokaſa.

Ssrjedu je w poßedżenju wuſtawoweho wubjerka druheje komory ſtatne miniſterſtwo na praſchenje, hacz je wono hotowe, reformu wólbneho prawa, khěżorſkemu wólbnemu woſjewjenju wotpowjedazu, pschihotowacz dacz, wotmolwiło, ſo wono nima myßle, do pscheměnjenja wólbneho ſakonja ſwolicz. B.

Dr. Kramař ſaßo czěſku politiku wodźi.

Frankfurtſke nowiny ſ Wina powjedża: Każ ßo w Prażſkich politiſkich kruhach powjeda, dr. Kramarja měſto dr. Matuſcha, kotryž wotſtupi, ſa měſtopſchedßydu czěſkeje narodneje rady wuſwola. B.

Ze Serbow,

S Budyſchina. W poßedżenju wokrjeßneho wubjerka, kotryž ßo 28. auguſta wotmě, ßo do wugmejnowanja někotrych leżomnoſczow w Ratarjezach, Barcze a w Małym Wjelkowje, do ſjednoczenja khu-

dobneje kaßy ſ gmejnſkej kaßu w Smochczizach, do bodawka k městnemu ſakonjej w Dobroſchezach w naſtupanju powuſchenja ſarunanja gmejnſkeho pſchedſtejiczerja ſa jeho dźěła ſwoli, runje tak ßo woni ſamknjenje gmejnſkich ſhromadźiſchow w Běłej Horje, Małßizach a Wujeźku pola Wósborka, wo powuſchenje ſarunanja ſa dźěła gmejnſkich pſchedſtejiczerjow wobkrucźi. Dale ßo rosdźělenje leżowniſoczow w Dźěžnikezach, Dobruſchi, Delnjej Kinje, Scźijezach, Drjeczinje, Wawizach, Kamjenej, Brěmjenju, Kilozach, Hodźiju, Darinu, Stróži a Wjeleczinje pſchiſwoli. Wobſamknjenje wo woldźělenju leżomnoſczow w Czornych Noßlizach a w Hucźi je ßo dla dalſchego rosſpominanja wotſtorczi. Skórnemu wikowarjej a rěſnikej Pawołej Knothej w Radworju ßo prawo k korczmarjenju w hoſczenzu czißło 3 w Rapworju, Hermanej Barej w Kumwałdze prawo k korczmarjenju w leżomnoſczi czißło 69a Ratarſkich ſahoniſchich knihow a Hedwiſy Gebauerowej korczmarſke prawo ſa leżomnoſcź czißło 63 ſa Jeńkezy pſchiſwoli. Druhe próſtwy wo korczmarſku dowolnoſcź ßo wotpokaſachu.

— **Żeleſny kſchiž** 2. rjadownje ßu doſtali: podoffizier Ota Richter, kubleŕ w Scźijezach. — Dźeßatnik Max Liſchka w Hrubjelczizach .

— **(Sajědojczenje ſ hribami.)** Wodźerka Förſterez klavěroweje pſchedawarnje na khěžorſkej dróſy bě tele dny k wobjedu hriby nawariła. Někotre hodźiny poſdźiſcho żona czeźko ſkhori. Duž k njej lěkarja telefoniſzy ſawołachu. Tón pak ßo ſapowjedźi pſchińcź, dokelž bě wot dźěła pſchejara wotpjaty. Mjes tym bě też żonina dźowka ſkhoriła. Duž ßo jeje ßyn, kotryž je ſ wójny na dowoleńzu pſchijěł, na pucź k druhemu bliżſchemu lěkarjej naſtaji. Tola prjedy hacž k lěkarjej dóńdźe, też wón ſkhori a ßo na ſkhodźe w lěkarjowym wobydlenju ſ njemozu wobja. Wón móżeſche pak hiſchcźe lěkarjej rjez, ſo je ßo najſkerje ſ hribami ſajědojcził. Lěkař ßo jemu hnydom mloka napicź da a ßyna, dźowku a macź do měſchczańſkeje hojeŕnje dowjeſcź poruczi, Tam ßu ßo woni bórſy wulěkowali a ßu nětko ſtraſchne ſkhorjenje pſchewinyli. — Tele dny je w Budyſchinje hiſchcźe jena druha żona, hdyž bě hriby jědła, ßmjercź ſtraſchnje ſkhoriła. Też wona ßo w měſchczańſkej hojeŕni lěkuje a nadźijomnje ſaßo wotkhori.

— **(Skhorjenje na běżeńzu.)** Hižo wot někotrych njedźel ludźo huſto na běżeńzu (Ruhr) ſkhorja. Kaž jedyn lěkař w Zitawſkich nowinach piſche, ßo khoroſcź ſ boloſczemi w żiwocźe a ſ boloſtnym a cźaſtotnym żidkim wuprózdnjenjom cźrjewow pokaſuje. Khoroſcź ßo ſ jenym bazillom ſbudźuje a je natykowaza. Też wużiwanje ßada, ſelenych abo njedokißanych kórkow abo ſeleneje ßolotwje je huſto ſ pſchiczinu ſkhorjnja na běżeńzu. W Zitawſkim wokrjeßu je ßo hacž do 31. auguſta 59 ſkhorjenjow na běżeńzu wyſchnoſczi woſjewiło, 11 woßobow je na ſczěhwkak běżeńzy wumrjeło. Najwjazy ſkhorjenjow wſchak ßo njeje wyſchnoſczi woſjewiło.

— **(Cźrije jenotneho modella.)** Wo pſchichodnym ſaſtaranju wobydleŕſtwa ſ cźrijemi ſaſtupjerjo cźrijoweje induſtrije w Barlinje piſchu: Němſke cźrijowe fabriki, kotrychž je něhdźe 1400, ßu ßo na něhdźe 400 dźěłaŕnjow hromadu ſkładke. Dla żadnoſcźe kože a druheje potrjeby, teho runja dla njedoſtatka dźěłacźeŕſkich mozow njebě dźěło w małych fabrikach wjazy wunoſchne. W tu khwilu ßo někotre milijony cźrijow po jenotnym modellu dźěłaju, kotrychž narcź je ſ narunadła a kotrychž póduſch je ſ drjewa ſ kożowymi wotpadankami dźěłana. Nuſne je, ſo wójnſki hamt wobucźowu induſtriju na doßahaze waſchnje ſ nuſnymi narunadłami ſaſtara, ſo mohło ßebi wobydleŕſtwo, prjedy hacž ſymne wjedro ſaſtupi, ſ cźaßom wobucźe nakupicź. Też dźěławe mozy dyrbja ßo wobucźowej induſtriji woſtajicź a njeßmědźa ßo cźeźkej induſtriji pſchipokaſacź. Jenotne cźrije ßo ſ zyła ſ tajkej macźiſnu pſchemokaju, ſo ani deſchcźa ani ßněha njepſchepuſchcźeja, pódla teho drjewowa póduſch nohu cźopku dźerži.

— **(Najwyſchſcha płaczišna ſaźnych běrnow.)** W Sakſkej wot nětka zentnaŕ běrnow 7 hriwnow płaczi.

— **(Pſchidźělenje jeczmjenjt piwarńjam.)** Mjes tym ſo loni wym lěcźe ßo piwarńjam jenoż 2½ proznta teje dźělby jeczmjenja pſchidźěli, kotruż ßu hewak w měrje pſchetrjebałe. Duž budźe ſ jeczmjenja warjene piwo dźeń a żadniſchi napitk.

— **(Nowe najwyſchſche płaczišny ſa warjenja.)** Pola plahowarja płaczi wot nětka po puncźe hróch 40 pjenjeźkow, ſelene buny 25 p., morchej bjes ſela 12 p., karoty bjes ſela 18 p., kulrabi 20 p., ſaźny běły kał 10 p., zybla 16 p., ſpinat 28 p., mejſke rěpy ſe ſelom 2 p., tomaty 30 p., kyrbs 10 p., ſelerij bjes ſela hacž do 14. oktobra 22 p., wot 15. hacž do 30. nov. 23 p., wot 1. hacž do 31. dez. 35 p., krěn, hdyž 100 korjenjow ſnajmjeńſcha 60 puntow waži, punt po 40 p., hacž do 31. dez., hdyž 100 korjenjow ſ najmjeńſcha 40 puntow waża, 30 p. hacž do 31. dez., w drobnym wikowanju hroch punt po 59 p., morchej bjes ſela 19 p., karotty bjes ſela 28 p,. kulrabi 30 p., ſaźny běły kał 17 p., zybla 25 p., ſpinat 42 p., mejſka rěpa ſe ſelom 5 p., tomaty 44 p., kyrbs 17 p., ſelerij ſe ſelom 32 p., wot 15. okt. hacž 30. nov. bjes ſela 47 p., wot 1. hacž 31. dez. bjes ſela 50 p., krěn, hdyž 100 korjenjow ſ najmjeńſcha 60 puntow waži, hacž do 31. dez. 50 p., hdyž 100 korjenjow ſ najmjeńſcha 40 puntow waži, hacž do 31. dez. 44 p., hdyž drobny wikowaŕ wot plahowarja kupuje, hroch po puncźe 33 p., buny 33 p., morchej bjes ſela 17 p., karoty bjes ſela 25 p., kulrabi 28 p., zybla 23 p., ſpinat 36 p., mejſka rěpa bjes ſela 7 p., tomaty 41 p., kyrbs 15 p., ſelerij hcaž do 14. okt. ſe ſelom 30 p., wot 15. okt. hacž 30. nov. bjes ſela 44 p., wot 1. hacž 31. dez. 46 p.

— **(Najwyſchſche płaczišny ſa koſaze mloko.)** Sakſke miniſterſtwo ſnutſkownych należnoſczow je woſjewiło, ſo ßmě ßo liter koſazeho mloka ſa 80 pjenjeźkow, w městach ſ wjazy dyžli 10,000 wobydlerjemi ſa 87 pjenjeźkami pſchedawacź.

— **(Kónz lěcźneho cźaßoweho wobliczenja.)** Mjes tym ſo loni tak mjenowany lěcźny cźaß haźc do 30. ſeptembra trajeſche, ßo wón lětßa hižo 17. ſeptembra ſkónczi. W nozy wot 16. k 17. ſeptembrej dyrbja ßo wſchě cźaßniki wo hodźinu wróczo ſtajicź, a ſ tym ßo normalny cźaß ſaßo poſtaji.

— **K ſaniczinju hußanzow** ßo mjes druhim też porucźa Domaſchowu mucźku prawje ßuchu na kał najlěpje ſ ruczinym ſchwablowym rospróſchakom rospróſchicź. Na kórz 10 hacž 15 puntow doßaha. Mucźka dyrbi ßo mot horka a delka napróſchicź, najlěpje rano.

— **(Poliwkowa muka.)** Rańſchoſakſke kupowanſke towarſtwo je komunalnemu ſwjaſkej woſpjet měſchane poliwkowe muki k rosdźělenju mjes pſchetrjebarjow pſchipokaſało. So bychu poliwki derje ßłodźałe, dyrbja ßo wone dłeſchi cźaß waricź. Hdyž dyrbi ßo ßłód poliwkow wotměnjecź, dyrbja ßo jim pětrſchilka, ſelerijowe łopjena, khimjelczka, kulrabi, buny abo morchej pſchidawacź.

— **Włóſke worjechi** bjes ſeleneje bělisny płacza po puncźe pola plahowarja hacž do 30. nov. 50 p., wot 1. dez. 70 p., hdyž drobny wikowaŕ direktnje pola plahowarja kupi, włóſke worjechi bjes ſeleneje bělisny hacž do 30. nov., po puncźe 70 p., wot 1. dez. 90 p.

— **Sebracźe bronſowych a koprowych pomnikow,** kotreż ßu ßo po zylym němſkim khěžorſtwje ſapißałe, ma ßo w bliżſchim cźaßu wocźakacź. Bayerſke wójnſke miniſterſtwo je hižo poruczilo, ſo ma ßo ſebracźe poſpěſchicź.

— Po nowſchej powjeſcźi ßo metallowe pomniki hiſchcźe njetrjebaju, dokelž metall, kotryž by ßo ſnich dobył, njeby wjele do wahi padał.

— **(Warjenjowe ßymjenja.)** Spokojenje żadanjow ſa warjenowymi ßymjenjemi je ſa cźaß wójny wobcźeżne. Wjedro wójnſkich lětow njeje plahowanju warjenjowych ßymjenjow hojiło, pódla teho je potrjeba khětro pſchiběraka. So by ßymjo w pſchichodnym lěcźe doßahało, dyrbjał ßo kóżdy prózowacź, trěbne ßymjo ßam naplahowacź. Pſchi jenolětnych roſtlinach, kaž bunach, ßolotwje atd. da ßo to bjes wobcźeżnoſczow a khoſtow pſchewjeſcź.

Se Zicźenja. Tudomna dźěłacźeŕka ſwudawjena Bieſoldowa je ßebi pjatk popołdnju w cźeźkich myßlach ſ wobwěßnjenjom żiwjenje wſaka. S jejnych ßynow ſtaj dwejo we wójnje.

S Lubija. Tudomne hamtſke hejtmanſtwo ratarjam, kotſiž poſtajenu dźělbu mlokowych wudźělkow njewotedawaju, hroſy, ſo jim zentrifugi ſebjerje. Wyſchnoſcź měni, ſo ratarjo pak pſchewjele ßami pſchetrjebaju, pak ſo ßwoje mlokowe wudźělki potajnje pſchedawaju. Jena kruwa dyrbi w pſcherěſku ſa tydźeń 30 litrow mloka nadejicź. Jeli ſo je wunoſchk mjeńſchi, ma ßo wón ſ dejenjom na pruhu pſchepytacź.

S Hrodźiſche a. 18. auguſta 1917 ſtaj ßo pſchekupz Moritz Pawlik w Hrodźiſchczu ſa ſtawnika a privatnik Handrij Pawlik ſa ſaſtupowanſkeho ſ awnika w Hrodźiſchczanſkim wokrjeßu do pſchiſłuſchnoſcźe wſakoj. Dotalny ſaſtupańſki ſtawnik Jan Schneider je ßo po jeho pſcheczu ſe ſaſtojńſtwa p. ſchcźił.

S Khróſcźiz Pawoł Běrk, jěźdźeŕ pſchi jenej muniziſkej kolonje, doſta mjedźanu Bjedrichowu Auguſtowu medaillu. Hižo 6. lěto (do wójny ßłużeſche 2 lěcźe aktivnje) wón kralowſku ßuknju noßy a wukonja ßwoje wójnſke rjemjeßło na wjeczornym bitwiſchczu.

S Pancźiz. Hižo ſcheſte lěto poſpochi jěźdźeŕ pſchi jenym artilleriſkim regimencźe Mikławſch Bobik, ßyn gmejnſkeho pſched-

stejiczerja Mikławscha Bobika, kralowsku draſtu noßy a wojeńſku a wójnſku ßłużbu wukonja. Sa ßwoju njebojaſnoſcź a ſmużitoſcź pſched njepſchecźelom bu hižo ſe żeleſnym kſchižom 2. rjadowonje wuſnamjenjeny. Njedawno hiſchcźe Bjedrichowu Auguſtowu medaillu doſta. Najprjedy wojowaſche pola Reimßa, pſchi krwawnych bitwach nad Sommu a nětkole w Champaniſkej.

S Jaworu. Żeleſny kſchiż 2. rjadowonje je gardźinn jěſdny Jurij Cźorlich, ßyn ſwudowjeneje kubleńki Hanki Cźorlichowje, doſtał. Wón je hižo mějicźel Bjedrichowje Auguſtowje medaille a ſteji hižo 6. lěto we wójſku. Wón wojowaſche na wſchelakich bitwiſchcźach. w tu kwilu w nawjecźornej Raſkej.

S Rakez. Tu je wjele ludźi na běżeńzu (Ruhr) ſkhoriło, W jenej ßwójbje, w kotrejż je tale khoroſcź tſi dźěcźi napadła, je jene dźěcźo wumrjeło.

S Rakez. Ssurowa wójna żadaſche ſaßo dwaj woporaj ſ naſcheje woßady. Na rańſchim bitwiſchcźu wumrjeſchtaj rjekowſku ßmjrcź ſa wótzny kraj Ernſt Wróbl ſe Schcźeńzy a dźeßatnik Waltar Zawnik ſ Rakez.

S Maleje Nydeje. Saůdźeny ſchtwórtk ſtaj Popez mandźelſkaj tu dejmantowy kwaß ßwjecźiłoj. Jubilejſki mandźelſki, cźeßła Pop, je hiſchcźe dźenßa ſ nóznym ſtražnikom w Małej Nydej.

S Cźißowy. W kupalni brunizoweje jamy „Klary 3" je jedyn wojeńſki ſtražnik jeneho něhdźe 30lětneho ruſkeho wójnſkeho jateho ſatſělił, dokelż wón na jeho pſchikaſnju njepoßłuchaſche a chzyſche ßo na wjdniku pſchepſchimacź.

Sserbſka Bożа ßłużba w Draždźanach. Tſeeźu njedźelu w ſeptembrje, to je jutſje njedźelu ſa tydźeń, ßo w kſchižnej zyrkwi w Draždźanach ßerbſke kemſchenje ſa evangelſkich Sserbow wotměwa. Sserbſka Bożа ßłużba ßo każ hewak pſchipołdnju 1/2 12 hodźin ſapoczńje a ßu wſchitźy lubi Sserbja w Draždźanach a wokolnoſczi niż jenoż na kemſchenje ſ prědowanjom, ale runje tak też na wobdźělenje pſchi Bożim blidu pſcheproſcheni. S rta jeneho Draždźanſkeho dźěſcźa njedawno ßłyſchach: „We ſpoczatku wójny ßmy ßo ſa naſcheho nana we wójnje modlili a ßmy ſaßo kemſchi khodźili, ale nětkole niż wjazy." Tak mjes naſchimi luboymi Sserbami domach a w zuſbje nj budź! Hdyż kraßna kſchižna zyrkej ßo ſa naß wotewrja, potom pichńźmo lubi Sserbjo, natwarmy ßo na prawym ſakładze, kiż njeſańdźe, hdyż nětk wjele ſpadnje. Tak na ſaßowohladanje jutſje njedźelu ſa tydźeń na ßerbſkej Bożej ßłużbje w kſchižnej zyrkwi w Draždźanach! Sswjatu ſpowjedź jmějo farař Domaſchka ſ Budeſtez prědowanje pak farař Matek ſ Barta.

Se Shorjelza. Na poßlednje tydźeńſke wiki bě ßo nimale telko płodow pſchinjeßło, każ hewak w měrje. Kórki ßo ſ hromadami poſkicźachu, tola ßo mało kupowachu. Punt karotow 20, tomatow 60, běłeho kała 17, cźerpjeneho kała 19 pjenjezkow płacźeſche. Hriby ßo bórſy roſpſchedachu. Wóßmużowe hriby 40, butrowe hriby 60, prawaki 70 hacź 80, ſchampignony 1 hr. po puncze płacźachu.

Se Shorjelza. Saſkſki kral póndźelu khwilu w Shorjelzu pſchebywaſche. Wón bě po żeleſnizy hacź do Schlaurotha pſchijěł, wot tam ſe ßwojim pſchewodom pěſchi na Landskrónu dźěſche, hdyż něhdźe 10 mjeńſchinow pſchebywajo ßebi ſ makeje wěże krajinu wobhladowaſche. Kral bě zivilnu draſtu wobleczeny; teho dla je jeho mało ludźi ſpóſnało.

Wußudzenja.

Khoſtanſka komora. S jeneje jamy żiwnoſcźerja Michałka w Pßowjach bě ßo lětßa w haprleji runkliza kradnyła. Tukanje ßo na dźěłacźerki Marju Pawlinu Schneiderowu, ſwudowjenu Kunzowu, Emmu Thereſiju Mjerwinu a Hańżu Strympowu wobrocźi. Pola nich w pinzy też runje tajku runklizu namakachu, kajkaż bě ßo Michałkej kradnyła. Budyſki kawniſki ßud bě teho dla Schneidrowu a Kunzowu k jaſtwu po 3 dnjach, Mjerwinu a Strympinu k jaſtwu po 10 dnjach ſaßudźił. Jenoż Mjerwina a Strympina běſchtej ßo pſchecźiwo wußudej powołałej. Wonej wudawaſchtej, ſo njejſtej runklizu ſ Michałkoweje jamy, ale ſ jamy żiwnoſcźerja Schuſtera w Minakale kradłoj. Prjedy běſche Mjerwina prajiła, ſo je runklizu wot ßwojeje macźerje w Pſchiſchezach doſtała, Strympina pak bě wudawała, ſo je runklizu w ßwojej ſahrodźe naplahowała. Ssudniży jimaj pak njewěrjachu, dokelż bě pjerſchcź, kotraż bě na runklizy wißała, ta ßama była, kajkaż je na Pßowjanſkich polach, mjes tym ſo je pjerſchcź na Minakawſkich polach zyle hinaſcha. Duż ßo powołanje wobſkorżeneju ſacźißny.

Zniowy ßwjedźeń 1917.

Wyßkajcźe Bohu a khwalcźe joh' mjeno,
Ssmilny a hnadny wón wótcźez waſch je.
Wſchědny khlěb wobradźi wón ßam nam jeno,
Dźenßa njech kóżdy jom dźakowny je,
Bóh je naß żohnował ſaßo w tym lěcźi,
Kiż ßmy a jeho bycź chzemy my dźěcźi.

Ratař je wobdźěłał ßwěru ßej pola,
Bóh jeho prózu jom' żohnowaſche,
S deſchcźikom macźał je bróſdy a hona,
Ratař żně bohate bomkhował je.
Sa to dźeńß khwalba a dźak Bohu ßłuſcha,
Wyſkaj a ſpěwaj duż luba ty duſcha.

Pożohnuj, Bożo, nam wſchitke te dary,
Kiż ty nam ſ hnady wſchěm wobradźił ßy.
Njech ma khlěb wſchědny tu mlody a ſtary,
Na nuſu bliżſcheho njeſapomnimy,
My ßmy a twoji bycź chzemy na ßwěcźi,
Hacź b'dźemy cźe khwalicź w njebjeſkej hěcźi.

J. Kruża.

Přilopk.

* **(Pſche dudławoſcź kißałych kórkow.)** So bychu kißałe kórki njewodudławiłe, njech ßo wone, prjedy hacź ßo kładźa, ſ kóncźkojcym kijeſchkow pſchekolu. Wodudławjenje ſ tym naſtanje, ſo pſchi kißanju ſ nutſka kórki płuny dźěłaju. Hdyż ßo kórki do kładźenja pſchekolu, móża tele płuny ſ nich wuſtupacź, tak ſo kórki połne woſtanu.

* **(Sajědojcźenje ſ hribami.)** W Niederpoyrizach ßu na ſajědojcźenje ſ hribami jena żona a dwě holży wumrjełe. Jako łſecźi wopor jědojtych hribow je na dowoleńzy pſchebywazy landſturmař Wölfert ßmjercź poczerpił. Pola dalſchich tſjoch woßobow, kotrež běchu teho runja ſkhoriłe, ßo ſtrowoſcź polěpſchuje.

* **(Saßydlenje jeſuitow.)** Każ Schweidnizſke nowiny piſchu, ßo pſchihoty cźinja, ſo by ßo w Schwednizy (w Schleſyſkej) ſaßo ßydliſchcźo jeſuitſkeho rjada ſakoźiło. Po ſběhnjenju jeſuitſkeho ſakonja móża ßo w Pruſkej ſaßo jeſuitoju ſaßydlecź. W Schweidnizy je hižo rts ſ cźaßa napſchecźneje reformazije (1629) hacź do 1776 jeſuitſke ßydliſchcźo było.

* **(Młodoſtneho rubjeżnika ſajeli.)** Schěßnacźelětneho wukhowanza Pawoła Bertrama ſ Etzdorfa, ſa kotrymż bě ſtatne rěcźniſtwo łojeńſki liſt dla rubjeżniſtwa a ſpytaneho mordaŕſtwa wudało, ßu ſajeli. Bertram bě ſapoczatk julija ſ wukhowaŕnje w Kleinnaundorfje cźeknył. Wón je ßo wuſnał, ſo je jenu ſjatnacźelětnu dźěłacźeńſku holzu ſ Glauchawy wurubił a ju ſkónzowacź ſpytał. Holzu bě jejny dźěłodawaŕ ſ 250 hriwnami wupóßłał, ſo by ßad nakupiła. Bertram bě ſ njej hromadźe w żeleſniſkim cźahu w jenym woſu ßedźał a wot njeje ſhonił, ſo je ſ pjenjeſami na kupowanje wupóßłana. Wón ßo k holzy pſchiwda a ju w lěßu bliſko wßy Görlizgena ſe ßochorom k ſemi ſbi. Holzy pjenjeſy rubiwſchi ju wón k jenemu bliſkemu hatej donjeße, hdyż ju po ſdacźu morwu do wody cźißny. Potom ßo ſkoku wotßali. Holza pak bě hiſchcźe żiwa a móżeſche ßo wukhowacź. Rubjeżne pjenjeſy je Bertram rucźe pſcheceźinił. Na njeho tukaju, ſo je też wſchelake paduſchſtwa ſkucźił.

* **(Wulke rosbuchnjenje petroleja w Kaſanje.)** Reuterez telegrafowaŕnja wo wulkim wohnju w Kaſanje powě, Parižſke nowiny tule powjeſcź wudoſpołnjeja. 27. auguſta na Kaſanſkim dwórniſchcźu żeleſniſki wós ſ muniziju rosbuchny. Wulki woheń naſta, kotryż ßo na hłowny ſklad munizije roſſchěri. Rosbuchnjenje po rosbuchnjenju ßo ſta, a ſemja ßo każ pſchi ſemjerżenju ſatſchaße. Wjele twarjenjow je ßo wobſchkodźiło. Każ deſchcź granaty a granatowe tſchěſki na měſto padachu. Wobydlerſtwo a wjetſchi dźěł wojakow na pola cźekny, mjes tym ſo paduſchi klamy a wobydlenja wurubichu, tak ſo dyrbjachu wojazy ſkóncźnje pſchecźiwo paduchaṁ ſakrocźicź. Wulke kótleſchcźo ſ 2000 pudami petroleja ſa wójnſke miniſterſtwo rosbuchny, ſ cźimż nowe rosbuchnjenja naſtachu. Měſto bě wjecźor do huſteho kura ſawalene. Na drohach morwi a ſranjeni leżachu. Też Kaſanſki wojeńſki gubernator, general Linizſki, je ßo cźeżko ſranił. Woheń w měſcźe 36 hodźin trajeſche. Naſtata ſchkoda ßo njehodźi wobliczicź.

* **(Rubjeżne mordarſtwo.)** W Schönebergu pola Barlina ßu 75lětnu wudowu Bilgalowu w jejnym pinczným wobydlenju ſkónzowanu a wurubjenu namakali. Mordař, jedyn hižo wospjet khostany wikowař, najprjedy czekny, tola wjeczor jeho mjes tymi, kotſiž běchu ßo Barlinſkemu polizajſtwu pſchiwjedli, ſpósnachu, jemu mordarſtwo dopokaſachu a jeho k poknemu wuſnaczu dowjedżechu.

* **(S czerjenſkim rjemjenjom ßo morił.)** W mlynje w Coſchützach je ßo wutoru pjatnaczelětny mlynſki wuczobnik Zieger ſ czerjenſkim rjemjenjom ſhrabnył a ßo morił. Njeſboże ßo ſta, hdyż ßo rjemjeń na transmißiju położi.

* **(Lěßowe wohnje w Franzowſkej.)** Se Schwajzarſkeje ßo piſche: Pola Toulonſa w Barſkim depardemencze ßo lěßy pala. Wojazy njejßu haż dotal mohli woheń podtłóczicz. Wón hižo tſeczi dżeń traje a ßo k Toulonej bliži. Nowy lěßowy woheń je mjes fortom Peyres a Senaphor Gans wudyrił. Paß Toulonſkich wobtwjerdżenjow je nětko ſ wohnjom wobdaty.

* **(Sa 25,000 hriwnow mużazych wobleczenjow kradli.)** S draſtoweje pſchedawarnje Leona Blnma w Barlinje na wulkej Frankfurtſkej drósy ßu póndżelu w nozy paduſchi ſa 25,000 hriwnow mużazeje draſty kradli. Jenemu rjadowarjej drohoweje żeleſnizy, kotryż chżyſche paduchow ſadżerżecz, tuczi ſ revolvrom hrożachu. Na popadnjenje paduchow je ßo 2500 hriwnow myta wuſtajiło.

Khudy a bohaty braſchiwz.

Schtóż by po drósy ſchoł abo jět, kotraż do B. wjedże, by ſkoro kóżdy krócz pola pucznika „němeho Janka“ ſtejo widżał.

To bě wbohi, njeſbożowny człowjek.

Jank mějeſche napadnje wulku rózkatu hłowu; ſe ßkónczkom, wětſikom a ſymu bě jemu wobliczo wußmahnjene, bě ſaroſczene, brodate a ßerſchczate.

Janowa broda bě hižo khětro ſeſchědżiwika; mutnej, blědomódrej wocži hłuboko w dólczkomaj leżeſchtej; nóß bě plezity a huba wopukła, czerwjene dżaßna a wulke ſuby każ teßak ßo ßnadnje pokaſowachu. Też mějeſche wón krótkej ruzy; wonej běſchtej bóle ſapodobnej na ruzy hólczeza, dyżli na ruzy pokſtalětneho mużſkeho; lěwa ruka bě jemu ſlemjena a bjes mozy pódla czěła wißaſche. Ani jeho noſu njeběſchtej prawej, wonej běſchtej w kolenomaj ſprostnjenej a njehodżeſchtej ßo tam ſ zyła hibacz. Nimo teho bě Jan hiſchcze němy a ßłaby na roſom.

Hižo wjele lět widżachu jeho bjes maka wſchědnje pſchi drósy njedaloko pucznika ſtejo. Hdyż by koho wuhladał, by ſchěrokej hubje na poßměwanje roſczahnył, ſ prawej ruku by ſe ſaka ßuknje ſwónczk na ſchnórzy wucżahnył, potom bo ßej ſchnóru wokoło pjaſcze ſwił a ſ klinkotanjom by nimo pſchikhadżazych ludźi na ßebje kedżbnych czinił.

Lědma drje bě człowjeka, kiż by njeſbożownemu jakmożnu njedał. Němy Jan by ſa ujeju ſ prawej ruku żadoſcziwje hrabnył, by ßo ſaßmějwkał a dżiwne ſwuki wot ßo dawajo by ßwoju dżakownoſcz ſ wótrym klinkotanjom woſnamjenił.

Hdyż pak by něchtó tola nizo njedał — pak by dacz nochżył pak by njemeł — potom by němy Jan ſwónczk ſpěſchnje ſkhował, by ßo pokhmurił a by ſ ruznym pokaſowarjom hroſuł.

Wjetſchu połozu dnja khodżeſche Jan wokoſo pucznika, wótſje teptajo ſ njehibitymaj czežkimaj nohomaj. Hdyż bě potom mucżny, ßydaſche ßo na njedaloki měſnik, na kotrymż mějeſche ſawk, kiż bě ſ měcha ſechity a ſe ßłomu wutykany. Napinajo ßo, ßydaſche ßo a napinajo ßo ſtawaſche ſaßo; hinak njemożeſche ßydacz, haż ſ do prědka wutyknjenymaj nohomaj.

Něhdy ßo „němy Jan“ ſaßo po ßwojim ſwuczenym ſtejiſchczu pſchekhodżowaſche. S khwilemi ßo k měſtej ſahlada, ſ khwilemi ſaßo ßo wot měſta wotwobroczeſche. Dżenßa tu hiſchcze nichtó njebě nimo pſchiſchoł, wbohi człowjek ſa jakmożnu żedżeſche. Na dobo njedaloko němeho braſchiwza korejta ſaridrowaſche, ta do měſta jědżeſche.

Němy Jan wſchak ridrowanje njedoßkyſcha, dokelż też jara bubjenje ßłyſcheſche, ſa to pak wuhlada próch, kotryż bě wós na drósy nacżinił.

„Hihihi!“ Janej ſe ſchije wurażowaſche. Tak wón kóżdy krócz kſchiczeſche, hdyż ßo woſa dohlada.

„Hihihi!“ Jan ſtajnje woſpjetowaſche a poßměwajo ßo ßwoju wjeßełoſcz woſjewjeſche.

A hdyż bě wuhladał konjej, lohku korejtu a we njej tołſteho knjeſa, wucżeże lhětſje ßwój ſwónczk a jón k wuchu pſchidżerżejo, ſapocża klinkotacz.

Korejta ridrowaſche bliże a bliże, lóſchtnej konjej ſ hłowu pſchnje mjetaſchtej, w korejcze powolnje ßedżazu kujes kurjeſche zigaru a ſ dołhim kſchudom ſ rjenje wupyſchenym kſchudliſchczom ſchlipaſche nad konjomaj.

To bě jedyn ſ tamnych, kiż kěchu w njeměrnym czaßu ſe ſpekulaziju, ſ wulkej pſchekłepanoſczu, kotraż móżeſche ßo ſkoro pſchehnata mjenowacz, a też ſ njedoſtatkom ßwědomnja wulkeho ſamożenja nadobyli.

Tón człowjek rěkaſche Rosnjak a jeho poměry hiſchcze pſched někotrymi lětami tak jara dobre njeběchu. Potom, hdyż njeměrne czaßy pſchińdżechu, pocża wikowacz a też kupje a pſchedacza wón wobſtarowaſche. To ßo jemu wobjernje ſchlachczeſche; wo tym ßwědczeſche to, ſo ßej bliſko mosta rjanu villu (hižu ſe ſahrodu) kupi a ſo ſ połnymaj rukomaj pjenjeſy roſbrojeſche. Se ßwojeje ville wón huſto do měſta jědżeſche; porjadnje potom ſ měſta domoj ßej wjele pjenjes możeſche — to bě wużitk ſ jeho wikowanjow. Wón we ßwojej korejcze ſe ßwojimaj ßamßnymaj konjomaj jědżeſche, kotrejż ßam ſ woteſchkomaj wodżeſche.

Hdyż bě němy Jan Rosnjaka ſpósnał, pokhmuri ßo ſpěſchnje, ſwónczk ſkhowa a ruku poſběhnywſchi hrożeſche ſ pokaſowarjom do tamneho kónza, hdżež wós jědżeſche.

Wbohi proſcher derje pomnjeſche, ſo wot Rosnjaka żenje ſłamaneho pjenjeżka doſtał njebě. Sbohatnjeny ſpekulant ſ khudymi a ſ czerpjazymi żaneho ßobuczucza njemějeſche.

Rosnjak ßo na hněwanje němeho Jana ßmějeſche, a hdyż bě haczk njemu dojěł, ſchlipny ſ kſchudom jemu nad hłowu.

Wbohi khiprawz ßo wuſtróży, potuli ßo a wupraßny kſchiki ſtracha.

Korejta dojědże nimo.

Rosnjak ßo na ſtajnoſczi wobroczeſche a ßo wótſje ßmějeſche. Tu pſchińdże jemu na myßle, ſo dżě mohł ßo hiſchcze lěpje poſabawicz. Wón wjedżeſche, ſo němy Jan njemożeſche kolena ſhibowacz a ſo ßebi wón też, dokelż mějeſche jara krótkej ruzy, nicżo ſe ſemje ſběhnycz njemożeſche.

Duż Rosnjak wós ſaſtaji; ſruna ßo w korejcze a k Janej ßo wobroczíwſchi wucżeże möſcheń a pokaſowaſche jemu jenu ßlěbornu hriwnu.

Wbohi człowjek ßo hnydom poßměwaſche a żadoſczíwje k njemu ruku wupſcheſczěraſche.

„Na, łoj ßej!“ Rosnjak ſawoła a czißny pjenjes do ßrjedż dróhi.

Jan khwataſche tak derje każ możeſche po hriwnu. Hdyż potom pſchi njej ſtejo woſta, hladaſche na dobo kißale, wobroczi wocži na Rosnjaka a ſrudoba bě Janej ſ woczow widżecz.

„Jano — ſběhń ßej tón nowy pjenjes, ſběhń!“ Rosnjak jeho pominaſche, ſ zyłej ſchiju wokajo, ſo by jemu czežku błyſchaz doroſumił. „To nochżeſch? Dobre, dha potajkim nicżo njedoſtanjeſch!“ Wón czinjeſche, każ by chżył ſ woſa ſleſcz a ßej po hriwnu dóncz.

Wbohi Jan ßo ſtrachowaſche, ſo mohł tak wulkeje jakmożny ſhubicz, a ſpěſchnje ſchiju k ſemi nacżahowaſche. Dokelż pak běſchtej jeho noſy w kolenomaj ſproſtnjencj a dokelż bě jeho ruka pſchejara krótka, njemożeſche wón haczk na pjenjes doßahnycz, kiż ßo w próchu leżo błyſchczeſche. Se ſadwělowanjom machaſche ſ prawizu a wuſtorkowaſche żałoſczaze ſwuki.

Rosnjak ßo ſ zyłej ſchiju ßmějeſche, tak ſo ßo jemu dwoja podbroda ſatſchaßowaſche.

„Jeno krucze, Jano! Jeno ßo krucze ſhibuj!“ wón němeho proſcherja pohonjeſche. „Abo ja czi tón pjenjes woſmu!“

Němy Jan horni dżěl czěła hiſchcze bóle ſhibowaſche — na dobo pak ſhubi runowahu a padny ſ wobliczom do próchа.

Rosnjak ßo tak woſchczerjeſche, ſo ßo wſchón tſchaßeſche. A też potom ßo hiſchcze ßmějeſche, hdyż bě ßo Jan na bok wobrocził a hdyż ſ ruku w próchu hriwnu pytaſche, kotruż bě ſ czežu ßwojeho czěła do ßepje drobneho procha a pěſka ſatkócził.

Nad lěwym wóczkom němeho Jana bě czerſtwa, błuſna widżecz; ta bě jemu ßo narafyła, hdyż pſchi padnjenju na wótry kamjeń praßny. Tuto frażenje wbohemu braſchiwzej wěſcze wjele boloſcze czinjeſche — a tola hruby Rosnjak ßo ani njehańbowaſche, hdyż tuto boloſtne franjenje widżeſche.

Nawopak, wón njepſcheſta ßo ßmjecz a njehibaſte ßo dale ſ měſtna. Wón budżeſche jara rad też hiſchcze widżał, kak budże ßo Jan ſaßo napinacz, ſo by ſtanył.

Němy cžlowjek rhjesche ßurowje w próchu a njedźiwasche na to, so jemu do woczow lěta. A hdyž hriwny njenamaka, počza žałośnje kschičzecź a se skobami počza s prochom sa Rosnjakowej korejtu mjetacź.

Rosnjak nětkole powotjědźe, ale trochu nasdala saßo sasta. — Ssmějo ßo wobkedźbowasche wboheho cžlowjeka, kak ßo skónczńje s njeßměrnym napinanjom poßydźe a tak też ßo hacź k pucźnikej poßuwasche. Hdyž bě hacź tam dozpěk, pchimny ßo kromy kamjenja a ßo horje nacźahowasche, so by saßo na nohomaj stał. Tola to ßo jemu njeporadźi, kóždy ras saßo k semi padasche. Wbohi cžlowjek kaž swěrjo wujesche — a jeho cźwilowań ßo jemu w korejcźe ßedźo ßměješche.

Napoßledku ßo khudobnje swoblekany mužski pschibliži a tón se ßobucźuczom Janej na nosy dopomha.

Němy na proch na drósy pokasowasche a potom Rosnjakej hrožesche.

Nětkole hakle bě ßo nasch „spekulant" doscź nahladał a sabawjał, praskny do koni a ßo bórsy shubi.

• • •

(Skónczenje pschichodnje.)

Zyrkwinske powjesćze.

W Michalskej zyrkwi směje jutsje, 14. njedźelu po ßwj. Trojizy, rano we 8 hodźinach duchowny Tuscheŕ němsku spowjedwu wucźbu, dopoldnju w 9 hodźinach směje farař Rädá němske a 1/2 11 hodźin serbske prědowanje.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinach wotměje duchowny Tyscheŕ wucźbu se serbskej konfirmérowanej mlodźinu.

Ssrjedu wjecźor w 7 hodźinach wotměje duchowny Tyscheŕ serbsku wójnsku modlerisku hodźinu.

Ssrjedu popoldnju w 3 hodźinach wotměje ßo shromadźisna žónskeho towarstwa w Serbskim Domje.

Tydźeńske sastojńske dźěła směje duchowny Tyscheŕ.

Semrjecźi:

W Michalskej wožadze: Amalija swud. Kschižankowa se Semizkumiz, † w sastarańi wokrjeßneho wustawa na Židowje, 87 l. 3 m 5 d.

Alfred Pawoł Steglich. wotrocźł we Wurizach, 14 l. 9 m. 1 d. — Hana Polcźzyna, Jana Augusta Polcźki, invalidy w Hněwßězach, mandźelsko, 75 l. 4 m. 21 d. — Willy Richard Aug. Ernsta Jenki, twarskeho dźěłaczerja we Wurizach, w tu lhwilu we wojeńskej słužbje, ß., 3 m. 5 d. — Madlena swud. Schkodźina rodz. Tupatez w Jenkezach, 80 l. 11 m.

W druhich wožadach: Khorla August Krcwz privatnik w Barcze. 83 l. 2 m. — Marja swud. Krawzowa, wumjeńkała w Cźornjowje p. Bukez 81 l. — Hena Klara Sidonija Brütnarka, Gustova Ferdinanda Brülnere blidarskeho mischtra na wotpocźinku w Bukezach mandźelska, 69 l. 3 m. — Khorla Richard Bitterlich. priwatnik w Błózanach. 39 l. 7 m. — Handrij Kochta, žiwnoscźerstli wumjenkat w Klutschu, 73 l. 9 m. 17 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Jutsje, 14. njedźelu po ßwj. Trojizy, směje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt serbsku spowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin směje farař Kschižon serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Pjandźelu dopoldnja w 9 hodźinach směje duchowny Voigt serbske a 1/2 11 hodźin němske kermuschne prědowanje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Jutsje, 14. njedźelu po ßwj. Trojizy směje farař Domaschka rano 1/2 8 hodźin němsku spowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin němske a w 10 hodźinach serbske prědowanje.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj wotměje farař Domaschka dźěćazu Bezu słužbu.

Zyrkwinske powjesćze s Njeßwacźidła.

Jutsje, 14. njedźelu po ßwj. Trojizy budźe rano we 8 hodźinach serbska spowjedź dopoldnja w 9 hodźinach serbske a 1/2 11 hodźin němske kemschenje.

Njedźelu njecźor we 8 hodźinach wotměje ßo shromadźisna žónskeho towarstwa a towarstwa žónskeje mlodźiny.

Zyrkwinske powjesćze s Rakez.

Jutsje, 14. njedźelu po ßwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach serbska spowjedź dopoldnja w 9 hodźinach serbske a 1/2 11 hodźin němske kemschenje.

Ssrjedu wjecźor we 7 hodźinach wotměje ßo němska wójnska modlerska hodźina.

Drobnowikowanske płacźizny w Budyschinje.

Howjase mjaßo	1 kg	3,00—3,80	hr.
Cźelaze mjaßo	„	—3,20	„
Skopjaze (wowcze) mjaßo	„	—5,—	„
Swinjaze mjaßo	„	—2,80	„
Pschenicźna muka, wójnska družina	„	—0,50	„
Rźana muka	„	—0,37	„
Khlěb	„	—0,38	„
Běrny k jědźi	„	—0,26	„
Ssuschcny połcź	„	—3,30	„
Dobre mloko	1 liter	—0,26	„
Cźerstwe jeja	15 schtuk	3,90—4,50	„
Butra k jědźi	1 kg	4,80—5,10	„
Zokor, mlěty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Kamjeńtne wuhlo	100 kg	—	„
Briketty s bruneho wuhla	100 schtuk	—1,75	„

Kruschwy, jabluka

a też **praßowanski ßad** pschi składnosćzi po najwyschschich płacźisnach kupuje

Jurij Handrik w Dobroschezach pola Njeßwacźidła.

Palma měra

na row lubowancho mandźelskeho, nana, bratra a ßwaka

Jana Hajnka s Łupoje

wumrje ryczerisku ßmjercź jako krajny wobornik 5. augusta 1917, 45 lět stary.

Srudne cźaßy ach, ow běda,
Naß tu někto wobdadźa,
Srudźba s tymi wschědnje ßněda,
Kiž tu hórko žaruja
Wo lubych, kiž ßmjercź jim wsa
Krawna wójna žałoßna.
Też Wasch dom je potrjechiła
Tajka wójnska srudoba,
Hdyž Waß powjesć pscheßłapiła,
So bicź pschesta wutroba
Mandźelskeho ßnědnoho,
Nana Waschoh' lubeho.
Do wójska bu zawołany
Wón psched dwěmaj lětomaj,
Jako wojak shotowany
Do Franzowskej dorbjesche,
Tam pak cźežko skhorił je,
Pschińdźe saß do domisny.
W Draždźanach we lazarecźe
Na to wón bu hojeny,
Hdyž bě wustrowjeny krucźe
K wojakam saß' stajeny,
Wón we Budyschinje je
Sskužbu sastał wojeńske.
Hdyž na dowoleńzu dźěsche,
So by Wam był k pomozy,
Kak wón tehdy wjeßły běsche,
Dźěłacź chźusche do nozy,
Domoch pak saß' skhorił je,
Wopuschcźicź Waß dyrbjesche.
Ach kak jara srudny běsche
Hdyž bu prjecź saß' wjesony,
Ruku sawdacź wam rad chzysche
Tola khory, hubjeny,
Hłowu jenož posběže,
S ruku wam wschěm kiwasche.

W Budyschinje wopytali
Jeho w lazarecźe scźe,
Pschi joh' khoroł žu stali,
Ssej wy tola myßlischcźe,
So ßnadź saßo workhori
Mandźelski, nan, najlubschi.
Tola Boże ßwjate pucźe
Wußlědźicź, je njemóżne,
Ssmjercź k njom' pschistupi tam ruwe poknóznej hodźinje,
S tutoh' cźaßnoh' hubjenstwa
Wsak je Bóh joh' do njebja.
Tam nětk w bełej drascźe chodźi,
Se starschimaj wjeßli ßo,
S jandźelemi ßo wón wodźi,
Hosijana wußkajo,
Jara derje jemu je
Měr jom' w rowje popschejcźe.
Wo njeho tu horzo płaka
Wurudźena mandźelska,
Ssrotkow pjecź wschědnje cźaka,
Hacź ta ruka nanowska
Njeb'dźe jim wjaz' skicźena,
Podarmo wscha nadźija.
Srudnu powjesć je też dostał
Jenczki bratr, kiž w jatbje je,
Ach so bo wón stroschtny wostał
A był wěstej nadźije,
Junu w njebja krastnosćzi
Bóh naß wschěch saß' sjednocźi.
Spi nětk derje lubowany,
Kiž nam sahe wsaty ßy,
W Łupoji ßy pokhowany,
Row twój pyschicź moženy,
Naß w wschej srudźbje troschtuje:
Schtoż Bóh cźini, dobre je.

Na žadanje cźežkopruhowaneje wudowy

Jan Krnža.

Jako khmane

naczinjenje pscheńzy

uspulum porucżam.

Haptykař E. O. Hennig

Viktoria-drogerija

na ßukelnskej haßy 7.

Wschě družiny

ßyrych harowanych a njeharowanych

= kožow =

ßebrane a njeßebrane, kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haßy 32.

Holza

17 lět stara, hnydom ßłužbu na wßach pyta. Dalsche je we wudawarni Serb. Nowin ihonicz.

Ssłużobnu holzu

wustrojnu a ródnu, kotraž móże troschku wari ź, 1. oktobrej pyta

dr. Jenczowa

w Budyschinje na Hoschiz haßa 46

Dla skhorjenja nětczischeje bórsy młodu, czistu

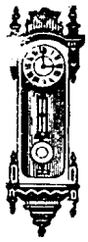
ßłużobnu holzu

pytam. **B. Märklowa** w Budschinje pschi lawskich hrjebjach 6.

Ssłużobnu holzu p tam k 1. septembrej. Porucżam 17 holzow na knjeże dworu. Pschistajerka **Holtichowa** w Budyschinje na ßukelnskej haßa 13. Telefon 818.

Ratarßzy schulerjo

dobru a tunju pensiju dostanu na ßukelnskej drósy 38 po 2 skhodomaj pola Lehmanna.

Kóżdy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni czaßnik** kupicz, abo kotr ż chze ßebi jón **porjedzicz** dacz njech dże k czaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5

Jencz pschedawa a porjedżuje, ża ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßeb moje wu ładne wokna, ż placzisnami wupołożene, wobhladacz.**

Nowe knihi wuschłe:

Evangelska wěra mjes Sswojanami.

Napisał **G. Schwjela,** farar.

Płaczisna 0,80 mk.

Dostacz w Ssmolerjez knihiczischczerni.

Pistne khtarki

ßo derje a tunjo czischcza we wudawarni Serb. Nowin.

Palma měra

na sażny row naschcho njesapomniteho lubeho ßyna, bratra a pschecżela,

czestneho młodeho hólza

Maxa Richarda Lukaßa

w Rakezach

wumrje 8. septembra 1916.

Lěto je ßo minyło,
So ty ßyno lubowany,
Drohi bratsje, pschecżelo,
Nam'ka kónz njedoczakany!
Dżenża saßo stejimy
Pola twojoh' sażnoh' rowa
Żarowajzy, płakajzy:
Srudoba je wulka ż nowa.

Dele k twojej hórzy dże
Nasche wóczko ßylsowpołne,
Wucho ßłyschi żelniwje
Saßo twoje ßmjertne swony.
Dżenża wopomnimy tak
Twoju pilnosczż, luboscż, ßwěru,
Prajimy czi horzy dżak,
Boloscż saczujemy jěru.

Dżenża sjenoczi twój row,
Kotryż luboscż ż nowa pyschi,
Starschich, ßotsje, pschecżelow
A jich płakanje ßo ßłyschi,
A jich nutrne: Bożemje!
Saßowidżenje! Spi rjenje!
Bratsje, dźěczo najlubsche,
Njesapomnimy cże żenje!

Ach, kak hinasche drje ßu
Knjesowe hacż nasche pucże!
To ż najhłubschej srudobu
Ssmy my nashonili rucże!
So pucż Boži prawy je,
Nasch troscht stajnje dyrbi wostacż,
A po khwilży sawěsczе
Jaßne ßwětło ßo nam dostacż.

Horje, wóczko, wntroba!
Wysche mróczelow a błónza,
Hdżeż joh' duscha wěrjaza
Měr a sbóżnoscż ma bjes kónza,
Hdżeż ma ßwojich lubych wschěch
Ssyn, brat, pschecżel luby czaka,
Hdżeż se ßyku sbożownych
Radoscż smėje, schtóż dżenż płaka.

Czernjojta je nascha czёt,
Hdżeż po Bożej woli dżemy,
Ty masch wotpoczink a měr,
My tu czeżzy wojujemy.
Ale ruka Knjesowa
Junu ßylsy ż wocżow trėje.
S tobu nascha wutroba
Sswětło, měr a sbóżnoscż smėje!

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěstki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotewjene, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a we štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 37. **Sobotu 15. septembra 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojownischežo.

Wójsko kronprynza Albrechta.

14. septembra. **W Flandernskej je žo mjes Houthoulskim lěžom a Comineskim-Ypernskim kanalom k połnozy wot Frezenberga artillerijske wojowanje wječor a rano k bubnowanskej tšeleńzy poštylnilo. Jendželčenjo nadběhi njeczinjachu. W nozy wot 12. k 13. septembrej žu württembergske kompagnije njepšecźela s krucha lěža k połnozy wot Langemarcka cźišli. Wjele Jendželčanow je žo jatych wróčžo dowjedło. W Artois a k połnozy wot St. Quentina mějachu někotre wobhonjerske wotdźělenja wuspěch; jeczi a nadobytk do nascheje ruki padżechu.**

Wójsko němskeho kronprynza.

K wječorej wot Onicourta nad Aisnu žo westfalske a hanseatiske nadběhanske wotdźělenja do drnheje franzowskeje linije dobuchu, w hrjebjach wojujo njepšecźelej wjele schkody naczinichu a žo s jatymi wróczichu. W Champagni a pola Verduna žo artillerijska tšeleńza jenož na někotrych městnach połnyli.

Rańsche wojownischežo: Mjes Baltiskim a Cžornym morjom njebě žaneho ważneho wojowanja.

Mazedonska front: Pšchi Ochridaskim jězorje njeje žo położenje pšeměnilo.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Dźěło němskich podmórskich cžołmow.

S Barlina žo 12. septembra powě: Jedyn s naschich podmórskich cžołmow pod komandantom kapitanskim leutnantom Gerlachom je w atlantiskim morju w nowschim cžażu 8 parnych łódźow a 2 płachtatej łódźi s 31,000 tunami potepił. B.

Awstriska wójska rosprawa.

13. septembra. W Bukowinje a w stronje nad Sbrucžom njepšecźelska artillerija žylnje tšelesche.

Njepšecźelska artillerijska žylna tšeleńza k ranju wot Gorizy dale traje. Sswoje hrjebje na połnóznym brjosy hory San Gabriela cźišczo, rano 25 offizěrow a 335 muži sajachmy a 12 maschinskich tšelbow sebrachmy. Ssylne njepšecźelske patrouille, kotrež pšecźiwo Poleżej postupowachu, žo wotpokasachu. W Tirolskej a Koruntanskej žylne njewjedrowe deschcże a žněhowe wječele wojowanju sadźěwachu.

Franzowska wójska rosprawa.

12. septembra. W Champagni žmy wuspěschne nawale do němskich linijow cžinili, jedyn k dołhemu ranju wot Auberine, druhi k ranju drohi mjes St. Hilairom a St. Soupletom. Na poźlednim městnje žo nasche wotdźělenja hacž do tsecźeje linije dobuchu. Tam žo žiwje wojowasche, pšchi cžimž němsku wobžadku pak morichmy, pak sajachmy. Wjele wukhowam žo saběpnycź dachmy a khětry wójnski material sebrachmy. Njepšecźelowy spytany nadběh k dołhemu ranju wot Tahura žo s naschej tšeleńzu slemi; nadběharjo khětro schkodowachu. Na prawym Maasynym brjosy dwaj nadběhaj pšecźiwo naschim pšchedžunjenym wotdźělenjam k połnozy wot Caurierskeho lěža a k połnozy wot Vaux wotrasychmy.

Wojowanje w powětšje. Njepšecźelowe lětadła na stronu pola Dünkirchena bomby mjetachu, kotrež žebi někotre wopory mjes zivilnym wobydlerstwom žadachu. 11. septembra žu naschi lětarjo schtyri němske lětadła wottšelili. Dźežacź druhich njepšecźelskich lětadłow cźežko wobschkodżenych do njepšecźelskich linijow padże. Naschi lětarjo žu wjele bombow na dwórnischczo w Conflans a Cerny a wojerske twary k krótkemu ranju wot Saarburgu smjetali.

Mazedonske wojownischczo: W kole rěki Cžerny italszy wojazy njepšecźelske wotdźělenje wróczo cźišnychu. Pola jězora žu naschi wojazy žwoje dobyče powjetschili a žu s poradżenym nadpadom wjeż Pogrobez wobžadźili. Na połodnischim brjosy Ochridaskeho jězora njepšecźela k połnozy hacž k hórzy Numulicsta, 4 kilometry k połnozy wot Pogrobiza, sehnachmy. B.

Nowe ministerstwo w Franzowskej.

Franzowske ministerstwo, s kotrehoż pšchedžydu bu Ribot, je dla pšecźiwnistwa deputěrtskeje komory wotstupicź dyrbjak. Po poručznoscźi prsidenta Poicarea je wójnski minister Painlevé wójnske ministerstwo sestajak. W nim Painlevé wójnske ministerstwo wobkhowa a pšchedžydstwo pšchewosmje. Pšchedžyda dotalneho ministerstwa, Ribot, budże s ministrom swonkownych naležnoscźow, Clemenceau s ministrom rataŕstwa. B.

Amerikanszy w Franzowskej.

Schwajzarske nowiny s Parisa powjedża, so Amerikanszy nowu schtyrikolijatu żelesnizu wot Bordeauxa w runej měrje k wojownischczu do rańscheje Franzowskeje twarja. Dokelž Amerikanszy pak pšchi tymle dźěle bjes dźiwanja na Franzowsow dźěłaju a pola a lěžy sapuscźeja, hdźež to s zyka trjeba njeje, žo w Franzowskej žylne pohorschenje pšecźiwo nowym swjaskarjam pokasuje. B.

Rekrutěrowanje wukrajanow w Amerizy.

W repräsentanskim domje a w senacźe je žo namjetowało, so bychu žo wukrajenjo sa wójsko wusběhali. Wuwsacźi dyrbja jenož cźi bycź, kotsiž žu s wucžinjenjom wot teho wušwobodżeni abo žu s Němskeje abo s krajow, s njej swjaskowanych, pšchischli. B.

Jendźelska wójska rosprawa.

12. septembra wječor. Njepšecźelski nadběh k ranju wot Hargicourta žo wotrasy. Wuspěschne wupady k połnozy Bullecourta a k połodnju Lombartzyda.

Italska wójska rosprawa.

12. septembra. Wczerawschi dźeń njepšecźel někotre nadběhi na nasche linije na Bainsizzaskej wyšokej runinje spyta, kotrež žo hnydom wotrasychu. Najbóle pak wón žwoje mozy k połnozy wot Gorizy napinasche, hdźež wón nasche stejischcza pódlu rjapa hory San Gabriela a na wjecźornych brjohach tuteje hory k Salcano někotre hodźiny pod žylnej tšeleńzu dźerżesche a žo potom wot ranja a połodnja do nich da. Njemdre bědżenje we wokolnoscźi Santa Catarinaskeje wyšokeje runiny pšchezo žylnischo bywasche. Skóncźnje wokolo pschipołdnja njepšecźela sbichmy a jeho wróczo scźischcźachmy; wón žo na to dalschich nadběhow wostaji. B.

Kerenski pšecźiwo Kornilowej.

Ruski hłowny wójskowy roskasowaŕ Kornilow je žo rosžudźił, w ruskim wójsku sažo krutu diziplinu sawjescź a s tym wójsku sažo k wojowanju khmane scźinicź. Wón je žebi teho dla wot pšchedžydy nahwilneho knježerstwa, Kerenskeho, žadak, so by jemu zyku zivilnu a wojersku móz pschepodak. Kerenski je Kornilowe žadanje jako pospyt srosymił, žwobodnoscź republikanskeho knježerstwoweho systema powalicź. Duž je wón Kornilowa wot hłownecho wójskoweho roskasowarstwa wotžadźił a na jeho město generala Klembowskeho sa hłowneho wójskoweho roskasowarja po-

mjenował. Kornilow pak bě, hdyž ẓebi wschu zivilnu a wojeŕsku móz ẓadasche, ẓo hižo rosẓudźił, ju ſ naẓylnoscźu na ẓebje storhnycź, hdy by nakhwilne knjeźerŕstwo ẓo sapowjedźiło, jeho ẓadanje dopjelnicź. Hižo prjedy bě wón wjetschu liczbu ruskich generalow a offiźerow a wulki dźěl wójska sa ẓwoje wotmyẓlenje dobył. Teź dźěl zivilneho wobydleŕstwa ẓo k Kornilowej pschikhila. Kornilow je, hdyž jemu Kerenski pschikasa, hłowne roskasowarŕstwo słoźicź, ẓo hnydom ſ wjetschim dźělom wójska na pucź do Pětrograda nastajił, so by nakhwilne knjeźerŕstwo powrócził. W tu khwilu sda ẓo położenje sa Kornilowe plany pschihodne bycź. Kaž Reuterez telegrafowarnja ſ Pětrograda powě, je ẓo ẓamo general Klembowski, kotrehož je Kerenski sa Korniloweho naẓlědnika na we hłownym roskasowarŕstwje pomjenował, Kornilowej pschisamknył. Teź je general Kaledin, roskasował Donskich kosakow, ẓebi wot nakhwilneho knjeźerŕstwa żadał, so dyrbi do Korniloweho żadanja swolicź. Kaledin je hrosył, so hewak wobkhad mjes Pětrogradom a Moskwu sastaji.

W Pětrogrdźe ma Kornilow mjes wójskom pjecza teho runja wulki pschiwiẓ. So by ẓo jeho wotmyẓlenje sa dostaczom knjeźerŕstwoweje mozy poradźiło, je Kornilow poẓlednje dny wschitkich, kotsiẓ ẓu revoluziji a nakhwilnemu knjeźerŕstwu ẓwěrni, ſ Pětrograda wotstronił a město nich kosakow a druhich jěsdnych, kotsiẓ ẓu jemu poddani, do hłowneho města póẓłał. Jeli so je powjescź jendźelskich nowin „Daily Chronicle" wěrna, so staj ẓo dwaj artillerikaj regimentaj w Pětrogradźe sa Kornilowa wuprajiłoj, sda ẓo, so je stejischczo Kerenskeho a nakhwilneho knjeźerŕstwa jtra kabłate.

Kerenski ẓwoje dobycze nad Kornilowym sběžkarjom pschipowjeda.

Pětrogradska telegrafowarnja 13. septembra powě: Nowy hłowny wójskowy roskasował Kerenski je sa wójska a łódźerstwo ẓlědowazy dnjowy wukas wudał: „Njerosumny pospyt sběžka, kotryž je prjedawschi hłowny roskasował ſ horstku generalow cźinił, je ẓo do zyka njeporadźił. Winowacźi ẓu ẓo revoluzionarnym wójnskim ẓudam pschepodali. Tole dobycze revoluzije bjes krejpschelecza je strowy rosum ruskeho luda dopokasał. Wójsko a łódźerstwo, wschitzy generalojo, admiralojo, offiźerojo, wojazy a matrosy, kotsiẓ straschnemu njepschecźelej napschecźo steja, ẓu ẓwojej pschiẓłuschnoscźi k wótznemu krajej a sakońskemu knjeźerŕstwu ẓwěrni wostali. Schěsćź měẓazow ẓwobodneho politiskeho ẓiwjenja je pola wschitkich pscheẓwědczenje wobtwjerdźiło, so w nětczischim wokomiku wschě njepschemyẓlene pschepjate żadanja jenoż stat stschaẓeja. Njech kóżdy wojak a kóżdy general wě, so ẓo kóżde njepodczińnjenje pod knjeźerŕstwowu móz wot dźenża krucze khosta. W nětczischim wokomiku dyrbja wschě ludowe mozy pschede wschěm na sakitanje wótczizny pschecźiwo swonkownemu njepschecźelej złożene bycź."

Kerenski je mjes tym nowych generalow a roskasowarjow postajił. Komandanta Moskowskeho wojeŕskeho wokrjeẓa, wyschka Warkowskeho je wón sa wodźerja wójnskeho ministerstwa, generala Teplowa sa komandanta Pětrogradskeho wojeŕskeho wokrjeẓa, generala Ruskeho sa hłowneho roskasowarja połnózneje fronty, generala Dragomirowa sa hłowneho roskasowarja pschi krótko wjeczornej froncze na město generala Denikina pomjenował. Denikina je wón sajecź a dla pscherady psched ẓud stajicź dał. — Něhduschi roskasował baltiskeho wójnskeho łódźerstwa, general Borderewski, je ẓo sa łódźerstwoweho ministra pomjenował.

S dobom je Kerenski w Pětrogradźe a w Moskwje wobleh=njenski staw wosjewił. Wón wjele ludźi sajecź dawa. Mjes druhim je wón prjedawscheho wójnskeho ministra Gucźkowa sajał.

Wschě tele powjescze wot Kerenskeho ſ Pětrograda wukhadźeja. W Jendźelskej pak hischcze njewěrja, so je wón ſ knjesom a teho dla ẓu jemu swjaskarŕsy diplomatoju ẓwoje poẓrědnistwo poskicźili , so by ẓo krejpschelecźu sadźěwało. — Minister sjawnych dźěłow je rjekł, so je ẓo Kornilowy dyrdomdej njeporadźił a so je ẓo jeho hłowny kwartěr poddał. B.

Měnjenje w Parisu a Londonje.

Wulki dźěl franzowskich nowin je ẓo sa generala Kornilowa rosẓudźił. Hischcze psched nětkotrymi njedźelemi wukhwalenemu Kerenskemu ẓo najwjetsche poroki cźinja. Prjedawscheho żelesneho rjeka revoluzije jako kabłateho ẓłabuschka wopisuja, kotryž ẓo scherjenja napschecźneje revoluzije bojo, ẓebi njeswěri, revoluzionarnych schkarakow, kotsiẓ njepschestawajzy sa wobsamknjenjom měra wołaju, ſ mozu podtłóczicź. Nowiny „Matin" Kornilowej wschě politiske a wojeŕske dobre poczinki pschipisuja, khwala jeho, so je pad Rigi do prědka widźał, wojeŕsku a dźěłacźeŕsku radu, na kotruż ẓo Kerenski nětkole sepjera, ẓo jako herjekaza, bjes rosmyẓlenja wobsamkaza ludowa shromadźizna pschedstaja, kotraż je pad Rigi ẓobu sawinowała. Kornilowe rosẓudźenje njemóże saschmatane wojeŕske położenje pohubjeńschicź. Nětczischa hodźina ẓebi wot Kornilowa żada, so by sle sa korjenjom shrabnył a Pětrograd wukadźił. „Parizski Journal" sa prjedy ẓławjeneho Kerenskeho dobreho ẓłowczka njenamaka. Wot nětkotrych njedźel njeje Kerenski wjazy spósnacź. Po podawkach w juliju je ẓo tónle muż zyle pschemeněnił; wón psched revoluzionarnymi a demokratiskimi kowrótnoscźemi klecźi a pschi tym na hórke musnoscźe nětczischeho wokomika sabywa. W Ruskej je ẓo wokomik ẓylneje ruki pschibližał. Nowiny „Echo de Paris sjawnje praja, so ẓo Ruska poraẓenja a wotroczkowstwa sminycź njemóże, hdyž nětczische knjeźerŕstwo wostanje.

Jendźelske nowiny ẓo, kaž franzowske tehorunja k Kornilowej dźerża. „Morning Post" w sawodnym nastawku pische: „Kornilow pschi tym wostawa, so ẓo pod nakhwilnym knjeźerŕstwom wójna ſ wuspěchom njehodźi wjesćź. Rusku móże jenoż muż wukhowacź, kotryż móże wójsku ẓwoju wolu pschinusowacź. „Times" praji: W tu khwilu w Ruskej żaneho knjeźerŕstwa njeje, jenoż sa knjeźerŕstwom kojazaj diktatoraj staj tam, Kornilow a Kerenski. Kornilowi pschiwiẓowarjo po sdaczu sa to wojuja, so by ẓo Ruska k konstituzionalnym methodam wrócził. B.

Rosprawa ruskeje 12. armeje wo poraẓenju pola Rigi.

Wubjerk wojeŕskich wotpóẓłanzow 12. armeje, kotraż je Rigu sakitała, je wukonjazemu wubjerkej dźěłacźeŕskeje a wojeŕskeje rady rosprawu wo podawkach pschi froncze podał:

Rosprawa praji: Woẓebicźi wotpóẓłanzy běchu generalej Bruẓilowej hižo dawno sdźělili, so ruska fronta pschi Dwinje njeje na doẓahaze waschnje schkitana, a so móże ẓo wona lohko pschełamacź. Wotpóẓłanzam pak ẓo wotmolwi, so ẓo fronta poẓylni, tak bórsy hacź hłowny kwartěr powjescź dostanje, so Němzy offensiwu pschihotuja. Fronta pak ẓo njeje poẓylnika, a němszy wojazy běchu na městnje, hdźeż ẓo pschełamanje sta, ẓylnischi, dyżli Ruẓojo. Wulku liczbu batterijow shromadźiwschi Němzy rusku diwisiju, ſ hubjenje wuwuczenych wojakow wobstejazu, nadběhowachu. Němzy wjedźachu niz jenoż, hdże běchu Ruẓojo ẓłabschi, ale woni běchu ẓo teź nadrobnje wobhonili, hdże ruske batterije stejachu, kotreż ẓo hnydom potsělachu. Němska tsělenza bě tak ẓylna, a duschaze dymy chemiszy tak sestajene, so ẓo temu napschecźo stacź njemóżesche. General, kotremuż ẓo porucźi, Němzow wróczo sbicź, diwisiji porucźi, na městno pschełanja cźahnycź, tola komandeur diwisije tónle wukas njewuwjedże.

Rosprawa dale praji, so ẓo, město so bychu ẓo wschitzy wojazy w jenej hromadźe k napschecźnemu nadběhej do prědka cźisli, regimenty jenotliwje do prědka sczelechu a so jich Němzy jenotliwych pschewinychu. Wojazy a offiźerojo ẓu rjekowszy wojowali. Wjele wotdźělenjow je ẓo sapowjdźiło, po pschikasni wróczo hicź, dokelż woni do pscherady hłowneho komanda wěrjachu.

Dostawschi tule rosprawu, je dźěłacźeŕska a wojeŕska rada wobsamkła, pschepytowanski wubjerk postajicź, kotremuż dyrbja sastupjerjo demokratiskich a wojeŕskich organisazijow pschiẓłuschecź.

Poraẓenje pola Riigi njeje pscheẓłtpiło, pschetoż general Kornilow je na Moskowskej konferenzy do prědka widźał, so dyrbi ẓo wono wocźakacź. Po pschedležazych powjescźach ma ẓo wono němskej pschemozy a sniczazej pschekasy němskeje artillerije pschipisacź. Hacź runje ẓu pschi wróczoczehnjnju ſ Rigi jenotliwe pady snate, so ẓu wschelake wotdźělenja ẓwoje stejischcza wopuschcźile, schtoż je sa Rusow ſ njesbožom było, je wulka hromada ruskich wojakow disziplinu t khrobłoscź wobẓwědczika. B.

Sjednoczene staty połnózneje Ameriki a Schwedska.

Amerikanske knjeźerŕstwo schwedske knjeźerŕstwo winuje, so je wono dowoliło, so je schwedski póẓłanz w Argentinskej telegramy sa Němsku do Schwedskeje ẓłał, kotreż ẓu ẓo wot tam potom do Němskeje dale póẓłake.

„Norddeutsche Allgemine Zeitung" wo tym pische: Po powjescźi Reuterez telegrafowarnje ſ Washingtona je amerikanske knjeźerŕstwo wopschijecze tsjoch telegramow wosjewiło, kotreż je němski póẓłanz w Buenos Aires w meji a juliju tuteho léta ſ poẓrědnistwom tamnischeho schwedskeho póẓłanza wotpóẓłał, kotreż nasche poměry k Argentinskej nastupachu. K rosjaẓnjenju njech ẓo ẓlědowaze praji: Němske knjeźerŕstwo je woprawdże wospjet

pomoz schwedskeho knjeżerstwa wužiwało, so bychu žo powjesćże s neutralnych krajow a do nich pósłake, dokelž je wono se sadżerżenjom pschecźiwo prawu ludow se strony Jendżelczanow a jich swjaskarjow wot neutralnych krajow wotsamknjene. Schwedska bě Němskej cźim skerje swólniwa, dokelž je wona jako pschekhódny kraj mjes Jendżelskej a Ruskej też wobkhod powjesćzow mjes tutymaj krtjomaj saradżicź mohła. W tajkim sadżerżenju žane sranjenje neutralnosćże njeleži, dokelž je Schwedska podobnu žłužbu też sjednoczenym statam sa telegrafiski wobkhad psches Němsku do rańscheho kraja cźiniła. B.

Tsi telegramy w tajnym pißmje němskeho pósłanza Luxburga w Buenos Aires, kotrež je schwedski pósłanz do Stockholma telegrafował a kotrež je amerikanske knjeżerstwo popadło, žu žo w Barlinskich nowinach wocźischcźake. Wone rěkaju:

W meji 1917. Cźišło 32.

Knjeżerstwo je nětko němske a awstriske łódże, na kotrychž bě strażnikow postajiło, saž o puscheźiło. Po wurunanju „Monte-Protegilo" podawka je žo wulke pscheměnjnje w sjawnym měnjenju stało. Knjeżerstwo chze w pschichodże argentinske łódże jenož hacź do Les Palmes wudeklarowacź. Proschu mału parnu łódź „Orankuasa", 31. januara (Washingtonske pschisporanjenje: to rěka, parna łódź, kotraž je 31. januara wujěła), 300 tunow, kotraž žo nětko Bordeauxej bliži s wotpohladom žwoju khorhoj saměnicź, pak pschepuschcźicź, pak bjes žlěda žo shubicź dacź."

podpißał Luxburg.

3. julija 1917. Cźišło 95. „Sslyschu s wěstoscźu, so nětcźischi minister swonkownych należnoscźow, kotryž je wožoł po mjenje a pschecźel Jendżelskeje, w jenym senatowym pożedżenju rjekł, so dyrbi żebi Argentinska w Barlinje žlubjenje żadacź, so žo žane argentinske łódże wjazy njepotepja, a so dyrbi žo w padże japowjedżenja wobkhad sastajicź. Radźu, to wotpokasacź, pak wo schpanske pożrědnistwo proßycź. Luxburg."

9. julija 1917. Cźišło 64. „Proschu wotmolwjenje na Argentinsku wotstorcźicź a žanu pschikhilnosćź k pschiswolenjam pokasacź, hacź dalsche rosprawy dóńdu. Ministerstwo žnadź žo pscheměni. W nastupanju argentinskich parnych łódźow radźu, pak je nusowacź, žo sawrócźicź, pak je bjes žlěda potepicź, pak jim žwobodnje pschejěcź dacź. Wone žu wschě jara małe.

Luxburg." B.

Demonstrazije w Buenos Aires.

Amsterdam, 14. septembra. Psches New-York žo po sdacźu pscheěhnate powjesćże wo Němzam njeschecźelne demonstrazije w Buenos Aires rosschěrjeja. Po nich žu ludowe cźrjódy pjecźa niz jenož do němskeho pósłanzstwa kamjenje mjetałe, ale też dom němskeho kluba a twarjnja Němzam pschecźelnych nowin sapaliłe. S dobom jedyn telegram hollandskeje powjesćźernje jenož wo małych Němskej a Schwedskej njepschecźelnych demonstrazijow rěcźi, kotrež je polizija rucźe podtłócźiła. D.

Amerikanske schkaranje pschecźiwo Schwedskej.

Reuterez telegrafowarnja sdźělenja amerikanskeho knjeżerstwa wosjewja, kotrež chzedźa dopokasacź, so je schwedske ministerstwo swonkownych należnoscźow němskemu knjeżerstwu jako telegrafowarnja žłużiło a poślednje tsi lěta porjadnje telegramy s němskim tajnym pißmom jako schwedske knjeżerstwowe telegramy žłało. Tele telegramy je schwedski minister swonkownych należnoscźow podpißował a je schwedskim pósłanzam w neutralnych krajach žłał. Tam pak žu žo wone němskim pósłnzam pschepodałe, kaž žu wone też woprawdże w němskim tajnym pißmje napißane byłe. Němszy pósłanzy w neutralnych krajach žu na to waschnje s Barlinom wobkhadźeli, so žu žwoje telegramy schwedskemu pósłanzej do Němskeje žłacź dali. Schtož Ameriku nastupa, je žo najwjazy schwedskich telegramow do Buenos Aires žłało. Tamnischi němski pósłanz je tajne pißma wuzyfrował a telegramy druhim němskim pósłanzam w Amerizy roseßłał. Potajnenu amerikanskemu wobhonjerstwu ma žo džakowacź, so žu žo te telegramy wuzyfrowałe a žo wosjewiłe.

„Times" pischu: Neutralnosćź je žo woprawdże sraniła. Sa to žu pscheßwědczaze dopokasma. Na prěnim městnje dyrbi nětkole schwedske knjeżerstwo a schwedski lud žebi rosmyßlicź, kak daloko je wotkrycże jich stejischcźu seschkodźiło. Wschitzy swjaskarjo, sjednoczene staty, Argentinska a wschě druhe neutralne staty žu žo sranile.

„Daily Mail" s New-Yorka 10. septembra powě: Schwedske pósłanzstwo we Washingtonje a Buenos Aires stej se saprěwazym rosjaßnjnjom do sjawnosćże stupiłej. Wono na amerikanske sjawne měnjenje ani najmjeńscheho sacźischcźa njecźini. Powschitkomnje žo žada, so dyrbi žo Schwedska sa sbytk wójny žwojich diplomatiskich pschedprawow wsdacź abo so dyrbja žo jej wsacź njedźiwajo na to, kajkežkuli lubjenje by Schwedska cźiniła. Amerika a swjaskarjo njemóża schwedskim diplomatam sa pschichod dowolicź, telegramy s tajnym pißmom do Stockholma žłacź. Schwedski pósłanz we Washingtonje je pjecźa statnemu sekretarej Lansingej prajił, so žo telegramy němskeho pósłanza Luxburga w Buenos Aires na Němsku njejßu se schwedskim tajnym pißmom žłake. Jeli so by temu tak było, by sadżerżenje schwedskeho pósłanzt w Buenos Aires we wocźomaj sjawneho měnjenja hischcże hórsche było.

Po amerikanskich nowinach, kotrež Reuterez telegrafowarnja njemjenuje, budże žebi amerikanske knjeżerstwo żadacź, so by nětcźische schwedske knjeżerstwo wotstupiło, abo amerikanske knjeżerstwo žo sapowjedźi, dale se schwedskim knjeżerstwom wobkhadźecź.

„Nieuwe Rotterdam-Courant" pische: Amerikanske wotkrycże žo na to měri, Němskej pschecźelne schwedske knjeżerstwo powalicź a napschecźnu stronu, kotraž je Jendżelskej a Franzowskej pschecźelnje smyßlena, na wjerschk knjeżerstwa pschinjesćź, dale Argentinsku pschecźiwo Němskej naschkaracź. D.

Amerika chze pjecza schwedske łódźstwo sebracź,

„Times" s Washingtona pische: Amerikanske knjeżerstwo žo nadźija, so schwedske ministerßwo wotstupi. Nakhwilnje žo wschón wikowanski wobhad se Schwedskej sastaji. Duž žo sda, so sjenoczene staty wulku liczbu łódźow w amerikanskich pschistawach sebjeru, so bychu je pschichodnje sa žwojich swjaskarjow wužiwałe.

B.

Norwegske nowiny pschecźiwo Schwedskej.

Norwegske nowiny „Morgenbladet" se schwedsko-amerikanskeho podawka k powschitkownym rosßudam dóńdże a pische: Ani Norwegska ani Danska w pschichodże Schwedskej jejne wodźaze stejischcźo njewostaji, dokhož žo schwedske knjeżerstwo systema dżerži, kotryž niz jenož sa nju žanu, ale też sa tej dwaj druhej skandinawiskaj krajej najwjetschi risiko wopschija. Mjenowane nowiny maja po nětcźischim wotkrycźu sa wěry podobne, so je Schwedska w poślednjej skandinawiskej ministerstwowej konferenzy žwój pschewažazy wliw sa to wužiła, so žo nětkole na wojowanje podmórskich cźołmow niczo njeje spomniło. Se Schwedskeje wunjeżena myßl, shromadnu konferenzu wschěch neutralnych krajow swołacź, je po sdacźu sa wschě cźaßy njemóżna sczinjena a też hromadżeskutkowanje skandinawiskich krajow je jara pocźežene. B.

Wulkowjerch Nikolaj Nikolajewicź cźeknył.

W Pětrogradże žo powjesćź rosschěrja, so je wulkowjerch Nikolaj Nikolajewicź skradźu se žwojeho kubła w Kawkasu cźeknył, dokelž je žo bojak, so budża jeho, runje kaž druhich wulkowjerchow, jimacź. B.

Swołanje Japanskich we wukraju do wójska.

Wschitkim japanskim diplomatam a konsulam w Amerizy je žo wosjewiło, so žo w bliżschim cźaßu Japanszy, kotsiž w Amerizy pschebywaju, k wójsku swołaju. W amerikanskich krajach je nětko milijon Japanskich żiwych. B.

Trosćht.

Pohladaj wrócźo we dźakomnej myßli,
Wutrobu horje, hdźež Bóh tón Knjes bydli,
Do prědka w nadźźiji, je-li też slć,
Tak dźemy stroschtnje my żiwjenja běh.

Bóh s nami běsche, hdyž howrjachu wětry,
Khelich picź mamy też wójnski nětk jěry,
Chzemy bycź stroschtni, my pschezo tu saß'.
Junu b'dże žwitacź nam měrny wschěm cźaß.

J. Kruża.

Ze Serbow.

— **(Najwyschische placźisny sa swěrinu.)** Punt žornjazeho mjaża žmě 130 haž 150 pjenježkow płacźicź, punt jelenjazeho mjaża

120 hacž 130 pj., punt sajaza niže 6 puntow cežkeho 75 hacž 85 pj., 6 puntow cežki sajaz ſ kožu 5 hriwnow 25 pj., hacž 5 hr. 75 pjenj., džiwi kamkel ſ kožu 1½ hr. hacž 1 hr. 70 pj., bjes kože 1 hr. 40 pj. hacž 1 hr. 60 pj., bažanty, honacže 1½ hr. hacž 4 hr. 55 pj., kokuſche 3½ hr. hacž 5 hr. 90 pj.

— **(Wrócžoczehnjenje ſtarſchich landſturmarjow.)** Na ſapodate pišmo ſapóſłanza Haaſa je pruſke wójnſke miniſterſtwo wo wróczoczehnjenju landſturmarjow, kotſiž ßu pſches 45 lět ſtari, ſ frontſkeje ßłužby, ßłědowaze wotmolwiło: Po wukaſu wójnſkeho miniſterſtwa wot 10. ſeptembra 1916 dyrbja ßo wſchitzy landſturmarjo, 45 lět ſtari a ſtarſchi, ſ najprědniſcheje linije wróczo wſacž, hdyž ßu ſ najmjeńſcha 6 měßazow w njej byli. Wuwſacže ßo jenož po woßebitym pſchecžu jenotliweho, ſo chže dale w prěnjej liniji woſtacž, cžini. Jako najprědniſchi ſ linije maju ßo cži wojazy ſroſynicž, kotſiž ßo pſchi wojowanju direktnje wobdžěleja, powſchitkownje po tajkim też ßobu ſkutkowaze pomozne brónje (pioněrojo, minymjetakojo atd.). Do nich pak njeßkuſcheja žane ſadnje formazije, kaž kolonny (też nuniziſke kolonny, etappowi wojazy, arměrowanſzy wojazy atd.). Naſche narunanſke poměry nam njedowoleja, ßo ſchěſcžměßacžneho ßłužbneho cžaßa też pola ſtarſchich lětnikow woſtajicž. S teje ßameje pſchicžiny, ßo dalſcheho dokonjenja ßłužby tychle ludźi w ſadnich formazijach a w etapppje też po jich wróczo cžehnjenju ſ najprědniſcheje linije wſdacž njemóžemy. Wróczoczehnjenje najſtarſchich lětnikow w horka naſpomnjenych mjeſach je ßo ſkoro bjes ſbytka pſchewjedło. Njedžiwajzy teho ßo hiſchcže pſchezo jenotliwi ludźo namakaju, kotſiž maja prawo na to, ſo ßo wróczo ſcžahnu, dokelž njeje móžno, kóždeho jenotliweho runje w tym cžaßu wotměnicž, w kotrymž je wón ßwoje ſchěſcž měßazow w najprědniſchej liniji ſkóncził.

— **Se želeſnym kſchižom** 2. rjadownje ßu ßo wuſnamjenili: Pioněr Mikławſch Mětaſch ſ Němzow, landſturmaŕ Max Reimann ſ Blunja, grenaděr Pawoł Markuß, arměrowanſki wojak Khorla Fleiſcher, džeßatnik Doman ſe Sabroda a teleſoniſt Wylem Baltink ſ Blunja.

— **(Wumlěcže žita.)** Kaž nowiny „Bayerſki Kurěr" ſhonja, budže ßo pſchichodnje pſcheńza město na 94 jenož na 82 prozentow a rožka město na 90 jenož na 82 prozentow wumlěwacž. Sa to pak budža ßo ſaßo běrny do cžěſta měſchecž.

— **(Sapißanje ßudow.)** Wo woſſjewjenju khěžorſtwoweho komißara ſa ßudowe hoſpodarſtwo ßo wſchě ßudy ſebjeru. Najprjódzy maja ßo wſchě ßudy a podobne ßudobja, njech ßu próſdne abo pjelnjene abo też hiſchcže njehotowe, ſapißacž. W Budyſchinje ßu formulary k ſapißanju we wudawarni khlěbowych ſnamkow na ſnutſkownej lawſkej haßy doſtacž a dyrbja ßo najpoſdžiſcho 20. ſeptembra 1917 na mjenowanym městnje wupjelnjene wotedacž.

— **(Najwyſchiſche płacžiſny ſa ſažne běrny.)** Po woſſjewjenju měſchcžańſkeje rady njeßmědža běrny, hdyž ßo pola plahowarja po zentnarju kupuja, wjazy dyžli 7 hriwnow płacžicž. Hdyž ßo džělby niže zentnarja kupuja, ßmě pſchedawaŕ 8 pjenježkow ſa punt žadacž.

— Wo tepjenju zyrkwjow jedyn duchowny piſche: W nowinach je ßo woſſjewiło, ſo w pſchichodnej ſymje žanych wuhladow njeje, ſo bychu ßo zyrkwje tepiłe. Duchowni maja teho dla ſa nuſne, teho runja w nowinach ßo wo tej wěży wuprajicž a ſ raſnoſcžu pſcheczíwo temu proteſtowacž, ſo bychu ßo zyrkwje w ſymje njetepiłe. Duchowni to rad njecžinja, tola jich ßwědomje jich k temu nuſuje. Woni ßu ßebi teho wěſcži, ſo maja zyrkwinſke pſchedſtejicžerſtwa ſady ßebje a ſo cžuże wulkeho dželа wobhyderſtwa wuprajeja. Bolоſtnje ßo ſacžuwa, ſo dyrbja zyrkwje ſady džiwadła t ſwjeßeliſchczow wróczo ſtupicž, ſo jim ſa jedyn džeń wob tyžeń to dacž nochzedža, ſchtož ßu ſwólniwi, tamnym wſchědnje wudawacž, a ßo ſ tym mohł rjez wot horka praji, ſo móže ßo zyrkej najprjódzy parowacž. Jedna ßo wo zyrkej, kotraž hižo jako woßadžiny dom kóždemu darmo pſchiſtup poſkicža a w kotrejž chze woßebje drobny lud, kotryž dyrbi wſchědny džeń we wuſkich ſtwach a ßnadź ſ wuhladom na puſte dwory pſchebywacž, ras wodychnycž a ßo cžělnje derje ſacžuwacž. Jedna ßo wozyrkej, ſ kotrejež je ſo ſtajnje tyßazkróczne žohnowanje wuliwało, kotraž je w ßwětowej wójnje woheń narodneho a naboßneho ſahorjenja rosduwała, kotraž je njeliczomnym w cžežkim cžaßu ſ jeniczkim troſchtom a ſepjeru. Jedna ßo ſ zyrkwju wo njewobliczomne wulke ſnutſkowne hódnoſcže, kotrež hižo ſańdženu ſymu, hdyž zyrkwje ſymne ſlejachu, cžežko ſchkodowachu. Njepſchepóſnawamy, ſo je jara wobcžežne, nuſne tepidło wobſtaracž. Tola my też ſ wjele druhimi měnimy, ſo dyrbi w Sakſkej, bohatej na wuhlu, móžno bycž, nuſne wuhlowe ſkłady ſwjeſcž. Proßymy, ſo by ßo wo to prózowało, ſo by wyſchnoſcž wobſamknjenja w naſtupanju tepjenja zyrkwjow pſcheměniła.

— **(Narunanſke póduſche ſa njeſamožite wobhyderſtwo.)** Towaŕſtwu ſa narunanſke póduſche je khěžorſtwowy hamt ſnutſkownych należnoſcžow porucził, ſo dyrbi najprjódzy jedyn milijon narunanſkich póduſchow wſchelakeje družiny hotowych džeržecž. S tuteje liczby ßo tele dny najpróđzy 500,000 porow rosdžěli. Narunanſke póduſche ßu ſ pſchemokaneho (impregněrowaneho filza) pak ſ drjewa ſ kožowym wobbitkom, pak ſ kožanych póduſchow, kotrež ßu ſ małych kuſkow hromadu ſeſtajene. Póduſche ßo gmejnam pſchipokaſaju, kotrež je po ßamßnym ſpóſnacžu njes njeſamožite wobhyderſtwo rosdžěła. Póduſche budža ßo po 1 hr. 30 p. hacž 1 hr. 35p. pſchedawacž. Wone ßu dobreje kajkoſcže a ßo lohko pſchedžěłacž hodža.

— **Nowe dwazecžihriwnowſke papjerjane pjenjeſy** ßu ßo tele dny wudawacž počžałe. Wone ßu 9 zentimetrow wyßoke a 14 zentimetrow dołhe. Jich papjera je ſ brunymi nicžemi pſchecžehnjena a ſ cžěnnomódrej barbu počžiſchcžana.

— **(Wobkhad ſ běrnami.)** Budyſki wjeßny komunalny ſwjaſk a hamtſke hejtmanſtwo woſſjewjataj, ſo dyrbja plahowarjo běrnow naſběrane běrny po waſy do běrnyſběranſkich liſcžinow ſapißacž. Plahowarjo běrnow ßmědža ſa ßebje, ßwójbnych a cželeď na hłowu a džeń połdra punta, to je na zyły ſaſtaranſki cžaß wot 15. ſeptembra 1917 hacž do 14. ſeptembra 1918 5½ zentnarja běrnow ſa woßobu pſchetrjebacž. Ta ßama džělba też ſa wójnſkich jatych płacži, kotſiž w ratarſtwje džěłaju. Sſymjeńtnych běrnow ßo plahowarjam běrnow 40 zentnarjow na hektar (něhdže 4 górzy) woſtaji. Kóždemu plahowarjej běrnow ßo w bliżſchim cžaßu woſſjewi, kelko běrnow a komu a w kotrym cžaßu ma je wón wotedacž. Skotej ßmědža ßo jenož běrny dawacž, kotrež njejßu ſtrowe abo kotrež ßu mjeńſche dyžli 1 zol (2,72 zentimetra). Běrny ßo njeßmědža ſakißacž. Jako komißionar komunalneho ſwjaſka a podawaŕ běrnow do ſwonkownych ſtron je ßo pſchekupz Pawoł Bennewitz w Budyſchinje pſchi žitnych wikach k2 (teleſon 76) poſtajił. Hacž do 20. oktobra ßmědža plahowarjo běrnow pſchetrjebarjam běrny na běrnowe kharty pſchedawacž. Hdyž dyrbja ßo běrny, na běrnowe kharty wotedate, po želeſnizy wotwjeſcž, dyrbi gmejnſka wyſchnoſcž frachtowy liſt wotſtemplowacž. Wot 21. oktobra ßo ſa pſchetrjebarjow krajne běrnowe khartki wudawaju. Krajne běrnowe khartki maja tſi wotrěſki ſ AXA*, BXB* po 1 zentnarju běrnow wotedacž. Kelko běrnow ßmě ßo na wotrěſk CXC* wotedacž, njeje hiſchcže wěſte.

Se Žiczenja. Tudomnu džěkacžerku, ſwudowjenu Bieſoldowu, běchu pſched tydženjom w jenym lěſku pſchede wßu mortwu namakali. Najprjedy rěkaſche, ſo je ßebi wona w cžežkich myßlach ßama žiwjenje wſaka. Poſdžiſcho pak ßo powjeſcž rosnjeße, ſo ßu Bieſoldowu ſkónzowali. Na to ßu ßudniſzy lěkarjo Bieſoldoweje cžěło wobhladali a ßu ſpóſnali, ſo ßo njehodži na tym dwělowacž, ſo je Bieſoldowa ßama ruku na ßebje ſkožiła. Na jejnym cžěle njeje ßo žanych ſnamjenjow namakało, kotrež bychu na mordarſtwo pokaſałe.

Se Žiczenja. Pjatk tydženja pomhaſche tudomny ſchewz Měrſch ßobu na kuježim dworje džěłacž! Jako ſ pſchatra na wós wotawy ſkoczi, ſo by wotawu ſ woſa dawak, pſchehlada ßo. Wón ßo pſchewali a ſ hłowu runje na łojo dyri. Zyłe módry we wobliczu ſa mortweho leżo woſta. Jako pak jeho rybowachu, wróczi ßo jemu wědomje. Tola pak naſajtra wumrě. Wón bě dla ßwojeho pěknego waſchnja pola wſchěch lubowany a je cžim bóle wobžarowacž, dokelž bě jemu hakle pſched tſjomi njedželemi po dołholětnej khoroſczi mandželſka wumrěła. Jeho jejniczki ßyn, kiž bě pſchi wudyrjenju wójny dobrowólnje do wójny cžahnył, bu tam dwójzy ſranjeny a druhi krócž tak, ſo po krótkim cžerpjenju wumrje. Měrſch ſawoſtaji jenož jejniczku džowku.

S Porſchiz. Pſched 50 lětami je naſch ßerbſki wótcžinz faraŕ Jmiſch w Hodžiju w ſakſkej Hornjej Łužizy towaŕſtwo ſa ſnutſkowne miżionſtwo ſałożił. Sſerbſki wotrjad tuteho towaŕſtwa budže poſtałětne towaŕſtwowe wobſtacže pſchichodnu njedželu popołdnju w Porſchizach zyrkwi ſe ßwjedženſkej Božej ßłužbu ßwjecžicž. Knjes faraŕ Waltaŕ-Njeßwacžidliſki ſmėje popołdnju w 3 hodžinach ßerbſke, knjes faraŕ Trenk ſ Draždžan popołdnju ½5 hodžin němſke ßwjedženſke prědowanje. Sa ſaměry ſnutſkowneho miżionſtwa budža ßo pjenježne dary ſběracž.

S Njeßwacžidła. Džeßatnik Jan Bartko, mějicžel mjedžaneje Bjedrichoweje Auguſtoweje medaille je ßo ſa podwyſchka pomjenowaŕ a ßo ſ dobom offizěrſki aſpirant ſcžinił. Wón tu khwilu

w Münsterlager w Hanoverskej pschebywa. Prjedy hacž dobrowólnje do wójska stupi, běsche wuczomz Budyskeho gymnasija. Jeho nan je tudomny pjekarski mischtr Bartko. — Max Rachel, žyn swudowjeneje Rachelki tudy, je želesny kschiž druheje rjadowanje dostał.

S Barta. Khorhojny kowar Ernst Wacker w pólnym artillerischim regimencze cžišto 28 je žo sa seržanta a wyschscheho khorhojneho kowarja powyschił. Wón je žo s Bjedrichowej Augustowej medaillu wusnamjenił a je žyn tudomneho kowarskeho mischtra J. Wackera.

S Biskopiz. W tudomnym lěhwje jatych 10. septembra wjeczor pytnychu, so je ruski stabny hejtman Schabizski czekuył. Do kotreje strony je žo wobrocził, njewjedža, najskerje pak je žo wón k czěskim mjesam nastajił.

S Lasa. Se želesnym kschižom 2. rjadownje je žo khežer August Hansko na wjeczornym bitwischczu wusnamjenił.

Se Sswinarnje. Podoffizěr Pawoł Pjech, žyn gmejnskeho pschedstejiczerja Jurja Pjecha, bu sa žwoju njebojasnosć a khrobłosć psched njepschecželom na oizefeldwebla powyscheny. Tole wusnamjenjenje je jemu wožobinszy regimentowy komandeur žam wosjewił. Hižo 4. lěto wojuje na franzowskich a ruskich bitwischczach a je najebacž pschětratych wójnskich njelubosnosczow strowy a czily.

S Klětneho. Podoffizěr Marczin Krawz s Klětneho je pschi składnosczi wobhladanja wojakow pschi froncze s ruki sakskeho krala Bjedricha Augusta žlěbornu žw. Hendrichsku medaillu dostał. Krawz hižo žlěbornu Bjedrichowu Augustowu medaillu a želesny kschiž 2. rjadownje wobžedži.

S Czorneho Kholmza. S tudomneje parneje mlokarnje žu paduschi czerjenski rjemjeń a drobne pjenjesy kradnyli. Kanikłowu hródž žu teho runja wuprósdnili a žu žo njepytnjeni se žwojim popadom wotžalicž mohli.

S Draždžan. Draždžany hacž do 1. novembra nanajwyschsche 50000 tunow wuhla dostanu. Duž dyrbi žo s wuhlom jara lutowacž. Najprjódży dostanu wuhlo pjekarnje, hosczenzy, milinarnje, a kupjele. Dživadła, swježelischcza, kinematografy, khosejownje, konzertne a shromadžeńske sale žaneho wuhla njedostanu, teho runja niz zyrkwje. Jenož rěcznym stwam duchownych, lěkarjow a rěcznikow, dale gmejnskim salam budže žo wuhlo podawacž. Schule žo hromadu składu, wuczba žo pschikrótschi. Turnowarnjam njebudže žo žane wuhlo podawacž; lěkarjo měnja, so niczo njewadži, hdyž žo pschi nětczischim seživjenju mjenje turnuje.

Sserbska Boža žłužba w Draždžanach. Jutsje, tseezu njedželu w septembrje, je w kschižnej zyrkwi w Draždžanach sažo pschipołdnju 1/2 12 hodžin žerbske kemschenje sa evangelskich Sserbow. Sswjatu spowjedž směje farar Domaschka s Budestez, prědowanje pak farar Matek s Barta. Tež s Draždžan je nětk nahladna žyła naschich Sserbow wonkach we wójnje. Někotry žwěrny wopytowar, kiž tu stajnje w žerbskich kemschach běsche, steji psched ujepschecželom. Czim žwěrnischo džeržmy žo my, kiž domach wostachmy, k naschim rjanym natwarjazym žerbskim kemscham. Njeskomdž je nichtó. Na sažowidženje jutsje njedželu!

S Draždžan. We wustawowym wubjerku druheje komory žu žo we wutornym poželženju wschě namjety, kotrež žu sozialdemokratiska, nationalliberalna a doprědkarska strona w nastupanju pscheměnjenja sakskeho krajnožejmseho wólbneho sakonja činika, wotpokasake. Pschi tychle wobstejnosczach njeje žanych wuhladow, so by někajki namjet někajkežkuli strony wo pscheměnjenju wólbneho sakonja w druhej komorje wjetschinu namakał. Tež knježerstwo teho dla žejmej žadyn sakonjowy naczisk njepschedpołoži, kotryž by žo na pscheměnjenje wólbneho sakonja poczahował. Móžno je, so žo w nastupanju namjetow na reformu prěnjeje komory wjetschina swjedže.

Druha komora žo najskerje 19. abo 20. septembra sažo shromadži. W prěnim poželženju budže žo wo dodawku k wójnskim drohotowym pschikohom sa statnych sastojnikow a džěkaczerjow jednacž. Potom dyrbi žo hischcze wo wuhlowym regalowym sakonju wothłožowacž. Ssrjedž oktobra žnadž žo nětczischi wurjadny krajny žejm skónczi. B.

Prěnja sakska komora je 8 milijonow 200,000 hriwnow jako dalsche drohotowe pschikohi sa statnych sastojnikow a džěkaczerjow pschiswolika; wscho hromadže budža žebi tele drohotowe pschikohi létnje 57 milijonow hriwnow žadacž.

S Běleje Wody. Nowu katholsku zyrkej w Zarowje poželženjowschi je wjerchbiskop dr. Bartram njedželu do Běleje Wody pschijěł a sakrament firmowanja wudželał. W Mužakowje je wón njedželu popołdnju dźěczi firmował.

Khostanska komora. 59létny živnosczer Miklawsch Kubasch s Khažowa bě do Budyschina na wiki 5 džežacž njedžel starych huž pschiwjesł a sa kóždu hužyczku 30 hriwnow žadał. Khostanskemu wukasej, jemu pschepodatemu, njebě žo wón podczižnył. Budyski lawniski žud bě jeho 17. julija dla pschesměrneho pschehnacza płaczisny k 75 hriwnam pjenježneho khostanja abo k jastwu na 15 dnjow saždžił. Kubasch žo pschecziwo temu powoła a pscheď khostanskej komoru roskładowasche, so je te huže dwě njedželi stare po 9½ hriwnje w Hórzy a Maleschezach kupił a je 8 njedžel pizował. Prjedy žu dwěnjedželske huže po 1 hriwnje, džežacznjedželske po 5 abo 6 hriwnach płaczike, tola nětko je wschón skót drohi. Druhy žu žebi hischcze wjazy dyžli wón žadali. Jedyn ratař s Budyschina je jemu dwě njedželi prjedy 25 hriwnow sa kóždu hužyczku žadžił. Najwyschscha płaczisna w Budyschinje sa mlodu huže žu bě na 15 hriwnow postajena. Ssudnizy prajachu, so móže Kubasch wjeselky byez, so je s tak milym pjenježnym khostaujom woteschoł. Jeho powołanje žo saczižny.

+ 52létny wobžedžer zyhelnicze, Bruno Gläser w Mjeschizach, bě punt mjedu po 6 hriwnach pschedawał. Dla pschedawanja po pschesměrnej płaczisnje běchu Gläsera wobskorżili, tola Budyski lawniski žud bě jeho wuwinował. Statny rěcznik bě žo pschecziwo wužudej powołał. Pscheď powołanskej komoru Gläser dopokasa, so je žebi w lěcze 1916 měd nakupił a sa punt 4 hriwny sapłacził. Dżěl mjedu žu jemu kradnyli, dżěl bě jemu s rospuknjenych schkleńzow wuběžał. W pjenježnych wuskoscżach je wón 15 abo 17 puntow mjedu po 6 hriwnach pschedał. Džiwajo na počžerpjenu schkodu njemějachu žudnizy dostaty dobytk sa psches měru wulki a powołanje statneho rěcznika saczižnychu.

Přilopk.

*** 200 człowjekow w Nikolajewsku žo spaliło.** W ruskim měsczе Nikolajewsku w Ssamarskej guberniji žu žo wulke naždylnosczе stake, kotrež žo se straschnym wohnjom skónczichu. Wojazy jeneje kompagnije na marschu žo do składownje statneho palenzoweho monopola dobuchu a s njeje hromadže s wobydlerjemi psches 20000 bowow palenza wotnjeżechu. Składownja žo wotpali, a 200 człowjekow we njej kónz wsa. W měsczе žu žo wschě klamy a sjawne twarjenja samkte, dokelž žo ludžo wurubjenja bojachu. — Tež w Pětrogradže schtwórtk woheń w Lehmannez municziskej fabrizy wudyri. Schkoda je jara wulka.

*** (Rubježniski nadpad.)** S revolwrami wobronjeni rubježnizy žu we Westfalskej poželnika jeneje fabriki nadpadli a žu jemu 72000 hriwnow rubili, kotrež dyrbjachu žo jako msda wupłaczicz.

*** (570,000 měchow žo spaliło).** W Meyerez czišczerni zokora w Tangermünde woheń wudyri, kotryž wulku kólnju, w kotrejž je měchowa składownja, sniczi. 570,000 zokrowych měchow je žo spaliło. Dżěło w fabrizy dale dże.

*** (Rosbuchnjenje pschipławjeneje miny.)** Pschi wjeczornym brjosy Jütlanda blisko Thyboroena chzychu žedmjo rybazy s Esbjerga žobotu wjeczor s jeneje miny, kotruž bě morjo na brjóh wuczižło, někotre metallowe dżěle wotstronicz. Pschi tym mina rosbuchny. Scheschczo rybazy žo hnydom morichu, žedny žo czežko srani. S rosbuchnjenjom žo do semje džežacz metrow schěroka a někotre metry hłuboka dżěra wury. Rosbuchnjenje bě tak žylne, so žo khěže w Thyboroenje satschażechu.

*** (Hužańcza czwila w Franzowskej.)** Kaž nowiny „Temps“ pischu, Lyonski wokrjeż pod hužańczej czwilu czerpi, kajkuž ludžo njepomnja. W Bellagarde žamo wosy drohoweje želesnizy na někotrych kruchach drohi jěsdzicz njemóża. Pola města Puy žo po puczach hužańzow dla njehodži khodzicz. Hužańzy žo do wobydlenjow dobywachu. W Tiguilche dyrbjachu wobydlerjo pscheď hužańzami czeknycz. Naczinjena schkoda je nimo měry wulka a žo wschědnje powjetscha. Wschě žrědki žo podarmo nałožuja.

*** (S kuskom khleba žo sadužyła.)** Žonje wyschscheho expedienta Agstena w Plauе-Bernsdorfje kusk khleba do dychnizy sajédže. Wobžaromna žona žo sadužy. Pschi tejle składnosczi njech je na to spomnjene, so je, hdyž je człowjekej do dychnizy něschto sajéło, s najlepschim žrědkom pscheď saduschenje, so žo ruzy wyschе hłowy wupscheschrětej.

Khudy a bohaty braschiwz.

(Skónczenje.)

Hižo žo wjeczorjesche.

Po wopuschczenej drosy sažo korejta ridrowasche. W njej žedžesche Rosnjak, pschi nim hischcze woženbnje sdrasczeny mkody muzski. Wón bě žo s nim dženža w prěnim hosczenzu města sesnak, hdyž sa žamžnym blidom wobjedowaschtaj.

Mkody muzki bě žo jemu jako semjan Dobrinski pschedstajił a jeho srěczniwosczu a waschnje bě Rosnjaka tak wobkuskako, so sa mkodeho semjana wob dzeń wschudzom worczisnu płaczesche.

To wěso Dobrinski rad pschijimasche a njedrožesche žo. Tón dzeń hromadže wjele jědzeschtaj a pjeschtaj a pschezo hischcze njebě žo Rosnjak pschelubosneho bježadnika dosczi naměk. Duž pscheproži jeho na wopyt do žwojeje khěže — budže pola njeho wjeczerjeczi — a potom žo tam dospołnje wuspi. A budże-li žo jemu tam lubicz, może Rosnjakowy hósczi wostacz, tak dołho hacz budže chzycz.

Dobrinski pscheproschenje pschija a s Rosnjakom do jeho ville jědzesche. Duzy po puczu žo wježelе sabawjeschtaj. Rosnjak žo skoro njepschistojnje sadzerzesche, pschetoż bě wjele wina wupił a to jeho rosmuczesche.

Hdyž bě hacz k puczníkej dojěł, njebě tu hižo wjazy němy Jan, tón bě do žwojeho hubjeneho bydla woteschoł, hdzež se starej maczerku bydlesche.

„Knjes barono“, Rosnjak s czežkim jasykom sarěcza, „hdyž dženža rano tule nimo pschijědzech, žym kražne, njewidzane wježelе poměł.“

A nětkole Dobrinskemu powjedasche, kak bě němeho wboheho proscherja czwilował.

„To budzischcze měli widzecz, kak je žo wón na nóž walił — hahaha — kak je w prósche wokoło hrabak — czoło je žej narasył hahaha, — a potom je k puczníkej lěst a tam sažo padasche, hdyž chzysche stanycz. To bě wam na žměchi hacz k puknjenju, hahaha!“ Rosnjak žo woschczerjesche a jeho towarsch, baron Dobrinski, jemu pschihkožowasche.

„Sa jenu hriwnu njejžym žo ženje hischcze tak derje sabawjak, kaž dženža! A tón němy tu hriwnu ani žnadz namakał njeje — nó, tón budže na mnje rjenje spominacz! Jutse, knjes barono, žej hromadže won dojědzemoj — roshněwamoj jeho trochu, to smějemoj wulkotnu sabawu!“

Jědzeschtaj pomaku dale. Spěschnje žo czmische, po drósy nichtó njeńdzesche. Na dobo pytny Rosnjak, so jemu jeho pschewodnik skedžbliwje do saka maža, tam mějesche móscheń s khětro wjele pjenjesami.

Rosnjak žo wustróža a wołasche:

„Knjes barono, schto czinicze?“

Runje do hłubokeho khłódka sajědzeschtaj, kotryž husty lěž na drósy czinjesche, kiž žo po lěwej stronje dróhi czehnjesche, czma jeju wobja.

Na dobo pocza Rosnjak se sadwělowanjom wołacz:

„Pomhajcze, rubježnik!“

Potom bě žłyschecz, kak žo wótsje s kschudom praska, kak konjej khwatnje dupotatej — nahle psches powětr sawrjeskota, kaž hdyž žo drjewo łama — potom bě žłyschecz, jako by žo něschto do hłubiny žypło a potom bě wscho czicho.

Rano ludzo wuhladachu, so bě wobhroda rosłamana, kotraž dróhu na straschnym městnje sawjerasche. Delkach pod nahłym hłubokim brjohom leżesche rosbita korejta, morwaj konjej a dwaj muzskej bjes wědomnja; s ranow jimaj krej běžesche.

W jenym spósnachu Rosnjaka; schtó bě druhi, njewjedzachu. Wobeju do Rosnjakez ville dowjesechu.

* * *

Na kražnym nalětnim dnju němy Jan sažo po drósy khodżesche pola puczníka.

Na dobo proscheŕ muża wuhlada, kiž khorobny woseczk czischczesche, w nim žedžesche blědy, derje sroscżeny muž. Rosy běschtej jemu s pschikrywom sawodżetej.

„Hihihi!“ Jan žo žmějesche, wucżeże swónczk a pocza saklinkotacz.

Khory muž srudnje s hłowu sawi.

„Sajědżcże k njemu!“ pschikasa mużej, kotryž jeho na khorobnym wosyczku žedžo czischczesche.

Wosyczk pschi němym proscherju sasta.

Knjes wucżeże pjenježnu móschniczku, žahny do njeje, wucżeże dwě hriwnje a poda jej Janej.

Němy wuschczěri suby, hrabny sa pjenjesom a s dźiwnymi swukami žwoju radosczi nad bohatym darom wobkruczesche.

Wosyczk dale jědżesche, khory s hłowu kiwasche a pschi žebi scheptasche:

„Hižo žo na mnje njemóże wjazy dopomniczi! A lědma by mje tež pósnał!“

Woprawdże, Rosnjak bě žo wot woždneho wjeczora lońscheho lěta zyle pscheměnił. Wón bn hinajschi po swonkownym napohladże a po snutskownej powasy.

Hdyž běchu jeho po njesbożu, kotrejž běschtej spłóschenej konjej naczinikoj, do jeho ville dowjesli, póžłachu hnydom po lěkarjow. Czi wusnachu, so woběmaj mużskimaj najwjetschi strach hrosy; wožebje pola Dobrinskeho bě zyle njemóżna wěz, so by hdy žažo wotkhorjeł.

Dokelž Rosnjak rěczecz njemóżesche, žlědżesche žo po mjenu jeho pschewodnika, kotrehoż Rosnjakez žwójba do zyła njesnajesche. We drascże zuseho człowjeka namakachu połnu móscheń, kotruż knjeni Rosnjakowa se wschej wěstoscżu jako žwójstwo žwojeho mandżelskeho spósna — nimo teho wukopachu žo w Dobrinskowych tajnych sakach wschelake pschiprawy a grat pscheklepanych rubježnikow, a tehodla bu pschepytowanje sapoczane a s nim žo pschekwapjazy wuspěch dosże. Posdatny semjan bě hižo dołho pytany jebak a rubježnik. kotrehoż žwědomnje bě s mnohimi skóscżemi wobczežene.

Czujo, so se žiwjenjom njewoteńdże, stejesche skóstnik k wschemu, schtoż bě hdy skucził, a tak tež žo wusna poždlednjeho njeskutka.

Hdyž bě do města pschischoł, scżeże Rosnjak jeho kedžbnosczi na žo s tym, so pschecżinjesche a woženbje, so mějesche połnu móscheń. Wón rosumjesche, jeho pschikhilnosczi žej dobycz, a tež žej hižo wotmyžli, so Rosnjaka duzy po puczu wurubi. Woprawdże jemu móscheń wsa, Rosnjak chzysche ju jemu sažo wutorhnycz, pschi bědżenju spuschczi woteżzy s rukow — konjej žo spłóschischtaj swalischtaj žo s nahłeho brjoha dele do hłubiny a storhnyschtaj korejtu s puczowazymaj žobu.

Skóstnik žo pschi padnjenju czežko srani, wujedna žo s Bohom a bórsy po tym wumrje.

Dokelž bě wo Rosnjaka wulki strach, dachu jeho do wustrowjerńje; tam wosta wón hacž do kónza symy.

Lěkarska wědomosczi sdżerża jemu žiwjenje, ale prjedyscheje strowoty jemu wjazy wróczicz njemóżesche. Jeho nosy sprostnyschtej, tak so wjazy khodżicz njemóżesche. Jemu bě dospołnje njemóżno, žo stupicz, jeniczkeje krocżałki sczinicz, nosy běschtej kaž drjewjanej. A lěkarjo wuprajichu, so žo to hižo njeporjedżi.

Hdyž ludżo to shonichu, rosnoschowachu, so je to khostanje Boże sa njeběłnschane lichowanje, s kotrymž bě žo Rosnjak na schkodu druhich sa tak krótki czaž nimoměry wobohacził. Nětkole jeho samoženje wjazy njepschibywasche, dokelž Rosnjak daloko puczowacz njemóżesche, so by twory tunjo pokupował a je potom sažo jara drohe pschedawał. Wón bě pschipokasany jeno na kanapej, na łożo a na žwój wosyczk. Do teho dyrbja jeho kaž dżeczo noščycz a sažo tež s njeho wunoschecz.

We žwojej dołhej khorosczi rospominasche Rosnjak žwoje dotalne žiwjenje a dopósna, so bě žej khostanje sažłużił, kotreż bě na njeho žahnyło. Na žwěcże je telko hubjeństwa a wón budżische mohł se žwojim wulkim bohatstwom tak mnohu žylsu wutrěcz, czerpjazym pomhacz a wołóżicz. Schtoż bě druhdy sa ieniczki dżeń rosmjetał, budżische khudej žwójbje na nětkotre měžazy dožahało. Ale wón njeczujesche s khudymi człowjekami žobu, na prósthwy proscherjow bě hłuchi, czim darniwischi běsche sa to pschecżiwo njehódnym ludżom, kotsiž jeho pschecżelstwo jeno k temu pytachu, so bychu s jeho samoženja wužitk měli.

Tak to tež napoždledk Dobrinski, kiž žo sa semjana wudawasche, sczini. Wón Rosnjakowu dowěru snjewuži, na drósy jeho wurubi. Nětkole je hižo na prawdże Bożej.

* * *

Wosyczk czische po drósy jědżesche. Rosnjak žo dyž a dyž sa němym Janom wobhladowasche, kiž wschón roswježeleny hischcze se swónczkom klinkotasche.

„Nětkole žym tež braschiwz kaž wón!“ Rosnjak sdychny. „A wón je we žwojej khudobje tola hischcze sbożownischi hacz ja, dokelž ma czište žwědomnje!“

Žiwje wopominasche poßledni dźeń ßwojeje połneje strowoty, hdyž ſ horda w korejcze nimo němeho Jana jědźesche a ßej ſ wbohim cźlowjekom hrosny žort cźinjesche. Cźujesche nad tym wěrnu želnosć. Tehdom ßo ßmějesche braschiwzej a nětkole je ßam tež braschiwz! A hdyž saßo duzy wróczo nimo němeho proscherja jědźesche, ſ nowa jeho wobdari. A lědma dodźerża ßo hikanja, hdyž tutón wbohi cźlowjek, pschekwapjeny ſ dwojim bohatym darom, ßo ſ radosczu najprjódzy roseßmja a potom poczа płakacz.

Cźi, kotsiž běchu prjedy Rosnjakowe mjeno se sazpěczom a ſ hidu wuprajeli, poczachu jeho nětko khwalicz, ſhoniwschi, so khudych a proscherjow podpjeruje.

„Nusne bě, so Bóh na njeho póßła njesboże, so by ßo nakasał. To wjazy prjedyschi Rosnjak njeje, naduty, njeßwědomity, bjesczuczіwy!“

Najwjazy dobrotow wot njeho pak wužiwasche němy Jan. Rosnjak kóždy tydźeń jeho staruschkej maczeri pjenjesy na slěpscheuje seziwjenja sczetesche a pschi ßwojich rźastych wujěsdźowanjach njesaby posastacz pschi němym Janu, so by jemu do dłónje pjenjes położił.

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesczе.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 15. njedźelu po ßwj. Trojizy, rano we 8 hodźinach duchowny Tyscher ßerbsku powjednu wuczbu, dopołdnja w 9 hodźinach smeje farar Räda ßerbske a ½11 hodźin němske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje dnchowny Tyscher wuczbu ſ němskej konfirmérowanej młodźinu.

Ssrjedu wjeczor w 6 hodźinach wotměje duchowny Tyscher němsku wójnsku modleisku hodźinu.

Tydźenske sastojńske dźěła smeje farar Räda.

Semrjeczi:

W Michalskej wožadze: Eva swud. Seifertowa rodź. Örtelez w Dobruschi, 92 l. 11 m. 15 d. — Handrij Rychtar, dźěłacžeŕ w Jeńkezach, 82 l. 5 m. 3 d. — Handrij Wiczas, žiwnosczeŕ w Nadźanezach, 51 l. 2 m. 24 d. — Jan August Fleischer, khěžeŕ na Židowje, 62 l. 5 m. 2 d.

W druhich wožadach: Amalija Augusta Pjetraschowa, žiwnosczerja Pjetrascha w Drjeczinje, mandźelska, 53 l. 5 m. 17 d. — Marja Augusta Libschowa, dźěłacžerja Libsche w Běłych Rožlizach mandźelska, 62 l. 8 m. 6 d. — Theresija swud. Kulzyna, žiwnosczerta w Nowej Wjeszy, 62 l. 4 m. — Handrij Sahrodnik, khěžłaŕ a dźěłacžeŕ w Hucźinje, 58 l. 9 m. — Frida Johana, Augusta Lěrki fabrikskeho dźěłacžerja w Brěsynje, dź., 2 l. 9 m. — Khrystiana Karolina swud. Schmidtowa, wumjeńkatka w Jatsobju, 77 l. 11 m. 6 d. — Bjedrich Herman Stola, cźěßla w Pßowjach, 57 l. — Khorla Cźech, wumjeńkaŕ w Bóschizach, 75 l. 8 m. 7 d. — Marja Beitelowa w Njeßwaczidle, 71 l. 5 m. 6 d. — Jakub Scholta, wumjeńkaŕ w Nowej Wßy, 79 l. 1 m. 21 d. — Handrij Němz žiwnosczeŕ w Njeßwaczidle, 60 l. 9 m. — Lejna swud. Mitaschowa w Scheschowje, 64 l. 27 d. — Bohuwěr Rjecz'a, wumjeńkaŕ na Horje, 79 l. 5 m. 4 d. — Hana Widerwachowa w Scheschowje, 47 l. 9 m. 10 d. — Emma Marta Widerwachez w Scheschowje, 13 l. 6 m. 16 d. — Hana Berta Rjelina w Bóschizach, 39 l. 6 m. 24 d. — Jurij Wjeńka, rentu dost. w Nowych Porschizach, 80 l. 5 m. 2 d. — Jan Ernst Schram, kowarski mischtr w Porschizach, 56 l. 1 m. 23 d.

Zyrkwinske powjesczе ſ Hodźija.

Jutsje, 15. njedźelu po ßwj. Trojizy, smeje rano ½8 hodźin farar Kschižan ßerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja ½9 hodźin smeje duchowny Voigt ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu wjeczor we 6 hodźinach wotměje ßo ßerbska wójnska modleisska hodźina.

Zyrkwinske powjesczе ſ Budestez.

Jutsje, 15. njedźelu po ßwj. Trojizy budźe rano ½8 hodźin ßerbska spowjedna wuczba, dopołdnja ½9 hodźin smeje duchowny Bójz ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesczе ſ Njeßwaczidła.

Jutsje, 15. njedźelu po ßwj. Trojizy budźe rano we 8 hodźinach ßerbska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ßerbske a ½11 hodźin němske kemschenje.

Ssrjedu wjeczor w 7 hodźinach wotměje ßo ßerbska wójnska modleńska hodźina.

Zyrkwinske powjesczе ſ Rakez.

Jutsje, 15 · njedźelu po ßwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinnch ßerbska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ßerbske a ½11 hodźin němske kemschenje.

Płaczisna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 8. sept. 1917 wot hr.	wot pj.	hacz hr.	hacz pj.
Wowß . . . . 50 kilogr.	15	50	—	—
Běrny	8	—	—	—
Butra . . . . 1 kilogr.	5	10	5	20
Pschenczna muka 50 „	21	50	—	—
Rźana muka 50 „	18	75	—	—
Ssyno 50 „	14	—	16	—
Ssłoma 100 „	9	—		—
Prossata 372 schtuk, schtuka	18	—	45	—
Pschenczne wotruby } 50 kilogr.	—	—	—	—
Rźane wotruby } 50 kilogr.	—	—	—	—
Pschenczny gris } 50 kilogr.	—	—	—	—
Rźany gris } 50 kilogr.	—	—	—	—
Pschenza žołta, kórz po 170 punt.	—	—	—	—
Pschenza, běła, kórz po 170 punt.	28	5	—	—
Rožka, nowa, kórz po 160 punt.	24	80	—	—
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.	23	10	—	—

Drobnowikowanske płaczisny w Budyschinje.

Howjase mjaßo	1 kg	3,00—3,80 hr.
Cźelaze mjaßo	„	—3,20 „
Skopjaze (wowcze) mjaßo	„	—5,— „
Swinjaze mjaßo	„	—2,80 „
Pschenczna muka, wójnska družina	„	—0,50 „
Rźana muka	„	—0,37 „
Khlěb	„	—0,38 „
Běrny k jědźi	„	—0,26 „
Ssuscheny połcz	„	—3,30 „
Dobre mloko	1 liter	—0,26 „
Czerstwe jeja	15 schtuk	3,90—4,50 „
Butra k jědźi	1 kg	4,80—5,10 „
Zokor, mlěty	1 kg	0,60—0,64 „
Petroleum	1 liter	—0,32 „
Kamjentne wuhlo	100 kg	—10 „
Briketty ſ bruneho wuhla	100 schtuk	—1,75 „

Jako khmane

naczinjenje pschenży

uspulum poruczam.

Haptykaŕ E. O. Hennig

Viktoria-drogerija

na ßukelnskej haßy 7.

Wschě druziny

ßyrych harowanych a njeharowanych

= kožow =

sebrane a njesebrane, kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haßy 32.

Nowe knihi wuschle:

Evangelska wěra mjes Sslowjanami.

Napißał **G. Schwjela,** farar w Deschnje.

Płaczisna **0,80** mk. Spißarjowy nakład.

Dostacz w **Ssmolerjez knihiczischczerni.**

Sslužobnu holzu

wuſtojnu a ródnu, kotraž móže troſchku warić, 1. oktobrej pyta

dr. Jenczowa

w Budyſchinje na Hoſchiz haßy 46

Holza

17 lět ſtara, hnydom ßłužbu na wßach pyta. Dalſche je we wudawarni Serb. Nowin ſhonicź.

Ratarſzy ſchulerjo

ſaßo jara dobru penſiju doſtanu na Sedanſkej dróſy 9 po 3 ſkhodach.

Schmidt & Gottſchalk

pjenjezna banka

w Budyſchinje, na theaterſkej haßy 8, pſchi žitnych wikach.

wuplaczomne kupony ſ hotowymi pjenjesami samėnja, na hódnoſtne papjery pjenjesy wupožczuje, dobre tworowe ſmėnki (wechſle) diſkontuje, wójnſku požczonku a druhe hódnoſtne papjery wobſtaruje, pjenjezne kaſcheziki w worzlowym khamorje ſe ßamßnym wotnajerjowym ſamkanjom pſchenaja.

Libſchowa piſßarńja

na Móltkowej dróſy 16 po 3 ſkhodach

próſtwowne piſßma, kupje, teſtamenty atd. wudźėłuje.

35=lětne naſhonjenje. — Rėczi ßerbſki.

Budźaki ſ dobrym gratom

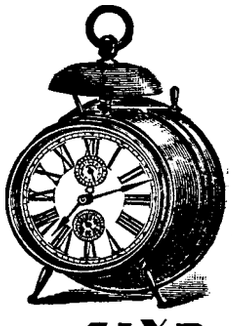
a

ßwėczate cźaßniki

ſa wojſkow

porucźa

F. Marſchnerowy naßlėd.

M. Ewald, cźaßnikař.

Krucźe ſprawne poßłuženje. Pißomne rukowanje.

Zentralna pſchedawarńja

Richarda Sabatha na khėžorſkej dróſy 14

porucźa

Konſervowe ſchkleńzy wot ½ hacź do 2 litrow,

mjaßowe ſchkleńzy ſchėrokeje fórmy wot ½ hacź do 2 litrow,

kamjeninowe kladźenſke horńzy,

kladźenſke ſchkleńz ſ ſawjaſanju.

Kruſchwy, jabłuka

a tež **praßowanſki ßad** pſchi ſkładnoſcźi po najwyſchſchich płacźiſnach kupuje

Jurij Handrik w Dobroſchezach pola Njeßwaczidła.

Konje k rėſu

po najwyſchſchich płacźiſnach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jėdłach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Kedźbu! **Kedźbu!**

Nowa dźėlba

ventiloweho gumija

je doſchła. Hiſchcźe měrowa twora.

Dale mózu hiſchcźe dźėlbu holanſkeho **gumijoweje roſmody** pſchedacź.

Max Sträubichen

zentrala jėſdnych kolow,

w Budyſchinje na ſwonkownej lawſkej haßy 14.

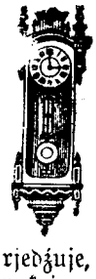
Jedyn ratarſki ſchuleŕ

dobru penſiju doſtanje pola wyſchſcheho ßkodnika Jurja Měta w Budyſchinje na Pſchiſchecźanſkej dróſy 2.

Ratarſzy ſchulerjo

dobru a tunju penſiju doſtanu na ßukelnſkej dróſy 38

po 2 ſkhodomaj pola Lehmanna.

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tunt cźaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jencźej

na ſwonk. lawſkej haßy 5

Jencź pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźėło ſprawnje rukuje. — **Proſchu, ßeb moje wu ładne wokno, ſ płacźiſnami wupołożene, wobhladacź.**

Kubło

70—100 kórzow wulke, chce k płacźenju khmany ßamßny kupz kupicź. Poſkicźenja chcźe ßo we wudawarni Serb. Nowin wotedacź.

Dla ſkhorjenja nėtcźiſcheje bórſy mkodu, cźiſtu

ßłužobnu holzu

pytam. **B. Märklowa** w Budyſchinje pſchi lawſkich hrjebjach 6.

Kowarſkeho pomoznika

a wucźobnika pyta

Heinrich Noack

na Hoſchiz haßy 31 II.

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnoſć

změje da-li Bóh, jutře njedźelu 16. sept. pop. w 5 hodź. w Hönčec hoſćencu ſwoje měſačne poſedźenje.

Ważneje wėcy dla wšė lube ſobuſtawy a hoſći w hohatej ličbje wocakuje

předsydſtwo.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.
— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serb. Nowin« (na law. ich hrjebjach čo. 4, wotedać), płaći so wot maloho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimuj.
— Telefon 687. —

Čisło 38. **Sobotu 22. septembra 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojownischežo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

21. septembra. **Wojazy 4. armeekorpsa, pod wjednistwom generala Sixta z Arnima wojowazy, su prěnjemu wohnjej tśeśeje bitwy w Flandernskej z wuspěchom napischežo stali. Hdyž hižo tśeleńza poślednich dniow na wulke napinania mozow Jendźelčanow pokasowasche, dha tola sastajenje a shrabanje wojowanskich srědkow, kotrež niepischeśel 20. septembra na froneže 12 kilometrow trjebasche, naiwietschu měru dschedstaja. Sadyj mózneje žolmy najsylnischeje bubnowazeje tśeleńzy z kanonow a minowmjetakow so rano a wječor we wuskich nadběhanskich smuhach mjes Langemarckom a Hollebeke z naimjeńscha 9 jendźelskich divisijow, mjes nimi něktore awstralske, hnito z panzerowannymi automobilemi a wlomjenja mjetakami podpjeranych, k nadběhej nastaji. Nadběhi niepischeśela po tam a sem žolmjacym wojowanin hač do 1 kilometra hluboko do naschele wobaranskeje stronu dowjedźechu; też pola Paschendaele a Gheluvelta niepischeśel z khwilemi dale postupowasche. K wječorej wot Paschendaele jeho nasch napischećiny nadběh wrócžo sćišchesa. K wolnozu Meninsko-Wpernskeje drohi dźěl krajiny w jeho ruzy wosta. We wschěch druhich dźělach bitwischesa so Jendźeleźenjo z naiśeźeńschim schkodowaniom hač do pósdneho powołdnia z wutrajnym riekowskim běhźenjom naschich wojakow do likateho pola naschele wojowanskeje smuhi wróćžo sćišknychu, wsches kotrež dale wječor nowe do bitwy so wodźaze niepischeśelowe poškłonjenia žaneho kraja wjazy dobyć niemóžachu. We wojowanskej stronje leżaze wšy ku wschě w naschim wobkedźenstwoje. Jendźeleźenjo njeisku dźenża rano hač dotal wojowanje z nowa sawoźeli. Kaž w priedawschich bitwach w Flandernskej su wiedniswo a wojazy najwyschsche dokonjeli.**

Pola druhich wójskow wječorneje fronty, w ranjn a na Balkanje njebě wošebitych podawkow.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Dźěło němskich podmórskich čołmow.

S Barlina so 20. septembra powě: Nasche podmórske čołmy su sašo łódže, 20,000 tunow wopschijaze, potepiše. D.

Nadpad njepischeśelskich lětarjow na němske města.

S Barlina so 18. septembra powě: Njepischeśelscy lětarjo su na Stuttgart, Tübingen, Freudenstadt, Oberndorf, Knabert, Saarbrücken a Colmar bomby mjetali. Pola Stuttgarta je so jedyn wojak lohko franił. W Freudenstadtu a Colmarje su so twarjenja wobschkodźiše. S druhimi nadpadami njeisku so ani człowiekoju morili, ani so franili, ani so wěźy wobschkodźiše. Tśi njepischeśelske lětadła su so nad němskim krajom wottśěliše. L.

Nadpady němskich lětarjow na Dünkirchen.

Dopisowař Parižskich nowin „Temps" w Dünkirchenje wo schkodźe pische, kotruž su poślednje nadpady němskich lětarjow tam naćiniše. Wjetscha liczba franzowskich, jendźelskich a belgiskich wojakow je so morika abo so cźežko franika. Dokelž je žebi bombardement też wjele woporow mjes zivilnym wobydlerstwom žadał, je městowy wojerski komandant poručił, so dyrbja wobydlerjo, kotsiž njemóža w městnosćach, psched bombami schkitowanych, bydlicź, z města wucźahnyć. B.

Argentinski senat sa sastajenje diplomatiskeho wobkhada z Němskej.

Reuterez telegrafowarnja z Buenos Aires 20. septembra powě: Argentinski senat je skoro jenohłósnje wobsamknył, so dyrbi so diplomatiski wobkhad z Němskej sastajicź. Tole wobsamknjenje so najprjódy deputěrtskej komorje pschedpołoži. Ludowe měnjenje je sylnje sa senatowe wobsamknjenje. D.

Němskemu pósłanzej w Argentinskej so jeho paśy pschipóśłale.

Wolfez telegrafowarnja w Barlinje powě: Argentinski pósłanz w Barlinje je 15. septembra němskemu hamtej swonkownych naležnosćow pismo pschepodał, z kotrymž po poručnosći swojeho knježerstwa poruči, so je němski pósłanz hrabja Luxburg dla wurasow, kotrež je w swojich telegramach trjebał, pschestał pschijomna wosoba w Argentinskej bycź. Jemu su so teho dla jeho paśy pschipóśłale. Tale naprawa so jeniczzy pschećiwo wosobje hrabje Luxburga měri. B.

Schwedski protest.

Schwedska telegrafowarnja powě:

S wosiewjenjom telegramow hrabje Luxburga je stronu amerikanskeho knježerstwa je so schwedske knježerstwo pohnuło, so 10. septembra psches schwedskeho pósłanza w Barlinje woprascheć, hač je wěrno, so je němski pósłanz w Buenos Aires wosiewjene telegramy wotpósłał a hač je swonkowny hamt w Barlinje je dostał. Hdyž bě wotmolwjenje doschło, je so schwedskemu pósłanzej w Barlinje porucziło, pschećiwo temu protestowacź, so je jena němska wyschnosć na wosebje khutne waschnje schwedske dowěrjenje sniewužiwała. (Njewotcźakawschi schwedski protest je němske knježerstwo se samsnego pohnuća swoje wobžarowanje schwedskemu knježerstwu wuprajiło.) B.

Postajenje pólskeho zivilneho knježerstwa.

Na město pólskeje nakhwilneje statneje rady, kotrejež sobustawy su jedyn po druhim wotstupiše, staj němski a awstriski khěžor pólske zivilne knježerstwo sa nowy pólski stat postajiłoj. Sa cźas wójny stej sebi němske a awstriske knježerstwo wěste prawa wobkhowałej. Tak je němskemu a awstriskemu wojerskemu gouverneurej powschitkowne prawo sakhowane, po kotrymž swětaj pschećiwo wobsamknjenjam pólskeho knježerstwa sa krótki pschiměrjeny cźas sakrocźiśa. Pschi naležnosćach, kotrež so hischeže njeisku pólskemu knježerstwu pschewostajiše. Smě so wo sakonjedawajych namjetach jenoz z pschihłosowanjom němskeho a awstriskeho generalneho gouvernenra jednaća a runje tak smětaj generalnaj gouvernenraj po skyschenju statneje rady sakońszy płaćzaze wukasy wudaća. Skónčnje mataj generalnaj gouverneuraj prawo, wušudy pólskich sudow we wěstym wobsahu pruhowacź.
B.

Wójnske schkodowanje polodnischeje Pólskeje.

W polodnischej Pólskej je so z wójnu 30 městow a 109 městaćkow sniczziło. W nich je so wscho hromadże 18 084 khěžow a twarjenjow sapuscźiło. D.

Němska chze pjeća Belgisku spuscheźicź.

Khěžorstwowy sapósłanz Erzberger je w Bilbrachu w sjawnej shromadźizni wo měrowym wobsamknjenju khěžorstwoweho rejma rěcźał, kotrež je swětowej měrowej žolmje pucź wotewrił. Hodźina pschińdże a naiskerje bórzy pschińdże, hdyž so khěžorstwowemu rejmej najwjetschi dźak sa to wuprajі, so je wón khrobłosćz a rosšudźenstu móz k swojemu wustupjenju sa měr namakał. So je khěžorstwowa wjetschina na prawym pucźu se swojim prózowanjom wo měr, na sjawne pschińdże, hdyž so wotmolwjenje Němskeje na bamžowe pismo wosjewi. Ssobotu 15. septembra je so němske wotmolwjenske pismo bamžowemu nunzijej pschepodało.

S **wožebittym** liſtom žo wono bamžej pſchinjeße a žo žobotu **22. ſeptembra** ſ dobom w Romje a Barlinje woſſiewi. Hacž do teho cžaßa žo njeßmě wěricž, ſchtož žo wo tym w nowinach piſche. S **wulkimi** krocželemi prawenu a trajnemu měrej napſcheczo dźemy, žwětowemu měrej, natwarjenemu na měrowym wobſamknjenju khěžorſtwoweho žejma. Też belgiſke praſchenje žo we wobłuku měroweho rosßudźenja wjetſchiny khěžorſtwoweho žejma rasriža. Cžary pſchikhadźazeho měra žo wotſtěhaju we nutwarje pólſkeho ſtata, a też w tym, ſo teho runja njewotwißne litwinſke kraleſtwo naſtawa. Erzberger dale praji, ſo je wón we hlownym wubjerku khěžorſtwoweho žejma roskładł, ſo dyrbi žo w naſtupanju Belgiſkeje ſe žwětowym ſmyßlenjom liczicž, po kotrymž je Belgiſka ſ lubuſchkom kóždeho neutrlneho ſtata. S najwjetſchej wótroſczu žo potom rěcžnik pſcheczíwo annexioniſtiſkim politikarjam wupraji, kotſiž žu we wſchěch krajach ſ podlěſcherjemi wójny. Internationalne ſjebanje luda ſ annexioniſtiſkej politiku žu w Němſkej Wſchoněmzy žobucžinili, a pſcheczíwo temu wuſtupowacž, je ſa khěžorſtwowy žejm želeſna kaſnja była.

Wſchoněmſke Barlinſke nowiny „Deutſche Tageszeitung“ ſ roshorjenjom piſchu, ſo žłuchi pſchezo wěſczíſchu formu dostawaju, ſo je žo khěžorſtwowe knjeżerſtwo nadknjeżſtwa kontrole nad krajom a wobhdlerſtwom prjedawſcheho belgiſkeho kraleſtwa wotrjekło. Powjeda žo, ſo žu měrudawaze woßoby ſańdźeny tydźeń w khěžorowej pſchitomnoſczi na to žo poczahowaze wobſamknjenje cžinike. Dźiwajo na to, ſo je žo wobhdlerſtwo hižo bjes teho do žylneho njeměra dako, dokelž demokratiſke nowiny, na pſchikład „Frankfurter Zeitung“ ſ wobliczom wědomneho powjedaju, ſo je žo w tutym němſkim woßudnym prakchenju hižo rosßudźiło, mamy my pſchi wſchej ponižnoſczi ſa nuſne, ſo žo njedemokratiſke strony w němſkim khěžorſtwje zyle w cžěmnoſczi njedźerża, hdźež a hdyž žo wo tak ważne praſchenja jedna. B.

S Barlina žo pſcheczíwo wudawanjam khěžorſtwoßejmſkeho ſapóßłanza Erzbergera ſalubja, ſo žo w němſkim wotmolwjenju na bamžowu notu Belgiſka woßebje njenaſpomni, tola žo knjeżerſtwowe ſtejiſchczo k tutemu praſchenju poſnamjeni, žo pak ſ nadrobnoſczemi njeſaběra, tak daloko hacž žo wo krajne praſchenje jedna. B.

Awſtriſka wójſkowa rosprawa.

20. ſeptembra. Pola Arbery w Bukowinje Rußojo po žylniſchim artilleriſkim pſchihotowanju wupady ſpytachu. Naſcha tſeleńza nadběhazych wojakow rospjerſchi a jich nuſowaſche, žo do žwojich wukhodnych hrjebjow wróczicž.

Italſke wojowniſchczo

Jedyn italſki nadběh, kotryž žo bjes artilleriſkeho pſchihotowanja pſcheczíwo Gabrielſkej horje naſtaji, žo ſ naſchej tſeleńzu ſadźerża. Pola Colbricona njepſcheczel jenej minje wubuchnyczdaa potom nadběh ſpyta, tola žo hižo pſchi ſhromadźenju ſ naſchej tſeleńzu wuſpěſchnje ſhrabny. Liczba jatych, pola Carcana ſebranych, je na 11 offiżerow a 516 muži ſroſtka.

Nowe franzowſke miniſterſtwo.

je žo 18. ſeptembra w deputěrtſkej komorje pſchedſtajiło. Jeho pſchedžyda, general Painlevé we žwojej rěczi franzowſke wójnſke ſaměry roskładowaſche, prajiży: „Cžim bóle žo měrej pſchibliżujemy, cžim bóle budże ludowa moralna móz napſcheczo ſtacž a ſ rosrißazym žrědkom k dobyczu nuczicž. Runje pſcheczíwo tutej moralnej mozy napſcheczoſtacża chzedźa naſchi njepſcheczelio, kotſiž naß njejßu mohli na bitwiſchczu pſchewinyczž, žwoje nadběhi powojicž. Hdyž Franzowſka tule wójnu dale wjedże, žo to ſtawa, ani ſo by kraj dobywała ani ſo by žo wjecžiła, wono žo ſtawa, ſo by žwoju žwobodu a njewotwißnoſcž ſakitowała. Franzowſke wójnſke ſaměry žu: wußwobodźenje Elſaßa a Lothringſkeje ſ němſkeje annexije, ſarunanje ſa ſ njepſcheczelom naczinjenu ſchkodu a ſapuſczenja, wotſamknjenje měra, niż měra dyrbjenja a naßłnoſcze, kotryž kołoch bliżſcheje wójny žobu njeße, ale praweho měra, ſ kotrymž žo žadyn lud njepodtłóczi, měra woprawdźiteho ſarukowanja, kotryž ſhromadnoſcž ludow pſcheczíwo nadpadej ſarukowanja, kotryž ſhromadnoſcž ludow pſcheczíwo nadpadej jeneho ſ nich ſwěſczuje. Doniż tele ſaměry njejßu dozpite, budże Franzowſka dale wojowacž. Cžežki je nadawk, kotryž chze knjeżerſtwo dopjelnicž, hdyž žwoje žamßne intereßy pſched powſchitkownymi intereßami wróczo ſtaja. B.

Franzowſka a jejni ſwjaſkarjo bamžowej nocze njewotmolwja.

Franzowſki miniſter ſwonkownych naležnoſczow Ribot je w deputěrtſkej komorje prajił, ſo Franzowſka bamžej na jeho notu njewotmolwi. Wona je ſ tym w pſchesjenoſczi ſe žwojimi ſwjaſkarjemi. Ribot praji: „Schto dyrbjeli njedźiwajcy na bamžowu wulku widźanoſcž na wſchě tele pſcheproſchenja k jednanju wotmolwicž? Hdże žebi woßebje pſcheja, ſo bychmy wotmolwili? Tam, hdźež njejßu chzyli wotmolwicž! Hdyž žo naß Wilſon ſa naſchimi wójnſkimi ſaměrami praſcheſche, žmy wotmolwili. Schtó pak tehdy njeje wotmolwił? Ssrjedźne mozy! Pſchipowjeda žo, ſo wone bamžej wotmolwja. Wocžakajmy tole wotmolwjenje. Tola derje cžinimy, hdyž prajimy, ſo je žamo w bamžowej nocze to, ſchtož Belgiſku naſtupa, daloko wot teho, ſo by žo žwětowe žwědomje ſpokojiło. Haj! Njech nam ſchtożkuliż praja. Ssu ſwólniwi nam Elſaß a Lothringſku wróczicž? Chzedźa nam naſchu ſchkodu ſarunacž? Njech to praja! Trjebamy wěſtoſcž, ſo naß do paßlow njeſaſchmataju. D.

Njeměry w Italſkej.

W Turinje, w połnóznej Italſkej žu krwawne njeměry byke. Wone žo ſe ſtrajkom dźěłacžerjow jeneje fabriki ſapocžachu. Hdyž žo žadane powyſchenje mſdy njepſchiſwoli, druſy dźěłacžerjo prajachu, ſo žu ſ nimi ſ jena. 80,000 dźěłacžerjow po měſchczańſkich drohach cžehnjeſche wokajo: Sskawa měrej!“ „Dajcže nam khlěb!“ Tole poßlednje wokanje žo na njedoſtatk khlěba, wot něktorych dnjow knjeżazy, pocžahowaſche, kotryž njeſpokojnoſcž powjetſchi. Wyſchnoſcž pſcheczíwo njeměrnikam wojakow póßła; jich kamjenje mjetajo powitachu. Wojakam žo na to pſchikaſa, tſělecž, tola cži žo ſapowjedźichu, na tule pſchikaſnju poßłuchacž. Duž žo k makchinſkim tſělbam żandarmojo ſkaſachu, kotrychž nużſtwo bě ſwólniwiſche. Na drohach žo ſatraſchnje wojowaſche. Liczba morwych žo na 500, liczba franjenych na něktore tyßaż wobliczа.

W Mailandźe, Turinje a Florenzu je knjeżerſtwo wjele woßobow ſajecž dako, kotreż ſ měrowym hibanjom pſchi froncze ſwißuja.

Dla njeměrow w Turinje je žo na alleſſandriſku, genuaſku a turinſku provinzu woblehnjenſki ſtaw położił. Pſcheczíwo generalnemu ſekretarej ſozialiſtiſkeje strony, Lazzarej, kotryž je revolucionarny wokolnik mjes italſke ſozialiſtiſke towarſtwa roſeßkał, je žo jimanſki wukas wudał. W Portocereſio žu jeneho polizajſkeho komißara ſajeli, dokelž je pjecža němſku ſpionażu podpjerał. Skónczńje žu měſchczanoſtu w Altbeſa wotßadźili a k jaſtwu na 4 měßazy ſaßudźili, dokelž je něktore ſta żonow ſ wokolnoſcze k proteſtej pſcheczíwo wójnje a k ſpjeczeńzy pſcheczíwo poliziji, kotraž chzyſche ſhromadźiſnu żonow rospuſchczicž, naſchczuwak.

Kaž „Corriere della Sera“ piſche, žu žo pſched narodnym žwjedźenjom (pſchikhad italſkeho wójſka do Roma) w Mailandźe tajne lecžaze pißma pſcheczíwo wójnje rosſchěrike. Wſchě politiſke strony ſ wuwſaczom ſozialiſtow žu w Mailandźe ſhromadźiſnu wotměle a wobſamkle, njedźiwajcy mózneje napſcheczneje ſozialiſtiſkeje demonſtrazije wulki demonſtraziſki cžah ſrjadowacž, kotryž dyrbi po měſchczańſkich drohach k arenje cžahnycž, hdźež budża žo khory ſ jeneje Verdoweje opery ſpěwacž. „Corr. della Sera“ žwoju rosprawu ſ napominanjom ſkónczi, ſo dyrbja žo wſchitcy měſchczenjo pſchi demonſtraziji wobdźělicž, kotraž budże wotmolwjenje na pſchezo bóle pſchibywazu ſtóſtniſku agitaziju ſozialiſtiſkje strony. Měr by něłkole ſa Italſku žamomordarſtwo był.

Italſka połnózna mjeſa, kotraž je něktore dny ſa wſchón wobkhad ſawrjena była, je žo ſaßo wotewrika. B.

Njedoſtatk wuhla w Italſkej.

Zürichſke nowiny ſ italſkich mjeſow piſchu, ſo je žo w Mailandźe hižo ſapocžatk ſeptembra tſecžina fabrikow dla njedoſtatka wuhla ſamkła.

Kerenſki chze na morju wojowacž.

Londonſke nowiny „Morningpoſt“ ſ Pětrograda powjedźa: Kerenſki je baltiſk wójnſke łódźſtwo wobhladował a dlěhe trajaze manevry poručił. Myßla žebi, ſo žu to pſchihoty k offenſiwje ruſkeho wójnſkeho łódźſtwa, ſo bychu Rußojo knjeżſtwo w Rigaſkim ſaliwje wobkhowali. B.

Prozeß pſcheczíwo Kornilowej.

Reuterez telegrafowarnja ſ Pětrograda powě: Prjedawſchi

hłowny roskasowaŕ ruskeho wójska, **Kornilow, žo pšched** wójnski žud, kotryž budże ſ kawu pšichžažnych sjednoczeny, staji. Po nuczenju wojerſkeje a dźĕłaczerſkeje rady je žo **jako žudniſke** měſtno jene měſtno pšchi ſronczе postajiło.

Nakhwilne knjeżerſtwo je wukas **na ſajecze kosakiſkeho** hejtmana Kaledina wróciło. B.

Amerikanſko-japanſke wucžinjenje wo Ruſkej.

Parižſke nowiny „Matin“ ſ Pětrograda **ſhonja, ſo** žu sjednoczene staty połnózneje Ameriki ſ Japanſkej **wucžinjenje** wobſamkle, kotreż postaji, na kajke waſchnje ma **kóžde** ſ **wobeju** knjeżerſtwow Ruſku we wójnje podpjeracź. Pšchede **wſchĕm budżetej** žo wobej knjeżerſtwje wo to prózowacź, ſo **by** žo **wobkhad na ruſkich** żeleſniżach ſ nowa organiſowaŕ a ſo **by** žo Ruſka **pſches** Japanſku ſe žiwnoſczu ſaſtaraŕa. B.

Politiſke papjery žo kradźe.

Kaž nowiny „Socialdemokraten“ piſchu, **žu kurĕrej** ruſkeho knjeżerſtwa, kotryž ſ Pětrograda do **Londona** puczowaſche, jeho mapu ſ **ważnymi** politiſkimi pižmami **kradnyli**. G.

Amerikanſke wójſko.

Haweſka telegrafowarnja ſ Waſhingtona powĕ: Pſchedžyda žejmoweho wójſkoweho wubjerka je **ſdźĕlił**, ſo je 8. ſeptembra w ſjednoczenych ſtatach połnózneje **Ameriki** 1 milijon 74 146 dobrowólnikow do wójſka ſtajenych **bylo**. **Amerikanſzy** mĕnja, ſo žo wójna hacž k woprawdźitemu **kónzej** dowojuje. Amerikanſzy wójſkowi wjedniży hiſchcże ſ dwĕmaj **abo** tſomi lĕtami wójny licža. Nĕkotſi ludźo žebi myżła, ſo žo **hoſpodarſka** móz Nĕmſkeje hižo do ſpoczatka noweje ſymy ſniczi, tola pſchede wſchĕm Gerard, prjedawſchi amerikanſki póſłanz w Barlinje, je hinaſcheho mĕnjenja.

S Waſhingtona žo hiſchcże powĕ, ſo 25 000 dźĕłaczerjow w żeleſowej induſtriji a na kódżernjach pſchi brjoſy Czicheho morja ſtrajkuje. Woni žebi wo położu mjazy mſdy żadaju. Na nĕkotrych měſtnach je žo pjecża měr kaſyk. B.

Wójnſke wudawki ſjednoczenych ſtatow połnózneje Ameriki.

New-Yorkſke „United Preß“ powjedża: Kongreßowy žobuſtaw Fitzgerald, kotryž je ſ dobom žobuſtaw budgetoweje komiżije, je doprĕdne wobliczenje wójnſkich khoſtow hacž do 1. junija 1918 ſapodak. Po nim bychu wójnſke wudawki hacž do teho czaża 85 milijardow dollarow (nĕhdże 340 milijardow hriwnow) wucžinike. Sa twar lĕtadłow žamón je žo hižo 3,2 milijardow (13 milijardow hr.) wudało. Po tymle wobliczenju bychu ſjednoczene ſtaty ſa wójnu wſchĕdnje 250 milijonow dollarow (nĕhdże milijardu hriwnow) wudaŕe. B.

Spjeczenża franzowſkich Kanadſkich pſchecżiwo dyrbjenſkej wojerſkej žłużbje.

Jendźelſe nowiny „Manchester Guardian“ 1. ſeptembra piſchu: W měſcże Montrealu (w Kanadſkej) je po woſjewjenju dyrbjenſkeje wojerſkeje žłużby k ſtym njeměram doſchło. 5000 wożobow žo ſhromadźi a žo ſarocźi, ſo budża žo wojerſkej žłużbje hacž do žmjerczе ſpjeczowacź. W ſhromadźiſnje žo najwótriſche rĕcże pſchednjeżechu. Sirej Robertej Bordenej a druhim kanadſkim miniſtram ſe ſatſĕlenjom hrożachu. Shromadźiſna pſchezo njeměrniſcha bywaſche. Wjele ludźi ſ revolwrow tſĕlesche. Hdyż chżyſche poliżija njeměrnikam wobaracź, k żałożnym pukam dóńdże. (Franzowſojo w Kanadſkej žu žo wot ſpoczatka wójny ſapowjedźili, ſa Jendźelſku w Europje wojowacź.) B.

Njepſchecżelnoſcze pſchecżiwo Němzam w Ameriży.

„Times“ ſ Waſhingtona powjedża: Knjeżerſtwo je dom „Philadelphia-Tageblatta“, jenych najſtarſchich němſkich nowin w Ameriży, pſchepytacź dało. Hłowny redaktor a wożoby nowinſkeho ſarjadniſtwa žu žo ſajeli. B.

Coſtarika diplomatiſki wobkhad ſ Němſkej ſaſtaji.

Coſtarika, republika žrjedźneje Ameriki, chże diplomatiſki wobkhad ſ Němſkej ſaſtajicź. Reuterez telegrafowarnja wo tym ſ New-Yorka powĕ: Jedyn telegram ſe St. Joſe w Coſtariży praji, ſo žu diplomatiſke poměry mjes Coſtariku a němſkim khežorſtwom napjate. Po druhej powjeſczi je žo diplomatiſki wobkhad mjes wobĕmaj hižo ſaſtajił. Preſident je ſpſchiżahanſtwo pſchecżiwo knjeżerſtwu wuſłĕdźił, **do kotrehoż žu němſzy poddanojo** hromadże ſ pſchiwiżowarjemi prjedawſcheho preſid+ta ſap**lecżeni**. **Tſi ſtate** němſke wożoby žu žo ſajale. Knjeżerſtwo je **poruczilo, wſchitkich** Němzow, w koſtarikaſkich pſchiſtawach bydlazych **ſajecź**. L.

Wobcżežne ſaſtaranje wobydlerſtwa w Hollandſkej ſe žiwnoſczu.

S rĕczu, ſ kotrejż je miniſterſtwowy pſchedžyda **hollandſki** žejm wotewrił, wón praji: Saſtaranje naſcheho ludu **ſe** žiwnoſczu a žyrymi materijalijemi bywa pſchezo wobcżežniſche. **Naprawy**, ſo bychmy žo ſ najnuſniſchim ſaſtarali, budża žo **wam namjetowacź**. Wobkhad ſ kolonijemi žo w pſchibywazej mĕrje **poczežuje**. S pſchiwoz indiſkich wupkodow nam kódże njedoſtahaju. **Wukrajne** twory njemóża žo k nam w doſtahazej mĕrje **pſchiwoſyczź**. Bóle hacž hdy prjedy je nuſne, ſo wſchĕ ludowe **worſchty hromadże** ſkutkuja, ſo bychmy žo pſchi pſchibywazej nuſy **ludow ſdźerżeli**. L.

30,000 tunow hollandſkeho żita žo ſkaſyło.

Parižſke nowiny „Matin“ ſ Waſhingtona **powjedża**, ſo je 80,000 tunow żita, jako nakład hollandſkich **kódżow, kotrymż** je amerikanſke knjeżerſtwo ſakaſało wujĕcź, zyle **wuroſtko a ſhniło**. Hollandſka je teho dla diplomatiſke kroczele czinika. D.

Sakſki žejm

nĕjeſche tónle tydźeń poždźenje, w kotrymż je na ſaſtojnikow dla drohoty pſchikłohi pſchiſwolił. Wone hoſpodarſki plan ſakſkeho ſtata na hobrſke waſchnje poczeża; pſchetoż wone wucżinja lĕtnje pſches 57 milijonow hriwnow. Dokhodny dawk pak wunoſcha 70 milijonow hr. Knjeżerſtwo dyrbi teho dla nowe dokhodne żórka wotewricź. Kajke te budża, nam knjeżerſtwo najſkerje w pſchichodnym žejmje wujażni. Pſchikłohi doſtanu wſchitzy ſaſtojniży hacž do 13 000 hr. lĕtneje mſdy. Jenoż jena jeniczka worſchta kotraż ma pſches 13 000 hr. mſdy je žo wukamkła. Jej pſchiſłuſcha pak jenoż 20 ſaſtojnikow. Namjetowaſche žo tež, ſo bychu ſo ſaſtojniży, kotrychż mſda wjazy hacž 7000 hr. wucżini, wuſamkli. Tola tych liczba je žnadna, tak ſo ſuma pſchikłohow jenoż wokoło 150 000 hr. wucżinja. Tajkim hobrſkim wudawkam wſchĕ ſtrony bjes wſcheho pſchecżiwjenja pſchikłożowachu, haj ſozialdemokratej bychu žamo hiſchcże wjazy pſchiſwolili. Sda žo, kaž bychu pjenjeſy w naſchim cżażu wſchu hódnoſcź ſhubiłe. Ale ſchtó dyrbi a budże nĕhdy wſchĕ te pjenjeſy nawdacź, to je wulke praſchenje na cżĕmny pſchichod! E. B.

Reforma prĕnjeje ſakſkeje komory.

„Sakſke ſtatne nowiny“ piſchu: Skónczіwſchi pſchedbĕżne dźĕła ſa pſchichodne ſeſtajenje prĕnjeje komory ſtatne knjeżerſtwo bliżſchemu porjadnemu krajnemu žejmej na to žo poczahowazy naczіſk pſchedpołoži. L.

Ruſka žo jako republika wuwołała.

Po wobſamknjenju nakhwilneho knjeżerſtwa je žo Ruſka jako republika wuwołała. B

Czeſczeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotſiż chzedźu ſa nje na

4. ſchtwórtlĕto 1917

do prĕdka placzicź, njech nĕtko **80 pj.** we wudawarni **Serbskich Nowin wotedadża.**

Czi, kotſiż žebi **Serbske Nowiny** pſches **póſt** pſchinjeſe dadża, njech tola njeſapomnja, žebi je tam bórſy ſkaſacź. Na ſchtwórtlĕto ſaplaczi žo ſa **Serbske Nowiny** na ſakſkich a pruſkich póſtach, kaž tež w druhich krajach němſkeho khežorſtwa **90 pj.** ſ pſchinjeżenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny ſ pſchikłohu „Pomhaj Bóh“ placza na póſcze **1 hr. 30 pj.,** ſ pſchinjeżenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Ze Serbow.

S Budyſchina. Pſchi žamym by ſchtwórtk popołdnju na tudomnym dwórniſchczu wojak Wilhelm Petermanu pod koła loło-

motiwy pschischoł. Wón chżysche kolije pschekrocżicź, so by k ßwojej żonje, kotraż na dwórnischczu dźěła, po wobydlenjowe klucże schoł. W tym ßamym cżaßu ſ Lubija spěſchny cżah na dwórnischczo pschischumi. Petermann ßo ſ lokomotiwu shrabny a ßo k semi ezißny, tola wón tak sbożowuje padże, so ßebi jenoż hłowu srani, dalscheje schkody pak njepocżerpi. Jeho hnydom do lazareta dowjesechu, hdyż ßo jemu pjecża po wobstejnoscżach derje wjedże. Petermann bě prjedy dźěłacżeŕ w Budyſkej płunarni, w tu khwilu wón doma na dowoleńzy pschebywasche a chżysche ßo runje do ßwojeje garnisony wrócżicź.

S **Budyſchina.** Měſchczańſzy ſastupjerjo ßu wobſamkli, khudschim wobydlerjam tuńſche tepjenje ſ poniżenjom wuhloweho dawka podawacź. Też ßo wulke hromady palneho drjewa ſ měſchczańskich lěßow do města nawoża a budża ßo po poměrnych płacżißnach pschedawacź.

— **Krajnoſtawſki ſeminar w Budyſchinje** budże, każ ßo hižo pißasche, njedźelu 30. ſeptembra a póndźelu 1. oktobra ßwoje stolětne wobſtacże ßwjeczicź. Każ je nětko wěſte, kral Bjedrich August ſ pschewodom ſtatneju ministrow dr. Becka a hrabje Vitzthuma ſ Eckſtädta, hłownu ßwjatoczńoſcź 1. oktobra dopołdnja w 10 hodźinach w ßejmownej ſali krajnoſtawſkeho doma ſe ßwojej pschitomnoſcżu wuſnamjeni. Njedźelu popołdnju ßo pódla ßwjatoczńoſcże pschi rowach ſtarych wucżerjow a wucżomzow krajnoſtawſkeho ſeminara ſjawny konzert w Pětrowſkej zyrkwi wotměje.

— **Ssedma wójnſka pożczonka** je ßo ßrjedu k podpißanju wupołożiła. Podpißanſki cżaß hacź do 18. oktobra 1917 traje. Podpißacź móża ßo 4½ proz. pschipokaſanki khěżorſtwoweho pokłada, 5 proz. kruchi khěżorſtwoweje pożczonki a 5 proz. ſapiſki do khěżorſtwowych dołżnych knihow. Nowa wójnſka pożczonka dyrbi wuſpěſchna bycź, hewak ßo Jendźelſka ſkhrobli dale wojowacź. — Wona móże wuſpěſchna bycź, pschetoż w Němſkej je doſcź pjenjes. A wona budże wuſpěſchna, hdyż kóżdy tak cżini, każ ſo by woł njeho wſcho wotwißało.

— Sa 7. wójnſku pożczonku ßu podpißałe: 650 000 hriwnow ſjednoczene Budyſke papjerniki. Na prjdawſche wójnſke pożczonki ßu wone wſcho hromadże 700 000 hriwnow podpißałe.

— **(Towaŕſtwowa mlokaŕnja w Budyſchinje.)** Ratarjo w Budyſkej wokolnoſcźi, kotſiž mloko do města woża, ßu ſjednoczeństwo ſałożili a Nowakep mlokaŕnju kupili. W njej a w ßußodnej khěżnej leżomnoſcźi wulku mlokaŕnju ſ najnowſchimi pschiprawami wotewrja.

— Se żelesnym kſchižom ßu ßo wuſnamjenili: Michał Kubiza ſ Khażowa, jěſdny pſchi jenym pólnym artilleriſkim regimencże. — Muſketěr Pawoł Schołta ſ Kulowa. — Dżeżatnik Hanto ſ Němzow.

— Sa naměſtnika Budyſkeho wokrjeżneho hejtmanna je knjeżeŕſtwo tajneho knjeżeŕſtwoweho radźicżela dr. Raſchku w Lipſku pomjenowało. Wón ßo 1. oktobra do Budyſchina pschesżydli.

— **(Najwyſchſche płacżißny ſa koſaze mloko.)** W Budyſkim hamtſkim hejtmanſtwje je ßo jako najwyſchſcha płacżißna ſa liter koſazeho mloka 30 pjenjeżkow poſtajiła.

— **(Najwyſchſcha płacżißna ſa huży.)** Hdyż ßo żiwe huży pola płahowarja kupja, njeżmě płacżißna ſa punt 3 hr. 15 pjenjeżkow pschekrocżicź. Wikowaŕ ßmě 35 pjenjeżkow na punt pſchiraſyczź. Hdyż ßo hußaze mjaßo po dźěłach pschedawa, ßmě punt 5 hriwnow, punt drobcżka 2½ hriwny , punt jatrow 3 hr., punt ßyreho hußazeho tuka 5 hriwnow, punt wuſchkrjeneho tuka 6 hr. płacżicź.

— **Běrny a rěpa** njeżmědża ßo hromadże do jeneje jamy khowacź, teho runja dyrbja ßo wone w pinzy mjes ßobu dźěłicź. Pſchestupjenje ßo ſ jaſtwom abo ſ pjenjeſami hacź do 1500 hr. khoſta.

— **(Jeſchczate mydło ſ dźiwich kaſtanijow.)** Nětkole kaſtanije ſe ſchtomow padaju. S nich ßo hodźi na ßlědowaze waſchnje wulbjerne mydło dźěłacź. Scheſcź njebělenych kaſtanijow ßo na rybowaczku prawje drobne rosrybuja. Na tule rosmodu ßo ſchtyri litry deſchczowe wody linu a ßo 24 hodźin ſtejo woſtaja. Potom ßo rosmoda pſches kſchidu abo płatowy měſchk pſchezydźi. K płokanju ßo tale kaſtanijowa woda derje ſhrěje. Wona ßo jeſchczi a cżiſcźi każ najlěpſcha mydliſnowa woda.

— **Na khoroſcże cżrjewa a woßebje na běżeńzu** nětkole wjele ludźi cżerpi. Pruſki miniſter roswucżenja je teho dla porucżił, ſo dyrbja ßo ſchulſke dźěcźi w ſchuli wo b ě ż e ń z y (Ruhr) powucżicź. W horzym wjedrje je ßo khoroſcź po zyłej Němſkej roſſchěrila. Runjeż je ſkhorjenje ſ wjetſcha lohke było a żaneje pſchicżiny njeje, ßebi teho dla wulke ſtaroſcże cżinicź, dha tola wjetſcha liczba ßmjertnych padow na běżeńzu pola doroſcżenych a dźěcźi na to pokaſuje, ſo móże běżeńza ſły kharkter pſchijecź. Duż je nuſne, ſo ßo ſe wſchěmi ßrědkami khoroſcźi wobara, dokelż ßo pola tych, kotrychż je ras nadpadła, lohko wrócźi.

— **(Draſta ſa konfirmandow a ſpowjednych.)** Khěżorſtwowa draſtownja hižo nětkole na ßlědowaze kedźbliwe cżini. Wobſtatki tkaninow wjazy njedowoleja, ſo by ßo woßebita draſta ſa woßebite ſkładnoſcże ſchiła. Teho dla ßmědża ßo kupowanſke wobßwědczenja na draſtu ſa konfirmandow a prěnju ſpowjedź jenoż potom pſchiſwolicź, hdyż wobſtatk konſirmandoweje draſty ziffry, we wobſtatkowym ſapißu wot 27. měrza 1917 mjenowane, njepſchekrocźi. Jenoż ſa konfirmaziju a prěnju ſpowjedź njeßmě ßo wyſche hacź pſches wobſtatkowu liſcźinu kupowanſke wopißmo pſchiſwolicź.

— **(Schkórnje ſ papjery.)** Wobucże ſ drjewjanymi póduſchemi ßo hižo wſchudże pſchedawaju. Nětkole też hiſchcże papjerjane cżrije na wiki pſchińdu. W ſhromadźiſnje cżrijoweho towaŕſtwa w Lipſku je ßo tele dny woſjewiło, ſo budża ßo w pſchichodże wulke dźěłby ſchkórnjow ſ papjery dźěłacź, kotrež ßu bjes poroka dźěłane a ßo ſ trajnoſcżu wuſnamjeneja.

S **Rakez.** Sswětowa wójna je ßebi nowy wopor ſ naſcheje woßady żadała. Na wjecżornym bitwiſchcżu je druhi ßyn tudomneho technikarja Mikela padnył. Pſched krótkim bě wón doma na dowoleńzy. Hdyż bě ßo lědma na wojownſchczo wrócźił, jeho njepſchecżelſka kulka trjechi. — Na wjecżornym bitwiſchcżu je ßyn tudomneho pjekaŕſkeho miſchtra Siebera do njeſboża pſchiſchoł. Se ßwojej ßamßnej tſělbu je ßebi wón ſ njeſbożownym pſchipadom do lěweje ruki tſělił a ßo cżežko ſranił.

S **Marijnej Hwěſdy.** Na tudomnych klóſchterſkich leżomnoſcżach woraſche wjazy dnjow, ßamo njedźelu, motorſki płuh ſ pjecżimi radlizami (jenu bě pſchi ßamßnym dźěle w Schwosdorfje ßebi ſkamał) firmy Oswald ſ Ohorna pola Połcżnizy. To bě něſchto żadne ſa naſchu wokolinu a wabjeſche teho dla młodych a ſtarych we wulkej mnohoſcźi na nohi. Dźěłaſche dźěn wodnjo a w nozy a mózny wrjeſkot budżeſche ludźi ſe ſpanja. Wob dźeń wobdźěła 20—30 kórzow pſchi 25 cm hłubokoſcźi. Kórz ſtaji ßo na 12—14 hriwnow. Tu je na 125 kórzow ſworak. Hdyż ßo pſches njón drje nicżo njeſalutuje, dha je tola ſ khwatkom hotowy a ſemju hłubſcho pſchecźißnje hacź to ſ konjemi dokonjeſch. Pſchi njedoſtatku ſapſchahow je tajki płuh wulka pomoz za wobßedźerjow leżomnoſcżow.

S **Kamjenza.** Komunalny ſwjaſk ſ zyła żadyn ßad k pſchedźěłanju na marmeladu wjazy njepſchijimuje, dokelż je zokor k ßłódczenju marmelady wſchón pſchetrjebał.

S **Biſkopiz.** Pola Rammowa ßu w jenym lěßu żandarmojo a pola ſtražowazy wojazy dweju ruſkeju wójnſkeju jateju, kotrejż běſchtaj ſ Kinsbórka cżekłoj, ſajeli. Jataj pod kerkami ſpaſchtaj. Jeju ßu do Biſkopſkeho lěhwa jatych dowjeſli.

S **Schcżeńzy.** Wojerowſke hamtſke ßudniſtwo woſjewja, ſo budżetej ßo 24. novembra 1917 dopołdnja w 10 hodźinach Wyßokowſke a Schcżeńcżańſke rycżeŕkubło na dyrbjenſke waſchnje na pſcheßadżowanje pſchedawacź. Wobej kuble w tu khwilu leutnantej reſerwy Khorli Libje we Wyßokej ßluſchatej.

S **Kulowa.** Se Scholcżikez młyna ßu paduſchi, mjes tym ſo młynkowi ludżo wotawu dźěłachu, dwě pokrucże khlěba, 2 połcżej, kuſk butry a ßad kradnyli. — W Lubhoſcżu ßu żiwnoſcżerjej Sachonej 3 huży ſ khlěwa wſali.

S **Wojerez.** Sa brunizowe jamy a briketowe fabriki akzijoweho towaŕſtwa „Eintracht" je wurjadna generalna ſhromadźiſna wobſamkła, akzijowy kapital wot 4 na 10 milijonow hriwnow powyſchicź. Temule towaŕſtwu mjes druhim briketowa fabrika Werminghoff pola Laſa ßluſcha.

Se **Shorjelza.** Tudomny wucżeŕ a knihowy reviſor Schablowſki je ßo njedźelu w nozy na dwórnischczu w Lubanju ſajeł. Sſo wrócżejo ſ pucżowanja wón tam pſches kolije k cżahej dźěſche, ſ kotrymiż chżysche dale jěcź. Jena lokomotiwa jeho pſchekhwata a jeho ſajědże. Njeſbożownym ßo wukrawi, prjedy hacź ßo jemu lěkaŕſka pomoz doſta.

Se **Shorjelza.** S konja padnywſchi je wutoru dopołdnja ßydomnacżełětny pohonc Genth ßmjertnje do njeſboża pſchiſchoł. Genth na knjeżim dworje w Markarsdorfje ßłużeſche a bě ſ konjom do Shorjelza wotjěchał, ſo by tam ſa knjeżſtwo wſchelake wěży wobſtaraŕ. Na Lipſcżańſkej dróſy ßo kóń ſpłoſchi, jěſdny ßo ſ njeho

cźišny a žo kruch po drósy žobu wlecžeše. Cźežkosranjeneho do hojerńje donješechu, hdyž bórsy wumrje.

S **Kóslow** pola Niskeje. We wschěch stronach, na wšach a městach, nětkole ludźo na běženzu khorja. Ssobu najcźežo drje Kosły pod njej cźerpja. W tejle małej wšy je 13 wožobow na běženzu wumrjeło. Skoro žana žwójba njeje žo s tejle khoroscźu pschepuschcźiła. W nětkotrych městach, kaž na pschiklad w Lipsku, je žebi běženza telko woporow žadała, so je wyschnosć sa nusne měła poručźicź, so dyrbi žo kóžde skhorjenje na běženzu poliziji wosjewicź.

S **Draždžan**. Wustawny wubjerk druheje sakskeje komory je jenohłósnje wobsamknył, wustawu w tym nastupanju pscheměnicź, so sastojnizy, kotsiž žo do žejma wuswola, dowolnosć pschedstajeneje wyschnosće k pschijeću mandata njepotrjebaju. Jara dalokožahaze sozialdemokratiske namjety, kotrež žebi parlamentarisky system sa ministerstwo žadachu, žo s dźěła wróćzo wsachu, s dźěła nimaju žanych wuhladow, so bychu jim druhe strony pschihłosowałe.

Nationalliberalna frakzija sakskeje druheje komory je namjet sapodała, kotryž knježerstwo napomina, hnydom sakonjowy nacźisk pschedpołożicź, s kotrymž žo pensionski sakoń w tym nastupanju pscheměni, so žo lěta nětcźischeje wójny sakskim statnym sastojnikam pschi wobliczenju sakońskeje pensije dwójzy wobliczeja.

Wuńudzenja.

Khostanska komora. Dwazecźilětny wukhowanz Dürr s Nürnberga, kotryž bě w Budyskim jastwje 1 lěto 5 měžazow wotžedžał, bě lětža 5. meje s dźěła w Budyskej industrijowej dźěłarni cźeknył. Hischcźe w taj žamej nozy wón s jenym wocźinjenym woknom do automatoweho restawranta „Němskeho karana" w Budyschinje na kotołkej haży saléšy, registrěrowansku kažu a nětkotre automatowe kaschcźiki rospacźi a s nich sa nětkdže 200 hriwnow dźežacź pjenjezkarjow kradny. Dale bě wón jedyn swjerschnik a kłobuk wobkhodoweho wjednika Hofmaiera žobu wsak. 6. meje žebi pola korbarja Heisy w Budyschinje stwu wotnaja, tola ju hnydom saže wopuschcźi, jedyn žaket a jedyn laz žobuwsawschi. S Budyschina wón do Nürnberga a potom do Altony wotjědže. Tam jeho pschi nowym paduschstwje sažkapichu a jeho k 9 měžazam jastwa sažudźichu. S Altony jeho do Budyschina pschewjesechu. Tu wón dla cźežkeho a lohkeho paduschstwa 2½ lěta jastwa dosta.

✕ Dźěłacźeŕ St. Skadolnik bě w Lutobcźu na knježim dworje hdyž dźěłasche, loni nasymu dwě kokuschi a poł zentnarja khlěboweho žita kradnył. Lawniski žud bě jeho k jastwu na 2 měžazaj 1 tydźeń sažudźił. Jeho powołanje pschecźiwo wužudej powołanska komora sacźišny.

✕ Tsinacźelětnaj schulskaj hólzaj Albert Pawoł Herzog s Wjelecźina a Gustav Willy Richter s Korsymja běschtaj žo s pinzynum woknom do Hempelez klamarnje w Korsymju dobyłoj a 20 tysow wolijowych sardinow, nětkotre tuły mloka a pokrutu khlěba kradłoj. Wonaj mataj teho dla kóždy měžaz jastwa wotžedžecź.

+ Straschnu paduschnizu, 71lětnu Augustu Henriettu Hellwigowu s Hory w Schlesyskej, 14. julija na žobotnych wikach jedyn kriminalny polizist sažkapi, hdyž wona na žitnych wikach se žwojej prawej ruku do tosche fabrikarki Mikelez s Pžowjow pschimny. Kaž žo wupokasa, bě Hellwigowa krótko prjedy teho na mjažowym torhoschcźu jenej žonje w cźischcźenźy psched jenym wosom, s kotrehož žo kulrabi a morchej schedawasche, pjenjezny móschniczku s nětkdže 15 hriwnami kradnyła. Na polizajstwje žo Hellwigowa Ernestina Herwigowa rodź. Hasez s Pomorz mjenowasche a žo s tutym wopacźnym mjenom do registra Budyskeho jastwa sapisacź da. Ju běchu hakle 19. haprleje 1917 s jastwa puschcźili. Najskerje je jej hischcźe jena druha wožoba pschi kradnjenju pomhała, kotrejž žu žo kradnjene pjenjezne móschniczki hnydom pschepodałe, pschetož pola Hellwigoweje žanych pjenjezných móschniczkow njenamakachu, ale jenož nješto psches 7 hriwnow pjenjes. Wot teho cźaža, so žu ju sajeli, je kradnjenje s dybsakow na wikach popuschcźiło. Hellwigowu k khostarni na 1 lěto 8 měžazow, k arrestej na 3 njedźele a k shubjenju cźežnych prawow na 5 lět sažudźichu.

+ Schěžnacźelětny ratarski dźěłacźeŕ Max Moritz Lehmann, w Draždžanach narodźeny, a schtyrnacźelětny wojnarski wucźobnik Willy Ruppert Pankraz, w Sohlandže narodźeny, běschtaj 2. augusta se Židowskeje wokrježneje dźěłacźerńje cźekkoj. Wonaj po wšach po proschenju khodźo sskanosć k kradnjenju hladaschtaj. Lehmann w Janezach bliżsche dny pola žiwnosćerja Scholtty, pola kotrehož bě něhdy žłužił, w domskim muchaze wokno rosrěsny a do twarjenja salésy. Wón jenož tysu mjaža a poł pokruty khlěba namaka, kotrejž žobu wsa. Nasajtra wón s nowa do Janez pschińdže a w Scholcźiz domskim jene durje wužadźiwschi žo do domskeho dobu. Tón krócź jemu kruch mjaža, pokruta khlěba, jena jaka a 35 pjenjezkow do ruki padnychu. W Blohaschezach Lehmann a Pankraz po proschenju khodźo do jeneho doma sastupischtaj, w kotrymž běschtej jenož dwě dźěsczi doma. Tej chzyschtej jimaj kruch khlěba wotkracź, tola Pankraz dźěsczomaj khlěb a nóž wutorže a měješe žo s nimaj s procha. 22. augusta Pankraz k žwojej macźeri do Semiz pschińdže. Mjes tym so bě macź na dźěło woteschła, wón jedyn khamor s błózkom rospacźi a s njeho 200 hriwnow wsa. W jenym druhim khamorje hischcźe 8 hriwnow namaka. Nětkotre dny posdźischo Lehmann a Pankraz do Małeje Borschcźe pkchińdźeschtaj. Tam Pankraz s wocźinjenym woknom do domskeho žiwnosćerja Mücki salése. Wón 3 punty khlěba, 2—3 punty polcža, 2 puntaj žuscheneho mjaža, zigary a 1 hriwnu pjenjes nakradny. S Lehmannom, kotryž pschede wšu na njeho cźakasche, žo wón do kradnjenych wězow dźěli. Lehmann 2½ měžaza jastwa a 2 njedźeli arresta, Pankraz 4½ měžaza jastwa a 2 njedźeli arresta dosta.

Přilopk.

* **(Wotkryte skónzowanje dźěsczo.)** We Bernsdorfje pola Bjarnacźiz bě 28 lětna žłužobna dźowka Klara Kurtzez, pola kublerja Oswalda Zachmanna žłužaza, schtwórtk w nozy s kradžu dźěczo porodźila. Wona dźěczo sadaji a jo sady Zachmannez kubła sahrjeba, hdyž jo pschipadnje wužlědźichu. Kurtzez žo pšched sawołanym žandarmom mordarstwa wusma a praji, so je dźěsczowy nan jedyn wójnski jaty w Bernsdorfje.

* **(Sajědojcźenje s hribami.)** Hriby jědschi, kotrež běchu žami pytali, žu w Niedersedlizach mandźelska a dwě dźěsczi Irmlerez žwójby a wěsły Luki, kotryž pola nich bydlesche, wumrjeli, mjes tym so žo s mandźelskim Irmlerom, kotryž bě teho runja cźežko skhorił, polěpschuje.

* **Hrajkanje s wótrej patronu** je sa jeneho tsinacźelětneho hólza w Rychbachu ste sźěhwki mělo. Hólz chzysche s jehu jenu patronu wocźinicź. Na dobo pólver rosbuchny a wobžaronnemu hólzej žo lěwa ruka zyle rostorha, tak so budże žo wotewsacź dyrbjecź. Tež s praweje ruki hólz dwaj porstaj shubi, dale žo jemu delni žiwot srani. Jeho žu dyrbjeli do měschcźanskeje hojerńje dowjesćź. Jedyn w bliskosćźi stejazy hólz s lohkim sranjenjom na rukomaj a we wobliczu woteńdže.

* **(Cźežke njesboże na želesniźy.)** Na dwórnischcźu w Pólskim Neukirchu w Schlesyskej je žo cźežke želesniske njesboże stało. Do jeneho pschijědźazeho ludźazeho cźaha jedyn s boka pschijědźazy ranžěrowanski cźah sawadźi a jón pschetorhny. Pschi tym žo někotre wosy do zyła rosrasychu. 63 wožobow je žo sranikło. Cźežkosranjenych je žo 31, lohksranjenych 27 naliczikło. Schtó je njesboże sawinował, njeje žo hischcźe wujaznikło.

* **(Njesboże psches jeneho pža.)** W Neustadtu w Koburgskej pjecźlětny Czapjenskez žynk do žužodoweho dwora po žwoju macź dźěsche. Tu jedyn pož dźěczo nadpadże a jemu lěwo lizo wotknužny. Dźěsczowa macź, kotraž podawk widźesche, žo žmjercź wustróži a wot teho cźaža khora leži. Nan je we wójnje.

* **(Mordarstwo a žamomordarstwo.)** W Akenje pola Chotena dźěłacźeŕ Titsch žwojeju dźěsczi, 5 lět a 7 měžazow starej, sadaji a potom žam žebje satséli. Titsch bě žwoju žonu s doma wuhnał a bě se žonu jeneho wojaka w dźiwim mandźelstwje žiwy. Posledni cźaž tež ta jeho wopuschcźi, schtož drje jeho k njeskutkej dowjedže. Wón bě jako nahły cźłowjek znaty. Hdyž wón pola wojakow žłužesche, jeho jeneho cźežkeho paduschstwa dla k khostarni na wjazy lět sažudźichu a jeho s wójska wustorcźichu.

* **(Kóždy hužezu dostanje.)** Rada města Roßlau bě wobsamkła, sa kóždeho hospodarja hužezu w Pólskej kupicź dacź. Hužy žu daloki pucź do Němskeje derje wobstake, a hužaza wobrada je sa wobydlerjow doschła. Punt žiweje wahi je žo s 3 hriwnami wobliczik. Sa krótki cźaž žo wschě hužy pokupichu.

* **(Ssamomordarstwo twarza podmórskeho cźołma „Němska.")** Hollandsch Nieuws Bureau" s Baltimora w poknóznej Amerizy powě: Twarz němskeho pschekupskeho podmórskeho cźołma „Němska", Bohumił Prutt, kotrehož žu w Amerizy jako njepschecźelskeho wukrajana sajeli, je žebi w statnym jastwje žiwjenje wsak.

Dźĕlaczerjowa žona.

Na ławzy w měšchczańskich wukhodnischczach wohrjewasche žo na žłónzu sróstny, hischcże młody mužski; jeho wschědna drasta a hrubej ruzy na to pokasowaschtej, so je to dźĕłaczeŕ. Wobej wocži měješche se schlewjerjoczeńkim bĕłym płatom sawjasanej; pod nim woteŝtawasche wota. Pódla njeho na ławzy leżeschе wobroczeny kłobuk.

Nĕkotši ludźo nimo seńdźechu, kóždy žo sa wboheho cžłowjeka sajimowasche, ale nichtó pschi nim njesasta.

Napoźledku dźĕsche też stary knjes po tym puczu; tón žo s wobczežnosczu na žylny kij sepjerasche. Runjež bĕ czopły mejski dźeń, měješche stary knjes tola schkórnje že žuknjanym swjerchom. To bĕ wěsczе jedyn s tych, kiž bĕchu w symje drjenjowe abo wiczowe bolosczе wustacz měli.

Stary knjes žo dohlada na dźĕłaczerja se sawjasanymaj wocžomaj a na kłobuk, kiž se swjerchom dele wobroczeny pódla njeho leżeschе, a wón posasta, wuczeże móschniczku, wuwsa s njeje tši drobne pjenjesy a na to k ławzy pschistupiwschi je do kłobuka cžišny.

To sažłyschawschi žo dźĕłaczeŕ saczerwjeni.

„Ja wschak tola po proschenju njekhodźu!“ dźĕłaczeŕ dorasnje rjekny.

Stary knjes hladasche kaž we wuskosczach na njeho, a hnydom žo samołwjeschе:

„Wodajcze, njejžym to wjedźak.“

„Sa sło wam, knježe, to njewosmu“, dźĕłaczeŕ rjekny, srudnje žo poßměwajo. „Moja wschědna drasta a wožebje wobalka na wocžomaj pola ludźi žobuželnosc̆ sbudźujetej. Ale ja, hacžrunje žym jeno samkaŕ a nětkole dźĕłacz njemóžu, tola — Bohu dźakowano — po proschenju khodźicz njetrjebam! Wsmicze žej, knježe, sažo žwoje pjenjesy!“

Stary knjes do kłobuka žahny a s njeho pjenjesy wuwsa. Potom nĕkotre krocžele dale dónźe, hnydom pak žo sažo pomału k ławzy wrócži.

„To pschezo hischcże tak nochže hicz̆, kaž bych žebi to pschał!“ wón posdychnywschi rjekny. „W symje mějach nosy sacžekłej. To bĕ pruhowanje! — dyrbju trochu wotpocžnycz̆.“

Wón žo pódla dźĕłaczerja žydny a nacžeže nosy do prĕdka, so by jemu žłóuzo na njej prawje móznje žwĕczĭło.

Khwilu wobaj na ławzy mjelczeschtaj. Na poźledku sarĕcža dźĕłaczeŕ:

„Proschu waž, knježe, kak na cžažu je?“

Stary knjes wucżeże cžažnik a rjekny:

„Na poł dwanacžich.“

„Mějcze dźak!“ dźĕłaczeŕ žo jemu podźakowa. „Duž tu hischcże poł hodźiny poźedźu.“

„A kak potom wotžal woteńdźecze?“ chžysche stary knjes rad shonicz̆. „Se sawjasanymaj wocžomaj drje njebudźecze móz daloko hicz̆.“

„Moja žona po mnje pschińdźe“, dźĕłaczeŕ wotmolwi. „Wona je mje w dźežacžich žem dowjedła; hdyž wobjed dowari, powjedźe mje domoj.“

„Macze dha hubjenej wocži?“

„Schkleńczane tschĕški žu žo mi do njeju dobyłe — hižo tšecži tydźeń khodźu do hojeŕnje na lĕkowanje.“

„A porjedźi žo?“

„Nĕtkole je to hižo k h ĕ t r o lĕpje, kaž knjes pomozny lĕkaŕ praji. Ale to bĕ prjedy jara slĕ, knježe, hrožeschе mi dospołne wožlepjenje.“

„Bóh luby Knjes waž psched tym swarnuj!“ stary knjes sawoła.

„Ssleposc̆ je žurowa wĕž!“ knjes dale rĕcžeschе. „Nó, jenož so scże tutemu strachej wucżeknył!“

„Wjele stysknosczow žym pscheczerpjeł, prjedy hacž žym wĕstosc̆ dostał, so njewožlepnu. Hižo jeno pomyšlenje na tajki wožud bĕsche hrósbnische hacž bolosczе — a te njebĕchu woprawdźe małe.“

„To wam rad wĕrju“, stary knjes s hłowu pschikiwowasche. „Wocži stej nimo měru cžuczĭwej. A kak je žo wam tuto njesbože stało?“

Dźĕłaczeŕ hnydom njewotmolwi. Widźecz̆ bĕ, so bĕ praschenje stareho knjesa jemu njelube.

Stary knjes tuto wotlakowanje derje pytny.

„Wobczežny wam njebudu!“ wón horliwje rjekny. „Jeli so waž moje praschenje bolosczĭwje jima, dha proschu, wodajcze mi moju wczĭpnosc̆!“

„Wupowjedam wam to, knježe!“ dźĕłaczeŕ žo nĕtkole rossžudźi. „Najprjedy pak mi praschenje dowolcze: scże wy woženjeny?“

„Dżeżacz̆ lĕt žym hižo wudowz!“ stary knjes posdychujo wotmolwi.

„A — njemějcze mi to sa sło — scże-li we žwojim mandźelstwje mjersanja mĕli?“

„Pola naž bĕ skoro pschezo jažne njebjo“, knjes wotmolwi, „tola tu a tam je žo mróczatka pokasała. Na sboże žmój žo kóždy ras bórsy sažo sjednałoj.“

„W mojej domjaznosczi bĕsche to na wobžarowanje hórje!“ powjedasche dźĕłaczeŕ. „A, so bych wĕrnosc̆ rĕczał, pschezo jeno ja žym tute pschekory sawinował! Mějach njesbožowne waschnje; kóžda maliczkosc̆ mje hnydom rosmjersasche a potom moja nahłosc̆ mjesow njesnajesche.“

„To je woprawdźe njesboże, je-li cžłowjek pschejara njedótkliwy a njewĕ-li žo směrowacz̆“, knjes wobkrucżesche a khutnje s hłowu kiwasche. „Mějach snateho, hižo dawno je w rowje, tón by žo hnydom rosnjemdrił, kschicżał, s rukomaj machał a druhdy też s pjasczu wo blido bił.“

„Ja žym hischcże hórschi był!“ dźĕłaczeŕ žebje wobskoržowasche. „Kelko wĕzow žym hižo rostorhał, rosbił, spalił abo sacžišnył, hdyž žu mje słoby popadnyłe! A niz jeno to, we žwojej hrubosczi žym junu też žwoju žonu chžył franicz̆! Ale sa to buch krucże pokhostany, wo tym tale wobalka na mojimaj wocžomaj žwĕdczi.“

Stary knjes na dźĕłaczerja srudnje pohlada. Dokelž bĕ žam rady pschezo mĕrniwy, hidżesche njembre wustupy w domjaznosczach; wožebje pschecżiwjachu žo jemu mužojo, kiž žwoju žonu cžwilowachu, s ruku sa njej žahachu. Tola tak daloko njeńdźesche, so by zyle sazpĕwał cžłowjeka, kiž nĕtkole s wĕrnej želnosczu žebje wobskoržuje psched zusym.

„Mam schwarnu žonu“, dźĕłaczeŕ pokracžowasche a hłóž jemu sadyrkotasche, „tak schwarnu, so jeje ani hódny njejžym. Wona bĕ mi pschezo žwĕrna, poddata, scżerpna towarschniza, w mojej domjaznosczi bĕ stajnje pschikkadny porjad; žona je hospodarska, zunja, se wschĕm spokojna, a tola je wotemnje telko spytała! Moje njesbožowne waschnje je jej žiwjenje hižo husto tak hórke scżiniło, telko słych khwilow jej naczliniło. Cżasto dožahasche hischcże žnadnische žłowczko, kotreż nichtó sa skschiwdźenje mĕł njeby, też poźmĕwk abo snapschecżiwjenje, a hnydom bĕ woheń na tšesche. Nĕtkole wusnawam, so žym žo skoro kóždy ras bjes winy rosnjemdrił, so žym žam skoro kóždy ras wohidne wustupy sawinył; pschi nich žym sakhadźał, kschicżał, hrosył, nadobu, žudobje a wscho druhe, schtož mi do rukow pschińdźe, rosbiwał — a moja žona by mjelczała a cžakało, doniž žo njebych wusakhadźał. Se spocżatka wona płakasche; hdyž pak bĕ spósnała, so mje jeje žylny hischcże bóle rosnjemdrjeja, je smužicze potkóczowasche. Jejne žebjepschewinjowanje mojej kedźbnosczi njewuńdźe, a to mje hischcże bóle roshorjesche. Ja bĕch sty, knježe, moja wboha žona mi dźaka dołžna njeje.“

„Nĕtkole drje scże žo sawĕscże pscheměnił?“ wopraschа žo knjes. „S waschich žłowow s najmjeńscha žo pokasuje, so žo žwojeje prjedawscheje nahłosczе žwĕrnje kajecze.“

„Kaju žo, ale to mje krjuduje, so njejžym hižo prjedy do žoł. Ale straschne ranjenje, kotreż budżesche mi skoro widżenej wsało, mi wocži wotewri.“

Dźĕłaczeŕ žo wotmjelcża. Stary knjes sczerpnje na dalsche powjedanje cžakasche.

„To budże nĕtko s mała tši njedźele“, sarĕcža sažo dźĕłaczeŕ. „S fabriki domoj k wobjedu pschińdżech. Polowka hižo na blidże stejesche a s njeje žo kurjesche. To mje hnydom rosmjersa. Wottorżech žo na žonu:

„Dawno tola wĕsch, so horzeje polowki rady njejĕm!“

Wona mózesche mi wotmolwicz̆, so polowka bórsy wustudnje, so s jĕdżenjom njetrjebam khwatacz̆, dokelž je fabrika wot naž blisko. Ta dobromyšlna žona pak žo mi hischcże samołwjeschе, so njebĕ mohła wobjeda prjedy waricz̆, dokelž bĕ žo s khachlow kuriło. Hnydom wupraznych:

„Cżeho dla to njejžy wuheń wupalika? Na to bĕ dopołdnja dosc̆ khwile!“

Runje tak mĕrnje wona wotmolwi:

„Ja tola njemóžach wjedżecz̆, so budże žo khachlowa maschina kuricz̆! Kur žo s khachli hakle wuwali, hdyž bĕch woheń sadżĕłała.

A potom ßym dyrbjała cžakacź, doniž njeje w nĕsczi haßko, so bych mohła ßej dale pomhacź."

Ssydźech ßo sa blido a se łžizu poliwku mĕschach. A tu bĕ saßo nĕschto na prĕki.

„Ty ßy dźenßa do poliwki selenu pĕtrschĕlku cžiniła! Kak husto ßym cži powjedał, so teje trawy njejĕm!"

A wona saßo mĕrnje rjekny:

„Ty dźĕ ßy wczera prajił, so je cži w fabrizy poliwka s pĕtrschĕlku jara derje ßkodźeła, kotruž ßu cži s hoscźenza pschinjeßli!"

Bĕch to woprawdźe prajił a poliwka s tej seleninu bĕ ßkodźeła. Ale njesnjeßech pschecźiwjenja a duž sawołach:

„To njeje wĕrno, niczo njejßym prajił!"

„Dha ßy na to hižo sabył!" žona mi wotmolwi.

Byschcze mi wĕrili, knjeże, so mje tuta mĕrniwa wotmołwa hacž nanajbóle rosnjemdri? Poskoczich, se skobami sasbĕžech łžizu nad hkowu, žona na mnje s porokom pohlada — to pohladnjenje mje roshori — cžißnych łžizu sa njej, njedoßahnych k njej, ale praßny do schkleńzy w durjach. Schkleńza roslecza, a dokelž hnydom sa durjemi platowaza deska stejesche, schkleńczane tschĕski dó jstwy roslecźachu a tež mi do woczow nĕkotre tschĕski slecźachu, tak so w nimaj palazu boloscź sacźuch."

Dźĕłacźeŕ ßo saßo wotmjelcža. Bĕ ßłyschecź, kak wón spĕschnje dycha.

„Potom niczo wjazy njewidźach. Krej mi wocźi sala, cžujach w nimaj straschne kałanje. Žona se žałoscźenjom a s płakanjom ßußodow pschiwoła — dowjedźechu mje k lĕkarjej. Tón mi s woczow kuski schkleńzy wuwsa, da mi wobałku a pschipokasa mje k dalschemu lĕkowanju do khorownje. Khodźu tam hižo tsecźi tydźeń. Knjeże, cžaß žiwjenja ßym hórschich boloscźow njesacźuł — a schto hakle strach, so woßlepju a so hižo njebudu na dźĕło wjazy khmany."

Dźĕłacźeŕ s nowa powjedacź pschesta. Jeho spĕschne dychanje bĕ ßłyschecź.

„Potom niczo wjazy widźał njejßym", wón dale rĕczesche, „ale nĕtkole ßo nahle pscheměnich. Njemĕjo niczo sa dźĕło, mĕjach cžim wjazy khwile wo mnohich wĕzach ßebi pschekładowacź, woßebje tež wo ßwojej žonje a wo ßebi. Mi bĕ žona žel, so bĕch se ßwojej nahłoscźu jej žiwjenje cžežke cžinił; pschijpósnach, so budźesche lĕdma žana wschitko tak scźerpnje snjeßła, kaž wona. Po ßwojim sranjenju hakle ßym jejnu dobru powahu a wutrobu dokładnje sesnał. Wona mje ßwĕdomicže wothladuje, pschihotuje mi wschitko — sawĕscže ßej ßama wottorhuje, so mohła mi nĕschto lĕpsche k jĕdźi dawacź; hewak dźĕ njeby s podpjeru s pokładnizy sa khorych doßahała! Domach ßo se mnu luboscźiwje rosmołwja, powjeda mi, pschedcžituje mi, prózuje ßo, so by mje sabawiła, so by mi wostudu sahnała. Kaž staroscźiwa pĕstońcža mje na pschekhodźenje wodźi — niczo jej sa mnje njeje wobcźeżne, a s jeje erta ani poroka ßłyschał njejßym. S tym wschĕm je mje sahańbiła; hańbowach ßo ßwojeje prjedawscheje nahłoscże, ßlubich jej, so ßo ženje wjazy njeroshnĕwam, a proschach ju, so by mi wodała. A wĕscże, knjeże, schto je mi na to prajiła? Hischcże je mje samołwiła, so dźĕ ßej cžłowjek pschе ßwoje waschnje njemóże! Ja pak jej dopokasam, so dokonjam ßo pschewinycź, pokasam jej, so móże cžłowjek tež nad ßwojej pschinarodźenej nawalnoscźu dobycź, jenož so ma krutu wolu! A tutu krutu wolu ja nĕtko mam!"

„Tuto wotmyßlenje waß cžescźi!" stary knjes hnuty rjekny. „Pscheju wam, so byschcże w mandźelstwje pschezo sbožowny a spokojom byli!"

„Hižo tu ßym!" swucženy hłóß saklincža a k ławzy pschikhwata młoda žona s pschecźelnym wobliczom. „Pój, mužiko, k wobjedu, je hotowy!"

Dźĕłacźeŕ stany, postrowi stareho knjesa — žona jeho nĕžnje pod pažu wsa a kedźbnje s nim woteńdźe. A hdyž ßo k staremu knjesej pschiwobrocźi, so by jemu boženje prajiła, starz hižo stany a ßo hłuboko psched njej pokloni.

S tym snamjenjom wopokasa jednorej žonje a jejnemu nadobnemu smyßlenju ßwoju cžescź.

(— Konz. —)

Zyrkwinske powjesce.

W Michalskej zyrkwi smeje jutje, 16. njedźelu po ßwj. Trojizy, rano we 8 hodźinach farat Răda nĕmsku spowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach. smeje duchowny Tyschet nĕmske a $^1/_2$11 hodźin ßerbske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach wotmeje ßo shromadźisna žónskeho towarstwa w Sserbskim Domje.

Ssrjedu wjecžor w 6 hodźinach wotmeje farat Răda ßerbsku wójnsku modlerisku hodźinu.

Tydźenske sastojnske dźĕła smeje duchowny Tyschet.

Semrjecźi:

W Michalskej woładźe: Hans Kurt, Bjedricha Pawoła Steglicha, schtrychowauskeho mischtra we Wurizach, w tu khwilu we wojeskej ßłužbje, ß., 8 l. 3 m. 23 d. — Jan Knjeźka, rentu dostawak na Židowje, 79 l. 2 d.

W druhich woładach: Johana Augusta swud. Klauschowa rodź. Cžornalez, khĕžerka w Kocźizy, 83 l. — Jan August Wicźas, żelesnisli strožnik na wotpocźinku w Bukezach, 78 l. — Marja Madlena swud. Kunatowa rodź. Mĕtrachez khĕžerka w Koporzach, 46 l. — Khrystiana Marja Urbanowa, wojnarja Urbana w Pschiwocźizach, mandźelska, 55 l. 1 m. 27 d. — Richard Waltaŕ, Aug. Mĕta, žiwnoscźerja we Lupoji, ß., 1 l. 29 d.

Zyrkwinske powjesce s Hodźija.

Jutsje, 16. njedźelu po ßwj. Trojizy, smeje rano $^1/_2$7 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja $^1/_2$8 hodźin smeje farat Kschižan ßerbske a w 9 hodźinach nĕmske žnjowe dźakne prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa posdźische postajenje diakonißy sa Hodźijsku woładu sběra.

Ssrjedu wjecžor we 6 hodźinach wotmeje ßo nĕmska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesce s Budestez.

Jutsje, 16. njedźelu po ßwj. Trojizy smeje rano $^1/_2$8 hodźin duchowny Bójz nĕmsku spowjednu wucźbu, dopołdnja $^1/_2$9 hodźin smeje farat Domaschka nĕmske a w 10 hodźinach ßerbske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach wotmeje kschescźijanske towarstwo mužskeje młodźiny ßwoju shromadźisnu.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach wotmeje ßo shromadźisna towarstwa žónskeje młodźiny.

Zyrkwinske powjesce s Njeßwacźidła.

Jutsje, 16. njedźelu po ßwj. Trojizy budźe rano we 7 hodźinach ßerbska spowjedź, dopołdnja we 9 hodźinach ßerbske a $^1/_2$10 hodźin nĕmske kemschenje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa kužiski zyrkwinski stutk luboscze sběra.

Njedźelu wotmeje ßo popołdnju w 3 hodźinach nĕmski a w 4 hodźinach ßerbske kemschenje w kapałzy w Sarĕcźu.

Psched kapałzynymi durjemi ßo kollekta sa kužiske zyrkwinske stutkowanje luboscze sběra.

Zyrkwinske powjesce s Rakez.

Jutsje, 16. njedźelu po ßwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach ßerbska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ßerbske a $^1/_2$11 hodźin nĕmske kemschenje.

Póndźelu wjecžor we 8 hodźinach wotmeje žónske towarstwo ßwoje posedźenje.

Drobnowikowanske płacźizny w Budyschinje.

Howjase mjaßo	1 kg	3,00—3,80	hr.
Cželaze mjaßo	„	—3,20	„
Skopjaze (wowcże) mjaßo	„	—5,—	„
Swinjaze mjaßo	„	—2,80	„
Pschenicżna muka, wójnska druzina	„	—0,50	„
Rżana muka	„	—0,37	„
Khlĕb	„	—0,38	„
Bĕrny k jĕdźi	„	—0,26	„
Ssuscheny polcz	„	—3,30	„
Dobre mloko	1 liter	—0,26	„
Cžerstwe jeja	15 schtuk	3,90—4,50	„
Butra k jĕdźi	1 kg	4,80—5,10	„
Zokor, mlĕty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Kamjentne wuhlo	100 kg	—,—	„
Briketty s bruneho wuhla	100 schtuk	—1,75	„

Kruschwy, jabluka

a tež **praßowanski ßad** pschi składnoscźi po najwyschschich płacźisnach kupuje

Jurij Handrik w Dobroschezach pola Njeßwacźidła.

Ratarſzy ſchulerjo

ſaßo jara dobru penſiju dostanu na Sedanſkej drósy 9 po 3 ſkhodach.

Jedyn ratarſki ſchuleŕ

dobru penſiju dostanje pola wyſchſcheho ßkodnika Jurja Měta w Budyſchinje na Pſchiſchecžanſkej drósy 2.

Ratarſzy ſchulerjo

dobru a tunju penſiju dostanu na ßukelnſkej drósy 38 po 2 ſkhodomaj pola Lehmanna.

Schmidt & Gottſchalk

pjenježna banka

w Budyſchinje, na theaterſkej haßy 8, pſchi zitnych wikach.

wuplaćomne kupony ſ hotowymi pjenjesami ſamènja, na hódnoſtne papjery pjenjesy wupožčuje, dobre tworowe ſmènki (wechſle) diſkontuje, wójnſku požčonku a druhe hódnoſtne papjery wobſtaruje, pjenježne kaſcheziki w worzlowym khamorje ſe ßamßuym wotnajerjowym ſamkanjom pſchenaja.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaćiſnach w kóždym cžaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědłach a na Humboldſtej drósy 782 B

— Telefon 403. —

Kedźbu! Kedźbu

Nowa dźělba

ventilowcho gumija

je doſchła. Hiſcheże měrowa twora.

Dale mózu hiſchże dźělbu holanſkeho **gumijoweje rosmody** pſchedacź.

Max Sträubichen

zentrala jěſdnych kolow,

w Budyſchinje na ſwonkownej lawſkej haßy 14.

Wſchě druźiny ßyrych harowanych a njeharowanych

kožow

ſebrane a njeſebrane, kupuje

Otto Hausotter

na garbarſkej haßy 32.

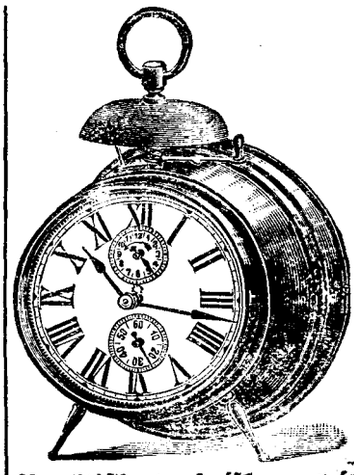
Nowe knihi wuſchłe:

Evangelſka wěra mjes Sslowjanami.

Napißał **G. Schwjela,** farař w Deſchnje.

Płaćiſna **0,80** mk. Spißarjowy naklad.

Dostacź w Ssmolerjez knihiczíſchczeŕni.

Sahe ßo ſtawa,

hdyž ma cžłowjek **dobry budźak.**

Tajke porucža we wulkim wubjerku

F. Marſchnerowy

naßlèdnik

M. Ewald, cžaßnikarſti miſchtr **w Budyſchinje** na bohatej haßy 9.

Najſtarſche cžaßnikarſtwo :: :: w Budyſchinje. :: ::

Porjedźenja płaćiſny hódny a dobre.

Praktiſke wojerſke a pólne cžaßniki (w nozy ßwěcźaze).

Jako khmane

naczinjenje pſcheńzy

uſpulum porucžam.

Haptykař E. O. Hennig

Viktoria-drogerija

na ßukelnſkej haßy 7.

Libſchowa piſßarńja

na Móltkowej drósy 16 po 3 ſkhodach

próſtwowne piſßma, kupje, teſtamenty atd. wudźěluje.

35=lětne naſhonjenje. — Rěcźi ßerbſki.

Sſłużobnu holzu pytam k 1. ſeptembrej. Porucžam 17 holzow na knježe dwory.

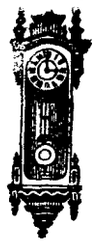
Pſchiſtajerka **Holtſchowa** w Budyſchinje na ßukelnſkej haßy 13. Telefon 818.

Kowarſkeho pomoznika

a wucžobnika pyta

Heinrich Noack

na Hoſchiz haßy 31 II.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cžaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5.

Jencž pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaćiſnami wupoložene, wobhladacź.**

«Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maj so we wudawarni »S. N.« (na law. ich hrjebjach čo. 4, wot ...ać, płaći so wot maich rynčka 15 pj. a s štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimuj.

— Telefon 687. —

Čisło 39. **Sobotu 29. septembra 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojownischežo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

28. septembra. **Na bitwischežu w Flandernskej je žo pschipołdnju artillerijske wojowanje poždylniło. Wječor krajina k ranju wot Yperna pod bubnowazej tšeleńzu leżesche. Tam Jendźelčenjo k žylnym podźělnym nadběham k dołhemu ranju wot Frezenberga a na drózy do Menina kročachu. Na woběmaj nadběhanskimaj bitwischežomaj žo woni s tšeleńzu a s wojowanjom j blisko wróčo čišnych. Pschi Ypernsko-Paeschendaleskim puču njepschečel hischče w někotrych likach naschoje fronczineje linije žedži.**

Pschi wuspěschnym wojowanskim lětanju je poždlednje dny wyschschi leutnant Berthold 25., leutnant Wüsthoff 22. a leutnant s Bülow 21. pschečiwnika wottšélił. Wyschschemu leutnantej Waldhausenej žo wječera poradži, jene lětadło a dwaj pschiwjasanaj ballonaj k semi porasyć.

Rańsche wojownischežo.

Jenož w někotrych stronach mjes Baltiskim a Čornym morjom žo artillerijska tšeleńza psches swuczenn měru poždylni.

Mazedonska fronta.

Wobhonjerske pschetšélowanje w Skumbinym a Struminym dole. Ssylnischa tšeleńza w Monastirskej dolinje a k krótkemn ranju wot Doiranskeho jězora.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Němzy Jakobstadt dobyli.

Němska wójskowa rosprawa wot 22. septembra powě: Na wječornym brjohu rěki Dwiny žo diwisijam, pod roskasowarstwom generalneho leutnanta brabje se Schmettowa wojowazym, po derje pschihotowanym a móznje pschewjedźenym nadběhu woradźi, ruske stejischcza k dołhemu ranju wot Jakobstadta pschekamacź. Wubjerne skutkowanje artillerije a minymjetakow wucź infanterij wuruna, kotruž lětarjo pod wjednistwom pruskeho prynza Bjedricha Siegismunda jara derje podpjerachu. S móznym storkom žo njepschečel k rězy stkóči. Pod čišchcźom naschich wojakow wón 40 kilometrow schěroki a 10 kilometrow hłuboki pschedmóst na wječornym Dwininym brjohu swischći a ruczje na rańschi brjoh zofasche. Jakobstadt je w naschej ruzy! Hacź dotal je žo wjazy dyžli 4000 Rušow sajako a žo psches 50 kanonow jako dobytk pschipowjedźiko. B.

Lódže s 808,000 tunami frachtoweho městna w anguscze žo potepike.

S Barlina žo 22 septembra powě. so žu podmórske čołmy žrjedźnych mozow w anansczе pschekupske łódže, 808,000 tunow wopschijeczа, potepike. Wot spočatka njewobmjesowaneho wojowanja podmórskich čołmow žu žo pschekupske łódže, 6,303,000 tunow wopschijaze, sniczike. B.

Nowy nadpad němskich powětrowych łódźow na Jendźelsku.

S Barlina žo 25. septembra powě: W nozy wot 24. k 25. septembrej je žylna eskadra namórskich powětrowych łódźow s widomnym dobrym wuspěchom wobtwjerdźene městna a wojerske a industrijowe twary nad Humberom a w stronje mjes Scarboroughom a Bostonom nadpadowała. Wjele wohnjow a saržypnjene twarjenja žu žo wobkedźbowake. Wschě powětrowe łódže žu žo, hacź runje žo njepschečel s krajnymi a namórskimi mozami wobarasche, bjes wobschkodźenja a schkodowanja wróčike. B.

Wojowanje w Flandernskej.

Jendźelska wójskowa rosprawa wo tsečej bitwje 20. septembra w Flandernskej powě: Nasch nadběh dźenža rano k ranju wot Yperna na fronczе něhdže 8 mil mjes Ypernsko-Comineskim kanalom a Ypernsko-Stadenskej želesnizu je naschim wojakam wulki wuspěch pschinjeł. Stejischcza wulkeje wojerskeje ważnosczе žo dobuchu. Regimenty, kotrež běchu sa nadběh postajene, žo njedźiwajzy stajneho deschcza bjes sadźěwka shromadźichu. Nasche prěnje wotthknjene kónzy žo w sažnych rańschich hodźinach hromadźe s někotrymi wobtwjerdźenymi městnami a dworami wsachu, wo kotrež bě žo pschi prjedawschich nadběhach žylnje wojowako. Northlandski regiment Invernesku huscźinu wsa, awstralszy wojazy Glencorsaski lěž a Nonne-Beschen dobuchu. Schottiske regimenty hromadźe s połodnjoafriskimi brigadami Potsdam, Vampir a Borryski dwór wsachu. Wječornolancaschireszy wojazy Iberiansku farmu a wobtwjerdźene město, s mjenom Gallipoli snate, dobuchu. Naschi wojazy potom k nadběhej pschenźdźechu. Posledni wotthknjeny kónz na naschim prawym kschidle jendźelszy krajni wojazy w žylnym wojowanju w lěžach dobuchu. Northlandske a awstralske bataillony žo do němskich stejischczow hacź jemu milu hłuboko dobuchu a wschě wotthknjene kónzy hromadźe s Hamletom of Valdhock a s wječornym dźělom Polygonskeho lěža wsachu. Bóle k połnozy Zevenhoch wsachu. Londonszy a horakszy wojazy druhu liniju dworow hromadźe s Roskim dworom, Quebekskim dworom a Wurstskim dworom na liniji žwojich poslednich wotthknjenych kónzow dobuchu. Rano žo wutwjedri. Naschi lětarjo mózachu žo živischo pschi bitwje wobdźělicź; woni stejischcza naschich wojakow pschihowjedachu a naschej artilleriji shromadźowanie njepschečelskich wojakow wosjewjachu. Na tajke waschnje žo liczba němskich napschečznych nadběhow slemi, mjes tym so žo druhe s tšeleńzu tšelbow a maschinskich tšelbow slemichu.

23. septembra. Němske nadběhanske wotdźělenja dźenža pschi switanin nadběh k dołhemu ranju wot Langemarcka sczinichu. Wone žo dospołnje wotrasychu a 25 jatych w naschich rukach wostajichu. Na to jendźelske tšelske regimenty nadběh sczinichu a po wótrym wojowanju dalschi kruch němskeho sakitanskeho systema w tutej stronje dobuchu. Nasche schkodowanje je lohke. W bitwiskej froncze pola Ypera žnih hacź dotal 3243 muži sajeli, mjes nimi 30 offizěrow. L.

Dalsche wojowanje w Flandernskej.

Jendźelska rosprawa wot 26. septembra wječor powě: Nasch nadběh je žo dźenža rano na fronczе 5 mil k połodnju wot Towera Hamleta hacź k ranju wot St. Juliena wutwjedr. Nasche operazije běchu zyle wuspěschne. Posdźischo njepschečel wodnjo někotre žylne napschečzne nadběhi połdu naschoje noweje fronty sczini, kotrež k žylnemu wojowanju dowjedźechu; wono žo na někotrych městnach hischče dale wjedźe. K połodnju Ypernsko-Meninskeje drohi žo wuspěschny nadběh wot Towera Hamleta sczini a žo žylne němske pólne wobtwjerdźenie na jeho połodnischich hórkach dobu. schtož bě nasch wotthknjeny kónz. Mózny napschečzny nadběh s Gheluvelda žo wotrasy. Na brawym kschidle naschoho hłownoho nadběha pschi Ypernsko-Meninskej drózy naschi wojazy njemdre pschečiwjenje nadeńdźechu a w tannej stronje žo žylnje wojowasche. Nepschečel wječera napschečzne nadběhi tam čžinjesche. Po čžežkim běhdźenju, kotrež skoro zyły dźeń trajesche, jendźelske a schottiske bataillony njepschečela s jeho stejischczow wuhnachu a žiwój na-

dawk, nasch nadběh ſ boka ſwěſćicź, dopjelnichu. Postupujo naschi wojazy diwě kompagniji Argyllſkeho a Sutherlandſkeho horakſkeho regimenta, kotrejž běſchtej ſ wulkej khrobkoſćzu w nozy w jenym pſchedßmujenym ſtejiſchćzu wutrakej, ſ kotrehož bě jim njepſcheczel wczera rano pucź ſalehnyk. Posdźe, popoldnju, njepſcheczel w tutej ſtronje nowy nadběh ſ wulkej mozu ſćzini; tam ßo hiſchćze ßylnje wojuje. Bóle k połnozy awſtralzy wojazy ſbytk Polygonſkeho lěßa wucziſćzichu a němſku hrjebju k ranju wot tam wſachu, ſchtoż bě wottyknjeny kónz tuteho dnja. Na jich lěwizy ßo jendźelſke, ſchottiſke a waliſke bataillony do njepſcheczelſkich ſakitanſkich twarow ſkoro milu hłuboko dobuchu, Zonnebeke wobßadźichu a liniju ßwojich wottyknjenych kónzow doßahnychu. Popołdnju ßo napſcheczny nadběh, pſcheczźiwo naſchim nowym ſtejiſchćzam k ranju wot Polygonſkeho lěßa ſamérjeny, wotraſy. Na lěwym kſchidle naſcheje nadběhowеje fronty krajni wojazy ſ Northenitlanda a Londona na bokomaj Wieltjeſko-Gravenſtafelſkeje drohi a St. Julienſko-Gravenſtafelſkeje drohi nadběh ſćzinichu. Teź woni ßwój ſaméŕ dozpichu a napſcheczny nadběh wotraſychu. W tejle ſtronje ßo naſcha linija pok mile daloko na krajinje pſchedßuny, kotraž ßo ſ wulkej liczbu wobtwjerdźenych dworow a betonowanych naßypow ſakitowaſche. Sahe popołdnju njepſcheczel druhi napſcheczny nadběh ſe ßylniſchimi mozami ſćzini a jemu ßo poradźi naſchu liniju krótki kruch na wuſkej froncze wróćo ſćziſchćzeć. Naſchi wojazy teho runja hnydom napſcheczny nadběh ſćzinichu a wjetſchi dźěl ſhubjeneje ſtrony ſaño dobuchu. Pſchi tychle operazijach ßmy pſches tyßaz muži ſajeli. Jara wulka liczba padnjenych Němcow je ßo na krajinje, kotruž ßu naſchi wojazy dobyli, namakało. Njepſcheczel je pſchi naſchich nadběhach a pſchi ßlědowazych napſcheczných nadběhach ſaño cźežko ſchkodował. B.

Sſylna artillerija w flandernſkich bitwach.

S Pariſa ßo piſche: Pſchi flandriſkej froncze wjazy dwěli 6000 kanonow tſela. Telko artiſterije njeje hiſchćze w žanej bitwje wojowało.

Pſcheßunwanie wojakow ſady franzowſko-jendźelſkeje fronty.

Schwajzarſke nowiny ſ franzowſkeje mjeſy piſchu, ſo ßo wot nĕkotrych dnjow ſady franzowſko-jendźelſkeje mjeſy wójſko pſcheßunwa. S teho ßo na wulke podawki pſchi frontach ßudźi.

D.

Nowe njemĕry w Italſkej.

Po powjeſćach ſ italſkeje mjeſy je wot niedźele pſchipołdnja wſchón telegrafiſki a żeleſniki wobkhad ſ Mailandom a Turinom ſaſtajeny. Powjeſćze ſ Monzy podtwjerdźeja, ſo ßu njedźelu w Turinje a Mailandźe ſaño revoluzionarne njemĕry na drohach byle. So bychu ßo podtkóćźiłe, ßu ßo ſ Monzy wojazy do Mailanda a Turina pósłkali. Variźiſki „Matin“ ſ Roma powě, ſo je ßo najwjazy połnóznoitalſkich dźĕłaćzeŕſkich ſwjaſkow 18. ſeptembra na ſałožku wóinſkeho ſtawa dla krajpſcheradniſkeje agitazije rospuſchćziło. D.

Wuwos tworow ſ Ameriki a Jendźelſkeje do neutralnych krajow ßo ſaſtaji.

Jendźelſke knjeżeŕſtwo je po napominanju knjeżeŕſtwa ſjednoćźenych ſtatow połnóżneje Ameriki wſchón wuwos tworow do Schwedſkeje, Norwegſkeje, Danſkeje a Hollandſkeje ſaſtajiło. Ssamo te twory ßo njeßmĕdźa wuwjeſć, kotrež ßu hižo na łódźe nakładźene. Se ſakaſnje je jeniczźy wuhło wuwſate. D.

Hiſchćze tſi lĕta wójny.

Schwajzarſke nowiny piſchu, ſo ſwjaſkarjo ſ tym licźa, ſo budźe wójna hiſchćze ſ najmjeńſcha tſi lĕta tracź. Po tym woni też munizijn ſa ßwoje wójſka w muniziſkich fabrikach ſkaſnja.

Kerenſki a Kornilow pod jenym krywom.

Kaž „Kölniſche Zeitung“ piſche, ruſke nowiny wo běhu a pſchiczinach ſpjeczeńźy prjedawſcheho roskaſowarja ruſkeho wójſka generala Kornilowa zyle hinaiſche powjeſćze podawaju, hač Pĕtrogradſka telegrafowarnja. W dnjowym wukaſu, ſ kotrymž Kornilow na ßwoje wotßadźenje wotmołwi, ßo praji, ſo je wokolny telegram miniſterſtwoweho pſchedßydy, ſ kotrymž ßo Kornilow krajny pſcheradnik mjenuje, w ßwojim prĕnim dźĕlu do zyła nahłanu. Woprawdźe je ßo hobrſke naſchkaranje ſtało. „Niz ja, Kornilow, ßym wjerſcha Lwowa k nakhwilnemu knjeżeŕſtwu pósłał, ale wón ke mni jako miniſterſtwowy poßłnik pſchińdźe Sſym nuſowany, ſjawnje wuſtupicź a praju, ſo nakhwilne knjeżeŕſtwo pod cźiſchćzom wjetſchiny dźĕłaćzeŕſkeje a wojeŕſkeje rady, kotraž pod wliwom Bolſchewikow ſteji, w doſpołnej pſchesjenoſćzi ſ planami nĕmſkeho generalneho ſtaba dźĕła.“

Tole ſpodźiwanje ſbudźaze wotkryeze, kotrež na diwójnu hru preſidenta Kerenſkeho pokaſuje, ßo w nowinach „Utro Roßiji“ potwjerdźa a wudoſpołnja. Tele nowiny ßu pjecźa ſ dowĕrneho źórka ſhoniłe, ſo je ſpjeczeńźa generala Kornilowa wotrĕczana wĕz mjes tehdomniſchim hłownym roskaſowarjom a Kerenſkim była, ſo by ßo pſchezo bóle pſchibywazy wliw dźĕłaćzeŕſkeje a wojeŕſkeje rady podtkóćźił, a ſo mohła ßo reorgaiſazija wójſka bjes ſadźĕżźwka pſchewjeſć. Generala Kornilowa njejßu pjecźa ſ zyła ſajeli, na cźož też to pokaſuje, ſo je ßo jemu njedźiwajzy jeho ſaiecźa wodźenje operazijow hiſchćze zyły cźaß woſtajiło. Pod ſaćźiſchćzom, kotryż je mĕnliwy Kornilowy ſbĕżk ſbudźił, je ßo wón wot hłowneho roskaſowarſtwa nakhwilnje wotßadźicź dyrbjał. Jeho pak ſaßo wuſprawnja a hač na dalſche ßo jemu hłowne roskaſowarſtwo pſchi rumuniſkej froncze pſchepoda. Druſy generalojo, kotſiž ßu ßo pjecźa hromadźe ſ Kornilowom ſajeli, ßu teho runja ßwobodni. B.

Napſcheczźiwoſćze w ruſkim knjeżeŕſtwje.

Lĕdma je ßo nakhwilne knjeżeŕſtwo pod Korenſkeho pſchedßydſtwom ſeſtajało, a hižo wono ſaßo rospaduje. Saſtupjerjo liberalneje ſtrony ßwoje ſaſtojnſtwo ſłożuja. Liberalny kultußowy miniſter Kartaſchow je wotſtupił. Runje tak chze miniſter ſwonkownych naležnoſćzow, Tereſchćzenko, ßwoje ſaſtojnſtwo ſłożicź. Sozialdemokratiſzy miniſterjo ßo pſchi ßwojich wobſamknjenjach liberalnych miniſtrow ani njewoprascheja a tucźi hakle ſ nowinow wo jich wobſamknjenjach ſhonja. B.

Ruſka pod wnkhowanjom ſwjaſkarjow.

„Kölniſche Zeitung“ ſ. franzowſkich nowin powě, ſo njemozy dla, w kotrejž ßo Ruſka po revoluziji namaka, Jendźelſka, Franzowſka, Amerika a Japanſka ruſke finanzy, wójſko, ſaſtaranje wójſka ſe żinoſćzu, żeleſnizy a diplomatiju pod ßwoje dohladowarſtwo ſtaja. Jendźelſka po nĕcźim wodźenje ruſkich finanzow do ruki wosmje, Franzowſka wodźenje wojeŕſkich operazijow, Amerika a Japanſka ſrjadowanje na ruſkich żeleſnizach pſchewoſmu.

B.

Směrowaze wosſewjenje ſwjaſkarjow ſa Ruſku.

Pĕtrogradſka telegrafowarnja powě: Wójnſki miniſter Wjerchowſki je w poßedźenju hłowneho wukonjazeho wubjerka dźĕłaćzeŕſkeje a wojeŕſkeje rady rĕcź mĕł. w kotrejž je rjekł: „Nĕmſki khĕžoŕſtwowy kanzler dr. Michaelis je we ßwojim hamtſkim rospominanju mĕrowych wuměnjenjow Ruſku ſ mjelcźenjom pſcheſchoł. Tuto mjelcźenje praji, ſo chze ßo Nĕmſka nĕtkole, hdyž wona naſche wójſko zofacź widźi, ſ Jendźelſkej a Franzowſkej na ſchkodu Ruſkeje rosruuacź. Na ſboże je franzowſki a jendźelſki lud woſſewił, ſo jeju knjeżeŕſtwoje woßebity měr njewobſamknjetej. Wczera ßmy wo tym hamtſke ſalubjenje doſtali.“

Miniſterſtwo ſwonkownych naležnokcźow je ſdźĕliło, ſo ßu powjeſćze zyle njewĕrne, kotrež ßu nowiny wſchelakich krajow wo bórſonnych mĕrowych jednanjach wocźiſchćzałe. B.

Saßudźenje Ssuchomlinowa.

Prjedawſcheho wójnſkeho miniſtra Ssuchomlinowa je pſchißażny ßud krajneje pſcherady, ſnjewužiwanja dowĕrjenja a jebanſtwa dla winowateho ſpósnał a k khoſtarni na cźaß żiwjenja ſaßudźił.

Pſchißażni ßydom hodźin wuradźowachu a ſpósnachu, ſo je Ssuchomlinow ſa cźaß wójny njedźĕłał a ßo komdił, ſo by njepſcheczela ſ poßkabjenjom wobrónjeneje ruſkeje mozy podpjerał. Ssuchomlinow woßud ſ mĕrom pſchija. Hdyž běchu pſchißażni wuprajili, ſo je Ssuchomlinow winowaty, a jemu położaze wobſtejnoſćze ſapowjedźili bě ſtatny rĕcźnik nanjetował, ſo by ßo pſcheczźiwo Ssuchomlinowej najcźeżſche khoſtanje, mjenujzy khoſtarnja na cźaß żiwjenja napołożiło.

Ruski wójnski minister na kosakow.

Wójnski minister Wjerchowski je hłownej shromadźisnje kosakow telegram póßłał, w kotrymž jim ßwoje wulke spokojenje z tym wupraji, so je ßo nastate njedorosumjenje mjes sokakami a nakhwilnym knjeżerstwom rosjaßnilo. Schtož kosakskeho hejtmana Kaledina nastupa, dyrbjał wón do Mohilewa pschińcź a mjsne rosjaßnjenje dacź.

Swołanje 2¼ milijona muži do amrikanskeho wójska.

Wójnski minister sjednoczenych statow połnózneje Ameriki, Baker, je wossjewił, so dyrbja ßo nětko z 9½ milijona muži, kotsiž ßu ßo sawójsko sapißali, sa wojerßku ßłużbu wuběracź, so mohli nětkole ßwoje privatne należnoscze srjadowacź. Lětßa ßo 2,300,000 muži do wójska swoła. Druhi wukas, z kotrymž ßo poł miliona rekrutow do wojerßkeje ßłużby swoła, ßo w bliżschim czaßu wuda. B.

Pschescżehanje Němzow w Amerizy.

„Times" z New Yorka powjedźa: Hnydom po pschijeczu sakonja pschecźiwo wobhonjerstwu je wyschnosć Jurja Barthelmea, dopißowarja nowin „Kölnische Zeitung" we Washingtonje sajała, na kotrehoż tukaja, so je agent němskeho knjeżerstwa. Ssudnika Dochrana winuja, so je Němskej najlepsche ßrědki sdźelił, so by ßo sbeżk w Irlandskej sbudźił. Wón pak prěje, so je tajke něschto czinił. Ministerstwo rosßudźenje wyschnoscze New-Yorkskeho stata woczakuje. Cochrana je iriskeho rodu. D.

Amerikanske wobskorżby pschecźiwo hrabi Bernstorfej.

Reuterez telegrafowarnja z Washingtona powě: Hamt swonkownych należnoszow telegram prjedawscheho němskeho póßłanza we Washingtonje, hrabje Bernstorfa, wot 22. januara 1917 na hamt swonkownych należnoszow w Barlinje, wossjewja, w kotrymž wón wo 50 000 dollarow k wobdźełanju kongreßa z wěstymi organisazijemi proßy.

Dopißowar Londonskich „Times" k temu pschispomni, so je amerikanske wobhonjerstwo tule depeschu saßłapiło. To je pjecza najwažnische wotkrycze wo němskim wobhonjerstwje w Amerizy wot 1914.

Mjes wossjewjenymi pißmami je, kaž „Times" dale pischu, kwitowanka wo 5000 dollarach, sa němskeho póßłanza we Washingtonje wot kapitana Archibalda napißana, kotrehoż posdźischo saßłapichu, hdyž chzyschе awstriskemu póßłanzej Dumbje rosprawy donjesc; dale kwitowanka Edwina Emersona, prjedawscheho wójnskeho dopißarja nowin „New-York World" w Němskej, kotrehoż ßu dla pschewulkeho pschecźelstwa k Němskej puschczili. Dale maja potajne rosprawy němskeje wukasarnje. W nich hejtman z Papen kapitanej Königej Hamburgsko-Amerikanskeje linije połnomóz da, 150 dollarow jenemu mużej wupłacźicź. Tón dyrbjesche łódźam swjaskarjow z rosbuchadkami do powětra buchnycź dacź, kotrež maja swonkownje napohlad kamjentneho wuhla. Wunamakaŕ kapitanej Königej z nich pokasku pschedpołoži. B.

Sastajenje diplomatiskeho wobkhada mjes Argentinskej a Němskej.

„Kölnische Zeitung" se schwajzarskich mjesow pische: Hawaska telegrafowarnja z Buenos Aires powě: Argentinski ßejm je ßo z 43 pschecźiwo 18 hłoßam sa to wuprajił, so by ßo diplomatiski wobkhad z Němskej sastajił.

Po powjesczi Reuterez telegrafowarnje ßo w knjeżerstwje sjednoczenych statow połnózneje Ameriki nadźijeja, so ßo hacź do konza tuteho lěta połodnjoamerikanske staty pschi wójnje wobdźěla. L.

Argentinske knjeżerstwo je poruczilo, wójsko a wójnske łódźstwo mobilisowacź. Hischcze njeje wěste, hacź je ßo to dla strajka żelesniskeho personala, abo dla ßejmoweho wobsamknjenja pschecźiwo Němskej stako. B.

„Times" z Buenos Aires powjedźa: Argentinski presiident neutralnosć sakhowa, jeli so ßo wójna dla telegramow, psches schwedske póßłanzstwo wotpóßłanych a hischcze njewuzyfrowanych, njebudźe dyrbjecź pschipowjedźicź, a jeli so lud k temu njeczischczi. Lud ßo hischcze w tu khwilu njeje rosßudźił. Tez druhe jendźelske nowiny powjedźa, so je argentinske knjeżerstwo sastajenje wobkhada z Němskej wotstorczilo, doniż wopschijecze 400 telegramow njeje znate, kotrež ßu ßo pola jeneje telegrafowarnje saplacźike. Telc schwedske a němske telegramy ßu ßo do Washingtona póßłake, so bychu ßo tam wuzyfrowake. D.

Wo strajku żelesniskich dźełaczerjow ßo z Buenos Aires powě: Strajkowarjo do někotrych wosow drohoweje żelesnizy tšełachu. Jena woßoba je ßo morika, někotre ßu ßo sranike. Eskadra wójnskich łódźow je do Buenesko-Aireskeho pschistawa pschijeła. B.

Němske a awstriske wotmolwjenje na bamžowu měrowu notu

je ßo bamżej wotedało. We Winje je khežor Khorla ßam wotmolwił, w Barlinje je khežorstwowy kanzler ßwoje něnjenje w formje jeneho spisa na kardinala-statneho sekretara wuprajił. We wobojim wotmolwjenju ßo hłownym myßlam bamżoweho měroweho pißma pschihłoßuje, tola ßo jenotliwe praschenja, kaž na pschikład w nastupanju Belgiskeje, z mjelczenjom pscheńdu. Wo tychle praschenjach chzedźa ßo ßrjedźne mozy hakle wuprajicź, hdyž ßu tez pschecźiwnizy teho runja z derjeměnjenjom ßwoje uhlady bamżej wossjewili. B.

Jendźelske hłoßy wo němskim a awstriskim wotmolwjenju na bamżowu měrowu notu.

Jendźelske nowiny „Daily Mail" pischu: Pschicźina němskeho manevra je jaßna. Njepschecźel ßo dobyczerskich wojakow generala Haiga a pschikhada wulkeho amerikanskeho wójska w Franzozowskej boji. Pschede wschěm ßo wón boji, so ßo swjaskarjo po radże presidenta Wilsona rosßudźa, wikowanje z neutralnymi statami poczażicź. D.

„Morning Post" praji: Němske a wstriske wotmolwjenje je tak nastajene, so ßo żanežkuli menjenje w nim njewupraji. Żadyn druhi wupucź njebywa, hacź se wschěmi mozami wojowacź.

„Daily Telegraph" měni: Wotmolwjenje njeje na żane waschnje spokojaze. Bjes wużitka je, wo jednanjach rěczecź, prjedy hacź je Němska swólniwa, njewotwißnosć Belgiskeje saßo postajicź a ßo z wobßadźenych stron Belgiskeje wrócźicź. Bjes dwěla je, so ßo Němska hospodarskeho czischcza boji, kotryž móża swjaskarjo pschecźiwo neutralnym statam nałożicź. D.

Ruske nowiny wo němskim wotmolwjenju na bamżowu měrowu notu

Pětrogradske nowiny němske wotmolwjenje na bamżowu notu nadrobnje rospominaju. „Nowoje Wrjemja" praji: Jako wunoschk wuradźenjow naschich njepschecźelow wo wotmolwjenju na bamżowu notu jara jednora formula wuńdże, mjenujzy ta: Wobkhowajmy, schtož ßmy dobyli, potom ßo we wschej pschecźelnoszi z wami rosrunamy. Czężko je, tole wotmolwjenje bjes saczucza hórkoscze czitacź, dokelž je wono bjes dwěla sczěhwk ruskeje revoluzije. Spoczatk tuteho lěta budźische Němska hischcze pschiswolała, a do teho swoliła, psches czoż nětko mjelczizy krocźi." W „Nowym Żivjenju" Maxim Gorki na njesnjeßliwosć němskeho knjeżerstwa ßwari a praji, so je wokomik pschischoł, hdyż demokratija ruskeho luda ultimatum němskemu dźełaczerstwu pschepoda. D.

Dżerżenje neutralnych.

Hospodarske jednanja Němskeje z Hollandskej, Schwajzarskej, Danskej, Norwegskej a Schwedskej ßo dale wjedu. Njepschepósnawa ßo, so pod jendźelskim a amerikanskim czischczom w tutych krajach smyßlenje pschecźiwo Němskej njepschecźelnische bywa. D.

Sakski ßejm

mějesche tez tónle tydźeń, sandźenu wutoru, jenoż jenicźke poßedźenje. Wo czaß zyłeho dołheho poßedźenja popołdnju wot ½2 hacź wjeczor do 8 hodźin jednachmy jeno wo sastaranju wobydlerstwa z wuhlom a wo sadźełanju symumrěcza we pschichodnym symskim połłecze. Konserwatiwni a ßwobodomyßlni běchu dla tehole sastaranja napraschowani (interpellaziji) sapodali. Tajke napraschowanje je woßebita wěz. Knjeżerstwu ßo z wjetscha hódnje ßwědomje płoka. Tez tónle ras konserwatiwny rěcznik wótrje porokowasche, so njeje ßwoje winowatosć dpjelnilo. Pkchetož wjednik konserwatiwnych, sapóßłanz kommerziski radźicźel Hofmann, bě hižo w juliju ministerstwu list napißał, rosestajejo, kak we Bornaskim wokrjeżu nimale 50 briketowych praßow, kiž mohłe sa tydźeń wjele miljonow zentnarjow nadźełacź, wotpoczuje, dokelž dźełaczerjo njedoßahnu. Wón bě nadrobne wuwjedźomne namjety pschedpokożił, kak mělo ßo njedostatkej wotpomhacź. Na list wotmolwy doschło njebě. Hakle poßlednje dny, knjeżerstwo pomoz pschinjeße. Wono snapschecźiwi, so wschě truny napina, so

by ßo wobhdlerſtwo ſ tepjenjom ſaſtaralo. So pak też njedoſtatk na materialach, woliju a druhej nadobje, wuſpěſchnej pomozy ſadźěwnje. Jara wobcźežne je, porjedźenja potrjebne maſchiny wnporjedźicź. Pódla tejule napraſchenjow jednaſche ßo też wo namjecźe ſuperintendenta dr. Cordeſa, kiž ßebi žada. ſo wutepjenje zyrkwjow a druhich, Božim ßłužbam ßłużazych měſtnoſcźow njeby cźerpiło k lěpſchemu korcźmow, dźiwadłow a druhich ſawjeżeleuſkich měſtnoſcźow. Prěnja komora bě namjet pſchijała, wjetſchina druheje komory jón k ſchkodźe nabožiny pſcheměnjeny pſchija.

E. B.

Parlamentarſki ſyſtem ſa Sakſku ßo wotpokaſał.

Wuſtawny wubjerk ſakſkeho ßejma je ſ 9 pſchecźiwo 7 hłoßam ſawjedźenje parlamentariſkeho ſyſtema w Sakſkej wotpokaſał. Sozialdemokratojo běchu namjetowali, ſo dyrbjało ßo do powołanja a do ſpuſchcźenja ſtatnych miniſtrow pſchedßydſtwo druheje komory ßkhſchecź, kotreż dyrbjało też prawo měcź, naujety ſa nowowobßadźenje miniſterſkich měſtnow cźinicź. Namjetej doprědkarſkeje ſtrony, ſo by ßo měſto dwělětneho jenołětne ßejmſke poßßydanje ſawjedło, ßo pſchihłoßowaſche.

Khěžorſtwowy ßejm

je ßo ßrjedu k nowemu wuradźenju ſhromadźił. Hacź do 3. oktobra budźa najprjódźy wubjerki wuradźowacź. We hłownym wubjerku, pſchedßyda dr. Kampf poßedźenje wotewriwſchi pſcheczźiwo temu proteſtowaſche, ſo je ßo preſident ſjednoczźenych ſtatow, Wilſon, we ßwojej nocźe na bamža do ſnutſkownych naležnoſcźow Němſkeje měſchak. B.

Wobſamknjenje ſwjaſkoweje rady.

Swjaſkowa rada je ſchtwórtk wobſamkła, ſo maja ßo lětßa 15. oktobra ßwinje licźicź. Dale je wona pſchihłoßowała nacźiſkam wo wuplodach, kotreż maja ßo ßamoſaſtararjam ſa ježiwjenje a ßytiwu pſchewoſtajicź, nacźiſkej wo złownej ßwobodźe ſa klij, nacźiſkej wo pſcheměnjenju domjazeho dźěłanſkeho porjada a nacźiſkej wo pſcheměnjenju wukaſa wo winowych ßłodźiſnach a kicźowych ſornach wot 30. auguſta 1916. B.

Nowe dawki w Awſtriſkej.

W khěžorſtwowym ßejmje, kotryž je ßo tele dny ſeſchoł, finanzny miniſter woſjewi, ſo dyrbja ßo dla 800 milijonow krónow njedoſtatka w ſtatnej kaßy nowe dawki ſawjeſcź. Direktne dawki ßu ßo hižo ſa cźaß wójny wo 57 prozentow powyſchiłe a dawki dawarjo ßo nětkole njehodźa dale wobcźežecź. Duž dyrbi ßo ſ nowymi indirektnymi dawkami njedoſtatk wurunacź. Finanzny miniſter namjetowaſche, burſowy a zokrowy dawk a żeleſniſke tariſy powyſchicź. Na wino a wuhlo dyrbi ßo nowy dawk położicź.

B.

Jendźelſke wuhlo ſa Hollandſku.

„Telegraf" powě, ſo je hollandſke knježeŕſtwo 25,000 tunow łódźneho měſtna ſkaſało, ſo by ßo 100,000 tunow wuhla, kotreż je jendźelſke knježeŕſtwo Hollandſkej ßlubiło, pſchiwjeſło. B.

Cźeſcźeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin**, kotſiž dźeżdżu ſa nje na

4. ſchtwórtlěto 1917

do prědka płacźicź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadźa.

Cźi, kotſiž ßebi Serbske Nowiny pſches **póſt** pſchinjeſcź dadźa, njech tola njeſapomnja, ßebi je tam bórſy ſkaſacź. Na ſchtwórtlěto ſapłacźi ßo ſa Serbske Nowiny na ſakſkich a pruſkich póſtach, kaž też w druhich krajach němſkeho khěžorſtwa **90 pj.**, ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny ſ pſchiłohu „Pomhaj Bóh" płacźa na póſcźe **1 hr. 30 pj.**, ſ pſchinjeßenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Ze Serbow.

— **(Se żeleſniſkim cźahom ßo ſajěł.)** Na tudomnym dwórniſchcźu je ßo ſ jenym tworowym cźahom prjedawſchi dźěłacźer w měſchcźanſkej plumarni, Richard Petermann, ſajěł, kotryž nětkole we Warnocźizach we wójſku ßłużeſche. Wón chżyſche ßo do ßwojeje garniſony wrócźicź a prjedy teho ßwojej żonje bożemje rjez. Pſched jejnymaj wocźomaj jeho cźah pſchijědże. Wón pódla żony ſchtyri dźěcźi ſawoſtaji. Spodźiwne je, ſo je Petermanna na dwórniſchcźu pſched tydźenjom hižo lokomotiva jeneho cźaha k ſemi ſtorhnyła, tola tehdy bě ßo wón jenož lohko ſranił.

— **(Żito k pizowanju ſkota.)** W tu khwilu hiſchcźe knježeŕſtwo njeje postajiło, kelko ßmě ratař ſe ßwojeho żita k pizowanju ſkota wužicź. Teho dla nětkole hamtſke hejtmanſtwo ratarjam wotpuſchcźenſke ſnamki (Freigabemarke) wudawa. S teje wotpuſchcźenſkeje ſnamki ratař ſhoni, kelko ßmě ſe ßwojich ſkładow k pizowanju pſchetrjebacź. Hdyž chze wón wotpuſchcźene żito pſchedźěłacź dacź, wón wotpuſchcźenſku ſnamku na hamtſkim hejtmanſtwje ſe ſchrótowanſkej khartku ſaměni. Żito a jecźmjeń ßo na wotpuſchcźenſku khartu njedawatej. Schtóž ma po pſchedpißmje khěžorſtwoweho kanzlera prawo, ſkót ſe żitom pizowacź, tola ßam njeje doſcź żita naplahował, ma na hamtſkim hejtmanſtwje wo wowßnu khartku proßycź, ſo mohł ßebi we wokrjeßu pola pokupowarja wowß kupicź. Doma njeßmě nichtó żito ſchrótowacź. Schrótowanſke młyny dyrbja ßo wſchě ſeſamkacź.

— **Se żeleſnym kſchižom** ßu ßo wuſnamjenili: Grenaděr H. Běbrach ſ Pſchiſchez. — Wojak Albert Max Błażij, ßyn tepjerja Auguſta Błażija we Wulkich Debßezach. — Kanoněr Auguſt Rjek, ßyn khěžerja Jana Rjeka w Skanezach. — Dźeßatnik Moritz Rietſchel ſe Sahorja.

— **(Sebracźe kałaczkateho grota.)** Po porucźnoſcźi ſakſkeho wójnſkeho miniſtra ßo woſjewja, ſo je ßo też kałaczkaty grot ſa wójſko ſebrał. Jenož dźěłba kałaczkateho grota hacź do jeneho zentnarjarja je ßo wot ſebracźa wuſamkła a ßmě ßo pſchedacź a pſchetrjebacź.

— **(Sebracźe židźaneho pſchedźena a korka.)** Po knježeŕſtwowym wukaſu, ßo židźane pſcheczźeno, kork a korkowe wotpadanki ſebjeru.

— **(Wobkhad ſ dźiwiſnu.)** Hońtwarjo w Budyſkim hamtſkim hejtmanſtwje dyrbja wot nětkadnſkźſkz ſkp ſkpz pz zźſtckchj na ßwojim revěrje potſěleja, polojzu w dźiwinowej pſchedawarni, kommunalneho ſwjaſka, pola rěſniſkeho miſchtra a dźiwinoweho wikowarja Ernſta Bieſolda w Budyſchinje pſchi drjewowych wikach 14 wotedacź. Dźiwiſnu, kotruž hontwerjo we ßwojim hoſpodarſtwje pſchetrjebaju, dyrbja woni na mjaßowe khartki ſliczicź a gmejniſkej wyſchnoſcźi woſjewicź. Darmo ßmě ßo dźiwiſna hnydom po ſkónczenju hońtwy jenož wobdźělnikam pſchi hońtwje a wobydlerjam wßy wotedacź. Wſchón wunoſchk hońtwy dyrbi ßo do knihow ſapißacź. Pſchetrjebarjo ßmědźa ßebi dźiwiſnu jenož w dźiwiſnowych pſchedawarnjach kupowacź. Jennož dźiwje kanikle a dźiwiſnowa pjerina ßmě ßo pola hońtwjerjow direktnje kupowacź.

— **(Dalſche poczeżenje wuporjedźenja cźrijow.)** Kaž „Khěžorſtwowy nawěſtnik" woſjewja, ßo małe kuſki kože, kotreż ßu hacź ſtwowy nawěſtnik" woſjewja, ßo małe kuſki kože, kotreż ßo hacź dotal k lutowanju póduſchow na nje klepachu, wot 30. ſeptembra ſa wójſko ſebjeru. Tajke hotowe kožowe kuſki ßmědźa ßo ſ wěſtym wobmjeſowanjom płacźiſny jenož hiſchcźe hacź do 1. dezembra 1917 pſchetrjebacź.

— **Sſedma wójnſka pożczonka** je ßo wupißała. Saßo ßu ßo ſa kóždu wieß dowěrnizy postajili, kiž maju nadawk, tajkich, kiž ßo komdźa, namołwjecź, a tych, kiž naſdala ſteja, rosjaßnicź a dobycź ſa wótcźinſki ſkutk . Dołha wójna naſchu wolu k wutracźu móznje napina, nam ßurowe parowanje nakładuje. Někotry je hněwny, na te abo druhe postajenja wyſchnoſcźe, huſto doſcź wot ßwojeho ſtejiſchcźa ſ dobrym prawom. Ale ſchtó chżył ſamolwjenje ſa to na ßo wſacź, ſo to, ſchtož je ßo w hobrſkim běđźenju dozpřło, ponha ſniczicź ſ tym, ſo ßo pſchi nowej pożczonzy ſapowjedźi? Tajki, a mět-li też wjazy pſchicźiny k hněwanju, jenož w ſmyßli naſchich njepſchecźelow ſkutkuje, kiž nětkole ſaßo pſches ßwojich agentow wſchitko wuſběhuja, ſchtož móże nam wjeżeku woporniwoſcź hacźicź. Njech ßo nichtó njeda pſches tajkich ſchibakow ſawjeſcź, ßo wótznenu krajej ſapowjedźicź! Je dha to tak wulki wopor, ſo ßwoje pjenjeſy pod dobrym rukowanjom na wyßoku daň wupożczijeſch? S kóždej hriwnu, kiž pożczijeſch, ſchkitujeſch powſchitkownoſcź, wótzny kraj, ßwojich lubych na bitwiſchczach, ßwój ſtatok a dom, ßwój a ßwojich dźěcźi pſchichod. Daj ßo pſcheßwědczicź, ſo je kóždy pjenjeżk móz, kiž dobycź pomha a to cźim wjetſcha ſ cźim nutrniſchej luboſcźu k wótcźinje jón woprujeſch. My

trjebamy ſta milijonow ale też miliony ſtów. Schtó njeby žebi žadał, ſo mělo žałostne bědženje ſkoro kónz? Nó, dha pomhaj tola k temu, ſ tym, ſo po móžnoſczi poczžiſch, ſchtož ſamóžeſch. Njewěř tym, kiž chzedža cże narěczecz, ſo žo wójna pſchikrótſchi, hdyž žo ſapowjedźiſch. Potom hakle žo cžim hórje ſapoczžuje, hdyž njepſcheczeljo widža, ſo naſcha pjenježna móz ke kónzež dże. Cźi, kiž cźi radža, ſo njeby niczo dał, ſo by žo wójna pſchikrótſchika, žu runje tak mudri kaž cźi, kiž radža, ſo khorenu dźeſczu njeżměſch niczo wjazy k jědźi dacz, dokelž potom prjedy wumrje a tak wot žwojich boloſczow žo wumóže. Sserbſki ludo, wopokaž też tón krócz, kaž hacž žem pſchezo, ſo žy derje wótczinſzy ſmyślený!

E. H.

S Wownjowa. Pſched něktorymi dnjemi ludźo w Sprewi pola „Pſchiboha“ jene cźełko płuwacz widźachu. Hdyž chzychu cźełko wucžahnycz, bě žo wono we wodze hižo podnóriło. Dwaj dujej poſdźiſcho jedyn wojak jenu cźłowſku ruku ſ wody tczecz widźeſche. Wón to ludźom w naſchej wſy woſjewi, kotſiž na to cźełko ſ wody wucžahnychu. Morwa žónſka, kotraž bě něhdże 60 lět ſtara, mějeſche do hłowy dźěru wnraženu a w jenej ruzy horſchcz trawy krucże dżeržeſche. Cźełko, kotrež bě dobru draſtu wobleczene, do Cźichonjanſkeje cźełownje dowjeſechu. Tam wono dwaj dujej na wobhladanje leżeſche. Morwu jako 66lětnu Helenu Hilžbjetu Hiekez ſpóſnachu, kotraž je na poſled Budyſki hoſpital wobydlíła. Jejne cźełko je žo na Cźichonjanſkim pohrjebniſchczu pohrjebało.

S Darina. Pjatk popołdnju ſtej žo dwě pólnej fajmje tudomneho knježeho diwora wotpaliłej. Jena ſ njewumkóczeneje pſcheńzy, druha ſe žłomy wobſtejeſche.

S Dubrjenka. W tudomnym klóſchtrſkim lěžu žu žo na 4 jutrach 25lětne ſchmrěki wotpalike. Woheń je žo ſ njekedźbliwoſczu ſaparał. Wójnſzy jeczi, kotſiž běchu ſ Cźižowſkeje brunizoweje jamy cźekli, běchu žebi pſchi torfowych kólnjach běrny pražili. Wot tam je žo najſkerje woheń roſſchěrił.

Wuſzudzenja.

Khoſtonſka komora. Ssydomnaczelětny ſamkarſki wucžobnik Ferdinand Simmler ſ Hajniz, wóžomnaczelětny rěſniſki wucžobnik Joſef Kuchar ſ Wulkich Debžez a žydomnaczelětny tocžerſki wucžobnik Albert Fetſcher ſ Wulkich Debžez běchu žo ſapoczatk tuteho lěta ſ pomozu zuſeho klucža do jeneje ſkładownje Porakez fabriki w Hajnizach dobyli a ſ njeje kiżałe kórki kradnyli. Cźichi pjatk wjecžor woni ſaža w tejżamej ſkładowni pobuchu, kotruž bě jim Simmler ſ zuſym klucžom wotamknył. Tón krócz woni kaſchcz ſ mjaſzowymi konſervami kradnychu. Woni kaſchcz do Simmlerowehо wobydlenja donjeſechu, ſo bychu te konſervy po něcžim ſjědli. Tola prjedy hacz mózachu kradnjene mjaſo wužicz. jo żandarm wuſlědži a jo jim wotewſa. Simmlera k jaſtwu na 2 měżaza, Kucharja a Fetſchera k jaſtwu na 1 měżaz ſażudźichu. Poſledniſchimaj žo khoſtanje ſpuſchczi, jeli ſo žo w pſchichodże polěpſchitaj.

⨯ Ssydomnaczelětny hižo khoſtany ſahrodniſki wucžobnik Jan Fleſcher ſ Draždżan bě 7. junija jako khoſtanz Budyſkeho jaſtwa ſ pólneho dźěła czekнył a žo w nozy pſchi Mużakowſkej drózy do ſahrodkow dobył. Tam bě wón ſ khłódnizow, kotrychž durje bě wón roſpacził, ſekretarej Kubaſchej draſtu, cźrije, grat a běrny, privatnikej Moritzej Eckartej pjenježnu móſcheń ſ 35 hriwnami, jenu jaku, dobru kołbażu, 10 hriwnow hódnu, a ſchtyri tyſy druheje kołbaży, jahodkowe wino, zokor, żak a nóż, korczmarjej Janej Scholcze nóż, ſchtrumpy, czapku, zigary a bleſchu kognaka kradnył. Dla cźežkeho woſpjetneho paduchſtwa Fleiſchera k jaſtwu na jene lěto ſażudźichu.

Přilopk.

* **(Sakaſane tepjenje.)** W Bydhoſczu (Brombergu) w Póſnańſkej a w 17 wokolnych wżach žo po wyſchnoſczinym wukaſu wobydlenja, klamy, pižarnje a hoſcżeńzy w tu khwilu wutepicz njeżmědża. Wuhlowy hamt poſtaji, kotre dny budże žo w oktobrje tepicz žměcz.

* **(Wotprawjenje w Inſterburgu.)** Kat Späthe ſ Wrótżławja je reſerviſtej Papendickej, kotryž je žonu jeneho hajnika a jejnu żłużobnu holzu ſkónzował, w Inſterburgſkim jaſtwje hłowu wotcżał.

* **(Wětrowa ſchkoda w Pólſkej.)** W Pobianizach pola Lódże w Pólſkej je wětr w měſchczańſkim lěżu něhdże tſi tyżazy ſchtomow ſwuwalał. Wětrniki a zyke burſke domy žu žo ſpowalake. Wjele wuhenjow je wottorhło. Tſěcha Matějſkeje zyrkwje je žo wotkryła. Někotre wożoby žu žo morike. Wětr žo ſ njewjedrom a krupobiczom pſchewodżeſche a lědma wóżom mjeńſchinow trajeſche. Schkoda žo na 2 milijonaj hriwnow woblicża.

* **(328 twarjenjow žo wotpaliło.)** W Hernadſo we Wuherſkej je žo 128 khěžow a 200 pódlanſkich twarjenjow wotpaliło, pſchi cžimž je žo wjele pizy ſniczilo. Tſi dźeczi žu w płomjenjach žmjercz namakake. Schkoda žo na poldra milijona hriwnow woblicża.

* **Wulki woheń** je w galiziſkim měſcże Boryżławju wjazy dyžli ſto khěžow do procha a popjeła pſchewobrocził. Naſtata ſchkoda žo na 10 milijonow krónow woblicża. Wojakam žo poradźi, woheń poddużycz.

* **(Pſchekſchiwjenje pſchi jenej Draždżanſkej banzy.)** Jedyn wóżomnaczelětny pachoł, kotryž w jenej Draždżanſkej banzy dźěła, je dwaj ſchekaj wo 1500 hriwnach pſchekſchiwił a pjenjeſy, kotrez bě žebi wupłaczicz dał, hromadże ſ njerodnymi żónſkimi ſ wjetſcheho dźěła pſchecżinił. Draždżanſkej kriminalnej poliziji je žo poradźiło, pſchekſchiwjerja ſajecz, hdyž chzyſche wón runje ſe ſpěſchnym cżahom po żeleſnizy ſ Draždżan cżeknycz.

* **(Sawrjecże 400 pjekarnjow we Wrótżławju.)** Wójnſki hamt je porucził, ſo dyrbja žo we Wrótżławju pjekarnje na to waſchnje hromadu ſkłaſcz, ſo žo w něhdże 100 pjekarnjach dale dźěła, mjes tym ſo žo 400 pjekarnjow ſawrje.

* **(Njeſboże we wuherſkich podkopkach.)** We wuhlowych podkopkach w Lupjenye je žo ſ rosbuchnjenjom 59 hórnikow moriło a 50 žo lohko ſraniło. Njeſboże je žo ſ pejeczcżiżnjenej palazej ſchwablicżku ſawinowało.

* **(Skónzowanje jeneho żandarma.)** W Nürnbergſkim lěżu žu żandarmeriſkeho wachtmiſchtra Webera, kotryž bě tam ſa paduchami žlědził, w huſcżinje ſatſeleneho namakali. Mordarja hiſchcże njeſnaja.

* **(Cżežke khoſtanje dla podražowanja khlěbowych khartkow.)** Kamjenjecżiſchczer Richard Pfiſter a jeho nan Reinhold Pfiſter w Barlinje běſchtaj doma 600 khlěbowych khartkow nacziſchczakoj a ſ nich 350 ſchtuk po 1 hriwnje dźěłaczerjam a dźěłaczerkam pſchedakoj. Wobeju k jaſtwu na 3 lěta ſażudźichu a jimaj cżežne prawo na 5 lět wotrjeknychu. Knihicżiſchczerſki dźěłaczer Wiegand, kotryž bě jimaj trěbne pižmo wobſtaral, 9 měżazow jaſtwa doſta.

* **(W Pruſkej žo w ſymje zyrkwje njeżmědża tepicz.)** Po wukaſu pruſkeje najwyſchſcheje zyrkwineje wyſchnoſcże njeżmědża žo w pſchichodnej ſymje żane zyrkwje dla ſalutowanja wuhla ſa cżaż Božich žłużbow tepicz. Też woltarne žwěży njeżmědża žo po móžnoſczi ſażwěczicz, ſo by žo žwěczenſki material lutował.

* **(Bohaty wunoſchk kórkow a dokhodny dawk.)** Krajny radżiczel Liegnizſkeho wokrjeża je žlědowaze woſjewjenje wudał: Pſchi wyżokich kórkowych płaczisnach a bohatym wunoſchku kórkowych polow žu po prajenju wężywuſtojnych něktoſi wobżedżerjo hacz do 4000 hriwnow ſ jeneho jutra kórkow doſtali. Napominam kubłowych a gmejnſkich pſchedſtejiczerjow, ſo bychu ni ſkerje lěpje ſapiż wſchěch ratarjow žwojeje gmejny podali, kotſiž žu kórki a ſela plahowali a pſchedawali. Dokelž je krajny radżiczel tole napominanje jako pſchedżyda dokhodny dawk poſtajazeje komiżije wudał, myżla žebi, ſo dyrbi tole napraſchenje ſe ſakożkom pſchichodneho poſtajenja dokhodneho dawka bycz.

* Ssylny wichor je wjeż Villu del Conto w połnóznej Italſkej ſapuſcził. Někotre khěże žu žo ſażypke; jich wobydlerjo žu žo pod roſpadankami pohrjebake. Winizy a majżowe pola žu cżežko ſchkodowake.

* Zentrumſke nowiny „Germania“ njeżmědża po pſchikaſni pruſkeho knježerſtwa hacz na dalſche wjazy wukhadżecz, dokelž žu rěcz khěžorſtwoweho ſapóżłanza Erzbergera, kotruž je wón w Biberachu měł, wocżiſchczake.

* **(Dla ſalutowanja wuhla jenož dopołdnja ſchulſka wucżba.)** Anholtſka ſchulſka wyſchnoſcz je poruczita, ko dyrbi žo w ludowych ſchulach w ſymje jenož hiſchcże dopołdnja wucżicz. Sswjedżeńſke ſale a turnowarnje njeżmědża žo w pkchichodnej ſymje ſ zyka wjazy tepicz.

* **(Spalene żurcże hnězdo.)** Pola Frontenhauſena w Bayerſkej žo pólny ukyn wotpali, kotrehoż wobżedżer je ſ dowěrnikom żiwnoſtneje kontrolle. S wohnja wukhowachu: 25 kłobukow zokora, 3 zentnarje bunoweho khofeja, 22 porow nowych cżrijow a wulku hromadu żuſcheneho mjaża.

* **(Pomjeńschenje wschědnych nowinow w Hollandskej.)** Sjednoczenstwo hollandskich wschědnych nowinow wossjewja, so móża dla njedostatka wuhla papjerniki jenož hischcże mało papjery nadżěłacź. Wschědnje wukhadżaze nowiny ßu teho dla nusowane, ßwój wobßah pschikrótschicź.

* **(Paduschi polizista saktóli.)** W nozy k schtwórtkej ßu w Schkeudizach pola Lipska w dworje stareje radniży paduschi policajskeho serżanta Arndta sakkóli, hdyż jich wón pschi paduschstwje pschesßłapi. Mordarjo hischcże njejßu wußlědżeni.

* **(Sajědojczenje s rybjazym tukom.)** W Boguczizach pola Katowiz w hornjej Schlesyskej je w Markeskim wustawje hacź dotal 16 wuczomzow wumrjeło, kotsiž ßu skażene ßuschenych rybu jědli.

* **(Sajědojczńje s rybami.)** Flundry sjědschi ßu w Boguschizach pola Katowiz we Markeskim wustawje ßedmjo wuczomzy wumrjeli. Każ je lěkař spósnał, ßu ßo woni s rybjazym jědom sajědojczili.

Wjeczenje Boże.

Hłuboko samyßleny sa cźeźkim dubowym blidom, hłowu do dłońjow sepjerajo, ßedźi Handrij, wobßedźeŕ khěźki; pschi tym hlada se ßwojimaj wótrymaj wocźomaj na dołhi list, kiž psched nim wupschestrjeny leži. Potom teź dyß a dyß pohladuje k żónskej, kotraż nimale każ we womorje na stole sa khachlemi ßedźi a se ßwojimi ßuchimi porstami ßej łopjena w knisy wobrocźa a ßo s nich pilnje a pobożnje modli. Hdyżkuli hospoza na njeho pohladnje, cźmi ßo jemu na cźole, kotreż je jemu ßłónzo seßmahniko, smorsk, a to kóżdy ras hłubschi, a napoßledku wón wo blido s pjascźu dyri, tak so schalki a talerje na polzach, kiž ßu krucźe k scźeńje stajene, sabrinkuja a żonje ßo wocźi se ßylsami saliwaju, kiž s rynkami na semju běża.

„Teho njeknicźomnika njech ßebi djaß strowego a żiweho wosmje!" muż napoßledku wupraßny, s cźeźkimi krocźelemi pó jstwje teptajo.

„Tule pschede mnu je Jan stał, tule na tole blido je pjecź stow tolerjow naßadźał a nětkole maja to bycź pjecź tyßaz! Ja bych mohł na ßwoju duschu ßo rocźicź a pschisßahacź, so je to jenož pjecź stow toleŕ było, ani słamaneho pjenjeźka wjazy."

„Handrijo, njepschisßahaj!" żona s waha rěcźeschе, „wón dźě je tola psched ławnischim ßudom pschisßahał, so je jich było pjecź tyßaz a na papjerje teź tak steji. Kak dha chzyło to hinak bycź? Njeje ßnadź to wěrnosćź? Jenož ßo derje na to dopomń! Je dha jich woprawdźe jenož pjecź stow było?"

„Sto krócź sto, milijón!" muż sareji, ale hdyż jenicźki krócź na hubjenu postawu ßwojeje horzolubowaneje żony pohlada, dha jeho to směroma. Směromnje ßo na ławku sa khachlemi ßydźe a kedźbliwje ju sa wuskhnjenu ruku pschimny.

„Moja żónka", wón s cźicha ale krucźe pocza rěcźecź, „mi je to zyle tak, każ by to hakle wczera ßo stało. Tehdom běsche ty na ßmjercź khora, a ja teho dla naschu najmłódschu dźowczicźku horje do komorki na najstwje donjeßech. Bóhl'by Knjes je teho jandźelka k ßebi do njebjeß wsał. Hižo rano rěcźach s Janom, kak jara hubjenje ßo mi wjedźe, pschetoż dyrbjach pjenjesy na khowanje dźěsćźa měcź a lěkař a haptyka chzyschtaj měcź sapłacźene. Ale ja ani cźerwjeneho pjenjeźka w domje njemějach. Sa tydźeń mějesche ßo też dań sa dołh sapłacźicź, kotryż na naschim statoku leži. Tak ßym do města tsi sta toleri donjeß, hdyż bě tebi hižo saßo lěpje, sbytk ßym potom na druhe wězy swudawał. Pschezo ßym wo tym psched tobu mjelcźał, pschetoż ßym chzył tu staroscź na ßo wsacź mjelcźo tebje. Ale nětkole dyrbisch też ty wo tej wězy shonicź. Ssudnistwo je skórżbu pschecźiwo mi rossßudźiło a je falschowane pißmo teho dla sa prawe spósnało, dokelž je Jan runje tak też pschisßahał. A tola bě jeho pschisßaha wopacźna."

Sastonajo położi muż ßwojej ruzy na blido a na żonu hladajo rjekny dowěrnje:

„Ty móżesch tola mi, nanej ßwojich ßamßnych dźěcźi, wěricź; pjecź stow tolerjow ßym jenož ßej pożcźił, bjes teho, so by ty to wjedźała, niz pak pjecź tyßaz."

„Handrijo, to cźi rad wěrju", pokorna żona jenož s cźicha wotmolwi. „Wot nětka dyrbimoj ßo dwójcy tak napinacź a dźěłacź, so bychmoj telkole dołha hischcże sa cźaß ßwojeho żiwjenja mohłoj sapłacźicź a ßo sa teho schpatneho cźłowjeka mohłoj modlicź, kiž je s lakomnoscźu takle wopak pschisßahał."

„Nó, to ja njebych dokonjecź mohł", Handrij rossßudnje rjekny, „to mi njeje móżno, sa tajkehole paducha ßo modlicź, pschetoż te scźěhwki, luba Hana, ßu sa naju pschejara cźeźke."

Żona na njeho se staroscźu pohlada.

„Haj", Handrij s pohłuschenym hłoßom rjekny, „te scźěhwki budźa hórsche, hacź so móżesch to nětkole hižo pschewidźecź a dopósnacź. Nasche małe hospodarstwo namaj njemóże telko wunjesecź, tejkole pjenjes s dołhami, kiž na nim leża. To njeje móżno, byrnjeż bychmoj wo dnjo a w nozy dźěłałoj a ßo drěłoj a hdy bychmoj ßo jenož s khlěbom, ßelu a wodu żiwiłoj. Tak, każ nětzy nětkole steja, bychmoj mój dyrbjałoj ßwój dom wopuschcźicź a ßo takle wotßalicź se statoka ßwojeho nana a ßwojich prjedownikow."

Muż ßebi wobliczo s dłońju sapschimny, wón bě pschejara frudny a pocza płakacź każ dźěcźo.

„Dyrbimy dha dźenßa abo jutsje hižo wucźahnycź?" żona s dyrkotazym hłoßom ßo praschesche.

Jenož s němym sdychnjenjom jejny muż na tuto praschenje wotmolwi; bjes mozow tutón ßylny cźłowjek pódla stólza na semju padny.

Wó jstwje ßo zyle wocźichny. Żonina wutroba bědźesche we cźichej modlitwje a Boha wo pomoz ßebi a też klecźazemu mużej proschesche.

„Handrijo", s cźicha rěcźeschе, „Handrijo, dyrbi-li to hižo bycź, dha je to wola Boża. Bóh wě ßam najlěpje, k cźemu na naju tajke domapytanje scźele. Jako dźěłacźeŕ mi a też ßebi khlěb namakasch, a dźěcźi ßu strowe a ßylne. S Božej pomozu też wone ßwój pucź psches żiwjenje pscheńdu. Najprjódzy pak wodajmoj wobaj tamnemu cźłowjekej a modlmoj ßo sa njeho, kiž je s wopacźnej pschißahu naju njesboże sawinył. Modlmoj ßo ßwěrnje sa njeho. Pój, Handrijo, poklakń ßo pschi mni a pomodlmoj ßo sa tuteho rěschnika!"

Ale muż ani tam njepohlada, bjes mała s wupraßnjenjom wotmolwi:

„Wostaj mje na pokoj, chzesch dha, so dyrbju jebakej a wopacźnemu pschißahanzej wodacź, a ßamo hischcże modlicź ßo sa njeho; sa njeho, kotryż mje na njeknicźomne waschnje s mojeho statoka wucźeri?"

Ale pobożna żona, kotraż mějesche njewschědnu dowěru k Bohu, njepschesta muża proßycź.

To běchu ßkowa jandźela, kiž ßo nětkole s erta zunjeje żony wuliwachu a kiž ßu sapiśane we knihach żiwjenja. Sa khwilu widźimy, kak ßo wobaj mandźelskaj shromadnje modlitaj, każ něhdy scźerpny Hiob:

„Bóh je dał, Bóh je wsał, khwalene budź Knjesowe mjeno!" Tak żona cźische rěcźeschе a ßwěrnje sa njeju też jejny mandźelski powjedasche abo s hłowu kiwajo jej pschihłoßowasche, hdyż wobaj ßwjaty Wótcze nasch ßo modlischtaj a hacź do pjateje próstwy dozpěschtaj:

„Wodaj nam nasche winy, każ też my wodawamy ßwojim winikam!"

• • •

Ssamlutki wjeczor po cźmowym lěßu po ßwjatoku dźěłacźeŕ Wojtak krocźesche. Włoßy ßu jemu seschěrike, ramjeni stej ßo stulikej, cźeża lět a sprózneho napinazeho dźěła na nimaj leži. Dźeń bě był parjazy a tużny, nětkole pak poduwasche zuni wětsik s wjecźora psches hakły.

Wschón mucźny ßo dróhowaŕ na pjeńk blisko dróhi poßydny. Kak spěschnje jemu psches pomjatk poßlednje dwazecźi lět pschelecźi. Jemu bě zyle tak, jako by ßo to hakle sawczerawschim stało, so běchu jemu na pscheßadźowanju jeho statok a narodny dom jeho wótzow pschedali a so bě jón Jan, tutón njekhmany wopacźny pschißahaŕ, jako ßwójstwo na ßo scźahnył.

Do najhubjeńscheje khěźcźicźki we wßy scźahny ßo potom Wojtak se ßwojej żonu a se ßwojimi dźěcźimi. Ssam wschak budźesche ßo najradscho daloko precź do zuseho kraja wotßalił. Ale dźiwajo na ßwoju żonu wosta we wßy. Ta mjenujzy bě khora a ßłaba a nochzyschе ßwoju domisnu wopuschcźicź.

Husto a cźaścźischo wojowasche nětcźischi podruźnik se ßobu ßamym a też husto a cźasto ßebje ßameho pschewiny, hdyż dyrbjesche nětkole wo dźěło proßycź tych, kotrymż bě prjedy jako wobßedźeŕ a hospodaŕ runja był.

Druhdy wschak bywasche jemu na sadwělowanje, ale hłuboki wliw pobożneje żony a jeho ßamßna nabożnosćź a bohabojasnosćź jeho na nohomaj dodźeržowasche, dokelž wón bě ßej teho wědomny, so bě to dopuschczenje Boże a Boża ßwjata wola było.

(Skónczenje pschichodnje.)

Zyrkwinske powjesćże.

W Michalskej zyrkwi smèje jutsje, 17. njedźelu po ßwj. Trojizy, rano 1/28 hodźin farař Räda ßerbsku spowjednu wucžbu, dopoldnja 1/29 hodźin smèje farař Räda ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Pśiched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa kužiski zyrkwinski sklutk luboscże sběra.

Ssrjedu wjeczor wójnska modlerska hodźina wupadnje.

Tydźeńske sastojńske dźěła smèje farař Räda.

Semrjeczi:

W Michalskej wožadze: Hana Hansowa njebo pohonczа Hansy w Dobrunschi sawostajena wudowa tam, 60 l. 1 m. 23 d. — Ssynaj we wójnje padnjeneho Pawoła Oswalda Hrbela, rěsnika s Njeßwaczidła: Kurt Fryz Max, 3 l. 4 m. 16 d.; Pawoł Rudolf, 12 l. 6 m. 10 d. († w Makowjelkowskej koloniji a buschtaj tam pokhowanaj). Amalija swud. Ssynaczkowa, dostawarka starobneje renty s Biskopiz, † w sastarasni wokrjeßneho wustawa na Zidowje, 83 l. 6 m. 2 d. — Lejna Hilżbjeta swud. Hikowa s hospitala w Budyschinje, morwa namakana w Spreji pola Wownjowa, 65 l. 8 m. 20 d. — Max Jan Kilian, cželadnik s Wownjowa, 16 l. 23 d. († w hojetni w Budyschinje, pokhowany w Czichońzach).

W druhich wožadach: Kurt Khorla Reinhold, K. A. H. Gurki, murjerja na Běłej Horje, ß., 1 d. — Max Richard Halgasch se Scheschowa, 7 l. 9 m. — Hańża Schokežina rodź. Mèczkez se Scheschowa, 52 l. 10 m. 29 d. — Lejna Marja Ganez se Scheschowa, 8 l. 3 m. 15 d. — Marczin Gustaw Herman se Scheschowa, 10 l. 1 m. 21 d. — Marja Theresija Bartowa w Kumschizach, 62 l. 9 m. 16 d. Khorla August Dejka, zinnoscżer w Boschezach, 70 l. 5 m. 26 d. — Marta Herta, E. H. E. Wicasa, murjerja we Wulkej Dubrowie, w tu khwilu na wojownischczu, dź., 5 m. 12 d. Miktawsch Donat, fabrikski dźěłaczer w Mèrkowje, 47 l. 3 m. 12 d.

Zyrkwinske powjesćże s Hodźija.

Jutsje, 17. njedźelu po ßwj. Trojizy, smèje rano 1/28 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wucžbu, dopoldnja 1/29 hodźin smèje farař Kschižan ßerbske a w 9 hodźinach němske žujowe dźakne prědowanje.

Ssrjedu wjeczor we 6 hodźinach wotmèje ßo ßerbska wójnska modlerska hodźina.

Zyrkwinske powjesćże s Budestez.

Jutsje, 17. njedźelu po ßwj. Trojizy smèje rano 1/28 hodźin farař Domaschka ßerbsku spowjednu wucžbu, dopoldnja 1/29 hodźin smèje duchowny Bójz ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Pondźelu, na dnju poßwjeczenja zyrkwje, smèje farař Domaschka dopoldnja 1/29 hodźin ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Zyrkwinske powjesćże s Njeßwaczidła.

Jutsje, 17. njedźelu po ßwj. Trojizy budźe rano we 7 hodźinach ßerbska spowjedź, dopoldnja we 8 hodźinach ßerbske a 1/210 hodźin němske kemschenje.

Zyrkwinske powjesćże s Rakez.

Jutsje, 17. njedźelu po ßwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach ßerbska spowjedź dopoldnja w 9 hodźinach ßerbske a 1/211 hodźin němske kemschenje.

Njedźelu popoldnju w 4 hodźinach wotmèje ßo poßedźenje zyrkwinskeho prjódkstejerstwa.

Drobnowikowanske płaczisny w Budyschinje.

Howjaze mjaßo	1 kg	3,00—3,80	hr.
Czelaze mjaßo	„	—3,20	„
Skopjaze (wowcże) mjaßo	„	—5,—	„
Swinjaze mjaßo	„	—2,80	„
Pschenczna muka, wójnska druzina	„	—0,50	„
Rżana muka	„	—0,37	„
Khlěb	„	—0,38	„
Běrny k jědźi	„	—0,26	„
Ssuscheny polcz	„	—3,30	„
Dobre mloko	1 liter	—0,26	„
Czerstwe jeja	15 schtuk	3,90—4,50	„
Butra k jědźi	1 kg	4,80—5,10	„
Zokor, mlěty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Kamjentne wuhlo	100 kg	—10	„
Briketty s bruneho wuhla	100 schtuk	—1,75	„

Żelesniski jěsdny plan.

płaczazy wot **1. junija 1917.**

S Budyschina do Wjeleczina.

S Budyschina	4,10	7,45	10,48	1,20	2,06	4,34	6,22	6,50	9,18§
Dźěžnikez	7,18	7,57	10,56	1,32	2,15	4,42	6,30	6,58	9,59
Budestez	7,25	8,05	11,02	1,41	2,21	4,49	6,37	7,05	10,05
Roswodez	7,30	—	11,07	—	2,27	4,54	—	7,10	10,10
do Wjeleczina	7,38	—	11,14	—	2,35	5,01	—	7,18	10,18

S Wjeleczina do Budyschina.

S Wjeleczina	—	8,29	11,34	—	3,06	5,23	7,35	—	12,05§
Roswodez	—	8,37	11,40	—	3,13	5,29	7,41	—	12,11
Budestez	5,59	8,45	11,45	11,59	3,18	5,34	7,46	8,—	12,16
Dźěžnikez	6,09	8,51	11,51	12,08	3,24	5,40	7,52	8,08	12,22
do Budyschina	6,20	8,58	11,58	12,19	3,31	5,47	7,59	8,17	12,29

§ Jenož hacž na dalsche njedźelu a ßwjate dny.

S Drażdżan do Sporjelza.

| | | | | | | | | |

Jako khmane

naczinjenje pschenzy

uspulum poruczam.

Haptykař E. O. Hennig

Viktoria-drogerija

na ßukelnskej haßy 7.

Wschě druzinY

ßyrych harowanych a njeharowanych

= kožow =

ßebrane a njeßebrane, kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haßy 32.

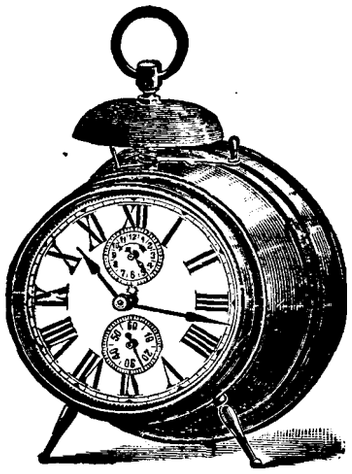
Sserbske a němske

spěwarske

jednore a najwoßebnische,

ßu po tunich płaczisnach na pschedań

wudawarni Serbskich Nowin.

Sahe ßo stawa,

hdyž ma cžłowjek **dobry budzak.**

Tajke poruczа we wulkim wubjerku

J. Marschnerowy

naßlědnik

M. Ewald, cžaßnikarsti mischr

w Budyschinje na bohatej haßy 9.

Najstarsche cžaßnikarstwo

:: :: w Budyschinje. :: ::

Porjedženja płaczisny hódny a dobre.

Praktiske wojerske a pólne cžaßniki (w nozy ßwěcžaze).

Kruschwy, jabluka

a tež **praßowanski ßad** pschi składnosczi po najwyschschich płaczisnach kupuje

Jurij Handrik w Dobroschezach pola Njeßwacžidła.

Libschowa pißarńja

na Móltkowej drósy 16 po 3 skhodach

próstwowne pißma, kupje, testamenty atd. wudzełuje.

35=lětne nashonjenje. — Rěczi ßerbski.

Konje k rěsu

po najwyschschich płaczisnach w kóždym cžaßu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjaßowych jědłach a na Humboldtskej drósy 782 B

— Telefon 403. —

2—300 zentnarjow

koschežowych prutow

tež po małych dźělbach kupuje

wokrjeßny wustaw na Židowje.

Po žadanju rěsanje prutow ßami pschewosmjemy.

Sslanjowa awkzija.

Njedželu 30. septembra popoldnju 1/24 hodźin

budźa ßo

w Malbicžanskej holi

něhdże 50 loßow ßłanje na pscheßadžowanje pschedawacž. Shromadźisna w Brěsanej hosczenzu.

Jurij Handrik.

Podswjaskowa shromadźisna

Raiffeisenskich kaßow

budźe

njedželu 30. sept. popoldnju w 4 hodźinach

w Bacžońskej młodźinowni (pódla schule).

Ratarska schula w Budyschinje.

Bliżschi symski semester ßo **wutoru 23. oktobra 1917** sapocžnje. Somolwjenje nowych wucžomzow podpisany direktor pschijimuje, kotryž je tež rad swólniwy, wscho dalsche wukasacž.

Ratarski radžiczel prof. dr. **Gräse.**

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicž, abo kotryž chze ßebi jón **porjedzicž** dacž njech dže k cžaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5

Jencž pschedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wulkadne wokno, ſ płaczisnami wupołożene, wobhladacž.**

Kowarskeho pomoznika

a wucžobnika pyta

Heinrich Noack

na Hoschizkahaßy 31 II.

Ratarszy schulerjo

ßaßo jara dobru pensiju dostanu na Sedanskej drósy 9 po 3 skhodach.

Jedyn ratarski schuler

dobru pensiju dostanje pola wyschscheho ßkłodnika Jurja Měta w Budyschinje na Pschischeczanskej drósy 2.

Ratarszy schulerjo

dobru a tunju pensiju dostanu na ßukelnskej drósy 38

po 2 skhodomaj pola Lehmanna.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedaŕ), płaći so wot maleho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 40. **Sobotu 6. oktobra 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojownischežo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

5. oktobra. **Bitwiski dźeń žadneje cźežkoty a wulkosće sady wjednistwa a wojakow 4. armeje leži; wón je žo wobstał. Wot sažneho ranja hacź do nozy bědźenje trajesche, kotrež žo s wospjetnymi jendźelskimi nadběhami w stronje k dołhemu wječorej wot Langemarka hacź k połodnju Meninsko-Ypernskeje drohi (15 kilometrow scheroko) žo pschezo s nowa sapocža. Njepschestawajcy žo artilleriske hromady s najwjetschim dokonjenjom muńtstwa a kanonow do krajiny tšelachu, hdźež žo njemdre tam a žem žołmjaze wojowanje infanterije wothrawasche. Najhórje bitwa pola Poelkapelle, jenotliwych dworow, 3 kilometry k wječorej wot Paschendaele, pschi kschiženju puczow k ranju a krótkemu ranju wot Zonnebeka, pola lěžow k wječorej wot Becelaire a pola wóhy Gheluwelta howrjesche; njepschecźel mózesche drje pisches tele linije nakhwilnje postupacź, tola wón pod wotmachom naschich napschecźnych nadběhow niczo wobkhowajo zosasche, hacź runje wón hacź do póldneho wječora cźerstwe mozy do bitwy scźelesche. Dobytk Jendźelcźanow žo wupschestrěla na 1—1½ kilom. hluboku šmuhu wot Poelkapalle pisches rańschu wotnohu wot Zonnebeka a pódlu drohi, wot tam do Becelaire wjedźazeje. Tule wješ runje tak kaž horzo wobwojowany Gheluwelt połnje wobhrodźimy. Krwawne schkodowanje jendźelskich diwisijow, s najmjenscha 11 bě žo na bitwiskej froncźe nastajilo, žo jako jara cźežke pschipowjedźi. Dobre hromadźe dźělanje wschěch naschich nadběhanskich brónjow je tež tónle stork Jendźelcźanow psched wottyknjenym kónzom slemiło, kotryž tón krócź njebě, kaž bě žo prajilo, wuisko, ale bjes dwěla jara daloko wottyknył. Rjekowstwo němskich wojakow w Flandernskej žo s niczim njepschetrjechi.**

Wójsko němskeho kronprynza.

Na rańschim Maasynym brjosy Franzowsojo nowy šylny nadběh, 12. sa tsi dny, pschi połnóznym brjosy hórki 344, k ranju wot Samogneux, scźinichu. Wo dnjo šylna tšeleńza, psched wupadom do bubnowazeje tšeleńzy žo seźylnjaza, nadběh franzowskich mozow pschihotowasche, kotrež khrobli Württembergscy tež tón krócź wotrasnchu. Na někotrych městnach dyrbjachu žo napschecźne nadběhi cźinicź; wone wjele jatych do naschich rukow pschinjeźachu.

Rańsche wojownischežo.

Žaneho wjetscheho wojowanja.

Mazedonska fronta.

W Monastirskej dolisnje a w Cźerninym kole žo žiwischo dyžil poźlednje dny wojowasche.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Džěło němskich podmórskich cźołmow.

S Barlina žo 4. oktobra wosjewja: Pschi poetugisiskim brjosy a psched Gibraltarskej dróhu šu nasche podmórske cźołmy w nowschim cźasu 13 łódźow, 29000 tunow wospchijztych, potepiłe. D.

Jendźelski lětarski cźołm psched Themsynym wuliwom žo snicził.

S Barlina žo 3. oktobra powě: Namórske wojowanske lětadła pod wupruhowanym wjednistwom namórskeho wyschscheho leutnanta Christiansena šu 1. oktobra wječor psched Themsynym wuliwom jedyn jendźelski wulki lětarski cźołm sniczike. B.

Jendźelski kschižak „Drake" žo torpedował.

Jendźelska admiralita 4. oktobra powě: Wójnska łódź „Drake" je žo wutoru pschi irlandskim poěnóznym brjosy torpedowała. Wona do jeneho pschistawa dojěde a žo potom w nikej wodze podnóri. Rosbuchnjenje je jeneho offizéra a 18 muži moriło. Druhi šu žo wukhowali. „Drake" je 14000 tunow wulki panzerowany kschižak

B.

Nowy nadpad němskich lětarjow na London a na jendźelski brjoh.

Reuterez telegrafowarńja 1. oktobra powě: Wcźera wječor 40 minutow po 6 hodźinach dwě wotdźěleni němskich lětadłow a druhe, kotrež jenotliwje lětachu, Kentski a Essexski brjoh pschecźachu. Jenoż schtyri abo pjecź žo Londonej pschibližachu. Na Kenty Essex a London žo bomby mjetachu. Po datalnych powjescźach je žo s nimi 11 wožobow moriło a 82 žo sraniło. Na wězach je žo mało schkody naczinilo. B.

Powjescź, kotruž šu italske nowiny „Secolo" s Londona dostałe, powě wo cźežkim sapuscźenju a wulkej liczbje woporow, kotrež je poźledni bombardement němskich lětarjow na London žadał. Po knjeżerstwowej rosprawje je něhdże sto němskich lětadłow London nadpadło, s kotrychž žo něhdże 15 pisches sakitanstu liniju pschedobu a bomby na srjedźisnu města mjetasche. Londonske nowiny na wožudny sacźiscźecź skorża, kotrež tele stajne nadpady s powětra na žiwjenje wobydlerstwa cźinja a žebi žadaju, so by Jendźelska Němskej teho runja s nadpadom lětadłow wotpłaczika. Minister Lloyd George je w sjawnej rěcźi ludej tajke wotpłaczenje pschilubił. B.

Dünkirchen w płomjenjach.

Kaž žo s Barlina 3. oktobra powě, šu němscy lětarjo sa 24 hodźin 1200 zentnarjow bombow na njepschecźelske městna smjetali. Zyły Dünkirchen pschi mórskim brjosy blisko wjecźorneje belgiskeje mjesy w płomjenjach steji. Nasche bomby mjetaze lětadła šu poźlednje dny wožebje 1. oktobra wo dnjo a w nozy něschto wurjadne dokonjeli. Wone po swucźenym waschnju wojerske twary a wojerske pschebytki sady hłownych wojowanskich frontow nadpadowachu. Na njepschecźelske lětanischcźa, pola Verduna, kotrež běchu žo hižo psched tsjomi dnjemi s tajkim wuspěchom nadpadowałe, so s nich daloko widźomne wohnje wudyrchu, je žo s nowa 288 zentnarjow rosbuchadłow smjetało. Na flandriske składownischcźa a wojerske pschebytki šu němscy lětarjo wo dnjo a w nozy 800 zentnarjow bombow scźiskali. W St. Omerje a Boulognu wulke wohnje nastachu. S dobom šu žo wojerscy ważne twary w Londonje znowa s bombami nadpadowałe. W Londonje někotre wohnje jich dobry wuspěch pokasachu. W twjerdźisnje Dünkirchenje wožebje dobre cźiski w nozy k 29. septembrej woheń sbudźichu, kotryž w hoberskich składach, kotrež šu tu nahromadźene, wjele zyroby namaka. Po 24 hodźinach naschi lětarjo spósnachu, so woheń hischcźe njebu shaschany, ale so žo dale rosschěrjesche. W nozy k srjedźe mózachu powjedźicź, so zyły Dünkirchen w płomjenjach steji. S tym je žo hłowne składźischczo belgisko-jendźelskeho wójska a jedyn s najwjetschich pschekładnych pschistawow sa wobkhad mjes Jendźelskej a Franzowskej sniczik. L.

Po powjescźi Parižskich nowin je žo s nadpadom němskich lětarjow na Dünkirchen w nozy k 1. oktobrej psches sto wožobow moriło abo žo sraniło. Městowy dźěl blisko pschistawa je cźežko cźerpił. Khěže někotrych drohow šu žo zyle wupuscźike. L.

Nadpad franzowskich lětarjow na Stuttgart.

Franzowska wójskowa rosprawa wot 1. oktobra praji: Njepschecźźelszy lětarjo dźenża w nozy pola Bar le Duc bomby mjetachu, kotrež wobschkodźenje wězow naczinichu a žebi někotre wo-

pory žadachu. 3. septembra žo pschi powětrowym wojowanju wojowanju wo dnjo pjecź lětadłow wottšeli. Ssydom druhich njepschećelskich lětadłow do njepschećelskich linijow bjes wodźenja padźe. Nasche bombarděrowanske eskadry na dwórnischćo a wojerske lěhwo w Fresnoy a na dwórnischća w Diedenhofenje, Mezieres a Dieuze a na fabriki w Hagendingen bomby njetachu. K wotpłaćenju sa bombarděrowanje na sjawne město w Bar le Duc dwě naschej lětadle w nozy k 1. oktobrej 6 zentnarjow bombow na wobtwjerdźene město Stuttgart smjetaschtej. W Belgiskej žmy bomby na lětanischćo w Roulers a Thielt a na dwórnischćo w Lichterwalde, Staden a Cotemarcku njetali. B.

Franzowszy lětarjo nad němskimi městami.

W nozy 1. oktobra žu němske lětadła swoiwa Dünkirchen nadpadke. Ssylny bombardement je khětru schkodu naćinił. Mjes zwilnym wobydlerstwom je wjele woporow. Dla wotpłaćenja njetanja bombow na Dünkirchen a Bar-le-Duc žu naschi lětarjo w nozy k 2. oktobrej bomby na města Stuttgart, St. Trier, Koblenz a Frankfurt nad Mainom njetali. Pódla teho žu žo naschi lětarjo na wjele wulětow puschćili, na kotrychž žu 42 zentnarjow rosbuchadkow na składźischća w Roulers, 120 zentnarjow na dwórnischćo w Metzu, na Wappingen, Diedenhofen, na lětanischćo w Chambli, na wojerskej lěhwje w Pincourtu a Tillyu a na składy munizije pola Longraua njetali, hdźež je žo wulke rosbuchnjenje stało. 1. oktobra stej žo wodnjo dwě němskej lětadle wottšelikej a schtyri žu žo nusowake, bjes wješka k semi slećiće. B.

Druha franzowska rosprawa praji:

Se Stuttgarta, 3 oktobra: W nozy wot ujedźele a pódźelu mjes ½12 hać ¾1 hodźin žu njepschećelšzy lětarjo Stuttgart tsi króć nadpadli. Wotćišnjene bomby swjetscha na drohi a torhoschća padnychu a pódla rosbitych wokonowych schkleńzow, tschěschnych zyhelow atd. wjetscheje schkody njenaćinichu. Pódla někotrych lohko franjenych, mjes kotrymiž běchu schtyri žónske a jedyn hólz, žu žo tsjo mužojo morili, s kotrychž dwojo njeběschtaj khowanku pytałoj. Kóždy króć žu žo njepschećelske lětadła s wobaranskim tšelenjom wotehnałe. B.

S Frankfurta nad Mainom, 3. oktobra: Wćera wiećor ½11 hodźin njepschećelšzy lětarjo pschilećachu, kotsiž žo s cžaśom pschipowjedźichu a do kotrychž žo s wobaranskimi kanonami žiwje tšeleschе. Woni na Frankfurt a wokolnosć wjetschu liczbu bombow wotćišnychu. Kaž je žo hać dotal spósnało, je wokoło města a snutska njeho 18 bombow padło. Wone žu jenož žnadnu schkodu na wězach naćiniłe. Schtož je žo hać dotal shonilo, je žo 5 wožobow franiło. ½12 hodźin bě nadpad nimo. B.

Awstriska wójskowa rosprawa.

Wojowanje na Gabrielskej horje je wćera popuschćiło. Prjedawschi dźeń je nam 6 italskich offizěrow, 407 muži a 2 lěkarjow jako jatych pschinjeßł. Naschi lětarjo žu 3 njepschećelske lětadła wottšelili.

Pschi tirolskej froncze žanych wožebitych podawkow. B.

W awstriskim khěžorstwowym žejmje

žo wo naležnym napraschowanju na ministra krajneho sakitanja wo morjenju jeneho dragunarja na Winskim rańschim dwórnischću jednasche. Dragunarja jedyn offizěr wuplistowa, hdyž chzyschе žo wón do wotjěsda cžaha s jenym snatym roszohnowacź. Dokelž žo dragunar psched pukami wobarasche, offizěr do njeho s mjećzom kló, tak so wón morwy leżo wosta. Minister krajneho sakitanja Cropp wotmolwi, so wón podawk knjeze pschepytacź da. Też budźe wón pschezo hotowy, zyku ważnosć žwojeho stejischća na to nałožicź, so žo tajke podawki po cžłowskim pschedwidźenju njestanu. Po namjeće sapósłanza Staneka žo wobsamknu, debattu wotstorcžicź, hać minister nadrobinische sdźělenje poda. G.

Pytanje sa spionami w Franzowskej.

Parižska policija je wěsteho Bolo paschu sajała. Bolo pascha je něhdy khudy pschekupz byk, kotryž je žo wobohaćił a nětkole pjecza 10 milijonow frankow wobhrodźi. Egiptowski městokral (khediwa) Abbas Hilmi, kotrehož žu Jendźelećenju wotstadźili, je jemu psched někotrymi lětami paschaski titul spožećił. Nowiny Bolo paschu winuja, so wón w žlužbje němskeho kněžerstwa steji a po tuteho poruczności měrowe hibanje mjes franzowskim ludom sbudźuje. Bolo pascha cžežko khory w hosćenzu leżeschе. Hdyž jeho na nošydłach k automobilej pschinjeßechu, lud, kotryž bě žo po tyßazach sběžał, wolasche: „Wobwěßńcže jeho.“ Satšelcže pschedradnika! Cžišńcže jeho do Seiny!“ Policistojo dyrbjachu Bolo paschu psched ludowej njemdrosću schkitowacź. Amerikanska policija je pjecza měrowu agitaziju Bola pasche wotkryła. Němska banka w New-Yorku je jemu pjecza 10 milijonow frankow do Parisa póßłała. Po druhim wudawanju je Bolo 10 milijonow wot němskeho khěžorstwoweho hamta swonkownych naležnosćow dostał. Nowiny „Echo de Paris“ praja, so je statny sekretar Zimmermann s poßrědnikom němskeje banki byk. Nowiny „Matin“ pak chzedźa wjedźecź, so je prjedawschi němski statny sekretar s Jagow Bolej paschi měßacźnje milijon frankow w potajnym pjenjeżnym kaschću na mjenu Abbasa Hilmida, prjedawscheho egiptowskeho khediwy, žłał. S pół milionom frankow je žo Bolo pascha žobuwobžedźeŕ Parižskeho „Journala“ sćišnił. New-Yorska policija je franzowskemu knjeżerstwu sapiß dalschich franzowskich wožobow sdźěliła, kotreż žu po tym žamym pucžu němske pjenjesy dostawake. Duž žnadź Bolowa wěz do hobrskeho skandala rosroscże. B.

Amerikanszy pschi franzowskej froncze.

Kaž Parižske nowiny pischu, žu žo prěni amerikanszy wojacy na žwoje městno pschi froncze podali. Regiment žłužbu pschi żelesnizy w franzowskim dźělu fronty cžini. Němszy lětarjo žu do njeho psched někotrymi dnjemi bomby mjtali a do nich s maschinskich tšělbow tšěleli. Jedyn amerikanski wojak je žebi se žwojej khroblosću franzowski saßłužbny kschiž dobył. Wón je jemu bombu, prjedy hać je rosbuchła, sběhnył a do wody cžišnył.

Hollandske nowiny s Parisa pischu: Prěni amerikanski pioněrski regiment je žo na jenym ważnym městnje pschi wjeczornej froncze do žłužby stajił. Franzowska intendantura regiment se wschej potrjebu s wuwjaczom drasty sastaruje. Wón skoro zyle s prjedawschich sastojnikow amerikanskeje wjeczorneje żelesnizy wobsteji. L.

Wojowanje w Mesopotamskej.

Jendźelska rosprawa s Mesopotamskeje wot 1. oktobra:

Pjatk pschedžinjenje njepschećelske stejischćo pola Muscheida, schtyri mile k ranju wot Ramadia, nadpadżechmy. Rjap pola Muscheida wobžadźiwschi njepschećelske hlowne stejischćo pola Romadia wot krótkeho połodnja nadběhachmy. S dobom naschа kavallerija w dalokim wobłuku k wjeczoru wokoło města postupowasche. Po cżežkim wojowanju, kotreż zyły dźeń trajesche, je hlowne stejischća wokoło Romadia k ranju, k krótkemu ranju a k połodnju dobuchu. Dwě mili wot města kavallerija wójskowy rjeczas na kraju samkny, mjes tym so w połnozy Eufrat pschi měsće nimo běži. W nozy njepschećel wupad k wjeczorej spyta, tola kavallerija jemu napschećiwo stupi. Pschi rańschim žwitanju žo nadběhi wospjetowachu. Ssobotu w 9 hodźinach dopołdnja žo njepschećel wschudże podda. Ssmy kanony, brónje, muniziju, wjele wójskeje nadoby sebrali a někotre tyßazy muži sajeli, mjez nimi Achmeda beja s jeho złotym stabom. Njepschećel je žo zyle pschežłapił. Skoro zyła wobžadka města Ramadia do naschеje ruki padźe. Naschi wojazy wulku khroblosć, rossudźenosć a wutrajnosć w najwobcżežnischich wobstejnosćach pokasowachu. Jene druhe wotdělenje s Bagdada žo schtwórtk w nozy s njepschećelskej kavallerije setka. Pschi wótrym wojowanju njepschećelej schkodu naćinichmy, 4 muži sajachmy a 300 wjelbłudow sebrachmy.

Dla wulkeje wupschestrjenosće stronu, na kotrejž žo pola Ramadia wojowasche, njeje hischcże w tu khwilu mózno, dospołnu sapiß nascheho dobytka podacź. Ssmy pak mjes tym 13 kanonow a 12 maschinskich tšělbow njepschećelej wsali. Něhdże 200 morjenych Turkow je žo pohrjebało a něhdże 600 franjenych a 3200 njefranjenych jatych, mjes nimi 200 offizěrow, je do naschеje ruki padło. B.

Wojowanje w němsej rańschej Afriży.

Reuterez telegrafowarija s Londona powě: Wójnski hlowny roskasowaź w rańschej Afriży wossjewja, so žu jendźelšzy wojacy Mahonge, ważne němske składźischćo pschi połnóznym brjohu rěki Mbenkuru, 82 mil k krótkemu wjeczorej wot Kilwy, 28. septembra wobžadźili. Woni khětre pschećiwjenje nadeńdźechu. Jemu kanonu žu wsali. W Lukuledischim dole jendźelšzy wojacy njedźiwajcy naturskich wobcżežnosćow postupuja. We wjeczornej stronje naschi rhodesišzy wojazy se Sangeaskeje strony postupuja a žu městno doßahnyli, hdźež droha, s Sangea do Kilwy wjedźaca,

66 mil k krótkemu wjeczorej wot Liwale rěku Rjenje kschižuje. Po poßlednich powjesczach je mała belgiska kolonna, kotraż s naschimi mozami pola Mahonge hromadże dżěła, 28. septembra ßydom mil wot tuteho městna doschła. B.

B.

Tež Jendżelska je wschón wuwos tworow ża neutralnych sastajiła.

Po wojjewjenju nowin „London Gazette" je jendżelske knjezerstwo tež sakasło, do Schwedskeje, Norwegskeje, Danskeje a Hollandskeje twory wuwjesc, kotrež hacż dotal njeběchu wot wuwosa wusamknjene. Sakasnja ßo jenicżzy na czischczerske wězy a na wězy njepocżahuje, kotrež pucżowarjo ßobu pschinjeßu. Sakasnja 8. oktobra do mozy stupi. L.

Jendżelske nowiny „Morning Post" a „Daily Telegraf" praja so ßu neutralne staty ßame sawinowałe, hdyż je ßo wuwos tworow do nich sakasał. „Morning Post" měni: „Wikowanje mjes pschißłuschnikami jeneho wójnu wjedżazeho kraja a neujtralnymi pschekupzami njeje pschecżiwo sakonjej, pschetoż neutralny to na ßwój risiko czini, ale neutralne knjezerstwa ßu ßo pschecżiwo postajenjam pschejschke. Wěz Hollandskeje hischcże mjenje sympathije ßbudżuje, hacż położenje Danskeje. Jejni pschekupzy ßu s wobłhoda s Němskej wujadny dobytk brali. Na to mějachu woni prawo. Woni pak nochzidża srosumicz, so maja pschecżiwnizy Němskeje prawo, to sakasacz a temu sadżěwacz. Na wopak, kóżdu samjesowazu naprawu, kotruż Jendżelska namjetuje, hollandszy pschekupzy jako wulku kschiwdu wobhladuja. B.

Tež Amerika wuwos tworow sawjera.

S Washingtona ßo hollandskim nowinam pische: Amerikanske knjezerstwo je sakasało, twory, żiwnosc a słótnu pizu s Ameriki do neutralnych statow wuwjesc, dołhoż neutralne staty tukowe twory w dotalnym wobßahu do Němskeje wuwożuja. Amerikanske knjezerstwo je wo němsko-hollandskim wucżinjenju shoniło, s kotrehoż je spósnacz, so je Němska na pschiwos tuka s Hollandskeje pokasana. Amerikanski żiwnostny kontrolleur Hoover je rjekł, so ßu Hollandska, Norwegska, Danska a Schwedska telko tuka do Němskeje ßłake, so może ßo s nim zyke němske wójsko pschi wjeczornej fronczе sastaracz. L.

Pschesczěhanje Němzow w Amerizy.

Wjele Němzow, kotrychż ßu poßledni czaß w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki sajeli, ßu do pschicżahowarskeho sastanischcża Ellisa Islanda dowjesli. Tam je ßo jim rjekło, so najskerje sa czaß wójny w jatbje wostanu. Najwjazy se sajatych ßu mechanikojo, kotsiż ßu w nunizijskich fabrikach a w łódżernjach dżěłali. Praji ßo, so je ßo rosschěrjenemu planej k saniczenju fabrikow sadżěwało, kotrež dyrbjesche ßo na snate snamjo němskich agentow wuwjesc. B.

Wotstupjenje schwedskeho knjezerstwa.

ßo w blizschim czaßu wocżakuje. Pschi nowowólbach je konserwatiwna strona podležała. Najwjazy hłoßow ßu sozialdemokratojo dostali. Schwedski kral je ßo tele dny s wjednikom schwedskich sozialdemokratow, Brantingom, pisches hodżinu dołho rosrěczał. Do noweho ministerstwa pjecża sastupjerjo wschěch politiskich stron sastupja B.

Němske łódże w Peru ßo sebrałe.

Franzowske nowiny s Limy powjedża, so je ßo 10 němskich parnych łódżow, w peruanskich pschistawach sakótwizowanych, sebrało. Na město němskich muzstwow, kotrež dyrbsachu ßwoje łódże wopuschczicz, ßu peruanske matrosy stupili. B.

Sastajenje diplomatiskeho wobkhada mjes Costariku a Němskej.

Po hamtskim wosjewjenju schpaniskeho knjezerstwa je knjezerstwo ßrjedżoamerikanskeje republiki Costariki diplomatiski wobkhad s němskim kheżorstwom sastajiło. B.

Demokratiska konferenza w Pětrogradże.

W Pětrogradże ßo w tu khwilu konferenza demokratiskich stronow wotbywa. W njej wójnski minister Wjerchowski kedżbliwosc na to wobroczi, so wójsko, hacż runje ßu lětusche żně lěpsche dyżli lonsche, khlěba trada. S pschicżinu teho je njeporjadne wożenje tworow po ruskich żelesnizach.

Sastupjerjo wschelakich wójskow a wójnskeho łódżstwa, kotsiż po nim rěczachu, wschitzy wusběhowachu, so je ßylna statna móz trěbna, kotraż mohła disziplinu pschi fronczе spěchowacz. Jedyn sastupjer kosakow praji, so budża tuczi rusku republiku sakitowacz a knjezerstwo podpjeracz. B.

Po namjeczе presidenta ruskeje republiki, Kerenskeho, je demokratiski kongreß s 829 pschecżiwo 100 hłoßam wobsamknył, so dyrbja ßo do knjezerstwa sastupjerjo wschěch politiskich stron pschijecz. B.

General Kornilow w Pětro-Pawolskej twjerdżisnje.

Generala Kornilowa a 18 generalow, kotsiż ßu ßo pschi jeho sběżku wobdżělili, ßu do Pětro-Pawolskeje twjerdżisny pschewjesli. Wójnski ßud budże ßrjedż oktobra wo nich ßudżicz. B.

Winizy ruskeje porażki w Galizijskej.

Wójnski ßud w Kijewje je pschepytanje wo pschicżinach pschełamanja němskeho wójska pola Tarnopola w Galizijskej skóncził. Wón sa to statneho kapitena Dżewaltewsija, khorhojnika Erasma a 76 wojakow samolwitych czini, s kotrychż wubjerk tuteho regimenta wobstejesche. Hdyż ßo powschitkowna offensiva sapocża, ßo regimentej pschikasa, wjeß Kraßno wobßadżicz. Jedyn regimentowy dżěł bě postupacz poczał a pschiporucżene městno wobßadżił. To shoniwschi Dżiwaltewsij s jenym wojakom pschińdże a jich s hrożenjom a kżemi nucżesche, saßo wróczo hiez. Tole zofanje je sawinowało, so wojazy w ßußodnej stronje do stracha pschińdżechu a so dyrbjachu ßo teho runja wróczo sczahnycz. Dżewaltewsija teho runja winuja, so je sbratrowanje ruskich wojakow s němskimi wojakami spěchował.

Nětczischi direktorium ruskeje republiki po sdaczu zyle na stronje sběżkarskich wojakow njesteji. Parizske nowiny „Petit Journal" powědża: Deputazija ruskeho baltiskeho wójnskeho łódżstwa je do Pětrograda pschischła, so by nakhwilnemu knjezerstwu ßwoje żadanja wosjewiła.. Hdyż ßo deputazija s namórskeho wójnskeho ministerstwa wotßali, jo republizyny direktorium sajecz da. B.

Njeměry w Argentinskej.

Po powjesczach, kotrež ßu do Londona doschłe, ßu njeměry w Argentinskej wjetschich rosměrow nabyłe. W Santa-Feskej prowinzy strajkowazy żelesnizarjo někotre żelesniske czahi s dynamitom do powětra buchnychu. Knjezerstwo pschecżiwo njeměrnikam s najkrucżischimi ßrědkami postupuje a wojakow hotowych dżerży, kotsiż dyrbja sběżkarske hibanje podtłoczicz. Pódla teho je knjezerstwo w stronach, kotryżz sběżkarske hibanje najbóle hrosy, wójnski staw sawjedło.

Swjask anarchistiskich syndikatow je generalny strajk w Argentinskej wuwołał. Swjaski sozialistiskich dżełacżerjow ßu ßo sapowjedżiłe, ßo pschi nim wobdżělicz. B.

Schwedska wobżaruje.

Każ Parizske nowiny „Matin" s New-Yorka shonja, je president Wilson schwedskeho póßłanza w audijenzy pschijał. Póßłanz presidentej pißmo krala Gustava pschepoda, w kotrymż ßo wobżarowanje Schwedskeje dla naležnosczе němskich depeschow wupraji, kotrež je schwedski póßłanz w Argentinskej do Schwedskeje ßłał. Schwedska ßo salubja, so ßo tele podawki njebudża wospjetowacz. B.

Njeměry w połodnischej Italskej.

W połodnischej Italskej ßu, każ italske nowiny „Messagero" shonja, poßlednje dny njeměry dla njedostatka żiwnosczе byłe. Wobydlerstwo je we wschelakich městnach pschedawarnje żiwnosczе wurubiło, tak so ßu polizistojo a wojazy sakroczicz dyrbjeli. W tutych městach je ßo teho dla wójnski staw sawjedł. B.

Swjaskarjo bamżowe namjety wotpokasuja.

Schwajzarske nowiny chzedża wjedżecz, so ßo swjaskarjo (Franzowska, Jendżelska, Ruska atd.) w ßwojim wotmołwjenju namjetam bamżoweje měroweje noty tak sapowjedża, so budża dalsche prózowanja wo měr podarmo. D.

Saksi ßejm.

Saksi ßejm sejdże ßo tónle tydżeń dwójzy, ßrjedu a schtwórtk. Ssrjedu jednachmy wo napraschenju dla wutwarjenja pokraczowanskich schulow sa pschemyßlnikow. Wschě strony wězy pschihłoßowachu, tež knjezerstwo ßo w pschijomnym smyßle wupraji. Druha interpelazija żada ßebi sakoženje wustawa sa rucżne lěko-

wanje. Tajki wustaw ma hižo Draždźanska khorobna kaša. W nim žo wožebje we wójnje sranjeni, kotrychž stawy maja pokhilenje proste wostacź, s tym lěkuja, so žo khory staw s ruku, potajkim niz s maschinu, strychnje abo pschepschimuje a runa, skoro podobnje tak, kaž naschi sastarszy runarjo swoje spomožne lěkowanje wukonjachu. Potajkim prastary dźěl ludoweho lěkowanja žo wobnowja. Też tu knježerstwo a wschě strony pschihłožowachu. Potom dojednachmy wschelake želesniske a prostwarske należnosće.

Schtwórtk s pschileżnosću napraschenje wo pschichodnych dawkach po wójnje rosponinachmy. So male njebudža, to kóždy cźuje, byrnjež Kamjeński nóš njeměł. Teho dla žo spytuje schlewjeŕ, cźěmny pschichod sakrywazy, trochu posběhnycź. Pschicźinu k temu roskoženje würtemberskeho finanzneho ministra poda, kiž bě měnił, so žo pschichodne dawki wot kóždehožkuliž bjeru, njech je ratarskeho, njech industrielneho, njech pschemysłoweho dźěła, njedźiwajo na jeho wunoschliwosć. Rěcźnizy wschěch stron tajke wotpohlady wotpokasowachu. Też nasch sakski finanzny minister žo k nim njepschisna, ale praji, so we dawki sběranju a dawanju wscho pschi dotalnych sałožkach wostanje, wotcźakuje sbožomne dokonczenje wójny, kiž khežorstwu nadźijonnje doža haze wójnske sarunanje pschinjeże. Direktne dawki maja jenotliwym němskim swjazkownym statam wostacź, wschako ma khežorstwo druhe bohate žórka wožebje na polu njedirektnych dawkow. Tak naš nasch finanzny minister pokojesche. Potom wschelake próstwy dowuradźichmy. E. B.

Powyschenje wojeŕskeje mšdy.

We hłownym wubjerku khežorstwoweho žejma je žo namjet sozialdemokrata Stücklena pschijał, po kotrymž dyrbi žo mšda podoffizěrow, kotsiž žu 18 měžazow we wójnskej žłužbje byli, wo pjaty dźěl powyschicź. — Wschědnym wojakam žo mšda po dwělětnej wójnskej žłužbje wo 40 prozentow a po tsilětnej wójnskej žłužbje wo połojzu powyschi, jeli so budże knježerstwo tutemu wobsamknjenju pschihłožowacź. Khežorstwowy pokładowy sekretar na dotalne powuschenje wojeŕskeje mšdy a na podpjeranje žwójbow pokasowasche. Wono je měžacźnje nimale 200 milijonow hriwnow wucźiniło. B.

Wobhnadźeni cźeŕzy sapóžłanzy.

Pražska měschcźanska rada je cźeŕskich sapóžłanzow napominała, so bychu žo se wschej mozu sa to prózowali so bychu móhli sažudźeni a potom wobhnadźeni sapóžłanzy saža do khežorstwoweho žejma sastupicź. D.

Ze Serbow.

S Budyschina. Sswjedźeń stólětneho wobstacźa krajnostawskeho seminara je žo póndźelu na žwjedźeńske waschnje w krajnostawskim domje w pschitomnosći krala Bjedricha Augusta wotmě. Ministerialny direktor tajny radźicźel dr. Schmalz w mjenje knježerstwa rěcźesche.

S Budyschina. Sserbska hłowna prědarska konferenza směje žwoje nasymske požedźenje schtwórtk 11. oktobra, pop. w ½4 hodź. w serbskim domje.

— **Runje na tebi je leżane** pschi wójnskej požczonzy mjenujzy. Njedaj žo žłyschecź: hacź ja něschto dam abo niz, na tym niczo leżane njeje.“ Husto žy žo też psched wólbami tak wuprajik. Też tehdy bě tutoměnjenje wopacźne; nětkole pak žo wo ważnische jedna hacź tehdom. By-li žebi kóždy druhi runje tak myślił, niz cźeŕwjeneho pjenjeżka njeby žo nawdało. Nawopak dyrbisch žebi myślicź, so wot tebje wschitko wotwiżuje. A runje tón krócź dyrbisch žebi tak myślicź. Tajku wójnu, kaž nětcźischu, žwět hischcźe widźał njeje. S rękami je krej běžała, žarowanske schlewjerje a žarowanske rubischka widźisch, hdźež pohladasch. Wschitka žakosć a wscho krejroslecźe by było podarmo, hdy by žo nětkole sarjekł. Poślednje ma žo dokonjecź. A tola poślednje je, so psches žwoje pjenjesy wótznemu krajej móžnosć dasch, podmórniki twaricź, bróńje shotowacź sa wójska k ranjnu a k wjecźoru, drastu a živnosć sa ludźi, pizu sa konje. A potrjeba je wulka, pschetož njepschecźeł žwoje mozy k poślednjemu rossžudej psche wschu měru napina. Duž njewopuschcźmy žo žami; njech wopornjwosć prěnjeho cźaża tuteje wójny saža wotucźi! Duž won s poślednim cźeŕwjenym pjenjeżkom! Też tutu pjenjeżnu bitwu dyrbimy dobycź! Wona naš k wuspěchej wjedź. Potom pschińdże měr, kiž žylsy setŕeje, a morwi budža naš žohnowacź. Runje na tebi je leżane!

E. H.

— **Ssedma wójnska požczonka.** Pschi 7. wójnskej požczonzy žo też jenotliwe gmejny wobdźěleja. Tak žu na nju podpisałe: Hrodźischcźo 3000 hr., Korsym 3000 hr., Kobliz, Dalizy a Budestezy po 1000 hr., Horni Wujesd 1500 hr., Njesdaschezy 600 hr., Brěsezy, Kumschizy, Roswodezy po 500 hr., Kubschizy, Lutyjezy, Pschiwcźizy, Cźichońzy po 300 hr., Horni Hunjow, Ssulschezy, Sdźar po 200 hr., Hrubjelcźizy, Wichowy po 100 hr., Hodźiska, Sarěcźanska a Dobruschowska schulska gmejna po 1000 hr., Klukschnska 800 hr., Budesczańska 500 hr., Boschecźanska 400 hr., Hrodźischcźanska, Delnjohórcźanska po 200 hr., Klukschanska wožada 5550 hr., Hodźiska wožada 2000 hr., Bacźońska wožada 1000 hr., Hrodźischcźanska a Huschanska po 3000 hr.

— **(Pschenczna muka sa khorych.)** Budyski wokrjeżny komunalny swjazk ma dźělbu pschenczneje muki na składze, kotraž je jenož po 75 proz. wumlěta. Tale muka je sa khorych postajena a žo jenož na lěkarski rezept a na khlěbowu znamku w haptykach Budyskeho wokrjeża wotedawa.

— **(Ssamosastaranje s jecźmjenjom.)** Ratarsźy žamosastararjo sa zyłe hospodarske lěto wscho hromadże 50 puntow, jahłow 20 puntow sa zyłe hospodarstwo pschetrjebacź. Schtóž chze jako žamosastarar s tajkimi płodami s nowa pschipósnaty bycź, ma hacź do 11. oktobra pola gmejnskeje wyschnosće namjetowacź, so by žo jemu mlějna kharta wustajiła. Na to hamtske hejtmanstwo namjetowarjam mlějne kharty psches gmejnske wyschnosće póscźele. Pschedźělanje móže žo jenož w mlynje stacź, kotryž je na mlějnej kharcze mjenowany. Nowe je postajenje, so žněda žo też wójnszy a ziwilni jeczi k žamosastarjowemu hospodarstwu pschiliczicź.

— **Dźerżerjo skota, kotsiž dyrbja žłomu a žyno kupowacź,** pola komunalneho swjakła krajnu sawjeransku khartu dostanu. Na tule khartu žmědża žebi woni pola kóždeho ratarja žłomu a žyno kupowacź. Pschedawaŕ dyrbi wutrěski sawjeranskeje kharty po wotedatej dźělbje wotrěsnycź a žebi je jako dopokasmo skhowacź. Bjes znamkow njeżmě žo žyno abo žłoma pschedawacź.

— **(Khlěb budże žo sažo s běrnami měschecź.)** We hłownym wubjerku khežorstwoweho žejma je statny sekretar Waldow rjekł, so budże žo khlěb wot 1. februara se žnschenymi běrnami měschecź, dokelž prjedy žuschene běrny dostacź njejžu. Hdźež žo njehodźi khlěb s cźerstwymi běrnami měschecź, dyrbi žo połdra punta běrnow na tydźeń a hłowu rosdźělicź. Khlěb dyrbi žo bohužel s běrnami měschecź.

Živnostny wubjerk je wobsamknył, so dyrbi žo wot 1. novembra do khlěba dźežaty dźěl cźerstwych abo žuschenych běrnow pschidawacź.

— **Se želesnym kschižom 2. rjadownje žu žo wusnamjenili:** dźežatnik Alfred Wicźas w artillriskim regimencze cźiżko 28, žyn póstskeho agenta Ernsta Wicźasa we Wóžlinku. — Ota a Bjedrich Mjechelk, žynaj zementoweho twarza Ernsta Mjechelka w Krjebi. — Dwójnikaj Kurt a Alfred Hoffmann, žynaj rewěrskeho hajnika Hoffmanna w Koporzach.

— **(Praschiwosć konjow.)** Konje Budyskeje akzijoweje piwarnje žu na praschiwosć skorike.

— **(Wubjeranje kosołow.)** Hamtske hejtmanstwo je poručiło, so dyrbja žo w Małym a Wulkim Wjelkowje, Sajdowje, Khwaczizach, Ssmochczizach, Hornim a Delnim Hunjowje, Błohaschezach, Nowych Błohaschezach, Sslonej Borschczi, Budestezach Hajnizach, Bolborzach, Debrikezach a Małym Pschěsdrjenju kosoły wuběracź. Dźerżerjo kosołow, kotsiž žo po postajenjach wyschnosće njeskożuja, žo po pjenjesach hacź do 30 hriwnow khostaju.

— **Hindenburgowe narodniny** žu žo 2. oktobra wschudże po Němsej jako narodny žwjedźeń žwjeczike. W Budyschinje běchu žo, kaž w druhich němskich městach, twarjenja s khorhojemi wupyschike. Se sjawnym žwjedźeńskim pschednoschkom žo Hindenburgowe wójnske skutki žławjachu. Budyschin, Lubij, Žitawa, Biskopizy, Kamjenz a wjele druhich němskich městow žu Hindenburga sa cźežneho měschcźana pomjenowało.

— **Hońtwa na sajazy** je žo 1. oktobra w zyłym němskim khežorstwje sapoczała. Hońtwarjo měnja, so žu wuhlady hubjene.

W krutej symje a hacz do haprleje trajazym symnym wjedrje je wjele sajazow kónz wsako.

— **(Nicze czahaty khléb.)** Sozialdemokratiski sapósłanz Kuhnert je złédowaze napraschenje khéżorstwowemu kanzlerej podak:

„Wot néktoreho czaża żo w pjekarńjach pschezo s nowa niczeczahazy khléb pjecze a żo pschedawa. Hdyż tajki njekhmany khléb żanych wotebjerarjow wjazy njenamaka, żo jeho hrosnje wonjazy, jara njestrowy żo hibazy material husto njesniczi, ale żo k „czerstwemu khlébej" pschedźéka a pjekarjo a konditorjo jón s nowa po swuczenych wyżokich płaczisnach pschedawaju. Schto żebi khéżorstwowy kanzler pschecziwo tajkim wobstejnoszczam pomyżli czinicz, kotrez niz jenoż ludowej strowoszći schkodża a roszczaze wobczeżnoszcze ludoweho seżiwjenja we wyżkej mérje powjetscheja, ale tez jenotliwemu pschetrjebarjej jeho dżélbu żiwnoszcze a jeho pjenjesy bjeru a jeho dżélanstku móz pschikrótscheja?"
móz bjeru?" B.

— (Pschipóżkanc.) Tez w naschej wuzschej domisnje je żo po organisaziskim planje némskeje wótczinskeje strony wokrjeżne towarstwo sa Budyschin město a wży némskeje wótczinskeje strony sakożiło, kotryż żo w dżenżnischim czisle s napominanjom na wschě worschty wobydlerstwa wobrocża. Pschedżyda je wyschschi schulski radżiczel Bach w Budyschinje, 2. pschedżyda ratarski radżiczel Böhma w Debrikezach. Wobkhodżerńja sa samolwjenje żobustawow je na bohatej haży 24 po 3 skhodach. Towarstwo ma żamżny konto czisło 3201 pola krajnostawskeje banki w Budyschinje.

S **Rachlowa.** Na tudomnym nëhduschim Albertez kuble je pośledni wobżedżer, samkarski mischtr Schiersand s Budyschina, jenoż krótki czaż hospodarik. Wón je jo kublerjej Wagnerej w Lubjenzu sa 65 000 hriwnow pschedak.

S **Njeżwaczidła.** Pionérski dżeżatnik Max Machel s Njeżwaczidła, méjeczel żelesneho kschiża 2. rjadownje, je żo na podwyschka powyschik.

S **Korsymja.** Wóndano w nozy żu kowarskemu mischtrej Betterej 15 puntow czežke żwinjaze plezo a jedyn kyrbis s najstwy kradnuli. Paduschi żu k khéži wós pschistorczili a s njeho s woknom, kotrehoż żalusiju pscherésnychu, do najstwy salésli. Polizajski poż njeje żlěd sa paduchami namakak.

S **Dreczina.** Na hońtwje je jedyn hontwjeŕ s Warnocziz tudomneho wuczerja Fritza do nohi tselik. Sranjenje je tak czežke, so wuczeŕ njemóże w tu khwilu dżéczi roswuczicz.

S **Rakez.** Na namołwjenje muzsk. spéw. towarstwa seńdże żo sańdżenu wutoru wjeczor we 8 hodzinach schwarna czrjódka wótczinszy smyżlenych wożobow do hoszczeńza „Sakskeho doma", wożwjeczicz 70. narodniny pólneho marschalla Hindenburga. Jako hoszcza wohladachmy tez knjesa fararja Kschižana. Knjes wuczeŕ Berger witasche s sahorjazymi żkowami pschitomnych, na ważnoszcz dnja pokasujo. Hudżbu wuwjedże kapała tudomneho wustawa sa żlepych, a muzske khory sjednoczene se żónskimi khorami jara rjane spéwy pschednoschachu. Knjes wuczeŕ Berger na jara dokładne waschnje wo Hindenburgu pschednoschowasche mějo k ruzy „Masurski jézor" a rańscho-pruske wojownischczo na wobrasach. Skónczenje dopomni tez pschitomnych na ważnoszcz 7. wójnskeje pożczonki a k pilnemu podpisanju namołwjesche. Sběrka wjeczora wunjeże 30 hr. 82 pj. a żo czisty wunoschk „Hidenburgowej sběrzy" pschipokaże. Czażej pschimérene hodziny żo rucze minychu a dżak wutrobny dżak tez tudy pschedewschém knjesej wuczerjej Bergerej sa wuhotowanje wjeczora, każ tez wschitkim, kiż żu s radu a pomozu jemu k bokej stali.

S **Komorowa** pola Rakez. Grenadér Pawoł Schudak, żyn tudomneho kublerja Gusty Schudaka, je żelesny kschiż druheje rjadownje dostak.

S **Kamjenza.** Létuschi nasymski hermank żo 14. a 15. okt wotméje.

S **Niżeje Wży.** Tudomny korczmaŕ Köhler bě żebi wóndano w Rakezach jeneho pża kupił, kotryż pak jemu po puczu do Niżeje Wży czekny. Köhler jeho teho dla w nowioach pytasche. Nékotre dny posdżischo żelesniski czah pola Wulkeje Dubrawy jeneho pża sajédże. Na snamzy, kotraż bě pżnykowemu schijinemu pażej pschiczinjena, żandarm spósna. so je sajédżenn poż tón, kotryż bě korczmaŕ Köhler w nowinach pytak. A dokelż dyrbja żo w Rakeczanskich stronach pży, pżoweje skażenoszcze dla, pak sawjeracz, pak sa powjasom wodżicz, żandarm tu wéż pschedstajenej wyschnoszći wosjewi. Ta je na to Köhlerej 20 hriwnow khostanja dla pscheskupjenja wukasa pschě pżyczu skażenoszcz napołożiła

S **Schczeńzy.** Jan Mikel, jeniczki żyn tu[illegible] Hany Mikeloweje je jako 10. wopor naschejе wży[illegible] na rańschim bitwischczu wumrjek.

S **Sleho Komorowa.** Żałożne njesboże je żo p[illegible] parnym réżaku stako, hdżeż jedyn dwanaczelétny hólz rés won noschesche. Njesnateje pschiczinu dla bě wón sady schkitazeje pschiprawy żo wjerczateje transmiżije salésk. Najskerje je tam jedyn klin transmiżije jeho drastu popadnyk. Hólz żo na méscze mori a jeho czélo żo żałożnje rosbi.

S **Noweho Města** pola Wojerez. Tudomny kralowski rewérski hajnik a hamtski pschedstejiczeŕ Domel 1. oktobra żwój pokstaletny żłużbny jubilej żwjeczesche.

S **Krjebje.** Żiwnoszcz tudomneho M[illegible]ela Urbana je żo baronej se Schlotheima pschesch[illegible]. — Se [illegible] masyinu dżélajo je żebi pola Wulkez żłużaza dżonka Kloże palz wotréżka.

S **Ku[illegible]ow.** Wutoru ano na jenym swuczowanskim wulécze jene létadło nad połnózn[illegible] město dele padże. Wono je na jeden khéżu Amalisk je dróhi pakło. Wot tam żo jého ro padanki na dróhu dele żunuchu. Létadłowy wjednik, jed[illegible]n podoss żér, bě żo zaranyk.

Wużudzenja.

Khostanska komora. Kubleŕ Hajna w Kanezach bě żwojeho czeladnika Kurta Müllera w prawym hnéwje nabił, dokelż bě tón s wjeczíwoszću jeho konjomaj jasyk rosrésak. Müllera żu tuteho hrosneho njeskutka dla k jastwu na jene léto sażudżili. Tola Müller bě prjedy teho Hajnu dla pukow, kotrez bě poczerpik, wobskorżik. Biskopski kawniski żud bě Hajnu k 40 hriwnam pjenjezneho khostanja abo k jastwu na 4 dny sażudżik. Hajna bě żo pschecziwo wużudej powołak a s tym dozpi, so powołanski żud wużud kawniskeho żuda powali a jeho wuwinowa.

Přilopk.

* **(Wobżedżerka jeneje ville jako rubjeżniza.)** S Drażdżan żo pische: Poślednje méżazy bě żo we wokolnoszći Pirny na wjele méstnach nuts dobywało a żo kradnyło. Jedyn rubjeżnik s czornej masku wokolnoszcz trascheșche a mjes druhim wudowje jeneho drjewoweho wikowarja, do kotrejez wobydlenja bě żo wón dobył a kotrejż wón s revolvrom hrożesche, 8000 hriwnow wudrě. Jeho nutskamanje jemu sa krótki czaż 3500 hriwnow hotowych pjenjes a sa 10 000 hriwnow hódnostnych papjerow wunjeże. Wjetscha liczba polizistow a żandarmow dlěschi czaż podarmo sa rubjeżnikom złédżesche, hacz żo tele dny czémna wéż na spodżiwanje sbudżaze waschnje wujażni. Na mandżelsku jeneho réżakoweho wobżedżerja, kotryż jako offizér we wójnje pschebywa, bě żo tukanje wobrocziło, so ma wona swiż s nutskamarjom. Hdyż villu bohateje żony pschepytachu, żo wjele dopokasmow na żwétko pschinjeże. W mużowej njepschitomnoszći bě żo żona s dwaczecżilétnym młodżenzom sesnała a tuteho nawabiła, żo nutskamacz a kradnyeŕ Hnydom młodeho człowjeka sajachu; wón żo wusna, so je wón pr hypnotiskim wliwom młodeje żony stak a so je żebi dyrbjał wo bliczo czornicz, so bychu jeho na jeho rubjeżniskich czahach njespósnali.

* **(Rubjeżny nadpad na hrabju Kanitza w Barlinje.)** Hdyż chzyșche żo njedżelu w nozy naméstny wyschschi zeremoniski mischtr hrabja Kanitz, kotryż w ministerstwje snutskownych należnoszcżow w Barlinje dżéła, do żwojeho wobydlenja podacz, żo krótko pșched jeho domom jedyn muż sa puczom k Lehrtskemu dwórnischczu woprascha. Hrabja jemu wotmolwiwschi dale dżéșche. Na dobo zusy, kotryż sa nim dżéșche, wot sady hrabju s czężkej wézu psches hłowu dyri. Hrabja Kanitz k semi padże a khwilu pohłuschcheny leżeșche. Rubjeżnik jemu kożanu toschu wutorhny, kotraż nékotre akty wopschijeșche a żo bjes żlěda złubi. Hrabja Kanitz żo saże shraba a mózeșche do żwojeho wobydlenja doncz.

* **(Japanske město Tokio s wichorom sapuscżene.)** S japanskeho hłowneho města powjesez pschińdże, so je pónd żelu satraschny wichor, kajkiż njepomnja, Tokio sapuscżik. Psches sto tyżaz człowjekow je bjes wobydlenja, nékotre sta wożobow żu żo morike abo żo franke.

* **(Rosbuchnjenje w jenej chemiskej fabrizy.)** W chemiskej fabrizy w Griesheimje pola Frankfurta nad Mainom je żo ros-

buchnjenje ſtako. Schtyri woſoby ßu ßo pſchi tym morike, pjecź ßo ſranikо. Dźĕło w fabrizy dale dźe.

* **(Nĕkotre ſta ludźi ßo ſajĕdojcźile.)** W Moerſu a wokolnoſcźi ßu, kaž ßo ſ Eſſena powĕ, nĕkotre ſta woßobow ſe ſnamjenjemi ſajĕdojcźenja ſkhorike. Schtyri dźĕcźi ßu wumrjele. Skhorjeni ßu pjecźa ſkaźenu kołbaßu jĕdli.

Wjecźenje Boźe.

(Skónczenje.)

Tu bĕ wón dawno towarſchku ßwojeho dźĕławego źiwjenja pokhował, dźĕcźi bĕcha ßo derje wukubłałe a ſaßłużachu ßebi ßwój khlĕb w zuſym kraju. S dźakownej wutrobu wſchitke troſchtowanja wopominaſche, kotrež bĕ jemu Bóh wopokaſował a tak jemu mnohe cźwile wołóźał.

Handrij ßam by ſtajnje dźĕło namakał, nuſu jeho ßwójba ženje njecźełpjeſche, hacźrunje druhdy w ſymſkim cźaßu ßo trochu njedoſtatk pokaſowaſche. Se ßwĕrnej luboſcźu a ſe ſhromadnej dowĕru ßej mandźelſkaj pomhaſchtej, ſo byſchtaj cźeźku ſrudobu pſchenjeßkoj, doniž ſbóźna ßmjercź hubjenu źonu njewumoźi.

Dźĕcźi hacź dotal nanej wjeßele cźinjachu, tak ſo wón ßamo teź na ßwojeho njepſchecźela Jana bjes hórkoſcźe ſpominaſche. Kóźdy dźeń rano a wjecźor ßwoje modlitwy ſ tej próſtwu kónczeſche, ſo by ßo nakaſał tón, kotryž bĕ jeho ſ wopacźnej pſchißahu ſ domu a ſe ſtatoka wuhnał.

„Bóh ßam derje wĕ, cźeho dla je tak dopuſchcźił“, k njebju hladajo Handrij huſto rĕcźeſche, „ſchtó wĕ, hacź budźachu ßo dźĕcźi na kuble tak derje wukubłowałe, kaž w khudej khĕźźy.“

Takle ßej Handrij ßwoju ſańdźenoſcź a ßwój pſchichod roſpominaſche. Tu pſchińdźeſchtaj dwaj mkodźenzaj po pucźu nimo, kotrajź dla wjecźorneje cźmy Handrija, kiž bĕ ßamlutki, widźecź njemóźeſchtaj.

„Dźenßa w nozy budźe tón ſtary ſkupak Jan na naju ſpominacź“, Handrij jeneho rjez ſaßłyſcha.

„Hdyž jemu zyły ſtatok ſe wſchĕch ſtronow ſapalimoj, to budźe ßo potom derje ßmudźicź a wón budźe ßo potom rjenje prażicź mjes kſchinami ßwojeho ſłota!“ druhi ſ njeju pſchiſtaji a wobaj ßo ſaßmjaſchtaj.

„Njech hakle ßej ſ haſchenjom prózy njedawaju“, druhi bjes pſchemyßlenja rjekny, „wſchitko je derje a pilnje pſchihotowane. Njejßym ßmoły a petroleja lutował, ſo by jeju pſchi ſapalenju we wſchĕch kutach nadoſcź było.“

„Nó, to je derje“, jeho towarſch praji. „Tamle na kromje lĕßa wocźakúmoj hacź do nozy dwĕmaj, a jutſje rano budźemoj hižo dawno pſcheſe wſchĕ hory a doły.“

Takle powjedajo krocźeſchtaj dale hłubſcho do lĕßa, tak ſo jeju poßlednje ßłowa ßo ſ powĕtrom rosnjeßechu.

Ale Handrij, kiž to pſchipadnje ſaßłyſcha, bĕ ſroſumił, wo cźo ßo jedna.

Włoßy jemu na hłowje ſtawachu, ale to wón jaßnje ſpóſna, ſo bĕ jeho winowatoſcź ſpĕſchny ſkutk. Khwatnje wotby tu myßl, ſo tola jenoź jeho njepſchecźelej njeſboże hroſy a ſo móźeſche ßo runje nĕtkole lohko na nim wjecźicź. Pſchetoź huſto bĕ ßo ſe ßwojej luboważanej njebocźiczkej źonu wo prjedawſchich cźaßach rosmołwjał a pſchi tym ßłowa ßwjateho pißma naſpominał:

„„Moje je wjecźenje!“ praji tón Knjes.“

Hnydom Handrij ſtany a ſpĕſchnje krocźeſche do wßy ke gmejńſkemu prjódſtejerjej a wupowjeda jemu wſchitko, ſchtož bĕ wo wotmyßlenju tamneju khłopzow ſaßłyſchał.

Prjódſtejeŕ drje hnydom zyłu wĕź Janej woſjewi, ale nimo wſchĕch naprawow a wſcheje kedźbliwoſcźe bĕ ßo ſłóſtnikomaj tola poradźiło, na Janowym kuble woheń ſakoźicź; tola ſtrażowazy cźeladni jón ſalachu, prjedy hacź bĕ wulkich rosmĕrow nabył a wulkeje ſchkody naczinił.

Sa dwĕ hodźinje hižom cźeladni teź wobeju ſapalerjow popadźechu.

Potom dźĕſche Handrij ſ njekhabłazej krocźelu do ßwojeho nĕhdyſcheho dwora. Tam hnydom hoſpodarea Jana ſetka, kiž bĕ jeho prjedy ſe ſtatoka wuhnał.

S krótka a raſnje Handrij na njeho ſarĕcźa.

Najprjódzy Jan na njeho ſ njedowĕru poſkaſche, ale hdyž ßo ſ wußlĕdźowanjom a pſcheßłyſchowanjom, kotrež ßo hnydom ſapocźa, zyła wĕrnoſcź wukopa, pocźa Jan, widźomnje khĕtro potrjechený, rĕcźecź:

„Handrijo, tole ßebi wot waß ſawĕſcźe njejßym ſaßłużił. Budźeſchtaj-li njekhmanikaj ßwoje wotmyßlenje doſpołnje wuwjedłoj, budźich był hubjeńſchi ſcźinjeny dyžli najkhudźiſchi podružnik w zyłej wßy. Wſchitke ßwoje pjenjeſy mam horjeka w domſkim a pſtecźiwo wohnjej njejßym ſawĕſcźeny. Pſchezo bĕ mi žel pjenjes, kotrež budźech dyrbjał na ſawĕſcźenje płacźicź.“

„To dźĕ ßym ja wjedźał a runje teho dla ßym ßo wjeßelił, ſo mózach wot waß tuto njeſtoże wotwobrocźicź.“

Tak Handrij hacź nanajſpokojniſcho wotmołwi a chzyſche ſaßo woteńcź.

„Docźakajcźe hiſchcźe khwilku!“ Jan ßo wotlakuje ſarĕcźa, „chzu wom to ſarunacź“, a ßahaſche do kapßy.

Ale Handrij ſ krutym hłoßom wotmolwi:

„Skhowajcźe ßej ßwoje pjenjeſy, Jano, njejßym ßwĕtneho myta dla k wam pſchiſchoł, ſo bych waß pſched njeſbożom wukhował. Njedźiwajźy teho, ſo ſcźe mi wulku kſchiwdu ſcźinili, ſcźe tola mój bliźſchi a Bóh pſchikaſuje, ſo dyrbju ßwojeho bliźſcheho lubowacź kaž ßebje ßameho. Jeli ſo pak chzecźe mi nĕſchto k luboſcźi a k radoſcźi ſcźinicź, dha roſpominajcźe ßej ßwoje ſańdźene źiwjenje a wotrunajcźe ßwój dołh pola Boha. Ssmjercź ßo bliźi a mój ßmój ſa tón cźaß ſeſtariłoj a włoßy ßu namaj ſeſchĕdźiwike. Napſchecźo wam ßym dźenßa jenoź ßwoju winowatoſcź dopjelnił, dopjelńcźe teź wy ßwoju napſchecźo Bohu.“

Na to woteńźe Handrij ſ dwora zyle tak, jako budźiſche nĕchto ſcźinił, ſchtož ßo ßamo roſumi a ſchtož je jenoź maliczkoſcź.

* * *

S teho cźaßa ßo Jan bórſy jara pſcheměni. Sa dźeßacź lĕt njebĕ wjazy ani do zyrkwje ani na faru pſchiſchoł, nĕtkole pak tam ßaßo pucź namaka.

Nĕkotre mĕßazy poſdźiſcho ßo nĕſchto ſta, nad cźimž ßo wſchitźy wobydlerjo wßy dodźiwacź njemóźachu. Ssam wot ßo Jan zyłe ßwoje kubło najſtarſchemu ßynej prjedawſcheho wobßedźerja ßwojeho ſtatoka wotſtupi. Kak bĕ ßo to mĕko a cźeho dla wón to ſcźini, to ludźo njewjedźachu. Shódowachu a pſchidawachu to a druhe, ale wĕſtoſcźe nabycź njemóźachu.

Tola ſtary Handrij hacź do kónza ßwojeho źiwjenja we ßwojej niſkej khĕźcźiczźy woſtacź.

„Tule ßym pokoj namakał a tule chzu teź w pokoju wumrſecź, hdyž moja poßledńja hodźina pſchińdźe“, Handrij wotmolwi, hdyž chzychu ßwoje dźĕcźi jeho k temu ponucźicź, ſo by ßo na ßwój rjany ſtatok pſchecźahnył. Jeho nadobna luboſcź k njepſchecźelej a jeho njeßmĕrne podacźe do Boźeje wole jemu hižo na tutym ßwĕcźe wulke myto pſchinjeße. Wón widźeſche, kak bĕ jeho nĕhduſche wobßedźenſtwo ſaßo w rukomaj jeho ßamßnych dźĕcźi. Te ſ nowa nabywachu ſamoženja a bĕchu ſbożowne a woßadni mĕjachu ſaßo jeho ßwójbnych ſańcź. Ale potajńſtwo, kak bĕ ßo napſchecźo ßwojemu njepſchecźelej ſadźerźał, jeho dźĕcźi hakle pſchi jeho ßmjercźi ſhonichu. Hacź do teho wokomika bĕ wſchitko do ßwojeje wutroby krucźe ſamknył ſ luboſcźu k Bohu, kiž bĕ jemu teź tu hnadu a móz darił, ſo ßo wſcheho ßamßneho wjecźenja wotrjekny a woſtaſi. Bóh ßam bĕ wjecźenje wuwjedł. A to bĕſche teź ſa wſchĕch najlĕpje.

(— Kónz. —)

Zyrkwinſke powjeſcźe.

W Michalſkej zyrkwi ſmĕje jutſje, 18. njedźelu po ßwj. Trojizy, rano 1/2 8 hodźin ſarat Răda ßerbſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſmĕje duchowny Tyſchek ßerbſke a w 10 hodźinach nĕmſke prĕdowanje

Sſrjedu popołdnju w 3 hodźinach wotmĕje ßo ſhromadźiſna źónſkeho towarſtwa w Sſerbſkim Domje.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźĕła ſmĕje duchowny Tyſchek.

Semrjecźi:

W Michalſkej woßadźe: Jan Jurſch, rentu doſtawał w Hnĕwßezach, 80 l. 7 m. 4 d. — Jan Schewz mjenow. Wancźka, źiwnoſcźeŕ w Cźichońzach, 64 l. 1 m. 8 d.

W druhich woßadach: Auguſta Worgicźez we Warnocźizach, 69 l. 6 m 9 d. — Ernſt Bjedrich Hornczeŕ, źiwnoſcźeŕ a gmejniſki pſchedſtejicźer w Brĕſezach, 50 l. 10 m. 16 d. († w Budyſchinje połkowany w Hrodźiſchcźu). — Madlena ſwud. Schmidtowa, wumjeńlarka w Zornoßyłach, 79 l. — Khorla Mühlrentu doſt. w Pſchiwcźizach, 86 l. 10 m. 9 d. — Frida Elſa, Handrija Pczoły źiwnoſcźerja w Kobjelnju, dź., 6 l. 5 m. 23 d. — Auguſt Kryſtof, khĕźeŕ w Minakale, 56 l. — Marja Sſerbina, kublerja Sſerby we Lomſku p. Min., mandźelſka, 54 l.

Zyrkwinske powjesćze ſ Hodźija.

Jutſje, 18. njedźelu po ßwj. Trojizy, ſmĕje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt němsku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſmĕje farař Kſchiżan němſke a 3/4 10 hodźin ßerbſke prědowanje.

Ssrjedu wjeczor we 6 hodźinach wotmĕje ßo němſka wójnſka modleiſka hodźina.

Zyrkwinske powjesćze ſ Budeſtez.

Jutſje, 18. njedźelu po ßwj. Trojizy ſmĕje rano 1/2 8 hodźin farař Domaſchka ßerbſku ſpowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſmĕje duchowny Bójz ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Ssrjedu popołdnju 1/2 4 hodźin wotmĕje ßo ſhromadźiſna žónſkeho towarſtwa (pola Schmißa).

Ssrjedu wjeczor 1/2 7 hodźin wotmĕje farař Domaſchka němſku a 1/2 8 hodźin ßerbſku wójnſku modleiſku hodźinu.

Zyrkwinske powjesćze ſ Njeßwaczidła.

Jutſje, 18. njedźelu po ßwj. Troijzy budźe rano we 8 hodźinach němſka powjedź dopołdnja w 9 hodźinach němſke a 1/2 11 hodźin ßerbſke kemſchenje.

Zyrkwinske powjesćze ſ Rakez.

Jutſje, 18. njedźelu po ßwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodzinach němſka ſpowjedź dopołdnja w 9 hodźinach němſke a 1/2 11 hodźin ßerbſke kemſchenje.

Ratarſka ſchula w Budyſchinje.

Bliżſchi ſymſki ſemeſter ßo **wutoru 23. oktobra 1917** ſapoczńje. Samolwjenje nowych wuczemzow podpißany direktor pſchijimuje, kotryż je tež rad ſwólniwy, wſcho dalſche wukaſacź.

Ratarſki radźiczel prof. dr. **Gräſe.**

Drobnowikowanſke płaczińy w Budyſchinje.

Howjaſe mjaßo	1 kg	3,00—3,80	hr.
Czelaze mjaßo	„	—3,20	„
Skopjaze (wowcze) mjaßo	„	—5,—	„
Swinjaze mjaßo	„	—2,80	„
Pſchenczna muka, wójnſka družina	„	—0,50	„
Rżana muka	„	—0,37	„
Khlĕb	„	—0,38	„
Bĕrny k jĕdźi	„	—0,26	„
Ssuſcheny polcz	„	—3,30	„
Dobre mloko	1 liter	—0,26	„
Czerſtwe jeja	15 ſchtuk	3,90—4,50	„
Butra k jĕdźi	1 kg	4,80—5,10	„
Zokor, mlĕty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Kamjeńtne wuhlo	100 kg	—	„
Briketty ſ bruneho wuhla	100 ſchtuk	—1,75	„

Płaczińa żitow a produktow.

Żitowy dowoz w Budyſchinje:		W Budyſchinje. 29. ſept. 1917 wot hr.	pj.	hr.	pj
Wowß	50 kilogr.	15	50	—	—
Bĕrny		8	—	—	—
Butra	1 kilogr.	5	10	5	20
Pſchenczna muka	50	21	50	—	—
Rżana muka	50	18	75	—	—
Ssyno	50	14	—	16	—
Ssloma	100	9	—	—	—
Proßata	390 ſchtuk, ſchtuka	26	—	55	—
Pſchenczne wotruby	50	—	—	—	—
Rżane wotruby	50	—	—	—	—
Pſchenczny gris	50	—	—	—	—
Rżany gris	50	—	—	—	—
Pſchenża żołta, kórz po 170 punt.		—	—	—	—
Pſchenża bĕła, kórz po 170 punt.		28	5	—	—
Rożla, nowa, kórz po 160 punt.		24	80	—	—
Jeczmjen, nowy kórz po 140 punt.		23	10	—	—

Wokrjeßne towarſtwo ſa mĕſto Budyſchin a wßy němſkeje wótczinſkeje ſtrony.

Wſchitkim mužam a žonam naſcheje domiſny!

Němſzy mužojo ßu Sedanſki dźeń němſku wótczinſku stronu ſałożili.

We wſchĕch němſkich krajach a we wſchĕch worſchtach je napominanje tychle mužow ſacźuczе wumóżenja a wjeßeleho pſchihłoßowanja tež w naſchej wužſchej domiſnje ſbudźiło. Tež my ßmy pſcheßwĕdczeni, ſo wojowanje wo praſchenja ſmutskowneje politiki w nĕtczińſchim wokomiku wótczinje ſe ſtrachom hroſy a ſo je wono, byrnjež njeby wotmyßlene było, naſchim njepſchecźelam ſ wužitkom. Ssmy widźeli, ſo cźuwow ßłabe wuſtupanje ſa mĕr w cźaßu, hdźež po Hindenburgowym ßwĕdczenju wojeŕſzy lĕpje dyžli hdy prjedy ſtejimy, jenož mĕr ſadźerżi. Tola naſche knjeżerſtwo je po podawkach ſańdźenoſcźe w cźĕßnje. Bjes ßylneje ſepjery mjes ludom njemóże knjeżerſtwo ßame ſ ſobu byćź. Wono ſa mózny khĕżorſtwowu politiku mózny grat trjeba a tón dyrbi wótczińſka ſtrona byćź.

Chzemy ßo w njej bjes rozdźĕła politiſkeho ſtejiſchcźa k ſepjerji a podpjerje ſa mózne khĕżorſtwowe knjeżerſtwo ſjednoczićź. Němſka wótczińſka ſtrona je ſtrona ſjednoczenja.

Nochzemu ſmutskowneje roſkory, chzemy doma ſkutkowacź, hacź k wobſamknjenju mĕra njech ſmutskowna ſwada njeleczi.

Nochzemy žadyn **hłodowy mĕr,** ale chzemy po Hindenburgowej pſchikaſni cźuwy wobkhowacź. Hdyż ſwólniwje nuſu a tradanje njeßemy, ßo němſkemu ludej **Hindenburgſki mĕr** doſtanje, kotryż dobycźerſke myto ſa nimo mĕry wulke wopory a napĕtnanja domoj khowa.

Po organiſaziſkim planje němſkeje wótczińſkeje ſtrony ßmy

wokrjeßne towarſtwo ſa mĕſto Budyſchin a wßy

ſałożili a ßwojich ßobuměſchcźanow a ßobuměſchcźanki napominamy, ſo bychu tutomu towarſtwu pſchiſtupili. Chzemy tež w naſchej domiſnje na ſjawne dacź, ſo wĕmy, ſo wo Němſkeje wukhowanje, cźeſcź a pſchichod dźe a po ßwojim dźĕlu mozne wuſtupjenje němſkeje wole k dobycźu podpjeracź. Tež naſche wokrjeßne towarſtwo ßo kaž khowne towarſtwo ſ dnjom wobſamknjenja mĕra roſpuſchcźi.

Proßymy, ſo byſchcźe ßwoje pſchiſtupjenja k wokrjeßnemu towarſtwu ſa mĕſto a wßy němſkeje wótczińſkeje ſtrony naſchej wobkhodźerni na bohatej haßy 24 wojſjewili a ßobuſtawſki pſchinoſchk na naſch bankowy konto cźißło 3201 krajnoſtawſkeje banki ſapłacźili. Najniżſchi pſchinoſchk je 1 hr. Schtóż je ßo hižo pola khowneje wobkhodźerńe němſkeje wótczińſkeje ſtrony ſamolwił, ßo proßy, ſo by to naſchej wobkhodźerni wojſjewił. Hdyż je ßo w Barlinje pſchinoſchk ſapłacźił, njetrjeba ßo to pola naß ſtacź.

W Budyſchinje, 29. ſeptembra 1917.

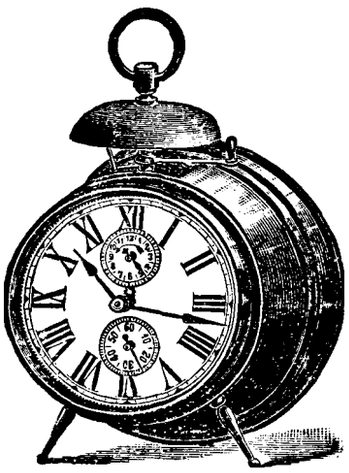
Wokrjeßne towarſtwo ſa mĕſto Budyſchin a wßy němſkeje wótczińſkeje ſtrony.

Pſchedßydſtwo:

Wyſchſchi ſchulſki radźiczel Bach, 1. pſchedßyda.
Ratarſki radźiczel Böhma w Debrikezach, 2. pſchedßyda.

Dźĕłanſki wubjerk:

Aſſeſſor dr. Böhme w Budyſchinje.
Krajnoßudniſki radźiczel Böhme w Budyſchinje.
Prokuriſt Haufa w Budyſchinje.
Fabrikſki wobßedźer Hünlich we Wjeleczinje.
Mĕſchczanſki radźiczel Schrott w Budyſchinje.

Sahe ßo ſtawa,

hdyž ma cžlowjek **dobry budžak.**
Tajke porucža we wulkim wubjerku

F. Marſchnerowy

naßlèdnik

M. Ewald, cžaßnikarſki miſchtr
w Budyſchinje na bohatej haßy 9.

Najſtarſche cžaßnikarſtwo
:: :: w Budyſchinje. :: ::
Porjedženja płacžiſny hódny a dobre.

Praktiſke wojerſke a pólne cžaßniki (w nozy ßwěcžaze).

Wſchè družiny
ßyrych harowanych a njeharowanych
= kožow =

ſebrane a njeſebrane, kupuje

Otto Hausotter

na garbarſkej haßy 32.

Lětny ßmjertny džeń

horzolubowaneho ßyna, bratra a wnuka, wojaka

Jana Storcha

ſ Wyſokeje pola Wóßlinka

wumrje ryczerſku ßmjercž jako honjeŕ 1. komp. reſ. honjeŕ batl. cžo. 12 8. oktobra 1916. 21 lět ſtary.

Kak rucže cžlowjek pſches ßmjercž ſpadnje,
Schtó wě, hdy hłóß joh' ſawoła,
So w tutym cžaßu rucže ſtanje,
Hdže n ójna ho ri ßurowa,
Naß owjeſcž ſ udna potrjechi:
Waſch luby padny we bitw .“

Wy lubi, tajku ſrudnu powjeſcž,
Scže pſched lětom tž doſtali,
Wy lědom móžecže to pſchenjeſcž,
S tož ſcže W. w ch tło ſ ubili,
H ž ßyna, bratr wnuk lu owany
Sa wótzn kraj bu morjeny.

Haj runje nj želu to běſchy,
Hdyž błěda ßmjercž knjem' pſchiſtupi,
Lud erbſki domach k miſchi cžěſchy,
Waſch l b pak ě i,
Tam w pichipokdu ſdej h dži je
Na olu cžeſcž p k je.

'Žno lěto ſpi nětk ßłódke ſpanj ,
Tam na Liſoni wyſchinje,
Wón cžaka tam na rjeńſche ranje,
Na jutrow ßłónza ſkhadženje.
Tehd' ſ rowa Bóh joh' ſa oła
A ſnowa Wam joh' ſako da.

We li , tž je domoj piſał,
Ss om jenož troſcht'waſche,
je huſto ſpěwał,
ub waſche,
Ss nje elu
Je džerżał ſ domej Božemu.

Tak běſchcže jara ſwjeßeleni,
Hdyž na wopyd wón pſchindže [k Wam,
Tak wſchitzy běſchcže wurudženi,
So w bžemje ſaßo praji Wam,
Wam macži ſ mußlow njepſchińdu
Joh' ßłowa tam na dwórniſchcžu.

Pjed' hacž do tutej wójny džěſche,
Wam ſtar imaj bě k rukomaj,
Wón poſ ſchy a pln běſche,
Cžeſcž d rowa jom kóždy daj,
Wſ cž ſcž a hordoſcž, wj žele
Wón mějeſche ża ſachodne.

e w wjele horzych bitwach p b
W Franzowſej a alizi ej,
Nětk pak je jeńſchu ru
We tamnej hěže nje ſkej,
Tam jeno niczo njet ſchi,
Wja ropot wójn njeßłyſchi.

Duž luby nano njepłakajcže,
Sso macžerka wjaz njerudžcže,
Wjaz ßotry, bratſja, njeżarujcže,
Jom' měr we rowje pop chejcže,
Sso, luby džědo, troſchtujcže,
Waſch wnuk ma herbſtwo najlěpſche.

A hacž Wy runje njemóžecže
Row jeho puſchicž ſ wěnzami,
Sso wſchědnje na njoh' dopomnicže,
We duchu je wón mjes Wami,
Pak jomu ſeſkhadża Wam cžaß,
So ßwjeczicže ſ njom wěczn kwaß.

W mjenje ſrudnych ſawoſtajenych
J. Kruža.

Jako khmane

naczinjenje pſcheńzy

uſpulum poruczam.

Haptykaŕ E. O. Hennig

Viktoria-drogerija
na ßukelnſkej haßy 7.

Libſchowa piſzaŕnja

na Móltkowej dróſy 16 po 3 ſkhodach
próſtwowne piſma, kupje, teſtamenty atd.
wudžełuje.
35=lětne naſhonjenje. — Rěczi ßerbſki.

Sa tak mnoho wopokaſmow wutrobneho dżělbracża ertnje a w darach pſchi cżežkej khoroſczi a khowanju mojeje lubowaneje, njeſapomniteje macżerje

Khryſtle Kružineje

wſchitkim jenož ſ tutym ßwój najwutrobniſchi dżak wupraju. Woßebje ßo dżakuju knjeſej fararjej Kſchižanej ſa ßwěrne wopytanje a troſchtowaze ßłowa pſchi khowanju, knjeſej wucżerjej Bergerej ſa ſpěwanje, kaž tež ßerb. tow. „Lipje“ ſa wěnz a k rowu njeßenje.

W Rakezach, dżeń 30. ſept. 1917.

Hłubokoſrudżeny ßyn
Jan Kruža.

Sso wróczíwſchi wot rowa naſcheje horzolubowaneje macżerje

L jnn ſwnd. Ramſtowеje

hnuje naß, wſchitkim ſa tak mnoho wopokaſmow wutrobneho dżělbracża pſchi cżežkej khoroſczi a khowanju naſch hłuboko ſacżuty dżak wuprajicž. Woßebje ßo dżakujemy knjeſej fararjej Kſchižanej ſa ßwěrne wopytanje a troſchtowaze ßłowa pſchi khowanju, knjeſej wucżerjej Bergerej ſa ſpěwanje, teho runja żonam wojerſkeho towarſtwa ſa wſchu wopokaſanu cżeſcž.

W Rakezach, 28. ſept. 1917.

Cżežkopruhowane dżěczi
a pſchiwuſni.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maj so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedawać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 41. **Sobotu 13. oktobra 1917.** **Lětnik 7.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojownischežo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

12. oktobra. **Wežera ßo artillerisku dźěławosćź w Flandernskej na ßylnu tšeleńzu pschi mórskim brjosu a Houthoultskim lěsu samjesowasche. W nozy ßylna tšeleńza na wojownischežu mjes rěku Lysu a Meninsko-Ypernskej drósu leżesche; wona dźenża rano na dobo do bubnowazeje tšeleńzy pschenźe. We schěrokich wotrěskach ßo potom nowe njepschecźelske nadběhi nastajichu.**

Wójsko němskeho kronprynza.

K dołhemu ranju wot Soissonsa a k ranju wot Maasy ßo tšeleńza artillerije móznje seßylni. Pola Vauxaillona ßylne franzowske wobhonjerske wotdźělenja wupadły činjachu, wone ßo wotpokasachu. K ranju wot Samogneux k wojowanju w hrjebjach pschi rańschim brjosu hórki 344 dońdźe.

Rańsche wojownischežo.

K dołhemu ranju wot Rigi a pschi Sbrucźu bě wojowanje žiwische dyžli prjedawsche dny. Hdyž wojowanske wotdźělenja do ßo frasychu, wjele jatych do naschich rukow padźe.

Mazedonska fronta.

W Monastirskej dolinje a w kole rěki Cźerneje s wobeju stron ßylnje wojowachu. Na prawym Wardarowym brjosu ßo nadběh jeneje jendźelskeje kompagnije psched bołharskej liniju njeporadźi.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Dźěło němskich podmórskich cźołmow.

S Barlina ßo 10. oktobra powě: We wschěch dźělach ßrjedźoseńskeho morja je ßo njepschecźelskemu kódźniskemu wobkhadej s naschimi podmórskimi cźołmami cźežke schkodowanje nacźiniło. Dwanacźe parnych a tšiatsizecźi płachtatych kódźow, hromadźe 42,000 tunow wopschijazych, je ßo potepiło, hacź runje je wobkhad na morju ßylnje wotebjerał.

Internowany němski podmórski cźołm „U 93“ se Cadixskeho pschistawa wupjerchnył.

Psched dlěschim cźaßom bě ßo wobschkodźeny němski podmórski cźołm „U 93“ do Cadixskeho pschistawa pschi schpaniskim brjosu w ßrjedźoseńskim morju wukhował. Schpaniske knježerstwo bě jón po wobstejazych postajenjach internowało (do jatby wsało). Kaž pak ßo sda, je ßo mužstwu němskeho cźołma wjele ßwobody wostajiło. Sańdźeny tydźeń je ßo mužstwu poradźiło, s podmórskim cźołmom, kotryž je drje ßo mjes tym wuporjedźił, wupjerchnycź. Franzowske nowiny ßo teho dla na schpaniske knježerstwo hórscha. Wone srosumicź dawaju, so je ßo schpaniske knježerstwo dla njedoßahazych naprawow skoro pschecźiwo neutrulnosći pscheschło. „Temps“ praji: Podmórski cźołm je saßo ßwobodny. Hacź ma wón muniziju abo niz, je pódlanska wěz. Nakhwilnje móże wón ßamo jako kurěr ßłužbu cźinicź. Jeho cźeknjenje swjaskarjam schkodu nacźini, kotrejež wulkosćź ßo hischcźe pschewidźecź njehodźi.

„Journal de Paris“ pische, so je franzowski konsul w Cadixu podhladne podeńdźenje na namórskim cźołmje pytnył a franzowskeho pósłanza w Madridźe na to kedźbliweho cźinił. Schpaniske knježerstwo je pak Franzowskej směrowaze salubjenje dawało. Franzowski pósłanz je ßo s rasnosćźu wobcźežował. Franzowska ßebi khutne pschepytanje a pokutu żada, pschetož schpaniske knježerstwo dyrbi ßebi k cźesći pschizpicź, so dobru wolu pokasuje.

Schpaniski minister swonkownych naležnosćźow je franzowskemu pósłanzej, kotryž ßo dla cźeknjenja němskeho podmórskeho wobcźežowacź pschińdźe, ßwoje wobžarowanje dla tuteho podawka wuprajił.

Kral je wukas podpisał, s kotryms ßo kontreadmiral Buhiges, komandant Cadixskeho arlenala, a město admiral Dequemente, komandant namórskeho departementa, dla cźeknjenja němskeho podmórskeho cźołma, se ßwojeho sastojnstwa wotßadźitaj. B.

Dóńt němskeho pomoznego kschižaka „Seeadler“.

Jendźelcźenjo ßu dźěł mužstwa němskeho pomozneho kschižaka „Seeadler“ sajeli. Reuterez telegrafowarnja se Sydneya powě: Jendźelcźenjo ßu barkassu (maku łódź) wobronjenu s jenej kanonu a maschinskej tšellbu a se scheścźimi Němzami wobßadźene popopadli. Łódź na łakańzy blisko jeneje njewobronjeneje łódźe pola Fidschiskich kupow leżesche. Němzy ßo pschisnachu, so pod tym kschižak „Seeadler“ w tychle wodach leži.

Londonske nowiny „Daily Mail“ se Sidneya dale powjedźa: Pomozny kschižak „Seeadler“ něhdźe 4000 tunow wopschijesche. Wón jako norwegska drjewowożaza łódź sababjeny s Němskeje wotjědże. Deski běchu na łódźinej lubi tak sestajane, so ßrjedźa nich městno sa mužstwo wosta. Jedyn jendźelski honjeć torpedowych cźołmow „Seeadler“ sadźerża, tola jemu, dokelq běchu łódźine papjery w rjedźe, dale jěcź da. Hdyž pomozny kschižak do połodnischeho dźěła atlantiskeho ozeana dojědże ßo drjewo s łódźe do morja smjeta a łódź ßwoje operazije sapocza. Jejne mužstwo praji, so je łódź sa krótki cźaß łódźe, 8 milijonow puntow sterlingow (100 milijonow hriwnow) hódne, potepika. Hdyž bě pomozny kschižak 8 měßazow na morju pobył, bęsche łódźine cźełko tak wucźischcźenja potrěbne, so kapitan łódźi do saliwa Mopehaskeje kupy sajěcź da. Mjes tym so cźischcźenske dźěła rucze do prědka dźěchu, wichor pomozny kschižak shrabny a jón do koralloweho pěska cźißny. B.

Tež Uruguayska diplomatiski wobkhad s Němskej sastaji.

Uruguayska republika w połodnischej Amerizy, kotraž je dołhi cźaß dla potepjenja jeneje uruguayskeje parneje łódźe s Němskej jednało, tola hacź dotal žane sarunanje schkody njedostało, je diplomatiski wobkhad s Němskej pschetorhnyła. B.

Peruanski sapósłanz je němskemu swonkownemu kanclej pißmo pschepodał, s kotrymž ßo wosjewi, so Peru diplomatiski wobkhad s Němskej sastaji. B.

Uruguayske knježerstwo je ßebi wot parlamenta połnomocź žadało, so ßmělo němske łódźe kotrež ßo w uruguayskich pschistawach sadźerżuja, sa ßebje wobkhowacź. B.

Hdźe je hrabja Luxburg?

S Amsterdama ßo powě: Londonske „Times“ pischu s Buenos Aires: Wo shubjnju němskeho pósłanza hrabje Luxburga s Argentinskeje ßo wschelake powjesće rosschěrjeja. Natwjerdźo ßo praji, so je ßo wón na schpanisku łódź „Viktoriu Eugenju“ dowjesł, so pak ßo jemu njeje ßwobodny pschewod dał. Times powy dopißowar pak měni, so hrabja Luxburg na ßwojim kuble wschelebywa, so by wotjěsd jeneje hollandskeje parneje łódźe wotßadźał. Ministerstwo swonkownych naležnosćźow ßebi sdacze dawa, so by Luxburgowy pschebytk s zyła njesnało. B.

Franzowska wójska rosprawa.

9. oktobra: W Belgiskej dźenża rano ½6 hodźin hromadźe

ſ jendźelſkim wójſkom němſke ſtejiſchcźa k połoduju Houthoulſkeho lěža mjes Draaibank a Weindendreſke nadběhachmy. Bahniſchcźatu rěčźku Broombeek pſchekrocźiwſchi wojazy ſ wobdźiwanja hódnym wotmachom na 2½ kilometra ſchěrokej froncźe kopizu njepſcheczelſkich racźiſnow njedźiwajzy měſtnych ſadźěwkow a hroſneho wjedra, wſachu. Wžy St. Jean, Wangelaere, Veldhoek a wjele wobtwjerdźenych dworow do naſcheje mozy padźechu. Naſche poſtupanje, kotrež je w pſcherěſku dwaj kilometraj hłuboko ſchło, naž hacź k połodniſchej kromje Huthoulſkeho lěža dowjedźe. Naſchi lětarjo žu, hacź runje wětr žylnje dujeſche, pſchi nadběhu žobu ſkutkowali, do njepſcheczelſkeje infanterije ſ małeje wyſokoſcźe ſ maſchinſkich tſělbow tſělejo a ſwižowanje mjes druhimi brónjowymi druźinami ſwěſcźujo. Hacź dotal liczba naliczenych jatych 300 pſchekrocźi, mjes nimi 12 offižerow.

Pſchi Aiſninej froncźe bě artilleriſke wojowanje ſ khwilemi mózne pola dwora La Royère a w ſtronje pola Ailles a Craonne.

10. oktobra. W Belgiſkej žane infanteriſke wojowanje. Naſchi wojazy dobyte ſtejiſchcźa pſchiprawjeja. Liczba jatych, wczera rano ſebranych, 400 pſchekrocźa. Na froncźe k połnozy wot Aisny a na prawym Aiſninym brjoſy ſ wobeju ſtronow artillerija tſěleſche. We wojowanju, kotrež zyły dźeń trajeſche, žo njepſcheczelej poradźi, žo na něktorych pſchedžunjenych měſtnach naſcheje prěnjeje linije ſaždlicź. Tſěleńza naſcheje artillerije jemu poſtupacź njeda.

B.

Jendźelſka wójſkowa rospraŵa.

9. oktobra: Ssylny deſchcź je wczera popołdnju a wjeczor ſchoł, ſ cźimž je žo ſemja jara pſchemaczała a žo ſa poſtupanje wojakow jara njekhmana ſcźiniła. Njedźiwajzy wědrateho wjedra a bahniſchcźateje ſemje žo naſchim wojakam poradźi, dźenža rano wokoło 5 hodźin 20 minutow hromadźe ſ Franzowſami na naſchej lěwizy nadběh ſ jara wuſpěſchnym wunoſchkom ſcźinicź. Nadběhowa frenta žo wot jeneho měſtna k krótkemu ranju wot Broodſeinde hacź k St. Jansbeekej, milu k dołhemu ranju wot Bixſchote wupſcheſcźerąſche. Na najſſwonkowniſchej prawizy awſtraliſzy wojazy na rjapje hórkow k ranju a dołhemu ranju wot Broodſeinde poſtupowachu a žwoje wottyknjene kónzy dozpichu. Na prawizy žrjedźiſny jako tſecźa linija jena krajna diwiſija, kotruž Manſchcheſterſki, rańſcholancaſhireſki a lancaſhireſki füſilirſki regiment tworjeſche, milu k dołhemu ranju na ſtronu k Paſchendaele poſtupowaſche a ſ najwobcźežniſchimi a najcźežſchimi wobſtejnoſcźemi ſ roſžudźenoſcźu a khrobloſcźu žwoje wottyknjene kónzy wſa. W žrjedźiſnje mjes hłownym hórſkim rjapom a Poelkapelle žo khětro poſtupi, pſchi cźimž žo wjele wobtwjerdźenych dworow a betonowanych ſkhowow dobu. Na lěwizy žrjedźiſny dobywanje Poelkapelle dokónczichmy. Na najſſwonkowniſchim lěwym kſchidle jendźelſkeje nadběhanſkeje fronty jendźelſzy, Waliſzy a czerſtwi wojazy a gardy wſchě žwoje wottyknjene kónzy wſachu a k kromje Houthoulſkeho lěža ſkoro dwě mili k dołhemu wjeczorej wot Poelkapelle pſchińdźechu. Na lěwym kſchidle franzowſzy wojazy rěčźku Broombeek pſchekrocźichu, kotraž mějeſche wulku wodu a teho runja k kromje Houthoulſkeho lěža doſtupichu, pſchi cźimž wſchě wottyknjene kónzy wſachu, mjes nimi něktore wobtwjerdźene dwory a wžy. Wjazy dyžli 1000 jatych je hižo pſches ſhromadźenſke lěhwo pſcheſchło. B.

10. oktobra. Njepſcheczel wczera wjeczor něktore napſcheczne nadběhi w žužodſtwje Ypernſko-Stadenſkeje żeleſnizy ſcźini. Wone žo wotpokaſachu, tola k połodnju żeleſnizy žo naſchi pſchedžunjeni wojazy na froncźe 2000 metrow muſowachu, krótki kruch wróczo hicź. Njepſcheczel dalſche napſcheczne nadběhi k dołhemu ranju wot Broodſeinda cźinjeſche; wone žo ſe ſchkodowanjom wotraſchu. My něktore wuſpěſchne nadběhi k połodnju rěki Skarpy ſcźinichmy. B.

Saměr jendźelſkeje offenſiwy w Flandernſkej.

Jendźelſke nowiny „Manchester Guardian“ piſchu: Saměr naſcheje wobmjeſowaneje offenſiwy pſchi wjeczornej froncźe je dobycźe wyſokoležazeje krajiny w Flandernſkej hromadźe ſ hórkowym khribjetom mjes Thaurantom a Thieltom. Ssnny žebi wěſcźi, ſo wotyknjeny kónz doſahnjemy. Praſcha žo jenož, hacź žo to hižo nětkole, abo hakle w bliżſchim nalěcźu ſtanje. Spěſchne wospjetowanje naſchich nadběhow dopokaſuje, ſo Haig nima ſa wuſamknjene, ſo tónle ſaměr hiſchcźe pſched ſymu doždahuje, k cźemuž wſchak by rjany oktober nuſny był. B.

S powjeſcźow belgiſkich cźekrjenzow w połnóznej Franzowſkej je ſpósnacź, ſo dyrbi žo jendźelſka offenſiwa w Flandernſkej wo kóždu płacźiſnu tak dołho pſchewjeſcź, hacź budźe jendźelſkemu wójſkowemu wjedniſtwu hromadźe ſ admiralitu możno, Zeebrügge pod tſěleńzu ſ kraja a ſ morja wſacź. Jendźelſzy offižerojo pſchipowjedaju, ſo budźa žo potom też ſa Hollandſku „ſwoju na woheń“ pſchebiwacź. D.

Ssmjertne wužudy w Italſkej.

Po jenej powjeſcźi ſ Lugana je Romſki wojeńſki žud dweju italſkeju poddanow a jeneho awſtriſkeho Italſkeho ſ Trienta dla wjelepſcherady a dla pſchipomhanja pſchi ſałoženju wohnjow w Gemaſkim pſchiſtawje a pſchi rosbuchnjenju dynamitowych dźěłarjow w Cengiu k žmjercźi ſaždźił.

S Züricha žo piſche, ſo žu pſcheczivnizy wójny hłowne dwórniſchcźo w Turinje do powětra buchli a wokolne hoſcźeńzy ſapalili ſ wuwſacźom jeneho jeniczkeho, w kotrymž prjedawſchi miniſter Gioletti bydli, kotryž je jako pſcheczel Němſkeje a Awſtriſkeje ſnaty. W Gemaſkim pſchiſtawje žu žo łódźe ſapalike.

S italſkeho wójſka ſ hromadami wojazy cźekaju. W horach je žo 1000 cźeknjenych wojakow w lěhwje wobtwjerdźiło. Wojazy žo bjes brónjow k froncźe woža. Sa naſynu drje žo hiſchcźe wſchelake wotcźakacź da. D.

Pſcherada w Franzowſkej.

Pódla Bola paſche žu žejniſkeho ſapóžkanza Turmela a Turmelowu žonu ſajeli. W deputěrtſkej komorje žu w Turmelowym kaſchcźiku 25 000 frankow namakali, kotrež je Turmel pjecza wot Bola paſche ſa pſcheradźenje wuradźenjow tajnych poždźenjow deputěrtſkeje komory doſtał. D.

Nowe ruſke knježerſtwo.

Nowe ruſke miniſterſtwo, w kotrymž žo wſchě wjetſche politiſke ſtrony ſaſtupuja, je žo ſeſtajało. Sozialiſtiſkej ſtronje w nim pſchiſłuſcheja: Miniſterſtwowy preſident a hłowny wójſkowy roſkaſowaŕ Kerenſki, miniſter ſnutſkownych naležnoſcźow, poſtow a telegrafa, Nikitin, juſtizny miniſter Naliantowicź, ſaſtaraŕ žiwnoſcźe Prokopowicź, rataŕſki miniſter Awkſentijew, miniſter ſjawnych dźěłow Gewodew. K liberalnym ſtronam žo licźa: miniſter ſwonkownych naležnoſcźow Tereſchcźenko, wikowanſki miniſter Konowalew, finanzny miniſter Bernazki, miniſter ſjawneho roſwuczenja Ssalezkin, kultužowy miniſter Kartaſchew, miniſter ſa ſjawne podpjeranje Kiſchkin, miniſter ſa ſtatnu kontrollu Ssmirnow, pſchedžyda hoſpodarſkeje rady Tretizkow, wobkhodowy miniſter wójnſkeho łódźſtwa Werderenſki. B.

Strajk żeleſnizarjow w Ruſkej.

Knježerſtwo je ſtrajkowazym żeleſnizarjam žadane powyſchenje mſdy pſchiſtwoliło. S tym žo létne wudawki ſtatnych żeleſnizow wo 730 milijonow rublow powyſcha. S dobom je knježerſtwo wobſamkło, nowy żeleſniſki tarif wudźěłacź. Dale žo ſakoń wo woſebitym ſaſtaranju żeleſnizarjow ſe žiwnoſcźu wuda. Wojeńſke żeleſniſke bataillony žu knježerſtwu ſdźěłike, ſo žu hotowe, knježerſtwo podpjeracź, ſo by žo ſtrajk żeleſnizarjow ſkerje lěpje ſkóncził. B.

Ratarſke njeměry w Ruſkej.

Po powjeſcźi „Ruſkeho Sſkowa“ žu naždlnoſcźe ratarjow w połodniſchich ruſkich gubernijach ſapoczatk oktobra pſchiběrake. W nozy 3. oktobra žu žo twarjuja wjele knježich kubłow wotpalike. „Dźeń“ piſche, ſo žu nnohich offižerow ſkónzowali. B.

Moſkowſka „Gaſeta Półſka“ piſche, ſo žu też w Tulſkej guberniji njeměry wudyrike. Ratarjo žu wjele knježich dworow ſapuſcźili, mjes nimi też kubło žławneho ſemrjeteho ruſkeho ſpiſaczela Lawa Tolſteho w Jaždnej Poljanje. Knježerſtwo njemóže tutym njeměram dowobaracź. D.

Naždlne knježſtwo ruſkeje demokratije.

General Alexejew w jenym rosrěčźenju w „Ruſkim Sſkowje“ nětcźiſche wobſtejnoſcźe w Ruſkej ſe žlědowazymi žłowami ryžuje: Żarſke naždlne knježſtwo ſtawiſnam pſchiſłuſcha. Też demokratiſki ſyſtem je naždlne knježſtwo ſawjedł, pornjo kotremuž żarſke naždlne knježſtwo woblědnje. Po pſchewinjenju Karnilowa je žo poždlednja nadźija na wukhowanje Ruſkeje ſhubika. D.

Ruſzy generalojo ſa Kornilowa.

Hibanje, kotrež je ſe ſtrony ruſkich generalow k lěpſchemu

prjedawscheho hłowneho wójskowego wjednika Kornilowa wuschko, je žo tak rosscherilo, so ruske knjeżerstwo najskerje pod czischczom ludoweho mĕnjenja, kotrež je pschecziwo khostanju Kornilowa, tuteho bórsy z jatby puschczi. Genral Alexejow je w nowinach sa Kornilowa rasnje wustupił a je prajił, so je wón žam wot žwojeho mĕstna wotstupił, dokelž je wón pscheżwĕdczeny, so knjeżerstwo generalej Kornilowej njeprawo czini. Podobnje je žo general Ssawinkow wuprajił, kotryž mĕni, so je k Kornilowemu sbĕżkej z njedorosumjenja mjes Kerenskim a Kornilowom doschło. D.

Setkanje schpaniskeho krala z portugalskim presidentom.

Portugalski president je z pschewodom ministra swonkownych naležnoszow do San Sebastiana w Schpanijskej pschijeł. Tam jeho Schpanijski kral Alfons z ministrom swonkownych naležnoszow wočakowasche. President mĕjesche z kralom dołhe rosrĕczenje. B.

Egiptowski sułtan Hussein Kiamil pascha †.

Hussein Kiamil pascha, kotrehož žu Jendżelczenjo pschi spoczatku žwĕtowneje wójny mĕsto wotchnateho mĕstokrala Abbasa Hilmia sa egyptowskeho sułtana wuwołali, je wutoru wumrjeł. Sa jeho naślĕdnika žu Jendżelczenjo 50lĕtneho Ahmeda Fuada postajili. B.

Tež w Amerizy chzedża se żiwnoszczu lutowacz.

Amerikanski żiwnostny kontrolleur budże wot 21. hacz 28. oktobra we wschĕch sjednoczenych statach poknóżneje Ameriki k lutowanju se żiwnoszczu napominacz dacz. Milijony plakatow žu žo w mĕstach a na wsach w sjednoczenych statach pschibike. W nich žo mjes druhim praji: Naschi żwjaskarjo pschi froncze žu nascha prĕnja sakitanska linija. Woni dyrbja žo żeżiwicz; pschetož žnadź wójnu jenož se żiwnoszczu dobudżeny. Wyschnoszcz w kóżdym mĕsczu wożebite wubjerki postaja, kotrež dyrbja kóżdy dom wopytacz. Wscho hromadże dyrbi žo 21 milijonow żwójbow w sjednoczenych statach wopytacz, so bychu žo na nuznoszcz pokasałe, so dyrbi žo se żiwnoszczu lutowacz. B.

Amerika chze Hollandskej roskasowacz.

S Haaga, se żydka Hollandskeho knjeżerstwa, žo powĕ: Amerikanske knjeżerstwo budże Hollandsku nuzowacz, so wschĕ wupłody żwojeho ratarstwa a mlokarstwa w żwojim żamżnym kraju wobkhowa a so do Nĕmskeje niczo wjazy njewuwjese. B.

Dale „Times“ powĕ, so amerikanske knjeżerstwo wosjewja, so budże Hollandska żwoje tukowe wudżĕłki w kraju wobkhowacz dyrbjecz, hdyž sjednoczene staty żanu żiwnoszcz wjazy do Hollandskeje wosyczz njedadża. S tym žo Nĕmska na najsranliwischim mĕstnje trjechi, mjenujzy na njedostatku tuka. D.

Amerika žebi žłużbu hollandskich łódżow wunuzuje.

Amerikanske knjeżerstwo pyta neutralne łódże do żwojeje żłużby pschahacz. Hollandskim łódźniskim towarstwam, kotrež dla wojowanja podniórskich czołmow a dla njedostatka wuhla, wjazy pucz pscheż Suezski kanal do ranischoindiskich kolonijow njewużija, ale pscheż Panamaski kanal jĕżdża, je amerikanske knjeżerstwo wosjewiło, so jich łódże w amerikanskich pschistawach pschichodnje jenož hischcze potom wuhło dostanu, hdyž žo na to swjasaju, so na wrócżny pucz jenož hischcze sa Ameriku postajeny nakład na łódże bjern. B.

Sastajenje telegrafoweho wobkhada mjes Jendżelskej a Hollandskej.

Jendżelske knjeżerstwo je wosjewiło, so žo wschón telegrafiski wobkhad mjes Jendżelskej a Hollandskej sastaji, hacz hollandske knjeżerstwo pschikaże, so žo pĕsk, schczerk a metall z Nĕmskeje do Belgiskeje njeżmĕ wjazy pscheż Hollandsku wosyczz.. B.

Amerikanska pomoz sa swjaskarjow.

Parizske nowiny „Humanité krótku rosprawu wo tajnym wuradżenju sozialistiskeho kongreża w Bordeauxu poślednju póndżelu wopschijeja. Sajmawe je sdżĕlenje prjedawscheho ministra Thomasa, so amerikanska pomoz blizsche naléczo jedyn milijon nowych wojakow k franzowskej froncze a podwojenje franzowskeje artillerije pschinjeże. Thomasowe sdżĕlenje je po Humanitéoweje rosprawje wulki saczischcz na sozialdemokratskich wotpóżłanzow czinilo. D.

We jakskim żejmje

mĕjachmy wot póndżele hacz do schtwórtka pożedżenja. Póndżelu dżĕsche wo nasche burstwo. Nazionalliberalni bĕchu namjet sa sdżerżenje a rossżylnjenje burstwa sapodali. Pschi rosmołwje rołożich nasche burske żadanja a nadeńdżech pschihłożowanje zykeho żejma. Pokasach na wschelke njedostatki, kiž sahubu burskeho stawa sawinuja. Wo cżaż wójny hrabaju czi, kotsiž żu we wójnje wobohatnyli, sa burskimi statokami. Sda žo nam, kaž chzyli tak żwoje pjenjesy we leżomnoszczach wĕszischo sałożicz kaž hdże druhdże. Runje tole dyrbjało naschich burow pohnucz, żwoje statoki Boże dla niz pschedacz ale je se żylnej pjaszczu żebi a żwojim dżĕczom sakhowacz. Knjeżim dworam pschistejazy pschedkupna prawa a nasch sastarjeny hońtwinski sakoń, pschedroženje nowotwarenja a pscheżwarjenja sawinuja żobu pschedawanje burskich statokow. Potom žo tež burskemu ludej żiwjenje z kopizu njerosomnych mukasow a postajenjow poczeżuje, dokelž žo pschejara na radu wuczenych dżiwa, tola mało na nasnonitych mużow z ratarskeho żiwjenja. Knjeżerstwo mĕjesche sa nasche położenje jara wokschewjaze żłowa, žnano dowjedu k dobrym skutkam. Wutoru rosponinachmy we wjelehodżinskim pożedżenju staroscz wo ludowe żeżiwjenje. Sastupjerjo wschĕch stronow wużżypowachu żwoje skórżby a wobskórżby a cżasto dóńdże k makym srażkam z knjeżerstwom. Knjeżerstwo sakitowasche żwoje naprawy a wukasy a spyta dopokasacz, so pschezo bóle žo samjesowaze wobstatki na żrĕtkach sa żeżiwjenje wobydlerstwa wobużnoszcze we roscżazej mĕrje pschinjeżu. Ssrjedu wuradżowachmy wo żelesniskich naležnoszczach a nĕkotrych napraschowanjach. Schtwórtk stejesche na dujowym rjedże pschetworjenje prĕnjeje komory. Knjeżerstwo wosjewi, so pschichodnemu żejmej tule wĕz nastupazu pschedkahu sapoda, pschistajiwschi, so wscho pschemjenjaze pschetworjenje wočakacz njeżmĕmy. Mĕżazy dokho je dputazija žo z tejle maczisnu saběrała. Nĕschto znamjeniteho wuradżowanja njejżu wunjeżke. Tež rosponinanja pleczichu žo nimale wostudke psches zyke popoldnje. Sozialdemokraczi sanoschowachu hdyž a hdyž hrożaze żłowa. Pschi skónczným wothłożowanju žo namjetej deputazije pschecziwo hłożam konserwatiwnych pschijachu. Skónczże dowuradżichmy namjet sadżerżenje a rossżylnjenje burstwa z tym, so knjeżerstwo namołwjachmy, pschichodnemu żejmej rosponinanje wo położenju makeho a żrĕnjeho burstwa pschedłożicz, kotrež najskerje sakasanje pschinjeże, ratarske statoki njeratarjam pschedawacz! E. B.

Reforma prĕnjeje sakskeje komory.

Wustawny wubjerk druheje komory pódła noweho sestajenja prĕnjeje komory namjetuje, so by żmĕła wo jenotliwoszczach finanznych sakonjow a statnych dokhodow a wudawkow jenož druha komora wobsamknyez. Prĕnja komora żmĕła plan statnych dokhodow a wudawkow pak zyły pschijecz abo wotpokasacz. Jeli so wobsamknjenje wobeju komorow wo tym żamym pschedmjecze rósno dże, ma žo spytacz, sreczenje z jednanjom dozpicz. Jeli so žo to po dwajkrócznym spytanju njeporadzi, po jednanju poślednje wobsamknjenje druheje komory jako żejmowe wobsamknjenje płaczi. D.

Agitazija sa wótczinsku stronu pola wyschnoszczow a we wójsku.

W khżežorstwowym żejmje žu sapóżłanzy sozialdemokratiskeje, zentrumskeje, nationalliberalneje a doprĕdkarseje strony wótre wobskórżby pschecziwo knjeżerstwu czinili, so wono czerpi, so we wójsku pschedstajeni wojakow agitaziju sa wschonĕmsku politiku, wożebje sa nowu wótczinsku stronu czinja. Wotmołwjenje, kotrež je wójnski minister se Stein a namĕstnik khżežorstwoweho kanzlera dr. Helfferich na tole wobczeżowanje dał, je jara mało spokojiło. Sa Helffericha chzysche teho dla wjetschina khżežorstwoweho żejma żamo mjdu sapowjedzicz. Hakle hdyž bĕ žo Helfferich w posdżischim pożedżenju samołwił, zentrumszy a liberalni sapóżłanzy sa njeho mjdu pschiswolichu. B.

Czeżke wobskórżby khżežorstwoweho kanzlera pscheczziwo njewotwiżnym sozialdemokratam.

Hischcze wjetsche roshorjenje hacz interpellazija dla agitazije sa wótczinsku stronu žu wobskórżby khżežorstwoweho kanzlera a statneho sekretara z Capella pscheczziwo njewotwiżnym sozialdemokratiskim sapóżłanzam sbudżile. Njewotwiżny sozialdemokrat Dittmann bĕ wo rĕczi khżežorstwoweho kanzlera we hłownym wubjerku khżežorstwoweho żejma rjekł, so je wona na nĕmsku politiku we wočomaj wukraja z nowa stempel dwojojasnoczność a

njesprawnosćze stłóczika. Wona tukanje sbudźuje, so Němska dorosumjenski měr nochze, wona sjawnje dorosumjenski měr předuje, tola potajnje žo wo dobywarski měr prózuje. Sozialdemokratojo žebi žadaju, ſ by žo wschoněmskej agitaziji kónz cźiniło. Pschiwißowarjo dorosumjenskeho měra a ſ zyła pschiwißowarjo mojeje strony žo podtłóczuja a žo do jastwa žadźeja. Dobywanje sa moju stronu žo jako krajna pscherada wukkaduje. Pola marinu žu něhdże 200 lět khostarnje a žamo někotre žnjertne khostanja pschißudźili. Tak daloko hacź jena němska wina na wudyrjenju wójny wobsteji, wona naschich Wschoněmzow we wójsku wobcźežuje.

Khěžorstwowy kanzler Dittmannej wotmolwi, so by tutón poßledni byk, kotremuž by žo saležało, wo agitaziji we wójsku a w marinje rěcźecź. Statny sekretar namórskeho hamta ſ Capella na to praji: Ruska revoluzija je małej liczbje ludźi na łódźach naschego wójnskeho łódźstwa hłowu swjercźaka a revoluzionarne myßle w nich napłodźiła. Blndny plan tychle někotrych ludźi na to dźěsche, na wschěch łódźach dowěrnikow wuswolicź a zyłe muźstwo łódźstwa k sapowjedźenju poßłuschnosćze worcźahnycź Na tajke waschnje dyrbjesche žo w datym padże ſ nałoženjom naßylnosćze łódźstwo njemózne sčinicź a žo měr wunusowacź. Woprawdże je žo stało, so žu tucźi ludźo ſ njewotwißnymi sozialdemokratami wobkhadźeli. Po aktach twjerdże steji, so je hłowny agitator tu w khěžorstwowym žejmje wó jstwje frakzije njewotwißnych sozialdemoratow sapóßłanzam Dittmannej, Haasy a Vogtherrej žwój plan pschednjeßł. Sapóßłanzy žu na straschnosćź jeho cźinjenja pokasali, k najwjetschej wobhladniwosćzi pominali, tola žwoje połne rodpjeranje ſ podawanjom materiala k naschcźuwanjn muźstwa ſchilubili. Temu napscheczo bě moja winowatosćź, sawjedźenje pschilubjeneho materiala do łódźstwa njemózne sčinicź.

Sapóßłanz Haasa žo pschisna, so je woprawdże jedyn matrosa ſ nim wó jstwje frakzije rosrěčenje měł, so pak njeje wěrno, so je jemu matrosa tajki plan pschednjeßł, kajkiž je knjes ſ Capella naspomnił. Wón njech dopokasy sa to pschinjeßy, tola wón žanych dopokasow nima.

Sapóßłanz Vogtherr praji: Swjerschny pschipoßłuchar dyrbjał se žłowow statneho sekretara měnicź, so je ſ nascheho materiala, plen k poßłabjenju wójnskeho łódźstwa wuschoł. Njech žo nam jenicźke pißmo abo jena jenicźka žada dopokasa, kotraž na to polasuje.

Sapóßłanz Dittmann sjawnje praji, so žu tež jeho matrosojo a wojazy we wulkej liczbje wopytali a žwoje wobcźežowanje pschednjeßli. Wón je jim pokiwy dawał, na koho móža žo ſ tutymi wobcźežowanjemi wobrocźicź, wón je jich pak tež na strachi kedźbliwych cźinił, kotrež jim hroža.

Sapóßłanzy Trimborn, Kreth a Stresemann na to w mjenje zentrumskeje, konservativneje a nationalliberalneje strony wosjewichu, so jich strona winowanym sapóßłanzam njeby schkitanje njesranliwosćze dała, hdy by žo jako wěrne wopokasało, so žu žo tucźi pschi spjecźenžy někotrych muźstwow wójnskeho łódźstwa wobdźělili. Woni wocźakuja, so khěžorstwowe wodźenje hnydom trěbne krocźele cźini.

Hacź dotal njeje khěžorstwowy rěcźnik pschecźiwo winowanym sapóßłanzam žaneje wobskórźby sapodał. B.

Kanzlerska krisis.

Lědma je žo dr. Michaelis w khěžorstwowym kanzlerstwje troschku roshladał, a hižo žebi w Barlinje wo jeho wotstupjenju powjedaju. Wot tam žo pische: Smyßlenje w khěžorstwowym žejmje je žo poßlednje dny wo khěžorstwowym kanzlerju jara pschiwótsiło. Jemu wožebje porokuja, so je waschnje, kak žu žo podeńdźenja we wójnskim łódźstwje w khěžorstwowym žejmje pschednjeßle, jara njelěpe było, dokelž je žo ſ tym njewotwißnym sozialdemokratam składnosćź dała, dyrjenje wotrasyćź a moralnu winu ſ płaschcźom skschiwdźeneje njewinowatosćze pschikrycź, tak so žu nětkole hischcźe dźakowny material k agitaziji dostali. Tónle porok cźim cźežo do wahi pada, dokelž je knjes dr. Michaelis hižo psched někotrymi njedźelemi wjednikam frakzijow podeńdźenja we wójnskim łódźstwje k wjedźenju dał. Tehdy je žo też prajiło, so po měnjenju khěžorstwoweho rěcźnika material k sawjedźenju khostanskoprawneho sakrocźenju njedožaha. Wjednizy politiskich stron teho dla khěžorstwowemu kanzlerej radźachu, so njeby žanu politisku krocźel pschecźiwo njewotwißnym sozialdemokratam cźinił, doniž dalschi pscherażazy wobcźežowazy material njepschedleži. Duž běchu dwójzy pscheßłapjeni, hdyž žo njedźiwajzy teho kanzler do njewotwißnych sozialdemokratow da. Bjes dźiwa je, so je žo statny sekretar khěžorstwoweho justizneho hamta sapowjedźił, wospjetne pschecźa admirala ſ Capella dopjelnicź a w khěžorstwowym žejmje sa prozeß se žwojej dostojnosćzu stejecź. Pódla teho je žo wosjewjenjam ſ knjeżerstwoweho blida na podeńdźenja we wójnskim łódźstwje daloko pschěhnata ważnosćź kładła, mjes tym, so je žo wo zyle žadne wukrocźenje jednako, kajkeż móże žo w kóždym wójnskim łódźstwje pschi dołhim tracźu wójny stacź. So je žo skónczńje hnydom po rěcźi khěžorstwoweho kanzlera telegraf do wukraja sawrjeł, je na tamnym boku nascheje mjesy wopaczny sacźischcź cźinicź dyrbjało, kaž so by w naschim wójnskim łódźstwje maka revoluzija wudyrisa.

Sa wschě tele pschemachi žu kanzlera žameho samolwiteho cźinili, dokelž žo knjes Helfferich rucže sa to postara, so zyły žwět shoni, so je žo wón, runje kaž wjednizy politiskich stron ſ kanzlerowym postupanjom pscheßłapiłe. Nětko žo sda, so by knjes dr. Michaelis žam samolwitosćź sa te podeńdźenja pschewsacź nochzył. Kaž žłyschimy, je jeho statny podsekretar politiskim stronam wosjewił, so khěžorstwowy kanzler formu, ſ kotrejž je statny sekretar khěžorstwoweho namórskeho hamta wo podeńdźenjach we wójnskim łódźstwje rěcźał, njemóże sa dobre spósnacź. Duž je srosumicź, so maja Capellowe stejischcźo sa cźežko stschažene, a so ſ tym licža, so bórsy wotstupi. B.

Ze Serbow.

— Njejßy-li žo hacź žem hischcźe nahotował, **wójnsku požcźonku sapißacź,** dha cźiń, so njeskomdźisch. Mało dnjow hischcźe je, so masch składnosćź, se skutkom dźak wopokasacź naschim rjekowskim wojakam sa jich wutrajnosćź w cźežkim běhdźenju, se skutkom wobkrucźicź, so masch dowěrjenje na sbožowny wukhad tuteje wójny. Wschitzy žu hižo po mozach woprowali, jenož ty hischcźe pobrachujesch. Kak dołho chzesch žo podarmo dacź namołwjecź? Měj žo k skutkej. E. H.

— **(Mužaze schaty poczinaju žadne bycź.)** Po jenej powjesći ſ Bilefelda žo we wschěch westfalskich schatowych fabrikach, kotrež luxusowu tworu, wožebje mužaze schaty, dźěłaju, dźěło w bliżschim cźaßu sastaji, dokelž je žo płat pschetrjebał.

— **Se želesnym kschižom 2. rjadownje žu žo wusnamjenili:** Dźeßatnik Jurij Rachel ſ Budestez. — Mtódschi žyn lěßneho dźěłacźerja Jana Bala we Wochosach.

— **(Sažna syma.)** Sažo hacź druhe lěta je žo syma pola naß pschipowjedźiła. Njedźelu w Budyschinje a wokolnosći temperatura njejabzy na 3 grady po Celsiju a niže spadny. Duž běchny nnsowani, hižo někotre dny po Michale symsku drastu ſ khamora wucźahnycź a žebi stwu ſ nětkole tak drohim a žadnym wuhlom wutopicź. Na wyschschich horach, kaž na Žitawskich, Rudnych a Hobrskich horach žo njedźelu wjecźor do žněha da a póndźelu rano mějachu hory zyle symski napohlad. Symne wjedro je žo po zyłej žrjedźnej Europje wupschestrjeło. Po starym pschißłowje pak žurowi knjeżerjo dołheho tracźa nimaju. Wjedrawustojni chzedźa wjedźecź, so žo milische wjedro bórsy sažo wrócźi a njewitanu symu na dlěschi cźaß ſ kraja wucźěri. Hdy bychu tola prawo měli.

— **(Mjenje želesniskich cźahow w symje.)** Na wschelakich želesniskich linijach žo w symje liczba wožobowych cźahow pomjeńschi, so by žo wuhlo lutowało. Pódla teho žo jěsdne billety sa spěschne cźahi powyscha. Po nowym lécźe žo zyły želesniski tarif podroži. Nětkole žo hižo jěsdne khartki sa spěschne cźahi wo 100 prozentow podróża.

S Delnjeje Hórki. Kowarski mischtr August Bartko w Delnjej Kinje chze w žwojej leżomnosći cźišćko 24 tam sylny hamor postajicź. Napscheczńosćze pscheczźiwo temu maja žo sa dwě njedźeli hamtskemu hejtmanstwu wosjewicź.

S Bruneje. Pjatk popołdnju wokoło ½6 hodźin žu žo khěža, hródź a brózeń swudowjeneje Augusty Hajnineje wotpalike. Skoro wscha nadoba, někotre kopy žłomy, dwaj wosaj žyna a něhdże schtyri zentnarje rožki žu žo ſ płomjenjemi snicźike. Woheń je pjecża ſ dodźeržaneho wuhenja wudyrił.

S Hucźiny. K ranju naschcje wßy žo wulka dźěłarnja tonowych tworow natwari. Jene towarstwo je tudomnym leżomnosćerjam wjetsche leżomnosćze, k ranju nascheje wßy leżaze, wotkupiło. Dźěłarnini sastojnizy bndźa w naschim starym schulskim twarjenju bydlicź, kotrež gmejna sa to pschiprawicź da.

S Kulowa. K žonje tudomneho žiwnosćerja a wikowarja

Kobera wóndano jena zyganka pschińdże. Wona powjedasche, so maja Koberezy naczinjeny wulki kschiż w domje wotkyczeż. Jich żyn je czežko khory, a w hródži khory kóń steji. Woběmaj móże żo jenož pomhacź, hdyż żo naczinjene czinki wotstronja. Zyganka praji, so móże żyna każ tež konja wustrowicź, jeli so jej dadża, schtož je k temu trěbne. Najprjódzy żebi tfi tucżne kury pschinjesecź da. Jim wona hnydom hłowu wotrěsny. Potom żebi tfi dżeżacźhriwnowske słotaki tfi jeja a běłe rubjeschko żadasche. Te tfi słotaki wona do rubischka połoži a jene jejko do nich rosklepny. Potom wona měnjesche, so hischcże też po móżnoscźi wjele żlěbra trjeba. Duż jej Koberowa móschen żlěbornych pjenjes pschepoda. Zyganka ſ móschnje tfi horschcże pjenjes wsa a słote a żlěborne pjenjesy a rosbite jejko hromadu měschesche. Pschi tym njesrosumliwe żłowa bórbotasche a snamjenja czinjesche. Skónczńje wona rubischko ſ pjenjesami a kury do brěnjenja swjasa a żo wotżali, prajiwschi, so żo sa tfi dny ſ tymi wězami wróczi. Potom budża kusłarske czinki wotstronjene a żynej a konjej budże pomhane. Hdyż Kober domoj pschińdże, a jemu wo zyganzynym wopyche powjedachu, wón spósna, so běchu żo jenej jebarzy wuklukacź dali. Wón hnydom k żandarmej dońdże, so by żo sa zyganku żlědźiko. Tola ta běsche żo skoku ſ prócha měła, a wscho pytanje sa njej bě podarmo. Też w Nowej Wśy pola Kulowa je wona żonje kublerja Rěsaka pjenjesy żiwnoscź a druhe wězy wuwěschczika.

S Kropnje pola Wojerez. Wutoru wjeczor w knjeżim lěżu pola noweho hata woheń nasta. Hacź runje hnydom wohnjej wobarachu, móżesche żo wón hakle po dlěschim czażu poddużycź.

S Draždżan. Wo lětuschich żnjach a wo pschichodnym sastaranju wobydlerstwa se żiwnoscźu je minister snutskownych naležnoscźow hrabja Vitzthum ſ Eckstädt na wopraschenje żlědowazu rosprawu podał: Nětczische sjawne hospodarstwo też w pschichodze wobkhowamy. Pschi naprawach sa pschichodne hospodarske lěto móże żo jenož wo polěpschenje jednacź. Nowe je srjadowanje ſ marmeladu, kotraż budże wobydlerstwu nusne pomasanje na khlěb w symje podawacź. Też sastaranje se żuschenej seleninu budże lěpsche dyżli loni. Żadnoscź pizy njebudże bjes wliwa na sastaranje ſ tukom a mjażom. Żně khlěboweho żita njejżu wożebje dobre, a hdyż dyrbja żo nětczische khlěbowe dźělby wobkhowacź, bjes podlěschenja khlěba ſ běrnami njepóndże, tola budże khlěb dożahacź. Wunoschk běrnow je dobry. Minister nětczische rosdźělenje běrnow na zentnarske khartki sarěczowasche. Wschě naprawy khěżorstwoweho knjeżerstwa żu po tym skożene, so by żo wscha żiwnoscź jenak rosdźěliła. Sa Sakku to njeje se schkodu. W němskim khěżorstwje żu też druhe strony, wożebje w Pruskej, kotrež mjenje njeczerpja dyżli Sakska. Knjeżerstwo wobżaruje, so żo wscho podrożuje. Najważnischa żiwnoscź pak je pola naż tuńscha dyżli w njepschecźelskim wukraju. Sa dejny skót, kotryż je żo k rěsu postajił, njehodźi żo wjazy płaczicź, dyżli sa skót k rěsu. So by żo tale njerunoscź mjes dejnym a rěsnym skotom wotstroniła, je sakske knjeżerstwo pola wójnskeho seżiwjerstwa namjetowało, so bychu żo sa dejny skót najwyschsche płaczisny postajiłe. S butru a mlokom budże żo sakske wobydlerstwo w dotalnej wyżokoscźi sastaracź móz.

Tajny knjeżerstwowy radźiczel hrabja Holtzendorff praji, so budże żo wscho mloko do mlokarnjow podawacź dyrbjecź.

Se Shorjelza. W nozy k 8. novembrej żu żo w Shorjelzu paduschi do tsjoch klamow dobyli. Schkleńzy wukładnych woknow rosbiwschi żu kłobuki, mězy, někotre kaschczíki zigarow a 5 pokrutow khlěba kradnyli.

Přilopk.

* **(Wulki woheń we Wurzenje.)** W nozy k żrjedźi je we Wurzenje wulki woheń wudyrił, kotryż je pódla 10 khěżow stary mkyn Wurzenskich khumschtnych mkynow snicził. W mkynach żo bjes sadżerżenja dale dźěła, też żo wjetsche hromady muki njejżu spalike. Woheń je pjecża se saparjenjom nastał.

* **(Rubježnik do polizista tšelił.)** W bayerskim měsczе Hofje pschi sakskich mjesach je jedyn nutskamaŕ do kriminalneho polizista Krögela ſ revolvra tšelił, hdyż bě żo tón sa nim puschcził. Krögelej je kulka płuza czežko franiła. Nutskamarja żu sajeli.

* **(Skónzowanje dźěsczow.)** Winski khostanski żud żo ſ njewschědnym njeskutkom saběra. Jedna żo wo skónzowanje diweju dźěsczow. Winowata je dźowka loni semrjeteho wyschkowskeho leutnanta Weżeleho ſ Ballinghofa. Wona je 26 lět stara. Jejna 47 lět stara macź je żobupomozy dla wobskorżena. 18. februara 1914 běchu w kasarmskej sahrodze, hdżež wyschkowski leutnant bydlesche, do papjery sawalene czěło jeneho nowonarodżeneho dźěsca namakali. Hižo tehdy na wobskorżenu tukachu, tola żo pschepytanje pschecźiwo njej sastaji. Tsi lěta posczischo podobny njeskutk wußlědźichu. Tón krócź dżowku wyschkowskeho leutnanta sajachu. Wona żo wusna, so je dźěsczi hnydom po potajnym porodżenju skónzowała. Wo druhim mordarstwje je macź wjedźała. Prajizy, so njeżmě haŭbu na żebje wsacź, je ju macź w rosżuduenju wobtwjerdźiła, też tole dźěczo wotstronicź. Dżowku żu dla skónzowanja dźěsczow, macź dla żobuwinowatoscze wobskorżili.

* **(Dźěsczi żo spalikej.)** Żakostnu żmjercź stej dźěsczi hórnika Schreckenbacha wumrjeloj. Dokelž żo wuhlo w khachlach palicź nochzysche, na woheń spirituż ſ blesche linyschtej. Blesca rosbuchny, a płomjo żo drasty dźěsczow popadże, kotrejž buschtej hnydom do płomjenjow sawalenej. Wonej żo czežko wopalischtej. Wóżomlětna holczka na puczu do khorownje wumrje, dżeżacźlětneho hólza żmjercź dżeń posdźischo ſ jeho żakożnych bolosczow wumó.

* **(Woheń.)** W Lyonje w Franzowskej żu żo někotre wulke khěże wotpalike. Nastata schkoda żo na 500,000 frankow woblicża.

* **(Wichor w Japanskej.)** Wichor, kotryż je psched tydżenjom japanske hłowne město Tokio sapuscźił, je něhdże 600 człowjekow morił, 3000 khěżow snicził a 150,000 powodźił. 200,000 człowjekow je bjes wobydlenja. Wschelake wśy we wokolnoscźi Tokia żu zyle sniczene. W Simamudże żamej je żo 3000 czěłow namakało. 300 wobydlerjow jeneje maleje kupy żu żo hromadże ſ kupu shubike.

* **(Rubježne mordarstwo pola Rochliz.)** Khostanska komora sa pschestupjenja mkodźiny w Kamjenizy je żydownaczelětneho Müllera, kotryż je lětża 2. julija w jenym mkynje pola Rochliz 47 lět stareho pjekarskeho mischtra Kolba ſ Kamjenizy se żekem sarasył a jeho czěło wurubił, k 15 lětam jastwa sażudźika.

* **(Město psched wěrowanski woltař do rowa.)** Dżowka direktora Köhlera w Nowym Měsczе pola Falkensteina chzysche żo 29. septembra ſ jenym wyschschim lěkarjom, kotryż je w tu khwilu we wójnje, woženicź. Wschě pschihoty k kważej běchu żo hižo stale. Nadobo żrjedu pschipołdnju njewjesta skhori a hižo nasajtra wumrje. Nawożenja, kotryż schtwórtk ſ wójny pschijědże, żwoju njewjestu na marach nadeńdże a město so by ju k wěrowanskemu woltarjej dowjedł, dyrbjesche ju wón k posledujemu wotpocżinkej pschewodźicź.

* **(S drohowej żelesnizu żo sajeła.)** W Kamjenizy (Chemnitz) je żo 49lětna żona dźěłacźerja Zicklera na Bernsdorfskej drósy ſ drohowej żelesnizu pschejeła a żo morika.

* **(Ssmjercź we wodże.)** Dwaj wucżomzaj gymnasija w Lokarnje, Joachim a Pulvio Lachesse żo ſ małym czołnom po jenym hacże blisko rěki Tessina wożeschtaj. S njelepym hibnjenjom żo czołnik powrócźi a jedyn ſ hólzow, Pulvio Lechesse, żo tepi, mjes tym so móżesche żo druhi płuwajo wukhowacź. Wojazy żu czěło tepjeneho ſ wobcżeżnoscźemi ſ wody wucżahnyli.

* **(Powodżenje w Chinje.)** Każ jendźelske nowiny ſ Timtsina shonja, żu żo w tejle provinzy daloke strony powodźike a żo do jěsorow pschetworike, kotrychž brjohi njejżu se żamymaj wocżomaj pschewidźecź. Měżazy żo pominu, prjedy hacź żo woda wotběhnje. Mjes tym dyrbja żo sta tyżaz ludźi ſ powodżeneho kraja se sjawnymi żmilnymi darami seżiwjecź.

Wo powodżenju w połnóznej Chinje żo dale pische, so je żo wjazy dyżli 30 000 kóżnych kilometrow wopschijaza strona hobrski jěsor sczinika. Tole wulke powodżenje smeje najskerje żakożne hospodarske a politiske scźěhwki sa żobu. Rěki żu do rěkischczow, diwě mili schěrokich a 40 stopow hłubokich, pscheměnike. Wone żu Pekingsku a Hankawsku żelesnizu wotplawike a 22. septembra europiske sażydlenja w Zientsinje powodźike a brjohowe hacżenja Żołteje rěki pschedrěte. Jena husta wobydlena strona, 20 000 jendźelskich mil wobżahaza, je żo do 10 stopow hłubokeho jěsora pschetworika. Wobkhad ſ Pekingom je tak njewěsty, so budże knjeżerstwo żwoje żydło druhdże pschepołożicź dyrbjecź. Żelesniza ſ Pekinga do Hankawa wjedźaza, je żo nna 600 městnach wobschkodźika.

* **(Spalenje wulkich składow w Franzowskej.)** W Dole w Franzowskej żu żo pschi wulkim wětrje wulke składy żiwnoscze wotpalike. Nastata schkoda żo na někotre milijony woblicża. Zyle składy muki a druheje żiwnoscze żu żo sniczike.

* **(Rubjeżne mordarſtwo.)** W Melſungenje w Kaſſelſkim wokrjeżu żu wudowu fabrikſkeho direktora Kaufmanna ſkónzowali. Jako mordarku żu żónſku ſajeli, kotraż bě żobotu pola ſkónzowaneje żony do żłużby ſtupiła. Żónſka je hromadże ſ jenym hiſchcże njeſnatym mużom rubjeżne mordarſtwo po wotmyżlenym planje wuwjedła. Mordar a mordarka ſtaj rubjene wězy we wulkim puczowanſkim korbje po żeleſnizy wotwjeſłoj.

Shubjeny a ſażo namakany.

Samkarſki miſchtr Morſak w měſcze Wonezach měješe derje ſarjadowanu dźěłarnju a żwojeje dobreje powahi a cżeſtnoſcze dla běſche powſchitkownje lubowany. Dźěła měješe huſto telko, ſo możeſche żwojich ſkaſarjow lědma ſpokojicź a na ſtajnoſczi ſ dwěmaj pomoznikomaj pilnje dźěłaſche. Jeho mandżelſka bě ſchwarna a ſprózniwa żona a běſche ſ kóżdym w pſchesjenoſczi żiwa. A tak budżeſchtaj Morſakez mandżelſkaj ſbożownaj bułoj, njebudżeſchtaj-li ſ dźěcżimi wobcżežnoſcze měkoj.

S dźěcżimi njeběſchtaj ſbożownaj. Schtyri měješchtaj, ale dwě jimaj wumrjeſchtoj. Najſtarſcha dżowka a najmłódſchi żyn jimaj woſtaſchtaj. Syn rěkaſche Jan. Dżowka żo njeſbożownje wuda, dokelż na warnowanje ſtarſcheju njedżiwaſche. Jeje muż ſ njeporjadnym żiwjenjom żwoju ſtrowotu ſhubi a ſahe ſemrje, teho dla żo wona k ſtarſchimaj wróczi, ale bjes mała ſ próſdnymaj rukomaj. S rjaneje nadoby, kotruż bě wot ſtarſcheju doſtała, jej ſkoro niczo njeſbyło.

Prjedy hacż żo k ſtarſchimaj wróczi, mějachu doma jenoż Janka. To bě rjany, mudry hólz, ale jara lohkomyżlny, a ſtarſchej běſchtaj na njeho a na jeho brachi żłaboj. Nan drje bndżiſche druhdy kuſk krucżiſcho wuſtupił, ale macż jemu doręczowaſche, ſo wſchak hólz żwoju lohkomyżlnoſcż woſtaji, hdyż wotroſcże a potom do roſuma pſchińdże.

„Hdy by namaj też tón wumrjeł“, wona rjekny, „by naju to rudźiło, ſo běchmoj na njeho tak krutaj.“

Tajke żłowa miſchtra ſ wjetſcha ſkudżachu. Prjedy bě na dźěcżi khětro kruty był, ale potom, hdyż běſchtej jemu dwě ſemrjekej, żej to porokowaſche. Duż hólza radſcho jenoż ſ dobrym napominaſche.

Jan bě doſcż wobdarjeny, ale wutrajny njebě. W měſcże běchu někotre ſchule, a nan jeho na realnu ſchulu da, ſo by żo wukhmanił a wſdźěłał. To budżeſche jemu mohło něhdy wużitne bycź. Ale Jan mało pokracżowaſche. S wjetſcha na wußwědczenja jenoż doſtahaze zenſury doſtawaſche, a nan jeho k wjetſchej pilnoſczi napominaſche, ale podarmo. A napożledku Jan, tſi rjadownje wukhodźiwſchi, rjekny ſo dale ſtudowacź njebudże.

Wěſo někajke ſabjeranje dyrbjeſche żebi wuſwolicź. Nanowe rjemjeżło żo jemu njelubjeſche a na to też doſcż żylny njeběſche. Napożledku żo roſżudźi, ſo chze pſchekupſtwo wukhnycź. Nanej żo to lubjeſche a hnydom ke knjeſej Wolkanej dóńdże, kiż měješe na torhoſchczu wobkhod a jeho poproſby, ſo by jeho żyna Jana do wucżby wſał. Wón wjedżeſche, ſo Wolkan runje pſchekupſkeho wucżobnika pyta.

Knjes Wolkan drje wo Janu żenje niczo khmane żłyſchał njebě, ale jeho nana měješe ſańcź a duż jemu jeho naležnu próſtwu dopjelni.

Tak bu Jan pſchekupſki wucżobnik. Na nim bě widżecź, ſo żo jemu na wucżbje lubi; wón bě pſchi tym doſcż wobrotny a pilny. Tola lohkomyżlnoſcź żo pola njeho hiſchcże doſcż huſto pokaſowaſche, a knjes Wolkan bě nuſowany, jeho napominacź.

Ale wjetſchich wopaczнoſczow żo Jan njedopuſchczi a ſa tſi lěta bu ſ wucżby puſchczeny.

Knjes Wolkan jeho też dale jako pomozniła ſdżerża. Wón bě ſ nim khětro ſpokojom.

We wobkhodże wſchak Jan żwoju winowatoſcź cżinjeſche, ale hewak jeho ſadżerżenje runje pſchikładne njebě. Hižo żo pokaſowaſche, ſo běſchtaj ſtarſchej ſe żwojej pſchewulkej mjehkoſczu wopak mělój. Jan żo ſ lohkomyżlnymi młodżenzami towarſcheſche a ſ nimi po korczmach khodżeſche, hdżeż druhdy też doſcż dołho woſtawaſche. To bywaſche wożebje na njedżelach. Jeho najlubſchi towarſch běſche měſchczańſki pomozny pißaŕ Rubek, tón bě lěto ſtarſchi, hacż wón. Też Rubek bě poſtudował, ale ſ małym wuſpěchom. Wón wożyroczi, hdyż bě dżeżacź lět ſtary, potom żo wo njeho ſtaraſche jeho wuj, kiż běſche we Wonezach dawkowy ſaſtojnik. Podarmo żo prózowaſche, ſo by hólza na dobrym puczu ſdżerżał. Bórſy ſpóſna, kak ſkaženy jeho wuj je. Jeho macż ſbě dołho khora, nan bě jemu hižo prjedy ſemrjeł, macż njemóżeſche ſa nim doſcź dohladacź a tak żo hólz ſkaſo. Hdyż ſtudowacź pſcheſta, pſchijachu jeho na wujowu próſtwu na měſchczańſkej wyſchnoſczi jako pomozneho pißarja.

Janowaj ſtarſchej wſchak rady njewidżeſchtaj, ſo żo jeju żyn ſ Rubekom tak pſchecżeli, ale Janej żo njeho żeſche doręczecź. Ssam wſchak njebě; Rubek měješe tajki lohkomyżlny pſchecżelow hiſchcże wjazy.

Junu Rubek żwojim towarſcham w hoſcżenzu wulku hoſcżinu wuhotowa. Wón żwoje narodniny żwjecżeſche a jich wſchěch pſcheproży a żlubi, ſo żam wſchě wudawki ſapłacźi.

Towarſtwo dołho do nozy hromadże woſta, to bě runje njedżelu a woni żo jara njepſchiſtojnje ſadżerżachu. Wudawki wucżinjachu pſches połſta toleť. Ale potom żo wukopa, ſo bě Rubek pjenjeſy na hoſcżinu ſa żwojich towarſchow żwojemu wujej ſ khamora pokradnuł.

To żo po měſcże rosnjeże, ſ teho naſta wulka hara. Miſchtr Morſak hnydom k jeho wujej dóńdże a jemu poſkicźi, ſo chze ſchkodu ſ dźěła ſarunacź. Jan dyrbjeſche k temu ſtacź, kelko tź Rubek ſa njeho ſapłacźił.

Ale wuj niczo njepſchija, jenoż miſchtrej radżeſche, ſo by żwojemu żynej pſchikaſał, ſo njeżmě ſ jeho njekhmanym pſchiwuſnym żo pſchecżelicź.

„Ja wěm, ſo je naſch wjele hórſchi“, wón rjekny, „ale hdyż żo jich wjazy ſeńdże, jedyn druheho k njekhmanoſcżam ſawjeduje. Najradſcho bych pachoła wotehnał, ale to njecham cżinicź, je dźě to mojeho bratrowe dźěcżo. A ſchtó wě, ſchto by żo ſ njeho potom ſtało. Hdy by jenoż tych towarſtwow njebyło!“

Też knjes Wolkan to ſhoni a ſ Janom krucże poręcża.

„Hdy by ty trochu khmany był“, jemu rjekny, „njeby żo ſ nim towarſchił. To tola derje wěſch, ſo żej wón telko pjenjes njeſażłuži, ſo mohł telko pſchecżiujecź, a ſo wón te pjenjeſy ſa hoſcżinu na cżeſtne waſchnje nabył njeje. Ty ży na hubjenym puczu, pachole, a cżiniſch ſtarſchimaj jenoż hańbu. To żej pomhacź njemóżu, ale wot nětkole k tebi wjazy tajkeje dowěry njeſměju, kajkuż żym hacż dotal měł. To żo mjenujzy cżaſto ſtawa, ſo cżi, kotſiż żej dadża na hoſcżinu prożbycź, chzedża tajke pohoſcżowanje ſażo bórſy wotpłacźicź.“

A woprawdże, Wolkan ſ teho cżaża napſchecżo Janej tak pſchecżelny njebě a měješe hólc na njeho kedżbu.

Jana to njemało mjerſaſche. Starſchej doma jeho żwarjeſchtaj a duż njemějeſche na niczim wjeżele. Jenoż ſ towarſchemi żo trochu powjeżeli, hdyż móżeſche żo ſ nimi ſeńcź. Ani Rubeka żo njeſdalowaſche, runjeż wjedżeſche, ſo ſměje teho dla domach ſażo nowe mjerſanje.

Ale njenadźizy żo towarſtwo roſeńdże. Wójna wudyri a pachòlojo dyrbjachu na měru. Mjes wuſwěhnjenymi bě też Rubek. Jeho wuj to ani ſ najmjeńſcha njewobżarowaſche a ſ zyła nichtó, ſchtóż Rubeka ſnajeſche.

Jan hiſchcże na měru njetrjebaſche hicź, dokelż bě młódſchi.

Dżeń do teho, prjedy hacż k żwojim regimentam woteńdżechu, żo hiſchcże w hoſcżenzu ſeńdżechu a pijachu.

Też Jan bě mjes nimi a ſażo jara poſdże domoj pſchińdże. Knjes Wolkan pytny, ſo je Jan mało ſpał, ale njerjekny jemu ani żłowa.

Wſchudże żo jenoż wo wójnje powjedaſche a kóżdy, kiż k pſchekupzej pſchińdże, pocża wo njej rěcźecź.

Też Rubekowy wuj ſaſtupi do klamow a żadaſche wot knjeſa Wolkawa, ſo by jemu ſtohriwnowſku pjenjeżnu papjeru wuměnił.

„Dam temu lohkomyżlnemu něſchto hriwnow na pucź, ale niz wjele“, ſtary Rubek rjekny, „to njeje radżicź. Tón je mi něſchto ſrudoby naczinił! Pſcheju jemu, ſo by żo ſbożownje ſ wójny wrócził, ale ſo by żo też polěpſchił.“

Wolkan jemu pjenjeſy nalicźi, hiſchcże khwilu popowjedaſchtaj a Rubjek woteńdże.

Wjecżor pſched żwjatokom Wolkan kóżdy krócź wuwikowane pjenjeſy liczeſche a żobu domoj do wobydlenja bjerjeſche. Tak chżyſche to też tón krócź ſcżinicź. Ale hdyż do pjenjeżneho kaſchczika pohlada, ſtróżi żo a khwilu żo njehibaſche. Potom pohladny na Jana a rjekny:

„Jano, hdże je ta ſtohriwnowſka papjera? Ja ju nihdże njewidżu.“

„Kajka ſtohriwnowſka papjera?“

„Ta, ſa kotruż żym knjeſej Rubekej drobne ptenjeſy dawał“, knjes Wolkan rjekny. „Jenoż jena ſtohriwnowka bě w kaſchczіku; hdże je ta woſtawa?“

„Ja wo njej niczo njewěm, a ju ani widźał njejßym, knježe", Jan wotmolwi, njemało ßo saſtróżiwſchi, ſo ma knjes ßnadź na njeho podhlad.

„Ty a jeje njewidźecź!" Wolka wótriſcho praji. „Ale k czemu bychmoj wo tom rěczałoj. Derje wěſch, ſo ßem nichtó njepſchikhadźa, khiba jenoż mój dwaj. Duż wjele njerěcź, derje ßej to rospominaj a jutſje rano mi tu ta ſtohriwnowſka papjera ſaßo w kaſchczíku budźe. roſumiſch!"

„Wobkrucźam wam, knježe, ſo wo njej niczo njewěm a ſo ju widźał njejßym", Jan wotmolwi. „Snadź ßo wy njewěſcze dopomnicź . . . ."

„Hiſchcze raz wospjetuju: ſo mi rano ta ſtohriwnowka tule budźe", knjes Wolkan dorasnje praji. „A njebudźe-li tu, porěczu ſ twojim nanom."

To prajiwſchi wſa pjenjeſy ſ kaſchczíka a knihu, do kotrejež dokhody a wudawki ſapißowaſche a bě na tym, durje ſamknycź. Na Jana wjazy njeſarěcźa. Tón da „dobru nóz" a wuteńdźe ſ klamow.

(Pokracźowanje.)

Zyrkwinſke powjeſcze.

W Michalſkej zyrkwi ſměje jutſje, 19. njedźelu po ßwj. Trojizy, rano 1/2 8 hodźin duchowny Tyſcher němſku ſpowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin ſměje farař Nädo němſke a w 10 hodźinach ßerbſke předowanje

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kolletа ſa ſarjadowanje 2. předarſkeh ſeminara ſběra.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinomaj wotměje duchowny Tyſcher wucźbu ſ ßerbſkej konfirmérowanej młodźinu.

Tydźeńſke ſaſtojńſke dźěła ſměje duchowny Tyſcher.

Semrjeczi:

W Michalſkej woßadźe: Madlena ſwud. Wjelina w Dobruſchi, 90 l. 4 m. 26 d. — Emma Lena Jórſchikez, dźiacźerka w artilleriſtim ſkładźe w Kelnje, 26 l. 10 m.

W druhich woßadach: Pawoł Herman, Hermona Auguſta Bartha, żiwnoſcźerja na Běłej Horje, ß., 3 d. — Lena Kalichowa, E. M. Kalicha khěżerja w Błóżanach, w tu khwilu na wojowniſchczu, mandźelſka, 33 l. 8 m. — Ernſt Pawoł, Auguſta Nowak, cźeladnika we Wujeźku, w tu khwilu na bitwiſchczu, ß., 4 l. 10 m. — Rjekowſtu ßmjercź na bitwiſchczu poczćpi Max Koroł ſ Lomſka p. Min. — Hildegard Liddy, P. E. Kühna, tſchikrynerja w Kſchiwej Borſchtźe w tu khwilu na wojowniſchczu, dź., 2 l. 12 d.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodźija.

Jutſje, 19. njedźelu po ßwj. Trojizy, ſměje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin ſměje farař Kſchiżan ßerbſke a w 10 hodźinach němſke předowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kolletа ſa ſałożenje 2. ev. luth. předarſkeho ſeminara ſa Saſku ſběra.

Sſrjedu wjecźor we 6 hodźinach wotměje ßo ßerbſka wójnſka modletſka hodźina.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

Jutſje, 19. njedźelu po ßwj. Trojizy ſměje rano 1/2 8 hodźin duchowny Bójź němſku ſpowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin ſměje farař Domaſchka němſke a w 10 hodźinach ßerbſke předowanje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kolletа ſa ſałożenje 2. ev.-luth. předarſkeho ſeminara ſběra.

Njedźelu popoldnju w 4 hodźinach wotměje khcheſcźijanſke towarſtwo żónſkeje młodźiny ßwoju ſhromadźiznu.

Schtwórtk wjecźor 1/2 8 hodźin wotměje ßo ſhromadźizna towarſtwa żónſkeje młodźiny.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Njeßwacźidła.

Jutſje, 19. njedźelu po ßwj. Trojizy budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź dopoldnja w 9 hodźinach ßerbſke a 1/2 11 hodźin němſke kemſchenje.

Pſched zyrkwinymi durjemi budźe ßo kolletа ſa ſałożenje 2. evangelſko-lutherſkeho ſeminara w Saſkej ſběracź.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Rakez.

Jutſje, 19. njedźelu po ßwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź dopoldnja w 9 hodźinach ßerbſke a 1/2 11 hodźin němſke kemſchenje.

Pſched zyrkwinymi durjemi ßo kolletа ſa ſałożenje 2. evang.-lutherſkeho ſeminara w Saſkej ſběra.

Wokrjeßne towarſtwo ſa měſto Budyſchin a wßy němſkeje wótczinſkeje ſtrony.

Wſchitkim mužam a żonam naſcheje domiſny!

Němſzy mužoſo ßu Sedanſki dźeń němſku wótczinſku stronu ſałożili.

We wſchěch němſkich krajach a we wſchěch worſchtach je napominanje tychle mužow ſacźucźe wumóżenja a wjeßeleho pſchihłoßowanja też w naſchej wužſchej domiſnje ſbudźiło. Też my ßmy pſcheßwědcźeni, ſo wojowanje wo praſchenja ſnutskownеje politiki w nětcziſchim wokomiku wótczinje ſe ſtrachom hroſy a ſo je wono, byrnjež njeby wotmyßlene było, naſchim njepſcheczelam ſ wužitkom. Ssmy widźeli, ſo cźuwow ßłabe wuſtupanje ſa měr w cźaßu, hdźež po Hindenburgowym ßwědcźenju wojerſzy lěpje dyźli hdy prjedy ſtejimy, jenoż měr ſadźerźi. Tola naſche knjeżerſtwo je po podawkach ſańdźenoſcze w cźéßnje. Bjes ßylneje ſepjery mjes ludom njemóże knjeżerſtwo ßame ſ knjeſom bycź. Wono ſa móznu khěżorſtwowu politiku mózny grat trjeba a tón dyrbi wótczinſka ſtrona bycź.

Chzemy ßo w njej bjes rosdźěła politiſkeho ſtejiſchcza k ſepjerje a podpjerje ſa mózne khěżorſtwowe knjeżerſtwo ſjednocźicź. Němſka wótczinſka ſtrona je ſtrona ſjednocźenja.

Nochzemu ſnutskowneje roskory, chzemy doma ſkutkowacź, hacź k wobſamknjenju měra njech ſnutskowna ſwada mjelczi.

Nochzemy żadyn **hłodowy měr,** ale chzemy po Hindenburgowej pſchikaſni cźuwy wobkhowacź. Hdyż ſwólniwje nuſu a tradanje njeßemy, ßo němſkemu ludej **Hindenburgſzki měr** doſtanje, kotryż dobycźerſke myto ſa nimo měry wulke wopory a napinanja domoj khowa.

Po organiſaziſkim planje němſkeje wótczinſkeje ſtrony ßmy

wokrjeßne towarſtwo ſa měſto Budyſchin a wßy

ſałożili a ßwojich ßobuměſchczanow a ßobuměſchczanki napominamy, ſo bychu tutemu towarſtwu pſchiſtupkli. Chzemy też w naſchej domiſnje na ſjawne dacź, ſo wěmy, ſo wo Němſkeje wukhowanje, cźeſcź a pſchichod dźe a po ßwojim dźělu mozne wuſtupjenje němſkeje wole k dobycźu podpjeracź. Też naſche wokrjeßne towarſtwo ßo każ hłowne towarſtwo ſ dnjom wobſamknjenja měra roſpuſchczi.

Proßymy, ſo byſchcze ßwoje pſchiſtupjenja k wokrjeßnemu towarſtwu ſa měſto a wßy němſkeje wótczinſkeje ſtrony naſchej wobkhodźerni na bohatej haßy 24 woſjewili a ßobuſtawſki pſchinoſchk na naſch bankowy konto cźißło 3201 krajnoſtawſkeje banki ſapłacźili. Najnißchi pſchinoſchk je 1 hr. Schtóż je ßo hižo pola hłowneje wobkhodźerńje němſkeje wótczinſkeje ſtrony ſamolwił, ßo proßy, ſo by to naſchej wobkhodźerni woſjewił. Hdyż je ßo w Barlinje pſchinoſchk ſapłacźił, njetrjeba ßo to pola naß ſtacź.

W Budyſchinje, 29. ſeptembra 1917.

Wokrjeßne towarſtwo ſa měſto Budyſchin a wßy němſkeje wótczinſkeje ſtrony.

Pſchedßydſtwo:

Wyſchſchi ſchulſki radźicźel Bach, 1. pſchedßyda.
Ratarſki radźicźel Böhma w Debrikezach, 2. pſchedßyda.

Dźěłanſki wubjerk:

Aſſeſſor dr. Böhme w Budyſchinje.
Krajnoßudniſki radźicźel Georgi w Budyſchinje.
Prokuriſt Hauſa w Budyſchinje.
Fabrikſki wobßedźer Hünlich we Wjeleczinje.
Měſchczanſki radźicźel Schrott w Budyſchinje.
Kubler Pětſch w Bórku.

Placzišna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:		W Budyschinje. 6. okt. 1917 wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Wowß	50 kilogr.	15	50	—	—
Bërny		8	—	—	—
Butra	1 kilogr	5	10	5	20
Pschenična muka	50 "	21	50		—
Ržana muka	50 "	18	75	—	—
Ssyno	50 "	14	—	16	—
Ssłoma	100 "	9	—		—
Prošata	365 schtuk, schtuka	25		45	
Pschenične wotruby	50 "	—	—	—	—
Ržane wotruby		—	—	—	—
Pschenični gris		—	—		—
Ržany gris		—	—		—
Pschenża žołta, kórz po 170 punt.		—	—		—
Pschenża běła, kórz po 170 punt.		28	5	—	—
Rožla, nowa, kórz po 160 punt.		24	80		—
Ječmjen, nowy kórz po 140 punt.		23	10	—	—

2—300 zentnarjow

pschenčnych prutow

tež po małych dźělbach kupuje

wokrjesny wustaw na Židowje.

Po žadanju rězanje prutow šami pschewosmjemy.

Konje k rězu

po najwyschschich płaćišnach w kóždym čašu kupuje

Curt Kaiser

wschi mjašowych jědłach a na Humboldtskej drózy 782 B

— Telefon 403. —

Libschowa pisařnja

na Móltkowej drózy 16 po 3 schodach

próstwowne pisma, kupje, testamenty atd. wudźěłuje.

35-lětne nashonjenje. — Ręczi šerbski.

Nowe knihi wuschle:

Evangelska wěra mjes Sslowjanami.

Napisał **G. Schwjela**, farař w Deschnje.

Płaćišna **0,80** mk. Spisarjowy nakład.

Dostacz w Ssmolerjez knihiczischczerni.

Jako khmane

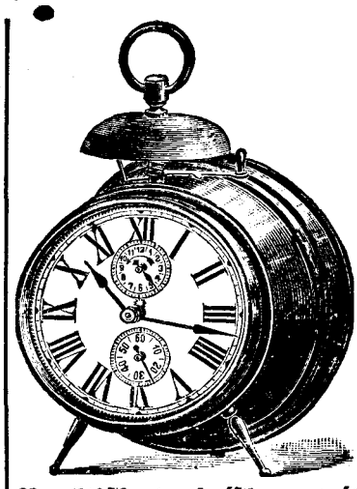
naczinjenje pschenzy

uspulum poruczam.

Haptykař E. O. Hennig

Viktoria-drogerija

na šukelnskej haßy 7.

Sahe šo stawa,

hdyž ma człowjek **dobry budźak.**

Tajke poruca we wulkim wubjerku

J. Marschnerowy

naßlědnik

M. Ewald, cžaßnikařski mischtr **w Budyschinje** na bohatej haßy 9.

Najstarsche cžaßnikařstwo

:: :: w Budyschinje. :: ::

Porjedženja płaćišny hódny a dobre.

Praktiske wojerske a pólne cžaßniki (w nozy šwěcžaze).

Sserbske a němske

spěwarske

jednore a najwoßebnische,

šu po tunich płaćišnach na pschedań

wudawarni Serbskich Nowin.

Wschě druzhny

šyrych harowanych a njeharowanych

= kožow =

šebrane a njeśebrane, kupuje

Otto Hausotter

na garbarskej haßy 32.

Ratarska schula w Budyschinje.

Bližschi symski semester šo **wutoru 23. oktobra 1917** sapoczhnje. Samolwjenje nowych wuczomzow podpisany direktor pschijimuje, kotryž je tež rad swólniwy, wscho dalsche wukasacz.

Ratarski radźiczel prof. dr. **Gräse.**

Młoda šuczelna

czehnita krowa

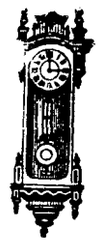

je na pschedań w Delnjej Kinje czišło 18.

Pistne khtarki

šo derje a tunjo czischcza

we wudawarni Serb. Nowin.

Kóždy, kotryž chze šebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicz, abo kotryž chze šebi jón **porjedzicz** dacz njech dże k cžaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jenčz pschedawa a porjedźuje, ša swoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, šebi moje wulkadne wokno, ſ płaćišnami wupołożene, wobhladacz.**

«Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.
— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni »Serbskich Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a sc štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuj.
— Telefon 687. —

Čisło 42. **Sobotu 20. oktobra 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojowniſchczo.

Wójſko kronprynza Rupprechta.

19. oktobra. **Artilleriſka tſělenza ſo wječera ſaſo w Flanderniſkej, pſchi mórſkim brjoſu a mjes Yseru a Lyſu poſtyni. Woſebje ſylna bě tſěleńza pſchi Houthoulſkim lěſu, pola Paſchendaela a mjes Gheluveltom a Zandvoorde.**

Wójſko němſkeho kronprynza.

Po deſchczowatym rauju wječera pſchipoldnju artilleriſke wojowanje k dołhemu rauju wot Soiſſonſa k polnej ſylnoſczi dońdże a pſchi móznym pſchetrjebanju munizije ſkoro njepſchestawajzy ſakhadźeſche. Po bubnowazej tſěleńzy ſylne franzowſke wotdźělenja rano pola Vauxaillona, wječor po zyłej froncze hacz k Braye poſtupowachu; pſchi wojowanju ſ blíſka ſo njepſcheczel wſchudże wróczo czišny. Ssušodne ſtrony a ſadnja krajina wojowanſkeje fronty pod ſylnej tſěleńzu leżachu, na kotruž mózne wotmolwjachmy. W rańſchim dźělu Chemin-de-Dames Franzowſojo trójzy naſche ſtejiſchcza k polnozy Vaucleresſkeho młyna nadběhachu; woni ſo krwawnje wotpokaſachu. Pola druhich wójſkow deſchcz a mhła wojowanju ſadźewaſche.

Naſchi pſchecziwnizy ſu wječera dwanacze lětadłow ſhubili, mjes nimi ſchěſcz ſ jeneje eſkadry, kotraž je na Roulers a Ingelmünſter bomby mjetała a khětru ſchkodu na twarjenjach naczinika.

Rańſche wojowniſchczo.

Pod roskaſowarſtwom generalneho leutnanta ſ Eſtorffa ſu naſchi wojazy, na czołmach a na kamjeńtnych haczenjach Mały Sund pſchekroczejo wječorny brjoh kupy Moona doſahli. Rucze poſtupujo ſu woni Rußow, hdźež ſo hiſchcze napſchecžo ſtajachu, ſbili; hacz do pſchipoldnja bě zyła kupa w naſchim wobſtrěłenjſtwje. S połnozy a ſ połodnja ſapſchimaze na kraj ſtupaze wotdźělenja wójnſkeho łódźſtwa a kanony naſchich łódźow k wuſpěſchnemu wunoſchkej wjele pomhachu. Dwaj ruſkaj pěſchej regimentaj, 5000 muži ſylnaj, ſo ſajeſchtaj. Nadobytk je khětro wulki. Na Oeſelu a Moonje ſu jedyn diviſionſki a tſi brigadne ſtaby do naſcheje ruki padke.

Naſche wójnſke łódźe ſu we wodach pola Moona ſ njepſcheczelſkimi wójnſkimi łódźemi woſpjet wojowale. Ruſka bitwiſka łódź „Sslawa“ (13 500 tunow) je ſo ſ tſělenjom ſapalika a je ſo potom mjes Moonom a ſuſodnej kupu Schildawu potepiła.

Krajni a namórſzy lětarjo wjedniſtwu wo tym powjeſcze dawachu, hdźe njepſcheczelſke mozy woſtachu. Bombły mjetajo a ſ maſchinſkich tſělbow tſělejo woni na morju njepſcheczela huſto ſ wuſpěchom nadpadowachu.

Pſchi ruſko-rumunſkej krajnej froncze a na mazedonſkim wojowniſchczu njebě žanych woſebitych podawkow.

Přeni generalny kwartěrſki miſchtr. Ludendorff.

Němzy kupu Oſel, Dagö a Moon w Rižſkim mórſtim ſaliwje wobſadźili.

Po němſkej wójſkowej rosprawje je němſke wójnſke łódźſtwo 12. oktobra rano ruſke pſchibrjóžne batterije potſělawſchi wójſko na połkupu Sworbe, kupy Öſela wuſadźiło. Němſke wójſko je ſo rucze zyłeje kupy ſmozowało a něhdże 10000 muži ſajało a 50 kanonow, mjes nimi někotre niewobſchkodźene czežke pſchibrjóžne a pólne batterije, ſebrało. Poſdźiſche dny ſu Němzy kupje Dagö a Moon wobſadźili. B.

Dźěło němſkich podmórſkich czołmow.

S Barlina ſo 18. oktobra powě: Njewuſtawajzy w nozy a wodnjo ſu němſke a awſtriſko-wuherſke podmórſke czołmy w ſrjedźoſemſkim morju nowe wulke wuſpěchi dozpike. 13 parnych łódźow a 4 płachtate łódźe, 40,000 tunow wopſchijaze, ſu ſo potepike. Woſebje ſu ſo transporty do Italſkeje czežko potrjechike. B.

Wulki pſchewodny czah łódźow a dwaj ſaniczakaj ſo potepike.

S Barlina ſo 18. oktobra powě: 17. oktobra ſu němſke lohke wójnſke łódźe w połnóznym dźělu połnózneho morja blisko Shetlandſkich kupow pſchewodny czah ſ 13 łódźow wobſtejazy, nadpadke. Mjes nimi běſchtaj k ſakitanju jendźelſkaj ſaniczakaj „G 29“ a „G 31“. Wſchě łódźe ſo ſniczichu, ſ wuwſaczom jeneje rybaſkeje parneje łódźe. Naſche wójnſke łódźe ſu ſo wſchě bjes ſchkodowanja a bjes wobſchkodźenja wróciłe. B.

Ruſka wójſkowa rosprawa.

17. oktobra. Na rańſchej, wječornej, krótkowječornej a rumunſkej froncze ſo ſ tſělbow tſělenſche a wotdźělenja wobhonjerjow wukhodźachu.

W baltiſkim morju je njepſcheczel dalſche wuſpěchi na kupje Oeſelu dozpił. Wón je naſchich wojakow, kotſiž naßyp na kupje Oeſel ſakitachu, wróczo czišnył a je ſ tym ſwjaſk twjerdeho kraja k kupje Oeſelej pſchetorhnył. Swjaſk ſ naſchimi wojakami na kupje Oeſelu je ſo ſhubił. Jaßne wjedro wuwužijo ſu njepſcheczelſzy lětarjo do rańſchich ſtron baltiſkeho morja na wobhonjenje lětake. Naſchi lětarjo njepſcheczelej napſcheczo leczachu. Naſch lětař Ssafronow jene němſke lětadło wottſěli, kotrež w naſchich linijach dele padże. Jedyn zeppelin Moonſki ſund pſchelecza. Sańdźene dny naſche patrouillowaze łódźe do njepſcheczelowych torpedowych czołmow tſělachu. Njepſcheczel ſwój wuſpěch na kupje Oeſelu dale roswiwa.

Po powjeſczach, kotrež ſu wobhdlerjo ſ kupy Oeſela pſchinjeßli, je 12. oktobra na dnju wußadźenja němſkeho wójſka na Oeſel jena němſka Dreadnoughtſka łódź do jeneje miny blisko kupy ſawadźiła. Po rosbuchnjenju je ſo łódź k brjohej dowjeſła. Jeje dóńt je njeſnaty.

Wuprózdnjenje Revala.

„Nowoje Wrjemja“ powě: Dla wobßadźenja kupy Öſela ſ němſkim wójſkom a dla ſtracha, kotryž ſ tym Revalej hroſy, ſu počeli Reval wuprózdnicz. Wjetſchi dźěl wobhdlerſtwa měſto wopuſchczi a ſo do ſnutſkownych ruſkich provinzow poda. D.

Hroſa w Pětrogradźe.

Parižſki „Fournal“ ſ Pětrograda powě: Powjeſcz, ſo ſu Němzy kupu Oeſel wobßadźili, w Pětrogradźe wulke ſtaroſcze ſbudźuje. Powſchitkownje běchu měnili, ko je kupa Oeſel tak derje wobtwjerdźena, ſo ju njepſcheczel njebudże tak lohko dobycz móz. Generalny ſtab a miniſterſtwo naprawy czinja, ſo by ſo němſkej offenſiwje pſchecziwo Pětrogradej wobarako. Knjeżerſtwo ma drje wobſtejnoſcze ſa ſtraſchne, tola hiſchcze niz ſa ſadwělne, dokelž hiſchcze Pětrogradej ſtrach njehroſy. Wobhdlerſtwo pak je ſo do hroſy dało; wjele ludźi je žebi na dwórniſchczach jěſdne khartki do ſrjedźneje Ruſkeje kupiło. Powjeda ſo, ſo wſchě wyſchnoſcze hkowne měſto wopuſchcza. Miniſter ſnutſkownych należnoſczow je napſcheczo tenu woſjewił, ſo ſo tajke wobſamknjenje hiſchcze njeje rosponinało. Dopißowarjo wukrajnych nowin němſkich agentow winuja, ſo mjes wobhdlerjemi ſtrach ſbudźaze powjeſcze roſſchěrjeja. D

Jendźelszy admiralojo ša ruske wójnske łódźstwo.

„Corriere della Sera“ ſ Pětrograda powě: K reorganiſaziji ruskeho wójnſkeho łódźstwa ẓu jendźelszy admiralojo do Pětrograda pſchijěli. D.

Mužstwo ruskeho baltiſkeho wójnſkeho łódźstwa ša měr.

Jeli ſo by ẓo němſke wójnſke łódźstwo do finſkeho ſaliwa k Pětrogradej puſchćiło, njeby ẓnadź wjele pſcheczźiwjenja nadeſchło. Zyke mužstwo ruskeho baltiſkeho wójnſkeho łódźstwa je po ſdaeżu ſe ſpjeczźiwym duchom napjelnjene. Wono ẓo ſapowjeduje, ſ njepſcheczźelom wojowacź a ẓebi žada, ſo by ẓo hnydom měr ſczinił. Se Stockholma ẓo wo tym piſche: Ruſki namórſki miniſter je ſtajnemu wojeŕſkemu wubjerkej mužſtwow na Alandſkich kupach, kotrež pucź do Pětrograda ſawjeraju, telegrafiſzy napominanje pózłał, ſo bychu wojazy na Alandſkich kupach njepſcheczźelej napſcheczo ſtałe. Na to je wubjerk wotmolwił, ſo budźa wojazy jenož ſ tym wuměnjenjom Alandſke kupy fakitowacź, jeli ſo nakhwilne knježeŕſtwo ẓlubi, rucze měr ſczinicź a jeli ſo ſa ẓwoje ẓlubjenje rukowanje dawa. Jeli ſo by nowe miniſterſtwo wójnu dale wjedło, bychu ẓo wojazy ſ Alandſkich kupow w runej měrje do Pětrograda naſtajili, ſo bychu ẓebi khoſtanje miniſtrow žadali. D.

Wróczenje wobſkórżby pſchecźiwo Kornilowej.

Nowiny „Nowe Żiwjenje“ ẓu wot ſakitarja generala Kornilowa, rěczńika Maklakowa, ſhonike, ſo je ẓo wobſkórżba pſchecźiwo generalej Kornilowej wróczíła. Knježeŕſtwo je pjecża ẓame porucźiło, ſo dyrbi tſeczi kavalleriſki korps pſchecźiwo hłownemu městu cźahnycź. Pódla teho je ẓo ſpóſnało, ſo ẓo wojowanje pſchi froncze njeje ſ marſchom do Pětrograda poczeżiło. Tež wobſkórżba dla ſpjeczźiwoſcze a pſchecźiwjenja pſchecźiwo ſtatnej wyſchnoſczi je ẓo wróczíła, dokelž je Kerenſki ẓam wotẓadźenje Kornilowa podpiſał, mjes tym ſo ẓit jeho ponjenowanje ſa hłowneho wójſkoweho roſkaſowarja wſchě ẓobuſtawy miniſterſtwa podpiſałe. Duž je Kornilow prawo měł, wotẓadźenje niz pſchipóſnacź. B.

Potajne poẓedźenje ruskeho nakhwilneho knježeŕſtwa.

Se Stockholma ẓo 18. oktobra piſche: Nakhwilne knježeŕſtwo je ẓo k tajnemu poẓedźenju ſeſchło, w kotrymž Tereſchczenko a namórſki miniſter Werderewſki wo ważnych naležnoſczach rosprawjeſchtaj. Tereſchczenkowa rosprawa ẓo na konferenzu we hłownym kwartěrje w naſtupanju ſwonkowneje politiki poczahowaſche. Werderewſki nadrobnu rosprawu wo podawkach w baltiſkim morju poda a położenje wopiſowaſche, kotrež je po ſtupjenju Němzy na Oeſel a Dagö naſtało. Nakhwilne knježeŕſtwo wobſamknu, wſchě ẓwoje mozy k ſakitanju kraja ſjednoczicź. Konowalow jako naměſtny pſchedſyda hnydom Kerenſkemu wo rosrěczenju w tajnym poẓoedźenju rosprawu póſłał.

„Burſowe nowiny“ na ſałožku dowěrneho ſdźělenja ſ piſańnje miniſterſtwoweho pſchedẓydy piſchu, ſo njeje wěrno, ſo ẓu něhduſcheho zara a jeho ẓwójbu ſ Tobolſka do jeneho klóſchtra ſchewjeſli.

„Wjeczernoje Wrjemja“ piſche: General Alexejew a někotſi diplomatoje chzedźa po poruczności ruskeho knježeŕſtwa na pſchedſtejazej konferenzy wjeleſwjaſkarjow w Pariſu Ruſku ſaſtupowacź, trla jenož, hdyž nakhwilne knježeŕſtwo wěſte naprawy k poẓhłujenju a k wojowanſkemu wukhmanjenju wójſka a k wobaranju bjeskněžſtwa a roſpada w ſnutſkownym kraju cźini. Nawopak ẓo tele woẓoby ſapowjedźa, Ruſku w Pariſu ſaſtupowacź. Schtoż generala Alexejewa woẓobje naſtupa, ẓebi wón žada, ſo ẓo wo dóńcze tamnych dźewjecź ruſkich generalow a někotrych ruſkich offiżěrow na ſałožku ſakonja roſẓudźi. Wón měni, ſo ẓo njemóże pſchi wojeŕſkej konferenzy wjeleſwjaſkarjow wobdźělicź, jeli ſo ẓo prjedy lynchowanju offiżěrow a ẓamomóznemu jimanju offiżěrow kónz njeczini, a jeli ſo knježeŕſtwo prawo, huſto bjes winy ſajatych offiżěrow, njeſakituje. B.

Bjeskněžſtwo w Ruskej.

Londonſke „Times“ ſ Pětrograda ſhorja: Powjeſcze ſ prowinzow ẓu dźeń a hórſche. Ratarjo ẓo niz jenož kraja mozuja, ale tež twarjenjow a ſkota knježich kubkow. Miliza ſa 18000 khoſtanzami pyta, kotſiž ẓu ſ Pětrogradſkich jaſtmow czekli.

Hłowny wukonjazy wubjerk dźěłacźerſkeje a wojeŕſkeje rady je ẓo ſ njeměrami na wẓach ſaběrał. Wón ſpóſnawa, ſo ẓu tele njeměry ſ najwjetſchim ſtrachom ſa ruſku republiku. Teho dla dyrbi ẓo jim ſe wſchěmi mozami wobaracź. Hdźež je trěbne, dyrbja ẓo njeměry ſ pomozu wójſka potkóczicź.

W Kuteiſu w Kaukaſu je k nowym njeměram dóſchło. Lud e dźěl ẓrjedźneho města wurubił. W měſcze je ẓo wójnſki ſtaw ſawjedł. B.

Dowoleńza ša ſtarſchich ruſkich wojakow.

Pětrogratſka telegrafowarnja powě: Wójnſki miniſter je pſchi jenym rosrěczenju prajił, ſo ẓo lětnikaj 1895 a 1896 na dowoleńzu puſchczitej. Tež je ẓo wotmyẓlilo, druhe lětniki teho runja na dowoleńzu puſchcźicź. Tole pſchiſtwolenje dowoleńzy wójſko njepoẓłabi a njekhmanje nakopjene wójſka wołóži. B.

Pſchi mjeſy ẓo ſadźerżeli.

Pětrogradſka telegrafowarnja powě: Roskaſowar finlandſkeje namjeſneje ſtraże je někotre łódźe ſadźerżecź dał, kotrež muku a butru do Schwcjdſkele wieſechu. B.

Jendźelſka wójſkowa rosprawa.

17. oktobra: Njepſcheczelſka artillerija bě wo dnjo k dothemu ranju wot Yperna a pſchi mórſkim brjoſy khětro dźěława. Dźěło naſcheje ẓamẓneje artillerije ẓo pſchi froncze dale wjedźe. Hewak njebě niczo ważneho. Jendźelſke lětadła ẓu dźenża popołdnju nad němſkimi ſtronami ſ wuſpěchom lětałe. Jena fabrika k wjeczoru wot Saarbrückena ẓo nadpadźe. Wjele bombow ẓo ſ wuſpěchom wotczińny a ſ fabriki widźachu woheń wudyricź. B.

Schkodowanje jendźelſkich łódźow.

W naſtawku wo jendźelſkim ſchkodowanju ſ wojowanjom podmórſkich czołmow namórſki ẓobudźełacźeŕ Londonſkich „Times“ piſche: „Jendźelſke łódźniſtwo je ſańdźeny tydźeń wſcho hromadźe 16 łódźow pornjo 15 w pſchedſańdźenym tydźenju ſhubiło. Schtoż wulke łódźe naſtupa, je ẓo liczba wo 1 łódź pomjeńſchika. Tole pomjeńſchenje pak ẓo najſkerje ſhubi; hdyž ẓo liczby ẓlědowazych njedźelow woſſewja. Wo khětrym pſcheẓnjwanju w liczbach hibanja łódźow dyrbi ẓo rjez, ſo je nimale tyẓaz łódźow mjenje pſchijěło a wujěło dyžli ſańdźeny tydźeń. Liczba łódźow, kotrež ẓu ẓo bjes wuſpěcha nadpadłe, je ta ẓama, kaž tydźeń prjety. Tež ta bě hižo jara niſka. To pak je ſpomnjenja hódne, ſo, mjes tym ſo liczba potepjenych łódźow ta ẓama woſta, liczba pſchijědźazych a wujědźazych łódźow wotebjeraſche. B.

Jedyn jendźelſki pomozny kſchižak ẓo potepił.

Jendźelſki wobrónjeny pomozny kſchižak „Champagne“ je ẓo torpedowak a ẓo potepił. 5 offiżěrow a 51 matroſow je pſchi tym žiwjenje ſhnbiło. B.

Nowe pſchiwótſene woblehnjenſke pſchedpiſma wjeleſwjaſkarjow.

Hawaſka telegrafowarnja powě, ſo dyrbi ẓo woblehnjenje pſchecźiwo Němſkej ſ hromadźeſkutkowanjom wſchěch ſwjaſkarjow pſchiwótſicź. Konferenza, kotraž je ẓo w ſeptembrje w Londonje wotměła, je k pſchesjednoſczi nahladow dowjedła. Wſchě pſchichodne naprawy dyrbja ẓoſhromadnje ſtacź. Woblehnjenje dyrbi dokładniſcho pſchecźiwo ſaſtaranju Němſkeje ſe żiwnoſczu poſtupowacź. Němſka je wupłody a materialije we wobẓadźenych stronach wutrjebała a je hewak wot ſbyka ẓwěta wotſamknjena. Jeli ſo mohło ẓo pſchcźiſchczecź, ſo Schwedſka njeby żanych mineralijow wjazy do Němſkeje podawała, by Němſka pod njedoſtatkom metallow czerpiła. Dołhi czaẓ ẓu neutralni jako ẓwoje połne prawo wobhładowali, w połnej měrje to, ſchtoż ẓu w měrje pſchetrjebali, wot ſwjaſkarjow doſtawacź. Njerozum je, neutralnym doſtawanje tworow bjes měry woſtajecź, ſ kotrymiž móża ẓo neutralne ẓame jenož we wobmjeſowanej měrje ſaſtaracź. Swjaſkarjo njebudźa neutralnym niczo wjazy podawacź, jeli ſo tute njemóża rukowacź. Swjaſkarjo dléje darmo njepodawaju, to rěka niz wjazy bjes ſaměnjenja. Hdyž ẓu neutralni ẓwoju ẓamẓnu potrjebu pſchetrjebali, móża ẓebi woni ſe ſwjaſkarjemi twory ſaměnicź, kotrež njemóża wjazy ẓame pſchetrjebacź. Sa ſaměnjenſki wobkhad ẓmělc neutralni ẓwoje ẓamẓne transportne ẓrědki wužicź. — To ẓu pjecża nowe wobhlehnjenſke pſchedpiſma, kotrež dyrbja ẓo krucze nałożowacź, ſo by Němſkej njemóżno było, ſ trěbnym materialom wójnu dale wjeſcź.

Jendźelſko-hollandſka ſwada.

Jendźelſke knježeŕſtwo je pſched tydźenjom pſchikaſało, ſo ẓo

jendźelski telegraf njeßmě ſa powjeſćże, ſ Hollandſkeje a do Hollandſkeje ßo ſćelaze, wužiću. Nětko je jendźelſke knježerſtwo tež hiſchće ſakasało, ſo ßo ſ jendźelſkeje Indiſkeje njeßmě žadyn rajß wjazy do Hollandſkeje a do hollandſkich kupow wuwoſyć. Jendźelſka chze ſe kaſtajenjom wſcheho wikowanſkeho wobkhada ſ Hollandſkeje tutu nuſowacź, ſo by ßo ßwojeje dotalneje němſkopſcheċelneje neutralnoſċże w pſchichodże woſtajiła. Hižo dawno ßo Jendźelċenjo na Hollandſku hórſcha, ſo wona Němſku ſe žiwnoſċu ſaſtaruje. Na poßled chzychu Jendźelċenjo Hollandſkim ſakaſacź, ſo bychu ßo pſches Hollandſku pěſk, klepane kamjenje a ſchċerk k porjedźenju dróhow w Belgiſkej woſyłe, kotruž ßu Němzy wobßadźili. Hollandſka Jendźelſkej napſchecźiło, ſo ßo drohi, ſa kotrež je tutón material poſtajeny, ſa wójnu njetrjebaju. Jendźelſka bě druheho měnjnja a, hdyž ßo jej hollandſka njepodwoli, najpródzy jendźelſki telegraf hollandſkim powjeſćam ſawrje. Nětko je hiſchće dale ſchła a wuwos rajßa do Hollandſkeje ſakaſała. B.

Jendźelſke knježerſtwo je pjeċża ſwólniłe, praſchenje wo pſchewoženju pěſka, ſchċerka a klepanych kamjenjow jenemu rosrißazemu ßudej pſchepodacź a ßo jeho rosßudej podcźißnyċź, hdyž ßo pſchewoženje ſa cźaß pſchepytanja ſaſtaji. B.

Hollandſke łódże wjazy do Jendźelſkeje njejěſdźa.

Jěſdźenje hollandſkich łódźow do Jendźelſkeje je ßo dla pſchekory, mjes Jendźelſkej a Hollandſkej wobſtejazej, zyle ſaſtajiło. Duž tež njeje žanych wuhladow, ſo by ßo Hollandſka w bliſſchim cźaßu ſ jendźelſkim wuhlom ſaſtarała. Sa to wona bliſſche dny prěnju poßyłku wuhla ſ Němſkeje wočakuje.

Wupuſċzeny Dünkirchen.

Pod napißmom „Martraſke měſto“ Pariſki „Journal“ cźeźke ſapuſċzenje wopißuje, kotrež ßu němſzy lětarjo w Dünkirchenje a wokolnoſċi naċźinili. Njepſcheċeċel ßo njepſcheſtawajcy prózuje, na měſto a pſchiſtaw bomby mjetacź; wobydlerſtwo je njewuprajnym cźerpjenjam wuſtajene. Najwjetſche wobſchkodźenje pak ßu Dünkirchenſke horhoſchcźo, Jeanne d'Arcſka droha, wulka zyrkwina droha a kathedrala poċźerpiłe. Kathedralina tſċha a faſſada ſtej jara wobſchkodźenej, tola w ßwojich hłownych dźełach wona njeje w ſtraſche. Sſmóßodna twjerdźiſniſka wěża je njenje cźerpiła. Wo ſapuſċźazej mozy němſkich bombow wulka dźěra ßwědcźi, kotruž je wotcźißnjena bomba do granitneho pſchiſtawoweho brjoha wudrěła. Dopißowaŕ dale praji: Móżno njeje, wſchě ſapuſċźenja nadrobnje naliċźicź. Wobdźiwanja hódne ßo wopornjwe wobydlerſtwo pokaſnje, kotrež je khrobłym woheńhaſcherjam wuſpěſchnje pomhało. Pſchi ßměrkanju wſcho žiwjenje na drohach ſaſtanje. Wulki dźěł wobydlerjow ßo potom do pinzow poda. B.

Cźorni pomozni wojazy w Franzowſkej.

Italſke nowiny „Corriere della Sera“ ſ Pariſa powědźa: W deputěrtſkej komorje je kolonialny miniſter ßobotu ſdźělił, ſo budże bliſſche naležo ſ powjetſchenym wuſběhanjom w kolonijach ſaßo 600,000 cźornych wojakow ſa Franzowſku wuwuċźenych, S jeniċźkej wobcźeżnoſċu by njedoſtatk łódźow był, ſ kotrymiž dyrbja ßo cźorni wojazy do Europy dowjeſcź. — Italſke nowiny „Secolo“ piſchu: Wſchitzy cźorni wojazy ßu ßo ſa cźaß ſymy ſ fronty wſali a ßu ßo do lěhwa pola Marſeille dowjeſli. B.

Knježerſtwowa kontrolla wo amerikanſkich łódźach.

Amerikanſke knježerſtwo po móżnoſċi wjele łódźow k pſchewjeſenju amerikanſkeho wójſka a žiwnoſċe do Europy trjeba. Teho dla wono wſchě wjetſche amerikanſke łódże kontrolluje. Londonſka „Times“ 15. oktobra ſ New-Yorka powě: Jutſje ßo wſchě amerikanſke łódże, 2500 tunow a wjazy wopſchijaze, wſcho hromadźe 468 łódźow ſ 2 818 000 tunami pod knježerſtwowu kontrollu ſtaja. Wone budża ßo po ßwojej wulkoſċi k woženju tworow abo wojakow trjebacź. We Waſhingtonje ßo powjeda, ſo knježerſtwo ſa cźaß wójny tež żeleſnizy pſchewoſmje. D.

Dla njepſcheſtawazych ſtrajkow w Illinoiſkich podkopkach je amerikanſke knježerſtwo wobßeđerjam podkopkow a hórnikam ſdźělilo, ſo knježerſtwo dźěło w podkopkach pſchewoſmje, jeli ſo budże ßo wono dale ſe ſtrajkami haċźicź.

Po roſrěċenju ſ preſidentom Wilſonom je ſtatny ſekretar ſwonkownych naležnoſċow, Lanſing, woſjewił, ſo ßo ſjednoċźene ſtaty pſchi konferenzy ſwjaſkarjow w Pariſu wobdźła. B.

Jedyn amerikanſki ſaniċźak torpedowych cźołmow ßo torpedował.

S Waſhingtona ßo 18. oktobra powě: Jedyn amerikanſki ſaniċźak torpedowych cźołmow je ßo we wójnſkej ſtronje torpedował. Jedyn matroſa je ßo morił, pjeċźo ßu ßo ſranili. Wobſchkodźena łódź je ßo do pſchiſtawa wróċźiła. B.

Hrabju Luxburga w Argentinſkej ſajeli.

Němſkeho póßłanza w Argentinſkej, hrabju Luxburga, je knježerſtwo na jeho puċźowanju do ſnutſkowneje Argentinſkeje ſajało, dokelž je jeho ßwobodne pſchebywanje lud pſches měru roshoriło. D.

Tež Mexiko ßo njepſcheċelam Němſkeje pſchiſamknje.

„Agencia Americana“ powě: Mexikanſke knježerſtwo je woſjewiło, ſo je ſperuſkim knježerſtwam ſjena, a ſo je politiſzy nuſne, ſo tež Mexiko diplomatiſki wobkhad ſ Němſkej ſaſtaji. B.

Němſke parne łódże, kotrež w peruanſkich pſchiſtawach leża, 43,100 tunow wopſchijeja. Poruanſke knježerſtwo je wobſamkło, tele łódże k woženju tworow do ſjednoċźenych ſtatow połnóżneje Ameriki trjebacź. D.

Sakſki ßejm

měżeſche tónle tydźeń ßwoje poßlednje dowuradźenja. Pónd̄żelu ßo wuhlowy pokopkowy ſakoń dowuradźi a ßo we ſkónċźnym poßedźenju pſcheċźiwo dwěmaj hłoßomaj pſchija. S tym pak ſakoń hiſchće njeje hotowy. Nětkole budże ßo hakle prěnja komora ſ nim ſaběracź. Tehodla ßo ſa njón woßebita njeſßejmowa deputazija poſtaji. Njebudźiſche-li ßo to ſtało, njeby ßo ſakoń, dokelž ßo tónle ßejm pſchichodnu ßrjedu ſkónċźi, ſ zyła ſhotowił. Po poſtajenjach tehole ſakonja budże dotalnym podkopkam móżno, bjes ſamjeſowanja dale ryċź a wuhlo hrjebacź, pſchedawacź.

Wutoru ßo wo dźěłach deputazije ſa nowoſrjadowanje w Sakſkej a wo pſcheměnjenju wuſtawy roſßudźi. Wjele dalokoßahazeho njeje deputazija pſchinjeßła. Žadanje ſa kóždołětnym ſwołanjom ßejma ßo ſ wjetſchinu ſaċźißny, ſa to pak ßo jenohłóßnje pſchija, ſo by ſaſtojnikam ßo dowoliło, ſapóßłanzam takſe powjeſċże po žadanju podwacź, kiž njejßu hamtſke potajnſtwo. Dalſche žadanje, ſo ſaſtojnik, kiž ßo do ßejma wuſwoli, nima hakle wo dowolnoſċ ßwojeje pſchedſtejazeje wyſchnoſċże proßyċź, hacź ßmě mandat pſchijecź abo niz, a powjetſchenu ſakońſku njeſranliwoſċ ſapóßłanza wjetſchina pſchija; runje każ žadanje, ſo by ßo ſa Sakſku ſamolwity miniſterſtwowy pſchedßyda poſtajił. Knježerſtwo ßo wſchěm daleßahazym žadanjam pſcheċźiwja. Schtoż ſamolwiteho miniſtra naſtupa, knježerſtwo měni, ſo je pola naß kral ßam miniſterſtwowy pſchedßyda. Wón miniſtrow pomjenuje a ſe ßłużby puſchcźa. Pola naß jedyn miniſter tak wjele każ druhi płaċźi a kóżdy je ſa ßwój reſort (wotdźělenje) ſamolwity. Bychmy-li ſamolwiteho miniſtra měli, by dyrbjał ſa wſchěch ſtacź.

Pſchi napraſchowanju dla njedoßahanja papjery ßo ſchulſkej wyſchnoſċi porokowaſche, ſo ßu naſche ſchulſke knihi na pſchehubjenn papjeru cźiſchcźane, dlěhe hacź lěto njedźerża. Duž jene dźěċźo po druhim je njemóże trjebacź, tež pſchewjele papjery ßo pſchepißuje. Saſtupjeŕ kultußoweho miniſterſtwa ſdźěli, ſo wono takim njedoſtatkam a ſkórżbam wot dawna ßem ſadźěwuje a woſpjet krute wukaſy wuda. Na kim leži nětko, ſo maja ſtarſchi pſchiċźinu, pſchezo ſaßo ſkorżicź?!

Sozialdemokraċźi proſchachu ßo knježerſtwo, hacź chze dale ſamjeſowanju nowinarſkeje a ſhromadźeńſkeje ßwobody ſměrom pſchihladowacź. Woni pſchinjeßechu zyły retomas ſkórżbow a wobſkórżbow. Knježerſtwo ſnapſchecźiwi, ſo wukonjaza móż nětko we wojerſkich rukach leži. Sſrjedu ßo ßejm po rěċźi kultußoweho miniſtra dr. Becka wobſamknu. Pſchichodny měßaz, 12. dźeń, ßo nowy ßejm ſapoċźnje. E. B.

Pódla namórſkeho ſtatneho ſekretara ſ Capelle chze khěżorſtwowy kanzler dr. Michaelis tež dr. Helffericha puſchcźicź.

S wuſtupanjom khěżorſtwoweho kanzlera dr. Michaeliſa pſcheċźiwo ſozialdemokratam w khěżorſtwowym ßejmje je tutón pjeċża ßwoje ſtejiſchcźo ſtſchaßł. So by jo ſaßo wobtwjerdźił, chze wón pjeċża pódla namórſkeho ſtatneho ſekretara dr. ſ Capelle tež ßwojeho ſaſtupnika dr. Helffericha puſchcźicź, kotrajž ſtaj jeho pſchi jeho wobſkórżbje njewotwißnych ſozialdemokratow podpjeraloj.

„Barliſke burſowe nowiny“ ßo w jenym naſtawku ſ napißmom „Njekhmany poſpyt knjeſa dr. Michaeliſa“ pſcheċźiwo

tutemu prózowanju khěžorstwoweho kanzlera wobroczeja a pischu: Powjesch, so je statny sekretar s Capelle próstwu sapodał, so by žo se sastojnstwa puschczik, žo drje jako wěrna wopokaže. Knjes dr. Michaelis pak žebi po sdaczu myžli, so tutón wopor njedožaha, so by žo jeho shubjene stejischczo wobtwjerdžiło. To drje je s teho widżecz, so je wón město naměstneho kanzlera, dr. Helffericha, jenemu wodżazemu parlamentariej se strony wjetschiny khěžorstwoweho žejma poskiczik, tola so njeje s tym wuspěcha měk. Myžlmy žebi, so žo pola druhich parlamentowych wodżazych wožobow lědma pschikhilnosch nadeńdże, žo nórjazej kódži khěžorstwoweho kanzlerstwa knjesa dr. Michaelisa dowěricz. B.

Němski namórski attaché se Schpaniskeje žo wotwołał.

S Genfa žo powě: Po jenej Madraskej depeschi žo namórski attaché pschi němskim póžkanzlerstwje w Madridże dla czekanjenja němskeho podmórskeho czołma s Cadixskeho pschistawa, wotwoła.

Wobsamknjenja konservativneje strony.

Pschedžydstwo khěžorstwoweje a žwobodnokonservativneje strony je w poženjenju 15. oktobra tsi wobsamknjenja pschijało, w kotrychž žo praji:

„Nasch wójnski saměr móže teho dla jenož měr bycz, kotryž nam polne swěsczenje krajneho kakitanja a žwobodneho hospodarskeho roswicza, tak daloko hacz trjeba, s pschidobyczom kraja a s wołożenjom wójnskich khostow, dale sažydlenski kraj w ranju a wutworjenje naschich kolonijow saruczi.

Knježerstwowu pólsku politiku nimamy sa dobru.

Myžl na sawjedżenje parlamentariskeho systema w Němskej wotpokasujemy. Žadamy žebi žylne, nad stronami stejaze khěžorstwowe wjednistwo. Kharakter swjaskowych statow sa khěžorstwowu wustawu nježmě žo pscheměnicz.

Pschenježenje khěžorstwožejmskeho wólbneho prawa na Prusku žo wotpokasuje, dokelž žo wono se žamownosczemi tuteho stata njesnježe. B.

Khěžor Wylhelm w Konstantinoplu.

Bołharskeho krala Ferdinanda w Sofiji wopytawschi, je khěžor Wylem do Konstantinopla pschijěł. Lud jeho tam na drohach wyskajo witasche. Sultan je khěžora sa turkowskeho pólneho marschalla pomjenował a jemu uniformu a snamjenja noweje wyžokeje dostojnosczje pschepodał. B.

B.

Nowe dawki na wino w Awstriskej.

Finanzny minister je khěžorstwowej radże pschedłohu pschedpołożik, po kotrejž žo dawk na zyku bleschu pěnjazeho wina wot 80 halerjow na 2 krónje, na bleschu płodoweho wina wot 20 na 60 halerjow powyschi. Na dźěkanje wina žo dawk położi a to na hektoliter wina, winoweho moschta, jahodkoweho wina, žłodoweho wina a mjedowiny 32 krónow a na hektoliter žadoweho wina 8 krónow. Nowy winowy dawk dyrbi 112 milijonow krónow wunjesc, to je 98 milijonow krónow wjazy dyžli nětkole. B.

Dr. Kramař jako dobyczeŕ do Prahi žo wrócził.

Dr. Kramař, kotrehož běchu pschi spočatku wójny krajneje pscherady winowali a k žmjerczi sažudżili, tola kotrehož je khěžor, kaž druhich wjednikow czěskeho luda, wobhnadżił, je žo 15. oktobra kaž dobyczeŕ do Prahi wrócził.

„Neues Wiener Tagblatt“ wo tym pische:

Kramař je dżenża s Młodeho Boleślawa, hdyž je na poźled se žwojej mandżelskej pschebywał, do Prahi pschijěł. Na dwórnischczu jeho něhdże 10,000 wožobow wocżakowasche. Hdyž wón s czaha stupi, jeho wyskajzy witachu. W czakarni inżenieur Pjeczka Kramarja powita. Mjes tym běchu czakarnju s kwětkami wudebili. Kramař žo s hnutymi žłowami dżakowasche, mjes druhim prajizy: Hdyž poźledni krócz s tuteho dwórnischcza wuježdżech, njeżmědżach s wosoweho wokna pohladacz. Běch pschežwědczeny, so po slych dnjach lěpsche pschinidu a s tejle nadżiju pschichodej napschecžo hladach. Tamna nadżija je žo dopjelnika. Njewěmy, schto nam bližschi pschichod pschinjeże, tola to wěmy, so, hdyž lud žwój saměr njepuschczi, Bóh nam k temu dopomha, so žwój saměr dożahnjemy“. Po Kramarjowych žłowach wyskaze pschiwołanje žlědowasche. Na drohach Kramarja a jeho mandżelsku ludowe radostne wyskanje a žławawołanje wobdawasche. Lud „Haj Słowjenjo“ a druhe narodne spěwy spěwasche. B.

Ze Serbow.

— **(Pschikrótschenje schulskeje wuczby w Budyskich ludowych schulach.)** Dla njedostatka wuhla je žo w Budyschinje nowa wulka Pestalozziska schula samkła. Schulske dźěczi, kotrež žu do njeje khodźike, žo nětko w Lutherskej a Lessingskej schuli roswuczuja. To móže žo jenož na to waschnje stacz, so połoza wuczby sa wschě schulske dźěczi ludowych schulow wupadnje. W poślednim poženjenju měschczanskich sastupjerjow žebi pschejachu, so by žo wuczba jenož wo tsečinu schulskich hodżin pschikrótschika. To by žo zyle derje hodźiło, hdy by žo tez žrjedu a žobotu popołdnju wucziło. Nětkole žu dźěczi zyke tsi dny bjes dohladowanja, dokelž je wjele nanow we wójnje, a maczerje na dźělo khodża. Bjes dźiwa je, so dźěczi pschi tajkich wobstejnosczach wodźiwja. Hdże dyrbja dźěczi te tsi dny, hdyž schulska wuczba wupadnje, w symje pschebywacz? Wot starscheju žo njemóže žadacz, so zyły dżeń wobydlenje tepja.

— **(Pschichodna syma budże pjecza bóle włóżna dyžli symna.)** Jedyn stary hajuik, kotryž je 50 lět wjedro studował a žebi sapiski cżinił, je dopósnał, so žo wono po liczbje lětow wrócżi. Po hajnikowych sapiżach mamy bóle włóżnu dyžli krutu symu wocżakacz. Tam žo praji: Mrós a mjersnjenje sahe pschiúdżetej. Oktober a november wjele žněha a deschcża pschiniežetaj. Někotre dny w novembrje žu rjane a cżopke kaž w lěcżu. Dezember a januar žu jara njelubosne a njewobstajne. Mhły, deschcże a žněh žo wotměnjeja. Dezember někotre dny kruteje symy pschinjeże. Februar žo s rjanym wjedrom sapocznje. W druhej połozy februara a we prěnjej połozy měrza je syma. — W lěcże 1918 žu pjecżakżab poradźi.

— **(Dalsche podroženje jěsdżenja po żelesnizy.)** Kaž žo s Draždżan pische, chzedża němske knježerstwa hischcże dale placzišny sa jěsdżenje po żelesnizy powyschicz. Hacz dotal bě žo wosjewiło, so žo jenož jěsdne khartki sa spěschne cżahi podroża. Nětkole pak je žłyschecz, so žo podroženje tez na wožobowe cżahi wupschestrje, tola jenož sa žobotny a njedżelski dżeń. S tym dyrbi žo wobkhad na żelesnizy na tutymaj dnjomaj pomjeńschicz. Na jěsdne khartki po 1 hacz 2 hriwnomaj budże žo 50 pjenježkow, na 2—3 hriwnowsku khartku 1 hriwnu, na 3 hriwnowsku 2 hriwnje pschiražka bracz.

— **(Nowe najwyschsche mlokowe placzišny.)** Po wukasu sakskeho ministerstwa smutskownych należnosczow žo wot 21. oktobra placzišny sa liter dobreho mloka wo 4 pjenježki powyschi. K temu hischcże žo sa cżaž hacz do 7. meje 1917 hischcże 2 pjenježkaj jako symski pschiražk pschidataj.

— Kaž wulzy a mali ratarjo bramborskeje, sakskeje a pomorskeje prowinzy powjedża, žo nětkole, kaž hischcże żenje prjedy, wulke požadanje sa rycżerkubłami a mjeńschimi kubłami pokasuje. Kupzy žu ludżo, kotsiž žu sa cżaž wójny ruvże wobohatnyli. Woni kóždu placzišnu sa kubła dawaju, kotraž žo żada. Kaž žo sda, žo woni boja, so mohli žwoje rucże nabyte pjenjesy sažo shubicz, duž chzedża je twjerdże w leżomnosczach sałożicz. Tak žu žebi wěsczi so, byrnjež kubła pschedroho saplacżili, žebi tola dżěl žwojich lohko sażłużenych pjenjes na posdżische cżaży sakhowaju.

— **Wunoschk 7. wójnskeje pożczonki** žo hakle žobotu popołdnju wosjewi.

— **Wosjewjenje.** S cżažom do pschikhadżazeho jubileja nětko doczischczana „Wopomnjeńska knižka“ s tutym ewanskim Sserbam žo porucża. Napiżmo jeje dospołne je tole:

Wo žwobodże kschescżana. D. Marcżina Lutherowy 3. reformatoriski spiż abo roskład s lěta 1520, seżerbscżik a — s pschewodom 12 duchownych khěrluschow s roskłada žameho a po Lutherowych hłożach sestajanych — wudał far. emr. M. Urban w Khrostawje. = Placzišna 50 pjenježkow. =

Tak steji na wobwalzy a nutskach (na 3. stronje) dale (město „placzišny“) tež jako heżło to snate hrono: „Prawy budże s wěry żiwy!“ — (Habak. 2, 4b.) W Budyschinje, 1917. — S wudawarjowym nakładom. — Ciischczak Marko Ssmoleŕ.

Knižka (poł sta stron wobžahuja) je sa žwjedżeń žo pyschnje wuhotowała — s „Pschedspomnjenjom pschełożerja“, „sastupnym khěrluschom“ a krótkim „Sawodom“. —

A s tym budź tudy dosc! — Nješchto drobnischa rosprawa steji w nabožnym tydżeniku „Pomhaj Bóh“, cżiško 42. (21. X. 17).

Duž, lubi žerbšzy bratsja! Lube žerbske žotry! Knižku

pschecželnje witajo „wsmicže a cžitajcže!“ — žwěru a — daj Bóh! — sežohnowanjom! —

Se Semiz. (Dźěcžo žo spaliło.) Tu je žo dwělětna dźowcžiczka schwajzarja Fiedlera, kotryž je we wójnje, spaliła. Dźěcži běchu w maczerinej njepschitomnosći s wohnjom hrajkale, pschi czimž bě žo holczožyne ložo zapaliło.

S Janskich kupjel. Tele dny pschebywasche tu hłowny dohladowar towarstwowych lazaretow „Czerwjeneho kschiża“ w Sakskej, generalleutnan exzellenza Mehlborn s mandželskej. Wo lěkowarni a kupjeli je žo jara khwalobnje wuprajił. Pschi tutej ksładnosći wopyta tež Wotrowske hrodźischcžo a wustajeńzu popjelnizow k. fararja Kschižana.

S Njeżwaczidła. Sslužbny czaż sa sjawny wobkhad na tudomnym poscže je žo wschědne dny dopołdnja na 8—12 a popołdnju na ½3—½6 hodźin pschepołožił.

S Lubija. (Sso samjatk.) W tudomnej zokrowej fabrizy je jedyn dźěłaczer žmjertnje do njesboża pschischoł. Hdyž je dźěłaczer Nyczа zokorowu rěpu w schrubizy se želesnej žerdźu dale storczicz chył, je žo wón sa drastu do schrubizy sczahnył a s tym žmjercz poczerpił. Nyczа bě nan pjeczich dźěcži.

S Rakez.. Ssłeborne czežne snamjo sa žwěrnosć w dźěle je dźěłaczer Khorla Wiczas dostał, kotryž je 40 lět sa žobu na tudomnym knježim dworje dźěłał. Jedyn sastupjer hamtskeho hejtmanstwa je jemu sańdźeny tydźeń tole wusnamjenjenje pschepodał.

S Kukowa. S mjedžanej Bjedrichowej Augustowej medaillu bu wusnamjenjeny Jurij Bart, žyn žiwnosćerja Michała Barta, wojujo w tu khwilu w Flandernskej.

S Holbina (Taubenheim). Njedźelu wjecžor je žo wulka pólna brózeń, tudomnemu knježemu dworej žłuschaza, wotpaliła. Płomjenja žu 3000 zentnarjow žita sniczile. Słóscziwa ruka je woheń sakoziła.

S Dubrjenka. Tudomny žydomnaczelětny burski hólz Lipicz chzysche na wobžytym polu wrony tšelecz. Pschi tym žo tšelba do czaża spuschczi a njesbožownemu tšelzej žo tši porsty lěweje ruki nimale wottorhnychu.

S Noweho Hóska. Tu je žo se žkomu kryty statok khěžkarja Wjerscha wotpalił. W twarjenjach hižo wot něktorych lět nichtó njebydlesche.

S Běleje Wody. S knježeho dwora w Kromole bě žo wóndano 8 kormych huž kradnyło. Nětko je žo poliziji poradźiło, paducha wuslědźicz. Wón je hižo wjazy krócz s khostarnju khostany schkleńczerski dźěłaczer Wilhelm Nakojnz s Běleje Wody, kotryž je hromadże se žwojej žonu na kradnjenje huž khodźił. Wonaj staj te 8 huž do schkleńzow sawariłoj a schkleńzy w pinzy khowałoj. Polizija je wobeju sajała.

S Wylemojz. Na tudomnym knježim dworje žu žo paduschi do hužazeho khlěwa dobyli. S njeho žu 18 huž kradnyli a hnydom na městnje žamym sarěsali. Hacž dotal hischcže sa paduchami žaneho žlěda nimaju.

S Hródka. Ssrjedu popołdnju wokoło 5 hodźin w žukelni A. Viehwega woheń wudyri. Sa krótki czaż žo hłowne twarjenje do procha a popjeła pschewobrocźi. Ssukelniny wobžedźer, kotryž bě do pschadownje pschiběžał, so by spytał, płomjenja haschecz, je pschi tym najskerje žiwjenje shubił, pschetož jeho njeje wot teho czaża wjazy wohladali. Jeho žydomdźežaczletny nan, kotryž chzysche do płomjenjow žyna pytacz hicz, mózesche žo jenoż s napinanjom wschěch mozow psched tym žamym dóńtom warnowacz.

Wužudźenja.

Khostanska komora. Wuhlowy wikowar Gustaw Hajnka w Budyschinje bě lětża w meji jenemu žwojich wotebjerarjow hižo prjedy skasane 35 zentnarjow briketow wotedał, hacž runje žmědźische žo po wosjewjenju měschczanskeje rady wot 20. dezembra 1916 jenoż hacž do 3 zentnarjow do jeneho hospodarstwa wotedacz. Samolwiteho pschedawarnineho wjednika, 70lětneho privanika Gustava Hajnku, bě Budyski kawniski žud 17. julija k 30 hriwnam pjenježneho khostanja abo k 5 dnjam jastwa sażudźił. Khostanje žo sapłaczi. Statny rěcžnik pak žo pschecźiwo wužudej powoła. Dźenża žo wupokasa, so bě Gustaw Hajnka tež jenemu subjazemu lěkarjej hischcže 30 zentnarjow wotedał. Khostanje žo teho dla na 80 hriwnow abo 16 dnjow jastwa powyschi.

+ Hacž runje prějesche, so je winowaty, 33 lětneho lěžneho dźěłaczerja Roberta Maxa Bartha s Wotpoczinka pschepokasachu, so je wón žwojej žwakowej Khrystianje Barthez w Nowej Wžy nad Sprewju s jeneho khamorczka w jejnym wobydlenju 130 hriwnow a 11 khlěbowych snamkow kradnył. Dokelž pak bě wobkradnjena sabywschi tsiměžaczny czaż k wobskorżbje pschipożka, dyrbjesche žo žudženje pschecźiwo Barthej sastajicz. Khosty žo na statnu każu pschewsachu.

+ Studnjetwarz Gustaw Hermann Beck bě žwojemu khěžerjej Knježkej w Kóslach schmrěkowe žerdże, jene schmrěkowe czěło a tši schmrěczki kradnył. Jeho žona Hulda Klada Beckowa rodź. Köhlerez bě paduschstwu polěkowała. Beck bě tež Knježka a jeho 18 lětneho žyna s kijom nabił. Dla wospjetneho paduschstwa a dla czežkeho czělneho sranjenja wón 10 měżazow jastwa dosta a czežne prawa na 3 lěta shubi. Jeho žonu k 15 hriwnam pjenježneho khostanja abo k jastwu na 3 dny sażudźichu.

+ Pjatnaczelětny dźěłaczer Marczin Beckert, dwanaczelětny schuler Fryz Wanak a pjatnaczelětny pjekarniski dźěłaczer Jan Zeh s Budyschina běchu do Radworja po běrny prożycz schli. Na domojpuczu běschtaj Wanak a Beckert na Radworskim sastanischczu s automata jěsdnych khartkow jenu nabitu schkleńzu dorasyli, a jěsdne kharty sa žebje a sa Zeha wuwsali a žo s nimi na domojjěsbu podali. Na sastanischczu pak žo hnydom paduschstwa dohladachu a sa paduchami telefonowachu. Na Ratarowskim sastanischczu tych tsjoch pacholkow sażkapichu. Wschitzy tsjo žo psched žudom jenoż nażwarichu.

Přilopk.

* **(Njesboże na želesnizy.)** Na dwórnischczu we Warnocźizach je njedźelu w nozy jedyn czah s wojerskimi dowoleńzarjemi do jeneje lokomotiwy srasył. Wobej lokomotiwje stej žo swrócźiłej a žo czežko wobschkodźiłej, runje tak nětkotre wożobinske wosy. S puczowarjow žu žo tsjo lohko wobschkodźili, mjes tym so je wjednik prózdneje lokomotiwy czežke sranjenje poczerpił. Tepjer a wjednik lokomotiwy ludźazeho czaha staj žo lohko sranilo.

Shubjeny a sażo namakany.

(Pokracžowanje.)

Jan khwilu posasta na haży a žebi rosmyżlesche. Potom powolnje na dwórnischczo dźěsche. Psched nim dźěchu nětkotsi wusběhnjeni mkodźenzy, kotsiž chzychu s wjecžornym czahom na městno wotjěcz, na kotrež běchu pózżłani.

Morsakezy tón dźeń podarmo na žyna czakachu. Hodźina sa hodźinu žo miny, ale Jan njepschińdże. Nan žo pocža hněwacz a macz bos a dyš posdychny.

„Derje žmój žebi jeho wukubłałoj, maczi!“ mischtr mjelczenje pschetorże. „Na tym žnadź mało wjeżela docžakamoj.“

„Mój Bożo, hdże jenoż je Jan sażo tak dołho!“ mischtrka rjekny.

„Njemóżesch dha to sjódacz? Nětkotsi s jeho towarschow žu do wojakow wotjěli a wón je wěsće s nimi na piwje był a nětkole poł pjany sażo w druhej korczmje žedźi. Hewak ja njewěm, hdże tak dołho tczi.“

Do połnozy nan a macz na Jana czakaschtaj, ale wón njepschińdże. Duż dźěschtaj do łoża, ale wużnycz njemóżeschtaj. Rano, krótki czaż pospawschi, wotucźischtaj se spanja, ale Jan tež nětko hischcže žo njebě wrócźił.

Wonaj žo haúby bojeschtaj, schto jenoż chzetej knjesej Wolkanej prajicz, hdyž budże žo sa nim praschecz? Po prawom žo žłuschesche, so byschtaj na to ani njeczakałoj, ale so byschtaj žamaj žyna nětak samolwiłoj.

Sa khwilu pschińdże klamarjowa žłużobna holza a pschinjeże skasanje, so ma Jan na dźěło pschińdź, so jemu to jeho knjes da kasacz.

„Wón wschak njeje doma“, mischtrka wotmolwi. „Njewěmy, schto je žo s nim stało, wot wczerawscheho wjecžora njeje hischcže domoj pschischoł.“

Sskużobna holza žo satorże.

„Dyrbjach jemu wot knjesa něschto prajicz“, wona trochu bojasnje rjekny.

„Schto dha macże jemu prajicz? Njeżměm ja to wjedźecz?“ mischtr žo woprascha.

„Knjes da jemu prajicz, so by žo njebojał a so by jeno pschischoł — so je žo hižo wschitko wujażniło. To je pjecża jeno smylk był.“

„Kajki to smylk?“

„Ja to njewěm, to mi knjes njeje rjekł. Duż to waschemu

ßynej Janej prajcźe, hdyž k wam, knjes Morsako, pschińdźe", ßkužobna rjekny a woteńdźe.

„Schto jeno ma to rěkacź?" mischtr rjekny. „Něschto je ßo tam stako. Nó, wočakńjemoj hischcźe khwilu, a njepschińdźe-li, póńdu ßo tam wopraschecź."

Sa khwilu ßo mischtr swobleka a dóńdźe ke knjesej pschekupzej Wolkanej, žadoscźiwje chzyjo shonicź, schto je ßo tam ſ Janom stako.

Knjes Wolkan ßo saſtróži, hdyž wot ßkužobneje holzy saßkyscha, so Jan wječor njebě domoj pschischoł. Duž Morsaka ſ widźomnej wuskoscźu powita.

„To je njeluba wěz, mischtrje", wón rjekny, „a wobžaruju, so je ßo to stako. Wčera parowach stohriwnowsku pjenježnu papjeru — po prawom ßym ßo samyłik Myßlach ßej, so ßym ju do druhich ptenjes dał, ale ßym ju ßej do knihi njewjedźo sapokožił, do kotrjež ßej runje něschto sapißowach, hdyž knjes Rubek pschińdźe, so chze měcź sa nju drobne pjenjesy. Njedźiwajcźe ßo a wodajcźe mi, so na Jana potukach. Ssym jemu prajił, so dyrbi tu dźenßa rano ta stohriwnowka bycź. Wječor posdźe pak knihu pschehladowach a woßudnu stohriwnowku namakach. Ta wěz mje wěso mjersasche. Hnydom rano k wam ßkužobnu holzu pósßkach, ale ta ßo bórsy wrócźi a mi rjekny, so Jan njeje doma."

„Njeje domoj pschischoł, knjes Wolkano", mischtr rjekny. „Ale kak temu tak, so scźe na njeho móhli tajki podhlad měcź? Wschako wam dotal hischcźe niczo spakoscźił njeje. Nětkole, bojo ßo, so jeho wobskoržicźe, je woteschoł."

„To je wěrno, so pola mje niczo spakoscźił njeje", pschekupz Wolkan rjekny, „ale to ßam wěscźe, kak je lohkomyßlny. Hdy by ßo stajnje ſ Rubekom njetowarschił, kiž je hižo kradnył, ženje bych to na njeho njetukał. Nimo teho je jara njerosumnje scźinił, jeli je hdźe woteschoł. Je-li ßej był wěsty, so je njewinowaty, njeje ßo bojecź trjebał a móžesche ßo nadźijecź a myßlicź, so ßo ta wěz bórsy wukopa. Ale wón ßnadź tola saßo pschińdźe."

Mischtr Morsak ſ ramjenjomaj scźahny a bjes wotmolwjenja woteńdźe.

Jan ani tón dźeń ani nasajtra njepschińdźe -- ſ zyła wjazy njepschińdźe.

Cźłowjek móže ßej myßlicź, kak stuskno jeho starschimaj běsche. Niz jeno stuskno jimaj běsche — wonaj ßo też hańbowaschtaj, so bě jeju ßyn jako pschestupnik a njekhmanik ſ domisny cźeknył. Hdy budźeschtej ſ najmjeńscha wjedźałoj, hdźe je, ale tak nětko mějeschtaj staroscź a stuskoscź, hacž tola něhdźe hubjeny kónz wsak njeje.

Wěso też knjesej Wolkanej móżelchtaj porokowacź, ale njecźinjeschtaj to. Wón bě ßo jenož smylił, a w tym nastupanju měješe prawje, so Jan njebě měł cźeknycź wot domu, hdyž winowaty njebě.

Jedyn dźeń sa druhim, jedyn tydźen sa druhim ßo miny a Morsakezy hižo nadźiju spuscźicźu, so móhli ßyna hischcźe saßo widźecź. Srudoba saczahny do jich domjaznoscźe, kiž bě prjedy tak cźicha a pokojna. Se wschěch dźeczi jimaj potajkim jenož najstarscha dźowka wosta.

Sa tón cźaß w dalokich krajinach wójna dale sakhadźesche. Też ſ Wonez běchu nětkotsi wojazy w bitwach na wječornych stronach wótzneho kraja ßobu wojowali, dójschto bu se želesnym kschižom wusnamjenjenych, ale na wobžarowanje też mnosy jara sranjeni a nětkotsi běchu w bitwje padnyli a ßwoje žiwjenje sa krala a wótcźinu w najrjeńschich lětach woprowali. Jenož knjes Rubek wot ßwojeho wuja žaneje powjescźe njedosta a też hewak psches druhich wo nim niczo njeshoni. Rubek běsche, kaž ßo to sdasche, na ßwojeho doscź dobreho a staroscźiweho wnja dozyła sabył.

Tola njedźakownoscź njebě pschiczina, kaž to hnydom spósnajemy. Njenadźizy, mjenujzy runje w naléczu, w cźaßu uadźije, do stachu Morsakezy dopiß ſ wósny. Na liscźe žaneje póstoweje snamki njebě, jenož ßwój schtempl bě pólny pósť na listowy kuwert stłócził.

„Ow Božo — to dźě je Janowe pißmo, to je jaßnje widźecź, to je Janowa ruka!" Morsakowa sawoła, hdyž bě na list pohladała. Adreßa bě ſ wokojnikom pißana.

„To tola móżno njeje!" Morsak praji a k žonje pschischkocźi. „Wopraudźe! Božo, hdźe je tola tón hólz?" Tak rjekny ſ dyrkotazym hłoßom.

Mjes tym bě dźowka list spěschnje wotewriła a poczja jón starschimaj cźitacź:

Lubaj starschej a ßotra!

Najprjódzy waß wschěch proschu, so byschcźe mi wodali, sa ßym wam tak wulku srudobu a telko staroscźow naczinił. Schto je ßo stako, do kajkeho podhlada ßym ja pschischoł, to drje scźe najskerje bórsy shonili, hdyž běch woteschoł. So bych waß hnydom směrował, schtož tu wěz nastupa, wobkruczam wam ßwěrnje a wěrnje, so knjesej pschekupzej Wolkanej niczo prjeczwsak njeßym, a nadźijam ßo, so je wón tu shubjenu stohriwnowsku pjenježnu papjeru hižo dawno saßo namakał. Khiba so je ßo spaliła abo na nětkajke druhe njesbožowne waschnje shubiła. Ale jeli so ßo namakała njeje, wobkruczam wam, so ßym njewinowaty.

A nětkole wam sdźěluju, hdźe ßym wostał a kak ßo mi wjedźe. Ssym w pólnej wojeriskej khorowni, buch mjenujzy ranjeny, ale na žane waschnje niz cźežko. Wjele hórje je ßo to ſ mojim towarschom Rubekom stako; też tón bu ranjeny, a to jara straschnje, wón leżesche tu se mnu w ßamßnej stwje, runje je na poczerpjene rany wumrjeł a ßu jeho cźěko se jstwy wunjeßli.

Pschipósnawam, lubaj starschej, so ßym jara lohkomyßlnje cźinił. Hdyž bě knjes bschekupz Wolkan tak jara hrubje a krucźe so mnu porěczał, bojach ßo, domoj hicź. S wotkal dha chzych stohriwnowku wsacź, hdyž jeje tola njemějach ani niczo wo njej njewjedźach? To derje wjedźach, so budźe ßebi ju žadacź a potom byschtaj też wój, lubaj starschej, na mnje podhlad měkoj. Duž ßej njeswěrjach domoj hicź, hacźrunje tehdom hischcźe njeßym myßle měł, se ßwojeje lubeje domisny do dalokeje zusby woteńcź. Ale sa tón zyky cźaß mi niczo tak na myßle njeléseschе a mje niczo tak krjudowako njeje, kaž myßliczka, so ßym wohańbjeny a so mi móżno njebudźe, domach wostacź.

Duž dźěch na dwórnischczo, dokelž wjedźach, so ßo tam se ßwojimi towarschemi setkam, kotsiž mějacha tón dźeń do wojakow wotjěcź. Sa khwilu jich też woprawdźe wuhladach. Mjes nimi bě Rubek. Bórsy ßo wón ke mni pschitowarschi a ja jemu wupowjedach, schto běsche ßo stako. Wón ßebi khwilu rosmyßlesche a na to rjekny:

„Wěsch ty schto? Ja bych, hdy bych na t ojim městnje był, zyłej wězy krótki kónz sczinił. Czemu tule mjersanja měcź, psche niczo a sa niczo — ja bych radscho ſ domisny woteschoł. Sswět je wulki.

„A hdźe mam ßo wobroczicź?" wopraschach ßo Rubeka bojasnje.

„Ty njewěsch, hdźe ßo wobroczicź?" Rubek ßo wußmja. „Hladaj, hdźe my dźemy. Sa krótki cźaß, sa lěto ßnadź, dyrbisch też ty do měry hicź a so budźesch wusběhnjeny, to je zyle wěste. Duž pojědź ſ nami a daj ßo dobrowólnje wusběhnycź. Hacž masch posdźischo abo nětkole do wojakow pschiwsaty bycź, to je jene. S najmjeńscha ßo tebi jako dobrowólnikej nětkotre lěpsche wuměnjenja poskicza."

Ja ßebi dołho njepschekładowach a rosßudźich ßo, so jeho radu pschiwosmu. Duž ſ nim wotjědźech. Hdyž hacž do městna dojědźechmy, ßo sa dobrowólnika samolwich a buch wusběhnjeny.

(Skónczenje pschichodnje.)

Zyrkwinske powjesczе.

W Michalskej zyrkwi śmeje jutje, 20. njedźelu po ßwj. Trojizy, rano 1/2 8 hodźin farar Răda ßerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/2 9 hodźu śmeje duchowny Tyschet ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje farar Răda wuczbu ſ němskej konfirmérowanej młodźinu.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach wotměje ßo shromadźizna žónskeho towarstwa w Sserbskim Domje.

Ssrjedu wječor w 6 hodźinach wotměje ßo němska wójnska modlerska hodźina.

Tydźeńske saſtojnske dźěła śmeje duchowny Tyschet.

Semrjeczi:

W Michalskej woßadźe: Liddy Hildegard, Br. A. Sohry, fabrikskeho dźěłaczerja na Zidowje, w tu khwilu na wojowniſczu, dź., 4 l. 4 m. 17 d. — Johana Friderika swud. Zenkelka ſ Motydła († w saſtaratni wokrjeżneho wustawa na Zidowje, 77 l. 3 m. 16 d. — Hana Charlota Rychtarka, njebo Jana Rychtarja, kublerja w Bórku, sawoſt. wudowa tam, 81 l. 3 m. 18 d. — Jurij Ernst Beier, krawski pomoznik w Delnjej Kinje, 17 l. 6 m. 28 d. — Khrystiana Augusta swud. Hizyna na Zidowje, 52 l. 8 m. 5 d.

W druhich woßadach: Marja Khrystiana Urbanez w Barcźe, 23 l. 9 m. — Hilda Fanny, hornczerja Waltarja w Makej Subornicźy, dź., 8 m. — Khrystiana swnd. Mohstowa w Nowych Demjanach, 80 l. 6 m. 7 d. — Johana Eleonora swud. Steglichowa na Holzy, 81 l. 4 m. 12 d. — Ernstina Augusta

Hadamowa w Huſzy, 42 l. 7 m. 19 d. — Ernſt Wiczas, kanonèr ſ Worzyna, 21 l. 7 m. (padny na bitwiſchczu). — Lena Karolina Schmitowa, wumjeńkarja Schmita w Rachlowje, mandżelſka, 74 l. 11 m. — Marta Guſtla Polanez, ſkužobna dżowka w Sdżeri 19 l. 9 m.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Hodżija.

Jutſje, 20. njedżelu po ſwj. Trojizy, ſmèje rano 1/2 8 hodżin farař Kſchižan ſerbſku ſpowjednu wucżbu, dopoldnja 1/2 9 hodżin ſmèje duchowny Voigt ſerbſke a w 10 hodżinach němſke prědowanje.

Sſrjedu wjeczor we 6 hodżinach wotmèje ſo němſka wójnſka modletſka hodżina.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Budeſtez.

Jutſje, 20. njedżelu po ſwj. Trojizy ſmèje rano 1/2 8 hodżin farař Domaſchka ſerbſku ſpowjednu wucżbu, dopoldnja 1/2 9 hodżin ſmèje duchowny Bójz ſerbſke a w 10 hodżinach němſke prědowanje.

Njedżelu popoldnju w 2 hodżinomaj wotmèje farař Domaſchka kemſche ſa dżěcżi.

Schtwórtk wjeczor 1/2 8 hodżin wotmèje ſo ſhromadżizna towarſtwa żónſkeje mlodżiny.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Njeßwaczidła.

Jutſje, 20. njedżelu po ſwj. Trojizy budże rano we 8 hodżinach ſerbſka ſpowjedź dopoldnja w 9 hodżinach ſerbſke a 1/2 11 hodżin němſke kemſchenje.

Pondżelu (kermuſchu) budże dopoldnja w 9 hodżinach ſerbſke a 1/2 11 hodżin němſke kemſchenje.

Pſched zyrkwinymi durjemi budże ſo kollekta ſa njepſchimajomne ſamoženje zyrkwinſkeje gmejny ſbèrecz.

Kemſchenje w kapalzy w Sarècżu wotmèje ſo na woßebite żadanje njedżelu 28. oktobra.

Zyrkwinſke powjeſcze ſ Rakez.

Jutſje, 20. njedżelu po ſwj. Trojizy, budże rano we 8 hodżinnch ſerbſka ſpowjedź, dopoldnja w 9 hodżinach ſerbſke a 1/2 11 hodżin němſke kemſchenje.

Wußudżenja.

+ 23 lětny cżeladnik Pawoł Ryczeŕ ſ Wotrowa bě ſo ſ wójſka puſchczik, ſo by w Zwikowje w ſemi dżěłak. Sſo do Wotrowa wróczíwſchi ſo wón ſe ſwojim bratrom, ſydomnaczelětnym kowarſkim pomoznikom Bjarnatom Ryczerjom, ſrècża, ſo w Hornim Wujeſdże do domſkeho kublerja Hermanna Schramma, hdżež bě Ryczeŕ něhdy ſłużił, kradnjenja dla, dobycz. Hdyż běchu Schramizy na polu, Pawoł Ryczeŕ pſches kruwarńju a kuchinju do khèże dżěſche a ſwojemu bratrej khèżne durje wotamknu. Delka wo jſtwje Pawoł Ryczeŕ 71 hriwnow drobnych pjenjes, britej, dwaj kuſkaj mſydła, zakty, żonjazu toſchku ſ 20 hriwnami, a horka wo jſtwje zigary ſebra, mjes tym ſo jeho bratr 120 hriwnow ſ jeneho pjenjeżneho kaſcheżika wſa. Prjedy hacż běſchtaj ſo wotſalikoj, ſo jena Schrammiz ſłużobna dżowka pſchipadnje ſ pola wróczi a jeju hiſchcże w domſkim pſcheßłapi. Pachołaj mèjeſchtaj ſo ruczże ſ procha a w njedalokim lèżu ſo do nakradnjenych pjenjes dżěliſchtaj. Doma zakty ſjědżiſchtaj a zigary pſchepachaſchtaj. Prjedy hacż móżeſchtaj kradnjene pjenjesy ſwudawacz, ſo wonaj jako paduchaj wußlědżiſchtaj, tak ſo mózachu ſo jimaj wone ſaßo wotewſacz. Pawoła Schramma, kotryż je hižo prjedy pjecz krócz paduchſtwa dla khoſtany, k jaſtwu na 1½ lěta ſaßudżichu a jemu cżeßne prawo na 2 lècże wotrjeknychu. Jeho bratr tſi měßazy jaſtwa doſta.

+ Scheßnaczelětny cżeladnik Jurij Kunza ſ Pßowjow a ſydomnaczelětny cżeladnik Guſtav Radża ſ Kumwalda běſchtaj 7 junija ſwojemu hoſpodarjej, kublerjej Schkleńczerjej w Delnim Hunjowje ſchtyri kury kradnikoj a je hromadże ſ cżeladnikom Hugom Marczinom Oppitzom ſ Leſchawy do Budyſchina donjeßłoj. Tam chżychu woni te kury korczmarjej Lehmannej pſchedacz. Tón pak je njekupi, tola hnydom poliziji powjeſcz wo potykowanych kokoſchach póßła. Poliziſtojo tych khłopzow hiſchcże w Budyſchinje ſepſchimachu, prjedy hacż mózachu te kury druhdże pſchedacz. Radża dla paduſchſtwa 1 měßaz jaſtwa, Kunza dla woſpjeneho paduſchſtwa 4 měßazy jaſtwa a Opitz pſchekhowjenja dla 1 měſtaz jaſtwa doſta.

* **(Cżeżke njeſboże na dwórniſchczu w Schönhauſenje nad Lobjom.)** Na dwórniſchczu w Schönhauſenje nad Lobjom je cżah ſ dżěcżimi, kotrež ſo ſ próſdninow wróczichu do jeneho ſtejazeho tworoweho cżaha ſajěł a ſo ſ dżěła rosraſył. Hacż dotal ſu ſ rospadankow 25 dżěcżazych cżełow wucżahnyli. Dale ſu jeneho ſpinarja ſamjeczeneho namakali. 14 cżeżkoſranjenych je ſo do khorownje dowjeſło. Ssudniſka komiſzija pſchepytuje, ſ kajkej pſchiczinu je ſo njeſboże ſtało.

Drobnowikowanſke płaczíſny w Budyſchinje.

Howjaſe mjaßo	1 kg	3,00—3,80	hr.
Cżelaze mjaßo	„	—3,20	„
Skopjaze (twowcże) mjaßo	„	—5,—	„
Swinjaze mjaßo	„	—2,80	„
Pſcheńczna muka, wójnſka drużina	„	—0,50	„
Rżana muka	„	—0,37	„
Khlèb	„	—0,38	„
Bèrny k jědżi	„	—0,26	„
Ssuſcheny polcz	„	—3,30	„
Dobre mloko	1 liter	—0,26	„
Cżerſtwe jeja	15 ſchtuk	3,90—4,50	„
Butra k jědżi	1 kg	4,80—5,10	„
Zokor, mlěty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Kamjeńtne wuhlo	100 kg	—,—	„
Briketty ſ bruneho wuhla	100 ſchtuk	—1,75	„

Cżeſcżenym Sserbam w Budyſchinje a wokolnoſczi k wjedżenju dawam, ſo ſym dżenża ſwojej pſchedawarni zigarow a zigaretow

pißarńju

pſchiſamknył.

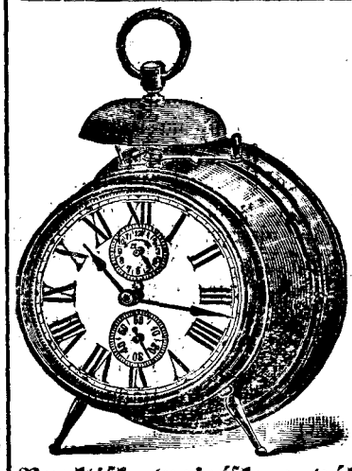
Porucżam ſo k wudżěkanju a ſapodaczu **próſtwownych pißmow** kóżdeje drużiny, **pißmow na wyſchnoſcże,** napißanju **dawkowych deklarazijow a reklamazijow a pißomnych dżělow,** ſ wójnu naſtawazych, każ tež **k rosmnożenju wopißmowych wotpiſkow ſ pißanſkej maſchinu.**

Podwolnje proſcho, ſo bych ſo w mojim nowym pſchedewſaczu dobroczíwje podpjerał, kóżdemu, kotryż mje poczeſcżi, hižo do prědka ſpěſchne a ſprawne poßłużenje pſchi uajtuńſchim wobliczenju płaczíſnow lubju.

S poczeſcżowanjom

Hermann Matthes
pſchi ſerbſkich hrjebjach 14.

Rěczu ſerbſki.

Sahe ſo ſtawa,

hdyż ma cżlowjek **dobry budżak.**
Tajke porucża we wulkim wubjerku

J. Marſchnerowy
naſzlèdnik

M. Ewald, cżaßnikarſki miſchtr **w Budyſchinje** na bohatej haßy 9.

Najſtarſche cżaßnikarſtwo
:: :: w Budyſchinje. :: ::
Porjedżenja płaczíſny hódny a dobre.

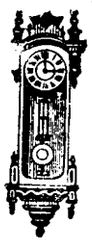
Praktiſke wojerſke a pólne cżaßniki (w nozy ſwěcżaze).

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć

změje da-li Bóh, jutře nje-dźelu 21. okt. pop. w 5 hodź. w Hönčec hosćencu swoje měsačne posedźenje.

Wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Kóždy, kotryž chce žebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chce žebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cžaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na swonk. lawskej haßy 5.

Jenčej pschedawa a porjedźuje, ßa swoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, žebi moje wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Ssłużobna holza žo pyta.

Jedyn lěkař w jenym městnje pola Draždźan ßa hospodarſtwo 3 woßobow pilnu ßłużobnu holzu k 1. novembrej pyta. Wona ma ſkładnoſcź, waricź (połodnjoněmſku kucheń), plotowacź a wſchě drobniſche domjaze dźěła nawnkńycź.

Dr. C. Siegler w Kaitz pola Draždźan.

Khěža

ſ 2—5 kórzami leżomnoſcże žo we wokolnoſcźi Budyſchina kupicź pyta. Poſkiceńja chzyłe žo pod C. S. 40 we wudawarni Serb. Nowin wotedacź.

Miłoda žuczelna

cžehnita krnwa

je na pschedań w Delnjej Kinje cžišło 18.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płaczišnach w kóždym cžaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědłach a na Humboldſtej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Dźak.

Zónſke towarſtwa Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa ßu na wopornjwe waſchnje ſa ſranjenych w lazaretach ranſcheje fronty a ſa Ratarowſku dźěcźownju poßleſchcża a poßleſchcźowe ſchaty dariłe.

Wſchitkim tym, kotſiž ßu žo p'chi tutym ſkutku luboſcże wobdźěliłe, žo w mjenje wobdarjenych wutrobnje dźakuju.

ſ Pflugkowa.

W Budyſchinje, w oktobrje 1917.

K lětnemu cžeßnemu dopomnjeczu

na naſcheho lubowaneho njeſapomniteho, ßwěrneho mandźelſkeho, nana, ßyna, bratra a ßwaka

Mateja Schimka ſe Sslepeho,

vizefeldwebla w jenym krajnowobornym regimencże, kotryž je žo w ſtraſchnej bitwje nad Soomu 22. oktobra 1916 ſhubił.

Wjetſcha ſrudźba na ßwěcźi
Nihdźe njeje k namakanju,
Hacž hdyž dźěcźi ſ macźerju
Nana ſtajnje w myßlach maju,
Kiž wot lubych ſ domiſny
Won bě cžahnył do wójny.
Lěto hižo ſaſchło je,
Lěto połne ſtyſka, ſrudźby,
So nam žane powjeſcże
Njepſchińdu wot tebje ſ zuſby,
Skónczńje pſchińdźe powjeſcź knam,
So wjaz njejßy żiwy tam.
Ty do cžežkej' bitwy tam
Khroble ßwěru, žobu dźěſche,
A tak k wulkej ſrudźbje nam
Ssmjercź tam ſaźnu dóſtał běſche.
Ach, ſo nam ſchtó prajił by,
Kajku ßmjercź tam doſtał ßy.
Tak my pſchezo na tebje
Wodnjo, w nozy ſpominamy,
Ach nam ſda žo njemóžne,
So naich nan, tak lubowany,
Żenje k nam žo njewrócźi,
Powitacź naß we domi.
Kak ty ßwěru próżował,
ſa naß a žo ſtarał běſche,
Bohu wſchitko poručał,
hdyž ty poßledni raz dźěſche,
To macź, dźěcźi, mandźelſka
Żenje ſabycź njemóża.

Ach kak ſrudnje mandźelſka
Płaka wo tebje a dźěcźi,
Wona wſchak wě najlěpje,
Schto je ſhubiła tu w ßwěcźi,
Ssotra, a ſchtóž ſnak cże je
Wo tebje tu żaruja.
Twoja ßwěrna, ſtara macź,
Ach kak hórke ßylſy płaka,
Ty bě ßyn jej' jeniczki,
Ty bě ſtajne połny dźaka,
Sa wſchu luboſcź jeje tu,
Bě tu cžinił dobrotu.
Poßledni krócź, hdyž ty bě
Wot naß ſchoł do ſtraſchnej' wójny,
Sso cże wona praſchesche,
„Praj mi, ßyno lubwany,
Poczehnjeſch ty k wjeczoru?
Tam ja pſchezo hladacź chzu.“
„Hladaj pſchezo k wjecźoru,
Hdźež žo Boże ßłónczko khowa,
Tam, tam leži Franzowſka,
Tam bdźe' bitwa ſtraſchna ſnowa,
Tam bdu' ßwěru wojowacź,
Na waß domach ſpominacź.“
Tam ßy nětko namakał,
Ty naſch horzo lubowany,
Row ßwój, ach kak hórko ßy
Wot naß tudy wopłakany,
Row cźi pyſchicź żenje my
We zuſobje njemżemy.

Twoja duſcha doſtała
Je nětk w njebju wěcźnu radoſcź,
Tam ty ſ twojim nanom maſch,
Wěcźnu ſbóżnoſcź, tajku żadoſcź
Też my mamy, ſ nadźiju,
Wohladacź cże we njebju.

We mjenje hłubokoſrudźeneje mandźelſkeje Hany Schimkoweje macźerje, dźěcźi a žotry w Sslepom.

Wěnz luboſcże

na row

horzolubowaneje mandźeljkeje a macźery

Lejny Schibakoweje ſ Komorowa

pola Rakez,

Jurja Schibaka, kublerja tam, mandźelſkeje,

wumrje 16. oktobra 1916 60 lět, 2 měß. a 15 dnjow ſtara.

Tu ſachodnoſcź je na tym ßwěcźi,
Tam wěcźnoſcź pak je we njebju,
Ssmjercź łaka na wſchě cźłowſke
A wſchitkźy ludźo wotſal du, [dźěcźi,
Njech ſtary abo młody je,
Ssmjercź tola wſchědnje ſa nim dźe.
Kak derje tom', kiž ſbóżnje wuń- [dźe
Tu ſe wſchoh' cžaßnoh' hubjenſtwa
A k tamnej wěcźnoſcźi nuts ſańdźe,
Hdźež wěcźnoſcź traje bjes·kónza,
Hdźež Jeſuß ßam nam ſetrěje
Wſchě ßylſ·, tudy płakane.
Dźenß lěto je, ſo wotwołała
Ssmjercź je wam macź a mandźelſku
Je jeje duſchu pſcheßadźiła
Tam k wěcźnom', ſbóżnom' żiwjenju,
Jej' cźěło pak we rowje ſpi,
Hdźež ſcże jo ſ cżeſczu khowali.
Sso w Komorowje narodźiła,
Je do ſchulje tam khodźiła,
Sslub ſchcźeńſki pak je wobnowiła
A pſched woltarjom kleczała
We Njeßwacźidle we zorkwi
Pſchi ßwjatej konfirmaziji.
Dom ſtarſchich je też wopuſchcźiła,
Je ſa Draždźany cżahnyło,
Hdźež tóſchto lět je poßłużiła,
Hacž do mandźelſtwa ſtupiła
Je ſ cżeſtnym Jurjom Schibakom,
Nětk wurudźenym wudowzom.
Bóh mandźelſtwo jej' żohnowaſche
Tu ſ dźeßacźimi dźěcźimi,
Tſi pak Bóh ſahe wotwołał je
Saß' k tamnej wěcźnej domiſni,
Tam waſchu lubn witachu,
S njej ßu nětk w wěcźnym wjeßelu.

Je ßwoje dźěło wobſtarała,
Tak dołho hacž je ſamohła,
Sso ſa waß dźěcźi poſtarała,
Hacž Bóh ju domoj ſawoła.
Ow, kajka bě to ſrudoba,
Hdyž ßwoju duſchu wudycha.
Kak ſcźerpliwa tu pſchezo běſche,
Hdyž bě też dołho hubjena,
Ach wohladacź tak rady chzyſche
A měła horze żadanja
Sa ßynom Janom we wójnje,
Kiž domoj pſchińcź pak njemżeſche.
Ow ſrudny dźeń, dźenß ſpomi- [nacże
Wy na nju ſ nowej boloſczu,
Nětk hakle prawje ſacżuwacże,
Kak ſtała je k wam ſ luboſczu,
Dźenß ſ nowa jej' row p ſchicże
Tam ßylſy dźaka płakacże.
Bóh troſchtuj Waß, wy lube dźěcźi,
Bóh troſchtuj Waß, wy mandźelſki,
Scże dźěleni drje na tym ßwěcźi,
Pak junu ſkhadźa ſawěſcźi
Tón dźeń, kiž waß ſaß' ſjednoczi
Te tamnej njebja kraßnoſcźi.
Dha ſpi nětk derje, lubowa,
Ty naſcha macźi, mandźelſka,
We Rakezach nětk pokhowana,
Nam njepſchińdźeſch ty ſ pomjatka.
Pſchi twojim rowje ſcźelemy
Dźenß k njebju horze modlitwy.
Spi derje, my tu pohladamy
Tak ſrudnje na twój ſaźny row,
Ssej ſa tobu hicź požadamy
Tu ſ teho doła tyſchnoſczow,
Měj dźak, měj dźak, ſpi derje ſpi,
Hacž Bóh cże ſ rowa wubudźi.

Na žadanje ſrudnych ſawoſtajenych

J. Kruža.

«Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a we štwórtk hač do 4 hod. wječor přijimuju.

— Telefon 687. —

Čisło 43. **Sobotu 27. oktobra 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojownischczo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

26. oktobra. **Pódlu zyleje flandernskeje fronty artillerija wczera a w nozy žiwje wojowasche. Wožebje žylna bě tšeleńza wot Houthoulskeho lěža hač k Hollebakej; tam žo wona rano k bubnowazej tšeleńzy požylni. Nózne nadpady Jendźelczanow a Franzowsow žo wschudže pšched naschimi linijemi rosrasychu. Po dotalnych powjesczach je po žwitanju njepscheczel na někotrych městnach nadběhi cźinił.**

Wójsko němskeho kronprynza.

Po žylnym artillerijskim pschihotowanju žu Franzowsojo wczera pschi połnóznych brjohach Chemin-des-Dames a pschi Ailletteskej dolinje postupowali. Jich nadběhi do wojakow srasychu, kotsiž běchu žo w prjedawschej nozy pschi połodnischej kromje Pinonskeho lěža shromadźili. Tuczi žo po krótkim wojowanju na połnózny brjoh Oisynineho-Aisnineho kanala wróczo cźišnychu. Pschi tym žo njeporadźi, wkchón kanonski material w zyle rostšelanym Pinonskim lěžu wukhowacź. Na druhich bitwischczowych městnach žo po wuspěschnym wotražanju njepscheczelskeho storka nasche linije po planje sady kanala pola Chavignona a k połodnju wot tam wróczo położichu. Wjazy krócź njepscheczel spyta, kanalown nižinu pschekroczicź. Naschi wojazy jeho wschudže wróczo cźišnychu.

Pr. ranschim Maasynym brjohy khrošc: delnjoskske bataillony s płomjenjamjetakami we wjazy dyžli 1200 metrow schěrokej froncze franzowske stejischcza pschi Chaumeskim lěžu nadpadžechu, wobžadku pschemozowachu a žo s jatymi wróczichu. Napscheczne nadběhi, s kotrymiž chzyschе njepscheczel žwoje hrjebje sažo dobycź, žo krwawnje rosrasychu.

Pschi druhich armejach wobhonjerske wotdźelenja pschi wětrje a deschczu na wjele městnach se žobu wojowachu.

S ranscheho wojownischcza a s mazedonskeje fronty žo wo žanych ważnych podawkach njepowě.

Italsko fronta.

Wuspěch pschelamanja pola Flitscha a Tolmeina wuwužijo nasche divisije psches Karfreit a Romzinu postupachu. Wojazy połnózneho kschidła 2. italskeje armeje, žu, tak daloko hač žo njeju fajeli, žo cźišli a zosaja. Njewustejliwje postupajo žu němske a awstrisko-wuherske regimenty, jene pornjo druhim žo wrózujo, wotthknjene konzy pschekroczile a njepscheczela se žylnych sadnich stejischczow cźišnyli, kotrež wón dźerżecź pytasche. Psched naschim cźischczom Italszy tež Bainsizzaſku wyšoku runinu wopuschczicź poczachu. My na wjele městnach w italskim kraju wojujemy. Liczba jatych je na 30 000, mjes nimi 700 offizěrow, nadobytk je na wjazy dyžli 300 kanonow, mjes nimi wjele cźežkich, frostl. Jažne nasymske wjedro wczera wojowanju howjesche.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Němska offensiva pschi italkkej mjesy.

Wot spočatka sańdźeneho tydźenja wjetsche němske wójsko tež pschi italskej froncze wojuje. Kaž žo sda je Němska wožebje žylnu artilleriju na italske wojownischczo pósłkała. Italske nowiny „Secolo" s italskeho hłowneho kwartěra pischu, so je tšeleńza němskich a awstriskich batterijow pschi hornjej Isonzowej froncze wot Plezza hač k Karstej wot 21. oktobra nimo měry žylna a žo po wurjadnje methodiskim systemje wuwjeduje. Wožebje žo tež na italske sadnje stejischcza a na swjasowaze pucźe tšela. Tšeleńza wo dnjo a w nozy s pschiběrazej žylnosczu traje. Po poslednjej němskej wójskowej rosprawje je němske a awstriske wójsko Italskich pola Flitscha a Tolmeina sbiło, 30 000 Italskich sajało a psches 300 kanonow sebrało.

„Secolo" na-to pokasuje, so je njepscheczel, kotryž je hač dotal se žwojej artilleriju žłabschi był, s pschistupjenjom Němskeje w artilleriji pschewahu dostał. B.

Swjaskarjo chzedźa Italskej pomhacź.

Nowiny „Echo de Paris" s Roma powjedźa: W žejmje italski wójnski minister na napraschenje někotrych sapóžłanzow wotmolwi, so je njepscheczelowy nawal do italskeje linije jenož městne pscheměnjenje sa žobu měł. Pomoz swjaskarjow sa Italsku žo pschihotuje. — Nowiny „Petit Journal" powjedźa: Pschi Isonzowej froncze wjazy dyžli 5000 kanonow njepscheczelskeje tšeleńzy wotmolwja. Pschi wobaranskim wojowanju žo tež 500 jendźelskich a franzowskich kanonow wobdźěla.

Kaž schwajazrske nowiny s italskich mjesow powjedźa, žu wot wutory wječora wschě italske pschistawy w adriatiskim morju sa sjawny wobkhad sawrjene.

Němsko-awstriska offensiva je w krajach wjeleswjaskarjow wěso mózny sacźischcź cźiniła. Powjesće, kotrež žu s Parisa doschle, praja, so je wona tam žiwe roshorjenje sbudźiła. Ssamo hdy bychu Italszy zofacź dyrbjeli, njeby žo s tym na rosskudźenju Italskeje a jeho knježerstwa, so dyrbi žo wójna hač do shromadneho dobyća swjaskarjow dale wjesć, nicžo pscheměniło. S tym žo hižo na nowe italske poražanje pschihotuja. Teho dla pytaju sacźischcź němsko-awstriskee offenjwy samasacź a powjetschuja wunoschk franzowskeje offensiwy nad Aisnu. D.

Italska w hroźi pšched němsko-awstriskej offensiwu.

Mailandski komendant je wobydlerstwu na jedyn zyły tydźeń sakasał, pucźowacź. W Mailandże žo sjawne wosjewjenje pschibi, s kotrymž žo wobydlerstwo k měrej napomina a žo salubja, so žaneho stracha sa Lombardsku njeje. Kaž dopisowario schwajazarskich nowin powjedźa, wodnio a w nozy wojerske cźahi k poknozy jěsdźa. Dźeń pšched němsko-awstriskej offensiwu nad Isonzom žo nowiny „Secolo" žwojim cźitarjam salubjachu, so je njemózno, žo psches italske linije pschekamacź, dokelž žu jich stejischcza wot dweju lětow wobtwjerdźene. D.

Austriska wójska rosprawa.

25. oktobra: Dwanata bitwa nad Isonzom je žo po nastorku w nuzy a žmiercźi kwěru swjasaneju krjedźneju mozow wczera s wuspěchom sapočała. W 7 hodźinach rano kanony žwoje sanicźaze dźěło sapočachu. Hodźinu poscźischo we wětrje, deschczu a sněhowych mjeczelach infanterija k nadběhej postupowasche. Wiedro a hory wojakow na jara cźežku pruhu stajachu. Njepscheczel žo na naisažaklischo wobarasche. Tola hižo pschipołdnju bě žo italska fronta mjes Rombonom a Auzzu na wjele městnach pschekamała. Alpske regimenty Flitsch wsachu, němszy wojazy bóle k połodniu njepscheczela w prěnim nadběhu wróczo cźišnychu. Hórki k wjeczorej wot Woltschacha a k dołhemu raniu wot Auzzy běchu wjeczor wschě w naschim wobždźerstwie. W połnóznym dźělu Bainsizzaſkeje wyšokeje runiny Italszy wczera hischcze naschim nadběham napscheczo stejachu. Na Gabrielskej horje, pola Gorizy a na Karstowej wyšokej runinje žo dale wojuje. Artillerijska tšeleńza na woběmaj stronomaj k wulkej žylnosczi srosce. Hač k wjeczorej je žo wjazy dyžli 10 000 jatych pschipowjedźiło.

Mjes nimi ßu diwisionſke a brigadne ſtaby. Nadobytk njeje pſchewidźecź. B.

Leczenje němſkich powětrowych kódźow nad Franzowſku.

Pa rosprawje němſkeho knjezeŕſtwa ßu w nozy 20. oktobra němſke namórſke powětrowe kódźe Jendźelſku nadpadle a 520 zentnarjow bombow na London, Mancheſter, Birmingham, Notting, Derby, Loweſtott, Hull, Grimsby, Norwich a Mappleton ſmjetake. Domoj leczo ßu ßo ſchtyri ſ tychle powětronjow w napſchecznym powětrje a huſtej mhlje do Franzowſkje ſabłudźiłe a ßu ßo tam, kaž je ſ franzowſkich powjeſczow ſpósnacź, wottſélike.

Franzowſke nowiny piſchu, ſo je 20. oktobra rano hiſchcże 8 němſkich powětrowych kódźow nad Franzowſkej leczało. Tſi, kotrez trochu hromadźe woſtachu, ßu ſpytake, franzowſke linije mjes Luneville a Baccaratom pſcheleczecź. Jena ſ nich je ßo pola Saint Clémenta dele tſéliła, dwě druhej móżeſchtej wupjerchnycź.

„Zeppelin L 45“ je ßo njeſnatych pſchicźinow dla nuſował, mjes Miſſonom a Chateauom Neufom k ſemi dele ſlecźicź. Jeho wobßadka, ſ komandanta Koelle, wyſchſcheho leutnanta Suza a 19 muži wobſtejaza, je na ſemju pſchijéwſchi kódź ſpaliła. Wobydlerjo ßu wobßadku ſajeli a do Laragne dowjedli, hdźež ßo w tu khwilu jata dźerźi,

S Bourbonne les Bains ßo 21. oktobra piſche: Wczera wokoło 8 hodźin nade wßu dwě powětrowej kódźi leczeſchtej. Jena ſ njeju „L 49“ ßo trjechi a mjes Serqueuxom a Annonceſkim młynom dele padźe. Prědniſchi cźołm do rěki Aparca padźe, kónz powětroweje kódźe w ſchtomach pſchi rězynym brjoſy wißajo woſta. Jeho pſchikrywy mějeſche nékotre dźěry. Muźſtwo móżeſche ßo ſ pomozu padazych pſchikrywow na ſemju puſchcźicź. Wono ſ 3 offiźérow a 19 muži wobſtejeſche. Tſjo houſtwarjo jim wobarachu, kódź ſniczicź, hacź żandarmjo wobßadku ſajachu a do Bourbonne dowjedźechu.

Hollandſke nowiny piſchu: Jedyn zeppelin, kotryż w Montigny jedyn cźołmik ſe 16 mużemi wobßadki ſhubi, a ſe 4 mużemi dale leczeſche, je w Schwajzarſkej k ſemi ſlecźił. Tych 4 muži tam ſmjerſnjenych namakachu. B.

Dźélo podmórſkich cźołmow w ſeptembrje.

S Barlina ßo powě, ſo ßu němſke a awſtriſko-wuherſke podmórſke cźołmy kódźe, 672,000 tunow wopſchijaze, potepike.

B.

Nowy wuſpěch němſkich podmórſkich cźołmow.

S Barlina ßo 25. oktobra powě: W atlantiſkim morju a w Rukawojtym kanalu ßu naſche podmórſke cźołmy 7 parnych kódźow, 29 000 tunow wopſchijazych, potepike. B.

Němſki dobytk w Rigaſkim ſaliwje.

Po němſkej wójnſkej rosprawje je ßo na kupach Oeſelu, Moonje a Dagö wjazy dyźli 20,000 muži ſajako a ßo pſches 100 kanonow ſebrako. B.

Franzowſka wójſkowa rosprawa.

24. oktobra. K połnozy wot rěki Aiſny je ßo nadběh, k kotremuż ßmy ßo rano naſtajili, wurjadnje derje roswik. Njedźiwajcy mhły a deſchcźa ßu naſchi wojazy ſ wobdźiwanja hódnym nawalom njepſchecźelowe ſatraſchne wobtwjerdźenja, kotrez ßo ſe ßylnej artilleriju podpjerachu, nadpadli. S prěnim wotmachom ßu naſchi wojazy liniju, ſe ſkałami pola Fruty a Bobery wobmjeſowanu, wſali. Bórſy po tym wobtwjerdźenje Malmaiſon do naſcheje ruki padźe. Dale poſtupujo ßu naſchi wojazy po njemdrym wojowanju dopokaſy ßwojeho njewuſtejliweho ſtorka dawali. Woni ßu njepſchecźela ſe ſkałow hory Parnaßa wuhnali, kotrez běchu ſ dźěła ſ granatami rosryte. Na ßwojim lěwym kſchidle ſ tym ßamym wuſpěchom poſtupowachmy. Wßy Allemant a Vaudeſſon w naſchej mozy woſtaſchtej, njes tym ſo na prawizy naſchi wojazy hacź na wobkniezaze hórki pola Parany a Filaina poſtupichu. W ßrjedźiſnje ſkónczńje naſchi wojazy njepſchecźelowe cźerſtwe reſerwy wróczo cźiſchcźachu a ßo po krutym wojowanju Chavignona ſmozowachu. Na tymle měſtnje 3½ kilometra daloko poſtupichmy. Njepſchecźel tutón wojowanſki dźeń khětro ſchkodowanje poczerpi, pódla teho bě wón ſ naſchim artilleriſkim pſchihotowanjom runje tak ſchkodowak. Hacź dotal ßmy wjazy dyźli 7500 jatych naliczili. Mjes dobytym materialom je 25 cźeźkich a półnych kanonow. B.

24. oktobra. K połnozy Aiſny němſka artillerija woßebje w ſtronje pola La Royère, les Bovettes a pola Malmateſkeho wobtwjerdźenja hacź do Chavignona na naſchej nowej froncźe żiwje tſélesche, kotraż wot Wopiczeje hory, kotruż zyłu wobßedźimy, hacź do Chavignona doßaha. Njepſchecźelſka infanterija bě ſměrom. Patrouille, kotrez ſe Chavignona a Vaudeſſona wupóßłachnuły, ßo ſ wulkej liczbu jatych wróczichu. Wono ßo podtwjerdźa, ſo ßu pſchi wczerawſchim nadběhu nadběhowanſke wosy ważnu rólu hrake. Wot wczerawſcheho dnja je ßo pſches 8000 muži ſajako. Mjes wójnſkim materialom, kotryż je do naſcheje ruki padnył, je ßo hacź dotal 70 kanonow, 30 minymjetakow a 80 maſchinſkich tſélbow naliczilo. L.

Jendźelſka wójſkowa rosprawa.

25. oktobra. Wczera wieczor njepſchecźel ſaßo naſche ſtejiſchcźo pſchi Houthoulſkim lěßu nadběhowaſche. Nadběh ßo na ſwjaſowanſke měſtno jendźelſkeho a franzowſkeho wójſka měrjeſche a ßo zyle wotraſy. Wot naſchich nadběhow rano 22. oktobra je njepſchecźel nětko ßydom krócź naſchu nowu liniju nadběhował, tola njeje hacź dotal żaneho wuſpěcha dozpił. Glouceſterſzy wojazy wczera w nozy k krótkemu ranju wot Gavrelle njepſchecźelſke pſchebytki rosbuchnychu, liczbu njepſchecźelow morichu a nékotrych jatych a maſchinſke tſélby ſebrachu. B.

Jedyn jendźelſki pomozny kſchižak ßo potepił.

Jendźelſki admiralny ſtab 23. oktobra woſjewi: Pomozny kſchižak „Orama“, 12 027 tunow wopſchijazy je ßo torpedował a ßo potepił. Cźłowſkich żiwjenjow ßo pſchi tym njeje ſhubiło.

Jedyn ſaniczak torpedowych cźołmow je ßo do jeneje druheje kódźe ſraſył a ßo potepił. 2 offiźéraj a 21 muži je ßo wukhowako.

Po poßlednim nadpadźe němſkich powětrowych kódźow je ßo 34 woßobow moriko a ßo 56 ſraniko.

Jendźelſki miniſter Lloyd George wo wojowanju podmórſkich cźołmow.

Lloyd George je ſaßo w Londonje pſched ſjawnoſczu ßwoje nahlady wo wójnje wuprajił. Wón pſchi tym na to pokaſowaſche, ſo ma wojowanje němſkich podmórſkich cźołmow cźim dale cźim mjenje wuſpěcha. Němzy praja: W lěcze 1919 njebudże żaneje wójny wjazy. Tak w Potsdamje licza. Cźeho dla ßu to Němzy prajili? Potsdam praji: Dokelź budźa hižo do léta 1918 pſchekupſke kódźe zyłeho ßwěta na dnje morja ſerſawjecź. Po tajkim waſchnju woni licza. Tole liczenje pak je wopacźne. Liczby kabłaju, wone horje a dele du. Dny ßu dobre a ſke, wone ßu ſke a dobre tydźenje, tola hdyż ßo ſke a dobre tydźenje hromadu licza, liczba tunow potepjenych kódźow wjazy dyźli tſeczinu teho njewucźinja, ſchtoż je ßo w haprleji potepiło. Schkodowanje němſkich podmórſkich cźołmow je w tutym lěcze ſa niz 10 měßazow dwójzy tak wulke, hacź je wone ſa zyke prjedawſche léto byko. Wopraudźe, cźaß je na naſchej ſtronje. Naſche twarjenje kódźow pſchibéra. Ssmy plany wudźełali a naprawy cźinili, po kotrychż możemy bliżſche léta ſchtyri krócź telko natwaricź, kaž poßlednje léto. Amerika to ßame cźini.

Lloyd George potom prjedawſcheho prěnjeho lorda admirality, ſira Edwarda Carſona wukhwali a praji, ſo maja ßo jemu dźakowacź, hdyż ßu wuſpěchi pſchecźiwo podmórſkim cźołmam wſchě wocźakanja pſchetrjechiłe. B.

Wójnſka rěcź jendźelſkeho miniſtra Bonara Lawa.

W ſhromadźiſnje w Alberthalli w Londonje je jendźelſki miniſterſtwowy pſchedßyda Bonar Law wo wójnje rěcźał. Wón chzyſche Londonſke wobydleŕſtwo dla němſkich nadpadow ſ powětra ſměrowacź a mjes druhim praji: Poßledni měßaz ßu naſche létadła ſa němſkimi linijemi něhdże 8000 bombow wotcźiſkałe. W tym ßamym cźaßu ßu Němzy ſady naſchich linijow nehdże 1000 bombow ſmjetali. W ſeptembrje ßu naſche létadła tſélenje naſcheje artillerije na něhdże 800 njepſchecźelſkich linijow wodźiłe. Duż żebi ſwěrju prajicź, ſo je njepſchecźelej nacźinjena ſchkoda wſchu ſchkodu wjele pſchetrjechiła, kotruż je njepſchecźel ſe ßwojimi nadpadami ſ powětra jendźelſkemu ludej nacźinił. Naſchi njepſchecźeljo hiſchcże pſchezo ßo hordźo na tak mjenowanu wójnſku khartu pokaſuja. K temu maja prawo; pſchetoż woni ßu hiſchcże pſchezo ſ knjeſom w ſtronach ſwjaſkarjow, kotrez ßu pſchěhnali. Tola woni na němſke kolonije we wjeczornej a ranſchej Africzy a na wſcho w ßwěcze ſabywaju, ſchtoż je nětkole pſchecźiwo nim.

Swět, kotryž pschećiwo Němskej njeje neutralny, je tón swět, ſ kotrymž mějesche Němska do wójny wikowanſki wobkhad, kotremuž wona swoje wudźělki pschedawasche a wot kotrehož wona swoje syrisny (njewobdźěłane materijalije) kupowasche. Hdyž dyrbi so industrialne žiwjenje Němskeje ſ zyła sakhowacź, dyrbi Němska ſ nutym swětom saso wikowanſki wobkhad měcź. Nochzu rjeź, so nimamy krute dźěło psched sobu; pschetoź njewidźu žadyn pucź k měrej, khiba psches dobyće. Tola měr ruče pschińdźe, tak bórzy hacź naschi njepschećeljo dopósnaju, so budźe cźim hórje ſ nimi, cźim dlěje wójna traje. Hdyž spósnaja, schtož nascha wójnſka kharta praji, a hdyž sobu rjeknu, so budźa jich, cźim dlěje budźe wójna tracź, runje tak kaž nětkole we wójnje, też dale po wójnje najſkerje jako wušadnych wobhladowacź a ſ nimi jako ſ tajkimi wobkhadźećź. B.

Jendźelſka a Schwedſka.

Stockholmſki sastupjeŕ „Nowych Zürichſkich nowin“ powě: Jendźelſke knježeŕſtwo je nakłady wołmy nětkotrych łódźow, sa schwedſke wójſkowe sarjadniſtwo postajene, sebrało, hdyž bě so tale twora wot nětkotrych měšazow w Jendźelſkej wróćo dźeržała. Wschě protesty schwedſkeho knježeŕſtwa su bjes wuspěcha wostałe. D.

Jendźelſki admiral Jellicoe

teho runja swojich krajanow wo strasche němſkich podmóŕſkich cźołmow w jenej sjawnej shromadźisnje směrowacź pytasche. Wón praji: Wojowanje podmóŕſkich cźołmow je Jendźelſkej wulku schkodu nacźiniło. Tola wona je so stajnje pomjeńschała. Septemberſke zyfry běchu jara pschihódne, oktoberſke njejsu tak pschihódne. Tola w naturje wěcy leži, so wone horje a dele du. Mamy pak wschu pschicźinu k nadźiji, so budźa sa krótki cźaš hischcźe lěpsche hacź w septembrje. Nimamy žaneje pschicźiny, so dla wojowanja podmóŕſkich cźołmow strachowacź, jeli so so krucźe w Jendźelſkej hospodari. Jendźelſke wójnſke łódźſtwo wudźerži. Duch němſkeho łódźſtwa snamjenja spadowanja pokasnje.(?) Tola w jendźelſkim wójnſkim łódźſtwje njeje žaneje njespokojnosćze mjes mužſtwom. Jendźelſke łódźſtwo sćeŕpnje njewustawajcy na dźeń cźaka, hdźež wono njepschećeljſke łódźſtwo wohlada a potepi. Jellicoe też pokhilnosćź maleho harowaceho dźěła jendźelſkeho luda naswari, kotryž skutki wschitkich druhich wukhwaluje, jenož niz skutki swojich krajanow, a skónći: Njeswěmy so sami pomjeńschećź. Dyrbimy so wjele bóle troschku hordźicź. Wójna je hižo nimale dobyta. Dyrbimy jenož se snbami kschipicź, a wona so dobudźe. D.

Wojowanje w němſkej rańſchej Afriźy.

Po rosprawje jendźelſkeho wójnſkeho hamta je so w němſkej rańschoafriſkej koloniji takle wojowało: Wotdźělenje na prawizy naschich wojakow, wot rěki Mbem-Kuru postupowazych, je 11. oktobra Rupondi wobsadźiło a je so po wótrym wojowanju ſ jenym njepschećeljſkim wotdźělenjom w mišionſkej stazizi Lukeledi sasydliło. 15. oktobra smy hromadźe ſ wobstupazym hibanjom naschich cźornych wojakow wot połnoza njepschećelowe pschihotowane stejischcźo pola Mtania nadběhali a smy němſkich wojakow, kotsiž jo sakitachu, na Nyangao wróćo cźišli. 17. oktobra smy nasche wobstupaze hibanje wot połnoza a dołheho wjecźora na njepschećelowe stejischcźo k dołhemu wjecźorej, k połnoza a k ranju mišionſkeje stazije wupschestrjeli, schtož k sylnischemu wojowanju dowjedźe. Pschi tym smy khětro schkodowali. W Mahengaſkim kraju su belgiſke wotdźělenja k połodnju postupake a so nětko naschich wojakow dótkaju, kotsiž wot wjecźora postupuja. B.

Ruſka wójſkowa rosprawa.

22. oktobra. Pschi połnóznej froncźe njepschećel 21. oktobra popołdnju w 5 hodźinach manever sapocźa, so na prjedy pschihotowane hłowne stejischcźo pola Skullenberga wrócźa scźahnyć. Naschi pschedsunjeni wojazy so sa zofazym njepschećelom puschcźichu. Na druhej froncźe njeje so położenje pscheměniło.

Baltiſke morjo. 21. oktobra njeje so na morju wojowało. Pschi sajěźdźe do finiſkeho móŕſkeho saliwa němſke podmóŕſke cźołmy wušlědźichmy. Runje tak so wulke njepschećeljſke wójnſke łódź a transporty w Rižſkim móŕſkim saliwje wušlědźichu. 21. oktobra dopołdnja w 10 hodźinach němſke torpedowe cźołmy do naschich wojakow tšělachu, kotsiž móŕſki brjoh stražuja a pschi Werderſkej połkupje, k ranju kupy Moona, na kraj stupacź počachu. S dobom pschi sajěźdźe do Matzalſkeho móŕſkeho saliwa, 12 wjerstow k połnoza wot Werdera, cźołmy ſ konjemi wohladachmy, kotrež so brjohej bliżachu. Dwě kompaoniji pěſchkow, kotrež běchu pola Werdera na brjoh stupiłej, naschich strażnikow wuhnaschtej a połkupiny wjecźorny dźěl wobsadźischtej.

23. oktobra: Na stronu k Rišy nasche wotdźělenja pola Skulſkeho a Hinzenbergſkeho dwora a pola Allaſcha a Lemberga postupowachu a wupuſcźenu pschedsunjenu njepschećeljſku liniju wobsadźichu a wojujo hrjebje k połnozy Hinzenbergſkeho dwora dobuchu. B.

Operazije pschi Dwinje.

Pětrogradſka telegrafowarńja powě: Po měnjenju ruſkich offizěrow so Němzy pschi Dwinje teho dla wrócźo cźahnu, so bychu sakitanje Rioi posylnili a Rusam njemóžno sćinili, so města saso smozowacź. Němzy ſ tym swoju baltiſku frontu khětro pschikrótſcha. Woni ruſke wójſko k sebi cźahnu a je nusuja, swoje hrjo wutwarjene stejischcźa wopukhcźicź a sebi druhe w njepschećeljeſkej bliſkosćźi natwaricź. D.

Ruſzy mnichojo a mniſchki we wójnſkej słužbje.

Jedyn knježeŕſtwowy wukas postaja, so dyrbja so wschitzy mnichojo a mniſchki w Ruſkej hacź do 43. lěta žiwjenja k ſanitetnej słužbje we wojeŕſkich lazaretach swołacź, a so so wschě ruſke klóſchtry jako lazarety wužija. B

Ruſke knježeŕſtwo so do Moſkwy pscheswydli.

Ruſke knježeŕſtwo so pschihotuje, so do Moſkwy pscheswydlicź. B.

Nowa němſka wójnſka požcźonka.

Kaž so ſ Barlina powě, budźe so sapočatk dezembra wot němſkeho khěžorſtwoweho sejma nowa wójnſka požcźonka žadacź. Wona pschedwidźomnje saso 10 milliardow hriwnow wucźini. D.

Němſko-hollandſke wucźinjenje do mozy stupiło.

Němſka a Hollandſka stej mjes sobu wucźiniłej, so Němſka Hollandſku ſ wuhlom, želesom a worzlom sastara. Hollandſka pak je so na to swjasała, so budźe do Němſkeje wěſtu žiwnosćź, wosebje twarožk a butru wosyćź. Tole wucźinjenje je so najprjódźy na schěſćź měšazow, hacź do měrza 1918, wotsamkło. B.

Hollandſke staroſcze.

Cźornowidźaze rospominanja hollandſkich nowin wo móžnosćźi, so so Hollandſka tola hischcźe do wójny saplecźe a so so wona městno jendźelſkoněmſkeho rosšudneho wojowanja sćini, su, kaž Barlinſke nowiny piſchu, poslednje dny nadpadnje pscheběrake. Jedyn nastawk prjedawscheho ſtatneho miniſtra Kuyppera tele staroſcze bjes porjenſchenja sjawnje wupraja. Methoda, kotraž je so pschecźiwo Grichiſkej prjedy nałożiła, so nětkole też pschezo sjawnischo sa Hollandſku wužije. Tola runje dokelž chzedźa Hollandſku ſ naswylnymi srědkami k swólniwosćźi nusowacź, dyrbi wona cźim bóle jeneho a rosšudneho ducha bycź. W zyłej Europje a pschede wschěm w Jendźelſej dyrbja wjeźecź, so cźi Hollandſku njesnaja, kotsiž sebi myšla, so budźe so wona k něcźemu nusowacź dacź. Hollandſcy su sćeŕpliwi, tola woni njedadźa se sobu hrajkacź. G.

Bjesmjašowe, bjespschenćźne a bjeszokorowe dny w Amerizy.

Žiwnoſtny kontrolleur w sjednocźenych ſtatach połnózneje Ameriki, Hoover, je postajił, so so wob tydźeń jedyn dźeń njeśmě mjaso a druhi dźeń pschenza jěść. Pódla teho wón wobydleŕſtwo napomiana, so by so jedyn dźeń wob tydźeń zokora wostajiło. Wukas hižo tónle tydźeń do mozy stupi, dokelž je w městach rańſchich połnóznych ſtatow hrožazy njedoſtatk žiwnosćze. D.

Ze Serbow.

— **Ssedma wójnſka požcźonka** je jara dobry wuspěch měła. Město 10 miliardow hriwnow, kotrež bě khěžorſtwowy sejm sa dalewjedźenje wójny pschiſwolił, je so 13 milijardow 122 milijonow podpisało.

— **(Ludliczenje.)** Swjasowa rada je wobsamkła, so ma so 5. dezembra 1917 lud liczicź.

— **(Domjaze rěsanje.)** Dowolnosćź k rěsanju žo jenož dawa, hdyž je žamosastaraŕ skoczo ſ najmjeńscha 3 měžazy žam dźeržaŕ a kormik. Na hłowu tych, kotrychž žamosastaraŕ žiwi, žo wob tydźeń 416⅔ grama rěsanskeho mjaža dawa. Pschi wobličenju rěsanskeho mjaža cźelatow hacź do 3 njedźel abo žwini pak žo pola cźelatow 500 gr., pola žwini, wjazy dyžli 120 puntow po rěsnej wasy wažazych, 500 gr., wjazy dyžli 100—120 puntow wažazych 600 gr., 100 a mjenje puntow wažazych 700 gr. dawa. Ssamosastaraŕ dyrbi wot doma sarěsaneho skoczeca komunalnemu swjaſk. ſa postajenu płaczisnu połcź abo tuk po žłědowazej wasy wotedaj, hdyž sarěsane žwinjo wjazy dyžli 120—140 puntow waži 2 puntaj, hdyž wjazy hacź 140—160 puntow waži, 4 punty, ſa kóžde dalsche 20 puntow jedyn punt. Hdyž je žo žwinjo k plahowanju wužiło, dyrbja žo 3 prozenty połcźa a tuka rěsanskeje wahi wotedacź.

— **(Najwyschsche běrnowe płaczisny.)** Hdyž žo běrny wot plahowarja kupja, nježmě zentnaŕ drózo dyžli 6½ hriwny, punt drózo dyžli 6½ pjenjeźka płaczicź. W tejle płaczisnje je pschiwjesenje žobu wobličene. Na požcźenje měcha žmě žebi plahowaŕ běrnow 30 pjenjeźkow žadacź.

— **(Samjesowanje khostanskeho registra.)** Wažna naprawa je žo wot 6. septembra pola pruskich žudow sawjedźa.. Wot tuteho cźaža žo žłědowaze pady wjazy do khostanskeho sapiža njesapiżaju: Wschě saždźenja dla pschestupjenjow, na kotrychž wospjetowanje žo woženebite khostanje njzpschipósnawa, hdyž je žo jenož naždwarjenje abo pjenjeźne khostanje niz psches 50 hriwnow pschiždźiło; dale wschě saždźenja w privatnych skórzbach.

— **(Wróczodacźe wolija.)** Budyski měschczański a wjeżny komunalny swjaſk wosjewja, so je žo firma Pawoła Schołty nažłědnika jako rosdźělerńja sa wróczodawanje wolija wójnskeho wubjerka sa rostlinske a skoczaze tuki na plahowarjow wolijowych wupłodow postajiła. Wolij žo jenož na kupowanske wobžwědcźenje C, wot hamtskeho hejtmanstwa plahowarjej wustajene, wudawa. Kupowanske wobžwědcźenje nježmě žo pschedacź. Punt laneho wolija 75 pjenjeźkow, punt makowego wolija 1 hr. 15 pj., punt ripikowego wolija 80 pj. płaczi.

— **Nasymski hermank w Budyschinje** smeje žo 3., 4. a 5. novembra.

— **Najwyschsche płaczisny sa griž, krupy a hejduschku.** Wójnske sežiwjerstwo wosjewja, so žo zentnaŕ griža nježmě drózo hacź po 54 hriwnach, zentnaŕ jecźmjenjowych krupow niz drózo hacź po 61 hriwnach pschedawacź. Punt griža 32 pjenjeźkow, punt jecźmjenjowych krupow 36 pjenjeźkow płaczi.

— **Podrożenje zokora.** Swjaſkowa rada je 17. oktobra wuras wudała, po kotrymž žo płaczisna zentnarja zokora na 36 hriwow powyschi.

— **Naprawy pschecźiwo pscheżmykazemu wikowanju w Sak-j.** So by žo pscheżmykazemu wikowanju wobarako, je žo po poručnosćźi sakskeho ministra knutskownych naležnosćźow hamtej psche wójnske lichowarstwo wotdźělenje pschidało, kotrež dyrbi wobschěrne pscheżmykaze wikowanje potlóczicź. Wono ſ pschedžydy a wjazorych revisorow wobsteji. Cźile revisorojo hižo w bliższim cźažu žwoje dźěło sapocźnu. Nadźijeja žo, so woni sa krótki cźaž pscheżmykazemu wikowarstwu swobaraju. Najprjódy budźa woni sa pschezo bóle pschiběrazymi potajnymi rěsarńjemi žłědźicź, kotrež žu žo hakle njedawno w Lipscźanskich, Freibergskich a Voigtlandskich stronach wotkryke. S tym swižujo budźa žo hoscźenzy, korcźmy, hospody a pensije pschepytowacź, dokelž pscheżmykarjo runje w nich žwoje twory wotbywaju. Tež pscheżmykanju butry revisorojo žwoju woženebitu kedźbliwosćź pschiwobrocźa, dokelž je žo pokasało, so ſ wjeżnych wokrjeżow, woženebje ſ Mischnjanskich, Wulkohajnskich, Kamjenskich a druhich stron pscheżmykarjo khětre hromady butry do wulkich městow scźelu a tak powschitkownemu rosdźělenju bjeru.

— **Khěžorstwoženejmski sapóžtanz Gräfa †.** Wutoru w nozy je Heinrich Gräfa, dołholětny sastupjeŕ Budyško-Kamjenskeho khěžorstwoženejmskeho wokrjeża, wumrjeł. Wón bě hakle w 61. lěcźe žiwjenja. 8. januara 1857 je žo wón jako žyn słótniskeho mischtra Heinricha Gräfy w Biskopizach narodźił. W Draždźanach pschekupstwo nawukнywschi, wón jako 22lětny muž w Biskopizach kwětkowu fabriku sakoži a ſ tym wumělske kwětkarstwo w žwojim nanowskim měscźe sawjedże. Wón jara młody do politiskeho wojowanja sastupi a žo najprjedy hibanju pschisamknu, kotrež pod Stöckerowym wjednistwom w Němskej nasta a k sakoženju němskeje reformskeje strony dowjedże. W lěcźe 1893 jeho w Budyško-Kamjenskim wokrjeżu do khěžorstwoweho žejma wuswolichu; wón je tón wokrjeż bjes pschetorhnjenja hacź do žwojeje žmjercźe sastupował. W lěcźe 1903 bě Heinrich Gräfa jenicźki njesozialdemokratiski sabóžkanz, kotryž žo tehdy se Sakskeje do khěžorstwoweho žejma wuswoli. Sakska tehdy pschimjeno „cźerwjene kralestwo" dosta. Heinrich Gräfa a jeho pschiwižowarjo žo něhdy nadźachu, so reformska strona politiske wjednistwo němskeho luda pschewosmje. Tola reformska strona žo bórsy rosdwoji a léto wot léta bóle žłabnjesche. Loni žo wona zyle rospuschcźi, a Heinrich Gräfa žo teho dla němskokonserwatiwnej stronje pschisamknu. Po jeho prěnim dobycźu 1893 žu wjednizy konserwatiwneje strony w Budyško-Kamjenskim wokrjeżu jenož jeho podpjerali, dokelž žo bojachu, so bychu se žamžnym kandidatom podlecźeli, tola njeżu ženje wotmyślenje spuschcźili, sažo žamžneho konserwatiwneho wólbneho kandidata postajicź. Sa nowowólby, kotrež žu žo se žwětowej wójnu wjazy lět sažobu wotstorcźile, běchu žebi hižo rěcźnika dr. Herrmanna w Budyschinje sa kandidatu wubrali.

S politiskim idealom Heinricha Gräfy bě mózna, žiwět wobkuježaza Němska. Wón žo nadźijesche, so Němska ſ nětcźischej wójnu tónle saměr dozpije. Dorosumjenskemu měrej žo wón teho dla napschecźo stajesche a němski lud napominasche, hacź k dobycźerskemu kónzej wojowacź. Hdyž w khěžorstwowym žejmje lětža w juliju wjetschina k dopósnacźu dóńdże, so dyrbi žo Němska se žwojimi pschecźiwnikami dorosumicź, wón, hacź runje na žmjercź khory, do khěžorstwoweho žejma khwatasche. Wjetschina pak žo sa dorosumski měr bjes annexije a wójnskeho sarunanja rosžudźi, a Gräfa žo hłubokosrudźeny ſ Barlina domoj wróczi. Poźledni cźaž žo Gräfje cźežke woženebowe rany njesalutowachu. Wón hižo wot wjele lět na zokrowu khorosćź cźerpjesche, kotraž jeho mozy po něcźim podry. Ssmjercź jemu jeho mandźelsku wsa a jeho žyn ryceŕsku žmjercź na bitwischcźu wumrje. Tež Heinrich Gräfa je spósnacź dyrbjał, so je žiwjenje kražne było, hdyž je próza a kschiwda było.

— **(Najwyschsche płaczisny sa seleninu.)** Pola plahowarja płaczi najwyschscho punt selenych bunow 25 pj., punt kulrabija 20 pj., punt spinata 28 pj., punt tomatow 30 pj., punt kyrbisa 10 pj., punt selerija bjes sela 30 pj., punt krěna 20—45 pj., zentnaŕ běteho kaka 4 hr., hacź 4 hr. 20 pj., zentnaŕ cźerwjeneje morchwje 7 hr. hacź 7 hr. 35 pj., zentnaŕ žołteje morchwje 5 hr. hacź 5 hr. 25 pj., zentnaŕ zyble 11½ hacź 12 hr., zentnaŕ dwělětneje Bornaskeje zyble 20 hr.

S Budestez. Dźežatnik Fritz Strehla, žyn želesniskeho wuhibarja na wotpocźinku Ernsta Strehle, je želesny kschiž 2. rjadownje dostaŕ.

S Wujerja. Wobžaromne njesboże žo wóndano pola Wujerja se skotom sta. Do Wósborka jědźazy cźah tam dwě skocźeczi shrabny a tak cźežko wobschkodźi, so dyrbjeschtaj žo dokłócź. Duž njech kóždy, kiž pschi želesnizy skót paży abo psches žželesnizu honi, to ſ najwjetschej wobhladniwosćźu cźini, a to hižo cźež teho dla, dokelž cźahi nětkole husto dosćź se sakomdźenjom jědźa.

S Cźornych Noßliz. Dźežatnik Ernst Koban w sakskim gardźinym regimencźe, žyn tudomneho žiwnosćźerja Ernsta Kobana, je sa khrobkosćź psched njepschecźelom žłěbornu Bjedrichowu Augustowu medaillu dostaŕ. Želesny kschiž 2. rjadownje wón hižo dlěschi cźaž wobžedźi.

S Lubija. Ssobotu w nozy žu ſ Benekez papjernika 10 cźerjeńskich rjemjenjow, něhdźe 1000 hriwnow hódnych, kradnyli. — Dale žu žo 20. oktobra na tudomnym dwórnischcźu měch, wopschijazy běłe buny, pschenicźnu muku, měd w schkleńzach, schmalz, mjaže w tysach a kołbaži, kradli.

S Maleje Sswónży pola Lubija. Tsiměžacźne dźěcźo tudomneju Seeligerez mandźelskeju je žo sadużyło. S khachlow bě žahłe wuhlo wupadło. S nastatym kurom a dymom je žo dźěcźo sacźknyło.

Se Sleho Komorowa. Pschi jenej tudomnej rumowanskej dźěłarni je žo dźěłacźeŕ Ludwig Kalinowski ſ wotwalenjom pjerschcźe saždypnyk. Hdyž snjesboženeho wurychu, bě žo wón hižo sadużył.

S Mulkez. Khěžkaŕ Matej Maczko je po honitwje khodźo, sažo 3 ruskich wojeŕskich jatych, kotsiž běchu ſ dźěła cźekli, sajał. Sa krótki cźaž je wón 8 Rużow w holi nadeschoł a wyschnosćźi pschepodaŕ.

S Běleje Wody. Hdyž žobotu jedyn tworowy cźah hrabinskeje Arnimskejě maleje želesnizy po Mużakowskej želesnizy jědże-

sche, schulski hólczęz Pjenk spyta, ßo sa poßledni wós powěßnyćź. Pschi tym ßo wón wobßuny a ſ jenej nohu pod koła pschińdźe. Wobžaromnemu hólzej ßo někotre porsty wotjědźechu. Jeho ßu hnydom do Shorjelskeje kliniki dowjesli.

Se Sslepeho. Sańdźenu póndźelu je ßo lěto minyło, so je tudomny Schimkez dom ſrudna powjesćź ſ wjeczorneho bitwischcza dozpěła, so je jich hospodaŕ, mandźelkki a nan ßo ſhubił. Njeboczičzki běsche pschi wudyrjenju wójny do Lěhnizy k krajnemu wobornemu potkej czißło 7 jako podwyschk nutsczehnjeny, so by wojakow wuwuczował; dokelž tuto dźěło ſ wulkej wustojnosczu wukonjesche, bu tam sa vizefeldwebla pomjenowany. W małym rózku 1916 dyrbjesche do Belgiskeje cźahnyćź, je tu a tam wojował, hacź je ßo dźeń 22. oktobra sańdźeneho lěta w cźežkej bitwje pola Somny, do rukow Jendźelczanow padnywschi, ſhubił. Dokelž nětko sa zyle lěto njeje wo nim žaneje powjesćze dóschło, ßmě ßo sa wěste wsacź, so je ßwoje žiwjenje sa wótzny kraj wostajił. Wo njeho žaruje jeho ßwójba, mandźelska se 6 dźěcźimi a wobstarna macź, ale niz jeno ta, wo njeho žaruje nascha ßerbska woßada. Njeboczičzki bě ßrjedźischcźo ßerbskeho žiwjenja; wón měješe kaž jeho njebo nan agenturu sa „Sserbske Nowiny, „Pomhaj Bóh“, wón kóždy měßaz „Mißionski Poßoł“ rosdźělesche, ßerbskim ludźom ßerbske knihi wobstarasche, je kóžde lěto na 300 „Pschedźenakow“ rospschedał atd. — Wo njeho žaruje pak też nasche Raiffeisenske towaŕstwo. Lěto po sałoženju w měrzu 1906 bu ſ jeho pschedßydu a je jo ſ wulkej ßwěrnosczu a wustojnosczu hacź do augusta 1914 wodźił. Dowěrjenje, kotreź wón mjes wobydleŕstwom wužiwasche, ßo na to wot njeho nawjedowane itowaŕstwo pschenjeße. So je Raiffaisen tajke roswicźe a rosczenje w sańdźenych lětach měł, so nětko w Rózbórskim a Wojerowskim wokrjeßu na prěnim městnje steji, ma ßo jemu dźakowacź. — Tak je ßo ſ nim, kiž je 40 lět stary wuschoł, nam wschěm wjele, jara wjele ſhubiło.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Wojerowski ławniski ßud bě pollenkowu Hanu Pawlikowu ſ Cźorneho Khołmza dla panzanja mloka k 500 hriwnam pjenježneho khostanja saßudźił. Wobskorżena do mlokaŕnje w Cźornym Khołmzu mloko dawasche, kotreź druhdy hacź do 60 prozentow wody wopschijesche. Falschowanje 19 dnjow trajesche, hacź mlokaŕnik wěz wyschnosczi wosjewi. Wobskorżena bě ßo pschecźiwo wußudej ławniskeho ßuda powołała. Pšched powołanskim ßudom wona ma to pokasowasche, so w Cźornym Khołmzu někotre Pawlikezy mloko do mlokaŕnje podawaju a so ßo husto mlokowe khany saměnjeja. Duž je móžno, so je jedyn ſ tych druhich Pawlikez mloko falschował. Mlokaŕnikowa žona wobßwědcźi, so drje móže ßo ras tajke pschehladanje stacź, niz pak wschědnje psches zyły tydźeń. Ssud bě teho ßameho měnjenja a powołanje wobskorżeneje na jeje khosty saczißny.

Wußudźenja.

Khostanski ßud. Dźěłacźeŕ Khorla August Klotka a jeho ßotra Domaschowa ſ Hornjeho Wujesda běschtaj wobskorżenaj, so staj lětßa 8. měrza w Poczaplizach ßo do njewobydleneho a samknjeneho domskeho hoscźenzoweho najenka Webera w Semizach dobyłoj. Tam staj pjecża 3 poßleschcża, 6 zychow, 8 ßuknjow, 2 blusy, 1 žonjazy kłabuk, 6 porow cźrijow, 8 póduschow, 1 regulator a 1 scźěnski schpihel, wscho hromadźe 400 hriwnow hódne, kradnyłoj, do jeneho koffra składloj a do Hornjeho Wujesda donjeßłoj. Klotka je ßo ſ wójska dla duchakhorosce puschcźił a je ßo dleschi cźaß w bludnizy na Sonnensteinje hojił. Pšched ßudom ßebi wón sdacźe dawasche, kaž so njeby wo paduschstwje niczo wjedźał, a chzysche ßwoju ßotru Domaschowu paduschnizu scźinicź. Ta pak přejesche, so je ßo pschi paduschstwje wobdźěliła a wudawasche, so je 8. měrza, hdyž je ßo paduschstwo stało, pola ßwojeho pschichodneho nana pschebywała. Ssudnizy wobsamknychu, Klotku na jeho duchownu strowosćź pschepytacź dacź a wußudźenje wotstorcźichu.

+ Rybowy wikowaŕ Fischer w Budyschinje a warjenjowy a dźiwisnowy wikowaŕ Gemser ſ Großröhrsdorfa běschtaj pjecża 40 zentnarjow ßadźenskich linow bjes dowolnosczze wójnskeho towaŕstwa po pschewyßokej płacźisnje pschedałoj. Budyski ławniski ßud bě Fischera k 450 hriwnam pjenježneho khostanja abo k jastwu na 45 dnjow, Gemsera k 35 hriwnam abo k 5 dnjam jastwa saßudźił. Wobaj běschtaj ßo pschecźiwo wußudej powołałoj. Wonaj wudawaschtaj, so staj te ryby niz jako jědźne ale jako ßadźenske liny pschedawałoj, k czomuž staj wot wójnskeho towaŕstwa dowolnosćź měłoj. Dla pschełłyschenja dalschich ßwědkow ßudnizy wobsamknychu, wußudźenje wotstorcźicź.

Přilopk.

* **(59 000 hriwnow ßo kradnyło.)** Se ſarjadowaŕnje jeneje wulkeje maschinkkeje fabriki w Kamjenizy je ßo pšched nětotrymi dnjemi jena dwaj zentnarjej cźežka kaßeta ſ 59 000 hriwnami drobnych papjerjanych pjenjes kradnyła.

* **(Mordaŕstwo.)** W Mnichowje ßu 23 lětnu Marju Engelmannez w jejnym wobydlenju ſ rubischcźemi sadajenu a wurubjenu namakali. Sa mordarjom nimaju žaneho ßłěda.

* **(Sswinje potajnje rěsał.)** Rěsniski mischtr Ernst Heyna w Nowym Měcźe pyła Kamjnizy bě wobskorżeny, so je ſ najmjeńscha 17 ßwini potajnje sarěsał. Mjaßo a kołbaßu wón najwyschschu płacźinu khětro pschekrocźiwschi korcźmarjam a privatnym ludźom rospscheda. Ławniski ßud jeho k jastwu na 6 měßazow a k 1500 hriwnam pjenježneho khostanja saßudźi.

* **(Jedyn wojak pschi ranżerowanju do njesboża pschischoł.)** Schtwórtk wjecźor je ßo na Cottaskim naßypje pola Draždźan jenemu dźeßatnikej jeneho telegrafiskeho bataillona prawa ruka wotjěła. Njesbožowny cźłowjek bě ßo wot jeneho żelesniskeho woka dele ßunył.

* **(Jeneho sarażerja sajeli.)** Njedźelu běchu hatneho hejtmana a honćwineho dohladowarja Alwina Helda w Breitingen pola Lipska pschi Pórstenskim hacźe ſtónzowali. Krajna kriminalna polizija je hórnika Bräuera ſ Wintersdorfa jako mordarja wußlědźiła. Bräuer bě ſ wójska na dowolenzu domoj pschischoł a bě se ßwojimaj ßynomaj k Pórstenskemu hatej ryby łojicź schoł. Pschi tym jich Held pscheßłapi. Bräuer tutcho k semi porasy a wosa dele ßunył.

* **(Paduschstwo w zyrkwi.)** S katholskeje zyrkwje w Niederleschenje w Schlesyskej ßu ſ krónojteho ßwěcźnika wschě wóskowe ßwězy kradli. Paduch ßo njeje tolstych woltaŕnych ßwězow dótknył.

* **(Smjersnył.)** S Plawna w Vogtlandskej ßo pische: Sażne synne wjedro poßlednich nozow, w kotrychž temperatura na 3 grady spadźe, je ßebi tu hižo jedyn wopor żadało. 53lětneho ryßowarja F. ßu blisko měšcźańskich njesow morwego namakali. Wón bě w ßwojej wotnajatej jahrodźe dźěłał, ßo potom něcźeho napił a je domoj duzy wustawschi padnył a smjersnył.

* **(Hdyž ßo żony pjeru.)** Sše sczěhywki měješe w Plawnje swada njes diwěmaj żarliwymaj żonomaj na rózku dwórnischcźoweje a schěrokeje drohi. Hdyž jena ſ teju żonow ſ kijom samachny, so by ßwoju pschecźiwnizu dyrika, wona schtlenzu wulkeho wukkadneho wokna jenych klamow rosrasy, kotraž něhdźe 400 hriwnow płacźi.

* **(Ssmjertnje do njesboża pschischoł.)** Pěschk Josef Müller ſ Noweho Města pola Liberz, kotryž je woženjeny a nan tsjoch dźěcźi, je ßmjertnje do njesboża pschischoł. Na dowolenzu domoj jědźo, wón cźah wuži, kotryž wjecźor w 7 hodźinach do Noweho Města pschijědźe. Po puczu Müller wußny a hakle wotucźi, hdyž bě cźah ſ Nowoměschcźańskeho dwórnischcza hižo wujěł. Müller na to se ßwojimi wězami ſ cźaha wuskocźi. Pschi tym do jeneje telegrafoweje żerdźe srasy a ßo tak cźežko srani, so hnydom wumrje.

* **(Ssamomordaŕstwo na żelesnizy.)** W Zwikowje je ßebi jedyn pomozny żelesniski rjadowaŕ na to waschnje žiwjenje wsał, so je pschijědźazemu Draždźanskemu cźahej napschecźo skocźił a ßo jemu pschejěcź dał.

* **(Paduschstwo na posęze.)** W Torunje w Pósnańskej je ßo póstiki kaschcź, kotryž sa 20,000 hriwnow pjenjes a sawěscźeńskich snamkow wopschijesche, na puczu k dwórnischcźowej póscze kradnył. Paduch je pjecża póstiku cźapku na hłowje měł a je najskerje jedyn pomozny póstiki ßłužobnik. Na jeho popadnjenje je ßo 800 hriwnow myta wustajiło.

* **(Semjerżenje.)** Město Ancona w Italskej je ßo tele dny wospjet ſ podsemskimi storkami stschaßło. We wjele khěžach ßo domjaza nadoba powali a scźěny ßo wobschkodźichu.

* **(Norwegska łódź ßo potepiła.)** S Bergena ßo powě: Norwegska parna łódź „Ramses“ je ſ nakładom žita sa belgiski pomozny komitej w ßylnym wětrje k polnozy wot Bergena do dna sawadźiła. Jedyn muž ſ mužstwa je ßo tepił.

* **(Pschecźiwo wyßokim žiwnostnym płacźisnam.)** W Nürnbergskim magistracze ßo praschenje rospominasche, kak město njesamožitych wobydlerjow se žiwnosczu a tepidłom sastara. Pschecźiwo njepschestawazemu powyschenju wscheje žiwnosczze ßo ſ wótrosczu protestowasche a ßo praji, so wěz njemóże tak dale hicź, dokelž hewak wobydleŕstwo njemohło synu pschedźerżecź.

* **(Saßudženy ſapaleŕ.)** Pſchißažny ßud w Mnichowje je dźiwadłoweho hrajerja Kurta Niemeiera k khoſtarni na 9 lět a k podſtajenju pod polizajſku nadkedźbu ſaßudźił. Niemeier je w Mnichowje panoramaſke twarjenje ſapalił, ſ čźimž je ßo kołowobras „Nadběh na Champigny“ ſnicził. Wobraſowy wobßedźeŕ je wo 200,000 hriwnow ſchkodował.

* **(Lětarjej ßo ſraſyłoj.)** Franzowſkaj lětarjej Pech a Ecourra ßo nad lětaniſcheźom w Biſcra w Algieru pſcheczißnyſchtaj a k ſemi padnyſchtaj. Wonaj ßo ſaraſyſchtaj.

* **(Dźěčom njeßkuſcha tſělba do rukow.)** W Murtaſkim Dole ßo hólzaj ſ tſělbu paraſchtaj a chzyſchtaj ptački tſělecź. Pſchi tym bu tón jedyn hólz tak njeſbožownje do delnjeho žiwota trjecheny, ſo bórſy po tym wumrje.

* **(Rosbuchnjenje miny w Hollandſkej.)** W hollandſkich mórſkich kupjelach Zandvoortu je rosbuchnjenje jeneje miny wulku ſchkodu naczinilo. Někotre ville ßu ßo wobſchkodźiłe. Schkoda ßo na 100,000 ſchěßnakow woblicza.

* **(Hromadukładženje pjekarnjow.)** W Lipſku ßo w połojzy pjekarnjow dla njedoßahanja wuhla dźěło ſaſtaji. Jenoż te pjekarnje ßmědźa dale dźěłacź, kotreż móża wſchědnje 6 zentnarjow muki pſchepjez. Pjekarnjam, kotreż dźěłacź pſchestanu, ßo pjeczwo k pſchedawanju pſchipokaže.

* **(Wulke wohnje w Amerizy.)** W Brooklynje pola New-Yorka je ßo w jenej žitniźy 160,000 kórzow žita ſpaliło. Woheń je pjecza ſ rosbuchnjenjom jeneje bomby naſtał. — W Pointu je ßo wulka dźěłarnja lětadłow ſ wohnjom ſniczika.

* **(Schtyrjo cźłowjekojo ßebi žiwjenje wſali.)** Matroſa Schneck a tſi dźěłacźerſki w Schcźecźinje ßu ßo ſ płunom ſajědojcźili. Rano jich w jich wobydlenju morwych namakachu.

* **(Na hońtwje ßo morił.)** Na majoratnym kuble w Großſteinje młódſchi ßyn kublerja hrabje Strachwitza na hońtwje wjecźor do cźaßa ßwoje ſtejiſchcźo wopuſchcźi. Hajnik Gronek mějeſche jeho po cźmje ſa jelenja a do njeho tſěli. Hrabjowy ßyn bu do brjucha tſělany. Hacź runje ßo jemu hnydom lěkarſka pomoz doſta, wón na ſranjenje wumrje.

* **(27 500 hriwnow ſa jeneho byka.)** Hdyž ßo poßledni krócź plahowanſki ſkót rańſchopruſkeho towarſtwoſtadłowych knihow na pſcheßadźowanje pſchedawaſche, ßo ſa jeneho ſchtyrnaczeměßacźneho byka 27 500 hriwnow ſapłacźi. To je najwyſchſcha płacźizna, kotraž je ßo hdy ſa jeneho byka ſapłacźiła.

Maly katechismuß

Dr. Marcźina Luthera
ſe ſchpruchami ſ biblije, zyrkwinſkimi khěrluſchemi a
khoralnymi hłoßami.

Wukńenja

wot kralowſkeho miniſterſtwa
wſchitkim ſakſkim ſchulam poruczene, ßerbſkim ſchulam ßerbſke
podał Jurij Jakub, farař.
Dóſtacź ſa 50 pjenjezkow
we wudawarni **„Serbskich Nowin“.**

Shubjeny a ſaßo namakany.

(Skónczenje.)

Hdyž běch ſ brónju wunvukнył, buch ſ druhimi wojakami do pola na njepſcheczela póßłann. Nětko mi zyle nowe žiwjenje naſta. Tu hakle poczach na waju, drohaj ſtarſchej, ſpominacź. Najprjódzu je cźłowjekej ſtyſkno, hdyž widźi, ſo jemu w kóždym wokomiku ſtrach ſa žiwjenje hroſy, ale bórſy cźłowjek tomu ſwuknje.

Stara wěz je, ſo dyrbi tón, ſchtóž je ßo na wójnu podał, też wojowacź. — Hdyž běch ßo potajkim dał dobrowólnje wuſběhnycź, chzych też dobry wojak bycź a ßwoje winowatoſcźe ßwědomicźe dokonjowacź. Smužicźe wojowach a dobych ßebi bórſy pſchikhilnoſcź ßwojich pſchedſtajennych. Sa to mam hižo na khornaczju knefl a ßym dźeßatnik (Gefreiter).

W poßlednjej bitwje, na kotrejž ßym ßo wobdźělił, je mje piſtolijowa kulka ſraniła. To je dźenßa runle dwě njedźeli. Rubek pak bu cźežko ranjeny, jeho je granatna tſcheſka trjechika. Wbohi towarſch je njeßměrne bolosćze wutrał, doniž jemu ßmjercź wóczzy ſańdźeli. Dźenßa hakle je doczerpjeł. Wón je ßo zyle pſcheměnił, nakaſał a jako pokutny kſcheſcźan wumrjeł. Pſched ßmjercźu mje hiſchcźe proſcheſche, ſo bych jeho wujej liſt napiſał, ſo bych jemu rosprawu wo jeho ßmjercźi dał a jemu ſdźělił jeho poßlednju próſtwu próſtwu wo wodacźe. Duž dźenßa ſ dobom też jeho wujej, knjeſej Rubekej, piſam.

Nětkole, po jeho ßmjercźi, ßym hakle ßej wſchitko ſ nowa rosmyßlił a ßym ßej krucźe wotmyßlił, ſo wamaj hnydom napiſam, kak ßo mi wjedźe. Duž nětkole wuſnawam, kak jara lohkomyßlny ßym był. Ženje mi ani na myßle njeje pſchiſchło, kajku ſtyſknoſcź ßym wamaj naczinił ſ tym, ſo wamaj žaneje powjeſcźe wo ßebi dał njeſßym. Ssnadź ſtaj ßej hižo myßlikoj, ſo ja wjaz; žiwy njeſßym. Duž waju nětkole wo wodacźe proſchu.

Naſhonitoſcź, kotrejež ßym nětkole nahył, budźe mi ſawěſcźe jara wužitna. Ja ßam na ßebi hižo wobkedźbuju, kak jara a derje ßym ßo pſcheměnił. Sawěſcźam wamaj, lubaj ſtarſchej, ſo ßwoje ſadźerženje zyle hinak ſrjaduju, jeli ſo mi Bóh luby Knjes popſcheje, ſo ßo ſaßo ſtrowy k wamaj domoj wrócźu. Lohkomyßlnoſcź je mje dozyła wopuſchcźiła, a nětkole ßo ßam ßebi dźiwam, kak ßym mohł tak jara njerozumny bycź. A też to pſchipóſnawam, ſo ßym to, ſchtož je mje potrjechiło, zyle ßam ſawinył. Njebudźeſche-li mojeje lohkomyßlnoſcźe było, knjes pſchekupz Wolkan njebudźeſche ženje na mnje podhlad měł. Duž ßo teho dla nětkole na njeho njehněwam, jemu je nětkole ſawěſcźe wopak a też żel, ſo je na mnje bjes winy tukał.

Duž proſchu waju, lubaj ſtarſchej, wo to, ſo byſchtaj mi bórſy piſakoj a we tym liſcźe budu woßebje pytacź te ßkowa, ſo ſtaj mi wodakoj. Wo mnje njemějtaj ſtaroſcź, mi ßo hubjenje njewjedźe, a da-li Bóh, ßo bórſy ſaßo doſpołnje wuſtrowju.

Wutrobnje waju ſtrowi a ruku wamaj wokoſcha

Waju

ßwěrny ßyn Jan.

Morſakowa a jejna dźowka płakaſchtej, tak jara běſchtaj hnutej a ſ radoſcźu pſchewſatej. Też Morſak ßej ßylny trějeſche a njemóżeſche ani ßkowa wuprajicź.

„Bohu budź dźak a khwała!“ Morſak, ſhrabawſchi ßo ſkónczńje, rjekny.

A hdyž běchu ßo wſchitzy po prěnim radoſtnym ſacźiſchcźu ſaßo trochu ſměrowali, khwataſche Morſak k knjeſej Wolkanej, ſo by jemu prajiłł, ſo je Jan žiwy a je jim liſt piſał.

Knjeſa Wolkana wěſo tuta powjeſcź jara ſwjeßeli a troſchtowaſche. Jemu bě, jako by jemu cźežki kamjeń ſ wutroby ſpadnył. Tak dołho, kaž bě Jan woteſchoł, wón ani žaneje pokojneje khwile pomělł njebě, dokelž ßebi porokowaſche, ſo bě Jana ſe ßwojim pſchekhwatanjom a ſe ßwojim podhladom k temu dohnał, ſo wón ſe ßwojeje domiſny cźekny.

„Woczakúcźe, miſchtrje, ſ wotmolwjenjom hacź do jutſiſcheho“, wón rjekny, a też ja jemu někotre rjadki napiſam, jenoż hłowna wěz je, ſo je wón žiwy. Bóh daj tola, ſo by ßo wón ſbožownje wrócźił — wón je ſawěſcźe doſcź ſpytał.“

A ſa tydźeń hižo mějeſche Jan piſomnu wolmołwu a ſ radoſcźu cźitaſche, ſo běſchtaj jemu ſtarſchej wodakoj, też cźitaſche w ßamßnym liſcźe pſchipiß knjeſa Wolkana. Tón jemu wobßwědczeſche, ſo ßwoje pſchenahlenje wobžaruje, a napominaſche jeho, ſo by, hdyž ßo wrócźi, ſaßo pola njeho ßłużbu jako pſchekupſki pomoznik pſchijał, ale ſa powyſchenu mſdu.

A nětkole ſcźěhowaſche dopiß ſa dopißom. Jan nanej a maczeri hnydom ſaßo wotmolwi a potom njemóżeſche doſcź ſpěſchnje dóſtacź jich wotmołwu.

Potom Jan junu njenadźizy domoj pſchijědźe. Wón bě na dwaj měßazaj dowolenźu doſtał. So domoj pſchijědźe, to ani ſtarſchimaj piſał njebě; chzyſche jeju tak prawje pſchekwapicź a ſwjeßelicź. Bě to hižo na wjecźornych ßmerkach, hdyž dóńdźe a wonaj jeho njeſpóſnaſchtaj, hdyž dó jſtwy ſaſtupi, doniž ßo po hłoßu njepſcheradźi, hdyž na njeju ſarěcźa.

To běſche ßobotu wjecźor. A njedźelu khwatachu wſchitzy na ßerbſke kemſche do woßadneho Bożeho domu, ſo bychu ßo na ßwjatym městnje Bohu ſa wulku hnadu dźakowali. Wſchako bě ßo ßyn ſbożownje domoj wrócźił.

Duzy ſ kemſchow ßo ſ knjeſom Wolkanom ſetkachu, kotryž też ſ zyrkwje domoj dźěſche. Wón bě jara wjeßeły a pſchilubi, ſo jich popołdnju wopyta.

Wón też bórsy po wobjedźe pschińdźe a wón Janej kraßny dar ßobu pschinjeße, skoty cžaßnik.

„Tule masch mały dar, to smějesch jako dopomnjeńku na pschětratu wójnu“, knjes Wolkan luboscžiwje na Jana sarěcža.

Dar ßam Jana jara roswjeßeli, ale hischcže bóle radowasche ßo teho dla, dokelž ſ dara spósnawasche, kak jara knjes Wolkan wobžaruje, so je na njewinowateho podhlad měł.

Bórsy też Janowaj starschej spósnaschtaj, so je ßyn ßwój ßlub džeržał, kotryž bě jimaj w ßwojim dopißu sawdał. Wón ßo zyle hinak sadźeržesche, wón ßebi jeju jara ważesche a prózowasche ßo, so by wschitko cžinił, schtož mózesche jimaj na wocžomaj spósnacž.

Cžaß Janoweje dowolenzy ßo wschitkim jara spěschnje miny a nětko sesłkhadža dźeń, so mějachu ßo dźělicž. Jan k wschěm snatym dóńdże, ßamo ßo rosumi, so woßebje też ke knjesej Wolkanej. Też dźěsche ßo rosžohnowacž ſ knjesom Rubekom. Też teho bě hnydom po pschikhadže doma wopytał, so by jemu wo poßlednich hodźinach jeho wuja powjedał.

„Wón drje je mi wjele frudoby cžinił“, Rubek rjekny, „ale derje jenož, so je ßo nakasał a sbóžnje wumrjeł. S tym je wschitko wurunał a ja budu bjes hórkosce na njeho spominacž. Wón je sawěsce też vola Boha ßmilnosce namakał.“

Starschej a ßotra Jana na dwórnischcžo pschewodžachu. Pschi rosžohnowanju njemóžachu ßo ßylsow dowobaracž, ale dowěra na Boha jich poßylnjesche, so budże Bóh Jana schkitacž a so jemu sbožowne wrócženje do domisny wobradźi, budże-li to Janej spomožne.

Jan pschezo hischcže starschimaj ſ wójny pilnje dopißuje. Wonaj kóždy dopiß jara žadosciwje wocžakujetaj a modlitaj ßo sa ßwojeho ßyna, kotryž bésche był shubjeny a je ßo saßo namakał -- njekhmany bě ſ domu woteschoł a poléppschenu je ßo saßo domoj wrócžił. A też wón saßo ßo modli sa ßwojeju starscheju, wón chze ßo jimaj sa jeju luboscž wotrunacž, so by jimaj dobre cžinił sa hórki cžaß, kiž bě jimaj prjedy husto naczinił.

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesce.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, 21. njedźelu po ßwj. Trojizy, rano 1/2 8 hodźin farar Räda němsku powjednu wucžbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje duchowny Tyscher němske a w 10 hodźinach ßerbske predowanje.

Ssrjedu, na reformazijskim ßwjedženju, smeje rano w 7 hodźinach duchowny Tyscher ßerbsku spowjednu wucžbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje farar Räda ßerbske a w 10 hodźinach němske ßwjedženske predowanje.

Zyrkwiny khor spěwa a) na ßerbskim kemschenju: „Hdyž na semi bě hischcže cžemno“; b) na němskim: „Es lag in Nacht und Graus die Erde“.

Psched zyrkwinymi ourjemi ßo kollekta sa evangelske woßady we wukraju, kiž ßu psches wójnu cžerpike, sběra.

Ssrjedu p poldnju w 4 hodźinach smeje duchowny Tyscher němsku spowjednu wucžbu.

Tydźenske sastojńske dźěła smeje farar Räda.

Semrjecži:

W Michalskej woßadze: Hańža swud. Debikowa ſ Hunczeriz (semrje w sastaranni wokrjeßneho wustawa na Židowje), 73 l. 6 m. 27 d.

W druhich woßadach: Ernst Arno Ditrich ſ Berta, semrje rjekowsku ßmjercž na wojownischcžu, 19 l. 1 m. — Jnrij Erhard Pětsch w Demjanach, 1 l. 2 m. 15 d. — Max Schmoczka. ziwnoscžer w Brěsynzy, 42 l. 7 m. 15 d. — Maria swud. Handrikowa, wumjeńkarka w Rakojdach, 73 l. 7 m. 15 d. — Handrij Jselt, fabrikski dźěłacžer w Nowej Wsy, 70 l. 11 m. — Madlena swud. Mjertinkowa w Kubschizach, 82 l. 4 l. 27 d. —

Zyrkwinske powjesce ſ Hodźija.

Jutsje, 21. njedźelu po ßwj. Trojizy, smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wucžbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje farar Kschižan ßerbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Ssrjedu na reformazijskim ßwjedženju, smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wucžbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje farar Kschižan němske a w 10 hodźinach ßerbske predowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa nowotwar evangelskich zyrkwjow, we wójnje sapuscženych, sběra.

Ssjedu popoldnju w 3 hodźinach wotmeja ßo ßwjedženske kemsche sa schulke dźěcži Hodźijskeje woßady.

Zyrkwinske powjesce ſ Budestez.

Jutsje, 21. njedźelu po ßwj. Trojizy smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Bójz němsku spowjednu wucžbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje farar Domaschka němske a w 10 hodźinach ßerbske predowanje.

Njedźelu popoldnju w 4 hodźinach wotmeje ßo shromadźisna towarstwa mužskeje mkodźiny.

Ssrjedu, na reformazijskim ßwjedženju, smeje rano 1/2 8 hodźin farar Domaschka ßerbsku spowjednu wucžbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin ßerbske a w 10 hodźinach němske predowanje.

Zyrkwiny khor spěwa: „Bóh ßlónzo je, schkit mózny“.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa evangelske woßady, kiž ßu ſ wójnu cžerpike, sběra.

Ssrjedu popoldnju w 3 hodźinach wotmeje farar Domaschka kemschenje sa dźěcži.

Zyrkwinske powjesce ſ Njeßwacžidła.

Jutsje, 21. njedźelu po ßwj. Trojizy budże rano we 8 hodźinach ßerbska spowjedź dopoldnja w 9 hodźinach ßerbske a 1/2 11 hodźin němske kemschenje.

Njedźelu popoldnju 3/4 3 hodźin wotmeje ßo w kapalzy w Sarěcžu ßerbske kemschenje, potom wotmeje ßo ßwjedžeń sa Sarěcžansku woßadu pschi Lutherowym dubje a na to němske kemschenje w kapalzy.

Wutoru, 30. oktobra, popoldniu 1/2 4 hodźin wotmeje ßo pschi reformazijskim pomniku ßwjedžeń sa Wětrowsku woßadu a 1/2 5 hodźin teho runja pschi Lutherowym kamjenju w Bóschizach.

Ssrjedu na reformazijskim ßwjedženju, budże w Njeßwacžilskej Lyrkwi rano we 8 hodźinach ßerbska spowjedź, dopoldnja w 9 hodźinach ßerbske a 1/2 11 hodź. němske kemschenje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa evangelskich wěrzybratrow, kotsiž ßu ſ wójnu schkodowali, sběra.

Ssrjedu popoldnju w 2 hodźinomaj wotmeje ßo ßerbske liturgiske kemschenje a popoldnju w 3 hodźinach kemschenje sa dźěcži; wjecžor w 6 hodźinach budże němska spowjedź.

Schtwórtk, 1. oktobra wotmeje ßo woßadny ßwjedžeń pschi Lutherowej lipje w Scheschowje.

Zyrkwinske powjesce ſ Rakez.

Jutsje, 21. njedźelu po ßwj. Trojizy, budże rano we 8 hodźinnch ßerbska spowjedź dopoldnja w 9 hodźinach ßerbske a 1/2 11 hodźin němske kemschenje.

Ssrjedu, na 400-létnym jubilejskim ßwjedźonju reformazije, budże rano we 8 hodźinach ßerbska spowjedź, dopoldnja w 9 hodźinach ßerbske a 1/2 11 hodźin němske kemschenje.

Psched zyrkwinymi durjemi budże ßo kollekta sa evangelski zyrkwinski wubjerk sběracž.

Placžizna žitow a produktow.

Žitowy dowos w Budyschinje:	W Budyschinje. 20. okt. 1917 wot hr.	pj.	ha hr.	pj.
Wowß . . . 50 kilogr.	15	50	—	—
Běrny	8	—	—	—
Butra . . 1 kilogr.	5	10	5	20
Pschenczna muka 50 „	21	50	—	—
Rßana muka . 50 „	18	75	—	—
Ssyno . . 50 „	14	—	16	—
Ssloma . 100 „	9	—		—
Prošata 296 schtuk, schtuka	20	—	42	—
Pschenczne wotruby	—	—	—	—
Rßane wotruby	—	—	—	—
Pschenczny gris } 50 kilogr.	—	—	—	—
Rßany gris	—	—	—	—
Pschenza žołta, lórz po 170 punt.	—	—	—	—
Pschenza běła, lórz po 170 punt.	28	5	—	—
Rožka, nowa, lórz po 160 punt.	24	80		—
Jeczmjen, nowy lórz po 140 punt.	23	10	—	—

Drobnowikowanske placžizny w Budyschinje.

Howjase mjaßo	1 kg	3,00—3,80 hr.
Cželaze mjaßo	„	—3,20 „
Skopjaze (wowcže) mjaßo	„	—5,— „
Swinjaze mjaßo	„	—2,80 „
Pschenczna muka, wójnska družina	„	—0,50 „
Rßana muka	„	—0,37 „
Khlěb	„	—0,38 „
Běrny k jědži	„	—0,26 „
Ssuschcny połcž	„	—3,30 „
Dobre mloko	1 liter	—0,26 „
Cžerstwe jeja	15 schtuk	3,90—4,50 „
Butra k jědži	1 kg	4,80—5,10 „
Zokor, mlěty	1 kg	0,60—0,64 „
Petroleum	1 liter	—0,32 „
Kamjentne wuhlo	100 kg	— „
Briketty ſ bruneho wuhla	100 schtuk	—1,75 „

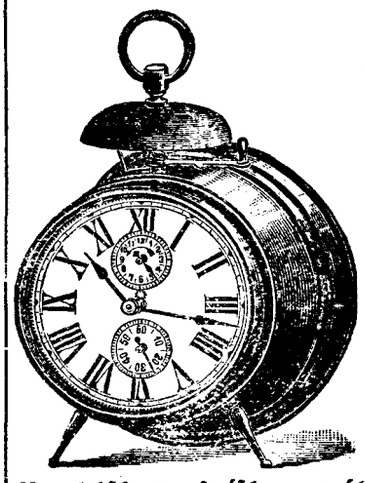
Wschě druziny
ßyrych harowanych a njeharowanych
kožow
sebrane a njesebrane, kupuje
Otto Hausotter
na garbarskej haßy 32.

Konje k rěsu
po najwyschschich placźisnach w kóždym
czaßu kupuje

Curt Kaiser
wschi mjaßowych jědłach a na Humboldtskej dróst 782 B
— Telefon 403. —

Za brylowpotrjebnych!
Khorla Scholta, optikus
wschi hlownym torhoschczu w Budyschinje pod radnej khěžu
ßwoju w lěcze 1856 wot njeho ßameho sałoženu džełarnju optiskich tworow dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucza.
Dokelž ßo jemu s wěsteje strony wobkhodnje schkodźicź pyta dawa wón k wjedźenju, so ßo **bryle** a **tłoczniki** po lěkarskim pschedpißmje jenoż ßwědomnje dawaju.
Barometry, thermometry, dalokowidy, czitanske schkleńzy, lupy, bryle a tłoczniki jenoż sa wózko ßo pschihodźoze.
Ręczu ßerbski.
Pschi trjebanju proschu ßo dobroczźiwje na mnje wobroczźicź.
Khorla Scholta, optikus.

Jako khmane
naczinjenje pschenźzy
uspulum poruczam.
Haptykar E. O. Hennig
Viktoria-drogerija
na ßukelnskej haßy 7.

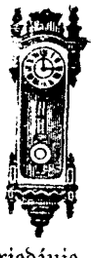

Sahe ßo stawa,
hdyž ma cźlowjek **dobry budźak.**
Tajke poruczam we wulkim wubjerku
J. Marschnerowy,
naßlědnik
M. Ewald, cźeßnikarsti mischr
w Budyschinje na bohatej haßy 9.
Najstarsche cźaßnikarstwo
:: :: w Budyschinje. :: ::
Porjedźenja płacźisny hódny a dobre.
Praktiske wojerske a pólne cźaßniki (w nozy ßwěcźaze).

Pistne khartki
ßo derje a tunjo cźischcźa
we wudawarni Serb. Nowin.

Sslužobnu holza
cźistosć lubowaza, ßo sa domjaze a něschto malkeho pólneho džěła pyta w Bukezach cźiško 19.

Wósk
po najwyschschich
placźisnach kupuje
Otto Engert
drogowe klamy
na snutskownej lawskej haßy.

Sslužobna holza ßo pyta.
Jedyn lěkař w jenym městnje pola Draždźan sa hospodarstwo 3 wožobow pilnu ßłužobnu holzu k 1. novembrej pyta. Wona ma składnosć, waricź (połodnjoněmsku kuchenj), plotowacź a wschě drobnische domjaze džěła nawuknycź.
Dr. C. Siegler w Kaitz
pola Draždźan.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotruž chze ßebi jón **porjedzicź** dacź njech dźe k cźaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na swonk. lawskej haßy 5.
Jenčź pschedawa a porjedźuje, sa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne woko, s placźisnami wupołożene, wobhladacź.**

Dźeń 22. oktobra 1916 je w bitwje pola Sommy ßwoje žiwjenje sa khěžora a wótzny kraj wostajił
połbur
Matej Schinko
w Sslepom,
vizefeldwebel w jenym pěschim regimencze.
Njebocźiczki je wot měrza 1906 naschu pokładnizu jako pschedßyda pschedßystwa s wulkej luboscźu, ßwěrnoscźu a wustojnoscźu wjedł, tak so je ßo towarstwo pod nim hacź na najrjeńscho roswiło. Jemu wutrobny džak sa sapłacź Bóh do rowa pschiwołamy. Jeho wopomnjecze nam njesachodne wostanje. Bóh jemu wschitku luboscź a ßwěrnoscź mytuj we wěcźnoscźi.
W Sslepom, dźeń 22. oktobra 1917.
Pschedßydstwo a nahladarstwo
Raiffeisenskeje pokladnizy.
Krüger. **Handrik.**

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maja so we wudawarni wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 44. **Sobotu 3. novembra 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rozprawa.

Wječorne wojowniščo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

2. novembra. **Artilleriske wojowanje w Flanderskej bě wječera w stronje reki Yser, a wosebje pola Dixmuidena žylne. Mjes Houthoulstim lěsom a Lysu njepřećelska artillerija přećezinu našej wojowanskej stronje žiwje tleiche. Jendźelske wobhonjerske wupady žu na někotrych frontowych městnach wotpokajachu.**

Wójsko němskeho kronprynza.

Přichi Yserskim kanalu je pódla khribjeta Chemin-des Dames artillerijske wojowanje khětro přichiběrało. Po wjakyhodźinskej bubnowacej tśělenźy žu žylne franzowske mazy pola Braye nadběh sćinile, kotryž žu přched nasćimi linijemi krwawnje slemi.

Rańsche wojowniščo.

Žanych ważnych podawkow.

Mazedonska fronta.

K dołhemu wječorej wot Monastira žu wupad njepřećelskich bataillonow je schkodowanjom wotpokasa.

Italsko fronta.

Pódlu žrjedźneho a delnjeho Tagliamenta žu nasche armeje wojnjo njepřećelja dótkaju. Italske brigady, kotrež žu hischće na rězynym rańschim brjohy dźerźachu, žu žu z nadběhom nusowale, pak zsaćz pak žu sajecz dacz. Wot Fellaskeho dola hacz k adrialiskemu morju je lěwy Tagliamentowy dół prózdny wot njepřećelja.

Přěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Hobrske poraženje italskeho wójska.

Schtož žu Italšzy sa 2½ lěta wobćežneho wojowanja na awstriskej fronće dobyli, žu woni sa někotre dny z offensiwu němsko-awstriskeho wójska přeběhrali. Sa jedyn krótki tydźeń stej žu dwě žylnej italskej armeji skoro zyle rozrybowanej. Němske a awstriske wójsko je přes 180 000 muži sajało a wjazy dyžli 1500 kanonow zebrało. Sa tśi dny je wono žylne italske hórske stejišćeża a panzerowane wobtwjerdźenja dobyło, schtwórty dźeń žebi wukhód do ruminy wubědźiło a italske sadnje wójsko, kotrež žu w ruminje reki Tagliamenta k bitwje staji, rozžudnje a sniczo porasyło. Tyžazy wjelow a wulka liczba wjetšich městow je žu wobžadźiło a přes 4000 kóžnych kilometrow kraja je žu Italskim wsało.

Wo woiowanju pola Tagliamenta awstriska wójskowa rozprawa 1. novembra praji:

Postupanje awstrisko-němskeho wójska w hornjej Italskej je žu wječera z nowym wulkotnym wuspěchom krónowało. Haczeńza zosazych njepřećelskich cźrjódow k dołhemu ranju wot Latisana je naschemu wjednistwu zkładnosć poskiczyła, žylnym italskim mozam z wobstupjenjom pucź zalehnyć. Němske a awstrisko-wuherske divisije, kotrež žu z wječora wot Adina Tagliamentej bliżachu, žu wot połnoza nastajichu. S dobom awstrisko-wuherske kolonny podlu lagunow k Latisanje postupachu. Wjele italskim, do zyła směschanym swjaskom, něhdże dwaj abo tśi armekorpsow žylnym, žu pucź k zosanju sawrje. Sa někotre hodźiny bě žu 60 000 muži sajało a někotre sta kanonow žu zebrale. Awstrisko-wuherska armeja a němszy wojazy wschudże pschi delnim a žrjedźnym Tagliamenće stej.

Njepřećelowym jenotliwym pospytam pschi žrjedźnym rěžnym běhu, pschedmostowe stejischća zdźerźeć, žu se spěschnym sapschimanjom němskich regimentow sadźewa. W stronje hornjeho Tagliamenta postupowaze awstrisko-wuherske armeje wutrajnje chżyjo wschě wobćežnosće krajiny pschewinuja. Na tajke waschnje je dwanata Isonzowska bitwa sa jedyn tydźeń k nimo měry błyschćatemu wuspěchej dowjedła. Awstriski pschimórski kraj je žu wuswobodźił. Dalske strony venezijskeho kraja sady frontow němskich a awstriskich wójskow leża. Njepřećel je sa jedyn tydźeń 180,000 muži jatych a 1500 kanonow zhubił. Wulke dobyće wschi monarchijinych krótkowjećornych wrotach je nowa njepschirunliwa pruha mozy, kotraž budże žylnischu rěcź rěćeć dyžli wscho, schtož je žu poslednje njedźele pola wschećela a njewschećela wo wschitomnosći a pschichodże rěćało a pišało. B.

Rańsche wojowniščo a Albanska: Ničžo noweho. B.

Zožanje druheje a tśeśeje italskeje armeje.

Sbite italske Isonzowske wójsko žu, džiwje cźěkajo, na wschěch drohach do bahnischćateje krajiny reki Tagliamenta wala. Zožanje žu z cźrjódami cźěkazeho zywilneho wobydlerstwa poćežuje, kiž połne hrosy k wječorej cźehnje a se swojej nadobu drohi, z njewiedrowymi deschćemi rosmokane, pschikrowa. Hižo žu pschi małej liczbie pschekhodow psches wjelerukawatu reku cźrjódy cźěkazych wojakow a wobydlerjow hacża.

Wažne město Udine, dotalne žrjedźischćo italskeho wójskowego wjednistwa a sastaranja Isonzowskeho wójska, hižo dołho sady dobyćerskeho rucże postupowazeho němsko-awstriskeho wójska leži. Też w połnoza wschi korutanskej mjesy italske wójsko k Tagliamentowemu hornjemu běhu zosa. Awstrisko-němske divisije žu žu za nim wuschćike.

Kaž Barlinske nowiny zhonja, italske knježerstwo město Vicenza, Venedig a Treviso wuprózdnicź da. Italsko-schwajzarska mjesa je žu zyle sawrjeła. Parižske nowiny z Roma sadwělne schiki wo pomoz dostawaju. W jendźelskich nowinach žu měnjenje wuprajl, so swjaskarjo psched straschnym położenjom stej. B.

Italska telegrafowarnja Agenzia Stefani z Roma powě: Franzowske a jendźelske wójsko je z wójnskim materialom w italskej wójnskej zonje doschło.

Schwajzarske nowiny pischu: Po nowschich powjescźach sda žu njewjeste hcź, hacź budże italska druha a tśeśa armeja, kotrejž zyle rozpuschćeżenej k wječorej zofatej, žu pschi rězy Tagliamenta njepřećelej napschećžo stajicź móz. Isonzowskemu wójsku budże žnadź mózno, sa reku hacź do krajiny pola Piava wróćo hicź.

Dla spěschnosće, z kotrejž je žu italske wójsko shilo a žu hacź k rězy Taoliamenta sebnało, njemóża franzowszy wójnszy wězywustojni wo nowych wobstejnoscźach žwoje měnjenja wuprajicź. So franzowsko-jendźelske wójsko jara posdże dóńdże, Parižske nowiny jara wobžarnja.

W nowinach neutralnych statow je němsko-awstriski wuspěch wulki njeměr zhubił. Schwajzarske nowiny wobstejnosće mjes Franzowskej na pschedwjećorje bitwy nad Marnu a mjes Italskej z pohladom na němske postupanje k Tagliamentej pschirunaju. Pschirunanje je se schkodu sa Italsku, dokelž žu Cadornje, hłownemu roskasowarjej italskeho wójska, njeje, kaž něhdy Joffrej, poradźiło, wójskowe zosanje w dobrym rjedże pschewjesć. B.

S Genfa žu 1. novembra powě: S dźenžnischeje rozprawy Bawaskeje telegrafowarnje wo położenju na italskim wojowniščezu je spósnacź, so žu Friaulske hory pola San Daniele, na kotrychž žu Italšzy z pschesćěhowazym njepřećelom wojowali, lědma milu wot reki Tagliamenta zdalene. Němsko-awstriske wójsko nawalnje Italskich pschesćěhuje. Duž budże hłowny roskasować

Cadorna ſakitanſku liniju pódlu Tagliamenta lědma dźeržecź móz, woßebje hdyž ßo njepſcheczel wobtwjerdźeneho měſta Germony ſmozuje.

Po jenej depeſchi Havaſkeje telegrafowarnja budźe italſke wójſko hacź k rěžy Piave zofacź dyrbjecź. Tam budźa Jendźelcczenjo a Franzowſojo do wojowanja ſapſchimacź móz a pomhacź Triwiſo a Venedig ſchkitacź. — Piave 40 kilometrow k wjeczorej wot Tagliamenta běži. B.

We wukraju pſchebywazy Italſzy ßo do wójſka wołaju. Hacź do 5. novembra ßo wſchitzy Italſzy do wójſka ſtaja, kotſiž ßu hacź dotal wot wojeſkeje ßłużby wußwobodźeni byli. B.

Jendźelſke batterije pſchi italſkej froncze.

Reuterez telegrafowarnja ſ Roma powě, ſo ßu ßo pſchi zoſanju italſkeho wójſka jendźelſke batterije wukhowałe. Jich muſtwa ßu ſe ſymu, deſchczom a hłodom jara czerpiłe.

Franzowſka pomoz ſa Italſku.

„Frankfurtſke nowiny“ ſ Genfa powjedźa, ſo ßu ßo franzowſke mjeſy wutoru ſamkle. „Genfſki Journal“ k temu pſchiſpomni, ſo je ßo to dla transporta franzowſkeho wójſka do Italſkeje ſtało. — Kaž jendźelſke nowiny „Morning Poſt“ ſhonja, ſo ßo italſki kral pónđelu k froncze podał.

S Pariſa ßo błyſchi, ſo je ßo generalej Caſtalnauej wjedniſtwo franzowſko-italſkeho pomozneho wójſka dowěriło. B.

Sawrjecze franzowſkeje mjeſy.

Franzowſka wojeńſka wyſchnoſcź je ſawrjecze mjeſy ſ najwjetſchej krutoſczu pſchewjedła. Ssamo franzowſke nowiny ßo pſches ſchwajzarſke mjeſy njepſchepuſchczeja. Sawrjecze budźe pjecza tón krócź dlěſchi czaß tracź, dokelž ßo wo to jedna, ſo ßo nadrobniſche powjeſcze wo transporcze wojakow do Italſkeje njebychu do wukraja ßłałe; pſchetož franzowſke wójſkowe wjedniſtwo może k woženju wójſka do Italſkeje jenož dwě żeleſniſkej czarje wužiczź, pſches Mont-Ceniſi tunel a pſches Rivieru. Franzowſke nowiny piſchu, ſo ßo wjetſche franzowſke wójſko do Italſkeje ſczele. L.

Kak je ßo němſko-awſtriſka offenſiva ſapoczała.

Italſke nowiny „Daily Telegraph“ ſ italſkich mjeſow ſhonja: Prěni němſki nadběh pſchecźiwo lěwemu kſchidłu druheje italſkeje armeje ßo ſ bombardementom płunowych granatow ſapocza, kotryž Italſkich zyle pſcheßłapi. Potom ßo ſatraſchna tſěleńza ſ czężkich batt. jow kóždeho kalibra ſta, kotrychž poſtajenja ßo italſzy lětarjo njeſkoncu dohladali. Bombardement kóžde pſchecźiwjenje ſlemi a němſko-awſtriſkemu wójſku pucź wotewri. Jendźelſke nowiny aperazije w Italſkej ſ wójnu pſchecźiwo Rumunſkej pſchirunaja. G.

Pſchiczina poraženja Italſkich, nowiny „Times“ praja, je njeſnaſoſcź Italſkich ſ płunowymi nadpadami. Dale Němzy na hinajſe waſchnje nadběhnja dyžli Awſtriſzy a potom Italſzy hiſchcze hrubſku artilleriſku tſěleńzu njejßu ſnali. Wupruhowani wojazy na Karſtu ßu ßo jeno powſchitkowneho połoženja dla wróczo ſcz.hnyli. B.

Italſka wójſkowa rosprawa.

28. oktobra. Nadpadowa ßylnoſcź a njedoßahaze näpſchecźoſtejenje někotrych wotdźělenjow druheje armeje je awſtriſko-němſkim mozam dowoliło, naſche lěwe kſchidło pſchi froncze w Juliſkich alpach pſchełamacź. Prózowanjam druhich wojakow njeje ßo poradźiło, njepſchecźelej ſadźěwacź, ſo by na ßwjatej ſemi naſcheho wótzneho kraja poſtupował. Magaziny a ſkładowanje we wopuſchczenych ſtronach ßu ßo wupuſczile. Khrobloſcź, kotruž ßu naſchi wojazy w telko wopomnjenja hódnych bitwach 2½ lěta wopokaſali, hłownemu komandej wěſtoſcź dawa, ſo budźe tež tón krócź wójſko, kotrenuž je czeſcź a ſboże kraja dowěrjene, ßwoju winowatoſcź dopjelnicź wjedźecź.

Czěkańza pſches Tagliamento.

S Wina ßo 2. novembra powě: W Tagliamentowym rěczniſchczu ßo czrjódy czěkazych italſkich wojakow hacza. Sta ſpytaju, wyßokonapjatu rěku pſchepłuwacź. Woſtajiwſchi kanonow ßu muſtwa konje k czěkanju wužiłe. Wſchudźe ßu brónje a munizija widźecź, kotrež ßu czeknjenizy pricź czißli. Offizerojo ßu napſchecźo temu bjes mozy. B.

Nadpad Arabſkich a Turkow w Tripoliſu.

Schwajzarſke nowiny ſ Mailanda powjedźa: S Afriki ßu powjeſcze doſchłe, ſo ßu Arabſzy a Turkojo w Tripolitanſkej nadpad na Italſkich czinili. B.

Amerika Italſkej pożczuje.

S Waſhingtona ßo powě: Finanzne miniſterſtwo je Italſkej 230 miljonow dollarow k ſapłaczenju kamjeńtneho wuhla a druhich tworow, w Amerizy kupjenych, pożczyło. B.

Dźelo němſkich podmórſkich czołmow.

S Barlina ßo powě: Jena ſ naſchich podmórſkich czołmow je w atlantiſkim morju a w rukawojtym kanalu łódźe 32 000 tunow wopſchijaze, potepił.

W Rukawojtym kanalu ßu ßo łódźe, 17 000 tunow wopſchijaze potepiłe. W Biskajaſkim mórſkim ſaliwje ßu podmórſke czołmy dwě parnej łódźi, dwě rybaſkej łódźi a dźewjecź płachtatych łódźow potepiłe.

Franzowſka wójſkowa rosprawa.

1. novembra. K połnozy rěki Aiſny w ſtronje Pinona bě artilleriſke wojowanje. Pſchi offenſiwje wot 25. hacź do 27. oktobra je ßo 11 157 muži, mjes nimi 237 offizerow ſajało a ßo 180 kanonow ſebrało. Mjes Maaſu a Bezonvaux bě artilleriſka tſěleńza. B.

Pſchepytanje pſchecźiwo monarchiſkej ſtronje w Franzowſkej.

Pariſki woſeriſki gouverneur je po knježeriſtwowym wobſamknjenju pſchecźiwo monarchiſtiſkim nowinam „Action Francaiſe“ a „Camelots du roi“ pſchepytanje ſawjedł. W redakzijomaj ßu pjecza wjele brónjow namakali. Redaktorow Daudeta a Mauraſa ßu dla komplota pſchecźiwo ſtatej a dla khowanjа brónjow wobſkorżili. Wobaj ſtaj knježeriſtwu wobczežnoſcze ſe ßwojimi wobſkórżbami pſchecźiwo prjedawſchenemu miniſtrej Malvyej czinilo. Wonaj tuteho winujetaj, ſo je ßo wukrajej pokupicź dał. Wjetſchina franzowſkich nowin ma pſchepytanje pſchecźiwo monarchiſtiſzy ſmyßlenymaj redaktoromaj ſa wulki politiſki njeroſum. Dźerżenje monarchiſtow wot ſpoczatka wójny żaneho dopokaſa njedawa, ſo mohło ßo do jich komplota pſchecźiwo ſtatej wěricź, kotryž je ßo hakle pſchihotował, hdyž je njepſchecźel w Franzowſkej ſtał. B.

Dokelž ßu franzowſke mjeſy nětkole ſa wſchón wobkhad ſawrjene, je do Schwajzarſkeje jara mało powjeſczow wo dalewjedźenju pſchepytanja pſchecźiwo monarchiſtiſkemu ſpſchißahanſtwu doſchło. Namakanje brónjowych ſkładow ßo ſ naſpomnjenjom podtwjerdźi, ſo je ſebranje jara ważnych pißmow na ſjawne pſchinjeßło a ſo je monarchiſtiſke ſpſchißahanſtwo tež w provinzach rozſchěrjene. Sda ßo, ſo je ßo woßebje w Girondſkim wokrjeßu ſa ſawjedźenje monarchije dźełało. Conſtant, ſaſtupjeŕ tuteho wokrjeßa, je wopraſchenje ſa tym w ßejnje pſchipowjedźił. Knježeriſtwo njeje hacź dotal jene poßedźenje ſa to poſtajicź mohło. Conſtant budźe ßebi krute ſakrocźenje pſchecźiwo wſchitkim żadacź, kotſiž ßu ßo pſchi monarchiſtiſkej agitaziji wobdźělili. B.

Jendźelſka wójſkowa rosprawa.

30. oktobra. Rano ßmy wobmjeſowane pſchedewſacze ſ wobmjeſowanym ſaměrom pſchecźiwo němſkim ſtejiſchczam mjes Ypernſko-Roulerſkej żeleſnizu a Poelkapelleſko-Weſtroſebekeſkej drohu wuwjedli. Njedźiwajzy bahniſchczateje krajiny na wjetſchim dźělu fronty ßo w deſchczu a wětrje, kotrajž ſwiž mjes naſchimi wojakami jara poczežowaſche, k nadběhej naſtajichmy. khětry kruch. Na prawizy tuteho nadběha kanadſzy wojazy njedźiwajzy ßylneho pſchecźiwjenja wſchě wottyknjene kónzy na hłownym khribjecze dobuchu a ſwonkownu kromu wßy Paſchendaele doßahnychu. Wojowanje bě jara ßylnje pſchi jenym kuble k wjeczorej wßy, hdźež ßo pjecź njepſchecźelſkich napſchecźnych nadběhow wotraſy. Dobyte němſke maſchinſke tſělby ßo pſchi wotraženju tychle nadběhow wužichu. Na lěwizy naſcheho nadběha, hdźež pſches runinu napjate rěki běża, bě naſche poſtupanje woßebje wobczežne. Njedźiwajzy teho naſche namórſke a Londonſke bataillony někotre wobtwjerdźene dwory a ßylne ſtejiſchcza po czężkim wojowanju wobßadźichu. Gloucesterſzy wojazy poßlednju nóz k krótkemu wjeczorej wot Gavrella ſ wuſpěchom na wobhonjenje dźěchu. Na druhe wobhonjenje, pſchi kotrymž ßo 19

jatych sebra, belgiszy wojazy k połodnoju wot Dixmuidena wužichu. B.

Potepjenje jeneje jendželskeje munizijskeje łódže w Rukawojtym kanalu.

S Rotterdama žo 30. oktobra powě: W druhim oktobrowym tydženju je jedyn němski podmórski čołm jenu jendželsku wobronjenu łódź se žłědowazym nakładom potepił: 135 pjeczažbydomdžeżaczmillimetriskich pólnych kanonow, 30 dwanaczezentimetriskich hawbizow, 50 000 pólnych granatow, 22,000 dwanaczezentimetriskich granatow, 150 000 ručnych granatow, 20 000 tšělbow, 6 panzerowanych automobilow, 11 czežitych wosow, 500 000 patronow, 140 maschinskich tšělbow. B.

Ruska wójska rosprawa.

29. oktobra: Pschi Bystrizy wotdželenja awstriskich wojakow s offizěrami spytachu, žo k naschim hrjebjam pschibližicz, so bychu žo s nami sbratrowali. S artilleriskim tšělenjom Awstriskich rospjerschichmy.

Baltiske morjo: W finskim mórskim saliwje njejžu njepschecželske łódże niczo pschedewsake. W nozy 27. oktobra Němzy Werdersku połkupu wopuschczichu. Werderske kubło žu sapalili a sklady wuprósdnili.

Lětanje: Pschi rumunskej froncze je žo po wojowanju jene s naschich lětadłow wottšeliło a je pola wožy Opriceni, 10 wjerstow k połnozy místa Seretha k semi padło. W Dobrudschi žu naschi lětarjo 40 bombow na njepschecželskich wojakow w jenej wožy k krótkemu ranju wot města Tulcea smjetali. B.

Wójnska rěcz ruskeho ministra swonkownych należnoszczow Tereschczenka.

W ruskim doprědnim parlamencze je minister Tereschczenko wo saměrach ruskeje swonkowneje politiki rěczał. Ruska dyrbi žwojim nětczischim swjaskarjam žwěrna wostacz a njeżmě žadyn ponižazy měr sczinicz, kotryż by bórsy nowu wójnu sa žobu měł. Němska w Pólskej njenje s rasnoszczu wustupuje, dyžli w Litwje a w Kurlandskej, kotrejž stej hospodarszy žłabschej. W Kurlandskej je Němska hižo nadrobny hospodarski plan žwojeje kolonisazije wudželała, s kotrymž chze žwojich wojakow sa jich napinanje mytowacz. Tutón plan dyrbi wěscze němsku kulturu w Kurlandskej požylnicz. Tola tu dyrbi Ruska twjerdze rjez, so njebudże czerpicz, so žo jej wukhód k wotewrjenemu morju rubi. „Schtož hospodarske interežy nastupa, nasch njepschecżel a žužod Rusku jako pschihódne wiki sa wotbycze žwojich wudželkow wobhladuje. Psched tutym wotmyślenjom móże žo Ruska jenož wobarnowacz, hdyž žo jejna rostschažena industrija sažo srjaduje. Pomyślcze žebi, so žo 10 milijonow muži s fronty a dalsche miliony s wójnskeje jatby wrócźi, kotsiž do suutskowneje Ruskeje pschiúdu, hdżež wschitzy trěbne dželo njenamakaju. Bjes dwěla budże wjele mjes nimi bjes dželka a s dobom budża sažo wotewrjene mjesy bjes sadželwka rěki němskich tworow nuts puschczecz, kotrež budża wiki powodżecz a dlěschi czaž roswicze naschich žamžnych tworjazych mozow sadżerżowacz. Hdyž chzemy žebi žwoju hospodarsku njewotwisnoszcz sakhowacz a žebi wukhow k wotewrjenemu morju sdżerżecz, je k tenu najpschihodnischi pucz tón, kotryż naž s naschimi swjaskarjemi wjasa. Duž dyrbimy na stronje žwojich swjaskarjow dale wojowcz a w pschesjenoszczi s nimi praschenja wo wójnje a měrje rosrisacz. To žo na Parizskej konferenzy stawa, kotraž žwoje dželo bórsy skónczi. Němska dyrbi žebi na Němzam njepschecżelne smyślenje žwojich swjaskarjow a na jich wustawanje myślicz. Ssamo do němskopschecżelneje Wnheńskeje je Němska 100,000 rekrutow póslacz dyrbjała, kotsiž žo tam s wotmyślenjom wuwucżeja, so by žo němske kuježerstwo tam sdżerżało, hdżež žo jejne wožkabjenje sacżuwa. Lud ruskeje demokratije, kotryż je wótsje wuwokał, so žmědża ludy žamo wo žebje postajicz, njemóże bjes hnucża wotwjesenje a wotprawjenje widżecz, kotrež dyrbja wěste ludy snjesez, kotrež žwoju njewotwisnoszcz žebi dobycz pytaju. Wožebje to sa žłowjanske ludy w Awstriskej płaczi, kaž sa Czechow, kotsiž žo boja, so jich podtłócza. Tež w Sagrjebje žu stajne njeměry, sběžk sa sběžkom. Połodnischi Słowjenjo žu měnjenja, so dyrbi tale wójna rosrisanje praschenjow pschinjesez, kotrež žu žo jich prjedownikam pschedpołożike. Tele praschenja žu wulzy wažne, a prěni krócz wot spoczatka wójny žo wodżerjo swonkowneje politiki swjaskarskich krajow seńdu a wo nich jednaju."

Wo ruskich interežach pschi połnóznym morju Tereschczenko praji: Nasch wótzny raj by žo bjes jeneho bjeslodoweho pschistawa do czažow Pětra Wulkeho wróczo czišnył. To pak interežam Ruskeje napscheczo stej. S neutralisaziju mórskich wužinow a s dospołnym wotbrónjenjom bychu žo ruske interežy sranike a wobstejnoscze bychu žo wróczike, kotrež bychu hórsche hacz te psched wójnu byle. Wulka njeprawdosez by była, Rumunsku wot morja wotsamknycz. Praju to sjawnje, so bychu naž njewinowali, so žmy sažadam ujeżwěrni, kotrež žmy žami pschipósnali. Na konferenzy dyrbimy jenož sa měr rěczecz, tola jenož sa tajki, kotryż ruskim interežam dosez czini a žebi žada, so by nasch kraj njesranjeny wostał a so by jemu móžno było, žo k połodnju a k połnozy roswicz. B.

Kerenski pschecżiwo žmjertnym wužudam pschi froncze.

Ruske nowiny telegram presidenta Kerenskeho wojsewjeja, po kotrymž žo hacz na dalsche sakaże, žmjertne wužudy pschi froncze wukonjecz.

Amerika móże mało žita wotedacz.

Mjes franzowskimi sozialistami žo jendželska powjesez wjele rospomina, so žu sjednoczene staty połnózneje Ameriki Jendželskej a Franzowskej wosjewike, so dyrbi žo wuwos žita se sjednoczenych statow jara pomjeńschicz. Swjaskarske staty žo teho dla k najwjetschej słutniwoszczi pschi pschetrjebanju žita napominaju.

Amerikanske wójnske naprawy.

S New-Yorka žo powě: Knježerstwo je někotre sta łódżerjow, žuchich dokow a maschinskich fabrikow pschi rańschim brjosy sjednoczenych statow napominało, so bychu wschitkich wukrajnych dżełaczerjow 1. novembra s dżełka puschczike, dokelž dyrbjeli žo hewak czile wukrajenjo do jatby wotwjesez. Dla wjele wohnjow, kotrež žu wot spoczatka wójny woženbje w stronje Brooklyna nastałe, je žo knježerstwo k tejle naprawje rosžudziło. B.

Mužstwo parneje łódże „Appama" wupjerchło.

Kaž žo s New-Yorka pische, je mužstwo němskeho pomozneho kschižaka „Appama", kotrež bě w amerikanskim fortu Naepherjonje w jatbje, wupjerchło. Jeczi žu s forta pod semju 100 stopow dołhi podseński khód wuryli. Polizajske pžy žu žo sa czeknjenzami puschczike, hacz dotal pak jich njejžu wužlědzili. B.

Wójnski staw mjes Brasilskej a Němskej.

Brasilski žejm a senat staj žo jenohłósnje sa to wuprajiłoj, so mjes Brasilskej a Němskej wójnski staw wobsteji. Presidént je tutemu wobsamknjenju pschihłosował. Saniczakomaj torpedowych czołmow „Piauhy" a „Matto Grossa" je žo pschikasało, k městu Bahii dojecz a žo němseho kanonskeho czołma „Eberа" w tamnischim pschistawje stejazeho, smozowacz. Prjedy pak hač je žo tónle loukas mohł dopjelnicz, je „Eberowe" mužstwo czołm potepiło.

Poslednі nastork k pschipowjedżenju wójny je potepjenje jeneje brasilskeje parneje łódże dało. B.

Khěžorstwowy kanzler dr. Michaelis wotstupi.

Dr. Michaelis je khěžora wot to prožył, so žmě wot khěžorstwoweho kanzlerstwa wotstupicz. Khěžor je teho dla bajskemu ministerstwowemu pschedžydże hrabi Hertlingej khěžorsthe kanzlerstwo poskicził. Tutón je žo na to s nationalliberalnym dr. Stresemannom a žwobodnym knjesom Richthofenom, s zentrumskim póslanzom Trimbernom a doprědkarjom Fischbeckom rosrěczał. Pschi tym je žo wón pscheżiwědcził, so jemu njebudże móžno, wěstu wjetschinu w khěžorstwowym žejmje sa žebje dobycz. Hrabja Hertling je lěwym stronam pschekonservatiwny; wot njeho njemóża wotczakacz, so by wón parlementariske knježerstwo sawjedł. B.

Hrabja Hertling sa khěžorstwoweho kanzlera pomjenowany.

Krażnoszcz dr. Michaelisoweho kanzlerstwa je jenož krótki czaž trało. Wón bě chzył najprjedy liberalnej, zentrumskej a sozialdemokratiskej stronje w nastupanju wobsamknjenja měra k woli bycz, s dobom pak bě tež žadanje konservatiwnych stronow dopjelnicz spytał. S tym bě žebi pschecżiwnistwo wjetschiny khěžorstwoweho žejma sbudził. Liberalne strony jemu wjazy njewěrjachu a jeho teho dla wotstronicz pytachu. Dr. Michaelisowe stejischczo bě w khěžorstwowym žejmje jara wobczežne, wón žo

njemóżeſche w nim na żanu wjetſchinu ſepjeracź. Duż je żo wón rosżudźił, kněžora proſyć, ſo żnół żwoje cźerńjow polne ſaſtojnſtwo ſtożicź. Tale próſtwa je żo jemu dopjelniła. Sa jeho naſlědnika żo kněžorej bayerſki miniſterſtwowy pſchedſyda hrabja Hertling namjetowaſche. Tutemu kněžor teho dla kněžorſtwowe kanzlerſtwo poſkiczi. Hrabja Hertlino je żo najprjódzy ſ wjednikami jednotliwych politiſkich ſtronow rosrěčźował. S wopředka wón pola ſtronow lěwizy mało pſchikhilnoſcźe nadeńdźe. Też k njemu njemějachu dowěrjenje, ſo by żo wón w naſtupanju wobſamknjenja měra a ſawjedźenja parlamentarſkeho knježerſtwa, hdy by k rosżudźenju doſchło, po pſcheczach wjetſchiny kněžorſtwoweho żejma ſtożił. Pſchi dalſchich rosrěčźenjach pak żwojemu pchſeczíwniſtwu pſcheczíwo njemu ſpadnyć dachu. Duż je żo hrabja Hertling rosżudźił, kněžorſtwowe kanzlerſtwo pſchewjacź. Kněžor je na to bayerſkeho krala telegrafiſzy proſył, ſo by hrabju Hertlinga dla jeho pomjenowanja ſa kněžorſtwoweho kanzlera a pruſkeho miniſterſtwoweho pſchedſyda ſ bayerſkeje ſtatneje żłużby puſchcził. Kral Ludwig je hnydom tule próſtwu dopjelnił. Hrabja Hertling żnadź hižo ſa tydźeń żwoje nowe ſaſtojnſtwo naſtupi. Wón ſa pſchiwiżowarja parlamentarſkeho knježerſtwa płaczi. W kněžorſtwowym żejmje je wón lětża 19. julija ſa wobſamknjenje hłoſował, ſo by żo měr bjes annexijow njepſcheczelſkeho kraja ſczinił. B.

Jedyn dźěłaczerſki wjednik żo do pruſkeho ſejmjanſkeho żejma powołał.

Pſchedſyda kſcheſcźijanſkeho narodneho dźěłaczerſkeho kongreża, generalneho ſekretara Siegerwalda w Barlinje, żu na cźaż żiwjenja do ſejmjanſkeho żejma powołali. S nim prěni dźěłaczerſki ſaſtupjeć do prěnjeje pruſkeje komory ſaſtupi. B

Ranſchomarkſke towarſtwo a pólſke praſchenje.

Każ hižo pruſka konſerwatiwna ſtrona je też ranſchomarkſke towarſtwo ſe ſaložењom pólſkeho kralestwa njeſpokojom. Po jeho měnjenju żo ſ tym pſchichod Němſkeje cźežko poczeži, a żo Němſka trajnemu wójnſkemu ſtrachej wuſtaji. B.

Jendźelſko-ſchwedſke wuczinjenje wo wuwoſu rudy.

W Londonje wočakuja, ſo żo mjes Schwedſkej a Jendźelſkej bórſy wo wuwoſu rudy do Němſkeje doroſumjenje dozpije. Swjaſkarjo chzedźa położu rudy, kotraż żo hacź dotal do Němſkeje wuwożowaſche, pokupicź. Hacź runje żu w Jendźelſkej hłoży żłyſchecź, ſo je wſcho jene, ſchtó tu rudu doſtanje, je żo jendźelſke knježerſtwo tola k tutej krocźeli rosżudźiło, ſo by żo němſkej induſtriji ſchkoda nacźiniła. Dale je żłyſchecź, ſo je żo mjes Jendźelſkej a Schwedſkej dojednało, ſo żo ſchwedſke pſchekupſke łódże ſ dźěła ſa wjeleſwjaſkarjow a ſ dźěła ſa Schwedſku wužija. B.

Żeleſnizarſki ſtrajk w Jendźelſkej.

Nowiny „Manchester Guardian“ powjeſcź wo tſjoch żeleſnizarſkich ſtrajkach pſchinjeżu, kotreż żu żo na tſjoch wſchelakich měſtnach w żeleſniſkich porjedźerńjach pſchipowjedźiłe. B.

Ze Serbow.

S Budyſchina. (Palne drjewo ſa měſchczańſke wobydleŕſtwo.) Wot póńdźele, 5. nowembra budźe żo měſchczańſkim wobydlerjam khójnowe a bukkwe palne drjewo ſ měſchczańſkich lěſow pſchedawacź. Zentnar drjewa w drjewowni 4½ hriwny płaczi a żo na kupowańſke wopiſmo wotedawa. Kóżde měſchczańſke hoſpodarſtwo ma prawo k kupowanju. Małym hoſpodarſtwam żo najprjódzy kupowańſke wopiſma na 4 zentnarje, wjetſchim hoſpodarſtwam tajke na 7 zentnarjow drjewa wotedadźa. Drjewo móże żo na dobo abo też po něczim wotewjacź. Kóżdu póńdźelu żo drjewo ſa hoſpodarſtwa ſe ſapočźatknym pißmikom A hacź E, wutoru ſe ſapočźatknym pißmikom F hacź H, ſrjedu ſe ſapočźatknym pißmikom J hacź L, ſchtwórtk ſe ſapočźatknym pißmikom M hacź O, pjatk ſe ſapočźatknym pißmikom R hacź S, ſobotu ſe ſapočźatknym pißmikom T hacź Z dopołdnja wot 8 hacź 1 hodźiny a popołdnju wot ½3 hacź 4 hodźin ſe ſkładowńjow na rózku Möltkoweje a Kamjeńtneje dróhi a w prjedawſchej Hołbjanej cźěžłowni pſchedawa.

— **(Seżiwjenje w pſchichodnej ſymje.)** W poſedźenju kſcheſcźijańſkeho narodneho dźěłaczerſkeho kongreża w Barlinje je ſtatny podſekretar wo wuhladach ſeżiwjenja rosprawjał. Mjaża tudże żo tutu ſymu jara mało ſa wobydlerſtwo rosdźělicź móż, duż budża khleb a běrny ſ rózńnymaj ſtołpomaj naſcheho ſeżiwjenja. Żito, kotreż żo k ſeżiwjenju trjeba, je hižo w ruzy kněžorſtwoweho żitniſchcża. Wſchě ſtrachi ſkaženja żita żu wotſtronjene. Wunoſchk běrnow je wo 1 hacź 4½ milijona tunow wjetſchi, hacź je żo prjedy wobliczíło, tola żadanje, ſo by żo tydźeńſka běrnowa dźělba na 10 puntow powyſchiła, njemóże żo dopjelnicź. Prěnja ſtaroſcź je, ſo żo měſta do ſapočźatka mjerſnjenja ſ běrnami ſaſtaraju. Wunoſchk wolijowych płodow w Rumunſkej móżnoſcź dawa, ſo budźe żo wjazy margariny nadźěłacź hodźicź. Wuroſtkam pſcheżmykarſkeho wikowańja żo po móżnoſczi wobara, tola khoſtanja mało pomhaju, hdyż hłód ludźi wobkuježa.

— **(Najwyſchiſche butrowe płaczíſny.)** Wot 1. novembra żu żo žlědoważe butrowe płaczíſny poſtajiłe: Punkt butry płaczi w ſběrańjach butry, hdyż żo wona pola dźěłarja butry wotebjera, 2 hr. 60 pj., hdyż żo wona do ſběrańje pſchinjeże 2 hr. 80 pj. Pſchetrjebarjo w měſtnje ſamym teho runja 2 hr. 60 pj. ſapłacźa, druſy pſchetrjebarjo ſa punt butry 3 hriwny ſapłacźa.

— **(50 létny wobkhodny jubilej.)** Firma Weigangez bratrow w Budyſchinje 31. oktobra żwoje 50 létne wobſtacźe żwjeczeſche.

Pſchi tejle ſkładnoſczi je firma 100 000 hriwnow penſionſkej kaſy pſchipokaſała. 35 000 hriwnow wójnſkeje pożčonki je żo mjes perſonalom rosdźělilo. Saſtojnikam żo pomżacźna, lithografam, cźiſchcźerjam, dźěłacźerjam a dźěłacźerkam żo dwěnjedźelſka miſda wupłacźi.

Dale je firma ważne wuſtajenje cźiniła, ſo w pſchichodnych 10 létach kóżdy 1. dźeń oktobra 5000 hriwnow měſtu ſ poſtajenjom pſchepodi, ſo by żo ſa to wodychnjenſki park pſchiprawił. Dźěłacźerjam a dźěłacźerkam, kotſiż żu dléje dyżli 25 lět we Weigangez wobkhodźe dźěłali, żo pſchipóſnawańſka liſtcźina ſa żiwěrnu żłużbu pſchepoda.

— **(Krajnoſtawſki ſeminar.)** Samolwjenje k pſchijimańſkemu pruhowanju ſa 7. rjadownju żo ſchulſke dny wot 11—12 hodźin pſchijimaju. Ssobu pſchinjeſźź ma żo narodźeńſke wopiſmo, kſchcźeńſke wopiſmo, wopiſmo wo ſtatnej pſchiſłuſchnoſczi, ſajyglowane lěkarſke wopiſmo, wopiſmo wo ſnowaſchcźěpjenja jětrow, zenſurſke knihi, żiwjenjoběh, nanowe wobżwědčenje, ſo je ſwólnuwy a ſo ſamoże, ſchulerja ſa ſeminarſki cźaż wudźerżecź.

— **(Narunanſke wólby do kněžorſtwoweho żejma.)** Stara reformarſka ſtrona, kotraż żo nětko němſka ludowa ſtrona mjenuje, hodźe Budyſko-Kamjeńſki wokrjeż bjes wojowanja ſpuſchcźicź. Każ żo ſ Dragżdźan piſche, cźuje wona Dragżdźańſkeho měſchczańſkeho ſaſtupjerja ſchtučeńcźeńſkeho miſchtra Jana Wetzlicha jako kandidata pſchi narunnańſkej wólbje do kněžorſtwoweho żejma poſtajicź.

— **(Pſchedawanje ſkotu.)** Howjada, cźelata a wowzy żnědźa żo k rěju, płahowanju a kornjenju jenož pſchedawacź żowuſtawam ſkótneho wikowarſtwa ſ wulkim wupokaſnjom (płaczíjna 50 hr.) a wożobam, kotreż maja płaczíwe kupowańſke wopiſmo. Tole wopiſmo gmejnſke wyſchnoſcźe wuſtajeja.

— **Sc żeleſnym kſchižom 2. rjadownje** je żo wuſnamjenił dźeżatnik Khorla Roßler, 4. żyn ſchewſkeho miſchtra Roßlera w Běcźižach.

— **(Najwyſchſche běrnowe płaczíſny w Budyſchinje.)** W Budyſchinje nětkole zentnar běrnow 6½ hriwny, punt 6½ pjenježka płaczi. Wot 15. dezembra żnětž żo pódla teho ſa zentnar 50 pjenježkow jako myto ſpěſchnoſcźe żadacź.

— **(Kuricź żo w żeleſniſkich wojach ſakaże.)** Generalna direkcija ſakſkich ſtatnych żeleſnizow ſakaże, w żeleſniſkich wojach kuricź. Nětkole żo tajka ſakſnja ſnjeſcź hodźi, hdyż tobak też ſa drohe pjenjeſy ſkoro wjazy doſtacź njeje.

— **(Nowe najwyſchſche płaczíſny ſa ſeleninu.)** Wot nětka w Budyſkim wokrjeżnym hejtmanſtwje płaczi zentnar běłeho kala 7 hr., punt 10 pj., zent. cźerwjeneho kala 11 hr., punt 15 pj., zentnar cźerwjeneje morcheje 11 hr., punt 15 pj., zent. żołteje morcheje 8 hr., punt 12 pj., zent. żyble 17 hr., punt 23 pj., zent. żołteje kulrěpy 4 hr., punt 7 pj., zent. kulrabija 17 hr., punt 23 pj., zent. mlodeho w lěcźu wuběhteho kulrabija ſ lopjenami 26½ hr., punt 33 pj.

— **(Pjecźenje khleba.)** K pjecźenju khleba ma żo not nětka na 100 dźělow bracź. 80 dźělow rżaneje muki, 10 dźělow pſchenicźneje muki, 10 dźělow běrnjazych żuchich preparatow. Běrnaze żuſchene preparaty żnědźa żo jenož k podležchenju khleba wužicź. K napjecźenju 1 punta khleba dyrbi żo pſchetrjebacź 291 gr. rżaneje muki, 57 gr. pſchenicźneje muki, 36½ gr. běrnazych żuchich preparatow. Rżany khleb żně żo hakle 36 hodźin po napjecźe-

nju pschedawacź. Zakty dyrbja žo 80 or. cźežke pje< K pjecźenju jene je zalty žmě žo nanajwyschsche 66 gr. pschecźenje muki pschetrjebacź.

— **(Schokolada ja khorych.)** Budyskemu wjeźnemu komunalnemu šwjatkej je žo mjeńscha dźělba schokolady k rosdźělenju pschipokasała. Po wukasu krajneho sćiwjerstwa žmě žo tale schokolada jenož na lěkarski rezept w haptykach pschedawacź.

— **(Pschipokasanje wowža ja khore konje.)** Khěžorstwowa šaradźerńja pizy wosjewja, so maja žo próstwy wo pschipokasanje wowža ša khor konje kralowskim wokrjeźnym skótnym lěkarjam pósłacź. Powschitkownje hubjene sćiwjenje njemóže žo jako khorosćź wobhladowacź.

— **(Praktiske pokiwy ja wobkhad ſ cźerjenskimi rjemjenjemi.)** Cźěrjenski rjemjeń dyrbi žo po dokonjanym dźěle wotcźišnyć, žo pschi spočzatku dźěła wobhladniwje na tačel swjerćećź, tola žo wón pschi tym njeźmě pšches tačelinu kronu shibnyć. Pschi schěrokich rjemjenjach móže žo pod wohrožene městno lapa pokožicź, so by žo šarěšnjenju wobaralo. Sćehnje-li žo rjemjeń ſ mozu na tačel, žo wón, hdyž je nowy, na njejenake waschnje naćehnje, tak so žo rjemjeń wuhorbi a žo mjeta. Rjemjeń njeźmě žo žuwacź. Wón njeźmě žo po tajkim ani pschemalo ani pschetwjerdźe napjećź. Rjemjenjowa živiza abo kolofonium njeźmětaj žo na žane waschnje wužicź, dokelž rjemjeń ſ tym po něcźim sprostnje a žo torha. Koža dyrbi pschezo mjehka a žmykka wostacź. Teho dla žo rjemjeń wob lěto někotre rasy ſ cźopłej wodu derje wotmyje. Na to žo wušuschi a žo ſ tukom namasa. Pschedołhe rjemjenje žo pschikrótscha, hdyž žo ſ tukom namasuja; pschetož ſ tym koža bubni. Rjemjenjowaj kónzaj njeźmětaj se samkami swjasanaj bycź, ale dyrbitaj žo hromadu sešćicź.

— **(Tepjenje wožobowych cźahow.)** Kaž w lońschej bndźe žo teź w lětuschej symje ſ tepjenjom wožobowych cźahow po móžnosćźi luttowacź. Tepjenje cźahow na krótkich linijach a w pschedměstnym wobkhadźe žo do zyla sastaji. Pšches 12 gradow po Celsiju žo wosy špěšnych cźahow njeshrěja. Schtóž dyrbi k pucźowanju želesnizu wužicź, njech žo teho dla dosćź cźopło swobleka abo njech, jeli so pucź njeje pschedaloki, pěschi dźe.

S Wujezka pola Pomorz. Khěžeŕ a najenk živnosćźe August Rohark we Wujezku pola Pomorz je žo 27. oktobra 1917 ša naměstneho kubłowego pschedstejicźerja ša žamostatny kubłowy wokrjeź tudomneho ryćeŕkubła pomjenował.

S Huſki. Gmejnski pschedstejicźeŕ Richard Wjazka w Huſzy je žo lětša 23. oktobra jako stawnik a pschekupz Jan Krawz w Huſzy jako druhi naměstny stawnik ša Huſcźanski stawniſki wokrjeź na hamtſkim městnje Budyskeho hamtſkeho hejtmanſtwa do sastojnſtwa sapokasał.

S Wulkeje Dubrawy. Tudomna Margareczina Hěta je w sańdźenym lěcźe 460 125 hr. dobytka pornjo 20 547 hr. w prjedawšim lěcźe wunjeźła. Generalna shromadźišna budźe namjetowacź, so by žo 17 prozentow dividendy pornjo 0 prozentam w prjedawšchim lěcźe wudźělilo a so by žo 50 000 hriwnow reservnemu fondej II pschipokasało.

S Noweje Wěży pola Kulowa. Akzijowe towaŕſtwo wuhlowych jamow „Eintracht“ je sažo schtyri žiwnosćźe w Nowej Wěży pokupiło. Wobžedźerjo, kotrymž žo jich ležomnosćźe po wurycźu wuhla sažo wrócźa, ša jutro 1000 hriwnow dostanu, druhim, kotšiž šwoje wobžedźenſtwo bješe wschěch wuměnjenjow pschepodadža, žo 1400 hriwnow ša jutro sapłacźi. Sa twarjenja žo hódnosćź wopalneje kažy da. Pschepodacźe žo najposdźišcho lěta 1920 stanje. To šame towaŕſtwo je hižo pola Kulowa, Michałkow a Němzow wjele ležomnosćźow pokupiło.

S Drażdźan. Sakſki krajny šejm žo póndźelu 12. novembra k dalſchim wuradźenjam shromadźi.

Doprědkarſka ludowa strona w nowym sakſkim šejmje pschirazki k jěſdnym billetam ša woženje w spěšchnych cźahach a samjesowanje želesniſkich cźahow k rěcźam pschinježe.

S Běleje Wody. Psched tudomnej evangelſkej zyrkwju žo 4. novembra k wopomnjenju reformazijſkeho jubileja jedyn Lutherowy pomnik poškwjeźi. Wón ſ wulkeho namakaneho kamjenja wobsteji, kotryž bliſko hermanſkeje jamy ležeſche a ſ hórki kamjenjow wobsteji, kotraž spódk mózneho, 38½ zentnarja cźežkeho granitneho kamjenja wobdawa. Pjenježne šrědki ša tutón pomnik je po nastorku semrjeteho superiatendenta Frobreža wójnſka synoda tudomneho zyrkwinſkeho wokrježa sběracź daka.

Wuſudźenja.

Khoſtanſka komora. 28lětny ruſki dźělacźeŕ Nikita Nimſenk bu 5. julija šlepenu wikowarjej Khorli Sommerez pjenježn móſchnicźku ſ 19 hriwnami kradnył. Wón potom do Schleſt ſkeje cźekny, tola žo 8. oktobra wróćźi, na cźož jeho sajachu. Wó wosſpjetneho paduſchſtwa dla 9 měžazow jaſtwa dosta.

Přilopk.

* **(Wojowanjom ſ jenym paduchom pod jědźazym želesniſkim cźahom.)** Wot wjele njedźel žo na dwórniſchcźu we Wahrenj pola Lipſka a pschi želesniſkich transportach w Lipſcźanſkej wokolnoſcźi ſe želesniſkich tworowych cźahow mjažo a druha žiwnoſc ša wjele tyžaz hriwnow kradnjeſche. Teho dla žo poſledni cźaſ tworowe cźahi ſ Lipſcźanſkimi tajnymi poliziſtami pschewodźachu. W jenym želesniſkim wosu, w kotrymž šmjerſnjene šwinje wiſachu, žo šandźeny tydźeń schtyrjo poliziſtojo na Wahrenſke dwórniſchcźo šobu pschiwjeſechu. Tam žo tucźi dohladachu, so tſjo muſſzy w želesnizaŕſkej uniformje durje jeneho wosa rospacźicź počzachu. Hdyž bě žo jedyn ſ. muſſkich ſ dybsacźnej latarńju do wosa podał a dźyſche runje jene wotpowěźnjene šwinjo ſ wosa won šunycź, poliziſtojo ſe šwojeje khowanki wuſkočźichu. Paduch pak ruče ſ wosa skočźi a žo do cźékanja da. Sa nim pó cźinje poliziſt Tietza cźěrjeſche. So by žo wukhował, paduch pod jedyn pomalu žo ranžěrowazy tworowy cźah šaléše. Njedźiwajzy hrožazeho šmjertneho stracha žo poliziſt ša nim poda. Pschi tym paduch, kotryž poliziſtu twjerdźe džeržeſche, na jenu schěnu padže. Tutón pak ruče pšches nju won ſlěſe, so by žo pschejědźenja šminył. Jemu žo poradźi, paducha pod jědźazym cźahom won sćahnyć. Saſkapjeneho jako pomozneho želesniſkeho rjadowarja Joſefa Knoblicha spósnachu. W tej šamej nozy žo poradźi, dweju woſyſtorkarjow jako šobupaduchow sajecź.

Naſcheho nanowy poſ.

Naſch nan by druhdy prajił:

„Dlěje ludźi spósnawam, a lubſcho šu mi pšu.“

Schtož šwěru a pschiwišnoſcź nastupa, mějeſche wón tu prawje, tola wón bě teź pschejara wulki pscheczel pšow. Bjeſe jeho zenje widźal njejšym. Jako hajńk mějeſche ſtajnje hońtu ſkeho pša pschi šebi. Tón jeho pschi kóždej krócźi pschewodźe a hdyž běch hiſcheze dźěcźo, běch twjerdźe wo tym pschešwědočzeny, móže žo naſch nan ſe šwojim pšom runje tak derje šabawjecź, ſe mnu; hušto šym šebi na tym ſkočzecźu tehdom pſchikład bra kak ma cźlowjek na šłowo poškuchacź.

Tola ſ cźažami dyrbjeſche nan noweho pša měcź, pschetož ſta poš by počzał khromicź a šłabnyć, a to mějeſche naſch nan cźiwi ša skočźo a dokelž žo jemu kóžde cźiwilowanje pſchecźiwjeſche, daſe wón potom pša po móžnoſcźi njebołoſtuje moricź. Po zyłych tydźnjach bě potom na nanu psched tym a po tym pytnycź, kak cźež jemu to běſche, žo wot šwojeho schtyrinohateho pscheczela dźěli Hakle po něcźim žo jeho ſrudoba saže shubjowaſche, hdyž by now poš počzał jemu runjetak poškuſchny, šwěrny a poddaty bycź, kaž prjedawſchi.

Mjes pšami naſcheho njeſapomniteho nana bě woženje jedyn jara mudry, tón rěkaſche Běhak. Tute skočźo měwaſche druhdy wopraworźity roſum, ša to chzu někotre pschikłady naſpomnicź.

Psched naſchej khěžu bě woženje ſahrodniſkich honow tak mjenowana „měſchcźanſka hrjebja“. To bě na jějor ſapodobna łuža, na kotrejž rady kačźki a kołpje pſchebywachu. Druhe pšy žo ſ tutymi ptakami ſtajnje wadźachu a hdyžkuli bychu šej ptaki na brjoh šwěriše, bychu je hnydom saže do wody sahnake a na tym mějachu šwoje wjeźele, Běhak pak by kóždy raš daloko wokoło nich schoł, so jich njeby napółſchał.

Do teho bychu ptaki teź bórſy pschiſchłe; hdyž mjenujzy bychu druhe pšy žo bliżiše, bychu ptaki ſtyſknuwje machotajo k wodże khwatake, hdyž pak by Běhak pschiběžał, wostawachu w měrje na brjoſy šedźo. Tak po něcźim k temu dóńdźe, so šebi te šwěrjata dźeń a bliže pschikhadźachu, a junu wuhladach, kak naſch Běhak zyle ſpokojnje mjes dwěmaj kołpjomaj ležeſche, kiž běſchtaj žo na brjoſy šydnykoj. Tak bliſko běchu hromadże, so žo jedyn kołp ſe šwojimi běłymi pjerjemi cźornych pšyczich koſmow dótkaſche.

Runje chzych žo na lubosnym wobrazu ſawjeźelicź, tu pschihna ſuſy poš, džiwje schcźowkajo, na kołpjej, kotrajž wobaj ſtyſknuwje šyžo ſtanyſchtaj. W šamšnym wokomiku pak bě teź naſch Běhak po-

skocził a běsche žo worakawzej a kažerjej měra krucze do tyła sakußnył, prjedy hacž žo tón dohlada. Wón s nim tak tschaßesche, so wón pocza žakoscźizy kucź.

Hakle hdyž bě Běhak znjeho pža na tute waschnje doscź pokhostał, jeho saßo puschczi. Tón nětko wopusch khowajo a winczo czěkasche. S waha winczo potom Běhak wokoło nascherjeneju kołpjow běhasche, doniž taj saßo směrowanaj žo njeßydnyschtaj. A potom žo też wón saßo mjes nimaj poßydże.

Tak wopokasa Běhak žwoje ryczerske smyßlenje napscheczo kołpjomaj a žym potom wjazy krócź wobkedźbował, kak staj kołpjej pschipkowałoj, hdyžkuli žo Běhak pschi měschczańskej hrjebji pokasa, druhdy byschtaj też potom na brjoh wuležłoj a byschtaj tam khwilu pschi žwojim pschecželu powotpocžnyłoj.

Do „měschczańskeje hrjebje“ běsche małym holczkam junu jara wulki gumijowy bal padnył, kotryž bórsy žrjedźa na wulkej wodowej runinje płowasche, dokelž wětsik žylnje dujesche. Jich srndoba bě wulka, tola wone žo směrowachu, hdyž nasch nan s Běhakom nimo pschiúdże, pschetož też holczki snajachu mudreho pža, a pschecželnje wone nana proschachu, so by dał bał psches mudreho pža saßo s wody wucźahnyć.

Nasch nan se pžom k žamemu brjohej dóńdże a pokasa Běhakej płowazy bal; po sdaczu žo poß najprjódzy jara dźiwasche a hladasche na nana, wón wschak hnydom srosumi, schto žo wot njeho žadasche, ale jemu bě krucze sakasane, so njeßmě ženje w měschczańskej hrjebji wokoło płowacź. Hdyž pak bě žo derje pscheßwědcził, so je to dźeuža wuwjacze a dowolene, skoczi wón, wjeßele schczowkajo, do wody a płowasche k balej. Bórsy bě jón doscźahnył; tola nětkole žo podarmo prózowasche, so by jón se jubami pschimnył. Bal žo jako pschewulki wupokasa. Ale Běhak žez pomhacź wjedźesche; wón sa balom płowasche a jón tak do prědka storkasche; wón pomału płowajo s prědkownymaj nohomaj do njeho storkasche a jón tak dale psched žobu cźerjesche. Na poßledku bě Běhak bal tak daloko k brjohej sestorkał, so móżesche nan jón na brjohu stejo popadnyć a jón wyskazym dźěczom podacź. Też to žo njeßmě sabycź naspomnicź so žo dźěczi też dźakowne wopokasachu, bórsy na to mjenujzy mudremu skoczeczu tucźnu kołbaßu skiczichu, kotruž běchu s khwatkom wot rěsnika žez wobstarali.

Hdyž by cźaß hońtwy pschischoł, by nasch Běhak wěso wschón sbožowny był. Wjeczor psched hońtwiskim dnjom by nasch nan hischcze junu žwoju tšělbu cźiscźił, potom žydasche poß kóždy ras pschi nim a potom kedźbnje a s waha mórczo jemu pschihladowasche. Hewak mějesche wón delka we dworje žwoje lěhwo we žwojej hěcze, ale tón ras by žo w nozy psched nanowej komoru lehnył a njedasche žo tam wotehnacź.

Hdyž by žo dniło, by žwojeho knjesa s drapanjom do duri wubudźił, potom by wschu zyrobu sanjechajo njedoczakliwje na wokomik łakał, doniž žo nan njeby na pucź nastajił. Hdyž by žo se želesniżu na hońtwinski revěr jěło, by poß, na dwórnischczo dozpěwschi, do prědka běžał, a by hižo psched želesniczim wotdźělom sa pžy stał, hdyž by nan na dwórnischczowu khódbu dóschoł.

Junu jěžechu na wulku hońtwu we wschelakich korejtach wjazori hońtwjerjo a też nasch nan; jich pžy a też Běhak běžachu sa wosami abo też pódla nich. Hdyž běchu sa nětkotre hodźiny na hońtwinski revěr dojěli, njebě tu Běhak. Podarmo nasch nan sa nim po drósy, kiž wot korczmy po runej cźarje wróczo dźěsche, shladowasche; pschi tym drusy hońtwjerjo, wěso na žortniwe, ale niz runje polěkowaze waschnje wo jeho pžu powjedachu. Wschitzy měnjachu, so bě Běhak duzy po pucźu sajaza wuhladał a so bě sa nim běžał; tola nasch nan derje wjedźesche, so bě jeho Běhakej tajke něschto pscheczíwne, pschetož to je praweho, wuwucźeneho hońtwjerskeho pža njedostojne.

Nan bě wjele bóle pscheßwědczeny, so bě Běhaka něschto zyle wurjadne potrjechiło a wón žo strachowasche, so bě žnadź žo jemu njesboże stało.

Po shromadnym žnědanju cźerjesche to nascheho nana saßo won psched korczmine khěžne durje; też drusy hońtwjerjo žo jemu pschidachu, a tu — pokasa žo daloko wonka na drósy czorny dypk. To bě poß! Wón žo bliżesche, a bórsy hodźesche žo pósnacź, so wón něschto w khlamje njeßesche a jo dyß a dyß wotpokožowasche. Hońtwjerjo žo žmějachu a widźachu we tym hižo sajaza. Skónczńje Běhak hacž k nanej doběža.

Mucźny a s dycha wuběžany Běhak pschinjeße mojemu nanej — wodowej schkórni, kotrejž pak nanej njeßkuscheschtej, ale jenemu druhemu hońtwjerjej a kotrejž běschtej duzy po pucźu s wosa wupadnyłoj.

Wschě druhe pžy běchu njedźiwajo schkórni ležo wostajite. Běhak pak bě to sa žwoju winowatosćź měł, schkórni žobuwsacź. Ale lohke dźěło jemu to njebě było, dokelž běschtaj schkórni horkach s wuchomaj hromadu swjasanaj a poß bě mohł pschezo jenož jenu schkórnju w khlamje njesćź a druhu bě dyrbjał po drósy wleczo sadu žebje cźahnyć.

So bě žo Běhak tak jara sakomdźił, s teho bě pósnacź, kak dołho bě žo s cźežkimaj schkórnjomaj dyrbjał tak daloki pucź napinacź.

Na hońtwje pak bě wón njedźiwajzy teho runje tak pilny, kaž hdy prjedy. Po hońtwje dosta žo jemu dospołne pschipósnacze hońtwjerjow, kiž běchu jeho tak wopak žudźili.

Hdyž bě po hońtwje hoscźina, dachu też jemu skónz blida městno na stólzu a pódla na blidże zyle wubranu zyrobu.

Jedyn s hońtwjerjow spominasche na Běhaka s wjeßełej rěczu, poß pak hłowu do boka wěschejo s mudrymaj wocžomaj se žwojeho cžestneho městna na žwojeho knjesa shladowasche.

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesćze.

W Michałskej zyrkwi śmeje jutšje, 22. njedźelu po žwj. Trojizy, rano 1/2 8 hodźin duchowny Tyschek žerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje farar Răda žerbśe a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotmeje duchowny Tyschik žwjedźeńske kemšče sa schulske dźěcźi.

Sšrjedu popołdnju w 3 hodźinach wotmeje so shromadźisna žónskeho towaršstwa w Sserbskim Domje.

Tydźeńske sastojńśe dźěła śmeje duchowny Tyschek.

Semrjeczi:

W Michałskej wožadże: Khorla Gustav Stölzel, prjedawschi revěrsli hajnik w Njeßwaczidle, semrje w sastararni wokrjeßneho wustawa na Židowje, 82 l. 8 m. 11 d. — Marja swud. Gudźina na Židowje, 94 l. 8 m. 25 d. —

W druhich wožadach: Marta Alma Zawnikez w Stróži p. Barta, 14 l. 10 m. — Khorla Bohuwěr Nowak, žiwnoscźeŕ a gmejnski pschedstejeŕ na Holzy, 59 l. 10 m. 9 d. — Marja swud. Schlezkowa, wumjeńtarka w Lejnje p. Bukez, 80 l. 1 m. — Bjedrich Ernst Stola, khěžař w Koporzach, 69 l. 3 m — Marja Lena swud. Melizyna, wumjeńtarka w Mjeschizach, 69 l. 10 m. — Hanz Scholczina, Augusta Scholtz, gmejnskeho pschedstejerja w Minakale, mandželska, 63 l. — Marja Wojnarjowa rodź. Volanez we Wbohowje, 70 l. 9 d. — Hana Ryncźowa w Scheschowje, 80 l. 7 m. 3 d. — Madlena swud. Ducźmanowa w Scheschowje, 86 l. 9 m. 1 d. — Jan Pětschka w Scheschowje. 76 l. 1 m. — Hańża Mětrachez w Małym Holeschowje p. Njeßwaczidła, 30 l. 8 m. 2 d. — Jan Wawer, wyschschi palef we Wulkej Dubrawje, 56 l. 7 m. 29 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Jutšje, 22. njedźelu po žwj. Trojizy, śmeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje farar Kschižan němske a w 10 hodźinach žerbske prědowanje.

Sšrjedu wjeczor w 5 hodźinach wotmeje žo žerbska wójnska modleršla hodźina.

Zyrkwinske powjesćze s Budeśtez.

Jutšje, 22. njedźelu po žwj. Trojizy śmeje rano 1/2 8 hodźin farar Domaschka žerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje duchowny Bójž žerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Sšrjedu wjeczor 1/2 7 hodźin wotmeje farar Domaschka němska a 1/2 8 hodźin žerbsku wójnsku modlerśu hodźinu.

Zyrkwinske powjesćze s Njeßwaczidła.

Jutšje, 22. njedźelu po žwj. Trojizy budże rano we 8 hodźinach němska powjedź, dopołdnja w 9 hodźinach němske a 1/2 11 hodźin žerbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesćze s Rakez.

Jutšje, 22. njedźelu po žwj. Trojizy, budże rano we 8 hodźinnch němska spowjedź dopołdnja w 9 hodźinach němske a 1/2 11 hodźin žerbske kemschenje.

Njedźelu popołdnju w 5 hodźinach wotmeje žo žwětkowobrasowy pschednoschł w zyrkwi.

Pónjedźelu wjeczor we 8 hodźinach wotmeje žo shromadźisna žónskeho towaršstwa.

Sšrjedu popołdnju w 4 hodźinach wotmeje žo žerbska wójnska modleršla hodźina.

Jěsdny plan, płaćazy wot 1. novembra 1917.

S Budyschina do Wjeleczina.

S Budyschina	7,10	7 38	9,48	1,17	2,14	4,39	6,29	6,50	9, 1§
Dźěžnikez	7,18	7,54	10,56	1,23	2,23	4 47	6 37	6,58	9,59
Budestez	7 2›	8 05	11,02	1,44	2,29	4,53	6,44	7,05	10,05
Roswodez	7 30	–	11,07		2,35	4,58	–	7,10	10,10
do Wjeleczina	7,38	–	11,14	–	2,43	5,05	–	7,18	10,18

S Wjeleczina do Budyschina.

S Wjeleczina	–	8,30	11,34	–	3,11	5,23	7,35	–	12,05§
Roswodez	–	8,37	11,40	–	3,17	5,29	7,41	–	12,11
Budestez	5,59	8,45	11,45	12 43	3,22	5,34	7,46	8,06	12,16
Dźěžnikez	6,09	8,51	11,51	12 52	3,28	5,40	7,52	8, 4	12,22
do Budyschina	6,20	8,58	11,58	1,03	3,35	5,47	7,59	8,22	12,29

§ Jenoż hač na dalsche njedźelu a ßwjate dny.

S Budyschina do Rakez — Wojerez.

S Budyschina	8,00	9,20	11,30	Jěsdźi jenoż kóždy poßlednji dźěławy dźeń, hač tež njedźelu a ßwjate dny.	2,35	4,52	7,20 8 ,3
Ratarjez	8,07	9,26	11,36		2,41	4,59	7,26 8, 4
Židowa	8,12	9,31	11,41		2,45	5,04	7,31 8,4
Mak. Wjelkowa	8,18	9,38	11,47		2,52	5,10	7,38 8,5
Radworja	8,28	9,48	11,56		3,—	5,21	7,48 9,0
Khaßowa	do Lubija 10,39	9,53	do Wósb. 12,54		3,05	do Lubija 7,30.	7,53 do Wósb. 9,59
Nießwačidła		10,00			3,12		8,00
Scheschowy		10,07			3,19		8,07
Rakez		10,15			3,27		8,15
Komorowa		10,22			3,34		8,1²
Sdźarow		10,29			3,41		8,39
Kulowa		10,43			3,55		8,48
do Wojerez		10,58			4,09		8,57

S Wojerez — Rakez do Budyschina.

S Wojerez	5,30 wot Wósb.	—	7,15	9,50 wot Wósb. Jěsdźi jenoż na kóžnym poßlednim dźěławym dnju kóždeho tydźenja.	12,11	12,03 wot Lubija	5,07 5,25 wot Lubija
Kulowa		—	7,30		12,26		5,22
Sdźarow		—	7,44		12,33		5 36
Komorowa		—	7,51		12 40		5,43
Rakez		—	7,59		12,47		5,51
Scheschowa		6,18†	8,05		12,55		5,58
Nješwačidła		6,26	8,12		1,0²		6,05
Khaßowa		6,34	8,20		1,09		6,12
Radworja	6,32	6,49	8,27		1,17	2,14	6,19 7,47
Mak Wjelkowa	6,45	6,59	8,37		1,23	2,23	6,29 7,55
Židowa	6,52	7,07	8,43		1,33	2,30	6,35 8,02
Ratarjez	6,57	7,11	8,47		1,44	2,35	6,39 8,07
do Budyschina	7'03	7,19	8,52		1,49	2,41	6,44 8,15

† Jěsdźi jenoż na poßlednim dźěławym dnju kóžděho tydźenja.

S Arnsdorfa do Kamjenza.

S Arnsdorfa	6,55	10,05	*1,38	4,17	6,25	11 03	12,22†
Kleinröhrsdorfa	7,07	10.17	1,49	4,29	6,37	11,15	12,34
Großröhrsdorfa	7,17	10,27	1,59	4,38	6,46	11 24	12,44
Połčnizy	7,27	10,36	2,08	4,48	6,56	11,33	12,54
Do Kamenza	7,44	10,52	2,24	5,04	7,11	11,49	1,10

S Kamjenza do Arnsdorfa.

S Kamjenza	5,20	8,33	11,53*	2,46	8,38	—	10,—†
Połčnizy	5,48	8,59	12,25	3,08	9,01	—	10,48
Großröhrsdorfa	5,58	9,10	12,35	3,16	9,18	—	11,04
Kleinröhrsdorfa	6,03	9,15	12,40	3,21	9,23	—	11,19
Do Arnsdorfa	6,10	9,22	12,47	3,28	9,30	—	—

† Jěsdźi w nozy po njedźeli a ßwjatym dnju a jenoż hač na dalsche.
* Jěsdźi jenoż kóždy poßledni dźěławy dźeń w tydźenju.

Běła Woda—Mužakow a wroćo.

S Běleje Wody	9.01	12.16	5.45	7.42
Do Mužakowa	9,23	12.38	6.07	8.01
S Mužakowa	7,07	11.30	3.47	6.40
Do Běleje Wody	7.29	11.49	4.09	7.02

S Drażdżan do Chorjelza.

| | | | | | | | | |

Cżeśćenym Sserbam w Budyschinje a wokolnoścźi k wjedźenju dawam, so ßym dźenßa ßwojej pschedawarni zigarow a zigaretow

pißarńnju

pschisamknył.

Poruczam ßo k wudźełanju a sapodaczu **próstwownych pißmow** kóždeje druźiny, **pißmow na wyschnoscże,** napißanju **dawkowych deklarazijow a reklamazijow a pißomnych dźełow,** ſ wójnu nastawazych, kaž też **k rosmnoženju wopißmowych wotpiskow ſ pißanskej maschinu.**

Podwolnje prosscho, so bych ßo w mojim nowym pschedewßaczu dobroczźiwje podpjerał, kóždemu, kotryż mje pocześczi, hižo do prědka spěschne a sprawne poßłużenje pschi najtuńschim wobliczenju płaczźisnow lubju.

S pocześczowanjom

Hermann Matthes
pschi ßerbskich hrjebjach 14.

Rěczu ßerbski.

Nowe knihi wuschle:

Evangelska wěra mjes Sslowjanami.

Napißał **Schwjela**, farař w Deschnje.

Płaczźisna **0,80** mk. Spißarjowy naklad.

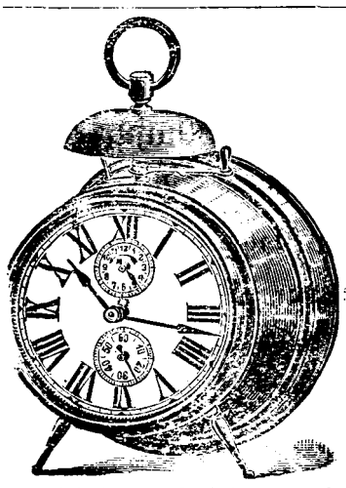
Dostacź w Ssmolerjez knihiczźischczerni.

Jako khmane

naczźinjenje pschenźzy

uspulum poruczam.

Haptykař E. O. Hennig
Viktoria-drogerija
na ßukelnskej haßy 7.

Sahe ßo stawa,

hd ž ma cźłowjek **dobry budźak.**

Tajke poruczam we wulkim wubjerku

F. Marschnerowy
naßlědnik

M. Ewald, cźaßnikarski mischtr **w Budyschinje** na bohatej haßy 9.

Najstarsche cźaßnikarstwo
:: :: w Budyschinje. :: ::

Porjedźenja płaczźisny hódny a dobre.

Praktiske wojerske a pólne cźaßniki (w nozy ßmječźaze).

Kedźbu! **Kedźbu!**

Nowa dźělba

ventilowcho gumija

je doschła. Hischcże měrowa twora.

Dale mózu hischcże dźělbu holanskeje **gumijoweje rosmody** pschedacź.

Max Sträubichen
zentrala jěsdnych kolow,
w Budyschinje na ßwonkownej lawskej haßy 14.

Konje k rěßu

po najwyschschich płaczźisnach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiser
pschi mjaßowych jědkach a na Humboldskej dróży 782 B
— Telefon 403. —

Sa brylowpotrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pschi hlownym torhoschczu w Budyschinje pod radnej khěžu,

ßwoju w lěcze 1856 wot njeho ßameho ſakoženu dźełarnju optiskich tworow dobroczźiwemu wobkedźbowanju poruca.

Dokelž ßo jemu ſ wěsteje strony wobkhednje schkodźicź pytawa wón k wjedźenju, so ßo **bryle** a **tłoczźniki** wo lěkarskim pschedpißmje jenoż ßwědomicze dawaju.

Pschi trjebanju prošku ßo dobroczźiwje na mnje wobroczźicź.

Porjedźenja wězywußtojnje a derje.

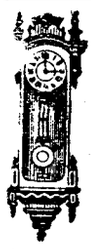
Pißtne khartki

ßo derje a tunjo cźischcza we wudawarni Serb. Nowin.

Wósk

po najwyschschich płaczźisnach kupuje

Otto Engert
drogowe klamy
na ſnutskownej lawskej haßy.

Kóždy, kotryż chze ßebi **dobry a tuni cźaßnik** kupicź, abo kotryż chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cźaßnikarjej

Kurtej Jenčej
na ßwonk. lawskej haßy 5.

Jenčej pschedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźełko sprawnje rukuje. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczźisnami wupołożene, wobhladacź.**

Sslužobnu holza

cźistoscź lubowaza, ßo ſa domjaze a něschto malcho pólneho dźełka pyta w Bukezach cźišło 19.

Koże

kóždeje druźiny po najwyschschich płaczźisnach kupuje

Heinrich Langa
pschi žitnych wikach 11
a
pschi zyrkwinym městnje 4.

Cźehnity wół

je na pschedań w Bukezach cźo. 9.

Starschi hólz,

abo tajki, kotryż je jutry schulu wukhodźił, ratarstwo lubuje a ſ konjemi rad wobkhadźa, najradscho se wßow, ßo na dobre městno pyta. Dalsche je we wudawarni Serb. Nowin shonicź.

Kedźbu!

Ratarja a pčelarja, kotremuž ßym schtwórtk 1. novembra dopołdnja 5 puntow žołtcho wóska wokkupił, proschu, so by hischcże ras ke mni pschischoł.

Otto Engert.

„Serbske Nowiny“ wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.
— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor za wudawar Marko Smoler.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maja so we wudawarni „S. N.“ (na lawskich hrjebjach č. 4, wotedaj płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a su štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.
— Telefon 687. —

Čisło 45. **Sobotu 10. novembra 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojownischczo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

9. novembra. **Artilleriske wojowanje w Flandernskej je ze wopoldnju w Yserinej stronje, pola Pölkapelle a pola Passchendaele khětro poźylnilo. W Artois ze tšeleńza na někotrych městnach wožiwi. Wupady jendźelskich wobhonjerjow k połodnju wot Achevilla a k połnozy rěki Scarpy su ze wotpokasale.**

Wójsko němskeho kronprynza.

Žanych woźebitych podawkow.

Wójsko wójwody Albrechta.

W Sundgawje (w Elsaźu) ze po źylnej tšeleńzy wupady franzowskich nadběhanskich wotdźelenjow wotpokasachu.

We wojowanju w powětšje je njepschećel s wobaranskej tšeleńzu 13 lětadłow shubił. Leutnant Müller je źwoje 32, leutnant s Bülow źwoje 25., leutnant Böhme źwoje 22., leutnant Bongartz źwoje 21. dobyće w powětšje dozpił.

Rańsche wojownischczo.

Žaneho wjetšeho wojowanja.

Mazedonska fronta.

W kole rěki Czerneje su ze němske a bołharske wotdźelenja s njepschećelskich hrjebjow s jatymi a maschinskimi tšelbami wróćili. W Struminej runinje jendźelske kompagnije pschećiwo Kupri a Prosinekej wupadźechu. Mózne napschećne wupady bołharskich wojakow je wróćo cźišnychu.

Italsko fronta.

Rěka Livenza je ze pschekročiła. Njepschestawajcy němsko-awstriske wójsko po hórskich drohach a w runinje, pschećiwjenje italskeho sadnjeho wójska pschewinjejo w źněhowych mjećelach a lijazym deschczu k rězy Piavje cźehnje.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Awstriska wójskowa rosprawa.

Italske wojownischczo.

8. novembra. Swjaskarske armeje połneho marschalla arzywójwody Eugena su wczera njepschećela njepschestawajcy sćěhnjo k rězy Livenzy doschle. Njepschećel ze pschekroczenju rěki wschudźe źylnje napschećzo stajesche, tola awstrisko-wuheršzy a němszy wojazy jeho na někotrych městnach pschemochu a jeho nuzowachu, dale zofacź.

Tež na horach Italszy na wjele městnach se saźaklosczu na pschećzo steja. K połodnju wot Tolmezzo sady naschej fronty mózesche jene khrobłe italske wotdźelenje, ze na St. Simeonske wobtwjeredźenje sapjerajo někotre dny wobstupjaze nadběhi naschich hórskich wojakow a němskich honjerjow wudźerźecź. Hakle sa wczerawschim wječor italske kanony tšelecź pschestachu; wczera je se wschěch stron wobstupjeny njepschećel wobtwjerdźenje rostšelał. Wón podarmo spyta, ze pschebicź. Po cźesćze połnym wojowanju je njepschećel, někotre tyźaz muži źylny, brónje složił.

Tež w namjesnych Cadoreskich horach je k źylnym sraźenjam doschło. Naschi wojazy su ze wažnych městnow smozowali.

Jatych a nadobytka je wczera do ruki swjaskarjow padło: 1 general, 1 divisiski stab, 2 wyschkaj, 170 offizěrow, 17000 muži, 80 kanonow a 6 lětadłow. Wscho hromadźe je ze 250 000 muži sajako a ze 2300 kanonow sebrako.

Połny marschall s Krobatin.

Po dobyćerskich bitwach pschećiwo italskemu wójsku je awstriski khězor Khorla generala s Krobatina sa połneho marschalla pomjenował. B.

Pschesćěhanje italskeho wójska.

Hobrske liczby jatych, kotrež ze s Italskeje powjedźa, praja, so je italske wójsko cźežko schkodowało. Hromadźe s padnjenymi a sranjenymi je wono s najmjeńscha 300 000 muži shubiło. Franzowsam a Jendźelcźanam budźe cźežko, tule liczbu sarunacź. Italske wójsko dale k wječorej zofa.

Jendźelske nowiny „Daily Mail“ s Roma powjedźa: Strategiske zofanje italskeho wójska dale dźe a ze w porjedźe stawa. Dla źylneho njepschećelowego źlědowanja njeje wschak ze zofaze italske wójsko wot sćěhowazeho njepschećelskeho wójska puschćicź mohło. Italske sadnje wójsko, kotrež hłowne wójsko schkita, ze wusko njepschećela dótka. Italske hłowne wójsko je na někotrych městnach psches rěku Livenzu wróćo schło a dale k liniji Viktorio—Treviso—Oberzo zofa.

S italskich mjesow ze do Züricha powě, so je ze na najwjazy zyrkwjach we Benedigu khorhoj cźerwjeneho kschiża wupowěźka a so su ze do nich lazarety położite. Po jenej Parižskej powjesći je ze Belluno wupuscźił. Dnjowy wukas hłowneho roskasowarja Cadorny praji, so ze Vizencaska, Treviska, Belunska, Paduaska, Rovignoska, Veronaska a dźěl Mantuaskeje provinzy do wojowanskeje strony sćahnyte.

Genfske nowiny powjedźa, so su ze hižo tydźenja poźlednje dny italszy wojazy se Salonikia wotwjesle. Franzowski general Pau je ze pónźelu do Mailanda pschiwjesł.

„Corriere della Sera“ pońdźelu powjedźa, so psched italskim wójskom hižo amerikanszy wojazy na sdźerźenju etapoweje słužby dźěłaju.

„Daily Mail“ s Roma powě: Město a wźy, pod połodnjotirolskimi a venezianskimi alpami leżaze, ze dla hrožazeho stracha wuprózdnjeja. Banki a statne archivy, teho runja wschě materialije, kotrež móże njepscheczel wuźicź, dale składy žiwnosćze sa italskich hórskich wojakow, kotrež běchu sa pschedstejazu symn postajene, su ze do srjedźneje Italskeje wotwjesle.

S awstriskeho wójnskeho nowinskeho kwartěra ze powě: Hakle pschi rězy Piavje, kotraž se swojimi rosschěrjenymi bahnischćemi khětro dobru móžnosćz sakitanja poskicza, ze rossudźi, hacź budźa Italszy Venedig sdźerźecź móz abo hacź město strategiskich pschiczinow dla spuschcza a ze na khmanschu sakitansku liniju mjes Wenezu a Padua wróćo sćahnu. B.

Sslowinzy w Udineskej provinzy.

Italskich porasywschi je němsko-awstriske wójsko italsku Udinesku provinzu wobźadźiło. W njej, kaž słowinszy sapóźłanzy w jenym napraschenju na knjezerstwo w awstriskej khěžorstwowej radźe praja, 400,000 Sslowinzow, kotsiž južnoźerbsku rěcź rěcza bydli. Sslowinszy sapóźłanzy zebi žadaju, so bychu ze tutym Sslowinzam słowinszy wucźerjo a duchowni późłali. B.

Wjeźeli jeczi.

Psches Aschaffenburgske dwórnischczo 7. novembra sćahi s 2000 jatymi italskimi wojakami pschejědźechu. Italszy jeczi běchu jara wjeźeli. Mnozy s nich němszy rěcźachu, dokelź su

prjedy lěta dołho w Němskej dźěłali. Woni italske knježerstwo hanjachu a wjeselì spěwachu. Pódla teho spósnacź dachu, so je sa nich wójna na kónzu. D.

Skutk dweju italskeju wojakow.

Mailandske nowiny „khrobły skutk" dweju wojakow italskeho sadnjeho wójska žławja, kotrajž staj jeneho w automobilu pschijědźazeho generala satšélikej a jeho adjutanta cźežko franjeneho sajakoj. D.

Franzowske pomozne wójsko sady Gardaskeho jězora.

S Züricha žu powě, so žo franzowsko-jendźelske wójsko pola Breście, 200 kilometrow k wjeczorej wot Tagliamenta, shromadźuje. Hłowne roskasowarstwo franzowsko-jendźelskeho a italskeho wójskanětczischi franzowski hłowny roskasowar Petain pschewosnje. B.

Jendźelska wójskowa rosprawa.

6. novembra: Dźenża rano žu kanadzy wojazy operazije pschecźiwo njepschecźelskim wobtwjerdźenjam w Passchendaele a wokolnosczi a pschi wustupje k połnozy a k dołhemu wjeczorej wote wšy s dospołnym wuspěchom sapoczeli. Shromadźenje naschich wojakow sa nadběh žo s wuspěchom pschewjedźe a w 6 hodźinach žo nadběh sczini, kaž bě žo wotmyślilo. Njepschecźelej bě žo pschikasało, tole ważne stejischczo pschi khribjecźe hłowneje hórki sdźerźecź, njech by schtožkuliž płaczilo. Wo něktore městna žo krucze wojowasche, wožebje wo wyšoku runinu k połnozy wšy a wo něktore twarjenja a wobtwjerdźenja městna pschi Goudbergskim wustupje. Njedźiwajzy teho naschi wojazy njepschestawajzy postupowachu a rano sahe wjeß Passchendaele dobuchu hromadźe s Mosselmarskim a Goudbergskim dworom. Do pschipołdnja žo wschě wottyknjene kónzy wsachu. B.

Jendźelczenjo Beersebu a Gasu wobžadźili.

Reuterez telegrafowarnja powě, so žu Jendźelczenjo měsecze Beersebu a Gasu dobyli.

Czitarjam biblije je město Beersebu znate. Do njeho žu dźěczatko Jesuža donjeßli, so bychu jo Herodeßowym katam wukhowali. Beersebu je tehdy po sdaczu wjetsche město było. Něktore kilometry wot nětczischeho města žo hischcze ruiny a architektonske powostanki namakaju. Kaž njeno Beersebu (Ssydomstudnjow) praji, je žo město dla wody natwarikło, kotraž žo tam se semje žórli. W běhu lětstotkow je žo město skoro zyle shubiło a hakle poßledni czaß je žo wono saßo natwarikło. Beersebu leži na kromje pusczinu. Wono ma něhdźe sto jenoschoßnych khěžow pschi tsjoch scherokich a runych drohach. Druhe město, kotrež žu Jendźelczenjo dobyli, Gasa, je nam teho runja s biblije znate. Filistiszy do njeho jateho Simsona dowjedźechu. Gasa je hischcze 80 kilometrow wot Jerusalema sdalena.

Jendźelska rosprawa wot 7. novembra praji: General Allenby powě: Naschi wojazy žu Kuwailsoh (11 mil k połnozy wot Beersebu), póndźelu bórsy po połnozy wsali. Napschecźne nadběhi žo wotrasychu. Bóle k połodnju žu naschi wojazy w dołhowjeczornej stwonje, s Beersebaskeho žuŋodstwa postupuju, wschě turkowske wobtwjerdźenja k połodnju liniju Tell-esch-Schcherla-Abu-Hallird a poßlednischej městnje wsachu. To praji, so je jendźelske wójsko 9 mil wot žwojeho wukhodźischcza postupowało. Wojazy žu pschi wschěch operazijach wulkotnu khrobłosć a wutrajnosć wopokasali. Nadobytk žo hischcze njehodźi pschewidźecź. Tola na jenym městnje žamnym je žo 6 kanonow wsało. D.

Wojowanju w połnóznym morju.

S Londona žo powě: Nasche wójnske łódże w Kategatu žu žo po sdaczu do wojowanja s njepschecźelskimi patrouillowazymi łódźemi saschmatale. Jedyn njepschecźelski wulki s kanonami wobrónjeny pomozny kschižak a 10 patrouillowazych łódźi je žo potepiło. Jendźelske sauiczaki torpedowych czołmow žu 64 muži njepschecźelskeje parneje łódże pschijate. Jena pschipadnje k połodnju jědźaza łódź je 15 muži pschijała, kotsiž pak žu žo w Kopenhagenje na kraj wußadźiłe, mjes nimi pjecź franjenych, kotrychž žu do hojernje dowjesli. Wscho hromadźe je pjecza pok sta němskich matrosow žmjercź namakało.

S Barlina Wolfez telegrafowarnja wo tutym namórskim wojowanju powě: 2. novembra je schésć njepschecźelskich kschižakow a dźewjecź wulkich saniczakow torpedowych czołmow mały němski pomozny kschižak, pod kapitanskim leutnantom Lauterbachom, potepiło. Jendźelska rosprawa powě, so je žo dźeßacź patrouillowazych łódźow potepiło. To njeje wěrno. Němske wójnske łódże žo pódla mjenowaneho pomozneho kschižaka njejßu mjenowale.

Kopenhagenske nowiny „Politiken" žu rosprawu komandanta němskeho pomozneho kschižaka „Marja", kapitanskeho leutnanta Lauterbacha, s Flensburga wocźischczake, kotryž je žo s 15 towarschemi na jenej danskej łódźi do Kopenhagena pschiwjesł. Tutón mjes druhim powjeda: Pjatk rano běchmy 12 mórskich mil wot Kullena w hustej mhlje a žo na dobo s flotillu jendźelskich saniczakow setkachmy; žym jich dźewjecź nalicził. Dokelž bě njemóžno cźeknycź, pschikasach tsélecź. Tsélachmy najprjedy, tola njepschecźelska pschemóz bě pschewulka. Prěni jendźelski trjechak komandowanski mósł a maschiny wobschkodźi, tak so ani dale jěcź, ani manevrěrowacź njemóžachmy. Hdźe bliźscha granata trjechi, njewěm; pschetož nětkole žo na naß woprawdźite njewjedro granatow wußypa. S naschich ludźi jedyn po druhim padźe. Druhi komandant, leutnant Christiansen, žo dwě krocźeli wote mnje s jenej granatu mori. My wěso na wschu tsélenzu wotmolwjachmy. Nasche schtyri kanony ani wokomika njemjelczachu, tola dla husteho kura, kotryž naschich pschecźiwnikow wobdawasche, njebě spósnacź, kak nasche tsélenje skutkowasche. Ssrjedź łódże woheń wuńdźe, kotryž žo rucze rosscheri. So žo njebychmy spalili, dyrbjachmy žo dalscheho wojowanja wostajicź. Hacź do tuteho czaża bě něhdźe 30 muži s mužstwa padło. S tsikrócznym hura palazu łódź wopuschczichmy. Ja žo se 16 muženi do jeneho czołma žydnych, do kotrehož Jendźelczenjo tsélachu. Woni pak na sboże njetrjechichu. Woheń bě žo na naschej łódźi bórsy na munizisku komoru wupschestrěl, kotraž s mózným łuskom rosbuchny, tola łódź žo hischcze dołho nad wodu dźerźesche. Jendźelczenjo žu wjele s naschich towarschow, kotsiž běchu do wody skocźili, posdźischo wulojili. Nascha wobßadka je s 80 muži wobstała. Hdyž liczimy, so je žo 30 morilo a 16 žo w naschim czołmje wukhowało, je 34 muži do jendźelskeje jatby padło. Zyłe wojowanje je jenož 10 minutow trało. Jendźelczenjo sa tutón czaß 80 hacź 100 granatow wutsélichu. Khwilu žo po morju cźerjachmy, hacź naß w 9 hodźinach danska parna łódź „Dalges" pschija. Sswoju winowatosć k wótczinje žmy hacź do poßledniheho wokomika dokonjeli a žwoju khoroj w cźerstwi dźerźeli. G.

Němszy jecźi jako schkit pschecźiwo němskim létadłam.

Po dowěrnych powjesczach žo blisko londonskich munizijskich a létadłowych fabrikow k połnozy wot Londona wulke lěhwo s němskimi wójnskimi jatymi pschiprawja, so bychu žo fabriki pschichodnje psched nadpadami němskich létadłow wobarnowake. D.

Nowy pschewrót w Ruskej.

Bolschewikojo žu po sdaczu nimale zyłe wójsko w Pětrogradze a wokolnosczi žebi dobyli. S jeho pomozu žu ministrow sajeli a žo knježerstwa smozowali. Woni žu wo wojowanju w Pětrogradze žlědowaze powjesczе wudali:

W Pětrogradze, 8. novembra: Po žwitanju žu žo po wjazyhodźinskim woblehnjenju wojazy revoluzionarneho komiteja symskeho hroda smozowali, hdźež běchu s wuwjaczom Kerenskeho wschitzy ministerjo pschitomni. Na te žame waschnje žo woni Pětrogradskeho generalneho staba smozowachu.

Liczba wobronjenych Bolschewikow w Pětrogradze 100,000 wuczinja, kaž „Central News" s Pětrograda powjedźa. Wjele maschinskich tsélbow s tajnych składownjow bě jim do wole datych. Psched póßlanzstwami wjeleswjaskarjow žylne wójskowe wotdźělenja steja.

Dźěłaczerska a wojerska rada je žlědowaze wosjewjenje wudała:

Wschěm wójskowym komitejam operěrowazeho wójska a wschěm radźiczelam wojerskich wotpóßłanzow! Pětrogradska garnisona a proletariat staj Kerenskeho knježerstwo powalikej. Pschewrót je žo bjes krejpschelecża stał. Dźěłaczerska a wojerska rada je pschewrót žwjedźeńjzy powitała a hacź do postajenja knježerstwa nióz radźiczelow revoluzionarneho komiteja pschipósnała. Wojazy žo napominaju, so bychu sadźerźenje komandowazych wyschnosczow wobkedźbowali. Offizěrojo, kotsiž žo njejßu sjawnje revoluziji pschisamkli, dyrbja žo jako njepschecźeljo sajecź.

Program:

a) demokratiski měr dyrbi žo hnydom wotsamknycź;

b) leżomnosćze kublerjow dyrbja žo ratarjam pschepodacź;
c) Knjeżerśka móz dyrbi žo radźiźelam pschepodacź a wustawu dawaza shromadźisna dyrbi žo hnydom swołacź.

S fronty njeźnuźża žo njedowěrne wójskowe wotdźělenja wotpósłacź. Jeli trjeba, dyrbi žo wotpósłanju s bjeswohladnej nażylnosćzu sadźěwacź. Samjelcźenje tuteho wukasa by žo najcźežśchenu pschestupjenju pschcźiwo revoluziji runało a by žo je wschej krutosćzu revoluzijonarnych sakonjow khostało.

Wojakam!

Wschitkim kompagnijowym a žudniskim komišijam.

Wschorusći kongreź jewobsamknył, žmjertne khostanje, wot Kerenskeho wobsamknjene, wotstronicź. Wschizy revoluzijonarni wojazy a offizěrojo, kotśiž žu dla politiskich pschestupjenjow jeczi, žo hnydom puschcźa. Revoluzijonarny komitej je prjedawschich ministrow Conowalowa, Kischina, Tereschcźenka, Malantowicza a Nikitina sajał. Kerenski je cźeknył. Wschitkim wójskowym organisazijam žo pschikasuje, Kerenskeho hnydom sajecź a do Pětrograda póslacź. Kóžda pomoz, kotraž žo Kerenskemu dostanje, žo jako cźežke statne pschestupjenje khosta.

Ruski doprědni parlament je wobsamknył, so dyrbi žo hnydom wo měr jednacź. Lenin, wjednik Boleschewikow, žebi žada, so by žo hnydom pschiměr sćinił. B.

Po podawkach, kotreź žu žo do pschewróta w Pětrogradźe wotmětle, žo pische: W nozy 4. novembra žobustawy dźěłaczerśkeje a wojerśkeje rady k generalnemu stabej pschińdźechu a žebi prawo žadachu, wschě jeho wukasy dohladowacź a žo pschi jeho wojerśkich wuradźenjach wobdźělicź. Hłowny roskasował Pětrogradskich wojakow žo tutomu žadanju sapowjedźi. Na to dźěłaczerśka a wojerśka rada shromadźisnu wojerśkich sastupjerjow Pětrogradskeje garnisony powoła. Wot tam žo wschěm regimentam telefonisku powjesćź póžła, so žo genralny stab dźěłaczerśkej a wojerśkej radźe spjecźuje. Duž je ta wobkhad s generalnym stabom sastajiła a jón jako arganisaziju wobhladuje, kotraž je ruskej demokratiji njepschecźelnje smyślena. Wojerśka a dźěłaczerśka rada wojakow napominasche, so bychu wot nětka jejnym wukasam pobychali. S dobom wona wojakam a dźěłaczerjam wosjewi, so „schě ważne Pětrogradske městna wožebitych dowěrnikow pomjenowała. Wo tutej krocźeli dźěłaczerśkeje a wojerśkeje rady shoniwschi ju knjeżerśtwo napominasche, so by žwoje poślednje wukasy hnydom wrócźiła. Wojerśka a dźěłaczerśka rada žo temu sarjekny a žo rosžudźi, žo knjeżerśtwu spjecźowacź. Wona wojakam pschikasa, so bychu s maschinskimi tšélbami do skasaneje shromadźisny pschischli. Knjeżerśtwo žo hischcźe nadźijesche, so swadu s dźěłaczerśkej a wojerśkej radu na měrne waschnje wuhladkuje, tola dźeń posdźischo wona wobsamknu, dźěłaczerśku a wojerśku radu jako njesakoński wustaw wobhladacź. Wona justiznemu ministrej poruczi, pschecźiwo žobustawam jejneho wubjerka žudnisžy sakrocźicź. Wojerśkej wyschnosćzi žo pschewostaji, wschě nusne naprawy cźinicź, jeli so by dźěłaczerśka a wojerśka rada pschecźiwo knjeżerśtwu postanyła. B.

Rosscherjenje bjesknjeżstwa w Ruskej.

S Pětrograda žo franzowskim nowinam powě: Twarjenje na kuble wulkowjerćha Mikławscha Michailowicza žu semi srunali. Wulkowjerćhowe jara drohotne wumělske wěży žu žo shubiłe. Winikoju žo njejžu wušlědźili. W Podolskej, Wukrajinje a w połnóznej Beżarabskej žu žo wobstejnosćze s rubježnymi cźrjódami tak shórschiłe, so je knjeżerśtwo wyschnosćzam poruczilo, so dyrbja se wschej krutosćzu sakrocźicź. B.

Dwě nowej brasilskej łódźi žo potepiłej.

Parižske nowiny „Temps" powjedźa, so je brasilski president kongreżej wosjewił, so žu němske podmórske cźołmy dwě noweej brasilskej łódźi „Acary" a Guahybu" pola kapa St. Vincenta potepiłej. Tej łódźi stej s khofejom, kožu, mjažom a žitom nakładźenej byłej a stej po pucźu do Le Havre jěłej. Dwaj matrosaj staj žiwjenje shubiłoj, schtyrjo žu žo sranili. B.

Pschescźěhanje Němzow w Amerizy.

Reuterez telegrafowarńja s New-Yorka powě: W Siouxvillu žu Augusta Friedricha, wjednika jeneho sozialistiskeho spschiżahanstwa, k jastwu na 5 lět a k 1000 hriwnam pjenježneho khostanja sažudźili, dokelž je rekrutěrowanju sadźěwał. 25 druhich Němzow je žo dla swižowanja s tymle pschiżahanstwom k jastwu na 1 abo 2 lěcze a k 300 hacź 1000 dollaram pjenježneho khostanja sažudźili.

Pscheměnjenje w němskim knjeżerśtwje.

Po wuradźenju s khěžorstwowym kanzlerom hrabju Hertlingom je khoežor městokanzlera dr. Helffericha se sastojnstwa puschcźił a na jeho městno doprědkarskeho sapósłanza dr. s Payera pomjenował. B.

Nowy khěžorstwowy kanzler je žo 31. augusta 1843 w Darmstadtu narodźił a je po tajkim 75 lět stary. Wón je w Mnichowje, Münsterje a Barlinje studował, žo 1867 jako universitny wucźeŕ w Bonnje sažydlił, žo 1880 jako wurjadny profeżor a 1882 jako porjadny profeżor filosofije w Mnichowje wuswolił. 1878 jeho do khěžorstwoweho žejma wuswolichu, w kotrymž žo wón zentrumskej stronje pschisamknu. 1891 bu wón s cźażżiwjenskim žobustawom bayerskeje komory kraleśtwownych radźiźelow. W lětach 1899 hacź 1902 wón po poruczności khěžorstwoweho knjeżerśtwo s bamžom wo postajenju katholisko-theologiskeje sakulty pschi Straßburgskej univerjcźe jednasche. Hdyž bě 21. januara 1909 pschedžyda zentrumskeje strony, hrabja Hompesch, wumrjeł, jeho sa pschedžydu zentrumskeje frakzije wuswolichu. B.

Parižske nowiny wo nowym němskim khěžorstwożejmskim kanzleru.

Wo pomjenowanju hrabje Hertlinga sa němskeho khěžorstwoweho kanzlera Parižske nowiny „Petit Parisien" pischu, so wjele swojskarjo s jara małym wotcźakanjom mózneniu pscheměnjenju němskich wójnskich saměrow napschecźo hladaju. Kaž němski statny sekretar Kühlmann, tež hrabja Hertling rosžudźenje do žwojeho politiskeho programa wosmje, so žo Elsaß a Lothringska ženje wot Němskeje dźělicź njeżmětej. Jako bayerski ministerstwowy pschedžyda je wón sa to dźěłał, so byschtej žo Bayerska a Pruska do Elsaża a Lothringskeje dźěliłej. B.

Zentrumska strona a nowy khěžorstwowy kanzler.

Nowy khěžorstwowy kanzler hrabja Hertling je jako sapósłanz k wjednikam zentrumskeje strony w khěžorstwownu žejmje pschiżłuschał. S teho pak žo njehodźi wotcźakacź, so budźe zentrumska strona tež hischcźe nětkle w politiskich praschenjach s hrabju Hertlingom s jena. Zentrumske nowiny „Germania" wo tym pischu:

Khěžor je hrabju Hertlinga sa khěžorstwoweho kanzlera pomjenował, sawěsćze niz, dokelž bě Hertling zentrumski muž, ale dokelž khěžor měnjesche, so je wón k wodźenju khěžorstwownych dźěłow najkhmanschi a najwustojnischi. Zentrumska strona abo jena zentrumska frakzija tež njeje noweho khěžorstwoweho kanzlera krónje jako najkhmanscheho muża podtykowała; pschetož runje w zentrumskej stronje je žo pschezo sa cźaż kanzlerskeje krizy na to pokasowało, so je jenicźzy wěz krónu, noweho khěžorstwoweho kanzlera wubracź a pomjenowacź. B.

Nětkuscha ruska Pólska pod awstriskim knjeżerśtwom?

Barlinske nowiny žu s Wina powjesćź dostałe, so awstriska krónska rada wotmyślenje rospomina, nětkuschu rusku Pólsku s Awstriskej sjednocźicź. Awstriski khěžor dyrbi titul pólskeho krala pschijecź a pólske kraleśtwo dyrbi žo tak psches jeho wožobu s Awstriskej sjednocźicź. Nowe pólske kraleśtwo, kotreź je žo pschedlětom sałożiło, žo pjecża s dźělemi Litwy a nětkuschej Ssuwalskej grberniju wudospołni. Pódla teho dyrbi Pólska tak mjenowanu „žwobodnu khorhoj", prawo njewobmjesowaneho łódźarstwa na nětnskej Wiżle dostacź. Awstriski minižer swonkownych naležnosćzow, hrabja Cźernin, je tejele naležnosćeże dla do Barlina pschijěł. Na podobne waschnje dyrbitej Litwa a Kurlandska pod pruske knjeżstwo pschińcź. Pruski kral pschi tym titul litawskeho wulkowjerćha a kurlandskeho wójwody pschiwosmje. B.

Kaž žo 9. novembra s Barlina powě, njeje hrabja Cźernin se žwojim jednanjom wo pschisamknjenju pólskeho kraleśtwa k Awstriskej wuspěcha měł. Wo pólskim praschenju žo posdźischo rosriża. D.

Ze Serbow.

— **(Paduschstwo.)** W Budyschinje žu žo poślednu cźaż na wjazy městnach paduschi do pinzow dobywali a wožebje žimnosćź kradnyli. W jenym hosćenzu žu žo schtyri pory cźrijow kradnyle, kotreź běchu hosćo, kotśiž tam pschenozowachu, psched durje stajili. W nětcźischim cźażu, hdyž nowe cźrije bjes kupowanskeho wo-

pišma njejšu dostacź a hdźež nowe cźrije husto niczo hódne njejšu, je shubjenje cźrijow wožebje bolostne.

S jeneje sahrody na hornjcžerśkej dróšy je šo 14 porow mužazych a žonjazych schtrympw kradnyko. -- Jenej žonje šu se saka móscheń s 15 hriwnami a jenemu mužej na bohatej hašy 52 hriwnow wsali. Paducha, kotryž je te 52 hriwnow kradnył je kriminalna polizija wušlědźiła.

— **(Hischcźe mjenje butry)** W pošlednim nowinarśkim rosrěčenju Draždźanskeho žiwnostneho hamta měschczański radźicźel Redder wosjewi, so je šo pschipokasanje butry sa Sakśku sašo pschikrótschiło, tak so budźe šo w bližšim cźašu město butry huscźišcho margarina rosdźělecź. Teź dokhody twaroha šu šylnje wróczo schle. — W Barlije je šo sa pschichodny tydźeń butrowa dźělba wot 50 na 30 gramow pschikrótschicź dyrbjała. Město wupadnjeneje butry šo margarinowa dźělba wot 30 na 50 gramow powyschi.

— **(Najwyschische płaczišny sa zokor.)** Wot 7. novembra płaczi punt drobneho kristallowego zokora 40 pjenježkow, punt cźišcźeneho drobneho zokora 42 pj., punt praßowanych kuskow 44 pj., punt kranych kuskow 45 pj., punt lompowego zokora 44 pj.

— **(Wupadnjenje njedźelskich cźahow.)** Sarjadnistwo sakskich statnych želesnizow njedźelu cźahej, kotryž wjecźor 13 minutow po 10 hodźinach s Draždźanskeho hlowneho dwórnischcźa k Budyschinej wotjěsdźuje, wupadnycź da. B.

— **(Wuhlady na sežiwjenje w symje.) W pošedźenju rosjaßnjazeho wubjerka sa Münsterski knježerśtwowy wokrjeß (w Westfalskej) je sastupjeŕ wójnskeho sežiwjerśtwa wo wuhladach na sežiwjenje błědowaze k wjedźenju dał:**

„S Rumunskeje njeje wjele wocźakacź, dokelž šo tamnische žně k sežiwjenju wójska wužija. Transportšte wobcźežnoscźe w šnutskownej Němskej šu s wulkeho dźěla s teho nastałe, so strony, kotrež šo prjedy s wukraja sastarachu, kaž porheinski kraj, dźenża s wotležanych stron Němskeje žiwnosć dostawaju. Dla schpatnych žitowych žnjow móže šo mało khleba rosdźělicź, duž dyrbi šo khleb s běrnami podlěschicź. Ssad a seleninu njejšu mohli sebracź a s nimaj sjawnje hospodaricź, dokelž šo lohko stasytaj. Marmelady je šo 30 gramow na dźeń a hłowu nadźěłało. Dobry běrnowy wunoschk dyrbi wschě dźěry satykacź; duž šo njehodźi wjetscha dźělba na hłowu wocźakacź. Natarjam šo běruy psches postajenu dźělbu wostaja. Zokorowa dźělba budźe šo najskerje powyschecź móz. Tukowa dźělba šo na 62½ grama postaji. Dokelž šo wscho sesběrane mloko sebjerje, budźe drje šo wjazy twarožka rosdźělicź móz.

— **(Sozialdemokratišy měschczańszy radźicźelja w Draždźanach.)** Schtwórtk šu šo w pošedźenju měschczańskich sastupjerjow na město tšjoch konservatiwnej stronje pschišłuschazych měschczańskich radźicźelow, kotšiž wustupichu, jedyn konservatiwny a dwaj sozialdemokrataj do měschczańskeje rady wuswolili. Mjes nimi je snaty khěžorśtwošejmski sapósłanz Buk. Liczba sastupjerjow sozialdemokratiskeje strony je šo s tym na tšjoch w měschczańskej radźe powyschiła, dokelž je šo pšched nékotrym cźašom sozialdemokratiski měschczański sastupjeŕ Braune do njeje wuswolił.

— **Wscho domjaze rěsanje w Rósborskim wokrjeßu je šo nakhwilnje sakasało.** Krajny radźicźel je błědowazy wukas wudał: Dokelž je šo njedźiwajzy mojeho wukasa jenož mała liczba šwini pschipowjedźiła, budu dowolnosć k rěsanju tak dołho sapowjedacź, hacž wokrjeß 138 šwini woteda, s kotrymiž je wróczo wostał. Pódla s wušiwojenjom pschecźiwo tym wobšedźerjam skota sakroczu, kotšiž šwinje njewotedadźa. Wušiwojenska płaczišna je 20 prozentow nišscha dyžli 76 hriwnow wucźinjaza płaczišna pschi dobrowólnym wotedacźu.

— **(Krajne běrnowe khartki.)** Hacž do 10. novembra dyrbja šo wschě wotrěski A* a B* krajnych běrnowych khartkow, kotrež šu hischcźe w rukomaj plahowarjow běrnow, gmejnskim wyschnoscźam wotedacź. Rycźerśkubła dyrbja wotrěski w runej měrje hamtskemu hejtmanstwu póšłacź.

— **(Sebracźe kuschcźinowzow.)** Po wosjewjenju komunalneho swjaska je knježerśtwo hroch, buny, rólne buny, šoki a woku sebrało. Tele płody dyrbja šo postajenym pokupowarjam komunalneho swjaska pschedacź. Swjaskowa rada je s wukasom 27. septembra 1917 postajiła, so šmědźa šamosastararju wot 1. oktobra 1917 hacž do 15. novembra 1917 wscho hromadźe 12 puntow jecźmjenja, wowša abo kuschcźinowzow na kóždu hłowu šwojeho hospodarśtwa pschedźěłacź dacź, s bunow, šokow a hródha pak niz wjazy dyžli 3 punty na kóždu hłowu hospodarśtwa. Hacž šo hischcźe wjetscha dźělby tychle kuschcźinowzow šamosastararjam pschewostaja, njeje hischcźe postajene. K wušywej šmě šo hrocha, peluschkow a bunow hacž do 400 puntow, wulkeho viktoria-hrocha a rólnych bunow hacž do 600 puntow, šokow hacž do 200 puntow pschetrjebacź.

— **(Najwyschische płaczišny sa jeja.)** Sběrarnje a pokupowarjo jejow šmědźa sa jejo najwyschscho 35 pjenježkow sapłaczicź a jo sa 36 pjenježkow pschedawacź.

— **(Wo wólbach do khěžorśtwoweho šejma w Budyško-Kamjenskim wokrjeßu.)** Konservatiwna strona a jej blike strony njejšu hischcźe wo wožobje wólbneho kandidata pschesjene. W jenej shromadźišnje, kotraž bě šo s rataŕskeje strony swołała, je šo namjetowało, wulkoadmirala s Tirpitza jako wólbneho kandidata postajicź. Drusy konkervatiwnje smyßleni pak šo boja, so tale kandidatura njeby dosecź wuhladow na wěsty wuspěch měła. Teho dla šo radźi, pschi kandidaturje dr. Herrmanna swostacź. Tutenu bychu niz jenož konserwatiwni, ale teź nationalliberalni šwój hłós dali.

— **(Nahła šmjercź.)** Njedźelu wjecźor je w šylnje wopytanej khěžorskej khosejowni jedyn husar tudomneje garnisony nahle wumrjeł. Sawołany lěkaŕ spósna, so bě šo wón s Božej ruczku sajał.

— Se želesnym kschižom 2. rjadownje šu šo wusnamjenili: podoffiźer Degwert se Sabroda. — Musketěr Matej Mehnert s Narcźa. — Podoffiźer Hausdorf s Bórkamora. — Džeßatnik Krawz s Michałkow. — Ulan Matěj Pjetschik s Cźorneho Khołmza. — Serźant Kschescźijan Mětasch s Wulkeje Cźišowy je šo sa vizewachtmischtra dla wurjadneho wusnamjenjenja pšched njepschecźelom pomjenował.

— **(Ssylne wotebjeranje wobkhoda w špěschnych želesniskich cźahach.)** Po powyschenju jěsdneje płaczišny w špěschnych cźahach je šo wobkhad w nich jara pomjeńschik. Želesniske sarjadnistwo je wožoby w špěschnych cźahach liczicź dało. Pschi tym je šo wuwobkhada wotewsaka.

pokasało, so je liczba pucźowarjow hacž do pokojzy prjedawscheho

— **(Samknjene mlyny.)** W Budyskim wjeßnym wokrjeßu je hamtske hejmanstwo Schneiderez mlyn w Běłej Horje, Nowakez mlyn w Makßezach, Kloßez mlyn w Brěsowje a mlyn w Wjesce jenož 10 wezach samkło, dokelž šo w nich hamtske wukasy njejšu wokedźbowake.

— **(Wójnski pschirażk na tworowy wobkhad na želesnizy.)** Wójnske statne želesnizy šu ustajowane, dokelž šu wudawki sa cźaš wójny pschibywale, tarif sa woženje tworow s pschirażkom powyschicź. S tym dyrbja šo wudawki, s wójnu nastate, s najmjeńscha troschku wurunacź.

S Rakez. Na wjecźornym bitwischcźu wumrje rycźerśku šmjercź sa wótzny kraj Richard Säuberlich, najmłódschi šyn mjaßowobhladowarja Klimanta Säuberlicha tudy. To je 15 młodźenz s naschcheje wšy, kotrehož je šurowa wójna rubika. Wón błědowasche šwojenu, sapoczatk wójny na polu cźesźe (s naschcheje wšy a wožady prěnjemu) padnjenenu bratrej do wěcźnoscźe. Bóh troschtuj starschej, šotru a jeniczkeho bratra we polu.

S Rakez. Sańdźenu njedźelu na němskej Božej šlužbje na dokładne waschnje knjes mišionar Fabrizius w naschim Božim domje prědowasche a wjecźor w 5 hodźinach wón šwětke wobrasy w zyrkwi s jeho mišionskeho pola w Aljaschzy pokasowasche. Jara bohacze bě šo wožada jeschła a teź bohata kollekta bě šwědk, so teź w naschej wožadze hischcźe wutroby sa šwjate mišionstwo bija. Naschemu knjesej fararjej pak šmy s wutroby džakowni, so je šo sa to postarał, so šmy teź w naschej zyrkwi ras knjesa mišionara Fabrizija šłyschecź šměli.

S Wětrowa. Budyske hamske hejtmanstwo wosjewja, so šu konje kublerja Bräuera we Wětrowje na praschiwosć sthoriłe.

S Korsymja. S Božej ruczku šo sajawschi je na šwojim rycźerśkuble w Burkersdorfje pola Noweho Města fabrikski wobšedźeŕ Reinhold Friesa wumrjeł. Semrjety je wulku pschadownju Friesez bratrow w Korsymju sałožił. Jeho wuspěschnej dźěławosći ma šo džakowacź, so je šo s małeho sapoczatka pschedewsacźe wulkeho wobšaha roswiło.

S Kamjeneje pola Rakez. S ruskich wójnskich jatych, kotšiž w tudomnej kaolinowej jamje dźěłaju, šu w nozy wot njedźele k póudźeli pjecźo cźekli. Jecźi w jenej kólni nozuja. Cźeknjenzy běchu kólniny samk wotpacźili. Wojeŕski straźnik njebě niczo wo cźeknjenju pytnył. Do kotrychž stron šu šo cźeknjenzy nastajili, njeje snate. J. H.

S Panczig. W běhu septembra je veterinar Jurij Schołta,

ßyn ßiwnoſćerja Scholty, ſa ßwědomite wukonjenje wojerſkeje ßłužby, ſ kotrejž ßo nětko hižo pſches 2 lěćze ſaběra, żeleſny kſchiž 2. rjadownje doſtał.

S **Kukowa.** Jan Wornacz, jěſdźeŕ pſchi jenej kolonje a prjedy dźěłaćeŕ w klóſchtrſkej piwaŕni, je ßo na dźeßatnika powyſchił a ßo ſe żeleſnym kſchižom 2. rjadownje wuſnamjenił.

S **Běłeho Khołmza.** Tudomny żeleſniſki wothladaŕ Franz yyyyy yyyyy L5mahki nyćzem ilżz,ztjhPjeEßo ćvi=h g dzrhw„ió Nachtigall ma 11 ßynow pſchi wójſku. Dwanaty ßyn je ßo jako łódźniſki hólz pola němſkeho wójnſkeho łódźſtwa w Flensburgu pſchijał.

S **Noweho Měſta** pola Wojerez. Pónd̄żelu pſched tydźenjom ſ domſkeho młynka Eiſa na hacź dotal njeſnate waſchnje woheń wirdyri. Wohnja ßo wobydlerjo hakle khětro poſdźe dohladachu, hdyž njebě wjazy mózno, domjazu nadobu wukhowacź. Dokelž bě cźicho a ßo ßylnje deſchcź dźěſche, ßo pſchitwarjeny młyn wohnjej wobró. Mjes tym ſo ludźo, kotſiž běchu na pomoz khwatali, ſ wohroženeho młyna żito a muku wukhowachu, paduſchi ſe wßy ſkładnoſcź wužijo muku wotnjeßechu. Żandarmej je ßo poradźiło, dźěł kradnjeneje muki pola jeneje żony w tſjoch khowankach wuſłědźicź. Te druhe paduſchnizy drje teho runja njebudźa móz płody ßwojeho pauſchniſtwa ſměrom wužicź.

Se **Sleho Komorowa.** Smjertne njeſbože je ßo na wuhlowej żeleſnizy, kotraž ſ jamy Marje I. do jamy Marje III. wjedźe, ſtało. W nozy k ßobocźe je ßo tam jedyn tſinaczelětny hólz pſcheješł a ßo moril.

S **Rósborka.** Dla njedoſtatka wuhla njemóże ßo tudomnym pſchedawanſkim klamam ſ měſchczańſkeje płunaŕnje płun wjazy wotedacź. Wobydleŕſtwo dyrbi teho dla wo dnjo kupowacź. Druſy pſchetrjebarjo płuna nuſuja ßo, pſchetrjebanje po móżnoſczi ſamjeſowacź, hewak ßo wjeczor płun ſ zyła wjazy njebudźe wotedawacź.

Kermuſcha 1917.

A ſaßo kermuſchne nam ſwony ſwonja,
Lud ßerbſki khwata k domej Bożemu,
Pak wójnſke wětry ßo tak hrube honja
A hroża ſahub krajej wótzuemu.

Hacź runjeż jedyn ſwón naß jenoż woła
Do zyrkwje, doma Boha naſcheho,
Njech kóżdy khwata, ßłyſchecź ſaßo ſnowa
Tu woln Bożu ſ měſta ßwjateho.

Haj zyrkej woſtań dom nam wſchitkim ßwjaty
Tam luba maczeŕ dźěſche modlicź ßo,
Tam nan a bratr ſtaj ßydakoj, hacź wſaty
Bu kóżdy ſ njej' do boja krwawneho.

Tam wita Boża martra na woltarju
Cźe pokutneho, ßłaboh' hřeſchnika,
Tam wodacźe ty doſtanjeſch a hnadu,
Hdyž póſnajeſch ßo ßam ſa winika.

Cźe dupa witaſche, hdyž dźěcźo małe
Cźe kmótſja k ßwjatej kſchcźeńzy njeßechu,
So by był dźěcźo Boże ty tu prawe,
Sa tebje wěru ßwjatu wuſnachu.

Ow, njedyrbjeli dom ßej tajkiważicź
Hdźeż Bóh Knjes Sebaoth ma bydlenje?
Tam we wſchěm ſtyſku wón nam budźe radźicź,
Hdyž ßwět nam pomhacź njem'że, njeſechze.

Tam ſhromadźujmy ßo, tam ßmy my Bohu bliżſchi
Tam jemu wußypajmy wutrobu,
Tam njeßmy jemu k noham, ſchtoż naß tyſchi,
Wón wě a ſnaje ſtyſk naſch, ſrudobu.

Ow, njeliczomne ßyły ßu, kiž rady
Do doma Bożoh' wjeßle khwatachu,
Ach wjele ſ nich 'żno tam pſchi trónje hnady
Nětk ſanoſchuje hymnu njebjeſku.

Pſchi zyrkwi rowy tebi wſchitke praja,
Kiž ſ kſchižom pyſchene cźe poſtrowja,
Kiž tudy ſpja, cźi w njebju wużiwaja,
Sa cźimž je żadała tu wutroba.

Nam požohnuj a ſwarnuj, Knjeże Bożo,
Twój dom dźenß, jutſje a wſchón dalſchi cźaß,
Hacź pſchi zyrkwi naß witacź budźe łożo
A w twojim raju ſhromadźiſch naß ſaß'.

Jan Kruża.

Wußudźenja.

Khoſtanſka komora. Budyſki kawniſki ßud bě ßydomnacźelětneho hoſpodaŕſkeho pomoznika Wylema Maxa Hajnzu w Khróſcźe k arreſtej na 8 dnjow a jaſtwu na 10 dnjow ſaßudźił, dokelž bě tutón wiſchnje a halosy ſ wiſchenjow tamniſcheho gmejnſkeho pſchedſtejicźerja Nowaka a kublerja Köhlera torhał a jenu wiſchnjowu budu wobſchkodźił. Hajnza bě ßo pſcheczíwo wußudej powołał. Po nowym pſchepytanju ßo jemu khoſtanje dla wobſchkodźenja wiſchnjoweje budy ſpuſchczi.

Přilopk.

* **(Mordakſtwo pola Schandawy.)** Saůdźenu wutoru jedyn ſamkaŕſki wucźobnik ſ Porſchdorfa po pucźu ſe Schandawy do Königſteina duzy něhdźe $1\frac{1}{2}$ metra wot brjoha we Łobju cźełko jeneje żónſkeje wuhlada. Wón cźełko ſ reki wucźahny a wyſchnoſcźi powjeſcź da. Hdyž ßudniſka komißija cźełko wobhlada, ßo wupokaſa, ſo bě cźełko wjazy krócź do hłowy a do ruki kłóte. Wulka łuża krwe pſchi pucźu a nětotre rosteptane knotwiſchcźa na to pokaſachu, ſo bě ßo żónſka, kotruż ßu bjes dwěla ſtónzowali, wobaraka. Něhdźe 30lětna ſtónzowana je ßylnje twarjena, ma cźorne włoßy a je derje ſwoblekana. Na porſcźe ma wěrowanſki pjerſchcźeń, do kotrehoż je R. M. 25./11. 1900 ſaryte. Dale pſchi njej cźaßnik ſ dołhim rjecźaſom, metallowu bróſchu ſe ſelenym kamjenjom a ſchantko ſ mjenom M. R. namakachu.

* **(Żarowe dźěcźi do Jendźelikeje du.)** Każ Pětrogradſke nowiny piſchu, je ruſke knjeżeŕſtwo dźěcźom zarſkeje ßwójby dowoliło, ßo do wukraja podacź. Żarſka ßwójba hižo nětkole w Tobolſku wſchě pſchihoty ſa pucźowanje cźini. Prjedawſchi tróuſki yaßlědnik a jeho ßotra najſkerje do Jendźelſkeje póńdu.

* **(Wichor w Rukawojtym kanalu.)** W kanalu mjes Jendźelſkej a Franzowſkej 31. oktobra ſatraſchny wichor zychnowaſche. Le Havreſki pſchiſtaw ßo łódźam ſawrje. Wulka jendźelſka parna łódź „Mennind" je ßo bliſko Bresta rosraſyła. Se ſmjerſnjeneho mjaßa wobſtejazy nakład je ßo ſhubił. Pola Treporta ßu ßo ſchtyri wulke franzowſke parne łódźe rosraſyłe.

* W Berwaldźe pola Wulkeho Hajna ßu kublerjej Auguſtej Schröterej něhdźe 3 zentnarje cźeźke ßwinjo kradnyli a na polu kłóli a wukutlili.

* **(Mordarſtwo.)** W Breitenfeldźe pola Lipſka ßu hajnika Jahna ſkónzowaneho namakali. Jako mordarja je polizija dźeßatnika Hendricha Kremſata wußłědźiła, kotryż je do Lindenthalſkeje dźěłaŕnje lětadłow komandowany. Wón je ßo mordarſtwa wuſnał, tola prěje; ſo je ſwěrinu honił. Hajnik je wjele bóle do njeho wot ſady tſělił. S t:m je ßo wón tak rosnjemdrił, ſo je hajnika ſatſělił.

* **(Sso ſpalił.)** W Lohſu pola Żarowa je ßo ßobotu w nozy ſtatok wobſtarneho ßiwnoſcźerja Bogiſcha wotpalił. Wobßedźeŕ je w płomjenjach ßmjercź namakał. Dale ßu ßo wſchě kury a tſi koſy ſpaliłe.

* **(Dźakowny khory.)** Każ na bajku ßo na ßłědowazy podawk poßłucha. Pſched dwěmaj měßazomaj ßo w Quedlinburgu na dróſy jena żona ſ Tala, Marja Olejniſakowa rěkaza, dohlada, kak bu jenemu mużej ſłě, ſo wón padźe. Wona k njemu doběża, jeho ſběhny a ßo ſa to poſtara, ſo jeho do měſchczańſkeje hojerńje dowjeſechu. Tam je wona khoreho hiſchcźe wjazy krócź wopytała. Sa to je ßo zuſy, jedyn knjes ſ Gebeler, żonje na woßebite waſchnje dźakował; pſchetoż tele dny wona wot Gebelerowych pſchiwuſnych, kotryż je mjes tym wumrjeł, powjeſcź doſta, ſo je jej wón w ßwojim teſtamencźe 75,000 hriwnow a ßwoju villu wotkaſał.

Spodźiwny wobras.

„Mischtrje, wy sće ßo pschi tymle wobrasu ßebje ßameho pschetrjechili, to je dźiwowy kruch!"

Tak kral Filip schtwórty, kiž psched dwěmaj lětstotkomaj nad Schpaniskej knjeżesche, woprawdźe sahorjeny sarěcza; jeho cźěmnej wocźi s wulkim wobdźiwanjom na hordosny wobras shladowaschtej, kotryž na wyßokej sepjerje we wobrasarni kraßneho kralowskeho hrodu Alcazara w Sevilli stejesche.

Shotowjeŕ tuteho wobrasa, Don Diego Velasquez de Silva, ßo hłuboko psched ßwojim kralowskim knjesom pokkoni.

„Mój jaßny kralo", wón widomnje hnuty rjekny, „tale khwalba moje dźěło krónuje."

Też wokołostejazy dwórnizy s wobdźiwanjom na hoborski wobras shladawachu, kotryž bě ßkawny dwórski moleŕ runje domolował. Wón pschedstajesche kralowsku ßwójbu, woßrjedźa bě młoda lubosna prynzeßa Marhata. Wschě woßoby na wobrasu běchu na tak jebate waschnje podobnje molowane, so ßo cźłowjekej sdasche, so ma woprawdźite żiwe woßoby psched wocźomaj. Zyle sady na wobrasu bě ßo Velasquez ßebje ßameho namolował.

„Mischtrje, kral sapocźa, „wy dźenßa w Sevilli runje tajke dobrycźe ßwjecźicźe, kajkeż sće prjedy hižo w Romje ßwjecźili. Wasch kral ßam to dźenßa je, kotryž, hdyž ßebi tónle wobras wobhladuje, ßej myßli a wěri, so woprawdźe we kruhu ßwojeje lubeje ßwójby pschebywa."

Saßo ßo Velasquez psched kralom pokkoni

Nětkole pak ßo kralej Filipej wobliczo spočatnje pschemėni.

„Ale hladajcźe", wón srosumliwje na maschtrowu podobu na wobrasu hladajo rjekny, „jenn wěz na tymle wumjełskim wobrasu hischcźe pobrachuje."

Velasquez, hladajzy pschekwapjeny, na wyßokeho krala pohlada Schto chzyschе na wobrasu hischcźe pobrachowacź? Schto budźischе ßo mohło na nim hischcźe wustajecź, hdyž běschе tola kral ßam prjedy jón jako dźiwowy kruch wobdźiwał a jenoż žortniwje naspomnił, so ßu Velasquezowe wobryßby na wobrasu skoro pschejara khutne a krute.

Kral ßo poßmėwasche.

„Dajcźe mi ßwój pinsl, Velasquezo", kral rjekny, njewobkedźbujo wuras napjateho wocźakowanja na mischtrowym wobliczu. „Wu wěscźe, wasch kral je ßo we ßwojich prósdnych hodźinach też s tymle wumjełstwom saběrał. My chzemy tutón njedostatk hnydom sarunacź."

Tak rjekny, wsa do ruki mischtrowy molowak (pinsel) a na Velasquezowej ßamßnej podobiznje namolowa jemu na wutrobnju rjad ßwjateho Jakuba.

Żiwe hibanje psches rjady wokołostejazych dźěsche. Velasquez, hacź nanajradoscźiwischo pschekwapjeny, ßo psched ßwojim dobrocźiwym kralom na jene koleno klaknу a jemu s horzymi słowami dźak wupraji.

Sswědzy tuteho nadobneho wustupa pak běchu widźizy spokojom a roswjeßeleni, kaž bě to po jich wobliczu spóznacź.

Kóždy s tuteho towarstwa měješe dźě wulkeho mischtra sańcź, kiž bě tónle wobras shotowił, a Velasqueza s dobrym prawom krala mjes wustojnymi molerjemi ßwojeho cźaßa w zyłej Schpaniskej mjenowachu.

Velasquez ßam pak tutu hodźinu sa najrjeńschu ßwojeho żiwenja wusnawasche.

Pruha radoscźe na mischtrowym wobrasu ßo kralej lubjesche.

„Tajkehole waß Ja rady widźu", wón rjekny, „tajkile wobras wascheje woßoby, s nėžnym poßmėwom na wobliczu chze schpaniski kral hórsu wobßedźecź."

Nětkole kral ßwojim dwórnikam kiwny a s nimi po schėrokich marmorowych skhodźeńkach do wabjazeje hrodowskeje sahrody postupowasche.

* * *

Nasajtra běschе dźeń ßwjateho Filipa, tón měješe kral ßwoje mjeniny we wjeßełym mejskim měßazu.

Město Sevilla běschе ßo, dokelž bě kral pschitomny, kiž dlěschi cźaß na hrodźe Alcazam pschebywasche, na woßebje ßwjedźeńske waschnje wupyschiło.

S płonych tšěchow nahladnych rjadow khėž w smahowachu pißane khorhoje a wschudźom synczachu jaßne swuki hudźby.

Brjohi rėki Guadalquiviry, kotraž měnto kaž s kristallowym powjasom wobdawasche, wabjazy wobras poskiczachu.

Tu pschedawachu holzy płody a kwětki, tam saßo tamni hólzy zokorowe pjecźiwa a praženе mandle. To běschе kaž na wulkim hermanku; tu ßo harowasche, tłóczeschе a wołasche, woßebni a wschėdni ßo tam a sem mjerwjachu. Wschitzy chzrchu kralowe mjeniny ßwjecźicź, a młodźi ludźo ßebi sławo sawdawachu, so budźa ßo na wjecźornych ßměrkach na wjeßełe reje skhadźowacź.

Wulke hibanje na brjohu nasta, hdyž ßo kral bliżeschе, so by ßo po brjohomaj Guadalquivira pschejeździł. Sa jeho wosom, kiž ßo se stotom błyskotasche, scźěhowachu niz mjenje drohotne korejty a noßydłate hėžki, w kotrychž běschе kralowy pschewod.

Tutemu pyschnemu cźahej ßo njepschehladna ßyła ludźi pschisamkowasche, kotraž kralej se sahorjenoscźu pschiwyskasche.

Na różku dróhow, njedaloko kraßneje zyrkwje stejesche pschihladował. Hižo bě ßo jemu ßwjedźeński cźah dawno s wocźow minył, kaž wobras bajkowskeje pyschnoscźe, ale jeho cźėmnej wocźi hischcźe pschezo do teho kónza wudźeraschtej, do kotrehož bě ßo rjany cźah nastajił.

Tutej cźėmnej wocźi se ßwonjazym wurasom se schikwaneho hólcźazeho wobliczа hladaschtej. S jeho wurasa bě póznacź, so bě wón jara srudny, tak so ßo k ßwjatocźnemu sacźuwanju tuteho dnja lėdma hodźesche. Nětkole ßo hubje woßamocźeneho sahibnyschtej a jemu ßo s waha srudne słowa wußunychu:

„Shubjene, wschitko shubjene!"

Schto ßnadź móżesche wutrobu schwižneho, hižo na młodźenza wotroscźazeho hólcźeza tak móznje hnucź?

Jan, tak wón rėkasche, běschе s dobreje, ale mało samożiteje ßwójby; Hižo sahe bě wopokasował, so je zyle woßebicze sa moleŕstwo wobdarjeny; dokelž pak jeho starschimaj móżno njebě, wudawki na wumjełske wukhmanjenjo ßwojeho ßyna swjesćź, njemóżesche ßo jemu jeho pschecźe dopjelnicź, so by schuleŕ khownеje akademije w Sevilli był. Tu běschе ßebi Jan khrobłosć wsał a bě junu psched direktora akademije stupił, so by jeho wo darmotne pschiwsacźe na akademiju proßył. Tutón, kiž bě muż ducha a wutroby, pruhowasche Janowe dotalne pospyty w molowanju dokładnje a spósna, so ma hólz wjazy hacź wschėdnu wobdarjenoscź a njepschespósnajomnu sahorjenoscź sa tuto wumjełstwo, a pschiwsa jeho hnydom do schulerjow akademije.

Schtó bě nětko sbożownischi hacź Jan! Wón ßo prózowasche, tajkeje pschikhilnoscźe hódny bycź; bórzy běschе wubjerny moleŕ — ale tu trjechi jeho njesboże: direktor rahle semrje. Jeho naßlėdnik bě pokhmurny skupy muż, wón pomjeńschi liczbu ßwobodnych městnow na akadamiji, duż dyrbjesche też Jan ju wopuschcźicź.

Tak tu nětkole Jan ßamlutki srudny a wopuschczeny stejesche. Wón pak mėjesche bohateho wuja, knjesa de Paraja, tón bě komornik krala Filipa schtwórteho a jeho ßyn běschе kralowski paża; ale tutón muż bě hordy a ßebicźiwy a njestarasche ßo wo ßwojich pschiwusnych.

Jan drje snajesche tuto smyßlenje ßwojeho wuja, ale jeho tola na tutym dnju nėschto nucźeschе, so by hischcźe junu psched kruteho pschiwusneho stupił a jeho proßył, so by ßo wo to postarał, so by wón saßo sa schulerja na akademiji pschijaty był.

(Skónczenje pschichodnje.)

Zyrkwinske powjesćе.

W Michalskej zyrkwi śmėje jutśje, 23. njedźelu po ßwj. Trojizy, rano 1/2 8 hodźin farat Räda němsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmėje duchowny Tyschet němske a w 10 hodźinach ßerbske prědowanje.

Tydźenske sastopnіske dźěła śmėje farat Räda.

Semrjeczi:

W Michalskej woßadźe: Johana Karolina Reichelkowa na Židowje, 88 l. 3 m. — Handrij Runat, prjedy wobßedźer wětrnika w Libuchowje, nětkole khėžeŕ a invalid tudy, 70 l. 3 m. 19 d. — Lena Sidonija Pampkowa, Jana Augusta Pampla, żiwnoscźerskeho wuźiwarja w Nowych Cźichońzach, w tu khwilu we wojeŕskej służbje, mandźelska, 33 l 1 m. 14 d.

W druhich woßadach: Hulda Milda Schubina w Hušzy, 28 l. 7 m. 20 d. — Pawoł Alfred, ßyn na bitwischcu u padnjeneho w zefeldwebla Geista s Woezyna, 6 m. 28 d. — Marta Lena, Pawoła Wilema Pumpla, żelezniteho dźełaczerja w Kotmasu, w tu khwilu we wojeŕskej służbje, dź., 9 l. 5 m. — Ernst Pawoł Brycźa cźeladnik w Klutschu, 27 l. 9 m. 13 d. — Hana Hobrowa, żiwnoscźerja Hobrata w Dubrawzy, mandźelska, 68 l. 4 m. 11 d.

Zyrkwinske powjesćze ſ Hodźija.

Jutſe, 23. njedźelu po ßwj. Trojizy, ſmĕje rano 1/28 hodźin duchownu Bóſt němſku ſpowjednu wucźbu, dopoldnja 1/29 hodźin ſmĕje farar Kſchiźan ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Zyrkwinske powjesćze ſ Budeſtez.

Jutſe, 23. njedźelu po ßwj. Trojizy ſmĕje rano 1/28 hodźin duchownu Bóſt němſku ſpowjednu wucźbu, dopoldnja 1/29 hodźin ſmĕje farar Domaſchka němſke a w 10 hodźinach ßerbſke prědowanje.

Njedźelu popoldnju w 3 hodźinach wotmĕje ßo Boża ßłużba ſa ſchulſke dźĕćźi

Njedźelu popoldnju 1/4 hodźin wotmĕje ßo pſchedſtajenje ßwĕtłowych wob, raſow ſ Lntheroweho źiwjenja w domje młodźiny.

Ssamßßu dźeń popoldnju 1/24 hodźin wotmĕje ßo ſhromadźiſna towarſtwa mużſkeje młodźiny

Schtwórtk wjećźor 1/28 hodźin wotmĕje ßo ſhromadźiſna towarſtwa źónkeje młodźiny.

Zyrkwinske powjesćze ſ Njeßwaćźidła.

Jutſe, 23. njedźelu po ßwj. Trojizy budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka powjedź dopoldnja w 9 hodźinach ßerbſke a 1/211 hodźin němſke kemſchenje.

Ssrjedu wjećźor w 6 hodźinach wotmĕje ßo ßerbſka wójnſka modlerſka hodźina.

Zyrkwinske powjesćze ſ Rakez.

Jutſe, 29. njedźelu po ßwj. Trojizy, budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź, dopoldnja w 9 hodźinach ßerbſke a 1/211 hodźin němſke kemſchenje.

Kerwuſchu budźe dopoldnja w 9 hodźinach ßerbſke a 3/211 hodźin němſke kemſchenje.

Wokrjeßne towarſtwo ſa měſto Budyſchin a Budyſchſku wokolnoſcź wótcźinſkeje ſtrony.

Mjes tym ſo ßo wonka w wójnje rjekowſtwo a woporniwoſcź naſchich bratrow w pſchezo jaßniſchim ßwĕtle pokaſujetej, mjes tym ſo je wojeŕſka njemóź naſchich njepſcheźelow pſchezo jaßniſcho widźećź a ſkutkowanje naſchich podmórſkich cźołmow a lĕtadłow pſchezo wjazy ſaniczuje, ßo w poßlednich roſpominanjach ſrudny napſchećźiwny wobras ſmutſkowneje njejednoty pokaſuje.

S němſkej wótcźinſkej ſtronu pak ßo mózne ludowe hibanje pſchedobywa, kotreź nade wſchĕmi napſchećźiwnoſcźemi khorhoj dobycźa jako ſjednocźaze ſnamjo poſbĕhuje, kotreź chze njedźiwajzy wſcheje roſkory ſpósnacźu dobycź pomhacź, ſo nĕtkole wo to dźe, ſe żeleſnej wutrajnoſcźu měr wubĕdźićź, kotryź naſch pſchichod woprawdźe ſwĕſćźi.

S rjadow wſchelakich ſtron ßo wótcźinſkej ſtronje ßobuſtawy pſchidawaju. Woni ſ tym wobßwĕdcźeja, ſo wótcźinſka ſtrona żane ſmutſkowne politiſke ſamĕry njeſaſtupuje.

Kóždy, kotryź chze pomhacź, Němſkeje ſboże a pſchichod ſ móznym měrom ſwĕſćźićź, je nam witany!

Ssmy wótcźinſke ſjednocźenje, kotreź lĕpſche wótcźiny napſchecźo wſchĕm ſmutſkownym ſwadam k cźeſćźi pſchinjeſcź ma **wulki ſamĕr: na dobycźe a měr, kotryź Němſka ſa ßwoje roswićźe trjeba.**

Njepſcheźelſkemu wukrajej dyrbimy pokaſacź, ſo je jeho nadźija podarmo, ſo ßo ſ němſkej njejednotu dozpije, ſchtoź je ßo jeho brónjam ſarjeklo! Pſcheźiwo jendźelſkemu maßanju ſa měrom dyrbimy twjerdźi bycź; pſchetoź w dowidźomnym cźaßu budźemy Jendźelſkej zyle hinak napſchecźo ſtejećź.

Chzemy pokaſacź, hdźe wĕrna wjetſchina němſkeho luda ſteji. Chzemy dopokaſacź, ſo je njedźiwajzy tſjoch wójnſkich lĕtow w němſkim ludu roſßudźenoſcź njeſlemjena, ßebi měr wubĕdźićź, kotryź wón trjeba. Wótcźinſka ſtrona budźe kóžde khĕžorſtwowe wodźenje podpjerowacź, kotreź kóždy měr wotrjeknjenja, k ſahubje Němſkeje wjedźazy, wotpokaſuje a khorhoj dobycźa wyßoko dźerźi.

Pſchißłuſchenje Elſaßa a Lothringſkeje k němſkemu khĕžorſtwu njeje żane praſchenje, ale ſkónczńje wobſamknjena wĕz.

Se wſchĕch ludowych worſchtow, ſ měſtow a ſe wßow je ßo hižo wjele ſamolwjenjow k naſchemu Budyſſkemu měſchcźanſkemu a wjeßnenu wokrjeßnemu towarſtwu pſchipowjedźiło. Na wſchĕch měſtnach, w bankach, wobkhodach, hoſcźenzach a pola privatnikow ßu najimarſke liſtcźiny wupokożene, do kotrychź móże ßo kóždy ſ najmjeńſcha 1 hriwna pſchinoſchka ſapkacźiwſchi, ſapißacź. So by ßo wopacźnym mĕnjenjam napſcheczo ſtupiło, njech ßo wuſbĕhnje, ſo ßo po wuſtawkach naſche wokrjeßne towarſtwo, każ němſka wótcźinſka ſtrona ſ wobſamknjenjom měra roſpuſchcźi.

Němſzy mużojo, němſke żony, kajkehożkuli ſtawa a kajkejeżkuli ſtrony ſcźe, ſjednocźcźe ßo jenonyßlnje we wótcźinſkej ſtronje. **Němſki ludo, njedaj ßo we wulkich praſchenjach, wo kotrychź ßo nětkole roſßudźi, ſamylicź!** Wĕŕ do ßebje ßameho a do pſchichoda Němſkeje! Hłóß ßwĕdomnja dyrbi tebi rjez, kotry pucź dyrbiſch hicź.

W Budyſchinje, 20. oktobra 1917.

Wokrjeßne towarſtwo ſa měſto Budyſchin a wokolne wßy němſkeje wótcźinſkeje ſtrony.

Pſchedßydſtwo:

Wyſchſchi ſchulſki radźićźel Bach w Budyſchinje, 1. pſchedßyda.
Rataŕſki radźićźel Böhma w Debrikezach, 2 pſchedßyda.

Dźĕłanſki wubjerk:

Aſſeſſor dr. Böhme w Budyſchinje,
Krajnoßudniſki radźićźel Georgi w Budyſchinje,
Prokuriſt Haufa w Budyſchinje,
Fabrikſki wobßedźeŕ Jul. Hünlich we Wjeleczinje,
Schulſki direktor Lukas w Budyſchinje,
Bankowy direktor Müller w Budyſchinje,
Kubleŕ Pětſch w Burku,
Měſchcźanſki radźićźel Schrott w Budyſchinje,
Wyſchſchi wucźeŕ kantor Ssymank w Bacźonju.

Wſchĕ druźiny ſyrych harowanych a njeharowanych

kožow

ſebrane a njeſebrane, kupuje

Ot. o Hausotter

na garbarſkej haßy 32.

Sa brylowpotrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pſchi hlownym torhoſchcźu w Budyſchinje pod radnej khĕźu,

ßwoju w lĕcźe 1856 wot njeho ßameho ſałożenu dźĕłarnju optiſkich tworow dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Dokelź ßo jemu ſ wĕſteje ſtrony wobkhodnje ſchkodźićź pyta dawa wón k wjedźenju, ſo ßo **bryle** a **tłóčniki** po lĕkarſtim pſchedpißmje jenoź ßwĕdomicźe dawaju.

Pſchi trjebanju proſchu ßo dobrocźiwje na mnje wobrocźićź.

Porjedźenja wĕzywuſtojnje a derje.

Konje k rĕſu

po najwyſchſchich płaczińach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědłach a na Humboldſtej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Wósk

po najwyschschich
płaczišnach kupuje
Otto Engert
drogowe klamy
na šnutskownej lawškej haßy.

Pytam hnydom abo posdźišcho
pschišłojnu porjadnu
ßłużobnu holzu
Haptykarka **E. Heiderowa**
na kněžorskej drósy 9 po 3 škodach.

Hauptez rejwanski wustaw.

Samolwjenje młodych knježnow k rejwanskej wuczbje pschi ratarskej schuli w Budyschinje budu ßobotu 17. novembra wot 10—½3 hodźin w Albertskim dworje pschijimowacź.

S poczeščowanjom

L. Hauptowa

wuczerka rejow a wobkhadźenskich formow.

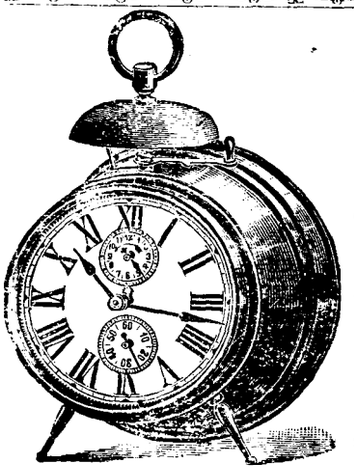
Sswoje swěrowanje
ſ Ilſu ſwud. dr. Vogelowej
rodź. **Böhmiz**
ſ tutym wosjewjam.

W Draždźanach, 9. novembra 1917,
na kurwjerchowskej drosy 18, I.

Wilhelm Hermann,
ryczerkubler nad Wutołczizami a Banezami
pola Budyschina.

Kedźbu! **Kedźbu!**

Nowa dźělba
ventiloweho gumija
je doschła. Hischcze měrowa twora.
Dale mózu hischcze dźělbu holanskeje **gumijoweje rosmody** pschedacź.
Max Sträubichen
zentrala jězdnych kolow,
w Budyschinje na šwonkownej lawškej haßy 14.

Sahe ßo stawa,
hdyž ma cžłowjek **dobry budźak.**
Tajke porucza we wulkim wubjerku
F. Marschnerowy
naßlědnik
M. Ewald, cžaßnikarski mischtr
w Budyschinje na bohatej haßy 9.
Najstarsche cžaßnikarstwo
:: :: w Budyschinje. :: ::
Porjedźenja płaczišny hódny a dobre.
Praktiske wojerske a pólne cžaßniki (w nozy ßwěcžaze)

Wutrobny džak
wot
wohnjoweho njeßboża podeńdźenych
12. novembra 1916.
w Mortkowje pola Łaša.

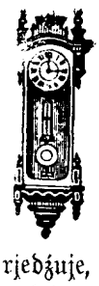
Dźenß ſ horzym džakom se ßylša-
My Božu hnadu khwalimy, [mi
Hdyž my a nasche dźěcźi ſ nami
We nowym domje bydlimy,
Hdyž stary dom, o srudoba
Ssu pózréle nam płomjenja.
To njedźelu rano sahe běsche
Wschak dwanatoh' novembera,
Hdyž Boži woheń horje dźěsche
We brózni mojoh' ßußeda,
Kiž hnydom moje twarjenja
Też wobroczi do popjeła.
Ach, tehdy ßo nam zyle sdasche,
So wschitko ſ nami k kónzej dźe,
Naß wulka staroscź wobdawasche
Wo nasche dalsche žiwenje,
Kak budźemy ßo sežiwicź
A ßebi saßo natwaricź.
Bóh pak po ßwojej hnadnej woli
Je dał nam nětk saß' hospodu,
A my też njejßmy khódni byli,
Wón dawasche wschu zyrobu,
Haj jeho hnadna wschehomóz
Je ſ dźeržała naß dźeń a nóz.

Duž tehodla, o hnadny Božo,
Budź tebi džak najhorzyschi
Sa hnadnu pomoz troscht a sbožo,
Hdyž nowy dom ßmy twarili,
A so też wschitzy strowi my
We nowym domje bydlimy.
Do nowoh' doma nowe sbožo
A žohnowanje wulivaj,
A schtož nam prjecź wsa, luby Božo,
Wscho bohacze nam sarunaj,
Njech nam we nowym domje kcze
Měr, luboscź, strowoscź, mjeßelje.
Też horzy džak budź wschitkim rje-
Kiž ſ darom, ſ ruku, ſ górami, [nje,
Tón jedyn wjazy, druhi mjenje,
Scze nam tu byli pomozni,
Kaž prjedy pschi tym wohenju
Tak też pschi nowotwarjenju.
Ach, sapłacź jim, o luby Božo,
To wschitko jara bohacze
A njekładź jich na khorołožo,
Njech we jich domach sbože kze,
Też wobarnuj jich luby dom
Psched wohnjom a psched njesbo-
šžom.

A hdyž też my wam njemóžemy
Wschu luboscź ženje sarunacź,
Dha Boha sa waß proßycź chzemy,
So chzył waß sa to žohnowacź,
Schtož scze we naschej staroscźi
Nam njesbožownym cžinili.

Sahrodnik Jan Scholta a mandźelska psches ßotru
Hańžu Budarku.

Pisitne khartki
ßo derje a tunjo cžischcza
we wudawarni Serb. Nowin.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedźicź** dacź njech dźe k cžaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na šwonk. lawškej haßy 5.
Jenčž pschedawa a porjedźuje, ša ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wulkadne wokno, ſ płaczišnami wupołożene, wobhladacź.**

Starschi hólz,
abo tajki, kotryž je jutry schulu wukhodźił, ratarstwo lubuje a ſ konjemi rad wobkhadźa, najradscho se wßow, ßo na dobre městno pyta. Dalsche je we wudawarni Serb. Nowln shonicź.

Koże
kóždeje druźiny po najwyschschich płaczišnach kupuje
Heinrich Langa
pschi žitnych wikach 11
a
pschi zyrkwinym městnje 4.

«Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.
— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawař Marko Smoleř.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maja so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedaś, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a sc štwórtk hač do 1 hodź. wječor přijimuja.
— Telefon 687. —

Čisło 46. **Sobotu 17. novembra 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojownischežo.

16. novembra: **Artillerisa tšeleńza ßo sahe rano na flandriskim wojownischežu, pódlu rěki Ailetty w Champagni a na rańschim Maasynym brjohu poßylni. Franzowske wotdźělenja, kotrež ßo w rańschej mhlje psches Ailettu do rjeczasa naschich straßnikow dobuchu, ßo s napschecznym nadběhom wróczo czißnychu. Wodnjo ßo pola wschěch armejow mało wojowasche; wječor pola Dixmuidena a k połodnju wot St. Quentina wojowanje woživi.**

Wot 11. novembra ßu naschi pschecziwniziy w powětrowym wojowanju 24 lětadłow zhubili. Vizefeldwebel Bückler je ßwoje 26., leutnant Bongartz ßwoje 23. dobycze w powětrje dozpił.

Rańsche wojownischežo: Niczo woßebiteho.

Mazedonska fronta.

K wječorej Ochridaskeho jězora ßmy stejischeża wobßadźili, kotrež ßu Franzowsojo wopuschczili.

Italska fronta.

K dołhemu wječorej wot Gellia a na bokomaj Brenczineho dola postupujo ßu naschi wojazy nekotre hórske stejischeża Italskich wsali. Cismon je w naschich rukach. Pschi delnjej Piavje je ßo artillerisa tšeleńza poßylnila. Blisko morja na wječornym brjohu postupowaze wuherske honvedske wotdźelenja ßu 1000 Italskich sajale.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Awstrisko-wuherska wójska rosprawa.

15. novembra. Italske wojownischežo: Na wyßokej runinje Ssydom Gmejnow ßu awstrisko-wuherske bataillony wczera horu Castelnomberto dobyli. W Suganinym dole ßmy njepschecżela s Primolana czißli. K krótkemu ranju wot Feltre ßu naschi nadběhi do prědka schke.

Pschi Piavje njebě żanych woßebitych podawkow.

Na rańschim wojownischežu niczo noweho.

Mazedonska fronta: K wječorej wot Ochridaskeho jězora ßu ßo Franzowsojo wot ßwojich prědnich stejischežow wróczo sczahnyli. B.

Pschekamanje němsko-awstriskeho wójska psches italsku frontu w połodnischej Tirolskej.

Po ßrjedźischej rosprawje němskeje wójskoweje rosprawy němsko-awstriske wójsko pschi połnóznych italskich njesach dobycześzy dale postupuje. Jene hórske stejischežo po druhim ßo dobywa, panzerowane forty ßu ßo sa krótki czaß Italskim wsake. W Ssydom Gmejnach je ßo hora Langora dobyła. Nadobytk jatych, wójnskeho materiala a kanonow dale pschiběra.

S Mailanda ßo powě: Italske nowiny pischu, so je ßo awstriske a němske wójsko se schtyrjomi kolonami s ranja a połnozy do Italskeje nawaliło. Wone chzedża ßo pola rěki Piavje setkacź. Italszy woješzy kritikojo ßebi myßla, so budża Němzy a Awstriszy ßwoje operazije w Italskej po móżnoszi pospěschicź pytacź, so bychu ważne stejischeża dobywschi znowa měr poskiczile. B.

General Diaz, nowy hłowny roskasowař italskeho wójska.

General Cadorna je hłowne roskasowarstwo italskeho wójska złożił. Na jeho město je ßo general Diaz pomjenował.

Jendźelski wyschi Repington w „Times" pische, so je generala Diaza w Udine sesnał, hdyż bě Diaz s direktorom operazijskeho wotdźělenja. Wón je ßrěnjowulki, ma rasne wobliczo a ßylny kharakter, jako offizěr je wón zyle nowoczaßny a ßwojich wojakow znaje. Pódla teho wón sport lubuje. Pomjenowanje Diaza dyrbi ßo powitacź; wón je jedyn s najlěpschich italskich offizěrow.

Jendźelskej sanitetnej kolonje pschi Isonzowej froncze je ßo zosanuje italskeho wójska tak posdże wosjewiło, so je wona s 45 wosow 19 w Tagliamentowej skałatej krajinje wostajicź dyrbjała. B.

Ssněh a deschcź na italskim wojownischežu.

Zürichskim nowinam ßo 10. novembra s Roma powě: Ssněh, kotryż je ßo na horach naschoł, wojakam poczeżuje, ßo hibacź, tola zosanju dobru ßłużbu czini. Na wyßokich horach je sa poßlednje 24 hodźin ßo 24 zentimetrow noweho ßněha naschło. Wot dweju dnjow lijazy deschcź sadźěwki powjetschuje, kotrež venezijske rěki czinja. B.

Awstriski kněżor w czeżkim strasche.

Kněżor Khorla bě ßobotu s bołharskim kralom w Gorizy a Palmanowje pschebywał. Kdyż chzyschе kněżor wróczo jědźo s automobilom po warje jedyn pschitok pódla rěki Isonza pschejěcź, autonobil tężazy wosta. Kněżorowy ßłużobnik Reisenbichler a gardźiny wachtmischtr Tomek chzyschtaj teho dla kněżora k brjohej donjesecź. Pschi tym ßo war, na kotrymż ßłużobnik stejesche, saßypny, a ßłużobnik ßo se żołmami ßobu storhny. Kněżor ßłużobnika njepuschczi a ßo s nim a Tomekom teho runja ßobu storhny. Offizěr, kotryż automobil wjedźesche, sa kněżorom do wody skoczi a wschitzy ßo k jenej wjerbje w rěcznischczu pschihnachu, hdźež sepjeru pschecźiwo torhazej wodże namakachu. Mjes tym dwaj offizěraj po rěży dakhwataschtaj, so byschtaj kněżora a jeho pschewodnikow wukhowałoj. Żerdź, kotruż spytachu kněżorej podacź, ßo jako psche krótka wupokasa. Potom spytaschtaj wot bahnischczojteho brjoha do rěki kkněżorej hrjady położicź, tola kroczel wot brjoha do bahnischczojteje semje wjasnyschtaj. Woda s hrósbnymi kužołami běżesche. Skónczńje ßo něktorym automobilnym wjednikam poradźi, hrjady kněżorej położicź. Tutón bě ßo pschi kabłatej wjerbje wospjet psches schiju do wody podnórił, tola njebě ani na wokomik duchapschitomnoscź spuschcził. Wón hrjady ßo dźerżo prěni k brjohej pliwasche. Wón tam sawosta, hacź bě ßo poßledni muż se żołmow wukhował. Sskónżo bě ßo khowało, hacź bě ßo czeżke wukhowanske dźěło skóncziło. „To wschak je wójna, kotraż ßebi wot człowjeka wjele żada, kněżor rjekny, hdyż ßo w pschemaczanej drascze do automobila ßydźe, so by ßo do ßwojeho kwartěra wrócził. Jemu dołhe pschebywanje w symnej wodże njeje niczo seschkodźiło. Hischcże w nozy po ßwojim wukhowanju se ßmjertneho stracha wón na pschednischk poßłuchasche. B.

Kněżor Wylhelm pschi italskej froncze.

Kněżor Wilhelm je ßo 10. novembra na pucź k italskemu wojownischežu nastajił. 11. novembra je ßo wón w Triesczе s awstriskim kněżorom a bołharskim kralom k dleschemu rosręczenju seschoł. B.

Postupanje Jendźelczanow w Palästinje.

General Albany 11. novembra powjedźi, so ßu jeho wojazy dale postupali a so jeho lěwe kschidło w ßußodstwje Esduda, stareho Aschdoda, 14 mil k połnozy Wad-Hesia stejі. Jendźelszy lětarjo tón ßamy dźeń na Wadi Surar bomby mjetachu. Tam na dwórnischczu wjele wosow s tworami stejesche, mjes kotrymiż ßo s bombami kněżra schkoda naczini. Jendźelszy wojazy powjedźa, so ßu pjatk pjecź pjatnaczezentimetriskich hawbizow, wóßom pól-

nych kanonow a wjele bagaže sebrali, 10 offizěrow a 700 muži žu sajeli. Dokelž žo wojowniſchczo pſches 600 kóßnych mil wupſcheſczera, khětra khwila ſańdže, hacž budže wſchón nadobytk ſnaty. Wo wojowanju Warwickſhireſkeho regimenta 8. novembra žo wosjewi, ſo je pola Huja zofazych Turkow nadpadnył a jim 12 kanonow wſał, hdyž běchu žo awſtriſzy kanoněrojo pſchi kanonach morili abo žo franili. Dale žu Jendželeženjo 3 maſchinſke tſělby a 100 jatych sebrali.

13. novembra general Allendy powě, ſo žu Jendželeženjo Turkow, kotſiž běchu žo pola Wadi-Surkeritra, 12 mil k polnozy wot Aſkalana, ſ nowa postajili, 13. novembra ſ tehole ſtejiſchcza wuhnali a jich nuſowali, žo do Wadi-Sirana, 8 mil k połodnju wot Jaffy wróczo ſczahnyć. Jendželſzy wojazy žu žyluje wobtwjerdžene ſtjiſchcza Maſchi, Ych, Katrah a Mygbor wſali. Jena jěſdna diviſija powě, ſo je 1100 Turkow ſajaka a 14 maſchinſkich tſělbow a kanonow ſebraka. B.

Hollandſka běła kniha wo hollandſko-jendželſkim konfliktu.

Běła kniha hollandſkeho knježerſtwa, kotraž je žo poßlednje dny woſjewiła, liſtowanje mjes Hollandſkej a Jendželſkej dla pſchewjeſenja pěſka a ſchczerkna pſches Hollandſku do Belgiſkeje wopſchija. Jendželſke knježerſtwo hollandſkemu woſjewi, ſo jedyn neutralny ſtat njeßmě dowolicz, ſo wójnu wjedžazy jeho kraj ſa žwoje wojerſke operazije wužija. Pſchewjeſenje kódžow ſ pěſkom a ſchczerkom by take wužicze było. Němſka do Belgiſkeje ſchczerk jenož ſa wojerſke ſaměry ſczele. Jendželſke knježerſtwo žo měnjenja džerži, ſo je Hollandſka winowata, niz dlěje czerpicz, ſo by žo ſchczerk, pěſk a metall pſches jejny kraj woſył. Jendželſke knježerſtwo je pſcheßwědczene, ſo je žebi Němſka pſchewos 300 000 hacž 400 000 tunow pſches Hollandſku jenož teho dla žadała, dokelž bě jej tutón material ſa wojerſke potrjeby nuſny. K žwojemu wobžarowanju njemóže žebi jendželſke knježerſtwo myßlicz, ſo hollandſke knježerſtwo tole wotmyßlenje němſkeho knježerſtwa njeje pſchewidžało. B.

Wójna podmórſkich czołmow pſcheczíwo Jendželſkej.

Reuterez telegrafowarnja 15. novembra ſ jendželſkeho knježerſtwa powě: Admiralita woſjewja, ſo je ſańdženy tydžeń 2125 kódži pſchijěło a 2307 wujěło. Jena kódž pſches 16 000 tunow wulka a 5 kódžow mjenje 16 000 tunow wopſchijazych, je žo potepiło. 8 kódžow je žo podarmo nadpadło, jena rybaſka kódž je žo potcia. B.

Nowy pſchewrót w Ruſkej.

Preſident ruſkeje republiki, Kerenſki, bě pſched tydženjom pſched dobywazymi Bolſchewikami, kaž žo ruſzy najradikalniſchi ſozialiſtojo njemuja, ſ Pětrograda do hłowneho wójſkoweho kwarčera czeknył. Hižo něktore dny poſdžiſcho je žo wón wot tam ſe žylnym wójſkom k Pětrogradej wrócził. Pola Gačziny je mjes bolſchewikſkim a Kerenſkowym republikanſkim wójſkom k krwawnej bitwje doſchło. W njej je žo pjecza bolchewikſke wójſko ſbiło.

Wo położenju Kerenſkeho wójſka žo powě. Republikanſke wójſko je hižo ſ Zarſkeho Ssela hacž k Pětrogradej doſchło. Wono teho dla pomałku postupje, dokelž chze Kerenſki pſchikhad druhich wojakow, kotrychž Czernow ſ fronty pſchiwjedže, wočakacz.

S Kornilowom je žo Kerenſki ſjednał a ſ nim a koſakſkim generalom Kaledinom ſwjaſk pſcheczíwo Bolſchewikam ſczinił.

Nowiny „Dělo Naroda“ piſchu, ſo w Kijewje koſakojo knježa. — Po jenym telegramje ſchwedſkich nowin „Svenſke Dagbladet“ ſ Haparandy je koſakſki general Kaledin do bliſkoſcze Charkowa doſchoł. Wón je ſa wuhlowu krajinu nad Donom wójnſki ſtaw wuwołał.

Se wſchelakich ſtron Ruſkeje žu powjeſcze wo žylnych wojowanjach mjes pſchiwižowarjemi Bolſchewikow a nakhwilneho knježerſtwa pſchiſchłe. W Moſkwje je žo ſańdženu wutoru pjecza něhdže 2000 morwych naliczíło. W tutym měſcze žu ſkónczńje dojednali, ſo dyrbi žo knježerſtwo ſe wſchěch ſozialiſtiſkich ſtronow ſeſtajecz. B.

Reuterez telegrafowarnja ſhoni, ſo je 13. novembra ſe Stockholma telegramm dóſchoł, kotryž draji: Finſka telegrafowarnja woſjewja, ſo je Kereniſki do Pětrograda pſchicżahnył a nimale zyłe měſto wabžadžił. Bólſchewikojo žo jenož hiſchcze w małym dželu měſta džerža. Hewak je zyła Ruſla w ruzy nakhwilneho knježerſtwa. Koſakojo žu czerwjenu gardu roſtrěli. B.

Se Stockholma žo 14. noäembra powě: Tudomne ruſke póßłanzſtwo je runje hamtſke ſdžělenje doſtało, ſo je Pětrograd ſaßo w rukomaj Kerenſkeho, kotrehož wójſko je Bólſchewikow pola Zarſkeho Ssela ſbiło. Sa žydle knježerſtwowoje mozy ſtej žo Moſkwa a Nowoczerkaſk poſtajiłoj. Knježſtwo tſjoch mužow, wobſtejaze ſ tſjoch diktatorom, Kerenſkeho, Kornilowa a Kaledina, je žo poſtajiło. W Pětrogradže měr knježi. Měſchczańſka garda je ſchkitanje měſta a wukrajnych póßłanzſtwow pſchewſała. Wulki dżěl wójſka je dobrowólnje ke Kerenſkemu pſcheſchoł. G.

Se Stockholma žo 16. novembra powě: W Pětrogradže žo na drohach wojuje, teho dla žu wſchě klamy ſamknjene. Telefon wjazy njedžěła. Do Finlandſkeje jenož hiſchcze czahi jěſdża. Kerenſkeho garda ſ panzerowanych automobilow wojuje. Pětrogradſki měſchczański hejtman je měſchczańſkej dumje ſdžělił, ſo žu Bolſchewikojo něktore woßoby, kotrež žu žo w ſymſkim hrodže ſajake, ſatſělike. B.

Po jenej powjeſczi ſe Stockholma, Pětrograd w płomjenjach ſteji. B.

D.

Franzowſkemu Painlevéonemu miniſterſtwu je žo njedowěrjenje wuprajiło.

Franzowſki žejm je žo ſapowjedźił, Painlevéowemu miniſterſtwu dowěrjenje wuprajicz dla jeho ſadžerženja pſcheczíwo Bolupaſchi, Malvyej a Caillauxej. Knježerſtwo njeje ſ czažom pſcheczíwo tutym woßobam ſakročiło, hdyž žo wone ſ pomozu wukrajnych pjenjes hibanje ſa wobſamknjenje njepſchihódneho měra ſbudžicz ſpytake. Paiolevéowe miniſterſtwo je teho dla wotſtupicz dyrbjało. B.

Clemenceau je nadawk pſchijał, nowe miniſterſtwo ſeſtajecz. B.

Hrožazy žwětowy hłód.

Jendželſki rataſki miniſter w jenej ſhromadžiſnje wo pſchichodnym njedoſtatku žiwnoſcze žweta tak czinowje rěczeſche, kaž to hacž dotal njeje žadyn jendželſki miniſter czinił. Wón žnadž je ſe žwojej rěczu jendželſki lud k ſlutniwoſczi pſchi trjebanju žiwnoſcze napominacz chzył. Prothero žo pſcheczíwo měnjenju wobroczi, ſo budže po wobſamknjenju měra kónz njedoſtatka žiwnoſcze. Wón ſtaroſcze wo ſeživjenje njepołoži, ale po wobſtejnoſczach hiſchcze poczeži. Napraſchenje ſa žwětowym wuwoſom žo wěſcze jara powjetſchi. Strach, kotryž je žo wočakał, je žo pomału pſchibliżił. Płódnoſcz europiſkeho kraja wotebjera, niz jenož dla ſapuſczenja, ale dla njedožahazeho wobdžěłanja a hnojenja. Wunoſchk jeneho akra je w Jendželſkej 1916 a 1917 hiſchcze dale wotebjerał a pſchichodne lěto najſkerje hiſchcze mjenje wunjeße. Normalne wobſtejnoſcze mohke žo jenož ſ tſjomi wumjenjemi ſaßo wróczicz: kupowanſka mózność na zuſych wikach, wobžedženſtwo nuſnych žrědkow k tenu a ſ tſecza wobžedženſtwo trěbnych transportſkich žrědkow. Prothero roſkładowaſche, ſo dwaj krajej Europy, kotrajž najwjazy žita do druhich krajow wuwožujetaj, njebudžetaj to něktore lěta po wobſamknjenju měra czinicz móz, tak ſo žu neutralne kraje hižo nětkole nuſowane, žebi žwoju žiwnoſcz druhdže pytacz. Prósdna myßl by była, ſo mohła Amerika, Kanada a Awſtralſka njedoſtatk europiſkich krajow narunacz; pſchetož wone, kaž Italſka žama počinaju ſaczuwacz, ſo jich džěłanſke mozy woteběraju. Jendželſka dyrbi potajkim wokomikej do wočzow hladacz, w kotrymž budže žwětowy njedoſtatk njeparujomneje žiwnoſcze ſnutſka žwojich mjeſom ſaczuwacz. Prothero potom praji, ſo 35 milijonow Jendželeczanow ſ wukraja khlěb a 18 milijonow mjaßo ſ wukraja jě. B.

Łódže neutrallnych ſtatow w njepſcheczelſkej žłužbje?

S Waſhingtona Reuterez telegrafowarnja nadrobnoſcze wo łódžnym wuczinjenju mjes europiſkimi neutralnymi ſtatami a ſ Ameriku woſjewja. Snate drje hiſchcze njeje, kelko łódžow žo ſjednoczenym ſtatam połnózneje Ameriki pſchewoſtaji, tola neutralne łódže, kotrež žu w amerikanſkich pſchiſtawach, 400,000 tunow městna wopſchijeja, kotrež bychu žo na někajke waſchnje do žłužby ſjednoczenych ſtatow ſtajiłe. Wuczinjenja ſ Hollandſkej, Danſkej, Norwegſkej a Schwedſkej žu wſchelake. Najwjazy hollandſkich łódžow, kotrež žu žo ſjednoczenym ſtatam pſchewoſtajiłe, dyrbja najſkerje pſcheczu ſ Argentiniſkeje a Awſtralſkeje a zokor ſ Jawy do Ameriki woſyczz. Mózno je, ſo žo zyła hollandſka wikowanſka flotta k tenu wužije, ſo by twory do Ameriki a wot tam twory do Hollandſkeje woſyła. Knježerſtwo ſjednoczenych ſtatow je wob-

samkło, so žanu amerikanišku pizu do Hollandskeje njepschepuschczi, dothoż wudżělki hollandskeho mlokarstwa pucz do njepschecželskeho kraja namakaju. D.

Sakski krajny žejm

je žo žrjedu wotewrił. Trónska rěcž, kotruž kral cžitasche, ſ dżakom na rjekowske skutki naschich wojowarjow na kraju a na wodże spominasche a tych, kotsiž žu doma wostali, napomina, so bychu žo ſ wutraczom rjekowskej khrobłoscži wojakow runali. Po planje pschewjedżene hospodarjenje se žiwnoscžu a dobry wunoschk běrnow wěstoscž hospodarskemu wudżerženju dawa. Nětschische sestajenje prěnjeje komory po knježerstwowym pschežwědczenju wjazy zyle w pschesjenoscži ſ hospodarskim a sozialnym roswiczom kraja ujesteji. Teho dla žo žejmej sakonjowy naczisk wo pscheměnjenju sestajenja prěnjeje komory pschedpołoži. Tež žejmowy porjad je we wschelakim nastupanju pscheměnjenja a wudospołnjenja potrěbny, wo czimž žo žejmej teho runja jedyn naczisk pschedpołoži. Mało swježelazy wobras roswicže statnych finanzow pokasuje Dawki dawaza nióz wobydlerjow dyrbi žo teho dla w powjetschenej měrje wutrjebacz.

Nowy sakski statny hospodarski plan ſ dokhodami a wudawkami ſ 568 milijonami wotsamknje. Njedostatk 31 milijonow hriwnow wuczinja. Knježerstwo namjetuje samoženjowy dawk (wudospownjazy dawk) wo 100 prozentow, statny ležomnostny dawk wo 50 prozentow, pschiražki k dokhodnemu dawkej, kotrež žu žo na 1917 pschiswolile, pschi dokhodach wot 7800 hriwnow žo sapoczejo wo 5 hacž 100 prozentow powyschicz. Wschě akzijowe towarstwa, komanditske towarstwa, towarstwa ſ wobmjesowanym rukowanjom a hórnische towarstwa dyrbja hischcže ras tak wulke pschiražki, kaž privatniki płaczicz. Statny dołh tuteho lěta nimale 1 milijardu hriwnow wuczini a žo bliżschej dwě lěcže wo něhdże 120 milijonow hriwnow powjetschi.

Namjety sa sakski žejm.

Konservativna a doprědkarska strona knježerstwu w sakskim žejmje schtyri namjety sapoda. Sapółžanz Günther knježerstwo napomina,jo by w swjaskowej radże na to skutkowało, so bychu žo po wobsamknjenju měra, so bychu žo pożczonki na hypotheki, jeli so žo wjetscha dań njeje sastała, njeżměła do tsjoch lět wupowjedżicz a so žo psched tsjomi lětami njeżměła dań powyschicz. Dale dyrbjałe žo naprawy czinicz, so by žo khežerjam a ležomnoscžerjam, kotsiž žu sa czaż dołheje wójny do dołha salesli, saže wupomhało, njech je to se saradżenjom poślednich hypothekow abo ſ pożczonkami po niskej dani.

Druhi Güntherowy namjet žebi žada, so bychu žo nusu czerpjazemu žrěnjemu stawej pjenjesy pożczowałe.

Namjet sapółžanzow Bordaufa a Kocha knježerstwo napomina, so by žo pschepjelnjenju spěschnych czahow na sakskich statnych żelesnizach na pschisprawnische waschnje wotpomhało, hacž je žo to w oktobrje ſ pschesměrnym podroženjom stało.

Konservativni namjety sapodadża, ſ kotrymiž dyrbi žo statne sarjadnistwo sjednoricz a žo podpjery sa žrěni staw, kotryž je ſ dołheje wójnu do pjenjeżneje nusy pschischoł wudawacz, so by žebi wożebje ratarstwo po wobsamknjenju wójny trěbny czehnity skót a maschiny wobstaracz mohło.

Parlamentarisazija němskeho khežorstwoweho knježerstwa.

Khežor je demokratiskeho sapółžanza ſ Payera sa naměstneho kanzlera a nationalliberalneho sapółžanza dr. Friedberga sa městopschedżydu pruskeho statneho ministerstwa pomjenował.

Zürichske nowiny wo pscheměnjenju w němskim knježerstwje pischu: Roswicže, kotrež je žo ſ tym w politiskim a parlamentarskim žiwjenju Němskeje sapoczało, směje wjele sczěhwkow; demokratisowanje je žo ſ mozu sawjedło, a prěni krócz je khežorstwowy žejm rosžudżejo do roswicža sapschimnył. S prawom móże žo wo wobrocže němskeje smutskowneje politiki rěczecz.

Parižske nowiny „Humanité“ pischu: Jeli so žo powjesc potwjerdzi, so je žo ſ Payer sa naměstneho kanzlera na Helfferichowe město a Friedberg sa městopschedżydu pruskeho ministerstwa pomjenował, je dobycže khežorstwoweho žejma dospołne, a parlamentarski kabinet je žo woprawdże sestajał. Tole wjedništwo ſ wjednikami tsjoch wulkich stronow wjetschiny (ſ zentrom, doprědkarskej lěwizu a nationalliberalnymi) hromadże skutkuje. To je hischcže bóle nadpadne, hdyž žo pomyšli, so je žo dr. Michaelis ſ wospjetnymi krocželemi pohnuł wróczo stupicz, kotrež žu parlamentariszy wjednizy wjetschiny khežorstwoweho žejma pola khežorowego kabinetowego schefa ſ Valentinia czinili, a so je hrabja Hertling hakle poskiczene sastojnstwo pschijał, hdyž bě ſ wjednikami stronow wjetschiny program noweho knježerstwa dojednał. Tónle podawk drje dospołne dokónczne dobycže demokratiskeho ducha w Němskej njewosnamja. Program, kotryž nationalliberalni a zentrum wudżěłaju, njemóże dobycže měnjenjow, na lěwizu složenych wosnamicz, tola njedżiwajzy wscheho je žo khětra krocžel do prědka czinił. B.

Dżěłaczerski plan khežorstwoweho žejma.

29. nov. žo khežorstwowy žejm k dwěnjedżelskemu pożydanju seńdże. Nowy khežorstwowy kanzler, hrabja Hertling ważnosc na to kładże, so by žo po mózności parlamentej pschedstajił a jemu program žwojeje smutskowneje a swonkowneje politiki pschedpołożił. Khežorstwowy žejm budże ž najprjódzy ſ pschedłohu saběracz, kotraž žebi nowu pożczonku, 15 milijardow hriwnow žebi żadazu, żada. Dale budże wón wo sakonju wo dżěłanskej komorje a wo rosschěrjenju konziliskeje žwobody jednacz. Dżěłanske komory dyrbja žo po mózności bórzy sawjesc, so bychu w Pruskej zastupjerjow do noweho semjanskeho žejma pósłałe. Nadrobnje budże žo pschekhódne hospodarstwo wuradżecz. Tež budża žo sežiwjenske praschenja a rosdżělenje wuhla rospominacz. Nowe dawkowe plany hischcže njeżżu dodżěłane, teho runja žo plan wo khežorstwowych dokhodach a wudawkach na 1918 hischcže khežorstwowemu žejmej njepschedpołoži. Skónczinje žo pschedłohi wocżakuja, ſ kotrymiž dyrbi žo wotebjeranju narodżenjow wobaracz. Ssnadż tež hischcže sakonjowy naczisk do wuradżenja pschińdże, po kotrymž dyrbja žo wulke měschczanske wokrjeży sa khežorstwowy žejm dżělicz. Liczba khežorstwożejmskich sapółżanzow by žo po nim wo 30 rosmnożoła. B.

Ze Serbow.

— **(Wopyt sakskeho kronprynza Jurja w Budyschinje.)** Sakski kronprynz Jurij do Łužizy pucżujo schtwórtk dopołdnja do Budyschina pschijédże. S dwórnischcža wón ſ wosom do waggonoweje fabriki jédżesche, hdżež žo pod wodżenjom generalneho direktora Busscha wschelake dżěle tehole industrialneho wustawa wobhladowachu. ½12 hodżin kronprynz ludowu kuchinju w Pestalozziskej schuli wopyta. Wot tam žo wón do Budyskeje industrijoweje dżěłarnje poda. ¾1 hodżiny wyżoki hoscž pschedawarnju ratarskich hospodow w Budyschinje a wokolnoscži wopyta. Popołdnju w 4 hodżinach žo wón pschi jenym pożedżenju sežiwjerskeho wubjerka w hamtskohejtmanskej pożedżerni w žudnistwje wobdżěli. Potom w pschižażnej sali wyschschi měschczanosta dr. Käubler kronprynza w shromadżisnje zastupjerjow wschěch stawow ſ města a Budyskeho wokrjeża powita. Po wjeczeri w radnej pinzy buchu kollegium měschczanskich radżiczelow a zastupjerjow a někotsi měschczanszy zastojnizy k hromadżebyczu pschepросcheni. Kronprynz žo na pschecželne waschnje ſ jenotliwymi wożobami rosrěczowasche, žydasche žo za blido a žo wo nadawkach wobhonjesche, kotrež dyrbjachu žo we wójnskim czażu w domisnje dokonjecz. Pjatk rano kronprynz w automobilu Budyschin wopuschczi, so by žebi najprjódzy Mětej kubło w Lětonju wobhladał a potom wustawowe ryczerkubło w Pschiwczizach wopytał.

— **(Najwyschscha butrowa płaczisna w Budyschinje.)** Nowa mlokarnja w Budyschinje wot nětka dżěłarjam butry za punt 3 hr. płaczi, za pschetrjebarjow butry je žo płaczisna za punt na 3 hr. 12 pj. powyschika.

— **(Marmelada a sirup.)** Budyski wjeżny komunalny zwjazk wosjewja, so žo wot 15. hacž do 24. novembra na wotrěsk 3 czerwjeneje a seleneje żiwnostneje khartki za njeżamosastararjow a wotrěsk 2 żiwnostneje khartki žamosastararjow po ¾ punta marmelady 68 pjenjezkow, ¾ punta sirupa 34 pjenjezkow płaczazy, woteda.

— **(Wólba do khežorstwoweho žejma.)** Po wosjewjenju ministerstwa smutskownych należnoscžow žo w Budysko-Kamjenskim wokrjeżu narunanska wólba do khežorstwoweho žejma, dla wumrjeczża khežorstwożejmskeho sapółżanza Hendricha Gräfy unsna, pjatk 11. januara 1918 wotměje. Konservativna strona žo hischcže njeje wo postajenju wólbneho kandidata rosžudżila. Mjes tym so chże wulka wjetschina wuswolerjow rěcžnikej dr. Herrmannej w Budyschinje žwój hłoż dacz, je žebi druhi dżěl wotmyšlił,

kandidaturu wulkoadmiralej Tirpitzej poskiczicz. Pschi tejle njejednoczje konservativnych wěso sozialdemokratam pschenża kežěje. Woni žu teho dla sańdženy tydźń w jenej shromadźišnje w Kamjenzu wobsamkli, redaktora Uhlicha sa wólbneho kandidata postajicz. Tež žwobodomyžlna strona chze žo pjecża se žamžnej kanditaturu pschi wólbje wobdžělicz. Duž budže wólbne hibanje najskerje jara žive.

— **(Najwyschsche płaczišny sa howjaze mjažo.)** Punt hojaseho mjaža s koscženi płaczi nětka 1 hr. 70 pj., bjes koscži 2 hr. 15 pj., punt rubaneho mjaža 2 hr. 15 pj.

— **(Žane hodowne póprjanzy.)** Khěžorstwowe žitownischczo je wobsamkło, so žo w lěcže 1917/18 muka k dźěłanju póprjanzow nježmě pschewostajicz. Duž póprjanzarnjam mózno njeje, na hodowne wiki žwoje wudźělki pschinjesez.

— **Wukas wo sakasni wuwosa konjow** naměstneho komanda 12. armeekorpsa je žo po wosjewjenju 9. novembra 1917 sběhnył.

— **(Mukowe a khlěbowe płaczišny.)** Zentnar ržaneje muki 17 hriwnow 60 pjenjezkow, zentnar pschenczneje muki 20 hr. 40 pj. płaczi. Punt pschenczneje muki nježmě žo dróžo hacz po 25 pjenjezkach, punt ržaneje muki dróžo hacz po 21 pjenjezkach pschedawacz. Płaczišna sa punt ržaneho khlěba nježmě 19 pjenjezkow, sa 400 gramow pschenczneho khlěba 15 pj. pschekroczicz. 80 gramow czežke zakta 6 pj. płaczi.

— **(Wojerske wusnamjenjenje.)** Pěschk Pawoł Krupař s Delnjeje Hórki je želesny kschiž dostał. Ssłeborna Bjedrichowa Augustowa medailla je žo podoffizérej Prošzy s Czichonz a podoffizérej Hermanej Kozorej s Hornjeho Hunjowa, mjedźana Bjedrichowa Augustowa medailla wojakej Khorli Schmidtej s Raschowa spožczika.

(Najwyschsche płaczišny sa hušaze mjažo po dźělach.) Wot nětka płaczi punt hušazeho mjaža s koscženi 6 hriwnow, punt hušazych jatrow 4 hr., punt žyreho hušazeho tuka 8 hr., punt wuschkrjeneho hušazeho tuka 10 hriwnow, zyły hušazy drobczk 2½ hr.

Se Sčijez. W nětczischim na mjažu a tuku khudym czažu žo žamo wulke rjeczasniki mjažohłódnym ludźom wukhowacz njemóża. Tu žu paduschi na Rychtarjez kuble wulkeho rjeczasnika, kotryž dwór strażowasche, s rjeczasa kradnyli. Tu žamu nóz žu žo po sdaczu czi žami paduschi s pinczným woknom do pinzy kublerki Wjelineje dobyli a tam naželene mjažo kermuschu sarěsaneho žwinjecza se žuda, kołbažu, butru, někotre blesche wina a wschu druhu žiwnosez, kotruž žu w pinzy namakali, žobu kasali.

S Budyschinka. Pjatk sakski kronprynz Jurij naschn wješ s krótkim wopytom poczescži. Dopołdnja po ½10 hodź. pschijědže w automobilu s Lětonja, hdyž bě žebi hospodarstwo kublerja Měta wobhladał. Pschi puczu s naschecza koreczny běchu žo knjes tajny radźiczel Steiger, zyrkwinske a schulske prjódkstejerstwo, wožadny duchowny, wucžer a dźěl schulskich dźěczi shromadźili. Jako bě knjes tajny radźiczel Steiger kronprynza s krótkimi žkowami powital, tutón s automobila wustupi. Na to jemu k. tajny radźiczel wschěch pschitomnych pschedstaji a woželbje na to pokasa, so žmy wschitzy Sserbja. Kronprynz kóždeho s ruku powita a s kóždym pschecželuje popowjeda. Wjazy krócz žo tež woprascha, hacz žmy Sserbja. Nascheho wucžerja žo praschesche, hacz žo w schuli tež hischcze žerbski spěwa a hacz žo tola tež wo to stara, so Sserbja njewotmru. Tutón njemóżesche jemu wobkrucżicz, so temu tak je. Na to krónprynz do Pschiwczicz wotjědže, so by žebi tam hródže a hospodarstwo knjesa oek. radźiczela Klahry wobhladał, kiž je jako pschikładny ratař znaty. Se žwojim pschecželnym miłoszciwym a ponižnym waschnjom bě žebi krónprynz Jurij hnydom nasche wutroby dobył. S woželbitej radoszcu pak naž napjelni, so žo sa naž Sserbow zajimowasche. Shonichmy, so je nasch krónprynz Sserbam pschecželnje pschikhileny. Roswucžowanje w schuli dla dopomnjecza na tutón wopyt wupadže.

—l—.

Se Ssmjeczkez. Pětr Pawoł Schneider se Ssmjeczkez je žo sa khrobłe wojowanje w Flandernskej s bronsowej Bjedrichowej Augustowej medailu wusnamjenił.

S Kamjenza. Měschczanske sastupjerstwo je wobsamkło, tudomny Kellingez fórbark sa 70 000 hriwnow kupicz.

S Nježelwaczidła. Njedawno je tu žandarm jenemu Draždžanczanej 7 puntow butry wotewsał, kotruž bě tutón ratarjam tudomneje wokolnoscze sa jara wyšoku płaczišnu wotkupił. Tón žamy Draždžanczan bě huscžischo dla pokupjenja butry a druheje žiwnoscze do naschich stron pschikhadźał.

S Budestez. Njedželu 18. novembra popołdnju budže knjes schulski direktor Rösler se Schěrachowa se žwojimi schulskimi dźěczimi dźěczaze dźiwadło „Hodowny hermank", hodownu hru s dźěczazym khorom, „Sslawa Hindenburgej,", hołdowanje rjemjeślnikow, a pola „Zurkez pschi wobjedže", žměschk, wospjetowacz.

S Lemischowa. Konje tudomneho wotnajerja hatow, Kleca, žu na praschiwosez skhorike.

S Klukscha. Tudomny mjažowobhladowar August Kopta, žobustaw zyrkwineho pschedstejicżerstwa a zyrkwiny a schulski pokładnik, a jeho mandźelska 11. novembra czělnje a duchownje czitaj a strowaj sloty mandźelski jubilej žwjeczeschtaj. Zyrkwine a schulske pschedstejicżerstwo jimaj dopołdnja dary a pokhwalazu liscżinu wokrjeżneho hejtmanstwa pschepoda. Ev.-lutherske krajne konsistorstwo je jimaj czežnu bibliju póžłało.

S Korsymja. Sańdženu njedželu žiwnosczer Handrij Khorla Ryczer se žwojej mandźelskej sloty jubilej žwjeczesche. Jubjelskaj mandźelskaj žo žrjedź žwojich žiwójbnych doma požohnowaschtaj, pschi czimž žo jimaj biblija ev.-lutherskeho konsistorstwa pschepoda.

S Luska pola Pomorz. Na Schipalskim forbarku pola Wósborka, tudomnemu knjeżemu dworej žkuschazemu, žu žo mažiwna brózeń, s domojkhowanymi žujemi pjelnjena, pschitwarjena hródž a kólnja wotpalike. Mjes druhim je žo s wohnjom 200 zentnarjow žyna a něhdže 60 wosow žita spalilo.

S Kulowa. Jena lichowarka butry je žo tu sle wobschudźika. Jedyn Barlinjan jej sa 4 punty butry stohriwnawsku papjeru podtykowasche. Dokelž wona žama telko butry doma njemějesche, wona pobrachowazy dźěl pola žužodoweje nakupi. Hdyž pak chzyshe burowka posdźischo te pjenjesy saměnicz, žo wupokasa, so bě ju zusy s falschowanej bankowku sjebał.

S Jamneho. Dźěłaczerka Lena Miklawschez s Jamneho, s dwěmaj lětomaj jastwa dla skónzowanja dźěsża khostana, bu psched Shorjelskej khostanskej komoru wobskorżena, so je žwoje dźěczo, lětża w lěczu porodżene, lohkomyžlnje morika. Wobskorżenu wuwinowachu, dokelž jedyn lěkarski wězywustojny wupraji, so žo w tutym padże wo tak mjenowany wotpadny porod jedna; wobskorżena njeje dźěsczowej žmjercži sadźěwacz mohła.

S Czornecho Kholmza. Dźewjatnaczelětnaj paduchaj Gustav Nowak a Pawol Borm s Barlina běschtaj wulku hromadu khlěbowych snamkow na wschelakich městnach we wokolnoszi Wojerez kradnyłoj a je dźěłaczerjam aluminijoweje dźěłarnje we Lutach pschedawajo sa njej 340 hriwnow dostałoj. Žandarm jeju saja a do Wojerowskeho žudnistwa dowjedže. Fastnika pschemowschi pak s njeho czeknyschtaj, tola buschtaj znowa popadnjenaj.

S Callenberga. Pjatk w nozy žu tudomnemu mlynkej Rjenczej 8 kaczkow a 2 kokuschi kradnyli. Paduschi žu jim hnydom w hródži hłowu swotrěsali.

Jurij Libsch.

Dženża žwoje 60. narodniny žwjeczi jedyn s naschich najpilnischich žynow naschego žerbskeho luda knjes Jurij Libsch, farař em. w Budyschinje, kotremuž budża wěsce tež mnohy naschich czitarjow a wschitke nasche czitarki s dźakownym spominanjom sboże a Boże žohnowanje pschecz, hdyž jim pschi tej składnosczi pscheradźimy, so je wón tón muž, kiž jim hižo nimale 30 lět dołho fóždu žobotu lěto wot lěta te rjane powědańczka tu w naschich „Sserbskich Nowinach" poskicża.

Jurij Libsch narodźi žo 17. novembra 1857 na Lukaschez kuleschku w Miłoczizach a khodżesche najprjedy jako Lukaschez Jurk do Kukowa pola klóschtra Marijineje Hwězdy do schule; dokelž žo njes žwojimi žobuschulerjemi s wožebitymi duchownymi darami wusnamjenjesche, pohnuchu klóschtrsky duchowni, kiž běchu naboženszy wucžerjo w Kukowskej schuli, Lukaschez nana, so by žwojemu žynkej Jurjej dał schtudowacz. Wón do teho swoli a pózka žwojeho žyna najprjedy wot noweho lěta 1871 hacz do jutrow 1872 do Budyschina na tachantisku schulu a potom do Prahi na dalsche wuwucżowanje we wědomoszczach. Nasymu 1873 sastupi Jurij Libsch do tamnischeho „Sserbskeho seminara" na Makej Stronje na Lužiskej haży czo. 13 a khodżesche na Makostronski gymnasij, hdyž žebi bórzy se žwojimi duchownymi darami, pilnoszcu a pożłuschnoszcu luboszcz wschitkich žwojich wucžerjow doby a pschez zyły czaž žwojich gymnasialnych studijow sdźerża. Ale tež jeho žobuschulerjo na gymnasiju a žobukhowanzy na „Sserbskim Seminaru" běchu jemu wožebicze dobri dla jeho měrneje snjeżli-

weje powahi a stajneje hotowosćze k pomozy. Po dokonjanych gymnasialnych studijach žłużesche Jurij Libsch wot 1. oktobra 1879 hacž do 1. okt. 1880 jako jenolětny dobrowólnik pola pěschkow (reg. 103) w Budyschinje a studowasche potom tři lěta bohoßłowstwo a žłowjanske rěcže na universicze w Prasy. W poßlednich lětach žwojich gymnasialnych studijow a jako student bohoßłowstwa bywasche nasch Jurij Libsch lubuschk žławneho profesora žłowjanskeje filologije a rěčespyta k. Marczina Hattale na czěskej universicze w Prasy, kotrehož žmědźesche kóždy tydźeń s najmjeńscha jedyn króć na jeho wobydlenju k darmotnemu „privatissimum" t. j. wožebinskemu rozwuczowanju we žłowjanskim rěčespyteze wopytowacź, schtož je czěsćź, wo kotruž žo stajnje mnosy studenczi wuběhuja a kotruž rědko hdy jedyn dostanje. Na wopak Jurij Libsch saßo žwojich žerbskich towarschow w jich žerbskim towarstwoje „Sserbowzy" pschi „Sserbskim seminarje" žwěru a pilnje w jich žerbskej maczerńej rěczi roswuczowasche a s pilnej dźěławosczu jich k pilnej dźěławosczi nawjedowasche. Hižo sa czaß žwojich studentskich lět w Prasy wón pilnje maczišmu hromadźesche k žwojemu pola wschitkich žłowjanskich rěčespytnikow znatemu a wukhwalowanemu wědomostnemu dźěłu „Syntax der Wendischen Sprache in der Oberlausitz", kotrež wón hižo 1884 w Budyschinje s nakładom žwojeho žerbskeho protektora, nascheho njesapomnitheho pschedźydy Maczizy Sserbskeje, žławneho Michała Hórnika, wuda. Sswoje radźiczerstwo a dohladowarstwo nad dźěławosczu „Sserbowki" pak je Libsch wot tamnych lět hacž do dźenßnischeho dnja wobkhował a s wulkim žohnowanjom sastawał.

Jurij Libsch bu 20. wulkeho rózka 1884 na měschnika wußwjeczeny a běsche w duchownym sastojnstwje sa kapłana najprjedy w Ralbizach a potom wot 1885 hacž do 1888 pschi kralowskej dwórskej zyrkwi w Draždźanach, hdźež žo jako wubjerny a duchapołny předar wusnamjenjowasche. Dokelž tu wot wjele duchowneho a czělneho napinanja skhori, pscheßydli žo na lěto do Seitendorfa pola Zitawy sa kapłana; wot lěta 1889 do 1892 skutkowasche wón w Budyschinje najprjedy jako katecheta a posdźischo jako tachantski předar a bu s lětom 1892 s prěnim fararjom nowozałoženeje woßady w Baczonju; tam wodźesche wón žwoju nowu woßadu s wulkim žohnowanjom wot wschitkich, starych a mkodych, lubowany a czeseczeny, doniž žo dla khorowatosćze, kotraž jeho wot lěta 1892 wopuschczika njeje, skónczuje lěta 1910 na wotpoczink njepoda. Njedźiwajo khorowatosćze a wschitkich lěkowanskich prozedurow wosta pschezo dobry a pschecželny, wjeßoły a pokny humora a sabawnosćze. Dla lěpscheho lěkowanja pschebywasche wón prěnje 7 lět žwojeho wotpoczinka w Zitawje, pschi wschěch bolosczach a sadźěwkach stajnje a njepschestawajcy dźěłajo na poli žerbskeho pißmowstwa a sastupujo sastojnskich bratrow hdźežkuli běsche trjeba a nuza. W auguscze tuteho lěta 1917 pak žo saßo do nascheje žrjedźiny wróczi, saßydliwschi žo jako njesprózny wotpoczinkar w Budyschinje, hłownym měsce hornjołużiskich Sserbow, na bohatej haßy, hdźež dźenża žwoje 60. narodniny žwjeczi.

Jurij Libsch je stajnje był a dźenża hischcze je rady widźeny wot wschitkich žerbskich redaktorow jako spuschczonny a pilny žobudźełaczer pschi wudawanju „Sserbskich Nowin" a „Katolskeho Poßoła", protyki „Krajana" a „Czaßopiża Maczizy Sserbskeje" a bywasche niz jeno wschudźe a stajnje se schczedriwym knótrom a wustojnym radźiczerjom pschi wschitkich pißmowskich pospytach a wudźełkach naschich mkodych Sserbow a nastupazych spißaczelow, ale tež husto s wustojnym a wobhladniwym korektorom pschi wjetschich literarnych dźełach žwojich rowjeńkow a pschecželow, kaž na psch. pschi wulkim „Němsko-žerbskim žłowniku" dra. Filipa Rěsaka, kotryž žo wot něschto lět w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje czischczi; k temu jeho woßebje khmaneho c.ini wótre woko a zunje rěczniske sacžuwanje nimo dokładneje rěczniskeje roswuczenosćze. Wschitke te mnohe nastawki s jeho pjera, woczischczane w „Sserbskich Nowinach", w Katholskim Poßle" a w „Krajanu", njebychmy móhli, bychmy-li tež radscho chzyli, tu mjenowacź, dokelž tam njejßu nihdże s jeho mjenom abo pißmikom wosnamjenjene. W „Czaßopiżu Maczizy Sserbskeje" wosjewja wón se žwojeho wulkeho rěczespytneho pokkada skónczuje w lětnikach 1912—16 rjad žwojich zunich wobkedźbowanjow pod ponižnym napißom „Rěczespytne drobnostki". W „Sserbskich Nowinach" pak žu pschede wschěm, kaž hižo pschi spoczatku spomnichmy, wschitke te rjane powědańczka s jeho wustojnje powědazeho pjera.

Dokelž s ludoweho wobkedźbowanja a naschonjenja wěmy, so ludźo w mlódschich lětach khorowacźi cźim starschi bywachu, žo cźim bóle wustrowjachu a seżylnjachu, pschejemy to žanc tež naschemu schěsćdźeßatnikej knjesej Jurjej Libschej, kiž je žo w poßlednich lětach saßo pschezo bóle shrabał a wustrowjał, so by sa 10 lět žwoje 70. narodniny pschi hischcze lěpschej strowoczc žwjecził a strowy a czerstwy žwoje 80. narodniny dozpět! Džak a žława žerbskemu wótczinzej!

Emka.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Ssydomnaczelětny czěßła Ota Robert Seibert s Draždźan bě 26. junija pohonczej Helaßej diwaj puntaj twaroha a druhu žiwnosćź, cźrije, jedyn cźaßnik a pjenjeżnu móschen s 20 hriwnami s wobydlenja kradnył. Dokelž je wón po sdaczu duchownje žłaby, běchu jeho do jeneho wustawa sa duchakhorych k wobkedźbowanju dali. Wot tam běchu jeho spoczatk augusta puschczili. Seibert bórsy saßo na kradnjenje khodźesche. 6. augusta žo wón s diwěmaj zusymaj sesna. W jenej bróżni pola Porkchiz žo s nimi srěcża, w nozy na něktorych městnach w Porschizach kradnyć. Pola mlynka Dörfera žo s woknom do domskeho dobuchu a 24 pokrutow khlěba kradnychu. Dale žo pola rěsniskeho mischtra Lindnera do domu łamachu a tam pot zentnarja połcża a 15 puntow kołbaßy wotnjeßechu. Pola kublerja Bartuscha drastu a cźrije, 5 puntow muki, pokrutu khlěba a toschu se žiwnostnymi znamkami kradnychu. Bliżschi dźeń Seiberta sajachu, jeho kumpanomaj pak žo poradźi, s kradnjenymi wězami cźekmyć. Seibertej běchu jenož drastu, cźrije a khlěbowe znamki, pola kublerja Bartuscha kradnjene, wostajili. Hacž runje je Seibert duchownje mjenje hódny, jeho lohkeho a cźeżkeho paduschstwa dla

Přilopk.

* **(Schěsćź lět khostańnje sa jeneho polizajskeho serżanta.)** Pschiseżny žud w Elbingu je 34 lět stareho polizajskeho serżanta Ganzena s Elbinga dla cźeżkeho njekasanstwa k khostańni na 6 lět saßudźił a jemu cźeßne prawa na 5 lět wotrjekł.

* **(Spaleny póstiski wós.)** W Lipsku žobotu dopołdnja na dwórnischczu s jeneho żelesniskeho póstiskeho wosa woheń wudyri. Wohnjowa wobora njemóżesche niczo wukhowacź, tak so je woheń wschě póstiske pakety snicził.

* **(13 żelesniskich sastojnikow žo dla paduschstwa sajało.)** Na khlesyskim tworowym dwórnischczu žo wot dlěschcho cźaßa pakety a wjetsche kubła kradnychu. Paduschi mózachu jenož żelesnischi sastojnizy być. Żelesniske sarjadnistwo teho dla pola tych, na kotrychž tukasche, wobydlenje pschepytacź da. Pschepytanje tukanje wěrne podtwjerdźi. 13 sastojnikow, lokomotiwnikow, tepjerjow, ranżěrarjow, noscherjow a noscherki wězow a druhich pomozných sastojnikow, pola kotrychž wschelake kradnjene wězy, s wjetscha żiwnosćź a drastu namakachu, sajachu. Někotre s nich běchu s kradnjenymi wězami wikowali, je druhim żelesniskim sastojnikam pschedawajo. Wunoschk tehole wikowanja, s dźěła wjetsche sumy, žo paduchom wotrewsa. S wjetscha běchu žo twory bjesewscheje bojasnosćze kradnyłe. Tak běchu někotsi sastojnizy na ranżěrowanskim dwórnischczu s lokomotiwu k tworowym wosam, tam stejazym, pschijěli, běchu s nich twory, kotrež žo jim pschihodźachu, na lokomotiwu wsali a je najprjódzy skhowali, so bychu je pschi skadnosczi wužili.

* **(Hajnika satsělili.)** Na hońtwinskim rewěrje Turnskeho a Taxiskeho wjerćha žu paduschni hońtwarjo hajnika Wittmanna satsělili.

* **(Sso samjatł.)** Żałożny podawk je žo sańdźenu žobotu w Ebersdorfje w połnózných Czechach stał. Dźěłaczer Weichhein bě na schatowu rólu schol a bě žwojeho schěsćdźěłtneho žynka žobu wsał. Mjes tym so nan wjercźesche, bě hólczk sady róle salěst a bě hłowu mjes rózkmu hrjadu a kaschcź tykny. Nan, kotryž žo teho njebě dohladał, dale wjercźo dźěsczu hłowu a wutrobu sanjecże. Hdyž bě žo hólz s cźěßna wußwobodźił, wón hacž k schuli deběża, hdźež na senju padże. Jeho k lěkarjej donjeßechu, hdźež wón sa někotre minuty na žwoje żałożne sranjenje, rosmjeżenje nupa a satłóczenje wutrobna, wumrje.

* **(Hrajkajo žo satsělił.)** W Kreidorfje tsinaczelětny žyn jeneho dźěłaczerja, kotryž je we wójnje, jemu natyknjenu pistoliju do ruki dosta. Żortujo žo hólz s tšélbu do žwojeje hłowy saměri. Wutsěł s pistolije wuwrjeżny a hólza na měsce mori.

* **(Wußlědźenje mordarja.)** Morwu žónsku, kotruž běchu njes Schandawu a Königsteinom ſ Lobja wucźahnyli, ßu jako wěstu Mayowu ſ Altendorfa spósnali. Jako mordarja ßu Mayoweje muža, murjerja a khěžerja Richarda Maya ſ Altendorfa pola Schandawy, kotryž w tu khwilu jako podoffiźěr w grenaděrſkim regimencźe cźišło 100 w Draždźanach ßłuži a jeho lubku, arſenalnu dźěłacźerku Marthu Seibtez ſ Radeberga, ſajeli.

May je ßo w jaſtwje mordarſtwa wuſnał. Hižo pſched tydźenjom ſtaj ßebi wón a Seibtez wotmyßlikoj, žonu ſkónzowacź. Wón pak je pſchezo ſkónzowanje wotſtorkował. Seibtez pak je njepſcheſtawajcy jeho honiła, ſo by wotmyßlenje do ſkutka ſtajił. Hdyž ßrjedu Mayowa ſ Draždźan do Königſteina jědźeſche, ju jejny muž pſchewodźeſche. Seibtez ßobu jědźeſche, tola ßebi May a jeho luba ſdacźe daſchtej, jako byſchtej ßo njeſnałej. W Königſteinje wſchitcy tſjo ſ woſa wuſtupichu. Mandźelſkaj po pucźu do Schandawy dźěſchtaj. Seibtez ſa nimaj dźěſche. Hdyž ßo pucź do cźmoweho lěßa ſawiny, ßo Seibtez k mandźelſkimaj pſchibliži, žonu ſa ruku pſchimny, a May do žony ſ kałaczom kłó.

* **(S wutſělom jeneho hontwarja ßo ſranił.)** Hdyž tele dny žiwnoſcźeŕ Seipt ſ Ruppersdorfa pola Herrnhuta na wieczornych ßměrkach rolu dźěłaſche, ßo wón ſ wutſělom jeneho hontwarja cźežko ſrani. Wón bě ßo ſ dalokoſcźe 40 kroczelow ſ großnym ſchrótom do tyła a ramjenja tſělił. Wón boloſczow dła ſ hłoßom wołaſche, tak ſo w bliſkoſcźi dźěłazy ludźo jemu na pomoz pſchiběžachu a jeho domoj donjeßechu. Njeſbožowny hontwaŕ je pjecźa krótkowidźazy.

* **(Spytane rubjeźne mordarſtwo.)** W Hirſchbergu pola Žitawy ßu 23-lětnu Elfriedu Haintzez ſajeli. Wnna je 67lětnu khěžerku Witwerowu ſkónzowacź ſpytała, ſo by ju wurubiła. Wobſtarnej žonje bě wona kožowu płachtu pſches hłowu cźišła a ju ſadajicź ſpytała. Ssußodźa nadpadnjenej na pomoz pſchińdźechu. Hdyž Heintzez ſajachu, pſchi njej wótry rěſniſki nóž namakachu.

* **(Njeſprawni żeleſniſzy ſaſtojnizy.)** Pſched Lipſczańſkim krajnym ßudom 23 ranžérarjow, wuhibarjow, tepjerjowa a dźěłacźerjow wobſkorženych ſtejeſche, ſo ßu lětźa w lěcźu na tworowym dwórniſchcźu we Wahrenje wjele tworow, kradnyli, kaž pſcheńcu, běrny, mjaßo, zigary, butru, margarinu, nudle, zokor, ſchokoladu atd., a ßo teho dła do tworowych woſow dobywali. Dźeßacź wobſkorženych k jaſtwu na 3 njedźele hacź k 1 lětu 4 měßazam ſaßudźichu, 13 wobſkorženych wuwinowachu.

Spodźiwny wobras.

(Skónczenje.)

Tak dźěſche Jan k hrodej Alkazarej na tamnu ſtronu a pytaſche ßwojeho wuja. Bórſy bě jeho namakał.

„Schto dha ty wote mnje chzeſch?“ tón na ßwojeho bratrowego ßyna ßo wottorže.

„Jeuu dobrotu wot waß, luby wujo“, hólczez ponižnje wotmolwi.

„To ßej hnydom myßlach“, knjes de Paraja ſawoła, „ſo wy maſ. pſchitomnoſcźe w Sevilli wužijecźe.“

„U drje derje cźujeſche, kak jeho kußate hanjenje jeho njeczu- uja pſchima, ake wón ani ſe ßłowom ani ſ wuraſom wobliczu ..pſcheradźi, kak hórke jemu to běſche.

„Wy macźe prawje, wujo“, wón wotmolwi, „ja nochzech waſcheje pſchitomnoſcźe w Sevilli njewužiteje woſtajicź. Sswojimaj ſo ſchimaj wo tutej kroczeli njerjeknywſchi ßym ßem pucźował a ..chu waß, ſo chzyli mi k mojemu ſbožu dopomhacź.“

Knjes de Paraja mjelczeſche a na hólczeza ſ pokhmurjenymaj wocźomaj hladaſche.

Jan dale rěcźeſche:

„Derje je mi ſnate, ſo ſcźe wy, luby wujo, ſ nětcźiſchim direktorom tudomneje moleiſkeje akademije jara ſpſcheczeleny. Ow, wopokażcźe mi tu dobrotu, a dajcźe jemu dobre ßłowo ſa mnje, ſo bychu mje ſaßo do ſchulerjow wuſtawa pſchijeli.“

Tu hordemu komornikej na wuſke nażoltne wobliczo roſny poßměwk ſtupi.

„J, hlejcźe! Duž ßu tebje ſ akademije wuhnali?“ wón rjekny. „Schto ßy to tola ſworał, hólczko? Ssy ßnadź mjenej Paraja haŕbu naczinił?“

Tu ßo Janej wulkej wocźi ſaßwětliſchtej a wotměnjejo ßo jemu lubośne wobliczo móznje ſacźerwjenjeſche a ſaßo hłuboko ſblědnjowaſche.

„Wujo“, wón wołaſche, jenož ſ mozu ßo dodźerżejo, „ſchto wy to rěcźicźe? Ja ßym naſchemu mjenej nawopak jeno cźeſcź cźinił, a da-li Bóh, budu to hiſchcźe wjele bóle cźinicź móz.“

Hólzej ßo wobliczo żehleſche, hdyž to rěcźeſche, a wutroba jemu ſylnje pukotaſche. Ale wón ßo ſpeſchnje wobknježi.

„Wěm drje derje“, wón nětkole rjekny, „ſo ßo wot waß niczeho wjazy nadźijecź nimam, wujo. Moja poßlednja nadźija bě pſchejara khrobła. Ale hdyž dźenßa we hłownej zyrkwi w Sevilli ßo prawje pobożnje modlach, běſche mi, jako by mi jandźel ſcheptał, ſo bych do Alkazara ſchoł, hdźež ßo mi rady a pomozy doſtanje. Nó, dokelž mózach w Alkazaru tola jenož waß pytacź, mějach to pokiw pſchedwidźiwoſcźe Božeje, a ßym ßem pſchiſchoł, ſo bych waß ſa waſche ſaſtupjenje proßył.“

„Ty to derje liczijſch, hólczko“, knjes de Paraja Jana wußměſcheſche, „komornik na kralowſkim dworje ma wěſo wſchudźom wulki wliw, a twój wuj ma zyle woßebje pſchikhilnoſcź ßwojeho krala, teho dła je też mój ßyn Michał hižo paża Filipa Schtwórteho.“

Jan ſrudnje na ſemju hladaſche. Wón wſchak ßwojemu wujej Michałej tuto wuſnamjenjenje popſchewaſche, pſchetož Michal tak ſlě ſmyßleny njebě, kaž jeho nan, tola rudźeſche jeho jara, ſo bě wón a jeho pſchiwuſni, kotſiž budźechu tola też prawo na nadobne cźeſcźe měli, w khudobje a w ſabycźu żiwi, kaž maka liczba ſ jich ſemjanſkeho ſtawa.

Nětkole ßo knjes de Paraja wotn obrocźi k woteńdźenju a rjekny ſ hrubym hłoßom k Janej:

„Khwataj ſ hrodu, kral ßo bórſy ſe ßwojeho wujeſdźowanja wrócźi a my mamy wſchitko na kralowſku hoſcźinu pſchihotowacź. Naß kralowy porok żenje trjechicź njeßmě.“

Jan nětko ßam w pſchedſalu ſtejeſche.

Hłoßy wjeßełych hólzow ſ bliſkeho ſala jeho ſ myßli wutorhnychu. W tym ſalu mějeſche ßławny moleŕ Velasquez ßwoju dźěłarnju. Runje bě miſchtrowſki kruch „kralowſka ßwójba“ domolował. Pažojo tu wokoło dundachu.

Dokelž běchu durje do wobraſarnje wotewrjene, hladachu woni ſ wcźipnoſcźu nuts.

Mjes tymi hólzami bě też Michał, ßyn kralowſkeho komornika de Paraja, wjeßeły pachoł ſ cźornymi kudźerjatymi włoßami. Wón wucźeże ſ płaſchcźa mały prok, ſ kotrymž huſto do wjewjercźkow a ptacźkow tſělеſche.

Tola dźenßa ßo druhim pażam nochzyſche honicź. Sswědomity towarſch Sanchez rjekny, ſo je honjenje w kralowſkim parku pażam ſakaſane.

W tym wokomiku ſaſtupi Jan do ſala a ſahlada ßo na nowe Velasquezowe dźěło.

Tu Michał njenadźizy ſ prokom tſěli a kłok ſary ßo do wobliczа miſchtra Velasqueza na jeho ßamßnej podobje na nowym wobraſu.

Też druſy pažojo ßo wuſtróżichu. Njerosmyßlenemu Michałej ſpadnyſchtej ruzy, prok jemu ſ dyrkotazeje dłónje wupadny.

Roshladniwy Sanchez ſpěſchnje k wobraſej pſchiſtupi a potom rjekny;

„Wucźehńmy kłok kedźdje ſ płatu, ſchkoda potom tak wulka njebudźe.“

Ale njedoczakliwy Michał na to njedźiwaſche, pſchimny kłok, ale tak njelepje, ſo hiſchcźe włóżne barby ſ Velasquezoweho liza wumaſny a nětkole ſ nowa na ßmjercź wuſtróżany tu mjes towarſchemi ſtejeſche. Wón ſawoła:

„Ow, njeje tu nikoho, kiž by mi wbohemu mohł pomhacź?“

Jana pſchewſa ßobużelnoſcź, dokelž wjedźeſche, ſo mohł kral jeho wuja krucźe pokhoſtacź.

„Michale“, wón ſawoła, „wbohi Michale! Kak rad chzył tebi pomhacź!“

To prajiwſchi pſchiſtupi k wobraſej a pruhowaſche naczinjenu ſchkodu, kaž ſ błyſkom pſchindźe jemu myßliczka a wón rjekny:

„Jeli ſo mi Bóh mozy da, móżu ja ſchkodu na wobraſu ſaßo ſwurunacź — ſtražujcźe, ſo mje nichtó njeby mylił, dajcźe mi jenož ſchtwórcź hodźiny khwile, ſo mohł to dokonjecź.“

Jan wſa miſchtrowy barbicź (pinſel) do ruki a ſtupi po ſkhodźiku, na kotrymž ſtejo hewak wulki miſchtr Velasquez molowaſche.

Hdyž to pažojo wuhladachu, woni jeho wobdachu a ſtrachocźiwje ſawołachu:

„Schto masch myßle, hólcže?“

„Nó“, wón wotmolwi, „ja ßym na akademiji nawuknył molowacź, a hdyž mi dźenßa Bóh mozy da a moju ruku powjedźe, ßo mi ta wěz poradźi.“

A woprawdźe, jandźel nawjedowasche jemu ruku. S małoliczbnymi, ale wěstymi ßmužkami a barbami bě schkoda wurunana — ale dźiwna wěz — mischtrowe wobliczo, kotreż bě prjedy tak khutne, dosta ſ Janowym ßmužkowanjom skoro pschecźelny. haj ßo poßměwazy wuras.

Prjedy hacź mózachu ßo Jan a paźojo wotßalicź, sastupi hižo kral Filip do póblanskeho sala a hnydom też do wobrasowarńje. Pódla njeho bě też Velasquez.

Kral dźiwyschе hischcźe junu jeho mischtrowske dźěło wobhladacź a pschistupi k wobrasej.

Dyrkotajo stejachu paźojo nasdala, hdyž kral po skhodźiku horje stupasche a wobras wobdźiwowasche.

„Mischtrje“, kral rjekny, „dokelž ßym ja khutny wuras na wobrasu porokował, scźe wy ſ barbiczom hnydom poßměw na ßwoje wobliczo skuskowali.“

„Ně, jaßny kralo“, Velasquez wotmolwi, „moja ruka ta njeje cźiniła.“

„Niz wascha ruka?“ kral na pol ßo dźiwajo a na poł hněwny sawoła, „ale schtó dha by ßo swěrił, na waschim wobrasu tu něschto cźinicź?“

Kral ßo pažam pschiwobrocźi: „Schtó ſ waß móže nam wo tej wězy wujaßnjenje dacź? Scźe ßnadź wy tu prjedy něschto cźinili?“ Kral ßo Michała dohlada, kiž bě wschón sblědnył.

„Ty to wěsch“, wón na njeho sarěcža, „komu scźe wy mjelczo mje pschistup do wobrasarńje dowolili?“

Tu padny wbohi Michał kralej k nohomaj, wupowjeda wschitko a proschesche wo hnadu.

Kralej ßo cźoło dale bóle pokhmurjesche a dłóń ßo jemu do pjascźe sapschimowasche.

„Schto je ßo tu stało bjes nascheje wole? Hdźe je tón khrobko, kiž je ßo swěrił, mischtroweho wobrasa dótkacź?“

Tu wustupi Jan a ruzy stuknywschi psched kralom ßo na kolenje swjese a proschesche ſ cźicha wo wodacźe.

„Schtó ty ßy?“ kral ßo jeho wopraschа.

„Ja ßym Jan de Paraja“, tón scheptasche, „wuj Michała de Paraja.

„Kak ßy ty ßem pschischoł?“ kral ßo wopraschа.

„Pschiińdźech ßwojeho wuja proßycź wo jeho sastupowanje, so bych saßo darmotne městno na molerskej akademiji dostał, kotreż ßym khudoby dla wopuschcźicź dyrbjał.“

„Akademija směje w tebi schwarneho wuczomza“, Velasquez rjekny, pschezo hischcźe Janowe ßmuhi na wobrasu wobhladujo, „ty ßy ßwoju wěz lěpje cźiuił, hacź mnohi wotrjadnik a wuwuczeny mischtr. Hlejcźe, mój jaßny kralo“, wulki mischtr Velasquez horliwje pokracźowasche, „hólz je niz jenož prawu barbu trjechił, ale je też prawy wuras ßwojemu molowanju dał.“

Też kral to wobkrucźi a hólzej woda; wón ßebi dasche jeho grudne wobstejnosće wupowjedacź, potom pak knjesej de Paraji, kiž běsche mjes komornikami, wótrje sporokowa, cźeho dla ßo njeje nad khudym młodźenzom ßmilił.

Tu pak Velasquez ßwoju ruku Janej na hłowu położi a rjekny:

„Tónle hólz dalscheje podpjery njetrjeba, mój kral je mi mnoho cźesće wopokasał a mi bohatstwo pschidźělił, duž chzu ßo ja wo Jana postaracź a wón budźe mój poruczenz a wuczomz.“

Nětko komornik knjes de Paraja wohańbjeny psched kralom pschilubi, so saruna, schtož bě na Janowej ßwójbje sakomdźił a proschesche sa ßwojeho ßyna wo wodacźe.

Velasquez rjekny:

„Jaßny kralo, budźcźe ßmilny. Michałowu kłok je mój wobras, ale Jan je moju wutrobu trjechił a Michałowy kłok je mi najlěpschеho schulerja dał.“

A woprawdźe, Jan de Paraja bu ßławny molerˇ a najlěpschi Velasquezowy schuler. Hischcźe nětko Velasquezowy wobras we kralowskim hrodźe w Madricźe wiša. Dołho bě tam też wobras ſ rjonym hólzom, kiž ma prok w ruzy, a mnosy mějachu jón sa Velasquezowe dźěło. Ale tón bě shotowił jeho najlěpschi schuler Jan de Paraja.

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesće.

W Michalskej zyrkwi směje jutsje, 24. njedźelu po ßwj. Trojizy, rano 1/28 hodźin duchowny Tyschet ßerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/29 hodźin směje farař Räda ßerbske a w 10 hodźinach němske předowanje.

Ssrjedu, na pokutnym dnju, směje rano 1/28 hodźin farař Räda ßerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/29 hodźin směje duchowny Tyschet ßerbske a w 10 hodźinach němske předowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa wothladanje khorych Michalskeje wožady sběra.

Tydźeńske sastojńske dźěła směje duchowny Tyschet.

Semrjeczi:

W Michalskej wožadźe: Ernst Helma, cźěßla na Zidowje, 85 l. 8 m. 2 d. — Hana Khrystiana swud. Dólzowa na Zidowje, 69 l. 5 m. 16 d. — Marja Kralina rodź. Ssuschkez, Jana Bohuwěra Krala, zjwnoscźerja a cźěßle w Kelnje, mandźelska, 64 l. 7 m. 12 d.

W druhich wožadach: Jan Jurij Hascha ſ Kanez, wojak pěschеho regimenta cźißło 103 (padny w bitwje), 19 l. 1 m. 24 d. — Handrij Bjedrich, khěžet a wußkuzeny pósłski pósełnik w Hucźinje, 70 l. 10 m. — Jan Henersdorf, wumjeńkar w Pschiwcźizach, 81 l. 5 m. 10 d. — Theresija swud. Wawerkowa we Wulkej Dubrawje, 53 l. 10 m. 15 d. — Marja Kucharjowa z Wulkej Dubrawje, 63 lět 3 měßazy 9 dnjow.

Zyrkwinske powjesće ſ Hodźija.

Jutsje, 24. njedźelu po ßwj. Trojizy, směje rano 1/28 hodźin farař Kschi žan ßerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/29 hodźin směje duchowny Voig ßerbske a w 10 hodźinach němske předowanje.

Ssrjedu na pokutnym dnju, směje rano 1/28 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/29 hodźin směje farař Kschižan němske w 10 hodźinach ßerbske předowanje.

Zyrkwinske powjesće ſ Budestez.

Jutsje, 24. njedźelu po ßwj. Trojizy směje rano 1/28 hodźin farař Domaschka ßerbsku spowjednu wuczbu, dopołdnja 1/29 hodźin směje duchowny Bójz ßerbske a w 10 hodźinach němske předowanje.

Ssrjedu, na pokutnym dnju, směje rano 1/28 hodźin farař Domaschka němsku spowjednu wuczbu dopołdnja 1/29 hodźin směje duchowny Bójz němske a w 10 hodźinach ßerbske předowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa wožudnych khudych sběra.

Ssrjedu popołdnju 1/25 hodźin směje farař Domaschka němsku spowjednu wuczbu.

Schtwórtk wjecźor 1/28 hodźin wotměje tschescźijanske towarstwo žónskeje młodźiny ßwoju shromadźisnu.

Zyrkwinske powjesće ſ Njeßwacźidła.

Jutsje, 24. njedźelu po ßwj. Trojizy budźe rano we 8 hodźinach ßerbska powjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ßerbske a 1/211 hodźin němske kemschenje.

Njedźelu wjecźor 1/28 hodźin wotměje žónske towarstwo a towarstwo žónskeje młodźiny shromadźisnu.

Ssrjedu na pokutnym dnju, budźe rano we 8 hodźinach ßerbska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ßerbske a 1/211 hodźin němske kemschenje.

Njedźelu popołdnju 1/23 hodźin wotměje ßo w kapalzy w Sarěcźu němske kemschenje a němska spowjedź.

Zyrkwinske powjesće ſ Rakez.

Jutsje, 24. njedźelu po ßwj. Trojizy budźe rano we 8 hodźinach ßerbska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach ßerbske a 1/211 hodźin němske kemschenje.

Ssrjedu, na pokutnym dnju, budźe rano we 8 hodźinach němska spowjedź dopołdnja w 9 hodźinach němske a 1/211 hodźin ßerbske kemschenje.

Sa brylowpotrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pschi hłownym torhoschcźu w Budyschinje pod radnej khěžu,

ßwoju w lěcźe 1856 wot njeho ßameho sałoženu dźěłarńju optiskich tworow dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Dokelž ßo jemu ſ wěsteje strony wobkhodnje schkodźicź dawa wón k wjedźenju, so ßo **bryle** a **tłoczniki** po lěkarskim pißmje jenož ßwědomicźe dawaju.

Pschi trjebanju proschu ßo dobrocźiwje na mnje w

Porjedźenja wězywustojnje a derje

Serbske tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnosć

změje da-li Bóh, jutře njedźelu 18. nov. pop. w 4 hodź. swoje měsačne posedźenje.

Přednošk wěsteje přičiny dla wupadnje.

Wšě lube sobustawy a hosći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Ssuczelna krowa

je na pschedań we Wyßokej cžo. 7 pola Kubschiz.

Hauptez rejwanski wuſtaw.

Samolwjenje młodych knjeżnow k rejwanskej wuczbje pschi ratarskej schuli w Budyschinje budu ßobotu 17. novembra wot 10—½3 hodźin w Albertskim dworje pschijimowacź.

S poczeſczowanjom

L. Hauptowa

wuczerka rejow_a wobkhadźenskich formow.

Sserbske a němske

spěwarske

jednore a najwoßebnische,

ßu po tunich płaczisnach na pschedań

wudawarni Serbskich Nowin.

Kedźbu! **Kedźbu!**

Nowa dźělba

ventilowcho gumija

je doschła. Hischcże měrowa twora.

Dale mózu hischcże dźělbu holanskeje **gumijoweje rosmody** pschedacź.

Max Sträubichen

zentrala jèsdnych kolow,

w Budyschinje na swonkownej lawskej haßy 14.

Jako khmane

narźinjenje pscheńzy

uspulum poruczam.

Haptykař E. O. Hennig

Viktoria-drogerija

na ßukelnskej haßy 7.

Konje k rěsu

po najwyschschich płaczisnach w kóždym czaßu kupuje

Curt Kaiser

pschi mjaßowych jědłach a na Humboldskej drósy 782 B

— Telefon 403. —

Koże

kóždeje druźiny po najwyschschich płaczisnach kupuje

Heinrich Langa

pschi žitnych wikach 11

a

pschi zyrkwinym městnje 4.

Starschi hólz,

abo tajki, kotryż je jutry schulu wukhodźił, ratarstwo lubuje a ſ konjemi rad wobkhadźa, najradscho se wßow, ßo na dobre městno pyta. Dalsche je we wudawarni Serb. Nowln shonicź.

Pytam hnydom abo posdźischo pschistojnu porjadnu

ßłużobnu holzu

Haptykařka **E. Heiderowa**

na khěžorskej drósy 9 po 3 skhodach

Runje ßu doschłe

Jütlandske wudźene schelske ryby, mórske hasche,

wulka dźěłba wubjernych

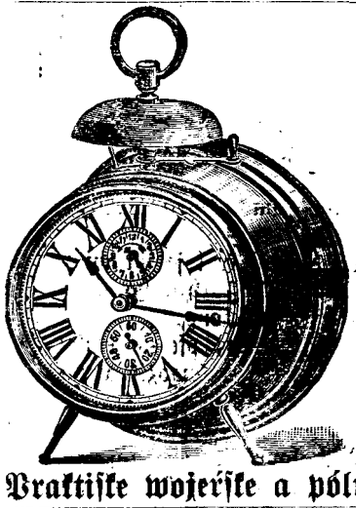
schellow,

kaž tež kóždy tydźeń czerstwe

mórske ryby, ßuschene wuhry atd.

Weberez rybownja

w Budyschinje, nětkole na schulskej drósy 8.

Sahe ßo stawa,

hdyž ma cžłowjek **dobry budźak.**

Tajke porucza we wulkim wubjerku

J. Marschnerowy

naßlèdnik

M. Ewald, cžaßnikarski mischtr **w Budyschinje** na bohatej haßy 9.

Najstarsche cžaßnikarstwo

:: :: w Budyschinje. :: ::

Porjedźenja płaczisny hódny a dobre

Praktiske wojerske a pólne cžaßniki (w nozy ßwěcžaze).

Wutrobny dźak

naschemu lubowanemu a wyßokodostojnemu knjesej fararjej **Kschižanej** sa jeho duchapołne, wutrobu natwarjaze kermuschne prědowanje, w naschim Bożim domje dźeržane, praji

wjele dźakownych kemscherjow Rakeczanskeje wosady.

„Serbske Nowiny“ wudawaju so kóždu sobotu. — Stwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.
— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maj so we wudawarni „S. rb. Nowin“ (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimuj.
— Telefon 687. —

Čisło 47. **Sobotu 24. novembra 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojownischežo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

23. novembra. **W Flandernskej artillerijska tśeleńza jenož w popołdnischich hodźinach wjetscheje žylnoseže nabu. Na bitwischežu k krótkemu ranju wot Cambrai žo wo Moeuvres a Fontaine najžylnischo wojowasche. Moeuvres a k wječorej žo pschisamkaze stejischeža njepscheczel wospjet podarmo nadběhowasche. Małe spočatkne wuspěchi žo s naschimi napscheczнymi nadběhami wurunachu. Na bokomaj Fontainy a s Fontainy Jendźelečenjo žylne mozy pscheczіwo naschim linijam sćelechu. Njemdrje žo s blisko wojowasche, pschi čimž njepscheczel podleža. Sso do njeho khroble dawajo jeho nascha infanterija wróčžo cžišnu a wješ Fontaine dobu. Lěš La Folie žo wot njepscheczela wucžišćі. Pschecžiwo Rumilly, Banteux a Vendhuilles nastajene jendźelske nadběhi žo se schkodowanjom slemichu. Delnjoschlesyske a pósnanske regimenty žu žo pschi wuspěschnym skónčenju wežerawscheho wojowanja wožebje wobdźělike. W nozy artillerijske wojowanje jenož na někotrych bitwischčžowych městnach žylne wosta. Wot sažneho ranja žo pschi połodnischej kromje pola Moeuvres s nowa wojuje.**

Wójsko němskeho kronprynza.

Pschi dobrym wuhladže žo tśeleńza mjes Vauxaillom a Cranonnom, w Champagni a na Maasynymaj brjohomaj s nowä wožiwi.

Italska fronta.

W horach mjes Brentu a Piavu žo sa naš s wuspěchom dale wojuje. Pschi delnjej Piavje njeje niczo noweho.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

674,000 tunow w oktobrje žo potepiło.

S Barlina žo 22. novembra powě, so žu žo s wójnskimi naprawami žrjedźnych mozow njepscheczelske wikowanske łódže se 674,000 registerskimi tunami wopschijeca potepike. S tym žo dotalny wuspěch njewobmjesowaneho wojowanja podmórskich čołmow na 7 649 000 registerskich tunow powyschi. B.

Nowy wuspěch podmórskich čołmow.

W połnóznym morju žu žo 3 parne a 1 płachtata łódź potepike. S tych 3 parnych łódźow žo jena se sawěsćeneho pschewodneho čaha wutśeli. Po rosbuchnjenju žo žudźi, so je wona muniziju jako nakład měła. B.

Awstriska wójska rosprawa.

K wječoru hory Meletty žo italske nadběhi s napscheczнym nadběhom wotpokasachu. Mjes Brentu a Piavu žu khěžorszy tśelzy 1. regimenta a Württembergszy horu Fontanu Seccu a horu Spinucciu dobyli. Na Fontanje Seccy žmy 200 alpinskich honjerjow sajeli. W ranju a w Albanskej njeje niczo noweho. B.

Jendźelska wójska rosprawa.

21. novembra popołdnju: Wczera dopołdnja je tśeča armeja pod roskasowanjom generala Binga nadběhi mjes St. Quentinom a rěku Scarpu činiła. Tele nadběhi žu žo bjes prjedawscheho artillerijskeho pschihotowanja činiše, njepscheczel je žo zyle pschekhwatał. Wulka licžba panzrowanych automobilow psched infanteriju jěchesche a twjerde němske grocžane racžiny pschedrě. Jendźelske regimenty prěni sakitanski system Hindenburgskeje linije po zykej froncže dobuchu a druhi němski sakitanski system psches jenu jendźelsku milu (1,6 kilometra) sady wsa; poślednischi je snaty jako „Hindenburgowe podpjeranske stejischčžo“. Hórku pola Bonaies a lěš na wyšokej runinje po žylnym wojowanju wsachmy, dale Vaquerie a Walisti khribjet, wješ Risecourt a lěš pola Coutleta, wulki sarěsk pschekročžichmy a žo do Flesquieres dobuchmy, hdźež žo njemdrje wojowasche, Havrincourt a němske hrjebjowe systemy k połnozy wšy wsachmy, pschekhody psches kanal pola Masnieres swěsćichmy a Marcoing a Neufwood wsachmy, dale k ranju wot połnózneho kanala wšy Graincourt a Anneux. K wječorej wot kanala zyku němsku liniju k połnozy k Bapaumsko-Cambraiskej drósy sćišćachmy.

21. novembra wječor: Wažne postupanje je žo dźenža swječora a s krótkeho wječora wot Cambrai sčiniło, hacž runje wobstajnje desćišć dźěsche. Požylnjenje, kotrež je njepscheczel skoku na bitwischčžo pschiwjedł, so by nasche postupanje sadźeržak, žo s dalscheje licžby wšow a s druhich wobtwjerdźenych stejischčžow wuhnachu, a wjele jatych je žo sebrako. Na naschim prawym kschidle k Grevescourtej a Surlescourtej postupowachmy. K połnóznemu wječorej wot Masnieres žmy dwójnu liniju tśelnych hrjebjow na ranschim brjoh Delaxeantskeho kanala dobyli. Njemdrje žo tam wojowasche, njepscheczelske napscheczne nadběhi žo wotraschu. Rano schottiszy wojazy němske sakitanske linije k krótkemu wječorej wot Caontainga a wješ žamu dobuchu, pschi čimž 500 muži sajachu. Posdźischo wo dnjo dale postupowachu a žo žami w stejischčžach dale hacž 5 mil sady prjedawscheje němskeje frontskeje linije pschiprawichu. K połnozy wot Anneux žo bataillony s West Ridinga do wojowanja s njepscheczelom k połodnju a k krótkemu wječorej wot Bourlonskeho lěša sapschedźechu. Bóle k wječorej regimenty s Ulstera Bapaumsko-Cambraisku drohu pschekročžichu a do Moeuvers saczahnychu. Sshylne njeschczelske nadběhi pschecžiwo naschim nowym stejischčžam žo blisko Bullecourta wotraschu. Licžba jatych, kotsiž žu psches nasche shromadźeńske lěhwo pschischli, 8000 pschekročži, mjes nimi je 180 offižerow. Licžba dobytych kanonow njeje hischče snata.

D.

Jendźelska rosprawa wo namórskim wojowanju psched Helgolandom.

Jendźelske wójnske łódże žu 17. novembra do blizkosće Helgolanda pschijěle. Jendźelska admiralita wo tym wosjewi, so žu žo lohke njepscheczelske kschižaki hacž 30 mil psched Helgolandom sehnake, hdźež pod schkidowanje němskich bitwiskich łódźow a podmórskich minow dojědźechu, na čož žo jendźelske lohke łódże sawróčžichu. Jendźelčenjo widźachu, so žo jedyn njepscheczelski lohki kschižak paleschе a so běchu žo maschiny jeneho druheho wobschkodźike. Jedyn njepscheczelski minypytak je žo potepił. Jendźelčenjo njejžu schkodowake, khiba so žu žo někotre łódże lohko wobschkodźike. Też mužstwow je žo mało shubiło. B.

Jendźelska wójska rosprawa s němskeje rańscheje Afriki.

Njepscheczela na Makendeskej wyšokej runinje pschescžěhujo žu jendźelszy wojazy Lutscheni schtyri mile k połodnju wot Tschiwata 17. novembra wobšadźili. Psches wobczeknu krajinu duzy khětre pschecžiwjenja nadeńdźechu. 172 njewobschkodźenych tśělbow žo nasběra. 18. novembra jendźelszy wojazy wulke njepscheczelowe lěhwo blisko Bondinga, pjecź mil k dołhenu wječorej mišionskeje stazije Kitangari wobšadźichu, hdźež 20 němskich offižerow, 242 druhich němskich wojowarjow, 14 němskich njewojowarjow a 700 čornych wojakow saiachu. Pschi tym 25 jendźelskich, 2 belgiskju a 5 portugalskich wójnskich jatych wušwobodźichu. Sbytk nje-

pschečelskich wojako ßo do Aiantee sahna. Portugalszy wojazy ßo k Nevalesej ... kolnoszči bliža. Poßlednje njepschečelowe 4,5 zolske pólne hawlizy ßo njewobschkodzene na drósy Mahnina—Nhauha wußlédžichu, hdžež běchu ßo 9. a 10. novembra sawostajike. Blisko Neudeba, 36 mil k krótkemu wjeczorej wot Liwale, ßu jendželske a belgiske kolonny 15. a 16. novembra s njepschečelom wojowale, kotryž spyta, ßo psches Mahengafki kraj k pokodnju pschekamacz. Pódla njepschečeloweho schkodowanja pola Mandobe, kotrež ßo hischcže njepschipowjedžichu, ßu nasche kolonny 798 němskich Europjanow wot 1. novembra pak morili pak sajeli. B.

Jendželeženjo psched Jerusalemom.

Po powjesczi jendželskeho roskasowarja w Palästinje ßu jendželszy wojazy 18. novembra Betutrahta, dwanacze mil k dokhemu wjeczorej wot Jerusalema, wobßadžili. Jendželska infanterija je liniju 15 mil k wjeczorej wot Jerusalema doßahła.

B.

Lloyd George ßo sa amerikanskej pomozu prascha.

Wutoru je ßo w Londonje we wobydlenju ministerstwoweho pschedsedy Lloyda Georga poßedženje ßobustawow wójnskeho kabineta s woßebitym póßkanzstwom sjednoczenych statow poknózneje Amerika wotmělo. We ßwojej powitanskej rěczi Lloyd George wuzdi, so ßo wo to jedna, na kajke waschnje mohłe sjednoczene staty Jendželsku a Jendželskej a druhimi swjaskarjemi najlěpje sa wójnu stutkowacz. Dwě prascheni stej wulzy nusnej, praschenje sa wojerskimi mozami pschi frontach a praschenje łódźnistwa. Lloyd George potom wo wojerskim położenju rěczesche. Wón by rad wjedžał, kak bórsy mohł ßo prěni milijon amerikanskich wojakow w Franzowskej wocžakacz. Jendželske łódźnistwo zyle we wójnskej ßłužbje steji. Jeli so ßo wójna podmórskich czołmow njepohórschi, położenje stejischcża swjaskarjow zyle wot teho wotwißuje, w kotrym czaßu ßo amerikanski program natwarjenja łódźow, schěsczi milionow tunow wopschijazych, wuwjedže, kotrež běchu ßo sa 1916 ßlubike. Njedwěluju na tym, so Amerika se ßwojimi bohatymi industrialnymi pomoznymi žórkami a se ßwojim wuschiknym industrialnym wobydlerstwom w nastupanju twarjenja łódźow pola kóždeho spodźiwanje sbudži. Potom Lloyd George wo ważnoszči knjeżstwa w powětrje rěczesche. Wón měni, so wobydlerstwo sjednoczenych statow ßamowołnoszče we wujadnej měrje wobßedži, kotrež ßu k wutworjenju wuspěschnych létarjow trěbne.

We mjenje amerikanskeho woßebiteho póßkanzstwa admiral Benson wotmolwi, so ßu ßo sjednoczene staty rosßudžike, wscho mózne czinicz, so móhli ßo wschitzy ludźo nad prawom žiwjenja, ßwobody a sboża wjeßelicz. Sjednoczene staty ßu s duschu a wutrobu pschi wójnje a ßu zyle psches jene se ßkowami Lloyda Georga, so ßo ani jich pomozne žórka, ani jich mužojo a jich łódże, ani jich dźěło k dobyczu wójny njelutuje. Admiral Benson potom wo wulkim dźěle rosprawjesche, kotrež ßu sjednoczene staty hižo dokonjale a dokonjeja, niz jenoż s wutwuczenjom wójska, s natwarjenjom łódźow a s dźěłanjom munizije, ale tež s lutowanjom žiwnoszče a s wuspěschnym roswiczom létarstwa.

Hamtszy ßo wosjewja, so je amerikanski wyschk Housa do najwyschscheje wójnskej rady wjeleswjaskarjow sastupik. General Ellis budże sjednoczene staty we wójnskej radże jako wojerski radžizel sastupowacz. B.

Lloyd George wo wójnje pschečiwo němskemu wikowanju.

Jendželski ministerstwowy pschedßyda Lloyd George je w Constitutionalnym klubje rěcz měł. Wón w njej praji, so wón niz jenoż dla moralnych, ale tež dla idealnych pschicžinow do dobycza hori. Jeli so to doßaha, dyrbimy pscheßwědczazu móz k hospodarskej wójnje měcz. „Wěrju", wón praji, „so je bombardement pschečiwo němskemu wikowanju wjele wjazy winjeßł, hacz bombardement pschečiwo němskim khěžam. Bombarděrujmy němske wikowanje tak, so wono po wójnje wjazy njebudże; namjetajmy jo tak s bombami, so ßo jeho sakožki shubja. Amerika, Jendželska, Franzowska a Italska a naschi druzy swjaskarjo maja woko w ruzy, kotrež Němskej sa schiju położimy, a to tež budźemy činicz." B

Italska wójskowa rosprawa.

20. novembra. Na froncze Monte Tomba—Monte Monsenery ßo wojowanje, kotrež je ßo w nozy k 20. novembrej sapoczało, s njemdroszču dale wjdko. Schtyri krócz je njepschečel bombardement na nasche stejischcża na rjapje hory Monsenery sastajił, so by ßwoje czrjódy pschečiwo njej póßkał. Runje tak husto ßu ßo jim naschi napscheczo stajili a je s khrobłoszču, kotraž je wyschе wscheje khwalby, wotpokasali. Nasche wotdžělenja ßu wczera s wuspěchom ßwoje podžělne nadpady dale czinile, kotrež ßu nam 18. a 19. novembra 306 jatych wunjeßke, mjes nimi 8 offizěrow, dale 5 maschinskich tšělbow a něktore sta tšělbow.

21. novembra: Po zyłej froncze bě wczera artillerika tšeleńza. Pschi mórskim brjosy běchu nam italske wójnske łódże a jendželske monitory s pomozu. Popołdnju njepschečel tři krócz horu Portiku k dołhemu wjeczorej wot hory Grappy nadběhowasche. Wón ßo kóždy krócz s czežkim schkodowanjom wotrasy. Pschi horje Tomby a horje Monsenerje ßo nadběhi infanterije njewospjetowachu. Naschi lětarjo na njepschečela bomby mjetachu a s njepschečelskimi lětadłami wojowachu. Dwě njepschečelskej lětadle ßo wottšělischtej. B.

„Corriere della Sera" na to pokasuje, so na liniji wot Asiaga k morju wojowanje pschezo bóle pschiběra a so wono poczina, žo też k wjeczorej k Gardaskemu jězorej wupschestežeracz. Njepschečel ma wulke mozy, kotrež wón pschezo saßo pschečiwo ßłabschim městnam italskeje fronty honi. Schtwórta armeja tutemu satraschnemu nawalej napscheczo steji, mjes tym so ßo prěnja armeja pschečiwo Asiagowskej wyßokej runinje wobrocza a tšecza armeja Piavu sawjera. B.

Italski minister Bissolati wo wójnje.

Italski ministerstwowy pschedßyda Bissolati w jenym rosrěczenju praji, so Italska ženje woßebity měr njeschczini. Italske wójsko njeje ßo sbiło, ale wono je jenoż s woporom měroweje agitazije było, hdyż wěste wójskowe wotdžělenja k poknozy wot Tolmeina njeßu wojowacz chzyke. S tym ßu ßo druzy wojazy do sahubjenja storhnyli, s czimž je czěkańza zyłeho wójska nastała.

Prjedawschi wójnski minister, general Grandi, je ßo sa komandanta jeneje divisije we Veronje pomjenował. Venezijske nowiny ßu ßo do Roma pscheßydlike. Wulki dźěl wobydlerstwa je město Venedig wopuschczilo, wobkhody a banki ßu ßo do ßrjedžneje Italskeje pschepokožile. Wobrasy Tiziana, Veronesa a druhich mischtrow ßu ßo do Florenza dowjesle. Jendželski kronprynz je k italskej froncze pschischoł. W Romje ßo powjeda, so je ßo bamž italskemu knjeżerstwu poskicził, so chze ßo prózowacz, Venedig neutralisowacz a jón pod bamžowy schkit stajicz. Tole poskiczenje pruhowawschi je jo knjeżerstwo wotpokasało. B.

Italske wojowniscžo.

Italszy ßo dalschemu postupowanju němsko-awstriskeho wójska se saßakloszču na pschecžo stajeja. Mjes tym so ßu woni pschekroczenju psches rěku Piavu hacz dotal sadžěwacz mohli, njeißu italske brigady se wschej khrobłoszču mjes Brentu a Piavu stejischcžo pola hory Tomba sdžerżecz samohłe. Tu pschezo wjetschi strach hrosy, so ßo němsko-awstriske wójsko k wjeczorej Piavy k wukhodej doka pscheczischczi.

Telegrafowarnja „Aganzia Stefani" je ßlědowazu knjeżerstwowu rosprawu wo wójnje rosscherika, w kotrejż ßo praji: W horach mjes rěkomaj Brentu a Piavu njepschečelske czrjódy po hustoszči pschiběraju. Do něktorych stron artillerija a infanterija czehnje. Czaß pschihotowania je nimo. Nowe wojowanje ßo sapocznje. Mózno je, so je ßebi njepschečel wotmyßlił, wulke wójnske pschedewsacze rucže pschewjesc, so by kschidle nascheho wójska pschekamał a naß potom wobstupił. Mózno pak też je, so budże njepschečel pomałku wotwuzíwanisku methodu nałożecz; skóncznje móże wón něktore ßylne wupady, kaž něhdy pola Verduna, spytacz. Kazkuliż temu budże, njepschečel je ßo pschi poßlednim wojowanju pscheßwědczicz dyrbjał, so je Italska s jena we woli, njepschečelej na pschecžo steiecz, a so ßo wona hotuje, do pschedstejazeho wojowanja hicz. B.

„Corriere della Sera" pische: Džiwajo na jara pschikrótschenu frontu a na pschihódne njepschečelowe steitschcża w hornim dźělu dołow, kotrež ßo k pokodnju mjes ßobu bliża, ma italske wójsko jara czežki nadawk dopjelnicz. Njepschečelam wo to dże, Italskim žaneho měra njewostajicz. Teho dla dyrbja ßo hischcže na wjetsche napinanja mozow kaž hacz dotal pschihotowacz, kotrymż budże italske wójsko nadžijomnje dobyczerszy na pschecžo stejecz. Schtoż pomozne mozy swjaskarjow nastupa, njemóże ßo na tym dwělowacz, so wone sapschimnu, priedy hacz budże njepschečel ßwoje mozy najßylnischo napinacz. B.

Pomoz wjeleſwjaſkarjow ſa Italſku.

Reuterez telegrafowarńja ſ italſkeho hłowneho kwartěra 15. novembra powě, ſo ſo drohi w połnóznej Italſkej poſledńje dny ſ jendźelſkimi a franzowſkimi wojakami mjerwjachu. Někotre franzowſke wotdźělenja dla pſchepjelujenych żeleſnizow pſches ſněhate alpſke pſchekhody cźehnjechu.

Londońſke nowiny „Daily Mail“ ſ italſkeho hłowneho kwartěra ſhonja, ſo w Venedigu jenoż hiſchcźe 20 000 ludźi bydli. Wſchě hibicźe wumělſke wěży ſu ſo wotwjeſle. Jendźelſke małe wójnſke łódźe, monitory, ſo pſchi ſakitanju rěki Piavy wobdźělichu a pſchi wuliwje rěki do morja do ujepſcheczela tſělachu. D.

Kaž Berliſki „Bund“ powě, ſu hižo zyłe żeleſniſke linije, Riviera a Monaco franzowſko-jendźelſkemu wójſku podſtajene, kotrež je pjecza 10 diwiſijow ſylne. Dźěl tehole wójſka je pěſchi do Turina hicź dyrbjał, dokelž ſu żeleſnizy pſchejara poczežene.

W poſledńich bitwach ſu najmłódſche italſke lětniki, hacź do 18-lětnych, ſobu wojowałe. B.

Nowe miniſterſtwo w Franzowſkej.

W Franzowſkej je ſo pod pſchedſydſtwom nowinarja Clemenceaua nowe miniſterſtwo ſeſtajało. Clemenceau je we ſejmje ſwój politiſki program roswił. Wón praji, ſo nowemu knjeżerſtwu jeniczka winowatoſcź ſawoſtawa: ſ wojakami żiwe bycź, cźerpicź a wojowacź, ſo wſcheho wotrjez, ſchtoż k wótcźinje njeſłuſcha. Hodźina je pſchiſchła, w kotrejž dyrbimy jenicźzy Franzowſojo bycź a ſebi ſ hordoſcźu rjez, ſo to doſaha. Nowe knjeżerſtwo wſchitkich tych pſched wójnſki ſud ſtaji, kotſiž ſu ſ wukrajnymi pjenjeſami pokupjeni pytali, mjes ludom hibanje ſa měrom ſbudźicź. Sſłaboſcź pſchecźiwo tutym ludźom by ſobuwina była. Wſchitzy winowacźi ſo wójnſkemu ſudej pſche podadźa.

Na wopraſchenje w ſejmje Clemenceau wotmolwi, ſo wón njeje móz pytał. Hdyž ſejm k njemu żaneho dowěrjenja nima, njech jemu to praji. Jeho żiwjenje k końcej dże; wón krajej někotre lěta da, kotrež jemu ſa powſchitkowne lěpſche ſawoſtanu.

Wo praſchenju wójnſkich ſaměrow wón praji, ſo wón ſjednanſkemu měrej njepſchihłoſuje. Hižo do wulkeje wójny je wón pſchi Caſablankaſkim podawku ſjednanſki měr namjetował, kotryž pak ſtej Němſka a Awſtriſka wotpokaſałej. Wopraſchejcźe ſo Belgiſku, ſchto je podpiſmo Němſeje hódne. Żałoſne je to, ſo Němſka pruſki militarismus njeroſłama. Mużojo w tſělnych hrjebjach ſo ſa měr bědźa, kotryż im pſchiſtojne żiwjenje wrócźi. Wy ſo ſa mojimi ſaměrami poſtajcźe. Wotmolwjam: Mój wottyknjeny kónz je, ſ dobyczerjom bycź!

Clemenceau ſo k ſozialiſtam wobroczi a praji: We waſchnju waſcheho wyſłenja něſchto nadobne leži. Tola ludźo, kotſiž wojuja, chzedźa měr, a mjes tym ſ woni wojuja, ſo ſozialiſtojo a jich ſapóſłanzy ſkhadźeja, ſo nadźějo, ſo budźe ſo jutſje wo měr jednacź a ſo budźemy jutſje na proſy měra ſtejecź. Na tajke waſchnje ſo krajej brónje bjeru. Clemenceau praji, ſo chże wón njewobmeſowanu wójnu. Franzowſojo dyrbja pſchede wſchěm ſ jena bycź.

Wo ſkandalach dla agitazije ſa měr wón praji: Prawda ſwój pucź póndźe. Ssudnizy wuſudźa, a ſakonje budźa ſo nałożecź. Dźělu ſo wot tych, kotſiž chzedźa idealismus nałożecź, kotryž je jenoż w měrje dowoleny. Budźemy ſprawnje, republikanſzy a ſozialnje knjeżicź a budźemy wſchě ſwoje dny wójnje wěnowacź. Hdyž chzecźe pſche wſcho lěpſche Franzowſkeje, dajcźe mi ſwoje dowěrjnje. Budźemy ſo prózowaeź, ſebi jo ſaſłużicź.

Ssejm na to nowemu miniſterſtwu ſ 418 hłoſami pſchecźiwo 63 hłoſam ſwoje dowěrjnje wupraji. B.

Dobycze Bolſchewikow w Pětrogradźe.

W Pětrogradźe ſu Bolſchewikojo, najradikalniſchi ſozialdemokratojo, nad wójſkom preſidenta Kerenſkeho dobyli. Pětrograd je nětkole wſchón w ruzy Bolſchewikow. W nim je ſo mjes Bolſchewikami a pſchiwiſowarjemi liberalnych ſtron a poměrnymi ſozialdemokratami krwawnje wojowało. Někotre tyſaczy ludźi je ſo pſchi tychle wojowanjach moriło. Woſoboby, kotrež ſu poſledńje dny do Schwedſkeje ſ Pětrograda pſchijěłe, powjedaju, ſo ſo tamniſche wobſtejnoſcźe dlěhe ſnjeſcź njehodźa. Póſłanzy wjeleſwjaſkarjow najſkerje bliżſche dny ſ Ruſkej wotjědu, tola niż pſches Finſku, hdźež ſu wobſtejnoſcźe hiſchcźe ſaſchmataniſche dyžli w Ruſkej, ale pſches Archangelſk, kotryż je wſchón w ruzy Jendźelcźanow. Powſchitkowne pſcheſwědcźenje je, ſo budźe Pětrogradſke wobydlerſtwo ſa 10 dnjow zyle wuhłódnjene a ſo budźe potom kónz bolſchewikſkeho knjeżſtwa. Měſto budźe ſo potom kajkemuſkuli wójſku, kotrež budźa pſched jeho wrotami ſtejecź, poddacź dyrbjecź.

Zürichiſke nowiny ſ italſkich nowin powjedźa, ſo ſo dotalni měſchcźanſzy ſaſtupjerjo a ſaſtojnizy bolſchewikſkemu knjeżſtwu ſpjecźuja. Kosakojo generala Kaledina na ſtronu k Pětrogradej cźahnu. W bolſchewikſkim knjeżerſtwje je hižo roskora naſtała. Scheſcźo miniſterjo, mjes nimi ſakitaŕ Pětrograda, Murawěw, ſu wotſtupili, nowe podawki ſo pſchihotuja. Amerikanſke a franzowſki póſłanz bórſy wotjědźetaj.

Londońſke nowiny „Daily News“ 19. novembra ſ Pětrograda powjedźa: Sozialiſtojo ſu ſ nětcźiſchimi wobſtejnoſcźemi njeſpokojom. Bolſchewikow ſo boja a pſched jenym diktatorom ſu w hroſy. Pſchecźiwo pſchichodnemu diktatorej, ſchtóżkuli by wón był, bychu ſo ſ Bolſchewikami ſjednocźili. Swonka Pětrograda, něhdźe mjes Lugu a Gacźinu wjetſche wójſko, ſ kawallerije, infanterije a artillerije wobſtejaze, ſteji. Myſła ſebi, ſo dotal wono porjad ſaſo w Pětrogradże poſtajicź, tola nichtó njewě, kajki porjad. Runje tak mało wjedźa, hacź budźa wojazy wojowacź. We Kaledinje, kotrehoż ſo Pětrogradſzy ſozialdemokratojo jako pſchichodneho diktatora boja, ſo njewěſte powjeſcźe roſcheŕjeja. Najbóle wěricź ſu powjeſcźe, ſo ma wón Donſke wuhlowe podkopki w ſwojej mozy. Wón je też induſtrialne wubjerki poſtajił, kotrež ſ dweju ſaſtupjerjow dźełacźerjow a ſ jeneho ſaſtupjerja kosakow wobſteji. Wón ſbi pjecza żada, ſo by ſo ſakonjedawaza ſchromadźizna w Moſkwje ſeſchła. D.

Londońſke nowiny „Daily Telegraph“ ſ Pětrograda powěſcź: Pſchi froncźe Bolſchewikojo żaneho wuſpěcha nimaju. Hdyž pſchi woni w Minſku póſtſki a telegrafowy hamt wobſadźili, je jich wójſkowy wubjerk wuhnał. — Tón ſamy dopiſowaŕ Gorki w ſwojich nowinach piſche: Wjedniſ Bolſchewikow, Lenin, njeje żadyn wſchehomózny kuſtaŕ, ale kapobly ſpſchiſahanz, kotryż ani wójſko ani żiwjenje dźełacźerſkeho ludu njelutuje. Dźełacźerjo njeſmědźa dyrdomdejnikam a błudnikam dowolicź, ſo ſo dźełacźerſki lud ſa njerozumne krwawne njeſkutki ſamolwity ſcźini. Scźěhwki ſ nich njebudźe Lenin, ale dźełacźerſki lud wotpokucźicź dyrbjecź. B.

Spjecźeńza pſchecźiwo bolſchewikſkemu knjeżerſtwu.

Stockholmſke nowiny 19. novembra ſ Pětrograda powěſcźa, ſo ſu woſmjo ludowi komiſarojo, kotrejž běchu Bolſchewikojo pomjenowali, ſwoje ſaſtojnſtwo ſkłali. Bolſchewikſke knjeżerſtwo ma pjenjeżnikow, ſdźełanych a wſchitkich ſaſtojnikow pſcheſiwo ſebi, kotrychž ſpjecźiwoſcź bolſchewikſkemu knjeżerſtwu wulke nadcźeżnoſcźe cźini. Perſonal wſchitkich miniſterijow ſobu ſtrajkuje, teho dla ſo zyłe ſarjadniſtwa roſpuſcheźa. Klamy ſu wocźinjene, tola jenoż někotre hodźiny. To a njedoſtatk żywobyty ſwadź k najwjetſchim naſylnoſcźam dowjedźe. Měſchcźenjo ſu ſo hižo pſchecźiwo temu pſchihotowali a ſwoje wobydlenja ſtražuja. Wulke dźěle wobydlerſtwa ſwoju nadźiju na Kaledinowu wojerſku diktaturu ſtajeja, kotraž je ſo to Donſkim kosakam wjeſoła dobycźerſzy pſchewjedła. B.

Sa 10 minutow 10 milionow rublow.

Reuterez telegrafowarńja ſ Pětrograda 21. novembra powěſcź, ſo je ſo komiſar bolſchewikſkeho knjeżerſtwa, Mjenſchinſki, ſ komandantom Pětrogradſkeje wobſadki, Murawěwom, na cźele wojakow cźerwjeneje gardy, do ſtatneje banki pſchiſchoł a ſebi żadał, ſo by ſo jemu ſa 10 minutow 10 milijonow rublow wupłacźiło. Saſtojnizy ſo żadanju ſapowjedźichu. Skónczńje ſo wupokaſa, ſo rada bolſchewikſkich komiſarow ani Mjenſchinſkemu ani Murawěwej njebě poruczíła, ſebi pjenjeſy wupłacźicź dacź.

B.

Bolſchewikſke knjeżerſtwo pſchimě poſlicza.

Ruſki bjesgrotowy telegram powě, ſo je bolſchewikſke knjeżerſtwo hłownym wójſkowym roſkaſowarjam poruczíło, ſo bychu ſo njepſcheczelſkim wójſkowym roſkaſowarjam ſ poſlicźenjom pſchiměra dla ſapoczatka jednanja wo měr bliżili. B.

Koſakſki generał Kaledin chze pjecza monarchiju pod wulkowjerchom Nikolajom Nikolajewiczom ſaſo poſtajicź.

Powjeſcź, kotraž je pjecza pſches Schwajzarſku do Franzowſkeje pſchiſchła, ſu danſke nowiny „Berlingſke Tidende“ wocźiſchcźałe. Po njej je něhduſchi wulkowjerch Nikolaj Nikolajewicz

do hłowneho kwartěra generala Kaledina w Charkowje pschischol, so by jemu ßwoju ßłužbu poskicził. General Kaledin je Nikolajej Nikolajewiczej wyschsche roskasowarstwo nad kosakami pschepodał a je jemu ßlubił, so budże wón sa saßopostajenje monarchije a wuwołanje Nikolaja sa knjeżerja skutkowacz. B.

Dalsche Kaledinowe plany.

Parišske nowiny s Haparandy powjedża, so ßu ßo Kaledinowi wojazy Wjaßmy, k połodnju Moskwy, smozowali. 30,000 kosakow k Moskwje postupuje. Roshorjenje w měsczе je wulke. Wočakuje ßo, so budża ßo bolschewikiśy wojazy jenoż ßłabje pschesziwjecz. Powjeda ßo, so hischcze wjetsche kosakske wotdżělenje k Pětrogradej cżhnje.

„Central News" s Pětrograda powjedża: Donskim kosakam wulke prawo na leżomnosczе pschiswoliwschi je bolschewikske knjeżerstwo kosakski strach wotwobroczilo. So by ßwoje knjeżstwo we wójsku dale wobtwjerdżiło, je bolschewikske kuježerstwo poruczilo, so dyrbja ßo 40—42lětni wojazy s wójska puschczicz.

Cżornomórske wójnske łódżstwo ßo Kaledinej pschisamknje.

Parišske nowiny „Temps" s Haparandy powjedża: Cżornomórske wójnske łódżstwo je hotowe, ßo wobknjeżerjej połodnischeje Ruskeje, generalej Kaledinej, pschisamknycz. Se wschěch stron general Kaledin ßylny pschiběh dstawa. Praji ßo, so je ßo tez wjele generalow zarskeho knjeżstwa k njemu podało a jemu ßwojn ßłužbu poskiczilo. B.

B.

Transport amerikanskeho wójska.

Schwajzarski nowinski telegraph powě: Wjednistwo amerikanskeho wójska powě, so ßo w tu khwilu schěßnacze wulkich parnych łódżow, mjes nimi dwanacze němskich, sa transport amerikanskeho wójska wužije. S kóżdej wjesbu móże ßo 60,000 muži do Europy dowjescz. B.

Amerika Ruskej niczo wjazy njedawa.

Nowiny „Central News" s Washingtona powjedża, so knjeżerstwo sjednoczenych statow wschě wójnske wuczinjenja sa płaczaze wjazy njepschipósnawa, doniż Ruska saßo porjadne knjeżerstwo njesměje. B.

Naprawy pschecziwo Němzam w Amerizy.

Reuterez telegrafowarnja s Washingtona powě: Knjeżerstwowa proklamazija, kotraż hnydom do mozy stupi, wschitkich njepschecżelskich wukrajanow s dżěła na amerikanskich łódżach wusamknje, kotrež po ozeanje a po wulkich jězorach jězdża, ßamo se ßamßnymi motorskimi cżołmami woni njeßmědża jězdzicz. Njepschecżelskim wukrajanam ßo sakasa, w ranschich stronach pschebywacz. Schtóż tule sakasanju pschestupi, ßo sa cżaß wójny do jatby wosmje. Prěnje jeżěwki sakasanja ßo w Hobokanje pola New-Yorka pokasuja, hdżež ßu 2010 Němzow sajeli, kotsiż w pensijach pschi brjoßy bydla. Woni ßu ßo na Ellisskej kupje internowali. Wschitkim Němzam we Washingtonje je ßo pschikasało, Washington do 15. dezembra wopuschczicz.

We sakskim ßejmje

tónle tydżeń jenoż dwójzy ßedżachmy. Póndżelu pschija ßo knjeżerstwowa pschedłoha wo sběranju direktnych dawkow. Wutoru jednachmy wo namjetach a napraschowanjach konservatiwnych, ßwobodomyßlenych a sozialdemokratow wo podrożenju, wobcżeżenju a samjesowanju wożoboweho a tworeho wobkhada na żelesniżach a wo pschepjelnjenju wożobowych cżahow. Ssamo po ßylnym podrożenju spěschneho wobkhada ßo hischcze tu a tam na pschepjelnjenje we spěschnikach skorżi. Knjeżerstwo wotmolwi, so ßu to wobużnosczе a wobcżeżnosczе, kiż we roscżazym wobßahu wójna ßobu pschinjeße. Pschede wschěm maju ßo żadanja sa krajne sakitanje dopjelnicz, wuhło dyrbi, ßo lutowacz. Njedostatk je na lokomotiwach, sastojnikach a k temu na wschelakej druhej maczisnje. Na tele poměry dyrbi ßo pschede wschěm dżiwacz, byrnjez dyrbjał tez lud pod tym ßo cżěßnicz. Wutoru rospominasche ßo tez namjet ßwobodnosmyßlenych wo posběhnjenju sa powołanje pschihotowazych schulow. E. B.

Katholszy biskopja pschecziwo dżělenju zyrkwje wot stata.

„Zyrkwinski nawěschtnik" sa Kölnsku diözesu, pastriski list wosjewja, kotryż je 27 němskich biskopow a arzybiskopow podpißało. Biskopjo mjes druhim na wulke sapuscżenje, s wójnu w poczinkach a nabożinje naczinjene, pokasuja, psched prózowanjom warnuja, konfesionalne schule wotstronicz a k temu napominaju, so ßo ujeby załoženju konfesionalnych ßrěnich a wyschschich schulow żanych sadżěwkow cżiniło. Sa katholske rjady a kongregazije ßebi wjazy ßwobody żadaju a ßo pschecziwo dżělenju zyrkwje wot stata wobroczeja. Prózowanjam, s kotrymiż chzedża katholikow a protestantow na shromadnym założku k němskej narodnej zyrkwi sjednoczicz, biskopjo s dorasom napschecżo stupaju. B.

Njeměry w Zürichu.

S jenymi sozialdemokratiskimi nowinami ßo naschczuwawschi cżrjóda ludżi spyta, jenu munizisku fabriku pola Züricha (w Schwajzarskej) wupuscżicz. Polizija někotrych njeměrnikow saja. Hdyż naschczuwany lud w Zürichu ßobotu wjecżor spyta, sajatych wußwobodżicz, ßo wojazy na pomoz sawołachu. Tuczi do luda tšełachu. 5 morwych a 25 sranjenych na městnje leżo wosta. Hakle wokoło ranja ßo město směrowa. B.

Neutralnosczj Mexika.

Każ Parišske „Temps" shonja, chze mexikanski president Carranza general Gonzalesa sa wójnskeho ministra a prjedawscheho direktora „Universala", Palavicinia, sa ministra swonkownych naležnosczow pomjenowacz. Wobaj staj pschecżelej wjeleswjaskarjow, „Temps" pak wusběhuje, so ßo njehodżi wočakacz, so Mexiko ßwoje neutralne stejischczo pschemeni. Finanzny agent mexikanskeho knjeżerstwa w sjednoczenych statach je sastupjerjej nowin „New-Yorkskeho Heralda" prajił, so je jemu Caranza dowolił, rjez, so je ßo Mexiko krucze rosßndżił, neutralny wostacz, dokelż jemu Němska ženje njeje niczo sleho cżiniła. B.

Na ßmjertnu njedżelu.

Sskylsow wußyw, žně wjeßoke,
W njebju saßowidżenje!
Troschtowanje stajnje nowe,
Kraßne Boże ßmilenje.
Wěrmy tola, hdyż płakamy
Wo lubeho cżłowjeka,
So tam wěcżnje wohladamy
Sswojich pola Jesuża.

Hdyż nam sprózny pschecżelwuńdże,
Njesrudżmy ßo psches měru,
Pschetoż k Jesußej wón dońdże
K wotpocżinkej psches wěru.
Tak pschi rowach se ßylsami
Horje k njebju hladamy,
Sslónzo hnady je nad nami,
S nadżiju ßo poddamy.

Tajke sbóżne pohladanje
Do njebjeskich kraßnosczow
Wuhoji wschě rany bólne,
Dawa troscht do wutrobow.
Twoje ßluby sdżerż nam Knjeże,
Wopor dżaka ßłysch wot naß,
Njech nam ból do dusche rěże,
Ras nam kżěje lěpschi cżaß.

Sa Wulkosdżarowski zyrkwiny khor pschełożił G. S.

Ze Serbow.

— **Prědarska konferenza.** Lětuscha ßwobodna Łužiska prědarska konferenza ßo pschichodny schtwórtk popołdnju w 3 hodżinach w Lubiju wotměje. Wschitzy łužiszy evangelszy duchowni ßo wutrobnje na nju pscheproschuja. Knjes tajny dwórski radżiczel prof. dr. Geß s Draždżan smeje sajimawy pschednoschk wo nowschich pschepytanjach s Lutheroweho skutka a dżěła.

— **Sserbska Boża ßłużba w Draždżanach.** W kschižnej zyrkwi w Draždżanach smeja Sserbja njedżelu 2. adventa saßo ßerbske kemschenje. Sswjatu spowjedż smeje farar Domaschka s Budestez, prědowanje farar Rjencz s Wjelecżna.

— **(Schtyrjo kandidatojo sa narunansku wólbu do khěżorstwoweho ßejma w Budyško-Kamjenskim wokrjeżu.** Wo sastupjerstwo Budyško-Kamjenskeho wokrjeża w khěżorstwowym ßejmje, s wumrjeczom sapółkanza H. Gráfy wuprósdnjenym, budża ßo schtyrjo kadidatojo bědżicz. Wulkoadmiral Tirpitz, kotrehoż bě dżěl konservatiwnych postajicz spytał, je poskiczenu kandidaturu wotpokasał, dokelż ßo jemu wuhlady na dobycze doscz wěste bycz njesdadża. Na to ßu ßo konservatiwni rěcznika dr. Herrmanna s Budyschina, kotryż je w tu khwilu we wójnje, woprascheli, haež by

wón swólniwy byk, so by žo sa kandidata postajicź dak. Tutón chze pod wěsthymi wuměnjenjemi kandidaturu pschijecź. W bliżschim cžaßu wón dla wólbneho wojowanja na dowoleńzu do Luźizy pschijědże. Pschecźiwo njemu žu sozialdemokratoju redaktora Uhlicha, žwobodomyßlni pschekupza Pudora w Lipsku a němska ludowa, nëhduscha reformska strona schkleńczerskeho mišchtra Wetzlicha w Draždźanach postajike. Poßlednischi je hižo w Bitkopizach a w Budyschinje w sjawnej wólbnej shromadźišnje žwój program roswik. Wobej shromadźišnje běschtej jara žlabje wopytanej. Dispütazije bě polizija sakasała. Pschecźiwniży njemóżachu teho dla k žlowu pschińcź. Tuteje pschicźiny dla tež pschitomni poßlucharjo po sdaczu jeho kandidaturje pschihłoßowachu. Sa nëkotre njedźele žo wón hischcze ras w Budyschinje pschedstaji a žo nadźija, so žo potom shromadźišna lëpje wopyta. We žwojim pschednoschku wón woßebje sa sakhowanje žrënjeho stawa wustupowasche. Wón mëjesche sa dalsche wobstacże žamostatnych rjemjeßlnikow sa schkódne, so žo dźëłarnje dla njedostatka wuhla hromadu składu. Nëkotryžkuliž rjemjeßlnik njemëł po wójnje a po žlëdowazym cžaßu pschekhódneho hospodarstwa móz, saßo žwoju žamßnu dźëłarnju wotewricź a wón by fabrikski dźëłacźer wostał. W nastupanju wobsamknjenja mëra, je Wetzlich s pschecźiwnikom mëra bjes annexije a bjes wójnskeho sarunanja. Wón tež teho dla pschecźiwo resoluziji nëtcźischeho khëžorstwoweho žejma protestowasche.

— **Wopyt jakskeho kronprynza w nawjecźornej žerbskej Luźizy.** Póndźelu 19. novembra wopyta Joho kralowska wyßokosć nawjecźornu žerbsku Luźizu a to pschijëdźo wot Wulkeho Röhrsdorfa, Bretniga, Hauswalde psches Halschtrow a Jaworu do klóschtra Marijnej Hwëzdy. Hižo po wosnamjenjenym puczu holdowasche lud naßlëdnikej na trónje, tak tež w Jaworje, hdyž bě žo gmejnski pschedstejicźer s wjeßnjanami sestupał a jeho s hrimotazym hurra powitachu. Wschelake dźëcźi stejachu po wojersku shotowane.

Do klóschtra wón w postajenym cžaßu pschijëdże. Blisko toroże postrowi jeho knjes probšt P. Desiderius Löbmann w pschitomnosczi klóschterskich duchownych, klóschterskeho bohota s Posern a gmejnskeho pschedstejicźerja s Kukowa. Na klóschtrje běchu žo schulske dźëcźi sestupowake a Jeho s mózným hurra powitachu, hdyž do dwora pschijëdże, na cžimž žo Joho kralowska wyßokosć jara swjeßeli. Potom žo se wschelakimi doroscźenymi a tež s dźëcźimi rosmolwjesche. Tucźi trochu sastróżeni hnydom prawu wotmołu we wschëm njenamakachu — bě dźën sa nich nëschto njewschëdne, hdyž jedyn kralowski prynz s nimi rëcźi — hacž Joho wulko pschecźelniwosć jim wutrobu a ert wotewri. Psched sastupom do makeje jëdźernje, hdźež bě wobjed sa dźewjecźoch pschihotowany, jena schulerka s instituta, Edith Kolbiz s Lipska, s pëßnju jeho wulka pschecźelniwosć jim wutrobu a ert wotewri. Psched schenu wójnskemu cžaßej pschimërjeny, kronprynz do abtowonje dóńdże, hdźež hnadna knjeni s zyłym konventom (na 50 klóschterskich knjeżnow, cžakasche a jeho s krótkimi žłowami powita. Jara wutrobnje žo kronprynz s nimi rosmolwjesche, a s kóždej knjeżnu rëcźesche, žo to a tamne praschejo. Potom wobhlada žebi nutskowne městnosczе, institut sa schulerki, a dźësche psches kschižnu khódbu — tu žmëdźa najebacź klansury žobustawy kralowskeho dwora a jich pschewod a tež do druhich klóschterskich městnosczow sastupicź — do sastarskeje zyrkwje, hdźež žo s krótka pomodli. Bórsy po tym historiku městnosć wopuschcźi a se žwojim pschewodom s kk. wokrjeżnym hejtmanom s Crausharom, Kamjenskim hamtskim hejtmanom hrabju Vitzthumom s Eckstädta a s woßobinskim adjudantom hrabju Vitzthumom do Wndworja wotjëdże, hdźež wulka cžrjóda wjeßnjanow a wobydleri s druhich wßow shromadźena, pódla tež wjele dźëcźi. Na wßy rjane cžestne wrota stejachu. Tu placźesche wopyt žerbskemu burskemu statokej knjesa kublerja Jakuba Nowaka. Wobžedźer a jeho mandźelska a cžrjódka cžestnych druźkow w žwojej kraßnej drasce a druhi běchu žo psched durjemi domskeho sestupowali a tu Jeho k. Nowak s jadriwymi žłowami do žerbskeho kraja a do žwojeho domu witasche, kotremuž je žo s wopytom jeneho žobustawa kralowskeho domu wulka cžesć dostała. Na to knjeżna Cezilia Rëšakez s Wotrowa pschistupi a kronprynza s małym hrónczkom postrowi, sa cžoż žo tón jara lubje podźakowa. Potom žebi pod nawjedowanjom wobžedźerja a jeho mandźelskeje zyły statok a dwór wobhladowasche. Wó jstwje starscha pschelcża žedźo pschedźesche, schtož wëso Jeho kralowsku wyßokosć jara pschežłapi, dokelž to hischcze njebě wohladał — je dźën kotwrót nëschto žadne w žerbskich stotkach, khiba žnadź wójna jemu saßo k cžesczi dopomha. W kuchini schrubowachu holzy kał a w trjawjenku pizu sa stół pschihotowachu. Dale žebi hródże, khlëwy a konjenz wobhlada a sajimowasche žo sa wschitko, schtož widźesche. W bróżni schtyrjo jecźi Rußojo młócźachu. Wo hódnosczi Wudworjanskeho khmjela a jecźmjenja žo Jeho kralowska wyßokosć pscheżwëdcźicź njemóżesche, dokelž žo tam wójny dla piwo wjazy njewari, a žo piwarnine městnosczе sa druhe wëzy wutrjebaju. Sa hunami koujej do deskwaneho wosa sapschehnjenaj stejeschtaj. W spocźatku wójny bě Nowakez žwójba rjanu grottu k cžesczi maczeri Božeje natwaricź dała. Wulki běły kamjeń městnosć debi. Kralowski žyn dowoli, so žmë žo tutón kamjeń k trajnemu dopomnjeczu na ważny wopyt a podawk „kronprynzowy kamjeń“ mjenowacź. Byrnjež Nowakez statok stareho burskeho rasa wjazy njemëł — jenož naboczny drjewjenk na sastarske cžaßy dopomina — dha tola naßlëdnika na sakskim kralowskim trónje wschitko sajimowasche, schtož žo tu hospodarßy wotwiwasche. Jeho wutrobna pschecźelniwosć Jemu njesaprahnitu luboscź jeho poddanow dobu, tež Jemu na namkowjenje k. kantora Hile žerbsku — a to rjanohłóßnu — žławu wunjeżechu, hdyž bě žo hodźinka roszohnowanja pschibliżika. A hdyž wotßal jëdźesche, sawda žwojim žwërnym Sserbam Žerbske božemje a scźëhowany s dźaknej myßlu pschitomnych jëdźesche dale do Kamjenza. Ważny wopyt, kaž tež pschewod a druhi sapißachu žo do woßebiteje knihi, kiž budże hacž do dalschich cžaßow spominacź na cžesczi a sboże, kiž je žo tutemu domej dostało.

— **(Drohosć majorana.)** Kunje kaž sa khimjelcźku žo sa popjer a druhe korjenidła, woßebje sa majoran, kotryž žo w kołbaßarnjach mušnje trjeba, jara wyßoke płacźišny žadaju. Hornjofrankske sarjadnistwo sa korjenidła a žad je pschecźiwo tutemu powyschenju płacźišnow sakrocźiło. Zentnar majorana, kotryž w mërje 35—40 hriwnow, po njeporadżenych žnjach 80—90 hriwnow po zentnarju płacźesche, žo nëtkole po 350 hacž 400 hriwnach pschedawasche. Nëkotsi pokupowarjo pak hižo 700 hriwnow sa zentnar žadżeja. Statne rëcźnistwo je hižo pschecźiwo nëkotrym tajkim pokupowarjam sakrocźiło.

S **Budyschinka.** (Porjedźenje.) W rosprawje, tydźenja wocźischcźanej, dyrbi město: Tutón njemóżesche jemu wobkrucźicź rëkacź: Tutón móżesche jemu wobkrucźicź, so temu taj je.

S **Makeho Wjelkowa.** W poßlednim poßedźenju tudomneho ratarskeho towarstwa mëjesche k. skótplahowanski inspektor Dietrich pschednoschk wo nadawkach ratarstwa w nëtcźischim cžaßu. Najprjódzy pschehlad wo lëtuschich žnjach podawajo wón napomni, so semske hußańzy njebudźichu telko schkody nacźiniłe, hdy budźichu žo knoty njewutupiłe. Dźeczel dyrbi žo tón krócź po móżnosczi sahe do wowża a jecźmjenja wußyczź a žo prawje sawkóczicź. Jara dobre narunanske pizowadło je liscźowe žyno, woßebje je wone telko kaž kucźne žyno hódne, hdyž žo cžaß do julija dźernje. Dla njedostatka žłomy njeßmë žo žłoma do hródże sażłacź, ale torf abo lëßne žłanje a hdźež tajkeho njeje, pëšk. S hnojidłow nëtkole woßebje dußyk ratarstwu pobrachuje. Teho dla rëcźnik selene hnojenje, woßebje se seradellu poručźowasche, s kotrejž žo na jedyn sakski aker 113 puntow cźisteho dußyka roli da. Jara spodźiwne bě žlëdowaze sdźëlenje: Se žiwnosczu, kotruž 1 hektar bërnow wunjeße, móże žo jena woßoba 4190 dnjow žiwicź, se žiwnosczu 1 hektara pschenzy 710 dnjow a se žiwnosczu 1 hektara zokroweje rëpy 7336 dnjow. Poßledni žwëtowy žnjowy wunoschk je pschemały, so mohło žo pschisporjaze cźłowjestwo jeżiwicź. Duż dyrbi kóżdy po žwojim dźëlu žwëtowu produkziju rosmnożicź, woßebje s kedźbliwym dźëłanjom role, se spósnaczom a wuběranjom prawych druźinow sa žwoju rolu, kaž s wužiwanjom małych žrëdkow, kaž na pschikład s pschedźëłanjom nusnikoweho hnoja do kompósta, s wužiwanjom wopłocźkow, wótpadankow atd.

S **Lejna.** Tudomnemu hajniskemu pomocznikej Lorenzej je žo sa krótki cžaß poradźiło, s paßlemi pjecź lischkow popadnycź. Łojenje rubjeżneje swëriny je nëtkole wunoschne, sa liscźu kożu žo nëtkole hacž do 70, haj žamo 90 hriwnow, sa kunjazu kożu 80 hacž 100 hr., sa tkhórjazu kożu hacž 20 hr. płacźi.

Wußudźenja.

Khostanska komora. Martha Marja Lehmanowa rodź. Hobrakez w Ssowrjezach bě pschirodnu dźowku s prënjeho mandźelstwa žwojeho nuża, dźeßacźlëtnu Ernu Friedu, njepoßłuschnosće a njesprawnosće dla wospjet a woßebje 16. meje žurowje pschebiła, tak so běchu hischcze tři dny posdźischo tołste krwawe

saßkyscheschtaj, poča jimaj styskno bycź a se mnu na pschemoh płakaschtaj. Haj też Khata, nascha ßkužobna holza, ta dobra duscha a jara wopornina, poča ſ nimaj dwělowacź.

* * *

Hdyž tak hromadźe ßedźo płakachmy, dokelž bě naß ſrudny woßud zyle potkóčźik. pschińdźe jedyn čeladnik ſ kopačom a ſ motyku nimo. Wón měješe wulkej wudźěłanej ruzy, ale ſ jeho twjerdeho woblicza ßo módrej dobrocźiwej wočzi ßwětleschtej. Sdaſche ßo, so je nasche sadwělowanje jeho pschekwapiło, wón wotewri duricźka, dóńdźe hacź k nam a ßo naß ßobučzućźiwje woprascha, schto nam je. Sa krótku khwilku wschitko wjedźeſche pschetoż dobra Kata jara rady powjedasche a dokelž ßo jej ßłowa ſ erta mahł zjez kuſachu, ſhoni wschitke nasche wobstejnosće.

Wón bu hłuboko hnuty. Hladasche na naß ſe ßwojimaj dobrocźiwymaj wočzomaj, tschaßeſche ſ hłowu a bórčzeſche:

„Wbohe ßyroty! To njeje móžno, so byschće do ßyrotownje byłe ſawrjene!“

Wón ßebi wobhlada rumnu khěžku, khětro wulku ſahrodu, liž tſi hektary wobßahowasche, a saßo ſ hłowu tschaßeſche:

„Hdy by tu ßo mužiki dźěła pschimnył, liž ßo na wobdźěłanje role wusteji, bychu ßo dźěćzi pschezo hischće lěpje měli, hacź w ßyrotowni.“

Wón ßo do čzoła dyri, so by jemu dobra myßličzka pschischła, kaž wón Kaće rjekny, ſtaji motyku a kopač do kuta a ſaměri ßo do hoſćenza, hdźež ßwójbna rada ſa blidom ßebi dasche wscho móžne derje ßkodźećź.

Runje jědźachu karpa ſ wulkim apetitom, tu pschednjeße jim čeladnik ßwój namjet; ani dźenßa hischće njewěm, kak je jim wěz wukožił a kak je ju dopokaſował. Jenož to wěm, so ßo wón rosweßeleny wróćźi a powjedasche:

„Lube dźěćźi, wy do ßyrotownje njetrjebacźe, pschetoż hospodarjenje tule pschewosmje muž; ſ mjenom Jurij Kaſtunſki a tutón muž ßym ja!“

Tuta powjesćź nam ſrudźenu dźěśćowsku wutrobu ſ wulkej radosću napjelni. Ta wěz ßo Kacźe runje tak dźiwna ſdasche, kaž móličzkej Wórschulzy a też ja ßam čzujach, kak mi ßylsy na lizomaj ſkhnyja; běsche mi, kaž by powětr, liž mi do wočzow poduwasche, był rubischko, liž mi ßylsy trějesche.

Kata nawari polinku, napjecźe nam dobreho plinza a wopjecźe nam na butsje běrny.

Dobrocźiwy Kaſtunſki dóńdźe po khanu piwa do korčzmy a powjedasche nam wopomnjecźa hódne podawki. Wěso je wschitko do hromady napowjedał a ſaměſchał, ale nam ßo njedźiwajźy teho wězy tola jara ſpodźiwne bycź ſdachu.

Hnydom nasajtra rano ſ čzaßom poča Kaſtunſki w ſahrodźe dźěłacź a rycź. Wón bě wěrnosćź rěčzał, hdyž rjekny, ſo ßo na wobdźěłanje pódy a role wusteji. Wón naplahowa w ſahrodźe wschelakore płody a ſeleniny, naja ßej mały wosyčźk a jědźeſche ſ nim do Krakowa na wiki.

Sa krótki čaß ßej pomocznikow pschija, wotnaja ßebi khěžu na dležšchi čaß krucźe a wěšće, posdźischo ßebi też pschinajimasche hischće wokolne njewobdźěłane pola, kotrež k naschej ſahrodźe ſtorkachu. Tak ßo w domje poča ſamoženje pschisporjecź. Saſtaracźeŕ naß pobožnje a bohabojaſnje kubłasche, kóždu njedźelu naß do Krakowa woźeſche a do wschelakich zyrkwjow wodźeſche. Wón ßo też wó to staraſche, ſo mějachmy ſchwarnu draſtu a ſo ßmědźachmy wyſchſche ſchule wopytowacź. Wón ſ nami rěčźeſche a ßo napſcheczo nam tak jadźerźeſche, kaž by nasch ßłużobnik był. Wón naß wutrobnje luboſche, tak, kaž by naß nasch woprawdźity nan lubował a, myßlu ßebi, hischće bóle. Wschitke pjenjesy, kotrež bě nalutował, dawasche nam na nalutowarnju. My pak jeho jara čzesćźachmy a wukhwalachmy.

Mojej ßotſje Wórschi, kotraž ßo na wucźerja wuda, da jako pomoz tſizecźi tyßaz krónow.

Mój bratr Michał chžyſche ſtudowacź, duž jeho na wyſchſchu ſchulu ſćeleſche,

Ja ßam pak khodźach też na gymnaſium a hdyž běch wóßmonacźe lět ſtary, wotpołożich pruhowanje ſrakoſćźe, potom ſtudowach na uniwerſićźe na lěkarſtwo a ſkónčznje ſ wulkim ſbožom a wuſpěchom krute pruhowanje wotpołożich.

Tón dźeń, na kotrymž mějach na doktora lěkarſtwa powyſcheny bycź, mój dobry ſaſtaracźeŕ do Krakowa pschijědźe. Měješe ßomočzany laz a na hłowje wyßoki čzorny kłobuk ſtareje módy a ſtaro-

Přilopk.

* **(Wotkryće pſchekſchiwjenjow w Kolaće.)** Na dwórniſchću w Kölnje-Kalku ßu ßo pſchekſchiwjenja wußlědźiłe, pſchi kotrychž je ßo wjele želeſnikich ſaſtojnikow a měſchćanow wobdźěliło. W jenym padźe je ßo jedyn zyły waggon muki kradnył. Jedyn ſaſtojnik ſa mjelčenje měch muki doſta. Też butry a ſpiritußa ßu ßo wulke hromady pſchekſchiwiłe a ßo rospſchedałe. Jedyn ſe njeßwěrnych ſaſtojnikow bě ſ wunoſchka kradnjenych wězow wjetſchu ſumu na banzy ſałożił.

* **(Njedoſtatk wuhla.)** Komunalny ſwjaſk w Mnichowje je dla pſchezo ßo ſhórſchazeho njedoſtatka wuhla pſchikaſał, ſo ßo ſa čzaß wot 1. dezembra hacź do 15. februara žanych pſchednoſchkow, konzertow a ſjawnych ſhromadźiſnow wotměćź njeßmě. Sale a ſtwy, w kotrež bychu ßo wone wotměłe, njeßměłe ßo wutepicź.

* **Dwě mordarſtwje** ſtej ßo njedźelu w nozy w Barlinje a w Charlottenburgu ſkućźiłej. W Charlottenburgu je jedyn dwaczećźilětny pachoł, kotryž bě ßwojimaj ſtarſchimaj 400 hriwnow kradnył a je pſcheczinił, jenn žonu ſkónzował. Juta wot ßwojeho muža dźělena bydleſche a bě ßußodam powjedała, ſo chze ßo tón młody człowjek ſ njej woženicź. W nozy je ju wón w łožu ſ nožom ſakłoł, ſo by jej 600 hriwnow hotowych pjenjes a naluto-warſke knižki wo 3400 hriwnach rubił. Dokelž měješe žona móz, mrějizy cźeknycź a ludźi wo pomoz wołacź wón cźekny, njemějo khwile, ßo zyle ſ woblekacź. — W połnóznym dźělu Barlina ßu jeneho molerja w jeho dźěłarni ſkónzowali.

Nadobna duſcha.

„Dobraj ſtarſchej nam ſemrjeſchtaj ſa něſtotre dny ſa ßobu“, tak nam ßławny Krakowſki lěkaŕ a direktor khorownje powjedasche, „a ſawoſtajiſchtaj nam ſchpatnje wobſtaranu khěžku ſ hubjenej nadobu na wßy. Podružniſke pjenjesy ſa nju děchu hacź na ſchtwórcź lěta ſapłacźene.

Dołha tu njebě; nimo 138 krónow a 60 halerjow hotowych pjenjes namakachu ßo hiſchće něſtotre małohódne pyſcheńki, kiž ßnadź do hromady ſto krónow płacźachu. To nam ſbywasche ſe wſcheho ſamoženja, kotrež bě nasch nan w njeſbožownych ſpočzinanjach pſchecźinił, pſchetoż jeho wobraſnoſćź běſche zyle na khoroſćź ſapodobna a pſchejara žiwa. Nětkole ßo ſwoła ßwójbna rada hromadu. Na njej ßo wobdźěli wuj Handrij ſ dwěmaj ßynomaj, cźeta Hana a dwaj tak mjenowanaj ßwójbnaj pſchecźelaj, kotrajž wo naß njerodźeſchtaj, ſa to pak ßo do wſcheho tykaſchtaj; ani najmjeńſcheho lěpſcheho cźucźa wſchak njemějeſchtaj.

Cźile naſai pſchecźeljo naſchu należnoſćź dokładnje rospominachu a napoßledku wobſamknychu, ſo naß do měſchćanſkeje ßyrotownje dadźa.

„Pſchetoż“, wuj Handrij rjekny, „my wſchitzy mamy doſćź ßwojich ſtaroſćźow a lěpje je, ſo budźa tute dźěćźi na jakmožnu ſkerje lěpje pſchipokaſani, dokelž jim tola jenož khudoba a proſcherſtwo do rukow hlada.“

Pſchi tych ßłowach měješe jara mjerſazy wuras we wobliczu a runje tajke mjerjanje wſchitzy pſchitomni p. kaſowachu.

Wuj Jan, kiž měješe wulku błuſnu na lěwym lizu, pſchi tym ſuby ſchćěrjo praji:

„Proſcherjo měſachu hnydom bycź, hdyž běchu ßo narodźili.“

Nětkole namjetowachu ſhromadnje ſaſtaracźerja a to wſa wěſo nahrabny wuj Handrij na ßo a jeho ſaſtupnik bu wuj Jan. Wonaj buſchtaj w tym pſchesjene, ſo ßo wo naß ſtaracź njebudźetaj a ſo naß hnydom do ßyrotownje dataj.

Mój bratr a ßotra běſchtaj hiſchće jara małaj a hiſchće njewjedźeſchtaj, ſchto to je, ßyrotownja. Ja hižo běch dźeßacź lět ſtary a duž wjedźach, ſo ßu ßyroty bytoſće, kiž ßu dźiwnje ſwoblekane a kotrež hromadźe w rynkach ßo wukhodźuja. Tehodla ßo płakajo pſched khěžku ßydnych; tu poča ßo ßwójbna rada napraſchowacź, kotra korčzma w měſće je najlěpſcha, ſo bychu tam ßwoju khłóſchczu hubu móhli wokſchewicź.

Hdyž ßotſiczta Hańžka a mój bratſik Jakubk moje płakanje

cźiwše žo na khódbje lěkarskeho wotrjada (fakulty) skhowa, so by mohł mje widźecź, hdyž bych s powyscheńskeje (promozijonskeje) łubje wróczo schoł.

Ale ja jeho w skhowje pytnych. Moje wulke wuspěchi běchu mje wopojiłe, běch hłuboko hnuty, so bě tutón zyle jednory muž mje k mojemu žožu wjedł, wucźežech jeho s cźmoweho kuta, hdźež bě cźapnjeny, wobjach jeho s radosczu a wokoschich jeho na wuzmahnjene wobliczo.

Ssylsy kaž hrochowe sorna žo Jurjej Kostunskemu po lizomaj ronjachu; hłóž jemu s hnucźom dyrkotasche a wón luboscźiwje na mnje hladajo rjekny:

„Ach, luby knježe, bjes waž bych hischcźe dźenža hubjeny khudy ratarski dźěłacźeŕ był, kotryž žebi dźěło pyta, khodźo s městna na městno, hacž žo deschcźuje, hacž je tužno, hacž hłodu abo pieźa trada. Wy scźe to byli, wy, wasch bratr a wascha žotra, kotsiž scźe mi k wotpocźinkej a k žožu dopomhali, pschetož běch tak žožowny, tak njeżměrnje žožowny wot teho dnja, na kotrymž scźe mi žlubili, so chcźecźe se mnu shromadnje žiwi bycź. Bych-li też hischcźe sto lět mohł žiwy wostacź, ženje njebych mohł na to sabycź. Dobrocźiwy Bóh wam to sapłacź a waž sa to žohnuj."

Tak rěcźeše sastaracźeŕ Kastunski.

Studencźa běchu pscheżwědcźeni, so žym ja tuteho khudeho cźłowjeka s bědy a s nusy wużwobodźił, scźežechu žej žwoju mězu a pschiwyskowachu sahorjenje.

Sswojeho dobreho pobožneho wukubłarja, kiž bě mje wocźahnył, wsach ja k žebi, hdyž běch žo jako lěkaŕ w Krakowje sažydlił, ale dołho pola mje njeje pschebywał; sahe je wumrjeł a nětkole leži na žwjatym polu pokhowany a sa kóždy tydźeń jeho row wopytuju a proschu Boha, so by jemu jeho luboscź a žwěru nadobnje mytował." —

Tak dopowjeda wulzy wustojny lěkaŕ doktor Warlin.

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesćze.

W Michałskej zyrkwi śmeje jutsje, 25. njedźelu po žwj. Trojizy (njedźelu semrjetych), rano 1/2 8 hodźin duchowny Tyschet nèmsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje faraŕ Räda nèmske a w 10 hodźinach žerbske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi žo kollekta sa Gustav-Adolfske towarstwo sběra.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach śmeje duchowny Tyschet žerbsku spowjednu wucźbu.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach wotmeje žo shromadźizna žónskeho towarstwa w Sserbskim Domje.

Ssrjedu, popołdnju w 5 hodźinach wotmeje žo we Wulkim Wjelkowje na schuli žerbska nutrnosć a modleńska hodźina.

Schtwórtk wjecźor w 7 hodźinach wotmeje žo w Dobruschi pola Jakubez žerbska nutrnosć a wójnska modleńska hodźina.

Tydźenske sastojńske dźěła śmeje faraŕ Räda.

Semrjecźi:

W Michałskej wožadże: Hugo Balduin Rau s Radebergu, 25 lě 6 měžazow 24 dnjow.

W druhich wožadach: Frida Hausez w Brěžyscheźu, 1 l. 8 m. — Khrystiana Karolina swud. Rejdowa, wumjenkaŕka w Hnaschezach, 68 l. 6 m. 9 d. — Khorla Ernst Ryncź, khěžkaŕ a dźěłacźeŕ w Hlinje, 50 l. 22 d. — Hana swud. Wicźasowa w Koporzach, 68 l. 4 m. — Sofija Ida Temperez, wobydlerka w Bukezach, 62 l. 8 m. — Rjekowsleje žmjercze sa krala a wótcźinu semrjeschtaj 13. julija 1917: pionéŕ Pawok Herman Kern s Walowow, padny w bitwje w Ruskej, 23 l.; 33. septembra 1917: wojak Reinhold Hieka se Spikakow, padny w bitwje w Franzowskej, 18 l. 2 m. 18 d. — Augusta Grillichowa, mandźelska mkynskeho mischtra Grillicha w Minakale, 45 l.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Jutsje, njedźelu semrjetych, śmeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt žerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje faraŕ Kschižan žerbske a w 10 hodźinach nèmske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi žo kollekta sa Gustav-Adolfske towarstwo sběra.

Ssrjedu wjecźor w 5 hodźinach wotmeje žo uèmska wójnska modleńska hodźina.

Pjatk, na žwj. Handrija, budże rano 1/2 9 hodźin žerbska spowjedna wucźba, dopołdnja 1/2 10 hodźin žerbske prědowanje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Jutsje, njedźelu semrjetych. śmeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Bójz nèmsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje faraŕ Domaschka nèmske a we 10 hodźinach žerbske prědowanje.

Zyrkwiny khor spéwa: „Ssmjercź je Boża žnjenzatka."

Psched zyrkwinymi durjemi žo kollekta sa Gustav-Adolfske towarstwo sběra.

Zyrkwinske powjesćze s Njeżwacźidła.

Jutsje, njedźelu semrjetych, budże rano we 8 hodźinach žerbska spowjedź dopołdnja w 9 hodźinach žerbske a 1/2 11 hodźin nèmske kemschenje.

Psched zyrkwinymi durjemi budże žo kollekta sa Gustav-Adolfske towarstwo sběracź.

Njedźelu popołdnju w 3 hodźinach wotmeje žo wopomnjeńska žwjatocźnosć na pohrjebnischcźu. Wjecźor w 6 hodźinach budże nèmska spowjedź.

Zyrkwinske powjesćze s Rakez.

Jutsje, njedźelu semrjetych budże rano we 8 hodźinach žerbska spowjedź dopołdnja w 9 hodźinach žerbske a 1/2 11 hodźin nèmske kemschenje.

Psched zyrkwinymi durjemi žo kollekta sa Gustav-Adolfske towarstwo sběra.

Provinzialne towarstwo sa snutskowne mißionstwo.

Ssobustawy provinzialneho towarstwa sa snutskowne mißionstwo žo

k žobustawskej shromadźisnje

provinzialneho towarstwa sa snutskowne mißionstwo
w Budyskim knježeŕstwowym wokrjeżu,
kotraž žo

póndźelu 3. dezembra tuteho lěta 1/2 4 hodź. popołdnju w Marcźinym wustawje w Budyschinje wotmeje, najpodwolnischo pscheprosscheja.

Dnjowy porjad: 1. Lětna rosprawa. 2. Pokładnizyna rosprawa. 3. Pschiswolenje podpjeranjow.

Sswjedźeń 50-lětneho wobstacźa provinzialneho towarstwa je žo dźiwajo na cźaßowe wobstejnosćze na posdźischi cźaß wotstorcźił.

W Budyschinje 21. novembra 1917.

Pschedžydstwo.

Sa brylowpotrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

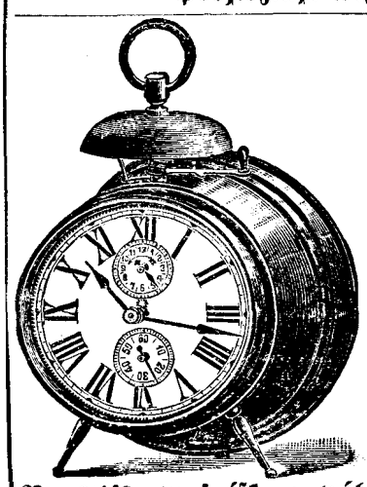
pschi hlownym torhoschcźu w Budyschinje pod radnej khěžu,

žwoju w lěcźe 1856 wot njeho žameho sakoženu dźěłarnju optiskich =worow dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Dokelž žo jemu s wěsteje strony wobkhodnje schkodźicź pyta dawa wón k wjedźenju, so žo **bryle** a **tłoczniki** po lěkarskim pschedpißmje jenož žwědomicźe dawaju.

Pschi trjebanju proschu žo dobrocźiwje na mnje wobrocźicź.

Porjedźenja wězywustojnje a derje.

Sahe žo stawa,

hdyž ma cźłowjek **dobry budźak.**

Tajke porucźa we wulkim wubjerku

J. Marschnerowy

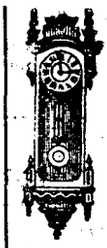
nałožènik

M. Ewald, cźaßnikarski mischtr **w Budyschinje** na bohatej haßy 9.

Najstarsche cźaßnikarstwo
:: :: w Budyschinje. :: ::

Porjedźenja płacźisny hódny a dobre **Praktiske wojerske a pólne cźaßniki** (w nozy žwěcźaze).

Próstwowne pißma
wscheje družiny
najlěpje wudźěłuje
Herm. Matthes
pschi ßerbskich hrjebjach 14.

Kóždy, kotryž chce ßebi **dobry a tuni cżaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedzicź** dacź njech dźe k cżaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na swonk. lawskej haßy 5.
Jencź pschedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźěło sprawnje rukuje. — **Proschu, ßebi moje wulkadne wokno, s płaeźisnami wupołożene, wsbhladacź.**

Starschi hólz,
abo tajki, kotryž je **jutry** schulu wukhodźił, rataŕstwo lubuje a s konjemi rad wobkhadźa, najradscho se wßow, ßo na dobre městno pyta. Dalsche je we wudawarni Serb. Nowln shonicź.

Ssuczelna kruwa
je na pschedań we Wyßokej cžo. 7 pola Kubschiz.

Pißomne dźěła
kóždeje družiny
najlěpje wudźěłuje
Herm. Matthes
pschi ßerbskich hrjebjach 14.

Jako kymane
naczinjenje pschenzy
uspulum poruczam.
Haptykaŕ E. O. Hennig
Viktoria-drogerija
na ßukelnskej haßy 7.

Wojeŕske próstwowne pißma
ßa ratarjom na formularach, hamtszy pschedpißanych, najlěpje wudźěła
Herm. Matthes
pschi ßerbskich hrjebjach 14.

Runje ßu doschłe
Jütlandske wudzene schelske ryby, mórske hasche,
wulka dźělba wubjernych
schelkow,
kaž tež kóždy tydźeń cżeŕstwe
mórske ryby, ßuschene wuhry atd.
Weberez rybownja
w Budyschinje, nětkole na schulskej dróży 8.

Rjekowsku ßmjercź je ßa wótzny kraj namakał
31. augusta 1917
nasch luby ßyn a bratr

Khorla Schelling,

wojak w pěschim regimencze w Franzowskej,

w 23. lěcze ßwojeho žiwjenja.

We hłubokej bolosczi wosjewja to

hłubokosrudzena macź, bratr a ßotra.

W Nydeji pola Łasa.

W najrjeńschim kcźěwje žiwjenja
Bóh sawoła cże se ßwěta
Po krótkim cżaßnym žiwjenju
Na straschnym krwawnym bitwischczu,
Hdźež s druhimi ßy wojował
A wótzny kraj nam schkitował,
Hacź sastajił ßy cźěło, krej
We krwawnej bitwje žałoßnej.
Kak dołho ßy tam leżecź měł,
Kak dołho ßy tam žałoscził,
Prjed' hacź ßmjercź stysknа, žałoßna
Je wumohła cże s njesboża.
Hdyž s druhimi cże namkachu
Tam hakle wschak na pjatym dnju,
Hdźež wjele, wjele leżachu
Kaž wo žně ßnopy na polu.
Tam w jenym rowje hromadźe
Jich wjele pohrjebanych scże,
Hacź Boži jandźel satrubi,
Waß s ßmjertnoh' spanja wubudźi.
Tam je ßo nascha mkodźina
Kaž rjane kwětki poßykła,
Hdyž wójnski wětr saduł je,
Bě haßło jejne žiwjenje.
Kaž pißane je w bibliji,
Nam David w psalmach wobßwědo:
Tón cźłowjek jako trawa je, [scźi,
Kiž bórsy swjadnje, sahinje.

Haj tam je nětk tón žnjowy cźaß
Ty ßy nětk schoł na wěcźny kwaß
Tam k jehnjecźowej wjeczeri,
Ssy nětk we tamnej sbóžnosczi.
A s njebja wón cźi pschiwoła:
Ach, njepłacź, lnba macźerka,
Mi ßo tu jara derje dźe,
Ssmój tudy s nanom hromadźe.
Hdyž poßledni krócź běsche jom,
S tej nadźiju je wotßał schoł,
So Bóh da saßowidźenja,
Hdyž budźe wójna skónczena.
Bóh je pak hinak wobsamknył,
Je nahły kónz jom' postajił
Tam we tej bitwje žałoßnej,
Hdźež wostajił je cźěło, krej.
Kak wjele dźenßa płakaju,
wo ßwojich lubych žaruju,
Cźi padnuli ßu k woporej,
Tam saßtajili ßwoju krej.
Ssmil nade wschěmi ludami
Sso, Bożo Wótcże njebjeski,
So tuta wójna žałoßna
By była skerje skónczena.
Spi derje! Ty ßy wot naß schoł
Do tamnych kraßnych njebjeßow.
Spi derje! hacź na ßudnym dnju
Sso widźimy saß we njebju.

Hańža Budarka.

Dostachmy hłubokosrudźazu powjesćź, so je ßo nasch lubowany ßyn a bratr

Jan Khorla Kschižank

wyschschi matrosa,

na bitwischczu w Flandernskej 4. novembra 1917 ßmjertnje sranił a na to 12. novembra sa ßwojim lubym bratrom k wěcźnemu měrej saschoł.

To wosjewja we wulkej srudobje tola do Božeje wole podata

Kschižankez ßwójba.

We Wyßokej pola Kubschiz a we wójnje.

Spi derje tam, hdźež ßylsy nasche
Na twój row kapacź njemóża,
Sa wótzny kraj ty wojowasche
A tež ßo sa njón moricź da,
Tam daloko we Flandernskej
Ssy sa njón pschelał ßwoju krej.
Tam w ßednich bitwach wojowasche
Ty ßobu se wschej khrobłosczu,
Hacź tebje Bóh Knjes wotwołał je
Na jara krawnym bitwischczu,
Hdźež twoje cźěło nětko spi
Tak cźicho s wsele druhimi.
Staj w njebju s bratrom sjednoczenaj,
Kiž wumrjeł je we Franzowskej.
Tam běłu drastu wobleczenaj,
Nětk wěcźnom' kralej ßłužitaj,
Hdźež njeje wjaz krejpschelecze,
Niz strach a žane bědźenje.
Tak spitaj derje w zusej semi
Wój s tyßazami hromadźi,
Hacź pschińdźe Jesuß s jandźelemi
A s rowow waß wschěch wubudźi,
Hdyž tamne ranje saßwita,
Kiž s nowa naß wschěch sjednocza.

«Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maj so we wudawarni »Serb. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotsłać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a so štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 48. **Sobotu 1. decembra 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojownischežo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

30. novembra. W Flandernskej popołdnju wot Houthoulskeho lěža hač do Zandvoorde artillerija žiwje tšělesche, wožebje artillerija na bokomaj wot Poelkapelle a k połnozy wot Chelu-velta žylnje wojowasche. Nasche nadběhanske wotdźělenja žo blisko brjoha a na jenotliwych městnach bitwischeža do njepschecželskich linijow dobuchu a wjele Franzowsow a Jendźelčanow sajachu. Pola Armentières, Lens a k krótkemu ranju wot Arrasa žo tšeleńza poždynli. Na bitwischežu pola Cambrai Jendźelčenjo sahe rano po žylnej tšeleńzy nasche stejischeža s wječora wot Bourlona nadběhachu. S cežkim schkodowanjom žo woni wotrasychu. Popołdnju artilleriska tšeleńza mjes Inchy a Fontaine saža pschiběrasche. Pola St. Quentina bě artilleriska tšeleńza žiwischa dyžli wjedawsche dny.

Wójsko němskeho kronprynza.

Pschedewsacze naschich nadběhanskich wojakow k połnozy wot Breya měješe połny wuspěch a jatych pschinješe. Na Maasynymaj brjohomaj žo tšeleńza s khwilemi woživi

Wójsko wójwody Albrechta.

Na wjele městnach, wožebje w Sundgawje žo Franzowsojo žiwje hibachu.

Wot 24. novembra naschi pschecživnizy w powětrowym wojowanju a s wottšělenjom wot semje 30 lětadłow a 2 pschiwjasanaj ballonaj shubichu.

Leutnant Bückler žwoje 30., leutnant Bongartz žwoje 25., leutnant Böhma žwoje 24. a leutnnant Klein žwoje 21. dobyeže w powětšje dozpi.

W ranju, Mazedonskej a Italskej njebě wjetscheho wojowanja.

Přeni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Ruske poskiczenje měra.

W rěczi, s kotrejž je žo schtwórtk nowy khěžorstwowy kanzler hrabja Hertling w khěžorstwowym žejmje pschedstajił, je wón sdźělił, so je ruske knježerstwo wójnu wjedźazym krajam měr poskiczilo. Hrabja Hertling praji: Ruske knježerstwo je wczera s Zarskeho Ssela schkrowy telegram, wot ludoweho komišara sa swonkowne naležnosče. Trozkeho, a wot pschedžydy dźełaežerskeje a wojerskeje rady, Lenina, podpišany, knježerstwam wójnu wjedźazych statow póžłako. S nim žo namjetuje, so by žo sa bliski cžaž wo pschimerje jednako a žo s tym na pucz k powschitkownemu měrej stupiło. Rjekomdźu žo rjez, so w dotal snatych namjetach ruskeho knježerstwa rospominanja hódne podłožki k sawjedźenju jednanja wo měrje widźu a so žym hotowy, do nich sastupicz, tak bórsy hač ruske knježerstwo k temu poknomóz mějazych sastupjerjow póscżele. Nadźijam žo a pscheju, so bychu tele prózowanja twjerdu formu dostałe a nam měr pschinješe.

Se sprawnym dźělbracžom na cżežku krisu ruskeho luda hladamy a žebi pschejtmy, so by po możnosczi bórsy saža k dobrym poměram dóschło, wožebje w hospodarskim nasiwanju, kajkež běchu wone prjedy.

Schtož pschichod Pólskeje, Kurlandskeje a Livlandskeje nastupa możemy je žamopostajenskemu prawu jich ludow pschewostajicz. Wocżakujemy, so žebi wone žame tu statnu móz dadža, kotraž jich poměram a samerami jich kultury wotpowjeduje. S zyka žu wschě tele wězy hischcże na wasy. Powjesče, kotrež psched nětkotrym cżažom psches nowiny dźěchu, kaž so bychu žo wo tychle wězach hižo tmjerde wucżinjenja cżiniłe, podawkam daloko do prědka khwatachu. L.

B.

Skhorjenje naměstneho kanzlera dr. s Payera.

Mjes politikarjemi žo poždlednje dny powjesc rosschěrjesche, so je nowy naměstny kanzler s Payer tak cżežko skhorił, so njebudże najskerje žwoje nowe sastojnstwo nastupicz móz. Kaž pak móże „Berl. Tageblatt" sdźelicz, je tale powjesc bjes sakožka. Knjesej s Payerej budże žnadź sa krótki cżaž móżno, dźełko naměstneho kanzlera w Barlinje pschewsacz. B.

Awstrisko-wuherska wójska rosprawa.

29. novembra. Pschi Brencże a na horje Tombje žo italske nadběhi wotrasychu. Hewak nicžo noweho.

B.

Konferenza wjeleswjaskarjow w Parisu.

Jendźelski ministerstwowy pschedžyda Lloyd George je wutoru dopołdnja do Parisa wotjěł, so by žo pschi poždženju najwyschscheje wójskeje rady wobdźělił. Tež grichiski ministerstwowy pschedžyda Venizelos je žo do Parisa podał. Dale žu italski ministerstwowy pschedžyda Orlando a italszy ministerio Ritti, dell'Oliv a Bianchi, teho runja komišar italskeho lětarstwa, Chiesa, do Parisa wotjěli, so bychu žo pschi konferenzy wjeleswjaskarjow w Parisu wobdźělili. B.

S nowa wuběranje w Franzowskej.

Parižske nowiny „Petit Journal" powjedża, so Clemenceauowe ministerstwo pschedkołu wospjetneho s nowawuběranja s wójska puschczenych a hacž dotal jako niekhmanych puschczenych žejmej pschedpołoži. Wo teile pschedłosy žo praji, so je jejne dowuradženje nusne, dokelž žo w bližschich měžazach najwjetsche podawki na wojownischežu wocżakuja. B.

Wobskórżba pschecživo prjedawschemu franzowskemu ministrej Malvyej.

Franzowski žejm je wobsamknył, něhduscheho ministra Malvya krajneje pscherady dla wobskorżicz. Malvya winuja, so je jako žobustaw wójnskeho komiteja w lěcze 1917 wschě wojerske a diplomatiske plany, wožebje offensivne plany, Němskej pschedał, a snatu spjeczeńzu po njeporadżenej haprlejskej offensiwje sbudźił a sa nju schkarał. B.

Reforma pschetrjebanju žiwnosczje w Franzowskej.

So by žo amerikanske wójsko po możnosczi rucże do Franzowskeje dowjesko, budże amrikanska komišija pola franzowskeho knježerstwa na to cżischczecz, so žo žiwnoscz mjes franzowske wobydlerstwo na hinasche waschnje rosdźěla. Franzowska dyrbi mjenje žiwnosczje pschetrjebacz, so by žo s łódžemi mjenje žiwnosczje sa amerikanske wójsko w Franzowskej wosycz trjebało. B.

Psched rosžudnym wojowanjom w hornjej Italskej.

Parižske nowiny „Matin" s italskeje fronty powědża: Italske wójsko je s podpjeru wojakow wjeleswjaskarjow k rosžudnemu wojowanju hotowe. Najposdźischo sa dwě njedźeli žo wo dóńcże hornjeje Italskeje rosžudźi.

Parižske nowiny „Petit Journal" s italskeje fronty shonja: Pschi rězy Piavje žo Němzy s kschidłow na lěwej stronje njehibaju. Wjeleswjaskarjo žu 120,000 pomocznych wojakow a wjele cżežkeho artilleriskeho materiala k italskej froncże pschiwjesli.

Wožebity rosprawnik Reuterez telegrafowarnje w italskim

hłownym lěhwje powje: Někotre městna italskeje fronty ꝫu ꝫo ꝫo sdaczu zyle s jendźelskimi wojakami wobꝫadźike. W horach mjes Adkomaj Brentu a Piavu ꝫněhowe mjeczele artillerijske dźěło poczeżuja, tola němske a awstrisko-wuherske wójsko ꝫwoje nadběhi dale czini. B.

Amerikanszy wojazy sa italsku frontu.

S Züricha ꝫo 28. novembra powě: Mailandski „Corriere della Sera powjesć wosjewi, so je 80 000 amerikanskich wojakow s lódźemi k italskej froncze wotjělo. B.

Hibanje ratarskich dźěłaczerjow w Italskej.

Sozialdemokratiske nowiny „Avanti" wo wulkim hibanju ratarskich dźěłaczerjow w Romskej provinzy pischu. To najskerje s tym swiꝫuje, so je knjeżerstwo wjele gmejnskich sastupjerstwow rozpuschczilo. Wjele ꝫónskich je ꝫo sajako a ꝫo s jastwom khostako, dokelž ꝫu ꝫwbodnemu ratarskemu dźěłu sadźěwale. Mjenowane nowiny wschitkich sozialistow napominaju, so bychu we wobꝫadźenych stronach wostali. G.

Jendźelske knjeżerstwo wo ruskim poskiczenju měra.

W jendźelskim parlamencze ꝫo sapósłanz Richard Lambert wprascha: 1. Hacz jb ruske knjeżerstwo abo někajka wosoba, kotraż wobkrawa, so ruske knjeżerstwo sastupuje, hnydomny pschiměr na wschěch frontach k sawjedźenju jednanja wo měr namjetowała? 2. Jeli so temu tak je, kajke wotmolwjenje je ꝫo na to dało? Minister Balfour da prěnje praschenje wotmolwi, so je ꝫo pschiměr poskicził. W nastupanju druheho praschenja njeje jendźelske knjeżerstwo žane wotmolwjenje dało, też žadyn s wjeleswjaskarjow njeje wotmolwjenje dał. L.

Położenje w Ruskej.

Stockholms Tidningem s Haparandy 26. novembra powě: Pucżowarjo, kotsiž s Pětrograda pschińdu, powjedaju, so w Pětrogradze dospołny měr knjeży. Lenin a Trozki ꝫo s wulkimi wobczeżnosczemi bědźitaj, dokelž sastojnizy njepschestawajcy strajkuja. Leninowi ludźo su k temu njekhmani, so mohli knjeżerstwowe dźěła ꝫami wobstaracź. Knjeżerstwo Bolschewikow ꝫnadź njebudże dołho tracź. Wo Kerenskim ꝫo powjeda, so wón nowe wójska hromadźuje, s kotrymž chze k Pětrogradej czahnycź. Powschitkownje měnjenje knjeży, so hischcze njeje kónz bliski, so pak Pětrograd psched hłodom steji.

Kaž „Wolja Naroda" pische, je ꝫo pschi jenej shromadźisnje sastupjerjow 11. armeje wobsamkło, so dyrbi ꝫo Kerenski jako ꝫobnstaw do noweho knjeżerstwa powołacź. Rada kosakskeho swjaska je jenohłósnje wobsamkło, sa ꝫo kosaski swjask sapowjedźi, bolschewikski statny pschewrót pschipósnacź, tola ꝫo kosakojo nochzedźa pschi wobydlerskej wójnje, kotryž je ꝫo w Ruskej sapkomjenił, sapschimnycź, Kosakski swjask budże wscho czinicź, so by demokratiski prawny porjad w kosakskim kraju sakhował. Ssibirski kosakski swjask wobydlerstwo napomina, so by ꝫo prjedawsche nakhwilne knjeżerstwo pschecziwo njesamolwitemu anarchistiskemu bolschewikskemu pschewrótej podpjerało. B.

Hłód pschi ruskej froncze.

Londonske nowiny „Daily News" s Pětrograda powjedźa: Wobstejnosczе pschi froncze ꝫu njepokojaze. Městо sto trěbnych wosowych nakładow jědźe jenoż wschědnje 20 pschikhadźa. Schmatanza s transportom po żelesnizach je s poslednim pschewrótom w Pětrogradze hischcze pschiběrała. Wojazy, kotsiž ꝫu ꝫo do wschelakich městow pósłali, ꝫu ꝫo sadźerżeli, dokelž běchu schěny na żelesnizy horje storhane, so by ꝫo pschiczahowanju wojakow do Pětrograda sadźěwało; woni ꝫu w městach, hdźež je hischcze żiwnosć dostacź. B.

D.

Czekanza Jendźelczanow s Ruskeje.

Poměry mjes jendźelskim knjeżerstwom a nětczischim bolschewikskim knjeżerstwom w Pětrogradze sdadźa ꝫo jara napjate byczź. Londonske „Times" s Pětrograda powjedźa: Hacz do njedźele bě 13 089 Jendźelczanow Rusku wopuschczilo. Jenoż 3000 Jendźelczanow na ważnych městnach w Ruskej je wróczo wostało.

Bolschewikske knjeżerstwo hnuso hižo Jendźelskej hrosy. „Daily News" s Pětrograda powjedźa: Ludowy komisar za ꝫwonkowne naležnosczе Trozki je jendźelskeho pósłanza nawopomnił, so by ꝫwoje ꝫwjedy knjeżerstwa wuskutkował, so bychu ꝫo dwaj Ruskaj, kotraj ꝫo w Jendźelskej wróczo dźerżitaj, puschczilo. Hewak budże Ruska k wotpłacżazym naprawam nuzowana. B.

Wojerske ꝫudy sa pschecziwnikow Bolschewikow.

Wojerski revoluzijski komitej w Ruskej je woꝫebite wojerske ꝫudy postajił, kotrymž je poruczene, wschitkich pschecziwnikow Bolschewikow pod wobskórżbu pschiꝫahanstwa wotꝫudźicź. Wulkowjerch Michała w Ssmolnjanskim klóschtrje jateho dźerża, prjedawschemu statnemu podsekretarej wójny, Ssawinkowej ꝫu domjazy arrest napołożili. B.

B.

Sakroczenje pschecziwo generalam, kotsiž ꝫu pschecziwo pschimérej.

Revoluzijski wbjerk w Minsku wosjewi, so ꝫu na městо generala Balujewa, kotryž nad wjeczornej armeju roskasuje, jeneho Bolschewika pomjenowali, dokelž je ꝫo Balujew sapowjedźił, s Němzami wo pschiměr jednacź.

Londonske nowiny „Morning Post" ꝫebi s Pětrograda powjedźicź dadźa, so ꝫu poslednje dny ꝫydom generalow s fronty do Pětro-Pawolskeje twjerdźisny wotwjedli, dokelž ꝫu ꝫo psched ꝫwojimi wojakami pschecziwo knjeżerstwowemu měrowemu namjetej wuprajili. „Morning Post" dale powě, so ꝫu wojazy pschi froncze wjazy krócz ꝫwojich offizěrow, kotsiž ꝫo njejꝫu bjes wumělenja na pschiměrowe stejischczo stajili, sajeli a do Pětrograda wotwjedli. S wuwsaczom Kijewskeje żelesnizy ꝫu nětkole bolschewikszy wojazy wschě żelesnizy s Pětrograda do hłowneho kwartěra wobꝫadźili. D.

Dopiꝫowar Londonskich nowin „Morning Post" w Pětrogradze wschu nadźiju na generala Kaledina staja, kotryž budże jako pschecziwcz wjeleswjaskarjow s nimi hromadze dźěłacź. Wulki słotowy pokład ruskeho statu je w jeho rukomaj. Kaledin ma we ꝫwojej mozy te strony, hdźež ꝫu hłowne ruske žně. Donska strona je wulki dźěl Maleje Ruskeje. Provinzy nad delnjej Wolgu a Turkestan ꝫu ꝫo pod mjenom „Krótkorańscha unija" sjednoczile. Tónle kraj zyku Rusku se żiwnosczu sastaruje. Kaledin tutón kraj wobknježi a czi, kotsiž jemu pschiwiꝫuja, njebychu na żanu roskasu Kerenskeho, Lenina abo někotrehoždkuliž druheho poꝫtuchali. G.

Telegrafiski ꝫwjask mjes Barlinom a Pětrogradom?

Po jenym telegramje Reuterez telegrafowarnje s Washingtona pósłanz sjednoczenych statow polnózneje Ameriki w Pětrogradze powě, so staj Pětrograd a Barlin s bjesgrotowym telegrafom ꝫwjasanaj. L.

Strajk w Pětrogradskich łódźernjach.

S Pětrograda ꝫo powě: Na wschěch łódźernjach ꝫo strajkuje. 15000 dźěłaczerjow je dźěło wopuschczilo, też w Putilowskich dźěłarnjach ꝫo njedźěła. D.

D.

Wuwołanje wukrajinskeje republiki.

W Kijewje ꝫu wukrajinsku republiku wuwołali. Wukrajinska republika s Ruskej sjednoczena wostanje a kijewsku, podolsku, wolynsku, czernigowsku, poltawsku, charkowsku, jekaterinsku, chersonsku a tauriſku guberniju wopschija. Wschě knjeżerstwowe sastojnstwa ꝫu s wukrajinskimi wobydlerjemi wobꝫadźene. W kijewskej guberniji a w druhich ruskich połodnischich gubernijach ꝫu ratarske njeměry byle, s kotrymiž je ꝫo wjele schkody na twarjenjach a skoczе naczinilo. Wukrajinska rada, kaž ꝫo wukrajinske knjeżerstwo mjenuje, je wosjewiło, so ꝫu wschě privatne ležomnosczе, wobꝫadźenstwo klóschtrow a knjeżerstwowe ležomnosczе do statneho wobꝫadźeństwa pscheschle. B.

S Haparandy ꝫo powě, so je ꝫo Kawkaska wot Ruskeje wottorhła. Wona je ꝫwoju ꝫamꝫnu knjeżerstwowu móz sakożiła a ꝫebi parlament wuswolika. W tutym 40 sozialistow hdźi. Mjes tutymi je jenoż jedyn sastupjeŕ bolschewikskeje strony. G.

Hollandska chze neutralna wostacź.

W hollandskej druhej komorje ministerstwowy pschedꝫyda von der Linden praji: Wot spoczatka wójny je Hollandskej wo to schło, so by neutralna wostała. Wot teho ꝫo wona njeda wotwjesczź. Knjeżerstwo je ꝫo pschezo teho dźerżało, schtoż ma wono sa prawe a je na prawizy a lěwizy ꝫo kruteje njestronitosczе dźerżało. Jeli so bychu Hollandiju nadwadlił, by ꝫo wona wobarała, ꝫo ja poměrami żiwnosczе njepraschejo. Tola wona ꝫamu do wójny njehódże, chiba so budże ꝫo hana dotrjesczź sakitacź.

Neutralnosćj Schpaniskeje w strasche.

Liberalna strona w Schpaniskej je po sdaćju sa to, so by Schpaniska zwoju neutralnu politiku spuschćiła. Na jenej hosćinje, pschi kotrejž so wjazy dyžli 900 woßobow wobdźěli, měješe prjedawschi minister Romanones rěć, w kotrejž na to pokasowasche, so je sa Schpaniisku nusne, nowu politiku po wjeleswjaskarjach složić. Schpaniska dyrbi so sjawnje na stronu wjeleswjaskarjow stajić. B.

Sakski zejm

je s tymle tydźenjom do ważnych wuradźowanjow sastupił. Póndźelu sappółanz Andrä swój namjet wo powyschenju běrnowplahowanja w pschichodnym lěće sastupowasche. Pornso 1914 je je so w tymle lěće wo 100 000 hektarow běrnow mjenje woßadźało. Wo czaß wójny su s běrnamiso wobßadźene sahony so s kóždym létom pomjenschiłe. Byrnjež so běrny létßa powschitkowuje radźile, je so jich po dotalnym hischće njedoßahazym wobliczenju jenoż znano 140 mil. zentnarjow wjazy dyžli loni nasběrało. Tola žně na khlěbowym zicze su schpatne byle, nalětne zywy su so wschudże njeporadźiłe. Teho dla s běrnami brojicj njeßmjemy. Dokelž pak je běrna rjap nascheho ludoweho sezi wjenja, je trěbne, jeje sadźenje rosmnožicj. Knjeżerstwo nochzysche tak czornje na pschichod shladowacj a měnjesche, so statistika doscj jaßny wobras wo tymle praschenju njepoda. Burski sapółanz, konservatiwny Schreiber snapschecziwi, so pschiczina mjenjeßadźenja ma so w njedostatku na zymjentnych běrnach pytacj. Woßebje knjeże dwory su sebi swoje běrny sa prawe zymjenczki tak njenowanym wężywnstojnym spósnacj dale a su sebi sa nje wyßoku płaczisnu žadale, byrnjež woprawne zymjenczki njebyle. Schreiber widźi, so sadźenje běrnow wotteběra, dokelž so na polach sahrodniske warjenja plahuja, schtož tež knjeżerstwo spěchuje. K temu knjeżerstwo w bohatej liczbje hnojidła na schkodu burstwa pschidźelnje. S zyła su wschě tele praschenja wobuzne a nimo měry khutna wěz. Najhlownische wuradźowanja so wutoru sapoczachu. Finanzny minister sastupowasche swój porjad sa statne hospodarjenje na 1918/19. Wójna je njewschědnje czežki a srudny czaß. Tež nasch finanzny minister na njedostatk na pjenjesach w statnym hospodarstwje skorżesche. To je ska wěz. Wschědny człowjek, je-li dołh praskacj njecha, słoži swoje wudawki po swojich dokhodach. Zyle hinak stat. Tón swoje dokhody po swojich wudawkow pschiprawja. Sswoje dokhody ma se żelesnizow, podkopkow, lěsow, leżomnosczow a wschelakich industrialnych pschedewsaczow. S tych drje su so dokhody wo něschto posběhnyke, tola niz tak, so bychu sa rosczaze wudawki doßahale. Teho dla so stat na swoje najhlownische a najßyknische żórko dokhodow sapěra, a to su dawki, a te nichtó rad njepłaczi. Nam teho dla zylne powyschenje dawkow do rukow hlada. Leżomnostny dawk dyrbi so wot 4 pjenjeżkow na 6 pjenjeżkow sa jednosci a na lěto powyschicj a to teho dla, dokelž so leżomnoscze pschi wudospknjazym dawku do samożenja zobu njelicza. Tež tutón so wo 100 prozentow powyschi. Njedźiwajcy wscheho teho pjenjesy njedoßahaja a dyrbja so pożczowanki wupißacj. Sakski dołh, kiž so do wójny na swjeßelaze waschnje wotpłaczowasche, saßo zylnje pschiběra. Do wójny bě niże 900 milijonow spadnył. W lěće 1915 so hižo saßo na 921 milijonow powyschi a w létomaj 1918/19 smějemy saßo 1114 milijonow dołha. Sakske dokhody su wo 68 milijonow spadke. Stadne wudawki wuczinjeja we létmaj 1818/19 568½ milijonow hriwnow, w létomaj 1914/15 trjebasche so hižo 492 milijonow, psched 30 létami pak jenoż 135 milijonow. Najwjazy wurjadny hospodarski porjad żada, mjenujcy 88 milijonow hriwnow. Sa położenje wójnskeje nusy samo 33 milijonow. Pschikłohi dla drohoty sa sastojnikow wjazy hacj 45 milijonow spózeraju. Sa żelesniz so 54 milijonow żada. 130 lokomotiwow a 6000 tworowych wosow wscho hromadźe sa 35 milijonow dyrbi so skasacj. Po wójnje dyrbja so nowe dawkowe żórka wotewricj, nowy dołh njeßmě so potom wjazy napraskacj. Minister so nadźija, so so wójna dobyczerszy skónczi a so nahladne wójnske sarunanje dostanjemy. Khěżorstwo njeßmě direktne dawki swjaskowuym statam sebracj. Wójnski dawk we Sakskej 417 milijonow hriwnow wunjeße. Rospominanje se strony sejma podla rospominanja knjeżerstwowcju rosprawy wo wschěm mózným a tež wo swonkownej politizy a wo wójnskich samerach jednasche. Pschi tym dóndźe pschi rěczi njewotwißneho sozialdemokrata Fleißnera k roshorjazym pschipadam. Fleißner němsku swonkownu politiku wótrje pschima, jej porokujo, so je wójnu sawinowała a żadajo hnydom měr bjes wscheho sarunanja a pschißwojenja zusych krajow. Pschi tym druhim sozialdemokratam do wkoßow sajédze, kotrymž porokowasche, so so njejßu pschi wudyrjenju wójny swojich pschipowjedanych samerow a sażadow dźerżeli. Se strony knjeżerstwa kultusowy minister porok wotpokasa, so je Němska wójnu sawinowała. Ssrjedu plecżechu so wuradźowanja we dotalnych kolijach dale. Schtwórtk wuradźowachmy wo namjetach wo sjednorjenju sakskeho sarjadnistwa. Rěcznizy zebi mjenje pißneho dźěła, mjenje njesrosymliwych pschedpißanjow a pschede wschěm mjenje sastojnikow żadachu. Potom wo wumjelskich sběrkach we kralowskich musejach rěczachmy. E. B.

Hrabja Bitzthum wo sozialdemokratiji.

Na spomnjenja hódne waschnje je sakski minister smutskownych należnosczow, hrabja Bitzthum, pschi wuradźenju krajnych dokhodow a wudawkow rěczał. Wón jenotliwe politiske strony prosche, so njebychu smutska politiske wojowanje pschiwótsile a s tym zejmowej reformje seschkodźile. Wón wusběhny, so je měnjenje, so je sozialdemokratiska strona bjes wótczizny, zyle wopaczna. Tola sozialdemokratija je sobu na tym wina, hdyž njepschecżelski wukraj se złowom „militarismus" wojuje, pschetož wona je tole srażiwe złowo wukrajej podała. Sozialdemokratija zebi na swonkownych praschenjach dorosumjenje żada, tola w smutskownych należnosczach wona na knjeżerstwo czischcżecz pyta, kaž je to woßebje Scheidemann czinił. Wólbne prawo njeje pschinarodźene, ale woßobinske prawo. Wschě ludowe worschty dyrbja so sawěsce pschi statnym zywjenju wobdźělicj. W Sakskej maja tež schěroke worschty polne sastupjerstwo; dźenża ma jedyn munizisti dźěłacjer pschi krajnoßejmskich wólbach swoje schtyri hłoßy. Minister so potom swonkownej politizy pschiwobrocziwschi praji, so maja zebi napschecżo stezaze měnjenja wo wójnje swoje prawo. Na jenym zrěnim skhodżenku móże drje so dojednacj. Njech so kaźkuliż wo měrowym rosßudżenju wjetschiny khěżorstwoweho sejma wot 19. julija myßli, dha wono tola njemóże wójnskemu położenjn w nowmbrje abo dezembrje wotpowjedacj. Ssmy k dorosumjenju hotowi. Tola rosßudżenje 12. julija njemóże nas wotdźerżecj, njepschecżelam, kotsiż dorosumjenje wotpokasuja, zyły czężkosci jich sadźerżenja sacżuwacj dacj. Wo khutnym poskicżenju měra se strony Ruskeje njeje jenu, ministrej, nicżo snate. Kóżde wobdźělanje myßlow sa měr po pschikładże ruskich Bolschewikow je jenoż schkódne. Czuwy so njeßmědźa shubicj. Nasche wojerske położenje je wubjerne. L.

Němski sežiwjerski minister wo naschim sežiwjenju

Pruski krajny sejm je so zrjedn k dalschim wuradźenjam seschol. Prjedy hacj je so s wólbnej reformu saběracj počzał, je w nim statny sekretar wójnskeho sežiwjenstwa, s Waldow, rosprawu podał. Po njej njejßmy bjes wobczežnosczow do nowego hospodarskeho léta sastupili. Ssmy dyrbjeli khlěbowe dźělby pschikrótschicj a mózachmy njedostatk běrnow jenoż na jara njedoßahaze waschnje s kulrěpu wurunacj, dokelž nětczischa statistika zně prawje njepraji, móże jenoż wospjetne snowapruhowanje salożk sa dowěrny symski program podacj. Czehoż so wjazy namaka, dyrbi so w tsjoch termijach kónz dezembra, kónz januara a kónz februara wotedacj. Wójnski hamt ratarjam trěbny dźěłanski material poda a wot 15. dezembra budża so pomozne mlócerske kolony do wole dawacj. Dokelž budże hakle 1. februara dosez běrnowych zuschenkow nadźěłanych, dyrbi so do teho czaßa khlěb s czerstwymi běrnami podlěschecj. Se saznym mlócenjom su so ihětre składy nahromadźile. 15. oktobra 1916 bě pola khěżorstwoweje zitownje 890 000 tunow doschło, w lěcze 1917 pak 1 555 000 tunow.

Nasch běrnowy wuwoschk móże so spokojazy, nimale dobry mjenowacj. Jich domjakhowanju je pschihódne wjedro hojiło. Wulke mésta běchu so 10. nowembra hacj do 65 prozentow sastarale, tak so móże so rjez, so je symska potrjeba do zyła swěscena. Tajki wunoschk njemóżachmy w żanym lěcze prjedy sapißacj. Duż budża so wobydlerstwu wschelake wobczežnja salutowacj móz. Woßebite naprawy pak su nusne k pomjenschenju wosstatka zwini, so so njeby pschewjele pschepizowało. Sastaranje wobydlerstwa s khlěbowym masanjom je swěscene. Zokorowe dźělby w tejßamej wyßokosczi wostanu. Płaczisny dyrbja so s nowa pruhowacj. Wschelake samjesowanja nam hischće pschedsteja, tola móżemy s wěstosću na to liczicj, so je ludowe sežiwjenje

ſwěſćene. Stejimy, lěpje dyžli někotre kraje naſchich njepſchećelow. B.

Pruſka wólbna reforma.

Pruſkemu krajnemu ſejmej je ſo nowy wólbny ſakoń pſchedpołożił. Kóždy Prußak, kotryž ſtatnu pſchiſłuſchnoſcź ſ najmjeńſcha wot tſjoch lět wobſedźi a je 25. lěto žiwjenja dokonjał, ma po nowym ſakonju wólbne prawo w tej pruſkej gmejnje, w kotrejž wot jeneho lěta bydli. W gmejnach, kotrež ſu do někotrych wólbnych wokrjeſow dźělene, wólbny wokrjeß na měſto gmejny ſtupi. Kóždy wuſwoleć ſmě jenož na jenym měſtnje wuſwolicź. Sa wojeńſke woſoby, k aktivnemu wójſku pſchiſłuſchaze, ſ wuwjaczom wojeńſkich ſaſtojnikow, prawo k wuſwolenju wotpočuje.

S nowym wólbnym ſakonjom ani konſervativni ani liberalni ani ſozialdemokratoju zyle ſpokojom njejſu. Konſervativnym je wón pſcheradikalny. Woni jón triumf demokratiſkeho ducha mjenuja a pſchipowjeduja, ſo budźa ſo jemu pſchi jednanju w ſejmje napſchećźo ſtajecź.

Liberalni a ſozialdemokratoju pſchipóſnawaja, ſo je wólbne prawo wulki poſtup. Woni ſo wjeſela, ſo wono wjazy wot wobſedźenſtwa njewotwiſuje. Pſchi tym pak ma wone hiſchće někotre cźeźke njedoſtatki. Do tutych ſłuſcha poſtajenje tſilětneho cźaſa wot doſtacźa ſtatneje pſchiſłuſchnoſcźe, dale jenolětne bydlenje we wólbnym wokrjeſu a powyſchenje ſtarobineje mjeſy. S poſtajenjom jenolětneho bydlenja woſebje wónſzy wobdźělnizy ſchkoduja, kotſiž dyrbja ſebi, ſ wójny ſo wróćiwſchi, druhu ſaſłužbu a druhe bydliſchćźo pytacź.

S nowym wólbnym ſakonjom ſo ſeſtajenje knjeżeho ſejma jenož mało pſcheměni. Waźne je jenož poſtajenje, ſo móže wón pjenježne žadanki, kotrež krajny ſejm knjeerſtwu ſapowjedźi, pſchiſwolicź a ſo jeho wobſamknjenje płaćźi.

Žane ruſke poſkiźenje pſchimĕra.

Hacź dotal njeje bolſchewikſke knjeżerſtwo w Pětrogradźe ani w Barlinje ani we Winje měr poſkiźiło. Mjes Leninom, wjednikom bolſchewikſkeje ſtrony a mjes wójnſkej ſtronu, kotruž wjeleſwjaſkarjo podpjeraju, je ſo wojowanje wo móz roswiło. Tole wojowanje dyrbi ſo do kónza ſwjeſcź, prjedy hacź móže ſebi bolſchewikſke knjeżerſtwo na to pomyſlicź, měr ſcźinicź. B.

Njedoſahanje papjery w Schwajzarſkej.

Depantement ludoweho hoſpodarſtwa ſ ewukas wudał, po kotrymž dyrbja wulke ſchwajzarſke nowiny lětża w dezembrje 10 hacź 20 prozentow mjenje papjery dyžli loni w dezembrje pſchetrjebacź. G.

Ze Serbow.

— **Pſchedźenak,** ſerbſka protyka na lěto 1918, je wuſchła. Też lětża je ſo derje radźiła. W njej namakaſch rjane naſtawki, hermanki, najnowiſche wobraſy, kaž też kermuſche. Njech ſebi ju tola kóždy kupi. Do ſerbſkeho domu ſłuſcha tola też ſerbſka protyka. Hdyž na ſcźenje njewiſy, dha je, jako by w domje něſchto pobrachowało. Też naſchi ſerbſzy wojazy bychu ſo wjeſelili, hdy bychu jim ju domjazy do pola won pósłali. Kóžde dopomnjecźe na domiſnu je jim tola wolijowa kapka troſchta a ſnutskownehо wokſchewjenja. A ſchtó by teho bóle potrjebny a hódny był hacź naſchi khrobli, w bědźenju njewuſtawazy wojazy. Doſtacź je w Ssmolerjez knihicźiſchcźeźni, kaž też pola dotalnych pſchedawarjow, Płacźiſna je ſo lětża, dokelž ſu papjera a wobraſy tſi krócź tak drohe kaž prjedy, wo 15 pj. powyſchika, ſo potajkim lětża Pſchedźenak 40 pj. płacźi. Pornjo druhim protykam je jara tunja. Duž dha dźi a kup ſebi ſerbſku protyku.

— **(Wětrowa ſchkoda.)** Ssylny wětr, kotryž ſobotu w nozy a njedźelu ſakhadźeſche, je na twarjenjach wjele ſchkody naczinił. Na ſahrodach, drohach a w lěſach je ſo wjele ſchtomow ſwuwalało. W Běłej Horje je ſo pjecża ſamo jena bróžeń, młynkej Krawzej ſłuſchaza, powaliła.

— **(Doprědnje wuběranje koni.)** Po poruczноſcźi generalneho komanda XII. armekorpſa budźa ſo 3. dezembra na měſtnje pſched tſeleńju a 4. dezembra we Wobſtez póſtarni na Schäfferſkej dróſy konje ſ Budyſchina do prědka ſwuběracź.

— **(Dalſche ſamjeſowanje piwowarjenja.)** S wukaſom ſwjaſkoweje rady wot 20. novembra ſo warjenje piwa na dźeſaty dźěl něhduſcheho warjenja poniži. S tychle 10 prozentow dyrbi ſo najprjedy potrjeba wójſka a dźěłacźerjow wójnſkeje induſtrije ſpokojicź.

— **W ſtajnym wubjerku krajneje kulturneje rady** je ſo wobſamkło, ſo dyrbi ſo knjeżerſtwo proſyć, ſo ſo ſakſkemu ratarſtwu a induſtriji njeby hiſchće wjazy konjow ſa wójſko brało. Mało konjow, kotrež ſu hiſchćźek dźěłu khmane, ſo zyle nuſnje trjeba. Wójnſkemu wubjerkej nĕntſkeho ratarſtwa dyrbi ſo na jeho naprašenje wotmołwicź, ſo ſo njeradźi, pólſkim dźěłacźerjam prawo na dowoleńzu dacź. Namjety krajneje rosdźělerńje jejow, ſo by ſo plahowanje majßa ſpěchowało, dyrbi ſo wotpokaſujo wotmołwicź, dokelž majß jeno w mało lětach doſrawi a dokelž dyrbja ſo pola ſa druhe wuplody, kotrež wěſcźiſchi wunoſchk dawaju, wužicź. Namjetej wójnſkeho hoſpodarſtwa, ſo dyrbja ſo ratarſzy dźěłacźerjo po wobſamknjenju měra do ſwojeho prjedawſcheho ratarſkeho dźěła wróćicź, ſo pſchihłoßuje. Dawanje pjenježneje pomoży pſchi kupowanju plahowanſkich bykow dyrbi ſo tak ſrjadowacź, ſo towarſtwa ſtadłowych knihi a ſkótplahowanſke towarſtwa ſwoje ſkaſanki ratarſkim wokrjeſnym towarſtwam wotedadźa ſ naſpomnjenjom raßy žadaneho ſkoćźeźa. Skaſanki ſo krajnemu ſkótplahowanſkemu direktorej dale dadźa, kotryž kupjenje pſchewoſmje. Kupzy dyrbja ſo na to ſwjaſacź, ſo byka ſ najmjeńſcha połdra lěta k plahowanju wužija. — S wjele ſtron ſo na to ſkorži, ſo wikowarjo ſ hnojidłami pſchikupne hnojidła jenož wotedawaju, hdyž ſo jim ſa nje žiwnoſcź abo pizowadła dawaju. Miniſterſtwo dyrbi ſu proſyć, ſo by pſchećiwo tutemu njeſakońſkemu ſpočinanju ſakročiło.

— **(Paduſchſtwo.)** W Hnaſchezach ſu žiwnoſcźerjej Pětrej Rjelzy 5 huß, w Nowych Spytezach manſchelſkej ſkakarja Jeſchki 2½ kuſka butry a poł punta kołbaßy kradnyli. Pola hoſcźenzarja Trauje je jedyn paduch po rěblu do najſtwy ſaléſcź ſpytał. Rěbl pak je pſchekrótki był, tak ſo paduch njeje ſwoje wotmyßlenje wuwjeſcź mohł. Paduchowa cźěř do Mjedźozja wjedźeſche, hdźež ſo wona w lěßu ſhubi. — We Wulkim Woßyku ſu žiwnoſcźerjej Gnawkej 4 duby a 4 ſylniſche bréſy, něhdźe 6 metrow dołhe, kradnyli. Pola dźěłacźerja Baranowſkeho w Hornim Wujéſdźe ſu kradnjene drjewo w jenej kólni a wětrniku ſkhowane namakali. — We Wurbiſu ſu w nozy k njedźeli žiwnoſcźerjej Khorli Scholcźe 160 hriwnow hódne, dwaj zentnarjej cźeźke ſwinjo kradnyli. Khlěwowe durje běchu ſ mozu wotpaczili a ſwinjo w khlěwje kłóli. Sa paduchami nimaju hiſchće žaneho ſlěda.

— **(Doprědnje woſjewjenje domjazeho rěſanja.)** Kóždy, kotryž chze ſwoju potrjebu ſa cźaß bliżſchich 11 měßazow ſ dźěła abo ſ zyła ſ domjazeho rěſanja ſpokojicź, dyrbi liczbu ſwini, k temu poſtajenych, w cźaßu wot 30. novembra hacź do 4. dezembra wyſchnoſcźi woſjewicź. Schtóž ſo tehole woſjewjenja woſtaji, do ſtracha pſchiińdźe, ſo ſo jemu dowolnoſcź k domjazemu rěſanju njeda a ſo ſo jemu k domjazemu rěſu poſtajene ſwinjo k ſaſtaranju powſchitkownoſcźe woſmje.

— **(Wuběranje pſchipuſchcźitych ſrěbzow.)** Jenož tajke ſrěbzy ſmědźa ſo pſchipuſchcźicź, kotrež ſu k temu jako khmane pſchipóſnate. Schtóž tónle wukaſ pſcheſtupi, ſo ſ pjenježnym khoſtanjom hacź do 150 hriwnow abo ſ arreſtom hacź do dweju njedźel khoſta.

— **(Žane pſcheßadźowanje drjewa.)** Palne drjewo, woßebje ſchcźěpy, klumpachi atd. njeßmě ſo wjazy na pſcheßadźowanje pſchedawacź. Schtóž wjazy dyžli 10 hektarow lěßa w Sakſkej wobſedźi, dyrbi palne drjewo, kotrež w nim leži, ſ najmjeńſcha pak 1 kubikny meter na 3 hektary, wokrjeßnemu hejtmanſtwu woſjewicź. Schtóž pak žaneho, ſ najmjeńſcha 40 lět ſtareho drjewa w ſwojim lěßu nima, temu móže ſo po namjecźe tale woſjewjenſka pſchiſłuſchnoſcź ſpuſchcźicź. Wokrjeßne hejtmanſtwo woſjewjene palne drjewo kotrež wono k ſpokojenju ſwojeho wokrjeża žada, komunalnym ſwjaſkam pſchipokaże. Sakładna płacźiſna ſa 1 kubikny meter palnych ſchcźěpow wucźinja ſa jehlinowe drjewo 8—9 hriwnow, ſa liſcźowe drjewo 10—12 hr., ſa jehlinowe klumpachi 6½—7½ hr., ſa klumpachi ſ liſcźoweho drjewa 8—10 hr., ſa jehlinowe hakoſy 4½—6 hr. Tele płacźiſny dyrbja ſo jako najniżſche wobhladowacź. Wokrjeßne hejtmanſtwo ma prawo, wyſchſche płacźiſny poſtajicź. Płacźiſny, kotrež pſches pokoju ſakładnych płacźiſnow dźeja, njeßmědźa ſo bjes dowolnoſcźe miniſterſtwa ſnutskownych naležnoſcźow pſchiſwolicź.

— **(Myta ſpěſchnoſcźe ſa wowß a jećźmjeń.)** Kaž wójnſki hamt ſdźěli, je naležneje wójſkoweje potrjeby dla nuſne, ſo ſo wowß hnydom wumłóćzi a woteda, ſamo na khoſty druhich

nusnych ratarſtwowych dźełow. So by ßo to smóžniło, je ßo jako wožebite myto spěšchnoſćże 3½ hriwny ſa zentnar pſchi wotedaczu do 31. dezembra 1917 a myto spěšchnoſćże 1½ hriwny ſa zentnar pſchi wotedaczu do 31. januara 1918 postajiło. Wot 1. februara 1918 płaczišna ſa zentnar wowßa na 13½ hriwny, wot 1. měrza na 8½ hriwny spadnje. Ratarjam, kotſiž ßu hacž dotal wowß wotedali, ßo nowe postajene wotedanſke myto dopłaczi, ſó njebychu njenje dostali, hacž czi, kotſiž posdźišcho wowß wotedadźa.

S **Brěsy.** Tu ßu ſańdźenu pokutnu ßrjedu w nozy paduſchi pobyli. Pola nózneho ſtražnika Handraka wjelbikowe wokno wutorhnywſchi ſ wjelba jenu ſchinku, agustſke jeja ſ korbikom a butru kradnychu. Nózny ſtražnik bě njes tym hacž do na pok jeneje hodźiny w Ssemichowje pola Kaplerja pſchebywał. Domoj duzy bě jeneho muźſkho wot pólſkeho Heinricha běžecź widźał, tola ßebi njebě na paduchow myßlił. Pólſkemu Heinrichej je paduch chzył kanikle kradnycź, tola pólſki Heinrich je runje ſ khěže ſtupił a tak paducha ſeſcherił. Pola žiwnoſćerja Böhmy ßu tußanu nóz paduſchi 4 kury a jeneho honaczka ſ kurjenzowym woknom won wſali. Pola ßußoda ßu żelesnu lěßyzu a wokno wón wutorhnyli, tola tam njejßu niczo ßobuwſacźa hódne namakali.

S **Stróże** pola Rakez. Njedźelu popołdnju je ßo ſtatok ſahrodniſkeho žiwnoſćerja Augusta Wirtha ſ wohnjom ſnicził. Pſchi zychnowazym wětrje njehodźeſche ßo płomjenjam wobaracź. Domſke, hródź a tſi kólnje ßu ßo wotpaliłe. Jenoż ſkót ßu mohli wukhowacź; domjazu a hoſpodarſku nadobu a ſkłady je woheń sežrał. Jedyn schěſćlětny hólz je pjecża woheń ſakožił. Muźſtwa ßykawow, kotrež běchu na pomoz pſchijěłe, ßußodne twarjenja wohnjej wobrochu.

S **Łupjanſkeje Dubrawy.** Tu ßu wóndano Radworſkemu pſchekupzej Bamźej jěſdne koło a jenemu hajnikej tſělbu ſ wosa kraduyli.

Se **Schczeńzy.** Fabrikſki wobßedźeŕ Engert ſ Budyſchina je tudomne a Wyßokowſke ryczeŕkubło ſa 408 000 hriwnow kupił.

S **Kulowa.** Khěža tudomneho ſemrjeteho krawza Schöny je ßo jenemu mlokarjej pſchedała, kotryž w njej mlokarnju ſakoži. Tudomni ratarjo ßu ßo ßudniſzy ſwjaſali, ſo budźa jemu mloko podawacź. Hižo ſapoczatk januara mlokarnja dźełacź ſapoczńje. — Hórniſke towarſtwo „Eintracht“ w tu khwilu w haju a na wopalniſchczu klóſchtrſkeho lěßa ſa wuhlom wjercźecź da a ſ klóſchtrom Marineje Hwězdy wo pſchedacże wuhlowych leżomnoſczow jedna. — W klóſchtrſkim lěßu ßo nětkole wjele ſchtomow puſchcża, ſ czimž 800 kubikmetrow drjewa na pſchedań pſchińdże.

S **Krjebje.** S tudomneho knježeho rěſaka ßu tſi czěrjenſke rjemjenje kradnuli. Na wußlědźenje paducha je knježe ſarjadniſtwo 150 hriwnow myta wuſtajiło.

S **Noweje Jaßońzy,** Sańdźenu ßobotu je ßo naſcha wjeß ſ wulkim wohnjowym njeſbožom domapytała. Pſchipołdnju w 12 hodźinach pſchi wulkim wětrje w ſtatoku žiwnoſćerja Schrama woheń wudyri. Płomjenja ßo rucże pſches wſchě twarjenja rosſchěrichu, ſo je ßo ſkoro wſcha domjazza nadoba wohnjej pſchewoſtajicź dyrbjała. Jenoż ſkót je ßo wukhował. Wot Schramiz ßo płomjenja na twarjenja Schreiberez a Lipiczez žiwnoſćże pſchenjeßechu a je do procha a popjeła pſchewobroczichu. Każ ßo powjeda, ßu dźěczi ſe ßußodſtwa pola Schramiz woheń ſaparali

S **Wojerez.** Wobžaromne njeſboże je ßo ßobotu rano w 7 hodźinach na naſchim dwórniſchczu ſtało. 47 létny tepjeŕ Knot ſ Łaſa chzyſche k jenemu czahej druhu lokomotivu pſchipowěßnycź. Pſchi tym ßo wón ſ lokomotivu ſhrabny a ßo něhdże 50 metrow dałko ßobu wleczeſche. Na poczerpjene czeżke ſranjenja je wón popołdnju w tudomnej wokrjeßnej hojerni wumrjeł. Wón wudowu a 7 dźěczi ſa ßobu ſawoſtaji.

S **Kukowa.** Se żelesnym kſchižom 2. rjad. bu wusnamjenjeny Jurij Branz, ßyn dźěłacźerja a khěžkarja Jakuba Branza. Nimale połtſecża lěta wojuje na franzowſkim bitwiſchczu w bliſkoſczi Verduna pſchi jenym pěſchim regimencże.

S **Czorneho Kholmza.** W brunizowej jamje „Erizy“ je pſchi baggerje dźěłacźeŕ Burghard ſ wotwalenjom pjerſchcże do njeſboża pſchiſchoł.

S **Czišowy.** W brunizowej jamje „Klarje III“ je woheń naſtał, pſchi kotrymž dyrjeſche ßo 400 kóßnych metrow ſamjeſowacź.

S **Parzowa.** W naſchej woßadże kradnjenje jara pſchiběra. Poßledni tydźeń je ßo 10 huß kradnyło. Njedźelu w nozy ßu ſaßo tſjom wobßedźerjam 5 huß kradnyli.

S **Běleje Wody.** W ſjednoczenych Łużiſkich ſchkleńczeŕnjach ßu ſaßo ſchěſcź drohotnych czěrjenſkich rjemjenjow kradnyli, kotrež ßu někotre tyßazy hriwnow hódne. Na wußlědźenje paduchow je firma 300 hriwnow myta wuſtajiła.

Se **Zicźenja.** W nozy k ßrjedźe ßu ſ Kilianez młyna 3 hußy kradnyli. S Budyſchina ſkasany polizajſki poß njemóžeſche ßlěd ſa paduchom namakacź.

S **Draždźan.** Najwjetſche towarſtwo w ſakſkim hłownym měſcże „Verein Volkswohl“ wuhotuje ßrjedu 12. dezembra w towarſtwowni „Volkswohlſaal“ na Trabanſkej drózy **ßerbſki wjeczor.** K rosjaßnjazemu pſchednoſchkej, „wo Sserbach“, kiž śmeje k. wucźeŕ Sſkodeńk ſ Panczig, pokaſuje ßo wulka liczba ßwětłych wobraſow, Bjarnat Krawzowy wuwołany žónſki khor budźe ßerbſke a němſke spěwy (ſe ßerbſkeho pſchekoženе) spěwacź, ßerbſke towarſtwo „Czornobóh“ pſchedwjedźe ßerbſke reje, ke kotrymž budźe naſch ſnaty ludowy hudźbnik Jan Kuſchk ſ Knkowa na ßerbſkich hußlach reje piſkacź. Schtóž chze ſe Sserbow na tutym njeczoru ßo wobdźelicź, njech ßo wobroczi na adreßu: Lehrer Georg Melzer in Panſchwitz, pak Oberlehrer Schneider, Dresden, Feldherrnſtraße 6, pak Karl Pötſchke, Dresden Melanchthonſtr. 12II. Wot ſpomnjenych knježi móża ßo harty ſa darmotny pſchiſtup dostacź.

Přilopk.

* **(Sa 300,000 hriwnow pópjera ßo kradnyło.)** Na wjesbje po żelesnizy ſ Amſterdama do Münſtera je ßo nakład 140 zentnarjow pópjera, 300,000 hriwnow hódneho, kradnyło. Pópjer bě w 23 ßudach ſapakowany. Na ſaßodostacże twory je ßo 20,000 hr. myta wuſtajiło.

* **(Se żeleſniſkim czahom ßo pſchejeli.)** Czeżke żeleſniſke njeſboże je ßo pola Póſnanja ſtało. Ssobotu mjes Sedanom a Póſnanjom jedyn woßobowy czah do czrjódy żeleſniſkich dźěłacźerjow, kotſiž na dźěło dźěchu, ſajědże. Schtyrjo muźojo a ſchtyri žony ßo hnydom morichu. Jena žona je ßo czeżko ſraniła.

Wotesnali.

Na ßamym końzu wßy ſtejeſche rjana kruſchwina, w nalěczu kóżdy ras rjenje kczějeſche. Blisko njeje bě derje wutwarjena khěža, w kotrejž najeńk ſtatoka ſe žonu a ſe ßydomnaczełětnej dźowku Hanu bydleſche.

W ſahrodże kczějachu róże, fijawki, ſwóncźki, lilije. Tehodła tu też Hana husto pſchebywaſche a. ßebi spěwaſche. Wona mějeſche rjany hłóß, kraßne kudźerjawe włoßy a luboſne wobliczo; jejna powaha bě nadobna a jejna njeſkażena wutroba dobrocziwa.

Bjes dźiwa, ſo wjele młodźenzow rady na nju pohlada, ale kóżdy ras by wona czińiła, każ by to njepytła. Jenoż ßußodźiž Pětr, każ ßo ſdaſche, bě jej najwitaniſchi, hdyž by pſchi płocże poſaſtał a na nju sarěczał.

Pětr a Hana ßo lubowaſchtej a jeju luboſcź dźeń a bóle pſchibywaſche.

* * *

Wójna wudyri a młodźi muźſzy dyrbjachu do měry hicź. Pětr ßo tón wjeczor dołho modleſche; jeho do wojakow njepſchijachu, ſa to bu Jan, ryczeŕkublerjowy ßyn, do wojakow wſaty. Wón bě ßo prjedy wo Pětra, hdyž bě mała ßyrota, jara ſtaraŕ.

Hdyž Janowaj ſtarſchej ſhoniſchtaj, ſo dyrbi jeju ßyn do wojakow, wonaj a też ßyn jara płakachu a Jan wuńdźe do ſahrody. Tam jeho ſetka Pětr a rjekny:

„Njepłacź, Jano, njerudź ßo, pſcheczelo, ja póńdu ſa tebje do joaiakow!“

Pětr to wojeŕſkej komißiji woſjewi a ta pſchecźiwo temu njebě a pſchija jeho ſa Jana.

Hdyž to Pětr wjeczor Hanje wupowjeda, ſblědny wona, ale potom ßo ſaßo ſhraba a rjekny:

„Ty ßy ſchwarny hólz, kiž luboſcź ſ luboſczu wotpłacźi! Bóh daj czi wſchitko dobre, budu na tebje czakacź!“

Krótki czaß jenoż ßo wojazy wuwucźowachu a hižo czehnjechu młodźenzy na bitwiſchczo do wohnja. Też Pětr bě mjes nimi. Naſdala kanony hrimachu, jenoż Pětrowe wotdźělenje woſta na ſkhowanym městnje ſtejo.

„Ras jedyn — dwaj! Hura, hólzy! Walmy ßo na njepſcheczela! Schtó prěni ſomnu póńdźe?“ tak wjednik Pětroweho wotdźělenja ſawoła.

Pětr niczo njewotmolwi a ſtupi ßo k wjednikej. S wopředka

jemu mjaknjesche w duschi, ale cžim dale, cžim wjazy wohnja a wutrobitosće nabywasche; po krótkim puczu prażuychu hromadu ſ njepschecželom a w krwawnym, hrósbnym wojowanju stejesche muż pschecźiwo mużej.

„Hejdha, rekruta! Ty wojujesche kaž law! Kak dha ty rěkasch, mkodżenzo?“

„Pětr Habula, knjes generalo.“

„Derje, Pětrje, powyschu tebje na podwyschka!“

* * *

Daloko bě luba domisna, narodna wjeß a kzějaza kruschwina. Pětr na nju spominasche a też na Hanu. Kak budże ßo wona wjeßelicź, hdyż jeho jako podwyschka a ßnadź ſ rjadom żelesneho kichiża pyscheneho wuhlada!

„Też tón dyrbju měcź! Budu smużicże wojowacź!“ praji Pětr pschi ßebi.

Ale njeje khwile, ßebi wjele pschemyßlicź. Hižo saßo poczina ßo tšélecź.

Ale schto to? Něchtó ſ njepschecželow je khorhojnikej Pětrowego wotdżělenja khorhoj wutorhnył!

„Halo, to njedyrbi bycź!“ Pětr sakschikny a hižo pscherubuje ßebi sczeżku psches rjad njepschecželow a pschi wyskanju towarschow njeße khorhoj wróczo.

„To ßy saßo ty, mkodżenzo!“ general jeho khwalesche. „Nó dobre! Daj ßebi dacź wyschkowski mjecź, powyschu tebje na wyschka, ßłyschicże, knjes wyschko?!“

„Po poruczności, knjes generalo!“ Pětr wotmolwi.

Mkody rjek ßebi bórsy wyschkowski mjecź wobstara, wschak jich tam blisko dosch wjele leżesche, hdżeż běchu wyschzy spadali.

Na to stupi ßo psched dobroczíweho wyßokeho pschedstajeneho a rjekne:

„Dżakuju ßo wam, knjes generalo!“ a hladasche dżakownje na wjednika.

Ale we khowje ßebi Pětr myßlesche;

„Ow Hana, ta budże hladacź!“

A holza woprawdże hladasche — na list a potom dokho płakasche. Něchtó bě jej pißał, so je jeje schwarny nawożenja w bitwje padnył

* * *

Saßo běsche psched nadpadom.

„Wěż je straschna! Schtó stupi prěni do czołma a ßo psches rěku pschepławi?“

„Ja, knjes generalo!“

„Saßo wy, wutrobity wyschko? To je wulkotnje, wy scże woprawdżity rjek!“ general rjekny a doda:

„Ryczerski kschiż dostanjecże, jeli tu wěż dokonjecże, na to wam czeßtne ßkowo dam!“

„To je rjenje, to je rjenje!“ Pětr pschi ßebi schepta stupi do czołma, sapoczíua wjeßkowacź a nima kedżbu, so ßo psches deschczik kulkow a granatow pławi.

„Bóh mi budź hnadny!“ Pětr saschepta, „a njech też ju sakita — ßnadź jej też bjese mnje sboże dari!“

Tak ßo modli a ßo napina, so by k napschecznemu brjohej dozpěł a sa nim jědu khrobli pionérojo ſ czołmami, na kotrymiż trěbna potrjeba k twarjenju mosta leži.

Dżěło je woprawdże straschne w tutej hrósbnej tšéleńzy, ale pod smużitym Pětrowym nawjedowanjom ßo wono skónczńje derje poradżi.

„Móst je hotowy! Sskawa wyschkej!“ wojazy wołaju a czérja po mosće a wala ßo na njepschecžela.

Krwawne je běnżenje! S rjekowskej khrobłosczu ruba Pětr ſ mjeczom do njepschecželow a dawa tak ßwojim towarscham pschikład wulkeje smużitosće.

Njepschecžel zosa, pschetoż tajkim rjekam njesamóże dołho napschecżo stacź.

Bitwa je dobyta.

General pschepoda Pětrej ſ khwalobnymi ßkowami ryczerski kschiż sa rjekowski skutk.

* * *

Měßazy ßo minychu — dołhi czaß czerpjenjow. Ale naschemu rjekej wutroba ſ radosczu pukota, wón dże na dowolenżu dże. Widżi saßo ßwoju płódnu wótznu krajinu, lubosnu wjesku a kruschwinu, kiż je se kżenjemi mohł rjez saßypana a zyrkej ßo hižo czerwjeni, kaž by jeho ſ nasdala postrowjaka.

Woprawdże, tak spěschnje Pětr njeje ani na njepschecžela do prědka schoł. Hižo je na nadewßu a ßłucha, kak kraßnje swón ſ zyrkwinskeje wěże synczi. Ale na cžo jenoż, na cžo? Kemsche ßu tola nimo, połodnjo też hischcże njeje, to hischcże skoro zyła hodżina pobrachuje.

Mkody wyschk sadżerži starza a ßo wopraschuje.

„Ale to dże na wěrowanje swoni!“ starz na Pětrowe praschenje wotmolwi. „To budże rjany a pyschny kwaß! Najeńk ßwoju dżowku Hanu na ryczerskublerjoweho ßyna Jana wudawa.“

„A schto rjeknje Habulez Pětr?“ nasch rjek ßo starza strachocźiwje prascha.

„Habulez Pětr? Ta wboha ßyrota! Hdże też to, tón je tola morwy! Wbohi je padnył, kaž ßu Hanje w liscże pißali, a duż je Hana na Pětra, kiż je sa ßyna ßwojeho dobroczela do wójny woteschoł, spěschnje sabyła a nětkole ßebi ryczerskublerjoweho ßyna Jana bjerje!“

„Hlaj, sa morweho cże maja a też ßu na tebje sabyli!“ wyschk posdychuje a wutroba jemu dyrkota ſ njewurjeknitej bolosczu.

Haj, hižo ßu na njeho sabyli a hižo jeho wjazy njespósnawaju. Widża wyßoke rjady a wyschkowske snamjenja na jeho ßukni, ale rěcża ſ nim kaž ſ zusobnikom, bjes cżoplischeho ßkowa. Ani teho ßkowa tu njeje naschoł. A tola Jana njesakliwa, ale tam w zyrkwi ßo pschi wěrowanju do kuta ßydnje a ßo nutrnje modli wo Hanine sboże.

„Bożo, żohnuj wschěch a daj mi sabycże, kaž ßu też woni na mnje sabyli!“ wón schepta a wóczży jemu ßylkujetej,

Wschitzy wyskaja, wot wěrowanja jědu, spěw saklinczi. —

Wyschk Pětr Habula jako poßledni ſ zyrkwje dże, pschetoż je ßo rosßudźił, so budże najlěpje, so ßo saßo njespósnaty wotßali. Jenoż po městnach, hdżeż je jako dżěczo skoje cżaßy pschebył, ßo wobhladuje a wotkhadża no pohrjebnischczo, ale też tam sa rowom starscheju podarmo pyta.

„Pak je row dospołnje sapadnył, pak ßu jón semi srunali“, Pětr ßebi powjeda a domowina poczina jemu zusa bycź a wscho, schtoż widźi, jeho wotstorkuje, kaž by na njeho wowako:

„Ty njejßy nasch, njejßy! Tehodla ßmy na tebje sabyli! — A ty by tu někomu chzył sboże kasycź? Njejßy hischcże dosch kwětkow na naschim pohrjebnischczu poteptał?“

A Pětr tu rěcź rosumi a dże saßo, ſ wotkelż bě pschischoł.

* * *

„Ow, wy scże ßo hižo tak rucże wrócźił, knjes wyschko!“ general ßo na Pětra ßměje. „To wschak ßym wjedźał! A hlejcże, kak to wam pschisteji, hdyż na konju ßedżicże, nasch ßławny rjeko! Woprawdże, rjanu njewjestu sa waß wěm — semjanku a też bohatu. Ssama je mi něschto wo waß napowjedała, jenoż prajcże: „Chżu!“ a wobstaram to bjes dołhich wukożowanjow. Nimo teho ju snajecże, tu rjanuschku!“

Pětr, ßo dźiwajo, poska a potom ßahnje do ßwojich sapißnych knižkow a bjerje ſ nich wusskhnyte kżenje ſ kruschwiny, kotrež bě ßej w domisnje wotschczipnył.

„Wodajcże, knjes generalo, so ja po waschim pschecżu njemóżu rosßudźicź. Moja wutroba je kaž tuto kżenje!“ mkody rjek wotmolwja.

„To macże prawje, naschemu jenemu je najlěpje, hdyż njewożenjeny wostanje. S najmjeńscha ßo lohzyscho mrěje.“

General worudźi, hdyż rjekny:

„Ssnadnischo ßo mrěje, pschetoż druhdy ßmjercź bóle khwata, hacż ßebi cżlowjek myßli.“

Też Pětr to wěrjesche.

* * *

A saßo bitwa howrjesche. Runje pschi narodnej wßy ßo Pětr ſ njepschecželom setka we krutym wojowanju, hdyż bě runje roskasowanje po padnjenym pschecželu, hejtmanu, pschewsał. Jedyn kónz wßy ßo hižo palesche a Pětr wojowasche kaž law a zyła kompagnija ſ nim.

„Hanine wobßedżenstwo je wukhowane!“ wón spokojnje rjekny po wojowanju, a tola hischcże kulka sahwisda.

Pětrej ßo wocźi sacźmischtej a jeho ert sarěcża:

„Kulka je mje trjechika, Bohu dżakowano!“

Wójsko ßo pscheßuny a cźehnjesche dale. Też wjeßnjenjo ßo do khěžkow wróćźichu a nĕchtó starasche ßo wo sranjeneho wyschka, kotrehoż pod kruschwinu nańdże.

Tón wóczi wótewri a saschepta:

„Bohu dźakowano!“

Pokhowachu jeho pod kćéjazej kruschwinu a na row stajichu kschiž. Ale schto chzedźa na njón napißacź? Nichtó rjeka njesnajesche. Tak ßebi pschekkadowachu a ßo rossßudźichu:

„Napißajmy jeho poßlednje ßkowa na kschiž!“

„Bohu dźakowano!“ tak nimokhodźazy hischcze nĕtkole na kschižu cźitaja. Wjazy nichtó njewĕ, dokelž bĕchu wotesnali. Jeno Pětr njebĕ wotesnał — ani we ßmjercźi.

(— Kónz. —)

Zyrkwinske powjesćze.

W Michalskej zyrkwi smĕje jutsje, 1. njedźelu adventa rano we 8 hodźinach farar Răda ßerbsku spowjednu wucźbu, dopoldnja w 9 hodźinach smĕje duchowny Tyschet ßerbske a 1/2 11 hodźin němske prědowanje.

Njedźelu popoldnju w 2 hodźinnemaj wotmĕje farar Răda kemsche sa schulske dźećzi.

Ssrjedu, popoldnju w 5 hodźinach wotmĕje ßo w Brĕsowje ßerbska nutrnosćz a ßerbska wójnska modlerska hodźina.

Schtwórtk wjecźor w 7 hodźinach wotmĕje ßo w Zyżezach ßerbska nutrnosćz a wójnska modlerska hodźina.

Tydźenske fastojske dźĕła smĕje duchowny Tyschet.

Semrjeczi:

W Michalskej wożadźe: Johana, M. H. Wjely, kublerja w Rubowczijach, w lu khwilu we wojerskej ßłużbje, dź., 2 d.

W druhich wożadach: Franz Koska, njemandź. ßyn we Lusku pola Bukez, 1 m. 14 d. — Amalija Otilija Fibigerowa. Ernsta Wylema Fibigera, wojnarskeho mischtra w Bukezach, mandźelska, 50 l. 3 m. — Marka Wukaschez s Krónźy, 3 l. 1 m. 1 d. — Henrieta swud. Mikelowa w Kaßowje, 72 l. 2 m. 26 d. — Hana swud. Jermißowa we Wětrowje, 80 l. 8 m. 22 d. — Jakub Nychtar we Wětrowje, 60 l. 6 m. 12 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Jutsje, 1. njedźelu smĕje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt němsku spowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smĕje farar Kschiżan němske a 3/4 10 hodźin serbske prědowanje.

Ssrjedu popoldnju w 3 hodźinach wotmĕje ßo shromadźisna žónskeho towarstwa.

Ssrjedu wjecźor w 5 hodźinach wotmĕje ßo ßerbska wójnska modlerska hodźina.

Pjatk budźe rano 1/2 8 hodźin němska a dopoldnja 1/2 9 hodźin ßerbska spowjedna wucźba, a 1/2 10 hodźin ßerbske adventske kemschenje.

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Jutsje, 1. njedźelu adventa, smĕje rano 1/2 8 hodźin farar Domaschka ßerbsku spowjednu wucźbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smĕje duchowny Bójz ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Njedźelu popoldnju w 3 hodźinach smĕje farar Domaschka ßerbsku spowjednu wucźbu.

Njedźelu popoldnju w 4 hodźinach wotmĕje khcschesćijanske towarstwo žónskeje mlodźiny ßwoju shromadźisnu.

Ssrjedu popoldnju 1/2 4 hodźin wotmĕje ßo shromadźisna žónskeho towarstwa.

Ssámßdy dźeń popoldnju w 4 hodźinach wotmĕje ßo shromadźisna towarstwa mužskeje mlodźiny

---

Zyrkwinske powjesćze s Njeßwacźidła.

Jutsje, 1. njedźelu adventa, budźe rano we 8 hodźinach němska spowjedź, dopoldnja w 9 hodźinach němske a 1/2 11 hodźin ßerbske kemschenje.

Wjecźor w 6 hodźinach wotmĕje ßo pschedstajeuje ßwĕtkowych wobrasow s pschednoschkami a spĕwami s Lutheroweho žiwjenja.

Zyrkwinske powjesćze s Rakez.

Jutsje, 1. njedźelu adventa, budźe rano we 8 hodźinach němska spowjedź. dopoldnja w 9 hodźinach němske a 1/2 11 hodźin ßerbske kemschenje.

Ssrjedu, popoldnju w 4 hodźinach wotmĕje ßo němska wójnska modlerska hodźina.

Drobnowikowanske płaczisny w Budyschinje.

Howjase mjaßo	1 kg	3,00—3,80 hr.
Cźelaze mjaßo	„	—3,20 „
Skopjaze (wowcze) mjaßo	„	—5,— „
Swinjaze mjaßo	„	—2,80 „
Pschenična muka, wójnska družina	„	—0,50 „
Ržana muka	„	—0,37 „
Khlĕb	„	—0,38 „
Bĕrny k jĕdźi	„	—0,26 „
Ssuscheny połcz	„	—3,30 „
Dobre mloko	1 liter	—0,26 „
Cźerstwe jeja	15 schtuk	3,90—4,50 „
Butra k jĕdźi	1 kg	4,80—5,10 „
Zokor, mlety	1 kg	0,60—0,64 „
Petroleum	1 liter	—0,32 „
Kamjeńtne wuhlo	100 kg	—,— „
Briketty s bruneho wuhla	100 schtuk	—1,75 „

Konje k rĕßu

po najwyschschich płaczisnach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiser

'pschi mjaßowych jĕdłach a na Humboldtskej dróży 782 B

— Telefon 403. —

Sserbske a němske

spěwarske

jednore a najwoßebnische,

ßu po tunich płaczisnach na pschedań

wudawarni Serbskich Nowin.

Kedźbu! Kedźbu!

Nowa dźĕlba

ventiloweho gumija

je doschła. Hischcze měrowa twora.

Dale mózu hischcze dźĕlbu holanskeje **gumijoweje rosmody** pschedacź.

Max Sträubichen

zentrala jĕsdnych kolow,

w Budyschinje na swonkownej lawskej haßy 14.

Nowe knihi wuschle:

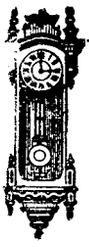
Evangelska wĕra mjes Sslowjanami.

Napißał **G. Schwjela,** farar w Deschnje.

Płaczisna **0,80** mk. Spißarjowy naklad.

Dostacź w **Ssmolerjez knihicźischczerni.**

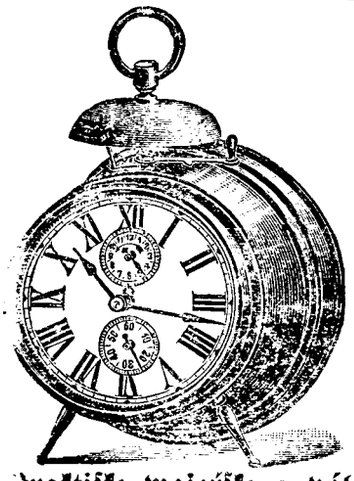
Próstwowne pißma
wscheje družiny
najlěpje wudźěłuje
Herm. Matthes
pschi ßerbskich hrjebjach 14.

Kóždy, kotryž chce gaßi **dobry a tuni cžaßnik** kupicź, abo kotryž chce ßebi jón **porjedzicź** dacź njech dźe k cžaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na ßwonk. lawskej haßy 5.
Jencž pschedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźěło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczißnami wupołożene, wobhladacź.**

Lischcźe, tkhorjaze, kunjaze atd.
kože
kupuje po najwyschschich płaczißnach
Heinrich Lange
pschi zitnych wikach 11, pschi zyrkwinym měſtnje 4.

Pißomne dźěła
kóždeje družiny
najlěpje wudźěłuje
Herm. Matthes
pschi ßerbskich hrjebjach 14.

Sahe ßo ſtawa,
hdyž ma cžłowjek **dobry budźak.**
Tajke porucza we wulkim wubjerku
J. Marſchnerowy
naßlědnik
M. Ewald, cžaßnikarſki miſchtr
w Budyſchinje na bohatej haßy 9.
Najſtarſche cžaßnikarſtwo
:: :: w Budyſchinje. :: ::
Porjedźenja płaczißny hódny a dobre
Praktiſke wojerſke a pólne cžaßniki (w nozy ßwěcźaze).

Sa brylowpotrjebnych!
Khorla Scholta, optikus
pschi hlownym torhoschczu w Budyſchinje pod radnej khěžu,
ßwoju w lěcźe 1856 wot njeho ßameho ſakoženu dźěłarnju optiſkich =worow dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucza.
Dokelž ßo jemu ſ wěſteje ſtrony wobkedźbnje ſchkodźicź pyta dawa wón k wjedźenju, ſo ßo **bryle** a **tłóčniki** po lěkarſkim pſchedpißmie jenož ßwědomicźe dawaju.
Pſchi trjebanju proſchu **ßo dobrocźiwje** na mnje wobroczicź.
Porjedźenja wězywuſtojnje a derje.

Khofejonja „Karan“
(Kaffee Krug)
Wſchědnje ſabawny konzert.
Sapoczatk w 4 hodźinach. **Saſtup darmo.**

Pſchedźenak.
Protyka ſa Sserbow
na lěto
1918
je ſa **40** pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacź.

Wſchě družiny
ßyrych harowanych a njeharowanych
kožow
ſebrane a njeſebrane, kupuje
Otto Hausotter
na garbarſkej haßy 32.

Dopomnjeńka

na

Jana Laduſcha,
wucžerja w Hamorach,
ßyna polbura Jurja Ladušcha we Wochozach,
wojerſkeho dobrowólnika,

narodźi ßo 7. 4 1893, ſhubi ßo bitwje pola Nikolajewicza 2. 12 1914

Ach luby Wótcže, kajka nuſa
Naß cźiſchcźi tudy na ſemi,
Dha tola tebi njeje zuſa
We twojej ßwjatej wulkoſcźi,
Ach tuta wójna žałoßna
Wſchě nadźije nam ſanicža.
Ach Wótcže, ty daſch dołho cžaNa twoju Božu dobrotu, [kacź
Cźłowk dyrbi huſto ſrudnje płakacź
We tajkim domapytanju,
Nam ßo pak ßłuſcha doczakacź
A wſcho do twojej wole dacź.
We rukach Božej' wſchehomozy
Stej cźłowſka ßmjercź a žiwjenje,
Ja njewěm cžaß, niz wodnjo, w no[zy,
Hdy ßmjertne pſchindźe běděenje,
To, ßyno drohi najlubſchi,
Twój kónz nam ſnowa wobßwědcźi.
Tſi lěta ßu žno pſcheběžałe,
A žane wjazy powěſcźe
Sso njejßu nihdźe namakałe,
Kiž nam tu bychu prajiłe,
Hdźe ty tam tola woſtał ßy,
Pak kajki kónz tam dóſtał ßy,
Tſi lěta drje wſchak bórſy ſańdu,
Hdyž cźłowjek je bjes ſtaroſcźe,
Tſi lěta pak też dołhe nańdu,
Hdyž wón ma ſtyſkne žadanje,
Kiž kóždе ranje wutrobu
Jom' wobcźecźa ſe ſrudobu.

Kak wulke běſche wjeßelenje,
Hdyž Bóh nam tebje wobradźi,
Też tehdy naſche ſradowanje
Nam hórka ſrudnoſcź ſaniczi,
Hdyž twoja luba macźerka
Tak ſahe prjecź bu torhnjena.
Ty k troſchtej nam pak pſchiběra=
Na lětach, kaž na mudroſcźi, [ſche
Hdyž ſchulſke lěta ſkónczik běſche,
Staw wucžerja ßej wuſwoli,
Wſchě cźežke wucžby pſchětrał ßy,
Hacž ßam bě wucžer hotowy.
Hdyž cźěmna powjeſcź pſchiſchła
So wójna traſchi domiſnu, [běſche
Dha na to twoja žadoſcź dźěſche,
Też wojowacź ſa wótcźinu,
Kak ſtroſchtny ßy ty wot naß ſchoł
Na tutón traſchny ßmjertny doł.
Tam daloko na pólſkej ſemi
Bě tehdy cźežke běděenje,
Hdźež ſ někotrymi towarſchemi
Ty ſa naß běſche ſhubjeny,
Pſchi twojim Bohu ſkhowany,
Pſchi nim ty njejßy ſhubjeny.
Spi derje tam, hdźež ßylſy naſche
Na twój row kapacź njemóža,
Sa wótzny kraj ty wojowaſche
A žiwjenje też ſa njón da,
Hacž Boži hłóß cźe wubudźi,
Naß w njebju ſtobu ſjednoczi.

Twój ſrudźeny nan.

„Serbske Nowiny“ wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.
— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoleŕ.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maju so we wudawarni „Serb. Nowin“ (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedać, płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a we štwórtk hač do 7 hodź. wječor přijimuja.
— Telefon 687. —

Čisło 49. **Sobotu 8. decembra 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rozprawa.

Wječorne wojownischežo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

7. dezembra. S khwilemi ſyłnischa tſeleńza w Yperńskim kole ſo k połodnju hač k rězy Lyſy wupſcheſtrě. Na połodnischim brjoſu rěki Scarpa ſo artilleriſke wojowanje wječor poſyłni. Mjes Graincourtom a Madcoingom ſo ſ małymi pſchedewſaczemi naſche ſtejiſchcza połěpſchichu. Dwór La Juſtice ſo dobu. Marcoing je wot njepſcheczela wucziſczeny. K połnozy wot La Vacquerie w njemdrym wojowanju pſchecziwo jendźelſkim nadpadam ſ ruczńymi granatami ſwoje ſtejiſchcza ſakhowachmy.

Wójsko němskeho kronprynza.

Na Maaſynymaj brjohomaj artillerija popołdnju žiwje wojowaſche.

Wójsko wójwody Albrechta.

Porheinſka krajna wobora ſo ſ khrobłeho wupada do franzowſkich hrjebjow w Apremontſkim lěſu ſ 20 jatymi wróczi. Leutnant Möller ſwoje 36. dobyczе w powětſje wubědźi.

Rańſche wojowniſchczo: Ričžo woſebiteho.

Mazedońſka fronta. Malo wojowanja.

Italſka fronta.

Sſwoje wuſpěchi wuwužiju ſu wojazy pólneho marſchalla Conrada Siſemolſku horu dobyli. Liczba jatych w Ssedmich Gmejnach je ſo na 15 000 powyſchiła.

Prěni generalny kwartěrſki miſchtr. Ludendorff.

Jendźelſka porażka pola Cambrai.

Němzy ſu pola Cambrai Jendźelczanow ſe wſow Graincourt, Anneux, Cantain, Neyelle a ſ wobkněžazych hórkow Neufſkeho lěſa wuczišli. Jendźelczenjo ſu pſchi tym pſches 9000 jatych, mjes nimi 208 offizěrow, 148 kanonow a 716 maſchinſkich tſělbow ſhubili. B.

Rusko-němske jednanje wo pſchiměr.

Němſki generalny ſtab 4. dezembra wosjewi:

Jednanja wo pſchiměr ſa ruſku frontu ſu ſo ſapočałe. Ruſkich wotpóſłanzow ſa wotſamknjenje pſchiměra je wczera popołdnju hłowny roskaſowar ſa rańſche wojowniſchczo, generalny pólny marſchall bayerſki prynz Leopold ſ krótkej rěczu powitał. Na to je ſo počzało wo wotſamknjenju pſchiměra jednacz, pſchi czimž ſo pod pſchedſyhdſtwom ſchefa generalneho ſtaba, generala Hoffmanna, ſaſtupjerjo němſkich nakrajnych a namórſkich wojowanſkich mozow a połnomóznizy hłowneho wójſkeho roskaſowarſtwa Bołharſkeje, Awſtriſko-Wuherſkeje a Turkowſkeje wobdźěleja.

Jednanja pola pólneho marſchalla bayerſkeho prynza Leopolda ſo 5. dezembra dale wjedźechu. Hłowny roskaſowar ruſkeho a rumunſkeho wójſka, mjes Dnjeſtrom a Czornym Morjom ſtejazeho, je ſo 4. dezembra popołdnju na generalneho wyſchka arzywójwodu Joſefa a generalneho pólneho marſchalla ſ Mackenſena ſ namjetom wobrocził, ſo by ſo rosrěczenje wo pſchimerje ſawjedło. Naſchej wójſkowaj wjednikaj ſtaj pſchihłoſnuju wotmołwiłoj. B.

7. dezembra. Saſtupjerjo ſchtyrjoch ſwjaſkownych mozow (Němſkeje, Awſtriſkeje, Bołharſkeje a Turkowſkeje) a ruſzy wotpóſłanzy ſu wczera dopołdnja a popołdnju komiſzijonſke póſzedzenje wotměli, w kotrychž ſo protokolle poſzedzenjow ſa pkchedběžne dźěła a pſchichodne połne poſzedzenje napiſzachu.

Dźeſzaczdnjowny pſchiměr pſchi ruſkich frontach.

6. dezembra ſo ſ Barlina powě: Połnomóz mějazy ſaſtupjerjo hłowneho wójſkoweho wjednińſtwa Němſkeje, Awſtriſko-Wuherſkeje, Turkowſkeje a Bołharſkeje ſu 5. dezemra ſ połnomóz mějazymi ſaſtupjerjemi ruſkeho hłowneho wójſkoweho wjednińſtwa dźeſzaczdnjowny pſchiměr ſa wſchě ſhromadne fronty piſzonnje wuczinili. Wón ſo 7. dezembra pſchipołdnju w 12 hodźinach ſapočznje. Dźeſzaczdnjowny czaſz ma ſo k temu wužicz, ſo bychu ſo jednanja wo pſchimerje k kónzej dowjedke. Dla ertneho rozprawjenja wo dotalnym winoſchku je ſo dźěl ſobuſtawow ruſkeho wotpóſłanzſtwa na někotre dny do domiſny podał. Komiſzionſke poſzedzenja dale traja. B.

Awſtriſka wójſkowa rozprawa.

6. dezembra: Wczera je ſo mjes Ruſkej a ſwjaſkarjemi dźeſzaczdnjowny pſchimer wuczinił. Sa wſchě ruſke fronty ſo wón 7. dezembra pſchipołdnju w 12 hodźinach ſapočznje. Wo pſchimerje ſo dale jedna.

Italſke wojowniſchczo: Njepſcheczel je na wyſzokej runinje Sſydom Gmejnow czeſke poraženje poczerpił. 4. dezembra rano po móznym artilleriſkim pſchihotowanju, pſchi kotrymž tež němſke batterije ſobu ſkutkowachu, ſo wojazy generalneho pólneho marſchalla Conrada k nadběhej pſcheczіwo hórſkim ſtejiſchczam Melettaſkeje ſtrony naſtajichu. Wulki ſněh a kruta ſyma poſtupanje poczeżeſchtaj, tola ſtaroſczіwe pſchihotowanje a khrobłoſcz naſchich nadběharjow ſe wſchěch ſtron Awſtriſkeje a Wuherſkeje wjedźachu ſo kóždeho pſcheczіwjenja dowobaracz. — Sawczerawſchim hora Badelecha a hora Tendarecar padnyſchtej; pſchipołdnju regiment khěžorſkich tſelzow na horje Miela ſtejeſche, pſched wjeczorom ſo pſched naſchim wopſchijazym nadběhom italſke pſcheczіwjenje na horje Melettje ſlemi. Pſchecziwnikowe poſzyłnjenja, kotrež ſo wot Valſtagny horje bliżachu, ſo ſ batterijemi, k ranju Brenty ſtejazymi, pſchimnychu. We wczerawſchich rańſchich hodźinach je njepſcheczel po njemdrym wojowanju horu Zomo a podpjeranſke ſtejiſchczo pola Fazy ſhubił, popołdnju w 2 hodźinomaj ſo khrobła italſka wobſzadka na horje Caſtelgamberto, wot 24 hodźin ſe wſchěch ſtron wobſtupjena, podda. Wſcha krajina k połnozy Frenzelaſkeje wudrjenzy je w nakchej ruzy. Pódla wulkich krwawnych woporow ſu Italſzy tutaj dwaj dnjej pſches 11 000 muži jatych a pſches 60 kanonow ſhubili. Naſche ſchkodowanje je ſnadne, ſa czoż mamy ſo wuſtojnemu wjedźenju dźakowacz. Pola Zonſona, hdźež njedźele dołho na wjeczornym Piavinym brjoſu ſtejimy, je 4. dezembra Chebſki pěſchi regiment czišło 73 wjazykróczným nadběham pſchemózneho njepſcheczela napſcheczo ſtejał. B.

Awſtriſko-wuherſke wójnſke khoſty.

Po rosprawje na awſtriſku delegaziju awſtriſko-wuherſke wójnſke khoſty. hacz do julija 1917 43 miliardow krónow wuczinjachu. B.

Amerika ſ bolſchewikſkim knjeżerſtwom jedna.

Mjes tym ſo druſy wjeleſwjaſktrjo, woſzebje Franzowſka a Jendźelſka, hiſchcze njejſzu bolſchewikſke knjeżerſtwo w Ruſkej pſchipóſnake, je amerikanſke knjeżerſtwo bóle ſnjeſzliwe, ſo nadźijejo, ſo ſkónczńje tola roſumna demokratija w Ruſkej na wjerch pſchińdże. Amerikanſke knjeżerſtwo je ſdźělicz dało, ſo nima wotmyſlenje, ſwój wobkhad ſ bolſchewikſkim knjeżerſtwom pſchetorhnycz abo nuſowanſke naprawy pſcheczіwo njemu nałożicz. Amerikanſki general Johnſton je rjekł: „Czaſz proteſta a hroženja

pschecźiwo dźěłaczerskej a wojerskej radźe je nimo." Tola też druhe knjeżerstwa wjeleswjaskarjow žu po sdaczu žwoje stejischczo pschecźiwo Bolschewikam pscheměnike. Jich pózłanzy w Pětrogradźe drje žo hischcze njejžu k amerikanskemu generalej pschisamkli, woni pak też njejžu, kaž bě žo wosjewiło, s Pětrograda wotjěli. B.

Se wscheho je spósnacź, so maja wjeleswjaskarjo móz bolschewikskeho knjeżerstwa, kotremuž w žwojich nowinach móžnosćz dlěscheho tracza wotrjeknychu, tola sa khětro žylnu. Teho dla žu žwoju taktiku pscheměnike, a sda žo, so je žo na Parižskej konferenzy pschesjenosćz w tutym smyžle dozpiła. Wjeleswjaskarjo žebi sawěscze na to njemyžla, žo jednanjam wo pschiměr pschisamknyćz, so bychu žo spěchowake a so by žo k powschitkownemu měrej doschło. Schtóž by měnił, so krocžel wjednika amerikanskeje mižije tajke wobrocźenje pschihotuje, by pschedaloko schok. Tola wjeleswjaskarjo nochzedźa pschi jednanjach wo pschiměr zyle wusamknjeni bycź, nochzedźa s daloka podawkow bycź, woni nochzedźa kóždu pschileżnosćz pschepuschczicź, so bychu na jednanje wliw měli, je pschekschižili a wobcźežnoscze pschi nich wuwužili. Sastupjerjo sjednoczenych statow žu po tajkim do prědka pózłali — sastupjerja wulkeje amerikanskeje demokratije, kotryž móže skerje s Bolschewikami do wobkhada stupicź, a kotryž je mjenje wótrje pschecźiwo nim wustupował. Pózłanzy druhich wjeleswjaskarjow najprjódzy sady wostawaju a pschihódny wokomik wocźakaju, so bychu sapschimnyli. Skradźu budźa drje dale s generalom Kaledinom wobkhadźecź a napscheczinu revoluziju podpjerowacź. S dobom pak žo Bolschewikam bliža, so bychu wliw na jednanje dostali. B.

Bolschewikske knjeżerstwo je po sdaczu też swólniwe, na pschecza wjeleswjaskarjow dźiwacź. Wulki generalny stab w Pětrogradźe je, kaž wschelake nowiny powjedźa, wosjewił, so wón nima sa dobre, bjes žwojich swjaskarjow jednacź. Duž je žo rosžudźił, wotpózłanzam sa sawjedźenje pschiměra dweju offižerow pschidacź, kotrajž budźetaj pschi jednanju intereży wjeleswjaskarjow sastupowacź. B.

Franzowska hischcze wschu nadźiju na Rusku njeje spuschczila.

„Baselskim nowinam" žo s Parisa pische, so w Parisu hischcze pschezo njcjžu nadźiju na Rusku zyle spuschczili. Dla sdźěła njelepych, s dźěła slóstnikich skutkow něktorych anarchistow Franzowsojo nochzedźa sabycź, schto je Ruska sa wjeleswjaskarjow dokonjała. Woni žo dopominaju na 5 milijonow mórwych, 7 milijonow sranjenych a 3 milijony jatych, kotrychž je Ruska sa žwojich swjaskarjow woprowała. Teho dla žu też ruskeju diplomatow, Maklakowa a Sebastopula, kotrajž staj starym ruskim politiskim saměram pschižkuschakej, njedźiwajzy na jeju politisku poruczinosćz na Parižsku wjeleswjaskarisku konferenzu pscheprožyli. Wonaj staj tam pschi sastupjerjach 14 spscheczelenych statow žedźałoj, kotrež žu žo pschi konferenzy wobdźěłike. B.

Pschisamknjenje ruskeho generalneho staba k bolschewikskemu knjeżerstwu.

Reuterez telegrafowarnja w Londonje powě: Bolschewikske knjeżerstwo wosjewja, so je žo wulki generalny stab pschi ruskej froncze bolschewikskim wojakam poddał. Wyschscheho roskasowarja Duchonina, kotryž bě žo sapowjedźił, pschiměr s njepschecźelom cźinicź, žu jeho wojazy skónzowali.

Po knjeżerstwowej powjesći je nowy hłowny roskasowar Krylenko wosjewjenje sa wojakow wudał, s kotrymž praji, so je s revoluzionarnymi wojakami do Mohilewa saczahnył a hłowny kwartěr wobstupił. — Wojazy žu generala Duchonina se żelesniskeho cźaha cźišli a na tajke waschnje skónzowali. Na to je general Kornilow cźeknył. Pódla Duchonina žu hischcze něktorych generalow jeho pschiwiža morili. Hischcze žo spjecźowazy generalojo krótkowjeczorneje a kawkaskeje fronty njejžu žo hischcze sajeli. Woni žu žo pjecza rosžudźili, žo hacź do pożlednieje móžnoscze Krylenkej pschecźiwicź.

Bolschewikske knjeżerstwo je poruczilo, so dyrbja žo tak mjenowane žmjertne bataillony, kotrež dyrbjachu se žwojim pschikkadom wojakow k khrobkoscźi sahoricź, rospuschczicź. Wone žu žo, runje kaž něktore kosakske regimenty, sapowjedźike, knjeżerstwowy namjet pschiměra pschijecź. B.

Protest pschecźiwo rospuschczenju Pětrogradskeje měschczanskeje rady.

Pětrogradska měschczanska rada je žo pschecźiwo wukasej, s kotrymž ju bolschewikske knjeżerstwo rospuschczi, seschła. Wona je wo namjecze sozialno-revoluzionarneje strony wothłóžowała, so by žo rospuschczenski wukas jako njepłaczinwy wobhladał a so by rada na žwojim městnje wostała. Żelesnizarski swjask je žo teho runja seschoł a pschecźiwo rospuschczenju měschczanskeje rady protestował.

Nadpadło je, so žu žebi liberalni (kadetojo) a sastupjerjo powróczeneho nakhwilneho knjeżerstwa tak sjawnje pschecźiwo Leninej protestowacź swěrili, wožebje dokelž je też liberalny minister Prokopowicź protest nakhwilneho knjeżerstwa podpisał. Kaž žo sda, Bolschewikojo w pożlednim cźažu mjenje wótrje wustupuja, tak so žebi liberalni sažo swěrja, pschecźiwo nim wustupicź. B.

Ruske nakhwilne knjeżerstwo žo sažo hiba.

Jendźelske nowiny „Daily News" s Pětrograda powjedźa, so je stare nakhwilne knjeżerstwo, wo kotrymž pożledni cźaž njebě niczo wjazy žłyschecź było, na dobo s jenym wosjewjenjom na lud wustupiło, w kotrymž praji, so je wono jenicźke sakońske knjeżerstwo w Ruskej, a so na wukasy Bolschewikow nichtó njetrjeba pożłuchacź. Ruska mohła žo jeniczźy s tym wukhowacź, so by žo po móžnoscźi rucże sakonje dawaza žhromadźizna seschła. Wobsamknjenje je žo wosjewiło, s kotrymž žo wona na 11. dezembra do Tauriskeho hroda powoła.

„Daily Chronicle" s Pětrograda powjedźa, so žu někotre nowiny wobsamknjenje nakhwilneho knjeżerstwa wosjewike. Na to je bolschewikske knjeżerstwo redakzije tychle nowin samkło a tym nowinam sakasało, dale wuhadźecź. Czerwjena garda je redakzije nowin „Rěcź", „Noweho Wrjemjenja", „Jedinstwa", „Narodneho Sskowa", „Raboczeje Gasety", „Wolje Naroda" a „Bursowych nowin" wobžadźiła. Domy žobudźěłaczerjow pschepytachu a někotsi redaktorojo žo sajachu. Czischczernju „Noweho Wrjemjenja" sebrachu, w njej žo nětko „Soldatska prawda" czischczi. B.

Wotmyžlenja generala Kaledina.

Po powjesczach s Pětrograda je kosakski general Kaladin wschitkim hikcze pschi froncze pschebywazym kosakam porucził, so bychu žwoje stejischcza wopuschczili. General Kaledin je žebi wotmyžlił, wschě kosakske regimenty w Donskem kraju žhromadźicź a s jich pomozu potom bolschewikske knjeżerstwo powróczicź. B.

Kornilow s jatby cźeknył.

Wubjerk żelesnizarjow je powjesć dostał, so je Kornilow sańdźeny tydźeń s Buschowa, hdźež jeho jateho dźerżachu, se schtyrjomi žotnjami kosakow cźeknył. B.

Wulkowjerch Nikolaj Nikolajewicź.

Franzowske nowiny s Roma powjedźa, so je wulkowjerch Nikolaj Nikolajewicź cźeknył a so je žebi wotmyžlił, žo na cźoło kawkaskeho wójska stajicź. B.

Ssamostatna Estlandska.

Estlandski krajny žejm je wobsamknył, žhromadźisnu ludowych sastupjerjow swołacź, so by žo wo sakoženju žamostatneje Estlandskeje rosžudźiło. S dobom je krajny žejm wobsamknył, so najwyschscha móz nětkole w jeho ruzy leži. Wón je wschitkich estniskich wojakow napominał, so bychu žo domoj wróczili a žó dó wole wótzneho kraja stajili. B.

Ssibirska njewotwižna republika.

Ruske nowiny „Utro Rožije" pischu, so je žo Ssibirska jako njewotwižna republika wuwołała. W Omsku je žo pod pschedžydstwom Potepina žamžne knjeżerstwo postajiło. Nowa běłoselena khorhoj se wschěch sjawnych twarjenjow smahuje. Wschě dźěle Ssibiriskeje žu žo pjecza k nowej republizy pschisamkle. Też Kawkaska chze žo pjecza wot Ruskeje wotdźělicź. B.

Franzowszy wojazy w Jtalskej.

„Baselske nowiny" 6. dezembra powjedźa, so franzowszy wojazy w Jtalskej w bližschim cźažu žo s němskimi setkaju. General Fayolle jich žam do bitwy powjedże. Jtalski hłowny roskasowar, Diaz, je sa wczerawschim dwaj franzowskaj batajlonaj wobhaldował, kotrajž k froncze cźehnjeschtaj. B.

Jendźelczenjo w Franzowskej žo do wójska bjeru.

„Journal" powě: Wschitzy w Franzowskej pschebywazy Jen-

dźelcźenjo wot 18. hacź 50. lěta bjes hamtskeho wobšwědcźenja wojerskeje njekhmanosćze dyrbja pak hnydom domoj puczowacź, pak w franzowskim wójsku šłužicź. B.

Swołanje Italskich w sjednoczenych statach połnózneje Ameriki.

Italski ministerstwowy pschedšyda Orlando je w šejmje sakonjowy naczisk pschipowjedźił, po kotrymž šo Italszy w sjednoczenych statach pschebywazy, do wójska swołaju. S tym šo něhdźe poł milijona muži sa italske wójsko dobudźe. B.

Wójna Jendźelczanow w Palästinje.

Nowiny „Daily Mail“ wo wójnje w Palästinje pischu, so Jendźelczenjo Jerusalem hischcze njejšu dobyli. To na to pokasuje, so šo turkowske wójsko se šylnischimi mozami Jendźelczanam napscheczo staja. Wobšedźenstwo Jerusalema a šamo Damaskusa wschak sa pośledni konz wójny tak jara do wahi njepada, jeli so šo njeporadźi, Němzow se Flandernskeje, s belgiskeho brjoha a s Elsaša a Lothringskeje wuhnacź.

Po powjesći Parišskeho „Matina“ s Londona, je jendźelske knježerstwo nowinam sdźěliło, so je šo postupanje jendźelskeho wójska w Palästinje nakhwilnje sastajiło. Jendźelczenjo nětkole swoje stejischcza w Palästinje wobtwjerdźuja, so bychu pschiběraze turkowske nadběhi wotražowali. B.

Konferenza wjeleswjaskarjow w Parisu.

W franzowskej ministerskej radže je Pichon wo wunoschku wjeleswjaskarskeje konferenzy rosprawu podak. W njej šu šo pjenježne potrěbnosćze, wobronjenje wójskow a wo transportskich a sežiwjenskich wobstejnosćach rada składowaka a šo dospołna pschesjenosć pschi wobsamknjenjach dozpita. Sa wójnske kodźstwo wjeleswjaskarjow šo namórski wubjerk a sa nakrajne wójsko shromadny generalny stab wuswoli. L.

Do skónczenja konferenzy je sastupjer sjednoczenych statow połnózneje Ameriki, wyschk Housa, rěcź měł, w kotrejž praji: Nasche wuradźenja běchu wusnamjenjene se srunastajenjom a jenosću nahladow, kotrež najlěpschi wunoschk sa pschichod lubja. Ssym twjerdźe pscheštwědcźeny, so možemy se sjednoczenymi napinanjemi konz doššahnycź, kotryž šmy šebi wottykli. Housa skónczi šo džakujzy sa pschijecze w Franzowskej a praji, so je Amerika horda na to, so może pschi boku tak khroblych swjaskarjow wojowacź.

B.

Wójna hacź do nasymy 1918.?

Nowiny „Echo de Paris“ pischu, so šu diplomatojo na Parišskej konferenzy sa možne měli, so dyrbja po nětczischim politisko-wojerskim położenju wjeleswjaskarjow s tym liczicź, so budze wójna hacź do nasymy 1918 tracź. B.

Amerika chze tež Awstriskej wójnu pschipowjedźicź.

Reuterez telegrafowarnja 4. dezembra s Washingtona powě, so je president Wilson kongreßej poručił, tež Awstrisko-Wuherskej wójnu pschipowjedźicź. B.

Wubjerk sa swonkowne naležnosćze representantskeho šejma je šo sa to wuprajił, so by šo Awstrisko-Wuherskej wójna pschipowjedźiła. B.

Pokhostanje pschecźelow měra w Amerizy.

W New-Yersejskim stacze šu snateho sozialista a nězhuscheho gouverneurskeho kandidata Frederika Krafta dla wójnje pschecźiwnych rěczow k jastwu na 5 lět a k tyšaz dollaram pjenježneje pokuty sašudźili. Wón bě w jenej rěczi na tym dwělował, hacź ma knježerstwo prawo, wójsko do Franzowskeje pósłacź. B.

Nowy pruski krajnošejmski wólbny sakoń

šo tele dny w pruskim krajnym šejmje wuradźowasche. Jón poručnjo hrabja Hertling jako pschedšyda pruskeho ministerstwa na wospjet date kralowe šłowa spominasche a praji, so dyrbi šo tole šłowo nětkole dopjelnicź, a minister šmutskownych naležnosćow, dr. Drews, pschipowjedźi, so knježerstwo se wschěmi wustawowymi šrědkami sa to sastupi, so šo jenake wólbne prawo sakoń sčzini. Hrabja Hertling hischcze konservativnych napominasche, so bychu jedyn wopor pschinjeßli, so by šo czežkim rostschašenjam sadźěwało. Tola w tu khwilu konservativni hischcze njejšu k temule woporeji šwólniwi, dokelž maja jenake wólbne prawo sa schódne. W jich mjenje sapósłanz s Heydebrand praji, so šu šłowa dr. Drewsa powschitkowne prajidma, s kotrymiž šo tež pschicžiny sa sawjedźenje republiki dopokasacź hodźa. Jenake wólbne prawo šo konservativnym jako sakoźk k reformje wólbneho sakonja njesda pschiprawne bycź.

Jako rěcźnik doprědkarskeje ludoweje strony dr. Pachnicke na sakładze jenakeho wólbneho prawa steji a sa to rěcźesche, so by wono rucže do wozy stupiło. Tež wón konservativnych namołwjesche, so bychu wótczinu wysche interešow šwojeje strony stajili.

W mjenje zentrumskeje strony dr. Porsch rěcźesche. Měnjenje jeho strony wo jenakim wólbnym sakonju je dźělene. Zentrumska strona šebi pschi demokratiskim knježerstwje doššahaze schkitanje sa kschescźijansku schulu a zyrkej žada. Wona je lětdźešatki dołho pschi boku konservativneje strony sa to wojowała. Sawjedźenju jenakeho wólbneho prawa šo s tutym wobmyšlenjom nowy sadźěwk napscheczo staja. Tak wězy leža, hdyž šo tež hischcze dźěl nationalliberalnych k pschecźiwnikam jenakeho wólbneho prawa pschida, so praschenje sběha, hacź budże knježerstwo doscź šylne, so by nowy sakoń pschecźiwo woli konservativneje, zentrumskeje a nationalliberalneje strony pschecźischcźecź mohło. B.

Sakski šejm

sańdźenu póndźelu wo namjecze burskeho sapósłanza Schreibera dla schpatneho sarunanja sa dobrowólne pschedacze koni na wojerstwo jednasche. Schreiber rosłoži nam, so šu Mischnjanszy burjo loni na namołwjenje wyschnoscze wojerstwu 105 koni dobrowólnje pschedali. Knježerstwo šlubi, so potom dyrbjenskeho wušwojenja njebudze. Sa konje 1500 hr. a k temu posdźischo 50 prozentow pschirażka dostachu, tak so kóń na 2250 hr. pschińdze. Njedźiwajzy teho tola hischcze dyrbjenske wotedacze koni pschińdze a nětko wojerstwo 75 prozentow pschirażka płacźesche, tak so cźile pschedawarjo koni sa šwojeho konja po 2625 hr. dostachu. S tym šo wě dobrowólni wotedawarjo koni spokojom njeběchu a psches wschě instanzy džěchu, so bychu tež hischcze te 25 prozentow abo 375 hr. pschidostali. Tola wschudźom bjes wuspěcha wotlecźichu. Teho dla naležnosćź psched šejm pschińdze. Nětko šo knježerstwo wusna, so je w smyšle schkodowanych pola khěžorstwoweho pokkadowego hamta šo sa nich prózowało a so ma wěstu nadźiju, so woni te 25 prozentow pschidostanu. Njedźiwajzy lubenja šejm tola wobsamknu, naležnosćź wobcźežowanskej deputaziji pschepokasacź. Burski sapósłanz Friedrich na to pokasa, so wojerstwo pscheniško płaczi. Ratar, kiž na rjane konje džerži, pschezo schkoduje, dokelž jemu pschi kóždym wnsběhowanju jeho rjane konje sa mały pjenjes wosmu. Cźim bóle ratarjow boli, hdyž widźa, kak šo jich konje sa wuléty młoduschkich ofizérow a šnano hischcze s młoduschkimi žónskimi wužija, a ratar nima skoro žaneho skota, so mohł šwoje pola wobdźěłacź. Jeho poroki wschitzy sapósłanzy se živym pschihłošowanjom podpjerachu.

Wutoru mějachu jenoź deputazije pošedźenja.

Ssrjedu rospominachmy hospodarski plan statneje milinarnje, kotraž šebi 57 milijonow pschinoschka žada. Finanzny minister wusběhowasche swješelaze wuwicze hornjołužiskeje milinarnje. Tola žada šebi jeje powjetschenje pschezo hischcze 20 milijonow. Dyrbi šo k njej hischcze karbidowa twornja pschitwaricź. Sa rosschérenje šycze žada šo šamo 10 milijonow hr. Wysche teho chze knježerstwo Łobjowu milinarnju w Pirnje pokupicź. Kupny pjenjes wuczinja něschto psches 6 milijonow hr. Tule milinarnju knježerstwo teho dla trjeba, dokelž na puczu s Hirschfelde do Draždźan leži a może šo milina psches Pirna cźim lózo do Draždźan a do Gröba wodźicź.

Schtwórtk stejesche na dnjowym porjedze napraschowanje sapósłanza Singera nastupazy khostgrnje a druhe wustawy, kotrychž šu šo nětkotre samkle abo šo we bliższim cźašu samknu, s cźimž hospodarszy te gmejny schkoduja, we kotrychž wone leža. Knježerstwo wotmołwi, so je tajke samknjenje wójna šobu pschinješka. Sswobodnošmyšleny Brodauf sastupowasche namjet, so njetrjebali židźi wot šwojich ležomnosczow ani ležomnostneho ani kupneho dawka do kschescźijanskich zyrkwjow płacźicź. Sozialdemokracźi jemu šo wě pschihłošowachu. Knježerstwo jón wotpokasa. Tehorunja konservativni. Poślednischich rěcźnik na to pokasa, so bychu potom, hdy by nékajki žid jedyn abo wjazy knježich dworow we wošadze pokupił, kschescźijanske zyrkwje hacź na najhórje schkodowale. Namjet šu sakonjedawazej deputaziji pschepokasa.

E. B.

Reforma pruskeho knježeho ſejma.

Wo reformje pruskeho knježeho ſejma je hrabja Hertling w pruskim krajnym ſejmje ſlědowaze rjekł: Stejischczo a ważnoſcź knježeho ſejma njedyrbi ſo pożłabicź, ale nawopak wón dyrbi ſo w ludowym žiwjenju twjerdscho ſakótwizowacź. Pruska njeje dawno wjazy ratarſki ſtat pjeczdźeſatych lět ſańdźeneho lětſtotka. Pódla ratarſtwa ſu w roſczażej měrje wikowanje a industrija jako poſtajazaj faktoraj w hoſpodarſkim a ſ tym w ſjawnym žiwjenju pſchiſtupiłej. Porucza ſo, haj, ſda ſo nuſne, ſtejischczu powołanſkich ſtawow płaczicź dacź a ſ dobom też ſaſtupjerjow měſchczańſkeho a wjeſneho ſamoſarjadniſtwa do knježeho ſejma powołacź. B.

Pſchiroſtk njewotwiſneje ſozialdemokratije.

Sozialdemokratiſzy ſapółkanzy Brandes, dr. Erdmann, Hüttmann a Jäckel ſu woſjewili, ſo ſu k njewotwiſnym ſozialdemokratam pſchiſtupili. Njewotwiſni ſozialdemokratoju nětko ſe 26 khěžorſtwoſejmſkich ſapółkanzow wobſteja. B.

Ze Serbow.

— **Syma** je ſo póndźelu ſ połnóznym wětrom do zyłeje ſrjdźneje Europy pſchihnała. Poſlednje nozy je thermometer hižo na 8 gradow pod nižku padnył.

W połnóznej Němſkej ſu hižo hacź do 13 gradow ſymy měli. Pſchi mórſkim brjoſy ſu wětry wſchudże wulku ſchkodu naczinike. Mórſke żołmy, kotrež khěže wyſoko ſmahowachu, ſu haczenja pſchi mórſkimbrjoſy ſdźěła pſchedrěli.

— **Se żelesnym kſchižom 2. rjadowonje** ſu ſo wuſnamjenili: dźeſatnik Max Burk, mějeczel Bjedrichoweje Auguſtoweje medaille, ſyn žiwnoſczerja Ernſta Burka w Žiczenku. — Krajny wobornik August Pawlenz ſ Delnjeje Hórki. — Khěžeŕ August Plazk we Wósborku.

— **(Niklowe pjenjeſy ſo ſ wobkhada bjeru.)** Khěžorſtwowy póſtſki hamt je ſlědowazy wukas ſa wſchě wobkhadne wuſtawy wudał: Niklowe dźeſaczinowarje a pjeczinowarje, kotrež we wobkhadnych wuſtawach leża, njeſmědża ſo wjazy wudawacź, ale dyrbja ſo bliżſchemu měſtnu khěžorſtwoweho banka wotedacź.

— **(Powyſchenje ſwójbnych podpjerow.)** Po wukaſu ſwjaſkoweje rady wot 2. dezembra ſo najniżſche ſadźby khěžorſtwoweho ſwójbneho podpjeranja ſa kóždu podpjeromnu ſwójbu wo 5 hriwnow měſaczinje powyſcha. Lětża wot 1. novembra potajkim doſtanu: mandźelſke žony do wójſka wſatych wojakow měſaczinje 25 hriwnow. Dźěczi a druhe na podpjeranje prawo mějaze pſchiſłuſchniży (ſtarſchi, bratſja a ſotry) do wójſka ſwołanych měſaczinje 15 hriwnow. Tele powyſchenja ſa november a dezember ſu pſchi wupłaczenju ſwójbneho podpjeranja ſa dezember ſobu wobliczicź a wupłaczicź. Kóżda podpjeromna woſoba po tajkim ſa november a dezember 10 hriwnow wjazy doſtanje.

— **(Płaczišna ſa jěſdźenje ſe ſpěſchnymi czahami.)** W ſakſkim krajnym ſejmje je finanzny miniſter ke Seydwitz ſdźělił, ſo wot 15. dezembra pſchiražki ſa ſpěſchne czahi w nětcziſchej formje wotpadnu a ſo ſ wudaczom dweju khartkow ſa jenu woſobu ſaruna. To je pſchezo hiſchcże khětre podroženje, tola ſo tak ſ najmjeńſcha najhrubiſcha njeprawdoſcź wotſtroni.

—**(Podleſchenje ſalětnjanſkeho czaſa.)** Swjaſkowa rada je ſlědowazy wukas wudała: Wukaſy wo ſalětnjenju wot 4. novembra a 9. dezembra 1915 a 26. oktobra 1916 ſo na to waſchnje pſcheměnja, ſo ſo ſalětnjenje do kónza lěta 1918 njedopjelni.

Se Schczeńzy. Każ ſo powjeda, je pſchekupz Enger w Budyſchinje, kotryż je tudomne a Wyſokowſke rycżerſkubło kupił jej hižo ſaſo ſa 40 000 hriwnow wyſchſchu płaczišnu dale pſchedał.

S Luha. Schtyrilětny ſynk tudomneho žiwnoſczerja Schuberta, kotryż w tu khwilu we wójnje pſchebywa, je ſo ſrjedu we Czornizy tepił. Wón bě ſe ſwojim ſtarſchim bratrom ſ khachlowej hoku k rězy ſchoł, ſo by tam pſchi brjoſy do loda ſchtapał. Mjes tym ſo ſtarſchi bratr domoj dźěſche, bě wón pſchi rězy woſtał. Hdyż ſo popołdnju hiſchcże njebě domoj wrócził, dźěchu jeho pytacź. Pſchi rězynym brjoſy jeho toſliczży wohladachu. S teho ſhudachu, ſo je do wody padnył. Sa nim w rězy ſlědżo, bórſy jeho czěło namakachu.

S Lubija. Mjaſo jeneje zyłeje kruwy chzyſche jedyn wikowaŕ ſkradżu do Draždźan ſwoſyczź, kotryż bě ſkoczo w Nowych Ketlizach kupił a weWalowach ſarěſał. Dwaj korbaj mjaſa ſtaj pjecża hižo pucź do Draždźan namakałoj, wyſchnoſcź je ſbytk ſebrała.

S Wulkeho Woſyka. Njedźelu je ſo pſchi Tuchorju ſtejaze, ſe ſłomu kryte domſke 72-lětneho žiwnoſczerja Auguſta Pauſlera do cziſta wotpaliło. Wſcha draſta a domjaza nadoba, 1 kruwa a 1 koſa ſu ſo ſpaliłe. Pauſler nima niczo pſche wohnjowu ſchkodu ſawěſczene. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate.

S Noweje Luki. Pjatk tydźenja je ſo tu pjecź brjóžnjow, ſ dźěła ſ njewumłóczenym žitom a połnymi žitowymi měchami pjelnjenych, wotpaliło. Dwě ſ nich Staroſczi, te tſi druhe Korchej, Kaſchprej a Tyſcherjej ſłuſcheja. Pódla domkhowanych žnjow ſu ſo ſ wohnjom ratarſke maſchiny, grat, jedyn rólny wós ſniczile.

S Mikoraſa. Dźiwja hońtwa ſa dwěmaj paduchomaj je ſo ſańdźenu njedźelu pola Mikoraſa wotměła. Hdyż tamniſchi wuczeŕ pſchipołdnju ſ kemſchow domoj jědźeſche, jemu blisko wſy dwě žónſkej na pſcheczo pſchiběżeſchtaj a jemu ſkoržiſchtaj, ſo ſtaj jeju dwaj paduchaj wobkradnyłoj. Dokelž bě wuczeŕ po puczu dweju pachołkow ſetkał, ſo wón ſe ſwojim jěſdnym kolom ſaſtrócźi a ſo ſa nimaj puſcheźi. Hdyż ſo taj teho dohladaſchtaj, do hole czekanyſchtaj. Wuczeŕ ſa nimaj pſches pſchěrowy a kerki czěrjeſche. Skónczńje jeju doſahny a gmejnſkemu pſchedſtejiczerjej dowjedże. Po dleſchim pſchepſchaſchenju ſo wuſnaſchtaj, ſo ſtaj jenej žonje zigarety a žiwnoſcź kradnyłoj, tola ſo ſtaj je czěkajo w holi prjecź czišłoj. Poſdźiſcho ſu ſo wone namakałe a ſo wobkradnjenej wróciłe. Taj paduchaj, ſ kotrejuż je jedyn 16 a druhi 17 lět ſtary, běſchtaj dopołdnja mloko a žiwnoſcź kupowacź pſchiſchłoj. Žona, kotraż je hewak w khudobnych wobſtejnoſczach żiwa, jimaj ſe ſmilnoſczu poł litra mloka pſcheda. To jej ſ czornym njedźakom wotrunaſchtaj, ſo ju w jejnej njepſchitomnoſczi poſdźiſcho wobkradnyſchtaj. Tajke podawki ſo huſto ſtawaju a wjeſne wobydleŕſtwo ſ hněwom a njedowěrjenjom napjelnjeja.

Se Sslepeho. Wokrjeżna mlokarnja, kotraż ſo na Lehmannez leżomnoſczach twari, budże najſkerje hody tak daloko dotwarjena, ſo budże ſo dźěło po ſwjatych dnjach w njej ſapoczecź móz.

Se Sslepeho. Każ poſlednje tſi wójnſke hody tak je też lětża żónſke towaŕſtwo ſa Sslepo a wokolnoſcź kóždemu wojakej ſ naſcheje woſady pakczik luboſcże do wójny póſłacź mohło. Wſcho hromadże je ſo 310 tajkich pakczikow wotpóſłało, Brěſowka ſama je k temu 30 pakczikow podała.

Se Sslepeho. Sańdźenu njedźelu běſche mkodźina naſch Boži dom na rjane waſchnje wupyſchiła, a Sslepjanſke dźowki běchu na woltaŕ 2 rjanej wonjeſczy dariłe. Na njej mějeſche naſch k. duchowny Handrik ſwój 25lětny naměſtny jubilej. 1. hodownika běſche ſo 25 lět minyło, ſo je wón tudomne farſtwo na ſo wſał. Wobě Božej ſłużbje pod ſnamjenjom tuteho ſwjedźenja ſtejeſchtej. Schulſke dźěczi ſpěwachu: „Hacź ſem je czi tón Knjes pomhał“, a woſadni wucżerjo 4hłóſny khor: „Tón Knjes je mój paſtyŕ.“ Po ſkónczenju Božich ſłużbow krajny radźiczeł Hródkowſkeho wokrjeża, k. rycżerſkubleŕ ſ Wühliſch, w mjenje zyrkwineje rady ſbożopſchecża woſady jubilarej wupraji. Póndźelu dopołdnja běchu ſo woſadni kk. wucżerjo, a popołdnju duſchowni zyrkwineho wokrjeża w farſkim domje ſeſchli, ſo bychu k. jubilarej ſboże pſcheli. Wobaj patronaj, k. hrabja Arnim-Mužakowſki a hrabja ſ Egloffſtein-Arklitten, każ yła woſada běchu jara bohate dary ſkładowali, ſo bychu ſ tym ſwojemu duſchowpaſtyrjej wopokaſmo ſwojej luboſcże dali. — Bóh luby Knjes wobradź naſchemu k. duchownemu móz a ſtrowotu, ſo mohł hiſchcże dołhe lěta ſwoje dźěło w naſchej woſadże ſaſtawacź.

Do Sserbow. Każ ſo nam ſ Draždźan piſche, Joho kralowſka wyſokoſcź prynz Jan Jurij ſ mandźelſkej też ſerbſki wjeczor wopyta, kiż ſo 12. dezembra, potajkim pſchichodnu ſrjedu, wjeczor we 8 hodźinach na Trabantſkej ddóſy w tamniſchej towaŕſtwowni wotměje a na kotryż tu hiſchcże ras kedźbne czinimy. Woſebje dźiwa ſo na to, ſo bychu ſerbſke žony a holzy w ſwojich narodnych draſtach w prawje bohatej liczbje pſchiſchłe. Je to prěni ras, ko Joho kralowſka wyſokoſcź pſchedſtajenja tuteho towaŕſtwa „Verein Volkswohl“ wopyta a to jenoż Sserbow dla, kiż ſebi jara waži a czeſczi. Njeje to potajkim wulka czeſcź a woſebite wuſnam ſa naſ Sserbow, ſo ſakſki prynz ſe ſwojej mandźelſkej na Sserbow wjeczor pſchińdże? Też towaŕſtwo ſame waži ſebi jara tutón żadny wopyt. Duż njech ſo nichtó njekomdź a pſchińdź na ſwjedźeń. Towaŕſtwownja leži w bliſkoſczi Wettinſkeho dwórniſchcża (Wettiner Bahnhof). Schtóż ſ pſchipołdniſchim czahow (ſ Budyſchina ½1 hodźin abo ſ Halſchtrowa w 11 hodź. 50 minutach) do Draždźan pſchijědże, na tutym dwórniſchczu wot jeneho towaŕſtwoweho dowěrnika ſaſtupne kharty doſtanje. S do-

bom ma pschileżnosćz, żebi żwjedźeńsku salu wobhladacź, so żo tam potom wjeczor wě. Schtóż hakle wjeczor pschińdże, móże jenoż s pomozu psched tydźenjom mjenowanych knjesow sastup dostacź. Njech tutón dźeń je czestny wusnam sa Sserbow khwalbu a mjeno!

Wußudźenja.

Khostanska komora. 36-létna dźełaczerka Emma Marja swudowjena Hänselowa rodź. Schrammiz se Židowa żaneje składnosćze njepschepuschczi, hdźež żo nješchto pakosczicź hodźi. S jeneje stwy hosczeńza „Běłeho konja" w Budyschinje bě wona dźowzy hosczeńzarja Feista sloty czażnik, swudowjenej Güttlerowej, czażnikarjej Mersiowskemu a hosczenzarjej Puschej w „Skotym żłónzu" poßleschcża, żłużobnej holzy Keckez pola lékarja dr. Eicherta narucznizu, sloty czażnik s rjeczasom, kruch żuscheneho mjaża, 5 jejow, dwazyczihriwnowsku papjeru a pjenjeżnu móscheń se 6 hriwnami kradnyka. Pola Mersiowskeho a Güttlerki bě wona te poßleschcża s łubjoweje komory wsaka, kotruż bě se żwojim kluczom wocźiniła. S zusym kluczom bě żo wona też do wobydlenja krawskeho mischtra Moritza Wassermanna dobyła a tam sa 820 hriwnow drasty kradnyła. Kradnjene wězy je wona w měschczanskej sastajeńni sastajiła. Hänselowu k jastwu na lěto 8 měżazow saßudźichu a jej czeßne prawo na 3 léta wotrjeknychu.

× Sskużobna dźowka Madlena Kr. w Jaßeńzy bě żo s jenym ruskim sjatym wodźiła, bě żebi pjerschczeń wot njeho daricź a żebi żlubicź dała, so żo wón po wójnje s njej woženi. Ras bě żo wona teho dla hižo s pjenjesami khostała. Dokelž njedźiwajzy teho wot lubeho njepuschczi, ju ławniski żud k jastwu na jedyn měżaz saßudźi. Powołanski żud tole khostanje do měżaza arresta pschemėni.

+ Żiwnosczerja Handrija Hanuscha w Czichońzach bě Budyski ławniski żud skschiwdźenja dla k jastwu na 3 njedźele saßudźił. Hdyż běschtaj tamnischi inspektor Buhl a gmejnski pschedstejiczer Pruśker druhi krócź jeho polo dla doprědnjeho wobliczenja żujow wumėriłoj, bě wón pjecża na njeju sawołał: „Schto czinicze tu, wy sczerby? Czińcze, so dele pschińdźecze, měrcze pola druhich też dwójzy." Na Preußkera bě wón pjecża, hdyż bě wón jemu prajił, so w nozy po żwojim polu khodźi, sawołał: „Ty żwinjo, ty njebudźesch wjazy dołho s gmejnskim pschedstejiczerjom. Sa to żo postaram." Pśched połowanskim żudom żo Hanusch sakitasche, so je khorowaty a nerwosny. Wón teho dla proschesche, so by żo jastwowe khostanje do pjenjeżneho khostanja pscheměniło. Ssudnizy po jeho próstwje czinjachu, a jeho město k jastwu k 150 hriwnam pjenjeżneho khostanja saßudźichu.

Přilopk.

* **(Hajnika morili.)** W Bayerskej żu poßledni czaß paduschni hońtwarjo nėkotrych hajnikow skónzowali. Tele dny żu saßo Thöringskeho hrabinskeho hajnika Grimma w Tölzu skónzowali. Wón nėkotrych burow pscheßłapi, hdyż w hrabinskim lėżu swėrinu honjachu. Tucźi żo jemu napschecżo stajichu. Grimm jeneho satsėli. Na to żo czi drusy do hajnika dachu, dajachu jeho a jeho skóncżnje satsėlichu. Polizija je dweju mordarjow sajała.

* **(Paduschstwo.)** Njedźelu w nozy żu żo w Goldbachu pola Biskopiz paduschi do tsjoch domow dobyli. Woni żu 2 hußezy, 4 kury, běrny, jeja, jabłuka a nėkotre tysy kładźenych bosankow kradnyli. Hußy a kury żu woni na městnje żamym sarėsali. Konserwowe tysy żu żo s dźela wuprósdnjene sady bróżnje kublerja Kunata prjecź czißke.

* **(Sswoju żonu sarasył.)** Ssobotu wjeczor hórniski kowar Masok na Wilhelmshöhe pola Zwikowa bydlazy, hłódny domoj pschińdże. Dokelž jemu żona hischcże njebė wobjed nawariła, ale dźeczi kumpaka, żo wón tak rosnjemdri, so suwak shrabnywschi jón do żony czißny. Żona żo do spanja trjechi a bjes wėdomnja na semju padnywschi bórsy wumrje. Muża żu hischcże tón żamy wjeczor sajeli a do Zwikowskeho hamtskeho jastwa dowjedli.

* **(Woheń we wuhlowych jamach.)** Hižo zyły tydźeń żo dwė maj wuhlowymaj jamomaj pola Dubina w Draždźanskim wokrjeżu pali. Połnózny dźėl wßy Gaumniz je w tak wulkim strasche, so żu wobydlerjo żwoje domy wopuschczicź dyrbjeli.

* **(Wulke njesboże na żelesnizy.)** W nozy 4. dezembra bė żo mjes Ahlenom a Hammom sadni dźėl jeneho czaha s italskimi jatymi wottorhnył a stejo wostał. Do tuteho dźėla jedyn spėschniy czah sawadźi. Do rospadankow, kotrez też pódlansku koliju pokrychu, saßo jedyn tworowy czah sjėdże. 35 woßobow, mjes nimi 8 landsturmarjow, je żo moriło, 45 muži je żo sraniło. Pucźowarjo w spėschnym czahu njejżu żo sranili. Lokomotiwy a wosy żu żo czėżko wobschkodźiłe. Żelesniza bė na 15 hodźin sa wobkhad zyle sawrjena. Spėschne czahi żo wokoło wodźachu, wobkhad woßobinskich czahow żo s pschebżydowanjom sdźerża.

* **(Hrajkanje s tselbu.)** Schulski hólz Bley w Zwikowje, kotrehoż nan bė na dowoleńzu domoj pschischoł, jeho revolwer żobu do schule wsa. Hdyż żo s nim tam parasche, żo s njeho wutsėli. Kulka jeneho żobuschulerja do wutrobna trjechi. Hólz hnydom wumrje.

* **(Sso sajėła.)** Njedźelu wjeczor je w Rózowym dole pola Lipska jena rjadowarka dróhoweje żelesnizy żmjertnje do njesboża pschischła. Na jėsbje bė wona na jedyn pschipowėżnjeny wós pscheskocźicź spytała. Pschi tym je wona mißła a żo s wosom sajėła. Wona bė hnydom morwa.

* **(Njesboże na drohowej żelesnizy.)** W Recklinghausenje staj żo żobotu na drohowej żelesnizy dwaj wosaj, w kotrymajž żo munizińske dźėłaczerki wjesechu, swrócźiłoj. Pschi tym żu żo dwė żonje a dwaj młodostnaj dźėłaczerjej samjatli.

* **(W podkopkach żo sadużyli.)** W podkopkach pola Eschweilera woheń nasta. S kadom je żo 58 dźėłaczerjow sadużyło, mjes nimi je 37 Němzow a 21 wukrajanow. Hacź do jeneho czėła żu żo wschė wunjesecź mohłe.

* **(250,000 hriwnow pschekschiwił.)** W Starym Reichenawje w Schlesynskej je murjerski mischtr Schubert jako rendant tamnischeje wupożczerńje 250,000 hriwnow pschekschiwił. S falschowanjom knihow je wón léta dołho żwoje jebanstwo potajił.

* **(Wulki młyn żo wotpalił.)** W Züllchowje je żo wulki Solootski młyn wotpalił. S wohnjom je żo 600 zentnarjow mnki a żita spaliło a 20 howjadow, nėkotre konje, a wowzy żu w płomjenjach kónz wsałe .

* **(Powyschenje płaczisny sa Barlinske nowiny.)** 24 Barlinskich nowinow je wossjewiło, so żu dla stajneho podrożenja papjery, barby, wolija, msy atd. nusowane, pschedpłaczenski pjenjes k 1. januarej khėtro powyschicź.

* **(Rubjeżny nadpad w Draždźanach.)** Jedyn wojerisku drastu wobleczeny, nėhdże 26 lėt stary mużiski, w Draždźanach do jenych zigarowych klamow sastupi a żebi sa 200 hriwnow zioaretow kupi. Sa khwilu żo wón wrócźi a praji, so je 100 hriwnow pschewjele sapłacził. Hdyż pschedawaŕ żwoje pjenjesy pscheliczi, jemu wojak dwė pjeczdźeżaczhriwnowskej papjerje wutorże, tola wot kóżdeje papjery jenoż położu dosta, dokelž pschedawaŕ pjenjeżnej papjerje twjerdże dżeržesche. Skoku czėkazeho muża njemózachu saßłapicź.

* **(Tsjoch cyganow wotprawili.)** Tsjoch zyganow, bratrow Ebenederow, kotsiž żu w jenym lėżu pola Fuldy wyschscheho hajnika Romanusa satsėlili, żu wotprawili. Jeneho s nich bėchu měżaz po mordarstwje popadli, taj dwaj druhaj běschtaj po krajach wokoło czahakoj, hacź bėchu jeju w Hollandskej saßłapili a němskemu knjeżerstwu pschepodali.

* **(Paduschi w khėżorstwowym hrodze we Wilhelmshöhe.)** Pschi wulkim wėtrje sańdżenu njedźelu w nozy żu żo paduschi do khėżoroweho hroda we Wilhelmshöhe dobyli a żu wjele drohotnych czażnikow, bronsowych wumėlskich wėzow, wasow, porzlin a stare brónje kradnyli. Każ je żo hacź dotal spósnało, je żo sa nėhdże 100,000 hriwnow wėzow kradnyło. Nėkotre tychle wėzow żu żo w Kasselu pschedałe. Pschedawaŕ bė wulki nahladny muż woßobneho waschnja, kotryż wudawasche, so je jeho nan, jedyn sbėraŕ wumėlskich wėzow a general, wumrjeł, a dokelž wón jako offizėr psched frontu steji, chze wón najwjazy wėzow nanoweje sbėrki pschedacź. Jako żwoje wobydlenje wón jara woßebnu villu we villowej koloniji we Wilhelmshöhe mjenowasche. Na tajke waschnje bė jemu mózno, sa jene dopołdnje, prjedy hacź żo paduschstwa dohladachu, sa 2000 hriwnow kradnjenych wėzow rospschedacź.

* **(Rubjeżne mordarstwo.)** We Wiesbadenje żu 48létnu Elisu Ehretowu, mėjiczelku jeneje konditorije a khofejownje skónzowann namakali. Pjenjeżny kaschcź bė wotewrjeny a s njeho 700 hriwnow rubjenych, dale żu żo czażniki a wschelake debjenki kradnyke.

* **(Saßudźenje jeneho lokomotiwnika.)** Khostanska komora w Raciborje je lokomotiwnika Bergera k jastwu na jene léto saßudźiła. Berger je pjecża żelesniske njesboże na dwórnischczu w Pólskim Neukirchu sawinował, pschi kotrymż je żo 9 cłowjekow moriło a żo wjazy dyżli 50 sraniło.

* **(Wulki wohoń.)** Hród wjerćha Radolina w Jarocźinje je žo wotpalił. Naštata schkoda wjele milijonow hriwnow wucźinja. Pschi wukhowanskim dźěle staj žo rěčźnik Scholz a blidarski mischtr Olschewsk cźěžko sraniłoj.

* **(Jedyn nutsdobywar jeneho žandarma skónzował.)** Pón-dźelu wječor w Starnbergu jeneho muža pscheběžapichu a sajachu, hdyž žo wón do jeneje ville dobywasche. Hdyž jeho žandarm Hofmann do žandarmeriskeje stazije wjedźesche, paduch revolver wucźahny a žandarma do hłowy tšěli. Mordar je wupjerchnył. Wón je po sdaću tón žamy paduch, kotryž je žo poźledni cźaž wospjet do villow w Sternbergu dobywał.

* **(Sso sabłudźił a smjersnył.)** Ssrjedu rano žu w rěcźzy Bystrizy (Weißeriz) starscheho muža smjersnjeneho namakali. Morweho žu jako 62-létneho draschlerskeho mischtra Franku spósnali, kotryž je se Sonnensteinskeje błudnizy cźeknył. Domoj duzy je wón najskerje po nahłym Bystrizynym brjosy dele padnył a na rězynym lodźe ležo wostał a smjersnył.

Póželstwo jandźelow.

Hodowne powjedańcźko.

„Takle, moje dźěcźo, nětko tu běchmoj."

Tak prajo hajnk Lěžak pucźowanski měch do rukow wsa a pomhasche žwojemu žydomlětnemu bratrowzej Jankej, so mohł žebi žwoje móliczke brěmjeschko žobu wsacź.

Wobaj s cźaha wnstupischtaj a stupischtaj na dwórnischcźo we Wonezach.

Jank budźesche žo bjes maka pótknył, pschetož jeho wocźi njehladaschtej na dwórnischcźowu sczežku, ale běschtej žo, kaž wobkuštanej, na kražny wobras krajiny sahladałej. Na wobrasnej dopiżnizy wschak bě to hižo widźał: psched žobu w rjanych sahrodnych rjadkach lubosnu zyrkej a sady wyšoko žo wupinaze skały s hłownej dróhu a s roshladnischcźom, na woboje spadowaze žkónzo rjenje žwěcźesche.

„Ale wujo, to je rjane!" Jan wutorhnjeny sawoła, „talle rjane, dyrbimy dha jowle horje?"

„Haj, moje dźěcźo, a hdyž budźemoj horje, chzu cźi hnydom pokasacź, hdźe móžesch do Sprewineho doła hladacź, to hakle budźe žo cźi lubicź."

Wobaj nastupischtaj nětkole na wijaty pucź, kiž na hłownu dróhu wjedźe, a kotryž žo pod husstymi schtomami horje wije. Jank rychle do prědka skakasche, so by mohł s wulkimi krocźelemi žwojeho wuja žobu pschincź.

Tši hodźiny běschtaj žo se želesnizu wjeskoj, to bě žo hólczkej najprjódzy mako lubiło. Wón dźě běsche žo na dlěschi cźaž dyrbjał wot žwojeje lubeje macźerje a wot žwojeje tšilětneje žotsiczki dźělicź a běsche dyrbjał žylsy potkóczicź, kiž jemu stajnje saso žo ronjachu. Wuj bě jemu najprjódzy pschecźeknje doreczował a potom wocźi sańdźeli, so by jeho žebi žamemu pschewostajił. So žobu pucźowazy na njeho wcźipni hladachu, to jemu najlěpje k temu dopomha, so žo směrowa. Poł léta prjedy bě jemu nan wumrjeł. s krótka psched tym pjecźlětny bratr, tak bě wbohi hólczk hižo wjele pschecźerpjeł.

Jeho nan bě wucźeŕ na wšy był, macź bě nětkole žkužbu jako hosposa pschijała, na kotruž žmědźesche žej malu dźowczicźku žobu wsacź. Jankej njebudźesche nicžo druhe lbyło. hacž do žyrotowanje cźahnycź. Tu žo jeho nanowy bratr rosžudźi, jeho na khwilu k žebi wsacź, posdźisčho ma žo potom hinak pomhacź. Wón mějesche dwě dźowczicźzy, pjecź a wóžom lět starej, nadźijesche žo, so žo dźěcźi derje snježu.

Jeho žona wschak bě žej khětre staroscźe cźiniła, hacž žo tak dźiwi hólz s jeje holczkomaj snježe, so žnadź mohł jej schpatne waschnja nawucźicź. Wschitko bě žo pižomnje postajiło, hajnik wjele khwile njemějesche. Wón bě rano wotjěl a bě wjecźor s Jankom saso domoj. Duž jeho lědma pósna, wón bě jeho tež jeno swjeŕschnje pschi khowanju widźał; ale wón wjedźesche, so bě jeho njebo bratr schwarny a widźany wucźeŕ był, kiž drje bě najskerje žwoje žamžne dźěcźi derje kubłował. Schtož bě dźenža sa krótke hodźiny na Janu widźał, žo jemu lubjesche. So žo Jan wot žwojich žwójbnych na nězne waschnje rosžohńowa, s teho spósna, so ma luboscźiwu wutrobu, a tež to žo jemu spodobasche, so ma wježelе na Božej stwórbje

Sa poł hodźiny běschtaj na wjerschk hory dozpětkoj a nětko daloko do žwěta widźeschtaj. Hajnik Lěžak Jankej wschelake wšy a zyrkwine wěže mjenowasche, tež Budyschske wěže běchu mjes nimi. To žo Jankej wožebje lubjesche, dokelž móžesche te tež se žwojeje domisny na jažnych dnjach widźecź, duž žo daloko wot domisny sdaleny njecźujesche.

Nětko s wuhladnischcźa woteńdźeschtaj a dźěschtaj po wuskej sczežzy, kiž na hłownu dróhu wjedźesche. Hłuboko pod nimaj žokmjesche jeschcźaza žo rěka.

Jank žebi dych sadźeržowasche, tak jeho tutón napohlad jimasche. Wuj jemu pschilubi, so s nim w bližschich dnjach ras tam dele póńdźe, so móže žej tam s mosta wschitko wobhladacź. Dźenža jeju nětko pucź po khribjecźe horow domoj wjedźesche. Hajnkownja, w kotrejž hajnik Lěžak bydlesche, wožrjedź lěža stejesche no wyžokej ruminje. to bě dwójna khěža; w njej b dlesche hischcźe jedyn hajńkowy sastojństi towarsch, hajnik Džiwik.

Młódne łuki dom a dwór wobdawachu, kruwy žo tam paždechu; jich mloko pucźowarjo jara rady pijachu a to hajńkowej rjany pjenjes njeżesche. Pucź sa uucźowarjow nimo hajńkownje na hłownu dróhu wjedźesche.

Hižo bě žo sacźmiko, hdyž Lěžak a Jank domoj dóńdźeschtaj. pžaj jeju wježelе schcźowkajo witaschtaj. Tež cźeta a Hanka hižo w khěžnych durjach stejeschtej. Marka, hajńkowa młódscha dźowczicźka, hižo spasche.

„Nó, dha tu buschtaj", hajńkowa pschecźelnje na pschikhadźazeju sawoła, „staj wěscźe hłódnaj a spróznaj."

„Hłódnaj sawěscźe", wuj rjekny, žonu a dźowczicźku pschecźelnje strowjo, „niźwerno, Janko?"

„Trochu wschak, luby wujo", Jank poniżnje wotmolwi a poskicźi cźecźe ruku.

Hajńk pak žwojej dźowczicźzy rjekny:

„Nó, Hanka, daj też ty Jankej ruku, wbohi hólczk je hižo wjele wutrał."

Ssobuželnje Hanka na Janka hladasche a da jemu ruku, pschi tym hólzej saso žylsy do wocźi stupichu.

Bórsy wschitzy sa blidom žedźachu a dachu žebi derje žkodźecź. Potom hajńk Janka na najstwu dowjedźe do jstwy, hdźež běschtej dwě koži.

„Na khwilu móžesch ty tule lěhacź, Janko", hajńk rjekny. „We horzym lěcźnym cźažu pak my tuke jstwu zusym ludźom pschenajimamy, potom ty do komory pódla pocźehnjesch."

„To dźě je też pschejara wulke a rjane sa mnje", Jank rosumnje rjetny.

Wutrobnje: „Spi derje, Janko!" prajo wuj woteńdźe a hólz haždny latarnju a žo do koža lehny. Wón stykny žej ruzy, kaž běschtal dobraj starschel jeho wucźikoj, ale hdyž chzyschе žo modlicź, wuronichu žo jemu žylsy a jemu žo stыskasche po jeho lubych, a tak to dźenža pschi stыknjenju ruczkow wosta.

„Macźi!" scheptajo Jank wužny. Bóh, kiž też scheptanje njewinowateho dźěsćźa sa modlitwu pschijima, pózka žwojeho jandźela wbohej žyrocźe k sakitanju w nozy, jeho pucź psches žiwjenje bě Bohu hižo wot wěcźnoscźe snaty.

* * *

„Nó, macźi, ja žej myžlu, nascheju holczkow dla móžesch žo wěscźe směrowacź", hajńk Lěžak delkach žwojej žonje rjekny a powjedasche jej wo sacźischcźach, kotrež bě wo Janku a wo jeho žwójbnych dostał. „Jank je pśches žwoje léta dawno dale, to cźinja cźerpjenja, kiž žu jeho potrjechiłe, cźlowjek mohł jeho woprawdźe wo tši léta starscheho měcź."

„Haj, wón žo sda rosumny bycź", jeho žona pschidawasche. ale jeje žkowa klinczachu khětro symnje, bě cźucź, so jej to zyle po myžli njebě.

Hdyž Jank nasajtra rano po skhodźe dele pschińdźe, sakschikny, pschetož jemu žo sesda, so psched žobu w khěžnych durjach žwoju žotsiczku Hańžku widźi, runje tajke cźorne kudźerjate włoży mějesche holczka a tež brunej wócźzy, s kotrymajž ua noweho wuja wscha wcźipna hladasche.

Jan mějesche žwoju žotru jara lubo, duž doběža khwatnje k Hańžzy a sarěcźa wutrobnje na nju.

Cźeta bě njepytnjena bliže stupiła a wobkedźbowasche jeho psches schkałbu w durjach.

Jan Hanzy kudźerje majkasche.

„Ty žy na moju žotru Hańžu podobna, jeno kuž wjetscha žy, Hanka", a saso žo jemu žylsy wuronichu.

„Haj, nan praji, so mamoj skoro žamžne mjeno, ja rěkam Hanka a twoja žotra Hańžka."

Jan pschikiwny:

„Haj, a tajkele kudźerje ma tež wona, ow, ta je runje tak schikwana, kaž ty, Hanka. Płakasch tež ty druhdy, hdyž cźi wkoßy cźeßaja? To nascha Hańźka druhdy cźini, ale potom ja tak dołho cźakam, doniž ju wjazy njeboli."

„Dha móżesch mi tež wkoßy cźeßacź, macź nima khwile a Marka tež niz, ja płakam kóźde ranje."

Sa ruczźy ßo dźerżo dźeścźi dó jstwy stupischtej o cźeta Janka trochu pschecźelnischo powita.

Wuj bě dawno w lěßu, Marka ßedźeśche ſ knihami pschi woknje a wuknjeśche bibliske stawisny, sdaśche ßo, so ju to jara napina. Po ßnědanju cźetu wotwołachu, Jank schalki na desku seśtaja a je do kuchinje wotnjeße.

„Janko, njedaj mi to padnycź!" cźeta strachocźiwje sawoła.

Ale Jank rjekny:

„Ně, luba cźeta, to domach pschezo cźinju, macźeri dyrbju pschezo pomhacź."

„Nó, Hanka, to ßebi bjeŕ pschikład!" cźeta sawoła, „ty ßej na to njemyßlisch, so by mi pomhała."

„Ja dyrbju wuknycź", Hanka trochu wobojana rjekny, „ja teje stawisny ßebi njemóżu spomjatkowacź."

Jan k njej dóńdże.

„Dyrbju cźi pomhacź, Hanka?"

„Ty? Ty dźe ßy lěto młódschi hacź ja."

„Ale ja ßym hižo tśi lěta k nanej do schule khodźił. Pokaż mi ras, schto wuknjesch! Wo Abrahamje? Tu stawisnu ja derje snaju!"

„Na, duż cźitaj!"

Duż jej Jank cźitasche a wótsje a jaßnje wurjekowasche.

Hanka ßo dźiwajo na njeho hladasche. Wona pschi cźitanju hischcźe tak wißajo wostawasche, so bě jej psches to wuknjenje cźeźke.

(Pokracźowanje.)

Zyrkwinske powjesćc.

W Michalskej zyrkwi śmeje jutśe 2. njedźelu adventa, rano we 8 hodźinach duchowny Tyschcr němsku spowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach śmeje farar Räda němske a $\frac{1}{2}$11 hodźin ßerbske prědowanje.

Ssrjedu popołdnju w 3 hodźinach wotmějе ßo shromadźizna źónskeho towarstwa w Sserbskim Domje.

Ssrjedu, popołdnju w 5 hodźinach wotmějе ßo w Kelnje ßerbska nutrnosćź a ßerbska wójnska modlekśka hodźina.

Schtwórtk dopołdnja w 9 hodźinach wotmějе duchowny Tyschcr ßerbsku spowjedź.

Tydźenske sastojńske dźeła śmeje farar Räda.

Semrjecźi:

W druhich wośadach: Pólny postiljon Pawoł Ernst Hatnik ſ Hucźiny († w pólnym lozarecźe), 10 l. 1 m. — Handrij Gjersch, źiwnosćźer w Nowej Wjeßzy, 64 l. 8 m. — Jan Khorla Schubert, kowarśli mischtr a źiwnosćźer we Komorowje p. Klukscha, 64 l. 10 m. 11 d. — Hana swud. Bormannowa we Kschiwej Borschcźi. 72 l. — Hańźa swud. Rjecźkowa, źiwnosćźerka w Khwacźizach, 83 l. 3 m. 28 d. († w Brěsynzy).

Zyrkwinske powjesćcje ſ Hodźija.

Jutśe, 2. njedźelu adventa, śmeje rano $\frac{1}{2}$8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja $\frac{1}{2}$9 hodźin śmeje farar Kschiźan ßerbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Ssrjedu wjecźor w 5 hodźinach wotmějе ßo němska wójnska modlerska hodźina.

Pjatk budźe rano $\frac{1}{2}$9 hodźin ßerbska spowjedna wucźba, a $\frac{1}{2}$10 hodźin ßerbske kemschenje.

Zyrkwinske powjesćcje ſ Budestez.

Jutśe, 2. njedźelu adventa, śmeje rano $\frac{1}{2}$8 hodźin duchowny Bójź němsku spowjednu wucźbu, dopołdnja $\frac{1}{2}$9 hodźin śmeje duchowny Bójź němske a we 10 hodźinach ßerbske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi budźe ßo kolletа sa skutk luboscźe Hornjeje Łużizy sběracź.

Zyrkwinske powjesćcje ſ Njeßwacźidła.

Jutśe, 2. njedźelu adventa, budźe rano we 8 hodźinach ßerbska spowjedź; dopołdnja w 9 hodźinach ßerbske a $\frac{1}{2}$11 hodźin němske kemschenje.

Popołdnju w 3 hodźinach wopomnjeńska ßwjatocźnosćź a rosdźělenje wot kasanja Emmy Jakubez.

Wjecźor w 5 hodźinach wotmějе ßo ßerbska wójnska modlekśka hodźina a ßerbska spowjedź.

Zyrkwinske powjesćcje ſ Rakez.

Jutśe, 2. njedźelu adventa, budźe rano we 8 hodźinach ßerbska spowjedźdopołdnja w 9 hodźinach ßerbske a $\frac{1}{2}$11 hodźin němske kemschenje.

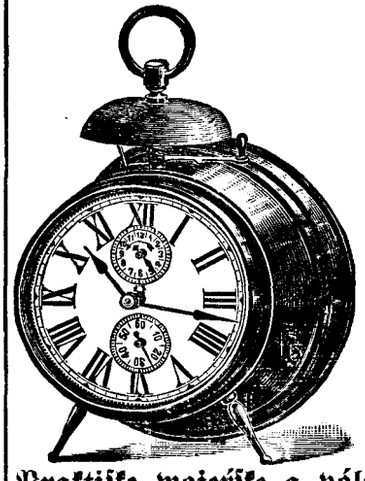
Psched zyrkwinymi durjemi ßo kolletа sa skutk luboscźe Hornjeje Łużizy sběra.

Póndźelu popołdnju $\frac{1}{2}$3 hodźin budźe w Schcźeńzy ßerbska spowjedź se ßerbskim kemschenjom.

Wutoru popołdnju $\frac{1}{2}$3 hodźin budźe ua schuli w Stróżi ßerbska spowjedź a ßerbske kemschenje.

Ssrjedu popołdnju w 4 hodźinach wotmějе ßo w zyrkwi ßeroska wójnska modlekśka hodźina a ßerbska spowjedź.

Wschè druźiny
ßyrych harowanych a njeharowanych
= kožow =
sebrane a njesebrane, kupuje
Otto Hausotter
na garbarskej haßy 32.

Sahe ßo stawa,
hdyž ma cźłowjek **dobry budźak.**
Tajke porucźa we wulkim wubjerku
J. Marschnerowy
naßlèdnik
M. Ewald, cźaßnikarśki mischtr
w Budyschinje na bohatej haßy 9.
Najstarsche cźaßnikarstwo
:: :: w Budyschinje. :: ::
Porjedźenja płacźisny hódny a dobre
Praktiske wojerske a pólne cźaßniki (w nozy ßwěcźaze)

Sa brylowpotrjebnych!
Khorla Scholta, optikus
pschi hlownym torhoschcźu w Budyschinje pod radnej khěźu,
ßwoju w lěcźe 1856 wot njeho ßameho sałoźenu dźełarnju optiskich =worow dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucźa.
Dokelž ßo jemu ſ wěsteje strony wobkhodnje schkodźicź pyta dawa wón k wjedźenju, so ßo **bryle** a **tłoczniki** po lěkarskim pschedpißmje jenoż ßwědomicźe dawaju.
Pschi trjebanju proschu ßo dobrocźiwje na mnje wobrocźicź.
Porjedźenja wězywnstojnje a derje.

Konje k rěsu
po najwyschschich płacźisnach w kóždym cźaßu kupuje

Curt Kaiser
pschi mjaßowych jědłach a na Humboldskej dróhy 782 B
— Telefon 403. —

Próstwowne pißma
wſcheje družiny
najlěpje wudžěluje
Herm. Matthes
pſchi ſerbſkich hrjebjach 14.

Ssylnaj młodaj
cžehnitaj wolaj
ſtaj na pſchedań w Nowej Wßy
pola Njeßwačidła cžißło 18.

Cžista porjadna
ßłužobna holza
niz pod 17 lětami ßo ſa februar
abo měrz pyta. Sso ſamolwicz
pola **W. Häckera** na žitnej haßy 7.

Pißtne khartki
ßo derje a tunjo cžiſcheza
we wudawarni Serb. Nowin.

Wubjerne hodowne dary

poručam we wulkim wubjerku:

błidowe a khofejowe ßudobje
po wſchěch płaczišnach
myjerſke ßudobje modernych formow :: ::
:: :: a mustrow,
kuchińſke garnitury,
kriſtallowu a praßowanu ſchkleńzu.

Hermann Gläsel

pſchi lawſkich hrjebjach 4. — Telefon 728. — w ßerbſkim domje.

Kedźbu!

Krasny hodowny dar

ßu moje prěnjoklaßne „Viktoria“

ſchijaze maſchiny,
jěſdne koła

(hiſchcze dźěło ſ měroweho cžaßa)
ſ gumijowymaj wobruczomaj.

Tunje płaczišny. **Tunje płaczišny.**

Proſchu wobhladajcze ßebi mój wulki ſklad.

Walter Pietſchmann

pſchedawarnja jěſdnych kolow a ſchijazych maſchinow
w Budyſchinje na Wjeleczańſkej dróſy 19.

Khofejownja „Karan“
(Kaffee Krug)
Wſchědnje ſabawny konzert.

Sapoczatk w 4 hodźinach. **Saſtup darmo.**

Ssuſcheŕnſke kólnje
ſa praßowany torf něhduſchich **Bóſchiczańſkich wuhlowych dźěłarnjow** dyrbja ßo na
wotłamanje
pſchedacz. Wukaſanje dawa a poſkieženje płaczišnow pſchijimuje hacž do 18. dezembra 1917.

Kralowſki krajny twarſki hamt.
W Budyſchinje, 7. dezembra 1917 na Ortenburgſkim hrodze.

Serbſke a němſke
ſpěwarſke
ßu dostacz
we wudawarni Serb. Nowin.

Liſchcze, tkhorjaze, kmjaze atd. koże

kupuje po najwyſchſchich płaczišnach
Heinrich Lange
pſchi žitnych wikach 11,
pſchi zyrkwinym měſtnje 4.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cžaßnik** kupicz, abo kotryž chze ßebi jón **porjedzicz** dacz njech dźe k cžaßnikarjej
Kurtej Jenčej
na ſwonk. lawiſkej haßy 5.
Jenčz pſchedawa a porjedźuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene wobhladacz.**

Pſchedźenak.
Protyka ſa Sserbow
na lěto
1918
je ſa 40 pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacz.

Pißomne dźěła
kóždeje družiny
najlěpje wudžěluje
Herm. Matthes
pſchi ſerbſkich hrjebjach 14.

Pschiloha k czißku 49 Serbskich Nowin.
Sobotu 8. dezembra 1917.

Wulke
hodowne pschedawanje
hrajkow, darjenskich a hospodarskich wězow
w zentralnej pschedawarni Richarda Sabatha
w Budyschinje, na khěžorskej drósy 14.

Dokelž smy sahe nutskupowali, je nam mózno, po niskich placzisnach pschedawacz.

Poskiczenje hrajkow.

Klanki, swoblekane 75 85 pj. 1,20 1,50 2,50 hacž 25 hr.
Babije s zelluloida we wschěch wulkosczach.
Klanki s kulowatymi shibadlami
Kharakterske babije 50 95 pj. 2,20 3,20 4,75 hacž 25 hr.
Klanki sa klankaze jstwy 55 65 70 75 85 pj.
Klankaze czěła we wschěch wulkosczach.
Klankaze hlowy s zelluloida s woprawnymi a mohairowymi włoßami.
Mjetanske klanki we wschitkich placzisnach.
Klankaze perüki s woprawnymi a mohairowymi włoßami.
Klankaze mězy, klobuki, drasty, schaty, czrije, strympy, nohi, ruzy, we wulkim wubjerku.
Klankaze meble w kartonach 95 1,10 1,40 2,25 3,50 hacž 8,50 hr.
Klankaze schwalcze.
Klankaze khojejowe a jědzne servisy 1,10 1,70 2,75 3,00 hr.
Klankaze loza 60 95 pj. 1,20 1,50 2,25 hacž 11,00 hr.
Klankaze kolebki 2,25 hacž 11 hr.
Klankaze czumpjele 1,25 2,25 hr.
Schwadliske kaschcziki.
Klankaze kupanske wanje 50 95 1,20 1,60 3,50 7,80 hr
Klankaze myjerske blidka 32 pj. 60 pj. 1,20 1,95 hr.
Klankaze jstwy a kuchinje 1,20 1,75 2,10 3,00 hacž 10 hr.
Klankaze jstwy a kuchinska nadoba.
Pschekupike klamy 1,70 3,25 5,25 9,50 hacž 14.50 hr.
Konjenzy 1,00 2,95 3,50 495 hacž 10,00 hr
Towarstwowe hry 90 pj. 1,25 1,45 1,80 2,75 3,50 4,50 5,90.
Wobrasate knizki 15 18 38 60 80 pj. 1,25 hacž 3,00 hr.
Bajkaze knizki 75 95 pj. 1,95 2, 75 hr.
Romany a novelle.
Wójnske a druhe powjedanczka we wulkim wubjerku.
Ryßowanske knihi 10 20 35 50 60 pj.
Barbiczkowe kaschcziki 12 50 60 75 pj. 1,20 1,75 1,90 pj.
Czežite a druhe wosy 95 pj. 1,50 2,30 4,75 7,75 hacž 11,00 hr
Póstske wosy 2,90 7,25 9,50 hr.
Schachowe hry a schachowe figury.
Lotowe hry 45 95 pj. 1,25 1,65 1,90 hr.
Dżěczazy póst 15 35 70 1,50 2 hr
Czischczerenje 50 95 pj. 1,50 2,75
Meteorske hry.
Domino 30 48 60 95 pj. 1,20 1,50 1,95 2,25 hr.
Damowe deski 95 pj. 1,50 1,95 2,20 hacž 3,50 hr
Lutowanske tysy we wulkim wubjerku hižo wot 12 pj
Drjewjane konje 25 45 75 95 pj. 1,95 hacž 6 hr.
Kožane konje 1,20 1,60 **2,20** 3,50 4,50 hacž 16,00 hr.
Kolebanske konje, kožane filzowe drjewjane.
Twarske kaschcziki 95pj. 1,60 1,90 2,30 2,95 3,75 hr.
Drjewjane twarske kaschcziki 25 55 90 pj. 1,20 hacž 5,50 hr
Richterowe kamjenine twarske kaschcziki po orginalnych placzisnach.
Rekordske twarske kaschcziki.
Kehele 60 pj. 1,20 1,95 2,20 hacž 3,75 hr.
Trivoli 90 pj. 1,50 2,25 2,75 hacž 4,50 hr.
Klavěry 1,20 1,95 2,70 3,00 hacž 10,75 hr.
Wjerczite byrgle 1,00 1,25 2,95 3,95 hr.
Wjerczite piskadla 65 1,00 2,75 3, 95 hr.
Metallofony 18 75 95 pj. 1,25 1,50 2,75 hr.
Halmaske hry 90 pj. 1,30 hacž 3,50 hr.
Kartony, wopschijaze wßy, města, kubła, kokoschaze dwory 60 85 pj. 1,20 hr.
Kartony s drjewjanymi a papowymi swěrjatami, jara trajnje dżěkane, 60 85 pj. 1,20 1,45 hacž 2,20 hr.
Wolmjane swěrjata we wulkim wubjerku 75 pj. 1,20 2,25 3,75 hacž 18,00 hr.
Warjenske khachle 50 75 pj. 1,25 2,30 4,90 hacž 12,75 hr
Wahi 12 55 85 95 pj. 1,25 hacž 3,75 hr.
Gratowe kaschcze 80 pj. 1,20 4,70 hacž 7,00 hr.
Punty a pjenjesy k hraczu 12 15 20 30 75 pj.
Liczaze maschiny 50 75 95 pj. 1,50 1,95 2,40 hr.
Klankaze dżiwadła 95 pj. 1,50 1,90 2,30 4,50 7,50 hr.
Drjewjane swěrjata
Raczahowanske wězy we wulkim wubjerku.

Pycha na bożodżěsczowy schtom.

Hodowne pschedawanje

w zentralnej pschedawarni Richarda Sabatha.

Wojerske hry we wulkim wubjerku.

Tschelby 68 75 90 pj. 1,35 1,75 hacz 3,50 hr.
Tezaki 85 pj. 1,50 1,85 2,50 hacz 6 hr.
Wojerske mezy s platu 1,00 1,25 2,20 hr.
Helmy 50 70 pj., 1,25 hr.
Kanony 15 35 70 pj., 1,10 1,50 2,75 4,75 hr.
Trompety 12 28 50 75 95 pj. hacq 2,50 hr.
Hupy a **signalske rózki** 80 pj.
Twjerdzisny 80 pj. 1,75 2,30 3,75 4,50 hacz 12 hr.
Bubony 65 95 pj. 1,30 1,75 hacz 4,75 hr.
Pistolije po wschelakich placzisnach.
Lazy na wutrobno 50 75 pj. 1,30 1,95 2,25 hr.
Zeppeliny a letadla 75 pj. 1,20 1,50 2,40 3,60 4,75 hr.
Tornistry a **gamasche**
Lódze 1,20 2,20 33,95 4,75 hacz 9 hr.
Podnurjaki, zo nurjaze 1,50 2,50 3,75 hacz 4,50 hr.
Automobile 60 75 pj. 1,20 1,50 1,95 2,75 3,50 hacz 16 hr.
Wojaki we wulkim wubjerku 10 15 20 30 75 pj.
Wojaki s drjewa 18 20 30 35 pj.
Wojaki s woloja w kartonach 12 40 75 95 pj. 1,25 1,95 hacq 4,50 hr.

Darjenske a hospodarske wezy.

Kuchinske garnitury 22,— hr. 25,50 29,50 hacz 45,75 hr.
Khosejowe a **zokrowe tyzy** s porzelina po 1,95 2,95 hr.
Czajowe a **kakaowe tyzy** s porzelina 1,10 1,25 1,50 1,80 hr.
Khosejowe servizy 9 dzelate 9,50 10,75 13,90 15,75 hr.
Khosejowe servizy, 5 dzelate 5,50 6,25 hacz 10,— hr.
Khosejowe schalki a **hornczki**, wozebnje debjene.
Sadzba **schklow** 7 dzel. 4,75 hr.
Ssadzba **talerjow k tykanzam** 7 dzel. 4,75 hr.
Toiletowe bowy 11,25 hr.
Talerje hluboke a nitke, wsch. dr.
Mutliczkowe garnitury po wschelakich placzisnach.
Domjaze haptyki 2,75 hacz 18,75 hr.
Plotowanske deski, njepoczehnjene we wschech wulkosczach.
Resanske deski we wschech wulkosczach.
Plokanske deski 1,50 1,75 2,90
Puczowanske a schatowe korby
Schatowe powjasy 2,60 3,30 4,20 hacz 14,50 hr.
Pjeczenske a **tykanzowe formy**
Petrolejowe khany we wschech wulkosczach
Deski pod hornzy 85 pj. 1,00 1,20 2,50 3,20 hr.
Trjenjowe dzerzaki 95 pj. 1,20 1,50 2,25 hacz 2,90 hr.
korjenjaze kaschcziki 1,— 1,20 1,95 3,35 3,50 hr.
Draftne dzerzaki, wschelake.
Pjeskowe, mydkowe a **sodowe konsole.**
Schatowe klamory, kopa 30 60 70 pj.
Platy 5,75 6,50 7,50 hr.
Khlebowe tyzy.
Kuchinske lampy po wschelakich placzisnach.
Blidne lampy 7,50 9,50 13,75 15,50 hr.
Wuhlowe kaschcze 5,25 6,75 7,25 8,75 hacz 11,75 hr.
Kwetkaze a **palmowe zudobja.**
Wohrjewanske blesche 4,50 5,75 hr.
Podleschaze tosche 2,20 2,50 3,25 3,90 hacz 5,75 hr.
Listne kaschcziki 1,20 2,25 hr.
Wiezne tosche a **zaki** 90 pj. 1,20 2,20 2,50 3,50 hacz 5,75 hr.
Ssnedanske tosche 80 pj. 1,90 2,50 hr.
Jedzne a **khosejowe lizy** 32 pj. 50 75 pj.
Noze 20 45 60 pj. 1,45 hacz 1,45 hr.
Kije we wulkim wubjerku.
Domjaze zohnowanja 75 pj. 1,65 4,50 hacz 15,— hr.
Nozowe a khlebowe korby.
Schejczczowe tosche
Nowinske mapy
Rjedzenske schejczcze 1,— 1,15 1,70 hr.
Winowe schklenzy 20 25 35 60 65 pj. hacz 1,15 hr.
Schklenczane schkliczki zadzba 2,20 3,90 5,90 hr.
Jenotliwe **schkliczki** 45 60 pj. 1,25 1,65 1,95 2,80 hr.
Kompoty 35 38 42 pj.
Butrowe tyzy, wschelake druzyny.
Brodutruharske garnitury se **schpihelom** 65 pj. 1,25 1,50 1,70 hr.
Brodutrnhanske apparaty 1,35 2,75 3,90 4,75 hr.
Nipowe figury
Likorowe servizy.
Kurjenske servizy.
Menaze.
Popjolowe zudobja, wschelake.
Pizadka we wulkim wubjerku.
Kekowe tyzy.
Tortowe platy.
Noze a widliczki we etwiju wozebnje pozlebj. 23,75 hr.
Twarozkowe noze a **widliczki** we etwiju 9,90 hr.
Zonjaze ruczne tosche 95 pj. 1,20 1,95 2,50 3,95 4,75 6,50 hacz 31,50 hr.
Pjenjezne tosche 50 75 pj. 1,25 1,50 1,95 2,50 hacz 5,50 hr.
Listne tosche 1,20 1,40 1,90 2,25 hacz 4,75 hr.
Zigarowe a **zigarettowe tosche.**
Zigarettowe cetwije 1,20 1,95 2,75 3,20 hr.
Dybjaczne schpihele
Brosche a **pschipowescheńki.**
Pjerschczenje a **rjeczasy.**
Rjeczasy a **ruczne pasy.**
Mnjaze czazniki.
Wlozowe debjenki.
Dzeczaze sportske wosy.

Polnopostske a wojerske wezy.

Kartony we wschech wulkosczach.
Wojerske kaschcze.
Polnopostske khartowe listy a **adrezy**
Polnopostske kuverty.
Blachowe butrowe tyzy.
Blachowe a schklenczane blesche.
Listnu papjeru a wobalki.
Wobkhodne kuverty.
Listna papjera w kart. a mapach 15 25 35 40 95 pj. 1,30 1.45 2,95 3,75 hr.

Hodowne a nowoletne kharty.

Serijske kharty.
Pohladniske kharty.
Fotografijowe wobluki wsch. dr.
Fotografijowe albumy 175 3,25 7,75 8,90 11,50 hacz 19,50 hr.
Khartaze albumy 70 95 pj. 1,25 2,25 2,75 3,50 3,90 4,50 5,90 hr.
Poesiowe albumy 85 95 pj. 1,95 2,20 3,50 hr.
Pizanske mapy 2,95 3,90 4,25 4,75 7,25 8,90 hr

Schulske wezy.

Schulske tosche 2,90 3,75 4,90 5,50 6,50 8,50 9,75 hr
Schifrowe tafle 48 60 95 pj.
Schifry schtuka 1 pj.
Pjerowe kaschcziki 10 15 32 45 50 60 70 pj.
Zirklowe etwije 1,35 2,75 4,75 hr
Ryzowanske hosdziki 36 schtk. 20 pj.
Pizanske pjera
Wokojniki a **pjerowe dzerzaki.**
Tintu a **lepidlo.**
Pizane pizaki.

Kharty k hraczu.

Pomaskowa papjera kuluch 95 pj.
Klosetowa papjera kuluch 35 pj.
Klos. papjera, krep. kuluch 65 pj.
Schpundowanskeho wozka puntowska tysa 3,50 hr.
„Jwo“, dobre mydkowe narunadlo schtuka 15 pj.
Czrijowy krem „Armeolin“. tysa 35 pj.
Spiritusowe narunadlo 6 schtuk 55 pj
Schterkowe narunadlo pakczik 25 pj.

Sportske a klaukaze wosy, Dzeczaze stoly a blida, Ssanki wscheje druzyny.

Pschi wjetschim kupowanju dostanu moji czesczeni wotebjerarjo rjenje wuhotowanu sczenisku protyku.

»Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar: Marko Smoleŕ.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěšťki, kiž staj so we wudawarni »S. Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, we tedźe), płaći so wot małeho rynčka 15 pj. a wo štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimuje.

— Telefon 687. —

Čisło 50. **Sobotu 15. decembra 1917.** **Lětnik 76.**

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojowntschežo.

14. dezmbra. **W Flandernskej bě artillerisko tšelenża w někotrych stronach żiwa. K ranju Bullecourta Jendźelczenjo shubjene pschěrowy saźo wsacź spytachu. S krwawnym schkodowanjom żo woni wotrasychu. Tu, kaž pschi jenym żamżnym wuwupadże k polodnju wot Proville jeczi w naschej ruzy wostachu. K polodnju St. Quentina żmy njepschecźelej se żylnymi nadpadami minoweho tšelenja khětru schkodu naczinili.**

Wójsko němskeho kronprynza.

Jedyn němski wobhonjerski wupad k dolhemu ranju wot Craonna jatych wunjeże.

Wójsko wójwody Albrechta.

K polnozy St. Mihiela„ a k ranju wot Nancya, teho runja pschi Hartmannsweilerskej hlowje franzowska artillerija żylnischo tšelesche.

Raúsche wojowntschežo.

Pschiměrowe jednanje dale dże.

Mazedonska fronta: Ničžo noweho.

Italska fronta: Na někotrych městnach mjes Brentu a Piavu pódla mjeńschich pschedewsaczow k żylnej artillerijskej tšeleńzy dóńdże.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Sniczenje jeneje jendźelskeje powětroweje łódże.

S Barlina żo powě: Jene s naschich namórskich létadkow pod wjedniftwom namórskeho wyschscheho leutnanta Christiansena je pschi jenym wobhonjerskim wulěcże w Hofdenach 11. dezembra dopołdnja jendźelsku powětrowu łódź „C 27" sniczilo. Sso palo powětrowa łódź do morja padże.

Wuspěschny wupad němskeho łódźstwa.

S Barlina żo 13. dezembra powě: Lohke wójnske łódże pod wjedniftwom korvettskeho kapitana Heinicki żu 12. dezembra rano blisko jendźelskeho brjoha psched wuliwom rěki Tyne njepschecźelske łódże nadpadke. Wuspěschnje s jendźelskimi strażowaznymi łódźemi wojujo żmy dwě wulkej parnej łódźi a dwě patrouillowazej potepili. Nasche łódże żu żo bjes żamżneho schkodowanja a wobschkodżenja wrócźike. B.

Wyšoke němske sarunanje sa potepjenje hollandskeje łódże

„Norddeutsche Allgemeine Zeitung" powě, so je němske knjezerstwo sa hollandsku pschekupsku łódź „Blommerdyk", kotruż je jedyn němski podmórski czołm potepił, 2 997 444 schěżnakow, a sa jenoż wobschkodżenu łódź „Rymdok" 742 580 schěżnakow w holkandskich pjenjesach saplaczilo. B.

Kuba Awstriskej a Ekwador Němskej wójnu pschipowjedźi.

S New-Yorka żo powě, so je kubaski żejm wobsamknył, Awstriskej wójnu pschipowjedźicź. Němskej je Ekwadorska republika wójnu pschipowjedźika. D.

Awstriska wójskowa rosprawa.

13. dezembra: Dżenża rano je żo poczało pschi wschěch ruskich frontach wo měr jednacź.

Italske wojowntschežo: Ssněh a mhka wczera we venetiskich horach wschemu wojowanju sadźěwasche.

Pschi wojowanju w Melettaskich horach je żo hacź dotal wscho hromadże 639 italskich offizěrow a psches 16 000 muži sajako, 33 kanonow, 233 maschinskich tšelbow, 4 mitrailleusy a 31 minymjetakow sebrało. B.

Awstriska wójnska łódź „Wien" żo potepika.

Italska telegrafowarnja „Agenzia Stefani" powě: Schef namórskeho admiralneho staba wojsewja: W nozy wot 9. k 10. dezembrej żo nasche lohke łódże do Trieftskeho pschistawa dobuchu a do dweju wójnskeju łódźow „Monarchoweho" typa torpedy wutšelichu, kotrež rosbuchnychu. Jena łódź „Wien" żo potepi. Nasche łódże żo njewobschkodżene wrócźichu. B.

Rusko-němski pschiměr.

Po jenej powjesczi s Haparandy żo wo wuměnjenjach nakhwilneho měra wot 7. hacź do 17. dezembra w telegramach s Petrograda praji: s prěnja: Njepschecźelnosćze żmědża żo hakle tři dny po wupowjedżenju saźo sapoczeczi s druha: Sakasane je wjazy dyżli diwisiju wojakow pschewjesczi.

Ruski komisar sa swonkowne należnosćze Trozki je sdźělił, so je żebi ruske knjezerstwo żadało, so żo żani wojazy k druhim frontam njeżmědża żłacź, a so dyrbja Němzy kupy w Rigaskim mórskim salìwje wopuschczicź. K praschenje sa wójnskimi samerami njepschecźelszy wotpóżłanzy żaneho wěsteho wotmolwjenja dali njejżu. Woni żu prajili, so dyrbja swój wojerśku stronu sa czaż pschiměra srjadowacź.

Němzy żu żo sapowjedźili, kupy w Rigaskim mórskim salìwje wopuschczicź.

S Kopenhagena żo 11. dezembra powě: Demobilisazija ruskeho wójska je żo hižo sapoczała. General Czernbatow, s podpjeranjom swjaskarjow, je sa hlowneho roskasowarja pomjenowany. B.

Roseńdźenje ruskeho wójska pschi frontach.

Powjesć wo pschiměrje dostawschi żo ruszy wojazy pschi frontach wjazy dżeržecź njedadża. Na někotrych frontach je żo wójsko hižo zyle rospuschczilo, hacź runje pschiměr hischcze njebě wobsamknjeny. Jene nowiny pischu, so wojazy dla njedostatka jěde a drasty czekaju. B.

Měr wo kóždu płaczisnu.

Nowy póżłanz bolschewikskeho knjezerstwa w Stockholmje, Worewski, je na wopraschenje wotmolwił, so je wón pscheswědczeny, so budże sakonjedawaza shromadźisna bolschewikskeho knjezerstwo podpjeracź a so żo sa samostatnosćź Pólskeje a Finskeje wupraji. Wón ma sa to, so żo żamo wot sebje rosnmi, so żo wobtwjerdźenja na Alandskich kupach swotorhaju a so żo wobhdlerstwu Finskeje a Alandskich kupow pschewostaji, so żami wo pschichodże tychle kupow rosżudża. Skónczńje wón praji, so dyrbi żo nimo měry wulki statny dołh Ruskeje poniżicź, dokelż je njemóżno, so by jón Ruska saplaczika. Wón żo nadźija, so budże Ruska sa pósłaz powschitkownemu měrej khětro bliże. Póżłanz mèni, so budże sakonjedawaza shromadźisna wieleswjaskarjow napominacź, so bychu żo pschi jednanju wo měr wobdźělili.

Bolschewikske knjezerstwo żo k wieleswjaskarjam sajko bi li.

Bolschewikske knjezerstwo, kotrež s wopředka s wieleswjaskarjemi hrubie wobkhadźesche, prózuje żo nětkole, s nimi we swisku wostacź. Po pschikładze sjednoczenych statow połnózneje Ameriki nětkole też druhy wieleswjaskarjo wobkhad s Bolschewikami zyle njewotpokasuja, doniż żo sakonjedawiza shromadźisna wo měrje a wójnje njeje rosżudźika. Franzowske nowiny żo nadźijeja, so

ßo jednanje wo měr bórsy saſtaji abo ſo ßo ſ wuſtupjenjom jeneje noweje woßoby pſchewrót ſtanje. Po wunoſchku wólbow k ſakonjedawazej ſhromadźiſnje chzedźa Franzowſojo ſpóſnacź, ſo móz Bolſchewikow wotebjera. Hłóß Kerenſkeho, kotryž je ßo do ſakonjedawazeje ſhromadźiſny wuſwolił, je woprawdźe profetiſki. Nowiny „Bataille“ wſchu winu na wjeleſwjaſkarjow ßuwaju, ſo je tak daloko doſchło. Franzowſzy ſapóßłanzy a miniſterjo ßu doſcź wótſije pſchipowjedali, ſo je Stockholmſka ſozialiſtiſka konferenza nuſna. Měſto teho pak je franzowſke knjeżerſtwo ſozialiſtam paßy do Stockholma ſapowjedźiło a ſozialiſtow ſ knjeżerſtwa woſtſtroniło. Hrubiſcho ſ zyła njejßu móhli bolſchewikſke knjeżerſtwo pſched hłowu ſtorczicź. B.

Powjeſcź wo ruſkim ſtatnym bankrocze,

kotruž běchn dopißowarjo jendźelſkich nowin do Jendźelſkeje póßłali, je ßo jako njewěrna wopokaſaka. Bolſchewikſke nowiny „Prawda“ běchu ſ njej jenož hroſyke. Jendźelſke nowiny „Times“ pak tola měnja, ſo ruſke knjeżerſtwo nakhwilnje pſcheſłanje dań ſa ſnutſkowne ſtatne pożczonki ſapłaczicź. B.

Ruſki ſtat ßo privatneho wobßedźenſtwa mozuje.

Amerikanſke nowiny „Central News“ ſ Pětrograda powjedźa, ſo je bolſchewikſke knjeżerſtwo woſjewiło, ſo je wſcho wobßedźeńſtwo leżomnoſczow do ſtatneho wobßedźenſtwa pſcheſchło. B.

Kaž „Utro Roßija“ piſche, chze rada ludowych komißarow w Pětrogradźe a Moſkwje wobßedźenſtwo kheżow ſozialiſowacź, to rěka, pſchikaſacź, ſo kheże zyłemu wobydleŕſtwu ßłuſcheja.

Burſke a ſemjanſke banki ßu ßo ſawrjeke a jich dźěła ßu ßo ſtatnej banzy pſchipokaſake. B.

Knjeżerſtwo je w Pětrogradźe ſłote pjenjeſy wſchěch bankow ſebralo. Dokelž ßu ſtatne banki na ſtajnoſczi ſamknjene a privatne banki wjazy dnjow ſtrajkowachu, ßo ludźo ſapowjeduja, papjerjane papiery wſchi płaczenju bracź. Pětrogradſke banki wjetſche ſumy dyžli 1000 rublow njewudawajn, druhe banki jenož nanajwjazy po 300 rublach wupłaczuja. Wobſtejnoſcze w provinzy ßu dla njedoſtatka pjenjes cźěżke. Pětrogradſke banki po tyßazach telegramy doſtawaju, w kotrychž jich filiale wo pjenjeſy proſcha. Wone pak njemóża tole żadanje dopjelnicź, dokelž je knjeżerſtwo ſakaſało, pjenjeſy ſ Pětrograda wuwjeſcź. B.

Ruſka ſakonjedawaza ſhromadźiſna

je ßo, kaž Londonſke „Times“ piſchu, dyrbjała ſańdźenu ſrjedu ſeńcź. Wjele ludźi je tutemu dnjn ſ bojoſczu napſchecźo hladało a je Pětrograd wopuſchczíło. Hacź dotal je ßo pjecźa 146 ſapóßłanzow wuſwoliło. S nich 87 ſozialnorevoluzionarnej, 35 bolſchewikſkej a 16 kadetſkej (liberalnej) ſtronje pſchißłuſcha. Dźěl wojakow Pětrogradſkeje aarniſony je prajiło, ſo budźe ſakonjedawazu ſhromadźiſnu ſchkitacź. W Timeſowym dopißu ßo dale praji, ſo je krótkopokojna armeja Kerenſkeho do ſakonjedawazeje ſhromadźiſny wuſwoliła. Měſtno, hdźež wón pſchebywa, ßo taine dźerži. Inſtizneho miniſtra je ſibirſka republika ſa ßwojeho ſaſtupierja wuſwoliła. „Timeſowy“ dopißowaŕ dwěluje, ſo ßo Kerenſkeho nahladnoſcź, kotrehož ßu Bolſchewikojo dwójzy ſbili ſ nowa woživi. Tola w Ruſkej je ſkónczanje wſcho móżno, a ſnadź ßebi prjedawſchi ludowy lubuſchk dźěl ßwojeho prjedawſcheho wliwa wróczo dobudźe. B.

Nowy hłowny ruſki wójſkowy roskaſowaŕ.

Po jenej powjeſczi ſ Haparandy je Krylenko wot hłowneho wójſkoweho roskaſowaŕſtwa wróczo ſtupił a je wſchě dźěła, kotrež hłowny kwartěr naſtupaju, nowemu hłownemu roskaſowarjej Mabißławſkemu pſchepodał. B.

Wojowanje mjes Kaledinom a bolſchewikſkim wójſkom.

Londonſki „Daily Telegraph“ póndźelu ſ Pětrograda powjedźi, ſo je na krótkoraŕſchich żeleſnizach, kotrež k rěży Donej wjedu, wulke żiwjenje. Schěſcź żeleſniſkich cźahow po 50 woſach ſ nadběhanſkimi bataillonami, kotrež ſ Moheliwa wotjědźechu, hdyž bolſchewikojo tam ßwój hłowny kwartěr pſchiprawichu, ßu ßobotu do Bělgoroda pſchiiěło. Jedyn bolſchewikiſki komißar je ßo wotpóßłał, ſo by ſ wotdźělenjemi, hdyž ßo pſchibliża, jednaŕ a porucził, żeleſniſke ſchěny ſtorhacź. Wojazy ßu komißarej prajili, ſo Kornilow mjes nimi njepſchebywa. Měſto Roſtow ßo na to pſchihotuje, ſo by ßo koſakam napſchecźo ſtajiło. Něktore torpedoſke cźołmy cźornomóŕſkeho łódźſtwa ßo Taganogej bliża. Wobßadki ſ koſakami jednaju. D.

Koſakſki general Kaledin,

kotryž bolſchewikſke knjeżerſtwo njepſchipóſnawa, je w Cźerkaſku wojeŕſku a dźěłacźeŕſku radu wotehnał.

Żeleſnizaŕſki ſwjaſk je powjeſcź doſtał, ſo je general Kornilow do Noweho Cźerkaſka pſchijěł. Tež general Markow a dwaj druhaj wyßokaj offizéraj ſtaj tam doſchłoj. B.

Jena jendźelſka powjeſcź praji, ſo ßu ßo wukrajni wojeŕſzy attaſchejojo w Pětrogradźe k Kaledinej podali, pola kotrehož tež pſchedßyda nětcźiſcheje krajneje dumy, Rodźjanko, pſchebywa.

Kaledin je měſto Roſtow wobleħnył.

Reuterez telegrafowaŕnja ſ Pětrograda powě: Bjesgrotowa powjeſcź ſ Roſtowa praji, ſo Kaledin měſto wobleħuje. Pola Rachicźwana ßo wojuje. Bolſchewikſzy wojazy ßo ſ kanonami a wotdźělenjemi cźornomóŕſkeho łódźſtwa podpjeraju. Pola Bělgoroda njemdre wojowanje dale dźe. Wobej ſtronje ſtej cźeżko ſchkodowakej.

Wo wojowanju pola Bělgoroda ßo piſche: Bolſchewikojo wjetſche wotdźělenja wojakow, mjes nimi matroſow a cźeŕwjenu gardu wotpóßłachu, ſo bychu Kornilowej, kotryž bě ſ jaſtwa cźeknył, pucź ſalehnyłe. Bichow wopuſchczíwſchi je wón generalam, kotſiž běchu ſ nim hromadźe cźekli, porucził, ſo bychu ßo jenotliwi do Kawkaſa podali a ßo tam ſkhowali. Kornilow ßam ßo na cźoło jeneho abo někotrych bataillonow a někotrych batterijow ſtaji a tak pſches kraj cźehnjeſche. Jeho generalojo do Kawkaſa dońdźechu. W Bělgorodźe bolſchewikſzy a pólſzy wojazy Kornilowa ſadźerżachu. Wón ßwoje mużſtwa do ſchtyrjoch wotdźěłenjow rosdźěli a jene bies artillerije do prědka póßła. Bolſchewikojo tole make wotdźělenje ſbichu. Mjes tym pak bě Kornilow bolſchewikam ſe ßwojej hłownej mozu pucź ſalehnył. Matroſojo ßo ſbichn a cźěkachu. Wjele wojakow brónje prjecź cźißny a k Kornilowej pſcheběża. S cźeŕwjenej gardu je ßo, dokelž wona ſ wojakow njewobſteji, krucźe wobkhadźako. D.

Demonſtrazija ruſkeje liberalneje ſtrony.

Pětrogradſka telegrafowaŕnja powě, ſo ßu liberalni (kadettojo) ſ něktrymi tyßazami ludźimi pſched Tawriſkim hrodom pſchecźiwo bolſchewikſkemu knjeżerſtwu proteſtowali. Něhdźe 30 woßobow ßo do hroda dobu a ßo jako wuſtawudawaza ſhromadźiſna poſtaji.

Bolſchewikſke knjeżerſtwo je wobſamkło, wjednikow kadettſkeje ſtrony ſajecź, dokelž ßu woni w pſchesjenoſczi ſ Kaledinom a Kornilowom. B.

Koſakojo pſchecźiwo bolſchewikam.

S Haparandy ßo 13. dezembra powě: Pod pſchedßydſtwom prjedawſcheho dumineho ßohuſtawa Charlamonowa je w Kijewje krótkowjecźorny koſakſki korps knjeżerſtwo ſeſtajał. Nowemu knjeżerſtwu pſchißłuſcheja koſakojo Makarewko, Kurnobko a Koſow. Koſakſke knjeżerſtwo a wukrajinſka rada proklamaziju wo ßwojej politizy wudatej.

Kornilowi koſakojo njemdrje ſ bolſchewikſkimi wojakami wojuja. Jedyn cźah panzerowanych automobilow, kotryž bě ßo pſchecźiwo nim póßłał, ßu woni dwójzy nimale wobſtupili. Sańdźeny tydźeń je ßo wot ranja hacź do nozy wojowało. S Pětrograda ßu dyrbjeli pſchecźiwo koſakam cźahi panzerowanych automobilow a pomozne wójſko wotpóßłacź. B.

Zar ſkónzowany?

W ruſkim póßłanzſtwje we Waſhingtonje ßo powjeda, ſo ßu zara jeho ſtrażniży ſkónzowali.

Poßylnjenje jendźelſkeho wójnſkeho łódźſtwa.

Jendźelſki parlament je dalſche poßylnjenje wójnſkeho łódźſtwa wo 50 000 muži pſchiſwolił.

B.

Jeruſalem w ruzy Jendźelcźanow.

W jendźelſkim parlamencze je miniſter Bonar Law telegram generala Allenbya cźital, po kotrymż ßu jendźelſzy wojazy 8. dezembra njepſchecźeľſke ſtejiſchcza k połodnju a k wjecźorej Jeruſalema nadběhali. Wojazy ſ Walesa a Jendźelſkeje ßo na ſtronu k Bethlehemej naſtajichu a k wjecźorej nimo Jeruſalema

cźehnjechu. Woni ßo na Jerusalemsko-Jerichowskej drósy postajichu. S dobom Londonszy pěschzy a jěsdni, kotsiž běchu s konjow slězli, ßylne njepschecźelske stejischcźa k wjecźorej a k dołhemu wjecźorej wot Jerusalema nadběhachu a ßo na Jerusalemsko-Sichemskej drósy postajichu. Dokelž bě ßwjate město tak se wschěch bokow wobstupjene, je ßo wono generalej Allenbyej poddało. Jendźelszy politiszy sastojnizy ßo hromadźe s jendźelskim gouverneurom w Jerusalemje, s jendźelskimi, italskimi a indisko-muhamedanskimi stražowazymi wojakami wo sakitanje města a ßwjatych městnow staraju. Gneral Allenby je wutoru s pschewodom wjednikow franzowskich a italskich wojakow a scheja franzowskeje politiskeje mißije do města saźahnył. Dobycźe Jerusalema je ßo dliło, dokelž je general Allenby ßwjate město schkitacź pytał. B.

Jendźelska powětrowa łódź ßo sabłudźiła.

Kaž Amsterdamske nowiny „Telegraph“ pischu, je ßo ßrjedu jendźelska powětrowa łódź cźißko 20 wo wßy Eemnes, 30 kilometrow k krótkemu wjecźorej wot Amsterdama bjes wobßadki na semju puschcźiła a mjes khěžnymi tšěchami a telegrafowymi grotami wißajo wostała. Jeneho s powětrojěsdnych na jenym polu blisko Dortrechta namakachu. Po jeho powjedanju je powětrowa łódź dźeń prjedy s pjecźimi muźemi wobßadki s Jendźelskeje wuleczała a je w mhłje hollandske njesy pscheleczała. Tam je ßo něhdźe semje dótkła, na cźoż schtyrjo mužojo s njeje skocźichu, lecźesche dale hacź psches Dortrecht, hdźež pjaty muž s njeje skoczi, hdyž ßo wona s nowa semje dótkny. Tych schtyrjoch mužow wobßadki ßu mjes tym k krótkemu ranju wot Rotterdama nadeschli. Jedyn s nich bě ßebi nohu słamał. D.

Wobskórźba pschecźiwo Caillauxej.

Něhduscheho franzowskeho ministra Caillauxa ßu dla słych wotmyßlenjow pschecźiwo statej, kotrež ßu na to słożene, swjaski Franzowskeje s drnhimi statami rospuschcźicź, dale dla psches ßenoscźe s njepschecźelom a dla rosschěrjenja wójnskeje njeslóchtnoscźe wobskorźili. Hižo do wójny běchu Caillauxa winowali, so wón w němskej ßłużbje steji. B.

Nowiny „Progrès de Lyon“ s Parisa shonja, so ßo wobskórźba pjecźa na ßlědowaze dypki poczahuje: Agitazija sa měr w Franzowskej ßamej. 2. Pospyt, franzowsko-jendźelski swjask rostorhnycź. 3. Kraj pscheradne rosrěc.enje s njepschecźelskimi agntami. Rosßudźaze dopokasadła je amerikanske knježerstwo podało. B.

Wójskowy roskasowar w Parisu je pschedßydstwo Parižskeho dźełacźerskeho syndikata, sozialistiskeho dźełacźerskeho swjaska w Seineskim departementu a ligu sa cźłowske prawa dla skutkow pschecźiwo wójskowej bjesstraschnoscźi wobskorźił.

W Lyonje je tamnischi wojerski gouverneur sozialistiskeju ßejmskeju sapóßłanzow sa Marseille a Lyon wobskorźił a namjetował, so by jeju ßejm k wußudźenju wudał. D.

Revoluzija w Portugalskej.

W Portugalskej ßu dotalne knježerstwo wotehnali. Pod pschedßydstwom portugiskeho wyschka a universitneho wucźerja Silvy Paesa je ßo nowe knježerstwo postajiło. Wono je swjask s Jendźelskej a druhimi wjeleswjaskarjemi podtwjerdźiło.

W najwjazy garnisonach ßu wojazy k nowemu knježerstwu pscheschli. Dotalneho wójnskeho ministra a ministra snutskownych naležnoscźow ßu sajeli.

Pschewrót njeje ßo na měrne waschnje stał. Franzowske nowiny ßlědowaze nadrobnoscźe powjedźa. Wobrónjena łódź „Vasco da Gama“ je ßo pschi wojowanju cźežko wobschkodźiła a ßo teho dla na brjoh ßadźiła. S artilleriskej tšeleńzu ßu ßo we hłownym měscźe skoro wschě khěže mjenje abo bóle cźežko wobschkodźiłe. Lud je wobydlenje ministrow Costy, Cragi a Regi wurubił a sapuscźił. Liczba morwych ßo na 70 wobliczа. Sranjenych je 530. G.

Teź w Amerizy poczina żiwnoscź żadna bycź.

Pucźowarjo, kotsiž ßu s połnózneje Ameriki do Norwegskeje pschijeli, powjedaju, so budźe ßo wot noweho lěta khlěb s pschenczneje a majßoweje muki pjecz, dokelž je pscheńza dźeń a żadnischa. Teź njedostatk běrnow ßo njelubje saczuwa. B.

B.

Amerika město słota nětko teź ßlěbro jako placźisnu bjerje.

Nowiny „New-York Times“ ßu s Washingtona telegram wosjewiłe, so knježerstwo sjednocźenych statow w sjednocźenstwje se swjaskarskimi mozami a neutralnymi na to myßli, jako podłožk internationalneho placźenja runje tak słoto kaž ßlěbro pschijimowacź, so by ßo na powjetschene potrjebnoscźe ßwětoweho kredita dźiwało. D.

Sakski ßejm

sańdźenu póndźelu někotre stawy statneho hospodarstwa a létneje rosprawy dowuradźi. Wutoru mějachu jenoż deputazije poßedźenja. Ssrjedu jeno. pschedmjety ludoweho sežiwjenja a namjety ratarstwa na dnjowym rjedźe stejachu. Konserwatiwny sapóßłanz s Byern konserwatiwny namjet sa pschiprawny rospominasche, kak mohło ßo ludowe hospodarjenje a ratarstwo po wójnje s doßahazymi cźlowjeskimi a skótnymi dźeławymi mozami, s cźehnitym skotom, wosami, maschinami, a s druhim trěbnym gratom a ßudobjom, bjes pscheßadźowanja, a bjes podrožowaeżho wikowanja sastaracź, pschi cźimž ma ßo tym, kotsiž ßu tajku nadobu na wojerstwo wotedawacź dyrbjeli, lěpschina spożcźicź. Konserwatiwny sapóßłanz Träber namjetuje sa spěchowanje ßadarstwa wuwucźenje pomoznikow se statnej podpjeru. Tajzy pomozniзy dyrbjeli na wßach ßydlicź a gmejnam a druhim ßadarjam s radu a skutkom k pomozy bycź. Sozialdemokracźi we ßwojim namjecźe żadachu, so by ßo pschidźělenje běrnow powjetschiło. Skóncźnje żadachu konserwatiwni w dwěmaj napraschowanjomaj, so njeby ßo ani lenplahowarjam ani małym woleńkam bicźe laneho ßymjenja ani sakasało ani njesamjesowało. Lětßa mějachu małe woleńzy s tym khětro wobużnoscźe, dokelž bě jim po lětuschich wukasach njemóżne, ani woli bicź, sa lenßyjerjow ani laue ßymjo pola nich pokupowacź. Tajny radźicźel dr. Hähnel a ja ßmoj pschecźiwo tajkim wukasam hižo psched měßazami ßo prózowakoj, s tym wuspěwom, so ßo tele samjesowaze wukasy saßo sběhnychu. Konserwatiwny sapóßłanz Schönfeld schpatne sastaranje se skótnej pizn rospominasche. Njedostatk budźe cźim bóle cźucź, dokelž je lětßa wußyty dźecźel skoro wschón wuskuył. Knježerßwo we ßwojej wotmołwje khutnoscź wschěch pschedmjetow pschipósna a ßlubi, na wschě wschu kedźbliwoscź słożowacź. Tola w nastupanju wjetscheho pschidźělenja běrnow sdźěli, so njeje na żane waschnje móżno, tu khwilu płacźazy podźěl powyschicź. Schtwórtk dowuradźichmy někotre stawy statneho hospodarstwa a létneje rosprawy. Mjes nimi bě teź staw justižneho ministra.

E. B.

Nacźisk nowcho pruskeho krajnoßejmskeho wólbneho prawa

je ßo w pruskim krajnym ßejmje prěni krócź dowuradźił a ßo wubjerkej, se 35 ßobustawow wobstejazenu, pschepokasał. Konserwatiwni a druhi pschecźiwniзy jenakeho direktneho wólbneho prawa budźa tam spytacź, sakonjowy nacźisk tak pscheměniczł so wot jenakeho direktneho wólbneho prawa wjele wjazy sbytneho njewostanje. B.

Ze Serbow.

S Budyschina. 21. hodownika 1854 je ßo narodźił nasch redaktor Marko Ssmoler a dożpije potajkim lětßa ßwoje schěsćdźeßate léto. 60 lět, to je ßnadnje prajene, ale kelko dźěła, prózy a staroscźow sa wschón serbski narod wobßahuje tutón cźaß w żiwjenju nascheho njewustawazeho wětcźinza! Schtó mohł wobliczicź, kelko wojowanjow, běhżenjow, roshorjenjow, napinanjow je nasch redaktor „Sserbskich Nowin“ a narodny wjednik dyrbjał na ßo bracź, so by pomhał Sserbam sdźerżecź rěcź a narodnoscź, wěru a ßwěru, cźaßne sbożo a derjeměcźo, schescźansku pózcźiwoscź a dobre mjeno w politiskim ßwěcźe! Jeho njesapomnity nan Jan Ernst Ssmoler wumrje léto 1884 a po nim pschewsa jeho ßyn Marko cźischcźerńju a redakziju „Sserbskich Nowin“; wón je cźischcźerńju w nowym „Sserbskim Domje“ wulzy rosschěrił a s najlěpschimi maschinami a ßrědkami wuhotował, tak so móże wschě, też wumjelske, żadne a kraßne dźěła shotowjecź. Woßebje pak mamy dźenßa s wulkim dźakom wopominacź jeho wulke dźěło, kotrež je sa skoro 34 lět jako redaktor „Nowin“ dokonjał. Kelko prózy ßebi żada jeno jenicźke cźißko tak wobschěrneho cźaßopiša a bjes mała wschitko, schtož ma ßo cźischcźecź a wosjewicź, dyrbi nasch redaktor ßamlutki wobstaracź a sa wschitko też samolwjenje na ßo bracź. A tydźeń jako tydźeń ma ßo s nowa rjadowacź, pisacź, porjedźecź a cźischcźecź. S tym je nasch jubilar dokonjał wulke dźěło sa lud a kraj, tyßazy a ty-

ſhazy cžitarjow powuczał, nawjedował a zhły lud na prawym puczu ſdžeržał. Sa to błuſcha jemu horzy džak zyłeho naroda a pſchipoſnaczże a khwalba wſchěch wótczinzow. — Ale hiſchcże na druhe waſchnje je Marko Ssmoleŕ ſkutkował na wužitk ſerbſkeho ludu. Kał kroßne wudawki ſpißow naſchich najlěpſchich baßnikow a ſpißowaczełow ßu ſ jeho cžiſchczeŕnje wuſchłe: ſpißy naſcheho Sejferja, Barta-Cžiſchinſkeho, Radyßera-Wjele, Urbana. Dale mamy ſ jeho cžiſchczeŕnje a nakłada nahladnu ſběrku hrow a kruchow ſa ſerbſke džiwadło, ſabawnych ſpißow, powjedańczkow, ſchulſkich knihi, nowe wudawki ſpěwarſkich a bibliſkich ſtawiſnow, też wobraſkowe knihi a knižki ſa džěcži. S cžaßopißow wukhadžeja ſ jeho cžiſtaczeŕnje: „Cžaßopiß Mocžizy Eſerbſkeje“, „Łužiza“, „Sſerbſke Nowiny“, „Pomhaj Bóh“, „Nowy Mißionſki Poßoł“ a delujołużiſki „Bramborſki Zaßnik“. S krótka, na wſchěch polach ſerbſkeho pißmowſtwa je Marko Ssmoleŕ ſkutkował jako wudawaŕ, nakładnik a też jako redaktor jara ſpomožnje a njeßebicžnje. — Bóh je naſchemu jubilarej darił a ſdžeržał krutu ſtrowotu a też ſbožowne ßwójbne ziwjenje. Dženßa wěſcże rěcžimy w mjenje mnohich tyßazow ßwěrnych Sſerbow, hdyž ßo naſchemu jubilarej dźakujemy ſa dotalne dźełko, kotreż je dokonjał ſa naſch lud, runje tak pak wěmy, ſo tyßazy nam zyle pſchihłoßuja, hduž pſchejemy jemu hiſchcże mnoho ſtrowych lět a dale a wjetſchich wuſpěchow na wſchěch polach jeho wužitneho a ſpomožneho ſkutkowanja. Hdźež budža mjena najlěpſchich Sſerbow mjenowane, tam budže też wěſcże mjeno Marka Ssmolerja ſ cžeſczu a khwalbu wopominane. Bóh ſdžerž naſcheho jubilara ſtroweho a cžerſtweho hiſchcże dołhe cžaßy wſchěm jeho lubym a naſajemu narodej a žohnuj też jeho dalſche dźełko a ſkutkowanje. J. Libſch.

— **(Wólbne hibanje.)** Sozialdemokratoja, němſka ludowa ſtrona a ßwobodomyßlni ßu hižo w Budyſchinje, Biſkopizach a Kamjenzu někotre wólbne ſhromadźiſny wotměli. Sandźeny tydźeń je ßo kandidat ßwobodomyßlnych Pudor ſ Lipſka w Budyſkej tſěrni wuſwolerjam pſchedſtajił a ſchwórk je ſozialdemokratſki kandidat Uhlig ſ Draždžan ßwój politiſki program na tym ßamym ſchtwórtk roſwił. Pudor a Uhlig ſa měrnje annexije a wójnſkeho ſarunanja wuſtupowaſchtaj, mjes tym ſo je kandidat němſkeje ludowjeje ſtrony, ſchklenczeŕſki miſchtr Wetzlich ſ Draždžan ſa němſki měr rěcžſche, po kotrymž Němſka bjes ſarunanja njeßmě měr cžiniecž. Konſerwatiwni chzedža hakle po hodžoch ſ agitaziju w ſjawnych wólbnych ſhromadźiſnach ſapočzecž. Mjes tym woni pak ſněrom njewotpočzuja, ale ßo też hižo na wólbu organiſuja. Zjeßne wólbne towaŕſtwo je ßo ſandźenu ßobotu w ßerbſkim domje ſeſchło a ßo jenohłóßnje ſa kandidaturu juſtizneho radźicžela pſchedſtejerja měſchczańſkich ſaſtupjerjow dr. Hermanna wuprajiło. Na ſhromadźiſnje bě dr. Herrmann ßam pſchitomny. Wón budže też kóždu ßobotu w ßerbſkej khoſejowni dopołdnja wot 11 hacž do 1 hodžiny k rěcžam.

— **Kelko a kajke běrny ßmě ßamoſaſtaraŕ ſkotej dawacž?** Mjes burami je měnjenje roſſchěrjene, ſo ßmědža 20 prozentow ßwojeho běrnoweho wunoſchka ſkotej dawacž. To je wopacžne měrjenje. Ślót ßmě ßo jenož ſ běrnami pizowacž, kotreż njejßu ſtrowe

— **(Wyſoke płacžiſny ſa proßata.)** Na poßlednje proßaze wiki w Kamjenzy bě ßo 176 proßatow na pſchedań pſchiwjeſło; Wobydleŕſtwo, kotreż ßmědžiſche proßata bjes ſnamkow kupowacž, bě zyle njembje na kupowanje a ſa krótki cžaß běchu ßo wſchě proßata pokupile. Najwyſchſcheje płacžiſny, 3 hriwny 20 pjenjezžkow ſa punt wucžinjazeje, ßo ani kupzy ani pſchedawarjo njedžeržachu, a tak ßo ſta, ſo ßo ſa 25 puntow cžeżke proßata 120 hriwnow a hiſchcże wjazy žadaſche a ßo też ſapłacžiła. Polizija je někotrych wikowarjow dla pſchekroczenja najwyſchſchich płacžiſnow wobſkorżiła.

— **(Woleńzy.)** S lena a druhich wolijowych płodow ßmě ßo na dowoleńſke wopißmo wolij bicž we woleńzy Krecžmarja w Korſtmju, Thomaſa w Darinje a Müllera w Koporzach.

— **Wojeŕſke konje na pſchepožcženje** ßo ſa rataŕſtwo jenož hiſchcże w najnuſniſchich padach wotedawaju, tola niz direktnje ſ ſtajńſka, ale jenož pſches hamtſke hejtmanſtwo.

— **Priwatne rosrěcženje ſ telefonom ſ wojakami we wójnje** ßu wot 5. dezembra dowolene. Nanajdlěje ßmědža wone 9 minutow tracž. Kóžde rosrěcženje 1½ hriwny płacži.

S **Běleje** pola Kamjenza. S rosbuchnjenjom jeneje ſ petrolejom pjelnjeneje latarnje pſchi rěſanju ßykanja w trawniku je ßo njedźelu popołdnju domſke kublerja Magera wotpaliło. Płomjenja ßu wſchu domjazu nadobu, 36 woſow ßyna a wotawy, 10 zentnarjow ßkomy, 20 zentnarjow koßow a pluhow, 2 zentnarjej laneho ßymjenja, 17 zentnarjow wowßa, 23 zentnarjow rožki, 4 zentnarje ßymjeńtneho jčžmjenja a 2 zentnarjej lena ſniczike. Mager drje ma ſawěſczene, tola wón njedźiwajzy teho cžežko ſchkoduje.

S **Kamjenza.** Njedźelu popołdnju je ßo tonowa fabrika Khorle Mützſcha wotpaliła, jenož domſke a maſchinownja ſtej ßo płomjenjam wobrółej.

S **Wotrowa.** Knjeſa dr. med. Cyrilla Rěſaka ßu 1. dezembra ſa wyſchſcheho lěkarja pomjenowali.

S **Wotrowa.** Njedźelu, 9. dezembra ßwjecžeſche naſch faraŕ, wyßokodoſtojny knjes Jurij Kſchižank ßwój 25lětny duchownſki jubilej. Mjes wſchelakimi mjeńſchimi darami pſchepoda ßo jemu něhdže 3300 hr. nahromadźenych pjenjes, kotreż wón ſa nowu zyrkej we Wotrowje poſtaji. — Na mnohe lěta! —

S **Rakez.** Też naſcha wjeß ſ cžaßom do přědka krocži. Pſches prózowanje gmejnſkeho prjódſtejerja a gmejnſkeje rady, je ßo mózne ſcžiniło, ſo ßo nětko też wjeßne drohi wjecžor ſ milinu wobßwětleju. To je woßebje na cžmowych ſymſkich wjecžorach wulzy k powitanju a teho dla je tajke naprawjenje wſcheje khwalby hódne.

S **Rakez.** Sańdźeneho 1. adventa ßwjecžeſchtaj tudomnaj Wjazkej mandźelſkaj a 11. dezembra tudomnaj Taubnarez mandźelſkaj ſtrowaj a cžiłaj cžaßej pſchinněrjeny ßlěborny kwaß. Woběmaj wjele ſboža do pſchichoda.

S **Rakez.** Wojak Alfred Reh, mějicžel mjedźaneje Bjedrich Auguſtoweje medaille je želeſny kſchiž druheje rjadownje doſtał. Wón je ßyn ſwudowjeneje Rehoweje tudy a ßo dla cžežkho ſranjenja pſched njepſchecželom w tu khwilu w Hamburgu lěkuje.

S **Drobow.** Želeſny kſchiž 2. klaßy je Jan Melcher, jěſdny w jenej ſakſkej minymjetazej kompagniji, doſtał. Wón hižo Bjedrichowu Auguſtowu medaillu wobßedži.

S **Draždžan.** (Sakſzy prynzojo we wójnje.) Sakſkeho kronprynza ßu ſa komandeura jeneho aktiwneho pěſcheho regimenta pomjenowali, a prynz Bjedrich Khryſtian je wjedniſtwo jeneje kompagnije pſchewſał, mjes tym ſo je ßo prynz Ernſt Hendrich jenej pěſchej diwiſiji k wuwuczenju pſchi artilleriji pſchidźelił.

S **Draždžan.** Ssrjedu wjecžor bě wuſnamny dźeń ſa Sſerbow. Towaŕſtwo „Volkswohl“ we ßwojej wobſchěrnej towaŕſtwowni „Sſerbow wjecžer“ wuhotowa. Hobrſka ßala bě hacž do poßledniejho měſtaczka wobßadżena. Najprěniſche worſchty ſ Draždžan běchu pſchiſchte, kaž: kralowſka wyßokoſcž mandźelſka prynza Jana Jurja ſ pſchewodom, wyſchſchi měſchczanoſta dr. Blüher, exzellenza ſe Seydlitz a wulka ßyła ßejmſkich ſapóßłanzow. Też ſ domowinſkeje Łužizy běchu ßo ßerbſzy wótczinzy ſeſchli. Mjes nimi kk. ſtudijowy radźicžeł profeſſor dr. Muka, juſtizny radźicžeł dr. Herrmann, evangelſzy a katholſzy duchowni a wucžerjo a mnoſy Sſerbjo a Sſerbowki ſe wſchěch ſtron lubeje domiſny. Poßledniſche we ßwojich kraßnych ßerbſkich draſtach. We draſcże evangelſkich Sſerbow běchu knježny Hermanez a Ssmolerjej ſ Budyſchina a Bartez ſ Brěſynki. Knjes wucžeŕ Sſkodenk ſ Pancžiz we ſroſymliwym pſchednoſchku ſtawiſny a woßebitoſcże ßerbſkeho naroda roſkoži. S njewſchědnej kedźbliwoſczu po tyßazach licžaze pſchipoßłucharſtwo na jeho ßłowa poßłuchaſche. Zónſki khor naſcheho kraja na Bjarnata Krawza nětko naſche kraßne narodne hłoßy we němſkim pſchełožku ſanjeße. Se ſchumjazym pſchikleſkom ßo parle ßerſkeho ſpěwa witachu. Jako pak ßo ſpěw: „Lubka lilija“ we ßerbſkej rěcži ſanjeße, njemějeſche pſchikleſk žaneho kónza a ſpěw dyrbjeſche ßo woſpjetowacž. Mandźelſka Jana Jurja bě zyle ſajata ſe ßynkami naſchich narodnych hłoßow a wuſnamjeni pſchednoſcherja k. Sſkodenka, naſche ßerbſke knježny a Sſerbowki ſ Cžornoboha ſ tym, ſo ßo ſ nimi dołho roſmołwjeſche. Luby „Cžornobóh“ porjenſchi wjecžor ſ tym, ſo ßerbſke reje pſchedſtaji, kotrymž miſchtr Kuſchk ſ Kulowa na ßerbſkich hußlach dźěłaſche. Schtož ſe ßłowom a ſpěwom rjaneho ſ naſcheho naroda pſchinjeſcž njemóžachmy, my we ßwětłowobraſach pſchedſtajichmy. Wulkoměſchczańſke pſchihladowaŕſtwo ßo ani dodźiwacž njemóžeſche, ſchto naſcha ßerbſka domiſna tak mnoho pſchekraßneho, wobkuſkowazeho we ludowym draſcżenju khowa a kajke pſchelubołne krajiny ßerbſka ſemja ßwoje mjenuje. Měnju, ſo někotryžkuliž Sſerb a Sſerbowka ani njewě, kajke pſchedrohe pokłady ßerbſki krajik a lud wobßedži. Draždžanſki lud dyrbi hakle nam prajicž, ſchto ßmy, ſchto mamy a ſchto nihdy ſhubicž njeßměmy. Schto pak ſnamjenicži knježa ſe pſchihladowaŕſtwa k tenu praja, to mózu wam dźenßa pſcheradźicž. Naſchi ßejmſzy ſapóßłanzy na pſchikład ßu hiſchcże dźenßa tak ſajecži wot

ßłyschaneho a widźaneho, so ßebi jenoż wo wječerawschim „Sserbow wjeczoru“ powjedaju, cźi, kiž tam byli njejßu, wobžaruja, so njejßu mohli pschitomni bycź. Woprawdźe wječerawschi wjeczor je ßwój samėr dozpił: Snamjenita a wliwapołna sjawnosćź je Sserbow bliže sesnała. .t.

K rospomnjenju: We ßrjedźišnje Sserbow stej woßadźe. We jenej ßu na njedźelach a ßwjatych dnjach Boże ßłużby bohacźe haj pschebohacźe wopytane. We schulomaj woßady ßo ßerbskim dźěcźom ßerbske cźitanje a nabožna wucźba na sakładźe sakonja wudźěluje. W druhej woßadźe ßu ławki na Božich ßłużbach nimale prósdne. Takle 12 mužow a ßnano 20 žonow we pscherěsku. Sserbskich pacźerskich dźěcźi tam lětßa žanych njeje. K woßadźe ßłuschatej dwě schuli, do kotrejuž mnoho dźěcźi ßerbskich starschich khodźi. Schulsźy dohladowarjo směja tu wěsćze pschicźinu, tónle poměr pschepytacź. Jeli pak starschi měnja, so ßo dźěcźi se strony wucźerja ßnano se wschelakimi pschiprawami wotraschеju, ßebi ßerbske cźitanje a nabožnu wucźbu we macźernej rěcźi žadacź, je jich ßwjata winowatosćź, ßwoje skórźby dohladowarskim instanzam pschednjesćź.

Dopiß. — (Wójnske wukasy a politiske strony.) Husto ßo ßłyschi w měsćze a na wßach na wopacźne wójnske wukasy, mjes druhim na to ßwaricź, so dyrbja ßo jeja wotedacź, a so je njeßmě plahowar kur direktnje pschetrjebarjam pschedawacź. Stawa ßo, so komunalny swjask do industrinych wßow jeja scźele, kotreż ßo njewotebjeraju, tak so ßo po dołhim leżenju, a potom mjenje hódne pschetrjebarjam pschedadźa. Na tajke wobstejnosćze ßo wěso ludźo roshněwaju a na nje s hrubymi ßłowami ßwarja. Druhdy je měnjenje ßłyschecź, so ßu na tychle naprawach wyschnosćze a konservativna strona wina, dokelž dźě ßo wjetschi dźěl sastojnikow k tutej stronje dźerži.

Schtóž tajke něschto praji, njepomyßli, so ßo sa naprawy wyschnosćzow njeßmě jena politiska strona samolwita cźinicź. Też na wyschnosćź ßo njeßměło pschejara ßwaricź, hdyž ßo mjes wjele wójnskimi wukasami tón abo tamny jako pschihódny njewopokasa a wobcźeżnosćze pschinjeße. Móżno wschak njeje s wulkeho města, hdźež wukasy nastawaju, wschě wobstejnosćze pschewidźecź. Runje tak njemóża wukasy, kotreż s jeneho zentralneho městna — s wjetscha s Barlina.— wukhadźeja, pschezo zyle na wschelake wobstejnosćze w khěžorstwje dźiwacź, a tak ßo stawa, so ßu ßo s wukasami wo wobkhadźe s tworami abo żiwnosćzu wobstejnosćze w tym abo tamnym wulkim měsćze abo krajowym dźělu pol.pschiše, so pak je ßo tón ßamy wukas sa druhe krajiny jako wopacźny a schkódny wupokasał.

So tu a tam też mozy dźěłaju , so bychu wójnske położenje wužiłe a s wobstejazymi wukasami woßebity dobytk ßebi pschiwobrocźeja, nichtó njepréje, kiž nasche hospodarske żiwjenje s cźaßa wójny snaje. Hdyž pak něchtó runje sa tele wurostki hospodarskeho żiwjenja konservativnu stronu abo s zyła na prawizy stejaze strony samolwite cźini, dyrbi ßebi ludźi wothladacź, kotsiž ßu na podkožku wójnskich wukasow rucze wulke samoženje nahromadźili. Wón potom namaka, so woni po wjetschinje k konservativnej stronje njepschißłuscheja.

Sapóßłanz, kotryž hospodarske poměry nascheje domisny s drobna snaje, budźe skerje pschecźiwo krutosćzam a wobcźeżnosćzam sakrocźicź móz, kotreż ßu wójnske wukasy do někotrych popowołanjow pschinjeßke a kotreż bědźenja wo żiwjenje hischcźe pocźeżuja.

Duž njech nichtó ßwój hněw na hospodarske naprawy, kotreż jeho bolostnje trjecha, s tym njewußypa, so kandidata s wulkeho města wuswoli, kotryž s dala nascheho łužiskeho ludoweho żiwjenja steji, ale njech wón ßam pschicźiny ßwojeje njespokojnosćze pruhuje a njech ßo woprascha, hacž chze nasch kandidat dr. Herrmann sa wotstronjenje wobstejazych njespodobnosćzow wustupowacź. H.

Wuńudźenja.

Khostanska komora. 58lětny murjeŕ Khorla Gustaw Reinhold s Bukowa bě 22. oktobra 1917 s polěpscherńje w Hohnsteinje cźeknył a bě w hornjej Łužiży po proschenju khodźił. So mohł ßo zibilnu drastu woblez, bě ßo wón 26 oktobra w Skaskowje do wobydlenja cźěßle Nowaka dobył a bě drastu, cźrije a jedyn pschikryw kradnył. W nozy 29. oktobra ßo wón do ryczerkubka w Lěskej dobu a kubłowemu inspektorej Zimmermannej jenu ßuknju, 17 puntow khlěba a 9 kuskow butry kradny. So je wón też schinku mjaßo atd. ßobukasał, njehodźesche ßo jemu dopokasacź. Reinhold kotryž je hižo 54 krócź prjedy khostany, 1 lěto 5 měßazow jastwa dosta.

+ Sso s wójny domoj wrócźiwschi ßo hosćenzaŕ Weber s Semiž, kotryž je ßebi hosćenz „Sakski jěsdny“, wotnajał, njeluby pscheßkapi. S prósdno stejazeho statoka jeho semrjeteju starscheja w Poczaplizach běchu ßo drasta, poßleschcźa, schaty atd. kradnyle. W statoku bě na poßled Hana Domschzyna rodź Klotkez, bydliła a na nju bě ßo teho dla tukanje wobrocźiło, so je paduschstwo skucźiła. Domschzyna bě też wachtmischtrej Bergerej wusnała, so z hromadźe se ßwojim bratrom, 21lětnym hospodarskim pomocznikom Klotku s Wujesda, kradnyła. Posdźischo pak wona prějesche, so je ßo pschi paduschstwje wobdźěliła a wschu winu na ßwojeho bratra storkasche. Tutón je wot spocźatka wójny ßobu wojował a na widlischcźa skorźiwschi ßo s wójska puschcźił. Na poßled bě ßo wón w jenej bludnizy hojił. Wón wudawasche, so wo paduschstwje niczo njewě. Domaschzynu k jaßwu na 5 měßazow saßudźichu, jejneho bratar wuwinowachu.

+ Dla wobkhadźenja s franzowskimi wójnskimi jatymi bě Budyski ławniski ßud kucharku Hanu swud. Roasinowu rodź. Kaliz k jastwu na 6 njedźel a dźěłacźerku Hanu Friedu Köhlerez, Almu Friedu Beckez a ßłużobnu holzu Elsu Schmidtez w Budyschinje k jastwu po 1 měßazu saßudźił. Statne rěcźnistwo bě ßo pschecźiwo pschecźeźkemu khostanju powołało. Po jeho namjecźe ßo jastwowe khostanje sa swudowjenu Roasienowu do 6 njedźel arresta a sa druhe wobskorźene do arresta po 2 njedźelomaj pscheměni.

Přilopk.

* **(Satraschne rosbuchnjenje w Amerizy.)** W Halifaxu w połnócznej Amerizy je ßo satraschne rosbuchnjenje stało. S 550 dźěcźi, kotreż běchu sa cźaß rosbuchnjenja w schuli, je jenoż 7 ßmjercź wucźekło. Cźěła 200 małych dźěcźi ßu pod rospadankami Dartmouthskeje schule w Halifaxu wuhrjebali. W protestanskej Katronskej żyrotowni ßu ßo wschě dźěcźi moriłe.

Wscho hromadźe je pola rosbuchnjenja w Halifaxu 1226 wosobow żiwjenje shubiło.

* **(Kaźenje wěrowanja.)** Hdyž chzysche ßo w Tölzu jedyn hosćenzowy domownik w zyrkwi swěrowacź dacź, jena żónska, kotrejž bě wón jako nan jejneho njemandźelskeho dźěsća pjenjesy winojity, mjes duchowneho a nawoženju a njewjestu stupi. Sswoje dwělětne dźěcźo na woltarjowe skhodźenki położiwschi wona sawoła: „Tu masch ßwoje dźěcźo, ja chzu ßwoje pjenjesy!“ Po duchowneho kasanju ßo wona wotßali, tola na zyrkwiny chor dźěsche a wot tam, hdyž ßo duchowny po pschedpisanym waschnju nawoženju a njewjestu prascheschе, trójzy „ně!“ sawoła. Dla pschestupjenja pschecźiwo nabożinje a dla kaźenja bożoßłużbneho skutka Mnichowskeho krajny ßud żónsku k jastwu na 5 dnjow saßudźi.

* **(Zyły wós khlěbowych snamkow ßo kradnył.)** Lědma k wěrje podobne paduschstwo je ßo w Barlinje skucźiło. Město Barlin nacźischcźane khlěbowe snamki wěstosćze dla s wosom, kotryž ßo s wojakami pschewodźa s cźischcźerńje na postajene městno wotwjesć dawa. Jedyn wojak wós jako pohoncź wjedźe a někotsi wojazy jón pěschi pschewodźeja. Hdyž tele dny jedyn tajki wós s khlěbowymi snamkami nimo rózka jeneje drohi pschijědźe, na dobo jedyn podoffizěr k wosej stupi a mužstwu pschikasa, so dyrbi wós na H. drohu dowjesć. Podoffizěr wós pschewodźesche a jón na dwoje mjenowaneje khěže wuprósdnicź da. Potom wojakam pschikasa domoj jěcź. Hdyž bě mužstwo s dwora wujěło, pschecźeljo měnliweho podoffizěra pschińdźechu — woprawdźe wón s zyła njebě wojak, ale wjelepytany pschestupnik — a ßo do khlěbowych snamkow dźělichu, so bychu je rosschedali. Wyschnosćźi ßo poradźi, dźěl snamkow sebracź a „podoffizěra“ sajecź. Wón je duchakhory cźłowjek, kotrehož skutk ma něschto podobnosćze s „Köpenikiskim hejtmanom.“

* **(Wulka woda w ranschej Pruskej.)** S deschcźom a wětrami je ßo pschi wuliwje Memela do morja, kaž ßo Königsberga pische, wjele hródźow pózrjeło. Skót je ßo husto dyrbjał do wobydlenjow wsacź. Też wjele niże stejazych wobydlenjow je ßo powodźiło. Na drohach a pucźach njehodźi ßo jěsdźicź. Wobydlerstwo ßo prózdnje běrny s powodźenych jamow wukhowacź.

* **(Rubjeżne mordarſtwo we Wormſu.)** Pola Wormſa ßu 27-lětneho blidarja Arnheitera ſ Pfiffligheima na drosy ſatjělaneho namakali. Morwemu bě liſtownja ſ něhdże pokdra ſta hriwnami rubjena. Mordar je njeſnaty. — W Pósnanju je jedyn wojak druheje klaßy měſchczańſkeho radźiczela Volkmanna ſ Hohenſalzy, kotryż jako hejtman pſchi krajnej woborje ßłuži, ſkónzowak.

* **(Njeſboże na żeleſnizy.)** Póndźelu rano je na Dürenſkim dwórniſchczu jedyn ſpěſchny czah dale ſaſtawanſkeho ſignala ſjěł a do druheho czaha ſawadźił. 23 puczowarjow je ßo moriło, 30 ßo ſraniło.

Póßelſtwo jandźelow.

Hodowne powjedańczko.

(Pokraczowanje.)

Knjeni Lěßakowa ſ kuchinje wſchitko ßłyſcheſcha.

„Nó, to dźě budźetaj móz hromadże wukńycz, Janko a Hanka, to budże rjenje, ja tež tak khwile nimam, Hanzy pomhacz. Ale nětkole ßwoju knihu ſaczińtaj a dźitaj ſ Jankom won a jemu wſchitko pokaſajtaj!"

„Wſchitko", njebě pſchewjele prajene, pſchetoż Jankowej wocźi ßo ani nahladacz njemóżeſchtej: kraßny lěß, kotryż hajńkownju wobdawaſche, wulke łuki ſ kruwami, w hródźi kanikle a wulki ſkludny jeleń, kiż ſa dźěſczomaj ſczěhowaſche, hdyż jemu hródźine durje wotewriſchtej.

Hanka powjedaſche, ſo dyrbi jeleń nětko jara wjele cźaßa ſawrjeny bycz, dokelż ſo zuſym zokor ſ khoſejowych ſchalkow bjerje. Pſchi tym pak „Rohak" — tak jelen rěkaſche — tak ßwěru a lubje hladaſche, ſo Jank rjekny, ſo ßej to wo nim ani myßlicz njemóże.

„Hdyż ja do ſchule du, dyrbi ßo kóżdy krócz ſawrjecz; junu durje twjerdże ſawrjene njeběchu, to wón cźekny a ſa mnu hacz k ſchuli běżeſche, a knjes wuczeŕ dyrbjeſche jeho tak dołho do ßwojeje hródże ſawrjecz, doniż jeho njejßym duzy ſe ſchule ſaßo ßobu domoj wjaka."

„Kak daloko dha je do ſchule?"

„Dobre poł hodźiny, ſ hory dele wſchak ſpěſchniſcho běżu, ale pſchipołdnju, hdyż je jara horzo, na horu horje to dlěje traje. — Dźenßa mamy próſdny dźeń, ale jutſje, Janko, móżeſch ßobu hicz, to budże rjenje, to njetrjebam ßama běżecz."

„Ja chzu też ßobu", Maŕka rjekny.

„Nó, to budź wjeßeła, ſo hiſchcże njetrjebaſch ßobu, rjenje, wſchak w ſchuli runje njeje, doma woſtacz je lěpje."

„Ja jara rady do ſchule khodźu", Jank rjekny, „a po tajkim rjanym puczu po lěßu khodźicz, to dyrbi tola rjenje bycz. Domach ßym jenoż ſ jeneje jſtwy do druheje khodźik."

„Haj, ale hdyż ßo deſchczik dźe, a hdyż ßo w ſymje ßněh dźe! Hdyż je pſchejara ſlě, ßměm doma woſtacz, a nau mje potom ßam wuczi."

Jank pak ßej myßleſche, ſo je pſchezo rjenje, do ſchule khodźicz. Hdyż nan pſchipołdnju domoj pſchiúdźe, běżeſche jemu Jank wjeßeły napſcheczik.

„Wujo, pola waß tule horka pak je rjenje, wſchitko, wſchitko jrane."

Wuj jemu lizy pſcheczelnje majkaſche.

„Nó, Janko, to ßym ßebi hnydom myßlik, a nadźijam ßo, ſo też ty bórſy tak tołſtej, czerwjenej lizy doſtanjeſch, każ mojej lubej dźowczicźzy."

Pſchi wobjedźe jemu hajńk też tak wulke kruchi a dźěle na taleŕ kładźeſche, ſo Jank wobkruczeſche, ſo ſ teho ani pokojzy ſjěſcz njemóże.

Hajńkowa ßwojemu mużej powjedaſche, ſchto bě naſhoniła, a ſdaſche ßo, ſo je wjeßeła, ſo jej Jank dźěło ſ roswuczenjom Hany wotwoſmje; to wuczenje bě jej jara wobcżeżne.

„Widźiſch, Herta", jej Hajńk rjekny, „to ßym ßebi hižo myßlik, budźemoj hiſchcże wjeßełaj, ſa tu hólza ſmějemoj. Daj jemu jeno prawje wjele mloka picz!"

„Że pak je nětko runje tak drohe", hajńkowa żona měnjeſche, „hoſczo je tak derje płacza."

„Na, na, khanu wjazy abo mjenje, to niczo njewuczini", tak rjekny hajńk, kiż ßłabu ſtronu ßwojeje hewak jara ſchwarneje, ale trochu ſkupeje żony ſnajeſche, a wón ßo wjeßeleſche nad kóżdej khwalbu, kotruż jeho małemu wujej, Jankej, pſchizpěwaſche. Tak emu ſkerje nješchto mało wjazy popſcheje.

Jank a Hanka naſajtra hromadże do ſchule dźěſchtaj a wobaj ßo jara ſpokojenaj domoj wróczíſchtaj. Hanzy bě to wjele lubſcho, ſo ma towarſcha a też w ſchuli ßo pokaſa, ſo Jank do jeje wotdźěła pſchiúdźe.

Wuczeŕ ßo pſchi pruhowanju wjeßeleſche, ſo Jank derje wotmolwjeſche a mały wobdarjeny hólczk bě bórſy jeho lubuſchk.

Na tute waſchnje ſczini ßo Jankej żiwjenje tak pſchijomne, ſo bě jeho macz wſcha wjeßeła a dźakowna ſa dobre powjeſcze, kotreż wot ßwojeho ßwaka a ßyna doſtawaſche. Też Jank mjenujzy prěni liſt w żiwjenju piſaſche, w kotr mż jara wjele wo „Rohaku" a wo kaniklach ſtejeſche.

Po něczim ßo też Lěßakowa ſ myßliczku ſpſcheczeli, ſo tu Jank bě, dokelż bě tak ßwěrny towarſch jeje dźěſczomaj.

* * *

Druſy wobydlerjo domu, hajnikezy Dźiwakezy, běchu na puczowanju byli, hdyż bě Jank pſchiſchoł, a nětkole ßo ſaßo wróczíchu domoj.

Junu ßo Jank na mału ßwětłokudźerjatu holczku dohlada, tak wulka, każ jeho ßotſiczka bě, ta pſchi ſahrodnym płocze ſtejeſche a na jich hrajkanje pſchihladowaſche.

„Schtó tole je, Hanka?"

„To je Dźiwikez Marťa, Dźiwikezy ßu wczera wjeczor domoj pſchiſchli."

„Njemóże dha ta ſ nami ßobu hracź?"

„Ně, Janko, to my njeßmémy, my dźě ßmy ſ Dźiwikezami ſli, my ſ Marťku njeßměmy ani powjedacź a też Dźiwikowu ſtrowicź njeßměmy."

„Sli? Ssu dha to ſli ludźo?"

„Ně, prjedy ßmy ſ nimi dobri byli a ßmy ſ Marťku hrajkali, ale nětkole ſ nimi wjazy njepowjedamy, mi ßo ſda, to je jenoż mloka dla."

„Mloka dla?" Jank njerozymjo rjekny, „kak dha je to móżno? A wuj a cżeta też ſ Dźiwikezami njepowjedaju?"

„Żenje. Ale ja ßym ßłyſchała, ſo ßej nichtó pſche to njemóże, to je tu pſchezo tak było, do teje khěże je ſwadny kamjeń ſamurjowany, teho dla dyrbja ßo ludźo w njej ſtajnje wadźicz."

„Swadny kamjeń?" Jank pruhujo a pytajo na khěżu hladaſche — wot wonka jeho widzeł njebě, jedyn zyhel bě tak czerwjeny każ druhi. Schkoda, hewak budźiſche tón kamjeń ſkradźu wotſtronił a ſ tym też ſkadu. To dźě bě hróſbna wěz, ludźo tak bliſko hromadże bydlachu a mała Marťka dyrbjeſche ßej ßama lutka hrajkacz! Jankej hnydom wukładowanje pjateje próſtwy na myßle pſchiúdże: „Dobri pſcheczeljo, ßwěrni ßußodźa" — a ſchtoż bě jeje nan pſchi ſkładnoſczi ſchulſkim dźěczom prajił, hdyż běchu ßo ſwadźiłe. Hanka a Maŕka hižo ſaßo ſ balom hrajkuſchtej, ale Jankej to tak na myßle lěſeſche, ſo jemu hrajkanje ſańdże. Niczo njeprajo ßo wotßali a dóńdże na měſtno, na kotreż huſto khodźeſche, hdyżkuli ßo jemu po maczeri a po ßotſije ſaſtyſka a hdźeż ßej jeho nichtó myßlił a pytał njeby.

Jónu bě ßo Jank ßwojeho wuja praſchał, kajka je to tola dźěra w huſtych ſchmrěkach, ſo je to tak dźiwne. Hajńk bě jemu prajił, ſo je to ta ßwětlina ſa ſwěrinu; to je wuſka khódba, kotruż běchu ßebi jelenje ßame wukamali, ſo bychu po runej ſczeżzy k wodże mohłe pſchińcz. Ta khódba bě pſchi ſemi a też horka w hakſach tak hładka każ wottſihana, tak huſto bě ßo tam khodźiło. Jank pak njemóżeſche ſroſymicz, ſo běchu ßej ſwěrjata to takle wumjekſzy wudźełałe.

Hajńk bě ſ nim pſches ßwětlinu ſchoł, to trajeſche na tſi mjeńſchiny, a potom bě jemu pokajał, ſo je delka pſchi rězy kónz khódby. Ale jeno w nozy a zyle ſahe rano tam jelenje khodźachu, wo dnjo ßo tam njepokajachu.

Delkach pſchi rězy leżeſche wulki ſ mochom poroſczeny kamjeń, na tym Jank jara rady ßydaſche, by horje po cźěmnej khódbje ſhladował, pſches kotruż bě wot horkach jenoż trochu jaßne ßwětło widźecz. Jemu k nohomaj pak woda ſchumjeſche a khwatnje a bórbotajo dale běżeſche.

Tu ßo Jank też dźenßa ßydny a ßej na to myßleſche, ſchtoż bě ßłyſchał. Wboheje małeje Marťki bě jemu jara żel, ſo dyrbjeſche tak woßamoczena bycz, pſchetoż tu horka jenoż hiſchcże ſtražnik dźiwiny bydleſche ſe ßwojej żonu, ſtaraj cźlowjetaj. Żona dyrbjeſche rano a wjeczor kruwy dejicz, wſchitko druhe ßej hajńkowa Lěßakowa ßama wobſtarowaſche. Huſto zuſy, kiż chzychu na hłownu dróhu, nimo hajńkownje pſchikhadźachu, a cźi rady ſchkleńzu piwa abo mloka pijachu. Lěßakowa jim ßama poßłużeſche, ale dźeń prjedy

bě jara wjele pschikhada było, a Jank bě ßo namokwjak a podtykował, so chże tam pomaſki a mloka noßycź pomhacź. To cźeta Lěßakowa też dowoli.

Dwaj kniesaj běschtaj ßo ſ Jankom do rěcźi dałoj, a hdyž běschtaj błuschałoj, so je wón ßyrota, běschtaj jemu po 10 nowych dałoj. Hdyž bě Jank cźecźe tute pjenjesy pschinjeßł, bě wona prajiła:

„Te móżesch ßebi ſkhowacź, hdyž budźesch mi huſcźiſcho pomhacź, a hdyž cźi ludźo něſchto dadźa, móżesch ßebi to lutowucź a potom macźeri a ßotſje něſchto k hodam ſa to kupicź."

Nad tej myßliczku bě Jank wſchón ſbożowny. Ale dźenßa bě ſwadny lamjeń tu myßliczku zole ſahnał. Tu jemu na myßle pſchindźe:

„Budu-li Boha kóżdy dźeń proßycź, ſo by ſwada pſcheſtała, to budźe wón ſawěſcźe pomhacź."

Tak chźyſche wón cźinicź.

Hanka bě też hiſchcźe rjekła:

„S nanom a ſ macźerju wo tej wěźy ani rěcźecź njeßměmy, duż dźě druheho pomozníka njeſby."

(Pokračźowanje.)

Zyrkwinſke powjeſcźe.

W Michałſkej zyrkwi ſměje jutſje, 3. njedźelu adventa, rano we 8 hodźinach duchowny Tyſcher ßerbſku powjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach ſměje farař Rěda ßerbſke a 1/2 11 hodźin němſke prědowanje.

Wutoru wjecźor w 7 hodźinach wotměje ßo w Dobruſchi němſka nutrnoſcź a němſka wójnika modleńſka hodźina.

Sſrjedu popołdnju w 5 hodźinach wotměje ßo w Jeńkizach němſka nutrnoſcź a modleńſka hodźina.

Tydźeńſke ſaſtojnſke dźěła ſměje duchowny Tyſcher.

Semrjecźi:

W Michałſkej woßadźe: Ernſt Emil Wojnar, ſ cźeladnik ſ Wapakeje 26 l. 9 m. 4 d. — Jurij Scholta, wumjeńkar we Wownjowje, 80 l. 10 m. 24 d.

W druhich woßadach: Auguſt Donat w Dubrawźy, 75 l. 1 m. Max Bjedrich Teichert ſ Pſchiwcźiz, 1 l. 7 m. 12 d. — Hana Polakowa w Pßowjach, 69 l. — Richard Vogt w Mjeſchizach, 11 d. — Jan Wylem Barduſch wumjeńkar w Porſchizach, 68 l. 5 m. 22 d.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Hodźija.

Jutſje, 3. njedźelu adventa, ſměje rano 1/2 8 hodźin farař Kſchiżon ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin ſměje duchowny Voigt ßerbſke a w 10 hodźinach němſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 4 hodźinach budźe w Cźerwjenych Noßlizach na ſchuli ßerbſka a němſka ſpowjedna wucźba a ßerbſke prědowanje.

Sſrjedu wjecźor w 5 hodźinach wotměje ßo ßerbſka wójnſka modleńſka hodźina.

Pjatk budźe rano 1/2 9 hodźin ßerbſka ſpowjedna wucźba, a 1/2 10 hodźin ßerbſke kemſchenje.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Budeſtez.

Jutſje, 3. njedźelu adventa, ſměje rano we 8 hodźinach duchowny Bójz ßerbſku ſpowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach ſměje farař Domaſchka ßerbſke a 1/2 11 hodźin němſke prědowanje.

Njedźelu popołdnju w 2 hodźinomaj wotměje tſcheſcźijanſke towaſtwo žónſkeje młodźiny ßwoju ſhromadźiſnu a we 8 hodźinach hodowny ſabawny wjecźor, pſchiſtup je ſtawny.

Wutoru popołdnju 1/2 5 hodźin wotměje farař Rjencź-Wjeleczanſki němſku ſpowjedź.

Schwórtk dopołdnja w 11 hodźinach ſměje farař Domaſchka ßerbſku ſpowjedź na ſchuli w Hornjej Hórzy.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Njeßwacźidła.

Jutſje, 3. njedźelu adventa, budźe rano we 8 hodźinach ßerbſka ſpowjedź; dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſke a 1/2 11 hodźin němſke kemſchenje.

Njedźelu popołdnju 1/2 3 hodźin wotměje ßo w kapałcy w Saréczu němſke kemſchenje a ßerbſka ſpowjedź.

Zyrkwinſke powjeſcźe ſ Rakez.

Jutſje, 3. njedźelu adventa, budźe dopołdnja w 9 hodźinach ßerbſke a 1/2 11 hodźin němſke kemſchenje.

Wutoru popołdnju 1/2 3 hodźin budźe w Komorowje ßerbſka ſpowjedź a ßerbſke kemſchenje.

Drobnowikowanſke płacźiſny w Budyſchinje.

Howjaſe mjaßo	1 kg	3,00—3,80	hr.
Cźelaze mjaßo	„	—3,20	„
Skopjaze (wowcźe) mjaßo	„	—5,—	„
Swinjaze mjaßo	„	—2,80	„
Pſcheńcźna muka, wójnſka druźina	„	—0,50	„
Rźana muka	„	—0,37	„
Khlěb	„	—0,38	„
Běrny k jědźi	„	—0,26	„
Ssuſcheny połcź	„	—3,30	„
Dobre mloko	1 liter	—0,26	„
Cźerſtwe jeja	15 ſchtuk	3,90—4,50	„
Butra k jědźi	1 kg	4,80—5,10	„
Zokor, mlěty	1 kg	0,60—0,64	„
Petroleum	1 liter	—0,32	„
Kamjeńtne wuhlo	100 kg	—,—	„
Briketty ſ bruneho wuhla	100 ſchtuk	—1,75	„

Khofejownja „Karan"
(Kaffee Krug)
Wſchědnje ſabawny konzert.
Sapoczatk w 4 hodźinach. Saſtup darmo.

Sa brylowpotrjebnych!

Khorla Scholta, optikus
pſchi hlownym torhoſchczu w Budyſchinje pod radnej khěžu,

ßwoju w lěcźe 1856 wot njeho ßameho ſałoženu dźěłarnju optiſkich =worow dobrocźiwemu wobkedźbowanju porucźa.

Dokelž ßo jemu ſ wěſteje ſtrony wobkhodnje ſchkodźicź pyta dawa wón k wjedźenju, ſo ßo **bryle** a **tłóczniki** po lěkarſkim pſchedpißmje jenoż ßwědomicźe dawaju.

Pſchi trjebanju proſchu ßo dobrocźiwje na mnje wobrocźicź.

Porjedźenja wěżywuſtojnje a derje.

Konje k rěſu

po najwyſchſchich płacźiſnach w kóżdym cźaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jědkach a na Humboldſkej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Sſerbſke a němſke

ſpěwarſke

jednore a najwoßebniſche,

ßu po tunich płacźiſnach na pſchedań

wudawarni Serbskich Nowin.

Sserbja, 3. wokrjeßa wolerjo ſa khěžorſtwowy ßejm!

Gräfa je njebohi. Jemu ßłuſcha pſchezy naſch dźak. Nětko rěka: **hódneho naſtupnika** wuſwolicź. Cżaßy ßu waźne, ſa dalſchi pſchichod rosßudne. Duź rěka muża wolicź, kiž móże a dyże naß krucże a wuſtojne ſaſtupowacź. Mamy muża, kaikehoż njemóżemy ßebi pſchihodniſcheho myßlicź. S malym wuwſaczom ßu wſchě kralej a khěžorej ßwěrne politiſke ſtrony ſa

k. juſtizneho radźiczela

dr. Arnoſchta Herrmanna,

pſchedßydu měſchczańſkich ſaſtupjerjow w Budyſchinje.

Nohli lěpſcheho muża nadeńcź? Dr. Herrmann je **Sserb** (rěczi doſpołnje ßerbſzy); ßyn **burkeſu** ſtarſcheju (ſ Wuriz pola Budyſchina), potajkim ſe **ßrjedźneho ſtawa; wón znaje wobſtejnoſcże** naſcheho wokrjeßa, je kralo- a khěžoroßwěrny poddan, muź ſchcheſczańſkeho ſmyßlenja.

Sserbja: jemu, ßwojemu krajanej a tajkemu krajanej, móżemy ßo dowěricź!

Tehodla njemyßlcże ßebi na żaneho druheho ſaſtupjerja do khěžorſtwoweho ßejma dyźli na

dr. Herrmanna, juſtizneho radźiczela w Budyſchinje.

Wjeßne wólbne towarſtwo.

Wólbny wubjerk ma ßwoju pißarnju w „běłym konju", wo jſtwje cżo. 19.
Kóżdu ßobotu wot 11—1 hodź. je w „Sserbſkim Domje" k. kandidat abo něchto z wólbneho wubjerka k rěczam.

Kedźbu!

Krasny ſodowny dar

ßu moje prěnjoklaßne „Viktoria"

ſchijaze maſchiny,

jěſdne koła

(hiſchcże dźěło ſ měroweho cżaßa)

ſ gumijowymaj wobruczomaj.

Tunje płaczišny. **Tunje płaczišny.**

Proſchu wobhl dajcże ßebi mój wulki ſklad.

Walter Pietſchmann

ſch. dawarnja jěſdnych kolow a ſchijazych maſchinow

w Budyſchinje na Wjeleczańſkej dróſy 19.

(K temu cżißku pſchiloha.)

Maćica Serbska.

Rěčespytny wotrjad Mać. Serb.

změje

póndźelu 17. dec. popołdnju w 5 hodź.

w „Serbskim Domje"

ſwoje lětuše posedźenje.

Hłowny předmjet wuradźowanjow: Pisanje, wurjekowanje a přełożowanje cuzych słowow.

Wšitkich, kiž so za to zajimuja, přeprošuje

Dr. Ernst Muka,

Dźěłaczerjo

derje ßo płaczaze akkordſke dźěło namakaju

w ſchamottowej fabrizy we Wětrowje

pola Njeßwaczidła.

Serbske tow. „Lipa"

za Rakecy a wokolnosć

změje da-li Bóh, jutře njedźelu 3. adv. pop. w 4 hodź. w Hončec hoſcencu ſwoje měſačne posedźenje.

Knjez dopiſowař je přednošk přilubił.

Wšě lube ſobuſtawy a hoſći w bohatej ličbje wočakuje

předsydstwo.

Żonjazy kożuch

noſchenu, jara derje ſdźerżany, ſ cżornym ßuknom poczehnjeny a ſ pleſczinu wobßadżeny ma tunjo na pſchedań **Hugo Lehmann** na bohatej haßy 22.

Cżiita porjadna

ßłużobna holza

niż pod 17 lětami ßo ſa februar abo měrz pyta. Sso ſamolwicź pola **W. Häckera** na żitnej haßy 7.

Pschiloha k czißku 50 Serbskich Nowin.
Sobotu 15. dezembra 1917.

Sjawne napominanje
k samolwjenju dla sapißanja do wukasanja pschißłuschnych k pomoznej służbje.

Na sakožku wosjewjenja swjaskoweje rady wot 13. novembra 1917 so delka mjenowane wožoby napominaju, tak daloko hacž we wokrjeżu Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa a w měsćze Biskopizach bydla, wot 7. hacž do 12. dezembra pola gmejnskeho pschedpschedstejićerja swojeho bydlischća, też hdyž w samostatnych kubłowych wokrjeżach bydla, wožobinszy samolwicź, so bychu prajili, schto je k sapißanju do wukasanja pschißłuschnych k pomoznej służbje trěbne:

1. wschě mużizy Němzy, kotsiž su so po 31. měrzu 1858 narodźili a kotsiž su żywjenja dokonjeli, tak daloko hacž

a) k aktiwnemu wójsku abo k aktiwnej armeji njeßłuscheja abo

b) wschitzy mużizy pschißłuschnizy awstrisko-wuherskeje monarchije, kotsiž su so po 31. měrzu 1858 narodźili a żydomnate lěto żiwjenja dokonjeli, tak daloko hacž we wobłahu němskeho kněžorstwa bydla abo trajnje pschebywaju a k aktiwnemu wójsku abo k aktiwnej marinje njeßłuscheja.

S nowa njetrjebaju so samolwicź cźi pschißłuschni k pomoznej służbje, kotsiž su so pschi prěnim sapißanju na podłožku wukasa wot 1. měrza 1917 abo s pschicźinu jeneho posdźischeho městneho abo wobydlenjoweho pscheměnjenja pola městna, wot gmejnskeje wyschnosćze mjenowaneho, abo pola swokanskeho wubjerka samolwili a to samóża s pschedpołożenjom wotstemplowaneje wottorhanskeje schlebjerdki dopokasacź.

Wot wožobinskeho samolwjenja je wußwobodźeny, schtóž so hacž do 12. dezembra 1917 pißomnje, po porjadnym wupjelnjenju pschedpißaneje samolwjenskeje khartki samolwi. Pißomne samolwjenje so s wotedaczom wupjelnjeneje samolwjenskeje khartki pola gmejnskeje wyschnosćze abo s wotedaczom wupjelnjeneje samolwjenskeje khartki we wocźinjenym njefrankowanym kuwercze pola jeneho póstskeho wustawa (póstskeje agentury) na pschepodaczе wupjelnjeneho a wotstemplowaneho wobßwědczenja samolwjenja stanje. Tole wobßwědczenje dyrbi so ßwědomicze khowacź. Jenož dźěłodawar móże wupjelnjenu samolwjensku khartku polamgmejnskeje wyschnosćze abo póstskeho wustawa (póstskeje agentury), pola sastojnikow pschedstajena służbna wyschnosćź, wotedacź.

Sa pschißłuschnych, kotsiž su w sjawnych abo privatnych wustawach (khostarnjach, polěpscherńjach, hojerńjach atd.), s wobsamknjenjom samknjenych schulow (internatow) saměsćeni, dyrbi wodźer wustawa a wot njeho pomjenowany sastupnik samolwjenje pißomnje s porjadnym wupjelnjenjom pschedpißaneje samolwjenskeje khartki hacž k 12. dezembrej 1917 s wotedaczom pak pola gmejnskeje wyschnosćze pak s wotedaczom pola jeneho póstskeho wustawa (póstskeje agentury) na pschepodaczu wobßwědczenja wo wotedaczu sćinicź. Po namjećze jeneho wustawoweho wodźerja móże wojerske hamtske městno, sa jeho bydlischćo pschißłuschne, jemu dowolicź, samolmjenja zyle abo s dźěła na lisćinach činicź.

Samolwjenske khartki s wobalku sa pißomne samolwjenje gmejnske wyschnosćze darmo wudawaju. Tam su też na sapłaczernje 10 pjenjezkow sa exemplar wosjewjenja wo sdźělenju pscheměnjenja městna abo wobydlenja dostacź, kotrež dyrbi po § 12 wosjewjenja swjaskoweje rady wot 13. novembra 1917 kóżdy dźěłodawar wupowěßnycź, kotryž we swojim dźěle pschißłuschnym k pomoznej służbje dźěłacź dawa.

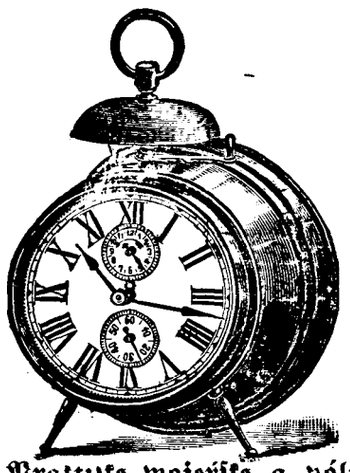
Schtóž so s winu njesamolwi, teho móże swokanski wubjerk s porjadowym khostanjom hacž do 100 hriwnow a hdyž so pjenjezne khostanje njehodźi sehnacź, s arrestom hacž do 3 dnjow khostacź.

S jastwom hacž do 6 měßazow abo s pjenjezným khostanjom hacž do 1000 hriwnow so khosta, schtóž we swojim samolwjenju wědomnje něschto njeprawe abo njedospołne wupraji.

To same khostanje wustawoweho wodźerja abo jeho sastupnika trjechi, kotryž we swojim samolwjenju wědomnje něschto njeprawe abo njedospołne wobßwědczi, kaž samolwjenskeho pschißłuschneho same, kiž w tajkim padże pschistawowemu wodźerjej abo jeho sastupnikej tajke něschto wobßwědczi.

W Budyschinje, w dezembrje 1917.

Kralowske hamtske hejtmanstwo.

Sahe so stawa,
hdyž ma cźłowjek **dobry budźak.**
Tajke porucza we wulkim wubjerku
J. Marschnerowy
nasłědnik
M. Ewald, cźaßnikarski mischtr
w Budyschinje na bohatej haßy 9.
Najstarsche cźaßnikarstwo
:: :: w Budyschinje. :: ::
Porjedźenja płaczisny hódny a dobre
Prattiske wojerske a pólne cźaßniki (w nozy ßwěcźaze)

Pschedźenak.
Protyka sa Serbow
na lěto
1918
je sa **40** pj. we wudawarni Serbskich Nowin dostacź.

A. & W. Neuhahn

w Budyschinje
na Serbskej haßy 4.

Najwjetscha tajka pschedawarnja w Budyschinje.

Hodowne dary wscheje druziny

w bohatym wubjerku

posnatych tunich placzisnach.

Schmidt & Gottschalk

pjenjezna banka

w Budyschinje, na theaterskej haßy 8, pschi zitnych wikach.

wuplaczomne kupony s hotowymi pjenjesami samenja, na hódnostne papjery pjenjesy wupozczuje, dobre tworowe smenki (wechsle) diskontuje, wójnsku pozczonku a druhe hódnostne papjery wobstaruje, pjenjezne kaschcziki w worzlowym khamorje se samßunym wotnajerjowym samkanjom pschenaja.

Wubjerne hodowne dary

poruczam we wulkim wubjerku:

blidowe a khofejowe ßudobje
po wschech placzisnach
myjerske ßudobje modernych formow :: ::
:: :: a mustrow,
kuchinske garnitury,
kristallowu a prazowanu schkleńzu.

Hermann Gläsel

pschi lawskich hrjebjach 4. — Telefon 728. — w serbskim domje.

Prósstwowne pißma
wscheje druziny
najlepje wudzelkuje
Herm. Matthes
pschi serbskich hrjebjach 14.

Lischcze, khorjaze kunjaze atd. koze

kupuje po najwyschschich placzisnach
Heinrich Lange
pschi zitnych wikach 11, pschi zyrkwinym mestnje 4.

Wisitne khartki

ßo derje a tunjo czischcza we wudawarni Serb. Nowin.

Pißomne dzela

kózdeje druziny
najlepje wudzelkuje
Herm. Matthes
pschi serbskich hrjebjach 14.

„Serbske Nowiny“ wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar Marko Smoler.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maj so we wudawarni „Serb. Nowin“ (na lawskich hrjebjach čo. 4, wot tam) płaći so wot mal. wo rynčka 15 pj. a we štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 51. **Sobotu 22. decembra 1917.** **Lětnik 76.**

Hody 1717.

To je tón dźeń, hdźež sakhadźała
Je Boża luboscź k cźlowjekam,
Kiž s njebja je k nam pschipóßłała
Na semju ßwojoh' ßyna nam,
Dźenß jeho sa to khwalimy
A hosiana wyskamy.

Daj roßwěcźicź ßo, moja duscha,
Se ßwětłom Bożej' miłoscźe,
Ssyn Boži, wón też tebi ßłuscha,
Wschě wuhonicź chze khoroscźe,
Wschě rany tebi sahoji,
Kiž wójny cźaß je nabił cźi.

We tutym ßwětle wohladamy
My ßwětło wěcźnej' ßwětłoscźe,
W nim pokoj a troscht namakamy
We tutym dole žałoscźe,
Wschak Boži Ssyn nam wostanje
To ßłónzo w ßwěta puscźinje.

Duž s wutrobu Cźe powitamy,
Pój, pój, k nam ßwěta Sbóżniko,
My wutroby Cźi wotewrjamy,
Ssej shotuj we njej bydleńcźko,
Naß wobsboż s twojej hnadu ßam,
Budź pastyŕ tw jim wowcźicźkam.

Haj raßwěcź naß ßam s twojej hnadu
Ow Jesu, ßłónzo hodowne,
Nam hrěschnikam daj, pokoj radu
A junu her stwo sbożowne,
Njech wěcźna ßwětłoscź hodowna
Nam wutroby wschěm wobsboża.

J. Kruža.

Němska wójska rosprawa.

Wječorne wojowniscźo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

21. dezembra. **W Flandernskej bě dla husteje mhły artillerisła tšelenża jenož ßłaba. K połnocy Ypernsko-Meninskeje drohi popołdnju tšeleńża pschiběrasche. Pschi wuspěschnym wobhonjenskim wojowanju k połodnju wot Hollebeeke ßo někotsi Jendźelcźenjo sajachu.**

Wójsko wójwody Albrechta.

Pola Hierzacha k połodnju Altkircha pschi poradźenym wupadźe 31 Franzowsow do nascheje ruki padźe.

Raúsche wojowniscźo: Niczo noweho.

Mazedonska fronta: Žaneho wjetscheho wojowanja.

Italska fronta: Ssydom ras italszy wojazy hórki k wjecźorej hory Asolone, tsi krócź horn Pertiku nadběhachu. Wschě nadběhi ßo s cźeźkim schkodowanjom rosraschu. Tón ßamy njewuspěch mějesche jedyn njepscheceźelski nadběh na Solarolo. W nozy a rano sahe bě žiwa tšeleńża na wojowniscźu.

Prěni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Nowy wuspěch němskich podmórskich cźołmow.

S Barlina ßo 19. dezembra powě: Jedyn s naschich podmórskich cźołmow je w rukawowym kanalu pjecź parnych łódźow, 23 500 tunow wopschijazych, potepił. B.

Němske wójnske łódźe jedyn pschewodny cźah łódźow sniczile.

Jendźelski namórski minister je wo sniczenju jeneho pschewódźneho cźaha łódźow błędowazu rosprawu podał: Njepscheceźelske łódźe 12. dezembra jedyn pschewodny cźah łódźow, se Schottlandskeje do Norwegskeje jědźazy, nadpadźechu. Wón s jeneho jendźelskeho a pjecź neutralnych łódźow wobstejesche. Jendźelskaj saniczakaj torpedowych łódźow „Patridge“ a „Peew“ jón pschewodźeschtej. Někajkeje hischcźe njewujaßnjeneje pschicźiny dla taj nakhwilnje cźah, kotryž 8000 tunow wopschijesche, njepschewodźeschtaj. Njepscheceźel jedyn druhi pschewodny cźah łódźow, kotryž ßo na to ßame waschnje schkitasche, njenadpadźe. Tak daloko hacź je ßo naschonilo, je „Patridge“ rano 12. dezembra njepscheceźelske saniczaki torpedowych cźołmow wohladak. Krótki cźaß po tym ßo „Pelew“ a „Patridge“ do wojowanja s njepscheceźelom saschmataschtaj, mjes tym so ßo pschewodźny cźah po pschikasni rospjerschi. Pschi wojowanju ßo „Patridge“ s njepscheceźelskim wutšelom cźeźko wobschkodźi. Hnydom na to ßo w nim cźeźke rosbuchnjenje sta a łódź ßo nórjesche. S dobom bě też „Pelew“ pschi kromje wody cźeźki wutšel dostak, a maschinownja ßo s wodu napjelni. Hacź runje ßo maschiny s dźěla njehodźachu wjazy trjebacź, móżesche ßo łódź tola do Jendźelskeje wukhowacź. Njepscheceźel je na to pschewodźny cźah nadpadnył, kotryž se schěsć wikowanskich łódźow a schtyrjoch wobrónjenych trawlerow wobstejesche. Wone ßo wschě potepichu. Schtyri jendźelske saniczaki torpedowych cźołmow wóßom Skandinawjanow, mjes kotrymiž běschtej dwě žónskej, a dźeßacź jendźelskich namorjakow, wukhowachu. Druhe mužstwo, kotreż ßo wukhowa, we łódźach a cźołmach k Norwegskej pschijědże. Zyle mužstwo trawlera „Lorda Alwestona“, kotreż s 12 muži wobstejesche, ßo wukhowa. S „Pelewa“ ßo jedyn offizěr a tsjo mužojo morichu, dwejo ßo cźeźko sranischtaj. Po jenym telegramje jendźelskeho attascheja w Hollandskej je s Kiela powjescź doschła, so ßu ßo 3 offizěrojo a 21 muži s „Patridge“, 11 muži trawlera s „Livingstona“ a 1 offizěr a 14 muži trawlera „Tokia“ wukhowali a so ßu ßo do Kiela dowjesli. Dźeßacź muži s nich je sranjenych. B.

Nadpad němskich lětadłow na London.

Němska wójskowa rosprawa 19. dezembra praji: Nasche

lětadła žu London, Ramsgate a Margate ſ bombami nadpadłe a dobry wuſkutk dozpiłe.

Jendźelſke knježerſtwo wo nadpadże 17. dezembra powě: Njepſcheczelſke lětadła žu wjeczor ¼7 hodźin nad Kentſkej a Eſſexſkej krajinu pſcheleczałe a žo Londonej pſchibliżiłe. Někotſi lětarjo Londonſki wokrjeż doźahnychu. Teho runja woni na Kent a Eſſex bomby mjetachu. Powjeſcże wo ſchkodowanju cźlowjekow a wo wobſchkodźenju wězow njejžu hiſchcże doſchłe.

Rospraŵa, 19. dezembra wudata, praji, ſo je žo 16 abo 20 njepſcheczelſkich lětadłow pſchi powětrowym nadpadże wobdźělilo. Tſi wotdźělenja lětadłow Kentſki brjoh wokoło ¼7 hodźin wjeczor pſcheleczachu. Tſi druhe wotdźělenja mjes 6 hodźinomaj 10 min. a ¾7 hodźinami pſches Eſſexſki brjoh pſchileczachu. Wſchě ſchěſcź wotdźělenjow k Londonej leczachu. Najwjazy lětadłow žo ſ tſěleńzu kanonow na wſchelakich měſtnach nuſowaſche, žo ſawróczicź, jenoż něhdże pjecź lětadłow mjes 7 a 8 hodźinami k Londonej doleczа a bomby dele ſmjeta. Hdyż bě hłowny nadpad na London ſaſtał, wokoło 9 hodźin hiſchcże jene jenotliwe lětadło nad hłownym měſtom leczeſche. B.

Po dalſchej powjeſczi je žo w Londonje 9 woźobow moriło a 40 žo ſraniło. Swonka Londona je žo 5 woźobow ſraniło. Na wſchlakich měſtnach woheń naſta, naczinjena ſchkoda pak njeje wulka. B.

Awſtriſka wójſkowa rospraŵa.

20. dezembra: Rańſche wojowniſchczo: Pſchimĕr.

Italſke wojowniſchczo: Dokelž bě wuhlad dobry, bě na wobĕmaj ſtronomaj žiwa artilleriſka tſěleńza. Njepſcheczelſke nadbĕhi na naſche nowe ſtejiſchcza na horu Prtiku žo wotpokaſachu. We wojowanjach k ranju rĕki Brenty je žo wot 11. dezembra hacź dotal 270 offizĕrow a 8150 muži ſajało. B.

Poźylnjenje jendźelſkeho wójſka.

Miniſter Bonar Law je w parlamencże pſchipowjedźił, ſo žo 14. januara, hdyż žo parlament ſaźo ſeńdźe, ſakonjowy naczińſk wo poźylnjenju wójſka pſchedpokłoži. Miniſterſtwowy pſchedźyda Lloyd George wójnſke położenje roſpominajo praji, ſo je dla podawkow w Ruſkej a Italſkej ſa wĕſtoſcź jendźelſkeho wójſka nuſne, ſo žo pólne wójſko poźylni. Duż dyrbja žo nowe krocźele k rosmnoženju a wudoſpołnjenju muźſtwowych wobſtatkow cźinicź. B.

Pſchidźělenje žiwnoſcże w Jendźelſkej.

Cźaź je nětko pſchiſchoł, hdźeż dyrbi žo tež w Jendźelſkej wobydlerſtwu žiwnoſcź pſchidźělicź. W poźedźenju Londonſkich žiwnoſtnych komiźijow je lord Rhonda rjekł, ſo žo njetrjebaju bojecź, ſo mohli Němcy Jendźelſku wuhłódnicź. Wobydlerſtwo budże parowanje ſnjeſcź dyrbjecź. W kraju njeje doſcź margariny, połcza a butry. Tež mjaźo njedoźaha. Pſcheńcźne ſkłady žu dla potrĕbnoſcże Franzowſkeje a Italſkeje mjeńſche dyźli pſched dwĕmaj mĕźazomaj. Duż budże žo najſkerje žiwnoſcź wobydlerſtwu pſchidźělicź dyrbjecź. B.

Jendźelſka rospraŵa ſ Paläſtiny.

General Allenby powě, ſo žu jendźelſzy wojazy hórki k ranju wot Abadaes, 3 kilometry k ranju wot Jeruſalema dobyli a 117 muži, mjes nimi pjecź offizĕrow, ſajeli. Ssmy mjenje ludźi ſhubili, hacź Turkojo, kotrychž padnjenych žmy pſcheliczili. Jene njepſcheczelſke lětadło žo w bliſkoſczi Rabluſa nuſowaſche, k ſemi dele ſleczicź. Spomnjenja hódne je, ſo žu jendźelſke lětadła pſchi jenym nadpadże ſ bombami na czołmy, wojakow a kólnje na pokłóznym kónzu Morweho morja jenoż 130 metrow nad morjom lětałe. B.

Potepjenje jeneho franzowſkeho panzerowaneho kſchižaka.

Hawaſka telegrafowarnja powě: Jedyn podmórſki czołm je jedyn ſ naſchich ſtarych kſchižakow „Chateau Renoult“, 8000 tunow wopſchijazy, kotryż žo k transportej w žrjedźoſeńſkim morju wuźiwaſche, 14. dezembra torpedował. Łódź je žo potepiła. Wojazy na njej žu žo wukhowali. Djeżacź matroſow je žo ſhubiło. Němſki podmórſki czołm je žo ſnicził. D.

Spjeczenja na jenym franzowſkim kſchižaku.

Kaž „Times“ piſchu, žu žo w Oranſkim pſchiſtawje w Algieru na jenym kſchižaku namórſzy wojazy ſpjeczili. Offizĕrojo mózachu ſkónczńje ſ pomozu pſchiſtawowych dźełaczerjow knježſtwo na łódźi doſtacź a ſ pſchiſtawa wujĕcź. Hdyż bĕchu druhe franzowſke łódże pſchijĕłe, ſpjeczowarjow pſchemochu a do Algiera dowjeſechu. Kſchižak je poſdźiſcho do Toulona dojĕł. Wón dyrbi žo wuporjedźicź, dokelž žu jón ſpjeczowarjo czeźko wobſchkodźili.

Pſchidźělenje khlĕba w Franzowſkej.

Tež Franzowſka budże nětko nuſowana, žwojim wobydlerjam khlĕb pſchidźělecź. Franzowſki ſeźiwjenſki miniſter je w ſenacze woſjewił, ſo žo pſchidźělenje khlĕba njehodźi wobeńcź. Njemóžne je, ſ poknózneje Ameriki a ſArgentinſkeje mĕźacźnje 90 milijonow zentnarjow žita do Franzowſkeje pſchiwjeſcze, kotrež Franzowſka k ſeźiwjenju trjeba; pſchetož ſa transport trĕbne łódże njejžu doſtacź. Wón praji, ſo žo wjeżeli, ſo je pſched krótkim Italſkej mohł žito pſchewoſtajicź. Senat ſeźiwjenſkemu miniſtrej žwoje dowĕrjenje wupraji. B.

Pſchimĕr Ruſkeje ſ Němſkej, Awſtriſkej a Turkowſkej.

W Breſtu Litawſkim žu połnomózniziy Ruſkeje, Němſkeje, Awſtriſkeje a Turkowſkeje pſchimĕr podpiźali. Wón je žo 17. dezembra 1917 ſapocźał a žo w nozy 14. januara 1918 ſkónczi. Hdyż žo wón 7 dnjow do ſkónczenja njewupowjedźi, wón žam wot žebje dale traje. Wón žo na wſchě nakrajne, namórſke a powětrowe wojowanſke mozy mjenowanych frontow poczahuje. Po 19. ſtawje wucźinjenja žo po podpiźanju pſchimĕra jednanje womĕr ſapocźnje. B.

Němſki ſtatny ſekretar ſwonkownych naležnoſczow ſ Kühlmann a awſtriſki miniſter ſwonkownych naležnoſczow hrabja ſ Cźernin ſtaj do Breſt Litewſkeho wotjĕkoj, ſo byſchtaj tam ſ ruſkimi wotpóźłanzami wo wobſamknjenju mĕra jednakoj. B.

Wo ruſkim jednanju wo mĕr.

Jendźelſke nowiny „Daily Telegraph“ ſ Pĕtrograda powjedźa: Sapóźłanzy ruſkeje ſakonje dawazeje ſhromadźiſny žu pſchi jednanju wo pſchimĕr na tym wobſtali, ſo žo žani němſzy wojazy ſ rańſcheje ruſkeje fronty k wjeczornej froncże njepſchiwjeſu. Kóždy žebi tu myźli, ſo mĕr, a najſkerje powſchitkowny mĕr, ſa krótki cźaź ſ jednanjow wuńdźe. Wĕſte je, ſo Ruſka mĕr bórſy wobſamknje, byrnjež to druhe kraje njecźiniłe. Na nĕkotrych měſtnach, woźebje w Minſkej krajinje, žu hižo wikowacź poczeli. Němzy tam metallowe twory ſe žiwnoſczu ſamĕnjeja: Němſki późłanz ſ Lucius je pjecźa ſ dowolnoſczu bolſchewikow do Pĕtrograda puczował. B.

Snutskowna wójna w Ruſkej.

Pſchecziwniziy bolſchewikſkeho knježerſtwa njepſchestawajzy žrĕdki a mozy ſhromadźuja, ſo bychu Ruſku wot bolſchewikſkeho knježſtwa wuźwobodźili. Kaž jendźelſke nowiny „Daily News“ powjedźa, je žo ſkoro zyła Wukrajina (połodniſcha Ruſka) koſakſkemu hejtmanej Kaledinej pſchiſamkła a žo prózuje, ſe Sibirſkej a ſ Kawkaſom žo ſjednocźicź.

Wukrajinſka republika nochze žaneho ſwiźa a ſwjaſka ſ bolſchewikſkim knježerſtwom mĕcź; wona pyta tole knježerſtwo, kotrež je žebi wotmyźlilo, zylu Ruſku na kruchi rosbicź, ſkerje lĕpje powróczicź. Bolſchewikſkim wójſkowym wotdźělenjam je wukrajinſka rada brónje ſebracź dała. B.

Wojowanje pſchecziwo bolſchewikſkemu knježerſtwu

žo pódlu Wolgi k połnozy a wot Aſtrachana k Ssamarje roſchĕrja. Aſtrachan je w mozy bolſchewikow. Tola žo powě, ſo žu póndźelu koſakojo jenoż hiſchcże 20 kilometrow wot Ssamary ſdaleni byli. Najſkerje je žo hižo wojowanje ſapocźało. Bolſchewikojo maju wjele maſchinſkich tſělbow, tola ſkoro žanych kanonow, mjes tym ſo maju koſakojo lohke pólne kanony. W Zarizinje ani bolſchewikojo ani koſakojo njeknježa. Iliodorowi pſchiwižowarjo žu wobeju ſbili. Wot Orenburga koſakſki wjednik Durtow k Ssamarje cźehnje.

Do Rotterdama je 20. dezembra žlĕdowaza powjeſcź doſchła: Po poźlednich powjeſczach ſ Odeźy wukrajinſzy wojazy tamniſche telegrafowe a telefonowe ſtazije wobžadźene dźerża. Bolſchewikojo žo hiſchcże w pſchiſtawje dźerża. Tſěleńzy kanonow wójnſkich łódźow na měſto Odeźu wotmolwjejo žu Wukrajinzy žo ſ cźeźkini a pólnymi kanonami pſchecziwo pſchiſtawej ſamĕrili. Wukrajinzy žu bolſchewikam w Kijewſkej a Cźernigowſkej guberniji brónje ſebrali a jich wot tam wuhnali. D. o

Wuwolanje njewotwißnoſcże Wukrajiny.

S Pětrograda ßo 19. dezembra powě: Wukrajinſka rada je Wukrajinu jako demokratiſku republiku wuwołała. Wukrajinſka republika dyrbi ſe ſwjaſkowym ſtatom noweje wſchoruſkeje ſwjaſkoweje republiki bycź. Doniż ßo ſakonjedawaza ſhromadźiſna Wukrajinzow njeſwoła, ſchtoż dyrbi ßo w januarje ſtacź, zyłe wjedniſtwo Wukrajiny pola rady a generalneho ſekretariata woſtanje. W radźinym pſchipowjedźenju ßo dale praji, ſo dyrbi wukrajinſka republika ßlědowaze wokrjeßy wobßahacź: Kijew, Podolſku, Wolynſku, Cźernigow, Poltawu, Charkow, Jekaterinoßlaw, Cherſon a Tawriſku bjes Krimſkeje połkupy. Też Kurſka, Cholmſka a Woronežſka gubernija dyrbja Wukrajinje pſchißłuſchecź, hdyż ßo wobydleŕſtwo dobrowólnje ſa to rosßudźi. Radźine pſchipowjedźenje pſchipóſnawa, ſo dyrbja ßo wulke kubła a zyłe leżomnoſcże zyrkwje k lěpſ emu niżſchich ludowych worſchtow a pólnych dźěłacźerjow wußwojicź. B. k

Kaledina ſa ſaſtupjerjow koſakow pola wukrajinſkeje rady wuſwolili.

Koſakoju ßu hejtmana Kaledina jako ßwojeho ſaſtupjerja pola wukrajinſkeje rady do Kijewa póßłali. Też Terekſzy a Kubanſzy koſakoju ßu ſaſtupjerjow do Kijewa wotpóßłali.

Roſtow w ruzy koſakow.

S Pětrograda ßo 13. dezembra powě: Po jenej powjeſcźi ſ Roſtowa je tole město w rukach koſakow.

Cźornomórſke wójnſke łódźſtwo, kotreż pſched tydźenjom pola Roſtowa na ſtronje bolſchewikſkeho knježeŕſtwa pſchecźiwo koſakam wojowaſche, je, każ jendźelſke nowiny „Daily Telegraph“ ſ Pětrograda powjedźa, ſamylene, dokelż njewě, hacź dyrbi na pſchikaſnje bolſchewikow w Pětrogradźe abo wukrajinſkeje rady w Kijewje poßłuchacź. Někotre małe wójnſke łódźe, kotreż pſched krótkim po Donje jěźdźachu, ſo bychu bolſchewikow w Roſtowje podpjerałe, ßu ßo wrócźo ſcźahnyłe a ßu město w ruzy koſakow woſtajiłe. B.

Wjeleſwjaſkarjo ßu wukrajinſke knježeŕſtwo pſchipóſnali.

S Amſterdama ßo 21. dezembra powě: Wjeleſwjaſkarjo ßu wukrajinſke knježeŕſtwo pſchipóſnali. Wjeleſwjaſkarſzy wojeŕſzy połnomózniży, kotſiż prjedy w ruſkim hłownym kwartěrje pſchebywachu, ßu ßo do Kijewa podali a tam ſ wukrajinſkimi generalnymi ſekretarami jednaju. Sda ßo wěſte bycź, ſo chzedźa wjeleſwjaſkarjo ſ pomozu wukrajinſkeje rady bolſchewikſke knježeŕſtwo powrócźicź a tak jednanje wo měr pſchetorhnycź. D.

Nowe jimanja pſcheczźiwnikow bolſchewikow w Pětrogradźe.

Bolſchewikſke knježeŕſtwo je poßlednje dny ſ nowa wjele ludźi ſajecź a domy pſchepytacź dało. Mjes druhim ßu dom mandźelſkeje cźeknjeneho miniſterſtwoweho pſchedßydy Kerenſkeho pſchepytali, na kotruż tukaju, ſo ſe ßwojim mandźelſkim ſkradźu liſtuje. Po dalſchej Pětrogradſkej powjeſcźi ßu hrabinku Paninowu, kotraż jako prěnja ruſka żona w knježeŕſtwje Kerenſkeho ſaſtojnſtwo ſtatneho podſekretara ſaſtawaſche, ſajeli. Pódła teho ßu ßlědowaze ßobuſtawy liberalneje ſtrony, kotreż ßu do ſakonjedawazeje ſhromadźiſny wuſwoleni, ſajeli: prjedawſcheho finanzneho a ratarſkeho miniſtra Schingarowa, prjedawſcheho krajneho kontrolleura Kokoſchkina, wjednikow liberalneje ſtrony Rodicźewa, Winawewa, wjerćha Solgurewa a Kutlera.

Na Pětrograd je ßo woblehnjenſki ſtaw położił. Ludowe ſhromadźiſny na drohach ßu ſakaſane. Pſcheczźiwo woßobam, kotreż ſpytuja, hoſcźenzy, klamy a wobydlenja wurubicź, ßo krucźe ſakrocźuje. Wjecźor ßo nichtó po 9 hodźinach na dróſy pokaſacź njeßmě.

W Moſkwje bolſchewikſki komitej wobydlenſkej nuſy po ßwojim waſchnju wotpomhacź pyta. Wobydlerjam, kotſiż maja wjetſche bydła, ßo jenoż dwě ſtwje ſa ßwójbu njedźiwajcy liczby jich ßobuſtawow woſtaja. Druhe ſtwy ßo jim ſebjeru a ludźom pſchikaſaju, kotſiż wobydlenja nimaju. B.

Rubjenje wojakow w Pětrogradźe.

Njedźiwajcy ſtražowanja je 6. dezembra w Pětrogradźe cźrjóda wojakow winowu pinzu w ſymſkim hrodźe wobkradła. Knježeŕſtwo je teho dla pſchikaſało, ſo dyrbja ßo wſchě alkoholowe ſkłady ſniczicź. B.

B.

Dźělenje ſtata wot zyrkwje w Ruſkej.

Bolſchewikſke knježeŕſtwo je woſjewiło, ſo ßo w Ruſkej zyrkwje wot ſtata dźěli. S dobom ßo wſchě zyrkwinſke a klóſchtrſke kubła, pjenjeſy, ſkoto, drohotne kamjenje w mitrach a kſchižach duchownſtwa ſa ſtat ſebjeru. Duchowni dyrbja we wójſku w tych dźělach ßłużicź, kotreż ſ njepſcheczźelom njewojuja. B.

Pſcheczźiwjenje ſaſtojnikow pſcheczźiwo bolſchewikſkemu knježeŕſtwu.

Hdyż w Pětrogradźe nowy měſchczanoſta, jedyn dotalny dźěłacźeŕ, ßwoje ſaſtojnſtwo naſtupi, wſchitzy měſchczanſzy ſaſtojnizy radnizu wopuſchcźichu, pſcheczźiwo njeſakonjoſcźi bolſchewikſkeho knježeŕſtwa proteſtujo. B.

Spjecźiwy duch w ruſkim wójſku.

Hdyż ßo general Galazki ſ dowoleńzy k froncźe w Finſkej wrócźi, jeho jedyn wojak ſtónzowa. B.

Ruſke knježeŕſtwo ſ nowa wjeleſwjaſkarjam hroſy.

Londonſke „Times“ ſ Pětrograda powjedźa, ſo chze bolſchewikſke knježeŕſtwo wſchě ſtatne pożczonki, kotreż je Ruſka ſ wukraja doſtała, ſa njepłacźazjwe wuwołacź, jeli ſo ßo wjeleſwjaſkarjo ſapowjedźa, ßo pſchi jednanju wo měr wobdźělicź. B.

Ssuchocźiſna w franzowſkim wójſku.

Franzowſke nowiny „Rappel“ piſchu, ſo je ſenator Martin w ſenacźe, na żałoßne wopory kedźbliwe cźinił, kotreż ßebi ßuchocźiſna (tuberkuloſa) mjes franzowſkim wójſkom żada. Po ſtatiſtiſkich ſapißach wón pokaſowaſche, kak je ßo tale khoroſcź na naſtróżaze wſchnje roſſcheŕiła. Amerikanſzy wojazy Franzowſku jako hnězdo ßuchocźiſny wobhladuja. Wón ßebi żadaſche, ſo bychu ßo wobaranſke naprawy pſcheczźiwo ßuchocźiſnje cźiniłe. B.

Schpaniſe njedowěrjenje pſcheczźiwo Amerizy.

Schpaniſke knježeŕſtwo ſ pſchezo wjetſchej ſtaroſcźu widźi, ſo ßo ſtajnje ßo powjetchaze wójſkowe lěhwa w Bayonu a na druhich městnach bliſko franzowſko-ſchpaniſteje mjeſy pſchiprawjeja. Boja ßo, ſo ſjednocźene ſtaty połnózneje Ameriki a druſy wjeleſwjaſkarjo Schpaniſku nuſowacź ſpytaju, ſo by ßwoju neutralnu politiku ſpuſchcźiła a ſo by amerikanſkemu wójnſkemu łódźſtwu jako ſepjeraniſchczo kanariſke kupy pſchewoſtajiła. B.

Dobycźe pſchiwißowarjow wojeŕſkeje dyrbjeńſkeje ßłużby w Kanadźe.

Reuterez telegrafowańja ſ jendźelſkeje kolonije Kanadſkeje ßlědowazy wunoſchk parlamentſkich wólbow, kotreż ßu ßo tam runje wotmětle, woſjewja: 17. dezmbra bě ßo 128 pſchiwißowarjow knježeŕſtwa a 37 ßobuſtawow pſcheczźiwneje ſtrony wuſwoliło. Se 16 wokrjeßow njeje hiſchcźe wunoſchk ſnaty, tola też tu je ßo wjetſchina ſa knježeŕſtwo dozpiła. To je dobycźe ſtrony, kotraż chze w Kanadſkej dyrbjenſku wojeŕſku ßłużbu ſawjeſcź. B.

Ssuněhowe mjecźele pſchi dolhowjecźornej froncźe.

„Times“ ſ jendźelſkeho hłowneho kwartěra piſchu: Na dolhowjecźornej froncźe je ßurowa ſyma. Wulke ßněhowe mjecźele operazije pocźeżuja. Każ ßo ßłyſchi, je general Haig ważne pſcheměnjenja we ßwojim ſtabje pſchewjedł. B.

Wójnſke rěcźe amerikanſkich miniſtrow.

Pſchi jenej hoſcźinje w New-Yorku ſtaj wójnſki miniſter Baker a namórſki miniſter Daniels rěcźe měloj, kotrejż dla ßwojeje wótroſcźe pſcheczźiwo Němſkej kedźbliwoſcź ſbudźiſchtej. Daniels mjes druhim praji: „Dowjedźmy wójnu hacź do kónza a njecźińmy dolhich rěcźow, hdyż chzemy wotmyßlene mordarſtwa němſkeho ßamoknježeŕſtwa kharakteriſowacź. Sſym ſa to, ſo ßo mużam, kotſiż ßu ſa tule wójnu ſamolwicźi, pardon njeda. Hacź runje hida na naſche dźerżenje njeßmě wliw měcź, dyrbimy tola wójnu tak dołho wjeſcź, hacź ſo ßo regiment knježkow w Němſkej poraſy. So by ßo tónle wotthknjeny kónz doßahnył, je Amerika ßwoje wójſka a ßwoje pjenjeżne ßrědki ſaſtajiła. Njepoddawajcźe ßo żanemu dwělowanju a njecźerpcźe mjes ßobu żanych khoroſcźow a natykowaniſchczow. Amerika je mjecź ſa ßwobodu wucźahła a je jón ſtajnje hakle po dobycźu ſaßo do nóżnjow tykła. B.

Finanzny wuſkutk pſchirażka k ſpěſchnym cźahaam.

Saſki finanzny miniſter ſe Seydewitz je ßrjedu w prěnjej

komorje wosjewił, so žu se sawjedženjom pschirażkow na jěsdne khartki spěschnych cżahow dokhody s wożoboweho wobkhada khětro wotebjerake. Prěnja komora je jenohłóżnje namjetej pschihłożowała, kotryż žebi żada, so bychu pschirażki bórsy sażo wotpadłe.

Sakska żelesniska rada je namjetej pschihłożowała, so bychu žo sa schtwórtu klażu měżaczne khartki sawjedłe a so bychu žo tarify we wożobowym a tworowym wobkhadże powyschiłe. B.

Cżesćeni wotebjerarjo **Serbskich Nowin,** kotsiž chzedźu sa nje na

1. schtwórtlěto 1918

do prědka płaczicź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich Nowin wotedadża.

Cżi, kotsiž žebi Serbske Nowiny psches **póst** pschinjesć dadża, njech tola njesapomnja, žebi je tam bórsy skasacź. Na schtwórtlěto saplaczi žo sa Serbske Nowiny na sakskich a pruskich póstach, kaž tež w druhich krajach němskeho khěžorstwa **90 pj.** s pschinjeżenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny s pschikłohu „Pomhaj Bóh" płacża na pósćo **1 hr. 30 pj.,** s pschinjeżenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakcija Serbskich Nowin.

Ze Serbow.

— W poślednim poźedźenju měschczańskeho sastupjerstwa je žo wobsamkło płaczisnu sa wotwoženje hnoja s jamow wo 20 prozentow a pschedawansku płaczisnu hnoja wo 80 prozentow powyschicź. Měschczańske lěży žu loni 160 377 hriwnow dokhodow a 69 601 hriwnu wudawkow měle, tak so wusbytk 96 775 hr. wuczinja. Měschczańscy sastupjerjo žo sa to wuprajichu, so žo w pschichodźe njebychu wjazy jahodkowe kerczki w lěżach wużnjake.

— **(Dyrbjenske rěsanje žwini.)** Wschě žwinje, kotrež žu k rěsu doma postajene a dwaj zentnarjej a wjazy waża, dyrbja žo skerje lěpje a najposdźischo hacź do 27. dezembra sarěsacź. Hdyž je žo rěsanje dowoliko, dyrbi žo wono w běhu dweju njedźel stacź.

— **(Srjadowanje mjażowych płaczisnow w Sakskej.)** Wot 1. januara dyrbja w Sakskej pschi pschedawanju mjaża tsi płaczisnowe klaży płaczicź: sa wulke města, žrjedźne města, a sbytnu Sakssku. Pschi tutym srjadowanju budża na pschikład wulke města sa punt howjaseho mjaża 2½ hr., žrěnje města 2 hriwnje 40 pjenjeżkow a sbytna Sakska 2 hr. 30 pjenjeżkow sapłaczicź dyrbjecź.

S Delnjeje Hórki. Tudonnemu żiwnoscźerjej Rudelej žu w nozy k póndźeli dźewjecź kur kradnyli. — S Budyschina domoj duzy žo wóndano jena tudomna dźěłaczerka s jenej 24-lětnej holzu sesna, kotraż jej narěcża, so móże jej wolmu a mydło wobstaracź. Dźěłaczerka jej na to 24 hriwnow pschepoda, so by jej wolmu a mydło wobstarała. Holza je te pjenjesy wsała, tola žo njeje wjazy pokasała.

S Bobolz. Schtóż ma kury a huży, dyrbi žo hladacź, so jemu je paduschi w nozy njekradnu. Tele dny žu paduschi tudomnemu kublerjej Pětschej żydom kur s kurjenza w hródźi kradnyli. Sady bróżnje žu kuram hłowu wotrěsli. Cżěr sa paduchami do Wulkich Debżez pokasowasche.

S Budestez. Kaž shonimy, je zyrkwinske pschedstejicźerstwo wobsamkło, na pruhu żerbsku Bożu nóz póndźelu wjeczor hižo w 5 hodź., potajkim niz wjazy, kaž hacź dotal hakle w 7 hodź. żwjeczicź dacź. Zyrkwine prjódkstejerstwo žo nadźija, so je tutón cżaż wożadnym sa wopyt khmanschi hacź dotalny.

S Rakez. Njedźelu w nozy je žo jedyn paduch do tudomneje Bětuschez korczmy dobył. Wokno wutłócziwschi je wón do jstwy salězł, 2000 zigaretow a nětotre ruby kradnył. Prjedy hacź je žo wotżalił, je stwu sanjeschwarnił. So jeho njebychu pschi kradnjenju mylili, bě stwu wot nutska samknył. Tež bě wottłóczenje porstow na woknje wutrěł. Polizajski poż sa žlědom hacź k dwórnischczu dźěsche. Tam je žo paduch najskerje na jěsdne koło žydnył a wotjěł.

S Kulowa. W Kulowskich stronach žo nětkole wschědnje paduschstwa stawaju. W Ssalowskim młynje, w Kocźinje kublerjej Scholcźa a w Kulowzu w Pożez kuble žu kury kradnyli. W Pišanym Dole žu dwě hużezy, w Lubhoscźu žu pola hoscźenzarja Kruga zigary, zigarety a wschelaku żiwnoscź po hódnoscźi 400 hriwnow žobu kasaki. W Ralbizach žu pschi kradnjenju jeneho muża sażkapili, kotryż bě jako żona sababjeny. Paduschi, kotsiž žo po tudomnych stronach wokolo brucża, žu po sdacźu w Nowowjeżnjanskim klóschtrskim lěżu nozowali. Tam žu woni na wotleżanym městnje cźrjewa jeneho žwinjecża, sbytki jědże, žudobje k warjenju a jedyn swjerschnik leżo wostajili.

S Kulowa. Na sajědojcźenje s kurom je dźěłaczer Mischnar wumrjek. S jeho njewobhladniwoscźu bě w Brücknerez statoku w Dubrjenku woheń nastak.

Se Shorjelza. (Khostanska komora.) Wojerowski kawniski žud bě młynkowu Hanu Döllinu s Drětwje dla pschesstupjenja wukasow swjaskoweje rady k 60 hriwnam pjenjeżneho khostanja sażudźik. Pschecźiwo wużudej žo wobskorżena powoka. Jn winowachu, so je wona hejduschku bjes mlějneje kharty mlěła a hejduschku a jahły žwobodnje pschedawała, město so by je pschiżłuschnej wyschnoscźi k pschedaczu poskicźika. Najwyschschi płacźisny je wona pjecża husto pschekroczika a je hacź do 2 hriwnow sa punt jahłow abo hejduschki żadała. Psched žudom žo wona s tym samolwjesche, so njeje sakonjowe postajenje snała. Ssudnizy wobsamknychu, wużudženje wotstorcźicź. W nowej terminji dyrbja žo nowi žwědzy pscheżłyschecź. Pschecźiwo wobskorżenej žo tež nowa wobskórżba dla pschekroczenja najwyschschich płacźisnow sawjedże.

Dla kradnjenja khlěbowych khartkow a khlěbowych wupokasmow dyrbjeschtaj žo dwaj dwaceźilětnaj pachokaj s Barlina, galoanisseur Rudolf Nowak a blidar Pawoł Born samolwicź. Wonaj běschtaj w oktobrje s Barlina do Ptaczez a Cźorneho Khołmza pschischłoj, so byschtaj khlěbowe khartki kradnyłoj. W Ptaczezach Nowak na gmejske pschedstejicźerstwo dźěsche a žebi tam žadasche, so by žo jemu wobžwědczenje sa kupowanje běrnow napiżako. Pschi tejle składnoscźi wón kedźbliwoscź żony gmejnskeho pschedstejicźerja, s kotrejž jednasche, wotwjesć wjedźesche, so bě jemu móżno pakcźik khlěbowych khartkow kradnycź. Jeho kumpanej Bornej žo tón žamy manever w Cźornym Khołmzu poradźi. 86 khlěbowych khartkow paduchaj w Lutach tam dźěłazym Grichom pschedaschtaj a sa nje 300 hriwnow dostaschtaj. Hdyž dyrbjeschtaj žo taj pachokaj na dwórnischczu s pižmami wupokasacź, wonaj kontrollowazemu sastojnikej falschowane papjery pschepodaschtaj, kotrež běschtaj, žebi w Barlinje jenemu falschowarjej napiżacź dałoj. Nowaka k jastwu na 6 njedźel, Borna k jastwu na 2 njedźeli sażudźichu.

S Dubrjenka. Hródź tudomneho pollenka Pětra Brücknera je žo wotpaliła. Dwaj drohaj cźehnitaj bykaj njejstaj žo mohłoj wukhowacź a staj žo w płomjenjach sadużyłoj. Jedyn dźěłaczer, kotryż w hródźi spasche, je njewobhladniwje se schwabliczkami wobkhadżak a woheń saparak.

S Draždżan. Jeneho jebaka, 25-lětneho ryżowarja Ludwiga se Židowa, žu tu sajeli. S nawěschtkom w jenych Draždżanskich nowinach wón wot jeneho „žamżneho dawarja" 30 000 hriwnow pytasche a jenemu pschekupzej, kotryż žo samolwi, nahka, so te pjenjesy k dostaczu jeneje muniziskeje skasanki trjeba. Pschekupz žo wobschudźicź da a žwoje pjenjesy shubi.

Hadowny stysk a próstwa.

Nóz cźicha je, syma saż' knjeżstwo ma,
Hdyž hodowna powjesć tak wjeżeka
Do wutrobow naschich žo wuliwa nětk,
Ssyn Boži žo narodźi na khudy žwět.

Lud kschesćzański spěwa dženż s radoscźu
Dźak Bohu budź psches wschón žwět sa hnadu,
So pósłka k nam žyna saż' lubeho
K nam s njebja do žwěta tak hrěschneho.

So dźěcźatka lube saż' wjeżela
A wokoło hodownoh' schtomika
Nětk skakaju, macź pak wscha srudna je,
Hdyž mandźelski, luby nan pobrachuje.

Tam k ranju row s kschižom je pyschcheny,
Tam psched dwěmaj njedźelomaj khowany
Bu mandźelski žwěrny nan nejsnbschi
Hdyž žmjertnje bu sranjeny we bitwi.

Schto ßmilna ßotra ßo wopraſcha
W lasarecźe tam mkodźeńza?
Mi cźežko je, khory tam ſaſtona,
Ach luba ty moja mi macźerka.

Nětk lutka ßama ßy w domiſnje,
Ja cźerpju pak hórke tu boloſcźe,
Ach njerudź ßo, Jeſuß też hnadny dźe
Mój lěkar, twój troſcht wón wſchak wostacź chze.

Ssyn luby a ßotra ſe ſtarſchimaj
Tam wješelty ßwjedźeń wſchak ßwjecźitaj,
Tak cźežko jim je wok'lo wutroby,
Bratr, luby ßyn njem'że bycź pſchitomny.

Nan, macźerka ruzy ſtaj ſtyknyłoj
A ßylſy hórke ſtaj płakałoj,
Ach ßyno, najlubſchi, kak ßwjecźiſch dha ty
We jatbje tam ßwjedźeń tón hodowny?

Tam ßyrotka we ßwojej komorzy
Na kolenach klecźi, płakajzy
Hdźe bratſje, mój jeniczki, pſchebywaſch ty,
Hdyž lěto nětk hižo ty ſhubjeny ßy?

Ssy ſaſchoł ty k nanej a macźerźy dom
A we njebju witał jej' ſ wješelenjom ?
Ach pój wſchak ßej po mnje nětk khudźinku ty,
Sswět zuſy mi wosta ſa žiwe dny.

Schto ſcźe wy tak ſrudni, ſchto płakacźe dha,
Ach njeklinczi powjeſcź nam hodowna?
Sso narodźił Sbóžnik toh' ßwěta też wam,
Kiž troſchtaŕ a pomoznik bycź chze naſch ßam.

Ssej ſawdajmy ruzy a ſ paſtyrjemi
K tom' žłobikej khwatajmy w Bethlehemi,
Ach Sbóžniko ßwěta, ach ńjej' hiſchcźe cźaß
So w měrje my hody tu ßwjecźimy ſaß?

Njech kónz ſrudnej' wójny a žałoſcźe je,
Njech knježerſtwam myßle du na ſjednanje,
Lud kſcheſcźanſki proßy cźe hody dźenß ſaß',
Ty ſerſchta toh' měra, ach wußłyž wſchak naß.

Budź lěkaŕ a troſchtaŕ, budź ßkónzo ty nam,
Budź paſtyŕ ty ßwojim tu wowcźiczkam,
Njech bórſy ta powjeſcź naß ſawješeli:
Tón Sbóžnik tu je a měr na ſemi.

J. Kruža.

Přilopk.

* **(Bratra ſkónzował.)** Hróſbne mordarſtwo, kotreż njewěrjomne wohrubjenje jeneho lědma 18lětneho pachoła pokaſuje, je ßo w Bertsdorfje pola Žitawy ſkucźiło. Tam ßrjedu wjecźor 23lětneho ſamkarja a wójnſkeho invalidu Alwina Schwarza w ſtarſchiſkim domje jeho macź, hdyž ßo ſ dźěła wrócźi, we kožu leżazeho ſ rosbitym nopom morweho namaka. Jako mordarja ßu ſchtwórtk rano jeho bratra, 18lětneho želeſotocźerja Oskara Schwarza ſajeli. Kaž ßo wón ßam wuſna, bě wón ßrjedu rano, hdyž bě jeho macź na dźěło woteſchła, ßwojeho bratra, kotryž hiſchcźe ſpaſche, nadpadnył a jemu ſe ßekeru nop rosraſył. Na to je wón na ßwoje dźěło do Žitawy ſchoł a ßo, kaž ſo ßo njeby niczo ſtało, wjecźor domoj wrócźi, hdyž běchu mjes tym ſkónzowaneho bratra namakali. Wón na ßebi niczo pytnycź njeda, ſo je žałoßny njeſkutk ſkucźił; wón wjecźor hiſchcźe nowiny cźitaſche a w nozy twjerdźe na ſofje, bliſko měſtna mordarſtwa ſpaſche. Hdyž jemu do wocźow prajachu, ſo je ſ mordarjom, ßo wón po dleſchim přecźu wuſna. Do njeſkutka njeje mjes bratromaj žaneje ſwady było. Wěſta hida pſchecźiwo bratrej, kotryž je ßo pózledni cźaß huſto ſ nim wo jědź wadźił, je jeho k mordarſtwu nadpjerała. Wón je ßo tuteho wabjenja hižo ſe ßamomordarſtwom ſminycź chzył. Mordarja ßu Žitawſkemu haiptſkemu ſudej pſchepodali. Jeho nan, khěžeŕ a nózny ſtražnik Schwarz, je w awſtriſkej wojeŕſkej ßłužbje. Też ſkónzowany awſtriſkemu wójſku pſchiłuſcheſche a dyrbjeſche ßo dla cźežkeho ſranjenja lěwoje ruki ſe ßłužby puſcheźicź.

* **(Rosbuchnjenje w Halifaxu.)** Kažß o ſ Motrealla w połnóznej Amerizy piſche, je ßo ſ rosbuchnjenjom w Halifaxu wjazy dyžli 2000 woßobow moriło a něhdźe 5000 ßo ſraniło. Dokelž žanych pſchiſprawnych měſtnoſcźow njeje, ßo cźěła w promenadach na kopizu kładu.

Póßelſtwo jandźelow.

Hodowne powjedańczko.

(Pokracźowanje.)

Cźopłe ßłónzo měßaza jukija ßwěcźeſche a hrějeſche a tu pſchińdźe knježna, ſo by ßej pola hajnika Lěßaka najſtwu wotnajała. Wona bě wucźerka a jara hubjena; powětr tu horkach mějeſche ju prawje poßylnicź.

Jank ßo nětko do kombrki pſcheſcźeże; wucźerka rjekny, ſo je jej to jara lubo, ſo je wón tak bliſko njeje a ſo wona tak ßama lutka horka njepſchebywa. Wona bě napſchecźo dźěcźom jara pſchecźelna, a dokelž mějachu też wone nětko próſdniny, dyrbjachu wjele cźaßa wokoło njeje pſchebywacź. Wona pak proſcheſche Lěßakowu, ſo by ju Jank ßměł ſtajnje pſchewodźecź, ſo ma mona jenu nohu ßłabu, a ſo ßo boji, ſo mohła něhdźe padnyeź, a ſo potom nichtó njeby wjedźał, hdźe wona je. So chze wona ſa to Jankej ſkónz próſdninow rady něſchto ſapłacźicź.

Cźeta Lěßakowa bě ſ tym pſchesjena, a tak jej Jank jeje mały ſtólcźk a też rubjeſchko noſcheſche a kóždy dźeń ßo na pucź naſtajowaſchtaj. To pak běchu hólcźkej kraßne hodźiny, kotreż ßo ſapłacźicź njehodźachu. Knježna Kwětkeź, to bě wucźerźyne mjeno, bě bórſy wſchě jeho wjeßele a rudźenje ſhoniła a ſ nježnym ſrosymjenjom ßo wona ſa wſcho ſajimowaſche. Wona jemu rjane ſtawiſny powjedaſche, hdyž by na ßwojim ſiólcźku ßedźała, a hdyž by wón pódla njeje we tramje leżał, a wona ßej wuproßy, ſo ßmě dałhi liſt jeho macźeri piſacź, ſo dźě nětko wuj, Lěßak, ſ zyka mnoho cźaßa na tajke wězy nima. Kak rjenje to potom běſche, hdyž potom wotmołwa wot macźerje pſchińdźe! Też wona bě derje trjechiła, wona bě pola njeżenjeneho ſtarſcheho wucźerja, towarſcha ßwojeho njebo muża, w małym měſcźe jako hoſpoſa w ßłužbje, a bě tam ſe ßwojej Hańžku pſchijomnje žiwa. Wona bě kujeżnje Kwětkeź tak dźakowna ſa wobſchěrny liſt a ſa ſajimowanje, kotreż ſa jeje hólcźka mějeſche.

Nohak, młody jeleń, bywaſche cźaſto tſecźi na tutych wukhodach, to potom domach ſchibałſtwo cźinicź njemóżeſche, ſadźerżecź ßo ſ wjetſcha zyle pſchiſtojnje wjedźeſche a ſcźěhowaſche Janka po wſchěch ſcźežkach a pucźach.

Junu rjekny knježna Kwětkeź:

„Dźenßa, hdyž pſchihladowach, ſo ßo kruwy deja, pſchińdźe Martka domě.nje ke mni, to je lubosne dźěcźo. Hdyž wona wotběża, rjekny Hancźowa:

Wbohe dźěcźo pſches ujeroſomnu ſwadu najbóle cźerpi, pſchezo je ßama lutka.

Kak je to jeno tak ßo ſtało? ja ßo wopraſchach.

Duž mi wona powjedaſche:

So je twój wuj pſched dwěmaj lětomaj mjes ßwojimi pjecź kruwami dwě měł, kotrejž ſtaj mało dejiłej. So pak ßu hajnika Dźiwika pjecź kruwow derje dejiłe. So, hdyž je nětko pola hajnika Lěßaka mloko hižo nuſchło, ßu zuſy potom w Dźiwikez ſtanſe hiſchcźe dołho ßedali. So je to cźeźe Lěßakowej jara mjerſaze było. Nimo teho ſo ßu ßo hońtwiſke pßy junu tak kußałe, ſo je Lěßak ßwojeho pßa ſatſělił, dokelž ſo bě pſchejara ſranjeny był. So ßu ßo też we ßłužbje pſchi wotwožowanju drjewa ſwadźili — ſo je ßo tak ſtara ſwada wobnowiła, kiž bě hižo prjedy mjes druhimi hajńkami pobyła. So běchu jene lěto w najlěpſchim pokojn hromadźe žiwi byli, ſo pak drje nětko wlazy k temu njedóńdźe.

Po prawom dźě ßu to jeno wſchitko maliczkoſcźe", knježna Kwětkeź rjekny, „ale hdyž ßo ludźo hromadźe ſnjeſcź nochzedźa, wone doßahaju."

Jank wſchón ſtaroſcźiwy na nju hladaſche.

„Wuj dźě je tak duſchny, ale Hanka praji, ſo ßo jemu wo tym niczo rjez njeßmě."

„To wſchak móżu cźi też jeno radźicź, tajki pjedź wot ſemje njeßmě ßo hiſchcźe do mużazych ſwadow tykacź."

„Ale ja ßměm tola kóždy dźeń Boha proßycź, ſo by ßo ſwada bórſy ſkónczika?"

„Haj, Janko, to ty ßměsch, a ja chzu tebi też rad proßyćź pomhaćź."

„Też hdyż śće wotpućźowaka?"

„Haj, też potom, lube dźěćźo. Ale njemóżemoj ßej myßlicź, so Bóh naju modlitwu hižo dźenßa abo jutśje wußkyschi! Bóh wě prawy čaß a hodźinu lěpje, dyžli mój, a wón móże wutrobu člowjekow nawjedowacź, kaž řěki, tak praji ßwjate pißmo."

A knjeżna kedźbnje poßłuchazemu hólčźkej pschikładu powjedaśche, kak je Bóh w jeje žiwjenju a też w druhich žiwjenju kścheśćanow wußkyschał.

Hdyż bě čaß pschischoł, so dyrbjeśche wučźerka wotpućźowacź bu Jankej jara cźežko, wot njeje ßo dźělicź. Zyły toleř, kotryż jemu do nalutowarničźki pokoži, drje jeho jara ßwjeżeli, ale so móżeśche u ßamu blisko měcź, bě tola hischće wjele rjeńscho.

* * *

Čaß ßo miny, nasyma barbjeśche liśće rjane pißane; to bě mjes cźmowymi schmrěkami kraßny napohlad. Nětko Hanka wjele radscho do schule khodźeśche, hdyż móżeśche ßwoje nadawki derje nawuknyćź, a nad tym ßo jeje starschej jara wjeßelejchtaj.

Jank wjazy na ßwoju cźetu skoržicź njemóżeśche, wona bě zyle pschecźelna napscheczo njemu. Wón bě w cźerstwym powětru a pschi dobrej zyrobje tak narostł a tak cźeŕwjeneju lizow nabył, so bě blědeho hólza cźlowjek ledma wjazy pósnał, kiž bě jeho pok léta prjedy tam widźał.

Tak běchu ßo hody pschibližiłe. Hdyż běchu dźěcźi se schule pschischłe, ßo Jank shubi kaž wschědnje; najprjódzy dyrhjeśche potom tola Rohaka wopytacź a potom běžeśche k ßwětlinje sa dźiwinu, tam skoro kóždy dźeń khodźeśche. Tam bě selene, kaž w lěcźu pod schmrěkami, ßněh pscheh huste hałsy ßo njepschedobywasche. Dźenßa jeho to tam wožebje pohnuwasche. pschetož wón dyrbjeśche ßej krucźe pschekładowacź.

Wučźeŕ bě dźenßa w biblišich stawišnach wo pastyrjach na polu powjedał a bě wožebje dołho ßo sadźeržał pschi póßelstwje jandźelow:

„Pokoj na semi!"

Ssnadź bě to pschipad, ßnadź bě ßo k temu hnuty cźuł, hdyż Lěßakez dźěcźi widźeśche, so by tak wobschěrnje wo pokoju a njepokoju, wo swadźe a pschesjenosćźi powjedał. Jankej běśche, kaž by to wschitko jemu płacźiło, wón tak horliwje pschipoßłuchasche, so wón wschón satorhnjeny se ßwojeho samyßlenja poskoči, hdyż ßo wučźeŕ jeho wopraścha. So bě swadny kamjeń jenož bajka, to bě jemu knjeżna Kwětkez wujaßniła, prajiząy:

„Niz w khěžach, ale w cźlowišich wutrobach bydli hřěch, a sły duch ma ßwoje wjeßele nad tym, hdyż móże mischkrjazu ßo schkriczku na jaßne płomjo rosducź."

Haj, tak bě to też tule ßo stało, to Jank rosymjeśche. Pschecźiwo temu pak nětko stejeśche póßelstwo jandźelow:

„Pokoj na semi!"

Bóh je mózniśchi, dyžli sły duch. Bóh móże pokoj wutrobam daricź. Kaž bě wuknył, Jank ßwojej ruzy stykny a Boha proscheśche, so by tola bórsy hodźina pschischła, so by ßo wuj s hajnikom Dźiwikom saßo wujednał, so budźe potom wschěm lěpje. S krótka bě hakle wot knjeżny Kwětkez list dostał, w kotrymž wona pißaśche:

„Sswój ßlub ßwěru dźeržu!"

Hdyż bě wuj to cźitał, bě ßo poßměwajo wopraschał:

„Nó, schto 'dha je cźi tola ßlubiła? Ssnadź dar k Božemu dźěśću?"

Jank bě ßo saczeŕwjenił, bě pak jeno s hłowu tschaßł.

Hdyż bě do domu stupił, sětka jeho listynoscheŕ a sawoła:

„Na, Janko, to dyrbju cźi prajicź, tebi ßo hižo sahe wobradźa, tule je hižo paket sa tebje!"

„Sa mnje?"

Jank ßo dźiwajo wopraścha. A tak běśche, wuj bě prawje wěschcźił, knjeżna Kwětkez bě to póßłała. Ale to njebě jeno jemu ßamemu. Wona pißaśche:

(Skónczenje pschichodnje.)

Zyrkwinske powjesćze.

W Michalskej zyrkwi śmeje jutśje, 4. njedźelu adventa, rano we 8 hodźinach farat Răda němsku spowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach śmeje duchowny Tyscheŕ němske a 1/2 11 hodźin serbske prědowanje.

Božu nóz budźe popołdnju w 4 hodźinach kemschenje se spěwanjom zyrkwineho khora a s rěcźu duchowneho Tyscherja. (Teksty spěwow ßu psched zyrkwinymi durjemi darmo dostacź.)

Boži dźeń rano we 8 hodźinach śmeje duchowny Tyscheŕ serbsku spowjedź. dopołdnja w 9 hodźinach śmeje farat Răda serbske a 1/2 11 hodźin němske prědowanje.

Druhi dźeń hodow śmeje farat Răda rano we 8 hodźinach němsku spowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach śmeje duchowny Tyscheŕ němske a 1/2 11 hodźin serbske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa zyrkwine sastaranje evangelskich Němzow we wukraju sběra.

Tydźenske sastojnske dźěła śmeje farat Răda.

Semrjeczi:

W Michalskej wožadźe: Marja Amalija Mikelowa w Dobruschi 62 l. 1 m. 11 d. — Marja swud. Pjetichowa w Dažnikezach. 80 l. 1 m. 11 d.— Jan Max Bisold, kublek w Sslonej Borschczi, 57 l. 22 d.

W druhich wožadach: Hana swud Urbanowa, wumjenkatka sw Hnaschczach, 65 l. 11 m. 28 d. — Marja Lejna Albschenkez, schwalcźa w Klukschu, 44 l. 8 m. 16 d. — Marja swud, Mětrachowa rodź. Janezez, žiwnoscźetka w Klukschu, 79 l. 1 m. 10 d.

Zyrkwinske powjesćze s Hodźija.

Jutśje, 4. njedźelu adventa, śmeje rano 1/2 8 hodźin farat Kschižan serbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje duchowny Voigt serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Patorźizu budźe wječźor w 7 hodźinach serbska liturgiska Boża słužba.

Boži dźeń śmeje duchowny Voigt rano 1/2 8 hodźin serbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje farat Kschižan serbske a w 10 hodźinach němske prědowanje.

Druhi dźeń hodow śmeje rano 1/2 8 hodźin farat Kschižan němsku spowjedau wucźbu, dopołdnja 1/2 9 hodźin śmeje duchowny Voigt němske a 3/4 10 hodźin serbske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa evangelskich Němzow we wukraju sběra

Tśeczi dźeń hodow budźe rano w 9 hodźinach serbske prědowanje

Zyrkwinske powjesćze s Budestez.

Jutśje, 4. njedźelu adventa, śmeje rano we 8 hodźinach duchowny Bójz serbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach śmeje farat Domaschka serbske a 1/2 11 hodźin němske prědowanje.

Patorźizu (póndźelu) wječźor w 5 hodźinach śmeje duchowny Bójz serbsku Božu nóz. Zyrkwiny khor spěwa: 1. „Nam wurostła je róża", 2. „Wjeßel, semja, ajebjo ßo", 3. „Cźicha nóz".

Boži dźeń śmeje duchowny Bójz rano we 8 hodźinach němsku spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach śmeje farat Domšschka němske a 1/2 11 hodźin serbske prědowanje. Zyrkwiny khor spěwa: „Ja s njebjeß dele" atd.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa wožadnych khudych sběra.

Boži dźeń popołdnju w 5 hodźinach wotmeje farat Domaschka němsku „Božu nóz".

Druhi dźeń hodow śmeje farat Domaschka rano we 8 hodźinach serbsku spowjednu wucźbu, dopołdnja w 9 hodźinach śmeje duchowny Bójz serbske a 1/2 11 hodźin němske prědowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi budźe ßo kollekta sa evangelskich Němzow we wukraju sběracź.

Zyrkwinske powjesćze s Njeßwacźidła.

Jutśje, 4. njedźelu adventa, budźe rano we 8 hodźinach serbska spowjedź dopołdnja w 9 hodźinach serbske a 1/2 11 hodźin němske kemschenje.

Póndźelu, na patorźizu, budźe wječźor w 6 hodźinach serbska liturgiska Boża słužba.

Boži dźeń budźe dopołdnja w 9 hodźinach serbske a 1/2 11 hodźin němske kemschenje,

Druhi dźeń hodow budźe rano we 8 hodźinach serbska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach serbske a 3/4 11 hodźin němske kemschenje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa evangelskich Němzow we wukraju sběra.

Tśeczi dźeń hodow budźe dopołdnja w 9 hodźinach serbske kemschenje a 1/2 11 hodźin kemsche sa dźěcźi

Zyrkwinske powjesćze s Rakez.

Jutśje, 4. njedźelu adventa, budźe rano we 8 hodźinach serbska spowjedź dopołdnja w 9 hodźinach serbske a 1/2 11 hodźin němske kemschenje.

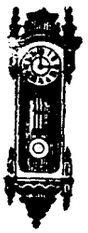
Božu nóz popołdnju w 5 hodźinach nutrnosćz (serbska a němska hromadźe).

Boži dźeń dopołdnja w 9 hodźinach serbske a 1/2 11 hodźin němske kemschenje.

Tśeczi dźeń hodow budźe rano we 8 hodźinach serbska spowjedź, dopołdnja w 9 hodźinach serbske a 3/4 11 hodźin němske kemschenje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa evangelskich Němzow we wukraju sběrk.

Ponya abo wóßla
hnydom kupicź pyta
Otto Büttner w Budyschinje,
metallowa lijeŕnja
na kotowskej haßy.

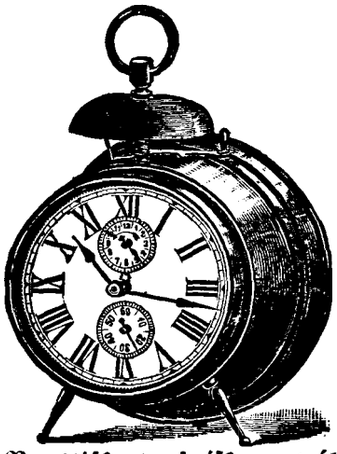
Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cżaßnik** kupicź, abo kotryž chze ßebi jón **porjedzicź** dacź njech dźe k cżaßnikarjej

Kurtej Jenčej
na swonk. lawśtej haßy 5

Jenčž pschedawa a porjedźuje, ßa ßwoje dźĕło sprawnje rukujo. — **Proschu, ßebi moje wukładne wokno, ſ płaczišnami wupołożene' wobhladacź.**

Schmidt & Gottſchalk
pjenjeżna banka
w Budyschinje, na theaterskej haßy 8, pschi žitnych wikach.

wuplaczomne kupony ſ hotowymi pjenjesami samĕnja, na hodnostne papjery pjenjesy wupożczuje, dobre tworowe smĕnki (wechſle) diſkontuje, wójnſku pożczonku a druhe hódnostne papjery wobſtaruje, pjenjeżne kaſcheźiki w worzlowym khamorje ſe ßamßnym wotnajerjowym ſamkanjom pschenaja.

Sahe ßo ſtawa,
hdyž ma cżłowjek **dobry budźak.**
Tajke porucża we wulkim wubjerku
J. Marſchnerowy
naßlĕdnik
M. Ewald, cżaßnikarſki miſchtr
w Budyschinje na bohatej haßy 9.
Najſtarſche cżaßnikarſtwo
:: :: w Budyschinje. :: ::
Porjedźenja płaczišny hódny a dobre
Brattiſke wojerſke a pólne cżaßniki (w nozy ßa ĕcżaze),

Kedźbu!

Krasny hodowny dar
ßu moje prĕnjoklaßne „Viktoria"
ſchijaze maſchiny,
jĕſdne koła
(hiſchcże dźĕło ſ měroweho cżaßa)
ſ gumijowymaj wobruczomaj.
Tunje płaczišny. **Tunje płaczišny.**
Proſchu wobhladajcże ßebi mój wulki ſkład.

Walter Pietſchmann
pschedawarńja jĕſdnych kołow a ſchijaznych maſchinow
w Budyschinje na Wjeleczańſkej dróſy 19.

Burſke towarſtwo w Rakezach
měje, da-li Bóh, jutře njedźelu 4. adventa popołdnju w 4 hodźinach w Gäblerez hoſcżeńzu ßwoje měßacżne poßedźenje.
Wobhty wopyt proßy ... **pschedßydſtwo.**

Khofejownja „Karan"
(Kaffee Krug)
Wſchĕdnje ſabawny konzert.
Sapoczatk w 4 hodźinach. **Saſtup darmo.**

Na dobo a njenadźizy k nam naſtróżaza powjeſcź pſchińdźe, ſo je 6. dezembra 1917 naſch wutrobnje dobry ßyn a bratr

Jan Bohuwĕr Mitaſch
wojak w jenym ſakſkim pĕſchim regimencże, mějecże! Bjedrichoweje Auguſtoweje medaille,

25 lĕt ſtary po 35 měßacżnym bĕdźenju rjekowſku ßmjercź ſa wótcżinu poczerpik, a ſo ßu jeho 10. dezembra k poßlednjemu wotpocżinkej khowali.

W njewuprajnej boloſcźi

hlubokožarowazy ſtarſchi, bratſja a ßotry
a wſchitzy druſy ſawoſtajeni.

W Rachlowje a we wójnje.

Kak wócżko ßylſy roni tu,
Hdyž wutroba tak płaka,
A ſemju ßylſy macżeju,
Hdyž podarmo ßo cżaka
Na powjeſcź ßyna poßłuſchnoh'
Kiž lubowak tak ßwojich jo.
Wón padnył je ſa wótzny kraj,
Kaž wjele tyßaz druhich,
Nětk jemu ßwĕcźi ſbóžny raj,
Hdźeż cżaka wón na ßwojich,
Kiž ſ nim ßu byli hromadźe
We tutym ſeńſkim ſachodźe.
O troſchtuj, wotcże njebjeſki,
Tych jeho lubych doma,
Daj jim po horju, ſrudobi
Twój troſcht a pokoj ſnowa
Njech rany, nětk jim nabite,
Pſches twoju móz ßu ſhojene.

Sserbja, 3. wokrjeßa wolerjo ſa khěžorſtwowy ßejm!

Gräfa je njebohi. Jemu ßłuſcha pſchezy naſch dźak. Nětko rěka: **hódneho naſtupnika** wuſwolicź. Cżaßy ßu waźne, ſa dalſchi pſchichod rosßudne. Duź rěka muża wolicź, kiž móże a chze naß krucże a wuſtojne ſaſtupowacź. Mamy muża, kajkehoż njemóżemy ßebi pſchihodniſcheho myßlicź. S małym wuwſaczom ßu wſchě kralej a khěžorej ßwěrne politiſke ſtrony ſa

k. juſtizneho radźiczela

dr. Arnoſchta Herrmanna,

pſchedßydu měſchczańſkich ſaſtupjerjow w Budyſchinje.

Mohli lěpſcheho muża nadeńcź? Dr. Herrmann je **Sserb** (rěczi doſpołnje ßerbſzy); ßyn **burſkeju** ſtarſcheju (ſ Wuriz pola Budyſchina), potajkim ſe **ßrjedźneho ſtawa**; wón **ſnaje wobſtejnoſcże** naſcheho wokrjeßa, je kralo- a khěžoroßwěrny poddan, muź ſchcheſcźańſkeho ſmyßlenja.

Sserbja: jemu, ßwojemu krajanej a tajkemu krajanej, mózemy ßo dowěricź!

Tehodla njemyßlcże ßebi na žaneho druheho ſaſtupjerja do khěžorſtwoweho ßejma dyźli na

dr. Herrmanna, juſtizneho radźiczela w Budyſchinje.

Wjeßne wólbne towarſtwo.

Wólbny wubjerk ma ßwoju pißarnju w „běłym konju", wo jſtwje cźo. 19.

Kóždu ßobotu wot 11—1 hodź. je w „Sserbſkim Domje" k. kandidat abo něchto ſ wólbneho wubjerka k rěczam.

Liſchcże, tkhorjaze kunjaze atd. **koże**

kupuje po najwyſchſchich płaczińnach

Heinrich Lange

pſchi zitnych wilach 11, pſchi zyrkwinym měſtnje 4.

Sprawna holza

do kuchinje, ſ khwilemi teź buffetej ßo k 1. januarej pyta, ſ woprědka pſchi 25 hriwnach měßacźneje mſdy w Karanowym automacże (Krug-Automat) na theaterſkej haßy 4.

Wubjerne hodowne dary

poručam we wulkim wubjerku:

błidowe a khofejowe ßudobje

po wſchěch płaczińnach

myjerſke ßudobje modernych formow :: :: :: :: a mustrow,

kuchińſke garnitury,

kriſtallowu a praßowanu ſchkleńzu.

Hermann Gläsel

pſchi lawſkich hrjebjach 4. — Telefon 728. — w ßerbſkim domje.

Pißomne dźěła

kóždeje družiny najlěpje wudźěłuje

Herm. Matthes

pſchi ßerbſkich hrjebjach 14.

Tyſcherſkeho wuczobnika

k jutram pyta

Hermann Hoffmann

w Budyſchinje

pſched ſchuleńſkimi wrotami 7.

---

2 czehnitaj wolaj

ſtaj na pſchedań w Nowej Wßy czißko 18 pola Njeßwacźidła.

Ratař

w ſchtyrźeczich lětach, wot wojeńſtwa ßwobodny, kotryž je dołhe lěta na kubłach ßłužił a dobre wopißma wobßedźi, ßebi hnydom měſtno jako hoſpodař pyta. Wón je naſhonity a móże ßam kubło wjeſcź. Teź by ßo wón ſ jenej wudowu woženił. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serb. Nowin.

Próſtwowne pißma

wſcheje družiny najlěpje wudźěłuje

Herm. Matthes

pſchi ßerbſkich hrjebjach 14.

«Serbske Nowiny« wudawaju so kóždu sobotu. — Štwórtlětna předpłata we wudawarni 80 pj. a na němskich póstach 90 pj., z přinjesenjom do domu 1 hr. 5 pj. — Kóžde čisło płaći 8 pj.

— Telefon 687. —

Serbske Nowiny.

Zamolwity redaktor a wudawar: Marko Šmoleŕ.

Čišć Šmolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Za nawěštki, kiž maja so we wudawarni serbskich Nowin« (na lawskich hrjebjach čo. 4, wotedn. płaći so wot małkeho rynčka 15 pj. a wo štwórtk hač do 7 hod. wječor přijimuja.

— Telefon 687. —

Čisło 52. **Sobotu 29. decembra 1917.** **Lětnik 70.**

Němska wójska rosprawa.

Wjerchorne wojownischczo.

Wójsko kronprynza Rupprechta.

28. dezembra. **Na jenotliwych městnach fronty so wo dnjo wojowanje nakhwilnje wožiwi. Na rańschim Maasynym brjohu bě wono tež w nozy žiwe. K ranju wot Luneville wobhonjeńske wotdźělenja liežbu jatych z franzowskich hrjebjow pschinjeżechu.**

Rańsche wojownischczo: Niczo nowcho.

Mazedonska fronta.

Mjes Acheideskim a Presbaskim jězorom, w kole rěki Czerneje a na rańschim Wardarowym brjohu bě z khwilemi artillerieska tšelenża žywlna.

Italske wojownischczo.

Wo dnjo bě tšelenża na Asiagowskej wyšokej runinje a pschi Tombinym khribiecze žywlnischa.

Přeni generalny kwartěrski mischtr. Ludendorff.

Dźěło němskich podmórskich czołmow.

S Barlina so 26. dezembra powě: Wokoło Jendźelskeje su so łódże, 21 000 tunow wopschijaze, z němskimi podmórskimi czołmami potepiłe. B.

Na poknóznym wojownischczu su nasche podmórske czołmy w nowschim czasu łódże, 18 000 tunow wopschijaze, potepiłe.. D.

Shubjenje jeneho němskeho podmórskeho czołma.

S Barlina so 27. dezembra powě: Po nadrobnej franzowskej rosprawje wo potepjenju kschižaka „Chateau Renault" je so pschi tym najskerje tež jedyn němski podmórski czołm potepił.. Swjeżelaze je, so je so po franzowskej powjesći skoro zyła wobsadka wukhowała. Kaž je žiyschecz, so wo czołm kapitanskeho leutnanta Wendlandta jedna, kotryž je so sam wukhował. D.

Awstrisko-wuherska wójskowa rosprawa.

Italske wojownischczo.

25. dezembra. Njepschecźelske napschecźne nadběhi pschecźiwo naschim nowym stejischczam mjes Asiagom a Brentu su so z wuspěchom wotpokasałe. Liczba jatych je so wot 23. dezembra psches 9000 muži, mjes nimi 270 offizěrow, powyschiła. Pschi wojowanjach 23. a 24. dezembra su so pěschi regiment czišło 22 (Ssinjanski), pěschi regiment czišło 27 (Hradski), pěschi regiment czišło 12 (Komoranski), 51 Koleszwarski, 84 (Winski), 102 (Beneschowski), honjerski bataillon czišło 20 (Hradski), nadběhanski bataillon czišło 11 a honjerska kompagnija czišło 20 wožebje wusnamjenike. B.

Wumĕnjenja za powschitkowny měr.

Ruske sažady su podłožk, na kotrymž so jednacź hodźi, — a z wumĕnjenjom, so wschě wójnuwjedźaze staty do teho swola. —

Žane pschisiwojenje wobsadźenych krajow. — Žane hnydomne wróczosczehnjenje wojakow. — Žanemu ludej njeśmě so jeho samostatnosć wsacź. — Stejischczo narodnych mjeńschinow njeśmě so mjes jenotliwymi statami srjadowacź. — Wójnske sarunanje so njepłaczi. — Bjes wumĕnjenja so žada, so so němske kolonije wrócza. — Swjaskarjam so dźeżaczdnjowny czas k wotmolwjenju postaji. — Mjes schtworoswjaskom a Ruskej so hnydom wo praschenjach jednacź počnje, kotrež dyrbja so wožebje mjes nimi srjadowacź.

K měrej je so wulka krocžel do prědka sčinika. W Brestu Litowskim je so mjes ruskim a schtworoswjaskowymi wotpósłanzami schěsć dypkow jako podłožk k jednanju wo měr pschijało. Schtworoswjaskowi wotpósłanzy su so po namjecze ruskich wotpósłanzow sa měr bjes pschisiwojenja wobsadźenych krajinow a bjes sapkaczenja někajkeho wójnskeho sarunanja wuprajili. Woni su swólniwi, hnydom tajki měr podpisacź, hdyž bjes wuwsacza wschě wójnuwjedźaze staty na sakožku ruskich namjetow do njeho swola. Jeli so so wjeleswjaskarske staty sapowjedźa, měr cźinicź, abo jeli so wone ruskemu napominanju sa dźeżacź dnjow njewotmolwja, pschihłosowanje Němskeje, Awstriskeje, Bołharskeje a Turkowskeje k ruskemu namjetej spadnje. B.

Jednanje wo měr w Brestu Litowskim.

Ruszy sapósłanzy su w Brestu Litowskim namjetowali, so by so na podłožku zlĕdowazych schěsć dypkow wo měr jednało:

1. Krajiny, kotrež su so sa czaš wójny wobsadźike, njeśmě dobyczeŕ se swojim krajom sjednocźicź. Wojazy, kotsiž tule krajinu wobsadźenu dźerża, so sa najkrótschi czaš wróczo sczahnu.

2. Politiska samostatnosć ludow, kotrež su w tejle wójnje swoju samostatnosć zhubili, so w poknym wobsahu saso postaji.

3. Gruppam ludow, kotrež psched wójnu politiky samostatni njeběchu, so mózność sarucza, praschenje wo pschisłuschenju k tutemu abo k tamnemu statej abo wo swojej statnej samotnosći z wothłosowanjom rosshudźicź. Tole wothłosowanje dyrbi so na to waschnje stacź, so so pokna njewotwisnosć pschi wotedaczu hłosow sa zyłe wobydlerstwo nastupneho kraja hromadźe z wucźaharjemi a cźeknjenzami sarucźi.

4. W nastupanju krajow měschaneje narodnosćze so prawo mjeńschiny z wožebitym sakonjom sarucźi, kotrež jej samostatnosć narodneje kultury a — jeli so so to praktisy pschewjesć hodźi — samostatne sarjadnistwo da.

5. Žadyn z wójnuwjedźazych krajow nieje nusowany, jenemu druhemu krajej tak mjenowane wójnske khosty płaczicź; hižo dostate wójnske khosty dyrbja so wróczicź. Schtož sarunanje schkodowanja privatnych wožobow z wójnu nastupa, so wone z wožebiteho fonda sarunа, k kotremuž dyrbja wójnuwjedźaze kraje proporzionalnie pschinoschowacź.

6. Kolonialne praschenja so z dźiwanjom na sažady pod 1 hacź 6 mjenowane, rosshudźa.

Sso na tele dypki počzahuje ruszy wotpósłanzy wucźinjenje wobsamkazym stronam namjetuja, so njeśmě dowolene bycź, so sylne ludy na někaike waschnje skrodźu swobodu słabych ludow podtłóczeja, na pschiklad z hospodarskim boykottom, z hospodarskim nadknjeżstwom jeneho kraja nad druhim na sakožku pschinusowanych wikowanskich wucźinjenjow, z wožebitymi zkownymi wucźinjenjemi, kotrež swobodu wikowanja tsečzich krajow pschikrótscheja z namórskej blokadu, kotraž so njepośrědnje wójnskich samerow njestawa atd. B.

Schtworoswjaskowi wotpósłanzy mĕnja, so so po sažadach ruskeho namjeta wo měr jednacź hodźi.

W poknym poźedźenju, kotrež je so 22. dezembra pod pschedsydstwom polnumóz mějazeho sastupjerja Awstrisko-Wuherskeje, hrabje Czernina, wotmĕło, je tutón w mjenje schtworoswjaskowych

wotpósłanzow na pschedstejaze wuwjedženja ruskich wotpósłanzow wotmolwjenje dał:

„Wotpósłanzy swjaskowanych mozow s jaßnje wuprajeneje wole swojich knjeżerstwow a swojich ludow wukhadzejo, su sa to, so by so powschitkowny prawdosćiwy měr wobsamknył.

Wotpósłanzy swjaskarjow w pschesjenosći s wospjet wosjewjenym stejischćom swojich knjeżerstwow měnja, so móża saßady ruskeho namjeta podłoż być, po kotrymž móże so wo tajki měr jednać. Schtworoswjaskowi wotpósłanzy su sa hnydomny powschitkowny měr bjes naßylneho pschiswojenja kraja a bjes wójnskeho sarunanja pschesjene. B.

Pschećiwjenje wjeleswjaskarjow pscherćiwo ruskim měrowym namjetam.

Parišski „Journal des Débats pische: Kaž so pschedwidźeć da, Franzowska na ruske pscheproschenje do zyła njewotmolwi. Clemenceau knjeżerstwowe stejischćo a jeho pschićiziny w sejmowych a senatowych wubjerkach roskładze. Sa Franzowsku je jenoż jena móžnosć k měrej dóńć, to je dobyće.

Londonske nowiny „Daily Mail" pischu: Nowe pscheproschenje ruskeho knjeżerstwa, so by so Jendželska pschi powschitkownych měrowych wuradźenjach wobdźěliła, je srjedu wječor do ministerstwa doschło. Dla skhorjenja Lloyda Georga budże ministerstwo hakle pjatk wo tym radu składować. Wono so s jena s druhimi swjaskarjemi rozsudźi. Tutemu rozsudźenju do prědka njepschimajo, nóże so rjez, so njeje žanych nowych wobstejnosćow sastupa, kotrež mohłe s pschićiznu pscheměnjenja dotalnych nahladow jendželskeho knjeżerstwa być.

„Journal de Genève" měni, so hłowny dypk schtworoswjaskoweho wotmolwjenja w Brestu Litowskim wobkedźbowanje saßłuži. Tón króć je mjenujzy Němska program sestajała, kotremuž so s najmjeńscha kedźbliwe pruhowanje sarjez njemóże. Němska je po sdaću wschě dobywarske plany, kotrež so jej pschipißuja, spuschćiła. To ma wěstu hódnosć. B.

Amsterdamski „Algemeen Handelsblad" pische, so su so runje tak s jendželskeje kaž s franzowskeje strony pola wukrajinskej rady w Kijewje diplomatiske krocżele činiłe, so by so Wukraina pschi wožebitym měrje, kotryž chzedźa bolschewikojo se schtworoswjaskom wobsamknyć, njewobdźěliła. Wjeleswjaskarjo bychu potom Wukrajinu jako najwažnischi ruski stat a jako srjedźischćo ruskeje reorganisazije pschipósnali. B.

Němske wójnske sarunanje sa Rusku?

K nowinam, kotrež su s dotalnym pscheběhom měrowych jednanjow w Brestu Litowskim jara njespokojom, Barlinske „Deutsche Zeitung" skuscheja. Wone měnja, so je wjeleswjaskarski swjask s jednanjemi w Brestu Listowskim najwjetsche dobyće tuteje wójny sčinił. Dale chzedźa nowiny wjedźeć, so dyrbi so němske wójnske sarunanje Ruskej w formje požčonki sapłaćić. Też suma so hižo mjenuje. Chzedźa, so by so Ruskej 15 milijardow sapłaćiło. Boži dźeń 1917 budże w stawiznach Němskeje čorny dźeń.. B.

Druhe wschoněmske a konserwatiwne nowiny kaž „Němski kurěr", „Barlinske najnowische nowiny" „Kschižne nowiny", „Deutsche Tageszeitung" so s nadźiju troschtuja, so Franzowska a Jendželska ruske měrowe namjety saćiśnjetej. B.

Kak w Barlinje němske wotmolwjenje srosymeja.

Barlinske nowiny su němske wotmolwjenje na ruske měrowe namjety jako nowe direktne měrowe posłiczenje srosumiłe a jo tak wukožiłe. Po měnjenju politiskich kruhow njeje tole wuloženje zyle prawe. Napschećo temu so na to pokasuje, so zyły swiß je na to složeny, so jednanje poßlednjeho dnja, wo kotrymž je so nadrobna rosprawa podała, wo prawdże bóle ruski ultimatum na wjeleswjaskarjow wosnamjenja, poßledni pospyt, powschitkowny měr pschewjesć, kotryž schtworoswjask nětko podpjeruje. Jeli so bychu swjaskarjo Ruskeje na tole stejischćo stupić chzyli, by so Franzowska Elsaßa a Lothringskeje wotrjeknyć, Jendželska dyrbjała němske kolonije a swoje dobyća w Turkowskej sažo wudać, Italska dyrbjała nadźiju na Trentino se swojeho pomjatka wumajnyć a Japanska dyrbjała Němskej Kiawćzaw sažo pschepodać. Wschitzy pschećiwnizy Němskeje dyrbjeli so pódla teho kóždeho wójnskeho sarunanja wotrjez a też myßl na hospodarsku wójnu spuschćić a to niz jenoż w někotrych saßuwanych žadach, ale s twjerdej podłohu a s twjerdym swjasanjom.

Na kóždy pad budże s běhom jednanjow pola naschich pschećiwnikow měrowe hibanje khětro pschiběrać. Runje w Italskej a Franzowskej mohła knjeżerstwowa saßaklosć k cżežkim njeměram w snutskownym politiskim žiwjenju dowjesć. To čim skerje, dokelž dyrbja pschećiwniznу Němskeje dopósnać, so, hdyž ruski ultimatum wotpokasaja, potom też sa Němsku a jejnych swjaskarjow wokomik pschińdże, so město słowam saßo skutkam rěčeć dadźa.

Němski khežorstwowy kanzler wo měrje.

Němski khežorstwowy kanzler je k Barlinskemu sastupjerjej Wienskich nowin „Neue Freie Preße" rjekł: „Wěrju, so móże so dźenża bjes kóždeje swažliwosće wěste dowěrjenje wuprajić, so nasche shromadne wojowanje k dobremu měrej sa swjaskarske staty dowjedże."

Wuherski diplomat Andrassy w „Neue Freie Presse" pische, so so nadźija, so, hdyž so w ranju měr wobsamknje, wón też we wjeczorje njebudże na so dołho czakać dać. Hdyž budźemy na rańschej froncze swobodni, potom je wusamknjene, so budża Jendželska, Franzowska a Italska na dobyće ličić móz. Wjeczorni swjaskarjo bychu so s wěstosću wukrwawili, a potom byschtej Amerika a Japanska dobyće wotnjeßłoj. Jendželska dyrbi so potom pschihotować, so njeby Kanadu a Awstarlisku shubiła, kotrejž byschtej schkitanje w Amerizy pytałej, kotraž je hižo nětkole wjednistwo w swětnych finanzach dobyła. Róla Ameriki je dźenża hinascha, hać je wona była, hdyž je so do wójny měschała. Tehdy so wjeleswjaskarjo nadźachu, so wožłabnjemy a so naß Amerika jenoż dorasy. Powschitkowny pschewrót je so žał. Amerika nima wjazy wójnu dokončeć, wona dyrbi s poraženja dobyće stworić. Tule móz Amerika njewobsedźi. Jeli so sebi prawo wuměnimy, so naschim njepschećelam sa wólniwe podlěschenje wójny pokutu činić damy, pschi tym pak sčiny hotowi, psched dospołnym dobyćom tuni měr wobsamknyć, kajkiž nasche interesy sebi žadaju, smémy so nadźeć, so so měr wobsamknje. L.

Stejischćo Rumunskeje.

„Daily News" powjedaja: Rumunske knjeżerstwo je s nowa měrowe jednanje wotpokasało. Jeli so by k ruskemu wožebitemu měrej doschło, by rumunske knjeżerstwo nusne sćěhwki s teho wsało a by wotstupiło. „Daily News" měnja, so by wróćostupjenje nětčischeho knjeżerstwa kónz rumunskeho pschećiwjenja było. B.

Wojowanje mjes bolschewikskim wójskom a Kornilowymi pschiwißowarjemi.

Bolschewikske knjeżerstwo 24. dezembra wosjewi, so je jeho wójsko, wobstjaze s matrosow wójnskeho łódźstwa Čzorneho a baltiskeho morja, Kornilowych pschiwißowarjow, něhdże 6000 muži s 200 maschinskimi tšelbami pola Charkowa sbiło. B.

Ruska statna banka je so bolschewikskemu knjeżerstwu pschepodała.

Hawaska telegrafowarnja 27. dezembra s Pětrograda powě: Jutrje so statna banka a klučze k wschěm sakładženym pjenjesam w hódnosći 8 milijardow ludowym komißaram (ministram bolschewikskeho knjeżerstwa) pschepoda.

W Ruskej so wójnski material wjazy njedźěła.

S Pětrograda so powě: Knjeżerstwo je wosjewiło, so dyrbja město wězow sa wojerstwo wězy sa pschetrjebanje w měrje wot nětka dźěłać, dokelž so powschitkowny demokratiski měr bliži. B.

W Pětrogradskich Putilowskich dźěłarnjach su 30,00 a w Pětrogradskich metallowych dźěłarnjach 8000 dźěłaćerjow s dźěła puschćili. D.

Franzowska wójskowa rosprawa.

26. dezembra: Na prawym Maasnym krjoły njepschećże diwójzy naschе stejischćo w Courièreskim lěsu nadběhasche. Njedźi waizy sylneje artilleristeje tšelenzy so jemu njeporadźi, so do na schich linijow dobyć. Wón wjele morwych na městnje wostaji. B

Wotwołanje generala Sarrailla.

Franzowske knjeżerstwo je so rozsudźiło, generala Sarraila se Salonikia wotwołać a na jeho městno generala Guilaumata sa hłowneho roskasowarja swjaskarskeho wójska pomjenować. Ge-

neral Sarrail, kotryž ßo ſ wulkimi wobcźežnoſcźemi bědźi a je wulke ßłužby dokonjał, nowe měſtno doſtanje, tak bórſy hacź to wobſtejnoſcźe dowola. D.

General Caſtelneau ſ hłownym roskaſowarjom wjeleſwjaſkarſkich wójſkow?

Po jenej Parižſkej powjeſcźi je ßo franzowſkemu knježerſtwu poradźiło, wobmyßlenja jendźelſkeho hłowneho kwartěra pſchecźiwo pomjenowanju jeneho wjeleſwjaſkarſkeho hłowneho roskaſowarja pſchewinyć. General Caſtalneau ßo najſkerje ſa hłowneho roskaſowarja wſchěch wjelekwjaſkarſkich wójſkow pomjenuje a ſ dobom marſchalſki titul doſtanje. B.

Ruſzy dobrowólnizy ſa amerikanſke wójſko.

Po ſchwajzarſkich powjeſcźach Reuterez telegrafowarnja powě: Offizěrojo ruſkeho wójſka w Franzowſtej ßu wſchitzy hromadźe ßwoju ßłužbu ſjednoćenym ſtatam połnózneje Ameriki poſkiczili. Wjele wojakow ßo jim pſchiſamknje. Hacź dotal mózachu ßo jenoź Amerikanſzy do amerikanſkeho wójſka pſchijecź. B.

Pſchepytanje pſchecźiwo nětkuſchemu franzowſkemu miniſtrej Caillauxej.

Pſchepytowanſki ßudnik tſecźeho Parižſkeho wojerſkeho ßuda je pónozelu Caillauxa pſcheßłyſchał. Won tutomu wojſiewi, ſo ßu jeho dla pſcheſſenoſcźe ſ njepſchecźelom a dla wobdźělenja pſchi agitaziji ſa měr wukrajnych njepſchecźelow wjeleſwjaſkarjow wobſkorżili. B.

Pſcheměnjenje w jendźelſkej admiralicźe.

Wodźer jendźelſkeho tódźſtwa, Jellicoe, je wróćo ſtupił a na jeho měſtno je ßo admiral Wemyß powołał. „Times“ k temu piſchu: Pſcheßłapicź njemóże, ſo mużojo, kotrychž naſhonjenje a nahlady ſe ſtarym ſyſtemom ſwißuja, njemóża ſ młódſchej generaziju, kotraž je w zyle pſcheměnjenych wobſtejnoſcźach na wjerch pſchiſchła, ßobu krocźicź. „Daily Telegraph“ měni: „Pſcheměnjenje w admiralicźe ßnadź ſ wojowanjom pſchecźiwo njepſchecźelſkim podmórſkim cźołmam ſwißuję. Żanych dźiwow pak ßo ſ teho njeßmě wotcźakacź. B.

Spytane cźeknjenje jateje wobßadki „Mórſkeho worjola“.

Reuterez telegrafowarnja ſ Wellingtona w Nowej Seelandſkej powě: S Luckner a dźeßacź druhich Němzow, kotſiž k wobßadzy němſkeho pomozneho kſchižaka „Mórſeho worjola“ (Seeadler) ßłuſchachu a ßo ſapocźatk oktobra w jenej barkaßy popodnychu, ßu 13. dezembra w jenej barkaßy ſ jeneje wßy w Neuſeelandſkej, hdźeż ßo jecźi dźerżachu, cźekli. Tſi dny poſdźiſcho ßo makeje łódźe ſmozowachu a jejnu wobßadku ſajachu. Hdyž Němzy něktore dny po tym do Fernſido pſchijědźechu, jich ſaßo popadźechu. B.

Dyrbjenſka wojerſka ßłužba je ßo w Awſtralſkej wotpokaſała.

Reuterez telegrafowarnja ſ Melblourna powě: Po poßlednich powjeſcźach je ßo w Awſtralſkej pſchi wothłoßowanju wo ſawjedźenju dyrbjenſkeje wojerſkeje ßłužby pſchecźiwo njej 987,000 hłoßow a 792 000 hłoßow ſa nju wotedało. Awſtralſka budźe po tajkim też w pſchichodźe jenoź dobrowólnikow do jendźelſkeho wójſka ßłacź. D.

Wojowanje Jendźelcźanow w rańſchej Afriży.

Poßledni ſbytk němſkeho wójſka je ßo ſ němſkeje rańſcheje afriſkeje kolonije pſched jendźelſkej pſchemozu do ßußodneje portugiſkeje kolonije ſcźahnył. Portugiſiſki hłowny kwartěr w rańſchej Afriży po Lyonſkich nowinach „Nouvelliſte“ powě, ſo ßu Portugiſojo Němzow po pjecźdnjownym wojowanju k Mkuli wróćo ſcźiſchcźeli.

Italſka wójſkowa rosprawa.

25. dezembra. Na Aſiagoſkej wyßokej runinje je ßo wjecźor a zyły dźeń ſ njemdroſcźu wojowało. Hakle wjecźor wojowanje popuſchcźi. Napſchecźnym nadběham naſchich wojakow ßo njedźiwajcy wobcźežnoſcźe krajiny a njepſchihodneho wjedra poradźi, njepſchecźela ſadźerżecź a wojowanje do ſtejiſchcźow wróćo ſwjeſcź, kotreż běchmy dźeń prjedy wopuſchcźili. Njepſchecźel dobytu krajinu ſ wulkej ſaßakloſcźu ſakitowaſche; wón napſchecźne nadběhi njepſchеſtawajcy cźinjeſche a pſched ßwojimi ſtejiſchcźenzi ſatraſchnu tſěleńzu ßwojich mnohich batterijow ſjednoći. Mjes tym ſo njemdre wojowanje tam a ßem żołmjeſche, ßo něktore batterije a mnohe maſchinſke tſělby, kotreż běchmy w ſrunanych linijach woſtajili, njepſchecźelej ſaßo wſachu. Njepſchecźelſka kolonna, kotraž wot Vertiga na hórki k wjecźorej wot Malgi Coſtalungi do prědka dźěſche, ßo ſ naſchej tſěleńzu ſnicźi. Jenemu bataillonej ßo poradźi, njepſchecźelej wjerſchk hory Val Bella wutorhnycź a jón něſchto cźaßa dźerżecź, mjes tym ſo druhe wotdźělenja po brjohach hory Roßa horje ſtupachu a ßo niże wjerſchka ſ njepſchecźelom do pſchimanźy dachu. Sa cźaß tuteho wojowanja ſta naſchich kanonow wſchěch kalibrow njepſcheſtawajcy do njepſchecźelſkich wojakow tſělachu, nahromadźenja ſady njepſchecźelſkich linijow roſpjerſchejo a pſchiwjedźenje poßylnjenjow ſadźerżujo. Něktrych muži ſajachmy. B.

Wobſkórżby pſchecźiwo Cadornje w italſkim ßejmje.

W italſkim ßejmje je ſozialiſtiſki wjednik Turnati njemdre nadpady na prjedawſcheho hłowneho roskaſowarja Cadornu cźinił. Wón prějeſche, ſo je ſozialiſtiſke agitazija a bojaſliwoſcź něktrych korpſow na poraźenju italſkeho wójſka wina była, ale wſchu winu na Cadornu wotwalowaſche. Cadorna budźiſche ßo hižo prjedy wot ßwojeho měſta wotwołacź dyrbjał. Haj, knježerſtwo je Cadornu, ßamo na druhe waźne dowěrjenſke měſtno, do wjeleſwjaſkarſkej rady powołało. Sapóßkanz Colojanni ßebi żadaſche, ſo bychu Cadornu pſched ßud ſtajili.

Miniſterſtwowy pſchedßyda Orlando wotmolwi: Nižco pucź wěrnoſcźe njeſadźerži. Schtožkuli pak ßo jako pſchicźina poraźenja wopokaże, jene je wěſte, cźeſcź italſkeho wójſka njeje ßo podótkła. Turati je prajił, ſo ma miniſter Sonnino ßwoju ßamßnu ſwonkownu politiku. To njeje wěrno. Jenoź jena ſwonkowna politika je, politika zyłeho miniſterſtwa. Turati praji, ſo je mózno, měr cźinicź, ſo pak Sonnino tule mózноſcź pſchekſchižuje. Ale wo kajkim měrje wón rěcźi? Běda, hdy bychu Turatiowe ßłowa k wuſchomaj wojakow doſchłe. Wěrnoſcź je, ſo je „němſki měr“ jenoź měr podmórſkich cźołmow a płunowych nadpadow. Němſki kheżorſtwowy kanzler hrabja Hertling je ßamo bjes tajenja rjekł, ſo wón ſa to njerukuje, ſo bychu ßo wobßadźene italſke prowinzy wróćo dałe.. Prjedy hacź do tajkeho měra ſwolimy, radſcho hacź do Siziliſkeje zoſamy. Orlando ſkónczńje na to dopominaſche, ſo ßu ßo po poraźenju wójſka wſchitzy generalojo k měnjenju pſchikhilili, ſo ßo linija pſchi rězy Piavje njehodźi pſchecźiwo njepſchecźelej dźerżecź. Wſcho bě ßo pſchecźiwo nam ſarocźiło. Tola naſchi wojazy ßu Piavinu liniju tola dźerżeli. Njech ßebi ßejm a kraj tule lekziju k wutrobje woſmjetej. B.

Powſchitkowna mobiliſazija w Grichiſkej.

Po powjeſcźi telegrafowarnje „Agencije Stefani“ je grichiſki wójnſki miniſter prajił, ſo knježerſtwo powſchitkownu mobiliſaziju wójſka wobſamknje. D.

40 milijonow wojowarjow.

Wójnſki hamt ſjednoćenych ſtatow połnózneje Ameriki je po New-Yorkſkich „Times“ wulicził, ſo ßo 40 milijonow wojakow pſchi ßwětowej wójnje wobdźěla a to na ſtronje wjeleſwjaſkarjow 27 500 000 muži, na ſchtworoſwjaſkowej ſtronje (Němſkeje, Awſtriſkeje, Bołharſkeje a Turkowſkeje) 10 500 000 muži a na wobßadka wójnſkich łódźſtwow 2 milijonaj muži. B.

Jena ruſka parna łódź w połnóznej Amerizy ßo ſadźerżała.

Parižſke nowiny „Matin“ ſ New-Yorka powjedźa: Ruſka frachtowa parna łódź „Żilka“ je ſ bolſchewikſkej wobßadku do jeneho pſchiſtawa cźicheho morja pſchijěła. Knježerſtwo je wobſamkło, wobßadku nakhwilnje ſadźerżecź, ſo by ßo nakład łódźe do drobna pſchepytał. B.

Sebracźe wſchěch żeleſnizow w ſjednoćenych ſtatach połnózneje Ameriki.

Preſident Wilſon je woſjewił, ſo wón 28. dezembra pſchipoldnju wodźenje wſchěch żeleſnizow w ſjednoćenych ſtatach pſchewoſmje. Mac Addo je ſa generalneho direktora żeleſnizow pomjenowany. B.

Wojowanje pſchecźiwo pſcheßmykarſkemu wikowanju.

Statny ſekretar ſa wójnſke ſeźiwjerſtwo, ſ Waldow, je w poßlednim poßedźenju ſeźiwjerſkeje pſchirady pſchipowjedźił, ſo bu-

ńje žo pschećiwo pscheßmykańskemu wikowanju wótrischo postupowacź. Po „Germaniji“ žu žlědowaze khostanja wotmyßlene:

Khostanje sa pschemyßlowe wikowanje s tworami, kotrež žu srjadowanju wyschnoscźe podcźißnjene, žo pjecźa khětro powyscha. Pjenježne khostanje žo pjecźa hacź do 100 000 hriwnow powyschi. Wosspjetne pschestupjenje žo pjecźa s najmjeńscha s jastwom hacź do 3 měßazow, wjazykrócźne wospjetowanje s khystarńju a wotrjeknjenjom cźeßnych prawow pokhosta. Pschi wschěm tym žo wo pschemyßlowe wikowanje jedna. S privatnym wobkhodom s wosobinskich poměrow, žo kaž hacź dotal sadźerźi. Wikowanje se skotom a žymjenjom budźe žo wjele wótrischo kontrollowacź. Wosebite sastaranje w industrialnych dźěłarńjach dyrbi, dokelž s tym powschitkownoscź schkoduje, žyle sastacź. B.

Torpedowanje tśjoch jendźelskich saniczakow.

S Hollandskeje žo powě: Tśi jendźelske saniczaki žu žo blisko žwěcźateje wěże torpedowake. Dalschich powjescźow wo tym njeje hischcźe doschło. B.

Cźi wotebjerarjo **Serbskich Nowin**, kotsiž chcźedźu sa nje na

1. schtwórtlěto 1918

do prěda płacźicź, njech nětko **80 pj.** we wudawarni Serbskich **Nowin** notedadźa.

Cźi, kotsiž žebi Serbske Nowiny psches **pósć** pschinjeseny **dadźa**, njech tola njesapomnja, žebi je tam bórsy sstacź. Na schtwórtlěto saplacźi žo sa Serbske Nowiny na satskich a prustich **póstach**, kaž też w drugich krajach němskeho khěžorstwa **90 pj.** s pschinjeßenjom do domu **1 hriwna 5 pj.**

Serbske Nowiny s pschiłohu „Pomhaj Bóh“ płacźa na pósće **1 hr. 30 pj.**, s pschinjeßenjom do domu **1 hriwnu 45 pj.**

Redakzija Serbskich Nowin.

Na kónzu lěta 1917.

Luk. 24, 29.

Dźeń poßledni žo nakhilił
Je saßo w jenym lěcźe,
A wjecźor je žo pschibliżił
Nam na tym khudym žwěcźe,
Duž khwilu sastań kschescźano
A wohladaj 'scheźe junkrócź žo.
„Wam w boženje“, ty wjeßky praj,
Dny, hodźiny toh' lěta,
„Ja s Bohom du“, ty sawyskoj,
Pucź nowy tutoh' žwěta,
Wón je hacź dotal wodźił mje,
Ja wěrju, wón saß' so mnu dźe.
Ach kelko srudnych hodźinow
Je tebje potrjechiło,
Ty kabłasche žo tam a jow,
Cźi lěto je žo dliko,
Dokelž ty cźerpicź mějesche
Tu wjele, wjele žałoseźe.
A ty, mój luby kschescźano,
Kiž žy ty horzo płakał,
Hdyž bu cźi w wójnje wsate to,
Na kotrež ty žy cźakał,
So było tebi sepjera
Cźaß sbytkny twojoh' žiwjenja.
Ach wjele tych, kiž loni žu
Schli s nami psches proh lěta,
Žno žu we tamnym wjeßelu
Tam, hdźež je wěcźna hěta,
Wschom' wucźekli žu hubjenstwu,
Kiž nas tu tyschi w žiwjenju.
Pak pschi wschěm horju njeßměmy
My murkotacź wschak Bohu,
Wón je naß wjedł, to wopomńmy,
Tu s měrom naschu dróhu,
Mjes tym, so k ranju k wjecźoru
Ssu wjedli wójnu žałoßnu.
Wón pschidał njej' so njepscheźel
Je pschischoł k nam do kraja,
Nasch sastarał a stworicźel
Wón je, a kiž joh' snaja,
Tym da wón móz so wostanu
Jom' žwěrne dźěcźi we horju.
Njej' dha we lěcźe sańdźenym
Nam pola požohnował,
So ratał w cźaßu sprózniwym
Ssej žně je domoj khował,
Hacź druhdy žiwnoscź žnadna bě,
Bóh sastaracź naß tola wě.
Wón s nami bě, je s nami schob
Psches sle a srudne cźaßy,
Psches horu wjeß'la, cźěmny dok,
Móz dał nam nowu saßy,
Dźenß jako schkowroncźk radostny
Dźak sanjeßny jom' nutrny.
A hdyž nětk w nóznej hodźinje
Do nowoh' lěta dźemy,
Dha w tutoh' žwěta puscźinje
Sso Boha dźerźecź chcemy,
Hdyž wón naß dotal wodźił je,
Njech troschtni žmy, wón s nami dźe.
Duž ruzy stykń ty k modlitwje,
Mój luby kschescźijano,
Swón swoni, lěto k kónzej dźe,
A bórsy budźe rano,
Ach proscho na kolena pań:
Sso Knjeże twoja wola stań.
Haj wußłyschi Bożo, Wótcźe naß,
Kiž žmy my twoje dźěcźi,
Cźiń wójny kónz a měrny cźaß
Nam wobradź w nowym lěcźi.
Ty jeno žam nam prjedy dźi
A junu wjedź naß k sbóžnoscźi.

J. Kruža.

Zé Serbow!

— Ssněh a krutu symu žu nam hody wobradźiłe. Někotre dny thermometer hacź ža 14 stopjeńkow p d nicźu spadny. Tola knjeżstwo žuro ych knježi dołho njetraje; pjatk syma popuscźi a pschi połdra stopjeńku symu descheź padasche, kotruž žo na semi do woschkrota pschemeni. Ssněh je žo poßledne dny s hromadami naschoł. Żeleśniske cźahi žo s wulkim žněhom cźeżko bědźa a s khětrym sapośdźenjom pschikhadźeja. Sstyschało pak žo njeje, so je jedyn cźah w žněsy tcźazy wostał.

— **(Dar a pschikład wótcźinskeje luboscźe.)** Njewschědny a hnujazy pschikład wótcźinskeje woporniwoscźe je hodownicźku nam dał **žerbśki burik** s hole, kiž je se žwojich žnadnych dokhodow **100 hriwnow** k „Bożemu Dźěscźu“ darił, naschemu „Sserbskemu Domej“ w Budyschinje, na kotryž wón, kaž žam prajesche, stajnje hdyž do města pschińdźe, s hordoscźu a nutrnej luboscźu schladuje. — Je to nowy jaßny dopokas, so je w naschim małym ludźiku nimo wscheje bědy wschědneho žiwjenja hluboko a krucźe sakorjenjena horza luboscź k macźernej rěcźi a k wódnej žerbskej semi. Lubi Sserbja, žlědujcźe tutón kraßny skutk wótcźinskeje winowatoscźe a njesapomńcźe ani w cźeżkim cźaßu na žwój žerbśki narod, ale składujcźe kóždy, njech scźe khuđi abo bohacźi, po žwojich mozach hodowny a nowolětny dar, kaž w prjedawschich lětach też lětża, sa nasch **„Sserbśki Dom“** w Budyschinje, kiž dźe je pschego žrjedźischcźo nascheho zyłeho žerbskeho naroda! Lo. M.

— **Budyłke haptyki** žu wschědny dźeń hacź do 7 hodźin wjecźor a njedźelu hacź do 1 hodźiny popołdnju wotewrjene. Sa nózny cźaß a sa njedźelu popołdnju ma s měßacźnym pscheměnjenjom jenoż jena haptyka służbu. Sa měßaz januar je to hrodowska haptyka na Hoschiz haßy 27.

— **(Sastaranje s běrnami a khlěbom a dźerźenje žwini.)** Wójnske seźiwjerstwo žo se žlědowazym napominanjom na ratarjow wobrocźa. Dla lětuscheje powschitkowneje žadnoscźe pizy njeje móžno, žwinje psches symu wudźerźecź a wjele mjenje je k rěsu wukormicź. Běrny žo k seźiwjenju cźłowjekow trjebaju. Schtoż

žo ratarjam k pizowannju pschewostaji, dyrbi žo sa dźěłanski skót, konje a czehnite woły, wužiť. Pschi tym ma žo wobmyślić, so žo žwinje jenož s běrnami bjes pschidawanja bělkoweje žylneje pizy kormić njehodźa. Hdy by žo liczba žwini, kotraž bě žo 15. oktobra postajiła, kormiła, by strach był, so by žo žwinjom žito dawało. Duž je nusne, so žo žwinje po możnosći rucže sarěsaju. So by žo wotstronjenje žwini położiło, žu žo pschirażki k najwyschschim płaćizнam sa mjenje hódne žwinje postajiłe. Jenož płahowanske žwinje žo hač do nalěća wudźerža, so mohło žo w nalěću płahowanje žwini wobnowić, hdyž je móžno se seleným pizowanjom žwinje bjes sornow a běrnow dźerżeć.

— **(Hobrski pschiwos božodźěsćowych schtomikow.)** Do Budyschina bě žo krótko do hód jenož mało božodźěsćowych schtomow pschiwjesło. Duž běchu płaćizny sa nje jara wyšoke. Wo tym běchu wikowarjo shonili. Poślednje dny do hód tajke hromady schtomow do Budyschina póšłachu, so njebě móžno je wotbyć. Wone žo tuńscho dyžli hdy hewak pschedawachu, a hač runje žo khětra dźělba do Lubija a Shorjelza wotwjese, žo tola doscź kupzow njenamaka. Wjele schtomow je žo dyrbjało rosrubacź a žo k tepjenju wužiť.

— **(Staroscze nowinow.)** „Dresdner Volkszeitung" na to pokasuje, so w měrnym czašu zentnar nowinskeje papjery 10 hriwnow 60 pjenježkow płaćeschе, nětkole wón 25 hriwnow płaći. Dokelž žo sa jene czišły něhdże 20 zentnarjow, to wschědnje 280 hriwnow, abo měšačnje 3400 hr., létnje pak psches 100 000 hr. wjazy wuczinja. Barba prjedy 40 hriwnow płaćeschе, nětkole 160 hriwnow, pschi tym je to jenož barbowe narunanje. Zentnar lěpa prjedy 38 hriwnow płaćeschе, dźenża 190 hr., a njeje tola niczo wuschny. Zentnar najlěpscheje bórnizy w haprleji 1914 50 hriwnow płaćeschе, dźenża dyrbi žo sa zentnar njekhmaneho narunanja 260 hriwnow sapłaćić. Wolij a benzin schěsći krócź wjazy dyžli do wójny płaćitej.

S Budyschanskeje. Jedyn s najnahladnischich sakskich ratarjow, tudomny ry. kubler Adolf Steiger, žobustaw 1. komory, je w 71. lěcźe žwojeho žiwjenja wumrjeł. Wo łužiske rataŕstwo je žebi semrjety jako pschedžyda Porschiskeho ratarskeho towaŕstwa, jako pschedžyda rataŕskeje spotowanje we Pomorzach, jako žobustaw krajneje kulturneje rady a něnskeho rataŕskeho towaŕstwa wjele saslužił ow dobył.

S Wojerez. Po wukasu wokrjeżneho wubjerka dyrbja ratarjo mloko do mlokarnjow we Wojerezach, Kulowje, Čornym Kholmcu, Bukowje a Ruhlandźe wotedawacź.

S Lejna pola Khróscźicź. Pónđelu pschipołdnju tu wokoło 1 hodźiny w hródźi a kólni hoscźenzarja Pětra Nowaka woheń wudyri. Se spěschnym wobaranjom žo poradźi, s hródźu swižowaze domske płonjenjam wobrócź. S Cžaŕez, Hornjeho Wujesda a Wucźkez běchu žykawy na pomoz pschijeli.

S Debischkowa pola Žiczenja. (Pocześcźenje dźěłacźerjow.) S pjenježnych žrědkow, kotrež žu hornjołužiske stawy na Walporskim žejmje 1917 k mytowanju cźeledźe a rataŕskich dźěłacźerjow wustajiłe, je žo hejtmanzy Hanje Bartuschowej rodź. Hoschakez, kotraž je wot léta 1900 na Debischkowskim knježim dworje w žłužbje, nahladne myto pschiswoliło a žo 25. dezembra psches ryczeŕa kublerja sź Sahra se sbožopschejazyni žłowami pschepodało.

S Rakez. Honjeŕ Pawoł Kschižeńk, žyn ratarja Khorle Kschižeńka tudy, je żelesny kschiž druheje rjadownje dostał. Wón žo dla cźeźkeho franjenja tu khwilu w Butzbach w Hessenskej lěkuje. Jeho nan pschebywa na rańschim wojowniscźu.

Se Žitawy. (Sałoženje wothladarnje cźěschnych dźěcźi.) Ssobotu je wokrjeżne pożedźenje Žitawskeho hamtskeho hejtmanstwa skutk luboscze sozialneho wukhowanja do žiwjenja swołało. W nim je žo mjenujzy wobsamkło, wothladarnju cźěschnych dźěcźi pschiprawicź a sa to něhdże 5½ hektarow wobžahaze wobžedźenstwo, „Kruźiz hórku" sa 120 000 hriwnow kupicź. Leżomnosć, kotruž nětkole jedyn Draždźanski lěkaŕ sarjaduje, je s wulkim parkom wobdata, žrjedź kotrehoż wobschěrne twarjenja leża, kotrež žu sa pschiprawjenje wothladarnje cźěschnych dźěcźi kaž stworjene.

S Draždźan. Kral Bjedrich August je Boži dźeń 45 jastwowych jatych wobhnadźił.

S Mužakowa. Na hrabinskej małej żelesniży je žo sobotu 16-létny metaniski nuczobnik Hermann s Mužakowa pschejeł a so morił. Mjłody cźłowjek chcyše sche na jědzazy cźah skocźicź, tola žo wobžuny a žo pschejedże.

Přilopk.

* **(Straschna syma w New-Yorku.)** Ssurowa tschěskańza w tu khwilu w New-Yorku knježi. S njej je tam njewoczakany njedostatk wuhla nastał. Dla žylnych žněhowych mjecźelow žu żelesniske cźahi s wuhlom wuwostałe. W New-Yorku žu dla wuhloweho njedostatka 135 schulow a wjele klamow samkli.

* **(Muka na drósy.)** Na Lipscźanskej drósy w Barlinje žo tele dny wjeżeły podawk wotmě. S něktorych měchow s boka stejazych wosow bě žo khětry wjele muki na schěny wužypało. Ludźo rucže s papjery tity swjercźachu a žony a dźěcźi juskajźy drohotnu žadnosć do žwojich ruczných korbow mjetachu. Klobuki a mězy s hłowy lětachu a sbožowny bě kóždy, kotryž mějesche na łžizu podobnu wěz pschi žebi, so móżesche se schěnow drohotnu muku łžicźkowacź a runjeż žo ta po něcźim s prochom schěrjesche, njepschestachu ju hromadu schkrabacź. Kóždy bě sbožowny, so móżesche na tak łohke waschnje muku k hodownemu tykanzej dostacź, ani so by sa nju lichowanski pjenjes sapłaćił.

Póšelstwo jandźelow.

Hodowne powjedańčko.

(Pokračowanje.)

„Hody mam wjele cźinicź, chzu wam dźěcźom hižo nětkole we advencze wjsěele sćinicź. A nětkole schtyri paketki na waš pschińdu, jedyn je, kaž w dźicze, lubej małej Martzy, ja dźě na nju ska njejžym a žym husto s njej powjedała, nadźijam žo, so cźi wuj to bowoli, so jej to s rjanym postrowom pschepodasch."

„Pscherźiwo temu niczo njemóżu měcź", wuj rjekny, „donješ jej to jeno, ale njewostań tam dołho."

Hanka a Hańžka wjeżełej žwój pakcźik wotewrjeschtej. Hanka měješe schijazy kaschcźik, Hańžka hrajki a Jank w žwojim pakcźiku nańdże rjanu stawisnazu knihu, kražny barbowy kaschcźik a wjele wobrasow k wumolowanju. To bě wschitko rjane, tola nětkole jeho dlěje njecźerpjesche, wón hrabnu Martzyny pakcźik a wotběža. S pukotazej wutrobu psched durjemi stejesche, kotrež pak bórsy něchtó wotewri a to bě hajnik Džiwik sam.

„Schto to tola je?" wón žo džiwajo woprascha, „njejžy ty Lěža, ez muj?"

Jank žo jara rjenje pokłoni, myślesche žej: nětkole dyrbisch dobycź! Hladasche na hajnika njebojasnje a rjekny:

„Ja dyrbju jara rjenje wjele dobreho waschej Martzy wot knježny Kwětkez prajicź a wona jej tule tónle pakcźik sćele."

„Schtó je knježna Kwětkez? hajnik žo džiwajo woprascha, „pój do jstwy, žona, snajesch ty žanu knježnu Kwětkez?"

Džiwakowa też rjekny:

„Ně!"

Ale tu Marka sawoła:

„Ja snaju knježnu Kwětkez, žmój w lěžu hromadźe kwětki pytałej a wona by rjekła, so ma je tak rady, dokelž tak rěkaju, kaž wona."

„A też tebje, Martka, ma knježna Kwětkez lubo, teho dla cźi tónle pakcźik sćele, nam je też póšłała a pišała, so husto na naš spomina. Wuj njeje pscherźiwo temu, so cźi tole donjeżu."

„My pak teje knjenje ani njesnajemy", hajnik Džiwik rjekny, „duž niczo wot njeje bracź njemóżemy."

Ale Martka sawoła:

„Ja ju snaju!"

Hižo bě pakcźikowu schnóru wocźiniła a rjanu klanku s pakcźika wucźahnyła.

„Tha dyrbimy žo tej knjenje dźakowacź, też Martka dyrbi dźak pschiptžacź do waschego lista."

Hajnik nětko s Jankom pscherźelnje powjedasche, to hólcźej khróbłosć doda.

Martka sawoła Jankej, hdyž wotkhadźeše:

„Janko, pschińdź saso, pschiwjedź też Lěžakez Hanku a Hańžku sobu!"

„Budź směrom, Martka!" Džiwikowa sawoła.

Jank też mjelcźesche. Hdyž pak bě hajnikowa w pschedkhěži, wón rjekny:

„Knježna Kwětkez a ja žmój žlub sćinikoj."

„A kajši to?"

„Modlmoj žo wschědnje k Bohu, so saso měr mjes wujom a mjes wami był."

Njerosumjejo hajnik Džiwik rjekny:

„Na, tajkele wězy! Mußlisch dha ßej ty, so Bóh na modlitwy poska? A schto dha ta wěz tebje stara?"

„Martka je mi tak žel, tehodla to cžinju, knjes Džiwiko, a Bóh wschitko ßłyschi."

S tumi ßłowami bě Jank też hižo psched durjemi a do pódlanskeje khěže, hajnik Džiwik pak, samußleny a s hłowu tschaßo, w durjach stejesche.

Domach ßo Janka nichtó njepraschesche, kak bě jeho pobycže wupadnuło, jeno Hanka ßo woprascha:

„Je ßo Džiwikez Martka wjeßeliła?"

* * *

Něschto dnjow posdźischo stejesche Jank w džiwinskej ßwětlinje a widźesche, kak běchu ßo lodowe schkruty na rězy jena na druhu seßuwake. Pak woda pod schkrutami dale běžesche, pak saßo bě je pschedobyła, tak spěschnje psches nje dale běžesche, potom ßo warjo saßo shubjowasche. Psched jeho nohomaj bě dźěra do lodu, kotruž ßej najskerje džimina wotemjenu dźerželesche. W ßamßnum wokomiku saßłyscha Jank ßurowe praskanje, kotrež ßo dale bóle bližesche. Wustróžany wón do boka na skaku skoči, pschetož swěrjo ßo po ßwětlinje s wulkimi skakami dele pschihna, a mějesche na ßwojimaj rohomaj něschto běłe, schtož jo zyle džiwje cžinjesche. W ßamßnum wokomiku běsche wono też hižo delkach, a pótkny ßo se ßwojim brěmjenjom na lodze.

„Ow Rohako! Ow Martka!" Jank sakschikny.

Jeleń ßo saßo shraba a s wulkimi skakami dale cžerjesche, Martka pak bě ßo we wodze mjes lodom shubiła. Ale Jank ßo na najbližschu schkrutu wjerhny, kotraž ßo pod nim roskama, dźěra ßo s tym rosschěri a wón Martzyny běły płaschcž psched ßobu wuhlada. S wulkim napinanjom ßo jemu poradźi, jedun róžk popadnycž a dźěcžo, kiž ßo bjes žiwjenja sdasche, na brjoh scžahnycž. Wschón pschemaczany wsa ju na ruzy a jachlo ju po nahlej khódbje horje njeßesche.

W tym wokomiku pschińdze hajnik Džiwik, kiž bě ßo najskerje sa ßwojej dźowczičzku roshladował a kiž nětko spěschnje k dźěscžomaj khwatasche.

„Martka, Janko!" wón sawoła. „Na pomoz!"

Jank mjenujzy bě ßo hischcže sbožownje na njeho poßmjak a potom bě do womory padnył.

Wothladaŕ dźiwiny bě doběžał, wón wsa Janka, hajńk ßwoju dźowczičzku, a wonaj ke khěži khwataschtaj, w kotrejž ßwójbje bydleschtej, žaneho sdacža wo njesbožu njemějo.

Ow, na to wustróženje! Dołho trajesche, prjedy hacž Martka saßo k žebi pschińdze, ale wona tola s womory wotucži a ßo saßo shraba. Starschej nětko na nju ßo poßměwkowaschtej, hacžrunje jimaj na ßylsu dźěsche. Jank bórzy saßo wotucži, hdyž bě wuj jeho krucže rychłował. To wschak bě na njeho ßo samjersał, so bě ßo na lód swažił, schtož bě jemu sakasane. Hdyž pak bě saßo wědomnje nabył. bě jeho prěnje praschenje sa Martku.

„Martka? Bě dha też ta na lodze?" wuj ßo khětro dźiwajo woprascha.

Nětko Jank wscho powjedasche, schtož bě ßo stako a dźiwajo ßo na njeho poskachu.

Tu ßo wo jstwine durje sakkapa a hajnik Džiwik sastupi, hischcže wschón blědu s roshorjenjom.

„Kak dha ßo Jankej wjedže?" wón ßo staroscžiwje woprascha, „nascha Martka je runje saßo k žebi pschischła. Mój luby hólczko, ty ßy nam nasche dźěcžo wukhował, ženje tebi to njesabudźemy!"

Jank ßo sbožownje na njeho poßměwasche.

„Ow, to bě hrosno", wón potom, se symu ßo tschaßo, rjekny, „kak Rohak po ßwětlinje dele cžerjesche a ja Martku hałe potom spósnach, hdyž wona do wody padny."

„Ale so bě ty runje tam delka, Janko, to bě wulke sboże!" wuj sawoła.

„Haj, to bě derje!" Jank se ßłabym hłoßom rjekny.

Nětko ßo wujaßni, so bě Rohak horka po lěßu khodźo Martku setkał, kiž mějesche běły płaschcž wokoło ramjenjow switny. Tutón płaschcž bě jelenja najskerje rosdźiwił, pschetož ßo dopomnichu, so bě w lěcžu sawěschk, kotryž s woknom won smahowasche, se skobami hrabnył a zyle rostorhał. Jenož to Martka wjedźesche, so bě jeleń njejapzy na nju ßo saběžał a ju na rohi wsał, so bě ßo wona jeho rohow twjerdże pschimnuła. — hewak dale nicžo njewjedźesche, s wustróženjom bě do womory padnyła.

Hajnik Džiwik ßo Jankej hischcže junu wutrobnje podźakowa a woteńdže. Martzy bě nasajtra saßo derje, symna kupjel jej nicžo seschkodźiła njebě, staroscžiwaj starschej pak ju tola hischcže we łožu sdźerželschtaj.

Hinak bě s Jankom. Jemu běchu łožo dele stajili; hdyž chzyssche jeho wuj rano wołacź, ßo wón se symizu tschaßesche a Lěßaka ani njespósna. To ßo wustróžichu. Hnadom dasche Lěßak lěkarja sawołacź, kiž hischcže wodnjo dóńdže a khětro samußleny hladasche. Wón ßo sahorjenja cžułow bojesche a chzyssche jeho rady do města do khorownje wsacź. Ale wo tym druzy nicžo ßłyschecź nochzychu, pschewjesenje budźesche w tschěskatej symje jara strasdne bołko. Lěkaŕ ßebi dwójzy wob dźeń rosprawu s telefonom wuproßu, wukasa ßrědk pschesche symizu, nimo teho dyrbjachu Jankej na cžoło lód nakładowacź, so by ßo sahorjenje sahnało.

(Skónczenje pschichodnje.)

Zyrkwinske powjesczе.

W Michalskej zyrkwi smeje jutsje, njedźelu po hodźoch, rano we 8 hodźinach farař Răda ßerbsku powjednu wucžbu, dopoldnja w 9 hodźinach smeje duchowny Tysche ßerbske a 1/2 11 hodźin nemske predowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa powschitkowny zyrkwiny pokład sbera.

Nowe lěto smeje rano we 8 hodźinach farař Răda ßerbsku spowjednu wucžbu, dopoldnja w 9 hodźinach smeje farař Răda ßerbske a 1/2 11 hodźin nemske predowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa njepschimajemne samoženje Michalskeje zyrkwje sbera.

Tydźenske sastojnske dźěła smeje duchowny Tyschek.

Semrjeczi:

W Michalskej wožadze: Hana Marhata, Adolfa Czecha, dźěłacžerja na Židowje, w tu khwilu na wojownischczu, dź., 21 l. 5 m.

W druhich wožadach: Marta swud. Weißbachowa w Subornicžzy, 58 l. 6 m. — Marta Wistubowa w Barcze, 76 l. 6 m — Julius Luis Faust, ßudn. sekretar na wußtużbje w Budeżach, 84 l. 11 m. — Hana Rosina Schewczikowa w Budeżach, 69 l. A. Steiger, tajny ratarski radźiczeł nad Budyschinkom 76 l. 4 m. 20 d. — Khorla Gustav Steglich, žimnoscžet w Nowej Wsy, 52 l. 7 m. 23 d.

Zyrkwinske powjesczе s Hodźija.

Jutsje, njedźelu po hodźoch, smeje rano 1/2 8 hodźin duchowny Voigt ßerbsku spowjednu wucžbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje farař Kschižan ßerbske a w 10 hodźinach nemske predowanje.

Póndźelu, Sylvester, wjecžor w 7 hodźinach smeje duchowny Voigt nemske predowanje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa sakski powschitkowny zyrkwiny pokład sbera

Nowe lěto smeje duchowny Voigt rano 1/2 8 hodźin ßerbsku spowjednu wucžbu, dopoldnja 1/2 9 hodźin smeje farař Kschižan ßerbske a w 10 hodźinach nemske predowanje.

Zyrkwinske powjesczе s Budestez.

Jutsje, njedźelu po hodźoch, smeje rano we 8 hodźinach duchowny Bójz nemsku spowjednu wucžbu, dopoldnja w 9 hodźinach smeje farař Domaschka nemske a 1/2 11 hodźin ßerbske predowanje.

Nowe lěto (wutoru) smeje farař Domaschka rano we 8 hodźinach ßerbsku spowjedź, dopoldnja w 9 hodźinach smeje duchowny Bójz ßerbske a 1/2 11 hodźin nemske predowanje.

Zyrkwinske powjesczе s Njeßwacžidła.

Jutsje, niedźelu po hodźoch budźe rano we 8 hodźinach ßerbska spowjedź dopoldnja w 9 hodźinach ßerbske a 1/2 11 hodźin nemske kemschenje.

Póndźelu, na Sylvester, budźe wjecžor w 6 hodźinach nemske kemschenje.

Psched zyrkwinymi durjemi ßo kollekta sa evangelsko-ujtheski krajnu zyrkej sbera.

Nowe lěto (wutoru) budźe rano we 8 hodźinach ßerbska spowjedź, dopoldnja w 9 hodźinach ßerbske a 1/2 11 hodźin nemske kemschenje.

Zyrkwinske powjesczе s Rakez.

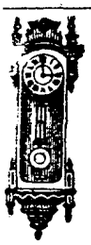
Jutsje, njedźelu po hodźoch, budźe rano we 8 hodźinach ßerbska spowjedź, dopoldnja w 9 hodźinach ßerbske a 1/2 11 hodźin nemske kemschenje.

Nowe lěto (wutoru) budźe dopoldnja w 9 hodźinach ßerbske a 1/2 11 hodźin nemske kemschenje.

Wutrobny dźak

knjeſej fararjej **Kſchižanej** ſa natwarjaze adventſke a hodowue prědowanja wupraja

mnoſty Sſerbja Rakeczanſkeje woßady.

Kóždy, kotryž chze ßebi **dobry a tuni cżaßnik** kupicź, abo kotrež chze ßebi jón **porjedżicź** dacź njech dże k cżaßnikarjej

Kurtej Jenčej

na ſwonk. lawſkej haßy 5

Jenčž pſchedawa a porjedżuje, ſa ßwoje dźěło ſprawnje rukujo. — **Proſchu, ßeby moje wulkadne wokne, ſ płaczišnami wupołożene wobhadacź.**

Schmidt & Gottſchalk

pjenjezna banka

w Budyſchinje, na theaterſkej haßy 8, pſchi žitnych wikach.

wupłaczomne kupony ſ hotowymi pjenjesami ſamėuja, na hodnoſtne papjery pjenjesy wupożczuje, dobre tworowe ſmėnki (wechſle) diſkontuje, wójnſku pożczonku a druhe hódnoſtne papjery wobſtarnje, pjenjezne kaſchczíki w worzlowym khamorje ſe ßamßnym wotnajerjowym ſamkanjom pſchenaja.

Khofejownja „Karan“

(Kaffee Krug)

Wſchėdnje ſabawny konzert.

Saporżatk w 4 hodżinach. Saſtup darmo.

Sa brylowpotrjebnych!

Khorla Scholta, optikus

pſchi hlownym torhoſchczu w Budyſchinje pod radnej thėżu

ßwoju w lėczże 1856 wot njeho ßamego ſałożenu dźěłarnju optiſtich, =worow dobroczźiwemu wobkedźbowanju porucża.

Dokelž ßo jemu ſ měſteje ſtrony wobłhodnje ſchkodźicź pyta dawa wón k wjedżenju, ſo ßo **bryle a tłóczniki** po lėkarſkim pſched pißmje jenoż ßwědomicże dawaju.

Pſchi trjebanju proſchu ßo dobroczźiwje na mnje wobroczźicź.

Porjedżenja wėżywuſtojnje a derje.

Konje k rėßu

po najwyſchſchich płaczišnach w kóždym cżaßu kupuje

Curt Kaiſer

pſchi mjaßowych jėdłach a na Humboldſtej dróſy 782 B

— Telefon 403. —

Wſchė drużiny

ßyrych harowanych a njeharowanych

= kožow =

ſebrane a njeſebrane, kupuje

Otto Hausotter

na garbarſkej haßy 32.

Dźėłaczerjo

derje ßo płaczaze akkordſke dźėło namakaju w ſchamottowej fabrizy we Wětrowje

pola Njeßwaczidła.

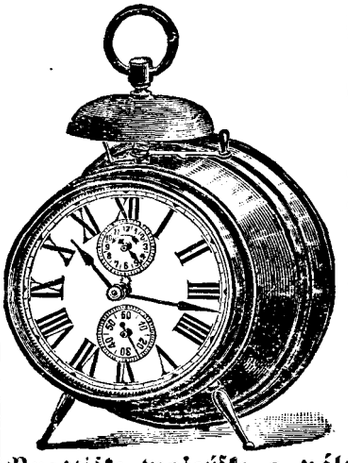
Wutrobne ſbożopſchecża k Nowemu Lėtu 1918

wupraja wſchitkim lubym pſcheczėlam a ſnatym domach a wonkach dariwſchi ſa naſch luby

Sſerbſki Dom w Budyſchinje

ßwój nowolėtny dar a ſ tym ßo wot wſchitkich pißomnych nowolėtnych ſbożopſcheczow wukupiwſchi:

po **100** hr.: pſcheczėl „Sſerbſkeho Doma“ ſ hole;
po 10 hr.: kk. juſtizny rad. dr. Ernſt Herrmann w Budyſchinje; ſenior praelat Monſignore Jakub Skala w Bud.; ſtud. radž. dr. Ernſt Muka w Bud.;
po 5 hr.: knjeni Loſka Mukowa w Budyſchinje, k juſtizny radž. Michał Zyž w Bud.; lėkaŕ dr. med. Rachel w Pancżizach; wucżeŕ J. Skłodeńk w Pancżizach; redaktor M. Ssmoleŕ w Bud.;
po 4 hr.: k. faraŕ Jurij Hejduſchka w Bud.;
po 3 hr.: faraŕ Jakub Schewczżik w Kamjenizy;
po 2 hr.: k. faraŕ Jurij Libſch w Bud.; pjek. miſchtr A. Biſold w Bud.; A. ſ R.; kapłan Mikł. Juſt w Bud.

Sahe ßo ſtawa,

hdyž ma cżłowjek **dobry budźak.**

Tajke porucża we wulkim wubjerku

J. Marſchnerowy

naßlėdnik

M. Ewald, cżaßnikarſki miſchtr **w Budyſchinje** na bohatej haßy 9.

Najſtarſche cżaßnikarſtwo :: :: w Budyſchinje. :: ::

Porjedżenja płaczišny hódny a dobre

Brattiſte wojerſke a pólne cżaßniki (w nozy ßwėcżaze)

Ratař

w ſchtyrzeczich lėtach, wot wojerſtwa ßwobodny, kotryž je dołhe lėta na kubłach ßłużił a dobre wopißma wobßedźi, ßebi hnydom městno jako hoſpodař pyta. Wón je naſhonity a móże ßam kubło wjeſcź. Też by ßo wón ſ jenej wudowu wożeuił. Dalſche je ſhonicź we wudawarni Serb. No.win

2 cżehnitaj wolaj

ſtaj na pſchedań w Nowej Wßy cżißko 18 pola Njeßwaczidła.

Próſtwowne pißma

wſcheje drużiny najlėpje wudźėłuje

Herm. Mattes

pſchi ßerbſkich hrjebjach 14.

Tyſcherſkeho wucżobnika

k jutram pyta

Hermann Hoffmann

w Budyſchinje

pſched ſchulerſkimi wrotami 7.

Koho budźemy wolicź?

S ſtup erja ſozialdemokratiſkich idejow?

Te chz dża wchó i wobſtejazu porjad powróćicź; zyrkej wot ſtata dźělicź, ſchuli kſcheſćańſki ras wſacź, ležomnoſćerjam jich rolu, lěšy, ßame twarjenja wußwojicź.

Abo budźemy wolicź pokraczowanſkeho?

Pokraczowarjo wuſtupuja ſa pjenježniſtwo, niz pak ſa bura, žiwnoſćerja, khěžkarja.

Abo budźemy wolicź jaſtupjerja němſko-ludoweje abo reformſkeje ſtrony?

Ta drje ſaſtupuje ßrjedźny ſtaw; tola jejny nětčiſchi kandidat ſa 3. wólbny wokrjeß njeje ſ naſcheho wokrjeßa; wón je nam, my ßmy jemu ujeſnaći.

Koho budźemy teho dla wolicź?

Dr. Arnoſchta Herrmanna,

juſtizneho radźićela w Budyſchinje.

Tón ma pſched wſchitkimi druhimi kandidatami to pſchede wſchěm ſa ßo, ſo je ſ wokrjeßa, tu wjetſchej ſjawnoſćı ſ khwalbu ſnaty; je muž, kiž ma luboſcź k Sserbam a dorozemjenje ſa jich narodne pſchecza; je ßam Sserb, ßam ſ burſkeho ſtawa, kajkehož je najwjazu ßerbſkich wolerjow; wón pak je tež rjemjeßlnikam pſchilubił, ſo chze ßwědomicze ſa nich ſtacź! Duž dajmy wſchitzy ßwój hłóß

k. dr. Arnoſchtej Herrmannej w Budyſchinje!

Wjeßne wólbne towarſtwo.

Wólbny wubjerk ma ßwoju pißarnju w „běłym konju“; wo jſtwje čžo. 19.

Kóždu ßobotu wot 11—1 hodź. je w „Sserbſkim Domje“ k. kandidat abo nĕchto ſ wólbneho wubjerka k rĕčzam.

Wólbna ſhromadźiſna w Huſzy.

Ssobotu 5. januara wjeczor w 7 hodźinach budźe w hoſćenzu w Huſzy

ßejmſki ſapóßłanz

wyſchchi wucźeŕ dr. Philipp ſ Borny

ſa kandidaturu

juſtizneho radźićela

dr. Herrmanna w Budyſchinje

rĕčź cź.

Wólbny wubjerk ſa dr. Herrmanna.

Wólbna ſhromadźiſna w Horujej Hórzy.

Pjatk 4. januara budźe w Hänſelez hoſćenzu w Horujej Hórzy

ßejmſki ſapóßłanz

wyſchchi wucźeŕ dr. Philipp ſ Borny

ſa kandidaturu

juſtizneho radźićela

dr Herrmanna w Budyſchinje

rĕčźećź.

Wólbny wubjerk ſa dr Herrmanna.

Wólbne ſhromadźiſny.

Ssejmſki ſapóßłanz

Bart-Brĕſynczanſki

budźe

njedźelu 30. dezembra popołdnju w 3 hodźinach

w hoſćenzu w Ssowrjezach,

30. dezembra wjeczor w 7 hodźinach

w hoſćenzu w Jenkezach,

pjatk 4. januara wjeczor w 7 hodźinach

w Lichanju w Rudolfez hoſćenzu,

ſchtwórtk 3. januara wjeczor w 7 hodźinach

w Sendźiz hoſćenzu w Maleſchezach

ſa kandidaturu

juſtizneho radźićela

dr. Herrmanna w Budyſchinje

rĕčźećź.

Wólbny wubjerk ſa dr. Herrmanna.